Anul LXXI Sibiu, 1/14 Ianuar 1923 Nr. 1—2

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Şaptezeci de ani

(*R*) Ziarul *Telegraful Român*, chemat la viaţă de nemuritorul Andrei Şaguna, începe cu numărul de faţă anul al 71-lea al existenţei sale.

Primul număr, al celui dintâi organ de publicitate la românimea de legea ortodoxă, apăruse în 3 Ianuar v. 1853, în tipografia arhidiecezană, cumpărată de prevăzătorul şi păstrătorul mare arhipăstor în 1850, cu scopul d'a tipări, pe lângă cărţile bisericeşti şi şcolare, şi o foaie politică şi culturală care, citită de preoţi şi de învăţători, să samene în popor sămânţa cunoştinţelor folositoare, de tot felul, şi să răspândească gustul cititului între cărturari pe timpul când Ardealul n'avea altă foaie decât Gazeta Transilvaniei dela Braşov, — astăzi cel mai vechi ziar românesc în toată ţara.

In programul său de largă lucrare *Telegraful Român* dela mijlocul veacului trecut îşi propusese: să împărtăşească «poporului român din politică, industrie, comerciu şi literatură, idei şi cunoştinţe practice», după vreme şi trebuinţă; să înveţe poporul cum «să-şi cunoască poziţiunea şi drepturile» în stat, şi să-l lumineze că «numai prin îmbunătăţirea stării sale materiale şi morale poate ajunge la cultură şi fericire».

Dela începutul venirii sale în Transilvania, Andrei Şaguna reprezintă idei moderne. Cărţi şi o gazetă, scoasă în tipografie proprie, este gândul înfăptuit fără zăbavă.

Apărut pe vremea când neamul românesc ardelean avea să-şi apere dreptul la un trai mai bun în mijlocul elementelor duşmănoase românismului şi bisericii ortodoxe, organul lui Şaguna caută întărirea naţională a poporului său mai puţin în politică, şi mai mult în cele culturale: în respândirea cunoştinţelor necesare agricultorilor, meseriaşilor şi industriaşilor, — cultivând în acelaş timp pacea şi buna înţelegere.

In atitudinea sa cumpătată în politică n'a renunţat totuş la apărarea hotărâtă a drepturilor şi a cererilor îndreptăţite ale românilor din Ardeal şi a bisericii lor.

Susţinând cauza poporului şi a clerului, a încercat să lămurească din semnele vremii viitorul ce ne aşteptă. Cu bunăvoinţă a scos la iveală greşelile; cu răbdare a căutat să îndrepteze pe cei rătăciţi, în vremuri când guvernul şi societatea maghiară nu puteau să vadă alt ceva în toate manifestările culturale şi politice ale românilor ardeleni, decât idei de iredentism şi «trădare» de patrie. —

In viaţa de stat, a monarhiei dunărene dispărute, se produc radicale schimbări: centralismul şi absolutismul austriac, noua constituţie dela 1860, dualismul în 1867, uniunea Transilvaniei cu Ungaria...

Când înrâurirea maghiară devine atât de covârşitoare, încât arhiereii români sânt înlăturaţi de a mai sta în fruntea poporului ardelean ca luptători politici, Şaguna ca arhipăstor bogat în virtuţi creştineşti şi naţionale, şi având deplină încredere în forţa de viaţă a poporului românesc, continuă prin Telegraful Român, lupta pentru cultura naţională a poporului său din Ardeal şi Ungaria, şi stăruieşte pentru egala îndreptăţire a naţionalităţii şi confesiunii noastre. —

Resultatele activităţii sale şi a urmaşilor săi în scaun până la anul mântuirii 1918, aparţin paginilor istoriei noastre ardeleneşti.

In timp de 70 ani de când există organul nostru, preoţimea ortodoxă şi alte persoane de seamă din mitropolie şi afară de mitropolie au ţinut să-şi desfăşoare ideile în coloanele ziarului Telegraful Român, care devine astfel o carte deschisă a istoriei frământărilor culturale, bisericeşti şi politice în Transilvania.

Timpuri nouă trăim astăzi, după vijelia războiului, şi timpurile nouă ne impun probleme nouă. Din sufletele noastre să înceteze de aici înainte sentimentul şovăelii. Pornirile bune ale inimilor nestricate, când se apropie cu încredere de noi, avem să le sprijinim pe faţă şi cu bărbăţie, căci biserica ortodoxă, în statul român, este astăzi stăpână pe soarta sa.

Biserica lucrează ca să devie puternic izvor de muncă şi de lumină, şi să fie un element de căpetenie în consolidarea statului.

*

Cu ce program de muncă se prezintă organul nostru de publicitate intrând în noul an?

Călăuzit de principiile fondatorului său şi în considerare că biserica ortodoxă română din Ardeal nu face politică de partid, — organul nostru va fi şi mai departe independent de partide, prin urmare nepărtinitor în părerile şi judecăţile sale.

Clerul nostru, care îşi înţelege datoria şi interesele superioare, este deplin dumerit asupra adevărului că biserica şi slujitorii săi au şi vor avea trebuinţă neapărată nu numai de unul, ci de mai multe organe de publicitate.

Alte biserici dispun de gazete zilnice şi săptămânale, care în lupta religioasă, condusă cu plan şi socoteală, revarsă neîntrerupt lumina învăţăturilor evanghelice asupra credincioşilor.

Aspiraţiile bisericii noastre, drepturile ei cu greutăţi câştigate, d'asemenea nu se pot susţinea prin nimic mai cu efect, decât prin glasul *presei* bisericeşti. Fără presa aceasta, — lupta încetează în lipsa armei de căpetenie, a cuvântului scris zi de zi.

Câte atacuri se pornesc, în mijlocul dezastrului moral, împotriva bisericii, — şi din câte părţi!

Curente sociale antibisericeşti, secte eretice, provocări nenumărate se ivesc necontenit. Ireligiositatea creşte, moralitatea scade, — şi va scădea din ce în ce, dacă n'are cine şi unde să răspundă bine şi la timp scriselor şi observaţiilor aşternute pe hârtie, care lovesc în preoţi şi în instituţii sub felurite motive şi pretexte.

Cel mai potrivit mijloc de apărare, în contra acestei stări de lucruri, rămâne *presa cotidiană în duh bisericesc.* Pentru a răspunde acestei necesităţi, nici o jertfă n'ar trebui să fie prea mare.

Preoţii noştri nu pot fi reduşi la rolul de simpli privitori, când tagme mai puţin numeroase, dar cu solidă organizare se aruncă în luptă pentru aspiraţiile lor, ideale sau mai puţin ideale.

Cu atât mai vârtos se impune lupta pentru gândirile cuprinzătoare şi măreţe ale învăţăturilor lui Isus.

Avem astăzi, în biserica ortodoxă, scriitori reputaţi, cari sânt gata, ca vechii apostoli, să dea hrană sufletească zilnică tuturor doritorilor de adevărată hrană sufletească, şi tuturor acelora cari aşteaptă mântuire dela lăcaşurile sfinte şi voesc să-şi refacă educaţia în spiritul acelor învăţături dumnezeeşti.

Cu regret trebue să constatăm că tocmai în timpurile mari de acum, prea multe din organele noastre de publicitate nu mai discută *idei*, ci caută în general să speculeze orce act al fratelui său adversar, în interesul politicei de partid. Se combate, aproape totdeauna, fără obiectivitate, fără prevedere, şi cu o totală lipsă de respect atât pentru persoană, cât şi pentru *instituţiile* noastre politice şi bisericeşti. Nu se cruţă, în luptele dela

245.

partid la partid, nici autoritatea şefilor bisericii, nici a Coroanei.

Patima exagerărilor şi falşificărilor a dat naştere degenerării în discuţiile politice şi a împedecat, în vreme de patru ani, revenirea la stări normale.

Ne facem datorie de conştiinţă relevând unele fapte recente, prin care tocmai organele partidului naţional (Patria din Cluj, şi Gazeta din Braşov) aduc învinuiri autorităţilor bisericii ardelene ortodoxe şi iau în apărare, fără să apreţieze greutatea cuvântului, pe cei ce au dat dovezi de sentimente duşmănoase acestei biserici, şi lovesc în aceia cari lucrează în interesele ei superioare.

Când opt preoţi din Ardeal pleacă la America, unde sânt stăruitor chemaţi de fraţii noştri numeroşi emigraţi acolo, ziarele partidului naţional insinuă că aceşti preoţi sânt trimişi de autorităţile bisericeşti ortodoxe din Sibiu în scop politic: să înceapă propagandă în favoarea partidului liberal — în America.

Când clerul nostru se întruneşte în congres, adunarea aceasta este caracterizată în numitele ziare ca o manifestaţie de «mangrişti».

Când se decorează o parte din preoţimea ortodoxă de dincoace de munţi, se acuză earăş «cei dela Sibiu» că degradează biserica prin politicianism...

Exemplele acestea, de îndrăzneaţă denaturare a faptelor, se pot sporì.

Ne luăm dar voie să întrebăm hotărât pe căpeteniile partidului naţional: Până când vor tolera asemenea insinuări şi acuzări, lipsite de simţul obiectivităţii? Căci preoţimea noastră nu poate să vadă alt ceva în dosul acestei atitudini a presei partidului naţional, decât o mişcare subversivă îndreptată în contra bisericii ortodoxe. Voeşte oare acest partid sau conducătorii săi, să se izoleze de dânsa? — Binevoiască a da lămuriri.

Ear până atunci repetăm ceea ce am spus şi de altădată:

Pace, linişte, ordine şi muncă roditoare ne trebue în locul puhoiului de necuviinţe şi invective şi îndemnuri la anarhie. In situaţia de enervare a lumii de astăzi, este cel mai nepotrivit timp a continuà cu terfelirea persoanelor şi instituţiilor noastre. In frământările, interne şi externe actuale, opera patriotică cere cu totul alt fel de moravuri. Marele public — cel puţin din Ardeal — vede defectele amintite, dar în indulgenţa sa nu le simte încă de ajuns, ca să reacţioneze cu tărie... —

Ziarul nostru, credincios tradiţiei sale, stând în afară de preocupările luptelor de partid şi veghind cu înoită putere asupra drepturilor sfinte ale bisericii noastre, se pune în serviciul ideilor care năzuesc ca moravurile omeneşti şi creştineşti să şi ocupe locul ce li se cuvine în viaţa statului nostru, şi ca biserica să fie înzestrată cu mijloacele necesare propăşirii clerului şi poporului drept credincios.

Cu această făgăduinţă, cerem încrederea şi sprijinul cititorilor şi colaboratorilor, vechi şi noi, în munca ce începem în noul an, 1923, al 71-lea dela apariţia acestui ziar. —

*

Oamenii, vrând nevrând, îmbătrânesc dela o vreme; un ziar însă poate şi trebue să rămâie tinăr şi viguros în orce timp şi în orce vârstă...

Anul nou cu bine şi noroc!

In anul încoronării

— Ecouri —

(=) Actul care dă nota caracteristică a anului expirat 1922, este *încoronarea* din catedrala ortodoxă română dela Alba-Iulia a MM. LL. Regelui Ferdinand I şi a Reginei Maria ca stăpânitori ai ţării române întregite.

In cetatea supusă odată prin armele viteazului Voevod d. 1599, pe acelaş loc unde se înălţase biserica mitropoliei acelor vremuri, s'a clădit biserica de astăzi a încoronării, şi s'a sfinţit de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae*, cu pompa cuvenită. Şi aşa, casa sfântă, care ni s'a răpit înainte cu 220 de ani, şi-a reluat locul unde fusese întemeiată de înaintaşii evlavioşi ai epocei.

In ziua încoronării, în 2/15 Octomvlie, 14 arhierei ortodoxi români au săvârşit sfinţirea coroanelor Domnitorilor tuturor românilor, în fiinţa de faţă a reprezentanţilor distinşi ai străinătăţii şi ai ţării.

Am expus în amănunte, la timpul său, întreagă festivitatea dela Alba-Iulia şi Bucureşti, cu părţile sale înălţătoare a căror amintire istoria o va păstra pentru urmaşii urmaşilor noştri.

Impresie dureroasă a produs abţinerea unor partide politice dela marele act săvârşit la Alba-Iulia, precum şi atitudinea episcopatului greco-catolic *român* care alături-ea de episcopatul romano-catolic *maghiar*, a stat la uşa catedralei încoronării, când se înălţau imnuri de slavă, şi când se cerea binecuvântarea cerească asupra insigniilor regale care privesc întreg neamul românesc. O mângâere avem în faptul că poporul român a fost de faţă la Alba-Iulia; altă mângâere vom putea să avem atunci când vom vedea că înaltul cler greco-catolic va izbuti d'a se libera de sub robia romano-catolicismului ascultând întâi de porunca datoriei sale de român, şi numai după aceea de porunca papală.

*

Evenimente îmbucurătoare care se rapoartă la casa noastră regală în anul 1922, pe lângă încoronare, sânt: căsătoria principesei Marioara cu Alexandru regele sârbilor, croaţilor şi slovenilor, — şi naşterea prinţului Mihai, cel dintâi fiu al moştenitorilor de tron. Ţara întreagă şi-a manifestat, şi cu aceste ocazii, sentimentele de sinceră iubire şi alipire către dinăstia actuală română, care calcă pe urmele marilor voevozi descălecători de ţară.

*

Alte fapte de însemnat ale anului acum trecut, privitoare la biserica şi la slujitorii săi, le reasumăm în următoarele:

Pentru perfecţionarea preoţilor, doritori de a dobândi cât mai multă lumină, s'a organisat în Sibiu primul *curs pastoral* în 1 Februar, ţinut în seminarul «Andreian». S'au prezentat şi au cercetat cursul 45 de preoţi, cari au înţeles deplin intenţiile înţelepte manifestate de arhipăstorul iniţiator şi colaborator al acestui curs. Prelegerile şi orele de discuţiuni la care preoţimea a participat în mod activ au înmulţit cunoştinţele sale, i-au întărit năzuinţele întru împlinirea datoriilor şi iau dat orientare nouă în viaţa sufletească a iubitorilor de muncă folositoare tuturora.

Vizitaţiile canonice, s'au urmat şi în 1922, şi anume în judeţul Trei Scaune, în Săcuime, unde avem acum două protopopiate nouă, la Sf. George şi la Oituz. S'au sfinţit biserici şi s'au înfiinţat

---

FOIŞOARA

Redactorii dela Telegraful Român

Cu prilejul întrării ziarului nostru în anul al 71-lea de existenţă, împlinim o datorie ziaristică, pomenind pe rând, — cu unele date biografice la cei dispăruţi, — numele acelora, cari au semnat, ca redactori responsabili, acest organ de publicitate.

1. Primul său redactor a fost: † *Aron Florian;* a redactat cele dintâi numere în 1853. Ardelean de naştere (n. 1805), studiază în Peşta, trece în 1827 în România. Lucrează ca profesor în Craiova şi Bucureşti. Revine în Ardeal în 1849. Şaguna îl însărcinează cu redactarea noului ziar din 1853. In Viena, împreună cu Ion Maiorescu, redactează textul românesc al Foii Legilor Imperiale. Se întoarce în România la 1857, ca profesor de istorie la Sf. Sava, mai târziu la universitate. Scrie cărţi didactice şi articole de ziar. In 1887 încetează din viaţă în Bucureşti.

2. † *Dr. Paul Vasici*, redactor în 1853—56. Fost doctor în medicină, ia parte la mişcările de renaştere naţională a românilor din Ardeal Bănat şi Ungaria pe la mijlocul veacului al 19-lea. Se stabileşte mai târziu în Timişoara, redactează o revistă de igienă, scrie cărţi de medicină. Academia Română îl alege de membru activ.

3. † *Ion Bădilă*, redactor în anii 1856—57. Mai târziu protopop al Sibiului.

4. † *Visarion Roman* în 1857—58. Intemeetorul primului institut românesc de credit şi economii în Ardeal, «Albina». Visarion Roman a terminat studii teologice în Sibiu şi a funcţionat ca profesor suplinitor la institutul nostru pedagogic. A redactat ziarul Amicul Şcoalei, a editat revista «Albina Carpaţilor». Membru corespondent al Academiei, moare în 1885 în etate de 52 ani.

5. † *Ion Raţiu*, în 1858—1862. A fost paroh în Alba-Iulia, apoi protopop al Haţegului.

6. † *Zaharia Boiu*, în 1862—1865. Născut în Sighişoara (în 1834). Invaţă teologia în Sibiu (1855) şi funcţionează doi ani ca profesor al institutului pedagogic. In Lipsca studiază filozofia. In 1861 este numit profesor seminarial în Sibiu, în 1870 asesor consistorial. A publicat număroase scrieri. Membru corespondent al Academiei, s'a distins ca unul dintre cei mai buni oratori bisericeşti.

7. † *Nicolae Cristea*, redactează ziarul din 1865 până în 1883, timp de 18 ani. Le cererea prim-ministrului unguresc Coloman Tisza, redactorul N. Cristea, instituit şi prin testamentul lui Şaguna, este înlăturat dela conducerea foii, pentru un articol politic apărut în 1883. Ca şi Zaharia Boiu, Nicolae Cristea (n. în 1834 în Ocna-Sibiului) studiază teologia în Sibiu, îşi complectează învăţătura la universitatea din Lipsca, ajunge profesor la teologie (1870), asesor consistorial (1873). In 1867 întemeiase Reuniunea sodalilor români din Sibiu, şi stă în fruntea ei până în 1897.

Când Telegraful Român împlinise în 1878 un sfert de veac dela apariţia sa, Nicolae Cristea adoptează pentru foaie ortografia *fonetică* sau «cu semne», în locul celei etimologice de până atunci. Muncitor plin de râvnă, a publicat broşuri, de cuprins politic, ca aderent al politicei de activitate şi de solidaritate naţio-

parohii în localităţi dela punctele de frontieră. Credincioşi tradiţiilor strămoşeşti, astfel de parohii vor trebui tot mai mult să sporească în număr şi putere. Aceasta se va putea săvârşi, cu atât mai vârtos, cu cât poporul însuşi se deşteaptă şi revine la sinul bisericii ortodoxe, fără nici o presiune din partea autorităţilor noastre bisericeşti. Cei ce îşi recunosc greşala şi se întorc la calea dreaptă, vor fi îmbrăţişaţi cu toată căldura iubirii de frate.

Din activitatea sinoadelor eparhiale, de remarcat este apărarea stăruitoare a şcoalei confesionale. Cele mai elocuente dovezi s'au adus întru susţinerea drepturilor bisericii, — cu toate aceste şi cu toate multele demersuri făcute de forurile noastre chemate, chestiunea şcoalei confesionale n'a fost întru toate deslegată în senzul hotărârilor exprimate de congresul naţional bisericesc.

Ca operă de caritate creştinească, amintim înfăptuirea *internatului arhidiecezan* în Sibiu, pentru adăpostirea orfanilor săraci ai preoţilor şi ai altor părinţi ortodoxi din arhidieceză.

Ca fapt istoric din celelalte eparhii ale mitropoliei, relevăm la acest loc *pelerinajul* episcopiei Vadului la Putna, în semn de adâncă pietate către ctitorul eparhiei, Marele şi Sfântul Ştefan Vodă al Moldovei. La acest pelerinaj a luat parte, pe lângă iniţiatorul său P. S. Sa Episcopul Nicolae, o seamă de credincioşi, preoţi şi mireni, din toată Mitropolia noastră şi din vechiul regat.

Alt pelerinaj s'a făcut la mormântul dela Ţebea Zarandului, în ziua când s'au împlinit 50 de ani dela moartea eroului martir al credinţei sale, Avram Iancu.

*

Grijile traiului zilnic au împedecat, în oarecare grad, preoţimea în lucrarea sa culturală şi pastorală. Corporaţiile noastre bisericeşti cunosc *situaţia materială* puţin îmbucurătoare a slujitorilor săi şi au desfăşurat neîntreruptă solicitudine spre a îmbunătăţi soartea tuturor preoţilor din mitropolie. In urma intervenirilor făcute, avem garanţii că în sfârşit şi preoţii se vor împărtăşi de beneficiile ce se dau funcţionarilor statului.

*

Pentru întreţinerea propagandei religioase morale şi culturale în satele noastre, şi în acelaş timp pentru a sprigini permanent lucrarea preoţimii, s'a înfiinţat gazeta pentru popor *Lumina Satelor* şi s'a respândit în largi cercuri, înlocuind în numeroase cazuri lectura, cu totul nepotrivită pentru povăţuirea poporului, care trebue ferit de certele partidelor politice.

*

In anul trecut biserica ortodoxă a pierdut nu puţini bărbaţi, cari au stat cu credinţă în serviciul său şi al instituţiilor sale, ori s'au distins ca oameni de ştiinţă. Au răposat în Domnul: Arhiereul Dr. Ilarion Puşcariu, Profesorul universitar Eusebiu Popovici, asesorii onorari ai consistorului arhidiecezan Andrei Bârseanu şi P. Lucuţa, Dr. Vasile Saftu, protopop şi inspector general al clerului militar, Preotul Dr. Ion Sârbu autor al preţioasei monografii Istoria lui Mihai Vodă Viteazul, ş. a. Pomenite vor fi numele lor cu cinste şi obştească recunoştinţă de fiii bisericii noastre.

Către sfârşitul anului s'a întrunit al treilea congres, numit catehetic, al Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna», şi a resolvit câteva probleme de actualitate în opera de reînoire sufletească.

In sfârşit amintim că s'au urmat lucrările privitoare la legea organizării bisericii şi clerului ortodox. —

Din toate acestea vedem, că biserica noastră se găseşte pe calea unui progres sigur, silindu-se să adâncească problemele nouă de viaţă şi să-şi menţină rolul de cârmuitoare a sufletelor în sânul neamului nostru.

La muncă nouă, cu Dumnezeu!

Nou abonament

Cu 1 Ianuar v. 1923 deschidem nou abonament la **Telegraful Român** cu preţurile arătate în fruntea ziarului.

Dnii abonaţi sânt invitaţi să-şi înoească din vreme abonamentul, stăruind pentru răspândirea organului nostru în cercuri cât mai largi.

Abonamentul se face prin mandat poştal. Numele abonatului şi locuinţa (şi poşta ultimă) să se scrie legibil, la adresa: Administraţia **Telegraful Român**, Sibiu.

Administraţia

Pastoralele arhiereilor noştri

De sfintele sărbători din 1922 ale Naşterii Domnului, arhiereii mitropoliei noastre au dat tuturor dreptcredincioşilor creştini şi fii sufleteşti, mult cuprinzătoare pastorale, care s'au citit în biserici la aceste sărbători.

Publicăm câteva părţi, din pastoralele date de PP. SS. LL. episcopii eparhiilor noastre:

P. S. Sa episcopul *Iosif* al eparhiei Caransebeşului, cere credincioşilor săi să îmbrăţişeze cu căldură învăţăturile Mântuitorului Isus, ascultând de glasul bisericii, care este păstrătoarea şi predicătoarea acestor învăţături, cuprinse în sfânta scriptură şi sfânta tradiţie. După aceasta se ocupă cu cei ce restălmăcesc învăţăturile Mântuitorului, zicând:

Vedem în timpul mai nou, că au pătruns şi în poporul nostru românesc secte cu diferite numiri. Nu sânt noi aceste secte, sânt vechi; îşi au rădăcinile în eresurile şi în rătăcirile vechi, din trecut. Ele acuma numai au ajuns să molipsească şi pe credinciosul şi treazul nostru popor prin oameni străini de neamul şi sângele nostru, cari s'au folosit şi se folosesc de neştiinţa şi lipsa de adevărată credinţă a unora, cari se fac unealtă străinilor, folosindu-se aceştia şi de banul acestor nepricepuţi. Dacă aceşti slabi în credinţă au vr'o îndoială religioasă, ei în loc să ceară sfat şi explicaţie dela preoţii bisericii, sau dela alţi bărbaţi înţelepţi ai bisericii, ascultă de cuvintele ademenitoare ale celor rătăciţi, în parte mare străini, cari nu pot să aibă nici o dragoste neinteresată, nici o durere sufletească pentru poporul nostru; ba din contră, cu învăţăturile lor greşite, caută să înstrăineze pe românii noştri nu numai de biserica lor strămoşească, ci şi de naţionalitatea şi portul lor.

Aceşti oameni, cari ademenesc poporul nostru, se incumătă a explica cuvintele sfintei scripturi şi vorbesc afirmând, că explică şi vorbesc sub însuflarea Duhului Sfânt, îl luminează. O afirmaţie pe care o putem numi şi blasfemie. Da, în timpul creştinilor celor dintâi, se arăta puterea Duhului Sfânt, luminând şi cu darul prorociei pe unii creştini. Dar aceştia erau drepţi, creştini adevăraţi, tari în credinţă, cu purtare sfântă, învăţăcei ai sfinţilor Apostoli, ear nu oameni simpli, adesea înţinaţi cu felurite patimi, cari despreţuesc sfintele taine aşezate de Domnul; cari necinstesc sfânta cruce, sfintele icoane, care ne înfăţişează persoanele sfinte şi pe mucenici, cari şi-au jertfit viaţa pentru credinţa în Domnul... Cine explică legile ţării, poruncile stăpânirilor lumeşti? Oameni de carte, cunoscători de legi, cari au făcut mulţi ani de studiu, sau înşişi aceia, cari au avut parte la aducerea legilor; ear nu oameni simpli, fără şcoală şi fără cunoştinţă de legi.

Tot aşa stă lucrul şi cu sfânta scriptură, cu învăţăturile bisericii şi normele bisericeşti, disciplina bisericească. Nu e chemat oricine să explice sfânta scriptură după propria lui chibzuială şi pricepere. Se cere mai întâi credinţă adevărată, suflet nobil, cunoştinţa deplină a sfintei scripturi şi a scrierilor sfinţilor părinţi; cunoştinţa sfintei tradiţiuni, şi mai pe sus de toate

---

nală. Alăturea tovarăşilor de luptă, a fost şi el condamnat, în procesul Memorandului, la închisoare de opt luni.

8. Matei Voileanu, în 1883—1886 şi 1919 până 1920. Se află în viaţă şi în activitate în postul său de asesor consistorial.

9. Dr. Remus Roşca, a fost redactor în anii 1886—1890. Astăzi păr. arhimandrit Dr. Eusebiu R. Roşca este profesor şi director al seminarului arhidiecezan teologic «Andreian», cu o activitate de 28 de ani la acest institut.

10. Nicolae Ivan, redactor în 1890—1892. Acum episcop al eparhiei Vadului, Feleacului şi Clujului.

11. † Silvestru Moldovan, 1892—1895. Născut într'o comună de lângă Turda în 1861, învaţă carte în Braşov, Cluj şi Viena, ajunge profesor la liceul braşovean, apoi redactor la ziarele româneşti din Sibiu, Foaia Poporului şi Tribuna S'a distins prin publicaţiile sale descriptive Ţara Noastră, Zarandul şi Munţii apuseni şi alte studii, publicate în ziare. Om cu gusturi literare, a îngrijit în deosebi de partea numită ştiinţifică-literară a organelor de publicitate ce le-a condus şi a izbutit să dea cititorilor săi o materie instructivă şi aleasă.

12. † Nicolae Olariu, advocat în Sibiu, apoi asesor consistorial, a semnat ziarul ca redactor provizor în ultimele numere din Decemvrie 1895.

13. † Gavril Hango, în 1896—1897, pe atunci econom seminarial, a fost de asemenea redactor interimal.

14. Dr. Ilie Cristea, în 1898—1900, Astăzi I. P. S. Sa mitropolitul primat *Miron*.

15. Teodor Victor Păcăţianu, în 1901 până 1917. Se află în viaţă; — asemenea se află în viaţă şi următorii săi:

16. Dr. N. Regman, redactor în 1917, 1918, 1919.

17. Dr. G. Comşa, în 1918.

18. Dr. G. Proca, din 1920 şi până astăzi.

Calendarul Bunului Creştin (sau Calendarul arhidiecezan) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată ţara. Doritorii de a l avea, să l cearâ dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.

Din trecutul parohiei din Cojocna

Cojocna este o comună dintre cele mai vechi: se face pomenire de ea pe la anul 1199, în 1310 era *oficiu de sare* în Cojocna. Comuna s'a bucurat de multe şi frumoase privilegii date de Andrei III, regele Ungariei.

Românii sânt cei mai vechi locuitori ai Cojocnei (Cojocna = Coşul-ocnei). Ca economi de pământ şi vite, nu se ocupau cu săpatul sării, — n'au lucrat în ocnă.

Erau de alt fel buni creştini şi buni români. In al 15—16—17 şi chiar 18-lea veac nici unul dintr'înşii nu vorbeà limba ungurească. Portul li-a fost: cioareci albi, cămeşi lungi şi largi, pălării late, mari, pieptare lungi şi împestriţate, sumane sure şi căciuli mari. Femeile cu ie, zadie, cămeşi cu «fodori» (dantele), în cap cu înveliitoare albă.

In privinţa confesională, — toţi erau de religia ortodoxă. «Unirea» n'a putut străbate, până la anul 1772, cu toată străduinţa oficianţilor dela Ocnă şi a iezuiţilor. Aveau mare poruncă domnii dela ocnă şi «cămară» (magistrat) să convertească pe români la «unire». Cămăraşii s'au străduit mult, dar fără succes la început. Adevărat că oamenilor nu li se da de lucru în minele de sare, ci făceau numni cărăuşia cu ca-

cunoaşterea învăţăturii bisericii, pentrucă bisericii îi este dat să păstreze, să predice, să înveţe şi explice sfânta scriptură şi învăţăturile religioase de credinţă şi morală creştină, pe care ea le-a şi păstrat până astăzi în curăţenia lor.

*

Din pastorala P. S. Sale episcopului *Roman* din Oradea mare reproducem următoarele:

Istoria neamului nostru românesc e plină de tainice puteri, ce l-au susţinut şi înălţat la mărirea de astăzi. Ochii credincioşi vor cunoaşte pe Hristos în acele tainice puteri, dătătoare de viaţă. Pentru a fi cu noi în toate zilele noastre s'a făcut Fiul lui Dumnezeu om, una cu noi. Mintea cercetătoare înzădar întreabă cum s'a împreunat Dumnezeu cu omul într'o persoană. Gândirea omenească nu poate deslega aceasta întrebare atât de mult pusă. E o minune pe care numai credinţa o poate deslega...

Cei ce nu se încred în Dumnezeu, caută să străbată înşişi ceaţa ce acopere viitorul. Inzădar. Hristos răspunde lămurit celui ce caută fericirea veşnică: Rămâi una cu mine şi vei afla fericirea veşnică ce o cauţi. Fii ai lui Dumnezeu putem fi numai prin Hristos. Rămâneţi dar întru Hristos şi veţi afla fericirea. — Mă veţi întreba că cum puteţi rămânea întru Hristos? Prin faptele voastre bune. Nu luminele aprinse, nici lumina soarelui ori a lunii ne fac să vedem minunile lui Dumnezeu. In seara de Crăciun se aprind luminele în toate casele creştineşti, însă numai prin ele nu veţi vedea pe Hristos şi minunile Lui. Aprindeţi luminile sufletului vostru şi veţi vedea şi voi ce a văzut păstorul, ceata îngerilor ce slujesc pe cei ce vor să vază pe Domnul. Atunci va fi vouă de folos sfânta sărbatoare a Naşterii Domnului nostru Isus Hristos.

*

P. P. Sa episcopul *Nicolae* al eparhiei Vadului, Feleacului şi Clujului, spune între alte frumoase cuvinte, adresate credincioşilor din reînviata episcopie, următoarele:

Dumnezeu în nemărginita sa înţelepciune a trimis pe fiul său în lume. Născut în ieslea dobitoacelor, învălit în scutece sărace, în peştera Vifleemului unde o mamă cu suflet sfânt, dar femee modestă şi săracă, logodnica lemnarului din Nazaret, dă haina de om fiului lui Dumnezeu. Şi a făcut aceasta ca omul să înţeleagă că împărăţia lui nu este din lumea aceasta, nu este mărire deşartă omenească, ci este o împărăţie a sufletului, a fericirii celei vecinice.

Ca un fulger a străbătut lumina lui Isus în sufletul popoarelor. Cuvântul lui e ca roua care înviorează frunzişul însetat de fierbinţeală, cuvântul lui Isus e ca ploaia care adapă holdele veştede de dogoreala secetei de vară, cuvântul lui Isus e ca sunetul clopotului de sărbătoare care vesteşte pace şi iubire.

Isus însuşi este Dumnezeul păcii şi al iubirii, este Domnul împărăţiei veacului ce va să fie, a veacului care n'a fost până aci şi nu este nici astăzi, a veacului iubirii care va să fie atunci, când Isus se va putea sălăşlui în sufletele tuturor oamenilor.

Isus nu coboară pe pământ cu fulgere şi trăsnete, nu ascute sabia să taie, nu toarnă guri de tunuri cari să pustiască toată truda braţelor omeneşti, arma lui Isus e cuvântul păcii şi al iubirii. Şi cuvântul acesta e mai puternic decât mii de oşti, mii de săbii şi mii de tunuri. Căci iubirea e scânteea dumnezeiască care «îndelung rabdă, se îndură, nu pizmueşte, nu gândeşte răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr, toate le rabdă, toate le sufere, toate le crede, dar nici odată ea nu cade». Cu cuvântul iubirii străbate Isus cuprinsul Galileii, cu cuvântul iubirii sufere bătăi, schingiuiri şi cunună de spini şi cuvântul iubirii îl pecetlueşte cu moartea sa pe cruce. O astfel de sămânţă a trebuit să încolţească pe toate meleagurile pământului şi legea iubirii lui Isus a străbătut întreg cuprinsul pământului.

Din cuvântul iubirii pecetluit de Isus cu sângele său cel sfânt a răsărit apoi rodul credinţei în adevărul propovăduit de El. Deschideţi cartea vremilor trecute şi aceasta vă va lumina asupra minunilor săvârşite de această credinţă în Isus Hristos. Apostolii au pecetluit o cu moartea de martir, creştinii cei dintâi au pierit în gurile leilor, în ghiarele fiarelor sălbatice, în flacările focului, în văpaia cuptoarelor, în săbiile ostaşilor pentru credinţa în Isus Hristos. Cu puterea credinţei au vindecat apostolii bolnavii, au deschis ochii orbilor, au călcat peste şerpi şi au luat otravă şi nimic nu i a vătămat pe ei. Pentru că credinţa e mai tare ca stânca, mai vârtoasă ca oţelul şi de vei avea credinţă numai cât un grăunte de muştar vei zice muntelui să se mute, şi el se va muta. Iată iub. credincioşi, tăria legii lui Isus. Iată rostul venirii lui Isus pe pământ. Mântuitorul a venit ca să ne arate calea care duce la mântuire prin lumina virtuţilor creştine, ale iubirii, credinţei şi nădejdei.

Şi aceasta e povaţa cea mai frumoasă pe care ni-o îmbie praznicul zilei de astăzi. «Impărăţia mea nu este din lumea aceasta», zice Domnul.

Fiecare om are o ţintă în viaţă, un scop după care aleargă neobosit în toate zilele vieţii sale. Unul se sbuciumă să câştige averi şi bogăţii multe, altul se frământă în truda neobosită să câştige bani albi pentru zile negre, alţii caută scopul vieţii în traiul tihnit şi fără muncă, în plăceri şi desfătări, în deşertăciunile trecătoare ale vieţii de pe pământ. Isus ne arată însă că mântuirea sufletului din legămintele vieţii pământene este idealul şi ţinta la care trebue să tindă fiecare muritor al pământului.

Dar idealul acesta cere trudă şi răbdare, suferinţe şi jertfe.

Insuşi Isus e pilda cea mai limpede grăitoare a jertfei supreme pentru ideal.

Biruinţele cele mari nu se pot câştiga decât cu jertfe mari, zice un învăţat. Luaţi pildă din istoria neamului nostru. Idealul unirii noastre a tuturora a adus pe Mihai Viteazul jertfă pe câmpia Turzii, pentru acelaş ideal s'a frânt pe roată Horia şi Cloşca la Alba-Iulia, pentru acelaş ideal au adus jertfa de sânge legiunile lui Iancu, ear acum de curând cei 800,000 fraţi ai noştri cari dorm în focul hotarelor noastre dela Nistru şi până la Tisa.

Isus însuş a biruit puterea vrăjmaşă a păcatului cu jertfa sângelui său. Nu te speria deci, bunule creştine, când paşii tăi se poticnesc de greutăţile vieţii, de necazuri, de primejdii şi suferinţe, căci prin acestea sufletul se oţeleşte şi în focul necazurilor se vădeşte adevărata tărie de credinţă.

Renaşterea

Intr'un prim articol, scris de dl R. Seişanu în Universul cu prilejul sfintei serbători a Naşterii Mântuitorul se spun următoarele adevăruri:

Echilibrul stabil, de care are nevoe omenirea, nu se poate asigura însă numai pe terenul material, ci şi pe terenul spiritual, moral. Oricâte conferinţe economice şi financiare s'ar ţinea; oricâte formule ar prezinta bărbaţii de stat de azi în vederea restabilirii echilibrului perdut, fiecare îşi dă seamă că trebue să facem ceva serios în direcţiunea morală şi intelectuală, căci umanitatea n'a realizat progrese decât în epocile când s'a produs o «renaştere», adecă o redeşteptare a simţului moral şi când forţele creiatoare morale au dat impuls celor intelectuale şi materiale, ca să producă opere nobile, cu care umanitatea se onorează.

Nr. 9923.

Comunicat

S'a constatat adeseori, că atât oficiile parohiale, cât şi cele protopresbiterale nu satisfac diferitelor ordine, circulare ori comunicate oficiale publicate în «Telegraful Român» sub cuvânt că acele ordine nu s'au trimis direct oficiului ori că nu au primit foaia. De aceea facem cunoscut tuturor oficiilor protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza noastră, că toate ordinile, circularele şi comunicatele oficiale publicate în organul oficios al arhidiecezei noastre «Telegraful Român» sânt obligatorii *pentru toţi şi se aşteaptă să fie satisfăcute fără alt ordin special, făcându-se responsabili toţi cei ce nu vor satisface acestora şi cari vor avea să supoarte consecinţele neîndeplinirii ordinelor autorităţii superioare bisericeşti conform circularului Nr. 7398/920.*

Aceste ordine vor avea să fie introduse în protocolul de esibite fiecare sub număr separat.

Numerile perdute din foaia oficioasă se vor reclama dela administraţia foii.

Sibiu, 13/26 Decemvrie 1922.

Consistorul arhidiecezan

---

rele cu boi. Ei aveau boi mulţi şi frumoşi; ear ungurii aproape toţi erau «şogăi» (şovágó) lucrători în ocne, şi nu creşteau vite, trăind mai mult din bani gata.

Cea mai veche biserică de care se pomeneşte, a fost zidită în «uliţa mare». Biserica la anul 1705 s'a ruinat. In 1717 şi-au zidit altă biserică, pe locul unde azi e cimiterul bisericii greco-catolice. Că s'au zidit în acest an, arată inscripţia tăiată în lemn cu litere cirile: «Făcutu-sau aceasta Sf. Biserică în anul dela naşterea lui Hristos 1717, în zilele înălţatului împărat Carol». — Ear pe alt loc stă scris: «Aceasta sf. Biserică s'o făcut de titorul Mureşan Matheiu în luna Aprilie».

Această biserică a fost zidită de lemn de brad, cu turn mare şi cu patru turnurele mici. Aici s'au rugat lui Dumnezeu toţi românii din Cojocna, având câte 2 preoţi, până la anul 1772, — când uneltirile şi presiunea domnilor dela «cămară» şi ocnă i-au desbinat ademenind o parte din ei la legea «papistaşă», sau, cum i se zicea, «ungurească».

Inceputul unirii s'a întâmplat, cum se povesteşte, aşa, că îmbolnăvindu-se un cociş (vizitiu) dela caii cari trăgeau sare din Ocnă, s'a oferit de cociş Filimon Chifor, om tinăr, uşuratic, şi pricepător la cai. S'a şi tocmit ca ziler, până vor căpăta altul, — care trebuia să fie ungur şi papistaş. Filimon s'a rugat să l lase pe el. I-au promis că-l vor lăsa, şi îi vor da şi plată mai bună, *dacă se va face papistaş*. Bietul Filimon, lacom de bani şi slujbă, a trecut. — Dar la 2 ani a căzut în baie şi a murit. Aceasta s'a întâmplat pe la 1763. In locul lui Filimon a ajuns fratele său, Simeon, trecând la papistaşi. Şi aşa s'au aflat azi unul, mâne altul, până li s'au sporit numărul la 10—15. Se înţelege, treceau mai ales oameni săraci, să capete de lucru în baie, sau de aceia, cari voiau să scape de «vorşpont» şi cătănie. Unii şi-au schimbat portul şi numele. Umblau cu cămăraşul prin oraş ademenind pe români. Unii cari treceau azi, mâne ear se întorceau făcându-se mare vălmăşală. La cei 10—15 oameni trecuţi cămăraşul li-a adus preot care apoi încerca să ademenească la papistăşie.

Vrajba şi trecerile încoace şi încolo, dela o religiune la alta, devenise atât de mare, încât aproape nu mai ştia nime că este or odox sau «unit». In 20 April 1773 a ieşit o comisiune dela oraş în frunte cu Bihari József, Orbán János şi încă unul, al cărui nume nu se poate ceti, şi au deosebit poporul după cum au luat paşti dela preotul ortodox, sau dela «unit». Eată copia de pe procesul verbal luat la faţa locului de comisia de mai sus.

«Anno 1773, die 20 mensis April, Nemes Kolozs vármegye Törvényes táblája Comini..... Kolozs városának conumerálo unitus vagy nem unitus religiokal observálò oláhokat mind kèt megnevezel felek parochuşai jelenlétében conumerálván kik is a közeleb elmult Husvét ünepi napokon Paskával éltenek az alább irt religiokat observáló parochusoktól találtatnak az alább irt, specificatio szerint ugymint:»

Urmează o listă lungă cu «nomina noi Unitorum» 201 «gazdák adjunctusaival együt», — numărând 826 suflete fiind preoţi «Popa Rad» şi popa Bojan Ioan, şi o listă de 19 «gazdák adjunctusaival együt» numărând 57 suflete în frunte cu parohul Durgó Iuon. — Aceeaş comisiune a luat porţiunea canonici a preoţilor ortodoxi de 40 iugăre aflătoare în «Fostovölgy». Au luat biserica zidită în 1717 din «dajdia» tuturor; au luat cimiterul, cărţile bisericeşti, hainele preoţeşti, cu un cuvânt toate, — lăsând pe ortodoxi despoiaţi. Au început apoi prigonirile sălbatice contra ortodoxilor, prinzând cu funia pe cei tineri şi ducându-i la cătănie departe. Când a protestat popa Bojan, a fost arestat la cămară, şi era «mare jde».

In 10 Iunie 1772 Sofronia Sâncrăian, soţia lui Gavrilă Pop, a testat un loc pe care să se zidească o biserică «pe legea românească». Acest loc a fost cumpărat de Gavrilă Pop dela Urs Petre şi Nicodim Checicheş. La acest testament au fost de faţă: jupân «ficorator» Floea Suciu

Naşterea Domnului

Sfintele sărbători ale Naşterii Domnului au fost prăznuite în anul acesta în centrul mitropoliei noastre cu deosebită pompă. In ziua primă a oficiat în catedrala ticsită de credincioşi stta liturgie I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul nostru NICOLAE cu mare asistenţă.

La finea sfintei liturgii I. P. S. Sa mitropolitul a rostit o instructivă cuvântare despre însemnătatea evenimentului celui mare al naşterii Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos. Mânecând dela cuvintele evanghelistului Ioan «Pe cel ce vine la mine nu-l voi scoate afară», *a arătat, că Mântuitorul a venit în lume pentru toţi fără deosebire. Şi toţi câţi se apropie de Domnul sânt primiţi cu drag, documentând într'un mod clasic, că numai la Mântuitorul putem găsi adăpost şi scăpare. In fine a făcut apel la cei prezenţi, de a se hotărâ fiecare în acest mare praznic de a se apropia de Domnul, iar aceia cari l-au găsit, să aducă şi pe alţii la Dânsul. Cuvântarea I. P. S. Sale, ascultată într'o linişte solemnă de numeroşii credincioşi, între cari cu plăcere am observat pe toţi intelectualii noştri mireni, a făcut o adâncă impresie.*

A doua zi a celebrat stta liturghie părintele asesor Matei Voileanu asistat de 4 preoţi şi 2 diaconi. A rostit o frumoasă predică părintele Dr. A. Crăciunescu.

Atât în ziua primă, cât şi a doua răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al catedralei dirigiat de prof. T. Popovici.

Apărare în contra sectelor

Istoria nu spune despre religiunea noastră ortodoxă, că ar fi atacat cândva altă credinţă, cu scop de convertire, — dar cu atât mai ales vorbeşte despre ataeuri îndreptate împotriva religiei ortodoxe, cu scop de convertire.

Am fost prigoniţi de calvini, şi mai vârtos de «papistaşi», cari ni-au făcut ruptura în biserică. Acum sântem ameninţaţi de sectele nouă: de adventişti, sâmbăteni, pocăiţi, ş. a.

Se făuresc planuri şi se agită sectele spre dauna religiunii noastre.

Noi, în împărăţia trecută, am fost straşnic încercaţi de aceste năzuinţe duşmănoase şi stăteam neputincioşi în a ne apăra, deoarece multe ni se puneau în cale... Astăzi însă nu mai putem sta nepăsători în faţa încercărilor de a ne deştrăma biserica.

A sosit vremea să ne apărăm energic contra celor ce ne primejduesc existenţa neamului şi a bisericii.

Mai întâi să începem muncă stăruitoare faţă de aşa numiţii pocăiţi, cari sânt periculoşi atât bisericii, cât şi statului. Aceştia, înainte de războiu, erau îmbărbătaţi împotriva noastră de unguri, — astăzi se susţin de centralele lor din Hamburg şi din America, prin misionari, cari cutreeră ţara cu povara de cărţi din tipografiile lor, şi le vând poporului neştiutor. Prin astfel de vinderi numitele tipografii îşi fac câştiguri fabuloase, cu ajutorul cărora întreţin propaganda cea mai întinsă.

Mi s'a dat ocazie să văd o astfel de carte în format mic, şi privind-o am văzut că făuritorii cărticelelor le dau titluri foarte seducătoare, nu cruţă iconografia din ele, — şi astfel traduse în limba noastră, se răspândesc tot mai mult.

De aceea trebue să sprijinim din toate puterile *tipografiile noastre bisericeşti.* Nu este destul să le numim tipografiile noastre, ear de altă parte blanchetele de tipărituri anuale b. o. să le cerem spre cumpărare dela tipografii străine. Poate fiecare colţ de arhidieceză îşi cumpără dela străini tipăriturile anuale. Apoi aşa cum să-şi facă averea trebuincioasă tipografia noastră?!

Tipografia adventiştilor din Hamburg îşi lăţeşte tipăriturile în ţări şi în continente. Pe când a noastră satisface două—trei localităţi din apropierea sa...

Să ne deşteptăm... Şi sprijinind întreprinderile noastre, să rugăm comisiunea tipografiei arhidiecezane să ne pună la dispoziţie cărţi religioase, format mic, după gustul poporului, şi cu icoane religioase.

Preoţimea să ceară dela această comisie atâtea exemplare câte familii sânt în parohie, şi la ocaziuni potrivite să le pună cu preţul imprimat pe ele, la dispoziţia celor ce ştiu citi. Să nu lăsăm nici o familie fără o astfel de carte, — se înţelege premergând în biserică explicarea acestor lucruri.

Nu cred să fie mulţi, cari să respingă primirea lor, şi cu asta am dat în mâna omului o armă bună contra înveninătorilor de credinţă.

Vedem zilnic poporul cum poartă la sine cărticica «Visul», semn că râvneşte după cărţi religioase, dar nu-i dăm posibilitatea să ajungă la ele cu uşurinţă.

S'ar putea în fiecare an să se împartă altă carte, cu alt conţinut, sau câte o iconiţă sfântă ş. a. Am văzut şi în casele intelectualilor pe masa din salon cărţi de rugăciuni, şi alte cărţi bisericeşti şi cred că tocmai ei înţeleg mai bine rostul trudei ce se face şi ne vor veni în ajutor.

Prin astfel de muncă ajutăm totodată şi mărirea fondurilor tipografiei noastre, care apoi va putea da premii pentru cele mai bune cărticele scrise în combaterea sectelor.

Nu am în parohia mea secte, dar sânt încunjurat de localităţi infectate de ele şi aud de străduinţele misionarilor plătiţi în a face proselitism. E necesar să prevenim răul, ear unde s'a încuibat acolo să se combată neîntrerupt cu mijloacele potrivite.

Pr. *Ion Budoiu*

Dela conferenţele preoţeşti

— Corespondenţă —

Lucruri bune, vrednice de încrestat, a făptuit preoţimea noastră în conferenţa ţinută în Brad la 29/16 Noemvrie 1922.

Imprejurarea, că pe lângă toată earna geroasă, drumurile grele şi lunecoase, depărtarea de 30—50 km. dela centrul tractului, s'au prezentat aproape toţi cei chemaţi, — afară de câţiva dintre aceia, cari în curând se vor organisa în noul tract al Băiţei, — dovedeşte zel şi interes faţă de chemarea apostolică.

Conducerea conferenţei a fost încredinţată preotului I. Perian din Criştior, un vechi preot.

Deschiderii i-a premers serviciu divin cu predică despre existenţa lui Dumnezeu. Preotul I. Indreiu din Ţebea a dovedit în predica aceasta că acum mai mult ca orcând avem motive să fim convinşi despre existenţa lui Dumnezeu, care se arată în noi înşi-ne şi în toate făptuirile bune ale noastre.

In cuvântul de deschidere prezidentul a rostit cuvinte luminate de îmbărbătare celor cari au luat asupra-şi crucea Domnului. Tot în firul programei a citit o traducere în stil frumos, după Herder: Omul ca reprezentant a două lumi.

Conferinţa: Educaţia religioasă morală a tineretului de ambe sexele, ţinută de preotul Al. Fugătă din Vaca, a provocat deosebit interes în cei prezenţi. Toţi ar fi ascultat bucuros şi critica asupra temei lucrate cu îngrijire, ca astfel să se poată aprofunda şi mai cu succes în cuprinsul ei şi să afle o soluţie cât mai rodnică.

După desbatere amănunţită, la care au participat preoţii: I. Indreiu, Iosif Tisu, Iosif Comşa, I. Perian, P. Comşa, V. Fugătă, N. Florea, s'a enunţat cu unanimitate, că vor purcede la punerea în practică a principiilor expuse: catehizarea tinerimii, rostirea de predici, înfiinţarea de biblioteci, case culturale ş. a.

P. O.

Concertul

reuniunii corale: „Corul bărbătesc al episcopiei ortodoxe române" din Cluj

Reuniunea corală «Corul bărbătesc al episcopiei ortodoxe române din Cluj» a dat în seara de 30 Decemvrie 1922 un concert în sala Prefecturii cu binevoitorul concurs al artistelor Lya Pop şi Mimi V. Nestoresc.

La acest concert a luat parte numeros public, o seamă de intelectuali, dintre cari am remarcat pe P. S. Sa păr. episcop Nicolae Ivan, pe dl Gh. Dima, directorul conservatorului, pe dnii profesori universitari I. Lupaş, Marin Stefanescu, I. Mateiu, A. Ciortea, col. Vlădescu şi alţii, apoi numeroşi eleví dela şcoalele secundare, precum şi studenţi universitari.

In faţa acestui numeros public sus numitul cor, sub conducerea neobositului dirigent şi preşedinte, V. Petraşcu, pentru tot ce e frumos şi înălţător, şi a desfăşurat programul bogat, variat şi bine ales, cuprinzând cântări re-

---

şi «coratorii» Mihailă Făragău, Petru Nergeş, Macarie Suciu, Gavrilă Stan şi Mihailă Ilieş. Pe acest loc s'a şi zidit în 1794 biserica «pe legea românească», care stă până în ziua de azi. Până la zidirea bisericii ortodoxii au folosit drept casă de rugăciuni o *şură* din strada Semnicului. Acolo făceau slujba şi să rugau lui Dumnezeu.

După ce a văzut magistratul-oficiul salinar şi chiar guvernul, că nici după torturi şi închisoare (popa Bojan cu 6 «coratori» a fost închis în Cluj 6 săptămâni) poporul nu şi lasă legea, l-au lăsat de voia lui. Aşa, în 6 Decemvrie 1794 s'a adunat întreg poporul de casa «jupânul ficorator» Alexie Nemeş, în strada Semnicului şi a hotărât cu mare însufleţire să zidească biserică pe locul dăruit de Sofronia Sâncrăian. Au încheiat proces verbal; eată-l în copie:

«Anul 1794 Decemvrie 6 zile, adunându-se eclezia Cojocnii cu cinstiţi curatori în care jupânului fiicorator, împreună cu popa Bojan Ioan şi cinstitul protopop Saroşu Ioan Berchieş. Aceasta carte, să se ştie, ea este protocolum a Bisericii neunite a Cojocnii, aicea să însemneavă tot feliul de ajutor, cine cu ce a ajuta sf. Biserică»....

Curatori erau: Nicodim Checicheş, Suciu Lucă, Metea Ignat, Ciocoi Iosif, Raţ Petre, Roman Simeon, făt era Ioan Ilieş, ear Somlea Dănilă dascăl.

Zidindu-şi biserică, ortodoxii au rămas dârji apărători nu numai ai legii lor, ci şi ai neamului, — precum voi arăta la alt prilej.

Pr. George Suciu

Boala veacului

— Nervositatea —

Boalele nervoase se produc prin goana nebună după afaceri, câştig material, de o greşită regulă de viaţă, de abuzul făcut cu organul nostru de mistuire, de reaua îngrijire a corpului, şi de încordarea prea mare a puterilor noastre de muncă, manuale şi intelecfuale.

La bolnavii de nervi trebue să lucrăm mai ales asupra sângelui, să-l întărim, căci sângele este purtătorul şi impulsul sufletului nostru, în sânge zace caracterul omului, sănătatea şi boala lui, răul şi binele, sângele pune totul în mişcare, inima, plămânii, creerul, tot organismul. Aer, apă, dietă, hydropatie (cură de apă, băi), magnetism, electricitate, — totul serveşte numai scopului, de a da puteri nouă sângelui, ca să fie în stare să ucidă elementele boalei şi să creieze isvoare nouă de viaţă.

Boala de nervi se numeşte şi *neurastenie*, (nevron înseamnă nerv, iar astenia — slăbire)

Cei bolnavi sufleteşte, pot fi vindecaţi prin muncă distractivă, în aşa fel ca să depărtăm bolnavul dela gândurile în care se cufundă ceasuri şi zile întregi, şi să-i dăm ocupaţie care să-l intereseze. Incercăm totul cu acest bolnav. Să i dăm o carte să citească, sau să scrie amintiri din viaţă, să asculte muzica, sau îl coborâm în mijlocul naturii, îl învăţăm sport, să vâslească, să înoate, să patineze. Şi aşa putem vedea pentru ce-i primitor sufletul lui.

O plimbare plăcută pe dealuri, pe munţi, linişteşte nervii, înseninează sufletul.

Să nu uităm că somnul este regulatorul nervilor noştri. Şi tocmai bolnavii neurasteniei sânt chinuiţi de lipsă de somn.

Cum să redobândească somnul? Mai întâi să nu se culce cu stomacul încărcat, să aibe linişte sufletească, să nu fie agitaţi, supăraţi de ceva; dormitorul să fie aerisit, temperatura să nu treacă de 12 grade Reaumur, dacă e posibil fereasta să fie deschisă, aşa ca să nu lovească curentul de aer direct pe bolnav, să nu se culce mai târziu decât la ora 10 seara.

Cei cari sufer de insomnie, se pot vindeca prin băi calde de 27 grade Reaumur, de 15 minute, înainte de culcare, — le folosesc mult mai bine decât cocaină şi morfiu, sarea de brom, sau veronal — atâtea leacuri ce se dau contra lipsei de somn...

ligioase, cântări lumeşti, cântări populare şi naţionale.

Faptul, că aceste cântări au produs aplauze frenetice din partea publicului, dovedeşte îndeajuns că au fost executate cu pricepere şi simţire, încât au putut sugestiona aceleaşi sentimente în inimile celor prezenţi. Indeosebi «Doina» de T. Popovici cu solo de bariton: Irimie Constantin şi «Doinitorii români» de A. Popovici cu solo de bas, dl N. Tobolog şi cu solo de tenor dl Inocenţiu G. Suciu, au plăcut mult. Doina cântată cu suflet şi cu voce duioasă par'că creiată pentru doine, de I. Constandin, te silea să-ţi reaminteşti suferinţele neamului românesc năcăjit şi necruţat de vitregia veacurilor, în care cântecele au fost izvor de mângâiere.

Doamna Lya Pop şi Mimi V. Nestorescu, la invitarea dlui preşedinte al reuniunii, cu drag au dat concursul binevoitor şi ne-au delectat mult, ca totdeauna, dând dovadă de mari artiste care ne fac numai cinste şi mândrie neamului. Acompaniamentul la pian a fost susţinut de dl R. Schuller, dirigent la operă.

Acelaş cor a mai dat concursul său şi la alte concerte şi festivale, precum şi cu prilejul sfinţirilor de biserici şi vizitaţiilor canonice în diferite sate şi oraşele, contribuind astfel la progresul cultural-muzical-naţional.

Venitul curat e destinat pentru mărirea fondului catedralei ort. rom. din Cluj şi a corului. *L. P. Văleanu*

Cuvântare

— Rostită de asesorul consistorial Matei Voileanu, la alegerea de protopop în Braşov în 16 Decemvrie 1922 —

«Tu Doamne, celce ştii inimile tuturor, arată dintre aceşti doi pe unul, pe care l-ai ales».
Faptele Apostolilor I 24.

Era îndată după înălţarea Domnului la cer. Apostolii s'au întors în Ierusalim din muntele ce se numia Eleon, care este aproape de Ierusalim, calea Sâmbetei având.

Şi intrând s'au urcat în casa de sus, unde locuia Petru şi ceialalţi Apostoli. Aceştia toţi petreceau cu o inimă, în rugăciuni şi în cerere, şi erau cam la 120. Şi sculându-se Petru a zis:

Bărbaţi, fraţi, se cădea a se plini scriptura aceasta, care mai înainte a zis Duhul sfânt prin gura lui David de Iuda celce s'a făcut povăţuitor celorce au prins pe Isus.

Că numărul era cu noi, şi luase soartea slujbei acesteia.

Episcopia lui să o ia altul.

Deci trebue dintre aceşti bărbaţi, cari se adunau cu noi în toată vremea, în care a intrat, şi a ieşit între noi Domnul Isus, începând dela botezul lui Ioan până în ziua în care s'a înălţat dela noi la cer, să fie cu noi mărturie învierii lui unul dintre aceştia.

Şi au pus pe doi, pe Iosif Varnava, care s'a numit Iust, şi pe Mathia. Şi rugându se a zis: Tu, Doamne, care ştii inimile tuturor, arată dintre aceştia doi, pe unul, pe care ai ales a lua soartea slujbei acesteia! —

Am împrospătat scena aceasta din viaţa Apostolilor şi cu cuvintele din faptele Apostolilor am reîmprospătat în sufletul dvoastră, iubiţilor fraţi, prima lucrare a apostolilor după înălţarea Domnului.

Erau sub impresiunea minunii dela Înălţare. Lacrimile lor nu erau încă svântate de pe feţele lor, inima li se strângea încă de durere. Şi pe când stau astfel privind spre cer, aud cu urechile lor cuvintele: Bărbaţi Galileeni, ce staţi uitându-vă la cer, acest Isus, care s'a înălţat dela voi la cer, aşa va veni precum l-aţi văzut pe el mergând în cer.

Am reîmprospetat momentele acestea din viaţa apostolilor din prima lor lucrare, pentrucă o asemenea lucrare avem să săvârşim şi noi, fraţilor. «Episcopia lui să o ia altul», aşa a vorbit Apostolul Petru. — Misiunea de protopop al tractului Braşovulut să o ia altul.

Am voit să vă inspiraţi de lucrările Apostolilor, să vă pătrundeţi de sfinţenia lucrului, care ne aşteaptă, şi să mergem pe urma lor. Din faptele Apostolilor vedem scopul lucrării. Episcopia apostolului căzut să o ia altul, să nu fie un străin de această sfântă misiune; să fie unul dintre aceia, cari a fost totdeauna cu noi, mărturie a tuturor faptelor lui Isus, dela începutul activităţii, dela botezul lui Ioan până la actul cel din urmă: Înălţarea la cer. Mărturie la toate faptele Lui, mai ales la minunea cea mare, mărturie învierii Lui. Să nu fie om nepăsător, ci unul dintre aceia, cari se adună cu noi în toată vremea, conlucrează împreună cu noi, care viaţa sa întreagă şi-a închinat-o binelui bisericii.

Am împrospetat scena aceasta din lucrarea apostolilor, ca pătrunşi de sfinţenia misiunii noastre de astăzi, să creăm din capul locului o atmosferă, care să ne călăuzească, să ne inspire în lucrarea noastră.

Dacă ne întoarcem privirile dela aceasta mişcătoare scenă din viaţa apostolilor, vrând-nevrând ochii sufletului nostru se opresc asupra vieţii sufleteşti, care s'a desfăşurat aici în Braşov, în această sfântă biserică şi în jurul ei. Ca un fir roşu în viaţa acestei biserici, în viaţa preoţimii de cari s'au perândat aici, ca un fir roşu iese la iveală credinţa neînfrântă, alipirea către biserica ortodoxă.

Facem o revistă peste timpurile de prigonire asupra bisericii ortodoxe din Ardeal, şi în tot cursul veacurilor, sub toate goanele şi ispitele pornite asupra ei, biserica din Braşov ne serveşte ca pildă de credinţă, de bărbăţie în apărarea ortodoxiei.

Mai ales în timpurile de grea persecuţie după unirea dela 1700, biserica din Braşov a dat semne de statornicie în credinţă şi iubire către aşezămintele bisericii ortodoxe, cari vor fi aduse ca model în toate împrejurările şi la toate ocaziunile. Biserica aceasta în care ne am adunat azi pentru sfânta liturghie şi pentru chemarea Duhului sfânt, înainte de a purcede la lucrările împreunate cu alegerea de protopop, biserica aceasta, a sfântului Nicolae din Scheii-Braşovului, a avut bărbăţia a opri ca episcopul trecut la unire să ocupe scaunul arhieresc şi să servească în biserica ortodoxă, şi aceasta pe vremea când pentru lăţirea unirii puterea de stat a pus în slujba ei forţa militară şi forţa administrativă a puterii executive.

Şi pe când în întreagă mitropolia veche de Alba-Iulia resistenţa bărbătească a românilor ortodoxi a fost frântă cu forţa brachială, singură biserica din Braşov, a rămas neînfrântă, ea a fost Sionul unde nu s'a putut încuiba unirea propagată sub auspiciile puterii lumeşti şi a dinastiei Hadsburg.

Eată motivul pentru care facem pomenire de bărbăţia, de tăria bisericii din Braşov în ortodoxie. Atmosfera patriarhală din timpul apostolilor, vânjoşia şi statornicia părinţilor noştri în apărarea ortodoxiei, acestea să ne încălzească inimile noastre, ale celor adunaţi aici, pentru a săvârşi actul însemnat al alegerii de protopop în Braşov. Tradiţia aceasta voim să o zugrăvim şi să o dăm ca model pentru lucrările care vor trebui să se făptuiască în Braşov sub conducerea noului protopop.

Protopopul cel nou va trebui să ia în mână steagul ortodoxiei, steagul dreptei credinţe şi să desvolte o propagandă vie pentru oprirea curentului sectar, care a aflat pământ roditor şi în părţile acestea.

Propaganda pentru păstrarea credinţei celei adevărate, şi pentru recucerirea celor ce am perdut în cursul veacurilor, o vom porni cu nou avânt în întreagă mitropolia noastră. Acţiunea încontra bisericii ortodoxe, în cele două veacuri din urmă, s'a făcut sub scutul şi concursul statului, care a fost duşmanul bisericii ortodoxe.

Azi, în împrejurările schimbate, statul nu mai sprijineşte pornirile împotriva bisericii ortodoxe, — ceeace s'a făcut în trecut sub deviza că se sprijineşte legea acelei biserici care e şi a împăratului, azi a dispărut şi noi trebue să recucerim ceea ce am pierdut din cauza vitregităţii timpurilor trecute.

O propagandă vie vom iniţia în această direcţiune, şi aceasta va trebui să se simtă şi aici, în Braşov.

Oportunismul, indiferentismul şi alte eventuale consideraţiuni străine de interesele bisericeşti care au făcut posibil, ca aici în Braşov, să se încuibeze secte, acestea va trebui să fie oprite, înlăturate prin o vie propagandă pornită şi condusă de protopopul Braşovului. Şi ceea ce va lua fiinţă aici, se va face în întreagă mitropolia noastră. Sântem datori memoriei părinţilor noştri, datori bunului nume al bisericii noastre, să redăm bisericii vaza şi podoaba de altă dată.

Precum odinioară bărbaţii bisericii din Antiochia au pornit propaganda pentru evanghelia lui Hristos, întocmai şi nouă ne grăieşte duhul sfânt: «Osebiţi mie pe Varnava şi pe Savel la locul, la care i-am chemat pe ei. — In această legătură vă adresez şi eu, vouă iubiţi membri ai sinodului protopopesc din tractul Braşovului, osebiţi pe bărbatul la slujba propagandei pentru biserica lui Hristos, pe bărbatul pe care duhul sfânt l-a ales la slujba aceasta.

In decursul sfintei liturghii de azi am ridicat rugăciuni pentru odihna sufletelor tuturor preoţilor, cari în cursul veacurilor au servit la sfântul altor din biserica aceasta; cuvine-se ca şi la acest sinod protopopesc, înainte de a purcede la lucrările noastre, să ne aducem aminte de bărbaţii, cari au stat în fruntea corporaţiunilor noastre bisericeşti, lucrând pentru înaintarea trebilor bisericii noastre, în special să ne aducem aminte de adormitul protopop Vasile Saftu, căruia să-i dorim odihnă lină.

Şi acum, pregătiţi sufleteşte pentru lucrarea care ne stă înainte, cu inimi curate să purcedem la lucrarea, la care ne chiamă încrederea bisericii. In decursul sfintei liturgii, în momentul, când ne apropiem de a aduce sfântă jertfă, rostim cuvintele: Să stăm bine, să stăm cu frică. Având a săvârşi o lucrare la care ne chiamă încrederea bisericii, să ne înarmăm cu pavăza cuvintelor din sfintele slujbe: Toată grija cea lumească să o lăpădăm. Pe noi nu ne conduc lucruri lumeşti şi străine de biserică. Noi avem în vedere numai binele bisericii. Nu sântem aici oamenii partidelor, nosântem aici oamenii lui Hristos. Ne am întrunit în numele Domnului, pentru binele bisericii. Să stăm bine, să stăm în frică. Amin.

Convocare

la a 2-a adunare generală ordinară a *Reuniunii Femeilor Române din Sibiu.*

Deoarece la prima adunare nu s'a întrunit majoritatea absolută a membrilor reuniunii, se convoacă prin aceasta, conform § lui 15 din statute, o nouă adunare, care se va ţinea — *cu orce număr din membri*, în ziua de Luni *22 Ianuarie 1923* la ora 6 p. m. în sala de şedinţă a «Asociaţiunii» din strada Şaguna Nr. 6,

Ordine de zi:

1. Cuvânt de deschidere.
2. Raportul comitetului pe anii de gestiune 1921 şi 1922.
3. Revizuirea socotelilor şi darea absolutorului.
4. Stabilirea budgetului.
5. Alegerea a 5 membre în comitet.
6. Diverse propuneri.

Sibiu, 1 Ianuarie 1923.

Catinca A. Bârseanu, Traian E. Georgescu
prezidentă secretar

Ştirile zilei

Urări. La începutul anului nou 1923 aducem urări de bine tuturor creştinilor, dorindu-le zile multe, sănătate, an rodnic în toate lucrurile bune.

Redeschidere. Conform hotărârii aduse de rectorii şi decanii universităţilor din Bucureşti, Iaşi, Cluj şi Cernăuţi, — întruniţi în 5 l. c. sub preşedinţia dlui Dr. Anghelescu, ministrul instrucţiunii, — toate universităţile se vor deschide în 22 Ianuar 1923.

Dăruire generoasă. Din Lugoj se anunţă, că dl Vasile P. Popa, proprietarul filaturii de mătasă din acel oraş, a dăruit *un milion* de lei pentru clădirea unei cantine şi a unei fabrici de ţesătorie în Cluj, pe seama universitarilor fără deosebire de naţionalitate. Cantina va da studenţilor hrană, ear fabrica îmbrăcămintea trebuincioasă. Trăească dăruitorul şi cei ce-l vor urmă.

Ora de închidere. Ministerul de interne, cu ordinul Nr. 172 din 1 Ianuar 1923, a dispus că toate localurile publice, fără nici o excepţie, să fie închise la ora 1 noaptea, neadmiţându-se sub nici un motiv prelungirea acestei ore de închidere. Contravenienţii vor fi daţi judecăţii.

Numire. Dl Eugen Munteanu este numit prim-pretor al plasei Agnita, judeţul Târnava-mare.

Membri de drept. Pe lângă membrii proveniţi prin alegere, senatul se compune şi din membri de drept. Vechea constituţie a României admitea ca membri de drept ai senatului pe principele de coroană, pe mitropoliţii şi episcopii ţării. Comisiunea constituţională a făcut propunerea să se lărgească numărul senatorilor de drept. Şi adecă: Vor avea reprezentanţi de drept în senat confesiunile recunoscute de stat cu peste 200 000 de credincioşi; vor mai fi senatori de drept: foştii prim-miniştri cu vechime de 4 ani; foştii miniştri cu vechime de 8 ani; foştii preşedinţi ai înaltei curţi de casaţie, ai senatului, ai camerei, cu anumită vechime; generalii foşti comandanţi de armată; preşedintele Academiei Române; reprezentantul universităţilor; reprezentanţi ai camerelor de comerţ, ai agriculturilor, ai muncitorilor, ai vieţii locale comunale şi judeţene. — Ca membri de drept s'ar putea introduce un număr de scriitori, ziarişti şi artişti. Senatul, astfel alcătuit, din membri cari nu fac politică de partid, va putea să fie element de mare folos în progresul statului. In cele mai multe state senatul este considerat ca aşezământ învechit, şi e poreclit «muzeu de antichităţi». Reformat însă, ar deveni un organism de mare valoare al puterii legislative.

Delegaţiunea aleasă în congresul din urmă al Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna» şi compusă din preoţii: N. Stinghe, I. Crăciun, Em. Cioran şi I. G. Ludu, a fost primită, zilele acestea, cum se anunţă din Bucureşti, de dl prim-ministru Brătianu şi de dnii miniştri de culte şi de finanţe. Delegaţiunea a prezentat guvernului justele cereri ale preoţimii noastre în privinţa îmbunătăţirii stării sale materiale.

Necrolog. *Alecsandru Stoica,* paroh în Săliştioara, a răposat în Domnul la 21 Noemvrie 1922, în etate de 74 ani şi 52 ani al preoţiei. A fost înmormântat la 23 Noemvrie în cimitirul ortodox român din Fizeş. Odihnească în pace.

† **Pr. Ion Preda,** parohul nostru din Petrila-Brad, protopopiatul Haţegului, a încetat din viaţă în 13/26 Decemvrie 1921 în anul al 62-lea al vieţii, al 40 lea al preoţiei şi al 11 lea al văduviei, fiind împărtăşit cu sfintele taine. Inmormântarea i s'a făcut în 16/29 Decemvrie în Petrila Brad la ora 1 p. m. Răposatul preot, care s'a distins ca bun ortodox şi bun român şi a suferit pentru atitudinea aceasta multe prigoniri, până şi întemniţare dela stăpânirea dispărută, odihnească în pace!

Anunţ. Se aduce la cunoştinţă că *târgul de iarnă* în Sibiu se va ţinea în modul următor: Târg de vite 15, 16 Ianuar 1923, târg de cai 17 Ianuar 1923, târg de marfă 18 Ian. 1923.

Magistratul orăşenesc.

Indrumări potrivite. Ni se comunică circulara dată la începutul anului nou de dl primpretor E. Munteanu, din Agnita, tuturor primăriilor comunale din plasa ce o administrează. In această circulară se dau îndrumări potrivite cu raport la respectarea repausului duminecal şi a sărbătorilor, precum şi la cercetarea regulată a şcoalelor şi la abonarea pe seama comunelor a foilor şi revistelor menite pentru popor.

Aviz. In conformitate cu Legea teatrelor, se face cunoscut, că în ajunul Bobotezii, 18 Ianuar n. 1923, sânt interzise toate spectacolele.

Prefectura poliţiei oraşului Sibiu.

Aviz Toţi tinerii *de naţionalitate română* din anii de naştere 1901 şi 1902 cari sânt repartizaţi la regimentele de infanterie 1, 31, 83, 85, 86, 87, 88, 101/102, 103/104, ai regimentelor 2, 13, 16, 17, ai batalioanelor de vânători de munte 3, 4, 6, ai regimentelor 5, 12, Roşiori ai Regimentelor de pionieri 6, 7, precum şi tinerii anilor de naştere 1902 ai regimentelor de artilerie 1, 31, 33, şi ai regimentelor de obuziere 5, 32, 34, se vor prezenta neapărat în zilele de 15—18 l. c. în fiecare zi între orele 9—12 la secţia militară a consiliului orăşenesc, loco, str. Metropoliei Nr. 4, etajul I, uşa Nr. 25.

Acei cari nu vor îndeplini această poruncă vor fi pedepsiţi aspru în sensul legii recrutării. — Ofiţerii sânt dispenzaţi dela anunţare. —

Consiliul orăşenesc

Şcoala de dans Bubák Zegler, aranjază un Bal mascat de elită, în 17 Ianuar 1923, în sala «Unicum». — Intreg venitul curat se dă în scop de binefacere.

Concert. Profesoara de pian la academia de muzică din Cluj, artista mult apreţiată, dşoara *Anita Voileanu,* va da sub protectoratul I. P. S Sale Mitropolitului Nicolae, un concert în Sibiu, sala Unicum, Marţi în 16 Ian. n. cu program ales. Inceputul la ora 8 seara. Bilete se vând la direcţiunea de concerte W. Krafft, Piaţa Regele Ferdinand I şi costă: 25 lei 50 bani, 20 lei, 15 lei 75 b., şi 8 lei. O parte din venit se dă pentru scopuri de binefacere.

Ungurii împotriva noastră. Un ziarist din New York, întors acasă din călătoria sa la Budapesta, publică într'un mare ziar american un articol despre ura înverşunată ce ni-o poartă vecinii de peste Tisa. De şi cunoaştem din experienţă sentimentele ce ni le-au arătat totdeauna foştii stăpânitori, e bine totuşi să nu dăm uitării şi să nu nesocotim ceea ce ni se pregăteşte acum cu atâta zor la Budapesta. Ungaria, ne spune ziaristul american, nu arată decât ură şi nu vorbeşte decât răsbunare. Se predică ură şi răsbunare de pe amvon, în piaţă, şi de pe acoperişul caselor. Predica urei te înconjoară de pretutindeni şi te înăbuşeşte. Ea umple aerul atelierelor, al birturilor, cafenelelor şi compartimentelor de tren: chelnărul ţi-o trâmbiţează în urechi, tarafurile ţigăneşti o scot din viorile lor, birjarul ţi o mână acasă sau în camera hoteluiu... Toţi s'au schimbat în propagandişti ai răsbunării. Opinia publică din Ungaria se ocupă de o singură chestie aprobată de toţi: «Să cucerim ceea ce ni s'a luat!» Ungurii cred că orce om bine educat — afară de români — trebue să recunoască nedreptatea ce li s'a făcut prin tratatul de pace, şi să simtă ceva din ura lor pentru români. După psihologia ungurească, numai România trebue să bea amarul pe care făuritorii tratatului l au turnat pe gâtul Ungariei, — ca şi când România singură ar fi dictat condiţiile păcii. Ceea ce clocoteşte în inimile ungureşti, mărind dorul răsbunării, este şi mânia cumplită, provocată de ocuparea capitalei lor, Budapesta, prin trupele române. Ungaria de astăzi se pregăteşte cu zel pentru luptă şi nu se teme de a da piept cu România într'un războiu. Un ofiţer ungur, — zice acelaş ziarist, — mi-a spus că armata română numeric este mai mare decât cea ungurească, dar că vitejia soldatului român este mult inferioară vitejiei soldatului ungur... (Laudă de aceasta am mai auzit).

Lojele francmasone. Ministrul de interne a permis redeschiderea lojelor francmasone din ţară. In Ardeal sânt 20 de loje, în vechiul Regat 3. Ministerul a dat autorizaţie de a se putea înfiinţa şi altele. Regretabil.

Oameni ciudaţi. După apunerea monarhiei austro-ungare, maghiarii şi-au înfiinţat în Seghedin o universitate, întitulată *Universitate regală din Cluj.* Universitatea aceasta, care de fapt funcţionează în Seghedin, eliberează diplome ca şi când ar funcţiona în Cluj. Pe d'asupra, guvernul maghiar a luat dispoziţii de-a anulă diplomele eliberate de universităţile române. — Ministerul instrucţiei din Bucureşti a hotărât, în urma acestor fapte, să fie anulate diplomele ungureşti, eliberate de universităţi maghiare, dela 15/28 August 1916 încoace.

«Cartea Românească» continuă şi în anul 1923 concursurile cu premii pentru scrieri româneşti. Premiile ce va acorda se ridică la suma de lei 113.000. Prospecte detaliate, care cuprind subiectele şi condiţiunile acestui concurs, se trimit cu plăcere la cererile ce se vor adresa: Direcţiunii «Cartea Românească» Bucureşti, bulev. Academiei 3.

Nr. 601/1922 Prot. (229) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Bandul de câmpie** devenită vacantă prin strămutarea parohului Octavian Albani, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sânt: venitele dela parohie din coala B. şi salarul şi gradaţiile din budgetul statului.

Concursele, cu documentele conform regulamentului parohial, se înaintează subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenţii — cu observarea prescriselor din regulament — se prezenta înainte de alegere în parohie, spre a cânta, cuvânta, eventual celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul.

Bandul de câmpie este o comună mare, cu şcoli de stat cu VI clase primare, cu pretură, şi gară în loc şi târg de săptămână.

Târgu-Mureş, la 6/20 Noemvrie 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târgu-Mureş în înţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu,
protopop.

357/1922 (230) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Acmariu** (cl. II) se scrie concurs cu termin de 30 zile dela această primă publicare.

Venitele sânt conform datelor din coala B. (1 litră cucuruz sfărmat, 1 zi de lucru şi un lot 4 jug. cat. pus în prespectivă de comisiunea agrară) cu întregirea corăspunzătoare a salarului dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatului oficiu, — iar concurenţii — pe lângă observarea restricţiunilor reglementare — se vor prezenta, în o Duminecă sau sărbătoare, la biserică, spre a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia 16 Dec. 1922.

Of. protopresbiteral ortodox român al tractului Alba-Iulia în înţelegere cu comitetul parohial.

Ion Teculescu,
protopop.

Nr. 537/1922 (228) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Valea Nandrului,** cu filia Nandru din protopopiatul ortodox român al Hunedoarei, prin aceasta se publică concurs în «Telegraful Român», cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. a întregirii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a se prezenta în vre-o sărbătoare în biserica din localitate, pentru cunoştinţă cu poporul şi referinţele locale, şi a-şi înaintă cererea cu toate documentele de lipsă subsemnatului oficiu în terminul indicat.

In înţelegere cu comitetul parohial ortodox român din V. Nandrului şi Nandru.

Hunedoara, 17 Dec. 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român:

Andrei Ludu,
protopop.

Nr. 392—1922 prot. (224) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Lovnic,** din protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în «Telegraful Român».

Retribuţia pentru această funcţiune este stabilită în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor trimite petiţiile provăzute cu documentele necesare, conform normelor în vigoare, subsemnatului în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie în vr'o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Cohalm, la 6/19 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Lovnic.

Emilian Stoica,
protopresbiter.

Nr. 808/922 (227) 2—3

Concurs

In scopul întregirii postului de paroh, în parohia de clasa I **Vidra de-sus,** protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs.

Cererile instruite conform normelor în vigoare, se înaintează subsemnatului oficiu în ter-

imn de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Viitorul paroh va beneficia de venitele fasionate în coala B. apoi de salarul dela stat, conform calificaţiunii sale şi a anilor săi de serviciu ca preot. Mai primeşte dela comuna bisericească fânaţul de lângă casa Iancului.

Acei candidaţi cari nu sânt cunoscuţi poporului, se vor prezenta înainte de alegere, într'o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cuvânta şi celebra, sau cânta.

Oficiul protopresb. ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial.

Câmpeni, 5/18 Dec. 1922.

Iosif Gomboş,
protopresb.

Nr. 835/922 (226) 2—3

Concurs

In scopul întregirii postului de paroh în parohia de clasa III **Lăzeşti**, protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs.

Cererile instruite conform normelor în vigoare, se înaintează subsemnatului oficiu în termin de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Viitorul paroh va beneficia de venitele fasionate în coala B. şi de salarul dela stat, conform calificaţiunii sale şi a anilor săi de serviciu ca preot.

Candidaţii se vor prezenta într'una din Duminecile sau sărbătorile înainte de alegere la biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul, a cuvânta şi cânta, eventual fiind preoţi, a celebra sfânta liturghie.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial.

Câmpeni, 5/18 Dec. 1922.

Iosif Gomboş,
protopresb.

---

(227) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh la parohia de clasa a III-a **Peştera**, tractul Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentete împreunate cu acest post, pe lângă salarul cuvenit dela stat sânt următoarele:

a) Locuinţă în casa parohială.

b) Folosirea eclejiei, 3 jugăre arător, 2 jugăre pădure.

c) Dela fiecare casă câte 20 litre cucuruz sfărmat.

d) Stolele ridicate conform scumpetei de azi.

Doritorii de a ocupa acest post sânt rugaţi a-şi înainta cererile împreunate cu documentele necesare Prea On. oficiu protopresbiteral în terminul indicat având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual a celebra şi cuvânta.

Peştera, la 28 Octomvrie 1922.

Nicolae Popp
adm. par. preş.

Petru Todoran
notar

Nr. 428/922

Văzut:

Brad, la 15 Noemvrie 1922.

P. Piso
ppresb.

Nr. 258/922 (211) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. II **Aninoasa** din protopresbiteratul **Haţeg**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul arătat şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 25 Noemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tract. Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 377/1922. (219) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Brădăţel** protopresb. Ilia, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, şi dotaţiunea preoţească dela stat conform calificaţiei celui ales.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul arătat, la oficiul protopresb. ort. rom. în Ilia, şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiteratului, se pot prezenta şi în parohie în vreo Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Ilia, la 21 Noemvrie v. 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Ilia în înţelegere cu comitetul parohial.

Const. Moldovan,
protopresb.

Nr. 760/922 (222) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa III din **Hârseni**, protopresbiteratul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral ortodox al Făgăraşului până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre'o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra şi a face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, la 15 Dec. 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Făgăraş în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopop

Băieţi se primesc ca **învăţăcei** la

Ştefan Moga,

(225) **franzelar, Sibiu** 2—2

S. A. Cassa de Economie „AGRÁR“ din Târgul-Mureş caută

funcţionari sau practicanţi

Sânt preferiţi acei, cari posed şi limba maghiară şi germană. (223) 3—3

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Ţiglăriei Nr. 18

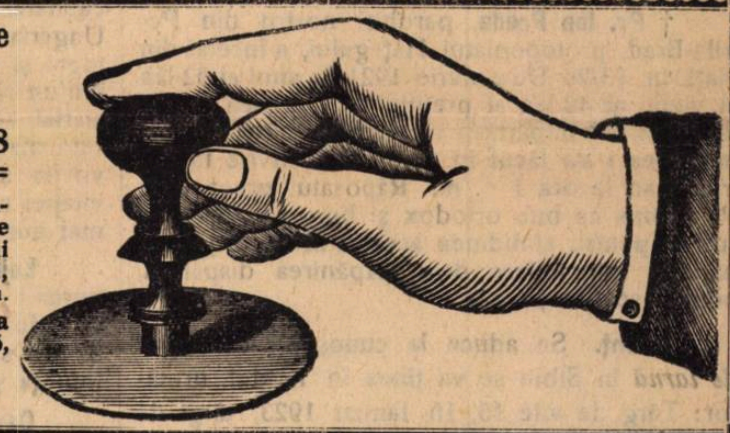

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45**, sau direct la fabrică. Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul 1923

Cuprinde bogată şi interesantă materie, cu numeroase ilustraţiuni.

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Despre *încoronarea* MM. LL. Regele şi Regina românilor, — cu cele mai frumoase ilustraţii ale Suveranilor, ale Moştenitorilor de tron şi altele; Despre eroul *Iancu*, marele dascăl Gheorghe *Lazar*, Mitropolitul Andrei *Şaguna*; Sfinţirea bisericii încoronării la Alba-Iulia; Versuri alese; Despre biserica românească; Cum să ne păstrăm sănătatea; Insemnări economice; Cele mai bune povestiri: *Uriaşul; Puricele* şi *musca;* Istorioare şi snoave cu haz; Poveţe, glume, — şi altele, şi altele.

Pe lângă ilustraţiile amintite mai sus, se găsesc în Calendar chipurile lui: Avram Iancu, Andrei Şaguna, chipul Coroanei de oţel a Regelui, şi al Coroanei de aur a Reginei, Suveranii sub baldachin, Regele citind proclamaţia la Alba-Iulia, Poarta cetăţii ş. a.

In celelalte părţi ale calendarului se află: Cronologia, zilele şi lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni, anunţuri ş. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediţii: o ediţie cu *Şematismul* bisericii ort. române din arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu, cu «Evidenţă» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheţi şi învăţători, — şi altă ediţie, *fără Şematism.*

Preţul: { **Ediţia cu Şematism 15 Lei** / **„ fără „ 10 Lei** } **plus porto postal Lei 4 şi sânt a se trimite înainte prin mandat postal.**

Librăriilor pentru desfacere peste 10 exemplare se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Supliment la Nrul de faţă: Calendarul foii „Telegraful Român“ pe anul dela Hristos 1923.

Anul LXXI Sibiu, 6/19 Ianuar 1923 Nr. 3—4

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru ... dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cu...
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 936 (Schimb)
Onor. Red. «Transilvania»
Sibiu (Str. Șaguna 8)

Anul nou în Sibiu

Conform vechiului și frumosului obicei, ca în ziua de anul nou să se aducă mai întâi felicitări capului bisericii, fiii sufletești ai mitropolitului nostru *Nicolae* după ieșirea din sfânta biserică s'au prezentat în număr mare în salonul de recepțiune al reședinței mitropolitane, pentru a-i aduce urări de bine din prilejul întrării în noul an, și a-l asigura de stima și alipirea fiască ce i-o păstrăm.

S'au prezentat întâi armata. Toți dnii generali și ofițerii superiori din localitate conduși de comandantul de corp dl general *Cihoschi*, care în cuvinte alese presentă înaltulni prelat felicitările asigurându-l de stima și dragostea ce i-o păstrează.

I. P. S. Sa mulțumind a accentuat importanța raportului amical ce trebue să existe între biserică și armată.

Au urmat apoi intelectualii din Sibiu. Spațiosul salon de recepțiuni al reședinței mitropolitane, de astădată s'a constatat, că e prea mic pentru astfel de ocaziuni. S'au prezentat: asesorii consistoriali, organele administrative în frunte cu prefectul A Boiu, organele justițiale cu presidentul L. Petrescu, corpurile didactice cu directorii Dr. I. Bunea și Dr. V. Bologa, fostul prefect Dr. N. Comșa, fostul senator Dr. Beu — și o mulțime de onorațiori.

In numele celor prezenți asesorul consistorial *Matei Voileanu*, a felicitat pe I. P. S. Sa prin următoarea cuvântare:

Inalt Preasfințite domnule arhiepiscop și Mitropolit.

Românul orce lucru al său îl începe în numele Domnului. Conform acestui obicei și noi ne-am adunat în sfânta biserică, unde am adus rugăciuni către bunul Dumnezeu, ca să reverse darurile sale asupra lucrărilor noastre și în anul nou în care am intrat.

Din sfânta biserică am venit aici în reședința arhiepiscopească spre a vă felicita de anul nou, și a vă ura zile îndelungate, puteri depline sufletești și trupești ca să puteți conduce la limanul dorit naia bisericii noastre care plutește pe marea acestei vieți și care după cum ne învață cântarea bisericească, — o vedem înălțându-se de viforul ispitelor.

In zilele din urmă bunul Dumnezeu și a întors fața spre noi poporul românesc și ne a cercetat cu bunătățile milei sale.

In sluibele noastre bisericești, au răsunat mai ales: Doxologii slovoslovii «Te Deum-uri», cuvinte de mulțămită pentru binefacerile ce am primit dela bunul Dumnezeu.

In sluiba noastră de azi am înălțat rugăciuni ca bunul Dumnezeu să ne trimită ajutorul său în rezolvirea fericită a problemelor, cari ne stau înainte.

Ne preocupă unificarea bisericii ortodoxe române în România Mare, conservându-ne autonomia noastră, organisațiunea, pe care o am primit moștenire dela marele mitropolit al nostru care a fost Andrei Șaguna, și la care ținem cu toată tăria inimei noastre.

Ne preocupă chestia școalelor noastre. De 70 ani lucrăm la consolidarea școalei noastre confesionale, și dorința noastră este ca ea și în viitor să rămână confesională sub conducerea și ocrotirea bisericii, ca întreg învățământul să fie pătruns de duhul bisericii.

In lungul period de 70 de ani ne-a succes să legăm poporul de școala noastră confesională, și să-l dedăm a aduce dragoste pentru această școală confesională. Istoria va înregistra faptul, că starea fericită de azi ne-a aflat cu școale confesionale bine organizate, cu edificii de școale pompoase, cari sânt fala noastră. Ceeace noi am zidit în privința aceasta în 70 de ani, un curent nefavorabil școalelor noastre confesionale, alimentat de oameni fără pricepere și fără interes pentru biserică, a nimicit în scurtul timp de 4 ani și dacă se va continua acest curent, noi cu serioase îngrijiri privim la viitorul școalelor noastre

In timpul fericitului, marelui mitropolit Șaguna și după moartea lui până în zilele noastre între biserică și școală, între preoți și învățători a domnit cea mai fericită armonie, și școalele noastre au făcut progres. Durere nu o putem spune aceasta și despre școala zilelor noastre. Curentul de care am vorbit a înveninat raporturile și între școală și biserică. Și noi cari zi de zi vedem această răcire, cu durere prevedem o catastrofă, care amenință existența școalelor noastre.

O parte a presei noastre a dat năvală asupra bisericei noastre și asupra bărbaților ei conducători, asupra arhiereilor noștri. Parola zilei este: bate-voi păstorul și se va risipi turma.

Asemenea triste apariținni nu ne pot lăsa nepăsători. Va trebui să lăum măsurile cuvenite de apărare.

Și azi în ziua anului nou pecând vă aducem felicitările noastre, și urările noastre de bine, Vă aducem și toată dragostea noastră, alipirea noastră, devotamentul nostru, și vă asigurăm I. P. S. domnule arhiepiscop și mitropolit, că stăm strâns grupați în jurul I. P. S. Voastre, noi clerul și poporul stăm strâns grupați în jurul arhiereilor noștri, și așteptăm, ca să ne chemați la lucru când veți crede că a sosit vremea, să ne chemați în ajutor pentru apărarea bisericii, unde veți crede și cum veți crede:

Să trăiți I. P. S. Părinte întru mulți ani.

La această cuvântare, urmată de călduroase aclamațiuni, la adresa I. P. S. Sale, — I. P. S. Sa a răspuns prin o cuvântare mai lungă, care a făcut adâncă impresie asupra celor prezenți, și pe care o publicăm în resumat:

Preastimaților domni și iubiți frați!

Vă mulțumesc, din adâncul inimii mele pentru doririle de bine ce mi le aduceți în ziua anului nou.

Aceste doriri îmi sânt foarte prețioase, și-mi vor servì ca razim de a lucra încât îmi vor permite puterile la înaintarea bisericii, la fericirea neamului și la prosperarea și întărirea iubitei noastre patrii.

Imi sânt cu atât mai prețioase aceste doriri, cu cât în ele văd alipirea nețărmurită și dragostea cu care clerul și poporul nostru a ținut și ține la biserica sa strămoșească, care în timpuri grele ne-a conservat limba și legea, ne-a asigurat, pe lângă fericirea cerească, și mântuirea noastră pe pământ ca popor, ca Români.

Strămoșii noștri la altarele bisericuțelor noastre au găsit în suflete energia morală pentru suportarea greutăților și necazurilor din timpurile de tristă aducere aminte.

Biserica nu mai are misiunea de a ne apăra limba și legea, căci din îndurarea cea mare a bunului Dumnezeu, astăzi sântem stăpâni pe soartea noastră. Primejdia trecutului nu mai există, și azi nu ne mai amenință nici o primejdie, pe lângă toată ura ce ne-o poartă unii din vecinii noștri, pentru-că noi ne simțim tari, și dreptății cauzei noastre nu se pot împotrivi.

Biserica are acum înalta misiune d'a pogorî harul în suflete, d'a topi ghiața și vrăjmășiile, cari turbură seninătatea zilelor mari de astăzi.

Biserica, prin concepția superioară de viață împrumutată din evanghelia lui Hristos, trebue să creeze bazele morale, pentru înțelegerea frățească a tuturor fiilor neamului nostru. Ea este casa dragostei și a păcii, este idealul aspirațiunilor noastre în care vom găsi seninătatea necesară, menită d'a revărsa atmosfera de pace și frăție asupra sufletelor.

In spiritul acesta s'a unificat biserica și noi sântem mândri, că în opera de unificare prin concepțiile șaguniane, am contribuit și noi în măsură mare la alcătuirea unei organizații bisericești bune din întreaga țară.

In ce privește școala noastră confesională, noi sântem mândri de tot trecutul ei, de toate jertfele aduse pentru susținerea ei. Sântem hotărâți d'a o susținea având convingerea că ea aduce o tradiție cu sine care nu este bine s'o lăsăm să se prăbușască.

Să privim cu încredere problemele ce ni-se ivesc în viitor, cu atât mai mult, cu cât avem condiții prielnice externe și interne, o țară bogată și un popor în sufletul căruia sânt acumulate virtuțile ce ne servesc de podoabă. Menirea noastră pentru ca să se evidențieze mai bine aceste virtuți, e ca să delăturăm negura de care sânt învelite. In poporul nostru sânt puteri sufletești nebănuite, cari trebue organizate, îndrumate, desfăcute și puse în serviciul binelui obștesc.

Să luăm deci hotărârea de a ne ridica deasupra cadrelor strâmte ale egois-

mului şi să ne lăsăm atraşi de idealurile cari ne chiamă spre culmile lor. Să dea Dumnezeu ca zilele noastre din anul viitor să fie atât de senine ca cea de azi şi un soare cald să ne încălzească inimile spre o muncă ce se razimă pe sprijinul de frate pentru înălţarea bisericii şi prin ea a neamului şi ţării.

Mulţumindu-vă încă odată pentru urările de bine, vă doresc şi eu dela Dumnezeu, ca anul în care intrăm să vă fie un an aducător de bine, de bucurie, de mângăere pentru toţi.

Trăiască ţara, înflorească biserica, bunul Dumnezeu să ocrotească neamul nostru românesc!

Aniversare în Familia Regală. In 10 Ianuar a. c. MM. LL. Regele şi Regina au sărbătorit în cerc familiar a treizecea aniversare dela încheerea căsătoriei Lor.

La această bucurie a Familiei Regale a participat întreg poporul românesc, şi cu deosebire poporul din ţările noastre desrobite.

Nu crede nimeni în Ardeal. Ziarul oficios, *Viitorul*, si pe urmele sale şi alte ziare liberale, învinuesc pe dl *Vasile Goldiş* de rău român şi politician inconştient, care a comis «crima de înaltă trădare». De aceea — scriu organele menţionate — se impune o intervenţie imediată şi riguroasă din partea guvernului împotriva dlui Vasile Goldş.

Toată această râvnă «patriotică» a confraţilor este de prisos, — căci declaraţiile dlui Goldiş şi ale fruntaşilor politici ardeleni făcute înainte de întregirea neamului se judecă nu după situaţii actuale, ci după împrejurările când s'au rostit. Ear în special despre dl V. Goldiş, cel ce a redactat punctele dela Alba-Iulia şi a jucat rol atât de însemnat în viaţa publică a românilor de dincoace de Carpaţi, nu va crede nici un ardelean nepreocupat că este — trădător de neam. Celce voeşte să acrediteze asemenea păreri, îşi face mai mare rău sieşi, decât celui luat la ţintă.

Moartea fostului rege Constantin. La Palermo, în Italia, a încetat din viaţă în 11 l. c. în urma unui atac de apoplexie, fostul rege Constantin al Greciei. La patul muribunduiui se afla, între alţi membri ai familiei, şi A. S. R. principesa moştenitoare a României, Elena, care plecase de mai mult timp în Italia lângă părintele său. Corpul răposatului rege, care împlinise vârsta de 55 ani, a fost transportat în biserica ortodoxă din Neapole, de unde va fi dus în Grecia şi înmormântat în cavoul familiei regale. Curtea regală română a luat doliu de trei săptămâni.

Crezul nostru

La hotarul ţării noastre, a cărui pământ se închegă într'un puternic stat sub ocrotitoarea voinţă a providenţii, duşmanii noştri milenari, esasperaţi de neputinţa şi sărăcia în care au ajuns în urma lipsei braţelor de robi de eri a românului, scrâşnindu-şi dinţii de fiare sălbatice, din nou ne ameninţă...

Ii privim liniştiţi. In sufletul nostru lipsit de orce teamă, ni se cristalizează însă un nou crez, pe care răzămându-ne, ne-am înzestrat păzitorii graniţelor şi milioanele din lăuntrul ţării cu cea mai formidabilă armă, cu care popoarele conştii de valoarea şi misiunea lor în mijlocul omenirii, în faţa furtunii, se înarmează.

Acest crez, aceasta armă este convingerea noastră puternică în dreptatea cauzei, în serviciul căreia stând au murit 800,000 români, în serviciul căreia stau azi 16.000,000 de patrioţi, cu ochii ţintiţi către Dumnezeu, pavăza şi ocrotitorul neamului românesc întregit.

Acestui puternic crez al nostru i-a dat expresie prin glasu-i vibrând de emoţia unei convingeri profunde şi Arhipăstorul bisericii noastre străbune de dincoace de Carpaţi, cristalizând în ziua de anul nou aceasta credinţă a turmei sale cuvântătoare în cuvintele: «De lumina şi dreptatea cauzei ce o servim în aceste zile mari cu toţii, se va prăbuşi ura şi invidia neputincioşilor noştri duşmani, din partea cărora, dată fiind credinţa întregului nostru neam în ajutorul permanent al lui Dumnezeu, azi nu ne mai poate ameninţa nici un pericol!»

Aşa este şi aşa trebue să fie, convinşi fiind, că în orce luptă, învingerea este de partea celui cu moralul ridicat.

Şi întreb azi toată suflarea omenească: Mai dă bătează cineva, de pe întreg cuprinsul ţării româneşti, prieten sau duşman a pământului plămădit din lacrămile şi suferinţele veacurilor, că atunci şi chiar atunci când minţii omeneşti în ora decisivă a intrării neamului nostru în răsboi, îi era imposibilă combinarea eventualităţilor realizării dorinţii întregului neam,— oare nu voinţa dumnezeească a fost acea putere, care aranjă lucrurile astfel, că sub ochii noştri se cristaliză împărăţia visată de un popor răslăţit..

Credem deci şi spunem unei lumi întregi, că pământul şi neamul, adunat de Dumnezeu într'un mănunchi, oamenii vor putea fărămiţi, orce şi orcâte mi le-ar sta la dispoziţie, dată fiind nea şi micimea acestor mijloac de mâni omeneşti faţă de atc voinţii cerescului nostru ocroti

Credinţa sufletului nostru cauzei ce o servim, va fi mc şi pieirea acelora cari vor cute a-tingă de acest crez al nostr ea căruia rezidă în legătura no cu Dumnezeu, în iubirea de ţară ogorul strămoşesc a întreg neamulu românesc.

Nu se gândesc asupritorii noştri de eri la dezastrul suferit de regii Ungariei, de Carol Robert şi Matia în luptele avute cu apărătorii integrităţii pământului românesc, numărul căror apărători azi s'a ridicat la aproape două milioane de bărbaţi, ostaşi gata de a lovì fără milă în tulburătorii păcii şi liniştei ţării lor.

Aşa vor păţì şi astăzi toţi aceia cari vor cuteza cu un pas să treacă graniţa păzită de arhanghelii armatelor române...

Duşmanii noştri să ţină minte cuvintele Evangheliei, că cine trage sabia, din sabie va muì, — îndeosebi atunci, când ambiţia şi ura stă în luptă cu crezul unui neam ocrotit de însuşi Dumnezeu.

Pr. militar Ion Dăncilă.

In preseara Botezului Domnului

Păcatul neascultării comis de Adam şi Eva în rai, şi funestele lui consecinţe: ruperea legăturii primitive dintre Dumnezeu şi om, pierderea graţiei divine, întunecarea minţii, aplicarea voinţii omeneşti mai mult spre rău decât spre bine, şi în fine durerile, suferinţele şi moartea, — au reclamat cu necesitate un ajutor supranatural diu partea lui Dumnezeu, pentruca omul să-şi poată redobândì capacitatea şi posibilitatea de a reintra şi a trăì în legătură cu Dumnezeu.

Acest ajutor supranatural al lui Dumnezeu faţă de neamul omenesc se realizează prin faptul venirii Mântuitorului Hristos pe pământ şi prin îndeplinirea mântuirii neamului omenesc.

Pentru *neascultare* a pedepsit Dumnezeu pe omul cel dintâi.

Model de *ascultare* faţă de voinţa Tatălui se face pe sine Domnul cerului şi al pământului, — când ia chipul robu-

FOIŞOARA

Sărbătoarea Botezului Domnului

În amintirea botezării Domnului nostru Isus Hristos în râul Iordanului din partea sfântului Ioan Botezătorul a instituit biserica sărbătoarea Botezului Domnului, numită în limba greacă: epiphania sau teophania, ear în limba latină: apparitio sau manifestatio, — adecă arătarea Domnului, manifestarea dumnezeirii.

Despre botezul Mântuitorului nostru Isus Hristos ne relatează evanghelistul Matei, Marcu şi Luca. Ei ne spun adecă, că păşind Ioan, ultimul profet al Testamentului vechiu şi primul al Testamentului nou, cu botezul său de pocăinţă lângă râul Iordanului, venia la el multă lume, ascultând predicile lui referitoare la Mesia, la viitoarea lui împărăţie, şi îndemnând poporul de a primì botezul pocăinţii, care este pregătirea pentru adevăratul botez.

Implinind Mântuitorul vârsta de 30 de ani, şi voind a-şi începe activitatea sa publică, vine la Ioan spre a primì botezul. Nu a avut Mântuitorul lipsă de acest botez, dar a voit, precum însuş se exprimă, să împlinească toată dreptatea, adecă luând asupra sa păcatele oamenilor, şi făcându se om desăvârşit, să se supună şì el botezului de pocăinţă, precum fieşte care om trebue să se supună pocăinţei pentru păcatele sale, dacă voeşte să devină fiu al împărăţiei lui Dumnezeu.

Eşind Mântuitorul Hristos din apă, se arată oamenilor întreaga sfânta Treime: Dumnezeu Tatăl în chip de glas zicând: «Acesta este Fiul meu cel iubit, întru care bine am voit», Dumnezeu Duhul sfânt în chip de porumb, pogorându se deasupra lui Isus, şi Dumnezeu Fiul în chip de om, primind botezul.

Dela acoastă arătare a dumnezeirii în trei persoane, s'a numit sărbătoarea instituită în amintirea acestui eveniment, epiphania, theophania, adecă arătarea Domnului, arătarea dumnezeirii, şi se serba în 6 Ianuarie.

Afară de amintirea botezului Domnului se mai sărba în această zi şi arătarea stelei miraculoase şi mergerea magilor de a se închina Mântuitorului. Se mai serba şi prima minune a Mântuitorului Hristos săvârşită la Cana din Galilea, prefăcând apa în vin, precum şi minunea săturării a-lor 5 mii de bărbaţi cu 5 pâni în pustie.

Sărbătoarea botezului Domnului este de origine apostolică. Constituţunile apostolice ne spun, că «sărbătoarea arătării să se serbeze, deoarece în această zi e aratarea Dumnezeităţii lui Hristos, mărturisind despre El Tatăl la botez, şi arătându-se celor prezenţi Mângăitorul Duhul Sfânt în chip de porumb». Incepând cu Clement Alexandrinul, toţi sfinţii părinţi şi scriitorii bisericeşti amintesc în scrierile lor această sărbătoare.

La începutul secolului al IV o adoptează şi biserica occidentală dela biserica orientală; iar biserica orientală, primeşte dela biserica occidentală sărbătoarea specială a Naşterii Domnului din 25 Deeemvrie. Pe când însă în biserica orientală a rămas această sărbătoare esclusiv întru amintirea botezului Domnului, în biserica apuseană să sărbează mai mult întru amintirea venirii şi închinării magilor.

lui, şi primeşte botezul dela Ioan în râul Iordanului, şi când ceriurile s'au deschis, şi glas din ceriuri s'a auzit: «*Acesta este Fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit, pe acesta să-l ascultaţi*».

Pentru neascultare s'a închis neamului omenesc ceriul, şi prin ascultare s'a arătat Domnul pe pământ.

A luat Domnul ceriului şi al pământului corpul şi chipul omului, ca să înveţe pe om, şi învăţându-l să-l poată face părtaş de gloria cerului, ca glasul Domnului să-l povăţuiască în toate zilele vieţii sale.

Pentru ascultare s'a inaugurat era mântuirii neamului omenesc; prin ascultare şi prin chemare la ascultare s'a redeschis cerul, şi a fost chemat neamul omenesc la mântuire.

Prin ascultare s'a deslegat lanţurile morţii decretate de Dumnezeu asupra omului pentru păcatul neascultării.

Astăzi glasul Domnului, care răsună din ceriuri asupra lumii întregi, ne îndeamnă să ascultăm şi să urmăm în viaţa şi faptele noastre *voinţei lui Dumnezeu*, adusă nouă de Mântuitorul ca dar, şi depusă în sfânta lui Evanghelie.

Şi neamul omenesc aude de vremuri multe acest glas al Domnului, dar cu toate acestea năcazul şi durerea nu a încetat din lume.

Şi astăzi sânt încă multe năcazuri, şi astăzi sânt multe crime, multă nefericire şi moarte în lume, pentru-că glasul Domnului, carele răsună din ceriuri: «Acesta este fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit, pe acesta să-l ascultaţi», nu a pătruns pe deplin în inima omului, iar urmarea naturală a acestui indiferentism se vede şi se arată în mulţimea durerilor şi necazurilor de cari suferim.

De aceea la praznicul acestei zile să ascultăm de glasul Domnului, care strigă peste ape zicând: veniţi de luaţi Duhul înţelepciunii, Duhul adevărului, Duhul temerii de Dumnezeu, — şi armaţi cu acest Duh să dovedim faptice, că glasul Domnului a pătruns pe deplin în inimile noastre, şi voinţa lui Dumnezeu este singură stăpână peste modul nostru de gândire şi acţiune. Cu cât vom stărui mai mult în această direcţiune — cu atâta ne vom apropia mai tare de Domnul. Profesiunea noastră de credinţă să ne fie deci astăzi şi totdeauna ascultarea de *Glasul Domnului*.

De aceea ne sânt totdeauna binevenite sfintele zile de sărbătoare, în cari ne întărim şi ne inspirăm de Duhul Domnului, ca inspiraţi de acest sfânt Duh, să putem continua opul cel mare la care ne-am angajat: de a stărui zilnic, ca voinţa cea veşnică şi nestrămutată a lui Dumnezeu, să conducă în măsură tot mai mare destinele, viaţa şi desvoltarea poporului nostru.

Dărnicie

(*x*) In toate timpurile, vechi şi nouă, am avut oameni înstăriţi cari, în momentele supreme ale vieţii lor, ţinând să nu dispară fără urmă bună în amintirea posterităţii, au luat creştinească hotărâre de-a veni în sprijinul semenilor prin faptul că au lăsat averi, mai mari sau mai mici, pe seama aşezămintelor bisericeşti, culturale şi filantropice.

Mai rar am văzut însă om avut, care să îndrăznească a aduce jertfa d'a se desface, în viaţă fiind, de o parte însemnată a bogăţiei sale materiale, dăruindu-o cu dragă inimă celor lipsiţi şi renunţând la unele plăceri şi bucurii, după care cete întregi de muritori suspină şi oftează...

Şi eată că din două locuri, din Bucureşti şi din Lugoj, ne vine în acelaş timp ştirea despre faptele generoase săvârşite de doi buni români şi mari iubitori de oameni.

Unul, *dl Constantin N. Vasiliu*, pune la dispoziţia ministerului instrucţiunii publice suma de 12 milioane de lei pentru clădirea unui cămin studenţesc în capitală, — căci, zice scrisoarea donatorului, «una din condiţiile indispensabile ce pot contribui la înălţarea noastră ca popor paşnic şi muncitor, este în primul rând educaţia tineretului nostru român, viitoarele generaţii, în făgăduinţa că ele vor munci cu râvnă la sporirea izvoarelor de lumină, necesare scumpei noastre patrii... Insufleţit de dorul pentru binele obştesc, am luat iniţiativa ca din propriile mele fonduri să construesc un cămin studenţesc, în care cel puţin 100 studenţi români, fii din popor, de preferinţă ţărani, de religie ortodoxă, dreptcredincioşi, să-şi găsească aici sprijinul necesar pentru învăţătură şi dobândirea izvoarelor de lumină. Înţeleg să dau acestor studenţi nu numai locuinţă, dar şi întreţinerea lor permanentă până la terminarea desăvârşită a studiilor lor».

Al doilea binefăcător este dl *Vasile P. Popa*, din Lugoj, care dăruieşte universităţii din Cluj un fond iniţial de un milion pentru a se clădi un cămin studenţesc şi o ţesătorie, cu scopul de a veni în ajutorul tinerimii studioase fără deosebire de naţionalitate. Donatorul a venit acum la Cluj, însoţit de arhitecţi şi măestri, pentru a grăbi începerea lucrărilor sale atât de înţelepţeşte gândite.

Acest sănătos idealism, care păşeşte pe urmele unui Gojdu, Stroescu, Andronic şi alţi mecenaţi, şi care vine în ajutorul tinerimii setoase de lumină, n'are nevoe d'a fi cântat în imnuri de laudă; jertfa desfăşurată de donatorii din Bucureşti şi Lugoj, este una dintre cele mai grăitoare şi orce cuvânt al presei n'ar putea să fie destul de călduros pentru interpretarea sentimentelor recunoscătoare de care, în dărnicia lor, s'au învrednicit domnii Constantin N. Vasiliu şi Vasile P. Popa.

Se vor găsi oare în curând imitatori ai acestor fapte?

Nu dorim alt ceva, decât ca tinerimea şcoalelor, speranţa naţiei, să vadă dese pilde că în lumea bogaţilor acestei ţări binecuvântate de Dumnezeu, trăesc suflete, care nu-şi cufundă comorile de aur în vârtejul plăcerilor şi al lenevirii, ci înalţă aşezăminte de creştere şi învăţătură, aşa cum cer trebuinţele vremii noastre.

Dacă munca altruistă nepregetată înobilează fiinţa omenească şi ne asigură viitorul ca ţară, neam şi lege, — imitatori trebue să se găsească la vreme.

Nou abonament

Cu 1 lanuar v. 1923 deschidem nou abonament la **Telegraful Român** cu preţurile arătate în fruntea ziarului.

Dnii abonaţi sânt invitaţi să-şi înoească din vreme abonamentul, stăruind pentru răspândirea organului nostru în cercuri cât mai largi.

Abonamentul se face prin mandat poştal. Numele abonatului şi locuinţa (şi poşta ultimă) să se scrie legibil, la adresa: Administraţia **Telegraful Român**, Sibiu.

Administraţia

In amintirea Botezului Domnului, se face din primii secoli începând în ajunul şi în însaş ziua arătării Domnului, sfinţirea cea mare a apei ascriindu-i creştinii mare putere şi efect.

Precum Paştile, Rusaliile şi Naşterea Domnului, tot asemenea şi Botezul Domnului se sărba cu mare solemnitate, asistând la serviciu şi împăraţii.

In ziua sărbătorii acesteia, conform exemplului Mântuitorului Hristos, care în această zi a fost botezat în râul Iordanului, catecumenii primiau botezul, din care cauză se explică faptul, că ziua aceasta se numeşte în literatura patristică foarte adese-ori «ziua luminării», fiindcă botezul în urma efectului său, se numia luminare (phos, lumen). Deşi în biserica apuseană în cele dintâi trei veacuri catecumenii primiau botezul numai la Paşti şi la Rusalii, totuş mai târziu a adoptat şi ea uzul bisericii orientale, de a boteza pe catecumeni în această zi.

Decizându-se la sinodul I ecumenic, ca Paştile să se serbeze în întreaga biserică, în prima Duminecă care urmează lunei pline după equinoctiul de primăvară, s'a hotărât, ca patriarhul din Alexandria, unde astronomia era ajunsă la mai mare desvoltare, să statorească din an în an timpul lunei prime, şi deci şi timpul sărbătorii Paştilor, şi să încunoştiinţeze şi pe ceilalţi patriarhi despre aceasta. Patriarhii şi episcopii anunţau apoi în ziua sărbătorii Botezului Domnului în toate bisericile timpul sărbării Paştilor, al quadragesimei (postului mare) precum şi al tuturor sărbătorilor, al căror timp de serbare este dependent de Paşti. Mai târziu însă, fiind calcularea serbării mai uşoară, acest uz a încetat.

Serbând biserica Botezul Domnului, la care s'a arătat oamenilor sfânta Treime, ea întăreşte în noi credinţa în Dumnezeu cel în trei feţe, şi ne învaţă a mărturisi o dumnezeire tripersonală.

Calendarul Bunului Creştin (sau Calendarul arhidiecezan) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată ţara. Doritorii de a l avea, să l ceară dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.

Şezătoarea literară-artistică

— Organizată în folosul „Societăţii Scriitorilor Români“ la Arad“ —

Primim următoarele din Arad

In vreme ce la graniţa de vest, la Miclăuşul de lângă Arad, ungurii îşi încearcă realizarea ameninţărilor, să pătrundă cu «armata» lor în cetate, — în sala mare a «Crucii Albe» o româncă inimoasă, sfidând primejdia, organisează o înălţătoare serbare românească în ziua a doua de Crăciun.

Sala este arhiplină de tot ce are Aradul mai de frunte. Sânt aici: dl Dr. Ioan Robu, primarul oraşului, care dela început a dat toată solicitudinea cuvenită serbării, dl Georgescu, prefectul judeţului, cu dna, deşi sosiţi în seara aceea din capitală, au ţinut să onoreze cu prezenţa lor festivalul, dl Nasta, directorul Băncii Naţionale, — care felicită cu entusiasm iniţiativa acestei mişcări culturale, de care se simte aşa de mare nevoie în oraşul acesta «cotropit de ungurime, unde românii trăiesc şi acum, în ţara lor, ca pe o mică insulă izolată în mijlocul mării»

Muzeul Limbii române

— In atenţiunea preoţimii —

La Muzeul Limbii Române, sub conducerea profesorului universitar din Cluj şi membru al Academiei Române, a dlui *Sextil Puşcariu*, s'a început, în mod sistematic, colectarea tezaurului limbii noastre. Spre acest scop s'a publicat întâiul *chestionar*, sub titlul «Calul», şi se trimite în toate colţurile locuite de români.

Anexăm, la numărul de faţă al Telegrafului Român, câte un exemplar din acest interesant chestionar şi îndemnăm cu toată stăruinţa preoţimea noastră să răspundă la întrebările puse în chestionar. Indrumările necesare pentru răspuns, sânt arătate acolo cu de-amăruntul: ele trebue citite cu atenţiune.

Este vorba, — cum ne spune directorul Muzeului, — să cunoaştem comoara de cuvinte şi expresii, pe care strămoşii noştri ni-au lăsat-o şi pe care părinţii noştri au desăvârşit-o în toate regiunile locuite de români.

«Adunarea acestor comori nepreţuite, acum, când neamul întregit poate comunica fără piedecile ce i le puneau în cale hotare nefireşti, acum, înainte de ce progresele repezi ale unei civilizaţii unitare vor şterge urmele vechi şi regionale din graiul comun, este cea mai de căpetenie ţintă urmată de «Muzeul limbii române» ataşat Universităţii din Cluj. Voim să strângem şi să clasăm acest material, punându-l la dipoziţia cercetătorilor şi utilizându-l în marele «Dicţionar al limbii române» publicat de Academia Română. Acest material va servì ca temelie pentru »Atlasul lingvistic» pe care de asemenea îl pregătim».

Răspunsurile se trimit la adresa: Muzeul Limbii Române, *Cluj*, Strada Elisabeta 23.

Patriarhatul ecumenic

In şedinţa plenară din 10 l. c., a conferinţei dela Lausanne, al doilea delegat al României, dl Diamandi, a declarat în chestiunea patriarhatului ecumenic dela Constantinopol următoarele:

Biserica română este independentă şi autocefală; ea a conservat cu patriarhul ecumenic legături spirituale. Imi permit a semnala amical delegaţiunii Turciei, că dacă s'ar întrebuinţa procedeuri sumare faţă de partiarhat, al cărei scaun este de secole la Constantinopol, aceasta ar ofensa conştiinţa religioasă a poporului român. — După aceasta vorbitorul arată că Ismet Paşa, într'o şedinţă plenară a conferinţei, a accentuat toleranţa religioasă şi naţională a poporului turc în curs de veacuri.

Chestiunea patriarhatului s'a resolvat pe bună cale, respectându-se atât susceptibilităţile turcilor, cât şi ale creştinilor.

Din doleanţele preoţimii noastre

Este în deobşte cunoscută situaţia grea materială a preoţimii, care pe lângă un salar minimal de 500 Lei, copleşită de necazuri şi grijile zilei de mâne, are să desvolte în România întregită o activitate dublă pentru punerea bazelor puternice morale ale noului stat. Rolul preoţimii cu înfăptuirea idealului nostru naţional nu s'a terminat; din contră, ea e chemată azi mai mult ca oricare altă tagmă să pună stavilă pornirilor rele şi patimilor, pe care războiul le-a răscolit în sufletul omenesc. Ea e chemată să susţină şi să propage credinţa ortodoxă strămoşească, să aprindă focul sacru al Evangheliei în sufletul celor slabi şi să lupte din răsputeri contra sectelor de tot felul, cari năpădesc şi caută să înstreineze poporul de biserica strămoşească.

Această datorie preoţimea numai atunci şi o va putea împlinì, când situaţia ei materială va fi asigurată. Spre acest scop congresul al III-lea al preoţimii, pe lângă problemele frumoase ce le-a desbătut în cauza catehizării, a ales o comisie constătătoare din preoţii: Dr. N. Stinghe, Braşov, I. Ludu, Prejmer, I. Crăciun, Spring, şi E. Cioran, Răşinari, spre a compune un memoriu şi a-l prezenta Inaltului guvern.

Comisia s'a şi prezentat la Bucureşti, — cum am anunţat în numărul trecut, — la dl ministru preşedinte I. C. Brătianu, la dl ministru de finanţe Vintilă Brătianu şi la dl ministru de culte Banu. Toţi au arătat multă bunăvoinţă faţă de cauza preoţimii şi au promis, că până la întocmirea noului budget se va vota preoţimii un adaos de 200—300 Lei lunar.

Sprijin pentru studenţi

Dintr'un apel studenţesc din Cluj comunicăm următoarele cuvinte mult grăitoare:

«Astăzi studentul e mai întâi funcţionar şi muncitor pentru pânea lui zilnică, şi numai pe urmă e student care-şi formează o cultură sufletească şi de specialitate.

Astăzi, căminurile fiind insuficiente, studenţii locuesc 3—4—5, ba şi 6 într'o cameră, şi-şi neglijează sănătatea atât de trebuincioasă mai târziu.

Astăzi, studenţii n'au bani să şi cumpere cărţile scumpe, nu pot plăti camera şi lemnele scumpe; nu se pot îmbrăca, şi sufer mizerii în toate împrejurările.

Dintr'o asemenea vieaţă de student, nu poate ieşì decât un intelectual anemic şi fără putere de viaţă, epuizat înainte de a începe lupta productivă din viaţă. Clasa intelectuală de mâne ne va fi şi mai slabă, şi mai şovăitoare, şi mai zdruncinată decât cea de azi şi incapabilă de a şi împlinì rolul ce-o aşteaptă.

Daţi-ne aer, pentruca să nu ne sufocăm, şi să nu ni se înăbuşe în noi tot ce e nobil şi sănătos!»

Crăciunul în Ardeal

Despre felul, în care se serbează Crăciunul în Ardeal, ziarul Universul, — după ce aminteşte de colindele, craii şi jocul tineretului din sate, — spune următoarele:

Poporul simte că sărbătorile sânt lăsate pentru satisfacerea dorintelor şi plăcerilor sale intime şi caută să depărteze tot ce ar putea să-i turbure această dispoziţiune sufletească de săbătoare. Din cauza aceasta el urmează cu stricteţă prescripţiunea bisericească, ce zice ca *«să se lapede toată grija pământească»*. Intre grijile pământeşti, una din cele mai neplăcute pentru întreaga populaţie din Ardeal e politica, cu toate înfăţişările ei neplăcute. In sărbătorile Crăciunului din 1922 politica a fost lăsată deci în pace. Nici chiar la oraşe nu s'a observat vre un interes deosebit faţă de chestiunile politice. Se pare că frământările din ultimul timp au obosit pe toată lumea, care a căutat o recreaţie sufletească în atmosfera binefăcătoare a sărbătorii păcii. Ştirile alarmante, în legătură cu evenimentele dela frontiera maghiară, nu au produs nici o emoţiune asupra populaţiei din Ardeal, încrezătoare în armata noastră.

Religiune dominantă

Profesorul de drept bisericesc dela facultatea teologică din Cernăuţ, V. Şesan, aduce în ziarul G. B. câteva contribuţii privitoare la raportul dintre stat şi biserica ortodoxă în constituţia nouă a României întregite. Despre oarecare *precădere*, ce trebue acordată bisericii noastre, profesorul V. Şesan scrie astfel:

Constituţia regatului român a accentuat că »religiunea ortodoxă a răsăritului este religiunea dominantă a statului român».

Terminul de «dominantă» nu este a se lua în înţelesul întrebuinţat în evul mediu de către biserica rom. cat., căci pe de o parte biserica ort. nici când în evul mediu n'a dorit o dominaţiune la fel cu pretenţiile bisericii rom. cat. asupra celorlalte confesiuni şi asupra puterii civile; iar pe de altă parte în Constituţia română din secolul XIX cuvântul «dominant» cu atâta mai puţin poate fi luat în înţelesul medieval occidental, când imediat lângă acest cuvânt se accentuiază că libertatea conştiinţei este absolută şi că deci toţi supuşii statului fără deosebire de confesiune se bucură de aceleaşi drepturi cetăţeneşti şi politice.

Când acest principiu general al libertăţii confesionale se aşează chiar la locul prim, atunci «dominaţia» pusă la locul al doilea este condiţionată de acest principiu.

In baza trecutului privitor la armonia neştirbită dintre biserica ort. şi statul român, apoi în baza realităţii că biserica ort. este o parte din sufletul poporului românesc, acesta biserică şi pe viitor, în Constituţia cea nouă a României Mari, trebuie să rămână biserica «dominantă» a statului român întregit.

Pătrunzând adânc în întreaga viaţă a poporului român biserica ortodoxă s'a contopi-

---

bătută de valuri», — şi toată notabilitatea românească din oraş.

Programul şezătoarei literare — deşi scris numai «pe fituici de hârtie» şi nu-i tipărit pe afişe mari, cum incriminează organizaţia serbării criticul dela gazeta locală («Solidaritatea»), — se execută de scriitorii: Ion Gorun, Ştefan Bălceşti şi Constanţa Hodoş.

Cel dintâi citeşte o nuvelă, perlă a literaturii, din volumul său «Lume năcăjită» (carte premiată de Academia Română) în aplausele publicului, al doilea, dl Bălceşti, un prea frumos «Prolog» de ocazie, cu spirit scris şi admirabil redat, ear mult talentata scriitoare, dna Constanţa Hodoş, după cuvântarea de deschidere, în care face, cu adâncă observare psihologică, apologia scriitorilor români şi a «Societăţii Scriitorilor Români» pusă sub patronarea M. Sale regina Maria — sala isbucneşte aici în urale entusiaste, — citeşte câteva «Amintiri despre Avram Iancu», cu un accent de puternică însufleţire patriotică, foarte potrivit, cu sgomotul primejdiei de afară, — primit de asemenea cu aplause frenetice.

Partea muzicală a festivalului a fost ţinută de dra Baby Demian, artistă amatoare, de un temperament deosebit şi graţie distinsă. A cântat doinele lui Brediceanu, Dima şi altele cu voce şi expresie fermecătoare.

Dl Dr. Olariu, tenorul operei române din Cluj, într'un repertoriu clasic: Tosti, Puccini etc. şi în câteva Doine româneşti de luga, a ştiut să dea compatrioţiior săi aradani o dovadă splendită despre vocea şi talentul dsale de prima ordine.

Iar dra Livia Văţian, o tânără soprană dela conservatorul din Viena, a dat festivalului o strălucire, pe care ar fi invidiat-o multe serbări din capitală, cu «afişe» mari şi programe tipărite pe hârtie de mătasă... A cântat aria bijutăriilor din Faust de Gounod, cu atâta virtuositate artistică: voce, expresie, mişcare sufletească, acel fluid de vrajă comunicativ, pe care şi artiştii cei mari numai *puţini* au darul să-l răspândească în auditor. Dar aceştia cuceresc lumea. Pe Livia Văţian, fiica părintelui protopop Traian Văţian, o semnalăm printre aceştia.

Cu astfel de contribuitori n'ar trebuì să micşorăm prin observaţii pripite festivalul scriitorilor români, organizat de dna Constanţa Hodoş cu cele mai curate şi româneşti sentimente în folosul Societăţii scriitorilor români...

Un Aradan recunoscător

Publicaţiuni nouă. A apărut *Gazeta Voluntarilor*, se tipăreşte săptămânal în Cluj, Calea Regele Ferdinand Nr. 70, et. III. Abonamentul: 60 lei pe an. — *Comoara Satelor*, revistă lunară de folclor, apare în Blaj, sub direcţia dlui Traian German. Abonamentul: 50 lei pe an. — Viaţă lungă noilor confraţi şi deplin succes în munca începută.

Revista Societăţii Tinerimea Română, ediţie pentru învăţământul supra-primar, sub direcţia dlor A. Lupu-Antonescu, C. Moisil şi N. S. Dumitrescu. A apărut Nr. 1—3 cu articole scrise de profesori pentru tineretul şcolar secundar, şi cu notiţe, informaţiuni, biografii, dări de seamă ş. a. din mişcarea literară, ştiintifică, artistică, sportivă. — Abonamentul pentru elevi şi eleve: 20 lei pe jumătate de an. Administraţia: Bucureşti, Str. Uranus 54.

cu poporul în aşa măsură, încât poartă chiar sigilul geniului poporului român. Din aceasta cauză biserica ortodoxă nu poate să peardă nimic în ochii poporului din însemnătatea ei de veacuri ca religie oficială a statului român, mai ales când în faţa faptului fericit al întregirii poporului român biserica sa strămoşească cu atâta mai puţin se poate înjosi întru ceva.

Fără de a altera egalitatea confesională înaintea legilor statului, sub «dominantă» nu se va înţelege nimic alta, decât că anumite momente mai însemnate din viaţa statului, adecă a poporului român întregit, se vor face cu binecuvântarea bisericii ortodoxe.

Sărbătorile naţionale ale statului, cât şi cele legale (bisericeşti) nici nu se pot astfel sărbători în mod mai corespunzător fiinţei şi sufletului poporului român, decât cu binecuvântarea bisericii ortodoxe.

Casa regală fiind o parte integrantă a poporului român nu poate să fie botezată după alt rit, decât după legea strămoşească a poporului român.

Statul român de astăzi cât şi pe viitor nu poate aşadară, în baza vechilor tradiţii înrădăcinate în sufletul şi în inima poporului român, să fie altfel, decât un stat ce poartă şi un caracter confesional de rit ortodox, bine înţeles fără de a atinge egalitatea înaintea legilor civile a celorlalte rituri recunoscute de stat.

Conferenţa preoţească a tract. Sălişte

In 30 Noemvrie (13 Dec. n.) 1922 la ziua sf. apostol Andrei s'a ţinut conferenţa preoţească de toamnă a despărţământului Sălişte al Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna» în comuna Vale. Au luat parte toţi preoţii protopopiatului în frunte cu păr. protopop Dr. D. Borcia.

După oficiarea serviciului divin prin preoţii Aron Fiucuş, a subsemnatului secretar şi V. Fofeldea din Amnaş, la sfârşitul slujbei păr. A. Vlad a ţinut poporului adunat în număr frumos în sf. biserică o cuvântare bine simţită. A vorbit despre una din faptele mari ale nemuritorului arhiereu Andrei, sprijinirea înfiinţării Asociaţiunii transilvane, fiind însuşi unul dintre iniţiatorii întemeierii ei; făcând istoricul acestei înalte instituţii de cultură românească, sf. Sa scoate în evidenţă meritele neperitoare ale lui Şaguna pentru înfiinţarea şi progresul ei, insistă pentru înscrierea cât mai multora de membri. Fiind ţinta ei luminarea poporului, deci poporul e chemat să o sprijinească în interesul lui binepriceput. In urmă stărue şi pentru înfiinţarea unei case culturale şi în fruntaşa comună Vale. Cuvântarea a fost ascultată cu viu interes de popor, după aceasta s'a celebrat parastasul pentru odihna sufletului marelui arhiereu Andrei.

Astfel terminându se serviciul divin, preoţii în frunte cu şeful tractual Dr. D. Borcia ne-am întrunit în sala şcoalei din loc, imediat la conferenţă. Aci păr. protopop face o comunicare mai lungă în care scoate în evidenţă unele rele şi scăderi în poporul nostru, pentru înlăturarea cărora e nevoie în viitor de o activitate pastorală mai intensivă, căci numai prin muncă se păstrează prestigiul moral înalt al tractului, de care s'a bucurat până azi. Dintre relele care bântuie în poporul nostru, şi împotriva cărora trebue să pornim lupta — unul e păcatul sudalmei. Cu privire la acest păcat citează unele constatări dureroase, ce le-a aflat într'un ziar mai înainte cu câţiva ani, constatări făcute la adresa religiunei şi anume, că poporul nostru nu s'a înălţat şi nu s'a luminat sufleteşte prin ideile mari ale religiunii creştine. Religia nu i-a pus frâu instinctelor animalice şi poftelor imaginaţiunii, — cuvintele cele mai urâte le întrebuinţează românul nostru, mic şi mare, copii dela cea mai fragedă vrâstă, bogaţi şi săraci, chiar şi cei din clasele sociale mai luminate. Toţi înjură de sfinţi şi lucruri sfinte, fără sfială şi fără temere, ca şi cum înjuriile şi batjocurile ar fi naturale şi identificate cu firea sa.

Religia n'a curăţit sufletul românului de primitivitatea sa şi fondul a rămas acelaş de oameni primitivi, iar tineretul trecut prin şcoale în mare parte se face egoist şi sceptic...

Sf. Sa arată că pentru a se lucra cu succes la stârpirea acestui rău, trebue să se intervină la pretură ca dispoziţia de închidere a cârciumelor în Dumineci şi sărbători, să facă a se executa fără amânare în toate comunele noastre, apoi pentru ca religia lui Hristos să se resimtă în sufletele credincioşilor, trebue să ducem o viaţă curată şi fără de prihană, abţinându-ne dela orce cuvânt urât, ca ei să ia pildă dela noi, îndeosebi la serviciile rituale ce le săvârşim să fim cu toată evlavia, făcând să se transpună în sufletele credincioşilor profunda religiositate, de care noi sântem pătrunşi în acele momente.

Cu privire la tinerime spune, că în acele parohii, unde sânt studenţi la universitate preotul să cerce a se apropia de ei cu dragoste, a-i chema la sine şi a le turna în suflet ambiţie nobilă pentru săvârşirea unei munci culturale în mijlocul poporului, a-i face să stea în ajutorul preotului în munca culturală ce o săvârşeşte.

Trecând la al doilea rău, la păcatul superstiţiunii, spune ca în o anchetă s'a văzut că mulţimea de descântece, farmece şi credinţe deşerte ocupă mare parte din viaţa românului. In ordinea aceasta de idei constată că în ţinutul nostru există în popor o samă de bigoţi, cari se folosesc de descântece şi farmece de tot felul la diferite boale, cer să li se săvârşească de preoţi slujbe, care nu sânt nicăiri în molitvelnic şi nu-s orânduite de biserica noastră. Trebue să se refuze de fiecare dintre noi astfel de slujbe, care nu le prevede molitvelnicul şi trebue lămurit credinciosul asupra credinţelor sale deşarte.

Cu raport la blăstemele sf. Vasilie cel mare şi Ioan gură de aur aflătoare în molitvelnic şi cari le cer credincioşii să li se citească la anumite boale, fiind acele scrise de cei mai mari teologi ai bisericii ortodoxe-universale, sf. Sa nu împărtăşeşte opinia unor preoţi de a se refuza citirea lor, — ci la stări sufleteşti ca frica, spaima bolnavului cuprins de gânduri urâte, ele să se citească la dorinţa bolnavului.

Aminteşte neinteresarea faţă de biserică şi şcoală a slujbaşilor comunali şi a membrilor consiliului comunal. Aceştia nu merg decât foarte rar la biserică; în unele comune Dumineca sânt oamenii chemaţi la cancelarie să-şi isprăvească afacerile, aceasta e o mara greşală, căci poporul ia pildă rea şi se depărtă cu sufletul tot mai muit de conducătorii săi, pe cari numai la Crăciul şi Paşti îi vede în mijlocul său în biserică; aminteşte spusele protop. V. Podoabă la Asociaţiune, ce pildă frumoass au dat poporului, funcţionarii nemţi de pe vremea absolutismului cercetând în Dumineci şi sărbători biserica românească şi cum poporul nostru îi stima şi îi iubea, zicând «ăştia sânt domnii cei cu iubire de Dumnezeu, şi de popor» dacă şi-au câştigat astfel încrederea şi iubirea poporului acei slujbaşi străini, mai cu seamă datori sânt astăzi slujbaşii români să caute alipirea de popor prin cinstirea praznicelor şi cercetarea regulată a bisericii. Cere apoi rapoarte asupra stărilor sufleteşti din fiecare parohie. In privinţa sectei pocăiţilor spune că sânt unii aci în ţinut aplicaţi în slujba statului cari într'adevăr cearcă să tulbure poporul prin propagandă întinsă şi că se vor căuta mijloacele necesare pentru a fi depărtaţi.

Trece la constatarea lipsei şcoalelor de adulţi în tract şi cere:

Organizarea tinerimii:

1. Să se facă în toate parohiile o consemnare a tinerilor şi să se cheme la sfat;

2. Să se încerce a se organiza tinerimea pe baza Regulamentului pentru organizarea tinerimii adulte şi a junilor din parohia Sălişte modificând unele paragrafe din statute după nevoile locale;

3. Să se întrebuinţeze bibliotecile poporale, dându-se spre citire cărţi din ele;

4. Pe seama bibliotecilor să se procure reviste educative, — cea mai potrivită şi mai educativă ar fi «Albina», apoi foi pentru popor «Neamul românesc», «Lumina Satelor», «Dumineca poporului» etc.

Cu raport la «Lumina Satelor» păr. protopop constată cu durere că în tract este prea puţin răspândită, cere ca pe viitor fiecare să stărue a spori în parohia sa numărul abonaţilor la această foaie potrivită pentru poporul nostru. Aici păr. I. Hanzu face observarea că «Lumina Satelor» să atingă, pe lângă partea religioasă şi morală, şi chestiuni economice.

5. In şcoala de toate zilele să se pună pond deosebit pe lucrul manual, ca cel mai de folos azi şi să-l ceară fiecare preot ca director şcolar în şcoala ce conduce;

6. Să se înfiinţeze coruri bisericeşti şi naţionale. Păr. I. Hanzu cere ca la numirea de învăţători să se aibe în vedere ca cei numiţi să fie şi cântăreţi;

7. Să se orgauiseze serbări şcolare şi colecte pentru orfanii de războiu, pentru monumente, cimiterul eroilor, cărţi pe seama copiilor săraci;

8. Să se facă procesiuni la locuri istorice şi sfinte ori sfinţite prin tradiţie, muzee naţionale şi bisericeşti;

9. Cere în sfârşit ca în fiecare comună să se înfiinţeze tovărăşii culturale cu scopul ca să ajute pe toate căile şcoala şi biserica, apoi ca să lucreze pentru înfrumseţarea comunei, educaţia naţională, luminarea şi ridicarea morală a locuitorilor.

Comitetul acestei tovărăşii se îngrijească:

1. De curăţenia şi bunăstarea localului şcoalei, a bisericii;

2. Să administreze şi întrebuinţeze la destinaţia lor sumele vărsate de membri;

3. Să ajute pe învăţători ca şcoala să fie frecventată regulat, precum şi biserica, membrii tovărăşiei fiind pildă cu viaţa şi purtarea lor;

4. Unde e nevoie, să se înfiinţeze cantina şcolară;

5. Să organiseze serbări cu teatru moralizător, coruri, cuvântări, recitări etc;

6. Să ajutoreze elevii bolnavi;

7. Să lucreze pentru înfiinţarea unui juriu de împăciuire, şi în fine

8. Să organiseze expoziţii comunale.

Cu acestea îşi încheie păr. protopop comunicarea, îndemnând pe fiecare la împlinirea conştienţioasă a datoriei sale pentru slava lui Dumnezeu şi ridicarea morală a neamului. —

Referitor la organizarea tinerimii, ca să se poată aplica cu succes, la propunerea păr. I. Iosof e rugat păr. protopop ca şef tractual să intervină la oficiul prim-pretorial şi să ceară în numele conferenţei, ca acela să ordoneze tuturor primăriilor comunale din plasă interzicerea adunării junilor pentru aranjarea jocurilor în sărbătoarea Crăciunului, până când nu s'au organizat pe baza Regulamantului amintit şi aprobat de Preaven. Consistor arhidiecezan. —

Se anunţă apoi lucrările ce se vor citi la ora 2 p. m. la serbarea şcolară aranjată pentru popor întru memoria mitropolitului Andrei Şaguna în sala festivă a şcoalei, şi anume lucrarea economică a păr. I. Hanzu, şi «Despre relele sociale de azi şi combaterea lor», a subsemnatului secretar, după cari declară conferenţa de închisă. —

După masa comună luată la păr. Ittu, ne am întrunit în sala festivă a şcoalei, unde aştepta mulţimea mare de popor, tineri, bătrâni, bărbaţi, femei, flăcăi şi fete, meseriaşi, învăţătorul cu şcolarii, aşa că de abia am străbătut prin mulţime în sală.

Invăţătorul N. Simian a executat 3 cântări cu elevii şcoalei, şi anume «Imnul funebral» de D Cunţanu, la moartea lui Şaguna, «Latina gintă» şi «Pe al nostru steag», apoi 3 recitări patriotice, după cari a urmat cuvântarea păr. protopop Dr. D. Borcia despre Şaguna, arătând cine a fost el pentru românii din Ardeal. După aceasta a urmat lucrarea păr. I. Hanzu. Sf. Sa trateează pe înţelesul poporului câteva ramuri ale economiei: oieritul, ocupaţiunea principală a locuitorilor din comuna Vale, Cacova şi celelalte din mărginime, chestiunea păşunatului şi iernatului; insistă a se cere din partea acestor comune dela comisia de ocol, acum cu reforma agrară, păşunatul pe munţii aceştia, pentru a nu mai transporta în scopul iernatului oile în Dobrogea ori alte locuri. Arată importanţa oieritului pentru mărgineni la conservarea portului naţional, tratează pomăritul, cultura viermilor de mătasă, apicultura ca cea mai rentabilă, aducând de model la acest ram de economie pe păr. Al. Vlad, despre rostul şcoalei alpine din Sălişte, felul cum lucrează elveţienii pământul lor, care e mai sărac ca al nostru, şi totuşi produce mai mult. Işi exprimă părerea ca să se aducă în Sălişte un elveţian gospodar şi, ţinându-se aci numai doi ani, comunele din mărginime în acest timp şi-ar însuşi felul de lucrare al aceluia, în ce priveşte cultura pământului şi ţinerea vitelor. Poporul a ascultat vorbirea aceasta cu deosebită atenţiune.

In urmă subsemnatul mi-am citit lucrarea «Despre relele sociale de azi şi combaterea lor». Dintre cele 7 păcate, ca: mândria, făţărnicia,

minciuna, lăcomia, furtul, beţia şi desfrâul, fiind timpul prea înaintat am citit numai 3: minciuna, lăcomia şi furtul, fiind tractate pe baza sf. Scripturi, a scrierilor sf. părinţi şi a ştiinţei profane, poporul a urmărit expunerea cu viu interes; şi pentru dovezile cu care s'au ilustrat stricăciunea acestor păcate şi argumentele cu care s'au combătut, prelegerea a obţinut aprobări unanime.

Terminându-se serbarea la 6 ore seara, ne-am depărtat luându-ne îndemn nou şi curaj pentru munca ce ne aşteaptă.

Pr. Ion Avram.

Spre întunerec...

Intre relele nesfârşite, ce le suferim pe urma marelui războiu, ne ameninţă astăzi şi întunerecul înfricoşat, care ne cuprinde tot mai mult în urma scumpirii ne mai auzite a cărţilor tipărite.

Vom ajunge ca în vechime, să decopiăm cu mâna produsele literare spre a ne folosi de ele. Pentrucă eată unde am ajuns:

Săptămâna trecută m'am dus la librarul meu, să comand o carte din Germania, pe care era indicat preţul de 18 mărci.

— Nu-ţi pot spune preţul, îmi zise librarul, preţul unei cărţi sosite din Germania se schimbă în fiecare săptămână şi se socoteşte astfel: multiplicăm preţul cu cheia de închidere, care se stabileşte în fiecare Sâmbătă, care astăzi este 400, adaogăm 50% adaus de valută, plus porto recomandat până la 2 kgr., 628. La resultatul acesta se adaugă 20% comisionul librarului; totul se multiplică cu 26 bani, cursul mărcii, şi avem preţul.

Cartea mea de 18 mărci ar fi costat:

18×400 = . .	7200
Adaus 50% . .	3600
Porto . .	628
	11428
Comision 20%	228
	11656×26
	Lei 303

O carte de 2 mărci = 48·40 Lei.

In astfel de condiţii este peste putinţă să-şi mai procure cineva hrană sufletească, şi omenirea este pe cale a se prăbuşi în abizul întunerecului, — până se va arăta alt Prometeu, care s'aducă scânteia focului ceresc între noi. *Mş.*

Spre barbarie?...

Câteva cuvinte nimerite a rostit savantul explorator al polului nord, Dr. Fritjof *Nansen*, în Cristiania, în ziua de 10 Decemvrie 1922, în faţa regelui, a ministrilor ţării sale, a preşedintelui Stortingului, a corpului diplomatic, dupăce a declarat că toată suma premiului Nobel o dă pentru opere de apropiere internaţională, el, care a lucrat atât de mult în timpul din urmă, încredinţat de societatea naţiunilor, în Rusia înfometată.

«Dacă privim în jurul nostru», a zis Nansen — «ce ne este dat să vedem? Ură, egoism, invidie, pretutindeni harababură şi neîncredere atât între clasele sociale, cât şi între naţiuni. Războiul mondial era să fie cel de pe urmă, «războiul împotriva războiului», «războiul pentru libertate» şi «războiul naţiunilor celor mici». Ce s'a ales de toate frazele acestea răsunătoare? Ca nici când mai înainte am dat dovada sigură că războiul nu aduce resultate bune, nici chiar învingătorului. Războiul este negativ şi destructiv şi aşa va fi totdeauna: nu va putea avea ca urmare altceva decât răul. Şi pe lângă toate acestea avem în ziua de astăzi oameni rătăciţi cari colindă şi vorbesc despre «războiul viitor», despre proba viitoare de capacitate (putere), — aceasta ar însemna sfârşitul, nimicirea totală, decadenţa inevitabilă a Europei. Sântem pe calea întoarsă spre barbarie. Oricine a călătorit prin Tracia şi cine a văzut întreagă populaţia cu întreg avutul ei pe drumurile de ţară — carăle ei cu boi, pline cu avutul ei, cu vitele şi porcii mânaţi înainte — drumurile pline din greu, miluri întregi, cât poate cuprinde ochiul, — cine a văzut toate acestea, trebue să se simtă, desigur, transpus în timpurile marilor migraţiuni ale popoarelor. Ne-am întors la timpuri în care nu mai pare monstruositate dacă un popor întreg — ca poporul armean — e curăţat de pe suprafaţa pământului. Putem să ne gândim fără ca să ne îngrozim cum mor încet pe întregul populaţii întregi în ţinuturile râului Volga. Ne aflăm, de fapt, pe cărarea înapoi spre barbarie.

«Unde să găsim remediu? Ceeace ne trebue este încrederea, o bună credinţă şi o încredere între clasele sociale, bună credinţă şi încredere între naţiuni, precum şi încredere şi credinţă în viitor.

«Omenirea trebue să se întoarcă, *nu* la barbarie, ci la ceeace vrem să numim virtuţile cele vechi, fundamentale ale *creştinismului*, la simţimântul frăţiei între oameni şi popoare».—

Minunate vorbe! Cetiţi-le şi le tâlmăciţi de pe amvon! Daţi-le mai departe, să ajungă până la urechile pescuitorilor în tulbure, şi să se cutremure, — dacă mai au conştiinţă. Cetiţi-le «politicianilor» cari încurcă şi mai tare iţele, ca bietele popoare şi bietele clase sociale să nu mai ştie ce este alb şi ce este negru.

Nansen, cel ce a colindat prin munţii de ghiaţă, ne încălzeşte inimile cu lozinca lui albă şi curată. Cere nu făţărnicie, ci fapte bune; pretinde nu ură nebună, ci tendinţa de o reciprocă înţelegere. *H. P. P.*

Dela oficiul Cassei arhidiecezane

Oficiile parohiale, resp. epitropeşti, sânt rugate ca de câte ori ne trimit bani cu poşta, să indice neapărat pe cuponul mandatului scopul pentru care se trimit, pentru a se înlătura încurcăturile ce pot obvenì altcum.

Oficiul Cassei arhidiecezane

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută, în ziua anului nou, a predicat în biserica noastră catedrală părintele protoiereu Dr. A. Crăciunescu.

A murit Iarnik. Din Praga ne vine ştirea despre moartea marelui filoromân *Dr. Ioan Urban Iarnik*, care dispare după o viaţă lungă şi rodnică în deosebi în adunarea folclorului din atâtea ţinuturi cutreerate ani de arândul. Amintirea lui va rămânea totdeauna vie în mijlocul românilor, cari l-au cunoscut şi apreţiat. Odihnească în pace.

Fără băuturi. Ziarele din Londra află din New York, că americanii au petrecut bine cu prilejul serbării anului nou 1923, — deşi au fost nevoiţi să serbeze noul an fără picătură de băuturi spirtoase.

Congresul profesorilor secundari se ţine în 16—18 l. c. în Cluj. Congresul se ocupă, între altele, şi cu legea învăţământului secundar pe care ministerul instrucţiunii o va depune în parlament în luna lui Februar.

Atacuri ungureşti. In regiunea oraşului Arad, cu prilejul sărbătorilor noastre, bande înarmate şi mici detaşamente din armata Ungariei„ sub conducerea unor ofiţeri, au atacat de repetate ori pichetele noastre în vreme de seară. După schimb de focuri, ungurii au fost respinşi de pe teritorul românesc prin armele grănicerilor. — Dacă guvernul dela Budapesta n'are mijloace să restabilească ordirea în ţara sa, i vor veni «în ajutor» alţii, cari au mijloacele trebuincioase în acest scop.

Jubileu. «Societatea academică română» a studenţilor români din Berlin a sărbătorit în 21 Dec. a. tr. în chip deosebit un sfert de veac dela fundarea sa. Au participat, la sărbătoarea culturală, toţi românii aflători în Berlin, în frunte cu dl ministru C. Nanu. Din această societate, înfiinţată în 1897, au făcut parte dnii: V. Pârvan, I. Ursu, S. Mândrescu, V. Bogrea, Em. Antonescu, Carageale, Goga, Filipide, D. Gusti ş. a. Serbarea a fost împreunată cu o expoziţie de lucruri de artă naţională românească: obiecte de industrie casnică, în salele împodobite cu covoare naţionale şi cu portretele Suveranilor noştri.

Recrutarea clasei 1924 se începe în 28 Februar n. 1923 în toată ţara. La recrutare se vor prezenta amânaţii claselor mai vechi, dispensaţii provizor, toţi cei născuţi în 1902, precum şi cei mai în vârstă cari n'au mai fost la recrutare.

Bătaia ca pedeapsă. Pe lângă toate pedepsele grele, aplicate atât în ţara noastră, cât şi în străinătate, criminalitatea a crescut pretutindeni. Pentru micşorarea ei, statul şi iniţiativa particulară poartă luptă continuă. In Anglia, Danemarca şi America s'a introdus în penitenciare un tratament *blând* de educare a celor corigibili; iar cei rău năraviţi, şi în special apaşii, sânt supuşi unui regim de muncă grea şi li se aplică *bătaia*. Pedeapsa corporală se administrează în mod raţional, cu biciul sau cu varga, potrivit sănătăţii şi constituţiei răufăcătorului nărăvit. In New York loviturile cu biciul se dau infractorului în interiorul închisorii; dacă nu se îndreptează nici acum, loviturile i se aplică în piaţa publică, în vederea tuturora. Aplicarea raţională a bătăii, ca pedeapsă legală, a obţinut în Anglia şi Danemarca resultate atât de bune, încât a pus în mirare întreaga lume ştiinţifică. Şi astfel, este cu putinţa ca şi alte ţări să se folosească de asemenea mijloace, prin care se reduce în mod simţitor numărul crimelor şi al delictelor.

Donaţie. D-na văd. Lucreţia Istrate a donat 100 Lei pentru orfelinatul arhidiecezan cu ocazia împlinirii alor 6 ani dela moartea regretatului dsale soţ, — pentru care i se exprimă mulţumiri. ***Oficiul cassei arhidiecezane.***

Introducerea în parohia Codlea, din protopopiatul Branului, a noului păstor sufletesc Gheorghe Fl. Preşmereanu, s'a făcut în 13/26 Decemvrie 1922, prin păr. protopop Ioan Hamzea, în mijlocul unei frumoase manifestaţii de bucurie a poporului. La sfârşitul serviciului divin, păr. protopop, cum ni se scrie, recomandă noului paroh îngrijirea de binele sufletesc al credincioşilor săi, având să creeze condiţii de armonică desvoltare în această frumoasă comună. Noul alesul preot promite să desfăşoare un program de muncă, prin care să dobândească încrederea tuturora.

† **V. Gr. Borgovan,** cunoscut pedagog şi membru al corpului didactic, a murit în Bucureşti în vârstă de 72 de ani. A funcţionat întâi ca profesor în Ardeal, de unde Titu Maiorescu l-a chemat la şcoala normală de institutori în Bucureşti. Toată viaţa a muncit în folosul şcoalei. Odihnească în pace.

† **Văd. Elisabeta Morariu** născ. Stoicuţa, din Săsciori, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită cu sfintele taine, a adormit în Domnul Luni în 8 Ianuar n. 1923, la 12 ore noaptea, în etate de 67 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre odihnă veşnică în 11 Ianuar 1923, la 2 ore p. m. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

† **Pr. Ioan Bogdan,** paroh în Zizin, tr. Braşovului, a încetat din viaţă în vârstă de 63 ani. Inmormântarea vrednicului preot s'a făcut Luni, în 15 l. c., la ora 2 d. a. în cimitirul din Zizin. Odihnească în pace.

Sfinţirea capelei ort. din Baia mare. Ni se scrie: Duminecă în 31 Decemvrie n. 1922, s'a îndeplinit în mod solemn actul sfinţirii capelei noastre din Baia-mare, instalată într'un edificiu corespunzător, ajustată cu toate cele necesare şi pictată în stil românesc de cunoscutul pictor Cabadaief. Actul sfinţirii s'a îndeplinit din partea protopresbiterului Zaharie Manu, asistat de parohul local Alexiu Latiş şi de mai mulţi preoţi din vecinătate, cu solemnitatea prescrisă de sfintele aşezăminte ale bisericii noastre. Strana a fost ţinută de dnii Bogdan şi Cabadaief, ambii cântăreţi de forţă şi buni tipicari. Au fost prezenţi toţi credincioşii noştri din Baia, reprezentanţii armatei şi ai autorităţilor civile.

La finea serviciului divin, părintele protopop Manu a ţinut o frumoasă cuvântare, în care a espus importanţa bisericii în viaţa poporului nostru în trecut, şi importanţa ce o are sfânta noastră biserică în timpul de faţă.

Partea leului la ridicarea acestui nou Sion românesc o are parohul local Alexiu Latiş, căruia cu toate piedecile şi greutăţile puse în cale de «fraţii» noştri de un sânge, — i-a succes să ridice această capelă românească spre preamărirea Dumnezeului părinţilor noştri şi mântuirea tuturora, cari însufleţiţi de adevărată credinţă cu dragoste şi nădejde vor întra într'însa.

Dăruire. Domnul *Ignatie Mircea*, senator de Târnava-mare, a binevoit a dona pe seama şcoalei primare de stat din Agnita, suma de de 300 Lei, ca dar de Crăciun, pentru care marinimoasă faptă exprim în numele sfatului şcoalei mulţumiri. Agnita 25 Decemvrie 1922 v. *Ioachim Munteanu*, protopop, preşed. sfat. şcolar.

Gazetele partidului național. Pe lângă tot avertismentul ce l-am dat șefilor partidului «național», organele acestuia continuă să aducă aproape zi cu zi câte-o lovitură bisericii noastre și organelor ei. Nu vom înceta să demascăm preoțimii și credincioșilor bisericii noastre această atitudine a unui partid care-și uită tradițiile sale de ieri și tot sprijinul ce l-a avut din partea bisericii noastre.

«Patria» dela Cluj a acestui partid scria în legătură cu congresul partidului poporului ținut dăunăzi la Sibiu, că generalul Averescu «a refuzat să fie găzduit de mitropolitul Bălan... nevoind să creeze în jurul partidului poporului un nou echivoc, cunoscute fiind legăturile mitropolitului cu anumiți membrii ai actualului parlament».

Interesându-ne la locul competent, am găsit că e o «copilărie» ceeace scrie «Patria» Dl general Averescu era să fie găzduit la mitropolitul nostru, dar n'a fost găzduit acolo, nu fiindcă ar fi refuzat generalul, ci fiindcă d-sa avea să sosească tocmai la ameazi în ziua de sf. Nicolae, când mitropolitul nostru primea felicitările credincioșilor din Sibiu. Astfel a fost primit dl Argetoianu care sosea abia în seara acelei zile. Dar «Patria» trebuia să și plaseze nu «copilăria», ci tendința sa răutăcioasă, ca și cea cu decorarea preoților noștri.

Concertul meseriașilor sibieni. Reuniunea meseriașilor români din Sibiu invită la *concertul* împreunat cu recitări și joc, ce se ține în sala mare dela *Unicum* Vineri în 19 l. c. n. la Botezul Domnului. Programul conține: coruri mixte, coruri bărbătești, solo de tenor și două recitări. Începutul la 8 ore seara. Prețul de intrare: Rezervat: 30 lei, loc I. 25 lei, loc II. 20 lei. Loge parter 120 lei, loge din dreapta 130 lei, loge rang II. 110 lei. Balcon 15 lei. De stat 10 lei. Insignii de dans 10 lei. — In taxe se cuprinde și impozitul. — Bilete se vând la Librăria Arhidiecezană și seara la cassă. O parte din venitul curat e destinat pentru Căminul ucenicilor dela meserii și Fondul darurilor de Crăciun. Contribuiri se primesc cu mulțămire și se chitează pe cale ziaristică.

Reuniunea română de înmormântare din Sibiu, își ține adunarea generală anuală Duminecă în 28 Ianuarie n. la 3 ore d. a. în localul Reuniunii Meseriașilor Români, Strada Brukenthal 17. La această adunare se vor prezenta Socotelile pe a. 1922. Membrii sânt rugați a lua parte. *Timotei Popovici*, dir. Reuniunii.

Societățile culturale. «Ce ne mai trebue astăzi societăți culturale, când avem *statul*, care e dator să se îngrijească de toate trebuințele cetățenilor săi, deci și de cele culturale?! Numeroasele noastre societăți ni ar putea da bună pace cu necurmatele lor apeluri, întruniri, consfătuiri, ședințe, comitete, congrese»... Așa cugetă multă lume în timpul din urmă, — și cugetă foarte greșit De aceea nu plătește regulat taxele la «Asociațiunea» din Sibiu și la alte societăți, și în general nu sprijinește întreprinderile folositoare. Când însă și ar da seamă că oficialitatea noastră, se isbește de nepăsarea celor mulți, atunci ar cugetà și, poate, ar lucrà alt fel. Insuflețirea particulară și socială, alegerea firească la un loc a celor ce se aseamănă în gânduri și în simțiri, poate să facă mult mai mult decât oficialitatea. Nu e vorbă fără rost că: *Satul poate mai mult decât statul* și în privința culturală. Cu atât mai mult poate o societate, cum este «Asociațiunea», dacă va avea sprijinul celor chemați. Acest sprijin i se poate da în următoarele patru chipuri: 1. Inscriindu-ne între membrii ei; 2. Abonând publicațiile ei, și; 3. Cumpărând bilete dela loteria ei (cu câte 20 lei bucata); sau Dăruind sume mai mari de bani pentru scopurile ei culturale la vre-unul din numeroasele ei fonduri și fondațiuni.

Mulțămire. La apelul preotului Ioan Braniște, pentru cumpărarea unui clopot pe seama bisericii ortodoxe române din *Toarcla*, tractul Agnita, jud. Tânava Mare, au binevoit a contribuì următorii buni creștini: Ignatie Mircea, senator de Târnava Mare 5000 Lei, G. Constantin Solomonescu, deputat de Târnava Mare 1000 Lei, Valeriu Braniște, fiul preotului 1000 Lei, preotul Ioan Braniște 100 Lei, Ioan Pascu (147) 10 Lei, Nicolae Fleșariu, notar 20 Lei, Ioan Muntean 10 Lei, Maria Muntean (189) 20 Lei, Ioan Comșa (187) 10 Lei, Anisia Comșa 10 Lei, Simion Calboran, cojocar 10 Lei, Vasile Borzea 20 Lei, Simion Bălan 10 Lei, Ioan Pascu (147) 10 Lei, Dumitru Gergel (4) 10 Lei, Ioan Vladu (165) 10 Lei, Ioan Fleșariu (2) 10 Lei, Ioan Gergel (144) 10 Lei, Ioan Braniște (127) 10 Lei, Dumitru Vlad 5 Lei, George Codrea 5 Lei, Iosif Gergel 1 Leu. — Clopotul s'a cumpărat dela firma Ionescu din București, și s'a așezat la locul lui. — Donatorilor marinimoși li se exprimă călduroasă mulțămire și pe cale ziaristică. Pr. *Ioan Braniște.*

Dare de seamă. Cu ocaziunea concert lui dat de Corul bărbătesc al Episcopiei ortodoxe române din Cluj, la 30 Decemvrie 1922, au binevoit a contribuì peste taxa de intrare: P. S. Sa Episcopul Nicolae și dl Dr. Petru Meteș, prefect, câte 200 Lei, d-nii Dr. I. Lupaș, prof. univ., Valeriu Pană, revizor școlar și Antonie Domide, dir. școalei civ., câte 100 Lei, doamna Valeria Roșescu 50 Lei, dl Dr. I. Orăștean 30 Lei, dl Dr. Nic. Cărpinișan, adv. 40 Lei, dl Ilie Husti 20 Lei, dl Dr. Serb. Bornemisa 10 Lei, N. N. 5 Lei. Cu totul 855 Lei. S'a incassat din vânzarea de bilete 5620 Lei. S'a incassat din vânzarea de programe 35 Lei. Total 6510 Lei, după scăderea speselor de 1897 Lei, a rămas beneficiu net de 4613 Lei, din care 2500 Lei s'au administrat la fondul Catedralei, restul de 2113 Lei la fondul Corului Episcopiei. Mulțumim donatorilor marinimoși și participanților sprijinitori în numele Reuniunii corale: *Vasile Petrașcu*, preș. diriginte, *Vasile Suciu*, casier.

Poșta redacției

Pr. *R. P.* în *G.* Se va întrebuința la ocazie.

Pr. *G. R.* în *N.* Informațiuni obiective și scurte sânt bine primite.

Nr. 10096 B. (3) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III a **Țeline,** din protopresbiteratul Sighișoarei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul arătat Consistorului arhidiecezan din Sibiu.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 23 Decemvrie 1922.

Consistorul arhidiecezan.

---

(231) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia **Vălcele,** însemnata stațiune balneară, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B de congruă.

Concurenții să-și înainteze petițiile de concurs cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu în terminul indicat și, pe lângă observarea restricțiilor § 33 din regulament pentru parohii, să se prezinte într'o sărbătoare în parohie ca concurenți, spre a face cunoștință cu credincioșii și cu raporturile locale.

Intorsura Buzău, 18 Decemvrie 1922.

George Neagoviciu-Negoescu
adm. ppesc.

Nr. 470/1922 (232) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a III a **Juncul de jos,** cu filia Juncul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 14 Decemvrie 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului.

P. Piso
protopop

Nr. 695/1922 (209) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune sistemizat prin ordinul Veneratului Consistor Nr. 7457 Bis. în parohia de clasa a III-a **Grid,** protopresbiteratul Făgăraș, pe lângă neputinciosul paroh Ilariu Boeriu, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele capelanului sânt jumătate din cele statorite în coala B. de congruă.

Reflectanții își vor trimite cererile provăzute cu documentele necesare oficiului protopresbiteral ort. rom. Făgăraș în terminul deschis și pe lângă observarea dispozițiilor reglementare se pot prezenta în comună pentru a face cunoștință cu poporul.

Făgăraș, 15 Noemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox-român al tractului Făgăraș în înțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 675/922 (221) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Barivoii Mari** se publică concurs cu termin de 30 zile.

Venitele sânt cele statorite în coala B. cu dotație dela stat.

Concurenți să și înainteze cererile, în terminul fixat, și să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Făgăraș, în 1 Dec. 1922.

Comitetul parohial ortodox român în înțelegere cu oficiul protopopesc ortodox român al tractului Făgăraș

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 601/1922 Prot. (229) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa **II-a Bandul de câmpie** devenită vacanță prin strămutarea parohului Octavian Albani, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sânt: venitele dela parohie din coala B. și salarul și gradațiile din budgetul statului.

Concursele, cu documentele conform regulamentului parohial, se înaintează subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenții — cu observarea prescriselor din regulament — se prezenta înainte de alegere în parohie, spre a cânta, cuvânta, eventual celebra, și a face cunoștință cu poporul.

Bandul de câmpie este o comună mare, cu școli de stat cu VI clase primare, cu pretură, și gară în loc și târg de săptămână.

Târgu-Mureș, la 6/20 Noemvrie 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târgu-Mureș în înțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu,
protopop.

Nr. 835/922 (226) 3—3

Concurs

In scopul întregirii postului de paroh în parohia de clasa III **Lăzești,** protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs.

Cererile instruite conform normelor în vigoare, se înaintează subsemnatului oficiu în termin de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Viitorul paroh va beneficia de venitele fasionate în coala B. și de salarul dela stat, conform calificațiunii sale și a anilor săi de serviciu ca preot.

Candidații se vor prezenta într'una din Duminecile sau sărbătorile înainte de alegere la biserică, spre a face cunoștință cu poporul, e cuvânta și cânta, eventual fiind preoți, a celebra sfânta liturghie.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. în înțelegere cu comitetul parohial.

Câmpeni, 5/18 Dec. 1922.

Iosif Gomboș,
protopresb.

357/1922 (230) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Acmariu** (cl. II) se scrie concurs cu termin de 30 zile dela această primă publicare.

Venitele sânt conform datelor din coala B. (1 litră cucuruz sfârmat, 1 zi de lucru şi un lot 4 jug. cat. pus în prespectivă de comisiunea agrară) cu întregirea corăspunzătoare a salarului dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatului oficiu, — iar concurenţii — pe lângă observarea restricţiunilor reglementare — se vor prezenta, în o Duminecă sau sărbătoare, la biserică, spre a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia 16 Dec. 1922.

Of. protopresbiteral ortodox român al tractului Alba Iulia în înţelegere cu comitetul parohial.

Ion Teculescu,
protopop.

Nr. 537/1922 (228) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Valea Nandrului**, cu filia Nandru din protopopiatul ortodox român al Hunedoarei, prin aceasta se publică concurs în «Telegraful Român», cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. a întregirii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a se prezenta în vre-o sărbătoare în biserica din localitate, pentru cunoştinţă cu poporul şi referinţele locale, şi a-şi înaintá cererea cu toate documentele de lipsă subsemnatului oficiu în terminul indicat.

In înţelegere cu comitetul parohial ortodox român din V. Nandrului şi Nandru.

Hunedoara, 17 Dec. 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român:

Andrei Ludu,
protopop.

Nr. 392—1922 prot. (224) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Lovnic**, din protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela cea dintâi publicare în «Telegraful Român».

Retribuţia pentru această funcţiune este stabilită în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor trimite petiţiile provăzute cu documentele necesare, conform normelor în vigoare, subsemnatului în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie în vr'o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Cohalm, la 6/19 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Lovnic.

Emilian Stoica,
protopresbiter.

Nr. 808/922 (227) 3—3

Concurs

In scopul întregirii postului de paroh, în parohia de clasa I **Vidra de-sus**, protopresbiteratul Câmpeni, se publică concurs.

Cererile instruite conform normelor în vigoare, se înaintează subsemnatului oficiu în termin de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Viitorul paroh va beneficia de venitele fasionate în coala B. apoi de salarul dela stat, conform calificaţiunii sale şi a anilor săi de serviciu ca preot. Mai primeşte dela comuna bisericească fânaţul de lângă casa Iancului.

Acei candidaţi cari nu sânt cunoscuţi poporului, se vor prezenta înainte de alegere, într'o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cuvânta şi celebra, sau cânta.

Oficiul protopresb. ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial.

Câmpeni, 5/18 Dec. 1922.

Iosif Gomboş,
protopresb.

---

(227) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh la parohia de clasa a III-a **Peştera**, tractul Zarand, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentete împreunate cu acest post, pe lângă salarul cuvenit dela stat sânt următoarele:

a) Locuinţă în casa parohială.

b) Folosirea eclejiei, 3 jugăre arător, 2 jugăre pădure.

c) Dela fiecare casă câte 20 litre cucuruz sfărmat.

d) Stolele ridicate conform scumpetei de azi.

Doritorii de a ocupa acest post sânt rugaţi a-şi înainta cererile împreunate cu documentele necesare Prea On. oficiu protopresbiteral în terminul indicat având a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual a celebra şi cuvânta.

Peştera, la 28 Octomvrie 1922.

Nicolae Popp
adm. par. preş.

Petru Todoran
notar

Nr. 428/922

Văzut:

Brad, la 15 Noemvrie 1922.

P. Piso
ppresb.

Atelier de pictură bisericească

Vidor și Măgojan

primeşte spre executare **picturi de biserici, iconostase, prapuri.** Se pot comanda **răstigniri artistice**, cari se expediază şi prin poştă.

Dej, Str. N. Iorga Nr. 24.

(1) 1—1

Aviz

Ospiciul de alienaţi are lipsă de **300 stânjini lemne de fag sau stejar.**

Doritorii furnizori sânt învitaţi a-şi înainta ofertele în scris până la 30 l. c. 11 ore a. m. când se va decide asupra ofertelor intrate.

(3) 1—1 **Direcţiunea ospiciului**

De vânzare

Un cazan de rufe (John Volldampf 2), **Scule, tablouri** şi alte **articole de gospodărie**

Str. Franziskaner 20/I, stânga 3—5 ore

(1) 1—1)

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Ţiglăriei Nr. 18

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană", Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică. Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

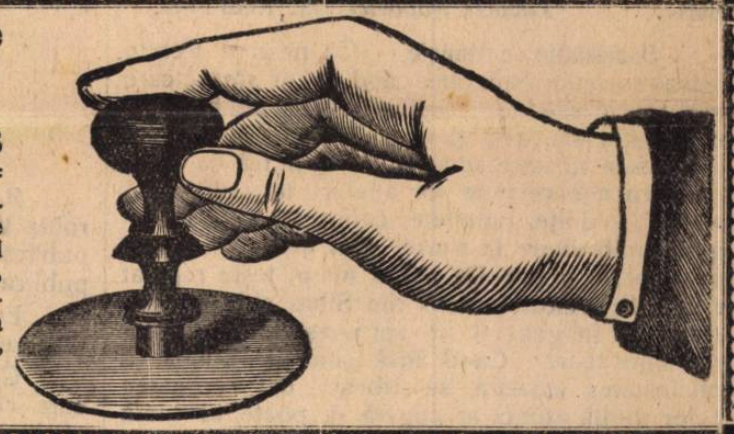

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul 1923

Cuprinde bogată şi interesantă materie, cu numeroase ilustraţiuni.

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Despre *încoronarea* MM. LL. Regele şi Regina românilor, — cu cele mai frumoase ilustraţii ale Suveranilor, ale Moştenitorilor de tron şi altele; Despre eroul *Iancu*, marele dascăl Gheorghe *Lazar*, Mitropolitul Andrei *Şaguna*; Sfinţirea bisericii încoronării la Alba-Iulia; Versuri alese; Despre biserica românească; Cum să ne păstrăm sănătatea; Insemnări economice; Cele mai bune povestiri: *Uriaşul; Puricele* şi *musca;* Istorioare şi snoave cu haz; Poveţe, glume, — şi altele, şi altele.

Pe lângă ilustraţiile amintite mai sus, se găsesc în Calendar chipurile lui: Avram Iancu, Andrei Şaguna, chipul Coroanei de oţel a Regelui, şi al Coroanei de aur a Reginei, Suveranii sub baldachin, Regele citind proclamaţia la Alba-Iulia, Poarta cetăţii ş. a.

In celelalte părţi ale calendarului se află: Cronologia, zilele şi lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni, anunţuri ş. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediţii: o ediţie cu *Şematismul* bisericii ort. române din arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu, cu «Evidenţă» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheţi şi învăţători, — şi altă ediţie, *fără Şematism.*

Preţul: { **Ediţia cu Şematism 15 Lei** / **„ fără „ 10 Lei** } **plus porto postal Lei 4 şi sânt a se trimite înainte prin mandat postal.**

Librăriilor pentru desfacere peste 10 exemplare se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Adaos la Nrul de faţă: Chestionar dela Muzeul Limbii Române.

Anul LXXI Sibiu, 10/23 Ianuar 1923 Nr. 5

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII"

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Cerem dreptate

Nedreptatea fără seamăn, îndurată dela ocârmuirile trecute, a ținut biserica noastră în multe privințe într'o stare de inferioritate față de celelalte biserici și confesiuni cu cari trăiește împreună. In lipsa mijloacelor materiale, ea nu și-a putut desăvârși organizația; clerul său nu și-l putea înzestra cu creșterea trebuincioasă, n'a fost în stare să-și creeze instituțiile necesare scopului ei și în vreme ce ea n'avea fonduri, alte confesiuni erau provăzute în largă măsură cu averi însemnate, cu întinse latifundii.

Și biserica aceasta ortodoxă ardeleană a fost, cu toate acestea, razimul principal în apărarea ființei noastre ca lege și neam.

Veacuri întregi trăind numai din jertfa și dragostea poporului său credincios, — credeam cu drept cuvânt, că după înfrângerea dușmanului și după biruința armelor noastre, situația grea a bisericii ortodoxe ardelene se va schimba spre bine. Am așteptat dar dela guvernarea *română* să cerceteze exact stările și să îndeplinească acea operă de revizuire a raportului dintre stat și confesiuni, pe urma căreia biserica noastră să fie scoasă din situația de nedreptate în care a fost ținută în tot trecutul ei.

Dar așteptările noastre, ca să fim sprijiniți în lucrările d'a scoate biserica din situația umilită și nedemnă, în care a tânjit prigonită de vrăjmașii dispăruți, până astăzi au rămas zădarnice. Un guvern după altul ni-a făgăduit întreg sucursul ce ni se cade, — de realizat însă nu s'a realizat aproape nimic din toate făgăduelile acestea frumoase.

Ne cuprind fiorii desiluziei, când ni se dă să vedem felul nepăsător, cu care și guvernul actual ne tratează biserica și clerul său, și cum din bugetul statului se împărtășesc cu dărnicie toate confesiunile care se consideră primejdioase pentru românism sau se înstrăinează de neamul românesc.

Când războiul victorios a modificat atât de mult stările învechite, ridicăm cuvântul nostru în favoarea bisericii și cerem să ni se facă dreptate. Noi nu cerem favoruri și privilegii, ci cerem cu toată hotărârea să fim scoși din starea umilită în care ne-a lăsat trecutul maștер și în care ne-a menținut până azi și statul românesc.

Toate consistoarele eparhiale, împreună cu consistorul mitropolitan, au făcut repetate demersuri pentru a lumina organele din ministerele țării asupra trebuințelor și asupra drepturilor bisericii noastre. Și cu toată năzuința aceasta de a căuta modalitățile de înțelegere și împreună lucrare cu organele statului, totuș jignirile ce ni se aduc se urmează fără întrerupere.

Guvernul actual susține, cu largă mână, bisericile neortodoxe din țară și e gata să jertfească pentru ele; — a noastră, ortodoxă, rămâne un fel de instituție tolerată. Pe seama celor dintâi se votează subvenții însemnate fără a lua în considerație *proportia* numerică dintre credincioși, nici averile considerabile de cari dispun celelalte confesiuni. Aceste averi ale confesiunilor în cea mai mare parte dăruite de către statul maghiar, statul român nu le-a considerat la împărțirea subvențiilor. Astfel asistăm la tristul spectacol, că pe când se susțin toate privilegiile celorlalte confesiuni, biserica ortodoxă și preoții săi își au și astăzi vechea mizerie și toate consecințele grele ale trecutului lor vitreg.

Câteva pilde:

Una dintre nedreptățile mari, ce se aduc preoțimii ortodoxe, este faptul că întregirea salarului său dela stat este aceeaș cu a preoțimii confesiunilor care se bucură și fără de aceasta de venite neasămănat mai bogate, sesiuni, case parohiale etc., decât clerul nostru. Disproporția enormă se poate constata b. o. în cutare comună din Săcuime, unde parohul reformat are din parohie venit anual de *o sută de mii de lei,* — ear al nostru, ortodox, are cel mult 2—3 mii, — și statul totuși le acordă *aceeaș congruă* și unuia bine retribuit și la al doilea foarte slab retribuit!

Este evident că o asemenea nedreptate nu se poate menține. Statul e dator să facă o revizie, sistând dotația pe seama celor ce au venite până la o anumită sumă și sporind dotația celor ce n'au venite până la acea sumă.

Ocârmuitorii din fruntea statului pare că nu văd și nu cunosc situația reală, cum preotul ortodox sufere sub povara neajunsurilor materiale și a sbuciumărilor sufletești și cum el vede marea nedreptate în care îl ține statul și astăzi.

Cum să cerem acestui preot să-și îndeplinească problemele vieții în orce împrejurări ale traiului său? Și cu ce tragere de inimă mai poate el să muncească?

Este astfel neapărat ca statul să facă o nouă conscriere a averilor și venitelor parohiilor, și o dreaptă distribuire a întregirilor dela stat. —

Alt fapt dureros ce trebue să înregistrăm este chestiunea *patronatelor.*

Biserica romano-catolică și greco-catolică se bucură de instituția așa ziselor patronate de diferite categorii: dela erar, dela județ, dela căi ferate, dela magistrat, dela comune. Aceste patronate nu sânt alt ceva, decât un privilegiu și o favoare acordată de fostul stat confesiunilor privilegiate, și susținută acum de actualul stat. Spre marea noastră surprindere ni s'a dat să citim că ministrul de interne a dat acum de curând un ordin subprefecților, îndatorind comunele la împlinirea obligamentelor patronale.

Eată dar, că cei străini de lege sânt întăriți și mai mult prin îngrijirile din partea guvernului român, — ear clerul nostru rămâne să-și ducă traiul și mai departe în umilire și sărăcie...

Ce este mai dureros decât să vezi cum și statul nostru susține astăzi preoții sprijiniți de patronate, angajându-se de fapt la aceasta favoare acordată altor confesiuni! Guvernul românesc trebue să știe că a ajuns să patroneze astfel de organizații, care pe vremuri au fost anume vârâte în coastele bisericii ortodoxe ardelene.

Guvernul acesta plătește preoți cari păstoresc câte 5—10 credincioși, și susține protopopiate — puse d'asemenea în coastele bisericii noastre — cu câte 2—8 parohii; și, de altă parte, acelaș guvern pune greutăți, când este vorba de înființarea protopopiatelor ortodoxe în locuri, unde avem din cale afară numeroase parohii.

Desconsiderați astfel și lipsiți de mijloacele necesare, cum oare avem să ne clădim locașuri sfinte și cum să renovăm pe cele dărăpănate?!

Nu vedem, durere, nici un semn de îndreptare din partea forurilor competente, care păstrează și acum deosebirea aceea enormă în chipul de a veni în ajutorul bisericilor din țară: Pentru noi fărmituri, pentru alții belșug de bunătăți.

Ne convingem despre aceasta și mai mult, când aflăm că din budgetul țării ni s'au șters poziții importante și absolut trebuincioase; b. o. pentru necesitățile Seminarului nostru din Sibiu ni s'au redus sumele la jumătate, deși scumpetea traiului a crescut mai mult decât îndoit; — intervenirea organelor bisericești rămâne cu totul ignorată, căci trebue să se facă — «economii»...

Sântem siliţi să venim la credinţa, că ministerele actuale sau nu cunosc starea faptelor în bisericile ţării, sau sânt lipsite de interesul şi bunăvoinţa pentru soartea bisericii noastre ortodoxe şi a slujitorilor ei năpăstuiţi.

Când expunem astfel de stări de jale, prin care sântem slăbiţi în munca de întărire sufletească şi culturală a statului, cerem din nou şi cu toată hotărârea procedare *dreaptă* dela guvernul român în chestiunile ce ne preocupă.

Organele statului să examineze cu luare aminte situaţia, având în considerare interesele adevărate ale neamului şi legii româneşti. Vom revenì.

Românii şi italienii. Cu ocaziunea vizitei ministrului de externe al României, dl I. G. Duca, la Roma, cetăţenii capitalei italiene au făcut manifestaţii de caldă simpatie pentru ţara noastră. Legătura de înfrăţire între cele două popoare de comună origine — a zis primarul Romei — este din ce în ce mai puternică, şi ele merg unite în opera roditoare a păcii, pe calea progresului şi a civilizaţiei.

Impotriva României fac propagandă în Italia ziarele clericale, înrâurite de preoţimea romano-catolică maghiară. Aceeaş preoţime lucrează calomniind ţara noastră şi în alte oraşe ale Europei şi Americei, ca să creeze o atmosferă cât mai duşmănoasă României şi cât mai prietenoasă Ungariei.

Biserica Romei susţine propaganda maghiară împotriva statului român. Ce măsuri a luat sau va lua guvernul acestui stat?

Papa împotriva păcii actuale şi a unităţii naţionale

Papa Piu XI-lea a adresat supuşilor săi de pretutindeni din prilejul Naşterii Domnului o enciclică, în care se ocupă de problemele mai însemnate dela ordinea zilei în lumea apuseană. E prima enciclică a acestui papă. In ochii catolicilor ultramontani, ca şi în ochii celor neultramontani, o enciclică e, în de comun, un document, peste care nu se trece la ordinea zilei, fără să fie observat, comentat de presă, fie că se scoate în relief cuprinsul lui positiv, în caz că el posede un astfel de cuprins, fie că se stărue asupra părţii sale negative, adecă asupra chestiunilor pe care autorul lui le tratează per fas et nefas asemenea unui avocat nechemat, care vrea să şi mângâie şi să-şi apere clienţii săi cu orce chip. Impresia pe care a făcut-o această enciclică, considerată din acest îndoit punct de vedere, n'a fost multămitoare, ca să nu zic ceva mai mult. Fără să ne cugetăm câtuşi de puţin să restrângem latitudinea de libertate, de care se bucură orce autor în alegerea subiectului de tratat, constatăm, din extrasele reproduse de presă, că în această enciclică papa nu tratează o problemă de contururi mai mari, ci se pierde în chestiuni mărunte, căci consecinţele moral ale războiului, relele sociale ce au emanat din din el, remediile ce sânt de aplicat în terapeutica acestor rele, asupra căror chestiuni stărue mai ales enciclica, sânt un subiect, orce s'ar zice, în jurul căruia s'a învârtit presa mondială şi opinia publică, ca într'un cerc viţios, dela războiu încoace, vreme de cinci ani de zile, cu o deosebită predilecţiune.

Cotidianul francez *Le Temps* din 25 Decemvrie 1922 comentează misiva papei în terminii şi sensul următor:

«O mare parte din acest document este consacrată doctrinelor religioase, de care noi ne vom păzi să ne ocupăm. La sfârşit Piu XI lea înoieşte, poate că cu dorinţa de a lăsa moştenire succesorilor săi un alt regim, protestarea predecesorilor săi împotriva situaţiei «anormale» care pune pe papa în opoziţie cu guvernul italian. Această chestiune încă iese de sub aprecierea noastră: cu tot dreptul, căci nici un italian nu va admite ca niste străini să mijlocească între Quirinal şi Vatican. De altcum, după cum n'avem să ne ocupăm nici cu chestiunile, cari privesc credinţa, nici de afacerile interioare ale Italiei, tot aşa ţinem să lăsăm cu scrupulositate în afară de ori-ce desbatere însaşi persoana suveranului pontifice. Şi noi n'am putea decât să admirăm de departe enciclica, dacă ea n'ar ataca o problemă politică, de care atârnă însaşi viaţa ţării noastre».

«După telegramele din Roma enciclica represintă pacea actuală a Europei ca o pace artificială, stabilită pe hârtie. Enciclica dă să se înţeleagă că nedreptăţile acestei păci au augmentat, şi aproape au legitimat rancunele şi dorinţele de răsbunare».

«Noi nu putem admite ca să se considere pacea actuală ca o simplă bucată de hârtie. Această pace a dat pe Alsacieni şi pe Lorreni înapoi Franţei, patriei lor, pe care ei n'au uitat-o nici odată. Ea a redat Belgiei independenţa Ea a asigurat existenţa şi mărirea imperiului britanic. Ea a realizat unitatea naţională a Italiei, a Poloniei, a României şi a Iugoslaviei. Ea a eliberat pe Cehoslovaci. Ea a promis despăgubirile datorite nenorociţilor belgieni, francezi, şi italieni, spre a nu cita decât pe aceştia. Dacă lumea găseşte imperfecţiuni în această pace, cum se uită un lucru, că perfecţiunea nu-i dată omului, chiar când el se străduieşte să realizeze adevărurile cele mai înalte?»

«Enciclica pontificială va fi citită în toate parohiile catolice din lume. Printre credincioşii, cari vor avea o înaintea ochilor lor, mulţi cu greu vor înţelege o, când li se recomandă să atribue aşa de puţină însemnătate păcii, care a restabilit unitatea şi siguranţa ţării lor, şi când li se dă sfatul să considere de legitime dorinţele de răsbunare, care vizează căminul lor. In Franţa catolicii cei mai militanţi nu sunt mai puţin resoluţi să ceară executarea tratatelor. Judecând imparţial lucrurile, vedem că enciclica actuală, în pasagiul în care ea se ocupă de tratate, nu face alt-ceva, decât continuă o politică anterioară pontificatului actual. Iată un motiv mai mult pentru ca noi să lăsăm în afară de ori ce desbatere persoana suveranului pontifice».

Aceeaşi foaie, spre a ilustra politica persistentă a cancelariei pontificale cu privire la statornicirea păcii, citează un document datat din 30 August 1917, o notă pe care nunţiul Pacelli a trimis-o cancelarului german Michaelis. Această pace contemplată de curtea din Roma admitea între condiţiile ei deplina independenţă a Belgiei şi numai a ei şi despăgubiri pentru pagubele cauzate Belgiei prin războiu. Nici un cuvânt în această notă despre restituirea Alsaciei şi Lorenei, şi nici despre reparaţiunile datorite Franţei. In felul acesta concepută pacea, — continuă jurnalul francez — pe care cancelaria pontificală se străduia să o aranjeze, era cu totul diferită, de sigur, de cea care s'a făcut în 1919. *Ea n'ar fi realizat nici o unitate naţională, nici a Italiei, nici a Poloniei, nici a României, nici a Iugoslaviei, nici a Cehoslovaciei.* Ea n'ar fi pus în vedere despăgubiri nici unui nenorocit, cu excepţia belgienilor. Ea ar fi fost semnată fără să cadă dinastia Hohenzollern şi cea a Habsburgilor. *Pentru cei, cari îşi imaginează că astfel de rezultate puteau fi drepte şi durabile se explică, de ce pacea actuală le apare drept o bucată de hârtie bună de ştârticat.* Dar nu aceasta e şi părerea popoarelor, care au luptat pentru drept şi dreptate şi care au câştigat lupta. Impotriva aceloraşi vrăşmaşi, ele vor câştiga şi pacea.

Aşa e comentată enciclica recentă a papei de către jurnalul francez pe care l-am citat. —

Atitudinea politică a papei nu ne surprinde câtuşi de puţin, fiindcă ea e consecventă cu sine însaşi. Istoria papalităţii ne învaţă, că ea n'a realizat nici când unitatea unui neam, ci dimpotrivă, a nimicit unitatea politică şi religioasă a multor neamuri, când ea fusese realizată. Politica papalităţii n'a avut în vedere nici

---

FOIŞOARA

La moartea lui Joan Urban Jarník

Asemenea fratelui siamez care n'a putut să supravieţuiască moartea fratelui său, a trecut şi Iarník, după A. Bârseanu, la cele veşnice. Ne obicinuiserăm să citäm mereu ca: «Iarník Bârseanu», frumoasa şi meritoasa colecţie de folklor român şi bătrânul din 1848 îşi va fi zis în ultimele zile ale vieţii sale rodnice: O jumătate este moartă — trebue să-i urmeze şi cealaltă.

De sigur ar fi exagerată teza că s'a grăbit să moară numai ca să nu dea prea multă bătaie de cap elevilor la memorarea numelor: Iarník-trăeşte, Bârseanu-mort, în loc de Iarník-Bârseanu, morţi amândoi — dar o idee bizară de acestea s'ar fi putut zămisli în creierul bătrânului care a fost numai bunătate. Aceasta era doară stimulentul vieţii sale.

Nu putea să urască! Este aceasta o calitate în zilele noastre, când toate iesmele descătuşate te îndeamnă să ai colţi veninoşi şi să muşti cu o pasiune atât de dureroasă? Hotărât lucru: Urban Iarník era autipodul urii. De asupra odăii sale de lucru ai fi putut alege ca motto inscripţia: De înţelegi toate — ierţi toate.

A avut o ardoare juvenilă întotdeauna de a ierta şi de a corecta. Corecta, după cum corecta greşelile elevilor săi la seminar, vorbele nesăbuite, privirile duşmănoase, corecta lipsurile din pungile studenţilor săraci, corecta durerile omeneşti, căutând să le dea alifie tămăduitoare — într'o vreme când eşti erou dacă torni cât mai mult accid corosiv pe rana sângerândă a societăţii omeneşti.

Când te aflai în societatea lui luai un tonic sufletesc. Vorba lui potolită, plină de bunătate înăscută, neştiutoare de nici o umbră de perfidie, îţi mergea la inimă.

Câte sute şi sute de soldaţi români vor binecuvânta memoria lui Iarnik! De ştia bătrânul pe câte un român de al nostru în «ţara cehului», să fi fost românul în cine ştie ce spital uitat de Dzeu — alerga profesorul universitar la căpătâiul lui, îi cetea românește, îi scria, dacă n'avea putinţă să scrie pacientul, alerga pe la medicii cehi şi germani, să le împărtăşească dorinţele celui bolnav — se făcea luntre şi punte ca să aline durerile trupeşti şi sufleteşti ale unui frate de suferinţe şi privirea de recunoştinţă, strânsul de mână îi era satisfacţia, recompensa cea mai strălucită.

In mijlocul studenţimii se simţia în totdeauna acasă. «Tata Iarnik» era adorat de toţi studenţii. «Mensa Academica» din Praga a condus o ani îndelungaţi, «casa studenţilor săraci» n'a avut un mai devotat casier de cât pe Iarnik. De venea la «România Jună» împărţia fotografii — fără de nici o umbră de orgoliu personal — numai din dragoste pentru studenţii români, cari trebuiau să ştie că un ceh îi are dragi; ţinea discursuri, scria broşuri de propagandă, etc.

Un iubitor pasionat a frumseţilor naturi, un adorator al colţului de pământ unde s'a născut, trăia, adept al lui Tolstoi, câteva săptămâni pe an, o viaţă rustică primenitoare — doar că nu apuca şi acum de coarnele plugului fostul fiu de ţăsător din Potştin — şi câştiga puteri, ca Anteu, atingând pământul natal. In fruntea unei societăţi de înfrumseţare a Cehoslovaciei ne-a dat sfaturi preţioase cum să ne iubim regiunile şi cum să le dăm cinstea cuvenită, după cum ne-a fost un mentor minunat la adunarea folklorului românesc.

Ce minunat îşi dădeau mâna pe masa filologului ceh produsele minţii şi inimii poporului nostru cu acelea ale poporului ceh, francez şi maghiar — fiindcă din toate literaturile acestea de folklor a căutat să extragă ce este bun şi frumos, bucurându-se de «glasurile popoarelor», un Herder în miniatură.

când binele şi interesele superioare ale popoarelor, ci ea s'a condus întotdeauna şi se conduce şi astăzi exclusiv de interesele de dominaţie ale scaunului papal. De aceea noi, cari am urmărit de-alungul istoriei tendinţele politicei papale, nu ne mirăm că papa actual în enciclica sa este în stare să deteste pacea încheiată şi să verse lacrimi după detronarea Habsburgilor şi după dismembrarea împărăţiei lor, care a servit într'o măsură atât de mare interesele de dominaţie ale papismului. Ce-i pasă papei de interesele naţionale ale Sârbilor şi Românilor «schizmatici» şi ale Cehilor cari i-au izgonit vlădicii ultramontani şi austrofili şi cari sânt pe cale de a nu-l mai asculta şi a se rupe de dânsul?!

Dacă Francezii catolici se revoltă în sufletul lor împotriva glasului papei care se desprinde din enciclica sa în contra păcii actuale şi în contra unităţii naţionale a atâtor neamuri, cu cât mai mult trebue să ne revoltăm noi şi să condamnăm politica papismului?! Nouă ne este uşor acest lucru, fiindcă judecăm cu mintea noastră, stăm pe picioarele noastre şi nu ne răzimăm de scaunul papal, — dar ce vor face fraţii noştri «uniţi» cu Roma cari trebue să primească cu ascultare poveţele şefului lor bisericesc din Vatican?

Nu ne gândim la popor, fiindcă acesta — fie că va lua, fie că nu va lua cunoştinţă de enciclica papei — este cu simţemintele de partea noastră. Cum vor rezolvi însă cazul de conştiinţă acei puţini dintre preoţi, cari ţin să stea cu sufletul în supunere către papa? Vor regreta şi ei, că pacea s'a încheiat aşa cum este, vor ofta după prăbuşita împărăţie a Habsburgilor şi, prin urmare, vor refuza să consimtă la înfăptuirea unităţii noastre naţionale? Dacă ar face acest lucru, ar trebui să înceteze de a mai fi români, suprimându-şi ori-ce simţământ naţional din inimile lor. Iar dacă această alternativă le este imposibilă de urmat, atunci, în mod logic şi consecvent, ar trebui să refuze ascultarea către papa şi către autoritatea lui.

Noi reţinem din această dilemă constatarea, care se desprinde de pe toate paginile istoriei noastre, că *politica scaunului papal este în flagrantă contrazicere cu interesele mari ale neamului românesc.* Nu ne putem îndestul mira de atitudinea fraţilor noştri «uniţi» cu Roma, cari con-

---

De-acum n'are să ne mai colinde ţinuturile şi n'are să ne mai trimită îndemnurile sale respicate şi calde pentru o muncă constructivă şi — vai! — multă lipsă ducem cu toţii, în toate ţările, de cârmaci ca aceştia cari să vorbească conştiinţei popoarelor şi să le arate un urcuş, ceva excelsior, în loc de a vâsli spre vârtejuri aducătoare de pierzanie...

Dacă spiritul lui Iarnik senior ar pieri dintre noi, dacă dragostea lui de oameni ar fi înmormântată deodată cu el — dacă ura dinamită şi-ar serba şi pe mai departe orgiile între noi, — ar fi de disperat. Să împărţim lângă mormântul lui Iarnik din bunătatea lui care-i supravieţueşte, la lume şi ţară! Să ducem mai departe faima unui om bun ca acesta! Să ne spunem conştii de gravitatea momentului: Bunătatea lui e singura medicină sufletească pentru lumea noastră bolnavă de astăzi.

Şi va surâde bătrânul Iarnik în mormântul lui — petrecut de rămas-bun din partea unor vlăstare tinere, promiţătoare şi altele, cari au dat de pe acum roadă frumoasă — va surâde şi va fi fericit acolo, unde se află acum...

H. P.-P.

---

vingându-se că mântuirea neamului românesc a venit de aiurea, persistă totuşi a se inspira din o politică străină şi defavorabilă neamului nostru, ai cărui fii credincioşi se pretind a fi. Habsburgii au căzut pe veci, politica papei poate să-i regrete, dar a suferit şi ea dezastru complect — atunci, cum nu înţeleg fraţii noştri că au datoria să revină de pe cărările pe cari îi îndrumă scaunul papal, la politica cea adevărată, care este cea a neamului românesc întreg?!

Botezul Domnului în Sibiu

Pe timp de earnă grea, zăpadă mare, cum nu s'a mai pomenit în părţile noastre şi continuă ninsoare, s'a sărbat anul acesta în centrul metropoliei noastre praznicul Botezului Domnului cu mare solemnitate. In dimineaţa acestei zile la ora 9 era deja postată înaintea catedralei şi reşedinţei arhiepiscopeşti o companie de onoare din Regimentul 90 în frunte cu muzica militară.

La ora 9 şi un pătrar preoţimea îmbrăcată în ornate împreună cu corul, conduce pe I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul nostru *Nicolae* în biserică, în sunetele muzicei militare, care intonează «la rugăciune».

După intrarea în catedrală I. P. S. Sa celebrează sfânta liturghie asistat de protoiereii: M. Voilean, L. Tritean, Dr. I. Stroia, Dr. V. Bologa, T. Scorobeţ, Dr. A. Crăciunescu, preoţi: P. Moruşca, V. Nistor, I. Dăncilă, P. Marcu şi diaconii D. Antal şi G. Jurebiţă, în prezenţa autorităţilor militare în frunte cu dl general Cihoschi, a autorităţilor civile în frunte cu domnul prefect Boiu şi a unei mari mulţimi de credincioşi.

Răspunsurile liturghice le-a dat corul mixt condus de dl prof. T. Popovici.

La finea sfintei liturghii I. P. S. Sa mitropolitul a rostit o înălţătoare cuvântare arătând misiunea sfântă şi rolul important îndeplinit de sfântul Ioan Botezătorul, care întrebat de o deputaţiune a sinedriului jidovesc, dacă el este Hristos, a răspuns: «eu sânt glasul celui ce strigă în pustie, gătiţi calea Domnului». Prin această declaraţiune s'a recunoscut pe sine de ales al lui Dumnezeu, de a reprezenta misiunea sa de profet nemijlocit, de înainte mergător al Mântuitorului.

Ioan Botezătorul a primit dela Dumnezeu misiunea specială de a predica popoarelor pocăinţa pentruca prin pocăinţă să se poată pregăti şi să poată intra în împărăţia lui Dumnezeu, care avea să o inaugureze Mântuitorul lumii pe pământ. Ioan pretindea dezbrăcarea de omul cel vechi, şi îmbrăcarea în omul cel nou, pentrucă numai omul cel nou va putea primi pe Mântuitorul Hristos în inima sa. Aceasta se pretinde dela noi şi astăzi, — continuă I. P. S. Sa — să ne desbrăcăm de tot ce e rău în noi căci numai astfel vom putea primi pe Mântuitorul în inima noastră, şi numai astfel vom fi în stare a duce o viaţă adevărat creştinească.

Cuvântul arhieresc a făcut adâncă impresie asupra celor prezenţi.

După aceea a urmat procesiunea în Piaţa Regele Ferdinand, unde s'a celebrat sfinţirea apei.

Cortegiul impunător înainta încet prin marea de zăpadă. Şi deşi cei din fruntea oraşului luaseră de cu vreme dispoziţiunile pentru curăţirea zăpezii căzută în mare cantitate, abea s'a putut face şi susţinea drumul pentru procesiune, căci ningea în continuu.

Inainte mergea compania de onoare, apoi muzica militară, care atât la mergere, cât şi la întoarcere a cântat imnuri religioase, urma corul mixt, preoţimea celebrantă, apoi sub baldachin I. P. S. Sa mitropolitul în splendide ornate arhiereşti cu mitra şi cârja.

După baldachin urmau dnii generali cu ofiţerimea din garnizoană, autorităţile civile şi imens public.

Piaţa cea mare era îmbrăcată într'un vestmânt alb şi cărările făcute îţi făceau impresia unor tranşee. In mijloc era aşezat un podiu în fruntea căruia erau ridicate trei cruci mari de zăpadă. Aici a oficiat I. P. S. Sa sfinţirea apei.

La rostirea rugăciunii, din partea I. P. S. Sale mitropolitului, pentru Maiestatea Sa Regele *Ferdinand I,* muzica militară a intonat Imnul Regal. Iar la finea slujbei corul mixt acompaniat de muzica militară a cântat frumoasa cântare «In Iordan».

I. P. S. Sa a botezat apoi pe cei prezenţi. A urmat apoi defilarea armatei, în decursul căreia I. P. S. Sa a stropit pe soldaţi cu apă sfinţită.

In ordinea în care a mers procesiunea în piaţă, a urmat întoarcerea la catedrală.

I. P. S. Sa a continuat aici botezarea cu apă sfinţită, apoi a dat binecuvântarea şi a împărţit anaforă.

Se apropia ora douăsprezece şi jumătate când preoţimea a condus pe I. P. S. Sa la reşedinţă.

Ordinea exemplară a fost susţinută de miliţie. Pentru munca cea grea a curăţirei zăpezii, a aranjerii şi decorării pieţii, să cuvine Comenduirii pieţii toată recunoştinţa.

Ştirile zilei

Dl N. Iorga la Paris. Dl prof. N. Iorga s'a dus la Paris să viziteze «Şcoala Românească» dela Fontenay-aux roses al cărei director este şi să ţie cursuri la Sorbona; a deschis prima serie a prelegerilor d-sale, la Sorbona, în 8 Ianuar, vorbind despre «Relaţiile între orient şi occident în evul mediu»; la 9 Ianuar a deschis a doua serie a prelegerilor, tratând despre: Pătrunderea ideilor occidentului în Europa orientală din sec. 18 lea şi 19-lea. Deschiderea cursurilor s'a făcut în faţa unei săli arhipline de tot ce avea mai ales intelectualitatea franceză. Cursurile urmează în faţa aceluiaş auditor numeros. Dl Iorga se întoarce în ţară la sfârşitul lunii acesteia.

Mari ninsori. De Marţi până Sâmbătă noaptea au căzut, aproape fără întrerupere, ninsori în toată ţara. Nici oameni bătrâni nu şi aduc aminte d'aşa cantităţi enorme de zăpadă. Comunicaţia, firească, s'a întrerupt în multe locuri; trenurile, câte circulează, sosesc cu mari întârzieri şi greutăţi ne mai pomenite. Pe străzile Sibiului stau grămezi înalte de peste doi metri omăt. Sânt străzi unde nici trăsuri, nici sănii nu pot să treacă. Dacă mai durează ninsoarea, oraşul nostru rămâne isolat în marea aceasta de zăpadă cumplită.

Se mai găsesc administraţii publice în Ardeal, unde în birouri se menţin hărţile şi tablourile de pe vremea regimului de tristă pomenire unguresc. Ministerul de finanţe a ordonat să se înlocuească pretutindeni ca hărţi româneşti şi cu portretele Suveranilor noştri.

Aviz. Primim: Deoarece majoritatea covârşitoare a comisionarilor loteriei noastre n'a înaintat la termenul fixat (25 Decemvrie v. 1922, 7 Ianuar n. 1923) lista biletelor vândute, cu părere de rău, dar pentru a evită eventuale neînţelegeri, suntem nevoiţi a amâna tragerea a II-a a loteriei noastre până la *31 Martie n. 1923,* când se ţine neapărat, luând în considerare atunci numai rapoartele înaintate până la 20 Martie 1923. *Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român,* Secţia loteriei, Sibiu, strada Şaguna Nr. 6.

In chestiunea alegerii de protopop în Braşov. In legătură cu alegerea de protopop în Braşov, am fost atacat în ziarul Gazeta Transilvaniei sub cuvântul, că în cuvântarea mea ţinută înainte de deschiderea sinodului în biserica dela sfântul Nicolae, prin unele alusiuni, şi prin unele gesturi am făcut propagandă pentru candidatul Dr. N. Stinghe. Ţin se constat că în chestia alegerii de protopop în Braşov consistorul arhidiecezan şi eu ca comisar consistorial, nu am amestecat politica, şi ne-am ferit de orce influinţare. Şi eu am impresiunea, căreia i-au dat expresiune membrii sinodali prin o telegramă particulară, adresată mie, că atacul din Gazeta Transilvaniei, vine din partea duşmanilor bisericii noastre române ortodoxe. Sibiu, 7 Ianuar 1923. *Matei Voileanu,* comisar consistorial.

Publicaţiune. Toţi medicii farmacişti şi veterinarii de rezervă practicieni sau funcţionari, se vor prezenta în fiecare zi de lucru, atât dimineaţa cât şi după amează, la cercul de recrutare respectiv unde domiciliază pentru a se putea forma tablourile, ultimul termen fiind 25 Ianuar 1923. Cei ce vor călca aceste prescripţiuni sau nu se vor prezenta în terminul sus arătat, vor fi urmăriţi conform codului de justiţie militară.

Revista Teologică, organ pentru ştiinţă şi viaţa bisericească, a apărut Nr. 12 din 1922, redactat cu deosebită îngrijire. Cuprinsul bogat şi variat al acestui număr este următorul: I. P. S. Mitropolit Nicolae: Cuvântare rostită la sfinţirea bisericii încoronării din Alba-Iulia, în ziua de 25 Sept (8 Oct.) a. c. N. Colan: Bucuria Ingerilor. Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească. Diac. Gr Cristescu: «Coborând din Ierusalim în Ierihon»... în zilele noastre. Preot P. Moruşca: Naşterea Domnului (meditaţie). G M. şi P.: Pilde: O vorbă a lui Tasso. Mâne. Singurul razim. N. C.: Mişcarea Literară: Christus und das menschliche Leben. Exolicarea evangheliilor. Inapoi — la Hristos! Ermeneutica biblică. N. C. şi P.: Cronică bisericească-culturală: Calvarul creştinilor din Orient. Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe române. Memoriul preoţimii basarabene. Validitatea hirotoniei din Biserica anglicană. Pot preda preoţii advocaţi? Pedeapsa cu moarte. Note şi Informaţii.

Reducere Conform proiectului relativ la noua organizare a serviciului militar, recruţii au să fie chemaţi în Februar, şi nu în Noemvrie. Acest proiect, care mai prevede şi reducerea serviciului în armată dela 3 la doi ani, se va lua zilele acestea în discuţia camerei.

Concertul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, dat în 19 l. c. la Unicum, a fost o nouă dovadă de muncă serioasă, desfăşurată de vechea instituţie sibiană. Corurile compozitorilor români şi străini, conduse de dl I. Stanciu, soliştii tenori dnii N. Işan şi I. Stanciu şi mezo sopranul drei Marioara Stanciu, recitările spuse de dşoara Alexandrina Cismaş şi dl Cornel Axente, toate împreună au format un întreg armonios şi bine rotunzit, primit de publicul numeros din sală cu lungi şi meritate aplause. In viaţa muzicală a oraşului nostru, Reuniunea meseriaşilor, prin concertele sale de până acum, şi-a câştigat loc de cinste. Dorim să şi l păstreze şi să-l întărească tot mai mult.

Crăciunul ortodox la Paris. Se scrie din capitala Franţei: Duminecă a fost sărbătorit Crăciunul ortodox, la capela noastră, într'o frumoasă notă de intimitate. Pe lângă puţinii români cari vin regulat la biserică, erau şi francezi, veniţi să vadă frumseţea unei ceremonii deosebite, mai ales să asculte muzica noastră religioasă, foarte puţin cunoscută de ei, însă pe care o socotesc cu mult mai frumoasă decât o credem noi. Un student danez spunea despre un concert religios, organizat cu vre'o câteva săptămâni mai înainte la capela românească, că muzica auzită acolo a fost cea mai frumoasă muzică religioasă ce a auzit vreodată; iar doi studenţi francezi, spuneau la ieşire că muzica religioasă ortodoxă e foarte impresionantă. In seara de Crăciun, Federaţia studenţilor creştini din Franţa a organizat un pom de crăciun şi o mică sărcătoare creştinească pentru studenţii ortodoxi. Un cor rusesc a cântat câteva cântece religioase în jurul pomului de crăciun, ear o studentă romancă, îmbrăcată în frumosul nostru costum naţional, a cântat arii naţionale.

De 106 ani. La New-York a încetat din viaţă un italian în vârstă de 106 ani. Soţia sa, care nu e decât cu zece ani mai... tânără, adecă are şi dânsa 96 de toamne, a declarat unor ziarişti americani că văzuse, în furia subită a soţului său «degetul lui Dumnezeu». Căci, spunea dânsa, cu o zi înainte de a muri, el se 'nrăise deodată şi o suduise amarnic fără nici o vină.

Teatrul sibian, sub direcţia teatrală a dlui W. Popp, a reprezentat Sâmbătă piesa Ultimul vals, cu melodioasă muzică şi libret interesant. Au jucat cele mai bune puteri ale trupei, şi astfel reuşita a fost deplină. Piesa se va repeta săptămâna aceasta.

Nr. 537/1922 (228) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. **III Valea Nandrului**, cu filia Nandru din protopopiatul ortodox român al Hunedoarei, prin aceasta se publică concurs în «Telegraful Român», cu termin de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. a întregirii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a se prezenta în vre-o sărbătoare în biserica din localitate, pentru cunoştinţă cu poporul şi referinţele locale, şi a-şi înaintă cererea cu toate documentele de lipsă subsemnatului oficiu în terminul indicat.

In înţelegere cu comitetul parohial ortodox român din V. Nandrului şi Nandru.

Hunedoara, 17 Dec. 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român:

Andrei Iudu,
protopop.

357/1922 (230) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Acmariu** (cl. II) se scrie concurs cu termin de 30 zile dela această primă publicare.

Venitele sânt conform datelor din coala B. (1 litră cucuruz sfărmat, 1 zi de lucru şi un lot 4 jug. cat. pus în prespectivă de comisiunea agrară) cu intregirea corăspunzătoare a salarului dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatului oficiu — iar concurenţii — pe lângă observarea restricţiunilor reglementare — se vor prezenta, în o Duminecă sau sărbătoare, la biserică, spre a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia 16 Dec. 1922.

Of. protopresbiteral ortodox român al tractului Alba Iulia în înţelegere cu comitetul parohial.

Ion Teculescu,
protopop.

Nr. 10096 B. (3) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a **III a Ţeline**, din protopresbiteratul Sighşoarei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venite or dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul arătat Consistorului a hidiecezan din Sibiu.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 23 Decemvrie 1922.

Consistorul arhidiecezan.

---

(231) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia **Vălcele**, însemnata staţiune balneară, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B de congruă.

Concurenţii să şi înainteze petiţiile de concurs cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu în terminul indicat şi, pe lângă observarea restricţiilor § 33 din regulament pentru parohii, să se prezinte într'o sărbătoare în parohie ca concurenţi, spre a face cunoştinţă cu credincioşii şi cu raporturile locale.

Intorsura Buzău, 18 Decemvrie 1922.

George Neagoviciu-Negoescu
adm. ppesc.

Nr. 470/1922 (232) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a **III a Juncul de jos**, cu filia Juncul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenţii cu observarea dispoziţiilor reglementare se vor prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 14 Decemvrie 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului.

P. Piso
protopop

Nr. 695/1922 (209) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune sistemizat prin ordinul Veneratului Consistor Nr. 7457 Bis. în parohia de clasa a III-a **Grid** protopresbiteratul Făgăraş, pe lângă neputinciosul paroh Ilariu Boeriu, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele capelanului sânt jumătate din cele statorite în coala B. de congruă.

Reflectanţii îşi vor trimite cererile provăzute cu documentele necesare oficiului protopresbiteral ort. rom. Făgăraş în terminul deschis şi pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare se pot prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, 15 Noemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox-român al tractului Făgăraş în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 675/922 (221) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. **III Berivoii Mari** se publică concurs cu termin de 30 zile.

Venitele sânt cele statorite în coala B. cu dotaţie dela stat.

Concurenţi să şi înainteze cererile, în terminul fixat, şi să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Făgăraş, în 1 Dec. 1922.

Comitetul parohial ortodox român în înţelegere cu oficiul protopopesc ortodox român al tractului Făgăraş

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 601/1922 Prot. (229) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Bandul de câmpie** devenită vacantă prin strămutarea parohului Octavian Albani, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele sânt: venitele dela parohie din coala B. şi salarul şi gradaţiile din budgetul statului.

Concursele, cu documentele conform regulamentului parohial, se înaintează subscrisului oficiu în terminul deschis, iar concurenţii — cu observarea prescriselor din regulament — se prezenta înainte de alegere în parohie, spre a cânta, cuvânta eventual celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul.

Bandul de câmpie este o comună mare, cu şcoli de stat cu VI clase primare, cu pretură, şi gară în loc şi târg de săptămână.

Târgu-Mureş, la 6/20 Noemvrie 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târgu-Mureş în înţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu,
protopop.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copşa: 2·30, 10·40 14·35, 20·40.

2. Spre Vinţ: 4·05, 18·35.

3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).

4. Spre Făgăraş: 5·05, 15·59.

5. Spre Cisnădie: 5·16, 9·30, 15.

6. Spre Agnita, Sighişoara: 17·45.

7. La Ocna, tren şcolar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copşa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.

2. Dela Vinţ: 10·20, 17·04.

3. Dela Râu-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.

4. Dela Făgăraş: 8·30, 14·13.

5. Dela Cisnădie: 7, 11·35, 20·03.

6. Dela Sighişoara: 8·50.

7. Dela Ocna tren şcolar: 7·30, 14·34.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 13/26 Ianuar 1923 Nr. 6

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Un cuget și o simțire

(*R.*) Intr'un articol, inspirat probabil din cercuri străine bisericii noastre ortodoxe, și publicat în Indreptarea din București (Nr. 12 din 1923), se afirmă că presa românească aduce «atacuri nedrepte» la adresa bisericii greco-catolice din Ardeal.

Scriitorul articolului schițează întâi originea sciziunii în biserica română și arată cum *Casa de Austria*, — ai cărei suverani, Habsburgii, erau romano-catolici, — a făcut totul ce i-a stat în putere să atragă spre biserica Romei poporul întreg al Ardealului, ajuns în 1691 sub stăpânirea sa. Pe sași și pe unguri, luterani și protestanți, n'a izbutit să-i convertească; pe români însă, pe ortodocși. prin diferite avantagii făgăduite au reușit, în parte, să-i câștige: episcopul Atanase, cu câțiva aderenți ai săi, a trecut la biserica Romei papale.

«Pentru a putea convinge însă poporul la acest pas — continuă autorul articolului, — preoții au fost nevoiți să păstreze liturghia orientală și toată slujba noastră bisericească până și calendarul iulian, încât și astăzi, uniții serbează sărbătorile odată cu ortodocșii; astfel că poporul nu poate face nici o deosebire între cele două biserici. Diferința între ele este pur dogmatică, reducânou-se la câteva puncte de mică importanță. Poporul însuși nu face nici o deosebire între cele două biserici: în marea sa majoritate el nu știe că există în Ardeal două religii românești, diferite una de alta. El știe, atât cel greco-catolic, cât și cel ortodox, că este de credință românească, și mai ales cei fără carte își exprimă această părere la orce ocazie».

Toate adevărurile acestea s'au spus și din partea presei acuzate de «atacuri nedrepte» împotriva celor uniți cu Roma.

Am recunoscut și noi, că biserica greco catolică ardeleană, în trecutul său de două sute de ani, a avut reprezentanți de mare valoare și vrednici să fie amintiți de românimea întreagă.

Dar, acești reprezentanți au fost suflete luminate, care au dat precădere intereselor neamului nostru, și n'au pus nici odată în acelaș rând, sau chiar mai pe sus, interesele romano-catolicismului. Câți din acești mari reprezentanți n'au fost prigoniți, pentru ideile lor, de superiorii de toate categoriile dela Blaj, crescuți cu o mentalitate hipercatolică?

Cu Șincai, Petru Maior și cu alte figuri luminoase ale trecutului, cum să putem pune în comparație pe urmașii ultramontani ai bisericii greco-catolice?!

Admitem că «unirea» cu Roma papilor fusese împreunată cu oarecare favoruri, pe lângă multe și grele desavantagii, pe vremea când sufeream jugul străin. Dar credem că «unirea» aceasta, păstrată astăzi când am sfârmat jugul, devine un permanent *obstacol* în apropierea sufletească a românului de român în țara aceasta întregită și liberată.

Cine stă acum mai ales în calea înfrățirii și unificării sufletești? Răspund faptele:

Sentimentul «frăției» s'a văzut — la Alba-Iulia, în 2/15 Octomvrie 1922.

S'a manifestat, la acel mare prilej, așa de puțină simțire românească de frate; și așa de complectă umilire în fața cuvântului trimis de peste hotar... dar e de prisos să continuăm firul, ce ni l-au tors atunci înalții clerici ai bisericii romano- și greco catolice.

Și zicem mai bine:

Când ne vedem înfăptuit visul național, ar trebuì să se topească toate meșteșugitele deosebiri, de care massa poporului n'are nici interes, nici folos; ear cei plecați dintre noi, înainte cu două sute de ani, să revie la izvorul din care s'au rupt. A dorì lucrul acesta, și a scrie în consecvență, nu este nici o învinuire, cu atât mai puțin învinuire nedreaptă, adusă bisericii «unite».

Nu urmărim altceva, decât să întărim cele bune și să înlăturăm cele rele, pentru ca sufletele românești să fie cuprinse de «un singur cuget și o singură simțire» în interesul țării și al neamului.

***Calendarul Bunului Creștin** (sau Calendarul arhidiecezan) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată țara. Doritorii de a-l avea, să l ceară dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.*

FOIȘOARA

Ordin înțelept

In atmosfera noastră plină de microbii decadenței, sub toate raporturile, când echilibrul moral atât în viața individuală, cât și cea socială, este greu clătinat de cutremurul marelui războiu, biserica luptând pentru readucerea stărilor normale, numai saluta poate orce inițiativă de acțiune similară. Cu deosebire este un fapt fericit, când oficialități civile administrative recunosc puterea de refacere a moralului public din partea bisericii, și dacă chiar în mod oficial îndrumă obștea a nu lăsa neobservate perceptele morale indicate de biserică.

Inregistrăm cu deosebită satisfacție un ordin circular în acest înțeles al dlui prefect al Hunedoarei, Dr. George Dubleș. Ordinul merită a fi cunoscut în largi cercuri. Credinciosul flu al bisericii noastre ortodoxe, văzând greul luptei purtat de biserică în munca de refacere a poporului, vine în ajutorul ei lansând următorul ordin:

Prefectul județului Hunedoara

Nr. 3076/1922 pref.

Către toți primpretorii și primarii orașelor

Având în vedere, că poporul nostru fără deosebire la clasa socială din care face parte, se abține dela cercetarea bisericii în Dumineci și sărbători și cercetează cu deosebită predilecție chiar și în timpul serviciului divin cârciumele și alte localuri, la care departe de a se îndeletnicì cu ocupații înălțătoare de suflete se dedă la acte înjositoare sau în cazul cel mai bun năvalește asupra oficiilor și autorităților pentru a-și aranja trebșoarele de interes material; având mai departe în vedere că peatra unghiulară a refacerli țării noastre este chiar readucerea moralității publice la normal prin constrângerea masselor largi ale popoarelor la cercetarea bisericii în zile de Dumineci și sărbători, luând orce posibilitate de a-și căuta ocupație mai puțin edificătoare, ordonăm: Să se execute cu cea mai severă stricteță dispozițiunile statutului județan Nr. 198/1884 Kgy § 5 asupra respectării repausului duminecal, aplicându-se fără cruțare în fiecare caz sancțiunile admise.

In părțile acelea ale județului, unde s'au luat măsuri restrictive special în această materie, vor rămânea în vigoare și pe mai departe. In deosebi ordonăm să se respecteze repausul duminecal și de către toate autoritățile noastre subalterne, ținând atât Dumineca, cât și în sărbătorile consemnate în jurnalul consiliului de miniștri Nr. 1191 din 7 Martie 1921, ziua întreagă birourile închise pentru public (vezi Monitorul Oficial Nr. 279 din 1921). Excepție fac numai lucrările ofițerilor stării civile. In executarea acestei ordonanțe vor premerge cu exemplu bun toți subalternii noștri, cercetând biserica în zilele de Dumineci și sărbători. — Deva, 16 Nov. 1922. Prefectul județului: *Dr. George Dubleș.* —

Preoțimea trebue să fie recunoscătoare dlui prefect pentru sucursul adus în munca ei pastorală, manifestat prin ordinul de mai sus dat de un zelos funcționar, care cunoaște bine oamenii și împrejurările locale. *G. R.*

Vizita

I. P. S. Sale Păr. Mitropolit Nicolae la Şcoala militară de infanterie «Principele Carol»

In zilele trecute I. P. S. Sa Părintele Mitropolit *Nicolae*, însoţit de preotul nostru militar *Ion Dăncilă*, a cercetat Şcoala noastră militară de infanterie, unde înaintea întregului corp ofiţeresc în frunte cu comandantul şcoalei, colonelul *Vasilescu*, a ţinut celor 150 ofiţeri elevi şi 200 elevi prezenţi o frumoasă prelegere de conţinut religios-moral. Cuvintele pline de părintească căldură au fost cu un viu şi încordat interes ascultate de întregul auditor, stabilindu-se astfel, în atmosfera sărbătorească în care I. P. S. Sa şi-a ţinut instructiva şi actuala cuvântare, menită să întărească şi ridice moralul viitorilor apărători ai ţării, o sinceră legătură de dragoste între corpul ofiţeresc şi I. P. S. Sa. La finea prelegerii comandantul şcoalei, adânc impresionat de cele auzite, mulţămeşte şi tălmăceşte în cuvinte pline de o fiiască alipire sentimentele de recunoştinţă şi devotament, pe cari elevii şi comandanţii lor le nutresc faţă de biserica noastră şi Ilustrul ei arhipăstor, proclamându-l pe I. P. S. Sa în mijlocul sincerelor ovaţii de *primul profesor de onoare* la această înaltă instituţiune de educaţie militară.

I. P. S. Sa a părăsit şcoala vesel şi pe deplin mulţumit de atmosfera religioasă morală în care se face aici educaţia tinerilor ofiţeri. *Rap.*

Falimentul comunismului din Rusia

(*H. P. P.*) Intelectualii de prin satele noastre, şi în special preoţii, au o mare misiune de îndeplinit în zilele noastre: să informeze opinia publică asupra falimentului comunismului din Rusia. Este o problemă vitală aceasta pentru binele şi prosperarea Europei, fiindcă dacă nu se vor cicatriza rănile sociale, pricinuite de lozincile bolnave comuniste, şi dacă massa de oameni, lipsiţi de busolă şi de orizonturi limpezi, vor persevera în orbecăiala lozincilor acestora, atunci este în primejdie existenţa statelor europene şi cultura europeană, în general.

Francezul Passy spunea cu drept cuvânt, că «solidaritatea între naţiuni ajunge aşa de strânsă, încât e ca solidaritatea între diferiţii locuitori ai unei aceleiaş străzi. Când arde casa vecină, ameninţă incendiul propria noastră casă».

Aşa e şi cu ideile comuniste ale bolşevicilor. Nu este de loc irelevant dacă ideile acestea au pricinuit atâta rău în Rusia, fiindcă ne putem molipsì şi noi, după cum s'a molipsit Ungaria, şi — în măsură mai mică — aproape fiecare stat european. Este vorba să găseşti remediul, antidotul, cu care să contrabalansezi ideile nefaste cari sânt în stare să pestilenţieze viaţa liniştită pe care o dorim cu toţii.

De pe amvon, de pe catedra şcoalelor de adulţi, în sala de conferenţe şi în şezătorile culturale vor trebuì să se rostească cuvinte respicate cari să lămurească problema comunismului.

Eată de ce e bine să cunoaştem păreri'e a doi conducători social-democraţi străini: Otto Bauer şi Carol Kautsky. Unul din Austria, celalalt din Germania, amândoi şefi cu mare autoritate.

Cuvântul lor se bucură de mare trecere în lumea socialiştilor şi putem fi siguri că dacă ideia comunismului către care tinde curentul social-democrat ar fi putut fi înfaptuită în Rusia, ar fi găsit într'înşii aderenţi înflăcăraţi.

Ce ne este dat — în schimb — să citim din peana conducătorilor socialişti? Amândoi se declară cu mare hotărâre împotriva sistemului bolşevic din Rusia sovietică.

«Dispariţia bolşevismului nu lasă în urmă decât ruine şi blesteme... Bolşevismul va rămânea... o pată în istoria socialismului», — declară Kautsky, terminând lucrarea sa, apărută şi în româneşte: «Dela democraţie la robia de stat», cu cuvintele: «Dacă s'ar întâmpla ca bolşevismul să se menţină la putere vreme suficientă, fără a se preface, vom mai putea să l vedem, braţ la braţ cu capitaliştii apusului, declarând războiu proletariatului Rusiei care luptă pentru libertate».

Intreagă cartea, apărută de altfel în 1921, aduce o sumedenie de argumente împotriva comunismului din Rusia, arătând cum ideia comunismului nu este potrivită în momentele actuale nici chiar pentru socialdemocraţia din Anglia, cu atât mai puţin la un popor de analfabeţi ca cel rusesc, care mai trebue să înveţe din greu până va fi în stare să se conducă pe sine.

Lucrarea este vioi scrisă şi vrea să fie o polemică cu Trotzki. Acesta scrisese un «Anti-Kautsky», învinuind pe Kautsky cu tradarea intereselor proletare.

Polemica va putea fi folositoare şi în cercurile noastre. Câteva comparaţii vor putea trece şi în discuţiile noastre, din cauza plasticităţii lor. Aşa d. e. compară Kautsky pe bolşevicul rus cu un maşinist pe locomotiva unui tren care aleargă în goana mare. Maşinistul n'are nici habar de felul cum se învârt şuruburile la locomotivă şi face experienţe acuma la şurubăria statului, firește, pe spinarea proprie şi pe spinarea bietului stat. — Trotzki, supărat, numeşte comparaţia «neroadă» şi întreabă la rândul său: «ar îndrăzni Kautsky să se aşeze pe un cal, înainte de a fi învăţat să stea solid în şea şi să conducă quadrupedul în toate felurile de mers? Avem motive să credem că Kautsky nu s'ar hotărâ la o experienţă atât de primejdioasă, curat bolşevică» (pg. 16). La comparaţia aceasta răspunde Kautsky: De unde ştie dl Trotzki că nu mă pricep la călărie? Tocmai că mă pricep. «Dacă vrem să vorbim cu Trotzki, care se revoltă împotriva pamfletelor» despre «nerozie», apoi nu există nerozie mai mare decât aceea de a căuta că convingi pe nişte analfabeţi că e suficient să aibă curaj şi să se creadă capabili pentru orice, pentru ca s'o şi poată într'adevăr». (pg. 17).

La călărie îţi trebue cai dresaţi, mai apoi aparat tehnic desvoltat, de şei, de căpestre, de scări, şi numai după aceea încerci, condus de oameni pricepători, ca să călăreşti. Aşa şi la conducerea unui stat — trebue să te bucuri de experienţele celor chemaţi, să dai atenţia cuvenită evoluţiei lucrurilor, fiindcă simpla voinţă de a conduce, lipsită de cumpăt, numai cu ajutorul pumnului, te doboară de pe cal, ba îţi mai rupe coastele, cum a păţit-o Rusia, bântuită astăzi de boale, de foamete, şi de o dictatură tot atât de brutală ca sub regimul ţarist.

Interesant îşi expune punctul său de vedere Otto Bauer (lucrarea dsale se chiamă: «Der neue Kurs in Sowjetrussland», şi a apărut întâi într'o serie de articole de fond din Arbeiterzeitung din Viena). «Am prezis», scrie Bauer, «că proprietatea privată ţărănească va sparge organizaţia comunistă. Radek (cond. comunist) mi-a răspuns (în 1921) că monopolul bucatelor va aduce economia ţărănească pe cărări socialiste. In 21 Martie 1921 a trebuit să desfiinţeze regimul sovietic monopolul bucatelor şi să introducă din nou comerţul de bucate capitalist. Am prevestit că desvoltarea Rusiei va duce la forme economice amestecate (compromis), ciudate.

«Socialismul de stat (citat din broş. lui Otto Bauer: «Bolşevism sau social-democraţie?» 1920) în industrie, în comunicaţie şi finanţe (afaceri de bancă), organizarea în societăţi a vânzării mărfurilor, întreprinderea privată ţărănească, bogăţia ţărănească, născută din lipsa de alimente a oraşelor, burghezia cea nouă, care se desvoltă din şi paralel cu negoţul nepermis, care nu se poate nimici pe baza economiei private ţărăneşti, întreprinderile capitaliste fondate pe baza unor concesii speciale, din partea capitalului de afară de ţară — acestea sânt elementele din care se va compune economia nouă rusească»...

La ce resultate ajunge conducătorul social-democrat cu analiza sa?: «Bolşevismul rusesc a crezut că proletariatul industrial este în stare să poruncească ordinea socială socialistă în massele ţărăneşti de o sută de milioane de capete, cu toate că proletariatul industrial formează o mică minoritate a poporului rus — înfiinţând dictatura sa şi ţinând la pământ marea majoritate a populaţiei cu teroarea sa. Experienţa a dovedit altceva. Pe milioane de gospodării ţărăneşti, abia eliberate în urma revoluţiei, de cătuşele feudalismului, gospodării ţărăneşti, între cari puţinele oraşe şi teritorii industriale ale Rusiei formează numai neşte insule mititele, nu se poate fonda ordinea socială socialistă. Indată ce a impus resistenţa massei ţărăneşti guvernamentului sovietic reîntoarcerea la comerţul liber, s'a reconstruit, în urma logicei interne a comerţului, întreaga organizaţie economică capitalistă». (pg. 20).

Constatările acestea sânt preţioase şi vor trebui să între şi în opinia noastră publică. Tot aşa următoarele constatări: Când au ştiut ţăranii ruşi că orice excedent a producţiei lor economice va fi rechiziţionat din partea statului, n'au mai sămănat ca mai înainte, ci numai atât cât le era strictul necesar pentru trebuinţele proprii. In zadar s'a silit Trotzki să militarizeze munca, nu i-a succes, fiindcă munca silită n'a dus la nici un resultat. Opoziţia cea mai îndârjită i-au făcut-o muncitorii, ţăranii şi soldaţii. A trebuit să dea Lenin ţăranilor «comerţul liber» şi să se dea după păr, cum se zice, făcând concesii capitalismului străin şi intern. Comunizarea a suferit o înfrângere grea. Aşa s'a ajuns pe calea compromisurilor.

Experienţele acestea, câştigate cu preţul a sute de mii de vieţi omeneşti, să nu ne servească de îndemn de a nu lăsa frânele din mâni în grija unor demagogi?

Adevărurile acestea să le lăţim pretutindeni unde domneşte, ca şi la ţăranul rus şi-ca la oricare ţăran, «farmecul proprietăţii» — observaţia e a englezului Pollock — pentru ca să nu câştige teren lozinci nebuloase, care să ne aducă în halul Rusiei actuale.

Pe de-asupra Europei par'că trece un Samum care ameninţă cu pierzanie statele actuale. Să ne luăm de cu vreme nutremânt sufletesc, în stare de a ne scuti de dogoreala şi de prăpădul Samum-ului, şi să lucrăm împotriva pescuitorilor în tulbure, deschizând ochii oamenilor dela ţară, şi şi dela oraşe, asupra utopiilor desastruoase. —

Traducerea cărţii lui Kautsky a apărut în «Biblioteca politică» (Nr. 1), îngrijită de dl D. Gusti — edit. «Cultura naţională», din peana dlui Şerban Voinea — şi costă 25 Lei. O carte care aduce deasemenea material interesant în privinţa aceasta este: «Probleme născute după războiu» de I. D. Barzan în edit. «Cartea Românească» (18 Lei). Pentru cine vrea să aprofundeze problemele şi să folosească cărţile spre binele comun — iată opere vrednice de a fi consultate de orice intelectua român.

Purtarea tinerimii şcolare

Prin rapoarte oficiale s'a adus la cunoştinţa ministerului instrucţiunii, că purtarea unor elevi din şcoalele secundare lasă foarte mult de dorit.

Aceşti elevi în afară de şcoală se poartă cu multă lipsă de cuviinţă, frecventează localuri uşoare, cârciume, cafenele ş. a. De aceea ministerul a luat măsuri ca purtarea tinerimii să fie bine îndrumată şi supraveghiată.

Se vor organiza citiri în afară de orele de clasă, şezători literare şi artistice, sporturi şi reprezentaţii cinematografice; se vor vizita monumente, muzee, expoziţii, fabrici ş. a. în grupuri conduse de profesori.

Şcolarii vor fi supraveghiaţi mai sever şi deprinşi să preţuească timpul.

Localuri interzise pentru tinerimea şcolară sânt: teatrele ce reprezintă piese frivole, teatrele de varietăţi, cafeurile şantante, cabareurile, cafenelele, berăriile, bodegele, cârciumile, localurile de joc de noroc, cazinourile, câmpurile de curse (hipodromuri) unde se pariază, balurile, jocurile de biliard, orce fel de cluburi, sale unde se ţin conferinţe politice ş. a.

Se permit: teatrele serioase, concertele, conferinţele literare şi ştiintifice, corurile, adunările sportive ş. a.

Până la legiferarea controlului reprezentaţiilor cinematografice, este interzis elevilor în mod absolut frecventarea cinematografelor publice. Directorii şcoalelor vor căuta ca, prin ajutorul comitetelor şcolare, să organizeze reprezentaţii cinematografice şcolare.

Sânt considerate ca filme rele, periculoase pentru educaţia elevilor, cele ce pun în scenă acţiuni sedităioase, imorale sau frivole, scene de banditism sau criminalitate, romane sentimentale sau de aventuri.

Este cu desăvârşire interzis elevilor *fumatul* atât în şcoală, cât şi afară de şcoală: pe stradă sau în localuri. Fumatul va fi considerat ca o gravă infracţiune disciplinară. Tot aşa vor fi

considerate ca grave abateri dela disciplină şi bună cuviinţă, datorite de şcolari, atitudinele şi expresiile necuviincioase, aluziunele ofensatoare, purtarea provocătoare, acostarea trecătorilor. Ele vor fi pedepsite cu cea mai mare asprime.

Or ce elev ori elevă va avea în permanenţă asupra sa un carnet de identitate, vizat şi semnat la începutul fiecărui trimestru de directorul şcoalei. El va cuprinde numele şi domiciliul părinţilor elevului, precum şi numele, domiciul şi semnătura corespondentului.

Reprezentanţi expulsaţi

Anunţaseră ziarele nu tocmai de mult, că *nunţiul papal* pe lângă guvernul Olandei, cu ocazia prezentării scrisorilor sale de acreditare, a declarat în prezenta reginei acestei ţări protestante, că vine în Olanda ca reprezentant al «locţiitorului lui Hristos pe pământ», — reprezentantul papei voia astfel să obţină recunoaşterea tacită a reginei pentru declaraţia sa îndrăzneaţă. Olandezii însă au dat nunţiului papal să înţeleagă îndată, că este oaspe *nepoftit* în Olanda. Nunţiul şi-a cerut, fără întârziere, revocarea.

Un caz, mai nou, este următorul: Se vesteşte, scriu gazetele, că Monseniorul *Filippi*, reprezentantul Vaticanului în Mexic, a trebuit să părăsească teritorul american în urma unui ordin dat de preşedintele ţării. Nunţiul apostolic este învinuit că a contravenit la legea mexicană cu privire la separaţia statului de biserică.

Acesta ar fi al doilea nunţiu expulsat.

Avem şi în ţara noastră — de şi n'ar trebuì s'avem — un nunţiu papal, pe Monseniorul Marmaggi, al cărui rol a ieşit la iveală într'o serie întreagă de făptuiri îndreptate împotriva bisericii noastre ortodoxe şi continuate zilnic în ziarul ce-l susţine, ziar cunoscut sub numele de Albina Viespe dela Bucureşti.

Dacă actualul guvern al ţării tolerează cu anii un astfel de agent al propagandei papistaşe în ţară ortodoxă, şi dacă acest guvern crede că nu poate să facă ceea ce vedem că se face în mica Olanda şi în marele Mexic, va trebuì ca însuşi clerul şi poporul bisericii ortodoxe să ia măsurile potrivite pentru a cere înlăturarea ori cărui agent cruţat de guvern şi primejdios neamului şi bisericii noastre.

Nr. 10551 Epitr.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu

Se comunică spre ştire şi orientare, că Fabrica de clopote Schieb din Sibiu, din cauza scumpirii materialului, a fost nevoită să urce preţul clopotelor începând din 10 Ianuar a. c.

Dela această dată începând numita fabrică va socotì următoarele preţuri:

1. Pentru clopote până la 100 kg. per kg. Lei 110.
2. Pentru clopote dela 100 kg. în sus per kg. Lei 108.
3. Pentru limbă şi coroană din fier per kg. Lei 35.
4. Pentru inscripţie per literă Lei 2.

La turnarea din nou a clopotelor celor vechi se va proceda în modul următor:

Clopotele vechi se vor prelua din partea fabricii ca material vechi, stabilindu-se preţul după calitatea materialului; ear pentru clopotele cele noui ce se vor turna, se va socotì preţul normal al zilei.

Sibiu, la 10 Ianuar 1923.

Consistorul arhidieceza.

Nou abonament

Cu 1 Ianuar v. 1923 deschidem nou abonament la **Telegraful Român** cu preţurile arătate în fruntea ziarului.

Dnii abonaţi sânt invitaţi să-şi înoească din vreme abonamentul, stăruind pentru răspândirea organului nostru în cercuri cât mai largi.

Abonamentul se face prin mandat poştal. Numele abonatului şi locuinţa (şi poşta ultimă) să se scrie legibil, la adresa: Administraţia **Telegraful Român**, Sibiu.

Administraţia

Notă oficială

Prin circulara consistorială Nr. 5017 din 1922 am apelat la inimile milostive ale credincioşilor pentru dăruiri în bani sau ofrande pe seama orfelinatului bisericesc. Din rapoartele primite până acum cu mulţumire constatăm, că glasul nostru a aflat răsunet în sufletele credincioşilor.

Pentru ca să vedem de ce mijloace dispunem şi că mai putem primì şi alţi orfani în institut, îndrumăm oficiile parohiale, ca de urgenţă să execute dispoziţiile ordinului mai sus amintit şi despre rezultat să raporteze neapărat prin trimiterea colectei până în 15 Februar 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Ştirile zilei

Conferinţele «Asociaţiunii». Asociaţiunea din Sibiu şi «Cercul analelor din Franţa», afiliat la Asociaţiune organizează din prilejul centenarului naşterii marelui binefăcător al omenirii *Louis Pasteur* o serbare Duminecă, în 28 Ianuar n. 1923, în sala mare a prefecturii judeţene din Sibiu la ora 5 p. m. Dl *Dr. G. Preda* va desvolta o conferinţă cu subiectul: *Viaţa şi opera lui Louis Pasteur* care va fi întregită, pe urmă, cu consideraţii de natură religioasă, datorite *I. P. S. Sale părintelui mitropolit Dr. Nicolae Bălan.* Dată fiind importanţa acestei serbări, publicul e rugat să asiste în număr cât mai mare. Preţul de intrare: Locul I. 4 Lei: Locul II. 2 Lei; elevii şi elevele gratuit. *Biroul «Asociaţiunii».*

Distincţii. I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae având în vedere meritele câştigate pe teren bisericesc şi cultural naţional a binevoit a împărtăşi binecuvântarea arhierească cu îndreptăţirea de a purta *brâu roşu* următorilor preoţi: Timotei Popovici şi Aurel Popovici, profesori la şcoala normală; Pompei Moruşca, director al statisticei mitropolitane; Iosif Trifa, directorul orfelinatului şi redactorul foii «Lumina Satelor»; Ştefan Meteş, directorul arhivelor statului, Cluj, şi parohilor: Ioan Bena, Pianul de sus, Pavel Borzea, Viştea de jos, Ioan Brotea, Mateiaş, Toma Giurgiu, Purcăreni, Aurel Nistor, Arpătac, Ioan Perian, Crisciori şi Ioan Prişcu, Braşov Schei.

Aniversări. Anul acesta, 1923, se împlinesc 100 ani dela naşterea următorilor scriitori români: Al. Hurmuzachi, Al. Flechtenmacher, C. Aricescu, Iraclie Porumbescu, Gh. Baronzi, I. Codru-Drăguşanu, Gh. Tăutu; 75 dela naşterea lui Ion Slavici şi N. Petra-Petrescu; 60 de ani dela naşterea lui Ion Gorun; 50 ani dela a următorilor: D. Novac, D. Nanu, Gh. Orleanu şi Ovid Densuşianu.

Mulţămiri. La producţiunea corală-teatrală, în a doua zi de Crăciun 1922 din comuna Caţa, au binevoit a contribuì următorii domni: Ignatie Mircea, senator, 500 Lei, Aurel Micu 200 Lei, Ioan Musca 52 Lei, N. Cornea sen. şi N. Cornea jun., câte 40 Lei, Traian Comşa 20 Lei şi colonel Alexandrescu 500 Lei, — acesta din urmă pentru înfiinţarea unui fond de reparaturi pentru şcoală, ear ceilalţi domni pentru fondul unui teatru local. Comitetul parohial chitează pe cale ziaristică aceste marinimoase dăruiri, pe lângă cele mai călduroase mulţămiri. *Pr. Patriciu Pintea.*

Care i cel adevărat? Un caz curios se vesteşte dintr'un spitâl din oraşul Munkács: Două mame, una creştină, alta evreică, au născut în acel spital, câte un băiat. Ingrijitoarele au luat băieţii să-i scalde şi, când i-au dus îndărăt la mamele lor, nu i au mai putut deosebì unul de altul; mamele d'asemenea nu puteau să şi cunoască adevăratul băiat. După opt zile unul dintre aceşti doi copii avea să fie circumcis. Mama creştină a protestat împotriva operaţiei rituale, zicând că s'ar putea întâmpla să se nimerească tocmai fiul ei, care astfel ar devenì evreu. In cele din urmă s'a hotărât ca actul ritual să se amâne pentru timpul când din figura băieţilor se vor putea cunoaşte: care este creştin, şi care este evreu.

† **Ioachim Cerbiceanu jun.**, preot ortodox român şi învăţător în Nucşoara (prot. Haţegului), a încetat din viaţă în 15 l. c. la ora 10 a. m. în etate de 48 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au ridicat Miercuri, în 17 l. c. la ora 1 p. m. şi s'au aşezat în cimiterul din Nucşoara. Odihnească în pace!

† **Ana Simtion**, născ. Manfi, a repauzat în Blaj la 8 Ianuar st. n. în etate de 80 ani, jelită de fiii săi: Petru Simtion, librar în Sibiu şi soţia Paraschiva, văd. Netti Oniţiu, Elena Simtion profesoară şi de nepoţii: Aurora, Traian şi Titu Oniţiu, precum şi de numeroase rudenii. Odihnescă în pace.

Cam multe. După socoteala unui confrate, s'au dat peste zece mii decoraţii la ministerul de răsboi, opt mii la cel de interne, 3000 la comunicaţii, 2000 la finanţe, alte două mii la celelalte ministere, — cu totul peste 25,000...

Ordonanţă. Consiliul oraşului Sibiu a dat o ordonanţă, din care comunicăm următoarele: Ninsoarea extraordinară a ultimelor zile formează o primejdie mare pentru locuitorii oraşului Sibiu. In senzul legii se iau următoarele dispoziţiuni:

1. Toate căruţele şi lucrătorii oraşeneşti disponibili, sub conducerea oficiului edil orăşănesc vor executa în primul rând facerea circulabilă a străzilor: Str. Carmen-Sylva, Regina Maria, Piaţa Regele Ferdinand, str. Pintenului, Gării, Sării, Gusteriţei, Ocnei, Faurului, Turnului, Orezului, Mitropoliei şi Şaguna.

2. Proprietarii de caruţe sânt obligaţi, a ajuta cu căruţele lor la transportarea zăpezii, după instrucţiunile oficiului edil orăşănesc.

3. Proprietarii de case (s'au administratorii) vor îngriji, pe lângă curăţirea trotoarelor în lungimea frontului înaintea caselor lor, şi de destuparea străzilor şi deschizăturilor de canale, lucru care se va face cel mai târziu până la topirea zăpezii.

4. La case închiriate, chiriaşii sânt obligaţi să ajute prin lucru manual sau prin contribuţie bănească. Proprietarii sânt îndreptăţiţi a împărţì munca sau suma de bani între partide în conformitate cu chiria. Aceste sume se vor plăti imediat proprietarului, eventuale restanţe se vor încassa pe cale executivă, prin organele orăşăneşti, după arătarea proprietarului.

5. Eventuale neajunsuri, se vor arăta imediat la primărie. Neurmarea acestor dispoziţiuni se va pedepsi în senzul legii străzilor şi a statutului despre ordinea publică. Populaţia este învitată în vederea că în urma evenimentului elementar comuna se află periclitată, a se conforma binevoitor dispoziţiunilor ordonate, şi a face superflue ori ce măsuri de forţă.

Analele Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna». Au apărut: 1. Actele primului congres al preoţimii din mitropolia românilor ortodoxi din Ardeal, Bănat, Crişana şi Maramureş, ţinut în Sibiu, în zilele de 6/19—8/21 Martie 1919. Publicate de biroul Asociaţiei clerului, Sibiu 1919 pp. 140. Preţul lei 10 pentru membri, pentru alţii lei 12. — 2. Actele congresului al doilea, biblic, al asociaţiei clerului «Andrei Şaguna», ţinut în Sibiu în zilele de 31 Martie (13 April) până 1/14 April 1921, publicate de Biroul Asociaţiei clerului. Sibiu 1922 pp. 104. Preţul: pentru membri lei 16, pentru alţii lei 20. — 3. Actele congresului al treilea, catehetic, ţinut în 2/15 până 3/16 Noemvrie 1922, publicate de biroul Asociaţiei clerului, Sibiu 1922, pp. 88. Preţul pentru membri lei 16 pentru alţii lei 20. — Aceste publicaţii cuprind rapoartele, desbaterile şi desideratele exprimate de cele trei congrese, precum şi raportul asupra activităţii Asociaţiei, şi fac mărturie de năzuinţele şi preocupările preoţimii ardelene între nouile împrejurări de viaţă.

Reuniunea română de înmormântare din Sibiu îşi ţine adunarea generală anuală Duminecă în 28 Ianuar n. la 3 ore d. a. în localul Reuniunii meseriaşilor români, strada Brukenthal Nr. 17. La această adunare se vor prezenta Socotelile pe a. 1922. Membrii sânt rugaţi a lua parte. *T. Popovici*, dir. Reuniunii.

Teatrul din Sibiu, sub direcţia dlui W. Popp, reprezintă întâia oară în 26 l. c. drama cu subiect din viaţa doctorilor: Creatorul, de H. Müller, în 4 acte.

Nr. 10096 B. (3) 3—3

Concurs din oficiu

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a **Teline**, din protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. peutru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul arătat Consistorului arhidiecezan din Sibiu.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 23 Decemvrie 1922.

Consistorul arhidiecezan.

---

(231) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia **Vălcele**, însemnata staţiune balneară, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B de congruă.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiile de concurs cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu în terminul indicat şi, pe lângă observarea restricţiilor § 33 din regulament pentru parohii, să se prezinte într'o sărbătoare în parohie ca concurenţi, spre a face cunoştinţă cu credincioşii şi cu raporturile locale.

Intorsura Buzău, 18 Decemvrie 1922.

George Neagoviciu-Negoescu
adm. ppesc.

Nr. 470/1922 (232) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a III a **Juncul de jos**, cu filia Juncul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenţii cu observarea dispoziţiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 14 Decemvrie 1922.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului.

P. Piso
protopop

Nr. 695/1922 (209) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune sistemizat prin ordinul Veneratului Consistor Nr. 7457 Bis. în parohia de clasa a III-a **Grid** protopresbiteratul Făgăraş, pe lângă neputinciosul paroh Ilariu Boeriu, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele capelanului sânt jumătate din cele statorite în coala B. de congruă.

Reflectanţii îşi vor trimite cererile provăzute cu documentele necesare oficiului protopresbiteral ort. rom. Făgăraş în terminul deschis şi pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare se pot prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, 15 Noemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral ortodox-român al tractului Făgăraş în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 675/922 (221) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Berivoii Mari** se publică concurs cu termin de 30 zile.

Venitele sânt cele statorite în coala B. cu dotaţie dela stat.

Concurenţi să şi înainteze cererile, în terminul fixat, şi să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Făgăraş, în 1 Dec. 1922.

Comitetul parohial ortodox român în înţelegere cu oficiul protopopesc ortodox român al tractului Făgăraş

Nicolae Borzea,
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Catalogul

cărţilor şi imprimatelor (blanchetelor) din editura şi depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărţi bune şi folositoare, grupate în XXV de titli, precum şi specificarea de blanchete în afaceri bisericeşti, şcolare şi epitropeşti pentru oficiile protopresbiterale şi parohiale- asemenea şi pentru direcţiunile liceelor şi şcoalelor primare, a apărut şi s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit **portretele MM. LL. regele Ferdinand I şi regina Maria, a arhiepiscopului-mitropotit Andrei baron de Şaguna, Miron Romanul şi Ioan Meţianu**, şi a marelui mecenate **Emanuil Gozsdu**, precum şi diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană şi **odoare şi odăjdii bisericeşti**, cu preţurile cele mai reduse.

Se publică separat broşurile dela 62 «Bibliotece» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantagios prin rambursare.

Se primesc comande şi pentru cărţi cari nu se cuprind în catalóg, procurându-se cu posibilă grăbire.

Librăria primeşte comande şi pentru **procurarea de sigile şi ştampile.**

Preţul catalogului: **2 lei**, ear porto postal **50 bani.**

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Ţiglăriei Nr. 18

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45**, sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

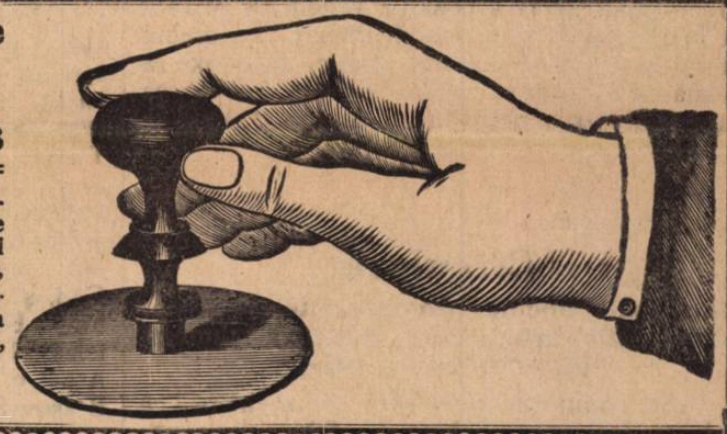

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul 1923

Cuprinde bogată şi interesantă materie, cu numeroase ilustraţiuni.

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Despre *încoronarea* MM. LL. Regele şi Regina românilor, — cu cele mai frumoase ilustraţii ale Suveranilor, ale Moştenitorilor de tron şi altele; Despre eroul *Iancu*, marele dascăl Gheorghe *Lazar*, Mitropolitul Andrei *Şaguna*; Sfinţirea bisericii încoronării la Alba-Iulia; Versuri alese; Despre biserica românească; Cum să ne păstrăm sănătatea; Insemnări economice; Cele mai bune povestiri: *Uriaşul; Puricele* şi *musca;* Istorioare şi snoave cu haz; Poveţe, glume, — şi altele, şi altele.

Pe lângă ilustraţiile amintite mai sus, se găsesc în Calendar chipurile lui: Avram Iancu, Andrei Şaguna, chipul Coroanei de oţel a Regelui, şi al Coroanei de aur a Reginei, Suveranii sub baldachin, Regele citind proclamaţia la Alba-Iulia, Poarta cetăţii ş. a.

In celelalte părţi ale calendarului se află: Cronologia, zilele şi lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni, anunţuri ş. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediţii: o ediţie cu *Şematismul* bisericii ort. române din arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu, cu «Evidenţă» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheţi şi învăţători, — şi altă ediţie, *fără Şematism.*

Preţul: { **Ediţia cu Şematism 15 Lei** / **„ fără „ 10 Lei** } **plus porto postal Lei 4 şi sânt a se trimite înainte prin mandat postal.**

Librăriilor pentru desfacere peste 10 exemplare se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul LXXI Sibiu, 17/30 Ianuar 1923 Nr. 7

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

La bun sfârșit

(=) Unul din rezultatele fatale, pe urma războiului, este scăderea interesului pentru bunurile spirituale și sporirea exagerată a dorințelor materialiste.

Primii ani, după încetarea marilor răsturnări, se caracterisează în toate timpurile prin lipsă de milă și de iubire pentru semenii noștri, prin lipsă de cinste și hărnicie, înlocuite prin ură, minciună, risipă, lăcomie și lenevire, jupueli și nedreptate.

Degenerarea morală a timpului nostru se oglindește și în coloanele ziarelor fără deosebire de tagmă și partid. Se raportează, aproape zi de zi, făptuirile urâte ale oamenilor din lumea de sus și de jos; se descriu, în colori negre, păcatele și fărădelegile lor. Mulți le citesc, — dar, pare că prea puțini le ascultă. In loc de-a medita asupra lor și a-ți pune mintea la contribuția obositoare a cercetării, este negreșit mai comod, dar nu și mai rentabil, să te abați, sfârșind munca zilei, la un varieteu, la un bar «american», cinematograf, restaurant sau cafenea nocturnă, pentru a gusta, după creațiunile gastronomice, și productele artei de cea mai îndoelnică specie, și prin urmare a încuraja din toate puterile pe speculanți și pe toți cei ce exploatează scăderile societății moderne de după războiu.

Scumpirea enormă a traiului stă în legătură strânsă cu modul acesta de viață nesocotită.

Scriitori și filosofi, bărbați de stat și bărbați de școală și de știință se opintesc să găsească mijloacele pentru a restabilì echilibrul în organismul social sdruncinat.

Obișnuiți-vă — ni se spune — să trăiți cumpătat. Renunțați la mâncare scumpă și multă, și mai vârtos la băutura alcoolică și la fumat. Puneți frâu risipei, — în lux în deosebi. Dați mai rar pe la localurile publice. Nu oferiți prețuri mărite spre paguba celor nevoiași, ci mai degrabă căutați ca, prin voință stăruitoare și solidară între cumpărători, să faceți să dispară negustorimea de ocazie și numeroșii mijlocitori îmbogățiți de războiu. Boicotați pe orcare negustor speculant. Sprijiniți cooperativele ce înființați... Și multe altele.

Toate acestea sânt îndemnuri bune și frumoase, — dar nu-s de ajuns.

Lucrul principal este să ne îndreptăm pe căile idealului creștin, — alt fel degenerarea morală va pătrunde și mai adânc în straturile societății, pe lângă toate îndemnurile amintite.

Numai creștini adevărați fiind, vom putea pune frâu poftelor noastre.

Numai adevăratul creștin se apropie de taina fericirii prin reducerea dorințelor deșerte, care satisfăcute dau naștere la alte și alte dorințe tot mai greu de împlinit și tot mai de prisos pentru o liniștită și curată mulțumire.

Taina fericirii noastre *aceasta* este: Micșorarea numărului dorințelor de care, cu oarecare jertfire de sine, ușor ne putem lipsì, — și întoarcere la puterea învățăturilor lui Hristos.

Și numai așa vom ajunge la bun sfârșit: numai așa criza sufletească, prin care trecem, va face loc stărilor tolerabile, și cu timpul sănătoase, ale vieții noastre publice, sub toate raporturile.

In congresul profesorilor secundari, întrunit la Cluj, un profesor ardelean a vorbit despre sistemul de acaparare a partizanilor politici, prin care se lovește în solidaritatea socială și culturală ce a existat în Ardeal între intelectuali și popor. Acelaș vorbitor a relevat marele defect al sistemului politic românesc, lipsa de continuitate: ceeace a făcut un ministru, urmașul său se simte dator să n'o ia în seamă. Câțiva membri ai congresului au declarat, că ministrul actual al instrucțiunii va ține socoteala de reformele proiectate de înaintașii săi.

Din parlament. Comisiunea constituțională terminându-și lucrările, proiectul de constituție a fost depus din inițiativă parlamentară, atât la cameră, cât și la senat, în ședința din 26 Ianuar 1923. Guvernul își însușește proectul, ear camerele admit urgența.

Reprezentanții partidului *național* declară, că nu recunosc constituționalitatea actualelor corpuri legiuitoare și se retrag din parlament.

Partidul *naționalist democrat* va lua parte la desbaterile parlamentului, când se va discuta proiectul de constituție; dar nu va participa la votarea acestei legi. —

Articolul privitor la *culte*, în proiectul de constituție depus în parlament, este următorul:

Art. 23. — Libertatea conștiinței este absolută.

FOIȘOARA

O lozincă a președintelui Harding

De H. P.-P.

In presa noastră nu s'a dat atenția cuvenită unui mesagiu presidențial al președintelui Statelor Unite, Harding, din Decemvrie, a. tr., și opinia noastră publică ar trebuì să comenteze astfel de mesagii.

Cuvintele de ordine ale șefului de stat american merită să fie transplantate și pe la noi, ca să germineze spre folosul tuturora.

La ce resultate ale gândirii a ajuns căpetenia Statelor Unite americane? Să l ascultăm (textul e tradus după ziarul parisian Le Temps):

«Restabilirea ordinei sociale și a ordinei economice în lume abea a început. Vechea ordine a lucrurilor nu are voie să reînvie, fiindcă ea este care a pricinuit războiul. Noua ordine a lucrurilor care este stabilită și asigurată acum, nu va permite nici odată de aici înainte întoarcerea la vechile procedee».

Să ne oprim puțin la pasagiul acesta. Președintele Statelor Unite declară ca axiomă pentru statele învrăjbite ale Europei: nu se va putea revenì la stările din trecut, pentrucă tocmai constelația trecută a fost pricinuitoarea gravelor perturbări sufletești trăite de omenire.

Cine e în stare să probeze contrarul? Incepând dela Tardieu (mâna dreaptă a lui Clemenceau), care scria în opera sa «La Paix» (pg. 428) că «din Imperiul dualist s'au desfăcut italienii, croații, slovenii, românii, cehii», încât au rămas «7 milioane în Austria, mărturie retrospectivă a scandalului conducerii lor a 50 milioane de suflete», — până la șeful armatelor austro-ungare, mareșalul Conrad de Hötzendorf care declară pe față în memoriile sale de după războiu că tendințele guvernanților unguri erau să «contopească» naționalitățile din Ungaria într'o singură națiune și că guvernanții se foloseau de «măsuri duse în îndeplinire cu cea mai mare lipsă de considerare» («mit aller Rücksichtslosigkeit durchgeführte Massnahmen», vol. I, pag. 19–20), ca să «maghiarizeze» — cu toții, afară, bineînțeles de cei vinovați, cari numai câte odată pleacă capul, o recunosc pe față că stările din Austro-Ungaria au fost atât de anormale, încât au trebuit să ducă la grozavul dezastru.

Cine vrea să caute nex cauzal istoric trebue să-l găsească aici.

Crede cineva cu mintea sănătoasă că va mai putea reveni cu sorți de isbândă, de pace pentru complexul popoarelor europene, o Austro-Ungarie? Să se înceapă earăși «Fortwurstein»-ul lui Taaffe și sistemul de prigonire al lui Metternich și al lui Bánffy? Să-i fie dat bietei omeniri din centrul Europei să se sbuciume earăș prin temnițele dela Spielberg, Arad, Seghedin, sau să colinde earăș pe la Olmütz și Budapesta, calea mânzului, conducătorii popoarelor, ca să învie un stat care era o dovadă a «scandalului conducerii»?

Bărbatul de stat ceh Palacky a declarat, după ce s'a convins că lozinca dată: «Dacă n'ar exista Austria, ar trebui să o inventezi» este falsă, fiindcă conducătorii Austriei n'au priceput bătăile inimelor popoarelor lor: «Am existat înainte de Austria — și vom exista și după ea»!

La soluția aceasta au ajuns popoarele din Austro-Ungaria și soluția aceasta o acceptă pre-

Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate şi protecţiune, întrucât exerciţiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri şi legilor de organizare ale statului.

Religiunea creştină ortodoxă, fiind religiunea majorităţii românilor, *are întâietatea* în stat.

Biserica ortodoxă română este şi rămâne ueatârnată de orice chiriarchie străină, păstrându-şi însă unitatea cu biserica ecumenică a Răsăritului în privinţa dogmelor.

In tot regatul României biserica creştină ortodoxă va avea o organizaţie unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici şi mireni.

O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizaţii unitare, precum şi modalitatea după care biserica îşi va regulamenta, conduce şi administra prin organele sale proprii şi sub controlul statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundaţionale şi epitropeşti.

Chestiunile spirituale şi economice ale bisericii ortodoxe române se vor regula de o singură autoritate centrală.

Mitropoliţii şi episcopii bisericii ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale.

Raporturile dintre diferitele culte şi stat se vor stabili prin lege.

Din durerile noastre

Modalităţile pentru salarizarea clerului din partea statului au unele părţi, prin care se nedreptăţeşte o seamă din preoţii ardeleni.

La anul 1898, când legea pentru congruă croită de guvernul ungar a intrat în vigoare, ni s'au adus din capul locului mari nedreptăţiri.

Legea ungurească a împărţit, cum se ştie, preoţimea în două clase: Preoţi cu opt clase, şi preoţi fără 8 clase de liceu.

Ştiau bine asupritorii de veacuri că toţi preoţii fac acelaşi serviciu statului, însă aceşti din urmă — cu mai puţine clase — erau în majoritate nemaghiari, ear acestor agitatori nu trebuia să li se voteze salar «prea mare».

Veni stăpânirea statului român. Sub guvernul dlui general Averescu s'a împărţit preoţimea în două clase de salarizare: Preoti cu seminar, şi fără seminar. Astfel nu s'au luat în considerare preoţii cari au avut toate pregătirile pentru teologia ordinară şi au făcut câte un an de seminar (teologia extraordinară), ci pentru o diferenţă de doi ani acestora nu li se acordă salarii mai potrivite.

Cei mai nedreptăţiţi sânt unii dintre preoţii cari au patru clase secundare, cursurile pedagogice (normale), — aceştia au cu 1400 lei mai puţin pe lună decât foştii lor colegi rămaşi ca învăţători...

şedintele Statelor-Unite, trăgând concluzia care trebue să treacă în vistieria comună a opiniei publice europene: «Trebue ca fiecare naţiune să fie în stare să umble cu puterile sale proprii, căci altfel relaţiunile internaţionale n'ar avea decât puţină importanţă. Universul trece printr'o perioadă de criză şi nu este o simplă floare retorică dacă spui că civilizaţia noastră este pusă în timpul de faţă la o probă dela care atârnă soarta ei...» Scurt şi cuprinzător!

Formula aceasta nu poate fi răsturnată de rabulistica advocatească a cutărui demagog, nici de cutare mare pescuitor în tulbare; cine nu subscrie formula aceasta, cine nu recunoaşte gravitatea ţipetului de alarmă: Cultura în primejdie!, dat de preşedintele Statelor Unite, — ţipet care este dat de altfel de cei mai buni din toate neamurile, cine nu acţionează conform avertismentului acestuia, lăsând ca «fiecare naţiune să fie în stare să umble cu puterile sale proprii», se face vinovat de crima: lez-umanitate.

Este mai mult în joc decât o cred samsarii dela bursă, când îşi riscă cu un «va banque» averea lor, este în joc viitorul popoarelor europene. Stau acuma în faţa alternativei: să fi învăţat minte pe urma cataclismului de abea trecut sau să-şi reia dansul macabru al morţii...

Pentru ca preotul să fie la culmea chemării sale trebue să aibe, cum s'a spus de atâtea ori, oarecare ticnă în ale traiului zilnic, — în scopul ca să-şi poată lărgi cercul de cunoştinţe şi învăţături prin cetiri neîntrerupte. El trebue cât mai des să urce amvonul, de unde cuvintele lui să lumineze minţile, să mişte inimile credincioşilor spre tot ce e bun şi folositor pentru stat, biserică şi naţiune.

A nu da salar cuvenit preotului înseamnă a-l opri aproape cu totul în activitatea sa preoţească.

Intâmplător, am văzut cum şi azi se citesc în unele biserici cazaniile din partea cantorilor, ear la înmormântări cum preoţii cari, cu pregătire complectă, citesc predicile din cutare carte tipărită.

Astăzi când diferite secte îşi trimit misionari cu predice întocmite anume printre credincioşii bisericii noastre, trebue mai ales să ne afle pregătiţi a da faţă cu dânşii.

Predicile autorilor de valoare, cazaniile bune cuprind în ele material foarte mult, pe care preotul are să-l şi prelucreze şi adapteze împrejurărilor şi să combată scăderile, îndreptând credincioşii pe căile adevărului. Dar, pentru toate acestea îi trebue linişte sufletească şi timp de ajuns.

Este mare greşală a lăsa slujitorii altarului să-şi câştige cele necesare pentru susţinerea vieţii prin ocupaţiuni în afară de sfera lor de activitate. De aceea rugăm respectuos autorităţile bisericii noastre să mijlocească, ca să se egaleze salarizarea preoţimii. (S'a intervenit. *Red*).

Dacă unii dintre preoţi au pregătire mai multă, aceştia pe baza regulamentului pentru parohii au dreptul a competa la parohii mai bune, bucurându-se de venite stolare pe care alţi preoţi nu le au.

Ieşind în sfârşit din necazurile traiului, ne vom putea îndeplini cu toţii mai exact chemarea, scutiţi de lupta istovitoare cu greutăţile vieţii.

Pr. I. Olariu.

Congresul preoţilor

Adunarea delegaţilor preoţilor din toată ţara se va ţinea în 6, 7 şi 8 Februar 1923 în localul Societăţii clerului din Bucureşti.

Subiectele ce se vor discuta sânt:

1. Poziţiunea bisericii ortodoxe în statul român, faţă de celelalte confesiuni;
2. Armonizarea legilor civile şi bisericeşti cu privire la căsătorie;
3. Dreptul bisericii de a poseda averi;
4. Constituirea asociaţiunii generale a clerului ortodox din întreaga ţară.

Membrii adunării, cu aprobarea tuturor, mai pot pune în discuţie şi alte subiecte.

Indemnăm pe membrii Asociaţiei noastre să ia parte la această întrunire.

Biletele pentru încuartirare se găsesc la sosirea trenului, la cassa de bilete şi abonamente Nr. 8, pe peronul de ieşire al gării de nord, Bucureşti.

Biroul central al Asociaţiei.

Actuala criză morală

(Analiza ministrului Beneş.)

Ministrul de externe al Cehoslovăciei, dl Eduard Beneş, nu este o persoană necunoscută la noi. Mâna dreaptă a sociologului filosof de pe tronul democrat al Cehoslovăciei, Masaryk, chiar ginerele său, cuvântul acestui fost profesor de şcoală comercială superioară este ascultat cu mult interes de opinia publică din Europa.

In timpul din urmă i s'a conferit titlul de «doctor honoris causa» la universitatea din Paris, pe lângă un ceremonial măgulitor nu numai pentru bărbatul de stat, dar şi pentru ţara sa pe care o reprezenta.

Dacă vrem să ascultăm de glasul unui sfetnic în zilele noastre sbuciumate, când cauţi un razim, de sigur trebue să dăm ascultare şi strigătelor de alarmă daie de un Beneş. După cum se va convinge cititorul şi din rândurile de mai la vale, îi vorbeşte un om cu simţ de responsabilitate socială, un om care ştie să privească problemele, adâncindu-le.

Pasagiile de mai la vale sânt scoase dintr'un studiu publicat de ministrul de externe cehoslovac în Ianuar a. c. în «Gazette de Prague»:

«Ca unică consecinţă a acestui haos, ale acestor concepţiuni politice, sociale şi economice, s'a născut în spiritul generaţiei actuale o criză morală. Această criză caracterizează laturea ideologică a situaţiei actuale. In practică se traduce criza aceasta prin două curente puternice ale opiniei publice, atingând problemele politice, sociale, economice şi morale, curente în mijlocul cărora se sbat tendinţele contimporane.

«Cel dintâi din aceste curente care smulge cu sine mai cu seamă grupele (sociale, politice) dela dreapta, se inspiră în primul rând din faptul că războiul a adus cu sine desrobirea a numeroase naţiuni, că războiul a adâncit sentimentul naţional, că veritabilul naţionalism constitue o dogmă filosofică, că acest naţionalism apare mai cu seamă la micile naţiuni desrobite în timpul recent şi că în fine — conştiinţa naţională este resortul întregii acţiuni politice. Filozofia aceasta nu este, e firesc lucru, apanagiul numai a naţiunilor celor mici sau a naţiunilor aliate în timpul recent, ci şi aceea a celor învinşi din Europa centrală. Trebue să o spunem că promotorii unor astfel de idei sânt foarte activi. Aceasta este, de altfel, în fond, aceeaş filozofie a fortei ca ceea care a mânat imperialismul absolutist al vechilor imperii centrale la război.

«Al doilea curent, acela al partidelor dela stânga, nu este — e drept — în ceeace priveşte chestiunile naţionale cu totul pe partea antipodelor celui dintâi, dar, afară de libera existenţă a micilor naţiuni pretinde mai cu seamă democratizarea Europei şi insistă asupra necesităţii de a face să participe la puterea publică şi la administraţia statului pe de oparte partidele micilor cultivatori şi, pe de altă parte, pe aceea a clasei muncitoreşti. Aderenţii mişcării acesteia îşi dau osteneala a menţinea cu tot preţul noua constelaţie a lucrurilor şi de a fortifica bazele nouei constituţii politice. Dat fiind că singură pacea şi calmul pot să asigure un viitor favorabil, partizanii acestor tendinţe se opun cu toate mijloacele uneltirilor şoviniştilor şi imperialiştilor. Pretind garanţiile definitive ale unei păci durabile... De aceea au tendinţe de a înlocui diferendele între naţiuni şi ţări printr'o luptă pacifică între partide politice, în vederea realizării în interiorul diferitelor ţări a democratizării şi a soluţionării problemelor sociale.

«Resultă de aici că aceia cari urmează primul din cele două curente, îşi pun în acţiune toate mijloacele capabile să întărească poziţia pe care o ocupaseră în ţara lor înaintea războiului. In fond nu este vorba, de o parte decât de o luptă de prestigiu pentru partidele cari înainte de război, dominau mai mult sau mai puţin viaţa publică şi, pe de altă parte, pentru acele partide cari au ajuns la putere în urma democratizării de după război.

«Laturea socială a luptei este, în cea mai mare parte a cazurilor, ascunsă. Te serveşti de diferite mijloace nouă de luptă, de mişcarea masselor, precum şi de nemulţumirea care resultă din război. In privinţa aceasta găsim un mare număr de cazuri analoge în multe ţări: organizaţii Orgesch şi Consul (germane), organizaţii fasciste — fascismul, în Italia, constitue un capitol a parte — «Ungurii cari se deşteaptă», «mişcarea naţională» în Cehoslovacia, o mişcare la fel în Polonia, în Iugoslavia şi în multe alte ţări.

«In fond, considerate din punct de vedere filosofic, toate miscările acestea îşi iau obârşia din idei de aceeaş ordine. Multă lume, de sigur, nu-şi dă seamă de caracterul real al acestor mişcări, nici de principiile pe cari se bazează; îşi închipuie, în toate ţările, că ţintesc la idei patriotice şi că servesc un ideal naţional. In realitate este vorba pretutindeni de o luptă purtată de o clasă care, după ce a stăpânit, având putere, a văzut-o trecând în mâinile elementelor democratice şi se opune acelora cari au putut câştiga partea lor în direcţiunea ţării.

«In lupta aceasta se încearcă a se opune forţa ideii naţionale forţei ideii sociale. Omul politic împovărat cu responsabilitate trebue să dea o dovadă de obiectivitate în toate acestea şi să nu se lase momit nici din partea dreptei extreme, nici din partea stângii extreme comuniste. Demagogia, sub toate formele ei, este în totdeauna un rău, vie ea din dreapta, vie ea din stânga.

Chestiunea pusă din partea crizei generale actuale, se reduce astfel la o problemă politică interioară a diferitelor state şi — în urma nevrozei timpului de după război, — se concentrează într'o luptă între aceste două tendinţe».

Trad. H P P.

Crestături

«Unirea» scrie:

«am citit şi noi rechizitorul aspru, dar interesant, ce se face în numărul de Anul nou al «Adevărului» bisericii ortodoxe. Este ceeace am simţit totdeauna şi ceeace trebue să simtă cu toţii: *ortodoxismul este incapabil de a ridica ţara la înălţimea morală, neapărat necesară pentru existenţa ei*».

(Rău aţi ajuns, dacă din un ziar arhijidovesc vă scoateţi argumentele. *Nota culeg.*).

Aşteptăm ca «Unirea» să ne dea un răspuns precis şi să ne arate cu cât a fost activitatea bisericii gr.-cat. mai însemnată decât a bisericii ortodoxe?

*

Pe altă pagină:

«Este timpul suprem, ca biserica ortodoxă în grija căreia stă în bună parte moralitatea ţării, să mediteze asupra prăpastiei morale spre care mergem din propria ei vină».

Intrebăm pe papistaşii dela Unirea: oare papistaşismul a scăpat pe românii de dincoace de Carpaţi, între cari şi pe voi, de jugul secular al stăpânirii ungureşti?

Oare Mr. Francisc Marmaggi a scos din inima diecezei gr.-cat. a Orăzii-mari *cuţitul pe care îl înfipsese în inima ei*, prin înfiinţa rea episcopiei ungureşti de Hajdu-Dorog, *până în prăsele papa Benedict?*

Nu. Eliberarea de sub jugul unguresc şi scoaterea cuţitului înfipt de papa în inima diecezei voastre dela Orade, *a înfăptuit-o dorobanţul român ortodox* şi numai din graţia acestui dorobanţ vă puteţi răţoi acum.

*

Tot în acelaş număr scrie:

«Din Bucureşti aflăm că Mr. Francisc Marmaggi, nunţiul apostolic din Bucureşti s'a întors din misiunea sa la Constantinopol Sâmbăta trecută. Ne bucurăm de această ştire, fiindcă problemele bisericeşti ridicate la suprafaţă în legătură cu noua constituţie a ţării, reclamă prezenţa lui în capitală».

De ani 200 şi mai bine au fost vecinic dedaţi să-i poarte alţii în spate, azi unul, mâne altul. Acum a venit rândul lui Marmaggi, care în definitiv nu este altceva, decât pus illo tempore în coastele lui Atanasiu. Indeplineşte acelaş rol, de a lega fedeleş episcopatul gr.-catolic. Acest fapt s'a observat mai bine cu ocazia Incoronării Suveranilor noştri în Alba-Iulia. Nu i-a lăsat să între în biserica *românească*.

Aşa au ajuns *românii* gr.-cat. din ţara *românească* ca un *străin* să le apere drepturile lor?

Un fiu de dorobanţ.

Ştirile zilei

Comemorarea lui Pasteur în Sibiu. In sala prefecturii judeţului, înaintea unui public select în frunte cu toate autorităţile militare şi civile, şi au ţinut I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* şi doctorul *Preda*, dir. ospiciului alienaţilor, conferinţa lor asupra lui Pasteur. Dr. Preda a vorbit cu multă însufleţire şi competinţă asupra vieţii şi operii marelui savant, scoţând la iveală binefacerile geniului francez pentru omenime. I. P. S. Sa Păr. mitropolit Nicolae întregeşte conferinţa Drului Preda prin o documentată expunere asupra lui Pasteur ca om al credinţii. Arată cum marele Pasteur a armonizat credinţa cu ştiinţa, pronunţându-se asupra teoriei originii vieţii în univers, dând lovitura de graţie «generaţiunei spontanee». Pasteur omul adânc cunoscător al naturii, spune I. P. S. Sa, rămâne până la sfârşitul vieţii sale om credincios şi profund religios, despărţindu-se de aceasta viaţă cu crucea pe piept.

Publicul din Sibiu de mult n'a avut ocaziunea ca în cadrele unei conferinţe să culeagă aşa o hrană, atât pentru suflet, cât şi pentru intelect.

Ambii conferenţiari au fost viu aplaudaţi.

Predică în catedrală. In Dumineca Vameşului şi Fariseului în catedrala noastră, înaintea unui număros public şi a corpului ofiţeresc din garnizoană, a rostit preotul nostru militar păr. I. Dăncilă o instructivă şi frumoasă predică.

Ferma generalului Berthelot în Ardeal. In urma legii votate în parlament prin care se oferă, drept recunoştinţă, generalului Berthelot un lot de pământ şi un conac, ministrul domeniilor o vizitat câteva regiuni; se pare că în regiunea Haţegului a găsit o mică fermă care va fi oferită marelui ostaş francez, care ni-a adus neuitate servicii.

Serie de conferenţe, în mai multe oraşe din Franţa, a ţinut dl prof. *N. Iorga*. La Lyon i s'a făcut o recepţie la primărie, prezidată de dl E. Herriot, primarul acelui oraş.

Felul în care trupele franceze au ocupat provincia Ruhrului, este comentat în presa întreagă europeană şi americană. Ziarele engleze şi italiene, în tocmai ca cele din America, toate constată exemplara purtare a trupelor care nu jicnesc întru nimic poporul provinciei ocupate, deşi soldaţii francezi au fost atacaţi în unele locuri cu armele. Ziarele nemţeşti, fără excepţie, n'au nici de astădată decât vorbe insultătoare pentru ţara care îşi apără viaţa şi dreptul.

Max Nordau, autorul «Minciunilor convenţionale» şi al altor cărţi de senzaţie, a decedat în vârstă de 74 de ani la Paris. A fost scriitor şi ziarist mai mult îndrăzneţ şi tendenţios decât original. Cu Max Nordau, marele adversar al tuturor bisericilor, dispare unul din întemeetorii mişcării sioniste.

In calea reformei agrare. «Chiar *biserica*, — scrie Viitorul — s'a amestecat într'o operă de dreptate socială, nu însă pentru a ţinea partea celor oropsiţi, cum a făcut-o Domnul Isus Hristos, ci pentru a apăra «dreptul» de proprietate, adecă de o presiune, al magnaţilor unguri». — Biserica vizată este cea greco-catolică dela Oradea-Mare, unde păr. episcop unit Dr. Traian Frenţiu s'a prezentat în faţa comisiei agrare pentru a-şi apăra de expropriere o avere de 140 mii de hectare.

Om şi caracter. Sub acest titlu a apărut în tipografia W. Krafft din Sibiu un volum de zece schiţe interesante, datorite preotului militar *Ion Dăncilă*. Cartea, închinată elevilor şcoalei militare de infanterie «Principele Carol», al cărei duhovnic este autorul, se poate citî cu plăcere nu numai de tinerii şcolari, ci şi de ceice se interesează de evenimentele mai nouă, petrecute în războiul de întregire a neamului nostru. Preţul volumului 10 lei. De vânzare în toate librăriile.

Revista Teologică, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, a Apărut Nr. 12 din 1922, redactat cu deosebită îngrijire. Cuprinsul bogat şi variat al acestui număr este următorul: I. P. S. Mitropolit Nicolae: Cuvântare rostită la sfinţirea bisericii încoronării din Alba-Iulia, în ziua de 25 Sept. (8 Oct.) a. c. N. Colan: Bucuria Ingerilor. Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească. Diac. Gr. Cristescu: «Coborând din Ierusalim în Ierihon»... în zilele noastre. Preot P. Moruşca: Naşterea Domnului (meditaţie). G. M. şi P.: Pilde: O vorbă a lui Tasso. Mâne. Singurul razim. N. C.: Mişcarea Literară: Christus und das menschliche Leben. Explicarea evangheliilor. Inapoi — la Hristos! Ermeneutica biblică. N. C. şi P.: Cronică bisericească-culturală: Calvarul creştinilor din Orient. Sfântul Sinod al Bisericii ortodoxe române. Memoriul preoţimii basarabene. Validitatea hirotoniei din Biserica anglicană. Pot preda preoţii-advocaţi? Pedeapsa cu moarte. Note şi Informaţii. Redacţia şi administraţia: Sibiu, str. Mitropoliei Nr. 32.

Ordonanţă. Prefectura poliţiei oraşului Sibiu a ordonat următoarele: Se acordă în termin până la 1 Martie 1923 pentru ca toţi servitorii şi servitoarele din oraşul Sibiu să se prezinte la aceasta Prefectură (Divizia afacerilor contravenţionale, uşa Nr. 19), spre a obţinea cuvenită condicuţă de servit. Pentru eliberarea carnetelor de servitori fiecare solicitator este obligat a prezenta şi o fotografie. Servitorii, cari după data de mai sus vor fi găsiţi fără condicută de servit reglementară, în conformitate cu §-ul 107 din Legea XIII 1876 vor fi pedepsiţi cu o amendă până la 100 Lei, transformabilă în 5 zile închisoare, iar patronii servitorilor găsiţi în neregulă conform §-ul 75 din aceea Lege cu o amendă de 250 Lei, transformabilă în pedeapsă de închisoare.

Pentru orfelinat. Dl Dr. *Nicolae Ittu* medic în Sibiu, a donat 100 lei pe sama orfelinatului arhidiecezan, ca răscumpărare a felicitărilor de anul nou. I se exprimă mulţumiri.

Oficiul cassei arhidiecezane.

Propagandă. Diaconul din regatul vechi, Al. T. Dobrescu, profesor secundar, a plecat prin oraşele şi satele din judeţul Ialomiţa, pentru a face propagandă împotriva sectei adventiste.

Imbogăţitul de războiu şi-a permis într'un cabaret din Berlin să şi aprindă ţigara cu o hârtie de o mie de mărci. Dat în judecată, a fost osândit la două săptămâni închisoare, căci prin purtarea sa «a batjocorit suferinţele ţării şi ale oamenilor». Domnul îmbogăţit va avea putinţă să mediteze două săptămâni ce este mai bine: a aprinde ţigara cu o bancnotă de o mie, sau a venî cu asemenea hârtie în ajutorul celor goi şi flămânzi.

Membri fondatori la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» s'au înscris: Romul Simu, secretar adm. al «Asociaţiunii», Nicolae Colan, profesor seminarial şi Preot. Pompei Moruşca, directorul oficiului statistic mitropolitan.

Comitetul.

Recunoştinţa imbogăţitului. Sărac până acum trei luni, W. Mackenzie din Smackover, Statele-Unite, se pomeneşte bogat prin descoperirea făcută că un teren al său are petrol. Imediat americanul şi-a zis că datoreşte recunoştinţă lui Dumnezeu, care i-a făcut acest dar, şi a dat primele sume încasate — 200.000 dolari — pentru construirea a două biserici.

Preţul alimentelor la Viena. Se comunică din Viena: Astăzi costă carnea de vacă 8.000 —26.000 cor.; carnea de viţel 20 000—44.000 cor.; carnea de porc 30.000—44.000 cor.; carnea afumată 30.000—40.000 cor. kilogramul. Pentru un kilogram de găină se cere 32—38 de mii cor.; găini stiriene 50.000 cor.; gâscă 30—38.000 cor.; gâşte îngrăşate până la 40.000 cor.; pentru raţe 40—42.000 cor.; curcani 38—40.000 cor.; de kilogram. Kilogramul de mere costă 800 până la 3.600 coroare. Portocalele 900—1.600 cor.; şi lămâile 40—70 cor. bucata.

«Un cuvânt necesar» este titlul sub care Unirea din Blaj declară în fruntea numărului său din 20 l. c. că este «organ *cu totul* independent de oficialitatea bisericească a Blajului, fiind proprietatea acelora, cari s'au angajat să-l susţină şi să-l îndrume». Această declaraţie a trebuit s'o facă redacţia Unirii, «pentru a se evita pe viitor orce neînţelegeri şi supărări şi pentru a pune autoritatea noastră bisericească (din Blaj) la adăpostul ori căror *molestări* pe tema celor publicate în organul acesta». — Când cineva scrie număr de număr în superlative, este explicabil faptul, că aceste năsdrăvănii stilistice devin, dela un timp, «molestări» pentru împrejurimea superiorilor, care ar avea cuvânt să te dorească mai altfel. Conform comunicatului din fruntea Unirii, organul acesta bisericesc politic nu mai are dreptul să exprime alte sentimente decât cel mult ale unui mic mănunchi de «clarissimi», de-a doua sau a treia mână, din orăşelul de pe Târnave şi jur?

Teatrul sibian sub direcţia teatrală a dlui W. Popp, reprezintă în săptămâna aceasta două piese, în care debutează artista din Berlin, Eva Fiebig. Se joacă de astădată o dramă de G. Hauptmann, şi Maria Magdalena de Hebbel.

Act de mulţumită

«Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» se simte plăcut îndatorată a mulţămî şi pe această cale dlui ministru al sănătăţii publice şi al ocrot. sociale, *G. Mârzescu*, pentru deosebita atenţiune şi pentru nobilul gest de care ne a învrednicit prin rescumpărarea biletului de intrare la Concertul Reuniunii dat în 19 Ianuar n. c. cu suma de 5000 lei în favorul «Fondului Căminul ucenicilor dela meserii», precum şi dlui inspector general al asigurărilor sociale *Dr. Victor Mărgineanu*, delegatul dlui ministru, pentru cuvintele calde şi de îmbărbătare aduse conducătorilor Reuniunii pentru munca desinteresată, cum şi tuturor conlucrătorllor, cari au contribuit la reuşita strălucită a Concertului, — cuvinte primite cu vii aplauze din partea numărosului public la adresa dlui ministru şi a dsale.

Tot cu ocaziunea Concertului s'au mai făcut următoarele suprasolviri, respective rescumpărări de bilete, pentru cari se aduce mulţumită publică şi pe această cale:

I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan, arhiepiscop-mitropolit şi patronul Reuniunii 100 lei, Anastasiu Boiu, prefect 100 lei, Dr. I. Fruma, adv. 140 lei, Dr. Victor Mărginean, insp. general al Ocrot. sociale, Teofil Căliman, dir. şcoalei de

ucenici, firma Hoza-Buzdughină-Stanciu, fiecare câte 100 lei, Ioan Banciu 60 lei, Eugenia Bucşa, preoteasă şi Dr. L. Balint, adv., câte 40 lei, Dr. V. Tăbăcariu, dir. de fin., Trandafir Preda, dir. şcoalelor medii şi sup. de comerţ, Mihail Stoia, profesor, Iosif Trifa, red. la «Lumina Satelor», Petru Bota, măestru croitor, Nicolae Stoica, măestru de dans şi I. Moşoiu, adm. inst. de alienaţi, fiecare câte 30 lei, Ieronim Preda, dir. «Dacia Traiană», Isidor Dopp, învăţător, A. Sfetea, funcţionar, Aurel Popoviciu, profesor, Nicolae Tălmăceanu, măestru lustruitor, Ioan Pleşia, şeful reg. mon. statului, Alexandru Raţiu, restaurater şi Nicolae Zaharie, măestru pantofar, fiecare câte 20 lei, Nistor Nicoară 5 lei.

Sibiu, 27 Ianuar 1923.

George Poponea, preşedinte. — *Ştefan Duca*, secretar.

Poşta redacţiei

Pr. *I. P.* în *A.* Constantin N. Vasiliu-Bolnavu, mare proprietar, în Bucureşti.

De vânzare

o garnitură de maşinării pentru o lăptărie bine aranjată şi **un cazan pe picioare** cu putere de **3 atmosfere** cu injector şi stabil mic.

Iosiv Ribaric, Lupeni, judeţul Hunedoara

Atelier de pictură bisericească

Vidor şi Măgojan

primeşte spre executare **picturi de biserici, iconostase, prapuri**. Se pot comanda **răstigniri artistice**, cari se expediază şi prin poştă.

Dej, Str. N. Iorga Nr. 24.

(1) 1—2

Nr. 44/1923 (7) 1—2

Concurs

Pentru întregirea postului de *secretar consistorial* pe lângă Consistorul ortodox român din Cluj se publică concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Reflectanţii îşi vor înainta cererile însoţite de documentele şcolare, de serviciu şi moralitate, la adresa Consistorului Eparhial în Cluj, Str. I. Maniu 31.

Retribuţiile lunare împreunate cu acest post sânt:

1. Salar de bază 2200 Lei lunar;
2. Bani de cvartir şi adausele de familie şi scumpete, ca funcţionarii de stat.

Vor fi preferiţi cei cu cvalificare academică şi intraţi în cler.

Cluj, din şedinţa plenară a Consistorului Diecezan, ţinută în 16 Ianuar 1923.

Consistorul Eparhial ortodox român:

Dr. Vasilie Sava, asesor consistorial. — **Nicolae Ivan**, Episcop.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

A apărut

Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, şi în alte librării. — La cererile prin MANDAT POŞTAL se va adăuga 4 Lei pentru porto şi recomandat.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,

profesor universitar şi membru al Acad. române

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 20 Lei.

„ANDREIANA“ institut de credit şi economii, societate pe acţii în Răşinari

Convocare

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii «ANDREIANA» societate pe acţii în Răşinari, se convoacă prin aceasta la

a XII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea *Sâmbătă în 17 Februarie st. n. la ora 4 p. m.* în localul şcoalei.

ORDINEA DE ZI:

1. *Deschiderea şi constituirea adunării generale.*
2. *Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiere asupra bilanţului an. 1922.*
3. *Hotărâre asupra venitului curat şi darea absolutorului.*
4. *Fixarea marcelor de prezenţă pe anul 1923.*
5. *Alegerea direcţiunii pe un period de 3 ani.*

Notă. Conform statutelor, domnii acţionari cari doresc a lua parte cu vot decisiv la adunare, au să depună acţiile şi plenipotenţele la **cassa** institutului cu 3 zile înainte de adunare.

Răşinari, la 24 Ianuarie 1923.

Direcţiunea.

Activa — ## Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — **Pasiva**

		Lei b.
Cassa		17,210·10
Cambii		386,166·—
Cambii cu garanţă hipot.		220,167·20
Imprumuturi pe obligaţiuni		209,156·35
Efecte	78,500·—	
Amortizat	3,500·—	75 000·—
Acţii la bănci		9,361·67
Depuneri proprii		41,546·30
		958,607·62

		Lei b.
Capital societar		15,000·—
Fond general de rezervă	15,000·—	
Fond special de rezervă	6,000·—	
Fond cultural	1,500·—	
Fond de penziuni	1,500 —	24,000·—
Depozite spre fructificare		894,727·85
Dividende neridicate		881·—
Creditori		6,117·50
Interese transitoare		8,920·—
Profit transpus	500·—	
Profit curat	8,461·27	8,961·27
		958,607·62

Spese — ## Contul Profit şi Perdere — **Venite**

			Lei b.
Interese la depozite spre fructificare			34,530·03
Spese: Salare	6,000·—		
Chirie	1,200·—		
Spese, tipărituri etc.	682·—		
Porto	207·45		
Marce de prezenţă	970 —	9,059·45	
12% după int. de depun.	2,788·30		
1% cifra afacerii	1,040·10	3,828·40	
Amortizări		3,500·—	
Profit transpus	500·—		
Profit curat	8,461·27	8,961·27	
		59,879·15	

	Lei b.
Profit transpus	500·—
Interese dela cambii	20,887·13
Interese dela cambii cu gar. hipot.	14,656·30
Interese dela împrumuturi pe oblig.	8,528·31
Interese dela dep. proprii	4,024·53
Interese dela efecte	3,750·—
Interese dela acţii	833·—
Proviziuni	6,699·88
	59,879·15

Răşinari, la 31 Decemvrie 1922.

DIRECŢIUNEA:

Dr. Ioan Bucur m. p. **Maniu Lungu** m. p. **Bucur Lungu** m. p. **Iacob Isdrailă** m. p.
Emilian Cioran m. p. **Eugen Crăciun** m. p. **Iacob Ciucian** m. p.
Eremie Dancăşiu m. p. **Bucur Vidrighin** m. p.

S'a cenzurat şi aflat în consonanţă cu cărţile purtate în ordine.

Răşinari, la 24 Ianuarie 1923.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Ioan D. Vidrighin m. p. **Coman Bratu** m. p. **Coman N. Droc** m. p.
Şerban Ilcuşiu m. p. **Ioan M. Lungu** m. p. **Emil Dancăşiu** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca. — Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 20 Ianuar (2 Februar) 1923 Nr. 8

BIBLIOTECA CENTRALĂ A ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Patronatul

Oficialitatea ca și presa noastră bisericească și-au ridicat în repetite rânduri glasul lor legitim, împotriva nedreptății ce i se face Bisericii ortodoxe române din partea statului, chiar și în noile împrejurări de viață politică a poporului român. Situația de vădită inferioritate materială în care a ajuns Biserica ortodoxă pe urma stăpânirii străine față de celelalte confesiuni minoritare ale Ardealului românesc se tolerează și pe mai departe, promovându-se astfel — orcât de paradoxal ar părea acest lucru — interesele dușmanilor noștri de veacuri. Și noi nu credem că'n felul acesta se răsplătesc suferințele și jertfele îndelungate aduse de neamul românesc pentru realizarea fericitelor împrejurări politice de astăzi.

Dacă stăpânirea habsburgică a căutat prin orce mijloace să ne micșoreze puterea de rezistență națională și să ne stăvilească prin nesfârșite privațiuni avântul nostru spre progres, nu mai înțelegem de loc să fim tratați și de statul român după aceeaș măsură. Căci aceasta tot nu este dreptate, ca bisericile catolice, înzestrate cu nesfârșite domenii muncite de «iobagii schismatici» și baricadate cu fonduri imense stoarse din sudoarea acelorași «iobagi schismatici» să fie și astăzi copilele alintate ale statului românesc, care — să ni se ierte inocenta constatare — ori se va spune acest lucru în noua Constituție a țării, ori ba, are cu totul alt caracter «confesional» decât cel catolic.

De bună seamă dacă soarta războiului s'ar fi deslegat în favorul unui stat catolic, care-ar fi fost în situația noastră, a slugilor de veacuri, nu ne îndoim că ar fi întors pur și simplu — celălalt capăt al «bățului».

Neamul românesc însă nu e învățat cu astfel de procedeuri de răsbunare. Nici nu i-o cere nimenea; mai puțin noi. Tocmai din această pricină sântem însă în drept să cerem statului să facă dreptate românească în această țară — și față de biserici și să *niveleze* odată situația pentru a se putea zidi pe temelii egale.

Sântem cu atât mai bucuroși să cerem această nivelare, cu cât o cer, cu o ciudată insistență, și frații noștri uniți. Dar fiindcă în limbajul catolic «paritatea absolută» însemnează cu totul altceva decât ne-am obișnuit să credem, fie-ne îngăduit să tâlcuim prin câteva considerații înțelesul acestor cuvinte sibilice...

Se știe că statul unguresc n'a cruțat nimic atunci, când era vorba de înzestrarea și ocrotirea bisericii catolice, în paguba celorlalte biserici din cuprinsul său. Temeiul acestui procedeu trebue căutat firește în scopurile politice și religioase, pe cari le-a urmărit cu o consecvență draconică împărăția de curând apusă, în decursul existenții sale. Cum cea mai puternică cetate a ființii noastre naționale era Biserica ortodoxă, ea trebuia atacată, slăbită, surpată — cu toate mijloacele. Cel mai scurt drum care ducea la desnaționalizarea elementului românesc trecea prin Roma.

Magica cheie, care a fost în stare să descue porțile zăvorâte ale solidarității noastre religioase și naționale a fost *mammona*, fie că s'a îmbiat în chipul banului, al moșiilor, al patronatelor, ori al altor privilegii. Așa se explică faptul ca majoritatea acestor moșii de ispită își răsfață necuprinsul lor tocmai în cele mai curate ținuturi românești, precum în aceleași ținuturi sânt și cele mai multe biserici unite de sub scutul instituției medievale, care se numește *patronat.*

Dar pentru a înlătura orice bănuș: ieli de deasupra tragicelor noastre constatări, să stăm nițel de vorbă cu cifrele, cari credem că vor avea și astădată puterea unor argumente irefutabile:

Din totalul de 4.636,695 jugăre al moșiilor erariale și catolice din fosta ungarie 1.979,352 jugăre sânt plasate pe teritorul județelor *românești.* Din acestea 25,787 jugăre în județul Torontal (arhiepiscopia catolică din Zagrab), iar 429,418 jud. în Bihor (289,719 jug. pentru episcopia latină din O adea-mare, iar 139,699 jug. pentru episcopia unită din acelaș oraș).

Trecând peste «fondul religionar», care avea și are numai în județele românești peste 60,000 jugăre de pământ și care avea aceeaș destinație de a sprijini exclusiv biserica papistă de ambele rituri, credem că cifrele de mai sus sânt destul de elocvente pentru orce om de bună credință. Ele au darul de a arunca o suficientă lumină pe deoparte asupra inegalității materiale dintre bisericile catolice și cea ortodoxă din cuprinsul fostului stat ungar, pe de altă parte de a arăta până la evidență caracterul infusoric al «unației» între Români. Iar cui nu-i ajung nici aceste dovezi, îi dăm sfatul să citească noua broșură «*Papism și ortodoxism în Ardeal*» *de Un om al bisericii*, în care va găsi amănunțite date statistice, adunate din cele mai autentice izvoare.

Acesta este durerosul istoric — in nuce — al metehnei dela 1700, ce s'a întrodus «pe fereastră», ca furul, în sinul neamului nostru.

Dar fiindcă a fost vorba de așa nu mitele patronate, să zăbovim puțin asupra acestei chestiuni pentru a o lămuri și mai bine.

Biserica romano-catolică, de rit apusean, ca și cea de rit oriental, se bucură de ajutorul considerabil pe care-l primește și astăzi dela diferitele instituții ca: stat, județ, căi ferate, magistrat, comune politice, băi etc. Pentru a ne convinge de scopul urmărit de cârmuirea străină prin aceste patronate, dăm din nou cuvântul câtorva cifre.

La anul 1909, episcopia unită din Oradea-mare avea din totalul ei de 168 de parohii 103 parohii patronate de următoarele instituții: episcopatul unit (1 parohie!), episcopatul latin din Oradea-mare (9) episcopatul latin din Cenad (1), abatia Szt. Iob (1), capitlul latin din Oradea (6) capitlul latin și fondul religiunii (2), prepozitura latină din Oradea (1) prepozitura latină sf. Ladislau (1) prep. lat. sf. Ștefan (2) Familia Kiss și fondul rel. (1), familia Vertan și Kramer (1) iar *fondul religiunii*, în care totuși *multă sudoare ortodoxă va mai fi!* (77 parohii).

Cam în aceeaș proporție sânt patronate de diferitele instituții și 69 de parohii din episcopia unită a Lugojului, care — în treacăt fie zis — are mai puțini credincioși decât trei protopopiate ortodoxe. Ear căile ferate, care — vor admite și frații noștri dela Blaj — nu se susțin numai din contribuția cetățenilor catolici, patronează parohii unite cu 31 de credincioși din comune cari cuprind 1770 de ortodoxi!

Astfel ortodocșii sânt în curioasa și revoltătoarea situație de a fi siliți să plătească pe preotul catolic dintr'o comună oarecare, câtă vreme ei nu-s în stare să-și susțină pe propriul lor preot.

Ear aceasta, domnilor, nu mai e nici «paritate absolută» nici dreptate românească, ci cu totul altceva.

*

Am văzut cu ce scop au fost împărtășite de aceste privilegii numitele biserici, de către fostul stat ungar. Cum însă statul românesc... e dator — așa scrie la carte — să îndeplinească toate obligamentele moștenite dela înaintașul său decedat — inclusiv păcatele — guvernul României Mari, cu majoritatea covârșitoare a cetățenilor săi ortodoxi, dă înainte cu ordonanțele prin cari obligă comunele politice să se achite conștiențios de sarcina patronatelor, pe care le-a pus-o în cârcă împăratul habsburgic de ieri, a cărui cumetrie cu papa e destul de cunoscută.

In acelaş timp bisericii ortodoxe, care n'are nici o episcopie cu «moşioare neexpropriabile de câte 140 000 de jugăre — chiar dacă ar fi numai «piscuri de munţi şi deschizături de dealuri» — i se taie — sub titlul de economii — şi din fărâmiturile ce i s'au aruncat până acuma.

După cum vedem «Unirea» din Blaj are tot dreptul să pretindă «paritatea desăvârşită» pe care i-o asigură... tratatul dela Trianon, iar bietul nostru «schismatic» de credinţă «bizantină» n'are nici măcar dreptul să exclame plin de durere: *Săracu Ştefan Vodă, unde-i să-i, să-i vază!*

Dinu Pajură

Stând la datorie

La apa Iordanului se săvârşeşte minune mare. Fiul tâmplarului din Nazaret îşi începe opera mântuirii neamului omenesc.

Firea se cutremură, apele se înfioară, cerurile se deschid, duhul adevărului străbate, trezind omenimea obosită la nouă viaţă.

O lume învechită în cultul materialismului, în despotism şi mizerie, în pesimismul şi desgustul de viaţă cel mai ameţitor, — străbătută de razele doctrinei lui Hristos, se sguduie până în temelii.

Impărăţia temută a Cesarilor este lovită de stânca prăbuşită de pe Golgota şi făcută praf şi cenuşă.

«Celce s'a arătat, lumea a luminat»... Dacă ne îndreptăm privirea la felul în care s'a săvârşit schimbarea adusă de învăţătura lui Hristos, mintea noastră se opreşte în loc şi exclamă împreună cu fer. Augustin că creştinismul însuşi este cea mai mare dintre minuni...

Noi, urmaşii îndepărtaţi ai acelor vremuri minunate, am căutat şi căutăm a explica minunata operă săvârşită de fiul dulgherului din Nazaret.

Isus a zis, dela începutul propagării doctrinei sale, că: «N'am venit să stric legea, ci s'o împlinesc», ear mai apoi: «Aşa se cade nouă, ca să plinim toată dreptatea».

Intreg cursul vieţii Mântuitorului nu este altceva decât abnegaţie, dragoste, devotament, răbdare; — adecă: toate însuşirile omului în deplina cunoştinţă a chemării sale se manifestă în mijlocul celor 12 apostoli şi al poporului ce-l încunjura parte cu neîncredere, parte cu dragoste.

Mântuitorul, chemat a săvârşi opera uriaşă pentru neamul omenesc, ne spune că la mântuirea vieţii e necesară îndeplinirea cu sfinţenie a datoriilor în viaţa pământeană.

Când viaţa viitoare, — cum Isus ni-a arătat — este continuarea vieţii pământene, atunci nu încape îndoială, că îndeplinirea datoriilor din viaţa prezentă ne dă în schimb mântuirea în viaţa viitoare.

Dacă ne ducem cu gândul îndărăt la Galileea şi la celelalte locuri pe unde Isus a desfăşurat muncă de a propovădui, vom vedea că împlinirea datoriilor reclamă credinţă, dragoste, nădejde, devotament, abnegaţie, luptă continuă fără ezitare, curaj, eroism şi sacrificiu.

Isus Mântuitorul şi-a împlinit datoria cu preţul vieţii ca să ne aducă nouă mântuirea.—

Să revenim la actualitate şi contemplând viaţa zilelor prin cari trecem, s'o asemănăm cu prima eră creştină.

Astăzi, ca pe vremea botezului şi a Cesarilor orbiţi de străluciri, s'au ivit multe curente, bune şi rele, în toate ramurile de viaţă.

Idei peste idei, năzuinţe peste năzuinţe, unele mai nouă, altele mai vechi. Lumea pare un furnicar răscolit, care aleargă în toate direcţiunile, — dar căutând mai ales plăceri, decor, averi materiale, — este o întreagă molipsire a cultului de sine.

Această lume rătăcită trebue să se schimbe, îndreptându-se în calea mântuirii.

Să-i dăm, prin doctrina lui Isus, formele sănătoase de viaţă, temelii tari, ca societatea şi individul să-şi câştige încrederea şi nădejdea pierdută.

Să luăm mereu pildă dela Isus omul. Să ne cunoaştem fiecare chemarea. Să muncim cu plăcere, împlinindu ne cu sfinţenie datoriile până la sacrificiu, — şi mântuirea dorită nu poate întârzia.

Fireşte, armonia nu se produce prin un singur sunet, şi mai puţin se naşte din sunete descordate.

Concertul este rezultatul din mai multe tonuri şi este cu atât mai frumos cu cât varietatea sunetelor e mai bogată, fiecare instrument executând partea sa în aşa fel, ca să nu producă desacorduri în întregul ce are să se alcătuească.

Stând toţi cei buni la datorie, vom obţinea ordinea, bunăstarea materială şi culturală ca indivizi, familie, societate şi stat.

Aşa ni se dă putinţa să transformăm căminul nostru în vatră sacră, demnă de cei ce şi-au sacrificat viaţa pentru noi cari trăim.

Căci altfel, valul se apropie şi ameninţă să înghită pe cei nesocotiţi...

Mai adeseori oamenii sânt înfrânţi nu prin armele adversarului curajos, ci prin propria lor inconştienţă şi nepăsare.

Pr. *A. Ştefan*

Dela conferenţele preoţeşti

— Raport despre conferenţa pastorală de toamnă a despărţământului tractului Agnita al „Asociaţiei Andrei Şaguna" a clerului —

Conform programei statorite de comitetul despărţământului, conferenţa s'a ţinut în parohia *Şulumberg* în 16/29 Oct. 1922.

Sf. Liturghie a fost servită de preoţii Emil Păcală, Ioan Filipescu, Macedon Grecu, şi Valeriu Cosma. Predica a rostit-o Valeriu Cosma, în faţa poporului adunat în biserică în număr frumos Răspunsurile liturghice le-a dat tinerimea şcolară sub conducerea învăţătorului Pavel Savu, cântând împreună şi întreg poporul în mod armonic, ceeace a făcut o impresie plăcută asupra tuturor celor de faţă.

După terminarea liturghiei, preoţii s'au adunat în şcoală, unde preşedintele, pr. Ioan Alexandru, deschide şedinţa conferenţei prin o cuvântare în care arată că în împrejurările de azi preoţimea trebue să-şi încordeze puterile spre o activitate de educaţie religioasă a poporului mai mult ca în trecut, îndrumându i viaţa în direcţia învăţăturilor preţioase ale sfintei Scripturi. In acest scop să ne dăm unul altuia mână de ajutor, ca să se cunoască că sântem ucenicii Domnului.

Urmează alegerea secretarului în locul fostului secretar, preotul Ioan Popa, care a trecut ca catehet la şcoalele din Braşov, şi a doi bărbaţi verificători ai procesului vebal. Secretar s'a ales preotul Valeriu Bonea; bărbaţi verificători preoţii Ioachim Părău şi Ioan Petrişor.

Primul punct a fost: tratatul de preotul Emil Păcală, «Importanţa şcoalei confesionale în cultura neamului». Vorbitorul arată importanţa şcoalei confesionale pentru neamul românesc în trecut, şi dovedeşte că în viitor şcoala confesională tot aceeaşi importanţă trebue s'o aibe, ilustrând afirmaţiile sale cu argumente din viaţa culturală a neamului.

Inaintat fiind timpul, şedinţa se amână pe după amiazi.

La ora 2, conform programei, s'a săvârşit vecernea, la care asemenea a luat parte întreg poporul. Terminată vecernea, s'a servit parastas pentru decedaţii preoţi Mihail Păcală, fost paroh în loc, pentru Ioan Holerga fost paroh în Măgărei, şi pentru Aron Meţian fost paroh în Nocrich, de unde a trecut în Zârneşti, locul său natal unde a răposat.

După terminarea serviciului, preotul Valeriu Bonea a vorbit în faţa poporului despre «Armonizarea vieţii sociale în satele noastre», obiect cuprins în program, spunând că războiul a distrus armonia dintre oameni; oamenii nu se supun rânduielilor bune, fiecare îşi caută interesul său; a recomandat deci revenire la o armonie şi împlinirea postulatului scripturii: Iubeşte pe deaproapele tău, fă bine la orice om

FOIŞOARA

Asociaţie secretă americană

In ultimul timp se vorbeşte tot mai mult despre *Ku klux-klan*, o misterioasă asociaţie americană, produsă de fanatism religios şi naţionalism exagerat.

Societatea secretă numită *Ku-klux klan* (nu se ştie ce fel de cuvânt este acesta) îşi are originea în războiul de secesiune (1860—1865) care liberând pe sclavii negri a creiat un conflict între rase, mai cu seamă în statele din sud ale Americei de nord. Ku klux-klanul s'a organizat pe la 1866, pentru apărarea «albilor» împotriva «negrilor». Dacă un negru nu vrea să iasă la lucru sub cuvântul de egalitate şi libertate, klanul îl ridica din casă, îl biciuia până la sânge şi-l trimitea la muncă. Legea linşajului, lege barbară, se aplică faţă de negri la cea mai mică bănuială de violenţă asupra unei femei «albe». Spaima a cuprins pe negri, crimele la sud s'au împuţinat şi Ku klux klanul îşi încetase activitatea.

Acum, când marele războiu a deşteptat conflictele între rase, Ku klux klanul a reînviat şi el prin glasul unui fost pastor, William Simmons, care şi-a găsit colaboratori şi propagandişti între alţii şi pe miss Bessie Tyler. Ku-klux klanul îşi are, — graţie propagandei întinse, — o bancă, tipografie, ziar şi o manufactură de insigne. Cassele sale secrete conţin milioane de dolari. Se asigură că în Statele Unite are peste 500 de mii de adepţi.

Despre Ku-klux klan se afirmă că şi acum sileşte pe negrii din Luisiana şi Virginia să muncească pentru preţuri de nimic în plantaţiunile de bumbac, de trestie de zahăr, de grâu şi tutun; — şi, afară de aceasta, ar manifesta tendinţe antisemite şi anticatolice.

Asociaţia de altfel caută să pedepsească pe toţi ceice săvârşesc fapte nepermise şi imorale, pe ceice contravin la legea opririi alcoolului.

Impotriva fanatismului acestei asociaţii, guvernul american n'a luat încă măsuri deosebite.

Despre *jurământul* care-l fac aderenţii asociaţiei zise «Imperiul invizibil», un ziarist francez ştie spune următoarele amănunte:

«Dacă, din întâmplare cineva întâlneşte grupuri de klani, în pădure noaptea, sub clar de lună, în vestmânt călugăresc care le dă aspect de fantome ale inchiziţiei spaniole, strânşi în jurul crucii de foc, ţinând într'o mână Star sprangled banner naţional, în cealaltă biblia, — rămâne în adevăr uimit. «Eu, (zice iniţiatul, spunându-şi numele), în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor solemn atest, promit şi jur, fără condiţiune, supunere credincioasă legilor şi constituţiunilor, regulelor şi uzagiilor comandamentelor şi ordinelor klanului, aşa cum există astăzi şi poate să devină; respect legal şi ajutorare din toate puterile mele autorităţii imperiale a klanului; executare integrală şi promptă tuturor mandatelor oficiale, decretelor, edictelor, ordonanţelor şi instrucţiunilor *Imperiului invizibil*, ce mi se vor aduce la cunoştinţă, afară de împedicările ce mi li-ar aduce singură Providenţa divină».

Economice

Cum putem sporî, în primăvară, însemânţările de grâu?

La această întrebare dă răspuns un om de carte prin următoarele îndrumări:

Trebue ca agricultorii, sau asociaţiile de mici plugari, să dea dovadă de toată bunăvoinţa de a ajuta statul; ear statul să dea dovadă de toată îngrijirea pentru plugarii mari şi mici, ridicând măsurile prohibitive care constituesc azi un regim special pentru grâu.

Trebue ca plugarii să-şi caute din vreme sămânţa de grâu de primăvară, ear direcţiunea generală a căilor ferate române să ordone imediata încărcare şi expediere a vagoanelor cu grâu de sămânţă. O reducere cu 50 la sută a tarifului de transport pe c. f. r. ar fi frumoasă şi meritată încurajare.

Grâu de primăvară se găseşte îndestulitor în Basarabia. S'ar putea însemânţa încă 1.000 000 hectare, în afară de cele 300.000 hectare grâu de primăvară, pe care le seamănă numai Basarabia.

Pentru aceasta însă, vă sfătuesc să nu cumpăraţi sămânţă de grâu prin mijlocitori, ci să vă uniţi câţi mai mulţi şi să trimiteţi delegaţi în Basarabia.

Să cumpăraţi sămânţa de grâu de primăvară, direct de la ţăranul basarabean, care este bun, primitor şi cinstit, şi care cultivă tot pământul arabil al Basarabiei. Delegatul vostru va îngriji şi de vagoane, încărcare şi expediere.

şi supuneţi-vă mai marilor voştri, că aceia priveghiază pentru sufletele voastre. — Vorbirea a fost ascultată cu atenţiune de credincioşi.

De aici s'a trecut în şcoală, unde a venit şi poporul, bărbaţi şi femei, în număr mare, precum şi tinerimea adultă.

La ordinea zilei s'a pus tema tratată de preotul Ioan Petrişor: «Ingrijirea educaţiei religioase a tineretului în legătură cu şcoala de Duminecă», pe care a desvoltat-o pe larg începând cu educaţia ce trebue să se dea în casa părintească, de unde a trecut la educaţia din şcoală pe care are să o facă învăţătorul, iar de aici înainte preotul. Tineretului să i se dea, începând din luna Octomvrie până la Rusalii, instrucţie religioasă în Dumineci şi sărbători, iar la Rusalii să se ţină examen; şi tinerilor cari au împlinit 18 ani, iar fetelor care au împlinit 16 ani, să li se libereze atestat că cunosc în deajuns preceptele Scripturii.

După aceasta preşedintele a ţinut de cuviinţă să mulţămească credincioşilor cari au luat parte ca ascultători la disertaţiile tratate, şi au arătat interes faţă de conferinţa preoţească. Preoţii vor duce în parohiile lor veste bună despre poporul din Şulumberg.

In şedinţa intimă s'au continuat desbaterile asupra serviciului divin, asupra predicei şi a temelor tratate.

Conform programei tema: «Alcătuirea unui plan analitic al activităţii pastorale în decursul anului, după luni, şi săptămâni, în legătură cu introducerea unui registru de evidenţă» a fost rezervată pentru a doua zi.

Peotul Ioan Alexandru a desvoltat această temă în care a arătat ce activitate are să desfăşure preotul, insistând în deosebi asupra ocupării cu Scriptura şi facerea de predici, cu lectura bună, cu învăţătura religioasă şi morală ce avem s'o dăm poporului.

Fiind tema aceasta o lucrare mai întinsă, conferenţa a înaintat o unei comisiuni spre studiere până la conferenţa din primăvara ce urmează.

S'a întrat în discuţiune asupra circularei consistoriale Nr. 5743 Bis. referitor la înfiinţarea de reuniuni de binefacere şi s'a decis că: la conferenţa cea mai apropiată preotul din Cincul mare, George Coanta, să pregătească un proiect de statute.

A urmat raportul casierului; se constată, că s'au înscris membri ai asociaţiei 25 preoţi, plătind taxele. Conferenţa a însărcinat pe casier să administreze neamânat partea din cuote ce se cuvine centralei şi secţiei Asociaţiei.

După aceasta au fost învitaţi preşedinţii cercurilor religioase să-şi prezinte raportul despre întrunirile religioase prin parohii şi predicile ţinute. Au prezentat patru preşedinţi dela 4 cercuri religioase, iar 3 cari n'au prezentat, au fost învitaţi ca neamânat să le prezinte birourile despărţământului, ca aşa comitetul despărţământului să poată examina activitatea cercurilor religioase şi să aibă timp să-şi întocmească raportul către conferenţa din primăvara ce se apropie. *Rap.*

Cum s'o lua zăpada şi s'o svânta pământul, faceţi o arătură adâncă. Dacă aveţi ogoare de toamnă, nu mai faceţi arătură. Grăpaţi bine pământul cu grapă de fier (boroana), cu patru vite, de două ori. Apoi semănaţi grâul şi îl îngropaţi printr'o arătură dată deasupra (sub brazdă). Primăvava să nu semănaţi grâul decât «sub brazdă»; numai aşa el poate rezista la secetele de primăvară şi îşi face rădăcini multe şi adânci, în stratul desfundat şi mobilizat prin prima arătură adâncă. După semănat grăpaţi cu grapa de mărăcini: pământul se bate puţin şi sămânţa se lipeşte de el; dar mai ales se netezeşte pământul şi se împiedică uscăciunea cauzată de vânturile de primăvară.

Dacă veţi lucra *aşa*, să ştiţi că veţi avea grâu; dacă veţi lucra tot cum «aţi apucat», producţiunea va fi mai mică.

Statul va plăti în curând prima de 200 lei la hectarul de grâu semănat în toamnă. Pentru încurajarea plugarilor ar trebui ca această primă să se dea şi pentru însemânţările de grâu de primăvară.

Calendarul Bunului Creştin (sau Calendarul arhidiecezan) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată ţara. Doritorii de a-l avea, să l ceară dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat cu trenul de Joi seara, în 1 Februar a. c., la Bucureşti.

Ştire personală. In 28 Ianuar a. c. a fost primit în tagma monahală a sfintei mănăstiri Hodoş-Bodrog, prin P. S. Sa părintele Episcop al Aradului *Ioan Papp*, cu ceremonialul prescris prin sfintele aşezăminte ale bisericii noastre, asesorul consistorului nostru arhidiecezan, protoiereul *Lazar Triteanu,* obţinând în tagma monahală numele de *Lucian.*

Adresăm noului monah felicitările noastre!

Crucea Roşie a tinerimii. A. S. R. principesa Ileana a făcut apel la copii să nu uite că mulţi dintre ei duc mari lipsuri, şi a convocat Duminecă o adunare în sălele încăpătoare de la ministerul de externe. S'au adunat mii de copii, alături de M. S. Regina. Domniţa Ileana a deschis şedinţa. Au luat cuvântul mai multe doamne şi domni, arătând iniţiativa frumoasă venită din partea A. S. R. principesei Ileana de-a se creia o acţiune a instituţiei «Crucea Roşie a tinerimii» în scopul de a ajuta copiii suferinzi. A. S. R. principesa Ileana făcuse apel la toţi copiii din România să contribue câte *un leu* pentru această Cruce Roşie. Luând fiinţă în vara trecută, din fondul său de peste 200 de mii lei societatea a trimis peste vară mai mulţi copii săraci la băi.

Convocare. Incredinţat din partea comitetului central al «Asociaţiunii» cu reorganizarea despărţământului Agnita, prin aceasta convoc pe membrii şi pe toţi românii de bine şi doritori de înaintarea poporului nostru din acest despărţământ, care se compune din comunele aparţinătoare plasei Agnita, la adunarea generală ce se va ţinea Vineri 9 Februar n. 1923 la ora 2 p. m., în sala festivă a primăriei din Agnita, cu următoarea ordine de zi: Deschiderea adunării prin delegatul comitetului central; Raportul comitetului şi al casierului despărţământului despre activitatea desvoltată în trecut şi starea cassei; Disertaţiuni şi prelegeri; Inscrierea de membri; Alegerea directorului şi a comitetului despărţământului. — *Eugeniu Munteanu,* primpretor, delegatul comitetului central.

«Biserica ortodoxă română în America». Gazeta Transilvaniei (Nr. 19), sub acest titlu, stărueşte din nou asupra chestiunii celor 8 preoţi designaţi să plece în America. Confratele este de părere că această chestiune «se complică în mod grav prin faptul că presa română americană ridică un formidabil protest în contra celor 8 preoţi trimişi *de guvernul liberal*». — Organul dela Braşov, prin asemenea ştiri, n'aduce nici decum servicii bune statului şi bisericii noastre. Recunoaşte însuşi confratele braşovean, că *nu cunoaşte* mai d'aproape «cele ce se întâmplă actualmente în sânul parohienilor din parohiile româneşti ale Americei». Aici putem să-i venim ceva în ajutor: Biserica noastră, — şi nu guvernul liberal, — a trimis şi va trimite preoţi peste ocean, pentrucă acolo avem un mare număr de credincioşi, cari n'au preoţi calificaţi. In New York se află un episcop rusesc, care cu ajutorul unui oarecare Gherman trecut dela Cernăuţ în America, împotriva canoanelor sfinţeşte întru preoţi (pentru câteva sute de dolari) o mulţime de indivizi absolut fără pregătire. Aceşti «preoţi», fără chemare şi fără calificaţie preoţească, şi-au permis să între în parohiile noastre şi să funcţioneze ca parohi. (Există date exacte despre o parte dintr'înşii). Acum s'au organizat sub conducerea acelui Gherman, în frunte cu un «Consistoriu» şi s'au subordonat episcopului rus, împreună cu parohiile şi cu credincioşii noştri români imigraţi din Ardeal! Aici o mare primejdie! S'au luat prin ur-mare măsuri, între altele, prin trimiterea de preoţi calificaţi acolo unde se cer. Dacă măsurile acestea au avut darul că ziarul «America» se revoltă, — va fi în coloanele sale glasul «preoţilor» fabricaţi la New-York, care ei strigă şi nu opiniunea publică românească din America. Aşa judecă ori ce gazetă, când se poate înălţa d'asupra patimilor politicianismului. Atunci când *biserica* voeşte să vie în ajutorul fiilor săi depărtaţi, şi nu guvernul, pentru ce se face mereu *chestie de partid?* Cui folosim? Nimănui.

Manifestări studenţeşti. Studenţii creştini dele universitatea din Bucureşti au oprit Marţi dimineaţa pe colegii lor evrei să participe la cursuri. In îmbulzeală, câţiva studenţi evrei au fost bătuţi, iar doi dintre dânşii au fost răniţi fără gravitate. Senatul universitar a luat măsuri. — Câteva ziare filosemite şi de senzaţie exploatează manifestările, ca de obicei, în articole tendenţioase şi mincinoase despre «persecuţiile» semiţilor din capitală, «supuşi unor maltratări şi schingiuiri groaznice... un adevărat măcel»... în care doi evrei au fost sgâriaţi puţin la nas.

Ce vor zice Papa şi cei o sută? Citim în Lupta, că în ziua de Crăciun şi-a botezat dl Dr. Vaida Voevod băiatul cel mai mic, actul religios săvârşindu-l P. S. Episcop ortodox Nicolae Ivan al Clujului şi fiind naş un alt ortodox habotnic, dl I. Pelivan din Basarabia, deşi dl Vaida este greco-catolic. Ne reamintim declaraţia făcută de către dl Vaida când cu înfiinţarea episcopiei unite maghiare din Hajdudorog spunea, că în cazul, că Papa ar săvârşi acel atentat contra românilor, dsa se va întoarce la legea românească. N'aduce anul, ce aduce ceasul.

Predicatori iscusiţi. Anglia are mulţi oratori bisericeşti cari se bucură de o extremă trecere în faţa ascultătorilor. Bisericile sânt neîncăpătoare pentru numărul enorm de credincioşi cari vin să asculte pe predicatori. La uşile bisericilor stau regulat agenţi poliţieneşti pentru a ţinea ordine în îmbulzeala mulţimii. Unul dintre vorbitorii care atrag astăzi cel mai numeros popor, este Gipsy Smith. Intr'una din serile trecute, un pastor care pătrunsese în biserică în timpul serviciului, graţie unei cărţi de întrare, se văzu oprit de un poliţist, care-l interpelă cu desperare: — «Spune-mi, părinte, câte femei are predicatorul Gipsy Smith? Căci uite, am lăsat să intre vreo şase, şi vă asigur că toate au mare nevoie de o predică despre modul d'a se purta în viaţă!»...

«Luminătorul s. a.» Sub această numire s'a înfiinţat în Timişoara o societate de editură pentru propagandă morală şi educaţie cetăţenească. Adunarea de constituire a fondatorilor s'a ţinut la 10/23 Ianuar în Timişoara. Au fost aleşi: Preşedinte al societăţii: Dr. Aurel Cosma, ministru; Vice preş.: Dr. P. Ţiucra, protopop; Director executiv: Pr. D. Voniga; Jurisconsult: Dr. V. Mercea; Secretar: Prof. N. Ilieş; Expert cont.: B. Mosorca şi încă 10 membri în consiliul de administraţie, 4 membri în consiliul de control şi 3 în comitetul pentru redactarea statutelor.

Cât dansează. In Anglia s'a inventat o maşină, care poate măsură dansul, întocmai ca maşinăria de măsurat calea după învârteala roţilor unei trăsuri. Noul aparat poate să prindă în kilometri învârtirile unui dansator sau ale unei dansatoare. S'a constatat cu această măsură, că b. o. o damă care a jucat dela 10 ore seara până la 5 dimineaţa, cu mişcarea aceasta ar fi putut face un drum de 40 kilometri.

Gogu, piesă teatrală poporală în 3 acte de Horia Petra-Petrescu, a apărut în editura W. Krafft, Sibiu, broş. 12 Lei. Piesele teatrale pentru diletanţi s'au sporit cu piesa aceasta care vrea să dea câteva clipe de petrecere publicului, şi totodată să dea şi merinde de gândit. Impotriva otrăvitorilor cari vreau să dărâme totul cu «comunismul» — vrea să aducă piesa câteva argumente sănătoase. Mai arată, în faţa celui care îşi bate joc de toate, pe unul care crede în Dumnezeu şi a fost pe la locurile sfinte. Piesa e scrisă aşa ca să poată fi cetită şi în şezătorile noastre şi în casele culturale sau naţionale. «Asociaţiunea» din Sibiu a recomandat o pentru repertoriul teatrului. Cine vrea să dea poporului o piesă potrivită şi să ajute ca gânduri bune pentru toţi să prindă rădăcină, — cumpără, joacă şi face propagandă la teatru şi la şezători literare pentru «Gogu».

Act de mulţămire. In numele obştei române din Cunţa vin pe această cale a aduce cele mai simţite mulţămiri bravei «Tinerimi uni-

versitare, cercul regional Sebeș», pentru darul prețios ce l-a adus comunei noastre a doua zi de Crăciun: O bibliotecă constătătoare din 200 volume, care sub numirea «Biblioteca poporală George Lazar din Cunța» ni-au dăruit-o harnicii studenți universitari. Din statutele acestei biblioteci se evidențiază clar dragostea fierbinte de care e pătrunsă tinerimea studioasă dela școalele noastre înalte față de țăranul român. In două rânduri, odată în August 1922, ear a doua oară acum la Crăciun, dat ni-a fost să primim pe acești pioniri ai culturii în mijlocul poporului setos după sfaturi și învățătură. «Se vă mai aducă Dumnezeu pe la noi, cinstiților domni», se auzia din gura bătrânilor satului, «că prea ni-ați vorbit la inimă». La anul cu bine, ca să vă putem aduce și arăta mulțumirile care le așteptați prin citirea cărților și sporirea bibliotecii ce ați înființat. Primească bunul prieten, Dr. Seb. Stanca, ases. cons. în Cluj, ca donatorul celor 50 volume din această bibliotecă, precum și toți ceialalți donatori, mulțămirile noastre cele mai calde. In numele poporului din Cunța: *Pr. Ștefan Morariu.*

Poșta redacției

Cugetare necinstită dovedește cel ce denaturează intenționat în «Sămănătorul» lucrurile vorbind de frumosul congres catihetic al preoțimii noastre. Este absurd a vorbi despre punerea «lanțurilor la mâni și la picioare» cu prilejul discuțiilor din congresul Asociației clerului nostru. Manifestările au fost și vor fi *libere*, cum se cuvin ori cărui om și preot care se respectă. Dar omul care și-a pierdut de mult rostul vieții, după ce a aruncat cu noroi în biserică și în așezămintele ei, nu-și poate găsi liniștea sufletească. Vom arăta ocazional în ce hal se găsește.

Abonament Nr. 562. Să vă adresați Fabricei de clopote Schieb et Comp., Sibiu.

Nr. 4147/1922 (9) 1—3

Concurs

Prin ordinul ministerial Nr. 31239 s'a sistemizat **un post de profesor de religie ortodox la școalele din Aiud.** Prin aceasta se publică deci concurs la acest post cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Concurenții vor avea să dovedească calificația prescrisă pentru acest post.

Cel numit va avea să-și ocupe imediat postul. Retribuțiile sânt cele stabilite în normativul de salarizare a profesorilor secundari. Concursele provăzute cu documentele corăspunzătoare se vor adresa Consistorului ortodox din Cluj.

Cluj, la 1 Decemvrie 1922.

Consistorul Eparhial ortodox român:

Nicolae Ivan,
episcop.

Nr. 473—1922 (8) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a **Bulzeștii-de sus,** protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții cu observarea dispozițiunilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 10 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului.

Pompiliu Piso,
protopop.

Nr. 44/1923 (7) 2—2

Concurs

Pentru întregirea postului de *secretar consistorial* pe lângă Consistorul ortodox român din Cluj se publică concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Reflectanții își vor înainta cererile însoțite de documentele școlare, de serviciu și moralitate, la adresa Consistorului Eparhial în Cluj, Str. I. Maniu 31.

Retribuțiile lunare împreunate cu acest post sânt:

1. Salar de bază 2200 Lei lunar;

2. Bani de cvartir și adausele de familie și scumpete, ca funcționarii de stat.

Vor fi preferiți cei cu cvalificare academică și intrați în cler.

Cluj, din ședința plenară a Consistorului Diecezan, ținută în 16 Ianuar 1923.

Consistorul Eparhial ortodox român:

Dr. Vasilie Sava
asesor consistorial.

Nicolae Ivan
Episcop.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.

2. Spre Vinț: 4·05, 18·35.

3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, București: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).

4. Spre Făgăraș: 5·05, 15·51.

5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.

6. Spre Agnita, Sighișoara: 17·45.

7. La Ocna, tren școlar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.

2. Dela Vinț: 10·40, 17·04.

3. Dela Râu-Vadului, Peatra-Olt, București 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.

4. Dela Făgăraș: 8·30, 14·14.

5. Dela Cisnădie: 7, 13·44, 18·20.

6. Dela Sighișoara: 8·50.

7. Dela Ocna tren școlar: 7·30, 14·34.

S. A. Cassa de Economie „Agrar" din Târgu-Mureș caută

practicanți sau funcționari

Sânt preferiți acei, cari posed și **limba maghiară sau germană.** (10) 1—3

Catalogul

cărților și imprimatelor (blanchetelor) din editura și depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărți bune și folositoare, grupate în XXV de titli, precum și specificarea de blanchete în afaceri bisericești, școlare și epitropești pentru oficiile protopresbiterale și parohiale, asemenea și pentru direcțiunile liceelor și școalelor primare, a apărut și s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit **portretele MM. LL. regele Ferdinand I și regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu,** și a marelui mecenate **Emanuil Gozsdu,** precum și diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană **și odoare și odăjdii bisericești,** cu prețurile cele mai reduse.

Se publică separat broșurile dela 62 «Biblioteci» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantagios prin rambursare.

Se primesc comande și pentru cărți cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grăbire.

Librăria primește comande și pentru **procurarea de sigile și stampile.**

Prețul catalogului: **2 lei,** ear porto postal **50 bani.**

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Țiglăriei Nr. 18

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane,** precum și **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **mașini de numerotat și cu data zilei** din metal, și orice lucrări ce se țin de branșa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană", Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

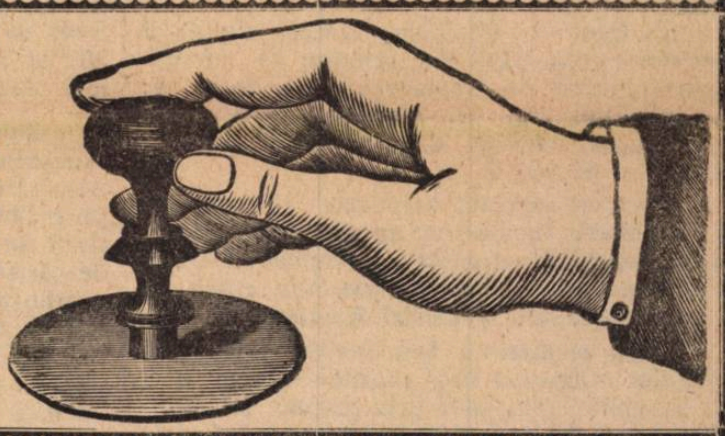

A apărut și se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creștin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul 1923

Cuprinde bogată și interesantă materie, cu numeroase ilustrațiuni.

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Despre *încoronarea* MM. LL. Regele și Regina românilor, — cu cele mai frumoase ilustrații ale Suveranilor, a'e Moștenitorilor de tron și altele; Despre eroul *Iancu,* marele dascăl Gheorghe *Lazar,* Mitropolitul Andrei *Șaguna*; Sfințirea bisericii încoronării la Alba-Iulia; Versuri alese; Despre biserica românească; Cum să ne păstrăm sănătatea; Insemnări economice; Cele mai bune povestiri: *Uriașul; Puricele* și *musca;* Istorioare și snoave cu haz; Poveți, glume, — și altele, și altele.

Pe lângă ilustrațiile amintite mai sus, se găsesc în Calendar chipurile lui: Avram Iancu, Andrei Șaguna, chipul Coroanei de oțel a Regelui, și al Coroanei de aur a Reginei, Suveranii sub baldachin, Regele citind proclamația la Alba-Iulia, Poarta cetății ș. a.

In celelalte părți ale calendarului se află: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni, anunțuri ș. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediții: o ediție cu *Șematismul* bisericii ort. române din arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiu, cu «Evidență» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheți și învățători, — și altă ediție, *fără Șematism.*

Prețul: { **Ediția cu Șematism 15 Lei** / **„ fără „ 10 Lei** } **plus porto postal Lei 4 și sânt a se trimite înainte prin mandat postal.**

Librăriilor pentru desfacere peste 10 exemplare se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 24 Ianuar (6 Februar) 1923 Nr. 9

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Presa și preoțimea

Cuvintele Mântuitorului: «*In lume necazuri veți avea*», s'au adeverit cu prisosință, în vitregile veacuri trecute, la preoțimea română din Ardeal, necazuri îndurate pentru statornicia ei în credința strămbună, care a fost paladiul ființei noastre etnice.

Smeriții preoți sătești, ca și episcopii lor, au îndurat cu nepilduită tărie urgia asupritorilor, cari nu se mulțumiau a-i tratà la fel cu credincioșii lor iobăgiți, dar îi asupriau și schingiuiau adeseori până la martiriu, pentru iubirea de limbă și lege.

Prin actul de trecere la «unire» al unora s'au făgăduit oarecari îndulciri...

Dar scopul adevărat asupritorii nu l-au putut atinge, decât în o infimă parte; în cursul timpului puțini au părăsit deodată cu «unirea» și naționalitatea, ear cei câștigați cu promisiuni, prea puțin s'au îndulcit de acestea. S'a realizat însă prin această «meteahnă» slăbirea solidarității naționale, ale cărei urmări se resimt și astăzi...

Pe timpul regimului trecut urgia foștilor stăpânitori se îndreptase, mai ales împotriva preoțimii ortodoxe, ca mai primejdioasă pentru scopurile lor, căci stând ea aproape de popor, putea da îndemnuri stăruitoare, povețe la muncă neobosită și la rezistență, întărind nădejdile unui viitor mai omenesc.

Venit-au deci să încătușeze această activitate a preoțimii cu legi despre «congruă», a învățătorimii cu «ajutor de stat» pentru școalele confesionale, legi urmate de celebrele ordonanțe ministeriale, care știau restălmăci așa de iscusit legile ungurești, făgăduind celor «zeloși» premii pentru progresul în «limbă» și «promovarea ideii de stat». In acelaș timp nu încetau prigonirile împotriva celor buni, în special în contra «agitatorilor popi valahi», de sub »tutela» cărora doresc să scoată pe bieții învățători confesionali, statificându-i, ca astfel să introducă o nouă «meteahnă» între conducătorii firești și povățuitorii cei mai de aproape ai românului dela sate.

Intențiile față de urgisitul neam valah se văd și din legile mai recente, — din 1917, — legi care de o parte restrângeau libertățile politice și economice ale neamului, care era trimis să sângereze pe cele mai înverșunate câmpuri de luptă pentru salvarea «națiunii», — pe de alta aduceau legi prin care dotau cu sute de milioane bisericile «religiilor recepte» din trecut; — numai mult cercata biserică ortodoxă era preterată și de astădată, pentru motivul că aceasta nu ar fi dovedit «lipsa de mijloace» la dotarea clerului și personalului ei didactic și la susținerea instituțiilor sale.

Nu este aici locul să stăruim asupra multelor mizerii ce a îndurat, în decursul marelui răsboi pentru întregirea neamului, preoțimea noastră din Ardeal și familiile acesteia...

Sosită vremea mântuirii, — după bucuria delirantă ce a urmat, — poporul ardelean era în drept să vază și pentru preoțimea sa sosit timpul unei drepte sărbători, după suferințele din trecut. Era în drept să ceară locurilor de cădere să i se creeze o situație cel puțin egală cu a preoțimii bisericilor minorităților etnice, favorizate veacuri de-arândul de prigonitorii noștri. Era îndrituită să aștepte sprijinul puternic această preoțime, ca să poată în sfârșit urmà nestânjenită de griji materiale, sublimei chemări de luminătoare a poporului în toate cele duhovnicești, culturale și economice.

Mărturisim, cu durere, că ne aflăm abia la un mic început în aprețierea preoțimii ca factor cultural și moral în organismul statului; din acest motiv mulți, cari n'au mai putut suporta greutățile materiale, au căutat alte cariere, locurile lor au rămas goale, ear poporul fără slujitori ai altarului, lăsat pradă ispitelor întunerecului.

Aceste crâmpeie din trecutul și presentul preoțimii ardelene sânt înfățișate numai pentru constatarea cât de nejustificată e atitudinea unor politiciani ai zilelor noastre și a unor organe de publicitate față de această preoțime, pe care o tratează cum n'ar trebuì tratată.

Inimile iertătoare trec peste o astfel de concepție, — dacă lucrul s'ar mărginì numai la atât.

Ne aflăm însă în fața unor apariții îngrijitoare. O seamă de ziare pentru atingerea scopurilor de partid, manifestează purtare deadreptul dușmănoasă preoțimii, purtare pe care eram obișnuiți să o vedem numai la vechii noștri vrășmași, străini de neam și lege.

Oameni de ai noștri și presa lor, dau atacuri înverșunate «cu vreme și fără vreme» în contra preoțimii ardelene, fără considerație la răul ce-l fac *poporului*, ale cărui interese pretind că le servesc.

La întrunirile politice, la care era adusă țărănimea, am auzit debitându-se învinuiri și injurii, de care se scârbiau și țăranii mai luminați, cari auzeau din gura «domnilor» veniți să le solicite voturile sau să raporteze despre activitatea parlamentară, că «popii sânt piedeca împroprietăririi, căci nu lasă împărțirea averilor bisericilor». Va să zică: Biserica noastră oropsită, care și-a susținut instituțiile din danii, colecte, aruncuri, repartiții, nu e lăsată de preoți să-și împartă averile!

Un cotidian riscă afirmația: «preotul propoveduind muncă, să facă agricultură și el, dar nu politică și afaceri negustorești»...

Chestiunile bisericești se tratează din punctul de vedere al interesului de partid. Când se trimit câțiva preoți ortodoxi în America din partea *bisericii*, organele partidului național scriu să sânt trimiși de guvern, și anume ca să facă politică *de partid* în America...

Când noi osândim ori ce atitudine de-a preoților cari fac politică strâmtă în cadrele unui partid, aceleași organe atacă numai pe cei ce nu fac politica partidului *lor*; dacă însă cutare preot comite greșeli cu voie sau fără voie în favoarea partidului acestuia, este menajat și îmbrățișat. De o parte hulești, de altă parte lauzi *același fel* de făptuire.

Nesfârșit e pomelnicul nesăbuitelor atacuri la adresa preoțimii, pe care unele voci nu se sfiesc a o trimite, cum vedem, la plug, — în vreme ce alte neamuri își trimit clericii la studii academice în străinătate. Cu indignare trebue să constatăm că prin acest fel de luptă se propagă stări anormale și primejdioase în viața poporului.

Cum nu vor cucerì teren sectele religioase și grupările politice cu tendințe de destrămare socială, când preotul, paznicul turmei primejduite de atâți dușmani hrăpăreți, este discreditat chiar de ai săi la toate ocaziile? Vor fi abateri în purtarea unor preoți, dar, să faci responsabilă aproape întreaga tagmă, nu este just, nici cavaleresc, nici în folosul țării.

In locul «combaterilor» s'ar face mai bine cercetând care e cauza că unii preoți fac b. o. negustorie? Vor afla, că spre aceasta i-a împins mizeria în care, cu excepția unui mic procent, se sbate preoțimea.

Prestigiul preoțimii îl știrbesc politicianii prin amăgirea unor preoți de a intra în valurile politicei și dându-le îndatorirea de a prezida alegeri parlamentare.

In această îndatorire s'a găsit apoi nou prilej de atacuri la adresa acelor preoți și la adresa autorităților bisericești. S'a putut citì, în o anumită presă, în mai tot cursul anului 1922, că preoții, ca prezidenți ai secțiilor de votare au violat u

nele, au comis fraude cu voturile alegătorilor în favoarea partidului dela guvern.

Nu putem cerceta ce este adevărat în aceste învinuiri. Fapt dureros este însă că neconstatându-se dovada nevinovăţiei a planat mereu umbra asupra întregii preoţimi reducându-i-se prestigiul. Până aici preotul era considerat de păstoriţii săi ca «părinte»; era înconjurat de stima şi dragostea acestora; — acum, tocmai în urma agitaţiilor presei, este privit cu răceală şi neîncredere. Atmosfera, creată de atacurile ziaristice, a adus cu sine, că nu puţini preoţi au fost chiar siliţi să-şi părăsească parohiile.

In considerare că aceste stări dureroase, create de politica militantă, pot avea urmări fatale pentru viitorul bisericii, s'a pus mai de multe ori întrebarea: care să fie atitudinea preotului în politică?

Sub stăpânirea vitregă maghiară, sarcina preotului în cele politice, — în faţa pericolului naţional, — era întru câtva uşoară, aflându-se întreg poporul în o singură tabără şi apărându-şi cu îndârjire fiinţa etnică, ear păstorii sufleteşti erau în fruntea lui.

In ţara întregită s'au schimbat lucrurile. Ne mai fiind vorbă de o primejdie naţională, alegătorii se grupează în jurul acelor partide politice, care le oferă garanţă mai sigură pentru îmbunătăţirea stărilor materiale şi sociale.

Şi cum, întru asigurarea reuşitei lor, partidele politice nu prea au consideraţie unul faţă de altul, în cursul campaniilor electorale se prezintă cu momeli şi promisiuni, fiecare grupare susţinând despre sine că profesează cele mai alese principii de cârmuire, cu maximul de beneficii, ce rezultă din crezul lor politic pentru fericirea cetăţenilor.

Firește, că nu uită a prezenta partidele contrare ca retrograde, fără destoinicie în ale guvernării, egoiste şcl., însoţind de obicei afirmaţiile acestea cu vorbe violente.

Ca adevărat părinte sufletesc, negreşit preotul nu va sta impasibil faţă de frământările politice ale păstoriţilor săi, va trebuì ca şi sub acest raport să le poarte grija, ca nu cumva aceştia să alunece pe povârnişul care ar putea primejdui fericirea lor vremelnică şi viitorul bisericii. La tot cazul se va ferì preotul de a se face agentul cutărui partid politic, ci va rămânea în orce timp sfătuitorul cuminte al poporenilor săi, cari îşi vor alege singuri partidul ce le convine, şi de cumva i-ar ajunge decepţiile, nu vor putea învinuì pentru aceasta pe duhovnicul lor.

Ca orcare cetăţean, şi preotul îşi va fi având vederile politice, dar aceste vederi nu trebue impuse păstoriţilor săi.

In deosebi: Să nu ne lăsăm târâţi de patimile politicei militante cu nici un preţ.

Să păstrăm rolul avut în trecut de *părinte* care-şi iubeşte fiii sufleteşti, sfătuindu-i cu blândeţe, nesilindu-le voinţa prin impunerea vederilor sale în ale politicei.

Să căutăm a fi corecţi în purtare, model de curăţenie morală sub toate raporturile, muncind înteţit pe alte terene, prielnice pentru progresul enoriaşilor noştri.

Chemarea ne este să creştem creştini buni, oameni morali şi cetăţeni credincioşi patriei. Când prin purtarea noastră nu le vom servì de exemplu, ei vor aluneca pe povârniş, de unde cu greu îi vom mai întoarce.

Să ne desfăşurăm deci energiile pentru refacerea morală a credincioşilor noştri, al căror suflet s'a schimbat mult în acest războiu. Mântuirea dela noi se aşteaptă, pe lângă toate învinuirile ce ni s'au adus.

Să muncim stăruitor întru curăţirea boalelor sociale şi politice, care formează primejdie pentru biserică şi neam. In acest scop, să nu ne fărâmiţăm creditul moral în frământările politicei militante, ca să nu stăm neputincioşi în faţa ravagiilor ce le fac sectarismul şi anarhia.

La muncă pastorală înteţită să pornim, urmând poruncii divine: «Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să preamărească pe Tatăl vostru cel din ceruri», ear în politică: «Fiţi înţelepti ca şerpii şi blânzi ca porumbeii».

Pr. V. M.

Din parlament. In şedinţa senatului, ţinută în 3 l. c., a luat cuvântul P. S. Sa episcopul *Vartolomeu*, şi a cerut guvernului să rezerve terenuri pe seama bisericilor, pentru construirea de case parohiale şi case culturale. Se adresează apoi dlui ministru de interne şi cere să se ordone respectarea repausului duminecal.

Păr protopop *Nic. Borzea*, vorbeşte despre nedreptatea adusă bisericii noastre ortodoxe în chestiunea ajutoarelor din partea statului şi propune ca statul să ia fondurile dela diferitele culte şi să le capitalizeze pentru întreţinerea lor. Cere ajutor pe seama bisericii ortodoxe lipsite de averi.

Episcopul Gherlei, *I. Hossu*, spune, că nici eparhiile greco-catolice n'au averi (Desaprobări din partea senatului), şi preamărind biserica «unită» pentru lupta purtată în interesul culturii şi şcoalei româneşti din Ardeal, protestează în contra atacurilor (?) ce se aduc «uniţilor».

După aceasta senatul trece în secţiuni.

Parlamentul a luat vacanţă până Miercuri în 7 l. c., în considerare că Marţi este sărbătoare naţională: aniversarea unirii principatelor.

Pentru buna civilizaţie

«Patria» scrie:

Din «Neamul Românesc», sub iscălitura unui domn advocat, luăm cunoştinţă că în n-rul dela 12 Ianuarie al ziarului din Bucureşti Albina, dl N. Iorga este numit (ascundeţi-vă feţele, urmaşi ai lui Augustin Bunea!) «mişel şi calomniator». Eleganţa aceasta romană de stil a fost smulsă cu plăcere acestui ziar cu prilejul polemicei din *Unirea* dela Blaj şi dl N. Iorga, în deobşte cunoscută. Deci, pentrucă dl N. Iorga n'a aprobat absenţa clerului superior gr.-cat. din Catedrala ortodoxă dela Alba-Iulia în clipa încoronării, este «mişel».

O astfel de degradare a scrisului, — care, chiar inspirat din oficină străină, tot românesc este, — ne scuteşte de orce comentar. Insă ziarul mai sus pomenit pretinde că vorbeşte în numele preoţimii gr.-cat. din Ardeal şi Bănat. Credem că nu este slujitor al altarului bisericii noastre mai întâi românesti, care să nu respingă cu dispreţ, această tentativă străină de a ne spurca tezaurul culturei. Nu mai trimitem pe aceşti străini la paginile scrise de N. Iorga despre şcoala latinistă şi nici la pretenia sa cu Augustin Bunea. Cine a fost capabil de astfel de epitete pe pământul românesc, însemnează că nu are nici o legătură naţională nici cu trinitatea latinistă şi nici cu urmaşii.

Dar dacă aceasta este civilizaţia pe care nunciatul papal înţelege să o patroneze în România, îi spunem că şi-a greşit adresa şi că nu ne cunoaşte nici istoria şi nici sufletul.

Până aici «Patria». Noi trebue să mai adăugăm, că acest infect focar patistaş, numit «Albina», este susţinut cu bani străini spre a săpa la fundamentul ţării şi legii româneşti. Este ziarul Monseniorului Marmaggi. Intrebăm pe dl

FOIŞOARA

Artă şi literatură în popor

— Dintr'o conferenţă —

La întoarcerea sa din Franţa, dl profesor N. Iorga a fost invitat să ţină o conferenţă în Timişoara.

Dl N. Iorga, care a ţinut în Franţa 12 conferenţe în earna aceasta, s'a oprit şi la Timişoara şi a vorbit unui public numeros despre arta şi literatura ţăranului român.

Când se întoarce din străinătate — spune dl Iorga — un român nu are cuvinte destul de tari ca să critice starea de lucruri dela noi, imediat ce a păşit hotarele ţării. Unii îşi ascut creioanele cum au părăsit Bucureştii şi până în nu ştiu ce Americă, nu ostenesc de a vorbì de rău de ţara lor. Dar nu e nici unul dintre noi care să n'avem partea noastră de rău şi de bine în tot ce există — în naţia şi în ţara noastră. Sânt, însă, şi lucruri bune la noi, căci nu există naţie pe pământ, cât de bătută ar fi ea de Dumnezeu, care să nu stea în fruntea celorlalte cu câteva calităţi măcar. Ţiganii bunăoară, şi tot întrec celelalte popoare prin puterea lor de a fugì în faţa primejdiei, dar şi prin calităţile lor muzicale în care au rămas nebătuţi. Sântem obişnuiţi să vorbim şi azi cum vorbiam şi înainte de războiu, despre «ţărişoara noastră», când situaţia nu mai e aceeaş.

Sântem o ţară destul de mare, cu o populaţie care stă printre cele dintâi în Europa; uitându-ne pe hartă, nu poate exista român căruia să nu-i bată inima când vede că teritorul nostru nu se cuprinde azi decât cel mult încă odată în teritorul Franţei sau al altor ţări mari. Ne trudim apoi să ne facem o gospodărie proprie. Nu vom reuşì, însă, să ne refacem ţara — atunci când alţii nu şi-au muncit valuta şi nu au vărsat nici atâta sânge pentru isbânda finală, şi totuşi, sânt azi victorioşi şi economiceşte, şi financiar — nu vom reuşì să ne refacem dacă nu vom căuta să punem mai puţin pe noi şi să dăm mai mult din noi, adecă să nu mai facem lux, ci să producem ca s'avem ce exporta.

Când se vorbeşte de ţara noastră, unii exagerează ori în bine, ori în rău. Când cutreeri însă alte ţări, îţi dai seamă că noi avem *o ţărănime.* Ţărănimea e comoara ascunsă care înoeşte mereu elementele putrezite, obosite, îmbătrânite dela oraşe. Şi ţăranul nostru are darul de a păstra în forma casei sale, a interiorului său, a podoabelor de pe sine şi din casa sa, în vasele sale, în lingurile şi oalele sale, comori întregi de artă. Am văzut că în casa profesorului de arte Faussilon care predă şi la universitatea din Cluj, nu lipseşte nici un fel de ceramică din această industrie românească, şi a nici unui popor nu e mai bine reprezentată ca a noastră, ear despre covoarele basarabene, că nu există asociaţie de colori mai discrete. Olăria românească are o vitrină întreagă la muzeul din Lyon, de asemenea şi o vitrină de ţesături.

In comparaţie cu industriile similare italiene, franceze, germane, se vede că pretutindeni ţăranul munceşte, dar nici unul nu posedă o artă atât de deosebită ca ţăranul român. Ne străduim prin toate mijloacele să prostim pe ţărani prin ziare, prin parlament, — dar ei tot deştept rămâne. Cu ajutorul unuia din cei mai mari librari bănăţeni din Paris, Orşoveanul Gamber, stabilit acolo de 30 de ani, voi scoate o carte în care să arăt că între toate popoarele din Carpaţi şi Balcani, la noi se găsesc urmele celei mai vechi arte tracice, artă care a influenţat mult asupra artei greceşti, şi că arta aceasta a fost foarte bine păstrată şi desvoltată de ţăranul nostru.

Poezia populară, de asemenea, a fost mai bine cultivată şi pastrată la noi decât la alte popoare. Aşa, pe când la noi în secolul trecut, un Constantin Cantacuzino Stolnicul scotea o broşură netrecută în seamă cu poezii populare româneşti, în Apus scriitorii se inspirau dela Iupiter, Minerva, Diana. De aceea noi am avut în totdeauna o literatură vie, pe când celelalte popoare numai din când în când.

La noi ţăranul înţelege pe un cronicar ca şi pe Eminescu, pentru că aceştia au scris în limba pe care o înţelege el, pe când nu la toate popoarele s'a întâmplat aşa.

La Lyon publicul e foarte rece, dar când i-am recitat câteva versuri din «Turturica», acest public s'a înduioşat şi a aplaudat. S'au luptat şi la noi câţiva poeţi să ciripească simbolist, dar nevorbind în limba poporului, acesta nu-l înţelege şi poeţii, tot obosind ca să fie înţeleşi şi

ministru al Cultelor, până când va tolera această muncă subversivă în propria noastră ţară? Nu găseşte potrivit momentul de a urma exemplul Olandei şi al Mexicului?

In jurul Enciclicei papale

In lumină franceză:

Le Temps scrie:

Enciclica reprezintă pacea actuală a Europei *ca o pace artificială stabilită pe hârtie.* Enciclica dă să se înţeleagă că nedreptăţile acestei păci au augmentat, şi aproape au legitimat rancunele şi dorinţele de răsbunare.

Noi nu putem admite ca să se considere pacea actuală ca o simplă bucată de hârtie. Această pace a dat pe Alsacieni şi pe Loreni înapoi Franţei, patriei lor, pe care ei n'au uitat-o nici odată. Ea a redat Belgiei independenţa. Ea a asigurat existenţa şi mărirea imperiului britanic. Ea a realizat unitatea naţională a Italiei, a Poloniei, a României şi a Iugoslaviei. Ea a eliberat pe Cehoslovaci. Ea a promis despăgubirile datorite nenorocitilor belgieni, francezi şi italieni, spre a nu cita decât pe aceştia. Dacă lumea găseşte imperfecţiuni în această pace, cum se uită un lucru, că perfecţiunea nu-i dată omului, chiar când el se străduieşte să realizeze adevărurile cele mai înalte?

In lumină germană:

Katolische Kirchenzeitung din Salzburg scrie:

Intreaga presă (adecă cea germană. Nota Red.). a salutat cu însufleţire această scrisoare a Papei, dovadă, că conţinutul nu este de toate zilele, şi că ideile, cari o străbat dela un capăt la altul s'au impus prin puterea şi actualitatea lor... Se iveşte deci ca un caz de conştiinţă gândul, că oare îngroparea acestui puternic cuvânt papal în cutare circular arhieresc, ori în o revistă pentru preoţime, nu poate fi oare socotit din punctul de vedere al educaţiei credincioşilor noştri în adevăratul spirit bisericesc, ca un lucrum cessanns... Deschideţi deci drum cât mai larg noului cuvânt al urmaşului sf. Petru.

«Unirea» după ce publică pe pagina primă citatul ziarului german «Katolische Kirchenzeitung», fără a aminti cu nici un cuvânt impresia rea ce a făcut-o enciclica papei la aliaţi, continuă: «Aşa scrie o revistă apuseană unde preoţimea întreagă cunoaşte ad litteram enciclica Papei, şi unde simţul adevărat bisericesc este neasemănat mai pronunţat decât în părţile noastre. Şi atunci ce să spunem noi, cari n'am ajuns să avem încă în traducere completă *această capodoperă a şefului creştinătăţii?!*»

Noi am spus de mult, că papistaşii noştri tânjesc după regnum marianum — căci altfel ar fi neexplicabil să se laude şi preamărească un act, fie chiar şi al papei, care vorbeşte despre pacea prin care ni s'a îndeplinit visul nostru de veacuri, de a fi incorporaţi şi uniţi pe vecie cu regatul român, ca despre o pace artificială stabilită pe hârtie.

Am spus-o şi cu altă ocaziune şi repetăm de nou, că papei nu-i pasă de interesele noastre naţionale (dovadă între altele înfiinţarea diecezei gr.-cat. *maghiare* de Hajdu-Dorog în inima diecezei gr.-cat. *române* a Oradei şi actuala enciclică). *Politica scaunului papal e în flagrantă contrazicere cu interesele mari ale neamului românesc.* Celce se leagă de pulpana papei şi atunci, când ne loveşte în cele mai sfinte interese *româneşti,* — nu poate fi considerat de bun român.

Acesta este răspunsul nostru la laudele cele mari ale Unirii, numind enciclica papei capodoperă.

Ear la atributul cu care-l gratifică de «şef al creştinătăţii» n'avem decât s'o compătimim.

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută a rostit părintele Ioan Popa, profesor la şcoala superioară comercială de aici, în biserica noastră catedrală o frumoasă predică.

Mare serbare în Sibiu. Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român învită la *Şezătoarea Culturală* organizată de *Centrala Caselor Naţionale* din Bucureşti, Duminecă, în 11 Februar 1923, la ora 4 jum. p. m. precis, în teatrul orăşenesc din Sibiu, precum şi la *Serata dansantă,* aranjată de «Reuniunea femeilor române» din Sibiu, în onoarea oaspeţilor, în aceeaşi zi, la ora 9 seara, în sala «Urania». Costumul naţional preferit. Biletele se vând la Librăria «Foaia Poporului», strada Mitropoliei Nr. 12, şi seara la cassă. — Preţurile de întrare: La şezătoarea culturală a Caselor naţionale: Lojă rang I. Lei 120; Lojă rang II. Lei 80; Lojă parter Lei 100; Loc rezervat Lei 30; Stal I. Lei 20; Stal II. Lei 10; Balcon I. Lei 30; Balcon II. Lei 20; Balcon III. Lei 10; Galerie numerotată Lei 5; Galerie nenumerotată Lei 2; Loc de stat Lei 2. — La Serata dansantă: de persoană Lei 20; Loja Lei 100.

Programul primirii centralei Caselor din Bucureşti: *Sâmbătă,* în 10 Februar 1923, ora 4 jum. d. m., primirea oaspeţilor în gară, de către comitetul central, autorităţi, reuniunea de muzică şi membrii «Asociaţiunii». *Duminecă,* în 11 Februar ora 9 a. m., serviciu divin în catedrală; ora 11 a. m. vizitarea Muzeului Asociaţiunii etc.; ora 1 d. m. banchet. — Doamnele şi domnii membri cari doresc a lua parte la banchet sânt rugaţi a se anunţa la biroul «Asociaţiunii» până Vineri în 9 Februar c.; — ora 4 jum. d. a. Şezătoarea culturală a Centralei Caselor Naţionale; ora 9 seara serată dansantă. — *Luni,* în 12 Februar ora 10 a. m. vizitarea celorlalte muzee din Sibiu; ora 1 jum. p. m. plecarea oaspeţilor.

Un studiu de valoare. *Papism şi ortodoxism în Ardeal sau Porfiră şi cunună de spini, este titlul unui studiu acum apărut, scris de «Un om al bisericii». Cartea cuprinde informaţiuni de cel mai mare interes. Preţul 12 lei. Vom reveni.*

Numire. Dl Profesor N. Iorga a fost numit doctor «honoris causa» al universităţii din Lyon.

Inchiderea cursurilor la universitatea din Bucureşti a hotărât o senatul universitar în urma exceselor studenţeşti. Facultăţile rămân închise cu începere din 3 Februar până la sfârşitul anului şcolar.

Hotărâre înţeleaptă. Consiliul de miniştri ai Italiei a autorizat pe ministrul de interne să ia măsuri cât de aspre pentru a *reprima jocurile de noroc* în toată Italia. Guvernul fascist renunţă mai bucuros la venite sigure pentru stat decât să contribue la demoralizarea cetăţenilor.

Două sute de ani se împlinesc în August 1923 dela moartea marelui istoric şi filosof *Dimitrie Cantemir,* domnitorul Moldovei. Indemn binevenit, pentru comemorarea şi popularizarea lui, face dl Radu Dragnea în ziarul Patria (Nr. 19). «Cantemir, zice dl Dragnea, ne va aduce aminte, prin elementele care au conlucrat la formarea personalităţii sale, de creştinătatea răsăriteană, al cărei servitor conştient, cu filosofii în mână, a fost el. Căci într'o ţară al cărei defect cultural fundamental pare a fi că elementul laic este indiferent în materie religioasă, ear elementul eclesiastic indiferent sau pasiv în materie culturală laică, Dimitrie Cantemir prezintă conjoncţiunea şi fuzionarea celor două elemente, ca o sinteză creatoare de valuri culturale». Ori cât de mult am privi la civilizaţizaţia apusului, n'avem de renegat, ci tot mai mult de cultivat şi de adaptat la prezent trecutul nostru cultural. Cantemir este o podoabă românească a orientului.

Dreptatea! Primim următoarele: Onorată redacţie, — Ca o întărire a celor spuse de Dv. în Nr. 5 al Telegrafului Român în articolul: «Cerem dreptate» vă servesc cu următoarele date: Şi în comuna noastră Zlatna sânt patronate bisericile catolice, având dela stat toate reparaţiunile în mod gratuit, apoi preoţii cvartire şi dotaţie separată. Cvartir a câştigat şi preotul ortodox după mare trudă şi înalte intervenţii, dar numai pe timp provizor. Ce este însă de neînţeles e că preotul romano-catolic Iosif Rak care pentru batjocorirea statului român a fost condamnat şi întemniţat, primeşte dela stat chiar în zilele acestea tot gratuit 51 stânjini de lemne de foc, în timp ce preoţii români abia au putut primi o reducere de 30% la cumpărarea lemnelor. *G. P.*

Numărul străinilor naturalizaţi în America. Statistica publicată pe cele zece luni dela începutul anului trecut arată că în America s'au naturalizat, peste tot 124 265. Cei mai mulţi naturalizaţi sânt italieni, 21.594 (17·43%); din România 1·12% (1391).

Testamentul Regelui Petru dispune ca averea mobilă în valoare de 10 mil. dinari să revină Regelui Alexandru, banii gata şi hârtiile de preţ se împărţesc egal între fiii Alexandru, George şi fiica Ielena.

Camera a început discuţia în secţii a proiectului de constituţie. Discuţia la articole merge fără greutăţi, şi aşa proiectul va trece curând prin secţii. In câteva zile acest proect de lege fundamentală va fi adus în desbaterile publice.

† Irina Herman născ. **Pop,** soţia parohului nostru din Rogoz, Ioan Herman, după scurte şi grele suferinţe şi după împărtăşirea ei cu sfintele taine a adormit în Domnul în 15/28 Ianuar 1923 la ora 12 noaptea în anul 65 al vieţii şi 49 al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre veşnică odihnă în cimiterul bisericii din Rogoz, la 1 Februar n. (19 Ianuarie v). 1923. In veci pomenirea ei.

Şezători literare. Un grup alcătuit din cei mai de seamă scriitori români, a hotărât să ţină în Ardeal un ciclu de şezători literare în cursul lunei Februar şi Martie, în oraşele: Cluj, Oradea-Mare, Satul-Mare, Aiud, Alba-Iulia, Deva, Arad, Timişoara, Lugoş, Caransebeş, Sibiu, Sighişoara şi Braşov.

Şcoala Bănăţeană, revistă pedagogică, organul Asociaţiei învăţătorilor din Caraş-Severin, a apărut Nr. 1—2 din 1923 cu bune articole scrise de: Ştefan Velovan, P. Jumanca, I. Mărilă, Ios. Olariu, G. B. ş. a. Abonamentul: 100 lei pe an. Red. şi adm.: în Caransebeş.

Calendarul Bunului Creştin (sau Calendarul arhidiecezan) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată ţara. Doritorii de a l avea, să l ceară dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.

neavând ecou, au trebuit să se inspire tot de la poezia populară.

Tot la Paris am găsit o româncă Elena Donici, care de mult se îndeletniceşte să traducă în franţuzeşte poezii populare basarabene din nişte scripte de ale unui părinte al său.

Toate acestea, arta noastră, poezia noastră populară, le face ţăranul nostru. —

Dl Iorga termină conferinţa pomenind despre rolul burgheziei în rosturile unui popor, rol care nu e nici pe departe aşa cum îl descriu anumite partide politice. Burghez e acela care a reuşit ca în cursul mai multor generaţii să-şi croiască un suflet aparte la oraş, de un conservatism infinit de preţios în desvoltarea vieţii unui popor.

Pe burghezie se sprijină economia lumii şi cultura umanităţii. Şi ea e mereu primenită de ţărănime.

Despre publicul românesc, dl Iorga a spus că e superior în multe privinţe publicului din străinătate, fiind dornic să se cultive în primul rând. Pentru aceasta, ar fi bine ca azi când cărţile sânt aşa de scumpe, pentru ca cultura să nu facă un pas înapoi: fiecare liceu să se transforme în universitate populară macar odată pe săptămână, pentru a se răspândi prin viu grai frumuseţile literaturii, artei, ştiinţei.

Earnă grozavă

In legătură cu gerul ce s'a pus acum, am aflat prin cărţile vechi, că cea mai grozavă iarnă de care se pomeneşte, a fost cea din anul 1709.

Gerul începuse cu luna Ianuar. In câteva zile au îngheţat până în fund toate râurile şi lacurile, de puteai trece peste ele cu carul încărcat. Peste noapte oamenii nu puteau dormi de fel, deşi casele erau mereu încălzite. Mulţi călători, găsiţi de gerul năpraznic pe drumuri, pieriră de frig.

Nici animalele n'au fost cruţate. Păsările şi insectele s'au prăpădit aproape toate. Vite încă au pierit multe.

Arborii înghetară până la măduvă. Noaptea se auzeau pocnete ca de împuşcături. Dimineaţa aflau oamenii, că în urma gerului mare stejarii, nucii şi alţi arbori plesniseră până în rădăcini şi că pietri de mărime mare fuseseră sfărâmate în bucăţi.

Pe la capătul lunii veni primul dezgheţ. Dar acesta făcu rele şi mai mari. Pentrucă frigul ear se întoarse şi apa neavând timpul de a se scurge în pământ, îngheţul care a venit tăiă toate rădăcinile grâului şi nimici plantele şi arborii.

Pânea de prin cămară se întărea de îngheţ într'atât, încât trebuia s'o taie oamenii cu toporul.

U. P.

Ideile socialiste se respândesc în unele pături sociale mai ales din motivul, că mulți nu înțeleg lămurit ținta unde bate socialismul extrem. A apărut acum o broșură, cu titlul Socialism și proprietate, scrisă de Lazăr Popescu. In această broșură se expune limpede și sistematic chestiunea socialistă. Despre statul socialist se spun următoarele: «Statul socialist nu numai că n'ar putea suprima inegalitățile sociale, dar ar crea altele mult mai aspre, de cât cele actuale. S'ar creia tirania inegalității între șefii atotputernici și între muncitorii sclavi... Omenirea, închisă în temnița socialistă, va fi cu siguranță lipsită de orce libertate și egalitate. Toți marii profeți ai socialismului susțin că munca va fi forțată sub direcția și controlul unei armate de funcționari, și fiecare om nu va avea dreptul la viață, de cât în proporția muncii efectuate. Muncitorul nu și va mai putea alege patronul după libera lui voință, căci statul va fi singurul patron. Aceasta nu este altceva, decât munca silnică aplicată întregii omeniri».

Număr redus. In Ungaria s'a votat legea pentru introducerea așa numitului «*numerus clausus*» la universități, în scopul de a mărgini numărul evreilor cari voesc să se înscrie la facultățile universitare. In ședința din 27 Ianuar 1923 a adunării naționale din Budapesta, deputatul Paul Sándor a spus că legea aceasta compromite creditul Ungariei în străinătate și cere modificarea ei. Ministrul instrucțiunii, Klebesberg, răspunde imediat într'o lungă vorbire, unde motivează păstrarea și pe mai departe a legii despre «numerus clausus», care — declară ministrul — este interes de existență pentru maghiari. S'au dat pentru susținerea legii 85 de voturi, contra ei abea 38. Evreii, alintați pe vremuri de unguri, astăzi și-au pierdut simpatiile chiar și la Budapesta.

Interzis. Poliția din Budapesta a interzis afișarea în vitrine a portretelor răposatului fost rege Carol Habsburg și exreginei Zita. Interzicerea este motivată de faptul (cam greu de crezut) că atât în Pești, cât și în provincie fotografiile foștilor suverani atrag în fața vitrinelor masse de oameni, care împedecă circulația...

Nou veterinar așezat în Sibiu. Veterinarul Mihail *Horedt*, care a servit mulți ani la miliție, în ultimii ani în armata noastră, fiind în diferite rânduri lăudat de superiorii săi trecând la penzie, își oferă serviciile sale marelui public și în special agricultorilor noștri din Sibiu și jur. Locuește în strada Poarta Ocnei Nr. 2.

Teatrul din Sibiu, sub direcția dlui W. Popp, va reprezenta în 7 Februar tragedia *Faust*, de Goethe. In rolul Margaretei va juca artista Eva Fiebig, ear în rolul lui Mefisto dl Nelson ca beneficiant. Inceputul la ora 7 seara.

Act de mulțămire. Credincioșii ortodocși români din *Cuciulata*, județul Făgăraș, având în vedere cuvintele sfintei noastre biserici «Fericiți ceice iubesc podoaba casei Tale», și în considerare, că biserica veche în urma unui cutremur de pământ este dărăpănată, au hotărât să edifice o biserică nouă. Comuna bisericească, din puterile sale, nefiind în stare a ajunge acest scop, prin concursul parohului Dr. Bucur Buzdugan, al învățătorului George Niciu și al lui Valentin Bozin au întreprins o colectă pentru edificarea bisericii, cu următorul rezultat: La colecta parohului Dr. Bucur Buzdugan și a învățătorului George Niciu au contribuit următorii: Senatorul Târmavei mari, Ignatie Mircea 2000 Lei. Dumitru Tănase și Susana Dumitru 2000 Lei, General Traian Moșoiu ministrul comunicațiilor 100 Lei, deputatul Al. Iteanu 100 Lei, Mihail Boloman și Maria 1000 Lei, Albert Iosif 20 Lei, Oteleanu 20 Lei, Andrei si Rozina Andrei 100 Lei, Maria Procopie Iovu 100 Lei, Simion Strâmbu 100 Lei, Ioan Cozma Clem 20 Lei, Victor Gligor Puița 20 Lei, Nicolae Iovu și Paraschiva 200 Lei, Pal Leon și Elena 100 Lei, Victoria Aron Dofin 20 Lei, Maria G. Stroie 20 Lei, N. Mircea proprietar și hitelier 100 Lei. Total 6020 Lei. — La colecta învățătorului George Niciu au contribuit următorii: George Zârnovean 20 Lei, Ana Borzea, soție de protopop 30 Lei, Ilie Chima 10 Lei, George Niciu, păpucar 100 Lei, George Costea 50 Lei, Banca «Furnica» din Făgăraș 100 Lei, «Banca comercială și industrială» din Făgăraș 100 Lei, Romul Tăflan 20 Lei, Leopold Thierfeld 20 Lei, Henrich Schul 20 Lei, Costi Toma 100 Lei,, Iaros 20 Lei, Henrich Gonda 10 Lei, Grigore Cazan 20 Lei, George B. 10 Lei, D. Francu 10 Lei, Stinghe 5 Lei, George Tăflan 2 Lei, Vasile Ștefănescu 2 Lei, N. N. 2 Lei, N. N. 20 Lei, Hațiegan 10 Lei, Nicolae Steavu 10 Lei, Ioan Cornea Cohalm 15 Lei, R. Iacobi și Lahni 20 Lei, Banca «Economia» Cohalm 80 Lei, Ion Barbatei 10 Lei, Borcoman 10 Lei, Mozes Iacob 29 Lei. Total 846 Lei. — La colecta lui Valentin Bozin a contribuit următorii: I. G. Eremie 10 Lei, Gheorghe Moșoiu 10 Lei, Dumitru Popp 10 Lei, Berbeca 1 Leu, Maria I. Ciurcu 15 Lei, A. M. 5 Lei, N. Oltean 5 Lei, Orghidan 10 Lei, N. N. 5 Lei N. N. 5 Lei, M. B. 5 Lei, Banca «Albina» Brașov 20 Lei, N. N. 5 Lei, B. G. T. R. 20 Lei, C. P. 5 Lei, O. O. Bel 5 Lei, Enea C. 6 Lei, N. N. 1 Lei, B. N. 5 Lei, N. N. 1 Lei, K. D. 5 Lei, Fleischer 5 Lei, N. N. 5 Lei, N. N. 1 Leu. Total 165 Lei. — In urma apelului parohului Dr. Bucur Buzdugan, au donat pentru edificarea bisericii următorii: Ministerul Comunicațiilor 2000 Lei, Banca «Cetatea» Brașov 2000 Lei. Total 4000 Lei. — Au mai contribuit pentru edificarea bisericii: Inginerul Ion Ionică deputatul circumscripției Zârnești 1000 Lei, Banca «Cetatea» Cohalm 500 Lei, Nistor Bălteanu și Elena 500 Lei, Maria Iacob Avram 100 Lei, Rozalia Nistor Boer 100 Lei, Paraschiva Nicolae Strâmbu 50 Lei, Prima societate ard. de asigurare Brașov 50 Lei, George Niciu înv. 25 Lei, Ana Dobrin înv. 20 Lei, Nicolae Clem 20 Lei, Nicolae Creițar 20 Lei, Ilie Răbocea 20 Lei, George Zaharie Ghindea 20 Lei, Ana Dobrin înv. 10 Lei, George D. Cantor ep. 10 Lei, Eugenia Rădulescu 10 Lei, Rozalia G. Niciu soție de înv. 10 Lei, David D. Dragoș 5 Lei, Nicolae M. Blebea 5 Lei, Nicolae Brânzea 5 Lei, Maria Iacob Avram 5 Lei, George N. Niciu 5 Lei, George A. Blebea 5 Lei, George St. Morar 5 Lei George Dămian 5 Lei, George D. Ghișoi 5 Lei, Elena Nicodin Cantor 5 Lei, Constantin Cantor 5 Lei, Elena Cost. Cantor 5 Lei, Victor Anghelache 5 Lei, Simion Ghes 5 Lei, Nicolae S. Dămian 5 Lei, Iosif Stroe 5 Lei, Paraschiva G. Chiția 5 Lei, Elena Fătu 5 Lei, Ilie Boer 5 Lei, Maria G. Schiopu 5 Lei, Paraschiva I. Mihală 5 Lei. Total 2570 Lei. — Șeful administrator al domeniilor din Făgăraș a cedat bisericii edificiul nr. top. 3,4 din protocolul funduar nr. 1 al comunei Cuciulata. — In numele comitetului și sinodului parohial ortodox român din Cuciulata, îmi iau voie a exprima și pe această cale adânc simțita noastră mulțămire donatorilor și colectanților. Pr. *Dr. Bucur Buzdugan.*

Nr. 4521/1922 (13) 1—1

Convocare

In sensul decisiunei luate în ședința plenară a Consistorului ortodox român din Cluj dela 16 Ianuar 1922 Nr. 4521 și în conformitate cu dispozițiile referitoare ale Statutului organic și ale «Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter» — convoc *sinodul protopopesc electoral al tractului Huedin* pe ziua de *Marți 7/20 Februar 1923* în capela din edificiul școalei civile de băeți la ora 9 dimineața.

Totodată convoc și comitetul protopopesc pe ziua de *Luni 6/19 Februar* la ora 4 p. m. în același loc, pentru stabilirea listei de candidare.

Cluj, 18/31 Ianuar 1923.

Dr. Ioan Lupaș,
comisar consistorial.

Nr. 4147/1922 (9) 2—3

Concurs

Prin ordinul ministerial Nr. 31239 s'a sistemizat **un post de profesor de religie ortodox la școalele din Arad.** Prin aceasta se publică deci concurs la acest post cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Concurenții vor avea să dovedească calificația prescrisă pentru acest post.

Cel numit va avea să-și ocupe imediat postul. Retribuțiile sânt cele stabilite în normativul de salarizare a profesorilor secundari. Concursele provăzute cu documentele corăspunzătoare se vor adresa Consistorului ortodox din Cluj.

Cluj, la 1 Decemvrie 1922.

Consistorul Eparhial ortodox român:

Nicolae Ivan,
episcop.

Nr. 473—1922 (8) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a **Bulzești-de sus**, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții cu observarea dispozițiunilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 10 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului.

Pompiliu Piso,
protopop.

Agricultori!

Vă aduc la cunoștință că am început

practică medico-veterinară

în Sibiu, str. Rosenfeld Nr. 2 (Poarta Ocnii)

Bazat pe experiențele mele de mulți ani, ca veterinar militar și fost institutor special la mai multe școale speciale de potcovit, sânt în stare a corespunde tuturor cerințelor în specialitatea mea.

Dau sfat special la cumpărarea și vânzarea de cai. Mă duc și la țară.

Mihail Horedt,
medic veterinar practic

S. A. Cassa de Economie „Agrar" din **Târgu-Mureș** caută

practicanți sau funcționari

Sânt preferiți acei, cari posed și **limba maghiară sau germană.** (10) 2—3

A apărut

Calendarul Bunului Creștin pe anul 1923

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, și în alte librării. — La cererile prin MANDAT POȘTAL se va adăuga 4 Lei pentru porto și recomandat.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,
profesor universitar și membru al Acad. române

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul LXXI Sibiu, 27 Ianuar (9 Februar) 1923 Nr. 10

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Propaganda unită nu contenește

Conform datoriei mele de cronicar, arătasem acum e anul în Telegraful Român (Nrii 6 și 11), că anumiți exponenți ai confesiunii gr.-catolice din părțile apusene ale Țării zburdă de zel papistășesc pentru a lăți, între credincioșii Bisericii ortodoxe, sciziunea sufletului românesc în numele intereselor străinismului.

Demascasem atunci proselitismul fără de rușine, ce l începuse preotul gr. cat. G. Voștinariu din Galșa și alte daraveri, mai puțin îndrăznețe, ale altor doi inși: directorul școalei de comerț al statului Dr. V. Suciu din Lipova și profesorul Al. Frugina dela liceul de stat din Arad. Ear adorabila «Albină», ziar mai mult «catolic» decât românesc, dela București, ne-a certat aspru, că am fi spus neadevăruri.

N'am replicat, atunci, «Albinei», văzând cum bate câmpii, pervertind lucrurile și dându-le, prin câte-o sdravănă exagerare, altă înfățișare. De pildă, când contestă existența unei acțiuni proselitiste unită, adauge că, dacă ar exista în părțile de apus ale țării o acțiune catolică română, «ar trebui salutată ca o *acțiune de asigurare a românismului în acele ținuturi*». Subînțierea e a înseși «Albinei». V. Nr. din 2 Martie 1922 E vechea poveste, ce ni se repetează veșnic despre catolicismul salvator al românismului.

Mulțumim de el. Îl cunoscurăm mai ales dela încoronare!

Astăzi sântem în situația de a da noui probe despre neastâmpărul «catolic», ce devine tot mai îndrăsneț, în aceste părți.

Să luăm cazurile, pe rând.

I. La Lipova

Spunea «*Albina*», pentru a justifica năzuințele de înființarea unei parohii gr.-cat. acolo, că în Lipova, încă înainte de războiu, erau în acel oraș peste 100 uniți. Ear după războiu, sub regimul românesc, numărul gr.-catolicilor a crescut mult. Între uniții de acolo ar fi «profesori, advocați și alt fel de intelectuali, cu cari s'ar făli biserica neunită...».

Ei, bine! După statistica regnicolară ungurească dela 1910, care a fost favorabilă gr. catolicilor. erau în Lipova d'abia 67 uniți, ear în Radna numai 17 uniți. Albina ar fi să dovedească acum: isvorul până la «peste 100 uniți», cari să fi fost numai în Lipova.

Profesori, avocați și alt fel de intelectuali? Cine sânt aceia și câți? Altă întrebare pentru Albina, deoarece de acest soiu de cetățeni știm acolo numai pe doi inși: directorul școalei de comerț al statului, dl Dr. V. Suciu, strămutat — *de ce, oare?* — la Arad, și frate-său, advocatul Suciu dela Radna. De-or mai fi câțiva alții, de să-i numeri pe degete, tot n'or fi dând contingentul pentru a înființa acolo o — parohie gr.-catolică! Și dacă totuși da, nu pe punga statului român.

Să răspundă Albina, cu cifre și date pozitive, nu cu subterfugii și neadevăruri!

Dar, după cum auzim, mai nou, la Lipova se plănuește și înființarea *unui liceu gr.-catolic!* Pentru cine, cu ale cui mijloace? Nu sânt de ajuns celelalte licee românești de stat din imediata apropiere de Lipova: la Arad, Timișoara, Lugoj și altul mai nou, deschis la Ineu?

De ce tocmai liceu *gr.-catolic*, într'o provincie cu un surplus de școli secundare și unde gr.-catolicii nu dau nici cinci procente din populația ținutului?!

Svonul acesta se menține serios. Pentru asta aleargă dl director al școalei de stat pentru comerț Dr. V. Suciu tot mereu, dela Arad la Lipova și-și ține funcția de președinte al sfatului școlar din Lipova?

Domnul acesta, care și-a luat aerul, cum auzim, să reglementeze pe Ven. Consistor din Arad cu o ordonanță de a Consiliului locotenențial ungar dela începutul veacului trecut către episcopatul r.-catolic, ar fi bine să fie trimis și mai departe, între coreligionarii săi, ca să nu mai supere pe nimeni cu insolențele sale confesionaliste, ci să facă propagandă națională colo la Gherla, de unde-și are originea, și mai spre nord, unde, între coreligionarii săi, este mai multă nevoie de apostolia sa culturală, decât între noi — de misionarismul său «catolic».

Vom fi, oare, auziți și înțeleși de către ceice sânt datori să facă o bună selecționare și o potrivită distribuire a puterilor didactice la școalele statului?!

S'o nădăjduim!

II. Cazul dela Galșa

La Galșa, «unația» datează de pe la anii 1833—34. Și atunci, au putut fi ademenite d'abia puține suflete. Ca să prindă rădăcini acolo sciziunea între români, a fost nevoie de toate silniciile administrației politice și de un «magnum áldomás», aranjat de administrație la 1834, când episcopul Samuil Vulcan dela Oradea-mare a mers acolo să predea minorității unite biserica luată cu puterea dela ortodocși.

De aproape un veac, «unirea» nu a sporit acolo. Credincioșii ei au fost d'abia cei — de pe la marginile satului, și nici biserică nu aveau, deoarece încăpeau într'o capelă mică.

Acum, de când sântem în România-Mare a tuturor libertăților, greotul gr.-cat. G. Voștinariu s'a pus pe lucru. A venit acolo de vr'o 4 ani numai. Isprăvurile de ademenire a tinerilor ortodocși, de a trece la uniți și de a fi crescuți în internatul liceului gr.-catolic din Beiuș, le arătasem încă acum e anul și cerusem o investigație din partea organelor în drept.

N'am fost ascultat, ear scandalul a ieșit, în proporții îngrijorătoare, acum de curând, în publicistica noastră.

S'a dovedit, că numitul preot a colindat pe la părinți ortodocși cu băeți de școală; că i-a trecut pe părinți la gr.-catolici, i-a plasat în servicii de ale institutelor gr.-catolice dela Beiuș, ear pe fiii lor în internatul liceului gr.-catolic de acolo.

Toate aceste implică știrea și consentimentul episcopului unit Frențiu dela Oradea-mare, d'abia strămutat dela Lugoj, și tovarășia P. S. Sale cu preotul Voștinariu nu știm să fi fost desmințită.

Omul acesta, Voștinariu, are ceva pe suflet, ca toți potcașii, cari nu pot dormi dacă nu se împacă cu mai marii lor printr'un mițel — proselitism. E *văduv*, și, părăsindu-și locuința care e într'un edificiu cu capela sub cuvânt că se surpă, s'a mutat la — o văduvă cu legături, care fusese mai înainte vreme la via episcopului Radu dela Oradea și trecuse și ea, fără forme legale, la uniți. Acum și fiul acestei văduve e plasat gratuit în internatul gr.-cat. dela Beiuș. Fie!

Aleargă Voștinariu tot mereu, pe la Beiuș, Oradea-mare și Lugoj, iar acasă de turmă nu-i pasă. Până acum, așa ni se scrie, a avut ceva țigani și câțiva oameni săraci, de tot cam 15—18 numere de casă. Iar după statistica ungurească dela 1910 în Galșa erau d'abea 160 suflete unite.

Ear rosturile popei Voștinariu sânt acum, de a-și spori turma prin mijloacele arătate, și de a le ridica și o biserică încăpătoare.

Se atentează chiar și la *vistieria țării* să li se deie vr'o *200 mii lei spre acest scop*!

La Lipova: liceu gr.-catolic, la Galșa — catedrala popei Voștinariu! Admirabil progres al «unirii», dacă l-om ajunge și pe acesta.

Pooor credincios? Încă o fi, dacă ne va certă Dumnezeu cu orbie și cu nepăsare. Căci popa Voștinariu își are metoadele sale și protectorii săi, la episcopiile unite din Oradea-mare și Lugoj și chiar și la sedria orfanală din Arad!

III. La Arad

In Arad, cum scriam mai înainte cu un an în organul Dvoastre, e aplicat la liceul de stat profesorul Al. Frugina, celce colabora cu directorul Suciu dela Lipova pentru înfiinţarea parohiei gr.-catolice în Lipova şi făcea serviciu la un altar secundar al mănăstirii latine din Radna.

Acum, ci-că, n'ar fi cine să-i dee spesele de deplasare pentru acest — serviciu «extra şcolar» (?) ce-l îndeplinea ca profesor la un liceu de stat.

Domnul profesor Frugina, cum îi face apărarea însaşi «Albina» dela Bucureşti, *«nu pentru aceea a întrat în serviciul statului, ca să-şi renege educaţia clericală»*, căci doar «făcuse teologia catolică» (vezi Albina, din 2 Martie 1922). Şi acest domn care dă pe delături de misiunea pentru care-l plăteşte statul român, nici nu e titular ca să se poată încrede în stabilitatea aplicării sale la Arad. Dar când o fi titular, ce-o mai face?

Acest domn profesor de stat este, după Suciu şi Voştinariu, al treilea matador al propagandei unite în părţile Aradului. *Până când!*

Avem la mână dovezi, că şi dânsul a căutat să ademenească elevi ortodocşi de ai liceului de stat din Arad să treacă la «unire» şi prin asta să ajungă la întreţinere gratuită în internatul gr.-cat. din Beiuş, şi burse pentru — Roma.

Şi, nu e singur dsa în Arad. Are la îndemână şi pe doi asesori ai sedriei orfanale din Arad, amândoi gr.-cat. devotaţi acţiunei sale. Unul e *Turdean, care-şi ţine şi parohia gr.-cat. din Şimand*, stând pe scaunul de asesor al cumnatului său, gr.-catolic şi el, care fusese fiul protopopului unit Târziu dela Chereluş. Celalalt este *gr.-catolicul Solymosán*, rămăşiţă de sub stăpânirea ungurească, necunoscător al limbii româneşti nici până azi.

Cu ce intenţii s'a moştenit scaunul de *asesorie gr.-cat.* la sedria orfanală dintr'un judeţ cu absolută majoritate ortodoxă română şi se susţin elemente fossile de ale maghiarismului la acea sedrie, veţi înţelege.

Aceşti doi exponenţi confesionali au dus în rătăcire pe presidentul, ortodox, să iscălească acte oficiale de trecerea unor băieţi ortodocşi (în vârsta dintre 7—18 ani, în cari li-e oprită trecerea după legile statului) la unire.

E cazul cu deciziunea Nr. 14137/22 din 31 August 1922, imediat în pragul începerii anului şcolar, prin care au fost trecuţi la uniţi minorii din Galşa, botezaţi la ortodocşi, cu numele: Iosif Nai, născ. în 1908 şi Teodor Nai, născ. în 1910.

Aceştia, au fost ademeniţi să treacă şi ei, după ce de mai înainte fuseseră trecuţi în regulă părinţii lor, plasaţi în servicii de ale institutelor gr.-cat. din Beiuş.

Şi nu sânt numai aceste cazuri la mijloc. Pe preotul gr.-cat. şi asesor la sedrie Turdean l-a luat pe dinainte gura — sau, poate, îndrăzneala sa «catolică»! — de a spune în faţa preotului nostru din Galşa, care se prezentase la 23 Nov. tr. spre a reclama în persoană la sedrie, că cu o zi mai înainte preotul Voştinariu mai prezentase sedriei, pentru rezolvire în acelaş senz, încă alte patru cazuri de trecere la uniţi, de ale unor liceişti din Beiuş, originari din Galşa şi jur.

Şi mai mult chiar: Când prezidentul sedriei orfanale i-a chemat în faţa sa pe pomeniţii săi subalterni, spre a lămuri abaterea dela legi, dl Solymosán a avut cinismul să-l fixeze pe preotul nostru şi să-i spună în faţă înaintea şefului său de serviciu: «Főtisztelendő ur! Előre kijelentem, hogyha másodszor is hozzám kerül az ügy, akkor is azt a határozatot hozom, mert ez az èn meggyőződésem» (Prea onorate domnule! O declar dinainte, că dacă chestiunea aceasta ajunge din nou la mine, şi atunci tot aceasta hotărâre o voi aduce, deoarece aceasta e convingerea mea). —

Până aici am ajuns cu nerusinatul proselitism şi cu călcarea în picioare, fără de nici un scrupul de conştiinţă, a legilor în vigoare.

Aşa, în această lumină, se prezintă propaganda proselitistă a catolicilor în mijlocul poporat unii şi a bisericii ortodoxe şi majoritară în aceste părţi.

Mi-am ţinut de datorie, mai ales după contestaţiile «Albinei» din Bucureşti şi în urma îndrăznelii fără hotar ale unor uitaţi de *datoriile oficiilor lor publice*, să dau publicităţii aceste lucruri, şi să *cer neamânata şi necondiţionata înlăturare a acestor unelte îndrăzneţe ale străinismului.*

Acest denunţ în public trebue să oblige nu numai pe Ven. Consistor din Arad, de a-şi apăra credincioşii de uneltiri de felul arătat, *ci şi pe onoratul Ministeriu al instrucţiunii, cât şi pe cel de interne, de a-şi curăţi instituţiunile de elementele de-o atât de îndoelnică valoare morală pentru oficiile publice ale statului.*

Altmintrea, va trebui să i zicem acestui stat al îndelungatelor noastre aşteptări de veacuri: *Perirea ta din tine*, Israile! *Cronicar dela Margini*

Tratativele dela Lausanne s'au rupt, turcii au refuzat semnarea tratatului. Rămâne acum ca turcii să respecte armistiţiul dela Mudania şi să nu pornească războiu, ci să trateze *separat* cu fiecare aliat, — sau apoi să atace pe englezi şi pe greci, dând prilej acestora d'a ieşi biruitori împotriva vechilor vrăjmaşi ai Greciei.

In apărarea copiilor

Moştenitoarea tronului României, A. S. R. Principesa Elena, a făcut un apel în scopul întemeerii unui spital pentru căutarea şi vindecarea copiilor.

Apelul principesei noastre este următoral:

Mă adresez întâia oară poporului nostru, cu dragoste de el, cu setos suflet de jertfă şi cu vie grijă pentru pacea, sănătatea şi mântuirea lui.

Mă adresez acum de-abia, pentrucă m'am silit singură, să pătrund şi să desluşesc bine care sânt păsurile şi nevoile lui.

Vreau, din ceasul acesta, luând pildă de la vrednicele şi milostivele Domniţe din trecut, dela toţi câţi s'au ostenit şi se ostenesc pentru viaţa şi izbăvirea poporului şi în deosebi de la Aceea care este astăzi icoana noastră a tuturor, Maria Doamnă şi regină a României, să sprijin şi să lupt pentru tot ce ajută la înlăturarea suferinţei celor mulţi.

De când trăeşte în inima mea, inima nobilă şi dăruitoare a acestui popor, gândurile lui sânt gândurile mele, lupta lui e lupta mea, aspiraţiile lui sânt năzuinţele şi temeiul întregului meu suflet.

Cu nespusă durere am văzut că cel mai greu păs al nostru e copilul, că pierderea noastră cea mai mare e viaţa lor, e rărirea populaţiei prin mortalitatea copiilor.

Aceea ce clădeşte un stat şi-i dă putere şi durată, e populaţia lui, e desimea oamenilor, e sănătatea lor. Pentru aceasta, toate silinţele noastre, tot avântul sufletelor culturale, toată trudirea celor ce călăuzesc şi învaţă, trebue să ducă la sporirea şi întărirea elementului nostru de baştină.

Războiul a rărit şi a slăbit populaţia. Boalele cosesc fără milă. Sărăcia de după război le întinde mereu; nici buruiana nu cutropeşte aşa de iute ţarina nelucrată Oftica înfloreşte, ear la ţară mortalitatea copiilor creşte înspăimântând gândul. O statistică arată că în vechiul regat mor în fiecare an peste 150.000 de copii: un război nu nimiceşte mai multe vieţi. Tre-

---

FOIŞOARA

„Am făcut ceeace am putut!"...

— Cu prilejul sărbătoririi lui Pasteur —

Centenarul naşterii lui Pasteur a fost sărbătorit şi din partea societăţilor noastre culturale precum trebuia. «Asociaţiunea» a ţinut cum am vestit, Duminecă în 28 Ian. o şedinţă festivă, delegând pe merituosul ei membru Dr. George Preda, să ţină vorbirea comemorativă, în cunoştinţă de cauză, ear «cercul Analelor» din Sibiu a contribuit cu discursul festiv, rostit de preşedintele său de onoare, I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae.*

Dl Dr. Preda a făcut cunoscut publicului nostru pe savantul francez, expresia cea mai strălucită a spiritului francez, pe omul genial, batjocurit, ameninţat chiar şi cu pietri, pe descoperitorul legilor fermentaţiei lactice, a celei alcoolice, pe îmblânzitorul boalei filoxerei, a boalei viermilor de mătasă, a turbării, — pe acela care singur a redat Franţei, după spusa unui savant, cele 5 miliarde, cerute din partea Germaniei, în 1871.

I. P. Sf. mitropolit ne-a făcut să citim în sbuciumul sufletesc al unui mare savant, sbucium după necuprins, chemări ale unui suflet distins, spre dumnezeire, şi ni a arătat cum omul de ştiinţă îşi pleca cu smerenie capul în faţa nemărginirii, mărturisind că crede şi primind împărtăşenia duhovnicească în clipitele de pe urmă ale vieţii sale.

Mulţi îşi vor fi zis — poate — la început: Ce vreau domnii noştri să ne vorbească despre un... franţuz în zilele noastre de sbucium! Unii vor fi venit la conferenţă după ce vor fi aruncat ochii în ziar şi vor fi citit cursul bursei, cu vertiginoasele-i fluctuaţiuni, alţii vor fi fost părtaşii unei vehemente discuţii privitoare la maximalizarea sau nemaximalizarea cutărui aliment de prima necesitate...

Orcât de sceptică să fi fost urechea omenească la început, încet pe încetul a prins să asculte tot mai interesat şi la sfârşitul vorbirilor a gândit creierul multora, dacă a judecat cu cumpăt şi lămurit: «omul acesta ne trebue şi în zilele noastre! Binecuvântată i fie memoria, găzduiască inimile şi minţile noastre spiritul său!»

In epoca noastră de materialism cras, cu pădurea-i de probleme, care de care mai arzătoare, ne trebuia un sfetnic ca Pasteur, să ne strige conştiinţei: «Mai este şi altceva decât pântecele, cu poftele-i nesăţioase! Mai este şi sufletul din om! Mai este omul în accepţia nobilă a cuvântului!»

Pentru cei sceptici, cari n'au luat parte la conferenţă şi tot vor să ştie cine a fost Pasteur, am ales părerea unui specialist, medic-francez, care preaslăveşte în rubrica ştiinţifică din «Le Temps» pe Pasteur astfel: «Mulţumită lui Pasteur vârsta mijlocie a vieţii, care era de 20 de ani în sec. al XVI lea, a atins 50 de ani în sec. al XX lea. Inspirându-se dela metoadele pasteuriane şi practicând o profilaxie riguroasă, a văzut Germania cum îi scade mortalitatea din 27 la 16 la mia de locuitorii... In New-York scade mortalitatea la 20 ‰, câtă vreme în oraşele mici, mai salubre, dar unde igiena e mai puţin strictă, rămân decesele staţionare. Observaţia aceasta este atât de adevărată încât în ţările industriale: Statele-Unite, Anglia în care igiena muncitorului este înţeleasă minunat, mortalitatea este mult mai mică decât în ţările agricole, mai individualiste şi mai puţin stăruitoare în profilaxie.

«... In războaiele de alte dată omora boala mai mulţi oameni decât focul inimic. Dimpotrivă, în campaniile militare care au urmat descoperirilor lui Pasteur, e mortalitatea din cauza armelor care sporeşte, până când boala este redusă la nimic».

In 1892 se serbătoreă jubileul lui Pasteur, în faţa preşedintelui republicei franceze, în faţa somităţilor ştiinţifice, artistice din Franţa şi a

sferturi din morţii noştri sânt copii. Toti aproape pier cu zile. Cine i caută? Cine i vede? Mamele sânt istovite de muncă, pentru că ele duc toată povara şi apăsarea vieţii.

E adevărat că ţara noastră a fost în fruntea tuturor cu naşterile copiilor, dar tot în frunte sântem astăzi cu mortalitatea lor.

Trebue deci, cu orce preţ cu orce sacrificiu şi trudire, să păstrăm şi să chivernisim viaţa copiilor. Această viaţă e marea zestre a României, şi către ea se duce întâiul meu gând de jertfă şi de muncă.

Tot ce s'a făcut şi se face, toată osteneala bunelor noastre romînce, toată grija şi silinţa asistenţei statului nu pot să prididească încă boalele, răul şi neştiinţa de pretutindeni. E nevoe, pentru aceasta, de toată truda şi ajutorul obştesc.

Drept aceea, doresc şi Eu, să ridic în capitala ţării un mare spital pentru căutarea şi vindecarea copiilor, ori de unde ar veni şi ori ai cui ar fi; doresc apoi să leg de acest aşezământ o şcoală practică de infirmiere şi să înfiinţez cât mai multe echipe ambulante pentru asistenţa sanitară la ţară.

Sânt trei opere de osteneală şi de inespuse iertfe băneşti.

Eu aduc ofrandă grija, nepregetarea şi dinarul meu, dar fac un călduros apel şi către ţară, către toţi câţi au şi pot să ajute. Mă gândesc la cât pot să facă neobositele noastre doamne, preoţii în biserică şi în activitatea lor misionară, învăţătorii, ofiţerii, şefii autorităţilor administrative şi poporul însuşi, din dărnicia şi mila lui firească.

E întâia mea rugăminte către ţară şi o fac din suflet pentru sufletul ei, pentru copiii noştri, ai tuturora.

Fiecare ofrandă, mare sau mică, o socotesc ca o putere cerească pentru păstrarea vieţii unui copil.

Elena,
Principesă Moştenitoare a Tronului României

Din Palermo 1923.

Orce danie se va depune la Banca Naţională a României şi la sucursalele ei pe numele «Pentru Fondul A. S. R. Principesa Elena». Cu fiecare danie se va înainta şi lista de numele şi adresa dăruitorilor.

Alte lămuriri, în legătură cu aceasta, se vor cere dela Cancelaria Palatului Princiar, şoseaua Kiseleff.

Comemorarea zilei de 24 Ianuar în Sibiu

Ziua unirii Principatelor (24 Ianuar 1859) a fost serbată în acest an în Sibiu cu o deosebită solemnitate.

Pentru tinerimea şcolară din loc la ora 9 s'a celebrat în catedrala noastră un Te-Deum, unde a pontificat dl director regional al învăţământului secundar *Dr. I. Stroia*, asistat de directorul şcoalei normale Dr. V. Stan, profesorii Dr. A. Crăciunescu şi I. Popa.

La finea serviciului divin profesorul I. Popa a ţinut o frumoasă şi instructivă cuvântare rostită tinerimii şcolare în număr de peste 3000 elevi.

La ora 10 şi 30, pentru întreg corpul ofiţeresc în frunte cu dl general *Cihoski*, comand. C. 7 A., a dlui general D. Papp, comand. Div. 18, gen, Mironescu, general Macarovici, general Moga, etc., a autorităţilor civile în frunte cu prefectul A. *Boiu*, primarul Goritz etc. apoi un numeros şi select public, s'a oficiat Te-Deum-ul oficial, celebrat de asesorul consistorial *M. Voileanu*, cu asistenţa protoereului Dr. A. Crăciunescu, preotului nostru militar I. Dăncilă, a diaconilor D. Antal şi I. Jurebiţă.

Cuvântarea festivă a rostit-o părintele Dăncilă, scoţând la iveală într'o atmosferă solemnă însemnătatea zilei ca un fericit început al unirii întregului românism.

După serviciul divin a urmat defilarea trupelor în frunte cu drapelul şcoalei militare de infanterie din Sibiu.

Gimnaziu papistăşesc închis

Gimnaziul premontratens din Oradea mare al cărui corp profesoral se compune exclusiv din membrii acestui ord, aproape toţi renegaţi, s'a constatat că era un periculos focar al iredentismului maghiar. Câteva cazuri:

Profesorul Soltesz (şvab maghiarizat) a tipărit la o tipografie din Budapesta un volum de poezii în limba maghiară, poezii, în care erau insultate grav şi ridiculizate, armata, limba şi poporul românesc. Aceste volume au fost introduse clandestin în ţară şi distribuite gratis elevilor.

*

La toate serbările şcoalei, la examenele de promovare, etc., profesorii veneau cu o medalie pe piept, medalia pe care era gravată Ungaria veche, iar marcată cu o linie roşie, «Ungaria ciuntită». In josul desemnului erau săpate cuvintele: «Nem, nem, soha» (nu, nu niciodată) — deviza Iredentei maghiare.

*

Cu ocazia unei sărbători şcolare dir. liceului Kovacs (slovac maghiarizat) a ţinut elevilor o cuvântare în care a spus:

«Ne doare sufletul că în loc să plângem şi să blestemăm, astăzi trebue să sărbătorim pe usurpatori. Armata română s'a năpustit ca hienele asupra Ungariei, atunci când era îngenunchiată şi fără nici o apărare.

Să nu se piardă însă nici odată din sufletele voastre credinţa în revanşă şi siguranţa în restabilirea scumpei noastre patrii — Ungaria».

*

Prof. Loventz (croat maghiarizat) învăţa şi punea pe elevi în fiecare zi să cânte în cor o rugăciune făcută de el care începea astfel: «Tu Dumnezeu al Ungariei, trimite odată blestemul tău asupra asupritorilor şi mântue-ne».

*

Ora de limba română era batjocorită în fel şi chip de către elevi, chiar de cei din primele clase. Astfel înainte de a veni profesorul elevii desemnau pe tablă harta vechei Ungarii, sau scriau: «Nem, nem, soha». Altădată, tot la ora de limba română, elevii au adus în clasă câni.

*

La serbarea ce a avut loc la liceu cu ocazia încoronării, profesorul Rafain Boma (slovac maghiarisat) a ţinut în faţa elevilor şi a părinţilor acestora o cuvântare în care a spus:

»Usurpătorii ne-au dat ordin să le sărbătorim Regele; îl sărbătorim pentru că avem ordin, dar în nici un caz nu-i putem spune din suflet: «Salve Caesar imperator morituri te salutant». Doar minţind, să i-o spunem». La acestea toată sala a izbucnit în aplauze.

*

La finea anului şcolar trecut comisarul guvernului n'a fost admis în sala de examene.

*

In fine convingându-se şi dl ministru al instrucţiunii publice, că acest cuib papistăşesc şovinist e un pericol pentru ţară, a decretat închiderea lui.

*

Noi am spus-o de mult şi trebue s'o accentuăm din nou, că papistăşismul a fost şi este cel mai mare sprijinitor al maghiarismului.

Deschideţi larg fereastra!...

— Cu prilejul vizitei conducătorilor „Caselor naţionale" —

Condusă de dl colonel Manolescu, o delegaţie a «Caselor naţionale» din vechiul regat ne răspunde vizita. Vin conducătorii «Caselor naţionale» la sediul «Asociaţiunii» noastre, în Sibiu, ca să ne mărturisească: Una sântem, fraţilor! Să ne ascultăm bătăile inimilor noastre şi să chibzuim asupra paşilor ce avem să întreprindem ţinându-ne braţ la braţ.

Firește, ca o bună gospodină ce se respectă, «Asociaţiunea» are datorinţa să deretice prin casă, în aşteptarea mosafirilor, şi să-şi adune gândurile, ca să ştie ce are să rostească când va primi pe aşteptaţii oaspeţi.

Eată, deschide cartea care are drept motto: faptă, cuvânt, muncă, şi poartă titlul: «Doi ani de muncă»* şi începe să şiriceească cam ce au frământat creerii celor ce au să-i treacă pragul casei cu stâlpările iubirii de frate în mână.

Aveţi nădejde în viitor! dă comanda unul din conducători. Luptaţi pentru o lume mai bună! Întăriţi-vă sufletele cu iubirea faţă de seamănul vostru! Aveţi un ideal de dus în îndeplinire. Numai aşa veţi putea ajunge la lumină! Nu fraze bombastice, — ci fapte! Puneţi umărul! Fie vă timpul prea scump pentru bârfeli şi certuri. Munciţi!

«Doamne, Doamne!», oftează «Asociaţiunea», dar simţemintele astea sânt şi simţemintele inimii *mele*. Şi, eată, le rostesc neşte «regăţeni», zeflemisiţi de câte unul care nu ştie să-şi pună pază gurii... La «Adunarea generală» viitoare, când earăş vom avea ca oaspete pe preşedintele «Caselor naţionale» — îşi dapănă «Asociaţiunea» gândurile mai departe — o să dăm cu şi mai multă tărie lozinca: Ce ne uneşte, nu ce ne desparte! căci, eată, şi «Casele naţionale» proclamă: Ne trebue terene comune de muncă, pe care să nu ne întrebăm de ce coloare politică sau de ce treaptă socială sântem ci numai: vrei să munceşti pentru propăşirea pentru binele comun?

Şi ochii «Asociaţiunii» cutreieră paginile cărţii în care citeşte despre atâta muncă constructivă prin satele şi oraşele Basarabiei şi ale vechiului regat, — vede «case naţionale» pahar surâde satisfăcută, când zăreşte încinse hore de înfrăţire, jucate de ţăranii şi domnii «surtucari», aplaudă când dă de strigătul de alarmă: E primejduită cultura omenească dacă nu bătătoriţi cu toţii cărarea arătată!

Cu astfel de gânduri deci vin oaspeţii ca să se apropie, sufleteşte, de noi!, — îşi zice «Asociaţiunea».

Şi citeşte mai departe. Iubiţi-vă neamul, proclamă conducătorii «Caselor naţionale», iubiţi-l din inimă, ridicaţi-l, treziţi-i conştiinţa de omenie, dar nu disprețuiţi nici alte neamuri! Incercaţi să vă înţelegeţi, spre binele comun.

Dar şi eu sânt pătrunsă de adevărul acesta, îşi spune «Asociaţiunea» — şi eu doresc din tot sufletul o vârstă de aur, când emulaţia cinstită spre culmile frumosului şi ale bunătăţii nu va mai fi zădărnicită cu zăngănit de arme!

Şi eu doresc ca şi «Casele naţionale» promovarea educaţiei fizice, ca tineretul nostru să fie însdrăvenească, condus de inimă şi de raţiune!

Atunci? Deschideţi fereastra larg! îi vine să strige de bucurie «Asociaţiunii». Lăsaţi să intre razele binecuvântate de soare în odaie!

Gâzduiţi aerul curat de pe lângă Caraiman şi de pe lângă Ozana cea fermecată (a lui Creangă).

Să se topească împreună glasul cântecului nostru poporal, cu glasul ţăranului din vechiul regat, să jucăm o horă ca la o «Nuntă a Zamfirii», toţi ridicaţi pe tronurile de regi şi regine în urma simţemintelor cari ne-au înnobilat!

Deschideţi fereastra larg! să respirăm aer curat, să dăm de hac prăfăriei, să ne primenim sufleteşte!

Aşa gândeşte «Asociaţiunea» în aşteptarea oaspeţilor. Îşi chiamă sibienii şi săliştenii iubiţi, dă de ştire preoţilor şi învăţătorilor din împrejurimile Sibiului şi aşteaptă, împodobită de sărbătoare...

* O carte preţioasă, cu multe ilustraţii, apărută în Bucureşti 1920, şi acum de actualitate. Edit. «Caselor Naţionale«, Bucureşti, str. Sf. Apostoli 22 (20 lei).

---

delegaţilor din lumea întreagă. dela toate universităţile. Era să-şi ţină Pasteur discursul festiv. A fost prea emoţionat şi nu şi l-a putut rosti. Fiul său i-a sărit într'ajutor şi i l-a citit.

In ce culmina acest discurs? «Voi... delegaţi ai naţiunilor străine, cari aţi venit de atât de departe ca să daţi o probă de simpatie Franţei, îmi aduceţi o adâncă bucurie, bucurie care o poate simţi un om care crede fără de a putea fi învins că ştiinţa şi pacea vor triumfa asupra ignoranţei şi a războiului, că popoarele se vor înţelege, nu pentru ca să distrugă, ci să edifice şi că viitorul va aparţinea acelora cari vor fi făcut mai mult pe seama omenirii suferinde»... «Am făcut ceeace am putut!»

Odată când era greu bolnav a suspinat acelaş Pasteur: «Imi pare rău că mor! Aş mai fi vrut să lucrez în folosul omenirii!»...

Cuvinte de aur, cuvinte de gravat pe frontispiciile laboratoriilor ştiinţifice.

H. P.-P.

***Calendarul Bunului Creştin** (sau Calendarul arhidiecezan) este unul dintre cele mai frumoase calendare din toată ţara. Doritorii de a-l avea, să l ceară dela Librăria Arhidiecezană din Sibiu, care trimite zilnic numeroase exemplare.*

Ştirile zilei

Episcopi noui. Consiliul de miniştri a hotărât să înfiinţeze în Basarabia, la Bălţi, o nouă episcopie ortodoxă. Dnii miniştri Cosma şi Meşoiu au arătat consiliului că nevoia unei episcopii ortodoxe se simte foarte mult şi la Timişoara. D-lor au spus că aceasta nevoie se sinţea încă de pe timpul mitropolitului Şaguna, care exprimase acest deziderat încă de atunci guvernului imperial din Viena. Consiliul a aprobat în principiu în urma insisterţei celor doi miniştri, înfiinţarea unei Episcopii ortodoxe la Timişoara.

Conferenţele «Asociaţiunii». Avem onoare a aduce la cunoştinţa onor. public, că Luni în 12 Februar 1923, la ora 6 d. a. *dl Ciobanu*, membru al «Academiei Române», delegatul Basarabiei la serbările culturale, aranjate din prilejul vizitei «Centralei Caselor Naţionale» din Bucureşti, va ţinea o conferenţă despre *Viaţa culturală a Basarabiei*, în sala mare a prefecturii judeţene în Sibiu. Rugăm onor. public să asiste în număr cât mai mare la această conferenţă de interes pentru cunoaşterea situaţei culturale a fraţilor noştri din Basarabia. Preţul locurilor: Loc I—4 Lei; loc II—2 Lei; elevi şi eleve gratuit. *Biroul «Asociaţiunii»*.

La serbările din Sibiu, organizate prin cooperarea Asociaţiunii şi a societăţii «Casele naţionale» din Bucureşti, în ziua de Duminecă (11 Februar 1923) vor lua parte delegaţi din Breaza, Muscel, Bucovina şi Basarabia, precum şi din împrejurimile Sibiului. Mai participă delegaţi din partea Ligii culturale, ai Tinerimii române, Fundaţiunii Carol, ministerul muncii, studenţilor, dnii profesori Ţeica, Marin Ştefănescu, generalul Dragu, colonelii Manolescu, Negreanu, reprezentanţii presei ş. a.

Pentru pătimaşii luptelor politice. Dl prof. N. Iorga trecând prin Bănat a vizitat, însoţit de mai mulţi prieteni, comunele Pesac şi Comloşul mare, pentru a cunoaşte mai aproape ţărănimea din partea locului. Cu acest prilej dl Iorga a vorbit poporului şi, între altele, a spus: «Dacă guvernul cutare, sau cutare, nu e bun, nu în schimbarea lui stă leacul, ci în vrednicia Dv. a poporului care trebue numai să vă strângeţi puterile, ca să şi facă datoria şi astfel fericirea ţării să fie asigurată... Numai când vom lăsa la o parte luptele politice, atât de pline de patime astăzi, atunci vom putea reveni la bunuri şi lucruri care în alte ţări fac fericirea unui popor».

Necrolog. Dr. Petru Bucşan, medic în Sibiu, în etate abia de 36 ani în urma unui morb greu a trecut la cele eterne, jelit de tinera sa soţie, frate şi surori. Corpul neînsufleţit al defunctului, s'a transportat în 7 l. c. la Sibiel, petrecut dela locuinţa sa de pe Bretter până la podul Ţibinului de medicii români din Sibiu, profesorii şi elevii liceului G. Lazar şi ai şcoalei comerciale. Odihnească în pace.

Dar înţelept. Dl Ion Petra Oaşa din Bucureşti, de naştere din comuna Sibiel, a trimis 410 biblii, ediţia sfântului Sinod, spre a fi dăruite la opt comune din protopopiatul Săliştei. Astfel 410 familii vor primi solia sfântă, adapându-se la izvoarele sale binefăcătoare. Să o citească zilnic cu râvnă şi să o împrumute şi altora spre citire.

Convenire socială. Reuniunea femeilor ort. rom. din Sibiu, suburbiul Josefin, pentru înfrumseţarea bisericii, învită la *Convenirea socială* împreunată cu dans ce se va aranja sub patronajul dlui prefect Anastasiu Boiu, în sala mare dela «Unicum» Joi în 2/15 Februar 1923 (Întimpinarea Domnului). Începutul la 8 ore seara. Preţul de intrare: de persoană 20 Lei, de familie 50 Lei. Contribuiri se primesc cu mulţumire şi se vor chita pe cale ziaristică.

Simpatiile. Ziarul lugojan Răsunetul comunică sub titlul «Faptă inconştientă» un caz petrecut zilele acestea în Bănat, şi adecă: Biserica greco catolică din Salagi, lângă Buziaş, a început acţiune judiciară împotriva a trei săteni români pentru nişte sume bagatele; ear ca reprezentant în acest proces, biserica numită şi-a ales pe un *evreu*, Dr A. Schreiner, pe vremuri patriot mare *maghiar*. Fără comentar.

Preţuri! La un teatru de operete în Viena, în «Theater an der Wien», preţul unei loje s'a stabilit cu un *milion* de coroane pentru o seară, ear locurile de stal cu trei sute de mii coroane unul.

«Societatea Naţiunilor», la care iau parte acum reprezentanţii a 52 de state a primit în sânul ei şi Ungaria născută de după războiu. In condiţiile pe care a trebuit să le primească Ungaria, legându se să le ţină, se află şi următoarea condiţie: «Articolul 76: Nici un locuitor din teritoriile fostei monarhii austro-ungare nu va putea fi molestat sau şicanat pentru atitudinea sa politică manifestată dela 28 Iulie 1914 încoace». — Ca să se ştie. (H. P. P.)

Un mare artist. Pe orizontul artei muzicale avem de înregistrat un nou talent, pe tinărul *Jean Proşteanu*, fiul de ţăran român din Proştea mare, iar mamă-sa din Răşinari. De mic copil şi-a arătat talentul lui muzical şi în urma studiilor temeinice făcute la conservatorul din Budapesta şi Viena astăzi deşi numai în etate de 28 ani poate sta alăturea de marele artist G. Enescu. A concertat cu mare succes în multe oraşe din apus, precum şi în America. Iată cum îl caracterisează o revistă muzicală: I. Proşteanu a avut succese mondiale, având cutezanţa de a merge în America, unde a dat concertul premier în New-York, în Waldorf-Astoria. Americanii pretensivi au aplaudat pe artistul român Jean Proştean cu manifestarea vădită a admiraţiei. A avut un deosebit succes cu interpretarea lui Paganini şi după debutul admirabil reuşit a devenit pretinul şi oaspele binevăzut al multimilionarilor americani. Iau urmat apoi celelalte succese mari dincoace de Ocean în Berlin, Leipzig, Drezda etc.

D-nul Proşteanu va da 2 concerte în 16 şi 22 Februar în sala cea mare dela «Urania» cântând piese dn Beethoven, Mendelssohn, Bach Paganini etc. Publicul nostru iubitor de muzică să nu piardă deci ocaziunea de-a asculta pe un adevărat artist.

Dare de seamă şi mulţumită publică. La producţiunea teatrală împreunată cu dans a tinerimii poporului român din Sibiu, aranjată în 8 Ianuar n. c. s'a realizat un venit curat de 7105 Lei 90 bani, care conform hotărârii comitetului parohial din şedinţa de a 2 Februar a. c. s'a împărţit la fondul pentru înfiinţarea unei case culturale pe seama poporului român din Sibiu şi la fondul pentru procurarea clopotelor la biserica ort. rom. din Sibiu, suburbiul inferior. — Peste taxe au solvit domnii: Anastasiu Boiu, prefectul jud. Sibiu 100 Lei N. Togan, protoiereu, 34 Lei, Dr. Ilie Beu, medic, Constantin Popp, dir. «Albinei», Teofil Căliman, dir. şcoalei de stat de ucenici şi Ioan Gruia, comerciant, fiecare câte 20 Lei. Pentru sprijinul moral şi material se mulţumeşte tuturor binevoitorilor. Sibiu, 6 Februar 1923. *Comitetul parohial ort. rom. din Sibiu, suburbiul inferior.*

Poşta redacţiei

M. Blaj. Aveţi toată dreptatea; căci, într'adevăr, ridicoli şi de absolută rea credinţă se fac ceice îşi permit, în coloanele lor, să proclame «şef al creştinătăţii» o persoană, pe care milioane de creştini n'o mărturisesc.

S. A. Cassa de Economie „Agrar" din Târgu-Mureş caută

practicanţi sau funcţionari

Sânt preferiţi acei, cari posed şi **limba maghiară sau germană.** (10) 3—3

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui Ioan Meţianu, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Ţiglăriei Nr. 18

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane,** precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la „Librăria Arhidiecezană", Sibiu, str. Mitropoliei 45, sau direct la fabrică. Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

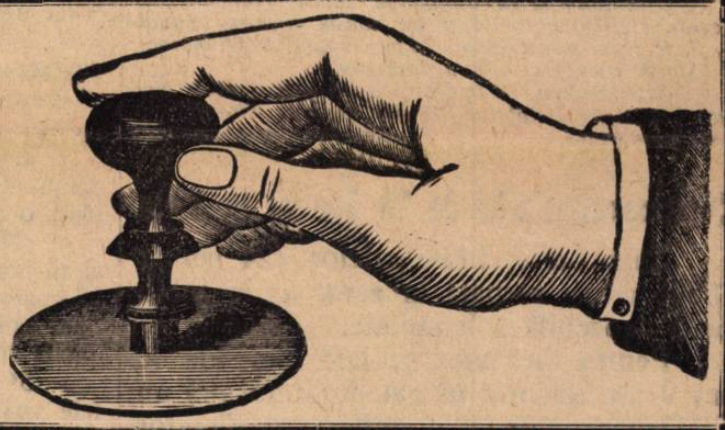

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul 1923

Cuprinde bogată şi interesantă materie, cu numeroase ilustraţiuni.

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Despre *încoronarea* MM. LL. Regele şi Regina românilor, — cu cele mai frumoase ilustraţi ale Suveranilor, ale Moştenitorilor de tron şi altele; Despre eroul *Iancu*, marele dascăl Gheorghe *Lazar*, Mitropolitul Andrei *Şaguna*; Sfinţirea bisericii încoronării la Alba Iulia; Versuri alese; Despre biserica românească; Cum să ne păstrăm sănătatea; Insemnări economice; Cele mai bune povestiri: *Uriaşul; Puricele* şi *musca;* Istorioare şi snoave cu haz; Poveţe, glume, — şi altele, şi altele.

Pe lângă ilustraţiile amintite mai sus, se găsesc în Calendar chipurile lui: Avram Iancu, Andrei Şaguna, chipul Coroanei de oţel a Regelui, şi al Coroanei de aur a Reginei, Suveranii sub baldachin, Regele citind proclamaţia la Alba-Iulia, Poarta cetăţii ş. a.

In celelalte părţi ale calendarului se află: Cronologia, zilele şi lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni, anunţuri ş. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediţii: o ediţie cu *Şematismul* bisericii ort. române din arhidiecesa de Alba-Iulia şi Sibiu, cu «Evidenţă» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheţi şi învăţători, — şi altă ediţie, *fără Şematism.*

Preţul: { Ediţia cu Şematism 15 Lei / „ fără „ 10 Lei } plus porto postal Lei 4 şi sânt a se trimite înainte prin mandat postal.

Librăriilor pentru desfacere peste 10 exemplare se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXX I Sibiu, 31 Ianuar (13 Februar) 1923 Nr. 11

BIBLIOTECA ... SIBIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul: Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei. Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit. Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Cinstirea Duminecii

(=) Odihna de Dumineca o cere atât legea noastră de creștini, cât și o lege specială a statului. De câteva săptămâni, cu toate acestea, o seamă de gazete din capitală a călcat legea repausului duminecal prin apariția lor în zi de Luni.

Sancțiunea de câțiva Lei, prevăzută de lege pentru ceice o calcă, este, cum se pare, cu mult prea neînsemnată, ca să sperie pe domnii contravenienți și să-i facă să reintre în legalitate.

Mai punem, pe lângă aparițiile dela București, și altele.

Ni s'a dat adecă să vedem în timpul mai nou, că ziua Domnului, și alte sărbători bisericești, nu sânt de ajuns respectate nici din partea poporului, nici din partea unor autorități civile administrative din părțile noastre.

Sfințenia zilei Domnului este sdruncinată în atâtea locuri, b. o. prin ținerea târgurilor (bâlciurilor) în zi de Duminecă, și atunci, firește, lumea credincioasă nu poate asista deodată în două locuri așa de diferite: și în piață, și în sfânta biserică.

Din acest motiv nu se poate decât să fie cât mai bine venit concursul ce se dă acum din partea civilă pentru îndreptarea stărilor nedemne de un stat creștinesc ca al nostru cu pretenții de civilizație europeană.

Autoritățile civile, din părțile ardelenești, — îngrijate că poporul nostru, plus intelectualii săi, bat prea rar calea bisericii și cu atât mai vârtos cercetează localuri publice în vremea slujbelor divine, sau, în alte cazuri, văzând că sătenii năvălesc Dumineca la oficii și la autorități în chestiuni de interes material, — au luat măsuri potrivite pentru respectarea repausului duminecal, căutând ca massele largi ale credincioșilor să fie lipsite de putința d'a se abate în Dumineci și în zi de sărbători pe la oficii, pe la cârciume, sau în locuri unde se servesc băuturi alcoolice.

Măsurile luate vor avea efect înveder at numai în cazul când se vor execută conștiențios și, mai ales, când se vor întinde peste întreg cuprinsul satelor noastre.

S'au înaintat mai multe memorii, din părți deosebite ale ținuturilor țării noastre, către guvern, cerându-se atât închiderea cârciumelor în zile de Dumineci și sărbători, cât și mutarea bâlciurilor pe zile de lucru. Este vremea ca guvernul să nu rămâie nepăsător în ceeace privește cinstirea Duminecii, ci să-și dea concursul efectiv la refacerea moralului public al satelor și orașelor din provincie în vederea progresului general ce voim să înfăptuim.

Necreștinii, mohamedanii și izraeliții, își cinstesc temeinic Vinerile și Sâmbetele. Magazinele și prăvăliile lor, în aceste zile de sărbători, nu stau la dispoziția publicului, ear casele lor de rugăciune nu sânt pustii.

In Constantinopol nu se mai permite acum ca negustorimea să schimbe Vinerile în zile de lucru.

Din ordinul guvernului din Angora repausul săptămânal s'a întins și la Constantinopol, unde magazinele vor fi închise, fără deosebire, în toate Vinerile, ear începând din 1 Martie 1923, băuturile alcoolice sânt oprite în întreg Constantinopolul, în toate zilele săptămânii.

Ori cât de necioplți și sălbatici ar fi copiii lui Allah, ceva putem profita și dela dânșii, fără să ne sfiim de puținătatea culturii lor «aziatice».

Problema, cinstirea Duminecii, avem să o deslegăm în statul nostru creștin ortodox.

O sărbătoare dintre cele de căpetenie, cum este ziua Domnului, are să fie respectată de autorități și de poporul credincios, ca și de muncitorii manuali și intelectuali.

N'avem să ne umilim în fața acelora cari urmăresc, adeseori cu mijloace viclene, destrămarea bisericii și a statului român. Dimpotrivă, avem să completăm și să perfecționăm toate măsurile ce au drept țintă ordinea publică și propășirea morală și culturală a cetățenilor patriei noastre întregite.

Cuvântările de pe amvon, în asemenea condiții, vor putea apoi să aibe răsunetul trebuitor. Adresate către mulți, rodnicia cuvintelor auzite nu se va pierde în deșertul nepăsării, ci se va sălășlui în sufletele primitoare deșteptându-le spre evlavie și cinste.

FOIȘOARA

Studiu statistic bisericesc

— Informațiuni prețioase —

Cartea acum apărută, în tipografia diecezană din Arad, poartă titlul: «*Papism și ortodoxism în Ardeal* sau Porfiră și cunună de spini, studiu statistic bisericesc, de Un om al bisericii».

Cuprinde, în 95 pagine, după întroducere, următoarele șapte capitole:

I. Ortodocșii și uniții români;

II. Averile confesiunilor din fosta Ungarie;

III. Averile străine și recapitularea lor pe județe;

IV. Moșii ale bisericii ortodoxe.

V. Raporturile de avere bisericească din fosta Ungarie;

VI. Inzestrarea uniților români. Din păcatele lor vechi și nouă;

VII. Incheeri.

Toate chestiunile acestea vor interesa nu numai pe conducătorii țării noastre, ci întreaga opinie publică românească.

Autorul pune la îndemâna cititorului argumentele cele mai vorbitoare: *cifrele.* Ele trebue citite în legătură cu expunerile autorului.

Vom spicui, pentru cititorii noștri, de astădată numai câteva încheeri din această prețioasă lucrare:

«Statul român de astăzi a moștenit un furnicar de naționalități și de religii. Acestea nu vor uita, poate, niciodată trecutul în care factorii vieții de stat, uneori prin cele mai drastice mijloace, au împedecat cursul de desvoltare firească, religioasă-culturală și politică, a poporului român din statul ungar, ridicându-se astfel, pe ruina noastră și împotriva noastră, la o preponderanță covârșitoare, ca putere și influință.

Acele neamuri și biserici, încadrate azi în statul român, au pe lângă un puternic factor moral, al tradiției de putere ce li-a scăpat din mâni, încă și un factor real de ordin *material.*

Acest factor sânt: moșiile și capitalele mai ales «catolice», care în parte sânt, în altă parte au să între, și anume ca și capitalele, de aici încolo în stăpânirea catolicilor noștri, din marea moștenire ce le revine din bogățiile celei mai bogate biserici din lume, care a fost biserica catolică ungară.

Drept o ilustrare a situației să servească, de pildă, moșiile catolice din fosta Ungarie. Acolo raportul sufletelor către moșii era acesta: De fiecare șase suflete latine se ajungea un jugăr catastral de moșie. La uniții români e aproape acelaș raport: cu șapte suflete, — pe când românilor ortodocși le revenia *câte un jugăr tot la câte unamie șapte sute șaptezeci și șapte suflete!*

Evident: Catolicismul ungar a fost un fenomen economic-politic, în tot trecutul său de oprimător pentru ortodocși. Și numai cu ajutorul mijloacelor sale economice a putut duce, printre noi și împotriva noastră, războiul de diferențiare sufletească cu tendență finală politică de *a ne jerti Habsburgilor, mai apoi maghiarismului.*

Catolicismul acesta, bogat și trufaș și îndrăzneț, însă este și va rămânea și în statul român un factor economic-politic de aceeași tendință destructivă, care trebue cunoscut temeinic.

Biserica ortodoxă şi biserica anglicană

Anglia a pornit o acţiune religioasă, cu ajutorul bisericii anglicane, pentru a-şi întări influinţa în orientul auropean.

Despre acţiunea aceasta, se spun într'un articol al Adevărului următoarele:

E vorba de a se stabili o unire, şi dacă nu o unire cel puţin un fel de uniune, în cazul cel mai redus o alianţă. o înţelegere între biserica anglicană şi patriarhia din Constantinopol, la care să se alăture deocamdată şi biserica română ortodoxă.

Se ştie că biserica anglicană, despărţită de cea catolică de regele Henric VIII, nu e protestantă, ci ceva intermediar între catolicism şi ortodoxism. Cu câteva mici modificări dogmatice ea poate ori când să revie la catolicism, sau să facă corp cu ortodoxismul.

De acest fapt a voit să profite guvernele engleze pentru a încerca o apropiere cu patriarhia, paralel cu acţiunea militară a grecilor în Azia Mică. Cu modul acesta Marea Britanie spera, şi speră încă, să stabilească şi o legătură sufletească cu Orientul.

Dar *Vaticanul* a prins de veste. Prin această acţiune s'ar fi pus astfel capăt pe vecie visului mereu hrănit al papalităţii de a pune capăt aşa zisei schzme orientale, ear catolicismul adânc lovit prin ivirea şi propăşirea protestantismului, s'ar fi găsit izolat pentru totdeauna în limitele lui actuale, redus la o minoritate, dacă ortodoxismul dând mâna cu biserica anglicană s'ar fi creiat poate astfel o punte de înţelegere şi cu bisericile protestante. In orce caz influenţa lui în Orientul Europei şi vestul Asiei ar fi fost redusă aproape la nimic, dacă nu chiar nimicită cu vremea.

De aceea Vaticanul a început o contra-acţiune dând mâna cu *Angora*. Omul de legătură între papalitate şi califat a fost Mustafa Kemal în persoană. Aşa se explică furia turcească împotriva patriarhatului şi încercarea fie de a-l decapita alungându-l din Constantinopol, fie de a schimba pe actualul patriarh prin unul protivnic Angliei şi favorabil Vaticanului.

Dar forţa militară engleză a isbutit, prin prezenţa ei în apele Constantinopolului, să ţie în frâu pe turci şi în această privinţă şi să zădărnicească politica papală, cel puţin până în prezent.

In vremea asta biserica anglicană a făcut, ca să zicem aşa o ofertă formală patriarhatului: pentru unire, în care se declară, în substanţă. Admitem şi noi cele 7 taine şi cele 7 soboare în ce credeţi voi, credem şi noi; ce adoraţi voi' adorăm şi noi.

Rămâne numai ca biserica anglicană să recunoasaă, ceea ce de altmintreli recunoştea până la Henric VIII, că crede în prezenţa reală a trupului şi a sângelui Domnului în împărtăşanie, precum şi în veşnica feciorie a Mariei, pentru ca între ea şi biserica ortodoxă să nu mai fie nici o deosebire. Preoţii anglicani nu ţin celibatul.

Patriarhia s'a adresat în primul rând bisericii autocefale ortodoxe române, rugând-o să-i de avizul său asupra celor două propoziţii ale bisericii anglicane:

1. Că în privinţa credinţei nu mai e deosebire între ortodoxie şi anglicanism;

2. Că arhiepiscopul de Canterbury fiind ales, la prima dată, de patru episcopi şi confirmat de ei prin impoziţia mânilor, el a avut puterea de a-şi transmite regulat succesiunea, fiind astfel şef bisericesc ales în regulă, confirmat după toate formele şi deci învestit cu daruri canonice.

Patriarhatul nu aşteaptă decât răspunsul nostru spre a se pronunţa favorabil şi a proclama în consecinţă, dacă nu chiar unirea deplină, dar faptul că cele două biserici aparţin aceleiaşi familii şi credinţi.

In caz când unirea sau strânsa apropiere a celor două biserici s'ar înfăptui, va urma ca credincioşii anglicani să se afle ca în propria lor familie în comunităţile şi bisericile ortodoxe, şi vice-versa, preoţii respectivi putând chiar oficia cununii, înmormântări, botezuri, etc. reciproc.

In acelaş timp popoarele se vor apropia sufleteşte, vechile şi renumitele facultăţi anglicane de teologie vor primi studenţi ortodocşi, şi aşa mai departe. Se vor deschide astfel perspective mari de ambele părţi. Lucrurile stau deocamdată aici.

Dela sate

— Corespondenţă din Bistra Munţilor Apuseni —

Ani dearândul feciori şi fete de legea ortodoxă română mergeau din Câmpeni şi din comunele învecinate să se căsătorească în comuna cu parohie gr.-cat. Bistra. Aşa se perdeau şi rămâneau uitaţi cu totul; unii înşelaţi cu fel de fel de promisiuni, au făcut şi trecerea la «unire», cei mai mulţi însă au rămas credincioşi religiunii strămoşeşti.

In toamna aceasta decedase un creştin ortodox, anume: Amos Dandea, care numai cu câţiva ani înainte trecuse din Câmpeni la Bistra; când a murit a lăsat ca să fie înmormântat după ritul ortodox prin preoţi ortodocşi din Câmpeni, la care biserică şi aparţinea.

Soţia lui, gr.-cat. din Bistra, după ce i murise bărbatul, nu a mai luat în socotinţă să împlinească dorinţa soţului ei, ci neavizând nici rudeniile, nici preoţii din Câmpeni, l-a înmormântat cu preoţii «uniţi» din Bistra.

Subscrisul *Ortodox* văzând treaba aceasta, am mers şi am spus părintelui N. Palade din Câmpeni faptul petrecut. Părintele mi-a promis să nu mai lase credincioşii noştri fără nici o conducere, ca pe nişte oi rătăcite şi fără păstor. Şi astfel în 23 Oct. 1922 a venit în comuna Bistra, a făcut conscrierea ortodocşilor, zicându ne: Am venit la voi, care eraţi aşa de împrăştiaţi, să vă adun la olaltă precum adună părintele cel bun fii săi, ca aşa întruniţi să formăm earăş parohia ortodoxă.

Ni-a dat îndrumările să facem rugare către Ven. Consistor ortodox român dela Cluj. Am făcut-o, ear Ven. Consistor a încuviinţat cererea noastră şi a hotărât reînfiinţarea parohiei ortodoxe în Bistra, încredinţând pe parohul N. Palade din Câmpeni cu administrarea parohiei.

Păr. Palade primind însărcinarea, a aflat casă potrivită să ţină serviciul divin; casa stă în legătură cu şcoala de stat, de aceea s'au făcut paşii necesari la forurile cu cădere să ne conceadă ca în Dumineci şi sărbători să putem ţinea sf. slujbă în şcoală.

Duminecă în 4/17 Dec. 1922 păr. Palade, ca delegat al P. S. Sale Păr. episcop Nicolae dela Cluj a venit la noi, a săvârşit sfinţirea apei celei mici împreună cu rugăciunea pentru sfinţirea casei, şi fiind provăzut cu toate cele necesare a săvârşit sf. Liturghie.

La sfârşitul sf. Liturghii prin cuvinte potrivite momentului a rostit o predică frumoasă, ascultată cu mare luare aminte de credincioşi.

Ortodoxul.

O carte despre problema minorităţilor

De sigur se vor afla mulţi din cititorii acestor rânduri dornici de a găsi răspunsuri în privinţa problemei minorităţilor.

De aceea este recomandabilă cartea dlui *N. Daşcovici: «Principiul naţionalităţilor şi Societatea naţiunilor»* (a «Cartea Românească», 1922, din Bucureşti, 30 lei). Adună într'un mănunchi multe date autentice şi traduce pentru publicul nostru legi şi tratate privitoare la această vitală problemă.

Dl Daşcovici este ziarist bucureştean de care să ne dea Dumnezeu cât mai mulţi. Are cunoştinţe frumoase, a făcut studii speciale în Franţa, doctoratul în drept şi a scris o serie de studii, în franţuzeşte şi româneşte.

Cine locueşte într'o localitate unde trăiesc laolaltă cu noi germani sau maghiari, va putea folosi cu mare succes lucrarea de faţă, lămurind în discuţii, pe baza cărţii, drepturile şi datorinţele noastre.

In lucrarea aceasta găseşti probleme adâncite şi răspunsuri respicate. (Capitole speciale: Biruinţa ideii naţionale şi autodeterminarea. Plebiscitele şi practica plebiscitaria recentă. Corectivul ideii naţionale: ocrotirea minorităţilor. Istoricul şi desvoltarea ideii de ocrotire: principalele sisteme. Societatea naţiunilor, suprastat sau liberă asociaţiune internaţională?) In supliment găseşte cetitorul «punctele» lui Wilson, pactul «societăţii naţiunilor»; Actul de unire dela Alba-Iulia; Tratatul pentru ocrotirea minorităţilor, subscris de statele succesorale.

H. P.-P.

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923*, apărut la *Librăria Arhidiecezană* în *Sibiu*. Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii.

Şi apoi, alăturea de acest catolicism, consideraţi, vă rog, biserica ortodoxă română, întoarsă din milenara robie ungurească, încărcată de răni şi absolut sărăcită, — ce va însemna ea, ca forţă de rezistenţă în faţa presiunilor şi uneltirilor acestui catolicism? Ce maxim de forţe morale va putea să desvolte ea, în sărăcia ei materială absolută, pentru consolidarea noului stat?»

In capitolul despre raporturile de avere bisericească în fostul stat ungar se arată nedreptatea cu care biserica ort.-română a fost martirizată sub regimul Ungariei.

Eată elocventele cifre, din care se vede ce fel de raport se află între averi şi între numărul credincioşilor deosebitelor confesiuni:

Confesiunile:	au câte un jugăr
«Catolicii» latini la câte	6 suflete
«Catolicii» uniţi (români şi ruteni) la câte	12 „
«Catoliciii» uniţi români la câte . .	7 „
Unitarii unguri la câte	78 „
Reformaţii unguri la câte	89 „
Luteranii germani la câte	325 „
Ortodocşii români la câte	1777 „

Ce dovedesc aceste cifre în graiul lor exact şi infalibil?

Ele dau dovada, — răspunde autorul, — cum papismul de ambele rituri — latin şi român, mai ales — ca un credincios asociat politic al Habsburgilor şi al maghiarismului, a fost înzestrat princiar, cu toate mijloacele materiale pentru a prospera în sine şi pentru a cuceri, mai întâi bisericeşte şi apoi şi politiceşte, pe celelalte confesiuni (protestantice şi ortodoxe).

Din cifrele arătate se desprinde cea mai cumplită nedreptate medievală, ce a cunoscut-o vr'odată lumea, şi nedreptatea aceasta îşi aşteaptă o nivelare acum din partea statului român. Statul român ar veni în contrazicere cu principiile de dreptate, prin care i s'au lărgit hotarele, dacă nu ar nivela această situaţie medievală.

Nivelarea aceasta i-o cerem, nu numai pentru motivul, că este o necesitate politică de stat de a se creia un echilibru firesc între celelalte confesiuni şi între catolicism, ci şi din alte motive. In primul loc: Statul român este dator să facă *dreptate* tuturor confesiunilor cetăţenilor săi.

Dar, mai pesus de toate statul român trebue să tindă într'acolo ca, împotriva papismului — care este şi un factor politic subversiv în raport cu interesul de existenţă al statului român — să-şi creieze asociaţi pe celelalte confesiuni, care toate au avut de a suferi, îndelungat şi amar, din partea catolicismului papal.

Intre aceşti asociaţi cari n'au tendenţe centrifugale, pentrucă nu au legături jurisdicţionale în afară de ţară, locul prim îl ocupă biserica ortodoxă română, care a suferit mai mult şi a fost şi este cea mai săracă!

Fără această dreptate, ce cerem pentru toate confesiunile şi în special pentru a noastră biserică, va însămna foarte puţin desrobirea politică numai, dacă robia economică-religioasă, creată de papism şi în folosul lui şi al maghiarilor, va rămânea şi pe mai departe!» —

Continuăm.

Interesantă broşură. Au apărut, sub titlul *Om şi caracter*, de Ion Dăncilă, zece schiţe interesante, cu subiecte de actualitate.

De vânzare în toate librăriile din ţară.

Crestături

Dl Dr. Rusu scrie în Nrul 5 al Unirii:

«Nime nu ar putea să aibă ceva împotriva constatării, care nu se poate nega, că biserica ortodoxă «*este* (azi) religiunea majorității românilor» — deşi noi nu găsim nici un motiv pentru care o situaţie, ce *destul de uşor ar putea să se schimbe ca mâne* să trebuiască a fi menţionată în Constituţie»...

A vorbì astfel despre un popor, care a suferit chinuri, batjocuri şi adevărat martiriu pentru legea strămoşească, care în timpurile de restriste ale trecutului ne-a apărat şi salvat individualitatea noastră naţională, — despre biserica ortodoxă, care a fost mama neamului românesc, care l a crescut şi l-a încălzit la sinul ei iubitor, — despre tenacitatea, cu care a ţinut poporul român la legea şi biserica sa ortodoxă strămoşească — este mai mult decât temerar.

Dar să-i aducem clarissimului canonic de pe Târnave, barem câteva exemple, şi să-i arătăm, că poporul nostru nu s'a vândut pe un blid de linte, ci a resistat tuturor momelilor şi asupririlor.

Nu vom aminti aici martiriul suferit de Constantin Brâncoveanu şi fiii săi, nici de alte asemenea cazuri din principatele române, ci vom aduce unele dovezi din cari să se vadă cu cât drag a îmbrăţişat poporul român »unirea».

Contele Mikó Imre, un strein, care nu poate fi bănuit de parţialitate faţă de noi relatează, că la 1746 nobilii rom.-cat. din Ardeal voiau să silească chiar şi prin forţă poporul român să treacă la unire sub cuvânt, că Impărăteasa Regina Maria Therezia o cere aceasta, — într'un sat din judeţul Hunedoarei s'a întâmplat cazul, că voind a prinde pe un român, şi a-l sili să treacă la unire, acesta a răspuns: «Puteţi cere ca să ies din ţară, puteţi să-mi luaţi ţundra de pe mine, puteţi să-mi luaţi şi cămaşa, vă dau şi corpul meu, însă asupra sufletului meu porunceşte numai Dumnezeu».

Cazul din 1746 s'a repetat în anul Domnului 1916, când protopretorul Gábor Pál a chemat pe fruntaşii satului Chichiş şi le-a spus că e poruncă dela Impăratul-Rege Carol IV, strănepotul Impărătesei Regine amintite mai sus, să interzică cultul religiunii ortodoxe şi trebue să treacă la papistaşi, căci în caz contrar li se vor confişca averile, şi ei vor fi transportaţi în Galiţia. Ţăranul Iosif Virág care în urma asupririlor trecutului şi-a pierdut limba, dar legea strămoşească nu, a răspuns protopretorului să aducă la cunoştinţa Maiestăţii Sale, că fiii şi fraţii lor pe diferitele fronturi îşi varsă sângele pentru patrie; plătesc biruri grele, cumpără obligaţiuni de răsboi, *legea românească nu şi-o lasă*, orice s'ar întâmpla.

Să-i mai arătăm clarissimului canonic un singur caz, deşi i-am putea arăta cu sutele, cum au ajuns papistaşii în *posesiunea bisericilor noastre.*

Constantin Brâncoveanul, Domnul muntean cu sângeros sfârşit, cu consensul principelui calvin al Ardealului Mihai Apafi al II-lea clădeşte o biserică în Făgăraş la anul 1698. Acelaş Domn a dat în 27 Oct. 1699 pentru această «a răsăritului biserică» de «legea pravoslavnică» un hrisov cu dreptul să ia în fiecare an la sf. Dumitru din venitele vămii domneşti dela Rucăr şi Dragoslave 250 de taleri.

La anul 1723 se instalează în Făgăraş episcopul gr.-cat. Patachi — dar n'are biserică. Şi ca să câştige biserica noastră, ridicată de Principele Brâncoveanu, a încercat cu făgăduinţe şi vorbe frumoase să convingă pe preotul Toma, că ar fi bine să treacă cu toată comunitatea sa la unire. Când preotul Toma n'a putut fi capacitat cu mijloacele acestea, Patachi întâi l-a oprit d'a mai slujì, pe urmă cu ajutor militar, ce i s'a pus la dispoziţie, l-a arestat şi aruncat în temniţă, şi a numit în locul lui preot nou, — care însă n'avea nici un credinclos la slujbele ce săvârşea.

Bieţii Făgărăşeni amărâţi până în adâncul sufletelor, că li s'a răpit casa Domnului, iar părintele lor sufletesc şi epitropii au fost aruncaţi în temniţă, înaintează cereri peste cereri pentru restituirea bisericii lor, deoarece episcopul papistaş Patachi le-a luat-o cu forţa şi cu puterea brahială. Comisiuni trimise la faţa locului constată *că plângerile lor sânt întemeiate.* Camera aulică din Ardeal primind de veste, că românii în amărăciunea lor sânt gata să emigreze în Muntenia, cere ca episcopul Patachi să restitue (1727) românilor din Făgăraş biserica lor. Hotărârea a rămas pe hârtie...

Anul trecut, această biserică răpită la 1723 de lacomii papistaşi, din dărnicia statului român, înfăptuit nu de papistaşi şi iezuiţi, ci prin vitejia fără de păreche a dorobanţului român ortodox, — a fost radical restaurată şi declarată de monument istoric.

Paginele istoriei noastre ne arată o mulţime de astfel de cazuri, şi dacă totuş «unirea» a prins cum a prins rădăcină în o parte mică a poporului, aceasta s'a întâmplat numai prin seduceri şi opăciri puse la cale cu multă rafinărie din partea papistaşilor iezuiţi şi prin scoaterea cu forţa brahială a preoţilor noştri din biserici.

S'o ştie aceasta odată pentru totdeauna clarissimul canonic, că Hristos în massa compactă a poporului român nu s'a împărţit nici odată, şi că acest popor ortodox nu-şi schimbă credinţa lui religioasă, cum îşi schimbă cineva hainele.

Un fiu de dorobanţ

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, s'a reîntors în 11 l. c. dela Bucureşti la reşedinţa sa.

Un mare binefăcător al românilor. S'au împlinit în Ianuar a. c. 50 de ani dela moartea împăratului Napoleon III. Profesorul universitar, dl O. Tafrali, face în Viitorul (din 7 Februar) o scurtă biografie a marelui filoroman. La finele acestei biografii, dl profesor spune următoarele:

Napoleon III avea faţă de noi grija părintelui pentru un copil îndepărtat şi slab. Onoare lui şi recunoştinţă eternă din partea noastră! Cum să ni-o exprimăm? Prin ridicarea unei statui într'una din pieţele Bucureştilor acestui mare filoroman, acestui protector al neamului nostru, acestui făuritor al unirii. Statuia există. Ştim unde se află: la Paris. O simplă intervenţie la guvernul francez şi o vom avea. Pentru aceasta trebue un comitet. Persoanele, care ţin să onoreze memoria lui Napoleon III, să-i aducă prinosul lor de recunoştinţă, să binevoiască a-mi scrie. Vom face împreună intervenţiile necesare şi vom obţinea satisfacţie. Vom da astfel dovadă că sântem o naţiune, care nu uită pe binefăcătorii ei.

Demisiune. In şedinţa camerei din 7 l. c. dl prof. universitar N. Iorga, a declarat că se retrage dela catedra universitară în urma atitudinii din timpul mai nou a studenţilor. Ministrul instrucţiunii a respins demisiunea dlui Iorga, ear studenţii facultăţii de litere au publicat un apel către toţi studenţii să adereze la paşii făcuţi spre a da satisfacţie dlui profesor N. Iorga în urma incidentului din 6 l. c. (24 Ianuar v.), când, lângă Ateneu, dsa fusese insultat de un grup de presupuşi studenţi.

Inaugurare. Duminecă înainte de amează s'a făcut inaugurarea palatului «Cercului Militar» din capitală. Au asistat la solemnitate Suveranii şi principele Nicolae, întâmpinaţi de dnii generali, miniştri şi alte persoane distinse. Serviciul religios, pentru sfinţirea localului, a fost oficiat de I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron care, în cuvântarea rostită cu acest prilej, aminteşte că frumosul palat al Cercului Militar este clădit pe locul unei vechi biserici, numite Sărindar. Inaltul prelat binecuvintează pe iubitul corp ofiţeresc de pretutindeni şi doreşte ca, precum în cazul acesta biserica s'a contopit cu Cercul Militar, aşa şi Cercul Militar şi întreaga oaste se va identifica şi contopi cu interesele bisericii noastre, care sânt aceleaşi cu ale neamului. Suveranul spune, că a venit cu deosebită plăcere în casa aceasta, unde după vechiul obicei biserica ni-a adus binecuvântarea sa, şi urează ca palatul acesta care este al întregii armate, să fie un templu de adevărată camaraderie şi loc de recreaţie unde ofiţeri din orce garnizoană să găsească hrană intelectuală şi sufletească.

Serbările s'biene organizate de Centrala caselor naţionale din Bucureşti şi de Asociaţiune, s'au amânat pentru ziua de Duminecă 18 Februar 1923, cu acelaş program. Biletele vândute sânt valabile. Amânarea s'a făcut din cauza începezirii trenurilor şi a greutăţilor de comunicaţie între Sibiu şi Bucureşti.

Hymen. Dşoara Aurelia Filip, din Reciu şi dl Romul Oancea, student în drept, logodiţi.

Necrolog. Tinera soţie a diaconului bisericii noastre catedrale. Gheorghe Jurebiţă, *Florenţa*, a răposat în dimineaţa zilei de 12 l. c. Inmormântarea se face în 14 l. c. la ora 3 d. a. în cimiterul central al oraşului. Odihnească în pace, ear neconsolabilului soţ, Dumnezeu să-i dea putere spre a suporta această grea lovitură a sorţii.

Intregire. Intre preoţii distinşi de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* cu dreptul de a purta brâu roşu, este şi părintele Alexandru Popa din Lisa, omis din eroare de tipar din ştirea adusă în Nr. 6 al ziarului nostru.

Se cer lămuriri. Mai mulţi cititori ne roagă să întrebăm pe cei în drept, ce se face cu achitarea bonurilor din «împrumutul Ardealului» al cărui termin de 5 ani a expirat la 1 Februar 1923. Oamenii sânt neliniştiţi în lipsa lămuririlor în această chestiune.

Concurs. «Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român» publică concurs pentru ocuparea postului de conferenţiar-propagandist al «Asociaţiunii». — Conferanţiarul-propagandist va avea să: *a*) reorganizeze despărţămintele; *b*) să înscrie membri; *c*) să ţină prelegeri poporale ş. a. — Retribuţia: *a*) salar anual de lei 4.200; *b*) ajutor anual de scumpete lei 24.000; diurnă de lei 50 şi bilet permanent pe Căile Ferate. — Ceice vor să reflecteze la acest past, să-şi înainteze cererile până la 1 Martie nou 1923 Comitetului central al «Asociaţiunii» în Sibiu (strada Şaguna 8).

Prezentarea tinerilor, care au fost reformaţi după recrutarea din contigentele 1921—1916. Toţi tinerii născuţi în ani 1894 până la 1899 incl. care au fost reformaţi înainte de încorporare, dar la recrutare au fost găsiţi buni pentru serviciul militar, au a se prezenta necondiţionat în ziua de 14 Februar (Miercuri) a. c. la secţia militară consiliul orăşenesc (Str. Mitropoliei Nr. 4. I. Etaj, uşa Nr. 25). dela ora 9 până la 12 i. a. Să se aducă certificat de reformare şi toate documentele militare. Cei absenţi vor fi reprezentaţi de rudele lor. Cei cari nu se vor prezenta, se vor pedepsi în sensul legii de recrutare.

Consiliul orăşenesc.

Anunţ. Primim: Deoarece pe teritorul oraşului Sibiu au fost muşcate persoane de un câne turbat, se ordonă, conform art. de lege VII din 1888, închiderea cânilor pentru 90 zile, adică până la 1 Mai 1923. Cânii se vor ţinea în casă legaţi, iar pe stradă, sau în locuri publice vor avea botniţă, şi vor fi duşi de sfoară. Acei câni cari umblă liberi pe străzi vor fi prinşi de hingheri şi omorâţi imediat. Posesorilor cânilor li se atrage atenţiunea că la caz când observă la cânii lor boală de or ce natură, să avizeze pe dl medic-veterinar de stat al oraşului, Sam. Fehér (Oficiul veterinar, str. Mitropoliei Nr. 19). Nerespectarea acestor dispoziţiuni se va pedepsì aspru de către poliţia de stat. — Secţia veterinară de I. instanţă.

Un miliard? Ziarul Universul scrie, că s'a cheltuit cu serbările încoronării, implicit clădirile ce rămân, circa 55—65 milioane. Presa opoziţiei cu orce preţ, în scop de a combate guvernul, a rotunzit suma cheltuielilor încoronării la respectabila cifră de o sută de milioane? Nul La *o mie* de milioane, pentrucă — «scopul sfinţeşte mijloacele».

Un plan de calendar universal. Gabriel Zaymus, membru titular al *societăţii astronomice* din Franţa a propus acest plan de calendar practic:

1. Anul nou să rămână fixat tot la 1 Ianuar.

2. Cele 365—366 zile să fie împărţite pe luni astfel: Ian. 30, zile. Febr. 31, Mart. 30, Apr. 31, Mai, 30, Iun. 31, Iul. 30, Aug. 31, Sept. 30, Oct. 31, Nov. 30, şi Dec. 30 = 365 zile. In anii bisecţi Decemvrie 31 = 366 zile.

3. Cu ocazia aceasta am putea boteza cele 4 luni falş denumite, numindu-le astfel: Sept. —Saturn; Oct.—Orion; Nov.—Neptun; Dec.—Jupiter.

4. Dumineca Paştilor să fie a doua Duminecă în luna Aprilie, care ar varia între 8—14 Aprilie, prima Duminecă fiind cea a Floriilor.

5. Toate celelalte sărbători vor rămânea la datele lor ca până acum.

Dumineca Paştilor nu poate fi fixată la 7 Aprilie, de oarece regula fondamentală a săptămânii de 7 zile nu poate fi atacată, dar nici să o mutăm în trei diferite Dumineci, cum era cazul

până acum. Paştile trebue neapărat sărbătorite Dumineca.

Calendarul ortodox ar avea cel mai bun prilej de a se uni cu cel universal, primind ziua de 16 Febr. st. v. drept 1 Martie stil universal. Pentru aceasta ar fi necesar ca în anul unirii să se înceapă postul cu două săptămâni mai de vreme, spre a se câştiga cele 13 zile abandonate dela 15 până la 28 Februarie doar cu fixarea începutului postului. Tot astfel s'a procedat şi până acum. B. O. R.

Cursuri de vară teologice engleze în România. Episcopul de Gibraltar Iohn Grieg, care a fost la noi în Noemvrie trecut, a oferit Inalt Prea Sfinţitului Mitropolit Primat Dr. Miron Cristea să trimită în vara anului 1923 un teolog anglican preot, care să ţie cursuri de vară înaintea teologilor noştri, pentru a săvârşi o apropiere între biserica anglicană şi a noastră. Cursurile s'ar ţinea în franţuzeşte.

Dăruire. Domnul *Constantin Solomonescu*, deputatul cercului Cincul-mare, a binevoit a dona sfintei biserici din Brătei, prot. Mediaşului, suma de 1000 Lei (unamie) pentru procurarea unui clopot. Pentru acest dar marinimos, în numele bisericii şi al poporului credincios îi exprim adâncă recunoştinţă. *Pr. Sever Cheţian.*

Avis. Deoarece majoritatea covârşitoare a comisionarilor loteriei noastre n'a înaintat la termenul fixat (25 Decemvrie v. 1922, 7 Ianuar n. 1923) lista biletelor vândute, cu părere de rău, dar pentru a evita eventuale neînţelegeri, sântem nevoiţi a amâna tragerea a II-a a loteriei noastre până la *31 Martie n. 1923*, când se ţine neapărat, luând în considerare atunci numai rapoartele înaintate până la 20 Martie 1923. *Asociaţiunea*, pentru literatura română şi cultura poporului român, secţia loteriei, Sibiu strada Şaguna Nr. 6.

Teatru sibian. La dorinţa publicului, se reprezintă în 13 l. c. din nou tragedia lui Goethe, *Faust*. Inceputul la ora 7 seara.

Adunarea generală

a Reuniunii române de înmormântare din Sibiu

S'a ţinut la 28 Ian. 1923. In această adunare comitetul a dat seamă despre mersul reuniunii în 1922 şi despre starea averii ei la sfârşitul acestui an.

In 1922 au întrat în reuniune 77 membri noi, au repausat 32 membri, după care s'au plătit ajutoarele statutare în sumă totală de Lei 13 569. La sfârşitul anului 1922 reuniunea a avut 944 membri.

Averea reuniunii la 31 Dec. 1922 a fost de Lei 39.708 58 cu un spor faţă de anul 1921 de Lei 15,820·58. Această avere după inventar e împărţită la mai multe fonduri şi anume:

1. Fondul disponibil, din care se plătesc ajutoarele după membri repausaţi şi celelalte cheltuieli ale reuniunii. Acest fond este de Lei 10,243·65.

2. Fondul Victor Tordăşianu pentru întemeerea unui azil pentru bătrâni săraci neputincioşi este de Lei 15,2·4 60 (cu un spor faţă de anul 1921 de Lei 5,407·43). La acest fond aparţin mai multe fonduri speciale şi anume:

a) Averea proprie Lei 6,085·14.

b) Fondul Victor Tordăşianu, întemeiat de dânsul, Lei 2,335·67.

c) Fondul Pantaleon Lucuţa, întemeiat de dânsul, Lei 1,002 29.

d) Fondul Petru Ciora, întemeiat de dânsul, Lei 278.

e) Fondul Căpitan Ioan Toma, întemeiat de dânsul, Lei 1,881.

f) Legatul Ana Stan n. Vidrighin, Lei 1,912·50, întemeiat în April 1922 din prilejul dureros al morţii dnei Ana Stan, soţia directorului şcoalei normale «Andrei Şaguna» Dr. Vasile Stan, membru în comitetul reuniunii, din dăruirile făcute şi anume: Dr. Vasile Stan, soţul Lei 500. Soră Vidrighin, mama, Lei 500 Colonel Stoica şi dna, cumnat şi soră Lei 200, Timotei Popovici, profesor la şcoala normală, directorul reuniunii şi soţia Victoria Lei 300, Dr. Nicolae Petra, adv., şi dna Lei 200, Matei Voileanu, asesor consist. Lei 100, G. Maior, profesor la şcoala normală Lei 30 şi Ioan Marcu, conducătorul librăriei arhidiecezane şi secretar al reuniunii Lei 20.

g) Legatul Timotei şi Victoria Popovici, Lei 1800, întemeiat de directorul reuniunii în Decemvrie 1922.

3. Fondol de rezervă, Lei 14,169·98. Acest fond a fost întemeiat în baza noului statut, pentru ca din el să se plătească ajutoarele după cazurile de moarte, dacă aceste ajutoare nu s'ar putea plăti deplin din fondul disponibil, la care întră taxele ce le plătesc membri în viaţă ai reuniunii. La acest fond au întrat în 1922 numai o parte din taxele cuvenite. Dacă vor fi încasate toate taxele ce trebue să între la acest fond după noul statut, fondul va creşte cel puţin până la 50.000 lei.

Din toate cifrele de mai sus se vede, că acest aşezământ românesc, ce urmăreşte un scop îndoit de ajutorare mai ales a celor săraci şi lipsiţi din neamul nostru, face progrese însemnate, ceea ce dovedeşte că este condus bine şi cu tragere de inimă de către oamenii cari se află în fruntea lui. Acest lucru a şi fost scos la iveală cu recunoştinţă în adunarea generală.

Tot în această adunare generală s'a exprimat durerea pentru pierderea suferită prin moartea lui Pantaleon Lucuţa, fost director şi membru în comitetul reuniunii, întâmplată la 11 Februar 1922, omul cu suflet bun românesc care şi a lăsat averea însemnată pentru ridicarea clasei meseriaşilor noştri. In sfârşit s'a ales un nou casier al reuniunii în persoana domnului Patriciu Marcu, exactor la consistorul arhidiecezan, urmaş în funcţiunea fericitului în Domnul Victor Tordăşianu, întemeietorul şi purtătorul de grijă cât a trăit al acestei reuniuni.

Indemnăm cu acest prilej pe toţi cititorii ziarului nostru să se inscrie ca membri la acea stă reuniune, ajutându se pe sine şi în aceeaş vreme şi pe alţii; pentrucă, după cum se vede din cele publicate mai sus, reuniunea aceasta urmăreşte două ţinte din cele mai frumoase şi creştineşti: să asigure omului sărac un ajutor potrivit pentru cazul morţii, din care să poată fi înmormântat creştineşte, ear din banii ce rămân reuniunii prin dăruiri ş. a. să întemeieze un azil, adecă o casă de adăpost pentru bieţii bătrâni săraci, neputincioşi, rămaşi pe drumuri şi siliţi de atâtea ori să umble în cerşit, pentru că nu este cine să-i îngrijească, ori fiindcă cei chemaţi şi datori să o facă, îi gonesc dela casele lor.... —

Deslușiri se pot cere dela dl T. Popovici, profesor, str. Regina Maria 7, dela dl casier P. Marcu, la Consistor, ori dela dl secretar Ioan Marcu în Librăria arhidiecezană.

Poşta redacţiei

St. C. în *C.* Intr'un număr apropiat. Mulţumiri.

Pr. P. în S. Cu privire la foloasele cele mari ce le trag bisericile romano- şi greco-catolice în urma patronatelor, te poftim atât pe Sf. Ta cât şi pe alţii, să ne arătaţi date concrete, în cifre, pe care le vom utiliza.

Nr. 22/1923 (11) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II a **Vingard**, protopopiatul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt cele fasionate în coala B. pentru dotaţia de stat.

De locuinţă îngrijeşte comuna bisericească.

Concurenţii au să şi înainteze cererile înstruite amăsurat normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopopesc şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta respective a celebra şi cuvânta.

Oficiul protopopesc al Sebeşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş, 16/29 Ianuar 1923.

Sergiu Medean
protopop

Nr. 10—1923 (14) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III a **Ciunga**, din protopresbiteratul Turda, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat şi dotaţiunea preoţească conform calificaţiunii celui ales.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite potrivit normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a celebra, cuvânta şi a lua contact cu poporul.

Turda, la 9/22 Ianuar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial

Iovian Murăşianu,
protopop.

Nr. 20/1923 (15) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II-a **Ibăneşti (pădure)** protopopiatul Reghinului, pe baza ordinului Ven. Consistor Diecezan Nr. 4402 din 14 Decemvrie 1922 se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Beneficiile sânt cele statorite în coala B. şi salarul dela stat conform calificaţiei şi serviciilor alesului. —

Concurenţii vor înainta, în terminul deschis, subsemnatului oficiu cererile cu documentele de lipsă, iar pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

In înţelegere cu comitetul parohial ortodox român din Ibăneşti.

Reghin, 25 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Reghin

Vasilie Duma,
protopop.

Nr. 508/1922 (204) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din **Cărpiniş** parohie de cl. III, protopresbiteratul «Cetatea de peatră» se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat cu 32 jug. cad. sesie parohială creată prin reforma agrară.

Concurenţii sânt invitaţi a-şi trimite cererile de concurs cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi pe lângă observarea dispoziţiunilor reglementare au voe a se prezenta în parohie pentru a face cunoştinţă cu credincioşii.

Lăpuşul-Unguresc, la 5 Noemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral al tract. Cetarea de peatră în înţelegere cu comitetul parohial.

Zaharie Manu,
protopresbiter.

Nr. 473—1922 (8) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa a II-a **Bulzeştii de sus**, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii cu observarea dispoziţiunilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 10 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al Zarandului.

Pompiliu Piso,
protopop.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 3/16 Februar 1923 Nr. 12

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Clerul ortodox și politica

Eată o problemă de cea mai mare însemnătate nu numai pentru biserica noastră, ci și pentru neamul întreg. Să facă clerul nostru politică sau să nu facă?

Politică, în sensul vulgar al cuvântului, să nu facă. Nimic mai trist și mai dureros decât să vezi pe un părinte sau pe altul urcând tribuna în haina, pe care poporul nostru de veacuri o cinstește, ca pe un simbol sfânt, și făcând demagogie ruinătoare de suflete. Asta nu. Nici o armă nu poate să doboare la pământ atât de ușor prestigiul preoției, ca politicianismul vulgar pe care l-ar face; — dar politică, în sensul nobil al cuvântului, este *dator* clerul nostru să facă. Politica, bazată pe idealism curat, pe dragostea de neam, pe cunoștința serioasă a istoriei și a tuturor mijloacelor de cultură morală, intelectuală, materială este una dintre datorințele de frunte ale clerului nostru.

Dacă fericiții noștri înaintași, începând dela mitropoliți până la ultimul preot dela sate, făceau în trecut pe cenușotca care s'ar fi mărginit numai la rolul de a se tângui în contra moravurilor timpului, neamul nostru nici când nu ar fi ajuns acolo unde a ajuns astăzi.

Istoria ne spune alt ceva. Mitropoliții, vlădicii și preoții noștri din trecut din contră au luat parte activă și viguroasă la conducerea țării. In istoria noastră, dela început până astăzi, trece ca un fir roșu ideea religioasă. Planurile omenești ale domnitorilor noștri pururea poartă pecetea inspirației bisericii. In aureola mucenicilor noștri totdeauna schinteiază alăturea de ideea națională ideea religioasă. Armata noastră a fost și este armată cruciată, în armamentul ei a fost și va rămânea totdeauna arma principală: *crucea.*

Azi pe toate cărările auzim plânsori că moravurile au decăzut, că egoismul cel mai sălbatic a pus stăpânire pe suflete, făcând viața nesuferită, și atunci ne întrebăm cine să aducă însănătoșirea conștiinții publice, cine să ridice sufletele din noroiul păcatelor în atmosfera muncii, a jertfei și a iubirii frățești?

Pentru mulți oameni mici cu pofte mari, cari foarte puțin se sinchisesc de viitorul neamului, clerul cu deviza lui Hristos: «Nu numai cu pâne va trăi omul, ci cu tot cuvântul ce iese din gura lui Dumnezeu», va rămânea totdeauna oaspe nepoftit.

Oamenii trecători ne spun aproape în toată ziua să rămânem la rostul nostru de preoți, și să nu ne amestecăm în daraverile omenești, — dar conștiința și tradiția ne dictează alt fel.

Clerul nostru trebue să fie și astăzi ce a fost în trecut: aluatul care să pătrundă întreaga frământătură a neamului nostru.

Neamul acesta de țărani simpli, dar sănătoși la minte și la inimă, de aceea a ținut atât de mult la biserică, pentrucă în preoți a văzut totdeauna pe îndrumătorii și ocârmuitorii vieții publice.

Cuvintele evangheliei nu-i destul să le propovăduim numai de pe amvoanele bisericilor și în întrunirile noastre bisericești, ci ele trebue neapărat duse până sus la tribuna țării. Pentru clerul nostru ortodox este chestia de moarte ori viață, mărginirea la slujbele sfinte, ori o păsire energică și solidară în interesul însănătoșirii moravurilor țării.

Poporul nostru ne-a iubit și ne va iubì până atunci, până când stăm în fruntea țării; ne retragem, ne va uita și nici când nu ne va iubì așa ca mai demult.

Acei oameni ai noștri, cari conștiensau inconștient, temându-se de clericalism, ne osândesc la tăcere, ne vor perirea.

Clerul ortodox a fost cler luptător, cu mijloacele pe care le-au îngăduit vremile, — și cler luptător trebue să rămână, dacă nu dorește să fie înlăturat și uitat.

La clerul altor biserici vedem frământare și muncă pe capete.

Presa care a ajuns spaima opiniei publice, este mereu acaparată și pusă în slujba bisericii și ai propagandei bine dirguită. Preoții lor încearcă cu toate mijloacele să se afirme pe toate terenele vieții și să aibă veghetori cu ochi în patru, cari să semnaleze la vreme toate primejdiile ce s'ar ridicà împotriva bisericii.

De aceea toți acei oameni de ai noștri, mari sau mici, cari doresc să facă din clerul ortodox o cenușotcă nevinovată, fac cel mai mare rău bisericii și neamului nostru.

Har Domnului, clerul ortodox nu se mai compune din iobagi mai răsăriți cu glas bun și cu purtare cuviincioasă nu-

FOIȘOARA

Predică

la Dumineca I din Postul păresimilor

Eată cu adevărat Israiltean, întru care vicleșug nu este.
Ioan 1, 47.

Iubiți fii, — «Tu ești scăparea mea de necazul ce mă cuprinde, Tu ești bucuria mea, izbăvește mă de relele ce m'au încunjurat!»

In aceste cuvinte își descopere David dorul de a se alipì veșnic de marele Părinte, ziditorul cerului și pământului (Psalm 31, 7).

Rostind și noi aceste cuvinte, par'că fior sfânt ne trece prin suflete, par'că dintr'odată sântem ridicați «pe muntele cel sfânt al Domnului», și sufletul ni s'a contopit cu Ființa preaînaltă, dela care atârnă a fi sau a nu fi.

Așa e. Bogat isvor de fericire află celce «cu tot sufletul, din toată inima și cu tot cugetul» se poate apropia de Dumnezeu. Astfel de creștin dobândește neprețuite comori sufletești, care nici când nu se pierd. Creștinii convinși se bucură de pace și liniște în toată viața, pentrucă în toată viața lor nici ei nu fac silnicie nimenui. La ce ar și fi bune silniciile, când se știe, că nici aurul, nici argintul, nici pietrile. scumpe, nici moșiile întinse — nimic, nimic nu trece cu noi pe alt tărâm, când vremea vine să ne strămutăm din lume. De aceea și repetează creștinii buni zi de zi cu Înțeleptul vorbele: «Mai ales este numele bun, decât bogăția multă, și darul bun, decât argintul și aurul (Pilde 22, 1).

Care va se zică, să nu încetăm a repeta zi de zi vorbele Psalmistului: «Tu ești scăparea mea de necazul ce mă cuprinde, Tu ești bucuria mea, izbăvește mă de relele ce m'au încunjurat!»

Celce pe Dumnezeu îl are în inimă (nu pe buze numai), cu pași siguri merge înainte pe cărările vieții, nu rătăcește și nici când nu cade în prăpastiile nelegiuirilor. Cu moartea se luptă credinciosul, fără a-i păsa de ea, căci el știe «că dela Tatăl a venit și la Tatăl merge». Cu cât simțul religios ne este mai adânc înrădăcinat în pept, cu atât pașii vieții ne sânt mai bine îndreptați și viața ne este mai plină de farmec.

Zilele postului în care am intrat, sânt bun prilej de renoirea legăturilor cu Dumnezeu.

Căci ce este postul? Lumea nouă îi poartă frica, îl crede balaur care înghite, vampir care suge vlaga și pipernicește trupul. E adevărat? Cere oare Dumnezeu prin post dela creștin să-și chinue trupul, să-și tragă bucata dela gură? Nu cere, și nu poate cere aceasta Dumnezeul creștin, care zice prin profetul Ezechiil: «Vă întoarceți și veți fi vii» (18, 32). Vii, adecă deplin sănătoși trupește și sufletește, vrea să ne aibă Dumnezeu. Deci repet: nu vrea Dumnezeu să ne omoare prin post, ci alt ceva. Dumnezeu cere să ne ridicăm cu sufletele și să rostim cu pătrundere cântarea bisericii: «Spre cer ridic ochii inimii mele, la tine Mântuitorule!» (Antif. 4).

Ear ridicarea sufletească nu e oboseală, nu e chin pentru nol, din contră, prin ridicare ne renoim. De aceea înălțarea e trebuință sufletească. Celce se înalță spre «Părintele luminilor», primește de sus înviorare sufletească, care nu o schimbă cu nici un bine din lume.

Spre așa fel de post îndrumăm obștea creștină. Postul, grăind cu Biblia, îl putem numì scara ce a văzut-o Iacob în visul său din Harran. Pe scara lui Iacob îngerii umblau în sus și în jos, aducând vești și îndrumări lui Iacob, ear pe scara sufletului ce ni-o ridică postul, sufletul nostru sue și coboară, dându ne prilej de a trăì în necontenită legătură cu Ființa care este începutul și sfârșitul creștinilor.

Cât de ferice e creștinul care-și poate întocmì această scară!...

Aud, iubiților, baterea inimii voastre și vă înțeleg dorul de a vă desăvârșì prin post. Mă

mai, ca în trecut, ci din oameni cu serioasă pregătire ştiinţifică, oameni cari au datorinţa si dreptul să spună acolo, unde trebue să se spună, tot ce poartă în suflet bun şi frumos pentru neamul lor.

De aceea cerem acţiune serioasă, cuminte şi solidară a clerului ortodox şi în politica ţării. Sântem săraci, sântem desconsideraţi, sântem împedecaţi să lucrăm aşa cum am dori, — noi purtăm vina. Vorba lui Hristos: «Nici nu se aprinde lumina şi se pune sub obroc, ci în sfeşnic, şi luminează tuturor celor ce sânt în casă», în casa în care în cazul de faţă este mândra şi scumpa noastră ţară românească.

Prot. *Dr. Ştefan Cioroianu*

Douăzeci de ani de arhierie

In ziua sfinţilor trei Ierarhi din anul acesta s'au împlinit douăzeci de ani de când P. S. Sa Părintele Episcop Ioan I. Papp *a ocupat scaunul episcopesc al eparhiei Aradului.*

In timp de două decenii, de când se află în fruntea acestei dieceze, P. S. Sa Episcopul Ioan *a desfăşărat o muncă neobosită şi continuă, care va sluji totdeauna ca model de urmat pentru întreg clerul bisericii noastre.*

In numeroasele sale vizitaţii canonice, întreprinse în dieceza Aradului şi Oradea-Mare, a căutat să întărească sufletele credincioşilor prin învăţăturile evanghelice, ridicând starea religioasă morală şi culturală a numeroşilor săi păstoriţi prin cât mai dese atingeri cu clerul şi poporul său

Sub înţeleapta sa păstorire s'au clădit şi renovat peste două sute de şcoale, s'a edificat internatul de fete diecezan, s'a renovat radical catedrala Aradului, care a fost sfinţită cu mare solemnitate de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae, *asistat de PP. SS. LL. Episcopii Ioan al Aradului, Iosif al Caransebeşului, Roman al Oradii-Mari şi 12 protopopi şi preoţi.*

Deosebită grijă părintească a acordat fondurilor diecezane, care au crescut relativ la sume frumoase. Fondul preoţesc din Arad este astăzi cel mai mare fond al clerului din întreaga mitropolie transilvană.

Din viaţa sa plină de activitate în care i a fost dat să conducă biserica ortodoxă română din Ardeal în clipele glorioase ale întregirii neamului, mai reţinem faptul că în marea adunare naţională dela Alba-Iulia, P. S. Sa Episcopul Ioan, în calitate de locţiitor de Mitropolit al Ardealului, a declarat în numele credincioşilor sfintei noastre biserici că Ardealul, Bănatul Crişana şi Maramurăşul se alipesc pe vecie la ţara mamă

Cu prilejul jubileului său de acum, împlinim o plăcută datorinţă aducând laboriosului prelat urări de lungă viaţă. Dumnezeu să l apere şi mai departe şi să-l împărtăşească de bunătăţile Sale nesfârşite.

*

Câteva date biografice din viaţa jubilantului:

S'a născut în Decemvrie 1848 în comuna Pocioveliştе, judeţul Bihor.

Este fiul fostului cântăreţ Ilie Papp din aceasta comună, o familie cinstită şi cu frica lui Dumnezeu ai cărei membri din generaţii bătrâne au fost slujitori ai sfintei biserici. Incă de băiat mic P. S. Sa şi a însuşit cântările şi dragostea de cele sfinte, dela fericitul său tată, care era cântăreţ vestit.

Primind educaţie adânc religioasă dela mama sa, despre care P. S. Sa îşi aduce aminte cu adâncă pietate, se dedică cu tot sufletul carierei preoţeşti şi intră ca student în teologie în serviciul Ven. Consistor din Arad, unde s'a distins ca un factor de prima forţă şi unde munceşte de 54 de ani.

Intre anii 1875—6 a fost profesor la seminar, dar simţindu-se lipsa sa la Ven. Consistor, a fost rechemat la serviciile de aici, unde s'a validitat printr'o pricepere deosebită şi în special ca excelent conducător de serviciu şi muncitor neobosit.

Conducător al tuturor ramurilor administrative diecezane, P. S. Sa a fost aşa zicând sufletul multor cauze şi afaceri rezolvite în consistor şi ca atare a fost sfetnic de mult ajutor Preafericiţilor Episcopi Procopie Ivacicovici, Miron Romanul, Ioan Meţianu şi Iosif Goldiş.

La 1879 s'a sfinţit de diacon, la 1882 de protodiacon, la 1890 a fost ales referent bisericesc, la 1899 a fost tuns întru monah şi ridicat la rangul de protosincel, iar în 30 Ianuar, ziua de trei ierarhi, Sinodul eparhial l-a ales de episcop al diecezei Aradului, pe care o păstoreşte şi în zilele noastre cu multă râvnă şi dragoste părintească.

Delegaţii preoţilor în congres la Bucureşti

Congresul delegaţilor preoţilor ortodoxi din întreaga ţară s'a deschis, conform programului, în 7 l c. în sala societăţii clerului «Ajutorul» din Bulevardul Carol.

Inainte de deschiderea congresului s'a oficiat serviciu divin la biserica Olari în prezenţa tuturor delegaţilor.

Preşedinţele, păr. Dr. Popescu Mălăeşti, deschide şedinţa şi arată că acest congres se va ocupa de chestiuni privitoare atât la unificarea bisericii şi neamului, cât şi la solidarizarea preoţimii prin constituirea unei asociaţiuni generale a preoţilor ortodoxi din ţară.

I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron relevă rolul bisericii ortodoxe în trecutul neamului şi orânduirile nouă ce trebue luate acum.

Ministrul cultelor, dl C. Banu, salută, în numele guvernului, congresul în care vede un simbol de unire sufletească a tuturor românilor. Ministrul declară că guvernul ţării are cea mai mare obligaţiune faţă de biserica naţională ortodoxă. Pentruca această biserică să şi ajungă legitima năzuinţă, are trebuinţă, pe lângă unificarea administrativă, şi de silinţa noastră, a guvernului, de a sprijini nevoile de viaţă ale bisericii: aceasta se va realiza prin autonomia cea mai largă, bazată de participarea clerului şi a mirenilor la noua organizare. La sfârşit aminteşte încă odată îndreptăţitele cereri de îmbunătăţire a situaţiei materiale pe seama clerului, asigurând congresul că guvernul îşi dă silinţa d'a le satisface.

Arhiepiscopul Gurie salută congresul din partea clerului şi poporului basarabean şi cere ca unele orânduiri locale din Basarabia să fie luată în dreaptă consideraţie.

Dna Cantacuzino, preşedinta societăţii ortodoxe a femeilor române, vorbeşte despre îndreptarea morală în popor prin mijlocirea bisericii.

Păr. Cotlarciuc, decanul facultăţii teologice din Cernăuţ, salută congresul din partea bucovinenilor şi spune că preoţimea nu s'a întrunit în scopuri politice, ci numai în dorinţa vie de unire desăvârşită a elementului preoţesc din ţară.

Păr. Iancu Stefănuţ salută congresul în numele preoţimii de dincoace de munţi, şi speră că în noua organizaţie nu va fi trecut cu vederea statutul organic, alcătuit de Mitropolitul Şaguna. Expune câteva momente din viaţa ardelenilor cari au avut să îndure prigonirile foştilor stăpânitori.

Mai vorbesc: Episcopul Vartolomeu al Râmnicului, Păr. Georgescu preşedintele societăţii clerului «Ajutorul» ş. a. Şedinţa se ridică la ora 12 şi 30. —

In şedinţa de după amează, deschisă la ora 2 şi 30, se verifică titlurile delegaţilor şi se citesc telegramele de adesiune sosite din mai multe locuri.

O delegaţie a congresului va avea să prezinte un *memoriu* cu dorinţele preoţilor desbătute în congres. Memoriul se va înainta: Regelui, Mitropolitului primat, primului ministru, miniştrilor de culte şi interne, şi preşedinţilor corpurilor legiuitoare.

Mai mulţi membri ai congresului cer să se menţină cuvântul «dominant» în constituţie, pentru motivul că biserica strămoşească trebue să-şi păstreze şi de aici încolo caracterul ei cel vechi, iar statul nu poate fi interconfesionalizat cât poporul român este ortodox şi formează majoritate. Formulându-se desideratul, se pune la vot şi se aprobă de congres în unanimitate. Acest desiderat cere ca Art. 23 din noua constituţie să fie acelaş cu Art. 21 din vechea constituţie,

---

întrebaţi: de unde să începem, cum să o rupem cu daraverile zilnice, ca să ducem viaţă mai înaltă, mai deamnă de creştin?!

Calea este aflată şi mijlocul dat chiar în cuvântul de azi al lui Hristos, cu care a chemat la apostolie pe Natanail: «Eată adevărat Israilltean, întru care vicleşug nu este» — îi zice Hristos. De ce îl întimpină la prima întâlnire când vrea să-l facă Apostol al său cu aceste vorbe de laudă? Explicarea ni o dă dialogul urmat între Natanail şi Domnul Isus Hristos. Natanail pune întrebarea: «De unde mă cunoşti?» — «Mai înainte, până a nu te chema pe tine Filip, fiind tu sub smochin, te am văzut».

Acesta e dialogul. E scurt, dar cuprinzător, pentrucă redă toată viaţa şi puterea lui Natanail înainte de a deveni apostol, şi oarecum justifică: de ce a fost chemat Natanail la Apostolie.

Natanail era Israilltean, adecă persoană din neamul jidovesc al cărturarilor şi fariseilor. Se deosebea însă sufleteşte ca cerul de pământ de neamul său. Fariseii iubeau «*şederile mai înalte*», se amestecau bucuros prin mulţime, şi le era binevenit ori ce prilej de a face sgomot în jurul persoanei lor. Iubeau cu alte cuvinte *deşertăciunile şi clevetele*, şi nu era mod a-i abate dela făţărie. vicleşug, cum zice evanghelia. Vicleşugul se naşte purtând vorbe rele dela om la om, cu scop de a zăpăci sufletele nevinovate şi a trage — cum se zice în deobşte — foc la oala proprie. Patul cald al clevetelor, care provoacă certe şi neînţelegeri, sânt unele locuri publice unde duhul satanei stăpâneşte. Cad în mare păcat cei ce, mai ales în post, calcă peste pragul lor. Astfel de conveniri de regulă sânt urmate de sănătate zdruncinată şi de pungă goală.

Se pricepe, deci, de ce Hristos osândeşte fariseii când le zice: Vai vouă Fariseilor, că iubiţi *şederile mai sus în soboară şi întrebările de sănătate prin târguri* (Luca 11, 43).

Cu totul altcum se arată sufletul lui Natanail. Acesta are lângă casă un smochin. Smochinul satură şi cu fructele, şi aduce şi întremare sufletească. Cum? Eată cum!

Când nu e ocupat cu munca, Natanail se retrage la umbra smochinului său, în convorbiri liniştite şi pretinesti cu pretinul său Filip, de fire domoală ca şi dânsul. Convorbirile, când chiar Hristos a luat act de ele şi laudă pe Natanail cel fără vicleşug, de sigur nu au putut să fie ţinute în alt ton decât al sincerităţii.

Era apoi singurătatea de sub smochin singurătate pentru Natanail? Nu, ci-i împrumuta mare comoară. Chiar singurătatea îl silea să cetească, să se roage, să cugete neîncetat la începutul şi sfârşitul omului; Natanail deci era împrejmuit sub smochin de o lume sufletească.

Acesta era Natanail. De aceea îl numeşte Isus adevărat Israilltean, în care vicleşug nu este.

Timpul petrecut sub smochin al lui Natanail nu era timp perdut, ci timp de îmbogăţire spirituală. Timpul petrecut acolo era tot-odată şi post. Postea aşa cum trebue să postească tot creştinul: *să se înalţe cu sufletul la Dumnezeu şi să trăească în legătură cu Dumnezeu.*

Intrebarea: de unde să începem cu îndreptarea noastră şi cum să ne apropiăm de Dumnezeu, după aceasta o aflu deslegată: Să ne abţinem dela orce convenire ce pune în mişcare poftele animalice din om. Vom ocoli, deci, în post toate jocurile cu muzică, toate mesele împreunate cu beuturi, spectacolele unde se desfăşoară scene imorale... Nu ne vom îmbăta nici cu alcohol, nici cu senzaţiile mai primejdioase ca alcoholul. — Altă datorinţă ce ni se impune în post, este: Să ne înzestrăm cu cărţi de rugăciuni şi cu lectură curat creştină. Recomand ca lectură cartea cărţilor: Biblia, care în timpul din urmă a devenit lectura plăcută şi stă pe masa tuturor claselor sociale. Atâta belşug de hrană este în cărţile sfinte, că ori cât am întrebuinţat-o, tot mai mult o pofteşte sufletul.

Revin acum la cea din urmă datorinţă: Se impune fiecărui creştin acum în post, să petreacă timpul postului în şi lângă căminul său, în familie, adecă în societatea părinţilor, soţiei şi copiilor, căutând a întări sufleteşte pe cei mai aproape ai săi. *Unde se formează datinile bune? — In familie! Şi care este tăria societăţii creştine şi de stat? — Tot familia!*... Păcat neiertat comite cel ce, în loc de a şi întări zidul propriei cetăţi, dela care atârnă şi fericirea sa personală, o ia razna pe stradele şi în

care zice că «biserica ortodoxă română este dominantă în stat» (în loc de «are întâietate»)

In ziua a doua se continuă discuţiile, la care iau parte: Arhim. Scriban, preşedintele Popescu ş. a. Se constată că, în noul proect de constituţie, nu se ţine seamă d'ajuns de prestigiul bisericii ortodoxe române; se hotăreşte să se ţină întruniri publice şi să se intervină la parlamentarii laici şi clerici să susţină cu toate mijloacele punctele de vedere ale congresului.

A him. Scriban citeşte raportul despre dreptul bisericilor d'a avea şi a administra averi.

La discuţia acestui raport, vorbitorii arată că este logic ca bisericile să aibă averi cu dreptul de a le administra sub controlul statului, căci numai astfel biserica va putea să înflorească.

I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* arată punctul de vedere al bisericii ortodoxe din Ardeal, desfăşoară principiul autonomiei şi îşi exprimă bucuria că astăzi întreaga preoţime ortodoxă se identifică cu acest principiu.

In ziua a treia congresul îşi urmează şi sfârşeşte desbaterile. Inainte de a-şi începe lucrările, preşedintele congresului salută în mijlocul său pe dl Stelian Popescu, directorul ziarului Universul, nu ca pe un om politic, ci ca fiu de preot care nu şi-a uitat obârşia şi a adus totdeauna servicii bisericii şi slujitorilor ei.

Dl Stelian Popescu declară că şi a ţinut de datorie să asiste la acest congres. Aminteşte greutăţile prin care a trecut biserica din vechiul regat începând dela 1864, când i s'au luat averile, şi crede că biserica ortodoxă română nu-şi poate îndeplini astăzi rolul însemnat, fără ca mai întâi să i se asigure starea materială necesară. Promite concursul său cauzei bisericeşti.

I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei vorbeşte despre curentele antireligioase ce se ivesc în mijlocul credincioşilor noştri şi îndeamnă pe fiecare preot ca în cercul său de lucrare să facă propagandă pentru a răspândi şi întări credinţa strămoşească. In chestiunea autonomiei spune, că nu pricepe teama unor politicieni de cuvântul *autonomie*, când biserica nu caută ruperea legăturilor sale cu statul, ci numai dreptul ei de-a-şi conduce trebile sale sub controlul statului.

Se trece la discuţia statutului Asociaţiei generale a clerului ortodox român d n România.

Statutul, cu puţine modificări, se votează.

Dl Ispir, secretar general în ministerul cultelor, dă unele lămuriri privitoare la îmbunătăţirea situaţiei materiale a preoţimii.

In privinţa art. 24 din proectul de constituţie (căsătoria religioasă şi civilă), congresul cere să se facă următoarea modificare: Binecuvântarea religioasă, care pentru căsătorii va fi obligatorie, trebue să preceadă totdeauna actelor stării civile, afară de cazurile ce se vor prevedea printr'o anumită lege.

După aceasta, congresul şi-a declarat lucrările terminate. —

Comitetul Asociaţiunii generale a preoţilor s'a constituit astfel: Preşedinte Popescu Mălăeşti; Vicepreşedinţi: Dr. Gh. Cuhandu (Ardeal), Baltagă (Basarabia) Cotlarciuc (Bucovina), Georgescu şi Nicula (Iaşi); secretar general G. Diaconescu; casier G. Creţu.

Preşedinţii asociaţiilor şi societăţilor clerului sânt membri de drept ai Asociaţiunii generale. —

Societatea ortodoxă a femeilor române, sub preşedinţia dnei Alexandrina Cantacuzino, a oferit o masă participanţilor la acest congres.

Ştirile zilei

Episcop militar. Păr. protopop *Ion Teculescu*, dela Abrud, a fost tuns de P. P. Sa episcopul Ioan al Aradului întru monah, luând numele de *Iustinian*, în ziua de Joi 19 Ianuar stil vechi 1923. După ce va trece prin treptele ierarhice de protosinghel şi arhimandrit, va primi prea sfântul dar arhieresc. Urăm părintelui Iustinian ajutor dela Dumnezeu, cu deplină izbutire în munca ce-l aşteaptă.

In amintirea lui Cuza Vodă. In 5 Iunie v. 1923 se împlinesc 50 de ani dela moartea primului domnitor al principatelor unite, Alecsandru Ioan Cuza. Un grup de profesori şi fruntaşi cetăţeni din Iaşi a luat iniţiativa să organiseze o serbare comemorativă în amintirea acestui semicentenar.

Pedeapsa cu moarte. In legătură cu proiectul constituţiei, s'a ţinut în 7 l. c. la Fundaţiunea Carol I, din Bucureşti, o conferenţă despre pedeapsa cu moarte. A vorbit profesorul universitar, dl V. V. Pella dela facultatea de drept din Iaşi. Arătând că o asemenea pedeapsă nu corespunde moravurilor şi sentimentelor poporului nostru, că nu trebue să ne înspăimântăm de creşterea criminalităţii după războiu, care este un fenomen constant în criminologie, dl prof. V. V. Pella, invocând şi statisticele criminalităţii din ultimii ani, a terminat exprimându şi speranţa că parlamentul va menţinea art. 18 din actuala constituţiune, care nu admite pedeapsa cu moarte.

Cum lucrează alţii. Dintr'o foaie săsească Comunele săseşti, după cum se ştie, au luat asupra lor îndatorirea de a plăti anual o anumită dare pentru susţinerea bisericii şi a şcoalei lor. Comunele din circumscripţia Şeica, jud. Târnava mică, au dat cel mai bun exemplu în privinţa aceasta. In August anul trecut si-au regulat întreg adausul acesta pe anii 1920 şi 21. Pe anul 1922 adausul de aruncul a fost 9740,00 lei, din care s'a achitat până la sfârşitul anului suma de 7010.00 lei. Treisprezece comune şi au achitat întreg aruncul de dare. — Alt exemplu: In comuna Lăslăul săs. jud. Târnava mică, s'au prăpădit în decursul războiului 34 de oameni. Sătenii s'au hotărât între ei să facă pentru pomenirea lor o lespede de marmoră şi ş'o aşeze în comună la loc potrivit. Prin o colectă între rudenii şi săteni s'a adunat suma de lei 4000. Lespedea de peatră, frumos lucrată, s'a şi aşezat în zidul dinlăuntrul bisericii şi se va sfinţi în ziua de Paşti. — In cursul războiului se luaseră dela biserică două clopote. O colectă pentru cumpărarea unui clopot nou, care s'a şi procurat, a strâns suma de 16,000 lei. Tot în comuna aceasta lipsea o Casă naţională de întrunire. Vecinătăţile au hotărât, ca fie care gazdă cu car cu boi, ori cu trăsură cu cai, să ducă un car de lemne la staţia mai de aproape a căii ferate. Banii ce s'au adunat pentru lemne s'au adaus la fondul menit pentru scopul acesta. Tot poporul a adus ferifa aceasta cu cea mai mare plăcere. Ce învăţătură putem trage din aceste şi alte asemenea cazuri? *Mş.*

Partidul naţional întregit prin organizaţie în vechiul regat, a ţinut Duminecă prima întrunire în capitală. Preşedinte al adunării a fost aclamat dl Pavel Brătăşanu. Au luat cuvântul în această întrunire dnii I. Maniu, Vaida-Voevod, I. Agârbiceanu I. Clinciu, Gr. N. Filipescu, M. Cantacuzino, S. Bocu, Mihai Popovici ş. a. La sfârşit s'a votat o moţiune de protest împotriva guvernului actual.

Trece în Ungaria. Se anunţă demisiunea episcopului Iuliu Glattfelder dela conducerea diecezei Cianadului. Episcopul voeşte să treacă în Ungaria, unde l-ar aştepta scaunul arhiepiscopesc dela Kalocsa.

Cartea cea bună este titlul unei colecţii de volumaşe bine alese şi cu îngrijire editate de institutul de editură «Cultura naţională», din Bucureşti. Alegerea cărţilor este încredinţată dlui prof. univ. Dr. *Sextil Puşcariu* din Cluj. Format mic, atrăgător, literă citeaţă, 138 de pag. cartonat, cu 10 lei, un preţ modest, dacă luăm în considerare referinţele tipografice din ziua de astăzi. A apărut: «Negru pe alb» de Costache Negruzzi, cu o introducere de Dr. Sextil Puşcariu şi «Scrisori la un prietin», «Cum am învăţat româneşte», «Inceputurile teatrului în Moldova», etc. Vor urma: Nuvele de C. Negruzzi, «Simziana şi Pepelea» şi «Pastelurile» lui Alecsandri.

Pentru agricultori. Societatea agrară ardeleană (Cluj, str. Andrei Mureşan 10) doreşte să aibe ajutorul preoţimii în apărarea poporului de pagube materiale. In acest scop Societatea pune bucuros la dispoziţie, experienţele sale, în special în ceea ce priveşte boalele animalelor şi horticultura Ardealului ameninţată de diferite insecte. Societatea va adresa şi un apel, pe care îl recomandăm atenţiunii preoţilor noştri.

Vitejii neamului 1916—1920. Am primit la redacţie vizita dlor Theodor Popp Rosetty şi Victor Bradu Ghiţulescu, ziarişti din Bucureşti, autorii unui admirabil tablou alegoric-comemorativ al vitejilor neamului. Acest tablou, care conţine prima serie a eroilor morţi pentru patrie, este tipărit în mai multe mii de exemplare şi se pune în vânzare de către domnii amintiţi. Venitul, care rezultă din desfacerea acestui tablou, e destinat pentru ridicarea unui monument eroilor morţi şi necunoscuţi. Publicul nostru e rugat să contribue prin cumpărarea acestei lucrări, menite să împodobească casa fiecărui român, la ridicarea monumentului proiectat.

Posturi vacante. La perceptoratele din Sibiu şi Sebeşul-săsesc sânt a se complecta 10 posturi de agenţi de urmărire (funcţionari). Cererile pentru numiri se vor înainta subsemnatei adm. financiare până la finea lunei Februar 1923. Lângă cereri se va alătura: Certificat de botez, de studii, de bună purtare şi certificat de serviciu dacă a mai fost în serviciu. Adm. financiar: *Dr. Tăbăcariu.*

Recrutarea clasei 1924. Operaţiunile consiliului de recrutare ale tinerilor născuţi în anul 1902 şi cari formează clasa anului 1924, vor începe la 28 Februar n. 1923 şi vor dura 47 de zile în care intră şi cele 10 zile pentru complectarea actelor. In Basarabia, Bucovina, Ardeal şi Banat, recrutarea se va face pe cercuri de recrutare. La cercurile de recrutare Braşov şi Tg. Mureş, vor funcţiona două consilii de recrutare din cauza întinderii prea mari a acestor cercuri.

Desminţire. Ştirea publicată de mai multe ziare, după informaţiunea *Luptei*, că dl Dr. Al. Vaida-Voevod şi-ar fi botezat băiatul în legea ortodoxă română, este desminţită de *Unirea* din Blaj şi însoţită de obişnuitele insulte aduse bisericii noastre care, — dupa isteţii confraţi blăjeni, — se află în «apele tulburi ale ortodoxismului bizantin»... şi celelalte.

Serată în Hunedoara. Reuniunea femeilor române din Hunedoara invită la serata cu dans şi bazar ce se ţine Duminecă în 18 Februar 1923 în salele festive ale Casinoului funcţionarilor Uzinelor din Hunedoara. Inceputul la ora 9 seara. Taxele de intrare: de familie 30 L., de persoană 15 L. De preferinţă: costumul naţional. Venitul şi binevoitoarele ofrande se destinează fondului caritativ al R. F. R.

Un nou calendar. Camera de comerţ din New York a votat hotărârea să sprijine proectul de revizuirea calendarului. Acest nou calendar va cuprinde 13 luni de câte 28 de zile fiecare, a 365-a zi fiind afară din serie şi purtând data de zero Ianuar. El are avantajul de a face mai lesnicioase statisticile cari acum se stabilesc cu greu cu luni de câte 31 de zile şi 5 Dumineci, pe lângă că fiecare dată va corespunde unei zile determinate a săptămânii, ceeace nu este cazul în calendarul gregorian.

---

locurile publice, lăsând pradă curentelor rele căminul propriu.

Aş vrea să termin, iubiţilor! V'am grăit dela suflet şi — sper — am intrat la suflet. Dacă totuş cineva nu ar voi să asculte de glasul meu, apoi este dator să asculte de porunca bisericii. Biserica a orânduit, ca în posturi să nu se facă nici o petrecere sgomotoasă. Sânt oprite căsătoriile, chiar spre a nu da prilej la ospeţe, nu se eartă jocurile etc... Postul e pentru cercetarea bisericii şi pentru alte îndeletniciri sufleteşti ce ridică simţul religios şi moralul. In posturi se ţin conveniri cu citiri şi învăţături serioase.

Astfel a trăit Natanail. Şi nouă ni-a poruncit biserica, să lucrăm tot astfei. Petrecând timpul postului în felul arătat, nu numai urcăm prima treaptă a postului ce ne leagă de divinitate că ne învrednicim şi de cinstea, ca Hristos şi nouă să ne arete mărirea lui Dumnezeu care o promite în cuvintele: «*De acum veţi vedea cerul deschis şi îngerii lui Dumnezeu suindu-se şi pogorându-se peste fiul omului*» (Ioan 1, 51).

Aşa să fie. Amin. Prot. *Vasile Gan*

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923*, apărut la *Librăria Arhidiecezană* în *Sibiu*. Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Nr. 19 (18) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante din tractul Deva:

1. **Almaşul sec,** cu filia Cozia, cu casă parohială şi eclejie,
2. **Boholt,**
3. **Cainelul de jos,**
4. **Cârjiti** cu filia Bretelin, cu casă parohială şi eclejie,
5. **Chişcădaga,** cu filia Buruene, cu eclejie,
6. **Noşag,** cu 6 jug. pământ eclejie,
7. **Seliştioara,** cu filia Stoeneasa, —

se publică concurs cu termin de 30 de zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile în regulă subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în comună spre a face cunoştinţa poporului.

Deva, la 1 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Devei în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopop

Nr. 907/922 (16) 1—3

Concurs

In scopul întregirii postului de paroh în parohia de clasa III **Valea-Verde,** protopresbiteratul Câmpeni, se escrie concurs.

Cererile instruite conform normelor în vigoare, se înaintează subsemnatului oficiu în termin de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Viitorul paroh va beneficia de venitele fasionate în coala B. şi de salarul dela stat, conform calificaţiunei sale şi a anilor săi de serviciu ca preot.

Candidaţii se vor prezenta într'una din Duminecile sau sărbătorile înainte de alegere la biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul, a cuvânta, cânta, eventual fiind preoţi a celebră sfânta liturghie.

Câmpeni, 30 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresb. ort. român în înţelegere cu comit. paroh al.

Iosif Gomboş,
protopresb.

Nr. 293/922 (17) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III, **Valea Sângeorgiu,** în protopresbiteratul Haţeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile concursuale instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi se vor prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Oficiul protopresbiteral ortodox rom. al Haţegului în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu
protopop

Nr. 4147/1922 (9) 3—3

Concurs

Prin ordinul ministerial Nr. 31239 s'a sistemizat **un post de profesor de religie ortodox la şcoalele din Arad.** Prin aceasta se publică deci concurs la acest post cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Concurenţii vor avea să dovedească calificaţia prescrisă pentru acest post.

Cel numit va avea să-şi ocupe imediat postul. Retribuţiile sânt cele stabilite în normativul de salarizare a profesorilor secundari. Concursele provăzute cu documentele corăspunzătoare se vor adresa Consistorului ortodox din Cluj.

Cluj, la 1 Decemvrie 1922.

Consistorul Eparhial ortodox român:

Nicolae Ivan,
episcop.

A apărut

Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, şi în alte librării. — La cererile prin MANDAT POŞTAL se va adăuga 4 Lei pentru porto şi recomandat.

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se află de vânzare

Noul Testament
(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—,** broşat **Lei 6·—,** plus porto postal **Lei 2·—.**

„CORDIANA" institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Fofeldea

Convocare

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii «CORDIANA», societate pe acţii, se invită conform §lor 19 şi 20 ai statutelor societăţii la

a XXV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea (localul institutului), **Duminecă, 4 Martie st. n. 1923,** după amiazi la 1 oră.

OBIECTELE:

1. Raportul anual al direcţiunii, Bilanţul anului de gestiune 1922 şi raportul comitetului de supraveghiare.

2. Distribuirea profitului realizat conform bilanţului.

3. Urcarea capitalului societar.

4. Alegerea a 2 membri în direcţiune cu mandat pe 5 ani.

5. Alegerea membrilor în comitetul de supraveghiare cu mandat pe 3 ani.

6. Fixarea marcelor de prezenţă pentru membri direcţiunii.

7. Eventuale propuneri.

Domnii acţionari cari, în sensul §-ilor 22, 23 şi 24 din statutele societăţii, voesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel mult până Vineri, 2 Martie, la 6 ore p. m., la cassa institutului în *Fofeldea*, la institutul de credit şi economii *«Albina»* în *Sibiu*, *Filiala «Albina»* în *Braşov*, sau la *«Cassa de păstrare»* în *Săliste*

Fofeldea, la 11 Februarie 1923.

Direcţiunea

Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922

Activa	Lei b.	Pasiva	Lei b.
Cassa	40,402 87	Capital Social	150,000·—
Escont	358,905·—	Fond general de rezervă	36,146·25
Imprumut pe Oblig. cu cavenţi	635,603·—	Fond special	3,937·50
Depuneri proprii	62,611·30	Fond de pensiuni	8,695·05
Efecte	241,958·50	Depuneri spre fructificare	1.128,379·46
Efectele fondului de pensiuni	2,400·—	Dividende neridicate	1,072·50
Realităţi	5,400·—	Diverşi	19·03
Debitori	12,584 05	Interese anticipate	14,214 40
		Profit curat	17,400 53
	1.359,864·72		1.359,864·72

Contul Profit şi Perdere

Spese	Lei b.	Venite	Lei b.
Interese la depuneri spre fructificare	39,643·03	Interese:	
Interese la fonduri	2,322·80	dela escont	8,880·—
Impozit după interese de depuneri	2,873·84	dela împrumuturi pe obligaţii	37,116·10
Contribuţie	5,952·40	dela efecte	13 690·50
Competinţe de timbru	68·39	dela depuneri proprii	18 307·35
Spese: porto, tipărituri, diverse	6,758 93	Proviziuni	19,400·43
Salare	6,200·—		
Marce de prezenţă	226·—		
Amortizări	15 948·66		
Profit curat	17,400·53		
	97,394·58		97,394·58

Fofeldea, la 31 Decemvrie 1922.

Ioan Maniu m. p.
cassar.

Direcţiunea:

Valeriu Bonea m. p., preş. **George Bânda** m. p. **Nicolae Frâncu** m. p.
Ioan Nicoară m. p. **Dr. Ioan Fruma** m. p. **Petru Manuil** m. p.

Examinând conturile prezente le-am aflat exacte.

Fofeldea, la 11 Februarie 1923.

Comitetul de supraveghiare:

Andreiu Teaşiu m. p., preş. **Petru Sopa 54 a,** m. p. **Ioan Comşia** m. p.
Petru Voicu m. p. **Petru Băilă** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 7/20 Februar 1923 Nr. 13

ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Înfrățire culturală

— Cu ocazia vizitei Caselor Naționale la Sibiu —

Conform promisiunii date în 1922 din partea președintelui activ, a dlui colonel Manolescu, Centrala Caselor Naționale, înființate în anul vijelios 1917 și ajunse la o desvoltare tot mai puternică, au făcut în zilele de 17—19 Februar 1923 o vizită culturală de omagiu și frăție Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român în sediul său, la Sibiu.

Sibienii, pătrunși de grija ce trebue s'o avem întru a desfășura cât mai rodnică activitate culturală, au salutat cu nemărginită bucurie venirea în mijlocul lor a celor peste o sută de membri, săteni și orășeni, delegați și prietini ai Caselor Naționale din București, menite ca prin învățături și îndemnuri bune să ajute la îmbunătățirea vieții morale și materiale a poporului și la progresul statului nostru.

Despre festivitățile organizate din acest prilej publicăm următoarele amănunte:

Sosirea oaspeților

Vizita oaspeților acestei instituții culturale așteptată cu 8 zile în urmă și, întârziată din cauza viscolelor de zăpadă, am avut bucuria să o salutăm în mijlocul nostru, în zilele de 17, 18 și 19 ale curentei.

Asociațiunea a făcut toate pregătirile ca iubiții oaspeți să fie primiți cu dragostea unor frați, cu căldura nepotolită a fiilor unei mame duioase, ce-și așteaptă fericirea dela odraslele și odoarele sufletului și sânului ei plin de speranțe.

Sâmbătă, în ziua sosirii, Sibiul a îmbrăcat haină de sărbătoare. Steaguri tricolore fâlfâiau pe toate stradele, gara de asemenea era frumos împodobită. Aici așteptau vice-președintele Asociațiunii, dl Dr. O. Rusu cu membrii comitetului și un public distins din elita sibiană, prefectul județului A. Boiu, primarul orașului Dr. Goritz, corporațiuni și particulari.

Precis la ora hotărâtă, 4½, trenul intră în gară. Urale nesfârșite întimpină apariția celor așteptați, cu deosebire fermecătoare era înfățișarea oaspetelor feminine, toate îmbrăcate în frumosul și pitorescul nostru port național.

Oaspeții sânt salutați prin cuvinte bine simțite din partea dlui Dr. O. Rusu. Răspunde pentru călduroasa primire dl colonel Manolescu.

Muzica militară intonează imnul național, ear corul reuniunii noastre de muzică, dirigiat de profesorul N. Oancea întonează imnul România Mare.

Au sosit iubiții oaspeți, între cari dl colonel Manolescu, președintele Caselor Naționale, dl profesor univ. Țițeica, prof. Marin Ștefănescu, delegați de Casele Naționale, dl Diaconescu, președintele societății corale din Muscel cu corul, delegați din Bucovina (prof. Nandriș), reprezentanți ai ziarelor Universul (Agnezi), Viitorul (Andreas), ai studenților din București (Simionescu, Bele Arte), Petru Maior, Cluj (Al. Boeriu). Între cei prezenți au fost și dl general Dragu, membru al Caselor Naționale.

Oaspeții și au primit apoi biletele de încuartirare pe la familii și s'au îndepărtat pentru a se întâlni la sara de cunoștință din hotel Bulevard, de unde la ora 9 au plecat și au luat cu toții parte la balul aranjat în casina Cercului militar civil.

Serviciul divin

Duminecă în 18 Februar la ora 9 și jumătate Inalt Prea Sfinția Sa mitropolitul nostru *Nicolae* a celebrat în catedrală sfânta liturghie asistat de preoții: Matei Voileanu, Lucian Triteanu, Dr. George Proca, Dr. Aurel Crăciunescu, Dr. Vasile Stan, Marcu Jantea, Virgil Nistor, Ilie Beleuță și diaconii Dumitru Antal și George Jurebiță.

In decursul sftei liturghii I. P. S. Sa a hirotesit întru protosincel pe asesorul *Lucian Triteanu*, iar pe clericul Ioan Giurgiu l-a hirotonit întru diacon.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al catedralei condus de prof. T. Popovici.

La serviciul divin au asistat toți oaspeții ocupând hora stângă din biserică, precum și un număr însemnat de credincioși din loc, așa că deastădată spațioasa noastră catedrală pentru astfel de ocaziuni — s'a dovedit că e prea mică.

La finea sftei liturgii I. P. S. Sa mânecând dela cuvintele evangelistului Matei: «*Nu vă adunați voua comori pe pământ, unde moliile și rugina le strică, și unde furii le sapă și le fură, ci vă adunați voua comori în cer, unde nici moliile, nici rugina nu le strică, și de unde furii nu le sapă, nici le fură. Că unde este comoara voastră, acolo va fi și inima voastră*»; — a rostit o frumoasă cuvântare, arătând în mod plastic deosebirea dintre idealism și materialism, ajungând la concluziunea, că unica soluțiune fericită pentru omenime este de a îmbrățișa și a ne conforma în viața noastră doctrinei Mântuitorului depusă în sfta lui evanghelie. Dacă omenimea ar pătrunde în spiritul evangeliei, ar fi cu mult mai mulțumită și mai fericită...

Cuvântul arhieresc a făcut o adâncă impresie, cu deosebire asupra oaspeților cari nu mai avuseră ocaziune să audă pe I. P. S. Sa.

După aceea I. P. S. Sa a oficiat parastas pentru odihna sufletului răposatului fost președinte al Asociațiunii *Andrei Bârseanu*.

Orologiul arăta ora 12 când I. P. S. Sa a fost condus în procesiune de preoțime și cor, la reședința sa, cum fusese și adus.

Banchetul

La ora 1 a avut loc în onoarea oaspeților la hotelul Bulevard un banchet, unde au participat peste 150 persoane.

Seria toastelor a început o I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae*. In cuvinte bine simțite spune I. P. S. Sa, că în ciuda Carpaților, unitatea sufletului românesc exista și înainte de războiu. Dar a trebuit să sosească fericitul eveniment: intrarea dorobanțului în Ardeal, spre a rupe lanțurile încătușerii noastre. Meritul principal al acestei ruperi este al viteazului căpitan M. S. Regele *Ferdinand I.* In sănătatea M. Sale și a slăvitei Regine a ridicat păhar în entusiasmul și strigătele de «ura» a celor prezenți la adresa Maiestăților Lor. (Corul din Muscel a cântat «Imnul regal»).

Indată după aceasta I. P. S. Sa a cetit telegrama adresată Maiestății Sale, care este Președintele de onoare al Asociațiunii.

Dl profesor *Țițeica*, arată rolul important și influința covârșitoare a bisericii noastre strămoșești asupra poporului român. Ridică paharul pentru representantul bisericii, mitropolitul Nicolae. (Ovațiuni entuziaste. Corul intonează mulți ani). V. președintele Asociației Dr. Russu, toastează pentru oaspeți urându-le bun sosit. Dl colonel Manolescu vorbește pentru Asociație. Medicul Dr. Preda pentru membrii asociații caselor naționale. Dr. Bologa pentru funcționari și armată. General Dragu pentru cei prezenți. Profesorul universitar M. Ștefănescu vorbește pentru presă. Mai vorbesc reprezezentanții Caselor Naționale din Breaza și Muscel. Reprezentantul Bucovinei și reprezentantul presei din București Agnezi. La ora 4 d. a. I. P. S. Sa mitropolitul a ridicat masa.

Șezătoarea dela teatru

Șezătoarea, organizată de Casele Naționale, s'a alcătuit din *două* părți.

Partea întâi s'a consacrat cuvântărilor, rostite de conferențiarii și conducătorii instituției, precum și producțiilor de artă ale membrilor săi. A doua parte a fost adevărata icoană a unei frumoase șezători sătești.

La ora 4 și jumătate șezătoarea culturală își ia începutul prin cuvântarea dlui prof. G. Țițeica. In cuvinte calde și sincere arată dragostea și entusiasmul, cu care membrii institutiei Caselor Naționale s'au hotărât să vie în mijlocul nostru și aduce salutul Centralei către conducătorii Asociațiunii. Face un scurt istoric al Caselor Naționale. In timpul când bat vânturile destrămării sufletești, se cere îndeosebi ca pătura cultă și poporul muncitor se formeze un întreg armonic, luptând împreună pentru atingerea idealelor. Indeamnă la colaborare între societățile, care au în vedere renașterea românismului în artă și literatură.

Cu artă și talent au executat cântece din popor dșoara Elefterescu, o soprană remarcabilă, și dl Andreescu.

Balada Zefirului, recitată de dl Barcaroiu, a fost cât se poate de reușită. In urma aplauzelor generale, artistul a spus câteva versuri de Eminescu în felul cum sânt recitate de diferite persoane. Recitarea, plină de haz, a stârnit multă veselie în auditor.

Au urmat conferențele rostite de dnii general Dragu, prof. Marin Ștefănescu și colonelul Manolescu.

Dl general Dragu expune câteva din culegerile sale psihologice de pe front, și adecă: ce a simțit în sufletul său țăranul ardelean în luptele dela Tisa. Vorbitorul conchide la unitatea sufletească a neamului românesc.

Dl prof. M. Ștefănescu vorbește despre faptul ce se desprinde din înfrățirea Caselor

Naţionale şi a Asociaţiei, atingând şi chestiunea de actualitate, că «în numele lui Hristos nu se desbină neamul românesc». O mare problemă se impune de aici încolo societăţilor noastre culturale: apostolatul de curăţire sufletească, de înlăturarea vrajbei dintre fraţi şi a materialismului exagerat, a micimii de suflete şi a ipocrisiei.

Expunerile sale sânt întreţăsute cu interesante note personale din experienţele vieţii.

In viziunea pentru izbânda României pe calea civilizaţiei dl M. Ştefănescu termină cuvântarea cu următoarele cuvinte:

«România a fost reîntregită din frământarea suferinţii şi din sublimul jertfei, nu ca să ne coborâm, ci ca să ne înălţăm. România a fost reîntregită nu ca să se întroneze între noi materialismul, şi răsturnarea valorilor, şi desordinea muncii, şi necinstea, şi vrajba între fraţi. Ci pentruca să fie mai mult idealism, şi o mai dreaptă preţuire a vredniciei fiecăruia, şi mai multă muncă, şi mai multă cinste, şi mai multă frăţie. România a fost reîntregită pentru triumful civilizaţiei.

«In faţa măreţelor clipe pe cari le trăim, să se înfioare, şi să se cutremure, şi să se zgudue toată fiinţa noastră strigând: La o parte micimea de suflet, la o parte ipocrizia, şi sus sufletul, sus inimile mari»...

Dl colonel Manolescu, preşedintele activ al instituţiei, porneşte în cuvântarea sa dela cuvintele rostite în catedrală de I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae: «Unde este inima voastră, acolo vă este comoara voastră». Spoiala, împrumutată dela popoarele civilizate, nu este nici artă nici literatură. Ca să ne afirmăm ca naţie cu viaţă, trebue să avem la temelia culturii noastre poporul de jos. —

Partea a doua a şezătorii ni-a prezentat poporul dela ţară, aşa cum este şi simte. Am văzut şi admirat corurile naţionale ale societăţii, Infrăţirea din Muscel, ariile naţionale din fluer şi caval ale săteanului de acolo, jocuri naţionale din Muscel şi de pe valea Prahovei, cântecul de jale al sătencei văduve de războiu...

Publicul enorm, în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, a plecat dela şezătoare cu cele mai bune impresiuni.

Serata

Sara la ora 9 s'a început serata în sala cea mare dela «Urania».

Era o încântătoare şi fermecătoare priveliştе a privi frumosul nostru costul naţional reprezentat din toate părţile locuite de români. Toată noaptea a domnit o animaţie şi veselie de nedescris, dansându-se cu mult foc jocurile noastre naţionale.

Ziua de Luni

Luni în 19 înainte de masă, oaspeţii noştri au vizitat muzeul Asociaţiunii, şi muzeul Brukenthal, iar la ora 12 au luat masa la hotelul Bulevard.

Cu trenul de 1 oră au părăsit oraşul nostru.

Terminând acest scurt raport al nostru, dorim, ca legătura cimentată între Asociaţiune şi Casele naţionale, să producă roade îmbelşugate.

Preoţii noştri în America. In străinătate, cu deosebire în America, s'a pornit de mult timp o întinsă propagandă împotriva românilor susţinută din fonduri maghiare. O seamă din gazetele româneşti ardelene se ocupă totuşi abea din când în când de propaganda ce există acolo de fapt, şi neasămănat mai des voeşte a scoate la iveală o altă propagandă, care de fapt — nu există.

Am accentuat de repeţite ori, că preoţii noştri trimişi în America de autorităţile *bisericeşti* (nu de guvern) au fost chemaţi de parohiile noastre din America, şi că aceşti preoţi *nu* s'au dus în Lumea nouă, să facă propagandă politică pentru sau contra unui partid. Cu toate acestea, ziarul clujan *Patria* scrie şi acum despre clerul nostru că este trimis la America în scop d'a face propagandă «*liberală*», şi că se pregătesc adunări de protestare în coloniile româneşti americane, foarte «revoltate», din motiv că «preoţii trimişi sânt plătiţi din banii guvernului». Mare neadevăr! Toată mişcarea aceasta, de care este îngrijată Patria (după «Românul» din America), nu este alt ceva decât armă de a lovi în guvern şi tot odată un fel de manifestaţie întârziată în favoarea «protopopului», oploşit la uşile Patriei şi ale Gazetei dela Braşov, unde îşi continuă *necuviinţele* la adresa superiorilor bisericii. Nu cumva, şi în cazul acesta, se adună cei ce se aseamănă?

Trebue desfiinţate! Aşa glăsueşte, la loc de frunte, ziarul braşovean *Carpaţii*, vorbind despre şcoalele confesionale româneşti, care au ajuns — nici mai mult, nici mai puţin — «o inutilitate şi un anacronism»; ba, cevaş şi mai grozav: «s'au preschimbat în instrumente împovărătoare şi rău-făcătoare cauzei românismului!» Şcoalele confesionale sânt, cum declară Carpaţii, citadele ale regionalismului fratricid, în ascunzişul cărora ambiţioşii organizează lupta împotriva unificării. «Această cangrenă morală şi naţională trebue extirpată din rădăcină: şcoalele confesionale trebue desfiinţate»... Pe lângă toată superficialitatea cu care se comit unele din articolele presei de partid, de mult nu ni-a fost dat să citim, grămădite în câteva fraze banale, o sumă aşa de respectabilă a rătăcirilor. Cine este lipsit de cunoştinţele istorice ale trecutului nostru, ar trebui să şi impună la scris un cumpăt oarecare, dacă ţine la reputaţia proprie.

Pe cărări greşite

Când am citit pătimaşa şi tendenţioasa eşire a ziarului «Albina» din Bucureşti, contra dlui Iorga, pe care îl numeşte «mişel şi calomniator», fără să vreau, mi-am pus întrebarea: «Şi tineretul universitar crescut în cultul acestui clasic reprezentant al culturii, a înghiţit fără durere această ofensă, adusă marelui lor dascăl şi prieten, din partea unui organ, întreţinut cu banii unor patroni, străini de aspiraţiunile şi interesele românismului?!»

Nu s'a aflat în Bucureşti un grup de studenţi, cari prin o impozantă şi spontană pornire a justei indignări, să pedepsească după merit pe iezuiţii din care se compune redacţia Albinii, unde a văzut lumină epitetele de «mişel şi calomniator», spuse la adresa celui mai cinstit şi distins om de pe suprafaţa ţării româneşti?!

Se vede că nu! Nu s'au aflat nici unul, dintre miile de tineri, foştii şi actualii elevi, a celui mai mare dascăl al omenimii din ultimii secli, care să procedeze în mod cavaleresc şi românesc cu iezuitul dela Albina, aşa cum a procedat cu redactorul unei reviste — de talia şi apucăturile Albinii — din Bucureşti, tinerul T. Moşoiu, care atunci, când obrasnica odraslă a lui Iuda, prin cuvinte triviale ofensase pe dna Moşoiu, îl trezì în mod palpitabil şi îndesat *la sentimente mai bune şi stima cuvenită persoanelor onorabile din această ţară.*

Şi când am constatat absenţa sufletului plin de elan şi hotărâre juvenilă a studenţimii dela aceasta elementară datorinţă a sa, mi am dat seama de aceea, că vechiul suflet românesc încadrat de virtuţi specifice originii noastre, suflet reprezentat în întregimea şi toată splendoarea lui prin studenţimea universitară; în faţa marilor probleme de azi, abătându-se dela drumul croit de marii noştri înaintaşi — oscilează!

Mi-am dat seama de pericolul care ne ameninţă prin faptul şi ultima atitudine regretabilă a unei părţi a tinerimii, faţă de dl Iorga; că sufletul nouă atât de scump a tinerilor de azi, poate obosit de luptele continue pe cari le dă întru salvarea marilor interese ale neamului; ar putea apuca şi pe căi greşite.

Inchipuitu şi-a vreodată cineva, că tineretul universitar să fie capabil chiar într'un moment de extremă uitare de sine — pentru o manifestaţie ostilă dlui Iorga?! Unuia, care în pesimismul seu ne ar fi prezis aşa ceva, cunoscând noi legăturile intime sufleteşti ale tinerimii cu dl Iorga, — bazaţi apoi pe dragostea şi respectul cu care neamul nostru şi lumea întreagă civilizată încunjoară fenomenala personalitate a dlui Iorga, i-am fi râs în faţă, spunându-i cu o adâncă convingere: *Aşa ceva este imposibil!*

Mărturisim! Noi, cei din Ardeal, cari am învăţat carte românească şi dragoste de neam dela dl Iorga, noi, cari am îmbrăţişat cariera de apostolat a unităţii şi întregirii românismului sub

FOIŞOARA

Studiu statistic bisericesc

— Informaţiuni preţioase —

Despre înzestrarea «uniţilor» români, eată ce ni se spune în cartea ce am anunţat, scrisă de «Un om al bisericii»:

La sfârşitul veacului XVIII, răsar pe orizontul istoriei două personaje marcante: Împăratul Leopold I, pregătit de iezuiţi pentru carieră preoţească, şi cardinalul Kollonics, pregătit pentru carieră militară.

Cest din urmă, în mijlocul preocupărilor de a curăţi Ungaria de Turci şi de Ne-catolici, şi-a formulat dogma politică, de a face din Ungaria mai întâi o captivă, apoi o cerşitorie şi după aceea catolică: «Faciam Hungariam *captivam*, postea *mendicam*, deinde *catholicam*».

Aceasta era şi o programă de acţiune comună a împăratului şi a cardinalului şi a tuturor urmaşilor lor.

Ungaria, cu părţile ardelene (mai apoi şi cele banatice), ajunge aievea «captivă» în mânile împăratului şi imediat începe acţiunea de catolicizare, căci ceea de calicire începuse de mult, mai ales pentru noi. Iar spre a isbuti aceasta întreprindere, deodată cu restaurarea scaunelor ierarhice latine şi cu înzestrarea lor din nou cu moşii întinse (ca la Oradea-Mare), încep şicanele şi ţinerea în cea mai neagră sărăcie, a tuturor celorlalte confesiuni «acatolice» destinate a cădea în mrejile papismului.

De aci se explică, în cea mai mare parte, soartea materială atât de înjosită a protestanţilor şi mai ales a românilor ortodocşi. Şi deatunci, de peste 200 de ani, ţine — alăturea de rapida reculegere morală şi materială a catolicismului — inasprirea procesului consecvent de sărăcirea necatolicilor....

In aceeaşi vreme de peste 200 de ani, ce se întâmplă în special în biserica românească? După distrugerea instituţiunii mitropolitane prin «unire», urmată de persecuţii crâncene, — până şi cu tunurile generalului Buccov — se ridică, succesiv, biserica unită, sprijinită din greu, cu averi şi bani, din partea statului.

(Se arată favorurile materiale primite de biserica greco-cat. începând din 1715—1912).

Ce ar mai fi apoi de zis despre milioanele de coroane ungureşti, vărsate din vistieria statului ungar în beneficiul episcopiilor unite din Gherla şi Lugoj, în pragul surpării statului ungar? Oare, banii aceştia nu sânt şi ei o grăitoare acuză împotriva episcopiei unite dela Gherla interesată care s'a lăsat amuţită, pe urma acelor bani, pe vremea înfiinţării eparhiei gr.-catolice maghiare de Hajdu-Dorogh cu câteva comune rupte din corpul eparhiei româneşti?!

Şi, tot astfel, ce înseamnă, că cealaltă episcopie unită dela Oradea-mare, încă a dat preţ de sânge românesc Hodorogului, mai multe comune româneşti, de vreme ce, în schimb, «binişor de mai nainte se precizase (între guvern şi episcopul D. Radu), că nu se va lua nimic din averea episcopiei unite a Orăzii-Mari». («Nagyváradi Napló» din 28 Aug. 1912, articolul: Dimitrie Radu şi noua episcopie. Iată, ce iluzie îşi făceau atunci maghiarii cu episcopia de H.-Dorogh: «Acele comune, cari de fapt sânt româneşti, vor da 'nainte mult mai uşor spre maghiarizare» sub jurisdicţia ungurească). —

Sau, ce să zicem, mai departe, despre cealaltă episcopie unită dela Lugoj, înzestrată cu milioane ungureşti, spre a-şi creia aşezăminte culturale «catolice», ca aceea şcoală normală, din al căreia sigil nu lipsea atribuţia de greco-catolică», dar lipsea atribuţia de şcoală «românească»?!

(Continuăm)

imboldul cuvântului de Arhanghel al marelui nostru învăţat; pentru noi a fost dureroasă atitudinea din ultimul timp a tinerimii, fie că este absentă atunci, când Cezarul cugetării româneşti este ofensat, fie că cutează, indiferent *de ce păreri este dl Iorga — ci uitându-şi că el este Iorga*, — să-l supere prin vociferări înscenate de elemente fără răspundere, cu cari majoritatea covârşitoare a tinerimii universitare, sântem siguri n'a consimţit!

Sânt convins, că atitudinea dlui Iorga, aceasta nouă dovadă a caracterului său de granit, a fost în stare să trezească la o nouă viaţă tineretul nostru universitar, abătându-l de pe cărarea greşită, pe care în urma enervărilor multiple, era să apuce.

Pentru noi însă, cari vedem în D-Sa stâlpul şi fundamentul nebiruit al viitorului nostru de aur, micul incident este un prilej de a ne manifesta şi a-i arăta din nou, toată dragostea, respectul şi încrederea ce o depunem şi legăm de activitatea şi persoana D Sale!

Preotul militar Ion Dăncilă

Crestături

— Egală îndreptăţire —

Eată strigătul de alarmă al «Unirii» dela fericitul eveniment al alipirii noastre la vechiul regat român: egala îndreptăţire a bisericii gr.-catolice — cu biserica ortodoxă.

Să arătăm deocamdată prin graiul cifrelor situaţiunea de astăzi a imobilelor din centrul episcopiilor, ca să vedem cum stăm cu — egala îndreptăţire:

ortodocşii:		*catolicii:*	
Mitopolitul din Sibiu are în folosinţă jug. . (citeşte: *nouă*)	9	Mitropolitul din Blaj are în folosinţă jug.	3,673
Consistorul din Sibiu, ai cărui membri în majoritate sânt familişti, n'are o palmă de loc.	0	Capitlul (consistorul) din Blaj ai cărui membri sânt toţi celibi are jugăre	1,223
Episcopul din Cluj jug.	0	Episcopul din Alba-Iulia jugăre . . .	11,872
Consistorul din Cluj jg.	0	Capitlul din Alba-Iulia jugăre . . .	21
Episcopul din Arad jug.	50	Episcopul rom.-cat. Orade jug. . . .	187,393
Consistorul din Arad jg.	0	Capitlul rom.-cat. Orade jug. . . .	73,258
Episcopul din Orade jugăre	0	Episcopul gr.-catolic Orade jug. . . .	139,657
Consistorul din Orade ugăre	0	Capitlul gr.-catolic Orade jug. . . .	48
Episcopul din Caransebeş jug.	35	Episcopul din Timişoara jug.	12,293
Consistorul din Caransebeş jug.	0	Capitlul din Timişoara jug.	10,203

In rubrica de mai sus nu este amintită marea avere mobilă a catolicilor, nu este amintit fondul religionar al lor de sute de milioane, nu sânt amintite averile mănăstireşti cu întinsele lor moşii şi — nici «patronatele», aceste parasite medievale — aducătoare de multe bunătăţi materiale pe sama papistaşilor.

Dacă vom rămânea şi sub oblăduirea statului român, în maioritatea lui covârşitoare *ortodox* în situaţiunea umilitoare de până acum, cauzată în mare parte de papism, ear papistaşismul va rămânea neconturbat în săul lui de astăzi, şi parlamentul s'ar îndura să-i recunoască chiar întâietatea — atunci «egala îndreptăţire» e făcută.

Aşa înţeleg egala îndreptăţire clarissimii de pe Târnave.

*

«Unirea» ne vorbeşte de nou de «insuficienţa bisericii ortodoxe».

In Nr. 7 al ziarului nostru am rugat pe dnii dela Unirea să ne arate, cu cât a fost mai prodigioasă activitatea bisericii gr.-cat., decât a noastră. N'am primit răspuns. Ii rugăm de nou să ne prezenteze bilanţul bare-m pe 1—2 ani.

*

Bieţii cetitori ai «Unirii» ce trebue să cetească şi să ştie (pare-că altă durere n'au): cât de mare este colegiul cardinalilor, cum să împart după ţări, cât de bătrâni sânt, şi trebue să ştie că 9 sânt între 80 şi 90 ani. Dintre papistaşii români până acuma nu s'a învrednicit nici unul a primi pălăria roşie. Poate se va îndura «şeful» şi o va oferi directorului Unirii, căci ar fi păcat să nu se bage în samă atâta exces de zel.

Un fiu de dorobanţ

Convocare

pentru adunarea generală extraordinară a Reuniunii femeilor române din Sibiu, care se va ţinea *Duminecă în 4 Martie 1923 la ora 11 a. m.* în sala de şedinţe a Asociaţiunii din strada Şaguna Nr. 6, cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Cuvânt de deschidere.*
2. *Modificarea statutelor.*
3. *Alegerea a 3 censori şi bărbaţi de încredere.*
4. *Alegerea a două membre în comitet.*

Sibiu, la 16 Februar 1923.

Catinca A. Bârseanu, prezidentă. — *Tr. E. Georgescu*, secretar.

Aviz

P. O. Domni protopresbiteri sânt rugaţi a ne trimite Calendarele nevândute, totodată şi sumele incassate.

Librăria Arhidiecezană, Sibiu.

Ştirile zilei

Numire de protopresbiter. Consistorul arhidiecezan, în şedinţa plenară din 19 Februar a. c. n. ţinută sub presidiul I. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicolae*, a numit de protopresbiter al tractului vacant al *Braşovului* pe dl *Dr. Iosif Blaga*, director la liceul Andrei Şaguna de acolo.

Reuniunea română de muzică din Sibiu va da în 27 Februar n. c. un *concert* în sala dela Unicum. Programul se va publica la timpul său.

Rar jubileu. Venerabilul academician, dl Iacob Negruzzi, prozator şi poet, şi a serbat jubileul cu prilejul împlinirii vârstei sale de 80 ani. Iacob Negruzzi şi Ion Slavici sânt ultimii membri ai Junimii aflători în viaţă. Ii urăm dlui I. Negruzzi mulţi ani şi de aici înainte.

Colonizări sârbeşti în Banat. Am mai arătat şi cu altă ocazie, că reforma agrară în Iugoslavia se face în mod arbritar şi numai în regiunile locuite de naţionalităţi. Astfel, în Banatul rămas la Sârbia se expropriază numai pământ ce aparţine proprietarilor minoritari şi se dă exclusiv famiilor sârbeşti. Locuitorii sârbi autohtoni au fost de mult satisfăcuţi cu pământ. Până acum au fost aduse însă din Sârbia veche, Bosnia Herţegovina, Muntenegru şi alte regiuni peste 3000 de familii, care au fost colonizate pe marile domenii aparţinând proprietarilor maghiari şi germani, formând sate nouă. Pâna la sfârşitul anului 1924, vor fi expropriate 160 mii de jugăre cadastrale. Guvernul din Belgrad proiectează colonizarea a 25.000 de familii sârbeşti din Banat, astfel că slavizarea acestui ţinut se va face foarte repede şi în mod redical. Pe moşia contelui Csekonicz, care are o întindere de 27 mii de jug. cad., au fost înfiinţate trei sate nouă, două din ele cu câte 800 de case, al treilea cu 400 de case, iar pe moşia Lelbach s'a clădit un sat cu 1400 de case. Pentău aceste colonizări s'au cheltuit în anut trecut 60 de milioane de dinari din bugetul statului, iar în bugetul anului curent au fost luate 100 de milioane, tot în acest scop.

Desfiinţare. Senatul universitar din Cluj, pentru a domoli agitaţia studenţilor, a hotărât să desfiinţeze centrul studenţesc «Petru Maior». Este întrebare, dacă asemenea măsuri radicale sânt sau nu prielnice pentru liniştirea spiritelor.

Cămin studenţesc. S'a supus aprobării dlui dr. C. Anghelescu, ministrul instrucţiunii, planul de renovare a căzărmii «Cuza-Vodă» din Bucureşti în care se va instala un cămin studenţesc. Noul cămin amenajat după cerinţele moderne va poseda: cinci săli de studiu, o sală de spectacole, una de cinematograf, bibliotecă, dormitoare, sufragerie şi băi. In acest cămin vor fi găzduiţi studenţii tuturor facultăţilor, în deosebire cei dela teologie.

† Văd. Ana Tăbăcariu născ. **Golgoţ, mama** dlui Dr. V. Tăbăcariu, director financiar în Sibiu, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat sufletul în mâinile Creatorului la 15 Februar 1923 în etate de 83 ani. Rămăşitele pământeşti al defunctei s'au înmormântat în cimiterul central din Sibiu la 17 Februar 1923. Odihnească în pace.

Producţiune artistică. Corul bisericesc ort. român din *Ilia* a organizat o frumoasă producţiune corală-teatrală, împreunată cu dans, în 17 Februar 1923. Venitul curat este destinat în favorul corului.

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923*, apărut la *Librăria Arhidiecezană* în *Sibiu*. Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii.

Şedinţă literară. A doua şedinţă literară din anul acesta a «Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu» se ţine Joi în 22 Februar n. c. la ora 8 seara în localul Reuniunii din strada Brukenthal Nr. 17. Conferenţiari: dnii S. Ţeposu, profesor la liceul Gh. Lazăr şi Dr. V. Lăzărescu, profesor la seminarul Andreian.

Un nou proiect pentru garantarea păcii. Lordul Robert Cecil a prezentat comitetului Ligii popoarelor, care ţine şedinţe în Geneva şi pertratează chestia restrângerii înarmărilor, un contract general de garanţie. Proiectul prevede în caz de războiu ca, dupăce Liga stabileşte în curs de patru zile, cine a început războiul, puterile signatare ale contractului de garanţie au să blocheze imediat pe atăcător şi să participe la toate operaţiunile militare cu a patra parte a armatelor puse sub comanda unei puteri signatare designată de Ligă. Afară de statele europene, au să iee parte la blocadă, cu a patra parte a armatelor, şi celelalte state. La pactul de garanţie, după proiectul Lordului Cecil se pot alătura şi statele care nu aparţin Ligii naţiunilor. Intr'o şedinţă neoficială, Viviani a ţinut o cuvântare vehementă în contra Germaniei. Desbaterile asupra proiectului s'au amânat până în Mai a. c.

Francezi şi germani! Intre armele de luptă contra francezilor pentru ocuparea ţinutului Ruhr, germanii se răzbună şi asupra bolnavilor francezi şi belgieni de pe teritorul lor. Mai nou se vesteşte din Paris, că două mari societăţi medicale germane au hotărât ca pe viitor să nu dea nici un ajutor medical francezilor şi belgienilor bolnavi. Secretarul uniunii tuturor medicilor francezi a declarat la aceasta reprezentantului ziarului «Matin»: «Oamenii, cari au adus o hotărâre atât de detestabilă, sânt într'adevăr tot aceia, cari în lagărele prisonierilor, pe soldaţii noştri sănătoşi îi plasau lângă cei suferinzi de tifos. Noi însă am tratat pe germani, ca şi pe bolnavii noştri, şi încă atunci când surorile noastre de caritate din ţinuturile devastate erau expuse celor mai mari vexaţiuni din partea nemţilor. Noi vom tracta şi pe viitor pe nemţii bolnavi, întocmai ca pe francezi, pentru noi suferinţele n'au graniţă, ear medicii francezi nu cer atestate dela ceice le cer ajutor în suferinţele lor».

Revista Teologică. a apărut Nr. 1 din 1923 cu următorul cuprins: I. P. S. Mitropolit Nicolae: Pasteur — om credincios. Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească. I. Beleuţă; Caracterul bisericii anglicane. Diac. Gr. Cristescu: Cârmaciul vieţii. Preot. M.: Pilde: Un învăţat francez. Intr'o societate. N. Colan: Viaţa bisericească (Probleme actuale). Pr. Moruşca şi N. Colan: Mişcarea Literară: Isus vă cheamă. Die religiöse Psyche des russischen Volkes. Stroia di Cristo. Un cuvânt la reformarea învăţământului religios. Neculce: Cronică bisericească-culturală: Activitatea organizaţiilor preoţeşti. Biserica ortodoxă din Albania. Patriarhatul din Constantinopol rămâne. *** Note şi informaţii. — Abonamentul 50 de lei pe an. Redacţia şi administraţia: Sibiu, str. Mitropoliei 32.

Concertul dat de artistul român *Jean Proşteanu*, în 16 l. c. în sala dela Urania, a avut un succes desăvârşit. D-sa a învins cu uşurinţă greutăţile technice, executând în mod artistic pe vioara-i fermecată bucăţi din Beethoven, Bach, Paganini etc. Cu drept cuvânt îl putem pune alături de d-nul G. Enescu. A fost viu aplaudat. Atragem atenţiunea iubitorilor de muzică, că al doilea concert al d-lui Proşteanu va avea loc în 22 l. c.

Anunţ. Pentru invalizi, văduve şi orfani de războiu ai clasei trupeţilor: Toţi acei invalizi de războiu cari locuesc în Sibiu, chiar şi acele văduve ai căror bărbaţi sânt dispăruţi, cari posedă condicele noi de pensii, sau care au certificate dela «Biroul pensiilor» despre taxele lor de întreţinere, apoi acei cari mai posed vechile certificate dela «Lichidatura Pensiilor» sânt invitaţi să se prezinte punctual de la 16 l. c. până în 3 Martie 1923, ora 8—12 a. m. şi 3—5 d. m. la casa oraşului, Sibiu. Se atrage atenţiunea că acei cari nu se prezintă la terminul sus menţionat, vor primi pensiunea lor abia la plătirea viitoare care se va face în Iulie 1923. *Consiliul orăşenesc.*

Publicaţie. Conform ordinului circular al M. de R. Nr. 484/1923, toţi ofiţerii de rezervă cu domiciliul pe raza cercului de recrutare Sibiu, să înainteze în terminul cel mai scurt cercului de recrutare Sibiu, orce act precum şi orce ordine militare ce posedă relativ la operaţiunile militare din timpul războiului mondial. (Acte originale.) In orce caz, chiar dacă posede sau nu acte, fiecare ofiţer de rezervă este dator să înainteze o declaraţie în scris până la data de 25 Februar 1923 st. n., în care să arete actele ce posedă si le înaintează, ear în caz contrar o declaraţie *pe cuvânt de onoare* că nu posede nici un document. Ofiţerii ce posed asemenea acte şi nu le vor înainta constatându-se ulterior, vor suferi consecinţele legii. *Comandantul Cercului de Recrutare Sibiu.*

Pericolul narcoticelor. Cercetările din urmă, întreprinse în America, dovedesc că în urma opririi băuturilor spirtuoase, americanii absorb în neştire tot felul de narcotice: opiu, cocaină, morfină ş. a. Numărul victimelor depăşeşte un milion.

Act de mulţămire. In timpul de faţă, când toată lumea e preocupată de grijile materiale, Asociaţiunea din Sibiu desvoltă o muncă titanică pentru ridicarea moralului şi pentru reducerea numărului mare al analfabeţilor în popor. Spre acest scop a trimis şi pentru credincioşii din parohia mea un început de bibliotecă de 50 cărţi, alese şi întocmite pentru gustul poporului dela sate. Sântem adânc mulţumitori dlor conducători ai Asociaţiunii, care caută să aducă mai multă lumină. A fost o adevărată sărbătoare când, după sf. liturghie, am împărţit poporului, adunat în şcoală în număr mare, cărţile de citit. Cea mai învederată dovadă că poporul doreşte să citească, este faptul că s'au arătat puţ ne cărţile faţă de numărul mare al celor cari voiau să aibă cărţi de citit. In numele poporului recunoscător, exprimă călduroase mulţumiri: Bran-Fundata, 15 Febr. 1923 Pr. *N. Cărmănuş.*

Act de mulţămire. Credincioşii bisericii noastre ortodoxe române din parohia Deag, judeţul Târnava mică, protop. Murăş Ludăş, emigraţi în America, făcând acolo colectă ni au pus la dispoziţie frumoasa sumă de 32,247·25 lei, pentru a se ridica biserică nouă. Au dăruit următorii: Doroftei Costea, G. Costea G. Nendreanu, Ioan Popa, Ioan Deteşan, Elie Deteşan, Tanasie Alb, Timoftei Costea, T. Stoica, Simion Costea, I. Breda, Vasilica Hang, T. Câmpean, Andronic Feşteu G. Heghes, Tanasie Hegheş, Al. Hegheş, Iosif Hegheş Filon Dordea, T. Costea; apoi repausaţii T. Tinca, T. Feşteu lui Andronic şi Teodor Feşcheu a Palaghii, aceştia toţi din Deag, Moise Ilea, Nichie Şerban, Augustin Ignat, Pamfilie Ignat şi Moise Popa toţi din comuna vecină Bord. Subscrisul îmi ţin de datorie ca, în numele întregului meu popor drept credincios. să le aduc donatorilor şi iniţiatorilor sincerile mulţămiri şi pe cale ziaristică. Pr. *Iustin Teglariu.*

Teatru sibian. In 21 l. c. serată literară: se reprezintă piesa lui A. Wildgans, *Dies irae,* tragedie în 5 acte.

---

(20) 1—1

Anunţ

Biserica din Feneş, poşta *Zlatna*, are de vândut *un clopot de 50 kg. metal,* foarte bun, sunet puternic şi plăcut.

Ofertele a se adresa subscrisului

Iosif Magda,
paroh.

Nr. 22/1923 (11) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Vingard**, protopopiatul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt cele fasionate în coala B. pentru dotaţia de stat.

De locuinţă îngrijeşte comuna bisericească.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile înstruite amăsurat normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopopesc şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta respective a celebra şi cuvânta.

Oficiul protopopesc al Sebeşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeş, 16/29 Ianuar 1923.

Sergiu Medean
protopop

Nr. 10—1923 (14) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a **Ciunga**, din protopresbiteratul Turda, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat şi dotaţiunea preoţească conform calificaţiunii celui ales.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite potrivit normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a celebra, cuvânta şi a lua contact cu poporul.

Turda, la 9/22 Ianuar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial

Iovian Murăşianu,
protopop.

Nr. 20/1923 (15) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II-a **Ibăneşti (pădure)** protopopiatul Reghinului, pe baza ordinului Ven. Consistor Diecezan Nr. 4402 din 14 Decemvrie 1922 se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Beneficiile sânt cele statorite în coala B. şi salarul dela stat conform calificaţiei şi serviciilor alesului. —

Concurenţii vor înainta, în terminul deschis, subsemnatului oficiu cererile cu documentele de lipsă, iar pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

In înţelegere cu comitetul parohial ortodox român din Ibăneşti.

Reghin, 25 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Reghin

Vasilie Duma,
protopop.

Nr. 508/1922 (204) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din **Cerpiniş** parohie de cl. III, protopresbiteratul «Cetatea de peatră» se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat cu 32 jug. cad. sesie parohială creată prin reforma agrară.

Concurenţii sânt învitaţi a-şi trimite cererile di concurs cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral e pe lângă observarea dispoziţiunilor reglementare au voe a se prezenta în parohie pentru a fac cunoştinţă cu credincioşii.

Lăpuşul-Unguresc, la 5 Noemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral al tract. Cetarea de peatră în înţelegere cu comitetul parohial.

Zaharie Manu,
protopresbiter.

Nr. 19 (18) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante din tractul Deva:

1. **Almaşul sec,** cu filia Cozia, cu casă parohială şi eclejie,
2. **Boholt,**
3. **Cainelul de jos,**
4. **Cârjiti** cu filia Bretelin, cu casă parohială şi eclejie,
5. **Chişcădaga**, cu filia Buruene, cu eclejie
6. **Noşag**, cu 6 jug. pământ eclejie,
7. **Seliştioara**, cu filia Stoeneasa, —

se publică concurs cu termin de 30 de zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile în regulă subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în comună spre a face cunoştinţa poporului.

Deva, la 1 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Devei în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopop

Nr. 907/922 (16) 2—3

Concurs

In scopul întregirii postului de paroh în parohia de clasa III **Valea-Verde**, protopresbiteratul Câmpeni, se escrie concurs.

Cererile instruite conform normelor în vigoare, se înaintează subsemnatului oficiu în termin de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Viitorul paroh va beneficia de venitele fasionate în coala B. şi de salarul dela stat, conform calificaţiunei sale şi a anilor săi de serviciu ca preot.

Candidaţii se vor prezenta într'una din Duminecile sau sărbătorile înainte de alegere la biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul, a cuvânta, cânta, eventual fiind preoţi a celebra sfânta liturghie.

Câmpeni, 30 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresb. ort. român în înţelegere cu comit. parohial.

Iosif Gomboş,
protopresb.

Nr. 293/922 (17) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III, **Valea Sângeorgiu,** în protopresbiteratul Haţeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile concursuale instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi se vor prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Oficiul protopresbiteral ortodox rom. al Haţegului în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu
protopop

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 10/23 Februar 1923 Nr. 14

ASOCIAȚIUNEA CENTRALĂ SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Raportul între biserică și stat

— Regimul cultelor în proiectul de constituție —

Delegația parlamentară, pentru facerea proiectului de nouă constituție a României mărite prin unirea provinciilor desrobite, sfârșindu și lucrările, a depus proiectul pe biroul corpurilor legiuitoare, ca — după desbaterile din plenul parlamentului — să fie învestit cu putere de lege.

Partea ce în deosebi ne interesează din amintitul proiect, este modul cum se fixează raportul între stat și biserică.

Eată articolul, al 23-lea, ce ne privește mai de aproape:

Libertatea conștiinței este absolută.

Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune, întrucât exercițiul lor nu duce atingere ordinei publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale statului.

Religiunea creștină ortodoxă, fiind religiunea majorității românilor, are întâietatea în stat.

Biserica ortodoxă română este și rămâne neatârnată de orice chiriarhie străină, păstrându și însă unitatea cu biserica ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor.

In tot regatul României, biserica creștină ortodoxă va avea o organizare unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive clerici și mireni.

O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizații unitare, precum și modalitatea după care biserica își va regulamenta, conduce și administra prin organele sale proprii și sub controlul statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundaționale și epitropești.

Chestiunile spirituale și canonice ale bisericii ortodoxe române se vor regula de o singură autoritate sinodală.

Mitropoliții și episcopii bisericii ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale.

Raporturile dintre diferitele culte și stat se vor stabili prin lege.

Acesta este în întregime articolul, prin care se pun temeliile raportului dintre stat și biserică, și în special cu biserica ortodoxă apostolică.

Formula, în care se precisează «întâietatea» în stat a religiunii celor 13 milioane de români ortodocși, ***nu poate să ne mulțumească.*** Formula, astfel redactată, nu fixează nici caracterul statului, nici raportul bisericii ortodoxe către stat, — ea este, cum s'ar zice, o formulă protocolară, dar nu conține o notiune *juridică* în care să se fixeze raportul de drept între biserică și stat.

Vechea constituție a României declară «dominantă» biserica ortodoxă. Ce însemnează aici cuvântul «dominantă»? Nu însemnează nici de cum că biserica ortodoxă ar avea să domine asupra celorlalte confesiuni din cuprinsul țării.

Biserica ortodoxă română în genere n'a urmărit niciodată tendința de dominațiune asupra altor culte, — așa ca b. o. biserica papistă. Știm, din experiențe triste, cât am avut să suferim, în fostul stat ungar, pe urma năzuințelor dominante ale «catolicismului».

Situația de biserică dominantă, garantată prin vechea constituție, pe seama bisericii ortodoxe, nu însemna alt ceva, decât că regatul român era un stat ortodox. In aceeaș vreme, când statul avea caracter ortodox, celelalte confesiuni se bucurau de libertate deplină a conștiinței și a cultului.

Vechii legiuitori ai țării au ținut seamă de o mare tradiție în viața neamului românesc, — o tradiție ce o găsim chiar la originea principatelor românești: pretutindeni unde s'a înjghebat o organizație de stat român, aceea purta semnele *ortodoxiei.*

Principatele dunărene, Moldova și Muntenia, au fost două state ortodoxe, — firește fără a știrbi libertatea altor confesiuni religioase. Nu cunoaștem în toată istoria principatelor nici un act de prigonire religioasă, — deși ele aveau să îndure persecuțiuni dela alte confesii.

Astfel, și după unirea principatelor, statul național român a avut caracter *ortodox*, — ear biserica ortodoxă a avut caracter *național.* Și faptul acesta, cum știm, a întrat adânc în tradiția poporului românesc.

Se pare că făuritorii proiectului de nouă constituție, — introducând formula protocolară că religiunea majorității românilor se bucură de «întâietate» în stat — intenționează să abandoneze această puternică tradiție a neamului nostru și să interconfesionaliseze noul stat întregit, *despoindu-l de caracterul său ortodox.*

Este cuminție, din punct de vedere politic, să se săvârșească acum lucrul acesta? Care să fie noima schimbării proiectate?

Convingerea noastră ne spune că, la creiarea constituției nouă, n'avem să ne inspirăm dela străini și să învestmântăm statul în haină împrumutată dela dânșii, — ci trebue mai vârtos ca noua constituție să așeze la temeliile statului întregit toate tradițiile mari de viață și cultură ale poporului românesc. Așa lucrează înțeleptul legiuitor: nu îmbracă statul în haină străină, ci îi croește vestmântul în conformitate cu desvoltarea sa de până aici.

Este chestiune mare și de căpetenie să știe milioanele de creștini ortodocși, cari formează covârșitoarea majoritate a statului nostru, și pe a căror conștiință se sprijină mai ales țara aceasta, că statul lor apreciază și cinstește credința și biserica în care trăește sufletul lor.

Mare lucru este pentru acești creștini să știe lămurit că toți factorii cari ne guvernează, trăesc și ei în aceeaș credință religioasă și în aceeaș iubire de biserică. Pe calea aceasta se întemeiază o comunitate, sănătoasă și tare, sufletească, a creștinilor ortodocși începând de jos, dela cel mai umil, până sus la cel mai mărit reprezentant al autorităților. De aceea alcătuitorii vechii constituțiuni au ținut seamă de aceste adevăruri și au cerut ca odraslele dinastiei să fie botezate și crescute în legea ortodoxă românească și așa să fie introduse *în unitatea de credință a neamului.*

In acest chip, biserica ortodoxă înseamnă cea mai mare putere sufletească de consolidare a statului nostru.

Bărbatul politic, la înălțimea vremii, trebue să înțeleagă importanța acestei zestre morale, aduse la întărirea patriei din partea bisericii ortodoxe. Și nu poate să fie înțelept om acel bărbat de stat, care nu voește să prețuească biserica noastră ca factor moral politic. —

Adversarii cei mai aprigi ai păstrării ortodoxiei pentru statul român, au fost cei ce-și zic «uniți». In organele lor pledează cu râvnă vrednică de cauză mai bună pentru distrugerea caracterului ortodox al statului.

Se invederează astfel, cum aservirea «uniților» la un factor în afară de frontierele țării, îi aduce în mare conflict cu interesele superioare ale neamului.

Trebuea în adevăr să ne mire foarte mult, când ni s'a dat să vedem cum frații noștri «uniți», ca buni români, nu voesc odată cu capul să admită ca biserica ortodoxă să fie și mai departe un cheag pentru statul român. Din punct de vedere mai larg creștinesc, nu se poate înțelege atitudinea aceasta dârză a «uniților» noștri.

Știm bine, că biserica romano-catolică, unde a putut, a ținut să-și conserve situația dominantă în stat și s'a opus tuturor curentelor d'a se desface legăturile dintre biserică și stat. Este prea firesc, ca un adevărat creștin să simtă bucurie, când statul său năzuește să rămână stat

creştinesc. Eată însă ciudăţenia: fraţii «uniţi», şi însişi înalţii preoţi ai bisericii «unite», se opun din răsputeri ca statul nostru să aibă pecetia creştină, numai din motivul că această pecetie este *ortodoxă*. Conştiinţa lor oare nu-i mustră, când se oştesc mereu ca statul român să fie lipsit de semnul creştinătăţii? Eată unde se ajunge, când eşti înhămat la carul bisericii Vaticanului: Slujitorii la altarul creştin săvârşesc acte de necreştini.

*

Când zicem biserică «dominantă», nu înţelegem ca biserica să fie *dominată* de stat.

O biserică, aservită de stat, este lipsită de voinţă. N'are conştiinţa misiunii sale în mijlocul credincioşilor săi. O asemenea biserică robită cade pradă curentelor politice trecătoare ale statului. Biserica, stânjenită de atotputernicia statului, n'are să producă nicăiri roadele bune aşteptate de neam şi ţară. Numai o instituţie în care trăeşte conştiinţa vie a răspunderii către misiunea ce o are, — numai biserica aceea, care dispune de libertatea să aleagă şi să întocmească mijloacele pentru realizarea acelei misiuni, — numai biserica ce se guvernează din lăuntrul său, prin organele sale proprii, — va să zică numai o biserică *autonomă* este în stare să-şi îndeplinească marea operă religioasă şi morală în sinul poporului.

Ear această operă este, în împrejurările de astăzi, cea mai necesară; — căci vieţii actuale îi lipseşte, după constatări repetite şi generale, mai ales tăria morală.

Se cere, prin urmare, să creiăm pe seama bisericii toate condiţiile de libertate, ca să o ridicăm la situaţia d'a-şi duce la îndeplinire opera uriaşă, pe care alt factor n'o poate înfăptui.

De aceea avem credinţa fermă, că toţi bărbaţii de stat, în înţelepciunea lor, vor vedea limpede, că au sfântă datorie d'a ajuta biserica ortodoxă română să-şi vadă asigurată autonomia, pentru a putea să-şi desfăşoare activitatea conform misiunii sale.

Nimeni n'are să se teamă de vorba *autonomie*, deoarece interesele bisericii noastre nu sânt altele, decât interesele statului însuşi.

Biserica ortodoxă este strâns legată de viaţa statului român şi de a românilor de pretutindeni. In Ardeal această biserică a fost, în toată vremea, apărătoarea şi conservatoarea naţionalităţii româneşti.

Şi dacă acum totuşi ni s'ar refuza autonomia dorită, biserica noastră este departe să renunţe la acest drept, care izvoreşte din fiinţa ei canonică, — şi ea va stărui totdeauna să l dobândească.

Am obţinut odată autonomia, după lupte şi jertfe supra omeneşti, într'un stat străin şi duşmănos bisericii ortodoxe; — s'ar putea oare ca statul *românesc* să ni-o răpească în era libertăţii?

*

In resumat, după aceste scurte observări:

1. Stăruim pentru păstrarea *autonomiei* şi *întinderea ei* asupra întregii noastre biserici, care n'are nici o legătură de dependenţă cu organizaţiuni situate în afară de cuprinsul ţării;

2. Credem că este necesar să se scoată în evidenţă temeiul, prin care statul român întregit îşi păstrează şi mai departe vechiul caracter de *stat ortodox*.

Alte soluţiuni nu pot decât să ne jignească în sentimentele noastre de buni români şi buni ortodocşi.

*

De necrezut, şi totuşi adevărat

(x) Lumea cititorilor din ţara noastră s'a neliniştit nu puţin în urma lucrurilor descoperite în eparhia romano-catolică maghiară dela Oradea-Mare.

Eparhia aceea este împărţită, pe temeiul tratatului de pace dela Trianon, în două părţi: una se ţine de România, a doua a rămas Ungariei. De fapt sânt prin urmare *două* eparhii. Totuşi, episcopul Nicolae Széchenyi rămâne şi acum păstorul lor, fără a ţinea seamă că a pus jurământul de fidelitate ca cetăţean român în mânile Suveranului nostru şi că a participat ca membru de drept la şedinţele senatului. Va să zică este cetăţeanul *unui* stat.

Ce face însă numitul episcop Széchenyi? Pe un fost secretar al său îl numeşte vicar la Giula în Ungaria, îşi vizitează neîntrerupt credincioşii de acolo, numeşte preoţi din România pentru Ungaria şi, în consecventă, va numi şi preoţi din Ungaria pentru România; este membru al senatului din Bucureşti, dar şi al parlamentului din Budapesta...

Ce îşi permite «catolicismul» în ţara noastră?

Regele *Ungariei* avea dreptul de a numi, fără nici o mijlocire din partea Vaticanului, episcopi, canonici şi alţi demnitari în biserica romano-catolică. Astăzi, atât romano cât şi greco-catolicii contestă Regelui *României* dreptul, care prin succesiune l-a moştenit împreună cu toate prerogativele regale.

Se fac numiri de episcopi şi canonici în România fără să se ceară nici un fel de aprobare dela Suveranul ţării.

Eată modul în care se necinsteşte suveranitatea acelui stat, dela care aceleaşi biserici — deşi înstărite — cer şi primesc subvenţii de milioane, — sume neasămănat mai mari decât acelea, de care se bucură biserica naţională ortodoxă lipsită de averi.

In asemenea împrejurări, este oarecum firesc ceea ce ni s'a pregătit din partea papismului dela Oradea-Mare.

Câteva fapte recente:

Şcoala normală de învăţătoare a episcopiei — şcoală de călugăriţe! — liberează astăzi diplome cu marca Ungariei, — de oarece se convinge tot mai mult, că statul român este — răbdător şi generos până la indolenţă.

Liceul romano-catolic — şcoală de călugări! — care deocamdată stă închis, are de profesor pentru limba română pe un oarecare Suhajda, ultra şovinist maghiar, care şi a inspirat elevii, 800, atât de... patrioticeşte, încât copiii, ca să facă plăcere zelosului profesor, au introdus în clasă un căţeluş. — lătratul animalului avea să simbolizeze limba valahă (kutya oláh nyelv). Mai ingenios nici nu se poate într'un liceu unguresc «catolic»...

Dosarele vor cuprinde negreşit şi alte făptuiri în acelaş spirit duşmănos statului şi neamului nostru.

Ancheta se urmează.

Nu ştim ce hotărâre se va lua.

Dar, atât putem să ştim cu siguranţă deplină, că pe câtă vreme episcopia romano catolică îşi va conduce şcoalele cu călugării şi călugăriţele de astăzi, instituţiile acestea sânt şi rămân centre de şovinism şi de vrăjmăşie pentru tot ce este românesc, în conformitate cu «educaţia» ce aparţine trecutului pedagogic de tristă amintire a Ungariei apuse pe vecie.

*

Aviz

P. O. Domni protopresbiteri sânt rugaţi a ne trimite Calendarele nevândute, totodată şi sumele incassate.

Librăria Arhidiecezană, Sibiu.

*

FOIŞOARA

Studiu statistic bisericesc

— Informaţiuni preţioase —

II.

Eată, în acest chip — în *preţ de sânge!* — au fost mereu întăriţi economiceşte uniţii noştri, aceşti fii pururea iubiţi ai Habsburgilor celor cu «divide et impera» şi ai tuturor guvernelor maghiare, cari pe urma sciziunii sufleteşti din sinul românilor, profitau *politiceşte* mai mult decât toate foloasele culturale româneşti răsărite prin »unire», nu din sistemul unirii cu Roma, ci din neprihănitul *suflet românesc* al unor bărbaţi uniţi — suflet care, cum experiem, se stinge azi tot mai mult din biserica uniţilor români.

Dar nu erau de ajuns, câte hatâruri economice şi financiare s'au făcut bisericii unite în vremuri de mai înainte. Statul ungar, chiar şi în ipostasul său mai nou de stat «interconfesional» dela 1848 încoaci precum şi în vremea constituţiei sale dela 1868 încoaci, a ştiut să găsească formula, sub care se poată îmbrăca în bunătăţi pe uniţii săi, de ambele limbi. Era vorba de a păstra şi pe mai departe patronatul statului asupra bisericii lor.

Ce însemna acest patronat? Drept răspuns citâm un scurt, dar caracteristic pasaj despre stările de patronat la «catolici». (Darea de seamă a guvernului ungar despre activitatea sa din anul 1914. (Raportul ministerului de agricultură) pag. 127).

S'a cheltuit adecă într'un singur an, după cum urmează: pentru restaurarea bisericii latine din Nagy-maros, pentru restaurarea de case parohiale romano-catolice (în Gombás, Arany da şi H dasliget); pentru restaurarea bisericilor unite (dintre ruteni: la Rahó, Kö ösmező); pentru a caselor parohiale din Madarasalja (latină) şi Iza (unită ruteană); pentru restaurarea radicală a locuinţelor învăţătorilor latini din Garaszentandrás şi a şcoalei latine din Feketebalog; pentru transformarea locuinţei parohiale unite din Ungvár-cz-holnya; pentru îngrădirea bisericii latine din Felsővisó cu grilaj artistic de fer, şi pentru a înzestra edificiile patronale latine din Pánok cu aranjamente de apaduct.

Citâm acest pasaj pentruca să se vadă şi aceea, că dacă statul român nu se va descărca de patronatul «catolic», ce fel de sarcini — şi mai ales pentru cine — i s'ar aştepta să suporte din banul public al majorităţii ortodoxe, absolut covârşitoare, a cetăţenilor.

De unde vine, ca statul ungar de odinioară — «interconfesional» făcea aceasta risipă de moşii şi de ban public în folosul catolicismului papal?

Lucrul îşi are explicaţia sa naturală: îmbrăcând statul ungar haina politică nouă, a interconfesionalismului, el *n'a rupt legăturile cu «catolicismul» de mai nainte*, decât numai în formă, după cum şi catolicismul acela a continuat a rămânea acelaş vechi colaborator al puterii de stat maghiar, în spirit maghiar. Catolicismul ungar a tras adecă, dela dualism încoaci, la carul politicei de maghiarizare. Ear statul nu putea să nu verse toate bunătăţile sale materiale peste un atare colaborator politic.

Din această situaţie politică a catolicismului ungar rezultă două consecinţi în viaţa fostului stat ungar. Intâi: analfabetismul cel mai cras în întreaga fosta ţară ungurească stăpânia tocmai la uniţii români, — căci cei ruteni, primind şcoală în limba străină, o dădeau pe ungureşte, — pe când pe catolicii latini îi întrec protestanţii în ce priveşte cultura generală în popor. Ear celalalt fenomen, al maghiarizării încă este dovedit pe cale statistică. Dintre greco-catolici sau uniţi, adecă 13·4% nu au putut resista maghiarizării, pe când dintre ortodocşi d'abia să se fi maghiarizat 1·4%.

Evident, catolicismul, în ambele sale forme

Un cântec

Câteva impresii dela şezătoarea „Caselor Naţionale“

Casele Naţionale din Bucureşti au venit la «Asociaţiunea» din Sibiu să-i arate tablele legii celei nouă, cari spun: Să ai dragoste de casă, de femee, de copii, de deaproapele! Să ai milă de animale! Să fii harnic! Să ai surâsul pe buze şi credinţă în Dumnezeu! Să strângi bani albi pentru zile negre! Să te bucuri de viaţă, dând şi altora putinţa să se bucure!

Spuneţi altă medicină pentru boala zilelor noastre!

Duminecă seara au ţinut Casele Naţionale o «şezătoare», despre care s'a mai vorbit aici.

Pe lângă jocuri naţionale: brâul şi învârtita şi mărunţica şi «ca la Breaza» şi cum le-a mai chemat, după ariile naţionale, cântate de un sătean din Muscel, pe caval şi din fluier, după coruri esecutate de societatea «Infrăţirea», după vorbirile pline de miez ale conducătorilor — a apărut pe scenă o săteancă, văduvă de răsboi din Muscel, cu fusul în mână. Ne-a recomandat o şi colonelul Manolescu drept văduvă de răsboi, dar chiar dacă nu ni s'ar fi spus am fi recunoscut o totuş, din cântecele-i cari întovărăşeau învârtitul fusului.

Erá Penelope care înzadar îşi aşteaptă sotul iubit şi care se mângâie cu lucrul şi cu cântecul — o alinare sufletească de care ţăranul nostru a avut parte din belşug, în toate timpurile.

In costumu-i care ar fi servit spre laudă ori cărei prinţese din poveşti, din pricina gustului cu care şi-a ţesut ţăranca fotele şi cămaşa cu fluturi, — cu glasul lipsit de şcoala conservatorului, dar fiind o expresie a şivoiului ce porneşte neîntinat, din adâncurile nepătrunse ale unui suflet de «om», ni-a oferit văduva din Muscel, nu rulade de cântăreaţă de operă sau árii de operetă aţâţătoare de nervi, ci ţipetele de durere: mi-e mort bărbatul pe câmpul de luptă! N'am să-l mai văd nici odată! Tu, unde te afli acum, odihneşte în pace! Ce s'a alege de mine?... Erau confesiunile sufleteşti ale unei ţărance, neînvăţată cu diplomaţia «subţire».

O, câţi, câţi ar fi trebuit să plece capul în faţa ţărancei acesteia!

Iţi roteai ochii şi zăreai în sală şi pe scenă zeci şi zeci de fiinţe tot atât de vrednice de a fi sprijnite, de a fi îndemnate, cu graiul şi cu fapta, pe cărarea binelui, fiinţe, cari şi-au pierdut taţi, fraţi, copii în răsboi, fiinţe cari însetoşează după lumină şi adevăr....

S'a spus, şi pe drept cuvânt, că nota dureroasă este caracteristica unui cântec românesc poporal. Aşa şi acum. Par'că auzeam biografia neamului românesc în cântecul văduvei de răsboi. Par'că ne era dat să vedem însemnările unui seismograf al sufletului omenesc şi sufletul acesta ştia să se ridice pe un piedestal care ar putea fi invidiat — de mulţi, sufletul se tânguia dar se ruga totodată: Fă, Doamne, să nu mai pătească şi alţii ca mine!

De aş fi avut putinţă, aş fi dus pe ţăranca din Muscel prin şedinţele sgomotoase, electorale, aş fi plimbat-o pe la bursă, între samsarii fără de milă, aş fi întovărăşit o până chiar şi într'o şedinţă furtunoasă, în parlament, să le cânte ea aşa, simplu şi dela inimă, alegătorilor, precupeţilor de suflete omeneşti, reprezentanţilor ţării şi să le deschidă ochii şi inima...

Horia Petra-Petrescu

Citind ziare

In călătoria sa prin părţile ardelene, dl profesor universitar, I. Simionescu, scrie în Viitorul următoarele despre Oradea Mare:

Mă aflam pe acolo în ziua Eroilor, zi sfântă pentru toţi românii. Era pomenirea jertfirii sutelor de mii de vieţi tinere, pentru ca graniţa să ajungă aproape de Tisa. In faţa morţii pentru un ideal, orce desbinări amuţesc. La Te-Deum lume puţină. Dacă n'ar fi fost cele câteva persoane oficiale şi mai ales ofiţerii care au venit să şi încline capul în amintirea fraţilor lor de arme care odihnesc de veci şi prin partea locului, catedrala ar fi fost goală, de şi în faţă, în piaţă, forfotea lumea, în mare parte românii din satele vecine. Dacă până în sufletul lor nu putuse încă pătrunde valoarea jertfii, mai dureroasă era abţinerea acelora care, poate, o dorise odată. Era o deosebire chiar în manifestaţiunea exterioară a serbării, care trăda pe cea lăuntrică. Şi doar ce lesne se putea acoperi! Pe când pe clopotniţa bisericii greco-orientale fâlfâia drapelul tricolor, semnul îndeplinirii jertfii şi a visului chiar a celor de prin părţile bihorene, pe cealaltă, de peste drum, greco-catolică, nici un semn de viaţă. Pe când pe castelul episcopului catolic, în vârful turlei, se desfăşura, bătut de vânt, stindardul ţării, de şi înlăuntru poate pumnii erau încleştaţi, la palatul episcopului greco-unit, stăpânul latifundiilor bihorene, abea să zărea lângă unul din balcoane pânza scumpă. Pare că ţi spunea că e pusă ca în silă, asemenea steguleţelor de hârţie, ca nişte jucării de copil, aninate la uşa magazinelor, ai cărei patroni le vedeau cu groază... —

Dar, cu toate că condiţiile sânt grele, zice dl profesor Simionescu, voinţa şi perseverenţa vor învinge. Rolul mare e al şcolilor şi al culturii deocamdată. Lupta va fi anevoioasă, dar necesară.

Nu e de ajuns să schimbăm numele din Nagyvárad în Oradea Mare. Trebue toate sforţările pentru ca ea să devie centrul de apărare împotriva pustei.

Şi va deveni, dacă o voim.

Ştirile zilei

Părăseşte ţara? Unele ziare vestesc, că dl N. Iorga, în urma tristei manifestaţii a «studenţilor» cari l-au huiduit, are de gând să şi părăsească ţara şi să se stabilească în Franţa. Sântem, cu toate acestea, încredinţati, că dl Iorga, ori şi cât ar fi de îndreptăţită mâhnirea ce l-a cuprins, va rămânea şi mai departe în ţara, unde este trebuinţă neapărată de refacere în sens creştinesc, condusă de minţile cele mai luminate şi viguroase câte le avem.

Episcopii nouă. In şedinţa senatului din 19 l. c. ministrul cultelor, dl C. Banu, depune proiectul de lege pentru înfiinţarea episcopiilor din Constanţa, Bălţi şi Cetatea Albă.

Conferinţă pastorală. In 13 l. c. P. S. S. Părintele Episcop Roman a convocat la o conferinţă pastorală pe cei 13 preoţi şi 2 diaconi din Oradea Mare. S'a discutat chestiunea educaţiei religioase morale a tineretului şcolar, păstorirea bolnavilor din spitale, a robilor din penitenciare şi a soldaţilor din garnizoană, apoi programul misiunilor interne şi vizitarea mai multor parohii contaminate din eparhie, stabilindu-se seria predicilor în catedrală şi ordinea vizitatorilor dela instituţiile de mai sus.

Moartea lui Teodor Burada. In Iaşi a încetat din viaţă Teodor Burada, în etate de 84 ani. Burada părăsise de mult magistratura, pentru a se devota muzicei şi cercetărilor etnografice. Maiestru al vioarii, colindă lumea, unde mai în fiecare oraş dădea concert. Îşi îndrepta călătoriile mai cu seamă prin regiuni unde putea găsi ramuri răzleţite ale neamului românesc, pe care le studia şi asupra cărora publica studii instructive. In Ierusalim plănuise construirea unei biserici ortodoxe, unde să se predice în româneşte. Răsboiul i-a împedecat realizarea planului. Pe tărâmul literaturii s'a distins cu lucrarea «Istoria teatrului în Moldova».

Biserici. Consiliul oraşului Timişoara a luat în buget suma de 500 mii de lei, menită pentru a se clădi două biserici ortodoxe române, una în cetatea Timişorii, alta în cartierul Principele Carol.

Producţiune şcolară împreunată cu recitări, cântece, dansuri şi teatru aranjează corpul didactic dela şcoala primară urb. de stat din Sibiu, Sâmbătă în 24 Februar 1923 în teatrul orăşenesc. Inceputul la 3 ore d. a.

Numirea de protopop al Braşovului, în persoana dlui Dr. Iosif Blaga, este comentată în Gazeta Transilvaniei cu următoarele cuvinte: Prin votul de azi — din 19 l. c. — al consistorului plenar s'a distrus legenda despre amestecul celor nechemaţi în afacerile interioare ale bisericii ortodoxe şi s'a dovedit că atunci când sânt la mijloc mari interese bisericeşti şi morale, cei din fruntea bisericii ortodoxe îşi cunosc datoria. Noi adăogăm, că «legenda» a existat numai în redacţiile unor anume gazete.

---

de rit, lucra lent, dar cu atât mai sigur, la maghiarizarea credincioşilor săi nemaghiari. Eată de ce trebuiau înzestrate aceste biserici din partea statului ungar cu moşii şi subvenţii grase şi scăldate în bunătăţile patronatului unguresc!

In slujba acestei maghiarizări a stat, atât la uniţii români, cât şi la cei ruteni, însuşi clerul lor, pe toată linia.

Clerul acesta — crescut în seminarele latino-maghiare ori în seminarul unit-maghiarizat de pe vremuri, din Muncaci, sau în seminarul unit din Gherla, în limba latină! — s'a lăsat să fie instrumentul de impilare politică economică a înşişi fiilor lor sufleteşti, cu cari erau de o limbă. Deaceea, peste dânşii au plouat mereu — în afară de dotaţiunea regulată dela stat — şi subvenţiile speciale, pe sub mână, primite prin mijlocirea fişpanilor unguri.

Şcoala lor primară, unită? Aceasta era la tel de accesibilă pentru primirea limbii ungureşti ca limbă de predare, mai cu seamă în regiunea nordică şi nord-vestică a românismului subjugat bisericeşte de papism.

Şi nu e mirare, deci, că în sânul poporului român din Maramureş, unii începeau a vorbi ungureşte şi a se da de maghiari.

Înţelegeţi, vă rog, acum: Câtă rezistenţă naţională cuprinde în sine principiul «unirii» cu Roma, acolo unde ea nu are un contrapond şi o concurenţă religioasă şi naţională? Înţelegeţi acum, de ce au îmbrăcat stăpânirile politice din toate vremurile, pe uniţii români, în porfiră şi vison, alăturea şi în aceeaşi măsură cu catolicii de limbă maghiară?!...

Pentrucă «unirea» cu Roma şi — eo ipso — şi cu maghiarii a însemnat, sub regimele apuse, un principiu politic subversiv, care a rămas acelaş şi în zilele noastre, în statul nostru naţional, după cum experiem zilnic din atitudinile uniţilor noştri, nedesiipiţi apendici şi azi ai — catolicismului care ne subminează ţara!

In aceeasi vreme, de înzestrare escesivă a «catolicilor», care a fost soartea noastră, a ortodocşilor, în fostul stat ungar?

Eără moşii dela stat, ba chiar răpinduni-se şi ce noi avusem în trecut; — cu biserici ridicate şi întreţinute din truda şi jertfa braţelor noastre ortodoxe şi româneşti, ear uneori pierzând chiar şi din aceşte biserici şi moşioare bisericeşti dela sate, fiindcă ni le răpea puterea statului, pentru a le da celor câţiva prozeliţi papali ce se puteau recruta uneori de printre noi; — fără aşezaminte culturale superioare, pe care n'aveam din ce le ridica şi susţinea, chiar dacă ni s'ar fi îngăduit, ci d'abia cu şcoalele noastre săteşti; — cu preoţi şi dascăli crescuţi în sărăcia noastră românească şi cinstită, nu în îmbuibarea şi în înstrăinarea sufletească a seminarelor catolice: — eată, aşa s'a scurs viaţa noastră, a românilor ortodocşi, alăturea de îmbuibarea catolicilor în bunătăţi.

De aceea, când a fost vorba de subvenţionarea din partea ungurilor, a şcoalelor ortodoxe române, aceste au fost mai maşter tratate. Subvenţia pentru preoţi, nu ni-a fost măsurată după necesităţile de trai omeneşti — deşi şi noi ortodocşii eram oameni cu asemenea trebuinţe, ca şi catolicii, — ci după măsura studiilor secundare şi academice-teologice, la care nu se putuse ridica clerul bisericii noastre sărăcite.

Evident: Biserica ortodoxă română, din fostul stat ungar, încă şi în zilele din urmă ale acelui stat, trăia — pe lângă o robie politică — încă şi într'o robie economică-financiară, fiind incapabilă de a se reculege, în mod mai simţit, numai din puterile sale proprii şi în lipsa mijloacelor materiale din afară.

Aşa am trăit noi românii ortodocşi, sub obladuirea străveche a trifoiului politic din centrul Europei, care a fost: Papismul, Habsburgii şi Maghiarismul.

Reuniunea română de muzică din Sibiu va da Marți, 27 Februar n. 1923 un *Concert* în sala «Unicum» cu binevoitorul concurs al dnelor Silvia Ghițescu, sopran, și Minerva Dr. Brote, piano. Dirigent: Nicolae Oancea, profesor de muzică. Bilete se vând în Librăria arhidiecezană. Inceputul precis la ora 8 seara.

Adunare. Reuniunea corală Corul bărbătesc al episcopiei ortodoxe române din Cluj ține adunarea generală ordinară Duminecă în 25 Februar 1923 la ora 11½ în localul Consistorului, strada Iuliu Maniu 31. La această adunare sânt invitați toți membri fondatori, activi și ajutători. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul general al președintelui. 3. Raportul controlorului. 4. Raportul bibliotecarului. 5. Darea absolutorului vechiului comitet. 6. Alegerea noului comitet pe un period de un an. 7. Alegerea membrilor de onoare. 8. Eventuale propuneri. Cluj la 20 Februar 1923. *Vasile Petrașcu* președinte-dirigent. *Beniamin Ardelean*, secretar.

Teatru sibian. In 24 l. c. se reprezintă drama lui Schiller, *Maria Stuart*, în primele roluri cu artistele Fiebig și Segal. Inceputul la ora 7 și jumătate seara.

Poșta redacției

M. Blaj. Se știe, că foaia Unirea, care s'a văzut necesitată pro forma să se declare organ «independent» de oficialitatea bisericească, este impusă tuturor preoților greco-catolici aparținători Blajului și recomandată celorlalte eparhii. «Cuvântul necesar» a fost cuvânt de rea credință al unui organ bisericesc greco-catolic și de partid, va să zică: organ nu independent, ci *de două ori* dependent.

Nr. 22/1923 (11) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II a **Vingard**, protopopiatul Sebeșului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt cele fasionate în coala B. pentru dotația de stat.

De locuință îngrijește comuna bisericească.

Concurenții au să și înainteze cererile instruite amăsurat normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopopesc și până în 8 zile înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta respective a celebra și cuvânta.

Oficiul protopopesc al Sebeșului în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Sebeș, 16/29 Ianuar 1923.

Sergiu Medean
protopop

Nr. 10—1923 (14) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III a **Ciunga**, din protopresbiteratul Turda, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea veniturilor dela stat și dotațiunea preoțească conform calificatiunii celui ales.

Concurenții își vor înainta cererile instruite potrivit normelor în vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a celebra, cuvânta și a lua contact cu poporul.

Turda, la 9/22 Ianuar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. în înțelegere cu comitetul parohial

Iovian Murășianu,
protopop.

Nr. 20/1923 (15) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei a II a **Ibănești (pădure)** protopopiatul Reghinului, pe baza ordinului Ven. Consistor Diecezan Nr. 4402 din 14 Decemvrie 1922 se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Român.

Beneficiile sânt cele statorite în coala B. și salarul dela stat conform calificației și serviciilor alesului. —

Concurenții vor înainta, în terminul deschis, subsemnatului oficiu cererile cu documentele de lipsă, iar pentru a se face cunoscuți poporului se vor prezenta la biserică în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

In înțelegere cu comitetul parohial ortodox român din Ibănești.

Reghin, 25 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Reghin

Vasilie Duma,
protopop.

Nr. 508/1922 (204) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din **Cerpiniș** parohie de cl. III, protopresbiteratul «Cetatea de peatră» se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat cu 32 jug. cad. sesie parohială creată prin reforma agrară.

Concurenții sânt invitați a-și trimite cererile di concurs cu documentele necesare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral e pe lângă observarea dispozițiunilor regiementare au voe a se prezenta în parohie pentru a fac cunoștință cu credincioșii.

Lăpușul Unguresc, la 5 Noemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral al tract. Cetarea de peatră în înțelegere cu comitetul parohial.

Zaharie Manu,
protopresbiter.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.

2. Sore Vinț: 4·05, 18·35.

3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, București: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).

4. Spre Făgăraș: 5·05, 15·51.

5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.

6. Spre Agnita, Sighișoara: 17·45.

7. La Ocna, tren școlar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.

2. Dela Vinț: 10·40, 17·04.

3. Dela Râu-Vadului, Peatra-Olt, București 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.

4. Dela Făgăraș: 8·30, 14·14.

5. Dela Cisnădie: 7, 13·44, 18·20.

6. Dela Sighișoara: 8·50.

7. Dela Ocna tren școlar: 7·30, 14·34.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Mețianu**, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Țigăriei Nr. 18

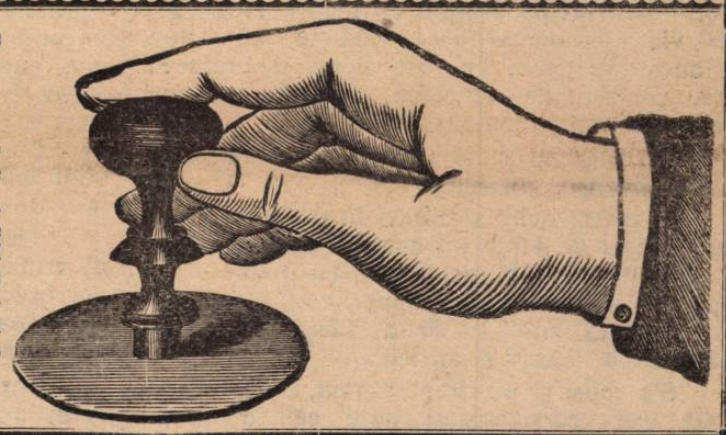

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum și **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **mașini de numerotat și cu data zilei** din metal, și orice lucrări ce se țin de branșa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

A apărut și se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creștin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul 1923

Cuprinde bogată și interesantă materie, cu numeroase ilustrațiuni.

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Despre *încoronarea* MM. LL. Regele și Regina românilor, — cu cele mai frumoase ilustrați ale Suveranilor, a e Moștenitorilor de tron și altele; Despre eroul *Iancu*, marele dascăl Gheorghe *Lazar*, Mitropolitul Andrei *Șaguna*; Sfințirea bisericii încoronării la Alba-Iulia; Versuri a ese; Despre biserica românească; Cum să ne păstrăm sănătatea; Insemnări economice; Cele mai bune povestiri: *Uriașul; Puricele* și *musca;* Istorioare și snoave cu haz; Poveți, glume, — și altele, și altele.

Pe lângă ilustrațiile amintite mai sus, se găsesc în Calendar chipurile lui: Avram Iancu, Andrei Șaguna, chipul Coroanei de oțel a Regelui, și al Coroanei de aur a Reginei, Suveranii sub baldachin, Regele citind proclamația la Alba-Iulia, Poarta cetății ș. a.

In celelalte părți ale calendarului se află: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni, anunțuri ș. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediții: o ediție cu *Șematismul* bisericii ort. române din arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiu, cu «Evidență» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheți și învățători, — și altă ediție, *fără Șematism.*

Prețul: { Ediția cu Șematism **15 Lei** / „ fără „ **10 Lei** } **plus porto postal Lei 4 și sânt a se trimite înainte prin mandat postal.**

Librăriilor pentru desfacere peste 10 exemplare se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

ASOCIAȚIUNEA CENTRALĂ
SIBIIU

Anul LXXI Sibiu, 14/27 Februar 1923 Nr. 15

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an **150 Lei.** — Șase luni **75 Lei.** — Trei luni **40 Lei.** — Pentru străinătate un an **250 Lei.**
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit **3 Lei** pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit.**
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Provocările nu încetează

Ne-am ocupat, în numărul precedent al ziarului nostru, de lucrurile grave descoperite în eparhia romano-catolică maghiară dela Oradea-Mare, păstorită de episcopul Nicolae Széchenyi.

Episcopul dela Timișoara, Iuliu Glattfelder sau, cum se întitulează însuși, *Gyula Püspök*, nu rămâne cu nimic îndărătul colegului său dela Oradea-Mare.

Cu aceeaș râvnă își manifestă sentimentele politice, de calibrul cel mai șovinist unguresc, fără a-i păsa că are să producă adâncă indignare în sufletele românești.

Lucrarea dușmănoasă împotriva românilor, a numitului episcop dela Timișoara, ne este de multișor cunoscută și am înregistrat-o.

Publicăm, de astădată, ca titlu de document, câteva părți dintr'o pastorală, earăș foarte provocătoare, adresată de Gyula Püspök credincioșilor săi fii sufletești, ca să se vadă din nou, cum unul dintre servitorii fruntași ai papismului încearcă să submineze temeliile statului care îl adăpostește — până acum.

Pastorala are drept întroducere următoarele cuvinte:

«*O scrisoare a Papei spune că s'au încheiat multe păci, care s'au scris pe hârtie, dar nu și'n inimi. Lumea trebue întotdeauna să sufere păcatele unei* păci false, *încheiate fără sinceritate, dar dictată de* brutalitate. *Atâta timp cât acei cari vor domina, nu vor avea alt scop decât să jăfuiască pe alții ca ei să poată gusta cât mai mult din bunurile pământului, Papa constată cu durere că pace nu vom avea*».

Episcopul Glattfelder, îngrijat de situația culturală a fiilor săi sufletești și de o desnaționalizare lentă care ar putea veni din partea unora (români), atrage atențiunea preoților săi astfel: «Iubiții mei preoți și învățători, nu vă mulțumiți numai cu orele reglementare și obligatorii din școală și cu învățământul restrâns și mărginit al programului școlar, ci în afară de aceasta desfășurați o muncă *întinsă pentru însufletirea în școală, pentru formarea de suflete ale elevilor* voștri cari vor duce apoi sfaturile și învățămintele voastre și la ei acasă. Stați deci de vorbă cât mai mult cu ei; *pe lângă toate schimbările politice susținând mentalitatea și creșterea* evlavioasă și creștină catolică (!) vom obținea pacea familiară, socială, pe care alții cu *ură înverșunată vor să ni-o distrugă*».

Episcopul ungurit urmează tot mai pe față, când spune:

«Trebue să dăm școalelor catolice o cât mai mare atențiune, pentru că noi cei care am fost obișnuiți cândva să așteptăm *totul dela stat*, tot sprijinul cunoscut din trecut, *astăzi nu ne mai găsim sub scutul unui stat care să ne sprijinească instituțiunile noastre, ca acela care poate ar face-o și astăzi cu plăcere, dacă nu i-ar fi răpit această putință catastrofa istorică*».

Și statul român? Va înghiți-o și pe aceasta?

Dar mai este:

Pastorala, luând în apărare școalele «confesionale» din eparhie, arată cum ele au păstrat caracterul *maghiar*, și-l vor păstra și întări și de aci încolo. Și zice:

«Acum a sosit timpul ca școalele confesionale să fie sustinute cât mai puternic de noi înșine, ear pentru menținerea dreptului de existență orce jertfă nu-i prea mare. Cu plăcere îmi amintesc de școalele catolice care au adus pe vremuri jertfe mari numai ca să-și salveze caracterul *de naționalitate*, jertfe pe care nu trebue să le precupețim, dacă vrem să rămânem și să fim stăpâni în casele noastre. *Vitregia timpurilor* de astăzi ne-o motivează și ne-o poruncește aceasta. De aceea rog pe preoții catolici să îndrumeze poporul nostru spre jertfele *cele mai mari* explicându-i că numai așa vom scăpa să nu fim înghițiți de alții. Nimic nu este mai frumos și nu există un sacrificiu mai mare din partea unui părinte decât acela făcut pentru sufletul copiilor, credința amândurora și *amintirile strămoșilor legate de speranțele viitorului*».

*

Forurile chemate, să se pronunțe și să judece îndrăzneala atât de ungurească a papismului din țara noastră, când lucrează

FOIȘOARA

Predică

la Dumineca II din Postul păresimilor

Fiule, eartă-se ție păcatele tale! *Marcu 2, 5.*

Iubiți fii, — Treapta primă a scării postului ce ne duce la Dumnezeu, am urcat-o în Duminecа trecută, când ne-am hotărât a părăsi în post sgomotul lumesc, care se arată ca mare vrășmaș al mântuirii și se pune ca pedecă aproape de neînlăturat între om și Dumnezeu.

Pentru astăzi vom urca a doua treaptă, menită a ne duce spre liman. Am urcat treapta primă a postului, când ne-am hotărât a ne retrage în singurătatea căminului caselor, la altarul vieții de familie. Sper că cu aceeaș îndemânare vom urca și treapta pe care acum vrem a pune piciorul. Speranța mi-o întemeez pe faptul, că cine trăește în retragere, mai ușor își poate păstra seninătatea sufletului (curățenia morală), căci de aceasta este vorba în cuvântarea mea de acum.

Isus se afla în Capernaum, învățând mulțimea care umpluse casa. Un slăbănog care nu putea umbla pe picioarele sale, ci se purta de alții pe pat, este lăsat cu pat cu tot pe vârful coperișului înaintea lui Isus, ca să i se dea mersul pe propriile picioare. L-a și vindecat. Insă cum? Inainte de a-i zice: Ia-ți patul și umblă — l-a deslegat de păcate; căci păcătos era omul, și păcatul — cum semnele arată — era păcatul tinereților.

Deslegarea de păcate Domnul Hristos o rostește prin vorbele: «Fiule, eartă-se ție păcatele tale!» Iertarea aceasta de păcate am numit-o curățenia morală și o țin de a doua treaptă a postului, pe care urcăm scara către Dumnezeu.

Curățenia, și în cele din afară, este virtute, al cărei folos nu se poate tăgădui. Curățenia ni-o recomandă bunul gusl, ni-o recomandă cinstea și vrednicia de oameni.

Trec acum la curățenia morală, numită cu drept cuvânt *podoaba sufletului.*

Eartă-se ție păcatele tale! — zice Isus slăbănogului. Prin aceasta vrea să arete, că slăbănogului care a cerut vindecare trupească, și sufletul i a devenit cu totului curat.

Graiul acesta ne spune și nouă un adevăr. Având inimă plină de patimi sau plină de buruieni morale, și având conștiința încărcată cu povara păcatelor, nu putem fi primiți în locuința lui Dumnezeu. Intocmai cum alungăm noi oamenii noroiul din jurul nostru și nu vrem de loc a ne întâlni cu el, așa ar alunga și Dumnezeu dela Sine pe celce ar îndrăsni a-i sta înainte în hainele urâte ale păcatului. De aceea a curățit Isus și pe slăbănog, înainte de a-l vindeca. A curățit Isus pe slăbănog de păcate — nu în mod ușuratic, ci numai când însuș slăbănogul a aruncat dela sine haina murdară a păcatului, adecă s'a «frânt și smerit cu inima». Aceasta o dovedesc din destul cuvintele: «Și Isus, *văzând credința lor*, a zis slăbănogului: «Fiule, eartă-se ție păcatele tale». Isus va să zică, curățirea ce se petrecuse în inima slăbănogului, a pecetluit-o numai, și atunci când însuși slăbănogul se îndreptase în inima sa, l-a primit ca să-i fie fiu. Aceasta este și firesc. Doar Isus a grăit Iudeilor: «Fățarnicilor! Bine a prorocit de voi Isaia zicând: Se apropie de mine poporul acesta cu gura sa și cu buzele mă cinstește, ear inima lor departe este de mine. Și înzadar mă cinstesc, învățând învățături, porunci omenești». (Matei, 15, 7—9). Dacă deci slăbănogul nu era pocăit în sufletul său, nu vindecare, ci pedeapsă trebuia să primească.

Numai cel împodobit sufletește din ai noștri poate spera că va fi primit la cina cea mare din împărăția lui Dumnezeu.

Am ținut să scot la iveală acest moment însemnat din viața slăbănogului, nu cumva careva din creștini se cadă în rătăcirea, că e destul a zice: «Doamne, Doamne», ca numai decât să fie primit și ridicat la cinstea ce o dă Dumnezeu aleșilor săi în împărăția Sa.

în adins pentru realizarea visului maghiar de a ne robì earăş.

*

Aflăm acum, că în sfârşit acţiunea împotriva statului român desfăşurată în părţile bănăţene de episcopul pomenit va încetá de oarece prelatul vinovat de iredentism maghiar, este transferat în Ungaria. Acolo va putea mai uşor să-şi manifeste sentimentele de politică în interesul maghiarilor.

Organizarea cultelor. Comisiunea de delegaţi parlamentari pentru elaborarea textului definitiv al proiectului de nouă constituţie, s'a întrunit din nou în mai multe şedinţe la senat. In şedinţa de Vineri s'au născut lungi discuţiuni asupra organizării cultelor (art. 23).

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Miron cere ca în acest articol să se spună despre biserica ortodoxă română, că este «dominantă», nu numai că «are întâietatea».

Raportorul camerii este pentru cuvântul «întâietate».

Episcopul unit Frenţiu expune punctul de vedere al bisericii unite şi propune următorul text: «Biserica ortodoxă şi biserica unită au întâietate în stat».

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat combate cererea episcopului Frenţiu, sub cuvânt că biserica unită îşi are şeful *în afară* de stat şi o dependenţă de celelalte biserici, care-i ridică dreptul la egalitate cu cea ortodoxă de statul român.

După ce dl Dissescu susţine acest din urmă punct de vedere, se lasă textul neschimbat.

Pericolul sectarismului

— Un memoriu —

In scopul ca lumea cititorilor noştri să ia cunoştinţă despre atentatul ce se pregăteşte pentru slăbirea temeliilor bisericii şi statului nostru, publicăm mai jos *memoriul* trimis din partea Consistorului diecezei Vadului, Feleacului şi Clujului cătră dnii miniştrii de culte şi instrucţiune în Bucureşti.

Acelaş Consistor, îngrijat de soartea ce ne aşteaptă, a dat ordin şcoalelor sale confesionale, să îndepărteze din instituţiile acestea pe toţi elevii sectari.

Eată memoriul:

Domnule ministru, Cu adresa On. Directorat al instrucţiunii din Cluj Nr. 31386/VI 1922 ni s'a comunicat ordinul Ministerului de culte Nr. 68135 din 22 Dec. 1921 prin care cultului baptist i se lasă *deplină libertate* în ţară. Prin urmare dispune că notele de clasificare din religie ale elevilor baptişti dela autorităţile lor confesionale să fie introduse ca valide în atestatele şcolare.

Impotriva acestui ordin sântem nevoiţi să ridicăm cel mai energic *protest* din următoarele motive:

Cultul baptist este în ţara noastră atât de răsleţ, încât nu are nicăiri între români organizaţie compactă, în comunitate religioasă, după cum o cer aceasta legile statului. Comunităţi baptiste sânt câteva numai, şi şi acelea între unguri şi şvabi.

Sub masca şi firma baptismului însă cutreeră ţara tot felul de secte care se pretind religioase, dar de fapt au la temelie caracter politic, duşmănos statului. Sectarii aceştia sânt cunoscuţi în ţară sub numele de *«pocăiţi»*, sau *«nazareneni»*. Aceştia însă *nu sânt baptişti*, ci un amalgam de diferite secte. Câteva pilde: Pocăiţii au dela baptişti numai botezul şi autoritatea celor patru evanghelii. Cultul Sâmbetei îl au dela adventişti, misticismul dela pietişti, comunismul dela anabaptişti, lăpădarea jurământului şi a serviciului militar dela menoniţi etc. Ei nu cad prin urmare sub dispoziţiile normate de legea baptiştilor. Cu toate acestea, din rapoartele subalternilor noştri constatăm că *toţi pocăiţii se bazează pe edictul de toleranţă al Ministeriului* şi toţi propagandiştii pocăiţilor cari vagabundează din sat în sat, poartă ordinul ministerial în buzunar şi se apără, sub cuvânt că ei sânt baptişti, de orice protestări ale bunilor români.

Autorităţile administrative în necunoştinţă de cauză le dau mână liberă fără nici o restricţiune. Clauzula statului „sub rezerva siguranţei statului şi a moralităţii publice" o ştiu eluda cu o dibăcie extraordinară, deoarece toată propaganda lor o fac sub firma lui Isus Hristos.

In realitate aceşti sectari sânt cei mai primejdioşi pentru interesele statului. Căci ce propagă ei?

1. Cer restabilirea vieţii sociale a primilor creştini, cari ducem o viaţă în comunism. Bogatul să-şi împartă averea cu cei săraci după îndemnul lui Isus Hristos, principiul acesta e exploatat cu multă dibăcie. Deoarece toţi trântorii cari fug de muncă se fac pocăiţi şi speculează până prind în mrejile lor câte un om cu stare bună, pe care apoi sub firma lui Isus Hristos îl despoaie deabinele, trăind pe spatele acestuia şi a coreligionarilor lor mai inculţi. Cazuri concrete: In comuna *Partoş* s'a pripăşit un sărântoc, Simion Gavriş de pe la Curtici, care în cursul propagandei sectare din banii adunaţi şi-a cumpărat casă cu zeci de mii Lei. Fostul jandarm Vasilie Cucu eliminat din serviciu pentru acte incompatibile cu postul lui, a ajuns peritor de foame. S'a pocăit şi din propagandă şi-a adunat bani cu cari şi-a cumpărat casă. Muncitorul Lazăr Petruica dela minele de cărbuni din Vulcan a fost dat afară din serviciu, pentrucă era cel mai leneş şi a ajuns că femeea şi doi copii i-au murit formal de foame, s'a pocăit şi astăzi trăieşte lume albă din vagabundajul propagandei sectare. Oare statul e obligat să ocrotească astfel de elemente? Cine nu vrea să muncească, se face pocăit şi predicator şi duce lume albă exploatând credulitatea bietului popor. Principiul acesta al comunismului va lua în curând altă faţă, *politică*, primejdioasă pentru stat.

2. Pocăiţii nu recunosc ordinea de stat, pentru ei administraţia, justiţia, armata şi toate organele statului sânt instituţii de teroare. Regele e despot, statul e parazit, patria e mamă vitregă care nu-ţi dă nimic în schimb pentru jertfele ce le faci. Forurile civile şi militare pot confirma cu nenumărate cazuri atitudinea dârză a pocăiţilor în faţa dorinţelor ordinei sociale.

Ei înşişi mărturisesc că au aceeaş ţintă cu bolşevicii, le zic «fraţi» cu aceştia, numai mijloacele lor deocamdată sânt altele. Când toate aşezămintele sociale de mai sus vor dispărea, atunci va fi adevărată fericire pe pământ.

3. Concepţia de naţiune e urgisită de pocăiţi. Şi în privinţa aceasta pocăiţii români excelează. Aceştia mai bucuros fraternizează cu ungurul, săcuiul, şvabul cu evreul, decât cu românul care nu e pocăit. Cei din alt neam n'au dat uitării nici ca pocăiţi originea lor naţională. Nu vei găsì un pocăit ungur sau săcui, care să nu fie întâi ungur şi apoi pocăit şi să nu contribue cu ce poate pentru sprijinirea intereselor ungureşti.

Conştii de aceste concepţii ale pocăiţilor, duşmanii statului le şi exploatează. Dovadă e faptul următor: In luna April 1922 s'a organizat în săcuime, cu centrul în Odorhei, o întinsă propagandă sectară. In fruntea acestei organizaţii stau unguri de seamă, nepocăiţi, sub conducerea unui fost căpitan în armata ungară. S'a organizat un serviciu subaltern în toate plasele, în toate satele din săcuime, cu propagandişti angajaţi anume şi bine dresaţi. Problema principală pe care o exploatează e comunismul şi nesupunerea la serviciul militar. Din acest focar al iredentismului emanează propaganda vie peste întreg Ardealul, şi fireşte că fiind sprijinită cu bani, poate dela Budapesta, s'au găsit mulţi români inconştii cari menajază această propagandă în satele româneşti. Numai aşa e posibil faptul că cei mai mulţi predicatori ambulanţi au bani berechet şi sânt în stare să împrăştie gratis pe sate mii de foi volante şi broşuri, astăzi când tiparul e atât de costisitor. Acestea sânt fapte constatate şi de siguranţa statului, şi de organele armatei noastre cari au cerut stavilirea acestor curente periculoase.

Ordinul ministerial de mai sus este apă pe moara lor, deoarece acum toţi sectarii se vor da de baptişti şi propaganda duşmănoasă

In lumina aceasta a lucrurilor, în adevăr, sânt de jăluit acei creştini, cari numai de formă arată apropiere cătră Dumnezeu, numai din obicei cercetează şi casa lui Dumnezeu, fără a împlinì mai întâi porunca: «De aduci darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte, că fratele tău are ceva asupra ta, lasă acolo darul tău înaintea altarului şi mergi de te împacă întâi cu fratele tău, şi atunci viind adă darul tău» (Mat. 5. 23—24). Şi mai de compătimit sânt creştinii, când în biserică aflându-se şi văzând pe contrarul lor, în loc de a-i da mâna de împăcare ţes pânza răsbunării asupra lui chiar înaintea sfântului altar.

Frângerea inimii ne va scuti de aceste greşeli, iubiţilor, căci zice Psalmistul: «Jertfa lui Dumnezeu este duh umilit, şi inima frântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisì» (Ps. 50, 19).

In singurătatea ce v'aţi impus o ca fir roşu de urmat în timpul postului, să căutaţi deci a vă desbăra de apucăturile rele, întru care evangelia de azi, ca cea mai de căpetenie, înşiră, *ura şi hula*. Casa din Capernaum, cum aţi înţeles, era plină de lume. Cuvintele lui Isus erau sorbite de ascultători. Se adunase oare mulţimea în casă fiind că Isus respândea învăţături ce aţâţă patimile? Evanghelia şi apostolii ne sânt martori, că nici când n'a ieşit din gura lui Isus cuvânt de scandelă, de blam, ci numai învăţături ce puneau în uimire pe cine le auzea, prin sfinţenia lor. Se mirau de sfinţenie toţi, chiar şi contrarii. Citez aici vorbele slugilor, ce au fost trimise să prindă pe Isus. Nu l au prins însă. Ear când pentru neascultare sânt trase la răspundere, au răspuns: *«Nici odată nu a grăit om, ca acest om»* (Ioan 7, 46). Cu toate acestea unii din cărturarii, cari se aflau şi ei de faţă în casa din Capernaum, ziceau: *Ce grăeşte acesta (Isus) aşa hule!?* (Marc. 2, 7).

Stăm uimiţi în faţa acestei îndrăzneli şi vrem să ne dăm seama: Grăeşte din aceşti oameni dreptatea şi adevărul, ori sânt unelte oarbe ale urei? Seamă uşor ni-o dăm, pentrucă atunci când vezi, că Isus este batjocorit chiar când în mod neînţeles vindecă un biet de nenorocit, cu toată bunăvoinţa ce ar trebuì să o acordăm criticilor, altă părere tot nu putem avea despre ei, decât că sânt uneltele oarbe ale urei şi sânt prin urmare fii ai Satanei, care vrea cu orce preţ să vâre zizanie în lume. Ura aceasta a împărechiat poporul jidovesc ca să nu dea ascultare învăţăturilor lui Isus ce curg ca «apa cea vie» şi prospetă, şi ura aceasta a adus lui Isus şi moartea de pe crucea din Golgota.

Ura e cea mai veninoasă burueană morală. Pe unde ea se arată, întreg ogorul moral devine câmp pustiu, totul se stânge şi se uscă. Grozave sânt urmările urei dintre oameni. Nu sufere doi cu doi într'o tabără, nu împintenă la nici o muncă umăr la umăr, ci cu plăcere diavolească spulberă, nimiceşte şi moştenirea rămasă dela generaţiile ce au fost...

Vă sboară gândurile, cu bună seamă, la câmpurile de luptă peste care au trecut povoiul armatelor cu tunurile şi mitralierele ce împrăştiau foc şi moarte, asupra satelor, oraşelor şi câmpurilor. Cu bună seamă multe lacrimi a stors din ochii mamelor, soţiilor şi orfanilor răsboiul, şi ar trebui să-l uităm ca pe coaba rea de care vrem să nu ne mai aducem aminte. Am fost datori a suporta greutăţile, — şi cu dragoste de ţară, de neam şi biserică le-am şi suportat. Ochii noştri să-i aţintim acum mai mai aproape de noi, asupra noastră. A căuta cusururi altora şi a voì să fii doftorul celor ce stau în afară de tine, nu e greu. Vindecarea se începe dela tine. «Vindecă-te pe tine, doftore!» zice scriptura, şi cu toată dreptatea. Pentrucă numai vindecarea pornită dela singuratici, aduce însănătoşare totalităţii. Sub acest raport, societatea de acum, de după răsboi, s'a îmbolnăvit rău, şi vindecarea o aşteptăm, — dar ea întârzie.

Rămân tot la roadele urei. Se întramă căminele familiare, lovite prin răsboi? Certele de prin familii, divorţurile, şi copii aruncaţi pe uliţe ca ai nimănui, arată că nu. Putut-a lua după răsboi ceva avânt viaţa socială? Se pare, că *Samumul Saharei* s'a năpustit dintr'o dată asupra capului nostru. Fiecare ţine la ale sale, şi caută cu ochi pismătăreţi asupra vecinului, când l ar fi luat pe dinainte şi întecut cu ceva. Cea mai mică greşală a fratelui, în loc de a fi iertată, cum cere legea creştină, este arătată advocatului şi urmărită... Şi durere! atăcătorul cu atât e mai mulţămit, cu cât mai tare a putut turti la pământ pe contrar. Intre astfel de condiţii şi instituţiile ce se ţin de obşte în comun, şcoală, biserică, aşezăminte de caritate... tânjesc. Prin purtarea fariseică a noastră, se calcă tocmai porunca cea mare creştină, care ne îndrumă: «Să iubeşti pe aproapele tău ca în-

statului se va deslănțui și mai puternic, nefiind stavilită de nimic.

Având deci în vedere că sectarismul religionar din țara noastră e *primejdie reală* pentru integritatea statului, cu regret trebue să vă aducem la cunoștință că ordinul de mai sus al directoratului Instrucției din Cluj Nr. 31386 în școalele noastre confesionale ortodoxe nu-l putem executa. Nu putem tolera, în școalele noastre, elevi cari își bat joc de credința noastră, «râd când elevii noștri își fac rugăciunile», cum ne relatează preoții noștri, elevi cari mâne vor forma elementele cele mai primejdioase pentru țara noastră.

In considerarea celor de mai sus, cerem deci :

1. Revocarea ordinului citat al directoratului instrucției din Cluj cu Nr. 31386 VI 1922;

2. După ce baptiștii în țara noastră sânt atât de puțini, încât nu pot forma comunități religioase prescrise de lege, să se revoace ordinul pentru liberul exercițiu al confesiunii lor;

3. Intru cât totuși statul află aceasta de necesar, să se preciseze în amănunte: cari sânt considerați ca baptiști, și cari nu cad sub prevederile baptismului?

4. Numai acele comunități baptiste să fie recunoscute care se pot constitui în comunitate cu numărul de credincioși cerut de lege și cu stabilitate în comună. Această condiție să se ceară și dela predicatorii lor;

5. Pentru examinarea predicatorilor să se institue o comisie din partea statului, deoarece această confesiune nu și are în țară instituție anumită pentru calificarea acestora. Ear postul să fie legat de stabilitate în comună sub controlul organelor statului. Acestor candidați să li se ceară o anumită cualificație cu un grad de cultură mai avansat ca să se înlăture posibilitatea de a sluji propagandei dușmănoase orce fel de elemente;

6. Să se oprească cu desăvârșire vagabundajul predicatorilor. Nici una dintre celelalte confesiuni nu are acest privilegiu. Nici un preot al confesiunilor recepte nu poate trece în exercitarea chemării sale peste granițele parohiei sale. De ce tocmai acestor elemente primejdioase să li se permită vagabondajul, care sub masca religiosității strecoară atâtea idei subversive în popor pentru subminarea statului;

7. Să se interzică conventiculele clandestine. Pocăiții de regulă își țin adunările în cele mai ascunse lăcașuri și mai ales noaptea. In astfel de cazuri pot «lucra» mai bine și mai cu succes toți propagandiștii străini. —

Convinși în adâncul sufletului nostru despre primejdia ce o prezintă sectarismul în țara noastră, noi nu putem da mână de ajutor unei acțiuni care azi-mâne se va răsbuna amar. Avem nădejdea că dl ministru va cumpăni justele noastre observări și va lua măsuri în consecință pentru asigurarea păcii și a liniștei interne și pentru înlăturarea tuturor posibilităților care ar cauză pagube consolidării statului nostru.

Cluj, 20 Februar 1923.

Consistorul eparhial ort. român

---

suți pe tine» (Luca 10, 27). Și e păcat a avea o inimă a «împetrită». A ierta nu e rușine; din contră, este mare virtute creștină, căci numai prin iertare împrumutată se încheagă familia, comuna, țara. Au fost, mai sânt și azi foarte mulți filozofi, cari susțin că cea mai bună lege este a pumnului, și că drept la viață are numai cel ce poate răpune pe contrar. Filozofia aceasta însă nu e creștină, și nici bună nu e, ea lovește în simțul de dreptate și adevăr. Iertarea, iertarea! Strângerea rândurilor prin iertare.

Să începem deci cu iertarea: Cel mai bun leac contra frământărilor ce neliniștesc societatea creștină. Postind, să căutăm mereu a ne desbăra de invidie și ură, cari neliniștesc sufletul. In liniștea și retragerea ce ni-o dictează postul, fiecare creștin e dator a se cerceta, de e pizmătăreț, de nutrește ură în suflet, și stând departe și de dușmanul adevărat, ori numai închipuit, în liniște se poate hotărâ ușor a-i tinde dreapta, ca semn al adevăratei păci și iertări... Când pasul acesta e făcut — fără a-și bate capul cu aceea, că cine a început gâlceava, — păcatul e ridicat de pe sufletul creștinului și nici cuvântul lui Isus nu întârzie a se auzi: «Fiule, eartă-se ție păcatele tale!» Să ne curățim pe noi în felul acesta. Să ținem să curățim și pe alții, îndemnându-i a ierta.

Ajută-ne, Doamne, să putem trece și peste această treaptă a postului Invierii! Amin.

Prot. *Vasile Gan*

Dela Reuniunea meseriașilor români, Sibiu

— Ședință literară —

Ședința din luna Februar 1923 a «Reuniunii meseriașilor români din Sibiu» s'a ținut în seara zilei de 22 l. c. în localitățile Reuniunii, la ora 8 seara în fața unui număros public, așa că încăperile societății s'au dovedit și de astădată neîncăpătoare pentru întrunirile noastre.

Conferențiar a fost dl *Dr. Vasile Lăzărescu*, profesor la seminarul «Andreian».

La ora 8¼ prezidentul Reuniunii, dl *G. Poponea sen.*, deschide ședința prin o vorbire scurtă și măduoasă, în care spune că pe lângă multele serbări din carnevalul acesta, cu rost și fără rost, Reuniunea își menține continuitatea ședințelor literare începute în 1898 și neîntrerupte decât numai în timpul războiului. Aduce mulțămită intelectualilor noștri, cari cu multă dragoste se coboară în mijlocul meseriașilor, împărtășindu-i de lucruri frumoase și folositoare, asigurându-i pe acești binevoitori de dragostea și stima lor.

Dl Dr. V. Lăzărescu, într'o conferență temeinic lucrată, vorbește despre Refacerea sufletească și viața religioasă-morală ca condițiuni primodiale pentru consolidarea țării, documentând cu argumente puternice că credința religioasă a fost în toate timpurile isvorul nesecat al promovării artelor, sculpturii și a muzicei, și că toate lucrările de valoare ale bărbaților geniali au fost inspirate de credință și dragoste către Dumnezeu. Conferența, spusă pe înțelesul auditorului, a fost ascultată cu multă luare aminte de numărosul public și primită cu aclamațiuni.

Inainte de conferență au recitat poezii frumoase: Anuța Mustea, Silvia Turean și Anuța Cismaș, ear după conferență Par. Tălmăceanu, Alexandrina Cismaș și Traian Feldiorean.

Dl Ioan Stanciu, cunoscutul nostru tenor, a executat două romanțe frumoase, acompaniat la pian de dșoara Miorica Tordășianu și dșoara Titi Stanciu.

Punctul final, recitarea poeziei «Scara» din partea dlui D. Axente, a produs haz și voie bună.

In timpul sortării cărticelelor între participanți, secretarul reuniunii a adunat cu pălăria «Dumnezeu vede» suma de Lei 113.

Țin se mai amintesc, că din expunerile Procesului verbal am constatat venitul îmbucurător material, rezultat la Concertul dat de Reuniune în 19 lanuar a. c. în sumă de aproape 10,000 Lei, și modul practic cum s'a distribuit diferitelor fonduri.

Ședințele literare ale meseriașilor noștri merită tot sprijinul și încurajarea din partea tuturor oamenilor de bine. *Muncitorul.*

Convocare

Convoc sinodul protopopesc al tractului Sibiu la ședința ordinară a anului 1923 pe ziua de *Vineri, 24 Februar* a. c. st. v., la orele 10 a. m. în seminarul arhidiecezan.

La ordinea zilei: raportul oficiul protopresbiteral despre situațiunea anului 1922.

Sibiu, 13 Februar 1923.

Matei Voileanu
adm. prot.

Se mai găsesc câteva exemplare din

Calendarul Bunului Creștin pe anul 1923

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, și în alte librării. — La cererile prin MANDAT POȘTAL se va adăuga 4 Lei pentru porto și recomandat.

Știrile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută a rostit în biserica noastră catedrală părintele protosincel *Lucian Triteanu* o frumoasă predică despre însemnătatea cea mare a Duminecii ortodoxiei.

Hirotoniri. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru nostru *Nicolae* în 24 n. l. c. a hirotonit întru diacon pe clericul Ieronim Grovu protocolist consistorial, iar întru presbiter pe diaconul Ioan Giurgiu pentru parohia Bulzești (prot. Zarand).

Parastas. Duminecă în 25 Februar a. c. s'a celebrat în biserica noastră catedrală un parastas pentru odihna sufletelor marilor mecenați ai biserici și neamului, Emanuil Gozsdu, prot. I. Droc, Alexandru Lebu și Pantaleon Lucuța.

Pentru biserica ortodoxă română din Sofia. Dl I. Grădișteanu, președintele societății macedoromâne, a înaintat dlui ministru al cultelor un memoriu prin care îl roagă să ia dispoziținea ca în bugetul pe anul 1923 al departamentului său să se prevadă sumele trebuincioase pentru plata unui arhimandrit, a unui diacon, a unui cântăreț, — a unui paracliser, pentru biserica ortodoxă român din Sofia Bulgariei. Această biserică a fost terminată de mult și nu este târnosită nici până astăzi, stând închisă de 17 ani, spre marea mâhnire a românilor din capitala Bulgariei, unde se află circa 400 de familii românești din Macedonia. Dl Grădișteanu încheie memoriul zicând, că are deplină convingere că de Sfintele sărbători ale Paștilor, românii macedoneni din Sofia vor avea fericirea de a auzi slujba de înviere a Domnului nostru Isus Hristos în limba lor.

Declarațiuni. Dl Rudolf Brandsch, deputat în cameră și președinte la Uniunea germanilor din România actuală, a declarat într'unul din ziarele capitalei, că noul proiect de constituție însemnează pentru sași o «trădare», și că sașii vor fi siliți, în cazul când proiectul de constituție ar fi votat de parlment, să caute ajutor *afară* de hotarele țării, la Liga națiunilor. — Amenințare de acelaș fel a rostit, cu altă ocazie, și unul dintre prelații «uniți», episcopul Frențiu dela Oradea-Mare. Dar, și într'un caz și în celalalt tendența se prezintă ca *centrifugală*, și trebue tratată în consecvență.

Moartea lui Delcassé. Miercuri a răposat la Nissa, în vârstă de 71 de ani, fostul ministru francez al afacerilor străine, *Delcassé.* Franța pierde pe unul dintre cei mai de seamă politiciani și diplomați. El a pus la cale înțelegerea cordială între Anglia și Franța. Resultatul acestei politici a fost înfrângerea Germaniei și reîntregirea Franței.

Procesul atentatorilor unguri, cari au complotat contra Suveranilor în toamna anului trecut, s'a început în 19 l. c. înaintea Consiliului de război în București. Complotul este urzit de făimoasa societate a «Ungurilor când se deșteaptă». Se plănuise un atentat, cu ajutorul unei mașini infernale, aduse din Ungaria, ca să fie așezată sub tribuna regală a hipodromului în 3 Septemvrie 1922, la alergările de toamnă. Acuzații arestați sânt 7: Turoczi fost funcționar la c. f. u., Pallagyi, Balázs, Berniczei, «contele» Belmont, Dengyel și Berekszi. Afară de aceștia mai sânt acuzați în liptă 14 inși, între cari se găsește și unul dintre șefii «deșteptților», sublocotenentul Iván Hejjas. Desbaterile urmează.

Șezători culturale. Primim: Șezătorile țărănești din fruntașa noastră comună Boița (jud, Sibiu), după planul stabilit din partea păstorului sufletesc al acestei comune, au fost prefăcute în șezători culturale. In fiecare seară ale zilelor de lucru, din această earnă, un elev sau elevă din școala de repetițiune — dupa îndrumările bunului lor păstor sufletesc, a făcut pe conferențiarul citind din cărți de cuprins cultural și religios-moral, — așa, că harnicile neveste și vrednicile fecioare din Boița în anul acesta și-au tors fuiorul cu multă dibăcie, cu cugetul și sufletul la Dumnezeu. Cu începutul postului Păresimilor șezătorile și-au terminat activitatea, iar la earna viitoare iarăși vor începe misiunea culturală.

Legea agrară în județul Sibiului. Ni se scrie: Executarea sentinței comisiunei noastre județene a județului Sibiului cu privire la revindecările drepturilor strămoșești în raport cu comunele noastre Boița, Tălmăcel și Porcești, din

motive neexplicabile întârzie din cale afară, cu toate că este timpul suprem ca această chestiune de mare importanță culturală să-și primească odată cuvenita rezolvare. Mai ales comuna Boița este neliniștită de vești, din care transpiră că interesele acestei comune n'ar fi fost îndeajuns susținute și considerate. Sperăm, că guvernul va da cuvenita atențiune doleanțelor justificate ale acestei comune, care a fost atât de mult expusă persecuțiunilor dușmanilor noștri seculari, dar care a rezistat cu bărbăție tuturor valurilor furtunoase ale timpurilor de tristă amintire.

Sătenii intervin. Din Galați se anunță: In comuna Măluşteni s'a ivit un conflict între locuitori. Un copilaș al unui locuitor adventist din acea comună încetând din viață, tatăl său îl îngroapă fără preot, cum îi dictau principiile credinței sale, în cimitirul satului. Auzind această faptă, ceilalți săteni din comună s'au revoltat, au venit noaptea în cimitir, au desgropat cadavrul copilului și l-au aruncat pe câmp. Venind jandarmii, sătenii i-au amenințat cu bătaie dacă fac vreo intervenție. Tatăl copilului desgropat a fost maltratat de săteni în cimitir, în timp ce căuta să reînhumeze cadavrul, care deocamdată a rămas desgropat. Autoritățile din Galați au fost încunoștiințate despre acest fapt.

Vom scăpa de grindină? Profesorul Wilder D. Bancroff, sburând la aerodromul militar din Daylon (Ohio, America) la 500 metri d'asupra norilor, a răspândit cu elicea boabe de nisip încărcate de electricitate pozitivă sau negativă. Norii atacați, a căror lungime și lățime aveau câteva mile și a căror grosime era de 1500 picioare, au fost distruși în cinci minute. Eată un motiv serios, să sperăm că vom putea înlătura nenorocirile împreunate cu baterea de grindină.

Jertfe omenești în Africa de sud. După cum comunică ziarele engleze din Bulluvaio superstiția se întinde în mod neliniștitor printre indigeni și degenerează mai ales în districtul muntelui Darwin (Rodesia) în excese sălbatice. In timpul ultimei perioade de secetă, căreia între timp i-au urmat ploi abundente, s'au adus zeilor jertfe omenești spre a-i îmbuna. Succesul acestei rugi pentru ploaie va contribui firește să întărească pe indigeni în sângeroasa lor superstiție. Poliția a făcut numeroase arestări și a închis mai cu seamă pe vrăjitori.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către reuniune, a colectat vice-prez. Ioan Stanciu suma de Lei 500·— dela nuntașii ospățului tinerilor George Paraschiv cu Elena Paraschiv n. Neamțu. Au contribuit: nașii Ioan Borjea și dna 100 Lei. Petru Bota 40 Lei. Subl. Ioan Barbu, Ioan Bozdog, Traian Marian, Gavriil Crișan, Ioan Suciu, V. Pavel, funcț. în Sf. George, Silvestru Poenar, econ., Ghimbav, Dumitru Schiopu, Nicolae Dușe, George Ilișian, V. Rgna, funcț., T. Făgărășeanu și N. Fleschin, câte 20 Lei. N. Armenean 15 Lei. Văd. Borjea, M. Surdu, N. Mărginean, plutonier, V. Versan, V. Moga și I. Oprișan, cassier la perceptorat, câte 10 Lei. Al. Baciu, comisar de poliție, M. Macarie, I. Gligor, N. Solomon și Ioan Stanciu, câte 5 Lei. — Pentru prinos mulțămește: *G. Poponea*, prezident. *Ștefan Duca*, secretar.

Spicuiri

Organizarea internațională a muncii intelectuale. Consiliul «societății națiunilor» a luat în ședința sa publică din 15 Mai 1922 cu mare interes cunoștință despre raportul reprezentantului Franței, dl *Léon Bourgeois*, despre primii pași întreprinși pentru organizarea unei cooperări intelectuale a națiunilor.

Comisiunea de studiare a acestei cooperări se compune în z ua de astăzi din următoarele somități: Heuri *Bergson*, dela colegiul Franței — celebrul filosof francez —; dna *Curie*, vestita inventatoare a radiului; *Einstein* din Berlin, celebrul savant german ș. a.

Trei vor fi problemele cu cari se vor ocupa savanții aceștia: «1. Căutarea mijloacelor de a încuraja și de a perfecționa organizația internațională a lucrărilor științifice d n partea congresului, a comisiunilor și a institutelor; 2. Studiarea relațiilor internaționale între Universități și creiarea unui birou internaț onal al universităților, precum și a unei instituții — universitate internațională; și 3. Organizarea internațională a bibliografiei științifice și a schimbului publicațiilor științifice. (După rev. fr. «Pacea prin drept»).

*

«In prezența președintelui Republicei Franceze, colegul său la institut, dl *Léon Bourgeois*, a făcut în 3 Iunie (1922) o importantă comunicație la «*Academia de științe morale și politice*». A indicat cum o asociație între popoare s'a impus a doua zi după un conflict, care a însângerat lumea civilizată. Limitarea armamentului, cercetată imediat, nefiind încă presentată în condiții de siguranță satisfăcătoare pentru a fonda și a menține pacea, a trebuit să se recurgă numai la drept.

Dl L. B. amintește că statele membre ale soc. naț. au luat un dublu angajament: acela de a respecta integritatea teritoriilor și independența politică a membrilor soc. naț. și acela de a nu recurge la războiu decât după ce au încercat un aranjament pacific. Oratorul insistă asupra forței pe care și-o ia soc. naț. din caracterul său permanent, dela libertatea judecății sale, dela independența sa, dela metoadele sale de examinare curat obiective și desinteresate. Ea poate să reușească acolo unde n'ar isbuti guvernele, cari sânt într'una influințate de mișcările politice interioare. Soc. naț., fără de a sacrifica interesele materiale ale popoarelor, a știut să păstreze, ideilor și forțelor morale partea importantă care le revine.

Dl L. B. arată mai apoi cum, în lipsa mijloacelor materiale cari i-ar fi proprii, Soc. naț. ar putea, în caz de călcare a pactului, să asigure respectul decisiunilor sale. Pentru aceasta analizează dispozițiile pactului referitoare la limitarea armamentelor și la sancțiunile de ordin diplomatic, economic și militar.

Sânt nesigure și nesatisfăcătoare și vor rămânea astfel, câtă vreme experiența nu va fi stabilit limitațiunile (de arme) resonabile, cari vor putea fi aduse la principiul fundamental al suveranității statelor. Limitarea armatelor nu se va impune decât dupăce fiecare stat va fi câștigat asigurarea că este protejat cu efect (eficace) în caz de agresiune. Dl L. B. ține să afirme, în orice caz, că — dacă soc. naț., așa, cum există acum, n'are la dispoziția sa toată puterea de acțiune, pe care toate amendamentele franceze la Pact i-ar fi permis să i-o dea, reprezintă, totuși, o forță morală extrem de puternică, constitue un întreg de mijloace, cari de pe acum formează, dacă guvernele o vreau și dacă opinia publică știe să se încălzească de ele, un instrument precios pentru menținerea păcii și desvoltarea civilizației. Intr'o elocuentă perorație a afirmat eminentul bărbat credința sa neclintită în marea instituție, a cărei naștere a pregătit-o și a cărei primi pași i-a susținut. (rev. fr. «Pacea prin drept»). *H. P. P.*

Poșta redacției

Șt. C. în *C.* Mulțumiri. Cât mai curând.

M. Blaj. Te surprinde, că cei dela «Unirea» nu au luat notiță despre trădarea de patrie și munca subversivă și destrămătoare a călugărilor papistași dela liceul premonstratens din Oradea-mare? Să nu te surprindă, pentru că toți papistașii sânt ejusdem farinae. De ar fi fost călugării respectivi ortodocși, apoi să fi văzut cum să sufulcau clarissimii la bizantinisme și rusofolisme... dar așa, tac tăcerea peștelui.

Noi am spus-o doar de mult, și am documentat-o în atâtea rânduri, că papistașii tânjesc greu după Regnum marianum.

Nr. 19 (18) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante din tractul Deva:

1. **Almașul sec,** cu filia Cozia, cu casă parohială și eclejie,
2. **Boholt,**
3. **Cainelul de jos,**
4. **Cârjiți** cu filia Bretelin, cu casă parohială și eclejie,
5. **Chișcădaga,** cu filia Buruene, cu eclejie
6. **Nosag,** cu 6 jug. pământ eclejie,
7. **Selișteoara,** cu filia Stoeneasa, —

se publică concurs cu termin de 30 de zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenții își vor înainta petițiile în regulă subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în comună spre a face cunoștința poporului.

Deva, la 1 Ianuar 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Devei în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Ioan Dobre
protopop

Nr. 907/922 (16) 3—3

Concurs

In scopul întregirii postului de paroh în parohia de clasa III **Valea-Verde**, protopresbiteratul Câmpeni, se escrie concurs.

Cererile instruite conform normelor în vigoare, se înaintează subsemnatului oficiu în termin de 30 zile, dela prima publicare în «Telegraful Român».

Viitorul paroh va beneficia de venitele fasionate în coala B. și de salarul dela stat, conform calificațiunei sale și a anilor săi de serviciu ca preot.

Candidații se vor prezenta într'una din Duminecile sau sărbătorile înainte de alegere la biserică, spre a face cunoștință cu poporul, a cuvânta, cânta, eventual fiind preoți a celebra sfânta liturghie.

Câmpeni, 30 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresb. ort. român în înțelegere cu comit. parohial.

Iosif Gomboș,
protopresb.

Nr. 293/922 (17) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III, **Valea Sângeorgiu,** în protopresbiteratul Hațeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile concursuale instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat și se vor prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Oficiul protopresbiteral ortodox rom. al Hațegului în înțelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu
protopop

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se află de vânzare

Noul Testament
(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudo **Lei 4·—,** broșat **Lei 6·—,** plus porto postal **Lei 2·—.**

Au sosit la Librăria Arhidiecezană
Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagin alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Mețianu,** arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 17 Februar (2 Martie) 1923 Nr. 16

ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

A murit credința?

A murit credința la orașe unde e concentrată bogăția, luxul, civilizația în formele cele mai sclipitoare și cultura? Aceasta n'o întreb, pentrucă nici când nu am văzut în grădinile de lux pomi așa de sănătoși și puternici, ca afară în libertate, în pădure. In grădina de lux este măsurat locul, pomul nu se poate întinde în sus și în lături cum i-ar plăcea, căci vine grădinarul și îi taie din ramuri ca să nu înădușe pe frații mai mici și mai slabi; pe când în pădure pomul e suveran, cu seva lui puternică an de an adaogă la ramuri până când ajunge podoabă impunătoare. Față de oamenii dela oraș deci să nu fim prea pretenționoși, să-i lăsăm în pace cu vorbele lor frumoase și cu faptele ciuntite și înăbușite, ca pomii din grădina de lux.

La sate, în toate vremurile, credința a dat roduri însutite. Aici e libertate, e belșug, e lărgământ. La sate tot ce se poate numi cultură, a răsărit din credință. Cadrul în care se mișcă sufletul țărănimii noastre, este cununa sărbătorilor cu obiceiurile lor. Toată viața unui sat este întrețesută așa strâns cu credința, ca urzeala cu bătaia în pânză.

Nu a murit credința la sate, așa că și azi se mai găsesc acolo suflete tari și sănătoase, ca peatra. Și azi ți-i dat să auzi fapte care te încălzesc și te fac mai optimist, mai încrezător în darurile firii omenești.

Ar însemna însă să ascundem adevărul, dacă nu am spune că astăzi avem oameni, cari își dau pe față încercarea de a distruge peatra unghiulară a vieții noastre sătești, care este credința în Dumnezeu, cu biserica și cu învățăturile ei.

Primii atentatori la comoara sufletească a țăranului sânt *hulitorii preoțimii*, din interese de obicei necurate. Niciodată nu s'au coborât intelectualii noștri la sate așa des ca în zilele de acum. Cinste și laude acelora dintre dânșii, cari își sacrifică ceasurile de distracție și se pogoară în liniștea satelor, să le spună cuvinte frățești și cuminți și să producă lumină și entuziasm în sufletele țăranilor. Ce ușurare, ce mângâere ar fi pentru preoțime, dacă în Dumineci și sărbători ar veni frații mai luminați dela orașe și ar ține prelegeri din istorie, din literatură, din economie ș. a. sătenilor. Ce minuni s'ar întâmpla la sate, dacă din banii vânturați prin cafenele s'ar cumpăra schiopticoane cât de multe, care ar delecta ochii și sufletul poporului.

Intr'o bună zi am numărat pe toți intelectualii noștri cari se pogoară la sate *din dragoste, să facă cultură* și să aducă lumină și iubire frățească acolo. Și să mă credeți că degetele dela o singură mână au fost prea multe. Ear când am numărat earăș pe frații mai luminați cari la anumite ocazii vin la sate ca albinele flămânde după miere, și degetele dela amândouă mânile mi s'au dovedit *prea puține.*

Și demagogia, soră bună cu anarhia pe care o fac acest soi de domni, s'a adeverit de cea mai primejdioasă otravă pentru sufletele țăranilor.

Demagogia, care se face la satele noastre, în primul rând a lovit în *preoțime.* Prieteni care odinioară erau coada școalei, astăzi cocoțați în funcții la orașe nu se sfiesc să arunce cu pietri în colegii lor preoți, cari erau odată fruntea școalei.

Inchipuiți-vă ce dezastru se produce în sufletul țăranului când vede pe părintele său sufletesc, de care este deprins să se apropie cu sfială, ridiculizat și batjocorit de cutare individ gureș și «mântuitor» de țară!

Hulirea preoțimii din interese comerciale nu mai este fapt rar, ci tinde să devie fapt zilnic. Și preoții, în loc să pună la locul lor pe acești inconștienți, cari distrug credința la sate, dedați din trecut cu hulirea din partea străinilor îi primesc cu resemnare...

Astfel demagogia care lucrează prin hulirea preoților, nu va păgubi numai persoane, ci va atăca în fundament viața sufletească a satelor noastre, înstrăinându-o de biserică și de slujitorii săi.

Este ceasul al unsprezecelea, ca preoții să formeze o barieră puternică împotriva Til-Buhoglinzilor, cari îi hulesc, nefiind vorba numai de persoana preoțească, ci de întreaga clădire a vieții sufletești dela sate. —

Dușmanii credinții în al doilea rând sânt oamenii de legătură pe care îi țin la sate demagogii dela oraș.

Preoții au în spate niște farisei periculoși, cari trebue să facă raport în regulă la oraș despre purtarea părintelui: Nu cumva părintele a cutezat să aibă alte păreri despre viața de stat ca demagogul dela oraș? Acești farisei în haine țărănești au chemarea să atâțe satul contra părintelui, dacă acesta nu ar juca așa cum suflă demagogul dela oraș.

O sumedenie dintre preoți sufer enorm de pe urma demagogilor dela oraș și de pe urma agenților acestora dela sate.

Frați preoți, inspirați-vă din curajul lui Hristos, care n'a căutat la fața oamenilor și a tras cu biciul fără milă în aceia, cari își permit să aducă negustoria și specula până în tinda bisericii!

Prot. Dr. Ștefan Cioroianu.

Solidaritate! Se știe că ministrul de finanțe Rașin din Cehoslovacia a fost omorât mișelește de o mână criminală. Intreagă Cehoslovacia a făcut ministrului iubit, care a contribuit în mare parte la consolidarea actuală a finanțelor cehoslovace, funerarii naționale impozante. Cu limbă de moarte a dat ministrul sfatul poporului său să se ridice deasupra patimilor de partid și să colaboreze spre binele comun, căci numai astfel va putea prospera patria. Vicepreședintele senatului din Praga, Dr. F. Soukup, a ținut în panteonul din Praga, unde a fost ridicat pe catafalc cel dispărut, panegiricul festiv, spunând între altele semnificativele cuvinte: «Iți îndeplinesc numai voința, testamentul tău, dacă în clipa în care închizi ochii, toți, toate, partidele și întreg poporul ne reculegem, ne controlăm conștiința, și ajungem din nou la cunoștința a ce ne unește spre o solidaritate sfântă, care se întinde până departe, departe peste groapă, ne punem întrebarea ce am săvârșit cu toții și ce săvârșim, fără deosebire de partid, pentru nădejdea și iubirea noastră comună, pentru țara noastră, pentru consolidarea ei, pentru pavăza ei curată, pentru numele ei democratic vestit, pentru misiunea ei pe seama civilizației omenești generale». — N'ar putea să fie rostite astfel de cuvinte și într'alte țări în zilele noastre?

Chestiuni școlare

Pedagogia cere o desvoltare armonică în aptitudinile școlarului, dacă e ca să l facem la timpul său bărbat capabil de muncă productivă în familie, societate și stat.

Școala educativă pretinde, cum știm, ca orce cunoștințe expuse în școală să nu fie alcătuite din idei seci și reci, ci convingeri temeinice bazate pe observările și experiențele elevilor.

«Toate cunoștințele își au obârșia în experiență» zice Kant, iar Pestalozzi: «Intuiția e baza absolută a orcărei cunoștințe».

Având în vedere faptul că orce înrâurire asupra sufletului se face prin *mijlocirea simțurilor*, nu încape îndoeală că, în măsura în care sânt desvoltate simțurile, în acea măsură e sufletul mai bogat în reprezentări temeinice.

Un *obiect* observat bine cu toate simțurile, devine proprietatea inerentă sufletului, devine o noțiune care nu se mai șterge.

Astfel cunoștințele devin proprietatea sufletului, și organizate, cu ajutorul rațiunii, le putem preface în material folositor pentru viață. —

Cutreerând unele județe, Hunedoara, Bihor, o parte din Alba de jos ș. a. și cercetând din acest punct de vedere școalele primare fie de stat, fie confesionale, am observat că aproape toate lasă mult de dorit, atât ca exterior cât și ca interior. Pentru a adăposti tinerele odrasle și a le feri de boale și stricăciune, nu corăspund deplin.

In ceeace privește interiorul lipsesc atât mobiliarul, cât și mijloacele de învățământ. Pa-

tru păreţi goi, afumaţi, o tablă pe care abia se mai văd urmele liniilor şi a negrelii, o masă, câteva bănci primitive...

Lipsesc aproape cu desăvârşire tocmai tablourile de intuiţie. N'avem nici tablouri istorice, nici naturale, hici religioase.

Bieţii copii, viitorul neamului! zadarnic se chinuesc cu fantazia lor vie să-şi formeze o icoana lămurită a celor auzite. Ear învăţătorul face mucenicie adevărată...

N'avem rechizite de experimentări fizicale, chemice, nici măcar colecţie de minerale şi plante în şcoalele acestea. Şi n'avem nici biblioteci.

De vom ieşi din şcoală, desiluzia creşte.

In ţara noastră agricolă, cu 80% fii de ţărani, nu aflăm teren pentru o grădină de pomi, legumărit, vierit şi agricultură.

Cu grijă de ziua de mâne, de educaţia firească a fiilor ţării, ne întrebăm, cum se poate ca în astfel de împrejurări vitrege să putem da creştere temeinică poporului? Cum să desvoltăm, prin intuiţie şi experienţă, dragostea ţăranului faţă de şcoala lui?

Cum vom putea deprinde copiii să observe, să analizeze, să stabilească raporturi, să distingă, să concludă, să judece, — căci reprezentările se câştigă pentru a le utiliza şi valora, — dacă ne lipseşte mijlocul necesar?

Cum se va desvolta plăcerea care produce sentimentul de atenţiune capabilă de-a procura percepţiuni puternice şi desăvârsite, obişnuind spiritul a se ajuta singur şi a cerceta şi în viitor, — dacă şcoala noastră e rece şi goală?

Cum să păşim alături cu principiile didactice, dacă nu putem să intrăm în realitate, făcând din copii să fie scrutători harnici ai obiectelor, faptelor şi ideilor?...

Nu de mult la ministerul instrucţiunii s'a decis înfiinţarea alor 2000 şcoale pentru ţinuturile desrobite.

Nimic mai salutar şi nimic mai vrednic de laudă.

Fie-ne permis însă a face o mică paranteză. In 1910 — ne spune dl S. Mehedinţi undeva — nişte profesori s'au plâns Regelui Carol asupra unor lipsuri ale universităţii din Bucureşti.

Suveranul a răspuns: «Dacă lungiţi mereu faţada, cum vreţi să mobilaţi interiorul»?

In consecinţă, principiul nostru nu poate fi ca, în fiecare cătun să ridicăm catedre, — mai ales că, n'avem nici materialul necesar bugetar, şi nu prea avem astăzi nici oamenii de catedră...

Ar fi, — credem — mai de folos ca, să înzestrăm şcoalele *existente*, făcându-le accesibile principiilor de educaţie, îngrijindu-le ca nişte oameni, cari înţeleg că, dacă voim să avem floare frumoasă şi aleasă, trebue să cultivăm rădăcina, trunchiul şi frunzele plantei, căci *acestea* sânt agenţii de producţie ai floarei şi fructului...

Pr. A. Ştefan

Episcopiile nouă

— La Constanţa, Bălţi, Cetatea-Albă —

Senatul a votat zilele acestea legea pentru înfiinţarea a trei episcopii nouă ortodoxe române: în *Constanţa, Bălţi* şi *Cetatea-Albă.*

In chestiunea aceasta, ce interesează câteva milioane de credincioşi, ministrul cultelor, dl C. Banu, a dat unui ziar din capitală câteva lămuriri, în care spune următoarele:

Infiinţarea unei episcopii pentru judeţele *dobrogene* este un vechi desiderat al bisericii noastre.

Aceste judeţe fiind prea depărtate de sediul eparhial (Ungro-Vlahiei), fără legături lesnicioase, păstrând încă un specific colorit local, cu o populaţie eterogenă, mai ales în judeţele de sud, cu greu pot fi administrate dintr'o reşedinţă transdunăreană. De aceea vizitele canonice în eparhie sânt rare şi îmbinate cu multe greutăţi, din care cauză, acolo mai mult ca în restul ţării, lipsa de preoţi e mai accentuată.

Cu înfiinţarea seminarului din Constanţa, am făcut primul pas, spre înlăturarea acestor neajunsuri.

Acum cu înfiinţarea episcopiei de *Constanţa* vom avea nu numai garanţia unei noui şi puternice vieţi religioase şi morale, dar şi un focar de cultură şi viaţă naţională.

Nouei eparhii i s'a adăugat, pe lângă cele trei judeţe dobrogene, şi judeţul Ialomiţa, uşurându-se astfel eparhia Ungro-Vlahiei, destul de întinsă; aşa judeţul Tulcea rămâne de-ocamdată la eparhia Dunării de jos. —

Cu *Basarabia* chestiunea se presintă şi mai rău.

Arhiepiscopia Chişinăului şi Hotinului cuprinde azi întreaga Basarabie, cu populaţie de religie ortodoxă de 3 milioane.

Legăturile anevoioase cu sediul arhiepiscopal, îngreunează mult atât buna administraţie bisericească, cât şi activitatea religioasă, culturală şi naţională, în care biserica e chemată mai ales în aceste părţi.

Presenţa numeroaselor secte, ivite în Basarabia, de care biserica e foarte neliniştită, arată cât de greu se poate supraveghia viaţa religioasă dintr'un singur punct, când raza de acţiune e aşa de întinsă.

Nouile episcopii de *Bălţi,* care va cupri de judeţele Bălţi, Soroca şi Hotin, şi *Cetatea-Albă* cu judeţele Cetatea-Albă, Ismail şi Cahul, — pe lângă faptul că reînvie vechi amintiri istorice, — vor fi şi două puternice centre de cultură românească şi viaţă religioasă.

Şi dacă oraşul Cetetea-Albă, reşedinţa episcopiei, n'are poziţie centrală, poziţia sa pe Nistru, la marginea etnică de răsărit a românismului, va face din vechea cetate a lui Ştefan cel Mare o nouă cetate de strajă a credinţei strămoşeşti şi a culturii româneşti.

Deputaţi la Sinodul arhidiecezan

din cercurile electorale Sibiu, Blaj, Mediaş, Sighişoara şi Braşov.

La Sinodul arhidiecezan sânt vacante 5 locuri de deputaţi, şi anume: In cercul I. Sibiu, locul de deputat din cler. In cercul V. Blaj, locul unui deputat mirean. In cercul XIII. al Mediaşului un loc de deputat mirean. In cercul XIV. al Sighişoarei locul de deputat din cler. In cercul XVI. al Braşovului locul de deputat din cler.

In cercurile acestea Ven. consistor a decis a se face alegeri nouă.

Colegiile preoţeşti se vor întruni în ziua de Joi, în 16/29 Martie 1923 la ora 10 a. m. la locul central având a face alegerea cu observarea normelor în vigoare.

Pentru alegerile de deputaţi mireni s'au luat următoarele dispoziţiuni:

1. Sinoadele parohiale se vor anunţa Duminecă în 5 Martie 1923. (Duminecă a patra din postul Paştilor).

2. Sinoadele electorale se vor ţinea Duminecă în 12 Martie 1923. (Dumineca a cincea din post).

3. Scrutiniul se va ţinea Duminecă în 19 Martie 1923. (Dumineca Floriilor).

Pentru conducerea colegiului preoţesc în cercul Sibiului s'a numit comisar consistorial asesorul consistorial, protopresbiter Matei Voileanu, pentru colegiul preoţesc din cercul Sighişoara este numit asesorul consistorial, protopresbiterul Dr. George Proca, pentru cercul Braşov administratorul protopresbiteral Ioan Hamsea, protopop în Zărneşti.

Pentru scrutiniul la alegerile de deputaţi mireni se numesc comisari consistoriali în cercul Mediaşului Dr. Dionisie Roman, advocat în Mediaş, iar în Blaj Dr. Ilariu Holom, advocat în Ibaşfalău.

Din Bănat

— Corespondenţă din Caransebeş —

In decursul carnevalului din 1923 am avut 6 întruniri româneşti, care de care mai reuşită:

La seara de Sânvăsiu reuniunea de cântări; au urmat apoi reuniunea femeilor pentru regularea şi înfrumseţarea cimiterului ortodox român, reuniunea meseriaşilor, petrecerea aranjată de sindicatul ziariştilor, festivalul Mihai Eminescu şi în 29 Ianuar o şedinţă festivă a societăţii de lectură Ioan Popasu a elevilor din institutul teologic diecezan. Această şedinţă festivă s'a organizat pentru comemorarea marelui arhiereu Ioan Popasu, care a fost frumseţa bisericii, podoaba altarului, şi când urca amvonul, era asemenea lui Ioan cu rostul de aur. Şedinţa festivă a avut program ales, în care preşedintele societăţii A. Ghidiu, venerabilul protopresbiter şi profesor, a vorbit despre Sentimentul naţional.

In fuga condeiului am prins următoarele din această disertaţie: Am avut şi eu o dulce

FOIŞOARA

Studiu statistic bisericesc

— Informaţiuni preţioase —

III.

Cu acest mare bagaj «istoric»: de seculare — am putea zice: milenare — nedreptăţi şi umiliri, caliciţi cu desăvârşire, şi, de două sute de ani încoaci, şi ghiontiţi într'una, ni-am făcut, noi românii ortodocşi ardeleni, întrarea — prea puţin triumfală la înfăţişare — în împărăţia românească de astăzi, dela care aşteptăm şi noi un dram de dreptate şi de cuvenită înzestrare.

Dar, eată-ne, şi aici în faţă cu catolicismul papal, bogat şi sumeţ şi agresiv, şi cu ţipetele sinistre ale celor din Mica-Romă papală de pe Târnave: că prea multe subvenţii primim dela statul român; că prea se tulbură raportul de «paritate» — da-li-ar Dumnezeu, lor şi pân'o fi un picior de unit român, tot numai «paritatea» ce-am avut o noi faţă de ei!

Ei, dar chestiunea aceasta nu are să se rezolve, nici prin ţipete de bâlci, nici prin păruieli şi ţigănoşag bisericesc prin gazete — avem din această ruşine prea-prea destul în viaţa politică! — ci pe alta cale: pe calea revizuirii radicale a situaţiei celor trăiţi pururea în belşug şi pe calea înzestrării proporţionale, prin legislativa ţării, a tuturor desmoşteniţilor din trecut!

E foarte manifestă tendenţa de acaparare financiară a acestei biserici, obişnuită a trăi din sacul guvernelor şi care s'ar fi stins de mult, dacă ar fi fost lăsată să umble pe picioarele jertfelor sale proprii. Ea strigă azi, că ortodocşii au subvenţii mat mari, ca să nu se observe micile ei daraveri şi operaţiuni în contul finanţelor statului român, care nu e la inima ei.

Ca să nu ni se spună, că aducem acuzaţii neîntemeiate, eată câteva indicaţii, unele mai vagi dar totuşi destul de doveditoare, despre existenţa acelei tendenţe de acaparare.

Aşa ştim, că îndată dela începutul regimului românesc în Ardeal, biserica unită, deşi unele eparhii ale ei îşi au moşii însemnate, totuşi, când a prezentat guvernului — anumit: Consiliului Dirigent dela Sibiu — bugetul său, nu şi-a arătat venitele (cum a făcut biserica ortodoxă), spre a primi numai subvenţii întregitoare, ci şi a cerut şi a primit subvenţionare integrală dela statul român. Astfel moşiile şi capitalele lor şi le-au subtras dela cuvenita contribuţie.

Ortodocşii nu au primit, ca uniţii, încă din vremea Consiliului Dirigent, dela 1919 chiar, câte 12 burse pentru teologi în străinătate, ci ortodocşii au aflat despre lucru numai de prin gazete, în 1920.

Ajutoare, preoţilor ortodocşi deficienţi şi văduvelor de preoţi ortodocşi, earăş nu s'au dat din 1919, ca uniţilor; ci ortodocşii au primit asemenea subvenţii uumai din 1920, când aflaseră despre aceasta de prin gazete.

Preoţii ortodocşi, din nici o parohie ardeleană, n'au fost împărtăşiţi — pe vremea plătirilor în coroane! — de cvincvenale asemnate în tot atâţia Lei, ca de pildă în episcopia unită a Lugojului.

Eată «paritatea», cum le place catolicismului şi doctorilor de pe Târnave să fie ea practicată în statul român!

mamă, care mi-a dat viaţă şi care mi-a turnat în sufletul meu din sufletul ei curat cel mai nobil sentiment naţional, pe care l-am păstrat ca scumpă moştenire dela buna şi dulcea mea mamă, şi îl voi păstra cu sfinţenie până la ceasul când voi adormi întru nădejdea învierii deobşte. Sfinţia Sa spune atât de nimerit când zice: tăria de viaţă a unui popor, stă fără îndoială în puterea de viaţă a fiilor; cu cât o naţiune îşi are fiii ei crescuţi şi educaţi în sentimente naţionale şi creştineşti, cu atât puterea ei este mai trainică. Arată cum s'a păstrat la început sentimentul naţional în popor, şi zice: odinioară istoria naţională nu era scrisă, ci povestită de bătrâni, pe cari poporul îi numea unchiaşi sfătoşi. Câtă căldură, cât farmec, câtă simţire isvora din inima lor! Povestirile lor înălţau sufletele şi încălzeau inimile nepoţilor. Unchiaşii, cu nepoţii roată în jurul lor, povesteau şi cu mândrie şi cu lacrimi de durere din viaţa neamului românesc. A vorbi poporului în limba lui curată, a i povesti mereu faptele religioase-morale şi eroice ale strămoşilor săi, este a-l cuceri sufleteşte; este a întreţinea în el focul nestâns al iubirii de Dumnezeu, de neam, şi prin aceasta sentimentul naţional curat şi neprefăcut. Arată că poporul numai sub scutul bisericii şi a şcoalei şi a păstrat individualitatea naţională, limba, datinele şi obiceiurile în vremi de grea încercare, câtă vreme lucrau mână în mână preotul cu învăţătorul. Cuvine-se ca învăţătorimea să nu se depărteze dela sinul mamei nici de aici înainte... *Coresp.*

Concert în Sibiu

(*x*) Reuniunea română de muzică din Sibiu a dat Marţi seara în 27 l. c. în sala dela Unicum concertul său obişnuit, bine studiat şi cu pricepere întocmit.

Concertul s'a început cu trei cântece religioase pentru cor mixt, scrise de compozitori apreţiaţi: Axionul «Cuvine se cu adevărat» şi «Pe tine te lăudăm» de Ed. Wachmann, precum şi «Inoeşte-te, noule Ierusalime» de G. Musicescu. Corul, dirigeat de profesorul de muzică, dl N. Oancea, le-a executat cu multă siguranţă, scoţând la iveală toate părţile frumoase din pasagiile acestor compoziţii bisericeşti, — pianissimele au fost îndeosebi admirate. De mult nu s'a auzit în sala concertelor sibiene o armonie atât de perfectă a vocilor unui cor mixt, ca în seara amintită. Meritul revine, fireşte, întâi dirigentului talentat, iscusit şi neobosit, — dar şi coriştelor şi coriştilor reuniunii noastre.

In solo de sopran am ascultat cu plăcere ariile cântate de dna Silvia Ghiţescu: Nunta lui Figaro (Mozart), Madama Buterfly (Puccini) şi gingaşul cântec din popor Ştii tu mândro (G. Dima). Dna Ghiţescu dispune de voce clară, nu mare, dar simpatică, mlădioasă, cu dicţiune corectă, — înţelegi desluşit tot ce cântă.

Preţios ajutor a dat şi de astădată venerabila dna Minerva Brote, prin acompaniamentul său la piano. Membrii reuniunii îi păstrează cea mai vie recunoştinţă pentru concursul adus într'un lung şir de ani, aproape la toate concertele câte s'au organizat dela înfiinţarea acestei societăţi muzicale şi până astăzi.

Corul mixt a mai cântat, afară de cântecele religioase, trei coruri clasice: Privighetoarea de Mendelsohn-Bartholdy, Culesul viilor de Orlandus-Lassus (sec. 16 lea), un cor vioi şi foarte reuşit (a trebuit să fie repetat) Viaţa ţiganilor de Schumann, şi două coruri brodate pe motive poporale. Aceeaş interpretare muzicală îngrijită, resplătită cu lungi şi călduroase aplauze din partea publicului unei săli tixite.

Concertul s'a încheiat cu Imnul de slavă al Incoronării, cântat acum întâia oară în Sibiu. Imnul maestrului Kiriac, cu textul întocmit de I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron, a fost cântat de corul nostru cu multă putere şi avânt şi a emoţionat întreg auditorul.

Reuniunea de muzică şi conducătorii ei pot fi mulţumiţi de succesul moral — sperăm că şi material — obţinut cu prilejul acestui frumos concert, care menţine numele bun al vechei instituţiuni sibiene la nivelul adevăratei arte muzicale.

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923*, apărut la *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.* Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii.

Din judeţul Târnava-mare

— Mişcări culturale în Agnita —

Agnita este centrul plasei şi al «Văii Hârtibaciului», în care naţionalitatea săsească este bine organizată, ca nicăiri poate, atât în privinţa culturală şi naţională, cât şi economică-industrială. Românii din acest ţinut sânt rămaşi înapoia saşilor, fiind oameni săraci; raportul lor faţă de saşi era până acum cel dintre slugă şi stăpân. Emanciparea lor este anevoioasă, — dar se va face cu timpul, căci atât poporul cât şi partea intelectuală lucrează la deşteptarea şi luminarea masselor noastre.

Ocaziune şi îndemn nu lipsesc.

Aşa, s'a format în Agnita un Comitet de construcţie, pentru ridicarea unui edificiu şcolar deplin corespunzător, cu 4 sale de învăţământ. Acest comitet este compus din intelectualii şi din reprezentanţii meseriaşilor şi ai economilor români, precum şi din membrii primăriei comunale şi medicul circumscripţiei din Agnita.

In scopul măririi «Fondului de zidire Ignat Mircea», senatorul judeţului Târnava mare, care a donat în acest scop 10.000 lei, comitetul în fruntea căruia stau păr. protopop J. Munteanu, dnii Dr. Curta advocat şi primpretorul Eug. Munteanu şi alţii, a lansat, — sperăm cu rezultat folositor, — un apel către marele public românesc.

Ear în 9 Februar 1923 s'a ţinut o adunare a despărţământului Agnita al Asociaţiunii, care a fost convocată şi deschisă de dl primpretor Eug. Munteanu ca delegat al comitetului central. Adunarea a fost cercetată de mult public din jur. Intelectualii satelor au lipsit însă în mare parte. Despărţământul s'a reorganizat alegându-se un nou director şi comitet. Director a fost ales păr. protopop J. Munteanu, vicedirector Dr. Curta adv., secretari dnii primpretor Eug. Munteanu şi Vas. Nastea învăţător, casier preotul E. Păcală, iar comitetul constă din preoţi învăţători, meseriaşi şi economi.

Dl primpretor E. Munteanu a ţinut o scurtă disertaţie despre felul «Cum trebue să se clădească la sate conform cerinţnlor higienice, practice etc. prescrise de regulamentele de clădire», — a fost o temă bine venită.

In această adunare pe lângă comunele din plasă care s'au înscris ca membru fundator sau pe viaţă, s'au mai făcut: 1 membru fundator şi 6 pe viaţă, membri activi 46, membri ajutători 6. Eată un frumos rezultat material.

Noul comitet îşi va şti desigur împlini frumoasa chemare şi va descăleca în despărţământ, cercetând şi luminând poporul dela sate, doritor de înaintare şi prosperare. Cu Dumnezeu înainte! *Corespondent*

Ştirile zilei

Moartea Episcopului Nifon. Marţi dimineaţa a încetat din viaţă episcopul Dunărei de jos, *Nifon,* unul dintre răniţii în atentatul de-acum doi ani dela senat. Deşi scăpase cu viaţa, sănătatea lui, la o vârstă înaintată, a rămas sdruncinată. Ranele şi suferinţele i-au scurtat zilele, cu toate îngrijirile ce i s'au dat. Ca membru al senatului a manifestat sentimente democratice şi a luat parte activă la lucrările de organizare bisericească.

Conferinţele «Asociaţiunii». Dl *I. D. Ştefănescu* va desvolta o serie de 3 conferinţe *în sala cea mare a prefecturii judeţene din Sibiu la ora 6 d. a.* Şi anume: Vineri, în 2 Martie: Evoluţia picturii româneşti în secolul al XIX-lea: Sâmbătă, 3 Martie: Estetica covoarelor orientale; Duminecă, 4 Martie: Ardealul în evoluţia artei româneşti.— Cu aceasta ocazie dsa aranjază o expoziţie de tablouri mai ales de N. *Grigorescu,* relativ la evoluţia artei române. Dată fiind raritatea ocaziei de a vedea asemenea tablouri, publicul din Sibiu şi împrejurime e invitat să viziteze în mare număr această expoziţie şi a asculta aceste conferinţe. Taxa de intrare: locul I 10 Lei, loc. II 5 Lei, elevii şi elevele 2 Lei. Venitul net e destinat pentru muzeul renaşterii române din Bucureşti. *Biroul «Asociaţiunii».*

Şezători literare. Comitetul organizator al şezătorilor literare în Ardeal, mulţumeşte autorităţilor şi intelectualilor din cele 14 oraşe, care s'au grăbit să răspundă la primirea scriitorilor. Şezătorile amânate pe de o parte din cauza vremii rele, ear pe de alta din cauza postului Sfintelor sărbători ale Paştilor, se vor începe imediat după Paşti. Scriitorii români, cari au voit în aceste şezători să simbolizeze o întoarcere a darului pe care scriitorii şi cărturarii Ardealului l-au dat în vremuri de robire vechiului regat prin atâţi cântăreţi veniţi de peste munţi, aşteapta nerăbdători plecarea lor în Ardeal şi Bănat.

Transferări. Se ştie, că funcţionarii maghiari din Ardeal, cari au rămas în serviciul statului, au primit în mai multe rânduri termene pentru însuşirea limbii române. Parte mare din aceşti funcţionari nu şi-au dat nici o silinţă să înveţe româneşte. La oficiul poştal din Oradea-Mare sânt vre-o 20 de funcţionari, cari nu ştiu româneşte şi nici nu arată bunăvoinţa de-a învăţa limba statului. Ministerul de comerţ a ordonat, ca funcţionarii maghiari, cari nu ştiu româneşte, să fie transferaţi la oficiile poştale din vechiul regat pentru timpul necesar însuşirii limbii statului. Transferările se fac pe ziua de 1 Martie 1923.

Sentinţa în procesul complotiştilor unguri este: Consiliul a condamnat la 10 ani închisoare pe Turoczy, Belmont, Palagyi, şi Balaczy; 2 ani pentru Berekszy; 1 an Dengel. Kerekszy este achitat. Acuzaţii în contumacie sânt osândiţi la câte zece ani închisoare.

Bolşevicii ruşi şi bisericile. Conform hotărârii luate de autorităţile sovietice, toate bisericile creştine din Rusia vor fi transformate în teatre, localuri de pretrecere şi cluburi politice. Pe clopotniţele bisericilor creştine s'a arborat drapelul roşu. Numeroase protestări din partea populaţiunii s'a produs în multe localităţi; poliţia a făcut arestări. La Batum a fost arestate 400 de persoane, — majoritatea femei. Eată roadele bolşevismului!

Convocare. Reuniunea femeilor române pentru înfrumseţarea bis. ort. rom. din Sibiu, sub. inferior, prin aceasta se convoacă la adunarea generală care se va ţinea Duminecă, în 4 Martie st. n. ora 3 p. m. în edificiul şcoalei primare din str. Lungă Nr. 17. *Eugenia Bucşa,* prez. *Marioara Dopp,* secretară.

Boală. O manifestare ciudată a militarismului german a fost semnalată la München. In fiecare seară după ce se închid magazinele în care se vând în timpul zilei mărfurile cele mai obişnuite, vitrinele rămân luminate şi se expun armate întregi de soldaţi de.... plumb, în uniforme germane şi material de răsboi în miniatură. Trecătorii staţionează în grupuri compacte. Bavarezii persistă să manifesteze boala incurabilă a megalomaniei germane.

„Buletinul Cărţii". O revistă ca aceasta de mult trebuia să avem în limba românească. Este o publicaţie care apare de două ori pe lună şi e editată din partea «Centralei cărţii», a unei instituţii care şi-a propus să sistemizeze trimiterea cărţilor în România. Orce carte care apare pe teritorul României este însemnată gratuit în «Buletinul Cărţii», cu preţul, editorul, formatul ei, încât nu mai e orbecăiala de mai înainte, când dacă voiai să comanzi o carte care n'a avut norocul să apară într'un institut de editură mai cunoscut, puteai să tot aştepţi, librarul nu-ţi putea da informaţiile necesare. Buletinul publică statistici despre revistele şi cărţile apărute, după judeţe, după naţionalităţi, după specialităţi. Vrea să desvolte arta afişelor — necunoscută încă la noi. Discută problema hârtiei şi a bibliotecilor poporale. Intr'un cuvânt: vrea să fie o călăuză vrednică pentru răspândirea scrisului din România. Tipărită frumos, cu gust, în atelierele «Culturii naţionale», condusă de oameni destoinici, merită să fie sprijinită. Pe an numai 60 de Lei. Redacţia şi administraţia: Bucureşti, Calea Griviţei 81. Până acum au apărut 3 numere.

Membri noi la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» s'au înscris: *a*) fondatori: G. Onescu, inginer, L. Buzdughină, măestru mecanic, V. Canciu, măestru fierar şi A. Bâldea, măestru pantofar; *b*) pe viaţă: Laurenţiu Boldor, măestru tâmplar, Sebeşul-săsesc şi Ioan Cloţan, măestru pantofar. *Comitetul.*

Poşta redacţiei

Pr. *G. Tr.* în *Stâna.* Mulţămirea pentru darul primit n'a sosit. Ziarul se trimite în regulă.

A. Şt. în *D.* Heghemonia nu merge. Ceealaltă, da.

„PORUMBĂCEANA“ cassă de economii, societate pe acţiuni în Porumbacul de jos

Convocare.

Domnii acţionari ai **cassei de economii „PORUMBĂCEANA“, societate pe acţii** conform §-ului 16 din statute, se învită la

a XXII-a adunare generală ordinară

care se va ţineà în *Porumbacul-de-jos, la 18 Martie st. n. 1923, la 2 ore după masă, în localul băncii.*

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1922, raportul de supraveghiare şi votarea absolutorului pentru direcţiune şi comitet.

2. Deciziune asupra împărţirii profitului curat.

3. Alegerea comitetului de supraveghiare pe 3 ani, conform §-ului 39 din statute.

Domnii acţionari, cari voesc a participà la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în sensul §-ului 17 din statute, sunt rugaţi a-şi depune acţiile eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu o zi înainte de adunare la cassa societăţii pe lângă revers.

Acţiile se pot depune şi la institutele «*Albina*», Sibiu, «*Furnica*», Făgăraş, «*Olteana*», Viştea-inferioară şi «*Cassa de păstrare*», Sălişte, până inclusive 13 Martie, iar reversele sunt a se înaintà până în 17 Martie st. n.

Porumbacul-de-jos, 25 Februarie 1923.

Direcţiunea.

Activa — Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — Pasiva

	Lei	b.		Lei	b.
Cassa în numărar	33,862	67	Capital soc. 2000 acţii à Lei 100	200,000	—
Cambii de bancă	872,810	50	Fond de rezervă	87,433	50
Imprumuturi hipotecare	35,209	50	Fond de pensiuni	6,300	—
Imprumuturi pe oblig. cu cavenţi	423,694	50	Depuneri spre fructificare	2.738,542	83
Efecte	129,839	77	Interese transit. anticipate	21,151	41
Credite de Cont-Curent	1.628,611	20	Scopuri de binefaceri	2,020	75
5% dela retragerea coroanelor	9,915	76	Dividende neridicate	1,201	50
Debitori	96,054	52	Creditori	126,578	30
			Profit curat	46,770	13
	3.229,998	42		3.229,998	42

Debit — Contul Profit şi Perdere — Credit

	Lei	b.		Lei	b.
Interese: la depuneri spre fruct.	126,020	74	Interese:		
Spese: de birou	4,348	26	dela cambii escont.	37,785	74
Salare	17,070	—	dela împrum. hipotecare	3,908	37
Competinţe de timbru	81	50	dela împrum. pe oblig. cu cav.	13,216	23
Contribuţiune; directă	2,777	76	dela efecte	4,400	—
12% după int. dep. spre fruct.	12,908	28	de întârziere	19,218	90
1% cifra afacerilor	620	78	după depuneri la bănci	1,535	96
Chiria	680	—	Interese de Cont-Curent	119,328	55
Profit curat	46.770	13	Proviziuni	11,883	70
	211,277	45		211,277	45

Porumbacul-de-jos, 31 Decemvrie 1922.

Ioan Marinescu m. p., prezident.

Dimitrie Mandeal m. p., vice-prez. şi cassar.

DIRECŢIUNEA:

G. Comşa m. p. **I. N. Marinescu** m. p. **Lazăr Stoichiţa** m. p. **I. Stoichiţa** m. p. **S. Silca** m. p.

S'au revăzut şi s'au aflat în consonanţă cu cărţile purtate în deplină ordine.

Porumbacul-de-jos, 25 Februarie 1923.

Alexandru Bratu m. p. **Simion Grădinariu** m. p. **Pant. Muntean** m. p. **Victor Preda** m. p.

„IZVORUL“, institut de credit şi economii, societate pe acţii în Sebeşul de jos

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „IZVORUL“, societate pe acţiuni, se convoacă la

a XV-a adunare generală ordinară

pe ziua de *Joi în 15 Martie st. n. a. c.*, la 10 ore a. m. cu următorul

Program:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.

2. Statorirea numărului acţionarilor prezenţi şi acţiunilor reprezentate.

3. Raportul direcţiunii şi comitetului de supraveghiare pe 1922 şi darea absolutorului.

4. Hotărâre asupra bilanţului şi împărţirea profitului curat.

5. Statorirea salarului funcţionarilor.

6. Alegerea a 2 membri în direcţiune şi eventual în comitetul de supraveghiare.

7. Inchiderea adunării generale.

Sebeşul de jos, la 23 Februar 1923.

Direcţiunea.

NB. La adunarea generală pot participa numai acei acţionari cari sânt trecuţi în registrul societăţii ca acţionari cu 6 luni înainte şi cari cel puţin cu o zi înainte de adunarea generală au depus la casa institutului acţiunile scrise pe numele lor, resp. pe ale acelora, cari îi reprezintă împreună cu plenipotenţă. (§. 17.)

Activa — Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — Pasiva

		Lei	b.		Lei	b.
Cassa în numărar		186,223	48	Capital societar	200 000	—
Cambii		898,659	50	Fond de rezervă	124,000	—
Imprumuturi hipotecare		176,344	—	Fond de pensiuni	3,000	—
Conturi-Curente		1.932,176	—	Fond de binefaceri	2,000	—
Efecte	85,886 —			Depuneri spre fructificare	2.573,577	74
amortizare	1,386 —	84,500	—	Reescont	670 979	—
Casa institutului	155,000 —			Interese transitoare anticipate	20,906	—
amortizare	15,000 —	140,000	—	Dividendă neridicată	1,744	71
Bon în Cont-Curent		254,770	—	Profit transpus din an. tr. 842 73		
				Profit net din anul curent 75 622 80	76,465	53
		3.672,672	98		3.672,672	98

Debit — Profit şi Perdere la 31 Decemvrie 1922 — Credit

		Lei	b.		Lei	b.
Interese de depuneri		138,361	67	Profit transpus din anul trecut	842	73
Interese de reescont şi Cont Curent		45,266	29	Interese de escont	70,148	—
Salare		14,600	—	„ hipotecare	8.105	—
Spese: încălzit, luminat, porto, tipărituri etc.		9,092	35	„ după Conturi-Curente	156,738	55
Contribuţiune:				„ după efecte	6,412	50
12% după int. de dep.	16,610 84			Proviziuni, competinţă şi diverse	65,018	35
dare de stat, judeţ şi com.	3,995 63					
1% imp. după incas. brute	2,872 82	23,479	29			
Profit net		76,465	53			
		307,265	13		307,265	13

Sebeşul de jos, la 31 Decemvrie 1922.

Pentru contabilitate: **Iosif Stoica** m. p.

DIRECŢIUNEA:

I. Doican m. p., preş. **I. Cândea** m. p. **G. Costea** m. p. **A. Doican** m. p. **I. Stoichiţia** m. p. **Toma Stoia** m. p. **Iosif Popa** m. p. **G. Stoica** m. p. **N. Roman** m. p. **Toma Roman** m. p.

Examinat şi aflat exact.

Sebeşul de jos, la 23 Februar 1923.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Ioan Măerean m. p., preş. **N. Zaharia** m. p. **Victor Preda** m. p. **Toma Bobanga** m. p. **Ioan Radu** m. p. **Toma Flucsă** m. p. **Iosif T. Roman** m. p. **Simion Stoica** m. p. **Toma Totan** m. p. preş. **Ioan Sasu** m. p. **Ioan Tatu** m. p. **Vasile Tod. Roman** m. p. **Toma Ritivoiu** m. p. **Vasile Ritivoiu** m. p. **Ioan Vătăşan** m. p., revizor expert al «Solidarităţii».

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul LXXI Sibiu, 21 Februar (6 Martie) 1923 Nr. 17

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an **150 Lei.** — Șase luni **75 Lei.** — Trei luni **40 Lei.** — Pentru străinătate un an **250 Lei.**
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit **3 Lei** pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit.**
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Primejdia sectelor

(=) Ce fel de rost are acordarea deplinei libertăți pe seama cultului baptist din România actuală, se invederează cât se poate de lămurit și din *memoriul* înaintat guvernului român din partea unui consistor eparhial ortodox de dincoace de munți, — memoriu publicat în numărul trecut al ziarului nostru.

Orce sectar, «pocăit», «nazarinean», «adventist», «anabaptist», «pietist» și așa mai departe, orce propagandist al sectelor n'are decât să poarte la sine ordinul ministerial de toleranță dat baptiștilor și să declare că aparține *acestei* secte (deși, în realitate, nu-i aparține), și astfel să aibă putința d'a cutreera, ori când poftește, satele noastre și a uzà și abuzà de nemulțumirile ce se ivesc adeseori în sufletele credincioșilor strâmtorați de nevoile împrejurărilor.

Am ajuns atât de departe, încât orcare bolșevic, dacă spune că-i baptist, care lucrează pentru a răspândì și a întări învățăturile lui Isus Hristos, are drumul deschis, de către însuși statul nostru, pentru a sămănà principiile comunismului.

Puterea sectarilor nu zace numai în slăbiciunile ce se ivesc în multe locuri la sătenii de astăzi, ci mai ales în *fondurile străine* care îi alimentează cu bani și cărți, broșuri și gazete, în sute și mii de exemplare, ca să le distribue gratuit în satele românești ferite de lumină.

Un pocăit și un bolșevic sânt frați de cruce: Ei urmăresc scopuri egale — prin mijloace deosebite deocamdată: Unul, în mână cu sfta scriptură și pe buze cu numele Mântuitorului, o ia mai cu șiretenia, cu prefăcătoria de «om al lui Isus Hristos», plin de smerenie și de alte bunătăți creștinești; celalalt, bolșevicul, este... cum se știe, în Rusia mai vârtos.

Nici pocăitul, nici bolșevicul nu vrea să știe de patrie, de justiție, de armată, câtă vreme stă, cum s'ar zice, «în opoziție». Când însă bolșevicul are norocul să pună mâna pe frânele guvernării, cum s'a dovedit, întrece în cruzime și în barbarie pe toți înaintașii săi în opera d'a sălășluì «fericirea» în sânul poporului oropsit..

Este absolut necesar, pentru a preîntimpina relele ce se pun în calea consolidării statului, ca organele chemate să nu prea întârzie și să statorească în amănunte drepturile comunităților religioase, controlând atât pe sectari, cât și pe toți predicatorii lor, cari astăzi trec nesupărați dintr'o parohie într'alta și fac propagandă între oamenii simpli și neștiutori, de multe ori în adunări nocturne.

Dar, ca să putem stârpì un rău care începe a se încuiba în sate, nu este de ajuns să-l oprim pentru un moment, ci va trebuì să cercetăm *izvoarele* lui.

Să vedem mai de aproape care sânt nemulțumirile credincioșilor, și de ce natură sânt ele!

Alegerea mijloacelor de lecuire, va sta în raport cu f lul și mărimea lucrurilor ce agită sufletele țăranilor noștri.

In sbuciumul luptelor politice, nici guvernele României, nici politicianii săi nu prea ajung să-și îndrepteze mai cu dinadinsul luarea aminte asupra nevoilor de ordin religios și bisericesc ale neamului.

Eată însă fanatismul sectarilor, care năzuește să ne abată dela credința veche, dela cultura potrivită rasei latine, și să ne îndrumeze pe cărările ce duc la slăbirea rezistenței morale și, pe urmă, la robie ș prăpastie...

Să ne deschidem ochii, și să paralizăm activitatea dușmănoasă a elementelor străine de neamul și legea noastră.

Parlamentul, a cărui sesiune este prelungită până la 1 Mai, și-a redeschis porțile Luni, în 5 Martie, când s'au depus rapoartele relative la noua constituție. Discuția generală începe Joi, în 8 Martie 1923.

Manifestul partidului național. In preajma discuției proiectului de nouă constituție, partidul național a puolicat un manifest către țară, expunând punctele sale de vedere în chestiunile interne dela ordinea zilei. Manifestul, semnat de președintele partidului și de 5 vicepreședinți (între cari și dnii M. G. Cantacuzino și Dr. T. Ionescu) declară ilegal actualul parlament, discută unele puncte din proiectul de constituție și arată în generalități felul de guvernare democratică ce voește să înfăptuească partidul național în România întregită. —

Pentru a împedeca înfăptuirea constituției partidul național și cel țărănesc au încheiat un *acord* în 3 l. c., hotărând să lupte împreună împotriva guvernului liberal. Comitetul de acțiune este format din dnii I. Maniu, Ion Mihalache și Dr. N. Lupu. Textul înțelegerii, încheiate între partide, nu spune ce fel de luptă co-

---

FOIȘOARA

Predică

la Dumineca III din Postul păresimilor

Că ce va folosì omului, de ar dobândì lumea toată, și sufletul și-l va pierde!
Marcu 8, 36.

Iubiți fii, — Foarte bine îmi cade râvna ce o arătați când vă apropiați de mine și îmi ascultați îndemnurile ce vă dau. Înfățișarea în număr atât de covârșitor în casa Domnului, în adevăr dă dovadă de dorul mare ce v'a cuprins spre a dobândì bunurile sufletești ce se împărtășesc de aici.

Sus, și tot mai sus cu ajutorul postului: Asta o vreți. Și bine lucrați așa. Căci vai celor ce nici în zilele postului nu se pot desface de daraverile lor zilnice! Vai scurmătorilor de țărână ce nici o osteneală nu-și iau la îndreptarea privirilor spre cer!

Al meu scop e: Să vă deprind în stăruința de a urca «Muntele Sionului». Vom urca deci împreună până la vârful muntelui, unde nici o deșertăciune nu se mai poate apropia de suflet.

«Să stăm bine cu toții, să stăm cu frică în casa Domnului: să luăm aminte la cele ce se cuprind în acest cuvânt al meu»:

In una din Dumineci — în drumul meu spre biserică — dau față cu un sătean de-ai noștri. Imbrăcămintea fiindu i cea de toate zilele, nu da semne de a serba cu obștea. Pe umăr purta sapă și greblă, arătând și prin aceasta, că e pornit spre ceva ispravă ce nu are de a face nimic cu serbarea creștinilor. Il opresc deci, și prind vorbă cu dânsul: «Unde, prietine? A sunat toaca și clopotele ne cheamă a da seamă Celui de sus asupra sporului de peste săptămână, mulțămind de ce am primit și cerând sprijinul Atotputernicului și pentru zilele de lucru ce vin!»

«D'apoi știu, părinte, că avem Duminecă; dar uite, mi-a rămas puțin ogor nelucrat aseară și caut a-i face seamă astăzi, ca să nu fiu împedecat mâne a începe alt lucru. Nu fac stricare nimănui, nici lui Dumnezeu. Voi cerceta biserica altădată!»

Scoțind cam a silă vorbele de pe buze — omul meu se face nevăzut, ear eu — clătinând din cap a milă — întru în sfânta casă.

Va fi fost ceva creștin lipit pământului de sărac. «Nevoia strică legea» și poate ea i-a pus uneltele de lucru pe umeri, când la biserică se toacă de sfânta liturghie. Crezând așa ceva, tare vă înșelați. Creștinul — după nume, nu după fapte, — creștinul se ține de clasa celor bogați din sat. Pare a fi cel mai bogat om. Poate nici nu știe ce are la casă. A plecat în zi de Duminecă la lucrul câmpului numai curat din lăcomie, ca să nu-i treacă nici o zi în pagubă. Se repetă la acest sătean, va să zică, cazul bogatului din Evanghelie. Bogatul se tânguia: «Ce voi face, ce voi face? Vai, nu am unde să-mi adun rodurile!» In pornirea păcătoasă de a aduna și mai mult striga apoi: «Aceasta voi face, strica-voi jitnițele mele și mai mari le voi zidì» (Luca 12, 18). Așa și acest creștin. Nu vrea să știe de cinstea ce se cuvine a o da lui Dumnezeu în Dumineci, dar nu vrea să dea măcar trupului, slăbit de munca săptămânii, prilej de reculegere prin odihnă. Se îndeletnicește curat cu câștigul. Am căutat să aflu unele amănunte asupra felului de a trăì al acestui om. Și eată ce am aflat: Nu primea dela dânsul nici un sărac nici un ban. «Lucră și tu, că și eu muncesc!» Cu aceste vorbe se mântuia de cei ce-i cereau milă. Să facă danii bisericii, școalei, spitalelor, asilelor orfanilor de războiu, ori altor așezăminte asemănătoare... nici pomană. In nici o listă de binefaceri nu i stă scris uumele. Binele obștesc îi era tărâm cu totului necunoscut și neumblat. Nici se învârtea prin curtea acestuia picior de străin. Dacă cineva bătucea drumul acelei case, apoi

mună se va da pentru a zădărnici proiectul de constituţie şi a răsturna guvernul: va fi o luptă în parlament, şi alta extraparlamentară, sau amândouă în acelaş timp? Urmările acordului se vor vedea în curând.

Biserica ortodoxă şi constituţia

Este firesc ca un stat, care-şi făureşte temeliile viitoare ale existenţii şi desvoltării sale, să caute a se folosi de tot sprijinul şi munca tuturor instituţiilor sale.

Biserica ortodoxă este instituţia dela care poporul român a tras cele mai mari foloase şi materiale şi morale. Şi aşa era natural; căci aceiaşi oameni formează şi neamul românesc, şi biserica ortodoxă.

Acest gând a făcut întregul cler ortodox să se adune, prin delegaţi, şi să spună ce cred ei cu privire la locul pe care trebue să-l ocupe biserica ortodoxă în stat, care sânt drepturile şi datoriile unuia faţă de altul.

Clerul ortodox întreg — dela şefii bisericii până la cel din urmă slujitor — a cerut păstrarea în textul constituţiei a vechii formule: *Religiunea ortodoxă a răsăritului este religiunea dominantă a statului român.*

Cerând aceasta, clerul nu s'a gândit la stăpânirea celorlalte confesiuni şi credinţe. Istoria română este martoră că la noi nu s'a împiedecat nici un om să se închine lui Dumnezeu cum înţelege el, nici n'au fost lupte confesionale-religioase.

Vedem cu durere că, sub presiuni străine de credinţa noastră ortodoxă, nu se ţine seamă de dorinţa întregului cler...

Preoţii au cerut şi cer numai recunoaşterea drepturilor consacrate prin trecutul bisericii ortodoxe, pentru următoarele temeiuri:

1. Statul român, apare în istorie ca format din cetăţeni români ortodoxi. A trăit cu şi în această credinţă; căci oriunde te vei duce, în vremile vechi, ca şi azi, prin munţi, prin văi, pe întinsul câmpiei, de *credinţa ortodoxă* vei da. În marele războiu, din care a ieşit România de azi, ţăranul ortodox şi-a vărsat sângele mai mult decât oricare alţii. Deci putem zice că la făurirea statului român, ca peatră de temelie a stat necontenit credinţa ortodoxă.

2. Limba şi graiul românesc în tinda bisericii ortodoxe au fost făurite şi păstrate.

3. Istoria românească, arta românească, literatura românească, se înseilează pe însemnările şi lucrările din mănăstiri şi biserici ortodoxe. Acolo voevod, boier, ierarh şi popor se roagă sprijinului dumnezeesc în vreme de restrişte, şi-şi scriu durerile şi bucuriile lor.

4. Avutul bisericii ortodoxe, strâns cu trudă şi jertfe, a ajutat statul român să-şi zidească temelia pentru viitor. De aceea azi biserica ortodoxă este cea mai săracă din toate instituţiile statului. A ajutat pe toţi, şi azi toţi îi dau cu piciorul.

5. Azi credinţa ortodoxă este credinţa poporului, care *domină*, stăpâneşte această ţară. Câteva milioane — 2—3 poate — de răzleţi şi rătăciţi nu pot cere dela celelalte 16 sau 17 milioane de ortodoxi, nici egalitate, necum supunere. Logica cea mai elementară nu poate formula asemenea gândire.

Cum noi nu ne gândim să siluim conştiinţa altora, nici alţii nu trebue să se gândească la umilirea noastră.

Ocârmuitorii noştri au datorie să făurească legi drepte, nu să facă cuiburi de zizanii şi viitoare neînţelegeri pe care noi, clerul ortodox, le dorim mai puţin decât oricare alţii. Statul român are nevoe de linişte, şi noi sântem români.

Pr. Ec. I. Popescu-Mălăeşti

(In numele asociaţiei generale a clericilor ortodoxi din toată ţara).

Sfaturile raţiunii şi inimii

— In atenţia ziarelor germane dela noi —

Agitaţia din zilele noastre este earăş mare. Bietul suflet omenesc care lihneşte după linişte şi reculegere, trebue să se sbuciume, earăş, ca acul unui seismograf, între extremele cele mai pronunţate.

Te întrebi, ducându-ţi mâna la ochi: să reînceapă dansul macabru care a pustiit atâtea regiuni ale lumii în decursul războiului mondial? Să fie, earăş, date la oparte preceptele moralei cari îţi poruncesc: iubeşte, caută să te împaci cu seamănul tău! şi să vorbească, de nou, tunul? Aceasta să fie misiunea unei omenimi care vrea să progreseze, care ar trebui să tindă excelsior? Să se pârjolească alte oraşe, ridicate cu multă trudă de biete mâni înfrigurate? Ura să şi serbeze earăş orgiile?

Ne adresăm, conduşi de astfel de sentimente, punându-ne astfel de întrebări, presei germane, şvabe şi săseşti dela noi. Să contribue şi presa aceasta, cu mult-puţinul ei, ca atmosfera încărcată să se micşoreze. De sigur, glasul ei nu este hotărâtor în Germania actuală, dar un sfat cuminte, dat de presa aceasta, tot contribue ca spiritele să se potolească întru câtva.

Lozinca principală a zilelor noastre trebue să fie: reparaţiunile din ţinuturile devastate trebue făcute! Aceasta este porunca-poruncilor pentru clipele de faţă. Toţi sânt de acord. Cine a străbătut nordul Franţei şi celelalte ţinuturi devastate şi cine are inimă — trebue să-i fi sângerat, văzând atâta prăpăd, atâta pustiire! Conştiinţa omenească se revoltă la gândul că astfel de pustiiri se vor mai putea repeta în timpul apropiat.

N'ai fi om să mai doreşti lupte cu pierderi atât de mari şi de dureroase, ca în războiul abia trecut.

Dacă Franţa vrea ca ţinuturile cari au suferit atâta să se refacă — este dreptul ei.

Liniştea Europei atârnă dela satisfacerea pretensiunilor acestora îndreptăţite.

Dar cu dansul acesta vertiginos al valutelor nu s'a putut nici odată stabili cu toată hotărârea ce sume poate plăti Germania Franţei desdăunare. Un expert financiar, om de bună credinţă şi cu simţ de responsabilitate europeană, constata zilele trecute: «Dela conferenţa de pace începând n'a ştiut nimeni exact ceeace ar fi putut să oferă Germania. La diferite date din 1920 s'a vorbit de diferite sume; în 1921 s'a spus suma de 200 miliarde; în Londra au căzut de acord la suma de 132 miliarde; şi, în 1923, la conferinţa din Paris, s'au scoborât la 50 miliarde».

Daţi cuvântul de ordine: Germania să plătească cinstit şi să refacă ţinuturile devastate! Celce nu vrea ca omenirea să se sbuciume şi de aici înainte în convulsiuni tot mai îngrijitoare, celce nu vrea ca toate temeliile acestei aşa numite «culturi» europene să se sguduie, încât să trebuiască să vină popoarele din Azia să ne înveţe ce va să zică morală şi filosofie a vieţii adevărate — acela numai reţeta aceasta o poate prescrie popoarelor învrăşmăşite din ziua de astăzi.

Nu numai ca cetăţeni ai României, ci şi ca cetăţeni ai acestui continent, ameninţat cu peirea altfel — chemarea purtătorilor de condei, din orce neam, este de a potoli spiritele, de a aduce la rezon dorinţele cari bat câmpii, de a trezi pe «om» din omul de azi.

Altfel...

Dar mai bine să argumenteze un reprezentant al Germaniei, ca să priceapă concetăţenii noştri grozăviile ce ne-ar aştepta într'un viitor războiu.

Mareşalul, contele de Moltke, şeful armatelor germane la începutul campaniei din 1914—18, a rostit o cuvântare în 14 Mai 1890, prevestind grozăviile războiului astfel:

«Domnii mei, dacă isbucneşte războiul acesta care pluteşte de mai bine de 10 ani ca o sabie a lui Damocle pe de asupra capetelor noastre, — dacă isbucneşte, nu i se poate prevesti durata şi sfârşitul. Vor păşi pe câmpurile de luptă cele mai mari puteri ale Europei, înarmate ca nici când înainte. Nici una din ele nu va putea fi îngenunchiată, ca să se declare de învinsă, ca să fie silită să încheie pacea în condiţii severe, ca să nu se ridice din nou, fie chiar şi după un an, ca să înoiască lupta. Domnilor! — poate să fie un războiu de şapte ani, poate fi un războiu de 30 de ani şi vai de acela care dă foc Europei, de celce aruncă cel dintâi fitilul în butoiul de praf de puşcă». (Pasagiul este reprodus din K. Fr. Nowak: «Sturz der Mittelmächte», după vorbirea secr. de stat german Kühlmann, în Reichstag, 24 Iunie 1918).

Acum, în 1923, după războiul care a ţinut 5 ani şi a adus atâta stricăciune, care minte să-

---

scopul mergerii era numai să ceară împrumuturi ori să plătească camete grele după sumele împrumutate. Nici el însuşi nu-şi prea părăsea căminul. Îi plăcea foarte să-şi păzească comoara.

Se putea bucura deci de ceva cinste înaintea publicului? Unii ori alţii din datornici îşi luau înaintea sa pălăria şi oarecum siliţi îi făceau şi faţă veselă. Mulţimea însă îl ţinea de hienă, ori altă sălbătăciune îmbrăcată în piele de om, şi l ocolea. Eată de ce între creştinii de bun nume nu număra nici un prietin. Cu cei de seama lui, adecă închinători mamonei, nu se afla bine, căci care de care s'ar fi tras pe sfoară. Din pricina aceasta apoi se gâlcevea foarte mult cu toată lumea.

Dar dacă nu în afară, se va fi bucurat în familie de pace? Avea soţie şi copii. Dar femeea şi copiii nu i putea suferi, din pricina că cer prea multe lucruri, de care — după părerea lui — se pot lipsi.

Astfel se continuau zi cu zi gălăgiile în sinul familiei, de a cărei creştere se îngrijia numai bunul Dumnezeu, care sporeşte sănătatea, nu şi părintele, care e dator a da creştere şi a se îngriji de purtările odraslelor sale.

La ce să lungesc vorba! Sfârşitul povestei îl cunoaşteţi. Bogatul s'a stâns, ear averea strânsă cu sgârcenie s'a dat pradă fiilor rău năraviţi, cari curând i-au făcut facerea, cheltuindu o în mod ruşinos. Nu creştineşte a trăit bogatul. Şi nici nu creştineşte a murit.

Nu se cuvine unui creştin a vorbi de rău pe alţii, nici a-i judeca, căci avem noi de judecător pe domnul Isus Hristos. Nu judec, dar spun totuş adevărul, că moartea acestuia a stârnit bucurie, şi memoria lui nime n'a binecuvântat-o. Soartea sa de dincolo de mormânt va fi — cum şi-a croit-o: — moartea sufletului.

Am stăruit asupra vieţii omului, nu să-i hulesc amintirea, căci e urât lucru a ne grăi de rău noi pe noi. Am stăruit totuş ca în lumina acestei vieţi de om să între mai bine la inima voastră vorbele, să vă cutremuraţi în suflete de ceeace Mântuitorul grăind zice: «Ce va folosi omului de ar dobândi lumea toată, şi-şi perde sufletul său? Că cine se va ruşina de mine şi de cuvintele mele întru acest neam preacurvariu şi păcătos, şi Fiul omenesc se va ruşina de el când va veni întru mărirea Tatălui său cu sfinţii îngeri (Marcu 8, 36—38).

Grele cuvinte! Grele, dar adevărate, căci cuprind sentinţa de moarte a celor ce pe mamona îl au de Dumnezeu, şi nu-şi bat capul cu sufletul, scânteia dumnezeească din om. Au nu sufletul ridică pe om? Au nu puterile sufleteşti cu care este înzestrat omul, îl fac coroana şi stăpânul tuturor făpturilor de pe pământ? Sufletul este mărgăritarul cel scump al nostru, pe care dacă îl perdem, nu ne mai ajută nimic toată înţelepciunea omenească.

De aceea jos cu materialismul!

Zice apostolul: «Cei ce vor să se îmbogăţească cad în ispite şi în curse şi în pofte multe fără de treabă şi vătămătoare, care afundă pe oameni în peire şi perdere. Că rădăcina tuturor răutăţilor este iubirea de argint. (I. Tim 6. 9—10). Şi spune apostolul mare adevăr grăind astfel. Materialistul, se ştie, nu alege mijloacele de sânt cinstite ori necinstite. Să adune bani! Câte văduve, câţi săraci nu-i dă afară din casă! Unde vede, că e pricină, gâlceavă între oameni, acolo îşi vâră coada şi măreşte zizaniile, care mână apa pe moara lui.

Aşa e materialistul.

Şi dacă averile ce se adună în acest fel ar fi statornice; şi dacă. cel ce le adună ar avea viaţă de sute de ani, ca să se poată lungă vreme îndulci de ele, şi dacă dulceaţa averilor ar fi adevărată dulceaţă, care aduce linişte sufletului... Dar nici una din aceste. Lacomul zgribureşte de frig şi îşi trage dela gură; în piept pururea poartă frica că vor veni furii asupra lui şi-l vor prădà... Il mai frământă grija că trec prea curând anii şi nu e destul de bogat încă...

Intrebăm: Are rost frământarea ce urmăreşte o ţintă, care nu se poate prinde — deşertăciunea?

Materialismul nici când nu a adus bine în lume, şi nici nu e în stare a aduna oamenii într'un mănunchi şi a închega societatea. Timpurile de materialism au fost timpuri de mare rătăcire şi decădere morală. Trecutul tuturor neamurilor prea des şi lămurit vesteşte tacest mare adevăr. Că nu putem merge depar e cu materialismul neînduplecat, avem dovadă în chiar stările de faţă dela noi, — stări ce numai la înaintare nu duc.

Vă miră faptul, că întrebuinţez cuvinte aspre contra materialismului. Nu înţelegeţi de ce

nătoasă poate dorì să se dea din nou foc Europei? Citiţi memoriile celor ce au condus ţările în decursul războiului şi convingeţi-vă câţi ani le-au trebuit ca să sfârşească o încăierare atât de grozavă. Germania ar putea începe războiul, poate, cum scrie sociologul Gustave Le Bon (Ian. 1923), «aruncându-se în braţele Rusiei flămânzite, dar în alianţa aceasta cu populaţii aziatice fanatizate de religiunea comunistă, ar fi expusă Germania la revoluţii violente cari ar face-o să-şi piardă orce nădejde de ridicare».

De aceea: Orcine doreşte o reculegere a Europei, orcine doreşte o întremare, deci, şi a Germaniei, trebue să pledeze pentru o cât mai grabnică lămurire a datoriilor de plătit Franţei.

In sensul acesta să militeze şi presa noastră germană, fiindcă argumentele cari pledează pentru aceasta sânt atât de elocuente, încât se impun dela sine.

Un cântec german de «comandă studenţească» spune: «Europa braucht Ruh', Europa braucht Ruh', und weil Europa Ruhe braucht so braucht Europa Ruh'!» (Europa are nevoie de pace şi fiindcă are nevoie de pace, are nevoie de pace). Par'că nici odată nu s'a putut cânta cântecul acesta cu mai multă îndreptăţire, mai cu seamă din partea Germaniei, ca acum...

H. P. P.

Dela Asociaţia clerului: «Andrei Şaguna»

Nr. 14/1923

Comunicat

In conformitate cu dispoziţiile §-lor 5 şi 6 din «Regulamentul pentru organizaţia despărţămintelor», în cursul postului sfintelor Paşti, urmează a se ţinea adunările ordinare ale despărţămintelor Acociaţiei.

Programa acestor adunări este aceasta:

Ziua I. 1. Invocarea Duhului sfânt;

2. Deschiderea adunării prin prezident;

3. Raportul preoţilor asupra activităţii lor pastorale de un an şi raportul despre activitatea cercurilor religioase pe comune. Acestor rapoarte se anexează predicile, conferenţele şi cuvântările ţinute de preoţime;

4. Dare de seamă asupra activităţii despărţământului;

5. Constatarea plătirii cotizaţiilor de membri şi înscrierea de membri noi. Pe lângă cotizaţia de membru, — lei 25 — anual, se încasează pentru fondul de propagandă cel puţin câte 5 lei;

6. Alegerea alor 2 delegaţi, pe lângă prezident, la congresul anual al Asociaţiei. —

Recomandabil este a se face dare de seamă asupra lucrărilor congresului din urmă, pentru a se orienta şi cei ce n'au putut lua parte la acela şi, cu acest prilej, a se desface Analele congreselor Asociaţiei, ce se pot avea dela centrul fiecărei secţii.

Asemenea se pot lua în program chestiuni de organizare locală, apoi orce probleme, ce privesc viaţa religioasă-culturală a clerului şi poporului în cuprinsul despărţământului.

După ameazi se încep *misiunile interne*, cu o meditaţie de introducere la mărturisirea preoţilor. Mărturisirea se urmează în biserică.

Pentru acest an recomandăm: Meditaţie despre *reala prezenţă alui Hristos în sfânta cuminecătură*, şi a doua: *Cu ce simţeminte însoţeşte preotul momentul prefacerii în sfânta liturghie.* —

A II-a zi se face cuminecarea tuturor preoţilor, pe cât se poate, în cursul liturghiei mai înainte sfinţită.

Rapoartele preoţimii asupra activităţi sale pastorale, ca şi asupra activităţii cercurilor religioase, să nu fie o înşirare de date numai, ci o reoglindire a experienţelor pastorale personale, a căror menţionare să servească de orientare preţioasă şi pentru ceilalţi fraţi. — Iar îndrumarea activităţii cercurilor religioase trebue să se facă astfel, ca aceste întruniri să se desvoalte în aşa numitele *«misiuni populare»*, chemate a trezi o viaţă religioasă mai intensivă în popor, şi astfel, prin muncă de zidire pozitivă, să se opună o stavilă operei destructive, pe care o întreprinde sectarismul.

Biroul central al Asociaţiei

Ştirile zilei

Ştire personală. Inalt P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat în 4 Martie n. la Bucureşti.

Predică în catedrală. Dumineca trecută a predicat în biserica noastră catedrală părintele Gheorghe Maior, catichet la şcoala «Andrei Şaguna».

† Caz de moarte. Anunţăm cu multă părere de rău dureroasa ştire despre trecerea din această viaţă a doamnei *Ana Scorobeţ* născută *Slăvescu*, soţia confratelui nostru, a părintelui protoiereu Trandafir Scorobeţ, asesor consistorial, în cea mai frumoasă etate a vieţii. Adormita în Domnul era înzestrată cu frumoase şi nobile calităţi. Adevărată soţie a bărbatului şi adevărată mamă a celor şase copilaşi, pe care aşa de timpuriu i a lăsat orfani. Rămăşiţele pământeşti ale răposatei s'au depus în 3 Martie n. în cimiteriul central. Serviciul funebral s'a celebrat prin P. C. Sa protosincelul Lucian Triteanu asistat de preoţii Dr. Aurel Crăciunescu, Patriciu Marcu şi diaconul Gheorghe Jurebiţă. Răspunsurile funebrale le-a dat corul seminarial condus de domnul C. Popa, în capela din cimiterul oraşului în prezenţa I. P. S. Sale Mitropolitului *Nicolae*, a asesorilor şi funcţionarilor consistoriali, şi a unui numeros public, cu deosebire multe dame din societatea sibiană. Sicriul defunctei era acoperit cu multe cununi şi flori naturale depuse din partea familiei şi prietinilor. La finea serviciului divin părintele protosincel Lucian Triteanu a rostit un pătrunzător panegiric, în care scoţând la iveală frumoasele calităţi ale defunctei, a turnat balsam alinător în ranele sângerânde ale soţului, fiilor şi ficelor precum şi a octogenarului ei tată, venerabilul preot Ioan Slăvescu. Dumnezeu s'o odihnească cu drepţii, ear pe cei rămaşi în profund doliu, să-i mângâie şi întărească.

Alegerea dela Ighiu, — unde candidatul liberal, dl Meteş, a obţinut 1950 voturi, ear dl Silviu Dragomir, candidatul naţional, 1110 voturi, — este prezentată astfel: Ziarele guvernamentale scriu: La Ighiu nici un alegător n'a fost terorizat; urnele au fost supraveghiate ziua şi noaptea, aşa că nu puteau fi deschise. — Gazetele opoziţiei scriu: Modul cum a decurs alegerea dela Ighiu a produs mare indignare în sinul poporului; s'au făptuit cele mai mari ilegalităţi; votanţii partidului naţional au fost împrăştiaţi de jandarmi... — Cititorii să judece, dacă pot.

D'ale baptiştilor. Baptiştii cari voesc să se încuibe cât mai tare şi în ţara noastră, profesează — cum arată organul lor Farul Mântuirii — idei şi credinţe ca acestea: «Absoluta libertate pentru fiecare cetăţean de a-şi alege sau de a nu şi alege o religie. Autonomia deplină pentru toate confesiunile, cu libertatea organizării de biserici şi celelalte. Absoluta libertate de propagandă religioasă. Predicarea şi ţinerea serviciilor divine sub cerul liber. Copiii în şcolile statului să nu fie ţinuţi la nici un fel de închinăciune sau la vre-o credinţă religioasă oricare ar fi ea». — Cu asemenea articole de credinţă, puţinii baptişti câţi îi avem ar face mai bine să plece în ţările de unde se inspiră. Un stat, dacă nu voeşte să-şi primejduească viitorul, n'ar trebui să tolereze secte care lucrează împotriva ordinei existente, pentru slăbirea legii şi neamului românesc.

Donaţie. Dl George Jurebiţă, diacon funcţionar consistorial, a donat pentru orfelinatul arhidiecezan 100 Lei în memoria neuitatei sale soţii Florenţa. I se aduc mulţumiri.

Oficiul cassei arhidiecezane.

Avram Iancu. In Biblioteca poporală a Asociaţiunii a aparut: *Avram Iancu*, crâmpee din viaţa şi din vremea lui, de I. Georgescu. Preţul 4 lei. De vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Sprijinită de papism. Fosta împărăteasa Zita, soţia lui Carol Habsburg, a primit zilele acestea la S. Sebastian, în Spania, vizita credinciosului supus, a contelui Albert Apponyi, unul din stâlpii «catolicismului» maghiar şovinist. Zitat având la spate sprijinul papismului, a declarat contelui, că fiul ei, Otto, nu va renunţa nici decum la tronul de rege al Ungariei. — Situaţia internă a ţării ungureşti se vede că s'a «consolidat» de ajuns, dacă se pot face asemenea declaraţiuni.

Expoziţie de pictură. Duminecă, în 4 l. c., s'a deschis într'una din salele liceului «Gheorghe Lazar» din Sibiu o mică expoziţie de tablouri, datorite dnei Elsa Latinca Bodea din Arad. Sânt cu totul vreo 80 de tablouri: portrete, flori, fructe, peisaje ş. a., multe foarte reuşite. Expoziţia stă deschisă până la 12 Martie, zilnic între ora 3 şi 6 d. m., Duminecă şi dela ora 9 până la 1. Tablourile sânt de vânzare. Intrarea liberă.

Wilhelm II în filme. După ce s'a însurat a doua oară şi a cerut, fără sucees, să facă o călătorie de nuntă prin lumea pe care a dus-o la ruină, fostul împărat al Germaniei a încheiat un contract cu o casă americană de cinematograf, ca să joace într'un film întitulat: Wilhelm II în exil. Tot cel vechi.

Earăş fanarul! Revista «unită», Cultura Creştină (!), se jăleşte greu de «nefasta influenţă fanariotă asupra acestui biet neam românesc, încât şi azi — zice Cultura dela Blaj — după 100 de ani toată aceea ideologie fanariotă se resimte încă, grozav de tare, spre nenorocul şi spre nemăsurata pagubă a românismului». — Vedem şi noi o nefastă influenţă, care se resimte grozav «de foarte tare» pe la cei crescuţi în seminariile papiste: influenţa ideologiei iezuitismului, de a restălmăci cu rea credinţă faptele.

---

combatem atât de mult pe cei ce tind a se îmbogăţi, când se ştie că fără avere nu e chip să ne creştem nici copiii; fără bani nu se pot zidi şcoale, biserici, spitaluri, drumuri, nu putem face negoţ ş. a.

Aşa grăiţi voi. Şi să nu credeţi că vă contrazic. Nu am combătut nici când averea. Doar şi aurul, şi argintul, şi moşiile sânt lucruri date nouă de Dumnezeu, ca să le putem întrebuinţa. Am combătut însă, şi voi combate patima, adecă felul păcătos de a câştiga şi întrebuinţa averile. Un Const. Brâncoveanul, un Emanuil Gojdu, un Andronic încă au fost oameni bogaţi. Nu e om bogat şi mecenatele şi mântuitorul şcoalelor noastre din Ardeal: Vasile Stroescu? Cui trece totuşi prin minte a urgisì şi combate astfel de persoane? Bogăţia acestora li-a fost şi este spre cinste, nu ruşine. Cu bogăţia lor aceştia au săvârşit virtute, nu păcat.

Deci: altruism, altruism de felul acesta, iubite creştine! Faceri de bine de aceste să fie între noi cât de multe, şi averi multe pe cale cinstită câştigate! Virtutea aceasta se recomandă de biserică. O află de bună şi o recomandă toţi gânditorii mari ai omenirii

Iubiţilor! La serviciul de azi s'a ridicat sfânta cruce. S'a ridicat ca semn de biruinţă. Creştinătatea a învins întunerecul iadului. Crucea biruitoare să învingă şi pornirile rele ale noastre. Să ne învingă cu deosebire egoismul şi materialismul fără margini şi să ne dea tărie sufletească, să cunoaştem năcazurile, suferinţele aproapelui, şi cunoscându le să le şi lecuim prin dărnicie şi faceri de bine.

Statul şi biserica mult se vor bucura de sprijinul ce-l primesc dela cetăţenii însufleţiţi pentru binele obştesc. Sarcina ce o luăm asupra noastră, ca binefăcători ai societăţii în care trăim, e sarcină nobilă, sfântă şi plăcută. La această sarcină ţinteşte Mântuitorul când zice: «Veniţi la mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi eu voi odihnì pe voi» (Mat. 11, 28). De sigur că conştiinţa liniştită, că ni-am făcut datorinţa faţă de aproapele — e mare răsplată şi biruinţă sufletească, şi mult ne ajută Mântuitorul la desăvârşirea prin post, când această mulţămire ni-o promite. Amin! *Prot. Vasile Gan*

Revista „Tinerimea Română" Nr. 4 şi 5 din 1923, are următorul conţinut: 24 Ianuar. Liceul de fete, de A. Lupu-Antonescu. Şcoala şi familia, de dna C. Evolceanu. De ce a dispărut secţia clasică din liceu, de D. M. Cădere. Iniţiative. Figuri dispărute, de A. Lupu-Antonescu. Din însemnările unui director de şcoală, de V. Şuteu. Colaborarea şcolară *a*) Opera lui Spiru C. Haret, de Gr. C. Moisil, cl. VII R. *b*) Teme. Intrunire colegială. Disciplina şcolară, circul. dlui ministru Dr. C. Angelescu. Reforma învăţământului secundar. Concursurile societ. «Tinerimea Română», N. Dumitrescu. O carte interesantă, de C. M. — Abonamentul: 20 lei pe jumătate de an pentru elevi şi eleve. A se trimite la: Bucureşti, str. Uranus 55.

Anunţ. Comandamentul 7 Teritorial primeşte oferte pentru aprovizionarea următoarelor alimente predate în depozitul de subzistenţă Sibiu: slănină sau untură, fasole, săpun, de cocos, şi zahăr.

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923*, apărut la *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.* Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii.

Teatru sibian. Trupa, de sub direcţia teatrală W. Popp, va reprezenta din nou, în 6 Martie, drama lui A. Wildgans, *Dies irae,* care a obţinut în serile de până acum mare succes. Începutul la ora 7 şi jumătate seara.

Nr. 29/1923 (23) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Cinciş** cu filia Cerna din protopopiatul Hunedoarei se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele parohului ales vor fi cele statorite în coala B. a întregirii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a se prezenta în vre o sărbătoare la bisericile respectivelor comune şi a-şi aşterne cererile de concurs provăzute cu toate documentele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat.

Oficiul prot. ortodox rom. în înţelegere cu comitetul parohial.

Hunedoara, 9 Februar 1923.

Andrei Ludu,
protopop.

Nr. 665/922 (24) 1—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei **Zabala**, de clasa III din protopresbiteratul **Oituz** cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt toate venitele statorite în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopopesc al tractului Oituz, ear concurenţii cu prealabila încuviinţare a subscrisului se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, predica, respective a celebra.

Intorsura-Buzău, la 21 Decemvria 1922.

Oficiul prot. ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial

G. Neagovici Negoescu
adm. ppesc.

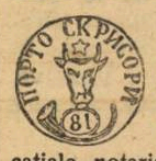

Domnule,

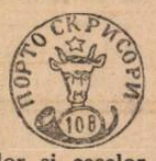

Caută, Te rog, în podul casei, în fundul lăzii, prin cărţi sfinte de rugăciune, ori prin acte vechi din arhive advocaţiale, notariale, bisericeşti, de ale băncilor şi caselor comerciale etc. **şi vei găsi** plicuri şi scrisori cu **mărci poştale** româneşti cu cap de bou din anii 1858, 1859, 1862, 1865, austriace vechi, ungare din 1871 litografate, germane, americane etc. etc. **pe cari le cumpăr plătind preţuri bune.** — Mărcile vechi trebuesc lăsate pe scricori. — Cumpăr tot felul de mărci poştale româneşti comune din circulaţie, cu mia, cu chilogramul, mărci de răsboi: „Regatul", »Dobriţin" etc. etc. — Dacă aveţi ceva, faceţi ofertă, anexând marcă pentru răspuns.

Comptoar Filatelic,
Arad, Str. Unirii Nr. 6/a (25) 1—1

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copşa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.
2. Spre Vinţ: 4·05, 18·35.
3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraş: 5·05, 15·51.
5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.
6. Spre Agnita, Sighişoara: 17·45.
7. La Ocna, tren şcolar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copşa: 1·13, 9, 15·26, 18·50.
2. Dela Vinţ: 10·40, 17·04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.
4. Dela Făgăraş: 8·30, 14·14.
5. Dela Cisnădie: 7, 13·44, 18·20.
6. Dela Sighişoara: 8·50.
7. Dela Ocna tren şcolar: 7·30, 14·34.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagin alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

„AJUTORUL", institut de credit şi economii, societate pe acţii în Şeica-mare

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi **economii „AJUTORUL", societate pe acţii,** se învită prin aceasta conform §-ului 16 din statute, la

a XIV-a adunare generală ordinară,

ce se va ţinea în *Vale, la 15 Aprii a. c. la 2 ore p. m.* în sala festivă a şcoalei ort. române.

Obiectele:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.

2. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare.

3. Prezentarea bilanţului şi împărţirea profitului curat.

4. Darea absolutorului direcţiunii şi comitetului de supraveghiare.

5. Urcarea capitalului social la 500,000 Lei.

6. Modificarea statutelor.

7. Alegerea direcţiunii pe un timp de 6 ani.

8. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un period de 3 ani.

9. Eventuale propuneri.

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunarea generală, în sensul §-ului 17 din statute, sânt rugaţi a-şi prezenta acţiile, eventual dovezile de plenipotenţă, cel mult până în 13 April a. c. la 11 ore a. m. la centrala „Ajutorul"-ui în Şeica-mare şi la agentura institutului în Vale.

Şeica-mare, 2 Martie 1923.

Direcţiunea.

Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922

Activa	Lei	b.	Pasiva	Lei	b.
Cassa în numărar	132,986	76	Capital social	125,000	—
Capitale elocate la alte bănci	103,542	12	Fond de rezervă	95,649	20
Cambii	798,416	59	Fond de pensiuni	16,877	40
Cambii hipotecare	175,932	—	Fond de binefaceri	5,367	20
	974,348	59		117,893	80
Imprumuturi hipotecare	59,091	50	Depuneri spre fructificare	2.680,145	44
Credite personale	1.536,551	82	Dividendă neridicată	5,442	—
Efecte	178,000	—	Poziţii transitoare	30,571	51
Edificiul institutului	10,000	—	Profit net	35,468	04
Mobiliar-amortizat	—	—			
	2.994,520	79		2.994,520	79

Contul Profit şi Perdere

Debit	Lei	b.	Credit	Lei	b.
Int. de dep. impozabile	109,264	76	Interese:		
Int. de dep. neimpozabile	18,941	60	dela credite personale	111,387	47
	128,206	36	dela cambii	63,086	19
Salare	7,500	—	dela cambii hipotecare	8,462	66
Spese curente	26,594	90	dela împrum. hipot.	8,002	18
Marce de prezenţă	2,410	—		190,938	50
Porto poştal	1,967	90	Interese de Cont-Curent	10,545	29
	38,472	80	Interese de efecte	7,157	50
Contribuţie	23,839	73	Venite dela realităţi	2,000	—
12% dare după depuneri	14,190	12	Proviziuni şi diverse venite	29,535	76
	38,029	85		240,177	05
Profit	35,468	04			
	240,177	05			

Şeica-mare, la 31 Decemvrie 1922.

Pentru contabilitate:
Nistor m. p.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE:

Ioan Hanzu m. p., prez. **Dr. Const. Bucşan** m. p. **Gheorghe Salomie** m. p.
Ioan Dobrotă m. p. **I. Crişan** m. p. **Dr. Nic. Cristea** m. p.

Contul prezent l-am revăzut şi l-am aflat în ordine şi exact.

Şeica-mare, la 2 Martie 1923.

CONSILIUL DE INSPECŢIUNE:

Aron Domşa m p. **Ioan Rebega** m. p., expert-contabil. **Popa-Nartea-Ioan** m. p. **Şofr. Roşca** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 24 Februar (9 Martie) 1923 Nr. 18

ASOCIAȚIUNEA CENTRALĂ SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an **150 Lei.** — Șase luni **75 Lei.** — Trei luni **40 Lei.** — Pentru străinătate un an **250 Lei.**
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit **3 Lei** pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit.**
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Primăvara și pacea

Faptele ce se petrec în deosebitele țări ale lumii arată, că începutul primăverii din 1923 se anunță cu multe semne care dau naștere pretutindeni la îndreptățite îngrijorări pentru pacea generală.

Oamenii sânt de acord, că o sguduire produsă de un nou războiu, ar însemna dezastrul Europei pentru multe zeci — dacă nu sute — de ani... Neliniște și nesiguranță au cuprins sufletul popoarelor.

Dar, să nu fim prea pesimiști. N'avem oare o... ligă a națiunilor?!

Este adevărat, speranțele inimilor dornice de pace universală, prin nouă instituție a justiției internaționale menită a pregăti calea spre desființarea războaielor, par a nu fi dintre cele mai bune.

Motivul desiluziilor este împrejurarea că până acum, nu s'au putut creia garanțiile necesare unei păci durabile. Cum să se aplaneze conflictele, când firea războinică a popoarelor se datorește mai ales direcției greșite în creșterea sufletească a cetățenilor cutărui stat...

Ziarele înregistraseră cu bucurie întruparea ideii emanate dela oameni cu grijă pentru viitoarea generație prin organizarea acestei instituțiuni, — care însă numai în conlucrare cu alte instituțiuni de caracter educativ, va aduce roade binecuvântate în viitorul mai apropiat sau mai depărtat.

Pentru prezentul, molipsit de ideile revanșei nutrite de popoarele biruite în războiul ce trecu, justiția internațională va sta poate neputincioasă și va fi insuficientă pentru a se validita.

Justiția internațională ar fi să impună prin autoritate care să fie respectată de toate statele, — dacă nu materialismul, ci idealismul ar călăuzi puterile fizice și morale ale popoarelor.

Sforțările extreme, manifestate în cursul războiului dacă ar fi depuse cel puțin în a mia parte pentru interese ideale împreunate cu educația sufletelor, justiția internațională ar avea o muncă mai promițătoare de bune rezultate în promovarea păcii universale...

In cotro să ne îndreptăm privirile? Unde licărește mântuirea dorită?

Divinul *Mântuitor* întru săvârșirea operei de mântuire care d'asemenea urmărește pacea lumii, nu ni-a lăsat alt tribunal, decât cuvintele simple și cu adânc înțeles: «*Pace voua*». Așa a zis Mântuitorul.

Dacă pentru învățăturile moștenite dela El, sântem indiferenți, pacea se va ferì de a întra în căminurile noastre.

Mai multe jertfe! Căci se aduc prea puține, pentru așezămintele de educația sufletească, în primul rând pentru biserică și școală — din partea tuturor statelor, — și atunci se va scurta distanța spre pacea universală, urmărită cu puțin succes de instituții atât de complicate și greu de pornit.

Sprijiniți biserica și școala, și ați dat putința ca reprezentanții lor să formeze adevărate valori în cumpăna păcii.

Numai astfel vor înceta în sfârșit toate îngrijorările și toate temerile care, de câțiva ani, își scot capul cu fiecare desprimăvărare. *H.-B.*

Din Bucovina. Sub conducerea unui membru al consistorului din Cernăuț și cu concursul corului societății academice teologice «Academia ortodoxă», se țin în Duminecile postului mare în satele bucovinene liturgii în sobor, cu predici rostite de câte un predicator catedral. După liturgie urmează conferențe religioase pentru credincioși, ținute de societatea Academică ortodoxă. Intelectualii de pe sate dau tot concursul pentru reușita acestor serbări, menite să învioreze și să întărească spiritul credinței noastre drept măritoare.

Ceremoniile bisericești

— Unele observări —

Ritul și ceremoniile bisericii noastre orientale sânt atât de mărețe, — firește dacă sânt corect săvârșite, — încât ele stârnesc admirarea chiar și a credincioșilor străini de această biserică.

Cântarea, ca expresiunea cea mai puternică a sentimentelor omenești, a fost întrodusă în cultul dumnezeesc, dela început, la toate popoarele păgâne și la iudei, de unde a primit-o biserica creștină cultivându-o mai departe, până în ziua de astăzi.

La iudei cântarea era factorul principal al cultului divin; pentru executarea ei David a designat o clasă anumită, pe Leviți. Splendoarea s'a ajuns cu Solomon și se susține până la exilul babilonic.

Precum la iudei, așa și la noi, cântarea pe lângă ceremonii este factor principal în serviciul divin și dacă e bine executată mișcă adânc inima ascultătorilor de orce vârstă.

Diferite procesiuni religioase se îndeplinesc și la noi, și la alte confesiuni din țară.

Dacă facem acum asămănare între procesiunile noastre și ale altor confesiuni cu ocaziunea conductelor, fie funebrale, fie procesiuni la ieșirea la holde, sau la sfințire de cruce, sau sfințirea apei celei mari la Botezul Domnului, sau la ieșirea la mormintele eroilor în ziua de Ispas, sau ziua hramului bisericii, la noi pe sate — nu vorbesc de centre mai mari — apoi de obicei prea puțină ordine vom constata în mersul și întocmirea acestor conducte.

Nu voiesc să aduc laude exagerate procesiunilor religioase ale altora, dar luându-le în comparație cu ale noastre, trebue să observăm că la noi b. o. un conduct funebral cu prapori, cruci, privit din depărtare se prezintă destul de impunător, — dar de aproape privit nu mai are efectul dorit.

Cântarea abea se aude, un «Sfinte Dumnezeule» cântat de un singur cântăreț, adeseori pe o melodie străină, nu poate impresiona adânc; apoi însoțitorii mortului sânt mai mult femei bătrâne, care șoptesc, uneori râd, par'că nici n'ar fi vorbă de îngroparea unui creștin.

In unele sate ardelene, mestecate cu locuitori sași, am văzut primită o rânduială dela aceștia, anume: împărțirea populațiunii după strade, numită *vecinătate*, la care aparțin cam 30—40 de familii: acestea sânt datoare, dacă e mort cineva din vecinătate, să participe unul și doi din familie la îngropăciune; sânt apoi datori a face câte 4—4 inși groapa, pe rând, și chiar a duce pe mort la cimitir.

In alte comune sânt împărțiți pe «*zecie*», adecă câte 10 case, tot în felul amintit.

Dacă ar lipsì unul, se pedepsește din partea conducătorului acestei vecinătăți numit «Foater» (dela Vater, tată) al vecinătății, și ales pe un an, împreună cu «tata mic» care dă celui mare ajutor la rânduiri, când e lucru comun, fie pentru biserică, școală sau chiar și pentru comună.

Unde lipsesc asemenea organizări, nu prea este rânduială bună. La îngropăciuni mersul pe stradă se face în perfectă disordine, nu se observă nici un fel de regulă, femei mestecate printre bărbați, copiii satului aleargă odată înaintea cosciugului, altă dată înapoia lui; să fie drumul încă odată așa de larg, parecă l-ar inunda întreg...

Organele conducătoare pare că n'au nici gust de aranjare și nici pricepere. In cazuri când mortul e persoană fruntașă, se prezentă deputațiuni care în lipsă de aranjament nu știu în ce loc să se posteze în conduct.

La conducte cu o regulă oarecare se purcede cam astfel: In fruntea conductului crucea, apoi praporii, urmează elevii

şcoalelor cu învăţătorul, tinerimea adultă, unde sânt societăţi sau reuniuni vin acelea, cu stindardele lor, deputaţiunile corul sau cântăreţii, copiii cari în unele locuri sânt îmbrăcaţi ca «ministranţi», apoi preotul sau preoţii, cosciugul însoţit de neamurile mortului, pe urmă bărbaţii şi femeile în şiruri câte 4—6 persoane.

La alte procesiuni se observă earăş puţină regulă în mersul publicului.

Am văzut uneori că în decursul diferitelor slujbe ale mai multor preoţi unii conversează între olaltă. Faptul acesta ştirbeşte din măreţia cultului. La maslu, la sfeştanie etc. se turbură liniştea, evlavia ce ar fi să domineze la astfel de servicii bisericeşti.

La serviciile noastre, pe lângă ţinuta care exprimă pietate, să fim cu deosebită atenţiune la cele ce se cântă; când bunăoară se cântă «Mărire», atunci şi eu, preotul, am să fac cruce; când se zice rugăciune, unde se cere închinăciune, am s'o fac asemenea, pentru ca la rândul lor tot aşa să urmeze şi cântăreţii, şi poporul de faţă.

Sânt firească de mică importanţă, la aparenţă, aceste făptuiri, dar ele dovedesc legătura internă cu cea externă, şi sânt mijloacele prin care se propagă şi se cultivă sentimentul religios.

Mai ales în serile lungi de earnă, ar fi cu cale să adunăm tinerimea, cu mic şi mare şi să o învăţăm cântările liturgice, funebrale etc. Unii pe alţii şi toţi împreună se înalţă sufleteşte prin aceasta, mărind pe Dumnezeu, prin credinţă, speranţă şi dragoste fiiască. Starea cu totul pasivă ce se observă în multe locuri, produce somnolenţă şi nepăsare, şi preotul cu cea mai mare silinţă nu le poate înfrânge.

Să nu stăm indiferenţi, faţă de stările acestea şi faţă de ceeace aşteaptă poporul dela noi preoţii, pe cari ne numeşte *părinţii* săi.

Este bine să cunoaştem toate defectele ce bântue şi să ne gândim cu dinadinsul la îndreptarea lor, — căci numai spiritul este, care face viu, — corpul singur nu foloseşte.

Pr. Andrei Moldovan

In apărarea credinţei strămoşeşti

— Intrunirea clerului ortodox în sala „Dacia" din Bucureşti —

Câteva mii de români ortodoxi în frunte cu preoţii şi reprezentanţii înaltului cler ortodox din capitală şi din ţară s'au întrunit Duminecă d. a., în sala «Dacia» să protesteze împotriva proiectului de constituţie, care răpeşte bisericii naţionale ortodoxe dreptul ei străvechi de biserica dominantă.

Adunarea proclamă preşedinte al întrunirii pe păr. econ. *Chiriac Bidoianu,* care rosteşte o inimoasă cuvântare, şi arată nedreptatea ce se face bisericii ortodoxe în proiectul de constituţie, prin înlăturarea caracterului ei de biserică dominantă în stat.

Păr. Popescu-Mălăeşti, expune drepturile bisericii naţionale ortodoxe de a-şi păstra caracterul dominant mai ales acum în România întregită, când din 18 milioane de cetăţeni 13 milioane sânt creştini ortodoxi. Sf. Sa încheie apelând la concursul românilor din nouile provincii.

Mai iau cuvântul: R. Popescu, D. Georgescu preşedintele soc. Ajutorul, H. Rovenţa, dna Al. Cantacuzino, apoi păr. arhimandrit *Iuliu Scriban,* care îşi exprimă mulţumirea că creştinii ortodoxi au răspuns în număr atât de mare la chemarea clerului, pentru a împedeca săvârşirea nedreptăţii de-a se răpi bisericii romane dreptul aşa deîntemeiat de biserica dominantă în stat. P. C Sa demonstrează uneltirile bisericii catolice le-a pune stăpânire pe sufletele româneşti şi îichee arătând că în Iugoslavia cu toate că biserica catolică numără 32 la sută din populaţie, totuşi în noua constituţie sârbă s'a păstrat dreptul de *biserică dominantă* bisericii ortodoxe care numără vreo 42 la sută din populaţie.

După ce mai vorbesc econ. Popescu-Moşoaia, păr. Anghel Constantinescu Galaţi şi Popescu Tudor, adunarea aclamă următoarele două telegrame:

M. S. Regelui Ferdinand

Palatul Regal

Maiestate.

Clerul român creştin ortodox şi cetăţenii creştini ortodoxi ai capitalei întruniţi pentru apărarea bisericii lor, trimit Majestăţii Voastre, apărătorul tuturor drepturilor neamului nostru, încrederea speranţei lor neclintite, că aşa cum aţi apărat totdeauna România, veţi apăra biserica noastră strămoşească ortodoxă.

A. S. R. Principelui Carol
Moştenitorul Tronului

Palatul Princiar

Clerul şi cetăţenii creştini ortodoxi ai capitalei, întruniţi pentru apărarea bisericii ortodoxe trimit omagiul lor şi roagă pe primul principe ortodox al României să fie alături de noi pentru susţinerea drepturilor credinţei noastre strămoşeşti.

Adunarea votează o moţiune, care se termină cu următoarele cereri:

Cerem M. S. Regelui Ferdinand I al tuturor român lor, să ne apere de primejdia ce ameninţă România pe care El, cu vitejia Lui şi jertfa acestui neam creştin ortodox, a făcut-o Mare!

Cerem onor. guvern, şi mai ales cerem reprezentanţilor noştri, să-şi aducă aminte că părinţii lor şi ai noştri au adormit de veci şi se odihnesc în religia strămoşească creştină ortodoxă.

Ii jurăm pe sufletele lor, pe amintirea pioasă ce sânt datori să păstreze morţilor lor şi pe speranţele ce nutresc pentru copiii lor, să nu schimbe o vorbă din dreptul scris al bisericii noastre în art. 21 şi 23 al actualei constituţii, adică cum a fost, aşa să rămână: «Biserica creştină ortodoxă a Răsăritului, este religia dominantă a statului român» în vecii vecilor. —

Adunarea aprobă apoi ca o delegaţie să prezinte primului ministru şi preşedinţilor corpurilor legiuitoare moţiunea votată.

Cum sânt ardelenii?

In genere ardelenii — scrie un ziar bucureştean — judecă vechiul regat cam astfel: Aceia cari sânt buni din vechiul regat, sânt prea buni, sânt pânea lui Dumnezeu; ear aceia cari nu sânt buni, sânt deopotrivă de indesirabili, deopotrivă disprețuesc Ardealul şi-l acoper de invective. Acesta este adevărul: sânt oameni din vechiul regat cari fac servicii în diferite administraţii ale statului în Ardeal şi-şi dau toată truda să înţeleagă pe ardeleni, să li se potrivească lor; ardelenii le răspund cu sentiment egal, cum este şi firesc, căci îndată ce îţi acordă cineva încrederea, eşti gata să i o dai şi tu pe a ta fără rezervă. Un astfel de om am întâlnit la Cluj: un ofiţer superior şi în senz moral. Ofiţerul a zis: «Peste tot nu înţeleg ca militarii să aibă atitudine duşmănoasă poporului ardelean (este vorbă de luptele electorale); este nevoie să priceapă orcine că aici stăm în faţa unui suflet de multă sensibilitate: sufletul poporului ardelean este ca pământul negru, răsare ce sameni; — dacă sameni vrajbă, vrajbă culegi; dacă sameni bine, binele-l culegi! Cu binele poţi face minuni în acest ţinut». Aşa a vorbit unul dintre militarii României vechi.

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923,* apărut la *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.* Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii. Se mai găsesc câteva exemplare.

Perspective sociale în lumina Evangheliei

1. Funcţiunea socială a Evangheliei

In neorânduiala vieţii contemporane, care zădărniceşte atâtea gânduri bune şi atâtea porniri curate, sufletul omenesc visează totuşi o aşezare statornică şi cuminte a vieţii sociale — prin evanghelizarea lumii.

Invăţătura lui Hristos poate prinde în luminile ei întreaga realitate sufletească a vieţii sociale. Infiptă în centrul preocupărilor noastre ea împlineşte o funcţie creatoare, — sporind şi intensificând puterile morale ale omului. Nu e tărâm pe care ea să nu-l poată renaşte şi rodi. — Ea trezeşte atitudini eroice şi pregăteşte biruinţe uimitoare în învălmăşeala luptei pentru existenţă; căci ea afirmă realitatea spirituală şi subliniază dreptul ei de întâietate în cercul îndeletnicirilor noastre.

Evanghelia este azi singurul isvor de putere şi de inspiraţie morală. Prin ea isbutim să reorganizăm sufleteşte societatea anarhistă, să spiritualizăm năzuinţele ei şi să creem acea mântuitoare majoritate a oamenilor întregi a personalităţilor morale. In toiul celei mai sălbătice materializări care nimiceşte echilibrul moral al vieţii sociale şi descătuşează haotic atâtea patimi josnice legate de partea inferioară a firii noastre, ea afirmă că a năzui spre ideal şi a lucra cinstit drept şi adevărat e de ajuns ca să statornicim în lume ordine morală superioară; căci a trăi numai cu pâne înseamnă a rămâne veşnic pe planul inferior al animalităţii şi a pierde titlul regal pe care ni-l hărăzeşte spiritualitatea firii noastre omeneşti.

Curentul de însănătoşire a vieţii sociale trebue să purceadă din lăuntrul sufletului omenesc. Acolo deci trebue să fie pusă rânduială mai întâi.

Increştinaţi conştiinţa lumii şi atunci veţi putea renaşte această dezorientată viaţă socială. *Crearea conştiinţei creştine:* Iată slujba pe care e chemată s'o împlinească evanghelia în zilele noastre. «Şi toate celelalte bunuri vor veni dela sine».

II. Politica actuală în lumina evangheliei

Nedumerit de atâtea nedreptăţi care isbesc fie în instituţii, fie în slujitorii lor şi care jicnesc prin absurditatea lor bunul simţ şi cugetul cinstit, te întrebi adesea ce rost pot avea aceste loviri în interese atât de vitale? Ţi se răspunde întotdeauna aproape invariabil: «Ce să-i faci? Aşa e politica». Răspunsul nu mulţumeşte. El isbuteşte însă să resemneze pe unii şi să îndigneze pe alţii. Atotputernicia aceasta a politicii pare nelegitimă. A face politică firească înseamnă a te îndeletnici cu gospodăria unui stat şi a ajuta în chipul acesta pe cât e cu putinţă bunul mers al vieţii unui popor, a încinge fota şi a sluji altora. A pune pe primul plan interesele obştei şi a-ţi închina toate puterile tale pentru îndestularea lor.

Dar, din nenorocire oamenii politici sânt în cea mai mare parte stăpâniţi de concepţia materialistă a vieţii. Intâi priinţele lor personale, şi apoi ale celorlalţi. Iar a face politică în zilele noastre înseamnă a *politicianiza, adecă a privi toate lucrurile din punctul de vedere restrâns al intereselor de partid.* Politicianizarea în acest înţeles se traduce prin *falşificarea până în temelii a vieţii sociale,* deci prin paralizarea puterilor vii, active şi libere ale ei.

Urmări: *lipsa de continuitate în slujbă,* deci desorganizarea diferitelor servicii şi anarhizarea funcţionarilor care protestează împotriva ilegalităţilor ale căror victime au fost şi sânt.

Cultul incompetenţii e generalizat prin plasarea partizanilor incompetenţii, dar care s'au impus şefilor lor politici prin treapăd şi pasiune electorală.

Nimicirea socială a valorilor personale care nu pot fi privite decât prin prisma intereselor speciale ale clubului politic. Inregimentarea obligatorie într'un partid politic pune talentul şi munca, mai ales pe cea intelectuală, în funcţie organică de politică. Căci absenţa ta din cadrele unui partid însemnează eliminarea ta irevocabilă dela dreptul de a sluji semenilor tăi. Impotriva atâtor anomalii, isvorâte dintr'o mioapă şi îngustă interpretrare a drepturilor şi datoriile cetăţeneşti, evanghelia singură poate lupta cu isbândă.

Dacă pe mesele dregătorilor înalţi ai statului alături de atâtea coduri legislative ar fi

pururea deschisă cartea care învaţă, fără greş, pe oameni să fie oameni, la pagina unde este scris: «daţi celui cinstit, cinste; celui ce vrea să muncească putinţa de a munci, iar celui care isbândeşte în silinţele lui vrednicie». Oamenii politici trebue să devie creştini ca să înceteze a fi «politiciani», şi statul condus, sub inspiraţie evanghelică, va realiza visul, spre a cărui înfăptuire se îndreaptă azi pe cărări atât de străine reformatorii închipuiţi şi nesăbuiţi ai vieţii sociale. Pr. *Gr. Cristescu*

Colaboraţia latină

Dl Nicolae Iorga a luat iniţiativa constituirii în România a unei asociaţii numite *Colaboraţiunea latină.* Colaboraţia latină are de scop a răspândi cultura popoarelor de această rasă, şi în al doilea rând a organiza expoziţii şi excursiuni. Colaborarea culturală a rasei latine va contribui în mare măsură şi la solidaritatea politică. Când rasa germană şi slavă luptă cu tendenţă de a săpâni lumea, este natural ca popoarele de altă rasă să se grupeze pentru a se apăra în interesul lor şi al civilizaţiei omenirii.

*

Liga Cultrală a adresat ziarului Neamul Românesc o scrisoare, în legătură cu înfiinţarea societăţii *Colaboraţia latină.* In această scrisoare se zice:

Faţă de pătrunderea necontenită a influenţelor venind din Germania cărora li se opune doar un romantism latin având o valoare numai ideologică, Liga Culturală crede că este o datorie a acelora dintre românii cari păstrează conştiinţa necesităţii legăturilor noastre cu popoare de aceeaş rasă şi făptură morală, să intervie activ în stabilirea unor legături de fapt care, şi din vina poporului nostru, au lipsit prea mult până acum.

Ni se pare că, în locul zădarnicelor proteştări de simpatie, de o parte şi de alta, s'ar impune o adevărată colaboraţie în domeniul sufletesc, ca şi în acela al operelor economice, şi anume o colaboraţie a societăţii însăşi şi nu o simplă acţiune a organelor de stat schimbătoare. Ar fi vorba de expoziţii de artă şi mărfuri, de tipărire a cărţii franceze, în România, cu o mână de operă mai ieftină, a creării unei fabrici de hârtie şi de celuloză, cu conducere tehnică franceză şi împărtăşirea capitalului francez, de uşurarea călătoriilor prin bilete gratuite reciproce pe teritorul respectiv, de clădirea unui local al acestei colaboraţii latine pe frumosul teren din Bucureşti al Ligii Culturale, etc.

Mai multe călătorii recente la Paris au încredinţat pe preşedintele Ligii Culturale de sprijinul, material şi moral, pe care o asemenea iniţiativă l-ar trezi în lumea franceză întreagă. Nădăjduim că acelaş lucru s'ar găsi şi în Italia, şi în alte ţări latine, dintre care unele n'au avut până acum aproape de loc relaţii cu România.

Ştirile zilei

Universitate. La Oradea-Mare ministrul instrucţiunii publice, dl C. Anghelescu, a declarat că în curând se va înfiinţa în acel oraş universitate, care se va dechide cu două facultăţi, una de drept şi una de teologie, căreia îi va urma o facultate de comerţ, prima facultate de acest fel în România.

Excursiunile şcolare. Ministerul de instrucţie a luat dispoziţia ca excursiunile şcolare din anul acesta să se facă după plan înainte stabilit, pentru a se evita greutăţile ce s'au ivit până în prezent cu prilejul acestor excursiuni. Excursiunile şcolare, constituind un mijloc excelent de educaţie, vor forma o activitate *obligatorie,* nu facultativă, pentru toate şcoalele. Ministerul prevede pentru profesorii cari se vor distinge în organizarea de excursiuni, diferite recompense, ear comitetele şcolare sânt învitate să subvenţioneze cât mai larg aceste iniţiative.

«Imprumutul Ardealului». Biroul «Solidarităţii» comunică tuturor membrilor interesaţi, că ministerul de finanţe a dat ordin telegrafic directoratului general din Cluj pentru a lua măsuri de conversiune a titlurilor împrumutului Ardealului prin administraţiile financiare cu titluri de ale împrumutului intern 5% şi pentru ordonanţarea cupoanelor semestriale.

Adunare generală. Primul institut financiar românesc în Ardeal, *Albina* din Sibiu, îşi ţine adunarea generală, a 50-a, Sâmbătă în 24 Martie n. 1923, la ora 10 a. m. în sala prefecturii judeţului Sibiu. Din bilanţul anului de gestiune 1922, se poate constata propăşirea continuă în diversele ramuri de operaţiuni ale institutului *Albina,* care a acordat în toate împrejurările credite ieftine clientelei sale numeroase şi a sprijinit cu sume considerabile instituţiile culturale, astfel a slujit cu bun exemplu, — şi va sluji şi mai departe, — tuturor băncilor româneşti din întreaga ţară.

Pentru orfelinatul arhidiecezan. Părintele Teofil Popoviciu din Farrell, Pennsylvania, America, a trimis pentru orfelinatul român ort. suma de 12,500 Lei din încredinţarea femeilor române constituite în Reuniunea Crucea Roşie de acolo. Li se exprimă şi pe această cale mulţămită. *Direcţiunea orfelinatului.*

Adunarea generală ordinară a Corului episcopiei din Cluj s'a ţinut în 25 Februar 1923. Preşedintele Vasile Petraşcu deschide adunarea mulţumind P. S. Sale Părintelui Episcop Nicolae şi dlui G. Dima, directorul Conservatorului, pentru participare, apoi îşi face raportul general expunând pe scurt activitatea Reuniunii până în prezent, şi exprimând mulţumirea pentru munca depusă de Reuniune. Dupăce controlorul şi bibliotecarul îşi fac raportul conform ordinei de zi, li se dă absolutor şi să trece la alegerea noului comitet. Sânt aleşi: Preşedinte: Dr. Sebastian Stanca; Vicepreşedinte: Patriciu Curea; Secretar: Liviu I. Patachi; Bibliotecar: Octavian Câmpean; Controlor: Petre Bura; Controlor contabil: Oliviu Sârbu; Membri în comitet: Dr. Gh. Triff, Beniamin Ardeleanu, Ioan Decei şi Aurel Lazar. Dirigentele V. Petraşcu şi casarul V. Suciu rămân permanenţi. După alegerea noului comitet şi după unele propuneri şi interpelări, P. S. Sa Părintelui Episcop urează viaţă acestei Reuniuni care în scurt timp a avut succese strălucite, exprimându-şi dorinţa de a colabora şi pe mai departe cu toţii la ridicarea nivelului religios şi cultural al poporului nostru. *Coresp.*

Donaţiune. Domnul *Ioan Petrescu* plutonier major la şcoala de tragere a cavaleriei, a donat pe seama orfelinatului suma de 100 Lei. I se exprimă mulţumită. *Oficiul cassei arhidiecezane.*

Faptă creştinească. Din Odorhei ni se scrie, că dl sublt. Voicu Hamsea împreună cu soţia sa Domnica, în amintirea fiului lor răposat în etate de 9 luni, au donat pe seama sfintei noastre biserici de acolo o frumoasă cruce de argint.

Îşi susţine interesele personale. Ziarul sibian D. Tagespost publică în nrul său din 4 l. c. o corespondenţă primtă din Temesburg (va fi, dacă nu ne înşelăm, din Timişoara), unde se spune despre episcopul maghiar şovinist, Iuliu Glattfelder, între altele, următoarele: Faptul că Glattfelder a dovedit o atitudine aşa de ungurească, este a se atribui şi împrejurării că dânsul aspira să ocupe demnitatea de arhiepiscop în Calocea; în acest scop avea trebuinţă neapărată de *o scrisoare de recomandaţie* pentru Ungaria: această scrisoare de recomandaţie a şi obţinut-o prin intoleranţa lui cunoscută. — Va să zică nu dragostea pentru Roma a îndemnat pe Gyula Püspök să desconsidere statul român, ci — alt ceva.

Ciudată mentalitate. Gazetele nemţeşti, opinia publică germană, continuă a vorbi rău despre francezi şi a-i trata de «bandiţi», «jăfuitori» şcl. Aceeaş opinie publică este cu desăvârşire blândă, când vorbeşte despre *englezi.* Deşi englezii ce au făcut Germaniei, după războiu? Ei au luat toate *coloniile* germane, împreună cu *flota* germană; — francezii n'au luat decât pământ francez, Alsacia şi Lorena, şi totuşi sânt mai duşmăniţi de nemţi, decât englezii cari au ştiut să se asigure împotriva Germaniei.

Activitatea «Casei Culturale» din Vulcan. In luna Noemvrie 1922 s'a ţinut adunarea generală a «Casei Culturale» de sub auspiciile Asociaţiei clerului Andrei Şaguna în comuna Vulcan, jud. Braşov. Ziua aceasta a fost o sărbătoare deosebită pentru locuitorii români. Toată suflarea românească a luat parte la serviciul divin, la sfârşitul căruia Sf. Sa Părintele I. Dragolea a ţinut o cuvântare caldă despre rolul culturii şi civilizaţiei în viaţa poporului nostru, terminând în viile aclamări ale poporului. In şcoala română s'a ţinut o festivitate literară-culturală luând parte şi neobositul domn Căpitan M. Marinescu, comandantul companiei de jandarmi din Braşov, care a vorbit timp de o oară poporului dându-le frumoase sfaturi şi învăţături. A vorbit apoi Părintele Ioan Dragolea, propunând ca să fie ales dl căpitan de preşedinte de onoare al «Casei Culturale». Poporul l-a aclamat timp îndelungat. Elevii şcoalei primare sub conducerea directorului şcolar Pr I. Dragolea prin concursul efectiv al d-şoarei învăţătoare Lucreţia Man, a delectat publicul ca cântări, poezii şi poeme instructive.

Teatru sibian. Trupa, sub direcţia teatrală W. Popp, va reprezenta în 9 Martie şi în zilele următoare, piesa nouă *Apaşii,* în 3 acte, cu muzică de Bernatzki. Inceputul la ora 7 şi jumătate seara.

Poşta redacţiei

I. P. în *A.* Primim informaţiuni de interes din partea locului. Versurile nu merg.

Şt. C. în *C.* Intr'un număr apropiat. Mulţămiri.

Convocare

Domnii acţionari ai societăţii **„Vinicultura“** s. p. a. Sibiu, sânt convocaţi la

I-a adunare generală ordinară

pe *Duminecă, 25 Martie a. c, la ora 2 p. m.* în sala localului Unirea, strada Avram Iancu, fostă a Turnului, Nr. 33, cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Deschiderea adunării.*
2. *Darea de seamă a Consiliului de administraţie şi raportul Censorilor asupra gestiunei pe anul 1922.*
3. *Bilanţul general şi Contul de Profit şi Perdere pe acest exerciţiu, încheiat la 31 Decemvrie 1922.*
4. *Intrebuinţarea beneficiului net.*
5. *Darea absolutorului pentru Consiliul de administraţie şi pentru Censori pe anul 1922.*
6. *Statorirea marcelor de prezenţă pentru Cons. de administraţie şi pentru Censori.*
7. *Modificarea Art. 35 din statute.*
8. *Alegerea a 5 Censori pe un period de 3 ani.*
9. *Cooptarea unor membri din Consiliul de administraţie.*

Vor avea dreptul să ia parte la adunarea generală domnii acţionari cari până în ziua de 23 Martie 1923 vor fi depus acţiunile sau procurile în caz de absenţă sau Titlurile provizorii ce le posedă, la sediul societăţii în Sibiu strada Rotarilor Nr. 25, sau la următoarele bănci: Albina din Braşov, Ardeleana din Petroşani, Olteana din Viştea de jos, Mielul din Poiana Sibiului, Cassa de păstrare din Sălişte, Andreiana din Reşinari, Banca de Scont din Râmnicul-Vâlcea şi Banca Vinicola din Drăgăşani.

Onor. institute cari au primit acţii în depozit, sânt rugate a ne aviza imediat despre depozitare. (31) 1—1

Sibiu, 5 Martie 1923.

Consiliul de administraţie.

„Albina“ institut de credit şi de econ., Sibiu

Raportul comitetului de censori

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de censori examinând conturile «Bilanţ» şi «Profit şi Perdere» pro 1922 ale institutului de credit şi de economii «Albina», am aflat singuraticele poziţii în consonanţă cu cărţile principale şi extrasele din cărţile auxiliare.

La finea anului am scontrat cassa, efectele şi celelalte valori şi le-am aflat în consonanţă cu registrele institutului purtate exact.

Referitor la împărţirea profitului net de Lei 7.612,373·63 ne alăturăm propunerii Consiliului de administraţiune, pe care o recomandăm spre primire.

Vă rugăm deci, ca aprobând bilanţul pe 1922, să daţi atât Cons. de adm., cât şi Comitetului de censori absolutorul pentru gestiunea lor pe anul 1922.

Sibiu, 27 Februar 1923.

Comitetul de censori:

Matei Voileanu m. p., prez. **Dr. N. Schiau** m. p.
Emil Verzariu m. p. **Victor Fincu** m. p.

„ALBINA“ institut de credit si de economii în Sibiu

Nr. 12021/1923.

Convocare

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii »**ALBINA**“ sânt invitaţi prin aceasta, în virtutea §-ului 19 din statutele societăţii, la

a L-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Sibiu, *Sâmbătă în 24 Martie 1923 st. n. la ora 10 a. m.*, în sala Prefecturii, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. *Deschiderea şi constituirea adunării generale.*
2. *Bilanţul anului de gestiune 1922 şi raportul Comit. de censori.*
3. *Distribuirea profitului net realizat conform bilanţului.*
4. *Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale şi de binefacere.*
5. *Fixarea preţului marcelor de prezenţă pentru anul curent.*
6. *Alegerea a 2 membri în Consiliul de administraţiune cu mandat pe 6 ani şi a unui membru pe 5 ani.*
7. *Alegerea comitetului de censori cu mandat pe 3 ani.*
8. *Eventuale propuneri în sensul §-ului 32 din statute.*

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în conformitate cu §§ ii 22 şi 23 din statutele societăţii, sânt rugaţi a-şi depune acţiunile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel mult până Miercuri în 21 Martie a. c. st. n., la 6 ore p. m. la cassa Centralei noastre în Sibiu.

Depunerea acţiunilor resp. a plenipotenţelor spre scopul indicat se poate face şi la filialele din Braşov, Bucureşti, Cluj, Lugoj, Mediaş, Târgul-Mureş şi Timişoara, sau la agentura din D. Sânmărtin, la Banca Românească, Banca Ardealului şi Banca Marmorosch, Blank et Co. din Bucureşti, precum şi la toate institutele membre ale «Solidarităţii», în acest caz însă cel mult până Sâmbătă în 17 Martie a. c. st. n.

Sibiu, 26 Februar 1923.

Consiliul de administraţiune.

Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922

Activa			Lei b.
Cassa în numărar			5.651 910·16
Bonuri la bănci			6 339 485·22
Monete			49,839·49
Cambii			57.774,731·08
Credite cambiale cu acoperire hipotecară			22.872 755 37
Imprumuturi hipot. în Scris. fon.			2.025,718 44
Obligaţiuni cu cavenţi (tărăneşti)			76,105 —
Credite de Cont-Curent			224.346 950·45
Avansuri pe efecte publice			107,261·50
Casele institutului şi alte realităţi			2.462,939·34
Efecte publice		7 224,772·50	
Acţiuni dela bănci		24 218 152·50	31.442,925·—
Efectele fondului de pensiuni al funcţionarilor			2.072 900·—
Efectele fondului de garanţie al Scris. fonc.			288 000·—
Mobiliar, amortizat			—·—
Diverse conturi debitoare			1.776,231·29
			357.287,752·34
Conturi de ordine:			
Efecte în gaj		96 325 133·88	
Efecte în depozit		6 513,788·43	
Cauţiuni şi garanţii		6.794,063·70	
Deb. de cauţ. şi garanţii		13.360 000·—	
Div. Ef. în Comis. şi gaj		13.080,600·—	136 073,586 01
			493.361,338 35

Pasiva			Lei b.
Capital societar			25.000,000·—
Fond general de rezervă		12.000,000·—	
Fond special de rezervă		1.367,6[illegible]4·97	
Fondul de garanţie al scris. fonc.		280,000·—	
Fondul «Partenie Cosma»		67,430·—	13.715,084·97
Fondul de pensiune al funcţionarilor institutului			2.263,287·26
Scrisuri fonc. 5% în coroane în circ.		1·800,000·—	
Scrisuri fonc. 4½% în coroane în circ.		200,000·—	2.000,000·—
Scris. fonc. eşite la sorţi în circ.			382,000·—
Depozite spre fructificare		212 102.330 25	
Depozite în cont corent		43 895 707·11	255 998,037·36
Ordine de plată		5.679,448 05	
Dispoziţiuni Americ.		7.703,903·83	13.383,351·88
Reescont			32.755,000·—
Dividendă neridicată			110 310·—
Diverse conturi creditoare			1.522,867·74
Interese transitoare anticipate pe 1923			2.545 439·50
Profit curat			7.612,373·63
			357,287,752·34
Conturi de ordine:			
Dep. de efecte în gaj		96.324 133 88	
Depon. de ef. în depos.		6 513 788·43	
Div. Cauţiuni şi Gar.		6.794 063 70	
Cauţiuni şi Garanţii		13.360,000·—	
Efecte în Com. şi Gaj		13 080 600·—	136.073 586·01
			493.361,338·35

Contul Profit şi Perdere

Debit			Lei b.
Interese: pentru dep. spre fruct. impozabile		8.223,100·37	
pentru depozite spre fruct. libere de imp.		621,436 04	
pentru depozite în cont-curent		573 678·69	
pentru scrisuri fonciare		132,7[illegible]8·77	9.550,933·87
Spese: Salare		1.009 812·—	
Adause de scumpete		3.314 602·01	
Bani de cvartir		226 564·—	
Imprimate, registre, porto, diverse		1.143,329·71	
Marce de prezenţă		43 400·—	
Chirii		50 566·—	5 788,273·72
Contribuţiune: directă şi aruncuri		1.044 493·02	
după interese de depuneri		1.055 625·48	2.100,119 50
Profit curat			7 6[illegible]2,373 63
			25.051,700·72

Credit			Lei b.
Interese: dela cambii de bancă		2.298,1[illegible]3 21	
dela credite cambiale cu acop. hipotecară		1.238,133·56	
dela împrumuturi hipotecare		2[illegible]4 766·54	
dela credite de cont corent		12.776 033·17	
dela efecte publice şi acţiuni		1.881 299·52	
dela cred. personale		21 473·10	
dela avans. pe efecte		6,266·46	18.436,145·56
Chirii			94 390·90
Proviziuni			6.489,151·96
Profit la monetă			32,012·30
			25.051,700·72

Sibiu, la 31 Decemvrie 1922.

Ioan Vătăşan m. p., director executiv.

Constantin Popp m. p., director executiv.

Ioan Rebega m. p., contabil-şef.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIUNE:

Dr. Beu m. p., prez. **Dr. I. Lupaş** m. p. **Lapedatu** m. p. **Dr. Laurenţiu Pop** m. p. **Dr. G. Popoviciu** m. p.
Dr. Bologa m. p. **Dr. L. Borcea** m. p. **Dr. Comşa** m. p. **N. Togan** m. p. **Dr. Stroia** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele institutului

Sibiu, 27 Februar 1923.

COMITETUL DE CENSORI:

Mateiu Voileanu m. p., prez. **Victor Fincu** m. p. **Dr. Nicolae Schiau** m. p. **Emil Verzariu** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 28 Februar (13 Martie) 1923 Nr. 19

ASOCIAȚIUNEA CENTRALĂ SIBIIU

Telegraful Român

(01.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul: Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei. Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit. Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

N'a murit credința nici la orașe!

Afirmațiunii, cam pesimiste, a părintelui protoiereu Dr. Ștefan Cioroianu (Tel. Rom. Nr. 16) că la orașe credința este ciuntită și înăbușită, voi încerca a răspunde, producând date reale, pentru stabilirea adevărului, că nici la orașe încă n'a murit credința.

Fac acest lucru pentru constatarea unei stări faptice de interes general. Intru apoi în colegială și prietinească discuție cu un distins biserican, om al condeiului, și din motivul că la noi, în ultimul timp, în fața chestiunilor de interes pastoral, scoase la iveală de oameni ai bisericii, s'a produs prea puțin răsunet, — fapt care nu poate fi de folos bisericii noastre și slujitorilor săi.

Contrar celor susținute de părintele Cioroianu, afirm că credința la orașe este încă vie.

Voi produce în acest scop câteva fapte, ca rezultate pozitive ale credinții din care au izvorât.

De astădată mă voi mărgini la societatea din Sibiu, în mijlocul căreia trăiesc de patru ani, — timp în care am avut, în urma ocupațiunii mele, dese prilejuri să mă conving despre credința sau necredința păturii intelectuale românești.

Credința vie și activă a orășenilor noștri s'a manifestat în interesul viu, însoțit de donații materiale însemnate, care anual depășesc suma de una sută mii de Lei, contribuite de intelectualii orășeni pentru problemele mari din domeniul carității publice.

Să luăm d. ex. orfelinatul întreținut de Consistorul arhidiecezan, o instituție în care sânt adăpostiți peste 80 orfani de războiu.

Acest orfelinat, — dacă credința societății trezite la viață de cuvântul cald al Arhipăstorului nostru Nicolae n'ar acționa, producând în tot anul rezultate îmbucurătoare, — din fondurile sărăcăcioase ale bisericii noastre, apoi din ajutorul insuficient primit dela stat, nu s'ar putea susținea.

Și dacă totuși există și înflorește orfelinatul, e dovadă că inima orășanului tot mai știe să se încălzească de focul sacru al credinții în răsplata dumnezeiască.

Este adevărat că jertfele și semnele credinții la oraș de multe ori dispar în sgomotul vieții, — faptul însă nu ne îndreptățește a trage la îndoială credința orășanului, dovedită prin fapte, poate la oraș mai puțin comentate, decât faptele creștinești ale celor dela sate, viu discutate în micul lor cerc de activitate.

Mă îndrept acum la alt argument, de natură mai intimă sufletească pentru dovedirea afirmațiunii, că bogăția, luxul și sclipitoarea civilizație nu sânt dușmane credinții, dacă în mijlocul acestor elemente ale vieții dela orașe, cuvântul *păstorului* sufletesc este stăpân pe sufletele încredințate lui, întru alimentarea și propagarea credinții străbune.

Cavaleria armatei române trăește desigur într'un mediu unde bogăția, luxul, civilizația, cultura sânt bine cunoscute.

Ei bine! In mijlocul acelei lumi sclipitoare am fost în săptămâna trecută martorul unui act, bazat și răsărit dintr'o profundă credință în Dumnezeu: un sentiment religios creștinesc vrednic de comentat!

Și adecă; 40 căpitani de cavalerie din promoția 1915 — ofițeri ieșiți sublocotenenți în 1915 — la finele cursului de echitație terminat în școala de cavalerie din Sibiu, și-au exprimat unanima dorință ca, pentru odihna sufletelor alor 5 camarazi ai lor morți în războiu, să le servesc un parastas.

Au asistat astfel toți acești ofițeri, ear când după terminarea serviciului religios li-am pus întrebarea: «Sânteți cu toții convinși și credeți că ați săvârșit azi o faptă cu adevărat creștinească, sau ați ascultat de glasul obiceiului? unul dintre ei îmi răspunde profund emoționat: «Părinte, în valurile asaltului o singură putere ne-a susținut, credința în Dumnezeu și ajutorul său, și dacă felul ocupațiunii noastre nu ne permite să ne manifestăm mai des această credință a noastră, nu înseamnă, că o am pierdut, căci nu poți pierde *nici odată* ceeace este concrescut cu ființa ta»!

Acești orășeni, și ceilalți ca dânșii, au donat pentru orfani câte 50 lei, adunând corpul nostru ofițeresc în acest an 12,000 lei pentru săraci! Sânt acestea suflete lipsite sau slăbite în ale credinței?!

Alte dovezi: In Sibiu, la catedrala mitropoliei, în Dumineci și sărbători, lume

FOIȘOARA

Predică

la Dumineca IV din Postul păresimilor

Acest fel cu nimica nu poate ieși, fără numai cu rugăciune și cu post.
Marcu 9, 29.

Iubiți fii, — Un tată are un fiu cu duh mut și-l duce la Isus, să-l vindece. Incercase înainte de aceea toate leacurile și toți doftorii, și dela învățăceii lui Isus ceruse a-i vindeca fiul, care se chinue de tremurătură. Nu se arătau semnele vindecării, și copilul din ce în ce suferea. Atunci vine însuș tatăl la Isus, și Isus vindecă copilul. Cum? I-a fost destul un cuvânt, ca necuratul să părăsească pe cel ce l ținea legat și-l chinuia cumplit. Minunea pe toți cei de față i-a băgat în spaimă.

Învățăceii, fricoși și ei de ce văzură, au întrebat: De ce noi nu am putut vindeca îndrăcitul?

Isus a zis: «Acest fel (diavolul) cu nimic nu poate ieși, fără numai cu rugăciunea și cu postul».

Oprindu-ne asupra răspunsului lui Isus, fără greutate vom afla, că cuvintele cuprind o recetă, un fel de mijloc de vindecare, pe care Isus îl recomandă și Apostolilor spre întrebuințare.

«Acest fel se poate vindeca cu rugăciunea și postul». Cu alte cuvinte, rugăciunea și postul sânt bune și spre mântuirea creștinilor, dar și spre vindecarea lor trupească. «Domnul vindecă toate boalele tale» — zice Psalmistul (Ps. 102, 2).

Acest fel de a judeca nu place fiilor veacului, acelor fii — se înțelege — cari nu se prea îndeletnicesc cu lucrurile sfinte. Zic ei: «Doftorii, nu preoții, vindecă boalele oamenilor». Dar greșesc. Indată pricepem greșala:

Orcare dintre voi, iubiților, a cercetat grădini și grădinari. Cel puțin odată în viața sa a văzut și felul de a altoi pomii și florile. Cum înoește grădinarul pomul? Taie în trunchi rană adâncă sau mai puțin adâncă. Că va fi aducând dureri pomului rana de cuțit, nu se știe, neavând pomul grai. Aceea se știe și se vede, că rana cauzată de cuțit încetul pe încetul se micșorează. Coaja nouă ia locul celei vechi. Grădinarul, ca să ajute mersului de vindecare, aplică anumite alifii, nu cumva umezala din afară să străbată la rană și să putrezească lemnul. Altă vindecare nu face. Rana ea de sine se încheagă și pomul din puterea sa se întramă. Acesta este cazul și la vindecările boalelor omului. Boalele omenești sânt anumite rane, văzute și nevăzute, ce se produc în trupul nostru. Ranele acestea, după producerea lor prin ceva întâmplări, îndată încep mersul vindecării, dar fiind mersul vindecărilor mult-puțin împedecat de cauze ce nu e locul a le spune aci, — vin medicii și, sub numele de leacuri, aplică anumite alifii ce se potrivesc boalelor, punând astfel stavilă lățirii puroilor, și dând ajutor puterii de viață a omului, ca să isgonească răul din trup. Inșiși medicii mărturisesc, că nu ei, ci natura vindecă bolnavii.

Natura vindecă, va să zică, rana pomului, și tot natura vindecă oamenii bolnavi.

Bine! De unde are natura puterea vindecătoare? Răspundem: Celce a zidit natura, Acela a înzestrat-o cu această putere! Dumnezeu a dat naturii puterea vindecătoare! Eată deci dovedit în mod neîndoelnic faptul, că precum Isus a vindecat în mod minunat pe un îndrăcit, în mod minunat ne vindecă și astăzi Dumnezeu cu puterea Sa ce cuprinde tot pământul; și deci prof. Moise cu drept cuvânt a putut scrie în cartea sa: «Vedeți, vedeți, că eu sânt și nu este Dumnezeu afară de mine; eu voi ucide și voi face viu; bate-voi — și eu voi vindeca» (II Lege 32, 39).

Intreagă firea din jurul nostru e plină de vindecări minunate. Nu este ființă care nu s'ar împărtăși de puterea vindecărilor. Se vindecă adese bolnavi la a căror vindecare a renunțat știința omenească. Căci se adeverește și aici:

multă vine la biserică, bogat şi sărac ascultă cu o adâncă evlavie, în biserica arhiplină, serviciul religios şi cuvântul rostit de pe amvon, *care nici odată nu rămâne mut...*

Lucrul principal este firește ca păstorii tuturor parohiilor să-şi acomodeze activitatea mediului şi noilor împrejurări în care trăim, adoptând formula lăsată nouă de Mântuitorul lumii: «Fiţi isteţi ca şerpii şi blânzi ca porumbii»...

Acolo unde credinţa nu înfloreşte, prea adese păstorul sufletesc este cel vinovat. *Pr. militar I. Dăncilă*

Alegere de episcopi. Ministerul cultelor a hotărât ca marele colegiu electoral să se întrunească în ziua de 16 Martie 1923, spre a proceda la alegerea titularilor în scaunele episcopale vacante şi nou înfiinţate.

Acordul încheiat între partidul naţional şi cel ţărănist nu este văzut cu ochi buni nici de unii ardeleni aderenţi ai partidului naţional, nici de tachiştii intraţi în acest partid. Nemulţumiţii afirmă că şefii partidului naţional au făcut o greşală în ale politicei, când s'au lăsat înrâuriţi de elementele *tinere*, cunoscute pentru simpatiile mari ce poartă ţărăniştilor.

Apropierea de ţărănişti cari, în alegerea armelor de luptă, nu sânt preocupaţi să vină la guvern, ar însemna că partidul naţional încetează d'a mai fi partid moderat şi de guvernământ.

Dela întrunirea publică a românilor creştini ortodocşi

Moţiunea, despre care am făcut amintire în numărul trecut al ziarului nostru, este următoarea:

Noi, cetăţenii români creştini ortodocşi din capitala Bucureşti, întruniţi astăzi, 4 Martie 1923 ora 2 p. m., în sala Dacia, după chemarea clerului bisericii noastre naţionale, creştină ortodoxă;

Am ascultat cuvintele preoţilor şi concetăţenilor noştri despre marea ruşine ce se aduce bisericii noastre strămoşeşti, prin aceea că, fără nici o vină, i se răpeşte prin noua constituţie ce Onor. guvern propune a se da României Mari, dreptul ei de *biserică dominantă* a statului român pe care-l are stabilit prin art. 21 al vechei constituţii, cum şi despre marea primejdie naţională ce va rezulta pentru România noastră, prin aceea că neamul nostru daco-român creştin ortodox, va fi lipsit de singura lui caracteristică care-i da titlul de «dominant» adică «stăpânitor» în mijlocul şi de asupra celorlalte neamuri care compun ţara noastră.

Ne simţim datori să reamintim Onor. guvern şi reprezentanţilor noştri în Adunarea legislativă Constituantă, că biserica noastră strămoşească creştină ortodoxă, nu este «factor de cultură» sau «colaboratoare» a statului român cum o numesc necunoscătorii; ci, această credinţă şi biserică strămoşească este *creatoarea* neamului nostru românesc; pentru că din timpurile latin şi dac, ambele păgâne şi învrăjbite, aşa cum le-a lăsat împăratul Aurelian la anul 271 d. r., când a părăsit Dacia şi când s'a lăsat asupra acestui pământ întunerecul nepătruns al neştiinţei istoriei timp de o mie de ani, în veacul al 13, trăeşte ca stăpân, în tot largul cuprins al vechei Dacia un neam nou, bine închegat, cu un suflet creştin ortodox şi cu limba noastră românească.

Biserica noastră strămoşească este creatoarea statelor politice Muntenia şi Moldova, state creştine în care «stăpânesc» strămoşii noştri, cari până la moartea strălucitului nostru Voivod Mihai Viteazul, n'au avut altă viaţă politică de cât aceea creştină, închinată cu atâta putere Sfintei noastre Cruci, încât această cea mai glorioasă parte a istoriei noastre naţionale, în care sângele strămoşilor noştri au curs valuri în nenumerate războae, încât a uimit şi pe străini, se numeşte în istorie «epoca creştină».

Biserica noastră strămoşească a creiat cultura românească şi ea a aprins cea dintâi lumină a conştiinţei naţionale; ea a ocrotit această conştiinţă naţională de primejdia slavismului şi a grecismului politic, ducând principatele române până la 1821 şi făcându-le să audă şi să înţeleagă pentru prima oară glasul libertăţii prin vorba, prin fapta şi prin jertfa lui Tudor Vladimirescu.

Biserica noastră creştină ortodoxă, a unit principatele; ea a făcut războiul glorios al independenţei dela 1877, pentru că jertfa părinţilor noştri s'a făcut în numele sentimentului lor naţional creştin, iar nu cultural, pentru că cultură aproape nu exista atunci.

Biserica noastră a întemeiat regatul liber al României şi tot ea a ţinut viu şi înflorit Idealul nostru naţional al unirii tuturor românilor, până la războiul cel mare dela 1916/1918.

Biserica şi credinţa noastră strămoşească au făcut minunea biruinţei dela Mărăşti şi Mărăşeşti. Nu armele sau ştiinţa militară, ci hotărârea de a se jertfi, de a-şi da viaţa în mânile lui D-zeu, aşa cum şi-o jertfiseră, sute de ani înainte, strămoşii noştri, au făcut pe ostaşii noştri — copiii, fraţii şi părinţii noştri — să lupte în cămaşă, cu pieptul gol, dar cu sufletul lor creştin ortodox mai înalt şi mai tare, ca toate ţările şi meşteşugurile războinice ale neamţului ocupant şi ale ungurului tiran. Şi i-au învins, i-au gonit, i-au spulberat din Ardealul nostru, pe care l-am desrobit cu jertfa noastră creştină ortodoxă a 800.000 de «morţi pentru Patrie» din cei mai buni ai noştri!

Biserica creştină ortodoxă, a dat fraţilor din Ardeal tăria să reziste o mie de ani ungurilor! Toate asupririle şi toate crimele n'au folosit la nimic ungurului stăpân, până ce el lovea numai trupul neamului nostru, pe când sufletul lui creştin ortodox trăia sus de tot în idealul unirii, unde nu era putere să-l ajungă. Chiar când o parte din preoţi şi vlădici, cu un mitropolit sperjur, şi-au vândut sufletul lor creştin ortodox, catolicilor, făcând «unirea» dela 1691, sufletul neamului nostru a gemut de durere, dar a trăit înainte, a luptat, a suferit, şi a biruit!

Biserica noastră creştină ortodoxă a făcut încoronarea dela Alba-Iulia şi dacă catedrala stă astăzi, falnică, stă pentru că e zidită pe temeliile bisericii mitropoliei creştine ortodoxe a lui Mihai-Viteazul care a întărit-o, făcând-o pe veci nedestructibilă, cu nobila jertfă a propriei sale vieţi; biserica noastră a plâns de durere când a văzut că vlădicii şi mitropolitul fraţilor uniţi, au preferat să rămâe afară, cu duşmanii noştri, de cât să încoroneze în Catedrală pe Regele Ferdinand al tuturor românilor.

Biserica noastră, ca o mamă adevărată, în dureri a născut, în dureri a crescut neamul nostru, numai cu un singur gând: Să se împlinească voia lui Dzeu care ne-a aşezat aici la gurile Dunării, pentru împlinirea menirii noastre.

La 1864 neamul românesc al Principatelor-Unite, şi-a dat constituţia astăzi în fiinţă. Cu această ocazie guvernul de atunci a cerut adunării legislative să voteze, privitor la sfta noastră biserică, următorul proiect: «Religiunea ortodoxă a răsăritului este aceea a majorităţii românilor» adecă, aşa cum propune astăzi guvernul actual. Insă, marele patriot Ion Heliade Rădulescu a propus atunci amendamentul: «Religiunea ortodoxă a răsăritului este religiunea dominantă a statului român». Bunul român Dumitru Tacu, a arătat că propunerea guvernului este datorită propagandei catolice, a dovedit «că dacă n'ar fi fost în aceste 2 ţări religiunea ortodoxă, azi n'ar fi fost statul român. Sufletul creştin ortodox al neamului a triumfat în inimile deputaţilor constituţiei dela 1864 şi în contra guvernului, s'a votat propunerea lui Ion Heliade Rădulescu, adică aşa cum este înscris în actuala constituţie!

Astăzi, în urma stăruinţelor «catolicilor», duşmanii noştri de tot-dea-una, şi cu durere nespusă o spunem ajutaţi de fraţii noştri uniţi, Onor. guvern încearcă să răpească bisericii noastre strămoşeşti şi neamului nostru dreptul înscris, adecă de a fi «Biserica dominantă» a statului român!

Cu toată puterea sufletelor noastre ne ridicăm, pentru apărarea sufletului nostru naţional, care este format din credinta noastră cre-

---

«Inaintea lui Dumnezeu nimica nu este cu neputinţă» (Luca 1, 27).

De aceea fiii veacului, naturaliştii, fie cât de învăţaţi, nu au nici un titlu de drept a lua peste picior preoţii şi biserica, dacă predică şi învaţă din sf. Scriptură, că vindecările le exoperează o putere tainică, ce o numim Dumnezeu.

Constat adevărul şi trec înainte spre a dovedi, că postul şi rugăciunea sânt mijloace ce duc la vindecări.

Iubiţilor! Vindecarea ranelor de care am vorbit, la arbori o îndeplineşte sucul ce arborii cu ajutorul rădăcinilor îl sug din pământ. Sucul umblă în sus şi în jos prin arbore şi întregeşte ce s'a stricat. Prin vinele omului circulă sângele, care — cum ne spun medicii — şi el e suc ce duce cu sine acele materii din care se întregesc ori înlocuesc total organele stricate ale omului. Sucul ce circulă prin lemn merge neted, dar se întâmplă să sbucnească ca să strice ţevile sau canalele de circulaţie. Arborelui vânturile ce rup şi viermii ce rod îi pot strica numai. Nu aşa la organismul omenesc. Trupul îşi primeşte sucul dela mâncările ce le înghiţim noi. Mâncările aceste odată pot fi îmbelşugate, prea îmbelşugate, altădată slabe, prea slabe, de nu le poate mistui stomacul. Mai vin sguduirile trupeşti şi sufleteşti. Toate, toate aduc perturbări în organele omului şi le slăbesc. Boalele deci nu le putem încunjura şi moartea vine uneori prea de timpuriu.

Adevărat, că la începutul zidirii, nu a fost aşa. Omul (Adam) a fost creat deplin săuătos, şi trupeşte, şi sufleteşte. Aveau oamenii primitivi viaţă lungă. Se bucurau şi de sănătate mulţămitoare. Nici se spune nicăiri în Scriptură, că i-ar fi repus boala, decât bătrâneţele. Să se întâmple să învie vreunul din aceşti strămoşi şi să afle că generaţia modernă la etatea de 30 ani e gârbovită de spinare şi abia îşi duce membrele slăbite, — cu bună seamă s'ar întrista foarte, şi năcazul l-ar răpune din nou în mormânt.

Cum se explică faptul acesta trist? Oamenii primitivi au trăit mult, căci trăiau mai natural ca noi. Boalele şi moartea se apropie numai de organismul moleşit.

Patimile au adus degeneraţia în omenime din neam în neam, şi organismul omenesc — puternic la început — din tată în fiu s'a pipernicit, pentrucă Dumnezeu pedepseşte desfrâul până la al şaptelea neam (Leviţi 26, 18).

Tinărul îndrăcit care sta înaintea lui Isus, avea o păcătoasă moştenire. Boala sa era dublă: Pătimea şi cu trupul, şi cu sufletul.

Ce face Isus? Vindecă, adecă aduce la stare normală sufletul şi îndată stare normală împrumută trupului băiatului. A dat — cu alte cuvinte — şi trupului, şi sufletului, putinţa de a funcţiona, ca înainte de boală. Vindecare, grăind în termini medicali atât va să zică, cât a îndrepta din nou maşinăria omenească, dând fiecărui organ putinţa unui mers neîmpedecat.

Acum putem fi înţeleşi deplin. *Rugăciunea şi postul*, pe care Isus le recomandă ca mijloace de vindecare, tocmai la acest rezultat duc. Normalizează funcţionarea organelor noastre. A ne ruga înseamnă a ne întoarce către Dumnezeu, dar a ne întoarce nu din buze, ci din toată inima, cum s'a întors tatăl fiului lunatic, care la întrebarea: Poţi crede? — din adâncul sufletului a rostit cuvintele: «Cred Doamne, ajută necredinţei mele» (M. 9, 24). O mărturisire (rugăciune) ca aceasta ne apropie de Fiinţa divină şi închide uşa la orce pornire rea ar ieşi din suflet. Apropierea mai ales sugrumă poftele nebune, dă linişte conştiinţei, şi — sufletul e vindecat.

Să stăruieşti a înlătura şi tulburările din organismul trupului. Acesta se obţine prin mâncări uşoare, ori abţinere dela bucatele grele ce nu se mistue uşor. După această operaţie trupul dela sine se întramă şi-şi dobândeşti vioşia de mai înainte.

Se poate, după acestea, ţinea părerea, că rugăciunea şi postul nu ajută la vindecare? Nu numai nu se poate, dar înşişi medicii vin şi cer dela pacienţi anumite înălţări de suflet şi înfrânări trupului. «Crede, bolnavule, că te însănătoşeşti.» Nu despera! Ce însemnează vorbele aceste doftoreşti, adresate bolnavilor? Insemnează că medicii la vindecări iau în ajutor credinţa celui ce sufere, întocmai cum Isus întreba pe fiecare bolnav: «Poţi crede, ca să te mântueşti?» Şi earăş vin medicii şi îndrumă pe bolnav: cum să se mişte, de ce să se ferească, ce hrană să dea trupului, ce mâncări să ocolească... Câte odată opresc cu totului bolnavul dela orce hrană din afară. Au nu e acesta post ca şi postul ce-l prescrie Hristos şi biserica?

Inălţarea sufletească şi înfrânarea sânt mijloace ce medicii le aplică tot mai mult. Ei înşişi susţin, că aceste mai mult ajută la vinde-

ştină ortodoxă, şi pentru apărarea Sftei noastre biserici strămoşeşti, fără de care statul nostru, care a fost şi trebue să rămână în veci vecilor statul naţional creştin ortodox, nu poate exista!

Denunţăm tuturor, că fratii uniţi, prin preoţii, episcopii şi mitropolitul lor, în ceasul solemn al Declaraţiei Unirii dela Alba-Iulia — 1 Decemvrie 1918 — au cerut ca tot neamul nostru să se lase de religia strămoşască, şi să ne facem «catolici». Iată dovada: La 16 Noemvrie 1922, ei, uniţii, scriu în ziarul lor Albina Nr. 242, în articolul «Replicări»:

«La 1918 ca să formeze poporul românesc un trup şi un suflet, episcopii uniţi au declarat sărbătoreşte că sânt gata să-şi lose scaunele lor la clericii neuniţi, numai să ne unim odată cu toţii într'o singură biserică românească perfectă în legătură dogmatică şi canonică cu scaunul lui Sânpietru».

Din biserica naţională în serviciul neamului şi statului politic român, ei, uniţii, vor să ne facă biserică internaţională în serviciul papei de la Roma!

Cu nici un preţ, aceasta nu va fi!

Rugăm, cu rugă ferbinte pe Dumnezeu, ocrotitorul nostru de veci, să ne lumineze mintile şi să unească pe toţi românii creştini ortotocşi întru apărarea bisericii noastre strămoşeşti şi a sufletului neamului nostru!

Cerem M. S. Regelui Ferdinand I, al tuturor românilor, să ne apere de primejdia ce ameninţă România pe care El, cu vitejia Lui şi jertfa acestui neam creştin ortodox, a făcut-o Mare!

Cerem On. guvern şi mai ales cerem reprezentanţilor noştri, să-şi aducă aminte că părinţii lor şi ai noştri au adormit de veci şi se odihnesc în religia strămoşească creştină ortodoxă.

Ii jurăm pe sufletele lor, pe amintirea pioasă ce sânt datori să păstreze morţilor lor şi pe speranţele ce nutresc pentru copiii lor, să nu schimbe o vorbă din dreptul scris ai bisericei noastre în art. 21 şi 23 al actualei constituţii, adecă cum a fost, aşa să rămână: «Biserica creştină ortodoxă a răsăritului este religiunea dominantă a statului român», în vecii vecilor.

Aşa să ne ajute Dumnezeu!

Pr. Econom Chiriac Bidoianu
preşedinte

Popescu Tudor
secretar

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923*, apărut la *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.* Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii. Se mai găsesc câteva exemplare.

Din parlament

In şedinţa senatului din 7 Februar Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul primat Miron depune un proiect de lege, prin care se prevede că nici un stareţ sau monah străin să nu poată administra aşezăminte în ţara noastră fără prealabila autorizare a autorităţilor chemate.

In aceeaş şedinţă, senatorul dl Dr. V. Bianu întreabă pe dnii miniştri de culte, instrucţiune şi interne, dacă au cunoştinţă de faptul că în bisericile şi şcoalele romano-catolice din Ardeal se face iredentism maghiar. Vorbitorul spune, că în catedrala romano-catolică din piaţa Unirii din Cluj, geamul unei ferestri reprezintă figura coroanei «Sfântului» Ştefan, primul rege al Ungariei, precum şi emblema statului maghiar; mai aminteşte şi de cultul sfinţilor ungureşti din epoca arpadiană, introdus în bisericile rom.-cat. din Ardeal. Pentru atitudinea provocătoare a ungurilor ardeleni, învinovăţeşte îndeosebi pe episcopul dela Alba-Iulia, Gustav Mailath, şi pe vicarul dela Cluj, Hirschler. Cu prilejul unui bal unguresc în sala «Reduta» din Cluj, — continuă oratorul,| — organizatorii petrecerii, I. Capdebo şi Kappel, au ordonat să se scoată din sală portretele Suveranilor ţării. Roagă guvernul să ia măsurile necesare faţă de acţiunile de această natură, care primejduesc interesele neamului.

In şedinţa din 8 l. c., episcopul rom.-cat. Gustav Mailath dela Alba Iulia, răspunde la învinuirile aduse ungurilor din Transilvania în şedinţa de ieri. Episcopul spune că nici clericii unguri, nici şcoalele lor nu fac iredentism maghiar(?) El se declară în contra unor asemenea agitaţii.

Dl M. Policrat, spune că nu putem cere ungurilor, să renunţe la sentimentele lor naţionale, dar ei nu trebue să jignească sentimentele poporului român în mijlocul căruia trăesc. Ungurii n'ar trebui să uite la ce prigoniri erau supuşi sub dânşii românii din Ardeal. Cel puţin acum ar trebui să fie mai modeşti, mai ales că sub dominaţiune română trăesc foarte bine. (Aplauze).

Dl Al. Constantinescu, ministrul agriculturii şi domeniilor, zice că nu este bine ca din vina unora, să facem răspunzătoare întreaga populaţiune maghiară. Cât priveşte cazurile semnalate până acum, ministerul de interne şi cel de instrucţie vor face cercetări şi vor pedepsi pe cei vinovaţi.

Dl Emil Pangraţi, vorbeşte de cazul episcopului romano-catolic Széchenyi dela Oradea-Mare, a cărui eparhie se întinde şi peste hotarele ţării, în Ungaria. Dsa spune că acest episcop a obţinut autorizarea să se strămute în Ungaria, când i s'au pus la dispoziţie şapte vagoane cu care a plecat încărcate.

Dl Pangrati nu înţelege ca cineva să se bucure de două cetăţenii. Episcopul Széchenyi deşi este cetăţean ungur şi probabil membru în camera magnaţilor din Budapesta, este în acelaş timp şi cetăţean român, căci figurează pe apelul senatului şi probabil că încasează regulat şi diurna. Dsa cere să înceteze odată această anomalie.

Dl C. Banu, ministrul cultelor şi artelor, răspunde că au fost şi alte episcopii a căror eparhie se întindea peste graniţă. Aşa a fost episcopia romano-catolică din Timişoara. Episcopul însă s'a retras în Ungaria şi în locul său a fost trimis un administrator pentru eparhia din teritoriul românesc. Tot aşa se va clarifica şi anomalia din celelalte eparhii romano-catolice, care se întind şi dincolo de hotare. Cât priveşte pe episcopul Széchenyi, el a plecat numai cu bagajele şi averea sa proprie. Averea episcopiei rom.-cat., din Oradea-Mare, care cuprinde şi obiecte de mare valoare, este intactă.

Voci: Cum rămâne cu scaunul de senator?

Dl Emil Pangrati, în replică spune că nu înţelege ca un asemenea episcop maghiar să figureze şi în senatul României.

Dl Pherekide, răspunde că episcopul Széchenyi va fi şters de pe apelul nominal al senatului. (Aplauze). —

In şedinţa din 9 l. c. s'a deschis, atât în cameră, cât şi în senat, discuţiunea generală asupra proiectului de *constituţie.* Desbaterile în cameră s'au început cu un şir de declaraţii de protest împotriva proiectului întocmit de actualul guvern. In numele partidului naţional şi ţărănesc a citit declaraţia dl I. Maniu în aplauzele opoziţiei. După aceea au luat cuvântul: dl Pan Halippa, în numele a 27 deputaţi basarabeni fără deosebire de partid, Mihail Popovici şi prim-ministrul, dl I. I. C. Brătianu, care declară că guvernul este şi acum hotărât să îndeplinească opera ce şi-a propus. Şedinţa camerei s'a desfăşurat destul de sgomotoasă, cu aprobări pe băncile majorităţii şi protestări pe ale opoziţiei. — La senat declaraţiile de protest au fost primite cu o linişte relativă. Majoritatea, de altfel ca şi la cameră, protestează îndelung împotriva declaraţiilor opoziţiei.

I. P. S. Mitropolit Primat *Miron* începe, după datinele creştineşti, cu cuvintele: Doamne ajută! (Vii aplauze). Să-mi fie mie dat, Mitropolitului ţării, să încep discuţia acestei reforme fundamentale, menită să aşeze temeliile României Mari. Mulţumesc lui Dumnezeu, că graţiei oamenilor mari ai ţării, am ajuns ca din două mici şi neînsemnate principate dela Dunăre, să înfăptuim unirea întregului neam românesc. Astăzi sufletele celor 800.000 de ostaşi jertfiţi pentru mărirea ţării, ne cer că în aceste clipe în loc să ne certăm, să conlucrăm pentru patrie (Vii aplauze) Inainte de a intra în discutarea constituţiei să-mi daţi voe să încep cu cuvintele Mântuitorului «Pace vouă»! — Primatul ţării vorbeşte de marele rol care l-a avut biserica ortodoxă în trecutul neamului, şi în zilele noastre: Biserica naţională are nevoe de sprijinul statului şi al credincioşilor. Nu mă îndoesc nici o clipă că dv., ca buni creştini, veţi da bisericii părinţilor dv., a dv. şi a fiilor dv., tot ce are nevoie spre a trăi şi propăşi. Vă mai rog să păstraţi bisericii noastre denumirea de «*dominantă*». Prin cuvântul «dominantă» noi nu înţelegem să dominăm celelalte culte. Poporul românesc a fost totdeauna cel mai tolerant popor din lume faţă cu celelalte culte şi nu tocmai acum, în veacul al XX lea, va fi netolerant. O pildă din vechime o avem cu «Husiţii», isgoniţi de «catolicii» din Praga şi din toate ţările. Aceştia au fost primiţi numai de mica Moldovă, unde au fondat oraşul Huşi de astăzi. De aceea vă rog să nu atingeţi vechile tradiţii ale bisericii noastre, în ceeace priveşte însemnătatea ei în stat ca şi reprezentanţa ei în senat. Nu trebue să uităm că azi nu mai sântem un popor omogen. Avem în sinul nostru neamuri străine de limbă, de credinţă şi de religie. Eu nu mă îndoesc că şi aceste neamuri vor putea fi iubitoare de ţară. Trebue să ţinem seamă însă de atâtea curente naţionale şi internaţionale, de atâtea secte religioase, care caută să se statornicească în ţara noastră. Eată pentruce avem să ţinem cu hotărâre, cu încăpăţinare, la toate tradiţiile noastre naţionale şi bisericeşti. (Entusiaste aplauze). —

La senat se urmează discuţia fără incidente. — La cameră însă, mai mulţi deputaţi sânt excluşi dela şedinţe pe 20—25 zile, ear şedinţa întâi s'a ridicat într'un tumult, în care părinţii patriei s'au apostrofat unii pe alţii în vorbe violente.

---

care, decât leacurile din farmacie. Sânt aceste şi un fel de mijloace terapeutice, (de preîntimpinare a boalelor) pentrucă pururea ţin în curăţenie trupul şi sufletul.

Am atins aici un moment ce pune în legătură strânsă biserica cu spitalul. Nu se poate altfel. Biserica — şi credinţele religioase ale tuturor popoarelor — au născut spitalul. Biserica creştină e apoi aceea care l-a ridicat la vaza ce o merită, ca instituţie umanitară.

Multe lucruri bune se pot spune asupra legăturii, ce trebue să se înfiripeze, între medicii sufleteşti (preoţii) şi medicii spitalelor. V'aş încărca prea mult spiritul, ţinându-vă prea mult timp legată atenţia asupra acestei legături de mare importanţă altfel. Mă restrâng deci la semnalarea faptului, ca să vă pot da sfatul: «E spre folosul vostru a lua parte la serviciile bisericeşti, ce anume s'au întocmit spre vindecarea bolnavilor. Cărţile bisericeşti (molitvelnicul bisericii) indică ce servicii sânt a se îndeplini la bolnavi. Deosebit trebue amintită slujba sf. Maslu, care este şi taină bisericească. Imbolnăvindu-vă (ori chiar şi sănătoşi), înainte de a merge la medici, ori alăturea cu cercetarea medicului, să cercetaţi şi preoţii bisericii, şi să vă împărtăşiţi cu această taină, care dă puternice nădejdi de vindecarea sufletului şi trupului. Tot aşa nădejdi dă taina pocăinţii. Poate că unii nu au priceput rostul acestor taine, şi de aceea s'au cam depărtat de lucrurile lui Dumnezeu. E sosit timpul, şi chiar postul ne oferă prilejul, să ne întoarcem privirile asupră persoanei noastre, să ne vedem în ochi bârna, nu tot bucata mică de «gunoi» în ochii altora, şi întorcând asupra noastră privirile, să căutăm a ne vindeca. Dar cu stăruinţă să căutăm vindecarea, ce vine nu cum ai bate în palme. Numai Isus a putut vindeca dintr'odată. Noi ne vindecăm încetul pe încetul. La pomi se ivesc întâi mugurii, apoi cresc florile, după ele vin fructele. Coptul abia toamna îl aduce. Şi vindecarea noastră vine după vieţuire îndelungată în virtuţile ce ni le porunceşte biserica.

Nu mă îndoesc că toate aceste le pricepeţi şi credeţi, şi — sper — le şi urmaţi.

Două lucruri vă mai cer. Primul: Să vă creşteţi odraslele în cumpătare şi frica lui Dumnezeu, şi să le îndrumaţi a ţinea în sfinţenie taina sfintei căsătorii, ştiind că toate degenerările le-a adus şi le aduce cu deosebire starea de burlăcie, care de timpuriu introduce germenele morţii în trupul lor. Al doilea: Lăţiţi jur de jur vorba şi spuneţi în toată lumea, că nimic nu prieşte sănătăţii creştinului ca ţinerea la cuvântul lui Dumnezeu, care nu se schimbă ca ştiinţa omenească, ci veşnic e unul şi acelaş: «Cerul şi pământul vor trece, eară cuvintele mele nu vor trece» (Mat. 24, 35).

Ear, Tu, Isuse, care întorcându Te către tinărul îndrăcit ai zis: «Duh mut şi surd, eu ţie îţi poruncesc: ieşi dintru dânsul, şi mai mult să nu intri întru dânsul» (M. 9, 25) — vino şi la noi, fiii Tăi, şi ne treci cu pace şi peste această treaptă a postului nostru! Amin.

Prot. *Vasile Gan*

† Pr. Iosif Maximilian

Din Braşov primim ştirea dureroasă despre încetarea din viaţă a venerabilului preot *Iosif Maximilian*, parohul bisericii Sf. Adormiri din Braşovul vechi.

Regretatul preot moare în vârstă de 68 de ani, deplâns nu numai de familia sa mai restrânsă, ci de toţi oamenii de bine cari l-au cunoscut.

In decursul vieţii sale întregi s'a bucurat, în ţinutul Braşovului, de-o sinceră iubire şi stimă în mijlocul preoţimii şi a credincioşilor bisericii noastre, împărtăşiţi ani de-a rândul cu sfaturi şi îndrumări folositoare. In 1916 face parte din pribegii ardeleni, siliţi să se retragă împreună cu armata desrobitoare şi să trăiască zilele amare ale exilului; — până când a dat Domnul, în îndurarea Sa fără margini, să se înfăptuească idealul întregirii neamului. De atunci părintele Maximilian şi-a urmat lucrarea rodnică în oraşul unde era paroh începând din anul 1898. Din viaţa sa mai însemnăm, că terminând şcoalele secundare şi teologia, a funcţionat ca învăţător în Ghimbav 15 ani, apoi ca preot în aceeaş comună, din care după 5 ani trece ca preot ales în Braşovul vechi.

Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au înmormântat Duminecă în 11 Martie n. 1923, la ora 2 şi jumătate d. a. cu pompa cuvenită.

Odihneasca în pace!

Apel

Adunarea generală a «Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român», ţinută în zilele de 8 şi 9 Noemvrie 1922, în Sibiu, a aprobat hotărârea comitetului central de a eterniza memoria fostului său prezident *Andrei Bârseanu* prin întemeierea unui *fond* cu menire culturală, care să-i poarte numele şi căruia i-a pus bază cu suma de Lei 10,000·—.

La înfăptuirea acestei opere nobile a aderat şi familia decedatului, augmentând fondul cu suma de Lei 50,000, şi avem firma speranţă, că se vor asocia toţi admiratorii dânsului, toţi membrii corpului didactic, tinerimea şcolară, institutele de credit şi economii ş. a., pentrucă Andrei Bârseanu a întrunit în persoana sa nepreţuite valori morale şi intelectuale, nu numai pentru «Asociaţinne», ci pentru întreg neamul românesc şi aceste valori trebue perpetuate în mod demn pentru binele acestui neam.

In temeiul acestui înalt principiu apelăm la subscripţii pentru sporirea fondului Andrei Bârseanu.

Dr. Octavian Russu
vice-preşedinte

Romul Simu
secretar

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută a predicat în biserica noastră catedrală părintele Gheorghe Maior, catichet la şcoala «Andrei Şaguna».

Monument. I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron a luat iniţiativa de a ridica în piaţa Făgăraşului un monument luptătorului naţional † *Dr. Ioan Şenchea*, ucis mişeleşte de unguri, în vara anului 1916, cu prilejul intrării în acţiune a României. In acest scop înaltul prelat dărueşte suma de 2000 Lei şi invită printr'o scrisoare pe prefectul judeţului Făgăraş, să lanseze împreună cu alţi fruntaşi din Ţara Oltului un apel pentru a se putea înfăptui cât mai curând acest monument.

Noul Mitropolit ortodox al Poloniei. Se anunţă din Varşovia că sinodul bisericii ortodoxe a ales pe arhiepiscopul Vohinion Dionisie mitropolit al bisericii ortodoxe din Polonia în locul mitropolitului George, de curând asasinat.

Dăruire. Maria G. Morariu din Haşfalău a donat pentru Orfelinatul şi Internatul arhidiecezan suma de 1000 Lei în amintirea răposaţilor Ioan, Nicolae şi Lina Morariu. Mulţămiri.

Oficiul Cassei arhidiecezane.

Anunţ. Ministerul de finanţe, prin ordinul său Nr. 247410 a hotărât ca titlurile *Împrumutului Ardealului din 1919*, devenite exigibile la 1 Febr. 1923, să le înlocuească cu bonuri ale împrumutului intern şi cu acest prilej să plătească şi dobânda pe 6 (şase) luni înainte. Titlurile se vor depune pe lângă o cerere în scris la *casieria* administraţiei financiare, Sibiu, în schimbul cărora deţinătorii vor primi o chitanţă interimală. Cererea va cuprinde specificarea titlurilor. Această chitanţă la data înmanuării noilor bonuri, adecă cele preschimbate, se va preda casieriei acestei administraţii. Intreaga operaţiune de preschimbare se îndeplineşte numai la administraţia financiară.

Presa latină. In Lyon se ţine acum congresul presei latine în sala primăriei. Sânt reprezentate peste o sută din ziarele mari din toate ţările latine. Asistă şi patru ziarişti români. Primarul oraşului, dl E. Herriot, mulţumeşte presei şi constată că scopul congresului este să creeze o atmosferă mai favorabilă pentru schimbarea sentimentelor comune şi pentru a căuta resolvarea problemelor generale.

Cărţi bune. Atragem atenţiunea cititorilor noştri asupra lucrării *Dela naştere la moarte*, de Emil I. V. Socec, scrisă cu scop de a da nutremânt sufletesc în deosebi astăzi, în mijlocul decadenţei morale, în care ne svârcolim. Cartea aceasta, de 303 pagini, tratează despre: Vârsta copilăriei, tinereţea, viaţa matură, bătrâneţa şi moartea. Scrisă ca să deştepte gândiri morale, părinţii şi educatorii vor găsi într'însa îndemnuri şi sfaturi practice, spre a se ajuta în diferitele împrejurări ale vieţii. Asemenea publicaţiuni serioase ar trebui să fie mai mult gustate de publicul cititor, în propriul său interes. Preţul cărţii 20 Lei. Se vinde la Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Teatru sibian, sub direcţia dlui W. Popp, reprezintă în 13 l. c. drama *Cărăuşul Henschel* de G. Hauptmann, în rolurile principale cu artiştii Volke şi Fiebig. Este ultima reprezentaţie literară în stagiune.

Cărţi bune

In *Editura Fundaţiunii I. V. Socec*, Bucureşti, Splaiul Kogălniceanu 35, au apărut următoarele cărţi vrednice de a fi răspândite:

Prof. Dr. Dubois, Educaţia prin sine însuşi. 10 Lei. Despre iubirre. Rostul vieţii.

Mircea Florian, Arta de a suferi. Trepetnic sufletesc. 14 Lei.

Cebes (*500 a. Hristos*), Imaginea vieţii omeneşti. 3 Lei.

C. D. Ionescu, Pentru mici şi mari.5 Lei.

La Fontaine, Fabule. 2 vol. à 12 Lei.

S. O. Marden, Povestea cugetării. Lei 8. Isbânda şi fericirea sânt în puterea noastră. Teama paralizează. Puterea interioară. Otrăvire mintală produsă de gândurile falşe.

Charles Wagner, Viaţa cumpătată. Lei 10. Gândirea cumpănită. Spiritul şi simplicitatea. Trufia şi simplicitatea în relaţiile sociale.

G. D. Scraba, Vasile Conta. 10 Lei.

N. Iorga, Mihail Cogălniceanu. 12 Lei.

Marcu Antonin, Cugetări asupra vieţii. 4 Lei.

Alexandru Pelimon, 1821. Roman istoric, 8 Lei.

G. D. Scraba, Heliade Radulescu, 20 Lei.

Emil I. V. Socec, Dela naştere la moarte, 20 Lei. Naşterea, anii dintâi, vârsta copilăriei, tinereţea, maturitatea, bătrâneţea, moartea.

Gr. Teodosiu, Ciripit de păsărele, Cântece şi jocuri de copii, 10 lei.

Alexandrina Demetrescu, Abecedar pentru învăţarea limbii franceze, ilustrat, 6 Lei.

Mircea Florian, Rostul şi utilitatea filozofiei, 10 Lei. Filozofia ne învaţă ca să trăim, liberează individul. Spiritul şi simţul filosofic.

N. T. Orăşanu, Dicţionar Politic. 4 Lei.

Epictet, Purtarea în viaţă, 4 Lei.

Se găsesc de vânzare la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiu. Pentru porto, cu trimitere recomandată, sânt a se adăoga 4 Lei, de exemplar.

Nr. 416/1922 (31) 1—2

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II **Balomir**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea salariului dela stat; — în care se compută dela parohie în natură:

a) 7. jug. catastr. sesiune din cât posede azi biserica,

b) Casa parohială şi grădină ½ jug. catastr,

c) Câte 2 litre cucuruz nesfărmat de fiecare casă, şi

d) una zi de lucru.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne subscrisului oficiu în terminul susindicat suplicile instruite conform normelor în vigoare, şi a se prezenta la biserică în vreo zi de Duminecă sau sărbătoare ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Orăştie, la 26 Februar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom., în înţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa,
protopresbiter.

Nr. 46/923 (28) 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III **Luncani**, în protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 15 Februar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 29/1923 (23) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Cinciş** cu filia Cerna din protopopiatul Hunedoarei se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele parohului ales vor fi cele statorite în coala B. a întregirii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a se prezenta în vre o sărbătoare la bisericile respectivelor comune şi a-şi aşterne cererile de concurs provăzute cu toate documentele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat.

Oficiul prot. ortodox rom. în înţelegere cu comitetul parohial.

Hunedoara, 9 Februar 1923.

Andrei Ludu,
protopop.

Nr. 665/922 (24) 2—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei **Zabala**, de clasa III din protopresbiteratul **Oltuz** cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt toate venitele statorite în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopopesc al tractului Oltuz, ear concurenţii cu prealabila încuviinţare a subscrisului se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, predica, respective a celebra.

Intorsura-Buzău, la 21 Decemvria 1922.

Oficiul prot. ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial

G. Neagovici Negoescu
adm. ppesc.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 3/16 Martie 1923 Nr. 20

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Onor. «Asociațiunea» (Of.) Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Discuția constituției

— Cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae —

La discuția generală a proiectului de constituție au luat cuvântul, în ședințele senatului, reprezentanții tuturor bisericilor din țară.

In numărul trecut al ziarului nostru am publicat, în resumat, vorbirea ținută de I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron. Publicăm acum, după ziarele din capitală, cuvântarea rostită în ședința dela 12 Martie 1923 din partea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru *Nicolae*, — cuvântare pe care, după primirea Monitorului Oficial, o vom reproduce în întregime.

In numele bisericii ortodoxe române din Mitropolia noastră, I. P. S. Sa a zis:

Poporul ardelean, liniștit și sigur de sine în conștiința sa, așteaptă să i se dea legea cea mare de consolidare a statului.

El e recunoscător jertfelor vechiului regat și, în mijlocul învrăjbirilor politice de azi, mă simt dator să aduc azi sentimentul de înfrățire al întregului popor ardelean. (Mari aplauze).

Principiul democrației călăuzește sufletul românesc și el este împărtășit și de reprezentanții bisericii, cari întotdeauna au fost una cu poporul, și la bine, și la greu.

Clericalismul s'a ivit în țările Apusului, unde biserica în evul mediu s'a constituit în caste și a luptat contra puterii civile.

La noi asemenea împrejurări care să dea naștere clericalismului, n'au existat și nu există. De aceea nu ne temem de idei și de reforme chemate să ajute la desvoltarea poporului. Aprobăm și binecuvântăm reforma agrară și votul universal, având credință că ele vor ajuta la ridicarea poporului. Avem încredere în cumințenia și vrednicia poporului român, ca să fim siguri că el merită aceste drepturi.

Ele se revarsă asupra tuturora fără deosebire de rang și de origine, și această democrație care-și are inspirația în învățămintele superioare ale creștinismului, este primită de noi. O salutăm, ca aderenți, nu de ocazie, ci născuți și crescuți în democrație.

Ne tragem din popor și pentru el trăim, adăpându-ne mereu la isvoarele sufletului lui cuprinzător.

Pe terenul politic principiul democratic preconizează îndeosebi 2 lucruri: 1. O astfel de alcătuire a organelor de stat, care să permită cooperarea și răspunderea tuturor; — 2. O astfel de fixare a scopurilor statului, care să facă posibilă o cât mai dreaptă împărțire a cetățenilor la bunurile materiale și spirituale.

Noi, reprezentanții bisericii, concepem, principiul democrației ca principiu național.

In factorul național noi vedem elementul individual și elementul general românesc împreunate în aceeași sinteză superioară. Greșesc aceia cari trec peste elementul național, aventurându-se în sferele de preocupări internaționale, cu disprețul și împotriva interesului național.

Naționalitatea va rămânea o putere constitutivă a vieții popoarelor, ear naționalismul un simțământ care va disciplina pe individ, ridicându-l de-asupra egoismelor, spre a se devota intereselor neamului.

Eată de ce noi clericii ne bucurăm văzând ideea naționalității și a naționalismului pusă la baza constituției.

Nu sântem oameni ai *medievalității*, ci înțelegem a reprezenta în biserică interesele cele mai înalte ale statului *român*.

Biserica noastră este instituția care a păstrat sufletul neamului dealungul veacurilor cu toate comorile lui. Biserica noastră a contribuit prin partea ei de muncă la înfăptuirea gândurilor și aspirațiilor naționale. Slujind în acelaș dulce grai românesc slujbele bisericești, între granițele politice și dincolo de ele, biserica a urmat pas cu pas năzuințele de unire ale neamului.

Orce s'ar spune, acest suflet astăzi este *una* în credințele și toate aspirațiile lui.

Mântuitorul nu s'a împărțit niciodată, Preacinstite frate, (adresându-se mitropolitului Suciu) în mijlocul neamului românesc. Românul s'a închinat în totdeauna *la fel*, pe toate colțurile de pământ unde l-au răslețit vânturile soartei.

Comunitatea sufletească pregătită de biserica ortodoxă n'a putut-o dărâma nici îndrumările dela Roma, nici încercările regilor Ungariei, cari au înființat ba la Siret, ba la Baia, centre de propagandă papistă. Pe toate le-a respins sufletul românesc.

De 200 de ani și ceva de când s'a urzit din inițiativa Habsburgilor și prin propaganda jesuiților alipirea de biserica Romei, sufletul poporului unit trăește în aceeași tradiție de rasă și de credință cu marea majoritate a românilor.

Mitropolitul Suciu: E credința cea veche.

Mitropolitul Nicolae Bălan: Poporul român a refuzat întotdeauna «catolicismul». Oameni singuratici pot să se lapede de credința și obiceiurile strămoșești, dar poporul în întregimea lui nu poate să-și renege bazele pe care a fost durată viața lui pe acest pământ. Cu câte lacrimi n'au semnat ei unirea către biserica Romei?

Mitropolitul primat Miron: Cu tunurile!...

Mitropolitul Nicolae Bălan: Poporul român nu prea înțelege dogmatismul, dar păstrându-i toate formele externe sub care s'a înfățișat biserica ortodoxă, îndrăznesc să spui că s'a săvârșit o adevărată înșelăciune cu el. S'a păstrat forma...

Mitropolitul Suciu: Și credința.

Mitropolitul Nicolae Bălan: S'a păstrat forma, dar cu fondul l-ați legat prin silă de o biserică străină. Și aceasta nu face cinste celor ce au săvârșit-o. Acest act n'a isvorât dintr'o voință liberă.

Mitropolitul Suciu: Rămâne să dovediți.

Mitropolitul Nicolae Bălan: Ne-au dărâmat bisericile și mănăstirile cu tunurile. Și azi se văd urmele mănăstirii din Sâmbăta de jos în urma distrugerii lui Bucov. Prin siluirea poporului român s'a făcut această defecțiune.

Mitropolitul Suciu: Nimic cu sila nu s'a făcut, și cerem și acum să nu se facă.

Mitropolitul Nicolae Bălan: Atunci trebue să vă desființați, pentru că ați fost făcuți cu sila. (Ilaritate. Mari aplauze).

Poporul român care a știut să-și câștige unitatea sa națională și politică, va fi vrednic să-și reconstitue și vechea unitate bisericească. (Aplauze). Renunț să arăt ce ni-a dat Papa.

Episcopul Hossu: Arată te rog ce ni-au dat slavii și grecii. Biserica unită ni-a dat conștiința latinității.

Mitropolitul Nicolae Bălan: Poporul românesc nu se identifică cu slavismul și cu grecismul, pe când frățiile voastre vă identificați cu papismul. Operă *politică*, nu operă religioasă de unirea sufletelor, a făcut Papa dela 1700, pentru că este în manierele papismului, ca să-și îndrumeze acțiunea pentru dominația lumii. Cunosc țițele acestui papism și pot să afirm că *ori de câte ori interesele politice i-au dictat să vă jertfească, v'au jertfit.*

Pe lângă guvernul nostru a venit un reprezentant diplomatic al scaunului papal. Noi sântem ospitalieri, dar acest oaspe a început să cutreere în lung și lat țara. Ne bucurăm dacă străinii vin să vadă frumusețile țării noastre.

Dar, scopul acestor călătorii este altul și el a depășit marginele îngăduite chiar diplomației.

Să vă citez un caz petrecut la Blaj.

Episcopul Hossu: Il cunoaștem.

Mitropolitul Nicolae Bălan: A venit la Blaj nunțiul Papei și a fost primit, după cum spune ziarul *Unirea*, cu popor înși-

rat dealungul drumului. Şi poporul — bietul popor — a fost pus să strige: «Eviva il Nunzio!»

Nunţiul a declarat că are o mare misiune în mijlocul poporului românesc, *aceea de a-l scăpa de ortodoxia lui neortodoxă.* (Protestări).

Voci: Şi-a depăşit misiunea sa.

Mitropolitul Nicolae Bălan: Nu se poate îngădui aceasta, şi-i spunem să nu mai repete cazul, că nu vom mai sta impasibili. Azi ne-am ridicat frunţile şi nu vom mai tolera pe nimeni, ca să ni le plece.

(— Preşedintele suspendă şedinţa pentru 10 minute.)

Mitropolitul Nicolae Bălan, în continuare, se ocupă de proectul de Constituţie în părţile referitoare la chestiunile religioase, declarând dela început că articolul care acordă titlul de întâietate bisericii ortodoxe, nu-l mulţumeşte. Principatele înainte de Unire au fost ortodoxe şi ortodox a fost şi statul românesc rezultat din unirea lor. Este bine să abandonăm azi, când dăm României pactul ei fundamental tradiţia prin care biserica ortodoxă a fost în totdeauna dominantă? Ce binefaceri rezultă din păstrarea acestei tradiţii?

S'a zis că formula de biserică dominantă are un caracter agresiv faţă de celelalte confesiuni. Noi ştim că biserica noastră şi poporul nostru n'au nutrit nici odată sentimente ostile faţă de celelalte biserici. Noi nu vrem să dominăm nici asupra statului, pe care mai degrabă îl ajutăm în împlinirea rosturilor lui naţionale şi nici nu vrem să oprimăm convingerile altora, pentru că nu vrem să fim profanatori de altar. Nu vrem să ne atingem nici de limba şi de cultura minorităţilor. Constituţia constitue o garanţie pentru libera desvoltare a acestora, pentru că am învăţat multe dela propria noastră suferinţă.

Constituţia este dictată şi de caracterul blând al poporului şi de interesele noastre de stat. Cu cât minorităţile se vor desvolta mai liber, cu atât şi statul va avea un mai mare folos. Sântem destul de numeroşi şi tari, ca să nu urmăm o politică de nervositate faţă de minorităţi.

Formula de biserică dominantă o găsesc şi în spiritul bisericii romano-catolice şi în spiritul bisericii luterane. Pentru ce atunci reprezentanţii minorităţilor dela noi sânt împotriva acestei formule?

Mitropolitul Suciu: Sântem în veacul al 20 lea, acesta-i păcatul.

Mitropolitul Nicolae Bălan: Dar eu o găsesc în Anglia, în ţările scandinave, în Spania... Dar în afară de aceasta orce creştin trebue să se bucure în sufletul său că statul în care trăeşte, are un caracter *creştinesc.*

Numai dacă preferaţi să trăiţi într'un stat interconfesional... (Aplauze).

Una din condiţiile de existenţă pentru biserică este şi libertatea de mişcare, pentrucă numai aşa poate să fie rodnică şi poate avea şi răspunderea. O biserică însă, care e purtată, de toate curentele trecătoare ale vremii, nu va fi rodnică. Să se lase dar libertate bisericii, de a se organiza.

Sub jugul străin, cu mare greutate am obţinut autonomia bisericească, şi biserica s'a bucurat de cea mai bună organizare. Aceasta este de fapt şi cel mai mare bun pe care l-am adus odată cu unirea.

Cred că toţi bărbaţii de stat ne vor ajuta să organizăm biserica pe principiile autonomiei, pentruca ea să-şi dea roadele pentru binele statului.

Biserica ardeleană a creat şcoale în care s'a cultivat limba şi cultura românească. Aproape în toate satele, alături de biserică, se vede şi şcoala confesională. Ştiţi lupta pe care am dus-o cu ungurii — cu Apponyi, — când vroiau să ne răpească limba. Cred că nu ne găsim în acea fericită situaţie de a putea abandona focarele de cultură susţinute de biserică. Şcoalele confesionale trebue deci păstrate şi ajutate. Cerem ca instrucţiei religioase să i se asigure loc de frunte în opera de luminare a poporului, în viaţa căruia trebue să coborâm cât mai multe elemente religioase. Reforma caracterului nu se poate face decât prin puterea creatoare a credinţei.

Pe peatra etică a creştinismului, din care îşi ia isvorul democratismul, înţelegem să se clădească temelia de organisare a statului: constituţia. Biserica, la rândul ei, va sta de veghe la păstrarea principiilor celor bune, care să asigure desvoltarea neamului. Cu această chezăşie şi cu această credinţă îmi închei cuvântarea mea. (Lungi aplauze).

In apărarea credinţei. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, în cuvântarea sa de acum ţinută în senat, a arătat din nou că actul alipirii unei părţi a românilor ardeleni către biserica papistă s'a săvârşit prin *siluirea* şi *înşelarea* poporului de către puterea habsburgică şi papală, în urmărirea scopului *politic* de absorbire a poporului român.

Oratorul a denunţat — spre uimirea întregului senat, cum se vesteşte din Bucureşti, — scopurile urmărite la noi de *nunţiul* papal, care declarase în mijlocul Blajului, că a venit în ţară *«să scape poporul român de ortodoxia lui neortodoxă»*.

Cuvintele convingătoare ale înaltului arhiereu au impresionat adânc pe membrii senatului şi au stârnit vie agitaţie cu deosebire în rândurile fruntaşilor bisericeşti.

După cuvântarea mitropolitului nostru s'au înscris la cuvânt, pentru şedinţele următoare, episcopii: Vartolomeu al Râmnicului şi Noului Severin, Iuliu Hossu dela Gherla, Al. Niculescu dela Lugoj, Nicolae Ivan episcopul Vadului, Feleacului şi Clujului.

„Asociaţia generală a clerului român ortodox"

Bucureşti, Bv. Carol 55

Delegaţii preoţilor din întreaga ţară, în adunarea dela 6, 7 şi 8 Februar 1923, ţinută în Bucureşti au înfiinţat, cum am anunţat, *«Asociaţia Generală a Clerului Român Ortodox»* din toată ţara.

Statutul acestei asociaţii îl publicăm aici. Din el se vede că se urmăreşte *solidarizarea* întregii preoţimi, pentru apărarea intereselor ei şi ale bisericii. Il aducem la cunoştinţa preoţilor spre examinare şi înscriere în asociaţie.

Statut

Art. 1. Se înfiinţează «Asociaţia generală a clerului român ortodox» din România. Sediul este în capitala ţării, ear durata nelimitată.

Art. 2. Scopul asociaţiei este: apărarea intereselor bisericii şi ale clerului său şi promovarea culturii creştine ortodoxe.

Art. 3. Se foloseşte de următoarele mijloace:

a) Congrese, întruniri şi conferinţe;

b) Publicarea unui cotidian şi orce alte publicaţiuni;

c) Crearea «Cassei preoţilor ortodoxi» care va face operaţiuni de credit, ajutor şi economie. Această cassă va funcţiona după un regulament, ce se va întocmi ulterior;

d) Dobândirea de imobile pentru scopurile asociaţiei.

Membrii

Art. 4. Fac parte, în mod obligator, din Asociaţie toţi clericii creştini ortodoxi.

Fiecare membru plăteşte o cotizaţie anuală, care se va stabili de Congres.

Art. 5. Drepturile şi datoriile membrilor sânt arătate în regulamente.

Art. 6. Averea Asociaţiei se compune din:

a) Cotizaţii, donaţiuni şi

b) Orce venituri creiate prin statut.

Administraţia

Ar. 7. Asociaţia se împarte în atâtea secţii câte eparhii sânt; fiecare secţie în atâtea despărţăminte câte protopopiate sânt.

Art. 8. Asociaţia se conduce de un Comitet central, care se compune din 21 persoane, alese de delegaţii judeţelor.

Aceşti delegaţi sânt aleşi pe cercuri judeţene (protopopiate) în proporţia de un delegat la 30 membri. Fracţiunile mai mari de 15 membri dau un delegat. In tot cazul, fiecare protopopiat (judeţ) va fi reprezentat prin doi delegaţi.

Până la ratificarea, de viitorul congres, a prezentului statut şi alcătuirea regulamentului, se va alege un comitet compus la centru din: un preşedinte, doi membri, un secretar general şi un casier; din cinci vicipreşedinţi reprezentând cele cinci mitropolii, iar ca membrii toţi preşedinţii societăţilor şi asociaţiilor preoţeşti în fiinţă.

Art. 9. Comitetul central se alege de congres; ear membrii congresului de membrii activi pe protopopiate (judeţe), după modalitatea din art. 8.

Art. 10. Comitetul central, ca exponentul şi organul de conducere al Asociaţiei, va intervenî pentru apărarea tuturor intereselor bisericeşti şi cele ce privesc clerul.

Va convoca congresul şi va fixa ordinea de zi.

Un regulament va prevedea atribuţiunile comitetului şi congresului.

Art. 11. Prezentul statut are putere până la convocarea viitorului congres, care-i va da forma definitivă.

Votat azi, 8 Februar 1923. —

In aceeaşi şedinţă s'a ales comitetul compus din următoarele persoane:

Preşedinte, *Pr. Ec. I. Popescu-Mălăeşti*, profesor universitar. Vice-preşedinţi (*Membrii asociaţiilor şi Societ. preoţeşti existente*). Membri: *Icon. Gr. Pişculescu, Icon. D. Popescu-Moşoaia.* Secretar G ral, *Pr. Diaconescu,* Casier, *Icon. Gh. Creţu.*

(Urmează semnăturile a 65 preoţi delegaţi din toată România).

*

Memoriul, votat de congres, este următorul:

Delegaţii preoţilor ortodoxi, din întreaga ţară, adunaţi în congres în zilele de 6, 7 şi 8 Februar a. c., conduşi de faptul real, că membrii bisericii sânt şi cetăţeni ai statului, că a contribuî la întărirea şi înflorirea bisericii ortodoxe, creatoarea şi susţinătoarea neamului nostru românesc, prin ridicarea moralului clerului ortodox de pretutindeni prin ascultarea, respectul şi cinstea cuvenită dată orânduirilor acestei biserici, însemnează a ne întări şi a ajuta la propăşirea neamului;

Ştiind că, în lupta de propăşire, un stat trebue să sprijinească şi să se folosească, de tot binele şi puterea ce-i poate da orce instituţie proprie şi firească, şi biserica ortodoxă fiind instituţia dela care neamul românesc a avut atâta sprijin şi-l poate avea şi în viitor spre *bine* şi *progres,* au luat în discuţiune şi au formulat propuneri cu privire la următoarele chestiuni ce privesc deopotrivă viitorul neamului şi al bisericii:

1. Cu privire la: *«Poziţiunea bisericii ortodoxe în statul român»* au formulat propunerea: «Aliniatul II din noul proiect de constituţie să fie redactat astfel: Religiunea ortodoxă a Răsăritului, este religiunea dominantă a statului român; adică să rămână vechea redacţie a art. 21 din Constituţia dela 1866».

Această propunere a fost luată pe temeiul următoarelor adevăruri istorice:

a) Ideia de «dominantă» nu implică în sine stăpânirea celorlalte confesiuni, nici impietarea libertăţii conştiinţei. (La noi niciodată nu s'a împiedicat vreun cult şi nici nu există urme de lupte confesionale-religioase).

b) Biserica ortodoxă este făuritoarea statului român (statul român apare ortodox, trăeşte ortodox şi trebue a-şi păstra caracterul religios ortodox).

c) Biserica ortodoxă a păstrat naţionalitatea, limba şi pământul românesc, prin literatură, artă şi îndemn la vitejie (şcoala era tinda bisericii, istoria se însăilează prin însemnările din mănăstiri şi biserici, artă neîntrecută încă se făcea în biserici, limba se menţine şi cultivă tot aci şi tot acolo în vreme de restrişte, Voevod, boier, popor şi ierarh, se roagă sprijinului dumnezeesc).

d) Ea este şi acum biserica celor ce domină în această ţară.

2. Cu privire la: «*Dreptul ei de a avea averi şi a le administra*» au formulat propunerea «Aliniatul 4 şi 5 din art. 23 din noul proect de constituţie» să fie redactat astfel: «In tot regatul României, biserica creştină ortodoxă, va avea o organizaţie unitară *autonomă*, cu participarea tuturor elementelor ei constitutive: clerici şi mireni», ear aliniatul 5 astfel: «O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizaţii unitare autonome precum şi modalitatea după care biserica îşi va regulamenta, conduce şi administra prin organele sale proprii şi sub controlul statului, chestiunile sale religioase, culturale, averile sale, cum şi bunurile sale fundaţionale şi epitropeşti».

Congresul mai cere, ca legea specială, de care vorbeşte acest aliniat să se facă neîntârziat. In această lege să se prevadă că:

«Organele administrative parohiale, episcopale, mitropolitane şi mănăstireşti, au libertatea complectă de acţiune, în administrarea averii, fiind supuse controlului organelor superioare».

Această propunere o motivează astfel:

a) Dela apariţia ei — biserica creştină a primit bunuri materiale, pe care le-a administrat liber, — în scopul actelor de umanitate şi filantropie. Se ştiu ajutoarele ce se dau în primele veacuri săracilor, din averea bisericii; iar mai apoi biserica creştină dă fiinţă acelor instituţiuni şi aşezăminte de caritate publică, ce sânt o podoabă a creştinismului şi cari, mai ales în ţara noastră, au o glorie şi un titlu de laudă pentru neam şi biserică (spitalele, aşezămintele de cultură, adăposturi pentru nevoiaşi etc).

b) Numai posedarea de averi a dat bisericii noastre ortodoxe posibilitatea a semăna nu numai pe pământul românesc, — dar şi aiurea în răsărit — atâtea lăcaşuri măreţe de închinăciune cu care, cu drept, ne putem mândri, dar care azi, din lipsa acestor averi cum şi a liberii întrebuinţări a averii ce au, sânt în ruină:

c) Averea şi libera administrare dau bisericii posibilitatea formării literaturii religioase-morale, de care se simte acum atâta nevoie, punându-se pe calea aceasta o stavilă propagandelor străine, atât de păgubitoare, nu numai bisericii, dar însuşi neamului.

d) Numai o liberă administrare a bunurilor ei, cu un control din partea organelor superioare, constitue un raport echitabil şi firesc între biserică şi stat, evitându-se şi prilejul de umilire şi cel de abuz.

3. Cu privire *la actul căsătoriei* a luat următoarea hotărâre:

«Art. 24 din noul proect de constituţie, fost 22, să aibă următoarea redacţie:

«Actele statului civil, sânt de atribuţia autorităţii civile.

«Binecuvântarea religioasă, care pentru căsătorie va fi obligatorie, trebue să preceadă totdeauna actelor stării civile, afară de cazurile ce se vor prevedea prin anumită lege».

Aceasta pentru următoarele motive:

a) Nu se poate afirma de nimeni — în mod temeinic — că actul căsătoriei rezidă numai în consideraţiuni de drept civil, din potrivă şi de ordin spiritual. In toate timpurile păgâne şi creştine căsătoria a fost privită sub amândouă părţile.

b) Obligativitatea benedicţiunii nu este un prejudiţiu pentru libertatea conştiinţei, din potrivă, o consfinţire sacră a acestei libertăţi a soţilor, înaintea perfectei libertăţi divine, căci nesiliţi de nimeni se însoţesc unul cu altul.

c) Consfinţirea căsătoriei, sub ambele forme — religios civil — oferă statului garanţia unei familii trainice şi indisolubile, căci ştiut este, că numai stările solide sufleteşti pot fi stavilă desfrâului, decadenţei, imoralităţii şi desfacerii căsătoriei.

Considerând căsătoria un simplu contract, şi durabilitatea familiei este pusă pe aceeaş linie de netemeinicie, ca şi orce alt contract, ceeace desigur nu convine nici statului, nici bisericii.

d) In însuşi statul nostru, în Basarabia şi Bucovina, ca şi în ţările ortodoxe, Grecia, Bulgaria şi Sârbia, căsătoria religioasă este obligatorie şi precede actului civil; iar musulmanilor din Dobrogea — respectându-se prescripţiunile religioase musulmane — s'a încuviinţat acelaş procedeu. Cu cât mai mult s'ar cuveni a se respecta şi religiunii creştine — bisericii ortodoxe dominantă în stat — prescripţiunea religioasă a benedicţiunii celor ce se însoţesc.

4. Cu privire *la repausul Duminecal*, congresul propune:

«Dată fiind importanţa educaţiunii religioase-morale a poporului, — Dumineca să fie zi de complectă odihnă. Vor fi închise toate magazinele, cârciumele, oboarele, bâlciurile (iarmaroacele), primăriile rurale etc.» Aceasta pentru următoarele temeiuri:

a) Doctrina creştină are ca zi de odihnă Dumineca.

b) Nerespectarea repausului duminecal, nedreptăţeşte clasa muncitoare, răpindu-i-se dreptul sfânt la o zi de repaus pentru reconfortare sufletească şi trupească. Răpeşte instituţiunilor educative un prilej de răspândire a culturii şi educaţiei în massa poporului.

c) Nerespectarea Duminecii face să se depărteze poporul de biserică, dând numeroase ocaziuni, ba chiar ajutând, la lăţirea viţiilor şi destrăbălării morale, care ruinează orce neam.

5. Cu privire *la învăţământul religios* propune:

«Să fie predat, în toate şcoalele statului, primar, secundar şi special, de către preoţi în cel puţin câte două ore pe săptămână şi în toate clasele.

«Manualele de învăţământ şi programele analitice să fie revăzute şi acomodate noilor principii pedagogice».

Aceasta pentru motivele următoare:

a) Educaţiunea religioasă morală a tineretului — nădejdea noastră de mâne — nu se poate realiza fără principiile religioase creştine şi în afară de biserică, singura depozitară a doctrinei creştine şi singura deprinsă a mănui, cu succes, acest material de creştere.

b) Prin învăţământul religios-moral numai se poate înlătura contagiunea imoralităţii şi desfrâului, ce activează în mod deosebit în tinerime.

c) Numai intensificarea acestui învăţământ şi alcătuirea manualelor şi programelor analitice, după principiile noi pedagogice, vor schimba acest învăţământ dintr'un bagaj de cunoştinţe, într'un isvor viu de viaţă virtuoasă publică şi privată.

6. Imbunătăţirea stării materiale a clerului, din care fug, de sărăcie, cele mai bune forţe.

*

Fiind acum tocmai timpul întrunirii sinoadelor noastre protopopeşti şi a adunărilor despărţămintelor Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna», credem că este oportun şi necesar să ne alăturăm mişcării pornite la Bucureşti, şi prin memorii similare, să cerem guvernului şi corpurilor legiuitoare ca să introducă în textul legii fundamentale a ţării precizările de mai sus.

Descoperirile din Egipt

Ziarele străine aduc ştiri nouă şi interesante despre surprinzătoarele descoperiri dela *Luxor*, satul egiptean din apropierea Tebei, pe partea stângă a Nilului, unde se urmează săpăturile întreprinse, cu cheltuiala lordului Carnarvon, de către arheologul englez Horward Carter, supraveghiat de savantul francez, Lacau, directorul antichităţilor din Egipt.

In cele două anticamere ale subteranei, unde se odihneşte, de mai bine de 3000 de ani, mumia faraonului Tutankhamon sau Tutankhamen, s'au descoperit obiecte de cea mai mare valoare artistică şi arheologică. Un tron de aur, paturi încrustate cu aur şi pietri preţioase, cutii cu vestmintele faraonului, care, vase frumoase, o colecţie de toiaguri, statui mari şi mici, statui de animale, de forme bizare, un mobilier din cele mai bogate, îngrămădit într'un spaţiu restrâns.

Ultima cameră, unde se presupunea că se află mumia lui Tutankhamen, s'a deschis în prezenţa reginei Belgiei, care a făcut înadins călătoria la Luxor.

Mumia s'a descoperit aşezată într'un catafalc mare, lucrat cu o neîntrecută artă. Alte obiecte de mare bogăţie, împodobesc de asemenea încăperea prea puţin spaţioasă.

Profesorul universitar, dl O. Tafrali, după care publicăm aceste amănunte, dă următoarele explicări despre «mormântul» descoperit:

Cele trei încăperi înguste ale «mormântului» lui Tutankhamon, nu sânt în realitate, decât o ascunzătoare. Mai multe ipoteze se pot face în această privinţă: Sau mumia, împreună cu mobilierul ei, a fost scoasă din mormântul ei adevărat, usurpat de faraonul Armais, urmaşul lui Tutankhamon, adversarul său neîmpăcat, şi adusă de prieteni în această criptă; sau aceştia, la moartea lui Tutankhamon, în aşteptarea săpării mormântului definitiv, i-au dat acest adăpost provizoriu. Acesta a fost siluit în antichitate, puţin după înmormântare, de hoţi, cari însă n'au putut fura mare lucru. Au fost probabil prinşi şi pedepsiţi cu străşnicie. Ascunzătoarea mortuară a fost în urmă aşa de bine disimulată privirilor, încât nu s'a mai ştiut absolut nimic despre ea. Două secole mai târziu s'a săpat în stâncă, deasupra ei, mormântul lui Ramses VI. Materialul, scos din acest hipogeu, a fost aruncat peste celalalt îngropându-l cu desăvârşire.

Ziarele vestesc, că deschiderea sarcofagului lui Tutankhamon nu se va face, decât la toamnă. Până atunci arheologii vor studia şi clasă obiectele descoperite.

Ştirile zilei

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul acestei instituţiuni teatrale a dat un comunicat, în care constată că averea societăţii, la sfârşitul anului 1922, constă din efecte şi numărar în sumă totală de 707,260 lei 75 bani. Pasive 182,030 lei datorie la institutul Albina, făcută cu prilejul optării la emisiunea de acţii. In lipsa mijloacelor băneşti, societatea n'a putut sprijini în ultimii ani mişcarea teatrală. Comitetul speră să o facă de aici încolo, pe temeiul unui plan la care se lucrează acum.

Concediu pe doi ani. Dl N. Iorga a deschis în 11 l. c. la Casa şcoalelor în Bucureşti un curs general de istorie tratând despre: Sistem de istorie a omenirii dela Alecsandru cel Mare încoace. In legătură cu acest curs dl prof. N. Iorga a cerut ministerului instrucţiunii acordarea unui concediu de doi ani. In acest timp dl Iorga va face *cursuri libere* asupra materiei ce ar fi predat la universitate. Studenţii, şi altă lume, pot să le urmeze. Dacă însă tineretul universitar ar reveni la alte păreri faţă de profesorul lor, dl N. Iorga promite să-şi reocupe îndată catedra.

Partid român în Iugoslavia. Fraţii noştri din Banatul rămas la sârbi au ţinut în 10 Febr. 1923 o mare adunare în *Alibunar* şi s'au constituit în *partid român*, cu un program politic bine alcătuit. Candidaţi de deputaţi pentru alegerile parlamentare, care se fac în 18 Martie, sânt mai mulţi fruntaşi ai neamului nostru din partea locului.

Eternizarea faptelor eroice din războiu. Dl maior *G. Caracaş*, premiat al Academiei Române, în dorinţa ca faptele eroice din războiu, precum şi episoadele interesante, din care s'ar putea cristaliza istoria vremurilor noastre, să fie redate generaţiilor viitoare, roagă pe toţi aceia cari au trăit clipe măreţe, au văzut sau au făptuit acte demne de redat posterităţii, cari cunosc scene şi dovezi de înalt devotament şi sacrificii pentru ţară, să i le comunice în scris, aşa cum s'au petrecut, neînlăturând numele persoanelor, localităţile şi datele, chiar şi fără a ţinea seamă de forma exterioară sau literară a descrierilor. Comunicările se vor face pe adresa: Maior G. Caracaş, Bucureşti, strada Isvor Nr. 9. Parte din scrieri vor fi publicate în reviste şi ziare, iar în urmă toate vor fi răspândite în volume periodice sub numirea: *Biblioteca «Din vrednicia neamului»*, «Episoade din războiul nostru, povestite de cei ce le-au trăit sau făptuit».

Numerus clausus. Senatul politehnicei din Viena a hotărât să introducă la această şcoală superioară aşa numitul numerus clausus. Măsura este îndreptată împotriva studenţilor străini şi a evreilor.

Cinci milioane de lei a dat dl *Simeon Gheorghiu*, proprietar în Galaţi, în scopul înfiinţării unui cămin pentru elevii săraci ai liceului «Alecsandri» din acel oraş. Fapta generoasă vorbeşte dela sine.

Pentru schimbarea calendarului. Patriarhatul ecumenic a convocat pentru după Paşti, la Constantinopol, un conciliu al tuturor bisericilor autocefale ortodoxe pentru discutarea chestiunii schimbării calendarului.

Arad—Oradea-Mare. La 1 Mai 1923 se deschide circulaţia pe linia ferată construită în cursul anilor 1921 şi 1922 între Chişinău şi Salonta-mare, menită să facă legătură directă între Oradea Mare, Arad şi Timişoara. Deschiderea acestei linii este de mare importanţă pentru aprovizionarea Ardealului.

Împotriva cârciumelor. Din Bănat se vesteşte, că o delegaţie de femei dintr'un sat românesc s'a prezentat unui ministru, care trecea prin partea aceea, şi l-a rugat să binevoiască a închide cârciumele satelor, căci băutura nenorocesţe familii întregi şi ameninţă cu degenerare neamul. — Ar fi negreşit timpul suprem d'a se lua măsuri.

Sinod diecezan greco catolic este convocat la Gherla pentru ziua de 12 April 1923. Între chestiunile, supuse desbaterilor sinodale, sânt: Autonomia bisericii greco-catolice, intensificarea apostolatului, situaţia şcoalelor, dotaţia clerului, regularea stolelor, situaţia văduvelor şi orfanilor, arondarea nouă a protopopiatelor, sprijinirea presei sănătoase ş. a. — ce se vor desbate întâi în conferenţele protopopeşti.

Societăţi iredentiste ungureşti. Cu ocazia procesului complotiştilor maghiari, pregătitori ai atentatului la viaţa Suveranilor români, au ieşit la iveală şi mijloacele de care se folosesc ungurii, prin societăţile lor, pentru a robi earăş ţinuturile scăpate de sub jugul milenar de prea jalnică amintire. Mijloacele acestor societăţi sânt: broşuri, ilustrate, carţi, articole plasate în presa oraşelor mari, filme, conferenţe, şi câte odată — maşina infernală. Societăţi iredentiste mai cunoscute sânt: Societatea ungurilor cari se deşteaptă: *E. M. E.*, sau eb ed ştii. Îşi are sediul în Budapesta, în strada Sörház-utca 3. S'a înfiinţat în 1919 pe vremea lui Kuhn Béla, şi e condusă de Hejjas Iván. A doua este Societatea pentru apărarea ţării: M. O. V. E., condusă de Gömbös Gyula, fost căpitan, cu sediul Budapesta în clădirea lojei francmasone. Scopul: răsturnarea hotărârilor păcii dela Trianon. Societatea Săcuilor «Áron Gábor», alcătuită din refugiaţi ardeleni şi alte elemente. Societatea studenţilor universitari, se ocupă de mişcările interne antipatriotice şi raportează ebrediştilor. Societatea «Crucea dublă de sânge» este filială din societatea M. O. V. E. Lucrează cu mijloace teroriste pentru a redobândi teritorul pierdut. Fasciştii unguri, «Sciţi», capul lor este Ştefan Frideric. fostul ministru. Societatea turanică, lucrează sub comandă ebredistă pentru a întreţinea prietenie cu turcii, bulgarii şi alte neamuri. Toate societăţile iredentiste ungureşti sânt sprijinite de autorităţile ţării lor.

Români ori uniţi? este titlul unei broşuri scrise de profesorul dela facultatea de teologie din Bucureşti, *Ioan Mihalcescu.* Broşura învedereză purtarea neromânească a vlădicilor români uniţi cu prilejul serbărilor încoronării dela Alba-Iulia a MM. LL. Regelui şi Reginei, în ziua de 15 Octomvrie 1922 Se arată, cu dovezi, cum atitudinea bisericii romano-catolice şi a afiliatei ei, a bisericii «unite» române, a fost singura notă discordantă în concertul de bucurie a neamului românesc. Preţul broşurii 2 lei.

Din Sălciua de jos, prot. Lupşa, ni se scrie că această comună a obţinut dreptul de a ţinea târg de săptămână, precum şi două bâlciuri pe lângă alte două avute până acum. Primul târg de săptămână se ţine *Luni* în 13/26 Martie 1923, ear bâlciurile se vor ţinea în: 4 April, 8 Mai, 10 August şi 20 Octomvrie. Se aşteaptă, ca în toamna anului curent să se deschidă în Sălciua de jos o şcoală de meserii.

Dela prefectura poliţiei oraşului Sibiu. Termenul pentru procurarea carnetelor de servitori se prelungeşte pentru ultima dată până la 1 Aprii 1923

Convocare. Biroul Asociaţiei învăţătorilor români, secţia jud. Sibiu, publică următoarele: Membrii comitetului Asociaţiei şi domnii preşedinţi ai cercurilor culturale se convoacă la şedinţa extraordinară a comitetului care se ţine Vineri, 23 Martie 1923 ora 11 a. m. în edificiul şcoalei primare de stat din Sibiu. str. Orezului Nr. 13. Ordinea de zi: Luarea de dispoziţiuni finale cu privire la excursiunea proiectată; Votarea statutelor corului judeţean; Luarea de dispoziţiuni cu privire la biblioteca judeţeană a învăţătorilor; Chestia cu «Banca învăţătorilor» din Cluj; Comunicări oficiale; Eventuale. Sibiu, 12 Martie 1923. Biroul Central: *Ioan Bratu* preşedinte; *Aurel Barbu* secretar.

Să ne facem datoria! Avem cu toţii datoria naţională să sprijinim loteria «Asociaţiunii» pentru scopuri culturale. Mai sânt trei trageri: la 31 Martie şi 31 Decemvrie 1923, şi una la 31 Decemvrie 1924, la fiecare tragere sânt câştiguri de câte 1 ½ milion Lei. Anume: câte 54418 câştiguri în preţ de 1.100000 (câştiguri de 5, 10, 25, 50 şi 100 mii) şi 400 câştiguri în cărţi şi tablouri de valoare în preţ de 400 mii. Să grăbim cu toţii, să cumpărăm bilete şi să ne cercăm norocul. O modalitate vrednică de urmat recomandăm băncilor noastre, cari ştim că lucrează tot de una pentru binele poporului şi stau în fruntea acelora, cari jertfesc prin luminarea şi ridicarea neamului. Le recomandăm ca, din venitele anului trecut sau din fondul cultural, să destineze o sumă corespunzătoare şi pentru cumpărarea de bilete dela loteria Asociaţiunii, iar cu prilejul acordării de împrumuturi, şi la prelungirea lor de peste 1000 Lei, să dea clienţilor în preţ de bani respective să încaseze dela ei, cel puţin preţul unui bilet de loterie. Cu bunăvoinţă toate se pot face. *Un prietin al culturii naţionale a neamului românesc.*

Anunţ. Plătirea pensiilor pentru invalizii, văduvele şi orfanii de războiu ai clasei trupeţilor, cari sânt în posesiunea condicei noui de pensie, urmează să se facă începând din 14 l. c. ora 8—12 a. m. şi 3—5 d. a. la cassa oraşului Sibiu.

Consiliul orăşenesc.

Înştiinţare. Tinerii cari sânt, ca susţinători, dispenzaţi de contingentele 1921, 1922 şi 1923, (cari sânt născuţi în 1899, 1900 şi 1901) au a se prezenta pentru viza şi înaintarea certificatelor de dispensă, zilnic în orele dela 9—12 a. m., la secţia militară a consiliului orăşenesc Sibiu (str. Mitropoliei Nr. 4, I, etaj. uşa Nr. 25).

Consiliul orăşenesc

Act de mulţămire. In urma apelului trimis de subscrisul către credincioşii noştri din Negrileşti, jud. Solnoc-Dobâca, prot. Dej, aflători în America (Terre Haute Ind.), pentru a întreprinde o colectă în favorul bisericii noastre, colectantul George Rus l. Ion a Tomii din comuna Negrileşti, ni-a trimis pe seama bisericii frumoasa sumă de 16.280 lei. Au donat următorii: George Rus l. Ion a Tomii din Negrileşti pentru el şi familia sa Susana, Constantin, Alexandru, Lucreţia, Domnica şi Ioan 25 dolari, pentru părinţii lui răposaţi Ioan Rus şi Maria 5 dolari, pentru socrii săi răposaţi Ioan Câmpan şi Ludovica 5 dolari, pentru răposatele Paraschiva şi Palagie 2 dolari, total 37 dolari; Nicolae Popovici, com. Semlac jud. Arad, 5 dolari, Achim Şerban din Cuciulata, Andrei Balteş din Ocna Sibiului câte 3 dolari; Nicolae Bârsan din Vale 2 dolari; Teodor Oltean din Bogata, Ioan Ciceu cu familia, Ioan Radu, Teodor Radu şi Stoian Tase din Ferehaz, Ilie Bărăbaş şi Maria, Petru Sărăcin şi Zenovia din Sibiel, Ioan Suciu şi Paraschiva, Dumitru Suciu, Nicolae Dragomir, George Sonca din Homorod, Isaia Fulica şi familia, Elisei Moldovan din Daia-săsească, Pavel Buzaş din Ferehaz, Nicolae Bal din Vale, Vasile Oprea şi Ioana, copii: Ioan, Vasile Maria, Ana, Nicolae Opriş din Sibiel, Ilie Parcirie şi Lina, Ioan Stoica şi Ana din Poplaca, fiecare câte 1 dolar; Miron şi Sofia, Petru Neagu din Sibiel, Dumitru Oprean, Ziosim Suciu şi familia, Ioan Capra şi familia din Ocna Sibiului, Ioan F. Urdea şi Vasile Foaltin din Sighişoara, George Cianto şi Maria, Pavel Oprea şi Ioana, fiecare câte 50 cenţi; Trifan Crăciun şi Mihail Hulpoi din Ferehaz, câte 25 cenţi. — Subscrisul îmi ţin de datorinţă ca, în numele poporului meu drept credincios, să le exprim şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Negrileşti, la 7 Martie 1923. Pr. *Nicolae Tăgeanu.*

Nr. 29/1923 (23) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Cinciş** cu filia Cerna din protopopiatul Hunedoarei se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele parohului ales vor fi cele statorite în coala B. a întregirii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a se prezenta în vre o sărbătoare la bisericile respectivelor comune şi a-şi aşterne cererile de concurs provăzute cu toate documentele necesare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat.

Oficiul prot. ortodox rom. în înţelegere cu comitetul parohial.

Hunedoara, 9 Februar 1923.

Andrei Ludu,
protopop.

Nr. 665/922 (24) 3—3

Concurs

Se publică concurs pentru întregirea parohiei **Zabala,** de clasa III din protopresbiteratul **Oituz** cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt toate venitele statorite în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subscrisului oficiu protopopesc al tractului Oituz, ear concurenţii cu prealabila încuviinţare a subscrisului se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare spre a cânta, predica, respective a celebra.

Intorsura-Buzău, la 21 Decemvria 1922.

Oficiul prot. ort. rom. în înţelegere cu comitetul parohial

G. Neagovici Negoescu
adm. ppesc.

Nr. 46/923 (28) 2—3

Concurs repetit

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III **Luncani,** în protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 15 Februar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Domnule,

Caută, Te rog, în podul casei, în fundul lăzii, prin cărţi sfinte de rugăciune, ori prin acte vechi din arhive advocaţiale, notariale, bisericeşti, de ale băncilor şi caselor comerciale etc. şi **vei găsi** plicuri şi scrisori cu **mărci poştale** româneşti cu cap de bou din anii 1858, 1859, 1862, 1865, austriace vechi, ungare din 1871 litografate, germane, americane etc. etc. **pe cari le cumpăr plătind preţuri bune.** — Mărcile vechi trebuesc lăsate pe scricori. — Cumpăr tot felul de mărci poştale româneşti comune din circulaţie, cu mia, cu chilogramul, mărci de războiu: „Regatul", »Dobriţin" etc. etc. — Dacă aveţi ceva, faceţi ofertă, anexând marcă pentru răspuns.

Comptoar Filatelic,
Arad, Str. Unirii Nr. 6/a (25) 1—1

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 7/20 Martie 1923 Nr. 21

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an **150 Lei.** — Șase luni **75 Lei.** — Trei luni **40 Lei.** — Pentru străinătate un an **250 Lei.**
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției **„Telegraful Român“, Strada Mitropoliei Nr. 45.** — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit **3 Lei** pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit.**
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului **„Telegraful Român“, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.**

Două popoare

— Englezii și rușii —

In sfânta Scriptură stau scrise următoarele fatale cuvinte: «*Nu vă amăgiți; Dumnezeu nu se batjocorește, căci orce samănă omul, aceea va secera*» (Gal. 6, 7).

Cuvintele acestea le vedem aevea împlinite în viața a două popoare. Englezii și rușii ne stau azi față în față, ca două minuni viu grăitoare. Unul e un popor relativ mic, altul mare de tot. Cel mic stăpânește partea cea mai mare de pământ, ear cel mare a ajuns azi cel mai păcătos popor din lume, care își mănâncă ceeace este mai drag omului: copiii. Și, vă aduceți aminte, cine era mai evlavios, mai închinăcios decât poporul rusesc! Biserici peste biserici argintate și aurite, cruci cu zecile de mii umpleau pământul țării, — dar vai, Hristos nu era în inima lor. Cum vă închipuiți că putea să se afle El în inima unui popor, care și-a uitat istoria, care s'a făcut călăul crunt al propriilor fii, care a suferit ca bisericile sale, unde mai înainte făceau mătănii dese, să fie total despoiate de cruci si evanghelii, cum poate poporul care se bucura de faima cucerniciei desăvârșite, să sufere sugrumarea a sute de preoți și a episcopilor săi!

Nu! Acest popor rusesc nici când n'a fost credincios în înțelesul adevărat al cuvântului. S'a crezut credincios! Aici zace nefericirea: să crezi și să te zici credincios, și totuș *să nu fii credincios.*

In mijlocul acestui popor, care obișnuia să facă cruci și mari mătănii, s'au născut cele mai multe, și ce e mai curios, cele mai idioate secte, care cu miasmele lor pline de otravă încearcă să molipsească și alte țări.

Și eată că Dumnezeu nu s'a lăsat batjocorit de acest popor; jertfele venite dela gură și nu dela inimă, n'au fost primite. Pentru el războiul, din care au înviat și au întinerit atâtea popoare, a însemnat moarte și putreziciune.

Poporul acesta, la aparență evlavios, nu ar fi pregetat nici odată să ne sfâșie în două și să ne împartă frățește cu dușmanii.

Poporul rusesc a voit să amăgească pe Dumnezeu, dar Dumnezeu l-a pedepsit. Nu vă mirați că acest popor astăzi se sbate ca omul rătăcit în largul mării, pentrucă: ce a sămănat, a și secerat. —

Și acum să ne transportăm cu sufletul din Rusia roșie în Anglia, relativ mai mică. Eată o țară unde sentimentul religios nu este fățărnicie, ci realitate. Puțină închinăciune și întoarcere de ochi, — dar cu atât mai sinceră și mai adâncă evlavie înlăuntru. Priviți acolo, un palat mare și strălucitor, ca din povești, împrejmuit de un parc bătrân, cu pomi și tufe minunate. Inlăuntru locuește cu familia sa un englez bogat. Are de toate, ce-i pofteste inima; are bani atâția, că un românaș de-al nostru nu i-ar putea măsura cu căciula lui nici într'o săptămână. Și să-l vedeți cu câtă smerenie merge la biserica lui; nu face mătănii ca rusul, — dar se roagă profund și liniștit... Uitați, acum se pune la masă. Toată familia înainte de a lua prima bucătură, se roagă lui Dumnezeu, ca cel din urmă sărac, care n'are alta decât sufletul în el...

In lucrurile religioase englezul nu cunoaște gluma și fățărnicia. Pentru el biserica este biserică, și credința este credință. Așa e întreg poporul: serios în lucrurile serioase. De aceea să nu vă mirați că poporul englez *seceră ce a sămănat.* Dumnezeu l-a făcut cel mai sdravăn și cel mai mare stăpânitor pe pământ, fiindcă nu l-a batjocorit niciodată. Viața familiară în Anglia e curată și frumoasă, deoarece casa engleză este ca o biserică. Vorbele Scripturii la ei nu se spun de aceea ca să între pe o ureche și să iasă pe ceealaltă; vorbele Scripturii se samănă adânc în suflet la ei, — și se urmează în situațiile vieții.

Scriptura explică starea mujicului din Rusia și starea gentlemenului din Anglia: Mujicul doarme cu capul pe scriptură dar nu intră nimic din ea în cap și în inimă; pe când bărbatul englez de mic din casa părintească a învățat să trateze pe toți semenii lui cum spune Scriptura. Câtă gingășie poate fi la poporul acesta osos și solid din Anglia, când auzi prin grădinile de copii pe micii englezi când merg la masă, strigând: «Fetițele, fetițele mai înainte», ear ei tropotesc ca niște adevărați cavaleri în urmă. —

După ce am colindat prin Rusia și Anglia, ca niște buni patrioți să revenim la noi acasă și să ne întrebăm cum stăm noi cu viața religioasă?

FOIȘOARA

Predică

la Dumineca V din Postul păresimilor

Celce vrea să fie între voi mai întâi, să fie tuturor slugă.
Marcu 10, 44.

Iubiți fii, — Toate ființele pământului au mers plecat, privind totdeauna în jos, nu sus spre ceruri. Singur omul se poartă cu capul ridicat. Singur privirile omului se îndreaptă spre înălțimi, arătând oarecum și prin înfățișarea din afară, că chemarea sa este a se apropia de Ființa, care este prototipul desăvârșirii.

Dorul de perfecționare e dor înăscut. Face parte din ființa sufletească a omului. Este o însușire, care — dacă ai răpi-o omului, l ai degrada cu totul. Omul nu ar mai fi om, ci numai «ființă necuvântătoare». Dorul de desăvârșire ne împintenă la cercetarea tainelor firii, la cunoașterea legilor de care se conduce universul, spre a le folosi apoi ca mijloc de înălțare pentru noi. Știința omenească nu este altceva, decât o trebuință firească, o însușire înăscută a omului, ca prin ea să se împlinească porunca: «Fiți desăvârșiți, precum și Tatăl vostru din ceruri desăvârșit este» (Mat. 5, 48).

Admirăm, cu adevărat, zelul bărbaților cari cutreeră aerul, se cufundă în mări și în pământ, își jertfesc viața, ca să ducă înainte prin știință omenimea la perfecțiune. Firea sau instinctul ne poruncește a bătuci căile spinoase ale învățăturilor, și nevrednici de numele ce-l purtăm ne-am arăta lenevindu-ne în căutarea adevărurilor veșnice prin aceea, că nu ne dăm silința a ne agerî spiritul și a-l înzestra cu lumini sufletești.

Timpul de față ne arată, cât de departe stăm noi românii de cultura mai înaltă și cât de mult sântem dați îndărăt de alte neamuri, care având școală bună și-au câștigat cu ajutorul ei și cultură întinsă.

Când zic știință, învățături, înțeleg truda de a ne îndeletnici cu căutarea adevărurilor ce nu se schimbă, a adevărurilor ce ne duc înainte pe calea binelui obștesc și a virtuții creștine. Din nenorocire se adevereste prea adese ori proverbul: Nu-i tot aur ce lucește. Adevărurile ce se propagă, deci, de unii, nu totdeauna duc la desăvârșirea creștină a omului. Mai ales nu duc atunci, când printre grâu se seamănă și neghină.

Dela fire omul urmărește în științe și învățături adevărul, și bărbații de știință nici nu se pot numî altă, decât apostoli ai desăvârșirii omenești prin adevăr. Dar — e dureros a mărturisi aceasta — a venit diavolul și a zis lui Adam și Evei: «Nu veți murî cu moarte, că știe Dumnezeu, că ori în ce zi veți mânca dintr'însul (lemnul cel oprit), se vor deschide ochi voștri și veți fi ca niște Dumnezei» (Facere 3, 5). Eată prin cuvintele aceste s'a introdus dorul de mărire deșeartă în mulțime.

Râvna de mărire atât de uriașe întinderi a luat, încât se fac iscodiri cu duiumul, numai să se dea prilej a se vorbî de luminile ce cu orce preț tind la nemurire.

Să nu se creadă că am deschis lupta contra învățaților și contra științei ca atare. Învățații adevărați sânt mucenici ai științei. Sufletul lor îi mână înainte la căutarea și cunoașterea adevărului fără a tinde la știrbirea cinstei altora. Glasul meu sună așa numiților înșelători ai mulțimii, cari pun la cale machinațiuni, ca să se ridice și prin ridicare să dispună apoi ei de soartea mulțimii. Glasul meu se îndreptează mai departe contra celor ce nu se îndestulesc cu soartea ce au, ci mereu caută prilej — minciuna pare a fi cea mai binevenită — de a-și schimba pozițiile, ca să ajungă la locurile ce nu li se cuvin. Căci, să nu uităm, patima măririi de mult a părăsit câmpul științelor: a intrat în birourile oficiilor, în birourile de intreprinderi, în ateliere,

Răspunsul e aşa, şi aşa: Dumineca şi în sărbători sântem şi noi o leacă de creştini, dar peste săptămână — ne vedem de treabă. — «Ei, cu scriptura nu merge», vei auzì pe cumintoşii noştri. La noi, dacă un fost nevoiaş a câştigat o sută mii de Lei, a uitat pe Dumnezeu şi se crede că a devenit cel puţin un Napoleon întâiul. Cutare nenorocit, rob al lui Dumnezeu, a fost plaga profesorilor până a umblat la şcoală; deodată se trezeşte că s'a schimbat în mare «înţelept» şi straşnic «bărbat de stat»...

Nu vă miraţi deci de urile, de certele, de neînţelegerile noastre, de presa noastră lăiaţă, — pentrucă şi noi ceeace sămănăm, aceea şi secerăm.

Două drumuri sânt în viaţa omului: unul sănătos şi cuminte care duce la felul d'a fi al englezului; celalalt drum este al mujicului rusesc, care... îl ştiţi.

Poftiţi, oameni buni, şi alegeţi.

Prot. Ştefan Cioroianu

Biserica şi constituţia

Cuvântări drepte şi înălţătoare *este numirea ce se dă în ziarul Viitorul vorbirilor rostite în senat, de înalţii prelaţi ai bisericii noastre, cu prilejul discuţiei generale a proiectului de constituţie. Publicăm, din aceste apreţieri, următoarele părţi:*

In şedinţa de Luni, la Senat, tribuna a fost ocupată de discursul Mitropolitului Ardealului, Bălan. Cuvântul acestui Inalt Prelat al bisericii române era aşteptat cu nerăbdare şi pentru că era vorba de Capul suprem al bisericii ardelene şi pentru că, în intelectualitatea ardeleană, această înaltă faţă bisericească ocupă locul de frunte care e bine cunoscut.

După discursul strălucit, străbătut de simţimânte atât de înalte şi de idei atât de drepte al Mitropolitului Primat, admirabilul discurs al Mitropolitului Ardealului a întărit efectul produs de inspiratele cuvinte ale Mitropolitului Miron Cristea...

Proectul de constituţie a fost examinat de Mitropolitul Ardealului la lumina a două mari principii: a celui ***democratic*** *şi a celui* ***naţional.***

Arătând că biserica ortodoxă, prin chiar esenţa sa profund democratică, fiind una care reprezintă marea tradiţie evanghelică şi ca una care dealungul veacurilor, trăind în strânsă legătură sufletească cu poporul, a fost pururea spijinitoarea şi încălzitoarea marei mulţimi, Mitropolitul Ardealului a salutat cu bucurie marile reforme democratice îndeplinite în timpul din urmă, reforma agrară şi votul obştesc. I. P. S. Sa a făcut urare călduroasă pentru realizarea celorlalte reforme democratice menite să ridice nivelul material şi moral al poporului şi să contribue la definitiva consolidare a statului.

Intreg senatul a primit cu ovaţiuni declaraţiunile Inaltului Prelat, a cărui cuvântare a fost în această privinţă un înalt omagiu adus democraţiei sănătoase...

Tot atât de mult a fost mişcat Maturul Corp şi de declaraţiunile pin care Mitropolitul Ardealului a relevat principiul naţional pe baza căruia e clădit pactul fundamental pe care statul român înţelege să şi-l dea.

In admirabile cuvinte, el a arătat spiritul de toleranţă şi de dreptate al poporului român, a subliniat hotărârea isvorâtă şi din întregul său trecut şi dintr'o înaltă raţiune de stat a acestui popor, de a vedea în cetăţenii de alte naţionalităţi de cât a noastră, fraţi de ai noştri cari, alături de noi, să lucreze cu lealitate şi cu spor întru înălţarea statului la a cărui existenţă sântem deopotrivă interesaţi.

Tot atât de strălucit, Mitropolitul Ardealului a făcut în câteva cuvinte istoricul desvoltării statului român sub impulsiunea triumfătoare a principiului naţional. In acest principiu mântuitor dânsul vede, împreună cu toţi bunii români, stânca pe care trebue să se clădească edificiul ce vom încredinta generaţiunilor viitoare.

«Democraţie şi naţionalism, — a spus I. P. S. Sa, — eată ceea ce văd la baza proectului de constituţie şi eată pentru ce, biserica, în numele căruia vorbesc, va binecuvânta munca Dv. dusă spre bun sfârşit».

Am ţinut să relevăm aceste declaraţiuni ale Inaltului Prelat nu pentru că în ele am vedea manifestarea unui om de partid.

De ar fi astfel ele nici nu ar avea marea însemnătate pe care o au.

Mitropolitul primat şi Mitropolitul Ardealului, prin toată activitatea lor, ***au stat şi stau deasupra partidelor,*** *aşa cum se cuvine unor înalţi reprezentanţi ai bisericii...*

Din parlament

Deşi I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* dorea să ia cuvântul în senat numai către finea discuţiei generale, a luat cuvântul îndată după terminarea vorbirii din partea mitropolitul gr.-cat. Dr. Vasile Suciu, care a zis că ar fi mai mare folos pentru neamul românesc, *dacă ar fi luat religia «catolică»*. Vorbirea întreagă a I. P. S. Sale precum şi a celorlalţi ierarhi ai bisericii noastre le vom publica îndată ce ne va sosi Monitorul Oficial. Astăzi le publicăm în extras.

La discuţia generală a proiectului de constituţie în senat, reprezentanţii minorităţilor, senatorii *Schullerus* şi *Möhler*, au cerut să se asigure drepturi speciale în favoarea saşilor şi şvabilor.

In şedinţa din 13 l. c. P. S. Sa episcopul *Nicolae* al Clujului, după ce arată că trebue să se păstreze neştirbite drepturile bisericii ortodoxe, se ocupă de situaţia saşilor şi şvabilor: drepturile lor nu sânt scurtate, zice vorbitorul, ci dimpotrivă sânt şi mai întărite sub actuala constituţie. Sub dominaţia maghiară, şvabii nu aveau absolut nici o instituţie culturală a lor; astăzi însă — ca şi saşii — au bisericile, şcoalele, cercurile culturale ş. a. conduse şi administrate de ei înşişi, şi pot să progreseze cu mult mai bine, decât pre vremurile înainte de războiu; — plângerile ce se aud din unele părţi, nu sânt îndreptăţite. Sânt însă fruntaşi de ai saşilor, cari insultă ţara şi neamul românesc (în revista deputatului Rudolf Brandsch). Saşii, continuă oratorul, sânt cei mai bine situaţi din toate popoarele de pe teritorul românesc. Biserica lor este mai bine înzestrată decât alte biserici. Saşii au o mulţime de şcoale secundare şi licee. Nici una din aceste şcoale nu s'a sistat. Mai mult chiar, saşii au unele licee unde sânt mai mulţi profesori decât elevi. Ei însă le ţin aceste licee, pentrucă sânt alimentate din fondurile statului. Episcopul trece apoi la poporul maghiar din Ardeal, care ne duşmăneşte şi batjocoreşte în fiecare zi. In presa maghiară se spune că românii de când stăpânesc Ardealul, n'au făcut nimic bun, ci numai rău peste tot. In bisericile lor ungurii propoveduesc «cuvântul lui Dumnezeu», aşa cum înţeleg ei şi cum este în interesul naţionalităţii lor. Şcoalele lor sânt bine înzestrate. In fabricile lor lucrează în cea mai mare parte

---

şcoale, societăţi ş. a. Ca o buruiană se lăţeşte patima măririi şi în straturile de jos ale poporului, acolo unde ar trebuì să domnească numai omenia, sinceritatea, cinstea, adecă stările pline de virtuţi creştine. Cu ce nume vom numì, sub acest raport, dorul lăţit în timpul mai nou în toate părţile de a se cocoţà toată lumea?

Am atins aceste, numai ca să cunoaşteţi, cât de neted ar fi mersul nostru înainte, dacă printre râvnele de propăşire nu s'ar amesteca interesele şi ambiţiile personale.

Societatea de azi, dacă e să o arăt cum e, apoi spun cum este: Este ca şi doi drumeţi, cari înaintează spre aceeaşi ţintă. Căile ce-i duc înainte le sânt date. Şi drumul pe care merg înainte e destul de neted şi încăpător. Fiecare ar putea să privească înainte la ţintă şi liniştit să păşească mai departe. Bine le-ar sta percurgând paşnici drumul. Amândoi s'ar bucura de cinstea ce o merită osteneala şi priceperea cu care urcă înălţimile drumului. Drumeţii însă nu aşa fac. Se iau la trântă: Ba că eu ştiu face drumul şi tu eşti un nătărău, ba că dreptul e al meu de a umbla pe aici şi tu trebue să rămâi îndărăt etc. Până ce e ceartă şi trântă, bine înţeles, nici unul nu dă înainte, şi ţinta nu se ajunge, sau se ajunge numai cu mari ocoliri şi mari întârzieri.

Lupta aceasta nebună, înţelegem, e nenorocire. Mai mult. Aduce mare primejdie. Ne sbatem ca peştele pe uscat, şi la nimic nu ajungem.

Indreptarea grabnică se impune. Leacul cum să fie îndreptarea, ni-l serveşte sf. biserică chiar astăzi.

Isus cuvânta apostolilor de cele ce vor veni. Că va fi dat pe mâna contrarilor, că va fi batjocorit, bătut, scuipat omorât chiar, dar a treia zi va învia. Atunci vin feciorii lui Zevedei, Iacob şi Ioan, şi în loc de a se întrista şi a compătimi pe Invăţător de relele ce vor să-l ajungă, cer locuri de cinste pe seama lor: să şeadă unul de-a dreapta şi altul de-a stânga când va fi ajuns Isus la mărirea Sa. Cererea acestor doi, e nesocotită. S'au şi născut nedumeriri pe urma ei între apostoli. A început a le părea greu celor zece de Iacob şi Ioan, spune evangelia. Isus a păşit însă la mijloc. Pe cei doi i-a înfruntat pentru îndrăzneală. Şi a rostit apoi în faţa tuturor datorinţa de care are să se ţină fiecare: Ştiţi că celor ce li se pare că împărăţesc neamurile le stăpânesc pe ele şi mai marii lor le domnesc; între voi nu va fi aşa, ci care va vrea să fie mai mare între voi, să fie vouă slugă, şi cel ce vrea să fie între voi mai întâi, să fie tuturor slugă (Marcu, 10, 34—44.

Aceste cuvinte au stâmpărat pofta de mărire numai decât.

Creştinismul s'a putut lăţi grabnic prin toată lumea, graţie învăţăturii acesteia a lui Hristos, care pe fiecare apostol l-a făcut simplu ostaş, gregar cum zicem noi, putând astfel veni apostolii în atingere, cum şi Hristos a venit, cu toate clasele sociale. «Bucuraţi-vă cu cei ce se bucură şi plângeţi cu cei ce plâng, una între voi gândind, nu cele înalte, ci de cele smerite lipindu-vă», zice apostolul (Romani 12, 15—16).

Pentru apostoli a fost bună învăţătura. Oare nu e bună ea şi pentru creştinii ceilalţi? Indoială nu încape, e foarte bună regulă de viaţă pentru toţi. Căci cine nu ştie, că de ori ce suflet omenesc ne putem apropia, coborându-ne noi la el, nu aşteptând să se ridice el la noi. Prin apropiere, nu că am perde ceva din cinstea ce ni se cuvine, ci din contră, prin apropiere de sufletul altora ne creşte cinstea înaintea lor. Aceasta este adevărata mărire ce trebue să o căutăm.

Regula ce o dă Isus apostolilor, şi nouă ni-o dă în alte cuvinte ale sale: «Când te vei chema de cineva la nuntă, nu şedea în locul dintâi, ca nu cumva să fie chemat de el altul mai cinstit de cât tine, şi viind cel ce şi pe tine şi pe acela l-a chemat, să zică: Dă locul altuia! Atunci vei începe cu ruşiue a ţinea locul cel de pe urmă. Ci când te vor chema, mergi şi şezi la locul cel de jos, că viind cel ce te-a chemat să-ţi zică ţie: Prietine mută te mai sus! Atunci îţi va fi cinste înaintea celor ce vor şedea cu tine Că tot cel ce se înalţă smerise-va, şi cel ce se smereşte înălţa-se-va». (Luca 14, 8—11).

Nu pot recomanda d'ajuns fiecărui creştin virtuţile creştine: blândeţe, modestie, smerenie în purtări, cultură înaltă în suflet, împreunată cu bunăvoinţă şi dragostea faţă de aproapele şi cu mare îndemn de a fi folositor aproapelui totdeauna, dar mai cu seamă când se află în dureri, în primejdii cu viaţa.

numai unguri. Toţi aceştia au fost lăsaţi la locurile lor: nimeni nu s'a atins de dânşii. Viaţa lor socială şi culturală ca şi viaţa lor economică şi averea lor sânt perfect garantate de statul român. Aceşti oameni trufaşi, cari se cred singuri stăpânitori şi capabili, merg pe calea cea rea. In constituţie se garantează minorităţilor cele mai mari drepturi pe care le poate acorda un stat. Vorbind de elementul evreesc din Ardeal spune că el este maghiarizat şi face cauză comună cu maghiarii în contra ţării noastre. Tot negoţul, toată industria este în mâna lor, şi cu toate acestea tot ei se plâng. In şcoalele lor se învaţă ungureşte.

Oratorul termină spunând că trebue să luăm toate măsurile pentru întărirea ţării.

In şedinţa din 14 l. c. a luat cuvântul P. S. Sa episcopul *Vartolomeu* al Râmnicului, zicând că orce constituţie are să ţie seamă de aspiraţiile poporului.

Spune apoi, că puterea latentă a lucrat pentru neamul românesc în tot cursul istoriei. Graţie acestei puteri latente poporul are patru însuşiri: iubirea de patrie, resemnarea creştinească, înţelepciunea şi iubirea de oameni, cari s'au afirmat în mod admirabil în războiul nostru de întregire.

Puterea latentă însă ni-a dat şi două defecte: lipsa de muncă şi lipsa de solidaritate. Dar aceste defecte sânt trecătoare, căci altfel n'am fi învins aşa de vitejeşte.

Dumnezeu ni-a făcut parte de victorii şi peste duşmanul de ieri.

Nici o siluire, nici un gest de brutalitate din partea noastră, nici unul din gesturile care am avut să le înregistrăm pentru noi în timpul ocupaţiunii duşmane. Arma soldatului român şi în timpul acesta când el fusese pălmuit în ţara lui, a rămas tot arma crucii ca înainte, căci nu cunosc popor care să se poată lăuda, că istoria lui este fără pată. Noi întotdeauna am luptat pentru dreptatea nu numai a noastră, dar şi pentru dreptatea altuia. Acesta este poporul nostru, acestea sânt puterile lui latente, virtuţile legate de firea noastră, care nu apar la orce pas, dar care apar atunci când viaţa neamului este în primejdie. Dar avem noi oare şi defecte faţă de această mare putere latentă? Unul din principalele defecte ale noastre este lipsa de râvnă de muncă. Al doilea defect este lipsa de solidaritate ca indivizi.

Lipsa râvnei de muncă se manifestă prin faptul că cu tot numărul nostru şi cu toate bogăţiile noastre, producţiunea totdeauna a fost în deficit faţă cu producţiunea celorlalte state.

Acesta însă nu este un defect natural al neamului nostru, este un defect determinat de istoria noastră, pentru că strămoşii noştri în timp de veacuri n'au putut să se bucure de agoniseala lor, pentru că tot ce agoniseau era luat pe nedrept de alţii şi astfel din generaţie în generaţie această lipsă de râvnă de muncă a apărut ca un defect al puterii interne.

Prin urmare, nimic de desperat la un popor atât de sănătos ca al nosrtru; rămâne numai să stim cum să ne adresăm către acest popor, pentru ca să putem combate defectele lui.

Oratorul trece apoi la diferite texte din constituţie şi arată că nu se dau garanţii de ajuns în privinţa administraţiei şi justiţiei. Proiectul nu prevede o justiţie repede şi ieftină. Cere să se dea învăţământului un regim de mai mare libertate. Ear libertatea muncii să nu însemneze lipsă de muncă, ci dimpotrivă muncă spornică.

In şedinţa din 15 l. c. protopopul Lugojului *Dr. Gh. Popovici* găseşte că plângerile minorităţilor nu sânt întemeiate, căci se bucură de cele mai mari libertăţi. Desvoltarea lor culturală, şcolară, politică şi economică nu este întru nimic împedecată. Pentru biserica ortodoxă nu cere privilegii, ci menţinerea rolului său istoric. Cel mai puternic stâlp al statului nostru este această biserică. Constată cu mâhnire, că proiectul de constituţie restrânge numărul reprezentanţilor bisericii ortodoxe în senat şi cere să se revină asupra acestei dispoziţii. Vorbind despre chestiunea subsolului, îşi exprimă părerea să fie lăsat proprietarilor. In Banat zăcămintele miniere aparţin în maioritate românilor. La discuţia pe articole va lua cuvântul şi în chestiunea aceasta.

P. S. Sa Episcopul *Roman* dela Oradea-Mare, aduce cuvânt de împăciuire, zicând că nu este bine să ne pierdem vremea în certuri între fraţi. Energiile risipite în luptele pătimaşe, s'ar putea mai cu folos întrebuinţa pentru ţară, care acum mai ales are nevoe de conştiinţa fiilor săi. Despre constituţie spune că este fundamentul unificării naţionale. In disputa dintre cele două biserici, ortodoxă şi unită, nu trebue să vedem o izbucnire de ură, ci amărăciunea că o soartă vitregă ne-a despărţit de peste 200 de ani; de ce, tocmai acum, când s'a făcut unirea ţării, să fim despărţiţi?

In şedinţa senatului din 16 l. c. s'a închis discuţia generală, ear în şedinţele următoare s'a procedat la discuţia pe articole a proectului de constituţie.

Nr. 369

Circulară

către toţi deputaţii din cler şi mireni ai sinodului protopopesc electoral din tractul Sibiului

Denumit de comisar consistorial pentru îndeplinirea alegerii de protopop în tractul Sibiului prin ordinul consistorial din 6 Februar 1923, Nr. 369 Plen., prin aceasta convoc sinodul protopopesc-electoral pe ziua de Vineri, în săptămâna cea luminată, adecă pe 31 Martie 1923 st. v., la ora 10 a. m. în biserica catedrală din Sibiu.

Alegerii va premerge sfânta liturgie cu chemarea duhului sfânt, la care sânt învitaţi toţi membrii sinodului.

Totodată convoc pe ziua de Joi, în săptămâna cea luminată, 30 Martie 1923, st. v., la 4 ore d. m., comitetul protopopesc pentru a statori lista candidaţilor.

Sibiu, 1 Martie 1923.

Matei Voileanu
prot., comisar consist.

Odată şi acum...

Discuţiunea urmată la senat, în ceea ce priveşte credinţa strămoşească a marilor masse de români, a produs pretutindeni în ţară o puternică impresiune.

Aceasta reiese şi din comentariile, ce se fac vorbirilor ţinute acum în parlament cu raport la chestiunea religioasă.

«In opoziţia celor două teme desvoltate la senat, una în numele bisericii unite, cealaltă în numele bisericii ortodoxe, — declară Universul, — ar fi exagerat să vedem un diferend pe chestia naţională.

«Din deosebirile dintre cele două biserici, şi din unele fricţiuni imputabile celor ce le provoacă, nu se poate deduce *în mod principial* existenţa unui pericol naţional. Când însă ne raportăm numai la *actualitate,* atunci trebue să constatăm cu regret că dacă fondul nu inspiră nelinişte, procedura poate să îngrijoreze. Cu alte cuvinte, exerciţiul de astăzi al bisericii unite, judecat după atitudinea unora din şefii ei, adoptată printr'o flagrantă derogare dela tradiţie, *ia un caracter inadmisibil.* Şi aceasta, mitropolitul Bălan a scos-o în relief nu numai cu ajutorul unei judecăţi din cele mai luminoase, dar cu accente adânc pătrunzătoare. Activitatea extrabisericească a unora dintre uniţi, extrabisericească deşi *dusă în numele bisericii,* ar putea să producă perturbări, dacă nu ar fi înfrânată. La încoronare a fost preludiul; desbaterile în jurul proiectului constituţiei constituesc un pas hotărât; cine ştie ce se pregăteşte pentru viitor cu această concepţie! E destul să ne gândim la ideea ce conduce întreaga atitudine *de azi* a şefilor uniţilor, — admiterea unei biserici naţionale unitare... fără să se spună că aceasta ar urma să fie cea ortodoxă, — pentru ca să desprindem dorinţele în materie sentimentală, şi intenţiile în materie de acţiune. Evident că în aceste condiţii ei nu se mai găsesc în cadrul exclusiv al religiei, ci alunecă în cel *politic.*

«Din nefericire *imixtiunea* nu se produce ca să dovedească o sforţare lăudabilă de a spori tezaurul de apărare al fiinţei noastre de stat, aşa cum istoria ne arată că biserica unită a făcut adese în *trecutul* românismului ţinut în sclavie, ci, dimpotrivă, ca să ne reducă forţa de rezistenţă, garantată mai presus de toate în unitatea în vederi şi în acţiune. Aşa dar, judecând lucrurile sub raportul intereselor statului, căci ele primează totul, dacă nu se poate deduce o vină principială şi continuă a bisericii unite, se constată însă o *greşală de speţă şi actuală* a interpreţilor ei de azi. Şi, deşi în al doilea caz neliniştea este mai mică, fiindcă greşelile rămân la suprafaţă, trec odată cu oamenii şi pot fi îndreptate chiar prin revenirea acestora la realitate, pe când sistemele sânt funeste prin durabilitatea şi adâncimea lor, totuşi sântem şi în drept şi datori să atragem atenţia celor cari abuzează, că toate au margine, până şi răbdarea proverbială a românului».

Virtuţile aceste Dumnezeu le scrie în cartea vieţii tale, şi nu se uită. Nu le uită nici publicul mare. Publicul răsplăteşte cu onoruri şi cu diregătorii înalte pe cei ce-şi leagă soartea lor de soartea bisericii, ţării şi neamului din care fac parte.

Aud par'că imputări ca aceste: «Te înşeli, părinte predicator! Umilinţa cu numele ei adevărat se cheamă laşitate. Onorurile, cari zici că vin dela public, rămân şi ele, căci publicul uită curând binefacerile. Calea cea dreaptă şi ducătoare la scop e: Mergi înainte, arată-te publicului şi cere-i să te pună la locul ce ţi se cuvine!»

Nu deschid nici o răsboire contra celor ce cugetă, că e mai bună obrăznicia, să o numesc aşa, decât vredniciile personale. Le spun totuş, că se află în mare rătăcire. Laşitate se cheamă purtarea celor ce umblă cu minciuna, şi lăţesc minciuna, dar prinşi cu ocaua mică, nu mai au curaj a sta în faţă şi a se apăra. Creştinul adevărat nu propagă minciuni şi nici seamă nu are de cei ce-l hulesc.

Neîntemeiată este şi imputarea a doua, că publicul nu resplăteşte pe cei ce se jertfesc pentru el. Se poate să întârzie răsplata publicului, dar de rămas nu rămâne. Vedem bine, că la toate ocaziile de manifestare publică, publicul cel mare încrederea şi-o pune în persoanele, care şi ele trăesc şi se ostenesc pentru public. Se poartă doar cu răceală publicul către binefăcătorii săi, către persoanele de valoare? Nici când şi sub nici o formă! Persoanele de valoare sânt căutate tocmai pentrucă publicul le preţueşte. Să admitem însă, că persoanele de valoare nu se pot ridica. S'a adus prin aceasta ceva ştirbire numelui lor? Nici o pată nu s'a adaus. Lumea se pleacă înaintea lor.

Să notăm bine şi să nu uităm, că mama noastră Roma, a fost puternică atunci când dela coarnele plugului îşi chema consulii şi generalii oştirilor, ca să o apere, şi a decăzut, mult a decăzut, ba s'a stins împărăţia falnică a Romanilor, când pe tron se aflau împăraţii desfrânaţi şi senatul roman era alcătuit din pleavă oamenilor...

Vom urma deci, iubiţilor, calea moralităţii şi îndemnul lui Isus: «Cel ce vrea să fie între voi mai întâi, să fie tuturor slugă!» şi ne vom înfrâna toate ambiţiile, ca să arătăm că ştim să ne înfrânăm...

Ear Dumnezeul popoarelor să-şi îndrepte privirile asupra neamului român, să-i întărească biserica, ca prin ajutorul luminii ce ni-o împrumută creştinătatea, să se curme dintre noi certele, neînţelegerile, frământările, care îşi au izvorul în ambiţiunile păcătoase! Amin.

Prot. *Vasile Gan*

Calendar folositor şi interesant, care nu trebue să lipsească din nici o casă românească, este *Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923,* apărut la *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.* Un frumos volum, cu bogată materie şi numeroase ilustraţii. Se mai găsesc câteva exemplare.

Din America

— Producţiuuea teatrală a Şcoalei «Regina Maria» din Indiana Harbor Ind. N. America —

Din Indiana Harbor primim astăzi următoarea corespondenţă cu data de 15 Februar 1923:

Elevii şcoalei române «Regina Maria» din Indiana Harbor Ind., sub conducerea Păr. S. Mihalţeanu, au dat în 28 Ianuar 1923 o producţiune teatrală în favorul bisericii ortodoxe române Sft. George Nou, din localitate, a cărei reuşită a întrecut aşteptările atât morale, cât şi materiale.

S'a adunat atâta potop de român, încât foarte mulţi ascultau de pe treptele Halei, fără să poată vedea ceva. Erau mulţumiţi, să audă cum glasul copiilor noştri a început să înţeleagă rostul abecedarului român.

Bucurie nespusă se putea citi pe faţa fiecărui oaspe, când elevii şcoalei dela cei de o şchioapă până la cei de 15—16 ani cântau doine, hore, duete, coruri, cu acompaniament de pian, recitau poezii, dialoguri, piese teatrale, cântece la pian englezeşti şi româneşti, şi jocuri naţionale.

După producţiunea teatrală s'a încins o rară veselie, împestriţată cu tombolă, licitarea unui purcel şi a unui miel, vinderea perinilor de mătasă, covoare indiene, serpentine ş. a. care ne făceau să ne gândim, că sântem departe, departe.. în vechea patrie...

Dela incasările producţiunii, s'a vărsat în fondul bisericii un venit net de 315 dolari.

Biserica şi şcoala română, sub conducerea Păr. S. Mihălţeanu, sânt mândria coloniei româneşti din oraşul nostru. *Raportor*

Ştirile zilei

Ştire personală. Inalt P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, s'a reîntors în 17 l. c., dela Bucureşti la reşedinţa sa.

Predică în catedrală. Dumineca trecută a predicat în biserica noastră catedrală părintele Traian Petrişor, paroh în Guşteriţă.

Alegerea de episcopi, ce urmă să se facă în 16 l. c., s'a amânat pentru o dată care se va statorî ulterior.

Mari inundări se vestesc din numeroase părţi ale ţării. Ploile torenţiale şi topirea zăpezii au făcut să crească apele, ale căror revărsări au produs dezastre în multe locuri. In Bănat stau sub apă de un metru câteva comune şi sămănăturile lor. E mare jale în satele năpăstuite de furia vârtejului de apă.

Ştire ziaristică. Din Panciova Bănatului primim numărul întâi al ziarului *Graiul Românesc*, organ al partidului român din Iugoslavia, menit să răsune în casa fiecărui ţăran român din cuprinsul iugoslav. Abonamentul pe un an 50 dinari. Ziarul apare săptămânal sub îngrijirea unui comitet. Dorim noului confrate viaţă lungă şi izbândă deplină.

Cum speculează ungurii din Budapesta? Ziarele din capitala ungurească povestesc scenele din parlamentul român desfăşurate la discuţia proiectului de constituţie; — fireşte, gazetarii unguri, ca de obicei, descriu scene *care nu s'au întâmplat*, b. o. că în camera română a fost o bătaie între deputaţi cu 32 de răniţi şi 8 morţi. Ştirea va fi dată mai departe, spre occident, pentru a susţinea propaganda împotriva ţării noastre...

Numerus clausus. Profesorii cehoslovaci dela facultatea juridică din Cracovia au hotărât să sprijinească propunerea partidelor parlamentare de a se introduce numerus clausus pentru elevii evrei dela universitatea din Cracovia.

Efect sguduitor. La înmormântarea victimelor unui asasinat, într'un oraş de peste munţi, autorii crimei au fost siliţi să urmeze cortegiul, după ce li se atârnase de gât toporul plin de sânge şi punga cu banii furaţi. Impresiunea a fost dintre sele mai adânci atât asupra asistenţei cât şi asupra vinovaţilor. Dacă s'ar aplica şi *speculanţilor* pedepse asămănătoare, expunându-i să i vadă toată lumea, starea generală a ţărilor s'ar îmbunătăţi în scurtă vreme.

Anunţ. Consiliul oraşului Sibiu anunţă: Chiria pentru apă se urcă cu data dela 1 April 1923 dela 1 leu la 1 50 lei pe m 3. Taxa de împrumut pentru hidrometri cu aceeaş zi se socoteşte dublă (pentru 13 mm. apa cu lei 50, pentru 20 mm, cu lei 60, pentru 25 mm. cu lei 70, pentru 50 mm. cu lei 100, şi pentru 70 până la 80 mm. cu lei 180 pe an). Cheltuelile în plus ce rezultă din această urcare a chiriei de apă şi a taxei de împrumut pentru hidrometri, cad în sarcina chiriaşilor, deci proprietarii au dreptul să împartă cheltuelile în plus în raport cu chiriile da apă plătite până acum.

Consiliul orăşenesc

Asociaţia clerului «Andrei Şaguna». Adunări ale despărţămintelor *în secţia Sibiu au fost convocate până acum la Sfântul Gheorghe pe 13/26 şi 14/27 Martie, la Cohalm şi Geoagiu pe 16/29 şi 17/30 Martie a. c. Inafară de chestiunile de ordin administrativ, dări de seamă asupra activităţii preoţimii, a cercurilor religioase şi a despărţământului în cursul anului 1922 se prevăd* misiuni interne *pentru preoţi, cu meditaţii, predici şi cuvântări, tratând despre mărturisire şi cuminecare. Despărţământul Sf. Georghe mai are în program problema: «Preotul şi caritatea publică», propaganda religioasă şi culturală şi mijloacele cele mai ducătoare la scop; desp. Cohalm are şi două dări de seamă asupra cărţilor: Alfavita sufletească, pareneze de Dimitrie de Rostov şi Paralelă între: «In slujbă adevărată» de Potapenco şi «Un păstor model» de Petrow. — Preoţii despărţămintelor învecinate, cărora le îngădue împrejurările, fac bine luând parte la întrunirile colegilor, ca să-şi împărtăşească experienţele împrumutat.*

Dare de seamă şi mulţămire. Convenirea socială aranjată de «Reuniunea femeilor ort. rom. din Sibiu sub. Iosefin pentru înfrumseţarea sf. biserici», la 15 Februar 1923, a fost cercetată de public numeros şi ales. După masa comună, la care s'au rostit frumoase vorbiri, a urmat dans şi veselie. — Cu acest prilej s'a incasat suma de 4695 lei, din care scăzute spesele de 1995 lei a rămas venit curat 2700 lei. Au binevoit a răscumpăra biletul: I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan, 50 lei, Iosif Serafim, protopresbiter militar, 100 lei, dna Elvira general Botez, dnii Aurel Constantinescu, Aurel Popescu comersant, Ioan D. Petri, dir. la Apollo, câte 50 lei, Nicolae Simtion, econom. I. Vestemian, dnele Elena Maftei, Maria Moga, şi Ana Vulcan, câte 20 lei. Peste tacsa de intrare au binevoit a solvi domnii Anastasiu Boiu, prefectul jud. Sibiu 500 lei, David Mohan, 400 lei, Petru Mohan, 60 lei, Ioan B. Boiu, paroh, George Baciu, Dumitru Popa, com. câte 50 lei, Ilie Măcelar, proprietar 30 lei, Dr Ioan Bunea, dir. lic. «George Lazar» Timotei Popovici, profesor câte 20 lei, Ioan Maftei, subşef la siguranţă 15 lei, E. Popescu, Iosif Marcu şi Petru Feldiorean câte 10 lei. In numele comitetului aducem tuturor cea mai sinceră mulţămire. *Victoria Boiu*, preşedentă, *Ana Imbăruş*, casieră.

Curs universitar. Dşoara Dr. Jindra Flajshansova, însufleţita cehoslovacă filo-română, lectoră de limbă şi literatură la facultatea de filosofie a universităţii din Bratislava «Komensky», şi-a început cursul de «Beletristica română de după războiu» în 7 Martie 1923 în faţa unui număros public cehesc filoromân. Este acesta un fapt de importanţă deosebită pentru propaganda limbii, literaturii şi culturii româneşti peste graniţele ţării noastre, făcut din iniţiativa republicei cehoslovace. Infiinţarea unui similar lectorat, de limba şi literatura cehoslovacă pe lângă universităţile din ţara noastră ar fi cel mai bun răspuns aliaţilor noştri.

Aviz. Tragerea a II-a a loteriei culturale a «Asociaţiunii» pentru literatura română şi cultura poporului român se va ţinea *la 31 Martie 1923.* In consecinţă domnii comisionari sânt rugaţi a-şi trimite rapoartele despre loturile vândute până la această dată. Loturile despre care nu vor întra rapoarte până la această dată, nu vor fi luate în considerare la câştiguri, rămânând răspunzători faţă de public domnii comisionari respectivi. *Biroul «Asociaţiunii»*

Şcoală de violină. Primim: Intre scrierile rămase după fostul profesor de muzică al conservatorului din Cluj, Frideric Barth, unul dintre elevii celebrului violinist belgian Beriot, se află şi un manuscript redactat de numitul profesor: o şcoală de violină. Lucrarea inedită, una dintre cele mai reuşite, conţine materialul necesar elevilor, începând dela elemente până la gradul cel mai înalt al virtuosităţii muzicale. Lucrarea este de vânzare. A se adresa, dnei Elisabeta Barth, Sibiu, strada Hartenek 10.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Adânc întristata familie cu nemărginită durere anunţă pierderea prea iubitului fiu, frate, nepot şi văr

Octavian Zacharia

consilier de Curte de Apel, cavaler al ordinului Coroana României,

încetat din viaţă la 19 Martie 1923. Inmormântarea va avea loc la 21 Martie 1923 ora 3 p. m. din capela cimiterului central. (33) 1—1

Aceasta ţine loc de ori ce altă înştiinţare.

Nr. 255/923 (32) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. I, din **Sebeşul de jos**, protopresbiteratul ort.-rom. al Avrigului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele, împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasionate în coala B., pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, stolele statorite prin conclusul comitetului şi sinodului parohial din 15/28 Ianuar 1923, precum şi locuinţă în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Avrigului (posta Avrig, judeţul Sibiu) până la terminul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau serbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra şi face cunoscinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 3 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înţelegere cu comitetul parohial.

Ion Cândea
protopop

Nr. 416/1922 (31) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II **Balomir**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea salariului dela stat; — în care se compută dela parohie în natură:

a) 7. jug. catastr. sesiune din cât posede azi biserica,

b) Casa parohială şi grădină 1/2 jugăr catastr,

c) Câte 2 litre cucuruz nesfărmat de fiecare casă, şi

d) una zi de lucru.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne subscrisului oficiu în terminul susindicat suplicile instruite conform normelor în vigoare, şi a se prezenta la biserică în vreo zi de Duminecă sau sărbătoare ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Orăştie, la 26 Februar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom., în înţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa,
protopresbiter.

Nr. 46/923 (28) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III **Luncani**, în protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 15 Februar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 10/23 Martie 1923 Nr. 22

ASSOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Biserica și reforma constituțională

(=) Proiectul de nouă constituție, adus în desbaterile parlamentului, a provocat discuții pasionate în cameră, și cuvântări cumpătate în senat.

Noul proiect, în articolul 23, în jurul căruia s'a învârtit cu deosebire discuția generală a vorbitorilor din senat, garantează cultelor o deopotrivă libertate și ocrotire «întru cât exercițiul lor nu aduce atingere ordinei publice, bunelor moravuri și legilor de organizare a statului». Se recunoaște diverselor culte dreptul de a face instrucțiunea religioasă a elevilor de credința respectivă în toate școalele publice și private și de a înființa și conduce institute teologice pentru formarea clerului lor. Lege specială va stabili principiile fundamentale de organizație pentru biserica majorității românilor și va arăta modalitățile de conducere și administrare în probleme religioase, culturale și epitropești.

Cu raport la reforma constituțională, mai ales în chestiunea regimului cultelor, și-au exprimat părerile, în maturul corp, aproape toți reprezentanții bisericilor ardelene.

Fruntașii bisericii ortodoxe române au indicat felul și chipul cum crede preoțimea și cum socotesc credincioșii din massele poporului să se așeze temeliile bisericii acesteia în constituția țării întregite.

Instituția cea mai de căpetenie a statului român, biserica sa ortodoxă, și-a apărat prin graiul arhiereilor săi drepturile străvechi. In cuvinte elocvente și memorabile, expuse obiectiv, s'a accentuat însemnătatea acestei instituțiuni, între altele, și prin stăruitoarea muncă desfășurată de ierarhii săi, de preoții și dascălii veacurilor trecute, ca pregătitori ai unității graiului și culturii românești și ca alcătuitori ai unei conștiințe naționale, «înainte-mergătoarea unității noastre politice».

Liniștea, demnitatea și cumințenia, isvorâte din convingerea că aici, la înfăptuirea constituției nouă, este vorbă de cea mai dreaptă cauză a bisericii și neamului nostru, au dat acelor cuvântări — mai ales în mijlocul frământărilor agitate de astăzi — toată greutatea meritată: impresiunea lor, covârșitoare în incinta senatului, s'a resimțit atât în publicul din cercurile capitalei, cât și în lumea provinciilor de dincoace de munți.

Șefii noștri bisericești au arătat, că biserica aceea, care este o garanție pentru viitorul României și care n'a urmărit scopul să domineze statul, poate să păstreze, fără primejdie, numirea istorică de «biserică dominantă».

Intru sprijinirea acestei numiri s'au adus dovezile cele mai neresturnabile.

Și deoarece o lucrare rodnică se poate produce numai pe lângă libertatea de acțiune, s'a stăruit pentru principiul autonomiei bisericești. Toată organisarea bisericească să fie îndeplinită așa, ca instituțiunea să se poată desvolta ca o putere sănătoasă, condusă și administrată de propriile sale organe. Rămâne dar ca legile speciale de organizare, întemeiată pe hotărârile generale cuprinse în constituție, să se întocmească în perfectă conformitate cu principiul de autonomie a bisericii noastre democratice și naționale.

Ocrotind drepturile și interesele bisericii ortodoxe și ale clerului său, și promovând cultura creștinească, am sporit tot mai mult comoara de apărare a existenții statului și i-am împrumutat forță de rezistență în vremuri de restriște, — cu toate că acest stat, dacă e ca să mărturisim, nu și-a făcut datoria, în toate împrejurările, față de biserica sa dominantă.

Preoțimea ortodoxă, — chemată să-și desvolte întreaga sârguință pentru a deștepta și a întreține sentimente religioase morale în sufletele mulțimii ispitite de gândurile răsvrătitoare ivite după războiu, — va obține succese invederate numai prin o lungă lucrare sistematică, în care să se poată bucurà de libertatea mișcării nestânjenite de considerații materiale, de politicianism, sau de alte piedeci.

Numai astfel biserica ortodoxă va putea să însemne o adevărată fortăreață, culturală și morală, în mijlocul poporului său.

Acțiunea ei trebue dar îmbrățișată cu bucurie îndeosebi acum, în anii luptelor politice destrămătoare, când personalitățile ei de seamă își pun în serviciul cauzei bune toate energiile sufletești, pornind acțiuni care să nu desbine între sine pe fiii aceleiași biserici și ai aceluiaș neam, ci din contră, să-i apropie deolaltă. Și atunci, viața noastră culturală și sufletească nu va fi mereu turburată și n'are să rămâie stearpă și nefolositoare.

In năzuințele sale de progres, biserica noastră a contribuit și va contribuì și în viitor la clădirea și întărirea statului român.

Ce este, prin urmare, mai firesc decât ca și statul să-și dea seamă despre acest fapt; ear încrederea ce i se aduce din partea clerului nostru, să o răsplătească prin acordarea aceleiași încrederi, mijlocind și întărind tot mai mult raporturile bune, ce trebue să fiinteze între biserica națională și între statul confesional.

Cuvântarea

Inalt Prea Sfinției Sale Mitropolitului Primat Dr. Miròn Cristea

In ședința de Vineri a Senatului, cu prilejul discuției generale a proiectului de Constituție, I. P. S. S. Mitropolitul Primat Dr. Miron Cristea a rostit următoarea cuvântare:

Domnule președinte, Domnilor senatori, — după furtuna premersă cred că este foarte firesc, că sfânta noastră biserică, prin graiul supremului ei ierarh, să aducă în această incintă a corpurilor noastre legiuitoare un suflu de seninătate (aplauze), căci simțesc adânc datoria mea, de reprezentant al bisericii naționale a neamului românesc, să fiu în aceste clipe, cu adevărat vestitorul cuvintelor lui Hristos și să zică tuturor celor cari reprezentați neamului nostru românesc din cele patru unghiuri, cuvintele evanghelice: «Pace vouă!» (Aplauze).

Sufletele celor 800.000 de mucenici naționali, cari prin jertfa lor supremă ni-au dat România întregită, mă îndeamnă să cer tuturor fiilor neamului românesc și ai prea iubitei noastre patrii, și în deosebi reprezentanților din corpurile legiuitoare, o jertfă de tot mică: deoparte de a nu se tot certa, de altă parte de a afla și unii și alții căile unei apropieri și conlucrări în frățească dragoste pentru consolidarea acestei țări, care așteaptă dela mandatarii ei împlinirea acestei cetățenești datorințe, mai ales în aceste zile grele, (Aplauze prelungite și îndelung repetate).

Domnilor senatori! Românul are un foarte bun și creștinesc obicei, că—de câte ori se apucă de un lucru mare și însemnat — face semnul sfintei cruci, și — rostind cuvintele «Doamne-ajută» — își începe cu încredere munca sa.

Consecvent acestui românesc și frumos obicei, să-mi fie îngăduit mie, ca în numele bisericii noastre să deschid discuțiunea generală asupra importantului proect de lege, care este pus la ordinea zilei.

De altă parte, domnilor senatori, în aceste clipe — când ne apucăm să croim temeliile noi ale României întregite — cred că ni se cuvine tuturor, ear eu mă simt chiar dator, ca să dau mulțumită a-tot-puternicului Dumnezeu, care a trimis neamului nostru românesc, până ieri-alaltăieri răsleț în atâtea împărății străine, bărbați mari și providențiali, cari din cele două țărișoare dunărene mici și nebăgate în seamă să întemeieze vechiul regat; alții să salveze până la ceasul mântuirii pe românii din provinciile desrobite, având conștiința trează a aparținerii lor la acelaș neam și având aceleași aspirațiuni. (Aplauze îndelung repetate).

Să mulțumesc din tot sufletul lui Dumnezeu, care chiar generației noastre de astăzi i-a dat mari bărbați de stat, pe care avem fericirea să îi vedem — pe cei mai mulți — încă vii și voinici în mijlocul nostru; că le-a luminat mintea și le-a inspirat înțelepciunea, ca în vârtejul groaznicului războiu mondial să îndrumeze neamul și țara românească, pe calea care ne-a dus la realizarea supremului nostru ideal, la unirea românilor de pretutindeni într'un stat unitar. (Aplauze îndelung repetate).

Să mulțumesc lui Dumnezeu că a vărsat însuflețirea în inimile celor 800.000 dintre cei mai vrednici fii ai fraților noștri din vechiul regat, care să-i determine a aduce suprema jertfă

pentru desrobirea noastră, cari am zăcut veacuri, chiar milenii, sub împărăţii străine (Aplauze îndelung repetate).

Că ne-a dat nouă robilor de odinioară a atâtor popoare străine, — putinţa şi marea satisfacţie a le adresa răspicat cuvintele psalmistului: «Cu noi este Dumnezeu: înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, că Dumnezeu cu noi este».

In sfârşit, să mai rog pe Dumnezeul dreptăţii, să călăuzească şi pe viitor paşii noştri, ca să putem consolida iubita noastră patrie, prefăcând-o, — cu munca frăţească şi concordia fiilor ei de pretutindenea — într'o «Daco-Romania felix» în care elementul român, care a creiat-o, să-i păstreze pe veci caracterul naţional-român şi ortodox-român. (Aplauze prelungite).

Eară alături de noi să-şi găsească locul cuvenit şi toate minorităţile etnice şi de credinţă, ca şi fiii lor — pe urma potolirii convulsiunilor provocate de marile schimbări — să devie şi să fie aceiaşi buni, harnici şi leali cetăţeni ai patriei, cum sântem şi noi, cei ce am creiat această ţară.

După această introducere, domnilor senatori, să-mi fie îngăduit, ca să fac o reprivire nu tocmai lungă asupra rolului şi însemnătăţii bisericii, pe care nevrednicia mea am onoarea a o reprezenta în sânul d-voastră, ca apoi — drept conclusiune firească — să dau expresie dorinţelor mele, a episcopilor şi clerului nostru şi a tuturor credincioşilor noştri, al căror puls îl cunoaştem, şi să indic modul, cum gândim noi, să se pue temeliile, privitoare la biserica noastră, în noua Constituţiune.

Domnilor senatori! Constituţiunea — fiind legea fundamentală a ţării, — de sine se înţelege că trebue să cuprindă dispoziţiuni principiale cu privire la cele mai de căpetenie aşezăminte ale statului, ce trebue să normeze toate ramificaţiunile de activitate şi de muncă publică.

Fără de îndoială, cea mai de căpetenie instituţie a statului nostru, este biserica sa naţională, este biserica ortodoxă română.

Importanţa acestei biserici se întemeiază atât pe originea sa divină, pe vechimea sa, pe curăţenia apostolică a învăţăturilor, pe cari de două mii de ani le propovăduesc slujitorii ei poporului românesc, cât şi pe faptul că biserica noastră a plămădit sufletul românesc, sufletul acestui popor, l-a hrănit în cursul veacurilor, şi mai presus de toate ea are mândria de a spune tuturor, că a creat chiar sufletul unitar al neamului românesc! (Aplauze).

Dela Cetatea Albă, unde suflă încă vânturi mai răcoroase, şi până la Panciova din preajma Belgradului Sârbiei, dela Maramureş, dela Tisa şi până la Marea Neagă, pretutindeni, glasul preoţilor şi al dascălilor noştri a citit veacuri dearândul aceeaşi slovă românească şi arhaică a cazaniei mitropolitului Varlaam, aceleaşi cărţi rituale ieşite din tiparniţele mănăstirilor şi bisericilor noastre. Mitropolitul nostru Simeon Stefan dela Alba Iulia, care a tradus în limba noastră Testamentul cel nou, scrie în prefaţa cărţii semnificat vele cuvinte de aur: M'am silit să traduc sfânta scriptură, folosind cuvintele acelea, cari ca banul de aur, umblă pretutindeni, ca să înţeleagă toţi românii, în orce loc şi în orce parte ar fi.

Vedeţi, cu câtă prevedere conştientă acest ierarh al bisericii ortodoxe şi mulţi alţii pregătesc unitatea graiului românesc, unitatea noastră culturală, contribuind la deşteptarea noastră naţională, formând conştiinţă naţională.

Şi această conştiinţă naţională a fost înainte-mergătoarea unităţii noastre naţionale şi politice.

Ba, în cuvintele lui: «Ce să facem dacă Dumnezeu a împărţit norodul românesc în atâtea părţi»... se cuprinde chiar ideea unităţii noastre politice.

Cei ce cunosc mai de aproape istoria neamului nostru, din toate veacurile, ştiu bine, că istoria acestui popor, viaţa voivozilor lui, biruinţele lor, slova românească, literatura, cultura şi arta lui, nici închipui nu se pot fără duhul acestei biserici.

Imprăştierea elementului românesc în atâtea împărăţii străine, suferinţele, mizeriile îndurate, vitregia timpurilor, continua şi veşnica necesitate de mângâere sufletească a poporului nostru, a făcut ca această biserică, păstrându-şi întru tot neştirbită misiunea sa dumnezeească şi moralizatoare, să se naţionalizeze cu desăvârşire şi să se identifice din toate punctele de vedere cu poporul nostru, cu neamul nostru, şi cu ţara lui, şi să devină astfel, ceea ce a spus despre ea unul dintre adânc-cugetătorii neamului nostru, marele maestru al literaturii, Mihai Eminescu — deşi nu era un habotnic credincios —: *«Biserica ortodoxă este mama neamului românesc»*: (aplauze) iar credinţa acestei biserici ajunge a se numi aşa precum ţăranii români din Ardeal etc., în instinctul lor firesc, o numesc *«lege românească»*.

Voci: Şi aici deasemenea.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Miron Cristea: Imi pare bine, că este pretutindeni aşa.

Deci este posibil, să existe un român cu scaun la cap, care să nu iubească această biserică ori unde am da de urmele ei cât de modeste.

Dat fiind acest important rol al acestei biserici, eu — care am venit din altă parte şi am trăit în atmosfera unei biserici autonome — cu drept cuvânt mă aşteptam, ca în vechiul regat, unde totdeauna au fost stăpâniri româneşti — situaţiunea şi organizarea bisericii să fie pe deplin mulţumitoare, vrednică de trecutul şi însemnătatea ei.

Vechea constituţiune cuprinde dispoziţiuni foarte trecătoare şi generale cu privire la biserică. Ar fi trebuit, să urmeze legi de organizare speciale, cari să împlinească lipsurile dispoziţiunilor generale din constituţiune. Dar cea mai însemnată lege a bisericii noastre, aşa numita lege a clerului din 1893 — să nu vă supere cuvântul meu — eu o consider ca un fel de ruşine nu numai pentru biserică, dar şi pentru ţara noastră. Această lege — ce-i drept — cuprinde multe dispoziţiuni, cari au făcut bisericii noastre şi foarte mult bine, dar este lipsită de condiţia fundamentală a unei desvoltări normale a bisericii; lipseşte pe conducătorii bisericii de aerul atât de necesar sănătăţii oricărui organism; nu le dă libertate de acţiune; prea a introdus posibilitatea amestecului politicianismului în chestiunile noastre naţionale, ceeace i a făcut şi îi face mult rău. Vai de organismul, care se conduce de organe în afară de el. E ceva anormal, nenatural. (Aplauze).

Legea este făcută de fericitul întru pomenire, marele bărbat Take Ionescu.

D-lor senatori! Să nu fiu rău înţeles. Mă închin fără rezervă meritelor acestui mare bărbat. Şi — ca să nu apar ca un detractor al valorii nemuritorului bărbat de stat, — să-mi daţi voe să caracterizez legea lui prin propriile cuvinte ale lui Take Ionescu.

Era în 10 Iunie 1917, la Iaşi. Acest distins bărbat — cu merite neperitoare mai ales în jurul întregirii neamului, pe care o prevedea ca împlinită mâne-poimâne — într'o cuvântare a sa din corpurile legiuitoare, — gândindu-se şi la biserică, — spunea următoarele:

Biserica română în România întregită nu mai poate rămânea cu organizarea sa veche, căci «avem organizare cam strasnică, cam de stat». In marea conferinţă a cultelor din viitoarea Românie Mare nu mai putem lăsa biserica neamului nostru «în sistemul de statist»; ci trebue să-i dăm o organizare liberă, după cum este organizarea fraţilor noştri din Ardeal».

Aţi înţeles, d-lor, cuvântul *«statist»*.

Pe scenă se desfăşura acţiunea unei drame. Actorii de frunte vorbesc, se mişcă, fac, dreg şi duc acţiunea înainte. Ear într'un colţ este rupt ceva din o decoraţiune. Atunci, regizorul găseşte necesar, să aducă pe cineva, care să stea acolo mut şi nemişcat şi să acopere sărăcia sau să sporească numărul oamenilor fără a spune un cuvânt.

Şi acum tot el este, care cere să deie bisericii ortodoxe române libertate în acţiunile ei, adică să se conducă prin propriile sale organe.

Apoi continuă astfel: «Şi să nu se teamă nimeni de puterea bisericii astfel organizată. In ţara sufragiului universal este bine să fie şi alte organisme puternice, nu numai statul, căci din echilibrul tuturor forţelor va naşte adevărata libertate, adevărata viaţă vie în România nouă».

D. M. Pherechide, preşedinte: Permiteţi-mi. Consult senatul asupra prelungirii şedinţei. (Aprobări).

Continuaţi I. P. Sfinţite:

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Miron Cristea: D-lor senatori! După această *«viaţă vie»* însetoşăm chiriarhii de astăzi ai sfintei noastre biserici, împreună cu clerul şi norodul ei.

D. Gh. Ghibanescu: Daţi-mi voe. Cu toată reverenţa, care o am, pentru că aţi pomenit de dispărutul Take Ionescu, eu, care sânt vechi parlamentar reamintesc că legea din 1893 a fost răsunetul mişcării preoţeşti, care începuse încă dela 1892. După congresul dela Focşani al clerului de mir, oamenii politici au văzut că biserica noastră după sistemul fracţionar are o mare lipsă în ce priveşte partea administrativă şi a salariilor. Şi atunci, a venit statul cu un spor material. Şi moral, a organizat învăţământul seminarial. Ca dovadă e, că după 10 ani acelaş cler a bătut o medalie pentru Take Ionescu ca recunoştinţă pentru munca sa pe acest tărâm.

I. P. S. S. Mitropolitul Primat, Miron Cristea: Cunosc şi eu; dar nu am intrat în amănunte, ci am pomenit pe scurt, că legea a făcut şi bine bisericii; dar bisericii nu-i trebue numai salarii, ci mai ales libertate, fără de care nu există progres de remarcat; eară seminarii teologice, neatârnătoare de biserică, sânt deadreptul inadmisibile. Viaţă proprie ne trebue!

(Sfârşitul urmează)

Biserică dominantă. *Membrii guvernului s'au întrunit Marţi în consiliu de miniştri pentru a face câteva modificări în proiectul de constituţie. Asupra textului relativ la biserică, consiliul a găsit cu cale că biserica ortodoxă fiind a majorităţii românilor să fie declarată* dominantă în stat, *aşa cum era şi în vechea constituţie; ear biserica, greco-catolică unită, care e pornită tot din sânul bisericii ortodoxe, să aibă întâetate faţă de celelalte confesiuni.*

Senatul în şedinţa sa din 22 l. c. a aprobat art. 22 astfel redactat.

Religia dominantă la senat

Dl N. Iorga scrie în Neamul Românesc din 16 l. c.:

In senat s'a discutat cu pasiune între Mitropolitul din Blaj şi Mitropolitul ortodox din Sibiu chestia bisericii dominante.

De o parte şi de alta s'au apărat drepturile organizaţiei respective, ceeace nu e decât foarte natural. Pasiunea însăşi, când este sinceră, inobilează.

Maioritatea a primit cu deosebită căldură expunerea, de un larg avânt, a părintelui *Nicolae Bălan.* Şi a avut dreptate, căci punctul său de vedere, pentru cei mai vechi, pentru cei mai mulţi credincioşi, e cel bun.

Eată de ce judecăm — aşa cum judecăm, şi e firesc să judecăm, noi, laicii.

Teologii pot să lupte cu privire la puncte de dogmă. Pe noi, cari trăim înainte de toate în *viaţa noastră* şi *pentru dânsa*, ceeace ne interesează e mai ales legătura *unei credinţe cu dânsa.*

Această legătură se hotăreşte însă prin vechimea şi prin *puterea* ei.

Dar aşa numita ortodoxie — terminul e grecesc şi-mi e indiferent, — dacă n'a fost stabilită de noi, a crescut cu noi şi a fost aşa de adânc înrâurită şi pătrunsă de noi, încât face parte *din fiinţa noastră naţională.* E natural deci ca marea maioritate a poporului nostru să fie alipită de această formă a creştinismului, să fi suferit chiar mucenicia pentru dânsa. Pe când unirea, ori câte efecte fericite a avut, ori cât suflet românesc s'ar fi închis în curs de o sută de ani într'însa, a fost în intenţia promotorilor ei un mijloc de a robi naţia noastră politicei Habsburgilor, — cu cari s'a sfârşit. Ear, în ce priveşte pe credincioşi, ei au rămas în tot felul lor de a concepe religia tot ce au fost înainte de unire.

Dar mai este şi alt punct de vedere. *Intre o biserică aparţinându ni numai nouă şi alta care aparţine şi Papei, preferim pe cea dintâi.*

Ear, dacă şefii bisericii unite ţin la religiositatea poporului lor mai mult decât la cele patru puncte de deosebire, ei trebue să înţeleagă un lucru: că e mai bine ca biserica soră, fie şi biserica rivală, să fie recunoscută ca dominantă, folosind şi ea, cea mai apropiată de dânsa, din această situaţie, decât *să ajute la proclamarea, fatală pentru moralitatea maselor, a statului fără religie.*

Intrunirea preoţilor

— Moţiunea votată —

Clerul din capitală a adunat Duminecă d. a. pe cetăţeni la o întrunire în sala «Dacia».

Şedinţa se deschide la ora 3 d. a. sub preşedinţia preotului Chiriac Bidoianu.

Preotul I. Constantinescu-Lucaci, aduce omagii mitropoliţilor noştri Miron, Nicolae şi Pimen, pentru strălucitele discursuri rostite la senat întru apărarea bisericii ortodoxe.

Preotul Popescu Mălăeşti, cere ca să se respecte vechiul text din Constituţie care asigură dominaţia bisericii ortodoxe.

Mai vorbeşte dl Dunăre, adv., preotul C. Dumitrescu, Alexandrina Cantacuzino, dl Em. Culoglu, preotul Georgescu, dnii Demetrescu-Mirea, Lungulescu, N. Creţu, după care dl Popescu Tudor, adv., citeşte trei telegrame trimise M. S. Regelui, A. S. R. Principelui Moştenitor şi I. P. S. S. Mitropolitul Primat. Citeşte apoi următoarea *Moţiune*:

Noi, cetăţenii români creştini ortodocşi din capitală şi delegaţii fraţilor noştri din întreaga ţară, întruniţi astăzi 18 Martie, 1923 ora 2 p. m. în sala Dacia din Bucureşti, după chemarea clerului nostru:

Am ascultat cuvântările preoţilor şi delegaţilor tuturor fraţilor noştri; am ascultat citirea moţiunii congresului delegaţilor preoţilor din România de la 6—8 Febr. a. c., a moţiunii marei întruniri publice dela 4 Martie cor.; am ascultat, în sfârşit strălucitele cuvinte rostite în senat de către marii noştri ierarhi: I. P. S. Sa *Dr. Miron Cristea*, mitropolitul primat al tuturor românilor şi I. P. S. Sa *Dr. Nicolae Bălan*, al Ardealului, şi într'un singur şi mare glas, declarăm din tot sufletul că le aprobăm, pentru că ele exprimă tot gândul nostru asupra necesităţii imperioase ca în viitoarea constituţiei biserica noastră strămoşească să-şi păstreze drepturile câştigate prin situaţia ei de biserică dominantă a statului român.

Le aprobăm, pentru că ele exprimă şi toată durerea noastră, pentru că conducătorii noştri au admis în proiect formula că religia noastră creştină ortodoxă, are întâetate pentru că este religia majorităţii populaţiunii.

Această formulă este nedreaptă pentru că religia noastră creştină ortodoxă nu poate fi pusă în raport cu numărul populaţiunii, care este schimbător, ci cu sufletul neamului nostru pe care l-a creiat şi care este vecinic după cum vecinică va fi aci, pe pământul acesta, stăpânirea României noastre ca stat creştin ortodox.

Această formulă este periculoasă pentru interesele neamului nostru, de oare ce nu arată care dintre naţionalităţile conlocuitoare după războiu în România Mare, este naţiunea stăpânitoare; pe când în vechea constituţie «religiunea dominantă a statului român» care înseamnă «*religia naţiunii dominante a statului român*» religia noastră este elementul care caracterizează naţiunea dominantă, afirmându-se astfel că în România mare, singur dominant adică stăpânitor este neamul român din viţă daco-latină şi de religiune creştină ortodoxă.

Considerăm nesocotită şi nepatriotică declaraţia făcută în senat a mitropolitului unit Vasile Suciu, că trebue făcută unificarea ambelor biserici româneşti prin catolicizarea noastră, a 13 milioane de creştini ortodoxi.

Clericii uniţi au făcut o faptă nepatriotică, când au refuzat să intre în catedrala dela Alba-Iulia lângă Regele lor, şi au rămas afară, cu episcopul Mailath, catolic ungur, dovedit duşman al nostru în Senat; cu fostul episcop ungur Glattfelder, deasemenea dovedit duşman şi gonit din ţară, pe care aşa de călduros îl apără ziarul uniţilor «Albina», şi cu fostul episcop ungur Széchenyi dela Oradea-Mare, fugit el singur peste graniţă ca să scape de pedeapsă.

Mitropolitului unit Vasile Suciu, capul bisericii unite din Transilvania, i s'ar putea aplica cuvintele marelui nostru istoric Nicolae Iorga: «nu s'a găsit unul, care să frângă de genunchi o cârjă, care nu s'ar putea păstra fără a jigni Rege şi Popor?»

Ca şi întrunirea dela 1 Martie, într'un suflet:

Cerem M. S. Regelui Ferdinand I al tuturor românilor, să ne apere de primejdia ce ameninţă România pe care El, cu vitejia Lui şi cu jertfa acestui neam creştin ortodox, a făcut-o Mare!

Cerem onor. guvern şi mai ales cerem reprezentanţilor noştri, să-şi aducă aminte că părinţii lor şi ai noştri au adormit de veci şi se odihnesc în religia strămoşească creştină ortodoxă.

Ii jurăm pe sufletele lor, pe amintirea pioasă ce sânt datori să păstreze morţilor lor şi pe speranţele ce nutresc pentru copiii lor, să nu schimbe o vorbă din dreptul scris al bisericii noastre în art. 21, al 23 al actualei constituţii, adică cum a fost, aşa să rămână «Biserica creştină ortodoxă a răsăritului. este religiunea dominantă a statului român» în vecii vecilor.

Aşa să ne ajute Dumnezeu! —

Intrunirea s'a sfârşit la ora 6 seara.

Despre mormântul dela Răşinari

Satul Răşinari, vestit prin vrednicia locuitorilor săi, este frumos descris în impresiile de călătorie ale dlui profesor universitar *I. Simionescu*, apărute în Viitorul.

Despre mormântul Marelui arhiereu Andrei se spun, în aceste descrieri interesante, următoarele:

Alăturea de biserica cea nouă din Copăcele, rădicată la începutul veacului al 19 lea, se află cripta înconjurată de 12 brazi, în care odihneşte Marele Andrei, «popă frumos şi aspru». Vrednicia la vrednicie trage. Ori de câte ori un nor greu se lăsa asupra sufletului lui Şaguna, la Răşinari găsea liniştire. Lipsit de locaş mândru de rugă în Sibiu, aici în biserica dela Răşinari, în inima curată a românismului, în apărarea munţilor, venea să săvârşească slujbele cele mai însemnate pentru viaţa neamului. De aceea aici îşi alese loc de odihnă veşnică. Intrarea în criptă e păzită de doi lei meşteşugit sculptaţi. Bolta albastră este presărată cu stele de aur. De asupra sarcofagului arde într'una o candelă. In preajma bisericii au căzut obuze duşmane. Ferestrele criptei şi azi sânt cu geamurile sparte de puterea bubuiturilor. Cripta a fost cruţată, de şi poate fu luată drept ţintă.

Când soarele apune, lumina bate în plin placa pe care sânt săpate cuvintele: Arhiedecesa în eternu recunoscătoare. MDCCLXXVII. Arhiepiscopului şi Mitropolitului Marelui Andrei, născut în 20 Decemvrie 1808, mortu în 16 Iunie 1873». Răşinari ajunge să fie loc de pelerinagiu pentru toţi cei cari ţin să îngenunche în faţa unui mare român, «ear răşinărenii căpătară astfel cea mai frumoasă atribuţie ce li se putea da, aceea de străjeri ai sfântului mormânt».

O societate cehoslovacă-română

Un apel entuziast, adresat publicului cehoslovac, au publicat zilele trecute o seamă de bărbaţi politici şi scriitori, artişti, etc., cehi, pentru o apropiere cât mai strânsă cu poporul român. Apelul acesta merită să aibă răsunet şi în rândurile noastre, pentru ca să luăm la cunoştinţă simţemintele de care se lasă conduse cercurile conducătoare din republica cehoslovacă.

Apelul aminteşte că în decursul războiului au avut prilejul cele două popoare să se cunoască mai bine şi că la consolidarea Europei centrale este de neapărată trebuinţă o colaborare, pentru binele comun. De aceea cel ce pledează pentru o apropiere culturală şi economică, contribue să se adâncească amiciţia între celă două popoare. Numele lui Ioan Urban Iarnik este amintit cu laudă. In fruntea societăţii cehoslovace-româneşti din Praga, unde regretatul Iarnik a fost preşedinte, a ajuns ministrul României în Praga, dl Hiotu. Cei ce subscriu apelul cer dela opinia publică din Cehoslovacia să contribue ca sfera de activitate să se lărgească. Intre cei cari subscriu sânt multe nume cunoscute nouă şi altele, pe cari le vom îndrăgi de aici înainte. Iată câteva: min. de externe Dr. Ed. Beneş; min. de instrucţie Rud. Bechyne; min. de agric. Dr. Milan Hodja, preşed. senat., K. Praşek; Dr. K. Stodola; preş., parlamentului, Fr. Tomasek; min. apărării naţionale, Fr. Udrzal; min. plenipotenţiat în Bucureşti, Dr. F. Veverka; rectorul univ. din Praga, Dr. V. Vondrák; rectorul tehnicei cehe din Praga, apoi al celei din Brünn (Brno) şi senatorul M. Zavoral.

Ziarele din Cehoslovacia publică cu satisfacţie apelul şi cheamă publicul la fapte. Taxele de înscriere sânt: 5000 cor. cehesti pentru taxa de membru fundator; 20 cor. ceh. pentru taxa anuală a unui membru activ, iar pentru studenţi şi soldaţi 10 cor. ceh. anual. Cunoscând spiritul de organizaţie al cehilor (socoliştii!) sântem siguri că şi apelul acesta nu va răsuna în pustiu.

E vorba însă ca nici noi să nu rămânem mai pe jos. Cine începe ceva similar în România?

Ştirile zilei

Demonstraţie în Bucureşti. Duminecă, înainte de ameazi, s'a ţinut la Dacia o întrunire de cetăţeni ai capitalei a spre protesta contra proiectului de nouă constituţie. Au rostit cuvântări mai toţi şefii opoziţiei din partidul naţional şi din partidul ţărănist. La urmă s'a votat moţiunea, prin care adunarea respinge proiectul şi cere înlăturarea guvernului actual. In demonstaţia pe stradă s'au născut mici ciocniri între manifestanţi şi între cordoanele militare însărcinate să susţie ordinea.

Pastorală cu îndemnuri iredentiste maghiare a dat episcopul romano catolic Gyula Püspök, sau Iuliu Glattfelder dela Timişoara, către preoţii eparhiei sale. Guvernul român a aprobat măsurile luate de autorităţile timişorene şi a încuviinţat deschiderea acţiunii împotriva prelatului iredentist.

La alegerile care decurg în Iugoslavia nu s'au înscris mai puţin de 2500 de candidaţi de deputaţie, ear fracţiunile, partidele din care fac parte se urcă la respectabila sumă de 32.

A murit Milena, fosta regină a Muntenegrului, soţia lui Nikita primul şi ultimul rege muntenegrean. Răposata este mama reginei Elena a Italiei şi bunica regelui Alexandru al Iugoslaviei. Muntenegrul, devenind provincie sârbească, suveranii Muntenegrului au plecat în Franţa, unde amândoi au decedat.

Nou organ de publicitate. In Timişoara apare, sub îngrijirea unui comitet al cărui director este Pr. D. Voniga, ziarul *Luminătorul*, ca organ de propagandă, de întărirea morală şi de educaţie patriotică. Abonamentul 120 lei pe an.

«Vă rog să ne râdeţi». Uneori sânt destul de nimerite şi greşelile culegătorului tipograf. Aşa citim b. o. în nrul 11 din răsboinica *Unire*, organul bisericesc de partid, că «Mitropolitul dela Sibiu», cu prilejul discuţiei generale a proiectului de constituţie, şi-a permis o întreagă serie de atacuri la adresa bisericii unite, şi că a invocat şi constituţia Angliei şi a Spaniei în favoarea dovezilor sale.

Ceea ce spune foaia blăjană, nu este tocmai exact. Mitropolitul dela Sibiu n'a atăcat nici o biserică, ci a trebuit să răspundă *provocărilor* cuprinse în cuvântarea mitropolitului dela Blaj, rostită în senat. Cine «s'a făcut de râs», — ca să întrebuinţăm expresiunea Unirii, — aceasta o ştiu mai bine *domnii senatori* cari au participat la şedinţele când s'au ţinut cuvântările arhiereilor. De aceea Unirea, care ştie să menajeze pe episcopul Glattfelder, are oarecare dreptate să zică cititorilor săi, în loc de «vă rog să *nu* râdeţi», cuvintele mai potrivite: «Vă rog să *ne* râdeţi!» — deşi ceea ce debitează confraţii în această chestiune, este un lucru mai mult de compătimit, decât de râs.

Caz de moarte. Inmormântarea regretatului Octavian Zaharia, despre a cărui trecere din această viaţă am luat notiţă în Nr. trecut al ziarului nostru, a avut loc în 21 Martie a. c. la ora 3 p. m. în prezenţa unui ales şi numeros public. Serviciul divin l-a oficiat protoereii Matei Voileanu şi Dr. Aurel Crăciunescu, care a rostit apoi un frumos panegiric dând expresiune perderii celei mari ce o îndură prin trecerea prea timpurie din această viaţă, justiţia şi societatea din Sibiu. A vorbit apoi în numele tribunalului procurorul Iliescu, iar în numele baroului advocaţial Dr. Vecerdea. Corpul neînsufleţit al defunctului a fost apoi ridicat din partea foştilor săi colegi dela tribunal şi pus pe carul mortual. Dela Capelă până la groapă i s'a dat onorurile militare din partea unei companii de soldaţi din Reg. 90 Inf. La groapă au vorbit: dl Donar Munteanu în numele pretinilor şi dl Popescu în numele societăţii Şoimii. Pe sicriu a fost depus un număr mare de cununi. Odihnească în pace!

Festival artistic. Şcoala superioară de comerţ din Sibiu organisează Luni şi Marţi, în 26 şi 27 Martie 1923, în teatrul oraşului, un mare *festival artistic*, sub patronatul «Asociaţiunii». Programul cuprinde: Coruri mixte, un tablou dramatic de M. Eminescu, şi «Fetiţa orfană» operetă feerie în 2 acte. Inceputul seara la ora 8 precis.

Premiu. Pr. Ioan Baciu din Lugoj ne scrie: Mânat de râvna de a propaga arta dramatică la săteni, m'am decis a da în fiecare an la 1 August un premiu *de 1000 Lei* pentru cele mai bune două piese ce vor intra la concurs cel mult până la finea lui Mai în respectivul an. *Prima piesă*, dramă, comedie sau vodevil, cu subiect din istoria sau din viaţa socială a românilor, potrivită pentru diletanţi, tipărită să nu fie mai lungă de 16 pagini à 16/24 cm. *A doua piesă*, mică, pentru copii, de conţinut moral şi educativ, să aibă numai pe jumătate mărimea ca cea dintâi. Piesele ce vor fi premiate vor trece în proprietatea preotului I. Baciu îndată după plătirea premiului. Autorul va alătura un plic închis, în care se va afla adresa legibil scrisă a autorului, ear pe plic şi pe fâşia de pe piese autorul va scrie unul şi acelaşi Moto.

Convocare. Onor. membri ai «Sindicatului meseriaşilor şi comercianţilor români din Sibiu» sânt convocaţi la *Adunarea generală extraordinară*, care se va ţinea *Duminecă, în 25 Martie a. c. st. n.*, la ora 3 d. a. în localul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, strada Brukental Nr. 17. Ordinea de zi: 1. Deschiderea adunării generale. 2. Darea de seamă. 3. Inscrierea membrilor noi. 4. Alegerea comitetului. 5. Eventuale propuneri. Sibiu, 19 Martie 1923.

Biroul.

Act de mulţămire. Dl I. D. Ştefănescu, director al Muzeului Renaşterii Române, instituţie culturală sub înalta ocrotire a M. Sale Regelui, aduce mulţumirile cele mai călduroase pentru bunăvoinţa cetăţenilor sibieni, cari au subscris pe lista încredinţată delegatului acestei instituţii, dlui prof. *I. Anuşca*, suma destinată muzeului amintit. Lista persoanelor care au contribuit, este aceasta: T. Doboi, comerciant, Dr. N. Cristea, notar public, Prima societate ardeleană de asigurare câte Lei 1000. Dr. I. Nuţiu adv., Institutul «Albina» câte Lei 500. Dr. Gh. Măcelar, adv., Dna Clemenţa Ilie Floaşiu, jun. câte Lei 250. N. Băltăreţu, adv. 200 anual, Dr. Oct. Rusu, adv., Dr. Ion Fruma, adv., Jancovici, com., Dr. Ilie Jancu, medic, Aurel Stoica, inginer, Banca «Izvorul», Dr. C. David, adv. câte Lei 200. Dr. Lucian Balint, adv., Ilie Floaşiu, comerciant, Victor Pop, farmacist, Dr. N. Petra, adv., Banca Centrală, Dr. Ionel Creţu, dir. de bancă, Vasile Hoza, com., N. Bratu, librar, Marcu Jantea, prof., Ion Halmaghi, Ovidiu Gritta, pref. poliţiei, Nedoviceanu, dir. de bancă, Mihail Stoia, prof., A. Micu, func., Dr. Fl. Vilt, Şt. Ghiţescu, dir. de bancă, Ciudiu, sub dir. la banca rom. câte Lei 100. Ion Anuşca, prof. 75 Lei. Oct. Zaharie, magistrat 50 Lei anual. Dr. Lucian Borcia, adv., V. Vlaicu, funcţ. Leonida Petrescu, preş. Tribunal, I. Ştefiea, com., C. Pop, dir. de bancă, Dr. Gh. Preda, Dr. Ionaş, Dr. Ioan Sturza, Dr. M. Capitanovici câte Lei 50. Andrei Guşu, funcţ. 25 Lei. Ion Nuţiu, şef de gară, Alexe Odor, funcţ., Ion Rebega, compt. şef, P. Andreiescu, prof., Muşoiu, funcţ. câte Lei 20. Suma totală: Lei 8500.

Teatru românesc în Sibiu. Vineri şi Sâmbătă, în 23 şi 24 Martie, trupa dlui Mişu Fotino va da în teatrul sibian două reprezentaţii. Comediile *Păianjenul* de A. Herz şi *Lulu* de Bertalozi. Publicul nostru va avea două seri dintre cele mai plăcute. Inceputul reprezentaţiilor la ora 8½ precis.

Mulţămită

Exprim şi pe această cale prietinilor şi cunoscuţilor mulţumiri din inimă pentru participarea la durerea ce o simţesc prin trecerea, din această viaţă, a neuitatei mele soţii.

T. Scorobeţ.

Membrii fondatori la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» s'au înscris: Dr. N. Regman, Iordan Cosma, funcţ., Ilie Cojocariu şi Nicolae Stanciu, măestri mecanici, şi Ioan Oprişiu, cazangiu, cu taxa de câte 100 lei.

Comitetul

Adânc întristata familie aduce vii mulţumiri autorităţilor militare şi civile, precum prietinilor şi cunoscuţilor, cari s'au asociat şi au manifestat duioasa lor simpatie prin flori şi cuvinte de mângâere la durerea încercată prin pierderea prea iubitului fiu, frate, nepot şi văr

Octavian Zacharia

Nr. 416/1922 (31) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. II **Balomir**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea salariului dela stat; — în care se compută dela parohie în natură:

a) 7. jug. catastr. sesiune din cât posede azi biserica,

b) Casa parohială şi grădină ½ jugăr catastr,

c) Câte 2 litre cucuruz nesfărmat de fiecare casă, şi

d) una zi de lucru.

Doritorii de a reflecta la acest post au a-şi aşterne subscrisului oficiu în terminul susindicat suplicile instruite conform normelor în vigoare, şi a se prezenta la biserică în vreo zi de Duminecă sau sărbătoare ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Orăştie, la 26 Februar 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom., în înţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Domşa,
protopresbiter.

„POPORUL“ institut de credit și cassă de schimb, societate pe acții în Sălișce

Convocare

P. T. Domnii acţionari ai institutului de credit şi cassă de schimb «POPORUL» societate pe acţii, se convoacă la

a XV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea *Duminecă în 10 April st. n. 1923 la 2 ore d. a.* în sala şcoalei ort. române din loc cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Constituirea adunării, constatarea acţionarilor prezenţi şi a voturilor.

2. Raportul Cons. de administraţie.

3. Prezentarea bilanţului pe anul 1922, raportul consiliului de cenzori şi darea absolutorului, atât Consiliului de administraţie cât şi Cons. de cenzori.

4. Impărţirea profitului curat.

5. Fixarea marcelor de prezenţă.

6. Intregirea Cons. de administraţie şi alegerea Consiliului de cenzori.

7. Eventuale propuneri.

Domnii acţionari, cari doresc a lua parte la această adunare cu vot decisiv, au să depună reversele (acţiile), eventual documentele de plenipotenţă, la cassa institutului cel puţin cu 48 ore înainte de deschiderea adunării (§ 17 din statute).

Pentru cazul că numărul acţionarilor nu ar fi suficient pentru aducerea de concluze valide, prin aceasta se convoacă o altă adunare generală pe ziua de 17 April st. n. 1923 la acelaş loc, la aceeaş oră şi cu aceeaşi ordine de zi, când se vor aduce concluze valide, fără considerare la numărul acţionarilor, al acţiilor reprezentate şi al voturilor.

Sălişte, la 18 Martie 1923.

Consiliul de administraţie.

Activa — Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — Pasiva

		Lei	b.
Cassa		109,706·24	
Depuneri proprii		81,987·90	
Efecte: Publice	82.294·—		
Acţiuni dela Bănci	26.700·—	108 994·—	
Cambii de portofoliu		50 278·50	
Obligaţiuni cu cavenţi		326 245·—	
Obligaţiuni ipotecare		435.906·—	
Debitori în Ct.-corent		1.744,587·05	
Imobile		100·—	
Mobilier		100·—	
Cereale		40 875 75	
Diverşi Debitori		3,981·13	
		2.902,761·57	

		Lei	b.
Capital: Emis. I.	80 000·—		
Emis. II	420.000·—	500,000·—	
Fond de rezervă	69 540·—		
Fond spec. de rezervă	8 738·51		
Fond de binefaceri	4.000·—		
Fond dif. de curs la efecte	6,983·50	89,262·01	
Fond de pensiuni		9 000·—	
Depuneri spre fructificare		2.253 191·71	
Dividendă neridicată		3,592·—	
Interese tranzitorii		10,334 50	
Profit net: Din an. 1921	2 000·—		
Din anul curent	35 381·34	37.381·34	
		2.902,761·57	

Debit — Profit şi Perdere — Credit

		Lei	b.
Int. după dep. spre fruct.		107,325·45	
Salarii		36 488·—	
Mărci de prezenţă		1,940·—	
Spese, porto, tipărituri etc.		23.219·76	
Contribuţiune:			
Dare după int. de dep.	9 266·71		
Dare directă şi aruncuri	4,575 80	13,842·51	
Profit net: Din anul 1921	2 000·—		
Din anul curent	35,381 34	37 381·34	
		220,197·06	

		Lei	b.
Profit transpus din 1921		2,000·—	
Interese: dela cambii	3,580 24		
dela oblig. cu cavenţi	18 176 89		
dela oblig ipotecare	27 931·80		
dela Co-Corente	95,207·52		
dela depuneri proprii	17.979·65		
dela efecte	8.160·—	171,036·10	
Venite dela monete, cereale etc.		7,165·04	
Comision, provizii ect.		39.995 92	
		220,197·06	

Sălişte, la 31 Decemvrie 1922.

N. Hociotă, m. p., contabil

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE:

Dr. M. Lupaş m. p., preş. **Dr. Ioan Cupu** m. p. **Ilie Mărtin** m. p. **Dr. N. Petra** m. p. **I. St. Herţa** m. p. **Ioan Bratu** m. p. **Oprea Soră** m. p. **Ioan Pavel** m. p. **Oprea Borcea** m. p. **Ioan Manosiu** m. p. **Nicolae Dădârlat** m. p.

Subsemnatul consiliu de cenzori am examinat conturile prezente şi le am aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare ale societăţii.

Sălişte, la 18 Martie 1923.

CONSILIUL DE CENZORI:

Ilie Petruţiu m. p., preş. **C. Ţintea** m. p. **Ioan Dădârlat** fot., m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 15/28 Martie 1923 Nr. 23—24

ASOCIAȚIUNEA SIBIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

(Schimb)
Nr. 936 Onor. Red. «Transilvania»
Sibiu (Str. Șaguna 8)

Abonamentul:
Un an **150 Lei.** — Șase luni **75 Lei.** — Trei luni **40 Lei.** — Pentru străinătate un an **250 Lei.**
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor și pentru 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit.**
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 2553/1923 Ep.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu

In baza concluzului Vener. Sinod arhidiecezan Nr. 34/1922 referitor la înființarea *Internatului arhidiecezan* pentru orfanii de preoți, prin aceasta dispunem, ca la sărbătorile sf. Paști din acest an să se poarte în toate bisericile din arhidieceza noastră un disc în favorul susținerii acelui internat.

Sumele incassate în singuraticele parohii se vor administra oficiilor protopresbiterale, de unde se vor trimite apoi până la 15 Mai a. c. Consistorului arhidiecezan pe lângă raport însoțit de o consemnare întocmită după comunele bisericești.

Atragem atențiunea Oficiilor parohiale asupra executării stricte a acestei dispoziții, ear în viitor să nu mai trimită sumele incassate direct oficiului cassei arhidiecezane.

Date fiind greutățile mari ce avem de întâmpinat cu organizarea și susținerea acestui internat, — Onor. preoțime este poftită, ca în predicile ce se vor rosti la sărbătorile sf. Paști — invocând serviciile ce are să aducă acest internat bisericii și poporului nostru, amintite în circulara noastră Nr. 816/1922 Ep., — să îndemne pe credincioșii noștri să contribue în măsură cât mai largă la susținerea acestui internat.

Sibiu, 10 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 2441

Notificare oficială

Atragem atențiunea Preaonoratelor oficii protopresbiterale și onoratelor oficii parohiale la dispoziția § lui 9 din Statutele Fondului de penziuni arhidiecezan, prin care se dispune a se purta pentru augmentarea acestui fond un disc de două ori pe an, și anume la Dumineca Floriilor și a doua zi de Rosalii. Prin urmare oficiile parohiale să dispună purtarea acestui disc, iar suma ce se va aduna a o trimite oficiului protopopesc concernent în termin de 8 zile; oficiile protopopești au să subșternă Consistorului arhidiecezan pe lângă conspect banii colectați, în timp de 15 zile.

Sibiu la 8 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Fondul de penziune

Chestia asigurării unei penziuni echitabile pe seama funcționarului, care și-a împlinit serviciul cu toată truda — până la epuizarea forțelor sale fizice și intelectuale — a fost și este una din problemele cele mai însemnate și care a preocupat mult toate instituțiile de stat, bisericești și particulare.

Sinodul nostru arhidiecezan, pătruns de însemnătatea acestei probleme, în 1891 a pus bază fondului de penziuni, apoi în anii 1901 și 1919 a modificat statutele stabilite pentru a asigura penzioniștilor o penziune amăsurată împrejurărilor de atunci. Având în vedere, că cu alipirea Ardealului la țara mamă, împrejurările s'au schimbat radical, pe de o parte, că statul român a luat asupra sa salarizarea preoților și funcționarilor bisericești, pe de altă parte prin devalvarea valutei, scumpirea traiului și drept urmare firească urcarea retribuțiilor la sume, cari nu mai stau în nici o proporție cu sumele de bază luate la fondul de penziuni după statutele în vigoare astăzi, Consistorul s'a văzut îndemnat să compună un nou proiect de statute, pe care-l va prezenta sinodului arhidiecezan spre aprobare.

Prin noul proiect s'a căutat, ca să se asigure membrilor o penziune mai echitabilă și mai acomodată împrejurărilor grele de trai de astăzi. Având fondul de penzii și menire caritativă, Consistorul a decis, cu abatere dela statutele de până acum, să asigure și ajutoare în caz de moarte, atât pe seama membrilor fondului, cât și pe seama urmașilor îndreptățiți ai lor.

Proiectul cel nou se publică în foaia oficioasă, ca să dea posibilitatea tuturor celor interesați să-și spună părerea, având a-și înainta, până la Dumineca Tomii, Consistorului observările și propunerile ce vor crede că trebue făcute, și de cari se va ține cont la redactarea definitivă în sinodul arhidiecezan.

De aceea *se atrage în mod special atențiunea părinților protopopi și preoți precum și a deputaților sinodali* asupra noului proiect, ca să-și spună fiecare părerea în această privință, ca să se facă o lucrare cât mai perfectă și cât mai ducătoare la scopul uman ce-l are.

In Nrul de față se publică statutele.

FOIȘOARA

Predică
la Dumineca Floriilor

Bine este cuvântat Celce vine întru numele Domnului.
Ioan 12, 13.

Iubiți fii, — De șase săptămâ i petrecem împreună. Intreg postul păresimilor ni-a trecut în convorbiri sufletești. Am urcat împreună muntele sfânt al Sionului, cu râvna ce la voi nici când altă dată nu am observat. Sânt martor ocular al silinței voastre de a păstra în întregime curățenia sufletului și trupului, ocolind toate prilejurile ce duc la cădere morală. Nu v'ați lăsat ispitiți nici de mamona, care ca să tragă în cursele sale creștini, făgăduește comori și măriri. Ați primit deprinderi creștine, și mai ales ați devenit creștini atunci, când — drept pecete a legăturii voastre cu Domnul Isus Hristos — v'ați împărtășit cu Tainele sfintei noastre biserici.

Cade bine sufletului meu a mărturisi toate acestea. Și de ce nu v'aș aduce laudă, când v'ați învrednicit laudei?

Să nu cumva să vă ducă în rătăcire însă lauda mea, crezând că acum v'ați făcut datorința și acum puteți odihni pe laurii câștigați. Cel mai greu păcat v'ar apăsa sufletele, stând acum pe loc. Zice Hristos: «Din rodurile lor veți cunoaște pe ei» (Mat. 7, 16), și într'alt loc: «Nu poate cetatea să se ascunză deasupra muntelui stând» (Mat. 5, 14). Zice așa Hristos, ca să vă îndemne la muncă rodnică, la munca ce trebue să o îndepliniți tocmai acum, când prin însușirile câștigate în post v'ați desăvârșit. Nu se poate ca acum când sufletul vostru stă sus ca o cetate, nu se poate ca acela să nu se vadă și de alții, și nu se poate să nu arătați roduri, adecă fapte, când din fapte vă va cunoaște pe voi lumea viitoare.

Vremea trecută a postului a fost prilej să vă întăriți sufletește. Restul ce mai urmează e prilej de a păși pe terenul faptelor. «Fiți făcători cuvântului — zice Apostolul — și nu numai ascultători, amăgindu vă pe voi înșivă. Că de este cineva ascultător cuvântului, și nu făcător, acesta este asemene omului ce și caută fața nașterii sale în oglindă, — s'a căutat pe sine și s'a dus și îndată și-a uitat în ce chip era» (Iacob 1, 22—23). Care va să zică, fără fapte sântem ca omul ce se privește în oglindă. Până ce e lângă oglindă, i se vede chipul. Indată ce se depărtează de oglindă, se perd și urmele chipului său din oglindă. Lipsa faptelor creștine ușor ne-ar aduce numirea de fățarnici și creștini de foc de paie, cari sânt și nu sânt creștini.

Datorința ne e acum, repet, a păși pe terenul faptelor. Indemn bun la fapte ne dă sărbătoarea eea mare a creștinătății: Dumineca Floriilor sau stâlparilor, cum i se mai zice.

Isus învie pe Lazar din morți. După învierea lui Lazar apoi — știind că se află la capătul operei — trei ani de zile lucrată în popor, intreprinde călătoria sa din urmă în Ierusalim mergând călare pe mânzul asinei. In Ierusalim se serba paștele jidovesc, la care se adună multă lume, din toate unghiurile Palestinei, de față erau și mulți străini, căci zice evanghelistul: «Și era oarecari Elini din ceice se suise ca să se închine» (Ioan 12, 20). Isus merge în Ierusalim, pentru serbare, dar mai ales merge să se dea pe sine jertfă pentru lume, împlinind voia Tatălui, care îl menise de Răscumpărător al lumii. Poporul din jur prinde vestea călătoriei lui Isus. Ca la comandă îi ies întru întâmpinare: bătrâni, femei, copii, aproape și sugătorii, cum numește Evanghelia pe copiii mai mici, se înșirue și formează garda lui Isus. Șirurile oastei formate, se poate zice, din ce are jurul mai fără putere fizică, izbucnește în strigăte: «Osana! Osana! Bine este cuvântat Celce vine întru numele Domnului!» Duhul acesta cuprinde toate păturile societății din Ierusalim. Contrarii cei mari

Biserica ortodoxă română în America

— Cei 8 preoţi şi agitaţia ziarelor — Se întoarce foaia — Cine e uneltitorul. — O scrisoare. — Dat de gol. — Alte ştiri —

Cu intenţiunea de a răspunde trebuinţelor de tot felul ale creştinilor noştri din America şi a le da «razimul sufletesc şi îndrumarea creştinească şi naţională necesară vieţii lor», consistorul arhidiecezei de Alba-Iulia şi Sibiu li-a trimis — cum se ştie — opt preoţi, cari împreună cu ceice se găseau acolo de mai nainte erau însărcinaţi să întregească organizaţia noastră bisericească la românii resfiraţi pe pământul american.

In preajma plecării preoţilor noştri la America, s'a pornit o vie agitaţie, în presa partidelor de opoziţie, împotriva trimiterii acestor oameni în lumea nouă, sub cuvânt că ei n'ar fi altceva decât preoţi politici şi agenţi ai guvernului liberal, cari prin propagandă de partid vor provoca turburări între românii imigraţi, — prin urmare opinia românească, spunea Patria din Cluj, cere imediata revocare a preoţilor meniţi pentru America.

Atât Patria, cât şi alte gazete, se arătau preocupate de «adânca indignare a fraţilor de peste Ocean» la auzul că opt preoţi «liberali» sânt în drum pentru a sămănă discordie între credincioşii ortodocşi români americani; şi că aceste feţe bisericeşti numai cu preţul unor turburări vor putea ajunge la slujbe în parohiile americane, care îşi au preoţii (?) lor, şi astfel nici nu sânt vacante (?).

Ingrijorările acestea, date în publicitate de ziarul *America*, organul oficial al Uniunii societăţilor române, au fost reproduse, şi larg comentate, de presa amintită, în articole apărute pe la sfârşitul lunei lui Ianuar 1923.

Ziarul nostru combătuse încă pe atunci toată agitaţia confraţilor ca absolut lipsită de temei.

Eată că acum vine însuşi ziarul *America* să ne dea dreptate, publicând în nrul său din 20 Februar 1923 *scrisoarea* semnată de şef-redactorul său, dl *Andrei Popovici*, care se adresează fostului administrator protopopesc în Youngstown, *Ioan Podea*, de prezent cetăţean în Braşov. Scrisoarea aceasta aduce lumină deplină în campania pornită împotriva celor «*opt*». Ear campania aceasta n'a fost alt ceva, decât resultatul unor *uneltiri ale cetăţeanului Ioan Podea, care a indus în eroare buna credinţă a ziariştilor.*

Dl Andrei Popovici declară în scrisoarea sa amintită:

«Scrisoarea dtale (a dlui I. Podea) din 17 Decemvrie, unde îmi relatezi cazul dtale, m'a revoltat... Dar mai era încă ceva ce mă revolta în scrisoarea dtale: Era partea unde scriai despre planul guvernului cu cei opt preoţi cari — scriai dta, — erau trimişi să facă propagandă liberală în America. Spuneai, în particular, despre un oarecare preot Opreanu care ar fi un primejdios liberal, încredinţat din partea partidului dela putere să înfiinţeze aici o gazetă de propagandă liberală. Tot în acelaş plic mai trimiteai şi nişte tăeturi din aproape toate gazetele din opoziţie cari revoltate de nedreptatea ce ţi s'a făcut, scriau că oprirea dtale de a pleca în America este în legătură cu venirea celor opt, a căror activitate de propagandă liberală ar fi fos primejduită de prezenţa dtale. Gazetele aceste erau bucuroase c'au un alt prilej de ieşire contra liberalilor şi n'au prea examinat exactitatea ştirii.

«Bazat pe informaţiile dtale, iubite dle Podea, şi pe articolele din gazete, am început o campanie contra acestor «opt», fiind firm convins că fac un bine poporului de aici care ureşte atât de mult pe liberali. Am crezut că voi fi în stare să opresc plecarea acelor «opt» cari — dacă erau agenţi liberali, — ar fi dat motiv pentru turburări serioase în coloniile noastre. Dar s'a întâmplat că într'o bună zi mă pomenesc la redacţie cu acelaş părinte Opreanu, pe care dta mi-l descriai ca pe un «primejdios agent liberal». Iţi poţi închipui, dragă dle Podea, surprinderea mea când am găsit că acest «liberal» *era redactor la gazetele oficiale ale partidului naţional din Bănat* şi că era persecutat şi huiduit de liberali. La început — gândindu-mă la scrisoarea dtale — nu-l prea credeam, dar mi-a prezentat acte din care m'am convins că informaţiile date de dta au fost greşite.

«Acum, dragă cetăţene Podea, ce era să fac? Să persist în greşala mea — aşa cum o făceau alţii? Nu o puteam face, căci nu-mi permitea sentimentul meu de dreptate şi respectul faţă de mine. Astfel a trebuit să revin asupra celor scrise, riscând hulă şi neînţelegere din partea duşmanilor gazetei noastre şi chiar şi din partea cetitorilor noştri mai nepricepuţi.

«Dar am făcut-o, căci mă obliga chiar interesul ce-l port luptei democratice, şi — mai presus de toate — datorinţa faţă de mine însumi, căci m'ar mustra conştiinţa dac'aş face cu voia, nedreptate cuiva.

«Vezi, dragă dle Podea, ce rezultat a avut scrisoarea dtale?

«Imi place să cred că dta ai fost greşit informat şi pricep şi situaţia excepţional de grea în care te găsiai atunci, precum şi starea dtale sufletească. Uşor pricep şi combinaţiunea ce o făceai — în sufletul dtale năcăjit — între reţinerea dtale şi plecarea celor opt preoţi; — dar, aceasta este o învăţătură bună şi pentru dta, şi pentru mine. *Pentru dta: ca să nu ţi faci judecată despre cineva atunci când nu o poţi face liber, fiind influinţat de alte împrejurări*; ear pentru mine: să nu dau crezământ tuturor veştilor ce-mi sosesc aici, ci să le primesc cu oarecare rezervă.

«Sânt fericit că, totuşi, marea majoritate a cetitorilor noştri — toţi acei cari sânt de bună credinţă — m'au înţeles şi au priceput şi situaţia celor opt preoţi, — *aşa că nicăiri nu s'a întâmplat nici o turburare*, — pentru ce mulţumesc lui Dumnezeu.

«Eată, dragă dle Podea, am ajuns la sfârşitul scrisorii mele. Ca încheere te asigur de simpatia noastră, te asigur de părerea mea de rău, de revolta chiar, ce o simt când mă gândesc la cazul dtale — dar nu-mi vei lua în nume de rău dacă voi separa acest caz de venirea celor «opt», — mai ales că, *precum aud, — ar fi fost şi alte motive pentru reţinerea dtale în ţară*». —

Acum se învederează cine era persoana aceea, care avea de gând să provoace turburări între credincioşii noştri de peste Occean. Este tot acelaş cetăţean din Braşov, acelaş domn Ioan Podea, care în Sămănătorul său samănă cele mai sfruntate neadevăruri şi încearcă săştirbească bunul nume al tuturor autorităţilor şi organelor noastre bisericeşti, individul care face «tăieturi din aproape toate gazetele de opoziţie», (tăieturi ticluite de el însuşi), le trimite peste Ocean ca să le tipărească ziarele româneşti americane, din care gazetele ardelene la rândul lor vor şti apoi — şi fără ajutorul dlui I. Podea — ce trebue să utiliseze. Tot ziarul *America*, în nr. din 3 Februar 1923, a publicat *«cu plăcere»* o scrisoare, în fruntea ziarului, primită dela păr. Ştefan Al. Oprean, care spune următoarele:

Că trimiterea celor opt preoţi în America nu s'a făcut nici la ordinul, nici cu aprobarea măcar a partidului liberal, se dovedeşte prin faptul că numirea noastră s'a făcut cu condiţiu-

---

ai lui Isus, Fariseii, se înspăimântă atât de tare, încât în faţa curentului nu au altă vorbă decât: «Vedeţi, că nimica nu folosim, eată, toată lumea după El merge» (Ioan 12, 19).

Triumful cu care intră Isus în Ierusalim era triumf împărătesc. Impărat era şi El, împărat ceresc. Aşa triumf Ierusalimul nu mai văzuse dela timpurile lui David şi Solomon. A şi scos triumful acesta în lume numele lui Isus în cea mai mare măsură şi i-a lăţit învăţătura. Pentrucă, deşi răstignit după triumf, pe cruce şi omorât de jidovi cu moartea cea mai de ocară, care se cunoştea pe atunci, totuş lumea a început de aici încolo a se întreba cu tot dinadinsul: Cine a fost, ce a învăţat Acela, care deşi primit ca un împărat, totuş a fost răstignit pe cruce?!

Eată cum triumful creştinismului l-a pregătit însufleţirea poporului care a întimpinat pe Isus. Duhul a stăpânit mulţimea aceasta slabă. Duhul a pus-o în mişcare, duhul i-a împrumutat vânjoşia.

Căci duhul e puterea cea mare de orcan, care rupe arbori, sfarmă stânci şi ridică şi coboară munţi de plumb. Contra duhului nici o putere nu se poate opune. De ar fi puterea ce se opune de fulger şi trăsnet, — însufleţirea (duhul) şi pe aceea o sfarmă.

Dumineca Floriilor cu drept cuvânt o numim Dumineca ce a asigurat întemeerea bisericii lui Hristos, adecă a asigurat biruinţa creştinătăţii asupra religiunilor păgâne. Şi deci purtând noi stâlpările de finici pe braţe dăm dovadă că înţelegem rostul serbării şi ne ştim însufleţi faţă de lupta ce a dat o publicul Ierusalimului, ca să asigure biruinţa bisericii creştine.

Dacă ştim apreţia actul acesta măreţ, îndoială nu încape, ca şi noi vom serba Dumineca biruinţei cu mare evlavie, cu mare procesiune în public şi cu însufleţite osanale la adresa celui ce blând trece pe stradele Ierusalimului, ca să meargă ceva mai târziu la junghiere ca mielul nevinovat.

E vremea să accentuăm creştinismul nostru cu putere cât de mare, căci ne iau pe dinainte cei ce nimica nu au de spus, decât vorbe deşarte, dar fac sgomot cu ele, şi lumea să ia după sgomot. De sine înţeles, noi nu vorbe goale predicăm, ci adevărurile mari şi veşnice ale lui Isus. dar trebue să le predicăm cu glas mare. Mai hotărât ca până azi.

Din acest punct de vedere, cum astăzi ne însoţim şi împodobim mormintele morţilor noştri cu semnele biruinţei, stâlpările, cum astăzi facem să răsune străzile de cântări duhovniceşti, — socotesc că e folositor obştei a se îndeletnici cu serbările în procesiuni ce le întocmeşte biserica. Procesiunile la câmp, ca să cerem îmbelşugarea hotarului şi procesiunile la locurile de pelegrinaj, ca să se alunge molima şi primejdiile ce ne ameninţă... sânt ocazii date nouă de biserică — nu cu scop de fariseism, ci ca să ne întărim în credinţă.

O, cât de înălţătoare a fost mergerea lui Isus în Ierusalim şi cât de mult ne creşte nouă creştinilor sufletul, putând face apostolie dela om la om, ca să hotărâm obştea să urmeze lui Hristos, marele aducător pe pământ al împărăţiei lui Dumnezeu!

Indemn bun se cuprinde tot în evanghelia zilei. S'a citit azi: «Eară Maria, luând o litră de mir de nard curat, de mult preţ, a uns picioarele lui Isus şi a şters cu părul său picioarele Lui, ear casa s'a umplut de mirosul mirului» (Ioan 12, 3). Maria — vedem — nu numai nu se depărtează de Isus, dar nu cruţă nici mirul de nard, adecă ce are dânsa mai scump la casă, ca să ungă picioarele celui ce nădejdea vieţii sale era. Să ne scumpim oare noi, când cămările noastre sânt pline, şi ale altora sună a pustiu? Să nu ne pese de cei ce sufer frig, foame, când în casa noastră domneşte belşug? Să trecem alăturea de cei bătuţi şi bolnavi cum au trecut levitul şi preotul jidovesc, cărora nu le pasă de durerile celui căzut în drum? Oare să nu urmăm pe Samariteanu, care a legat ranele căzutului, l-a suit pe dobitoc, l-a dus la casă de oaspeţi şi a purtat grijă şi de vindecarea bolnavului? (Luca 10, 25—35).

Să nu fie! Tocmai faptele milei creştine sânt cele ce ne ridică cinstea înaintea lui Dumnezeu şi a oamenilor. Faptele milei creştine sânt mirul de mult preţ al Mariei. Fiecare faptă a milei, de ar fi numai un ban ca filerul văduvei din Evanghelie, creşteză înaintea lui Dumnezeu cât o comoară. Fapta milei ni se judecă după îndemnul sufletului, nu după mărimea banului. Cel ce are galbini, va da în galbini ajutoarele; ear cel ce are numai bani de aramă şi fer, — pe aceştia îi va da ajutor aproapelui. Se cere să ne arătăm, cu deosebire în timpul nostru, dărnicia prin ajutorul ce-l dăm aşezămintelor de binefacere. Sânt mulţi orfanii, neputincioşii, bolnavii în toate părţile. Pe seama

nea de a veni pe cheltuelile noastre proprii, şi numai după repetite intervenţii şi solicitări ale I. P. Sfinţitului (Mitropolit Nicolae) ni s'a acordat întâi favorul neînsemnat al unui schimb favorabil de dolari, ca abia în ultimul moment, după amânări de trei luni de zile, să ni se acorde — nu dela guvern — ci prin decret regal, suma de câte 40,000 lei (200 dolari) pentru cheltueli de drum. Dacă se găseşte om care se poată crede că pentru această sumă, prea puţină pentru drum, s'a angajat cineva dintre noi să desfidă convingerile politice adevărat democrate ale unui popor obişnuit aici cu o mare libertate politică, acela nu poate avea pretenţii de a fi considerat de om normal.

*

Aşa s'a exploatat, prin cetăţeanul Ioan Podea, buna credinţă nu numai a ziarelor din America, ci şi a celor din ţara noastră, — până când lumea în cele din urmă va trebui să se desmeticească, văzând că are d'a face cu un om şiret şi uitat de sine.

Ear dacă, şi după lămuriri date din loc competent, totuşi se vor găsi gazete care să persiste, alăturea Sămănătorului, în afirmarea că preoţimea noastră din America şi conducătorii săi urmează politica desbinării, nu ne rămâne altceva decât să le repetăm vorba confratelui dela ziarul *America*:

Să latre câinii, caravana merge înainte.

*

De încheere publicăm câteva ştiri despre soborul preoţilor români ortodocşi din Statele unite:

Constatăm cu bucurie — scrie ziarul America — că preoţii adunaţi în Cleveland au înţeles, că privirea tuturor credincioşilor este aţintită asupra lor şi că dela atitudinea lor depinde eliminarea tuturor neînţelegerilor ce se puteau ivi, dacă n'ar fi venit la acest sobor cu duh drept şi cu inimă curată. In acest sobor păr. Oprean a clarificat cu tact şi cu deplină cunoştinţă de cauză situaţia preoţilor americani, atât sub raport de drept canonic, cât şi sub raport de drept constituţional bisericesc. Şi rezultatul acestei străduinţe a misionarului părinte a fost obţinerea declaraţiei tuturor preoţilor, că sânt buni-bucuroşi a recunoaşte supuşenia lor ierarhică la Mitropolia ort. rom. a Ardealului. In acest congres s'a făcut distribuţia problemei preoţilor misionari de a organiza parohiile din toate oraşele cu emigranţi ort. români, ear păr. St. Oprean a fost încredinţat din sobor să facă I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae Bălan raport amănunţit.

Din parlament

Intre discursurile ţinute la cameră, mai remarcăm cuvântul dlui prof. *N. Iorga*, care în şedinţa din 19 l. c., vorbind despre chestiunea religioasă, a cerut să se păstreze în constituţie cuvântul de biserică «dominantă», căci — zice oratorul — ţara noastră a trăit în spiritul ortodoxiei române. Acest fapt are o valoare morală pentru majoritatea poporului. Biserica unită datează numai de două veacuri, şi ea vine dela Habsburgi şi atârnă de papa dela Roma, pe care nu-l voim amestecat în rosturile noastre religioase. (Aplauze). Pentru a mulţumi însă şi această biserică, să i se dea oarecare avantagii, însă să nu se cedează în chestia bisericii ortodoxe care trebue să rămână dominantă. Biserica unită să rupe din ce în ce de românism şi trece tot mai mult la «catolicism». Biserica ortodoxă este religia în care au trăit românii din toate vremurile. (Aplauze). Aşa se păstrează existenţa poporului român. Dsa adaogă că cunoaşte lupta pe care o duc în Ardeal anumite persoane în contra bisericii ortodoxe (Aplauze).

In şedinţa camerei din 21, la discuţia pe articole a constituţiei, dl P. Gârboviceanu a propus la art. 22, amendamentul: Biserica creştină ortodoxă este biserica dominantă a statului; biserica unită are întâietate faţă de celelalte confesiuni.

Dl N. Iorga a vorbit despre rolul însemnat împlinit de biserica ortodoxă română, în desvoltarea neamului românesc. Dsa cere pentru biserica ortodoxă română acordarea autonomiei, sub controlul financiar al statului şi mulţumeşte că sfatul său a fost ascultat de a se păstra în constituţie, bisericii strămoşeşti, caracterul de dominantă în stat. Arată cât rău a făcut prestigiului bisericii noastre amestecul politicei în biserică.

Dl Iorga încheie, cerând ca alegerile episcopale să fie făcute cum se prevede, atât de înţelept, în statutul lui Şaguna, de care se conduce biserica ortodoxă ardeleană.

Preotul *Dragoş* (Maramureş) pledează pentru egalitate între cele două biserici, ortodoxă şi greco-catolică.

Dl *N. Iorga* spune că trebue neapărat să se păstreze bisericii ortodoxe calitatea dominantă în stat; ea, fiind biserica strămoşească, trebue să dea prestigiul religios marilor acte naţionale, aşa precum a dat veacuri dearândul. Nu se poate acum, de dragul nimănui, ştirbi această tradiţie seculară. (Aplauze).

In şedinţa de noapte Părintele *Lucian Triteanu*, aduce elogii dlui prof. N. Iorga pentru înălţătoarea cuvântare rostită în şedinţa precedentă asupra bisericii ortodoxe, şi pledează apoi pentru păstrarea neatârnării şi dominanţei bisericii ortodoxe, acordându-i-se autonomia, fiindcă numai astfel biserica ortodoxă română, care are un număr covârşitor de mare de credincioşi în România întregită, se poate desvolta aşa cum merită. Cere libertatea deplină şi pentru celelalte culte, fiindcă naţia română trebue să fie consecventă cu tradiţia ei de toleranţă.

P. S. Sa se declară pentru primirea amendamentului dlui Gârbovineanu.

Dl ministru *C. Banu* spune că, geloasa de senat, camera a ţinut să aibă şi ea mica şedinţă sinodală. Dl Banu aduce omagiul de recunoştinţă memoriei lui Şaguna pentru acţiunea aşa de înţeleaptă şi de patriotică dusă în vremurile grele ale jugului maghiar.

Voiţi să rămâneţi legaţi de Roma, întreabă dl Banu pe reprezentanţii bisericii unite. Rămâneţi, dacă veţi şti să trageţi foloase din această unire, pentru neamul românesc. Voiţi să vă întoarceţi la biserica strămoşească, redând poporului român unitatea bisericească, ei bine! faceţi-o, veţi găsi braţe largi deschise de frate, care să vă primească.

In privinţa apariţiei cultelor bizare, dsa spune că nu are nici o teamă, cu toată aparenţa lor ameninţătoare, fiindcă ele se vor lovi de puterea blocului aşa de puternic al credincioşilor bisericii ortodoxe dominante.

Dl Banu se pronunţă apoi pentru scoaterea cu desăvârşire a amestecului politic din biserică, care a adus atât rău, şi se declară pentru acordarea autonomiei bisericii ortodoxe.

Dl Banu încheie, rugând camera să voteze art. 22 aşa cum a fost propus în proiect, dar în amendamentul propus de dl Gârboviceanu.

Camera primeşte propunerea.

Cuvântarea

Inalt Prea Sfinţiei Sale Mitropolitului Primat Dr. Miron Cristea

(Sfârşit)

Domnilor senatori, în lumina acestei dorinţe privind noul proiect de constituţie, cu multă satisfacţie, şi cu sentimente de recunoştinţă atât din partea mea, cât şi din partea tuturor episcopilor noştri, din partea întregului nostru cler, trebue să constat că proectul nou cuprinde în articolul 23, astfel de dispoziţii mulţumitoare, care vor da bisericii noastre deplină putinţă, de a se organiza după dorinţa chiriarhiilor săi, întemeiată pe interesul bisericii,

Biserica pe temeiul acestui articol, va fi în stare să se cârmuească de sine, să-şi conducă prin organele sale întreagă viaţa sa internă, admiţând controlul statului şi fără a rupe atât de frumoasele şi tradiţionalele sale legături cu statul. Având cuvenitele experienţe, eu îndrăsnesc a spune, că, dacă frăţiile voastre, ca legiuitori, ne veţi da cuvenitul sprijin ca în legile speciale

---

lor s'au ridicat şi se ridică asile, spitale, orfanotrofii. Aceste toate trebue sprijinite cu obolul nostru. Avem şcoale, biserici. Se pot susţinea aceste aşezăminte publice fără multe danii? In adevăr, cine nu dă obolul său aşezămintelor publice nu poate fi om, cu atât mai puţin creştin la locul său.

Toată lumea împărtăşeşte părerea că cel ce trăeşte numai pentru sine şi nu concurge cu nimic la alinarea suferinţei altora, nu poate fi decât mădular netrebnic al societăţii, care după zisa scripturii: Să-ţi fie ca un păgân şi vameş (Mat. 18, 17).

Slugind lui Hristos să luăm în mâni stâlpările şi să-L urmăm. Să nu ne despărţim dd Hristos nici când să află în Ghetsimani, nici când în muntele Golgota îşi dă duhul. Din contră, atunci să intonăm mai puternic cântarea: Bine este cuvântat Celce vine întru numele Domnului! — După Golgota vine adevărata glorie creştină, căreia apoi nu-i mai pot sta împotrivă porţile eadului. Lui Isus pe muntele Golgota putem urma, luând asupra noastră jugul lui adecă năzuind a ajuta pe aproapele, ca să scoatem din lume necazul, jalea şi durerea. Aceasta este cea mai înaltă treaptă a postului. Când aceasta am urcat-o, ne aflăm în împărăţia lui Dumnezeu şi sântem împreună locuitori cu Cel ce cu triumf trece azi prin Ierusalimul pământesc, ca în triumf veşnic să petreacă şi în Ierusalimul ceresc. Ajută-ne, Doamne! Amin.

Prot. *Vasile Gan*

Studiu statistic bisericesc

— Informaţiuni preţioase —

IV.

La Oradea-Mare de pildă, iată ce se întâmplase: Murind episcopul D. Radu, trebuia să se ia în seamă lăsământul acestuia, care era cel mai bogat înzestrat între toţi episcopii uniţi. Ministerul cultelor, pe temeiul ordinului ministerial Nr. 13,249/1884 al guvernului maghiar, l-a trimis cu aceea misiune, la Oradea-Mare, pe dl Z. Păclişanu, un preot unit din ministerul cultelor. A şi stat acolo vr'o 3—4 luni; a avut locuinţă şi întreagă provederea, în mod gratuit, în palatul episcopesc, mai primind pe fiecare zi diurnă — zice-se — de câte 500 Lei, în contul lăsământului episcopesc, deşi conform cu § 1 din aceeaşi ordinaţiune chiar şi diurnele experţilor aveau să fie stabilite de judecătoria de ocol, ear ordonanţarea diferitelor sume din lăsământ avea să fie făcută exclusiv de ministerul cultelor.

Ni se spune, că dl Z. P. nu a dat raport ministerului — pentru acest serviciu să i se fi făcut rost de diurne grase peste întreţinerea în natură?! — ci a făcut numai o propunere, ca cvota de $^1/_3$ a lăsământului episcopesc, ce revenea dealtmintrea statului român, să fie cedată earăş uniţilor!

Propunerea i s'a primit sub guvernul T. Ionescu, care căuta din răsputeri, în scurta sa guvernare ce nu o putea prelungi, sprijinul partidului naţional ardelean, stătător sub conducerea şi influinţa uniţilor.

Cât face $^1/_3$ parte din acel mare lăsământ, nu se ştie, deoarece nu se făcuse raport guvernului. Nu cumva ştie, oare, dl ministru Banu? Şi ar trebui s'o ştie dl ministru al cultelor şi alţii, şi mai ales ar trebui ca statul român să-şi apere interesele, revizuind guvernul actual chestiunea acelui lăsământ.

Şi ar mai trebui şi aceea, ca comisia consistorială unită dela Orade să fie adusă la realitatea datoriilor sale de restituţiune, deoarece nu era în dreptul ei să stabilească «diurne» trimisului guvernului.

Ne mai permitem o întrebare: «Diurnele» acele grase, nu se potriveau oare mai bine la dotarea parţială măcar a personalului din gremiul episcopiei unite din Oradea-Mare, care, deşi e cea mai bogată episcopie cum am văzut mai sus, totuşi cere — şi chiar primeşte — să-i plătească statul român întreg personalul din centrul episcopiei?

Sărăcuţă episcopie, nu i se ajunge nimic pentru dotarea acelui personal, din venitul întinselor moşii de 139,699 jugăre?!

Ei, vedeţi: Astfel ştiu să se asigure aceşti

de organizare în amănunte, să putem întrupa în înţeles autonom, dispoziţiile generale din constituţie, atunci — domnilor senatori — aceasta va însemna începutul epocal al unei ere *de înflorire a bisericii noastre.* Activitatea ei se va revărsa ca o ploaie binefăcătoare asupra credincioşilor, cari formează aproape totalitatea poporului. (Vii aplauze).

De aceea eu vă vog, Domnilor senatori, că atunci când veţi ajunge la aceste dispoziţii bisericeşti, — ca fii credincioşi ai bisericii acesteia cum sânteţi marea majoritate a Domniilor Voastre, cu drag să ne daţi ajutorul, pe care îl aşteptăm şi de care nici o clipă nu ne îndoim. (Aplauze).

Dar pe de altă parte, domnilor senatori, sânt în proectul noii constituţii şi oare care lucruri, pe care noi episcopii şi conducătorii bisericii am dori să le îndreptăm.

Aşa, dorim cu toţii, să se menţină ceea ce este bun cu privire la biserică şi la celelalte instituţii, în vechea constituţie; căci vechimea aceasta are un fel de datină, de sfinţenie moştenită dela înaintaşi. Vă rugăm, să păstraţi caracterul de «biserică dominantă a statului român». (Aplauze).

Noi, biserica ortodoxă, cuvântului acesta «dominantă» nu i-am dat nici odată înţelesul lui medieval. Noi nu ne-am gândit şi nu ne vom gândi nici când, să dominăm pe celelalte culte. Noi am fost totdeauna cei mai toleranţi din toată lumea.

Voci: Aşa este.

I. P S. S. Mitropolitul Primat: Şi nu azi, în veacul XX-lea, când este uşor să fi tolerant, când toleranţa este un bun câştigat al civilizaţiei; ci am fost toleranţi, noi românii, atunci când în toată Europa domnea cea mai crasă intoleranţă religioasă. Husiţii fiiind bătuţi în o straşnică luptă, lângă Praga, au fost daţi afară pretutindenî, căci nu se putea tolera libertatea gândirilor lor religioase. Nici o ţară nu i-a primit. Numai Moldova românească a fost aceea, care le-a deschis porţile, de au putut să-şi întemeieze oraşul Huşi, care şi astăzi există. Afară de noi nu s'a mai găsit o altă ţară decât Olanda.

De altă parte e departe de noi gândul bisericii papistaşe, care urmăreşte scopul să domineze ea statul.

Noi nu dăm prin cuvântul «dominant» bisericii noastre altceva decât ceea ce de fapt are. Cuvântul consfinţeşte o stare de fapt. Biserica noastră are din cele 17—18 milioane de locuitori, aproape 14 milioane de credincioşi ai săi.

Noi vrem să se păstreze, acest cuvânt, graţie trecutului ei frumos, graţie misiunei sale nobile, graţie identificării sale necondiţionate cu interesele statului. Şi — vă rog — să vă însemnaţi bine această vorbă a mea, pe care cred că o împărtăşesc şi mulţi alţi oameni, cari se gândesc adânc la viitorul neamului nostru. *Eu găsesc, că biserica ortodoxă română este cea mai puternică granţie a viitorului României.* (Aplauze).

Din aplauzele dv. văd, că precum în toate secţiunile senatului s'a acceptat păstrarea vechiului text, aşa şi atunci, când se va vota definitiv acest aliniat, veţi avea dragostea, pe care acum o arătaţi cuvintelor mele, de a păstra şi în viitor acelaş text vechi, căci prin ele nu voim să supărăm pe nici una dintre confesiuni, cu care în dragoste şi în toleranţă creştineească vrem să trăim şi în viitor, şi a căror libertate a fost şi este garantată.

De altă parte eu doresc şi cu mine împreună doreşte şi întreaga noastră biserică, ca să nu schimbăm nici articolul, care în constituţiunea veche admite *obligativitatea cununiei bisericeşti.*

Domnilor, mai bine decât mine ştiu Frăţiile Voastre, că temelia societăţii şi temelia unui stat o formează viaţa familiară. Familia este ca celulele din organism; este celula sănătoasă, întregul organism va merge bine şi se va desvolta în mod normal. Cu durere trebue însă adeseori să constatăm că, în prea multe cazurl căsniciile noastre, viaţa familiilor noastre e laxă. Eu găsesc, că Inalta noastră Curte de casaţie a făcut o greşală atunci, când împotriva textului constituţiunii vechi în o jurisprudenţă a declarat căsătoria legală şi valabilă şi fără binecuvântarea sfintei biserici, adică fără să urmeze cununia religioasă.

Aceasta a avut de urmare acel rău, că divorţurile în ţara noastră au ajuns cel mai înalt record în asemănare cu oricare alt stat din Europa civilizată. Dacă vom purcede pe această cale mai departe domnilor senatori, convingerea mea fermă este, că vom contribuî la destrămarea vieţii familiare, — de ceeace să ne ferească Dumnezeu. Din contră cred, că nimic nu-i mai necesar, decât ca viaţa noastră familiară să fie primenită în zilele noastre tocmai pe baza învăţăturilor mântuitoare ale evangheliei lui Hristos.

De aceea eu vă rog, să păstrăm binecuvântarea bisericii şi să nu reducem actul Sfintei Taine a cununiei la un simplu contract civil, iscălit în faţa ofiţerului stării civile, ci să păstrăm şi aici bunele tradiţiuni ale neamului nostru. Binecuvântarea bisericii va fi de sigur tuturor numai de bun folos. (Aplauze prelungite).

Eu găsesc, că i o inovaţiune de o importanţă de căpetenie modul, cum noua constituţie prevede organizarea tocmai a senatului.

N'a fost până acum destul de bine şi norocos organizat. Intre cameră şi între senat nu era mai nici o deosebire, decât vârsta membrilor acestor două camere.

Părerea mea este, că senatul, fiind un corp ponderator, trebue să fie — exprimându-mă aşa mai românește — ca o sită mai deasă, decât a camerei, încât proectele de legi să le cearnă mai bine, cu sânge rece, cu calmitate, cu înţelegere mai bătrânească; şi atunci cozonacul legilor, ce le dăm poporului nostru, vor fi mai cu plăcere mistuite, spre folosul şi binele lui şi spre progresul ţării întregi. (Aplauze).

Deci nimic mai cuminte, decât să se creieze în senat un anumit şi proporţional număr de membri de drept, care reprezintă cele mai de căpetenie ramificaţiuni ale activităţii publice. Să fie reprezentanţi ai bisericii, ai culturii, ai justiţiei, ai armatei, ai comerţului, ai industriei şi aşa mai departe. Eu nu mă tem de ceeace spunea în cursul discuţiunilor din şedinţele delegaţilor noştri unii din deputaţii camerei, că senatul ar devenî prin aceasta o curte de pensionari.

Domnilor, nu uitaţi că nu există în lume nici un popor, care să nu se fi folosit de sfatul bătrânilor; ear românul are o vorbă de mare înţelepciune: «Dacă nu ai un bătrân la casă, să-l cumperi».

Dar, domnilor un lucru nu înţeleg şi îmi pare paradox.

Când voim să punem senatul pe această bază, să introducem senatori mai mulţi după specialităţi şi bătrâni cu experienţă. Dle raportor, nu înţeleg, de ce în introducerea care însoţeşte proiectul de constituţie, mereu se atinge putinţa, ca episcopii sa fie scoşi din alcătuirea senatului? Tocmai atunci, când noi ne punem pe punctul de vedere principial să creăm cât mai mulţi senatori pe specialităţi, ar fi oportun ca pe episcopii români să-i scoatem afară din senat?

Doar mai ales episcopii, ca reprezentanţii unui corp ponderator, vor fi mai disciplinaţi, elemente de bună ordine şi de folosul ţării în fluctuaţiunile vieţii politice de azi.

Dacă vom ajunge la realizarea dorinţii unora, ca în senat membrii de drept să fie numai mitropoliţii, atunci biserica mea, care are aproape 14 milioane de suflete, va fi reprezentată prin trei mitropoliţi, pentrucă cel al Bucovinei este acum numai onorar, întru cât pierzând episcopiile din Cattaro şi Raguza, din Dalmaţia, astăzi este fără episcopii sufragane.

Noi am fi trei, ear reprezentanţii mozaicilor ar fi unul ortodox, unul neofit, şi — îmi spunea ieri cineva — că, ar putea să mai fie unul de rit spaniol, întru cât şi celelalte culte recunoscute ar avea câte un reprezentant.

Fără să restrângem drepturile cetăţenilor noştri mozaici de a avea în senat reprezentant, vă întreb, ar fi cuminte, ar corespunde aceasta dreptăţii şi proporţiei numerice a credincioşilor noştri, care sânt în număr de circa 14 milioane?

Dl general N. Constantinescu: Nu ne despărţim noi de episcopi.

I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron Cristea: De aceea, atunci când ne vom ocupa

---

şoareci ai tuturor guvernelor ungureşti, cari vor acum să se instaleze lângă slănina ministerului cultelor din statul român. Şi, tot atunci, dânşii ţipă ca din gura şarpelui, după «paritate, paritate cu ortodocşii» cari mănâncă bugetul statului!

Episcopia Lugojului, îşi are şi ea specifica foame după avutul statului român.

Statul ungar şi Papa ridicaseră această episcopie la 1853; statul ungar făgăduise chiar s'o înzestreze cu moşii, dar n'a făcut-o, ci numai i-a dat subvenţiile necesare în bani. La anul 1912 guvernul ungar asigurase episcopului dela Lugoj şi celui dela Gherla salar anual, în aur, de câte 61 mii coroane. «Acum, considerând valoarea banilor şi creşterea scumpetei dela 1912 până azi de zece ori — zicea episcopul de atunci al Lugojului, Dr. Tr. V. Frenţiu — ar trebuî să primesc un salar de 759,500 Lei». De aceea cere guvernului român, dela 1 Oct. 1921 încoaci, acest salar. «In caz contrar voi fi silit să cer din Roma copie autentică despre obligamentul guvernului (unguresc, zicem noi!), luat asupra sa la 1853 (ce mai logică!!); dar atunci nu mă voi îndestulî cu un salar de 300,000 Lei, ci pe cale procesuală îmi voi căuta dreptul asigurat în punct IV al Bullei. Noi prin bulla de înfiinţarea diecezei avem un contract cu statul, şi statul român prin tractatul de pace a luat asupra sa sarcina acestui contract».

Prin aceeaşi hârtie, plină de necuviinţă şi ameninţări, episcopul Lugojului mai cerea dela guvern 10,000 Lei pentru o maşină de scris, 75,000 Lei pentru ornate preoţeşti şi diaconeşti pe seama catedralei sale dela Lugoj, pe motivul, că guvernul ungar luase asupra sa toate cheltuelile episcopeşti şi chiar şi a mobilierului. (Vezi: Arhivul episcopiei Lugojului, hârtia Nr. 2446/1921 din 17 Noemvrie 1921, iscălită de episcopul Frenţiu).

Biserica unită română are 111 protopopi, faţă de 64 protopopi români ortodocşi. Uniţii deci, cari au cel mult 38·6% din totalitatea românilor de dincoaci de Carpaţi, au 63·4% din instituţiunea aceasta, pe care şi-au putut-o desvolta cu subvenţiile catolicismului şi ale maghiarismului, pentruca acum finanţele statului român să continue a purta aceeaşi sarcină nedreaptă şi în folos străin.

După norma de salarizare a protopopilor, cu subvenţie lunară de câte 600 Lei dela statul român, cei 111 protopopi uniţi români ar avea să primească, anual, 799,200 Lei, ear cei 64 protopopi de ai noştri numai 460,800 Lei. Cu ce dreptate s'ar cuvenî, ca protopopii minorităţii de 38·6% să primească pentru protopopii săi subvenţie de 63·4%?

Aşa stăm, mai departe, cu instituţiunea preoţilor uniţi de concurenţă, plasaţi prin sate cu majorităţi ortodoxe şi cu câte-o mână de credincioşi «uniţi».

Tot aşa stăm şi cu instituţia protopopiatului şi la ceilalţi catolici, de rit latin, cari încă au protopopiate multe şi cu comune puţine, pe când la ortodocşi lucrul stă invers.

Tot astfel stă lucrul şî cu celelalte instituţiuni bisericeşti-culturale, ale tuturor celorlalte confesiuni, cari şi le-au putut desvolta, — numai noi am rămas a fi cei mai săraci: şî în averi, şî în instituţiuni.

Şi atunci, e evident, când subvenţiile de stat pentru confesiuni se vor măsura după instituţiile lor şi nu după numărul credincioşilor acelora, statul va lovî de două ori: odată indirect, în biserica ortodoxă română, şi în doilea rând, direct, în interesele statului însuşi.

Statul român va să zică, până să ajungă a şi întocmî noua constituţie, este înjugat cu prestigiul şi cu finanţele sale la carul politicei ungureşti, ce a moştenit-o şi n'a ajuns încă s'o soluţioneze după dreptate.

Şi ar fi bine, dacă ar fi numai atâta pagubă!

Ci paguba cea mare este, că statul român, în chipul acesta subvenţionează nişte factori, zis bisericeşti de un centrifugalism politic foarte pronunţat.

De pildă, pe fostul episcop unit dela Lu-

de această parte a constituţiei, vă rog să nu ne atingem de tradiţiunile, care sânt necesare tăriei neamului nostru, ca nu cumva să se slăbească.

Dlor senatori! Unitatea noastră politică şi naţională, întregirea neamului, de sigur este cel mai mare şi epocal moment din istoria românilor. El ne îndreptăţeşte să simţim în suflet cea mai vie bucurie, pe care poate să o aibă un neam vr'odată. Şi nu ştiu, dacă vom mai trăi noi încă atâtea zeci de mii de ani, mai poate ca în viaţa neamului nostru să se întâmple un eveniment aşa de mare?

Dar, vedeţi dlor, Dumnezeu în înţelepciunea Lui adeseori nepătrunsă de noi oamenii, astfel a întocmit lucrurile, ca în tot răul să pună şi ceva bun, şi invers, în tot binele să amestece câte o picătură de pelin amar.

Deşi ţara noastră iubită, România Mare, este după trecutul ei, după numărul covârşitor al românilor, după elementul românesc care a întemeiat o, ţară curat românească, totuşi de aci înainte nu mai sântem un popor de cetăţeni omogeni, nici ca neam, nici ca credinţă.

Eu nu mă îndoesc, că concetăţenii noştri de altă ilmbă şi credinţă, după convulsiunile firesti ale unor atât de mari schimbări politice şi sociale, îşi vor găsi şi ei hotărât locul de a fi cei mai buni şi loiali cetăţeni. Dar cu toate acestea, dlor senatori, să nu uitaţi că în ţara noastră după schimbările ce s'au făcut, curentele antinaţionale, internaţionale, interconfesionale, străine şi primejdioase existenţii noastre, în viitor vor găsi în mai multe locuri un pat cald. Tradiţiunile noastre, care au stat la temelia desvoltării noastre de până acum ca neam şi ca stat, adeseori vor fi atacate din multe părţi.

Şi atunci, vă întreb eu, dacă nu avem noi cari am întemeiat acest stat, sfânta datorinţă, ca mai ales astăzi în situaţiunea schimbată, să ţinem cu hotărâre, cu încăpăţinare, la toate tradiţiunile noastre atât de probate care ne au dus la succesele de până acuma?

Ear aceste tradiţiuni sânt atât naţionale, cât şi bisericeşti. (Aplauze).

Aceste tradiţiuni, domnilor, sânt strâns incopciate, încât nu se poate înţelege una fără cealaltă.

Imi voi permite să aduc un singur exemplu, să vă citez un singur nume, care în sufletul fraţiilor voastre are să evoce o întreagă lume de viaţă bisericească şi românească.

E cuvântul «Putna»! Când te gândeşti la situaţiunea geografică a acestui loc istoric, pare că vezi toţi frumoşii noştri codri, toate ţinuturile pitoreşti ale ţării atât de iubite de toţi românii şi care ne leagă sufletul de glia acestui pământ, ca de cea mai scumpă comoară care o avem noi pe pământ.

Când rosteşti cuvântul Putna, îţi reaminteşti *mănăstirea de acolo,* biserica de acolo, îţi reaminteşti toate mănăstirile şi bisericele noastre rolul lor în viaţa neamului, daniile fără seamăn ale tuturor marilor voivozi şi vrednici boieri, ctitori cari au întemeiat asemenea ctitorii pretutindeni spre binele şi înălţarea acestei ţări.

Când rosteşti cuvântul Putna, pare că vezi figurile atâtor nemuritori erarhi, îmbrăcaţi în odăjdii de mare preţ, cusute de mânile abile şi evlavioase ale înseşi domniţelor române de odinioară, cari perlele sentimentelor lor de alipire şi caldă iubire pentru biserica românească le prefăceau în perle veritabile şi parcă cu găleata le-au tornat peste epitafele, epitrahirele, sfintele şi odăjdiile marilor erarhi ai vremilor.

Când rosteşti cuvântul Putna, vezi mormântul cu moastele sfinte ale marelui voevod Ştefan cel Sfânt, şi îţi reaminteşti toate luptele şi vitoriile lui repurtate contra semilunei, în numele crucei şi purtând encolpionul Maicei Preciste pe pieptul lui de viteaz român; îţi reaminteşti cele 40 de biserici şi mănăstiri zidite de el drept recunoştinţă faţă de Dumnezeu care l-a făcut «atlet al întregii creştinătăţi».

Când intri în curtea mănăstirii Putna, şi te uiţi la clopotniţa cu istoricul clopot Bugă de pe timpul marelui voevod care numai în zilele învierii se trage, odată pe an, pare că vezi pe marele Eminescu, care în preajma unui jubileu pentru amintirea marelui voevod Stefan cel Mare a dormit în această clopotniţă pe o furcituă de fân, ca în dimineaţa următoare să se scoale şi să dea spre rostire oda festivă. Este acel Eminescu, care ni-a dat scânteietoarea doină «Dela Nistru pân' la Tisa», în care cu trâmbiţă de arhanghel cere marelui voevod:

«Ştefane Măria Ta, tu la Putna nu mai sta,
Las' Arhimandritului toată grija schitului»...

Duhul acestui viteaz erou şi al atâtor voivozi, cari zac sub lespedea bisericilor şi mănăstirilor noastre, a reînviat, şi intrând în sufletele viteze ale ostaşilor români — sub conducerea gloriosului lor căpitan Ferdinand I — au desrobit pe fraţi si au întemeiat România Mare.

Domnilor, Aşi putea să vă mai aduc multe exemple, căci sânt împrăştiate pretutindeni în ţara noastră asemenea măreţe monumente istorice. Eu cred însă, că v'am convins pe fiecare din dv. şi v'am arătat cât de concrescute, de întreţesute, sânt tradiţiunile noastre naţionale cu acele ale bisericii noastre drept credincioase româneşti: este ca o pânză făcută din urzeală naţională şi bătătură bisericească.

Vedeţi deci, ce primejdie ar fi pentru viitorul nostru, ca din această pânză a vieţii noastre româneşti, să încerci a scoate oarecari fire, căci — dacă le scoţi — se destramă pânza unităţii şi a sufletului neamului românesc. (Aplauze).

Eată dece vă rog cu insistenţă, eu, părintele sufletesc al tuturora, să nu stingheriţi nimic din aceste două tradiţiuni, cari stau la temelia statului nostru, tradiţiunea naţională şi aceea a bisericii părinţilor noştri.

Dar poate să se găsească, domnilor senatori, cineva între d-v. care să zică că este foarte firesc ca mitropolitul primat al ţării, ierarhul suprem al acestei bisericii, să vorbească astfel de biserica sa. De aceea să-mi daţi voe, să închei cuvântarea mea nu cu cuvintele mele, ci cu acelea ale unui vrednic fiu al neamului nostru, cu cuvintele chiar ale unui general, ale generalului Tell, care la 1866, când se discuta vechea noastră constituţie, între altele a zis şi următoarele cuvinte de aur, care sânt o mândrie pentru biserica noastră:

«Chestiunea ortodoxă în România o privesc ca teză fundamentală a naţionalităţii noastre, şi eată pentru ce? Dacă n'ar fi fost în aceste două ţări religiunea ortodoxă — astăzi n'ar mai fi statul român».

Să-mi daţi deci voe de încheere, domnilor senatori, să vă rog ca pretutindeni în activitatea dv. particulară şi publică, dar mai ales în cursul discuţiunii pe articole ale proectului de lege al constituţiei să fiţi călăuziţi de gândul că nu este permis, că nu este patriotic a ne atinge întru nimic de tradiţiunile naţionale şi bisericeşti ale neamului acestuia; şi unde veţi da de ele să le menţineţi, căci sânt bune şi să le întăriţi, căci aceasta este voinţa neamului, care a întemeiat această ţară, ca să rămâie în veci română şi creştină.

(Aplauze îndelung repetate, ovaţiuni).

---

† Dimitrie Onciul
(1856—1923)

Preşedintele Academiei Române şi profesorul universitar, *Dimitrie Onciul*, a încetat din viaţă în 20 l. c. în vârstă de 66 ani.

Născut dintr'o venerabilă familie preoţească — tatăl său fusese protopop în Rădăuţul Bucovinei — şi-a făcut studiile în Cernăuţ, Viena şi Berlin, luând diploma de doctor în litere. Intors în Bucovina, a funcţionat zece ani ca profesor în Cernăuţ la liceul de acolo; ear în 1896 primeşte catedra de istoria românilor la universitatea din Bucureşti. După războiu uste numit decan al facultăţii de litere şi filosofie în Bucureşti şi preşedinte al Academiei Române. Lui i se datoreşte şi organisarea serviciului dela Arhivele statului, al căror director a fost peste 2 decenii.

Moartea sa este mare pierdere pentru istoriografia noastră şi pentru învăţământul superior.

Ceremonia funerară a mult regretatului Dimitrie Onciul s'a făcut Joi în 22 l. c. în biserica Mihai Vodă din capitală, de unde rămăşiţele sale pământeşti au fost transportate la Cernăuţ şi depuse în cavoul familiei Sâmbătă în 24 Martie 1923 cu pompa cuvenită.

---

goj (acum: la Oradea-mare), — orcât de mult căuta să şi încopcie în bugetul statului român prerogativele sale obţinute dela unguri, nimic nu-l împedecă adineaori de a trata — fără ştirea şi autorizarea guvernului român — cu guvernul maghiar din Budapesta, şi de a se lăsa acolo intervievat în folosul intereselor străine.

Aveţi oare, dle ministru al cultelor, ştire despre aceste colindări pe la uşi străine? şi nu cumva aţi avea un cuvânt de spus, şi mai ales: ceva de *făcut* pentru liniştirea opiniei publice româneşti şi pentru împedecarea atăror colindări răuvenite pela praguri străine?

Dvoastră veţi fi, de sigur, în mai potrivită situaţie de a Vă informa asupra declaraţiilor făcute de episcopul Tr. Frenţiu înaintea corespondentului ziarului «Magyar Kurir», şi să aflaţi mai de aproape cuprinsul acelor declaraţii, după cari: şcoalele unite sânt după caracterul lor numai «greco-catolice» (nu şi româneşti?); că ziarul «catolic» «Albina» dela Bucureşti îşi are geneza în împrejurarea, că, atacat fiind Iuliu Glattfelder, episcopul latin de Cenad, nu s'a găsit nici un singur ziar să-i iee apărarea; de aceea «n'am putut tolera mai departe acest lucru (zice epp. Tr. Fr.) şi de aceea am înfiinţat Albina»...

S'o ştim şi asta!

Şi nici aceste nu-s de ajuns: Tăciunăria de peste două veacuri împotriva bisericii noastre ortodoxe se urmează înainte, şi acum, în statul român. Să citâm fapte şi oameni.

La câteva luni după însufleţita adunare dela Alba-Iulia, în primăvara anului 1919, episcopul unit al Lugojului, în cuvântul de deschiderea sinodului său diecezan, se ocupă exclusiv de chestiunea întoarcerii noastre la Roma.

Zicea «Ilustritatea» Sa: «Toţi românii (!) dela aşezarea noastră pe aceste plaiuri prin împăratul Traian până la veacul XI am fost în legătura credinţei cu Roma. Şi deşi am fost rupţi (în veac. XI) de Roma, credinţa adevărată şi neschimbată ni-am păstrat-o întreg poporul până azi... Unirea bisericilor noastre (unită şi ortodoxă) e foarte uşoară şi ar fi numai o formalitate (?)... Să ne reunim cu Roma eternă...» —

Acţiunea, separatistă în stat şi cu pronunţate note de centrifugalism eclesiastic-politic, a ieşit de-a binele la iveală, tocmai acum de curând, cu prilejul Incoronării.

Cazul, cum ne-a sfidat papismul şi cum împotriva regalităţii şi suveranităţii naţionale româneşti i-au ştiut opune suveranitatea de concurenţă a Papei, care a ordonat uniţilor noştri ce şi cum să facă la acel prilej, e mult prea bine cunoscut, decât să-l înfăţişăm mai deaproape.

Cu acel prilej, oficialitatea catolicismului papal şi ceea a bisericii unite, şi-a dat pe faţă, în toată golătatea, lipsa de legături sufleteşti cu poporul român şi întreg centrifugalismul său vinovat.

Bine-i mai cunoştea, pe uniţii noştri, celce scrisese, nu tocmai de mult (în revista ungurească Budapesti Szemle din 1901, pag. 143) că aceştia mai în curând şi mai bucuroşi vor gravita *«spre Ungaria catolică, de cât spre românia schismatică»!...*

Iată, dlor dela Blaj, care a fost şi mai ieste încă şi azi — de 200 de ani, de când aţi răsărit voi printre noi — «paritatea».

«La noi ... atâta jale 'n casă ... şi lacrimi multe, multe», şi astăzi — *La voi?* La voi pururea un prisos, oare cândva din mila străinului care lucra prin voi împotriva noastră a tuturora, iar azi aveţi belşug, pentru îndrăzneala ce vă prisoseşte şi pentru că n'avem o constituţie şi o bună rânduială care să măsoare nu numai datoriile, ci şi drepturile la vistieria acestei ţări, ce s'a lărgit prin pepturile şi viaţa alor peste 800 mii de fraţi *ortodocşi*... zice-se!

Voi aţi purtat, din mila duşmanului *portiră şi vison* şi vestmânt luminat, pururea sburdând din bunătăţile dela stăpânii voştri sufleteşti; — iar noi, sărăciţi şi în rane, deschise în folosul vostru şi uneori chiar de voi, am suferit, purtând cunună de spini, a sărăciei şi insultelor, după pilda Aceluia, în al Căruia sfânt

Solemnitatea din capitală s'a început cu serviciul religios oficiat în biserica Mihai Vodă de episcopul Visarion Puiu al Argeşului. Au ţinut cuvântări dnii: Dr. Angelescu ministrul instrucţiunii, Em. Pangratti, I. Bianu, V. Pârvanu ş. a.

Proiectul de statute

ale

fondului de pensiuni al preoţilor şi funcţionarilor bisericeşti din Arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiiu.

I. Dispoziţii generale.

§. 1. Fondul de pensiuni serveşte în întâia linie pentru pensionarea preoţilor din Arhidieceză, a profesorilor seminariali dela seminarul «Andreian», a funcţionarilor şi a oamenilor de serviciu consistoriali, cari ocupă un post definitiv, precum şi a văduvelor lor şi ajutorarea orfanilor lor, iară în a doua linie pentru ajutorarea internatului orfanilor de preoţi din Arhidieceză.

§. 2. Fondul de pensiuni este proprietatea Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiiu şi serveşte pentru scopurile precizate în §. 1.

§. 3. Participarea la acest fond este obligatorie pentru toţi cei înşiraţi la §. 1.

Pentru soţiile funcţionarilor bisericeşti şi a profesorilor seminariali, cari sunt funcţionare bisericeşti, participarea la fondul de penzii este facultativă.

II. Dreptul de penziune.

§. 4. Fiecare funcţionar din categoria celor numiţi în §. 1. au dreptul la penziune după un serviciu neîntrerupt de 10 ani, în cazul dacă prin boală sau bătrâneţe, sau altă cauză devin neapţi pentru a mai servi sau dacă sânt dimisionaţi fără vina lor din serviciu.

Timpul de serviciu se socoteşte din ziua intrării în serviciile numite în §. 1 până la ziua când a urmat penzionarea.

La penzionare se vor considera numai acei ani de serviciu după cari s'au plătit taxele prescrise în §. 18.

§. 5. Preoţilor li-se socotesc ca ani de serviciu şi acei ani cari i-au petrecut ca învăţători, profesori, sau altă funcţiune bisericească-şcolară în arhidieceză, întrucât nu primesc după acei ani serviţi penziune separată şi dacă plătesc taxele prescrise în §§. 17, 18, 19 plus 5% interese.

Preoţii, cari primesc o penziune de învăţător, vor primi dela acest fond penziune numai dela data intrării în serviciu de preot.

§. 6. Drept de pensiune are şi văduva şi copii unui funcţionar numit în §. 1., răposat după un serviciu de 5 ani, capătă însă penziunea corăspunzătoare după anii serviţi.

Văduva unui penzionar sau funcţionar cu drept de penziune, dacă ea însaşi are drept de penziune ca fostă funcţionară, nu va putea cumula cele 2 penziuni, va avea însă drept la penziunea cea mai mare.

III. Penziunea.

§. 7. Penziunea este personală, legată de persoana care beneficiază de ea. Plata ei nu poate fi făcută decât titularului. La copii minori se plăteşte tutorelui.

§. 8. Preoţii şi protopopii după un serviciu de 40 ani, funcţionarii consistoriali după 35 ani, iar profesorii dela seminarul «Andreian» după 30 ani au dreptul la pensiunea întreagă normată în §. 9.

§. 9. După serviciu de 10 ani penziunea se statoreşte la 40% dela retribuţiunile ce le a avut funcţionarul în ziua penzionării şi după cari s'au plătit cvotele prescrise.

Dela 10 ani în sus:

a) la preoţi-protopopi se mai adaogă după fiecare an de serviciu 2%

b) la funcţionar consist. 2 şi $^4/_{10}$%

c) iar la profesori seminariali 3%. —

Penziunea nu poate fi mai mare decât salarul şi adaosele după cari s'au făcut reţinerile (§ 19) primite în ziua penzionării.

§. 10. *Limita de vârstă se statoreşte:*

1. Pentru preoţi şi protopresbiteri 65 ani;
2. Pentru funcţionari 60 ani şi
3. pentru profesorii seminariali 55 ani.

§. 11. Dacă funcţionarii numiţi la §. 1., înainte de a împlini 10 ani de serviciu din cauză de boală sau alt neajuns ar deveni neapţi pentru a servi mai departe, ceea-ce este a se constata prin 2 medici designaţi anume spre acest scop din partea consistorului, ori fără vina lor ar fi demisionaţi din funcţiune, pentru cazul că ar fi împlinit cel puţin 5 ani de serviciu, li-se asigură o escontentare în mărimea unei jumătăţi a salarului anual şi adaosul de scumpete avut, iară neîmplinind nici 5 ani de serviciu li-se restitue taxele fără interese, cu cari a contribuit la fond.

§. 12. *Văduva* funcţionaruiui are drept la jumătate din penziunea ce a avut bărbatul ei, sau din penziunea la care ar fi avut drept acelaşi în ziua morţii sale. Văduva are drept la penziune până la moarte sau până la remăritare. Văduva nu are drept la penziune, dacă dela celebrarea căsătoriei până la penzionare nu au trecut cel puţin 2 ani şi dacă soţul la încheierea căsătoriei a fost trecut de 55—60—65 ani (§. 10) şi nu a servit după împlinirea acestor ani încă cel puţin 3 ani în serviciu activ, după încheierea căsătoriei.

Consistorul e în drept a face excepţiuni din caz în caz (accident, boală acută etc).

Văduva unui funcţionar, care a răposat înainte de a împlini 5 ani de serviciu, drept escontentare pentru sine şi copiii săi primeşte odată pentru totdeauna o sumă egală cu a 5-a parte a penziunei, la care ar fi avut drept bărbatul ei, după un serviciu de 30, 35 sau 40 ani.

§. 13. *Copii* legitimi şi legitimaţi, a căror mamă trăeşte, ai unui funcţionar numit în §. 1, — răposat după un serviciu de cel puţin 5 ani au drept la ajutor, până devin majori, care se sistează însă şi mai înainte. dacă băiatul îşi câştigă singur existenţa, iară fata dacă se mărită.

Ajutorul de copii se fixează pentru 1 copil 20% din penziunea cuvenită tatălui; pentru 2 copii 35%; pentru 3 sau mai mulţi copii 50% din acea penziune.

Suma ajutoarelor tuturor copiilor nu poate trece suma penziunei la care are drept văduva. In cazul, că sânt mai mulţi ca 4 copii îndreptăţiţi la ajutor, li-se va putea acorda ajutor extraordinar conform §. 26. Orfanii, ai căror părinţi au fost ambii funcţionari, au dreptul a reflecta la penziunea care le convine.

Orfanii de tată şi mamă, capătă ajutorul duplu.

Orfanilor cu defecte corporale sau mintale, cari nu-şi pot câştiga singuri existenţa li se poate acorda ajutorul şi după ce au devenit majori, eventual până la moarte, dacă vor dovedi aceasta prin certificat medical şi dela oficiul parohial respectiv.

IV. Dispoziţii escepţionale

§. 14. Când un funcţionar iese din serviciu fără vina lui d. e. prin reducerea personalului sau prin nerealegere, acela are dreptul la penziune şi fără documentarea invaliditâţii, dacă a împlinit 10 ani de serviciu (§. 9), iară când astfel de cazuri se ivesc înainte de împlinirea alor 10 ani de serviciu, i-se restituie cu excepţia taxei fundamentale, sumele ce a contribuit la fondul de pensiuni, însă fără interese.

§. 15. Dacă un funcţionar ieşit din serviciul bisericii fără vina lui (§ 11) sau cu învoirea autorităţii bisericeşti competente intră iarăşi în serviciu, prin aceasta îşi recâştigă dreptul avut la fondul de penziuni şi la penzionare i-se vor socoti şi anii de serviciu anteriori, dacă va restitui penziunea sau suma taxelor primite dela fond cu 5% interese dela ziua primirii acelora. Fără aceste restituiri timpul de serviciu i-se va socoti numai dela ziua reintrării în serviciu.

V. Pierderea dreptului la penzie.

§. 16. Dreptul de penziune se pierde:

1. Prin renunţare de bună voie la post.
2. Prin destituire din post în cale disciplinară, dacă pierderea drepturilor de penziune se enunţă prin sentinţă disciplinară ca pedeapsă.
3. Prin trecere dela confesiunea ortodoxă la altă confesiune.
4. Prin pierderea calităţii de cetăţean român.
5. Când văduva se mărită sau duce o viaţă imorală, şi dacă la moartea soţului din vina ei proprie nu a trăit împreună cu el sau a fost pedepsită pentru crimă sau delicte difamante.
6. Orfanii când devin majori, sau îşi câştigă singuri existenţa, sau se căsătoresc sau dacă sânt pedepsiţi pentru crimă sau delicte difamante, decretându-se prin sentinţă judecătorească şi suspendarea drepturilor cetăţeneşti sau interdicţia «dela funcţiuni publice». — etc.

VI. Mijloace

§. 17. Fondul se alimentează din:

1. Taxa fundamentală.
2. Taxa anuală.
3. Taxa de avansare.
4. Taxe dela biserici.
5. $^1/_2$ venit dela parohiile şi protopopiatele vacante.
6. Discuri.
7. Taxele pentru examenul de cvalificaţiune preoţesc şi extradarea duplicatelor de diplome ori certificate.
8. Pedepse dictate de autorităţile bisericeşti spre acest scop.
9. Ajutor permanent dela stat.
10. Donaţiuni şi legate făcute în favorul acestui fond.

---

nume există biserica ortodoxă în sânul neamului românesc.

Şi nu ne doare numai de sărăcia noastră curată şi cinstită; nici numai de nedreptatea, prin care a fost ispitită credinţa noastră, ca a dreptului lov, — ci ne doare, mult mai mult, de altceva: de viitorul acestei ţări, împrejmuită de atâţia duşmani, între cari papismul ţine isonul, iar voi sânteţi coada acestui topor! Şi ne doare, că în marile clipe de acum, pe care ar trebui să le sacrificăm, dimpreună cu toate energiile noastre româneşti, pentru consolidarea ţarii voi, pornind şi mai stăruitori pe cărările înstrăinării până la tăciunăria confesională în sânul poporului, sânteţi unealta, prin care lucră mărea internaţională a catolicismului papal, secondat de maghiarism. Aceşti factori vă îmbracă şi acum în milioane, cari tind mai mult spre reconstruirea vechei Ungarii catolice, decât spre consolidarea «României schismatice».

...Da, am trecut teferi prin cele două etape ale politicei papismului, preconizată de cardinalul Kollonich: am fost captivi sub raportul religios şi politic; am fost caliciţi în ce priveşte starea materială. Am fost captivi, şi am ajuns la libertatea politică şi religioasă; am fost caliciţi şi ne vom reculege. Dar în ce priveşte a treia etapă politică — anume «catolicizarea» — ea nu va mai progresa între noi, ci se va stinge şi aceea, mai curând ori mai târziu, şi poporul nostru îşi va redobândi decorul şi forţa unităţii sale sufleteşti.

Şi vă putem asigura, ca procesul acesta de revenire, a celor înstrăinaţi, la ogaşul unităţii noastre sufleteşti, nu noi ortodocşii îl vom putea promova în aceea măsură largă, în care tocmai voi o faceţi, prin *papo-mania* voastră şi prin *centrifugalismul*, bolnav şi de primejdii aducător, al bisericii unite, care şi-a perdut orce rost de a mai exista printre români!

Se mai găsesc câteva exemplare din

Calendarul Bunului Creştin pe anul 1923

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, şi în alte librării. — La cererile prin MANDAT POŞTAL se va adăuga 4 Lei pentru porto şi recomandat.

11. Interesele capitalului disponibil al fondului.

12 Suma ce se plăteşte din venitele Tipografiei arhidiecezane pentru ajutorarea preoteselor văduve. —

13 Din alte sume destinate pentru fond de Consitorul arhidiecezan şi din venite extraordinare.

Taxa fundamentală.

§. 18. Taxa fundamentală se statoreşte egală cu salarul şi gradaţiile, cari se plătesc odată pentru totdeauna din partea fiecărui funcţionar îndreptăţit la penziune în sensul §. 4 şi se poate achita deodată, sau se detrage din salar în 24 rate lunare egale cu 5% interese.

Taxa anuală.

§. 19. Taxa anuală se statoreşte la 10% dela salar, gradaţii şi bani de cvartir, iar la protopopi şi dela salarul dela stat şi dela adausul dela Consistor, care se reţine în rate lunare la cassa arhidiecezană.

Aceste reţineri se fac numai în decurs de 40, 35, 30 ani, dela ceice au intrat în serviciu după 1 April 1921.

Taxa de avansare.

§ 20. Taxa de avansare este sporul retribuţiunii pe o lună a celor înaintaţi în funcţiune dela 1 April 1921 începând, sau sporul lunar ce-l primesc la salar ca gradaţie, sau alt titlu, care se consideră la fondul de penziune.

Taxa dela biserici.

§ 21. Fiecare comună bisericească din arhidieceză contribue cu o taxă anuală după averea de care dispune, şi anume:

Comuna cu avere de inventar până la 5000 Lei — 25 Lei taxă.

Comuna cu avere de inventar până la 10,000 Lei — 40 Lei taxă.

Comuna cu avere de inventar până la 20,000 Lei — 60 Lei taxă.

Comune cu avere de inventar peste 20,000 Lei — 100 Lei taxă.

Această taxă se administrează în pătrarul prim al fiecărui an la cassa arhidiecezană.

Parohiile şi protopresbiteratele vacante.

§. 22. Jumătate din venitul parohiilor vacante revine acestui fond pe întreaga durată a vacanţei, tot asemenea şi 10% din salarul ce-l primesc dela stat administratorii pentru administrarea parohiilor vacante.

Administratorii protopopeşti, întrucât au în biserică oficiu sistemizat, contribue cu jumătate din venitul fix din protopresbiterat plus 10% din salarul ce l-ar primì dela stat pentru administrarea protopresbiteratului.

Discul.

§. 23. In fiecare biserică din arhidieceză se poartă anume pentru acest fond un disc de două ori pe an şi anume: La Dumineca Floriilor şi a doua zi de Rusalii. Sumele intrate se varsă la fondul de penziuni.

Taxele pentru examene şi duplicate.

§. 24. Dela fiecare candidat de preot, pentru examen de calificaţiune preoţească drept taxă de certificat se incassează în favorul fondului de penziune o taxă de 50 Lei, iar dela profesori pentru atestatul de definitivare 100 Lei. Pentru extradare de duplicate după orice diplomă sau certificat se plăteşte în favorul acestui fond 25 Lei taxă.

Tipografia arhidiecezană.

§. 25. Suma destinată din venitul Tipografiei arhidiecezane pentru ajutorarea preoteselor văduve, se va transpune la acest fond.

VII. Acordarea penziei.

§. 26. Penzionarea se decide prin consistorul arhidiecezan în şedinţă plenară la propunerea senatelor respective:

a) La cererea funcţionarului;

b) Din oficiu, când este reclamată în interesul serviciului.

ad *a*) Cererea de penzionare înainte de limita vârstei şi anii de serviciu complet va avea să fie provăzută cu certificat dela 2 medici designaţi de consistor şi cu dovadă dela cassa arhidiecezană despre plata taxelor prescrise.

ad *b*) In caz însă când funcţionarul nu se învoeşte să fie penzionat, necesitatea se constată din oficiu prin sentinţa forului competent disciplinar.

Ceice au ajuns limita de vârstă, pot fi penzionaţi în interesul serviciului şi fără proces disciplinar.

§. 27. Cererile de penzionare ale văduvelor şi orfanilor au să fie înaintate consistorului în termin de 3 luni dela moartea soţului sau tatălui — şi vor avea să fie provăzute cu următoarele acte:

1. Extras din matricula morţilor de pe actul de moarte al soţului.

2. Extras de botez al copiilor minori.

3. Dovadă despre plata taxelor.

4. Certificat de moralitate din partea oficiului parohial, în care se atestă, că văduva e în viaţă şi că duce o viaţă morală, că la moartea soţului a trăit împreună cu el, că nu a fost pedepsită pentru crimă sau delicte difamante, şi că nu s'a măritat.

5. Certificat de cetăţenie română.

6. Extras de pe actul de căsătorie.

7. Certificat dela oficiul parohial, unde s'a făcut căsătoria, prin care se atestă, că nu s'a desfăcut căsătoria prin despărţenie şi din care să se vadă, că dela celebrarea căsătoriei până la moartea soţului au trecut cel puţin 2 ani, şi dacă soţul la încheerea căsătoriei a fost trecut de 55, 60, 65 ani (§ 10) că a servit după împlinirea acestor ani cel puţin 3 ani în serviciul activ (§. 12).

8. Certificat dela oficiul parohial unde domiciliază copiii şi mama prin care să se dovedească, că sânt în viaţă.

Orfanii de ambi părinţi vor avea să înainteze şi certificatul de moarte al mamii.

Dacă cererea de penziune se înaintează după 3 luni dela moartea soţului sau tatălui — penziunea se licvidează numai dela data întrării cererii.

VIII. Ajutoare extraordinare.

§. 28. Consistorul arhidiecezan poate acorda ajutoare extraordinare funcţionarilor şi urmaşilor îndreptăţiţi la penziune, în caz de necesitate.

In cazul, când rămân mai mult de 4 copii — consistorul poate acorda după necesitate, ajutoare extraordinare şi celorlalţi copii, cari ajutoare însă nu pot fi mai mari, ca a celorlalţi copii îndreptăţiţi.

§. 29. Din venitul fondului se votează după putinţă o subvenţiune corespunzătoare internatului arhidiecezan pentru orfanii de preoţi.

IX. Ajutor de înmormântare.

§. 30. In cazul morţii unui membru în activitate se plăteşte urmaşilor un ajutor de înmormântare egal cu salarul şi gradaţiile pe 3 luni, — iară pentru penzionari văduve şi orfani penziunile ori ajutoarele licvidate pe 3 luni.

§. 31. Dacă se constată în urma unei erori de fapt cu privire la timpul servit, la persoană, vârstă sau retribuţiune, la reţineri sau la calculul penziunei, atât penzionarul cât şi consistorul poate cere rectificarca penziunei.

§ 32. Fondul de penziuni se administrează separat de celelalte averi ale arhidiecezei şi se poate eloca: 1) în depuneri la bancă, 2) în acţii şi efecte, 3) în realităţi.

X. Cheltuelile serviciului penziunilor sânt:

§ 33. 1. Penziunile şi ajutoarele prevăzute la §§. 9, 12, 13, 28, 29, 30.

2. Subvenţii pentru plata personalului şi materialului serviciului penziunilor.

XI. Dispoziţii transitorii.

§. 34. Membrii vechi ai fondului de penzii au dreptul să-şi întregească taxele la fond conform §. 14 din statutele formulate de sinodul arhidiecezan din 1919, plătind 10% interese de întârziere după aceste sume, pe toţi anii de serviciu înainte de 1. IV. 1921. Atât aceste taxe, cât şi taxele restante plus 10% interese de întârziere vor avea să se plătească în decurs de 2 ani şi se vor reţinea din salar la cassa arhidiecezană în rate lunare egale.

Membrii intraţi în serviciu înainte de 1/IV. 1921 vor primì pe anii serviţi înainte de acest termin penzia cuvenită după statutele din 1919 majorată conform §. 35, iară pentru anii serviţi după 1. IV. 1921 după statutul prezent (§. 9) socotindu-li-se însă până la 10 ani serviţi penzie egală cu 4% din salar de fiecare an.

Membrii cari înainte de 1/IV. 1921 au 10 ani de serviciu, pot să-şi răscumpere maximum 5 ani, cei cari au 20 ani de serviciu 10 ani şi cari au 30 sau mai mulţi ani de serviciu 15 ani, plătind pe toţi anii ce doresc să-şi răscumpere în decurs de 2 ani 5% dela salarul ce-l au. Li stă însă în drept fiecărui membru să-şi răscumpere şi ceilalţi ani de serviciu ce-i are, dacă plăteşte pe fiecare an taxa de 10% dela salar, conform §. 19.

Anii serviţi dela 1. IV. 1921 încoace se vor adăuga la anii răscumpăraţi.

§. 35. Penzionarilor de azi, cari au o penzie anuală până la 100 Lei anual, li-se acordă pe viitor penzia majorată de 10 ori, iară ceice au o penzie mai mare de 100 Lei anual, pentru plusul dela 100 Lei în sus, de 5 ori, fără adaosul de 100%.

§. 36. Intrucât în cursul timpului pe cale legislativă s'ar lua din partea statului măsuri, ca penziunile funcţionarilor eclesiastici din Arhidieceză să fie suportate de cassa generală de penziuni ce se află în administraţia statului după legea generală de penziuni, şi drept urmare fondul de penziuni şi-ar perde menirea precizată în alineatul 1 a § lui 1, averea fondului cu intacta asigurare a drepturilor câştigate pentru trecut şi pe lângă satisfacerea conştienţioasă a obligamentelor statutare faţă de părtaşi şi urmaşii lor îndreptăţiţi rămâne în proprietatea arhidiecezei, spre a se subvenţiona din venitele lui internatul pentru orfanii de preoţi.

§ 37. Statutul prezent intră în vigoare în mod provizor la 1 Iulie 1923, având consistorul a prezenta în proxima sesiune sinodală calcul matematic despre posibilitatea aplicării dispoziţiilor cuprinse în aceste statute.

Statutul se poate modifica numai prin Sinodul arhidiecezan şi numai prin un concluz luat cu o majoritate de 2 terţialităţi a voturilor celor prezenţi. Propunerile de modificare pot veni numai prin sau dela Consistorul arhidiecezan — care este dator să le publice în organul oficios al Arhidiecezei cel puţin cu 15 zile înainte de întrunirea sinodului — şi deodată cu convocatorul la sinod să le comunice şi deputaţilor sinodali.

§ 38. In cazul însă, când dotaţiunea actuală a celor îndreptăţiţi în §. 1 la penziune s'ar micşora ori ar intervenì o modificare în alimentarea fondului, ori s'ar schimba situaţia valutară încât venitele fondului nu ar fi suficiente pentru plătirea cheltuielilor prevăzute în § 33, sinodul arhidiecezan trebue să supună unei revizuiri dispoziţiile privitoare la suma penziunei şi ajutoarelor şi să le reducă după trebuinţele ce vor rezulta din experienţele câşigate conform împrejurărilor.

§. 39. Cu aplicarea statutelor prezente se încredinţează Consistorul arhidiecezan, care va face o instrucţiune nouă, pe care o va pune în aplicare în mod provizor, iară la proxima sesiune sinodală o va prezenta spre aprobare.

„Patria“ greco-catolică?

Comentând «întreruperea riscată» a părintelui episcop Ciorogariu la «ironia, desigur neînţeleasă, de senilii patriarhi cari aprobă constituţia reacţionară a liberalilor» — «Patria» publică următoarea notiţă, care dovndeşte înc'odată caracterul confesional al partidului, în slujba căruia stă numitul ziar:

«*Episcopul Gherlei* a spus (în senat):

«Noi nu ne temem, *că italienii, francezii, spaniolii* şi alte popoare catolice civilizate din Apus, ne vor desnaţionaliza».

«*Episcopul Ciorogariu* (întrerupe) «ungurii, Hajdudorogh»!

«Intreruperea aceasta a putut avea efect asupra prelaţilor din vechiul regat, cari nu cunoşteau situaţia dela noi pe vremea ungurilor. Episcopul Orăzii însă trebuia să ştie, că Tisza, făcuse din Mangra o unealtă pentru a da acelaş atac ortodoxilor. Se ştie, că în părţile săcuieşti sânt câteva sate ungureşti de confesiune greco-orientală. Ori, pentru aceşti unguri, premierul ungar avea de gând să întemeieze o episcopie greco-orientală ungurească, rupând, pentru a o complecta, din cele existente româneşti. Hajdudoroghul era un motiv, de a ne strecura în biserica unită prelaţi unguri, tot aşa precum cele câteva comune ungureşti greco orientale erau un motiv, de a ne strecura prelaţi unguri în

biserica ortodoxă cu ajutorul lui Mangra, prietenul de odinioară al părintelui Ciorogariu».

Numai cât aceste «explicaţii» trebuia să le dea însuşi P. S. Episcop Hosszu (ortografia numelui e din «Patria»). N'a făcut-o de bună seamă fiindcă se temea de o replică tot aşa de incisivă ca şi «întreruperea riscată». Cât despre intenţia fostului premier ungar de a înfiinţa o episcopie greco-orientală ungurească pentru *săcuii* ortodocşi, «Patria» ar trebui să ştie că «Hajdudorogul» n'a fost opera directă a lui Tisza, ci a papei. Ear noi n'am avut papă, care să ne înfiinţeze episcopii ungureşti pentru «Christi fideles graeci».

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută a ţinut I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* o remarcabilă predică în biserica noastră catedrală, ascultată cu multă atenţiune de numeroşii credincioşi.

Hirotonire. I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* a hirotonit în 24 l. c. întru diacon, ear în 25 întru presbiter pe clericul Anghel Ardeleanu pentru parohia Brădăţăl.

Alegere. Ministerul cultelor a fixat ziua de Joi, 29 Martie, pentru convocarea marelui colegiu electoral spre a proceda la alegerea celor 6 episcopi în scaunele vacante.

Festivalul artistic al şcoalei superioare de comerţ din Sibiu, dat Luni şi Marţi în teatrul oraşului, a obţinut deosebit succes. Corurile mixte, dirigeate de profesorul de muzică, dl N. Oancea, precum şi tabloul dramatic «A. Murăşanu», în rolul prim cu dl D. Axente, au ţinut încordată atenţia publicului numeros. Ear Fetiţa orfană, operetă-feerie în două acte dl A. Melin, muzica de N. Oancea, interpretată cu râvnă şi iscusinţă de elevele diferitelor şcoale sibiene, a contribuit şi mai mult la reuşita generală a festivalului. Director de scenă a fost dl Nicolae Băilă; dansurile, cu gust aranjate de dşoara profesoară Constanţa Danu. Orchestra Sibiului a susţinut producţiunea cu arta cunoscută. Aplauze şi însufleţire, după fiecare punct din program.

Şedinţă literară. La «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» se ţine sedinţa literară din luna Martie Joi în 29 l. c. la ora 8 seara în localul Reuniunii din strada Brukenthal Nr. 17. Conferenţiar: dl Silviu Ţeposu, profesor la liceul «Gheorghe Lazăr».

Şcoalele confesionale. Ziarul din Braşov *Carpaţii* atăcase şcoalele noastre confesionale cu o violenţă neobişnuită în gazetele ce se respectă. Scrisese adecă, între altele, ca şcoalele acestea sânt «*cangrena morală* şi *naţională*» ce trebue extirpată din rădăcină. Am afirmat şi afirmăm, că a cere desfiinţarea şcoalelor confesionale *româneşti* este o rătăcire, ori din ce parte ar venì. Noi nu încurcăm afacerea şcoalelor confesionale ungureşti iredentiste cu ale noastre, cum fac aceia cari vreau cu orce preţ să aibă dreptate.

Crucea este titlul organului acum apărut al societăţii cu acelaş nume. Revista apare sub conducerea unui comitet (în Bucureşti, Calea Moşilor 161) la 1 şi 15 ale fiecărei luni, şi este înfiinţată pentru susţinerea intereselor culturale, economice şi politice ale instituţiilor bisericii ortodoxe române. Îndemnăm preoţimea să o întâmpine cu bunăvoinţă şi să-i sprijinească ostenelele. Abonamentul 80 lei pe an.

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Cărţi bune

In *Editura Fundaţiunii I. V. Socec*, Bucureşti, Splaiul Kogălniceanu 35, au apărut următoarele cărţi vrednice de a fi răspândite:

Prof. Dr. Dubois, Educaţia prin sine însuşi. 10 Lei. Despre iubirre. Rostul vieţii.

Mircea Florian, Arta de a suferì. Trepetnic sufletesc. 14 Lei.

Cebes (*500 a. Hristos*), Imaginea vieţii omeneşti. 3 Lei.

C. D. Ionescu, Pentru mici şi mari.5 Lei.

La Fontaine, Fabule. 2 vol. à 12 Lei.

S. O. Marden, Povestea cugetării. Lei 8. Isbânda şi fericirea sânt în puterea noastră. Teama paralizează. Puterea interioară. Otrăvire mintală produsă de gândurile falşe.

Charles Wagner, Viaţa cumpătată. Lei 10. Gândirea cumpănită. Spiritul şi simplicitatea. Trufia şi simplicitatea în relaţiile sociale.

G. D. Scraba, Vasile Conta. 10 Lei.

N. Iorga, Mihail Cogălniceanu. 12 Lei.

Marcu Antonin, Cugetări asupra vieţii. 4 Lei.

Alexandru Pelimon, 1821. Roman istoric, 8 Lei.

G. D. Scraba, Heliade Radulescu, 20 Lei.

Emil I. V. Socec, Dela naştere la moarte, 20 Lei. Naşterea, anii dintâi, vârsta copilăriei, tinereţea, maturitatea, bătrâneţea, moartea.

Gr. Teodosiu, Ciripit de păsărele, Cântece şi jocuri de copii, 10 lei.

Alexandrina Demetrescu, Abecedar pentru învăţarea limbii franceze, ilustrat, 6 Lei.

Mircea Florian, Rostul şi utilitatea filozofiei, 10 Lei. Filozofia ne învaţă ca să trăim. liberează individul. Spiritul şi simţul filosofic,

N. T. Orăşanu, Dicţionar Politic. 4 Lei.

Epictet, Purtarea în viaţă, 4 Lei.

Se găsesc de vânzare la *Librăria Arhidiecezană* în Sibiu. Pentru porto, cu trimitere recomandată, sânt a se adăoga 4 Lei, de exemplar.

Aviz!

«Insoţirea de credit» din Valendorf (judeţul Târnava-Mare) fiind sub lichidare, sânt rugaţi toţi aceia, cari au vr'o pretensiune faţă de această cooperativă, să-şi însinue această pretensiune în decurs de 30 zile — dela publicarea acestui aviz — comisiunei de lichidare, căci după expirarea acestui termin, nu va fi luată în considerare. (36) 1—3

Valendorf, la 1 Martie 1923.

Comisiunea de lichidare

Nr. 8/923 (35) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor de clasa III-a **Almaşul mare-Joseni**, şi **Bulbuc** cu filia Curpeni din protopopiatul Geoagiului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi îşi vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele cerute, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică pentru a se face cunoscuţi credincioşilor.

Geoagiu, la 1/14 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom. în înţelegere cu comitetele parohiale.

V. Goron
protopop

Nr. 158/923 (30) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postuiui de paroh din parohia de cl. III-a **Juncul de jos**, cu filia Juncul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B, pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenţii cu observarea dispoziţiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 12 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom. al Zarandului.

P. Piso
protopop

Nr. 255/923 (32) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. I, din **Sebeşul de jos**, protopresbiteratul ort. rom. al Avrigului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele, împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasionate în coala B., pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, stolele statorite prin conclusul comitetului şi sinodului parohial din 15/28 Ianuar 1923, precum şi locuinţă în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Avrigului (posta Avrig, judeţul Sibiu) până la terminul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau serbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra şi face cunoscinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 3 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înţelegere cu comitetul parohial.

Ion Cândea
protopop

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copşa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.
2. Spre Vinţ: 4·05, 18·35.
3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraş: 5·05, 15·51.
5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.
6. Spre Agnita, Sighişoara: 17·45.
7. La Ocna, tren şcolar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copşa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.
2. Dela Vinţ: 10·40, 17·04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra Olt, Bucureşti 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.
4. Dela Făgăraş: 8·30, 14·14.
5. Dela Cisnădie: 7, 13·44, 18·20.
6. Dela Sighişoara: 8·50.
7. Dela Ocna tren şcolar: 7·30, 14·34.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagin alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 23 Martie (5 Aprilie) 1923 Nr. 25—27

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an **150 Lei.** — Șase luni **75 Lei.** — Trei luni **40 Lei.** — Pentru străinătate un an **250 Lei.**
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit **3 Lei** pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit.**
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 2645 Pres.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș.

Iubitului cler și popor din arhidiecesa noastră, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

Având în vedere §§-ii 89 și 90 din Statutul Organic, convocăm și prin aceasta declarăm convocat Sinodul ordinar al arhidiecezei noastre în biserica catedrală din Sibiu în *Dumineca Tomii*, adecă în *2/15 Aprilie a. c., la 9 ore a. m.*, când se vor începe ritualele bisericești, ear după acestea va urma deschiderea Sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiu, la 14/27 Martie 1923.

Nicolae Bălan
arhiepiscop și mitropolit

Nr. 2845 Prez.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș.

Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos.

Fără de vărsare de sânge nu se face iertare.
Ep. către Evrei 9, 22.

Luminoasă, ca un răsărit de soare' așa se înfățișează și de data aceasta printre noi — iubiților mei fii sufletești — sărbătoarea cea mare a Invierii Domnului.

In lumina ei să ne scăldăm sufletele și să ne curățim simțirile, ca să putem rosti din adâncul inimilor noastre: *Hristos a înviat!* — și cu convingerea cu care apostolii întorcându-se dela groapa goală vesteau minunea învierii, să putem răspunde și noi: *Adevărat c'a înviat!*

«Să ne luminăm cu prăznuirea și unul pe altul să îmbrățișăm. Să zicem; fraților! și celor ce ne urăsc pe noi; să iertăm toate pentru Inviere... Că din moarte la viață și de pe pământ la cer, Hristos Dumnezeu ne-a trecut pe noi».

Cântare de biruință să cântăm și cu ea să proslăvim această minunată zi a biruinții!

* * *

Dar, în mijlocul bucuriei zilei de astăzi, să nu uităm, iubiților mei, că în dosul biruinții pe care ni-o vestește ea, stă crucea și răstignirea, stă Vinerea Patimilor, stă jertfa cea mare de pe Golgota. Ea ne spune că, așa cum este astăzi lumea și cum sânt oamenii dintr'însa, «fără de vărsare de sânge nu se face iertare», fără de vărsare de sânge nu este mântuire, fără de vărsare de sânge nu pot răsbì printre oameni și în oameni, înlăontrul lor, lucrurile cele izbăvitoare ale lui Dumnezeu.

Aceasta se părea că nu mai voiau s'o creadă și s'o înțeleagă oamenii veacului nostru. Ei se socoteau atât de înțelepți și atât de ridicați peste vremile de mai înainte, încât își închipuiau că cu învățătura și cu născocirile lor, cu legile și cu rânduielile lor, cu programele și cu meșteșugirile lor, vor aduce pas cu pas, dar sigur, tot mai aproape desăvârșirea și fericirile ei.

Dar iată că izbucni crâncenul războiu prin care am trecut, vărsarea de sânge ca și care altă mai grozavă nu s'a pomenit pe acest pământ. Ea a deschis din nou ochii oamenilor înțelegători și i-a făcut să vadă, că e amăgire să crezi că drumul vieții e neted și drept, că alergarea după ținta mare a progresului și fericirii te duce numai printre straturi de flori.

Sânt, ce e drept, și popasuri liniștite. Dar ele trec și cotiturile încep din nou. Binele răzbește pe drumuri de sânge. Cu cât ținta spre care aleargă oamenii le cucerește mai mult sufletele, cerându-le să se uite pe sine și să nu-și bage în seamă interesul lor, cu atât războiul se desfășoară mai crâncen, războiul din inimi, războiul din case și familii, războiul din locurile de întrunire, războiul cu vorba, războiul cu scrisul, războiul cu toate armele, războiul cu mintea și războiul cu trupul. Putem spune cuvântul, că și drumul faptelor celor mari și mântuitoare ale lui Dumnezeu, răsbate tot prin sângele oamenilor.

Pentru-ce se întâmplă aceasta? Eu cunosc multe păreri ale celor ce au voit să răspundă la această întrebare. Dar un singur răspuns mi se pare că desleagă taina aceasta care apasă viața omenească. Pricina pentru care lucrul lui Dumnezeu străbate pe căi pline de sânge — este păcatul oamenilor. El se împotrivește de câte-ori lucrul lui Dumnezeu caută intrare în lumea aceasta. Păcatul se răsvrătește, de câte ori voia lui Dumnezeu e să ajungă stăpână pe inimile oamenilor și să alunge din ele toate poftele și patimile și interesele cari îl leagă de acest pământ. Atunci păcatul se pune în mișcare și mobilizează toate puterile din lume și toate gândurile ascunse în suflet, cari stau în slujba lui. El își adună oștiri peste oștiri de robi ai săi și de oameni cari îi slujesc cu însuflețire. Tot felul de arme îi stau la îndemână. Lui nu-i lipsesc banii și nici priceperea. Și astfel strigând «Osana» și «Răstignește-l pe el», cu Caiafa și cu Pilat, cu soldați și cu Iuda, păcatul pornește ca să prindă pe Domnul și să-L lege, să-L tradeze, să L judece și să-L ucidă. Că pe cel ce-i stă împotrivă, pe acela nu-l iartă și-l prigonește până la sânge.

Și nu sângele celor fără de lege, ci sângele celor drepți și sfinți îi trebuește păcatului. Pe cum în războiu s'a vărsat sângele celor mai buni fii ai popoarelor, așa și în lupta împotriva păcatului trebue să sângereze și să cadă ceice stau în șirurile cele dintâi, ceice poartă steagul adevărului și sânt oștenii împărăției lui Dumnezeu. Înțelegeți acum, pentruce Domnul Hristos la sfârșitul vieții sale pământești nu s'a urcat pe vre-un tron de aur, nici nu și-a așezat pe cap coroană strălucitoare de pietre scumpe, ci purtând sarcina lumii și-a plecat fruntea până în țărâna pământului și trupul și l-a dat să fie pironit pe lemnul crucii. Aceasta a fost urmarea păcatului și isprava lui. Nu este voia lui Dumnezeu ca așa să fie lumea și oamenii. Dumnezeu nu vrea sângele, ci vrea inimile noastre; nu vrea moartea, ci vrea viața noastră. Voia lui Dumnezeu este ca lumea să fie plină de lumină, de frumseță și de pace, ear oamenii să trăească ca fii ai Lui și ca frați într'olaltă.

Dar păcatul vrea altfel. El ne desparte de Dumnezeu și ne face în mii de chipuri unelte ale lui. Și când Dumnezeu trimite pe ai Săi la luptă împotriva păcatului, atunci îi trimite la lupta cea mai crâncenă. Ostași făcuți cu sila nu pot duce această luptă, ci numai ceice se angajează de bună voie. Dar nici aceștia nu sânt prea tari, căci și ei toți au înnotat în apele tulburi ale păcatului. Nu este om care să nu fi slujit păcatului. Pe toți îi cunoaște păcatul. Și chiar când oamenii stau de partea lui Dumnezeu și cad în lupta pentru lucrul lui Dumnezeu, totuși păcatul nu este înfrânt cu desăvârșire de către dânșii.

Dar iată că vine Hristos Domnul. Și de Dânsul s'a apropiat păcatul, punându-și la încercare ispitele și meșteșugirile. Dar înzadar. Mântuitorul n'a intrat în slujba lui și nici o clipă n'a purtat lanțurile lui. El a fost cu totul fără de păcat. Toată ura și toată furia și-a îngrămădit-o păcatul, toate puterile și oștirile lui și le-a adunat, ca să dea asalt asupra lui Hristos. Dar de geaba. Mântuitorul i s'a împotrivit până la sânge. Cinstitul și sfântul Lui sânge a curs în șiroaie, trupul

Lui mort a fost aşezat în mormânt, viaţa Lui, ca şi care alta atât de curată n'a mai văzut pământul, s'a luat dintre cei vii. După acest sânge se dorea cu sete nepotolită păcatul. In sângele Lui voia el să înnece împărăţia pe care a venit să o aducă în lume Hristos.

Dar zdrobind vasul cel sfânt şi lăsând să curgă dintr'însul sângele nevinovat, păcatul a dat peste ceva ce nu putea fi zdrobit, a întâlnit voinţa cea ascultătoare până la moarte, care n'a putut fi îndoită şi înfrântă, dar de care însuşi păcatul lovindu-se s'a frânt şi s'a zdrobit ca de un părete de stâncă neclătită peste care n'a putut trece. Şi din dosul acestui părete s'a înălţat luminoasă şi maestatică, ca soarele în răsărit, voinţa dumnezeiască a iertării, jertfa izbăvitoare a milostivirii, nemărginita iubire către păcătoşi a Mântuitorului care s'a dat pe sine pentru viaţa lumii.

In această lumină care împrejmueşte pe Cel-ce a lăsat groapa goală, să intrăm şi noi. Pe razele ei se coboară în suflete graţia cea mântuitoare şi darul iertării. Aici găsim aierul cel înviorător pentru suflet, puterea dătătoare de viaţă, care ne trebuieşte. Prin Cel-ce a ieşit din mormânt ca un mire ne întinde Tatăl ceresc braţele sale iubitoare şi ne deschide inima sa părintească. Prin Fiul ne arată Tatăl iubirea sa cea fără margini: «*Că aşa a iubit Dumnezeu lumea, cât şi pe Fiul său cel unul născut l-a dat, ca tot celce crede întru dânsul să nu piară, ci să aibă viaţă de veci*» (Ioan 3, 16). Prin sângele Lui am câştigat noi iertare şi mântuire din păcatele noastre. Lângă crucea Lui să ne plecăm genunchii şi cu lacrimi de căinţă să-i cerem iertare; lângă crucea Lui să simţim căldura iubirii care s'a jertfit pentru păcatele noastre şi prin puterea binefăcătoare a crucii să ne întărim voinţa de-a nu ne despărţi de acea iubire, ci să o facem să rămână întru noi şi noi întru dânsa.

«*Paştile cele mari şi prea sfinţite, Hristoase! O înţelepciunea şi Cuvântul lui Dumnezeu şi puterea! Dă-ne nouă mai adevărat să ne împărtăşim cu tine în ziua cea neînserată a împărăţiei Tale... O dumnezeescul! o iubitul! o prea dulcele tău glas! Că cu noi te-ai făgăduit să fii cu adevărat, până la sfârşitul veacului, Hristoase; pe care întărire de nădejde credincioşii având'o, ne bucurăm*».

Cu aceste simţeminte întâmpinând praznicul luminat al Invierii Domnului, Vă urez din toată inima mea ca să-l petreceţi cu sănătate, cu mulţumire şi cu bucurie şi să vă învredniciţi a-l ajunge cu toţii întru mulţi şi fericiţi ani.

Impărtăşindu-vă arhiereasca Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătoarea Invierii Domnului din anul 1923

Al vostru al tuturor de tot binele voitor:

Dr. Nicolae Bălan,
arhiepiscop şi mitropolit.

Noua constituţie. Suveranul nostru a semnat decretul de sancţionare a constituţiei. Monitorul Oficial a apărut cu promulgarea. Sancţionarea constituţiei este adusă la cunoştinţa ţării prin circulara ministerului de interne trimisă prefecturilor de judeţ. Toate pretecturile au luat măsuri pentru arborarea drapelelor, în 24 Martie 1923, în toate comunele din judeţe. Duminecă s'au oficiat servicii religioase în toate bisericile, la care au asistat reprezentanţii autorităţilor şi public numeros, căruia i s'a adus la cunoştinţă actul votării şi sancţionării constituţiei nouă.

Conştiinţa ortodoxă

(=) Noua constituţie a statului român, votată acum în parlamentul ţării, se înfăţişează ca înfăptuirea unei reforme democratice şi naţionale, la care slujitorii bisericii ortodoxe a neamului, identificându-se în orce vreme cu soartea şi aspiraţiile poporului, au venit cu partea lor de contribuţie în dorinţa de a consolida tinărul stat întregit.

Democratismul clerului ortodox ardelean, în înrâurirea sa educativă asupra masselor poporului nostru, este lămurit expus de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* în marele discurs ţinut la senat. Cuvintele colorate şi de perfectă coherenţă, rostite cu această ocazie de înaltul reprezentant din Ardeal al sfintei noastre biserici ortodoxe, nu conţin nimic din asprimea polemiilor obişnuite, nici chiar după întreruperile ce provocau răspunsul pe loc al vorbitorului. Cititorii noştri vor putea urmări în întregime cuvântarea aceasta luminoasă, calmă şi documentată, care o publicăm în numărul de faţă al ziarului nostru şi vor vedea cum reformele democratice se afla în deplina concordanţă cu ceea ce propovăduieşte biserica ortodoxă română.

Democraţia — a spus înaltul prelat — are cele mai întinse legături, aş putea zice legături genetice cu evangelia mântuitorului Hristos. Pe acest temei reprezentanţii bisericii ortodoxe conceo principiul democratic în acelaş timp şi ca un principiu naţional.

De aceea biserica ortodoxă a fost în stare să păstreze, de-a lungul veacurilor, întreaga comoară sufletească a poporului românesc din Ardeal împotriva acelora cari voiau să-i schimbe «legea» şi să i-o desfiinţeze.

Năzuinţele de prozelitism ale protestanţilor veacului al 17-lea au întâmpinat dârză rezistenţă în sufletul poporului nostru. Presiunile şi brutalităţile calvinilor din Ardeal nu l-au putut clinti în statornicia lui pe lângă vechea credinţă. Regii Ungariei şi papii, aliaţii lor, câte n'au pus în mişcare pentru a-i sgudui din temelie conştiinţa ortodoxă şi a-l converti la catolicismul apusean, — la moartea noastră ca neam.

Dar această conştiinţă a ortodoxiei, care stăpânea latent în sufletul masselor populare, li-a dat putinţa d'a se opune încercărilor de-a le face să se lapede de biserica lor ortodoxă. Insăşi partea bisericii ardelene, ruptă de noi şi trecută sub ascultarea papei, n'are alţi credincioşi în sinul poporului său, decât aceiaşi oameni cari nu şi reneagă trecutul, obiceiurile, limba şi «legea», — (excepţiile întăresc, firesţe, cu atât mai vârtos, regula şi în cazul acesta).

Istoria bisericii ortodoxe arată nenumărate exemple, în care conştiinţa ortodoxă a poporului nostru a izbucnit atât de fulgerător, încât a pus în uimire şi în zăpăceală pe stăpânitorii cari se apropiau de el cu porunci împărăteşti dela Viena d'a se lăpăda de ortodoxie.

Conştiinţa ortodoxă a format comunitatea sufletească între fiii aceluiaş popor şi a împedecat acţiunea duşmanilor de-a ne subjuga şi desnaţionaliza. In suferinţe ne-a mângăiat, în necazuri ne-a încurajat, ea ni-a susţinut nădejdile de mai bine, şi ne-a pregătit pentru zilele desrobirii de astăzi.

Aşa a fost în trecut. Dar astăzi?

Conştiinţa ortodoxă, care în veacurile de asuprire a lucrat în mod latent, va trebui ca acum, după descătuşarea tuturor forţelor naţionale, să se vădescă, în mândreţa ei, cu toată puterea de care e capabilă.

Astfel b. o., ca să facem o comparaţie în cele exterioare, alăturea domului, în arhitectură gotică, ce se înalţă în cutare oraş al Ardealului, nu mai poate sta bisericuţa noastră prea modestă şi pitită într'un colţ de mahală; ne trebue locaş încăpător care, dacă nu va întrece în dimensiuni domul gotic, cel puţin să nu rămâie cu totul în dărătul lui... Acelaş lucru, bine înţeles, îl cerem şi în cele *interne* cu aceeaş hotărâre.

Ortodoxia credinţelor noastre să o facem văzută în fondul ei de adevăr divin, reprezentându-o şi afirmându-o în forme tot mai superioare, mai strălucite şi mai cuceritoare.

Conştiinţa ortodoxiei să fie un îndemn statornic pentru slujitorii bisericii de a-şi înnoi însufleţirea şi de a-şi încorda toate puterile pentru îndeplinirea sfintei misiuni ce o au astăzi în mijlocul poporului.

Domnul ne a învrednicit de am ajuns timpuri nouă, când popoarele privesc cu mare luare aminte la ţara noastră şi o judecă în condiţiile actuale.

Să dovedim, că ne ştim adapta cerinţelor vremii şi rolului ce ne aşteaptă în desfăşurarea evenimentelor din răsăritul Europei.

Să ţinem înălţată conştiinţa ortodoxă, care, credincioasă tradiţiei, nu urmăreşte scopul să stăpânească pe alţii, ci caută putinţa de a munci în folosul neamului şi a fi şi de aici încolo razim pentru statul acesta apărat de biserica noastră strămoşească.

Alegerea noilor episcopi. Aşa numitul, mare colegiu electoral, format din parlamentari şi din membri sinodului şi ai consistorului bisericesc, s'a întrunit în 29 Martie a. c. la cameră să aleagă şase episcopi în locurile vacante.

După oficierea serviciului divin la Mitropolie, membrii trec în incinta Camerei, unde I. P. S. Sa Mitropolitul primat ocupând fotoliul prezidenţial deschide adunarea.

Constituindu-se biroul s'a procedat la alegere.

S'au proclamat aleşi următorii:

La eparhia de Roman: *Lucian Triteanu* cu 238 voturi din 246 votanţi;

La eparhia Buzăului: *Pr. Gh. Niculescu;*

La eparhia Dunării de jos: *Iacob Antonovici;*

La Constanţa: *Pr. Ilie Teodorescu;*

La Hotin: Ep. *Visarion Puiu;*

La Cetatea Albă: Prof. Dr. *Nic. Cotlarciuc.*

Arhim. Iuliu Scriban a obţinut 11 voturi.

Parlamentarii basarabeni, fără deosebire de partid, au depus la biroul marelui colegiu o declaraţiune, unde se protestează contra faptului prin care «se violează cu desăvârşire dreptul bisericii basarabene de a-şi alege chiriarhii». In semn de protestare, parlamentarii basarabeni n'au participat la vot şi s'au retras din marele colegiu. —

Felicitând călduros pe noii episcopii ai bisericii ortodoxe, asupra importanţei acestei alegeri şi a distinşilor ei slujitori vom reveni.

Tot ce regretăm din adâncul inimii noastre că un bărbat de cultura şi vrednicia păr. arhimandrit I. Scriban, nu a întrat între cei aleşi. Dureros!

Evanghelia și Democrația
Ortodoxia și Neamul
Biserica și Statul.

Vorbire rostită cu ocazia discuțiunii generale asupra Constituției, în ședința dela 12 Martie 1923 a Senatului român *

de

I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae **(După notele stenografice)**

Domnule Președinte!
Domnilor Senatori!

Cuvântul meu ar puteà să fie foarte scurt, cuprinzând declarațiunea că mă identific întru toate cu punctul de vedere pe care vi l-a înfățișat I. P. S. S. Mitropolitul Primat în strălucita sa cuvântare (Aplauze).

Dacă voiu zăbovì totuși și eu la această tribună, o fac pentru importanța operei ce avem de îndeplinit, și pentruca să arăt, ca reprezentant din Ardeal al sfintei noastre biserici ortodoxe române, cât de puternică este unitatea de cugetare și simțire în întreaga biserică a țării noastre (Aplauze).

Și am simțemântul că prin cele ce vi le comunic sunt ecoul convingerilor clerului și ale întregului nostru popor din Ardeal, care, liniștit în conștiința sa pe urma înfăptuirii idealului național, sigur de sine și înțelegător de misiunea sa în lume, așteaptă cu nerăbdare să i se deà cu un ceas mai curând așezămintele menite să consolideze vieața noastră de stat. (Vii aplauze).

In adâncul conștiinței sale și aducător aminte de suferințele grele prin care a trecut ca să-și păstreze întreaga sa ființă națională, poporul românesc din Ardeal nutrește simțemintele cele mai curate de iubire cătră toți frații săi din cuprinsul țării și neperitoare îi va rămâne recunoștința pe care o datorește tuturor acelora care au adus o jertfă, pentru desrobirea lui (Aplauze îndelung repetate. Ovațiuni).

Deasupra tuturor luptelor și certelor de partid, vor rămâne fixate cu toată sfințenia în inima poporului ardelean aceste simțeminte; și eu care sunt păstorul lui duhovnicesc, mă simt dator să aduc din Ardeal, în mijlocul învrăjbirilor de astăzi, această veste bună a iubirii frățești, singura creatoare de fapte mari (Senatul întreg ovaționează îndelung).

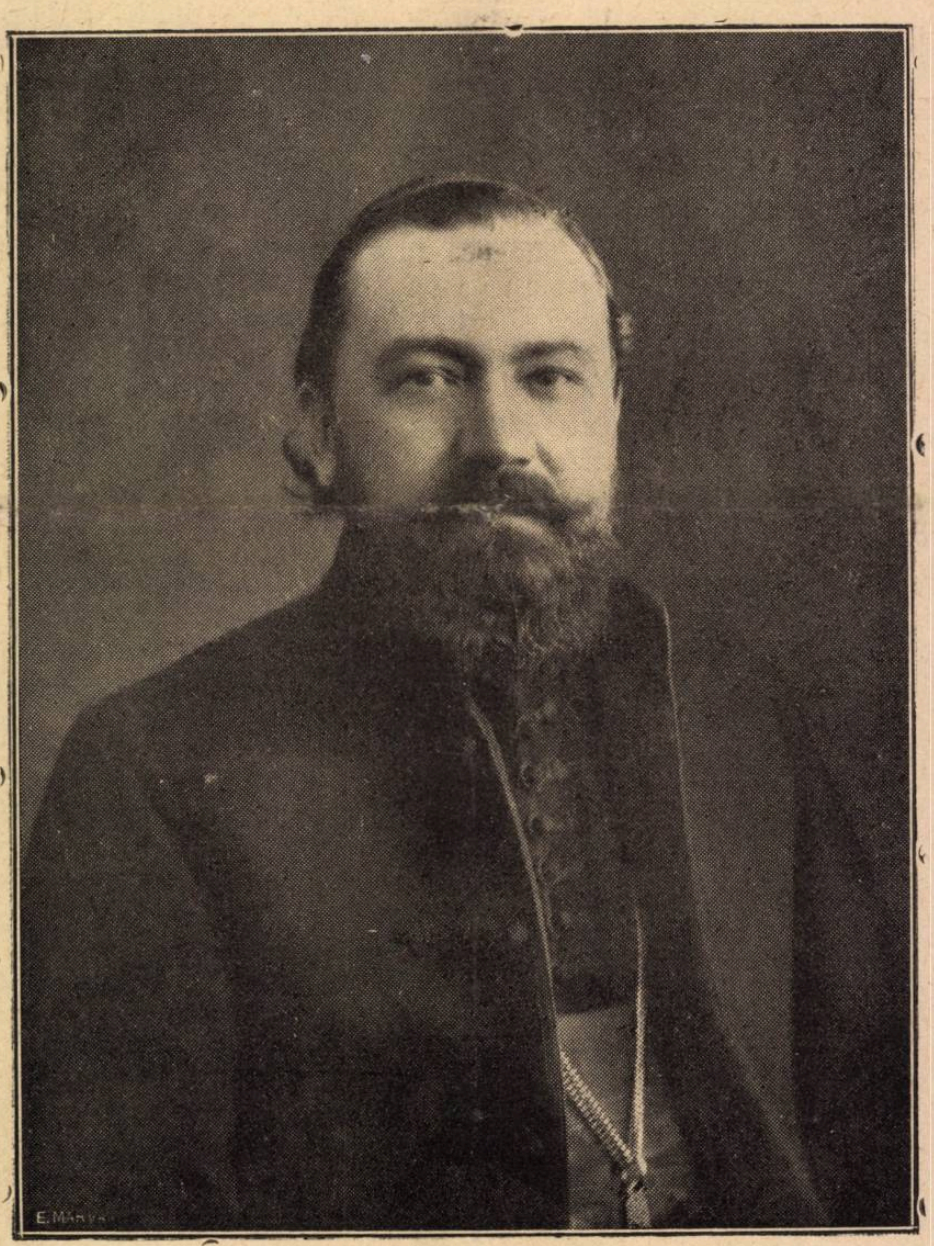

I. P. S. Sa Mitropolitul Dr. NICOLAE BĂLAN

Democratismul Clerului Ortodox din Ardeal

Domnilor senatori, având să ne spunem cuvântul referitor la așezământul fundamental al statului nostru întregit, căruia i se aduce lauda de a sta pe temelia principiilor democratice sănătoase, noi reprezentanții bisericii nu ne găsim o singură clipă în perplexitate, pentrucă principiile democratice ne călăuzesc și sufletul nostru românesc. Noi slujitorii bisericii ortodoxe a neamului, dacă avem vre-o glorie, aceasta este: de a ne fi știut identificà în toate vremile cu soartea poporului nostru, și în bine, și când i-a mers rău.

Noi suntem străini de ceeace se numește clericalism, și ceice vorbesc de clericalism, referindu-ni-l nouă, importează din alte părți o lozincă străină și care nouă nu ni se potrivește. La noi nu a existat clericalismul și nu există, fiindcă lipsesc condițiile, pentru ca el să poată existà. Clericalismul s'a ivit în țările apusului, unde biserica în decursul evului mediu a urmărit tendințe de dominațiune asupra puterii civile, iar preoțimea s'a constituit în caste cu interese particulariste și egoiste; iar când statul modern s'a trezit la conștiința suveranității drepturilor sale, pe care a știut să și le reclame, atunci preoții din acele părți s'au pus în situațiune de apărare a privilegiilor de cari s'au bucurat.

La noi, asemenea împrejurări care să dea naștere clericalismului, n'au existat și nu există. Noi nu ne temem de nici una dintre sănătoasele reforme democratice care s'au înfăptuit în cuprinsul țării noastre și pentru binele neamului nostru (Aplauze).

Noi nu ne temem, ci ne bucurăm și dăm binecuvântarea noastră asupra reformei agrare (aplauze, bravo!) chemată să pună poporul nostru în stăpânirea pământului pe care în șiruri lungi de generații l-a lucrat cu sudoarea frunții sale, luând însă alții roadele muncii sale (Aplauze prelungite).

Noi nu ne temem, ci ne bucurăm de reforma electorală și de toate celelalte reforme ce vor urmà, având convingerea că prin ele se va ridicà pătura largă a țărănimii noastre (apl. prelungite), baza pe care se sprijină țara noastră. Noi ne bucurăm de aceste reforme democratice, fiindcă avem încredere în poporul nostru, în cuminția și în sufletul lui, în ale cărui taine, noi mai ales ca duhovnici am putut pătrunde mai adânc, și astfel vă putem da D-voastre încredințarea că merită acest popor toate binefacerile sănătoasei democrații (Apl. prelungite).

Evanghelia și Democrația

Eu, când vorbesc de democrație, în legătură cu proectul de Constituție ce ni s'a prezentat, nu mă gândesc nici decum la ea ca la un program al unui partid politic, ci sub democrație înțeleg ceva mai larg; înțeleg o întreagă concepțiune de vieață care îi dă drept omului să fie considerat și ca scop pentru sine, nu numai ca un mijloc, ca o unealtă, ca un obiect în rândul celorlalte obiecte în mecanismul vieții naturale. Și acest drept, pe seama omului, pe seama sufletului, pe seama personalității îl reclamă democrația nu numai pentru ceice au fost favorizați printr'o naștere mai aleasă, ori au fost favorizați de alte împrejurări, ci și pentru numărul mare al acelora fără de munca și fără truda cărora nu ar există nici bogăție, nici cultură, nici situații înalte, nici alt bineal civilizațiunii (Apl. prelungite). In acest înțeles luată democrația, găsesc că ea are cele mai intime legături, ași putea zice legături genetice cu evanghelia Mântuitorului Hristos.

---

* In aceeași ședință vorbiseră în numele minorităților confesionale senatorul sas *Schullerus* și I. P. S. Sa mitropolitul *Suciu* dela Blaj. Acesta din urmă a pus în discuție chestia confesională la Români, pledând pentru apropiere de papism. La aceasta a primit imediat răspuns din partea I. P. S. Sale mitropolitului nostru. *N. R.*

Ştiţi, că creştinismul este prin excelenţă religiunea personalismului. El aşează în centrul tuturor preocupărilor omeneşti, ideia personalităţii, valoarea morală şi demnitatea omului, pe care se sileşte s'o înalţe prin credinţa în Dumnezeu, prin devotamentul către voia lui Dumnezeu, şi prin punerea în lucrare a tuturor forţelor spirituale care se desprind din acest devotament. Şi într'adevăr, dacă personalitatea şi valoarea morală a omului nu ar stà în centrul tuturor preocupărilor noastre, atunci ar trebuì să ne schimbăm radical părerile despre valoarea tuturor lucrurilor acestei lumi şi acestei vieţi, pentrucă zis-a Mântuitorul: «*Ce i-ar folosì omului de-ar dobândì lumea toată, şi şi-ar pierde sufletul său?*» Iată ce înrudire mare găsesc eu între democraţie concepută ca principiu etic şi între marea doctrină a evangheliei lui Hristos. Pentru aceasta noi, reprezentanţii acestei Evanghelii, salutăm din inimile noastre democraţia şi ne declarăm aderenţii ei, nu aderenţi improvizaţi peste noapte la porunca vremurilor noui, ci aderenţi născuţi şi crescuţi prin toate poveţele tagmei căreia aparţinem (Aplauze prelungite). Noi suntem ridicaţi din popor. Pentru poporul nostru trăim şi pentru el muncim, împrospătându-ne mereu forţele din izvorul neistovit al bogăţiei sufletului lui (Aplauze).

Democraţia pe tărâmul politic şi naţional

Acestui mare principiu etic, acestei concepţiuni a democraţiei, i se poate da o largă aplicare pe terenul politic. Pe terenul politic principiul democraţiei preconizează îndeosebi două lucruri: Mai întâi o astfel de alcătuire a organelor puterii de stat, care să permită cooperarea şi răspunderea tuturor cetăţenilor la conducerea statului şi la buna lui îndrumare, iar la rândul al doilea democraţia cere o astfel de precizare a scopurilor statului care să îngădue şi să facă cu putinţă o cât mai largă şi mai dreaptă împărtăşire a tuturor cetăţenilor la bunurile materiale şi spirituale pe care le acordă statul.

Se înţelege că există multe piedici, mai ales de ordin tehnic, pentru a înfăptuì democraţia, piedeci la care cu ocaziunea aceasta nu mă pot referì mai pe larg.

Noi reprezentanţii bisericii concepem principiul democratic în acelaş timp şi ca un principiu naţional. Noi vedem marea variaţiune şi bogăţie de forme în care se înfăţişează popoarele diferind prin originea lor, prin structura lor trupească şi sufletească, prin limba şi obiceiurile lor, prin trecutul lor, prin toată conştiinţa cu care se înfăţişează pe arena istoriei. In factorul naţional noi vedem elementul individual şi elementul general omenesc împreunate într'o sinteză creatoare. Greşesc aceia care cred că naţionalismul ar fi un punct de vedere învechit şi care prin urmare se fac purtătorii de cuvânt ai lozincelor turburi ale internaţionalismului şi ai altor lozince care au tendinţa de a destrămà operile alcătuite prin puterea ideii naţionale. O lege biologică ne spune că speciile din natură, cu cât se desvoltă mai mult, cu atât se diferenţiază mai mult unele de altele şi cu atât se fixează fiecare mai pregnant în interiorul său. Această lege biologică mi se pare că se poate aplicà şi pe tărâmul vieţii popoarelor. Spuneţi-mi dv. când au fost popoare ca Francezii, ca Englezii ca Germanii, mai naţionaliste în toată fiinţa lor decât astăzi, când au ajuns la cea mai înaltă desfăşurare culturală şi de civilizaţie?

Iată cum naţionalitatea, cu cât mai mult va progresà cultura, va rămâne o putere constitutivă a vieţii popoarelor, iar naţionalismul, decurgând din acest fapt al naţionalităţii, va fi un sentiment care va pune în mişcare cele mai nobile şi generoase sentimente, care va disciplinà individul ca să-şi tempereze egoismul său şi să se devoteze unor scopuri mai superioare decât eul său, o putere care va servì ca isvor de însufleţire şi jertfe în clipele mari ale neamului (Aplauze).

Rolul clerului faţă de popor

Iată de ce, noi, biserica, îmbrăţişând concepţia etică a democraţiei şi a naţionalismului, ne bucurăm văzându-o pusă la temeliile largi ale constituţiei care ni se prezintă (Aplauze).

În noi Domniile Voastre să nu vedeţi reprezentanţii întârziaţi ai unor instituţiuni medievale, nici oameni care nu ne ştim adaptà cerinţelor vremii, ci noi, reprezentând principiile veşnice ale evangheliei, ne bucurăm când vedem că din cuprinsul lor, fărâmă după fărâmă se realizează tot mai mult în vieaţa omenirii, sub conducerea planului providenţei (Aplauze).

Iată de ce vă rugăm ca să staţi şi D-Voastră tot atât de aproape de aşezământul sfânt la care slujitori suntem noi, reprezentând printr'însul interesele cele mai superioare ale sufletului neamului nostru (Aplauze).

Nu veţi întâlnì niciodată din partea noastră şi a bisericii noastre o piedecă în calea năzuinţelor d voastră spre înaintare şi spre progres.

Biserica noastră este instituţiunea care păstrează, dupăcum a spus-o I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, sufletul neamului dealungul veacurilor şi toate comorile acestui suflet.

Biserica a contribuit şi ea prin partea ei de muncă, la înfăptuirea gândurilor şi a aspiraţiunilor mari ale neamului.

Îndeosebi şi-a dat contribuţia ei însemnată ca sufletul acestui neam să se constitue unul şi acelaş dela o margine etnică până la cealaltă. Impărtăşindu-i aceeaşi învăţătură, săvârşind sfânta slujbă în acelaşi dulce graiu românesc şi dând aceleaşi îndrumări simţirii româneşti de o parte ca şi de cealaltă a Carpaţilor, în ciuda nedreptelor graniţe, această biserică a înfăptuit unitatea sufletească a neamului nostru. (Aplauze). Atunci când a învăţat pe toţi fiii acestui neam a se rugà în vremuri grele la fel, s'a înfăptuit dela Nistru până la Tisa marele front al sufletelor, care front a fost condiţiunea *sine qua non* ca dorobanţul cu vitejia lui neîntrecută să tragă graniţele politice (Aplauze puternice, bravo).

Şi astăzi, orice s'ar spune, acest suflet este unul în credinţele şi în toate aspiraţiunile lui (Aplauze).

Hristos nu s'a împărţit niciodată, Inalt Prea Sfinte frate, în mijlocul neamului românesc (aplauze) şi acest neam se închină şi astăzi la fel, şi acì şi dincolo, în Ardeal, prin toţi fiii săi, fiindcă biserica noastră ortodoxă a înfăptuit în vremurile cele mai grele, atunci pe când I. P. S. Ta nu ai fi avut pe cine reprezentà în mijlocul poporului românesc, a înfăptuit unitatea sufletească şi unitatea de credinţă, care nu a putut fi sdrobită de nici un duşman în sânul neamului nostru (Aplauze)

Biserica ortodoxă în sânul neamului românesc

Imi vine în minte, domnilor senatori, un tablou pe care l-am văzut într'o pinacotecă din apus, şi al cărui artist voià să simbolizeze printr'însul ideia singurătăţii. Concepţia artistică pe care şi-a ales-o eră aceasta: în mijlocul unui pustiu, a unei mări de năsip, un biet beduin călător, pe când soarele apune, se coboară de pe animalul său de povară, îşi întinde pe năsip micul covoraş ce-l purtà cu sine, şi se apleacă şi se închină, întors cu faţa către Meka, după îndemnurile legii sale.

Tabloul, în adevăr, după prima impresie îţi trezeşte ideia singurătăţii. Dacă pătrunzi însă mai adânc în sufletul tabloului, te convingi că tocmai acea solitară rugăciune scoate pe obositul beduin din singurătatea pustiului şi îl transportă în marea comunitate sufletească a milioanelor de fraţi ai săi de pretutindeni, cari atunci când soarele apune, întorşi cu toţii cu faţa spre Meka, se închină după obiceiul credinţelor lor.

Un astfel de front sufletesc, o astfel de comunitate, prin îndrumările credinţei, a înfăptuit biserica noastră ortodoxă în sânul neamului nostru. Şi acea comunitate a fost atât de puternică, încât nici unul din vrăşmaşii acestui neam, cu toate sforţările ce le-au dat, nu au fost în stare s'o dărâme (Aplauze).

Nu a fost în stare, prea iubite frate, s'o dărâme nici atacurile venite dela scaunul din Roma, pe vremea când trimitea pe regii Ungariei în cruciade împotriva noastră, a «schizmaticilor» dela răsărit, cu gândul ca să ne nimicească, să ne «extirpeze» de pe faţa pământului. Imi aduc aminte că tocmai cuvântul acesta se găseşte într'un document al lor. Şi s'au coborât trimişii scaunului papal pe pământul românesc şi prin alte multe mijloace de propagandă, prin orduri de călugări, au înfiinţat ba la Siret, ba la Argeş, la Baia, la Bacău, centre vlădiceşti ca să ne înşele sufletele noastre. Au putut să se furişeze în încăperile domnitorilor şi până la urechile soţiilor lor şi să le momească pentru o clipă trecătoare. Poporul românesc însă, în întregimea lui, a refuzat categoric şi sistematic toate încercările de a se atinge de ortodoxia credinţelor lui, credinţă care se identificase cu sufletul său românesc! (Aplauze).

Poporul român şi catolicismul

Aceasta este dovada istoriei, şi Frăţia Ta, dacă ai ascultà şoaptele inimii întregului nostru popor şi mai ales ai deslusì inimile propriilor credincioşi ai I. P. S. Tale, mi-ai da dreptate când susţin teza, că poporul românesc a refuzat în toate vremurile catolicismul (Aplauze). Pentrucă de două sute de ani şi mai bine de când s'a urzit din iniţiativa Habsburgilor şi s'a purtat prin propaganda iezuiţilor acest plan de ademenire la papism, unirea cu Roma nu a putut să pătrundă în sânul poporului românesc şi, Te rog, dela această tribună, şi-ţi pui mâna pe inimă şi să-mi răspunzi sincer: Există astăzi, după două sute şi mai bine de ani de propagandă catolică, catolicismul în sânul şi în sufletul poporului românesc care aparţine bisericii unite?

I. P. S Sa Mitropolitul greco catolic Vasile Suciu: Credinţa e cea veche.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan: Eu ştiu că nu există, eu ştiu că poporul se simte unul şi acelaş şi acest popor, trecut la biserica papistaşă, trăieşte şi astăzi

exact în aceleaşi tradiţii de viaţă religioasă şi bisericească în care a fost crescut până la 1700 şi în care trăeşte marea maioritate a fraţilor săi care a rămas credincioasă bisericii ortodoxe (Aplauze).

Aceasta este situaţiunea, şi ea ne umple inima de bucurie. Dacă ai pus chestiunea aceasta în discuţiune, îmi dai dreptul să-ţi răspund că poporul românesc întotdeauna şi energic a refuzat catolicismul.

I. P. S. Sa Mitropolitul greco catolic Vasile Suciu: Credinţa e cea veche.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan: Şi atunci dela această tribună vrei a ne convinge prin citate din dl Slavici, şi din alţii pe cari eu nu i cunosc, vrei să ne convingi de foloasele ce le-ar fi tras poporul nostru dacă s'ar fi lepădat de legea ortodoxă şi ar fi primit catolicismul?! Oameni singuratici pot să se renege, pot să se lapede de trecutul lor, de limba şi obiceiurile lor, pot să-şi renege sufletul lor, un popor însă nu se reneagă pe sine; poporul românesc nu-l vom pune nici când în cazul unei astfel de imposibilităţi morale, pe care n'a fost capabil s'o săvârşească nici un popor pe lume, renegând credinţele sufletului său, sau mormintele părinţilor săi, cari sunt legate de glia pe care ne-am desfăşurat în durere viaţa noastră pe acest pământ (Aplauze).

Cum s'a făcut unirea unei părţi a românilor din Ardeal cu Vaticanul

Ai citit din actul de unire. O! cu câte lacrimi se va fi săvârşit el sub presiunea ameninţărilor! Să-mi dai voe să-ţi citez eu, clauzula dela sfârşit, care a fost pusă cu mână tremurătoare: «Şi aşa ne unim, aceşti ce scri mai sus, cum toată legea noastră, slujba bisericii, liturghia şi posturile să stea pe loc, iară să n'ar sta pe loc acelea, nici aceste peceţi să n'aibă nici o tărie asupra noastră şi vlădica nostru Athanasie să fie în scaun şi nime să nu-l hărbutăluească».

Toată legea să stea pe loc!

I. P. S. S. V. Suciu, mitropolitul Blajului: Sub lege înţelegeau numai ceremonia externă.

I. P. S. S. N. Bălan, mitropolitul Transilvaniei: Şi poporul nostru prin lege nu înţelege numai ceremonia care este un lucru extern, ci înţelege fondul de inspiraţie religioasă şi morală, prin care a trăit dealungul veacurilor, neamul nostru întreg (Aplauze prelungite).

Dar ce s'a făcut atunci? S'au păstrat toate formele externe ale cultului, aşa cum au fost în biserica ortodoxă, dar vedeţi, poporul mai ales aceste forme le vede, el nu prea înţelege subtilele distincţiuni dogmatice, lui îi lipseşte pregătirea pentru astfel de lucruri superioare, dar păstrându se toate formele externe prin care s'a înfăţişat biserica ortodoxă, îndrăznesc să spun cuvântul că, sub pretextul păstrării acestor forme, s'a făcut o înşelăciune cu poporul nostru românesc (Aplauze prelungite).

Prea iubite frate, să-i spui românului că s'au păstrat formele, iar sub forme a fost trecut sub ascultarea Papei, căci aceasta este situaţiunea, fără să observe poporul care este băgător de seamă mai ales la forme, pe acestă cale s'a înfăptuit acea biserică pe care o numiţi unită cu Roma. Eu ştiu însă un lucru, că ea nu s'a înfăptuit din o profundă convingere religioasă a poporului nostru. Căci eu ştiu că un lucru pe care-l faci din convingere, îl faci cu toată însufleţirea.

Ori acest lucru poporul l a făcut cu inima îndoită, l-a făcut cu silă şi Te rog pe Frăţia Ta să spui dacă o astfel de biserică stoarsă cu sila, este morală şi face cinste celor ce au urzit-o! Noi ştim că credinţa este o faptă liberă, de aceea este o virtute şi înaintea oamenilor şi a lui Dumnezeu, dar această biserică pe care o reprezinţi, nu a isvorât din virtute.

Dovezile silniciei credinţei poporului român din Ardeal

I. P. S. S. V. Suciu, mitropolitul Blajului: Aceasta trebue dovedit.

I. P. S. S. N. Bălan, mitropolitul Transilvaniei: Dovezi? Dacă mai trebuesc dovezi, apoi sânt nenumăratele cazuri de siluire nemaipomenită a poporului nostru ortodox. Au pus tunurile deasupra satelor noastre şi Bucov cu tunurile lui ne-a dărâmat toate mânăstirile de pe pământul românesc, dela Dunăre până în secuime; şi astăzi stau la Sâmbăta de sus ruinele mânăstirii zidite de cuviosul domn Brâncoveanu cu zidurile ei distruse de tunurile lui Bucov, trimis de împăratul Habsburgic să facă conştiinţă religioasă în mijlocul poporului românesc (Aplauze prelungite).

Dar avem mândria noi ortodocşii — şi vreau în clipa aceasta să-mi iau toată satisfacţia ca urmaşul mitropoliţilor dela Alba-Iulia — avem mândria de a spune aici în faţa ţării, în faţa mitropolitului care reprezintă pe Teodosie de atunci şi alţi mitropoliţi cari ne-au dat mână de ajutor în suferinţele noastre, că fără voia poporului nostru s'a făcut această defecţiune şi că poporul nostru în adâncul sufletului său a rezistat şi a rămas acelaşi până astăzi (Aplauze).

Şi am mângăerea să arăt astfel de dovezi de înălţare a conştiinţei cum numai pe vremea primilor creştini se puteau întâlni. Intr'un sat din judeţul Hunedoara se prezentase un funcţionar dela Sibiu, care zicea că este venit din partea Impăratului cu poruncă ca poporul nostru să-şi schimbe legea lui şi să adopte pe aceea a Impăratului. Şi atunci, din şirurile mulţimii obişnuită cu nedreptatea, s'a desprins un venerabil bătrân îmbrăcat cu frumosul port al ţăranului nostru din acele părţi şi desbrăcându-şi cojocul şi arătându-l reprezentantului stăpânirii, i-a zis: Acest cojoc care îl port pe mine, acum este al meu. Dar dacă vrea să mi-l ia crăiasa, i-l dau. Cu aceste slabe mâni şi picioare şi cu trupul meu am lucrat zi şi noapte ca să pot plăti porţia, adică birul. Ele sunt ale crăiesei, şi de-ar vrea să mi le ia, nu am ce face. Am însă un suflet pe care îl păstrez numai pentru Dumnezeu din cer, şi nu este putere omenească pe lume ca să mi-l poată îndoi! (Aplauze).

Aşi putea cita nenumărate cazuri de acestea în cari s'a manifestat conştiinţa ortodoxă a poporului nostru în contra tuturor acelora care au voit să o sdrobească.

Opera înfăptuită în mod artificial nu va putea dăinui

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suciu: Nimic cu sila.

I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan: In asemenea împrejurări se mai poate spune, că nimic nu s'a făcut cu sila? Iubite întru Hristos frate, sunt mai îngăduitor decât să te acuz în clipa aceasta de cinism.

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suciu: Nimic să nu se facă cu sila.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Bălan: A! să nu se facă, dar nouă să ni se spună că am aplicat sila?

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suciu: Observ că nimeni, nimic să nu se facă cu sila. Atât.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Bălan: Atunci ar trebui să te desfiinţezi, pentrucă ai fost înfiinţat cu sila! (Aplauze).

I. P. S. Sa Mitropolitul V. Suciu: Ceice au făcut decretul nu spun aceasta, ci spun că din liberă voie. Dovedeşte contrarul.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Bălan: Dacă nici acestea nu sunt de ajuns, ce fel de argumente aşi mai putea aduce?

Dar eu am convingerea, iubite frate, că opera aceasta artificială, făcută cu sila, se va desfiinţa.

Credinţa noastră şi sufletul neamului nostru a rămas neîmpărţit pe lângă toată sila, ca şi cămaşa necusută a Mântuitorului, şi nimeni nu va fi în stare s'o despartă şi s'o strice. Eu am nădejdea tare că acest popor care şi a înfăptuit cu atâtea jertfe unitatea sa naţională, nu va tolera să-i desbine fiii tocmai biserica, ci îşi va restatornici şi vechea sa unitate bisericească (Aplauze).

Unirea s'a făcut din interese politice

Eu, prea iubite frate, renunţ să-ţi răspund la o chestiune şi anume, renunţ să-ţi arăt ce ne-au dat nouă papii dealungul veacurilor. Renunţ să arăt «binefacerile» acestea. Se însărcinează istoria obiectivă să le arete începând din vremurile cele mai vechi.

P. S. S. Episcopul greco catolic al Gherlei Iuliu Hossu: Arată, ce ne-au dat Slavii şi Grecii?

D. Pherekyde preşedinte: Vă rog Preă Sfinte, nu întrerupeţi.

I. P. S. S. Mitropolitul Transilvaniei N. Bălan: Eu am fost mai gentil faţă de simţimintele pe care le arătaţi.

De aceea am zis, nu mă însărcinez să arăt eu ce ne-au făcut papii; se va însărcinà istoria.

Dar îmi pui întrebarea să răspund, ce ne-a făcut slavismul şi Grecii. Poporul nostru ortodox nu s'a identificat decât cu ortodoxia lui, nu cu slavismul ori cu Grecii. Şi aceasta este deosebirea dintre noi: Admiţând că ne-au făcut şi slavismul şi Grecii rău, deşi eu ştiu că ne-au făcut şi mult bine, nu ne-am identificat cu slavismul şi grecismul, pe când frăţiile Voastre Vă identificaţi cu papismul! (Intreruperi de pe banca prelaţilor). Vă rog să vă încordaţi numai puţin memoria şi să vă întoarceţi cu câţiva ani în urmă până la Hajdudorog, pentruca să ştiţi cum v'a tratat papismul.

I. P. S. Sa V. Suciu, Mitropolitul Blajului: Aceea a fost operă politică.

I. P. S. S. N. Bălan, Mitropolitul Ardealului: Mi se răspunde că a fost operă politică.

Vedeţi, domnilor, în sinceritatea acestei marturisiri se cuprinde adevărul. Operă politică a fost şi actul dela 1700, nu operă religioasă (Aplauze). Operă politică, nu operă religioasă de mântuire a sufletelor a făcut papa la 1700 cu domniile lor, şi aşà a făcut şi la 1900 şi ceva.

De ce? Pentrucă este în maniera scaunului papal ca să menajeze interesele sale din motiv politic de dominaţiune în lume. (Aprobări).

Şi eu cunosc, Inalt Prea Sfinţite, trecutul acestei instituţiuni pe care eu în conştiinţa mea de ortodox, nu o pot încuviinţă. Cunosc trecutul ei şi cunosc ţele prin care a lucrat în istoria popoarelor, şi îndrăznesc să fac afirmaţiunea că de câte ori interesele politice îi dictau, vă jertfea, şi erà în stare să vă jertfească; aşa vi s'a întâmplat la Hajdudorog.

Dacă astăzi vă dă oarecare importanţă, este ca să-şi mai repare dominaţiunea sdruncinată deodată cu nimicirea împărăţiei Habsburgice.

Sforţări zadarnice

De aceia, fiindcă în Cehoslovacia se închid uşile papismului, şi fiindcă în Jugoslavia iarăş nu pot face lucru mare, şi-au aţintit privirile iarăş asupra noastră, şi Sfinţiile Voastre îi serviţi în această cale.

Să ştiţi însă, că conştiinţa românească este mai tare astăzi. Dacă poporul nostru a rezistat tentativelor din trecut, va rezistà mai ales astăzi. Zădarnică Vă este încercarea!

Inalt Prea Sfinţite Frate, eu pot să port şi în clipa aceasta o discuţiune cu Inalt Prea Sfinţia Ta. Şi să mă crezi că nu o fac cu ură... Dacă aşi puteà, aşi concentra în mine toată iubirea înaintaşilor mei, pentruca cu această căldură a iubirii de mamă a întregului popor românesc, care a fost biserica noastră, să Vă îmbrăţişez şi să Vă strâng la inima mea.

Din mine nu vorbeşte ura, ci iubirea de frate şi te rog să nu te superi dacă vezi şi la colegii mei, o atitudine la fel cu a mea. S'o interpretezi în acest înţeles, că în clipele acestea de bucurie, când ne-am făcut unitatea naţională nu am vrea să vă vedem lucrând în alte direcţiuni, ci am vrea să vă vedem dându-ne mâna şi lucrând pentru consolidarea neamului nostru (Vii aplauze).

I. P. S. S. V. Suciu, Mitropolitul Albei-Iulia: Am lucrat pentru consolidarea neamului românesc şi vom lucrà.

I. P. S. S. N. Bălan, Mitropolitul Transilvaniei: Cu dragostea aceasta vă privesc eu; şi mărturisirea pe care o faci, că vei lucrà pentru consolidarea noastră, o primesc cu această dragoste (Aplauze).

Noi vrem să staţi cât mai aproape de noi, şi bun este Dumnezeu, să fiţi iarăş una cu noi. In rugăciunile mele din toate zilele, împletesc şi aceasta, ca bunul Dumnezeu să coboare atâta foc al iubirii ca să topească toată vrajba şi toate neînţelegerile dintre noi, ca iarăş să fim una.

I. P. S. S. Mitropolitul greco-catolic Dr. V. Suciu: Ne rugăm şi noi.

Un episod caracteristic

Nunţiul papal la Blaj

I. P. S. S. N. Bălan, Mitropolitul Transilvaniei: In legătură cu aceasta, fiindcă ai pus chestiunea, mi-ai dat dreptul să nu las neamintit un lucru.

Pe lângă guvernul nostru, a venit un reprezentant diplomatic al scaunului papal. Noi suntem primitori de oaspeţi. Aşà este firea neamului nostru. Prin urmare vă rog să nu aveţi temerea că voi spune o vorbă prin care voi jigni cu nepotrivire pe oaspetele nostru.

Acest oaspe, reprezentant diplomatic al scaunului papal, a început să cutreere în lung şi în lat ţara noastră. Noi ne bucurăm dacă străinii vin să vadă frumuseţile ţării noastre. Noi nu suntem atât de egoişti ca să ni le rezervăm numai nouă. Le arătăm cu plăcere şi altora.

Dar scopul acestor călătorii a fost altul şi în decursul lor a trecut peste marginile îngăduite unui reprezentant diplomatic pe lângă guvernul ţării noastre.

Să vă spun ce şi-a permis acest reprezentant diplomatic la Blaj.

I. P. S. S. Mitropolitul greco-catolic Dr. V. Suciu: Aceea o ştiu şi eu.

Voci: Să auzim.

O voce: Şi aceasta ţine de Constituţie?

Voci: Să auzim.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan: Ca să răspund la aceste întrebări eu cred că o chestiune privitoare la raporturile dintre statul nostru şi cei ce sunt ataşaţi ca reprezentanţi diplomatici pe lângă guvern, o critică asupra misiunilor cred că intră foarte bine într'o discuţie în legătură cu Constituţia ţării.

A venit la Blaj şi s'au făcut pregătiri — să mă iertaţi că eu nu le pot descrie, fiindcă nu le-am văzut — mi-am cules impresiunile numai din organul prin care vorbeşte biserica unită cu Roma.

«Unirea» dela Blaj spune că dealungul străzilor din Blaj au fost postaţi şcolari şi a fost adus şi popor din Blaj şi din împrejurimi, şi când a venit nunţiul au fost învăţaţi să se plece cu toţii în genunchi şi să strige sărmanii copii şi sărmanul popor «Evviva il Nunzio».

P. S. S. Episcopul Hossu: Aceasta ţine de Constituţie?

Dl M. Pherekyde preşedinte: Nu aveţi d-voastră direcţiunea desbaterilor.

I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan: Şi s'a ţinut un serviciu religios în catedrala din Blaj şi l-a salutat Inalt Prea Sfinţitul şi a răspuns reprezentantul scaunului papal spunând că el aduce binecuvântarea papei şi are să le spună că biserica unită are o mare misiune de îndeplinit în mijlocul poporului românesc. Constată cu durere că nu întreg poporul românesc e sub ascultarea scaunului papal, iar misiunea dlor ar fi ca să îndeplinească acest lucru de a aduce întreg poporul românesc sub ascultarea scaunului papal «scăpându-l de ortodoxia sa cea neortodoxă».

Un gest nesocotit care nu mai trebue să se repete

Se poate îngăduì în statul nostru o astfel de greşală a unui reprezentant diplomatic ca să vorbească rău de credinţa poporului românesc, de acea credinţă care a adus prin fiii ei atâtea jertfe ca să înfăptuiască România Mare, care primeşte să găzduiască în capitala sa un reprezentant diplomatic al scaunului papal? (Aplauze).

Nu se pot îngăduì astfel de lucruri, şi o spun aceasta ca să ia cunoştinţă de simţemintele noastre acei pe care-i privesc, şi să nu se mai repete cazul, pentrucă se ştie că nu vom sta impasibili! (Aplauze prelungite).

A trecut vremea de umilire şi ne-a fost deajuns; atunci am biruit prin răbdare, astăzi însă ne-am ridicat şi noi frunţile şi nu vom mai tolerà pe nimeni care va voì să ni le plece din nou! (Apl. prelungite).

Imi vine în minte o întâmplare. Pe când vorbeà un predicator, cineva din mulţime s'a prins cu mânile de o columnă a bisericii şi a început să o scuture, strigând în gura mare: Dărâm această biserică. O parte din lume cu nervii mai slabi a început să se sperie şi să deà năvală spre uşe. Dar predicatorul în calmitatea sa, întinzându-şi mâna de pe amvon, a spus: Lăsaţi-l să încerce, să vedem dacă poate!

Aşà spun şi eu: Să încerce! Noi ştim că templul nostru, Biserica sufletelor noastre, este clădită pe temelii mult mai nebiruite, decât ca să o poată clătì din loc oricine ar încercà acest lucru (Aplauze prelungite).

Biserica şi noua Constituţie

Raporturile dintre biserică şi stat

Acum, domnilor, daţi-mi voe ca să revin la chestiunea bisericească, care ne priveşte deaproape, şi anume la felul cum contemplăm să aşezăm prin noua noastră Constituţie raporturile între Biserica noastră ortodoxă şi statul nostru românesc.

(Şedinţa se suspendă pentru cinci minute).

* * *

I. P. S. S. Mitropolitul N. Bălan:

D le preşedinte, d-lor senatori, în proectul de constituţiune ce ni se prezintă se fixează Bisericii ortodoxe situaţiunea de «cea dintâi în stat».

Formula aceasta trebue să vă mărturisesc că nu ne mulţumeşte pe deplin.

Şi pentruce nu? Nu ne mulţumeşte fiindcă prin această formulă nu i se recunoaşte statului nostru caracterul de stat ortodox şi d-voastră ştiţi bine că ori unde a existat o formaţiune politică românească, ea a avut pecetia ortodoxiei.

Vechile principate dunărene, Moldova şi Muntenia, au fost dela originea lor state ortodoxe, iar regatul care s'a format din ele a fost şi el un stat român şi ortodox.

Acest caracter al statului a fost exprimat prin formula din vechea Constituţie, că religia ortodoxă este religia dominantă în stat.

Este bine să abandonăm, astăzi, când suntem chemaţi să dăm ţării noastre intregite pactul fundamental, vechea tradiţie că statul român are caracterul ortodox?

Eu preţuesc o tradiţie pentrucă prin ea au trăit înaintaşii noştri şi astfel ea serveşte ca o zale de legătură a prezentului cu trecutul.

Dar eu preţuesc o tradiţie... numai dacă ea nu este o piedecă în calea progresului astăzi, şi nu va fi nici mâne, cì venind din trecut, îşi răsfrânge razele ei binefăcătoare şi asupra prezentului.

O tradiţie care nu trebue abandonată

Ce binefacere rezultă din păstrarea vechei tradiţiuni ca statul român să rămână şi mai departe stat ortodox? Am arătat în vorbirea mea de până acum, cum ortodoxia a reuşit să formeze o mare comunitate sufletească în mijlocul poporului român. Vedeţi, e mare lucru ca să ştie milioanele de creştini ortodocşi, pe conştiinţa cărora se sprijină în primul rând statul nostru, că acest stat, acum întregit, preţueşte biserica şi credinţa în care au trăit moşii şi strămoşii lor. E mare lucru să împleteşti statul nostru în această scumpă comunitate a sufletelor creată prin puterile credinţei!

Aceasta au avut-o în vedere, d-lor senatori, şi înaintaşii noştri, cari au legiuit vechea Constituţiune, atunci când au cerut ca şi capul statului să-şi boteze odraslele în credinţa ortodoxă, ca să le introducă în comunitatea sufletească ortodoxă a întregului popor român (Aplauze).

Şi noi azi să neutralizăm statul sub raportul confesiunii? Să-l desbrăcăm de

caracterul său ortodox? Ar fi prudent să facem acest lucru în clipele de azi? Ar fi prudent ca să desfacem această legătură atât de strânsă dintre sufletul credincios al milioanelor de țărani și dintre statul nostru?

Aci, în această legătură, văd eu un factor moral politic de o extraordinară importanță, mai ales pentru zilele noastre când se încrucișează atâtea curente subversive, cari atentează la ordinea de astăzi și la tradițiunile vechi ale neamului și statului nostru (Aplauze).

Să lăsăm statul nostru înconjurat în conștiința cetățenilor săi ortodocși de aureola sfințeniei, pe care i-a dat o strânsa legătură dintre biserica ortodoxă și dintre acest stat!

Biserica națională ortodoxă română nu este oprimantă

S'ar puteà zice și s'a zis chiar că formula de biserică dominantă are caracter agresiv față de celelalte confesiuni.

Noi știm bine însă, că biserica ortodoxă nu a nutrit nici când tendințe de oprimare, ea n'a fost agresivă față de celelalte confesiuni. Biserica ortodoxă și poporul român a fost cât se poate de tolerant. Nu se găsește în Europa un popor atât de tolerant, precum a dat dovadă că a fost poporul nostru. In tot trecutul acestui popor, nu vom găsì nici un act de opresiune a altora pentru credințele lor religioase.

O, de-am aveà și noi numai atâtea motive de a ne plânge de opresiunea altora câte pot să aibă alții de a se plânge de opresiunea pe care noi le-am făcut-o. Noi nu vrem să dominăm nici asupra statului pe care mai vârtos îi ajutăm în realizările rosturilor sale naționale. Noi nu vrem să dominăm celelalte confesiuni, ci respectăm convingerile lor, știind, că unde este o convingere adâncă și sinceră, este un altar și noi nici când nu vom fi profanatori ai altarelor (Aplauze).

Noi nu atentăm nici la limba, nici la cultura altora, ci sub scutul statului nostru românesc și al legilor lui, toate minoritățile confesionale și etnice dintr'însul, vor puteà să se desvolte liber și neîmpiedecat. Mai mult chiar decât Constituția, vreau să-i răspund dlui senator Schullerus, constitue o garanție pentru libera desvoltare a minorităților caracterul bun și blând al poporului nostru românesc (Aplauze).

Noi cunoaștem din amară experiență ce înseamnă să fi asuprit și din asuprirea noastră secular am cules mai multe învățăminte și mai multă înțelepciune decât ca să ne facem noi astăzi asupritorii altuia. Am convingerea că oricum s'ar schimbà guvernele țării, această toleranță va fi o linie de conduită dreaptă pentru toate, pentrucă este o linie de conduită dictată de însuși caracterul poporului nostru și de interesele statului nostru. Pentrucă acest stat se simte, slavă Domnului, cu mult mai puternic decât ca să se considere în vreun chip amenințat prin minorități. Acest stat se va bucurà dacă minoritățile își vor îndeplinì opera lor culturală, religioasă și bisericească în mod pacinic, căci cu cât minoritățile se vor desvoltà mai mult alături de noi, cu atât mai mult statul nostru va prosperà (Aplauze).

Noi nu ne găsim în situația statului unguresc în care elementul maghiar erà în minoritate și prin urmare puteà să aibe cuvânt să se teamă că într'o anumită clipă...

I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat Miron Cristea: De ce te temi nu scapi.

I. P. S. S. Mitropolitul Nicolae Bălan: ...când se va înfăptuì dreptatea dumnezeiască, atunci va scăpà din mână pe acei care formează majoritatea. Noi suntem destul de numeroși și destul de tari încât să nu urmăm o politică de nervozitate față de minorități. Suntem liniștiți în conștiința noastră, că dându-le lor dreptul de a se desvoltà, noi nu ne primejduim existența statului nostru.

Biserica dominantă în stat

Dar formula de biserică dominantă, se găsește în spiritul și al bisericii romano-catolice și al bisericii luterane.

D-voastră știți că biserica romano-catolică, câtă vreme a putut și i-a fost îngăduit, și-a menținut în toate statele situațiunea de biserică dominantă, și nu în interpretarea noastră a ortodocșilor a cuvântului, ci în interpretarea lor. In luteranizm deasemenea stă concepția bisericii dominante. Luther a cedat puterea principilor; acesta a fost unul din punctele doctrinei sale. In Prusia a fost cea mai strânsă legătură între biserică și stat, iar Kaizerul a fost șeful bisericii luterane.

Dl Schullerus: Aceasta s'a dovedit că este foarte rău.

I. P. S S. Mitropolitul N. Bălan: Această concluzie puteți să o scoateți acum, însă eu stabilesc numai faptul. Și atunci, pentruce d-voastră ați fi împotriva formulei ca biserica ortodoxă să fie dominantă? Eu nu găsesc altă explicație decât numai că este vorba de biserica ortodoxă.

Dacă însă împrejurările ar fi așà ca să se dea acest caracter pe seama bisericii catolice sau luterane, atunci d-voastră ați trage poate consecințele care izvorăsc din principiul catolicismului și luteranismului.

Eu cred că I. P. S. S. fratele dela Blaj va consimți cu toată inima la formula noastră.

I. P. S. S. Mitropolitul Blajului V. Suciu: Azi suntem în veacul al XX-lea.

I. P. S. S. Mitropolitul N. Bălan: Noi nu suntem cei înapoiați când venim cu această formulă, pe care o găsesc în Anglia și oare Englezii nu trăesc în veacul al XX-lea? (Aplauze).

O găsesc apoi în țările scandinave și în Spania, și de ce numai noi să fim cei înapoiați când adoptăm o formulă care zace în spiritul tradițiunilor noastre, și când cu ea noi nu suntem în urma celor mai înaintate popoare ale lumii?

Eu nu văd în intenționea Sfinției Voastre decât motivul că nu vă place fiindcă statul va aveà caracter ortodox.

Dar vă mai pun încă o întrebare: Oare un creștin, indiferent de deosebirea confesională, nu trebue să se bucure în sufletul său atunci când statul, în care trăește, are caracter creștinesc?

Dacă un liber cugetător, dacă un ateu, ar venì să ceară să despoiem statul nostru de acest caracter, i-așì înțelege; dar ca fratele nostru slujitor al altarului lui Hristos să vrea să trăiască într'un stat neutralizat, sub raportul confesiunii, aceasta nu o pot înțelege! (Aplauze prelungite).

Statul român nu trebue desbrăcat de caracterul său ortodox

Dar este limpede că atunci când statul are un caracter creștinesc, aceasta este o garanție că toate legile, că întreg sufletul pe care îl va răspândì va fi favorabil libertății conștiinței și desvoltării culturale a tuturor cetățenilor săi, indiferent de naționalitate și de confesiune.

D-lor senatori, împrejurările istorice din anii din urmă s'au desvoltat așà încât au rezervat pe seama bisericii noastre ortodoxe române un rol destul de important în aceste părți ale lumii.

Spre noi privesc popoarele Răsăritului cari împărtășesc credința ortodoxă. Vă întreb eu: Oare este bine, este prudent din punct de vedere politic, să desbrăcăm statul de caracterul său ortodox, astăzi când vrem să avem un rol important în desfășurarea evenimentelor din Orient? Nu este mai bine să se înalțe prestigiul politic al statului nostru prin mijlocul instituțiunii sale bisericești în fața popoarelor răsăritene?

Anglia cu spiritul său practic, caută o apropiere de biserica ortodoxă, și pentruca prin mijlocul ei să-și poată menajà scopurile politice față de Orient. Și noi să fim lipsiți întru atâta de simțul politic și să scoborâm prestigiul statului nostru, desbrăcându-l de caracterul său ortodox, în loc ca să-l înălțăm înaintea popoarelor din Răsărit?

Domnilor senatori, noi cei din Ardeal aveam nădejdea că ne va fi dată ocaziunea sĕ aducem toată contribuțiunea ce o putem da prin biserica noastră, la întărirea statului nostru ortodox. Noi care am trăit ca biserică separată, noi am dorit să sosească momentul fericit ca să ne găsim în situațiunea bisericii fraților noștrii din vechiul regat, de a trăì în statul nostru ortodox. Și acum mi se pare că este vorba să ni se spună că am sosit prea târziu, că este abandonată formula de biserică dominantă pe seama bisericii noastre. Iată o durere pe care țin să v'o mărturisesc; dar am nădejdea în simțămintele d-voastră de buni fii ai Bisericii că ne veți cruță pe noi ortodocșii din Ardeal de a simțì această durere (Aplauze).

Chestiunea autonomiei bisericii

Dar, domnilor senatori, vreau să mă refer la un principiu exprimat în Constituțiune cu privire la situațiunea bisericii, și anume la autonomie. Cuvântul nu este întrebuințat, dar noi nu ne legăm de cuvinte. Ne referim la ideea pe care o reprezintă cuvântul și găsesc că-i este necesară bisericii o mai largă libertate. Prin această libertate înțeleg numai o mișcare liberă spre bine a bisericii și spre folosul statului.

In adevăr, biserica este o instituțiune a sufletului și chestiunile sufletești trebuesc tratate cu multă finețe, cu multă gingășie în viața de stat, pentruca să poată da roade. Chestiunile acestea sufletești nu se văd cu ochii, nu se aud cu urechile, și sânt mai presus decât aceste simțuri ale noastre. Ele trăesc în marea împărăție a sufletului și trebue să creezi condițiunile de existență pentru ca acest imperiu să poată progresa. Și una din acele condițiuni de existență este și o libertate de mișcare pe seama bisericii, o astfel de libertate care îi îngădue bisericii ca ea să-și organizeze mijloacele de lucrare, ca ea să-și aleagă factorii de lucrare pentru realizarea sublimei sale misiuni în lume. Numai o biserică care are această libertate poate să aibă răspundere pentru misiunea ce are să îndeplinească

printre oameni. Şi numai o biserică în care trăeşte vie conştiinţa răspunderii sale pentru misiunea ce are, poate să fie o biserică rodnică şi să producă rezultatele pe care neamul şi ţara le aşteaptă dela dânsa (Aplauze). O biserică care este purtată în toate părţile de curentele trecătoare ale vremii, nu face impresiunea pe care trebue s'o facă biserica lui Hristos, că nici porţile Iadului nu o vor birui pe dânsa.

Iată pentru ce găsesc că este necesară să i se lase bisericii această libertate de a se organiza şi de a-şi organiza puterile sale în conformitate cu mijloacele prin care are să-şi realizeze această misiune în lume. O biserică care nu este aşezată în această situaţiune va fi o biserică inertă, cu un barometru sufletesc scăzut şi în tot cazul o instituţiune care nu va putea produce roadele vieţii creştineşti.

Autonomia bisericii din Ardeal

Noi, domnilor senatori, cei de dincolo, prin grele lupte şi jertfe am reuşit să câştigăm măcar pe hârtie autonomia bisericii, căci în realitate de câte ori se da ocaziunea cei ce ne stăpâneau au ciuntit mereu din această autonomie bisericească a noastră! Totuşi biserica ne-a rămas, în mijlocul tuturor greutăţilor prin care a trecut, un aşezământ liber al sufletului nostru, şi cu cea mai bună organizaţie din toate instituţiile pe care le-am avut. Şi am convingerea, că dacă putem aduce un lucru bun noi românii din Ardeal în România Mare, acest lucru bun este înainte de toate sfânta noastră biserică cu organizaţia şi cu toate comorile ei sufleteşti.

Nu am nici o îngrijorare că nu se va respecta acest drept de libertate al bisericii, pentru că ar trebui să fie scurt de vederi acel bărbat de stat care nu ar crea condiţiuni de viaţă şi prosperare pe seama unui aşezământ atât de important al ţării sale. Dimpotrivă, cred că toţi bărbaţii noştri de stat care iubesc neamul ne vor da mână de ajutor ca să putem organiza biserica noastră ortodoxă pe principiul autonomiei, astfel ca această biserică să-şi poată da şi de aci înainte toată contribuţiunea ei pentru binele şi fericirea neamului nostru românesc (Aplauze).

Biserica din Ardeal şi cultura poporului

Aş vrea să ating, deşi ora este înaintată, un punct mai gingaş cuprins în Constituţie.

D-voastră ştiţi că biserica noastră din Ardeal, de altfel ca şi cea de aici, a fost o biserică militantă pentru cultura poporului. In deosebi, biserica noastră a creat sute şi mii de şcoli confesionale pentru popor, singurele şcoli în cari a putut să fie cultivată şi păstrată limba neamului nostru.

Această biserică s'a desbrăcat de toate podoabele sale şi a rămas în cele exterioare în toată modestia ei, numai ca să poată îmbrăca poporul cu podoaba sufletească a culturii.

Alături de modestele noastre biserici, aproape în toate satele veţi vedea şi edificiile şcoalei confesionale. Această şcoală a răsărit din tinda bisericii şi poporul nostru a adus cele mai mari jertfe pentru susţinerea ei.

D-voastră vă puteţi aduce aminte de luptele ce le-am purtat pentru păstrarea şcoalei noastre confesionale şi prin ea a culturii noastre româneşti, când miniştrii ţării ungureşti s'au ridicat ca să desfiinţeze această vatră de lumină românească.

Este drept că împrejurările astăzi s'au schimbat. Limba noastră, slavă Domnului, nu ne mai este ameninţată ca mai înainte, cultura şi sufletul nostru de asemenea nu ne mai sunt primejduite. Totuşi eu cred, domnilor senatori, că încă nu ne găsim în acea situaţiune ca să putem abandona sprijinul devotat al tuturor acelora care vreau să pună mână de ajutor la răspândirea culturii în poporul nostru.

Şi între cei dintâi care se angajează la această lucrare, este biserica noastră ortodoxă, susţinătoarea a sute şi mii de şcoli din satele noastre.

Eu nu cred că ar fi prudent acel bărbat de stat, care ne-ar refuza această dragoste cu care, în această primă fază de consolidare a statului nostru, vrem să contribuim şi mai departe la luminarea poporului şi la răspândirea învăţaturii de carte şi a culturii româneşti. Din aceste simţeminte purcezând, noi am ţinut să ne alipim de şcoala confesională, de fiica cea bună a bisericii noastre. Incă nu a ajuns statul nostru atât de consolidat, ca să-i fie de prisos sprijinul cultural pe care i-l dă biserica prin şcoală.

Voiu avea ocazia să discut mai cu răgaz şi mai amănunţit această problemă. Cred că voiu putea să luminez prin amănunte punctul nostru de vedere, care este însufleţit de dragostea ce-o poartă biserica faţă de binele şi de luminarea poporului.

Instrucţiunea religioasă a poporului constitue forta morală

Dar ceeace va întâlni de sigur consimţământul unanim al D-voastre, este dorinţa noastră ca instrucţiunii religioase să i se asigure locul pe care îl merită în opera de luminare a neamului.

Voci: Foarte bine.

I. P. S. Sa Mitropolitul N. Bălan: Noi suntem un popor de creştini. Creştinismul este la temelia vieţii şi a culturii neamului nostru, şi mai ales astăzi trebue să coborâm în preocupările acestui popor cât mai multe elemente ale vieţii religioase, să îndrumăm cu cât mai multă iubire sufletul acestui popor, pe cărările tradiţiei sale de popor creştin.

Sunt necesare, domnilor senatori, toate reformele în statul nostru. A fost necesară reforma agrară, potrivită reformă electorală, folositoare reforma financiară, de dorit reforma administrativă, reformele în justiţie şi în toate domeniile.

Vă rog însă să credeţi că la temelia tuturor trebue să stea forţa morală, trebue să stea puterea caracterelor, pentrucă, în lipsa acesteia, toate legile, cât de bune, şi toate reformele, nu pătrund, stagnează.

Ori, reforma aceasta a caracterelor, cea mai necesară dintre toate, nu se poate da decât prin puterea de prefacere a credinţii religioase.

Iată de ce în interesul consolidării statului, prin întărirea conştiinţei morale, ca ierarh al bisericii, vă rog dela această tribună, să sprijiniţi cu toate silinţele, de a se da instrucţiunii şi educaţiunii religioase, în toate categoriile de şcoli, un rol şi un loc cât mai mare (Apl. prelungite).

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a vorbit de binecuvântarea dată asupra familiei. Nu voesc să stăruesc asupra acestui punct, pentrucă l-a desfăşurat bine I. P. S. Sa arătând importanţa familiei pentru consolidarea vieţii morale în statul nostru.

Tot asemenea a lămurit pe deplin dorinţa pe care aţi aprobat-o şi D-Voastră, ca să li se lase şi mai departe în acest Senat scaunele de drept pe cari le ocupă P. S. L. fraţii în Hristos, episcopii.

Când vom ajunge în discuţiunea pe articole la punctul respectiv, vă vom rugà să ne aprobaţi şi prin votul D-Voastre dorinţele şi propunerile pe cari le vom formulà.

Fiind ora atât de înaintată, nu mai continui cu desfăşurarea principiilor în legătură cu Constituţia. De încheere vreau să Vă aduc aminte, de un cuvânt al Mântuitorului, care ne îndeamnă să ne asemănăm cu bărbatul cel înţelept care casa şi-o zideşte pe piatră, şi vin ploi şi bat vânturi, dar nu cade casa aceea, fiindcă este zidită pe piatră. Pe piatra nebiruită a creştinismului din care vedem decurgând principiul etic al democraţiei şi îndreptătirea naţionalismului, vrem să clădim şi noi fundamentul statului nostru prin Constituţiunea lui, ca să ne arătăm ca omul cel înţelept din Evanghelie (Aplauze).

Impărtăşind convingerile şi principiile cari stau la temelia constituţiunii, Biserica va sta nebiruită pentru apărarea lor.

Această Biserică dă garanţia că, oricum se vor schimbà timpurile, ea se va interpune cu tot sufletul ei, pentru ca să se păstreze principiile cele bune cari asigură desvoltarea în toate privinţele a neamului nostru.

Cu această chezăşie, încrezător în misiunea Bisericii, încrezător în misiunea poporului nostru şi a Statului nostru, îmi încheiu vorbirea mea. (Aplauze prelungite îndelung repetate).

Pastorala

dată la Sf. sărbători ale Invierii Domnului de P. S. Sa Episcopul Nicolae dela Cluj este următoarea:

Nr. 775/1923.

NICOLAE

din mila lui Dumnezeu dreptcredinciosul episcop român al eparhiei Vadului, Feleacului şi Clujului

Preacucernicilor Protopopi, Cucernicilor Preoţi şi tuturor dreptcredincioşilor creştini din reînviata episcopie a Vadului, Feleacului şi Clujului, har şi pace dela Dumnezeu, Părintele ceresc, iar dela noi salutare şi binecuvântarea Noastră arhipăstorească

«Nu vă înspăimântaţi, pe Isus îl căutaţi Nazarineanul cel răstignit? S'a sculat, nu este aici, iată locul unde l-au pus pe el». *(Marcu 16, 6).*

Iubiţi fii sufleteşti! Hristos a înviat! Mare a fost durerea apostolilor şi ucenicilor lui Isus în clipele grozave când l-au văzut răstignit pe lemnul crucii. Cu moartea Mântuitorului şi a învăţătorului lor iubit ei şi-au văzut zdrobite toate nădejdile mari şi frumoase ale învierii omenimei din sclăvia păcatelor cari bântuiau vremile de atunci.

Cu atât mai mare le-a fost însă bucuria în dimineaţa zilei aceleia când mironosiţele întorcându-se dela mormântul gol le au vestit măreţia învierii lui din legăturile pământului. O flacără uriaşă s'a aprins în sufletul lor pentrucă, prin învierea Mântuitorului au văzut pecetluit marele *adevăr al învăţăturilor lui,* biruinţa luminii dumnezeeşti asupra întunerecului patimilor omeneşti.

Ziua Invierii Domnului n'a fost însă prilej de bucurie numai pentru ucenicii lui Isus. Ea ne îmbie şi nouă muritorilor de astăzi un belşug deosebit de bucurie şi înălţare sufletească.

Ziua Invierii Domnului este prilejul cel mai ales pentru adevărata reculegere sufletească şi întărire în credinţa strămoşească, că bunul

Dumnezeu toate le-a rânduit spre binele, spre luminarea şi spre fericirea neamului omenesc.

Dzeu în nemărginita sa bunătate a rânduit rostul venirii lui Isus pe pământ, a minunilor săvârşite de dânsul şi a învierii Mântuitorului nu numai pentru iudeii Ierusalimului înglodaţi în păcate, ci pentru toate vremurile şi pentru toate neamurile. Viaţa lui Isus stă în faţa tuturora ca o mărturie vie şi măreaţă a adevăratului rost de viaţă omenească pe acest pământ.

Cuvine-se deci ca şi noi în aceste clipe sfinte să luăm câteva învăţături din bucuria acestui praznic, pentru viaţa noastră de toate zilele.

«Aceasta este ziua care-a făcut-o Domnul ca să ne bucurăm şi să ne veselim într'însa». In ce constă bucuria aceasta? In învierea Domnului, ear învierea aceasta este pecetea desăvârşită a unei vieţi închinate cu totul lui Dumnezeu, închinate poruncilor sfinte ale Tatălui din ceriuri. Aceasta este cea dintâi şi cea mai mare povaţă a zilei acesteia. Şi noi să ne închinăm rosturile vieţii noastre poruncilor lui Dumnezeu.

Căci dacă apostolii şi ucenicii şi tot poporul lui Isus s'au bucurat cu bucurie mare de învierea Domnului, ei au înţeles că tocmai această măreaţă întrupare a voinţei lui Dumnezeu în Isus este izvorul bucuriei lor, tot asemenea şi noi numai atunci putem simţi adevărată bucurie în adâncul sufletului nostru, când cântărind faptele noastre vom putea constata că acestea nu s'au abătut dela calea poruncilor lui Dumnezeu.

Priviţi în largul cuprinsului naturii. Vântul cald de primăvară topeşte iarna încremenită în sloii de ghiaţă, viaţa amorţită în măruntaele pământului se trezeşte, ea isbucneşte cu putere nouă în fiecare fir de earbă, în fiecare mugur de verdeaţă. Văile şi munţii, câmpiile şi codrii se umplu de clocotul de viaţă nouă şi toate făpturile pământului tresar de bucuria învierii. Şi toate dau mărire şi mulţămită lui Dumnezeu fiecare în felul său, fiecare în limba sa, pentru minunata orânduire dumnezeească a vieţii pe pământ.

Nu se cade oare ca şi omul să ia pildă dela făpturile neînsufleţite ale naturii? Isus Mântuitorul este cea mai desăvârşită primăvară a vieţii omeneşti, poveţele lui trebue să trezească în sufletele omeneşti scânteea învierii din iarna păcatelor, pentru ca sufletul să se bucure până în cele mai ascunse adâncuri ale lui de rodul faptelor bune şi prin astfel de fapte să preamărească pe Tatăl cel din ceriuri.

Aceasta este bucuria cea adevărată, care te înalţă şi te sfinţeşte.

Bucuria aceasta nu o pot avea decât creştinii cari cred cu adevărat în învierea Domnului, cei ce se pregătesc pentru învierea lor prin pocăinţă, prin mărturisirea păcatelor şi prin împărtăşirea cu trupul şi sângele lui Isus Hristos.

Fiind învierea Mântuitorului cea mai mare minune văzută de ochiu omenesc, ea este temelia credinţei noastre, că «de n'a înviat Domnul, zădarnică este predicarea noastră, zădarnică este credinţa noastră». (Cuv. I. 14, 15).

Cum ar fi putut săvârşi ucenicii atâtea minuni de apostolie, cum ar fi putut apostolii şi miile de mucenici să-şi jertfească cu drag viaţa, dacă n'ar fi fost convinşi, dacă n'ar fi crezut cu tot sufletul lor în învierea lui Isus? Şi cum ar fi putut cuprinde legea lui Isus întreg pământul, dacă învierea aceasta n'ar fi fost adevărată?

Credinţa noastră în înviere stă ca o stâncă de granit în viforul valurilor mării, că precum Isus a înviat din mormânt aşa vom învia şi noi în fericirea cea de veci după măsura faptelor noastre săvârşite în viaţa de pe pământ.

Pe aceste adevăruri tari şi sigure a stat biserica noastră dreptmăritoare neclintită, stă şi astăzi şi va sta întotdeauna, şi toate ispitele vrăşmaşilor ca ceara de faţa focului se vor topi.

Sânt mulţi, mulţămită lui Dumnezeu, mai ales la ţară, în poporul nostru dreptcredincios, cari ţin cu multă tărie la credinţa aceasta, convinşi în sufletul lor că tot darul cel desăvârşit de sus este dela părintele luminilor, cum zice sf. scriptură, cari îşi dau silinţa ca prin fapte să se facă vrednici de praznicul învierii, prin viaţa lor în marginile poruncilor dumnezeeşti să se facă părtaşi ai fericirii celei fără de sfârşit.

Sânt însă mulţi, foarte mulţi, mai ales astăzi când toată lumea ar trebui să se bucure de învierea dreptăţii şi a libertăţii între oameni, sânt mulţi cari poartă numai numele de creştini, dar prin faptele lor fac zăticneală evangheliei lui Hristos. Satana îşi poartă otrava ucigătoare de suflete pe la multe porţi, întunecă minţile multora, cari nu şi mai dau seama de faptele lor, nu se feresc de lucrurile întunerecului, nu se sfiesc de păcura păcatului, nu arată nici o scântee de părere de rău, nu fac fapte vrednice de pocăinţă şi nu caută poteca care să-i călăuzească la o viaţă nouă, la înviere. Aceştia sânt ca smochimul care face umbră pământului dar nu aduce nici un rod care să sature foamea călătorului obosit. Despre aceştia zice apostolul Pavel în scrisoarea către Timotei: «Aceasta să o ştii că în zilele cele de apoi vor veni vremuri cumplite, vor fi oamenii iubitori de sine, iubitori de argint, măreţi, trufaşi, hulitori, neascultători de părinţi, nemulţămitori, necuraţi, fără dragoste, neprimitori de pace, clevetitori, neînfrânaţi, neiubitori de bine, obraznici, îngâmfaţi, iubitori de desfătări, mai mult ca iubitori de Dumnezeu». (Tim. II. 3, 1—5).

Eată cuvinte spuse de un înţelept al vremii, inspirat de Duhul Sfânt, cuvinte care se potrivesc zilelor de astăzi poate mai bine ca oricând. Aşa era poporul evreesc stricat cu sufletul, cutropit de păcate, ear Dumnezeu ne mai putându-le suferi nelegiuirile li-a risipit Ierusalimul, cuibul tuturor fărădelegilor, iar poporul l-a împrăştiat peste toată faţa pământului.

Astăzi Dumnezeu nu mai risipeşte ziduri de cetăţi, pentrucă ar trebui să le sdrobească poate pe toate, trimite însă alte pedepse, războaie, lupte, boale, trudă şi chin pe pământ, pentruca omul să înţeleagă că paşii lui au rătăcit şi să se întoarcă la calea Domnului care singură îi poate da tihna unei vieţi fericite şi mulţămite.

Nu vedem noi prăpastia în care ne prăbuşim noi oamenii zilelor de azi? Nu vedem mai ales noi românii câţi duşmani ne pasc, cu pumnii încleştaţi de lăcomie, în pragul hotarelor noastre de pretutindenea! Şi nu înţelegem glasul istoriei, această mărturie neîndoielnică a vieţii, care ne spune cu grai limpede că răutatea pizmei şi oarba duşmănie, a fost cauza sclăviei care a stăpânit popoarele înglodate în păcate? Nu vedem jertfele şi truda uriaşă ce le fac alte popoare pentru înălţare, pentru învierea lor?

Patimile clocotesc şi astăzi, ura frământă sufletele fraţilor, destramă liniştea familiei, ura şi pisma dărâmă tronurile, pustieşte bisericile, batjocoreşte lucrurile sfinte, dăruite de evlavia bunilor credincioşi, ura surpă societăţile şi aşezămintele de binefacere şi cultură şi sădeşte în şcoale, în comune, în judeţe, în viaţa de obşte germenele zavistiei, al desbinării, al ruinei şi al nenorocirii. Goana după averi nemuncite face din omul creat după chipul şi asemănarea lui Dumnezeu, animale răpitoare, asemenea fiarelor sălbatice.

Pentru aceştia nu există învierea Domnului, nu există praznicul de astăzi. Aceştia se închină numai Mamonei zicând cu bogatul din evanghelie «suflete ai multe bunătăţi, mâncă, bea şi te veseleşte». Dar nu-şi dau seamă că deasupra tuturor veghează ochiul lui Dumnezeu care în tot momentul poate zice fiecăruia: «Nebune, astănoapte se va cere sufletul tău dela tine şi atunci ce folos de toate acestea, cum vei da seamă de faptele tale înaintea scaunului de judecată a Tatălui din ceruri».

Să căutăm deci, iubiţi creştini, să ne desbărăm de toate legămintele păcatelor. Să ne luminăm cu prăznuirea zilei de astăzi. Să iertăm toate pentru înviere şi să zicem «fraţilor» şi celor ce ne urăsc pe noi. Să aducem mulţumită cucernică Mântuitorului că ne-a arătat calea fericirii celei vecinice. Să tocmim calea faptelor noastre în cărările poruncilor lui Dumnezeu, să slujim cu tot trupul şi cu tot sufletul nostru lui Dumnezeu lucrând până când este ziuă, căci va veni noaptea şi atunci nime nu va mai putea lucra nimic pentru sine.

Astfel făcând ne vom împlini cu sfinţenie datoria de creştini adevăraţi în viaţa aceasta de pe pământ, vom coborâ asupra noastră şi asupra familiilor noastre darurile bogate ale Duhului sfânt, se va sălăşlui pe pământ pace, între oameni bunăvoire şi ne vom face vrednici de măreaţa bucurie a învierii Domnului, vrednici de împărăţia vecinicei fericiri, de care să vă învrednicească bunul Dumnezeu pe toţi în vecii vecilor, amin.

După care împărtăşindu-vă binecuvântarea Noastră arhierească şi dorindu-vă ca sfintele sărbători ale Invierii Domnului să le petreceţi în pace şi multă bucurie, am rămas al Vostru al tuturor,

Dat în reşedinţa Noastră episcopească din Cluj, la ziua Invierii Domnului, anul Domnului 1923,

De tot binele voitor

Nicolae
episcop.

Muzeul bisericesc ortodox român în Sibiu

Inzestrarea acestui muzeu important continuă a fi lâncedă şi hotărât insuficientă. Din sumedenia de obiecte străvechi şi vrednice de arătat, eşite din uz şi vârâte ici colo prin unghere, au incurs, pot zice, nimica toată, abia vre-o 200 piese, din cari unele sparte sau altcum nevoeşe.

Cu ocazia venirii, rând pe rând, la Sibiu, preoţii noştri, epitropii şi alţi cărturari, uşor şi comod ar putea aduce fiecare, unul o icoană din bătrâni sau două, altul o cruce filigran sculptată ori chipeş zugrăvită, al treilea un potir sau agneţ străvechiu, o pereche serafimi, un patrafir frumos sau măcar un pomelnic măestrit, 2—3 ouă de Paşti mândru încondeiate, o prescură sau noporoşnă uscată sau alt obiect bisericesc, vrednic de pus în muzeu.

Piese cu totul deteriorate, d. e. antimise zdrenţuite, icoane bădăran pictate, prapore spălăcite, soite, în mare parte destrămate, strane sau cruci schilodite, n'au ce căuta în muzeu. Cu atât mai binevenite vor fi piese întregi şi foarte vechi sau prezentând interes artistic, naţional sau istoric deosebit.

Eventuale cheltueli de împachetat şi transport vor fi, la cerere, rebonificate. Obiecte de valoare relativ mare, d. e. agneti de argint, clopote străvechi, tâmple întregi etc., pot fi îmbiate muzeului spre cumpărare, descriind minuţios obiectul oferit şi indicând preţul ultim.

Obiecte, cari fac parte din inventarul şi averea unei sau altei biserici, n'ar trebui aduse sau trimise decât în urma aprobării prin comitetul parohial. Pentru iconostase întregi, potire de argint, evangelii pompos legate şi alte obiecte preţioase se va cere încuviinţarea sinodului parohial, evitând astfel jalbele obştiei în viitor sau doară tragerea la răspundere.

O colecţie bogată de ouă frumos încondeiate şi alta de prescuri şi noporoşne uscate, eată una din problemele ce se impun muzeului bisericesc. Fotografiile bine isoutite şi reprezentând interiorul sau exteriorul bisericii ori şcolii, cutare parastas mare, actul cuminecării etc. fac şi ele parte din muzeu, de asemenea clopotele istorice şi toacele străvechi, şi stâlpii mormântali artistic ciopliţi.

Condiţie neapărată e înzestrarea *fiecărui* obiect închinat muzeului cu etichetă în regulă sau descriere cât mai amănunţită, cuprinzând numirea obiectului, obştească şi eventual locală, anul sau măcar periodul confecţionării, modul procurării şi preţul resp. numele şi încâtva biografia donatorului şi alte note sau date de interes. Tot aşa neapărat este a induce, cu numele, biserica, care dărueşte obiectul, comuna şi judeţul.

Pe fotografii şi planşe se va scrie în dos tot ce trebue, ear pe antimise, patrafire, mânecări şi alte ţesături, etichetele se vor coase bine. Pe dosul icoanelor, ele se vor alipi cu aluat sau gumă. Dacă pot fi scrise direct, cu atât mai bine. Pe sfeşnice, cruci, potire, cădelniţe, clopote, strane şi alte asemenea obiecte, etichetele scrise pe carton sau tăbliţe ghiluite de lemn, se leagă cu spargă sau aţă trainică, prevenind astfel desprinderea sau perderea. Descrierea mai multor obiecte în aceeaşi scrisoare îngreuează înregistrarea aici. In lipsa ori cărei descrieri, cu neputinţă e înducerea absolut necesară în registru şi etichetarea. Cu totul insuficientă şi fără rost e descrierea, fie şi directă, prin grai viu.

In scopul orientării ţin a remarca că, drept local luminos şi încăpător va servi muzeului sala de gimnastică şi aşa disponibilă, proprie frumosului edificiu seminarial. Aranjarea temeinică şi cârmuirea muzeului s'au încredinţat subscrisului, care bucuros stau cu informaţii la dispoziţia ori şi cui s'ar adresa, verbal sau în scris. In orele neoficioase obiectele aduse pot fi date în grija portarului seminarial.

Din incidentul aniversării a jumătate secol dela moartea fericitului mare arhipăstor *Andrei Şaguna* cum şi a nemuritorului *George Lazar* se vor aranja, către sfârşitul lui Iunie a. c., aşadar preste 3 luni numai, sărbări în stil mare, la cari va participa marele public ortodox, şi străin, în frunte cu înalţii dignitari bisericeşti şi lumeşti de pretutindeni, mitropoliţi şi episcopi, miniştri şi alte căpetenii.

Este dar îndeplin motivată invitarea stăruitoare adresată preoţimii noastre şi celorlalţi intelectuali ortodocşi de a întreveni *aevea fără zăbavă* şi contribuind pe întrecute la înavuţirea muzeului nostru bisericesc, de curând înciripat.

Prof. D. Comşa, custode.

Paştile

Mare este bucuria creştinătăţii. Pretutindeni răsună strigătul bisericii: *Hristos a înviat!*

Ştirea îmbucurătoare, adusă de înger femeilor mironosiţe, se răspândeşte tot mai mult şi aduce mângăiere în milioane de inimi omeneşti. Au trecut 19 veacuri, de când s'a vestit pentru întâia oară: Isus din Nazaret, Cel răstignit, nu este aici, ci s'a sculat. La început, când s'a vestit ştirea în Ierusalim, nu prea s'a crezut de nimeni. Prietinii lui Isus se îndoiau, ţinând învierea de halucinaţie; duşmanii o negau, ţinându-o de înşelătorie. Şi totuşi, tocmai lipsa de credinţă la unii, şi necredinţa la alţii, a dat învierii lui Hristos temelie trainică.

Noi înţelegem prea bine, că duşmanii Mântuitorului nu voiau să creadă, că cel mort a înviat. Cea dintâi ştire au primit o dela străjerii mormântului, şi mergând unii să cerceteze adevărul, au aflat aşa cum li s'a vestit.

In zadar s'a cerut dela Pilat să păzească mormântul cu ostaşi până a treia zi, ca nu cumva, venind ucenicii lui noaptea, să-l fure şi să zică norodului, că s'a sculat din morţi. Soldaţii romani, aduşi de pază, erau soldaţi treji, şi nu era cu putinţă, ca cineva să urnească peatra pecetluită de pe mormânt. Nazarineanul era învins, era răstignit îngropat şi groapa păzită. Morţii dela groapă nu se mai întorc! Şi deodată se vesteşte: *Hristos a înviat!*

Des de dimineaţă sinedriul e din nou adunat la sfat. Ostaşii de pază povestesc cele văzute şi petrecute. Le vine cam greu să spună «că au tremurat de frică şi s'au făcut morţi», dar n'au ce face.

Intrebările se înteţesc şi fiecare ar voi să audă altă ştire; în zadar, păzitorii nu se lasă amăgiţi cu vorbe. Ei aduc dovadă hotărâtă: *Mormântul gol.*

Sinedriul e în nedumerire. Ce să facă? Să şi recunoască greşeala? Nici odată! Nazarineanul nu va triumfa! Ce va zice norodul, când va observa şovăiala lor? Increderea şi autoritatea lor e în primejdie! Dar ei ştiu ieşî din încurcătură. Deşî hotărârea nu e cinstită, totuşi — o înşelăciune mică, pentru o pricină mare şi spre scop «bun», nu li se pare tocmai rea: Cu bani se poate multe cumpărà, — chiar şi ostaşii romani. «Să spuneţi, le zic ei, aşa: Ucenicii Lui au venit noaptea şi l-au furat, pe când noi dormeam». Inşelătorii ar fi aşadar ucenicii, cari au luat trupul lui Hristos.

Apostolii, adevărat, se îndoiau de învierea Invăţătorului, dar numai atât; vrăjmaşii lui Isus însă căutau să înşale poporul, să ascundă adevărul, să-i răpească credinţa în Cel înviat. Aşa a fost atunci, — aşa este, în unele locuri, şi astăzi.

Invierea se neagă de unii: El n'a înviat, deoarece e cu neputinţă aşa ceva; El nu-i fiul lui Dumnezeu, căci dacă ar fi fiul lui Dumnezeu, ar avea autoritate dumnezeească, oamenii ar trebui să se supună, să-l creadă, să-l asculte; — aceasta ar fi însă «stirbirea» libertăţii de gândire, o pierdere a «drepturilor suverane» ale omului. Motivele sânt aceleaşi azi ca şi atunci: mândrie, egoism, ignoranţă.

Ce s'ar fi întâmplat oare, dacă îngerul vestea unuia din vrăjmaşii Mântuitorului învierea? Pe acesta nu l-ar fi crezut tovarăşii săi, căci cauza necredinţei nu zace în arătarea sau nearătarea unui înger, ci în voia necredinciosului.

Un profesor, ce-şi zicea creştin, dar nega învierea, deoarece nu credea în minuni din principiu, a fost întrebat: Dle profesor, ce aţi zice dacă aţi fi martorul ocular al unei minuni? — Dânsul a răspuns: «Eu aş zice, că la mijloc este o lege a naturii încă necunoscută, sau simţurile mele m'au înşelat, — într'o minune însă n'aş crede nici când».

Omul acesta ar crede mai uşor, cum se vede, că el e bolnav de nervi, decât să conceadă o minune.

N'au fost şi duşmanii lui Isus martori oculari la minunile Sale? Dar în loc să le recunoască, cârteau că le face Sâmbăta sau că le face cu ajutorul lui belzebub.

Necredincioşii vremii vechi îşi întemeiau necredinţa pe puterile oculte ale celui necurat, necredincioşii moderni îşi apără învăţăturile cu «legile naturii încă necunoscute».

Păzitorii mormântului au negat învierea orbiţi de puterea aurului; păzitorii filozofiei moderne sânt orbiţi de egoismul propriu, şi totuşi se găsesc azi oameni cari se închină cu admirare la aceşti profeţi mincinoşi. Ei cred că înainte de milioane de ani materia moartă a devenit vie, dar că înainte de două mii de ani un mort a înviat, aceasta nu o cred — deşi atâţia contimporani l-au văzut, au vorbit cu el, l-au atins.

Faptele şi învăţăturile legii creştineşti se neagă, ear ştiinţa modernă se ridică la dogmă. Când omul nu mai crede în Dumnezeu, să face el singur idol, căruia i se închină.

Vestea învierii Mântuitorului a deşteptat şi pe apostoli din amorţeala în care căzuseră după cele întâmplate cu Isus. Ei au văzut cu ochii proprii mai mult ca ori care altul minunile lui Hristos; dar cu toate acestea faţă de minunea minunilor erau şi ei îndoelnici. Era a treia zi, ziua Paştilor. Femeile care au fost în zori la mormânt, vestesc şi ele că este viu. Doi dintre apostoli, Petru şi Ioan, aleargă încolo. Se întorc şi ei cu aceeaş veste. Strângându-se apoi zece la un loc cu uşile încuiate, apare deodată Cel înviat între dânşii; ei îl ţin de nălucă, de arătare înşelătoare; dar El le arată, că duhul carne şi oase nu are.

Acum îndoiala este risipită din inimile lor. Totuşi încă nu erau cu toţii convinşi. *Toma* nu era cu dânşii, când a venit Isus; deci când i-au spus ceilalţi: «am văzut pe Domnul», el neîncrezător le taie vorba: «De nu voi vedea în mânile Lui semnele cuielor şi de nu voi pune mâna mea în coasta Lui, nu voi crede! «El nu se mulţumeşte numai să-L vadă, ci voeste să-i atingă cu mâna semnele ranelor dela mâni şi coastă. Trec opt zile şi Toma nu dă înapoi. Tocmai la aceea vreme se arată Isus earăşi apostolilor fiind şi Toma cu dânşii. Palid la faţă şi cu ochii spărieţi să uită Toma la El. Şi eată, că Isus să întoarce spre el şi-i zice: «*Adă, Tomă, degetul tău şi mâna ta şi le pune în semnul cuielor şi în coasta mea şi nu fii necredincios, ci credincios!*» Plin de credinţă şi ruşinat, pică Toma atunci în genunchi şi mărturiseşte: «Domnul meu şi Dumnezeul meu».

Acum şi Toma crede.

Cred toţi apostolii, cred toţi cei ce l-au cunoscut şi nu ţin această credinţă numai pentru dânşii, ci o vestesc lumii cu cuvântul şi o întăresc cu sângele lor.

Şi moartea lor e viaţa adevărului şi a dreptăţii prin atâtea veacuri, e viaţă veşnic tânără, tot aşa ca înainte de de două mii de ani, — căci şi noi mărturisim astăzi plini de credinţă: «Hristos a înviat!» «Adevărat ca'nviat!»

Pr. Gh. Negură

Investire de episcopi

Investirea episcopilor Visarion Puiu de Bălţi, Iacob Antonovici Bârlădeanul al Dunării de jos, şi Iustinian Teculescu, episcop militar, s'a făcut Vineri cu deosebită solemnitate la Palatul regal.

La ora 12 M. S. Regele, însoţit de A. S. Regală Principele Carol a venit în sala tronului.

Imediat după aceasta episcopii, îmbrăcaţi în odăjdii, au fost conduşi în faţa tronului.

Dl ministru Banu a citit decretele regale pentru numirea celor trei episcopi, după care M. S. Regele a predat fiecăruia cârjele episcopale.

M. S. Regele a urat rând pe rând noilor aleşi prosperitate în noile eparhii.

PP. SS. LL. au răspuns mulţumind.

Ce trebue să ştim despre ţară şi neam

Profesorul universitar şi membru al Academiei Române, dl S. Mehedinţi, este şi Efor la liceul Cantemir din Bucureşti. In calitatea din urmă a fost invitat să spună elevilor câteva cuvinte cu ocazia serbării naţionale din ziua de 10 Mai 1921.

Cuvintele, ca fagurul dulce de miere, cum sânt scrise toate numeroasele scrieri ale dlui Mehedinţi, au apărut într'o broşură frumos tipărită în Editura Cartea Românească din Bucureşti.

Broşura eete ilustrată cu câteva vederi şi fotografii din ţara şi istoria noastră românească. Aici vedem monumentul Tropaeum Trajani, ridicat de marele împărat după cucerirea Daciei, vedem panorama minunată a Dunării, întrând între munţi, alta, spre Cazane, vedem calea ce si-a croit o O tul, sfredelind Carpaţii pe la Turnu-Roşu, ca să ducă lacrimile noastre de aici, la fraţii de ceealaltă parte ai uriaşului, care păzea graniţa urgisită. Din frumseţile naturii vedem mai departe icoana lacului fermecat Sfânta Ana din creerii munţilor aproape de băile Tuşnad, apoi tabla săpată pe malul Dunării pentru pomenirea isprăvilor lui Traian, şi în fine, Munţii de sare dela Slănic pe Prahova.

Din istorie ni se înfăţişează chipurile lui Decebal, Traian, a lui Mircea, Iancu Huniade, Stefan cel Mare, a lui Mihai Viteazul, a lui Horia, capul Moţilor şi a lui Tudor, capul panduri-lor olteni dela 1821.

Şi pentru ce atâtea icoane încântătoare din ţară, atâtea figuri măreţe din istoria noastră?

Ca să ne răspundă la întrebarea, ce şi-a pus-o în faţa elevilor, care răspuns este şi titlul broşurii:

Ce trebue să cugete un român despre ţara şi naţia română?

La întrebarea aceasta vorbeşte elevilor cu o drsgoste fără seamăn despre frumuseţile ţării noastre, de munţii, de râurile, câmpiile roditoare, comorile din sinul pământului ţării noastre; le spune ce zicea cronicarul Miron Costin, vorbind străinilor despre frumuseţea şi rodnicia pământului nostru: «N'o întreci, nici tu, Eghipete, cu toată a ta fală».

De aceea, dragii mei, luaţi seama, le zice dl Mehedinţi:

«Unde a îngenunchiat Traian, îngenunchiaţi şi voi, cari aţi apucat şi voi hotare largi ca cele din vremea lui Ulpiu Traian... colindaţi tot pământul nostru şi să l iubiţi din adâncul inimilor voastre... şi voi şi cărturarii, cum îl iubesc plugarii, păstorii şi toţi cei cari răscolesc ţărâna lui binecuvântată... Aduceţi-vă aminte de dorinţa din urmă a soldatului căzut pentru întregirea hotarelor:

«Aşezaţi-mă cu capul spre Ardeal», — spre vatra părintească... gândiţi-vă la ceasul cel din urmă a lui Dan Căpitan de plai, care mai avea o singură dorinţă: să treacă Nistrul îndărăt, să mai sărute odată pământul ţării, care i s'a părut că trăsare şi-l cunoaşte... acest pământ este în adevăr una cu trupul poporului român... iubiţi-l».

După acestea trece la istoria neamului. Vorbeşte de obârşia noastră.. »de mândria sângelui şi înălţimea sufletului românilor, de tulpina Dacilor şi Goţilor nemuritori».

«Tineri ai generaţiei de azi, puteţi fi mândri nu numai de pământul, dar şi de poporul nostru.

«Fiţi mândri, că valul nu ne-a copleşit nici odată, ba încă în mijlocul greutăţilor, am avut destulă putere să dăm şi altora din al nostru.

«Nu e popor pe faţa planetei, înaintea căruia să fim siliţi a ne pleca ochii fără speranţă de a-l ajunge, şi chiar de a-l întrece. Cât priveşte pe vecini, nu stau o clipă la îndoială:

«Sântem cei mai vechi creştini decât ori care dintre ei... mai vechi în cultură, decât ori care... avem o poezie şi o artă populară, care n'o dăm pe-a nimănui... avem un început de cultură superioară... de ştiinţă care poate suî pe ori care dintre voi alături de cele mai mari nume ale omenimii..».

Cetind broşura, tinăr şi bătrân, te simţi fermecat de frumuseţile ţării noastre, de obârşia noastră şi zici în gândul tău: Pentru ţară şi neam, avutul şi sângele!

Moşul.

Sinodul protopopesc din Hunedoara

Sinodul nostru protopopesc s'a ţinut în 26 Februar v. (11 Martie n.) 1923.

După serviciul divin, cuvântul de deschidere al păr. protopop A. Ludu a fost şi de astădată o caldă chemare la muncă pentru tot ce este moral şi naţional; a fost glasul unui suflet însetat după roade şi succese positive: «Preotul, muncitor în via Domnului şi în ogorul culturii naţionale, nu poate fi om de rând, el trebue să întrupeze o personalitate morală. Atribuţiunile înalte cu care trebue să fie împodobită persoana adevăratului preot, au să se exterioriseze prin fapte; de altă parte mireanul fruntaş, căruia biserica i-a oferit scaun onorific în fruntea corporaţiunilor sale, prin premergere cu exemplu bun în faţa poporului, — va da puternic sucurs şi muncii pastorale a preotului».

Actul P. Ven. Consistor constată «cu laudă» munca şi progresele arătate în protocolul sinodului protopopesc ţinut în anul trecut în Hunedoara.

Din raportul general prezentat reese: Toate exibitele (536) rezolvate. Toate raţiociniile până la 31 Dec. 1922, precum şi toate budgetele pro 1923 înaintate. Toate contribuţiile şi taxele datorate către tract şi Consistor — deplin achitate. Deci, chestiile de ordin administrativ bisericesc — în perfectă ordine.

In ce priveşte mişcarea culturală din tract, se constată: afară de 7 localităţi, unde nu a funcţionat nici un fel de şcoală, dar pentru cari locuri s'a intrevenit la guvern, şi avem şi răspuns satisfăcător, — pretutindeni tinerimea şcolară s'a împărtăşit de lumina şcoalei. In câteva parohii a funcţionat şcoala de adulţi şi analfabeţi.

S'au deschis case culturale în patru localităţi. Reuniuni de femei, cu scopuri culturale (afară de în 6 localităţi) s'au înfiinţat în toate parohiile, cu statute, cu fonduri modeste şi cu un mare număr de membre. Biblioteca protopresbiterală (tractuală) şi celelalte biblioteci parohiale, — toate înfiinţate în aceşti 3 ani din urmă, revarsă raze de lumină în şirurile poporului, şi îmbogăţeşte cunoştinţele preoţilor.

«Asociaţiunea» are agenturi în 19 comune (matere şi filii) cu un număr aproape de 600 membri, şi cu biblioteci parohiale. Preoţii toţi sânt membrii ai Asociaţiunii.

Cu ocazia conferenţelor cercurilor religioase preoţeşti, conduse cu tact, s'au obţinut bune resultate.

In scopul continuării operei, sinodul decide: Se decretează obligativitatea înfiinţării *casei culturale* în fiecare comună, şi în legătură strânsă cu aceasta organizarea tineretului adult. O comisie designată de sinod va pregăti proiectul de statute: 1. pentru organizarea tineretului şi a jocurilor aceluia, 2. pentru înfăptuirea casei culturale şi programa ei de muncă.

S'a decis apoi prenumărarea a zece exemplare, pentru fiecare comună, din gazeta «Lumina Satelor». Unde nu s'ar găsi abonaţi care se poată plăti exemplarele, să se plătească din bugetul bisericii. Dl N Macrea, deputat sinodal şi congresual, declară că plăteşte costul pentru zece exemplare din «Lumina Satelor» pe un an. Tot asemenea dl inginer I. Onciul, conducătorul Uzinelor de fier din Hunedoara, declară că plăteşte abonamentul pentru 30 exemplare din aceeaş gazetă, care se va distribui credincioşilor din acest tract.

Hotărârile sinodului din anul trecut privitoare la «ajutorarea reciprocă pentru zidiri şi reparări de biserici» şi «Reuniunea tractuală de înmormântare» cu scop cultural şi caritativ, se menţin obligându-se din nou preoţii şi intelectualii din tract a năzui pentru punerea în practică a acestora. *Pr. George Rain.*

Dela Asociaţia clerului «Andrei Şaguna» — Secţia Sibiu. P. On. Domni prezidenţi ai despărţămintelor: Bran, Braşov, Făgăraş, Mediaş, Mercurea, Oituz, Orăştie, Sighişoara şi Târnava sânt rugaţi a încredinţa pe preoţii cari vin la Sibiu, ca să ridice dela Secretariatul Asociaţiei analele şi broşurile menite pentru membri. Ceilalţi dni prezidenţi cari au primit deja aceste cărţi, sânt poftiţi a le desface, cu prilejul cel mai apropiat, pe preţul indicat pe Anale, ear Biblioteca bunului păstor Nr. 12 cu 8 Lei, şi Români ortodoxi şi uniţi români, 10 Lei exemplarul. Banii sânt a se administra părintelui secretar consistorial Virgil Nistor, casier central al Asociaţiei.

Ştirile zilei

De sfintele sărbători ale Invierii Domnului, trimitem cititorilor noştri creştinescul salut: Hristos a înviat!

Predică în catedrală. Dumineca trecută a rostit în biserica noastră catedrală o frumoasă predică Dr. Ioan Stroia.

Banca «Albina» din Sibiu, institutul financiar românesc cel mai vechi, în întreg cuprinsul României întregite, şi cea mai consolidată bancă ardelenească şi-a ţinut adunarea generală ordinară *a cincizecea* în 24 Martie 1923. S'a luat act, şi cu acest prilej, de frumoasele progrese şi resultate financiare realizate în anul de gestiune 1922. Din suma de Lei 508 171·29, destinată pentru scopuri culturale şi de binefacere, s'au votat: Fondului pentru clădirea Internatului de băeţi, Sibiu, Lei 100,000 (rata II din Lei 500,000 votate); «Asociaţiunii» pentru diferite trebuinţe şi scopuri Lei 50,000; Mesei studenţilor, Sibiu, Lei 40,000 etc. etc. In locul regretatului Andrei Bârseanu, a fost ales membru în consiliul de administraţie dl Dr. V. Branişte, ceilalţi 2 membri au fost realeşi.

Redeschiderea universităţilor. Rectorii şi decanii şcoalelor noastre superioare au decis deschiderea pe ziua de 16 April 1923 a tuturor universităţilor, academiilor şi politehnicelor. Studenţii cari vor face disordine în interiorul instituţiilor unde sânt înscrişi, se pedepsesc cu eliminare. Cursurile se pot prelungi până la sfârşitul lui Iunie, potrivit cu necesităţile instituţiilor şi după hotărârile consiliilor profesorale respective.

Revista «Crucea» din 15 l. c. scrie despre cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru următoarele: I. P. S. *Nicolae* al Ardealului a fost, după cum se exprimă toată lumea, la înălţimea aşteptărilor, făcând să vibreze în ascultătorii ortodoxi sentimentele de fală şi de bucurie pentru credinţa lor strămoşească. I. P. S. cu o fineţă de admirat a ştiut să profite de atmosfera creiată în senat de strălucita cuvântare a mitropolitului primat Miron, producând efecte care îmbrăcau în faţa senatului pe amândoi ierarhii ortodoxi într'o aureolă dintre cele mai strălucite.

† Protopresbiterul Gheorghe Petrescu din Caransebeş, a răposat în 7/20 Martie 1923 în vârstă de 71 ani şi în al 48-lea an de serviciu ca profesor de tipic şi cântare bisericească la institutul teologic-pedagogic diecezan din Caransebeş. Rămăşiţele pământeşti ale regretatului adormit s'au aşezat spre veşnică odihnă în cimiterul dela biserica sf. Ioan din Caransebeş, Vineri în 10/23 Martie 1923 la ora 3 d. a. In veci amintirea lui!

Avis. Comitetul asociaţiei învăţătorilor români din judeţul Sibiu a decis, ca excursiunea de studii, care va dura circa 10 zile, să se facă în jumătatea a doua din luna Iunie 1923 dela Sibiu, prin localităţile Craiova, Corabia, Cernavodă, Constanţa, Bucureşti, Câmpina, Sinaia, Braşov, Făgăraş, Sibiu. Invăţătorii, cari doresc a participa la excursiune, să se anunţe la secretarul secţiei, dl *Aurel Barbu*, învăţător în Sibiu, cel mai târziu până la 15 April n. 1923 şi să plătească taxa de înscriere 100 lei. Informaţiuni se dau la: Biroul central şi prezidenţii cercurilor culturale.

Recrutarea tinerilor din oraşul Sibiu (născuţi în 1902) se ţine în sala de şedinţe a primăriei, strada Mitropoliei Nr. 2, în 11—13 April 1923, începând de la ora 7 dimineaţa.

Act de mulţămire. Comitetul central al «Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român» cu sediul în Sibiu, aduce la cunoştinţă, că datele pentru importanta lucrare cu titlul «Jertfele Românilor din Ardeal, Bănat, Crişana, Sătmar şi Maramureş, aduse în războiul mondial din anii 1914—1918», au fost adunate şi prelucrate de dl Teodor V. Păcăţian, cu ajutorul foarte preţios şi indispensabil al autorităţilor administrative: Ministerul de Interne, Secretariatul general Cluj, prefecturile judeţene, administratorii de plase, primăriile oraşelor municipale, ale oraşelor şi satelor, cum şi cu ajutorul preoţimii, la îndemnul venerabilelor Consistoare. Comitetul central aduce tuturora cele mai vii mulţumiri pentru lucrarea săvârşită.

S'a înapoiat şi episcopul Széchenyi la Oradea-Mare, cel cu două patrii, despre care credeam că ne-a părăsit. S'a înapoiat şi are de gând să plece la Bucureşti spre a «spulbera acuzele de rău patriot». Şi ne vine să credem că va reuşi. Ne întrebăm, oare până când va tot trece graniţele acest prelat aristocrat, — când noi nu putem trimite nici măcar o carte, necum preoţi pentru cei 100,000 credincioşi ortodocşi români rămaşi în Ungaria? (*L. R.*)

Reforme ruseşti. Autorităţile sovietice îşi urmează drumul «reformelor»: un proiect de lege voeşte să stabilească, pentru toată Rusia, ca zi de repaos ziua de *Luni* în locul Duminecii. Musulmanii n'au să mai sărbătorească ziua de Vineri, nici israeliţii Sâmbăta, dar nici creştinii Dumineca, ci se impune ziua de Luni tuturor religiilor. Ar fi, cum s'ar zice, unificare cu furca roşie.

Expoziţie de vite în Sibiu. Pe la sfârşitul lunii April 1923 se va ţinea în Sibiu o mare expoziţie de vite de tot soiul: Armăsari, cai, boi, vaci, tauri, tăurenci, oi, porci etc. care va întrece toate expoziţiile de acest fel ţinute până acum în Ardeal. Se vor împărţi multe premii şi se prevede a fi cercetată de foarte multă lume din tot cuprinsul României întregite. Sfătuim pe toţi crescătorii de vite să se prezinte cu vitele lor, care le au pe lângă casă bine ţinute şi de soi. Sibiu, în 20 Martie 1923. Pentru reuniunea agricolă română a jud. Sibiu: *Isidor Dopp*, secretar.

Italienii şi maghiarii. Se laudă unii maghiari în ţara ungurească, prin gazetele lor, că au izbutit să dobândească prietenia italienilor. Un ziarist român a vizitat zilele acestea pe ilustrul profesor universitar, Luigi Luzzatti, fost ministru al Italiei în mai multe rânduri. Profesorul Luzzatti a declarat următoarele: Ungurii caută să submineze simpatiile care le are România la noi în Italia; nimeni însă nu poate să-i aprobe: ungurii pe care eu îi detest, sânt un popor cu tendinţe cuceritoare şi învăţaţi nu să domine, ci să oprime. Se vor convinge sper că pretenţiile lor sânt irealizabile şi că nu mai pot aspira la dominarea unor ţinuturi, a căror origine nu este ungurească şi ai căror locuitori sânt străini de rasa turanică.

Revista Teologică, nr. 2 din 1923, cuprinde: N. Colan: Biserica ortodoxă în noua constituţie. Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească. Diac. Gr. Cristescu: Instrucţie religioasă şi educaţie creştină. Florica Scriban: Gândind la viaţa viitoare. Pr. militar I. Dăncilă: Predică la Dumineca Vameşului şi Fariseului. Preot. P. Moruşca: Pregătirea Mântuitorului pentru păşirea sa publică. (Meditaţie). N. Colan şi Preot. M.: Mişcarea literară: Soziale Fragen in Urchristentum. Papism şi ortodoxism în Ardeal sau profiră şi cunună de spini. Biblioteca societăţii clerului prahovean «Caritatea» Nr. 1: Străduinţe şi jertfe în via Domnului. Români ori uniţi? Neculce: Cronică bisericească-culturală: Concordatul dintre Vatican şi Letonia. Congresul delegaţilor preoţimi ortodoxe din ţară. O satisfacţie: Transferarea episcopului catolic Glattfelder Gyula. Infrăţire culturală. *** Note şi Informaţii. Dela Asociaţia clerului Andrei Şaguna. — Redacţia şi Administraţia: Sibiu, str. Mitropoliei Nr. 32. Abonamentul 24 lei pe jumătate de an.

Eforia şcoalelor secundare Sibiu mulţumeşte pe calea aceasta dlor Dr. Ioan Bunea şi Dr. Ioan Fruma, pentru sumele de câte Lei 200 dăruite Cantinei şcolare, în amintirea regretatului Octavian Zaharia, fost consilier la Curtea de Apel.

Din cercurile meseriesşti. Se aduce la cunoştinţa Onor. public din Sibiu şi jur, că Duminecă în 25 Martie n. a. c. şi-a început activitatea «*Sindicatul naţional al măestrilor români din Sibiu de toate breslele*» sub scutul şi în cadrul «Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu» din str. Brukenthal Nr. 17. Scopul sindicatului este: preluarea de lucrări din orice breaslă spre executare; dă lămuriri şi informaţii în orice direcţie ce aparţine meseriilor; a promova şi cultiva meseriile la noi la români. Sindicatul are în program, între altele, şi deschiderea unei expoziţii industriale permanente în Sibiu. Membrii noi se pot înscrie la cassarul sindicatului George Baciu, fabricant de mobile, în strada Şaguna Nr. 17. Informaţii se pot lua dela subscrisul. Sibiu, 30 Martie 1923. *Ioan Stanciu*, prez. sindicatului.

Dentistul Munteanu
Sibiu, strada Regina Maria Nr. 7, Sibiu
(39) (edificiul „Banca Românească") 1—4
Dinţi şi proteze în aur şi cauciuc

Nr. 1103 Plen. (38) 1—2

Publicaţie de licitaţie

Consistorul diecezei ort. rom. din Cluj dă în întreprindere în cale de licitaţie publică **lucrările de construire ale bisericii catedrale din Cluj** şi invită pe antreprenorii doritori a lua parte la această licitaţie *ca până în ziua de 30 Aprilie 1923 ora 5 p. m.*, să prezinte la sediul consistorului diecezan din str. Iuliu Maniu 31: Ofertele lor închise şi sigilate precum şi o adeverinţă dela cassa diecezană, că au depus un vadiu de 200 000 lei numerar, ori hârtii de valoare, sau libele dela institute solide, care vadiu se va estrada celui încredinţat numai după terminarea şi colaudarea lucrărilor, iar celorlalţi reflectanţi imediat după hotărâre.

Planurile se pot vedea la consistoriu, asemenea caetul de sarcini speciale, proiectul de deviz în alb şi tabloul preţurilor de bază tot în alb.

Antreprenorii au latitudinea de a face oferte şi în alte condiţii decât cele prevăzute în dosarul de licitaţie. Consistorul îşi rezervă dreptul, de a încredinţa cu executarea lucrărilor fără considerare la preţuri şi condiţiuni de ofertare pe acela, care va prezenta mai multă garanţă de soliditate.

Cluj, din şedinţa plenară a consistorului diecezan, ţinută la 7/20 Martie 1923.

Dr. Vasile Sava secretar corsistorial — **Nicolae Ivan** episcop

---

Nr. 329/1923 (37) 1 - 3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. **Laslăul-român**, din protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a cânta, celebra ori cuvânta.

Cetatea de baltă, la 12 Martie 1923 v.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Târnava în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 8/923 (35) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor de clasa III-a **Almaşul mare-Joseni**, şi **Bulbuc** cu filia Curpeni din protopopiatul Geoagiului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi îşi vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele cerute, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică pentru a se face cunoscuţi credincioşilor.

Geoagiu, la 1/14 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. în înţelegere cu comitetele parohiale.

V. Goron
protopop

Nr. 158/923 (30) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postuiui de paroh din parohia de cl. III-a **Juncul de jos**, cu filia Juncul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B, pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenţii cu observarea dispoziţiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 12 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom. al Zarandului.

P. Piso
protopop

Nr. 255/923 (32) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. I, din **Sebeşul de jos**, protopresbiteratul ort. rom. al Avrigului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele, împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasionate în coala B., pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, stolele statorite prin conclusul comitetului şi sinodului parohial din 15/28 Ianuar 1923, precum şi locuinţă în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Avrigului (posta Avrig, judeţul Sibiu) până la terminul susindicat având a se prezenta în vre-o Duminecă sau serbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta, eventual celebra şi face cunoscinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 3 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înţelegere cu comitetul parohial.

Ion Cândea
protopop

Aviz!

«Insoţirea de credit» din Valendorf (judeţul Târnava-Mare) fiind sub lichidare, sânt rugaţi toţi aceia, cari au vr'o pretensiune faţă de această cooperativă, să-şi însinue această pretensiune în decurs de 30 zile — dela publicarea acestui aviz — comisiunei de lichidare, căci după expirarea acestui termin, nu va fi luată în considerare. (36) 2—3

Valendorf, la 1 Martie 1923.

Comisiunea de lichidare

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se află de vânzare

Noul Testament
(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

Tribunalul Sibiu

Nr. C. of. 520/1923. (40) 1—1

Publicaţiune
în cauză de concordat judiciar

Tribunalul Sibiu aduce la cunoştinţă publică, că la cererea societăţii pe acţii «Schieb» fabrică de maşini, Sibiu, a introdus procedura concordatului forţat în afară de faliment.

Numeşte ca inspector de avere pe dl Dr. Ion Dordea, adv., Sibiu.

Provoacă creditorii, că până inclusive la 14 Mai 1923, să şi anunţe pretenţiunile în modul determinat de art. 28 în scris, indicând titlul şi suma pretenţiunei, eventuale acoperiri de cambii cu menţionarea dreptului hipotecar sau a altor garanţii şi sub consecinţele legale determinate de art. 43 a ordonanţei 4070/1915 M. E. şi la desbatere să aducă cu sine cambiile sau alte eventuale documente probatori originali relativ la pretenţiunile lor.

Asistarea prin advocat nu este obligatorie.

Desbaterea concordatului o fixează pe ziua de 1 Iunie 1923 ora 9 în biroul consilierului Dr. Vasile Dan, et. I. camera Nr. 61—62.

Efectul de drept a acestei proceduri începe cu ziua de azi.

Sibiu, la 14 Martie 1923.

Pentru conformitate: (S. T.) **Béres** — **Gerbert** m. p., judecător în substituire a referentului

---

La **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş*. Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 12 Lei, Partea IV à 12 Lei. Plus porto postal, à Lei 2·50.

Catalogul
cărţilor şi imprimatelor (blanchetelor) din editura şi depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărţi bune şi folositoare, grupate în XXV de titli, precum şi specificarea de blanchete în afaceri bisericeşti, şcolare şi epitropeşti pentru oficiile protopresbiterale şi parohiale, asemenea şi pentru direcţiunile liceelor şi şcoalelor primare, a apărut şi s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit **portretele MM. LL. regele Ferdinand I şi regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Şaguna, Miron Romanul şi Ioan Meţianu,** şi a marelui mecenate **Emanuil Gozsdu,** precum şi diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană **şi odoare şi odăjdii bisericeşti,** cu preţurile cele mai reduse.

Se publică separat broşurile dela 62 «Biblioteci» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantagios prin rambursare.

Se primesc comande şi pentru cărţi cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grăbire.

Librăria primeşte comande şi pentru **procurarea de sigile şi ştampile.**

Preţul catalogului: **2 lei,** ear porto postal **50 bani.**

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 31 Martie (13 Aprilie) 1923 Nr. 28

SIBIIU

Telegraful Român

(Of.)
Onor. «Asociaţiunea»
Sibiiu

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

„Propaganda unită nu conteneşte"

Sânt oameni cari, când îi prinzi de scurt pentru faptele lor, întortochiază lucrurile, ori te insultă. Acelaş lucru mi se întâmplă acum mie cu doi — un advocat gr.-cat. şi un preot de aceeaşi confesiune — dintre domnii, pe cari i-am luat la răspundere, în «Telegraful Român» nr. 10 din 9 Februar n., pentru mania lor de a lăţi şi organiza ici-colo legea papii dela Roma printre românii ortodocşi din aceste părţi.

Celce a răspuns mai întâi, în «Albina» dela Bucureşti din 5 Martie a. c., este dl Dr. Valeriu *Suciu*, adv. în Radna. Cel de al doilea este preotul Alexandru *Frugina*, prof. la liceul de stat din Arad. Sf. Sa a răspuns, tot în «Albina», din 16 Martie. Aşteptam un răspuns şi dela ceilalţi vizaţi de mine pentru asemenea procedări: alţi doi preoţi uniţi şi un asesor dela sedria orfanală din Arad. Dar aceştia n'au răspuns.

Nici nu au ce răspunde, căci faptele lor proprii şi, mai ales, şi unele hârtii oficioase, la cari m'am provocat, nu pot fi nefăcute.

Cele două răspunsuri, ce mi s'au dat, nu conţin o desvinovăţire pe temeiuri de dovezi. Locul dovezilor îl ţin subterfugiile, la cari se recurge, şi digresiunile însoţite de insinuări jignitoare: ut aliquid dixisse videatur — să creeze aparenţa desvinovăţirii.

Dar, cu şoalda nu merge!

Eu citasem cazuri de participarea unor particulari şi chiar funcţionari de stat, de religie gr.-cat., amestecaţi în acţiunea de proselitism în aceste părţi în folosul bisericii papale de rit român.

Iar acum, când ni se răspunde, dl adv. gr.-cat. Dr. Valer Suciu, vorbeşte de câte toate cari nu se ţin de obiect. Ci-că-s supărat pe dsa «pentrucă — zice — îndrăznesc *să asist la liturghie catolică şi să arăt preotului unit* (ba profesorului Frugina, că trăeşte din slujba statului şi nu din «parohie»!) *lăcuinţa credincioşilor*».

Dar, de către mine, du-te dle advocat gr.-cat. cu persoana şi sufletul dtale, de ascultă liturghie la San-Pietro ori la Mecca — şi aşa-i bună tovărăşie azi între papa d-voastre şi între turci! Numai cât, vezi şi de paragrafii dtale, şi sub cuvântul libertăţii conştiinţei dtale şi pentru interese de ale «religiei» dtale, nu ne încurca credincioşii ortodocşi.

In loc de aceasta, mai bine arată: *cine şi câţi* sânteţi uniţi în Radna?

După statistica ungurească dela 1910 care pururea făcea să puieze uniţii — măcar în statistică întocmai ca şi în statisticele oficioase ale bisericii unite, dacă nu şi în realitate — în Radna erau d'abea 17 uniţi. Deci şi aceştia, mai mult în «scrisoare», ca racii ţiganului! Şi tocmai cam de acest «neam» se ţin uniţii din Radna, înţeleg pe cei de «baştină». Şi apoi, în afară de aceşti uniţi băştinaşi spune-ne, dle advocat gr. cat., câţi sânteţi cei *nou veniţi*, pe cari v'au adus acolo, la Radna, vânturile spre a vă câştiga pânea de toate zilele pe calea onestă a unei profesiuni? Şi dacă aţi venit, nu cumva sânteţi şi nişte agenţi confesionali pentru a încurca sufletele credincioşilor noştri? Căci aparenţa, aceasta este!

Ei, câţi sânteţi, dle adv.? Şi până să răspunzi, — transpunându-mă peste celelalte exerciţii stilare ale d-voastre lipsite de legătură cu tema ce am pus-o, — te întreb, plecând dela cuvintele d-tale proprii:

«E o minciună inventată» de mine aceea că fratele dtale, ca director la Lipova a ţinut să reglementeze Consistorul din Arad cu ordinaţiunea Nr. 15899 «emisă la anul 1824 de către Consiliul locotenenţial pentru şcoalele secundare, fixând drepturile comisarilor episcopeşti rom. cat.»? *E o «minciună» a mea, atunci, când cuvintele citate mai sus sânt scoase din adresa Nr. 364/1921 a Direcţiunii şcoalei superioare de comerţ din Lipova, purtând iscălitura: Vasile Suciu, director*, frate al d-tale?

Nu mă ating de onorabilitatea dtale personală, — ci, poate, numai de ceea «catolică» determinată de lozinca: scopul sfinţeşte mijloacele — şi întreb, simplu de tot: «*Pe care parte, dintre noi doi, stă minciuna*»?

La o insinuare numai mă mai simt dator a-ţi răspunde, printr'o întrebare: *Pe cine vizezi, când mie îmi răspunzi, prin întrebarea asupra unui oarecare «avans» de 6000 lei* dela o societate anonimă»? Eu nu sânt membru în nici o societate economică ori industrială sau de altă natură materialistă, ca să pot lua pe mine întrebarea dtale. Prin urmare, întrebarea s'o deslegi dta, cu cine-ţi place, şi nu mai încurca, prin «fişcălăşii» rău deplasate, o cauză dreaptă ca aceea, pentru care te-am chemat, şi pe dta şi pe tovarăşii dtale, la răspundere înaintea opiniei publice româneşti, pentru râvna anti-românească pusă în slujba diferenţierii sufleteşti a neamului nostru.

Şi-acum, *judece între noi cetitorul şi aceî îndulgenţi români ortodocşi de pe valea Murăşului, din ale căror daraveri încurcate ai pretenţia de a-ţi asigura, dle advocat, existenţa!*

*

Răspunsul preotului Alex. Frugina, prof. la liceul de stat din Arad, e construit din aceleaşi atitudini — iepurisme: li-aş zice eu — de a vâşcà atunci când îl strângi cu uşa lucrurilor sale proprii.

Dela început chiar, scrisul meu este caracterizat prin cuvinte de batjocură, drept dovadă: cât de solid îşi simte terenul sub picioare când răspunde. Bate câmpii, nu alta. Ci-că sfinţia Ta, părinte *Frugina*! — ei, vezi: eu nu-ţi pervertesc numele de familie, spre a te scoate cu un nume de ocară, cum faci sf. ta cu mine! — zici că numai te aperi «în contra atacurilor zilnice». Ei, bine: ian spune: Cine a căutat să-ţi atragă credincioşii la ortodoxie, de a trebuit să te — aperi? Cine a căutat să ţi-i răpească, aşa cum faci sf. ta cu ai noştri, nu numai în liceul statului care te are profesor, ci şi în «parohie» pe care nu o ai, pentrucă nu există la Radna?

Rămâi la obiect, părinte Frugina, aşa cum se cade unui dascăl obiectiv, şi nu sări în laturi dela obiectul discuţiei.

Ţi-am spus că am dovezi dela oameni onorabili — nu dela «martori plătiţi sau câştigaţi prin oareşicari favoruri», cum *anticipi a-ţi scuza vinovăţia* proprie, într'un mod ignobil; — şi dovezile, pe cari le păstrez pentru superiorii scolastici ai sf. tale, spun că sf. ta, ca profesor de liceu de stat, ai păcătuit împotriva catedrei ce o ai. De asta e vorba.

Naţionalistule părinte Frugina, sf. ta ai pretenţia de a mă apostrofa, că atunci «când cei mulţi dintre puţinii uniţi luptau şi sufereau pentru sfântul ideal al unirii tuturor românilor», eu am stat «tupilat la o parte, dubitând în ceeace are să se întâmple, sau poate» am «petrecut zile bune cu dujmanii seculari». Precizează şi dovedeşte-mi vina aceasta!

De premisa aceasta aveai, sf. părinte trebuinţă pentru a mă scoate ca pe unul care am fost şi sânt «neînduplecatul duşman al solidarităţii naţionale şi sociale române».

Dovedeşte, dragă şi «naţionalistule» părinte Frugina, aşa în concret, cum e datoria omului cinstit, şi cum voiu dovedi eu, la vremea şi la locul său, afirmaţiunile mele despre sf. ta. Şi mai presus de toate, spune *măcar un singur nume al vr'unui străin* care duşman fiind neamului meu, să fi avut sau să am cu el prietenie personală, sau politică, sau de tarabă, sau de oricare alt fel vinovat!

Mai vorbeşti de «gheşefturile» clerului nostru ortodox şi de datoria lui de a predica. *Stă asta în legătură logică cu acuza publică ce ţi-am adus-o?*

Sau de ce mi le spui tocmai mie, care nu sânt învăluit în absolut nici un gheşeft, şi n'am nici oficii secundare cu plată, care să mă substragă dela datoriile mele de oficiu, şi care — dacă tocmai vrei s'o ştii — predic la an, gratuit, de vr'o 60 - 70 ori.

«Neprihănitule» părinte Frugina, care munceşti «aducând jertfa cea mai scumpă a Eu-lui» sf. tale aşa cum ai învăţat «teologie cinstită» la catolici, dacă-mi grăeşti mie de «gheşefiuri», de ce nu te uiţi întâi în oglinda trecutului propriu? Căci gurile rele — nu eu, Doamne fereşte! — cam glăsuesc cumva...

Cronicarul dela Margini

Lucian Triteanu
Episcop al Romanului

(=) Alegerea Părintelui *Lucian Triteanu* de episcop al vechei eparhii a Romanului din Moldova, în ziua de 29 Martie 1923, nu este altceva, decât bine meritata distincţie a unui neobosit şi cinstit muncitor al bisericii ortodoxe ardelene.

Părintele Triteanu, ca membru al consistorului arhidiecezei noastre şi al tuturor corporaţiilor fruntaşe bisericeşti din mitropolie, şi ca înţelegător al nevoilor timpului, a desvoltat într'o respectabilă serie de ani, şi în împrejurări uneori extraordinar de critice, o lucrare vastă, de mare însemnătate, pe teren bisericesc şi şcolar.

In cursul acestei lucrări, nici odată n'a ţinut să se afişeze, n'a râvnit să obţie străluciri trecătoare.

Vechiul regat, care a chemat la scaunul de Mitropolit primat al ţării întregite pe un bărbat al bisericii ardelene, pe fostul episcop dela Caransebeş, acum prin alegerea Părintelui Lucian Triteanu de episcop la Roman, însărcinează din nou pe un slujitor al acestei biserici ortodoxe cu înalta demnitate de cap al unei eparhii de peste Carpaţi.

Această alegere, făcută în persoana unui bun şi harnic preot, va trebui să contribue tot mai mult la înlăturarea graniţelor sufleteşti ce s'au ridicat, fără vina noastră, între fiii ţării mărite.

Frumoasa episcopie a Romanului dobândeşte, prin chemarea Părintelui Lucian Triteanu, un păstor sufletesc dintre cei mai buni, cap luminat, prevăzător, de fire energică şi cu unica ambiţiune de a-şi înălţă biserica şi clerul, prin lumină cât mai vie şi prin morală creştină, la treapta ce li se cuvine ca factori decisivi în mersul spre progres al ţării.

Om care a avut bogată parte de amărăciunile vieţii, — poate în măsură neasămănat mai covârşitoare decât alţii, — Părintele Triteanu s'a bucurat şi de prietenia unui mare cerc de credincioşi, intelectuali şi popor, care l-au apreţiat totdeauna, l-au iubit, l-au stimat pentru însuşirile sale superioare, ca preot, ca organizator, ca iniţiator de lucruri folositoare binelui comun, şi ca iscusit scriitor şi orator.

Aceste însuşiri întrunite, formează garanţie îndestulătoare că viitorul arhiereu din Moldova are să realiseze o rodnică şi binecuvântată activitate şi în noul său teren de muncă.

Noi, dela acest organ de publicitate, unde Părintele Triteanu ni-a fost credincios colaborator şi sfătuitor, îi urăm din inimă, ca Domnul Atotputernic să-i lumineze şi mai departe cărările spre înflorirea şi mărirea sfintei Sale biserici şi spre fericirea patriei noastre iubite.

Mulţi ani noului episcop al eparhiei Romanului, cu vechi amintiri, din locurile pline de glorie ale Moldovei!

*

Date biografice:

Părintele arhimandrit *Lucian* (*Lazar*) *Triţean* s'a născut în comuna *Feldioara Săcuiască* (*azi Feldioara Războieni*) din jud. Turda Arieş, la 15 August 1872, din părinţii Gheorghe şi Ana. Clasele primare le-a făcut în şcoala conf. ev. luth. din Aiud, liceul inferior în Blaj, iar clasele liceului superior în liceul de stat din Sibiu. Dela examenul de maturitate a fost exclus de 2 ori fiind amestecat în mişcările naţionaliste ale tinerimii de prin anii 1894—95. In urma unor intervenţii i s'a dat concesiune din partea guvernului maghiar şi a făcut examenul de maturitate la liceul nostru din Braşov, în Septemvrie 1895. A intrat apoi imediat ca elev în secţiunea teologică a seminarului «Andreian», pe care l-a terminat cu succes distins, făcând deodată şi examenele secţiunii pedagogice, în anul 1898. Ca licenţiat în teologie a fost trimis cu bursă la facultatea filozofică din Budapesta pentru limbile: română, maghiară şi germană. In Iunie 1901 a terminat cursul facultăţii filozofice şi a fost imediat aplicat din partea Consistorului arhidiecezan ca ajutor de referent şcolar lângă asesorul referent Dr. Daniil P. Barcianu. După moartea acestuia, întâmplată în primăvara anului 1903, păr. Triteanu a fost ales asesor şi i s'a încredinţat referada şcoalelor primare confesionale, pe care a ţinut o până în ziua de azi, trecând naia şcoalelor confesionale române cu dibăcie prin valurile cele mai turbate ale şovinismului maghiar. In sinodul arhidiecezan din anul 1910 a fost ales asesor în senatul strâns bisericesc, în locul păr. Miron Cristea, care în Duminecа Tomi din acel an a fost instalat în scaunul episcopesc din Caransebeş. Remonstraţiile şi memoriile adresate guvernelor ungureşti fac dovadă despre căldura şi priceperea, cu care a ştiut apăra interesele şcoalei române între împrejurări extrem de grele. Din primăvara anului 1918 i-s'a încredinţat şi referada Consistorului mitropolitan, în calitate de secretar provizor, funcţiune pe care a îndeplinit-o până în prezent. In sesiunea de primăvară a sfântului Sinod episcopesc din anul 1922 a fost ales arhiereu titular cu destinaţia de i se încredinţa funcţiunea de vicar al mitropoliei din Bucureşti. In Ianuar 1923 a fost tuns întru monah din partea P. S. Sale părintelui episcop *Ioan I. Papp* în sfânta mănăstire dela Hodoş Bodrog, primind numele *Lucian*, iar în şedinţa marelui colegiu electoral din 16/29 Martie a. c. a fost ales episcop al Romanului din Moldova. Duminecă, în ziua primă de Paşti, în cursul sftei liturghii, a fost hirotonit întru arhimandrit din partea I. P. S. Sale părintelui arhiepiscop şi mitropolit Nicolae.

La alegerile dietale generale din 1922 a candidat cu programul partidului naţional-liberal şi a fost ales în circumscripţia Sebeşul săsesc. In cameră a vorbit de 2 ori, în chestiunea penzionarilor din Ardeal, şi la Constituţie, stăruind pentru principiul autonomiei bisericeşti şi pentru a i se conserva bisericii noastre caracterul de biserică dominantă în statul român.

Din partea M. Sale Regelui a fost decorat cu «*Răsplata Muncii pentru Biserică cl. I.*» şi cu «*Corocna României în gradul de Comandor*».

*

Activitatea păr. Triteanu este caracterizată în revista *Crai Nou* (nr. 6—7 din 1922), între altele, prin următoarele cuvinte nimerite:

Referatele lui în şedinţele consistoriilor, ale sinoadelor şi congreselor naţionale-bisericeşti, clare şi desăvârşite, au fost totdeauna bine apreţiate. Adevărurile desprinse din încâlceala nimicurilor seducătoare, le ştie expune clar şi convingător, cu o logică, ce nu-ţi îngăduie să te mişti. Pe terenul ştiinţei istorice s'a afirmat ca bun cunoscător al trecutului nostru şcolar şi bisericesc. Stăpâneşte o intuiţie limpede a situaţiei reale, în care se găseşte biserica noastră ortodoxă. Scrisul său curat şi curgător e stăpânit de un cald sentiment de însufleţire, şi tradează în mulţimea articolelor, publicate aproape toate neiscălite, un pătrunzător spirit de observaţie. Distins orator. Poate cel mai bun între clericii noştri ardeleni. Vorba lui e susţinută de căldura dragostii şi a convingerii. Unde cade, cucereşte, arde şi vindecă. Vorbeşte întotdeauna în fraze alese şi intuitive. — In timpul din urmă s'a remarcat şi pe terenul politic. Aici e cel mai devotat luptător al unificării sufleteşti desăvârşite şi roditoare de un strălucit viitor. Acestuia trebuie robite toate interesele de o clipită şi ambiţiile personale. Convingerea aceasta sinceră îi dă puteri să lupte cu vitejie pe toate cărările vieţii noastre naţionale, pentruca biruinţa intereselor de neam şi ţară să fie cât mai apropiată şi mai deplină. Din acest motiv detestă orce politică de partid şi metoda politicianismului abiect care sapă neamul şi ţăria statului. In noul arhiereu găsim chipul armonios al creştinului adevărat şi al românului adevărat.

Alegerea chiriarhilor

(x) Marele colegiu electoral, format din membrii ortodocşi ai corpurilor legiuitoare, şi din membrii sfântului Sinod şi ai consistorului superior bisericesc, au săvârşit — cum am vestit — o lucrare de mare însemnătate în istoria bisericii şi a neamului nostru, alegând în aceeaş zi *şase* capi bisericeşti: trei în locurile vacante ale eparhiilor vechi, alţi trei în eparhiile nou înfiinţate.

Nu putem decât să ne bucurăm de faptul alegerii căpeteniilor noastre bisericeşti, chemate să promoveze cât mai intensiv interesele eparhiilor şi să înalţe sufletele credincioşilor prin idei creştineşti şi naţionale cu deosebire acum, în vremea pustiirilor morale ce aşteaptă să fie stavilite.

După constatarea aceasta, să ne fie permis a privi alegerile chiriarhilor noştri şi din altă latură.

Alegerile peste tot, va să zică şi cele bisericeşti, numai atunci sânt alegeri adevărate şi de preţ, când se împărtăşesc de toate binefacerile *libertăţii*. Aceasta se admite în principiu; — în practică, durere, nu se urmează totdeauna.

Dacă guvernul ţării, — ori care ar fi el, — îşi pune candidaţii săi, aşa numiţi *candidaţi oficiali*, la scaunele de chiriarhi, libertatea alegerii a devenit prin aceasta aşa zicând pe de-a întregul zădărnicită.

In felul cum este astăzi organizat, marele colegiu electoral, chiar dacă întâmplător va da conducători de greutate şi destoinici bisericii noastre (regretăm că nu ni-a dat, de astădată, şi pe păr. arhimandrit *Sriban*), totuşi prin modalitatea alegerii este prea departe d'a corespunde spiritului ce trebue să stăpânească într'o corporaţie de caracter bisericesc.

Soarta bisericii apucă drumul înfloririi totdeauna, când rămâne d'asupra luptelor politicei militante, şi dă îndărăt când slujitorii ei sânt robiţi în folosul cutărui partid politic.

«Candidatura oficială» arată invederat, că dreptul bisericii de-a şi alege capii este stânjenit tocmai atunci, când bună oară biserica ortodoxă a Ardealului, după îndelungate sbuciumări, a obţinut dreptul liberei alegeri a episcopilor săi.

Chiriarh *ales* este numai acela, care întruneşte voinţa clerului şi poporului, fără alt amestec; — alt fel, chiriarhul pe lângă toate «voturile» scoase din urnă, nu este ales, ci rămâne pur şi simplu *numit* de-o autoritate civilă şi, ca atare, necompetentă.

Existenţa mai departe, în forma actuală, a marelui colegiu electoral, — după a noastră părere — este, prin urmare, *cu totul opusă intereselor superioare ale bisericii ortodoxe*, — recunoaştem însă că modalitatea alegerii, săvârşite de marele colegiu, stă în deplină conformitate cu legile ţării vechi.

*

Cu aceste observări aducem şi noi dorirle noastre de bine noilor episcopi din scaunele eparhiilor Buzău, Galaţi, Roman, Bălţi, Constanţa şi Ismail. Le urăm din toată inima muncă roditoare în ogorul Domnului, ca propovăduitori ai păcii şi ai înfrăţirii, urmărind cu toţii aceeaş frumoasă ţintă: întărirea şi propăşirea sfintei noastre biserici şi a patriei mărite şi prin sacrificiile acestei biserici.

Invierea Domnului în Sibiu

Praznicul Invierii Domnului s'a serbat şi în anul acesta cu deosebită solemnitate.

Atât la Înviere la ora 4 dimineaţa, cât şi la sfânta liturghie a pontificat I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* asistat de protosincelul Lucian Triteanu, protoiereii: Matei Voileanu, Dr. I. Stroia, Dr. G. Proca, Dr. A. Crăciunescu, Tr. Scorobeţ, Preoţii: Marcu Jantea, Mihail Stoia, Virgil Nistor, Ioan Dăncilă, Valer Hurdu; diaconii Dumitru Antal şi Valeriu Bânda.

La Înviere o companie a Regimentului 90 Infanterie în frunte cu muzica militară a fost postată înaintea catedralei dând onorurile militare.

După încunjurarea catedralei, în faţa intrării principale I. P. S. Sa a citit sf. Evanghelie, ear după aceea a cântat «Hristos a înviat», care a fost intonat apoi de 3 ori de corul mixt al catedralei dirigiat de profesorul T. Popovici, postat pe balconul bisericii. A intonat după aceea muzica militară imnul triumfului zilei «Hristos a înviat!»

I. P. S. Sa urcă treptele catedralei urmat de cler şi credincioşi şi, ajuns la uşa bisericii, cu voce înaltă rosteşte de 3 ori cuvintele: «*Ridicaţi boieri porţile voastre, şi vă ridicaţi portile cele veşnice, că va intra împăratul măririi*».

La aceste alocaţiuni au urmat întrebările din biserică: «*Cine este acesta împăratul măririi?* I. P. S. Sa: «*Domnul cel tare şi puternic, Domnul cel tare în războaie, Acesta este împăratul măririi*». Dupăce întrebările şi răspunsurile s'au repetat de trei ori, s'au deschis uşile, convoiul a intrat în biserică, intonându se din partea clericilor melodioasa cântare: «*Învierea ta Hristoase*».

S'a celebrat apoi frumoasa slujbă a Învierii, la finea căreia I. P. S. Sa în cuvinte sărbătoreşti a făcut apoteoza Învierii Domnului. A înviat Domnul, exclamă I. P. S. Sa, pentru noi deschizându-ne calea spre mântuire şi fericire. Să ne deschidem deci baierile inimii noastre şi să-L primim pe Domnul, căci celce petrece cu Domnul duce o viaţă uşoară şi poartă un jug lin... S'au împărţit apoi mulţimii de credincioşi sf. Paşti.

Serviciul de dimineaţa s'a terminat la ora 7.

La ora 9¼ I. P. S. Sa Mitropolitul a fost condus din partea preoţimii în catedrală cu pompa obişnuită.

I. P. S. Sa a celebrat sf. liturghie asistat de preoţii amintiţi mai sus, în decursul căreia a hirotesit întru arhimandrit pe părintele protosincel *Lucian Triteanu*.

La finea sf. liturghii I. P. S. Sa Mitropolitul a ţinut o frumoasă şi instructivă cuvântare pe baza ideilor cuprinse în pastorala I. P. S. Sale trimisă tuturor parohiilor din arhidiceeză şi publicată în Nrul trecut al ziarului nostru.

Cuvântul arhieresc dela serviciul divin de dimineaţă, cât şi cuvântarea dela sf. liturghie au fost ascultate cu deosebită atenţiune din partea număroşilor credincioşi, asupra cărora a făcut adâncă impresiune.

Atât la Înviere cât şi la sf. liturghie au participat autorităţile militare şi civile din localitate.

Se apropia ora 12, când I. P. S. Sa a fost condus la reşedinţa Sa cu aceeaşi ceremonie cu care a fost adus.

A doua zi a celebrat în biserica catedrală sf. liturghie protoiereul Dr. Ioan Stroia asistat de Dr. A. Crăciunescu, P. Moruşca şi diaconul V. Bânda.

La finea serviciului divin a rostit părintele Dr. Ioan Stroia o frumoasă predică.

Totuş rămâne şef al eparhiei Cenadului

Este vorbă earăş de episcopul Gyula Glattfelder. Guvernul român l-a trimis peste graniţă, căci n'a voit să-l încunune cu «aureola» de martir al iredentei maghiare, — deşi Gyula püspök, în pastorala sa, adusese grave insulte statului român îndemnând pe minoritarii din Bănat la rezistenţă pasivă, în convingerea sa firmă că «situaţia de azi este trecătoare» şi că «reîntegrarea vechiului regim unguresc nu poate fi departe». Chestiunea episcopului numit, nu este, cu toate acestea, definitiv terminată. Eată ce veşteşte corespondentul din Arad al unui ziar bucureştean: Un distins cleric romano-catolic, subaltern al episcopului Glattfelder, mi-a dat următoarele lămuriri: Scaunul papal a instituit la Timişoara un administrator (pe Dr. Aug. Pacha), care în mod *excepţional* deţine locul şefului eparhiei, ear oraşul *Seghedin*, pe teritor unguresc, l-a decretat ca *noua reşedinţă a eparhiei Cenad:* Timişoara şi Cenadul formează, ca şi până acum, *o singură* eparhie; în consecinţă, administratorul Pacha dela Timişoara guvernează partea diecezei Timişoara-Cenad, de pe teritorul României, în numele stăpânului său Glattfelder, *care rămâne şi mai departe* episcopul acestei dieceze. — Guvernul român, dacă se adeveresc aceste declaraţii, va trebui să procedeze de nou şi neîntârziat, pentruca agenţii lui Horthy — fie chiar şi episcopi «catolici», — să binevoiască a şi desfăşura activitatea bisericească, atât de patriotică maghiară, acolo în Ungaria, şi nu la noi în România.

Alte amănunte, despre vinovatul episcop Glattfelder Gyula, arată că intervenirea la Vatican a guvernului român n'a avut resultatul dorit, decât atunci, când Roma papală a fost ameninţată de acest guvern cu ruperea legăturilor diplomatice. Abia pe calea aceasta s'a obţinut îndepărtarea din teritorul român a episcopului, care din slujitor bisericesc a devenit agentul zelos (încă tot menajat de Unirea blăjană) al iredentei maghiare.

Nr. 2321/1923 Ep.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba Iulia şi Sibiu.

In urma scumpirii materialului şi a braţelor de muncă, fabrica de maşini Schieb s. p. a. din Sibiu a fost nevoită să urce din nou preţurile clopotelor începând cu 1 Martie a. n.

Dela această dată începând, numita fabrică va calcula pentru clopotele noui următoarele preţuri:

1. Clopote de prima calitate per Kg. Lei 135.
2. Coroane şi limba de fier per Kg. Lei 40.
3. Inscripţia pentru fiecare literă Lei 3.
4. Lagăre speciale pentru clopote cu inserţie de metal, modelul mic, pro păreche Lei 460.
5. Idem, modelul mare, pro păreche Lei 540.

Aceste preţuri se înţeleg loco fabrica din Sibiu sau Sighişoara fără obligo.

In urma situaţiunii economice de astăzi, numita fabrică îşi rezervă dreptul de a pune în socoteală acele preţuri, cari sânt în vigoare la fabrică în ziua terminului de furnizare.

Clopotele vechi se vor prelua ca material şi se vor plăti cu preţul zilei.

Sibiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat epitropesc, ţinută la 18 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Ştirile zilei

Distincţii. I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae a împărtăşit binecuvântarea arhierească cu îndreptăţirea de a purta brâu roşu părintelui Ioan Dăncilă, confesor militar al garnizoanei din Sibiu şi colaborator al ziarului nostru, precum şi diaconului bisericii catedrale Dumitru Antal.

Deputaţi la sinodul arhidiecezan. Pentru restul sesiunii actuale s'au ales de deputaţi sinodali următorii domni din cler: In cercul Sibiu *Matei Voilean*, ases. consist., în cercul Braşov Dr. *N. Stinghe*, paroh în Braşov, în cercul Sighişoara *Pompei Moruşca*, directorul oficiului statistic mitropolitan. Mureni: In cercul Blaj Anastasiu Boiu, prefectul jud. Sibiu, în cercul Mediaş Dr. Dionisie Roman, adv. în Mediaş.

Svonuri de revoluţie! Ca titlu de curiositate, înregistrăm ce fel de svonuri au circulat zilele aceste în presa din Viena. Se ştie că în apropierea Paştilor Suverana noastră şi a vizitat copiii la Belgradul sârbesc. Ştirea aceasta s'a reprodus la Viena în următoarea formă: Familia regală română, în urma izbucnirii revoluţiei în Bucureşti, a fugit la Alba-Iulia... (la *Belgradul* nostru).

Preoţii din arhidieceza Bucovinei s'au întrunit într'o mare adunare Joi, în săptămâna luminată din 1923, la ora 10 a. m. în sala sinodală a palatului mitropolitan din Cernăuţ, pentru a discuta asupra chestiunilor privitoare la interesele clerului bucovinean.

Ordinea de zi a adunării a fost următoarea: 1. La ora 9 Doxologia cu chemarea Duhului sfânt în biserica seminarială; 2. La ora 10 deschiderea adunării; 3. Congresul bisericesc şi administraţia fondului bisericesc; 4. Invăţământul religios în şcoalele primare, secundare şi similare; 5. Starea religios-morală şi culturală a poporului ortodox din arhidieceză şi edarea unui ziar bisericesc; 6. Starea materială a preoţilor (salariile şi reforma agrară).

Din Rusia bolşevică. Despre executarea mitropolitului Beniamin, întâmplată acum câtva timp, ziarul Pester Lloyd dă următoarele amănunte: Nu s'a găsit nici un soldat sau ţăran care să voească să împuşte pe bătrânul prelat; de aceea s'a dat poruncă păzitorilor închisorii să se ia mitropolitului Beniamin hainele preoţeşti şi să-l îmbrace în haină de mujic. După aceasta i s'a dat drumul în câmpie, şi s'a trimis pe urma lui un păzitor, care nu cunoştea pe mitropolitul «fugar». Păzitorul, cu ordin să împuşte pe «mujicul» scăpat în câmpie, a executat sarcina infernală.

Legea chiriilor, cu modificările introduse, n'a avut darul să mulţumească pe nimeni. Din declaraţia făcută de preşedintele consiliului de miniştri, se pare că guvernul va veni în cursul sesiunii viitoare cu un proiect de lege mai bun, care să fie desbătut în parlament.

Proiecte de legi. Imediat ce vacanţa de sf. sărbători va înceta şi corpurile legiuitoare vor începe să lucreze, se vor depune pe birourile parlamentului mai multe proiecte de legi, între care va fi şi proiectul pentru unificarea bisericii ortodoxe şi stabilirea regimului cultelor.

† Victor Roman. Duminecă în 1 April 1923 a încetat din viaţă în Bucureşti directorul Centralei Obştiilor şi Exploatărilor Agricole, *Victor Roman*. Născut în 1871, în comuna Răşinari, — ca fiu al lui Visarion Roman fostul director al Institutului de economii «Albina», — a terminat şcoala superioară de agricultură din Bucureşti. Era căsătorit cu fiica răposatului advocat Ion Popa din Sibiu. In timpul războiului a pribegit prin Moldova şi Rusia, unde a pierdut un nepot al său pe sublocotenentul Albini. Inapoiat în Bucureşti, în 1918, pierde pe fratele său Cornel Roman, directorul staţiunii agronomice din Bucureşti, apoi pe cumnatul său Septimiu Albini şi pe un fiu în cl. VII liceală. Pe urma lui rămân nemângâiaţi soţia sa Maria şi doi copii Veturia şi Visarion. Odihneascâ în pace.

Al doilea congres al preoţilor văduvi din toată ţara este convocat pe zilele de 8 şi 9 Mai n. 1923 la Bucureşti. Comitetul central din capitală va publica la timp amănuntele pentru întrunire la acest nou congres.

Impotriva preoţilor. Bolşevicii Rusiei încep persecuţiile şi împotriva clerului catolic apusean. Tribunalul revoluţionar din Moscova a condamnat la moarte pe episcopul Cieplak dela Petrograd şi Mgr. Budkievicz. Celui dintâi i s'a schimbat pedeapsa cu moarte, la zece ani muncă silnică, iar al doilea, Budkievicz, a fost împuşcat. Prigonirile sovietelor împotriva bisericilor întăresc şi mai mult sentimentele poporului pentru a stărui în păstarea credinţei ortodoxe.

Se poate? Din ziarele capitalei aflăm, că într'o adresă a bisericii romano-catolice şi greco-catolice, «înregistrată la ministerul cultelor sub Nr. 1002», capii acestor biserici au cerut *înlăturarea limbii româneşti* din seminare şi înlocuirea ei cu limba latină, pentru motivul că în şcoalele secundare se învaţă destulă românească...

Candela, revistă teologică şi bisericească a reapărut, publicată de profesorii facultăţii teologice din Cernăuţ: Dr. V. Tarnavschi, Dr. V. Gheorghiu, D. Jeremijiw, Dr. N. Cotlarciuc, Dr. V. Şesan, Dr. R. Cândea şi Dr. N. Cotos. Nrul dublu 1—2 din 1923 cuprinde material bogat: articole, recenzii, comunicări ş. a. Revista apare lunar. Abonamentul o sută de lei pe an. Un număr 10 lei. — Recomandăm călduros revista aceasta spre citire şi abonare nu numai cercurilor preoţeşti, ci şi altor intelectuali doritori d'a se lumină în chestiuni ce ne privesc pe toţi deopotrivă.

Teatru românesc în Sibiu. Compania dramatică, mult apreţiată a valorosului artist *Mişu Fotino*, reprezintă în Teatrul sibian trei frumoase piese, şi adecă: Vineri în 13 l. c. *Diavolul*, în 3 acte; Sâmbătă în 14 l. c. *Doctorul*, Duminecă în 15 l. c. *O premieră interesantă.* Biletele la Librăria Foaia Poporului şi la cassă. Inceputul reprezentaţiilor seara la ora 8½ precis.

Nr. 1103 Plen. (38) 2—2

Publicaţie de licitaţie

Consistorul diecezei ort. rom. din Cluj dă în întreprindere în cale de licitatie publică **lucrările de construire ale bisericii catedrale din Cluj** şi invită pe antreprenorii doritori a lua parte la această licitaţie *ca până în ziua de 30 Aprilie 1923 ora 5 p. m.*, să prezinte la sediul consistorului diecezan din str. Iuliu Maniu 31: Ofertele lor închise şi sigilate precum şi o adeverinţă dela cassa diecezană, că au depus un vadiu de 200 000 lei numerar, ori hârtii de valoare, sau libele dela institute solide, care vadiu se va estrada celui încredinţat numai după terminarea şi colaudarea lucrărilor, iar celorlalţi reflectanţi imediat după hotărâre.

Planurile se pot vedea la consistoriu, asemenea caetul de sarcini speciale, proiectul de deviz în alb şi tabloul preţurilor de bază tot în alb.

Antreprenorii au latitudinea de a face oferte şi în alte condiţii decât cele prevăzute în dosarul de licitaţie. Consistorul îşi rezervă dreptul, de a încredinţa cu executarea lucrărilor fără considerare la preţuri şi condiţiuni de ofertare pe acela, care va prezenta mai multă garanţă de soliditate.

Cluj, din şedinţa plenară a consistorului diecezan, ţinută la 7/20 Martie 1923.

Dr. Vasile Sava secretar corsistorial — **Nicolae Ivan** episcop

Dentistul Munteanu

Sibiu, strada Regina Maria Nr. 7, Sibiu
(39) (edificiul „Banca Românească") 2—4

Dinţi şi proteze în aur şi cauciuc

Aviz!

«Insoţirea de credit» din Valendorf (judeţul Târnava-Mare) fiind sub lichidare, sânt rugaţi toţi aceia, cari au vr'o pretensiune faţă de această cooperativă, să-şi însinue această pretensiune în decurs de 30 zile — dela publicarea acestui aviz — comisiunei de lichidare, căci după expirarea acestui termin, nu va fi luată în considerare. (36) 3—3

Valendorf, la 1 Martie 1923.

Comisiunea de lichidare

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

„SCHIEB", FABRICĂ DE MAŞINI S. P. A. SIBIU.

Convocare

Domnii acţionari ai fabricei de maşini «SCHIEB» societate pe acţii, Sibiu, sânt convocaţi la

Adunarea generală ordinară

pe *Sâmbătă 28 Aprilie 1923* la orele 5 d. m. în localul de şedinţe al societăţii SCHIEB, str. Sării 37.

ORDINEA DE ZI:

1. *Deschiderea şi constituirea adunării generale.*
2. *Raportul comitetului de cenzori. Bilanţul per 1922 şi aprobarea lui.*
3. *Folosirea fondurilor de rezervă la amortizarea parţială a pierderii.*
4. *Reducerea capitalului social dela Lei 4.000,000 la Lei 2.000,000, ori alternativ decretarea lichidării şi alegerea lichidatorilor, eventual schimbarea paragrafului 5 din statute.*
5. *Hotărâri asupra raportului consiliului de administraţie referitor la ofertul concordatului forţat.*
6. *Darea absolutorului vechiului consiliu de administraţie şi cenzorilor.*
7. *Alegerea consiliului de administraţie.*
8. *Alegerea comitetului de cenzori.*
9. *Fixarea jetoanelor de prezenţă.*
10. *Eventuale propuneri.*

Consiliul de administraţie.

Activa — Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — Pasiva

		Lei b.		Lei b.
Cassa		5,118·06	Capital	4 000.000·—
Efecte		30,000·—	Fond de rezervă	206 141·95
Mărfuri proprii		8.622,510 49	Fond de pensiune	18,522·45
Mărfuri Krupp proprii	857,723·30		Fond de ajutor	31,376 78
Mărf. Krupp proprii lomb.	484,294 33	1.342,017·63	Fond special de rezervă	20 000·—
Uleiu şi benzină		15,750·—	Ipoteca	35,640 71
Mărfuri de cauciuc		48,562·50	Trate	6.567,191·15
Prăvălia în detail		648,418·40	Creditori gen.	20.12/ 858·41
Debitori fil. Tg.-Mureş	3.166.253·16		Creditori după avansuri	1.492,285·27
„ „ Cluj	1.350,006 06		Fond de muncitori	4,954·02
„ „ Mediaş	376 950 34		Dări pentru casa ucenicilor	5 334·01
„ „ Făgăraş	435.539 14	5.328,748 70	Impozite restante	800 000·—
Alţi debitori		3.885,128·81	Pretenţiuni de despăgubire după procese	620,000·—
Realităţi		3.117.742 79	Poliţe de asigurare restante	100,000·—
Maşini şi unelte		2.387,802·05	Cont de ordine:	
Mobile		483 664 58	Rimese escomptate	1.917,161·80
Automobile şi caroserii		350,118 43	Creditori după mărfuri în comision	2.115,278·89
Cont de ordine:				
Rimese primite		1.917,161·80		
Mărfuri în comision		2.115,278 89		
Pierdere		7.763,722·31		
		38.061,745·44		38.061,745·44

Pierdere — Extras de Pierdere şi Profit — Profit

	Lei b.		Lei b.
Dobânde	3.149,483·38	Fabricaţiune	1.194,222 05
Cheltueli generale	2.275 762·91	Uleiu şi benzină	52,970·54
Intreţinere	279,518·11	Mărfuri de cauciuc	11,525·66
Salarii	1.640,614·74	Prăvălia în detail	268 651 46
Intreţinerea de automobil şi caroserii	309,604 70	Profitul Filialelor	658.184 95
Mărfuri	1·015 517·15	Pierdere	7.763,722·31
Lemne Terzo	36 076 03		
Amortizare modele	243,321·08		
Pretenţiuni dubioase	996 702·49		
Pierdere 1921	2 676 38		
	9.949,276 97		9.949,276·97

Pentru conformitate: **E. Manchen** m. p., contabil-şef.

DIRECŢIUNEA:

Ioan Schieb m. p., dir. gen. — **T. R. Popescu** m. p., secretar.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE:

Dominic Raţiu m. p., preş. — **Dr. Hermann Falk** m. p. — **Virgil Bontescu** m. p.
Dr. George Măcelar m. p. — **Dr. Nicolae Comşa** m. p. — **Ing. Leo Bohăţiel** m. p.
Ing. Victor Blăşean m. p. — **Ieremia Morandini** m. p. — **Leon Sculy Logothety** m. p.
Constantin A. Caragea m. p.

Subsemnaţii cenzori am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi consonanţă cu registrele societăţii.

Sibiu, 21 Martie 1923.

Petru Simtion m. p. — **Teodor Doboiu** m. p. — **Vasile C. Osvadă** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca. — Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 7/20 April 1923 Nr. 29—30

„ARHIEPISCOPIA" SIBIIU

Telegraful Român

Onor. Procuratura regească (Ol.) Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Sinodul arhidiecezan

Vorbirea de deschidere

a I. P. S. Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru Nicolae

Hristos a înviat!
Domnilor deputați!

Potrivit normelor organizațiunii noastre bisericești, v'am convocat la sinodul arhidiecezan anual, pentruca împreună sfătuindu-ne, să aducem hotărârile necesare pentru buna desvoltare a bisericii noastre și a așezămintelor ei. Mulțumindu-vă că ați urmat învitării ce v'am făcut, vă zic: Bine ați venit!

Venerabil sinod!

Intr'un lung șir de ani ne-am obicinuit să vedem de-a dreapta persoanei arhiepiscopului și mitropolitului, cu ocazia întrunirii corporațiunilor noastre bisericești, venerabila figură de patriarh a octogenarului arhiereu-vicar arhiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu.

De astă dată am durerea a Vă vesti că, apăsat de povara bătrâneților adânci, s'a mutat dintre noi în cealaltă viață. Amintirea lui va rămânea însă pururea binecuvântată printre noi, pentrucă întreaga sa viață și-a jertfit-o pe altarul binelui și prosperării bisericii și neamului nostru. Făcând parte din generațiunea care a văzut fața marelui nostru arhiepiscop și mitropolit Andrei, adormitul în Domnul a fost un credincios purtător al tradițiilor create de geniul părintelui său ocrotitor. Dornic de lumină și pururea gata să și dea tot devotamentul pentru misiunea ce purta, el lasă pe seama generației de astăzi a preoțimii noastre o frumoasă pildă de urmat. Cu recunoștința și pietatea cu care l-am însoțit la locașul odihnei de veci, să zicem și acum: Dumnezeu să-l odihnească cu drepții!

Șirurile noastre s'au mai rărit și prin trecerea la cele veșnice al altor doi bărbați valoroși ai bisericii și școalei noastre.

Unul este fericitul Andrei Bârseanu, membru al consistorului nostru arhidiecezan și al celui mitropolitan, o luminoasă figură de dascăl care câteva decenii și-a pus forțele sale în serviciul bisericii și culturii românești, ca profesor la școalele noastre confesionale din Brașov, pe urmă ca președinte al Asociațiunii noastre. E de prisos să spun și cu această ocaziune, ce a fost Andrei Bârseanu pentru noi, când atât de adeseori simțim golul ce l-a lăsat în urma sa.

Al doilea bărbat pe care l-am pierdut, este bătrânul protopop al Sighișoarei Demetriu Moldovanu, care după o activitate mănoasă de peste 50 de ani în ogorul bisericii și a vieții noastre publice, a lăsat vacant scaunul ce l-a ocupat.

Pentru tot ce au făcut acești bărbați bisericii și neamului, să rugăm pe bunul Dumnezeu să-i răsplătească în corturile drepților, ear nouă să ne ridice alte lumini cari să le ia locul cu vrednicie.

Venerabil sinod!

Despre desfășurarea vieții noastre bisericești, veți lua cunoștință mai amănunțită din rapoartele ce se vor prezenta. Ea a decurs normal și cu vădite tendințe spre progres. Dintre proiectele alcătuite în sesiunea sinodală trecută, pe cele mai multe le-am putut trece în faza realizării. Amintim în primul rând înființarea muzeului bisericesc și a internatului arhidiecezan pentru orfanii de preoți.

Muzeul va avea să cuprindă tot ce poate să ne dea o oglindă cât mai complectă a trecutului nostru bisericesc, servind în acelaș timp ca factor de educație pentru generațiile viitoare. In internatul ce l-am deschis, sânt adăpostiți deocamdată patruzeci de elevi dela diferite școale din Sibiu. Pentru anul viitor îi vom lărgi cuprinsul, ca să putem primi într'însul mai mulți din numărul mare al celor ce au trebuință de ajutor.

Cu bucurie constat o intensificare a activității pastorale a preoțimii noastre. Fără îndoială, astăzi se predică mai mult ca mai înainte. Evanghelizarea ce se face prin preoții organizați în cercuri religioase, împreunată pe alocurea cu mărturisirea și cuminecarea poporului, e un început îmbucurător și mult promițător. Și am nădejdea că utilizând experiențele pastorale făcute în decursul războiului și de atunci încoace și aprofundând din ce în ce mai mult problemele vieții religioase, amvoanele bisericilor noastre vor căpăta glas și vor împrăștia cu îmbelșugare lumină în straturile largi ale credincioșilor.

In privința activității culturale a preoțimii noastre, pot remarca un simțitor progres. Dovada o fac cele *400 de biblioteci parohiale* (dintre cari mai bine de 100 înființate în anul trecut) unele cu 2—300 sute de volume, precum și cele *140 de case culturale* înființate aproape toate în ultimii doi ani.

Tot aici țin să amintesc și congresul catihetic al preoțimii noastre, primul congres cu acest caracter, care a avut ca centru al preocupărilor sale găsirea căilor și a mijloacelor celor mai potrivite pentru răspândirea luminii lui Hristos în mijlocul credincioșilor și cu deosebire a tinerimii.

Pentru a avea la îndemână mijloacele materiale necesare spre a întreține propaganda religioasă și a organiza o mai vie misiune internă, am inițiat cu ocazia marelui eveniment al încoronării *Fondul Regele Ferdinand I și Regina Maria*, primind preagrațioasa încuviințare a MM. Lor de a purta acest glorios nume.

Cadrele păstoririi sufletești le-am lărgit și în afară de teritorul patriei noastre îndreptându-ne privirile spre plaiurile Americei, unde se găsesc peste 150.000 de credincioși ai bisericii și fii ai neamului nostru. Consistorul nostru încă înainte de războiu le-a trimis preoți și le-a dat o oarecare organizațiune bisericească. A intervenit însă războiul și mai mulți ani n'am putut avea nici un contact cu parohiile noastre de acolo. In acest timp s'a apropiat de ele un episcop rus, sfințindu-le ca preoți oameni cari n'aveau pregătirea cerută la noi. Acești preoți, în număr destul de mare, punându-se sub conducerea unui fost preot-profesor din Bucovina, au încercat să se organizeze într'un protopopiat sub jurisdicțiunea episcopului rus din New-York.

Văzând primejdia acestei înstrăinări, deși lipsa de preoți este atât de simțită și la noi acasă, am luat hotărârea de a trimite deocamdată un număr de opt preoți cari să completeze organizația bisericească a credincioșilor noștri de peste occean și să le stea într'ajutor în multele lor trebuințe. Ei astăzi sânt acolo și — pe lângă toate greutățile ce le-au întâmpinat — am nădejdea că vor duce la îndeplinire opera misionară ce le-am încredințat. La plecare le-am spus să se poarte astfel, ca să fie o adevărată binecuvântare trimisă de către biserica mamă de acasă, pe seama fiilor ei răslățiți pe pământul Americei. Zic și acum: Domnul să fie cu dânșii!

Venerabil Sinod!

Cu privire la școlile noastre confesionale nici acum nu Vă pot arăta o situație clară și îmbucurătoare. Din raportul ce-l prezentăm veți binevoi a cunoaște, că Consistorul nostru mitropolitan a acceptat o soluție provizorie luată în înțelegere cu On. Ministeriu al instrucțiunii, în nădejdea că împreună lucrarea noastră ne va deschide calea spre o mai bună soluție definitivă. Noi am stat pe punctul de vedere al hotărârii congresului nostru național-bisericesc și avem convingerea că statul nostru, mai ales în faza de astăzi a desvoltării sale, nu poate renunța la marele ajutor pe care i-l întinde biserica noastră în opera de luminare a poporului. Noi cari prin școlile confesionale am aprins lumina în popor, nu vrem s'o stângem,

nici s'o punem sub obroc, ci mai vârtos aşteptăm tot sprijinul statului, ca s'o ţinem în sfeşnic şi să lumineze tuturor celor din casa noastră. Aceste simţeminte ale noastre sperăm să găsească aprecierea cuvenită şi din partea factorilor conducători ai vieţii noastre de stat.

Dintre proiectele ce se vor prezenta, scot la iveală pe acela al regulării fondului de pensiune a preoţilor şi funcţionarilor nostri bisericeşti. Deşi împrejurările materiale ale traiului sunt schimbăcioase şi situaţia valorilor valutare e foarte labilă, totuşi am crezut că e necesar să alcătuim alte norme pentru pensiuni, căci cele vechi nu mai puteau fi aplicate astăzi. Prin noua organizare a fondului de pensiuni, mai corăspunzătoare cerinţelor vremii, cred că vom crea cu un îndemn mai mult pentru înteţirea activităţii preoţimii noastre, văzându-şi mai asigurate familiile şi mai răsplătite bătrâneţele.

In sfârşit amintesc că în anul acesta se împlinesc 50 de ani dela moartea marelui nostru arhiepiscop şi mitropolit Andrei Şaguna, organizatorul mitropoliei noastre, şi tot în anul acesta cade centenarul morţii marelui dascăl Gheorghe Lazăr, fiu al bisericii noastre, dela seminarul teologic al căreia, unde a servit ca profesor, trecând Carpaţii a săvârşit opera de deşteptare a neamului nostru.

Biserica recunoscătoare va ţinea să prăznuiască după merit amintirea acestor doi bărbaţi. Consistorul nostru a luat dispoziţiile necesare ca aceste prăznuiri să se desfăşoare în cadre potrivite.

Domnilor deputaţi!

Valurile vieţii, răscolite de răsboiul mondial, continuă să fie agitate şi astăzi. Biserica însă — «stâlp şi întărire a adevărului» — stă neclătită în misiunea ei, servind ca razim sufletesc neînşelător pentru toţi fiii săi. Vieaţa ei e cel mai prielnic teren de înfrăţire a cugetelor şi de armonizare a sufletelor în vederea unei munci de înălţare prin credinţă şi morală a neamului nostru.

Rugându-Vă ca în spiritul acesta să Vă îndrumaţi activitatea toţi cari faceţi parte din corporaţiunile noastre bisericeşti, şi implorând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor noastre, — declar sesiunea ordinară a sinodului nostru arhidiecezan din anul 1923 deschisă.

Sinodul arhidiecezan

Serviciul divin

Dumineca trecută la ora 9 s'a celebrat în biserica noastră catedrală Sf. liturgie din partea I. P. C. Sale arhimandritului Lucian Triteanu, asistat de părinţii: I. Cândea, Dr. I. Stroia, N. Borzea, Dr. A. Crăciunescu, T. Scorobeţ şi Dr. N. Stinghe.

După terminarea Sf. liturgii I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* a oficiat chemarea Duhului sfânt. I. P. S. Sa a dat apoi deputaţilor sinodali şi numărosului public care a asistat la serviciul divin, anaforă.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al catedralei condus de dl T. Popovici.

Şedinţa de deschidere

Şedinţa de deschidere a sinodului arhidiecezan s'a ţinut în biserica catedrală, la jum. oră după terminarea serviciului divin, unde I. P. S. Sa a fost învitat prin o deputaţiune constătătoare din dnii: N. Borzea, D. Comşa şi Dr. I. Fruma.

Urmând învitării I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul Nicolae vine în catedrală şi ocupând locul prezidial la masa postată înaintea sfîului altar deschide sinodul prin vorbirea ce o publicăm în fruntea Nrului de faţă.

Vorbirea I. P. S. Sale a fost ascultată cu mare atenţiune de deputaţii sinodali, iar la fine acoperite cu aclamări de «Să trăiască».

I. P. S. Sa numeşte apoi notari interimari pe următorii deputaţi: Din cler: Dr. G. Proca şi P. Moruşca. Din mireni: P. Dan, G. Dragoş E. Popescu şi Dr. I. Păltineanu. Cu conducerea protocolului acestei şedinţe e încredinţat dl Dr. G. Proca.

Notarul Dr. G. Proca citeşte lista deputaţilor şi la apelul nominal răspund 36 de deputaţi.

Se constată deci din partea Prezidiului că sinodul e capabil de muncă, că poate aduce concluze valide şi se poate constitui.

Deputaţii de nou aleşi dnii M. Voileanu, P. Moruşca, Dr. N. Stinghe, A. Boiu şi Dr. Roman depun credenţionalele pe masa biroului.

Pentru a se putea face constituirea, şedinţa se suspendă pe câteva minute, ear după redeschidere, la propunerea deputatului Dr. G. Proca se aleg:

In birou: din cler: Dr. G. Proca, P. Moruşca; mireni: P. Dan, Dr. D. Păltineanu, E. Popescu, G. Dragoş, dintre cari preşedintele, conform §-ului 5 din Regulamentul afacerilor interne, numeşte notar general pe Dr. G. Proca.

Comisia verificătoare: din cler: I. Hamsea, P. Piso, Dr. A. Crăciunescu; mireni: Dr. Olariu, Dr. Dubleş, Dr. I. Fruma, Dr. G. Măcelariu, Dr. Dragomir.

Comisia organizătoare: din cler: L. Triteanu, M. Voileanu, S. Medeanu; mireni: Dr. N. Comşa, I. de Preda, Dr. A. Vlad, P. Drăghiciu, Dr. L. Borcia, Dr. N. Vecerdea.

Comisia bisericească: din cler: Dr. Ioan Dobre, Dr. N. Stinghe, A. Ludu; mireni: Dr. N. Schiau, Dr. I. Stoian, Dr. Curta, Dr. Şelariu, Dr. I. Marghita, Dr. Boca.

Comisia şcolară: din cler: Dr. I. Stroia, I. Muntean, V. Domşa; mireni: Dr. I. Bunea, Dr. I. Blaga, I. Pricu, Dr. I. Radu, V. Stanciu, G. Popa Liseanu.

Comisia financiară: din cler: N. Borzea, I. Cândea, A. Păcurariu: mireni: V. Fincu, N. Macrea, I. Iosif, Dr. Holom, An. Boiu, Dr. A. Sglimbea, Dumitru Comşa.

Comisia petiţionară: din cler: Dr. I. Stanciu, V. Gorun; mireni: G. Dragoş, P. Rusu, Dr. G. Păltineanu.

Terminată fiind constituirea sinodului, se prezintă rapoartele consistorului menite de a fi studiate şi censurate din partea sinodului şi se împart diferitelor comisiuni.

I. P. S. Sa declară apoi şedinţa de deschidere a sinodului arhidiecezan de închisă la ora 12 şi jumătate, anunţând proxima şedinţă pe Marţi, 4/17 Aprilie (ziua de Luni fiind rezervată pentru lucrările comisiunilor), la ora 9 a. m. în sala prefecturii, unde se vor ţinea toate şedinţele sinodului.

*

După şedinţă dnii deputaţi sinodali s'au prezentat în corpore la I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae pentru a-i face vizită de curtoasie. Oratorul a fost I. P. C. Sa arhimandritul Lucian Triteanu, care a adresat I. P. S. Sale următoarele:

Inaltpreasfinţite Părinte Arhiepiscop şi Mitropolit,

Membrii sinodului arhidiecezan ne prezentăm înaintea I. P. S. Tale, nu dintr'un obicei convenţional, ci povăţuiţi de puterea Duhului Sfânt, pe care acum l-am chemat spre luminarea minţilor şi spre întărirea sufletelor noastre. Stăm şi acum, I. P. Sf. Părinte, sub impresia covârşitoare a memorabilului discurs, pe care l-aţi rostit în Senatul român, prin a cărui elocinţă şi putere de argumentare aţi determinat în mare parte voinţa factorilor în drept, ca bisericii noastre, în raportul ei cu statul şi cu celelalte culte, să i se asigure locul cuvenit şi să i se garanteze condiţiile necesare la îndeplinirea operei de renaşterea religioasă, morală şi culturală în sinul poporului român din această ţară.

Biserica ortodoxă română prin constituţie este decretată: biserica *dominantă* în statul român. Aceasta denumire nu înseamnă, că biserica noastră ortodoxă ar năzui spre o *dominaţiune* asupra celorlalte confesiuni; biserica ortodoxă domineză prin superioritatea şi curăţenia învăţăturilor ei de credinţă. Biserică dominantă înseamnă, că *statul român*, conştient de importanţa bisericii ortodoxe la formarea, conservarea şi întregirea neamului românesc, în deplină continuitate şi consecvenţă cu tradiţia, îşi păstrează şi pe mai departe *caracterul de stat creştin ortodox*; de unde urmează, că în conştiinţa celor 13 milioane de creştini ortodocşi români trebue să treacă convingerea fermă, că această ţară în frunte cu Dinastia română, crede la fel cu ei în puterea mântuitoare a ortodoxiei.

Ştim, I. P. Sf. Părinte, că din această situaţie, pentru noi, slujitorii bisericii şi pentru valoroşii noştri colaboratori, resultă îndatoriri extrem de grele. Căci, dacă biserica noastră, prin activitatea ei, care va trebui să îmbrăţişeze întreg complexul problemelor pe cari viaţa le-a aruncat la suprafaţă, nu va şti să producă resultate, cari să justifice atributul de dominantă, atunci în loc s'o înălţăm, vom coborâ o.

Această sarcină şi îngrijorare pentru viitor ne-aţi uşurat-o I. P. Sf. Voastră prin activitatea neobosită desfăşurată în cursul celor trei ani de păstorire. I. P. Sf. Voastră aţi înţeles spiritul vremii şi ne aţi arătat calea de urmat. Aţi trezit conştiinţele adormite şi aţi chemat la muncă toate energiile latente spre o viaţă creştinească.

Amvonul bisericilor noastre glăsueşte, în special amvonul bisericii catedrale, în fiecare Duminecă şi sărbătoare, răsună de cuvântul Domnului şi nădăjduim, că sămânţa aruncată în sufletele miilor de elevi va încolţi şi va rodi cu îmbelşugare. *Lumina Satelor* aprinde şi sporeşte flacăra credinţei în tot mai multe familii de ale ţăranilor noştri, netezind drumul şi complectând propaganda religioasă morală a caselor culturale, a bibliotecilor parohiale, a cercurilor religioase şi a misiunilor poporale. Această acţiune de refacere morală se va intensifica prin sistemizarea catedrelor de profesori pentru studiul religiunii la şcoalele secundare, prin sporirea anilor de studiu la seminarul teologic şi prin înfiinţarea cursurilor pastorale. Din aceeaş năzuinţă de a promova educaţia religioasă a tinerimii şcolare s'a născut *Internatul arhidiecezan* pentru ocrotirea elevilor din liceu, în primul rând a orfanilor de preoţi. Pentru copilaşii din orfelinat aţi avut întotdeauna o atenţie deosebită, ear acum le arătaţi o părintească îngrijire. Aparatul administrativ funcţionează prompt şi fără cotituri. Intreagă viaţa noastră bisericească se desfăşoară într'o atmosferă de sănătate morală, imprimată de personalitatea morală a I. P. Sf. Tale. Aceste resultate, cu cari alt ierarh ar fi bucuros să se poată lăuda după o activitate de decenii, ne dau mângăierea zilei de azi, liniştea zilei de mâne şi ne uşurează sarcina în viitor. Intru mulţi ani, Stăpâne! (Entusiaste «Să trăiască» la adresa I. P. S Sale). —

I. P. S. Sa vădit mişcat într'un discurs mai lung mulţumeşte I. P. C. Sale părintelui arhimandrit Lucian şi domnilor deputaţi pentru călduroasele şi elocventele sentimente exprimate cari îi vor servi ca încurajare pentru viitoarea activitate, iar de prezent îi servesc ca o chizăşie de legătura ce există între păstor şi păstoriţi.

Imi dau sama, continuă I. P. S. Sa, de felul cum au crescut problemele de odată cu împrejurările, pe cari avem să le deslegăm şi soluţionăm.

Trăim între împrejurări extraordinare, domnilor deputaţi, de cari nu mă simt străin şi de cari nici un slujitor al altarului nu este permis să se simtă străin. Din frământarea zilelor noastre să ne nizuim a scoate la iveală pânea cea bună.

Mă bucur, că bunul Dumnezeu ne-a ajutat ca cu ocaziunea votării constituţiunii să fie recunoscută biserica noastră ca biserică dominantă. Mă bucur de acest rezultat pe care îl consider ca o solie pentru noi şi ca o răsplată dela Domnul pentru credinţa ce-au avut-o moşii şi strămoşii noştri. De aici rezultă şi marea îndatorire de a reprenta cu demnitate principiile Mântuitorului Hristos pe pământ. Inaintea noastră stă deschis drumul larg pentru progres şi noi vom face ca spiritul lui Hristos să vibreze cât mai viu în mijlocul nostru. Doresc ca aşa să fie!

Mulţămindu-vă încă odată pentru urările de bine ce mi le aduceţi, rog pe bunul Dumnezeu să vă ţină mulţi ani, pentruca împreună să lucrăm la consolidarea şi întărirea bisericii şi a patriei noastre mult iubite. Să trăiţi!

*

După aceea dnii deputaţi sinodali s'au prezentat înaintea I. P. C. Sale Păr. arhimandrit Lucian Triteanu. In numele lor deputatul Dr. N. Vecerdea a rostit următoarele:

I. P. C. părinte arhimandrit,

Una dintre frumoasele tradiţiuni ale bisericii noastre ortodoxe române din Ardeal a fost şi aceea că de câte ori factorii chemaţi au remarcat şi resplătit serviciile valoroase ale unuia sau altuia dintre slujitorii ei: totdeauna reprezentanţele autorizate ale ei au luat cuvenitul act de distingerea făcută şi răsplata dată.

Alegerea I. P. C. Tale de episcop al Romanului este nu numai răsplată binemeritată a muncii şi prestaţiunilor pe cari le-ai făcut în sânul bisericii noastre din Ardeal, ci totodată o onoare deosebită a acestei biserici.

In actuala noastră viaţă publică plină de atâtea frământări şi zbuciumări vei fi avut şi vei avea şi I. P. C. Ta destui adversari, dar factorii conducători ai bisericii noastre din Ardeal au ştiut totdeauna să se ridice deasupra acestor frământări şi zbuciumări şi să aprecieze dela înălţimea unor concepţiuni şi consideraţiuni superioare atât vrednicia, cât şi valoarea meritelor reale. Actul acesta îl fac şi eu acuma din încredinţarea colegilor mei deputaţi ai sinodului arhidiecezan.

Chemarea I. P. C. Tale la scaunul de episcop din Roman mai are însă şi o altă foarte mare însemnătate.

După I. P. S. mitropolitul primat I. P. C. Ta eşti al doilea din clerul înalt al bisericii noastre ortodoxe din Ardeal care eşti chemat să conduci una dintre cele mai importante episcopii ortodoxe din vechiul regat. Faptul acesta este şi va fi de o importanţă decizătoare pentru marea operă de unificare sufletească a fraţilor de un sânge.

Noi am văzut şi vedem în această chemare a I. P. C. Tale o *mare minune* nu numai bisericească, ci totodată şi naţională.

De aceea îţi urăm şi îţi cerem chiar ca ceeace ai învăţat şi practicat vreo câteva decenii lângă Cibin şi Olt din tradiţiunile şi din spiritul Şaguian al bisericii noastre ardelene, să înfăptueşti şi lângă Moldova şi Siret cu cele mai frumoase succese!

I. P. C. Sa Păr. arhimandrit L. Triteanu răspunde următoarele:

Prea Stimaţilor Domni, Prea iubiţilor fraţi şi prietini.

Sânt adânc emoţionat în faţa manifestaţiilor de simpatie, ce-mi arătaţi şi în faţa urărilor de bine, ce-mi adresaţi în noua demnitate, ce mă aşteaptă. Cu acest prilej, daţi-mi voie, să vă fac o mărturisire, în a cărei sinceritate, Vă rog, să nu vă îndoiţi, căci este purceasă din inimă curată. Aceasta mărturisire e, că mă despart foarte anevoie de arhidieceză, de oficiul meu şi de D Voastre, cu cari am muncit în viaţa publică timp de peste 22 ani. D-Voastre prea bine ştiţi, că eu n'am căutat şi n'am alergat după situaţia, în care am ajuns; în viaţa noastră omenească sânt lucruri, pe cari nu le putem înşira între simplele întâmplări şi pe cari nu le putem alt-cum explica, decât trecându-le între actele voinţei dumnezeeşti. Foarte nimerit a spus Prea stimatul nostru coleg, dl Dr. Nic. Vecerdea, că alegerea mea ca episcop în scaunul vacant dela Roman, după alegerea I. P. Sf. Sale mitropolitului primat (aplauze) este a doua, făcută în baza aceloraşi consideraţii superioare de *unificare sufletească şi de organizare a bisericii ortodoxe din vechiul regat după principiile constituţionale depuse în statutul nostru organic.* Când mi-s'a cerut, ca modestele mele puteri morale şi intelectuale, şi experienţele câştigate în timp de un pătrar de veac, să le pun în serviciul acestor două mari idei, am crezut, că este de datoria mea să mă supun îndurării dumnezeeşti şi voinţei marelui colegiu electoral. N'am alta dorinţă, decât să pot într'o zi constata, că sufletele românilor de pe cele două laturi ale Carpaţilor s'au împreunat într'o simţire, că s'a înfăptuit frontul unic al sufletului românesc, şi să văd biserica mea ortodoxă umblând pe picioarele ei proprii, lucrând în cadrele ei autonome, eliberată de sub tutoratul umilitor de azi. Numai o biserică liberă şi independentă e în stare să lucreze cu efect pentru resolvarea norocoasă a problemelor de ordin religios, cultural, social şi naţional.

Pentru sprijinul pe care mi-l-aţi acordat cu atâta bunăvoinţă în trecut şi pentru recompensele de cari în cadrele vieţii noastre bisericeşti m'aţi învrednicit, Vă exprim sincerile mele mulţumite şi Vă rog să mă păstraţi în plăcută amintire.

Şedinţa a II-a

S'a ţinut în 4/17 Aprilie 1923, la ora 9 a. m.

Prezident: Arhiepiscopul *Dr. Nicolae Bălan.*
Notar: *P. Moruşca.*

Notarul Dr. G. Proca citeşte protocolul şedinţei prime dela 2/15 Aprilie a. c. Se autentică.

Se prezintă cererile de concediu pe întreaga sesiune a deputaţilor Dr. S. Dragomir, Dr. E. Şelariu, Eugen Munteanu şi Petru Rusu. Concediile cerute se acordă.

La ordinea zilei urmează raportul *comisiunii verificătoare.* Raportorul acesteia *Dr. G. Dubleş* propune şi sinodul verifică pe următorii deputaţi: Matei Voileanu, P. Moruşca, Dr. N. Stinghe din cler, Anastasiu Boiu şi Dr. Dionisie Roman, mireni.

Urmează *comisiunea organizătoare,* care prin raportorul ei *Dr. N. Vecerdea* citeşte raportul general plenar, pe care îl publicăm în întregime în numărul nostru de astăzi. Raportul se primeşte de bază la desbaterea specială. Punctele I şi II privitoare la sfinţirea bisericii de încoronare, şi la încoronarea MM. LL. *Regelui Ferdinand I şi a Reginei Maria,* — Sinodul luând act de demersurile şi de întregul fel de participare atât a I. P. Sf. arhiepiscopului şi mitropolitului nostru Nicolae, cât şi a consistorului arhidiecezan şi a celuilalt cler şi popor la înfăptuirea ambelor acestor acte de o adevărată însemnătate şi măreţie istorică, îşi exprimă adânca şi sincera sa bucurie şi satisfacţie sufletească.

Faţă de arhiereul-vicar *Dr. Ilarion Puşcariu,* a protopopului şi asesor on. în senatul bisericesc *Dumitru Moldovan* şi a asesorului onorar în senatul şcolar *Andrei Bârseanu,* — Sinodul arhidiecezan îşi exprimă sincerile sale regrete relevând şi din acest trist prilej multele şi valoroasele merite care şi le-au câştigat faţă de biserica şi neamul nostru fiecare dintre ei şi îşi exprimă durerea prin ridicare.

Considerând alegerea părintelui asesor consistorial *Lucian Triteanu* de către P. Sf. sinod episcopesc al bisericii autocefale ortodoxe române la treapta de arhiereu, cu care demnitate a fost înaintat prin M. Sa Regele, ear de către marele colegiu electoral al aceleiaşi biserici la demnitatea de episcop al episcopiei Romanului, deoparte ca pe o răsplată binemeritată de peste două decenii în serviciul bisericii noastre autonome din părţile ardelene, ear de altă parte ca pe o chemare la împlinirea unei misiuni de cea mai mare importanţă pentru o cât mai fericită înfăptuire a operei de unificare sufletească şi de consolidare organică a întregii noastre biserici ortodoxe române care a devenit şi va rămânea biserică dominantă din România întregită, — Sinodul arhidiecezan exprimă P. S. S. noului episcop sincerile mulţumiri ale arhidiecezei pe care a servit-o timp aşa de mult şi atât de bine şi îi urează deplină sănătate şi izbândă pentru tot binele pe care l-a făcut bisericii şi neamului nostru în locurile mai inferioare cari i-au fost încredinţate rând pe rând în acest mare centru ortodox român dela Cibin şi Olt, şi acelaş lucru să îl poată face în cea mai mare măsură dela locul mai înalt de episcop, la care este chemat în centrul ortodox român de lângă Moldova şi Siret.

I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul Nicolae exprimă de asemenea mulţumiri I. P. C. Sale părintelui arhimandrit Lucian Tritean, pentru serviciile pe care le-a făcut bisericii şi instituţiilor ei, precum şi pentru ajutorul pe care i l-a dat de când a ocupat scaunul de arhiepiscop, dorindu-i ca şi acolo, în scaunul de episcop să poată desvolta muncă rodnică spre lauda lui Dumnezeu şi mulţumirea credincioşilor.

Sinodul ia act cu aprobare deoparte de faptul că nou alesul asesor consistorial activ în senatul bisericesc Trandafir Scorobeţ şi-a ocupat postul, de altă parte că în cursul anului 1922 a fost ales secretar consistorial preotul Virgil Nistor, care şi-a şi ocupat postul şi că astfel acel important post are de aici încolo un titular devotat şi definitiv — şi ia act că protopresbiterul Andrei Ludu a renunţat la postul de acesor consistorial, decizând, ca locurile vacante să se întregească.

Infiinţarea noualor protopopiate: al *Oituzului,* a *Jiului,* al *Băiţei,* al *Şercăiei,* şi al *Ibaşfalăului,* se ia spre ştire.

La propunerea comisiunii, sinodul cu mare însufleţire ia următorul concluz:

Având în vedere magistralul discurs pe care l-a rostit I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul Dr. Nicolae Bălan în şedinţa dela 12 Martie 1923 a Senatului român, discurs prin care I. P. S. Sa a participat la discuţia generală asupra acelui proiect de lege, care a devenit şi este azi Noua constituţie *a patriei noastre întregite, discurs în care I. P. S. Sa a scos la iveală şi a lămurit raporturile dintre Evanghelie şi Democraţie, dintre Ortodoxie şi Neamul nostru şi pe cele dintre biserica noastră şi dintre statul nostru, dreptul bisericii noastre ortodoxe române de a fi şi a rămânea pentru toate veacurile biserica dominantă din România întregită, şi în fine raporturile dintre biserica noastră şi dintre celelalte biserici din această ţară, cu atâta cunoştinţă de cauză, în orizonturi şi cu vederi atât de largi, cu o înţelegere atât de adâncă, cu aprecieri şi indicaţiuni atât de juste, în mod atât de luminos şi cu o putere atât de convingătoare cum numai rar s'a vorbit, ori nu s'a vorbit doar nici odată, despre aceste chestiuni capitale în parlamentul ţării noastre, şi în fine discurs care producând un efect covârşitor asupra tuturor factorilor competenţi a contribuit în măsură decizătoare ca biserica noastră ortodoxă română să obţină în constituţia ţării locul de onoare şi de frunte pe care îl are azi, — Sinodul arhidiecezan îşi exprimă sentimentele sale de admiraţie şi de mulţumire faţă de I. P. S. Sa pentru marea onoare şi pentru valoroasele servicii pe cari I. P. S. Sa le-a făcut şi din acest prilej bisericii şi neamului nostru.*

La ordinea zilei urmează comisiunea *bisericească,* care prin raportorul ei *Andrei Ludu* citeşte: raportul consistorului ca senat bisericesc Nr. 2621. După cetire deputatul Dumitru *Comşa,* luând cuvântul constată temeinicia cu care a fost lucrat acest acest raport, care ne prezintă o icoană vie sicură a vieţii noastre bisericeşti: Exprimă mulţumita sa Consistorului pentru aceasta muncă.

Punctul privitor la *vizitaţiunile canonice* ale I. P. Sf. Sale Părintelui Arhiepiscop şi Mitropolit, *Nicolae,* în toate parohiile noastre din judeţul Treiscaune, vreme da 18 zile fără întrerupere, cât şi în Avrig şi în Sibiu-Poarta Turnului — Sinodul îl ia spre ştiinţă exprimându-i I. P. Sf. Sale viile sale mulţumiri şi recunoştinţa întregei biserici, înviorată şi întărită în conştiinţa sa românească şi ortodoxă prin arhierească prezenţă şi prin sfătuirile-i părinteşti şi luminate.

I. P. S. Sa ţine să constate că la îndeplinirea acestei vizitaţiuni canonice i-a dat un sprijin efectiv fostul prefect G. Popescu, de prezent revizor judeţean şi subprefectul Dr. Gr. Păltineanu, ambii deputaţi sinodali, şi le aduce mulţumitele sale.

I. P. S. Sa aminteşte că în decursul acestei vizitaţiuni a avut de multe ori scene emoţionante; credincioşii cari nu mai avuseră ocaziune să vadă arhiereu în mijlocul lor, ear în decursul războiului au avut să sufere adevărat martiriu pentru legea strămoşească îl întimpinau cu ochii plini de lacrimi. Am avut ocazii să mă conving în diferite rânduri, că aceşti oameni, cărora li s'a răpit limba, au fost salvaţi de biserică. Ortodoxia le-a fost ultima legătură, prin care au fost legaţi de neam.

Dar am avut şi momente dureroase. A trebuit să mă conving cât de mulţi credincioşi a trebuit să pierdem în deceniile din urmă. Ungurii lucrau cu sistem. Voiau să înjghebeze între noi şi Carpaţi o graniţă etnică de unguri, şi spre acest scop ne-a desfiinţat o serie întreagă de parohii, începând dela Oituz până la Braşov. S'a mai păstrat câte o rămăşiţă de zid al bisericuţelor noastre dispărute.

Să rugăm pe Dumnezeu să ne ajute a recâştiga pierderile suferite în acel frumos colţ de ţară.

Punctul privitor la viaţa internă religioasă, să ia spre ştire. Pentru înfiinţarea *Fondului Regele Ferdinand şi Regina Maria* de către I. P. S. Sa Părintele arhiepiscop şi mitropolit Nicolae din prilejul încoronării MM. LL. Regale la Albalulia în scopul promovării acţiunii misiunii interne, menită să combată moravurile şi ideile greşite şi vrăjmaşe bisericii noastre ortodoxe române şi I. P. S. Sale pentru întreitul merit de a fi iniţiat, înfiinţat şi dăruit acest fond cu 10,000 Lei, îi exprimă vii mulţumiri.

Solicită consistorul de a angaja şi porni la acţiunea misionară vizată, cât mai grabnic, cel puţin 2 preoţi misionari.

Pct 3 privitor la bibliotecile parohiale şi la casele culturale: — Sinodul mulţumeşte I. P.

S. Sale pentru intervenţia şi câştigarea dela Ministerul cultelor a celor 2388 vol. distribuite apoi bibliotecilor populare, iar pentru crearea unei emulări în sporirea bibliotecilor parohiale şi familiarizarea poporului cu cititul, — Sinodul învită Consistoru de a-şi câştiga şi prezenta în raport pe viitor şi date statistice după protopopiate despre progresul ori regresul bibliotecilor şi utilizării lor remarcând progresul invederat al unora sau regresul de reprobat al altora.

Pct. 4 privitor la presa bisericească Sinodul constată cu satisfacţie nivelul tot mai ridicat ca fond şi formă atât a «Telegrafului Român» cât şi a «Luminei Satelor» şi a «Revistei Teologice» şi învită Consistorul a stărui cu aceaşi inzistenţă şi pe viitor ca Lumina Satelor să străbată în cercuri cât mai largi.

Punct 5 privitor la Muzeul Bisericesc, la a cărui înfiinţare şi îmbogăţire cu obiecte de însemnătate istorică, artistică şi etnografică din viaţa bisericii şi neamului nostru, la care a depus atâta stăruinţă I. P. S Sa, se ia la cunoştinţă cu deosebită satisfacţie.

Luând cuvântul deputatul *V. Stanciu* arată că multe lucruri de o deosebită valoare s'au pierdut. Ne-au rămas însă picturile cari au o deosebită valoare prin faptul, că cuprind toată viaţa artistică din trecutul nostru. Aceste boganţii se deteriorează, se nimicesc fără urmă şi ar tr buì să le fixăm, să le păstrăm pentru viitor. Face deci propunere ca prin fotografii şi desemne să se fixeze toate picturile bisericilor noastre şi să se aşeze în muzeul arhidiecezan, păstrându-le astfel pentru viitor.

Punct 6 privitor la conferinţele preoţeşti a căror activitate prezintă un valoros concurs efectiv la desvoltarea şi întărirea conştiinţei morale şi ortodoxe a poporului: Se ia spre ştiinţă pe lângă expunerea complăcerei sinodului la adresa organizatorilor Asociaţiei clerului, cât şi a preoţilor, cari s'au remarcat printr'o muncă devotată la refacerea vieţii religioase-morale a satelor.

Sinodul roagă Consistorul să dea instrucţiunile necesare pentru combaterea sectarismului şi să instituie preoţi misionari.

Punctul 13 referitor la intervenţia Consistorului către guvern pentru închiderea cârciumelor în Dumineci şi sărbători, se ia spre ştiinţă invitându-se Consistorul de-a interveni ca şi prăvăliile să fie închise în Dumineci şi sărbători.

La ordinea zilei urmează comisiunea şcolară. Raportorul *I. Pricu* citeşte raportul şcolar Nr. 2646. Se ia la cunoştinţă şi se primeşte ca bază pentru discuţia specială.

Raportul despre gimnaziul din Braşov se ia la cunoştinţă, având să se folosească şi în actele oficiale numirea cea nouă de «Liceul Andrei Şaguna din Braşov».

Se ia act cu satisfacţie, că liceul nostru din Brad, numit «Avram Iancu», s'a complectat acum la 8 clase şi că în anul prezent se face primul examen de maturitate. Asemenea se ia la cunoştinţă cu mare bucurie, că noul edificiu al liceului s'a terminat şi că dela 14 Noemvrie 1921 cursurile se ţin în localul cel nou, care a fost inaugurat după ritualele prescrise prin sfinţirea apei şi stropirea localităţilor. Astfel liceul ajuns a fi plasat în noul edificiu pompos, provăzut cu muzee, cu sală de gimnastică şi internat, are acum toate condiţiunile de a se desvolta şi a desfăşura o mănoasă activitate pentru poporul nostru din Zarand.

Pentru munca depusă la terminarea zidirii şi complectarea liceului, sinodul exprimă Consistorului gratitudinea sa.

Pentru trecerea la cele eterne a vrednicului şi valorosului profesor Dr. Traian Suciu, care timp de 15 ani de zile a funcţionat la liceul nostru din Brad, sinodul dă expresie sentimentelor sale de pietate prin ridicare.

Raportul despre şcoala normală «Andrei Şaguna» se ia la cunoştinţă.

La ordinea zilei *comisiunea financiară*. Raportorul ei *Nicolae Borzea* citeşte raportul consistorului arhidiecezan ca senat epitropesc, care se ia spre ştire.

Partea I despre capitalizare, despre administrarea realităţilor, despre reparaturile făcute la edificii, se ia la cunoştinţă.

Partea II despre împroprietărirea arhidiecezei, a instituţiunilor sale culturale şi a comunelor bisericeşti, sinodul ia cu aprobare la cunoştinţă paşii intreprinşi de Consistorul arhidiecezan către ministrul de agricultură, şi invită Consistorul a stărui şi pe viitor, ca arhidieceza cu instituţiile sale şi comunele bisericeşti să fie considerate la împroprietărire.

I. P. S. Sa constată că legea agrară a fost nefavorabilă bisericilor. Fiind aceasta singura ocaziune de a repara întru câtva nedreptăţile de secoli ce s'au făcut bisericii noastre, am înaintat dlui ministru al agriculturii *A. Constantinescu* mai multe memorii, şi mă simt dator a aminti şi cu această ocaziune că dl ministru ne-a satisfăcut cererile noastre, dând ordin ca biserica să fie împroprietărită conform împrejurărilor la locul prim. Pentru această bunăvoinţă ţin să exprim dlui ministru mulţumita mea şi a sinodului.

Partea III despre administrarea averilor comunale bisericeşti, despre donaţiuni, despre cumpărături şi vinderi de realităţi, despre zidirea de biserici, case parohiale, despre socotelile bisericeşti, se ia la cunoştinţă.

Fiind timpul înaintat, şedinţa se închide la ora 12 şi trei pătrare.

Unde sânt bunii români?

Energiile ce resar ici colo, cu sfaturi şi îndemnuri întru a promovà diferenţiarea sufletească a neamului nostru, îşi au reprezentanţii — până acum din norocire puţin îndemânatici, — nu numai la marginea ţării pe Valea Murăşului, cu apele sale line, — cum ni se desveleşte în constatările «Cronicarului dela margini», apărute de curând în coloanele acestui ziar.

Aceleaşi energii le întâmpinăm şi către centrul ţării, pe Valea Târnavelor, cu apele lor prea adese tulburi şi furioase. Acolo unde se îmbină aceste două râuri ardeleneşti, în orăşelul cu înfăţişare sătească, se urmează în regularitate matematică ieşirile nesăbuite împotriva bisericii ortodoxe române.

Publicaţia periodică bisericească şi politică, sub conducerea şi sprijinul membrilor capitlului mitropolitan şi a profesorilor seminariali, se opinteşte săptămânal să tipărească deprinderi stilare pe cât de îndrăzneţe, pe atât de ciudate.

Noua constituţie a României a avut apoi darul să facă pe simpaticii noştri fraţi blăjeni să-şi peardă şi mai mult cumpăna. Formula, prin care noua constituţie declară biserica ortodoxă «dominantă in stat», ear bisericii unite îi dă «întâietate faţă de celelalte culte», a inspirat redactorului, dlui Dr. Alexandru Rusu, — astăzi ridicat la dignitatea de «canonic teolog», — o apreţiere care, din punct de vedere al catolicismului apusean, s'ar putea să se numească de adreptul *ilustră;* din punct de vedere românesc şi naţional, aceeaş apreţiere devine însă cu adevărat *lamentabilă.* «Prin noua formulă se introduce în chiar constituţia ţării, — scrie dl redactor, astăzi noul canonic teologic, — *o desbinare absolut inadmisibilă a cultului catolic*, care în esenţă (!) n'a fost împărţit niciodată (?) şi pe care nu o constituţie a României (!!) va putea să-l împartă vreodată. Căci, — zice acelaş părinte canonic, — ori câtă deosebire ar fi între formele apusene şi cele răsăritene ale acestui cult, şi ori cât de mult ar varià, după neam, sentimentele cu care membrii diferiţi ai acestui cult (b. o. maghiarii cu Glattfelder şi ceilalţi) privesc noua aşezare a ţării române, un lucru e indiscutabil: cultul «unit», ori cât de românesc ar fi el, *nu poate fi despărţit de cultul «catolic»*, reprezentat poate (?), şi prin membrii *cari se fac vinovaţi de fapte de înaltă trădare».*

Aşa de sofistic pot să vorbească numai aceia dintre uniţi, cari nu voesc să profite absolut nimic din scrisul unui Petru Maior şi al altor *vechi* şi vrednici reprezentanţi ai bisericii şi ai *neamului*, şi preferă contopirea şi înecarea în apele papismului.

Una din două:

Cultul unit este sau *românesc*, va să zică naţional, — şi atunci nu e catolic apusean;

sau este *catolic apusean*, şi atunci a încetat d'a fi românesc, şi nu-i naţional.

Oamenii cu mentalitatea unui cerc restrâns sătesc, unde s'au înapoiat dintre zidurile seminarului universităţii dela Budapesta, sau din alte şcoale de acelaş fel, pot sta — aşa se vede — nejenaţi alăturea şvabului trădător de neam şi de ţară, dacă acest trădător este un Gyula püspök, ori altul de confesiunea lui; când însă trădătorul este ortodox, părerile confraţilor, atât de sinceri, se schimbă imediat, şi dintr'odată se grăbesc a face pe bunii români — de ocazie.

*

Combaterea furtunoasă a constituţiei în istoricul orăşel se continuă, într'o formă tânguioasă, în numărul Unirii de Sfintele sărbători ale Invierii din 1923.

Cu toate că mitropolitul Blajului, Dr. Vasile Suciu, şi-a exprimat *bucuria* pentru formula din constituţie combătută de subalternii săi, unul dintre domnii profesori dela seminarul din Blaj, Dr. Ioan Coltor, dă glas unor tânguiri, ca în ceasul morţii. «Noi asistăm, — declară dl profesor, — la un *trist prohod* (poate să fie prohodul şi alt fel?) de Paşti în anul Domnului 1923. Abia după patru ani dela unirea cea mare... şi sântem siliţi (cine vă sileşte?) să îmbrăcăm haine de jale în cele mai sărbătoreşti ceasuri... şi să ducem la groapă marile noastre nădejdi (care?) şi toate temeliile libertăţilor şi drepturilor noastre... Cu ce am păcătuit să trebuiască să plângem (cine?) în ziua care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într'însa?.... Două milioane de români (adecă, uniţi un milion şi ceva) prăznuim întâiele Paşti de umilire sufletească... am fost degradaţi (!) la ce nu visam nici odată. Biserica ortodoxă este... dominantă; biserica unită are întâietate *între slugi*, (pentru o judecată «catolică» nici nu există în ţară: decât domni de-o parte, şi slugi de alta). Noi — uniţii — români de rangul *al doilea*, (dar nimeni nu vă stă în drum, să intraţi în «rangul» prim, dacă-i vorbă de rang); un frate (ortodoxul) îngenunche (!) pe celalalt (pe unit); unul domn dominant, ear al doilea un frate (când nu vrea), ci întâiul tolerat (!) printre străini»...

Şi tot aşa, pe două coloane pline de elucubraţii, în care spre părerea noastră de rău nu putem descoperì alt ceva, decât puţinul respect arătat de scriitor pentru deşteptăciunea şi cunoştinţele cititorilor săi cărturari, cari nu pot să fie, cu toţii, «ignoranţi şi răutăcioşi».

Parlamentarii noştri n'ar face poate lucru de prisos, dacă uneori ar depune din minunata Unire câte un număr pe birourile corpurilor legiuitoare, ca dovezi despre *românească* lucrare ce se face în Blajul zilelor noastre.

Nr. 2515 Plen.

Raportul plenar al Consistorului arhidiecezan

Raportul, despre lucrările Consistorului nostru arhidiecezan, prezentat sinodului din anul acesta, este următorul:

Veneratului sinod arhidiecezan

Avem onoarea a prezenta următorul raport despre afacerile tratate în plenul Consistorului arhidiecezan şi despre momentele mai însemnate din biserica noastră dela ultima sesiune sinodală până azi.

I. Sfinţirea bisericii de încoronare

La locul prim amintim serbările din biserica de încoronare dela Alba-Iulia, care terminată în cursul anului 1922, cu observarea măreţului nostru ceremonial bisericesc în ziua de 25 Septemvrie (8 Octomvrie) 1922 a fost sfinţită de către subsemnatul arhiepiscop-mitropolit, asistat de I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie al Basarabiei, de P. S. Sa Vartolomeu, Episcopul Râmnicului, şi P. S. Sa Nicolae, Episcopul Clujului şi de mai mulţi protopresbiteri şi preoţi din arhidieceză şi din dieceza Clujului în prezenţa înalţilor demnitari civili şi militari şi a numeroşi credincioşi. Dată astfel sfintei sale meniri biserica de încoronare îmbrăcată în haine de sărbătoare a aşteptat măreaţa zi a încoronării.

II. Incoronarea

In veci memorabilă va fi ziua de Duminecă 2/15 Octomvrie 1922, în care s'a făcut în biserica catedrală însuşi actul sacru al încoronării. Eternizăm pentru veci în acest raport numele ierarhilor români ortodocşi, cari au luat parte la acest act însemnat în istoria neamului nostru.

Incoronarea a făcut o I. P. S. Sa Mitropolitul primat al bisericii ortodoxe române Miron, încunjurat de I. P. S. Lor Mitropolitul Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Gurie arhiepiscopul Basarabiei, de P. S. Lor Episcopii Teodosie al Romanului, Vartolomeu al Râmnicului, Teofil al Buzăului, Visarion al Argeşului, Ioan al Aradului, Iosif al Caransebeşului, Platon al Dunării de jos, Nicodim al Huşilor, Roman al Orăzii-Mari, Nicolae al Clujului, arhiereii Eughenie şi Iacob, şi de alţi protopopi şi diaconi,

prezenţi fiind toţi dignitarii ţării şi un public imens din toate laturile României întregite.

Amândouă aceste acte măreţe s'au săvârşit pe teritorul arhidiecezei noastre. Ne unim şi din acest prilej rugăciunile noastre de mulţumită către Atotputernicul Dumnezeu, care a căutat cu milă asupra noastră a poporului românesc din Ardeal, şi ne-a învrednicit să vedem aceste zile măreţe.

III. Statul personal

Avem durerea să amintim trecerea la cele veşnice a mai multor membri din sânul Consistorului arhidiecezan.

1. In luna August 1922 a răposat Arhiereul vicar Dr. Ilarion Puşcariu în vârstă de 80 de ani. Cu trecerea lui din viaţă a dispărut dintre noi şi ultimul dignitar bisericesc, care şi-a început cariera pe timpul Marelui mitropolit Şaguna şi întreagă viaţa sa a închinat-o binelui bisericii.

2. Tot în anul trecut în luna Decemvrie a trecut la cele veşnice asesorul consistorial onorar din senatul bisericesc, protopopul Dumitru Moldovan din Sighişoara, care a început şi el activitatea sa de capelan în Sighişoara tot pe timpul fericitului mitropolit Şaguna, şi a fost unicul protopop în funcţiune, care hirotonirea de preot a primit-o dela nemuritorul marele mitropolit Andrei.

3. O însemnată pierdere avem de înregistrat prin trecerea din viaţă a asesorului consistorial onorar din senatul şcolar Andrei Bârseanu, zelosul prezident al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, care a avut loc în luna lui August 1922.

Eternizăm memoria lor prin acest anunţ în raportul general către Ven. sinod arhidiecezan, care se va alătura şi el la durerea noastră pentru aceste pierderi însemnate.

4. Asesorul consistorial ordinar din senatul bisericesc, protopresbiterul Lazar Triteanu a fost, prin Preasfinţitul sinod episcopesc al bisericii autocefale ortodoxe române, ridicat la treapta de arhiereu în care demnitate a fost întărit prin Maiestatea Sa Regele.

Asesorul astfel destinat pentru treapta mai înaltă a preoţiei a trecut în cea monahală fiind hirotonit prin I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae de protosincel în Dumineca lăsatului de brânză.

Nou alesul asesor consistorial ordinar în senatul bisericesc, protopresbiterul Trandafir Scorobeţ şi-a ocupat postul în Mai a. c.

6. Alesul asesor consistorial ordinar în senatul şcolar şi totodată referent şcolar, protopresbiterul Andrei Ludu, a renunţat la postul de referent şcolar. Urmează ca Veneratul Sinod să ia măsuri în privinţa postului de referent şcolar.

7. In cursul anului a fost ales secretar consistorial preotul Virgil Nistor, care şi-a ocupat postul în luna Mai 1922, acuirându-se prin aiegerea aceasta la acel loc un preot devotat chemării sale.

IV. Seminarul arhidiecezan

Prin ridicarea cursului teologic la 4 ani s'a simţit necesitatea de a se creia la seminar posturile necesare de profesori. Astfel la începutul anului şcolar 1922/23 s'a creiat un post nou de profesor pentru studiile biblice, la care prin concurs a fost instituit candidatul de profesor Nicolae Colan, absolvent de teologie.

In cursul anului făcând examenul prescris înaintea comisiunii consistoriale, profesorul seminarial Ilie Beleuţă a fost instituit profesor definitiv în seminarul arhidiecezan.

V. Protopopiate nouă

In scopul de a înlesni administrarea şi de a îngriji mai cu efect de viaţa sufletească a poporului nostru, Consistorul cu observarea normelor în vigoare a înmulţit numărul protopopiatelor înfiinţând altele nouă în centre unde s'a simţit mai mult trebuinţa de a întocmi asemenea organe pentru a da nouă viaţă instituţiunilor noastre bisericeşti. Am ales locurile mai expuse propagandelor de secte şi uneltirilor confesionale. Astfel am instituit un nou protopopiat în Secuime prin crearea unui nou protopopiat al Oituzului, un nou protopopiat pe valea Jiului în Petroşani, altul în Băiţa spre a putea întâmpina mai cu efect propaganda sectară printre lucrătorii băieşi, şi în Făgăraş şi pe Târnava mare, înfiinţând un protopopiat în Şercaia şi unul în Ibaşfalău, ca centre culturale în viaţa noastră românească. Creiarea acestor protopopiate am notificat o ministerului de culte în scopul de a asigura în bugetul statului dotaţiunea necesară pentru viitorii protopresbiteri. Urmând asigurarea dotaţiunii dela stat, vom purcede la organizarea şi la întregirea noualor potopopiate.

VI. Protopopiate vacante

Protopopiate vacante sânt trei: în Braşov, Sibiu şi Sighişoara. In tractul Braşov s'a făcut alegerea şi numirea de protopresbiter a directorului dela liceul de acolo Dr. Iosif Blaga, în cel al Sibiului este pusă ziua de alegere, şi în cel al Sighişoarei sânt luate măsurile pentru escrierea de concurs.

VII. Sinoadele protopresbiterale

In anul 1922 s'au ţinut în fiecare protopresbiterat sinoadele protopresbiterale ordinare. Nu am putut străbate cu intenţiunile noastre de a se ţinea în tot locul acele sinoade în terminul normal din luna lui Februarie, deoarece nu s'a putut ajunge încă ca sinoadele ordinare în singuraticile parohii să se ţină normal în luna Ianuarie spre a se putea prezenta protopresbiterilor datele necesare cu ţinerea sinoadelor protopresbiterale. Vom stărui, ca şi la ţinerea sinoadelor ordinare protopopeşti să ajungem la stadiul normal.

Sinoadele protopresbiterale au îmbrăţişat problemele mai arzătoare din viaţa noastră bisericească, şi Consistorul va căuta a îngriji, ca şi în aceste organisme legale bisericeşti să ia curs o nouă viaţă, îmbrăţişând mai ales problemele menite a ridica sufletul poporului nostru.

VIII. Alegeri sinodale supletorice

Prin cazuri de moarte şi prin renunţare devenind vacante 5 locuri de deputaţi sinodali, am luat măsurile cuvenite pentru întregirea acelora.

Astfel am dispus alegere de deputaţi din cler în cercul Sibiului, devenit vacant prin moartea arhiereului vicar Dr. Ilarion Puşcariu, în cel al Braşovului, devenit vacant prin repauzarea protopopului Dr. Vasile Saftu, în al Sighişoarei prin trecerea din viaţă a protopopului Dumitru Moldovan, şi de deputaţi mireni în cercul Mediaşului prin reposarea deputatului Dr. Dumitru Pop, şi Blaj prin renunţarea deputatului Dumitru Comşa.

Actele electorale le înaintăm cu raport special.

IX. Şedinţe consistoriale

In cursul anului 1922 s'au ţinut 97 şedinţe consistoriale, dintre cari au fost:

Plen. ordin.	5,	extraor.	5,	total	10
Bisericeşti	20,	„	12	„	32
Şcolare	17,	„	7	„	24
Epitropeşti	24,	„	7	„	31

X. Numărul esibitelor

In anul 1922 esibite au fost 10738 cari după natura lor se împart astfel:

Prezidiale	566
Plenare	324
Bisericeşti	3650
Şcolare	2418
Epitropeşti	4180
Total . .	10738

Alte chestiuni de importanţă cum este de pildă:

Infiinţarea şi deschiderea internatului arhidiecezan, fondul Regele Ferdinand şi Regina Maria, chestiunea împărţirii fondurilor cu episcopia din Cluj, distincţiunile membrilor din cler şi din instituţiunile noastre bisericeşti culturale, comemorarea de 50 ani dela răposarea marelui mitropolit Şaguna, aniversarea de 100 ani dela moartea dascălului Gheorghe Lazar, chestiunea orfelinatului şi altele se vor înainta cu raport special.

Ne rugăm ca acest raport să se ia la cunoştinţă.

Sibiu, din şedinţa plenară a consistorului arhidiecezan, ţinută în 6 Martie 1923.

Dr. Nicolae Bălan
arhiepiscop şi mitropolit

Virgil Nistor
secretar.

Noua constituţie

Publicăm din textul autentic, al constituţiei României întregite, articolele privitoare la biserică, învăţământ şi presă:

Art. 22. Libertatea conştiinţei este absolută.

Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate şi protecţiune, întru cât exerciţiul lor nu aduce atingere ordinei publice, bunelor moravuri şi legilor de organizare ale statului.

Biserica creştină ortodoxă şi cea greco-catolică sânt biserici româneşti.

Biserica ortodoxă română, fiind religia marei majorităţi a românilor, este *biserică dominantă* a statului român; ear cea greco-catolică are întâietatea faţă de celelalte culte.

Biserica ortodoxă română este şi rămâne neatârnată de orce chiriarhie străină, păstrându-şi însă unitatea cu biserica ecumenică a răsăritului în privinţa dogmelor.

In tot regatul României biserica creştină ortodoxă va avea o organizaţie unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici şi mireni.

O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizaţii unitare, precum şi modalitatea după care biserica îşi va regulamenta, conduce şi administra, prin organele sale proprii şi sub controlul statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundaţionale şi epitropeşti.

Mitropoliţii şi episcopii bisericii ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale.

Raporturile dintre diferitele culte şi stat se vor stabilì prin lege.

Art. 23. Actele stării civile sânt de atribuţia legii civite.

Intocmirea acestor acte va trebuì să preceadă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Art. 24. Invăţământul este liber în condiţiunile stabilite prin legile speciale şi întru cât nu va fi contrar bunelor moravuri şi ordinei publice.

Invăţământul primar este obligator în şcoalele statului acest învăţământ se va da gratuit.

Statul, judeţele şi comunele vor da ajutoare şi înlesniri elevilor lipsiţi de mijloace, în toate gradele învăţământului, în măsura şi modalităţile prevăzute de lege.

Art. 25. Constituţiunea garantează tuturor libertatea de a comunica şi publica ideile şi opiniunile lor prin grai, prin scris şi prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăţi în cazurile determinate prin codicele penal, care nici într'un caz nu va putea restrânge dreptul în sine.

Nici o lege excepţională nu se va putea înfiinţa în această materie.

Nici cenzura, nici o altă măsură preventivă pentru apariţiunea, vinderea sau distribuirea oricărei publicaţiuni nu se va putea înfiinţa.

Nu este nevoe de autorizaţiunea prealabilă a nici unei autorităţi pentru apariţiunea oricărei publicaţiuni.

Nici o cauţiune nu se va cere dela ziarişti scriitori, editori, tipografi şi litografi.

Presa nu va fi pusă nici odată sub regimul avertismentelor.

Nici un ziar sau publicaţiune nu va putea fi suspendat sau suprimat.

Orce publicaţiune de orce natură va trebui să aibă un director răspunzător, iar în absenţa acestuia, un redactor răspunzător. Directorul sau redactorul vor trebuì să se bucure de drepturile civile şi politice. Numele directorului şi numele redactorului vor figura vizibil şi permanent în fruntea publicaţiunii.

Inainte de apariţiunea publicaţiunii periodice, proprietarul ei e obligat a declara şi înscrie numele său la tribunalul de comerţ.

Sancţiunile acestor dispoziţiuni se vor prevedea prin legi speciale.

Art. 26. In ce priveşte publicaţiunile neperiodice, răspunzător de scrierile sale este autorul, în lipsa acestuia editorul; patronul tipografiei răspunde când autorul şi editorul nu au fost descoperiţi.

La publicaţiunile periodice responsabilitatea o au: autorul, directorul sau redactorul în ordinea enumerării.

Proprietatul în toate cazurile este solidar răspunzător de plata despăgubirilor civile.

Delictele de presă se judecă de juraţi, afară de cazurile aici statornicite, care se vor judeca de tribunalele ordinare, potrivit dreptului comun:

a) Delictele ce s'ar comite împotriva suveranilor ţării, principelui moştenitor, membrilor familiei regale şi dinastiei, şefilor statelor străine şi reprezentanţilor lor;

b) Indemnurile directe la omor şi rebeliune, în cazurile când nu au fost urmate de execuţiune;

c) Calomniile, injuriile, difamaţiile aduse particularilor sau funcţionarilor publici oricari ar fi, atinşi în viaţa lor particulară sau în cinstea lor personală.

Arestul preventiv în materie de presă este interzis.

Art. 72. Sânt de drept membri ai senatului, în virtutea înaltei lor situaţiuni în stat şi biserică:

a) Moştenitorul tronului dela vârsta de 18 ani împliniţi; el însă nu va avea vot deliberativ decât la vârsta de 25 ani împliniţi;

b) Mitropoliţii ţării;

c) Episcopii eparhioţi ai bisericilor ortodoxe române şi greco-catolice, întru cât vor fi aleşi conform legilor ţării;

d) Capii confesiunilor recunoscute de stat, câte unul de fiecare confesiune, întru cât sânt aleşi sau numiţi conform legilor ţării şi reprezintă un număr de peste 200,000 credincioşi; precum şi reprezentantul superior religios al musulmanilor din regat;

e) Preşedintele Academiei Române.

Mandatul acestor senatori încetează odată cu calitatea sau demnitatea care le atribue dreptul.

Citind ziare

Universul scrie la loc de frunte:

La câteva biserici din capitală şi din provincie, preoţii au luat iniţiativa unor adunări săptămânale ale enoriaşilor spre a li se tâlmăci învăţăturile sfinte.

Trăim în vremuri tulburi. Sguduirea provocată de războiu a slăbit resorturile disciplinei morale. Şi *individualismul*, şi *colectivismul* trec printr'o grea criză.

Cel dintâi sufere de exagerare a personalităţii: de unde înainte omul *voiá* să fie mai mult decât era, — emulaţiune favorabilă desvoltării individuale şi progresului general, — acuma *se crede* mai mult de cât este şi tinde, cu orce mijloc, să-şi asigure toate avantajele echivalente.

Cel d'aldoilea este stăpânit de un egoism care-şi accentuiază mai mult decât oricând exclusivismul: categoriile profesionale şi sociale sânt preocupate de interesele respective, fără consideraţie de ale celorlalte şi adesea cu un antagonism direct, generator de agitaţiuni permanente. De aici, spiritul de iritaţie generală, pe care-l vedem în locul armoniei ce ar trebui să existe.

In această situaţiune, propagarea învăţăturilor sfinte, străbătute de sufletul binefăcător al resemnării, al păcii, al sacrificiului, nu poate fi decât folositoare.

Nr. 2617 Bis.

Notificare oficială

Monitorul oficial Nr. 276/1923 publică taxele publicaţiilor ce se fac în Monitor, şi anume:

1. Publicaţiile relative la schimbarea de nume *40 Lei.*

2. Publicaţiile relative la pierdere de certificate de clase sau de absolvire de studii, de diplome etc., *20 Lei*

Aceasta cu începere dela 1 Aprilie 1923.

Aceasta se aduce la cunoştinţa publică pe calea aceasta spre ştire şi acomodare celor interesaţi.

Sibiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 29 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Nunţiul papal desavuează „Unirea"

Cine a spus neadevăr?

Nunţiul papal Marmaggi a acordat un interview unui redactor dela «Indreptarea»*) publicat la 7 Aprilie a. c.

Redactorul a sulevat şi chestia vizitei d-sale dela Blaj.

Intre spusele nunţiului şi raportul «Unirii» publicat în Nr. 25 din 1921 găsim o flagrantă contrazicere.

Punem pe două coloane ambele texte, cu sublinierile noastre, ca să se vadă contrazicerea.

„Indreptarea":

Cămaşa necusută

— Se spune că Escelenţa Voastră ar fi spus la Blaj, unele lucruri, că «biserica unită are o mare misiune de îndeplinit în mijlocul poporului românesc» să atragă întreg poporul ortodox la catolicism, de oare ce religia ortodoxă nu este ortodoxă.

— *Vă jur înaintea lui Dumnezeu, că nu am spus asemenea vorbe.*

Am spus numai atât:

«Domnul nostru, părăsind pământul şi înălţându-se la cer, a rugat pe Tatăl său ceresc ca credincioşii lui discipoli să fie una — ut unum sint — dar din cauza vicisitudinilor istorice foarte regretabile, dar nu în aceeaş măsură imputabile, unitatea familiei creştine a fost ruptă şi cămaşa necusută a Mântuitorului a fost sfăşiată.

Să dea Dumnezeu să ne apropiem de ziua când vom constitui o singură turmă cu un singur păstor.

Ştiu că Unirea din Blaj a publicat *altfel* cele spuse de mine. Dar numai ziarul Unirea, răspunde de *inexactităţile* sale.

Cât despre mine, eu nu cunoşteam limba română, — căci eram abia de 5 luni în România şi nu puteam să apreţiez exact în ce grad Unirea interpretase greşit sensul declaraţiunilor mele făcute în limba latină.

„Unirea":

Vorbirea Nunţiului

Coborând din scaunul arhieresc, nunţiul vine în faţa altarului, pentruca din acest loc să aducă mitropolitului, ca reprezentantului întregii biserici, solia papei. Vorbeşte latineşte, în limba oficială a bisericii romane. Prin cele amintite de I. P. S. Voastră — spune Escelenţa Sa Marmaggi — Sf. Părinte a vorbit bisericii române unite şi poporului românesc, eu aduc cuvântul Lui către Tine. Este cuvântul Mântuitorului spus în rugăciunea sa de arhiereu: «ut unum sitis et diligatis invicem» — ca una să fiţi şi să vă iubiţi unul pe altul. Testamentul acesta al Mântuitorului, este pentru biserica lui un program de acţiune. Program trebue să fie prin urmare aceste cuvinte şi pentru biserica română unită ale cărei imprejurări speciale *îi deschid un teren de acţiune din cele mai bogate.* Cămaşa necusută a Domnului este de atâta vreme, spintecată în sânul neamului românesc *singurul neam latin, care nu se bucură în întregime de mângâierile adevăratului(!) sân de mamă al bisericii Domnului.* Iată terenul de acţiune pentru înfăptuirea programului atât de sublim ca una să fim! El se va înfăptui prin iubire, aceea iubire împrumutată, care neapărat va trebui să unească, cât mai curând şi în ce priveşte religia pe fraţii aceluiaşi sânge latin. *Sf. părinte* este convins, că dintre neamurile încăpute, fără voia lor, *în braţele reci şi aducătoare de moarte ale ortodoxismului neortodox, (!!!)* neamul românesc va fi cel dintâi care se va bucura de «unitatea spiritului întru legătura păcii».

Cazul este foarte grav. Nunţiul papal confirmă prin jurământ că *nu a spus* asemenea vorbe, calificând ca *«inexactităţi»* cele relatate de către gazeta blăjeană «Unirea».

De altă parte I. P. S. S. mitropolitul Vasile Suciu care a fost de faţă când şi-a rostit nunţiul vorbirea sa în catedrala dela Blaj şi care a declarat în senat că *ştie* cele ce s'au petrecut atunci, nu a intervenit în discuţie ca să rectifice cele relatate de I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae, pe baza raportului din «Unirea», despre vorbirea nunţiului. I. P. S. Sa mitropolitul Blajului a întrerupt în repetite rânduri pe I. P. S. Sa mitropolitul nostru, dar când a fost vorba de cuvântarea nunţiului n'a negat că nunţiul ar fi spus la Blaj cuvintele pe cari i le-a atribuit «Unirea».

Noi deocamdată nu scoatem din această tăcere nici o concluzie, ci aşteptăm ca «Unirea» să-şi spună cuvântul: *a spus nunţiul ori n'a spus la Blaj cuvintele tipărite negru pe alb în coloanele ei?!* Redactorii «Unirii» sânt datori să se clarifice faţă de însaşi persoana reprezentantului scaunului papal, care i-a desaprobat prin jurământ înaintea lui Dumnezeu, că n'a spus cuvintele pe cari i le-au pus în gură.

Unul din doi — nunţiul ori «Unirea» — n'a spus adevărul. Ca să putem stabili răspunderea morală, aşteptăm răspunsul — *preciz* şi *clar* — al «Unirii».

*) Ne vom ocupa cu el îndată ce ne va permite spaţiul foii. *Nota Red.*

Catedrală ortodoxă în Cluj

Dela biroul sinodului eparhial din Cluj am primit Marţi următoarea telegramă:

Sinodul eparhial a hotărât cu unanimitate şi mare însufleţire începerea lucrărilor construcţiei catedralei din Cluj în anul acesta. Consistorul este autorizat să contragă un împrumut pentru a face faţă tuturor cheltuelilor împreunate cu zidirea ei.

Ştirile zilei

Sinodul arhidiecezan după o lucrare intensivă de 5 zile Sinodul nostru arhidiecezan şi a terminat agendele Joi în 19 l. c. la ora 7 seara.

In numărul proxim vom continua cu publicarea raportului despre şedinţe, şi până atunci amintim că în şedinţa ultimă s'a ales asesor ordinar în senatul bisericesc protoiereul *Dr. Ioan Stroia*, asesor referent în senatul şcolar *Dr. Andreiu Gâlea*, şi asesor onorar în senatul şcolar directorul liceului *Dr. Ioan Bunea.*

Parastas. In 19 Aprilie a. c. st. n. la ora 8 jum. a. m. s'a oficiat în biserica noastră catedrală un parastas prin I. P. S. Sa păr. arhiepiscop şi mitropolit *Nicolae*, asistat de I. P. C. Sa arhimandritul Lucian Triteanu, protoereii Matei Voileanu, Sergiu Medianu, Ioan Hamzea, Ioachim Munteanu, Dr. Aurel Crăciunescu şi diaconul Gheorghe Jurebiţă, întru odihna sufletelor răposaţilor deputaţi sinodali şi asesori consistoriali arh. Dr. Ilarion Puşcariu, prot. Demetrie Moldovan şi Andrei Bârseanu. Au asistat toţi deputaţii sinodului arhidiecezan. Răspunsurile rituale le-a dat corul seminarial.

Servicii dumnezeeşti. In întreaga săptămână a patimilor serviciile dumnezeeşti au fost oficiate în biserica noastră catedrală după prescrisul tipicului bisericei noastre din partea preoţimei din localitate. Incepând de Joi seara toate serviciile au fost pontificate din partea I. P. S. Sale arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru *Nicolae.* Joi după cetirea evangheliei a 5-a părintele asesor Trandafir Scorobeţiu a suit amvonul şi a ţinut numeroşilor credincioşi o înduioşetoare predică. Vineri la ora 4 p. m. I. P. S. Sa a oficiat vecernia cu luarea de pe cruce a Mântuitorului. La cântarea Stihoavnei, «Pe tine cela ce te îmbraci cu lumină ca cu un vestmânt» preoţii au scos din altar epitaful şi l-au dus în mijlocul bisericii pe masa aşezată acolo care închipueşte mormântul Domnului. Vineri sara la ora 7 s'a oficiat Utrenia din Sâmbăta cea mare, cântându-se cu glas dulce şi duios alternativ din partea preoţimii postate înaintea mesei şi al corului mixt al catedralei frumoasele tropare ale celor trei stări de la mormântul Domnului: Viaţa în mormânt, Cadese să te mărim pe Tine, Neamurile toate, a urmat după aceea înconjurarea bisericii. După întrarea în biserică părintele Ioan Dăncilă a rostit o frumoasă predică. Atât predica de Joi seara rostită de părintele Scorobeţiu cât şi cea de Vineri seara rostită de părintele Dăncilă a făcut o adâncă impresiune asupra credincioşilor.

Hirotesirea întru arhiereu a părintelui *Dr. Nicolae Cotlarciuc*, s'a făcut în catedrala mitropoliei dela Iaşi, în 13 l. c. Solemnitatea religioasă a fost oficiată de I. P. S. Sa mitropolitul Pimen şi PP. SS. LL. episcopii Nicodin al Huşilor, Ipolit al Rădăuţilor şi Iacob Antonovici al Dunării de jos. Au asistat dnii miniştri Mârzescu şi Inculeţ, reprezentanţii autorităţilor şi numeroşi preoţi din Moldova şi Bucovina. N'a participat, la solemnitatea dela Iaşi, I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie al Basarabiei.

Redeschiderea cursurilor universitare. Universitatea din Bucuresti s'a redeschis şi cursurile au putut începe în 16, l. c. în afară de mici incidente, în desăvârşită ordine. Profesorii şi-au ţinut prelegerile în prezenţa studenţilor creştini şi a celor evrei. O parte din studenţii creştini au rămas în culoarele universităţii şi n'au intrat la cursuri, ca semn de protestare pentru faptul că unii din camarazii lor sânt încă arestaţi. Ei cântau imnuri patriotice. Delegaţiuni de studenţi s'au prezentat la rector, rugându-l să le îngădue să se întrunească pe facultăţi, în prezenţa decanilor şi profesorilor respectivi.

O scrisoare deschisă. Directorul-proprietar al ziarului din capitală *Deşteptarea* Comerciului şi Industriei Române, dl Ioan N. Polychroniade, sub impresia citirii discursului rostit de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* la senat, adresează în coloanele acelui ziar o scrisoare de respectuoasă felicitare către Arhipăstorul bisericii ortodoxe ardelene. Dl Polychroniade, în această scrisoare deschisă privind marile interese şi aspiraţiuni ale neamului şi bisericii noastre, scoate la iveală câteva din cuvintele oratorului privitoare mai ales la silinţele de a *întări caracterele* prin puterea de prefacere a credinţei religioase: consolidarea statului cere să se dea instrucţiunii religioase, în toate categoriile de şcoale, un loc cât mai mare. «Şi numai dându-se autonomia reală bisericii noastre ortodoxe — zice dl Polychroniade — şi sprijinindu-se actuala organizaţie a şcoalelor confesionale din Ardeal — regim care ar trebui adoptat şi la noi (în vechiul regat), — vom putea ridica sufletul poporului român la înălţimea urmărită de sfânta noastră credinţă creştină ortodoxă». Se arată, după aceasta, în culori adevărate, cum excluderea învăţământului religiunii din programul şcoalelor, distruge şi sentimentul naţional şi ideea de patrie. Eată unde sânt necesare în deosebi reformele.

Ziar confesional? Administraţia ziarului nostru a trimis câte un exemplar din numărul care cuprindea discursul ţinut în senat de I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae, şi unor preoţi uniţi, de oarece s'a exprimat dorinţa, chiar din cercuri «unite», de a li se trimite discursul amintit. Faptul acesta este desaprobat nu numai de Unirea din Blaj, ci şi de Patria din Cluj. Ziarul dlor Maniu şi Vaida îşi ţine de datorie să publice în acelaş timp toate răutăţile şi bârfelile se se scriu despre slujitorii, vii şi morţi, ai bisericii noastre. Mai este Patria ziar naţional?

† Liviu de Lemeny, inspector central din ministerul muncii, a încetat din viaţă în 17 l. c., după scurte şi grele suferinţe, în vârstă de 31 ani. Inmormântarea regretatului tinăr s'a făcut în 19 l. c. în cimitirul central din Sibiu. Odihnească în pace!

Conferenţă despre Cehoslovacia, cu proiecţiuni luminoase. Sub auspiciile «Asociaţiunii» va ţinea dl *Dr. Horia Petra-Petrescu* în ziua de *Duminecă* (*22 Apr.*) o conferenţă despre republica cehoslovacă, în sala cea mare a prefecturii din Sibiu. Conferenţa va fi întovărăşită de peste 60 de proiecţiuni luminoase, vederi din Praga, din regiuni romantice, din peştera Masocha, dela târgul de mostre, dela congresul societăţii «Sokoliştilor», apoi fotografii de ale conducătorilor actuali. Indemnăm publicul să ia parte în număr cât mai mare, fiindcă va face astfel cunoştinţă mai de aproape cu patria cehilor, cari au petrecut în Sibiu în decursul războiului. Începutul la 5 ore p. m. Preţurile obişnuite.

«Domnia pumnului şi a lipsei de lumină». Autorităţile noastre civile, cum se vesteşte din Timişoara, au descoperit mai multe plicuri trimise dela Budapesta din partea episcopului «catolic» Glatifelder, care *de nou* îşi trimite bănăţenilor pastorala încriminată, însoţită de o scrisoare semnată de însuşi episcopul iredentist. In aceasta scrisoare, cu data de Budapesta 28 Martie 1923, numitul episcop spune despre ţara românească: «Avem mângăerea să credem că domnia pumnului şi a lipsei de lumină nu va putea să domine în vecii vecilor; această mângăere mi a înseninat şi mie clipele ce le am petrecut în mijlocul furiei urmăritorilor (?) mei... Slova *nu o arătaţi nimănui, ear hârtia nu o păstraţi*, ci săpaţi-vă în inimi spiritul ei.» — Eată episcopul, pe care organele de publicitate ale fraţilor uniţi nu cutează a-l atinge. De ce?

Criza locuinţelor. Legea privitoare la încurajarea construcţiilor scuteşte noualе clădiri de impozite pe timp de zece ani, — ear legea fiscală mai nouă impune şi pentru clădirile nouă impozitul de 15 la sută. In asemenea condiţii, cine se poate hotărâ să mai clădească?! — Criza de locuinţe dăinuieşte în toate statele. Guvernele iau măsuri pentru rezolvirea acestei crize. După un proiect de lege al ministerului din Budapesta, Ungaria speră să reducă întru câtva necazul lipsei de locuinţe. Prin noul proiect, toate întreprinderile industriale şi societăţile anonime vor fi forţate să evacueze locuinţele lor închiriate şi, în felul acesta, silite *să-şi clădească edificiile proprii*, necesare, precum şi alte locuinţe pentru 20 la sută din lucrătorii lor.

† Ioan Slăvescu, fiind 59 ani paroh ortodox român în Mohu şi lăpădând sarcina celor 86 ani, după ce s'a împărtăşit cu sfintele taine ale muribunzilor, s'a mutat din această viaţă Joi în 6/19 April 1923. Osemintele pământeşti se vor depune spre veşnică odihnă în 8/21 April, ora 2 p. m. în cimiterul din Mohu. Veşnică să-i fie pomenirea!

Membrii familiei.

Prigonirile tribunalelor roşii. Ziare parisiene dau amănunte nouă despre persecuţiile din Rusia. Se fac arestări în massă, cu deosebire sânt prigoniţi intelectualii. Zece profesori, cari au servit ca experţi în comisiunea bolşevistă de despăgubiri în Polonia, au fost osândiţi la moarte. Rugăciunile pentru patriarhul Tihon, a cărui judecată se amână mereu, au fost oprite în biserici. Preoţii, cari pronunţă numele patriarhului Tihon în timpul liturghiei, sânt arestaţi, daţi în judecată şi acuzaţi pentru contrarevoluţie. Neliniştea şi nervositatea ce domnesc în cercurile guvernamentale ruseşti, se aduc în legătură cu aşteptarea morţii lui Lenin, grav îmbolnavit.

Fascişti români. Se anunţă din Bucureşti: Zilele acestea s'a constituit «*Fascia naţională română*». Intr'un manifest, lansat de secţia centrală a acestei organizaţii, se spune că fasciştii români doresc restabilirea ordinei, vor ierarhie, întărirea şi refacerii ţării pe temelii curat româneşti, reînfiinţarea vechilor corporaţii româneşti, în locul sindicatelor muncitoreşti internaţionale etc. S'au publicat şi statutele acestei organizaţii.

Publicatiune. Se aduce la cunoştinţă publică' cumcă comisiunea zootehnică judeţeană a judeţului Sibiu a hotărât organizarea unei expoziţii împreunată cu târg de vite de prăsilă în oraşul Sibiu, care se va ţinea în 28 Aprilie 1923 n. în târgul de vite. La acest târg se vor mâna vite de prăsilă, şi anume: bovine, cai, porci şi oi. La târgul anunţat comunele şi crescătorii de vite îşi pot acoperi prin cumpărare lipsa vitelor de prăsilă.

Comisiunea zootehnică.

Revista Teologică: A apărut Nr. 3 din 1923 cu următorul cuprins: Părintele Terenţie: Hristos a înviat!... Dinu Pajură: Biserica şi constituţia. Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească. Tr. Scorobeţ: Ernest Renan (La o sută de ani dela naşterea lui). Florica Scriban: Credinţa ca forţă reală. Preot. P. Moruşca: Hristos pe cruce (Meditaţie). Preot P. Moruşca: Probleme actuale (Asociaţia generală a clerului). N. Colan şi Preot. M.: Mişcarea Literară: Dr. Fr. W. Förster: Indrumarea Vieţii. II. Cercetări arheologice în Munţii Hunedoarei. P. şi Neculce: Cronică bisericească-culturală: «Uniunea culturală bisericească». Societatea Istorico Arheologică Bisericească din Basarabia. Pentru apărarea ortodoxiei. «Legea Românească». M. Ş.: In treacăt — Un caz de americanism (al «cetăţeanului» I. Podea). *** Note şi Informaţii. — Abonamentul 25 lei pe jumătate de an. Redacţia şi administraţia: Sibiu, str. Mitropoliei 32.

Faptă creştinească. Credincioşii noştri aflători în America, pătrunşi de adevărată dragoste creştinească, la apelul făcut de subsemnatul pentru cumpărarea unui clopot pe seama bisericii noastre ortodoxe române din Vidra de jos, au aflat de bine ca din prisosul lor să contribue cu frumoasa sumă de 24,528 Lei, la care au contribuit următorii: Iustin Tomuş, Petru Goia, Alexandru Tomuş, Iosif Achimet, G. Cioara, G. Bodea, Vasile Resiga, G. Resiga, Iosif Resiga, I. Tomuş, I. Netotea, Petru Tomuş, Alexandru Borda, Dumitru Vatca, Trifan Vatca şi Nicodin Bold, toţi din parohia Vidra de jos. Clopotul cu ajutorul lui Dumnezeu s'a sfinţit în Dumneca Floriilor prin subsemnatul în prezenţa credincioşilor prezenţi la serviciul divin. Fapta nobilă care singură se laudă pe sine, ne încredinţează că simţemântul de pietate şi alipire către sfânta noastră biserică este viu în sânul credincioşilor, cu toate încercările păcătoase ale unor duşmani ai bisericii lui Hristos, cari şi-au pus de ţântă înstrăinarea credincioşilor dela sinul bisericii noastre. Mă simt îndemnat ca în numele comunei bisericeşti, şi pe această cale să exprim mulţămiri donatorilor menţionaţi, rugând pe Dumnezeu să reverse asupra lor darurile Sale bogate şi să le lungească firul vieţii la mulţi şi fericiţi ani spre bucuria familiei lor şi spre a putea servi lui Dumnezeu tot cu asemenea dragoste. Vidra de jos, la Dumineca Floriilor, anul 1923. Pr. Traian Banciu.

„Minunate povestiri". Sub titlul de «Bai Ganciu sau Minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre» de *Alecu Constantinof*, trad. de St. G. Sergent (Bucureşti, «Librăria Nouă», 1923, 10 Lei), a apărut o lucrare, care ar trebui să o cunoască cei ce studiază democraţia. «Bai Ganciu» este una din cele mai citite opere în Bulgaria. O societate de domni şi doamne ascultă aventurile lui Bai Ganciu, povestite pe rând de aceia cari au avut fericirea să fie în societatea lui. Ganciu Balkanski — căci acesta este numele eroului — se loveşte de cultura apusului şi-şi dă de multe ori în petec. Autorul îl arată compatrioţilor bulgari şi-i întreabă: Vă place? Satira socială e împreunată cu un spirit de observaţie excelent. Cartea o pot ceti şi alţii. (*H. P. P.*)

Convocare

Membrii Sindicatului măestrilor români din Sibiu de toate breslele, cum şi toţi măestri români din Sibiu, sunt rugaţi a participa la

adunarea generală extraordinară

care se va ţinea *Duminecă în 29 Aprilie n. c.* la ora 3 d. a. în localul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Modificarea statutelor.
3. Eventuale propuneri.

Sibiu, 16 Aprilie 1923.

Comitetul Sindicatului.

Nr. 97/923 (44) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia **Dăbârlău**, de clasa II, protopresbiteratul Oituz, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, ear concurenţii cu observarea dispoziţiunilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Intorsura-Buzău, 27/II 1923.

Oficiul protopopesc ort. român al Oituzului.

G. Neagovicîu-Negoescu,
adm. protopop.

Nr. 158/923 (30) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postuiui de paroh din parohia de cl. III-a **Juncul de jos**, cu filia Juncul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B, pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenţii cu observarea dispoziţiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 12 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom. al Zarandului.

P. Piso
protopop

Primpretorele plasei Sibiu

Nr. 1024/1923 (47) 1—2

Concurs

Pentru ocuparea postului de *sub-secretar comunal în comuna Poplaca* se escrie concurs cu termin până la 15 Maiu a. c.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările, instruate conform legii, subscrisului.

Sibiu, la 17 April 1923.

Răduţiu,
primpretor

(43) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Criț**, cu filiile Cloașterf și Meșindorf, protopresbiteratul Sighișoarei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh sânt poftiți a-și înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se prezenta în comună spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Sighișoara, la 21 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Sighișoara în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Munteau,
adm. protop.

Nr. 124/1913 (42) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III **Cuștelnic**, din protopresbiteratul Târnava, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții, cu prealabila încunoștiințare, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta, sau a celebra.

Cetatea de baltă, 5 Februar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

Tribunalul Sibiu

Cof. $\frac{520}{1923}$/3 (45) 1—1

Raport oficial, conform căruia în afacerea concordatului forțat în afară de faliment a firmei «Schieb», fabrică de mașini, societate pe acții în Sibiu, advocatul Gheorghe Măcelar a depozitat la 28 Martie 1923 suma de 50,000·— Lei ca anticiparea cheltuelilor de procedură.

DECIS

Tribunalul a luat la cunoștință cosemnarea aceasta și ordonă conducătorului de jurnalul de evidență al depozitelor prezidiale, ca să administreze suma aceasta ca depozit până la alte dispoziții, ce vor urma.

Totodată având în vedere raportul personal, de afinitate ce subsistă între inspectorul delegat și un membru din consiliul de administrațiune a firmei debitoare, tribunalul, în baza §-lui 8 (combinat cu 45) din ordonanța ministerială cu nr. 4070/1915 M. E., absolvă din funcție pe adv. Dr. Ioan Dordea și deleagă în locul acestuia ca inspector de avere pe inginerul Remus Cosma din Sibiu, atrage atențiunea asupra celor conținute în cap. III. din ordonanța invocată, somându-l ca în timpul cel mai scurt să se prezinte înaintea Tribunalui pentru a depune promisiunea sa solemnă conform §-ului 8 din ordonanța aceasta.

Despre aceasta sânt avizați toți cei interesați și anume reprezentantul firmei debitoare pe lângă somarea, ca acest decis să fie publicat odată în aceleași ziare, în care a fost publicat și decisul de sub nr. Cof. 520/I—1923.

Sibiu, la 6 April 1923.

Pentru conformitate:

Dr. Dan m. p. (L. S.) **Béres** m. p.
consilier, referent expeditor

Dentistul Munteanu

Sibiu, strada Regina Maria Nr. 7, Sibiu
(39) **(edificiul „Banca Românească“)** 3—4

Dinți și proteze în aur și cauciuc

Nr. 329/1923 (37) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. **Laslău-român**, din protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a cânta, celebra ori cuvânta.

Cetatea de baltă, la 12 Martie 1923 v.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Târnava în înțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 8/923 (35) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor de clasa III-a **Almașul mare-Joseni**, și **Bulbuc** cu filia Curpeni din protopopiatul Geoagiului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotației dela stat.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele cerute, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică pentru a se face cunoscuți credincioșilor.

Geoagiu, la 1/14 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom. în înțelegere cu comitetele parohiale.

V. Goron
protopop

„FRĂȚIA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Agnita

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Frăția» se invită la

a XVI-a adunare generală ordinară,

care se va ține *Duminecă în 29 April a. c., d. a la ora 2*, în localul institutului.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și consituirea adunării.

2. Raportul și propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiare cu privire la bilanț și la contul profit și perdere; distribuirea profitului curat și darea absolutorului pe anul de gestiune 1922.

3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1923.

4. Alegerea unui membru în direcțiune pe durata de 6 ani.

5. Alegerea comitetului de supraveghere pe un nou period de 3 ani.

6. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotențiați sânt rugați să-și depună la cassa institutului acțiile eventual documentele de plenipotență cel mult până la 28 Aprilie st. n. a. c. la 12 ore din zi.

Dacă numărul acționarilor prezenți sau al acțiilor reprezentate nu va fi deajuns pentru a se putea aduce deciziuni valide, adunarea generală se va ține în aceeaș zi mai târziu cu o jum. oră în localul și cu programul susindicat.

Agnita, la 23 Martie 1923.

Direcțiunea

Bilanț cu 31 Decemvrie 1922

Activa	Lei	b.	Pasiva	Lei	b.
Cassa	24,221	15	Capital	82,000	—
Escont	72.105	—	Fond de rezervă . . .	7,632	74
Imprumuturi pe obligațiuni	722,862	50	Fond special de rezervă	8,647	69
Efecte	96 217	83	Fond cultural	11	02
Cont-Curent	2,405	10	Fond de pensiuni . . .	2,274	38
Depozit la stat	10,000	—			18,565 83
Interese restante	2,108	46	Depuneri	811,307	95
			Dividende neridicate	4,037	65
			Diverși	2,753	32
			Interese transit..	1,227	01
			Profit curat	10.027	68
	929,920	04		929,920	04

Contul Profit și Pierdere

Debit	Lei	b.	Credit	Lei	b.
Interese:			Interese:		
după depuneri	36,288	42	Cont-Curent	5,450	24
Dare de interese după dep.	493	55	de escont	6,071	23
Spese	3,000	60	dela împrumuturi pe oblig.	44,326	12
Marce de prezență	500	—	dela efecte	4,251	36
Dare directă	8,646	87	Proviziuni	11,258	17
Salare	12,400	—			
Profit curat	10 027	68			
	71,357	12		71,357	12

Agnita, la 31 Decemvrie 1922.

Ioachim Munteanu m. p., prezident și dir. exec.

DIRECȚIUNEA:

Nicolae Gavrea m. p. **Ioan Părău** m. p. **Ioan Savu** m. p.
Emanuil Dutcuș m. p. **Ilie Știrbețiu** m. p. **Vasilie Boca** m. p.

Examinând conturile prezente le-am aflat exacte.

Agnita, la 23 Martie 1923.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dr. R. Curta, m. p. președinte **R. Constantinescu,** m. p. notar
Ioan Oros m. p. **Ioan Bendorfean** m. p. **Ioan Crăciun** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 14/27 April 1923 Nr. 31—32

SIBIIU

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Cuvântarea P. S. S. Episcopului N. Ivan

la deschiderea celui de al treilea sinod ordinar al Eparhiei Clujului, Vadului şi Feleacului

Domnilor deputaţi,

Intrunindu-ne în al treilea Sinod ordinar al Eparhiei noastre reînviate, cu gândul curat de a lucra pentru consolidarea bisericii noastre strămoşeşti, în numele celui ce ne-a rescumpărat pe Golgotha prin patimile şi jertfa vieţii Sale, Vă zic: «Pace vouă», întâmpinându-Vă cu cerească solie «Hristos a înviat!»

Copleşiţi de marea şi dumnezească minune a învierii Domnului, aş vrea ca ea să pătrundă cu aceeaş putere şi în inimile Domniilor Voastre, făcându-ne să înţelegem adevărul, căci numai atunci vom fi la culmea chemării noastre de reprezentanţă Constituţională a bisericii ortodoxe din acest colţ de ţară, când în lucrările noastre vom face să se coboare cu toată bogăţia lui Duhul luminat al Mântuitorului. Căci adevărata viaţă bisericească nu este decât aceea, care se călăuzeşte în toate formele ei de manifestare, de înălţătoarea suflare religioasă a Evangheliei lui Isus.

Domnilor Deputaţi,

Dela începutul păstoririi mele ca Episcop al acestei eparhii istorice, mi-am dat seamă, că dacă restaurarea Sfintei Ctitorii a lui Ştefan cel Mare ne cere tuturor o muncă statornică pentru crearea condiţiunilor de existenţă, nu i mai puţin adevărat, că o grijă cu mult mai mare şi o preocupare de frunte şi constantă a noastră trebue să fie în orice clipă viaţa spirituală a credincioşilor, în care se cuprinde întreg rostul de existenţă al bisericii noastre pe pământ.

Dacă în trecutul nostru de asuprire şi suferinţă, biserica ortodoxă a fost silită să-şi risipească energia mai mult pentru apărarea fiinţei noastre naţionale, decât pentru evanghelizarea largă şi mântuitoare a vieţii noastre sbuciumate, de azi înainte găsindu-ne în condiţii naţionale mai fericite, trebuie să ne îndreptăm toate gândurile şi silinţele noastre către rolul social fundamental desemnat de Hristos Bisericii Sale, acela, de a face din doctrina divină, pânea vieţii pământeşti, păharul mântuirii creştine şi anghira acţiunilor şi doririlor de toate zilele.

Pătruns de această credinţă în misiunea adevărată a bisericii şi preţuind această chemare apostolică a ei mai ales în desvoltarea viitoare a scumpei noastre Românii, am şi stăruit în cuvântarea mea de instalare asupra acestui rost covârşitor al bisericii, făgăduind să-mi pun toate ostenelile pentru vestirea cât mai întinsă şi însufleţită a cuvântului în cuprinsul Eparhiei noastre.

Astfel pe cât ne-a îngăduit împrejurările şi multele îndatoriri de ordin administrativ. am alergat în părţile mai depărtate ale Eparhiei, luând contact cu credincioşii, ascultându-le năcazurile şi povăţuindu-i către iubirea bisericii, a credinţei şi a unei vieţi evlavioase. Nimic nu întăreşte mai mult viaţa religioasă a satelor noastre, decât aceste vizitaţiuni duhovniceşti a păstorului lor, şi de aceea voi căuta şi în viitor să le îndeplinesc fără preget, ştiind bine, că aceasta este chemarea de căpetenie a Episcopului în cârmuirea Eparhiei sale.

Asemenea am realizat şi făgăduiala din anul trecut, când încunjurat de un mare număr al fruntaşilor Eparhiei, cum şi de alţi bărbaţi din alte părţi ale ţării noastre, în frunte cu dl ministru al cultelor şi mai mulţi arhierei, am făcut un pelerinaj la mănăstirea Putna spre a aduce prinosul recunoştinţei noastre acelui Voevod mare şi sfânt, care acum 400 ani întemeiase Episcopia noastră ca o pavăză a credinţei şi unităţii religioase a neamului nostru.

A fost o sărbătoare înălţătoare, care prin sfinţenia ei ni-a mişcat simţirile, ni-a sporit credinţa în puterea de viaţă a bisericii şi neamului nostru, îndemnându-ne să înoim la rândul nostru marea tradiţie de ortodoxie creată de domnul ce doarme sub lespedea de peatră a mormântului său secular.

Pentru cultivarea acestei tradiţii avea să slujească şi tipografia eparhială plănuită de noi încă dela început, dar care pe lângă toată stăruinţa ce am depus, nu poate lua încă fiinţă din lipsa sumei necesare unei astfel de instituţii culturale.

Vor trebui găsite şi alte mijloace, cum şi o colaborare însufleţită din partea Domniilor Voastre, spre a vedea cu un ceas mai curând la viaţă, această instituţie necesară, la care este legată şi întemeierea organului de publicitate al Eparhiei noastre atât de simţit de clerul şi poporul credincios.

In schimb Vă putem vesti cu bucurie, că marea noastră dorinţă de a vedea înălţată în Cetatea îngrădirii Catedrala aşteptată de toţi credincioşii, se apropie acum de faza realizării.

Consistorul plenar a hotărât cu unanimă însufletire ca lucrările acestei clădiri monumentale să înceapă încă în anul acesta, având să continue în anii viitori, potrivit cu mijloacele materiale ce le vom primi dela Stat şi din jertfa oamenilor de bine.

Aceeaş acţiune de construcţii bisericeşti trebuie să o urmăm şi în Eparhie, dar mai ales în oraşele noastre, unde n'avem biserici, dar unde numărul credincioşilor sporeşte zilnic.

Am improvizat deocamdată şi cu mari greutăţi capele modeste în parohiile înfiinţate la oraşe, rămânând să facem toate sacrificiile pentru înlocuirea lor cu biserici corespunzătoare şi vrednice de situaţia dominantă a religiei noastre ortodoxe.

E locul să pomenesc aici de atitudinea şi activitatea impunătoare a Episcopatului nostru, prin ale cărui silinţe deosebite s'a înălţat nu numai prestigiul ortodoxiei, dar s'a asigurat şi pentru viitor situaţia dominantă în stat a bisericii noastre.

Depinde dela vrednicia noastră a tuturor să prefacem acest caracter istoric într'o realitate vie şi cuceritoare a neamului în statul românesc.

Eparhia noastră cu sediul în Capitala Ardealului cu tradiţiile unei episcopii istorice, dar cu teritoriul întins până la frontierele ţării, într'o regiune sărăcită şi înapoiată, trebue să fie cea dintâi la aceasta mare operă a ortodoxiei româneşti chemată să alunge întunerecul ce a apăsat veacuri întregi peste Nordul Ardealului, făcând să strălucească pretutindenea în satele trezite la o nouă viaţă, lumina credinţei, flacără evangheliei şi roadele unei bogate vieţi religioase.

Iată cărările adevărat bisericeşti, pe care trebuie să meargă sinodul nostru eparhial, care alături de ploblemele constituţionale-administrative desigur necesare şi utile, nu trebuie să uite marele adevăr, că biserica are supremă poruncă morală: de a urma lui Hristos. El să fie şi acum în mijlocul nostru, povăţuindu-ne la fapte şi hotărâri mântuitoare pentru biserica noastră.

Premiţând acestea, al treilea Sinod ordinar al Eparhiei noastre îl declar deschis.

Noul episcop al Dunării de jos, P. S. Sa *Iacob Antonovici*, a sosit în Galaţi în 22 l. c. Noul episcop s'a dus la catedrala episcopală a oraşului, unde a fost întâmpinat de clerul eparhial şi numeros public. S'a oficiat un serviciu divin, ear la ora 1 d. a. s'a ţinut recepţie la palatul episcopal.

Sinodul arhidiecezan

Şedinţa a III-a

S'a ţinut la 5/18 Aprilie 1923.

Prezident: *Dr. Nicolae Bălan,* arhiepiscop şi mitropolit. Notar: *Gheorghe Dragoş.*

Şedinţa se deschide la ora 9 a. m.

Notarul P. Moruşca ceteşte protocolul şedinţei a doua dela 4/17 Aprilie.

Se autentică.

Se prezintă cererile de concediu pe întreaga sesiune ale deputaţilor Dr. Petru Groza, Dr. Virgil Olariu şi Dr. V. Stoian şi cererea deputatului Gheorghe Popa-Liseanu pentru restul sesiunei actuale.

Concediile cerute se acordă.

Deputatul Dr. Grigoriu Păltineanu prezintă o propunere în scris sprijinită de 11 deputaţi cu privire la mijloacele de alimentare ale fondului de pensiuni al preoţilor şi funcţionarilor bisericeşti din arhidieceza noastră.

Se predă Comisiunei organizătoare.

La ordinea zilei urmează *Comisiunea organizătoare.* Raportorul Dr. *Vecerdea* ceteşte raportul consistorial Nr. 2276—1923 dimpreună cu Statutele referitoare la internatul arhidiecezan.

La propunerea Comisiunii, raportul consistorial se ia spre ştire, iar Statutul Internatului arhidiecezan se aprobă.

Aceeaş comisie, prin acelaş raportor ceteşte actul consistorial Nrul 12277—1923, dimpreună cu proiectele de «Litere fundaţionale» pentru« *Fundaţiunea culturală» Alexandru Lebu* şi Fundaţiunea culturală Alexandru Lebu pentru Cacova.

Sinodul ia raportul spre ştire, ear Literile fundaţionale le aprobă.

Aceeaş comisiune prin acelaş raportor ceteşte raportul consistorial Nr. 10251/1922 Ep. privitor la înfiinţarea «*Fondului Regelui Ferdinand I şi Reginei Maria*» dimpreună cu «Literile fundaţionale» ale acestui fond.

Sinodul ia spre ştire cu deosebită plăcere raportul consistorial ear Literile fundaţionale le aprobă.

Aceeaş comisiune prin acelaş raportor prezintă raportul consistorial Nr. 2483/1923 dimpreună cu programul privitor la comemorarea *aniversării a 50 ani dela moartea marelui nostru arhiepiscop şi mitropolit Andrei Şaguna.*

Raportul consistorial se ia spre ştire cu aprobare, învitându-se consistoriul să se îngrijască ca comemorarea să se desfăşoare în condiţiuni deplin satisfăcătoare.

Aceeaş comisiune prin acelaş raportor ceteşte actul consistorial Nr. 1338/1923 Bis. privitor la comemorarea *aniversării de 100 ani dela moartea marelui dascăl al neamului Gheorghe Lazar.*

Raportul consistorial se ia spre ştire cu aprobare, autorizându-se consistorul arhidiecezan ca să efectuiască comemorarea în condiţiuni deplin satisfăcătoare.

Deputatul Dr. Victor Stanciu în legătură cu serbarea comemorării marelui dascăl Gh. Lazar, pentru a evidenţia tot ceeace a făcut biserica noastră ort. română, pentru şcoala şi cultura românească, propune ca la muzeul bisericesc să se înfiinţeze şi *o secţie şcolară* în care să se adune toate lucrurile ce privesc trecutul şcoalei româneşti şi această secţie să fie inaugurată deodată cu serbarea Gheorghe Lazar.

Propunerea se primeşte şi se învită consistorul să facă demersurile necesare.

La ordinea zilei urmează *comisiunea bisericească* care prin raportorul ei *Dr. Nicolae Stinghe* ceteşte actul consistorial Nr. 2345/1923 Plen., privitor la orfelinatul *arhidiecezan.*

Raportul consistorial se ia spre ştiinţă şi să exprimă vii mulţumiri I. P. S. Sale dlui arhiepiscop şi mitropolit Nicolae pentru munca neobosită, îngrijirea şi dragostea părintească ce o depune pentru susţinerea, creşterea şi educaţiunea orfanilor noştri de a deveni membrii folositori bisericii şi neamului nostru. Asemenea exprimă vii mulţumiri corpului VII de Armată din Sibiu, pentru generosul concurs oferit orfelinatului cu prilejul sărbătorilor Crăciunului din anul 1922.

Aceeaş comisiune prin acelaş raportor prezentează actul consistorial Nr. 3106/1923 referitor la măsurile luate pentru *organizarea parohiilor noastre din America,* prin trimiterea alor 8 preoţi şi prin concursul cerut dela ministerul de externe.

Raportul Consistorului arhidiecezan referitor la credincioşii din America şi trimiterea alor opt preoţi pe seama lor s'a luat spre ştire.

In legătură cu acest raport I. P. S. Sa a aflat de bine a da unele lămuriri, arătând că în America avem peste 150 mii de credincioşi deplasaţi acolo dinainte de războiu. Un număr suficient acesta pentru o episcopie. Inainte de războiu aveam acolo numai 4—5 preoţi trimişi de consistorul nostru. Credincioşii noştri din America sânt împrăştiaţi pe un larg teritoriu, astfel că păstorirea lor este foarte anevoiasă. Venind războiul nu li-s'a mai putut trimite preoţi şi şi contactul cu preoţii de acolo s'a întrerupt. Intre astfel de împrejurări nu este mirare că o parte a credincioşilor noştri au fost prinşi în mreaja sectarilor. De acolo au venit apoi sectari şi prin satele noastre. Spre a închide izvorul propagandei sectare acolo am trimis preoţi misionari.

In timpul războiului s'a apropiat de credincioşii noştri un episcop rus. Le-a sfinţit preoţi dintre muncitori fără de pregătire. După sfintele canoane ale bisericii ortodoxe, un episcop fără delegaţie nu poate sfinţi preoţi pentru altă eparhie. In ajutorul acestui episcop rus a stat un preot din Cernăuţ Dr. Lazar Gherman, care pe timpul dominaţiunii ruseşti în Bucovina se purtase rău din punct de vedere românesc. La sfatul lui episcopul rus a hirotonit, aproape 40 preoţi dintre muncitori. Cei mai mulţi dintre ei peste săptămână lucrau în fabrici, ear Dumineca şi în sărbători serveau în biserică. Alţii cutreerau comunităţile agitând şi uneori producând certe.

Nerecunoscându-le noi până acum canonicitatea acestor preoţi, — au voit să se rupă de noi şi au înfiinţat un protopopiat, spre a trece sub jurisdicţiunea episcopului rus.

Văzând primejdia — deşi avem lipsă de preoţi aici acasă — am ales 8 şi i-am trimis peste ocean, numind dintre ei pe preotul Ioan Radu de administrator protopopesc, însărcinându-l cu organizarea parohiilor într'un protopresbiterat.

Aceste motive ne-au îndemnat să trimitem pe cei 8 preoţi la credincioşii din America şi nici decum alte consideraţii.

Am intervenit la înaltul guvern pentru votarea câte unui ajutor, drept spese de călătorie, şi le-a votat câte 40 mii la fiecare preot.

Preoţii respectivi au şi ajuns la parohiile ce li-s'au destinat. La început au avut să se lupte cu oareşcari greutăţi, dar credincioşii noştri în sfârşit i-au primit cu braţele deschise şi vieaţa bisericească de acolo sperăm să intre în ogaş normal.

Aceeaşi comisiune, prin acelaş raportor prezentează actul consistorial Nr. 1127—1923 Epitr. cu privire la *casele parohiale.* Se ia spre ştire.

La ordinea zilei urmează *Comisiunea şcolară,* care prin raportorul ei *Ioan Pricu* ceteşte raportul Consistorului arhidiecezan Nr. 2872—1923 Şcolar despre *situaţia şcoalelor primare* confesionale.

In general raportul cetit se ia la cunoştinţă şi se primeşte ca bază la desbaterea specială.

In special propunerea comisiunei:

1. Se ia act că în urma stăruinţelor depuse din partea Consistorului arhidiecezan şi Măritul Consistor mitropolitan, ancheta şcolară propusă prin concluzul congresual Nr. 62/1921 s'a ţinut.

2. Se ia act cu plăcere, că faţă de măsurile ilegale luate contra şcoalelor noastre confesionale, măsuri, cari au provocat concluzul Sinodului arhidiecezan Nr. 43 din 13 Aprilie 1922, reprezentanţii Ministruiui Instrucţiunii publice au declarat, că în Ministerul central din Bucureşti nu se află nici un act referitor la aceste măsuri arbitrare şi că dânşii până la anchetă nu au avut cunoştinţă de ele, fiind acelea luate şi executate mai întâi de secretariatul şi mai pe urmă de directoratul general al instrucţiunii din Cluj.

3. Se ia la cunoştinţă, că după desbateri îndelungate ancheta a ajuns la concluziile, în baza cărora Măritul Consistor mitropolitan, în şedinţa plenară, a luat hotărârea 225 Mitrop. din 23 August 1922, care a fost adusă la cunoştinţa clerului şi poporului credincios din arhidieceză de Consistorul arhidiecezan prin circulara Nr. 7118/1922 Şcol.

4. Asupra faptului, că nici în urma acestor dispoziţii luate în bună înţelegere cu organele statului, justele aşteptări ca în şcoalele noastre confesionale învăţământul să-şi reia cursul normal şi organele noastre bisericeşti să-şi poată

FOIŞOARA

Centenarul lui Ernest Renan

La 27 Februar c. s'au împlinit 100 de ani dela naşterea lui Ernest Renan. Ziarele se întrec a scoate la lumină podoabele de om învăţat şi de scriitor ale lui. Şi în adevăr, măiestria stilului lui Renan e o unealtă care te încleştează cu o putere covârşitoare. Ea îmbracă cu atâta măestrie unele idei, încât te cutremură prin meşteşugul lui neîntrecut.

La noi, Renan e cunoscut mai mult prin *Viaţa lui Isus.* E ciudat însă cum oamenii prind mai mult laturea negativă decât cea pozitivă. Dacă Renan a fost un om care şi-a perdut credinţa şi dacă această stare a sufletului său se găseşte şi în *Viaţa lui Isus,* atâţia cititori sânt care-ţi pomenesc că Isus Hristos nu este Dumnezeu. Dar nu accentuează cu aceeaşi grijă, ba nici nu pomenesc de celelalte laturi, în care chipul lui Hristos este arătat de acelaş Renan în zugrăviri de o măreţie ameţitoare. De ce oare nu i-or fi izbit şi acestea?

Deci, cumpănind şi una şi alta, noi găsim că efectul Vieţii lui Isus al lui Renan a fost stricător, şi eu unul, n'aş fi tradus-o pe românește. Dar aş fi făcut altceva, lucru pe care cineva l-ar putea face şi acum. Dacă lucrarea întreagă e păgubitoare pentru omul cu credinţa şovăitoare, cu toate acestea e păcat să se peardă atâtea pagini strălucite despre Hristos şi atâtea idei măreţe despre religiune şi creştinism din acest meşteşugit scriitor. Din pricina aceasta ar fi o lucrare însemnată dacă cineva dintre noi, cu un condei îndemânatec, cum e de pildă păr. *Gr. Cristescu* din Craiova, s'ar apuca să însăileze chipul lui Hristos după Renan, cu lăsarea la o parte a bucăţilor care nu trebue citite. Fiecare am lua ce e mai bun în *Viaţa lui Isus* a lui Renan şi am aşeza cele luate într'un cadru împrumutat de aiurea, sau am cerne lucrarea însăşi, lăsând în ea numai ce se împacă cu chipul tradiţional al Domnului. Aceasta ar fi o lucrare care ar putea fi pornită de cineva. Sigur că s'ar ridica glasuri care să strige împotrivă, ca la o profanare, că s'a săvârşit o sălbatecă ciopârţire a lucrării unui mare scriitor. Dar n'are a face: fiecare cu drepturilor lui. Noi putem lucra în virtutea drepturilor credinţei potrivit cu care, luăm mărgăritarele unde le găsim şi le întrebuinţăm, dar numai mărgăritarele, nu şi cioburile.

Fiecare cu judecăţile lui, după punctul de vedere din care socoteşte. Noi, după socotelile credinţei, aşa vedem şi judecăm. După aceste socoteli, credem că s'ar putea lucra în felul acesta cu scrisul lui Renan despre Isus.

Ar fi un mai mare câştig decât a citi rău tradusele pe românește Vieţile lui Isus de Renan, în care, într'o ediţiune din urmă cuvintele din textul francez al ei: *pour des milliers d'annees, le monde va relever de toi* sânt traduse greşit pe românește cu: «pentru mii de ani lumea se va înălţa prin tine», în loc de timp de mii de ani lumea *va atârna* de tine. Acesta e înţelesul exact al verbului *relever de.* Şi cu toate că nu este mare deosebire de cugetare şi în felul cum s'a tradus, totuş nu e exact, şi se vede că traducătorul n'a înţeles punctul cum trebue. Ca acesta mai pot fi multe, şi cine va citi amănunţit, se înţelege că va mai găsi şi altele. *Arhim. Scriban*

exercita în deplină libertate drepturile şi datorinţele lor, nu s'au realizat, — Sinodul învită consistorul să stăruie întru clarificarea deplină a situaţiei şi apărarea intereselor şcoalei noastre confesionale, interese identice cu cele ale culturii neamului nostru românesc.

5. Se ia cu plăcere act de hotărârea direcţiunii regionale a învăţământului cercul Sibiu, faţă de corpul învăţătoresc din Răşinar pentru neglijarea datorinţelor oficiale în ce priveşte educaţia religioasă a tinerimii scolare şi se relevă importanţa acestor fel de hotărâri, ca un avertisment tuturor celor negligenţi.

6. In fine consistorul e învitat a năzui ca la soluţionarea problemei despre reforma învăţământului primar, punctul de vedere reprezentat de biserica noastră să fie recunoscut şi codificat.

Chestiunea şcoalelor poporale a dat motiv în sinod la o discuţiune mai lungă la care au luat parte deputaţii: Eugen Popescu, P. Dan, Dr. Curta, Dr. V. Stanciu, Dr. I. Fruma şi în fine I. P. S. Sa.

Deputatul Dr. Curta vorbeşte cu privire la învăţământul religios la şcoalele statului şi pentru întărirea acestei educaţiuni religioase roagă pe I. P. S. Sa să intervină la forurile în drept ca la şcoalele statului cu elevi în majoritate de religiunea ortodoxă să numească numai învăţători români ortodocşi.

Deputatul sinodal Dr. Victor Stanciu e de părere, că chestiunea şcoalelor confesionale nu se poate resolva în cadrele sinodului. Toată lumea recunoaşte şi va trebui să recunoască importanţa ce a avut-o biserica la susţinerea şi înflorirea şcoalelor româneşti dela noi, şi statul nici în viitor nu se va putea dispenza de ajutorul moral ce-l poate da biserica noastră culturei şi şcoalelor. E se prisos să se aducă învinuiri pentru trecut; ceeace poate să ajute cauzei şcoalelor confesionale ar fi o intervenţie a tuturor episcopilor la ministere şi sinodul să roage pe I. P. S. Sa să intervină pentru a obţinea cât mai multe favoruri pe seama bisericii noastre. O cauză dreaptă va fi totdeauna sprijinită.

Orientări în chestiunea şcolară.

I. P. Sf. Sa în legătură cu discuţia desfăşurată în chestiunea şcoalelor primare confesionale, spune că măsurile difer dela guvern la guvern, deşi n'ar trebui să fie supusă fluctuaţiilor politice o problemă atât de capitală, ci să aibă o directivă bine determinată de desvoltare. De aceea am cerut să se alcătuiască un proiect de stat pentru politica şcolară şi culturală, care să nu mai varieze după capriciile celor ce se perândează la cârma ţării, producând haosul în care ne zbatem şi acum.

Noi am pus suflet şi jertfe nespuse în aceste instituţii şi când s'ar găsi un bărbat de stat să creadă că nu mai are ţara nevoie de aceste jertfe pe cari vrem să le aducem şi pe mai departe, trebue să-i deschidem ochii, că biserica este în stare să dea statului ajutorul de care nu se poate lipsi. De aceea stăruim pentru o înţelegere — o simbioză — între biserică şi stat, şi am solicitat o anchetă, în care am ajuns la anumite concluzii, acceptate şi de unii şi de alţii şi de dl Ministru Insuşi. Ne-am bucurat şi de acest rezultat că am ajuns la o înţelegere de colaborare mai prietenească. Ne supără însă că factorii de stat nu s'au ţinut de această înţelegere în toate demersurile lor ulterioare, ca să păstrăm raporturi mai prieteneşti pentru obţinerea unei soluţii definitive.

Nu s'a procedat însă în consonanţă cu acordul stabilit şi în disciplina şcolară s'a uitat că biserica în casa ei este în drept să-şi facă aranjamentul, pentrucă învăţătorii erau numai detaşaţi.

Ne-am dat însă seama de împrejurări şi ne-am mărginit la cele religioase, cerând să se respecte educaţia religioasă. Şi când i-am tras la răspundere pentru întrelăsări şi negligenţă, învăţătorii ne-au răspuns, că nu recunosc autoritatea bisericii. Noi voiam să dăm îndemn pentru o educaţie în spirit creştinesc convinşi, că de va slăbi factorul moral în educaţia mulţimii, ne dărămăm. Nu poate să trăiască un stat şi un popor fără să-şi îmbogăţească puterile sufleteşti.

Noi nu judecăm nici acum corpul învăţătoresc după câteva apariţii cum e şi aceea vădită în cercul învăţătorilor dela Mercurea, ne dăm seama că învăţătorii cei buni sânt crescuţi de biserică şi lucrează cu mentalitate creştinească, cum am văzut în întreg judeţul Treiscaune unde domneşte deplină armonie între preoţi şi învăţători, îndrumaţi de revizorul şcolar în acest înţeles.

Vom căuta şi de aici înainte să ajungem la înţelegere. Lucrurile mari se fac pe încetul. Discuţiile dintre reprezentanţii bisericii şi ai statului au fost folositoare — şi s'au arătat satisfăcuţi de informaţiile pe cari le-am putut da.

Călăuzit de aceste principii, voi interveni de nou pe calea consistorului mitropolitan şi am nădejdea să ajungem la o soluţie mulţumitoare pentru ambele părţi.

Şedinţa a IV-a

S'a ţinut în 6/19 Aprilie 1923, la ora 9 a. m.

Prezident: Arhiepiscopul *Dr. Nicolae Bălan.*
Notar: *P. Moruşca.*

Notarul Gheorghe Dragoş citeşte procesul verbal al şedinţei a III-a dela 5/18 Aprilie a. c.

Se verifică.

La ordinea zilei comisiunea şcolară. Raportorul ei deputatul *Ioan Pricu* citeşte actul consistorului arhidiecezan ca senat şcolar din 29 Martie a. c. Nr. 3179 în chestia *catehizaţiei.*

La propunerea comisiunei, sinodul ia la cunoştinţă raportul consistorial aprobându-se dispoziţiile luate, atât faţă de remuneraţia preoţilor-catiheţi, cât şi faţă de uniformizarea catehizaţiei prin numirea de inspectori speciali ai învăţământului religios.

Pentru o ameliorare generală în chestiunea catehizaţiei, Consistorul să intervină la guvern, ca la numirea de învăţători la o şcoală primară, să se ţină cont de confesiunea elevilor şi să se numească învăţători de aceeaş confesiune, pentruca în caz de lipsă, acesta să poată face şi catehizaţia, mai ales când parohia e vacantă şi nu e preot, care să catehizeze. In acest scop se învită Consistorul, să intervină ca în programa şcoalelor normale să se ţină seamă de pregătirea învăţătorilor în vederea îndatoririi de a catehiza. Asemenea se învită Consistorul să ia măsurile de lipsă pentru îngrijirea catehizării şi educaţiei religioase în şcoalele de ucenici şi în armată, până când se va organiza deplin clerul militar.

Chestiunea catehizării a provocat o discuţiune mai lungă, la care au participat deputaţii Ioachim Muntean, Dr. N. Stinghe, Eugen Popescu, Ioan Hamzea, P. Dan, Dr. Curta şi în fine a dat tuturora deslusirile necesare Inalt Prea Sfinţia Sa.

La ordinea zilei urmează comisiunea organizătoare. Raportorul acesteia *Dr. Lucian Borcea* citeşte actul consistorial Nr. 2509, prin care s'a înaintat proiectul de *statute al fondului de penziuni* pe seama funcţionarilor bisericeşti a preoţimei din arhidieceză publicat în Nr. 25 al ziarului nostru. Acest proiect s'a desbătut punct de punct şi cu unele modificări neesenţiale şi cu unele întregiri s'a primit, decizând sinodul a se şi pune în aplicare cu ziua de 1 Iulie 1923.

Comisiunea financiară prin raportorul *Dumitru Comşa* a referat actul consistorial referitor la rămasul răposatului arhiereu Dr. Ilarion Puşcariu, învitând consistorul ca la sesiunea proximă sinodală să prezenteze literile fundaţionale a acestui rămas.

Tot deputatul *Comşa* a raportat despre votarea şi distribuirea ajutoarelor din fundaţiunea «Andronic».

Deputatul *Nicolae Macrea* a raportat despre socotile Librăriei şi Tipografiei arhidiecezane, precum şi ziarul «Telegraful Român», arătând că toate le-a găsit în ordine.

Deputatul *Anastasiu Boiu* raportează despre raţiociniul fondului şi fundaţiunilor arhidiecezane pe anul 1922 constatând că le-a aflat în ordine. Sinodul a dat consistorului absolutorul pe anul de gestiune 1922.

Tot la propunerea deputatului *A. Boiu* ca raportor, sinodul aprobă bugetul fondurilor şi fundaţiunilor arhidiecezane pe anul 1924.

Şedinţa a V-a

S'a ţinut la 6/19 Aprilie 1923.

Prezident: *Dr. Nicolae Bălan,* arhiepiscop.
Notar: *Dr. George Proca.*

Deputatul Dr. Ioan Dobre a făcut următoarea propunere:

Considerând că se află astăzi şi atari pensionişti bătrâni şi neputincioşi cari n'au familie şi îşi duc traiul în cele mai grele condiţiuni, fără nici un sprijin şi îngrijire la bătrâneţe, e necesar a se înfiinţa un *azil pentru atari pensionişti.* Propun a se încredinţa Venerabilul consistor să studieze chestiunea din toate punctele de vedere şi vă vină cu raport în proxima sesiune.

Propunerea se declară de urgentă şi se transpune consistorului spre studiere, având a raporta în merit la proxima sesiune sinodală.

La ordinea zilei urmează alegerea unui asesor ordinar în senatul bisericesc, alor doi asesori onorari în senatul bisericesc, a unui asesor referent în senatul şcolar şi a unui asesor onorar în senatul şcolar.

In senatul bisericesc a fost ales protoiereul *Dr. Ioan Stroia.* Asesori onorari în senatul bisericesc au fost aleşi protopresbiterii *Sergiu Medeanu* şi *Dr. Ioan Dobre.* I. P. S. Sa arhiepiscopul *Nicolae* în senzul § 116 din statutul organic întăreşte şi din a sa parte, de asesor ordinar în senatul bisericesc pe Dr. Ioan Stroia, ear pe S. Medeanu şi Dr. I. Dobre de asesori onorari în acelaş senat.

In senatul şcolar a fost ales asesor ordinar *Dr. Andrei Gâlea,* revizorul judeţului Solnoc-Dobâca; ear asesor onorar mirean *Dr. Ioan Bunea,* directorul liceului «Gheorghe Lazar» din Sibiu.

Aleşii asesori mulţumesc sinodului pentru încrederea pusă într'înşii şi promit că-şi vor da toată silinţa să corespundă tuturor aşteptărilor ce se leagă de persoanele lor.

La ordinea zilei comisiunea organizătoare care prin raportorul Ioan de Preda referează actul din 30 Martie a. c. Nr. 10408 în *chestia împărţirii fondurilor şi fundaţiunilor arhidiecezano cu nou înfiinţata eparhie a Clujului.* In conformitate cu propunerea comisiunei, sinodul enunţă împărţirea fondurilor arhidiecezane cari sunt divizibile cu dieceza Clujului după cheia $^2/_3$ pentru arhidieceză şi $^1/_3$ pentru dieceza Clujului

Se asemnează apoi diurnele şi spesele de drum ale dlor deputaţi şi se ia concluz ca autenticarea ultimelor două procese verbale să se facă prin dnii deputaţi sinodali aflători în Sibiu Vineri în 20 Aprilie, la ora 12 din zi.

I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul *Nicolae* se adresează apoi membrilor sinodului cu următoarele cuvinte:

Am ajuns la sfârşitul lucrărilor sinodului nostru arhidiecezan, dlor deputaţi, şi constat cu multă satisfacţiune obiectivitatea şi seriositatea cu care s'a desbătut obiectele puse la ordinea zilei obţinând soluţiuni satisfăcătoare; şi nu mă îndoiesc că din ele vor rezulta roade bune pentru biserică şi credincioşii noştri. Relevez cu deosebită bucurie că la hotărârile aduse a domnit spiritul păcii şi al deplinei armonii. Prin această armonie şi bună înţelegere se ridică prestigiul bisericii noastre şi al corporaţiunilor ei. Acest spirit vă rog să îl duceţi şi propagaţi şi acasă în mijlocul credincioşilor noştri.

Mulţumindu-vă, dlor deputaţi, că mi-aţi dat tot sprijinul şi ajutorul la rezolvarea tuturor agendelor noastre sinodale, rog pe bunul Dumnezeu să vă conducă cu bine la vetrele Domniilor Voastre.

La cuvintele I. P. S. Sale răspunde dl deputat *Ioachim Munteanu,* următoarele:

I. P. S. Domnule arhiepiscop şi mitropolit!

In numele membrilor sinodului nostru arhidiecezan vă rog să primiţi expresia sentimentelor noastre de adâncă mulţumită pentru modul şi chibzuinţa cu care conduceţi naia bisericii noastre. Din lămuririle pe care aţi avut bunăvoinţa a ni-le împărtăşi la toate chestiunile care s'au pertractat, am avut de nou ocaziunea să ne convingem că sânteţi un vrednic urmaş al marelui arhiepiscop şi mitropolit Andrei. Rugăm pe bunul Dumnezeu ca să vă ţină mulţi ani în deplină sănătate ca să desăvârşiţi opera grea la care sânteţi chemaţi spre binele bisericii şi fericirea neamului. Să trăiţi I. P. S. Voastră!

In fine ia cuvântul I. P. C. Sa părintele arhimandrit *Lucian Triteanu*:

Cu încheierea acestei sesiuni mă despart de sinodul arhidiecezan, în care încrederea credincioşilor m'a trimis neîntrerupt timp de peste 2 decenii. Mă despart cu conştiinţa împăcată, că în lupta grea purtată pentru apărarea aşeză-

mintelor bisericeşti, faptele mele au purces întotdeauna din cea mai curată dragoste pentru comorile noastre sufleteşti: credinţa ortodoxă şi cultura naţională. S'a întâmplat, că nu întotdeauna am fost de aceleaşi vederi; s'a putut întâmpla, ca să greşesc chiar în alegerea metoadelor de luptă, dar la temelia faptelor mele a stat întotdeauna cea mai curată bună credinţă. Şi Biserica mi-a fost recunoscătoare. La despărţire Vă mulţumesc pentru sprijinul acordat şi pentru încrederea, de care m'aţi învrednicit. Cea mai fericită zi a vieţii mele va fi, când Vă voiu putea trimite salutul frăţesc al adunărei eparhiale din episcopia de Roman, organizată pe baze constituţionale. Dumnezeu să binecuvinteze şi să ocrotească Biserica ortodoxă română din arhidieceza mitropoliei ardelene. —

Cu aceasta sesiunea ordinară a sinodului arhidiecezan din anul 1923 s'a încheiat la ora 7 seara.

Dela Sinoadele eparhiale

Al treilea sinod ordinar al aparhiei *Clujului*, întrunit în conformitate cu dispoziţiile statutului organic, s'a deschis de P. S. Sa episcopul *Nicolae* prin o cuvântare primită cu vii aclamaţiuni din partea membrilor sinodali. Publicăm la alt loc al ziarului nostru această cuvântare.

Constituindu-se biroul se aleg obişnuitele comisiuni pentru a studia şi a raporta în diferitele chestiuni ce se vor desbate în sinod.

În şedinţa a doua, ţinută Luni, raportorul comisiunii organizatoare, Valeriu Moldovan, face o expunere asupra activităţii consistorului. Se ia cunoştinţă de actul încoronării, despre pelerinajul eparhiei Vadului la mănăstirea Putna la mormântul lui Ştefan cel Mare, ctitorul eparhiei Vadului, — şi despre infiinţarea a trei protopopiate nouă: Aiud, Huedin şi Mureş Ludoş. Un punct important în discuţia sinodului îl formează chestiunea zidirii catedralei ortodoxe la Cluj.

Dl profesor Alexandru Lepădat citeşte un raport asupra acestei chestiuni. Arată că s'a adoptat piaţa Cuza Vodă drept loc de zidire a viitoarei catedrale.

Planurile şi devizele au fost revizuite după situaţiunea locului şi bugetului. Arhitectul N. Ghica-Budeşti are conducerea lucrărilor.

Fondul s'a mărit în anul 1922 cu 1 jum. milioane lei, aşa că la începutul anului bugetar 1923 va reprezenta 5 milioane lei disponibile.

Pentru clădire mai sânt necesare încă vr'o 10 milioane.

Sinodul autorizează consistorul ca după trecerea termenului de concurs să închee contracte cu antreprenorii care prezintă maximul de garanţie. Se mai decide:

Să se ceară mitropoliei din Cernăuţi un ajutor bănesc, date fiind legăturile istorice între eparhia Vadului şi domnii Moldovei, ear

Consistorul eparhial e autorizat să contracteze în cele mai avantagioase condiţiuni, un împrumut până la suma de 10 mii lei pentru construirea catedralei.

Mai departe, pentru mărirea fondului de clădire, deputaţii cedează diurna pe această sesiune; se hotăreşte purtarea unui tas pentru strângerea de oboluri în ziua de Sf. Nicolae.

Dl Remus Furdui depune raportul comisiunii bisericeşti.

Se naşte o vie discuţie în jurul salarizării preoţilor.

Se semnalează ca un fenomen îngrijitor trecerea preoţilor la funcţiuni laice mai bine retribuite. Ca măsură de combatere a acestui curent primejdios vieţii religioase, se cere intervenţie la guvern care să îmbunătăţească situaţia materială mai cu seamă aceea a preoţilor din regiunile muntoase care nu se pot bucura de favorurile legii agrare (împroprietărirea).

Pe de altă parte se va cere stabilirea prin lege ca preoţii să nu fie admişi în funcţiuni laice decât pe baza unei dispense, acordată de foruri bisericeşti.

Marţi şi Mercuri au continuat desbaterile.

S'a stabilit de neeficace o intervenţie a statului în combaterea sectelor. Singură propaganda activă şi inteligentă poate aduce rezultate.

O chestiune de deosebită importanţă a fost cea adusă în discuţie de dl deputat Dr. Vasile Pahone. Dl prof. Onisifor Ghibu a publicat în câteva numere ale ziarului «Patria» o serie de articole din care reese că *statul nostru are drepturi asupra bisericilor romano catolice a piariştilor* din str. Universităţii (de lângă Universitate) şi a minoriţilor din str. Regina Maria.

Bazat pe aceste articole, dl Dr. Vasile Pahone a întrebat sinodul dacă nu e de părere, ca guvernul ţării să intervie spre a i se înapoia cel puţin una din cele două biserici.

P. S. Sa episcopul Nicolae a răspuns arătând că consistorul s'a ocupat de această chestiune şi că imediat ce studiul chestiunii va fi terminat, se va face intervenţiile necesare.

Miercuri s'a discutat chestiunea şcolară. După propunere dlui profesor G. Bogdan-Duică s'a hotărât ca Sinodul eparhial din Cluj *renunţă la lupta pentru păstrarea şcoalei confesionale.* In sprijinul acestei hotărâri au vorbit şi domnii prof. Sextil Puşcariu şi Dr. Ioan Mateiu. Biserica îşi rezervă drepturile însă asupra învăţământului confesional religios.

(Această aderare la statificarea şcoalelor confesionale stă în contrazicere cu hotărârile congresului nostru naţional-bisericesc şi a celorlalte eparhii din mitropolie, cari îşi susţin şi pe mai departe drepturile la şcoalele lor, până când tratativele cu guvernul vor ajunge la un acord acceptabil).

Sinodul a fost închis Miercuri la ora 1 d. a.

*

Sinodul eparhial al diecezei *Caransebeşului*, s'a deschis, în prezenţa a 37 deputaţi, prin cuvântarea ţinută de P. S. Sa episcopul *Iosif*. Se cere — a zis arhiereul — să fim conduşi de adevărată înţelepciune, care în legătură cu dragostea frăţească ce trebue să domnească în biserică, să clădească tot mai mult şi tot mai puternic edificiul bisericii nationale, care acum a primit caracterul de dominantă: acest caracter ne impune o îndoită îndatorire de a stărui din toate puterile pentru binele şi înaintarea sfintei noastre biserici.

Şedinţele următoare s'au ţinut Luni şi Marţi.

Dela corespondentul nostru primim următoarele:

Biserica ortodoxă română din mitropolia noastră îmbracă totdeauna la Dumineca Tomei haină de sărbătoare. Cei încredinţaţi cu mandate aleargă din toate părţile la centrele eparhiilor, ca să se consulte, să-şi pună în serviciul bisericii tot capitalul lor intelectual şi tot focul inimilor.

Eram deprinşi să vedem la Dumineca Tomei în centrele episcopiilor, tot ce a avut poporul nostru mai ales, mai de greutate, mai scump şi mai cu autoritate. Era şi este o mândrie naţională să vadă omul în jurul arhiereilor noştri pe reprezentanţii legali ai clerului şi poporului din eparhiile de Dumnezeu scutite ce le avem.

In Caransebeş, după solemnul serviciu divin, oficiat de P. S. Sa Episcopul diecezan Dr. Iosif Traian Badescu, cu asistenţă număroasă, s'a deschis sinodul eparhial prin preşedintele episcop cu o cuvântare aleasă ca formă şi cuprins.

Obiectele puse la ordinea zilei s'au tratat cu interes, în armonie şi dragoste frăţească, poate ca nici când altădată.

Sinodul şi-a terminat şedinţele Marţi în 4/17 April la 12 ore din zi.

Discuţii mai lungi s'au făcut în jurul chestiilor şcolare şi cu privire la coreligionarii şi fraţii noştri din Iugoslavia.

Luni în 3/16 April 1923 s'a ţinut consistor plenar dela 9—11 ore a. m. în afacerea strămutării sediului episcopiei ort. române a Caransebeşului la Timişoara. Primăria oraşului Timişoara a cerut consistorului nostru să se pronunţe în chestia strămutării episcopiei Caransebeşului la Timişoara.

Consistorul diecezan prin o hotărâre adusă în unanimitate, a declarat că nu se poate ţinea competent a hotărâ strămutarea reşedinţei episcopeşti, cu atât mai puţin, că Congresul naţional bisericesc, prin concluzele sale Nr. 64 din 1900, Nr. 67 din 1909 s'a pronunţat pentru înfiinţarea unei episcopii în Timişoara, ear prin concluzul său Nr. 58 din 1921 a îndatorat consistorul mitropolitan să întreprindă paşii necesari pentru inactivarea şi a episcopiei din Timişoara. Consistorul mitropolitan la rândul său, conformându-se acestei îndatoriri, în firul unui memoriu a întreprins la guvern paşii necesari pentru recunoaşterea episcopiei înfiinţânde a Timişorii şi pentru înarticularea ei în legile ţării. In cât priveşte pregătirea lucrurilor preliminare, privitoare la arondarea eparhiei în cercuri electorale, la împlinirea alegerilor sinodale şi la convocarea sinodului electoral, consistorul mitropolitan a şi trimis un mandatar al său. Fiind deci lucrările înfiinţării nouei episcopii a Timişorii atât de înaintate, consistorul diecezan ţine, că numai Congresul naţional bisericesc este competent să revină asupra acestei chestiuni şi să hotărască asupra arondării nouă a eparhiilor existente. De altcum consistorul diecezan crede că interesele oraşului Timişoara sânt promovate deocamdată prin înfiinţarea consistorului prevăzut prin concluzul congresual Nr. 58 din 1921, care consistor să fie subordonat scaunului episcopesc al Caransebeşului.

La sfârşitul desbaterilor sinodului eparhial părintele protopop al Lugojului, Dr. Gheorghe Popovici, a mulţămit P. S. Sale părintelui episcop pentru înţeleapta conducere, şi îi doreşte deplină sănătate şi viaţă îndelungată spre binele bisericii şi al neamului.

*

Sinodul dela *Oradea-Mare*, întrunit în a patra sesiune anuală, s'a deschis prin cuvântul P. S. Sale episcopului *Roman* în sala mare din etajul şedinţei episcopeşti. In cuvântarea rostită, P. S. Sa preamăreşte spiritul şi opera marelui arhiereu Andrei Baron de Şaguna, întemeietorul organizaţiei constituţionale-democratice a bisericii ortodoxe din Ardeal. Spiritul marelui arhiereu — spune P. S. Sa — a planat totdeauna asupra sinoadelor eparhiale şi trebue să conducă şi pe reprezentanţii bisericii întruniţi în actualul sinod eparhial. Opera acestui mare arhiereu a fost o fericire în trecut pentru biserica şi neamul românesc; această operă, statutul organic, va fi pusă la temelia organizaţiei întregii biserici române.

S'au ţinut Duminecă şi Luni trei şedinţe, după care lucrările sinodului s'au terminat.

Din desbaterile urmate reţinem chestiunile ce privesc cultura şi dotaţia clerului, precum şi sectarismul. Ce priveşte cultura clerului şi ameliorarea crizei de preoţi, sinodul a hotărât să se ceară înfiinţarea grabnică a unei academii teologice la Oradea-Mare. Cauza răspândirii sectarismului e şi lipsa de preoţi. Poporul român e dornic de cuvântul Domnului şi-l caută şi-l ascultă, unde se predică: în biserică ori în capiştea sectarilor. S'a hotărât să se ceară pe seama preoţimii un salar dela stat mai mare, după felul primei de încurajare, ce se dă corpului didactic şi o îndemnizaţie de chirie în considerarea că parohiile din Bihor sânt sărace şi n'au sesiuni nici case parohiale. Din raportul comisiunii şcolare remarcăm: statificarea în salar a învăţătorilor confesionali şi ancheta mixtă de la Sibiu, pe care au ţinut o în August 1922 reprezentanţii bisericii şi statului. In această anchetă s'a ajuns la un acord provizoriu rămânând ca toate chestiunile şcolare în litigiu să se aranjeze prin lege. Până azi însă nu se prea văd rezultatele. S'a făcut acordul ca biserica să pună la dispoziţia statului, resp. învăţământului, edificiile sale şcolare, dar acestea tot aşa au rămas goale ca mai înainte. Lipsa de învăţători continuă să contribue la lăţirea analfabetismului. In trecut un stat duşmănos a pus tot felul de piedici ca biserica şi şcoala confesională românească să nu-şi poată îndeplini misiunea culturală în sânul poporului...

In conştiinţa, că şcoala confesională sub aripile bisericii are rol însemnat de îndeplinit în îndrumarea sufletului românesc spre cultură şi civilizaţie:

Sinodul eparhial a luat din nou poziţie alăturea de eparhiile surori din Ardeal pentru menţinerea şi afirmarea dreptului bisericii de a avea şcoala sa.

*

Sinodul eparhial din *Arad*, fiind P. S. Sa episcopul *Ioan* suferind, s'a amânat.

Nr. 174

Convocare

In virtutea ordinului Veneratului Consistor arhidiecezan din 11 April a. c. Nr. 2230, prin aceasta convoc preoţimea din acest protopopiat la o conferenţă aici în Sibiu, pe ziua de Marţi în 18 April (1 Mai) 1923 la ora 11 a. m. în Seminarul arhidiecezan. Prezenţa tuturor preoţilor este inomis necesară.

Sibiu, 10 April 1923.

Matei Voileanu,
adm. prot.

Confiscarea cărţilor maghiare atâţătoare şi „Societatea Scriitorilor Români“

Primim dela preşedintele «Soc. Scriitorilor Români» următoarele:

«Societatea Scriitorilor Români aflându-se în turneu cultural prin Ardeal şi luând în Cluj cunoştinţă de «Scrisoarea deschisă către trimişii S. S. R.» publicată de *Ujság* din 19 April 1923, adresează presei lămurirea de mai jos:

«In această scrisoare presa maghiară se plânge că s'au confiscat de către autorităţile române, *Biblia*, cărţile de rugăciuni şi de poveşti. Ori în acelaş număr pe pagina 2 se publică un articol în care se vorbeşte de proviziioratul Statului Român în Ardeal. Cât în ceeace priveşte *Biblia* confiscată, am constatat, după o anchetă personală, că în această ediţie tipărită la Debreţin şi trimisă la noi în 25,000 exemplare, sânt introduse în text, între alte cântece şoviniste, *Himnusz* şi *Szozat*, care începe cu acest vers, foarte puţin biblic: «Fii santinelă neclintită a patriei tale, o maghiare»... etc. etc.

Astfel de provocări figurează şi în cărţile de limba germană, venite în Ardeal, dela Budapesta, ca şi în celelalte cărţi de rugăciuni. Exemplare din ele au fost luate de noi.

«După aceste constatări S. S. R. răspunde apelului maghiar, că dezaprobă pângărirea cărţii, atunci când este transformată în instrument de subminare politică, după cum vestezeşte tendinţa presei maghiare de a învrăjbi minoritatea ungară contra statului român.

«S. S. R. înţelege şi doreşte o colaborare sinceră între cele două culturi, română şi maghiară, dar cu scop constructiv, şi nici de cum cu tendinţe ascunse distructive».

Corneliu Moldovan,
preşedinte

Abecedarul jucărie de I. Bura

— Dare de seamă —

In editura Schaser din Alba-Iulia a apărut de curând «*Abc-jucărie de I. Bura*». Câteva cuvinte despre acest adevăr nu vor fi de prisos.

Cetitul şi scrisul, în acest abc., se învaţă cu ajutorul icoanelor date în text. Autorul ne asigură, că pe baza abecedarului său, elevul «în 30 de minute» cunoaşte toate literele. In 4—5 ore citeşte binişor şi în 10—15 zile învaţă mai mult decum se învaţă cu alte abecedare în 4—5 luni. Mai mult: elevul învaţă fără nici o încordare, jucându-se, aşa că nu-şi pierde pofta de carte...

Autorul dă şi următoarele îndrumări: Se va întreba elevul, că fiecare ilustraţiune ce obiect reprezintă. De va ghici bine, de nu i se vor explica părţile sale b. o.: Acesta e şarpe, are cap, ochi şi limbă. Aceasta e râmă, care nu are toate acestea, ci şi la cap şi la coadă e la fel.

«După ce le va cunoaşte pe toate bine, scopul va fi să se ştie şi rostî repede una după alta. Dacă s'a trecut şi peste aceasta, se va cere elevului să nu rostească decât începutul lucrurilor (sunetul prim: a, b, c, d, etc.) şi anume aşa că vocalele să le pronunţe foarte lung, iar consonantele scurt şi curat fără nici o vocală etc... Să aibă instructorul în vedere, că puţină osteneală (!) din partea lui va face minuni în scurt timp spre mirarea instructorului şi bucuria elevului».

Cartea: «Abecedarul-jucărie» e alcătuită cu bune intenţiuni, dar este departe de a ne conduce la miracolul povestit de autor. Să mă explic:

Pe coperta abecedarului vedem următoarele ilustraţiuni colorate: *a*lună, *b*eţe, *c*ui, *d*egete, *e*pure, *f*urcă, *m*aimuţă, *o*u, *ş*arpe, *p*eşti, *r*âmă, *g*utâie, — aşa că văzând aluna, îmi aduc aminte şi rostesc pe «a», dacă văd două beţe încârligate unul peste altul îmi aduc aminte şi rostesc pe «b», când văd un cui îndoit în formă de c îmi aduc aminte şi rostesc pe «c», şi aşa mai departe cu «e» dela epure, «f» dela furcă, «m» dela maimuţă, «o» dela ou, «ş» dela şarpe, «p» dela peşti, «r» dela râmă, «g» dela gutâie, — dar ce mă fac h, i, j, l, n, s, ţ, u, v, z, â şi î, căci cartea nu-mi prezintă *i*nima ca să-mi aducă aminte pe «i», nu-mi prezintă *f*ăraticul ca să nu uit pe «j», şi nu-mi prezintă *l*umânarea ca să cunosc pe «l» şi aşa mai departe.

Va să zică, până la un loc tot jucându-ne am ajunge cu acest abcdar la oarecare rezultat. Mai departe însă nu merge.

De exerciţii pregătitoare pentru scriere şi cetire nu e vorbă în acest abc. Iar noi ştim, că pentru deprinderea acestor exerciţii şi cele patru săptămâni dela începutul anului şcolar se dovedesc de prea puţine.

Nu cunosc pe dl Bura, am convingerea însă, din cartea sa că e un om doritor de bine care ar vrî cu orce preţ să uşureze munca şcolarului şi a învăţătorului. Incercări de acestea au mai făcut şi alţii şi n'au isbutit. Imi aduc aminte, că în anii trecuţi un militar se lăuda că a inventat un metod cu ajutorul căruia un soldat analfabet poată să înveţe scris-cetitul în interval de o lună. Inainte de războiu s'a făcut mare vâlvă cu metodul sunetelor vii, de care azi nu se mai vorbeşte nimic. Lumea pedagogică a încercat şi cu unul şi cu altul. Va cerca şi cu metodul dlui I. Bura? Sânt sigur că se va întoarce earăşi la metodele practicate de zeci de ani la desăvârşirea cărora au conlucrat pedagogi mari şi cari sânt: Metoda cuvintelor normale, metoda scriptolegică şi combinarea acestora, metoda mixtă.

In cariera mea de învăţător, în răstimp de 23 ani, am încercat multe. Mi s'a părut însă, că cel mai eficace metod este al *cuvintelor normale*. Pe baza acestui metod elevii mei cetesc şi scriu în timp de 4 luni. Sânt mai veseli, mai isteţi, au curaj la vorbă şi-şi dau socoteală de ceeace se petrece în jurul lor. Abecedarul-jucărie de dl I. Bura îl recomand spre dare de părere şi altor fraţi învăţători.

Izidor Dopp
învăţător

Alegerile de episcopi

Revista Crucea *comentează alegerile de episcopi, săvârşite în 29 Martie a. c. de marele colegiu electoral, în următoarele cuvinte:*

Aceste alegeri au importanţă şi prin faptul că sânt cele din urmă alegeri făcute după chipul când voinţa domnului şi a divanului său hotăra în toate chestiunile mari ale ţării şi ale bisericii, poporul şi clerul neputând nici măcar să cugete la astfel de probleme care priveau viaţa şi interesele lor cele mai însemnate. De acum înainte marele colegiu se va înlocui şi se va muta în mijlocul clerului şi al poporului. Clerul şi poporul îşi vor alege reprezentanţii lor în adunările eparhiale, ear acestea vor alege ele pe episcopii sau mitropoliţii lor. Cel mult dacă alegerea de la Argeş se va mai face după sistemul cel vechi, fără consultarea voinţei clerului şi poporului, şi astfel se va sfârşi odată şi cu sistemul care, sântem siliţi să recunoaştem, nu a dat cele mai bune roade. Lucrurile acestea le spunem nu pentrucă am avea ceva de zis împotriva persoanelor care au ajuns în episcopatul bisericii noastre, dar pentru că sistemul era şi este păgubitor prin el însuşi, supunând biserica sub influenta politicianismului a toate distrugător — influinţă de sub care biserica trebue scoasă cu orce preţ şi cât mai grabnic spre binele tuturor.

Duhul „necurat“ şi Spiritul „sfânt“

Primim următoarele:

In zilele trecute a fost înmormântat, în Şinca Veche, tatăl fruntaşului bărbat Leonte Moldovan, din Brăila. A participat la slujba înmormântării public ales, fiindcă adormitul fusese unul dintre cei mai cinstiţi bărbaţi ai ţării Oltului.

După înmormântare dl L. Moldovan, la masă, şi-a exprimat regretele că nu a putut slujî şi un preot ortodox, căci nu este nici o deosebire între slujba ortodoxă şi cea greco-catolică, numai într'o slujbă e vorba de *Duh*, în cealaltă de *Spirit*. Atunci unul dintre preoţii celebranţi, uniţi, preotul Bunea din Vad, fratele istoricului Bunea a declarat!: «*Spiritul e sfânt*[1], *dar duhul e necurat*». Cei prezenţi fără deosebire de confesiune s'au scandalizat, şi dl L. Moldovan, adânc indignat, într'o frumoasă şi însufleţită vorbire a desaprobat şi înfierat această declaraţie. A vorbit apoi despre imensele servicii aduse neamului şi patriei de biserica ortodoxă română, considerându-o ca primul factor care a contribuit în măsură hotărâtoare la închegarea naţională, pe când biserica unită cu Papa contribue permanent *la înstrăinarea şi falşificarea sufletului românesc*. Tot în acest sens a vorbit şi subprefectul judeţului Făgăraş, dl Dr. T. Crişan. Ambii şi-au exprimat dorinţa ca după unirea naţională trebuie să urmeze unirea religioasă, — ruperea pecetilor dela 1700, şi datoria fiecărui român conştient este să lucreze în această direcţie.

Petronius

[1] De ce nu «sacru»?

Prigonirile religioase din Rusia

Şefii comunităţilor religioase din Britania adresează un apel protest în contra persecuţiilor religioasă ale sovietelor. Apelul este redactat în modul următor:

Războiul fără cruţare pe care guvernul sovietic din Rusia îl duce de mult împotriva tuturor formelor credinţelor religioase, şi-a atins culmea. In timpul perioadei de administraţie sovietică, sute şi mii de preoţi de toate rangurile şi de toate confesiunile au fost subiectul persecuţiunilor sălbatice, toate acestea numai ca să se desrădăcineze religia din ţară.

Cele mai sfinte sărbători religioase au dat ocazia de a săvârşî fapte blestemate, şi de astă dată atacurile îndreptate în contra religiunii se găsesc din nou ilustrate prin judecarea şi condamnarea şefilor feligioşi din Rusia. Chiar bolşevicii nu au ascuns scopul ce-l au în vedere. In propriul lor ziar, acum trei săptămâni, ei mărturiseau aspiraţiunile lor prin aceste cuvinte: «Trebuie să conducem agitaţia noastră împotriva *religiei* tot aşa de sistematic, cum am face-o în chestiunile politice, dar cu mult mai multă hotărâre». — Sântem pentru salvarea întregului popor din Rusia şi pentru menţinerea credinţei în inimile lor într'unul Dumnezeu şi pentru păstrarea libertăţii religioase, că facem acest apel. Noi reprezintăm diferite comunităţi religioase şi diferite opiniuni politice, însă cu toţii sântem uniţi în indignarea şi groaza cu care privim actuala politică de persecutare sistematică a religiei în toate formele ei. O astfel de politică nu poate fi tolerată în tăcere de către aceia cari preţuesc religia şi libertatea. Protestarea noastră, avem încrederea că va găsî ecou peste tot şi ori unde se găsesc oameni care ţin la buna stare a omenirii».

Conferenţă

Dl *Dr. Horia Petra Petrescu*, cunoscutul publicist şi colaborator al ziarului nostru, a ţinut Dumineca trecută în sala cea mare a prefecturii judeţene, în faţa unui public select şi numeros, o interesantă şi instructivă conferenţă despre Cehoslovacia.

Conferinţa s'a împărţit în două: o apreciare a activităţii sociale, etice a conducătorilor cehi, cu analiza instituţiilor întemeiate, şi un comentar al bogatului material de diapozitive, puse la dispoziţie din partea legaţiunii cehoslovace. După o scurtă introducere în care a arătat conferenţiarul antagonismul între Viena germană şi Praga cehă — cu exemple din literatură — au urmat biografiile preş. Masaryk şi a ministrului de externe Beneş, întovărăşite de citate şi gânduri din opera lor constructivă. Pe aceşti doi reprezentanţi cehi va trebui ca şi opinia noastră publică să-i considere drept sfetnici în mijlocul haosului de lozinci, fiindcă sânt bărbaţi de stat cu simţ de responsabilitate şi adâncesc problemele sociale, dând lozinci viabile, vitale. Punctul de mânecare al unui Masaryk este compătimirea socială pe urma războiului, de aceea — ca urmaş vrednic al unui întreg şir de oameni providenţiali cehi: George de Podiebrad, Commenius etc. — pledează pentru o politică socială, accentuând interdependenţa economică, culturală, europeană. Vorbesc amândoi conştiinţei europene. «Academia muncii, Masaryk», «Crucea roşie», cu «Treuga Dei», «Liga pentru combaterea tuberculozei», mişcarea cinematografică, propaganda sistematică cu broşuri de clarificare a opiniei publice, lupta contra câştigurilor monstruoase, vorbirile unei ds. Alice Masaryk, fiica preşed., lipsite de bomba-

sticism, numai *ad rem*, cuprinse de sufletul realităţii, dar şi de idealism uman, sforţările studenţeşti de a lărgi orizonturile şi de a cunoaşte şi alte neamuri, spre binele comun — campania unui Dr. Raşin pentru însănătoşirea valutei — toate ne adeveresc că la cârma statului cehoslovac sânt adevăraţi conducători.

Ca lozincele lor sănătoase se prindă a trebuit ca să vie într'ajutorul lor mişcarea «sokol»-istă, a gimnasticilor cehi. După un scurt istoric al «sokol»-ismului a înşirat conferenţiarul părerile unui Masaryk, I. P. S. Sa mitropolitul primat Cristea şi Iorga despre legăturile cari le-am avut şi va trebui să le avem cu Cehoslovacia. Figura lui Iarnik sen. a fost invocată în decursul conferenţei, de asemenea. A urmat seria de diapozitive, care de care mai interesantă: preş. Masaryk, Beneş, vederi din Praga, din peştera Masocha de lângă Brno (Brünn), dela un congres «sokol»-ist, din industria cehoslovacă, sfârşind cu târgul de mostre din Praga. Cu un apel pentru colaborare s'a terminat conferenţa.

La finea conferenţei a fost felicitat şi viu aplaudat.

Ştirile zilei

Conferenţă protopresbiterală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, a întrunit la rezidenţa Sa, pe părinţii protopresbiteri şi administratori protopresbiterali ai arhiedecezei noastre în ziua de 20 Aprilie a. c., în conferenţă protopresbiterală. In decurs de 3 ore I. P. S. Sa a tratat rând pe rând toate problemele actuale bisericeşti, cari trebuie să preocupe preoţimea noastră. A urmat apoi un schimb de vederi între I. P. S. Sa şi cei prezenţi, dând I. P. S. Sa tuturora inviaţiunile şi deslusirile cerute. Asupra acestei importante conferenţe vom reveni.

Predică în catedrală. In Dumineca Mironosiţelor, la finea sfintei liturghii, a rostit părintele *P. Moruşca* o frumoasă şi instructivă predică despre: femei în slujba lui Hristos, — înfăţişând partea lor de lumină şi căldură în opera de mântuire a neamului omenesc; de râvnă, alipire şi devotament către Domnul, din cari, femeea de azi, să ia pildă pentru refacerea vieţii morale.

Alegere de protopresbiter. In 13 l. c. s'a întrunit sinodul protopopesc al protopresbiteratului Sibiu, pentru alegerea de protopresbiter sub presidiul comisarului consistorial *Matei Voileanu*. Au fost presenţi 52 membri. Dintre concurenţi parohul Traian Petrişor din Gusteriţa a primit 33 voturi, parohul Emilian Cioran 17 voturi, iar două bile au fost albe.

Mănăstiri însemnate, din vechiul regat, în cursul anilor au fost păgubite pe urma focului nimicitor; dar, până astăzi, sfintele locaşuri n'au prea fost restaurate. In zilele aceste un incendiu a distrus şi chiliile mănăstirii Cernica, din apropierea capitalei. Statul cu greu va putea, în împrejurările de acum, să dreagă pierderile acestea. Nu rămâne, decât ca puterile particulare să întreprindă opera de restaurare.

Act de danie. Dl prof. N. Iorga, care de peste 30 de ani a dăruit nenumărate bunuri în interesul culturii naţionale, acum de curând a făcut ministerului de instrucţie publică un act de danie, prin care dăruesţe casa sa din şoseaua Bonaparte 8, cu întreaga bibliotecă şi toate lucrurile şi documentele adunate, pentru întemeerea «*Fundaţiei universitare Nicolae Iorga*», pusă la îndemâna studenţimii universitare. Iubirea pentru studenţimea română nu putea fi dovedită mai bine, decât prin actul acesta, care va da tinerimii studioase mijloace de informaţie ştiinţifică şi literară, precum şi de înălţare sufletească.

Turneul scriitorilor. In dorinţa de a se da o largă răspândire culturii şi literaturii româneşti în provinciile nou alipite, «Societatea scriitorilor români» din Bucureşti cu concursul preţios al ministerului artelor a hotărât organizarea unui turneu al scriitorilor. Membrii societăţii scriitorilor vor veni, în toate centrele mari ale Ardealului, unde vor organiza şezători literare şi muzicale. Scriitorii vor citi diferite bucăţi din operele lor şi, pentru ca programul să fie variat, se vor intercala piese muzicale cu artişti din localitatea unde se ţin şezătorile. Inceputul s'a făcut cu oraşul Cluj în 20 l. c.

Dreptate, nu privilegii. O serie de patru articole, scrise de prof. universitar din Cluj, dl O. Ghibu, în ziarul Patria, se ocupă de «Necesitatea unei revizuiri radicale a situaţiei confesiunilor din Transilvania». Statul român, scrie autorul, este dator să intervie, şi, — după reforma agrară şi împroprietărirea ţăranilor, — să urmeze reforma bisericească prin împroprietărirea religioasă dreaptă a creştinilor, şi în prima linie a celor mulţi şi nedreptăţiţi de veacuri. Averile bisericeşti să se distribue pe dreptate. Se constată apoi cu dovezi istorice, că b. o. la Cluj avem drept indiscutabil, ca două biserici din oraş (Biserica Sf. Arhanghel Mihail şi Biserica universităţii) să fie date în folosinţa creştinilor ortodoxi. Ce a fost «catolicismul» privilegiat pentru a slăbi pe românii ardeleni, se expune în lumina documentelor, ce nu pot fi răsturnate.

Despărţământul Orăştie al Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna» s'a întrunit, — cum ni se raportează, — în zilele de 29 şi 30 Martie 1923 în şcoala noastră confesională din Orăştie. După invocarea Duhului sfânt în vechea biserică a Orăştiei, preşedintele despărţământului, păr. protopop Vasile Domşa, a deschis conferenţa de de primăvară, la care participă peste 30 de membri. S'au discutat rapoartele despre activitatea grupurilor religioase întrunite în comunele Jibot, Vinerea, Beriu, Castău, Orăştioara de jos şi Sibişelul vechi. S'au pus temelii pentru înfiinţarea de case culturale şi biblioteci aproape în toate comunele. (Raportorul nostru nu ne arată, precis şi lămurit, ce fel de probleme s'au mai desbătut cu acest prilej, afară de chestia prea cunoscută a salariilor neîndestulătoare).

Convocare. Membrii subsecţiei învăţătoreşti din plasa Sighişoara, jud. Târnava-Mare, prin aceasta se convoacă la adunarea de primăvară, ce se ţine în comuna *Daneş*, în 6 Mai 1923 (ziua Sft. Gheorghe), în edificiul şcoalei primare de stat, la ora 8 a. m. După participare la serviciul divin şi invocarea duhului sfânt, urmează deschiderea şedinţei, apelul nominal, prelegeri practice şi o disertaţie despre apicultură, de Ioan Fleşeriu, înv. Albeşti.

Nebuniile sovietelor ruseşti cresc zilnic. Şefii lor spun pe faţă, că au declarat războiu tuturor credinţelor, ori care ar fi ele. Consiliul de războiu din Ucraina a oprit soldaţilor roşii să asiste la servicii religioase, — un motiv ca dânşii mai ales să le cerceteze, pe lângă toate ameninţările cu pedepse ale consiliului războinic.

Mort din rămăşag. Muncitorul Nicanor Zacela din Chişinău a făcut rămăşag cu tovarăşii săi, că va mânca 50 de ouă. Dupăce mâncase 45 de ouă, Nicanor căzu jos şi fu adus la spitalul Chişinăului, unde după două ore de chin încetă din viaţă.

Act de mulţămire. Primim: In loc de cunună peritoare pe mormântul regretatului Liviu de Lemeny, am primit pentru Societatea noastră suma de 100 Lei dela dna Agnes Dr. Măcelar din Sibiu. Generoasei donatoare îi exprimăm mulţumiri. *Comitetul Societăţii pentru profilaxia tuberculozei.*

Dl Dr. Nicolae Vecerdea şi-a reluat profesiunea sa de *advocat practicant* pe care o exercită, prinindu-şi clienţii şi dându-le consulturile cerute, *în cancelaria Baroului advocaţial din Sibiu* (Strada Reissenfels — fostă «a morţilor» — Nr. 5., lângă «Liceul Gh. Lazăr») unde funcţionează totodată şi ca consilier — raportor al numitului Barou. — Fiindcă dl Vecerdea a făcut bisericii noastre, ca deputat congresual şi sinodal, ca asesor consistorial, ca preşedinte al Comitetului parolial din Braşov-Cetate şi ca preşedinte al «Delegaţiilor Şcolare» din Braşov, multe şi bune servicii: ţinem să atragem atenţia cetitorilor noştri asupra cancelariei sale advocaţiale.

Dela românii din America. Dreptcredincioşii emigraţi pe pământul Statelor Unite, ca în toţi anii, au fost şi în anul acesta îngrijiţi de păstorii lor, chiar şi români aflători în oraşe unde n'au biserica lor şi au dorit a se împărtăşi cu sfintele paşti, care li s'au şi trimis în mod gratuit.

Profesorii în Ungaria o duc, după ştirile ziarelor dela Budapesta, cât se poate de greu. Ca să poată trăi, un profesor ungur de liceu a deschis un atelier de cismărie. Alt profesor secundar scrie în «Magyarország», că păzitorul de gâşte câştigă 12 mii coroane lunar, şi că el, profesorul maghiar, ar fi fericit să capete un astfel de post.

Mulţămiri. Primim: Societatea pentru Profilaxia Tuberculosei aduce pe această cale viile sale mulţumiri dlui şi dnei *Ioan Petri*, proprietarii cinematografului «Apollo», pentru darul de 1200 Lei, venitul unei reprezentaţiuni, ear Ocrotirea orfanilor de războiu din Sibiu pentru cina oferită a doua zi de Paşti celor 160 orfani din orfelinat. *Comitetul.*

Chestia celibatului la preoţii greco-catolici. Delegatul scaunului papal pentru Galiţia ostică a declarat unui corespondent dela «Gazeta Warszawszka» că introducerea celibatului pentru preoţimea întreagă greco-catolică este chestiune actuală. Tot aşa introducerea calendarului gregorian, în locul celui julian, pentru biserica greco-catolică.

Incercări împăciuitoare, între partidele politice, se pun la cale în oraşul nostru Sibiu. In ziua de 4 April a. c. s'au întrunit în sala dela Unicum, — la învitarea şi la iniţiativa dlui Dr. Lazar Popovici — peste 50 de fruntaşi români sibieni, cari au discutat asupra planului de împăcare între partidele politice, îndeosebi între liberali şi naţionalişti. Prima sfătuire n'a dat alt rezultat, decât că s'au expus păreri personale. Membrii din partidul naţional spun că deocamdată este zădarnică orce încercare de apropiere între naţionalişti şi liberali; iar membrii din partidul liberal zic tot cam acelaş lucru: că astăzi împăcarea este foarte greu de înfăptuit. — Resultate practice s'ar putea obţinea dela o consfătuire, în care membrii partidelor să poată vorbi nu numai ca particulari, ci şi ca reprezentanţi însărcinaţi din partea organelor conducătoare ale partidelor. La Sibiu nu se vede să fi fost cazul acesta.

Ţara unde se munceşte. In Italia s'a înstăpânit astăzi ordinea şi bună starea neaşteptată în mijlocul unei lumi, care se apropiă de anarhie generală. Situaţia aceasta se atribue unui om întreg în toată puterea cuvântului: primministrului Mussolini. Şeful fascist, chemat la putere, şi-a format un guvern din *toate* partidele Italiei, afară de comunişti. In budgetele ministerelor a făcut să înceteze toate sinecurele, şi a îmbunătăţit astfel salariile funcţionarilor cari şi lucrează. Pe adversarii săi politici i-a păstrat în locurile avute; nici chiar prefecţii n'au fost înlăturaţi. Mussolini se interesează zilnic să vadă în ministere, dacă şefii şi ceilalţi funcţionari se găsesc în birouri şi dau sau nu pildă de muncă. Toţi trebue să lucreze. Grevele sânt cu desăvârşire oprite.

Dela Budapesta. Organizaţia «deşteptaţilor» unguri ar vrea să fie tot mai deşteaptă, şi de aceea a cerut pentru Ungaria o guvernare «fascistă», ca şi când actuala cârmuire din Budapesta n'ar fi destul de ultra-naţională. Se ţin întruniri dese, unde se manifestează în contra guvernului şi a evreilor — mai altfel ca în Bucureşti.

Din public. Primim, dela mai mulţi, următoarele: Rugăm autorităţile militare din Sibiu să binevoiască a lua măsuri, ca în parcul Sibiului de sub arini *să nu mai umble călare soldaţi şi ofiţeri.*

Volum nou de poezii. A apărut, în editura «Cartea Românească» din Valea Târnavei, la Sânmărtin, un volum de poezii, sub titlul *Din inima ţării*, de cunoscuta scriitoare ardeleană, *Elena din Ardeal*. Lucrarea conţine versuri lirice în deosebi patriotice şi câteva religioase, ear la sfârşit patru poezii în proză. Cele mai reuşite ni se par versurile în formă poporală, cu subiecte interesante dela ţară. Preţul 10 Lei. De vânzare la Libraria Arhidiecezană, la Libraria P. Simtion în Sibiu ş. a.

Mulţămiri. Comitetul parohial din Chichiş aduce sincere mulţumiri Părintelui Ioan Toma din Dobolii de jos, care încredinţat din partea P. V. Consistor, cu administrarea parohiei noastre mult cercate, n'a cruţat osteneală pentru a aduce afacerile parohiei în ordine, îngrijind şi de educarea sufletească a poporului, apoi reparând sfta noastră biserică, prin donaţiuni primite dela mai mulţi binefăcători, în frunte cu I. P. S. Sa Arhipăstorul nostru *Nicolae*. Afară de aceea, pe lângă ostenelele avute a dăruit şi din partea ce i se cuvenea ca administrator parohial $^1/_3$, peste 6000 Lei, care sumă se va folosi la punerea bazei fondului nou, pentru zidirea unei biserici nouă. Pentru toate acestea Tatăl ceresc să-i răsplătească însutit şi înmiit. Pr. Gheorghe Lincu, Iosif Illés, epitrop, Iosif Virag, cassier.

Trupa teatrală Bulandra una dintre cele mai excelente, dă două reprezentaţii în teatrul orăşenesc din Sibiu. Joi în 26 Aprilie 1923, se joacă *Puiul de Vultur* (L'aiglon), dramă în 6 acte de Edmond Rostand; Vineri în 27 April: *Marchizul de Priola*, dramă în trei acte de H. Lavedan. Începutul la ora 8 şi jum. seara. Biletele sânt de vânzare la Librăria «Foaia Poporului» şi seara la cassa.

Societatea corală a împiegaţilor. Tramvaiul electric din Sibiu dintr'un înalt simţ de datorie îşi exprimă şi pe această cale respectuoasele sale mulţumiri pentru numeroasele şi frumoasele daruri primite cu ocaziunea seratei ce a fost aranjată Duminecă în 15 l. c. în folosul fondului său de înmormântare.

„Rătăcirile bolşevisteˮ este titlul unei broşuri scrise de maiorul *I. Mihai.* Din această cărticică desprindem constatarea ce urmează: «Intru cât priveşte pe rătăciţii cari la noi, sau aiurea, propoveduesc «binefacerile bolşevismului», cel mai bun răspuns ce li s'ar putea da, ar fi să fie ei înşişi trimişi peste Nistru, pentru a se înfrupta la faţa locului, din roadele acelei straşnice «binefaceri» comuniste. Sântem siguri că nici două săptămâni n'ar trece şi i-am vedea venind înapoi, în barbara, reacţionara şi intoleranta Românie, în care, totuşi, se trăieşte atât de bine, fiindcă trăiesc în ea cu cea mai mare uşurinţă, până şi duşmanii ei cei mai declaraţi. Şi, după cele ce au văzut şi pătimit acolo, nici odată gălăgioşii aceştia n'ar mai îndrăsni să şoptească, ori cât ar mai trăi de mult, cuvântul care arde buzele, şi care s'a dovedit a fi fost cea mai mare minciună socială din câte s'au putut pomeni vreodată, dela facerea lumii şi până azi: bolşevism!» Eată adevăruri ce merită a fi răspândite în straturi cât mai largi.

Dicţionar. Recomandăm călduros cetitorilor *Dicţionarul de citate româneşti*, alcătuit de *B. Marian*, confratele nostru. Această lucrare interesantă şi folositoare, cu o prefaţă de dl N. Iorga, — prima de felul acesta la noi în ţară — nu trebuie să lipsească de pe masa nici unui cărturar. Se vinde cu 18 lei în Librăria Arhidiecezană din Sibiu, şi la toate librăriile din ţară. (Editura libr. Al. Stănciulescu, Bucureşti, b-dul Elisabeta 5).

Concursul soc. „Tinerimea Românăˮ. Soc. «Tinerimea Română» din Bucureşti a fixat definitiv concursurile primare, secundare şi universitare din anul acesta, pentru zilele de 14 şi 15 Mai. Subiectele pentru lucrări nu vor fi luate dintr'o singură materie, ci se vor stabili chestiuni de sinteză referitoare la cultura naţională, considerată ca un tot unitar şi cuprinzând elemente de istorie, literatură şi credinţă românească. Concurenţii vor avea gratuit trenul şi întreţinerea în Bucureşti. Însoţitorii vor avea trenul şi casă gratuită, iar masa cu preţ redus. Recompensele se vor distribui celor ce se vor distinge, în ziua de 21 Mai. Concurenţii vor fi în capitală în ziua de 14 Mai, iar la 15 vor pleca spre casă. Cei premiaţi vor veni din nou în ziua de 21 Mai, spre a fi recompensaţi şi vor lua parte la excursia ce se va face într'o localitate istorică. La concurs nu se vor primi de cât atâţi elevi, câţi vor încăpea la internate, aceasta spre a se evita neajunsurile de incuartiruire. Pot veni însă la concurs şi peste numărul hotărât, însă pe spesele lor, în ceeace priveşte masa şi casa.

«Bunica» în traducerea lui Urban Iarnik. Zilele trecute a apărut a doua ediţie a povestirii din viaţa poporului cel dela ţară, «Bunica» de scriitoarea Bojena Niemţová. Preoţii mai bătrâni vor fi citit-o în «Biblioteca Tribunei», unde a apărut în 1885, retipărită din foişoara «Tribunei». Acum a văzut în lumina zilei, revăzută de dl Horia Petra-Petrescu, şi cu o prefaţă de traducător, Iarnik sen., a cărui ultimă dorinţă a fost să vadă această carte tipărită. Bunica s'a răspândit în sute de mii de exemplare, în ediţii bogat ilustrate, de artişti de seamă, şi în ediţii mai ieftine (cu 30 de bani). Editorul Koci din Praga d. e. a vândut din «Bunica», într'o bibl. poporală, mai mult de 250.000 de exemplare. In franţuzeşte a apărut în 2 traduceri, apoi în engl., nemţeşte etc. Viaţa curată, patriarhală dela ţară este descrisă cu mult simţ, cu umor sănătos. Obiceiuri poporale, cântece, filozofie sănătoasă, atât de trebuincioasă astăzi. Minunat material de citit pentru şezătorile poporale şi pentru biblioteci. A apărut în edit. «Cartea Românească (30 Lei).

Săpunul de rufe „Mythosˮ. Săpunul de rufe «Mythos» este invenţia marelui chimist cu renume european Dr. Ick Carol şi a cucerit într'un timp foarte scurt un teren colosal în statele occidentale. Săpunul «Mythos» înseamnă anume o revoluţie formală pe terenul spălătoriei casnice şi în industria de spălat. Importanţa lui constă în faptul, că timpul necesar până acum la spălat îl reduce la un sfert, iar energia până acum necesară o reduce la a zecea parte şi pe lângă faptut, că este absolut nevătămător pentru rufe, exclude cu desăvârşire şi oboseala împreunată cu spălatul cu săpunul obicinuit, precum şi frecarea răpitoare de timp şi strigăcioasă rufelor. Maşina de spălat o face absolut de prisos. Spălatul cu săpunul «Mythos» constă din două faze: fierbere şi clătirea rufelor şi o poate face şi o fetiţă de 13—14 ani. Procedeul spălatului cu săpun «Mythos» este următorul: Rufele murdare le muiăm seara în apă rece. Dimineaţa următoare topim în apă caldă săpunul «Mythos» după-ce l-am frămiţat în bucăţi mici şi anume: o bucată mare în 40 litrii apă, iar o bucată mică în 20 litrii apă. La spălatul în măsură mai mică întrebuinţăm o cantitate mai mică de săpun, într'o cantitate proporţional mai mică de apă. Rufele scoase dela muiat le stoarcem bine şi le fierbem în soluţia de «Mythos» timp de o oară socotită de când început apa să fiarbă. In decursul fierberii întoarcem rufele de mai multe ori cu o bucată de lemn. După ce le-am fiert scoatem rufele cu bucata de lemn şi fără ca să le stoarcem le punem într'o băiţă, unde apoi — mai adăugând puţină apă caldă sau rece — le trecem imediat prin mână în zeama şi apa proprie, (fără a le freca sau da cu peria), mai ales pe locurile acelea, unde au fost mai murdare. Le stoarcem apoi bine, le clătim şi învineţim în mod obişnuit. După ce am fiert primul rând de rufe — întrucât ar fi rufe pentru două sau mai multe căldări — complectăm soluţia rămasă în căldare cu o cantitate de apă şi săpun corăspunzător, şi procedăm şi cu restul rufelor de spălat în modul arătat mai sus. In una şi aceeaşi soluţie putem fierbe rufe de 2—3 ori. La spălatul cu săpun «Mythos» nu ne trebue de loc sodă de spălat. Toate hainele — înţelegând aci şi cele colorate — cari în mod obicinuit să fierb, pot fi fierte şi în soluţia de săpun «Mythos». Săpunul «Mythos» n'are pareche nu numai la spălatul rufelor, ci în general la orce spălat şi curăţire. Pot fi spălate cu desăvârşire, într'o soluţie ceva mai tare, haine de fabrică pline de petroleu, uleiu etc. Săpunul «Mythos» se poate căpăta în toate drogueriile şi băcăniile. Reprezentanţa principală pentru Ardeal, Bănat şi Bucovina: «Chemosana», întreprindere comercială Braşov, Strada Nouă nr. 27.

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Reuniunea română de înmormântare din Sibiu

Membrii Reuniunii române de înmormântare din Sibiu sânt, numai pe această cale, chemaţi în

adunare generală extraordinară

ce se va ţinea *Duminecă, 6 Mai a. c.* la ora 3 d. a. în sala mare a casei Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, strada Brukenthal Nr. 17.

Ordinea de zi: Modificarea statutului în scopul înfiinţării mai multor secţii cu ajutoare de înmormântare de câte 500, 1000 şi 2000 lei.

Notă: Modificarea statutului se poate face în adunarea generală la care sânt prezenţi cel puţin $^3/_5$ din totalitatea membrilor. Dacă la prima adunare nu s'au prezentat membri destui, se va chema a 2-a adunare generală, în care se va putea hotărâ asupra modificării statutului cu $^3/_5$ a voturilor membrilor prezenţi.

Sibiu, 21 Aprilie 1923.

Timotei Popovici
directorul reuniunii.

Nr. 350/923 (48) 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiilor de cl. III **Lăzeşti şi Valea-Verde**, din protopresbiteratul Câmpeni, se escrie concurs.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, în termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu postul de paroh sânt: cele fasionate în coala B., apoi salarul, gradaţiile şi adausul de scumpete statorite de ministerul cultelor, conform calificaţiuni şi a anilor de serviciu ai parohului.

Candidaţii înainte de alegere se vor prezenta în parohie, pentru a face cunoştinţă cu poporul, a cuvânta, cânta sau celebra.

Oficiul protopresbiteral ort. român, în înţelecu comitetul parohial.

Câmpeni, 15 Martie 1923.

Iosif Gomboş
protopop

---

(49) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Apaţa**, protopresb. Sf. George, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile în regulă oficiului protopresbiteral Sf. George în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere în vreo Duminecă sau sărbătoare, a celebra sf. liturghie şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 1 Martie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial

George Neagoviciu-Negoescu
protopop

Nr. 97/923 (44) 2--3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia **Dâbârlău**, de clasa II, protopresbiteratul Oituz, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, ear concurenţii cu observarea dispoziţiunilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Intorsura-Buzău, 27/II 1923.

Oficiul protopopesc ort. român al Oituzului.

G. Neagoviciu-Negoescu,
adm. protopop.

Primpretorele plasei Sibiu

Nr. 1024/1923 (47) 2—2

Concurs

Pentru ocuparea postului de *sub-secretar comunal în comuna Poplaca* se escrie concurs, cu termin până la 15 Maiu a. c.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările, instruate conform legii, subscrisului.

Sibiu, la 17 April 1923.

Răduţiu,
primpretor

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 124/1913 (42) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III **Cuşteinic**, din protopresbiteratul Târnava, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabila încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta, sau a celebra.

Cetatea de baltă, 5 Februar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

---

(43) 2—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Criţ**, cu filiile Cloaşterf şi Meşindorf, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh sânt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se prezenta în comună spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Sighişoara, la 21 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Sighişoara în înţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Muntean,
adm. protop.

Nr. 329/1923 (37) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. **Lasläul-român**, din protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a cânta, celebra ori cuvânta.

Cetatea de baltă, la 12 Martie 1923 v.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Târnava în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Dr. Ioan Stefanescu

Specializat la Viena în: boale de piele şi venerice

Sibiu, Str. Tribunii Nr. 14, Etagiul I

Consultaţii pentru boale de piele, venerice, urologie şi cosmetică: 9—11, 2—4

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

Dentistul Munteanu

Sibiu, strada Regina Maria Nr. 7, Sibiu
(39) **(edificiul „Banca Românească“)** 4—4

Dinţi şi proteze în aur şi cauciuc

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copşa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.
2. Spre Vinţ: 4·05, 18·35.
3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraş: 5·05, 15·51.
5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.
6. Spre Agnita, Sighişoara: 17·45.
7. La Ocna, tren şcolar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copşa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.
2. Dela Vinţ: 10·40, 17·04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra Olt, Bucureşti 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.
4. Dela Făgăraş: 8·30, 14·14.
5. Dela Cisnădie: 7, 13·44, 18·20.
6. Dela Sighişoara: 8·50.
7. Dela Ocna tren şcolar: 7·30, 14·34.

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,
profesor universitar, membru al Academiei Române

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 25 Lei.

„AVRIGEANA“, cassă de economii, societate pe acţii în Avrig

Convocare

Domnii acţionari ai cassei de economii «AVRIGEANA», societate pe acţii în Avrig, se invită la

a XIX-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în *Avrig, la 12 Maiu st. n. 1923, la ora 5 p. m.*, în sala de şedinţe a reprezentanţei comunale.

OBIECTELE PUSE LA ORDINEA ZILEI SÂNT:

1. *Alegerea a doi membri pentru verificarea procesului verbal.*
2. *Raportul direcţiunii despre activitatea societăţii pe anul 1922.*
3. *Raportul comitetului de supraveghiare.*
4. *Prezentarea bilanţului încheiat la 31 Decemvrie 1922.*
5. *Fixarea marcelor de prezenţă pentru membrii direcţiunii şi comitetului de supraveghiare pe 1923.*
6. *Propuneri asupra distribuirii venitului curat.*
7. *Alegerea comitetului de supraveghiare.*
8. *Eventuale propuneri din partea direcţiunii.*

NB. Acei domni acţionari, cari în persoană sau prin plenipotenţiaţi, voesc a lua parte la adunare, se fac atenţi a depune, conform §-lui 20 din statute, acţiile, eventual plenipotenţele, cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunării generale, la cassa societăţii, pe lângă revers.

Avrig, la 15 Aprilie 1923.

Direcţiunea

Bilanţ cu 31 Decemvrie 1922

ACTIVA.	Lei b.	PASIVA.	Lei b.
Numărar	92,552·03	Capital societar 200 acţii à Lei 50·—	10,000·—
Cambii escontate	339,806·87	Fond de rezervă	21,122·26
Imprumuturi hipotecare	7,968·59	Fond de pensiuni	2,250·—
Imprumuturi pe obligaţiuni	413,912·36	Depuneri spre fructificare	869,150·08
Realităţi	42 055·98	Creditori	10,190·85
Efecte publice	26,635·—	Dividendă neridicată	692·—
		Interese transitoare pe 1923	1,021·30
		Fond filantropic	922·43
		Cont Curent la «Albina»	3,790·—
		Profit net din anul curent	3,791·91
	922,930·83		922,930·83

Contul Profit şi Perderi

DEBIT.	Lei b.	CREDIT.	Lei b.
Interese de depuneri spre fructificare	30,625·03	Interese dela cambii escontate	11,674·16
Interese de depuneri de Cont-Curent	6,733·30	Interese dela împrumuturi hipotecare	1,728·60
Salare	1,800·—	Interese dela împrum. pe obligaţiuni	36,940·14
Spese de cancelarie: chirie, luminat, încălzit, tipărituri	5,813·10	Provizii	4,726·66
Marce de prezenţă	225·—		
Contribuţii	6,081·22		
Profit net	3,791·91		
	55,069·56		55,069·56

Avrig, la 31 Decemvrie 1921

DIRECŢIUNEA:

Victor E. Preda, m. p., v.-prez. **Ioan Nicolae** m. p. **Ioan Răduţiu** m. p.
Ioan Oancea m. p. **Traian Maxim** m. p. **S. Silca** m. p. **George Maxim** m. p.

Am revăzut conturile prezente şi le-am aflat în ordine şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Avrig, la 15 Aprilie 1923.

N. Sperlea m. p., prezident **Nistor Vlad** m. p. **Toma Berghia** m. p.
Ioan Vlad m. p. **George Grancea** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 18 April (1 Mai) 1923 Nr. 33

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIIU

Telegraful Român

Onor. Procuratura regească (Of.) Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Problema misiunilor

De diaconul **Dr. Gheorghe Comșa**

Biserica noastră din fericire nu are mulți oameni despre care să se poată spune, că ar fi stăpâniți de necredință cronică în fața problemei misiunilor în complexul ei. Vor avea unii îndoeli de o clipă, că biserica noastră nu se poate avânta în împrejurările de azi la duhul adevăratului misionarism. Asemenea îndoeli nu este de dorit să se cuibărească între noi cu nici un preț.

Noi avem tăria convingerii. O mărturisim, că precum învierea lui Isus din morți este confirmată între altele și prin verificarea făcută de necredinciosul Toma, — astfel și învierea bisericii noastre la o viață mai activă poate să fie constatată de puțini credincioșii, cari pipăind pulsul vieții noastre bitericești s'ar convinge, că această biserică tocmai în zilele noastre desvoltă cea mai aprigă activitate misionară.

Nu este o invenție a susținea o teză ca aceasta în favoarea bisericii noastre. Niciodată țara românească n'a fost năpădită de mai multe credințe religioase ca astăzi. Ce e mai mult: s'au ivit rătăciri peste rătăciri în timpul din urmă și acele rătăciri sânt primejdioase atât pentru neam cât și pentru legea noastră ortodoxă. Biserica noastră, fără a avea mijloacele materiale suficiente, face sforțări uriașe pentru a feri sufletul poporului nostru de otrava străină, ce se strecoară sub formă religioasă. Străjerii credinței strămoșești stau la datoria lor și astfel sântem feriți și de primejdia internaționalismului și a tuturor ideilor cosmopolite și subversive, care încearcă să-și croiască alvie la noi în țară.

Ori, sforțările acestea dovedesc, că biserica noastră este stăpânită de duhul misionarismului. Fără îndoială, alta este problema misiunilor la noi, ca în alte țări. Biserica noastră, în urma împrejurărilor de tot felul, e nevoită a-și mărginì activitatea misionară în cadrele țării. Chiar faptul acesta constitue ceva foarte însemnat. Forțele vitale ale bisericii noastre se pot desfășura cu mai multă asiduitate. Nu avem preocuparea de a trimite misionari în alte țări, de cât doar în America. S'ar mai putea vorbì de Jugoslavia, unde nu ar trebuì să neglijăm terenul, și de Ungaria, unde situația politică ne stă împotrivă.

Uriașele strădanii ale englezilor pentru convertirea păgânilor la creștinism, sânt numai teoretic în sfera preocupărilor noastre. Încă în anul 1792 s'a înființat o societate misionară engleză. Chiar marele predicator Wiliam Carey a plecat în India unde a trebuit să lucreze nespus de mult, căci avea nevoe să traducă biblia în 44 limbi și dialecte indice. Sămânța aruncată de englezi a trezit și alte țări spre misionarism. In Franța, America, Olanda, Germania etc., s'au ivit societăți misionare. Astăzi în întreaga lume există cca 160 societăți misionare cu aproape 13.000 misionari! Să cugetăm, că în anul 1804 s'a înființat societatea biblică britanică; aceasta a tipărit peste 200.000.000 de biblii în mai mult de 365 de limbi și dialecte.

Să cugetăm, ce lupte au avut să ducă misionarii pentru convertirea păgânilor: să se lupte cu clima, cu lipsa de locuințe, alimente să învețe limbi și dialecte foarte grele. Ei bine, toate aceste greutăți nu există în calea misiunii interne a bisericii noastre. De aceea, de câte ori preotul nostru întâmpină în cursul activității sale oarecare neajunsuri de ordin material sau moral, le poate ușor învinge, dacă le compară cu obstacolele neasemănat mai mari ce le întâmpină misionarul în munca sa de convertire a păgânilor.

Preotul nostru are teren destul pentru munca sa misionară. Nu va zice nimeni că azi toți creștinii ar trăi după glasul Domnului. Mulți au nevoe să fie sfătuiți să nu umble fără de rânduială, cei slabi de înger trebue mângâiați, cei neputincioși trebue sprijiniți. Echilibrul moral trebue restabilit. Numai biserica noastră e capabilă să îndeplinească această misiune.

Ea trebue să fie cu ochii în patru chiar față de biserica greco-catolică română *care acum de curând a cerut să nu mai fie numită decât «catolică»*. Misionarismul bisericii noastre sânt convins, va face, ca toți românii să vină la legea cea adevărată, la ortodoxie. Atunci ne putem îndrepta privirea cu mai multă atenție asupra problemei de convertire a evreilor la creștinism. Căci, în treacăt fie zis, avem în țară misiune engleză pentru convertirea evreilor la creștinism sub formă baptistă etc., dar biserica noastră pe acest teren a făcut încă prea puțin.

Predicatori baptiști în Arad. Doi predicatori baptiști, profesorul Gill din Lausanne (Elveția) și Dr. Rusbrooke din Londra, au sosit la Arad. Scopul vizitei lor este să studieze situațiunea baptiștilor din România. Dr. Rusbrooke a declarat presei că România pe nedreptul persecută baptiștii, cari nu fac nici o propagandă subversivă. (?) Vom revenì.

Biserica națională din Ceho-Slovacia

Inființarea Bisericii naționale din Ceho-Slovacia, pe ruinele unei Biserici, supuse Papei, este de un interes deosebit pentru noi. Inainte cu un secol, Boemii, ca neam păreau morți. O triplă alianță, alcătuită din pontificele roman Germanii și Casa de Habsburg n'au găsit în Boemia decât cadavrul unei națiuni, pentru ca să facă loc unor himere politice: Dela revoluțiile franceze, o înfiorare trecu și prin neamul ceh, căzut în letargie. Nu mai era o limbă cehă, care să apară și în saloanele bogătașilor, în societatea aleasă, care nu luă dela Viena numai moda hainei și a petrecerii ci și a parvenirii. La țară, harnicii plugari se luptau cu sărăcia, cu întunerecul, dar își apărau tranșeele graiului strămoșesc. Și clasa de sus a găsit, la plinirea vremii — o limbă, un suflet și o inimă bătând viguros în pepturi țărănești. Partidul național a cerut de la început autonomie națională și un nou sistem de grupare a diferitelor naționalități într'o uniune poliglotă. Partidul național ceh a avut și o politică bisericească deschisă: desfacerea de Roma, admiterea căsătoriei preoților, liturgia în limba slavă. Trezirea națională o inspiră cenușa lui Ioan Huss, răscolită de pietate trecutului.

Sub era catolicismului, abandonat azi autoritățile bisericești erau antinaționale și fanatic imperialiste. Loialitatea boemă pe urma căreia profitau toți trădătorii de neam, era deghisată de clerul boem. Biserica avea enorme bogății, de dragul cărora multe fețe bisericești au uitat de cealaltă bogăție a unei biserici: sufletele loiale lui Hristos ale credincioșilor. Pe călătorul din alte părți îl uimește măreția bisericilor din vechea Pragă, poate cele mai frumoase din Europa întreagă. Mănăstirile călugărești și muzeele bisericești dispun de bogății fără pereche.

Rolul bisericii în chestii de educație a fost destructiv. Martirul Huss, unde era pomenit în vreo carte de școală, era acoperit cu cele mai triviale și mai grosolane insulte. In puține locuri și-a bătut joc un cler de trecutul unui neam ca clerul catolic din Boemia habsburgică. Și era atât de decăzut sub toate punctele de vedere, dar i se iertau toate fiindcă susținea o idee: catolicismul habsburgic. La sate ca și la orașe clerul era concubinar.

Dar, când a căzut tronul habsburgic, germanismul s'a retras, apăsat de păcatele, cari le purta pe suflet. Clerul catolic, rămas fără protectorii seculari, la înființarea republicei trebuia să ia o atitudine.

Unii erau pentru restaurarea trecutului, alții pentru slujirea viitorului. Și aderenți erau pentru ambele soluții. Spiritul național, lovit în obraz atâta vreme birui. Acesta încercă întâi un compromis cu Roma. A fost respins și atunci veniră în Sârbia. Episcopul Paulic a fost sfințit pentru Moravia. Relațiile sârbești le începciau la data apostolilor Metodiu și Ciril.

Reîntoarcerea la sufletul din vârsta prunciei Slavilor creștini convertește la ortodoxie un popor cu viitor.

E părerea Boemilor că Sârbii n'au conceput problema bisericească precum se cuvenia. Ar fi avut un răsunet și în Polonia. Se încrimineză, cu tot dreptul, croații și slovenii catolici din Iugoslavia. Noi ierarhi n'au venit deocamdată, și aceasta din cauza machinațiilor politice ale grupului catolic, neînsemnat ce e drept, dar destul de mlădios de a se pleca către orice

partid, care se basează pe număr şi caută să profite cât mai mult şi cât mai ieftin.

Deocamdată în Cehoslovacia este o travestire care nu se mărgineşte numai la oameni. Bisericile se înfăţişează cu icoanele şi statuietele sacre acoperite cu giulgiu. Apar picturi noui şi liturghia o săvârşesc preoţii cu faţa către ascultători, Liturgia latină e tradusă în limba cehă şi modificată. Unii sânt de părere să treacă toate printr'o revisie. Alţii afirmă că aceasta e zadarnică. Preoţii au abandonat odoarele cele luxoase şi le-au redus la un port sacru foarte simplu. E caracteristică introducerea sistematică a chipului lui Ioan Huss, având faţă în faţă pe sfântul Gheorghe, ucigând bălaurul.

Credincioşii stau în picioare la slujbă şi îngenunchiază după obiceiul ortodox. Se mărturisesc şi se cuminecă de trei ori pe an: la Crăciun, la Paşti şi la festivalul lui Ioan Huss.

Deocamdată au nevoe de o bună organizare.

O parte a Cehoslovacilor s'au ataşat «Fraţilor boemi» secţia presbiteriană care numără la 170,000 suflete ş'au preoţi crescuţi în apus.

E interesant cum s'a răspândit obiceiul arderii cadavrelor celor răposaţi după felul morţii lui Ioan Huss. Romano catolicii fac toate sforţările să împiedece înjghebarea unei biserici naţionale, independente, fie ortodoxe, fie presbiteriane. Nu le lipseşte nici încurajarea dela cei din afară.

(Din: Corespondenţa externă a organului: The Guardium, — Londra.)

Tr. Scorobeţ

Primejdie naţională

Nu putem decât să luăm act cu plăcere, dacâte ori ni se dă să vedem că şi cercurile profane se interesează mai cu dinadinsul de chestiuni de privesc, în primul rând, biserica.

In nrul acum apărut (6—7 din 1923) al publicaţiei «Revista Societăţii Tinerimea Română», dl A. Lupu-Antonescu se ocupă sub titlul de «Primejdie naţională» de o latură gravă, care priveşte educaţia de astăzi a tineretului român.

Dl Antonescu, în acelaş timp şi inspector general secundar, aduce câteva probe despre neîntrerupta propagandă proselitistă a fraţilor noştri uniţi. Şi adecă, este vorbă despre propaganda făcută *de pe catedra* şcoalelor secundare şi normale. Eată cuvintele autorului:

«Din probele de mai jos ne putem convinge că catiheţii greco-catolici urmăresc proselitismul prin şcoală, şi-l urmăresc cu mijloace condamnabile, insultând şi ponegrind credinţa şi biserica greco-orientală, în lecţiuni, cum o fac şi în propaganda din afară de şcoală. Probele le iau din manuale didactice pe care le întrebuinţează în şcoală. Am dinainte două manuale pentru studiul religiunii:

1. *«Noţiuni de istorie, liturgică şi constituţie, manual de religiune pentru clasa IV, a şcolilor secundare şi pentru învăţământul profesional, de Dr. Nicolae Brânzeu. Lugoj 1921. Tipografia naţională».*

2. *«Istoria Bisericii Universale», cu deosebită privire la istoria bisericii româneşti-unite cu Roma, de Ioan Georgescu, profesor la liceul din Beiuş şi la şcoala normală unită din Oradea-Mare. Cu ilustraţiuni, aprobată de autorităţile bisericeşti. Pentru cursul superior al şcoalelor secundare, normale etc., şi marele public cetitor. Blaj 1921. Ed. tipografiei seminarul teologic».*

«Eată ce citim noi, citeşte publicul şi citesc şcolarii, şi propovăduesc catiheţii greco-catolici români de pe catedră:

In primul manual, la pag. 30 sub titlul: Urmările neunirii la Români:

a) *«(Românii neuniţi) şi-au pierdut limba şi ritul latin din biserică şi în viaţa de stat, ajungând din popor Român cel din urmă dintre popoarele din Balcani».*

b) *«Cultura ce a făcut-o biserica ortodoxă ori neunită la noi, a fost absolut străină; şi în toate vremile bisericanii au lucrat puţin pentru interesele naţionale româneşti».*

c) *«Viaţa călugărească a decăzut cu totul, preoţii erau lipsiţi de cultură, se făceau ca şi Episcopii pe bani, numai ca să scape de robotă».*

«Intre astfel de împrejunări nu e de mirare că poporul românesc a rămas în cel mai negru întuneric al neştiinţei şi superstiţiilor».

Urmează apoi trei pagini de explicaţii şi aprecieri a căror idee dominantă este că: «nu numai în cele culturale, dar şi în cele politice, *biserica era duşmana neamului»*, şi a căror încheere sună astfel:

«Dacă am fi rămas uniţi cu Roma, s'ar fi putut întemeia la Dunăre un nou stat latin, asemenea statelor latine din apus».

In al doilea manual, la pag. 183 şi următoarele de sub titlul «Biserica Românească», după ce trecuse în revizie biserica ortodoxă din toate ţările ortodoxe, urmează:

«Precum vedem, toate bisericile ortodoxe suţer de aceleaşi viţii de naştere, moştenite din Bizanţ: aservire completă puterii de stat, sterilitate desăvârşită în cele religioase şi culturale, lipsă de continuitate şi consecvenţe şi, în urmare demoralizare totală. In nişte biserici ca aceste, unde a perit duhul dătător de viaţă, nu se prea pot ivi nici caractere adevărat creştine şi cu atât mai puţin, sfinţi; fiindcă, văzând fiii acestor biserici că ele nu se conduc după principiile proprii ale creştinismului ci după efemere interese politice, ei se descurajază şi capitulează în lupta pentru ideal. Aceste biserici vor fi instituţii «de stat», vor cânta Tedeumuri şi vor face ceremonii la diferite solemnităţi, dar se vor mărgini numai la atâta: de a fi simple locaşuri decorative fără ideal şi iniţiativă proprie.

Scăparea din această josnicie, biserica greco-orientală a românilor n'o poate găsi, — continuă autorul profesor, — de cât «într'un spriiin în afară de stat, într'un centru independent şi cu o organizaţie universală», într'un cuvânt «din autocefală să devină cristocefală».

«Din citatele de mai sus, vedem lămurit, spiritul în care sânt scrise aceste manuale. Autorii nu se mulţumesc să presinte fapte istorice în succesiunea lor brutală, ci se dau la aprecieri jignitoare, la îndemnări nepermise şi la sfaturi iezuitice, în scopul de a câştiga noui aderenţi pentru confesiunea lor. Pentru aceasta autorii nu negleg minciuna, nici ironia. In întreaga lucrare sântem trataţi de eretici, a căror scăpare se află numai în sânul Romei, şi or de câte ori vine vorba despre noi, susţin că biserica noastră este, prin ea şi prin persoanele care o servesc, degradată şi immorală. Opera autorilor de manuale didactice o complectează şi o perfecţionează catiheţii pe care îi numesc profesori eparhiile fără nici un control al Ministerului, dar pe care-i plăteşte cu salarii mari statul. Dar nu de bani ne preocupăm noi, ci de suflete.

«Această metodă de a profesa, înfiltrează în suflet nu numai înclinări religioase, dar şi deosebiri naţionale. Biserica fiind un factor naţional, de superioritatea ei se leagă, firesţe, un sentiment de mândrie că îi aparţii; dacă se face continuu proba înferiorităţii bisericii greco-orientale, mândria de a aparţinea uneia şi ruşinea de a aparţinea celeilalte, vor despărţi naţionalicește pe români, mai mult decât diferenţele confesionale. Şi mai este un motiv pentru care cerem să se ia măsuri şi în potriva manualelor şi împotriva propagandiştilor de pe catedră: este respectul reciproc pe care îl datorim fiecare confesiune fiecărei confesiuni. Avem dreptul să cerem dela greco-catolici cel puţin atâta respect către biserica noastră, cât este în natura noastră a greco orientalilor şi cât cultura noastră şi evoluţia vremurilor ne îndatorează să-l arătăm faţă de confesiunile necreştine, ale şcolilor din instituţiunile noastre publice».

*

La începutul aceluiaş articol, dl A. Lupu-Antonescu spune că altădată va arăta «cum cele două confesiuni (ortodoxă şi unită) se vrăşmăşesc între dânsele, şi cum amândouă (?) vrăşmăşesc şcoalele statului, făcând prin conducătorii lor propagandă împotriva acestuia», a statului.

Observăm că după cea mai bună cunoştinţă a noastră, nici unul din conducătorii bisericii ortodoxe nu face asemenea propagandă, (ar însemna să fim timbraţi ca trădători de ţară!); dimpotrivă, căutăm orce prilej pentru lucrarea armonică cu organele de stat român.

In colo, cât pentru proselitismul unit, de care vedem că sânt îngrijoraţi nu numai preoţii, ci şi profanii, noi am adus şi până acum probe învederate.

Şi vom mai aduce.

Invăţăturile Mântuitorului şi şovinismul

Maghiarii dela Budapesta continuă, cu nespus exces de râvnă, propaganda iredentă şi nu se dau înlături de-a întrebuinţa orce mijloc pentru a insulta poporul românesc, armata lui, limba şi credinţele lui.

Propagandă iredentă se face chiar şi prin falşificarea cărţilor religioase, şi în special a Bibliei. Autorităţile noastre civile au confişcat mai multe publicaţiuni de astfel de propagandă.

Una din cărţile confişcate în mai multe exemplare este şi *Bibliai Történetek* (Fragmente din Biblie). Această carte, — cum aflăm din ziare clujene, — cuprinde în total zece capitole, dintre care nouă, au un conţinut religios, ceeace face să se creadă că întreaga carte este carte creştinească. Dar, capitolul de încheere, al zecelea, desvălue scopul pentru care a fost întocmită. Astfel, capitolul are titlul: *«Isus îşi plânge patria sa»*, ca şi când Isus ar fi avut o patrie şi învăţătura lui ar fi fost mărginită de graniţe. In cuprinsul capitolului se spune: «Isus n'a plâns pentrucă moare, ci pentrucă vedea dărâmându se temeliile ţării lui. I-a părut rău, a plâns şi ne învaţă prin aceasta cât de mult trebue să ne iubim patria». Pentru dnii dela Budapesta, învăţătura lui Isus nu este învăţătura dragostei şi înfrăţirii între oameni, ci e naţionalistă, răsboinică şi şovinistă. In aceeaş carte, pe aceeaş pagină cu capitolul «Isus îşi plânge patria sa», urmează poeziile: Himnusz şi Szózat.

La Oradea-Mare s'a confiscat, dela librăria Clain, un număr de 25,000 exemplare din biblia (carte de rugăciuni), tipărite la Debreţin. In această carte, intercalate printre textele religioase, se găsesc: Imnul naţional maghiar (Himnusz) la pagina 225; şi Imn (Szózat) la pagina 227 şi Cântec (Enek), la pagina 475. In acest cântec sânt versuri ca acestea, versuri în care se arată că aici este patria ungară răpită de duşmani: «Dar tu, Doamne, nu pentru aceasta l-ai adus aici (în Ardeal) pentrucă această patrie pe care el (poporul ungur) o iubeşte atât de mult, să i-o răpească duşmanii». —

In numeroase cărţi de literatură, ştiinţă, apărute în Budapesta în anii din urmă, se fac aceleaşi mistificări şi batjocuri la adresa României. Sânt şi înjurături atât de triviale, încât nu pot fi reproduse textual.

In mare hal au ajuns vecinii noştri neastâmpăraţi....

Din despărţămintele Asociaţiei clerului „A. Şaguna"

Cercul I religios, despărţământul *Făgăraş* al Asociaţiei clerului «Andrei Şaguna», în anul acesta 1923 îşi va desvolta activitatea după următorul program:

I. Pentru parohiile Boholţ şi Galaţi. In Dumineca a 7-a a SS. Părinţi, preoţimea aparţinătoare acestui: cerc 1. Nicolae Borzea (Făgăraş), 2. Dumitru Purece (Făgăraş), 3. Traian Păcală (Făgăraş) 4. Vasile Stoicanea (Făgăraş), 5. Valeriu literat (Făgăraş), 6. Matei Răduleţ (Făgăraş), 7. Miron Neagu (Făgăraş), 8. Vasile Floca (Făgăraş), 9. Nicolae Clonţia (Beclean), 10. Ilie Secheli (Luţa), 11. Nicolae Aron (Galaţi), 12. Gregore Aron (Galaţi), 13. Gheorghe Şolca (Calbor) şi 14. Ioan Comora (Boholţ), cei de sub 1, 8, 9, 10, 11, 13 şi 14 ca membri obligaţi, ear cei de sub 2, 3, 4, 5, 6, 7, şi 12 ca învitaţi, dimpreună cu învăţătorii şi cântăreţii bisericilor, provăzuţi cu stihare şi celelalte vestminte de serviciu divin, se vor prezenta la Locul după dealul Galaţului, numit «La mănăstire», pe teritoriul comunei Boholţ, unde peregrinează în procesiune poporul credincios din toate satele vecine, şi unde la 9 ore dimineaţa se va face Liturgie pe locul mănăstirii din secolul al 15-lea «Macarie», Galaciensis episcopus.

Va predica păr. protopop Nicolae Borzea: Despre însemnătatea rugăciunii, explicând textul evangheliei zilei: «Eu am dat lor cuvântul tău, şi lumea la urât pe ei, căci nu sunt ei din lume, precum Eu din lume nu sunt» (Ioan cap. 17 st. 14). Predica se va preda biuroului în scris.

Cu ocaziunea acestei serbări religioase, Reuniunea femeilor ortodoxe din Galaţi aranjează în apropierea mănăstirii o petrecere poporală, la care se învită toate celelalte reuniuni de cultură din satele vecine. Scopul reuniunii de femei este curat bisericesc.

La caz de timp nefavorabil, serbarea religioasă va avea loc în biserica şi şcoala din Ga-

laţi, şi în şcoală se va ţinea conferinţă poporală de acelaş predicator, după ameazi petrecerea Reuniunii de femei va urma în sala mare a birtului comunal din Galaţi; — şi atunci, pentru parohia Boholţ, cercul religios va face rugăciune la mănăstire, eventual în biserica ortodoxă din Boholţ la Sf. Ilie, în 20 Iulie v. 2 August n. 1923 unde va predica Nicolau Aron, desfăşurând cuvintele Sf. apostol Iacob: «Nu oftaţi unul asupra altuia fraţilor, ca să nu vă osândiţi, iată judecătorul înaintea uşilor stă... Ilie cu rugăciune s'a rugat ca să nu ploaie... şi iarăşi s'a rugat, şi cerul a dat ploaie, şi pământul a crescut roada sa». Conferinţă poporală în şcoala din Boholţ de acelaş predicator.

II. Pentru parohia Făgăraş. — In Lunea Rusaliilor, în 15/28 Mai 1923 de toţi aceeaşi preoţi amintiţi sub punctul I liturgie în biserica ortodoxă din Făgăraş la ora 10 înainte de amiazi. Va predica Gheorghe Şolca, desfăşurând textul evangheliei dela Ioan cap. 7 st. 37: «De însetează cineva, să vie la mine şi să bea» şi st. 43 «Şi împărăchiere între popor s'a făcut pentru dânsul». După finirea slujbei în biserică conferinţă poporală în şcoală de acelaşi predicator.

III. Pentru parohia Beclean. In Dumineca a 3-a după Rusale, în 4/17 Iunie 1923 preoţii obligaţi, cu ajutorul şi al profesorului Valeriu Literat, liturghie la 10 ore dimineaţa în biserica locală, eventual şi maslu la hotar. Va predica Valeriu Literat, în absenţa acestuia Nicolau Aron, desfăşurând textul evangheliei dela Matei cap. 6 st. 22: «Luminătorul trupului este ochiul: deci de va fi ochiul tău curat, tot trupul va fi luminat» şi st. 23 «iar de va fi ochiul tău rău, tot trupul tău va fi întunecat, — deci dacă lumina, care este întru tine, este întunerec, dar întunerecul cu cât mai mult». După finirea slujbei în biserică, eventual şi a «maslului» la hotar, conferinţă poporală în şcoala de acelaş predicator.

IV. Pentru parohia Calbor. In ziua de Sânziene, Naşterea sf. Ioan Botezătorul în 24 Iunie v. (7 Iulie n.) 1923, de toţi preoţii obligatori, liturghie la 10 ore dimineaţa în biserica ortodoxă din Calbor. Va predica Vasile Floca, despre urmările necredinţei, explicând textul evangheliei zilei dela Luca cap. 1 st. 20: «Şi iată vei fi tăcând, şi neputând a grăi, până în ziua aceea ce vor fi acestea, pentru-că n'ai crezut cuvintelor mele, care se vor împlini la vremea lor». După liturghie, conferinţa populară în şcoala din Calbor de acelaş predicator.

V. Pentru parohia Luţa. In ziua de Sân-Petru: SS. A. Petru şi Pavel în 29 Iunie (12 Iulie) 1923, liturghie la 10 ore dim. în biserica noastră din Luţa. Va predica Ioan Conora despre credinţă, explicând textul evangheliei: «Tu eşti Petru şi pe această peatră voi zidi biserica mea». După liturghie, conferinţă populară în şcoală şi conferinţă generală a cercului religios despre întreaga sa activitate din anul acesta 1923.

Făgăraş, 24 April 1923.

Nicolau Borzea	*N. Aron*	*Vasile Floca*
preşedinte	vice-preşedinte	secretar

NB. Preoţilor obligaţi li se vor subscrie câte o chitanţă de 50 lei diurn şi spese de călătorie pentru participare la aceste servicii peste tot: cei cari vor neglija participarea, vor fi pedepsiţi cu câte 50 lei, iar la conferinţele poporale se vor distribui poporului cărticele de rugăciuni, cu preţuri mici, ce vor incurge în fondul despărţământului Făgăraş, din care vor fi procurate.

Nr. 3544.

Notificare oficială

Ministerul cultelor acordă gradaţie după cinci ani, făcuţi în slujba bisericii, ca preoţi sau ca învăţători. Cei ce sânt îndreptăţiţi la prima gradaţie vor înainta imediat la consistor dovada oficială a intrării în slujba bisericii şi a funcţionării fără întrerupere. Pentru cei ce au gradaţii şi timpul de cinci ani, încheiat înainte de 1 Aprilie, se va cere promovarea automatică, fără cerere nouă. Se acordă numai patru gradaţii, respective dublarea salarului de bază.

Fiecare gradaţie aduce un spor de 25% la salarul de bază.

Oficiul consistorial de contabilitate

Măsuri radicale

(*x*) In orce regiune a binecuvântatei noastre ţări se învârteşte omul acum la început de primăvară, poate să vadă de-oparte sămănăturile verzi ale grâului de toamnă şi ogoarele negre ale celui de primăvară, — puţine vor fi locurile nelucrate; — dar, de altă parte, intrând cineva şi prin lumea satelor şi oraşelor, va zări cu multă durere sufletească şi nu puţină îngrijorare, numărul enorm al cârciumelor, unde se risipeşte atâta ban şi atâta sănătate.

Oricine poate vedea cu ochii, cum alcoolismul sapă la temeliile neamului nostru. Impotriva acestui vrăşmaş zadarnice rămân toate sfaturile şi îndemnurile bune, ce se dau cu graiul şi scrisul mirenilor şi ale preoţimii.

Aici nu pot să ajute, decât măsuri radicale; şi adecă — întocmai ca în America şi poate în Anglia, — înfăptuirea de *legi*, prin care atât fabricarea alcoolului, cât şi punerea în vânzare a băuturilor alcoolice sânt oprite şi contravenienţii pedepsiţi.

Este vorba să alegem: între binele cârciumarilor, şi între viitorul acestei ţări.

Să fie alegerea atât de grea?

Sau să aibă cârciumarii atâta înrâurire sus şi jos, pretutindeni, încât să împedece votarea de asemenea legi salutare?

In cazul acesta am fi vrednici, în adevăr, de soartea ce se cuvine tuturor fiinţelor certăreţe şi zăpăcite...

Să stăm strâmb, şi să judecăm drept.

O aniversare

Personalul Tipografiei arhidiecezane din Sibiu a sărbătorit Sâmbătă în 28 Aprilie a. c. aniversarea împlinirii a 50 ani de vârstă a dlui *George Poponea*, conducătorul tehnic al tipografiei. Din acest prilej s'a aranjat o *convenire intimă* în cinstea jubilantului şi a familiei Dsale.

La convenire au mai participat pe lângă personalul tipografiei şi membrii comitetului Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu şi membrii corului bisericesc, la cari jubilantul ocupă locul de preşedinte; la această convenire s'au rostit mai multe vorbiri. Intâi a vorbit culegătorul tipograf Stefan Duca, scoţând la iveală meritele jubilantului în calitate de conducător al tipografiei, pe care o conduce de 18 ani, aducându-i felicitările personalului. Dl Candid Popa, revizor şcolar, în calitate de dirigent al corului bisericesc, l-a felicitat în numele membrilor acestui cor. Dl Ioan Stanciu, vicepreşedintul reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, a scos la iveală meritele dlui George Poponea câştigate în sinul Reuniunii în timp de peste 30 de ani, întâi ca bibliotecar, apoi secretar, vicepreşedinte, ear acum în timpul din urmă, ca prezident, felicitându-l călduros în numele membrilor comitetului şi al membrilor ei. Frumos au mai vorbit dl Isidor Dopp, învăţător şi dl Petru Feldiorean, măestru pantofar în Sibiu. Tuturor vorbitorilor le-a răspuns adânc emoţionat dl G. Poponea într'o vorbire mai lungă, mulţămind de cinstea de care e făcut părtaş şi de atenţiunea ce s'a dat acestui eveniment din viaţa dsale, promiţând, că precum în trecut, aşa şi în viitor îşi va pune modestele puteri în serviciul binelui obştesc. Pe urmă s'a petrecut încă câteva ore în cea mai perfectă armonie şi voie bună.

Muncitorul.

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută a ţinut în biserica noastră catedrală, la finea sfintei liturghii, o frumoasă predică dl G. Maior catihet la şcoala normală «Andrei Şaguna».

Dl ministru de justiţie, Florescu, a sosit Sâmbătă la Sibiu pentru a vizita tribunalul de aici şi alte instituţii publice. Ieri, Duminecă, dl ministru, a asistat la serviciul divin în catedrală.

Statistică. Ministerul cultelor a luat iniţiativa pentru alcătuirea unei statistici a parohiilor, protopopiatelor, personalului consistoriilor eparhiale, mănăstirilor, institutelor teologice etc. spre a se tipări într'un anuar al tuturor cultelor din România. Astfel de lucrare e de dorit să se tipărească cât mai curând.

Excluderi. Decanatul facultăţii de medicină dela universitatea din Cluj, a şters din matricula universităţii pe 97 de evrei, unguri şi ruşi, cari s'au înscris în mod ilegal, cu acte falşe sau fără dovada de cetăţenie. Cei mai mulţi dintre excluşi sânt *evrei* basarabeni sau din Ungaria, veniţi în ţară pe căi neîngăduite. Scoţându-i din universitate, decanatul facultăţii de medicină a dat studenţilor creştini o mică satisfacţie.

Americanii despre germani. Un mare ziar american a pus cititorilor săi întrebarea, dacă ocuparea Ruhr-ului este mijloc îndreptăţit pentru a obţinea despăgubirile de războiu. Răspunsurile au fost: 57 la sută afirmative, şi numai 26 la sută negative, ear restul de 17 împreunat cu rezerve.

Pentru preoţi. Societatea *Crucea* (Bucureşti, Calea Moşilor 161) pune la dispoziţia preoţilor, cari călătoresc la Bucureşti, camere gratuite pentru dormit. Doritorii se pot anunţa din vreme.

Comentar! Despre fostul împărat al Germaniei Wilhelm II, vestesc ziarele nemţeşti că pregăteşte un voluminos comentar al Bibliei. Este foarte bine ca omul să se intereseze cu din adinsul — deşi poate cam târziu — de afacerile religioase.

Curăţenie. Direcţiunea Generală a Căilor Ferate Române a dat nou ordin pentru curăţenia în trenuri. Pentru călătorii, cari nu păstrează curăţenia în trenuri, adecă: fac murdării pe jos, aruncând rămăşiţe de mâncări, mucuri de ţigări sau or ce alt gunoi precum şi învelişul murdar în care au fost mâncările, sau le ascund pe sub canapele, pentru a nu face nevăzută murdăria prea bătătoare la ochi, — *pedeapsa se sporeşte dela 40 la 100 lei*, având a plăti şi preţul stricăciunilor făcute la vagon.

Teatru românesc în Sibiu. Compania artistului Tony Bulandra a jucat întâia oară, în Sibiu, în seara de 26 l. c. S'a reprezentat celebra piesă Pui de vultur, scrisă de Rostand. Drama, tradusă în frumoase versuri româneşti, zugrăveşte zbuciumul nenorocitului fiu al lui Napoleon. Acest rege al Romei încă din leagăn, ajunge după căderea marelui său părinte un mic duce de Reichstadt, închis şi bine păzit în Schönbrunn-ul Austriei, de aici încearcă să fugă în Franţa, unde numele lui Bonaparte îşi mai păstra credincioşi admiratori. Palidul duce, în însuşirile sale generoase, n'avea însă nimic din stăruinţa de fier a tatălui său; afară de aceasta, era slăbit de o boală seacă şi în curând aceeaş boală venea să-i facă sfârşitul dureros în mijlocul unei lumi cu totul străine de aspiraţiile lui. Tălmăcirea piesei lui Rostand, prin artiştii companiei Bulandra, s'a făcut păstrând stilul de recitare al şcoalei vechi. Multă căldură şi pompă în vorbire au produs deliciul unei părţi însemnate din publicul asistent, dar nu acelaş efect la cei obişnuiţi în teatrul de astăzi cu simplitatea şi naturalul chiar şi la piese în stil romantic. Neapărat artiştii Tony Bulandra şi Băltăţeanu sânt talente de seamă cu organe sonore şi puternice, sânt puteri care ar face renume ori cărei scene din oraşele mari... Teatrul nostru cu acest prilej a fost tixit şi trupa teatrală mult aplaudată (x).

„ALBINA" institut de credit şi de econ., Sibiu

Aducem la cunoştinţa dlor acţionari ai Institutului nostru, că am început preschimbarea titlurilor provizorii cu acţiuni definitive de Lei 500·— nominalul, adecă pentru 5 acţii vechi, una nouă.

Depunerea titlurilor provizorii se poate face atât la Centrală, cât şi la oricare din Sucursalele noastre.

Acei acţionari cari nu posed un număr de acţiuni divizibil cu 5, pot procura prin noi acţiunile necesare pentru complectare, pe cursul de emisiune de Lei 180·—.

(57) 1—3 **Direcţiunea.**

Dr. Ioan Stefanescu

Specializat la Viena în: boale de piele şi venerice

Sibiu, Str. Tribunii Nr. 14, Etagiul I

Consultaţii pentru boale de piele, venerice, urologie şi cosmetică: 9—11, 2—4

„DACIA“, institut de credit și de economii, societate pe acții în Orăștie.

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și economii societate pe acții «DACIA» din Orăștie, prin aceasta se învită la

a XXI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *la 10 Maiu 1923, la ora 10 a. m.*, în localul institutului.

PROGRAM:

1. *Deschiderea și constituirea adunării.*
2. *Raportul anual al Direcțiunii, bilanțul anului 1922 și raportul comitetului de supraveghiere.*
3. *Staverirea sumei capitalului social cu noua emisiune.*
4. *Modificarea §-lor 6 și 29 din statute.*
5. *Alegerea membrilor în comitetul de supraveghiere.*
6. *Alegerea membrilor în Direcțiune.*
7. *Eventual alte propuneri întrate conform statutelor.*

Acționarii, cari doresc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, au să depună acțiile și plenipotențele la cassa institutului, în înțelesul §-lui 20 din statute, cel puțin în preziua adunării generale.

Orăștie, la 14 Aprilie 1923.

Direcțiunea.

Bilanț cu 31 Decemvrie 1922

ACTIVA.		Lei b.	PASIVA.		Lei b.
Cassa în numărar		79,901·65	Capital social		50,000·—
Efecte publice		29,932·66	Fond de rezervă		16,757·17
Imprumuturi pe cambii cu giranți	326,481·50		Depuneri		450,955·71
Imprumuturi cu cambii cu acoperire	52,278·—	378,759·50	Dividende neridicate		1,218·50
Mobiliar		15,025·—	Pro-Diverși		1,564·16
Debitori		12,000·—	Deposit		260·71
Conturi Curente		13,441·57	Conturi Curente		3,750·—
Timbre, proteste și vadiu anticipat		2,866·85	Profit transpus	1,217·94	
		531,927·23	Profit curat	6,203·04	7,420·98
					531,927·23

Contul Profit și Perderi

DEBIT.		Lei b.	CREDIT.		Lei b.
Interese		23,726·89	Profit transpus		1,217·94
Spese		14,176·89	Interese și Provizii		48,916·—
Contribuții		4,809·18			
Profit transpus	1,217·94				
Profit curat	6,203·04	7,420·98			
		50,133·94			50,133·94

Orăștie, la 31 Decemvrie 1922.

Dr. Aurel Muntean m. p., președinte. **Buzdugan** m. p., director. Pentru contabilitate: **G. Cușută** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare.

Orăștie, la 12 Aprilie 1923.

Constantin Dăncilă m. p. **Ioan Lăzăroiu** m. p.

„MATCA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Țebea

Convocare

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «MATCA», sunt învitați prin aceasta la

a XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în *sala festivă dela hotelul din Baia de Criș, la 14 Maiu st. n. 1923, la 2 ore p. m.*, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. *Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.*
2. *Denumirea alor 2 notari și 2 scrutători.*
3. *Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiare pe anul expirat 1922 și aprobarea bilanțului.*
4. *Decidere asupra propunerii direcțiunei cu privire la împărțirea profitului curat.*
5. *Urcarea capitalului societar.*
6. *Darea absolutorului direcțiunii și comitetului de supraveghiare pe 1922.*
7. *Fixarea marcelor de prezență pentru membrii direcțiunei și ai comitetului de supraveghiare.*
8. *Alegerea unui membru în direcțiune pe un period de 3 ani.*
9. *Alegerea comitetului de supraveghiare.*

Acționarii au a-și prezenta acțiile conform §-lui 20 din statute. Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutori, curanzii prin curatorii lor, societățile prin reprezentanții lor legali.

Țebea, la 16 Aprilie 1923.

Direcțiunea

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1922

Activa		Lei b.	Pasiva		Lei b.
Cassa		155.281·55	Capital societar		42,000·—
Cambii		419,353·50	Fond de rezervă		42,000·—
Obligațiuni		31,154·50	Fond special de rezervă		13,094·08
Efecte		6,392·50	Depuneri		881,989·96
Realități		189·60	Creditori		268,540·—
Conturi-curente		669,397·22	Dividendă neridicată		4,195·75
Debitori		1,838·35	Dare de solvit		5,545·80
Mobiliar		500·—	Interese anticipate		10,000·—
			Profit curat		16.741·63
		1.254,107·22			1.284,107·23

Contul Pierdere și Profit

Debit		Lei b.	Credit		Lei b.
Interese la depuneri	46,215·62		Profit transpus		725·41
Interese la creditori	23.832·45	70,048·07	Interese		57,412·70
Salare		7,000·—	Provizie		41,658·25
Marce de prezență		1,360·—			
Dare		4,206·72			
Spese		440·—			
Profit curat		16.741·63			
		99,796·42			99,796·42

Țebea, la 31 Decemvrie 1922.

Ioan Indreiu m. p., dir. executiv.

DIRECȚIUNEA:

Iosif Tisu m. p., preș. **Aurel Barna** m. p. **Floarea Ioachim** m. p. **Petru Câmpean** m. p.
Nicolae Mateiu m. p., vice-preș. **Petru Stanciu** m. p. **Marcu Huțiu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente și le-am aflat în ordine.

Țebea, la 16 Aprilie 1923.

Ioan Bolețiu m. p., preș. **Pavel Lazar** m. p. **Athanasie Brana** m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 21 April (4 Mai) 1923 Nr. 34

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Organ național

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Papism și Ortodoxism în Ardeal
sau
Porfiră și Cunună de spini

Lucrarea cu titlul de mai sus o publicasem, din adins, anonim, spre a da prilej combatanților să o cearnă *obiectiv* și fără de insulte personale. In așteptările mele însă m'am înșelat, ceeace o constat acum, când citesc prin organe de publicitate catolice, ca «Unirea» dela Blaj și «Albina» dela București, la adresa lucrării și a persoanei mele, mai mult cuvinte înțepătoare decât contradovezi obiective, și chiar insulte personale.

Dacă ar fi la mijloc numai motive de sensibilitate personală din partea mea, aș putea răspunde: sau prin ignorarea atărui neputincios metod de combatere, sau prin chemarea insultatorului la bara justiției. Deocamdată însă mă mărginesc la a demasca metodul acesta sui generis de a combate.

*

Am nestrămutata convingere, ce rezultă din studiile mele teologice și de pe urma modestei mele orientări în materie de istorie românească, cumcă *Papismul — care este, înaintea mea, cu totul altceva decât catolicismul de mai nainte de 1054* — dimpreună cu toate acțiunile sale printre români, și mai cu seamă pentru noi ceice trăiam în statul «catolic» al ungurilor, a fost și va continua a fi pentru români un *principiu subversiv* și un *factor distructiv*. Am mai departe convingerea că, dacă pe urma «unirii» unei părți din români cu Roma papală, au rezultat oarecari foloase culturale, acelea, în trecut, *nu au fost rezultatul sistemului unionist de legături dogmatice* cu străinii: maghiari și austrieci, căci de pildă *la rutenii* ungari tocmai *«unirea» lor, a tuturor rutenilor* ungari, a fost de o sută de ani și mai bine caldul strat al maghiarizării; ci foloasele culturale *românești*, puse în legătură cu «unirea», *au răsărit din inspirația sănătoasă a sufletului românesc. Acest suflet românesc pe care nu l-au putut suprima* Propaganda fide dela Roma și alte școli de teologie «catolică» (dupăcum supriməseră conștiința națională a rutenilor ungari), *s'a afirmat în lucrările celor trei luceferi* (*Clain, Șincai și Maior*), *deveniți mai apoi tot atâția martiri naționali prigoniți de către Blajul unionist de pe vremuri*. Ear cât pentru viitorul neamului românesc, am de asemenea convingerea — verificată de altfel prin gravele rătăciri politice nouă ale oficialității bisericii unite și ale teologilor ei creați în școli străine' — că biserica unită *nu a adus și nu va fi în stare să aducă nici foloasele echivalente cu stricăciunile* ce ni le-a pricinuit «unirea» din trecut, și că ea va însemna în viitor numai o piedecă în calea restabilirii unității noastre sufletești, atât de necesară pe acest pământ românesc strătăiat și subminat de atâtea și atâtea influințe ostile consolidării noastre *politice-naționale*.

Din asemenea convingeri am pornit la scrierea studiului meu «Papism și Ortodoxism», și nu din resentimente confesionaliste și nici cu gândul de a provoca războiu confesional, ci *de a face cunoscut un sistem, zis religios*, al «unirii» cu Roma papală, *sistem care, sub aparențele sale religioase și prin mijloace materiale*, ni-a pricinuit și ne va putea pricinui și în viitor stricăciuni mari.

Aceste mijloace materiale, cari erau înzestrarea escesivă a bisericii unite din trecut de către străini, *și mai ales metoadele de operație politică străină* printre români, trebuiau făcute cunoscute obștei românești în aceste vremi de reconstruire și de consolidare a țării nouă românești și a sufletului românesc.

In chipul acesta am ajuns la ideia de a înfățișa în lucrarea din chestiune averile catolice și metoadele lor de operație printre noi.

*

Drept urmare a politicei distructive, pe care o săvârșia străinismul (Habsburgii și maghiarii) împotriva noastră prin sistemul bisericii unite și prin înzestrarea ei cu mari averi, — eată cari erau raporturile de înzestrare a confesiunilor din fosta Ungarie:

Din toate moșiile bisericești, 97·5% erau în mâna celor 59·6% de catolici latini și uniți, ear pentru cei *13·1% ortodocși* (români, dimpreună cu bogata biserică a sârbilor) rămânea *d'abia 1·1% din moșii*. Cu alte cuvinte: *Catolicii latini aveau de fiecare șase suflete 1 jugăr de moșie; uniții români aveau 1 jugăr la 7 suflete, ear românii ortodocși tot la câte 1777 suflete un jugăr*. Era prea firesc lucru deci, ca în studiul meu să cer (pag. 91) ca «*deodată cu nivelarea privilegiilor catolicilor noștri* (cari mai aveau în trecut și favorul de a fi patronați, adecă subvenționați și în bani, în afară de înzestrarea cu moșii) *să urmeze și o înzestrare a celorlalte confesiuni*». Mai ceream (la pag. 88—9) desființarea patronatului unguresc din cârca statului român, deoarece «catolicii» noștri de limbă română, maghiară și germană au și acum pretenția să le întrețină statul nostru bisericile și preoții lor, când ai noștri o duc în mizerie cu subvențiile de stat croite după tipicul legilor restrictive ungurești. Mai ceream apoi (pag. 91) creiarea unui fond religionar ortodox echivalent cu averile catolicilor (cari averi pe urma reformei agrare le revin *tot lor*, dar în valori și nu în natură). Ceream (pag. 89) să se intereseze statul de averile catolice comune cu ungurii și să reclame împărțirea acelor averi, sau ca zestrea catolicilor noștri să revină în țară, să fie supusă la cuvenita contribuție pentru cultul lor, ear însași administrarea acelor averi să se facă sub controlul statului român. Mai ceream (pag. 90) îngrădiri de stat împotriva invaziunei de clerici catolici (orduri și congregații) și de averi catolice străine în țara noastră. *Ceream, ca subvențiile statului român să se deie tuturor confesiunilor cu o considerare și la averile de cari acele confesiuni dispun și chiar după raportul numeric al credincioșilor lor*, ca să înceteze astfel nedreptatea de azi, ca de pildă un preot catolic, înzestrat cu moșii și neavând familie, să mai primească subvenția statului român după legile ungurești favorizătoare neromânilor, în vreme ce clerul ortodox român fără moșii și averi și încărcat cu familie tânjește și azi, pe lângă subvențiile bagatele ce le are dela stat.

Am pus, prin urmare, în discuțiune o *problemă de dreptate morală și o problemă de dreptate socială și politică*, pe cari trebue să le deslege însuși statul, în interesul dreptății ce i-o așteaptă cu drept cuvânt toți cetățenii lui, și i-o cere și interesu existenții sale proprii.

*

Lucrarea mea, care culminează în aceste concluziuni, și care se sprijinește pe detailuri istorice și statistice-geografice scoase tocmai din publicații oficiale ale regimelor ungurești și ale însești bisericii unite, înțeleg să stârnească supărări la cei interesați, dupăcum a stârnit și un interes general la toți năpăstuiții de ieri, rămași și azi, în statul român, în aceeași situație de inferioritate materială.

I. P. Sf. mitropolit dela Blaj, în ședința dela 12 Martie a. c. a senatului, în ceeace privește averile Blajului unit, a contestat cifrele mele scoase din o statistică oficială a guvernului unguresc. Contestarea nu poate micșora valoarea informativă a lucrării mele, nici dacă moșiile bisericii unite din arhiepiscopia Blajului ar fi reduse dela 4959 jug. cu 1573 jug. Tot le-au rămas blăjenilor și după acest calcul, 3486 jug., respective valoarea lor de bani de pe urma exproprierii, pe când arhiepiscopia Sibiului are d'abia 158 jug.,

şi acestea cumpărate din banii proprii, nu dăruite de către stat.

Nedreptatea, şi în acest caz, *e evidentă* în paguba bisericii ortodoxe române. Şi, *eu numai nedreptatea* am voit s'o evidenţiez. Mai ales că nimeni altul n'a tras la îndoială cifrele mele cu privire la celelalte moşii greco-cat. Şi astfel, dacă din cele 145.849 jug. cât fac acele moşii se vor scădea cele 1573 jug. pe care Blajul nu le-ar avea, tot mai rămâne bisericii unite 144.276 jug. bisericii româneşti minoritare, faţă de cele 1012 jug. ale bisericii majoritare ortodoxe din întreaga mitropolie ort. a Ardealului.

Mulţumesc I. P. S. Sale părintelui mitropolit dela Blaj pentru corectivul ce mi l-a făcut şi adaug că nu ţin seamă pentru mine de diferenţa de moşii ce le-a cedat, în faţa senatului. Sânt mult mai mulţumit să trăesc din sărăcia mea, decât din darurile altora, de orcare fel ar fi ele şi orcine le-ar îmbia. Din respectul ce-l am însă mai ales faţă de un arhiereu, ţin să subliniez cu plăcere o declaraţie a I. P. S. Sale făcută în senat, că «ca părinte sufletesc» — fără să i-o fi cerut — îmi iartă «tonul» şi *nu trage la îndoială buna mea credinţă ce m'a călăuzit în lucrarea mea.*

Pagubă însă, că nu şi ceilalţi combatanţi ai mei se inspiră din acest duh, al înţelegerii obiective, care transpiră din caracterizarea reprezentantului responsabil al bisericii unite. Căci iată, de pildă, cum mă combat iresponsabilii dela Bucureşti!

*

«Albina», ci-că alta şi nimic decât că noi ortodocşii când cerem suprimarea privilegiilor de avere ale catolicilor (deci şi: uniţilor) şi înzestrarea proporţională a bisericii noastre, lucrăm pentru distrugerea bisericii lor. Pornind din această greşală de gândire a identificării bisericii lor cu privilegiile materiale (fără de care aceea biserică, de altfel, nu s'ar fi putut înfiripa) combatanţii dela «Albina» călăresc înainte pe această premisă ce şi-au fixat-o pentruca, în zvârcolirile neputincioase de a combate, *să poată a se transpune din adins peste problemele de dreptate ce le-am concretizat.* Porneşte discuţia dela coada şi nu dela capul lucrului şi adaugă a face apologia bunătăţilor culturale răsărite din averile bisericeşti ale uniţilor, bunătăţi pe care nu le-am contestat, ci chiar le-am afirmat.

Acesta e metodul omului — vorbesc despre «Albina»! — care, din chior ce este, strânge şi mai tare din ochi, ca să nu vadă adevărul spus de noi şi să i se poată năzări halucinaţii împotriva cărora să se scoale ca şi combatant.

Intre altele îmi pune vină şi aceea: de ce am scris nume ca: Vulkán Samuel şi Bercsán István cu ortografia întrebuinţată de un prelat papal şi canonic pe atunci, iar acum arhiereu greco-catolic la Lugoj.

Ceeace însă e şi mai culpabil lucru dela «Albina» — vezi mai ales nr. 50 din 14 Martie a. c. — este, că îmi atribue că pentru «a-i *îmbogăţi*» (?) «pe neuniţi» aş fi propus în lucrarea mea «hrăpirea» sau «confiscarea averilor bisericeşti catolice» şi că «omul bisericii» (aluzie la pseudonimul meu!) «este gata să împartă prada, la care râvneşte, chiar cu protestanţii maghiari».

Să arate «Albina»: la care pagină din lucrarea mea se cuprinde, dacă nu textual, măcar ca ideie, aceea ce-mi atribue! Nu va putea însă să o dovedească. Aşa ceva există numai în metoadele de insinuanţi şi pervertitori dela «Albina», cari n'au alte mijloace de combatere.

Cu atari oameni, cari în acest chip combat şi discută o chestie de interes obştesc al ţării, cine mai poate sta de vorbă şi, mai ales, *cum?*

Dacă acest metod de discuţiune şi de combatere vrea să însemne *cearta* în discuţiile publice, atunci eu, cel apostrofat de «Albina», ca «vulgar pamfletar lipsit de omenie», renunţ dela început la orce atestat moral de cinste publicistică din partea vespilor ce se ascund în coşul «Albinei» dela Bucureşti.

Atari condeie nici nu pot ofenza, şi din pricina înţepăturilor lor nu mă voiu lăsa terorizat, ci voiu da înainte cu studiile ce le urmăresc. Nu mă voiu scoborâ deci de fel, la polemii inutile, în arena de circ a gladiatorilor papali din strada Bărăţiei.

De pe partea mea, să scrie «Albina» d'aci încolo, în limbajul ce o caracterisează după dictonul biblic: Din prisosinţa inimii grăeşte limba. Iar *eu voiu trăi şi lucra în convingerea* exprimată şi în lucrarea mea (la pag. 92—93), că *statul român, dacă vrea să-şi asigure trăinicia, are «misiunea de a crea echilibrul politic şi religios între minorităţile sale etnice şi religioase şi de a înlătura prin măsuri de dreptate pentru toţi, vechile privilegii de putere morală şi economică, rămăşiţe ale robiei medievale, pe care numai în formele ei politice au suprimat-o sabia românească şi tratatele de pace, şi pe care are s'o înlăture acum definitiv constituţia nouă a statului nostru»* şi — adaug — *şi legile speciale* ce se vor întocmi după votarea de mai ieri a constituţiei ţării.

Dr. Gh. Ciuhandu
protoiereu, ases. consist.

Preoţimea şi îmbunătăţirea salariilor. Cu grijă părintească pentru situaţia materială a preoţimii, I. P. S. Sa Părintele nostru Mitropolit *Nicolae* a intervenit din nou la guvern, pentruca să fie consideraţi şi preoţii, după cuviinţă, la împărţirea sporului de leafă din suma prevăzută în bugetul ţării. Dl ministru al finanţelor a răspuns telegrafice: «*Toţi ceice sânt în bugetul statului vor beneficia de regulele stabilite de comisia bugetară pentru repartizarea suplimentului din cele 500 milioane, prevăzute în buget*».

Apelul

A. S. R. Principesei Elena Moştenitoarea tronului României

Mă adresez întâia oară poporului nostru, cu dragoste de el, cu setos suflet de jertfă şi cu vie grijă pentru pacea, sănătatea şi mântuirea lui.

Mă adresez acum de-abia, pentru că m'am silit singură, să pătrund şi să deslusesc bine care sânt păsurile şi nevoile lui.

Vreau, din ceasul acesta, luând pildă dela vrednicele şi milostivele Domniţe din trecut, dela Toţi câţi s'au ostenit şi se ostenesc pentru viaţa şi izbăvirea poporului şi în deosebi dela Aceia care este astăzi Icoana noastră a tuturor, Maria, Doamnă şi Regină a României, să spriiin şi să lupt pentru tot ce ajută la înlăturarea suferinţii celor mulţi.

De când trăeşte în inima mea, inima nobilă şi dăruitoare a acestui popor, gândurile lui sânt gândurile mele, lupta lui e lupta mea, aspiraţiile lui sânt năzuinţele şi temeiul întregului meu suflet.

Cu nespusă durere am văzut că cel mai greu păs al nostru e copilul, că pierderea noastră cea mai mare e viaţa lor, e rărirea populaţiei prin mortalitatea copiilor.

Aceea ce clădeşte un stat şi-i dă putere şi durată e populaţia lui, e desimea oamenilor, e sănătatea lor. Pentru aceasta, toate silinţele noastre, tot avântul sufletelor culturale, toată trudirea celor ce călăuzesc şi învaţă trebue să ducă la sporirea şi întărirea elementului nostru de baştină.

Războiul a rărit şi a slăbit populaţia. Boalele cosesc fără milă. Sărăcia de după războiu le întinde mereu; nici buruiana nu cutropeşte aşa de iute ţarina nelucrată. Oftica înfloreşte, iar la ţară, mortalitatea copiilor creşte înspăimântând gândul. O statistică arată că în vechiul regat mor în fiecare an peste 150.000 de copii; un războiu nu nimiceşte mai multe vieţi. Trei sferturi din morţii noştri sânt copii. Toţi aproape pier cu zile. Cine-i caută; cine-i vede! Mamele sânt istovite de muncă, pentru că ele duc toată povara şi apăsarea vieţii.

E adevărat că ţara noastră a tost în fruntea tuturor cu naşterile copiilor, dar tot în frunte sântem astăzi cu mortalitatea lor.

Trebue deci, cu orce preţ, cu orce sacrificiu şi trudire, să păstrăm şi să chivernisim viaţa copiilor. Această viaţă e marea zestre a României, şi către ea se duce întâiul meu gând de jertfă şi de muncă.

Tot ce s'a făcut şi se face, toată osteneala bunelor noastre române, toată grija şi silinţa asistenţei statului nu pot să prididească încă boalele, răul şi neştiinţa de pretutindeni. E nevoe, pentru aceasta, de toată truda şi ajutorul obştesc.

Drept aceea, doresc şi Eu, să ridic în capitala ţării un mare spital pentru căutarea şi vindecarea copiilor, ori de unde ar veni şi ori ai cui ar fi; dorèsc apoi să leg de acest aşezământ o şcoală practică de infirmiere, şi să înfiinţez cât mai multe echipe ambulante pentru asistenţa sanitară la ţară.

Sânt trei opere de osteneală şi de nespuse jertfe băneşti.

Eu aduc otrandă grija, nepregetarea şi dinarul meu, dar fac un călduros apel şi către ţară, către toţi câţi au şi pot să ajute. Mă gândesc la cât pot să facă neobositele noastre doamne, preoţii în biserică şi în activitatea lor misionară, învăţătorii, oţiţerii, şefii autorităţilor administrative şi poporul însuşi, din dărnicia şi mila lui firească.

E întâia mea rugăminte către ţară şi o fac din suflet pentru sufletul ei, pentru copiii noştri, ai tuturora.

Fiecare ofrandă, mare sau mică, o socotesc ca o putere cerească pentru păstrarea vieţii unui copil.

Elena
Principesă Moştenitoare a Tronului României

Din Palermo/1923.

*

Orce danie se va depune la Banca Naţională a României şi la sucursalele ei pe numele «Pentru fondul A. S. R. Principesa Elena». Cu fiecare danie se va înainta şi lista de numele şi adresa dăruitorilor.

Alte lămuriri în legătură cu aceasta, se vor cere dela Cancelaria Palatului Princiar. Şoseaua Kiseleff.

Nr. 1656.

Oficial

Către toate oficiile protopopeşti şi parohiale din arhidieceză.

Alteţa Sa Regală, Domniţa Elena, soţia moştenitorului de tron se adresează către toată suflarea din ţară învitându-o să contribue cu obolul său la înfăptuirea unui spital în capitală pentru căutarea şi vindecarea copiilor bolnavi, pentru înfiinţarea unei şcoli de infirmiere şi înghebarea unei echipe ambulante pentru asistenţa sanitară la ţară.

Dela înălţimea situaţiei Sale de viitoare regină vede gingaşii copilaşi secaţi de boale, mişcată de dragostea lor, vrea să pue stavilă pericolului naţional înfiinţând creştineştile aşezăminte.

Preoţimea să citească în biserică apelul domniţei, publicat în alt loc al ziarului şi să întreprinză cu comitetul parohial o colectă din casă în casă, iar banii strânşi să-i trimită Cassei consistoriale până la Înălţarea Domnului. Tabloul donatorilor se va trimite oficiului protopopesc, care va alcătui tabloul general din parohiile protopopiatului şi-l va trimite la Consistor până la Rusalii.

Sibiu, 6/19 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Propaganda sectelor

(x) Vie şi întinsă propagandă a început, în satele Ardealului, secta religioasă a anabaptiştilor. Parte însemnată dintre misionarii acestei secte sânt *maghiari*, trimişi din Ungaria, pentru a răspândi între români idei şi obiceiuri anabaptiste.

Ori cât de mult dorim să respectăm credinţa intimă a fiecărui individ omenesc din ţara românească atât de tolerantă, sântem datori în acelaş timp să ne gândim şi la credinţa noastră şi la aspiraţiile îndreptăţite ale bisericii şi neamului românesc.

Fiecare popor din această ţară are libertate deplină să-şi desfăşoare calităţile de credinţă religioasă în cadrele drepturilor ce le acordă statul. Dar, nici un stat nu poate să ocrotească sectele religioase, care primejduesc, prin a lor propagandă, fiinţa lui naţională, încercând a-i slăbi razimul cel mai puternic care la noi este: biserica românească.

Misionarii anabaptişti, cu îndemnurile lor de a nu pune mâna pe armă de foc, nu urmăresc alt scop decât să ne desarmeze cât mai mult, — ear în schimb vecinii noştri dela apus mai ales să se înarmeze.

Indivizi sosiţi la noi de peste Tisa, fac slujba *ebrediştilor* dela Budapesta, va să zică a ungurilor cari zic că «se deşteaptă». Cum se deşteaptă, s'a văzut tocmai acum, când până şi în *bibliile* ce le trimit din Ungaria străcoară versuri pentru pregărirea «viitorului războiu», de care visează în «patriotică» aprindere şi în nefrânată ură şi dispreţ ce ne poartă, dar şi în neputinţa lor de *a munci* cu cinste ca să trăească în condiţiile firesti de care, după câteva sute de ani, s'au învrednicit.

Ceice stau, cu voie sau fără de voie, în serviciul acelor vrăşmaşi nelmpăcaţi ai bisericii noastre şi ai românismului, n'au cuvânt d'a se stabili, cu învăţăturile lor, în ţara desrobită, pentruca din nou să-i pregătească jugul.

Nr. 2162 Şcol.

Notificare

Ministerul instrucţiunii publice, licvidatorul directoratului general din Cluj, prin ordinul circular Nr. 1000/923 a dat îndrumări folositoare, în ce priveşte cultura pomilor şi în ce priveşte sărbarea arborilor şi a păsărilor de către tinerimea şcolară. In conformitate cu dispoziţiile consistoriale din anii precedenţi nu putem decât să recomandăm organelor noastre subalterne, ca să sprijinească cu toată căldura aceste îndemnuri şi îndrumări preţioase, potrivite a da avânt vieţii economice şi a trezi sentimenre etice şi estetice în lumea sufletească a credincioşilor noştri dela sate.

Sibiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat şcolar, ţinută la 13/26 IV 1923.

Consistorul arhidiecezan

Hirotonirea

I. P. C. Sale Lucian Triteanu, ales episcop de Roman, întru arhiereu se va îndeplini Duminecă în 23 Aprilie (6 Mai) a. c. în biserica mitropolei din Bucureşti prin I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron, *I. P. S. Sa mitropolitul nostru* Nicolae *şi mai mulţi ierarhi din vechiul regat.*

Restaurarea mănăstirii Cernica

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Miron face următorul apel, pe care îl recomandăm călduros atenţiunii tuturor credincioşilor bisericii:

Consiliul dela conducerea mânăstirii Cernica, a cărei clădire principală a căzut flăcărilor mistuitoare, cauzând pagube de câteva milioane, a hotărât a apela la dărnicia bunilor credincioşi, ca să le sară în ajutor cu creştinescul lor obol.

Noi aprobăm acel apel, rugând şi din parte-ne pe toţi românii cu dare de mână să contribue, din ce li-a dat Dumnezeu, pentru restaurarea acelei mănăstiri; căci deşi mănăstirile noastre de când au sărăcit, lasă multe de dorit faţă de frumosul lor trecut, totuşi ele sânt cele mai grăitoare aşezăminte, care ne leagă de trecutul nostru, care ne fac tuturor un mare serviciu, aducându-ne aminte că nu în vânare după veşnice bunătăţi materiale şi plăceri uşoare culminează misiunea omului, ci în jertfa pentru binele obştesc şi în slujirea idealurilor superioare. Ear mănăstirile noastre au început din nou a se întoarce pe calea progresului şi îndeletnicirilor lor tradiţionale. La Cernica chiar, o tiparniţă din nou instalată şi-a început munca sa culturală. Durere însă, că şi localul, deplin aranjat, destinat pentru vreo 20 orfani de războiu, cari să înveţe ca ucenici arta tipografiei, *încă a ars.* Cum înaintaşii noştri au putut întemeia în jurul Bucureştilor mănăstirile: Pantelimon, Mărcuţa, Plumbuita, Samarcăşeşti, Pasărea, Cernica, doar cei de azi vor putea restaura după cuviinţă Cernica arsă, de care pe atâţia inşi îi leagă pioase amintiri şi mormintele scumpe ale celor ce odihnesc în cimitirul ei.

Orice persoană cu drag de biserică poate lua iniţiativa în cercul său a strânge ofrande, care apoi se vor vărsa la Sf. Mitropolie în listele oficiale.

Dumnezeu să răsplătească tuturor dinarul oferit.

Miron Cristea
Mitropolit Primat.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat în 4 Mai n. la Bucureşti.

Principele Carol în Ardeal. A. S. R. Principele moştenitor a venit Duminecă la Cluj şi a trecut în revistă cercetaşii din acel oraş. Principele a promis sprijinul său mişcării sportive din Ardeal. Cu prilejul acestei vizite presa ungurească clujană exprimă loialitatea poporului maghiar ardelean faţă de dinastia română. Luni a fost recepţie la universitate, unde prinţul a sosit la ora 11. Mai întâi s'a prezentat P. S. Sa episcopul Nicolae, aducând omagiul în numele bisericilor din oraş. A mai vorbit rectorul universităţii şi un student. Prinţul răspunde mulţumind.

Cursuri. Ministerul instrucţiunii a dispus înfiinţarea de cursuri pentru învăţarea limbii române, în Ardeal, la care să ia parte învăţătorii dela şcoalele minoritare, care nu ştiu limba română. Cursurile se vor ţinea în fiecare Duminecă după amează, în centrele ce se vor găsi mai potrivite.

Inmormântarea osemintelor unui erou. La retragerea trupelor române din Braşov, în toamna anului 1916, unul dintre românii braşoveni, care s'a expus mai mult pentru cauza naţională, a fost *Vasile Olteanu.* In ziua de 27 Septemvrie v. 1916 a fost ridicat de patrulele maghiare şi omorât în modul cel mai barbar. Ministerul de războiu a dispus acum desgroparea osemintelor martirului Vasile Olteanu şi înmormântarea lor cu toate onorurile militare în cimiterul eroilor dela biserica de pe Tocile din Braşov. — Prisonierii unguri internaţi la 1918 în tabăra din Braşov, au dat următoarele relaţiuni asupra barbariei cu care s'au purtat trupele maghiare faţă de Vasile Olteanu: «Fiind închis, a fost bătut şi dus afară, pe drumul către Săcele, lângă fabrica de ciment. Acolo a fost legat de o ţeapă, din nou bătut şi lăsat legat trei zile fără mâncare. Soldaţii din toate trupele inimice cari treceau pe acolo către Predeal, aflând de faptele şi serviciile aduse armatei române de către Vasile Olteanu, îl scuipau şi băteau. După chinuri de trei zile şi-a dat sufletul. Mort şi legat de ţeapă, era încă maltratat şi ciuruit de gloanţe. Au făcut apoi o groapă, unde l-au aruncat şi astupat».

Ziua de 1 Mai. Muncitorii din Sibiu şi din alte centre ale ţării au sărbătorit ziua de întâi Mai prin întruniri ocazionale şi sărbări câmpeneşti. Serbările au decurs în ordine, favorizate de cer senin şi căldură neobişnuită la începutul lui Mai.

Cununie. Nicolae Iosif şi Melania Vasu anunţă cununia lor religioasă ce se va celebra Duminecă în 6 Mai a. c. la ora 5 p. m. în biserica catedrală din Sibiu.

Problema religioasă. Dl Dartigue, profesor de filozofie la Geneva (Elveţia) a ţinut de curând două conferenţe interesante la «Fundaţiunea Carol» din Bucureşti despre Probiema religioasă. Ştiinţa şi religia — spune conferenţiarul, — nu sânt doua duşmane. Ambele sânt două credinţe cu scopuri absolut deosebite: prima cercetează lucrurile la o suprafaţă relativă, cealaltă caută să le pătrundă. Este mare greşală că unii se servesc de ştiinţă ca să dărâme religia, după cum s'a făcut în trecut eroarea de a căuta să se stavilească ştiinţa. Dl prof. Dartigue închee conferinţa viu aplaudată arătând că este o adevărată nebunie duşmănia dintre religie şi ştiinţă, ambele neînchipuit de mari şi de neînvins. In a doua conferinţă dl prof. Dartigue a vorbit despre valoarea lui Hristos pentru un intelectual modern; arată că omenirea a progresat uimitor în domeniul ştiinţei, dar că în domeniul frumosului şi al moralei sântem în decădere. Hristos a reprezentat cea mai desăvârşită forţă morală pe care a avut-o omenirea. El ne-a făcut să simţim fraternitatea, iubirea. Intre progresul ştiinţelor şi învăţătura lui Hristos nu poate exista nici o prăpastie. Umanitatea progresează, ca şi ştiinţele. Spre a cunoaşte pe Hristos, omul trebue să caute să l pătrundă din evanghelie. — Conferenţiarul a fost viu aplaudat de un foarte numeros public.

Orele oficioase la administraţia financiară Sibiu, la circumscripţia I de percepere urbană Sibiu, la circumscripţia de percepere Turnişor cu sediul Sibiu, din 1 Mai 1923 începând sânt statorite dela 7—1 ore. Cassieria centrală şi a percepţiilor din palatul financiar sânt deschise pentru public dela 7—11½ ore.

Anul bolşevic de 60 de săptămâni. In lipsă de idei mai bune şi în legătură cu tendinţa bolşevicilor de a desfiinţa sărbătorile, profesorul Stepanov din Moscova, a înaintat sfatului comisarilor poporului proectul pentru reforma calendarului. După acest proect, anul calendaristic va fi împărţit în 60 de săptămâni de câte 5 zile. La aceste se adaugă 60 Luni, cari vor fi decretate zile de sărbătoare, în locul Duminicilor creştine. Afară de acestea, vor mai fi cinci sărbători comuniste.

Mişcări culturale şi economice în comuna *Moardăş*, din plasa Agnita, jud. Târnava-mare. Comuna Moardăş locuită de saşi şi români este situată la marginea judeţului şi a plasei, nu departe de «Valea Buii» şi castelul lui «Mihai Viteazul», căci după cum spun amintirile purtate din grai în grai, pe aici şi-a avut drumul viteazul domn la înaintarea sa spre inima Ardealului. Locurile acestea sânt deci istorice. In această comună s'au prezentat în 19 Aprilie a. c. mai mulţi oficianţi ai plasei Agnita în frunte cu administratorul plasei dl Eug. Munteanu. S'a prezentat atunci comisiunea pentru examinarea vitelor plasei, medicul veterinar şi un membru al comisiunei care până acuma fusese un sas, iar acuma este un român. A mai fost chemat aici inspectorul drumurilor din plasă, pentruca în înţelegere cu dl primpretor să ia măsuri pentru îndreptarea drumurilor neglijate în partea aceea de un timp încoace; a fost aici şi şeful secţiei de jandarmi din plasă pentru a se convinge de ordinea şi siguranţa de pe aici, iar dl subrevizor Şerban a cercetat cu o zi mai

înainte scoalele din ţinutul acesta. Pentruca poporul să tragă folos pe urma acestor vizite; s'a aranjat seara o adunare cu care ocaziune au vorbit funcţionarii mai sus pomeniţi, fiecare din domeniul şi cunoştinţele sale şi adecă: dl Vecerzan membru în comisiunea examinatoare şi dl medic vet. al plasei Zikeli au vorbit pe larg şi la înţeles despre însemnătatea creşterii vitelor la noi şi ferirea lor de boalele contagioase. Dl comisar de drum Baliga a stăruit pentru repararea drumurilor din plasă, căci comunicaţie bună numai pe drumuri bune se poate face. Despre însemnătatea miliţiei, poliţiei, siguranţei şi a ordinei în ţară a vorbit dl şef de jandarmi Joscianu. De sigur că atenţiunea, dată de aceşti domni acestei comune, a produs mulţămire în popor căruia îi dorim propăşire şi înaintare, iar dlor mulţămire. *De pe Valea Buii*

Publicaţiune. In ziua de 7 Mai a. c. se va ţinea examen de conducători de automobile şi de autocamioane la prefectura poliţiei oraşului Sibiu. Cei interesaţi sânt invitaţi a-şi înainta documentele necesare.

Poşta redacţiei

M. Blai. Organul dv. de acolo ne acuză de «rea credinţă» în scrisul nostru. E liber s'o facă. Pe noi nu ne atinge învinuirea, mai ales când ştim că reprezentanţi *responsabili* ai bisericii unite au recunoscut obiectivitatea şi buna credinţă ce ne conduce în lucrările ce publicăm.

Nr. 363/1923 (54) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Suplac**, de clasa III, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat şi pământul de ecleţie căpătat prin reforma agrară.

Doritorii de a ocupa această parohie să-şi aştearnă rugările înzestrate cu documentele în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar pe lângă observarea dispoziţiilor regulamentare să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Cetatea de baltă, la 3/16 April 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tract. Târnava în înţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 107/923 (53) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III **Valcelele-bune**, în protopresbiteratul Haţeg, se pubiică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, în 3/16 April 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tract. Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 553/922 (52) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Soporul de Câmpie**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia inserţiune în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. referitoare la întregirea venitelor dela stat. Locuinţă şi supraedificate în natură, 40 jug. porţiune canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să şi înainteze cererile concursuale instruite în ordine oficiului protopresbiteral din Turda, în terminul deschis, stându-le în voie a se prezenta în parohie spre a celebra, cuvânta şi a lua contact cu poporul.

Turda, 4 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murăşan,
protopop.

Nr. prot. 196/1923 (62) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Veseud**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Venitele sânt cele statorite în coala B) pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului.

Concurenţii cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, în 12 April 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial:

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 70/1923. (61) 1—2

Edict de licitaţie

Comitetul parohiei ort. rom. din **Borgobistriţa**, judeţul Bistriţa-Năsăud, dă în întreprindere în cale de licitaţie publică lucrările de construire ale unei nouă biserici şi învită pe antreprenorii cu calificaţia cerută pentru clădiri publice de rang superior, cari doresc a lua parte la această licitaţie ca până în ziua de 21 Mai a. c., ora 12 a. m. să-şi înainteze ofertele în scris sigilate şi provăzute cu vadiu de 100.000 lei în numerar, în hârtii de valoare ori libele de bancă acceptabile, la comitetul parohial din Borgobistriţa. — Licitaţia se va ţinea în aceeaşi zi la 3 ore a. m., vadiul se va extrada celui încredinţat numai după terminarea şi colaudarea lucrărilor, iar celorlalţi reflectanţi imediat după hotărâre.

Comuna bisericească prestează material de peatră, lemn rotund nelucrat, năsip şi prundiş, schele, scânduri, laţuri, dulapi şi loc pentru facerea cărămizii.

Planurile, proiectul de deviz în alb şi condiţiile speciale pentru executarea lucrărilor se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. din Borgobistriţa.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a încredinţa cu executarea lucrărilor, fără considerare la preţuri şi condiţii de ofertare, pe acela dintre minusoferenti, care va prezenta mai multă garanţie de soliditate, cu adausul că materialul oferit de comuna bisericească, aflându-se corespunzător, întreprinzătorul este obligat a-l primi în preţul din divizul statorit.

Pentru participare la licitaţie spese nu se lichidează reflectanţilor.

Borgobistriţa, 21 Aprilie 1923.

Comitetul parohial:

Aurel Monda m. p., preşedinte — **Vasile Hângan** m. p., notar

Nr. 124/923.

Văzut:

Grig. Pletosu
protopop

(43) 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Criţ**, cu filiile Cloaşterf şi Meşindorf, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh sânt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se prezenta în comună spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Sighişoara, la 21 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Sighişoara în înţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Muntean,
adm. protop.

„ALBINA" institut de credit şi de econ., Sibiu

Aducem la cunoştinţa dlor acţionari ai institutului nostru, că am început preschimbarea titlurilor provizorii cu acţiuni definitive de Lei 500·— nominalul, adecă pentru 5 acţii vechi, una nouă.

Depunerea titlurilor provizorii se poate face atât la Centrală, cât şi la oricare din Sucursalele noastre.

Acei acţionari cari nu posed un număr de acţiuni divizibil cu 5, pot procura prin noi acţiunile necesare pentru complectare, pe cursul de emisiune de Lei 180·—.

(57) 2—3 **Direcţiunea.**

Nr. 124/1913 (42) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III **Cuştelnic**, din protopresbiteratul Târnava, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabila încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta, sau a celebra.

Cetatea de baltă, 5 Februar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 350/923 (48) 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiilor de cl. III **Lăzeşti şi Valea-Verde**, din protopresbiteratul Câmpeni, se escrie concurs.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, în termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu postul de paroh sânt: cele fasionate în coala B., apoi salarul, gradaţiile şi adausul de scumpete statorite de ministerul cultelor, conform calificaţiuni şi anilor de serviciu ai parohului.

Candidaţii înainte de alegere se vor prezenta în parohie, pentru a face cunoştinţă cu poporul, a cuvânta, cânta sau celebra.

Oficiul protopresbiteral ort. român, în înţelecu comitetul parohial.

Câmpeni, 15 Martie 1923.

Iosif Gomboş
protopop

Nr. 97/923 (44) 3- -3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia **Dăbârlău**, de clasa II, protopresbiteratul Oituz, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, ear concurenţii cu observarea dispoziţiunilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Intorsura-Buzău, 27/II 1923.

Oficiul protopopesc ort. român al Oituzului.

G. Neagoviciu-Negoescu,
adm. protopop.

(49) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Apaţa**, protopresb. Sf. George, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile în regulă oficiului protopresbiteral Sf. George în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere în vreo Duminecă sau sărbătoare, a celebra sf. liturghie şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 1 Martie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial

George Neagoviciu-Negoescu
protopop

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 25 April (8 Mai) 1923 Nr. 35

SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

O vorbă sfântă: tăcerea

Marele scriitor englez Carlyle în cartea sa «In ora unsprezece» spune următoarele cuvinte: «A-ți mișca limba insinuant, este calea unică de a te valora și a ajunge la distincțiune în Anglia noastră în secolul al 19-lea, alt mijloc nu este. Limba este zeul lumii. Te rog deci pe tine, tinerule brav englez, nu te face orator public, dacă vrei să devii cineva. Evită să te faci demagog dacă poți! Iubește tăcerea mai mult decât vorba în aceste vremuri tragice, când prin atâta vorbărie un om nu se înțelege cu celalalt».

Eată vorba sfântă: tăcerea. Da, tăcerea cuminte, care ascunde în dosul său munca și cugetarea serioasă. Eată leacul cu care a curat marele scriitor nația sa de prăpăstiile retoricei....

Tot așa ne spune apostolul Iacob: «Eată și corăbiile, deși sânt mari și se împing de vânturi iuți, tot se întorc de prea mică cârmă încotro voiește cârmaciul. Așa și limba, mic membru este, dar mult se laudă. Eată puțin foc și cât de mare materie aprinde! Și limba, zice apostolul, este foc, lumea nedreptății; așa se află limba între membrele noastre, încât spurcă tot corpul și aprinde roata firii și este însași aprinsă de focul gheenei. Căci natura fiarelor, și a paserilor, și a târătoarelor, și a peștilor, se domolește și s'a domolit de oameni. Ear limba nimeni din oameni nu o poate domolì; este o neînfrânată răutate, plină de otravă *aducătoare de moarte*». (Iacob 3, 4 - 8).

Ce impresie admirabilă îți face marea, când e liniștită și suprafața ei ți se pare o enormă oglindă; și ce plăcut e omul calm, liniștit, care știe să-și stăpânească cel mai periculos membru al corpului, limba, și știe să tacă!

Intr'o carte de valoare citesc, ce nu-mi vine să cred așa la moment, că în istorie a jucat rol formidabil limba. Autorul ilustru al acestei cărți spune că soartea lumii, în bună parte, a decis-o limba.

In lumea frumoasă a grecilor esteți și visători, retoricii au făcut adevărate pustiiri. Poate istoria acestui ilustru popor se formă altcum, mai mare, mai frumoasă dacă nu erau retorii, cari cu limba lor periculoasă, *făceau din alb negru, și din negru alb*. Câți oameni de valoare ai lor au fost ostracizați, aruncați pe insule solitare, numai cu acest mic și periculos instrument de răsboi ce se cheamă *limbă*.

Dar, orgiile cele mai grozave le-a făcut limba la marii noștri strămoși. Roma uriașă, Roma mândră, care trimitea legionari zdraveni cu generali mari în toate părțile și cucerea lumea, și strălucea de glorie, a apus în bună parte roasă de viermele necruțător, care se cheamă limbă.

Câte și câte tragedii ar putea să ne povestească ruinele forului din mama Roma!

Alături de oratorii miraculoși cari nu vor muri nici odată în cultura omenească, au dăinuit, spre nefericirea strămoșilor noștri, regimentele de limbuți, cari au știut să gâdile instinctele mulțimii, ear acestea au ridicat și au prăvălit oamenii nu cum cerea patria glorioasă, ci precum le dictau interesele mărunte. Panem et circenses! strigau gloatele și limbuții..

Hristos și apostolii cu limba au răscumpărat lumea, luminau mințile, încălzeau inimile, goneau întunerecul, și duceau lumină caldă și binefăcătoare în suflete. Și fariseii, și saducheii, și ceilalți păcătoși, tot cu limba rupeau florile din sufletele oamenilor și puneau în locul lor otravă; cu limba făceau întunerecul din suflete tot mai negru și tot mai greu. Cu limba au instigat mulțimea împotriva lui Hristos, cu limba au dus pe Hristos pe crucea cu amare chinuri.

Și câte rele nu face și azi limba?

Nu se împlinesc și astăzi cuvintele apostolului Iacob, referitoare la limbă, din cuvânt în cuvânt? Care este instrumentul neobosit prin care se propagă ura, dușmănia, invidia, calomnia și toate răutățile și în ziua de astăzi mai ales, dacă nu limba?

La catedră și la amvon mai sună limba omenească frumos; dar, de aici în colo, limba nu face altceva, decât să răscolească patimile și să întărâte sufletele.

De aceea zicem: Puținilor sămănători de idealism și bunăînțelegere le revine o mare datorie, să învețe tineretul, viitoarea temelie a lumii, vorba aceasta sfântă care se cheamă *tăcerea*, și despre care a scris pagini nemuritoare marele scriitor Carlyle. Tăcerea, recomandată de acest profund filozof, va vindeca de toate boalele și lumea de astăzi. Tăcerea are darul binecuvântat de a te face să te reculegi sufletește, — și lumea noastră are trebuință de reculegere. Lumea noastră împinsă de grijile zilei făptuește și azi, și mâne cum îi vine bine, fără să se oprească puțin să confronteze faptele, să judece urmările lor, fără să-și dea seamă că fiecare vorbă și faptă este o putere ce îndeamnă ori la bine, ori la rău, pe cei deaproape.

Sântem săraci, nu avem bani disponibili să clădim multe instituțiuni de cultură; dar eată un mijloc probat prin care se purifică și se înalță sufletul dela palate până la colibe: tăcerea.

Cu tăcerea se vor liniști patimile, cu tăcerea se vor reculege sufletele, atât de agitate; respectând binefacerile tăcerii vom vedea, că limba, vorba, ori este o slujbă adusă lui Dumnezeu, dacă e gândită și dospită bine, — ori este un excelent serviciu adus diavolului, dacă ea este nesocotită.

Invățători ai neamului, vă rog, unde vă aflați, aduceți aminte tineretului în toate zilele că limba desfrânată a prăbușit la pământ împărății și oameni; o limbă caldă, limbă curată și frumoasă a pătruns până sus la ceruri, și aici pe pământ a adus pace și bunavoire între oameni.

Prof. Dr. Ștefan Cioroianu

Din parlament. Camera, în ședința sa din 3 l. c., a hotărât să participe la serbările ce s'au ținut ieri, Duminecă, cu prilejul desvelirii monumentului ridicat lui *George Pop* din Băseşti, fost președinte al partidului național și fost președinte al marei adunări dela Alba-Iulia care a proclamat unirea națională. O delegație a biroului camerei a reprezentat adunarea deputaților la solemnul act, la care au participat miniștri, parlamentari și alți numeroși reprezentanți ai autorităților de toate categoriile din țară.

*

Inscripția pe monumentul bătrânului și entuziastului luptător național este următoarea:

«Aici își doarme somnul de veci George Pop de Băseşti, președinte al partidului național român și al istoricei adunări dela Alba-Iulia, unde a proclamat unirea tuturor românilor. Născut la 1 August 1835, trecut la veșnicie în 23 Februar 1919, sub șuerul gloanțelor săcuiești, apărat de armata română liberatoare: Domnul a chemat pe robul Său, căruia i s'a dat să vază desrobirea neamului».

Episcopul armatei

P. S. Sa Părintele

Iustinian Teculescu

In scaunul vlădicilor dela Alba-Iulia de odinioară din sfânta și memorabila cetate a viteazului Voevod Mihai, Providința divină apoi încrederea Regelui și a țării, așează întru propoveduirea evangheliei și moralei lui Hristos în mijlocul armatei române pe primul episcop al clerului militar din România întregită, pe P. S. *Iustinian Teculescu*, fost protoereu al Alba-Iuliei.

După moartea regretatului inspector al clerului militar, părintele Dr. V. Saftu, pentru acest post onorific și plin de răspundere înaintea lui Dumnezeu și a țării cu greu se putea face o alegere mai nimerită de cât aceea, din sesiunea de toamnă a Sfântului sinod din 1922,

când membrii acestei înalte corporaţiuni, cu totalitatea voturilor, propun M. S. Regelui spre întărire întru episcop al clerului militar activ pe protoereul din Alba-Iulia.

Ochii unui neam, întregit prin vitejia şi jertfa de sânge a soldatului român, privesc azi cu deplină încredere spre activitatea şi idealul urmărit de preoţimea militară în frunte cu arhipăstorul său Iustinian, instalat în cetatea plină de amintiri glorioase şi chizeşă puternică a trăiniciei şi fericirii blândului nostru popor.

Nouă, cari sântem dedaţi a căuta în toate evenimentele însemnate din viaţa neamului nostru, manifestarea voinţii dumnezeeşti, ni-ar fi imposibil să nu aflăm şi de astădată, — în faptul că tocmai vrednicului păstor sufletesc din Alba-Iulia îi revine cinstea de-a reda acestui scaun episcopesc vechea strălucire, — mâna împărţitoare de dreptate şi binecuvântare asupra slujitorului bisericesc, care într'o viaţă de om n'a încetat să propoveduiască prin grai şi în scris sosirea zilelor de azi cu toată măreţia şi splendoarea lor.

Părintele Iustinian a fost, în lupta de conservare a graiului şi fiinţii noastre etnice româneşti, unul dintre împrăştietorii luminii şi ai entuziasmului tocmai în descurajarea ce cuprinsese în mreaja ei inimile multora chiar şi la cei mai buni ai noştri.

Protopopul din Alba-Iulia de odinioară, azi sfetnic al tronului, prieten devotat al conducătorilor armatei române, părinte bun şi blând al soldatului român, a ştiut totdeauna să împartă din sufletul său, plin de poezie, putere de muncă şi dragoste de neam întru ajungerea idealului conturat în sufletul său încă din fragedă copilărie.

Glasul de profet şi apostol al unchilor P. P. Sale, Atanasie, fost arhimandrit la episcopia Buzăului, şi Gherasim fost ieromonah la mănăstirea Sinaia, pregătiră pe tinărul şi eminentul elev al seminarului din Sibiu pentru misiunea de care voinţa Regelui şi a oştirii astăzi îl învredniciră.

Cu ocaziunea instalării P. S. părinte Iustinian în ziua de 10 April 1923 în Alba Iulia am văzut strânsă într'un mănunchi impozant pătura intelectuală a diferitelor confesiuni şi naţionalităţi, precum şi pe reprezentanţii breslelor şi funcţionarilor de toate gradele, cari cu toţii erau uniţi într'o singură urare de bine în faţa episcopului armatei noastre.

A fost o sinceră şi spontană manifestaţie de dragoste cu care îl înconjoară populaţia acelui oraş în mijlocul căruia zbirii stăpânirii apuse, după întrarea României în răsboi, la auzul tuturora designară pentru protopopul Teculescu felinarul unde era să fie atârnat în cazul când românimea din jur ar fi cutezat să se opună voinţii reprezentanţilor stăpânirii de atunci.

Noi cei cari l-am iubit şi apreţiat totdeauna, azi când dreptatea divină îşi arată roadele, cu drept cuvânt putem spune în faţa părintelui episcop Iustinian: Invins-au dragostea ta de neam şi ţară pe toţi duşmanii luminii şi adevărului, ear voia Domnului înălţatu-te-au pe tine pe care răutatea omenească voia să te doboară în pulberea pământului.

Gloriosul nostru Suveran cu ocaziunea învestirii P. S. episcop al armatei a zis:

«Sânt sigur că vei găsi în patriotismul P. S Tale şi al clerului ce-vei conduce, destulă râvnă ca să propovăduieşti ostaşilor mei, pe lângă cea mai fierbinte iubire de ţară, frumoasele virtuţi ostăşeşti, dragostea de steag şi credinţa neclintită în Regele lor».

Intru realizarea acestui ideal toţi oamenii de bine, dimpreună cu oştirea ţării, îi urează în toată sinceritatea fericită păstorire.

Date biografice:

Ioan Teculescu s'a născut la 1 Noemvrie 1865, în comuna Covasna, jud. Treiscaune, din părinţi ţărani fruntaşi.

Clasele primare şi secundare le-a terminat în Braşov, luând bacalaureatul la 1885. Cursurile teologice şi paralel cele pedagogice le termină în 1888 cu succes eminent.

Ajunse în toamna anului 1888 învăţător în fruntaşa comună Râşnov, de lângă Braşov, unde în anul 1896 este ales paroh, ear în 1901 ajunge protopop al tractului Alba Iulia.

Activitatea desvoltată în calitate de protopop, în decurs de 22 ani, o atestează cele 28 biserici, parte din nou zidite, parte reparate şi înfrumseţate, precum şi cele 18 şcoale zidite în acest interval, sub îngrijirea şi îndemnul său părintesc.

Deodată cu isbucnirea marelui răsboi, casa lui Ioan Teculescu deveni centru de întâlnire a preoţimii şi învăţătorimii din tractul Alba-Iulia.

In toamna anului 1918, când Dumnezeu îşi întoarse mila spre noi, pe protopopul Teculescu îl vedem în fruntea acelora cari avură curajul să ia în mână frânele destinului românismului din Alba-Iulia şi jur, organizând alături de ofiţerii Medrea, Negruţ şi Gritta, gărzile naţionale din centrul şi jurul Alba-Iuliei.

El este apoi ales preşedinte al Consiliului naţional din Alba-Iulia.

In primul parlament al României întregite, protopopul Teculescu a fost ales senator.

In sesiunea din toamna anului 1922 Sfântul sinod îl propune, ear M. Sa Regele îl întăreşte de episcop al clerului militar.

In 5 Martie 1923 a fost hirotonit întru arhiereu de către I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Miron cu mare asistenţă.

In 18/31 Martie 1923 a primit învestirea regală în palatul din Bucureşti.

In cât priveşte activitatea sa de scriitor observăm următoarele: Ca student în teologie colaborează la mai multe ziare şi reviste, publicând frumoase predici şi subiecte din domeniul teologiei, apoi versuri, dintre care amintesc Imnul scris cu ocaziunea centenarului seminarului Andreian; imnul acesta este armonizat şi decretat ca imn oficial al institutului amintit...

D.

Muntele Atos

— Cum se prezintă românii —

La şezătoarea societăţii culturale din capitală, *Tinerefea*, s'a ţinut zilele acestea o conferenţă despre Muntele Atos sau Sfântul Munte şi despre călugării români de acolo.

Conferenţiarul, dl N. Batzaria, îşi rezumă în următorul mod interesantele expuneri:

Se ştie că Muntele Atos, căruia îi mai zice şi Sfântul Munte, este cea dintâi limbă de pământ din Peninsula Calcidică. Are o lungime de vre-o 50 de chilometri şi o lăţime medie de 8 chilometri.

Această întindere de pământ este rezervată încă din veacul al 10-lea numai pentru călugării ortodoxi cari, în număr de mai multe mii, alcătuesc un fel de republică.

Călugării locuesc în mănăstiri — 20 la număr — în schituri, cam tot atâtea, în sihăstrii, chilii şi chiar o parte dintr'înşii, — pustnicii, — în văgăuni şi peşteri pe care nu le părăsesc mai niciodată.

Administrarea intereselor acestei republici monahale, din care sânt excluse cu totul femeile, se efectuiază printr'o comunitate alcătuită din 20 de membri, adică un delegat de fiecare mănăstire. Această sfântă comunitate, cum îi zic ei, alege din sânul ei comitetul executiv care se numeşte Epistasia şi e compus din patru epistaţi.

Care este, în această organizare, locul şi situaţia călugărilor români, foarte numeroşi la Sfântul Munte?

Inainte de a răspunde acestei întrebări, ţinem să relevăm că jertfele băneşti care au fost făcute dealungul vremilor de către Domnii şi boierii români pentru restaurarea, întreţinerea şi împodobirea mănăstirilor dela Sfântul Munte, întrec toate jertfele făcute de celelalte popoare ortodoxe la un loc.

Foarte multe din mănăstirile şi schiturile de acolo nici n'ar fi putut exista fără generoasele danii ale românilor.

In schimb, cum se prezintă astăzi românii la Sfântul Munte?

Am spus că sânt 20 de mănăstiri. Repartizate după naţionalităţi, ele se împart în 17 mănăstiri greceşti, una rusească (Panteleimon), una sârbească (Hilindar) şi a douazecea şi cea din urmă... bulgărească (mănăstirea Zografos).

Românii n'au nici o mănăstire şi, prin urmare, nu sânt de loc reprezentaţi în comunitatea care administrează interesele republicii călugăreşti.

Ceva mai grav şi mai jignitor: călugării români sânt acolo într'o stare de vasalitate care este o adevărată stare de robie.

In adevăr, după legea Muntelui Atos, tot pământul peninsulei aparţine exclusiv celor 20 de mănăstiri. In afară de ele, nimeni nu mai are dreptul să posadă cel mai mic petec de pământ.

Urmarea: Călugării români locuesc în două schituri: *Prodromul* şi *Provata*. Pentru terenul pe care îl cultivă, pentru apa cu care îşi udă grădinile, ei trebue să plătească arendă mănăstirilor greceşti de care atârnă. Această arendă se schimbă în mod arbitrar, după bunul plac al egumenilor dela mănăstire.

Aceşti egumeni au asupra călugărilor români şi dreptul de a-i judeca şi pedepsi. Nu sânt rare cazurile, când bieţii noştri călugări sânt maltrataţi şi schingiuiţi.

Aceasta e situaţia. Ea e nedreaptă şi adânc jignitoare pentru prestigiul ţării.

Ne place să credem că i se va pune capăt.

Ce spune Scotus Viator

In ziarul din Praga *Prager Presse* scrie cunoscutul Scotus Viator un articol de fond despre «propaganda maghiară în Anglia» şi, după ce trece în revistă publicaţiile în englezeşte, cari pledează pentru o Hungaria rediviva, încheie: «Impărţirea Ungariei a fost numai o răsplată justă pentru politica lipsită de milă faţă de rassele învecinate, politică purtată în decurs de trei generaţii, şi nouăle graniţe, dacă şi nu sânt desăvârşite — din simplul motiv că nicăiri nu s'a putut ajunge la graniţe etnografice desăvârşite — pot să fie motivate din amândouă părţile, atât în liniamente generale, cât şi în toate amănuntele lor: în orce caz reprezintă o *îmbunătăţire* bine delimitată faţă de antecesoarele lor. Ar trebui să ne dăm seama că propaganda de care am vorbit porneşte dela planul de a arunca, cu voia, Europa centrală încă odată în cuptorul de topit şi de a lăsa să recâştige terenul, pierdut pe urma răsboiului, regimul cel mai reacţionar din întreagă Europa — din punct de vedere social şi mai reacţionar, decât din cel politic şi din acela al rassei.

«Nu se poate contesta că statele succesorale sânt expuse criticii în multe privinţe, aceasta însă nu este motiv ca să încerci să răstorni tratatul din Trianon, cu atât mai puţin de a pune în mişcare maşinăria, pe care Liga Naţiunilor o prevede pentru scutul minorităţilor de rassă. Statele succesorale n'au să se teamă de nimic şi au să câştige totul dacă se aplică metoadele comparative la apreţierea relaţiilor politice şi sociale din mijlocul graniţelor lor şi acelea ale Ungariei (de astăzi)».

Aşa vorbeşte un englez, care priveşte problemele nepreocupat, cu simţ de responsabilitate socială. Convingerea aceasta trebue să fie comentată şi prin satele noastre şi să între în opinia noastră publică.

Societatea „Mormintele Eroilor“ din Braşov

Exhumarea martirului V. Oltean

In Braşov «Societatea Mormintele Eroilor» a împlinit Joi în 26/IV a. c. un act de mare dreptate naţională, prin exhumarea şi reînmormântarea martirului român *Vasile Oltean*, care în anul 1916 la retragerea armatei române şi-a pus viaţa în serviciul cauzei noastre naţionale. In luptele dela Braşov din 7 şi 8 Oct. 1916 entuziastul român V. Oltean a stat în fruntea patrulelor române, conducându-le spre dealul Spirii, unde se dădeau lupte crâncene între români şi unguri pentru recucerirea Braşovului. Pe primul stegar ungur, întrat în Braşov, Vasile Oltean l-a puşcat. Pentru faptele lui pline de curaj şi eroism a trebuit să sufere cele mai grozave chinuri, căci ungurii prinzându-l după o torturare de 8 zile l-au împuşcat şi i-au sdrobit capul cu patul puştii în Valea Cetăţii (dosul Tâmpii).

I s'a făcut o înmormântare demnă de un erou. Intreagă garnizoana Braşov, în frunte cu dl general Scărişoreanu, toţi ofiţerii şi toate autorităţile şi societăţile culturale cu drapelele lor l-au însoţit dela Spitalul militar, până la Cimiterul Eroilor dela biserica sf. Treimi Tocile.

Serviciul a fost oficiat de toţi preoţii din Braşov.

In biserică secretarul societăţii «Mormintele Eroilor» *preotul Dr. N. Stinghe* a rostit o însufleţită predică arătând jertfele neamului pentru realizarea visului nostru secular. Scoate la iveală eroismul lui V. Oltean care din îndemn propriu, din dragoste de neam şi de ţară s'a jertfit pentru fericirea urmaşilor şi răsbunarea strămbunilor. Indeamnă pe toţi la frăţietate dragoste şi muncă cinstită pentru consolidarea României mari, căci numai aşa vom cinsti memoria celor ce şi-au vărsat sângele.

La groapă vorbeşte dl colonel Oprean în numele armatei şi mulţumeşte pentru serviciile aduse de viteazul V. Oltean cauzei noastre sfinte.

Mai vorbeşte dl Căpăţină, preotul I. Prişcu şi Voicu Nitescu, preamărind vitejia şi curajul lui V. Oltean. Intre acordurile jalnice ale muzicei vânătorilor de munte sicriul se coboară în mormântul rece.

Martirul V. Oltean este exemplu de eroism şi o mândrie a românilor braşoveni, cari prin onorul ce şi l-au dat cu ocazia exhumării lui dovedesc că ştiu să şi preţuiască morţii naţionali.

Societatea «Mormintele Eroilor» din Braşov prin secretarul său părintele Dr. N. Stinghe şi căp. Iorga a ridicat 2 (două) Cimitere ale Eroilor de o frumseţe rară, cum în întreagă România nu se găseşte. Munca şi dragostea ce o desvoltă şi în această direcţiune preotul Dr. N. Stinghe, e apreţiată de oraşul şi judeţul Braşov.

Coresp.

Programa examenelor

dela finea anului şcolar 1922/3 la Şcoala Normală „Andrei Şaguna“ din Sibiu

1. *18 Mai:* Examen în scris din Limba şi literatura română cu elevii particulari ai cl. VIII.

2. *19 Mai:* Examen parţial de capacitate din obiectele technice cu elevii particulari ai clasei VIII.

3. *21 Mai:* Examen de capacitate parţial în scris din Matematică cu elevii regulaţi şi particulari ai clasei VIII.

4. *22—23 Mai:* Examene de capacitate parţiale şi de clasă cu elevii regulaţi şi particulari ai clasei VIII.

5. *2 Iunie:* Examen de capacitate final în scris.

6. *11—12 Iunie:* Excmene în scris cu elevii particulari din clasele I—VII.

7. *13—21 Iunie:* Examene orale cu elevii regulaţi şi particulari din clasele I—VII.

8. *24 Iunie:* Incheerea festivă a anului şcolar.

9. *25—28 Iunie:* Examene de capacitate finale orale.

Sibiu, 2 Mai 1923.

Dr. V. Stan,
director

„Unirea“ tace...

In numărul 29—30 al ziarului nostru am publicat pe două coloane ce a scris «Unirea» despre vorbirea rostită de nunţiul papal la Blaj şi răspunsul prin care nunţiul, sub jurământ înaintea lui Dumnezeu, contestă că ar fi spus cuvintele ce i-le-a pus în gură «Unirea». Unul din doi a spus neadevăr. «Unirea» avea datoria morală să răspundă, desvinovăţindu-se de acuza ce i-o aduce nunţiul că a spus «inexactităţi». Dar «Unirea», strânsă cu uşa, tace... Intr'o notiţă prizărită la poşta redacţiei declară că «îşi rezervă energiile pentru lucruri mai folositoare» (!) şi încolo se face neznai.

Adecă, spus pe româneşte, *a mînţit* şi nu are *energia morală* de a-şi recunoaşte păcatul.

Regretăm din suflet, că un organ bisericesc, redactat de profesori de dogmatică şi morală ai seminarului teologic din Blaj, a fost în stare să se scoboare la atâta uitare de sine şi negare a principiilor celei mai elementare morale burgheze! Au dovedit odată mai mult că sânt în stare să uzeze de orice arme chiar de minciuni, — căci pentru o discuţie de principii le lipseşte pregătirea, — numai ca să susţină cauza unaţiei, care nici când n'a putut sta în faţa adevărului, şi astăzi mai mult ca ori când e o cauză pierdută.

Măcar de le-ar fi clarissimilor de învăţătură pentru viitor încurcătura în care au ajuns, aducându-şi aminte de vorba românului: *Cu minciuna poţi prânzi, dar nu poţi cina.*

Presa papistăşească nu se astâmpără

Bucureşti, 4 Mai

Pentru cunoscătorii relaţiunilor internaţionale nu este nici un secret, că presa papistăşească poartă o duşmănie neîmpăcată statului nostru.

Despre aceasta avem o nouă dovadă în următorul fapt:

Ziarul «*Germania*» din Berlin, organul oficial al catolicilor centralişti, cunoscut de mult prin atitudinea sa duşmănoasă faţă de tot ce-i românesc, după votarea constituţiei, a publicat un articol plin de invective la adresa statului nostru, vorbind între altele despre asupririle şi nedreptăţile la cari sânt expuşi catolicii în prea ospitala noastră ţară.

Ziarul oficial al scaunului papal din Roma «Osservatore Romano» s'a grăbit a traduce şi a publica fără nici o observare articolul apărut în «Germania».

Strâns cu uşa de ministrul nostru la Roma dl Penescu, ziarul «Osservatore Romano» a publicat desmînţirea formulată de legaţiunea română, ear în Universul dela 29 April a. c. a apărut comunicatul dlui ministru de următorul cuprins:

«Ziarul «Osservatore Romano» publicând după ziarul «Germania» din Berlin ştiri cu totul inexacte despre situaţia creată catolicilor din România, vaticanul a exprimat guvernului nostru regretele sale şi a dispus apariţia cuvenitei desmînţiri».

In numărul de astăzi al «Universului» nunţiul papal de aicea Marmaggi publică o întimpinare în care deşi spune că «Osservatore Romano» este susţinut de scaunul papal iar director este numit de secretariatul statului, totuş afirmă că ziarul «O. R.» nu e foaie oficioasă. Deci pentru traducerea şi publicarea articolului din Germania nu poate fi învinuit scaunul papal, ci redactorul.

Pe noi nu ne interesează modul cum nunţiul vrea să spele harapul, ci din *faptul că în ziarul susţinut de scaunul papal «O. R.» s'a publicat inexactităţile şi înjuriile ziarului «Germania» se vede clar ce sentimente duşmănoase nutresc organele scaunului papal faţă de statul românesc.*

Cei ce cunosc cât de cât istoria papalităţii ştiu, că atunci când scaunul papal se amestecă în viaţa politică a unui stat, prin intrigi şi calomnii, făureşte continue uneltiri, împedecând ca acel stat să-şi poată înfăptui în linişte opera sa naţională.

Atâta deocamdată.

Corespondentul

Conferinţe preoţeşti

Joi în 21 Aprilie 1923 păr. protopop Ioan Hamzea a întrunit preoţimea tractului Bran în o conferinţă la Zerneşti, spre a împărtăşi preoţimii cele comunicate de I. P. Sf. nosrtu mitropolit *Nicolae* în conferinţa protopopească ţinută în Sibiu după terminarea sinodului arhidiecezan.

Vineri în 27 April a întrunit în Braşov preoţimea din tractul Braşovului, în calitate de administrator protopopesc al acestui tract, unde asemenea a comunicat cele de sus.

Peste tot preoţimea a primit cu însufleţire indigitările date de I. P. Sf. mitropolit atât în ce priveşte activitatea pastorală, cât şi cu privire la administraţia bisericească, făcându-şi fiecare notiţe despre cele comunicate spre a le putea folosi ca îndreptări în activitatea sa pentru viitor.

Chestia misionară, chestia înfiinţării de case culturale şi biblioteci parohiale în toate comunele, apoi chestia sectelor şi chestia agrară a dat motiv la interesante discuţii. S'au luat apoi decisiuni cu privire la activitatea cercurilor religioase în viitor.

Preoţimea s'a întors acasă cu cele mai bune impresii şi mult mai satisfăcută ca dela orce alte conferinţe.

Bârseanul

Reuniunea română de înmormântare din Sibiu

Deoarece la adunarea generală extraordinară chemată pe ziua de 6 Mai 1923 în scopul modificării statutului prin înfiinţarea de ajutoare de înmormântare de câte 500, 1000 şi 2000 lei nu s'au prezentat membri în numărul cerut, în baza § 19 din statut *chem a 2-a adunare generală extraordinară* a Reuniunii române de înmormântare din Sibiu, *pe ziua de 13 Mai* 1923 la *ora 4 d. a.* în sala mare a casei societăţii meseriaşilor români (str. Brukenthal 17) cu aceeaşi ordine de zi.

Membrii sânt rugaţi a lua parte în număr cât mai mare, deoarece, în baza statutului, se va putea lua hotărîre cu privire la schimbarea statutului cu 2/3 a voturilor membrilor care vor fi prezenţi la a 2-a adunare.

Sibiu, 6 Mai 1923.

Timotei Popovici
dir. reuniunii

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută a ţinut în biserica noastră catedrală, la finea sfintei liturghii, o frumoasă predică preotul-şef al Corpului VII de Armată, părintele protoiereu *Iosif Serafim.*

„Luminătorul“ din Timişoara făcând observaţii izvorâte dintr'o neorientare asupra rodnicei activităţi a sinoadelor noastre eparhiale din acest an, se arată cu totul ingrat faţă de P. S. Sa episcopul Aradului, care, fiind cam bolnav, şi-a amânat sinodul până la însănătoşare. Cel ce a condus cu atâta devotament eparhia Aradului în vremuri grele pentru ea, are de sigur dreptul la altă consideraţie, astăzi.

Pentru orfanii preoţimii. La direcţiunea internatului fiilor de preoţi din Sibiu, părintele *I. Dăncilă* preotul nostru militar, a depus frumoasa sumă de 7000 lei (şapte mii) colectată dela elevii săi ofiţeri din garnizoană, cu scopul de a da ajutor momentan orfanilor preoţimii noastre adăpostiţi în acest institut. Faptul este mult grăitor şi ne dă din nou prilejul să admirăm spiritul de jertfă, de care este cuprins sufletul ofiţerimii noastre asemenea şi legătura intimă dintre preotul armatei păr. Dăncilă şi păstoriţii săi din corpul ofiţeresc. Exemplul dat de ambele părţi este vrednic de laudă şi este de dorit să fie imitat în toate garnizoanele mai mari, unde preotul militar are teren bogat şi elemente din abundanţă de-a propaga morala lui Hristos nu numai cu cuvântul, ci şi cu fapta.

Muzeul sibian Brukenthal, galeria de tablouri şi colecţia de anticităţi, s'a redeschis cu ziua de 1 Mai. Poate fi cercetat: Dumineca, Marţia şi Joia, între orele 11—1. Intrarea 2 lei. Joia gratuit. In celelalte zile se plăteşte servitorului călăuz 5 lei de persoană, şi câte 2 lei de a doua şi celelalte persoane aparţinătoare aceluiaş grup de vizitatori.

Calendarul nou. Un congres eclesiastic ţinut în Atena s'o pronunţat pentru introducerea calendarului nou, fără a schimba prin aceasta regulele bisericii ortodoxe cu privire la sărbători.

Conferenţă publică. In cadrele «Asociaţiunii» a ţinut dl *Dr. Horia Petra-Petrescu*, o conferinţă la «despărţământul Făgăraş», în *Făgăraş*, în seara de 30 Aprilie. Tema aleasă: «Om nou se naşte în iaduri de dureri» şi «Cehoslovacia şi lozincile conducătorilor ei». A fost o analiză a sufletului europeanului care mai cugetă în zilele noastre şi o trecere în revistă a principiilor sănătoase pe care le propagă preş. Masaryk şi Beneş. Dispozitivele, multe şi frumoase, împrumutate de legaţiunea cehoslovacă. Public mult şi atent. Sala de gimnastică a liceului a fost arhiplină. La fine conferenţiarul a fost viu aplaudat şi felicitat. Ar fi foarte de dorit, ca Asociaţiunea să trimită pe abilul conferenţiar dl Dr. Horia P. Petrescu şi în alte centre.

Un aderent al comunismului. Principele Max de Saxa, profesor la facultatea teologică romano-catolică din Friburg, a luat cuvântul la Berlin în cursul unei întruniri comuniste. Principele a lăudat paradisul comunist care, după dânsul, va desfiinţa frontierele şi va aduce pacea pe pământ. Când?

Fructele. Cu prilejul inaugurării unui restaurant vegetarian la Londra, doctorul Oldfield a făcut elogiul legumelor şi mai ales al fructelor. După el, merele vindecă boale de rinichi, portocalele şi lămâile sânt contra influenţei, ear strugurii conservă tinereţea. Doctorul englez este de părere că, mai ales dintre cărnuri, aceea de berbec, îngreuiază spiritul oamenilor.

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către reuniune, a colectat vornicul Ioan Imbăruş suma de Lei 72 dela nuntaşii ospăţului tinerilor Iosif Şoş, mecanic în Făgăraş cu Elena Şerban din Sibiu. — Pentru prinos mulţămeşte: *George Poponea*, preşedinte. *Stefan Duca*, secretar.

Revista Societăţii Tinerimea Română, pentru învăţământul supraprimar, a apărut Nr. 6 şi 7. Cuprinsul: Profesorii, de C. Evolceanu, Primejdie naţională de A. L. Antonescu, Dela Omer la Einstein de Gen. Panataitescu, Figuri dispărute de G. Costescu, Colaborare şcolară, Învăţământul religios de B. Mangâru, Spicuiri din cronicari turci de C. Moisil ş. a. — Abonamentul 25 Lei pentru jumătate de an, pentru elevi 20 de Lei. Adresa: I. Andonescu, Bucureşti, strada Uranus 55.

Membrii noi la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu s'au înscris: *a) fondatori*: Dna Eugenia Tordăşianu, profesoară, dşoara Miorica Tordăşianu, Ioan Pleşia, şeful R. M. S., Dr. Nicolae Regman, profesor, Nicolae S. Ionescu, profesor şi advocat, dna Natalia N. Popescu, profesoară, Nicolae Petruţiu, funcţionar de bancă, Ioan Răspop, comerciant, Răşinari, Iordan Cosma, funcţ., Nicolae Simtion, măestru mecanic, Valer Simtion, m. compactor şi Sindicatul naţional al măeştrilor români de toate breslele din Sibiu, achitând fiecare taxa de câte 100 lei; *b*) *membrii pe viaţă*: Constantin Dragoş, măestru pantofar, Moise Fărcaş, m. vărsător de aramă, Simeon Muntean, m. cojocar, Ilie Cionca, m. pantofar, dna Maria Cionca n. Coman, soţie de m. pantofar, Livius Pamfilie, m. tâmplar şi sculptor în lemn, George Oancea, m. croitor şi Petru Vlădescu, chelner, achitând fiecare taxa de câte 50 lei. *Comitetul*

Nr. 3604/1923 Ep. (68) 1—1

Publicaţiune pentru livrare de lemne de foc

Consistorul arhidiecezan ortodox român din Sibiu are lipsă de 465 (patrusuteşasezecişicinci) stânjini lemne de fag, uscate, de prima calitate şi neplutite, cari sânt a se livra până la 15 Septemvrie a. c., aşezate în oraşul Sibiu la locurile ce se vor designa de către Consistor.

Ceice doresc a livra aceste lemne sau numai o parte din ele, să-şi înainteze ofertele lor până la *25 Mai a. c. st. n.* Consistorului arhidiecezan ortodox român în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 32.

Sibiu, 21 April 1923.

Consistorul arhidiecezan

Subprefectul judeţului Sibiu

Nr. 3157—1923 G. (64) 1—1

Publicaţiune

Subprefectura judeţului Sibiu şi funcţionarii ei au nevoie de 1000 (una mie) stânjini lemne de fag şi ştejar pentru foc. Pentru asigurarea acestui cvant de lemne se ţine în *25 Mai a. c.* la ora 11 a. m. la subprefectura judeţului Sibiu o pertractare cu oferte închise. Supraoferte nu se primesc.

Oferte se pot înainta şi pentru un cvant mai mic de 1000 stângini.

Condiţiunile se pot vedea la subprefectură în orele oficioase.

Sibiu, la 4 Mai 1923.

Schöpp m. p., subprefect.

Ospiciul de stat al alienaţilor din Sibiu

Nr. 1384/1923 (65) 1—1

Concurs

La ospiciul de alienaţi din Sibiu află aplicare un *măestru tâmplar* bun, cu ziua de 15 Mai.

Retribuţiunile de prezent sânt: 784 lei lunar;

Locuinţă, încălzit şi luminat, precum şi una porţie mâncare gratuit. Cererile se vor înainta subscrisei direcţiuni până la 12 l. c.

Sibiu, la 4 Mai 1923.

Moşoiu administrator — *Dr. Ionaşiu* p. director

---

(49) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Apaţa**, protopresb. Sf. George, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile în regulă oficiului protopresbiteral Sf. George în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere în vreo Duminecă sau sărbătoare, a celebra sf. liturghie şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 1 Martie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial

George Neagovicîu-Negoescu
protopop

Nr. 350/923 (48) 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiilor de cl. III **Lăzeşti şi Valea-Verde**, din protopresbiteratul Câmpeni, se escrie concurs.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, în termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu postul de paroh sânt: cele fasionate în coala B., apoi salarul, gradaţiile şi adausul de scumpete statorite de ministerul cultelor, conform calificaţiuni şi a anilor de serviciu ai parohului.

Candidaţii înainte de alegere se vor prezenta în parohie, pentru a face cunoştinţă cu poporul, a cuvânta, cânta sau celebra.

Oficiul protopresbiteral ort. român, în înţelecu comitetul parohial.

Câmpeni, 15 Martie 1923.

Iosif Gomboş
protopop

„ALBINA" institut de credit şi de econ., Sibiu

Aducem la cunoştinţa dlor acţionari ai Institutului nostru, că am început preschimbarea titlurilor provizorii cu acţiuni definitive de Lei 500·— nominalul, adecă pentru 5 acţii vechi, una nouă.

Depunerea titlurilor provizorii se poate face atât la Centrală, cât şi la oricare din Sucursalele noastre.

Acei acţionari cari nu posed un număr de acţiuni divizibil cu 5, pot procura prin noi acţiunile necesare pentru complectare, pe cursul de emisiune de Lei 180·—.

(57) 3—3 **Direcţiunea.**

Nr. prot. 196/1923 (62) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Veseud**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Venitele sânt cele statorite în coala B) pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului.

Concurenţii cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, în 12 April 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial:

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 553/922 (52) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Soporul de Câmpie**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia inserţiune în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. referitoare la întregirea venitelor dela stat. Locuinţă şi supraedificate în natură, 40 jug. porţiune canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să şi înainteze cererile concursuale instruite în ordine oficiului protopresbiteral din Turda, în terminul deschis, stându-le în voie a se prezenta în parohie spre a celebra, cuvânta şi a lua contact cu poporul.

Turda, 4 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murăşan,
protopop.

Nr. 70/1923. (61) 2—2

Edict de licitaţie

Comitetul parohiei ort. rom. din **Borgobistriţa**, judeţul Bistriţa-Năsăud, dă în întreprindere în cale de licitaţie publică lucrările de construire ale unei nouă biserici şi invită pe antreprenorii cu calificaţia cerută pentru clădiri publice de rang superior, cari doresc a lua parte la această licitaţie ca până în ziua de 21 Mai a. c., ora 12 a. m. să-şi înainteze ofertele în scris sigilate şi provăzute cu vadiu de 100.000 lei în numerar, în hârtii de valoare ori libele de bancă acceptabile, la comitetul parohial din Borgobistriţa. — Licitaţia se va ţinea în aceeaşi zi la 3 ore a. m., vadiul se va extrada celui încredinţat numai după terminarea şi colaudarea lucrărilor, iar celorlalţi reflectanţi imediat după hotărâre.

Comuna bisericească prestează material de peatră, lemn rotund nelucrat, năsip şi prundiş, schele, scânduri, laţuri, dulapi şi loc pentru facerea cărămizii.

Planurile, proiectul de deviz în alb şi condiţiile speciale pentru executarea lucrărilor se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. din Borgobistriţa.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a încredinţa cu executarea lucrărilor, fără considerare la preţuri şi condiţii de ofertare, pe acela dintre minusoferenti, care va prezenta mai multă garanţie de soliditate, cu adausul că materialul oferit de comuna bisericească, aflându-se corespunzător, întreprinzătorul este obligat a-l primi în preţul din divizul statorit.

Pentru participare la licitaţie spese nu se lichidează reflectanţilor.

Borgobistriţa, 21 Aprilie 1923.

Comitetul parohial:

Aurel Monda m. p., preşedinte — **Vasile Hângan** m. p., notar

Nr. 124/923.

Văzut:

Grig. Pletosu
protopop

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 28 April (11 Mai) 1923 Nr. 36

SIBIIU

Telegraful Român

(Of.)
Onor. Procuratura regească Sibiiu

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 3723/923 Ep.

CIRCULARĂ

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu.

Se comunică spre ştire şi orientare tuturor oficiilor protopresbiterale şi parohiale că pământul atribuit cu ocaziunea împroprietăririi în baza legii agrare comunelor parohiale, ca sesiuni parohiale şi cantorale, sânt a se preda îndată în folosinţa parohilor titulari, respective cantorilor.

In parohiile vacante sesiunile parohiale se vor preda în folosinţa administratorilor parohiali, care vor avea a vărsa jumătate din venit la fondul de penziuni.

Oficiile protopresbiterale se îndatorează să comunice îndată aici fără provocare la această circulară, consemnarea acelor parohii vacante, cărora li s'au atribuit sesiuni parohiale, spre a se putea statori jumătate venitul pentru fondul de penziuni.

Asupra modalităţii de achitare a preţului pământului cu care au fost împroprietărite comunele parohiale în baza art. 6 din legea agrară — se vor lua cât de curând dispoziţiunile de lipsă.

Sibiu, din şedinţa senatului epitropesc ţinută la 21 Aprilie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Din viaţa pastorală

In conferinţele anuale adeseori s'au ridicat plângeri din partea unor colegi faţă de sectarii ce turbură liniştea în parohie, — şi mărturisesc adevărul, că eram nedumerit cum poate un credincios de al nostru să-şi uite într'atât de sine, încât să-şi lase legea strămoşească şi să urmeze prorocilor mincinoşi?

In discuţiile ce le aveam, totdeauna am susţinut că, acolo unde păstorul priveghiază stăruitor asupra turmei sale, lupii nu pot pătrunde; ba mai mult, susţineam că nu pot crede, că dintre credincioşii mei ar fi unul aşa slab de înger să se lase înşelat de sectari. Eată însă ce mi s'a întâmplat:

De un an de zile doi tovarăşi au luat în arândă o cârciumă, la distanţă de 5 km. dela comună. Depărtaţi de comună veneau rar la biserică, ear, în earna cumplită ce trecù, aproape de loc. In apropiere de cârciumă se face un sanatoriu, la care între lucrători era un adventist. Acesta, în serile lungi de earnă, mergea pe la cârciumă şi stătea de vorbă cu cei doi tovarăşi, dar mai ales cu D. S., care de felul lui era mai religios. După îndelungate discuţii, tălmăciri şi mai ales restălmăciri din Sf. Scriptură, spre marea mea surprindere aflu că D. S. a trecut la adventişti, că a fost într'o comună vecină la casa lor de rugăciune, că s'a certat cu mamă-sa ca să scoată icoanele din casă ş. a. Satul întreg fierbea de această neaşteptată noutate.

La început nu prea îmi venea să cred; dar, după ce oameni din apropierea lui m'au asigurat că aşa este, am rămas deprimat: îmi părea că toată munca mea de 20 de ani s'a prăbuşit....

Aducându-mi însă aminte de cuvintele din sf. Evanghelie dela Matei, că este mai mare bucurie de o oaie rătăcită, care se găseşte, decât de 99 ce n'au rătăcit, — m'am hotărât să-mi recâştig oaia.

Ţinând sfat cu fraţii şi unchii celui rătăcit, cari ca şi mine erau mâhniţi că s'a abătut asupra familiei lor astfel de ruşine, — am hotărât să facem totul pentru fratele nostru pierdut; şi aşa mai întâi s'au dus la el doi fraţi şi doi unchi, să-l lumineze. Toate încercările lor însă au rămas zadarnice, — nici ameninţările n'au avut răsunet. Intorşi d'acolo, necăjiţi şi amărâţi, mi-au spus cu lacrimi în ochi cele petrecute...

Eu le-am răspuns că totuşi voi mai căuta să stau de vorbă cu el. Informat că a venit la mamă-sa, deşi eram în biserică gata să încep sf. liturghie într'o zi de Sâmbătă, am lăsat serviciul, şi luând sf. cruce în buzunar, şi câteva cărţi care tratau despre «Adventism», fără să mă aştepte s'a pomenit cu mine în casă.

Ar fi cam lung să arăt tot ce am vorbit cu el timp de patru ceasuri. Lupta s'a dat în jurul tuturor punctelor de controversă sau rătăcire ale adventiştilor, dar mai ales în jurul serbării Sâmbetei, lăpădarea icoanelor şi a sf. cruci.

Cu citate din sf. Scriptură căuta el să mă convingă că dreptatea e pe partea

---

FOIŞOARA

Intru repararea nedreptăţilor trecutului

A apărut în Tipografia Naţională din Cluj, într'o broşură de 47 pag., articolele, întemeiate pe dovezi istorice, publicate întâi în Patria, de profesorul universitar, dl *O. Ghibu*, sub titlul *Necesitatea revizuirii radicale a situaţiei confesiunilor din Transilvania.*

Articolele, despre care am mai făcut amintire, şi care au produs deosebit efect atât în cercurile româneşti, cât şi în presa ungurească, desfăşoară următoarele idei:

I. Statul român este dator să intervie ca şi pe teren religios să se repue, în favorul românilor din Transilvania, marile nedreptăţi pe care stăpânirile vitrege din trecut i le-au făcut, răpindu-i şi drepturile, şi posibilităţile de desvoltare. — In Cluj, unde străinii privilegiaţi deţin toată puterea şi toate averile pe teren bisericesc, să se atribue şi românilor o parte a acestora.

II. Românii au dreptul în Cluj la cel puţin două din bisericile existente, care au fost donaţiuni făcute de principi sau împăraţi, şi cari au fost totdeauna date bisericii dominante.

III. «Biserica universităţii» din Cluj trebue să revie universităţii, respectiv poporului român. Ordul piarist trebue înlăturat şi dela stăpânirea acestei biserici, şi dela conducerea liceului, — «Fondul de studii» este al statului. — «Statul catolic» trebue înlocuit cu o organizaţie nouă corespunzătoare stărilor de drept de astăzi.

IV. Ordinul piariştilor din Cluj n'a îndeplinit în prima linie o misiune religioasă creştină, o operă de iubire frăţească faţă de locuitorii acestei ţări, ci prin colegiul său, a lucrat sistematic pentru maghiarizarea cu orce preţ a Transilvaniei. Faţă de poporul nostru, el a săvârşit, sub stăpânirea ungurească, o adevărată crimă, ear faţă de statul român, dela 1919 încoace, a manifestat o atitudine contrară înseşi preceptelor creştine, cari socotesc stăpânirile «dela Dumnezeu».

Piariştii din Cluj socotesc starea de drept de astăzi a Transilvaniei ca o simplă «ocupaţie».

La sfârşitul acestor articole se află, ca titlu de document, două interesante expuneri, şi adecă:

1. Povestirea felului cum au luat catolicii în seama lor biserica din Piaţa Clujului din mânile unitarilor, cari o posedau de 150 de ani, — şi

2. Cum au despoiat catolicii pe românii din *Nicula* de *Icoana făcătoare de minuni a Maicii Domnului*, pe care au aşezat-o în biserica universităţii, unde se află până în ziua de astăzi. —

Preţul broşurii 10 Lei. De vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Profesorul N. Iorga în Praga. Invitat din partea univ. cehe din Praga să ţină o serie de conferinţe, dl prof. Iorga va vizita în timpul apropiat — cum anunţă ziarele cehe — capitala cehoslovacă şi va vorbi despre următoarele teme: 1. Husiţii şi hussitismul între români; 2. Despre hussitism în mişcările populare ale evului mediu; 3. Despre comerciul şi arta cehă în ţările româneşti, în sec. al XVI lea.

---

lui. Eu însă îl combăteam cu dovezi din aceeaşi Sf. scriptură şi cu argumente, luate din viaţa bisericii, faţă de care el rămânea desarmat, convingându-l că ei tălmăcesc cu totul greşit Sf. scriptură şi d'aici vine toată rătăcirea. După 4 ceasuri de discuţie l-am înduplecat şi mi-a promis că a doua zi, Duminecă, va veni la biserică. Ne-am înţeles, ca eu să-l reabilitez în faţa credincioşilor, mulţi însă nu credeau că va veni la biserică.

Mare mi-a fost bucuria şi am simţit o deosebită satisfacţie, când l-am văzut intrând în biserică, ear poporul se uita la fratele D. S. ca la altă apariţie.

După predicasnă am ţinut poporului o cuvântare arătând peripeţiile prin care a trecut legea noastră strămoşească până azi, foloasele ce le-am avut pe urma ei în trecut, sub duşmani, şi acum tot ea ni-a dat unirea tuturor românilor, — şi cum nimic şi nimeni n'a putut s'o strice în trecut, aşa cu atât mai puţin acum.

Am arătat că fratele nostru pentru un moment căzuse în greul păcat de a-şi lăsa legea strămoşească, dar bunul Dumnezeu i-a luminat mintea şi a revenit la sf. noastră biserică. Să cădem cu toţii în genunchi şi mulţămită să aducem Tatălui ceresc că întocmai ca pe fiul rătăcit, aşa şi pe acesta cu bucurie să-l primească earăşi la sânul său.

Lumea plângea alături de cel iertat şi îndreptat.

In Dumineca zilei de 5 Aprilie 1923 am avut cea mai mare bucurie din viaţa mea ca păstor sufletesc...

In a doua Duminecă am arătat originea şi rătăcirea adventiştilor, convingând pe toţi că numai legea noastră strămoşească poate aduce mântuire fiecăruia, şi că este o ruşine şi păcat de neiertat pentru cine îşi părăseşte legea în care s'a născut şi a crescut.

Pr. Z. P.

Hirotonirea episcopului L. Triteanu

Duminecă la ora 10 dim. a fost hirotonit, la Sf. mitropolie din capitală ca arhiereu, arhimandritul Lucian Triteanu, noul episcop al eparhiei Romanului. Ziarele din Bucureşti scriu următoarele:

Serviciul religios s'a oficiat de I. P. S. S. mitropolitul primat Miron şi PP. SS. LL. Ilarie Teodorescu, Teofil Mihăilescu, Ilarion Mircea şi Evghenie Humulescu. Corul mitropolitan a dat răspunsurile.

După terminarea sftei liturghii, I. P. S. Sa mitropolitul primat descrie în câteva cuvinte felul de luptă şi muncă energică pe care noul hirotonit a dus-o din Ardeal. Apoi face un scurt istoric al episcopiei Romanului, întemeiate de Alexandru cel Bun, începând cu episcopul Vasilie şi terminând cu Melhisedec. Inchee urând noului episcop acelaş succes şi în lupta pe care o începe în strălucita episcopie din Romanul vechiului regat.

P. S. Sa Lucian Triteanu răspunde rugând pe Dumnezeu să-i fie de ajutor în misiunea grea ce i s'a încredinţat, şi arătând totodată decăderea morală în care trăeşte lumea astăzi, zice:

«Ne îngrozim de numărul invalizilor ce au rămas de pe urma războiului; ei bine, aceştia sânt mult mai puţin decât invalizii morali».

Termină promiţând că va munci cu sârguinţă pentru ridicarea eparhiei ce i s'a încredinţat.

Din cercurile preoţimii

Grupul III religios al preoţimii tractului Braşov, care se compune din preoţii: I. Nan (Sân-Petru), D. Greceanu (Herman), I. Ludu (Preşmer) şi Dr. N. Stinghe (Braşov) şi-a început opera de muncă religioasă-culturală şi naţională pe comune, întrunindu-se Duminecă în 29 April în fruntaşa comună Preşmer.

Este de remarcat un fapt de mare importanţă, care ne bucură foarte mult, că învăţătorii respectivelor comune încă iau parte activă la această mişcare religioasă-culturală şi lucrează cu toată dragostea alături de preoţimea noastră la întărirea sentimentului religios-moral şi la înaintarea culturală a poporului nostru.

Conducătorii fireşti ai poporului, preoţii şi dascălii, pricepând glasul vremii şi au dat mâna, ca în deplină frăţietate să trezească pe credincioşi la cultură mai înaltă şi la o viaţă mai bună, plină de virtuţi creştineşti.

Serviciul divin l-a oficiat preotul Dr. N. Stinghe, ear răspunsurile le-a dat corul preoţilor şi dascălilor, executând cu multă măestrie liturghia lui Muzicescu sub conducerea păr. D. Greceanu.

Predica a rostit-o cu mare vervă oratorică preotul D. Greceanu din Herman, vorbind despre «*Rolul preotului în trecut şi azi*». La finea liturghiei păr. Dr. N. Stinghe, arătând poporului însemnătatea acestor întruniri religioase, îl îndeamnă la păstrarea credinţei strămoşeşti şi la cultivarea ei spre binele şi fericirea neamului nostru.

Ambii au fost ascultaţi cu multă atenţiune, influinţând adânc pe credincioşi.

După masă la ora 3 s'a început conferenţa culturală. Conferenţiarii: păr. I. Nan despre «Insemnătatea bisericii», învăţ. A. Goicea despre «Necesitatea instrucţiunii şi educaţiunii», şi doctorul Ştefan, medicul cercual, cu sfaturi igienice pentru popor, au produs o adevărată recreare sufletească, prezentând fiecare lucrare învăţături de mare folos ascultătorilor.

Seara la ora 9 s'a dat piesa teatrală «Ardealul» de Racoviţa, reamintindu-se vremurile grele de suferinţă ale românilor de sub jugul străin, vremuri în care s'a oţelit sufletul românesc. Diletanţii s'au achitat în mod deplin satisfăcător de rolurile lor.

Continuând preoţimea noastră apostolatul său în felul acestui grup, sântem siguri că regenerarea morală a poporului nostru va avea efectul dorit şi biserica va înflori. *Coresp.*

Asociaţia clerului „Andrei Şaguna"

— Dare de seamă despre adunarea despărţământului Deva —

Ca şi în ani trecuţi, anul acesta preoţii despărţământului *Deva* al Asociaţiei clerului s'a întrunit în număr aproape complet la conferenţa de primăvară (ce s'a ţinut în zilele de 17 şi 18 Martie) unde s'au desbătut cu mult interes temele lucrate de conferenţiari. Ţin să amintesc momentele mai importante din acea conferinţă.

Preoţimea a luat act cu mare bucurie despre ordonanţele date de dl Dr. George Dubleş, prefectul judeţului nostru, despre repausul duminecal, despre prohibirea alcoolului şi despre combaterea concubinatelor. Prin aceste ordonanţe şeful judeţului ne dă dovadă despre iubirea sa faţă de biserică şi neam, dând preoţimii sprijinul întru înlesnirea misiunii pastorale. Astfel de ordonanţe, de mare valoare pentru desvoltarea vieţii religioase morale, ar fi bine să pornească dela toţi şefii judeţeni.

Deschiderea conferinţei s'a făcut de către păr. protopop Dr. Ioan Dobre, prin o cuvântare potrivită în care, arătând crisa morală actuală, îndeamnă preoţimea a desfăşura activitate intensivă întru îndreptarea creştinilor la viaţă religioasă morală.

In raportul despre activitatea cercurilor religioase se constată că toate cercurile şi-au făcut datorinţa, afară de acelea unde nu s'au putut întruni din cauza lipsei mari de preoţi. Au satisfăcut pe deplin îndatoririlor preoţii din cercurile I şi V, Simeria şi Săcărâmbu, ţinând conferinţe în toate parohiile aparţinătoare cercurilor, unde au rostit predici bine pregătite şi studiate, eară după ameazi au ţinut conferinţe din domeniul economiei, higienei şi istoriei.

Din raportul general despre activitatea despărţământului se vede că preoţimea îşi dă seamă tot mai mult de chemarea sa înaltă, căutând tot mai mult mijloacele cele mai bune la luminarea şi întărirea în credinţă a păstoriţilor. Organul «Lumina Satelor» vine la parohiile protopresbiteratului nostru în vreo 250 exemplare; s'au înfiinţat biblioteci parohiale în cele mai multe parohii, cari au primit din cărţile donate de I. P. S. nostru mitropolit, au mai cumpărat şi din mijloacele lor proprii şi au înfiinţat şi agenturi ale Asociaţiunii culturale de unde fiecare agentură a primit 50 volume pentru biblioteca parohială. S'au înfiinţat în mai multe parohii case culturale, s'a ţinut şcoală de Duminecă cu adulţii; — toate acestea progresează din zi în zi, ear conducătorii îşi pot vedea cu ochii rodul ostenelelor.

Urmează tratarea temelor:

Preotul N. Duma face o dare de seamă despre lucrările congresului catehetic ţinut în Sibiu în toamna anului trecut. Arată că congresul a fost foarte bine cercetat din partea preoţimii, şi că conferenţiarii au tratat temele temeinic, ear preoţimea a arătat viu interes, ceeace s'a dovedit din animatele discuţii desfăşurate spre clarificarea diferitelor chestiuni. Conferinţa ia la cunoştinţă cu mulţumiri darea de seamă a raportorului.

Parohul Avram Laslău citeşte lucrarea: «Preotul şi ocrotirea socială în parohie». Este ascultat de către preoţime cu deosebită atenţiune. In lucrarea sa succesă, părintele Laslău a tratat întreg materialul şi a ilustrat cu exemple din sfta scriptură arătând că dela începutul creştinismului au existat ocrotiri pentru cei săraci.

Conferinţa a decis, că în toate parohiile, în legătură cu casele culturale şi cu reuniunile pentru înfrumseţarea bisericilor, să fie ajutaţi şi îngrijiţi cei săraci, bolnavi şi neputincioşi, înfiinţându-se fonduri, la care preotul să fie iniţiator dând sprijin moral şi material.

După masă s'a ţinut vecernia împreunată cu meditaţia: «Reala prezenţă a lui Isus Hristos în sfta cuminecătură» prin preotul George Popovici, care ni-a prezentat o muncă bine întocmită, cu argumente din sfta scriptură, lucrată pe baza de cunoştinţe temeinice.

A urmat mărturisirea preoţimii prin duhovnicii Alimpiu Oprea şi George Guga. In ziua următoare preoţimea s'a împărtăşit cu sfta cuminecătură.

In fine remarc o bună hotărâre adusă de conferinţă:

Având în vedere că frumoasele noastre cântări bisericeşti nu se execută uniform, şi cantorii dela sate le învaţă unul dela altul greşit şi totasemenea tipicul, pentru a se introduce uniformitate în cântările bisericeşti, conferinţa decide, să se facă paşii necesari la forurile în drept, ca încă în toamna anului curent să se înfiinţeze un curs de cantori în Deva, unde pe lângă predarea cântărilor şi instrucţiunii în ale tipicului să fie iniţiaţi şi în a cunoaşte biblia, pentru a fi sprijin preoţilor cu deosebire în locurile unde au a combate pe sectari.

Terminându-se lucrările conferinţei, preoţimea s'a înapoiat la ale sale cu hotărârea firmă de a lucra cu puteri înoite şi tot mai intensiv întru îndeplinirea conştienţioasă a misiunii sale pastorale. *Pr. N. Duma*

Examene

Ordinea examenelor la şcoalele elementare ortodoxe române din protopopiatul Sibiului la finea anului şcolar 1922—23 este următoarea:

	Stil vechi			Stil vechi
Boiţa	15 Mai		Rusciori	15 Mai
Bungard	7 „		Ruşi	13 „
Cornăţel	7 „		Sadu	21 „
Guşteriţa	15 „		Sibiu Poarta-Turnului	16 „
Loamneş	15 „		Slâmnic	14 „
Mohu	7 „		Şelimbăr	14 „
Nucet	7 „		Şura mare	14 „
Poplaca	14 „		Tălmăcel	21 „
Reşinari	21 „		Surnişor	20 „
Râu-Sadului	22 „		Vurpăr	15 „
Roşia	16 „			

Sibiu, 24 April 1923.

Matei Voileanu,
adm. prot.

Convocare

Membrii «Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu» se convoacă la

Adunarea generală ordinară,

ce se va ţinea *Duminecă, în 7/20 Mai, la ora 2 d. a.*, în localul Reuniunii din str. Brukenthal Nr. 17, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea adunării.

2. Constatarea membrilor prezenţi.

3. Raportul general al comitetului pe anii 1920—1922.

4. Raportul asupra socotelilor pe anii 1920—1922 şi asupra stării şi grupării fondurilor.

5. Alegerea unei comisiuni pentru examinarea raportului general şi censurarea socotelilor.

6. Raportul comisiunii însărcinate cu examinarea raportului general şi censurarea socotelilor.

7. Luarea la cunoştinţă a raportului general, aprobarea socotelilor şi darea absolutorului comitetului.

8. Luarea la cunoştinţă cu cea mai profundă recunoştinţă că I. P. S. Sa Dr. Nicolae Bălan, arhiepiscop şi mitropolit, a binevoit să ia Reuniunea noastră sub ocrotirea Sa arhierească, ca patron al ei.

9. Proclamarea ca membri de onoare a celor propuşi de comitet şi exprimarea mulţămitelor Reuniunii.

10. Să se dea expresiune durerii pentru perderea membrilor decedaţi.

11. Alegerea preşedintelui şi membrilor comitetului pe periodul anilor 1923—1925.

12. Eventuale propuneri.

Sibiu, din şedinţa comitetului «Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu», ţinută la 9 Mai 1923.

George Poponea, prezident. — *Ştefan Duca,* secretar.

Ştirile zilei

General francez în Sibiu. Una dintre gloriile militare franceze de pe vremea marelui războiu, generalul *Le Rond*, se află de câteva zile în călătorie prin România, de sigur cu misiune oficioasă pentru a se informa amănunţit despre situaţia ţării, în urma ştirilor alarmante ce se răspândesc în străinătate despre noi. Generalul a fost la Bucureşti, Constanţa, Chişinău; ear Marţi s'a oprit şi la Sibiu, în trecerea sa spre Albalulia, Arad şi Timişoara. Asemenea cercetări, făcute la faţa locului, nu pot decât să ne fie de folos, din orce punct de vedere.

Ziua de 3/15 Mai se va serba şi în anul acesta în Ardeal. Cele mai mari pregătiri se fac la Blaj unde serbările vor dura două zile, Luni şi Marţi, cu serviciu divin, cu producţiuni, concert, cortej istoric-etnografic, vizitarea locurilor istorice ş. a.

Revizuirea decoraţiilor. «Universul» anunţă că guvernul văzând nemulţumirile ce s'au născut în jurul decoraţiilor acordate mai nou, ar fi dispus o revizuire radicală a listelor celor decoraţi.

Comemorarea unui martir. In 6 Mai a. c. s'a făcut la Poeni, jud. Cojocna, desvelirea monumentului ridicat de familie şi rudenii, tânărului învăţător *George Tămaş*, fost sublocotenent, omorât de săcui în 1919. George Tămaş, băiatul unui ţăran din aceea comună ocupată pe atunci de soldaţii săcui, a plecat la Huedin, pentru a cere ajutorul armatei române. A fost prins însă şi adus desculţ, pe jos, la Poeni, unde i s'a poruncit să-şi sape singur groapa în care l-au îngropat de viu. A doua zi abia, părinţii au putut să-l înmormânteze, dar fără preot, în cimitirul satului.

Obiceiuri compromiţătoare. Ziarele scriu despre dauna unui măcelar, căruia i s'a stricat zilele acestea, în gara Braşovului, un vagon de miei tăiaţi, — fiindcă măcelarul avuse curajul să nu dea mita «cuvenită» preastimabililor (?) dela trenurile de marfă. Se vorbeşte, cu acest prilej, earăşi despre înfloritorul regim al mituirilor dela căile ferate, — regim care continuă să păgubească pe negustori şi pe consumatori, ear ţara să ni-o facă de batjocură.

Societatea culturală «Graiul Românesc», reprezentată de o delegaţie a comitetului său central din Bucureşti şi de reprezentanţii filialei Prahova, a vizitat zilele acestea Braşovul şi Sibiul. Oaspeţii au fost pretutindeni bine primiţi. In Sibiu au vizitat Catedrala, Muzeul Asociaţiunii şi alte aşezăminte. In sala cercului civil-militar şi în prezenţa unui public numeros dl colonel Cristea Vasilescu, preşedintele filialei Sibiu, relevă caracterul cultural al soc. «Graiul Românesc» şi datoria ce o au toţi românii de a da cultură românească fraţilor de peste hotare, ajutându-i să-şi păstreze limba şi obiceiurile. Dl N. Batzaria vorbeşte despre românii de peste hotare. Povesteşte amintiri interesante din Macedonia.

Se jăluesc amarnic maghiarii din Ungaria de sărăcie şi de ruină, ear miniştrii lor trimişi la Roma, Londra şi Paris declară că Ungaria nu poate plăti reparaţiunile. Dacă vecinii noştri dincolo de Tisa sânt aşa de «săraci şi ruinaţi», cum se face totuşi că înfiinţează şi susţin cu multe milioane, societăţi şi publicaţiuni în ţară şi străinătate numai cu scop de *propagandă* iredentistă maghiară? Dl Seton Watson a publicat de curând, într'un ziar din Praga, câteva destăinuiri despre această propagandă. In Bupapesta funcţionează «Unirea naţională maghiară», condusă de sârbul maghiarizat Krisztics, în scop d'a lucra în străinătate împotriva României, Iugoslaviei şi Cehoslovaciei. Unirea susţine *două* publicaţiuni englezeşti: «East European Press Service» (Serviciul de presă ost-european) şi «The Hungarian Nation», care se silesc a răspândi ştiri false despre statele Micei Înţelegeri. In Anglia, după desvelirile mai nouă ale lui Scotus Viator, s'au întemeiat şi *societăţi* maghiarofile, tot cu fonduri dela Budapesta. O asemenea societate există la Oxford: «The Oxford League of Hungarian Self-Determination» (Liga din Oxford pentru autodeterminarea ungurilor); liga îşi are o revistă: «The Oxford Hungarian Rewiew», cu tendenţioase informaţiuni. Revista, între alte poveşti, spune că românii din Ardeal au alte idealuri, deosebite cu totul d'ale românilor din vechiul regat; aşa şi croaţii sânt duşmani neîmpăcaţi ai sârbilor; ear slovacii despreţuesc pe cehi. Intr'un cuvânt: slovacii, croaţii şi românii ardeleni se topesc de dorul dominaţiunii maghiare dispărute... Afirmaţiile acestea, mincinoase, apărute în publicaţiile englezeşti, se plătesc cu banii, cari Ungariei n'au să-i aducă folosul sperat, ci mare pagubă materială şi morală.

Studiu istoric. In Memoriile secţiunii istorice a Academiei Române a apărut studiul «Din istoria bisericească a românilor ardeleni: *Teologul* vlădicilor uniţi», lucrare scrisă de dl *Dr. Zenovie Pâclişanu*, unul dintre istoricii de seamă. ai timpului de astăzi şi fost profesor în Blaj, Studiul acesta descrie, amănunţit şi documentat instituţia «teologului» iezuit, care în timp de câteva decenii avuse rolul de a îndruma şi controla toată activitatea vlădicilor români uniţi, până şi corespondenţa lor personală. Starea aceasta, de umilire a bisericii unite, era dictată de Curia romană şi de Curtea vieneză. (Dacă lucrurile expuse în numitul studiu ar fi scrise de un ortodox, sântem aproape siguri că eminenţii confraţi dela Blaj şi dela «Albina» din Bucureşti l-ar învinui de — «rea credinţă», şi alte rele. Curia romană de altfel, numai atunci şi a retras pe teologul iezuit din cârca vlădicilor, — când din sinul clericilor gr.-cat. români şi-a crescut teologi iezuiţi, cari să-i facă servicii, şi de cari azi bâjbâie numita biserică. Coada de topor, sireaca).

Pagube de milioane de lei au pricinuit veninoasele muşte Columbace, ivite în mare număr anul acesta în mai multe din judeţele ţării. Vite mari şi multe au căzut pradă în urma înţepăturilor otrăvitoare ale micilor insecte. Autorităţile au luat măsuri de combatere.

Ce a plătit Germania? Cifrele comisiunii de despăgubiri arată următoarele sume plătite până acum: Franţa a primit 209.641.000 mărci aur; Anglia 167. 851.000; Italia 107.723.300; Belgia 65 636 700; Grecia 4.619.500; Sârbia 116.085.500; România 14.582.700; Portugalia 9.367.300. In total 595.606 mii, în loc de 1450 milioane mărci aur.

«Imperialismul» francez. La inaugurarea monumentului în onoarea celor căzuţi în războiu, în oraşul Dunkerque din Franţa, a ţinut preşedintele consiliului de miniştri francezi, *R. Poincaré*, zilele acestea un discurs, precizându-şi cu deosebită tărie punctul de vedere. Eată ce a mărturisit conducătorul francez între altele: «Noi nu ne gândim să sugrumăm pe nimenea, n'avem altă ambiţiune decât aceea de a fi plătiţi şi de a ne pune la adăpost faţă de un desastru financiar. Acuzaţiunile de imperialism, pe cari a reuşit câteodată să le provoace propaganda germană împotriva Franţei în cercurile prea uşor accesibile calomniei, nu sânt altceva decât nerozii şi copilării. Nici un om cu scaun la cap nu poate crede serios că Franţa, care a promulgat drepturile omului şi care a dat suveranităţii naţionale expresia ei cea mai largă şi cea mai completă, să aibă gândul nebun de a-şi supune cu autoritatea sa populaţii străine şi de a-şi apropria teritorii împotriva voinţei locuitorilor. Lăsaţi prostiile acestea şi să ne urmăm calea». Pasagiul, tradus după discursul publicat în întregime în ziarul «Le Temps» (16 Aprilie) va putea fi cetit din partea noastră şi minoritarilor noştri, ceri cred în lozinca «imperialismul francez». Din cauza acestor neînţelegeri suferim şi noi, cu toţii, căci, dacă relaţiile sânt încordate între Franţa şi Germania, situaţia economică, financiară europeană pătimeşte şi nu putem ajunge la o colaborare liniştită, favorabilă pentru toţi.

Propagandă baptistă neînfrânată. Cetim în «Legea Românească»: Am primit ştirea că ceva predicator american E. Gill însoţit de «teologul» (?) Socaciu din Oradea Mare şi alte persoane obscure cutreieră satele noastre din plasa Beliului, precum şi cele din judeţul Aradului predicând evanghelia «pocăinţii». Societatea aceasta e provăzută cu litere de recomandaţie dela mai mulţi dni primpretori de plasă. In conventicolul din Beliu s'a vorbit despre fabricele din America şi composesiunea lucrătorilor asupra fabricilor; de aceea pretura a făcut vânt ilustrilor profeţi, cari au trecut de aici în plasa Chişineului să-şi continue turneul. Nu ne putem ascunde nedumerirea cum de toate uşile se deschid, îndată ce vine cineva din America şi poartă nume străin. Noi am spus în repetite rânduri că propaganda baptistă nu e altceva, decât o propagandă bolşevică deghisată sub haină religioasă. Cei vinovaţi de uşurările făcute acestor propagandişti vor răspunde înaintea opiniei publice!...

Ninsoare roşie. Zilele trecute locuitorii din Limoges, în Franţa, au observat cum cade din nori la pământ un praf roşu foarte fin. Praful acesta, ca o ninsoare roşie, nu era altceva decât polenul coniferilor adus de vânt din pădurile de pini maritimi situate pe ţărmul oceanului Atlantic.

Conducătorii Rusiei. Dăm aici lista poruncitorilor de azi ai Rusiei. După numele lor adevărat se poate cunoaşte neamul lor:

Numele împrumutat:	Numele adevărat:
Trotki	Braunstein
Zinoviev	Apfelbaum
Kamenev	Rosenfeld
Sagerki	Krachmann
Bogdanov	Silberstein
Gorev	Goldman
Volodariski	Kohen
Kamlov	Katz
Gacetki	Fürstenberg
Meskoviski	Goldberg
Riazanov	Goldenbach
Martinov	Zimber
Piametki	Eevi.
Aramovici	Rein
Soluţec	Bleichman
Radec	Sobelsohn
Litvinov	Wallak.

Dar din America. Ni se scrie: Am primit un dar de 46 mii 960 Lei, veniţi dela America, precum şi două clopote pentru biserica noastră din Sebeşul de sus. Şi adecă: Credincioşii noştri aflători în America de Nord, conduşi de cele 3 virtuţi creştineşti, credinţa, nădejdea şi dragostea, la apelul subsemnatului făcut în toamna anului 1920, spre a intreprinde o colectă acolo pentru cumpărarea a două clopote pe seama bisericii noastre ortodoxe române din Sebeşul de sus, au aflat de bine ca din prisosul lor să contribue cu frumoasă sumă de 540 dolari, din care cu 320 dolari ni-au trimis în 14 Septemvrie 1921 două clopote, unul în greutate de 475 chilogr., al 2-lea de 227 chilogr. Acestea cu ajutorul lui Dumnezeu s'au sfinţit prin subscrisul cu un frumos ceremonial în 26 Octomvrie 1921 şi predate destinaţiunii, ear restul de 220 dolari prefăcuţi în suma de 46 670 Lei s'a primit în 14/26 April 1923, cu aceea ca după scăderea speselor făcute că montarea clopotelor să se adaugă la fondul bisericii, având a se înscrie

ca membri fondatori. La această sumă au contribuit următorii: Inițiatorul colectei Ioan Tat, Ioan F. Nicula, Ilie Stoia, Iosif A. Stoia și Toma Urzică, fiecare câte 100 dolari, George Totan 20 dolari, Toma Todoran 10 dol. toți din Sebeșul de sus, Vasilie Tâlvan din Sebeșul de jos cu 10 dolari. In numele comunei bisericești țin de datorie să le exprim cea mai adâncă mulțămire donatorilor numiți, rugând pe bunul Dumnezeu să revarse asupra lor darurile sale bogate și să le lungească firul vieții întru mulți fericiți ani, spre a putea servì lui Dumnezeu tot cu asemenea dragoste. Pr. *I Mateiu.*

† **George Bendorfean**, măestru lustruitor și pictor de firme în Sibiu, a adormit în Domnul în 3 Mai n. c. în etate de 51 ani. Inmormântarea a avut loc în 5 Mai în cimiterul orășenesc.

Mare expoziție de pictură. In 10 Mai a. c., s'a deschis în localitățile *Unicum* din Sibiu o expoziție de tablouri în stil mai mare, care stă deschisă până în 21 Mai a. c. Din bogatul material al expoziției sânt vrednice de remarcat tablourile pictorilor Kacziany, Neogrády, Edvi-Illés, Németh, Molnár, Olgyáy, Szepcsi Kuszka și ale altor peste 20 de artiști reputați, ale căror opere pot fi admirate de publicul amator. Tablourile, în cadre frumoase, sânt de vânzare cu prețuri moderate. Iubitorii de artă își pot întregi colecțiunile, cumpărând din această mare expoziție, care e deschisă zilnic dela ora 9—1 și dela 2—7 d. a. Intrarea se află în Strada Tribunei (Poplăcii).

Nr. 176/1923 (69) 1—3

Concurs repețit

Pentru întregirea postului de capelan permanent pe lângă oficiul parohial și protopopesc din *Mediaș*, se publică în baza Ven. ordin consistorial din 30 Martie a. c. Nr. 3057 Bis. 1923 un nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul, gradațiile și adaosul de scumpete și familiar, statorite de ministrul cultelor conform calificațiunii și anilor de serviciu.

2. Jumătate din venitele sisitnii parohiale.

3. Jumătate din venitele stolare și administrative dela serviciile îndeplinite de capelan în parohie și în tract.

4. Remunerație pentru catehizația: dela școalele primare și medii ev. lut., școala de meseriași și școala primară de stat, în cadrele instrucțiunii ministeriale.

5. Remunerație potrivită dela protopop pentru serviciile ce le vor presta în cancelaria protopresbiterală.

Doritorii de a ocupa acest post, au să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul legal.

Mediaș, la 20 Aprilie v. 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Mediașului în înțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop

Nr. 363/1923 (54) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Suplac**, de clasa III, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat și pământul de eclejie căpătat prin reforma agrară.

Doritorii de a ocupa această parohie să-și aștearnă rugările înzestrate cu documentele în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar pe lângă observarea dispozițiilor regulamentare să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Cetatea de baltă, la 3/16 April 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tract. Târnava în înțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 107/923 (53) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III **Valcelele-bune**, în protopresbiteratul Hațeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat și a se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Hațeg, în 3/16 April 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tract. Hațeg în înțelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 553/922 (52) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Soporul de Câmpie**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia inserțiune în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. referitoare la întregirea venitelor dela stat. Locuință și supraedificate în natură, 40 jug. porțiune canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să și înainteze cererile concursuale instruite în ordine oficiului protopresbiteral din Turda, în terminul deschis, stându-le în voie a se prezenta în parohie spre a celebra, cuvânta și a lua contact cu poporul.

Turda, 4 Decemvrie 1922.

Oficiul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murășan,
protopop.

Nr. prot. 196/1923 (62) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Veseud**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele sânt cele statorite în coala B) pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului.

Concurenții cu prealabila încuviințare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra.

Agnita, în 12 April 1923.

In înțelegere cu comitetul parohial:

Ioachim Munteanu,
protopop.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,
profesor universitar și membru al Acad. române

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.

2. Spre Vinț: 4·05, 18·35.

3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, București: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).

4. Spre Făgăraș: 5·05, 15·51.

5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.

6. Spre Agnita, Sighișoara: 17·45.

7. La Ocna, tren școlar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.

2. Dela Vinț: 10·40, 17·04.

3. Dela Râu-Vadului, Peatra-Olt, București 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.

4. Dela Făgăraș: 8·30, 14·14.

5. Dela Ciznădie: 7, 13·44, 18·20.

6. Dela Sighișoara: 8·50.

7. Dela Ocna tren școlar: 7·30, 14·34.

Catalogul

cărților și imprimatelor (blanchetelor) din editura și depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărți bune și folositoare, grupate în XXV de titli, precum și specificarea de blanchete în afaceri bisericești, școlare și epitropești pentru oficiile protopresbiterale și parohiale, asemenea și pentru direcțiunile liceelor și școalelor primare, a apărut și s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit **portretele MM. LL. regele Ferdinand I și regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu**, și a marelui mecenate **Emanuil Gozsdu**, precum și diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană și **odoare și odăjdii bisericești**, cu prețurile cele mai reduse.

Se publică separat broșurile dela 62 «Bibliotecei» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantagios prin rambursare.

Se primesc comande și pentru cărți cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grăbire.

Librăria primește comande și pentru **procurarea de sigile și ștampile.**

Prețul catalogului: **2 lei**, ear porto postal **50 bani.**

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Mețianu**, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Țiglăriei Nr. 18

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum și **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **mașini de numerotat și cu data zilei** din metal, și orice lucrări ce se țin de branșa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

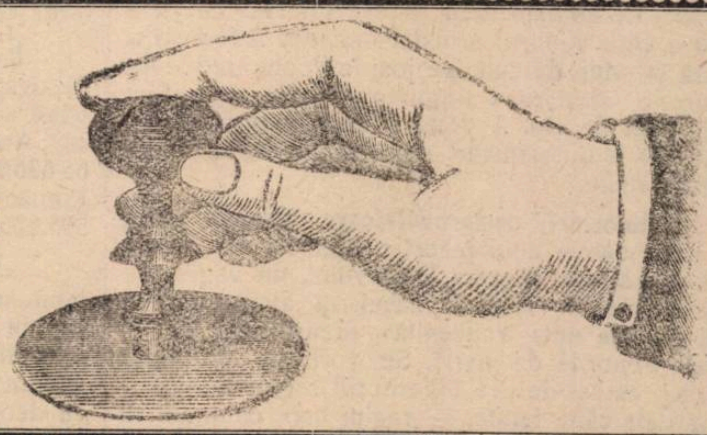

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 2/15 Mai 1923 Nr. 37

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Pe calea cea bună

(=) Adunările preoțești de primăvară, ale despărțămintelor din Asociația clerului «Andrei Șaguna», răspund din ce în ce mai mult intențiunilor acelora, cari stăruesc, prin unirea forțelor, în răspândirea unei pronunțate culturi creștine în mijlocul păstoriților bisericii noastre.

Rapoartele ce primim, despre lucrările realizate în timpul din urmă, înveder ează — spre satisfacția noastră deosebită — faptul, cum preoțimea ortodoxă ardeleană își desfășură energiile atât prin cuvântări dela amvon, cât și prin lucrări comune, în cadrele Asociației clerului «Andrei Șaguna».

Parohiile noastre au mereu în vedere să întemeeze case culturale; să înființeze pretutindeni biblioteci, să le înzestreze cu cele mai potrivite cărți, care să fie tălmăcite de înșiși preoții acolo, unde credincioșii nu pot ajunge cu toții să se împărtășească de lumina cititului. Afară de aceste, în multe locuri, se continuă cu adulții școala de Duminecă; zeci și sute de exemplare din foaia creștinească pentru popor, *Lumina Satelor*, se desfac în mânile iubitorilor de propășire culturală, prin slova românească; n'avem încă atâtea publicațiuni câte se cer de oamenii setoși d'a se lumina în mulțimea chestiunilor de economie, negoț, industrie, igienă, politică, școală. Aici vin în ajutor conferențele pentru popor, ținute cu prilejul tuturor întrunirilor preoțești. Subiectul acestor conferențe stă totdeauna în organică legătură cu împrejurările și trebuințele diferite ale locuitorilor.

Ingrijirea pentru înfrumsețarea bisericilor, adunarea de fonduri în scop d'a sprijini pe oamenii săraci neputincioși sau bolnavi, felul de luptă în contra sectarilor și alte probleme asemănătoare, au alcătuit și alcătuesc programele de muncă ale cercurilor religioase din despărțămintele Asociației.

Dările de seamă încrestează, peste tot, râvnă rară la duhovnicii noștri, scoțând la iveală predicele potrivite, rostite cu asemenea prilejuri și prelegerile bune poporale.

Sânt numeroase cercuri, în care toate parohiile au avut parte de conferențe instructive și de predici întocmite conform trebuințelor obștești.

Sfătuindu-se preoțimea împreună, din schimbul de idei rezultă de obicei hotărâri folositoare tuturora.

Când numărul preoților va mai sporì, așa ca să n'avem nici o parohie lipsită de păstor sufletesc, misiunea pastorală va fi neapărat împlinită și mai complect, — mai cu seamă când autoritățile civile și militare, convinse că puterile isolate însemnează foarte puțin, nu se vor ferì d'a ne sta în ajutor. Ici colo, acest ajutor, nici până acum n'a lipsit. Așa b. o. unele organe civile au luat măsuri pentru închiderea cârciumelor în zi de Dumineci și sărbători, s'a dispus repausul dumunecal, și altele.

Dacă asemenea măsuri se vor generaliza, nădăjduim să putem aduce an de an, știri și mai înveselitoare despre activitatea cercurilor religioase ale tuturor despărțămintelor Asociației clerului.

Instituția aceasta, care poartă numele unu arhiereu stăruitor la lucru, curajos în împrejurări grele și conștient al demnității oficiului său de preot ortodox și român, caută cu rezultate tot mai bune, să răspundă necesităților sufletești ale celor ce se apropie de dânsa cu dragoste și încredere, și cu sufletul dornic de viață și lumină.

Este, de altfel, aproape dela sine înțeles, că nobila emulare din cercurile religioase va trebui să se generalizeze în mijlocul preoțimii noastre din toată mitropolia. In împrejurările schimbate de astăzi, numai acei preoți pot aspira cu toată dreptatea la îmbunătățirea sorții lor, care se dovedesc înțelegători și activi și din punctele de vedere, ce le-am expus cu această ocazie.

Comemorarea luptătorului național, *George Pop din Băseşti,* fost președinte al adunării dela Alba-Iulia, s'a făcut în condițiuni înălțătoare. Mii de țărani și țărance din Sălaj, pe lângă reprezentantul dinastiei, apoi miniștrii, reprezentanții parlamentului și ai partidelor politice, și alți mulți intelectuali, au venit să depună tributul recunoștinței la mormântul merituosului bărbat, care s'a distins în deosebi prin daniile sale aduse pe altarul culturii naționale.

FOIȘOARA

Ne vin colindători...

Nu e Crăciunul, dar pomii sânt ninși de floricele albe, nu e gerul iernii, sgriburim însă adeseori de gerul sufletelor meschine de astăzi — ear pe la primăriile orașelor noastre ardelene se înfiripă în pragul porților cântec de vestire, cântec, care îți smânceşte capul, dârz spre stele. Sânt colindători mai vârstnici și cântecele, cărora le dau sbor, întreabă și ele: ne primiți? ne dați, ori nu ne dați? Și așteaptă colindătorii nașterii graiului pe-o lume primenită...

In primărie e adunată multe lume, de tot soiul. Privește pe ferestri și cântărește cu ochii pe ceice vreau să colinde.

— «De asta ne arde acum!» isbucnește un cetățean cu ceafa triplă. «O să ne strice mobilele!» Și ochii, de cunoscător într'ale prețurilor, se plimbă dela covoarele scumpe la paharele delicate, la jilțurile ademenitoare.

— «Mobilele sânt pentru oameni sau oamenii pentru mobile?!» îi rătează vorba, îmbogățitului de războiu, ne mai putându-se reținea, un profesor tinăr, «idealist».

Fiindcă n'a prins argumentul cu mobilele se înființează altul potrivnic — ca la orce faptă bună! — și argumentul acesta este întovărășit de un surâs malițios de-al unui minoritar învățat încă cu formula «auctor patibulo dignus», de pe vremea lui Șincai: «Alte primiri vi se făceau altedăți!» Dar alt minoritar îi dă răspunsul cuvenit: «Lasă-i să cânte! să-i ascultăm! *De aceea* am ajuns la glasul tunului, fiindcă nu le-am dat putința să-și arate destoiniciile!»

Unul se gândește dacă cursul dolarului va fi mai urcat mâne și surâde la gândul că oamenii ăștia de-afară vreau să-l «îmbete cu apă rece», cu versuri și cu «poveşti». Dar i-a prins gândul altul și-i răspunde îndesat: «hei, dragul meu, nici dolarilor dtale n'are să le meargă bine dacă gânduri sănătoase, spuse respicat, de colindători ca cei de-afară, nu-și tae cărare între noi!»

— «Prea bine, prea bine!» sare unul în sus și din felul cum gesticulează și vorbește se vede că este provincial, «da să fie cu respect, să nu-i lăsăm să ne cânte ceva ce nu-i de urechile noastre! Am pe fătuca mea pe acilea...» și tata, care își păzește fata de frivolitățile literare, se cutremură la gândul că mosafirilor le-ar venì gândul năsdrăvan de a cânta de Salomea și buzele lui Ioan. «Ai dreptate, mare dreptate», îi strânge mâna altul. «Colindătorii noștri știu ce să colinde. Ar fi cruzi și nedrepți de ne-ar ameți capul, în loc de a ne aduce colindă sănătoasă!»

Și pornesc să colinde colindătorii, fiecare cu ce are mai frumos și mai bun. Par'că vezi cum și-a ales colinde din fructele cele mai pârguite. Ne cântă de frumusețile țării și par'că stau să-și ia sborul cu toții, să vadă cu ochii, aievea, cele cântate. Ne ridică sufletele spre simțeminte nobile, de cari — vai! — atât de puține sânt în zilele noastre. Ne cutremură, povestindu-ne de jalea răspândită pe vremea războiului și pe urma lui, întrebându-ne: Vreți alt prăpăd? Colinda unuia e șugubeață, a altuia e un tril de priveghetoare îndrăgostită de-o rază de lună, a altuia e un torent de apă curată de munte, și — iarăși și iarăși — revine întrebarea pe buzele altui cântăreț: «Vreți alt prăpăd?»

«Iată», șoptește cineva, în timp ce colindătorii își deapănă colindele lor, «iată: Cel de acolo este moldovean, îl recunoști după dulceața graiului». Altul își apleacă ușor capul și completează: «Și celalalt, de lângă el, e muntean». «Celalalt e chiar din Basarabia».

Și strălucesc ochii, de bucurie, în Ardeal și în Banat.

Numai pe fruntea unuia se nasc câteva crețe și în ochi o umbră de nor. E un preot

Investirea nouilor episcopi

Joi la amiază s'a făcut investirea PP. SS. LL. a episcopilor Lucian Triteanu al Romanului, Ghenadie Niculescu al Buzăului, Ilarie Teodorescu al Constanței și Nectarie Cotlarciuc al Cetății-Albe și Ismailului.

La ora 11 s'a oficiat la catedrala mitropolitană un scurt serviciu religios, după care s'a format cortegiul în ordinea următoare:

Prefectul poliției, 2 plutoane de cavalerie, apoi în trăsuri regale: Mitropolitul primat *Miron*, împreună cu episcopul Romanului, Mitropolitul Moldovei și Sucevei *Pimen* cu episcopul Buzăului, Mitropolitul *Nicolae* al Ardealului împreună cu episcopul Constanței, Episcopul Hușilor împreună cu episcopul Cetății-Albe, nou ales; două plutoane de cavalerie au închis cortegiul.

In sala de ceremonii a palatului regal, fiind de față Inaltul cler și membrii aleși ai Consistorului superior, miniștrii, delegații camerei și senatului, reprezentanții Academiei Române ș. a., dl C. Banu, ministrul cultelor și artelor a dat citire decretelor de investire a nouilor episcopi. Apoi Suveranul a primit din mânile Mitropolitului primat cârjele episcopale, pe care le-a înmânat nouilor prelați, cari au fost anunțați și introduși în sala tronului de către dl baron Stârcea, maestru de ceremonie al palatului.

Suveranul înmânând noilor aleși, cârjele episcopale a rostit fiecăruia în parte: «Ți încredințez cârja episcopală și-ți urez să păstorești cu bine eparhia» (numele eparhiei).

După remiterea cârjelor episcopale, Suveranul a rostit rând pe rând câte-o cuvântare, referindu-se la fiecare eparhie în parte și urând nouilor aleși să caute a-și păstori turmele de credincioși cu aceeași pricepere și sârguință ca și predecesorii lor.

Nouii episcopi au răspuns rostind fiecare câte-o cuvântare, prin care au mulțumit pentru cinstea ce li s'a făcut prin această alegere și descriind activitatea pe care au de gând s'o desfășoare fiecare în eparhia sa.

După terminarea ceremoniei, episcopii au fost reconduși la mitropolie.

Atât la venirea spre palat, cât și la înapoerea la mitropolie, clopotele tuturor bisericilor au sunat.

La înapoerea la catedrala mitropolitană, nouii învestiți au fost primiți la ușa bisericii de către cei trei mitropoliți și înaltul cler mitropolitan.

S'a oficiat apoi un nou serviciu religios de către mitropolitul primat înconjurat de înaltul cler.

După terminarea serviciului religios de către mitropoliții cu înaltul cler, împreună cu cei patru episcopi noui aleși și urmați de întreaga asistență, au trecut în sala de recepție a palatului mitropolitan, unde s'a servit o gustare la care au luat cuvântul: mitropolitul primat, ministrul cultelor și artelor, etc., răspunzând nouii aleși. După care solemnitatea a luat sfârșit la ora 2 d. a.

*

Cuvântările ținute, cu această ocazie a remiterii cârjelor episcopale, sânt următoarele:

Discursul P. S. Sale *Lucian Triteanu*, episcopul Romanului:

«Cu ochii mei sufletești, văd falnicul cortegiu al voevozilor, ierarhilor, preoților și călugărilor din principate, cari ascultând de glasul tainic al conștiinței lor, au trecut Carpații spre a întări ortodoxia și a chema la viață primele începuturi de cultură națională.

De câte ori ființa neamului românesc din Ardeal a fost amenințată din partea dușmanilor externi și interni, poporul român s'a retras între zidurile bisericii sale strămoșești, unde în toată vremea a primit ajutor și întărire dela frații din principate, voevozii dătători de legi și de datini.

Și dacă în cursul istoriei noastre naționale din trecut, eparhia Romanului a fost scutită de încălcări dușmane și a format stavilă chiar și avalanșei dușmane din războiul mondial, împreună cu frații mei întru Hristos, voiu ruga pe Atotputernicul Dumnezeu, ca darul de care a fost învrednicită în trecut eparhia Romanului, pe viitor să-l reverse asupra întregului pământ românesc».

Suveranul a răspuns următoarele:

Nu pot să-mi exprim mulțumirea sufletească fără margini, pe care o simt, prin alegerea Prea Sfinției Tale, prin care văd întrețesându-se și mai mult legătura frățească ce trebue să existe între frații din provinciile alipite și cei din vechiul regat.

Cuvântarea P. S. Sale Episcopului Buzăului, *Ghenadie Niculescu:*

«Două sânt instituțiile în care-i e dat omului să-și desvolte armonic și complet toate facultățile și puterile sale de viață în această lume: Biserica și statul. Intregul cortegiu de interese ce le are omul se satisfac de către diferitele instituții, profesii sau îndeletniciri omenești, toate însă înglobate în aceste două mari instituții: Biserica și statul. Ambele își au originea dela Dumnezeu, întru cât Dumnezeu a făcut pe om cu ale lui nevoi, cari se satisfac prin biserică și stat.

Aceste instituții trebue să conlucreze în armonie.

Insemnătatea lor fiind cunoscută în deobște, bărbații mari ai diferitelor neamuri năzuesc a le organiza pe baze solide, spre a atinge scopul prefipt lor de Dumnezeu pentru națiunea sau poporul ce ei îl conduc.

Majestatea Voastră, conștientă că legea fundamentală, care întărește statul, care purifică conștiințele și înalță popoarele, e legea morală, evanghelică, — cu prilejul încoronării ați ținut să formulați un principiu de viață morală: «Un rege trebue să fie întâiul servitor al statului»... și «Un exemplu rău dat de sus poate duce un stat la pieire».

Cuvintele Majestății Voastre sânt pietre de granit puse la temelia României Mari. Dela cel dintâi, până la cel din urmă slujbaș al statului, va avea de știut că fiecare este un servitor mai mic, dator să-și iubească poporul și să-l servească fără preget. Numai așa pacea sufletească cea mult dorită de toți, se va sălășlui în sufletele tuturor, spre binele general».

Suveranul răspunzând, a rostit următoarele:

Recunosc că multe sânt relele ce zac în iubitul nostru popor, dar care ar putea fi tămăduite prin o deosebită preocupare din partea tuturor dar mai cu seamă din partea sfinților voastre. Iar prin îndrumările ce le veți da să urziți un fir de legătură cu frumoasa tradiție culturală și bisericească a Buzăului.

Cuvântarea P. S. Sale episcopului Constanței *Ilarie Teodorescu:*

«Orașul Tomis e un punct principal de orientare în istorie pentru dovedirea originei creștinismului în Dacia și organizarea bisericii creștine. Episcopia Constanței, înființată din nou acum, înlocuește vechile episcopii, mai apoi mitropolii ale Tomisului și Durostorului și e menită a aprinde aci și a întreține vie flacăra credinței predicată de biserica noastră și a dragostei de meam și de pământul scump al țării.

Cu credință tare în Dumnezeu și cu nădejde în sprijinul M. Voastre și al marilor bărbați de stat ai țării, pășesc cu curaj la lucrul Domnului, în ogorul ce mi s'a încredințat spre cultivare. Și cu încredere în buna dispoziție a iubiților mei fii duhovnicești și a autorităților locale, sânt încredințat că voiu duce la bun sfârșit opera apostolică ce sânt chemat a săvârși în această parte a țării, scumpă tuturor românilor».

Suveranul a răspuns următoarele:

Mă simt dator să amintesc cu acest prilej că defunctul rege Carol ținea nespus de mult la provincia dobrogeană. Imi pare bine că v'ați ales la această provincie și simt o deosebită plăcere de a vă încredința această cârjă, urându-vă să păstoriți în liniște deplină în acest ținut care reprezintă leagănul istoric al trecutului românesc.

Cuvântarea P. S. Sale episcopului Cetății Albe, *Nectarie Cotlarciuc:*

«Episcopia Cetatea Albă-Ismail n'a avut putere decât atunci când patriarhul a recunoscut episcop pe moldoveanul Iosif. După aceea ea a fost ridicată la rangul de mitropolie și strămutată la Suceava dar, datorită vitregiei vremurilor, a trebuit să fie mereu schimbată în diferite localități basarabene și moldovenești. Prin reînființarea acestei episcopii se întărește și întregește azi biserica strămoșilor noștri».

După aceea noul episcop și a exprimat încrederea în poporul pe care e chemat să-l păstorească și a făgăduit că va lucra din toate puterile pentru întărirea legii strămoșești și a dragostei față de neam și țară».

Suveranul a răspuns:

Ți-am încredințat cu adevărată bucurie toiagul păstoresc, întărindu-te ca episcop al nouei eparhii a Cetății-Albe.

Ca fiu ales al Bucovinei și vrednic profesor al facultății de teologie din Cernăuți, dela luminile căreia s'au împărtășit atâția clerici de valoare din vechiul regat; din pământul scump care adăpostește sfintele rămășițe ale prea măritilor Voevozi Moldoveni cari au întins moșia dela munte până la Nistru și la mare, ești chemat să fii întâiul păstor al vechiului scaun dela Cetatea-Albă, de unde a venit întâiul mitropolit al Moldovei, Iosif, din scaunul domnesc al Mușătești și unde a pătimit mucenicia sf. Ioan cel Nou, ale căruia moaște păstrate până acum la catedrala din Succeava, au fost aduse acolo de Alexandru cel Bun pentru ocrotirea Moldovei împotriva dușmanilor.

Sânt sigur că toți crrdincioșii eparhiei P. Sf. Tale, precum și frații întru arhipăstorie de peste Prut, Te vor primi cu bucurie frățească și că prin o muncă înțeleaptă și energică vei avea temelii puternice acestui nou scaun episcopal. Căci nu în deșert toți slujitorii altarului zilnic se roagă în fața celui nevăzut pentru unirea și pacea tuturor. Ei trebue să se arate în faptă credincioși acestor sfinte și mântuitoare cuvinte de pace și între oameni bună voire.

---

român cu barba aproape albă. Părintele Trandafir.

— «Nu te bucuri?» îl întreabă vecinul.

— «Cum să nu mă bucur! Dar mă și doare inima!»

— «De ce?»

— — «Lipsesc câțiva.» Și mâinile lui cu piele de pergament deschid un «Luceafăr» de dinainte de războiu și degetul lui arătător arată pe escursioniștii scriitori de pe atunci: «Gârleanu e mort», șoptește părintele,» și țineam la el. El ne-a scris doară: Din lumea celor ce nu cuvântă... Și e mort Iosif... el, cântărețul nefericit, sufletul de mucenic...»

Adusese părintele Trandafir «Luceafărul» împăturat frumos, cu grije, de acasă, din satul lui, să-l arete celor ce vor asculta colindele...

— «Ne dați, ori nu ne dați?» întreabă acum colindătorii.

«Vă dăm, vă dăm!» strigă acuma veseli, cu toții, și îi primesc în casă, și-i omenesc (ce cuvânt frumos), și-i strâng la piept de bucurie, ca pe vestitorii unor vremi mai bune... *P.*

Cum vorbește Masaryk

Președintele republicei cehoslovace, călătorește de present prin republica sa ca să constate progresele, ca să îmbărbăteze la muncă, recapitulând tot odată cele trăite, în fața tuturora. Intocmai ca și ceilalți conducători de seamă din Cehoslovacia, cari țin conferențe — serii întregi — ca să transplante în opinia publică convingerea despre însemnătatea timpului de transiție pe care l trăim și să dea îndemnuri excelsior, spre o colaborare cinstită.

Iată cum a vorbit actualul președinte al republicei despre foștii săi contrari politici, despre necazurile unui ținut, despre idealurile politice, oprindu-se în Klattau (ceh. Klatovy). Observați tonul natural, lipsit de «poză», de adevărat părinte sufletesc și de om, care vede problemele dintr'un punct de vedere superior.

«Vă mulțumesc că m'ați primit așa. Petrec bucuros în mijlocul dvoastră. Imi aduc — firește — aminte de toate, fiindcă am candidat aici. Toate amănuntele îmi apar acum înainte, dacă văd Taus și Klattău. Pe atunci era, după cum știți, cea dintâi mișcare mai radicală la poporul nostru. Am avut atunci un contra-candidat. Mă gândesc la dânsul cu stimă, a fost un om amabil. Firește, a trebuit să fim împotriva lui, curentele mai tinere de pe atunci, tinere-cehe și noi, cari ne-am alăturat lor. Am învins. Și-așa, pe scurt, nu voiu mai povesti mai departe amintiri, în sfârșit ne aflăm acasă la noi, în libertate. Mă bucur că mă aflu în ținutul acesta. Am fost convins și a fost convingerea mea firmă, când am trecut granița, că ne pricepem să ne păstrăm statul nostru, republica noastră. Aceasta este acum problema noastă: am învins, am ajuns la resultatul dorit — am câștigat ce doream. Sta-

tul avem să-l păstrăm în urma chibzuinţei noastre, în urma unirii noastre, avându-l ca ţintă înaltă şi ca ideal al poporului şi al omenirii. Între neam şi omenire nu există disensiune. Aceasta ni-a spus-o Kollár, şi Şafarik, Palacky (scriitori, istorici şi bărbaţi de stat — trad.) şi ne-au spus-o, cu sute şi sute de ani înainte, «fraţii» noştri («moravi»). Cu cât este mai bun omul, cu atât mai bun e cehul şi cu cât mai bun e cehul, cu atât mai bun e omul. Aceasta este convingerea mea, sânt sigur că dvoastră vă veţi îndeplini, aici, la graniţă, totul, ca să vă faceţi datoria. Toţi avem acum datorinţe şi ni se pun destul de grele probleme de resolvat. Să nu ne înşelăm! Dar aceasta este situaţia noastră geografică şi situaţia noastră, dictată de istorie. Sânt convins că vom putea ţinea piept cu problemele ce ni se dau — aceea m'a făcut să trec graniţa şi să lucrez pentru Cehoslovacia... Fiţi încredinţaţi că în urma colaborării noastre, cel puţin în urma colaborării tuturor oamenilor, cari cugetă, vom ajunge acolo unde ne-au arătat cei mai buni ai noştri. In ceeace priveşte ţinutul acesta mi s'a raportat despre el. Mi-aţi amintit progresele culturale şi umaritare. Aud d. e. că se spun multe lucruri frumoase despre *spitalul* dvoastră. Asta este foarte frumos. Tot aşa înainte! In ce mă priveşte vă voiu sta întotdeauna într'ajutor, pe cât mă vor ajuta mijloacele...» Aşa vorbeşte un Masaryk!

Apelurile acestea la colaborare, la încetarea patimelor trecute, remarcarea instituţiilor caritative, cari vor micşora greutăţile sociale, accentuarea naţionalismului cu ce este uman — să nu afle şi în sânul nostru un ecou îndreptăţit? Să nu cerem şi noi dela conducătorii noştri să ne vorbească în aceeaş tonalitate?

Scriitorii români în Sibiu

Societatea Scriitorilor Români din Bucureşti şi-a trimis reprezentanţii în centrele culturale româneşti din provinciile alipite.

Aceşti reprezentanţi cari, în numele graiului românesc, cutreeră acum frumoasele plaiuri ardeleneşti, sânt primiţi pretutindeni, în drumul lor de apostolat, cu însufleţirea celei mai calde iubiri de neam.

Distinşii reprezentanţi ai scrisului românesc, cari ne fac cinstea de-a vizita Sibiul, sânt dnii: Ion Agârbiceanu, I. Al. Basarabescu, Al. Cazaban, Victor Eftimiu, I. Minulescu, Alfred Moşoiu şi M. Rădulescu.

Primirea lor, în gara Sibiului, se face Marţi, în 15 l. c., la ora 12. In seara aceleiaş zile, la ora 8, va fi convenire în sala restaurantului Bulevard. Miercuri în 16 Mai, la ora 10, vizitarea muzeelor din localitate; la ora 1 banchet, la Bulevard, oferit de primărie. Seara, la ora 8, *Şezătoarea literară* a scriitorilor, în sala Teatrului comunal, cu concursul corului dela şcoala noastră normală.

Bilete pentru şezătoare se vând la Librăria Foaia Poporului, şi seara la cassă.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* s'a întors în 11 Mai dela Bucureşti la reşedinţa sa.

Predică în catedrală. Dumineca trecută a ţinut în biserica noastră catedrală, la finea sfintei liturghii, o frumoasă predică preotul-catichet dela liceul de fete, Dr. Ioan Stanciu.

Moartea generalului Cristescu. Eroul dela Mărăşeşti şi şeful marelui stat major al armatei, generalul *Constantin Cristescu*, s'a stâns în 8 l. c., în vârstă de 56 de ani, în urma unei gripe infecţioase cu complicaţii grave. I s'a făcut înmormântare oficială în 11 l. c. Corpul defunctului a fost dus dela Biserica-Albă din capitală în cimitirul Bellu. Cu generalul Cristescu dispare o glorioasă figură din marele război al desrobirii neamului.

Biserică nouă în Sighişoara. Comisia de ocol pentru reforma agrară din judeţul Târnava Mare a expropriat o parte din parcul oraşului Sighişoara pentru clădirea unei biserici ortodoxe române în acel oraş.

Şcoala normală în Avrig. In şedinţele din urmă ale camerei şi senatului s'a primit proiectul de lege, prin care se înfiinţează în Avrig, cu ocazia comemorării centenarului morţii lui Gheorghe Lazăr, o şcoală normală.

Episcopia dela Caransebeş la Timişoara? Dl Constantin Banu, ministrul cultelor, a fost la sfârşitul săptămânii trecute în Bănat şi a vizitat Timişoara. Se pare, că vizita aceasta e în legătură cu planul de-a se muta scaunul episcopiei dela Caransebeş la Timişoara. Strămutându-se episcopia dela Caransebeş la Timişoara, a zis dl ministru, s'ar face cu putinţă desvoltarea unei vieţi naţionale româneşti în această capitală a Bănatului; vom da tot sprijinul, — încheie dl ministru, — planului de a se zidi în centrul oraşului o biserică ortodoxă română.

† **Nicolae Henţiu.** Comuna Sălişte, cassa de păstrare, Reuniunile: pompierilor, de înfrumseţare, de cântări din Sălişte, aduc la cunoştinţă încetarea din viaţă a vrednicului lor membru *Nicolae Henţiu* sen., primnotar comunal în pensiune, fost membru fondator şi activ al multor aşezăminte culturale, naţionale şi economice. A încetat din viaţă, în etate de 80 ani, la 10 Mai 1923 ora 2 a. m. şi a fost înmormântat la 12 l. c. ora 4 p. m. în cimitirul bisericii ortodoxe din Sălişte. Veşnică să fie pomenirea celui ce a fost un mare altruist şi sârguincios sprijinitor al cauzelor naţionale, culturale şi economice!

Congresul Ligii Culturale. In zilele de 27 şi 28 Mai 1923 se ţine la Galaţi congresul anual al Ligii Culturale, care va fi urmat de o excursie pe Dunăre până la Vâlcov, în zilele de 29, 30 şi 31 Mai. Au fost învitaţi a lua parte la desbaterile congresului, alături de delegaţii secţiunilor Ligii Culturale din ţară, şi delegaţii următoarelor Asociaţii culturale: «Asociaţia Transilvană» Sibiu soc. «Macedo-Română» şi «Centrala Caselor naţionale», — în vederea unei colaborări culturale mai intime, pe baze comune, a acestor societăţi, dat fiind scopul lor atât de apropiat. Asemeni delegaţii au fost învitaţi şi la excursia ce urmează, excursie la care pot participa 200 persoane maximum.

Comemorarea lui Dimitrie Bolintineanu. Societatea «Istoria şi arta naţională» a comemorat, în ziua de Sf. Gheorghe, 50 ani dela moartea poetului Dimitrie Bolintineanu. Membrii societăţi sub conducerea d-lui arhitect Cerkez, care e preşedintele ei, au făcut un pelerinaj în comuna Bolintinul din Vale, la mormântul poetului, unde e şi un monument. Au luat parte la această pioasă solemnitate şi mulţi săteni. După oficiarea slujbei divine de către preoţii bisericii şi darea răspunsurilor de către corul şcoalei, în faţa monumentului, părintele Scurtescu a rostit câteva cuvinte. S'au mai rostit cuvântări de către dna Smara Gheorghiu, vicepreşedinta societăţii, care, după ce a făcut biografia poetului, a arătat activitatea desfăşurată pe terenul literar, scriind acele fapte înălţătoare din istoria neamului, ş. a.

† **Paul Iovescu**, pensionar, în etate de 88 de ani, fost funcţionar în administraţia financiară şi casier al comunităţii de avere din Caransebeş, a decedat în Buzău în 5 Mai 1923. S'a înmormântat în 8 l. c., în cimitirul Dumbrava din oraşul Buzău. Dela răposatul au rămas, cum ni se spune, preţioase documente şi notiţe privitoare la istoria românilor bănăţeni. Odihnească în pace.

Maiaul în Sibiu. Sâmbătă, la ora 8 şi jum. dimineaţa au pornit elevii şi elevele tuturor şcoalelor noastre sibiene, confesionale şi de stat, la serbarea câmpenească, la «maiaul», în Dumbrava oraşului. Plecarea s'a făcut, în sunetele muzicilor militare, din Piaţa Regele Ferdinand, într'un impozant cortegiu de câteva mii de şcolari, cu profesorii şi învăţătorii lor. Şirul lung se încheiă de un grup al plugarilor sibieni. Erà o impresionantă înfăţişare trecerea acestui falnic cortegiu, în frunte cu şcolarii orfani ai războiului, prin străzile pline de privitori ale Sibiului... Cerul a fost senin ziua toată şi căldura neobişnuită.

Mănăstirea romano-catolică dela Radna a fost distrusă de incendiu, Miercuri, în 9 l. c. Au ars atât biserica mănăstirii, cât şi celelalte clădiri ale sale. Focul s'a produs în hornul din lemn al bucătăriei mănăstirii. Dintre pompierii veniţi în ajutor, unul Ioan Schieck, a ars de viu. Obiectele de valoare au fost în mare parte salvate. Totuşi pagubele mănăstirii trec peste 3 milioane de lei.

† **Paraschiva Bârsan n. Popovici**, soţie de preot din Ruşciori, a încetat din viaţă în 13 Mai n. c. după un morb scurt şi greu, împărtăşită fiind cu sf. Taine. Inmormântarea va fi în Turnişor, în 15 Mai la ora 2 d. a. Odihnească în pace!

Vizitaţiuni canonice. P. S. Sa Episcopul *Nicolae* al Clujului va continua vizitaţiunile canonice în eparhie, începând pe Valea-Ampoiului, în Munţii Apuseni, a doua zi de Rusalii. Cu această ocazie va cerceta credincioşii din comunele: Ampoiţa, Meteş, Tăuţ, Poiana, Feneş, Galaţi, Zlatna şi Valea-Dosului. La Constantin şi Elena va sfinţi biserica nou zidită în comuna Rogoz, judeţul Solnoc-Dobâca, la care solemnitate va colabora şi corul episcopiei.

Bilete de băi. Cu începere dela 15 Mai se dau bilete pentru băi şi pentru locuri de vilegiatură. Reducerea pentru aceste bilete este de 25 la sută, după tariful căilor ferate române întrat în vigoare la 1 Mai. Reducerea se aplică numai la biletul pentru ducere şi înapoiere.

Graniţa. Comisiunea interaliată, după o lucrare aproape de doi ani la delimitarea graniţei dintre România şi Ungaria, terminându-şi lucrările, guvernul unguresc a depus toată stăruinţa pe lângă marile puteri să nu aprobe raportul comisiunii. Cu toată stăruinţa aceasta, conferinţa ambasadorilor a admis fără modificare întreg raportul, prin care se stabileşte graniţa definitivă dintre România şi Ungaria. Către sfârşitul lunei acesteia va sosi în România o delegaţie a marilor puteri, compuse din 16 coloneii, care va asista la fixarea pietrelor pe frontiera graniţelor. Delegaţia va vizita, cu această ocazie, oraşele mai principale din nordul Transilvaniei. Guvernul român va lua măsuri să facă acestei comisiuni o deosebită primire.

Marea expoziţie de pictură, ce s'a deschis în 10 Mai a. c. în Sibiu, şi va sta deschisă până în 21 Mai, este mult vizitată de publicul iubitor de artă. De mult n'au mai fost întrunite la Sibiu, într'o asemenea colecţiune, deosebitele ramuri ale picturii. Intrarea în expoziţie: Strada Tribunii (Poplăcii), localităţile *Unicum*, zilnic între orele 9—1 şi 2—7 d. a.

Delegatul guvernului sovietic rus la Lausanne, *Vorovski*, a fost omorât cu focuri de revolver trase de un elveţian, Conradi, născut în Rusia şi fost soldat în armata rusească. Atentatul l-a comis din răsbunare personală împotriva bolşevicilor, cari i-au omorât pe tatăl şi pe unchiul său.

Ştire ziaristică. Din Cluj primim întâiul număr al foii *Gazeta Poporului*, organul săptămânal al partidului poporului. Redactor responsabil este dl Septimiu Popa. Abonamentul 100 de lei pe an, pentru ţărani 60 de lei.

Efectul. Imbătaţi de filmele senzaţionale ale cinematografului, opt elevi dela liceul din Arad au fugit către Egipt. Cum vestesc ziarele arădane, tinerii aventurieri nu sânt dela liceul românesc.

Ziua natală a Romei este 21 April. Legenda spune, că înainte cu 2676 ani Romul a omorât pe fratele său Remu şi a clădit pe Palatin cetatea Romei. Ziua care aminteşte originea Romei, s'a serbat acum în Italia, înlocuind şi serbarea zilei de 1 Mai a muncitorilor. Legiunile fascismului au defilat pe străzile şi pieţele din oraşe. In Roma însuşi Mussolini a primit defilarea cohortelor fasciei, care a durat aproape două ore. Seara teatre şi conferenţe.

Pomenirea eroilor. Pentr ziua de 17 Mai, Inălţarea Domnului, — zi închinată pomenirii cu laudă a eroilor neamului, morţi în război, — se pregătesc înălţătoare serbări la *Tebea*, pe locul unde e îngropat Avram Iancu. Se vor face slujbe pentru cei căzuţi în marele războiu, precum şi pentru eroii noştri dela 1784 şi 1848.

In închisorile ruseşti sânt chinuiţi două mii de preoţii ortodocşi şi trei mii de preoţi de alte confesiuni creştine.

Reducere. Cu ocazia târgului moşilor din Bucureşti, ministerul comunicaţiile acordă reducere pentru călătoria pe căile ferate: biletele întregi, cu preţ normal, cumpărate în 18 Mai dela ori ce staţiune din ţară pentru staţiunile din Bucureşti, sânt valabile şi pentru înapoere până în ziua de 31 Mai.

Agitaţia emigranţilor ruşi. Arhiducele rus Nicolae Nicolaevici a făcut să apară o proclamaţie «Către poporul rus aflat în pribegie», prin care asigură pe emigranţii ruşi şi pe întregul popor rusesc că va realiza pe pământul patriei adevăratul regim democratic, pe care bolşevicii n'au vrut să l susţie. Proclamaţia anunţă că politica statului rus trebue să fie o politică pacifistă şi că prăbuşirea regimului sovietic e socotită ca inevitabilă, şi aceasta într'un timpfoarte scurt.

Aviz. Pentru invalizi, văduve şi orfani de războiai clasei trupeţilor: Toţi acei invalizi de războicari locuesc în Sibiu şi văduve, şi reprezentanţii orfanilor, chiar şi acele văduve ale căror bărbaţi sânt dispăruţi, care posedă condicele noui de penzii, sânt invitaţi să se prezinte precis şi punctual la 14 Mai — 1 Iunie la ora 8—12 a. m. la casa oraşului. Totodată se atrage atenţiunea, că acei cari nu se prezintă la terminul sus menţionat, vor primi pensiunea lor abea la plătirea viitoare în Septemvrie a. c.

Consiliul orăşenesc din Sibiu.

Act de mulţămită

Adunarea generală din anul curent a institutului de credit şi economii «*Albina*» din Sibiu a binevoit a vota din cvota de binefacere: 5000 Lei pentru «Căminul ucenicilor dela meserii», ear 2000 Lei pentru scopurile culturale ale «Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu».

Pentru aceste daruri generoase exprimăm şi pe această cale profunda mulţămită a Reuniunii.

Sibiu, 9 April 1923.

Pentru comitetul Reuniunii:

George Poponea, *prezident.* — *Stefan Duca*, *secretar.*

Nr. 653/1923 (70) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Dridif**, tractul Făgăraşului se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Venitele parohiale sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile, provăzute cu documentele prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat, şi se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuţi parohienilor.

Făgăraş, la 21 Aprilie 1923.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 176/1923 (69) 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea postului de capelan permanent pe lângă oficiul parohial şi protopopesc din *Mediaş*, se publică în baza Ven. ordin consistorial din 30 Martie a. c. Nr. 3057 Bis. 1923 un nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul, gradaţiile şi adaosul de scumpete şi familiar, statorite de ministrul cultelor conform calificaţiunii şi anilor de serviciu.
2. Jumătate din venitele sisiunii parohiale.
3. Jumătate din venitele stolare şi administrative dela serviciile îndeplinite de capelan în parohie şi în tract.
4. Remuneraţie pentru catehizaţia: dela şcoalele primare şi medii ev. lut., şcoala de meseriaşi şi şcoala primară de stat, în cadrele instrucţiunii ministeriale.
5. Remuneraţie potrivită dela protopop pentru serviciile ce le vor presta în cancelaria protopresbiterală.

Doritorii de a ocupa acest post, au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul legal.

Mediaş, la 20 Aprilie v. 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Mediaşului în înţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop

Nr. 363/1923 (54) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Suplac**, de clasa III, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat şi pământul de eclejie căpătat prin reforma agrară.

Doritorii de a ocupa această parohie să-şi aştearnă rugările înzestrate cu documentele în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar pe lângă observarea dispoziţiilor regulamentare să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Cetatea de baltă, la 3/16 April 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tract. Târnava în înţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 107/923 (53) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III **Vâlcelele-bune**, în protopresbiteratul Haţeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, în 3/16 April 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tract. Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Propise pentru examene

:-: dictando şi caligrafie :-:

se află de vânzare la

Librăria Arhidiecezană, Sibiu

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,
profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 14 Lei.**

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

La **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş*. Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 12 Lei, Partea IV à 12 Lei. Plus porto postal, à Lei 2·50.

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copşa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.
2. Spre Vinţ: 4·05, 18·35.
3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraş: 5·05, 15·51.
5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.
6. Spre Agnita, Sighişoara: 17·45.
7. La Ocna, tren şcolar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copşa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.
2. Dela Vinţ: 10·40, 17·04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra-Olt, Bucureşti 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.
4. Dela Făgăraş: 8·30, 14·14.
5. Dela Ciznădie: 7, 13·44, 18·20.
6. Dela Sighişoara: 8·50.
7. Dela Ocna tren şcolar: 7·30, 14·34.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 5/18 Mai 1923 Nr. 38

Telegraful Român

Organ național-l

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Ziua eroilor și înhumarea Ostașului Necunoscut

Serbarea zilei eroilor, în 17 l. c., a fost împreunată în anul acesta și cu alegerea, transportarea și așezarea în capitala noastră la loc de onoare a *Ostașului Necunoscut*, care simbolizează virtuțile poporului român desfășurate în marele război al acestui veac și va sluji ca îndemn și îmbărbătare în drumul spre idealurile ce avem să îndeplinim.

Astfel serbarea a luat în toate orașele mai mari ale țării proporțiile unei manifestări naționale dintre cele mai măreți.

Dela un capăt până la altul al pământului românesc s'a adus prinosul de veșnică recunoștință și admirare vitejilor dispăruți și desrobitori de țări.

La ora 12 precis după terminarea serviciului religios, în momentul, când s'a coborât în groapă sicriul cu rămășițele *ostașului necunoscut*, s'a suspendat pentru două minute întreaga activitate din cuprinsul patriei noastre.

In cimitirul din Sibiu, și de sigur și în alte locuri, a fost o clipă emoționantă, care în urma cuvântărilor auzite a trezit chiar și conștiințele firilor mai puțin altruiste și le-a înălțat în atmosfera curată a idealelor omenirii. Nu se poate ca duhul de sacrificiu, iubirea de-aproapelui, dragostea de țară să nu mai împodobească sufletele fiilor acestei țări, — deși trebue s'o spunem mai ales acum, că unele aparițiii în domeniul materialismului, ne pun adeseori pe gânduri și ne fac să ne îndoim într'o grabnică îndreptare...

Fie ca, după festivitățile din acest an, să putem zări începutul însănătoșirii morale, să vedem mormintele martirilor naționali mai bine îngrijite, în toate locurile, orfanii și văduvele lor puși la adăpostul cuvenit; cei întorși din război împărtășiți cu cea mai bună dreptate de pământul, pentru care au sângerat... Și alte reveniri la căile binelui și adevărului.

Să urmeze, într'un cuvânt, *faptele*, după frumoasele manifestări ale festivităților amintite.

*

Comemorarea zilei eroilor precum și a înmormântării Eroului necunoscut s'a serbat în acest an în Sibiu cu o deosebită solemnitate și pompă.

După terminarea serviciului divin clerul catedralei este condus de muzica Reg. 90 Inft. și o companie de onoare în Piața Regele Ferdinand, unde se formează impozantul cortegiu, în care au luat parte peste 20,000 persoane.

La cimitirul eroilor serviciul divin îl oficiază I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae asistat de întregul cler ortodox aflător în Sibiu. Oratorul festiv a fost de astădată Păr. asesor Dr. Ioan Stroia, după care iau cuvântul predicatorul evanghelic I. Miess, profesorul N. Ionescu și Generalul Macarovici.

A fost impunător și solemn momentul când la ora 12, în semn de pietate întregul public și clerul în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae îngenunchind se rugau pentru odihna eroilor răposați.

După terminarea serviciului divin, dl Ștefănescu, taxator vamal, dă celor 180 orfani prezenți un mic dejun, făcând o vădită bucurie micuților.

Cortegiul s'a înapoiat în aceeaș ordine, în care s'a format, la ora 1, până la biserica catedrală, unde muzica intonând «pentru rugăciune», clerul intră în catedrală, ear publicul se împrăștie mângâiat.

Glorificarea Ostașului Necunoscut

La *Mărășești* au fost aduse, cu vagoane speciale, sicriile cu osemintele celor zece eroi necunoscuți, desgropați din locurile de luptă: Mărășești, Topraizar, Chișinău, Jiu, Azuga, Predeal, Muscel, Mărăști, Cerna și Târgu Ocna.

Pe un catafalc imens, în catedrala din Mărășești, Adormirea Maicii Domnului, erau aranjate în două rânduri sicriile ostașilor.

In dimineața zilei următoare, în 14 l. c., au sosit cu tren special la Mărășești: ministrul de război, gen. Mărdărescu, I. P. S. Sa mitropolitul Pimen al Moldovei, PP. SS. LL. episcopul Romanului Triteanu și episcopul militar Teculescu dela Alba-Iulia. Alte trenuri au sosit d. a. cu autorități civile și militare și cu tinerime școlară.

La ora 3. d. a. arhiereii asistați de numeroși preoți au oficiat serviciu divin.

După oficierea slujbei, dl ministru de război a luat un elev, Amilcar Săndulescu, dela liceul militar din Craiova, orfan de război, și i-a spus să aleagă unul din cele 10 sicrie.

După ce a făcut înconjurul catafalcului, elevul a ales al 4-lea cosciug din primul rând, spunând cuvintele:

«*Acesta este tatăl meu*».

O emoțiune profundă a cuprins asistența și lacrime au fost văzute în ochii tuturor.

După aceasta elevul a îngenunchiat înaintea sicriului, rostind o scurtă rugăciune.

In urmă celelalte sicrie au fost scoase și purtate pe umeri de soldați și formându-se un cortegiu a pornit spre cimitir. Cortegiul a fost urmat pe jos de întreg clerul, de dl ministru

---

FOIȘOARA

Cuvântarea

comisarului consistorial Mateiu Voileanu cu ocaziunea alegerii de protopop în tractul Sibiului, la 31 Martie st. v. 1923

«Și erau oarecari în biserica din Antiochia, proroci și învățători, Varnava și Simon, care se chiamă Niger, și Luchie Chirineul și Manoil.

Și slujind ei Domnului, și ajunând, a zis Duhul sfânt: osebiți mie pe Varnava și pe Savel la lucru, care i-am chemat pe ei.

Atunci ajunând, și rugându-se, și puindu-și pe ei mânile, i-au slobozit.

Faptele Apostolilor XIII, 1—3

Am deschis sfânta Scriptură, Testamentul nou, și citind, m'am oprit la Faptele apostolilor capitolul XIII, în care se scrie, cum s'a început propaganda cea mare între neamuri.

Asupra apostolilor era în toată furia pornită goana.

In vremea aceea pus-a Irod împărat mânile se facă rău unora din biserică.

Și a ucis cu sabia pe Iacob fratele Domnului. Și văzând că plăcea jidovilor, a adaos a prinde și pe Petru, și erau zilele azimilor. Pe care și prinzându-l, l-a băgat în temniță, dându-l la câte patru ostași să-l păzească, vrând după Paști să-l scoată poporului.

In aceste zile de aspră persecuțiune, se ține adunarea din biserica din Antiochia, unde erau adunați proroci și învățători, cari slujiau Domnului, și ajunau.

Și a zis Duhul sfânt: Osebiți mie pe Varnava și pe Savel la slujba la care i am chemat pe ei.

Atunci ajunând, și rugându-se și puindu-și pe ei mânile, i-au slobozit.

Deci acești trimiși de Duhul sfânt s.au pogorât în Seleuchia, și de acolo s'au corăbiat în Kipru.

In chipul acesta s'a pornit marea propagandă a Evangheliei Domnului printre neamuri.

Am reamintit, am reîmprospătat aceasta scenă din viața apostolilor, ca să luăm și noi pildă, iubiților frați, ca să facem și noi asemenea la lucrarea noastră de azi.

Și noi sântem chemați să osebim dintre apostolii de azi ai bisericii noastre pe aceia, cărora să le încredințeze biserica apostolia de protopop în tractul Sibiu.

Lucrarea aceasta să o facem după modelul ce ni-a rămas dela apostoli. Și precum apostolii și învățătorii, prorocii de odinioară, erau adunați în biserica din Antiochia, asemenea ne-am adunat și noi azi în biserica noastră catedrală. Și precum aceia odinioară au slujit, și au ajunat, asemenea și noi conform rânduielii bisericii noastre, am ajunat. și am slujit sfânta liturghie, la sfârșitul căreia am făcut chemarea Duhului sfânt, ca acel Duh sfânt să ne inspire, acel Duh sfânt să ne spună pe cine se osebim la slujba cea mare a apostolatului, la care va fi chemat alesul nostru protopop.

Cu cucernicia, cu evlavia, cu frica de Dumnezeu, cu care s'au adunat cei din biserica din Antiochia, cu acea cucernicie, cu acea evlavie, cu acea curățenie sufletească ne am adunat și noi cei chemați a osebi pe cel designat de Duhul sfânt la slujba aceasta.

In atmosfera aceasta ne începem lucrarea la care ne-a chemat sf. maica noastră biserică. Și acolo s'au adunat tot cei de o credință, toți cei conduși de învățăturile Mântuitorului Hristos, toți cari vestiau cuvântul cel nou mântuitor printre evrei, și cari acuma voesc se treacă la misiunea lor între neamuri.

In atmosfera aceasta să ne adâncim, iubiților membri ai sinodului protopopesc, căci biserica noastră românească ortodoxă din Ardeal,

de războiu şi câteva mii de sătenii. In drum lumea îngenunchia înaintea sicrielor. După un parcurs de 3 klm. cortegiul a ajuns la cimitir.

După un scurt serviciu religios osemintele au fost reîngropate.

La ora 5 toată oficialitatea s'a întors la biserica din Mărăşeşti.

Aci corpul eroului necunoscut, ales de elevul Amilcar Săndulescu, a fost ridicat de ofiţerii cavaleri ai ordinului «Mihai Viteazul». S'a format din nou cortegiul, care a pornit spre gară, de unde osemintele eroului s'au transportat, în 15 l. c., la Bucureşti.

In 16 Mai sicriul a fost expus, pentru pelerinajul publicului, în biserica Mihai Vodă. Au defilat peste o sută de mii de oameni în faţa ostaşului necunoscut. Cetăţeni, din toate păturile sociale, tineri şi bătrâni, femei şi bărbaţi, îngenuncheau şi începeau să plângă fără a se putea potoli. Toţi ceice pierduseră pe câte cineva în războiu şi nu-i mai ştiu de urmă, aveau impresia că cel aşezat în sicriu este aproapele lor...

Reînhumarea s'a făcut, cu mare pompă, în 4/17 Mai, la ora 12 fix, în măreţul locaş al odihnei de veci din Parcul Carol. Când, după terminarea slujbei religioase la 11·59, sicriul rămăşiţelor pământeşti ale soldatului necunoscut au fost scoborâte în mormânt, la ora 12 precis, timp de două minute, întreaga activitate pe tot cuprinsul României a încetat: vehiculele, pietonii şi trenurile s'au oprit; uzinile şi fabricele au încetat lucrul, în semn de pioasă evlavie pentru legiunile de eroi, cari s'au jertfit pentru o cauză sfântă.

Sărbătoarea culturală dela 3/15 Mai s'a făcut în oraşul Blajului cu aceeaş solemnitate ca şi în anul precedent.

La evenimentul istoric, petrecut înainte cu 75 de ani pe Câmpia libertăţii, s'au găsit alăturea căpeteniile ortodocşilor şi ale uniţilor.

Nemuritorul nostru arhiereu *Andrei* a spus în cuvântarea sa de atunci, că supărările şi nemulţumirile trecutului trebue date uitării, căci toţi sântem fraţi în Hristos, *fraţi români.*

Ideea aceasta, mereu renoită şi urmată, va trebui să aducă roadele dorite în noua aşezare a statului român.

Despre decursul sărbătorilor dela Blaj însemnăm:

La ora 8 dim. s'a oficiat serviciu religios la catedrală, de către mitropolitul Dr. Vasile Suciu.

Din partea guvernului asistă dnii miniştri Fiorescu şi Constantinescu şi secretarul general al ministerului instrucţiei dl Valaori. Sânt prezenţi numeroşi fruntaşi politici ai vieţii publice ardelene şi din vechiul regat.

La ora 10 s'a desfăşurat cortegiul istoric etnografic, în faţa catedralei. Sânt care alegorice şi înfăţişări ale vieţii ardeleneşti de la 1848 cu Avram Iancu, cu luptătorii de la 1848. A urmat apoi cortegiul satelor din împrejurimi, şi al şcoalelor din ţară.

La ora 12 s'a făcut procesiunea pe Câmpia libertăţii şi la mormintele eroilor. Au vorbit numeroşi oratori, zugrăvind în culori înălţătoare importanţa zilei glorioase dela 1848.

Scriitorii români în Sibiu

Primirea

reprezentanţilor «Societăţii scriitorilor români» la gara din Sibiu, la ora 12, a fost cât se poate de călduroasă. Gara era împodobită cu verdeaţă pe la uşile principale şi cu stindarde. Veniseră reprezentanţii instituţiilor culturale şi administrative, în frunte cu «Asociaţiunea» şi primăria. Primarul Dr. Goritz a rostit a cuvântare românească, bineventând societatea în numele oraşului, dl Dr. O. Russu în numele «Asociaţiunii», Dr. N. Regman în numele corpului didactic şi al tinerimii, Dr. Klein, într'o românească perfectă, în numele societăţii culturale săseşti din localitate («Kulturverein»). Cu toţii şi-au exprimat bucuria că pot saluta pe purtătorii condeiului român, dorindu-le bun sosit şi spor la lucru. Conducătorul scriitorilor misionari, dl I. Minulescu, a mulţumit tuturora, asigurându-i de dragostea scriitorilor, cari vreau să strângă rândurile spre binele comun, între cei de un neam şi între cultura românească şi aceea a minoritarilor. Intre urale însufleţite au pornit mai apoi oaspeţii la otelul Bulevard, dupăce au fost sărbătoriţi şi de elevii şi elevele şcoalelor, internatelor şi de societăţile noastre.

Seara de cunoştinţă

Iubiţii noştri oaspeţi, după masă au fost în Dumbravă, conduşi de neobositul N. Băilă şi Horia P. Petrescu, eară seara au luat masa în restaurantul hotelului «Bulevard», încunjuraţi de o mare parte din societatea sibiană în frunte cu vice-preşed. «Asociaţiunii» Dr. Rusu, gen. Botez, Dr. Beu, Dr. Comşa, directorii Dr. Bunea şi Dr. Bologa, cu mai mulţi profesori, redactorii ziarelor săseşti, redactorul ziarului nostru etc. Scriitorii s'au simţit foarte bine în societatea sibiană.

Miercuri a. m. au vizitat muzeul Asociaţiunii şi muzeul «Brukenthal» ear la ora 12 au făcut o vizită I. P. S. mitropolitului nostru Nicolae.

Banchetul

La ora 1 p. m. primăria oraşului nostru a dat în onoarea oaspeţilor un banchet în sala restaurantului «Bulevard», la care au participat parte însemnată din elita oraşului nostru în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae, prefectul A Boiu, generalii Stambulescu şi Botez, Comandantul pieţii colonel Vasilescu, senatorul Dr. Schulerus, prez. tribunalului Petrescu, comitele săsesc Walbaum, procurorul Iliescu, directorii şcoalelor, ai institutelor financiare, reprezentanţii presei, profesori, advocaţi etc.

Şirul toastelor l-a început I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae, care în cuvinte alese a dat expresiune bucuriei noastre de a se putea saluta în mijlocul nostru pe reprezentanţii societăţii scriitorilor. I. P. S. Sa a reamintit vizita scriitorilor făcută nouă între alte împrejurări, în anul 1911. Venirea lor de atunci avea semnificaţie profetică, sămânţa aruncată de ei a dat rod. Dacă ne este dat să primim astăzi cu braţele deschise pe reprezentanţii scriitorilor, avem a mulţumi aceasta în prima linie M. Sale Regelui care n'a cruţat nici o jertfă, ci identificându-se cu idealul nostru ne-a unit pe toţi românii sub gloriosul Său sceptru. I. P. S. Sa închină în sănătatea M. Sale Regelui Ferdinand I, şi a slăvitei sale soţii M. Sale Reginei Maria, (urale de să trăiască la adresa Maiestăţilor Lor, muzica a intonat «Imnul regal»).

A salutat apoi pe oaspeţi primarul Dr. Goritz în numele oraşului, dl Georgescu în numele Asociaţiunii şi dl Plattner în numele presei. Au răspuns în cuvinte calde şi frumoase mulţumind pentru buna primire dnii Minulescu şi Basarabescu.

La ora 3 jum. I. P. S. Sa mitropolitul a ridicat masa.

Şezătoarea literară

Seara la ora 8½ s'a început, în Teatrul comunal, şezătoarea, la care a participat mult şi distins public, de faţă fiind şi I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae.*

După cuvântul de deschidere, ţinut de dl I. Georgescu, secretarul Asociaţiunii, şi după salutul scriitorilor, tălmăcit în avântate accente de dl I. Minulescu, au urmat rând pe rând citirile prea interesante ale scriitorilor, ascultate cu multă luare aminte de auditorii sibieni. Dnii I. Agârbiceanu, Jean Bart, Liviu Rebreanu, I. Al. Basarabescu şi Al. Cazaban au citit bucăţi în proză, dl Horia P. Petrescu un fragment dintr'o piesă teatrală; ear dnii Alfred Moşoiu, Mircea Rădulescu, Adrian Maniu şi I. Minulescu au recitat versuri delicate şi subtile, sau calde şi puternice.

Efectul acestor recitări şi citiri, aproape toate cu scânteeri geniale, se va manifesta, credem, şi în o mai mare desfacere a cărţilor de prin vitrinile librăriilor Sibiului.

La şezătoare şi-a dat concursul şi corul mixt al şcoalei noastre normale, dirigeat de dl T. Popovici, executând frumoase cântece din popor şi patriotice.

Biserică — monument istoric

Intr'o notiţă din foaia făgărăşană: «Glasul Oltului» se spune că un curator al bisericii gr.cat. de acolo a luat iniţiativa să împodobească cu arbori cimitirul de lângă biserica parohială unită: *biserica Brâncoveanu,* — «de alt fel declarată de *monument istoric,* cercetată de glorioasa noastră Familie regală»...

Imi pare bine când se recunoaşte că biserica Brâncoveanu e monument istoric. Biserica aceasta, clădită cu scopul de-a servi ca stâlp şi temelie ortodoxiei, reparată cu ajutoarele însem-

---

când s'a pus pe bazele organizare de azi, de pilda primilor creştini a fost inspirată, pe modelul primei vieţi creştineşti s'a aşezat şi s'a zidit organizarea noastră de azi.

Biserica noastră naţională românească dela începutul seu, din timpurile cele mai vechi cunoscute nouă celor de azi, a fost condamnată să se lupte pentru existenţa sa ca biserică creştină, românească.

De când ne cunoaşte istoria pe aceste plaiuri, ne cunoaşte ca biserică ortodoxă românească.

Sub regii ungurii prin secolul al XII ne cunoaşte istoria şi ne prezintă ca persecutaţi, nu de păgâni ci de biserica creştină din Roma. Sântem *persecutaţi ca sectă grecească,* care trebue stirpită.

In veacul al XVI şi al XVII, sântem presentaţi în istorie tot ca sectă, şi principii ardeleni calvini ne tolerează pentru binele şi folosul domnilor de pe acele vremi, ca servitori ca jobagi feudalitor până când vor afla de bine să ne tolereze.

Cu ajungerea Ardealului sub casa de Habsburg ajungem în o nouă robie. La persecuţiunile venite dela străini se adaogă persecuţiunile venite dela românii uniţi, cari au intrat în serviciul bisericii dela Roma.

Am luptat deci pentru conservarea legii noastre, şi prin ea pentru conservarea fiinţei noastre ca români. Aceasta a fost soarta bisericii noastre, de când ne cunoaşte istoria.

A fost cu noi bunul şi milostivul Dumnezeu care ne-a luat sub scutul său. Numai aşa ne putem explica cum cele mai mari prigoniri, cele mai iscusite curse cari ni s'au întins, Dumnezeu le-a prefăcut în scut şi în apărarea noastră.

Pe timpul calvinilor s'au luat măsuri ca în biserica noastră românească să se folosească limba românească în locul celei vechi slovene cu gândul, ca biserica noastră românească să se calvineze. Şi s'a tipărit catehismul calvin s'a forţat limba românească cu gândul ca prin mediul limbii să ni se calvinizeze legea.

Şi noi am rămas cu limba noastră românească, cum şi cu legea noastră ortodoxă.

Toate cărţile rituale le am adus dela biserica ortodoxă din principatele române şi noi cei de azi, cari căutăm să ne informăm ce cărţi rituale s'au folosit şi se mai folosesc şi azi în bisericile noastre, cu uimire vedem, cum pe la bisericuţele noastre cchiar şi în comunele expuse maghiarizării forţate aflăm cazania lui Varlaam, din care s'a hrănit şi s'a adăpat sufletul flămând de hrana sufletească al poporului nostru începând cu jum. veacului al XVII de peste 250 de ani. Asemenea aflăm în număr foarte mare şi celelalte cărţi rituale toate din vechile principate, şi în urmă cele tipărite la noi în Ardeal, începând dela cazania de sub mitropolitul Atanasie din 1699.

Sânt nepătrunse tainele lui Dumnezeu. Măsura principilor calvini de a calviniza biserica românească din Ardeal, Dumnezeu o a schimbat în bine. Românii din Ardeal nu au primit nimica din învăţăturile calvinilor, au rămas însă cu limba românească, care a fost una în Ardeal, una şi aceeaşi în Moldova, una şi aceeaşi în Muntenia. Şi s'a făcut unitatea noastră sufletească, unitatea noastră în limbă, şi azi a urmat unitatea noastră politică.

Azi s'a schimbat situaţia. Nu mai sântem ameninţaţi în fiinţa noastră românească.

Şi va trebui să începem după situaţia schimbată de azi şi o nouă propagandă în biserica noastră.

Propaganda din timpurile vechi ale bisericii o vom lua acolo, unde ne-am abătut din cauza vitregităţilor timpurilor.

Având asigurată existenţa noastră ca români, existenţa noastră ca ortodocşi, vom începe o vie propagandă contra sectelor, care ameninţă biserica noastră.

nate ale comisiei monumentelor istorice, după veacuri de umilire s'ar părea că e reîntegrată în drepturile sale, şi astfel biserica noastră a primit în sfârşit o satisfacţie meritată în urma durerilor suferite pentru răpirile săvârşite de puternicii zilelor de demult.

Dar, *nu* este aşa! Acest monument istoric şi azi se mai află în stăpânirea greco-catolicilor. Dela altarul său predică cei mai neîmpăcaţi adversari ai bisericii noastre, slăvind catolicismul apusean, — şi făcând responsabilă ortodoxia pentru orce rele din orient. Concluzia ce rezultă de-aici e evidentă...

Aşa nu merge! Dacă biserica «Brâncoveanu» e declarată monument istoric, să şi fie monument istoric. Dar monumentele istorice sânt ale *statului* român. Dacă în aceste monumente se îndeplinesc servicii divine, e logic ca acestea să fie făcute *de biserica dominantă a statului.*

Preoţimea română ortodoxă, care a plămădit sufletul românesc pentru zilele învierii naţionale, e datoare să păşească energic, solidară, şi să ceară mereu dela forurile în drept respectarea monumentelor istorice, şi să nu admită ca ele să formeze pepiniere pentru înjosirea bisericii noastre şi înstrăinarea sufletului românesc dela datoria către neamul alcătuit mai ales din ortodocşi. *Petronius.*

Intrunire colegială

— Apel —

Cu ocaziunea congresului preoţesc din toamna trecută, sulevând chestia întrunirii noastre, am hotărât unanim, ca întrunirea colegială să o ţinem la *16/29 Iunie 1923,* când se împlinesc *50 ani* dela moartea marelui arhipăstor *Andrei Şaguna.*

Din încredinţarea celor 11 colegi, convoc cu toată dragostea pe toţii colegii absolvenţi ai cursului teologic din anul 1906 să ia parte la întrunirea colegială, care se va ţinea în Sibiu la data susnumită.

Pe lângă întâlnirea şi revederea multora dintre noi, după 17 ani, ar fi de dorit să dăm prilej de întâlnire şi soţiilor noastre cu aceea ocaziune, făcându-se un schimb de idei între ele în legătură cu păstorirea noastră de suflete, ştiut fiind că soţiilor noastre le revine rolul de a fi candela aprinsă în mijlocul femeilor dela sate şi oraşe.

Iubiţi colegi, întrunirea noastră nefiind numai de ordin personal, ci şi de ordin general obştesc, este de dorit ca să vină fără excepţie toţi colegii cari sânt în viaţă, fără considerare că de prezent sânt sau nu în serviciu bisericesc.

De încvartirare se vor îngriji colegii aflători în Sibiu, între cari amintesc pe colegul Aurel Popovici, profesor la şcoala normală «A. Şaguna».

Veniţi cu toţii la Sibiu, ca să ne împlinim totodată datoria morală şi pioasă faţă de nemuritorul arhiereu A. Şaguna, organizatorul mitropoliei noastre şi întemeietorul seminarului, unde am petrecut trei ani de studiu şi de înălţare sufletească.

Cu credinţa caldă din timpurile prime ale creştinismului, cu însufleţirea şi cu râvna creştinilor vechi vom căuta să propoveduim cuvântul mântuirii.

Şi în misiunea aceasta vom căuta a ne aprofunda; la aceeaşi apostolie vom îndruma preoţimea noastră. La apostolia aceasta se va angaja noul nostru protopop conştiu de misiunea ce o are protopopul Sibiului, ca protopopul din centrul arhidiecezei noastre.

Atmosfera dulce de primăvară, atmosfera din timpul primilor creştini, să străbată azi inimile noastre, iubiţilor mei fraţi, căci şi nouă ne sună cuvintele din faptele apostolilor: «*osebiţi mie pe Varvara şi pe Pavel la lucrul* la care i-am chemat pe ei. *Amin.*

Papism şi ortodoxism în Ardeal. P. O. Părinţi protopopi şi administratori protopopeşti, cari au primit spre desfacere broşura mea cu titlul de mai sus, sânt rugaţi a-mi trimite preţul exemplarelor desfăcute, ca să pot face faţă cheltuielilor de tipar ce mi se aşteaptă. *Dr. Gh. Ciuhandu,* asesor consistorial, Arad.

Ca să ne ştim orienta din vreme despre numărul participanţilor, să se scrie colegului A. Popovici în Sibiu. Faceţi cunoscut acest apel şi colegilor aflători în alte eparhii.

Spring, 28 April 1923.

cu frăţească dragoste
Ioan Crăciun

Ziarele române din Ardeal sânt rugate a reproduce acest apel.

Perspective sociale în lumina Evangheliei

Experienţă economică şi experienţă creştină

Reforma socială pare a se îndruma în zilele noastre după normele vieţii economice. Intensificarea producţiei industriale şi comercializarea ei în stil mare prin căi de transport şi debuşeuri, preocupă arzător pe aşa zişii reformatori sociali.

Muncitorii vor trăi prin uzina lor care la rândul ei îşi va asigura existenţa prin comerţ; salariile se vor urca proporţional cu valoarea comercială a produselor respective, iar participarea la beneficii va gratifica pe fiecare lucrător cu o parte din câştigul patronal atât de jinduit înainte. Fabrici şi colonii, vapoare şi reţele de căi ferate, materii prime şi braţe, şi proletariatul va descreşte cu repreziciune.

Asta e societatea normală. Echilibrul forţelor economice e restabilit.

Dar, cu toate fabricile şi debuşeurile, cu toată participarea la beneficii şi cu toate comforturile din lume, problema socială, în ce are ea mai grav şi mai tragic rămâne în picioare. Căci a da pâne din belşug e totul pentru animal, dar e prea puţin pentru om. *Omul e însetat de vecinicie. Sufletul lui nu se satură cu toate bunătăţile din lume.*

Proletariatul moral nu se poate desfiinţa cu salarii marii şi cu îndemnizaţii de hrană şi de chirie.

El vrea o viaţă sufletească mai bună, mai nobilă, mai ideală. El vrea să se simtă creator şi 'n ordinea spirituală a lumii. El nu poate rămânea în rolul de factor economic anonim; ci năzuieşte să răsbească şi în lumea valorilor spirituale.

El nu vrea să moară ca un simplu animal ghiftuit, nu poate primi sfârşitul acesta; doreşte nemurirea.

Altfel tot nemulţumit rămâne şi protestează mereu. Căci îmbunătăţirea stării lui materiale fără o îmbunătăţire corespunzătoare a vieţii lui sufleteşti îi aduce mai mult chin şi tristeţe decât înainte. Mănâncă mai bine şi bea mai mult.

Dar e de ajuns numai atât? Valoarea lui umană s'a ridicat prin asta? Nu, desigur.

Şi aici soluţia economică îşi arată insuficienţa. Experienţa socială a dovedit cu prisos superficialitatea desonorantă a metodei economice.

Rămâne o altă experienţă de făcut, cea creştină. Metoda creştină n'a intrat până acum în calculul reformatorilor sociali. *Totuşi evanghelia dă o soluţie integrală.*

Ea reformează sufletul omenesc: îl face mai bun, mai iubitor, mai drept şi mai adevărat. Trezeşte din somn puterile lui spirituale şi le pune în slujba desăvârşirii morale.

Omul devine un creator spiritual în viaţa lumii. Muncitorul din uzină e o personalitate. El e egal cu patronul său într'un anumit înţeles căci are titlul muncii sale competente şi apoi titlul regal de fiu al lui Dumnezeu. Conflictele devin imposibile. Stăpân şi salahor nu sânt decât trepte în ierarhia valorilor profesionale, din punct de vedere sufletesc ei sânt, sau pot fi egali: să citească aceleaşi nobile cugetări să asculte aceeaşi muzică, să privească aceleaşi picturi şi să cultive acelaşi ideal moral şi social.

E o utopie pentru zilele noastre şi pentru miopia noastră sufletească, dar va fi o realitate trebue să fie o realitate; căci în actuala stare de lucruri viaţa e o muncă silnică şi dezesperantă cu toate sporurile de scumpete care ni se acordă mereu şi cu atâtea lipsuri sufleteşti care nu ni se împlinesc niciodată. «Ucideţi trupul dar lăsaţi-ne sufletul căci la ce bun vom câştiga lumea şi ne vom pierde sufletul?»

Pr. Gr. Cristescu

Nr. 4085/923 Ep.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu.

Se comunică spre ştire şi orientare, că fabrica de clopote «Schib s. a.» din Sibiu în urma scumpirii din nou a materialului brut şi a salariilor lucrătorilor, a urcat preţul clopotelor începând cu 15 Mai a. c. n. precum urmează:

1. Clopote de prima calitate pro kg. Lei 146.

2. Coroana şi limba pro kg. lei 43.

3. Inscripţia pentru fiecare literă sau număr lei 3.

4 Lagăr mare pentru clopote pro păreche lei 500.

5. Lagăr mic pentru clopote pro pereche lei 650.

Preţurile de mai sus se înţeleg fără ambalaj, loco turnătoria Sibiu, liber şi fără obligo.

Sibiu, 2 Mai 1923.

Consistorul arhidiecezan

Ştirile zilei

Alteţa Sa Regală Principele Carol, Moştenitorul Tronului, comandantul trupelor vânători de munte şi însărcinat cu funcţia de inspector general al marinei, se înalţă dela gradul de general de brigadă la gradul de general de divizie, la comandamentul trupelor vânători de munte, pe ziua de 23 Mai 1923 (10 Mai st. v.), numindu-se pe aceeaşi zi şi inspector general al aeronauticii.

Cursuri de vară. *Casa Şcoalelor* a hotărât să ţină anul acesta cursuri de lucru manual, gimnastică şi cânt, cu învăţătorii din întreaga ţară, precum şi cursuri de vară de educaţie fizică cu măeştrii şi măestrele de gimnastică dela şcoalele normale, la şcoala normală de fete din Sf. Gheorghe (Trei-Scaune). Cursurile se ţin dela 8 Iulie, până la 20 August, sub conducerea d-lor inspectori N. Savu şi V. Niculescu. Măeştrii vor asista timp de 20 zile, în două serii de 30—40 persoane. In prima serie dela 8—12 Iulie, vor veni măeştrii de gimnastică, şi în a doua serie dela 29 Iulie—18 August, vor asista măestrele de gimnastică.

Ungaria şi minorităţile sale. La ultima conferenţă interparlamentară, Cehoslovacia a dovedit, că în vreme ce minoritatea maghiară din toate statele succesoare se bucură de largi libertăţi (chiar şi de libertatea complotării), minorităţile din Ungaria sânt tratate în modul cel mai... unguresc: toate şcoalele lor primare — alt fel de şcoale n'au — au fost maghiarizate, ear în biserici s'a introdus limba maghiară şi li s'au confiscat toate averile. — Cum răspund statele succesoare la provocările Ungariei? Ele nu mai pot fi învinuite, când caută — nu se asuprească pe maghiari, — ci numai să-şi redobândească ceea ce li-a aparţinut odată pe dreptate, şi au pierdut sub dominaţiunea vitregă trecută.

Cerem luarea de măsuri potrivite. Cârciumele judeţului Sibiu, — şi probabil şi din alte judeţe, — stau deschise în zile de Dumineci şi sărbători, cu toate că există statut judeţan care dispune închiderea lor pentru zilele numite. Urmările triste se văd în mai multe cazuri, dintre care amintim următorul: Dumineca trecută, într'o cârciumă din Răşinari, oamenii ameţiţi de beutură au început să se certe, ear cearta dela o vreme a trecut în păruială, al cărei sfârşit a fost că doi oameni, unul de 40 de ani, altul de 22, au rămas morţi pe loc. Cazul acesta vorbeşte dela sine.

Prudenţi şi circumspecţi? Foaia saşilor din Bistriţa a deschis o colectă pentru Ruhr şi a publicat un articol împotriva Franţei şi a tratatelor de pace. Aceasta foaie, Bistritzer Deutsche Zeitung, scrie că francezii vor să îngenuncheze poporul german (care se face a nu şti ce a săvârşit în nordul Franţei!); dar, zice foaia bistriţană, «ura — germană — va erumpe odată. şi va mătura totul, ca un torent de munte»., Care va să zică, trebue să ne pregătim şi noi, românii, împotriva «torentului de munte» ce ni-l pun în vedere politicianii dela Bistriţa?

Stenografia s'a introdus ca obiect de învățământ obligator în toate școalele din Italia.

Reuniunea meseriașilor români din Sibiu și-a publicat *darea de seamă* pe anii 1920—1922. Se arată întâmplările mai însemnate, prin care a trecut reuniunea în anii din urmă. Din datele amănunțite despre situația acestei vechi instituțiuni, reținem următoarele: Reuniunea are o bibliotecă în valoare (în cifre rotunde) de 18 mii lei; nrul volumelor bibliotecii este de 920, ear al cărților tipărite în editură proprie 3373. Averea reuniunii, în 31 Dec. 1922, este (rotund) *738 mii de lei*, și anume: numerar 123 mii, efecte 10 mii. — Numărul membrilor: 3 onorari, 171 fondatori, 100 pe viață și 55 activi. Patronul reuniunii este I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*.

Rublele. Un exemplar din ziarul *Izvestia* sau din *Pravda* dela Moscova costă două milioane de ruble.

Poșta redacției

Pr. *Șt. C.* în *C.*, și *C. S.* în *M.* In cele mai apropiate numere.

Nr. 142/923 (71) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Boz**, protop. Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele prevăzute în normele din vigoare.

Concurenții sânt poftiți a-și înainta cererile provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul deschis și a se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, în 22 April 1923.

Oficiul protopres. ort. rom. al Mercurei în înțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Păcurariu,
protopop.

Nr. 653/1923 (70) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Dridif**, tractul Făgărașului se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Venitele parohiale sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, își vor înainta cererile, provăzute cu documentele prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat, și se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuți parohienilor.

Făgăraș, la 21 Aprilie 1923.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 176/1923 (69) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea postului de capelan permanent pe lângă oficiul parchial și protopopesc din *Mediaș*, se publică în baza Ven. ordin consistorial din 30 Martie a. c. Nr. 3057 Bis. 1923 un nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Salarul, gradațiile și adaosul de scumpete și familiar, statorite de ministrul cultelor conform calificațiunii și anilor de serviciu.

2. Jumătate din venitele sisitunii parohiale.

3. Jumătate din venitele stolare și administrative dela serviciile îndeplinite de capelan în parohie și în tract.

4. Remunerație pentiu catehizația: dela școalele primare și medii ev. lut., școala de meseriași și școala primară de stat, în cadrele instrucțiunii ministeriale.

5. Remunerație potrivită dela protopop pentru serviciile ce le vor presta în cancelaria protopresbiterală.

Doritorii de a ocupa acest post, au să și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul legal.

Mediaș, la 20 Aprilie v. 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al Mediașului în înțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop

Propise pentru examene

:-: dictando și caligrafie :-:

se află de vânzare la

Librăria Arhidiecezană, Sibiu

Catalogul

cărților și imprimatelor (blanchetelor) din editura și depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărți bune și folositoare, grupate în XXV de titli, precum și specificarea de blanchete în afaceri bisericești, școlare și epitropești pentru oficiile protopresbiterale și parohiale, asemenea și pentru direcțiunile liceelor și școalelor primare, a apărut și s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit **portretele MM. LL. regele Ferdinand I și regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu**, și a marelui mecenate **Emanuil Gozsdu**, precum și diferite icoane.

Se pot comanda la Librăria arhidiecezană **și odoare și odăjdii bisericești**, cu prețurile cele mai reduse.

Se publică separat broșurile dela 62 «Biblioteci» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantagios prin rambursare.

Se primesc comande și pentru cărți cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grăbire.

Librăria primește comande și pentru **procurarea de sigile și stampile.**

Prețul catalogului: **2 lei**, ear porto postal **50 bani.**

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Mețianu**, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Mersul trenurilor în Sibiu

I. Plecare: 1. Spre Copșa: 2·30, 10·40 14·35, 19·05.
2. Spre Vinț: 4·05, 18·35.
3. Spre Râul-Vadului, Peatra-Olt, București: 2·54, 13·45, 19, (accelerat).
4. Spre Făgăraș: 5·05, 15·51.
5. Spre Cisnădie: 5·16, 12·25, 17·04.
6. Spre Agnita, Sighișoara: 17·45.
7. La Ocna, tren școlar: 6·20, 13·25.

II. Sosire: 1. Dela Copșa: 1·13, 9, 15·23, 18·50.
2. Dela Vinț: 10·40, 17·04.
3. Dela Râu-Vadului, Peatra Olt, București 1·44, 12·20 (accelerat), 16·15.
4. Dela Făgăraș: 8·30, 14·14.
5. Dela Ciznădie: 7, 13·44, 18·20.
6. Dela Sighișoara: 8·50.
7. Dela Ocna tren școlar: 7·30, 14·34.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

La Librăria Arhidiecezană în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

legate și broșate

pentru parohii, bănci, oficii și particulari cu

prețuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruți 33 ◆ Prețul unui Nr. 1 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustrațiuni colorate și instructive

Prețul unui Nr. 2 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudo **Lei 4·—**, broșat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru școalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee și civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele școlare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor școlare.
Bilet de informație la insinuări pt. fiecare elev
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru școalele primare:

Registre pentru absenții și clasificații.
Matricole școlare.

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 14/27 Mai 1923 Nr. 39—40

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Sărbătoarea păcii

Despărțirea Mântuitorului de învățăceii săi coborâse în sufletul acestora un suflu de întristare. Erau doar atât de legați sufletește de Învățătorul care-i chemase la propoveduirea evangheliei care avea să întemeieze pe pământ o împărăție a — Cerului.

Totuși nădejdea nu-i părăsi, căci Isus le făgăduise că duhul Lui cu ei va fi — până la sfârșitul veacurilor.

La cincizeci de zile dela Invierea Mântuitorului o dumnezeiască arătare le risipì ucenicilor orce umbră de îndoială. Pe când erau adunați toți la un loc, iată «s'a făcut fără de veste din cer sunet ca de suflare de vifor ce vine repede și a umplut toată casa unde ședeau. Și li s'au arătat lor limbi împărțite ca de foc și au șezut pe fiecare din ei. Și s'au umplut de Duhul sfânt și au început a grăì precum le da lor Duhul...»

Această revelație sufletească, zugrăvită atât de plastic de către evanghelistul Luca, a avut darul să trezească în apostoli cel mai superior avânt și cea mai ireductibilă hotărâre în propoveduirea evangheliei.

De aci înainte îndrăsneau, fiindcă erau plini de Duhul sfânt, care biruește lumea...

Ce cuminți au fost cucernicii noștri înaintași c'au făcut din ziua de Rusalii o sărbătoare pentru *apostolatul* păcii! Căci pogorârea Duhului sfânt este o sărbătoare a păcii sufletelor zbuciumate de îndoială și de frică.

Totuși acest duh s'a pogorât «în limbi ca de foc» aprinzând în inimile apostolilor flacăra credinței — *fides heroica* — care purifică și îndeamnă pe om la luptă neînfrântă, dusă până la cel mai înalt sacrificiu. Nu e deci duhul unei păci izvorâte din contemplația pasivă, ci duhul unei păci care lucrează, luptă pentru biruința Luminii, a Binelui, și Adevărului în această lume a întunerecului și a minciunii, în această împărăție a Satanei.

Rusaliile de azi încă nu pot avea altă semnificație decât de a ne sfinți viața prin duhul *activ* al evangheliei lui Isus. El se va pogorî și în sufletele «învățăceilor» de azi cu toate darurile lui bogate, risipind îndoiala și zavistia și împărecherile, și trufia și iubirea de argint, și ura dintre frați și tot păcatul. Și va face din sufletele robite Satanei — biserici ale lui Hristos.

Urechile ne urlă încă de nu prea îndepărtatul ecou al tunurilor ucigașe și de înviforatul zgomot de arme. Viforul sufletelor s'a potolit și mai puțin. Căci izbânda chiar dreaptă zămislește uneori trufie, iar înfrângerea ațâță patimile răsbunării.

Totuși toată lumea însetoșează de dreptate, de pace. Nu numai de pacea armelor, ci mai ales de cea a sufletelor, care nu răsare, măreață și eternă, decât din *dragoste* de Dumnezeu și de frate.

E singurul aluat care dospește frământătura nouă.

Holda e bogată și secerătorii puțini. O, și câtă lipsă de secerători, de apostolii devotați ai iubirii dusă până la jertfă, de apostolii unei culturi cu idealuri, nu ai unei civilizații, care nu crede decât în cărbuni și fier... Pentrucă sufletului omenesc îi trebue și altă pâne de cât aceea pe care o cer înfometații copilași ai Rusiei de azi, — după îndemnul dascălilor lui Trotzki.

Toată lumea e pătrunsă de acest adevăr implacabil; îl propoveduesc învățătorii de pe catedre universitare și se desprinde din fiecare rugăciune a credincioșului cucernic.

O, dacă limbile de foc s'ar pogorî peste cât mai mulți din fiii veacului acestuia, aprinzându-le în suflet flacăra sfântă a dragostei aducătoare de pace, de fericire!

Căci numai duhul păcii și al dragostei lui Hristos va fi în stare să zidească și din ruinele fumegânde ale lumii de azi o lume nouă cu idealuri, cari dau măcar nădejdea unei fericiri și'n care muritorii vor sporì fără încetare sfințenia vieții prin dragoste frățească unul către altul și muncind fără zăbavă la zidirea împărăției, pe care o cheamă zilnic în rugăciunea lor prin cuvintele: *Doamne, vie împărăția Ta!*

N. Colan

La zece Mai

(x) *Am retrăit la 10/23 Mai, câteva clipe din istoria făptuirilor măreție ale neamului nostru din veacul trecut și din cel de acum, preamărind actele care leagă pe frați de frați.*

Unirea principatelor române, proclamarea independenței cu ridicarea țării la rangul de regat, și în sfârșit unirea cea mare națională a românilor sub acelaș sceptru, sânt mărețele făptuiri, a căror comemorare se reunește acum în sărbătoarea națională dela zece Mai.

Istoricele acte le sărbătorim, ca să ne închege într'un întreg armonic și compact, care să ne dea putința d'a face față poftelor dușmane din afară și năzuințelor învrăjbitoare din lăuntru, înlocuindu-le cu munca răbdătoare, cuminte și întemeiată pe doctrima moștenită dela Întemeietorul creștinismului.

Când vom stărui mai rar în caracterul de ardelean, bănățean, basarabean, moldovean, muntean, și mai des în cel de român, vom dovedi că nu mai trăim fărâmițați, ci massa poporului românesc se încheagă, și cei ce au vecuit secole d'a rândul separați, înțeleg să aibă acum aceleași bucurii și aceleași dureri. Cât timp sântem lipsiți d'această comunitate de sentimente și idei, ducem o viață națională mai mult în închipuire, decât în realitate.

Să desgropăm dar trecutul și să cultivăm creațiunile epocale din istoria neamului, ca să ne apropiăm tot mai tare de înfrățirea în aceleași idealuri și în aceeași credință. Acesta este adevăratul rost al sărbătoririlor ce le facem an de an, în lungi defilări și strălucitoare drapele, în mijlocul sunetelor de clopote, de muzici și de cucernice cântări bisericești...

*

Ziua de 10 Mai a dat întregului nostru oraș aspectul sărbătoresc, ce se cuvine să-l poarte la asemenea ocaziuni.

La ora 10 jum. s'a ținut serviciu divin în biserica catedrală. S'a oficiat doxologia din partea protoiereilor Dr. I. Stroia, Iosif Serafim, Dr. A. Crăciunescu, a preotului I. Dăncilă și a diaconilor D. Antal și G. Jurebiță, cântând corul mixt al școalei normale Andrei Șaguna condus de dl prof. T. Popovici, în prezența I. P. S. Sale mitropolitul nostru *Nicolae* a corpului ofițerilor aflători în garnizoană, în frunte cu dl general *Cihoschi*, comandantul corpului VII de armată, și toți funcționari civili în frunte cu dl prefect *A. Boiu*.

La finea serviciului divin părintele Dăncilă a ținut o frumoasă cuvântare ocazională, arătând în cuvinte pline de căldură și însuflețire momentele istorice cari necesitează așezarea sărbătorii unității noastre naționale, tocmai în cadrele luminoase ale zilei de 10 Mai, potrivit cu năzuințele spre libertate și lumină ale poporului românesc.

După biserică întreg publicul a mers în piața «Regele Ferdinand I».

Pe un timp admirabil a urmat la ora 11 jum. înaintea dlui general comandant de corp Cihoschi, în sunetele muzicei militare, mai întâi defilarea tinerimii școlare conduse de corpul didactic, apoi grupul ofițerilor, și a tuturor trupelor din garnizoană salutate cu entuziasm de mulțimea privitorilor.

La ora 12 jum. a avut loc recepția la cercul militar. S'au prezentat toate autoritățile bisericești, militare și civile, exprimând înaintea dlui general Cihoschi și a prefectului Boiu sentimentele de loialitate față de dinastie, rugându-i ca acestea să se aducă la cunoștința Majestăților Lor și a întregii case domnitoare.

Seara la ora 9, s'a făcut din partea soldaților Reg. 90 pe stradele principale ale orașului retragere cu torțe, pornită din cazarma «Mihai Viteazul».

Catedrala ortodoxă a Clujului. Consistorul eparhiei ortodoxe române a Clujului, în ședința sa ținută Sâmbătă, sub președinția P. S. Sale Episcopului Nicolae, a hotărât să se înceapă în vara aceasta lucrările de construire a catedralei. Construirea s'a încredințat Societății de întreprinderi și lucrări suterane C. G. L. din Cernăuț. Prin hotărârea consistorului se înfăptuește o veche dorință a românilor clujeni, cari nu au în oraș decât o prea modestă bisericuță absolut neîncăpătoare pentru numărul sporit al credincioșilor.

Preotul și altarul

Ce trebue să fie oamenii, cari au primit darul preoției, ni-o spune clar Domnul nostru Isus Hristos: «Voi sânteți sarea pământului și lumina lumii». Menirea preoțimii este deci continuarea operei lui Hristos de a lumină lumea, adecă de a o învăța să cunoască voința Tatălui ceresc și de a o urma cu toate gândurile, vorbele și faptele. Și în lupta aceasta de a se desbăra de păcate și a se apropia de Dumnezeu, preotul trebue să servească de model și de conducător.

Așa a voit Hristos, întemeetorul preoției, ca preoții să se ocupe exclusiv cu grija sufletelor. Așa au înțeles și apostolii preoția: ca ei să poată vesti cuvântul lui Dumnezeu fără piedecă, pentru slujba meselor au ales diaconii. Cu vremea însă, de voie de nevoie, preoților li s'a impus fel de fel de datorințe în paguba menirii lor genuine.

Aceste datorințe sânt bine cunoscute, și nu e trebuință să le descriu aici pe larg.

Acum să ne întrebăm care este actuala concepție a noastră despre menirea preotului?

Preotul să fie preot, acest adevăr îl pretinde toată lumea. Preotul să fie catihetul tuturor școalelor, și aceasta o admitem. Preotul să facă administrație bisericească, pe alocurea foarte greoaie și costisitoare de timp, și aceasta se cere. Dar, dacă într'un sat se înființează o bancă sau o cooperativă și nu este altă persoană acomodată care să le conducă, preotul nu se poate da îndărăt. Și apoi dacă se cere ca preotul să fie și om politic, pentruce nu ar păși pe teren?

Preotul are și familie, și dacă Dumnezeu l-a binecuvântat cu mulți copii cari trebuesc hrăniți, îmbrăcați și crescuți la școală, și plata e mică încât din beneficiul preoțesc nu se ajunge pânea de toate zilele, preotul fără să vrea, trebue să fie și o leacă de econom, pentrucă viața este aspră, poruncitoare, care trece la ordinea zilei peste gândurile frumoase de preoție.

Lucrurile acestea toate le știm, dar ce să-i faci dacă stările sânt așa cum sânt?

Și totuși, trebue să facem ceva, ca preoțimea să o apropiem, dacă nu de tot, dar cel puțin în bună măsură de idealul ei dat de Hristos. Aceasta trebue să o facem nu pentrucă așa cere cutare doctrinar, ci pentrucă așa pretind interesele bisericii noastre să o facem.

In Banatul nostru frumos, și cred că și în Ardeal, biserica noastră are să ducă luptă grea cu sectarii. Predicatorul lor e om simplu, fără multă școală, dar secta lui l-a pus la adăpostul tuturor grijilor, așa că acest om simplu toată ziulica buchisează Scriptura, și când dă de un preot de al nostru, pe care ocupațiunile și grijile multe l-au făcut să mai dea la o parte Scriptura, lupta e grea. Exegeza, istoria și celelalte discipline, învățate la seminar, s'au cam uitat și biblioteca multora e cam golicioară. Preotul nostru va fi zelos, va fi inteligent, — dar va trebui să simtă că armele pe care nu le grijești zilnic, cu vremea se ruginesc, și când vine dușmanul lupta este grea și amară. Afară de sectari, mai avem să luptăm cu alte confesiuni, și din luptele bisericii noastre e imposibil să nu dobândim învățătura prețioasă că cu cât vom avea slujitori ai bisericii *numai și numai preoți*, cu atât va fi lupta mai ușoară, și cu cât vom îngreuia chemarea preoțească cu preocupațiuni străine de menirea ei, cu atât vom duce-o mai greu.

Ziua dată dela Dumnezeu e tot atât de mare și de mică și la noi, ca și la sectari, ca și la celelalte confesiuni; așa e evident că acel preot care toată ziua și-o petrece cu studiul și munca în jurul bisericii lui, trebue să fie mai tare în ale tagmei sale decât colegul său de altă confesiune care, pe lângă chemarea de preot, mai are tot în ziua aceea să facă și economie și negoț, poate chiar și politică.

Intre problemele multe și grele, care se impun bisericii noastre spre rezolvare, problema de a reda preoțimea noastră altarului și numai altarului, este cea mai de frunte și mai actuală. Statul major al unei armate are datorință să lucreze necontenit la cel mai bun plan de luptă, dar tot în sarcina lui trebue să cadă și grija de a pune soldații de pe fronturi în situația ca să poată execua în marginea puterilor omenești acest plan, fiindcă altcum planul rămâne numai concepție frumoasă, și nu poate deveni realitate.

Intocmai așa stau lucrurile și în biserici. Clerul superior este statul major al bisericii, el trebue să alcătuească planul de luptă și apărare a bisericii, — dar sorții de izbândă zac în frații lor de jos: cum vor fi instruiți, cum vor fi ajutați, cum vor fi capabili de lupta aceasta, așa va ieși izbânda.

Bisericile noastre dela sate sânt cetățile credinței, aici trebue să zacă forța și munca. Altarele dela sate sânt drapelele noastre ciuruite de atacurile celor necredincioși și vrăjmași, aici trebue să punem străjeri buni. Cu oameni istoviți de munca fizică și de sărăcie, nu-i vorbă se va menținea credința, și ici colo va da roade frumoase — dar noi dorim muncă sistematică și conștientă, muncă însuflețită, ear aceasta nu se va putea face decât cu oameni cari să aparțină exclusiv altarului.

Munca sufletească, de cugetare și simțire, este cea mai grea, și aceasta este chiar munca preotului.

Cum dorim deci să avem o preoțime la înălțimea chemării, dacă mai mult sau mai puțin ea este despărțită de locul, unde ar trebui să fie în toată vremea, de altar?

Geniile, talentele, oamenii fără griji materiale, în veacul nostru materialist, cam ocolesc cariera preoțească plină de spini...

In biserica noastră, ca și pe vremurile lui Hristos și ale apostolilor, pescari săraci ocupă posturile preoțești, cari nu au decât cele cinci pâni și doi pești.

Hristos și biserica Lui îi cere *întregi*: deci să le dăm pânea și armele, ca ei să stea în jurul altarului și să nu-i mai ispitească nimic din deșertăciunile lumii acesteia.

Arhiereilor noștri cari, prin lupta lor și prin sufletul lor mare vor ști să redeie preoțimea noastră altarului și numai altarului, posteritatea le va încununa amintirea cu lauri pururea nevestejiți.

Prot. Dr. Ștefan Cioroianu

FOIȘOARA

Intre străini

Scrisoare netrimisă iubitei mele preotese*

Draga mea, — Sânt șapte luni d'atunci! Îți mai aduci aminte? Era zi de Vineri, după Sfânta Mărie, prima zi din Septemvrie anul 1916, an plin de avânt și de îndrăsnețe gândiri! O zi frumoasă de toamnă și plină de lumină, și aer proaspăt și înviorător... Grădinile noastre de pomi, încărcați de roadă, ne promiteau cules bogat, ear noi eram încântați de podoabă și frumusețe. Era pe la ora 9 dimineața. Abia coborâsem din «Dealul bisericii», dela lăcașul lui Dumnezeu și din slujba sfântului altar, și eată trei oameni în uniformă și înarmați, întrară în casa parohului. Cel mai mare dintre ei îmi comunică solia scurtă și rece, că: în numele legii sânt deținut! Mi se dă voie să-mi pregătesc cele necesare: îmbrăcăminte pentru timp nedeterminat, merinde pentru 8 zile, așa ca decuseară să plecăm pentru o călătorie mai lungă; totul să se facă în liniște și fără ceremonie.

Draga mea, — Îți aduci aminte de ziua aceea plină de groază pentru tine și pentru cei șase puișori din jurul tău?...

Ce scenă sfâșietoare! Imi pare că vă văd, cum stați cerc în jurul meu, cum fiecare se trudește să mă prindă de brațe, cei mai mici mulțumindu se și cu marginea vestmintelor de pe mine, întrebându-mă stăruitor: «Unde te duci, tată dragă?» Fețele voastre erau fierbinți de undele lacrămilor... Par'că tot aud cuvântul tău plin de groază: «Candine, ce se va alege de noi?»

Eu, dându-mi seamă de situația în care mă găseam, te îmbărbătam să nu te lași a fi biruită de greul zilelor ce vor urma...

In urmă, provăzut cu vestminte pentru earnă, cu merinde pentru mai multe zile, mai privind în jurul locuinții noastre frumoase, către grădina de flori cu rezedă, garoafe, cu oleandri, și la curtea noastră largă, cu olaturile ce am ridicat cu multă sârguință în șasesprezece ani împreună cheltuiți, abia am izbutit a mă smulge dintre voi și a pleca, urmat de cei trei oameni ai stăpânirii, la cazarma din loc, ca prima stațiune.

Ziua trecea spre apunere, ultimele raze de soare jucau jalnic pe turnul svelt al bisericii noastre din deal. Un glas intern mereu mă întreba: «Oare când vei mai vedea razele soarelui jucându-se pe cucernicul vostru turn?»

Fiori mă săgetau din creștet până în tălpi. Grupuri de oameni obosiți de lucrul câmpului veniau, femei și bărbați, tăcuți și îngândurați treceau pe la fereastra unde mă aflam. De câte ori primeam cuviincioasele lor bineți, date prin o ușoară mișcare de trup, de atâtea ori simțeam că mi se rupe ceva din inimă, și o nouă zală mi se anină de suferințele mele.

Cu sosirea serii, sosi și ceasul plecării noastre din această stațiune.

Și am plecat... însoțit de doi oameni dintre cei trei cari se prezentaseră când am fost deținut. Credeam că mi se rupe inima sub povara despărțirii, de voi cei dragi ai mei, de satul cu credincioșii mei; aproape nu mi puteam da seamă ce se întâmplă cu mine în nesiguranța zilei de mâne.

Doamne, cine ar putea zugrăvi starea sufletului stăpânit de atâtea gânduri, mustrări și întrebări în decursul acestei călătorii de o noapte întreagă!

---

* Dela Pr. *Candin Suciu* din Măgina, prot. Aiud, am primit zilele acestea lucrarea de față cu următoarele rânduri: In 1917, pe când eram în *Șopron* — ne scrie părintele Suciu — am scris scrisoarea de față anume să o trimit gazetei noastre iubite, Telegrafului Român. Până azi însă n'am putut-o expeda; o trimit acum, căci deși au trecut timpurile acelea de urgie, totuși scrisoarea va fi având părți de interes pentru cei ce voesc să cunoască viața noastră de internare. Rog a o da spre tipărire în foișoara ziarului nostru mult prețuit. Mulțumindu-vă etc.

Din Basarabia. Pe tema *drepturilor* bisericii ortodoxe basarabene, s'a ivit nou conflict între clerul din Basarabia şi între înaltele autorităţi ale regatului. Unii dintre fraţii de dincolo de Prut pretind că s'au încălcat drepturile bisericii din Basarabia alegându se de episcopi, pentru eparhiile vacante basarabene, alţi candidaţi şi nu cei recomandaţi din partea clerului de acolo.

Din punct de vedere al legilor şi canoanelor aflăm că nu s'au încălcat drepturile bisericii basarabene; — dupăce se ştie că biserica fraţilor noştri din Basarabia n'a avut organizaţia ei, cu drepturi speciale, ca alte biserici.

Permanenta nemulţumire şi protestările dese ale fraţilor, desrobiţi de sub ruşi, nu pot să producă nicăiri, în ţara noastră întregită, bună impresiune. Înăsprirea situaţiei nu zace în interesul nimănui.

S'au împlinit în 3/15 l. c. cincizeci de ani dela moartea lui *Cuza Vodă*, detronat în 1866, şi încetat din viaţă în străinătate la anul 1873. In mijlocul aniversărilor din zilele acestea, se comemorează la zece Mai şi primul domnitor al principatelor unite, sub domnia căruia s'a făcut prima împroprietărire a ţăranilor şi s'a dat ţării o nouă constituţie.

Nici în groapă nu ne lasă. Cu ocaziunea deschiderii cimiterului comun din Sibiu, la marginea Dumbrăvii, înainte cu 15 ani, atotputernicul magistrat de pe vremuri, a designat bisericii noastre un loc mic şi nepotrivit la margine extremă a cimitirului, alături cu izraeliţii. Incă înainte cu doi ani acest teren a fost ocupat de morminţii răposaţilor, şi autoritatea noastră bisericească a cerut dela magistrat să ne lărgească cimitirul conform numărului credincioşilor şi situaţiei bisericii noastre, dându-se teren potrivit acolo, unde ni se cuvine, în continuitate cu actualul cimitir, având posibilitatea ieşirii în direcţiunea drumului ce duce spre Răşinari, şi incorporând ca enclavă în limitele lui şi cimitirul militar, cu intenţiunea de a se clădi pe noul teren o capelă corespunzătoare nevoilor zilnice.

Magistratul nu a acceptat delimitarea propusă de autoritatea noastră bisericească, ci ni-a designat un mic teren tot în marginea extremă a cimitirului. Acest mod de rezolvare nu ne poate mulţumi. Se vede, că magistratul din strada Mitropoliei nu-şi dă seamă de situaţiunea schimbată, şi nu ţine cont de necesităţile ardente ale bisericii şi credincioşilor noştri. Noi nu râvnim după privilegiile din trecut ale altora, aşteptăm însă ca o cerere justă ca aceasta să fie satisfăcută, cu atât mai mult, că prin lărgirea cimitirului în modul cerut, nu este stingherit şi strâmtorat nimeni.

Atragem atenţiunea dlui primar şi a dlui prefect asupra acestei chestiuni, — amintindu-le că nu este bine să pună prea mult la probă răbdarea noastră. Vom reveni.

Cuvântul M. S. Regelui

La solemnitatea îngropăciunii Ostaşului Necunoscut

După ce M. S. Regele a depus o coroană de laurl pe sicriul Ostaşului Necunoscut, decorându-l cu «Virtutea Militară» clasa I, a rostit următoarea cuvântare:

Cu cununi de laur erau întâmpinaţi în vechime biruitorii sub arcuri de triumf, şi tot cu cununi de laur se cinsteau mucenicii credinţei mântuitoare

Cununa de laur ce-ţi aduce întâiul rege al României Mari, ţie ostaşului fără nume, care întrupezi de acum şi până în veac jertfa sutelor de mii de vieţi închinate pe altarul patriei pentru mărirea şi unitatea naţională, este şi cununa muceniciei, şi cununa biruitorului.

Toată suflarea românească în clipa aceasta îşi îndreaptă gândurile patriotice spre tine, simbolul jertfei şi al vitejiei; toţi ochii lăcrimează, toate inimile bat acum pentru cei iubiţi ai lor, cari singuri sub cerul lui Dumnezeu sau în vijelia luptelor au închis ochii departe de orce mângâiere. Ear înaintea locaşului tău de veci se închină azi cu adâncă recunoştinţă ţara întreagă, căci fără nume fiind, eşti al neamului întreg.

Dea Domnul ca fiorul acestor momente înălţătoare care în faţa ta ne cuprinde deopotrivă pe cei mici şi pe cei mari, să fie un sfânt şi poruncitor îndemn la unirea tuturor sufletelor româneşti în jertfe şi iubire, şi ca gândul măririi şi tăriei ţării să le înalţe spre o muncă rodnică şi frăţească.

Ear generaţiile viitoare, binecuvântând jertfele noastre, să le aibă deapururea drept pilda virtuţilor, a uitării de sine în faţa binelui obştesc şi a jertfei depline pentru mărirea şi înălţarea neamului.

Ostaşul Necunoscut

Marea sărbătoare a neamului — Impresiuni — Solemnitatea din Parcul Carol

Privelişte ce nu se poate descrie, a oferit sosirea în capitală a sicriului care închidea moaştele scumpe ale eroului necunoscut.

Un martor ocular înfăţişează astfel tabloul desfăşurat cu acest prilej:

Scoborât de pe catafalc din vagon, sicriu trece pe dinaintea Regelui, a principelui moştenitor, având alături pe micul elev Săndulescu Amilcar, care l-a desemnat la Mărăşeşti — a comandanţilor armatei, a preoţilor şi demnitarilor. După serviciul divin şi după rugăciunea mitropolitului primat, se pune în mişcare cortegiul. Trupele dau onorul.

Publicul păstrează o atitudine demnă, de reculegere, de venerare. Fiecare se gândeşte la un tată, un soţ, un copil, un frate, un prieten scump, căzut în luptele vijelioase. Câte capete nu sânt frământate de întrebarea: n'o fi el?

Din când în când, dela balcoane, de pe ferestre, de pe trotuare s'aruncă flori peste sicriul oştaşului necunoscut, dar fără sgomot, fără gesturi mari, cu măsura şi în liniştea cuvenită unei asemenea treceri a gloriei nemuritoare spre biserica aceluia, care o visase cu cinci veacuri înainte şi-i afirmase cel dintâi în fapt putinţa de realizare.

Impresionează steagurile, multe ciuruite, sfâşiate şi decorate. Câte povestesc faldurile sau resturile lor! Vulturii aurîţi planează ca un simbol al înălţimii la care s'a ridicat naţiunea, de câte ori a fost silită să se apere.

Luptătorii din 1877, eroul din 1916 şi 1917, orfanul care l-a ales şi va fi apărătorul de mâne: ce admirabilă ţesătură, continuitate gradată, în sbuciumările şi biruinţele românismului!

Tinerimea din şcoale, speranţa ţării, cei cari vor lucra, vor conduce şi vor lupta mâne, îngenunchiau în semn de nemărginită recunoştinţă în faţa celui care întrupează sacrificiul de ieri şi se legau, prin acest smerit omagiu, să păstreze şi să sporească tezaurul moştenit.

Spontaneitatea faptului i-a dat o mare putere de impresiune şi emoţiunea s'a întins peste tot.

Cortegiul intră în curtea bisericii Mihai Vodă. Sufletul Voevodului trebue să fie mulţumit. Eroul Necunoscut se odihneşte, şi defilarea nesfârşită începe, — venerare adâncă a celor trecuţi la nemurire odată cu moartea lor glorioasă...

*

Osemintele *«Ostaşului Necunoscut»*, au fost duse Joi dela biserica Mihai Vodă spre a fi înmormântate de veci în Parcul Carol, pe terasa din faţa muzeului militar.

După serviciul divin, oficiat la ora 7 dim. de P. S. Sa episcopul militar de Alba-Iulia, Iustinian, cortegiul, pornit la 9 dim. dela biserică, a ajuns în parcul Carol la ora 11 şi jum.

Pe tot drumul străbătut până la parcul Carol, copiii şi copilele de şcoală au îngenunchiat, bărbaţii şi femeile au plâns şi s'au închinat, mulţimea a aruncat cu flori, în vreme ce muzicele cântau şi clopotele sunau.

In faţa palatului artelor şi a muzeului militar, unde era săpat mormântul eroului, au luat loc: membrii înaltului cler, ai corpului diplomatic şi ai guvernului.

Când zorile dimineţii vestiau lumina zilei, ajunserăm la a doua noastră staţiune, din cetatea oraşului B.

Din partea de către răsărit se putea binişor desluşi vuetul ducător de spaimă şi moarte al tunurilor, din frontul răsăritean, învestmântând cerul din partea locului în haina unei lumini palide şi triste. O dimineaţă mai plină de emoţii nu mi-am putut imagina întreagă viaţa mea.

Au trecut zile cu chin, nopţi nedormite până ce cu ocaziunea unei vizite de seară ordonanţa de zi ne comunică ştirea, că deoarece sântem peste cincizeci persoane se poate forma primul transport pentru deportarea noastră. La ora 10 seara era fixată plecarea noastră în cea mai severă ordine şi linişte. Când sosì timpul o ceată întreagă de oameni tăcuţi se strecură în linişte, cutreerând calea de sub zidurile istoricei cetăţi către gara din loc. La ora 10 şi jumătate, cincizeci şi atâţia de deportaţi eram în două vagoane aşezaţi, aşteptând signalul de plecare.

O ascuţită şuerătură de locomotivă ne vestea că trenul e pus în mişcare, pentru a ne duce departe de voi, de regiunile noastre atât de dragi pline de dulci amintiri. Din sunetul roatelor, din ropotul vagoanelor ce însoţea mersul nostru, tot mai uşor se puteau desluşi accentele unei doine duioase, ce răsuna pe deal undeva... Amuţisem cu toţii, ca la ascultarea unei pioase rugăciuni, şi numai glasul simpaticului nostru Nicolae, al cântăreţului de ocazie, se mai auzea, secondat de un dulce piano făcut de doi trei dintre cei mai buni.

Când s'a sfârşit cântecul, tăcerea s'a coborât pe câteva clipe în toată societatea, ear eu prin o singură privire am zărit că ochii tuturora erau umezi...

După călătorie de trei zile şi trei nopţi, întreruptă de mici popasuri, în fine am ajuns la locul nostru destinat, din comuna C., unde ne aflăm până în ziua de azi, în Dumineca Floriilor din 1917. Un sat paşnic şi liniştit din graniţa de către apus a ţării. Aşezat sub poalele munţilor de graniţă, încunjurat de regiuni încântătoare, cu brazi ca lumina, îţi dă posibilitatea de a te împrietenì cu viaţa de aici. Stăpânit de aer binefăcător, îţi dă icoana unei localităţi de cură climaterică. Ca totuşi să-ţi poţi face icoană despre poziţia acestei comune, ţi-aş putea asemăna această localitate cu un fel de «Râmeţ» al nostru, aşezat la poalele munţilor noştri apuseni. Cu locuitorii acestei comune, oameni paşnici, am legat oarecare prietenie.

Multe lucruri bune ţi-aş putea comunica din mijlocul acestui neam de oameni harnici şi silitori. O religiositate profundă se manifestă în lucrările lor.

Mânat de dorul vostru, ies uneori din umila mea locuinţă, şi rătăcesc prin pădurea de brazi, ascultând cântecul păsăruicelor de primăvară.

Aşa am ieşit în una din zilele trecute la locul meu de recreare însoţit de un iubit prieten al meu, cartea. Pe trunchiul unui brad din cărare, culcat la pământ de tăria vremilor, m'am aşezat să sorb aerul proaspăt...

Era o zi frumoasă, după amiazi, din primele zile ale mult aşteptatei noastre primăveri. După câteva clipe, cartea îmi cade fără voie pe braţul stâng, ear neastâmpăratul gând îşi ia drumul către mândrul si doritul nostru Ardeal. Deodată mi s'a părut că sutele de chilometri ce ne despart se prăbuşesc; munţi, dealuri, râuri dispar, distanţa cea mare dintre noi se reduce, şi atunci tot mai aproape, mai aproape, într'o clipă m'am simţit la voi, împreună cu voi, în cuibul nostru familiar. Simţeam cum vă strângeam la piept, vă sorbeam respiraţia, şi eram atât de fericit, că mă aflu la noi, acasă.

Trezit din asemenea stare sufletească, înduioşat până la lacrimi, stau ceasuri întregi şi ascult şueratul de mierlă, cântecul guralivului cuc; — dar nici mierla, nici cucul pare că nu cântă aici ca la noi...

Sosind cortegiul, steagurile regimentelor s'au aşezat de strajă dinaintea mormântului şi toate s'au plecat pentru salut, formând un arc de triumf, pe sub care au trecut MM. LL. RR. Regele şi Regina, AA. LL. RR. Principele şi Principesa moştenitoare şi ceilalţi membri ai familiei Regale.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, înconjuraţi de arhierei, s'au rugat pentru odihna celor opt sute de mii de morţi ai războiului de întregire, reprezentaţi de «Eroul Necunoscut».

M. S. Regele, aşezând pe sicriu o coroană de lauri, a rostit salutul Său faţă de acela care reprezintă şi pe cei mari, şi pe cei mici, pe toţi câţi au trăit, au luptat şi au murit pentru ţară.

(Cuvântul Suveranului îl publicăm la alt loc al ziarului nostru).

Preşedintele consiliului, dl Ion I. C. Brătianu a salutat în numele guvernului şi al ţării pe acel erou, care «nefiind al nimănui este al tuturora» şi «de lângă care s'au desprins în lungul şir al vremurilor, păstorii şi plugarii, sfetnicii şi viteji, voevozii şi regii, femei şi bărbaţi, cei cari au luptat, toţi câţi au perit cu statornicie sau, au biruit cu jertfă, pentru a păstra fiinţa neamului şi a i asigura, întregi destinele lui».

După rugi fierbinţi, la ora 12 fără câteva clipite, un trimbiţaş a vestit cele două minute de tăcere.

Frunţile tuturor celor de faţă s'au plecat spre pământ, ear sufletele, în aceeaş clipă, s'au ridicat spre cer.

La 12 şi un minut trâmbiţa a sunat din nou, ear sicriul a fost pogorât în mormânt de 8 coloneli, în vreme ce muzicile cântau şi tunurile bubuiau.

Reprezentanţii Statelor Unite, ai Franţei, ai Angliei, ai Italiei, ai Cehoslovaciei şi Sârbiei, ai Poloniei, ai Portugaliei şi ai Japoniei au depus coroanele şi salutul lor pe mormântul eroului nostru, care împreună cu toţi eroii ţărilor aliate, au luptat şi au biruit în marele război pentru triumful dreptăţii şi al desrob,rii.

Doi orfani şi o văduvă de război au plecat frunţile lor şi au vărsat lacrimi fierbinţi pe lespedea mormântului aceluia care, în momente de grea cumpănă pentru neamul românesc, i-a iubit pe ei şi-a murit pentru ţară.

Pe peatră funerară, aşezată peste mormântul Eroului necunoscut, este gravată inscripţia următoare:

Aici doarme fericit întru Domnul Ostaşul necunoscut, săvârşit din viaţă în jertfa pentru unitatea neamului românesc.

Pe oasele lui odihneşte pământul României întregite. 1916—1919.

Tot ceeace regretăm noi ardelenii e, că sicriul Ostaşului Necunoscut n'a fost transportat dela Mărăşeşti prin Ardeal spre Bucureşti.

Chemare pentru tuberculoşi

Rusaliile sânt zilele alese de Noi în folosul tuberculoşilor

Glasul Meu se ridică din nou spre a vă cere ajutor! Mă bucur de tot binele ce-l putem face împreună, celor mai nenorociţi dintre cei ce sufer, acelor tuberculoşi, al căror număr creşte îngrozitor.

Munca ce o avem de săvârşit e anevoioasă!

Trebue să clădim sanatorii, să izolăm bolnavii, să îngrijim copiii!

Dar, ne trebue bani! Viaţa e scumpă, suferinţele sânt mari şi nenumărate.

Voi cari sânteţi sănătoşi, gândiţi-vă la cei ce sufer.

Daţi pentru dânşii, daţi din adâncul inimii!

Nici un dar nu e prea mic, prea neînsemnat, fiecare fărâmă e primită cu bucurie.

Binecuvântarea lui Dumnezeu, a Mea şi a miilor de suferinzi va fi cu voi.

Dumnezeu vă va răsplăti în ceeace aveţi mai scump. *Maria*

Conferinţă religioasă în Constantinopol

Reprezentantul bisericii noastre — Audienţă la patriarh — Personalitatea lui — Sistemul calendarului expus în prima şedinţă

Patriarhul ecumenic *Meletie IV* a convocat o conferinţă religioasă la patriarhia din Constantinopol.

Această conferenţă la care au fost învitaţi toţi ceilalţi patriarhi ortodocşi ai răsăritului şi toate bisericile ortodoxe, s'a deschis în ziua de zece Mai n.

Biserica română este reprezentată prin P. C. Sa arhim. Iuliu Scriban, care ne trimite acum un raport interesant despre conferinţa dela Constantinopol. Publicăm expunerile părintelui arhimandrit, în cele următoare:

Noi, ortodocşii români avem să ne luăm în răsărit locul pe care l-am avut, de a fi acolo ocrotitori ai intereselor ortodoxe. Prestigiul ţării creşte prin aceasta în mare măsură şi aduce cu sine câştigul altor valori morale şi materiale.

E fapt îmbucurător că, după atâta despărţire, bisericile ortodoxe se întâlnesc pentru a se sfătui.

La patriarhie mi se arată o atenţiune deosebită. Dintre toţi delegaţii, între cari e şi mitropolitul sârb din Cetinie, numai eu sânt găzduit la patriarhie.

Primit în audienţă la patriarhul ecumenic, un fior deosebit mă străbătea, când mă aflam în faţa bărbatului cu viaţa atât de frământată în vremea din urmă şi despre care a scris lumea întreagă: acesta este Meletie, cel alungat din Atena unde era mitropolit, împreună cu prietenul său Venizelos, plecat de acolo în America, de unde apoi s'a întors în triumf... Patriarhul Meletie este de o înfăţişare măreaţă, înalt, chip frumos, haină bogată şi căutând bine, te impresionează dela întâia privire. Intrând în discuţia vieţii bisericeşti dela noi, am văzut că patriarhul ştie în amănunt tot ce s'a petrecut în vremea din urmă în biserica noastră. Şi-a arătat bucuria că am putut păstra bisericii noastre dreptul de dominantă, şi încă şi mai mult pentru autonomia apropiată. Ştie şi de asociaţia generală a clerului, înfiinţată de curând. Cunoaşte bine şi situaţia din Rusia, unde are un reprezentant. —

In audienţa acordată dlui senator Drăghici, arhim. Scriban a făcut serviciul de interpret, de oarece dl Drăghici ştia numai nemţeşte, ear patriarhul nu cunoaşte limba aceasta. Dl Drăghici a expus sistemul pentru reforma calendarului. Patriarhul s'a declarat satisfăcut şi a declarat că este cel mai simplu sistem din câte a văzut.

Sârbii au şi ei o propunere pentru îndreptarea calendarului.

Lucrările sânt date în studiul unei comisiuni, compuse din dnii Drăghici, profesorul sârb Milencovici şi arhimandritul Scriban. Se crede că va fi primită propunerea românească.

La conferinţă sânt reprezentaţi românii, sârbii, şi grecii, aceşti din urmă prin mitropolitul Iacov din Durazzo. Rusia nu e reprezentată oficial în împrejurările în care se află, dar patriarhul a învitat pe doi episcopi ruşi aflători în Constantinopol. —

*

In 10 Mai la ora 10, delegaţii şi membrii conferinţei eram întruniţi în sala vicarului patriarhiei, de unde sântem poftiţi în sala tronului patriarhal de alăturea. Sala e plină cu membrii sinodului şi preoţi din Constantinopol.

Eu reprezint cea mai numeroasă biserică ortodoxă, fiindcă episcopii ruşi, deşi de faţă nu sânt reprezentanţi oficiali.

Patriarhul îşi face întrarea. E într'o lucitoare mantie violetă cu galoane de aur şi care-l face şi mai impunător de cât este.

Se suie pe postamentul tronului cu cârja de argint în mână şi îndată începe slujba.

A citit adresa de deschidere a conferinţei în care a salutat pe delegaţi, şi a arătat nevoia acestei adunări, care se va ocupa, înainte de

---

Aş vrea să ascult glas de doină bătrânească, să văd feţele oamenilor noştri chipeşi, să admir vorba lor cuminte, — dar în loc de glas fermecător aici aud sunete străine, cuvinte aspre care nu înţeleg nimic din ceeace biata inimă sufere. Pe aici nu-i soare şi flori, ca pe la noi, nu-i doina ca a noastră, — e neagra străinătate...

Acum poţi înţelege cât bine îmi face scrisul vostru, câtă recreaţie sfântă îmi varsă în suflet o scrisoare dela voi trimisă...

Dar o veste, din scrisoarea ta din urmă, m'a mâhnit adânc: Depărtarea şi înstrăinarea clopotului celui mare dela biserica noastră. Cine oare ne va vesti praznicele cine ne va chema la lăcaşul lui Dumnezeu, şi cine va jeli pe cei trecuţi la cele veşnice?... Rele vremi ne mai ajunse! Fiind la sfârşitul scrisorii mele, fă cunoscut dragilor mei credincioşi, că păstorul lor sufletesc se află în viaţă, şi da-va Domnul Dumnezeu să fim earăş una, şi dorul lor se va întâlni cu dorul meu. Copilelor, Aurica şi Emi, celor mai mari, le dau sfat să fie silitoare la învăţătură, să citească, să scrie, să cânte...

Ear tu, scumpa mea soţie, care pentru toate numai lacrămi ai azi, suportă cu bărbăţie năpasta acestor vremi de urgie, — căci zilele mari ale învierii nu sânt departe.

Preotul Candin

Lectură de recomandat

M. Sadoveanu, «O istorie de demult». Schiţe, Bucureşti, Cartea românească, 12 Lei.

Despre Caragiale se povesteşte că făcea rămăşag în ceasuri de veselie că va plăsmui dintr'o nimica toată, din două şire prozaice dela ştirile zilei ale unui ziar, ceva de seamă. Acelaş lucru l-ar putea face şi scriitorul Sadoveanu, căci orice subiect şi-ar alege, fie cât de neînsemnat, sub peana sa îi imprimă pecetia personalităţii sale, în urma spiritului său adânc de observaţie. In volumul acesta ne apar earăş profiluri de oameni şi siluete de ţinuturi din Moldova-i iubită, ţărani, boieri, ovrei şi animale. Simţeşti pofta de a descrie a autorului din fiecare pagină. Descrie simplu, dar cu atât mai mare efect. Peste întreg volumul este răspândită o melancolie, o aromă binefăcătoare. E un suflet, care îşi destăinueşte sensaţiile. Pentru tineret sânt schiţele «Şcigăl» şi «Puica» — celelalte pentru cititorii dela oraş. Singură schiţa «Moşneagul» ne descrie pe un bătrân din Ardeal, fălos pe nepotul său, care a gătat universitatea.

M. Sadoveanu: «*Oameni şi locuri*», seria întâia, Bucureşti, Cartea românească, 15 Lei.

Au pictorii şi desenatorii câte odată toanele lor şi încearcă sgloviu să descrie în câteva trăsături de penel sau de creion câte o impresie caracteristică, prinsă şi ţintuită în memorie cu ţinte de aur. Mai cu seamă ceice lucrează aşa numitele aquaforturi se încumetă la această îndrăsneaţă încercare. Scriitorul Sadoveanu mi se pare, în volumul acesta de proză minunată, un desenator de acesta, care — printre picături — aşterne pe marginea lucrărilor sale al fresco mai mari, câte un cap bălan de fată dela ţară, câte un călugăr, câte un luminiş binecuvântat de Dumnezeu, din Moldova-i mult iubită. Colindă pe la Neamţu, Secu, Agapia, Văratecu, Slatina, pelegrinează la satul lui Creangă (Humuleştii), intră prin casele oamenilor dela ţară, vorbeşte cu ei, vorbă potolită, cuminte, înţelegătoare, ia parte la durerile şi bucuriile oamenilor acestora, la târgurile lor de ţară, la hramurile bisericilor lor şi le povesteşte toate cu un farmec deosebit, bucurându-se, vădit, de sănătatea şi vânjoşia oamenilor descrişi, de seninătatea vieţii dela ţară, de moravurile curate de acolo.

Cetind rândurile sale — par'că avem înaintea noastră neşte pânze de ale lui Grigorescu mai bine zis neşte schiţe de observaţie, atâta bun simţ şi atâta artă, înnăscută, întrezăresc aceste câteva trăsături de peană.

Un singur exemplu:

«Obiceiul să stau de vorbă cu sătenii bătrâni îl am de copil. Mi-i drag să-i ascult. Şi

toate, cu chestiunea calendarului. I-a răspuns mitropolitul Cezareeii din partea sinodului patriarhal, iar din partea delegaţilor, mitropolitul Muntenegrului.

Adresa patriarhului a fost citită îndată în ruseşte şi în româneşte.

Apoi şedinţa s'a suspendat pe câteva minute, pentruca să înceapă lucrările obişnuite.

Şedinţa se deschide din nou, de astă dată cu puţini: numai membrii conferinţei. Patriarhul anunţă chestiunea calendarului şi spune că nu intrăm în fondul ei, dar delegaţii să anunţe de pe acum propunerile pe care le au de făcut şi să vedem ce cuprind ele.

Delegatul sârb, profesorul Milencovici, depune propunerea sa şi ţine, în franţuzeşte, o cuvântare în care spune că lucrul cel dintâi e să ne asigurăm ce facem cu cele 13 zile cu care calendarul Iulian este în urmă.

Mitropolitul Muntenegrului spune că nu poate fi vorba de primirea calendarului Gregorian.

Subsemnatul am spus că trebue început cu chestiunile cele mai uşoare, în care toţi sântem de acord şi să păşim spre cele mai grele. Sântem de acord cu toţii să trecem peste cele 13 zile şi să ne punem ear în regulă cu anul solar. Cum vom orândui apoi ca să nu mai rămânem în urmă, e altă chestiune, şi în această trebuie să ne înţelegem. Nu poate fi vorba să primim calendarul Gregorian: 1) fiindcă ar fi să trecem dela un calendar greşit la altul greşit; 2) înşişi apusenii lucrează de mult să-l schimbe pe al lor, şi atunci ce-ar fi să primim calendarul apusenilor, care peste 5 ani să se schimbe ear? Mai bine primim aici un calendar care, pentru simplitatea lui, să poată fi supus *Conferinţei pentru împrietenirea popoarelor prin biserici.* Astfel de daruri are calendarul dlui senator Drăghici şi pe acela l-am prezentat biuroului ca propunere românească.

Regrezentantul Greciei, mitropolitul din Durazzo, a declarat că sinodul grecesc a hohărât înlăturarea celor 13 zile, dar păstrează păscălia ortodoxă şi se uneşte cu hotărârile conferenţei dacă nu se abat dela canoanele întâiului sinod de la Niceea.

Cu toate acestea o asemenea hotărâre dovedeşte lipsă de calcul. O zi, dacă tai din calendarul Iulian, nu mai poţi păstra vechea păscălie, care este alcătuită socotind zilele una după alta. Sari una, şi nu se mai potrivesc datele. De aceea propunerea românească desfiinţează pascalia, adecă tabla căderii Paştilor şi a sărbătorilor legate de ele. Noi punem Paştele la dată fixă: 22 sau 29 Aprilie, cum se urmăreşte şi în Apus.

Aceasta a fost cuprinsul primei şedinţe, — după care toţi membrii am fost poftiţi la masa patriarhului. *Arhim. Scriban*

Elemente religioase cu caracter etnografic

Intr'o comunicare, făcută de curând la Academia Română, despre elementele religioase cu caracter etnografic, dl profesor S. Mehedinţi arată că, după uneltele întrebuinţate, se poate cunoaşte starea etnografică a unui popor, tot aşa după cum se poate face după manifestaţiunile culturale şi religioase.

Demonstrează că poeziile noastre «Doina» şi «Mioriţa» sânt un reflex al muncii, arătând starea noastră etnografică, ear nu o stare răsboinică, după cum greşit ar fi afirmat răposatul Delavrancea.

Sufletul goţilor, sau dacilor, se manifestă până la aplecarea spre ascetism.

Credinţa în nemurirea sufletului a făcut pe Decebal să se omoare cu toţi ai săi, dar să nu cadă în mânile duşmanului.

Acelaş suflet este moştenit şi în Miorita, unde se vede cu câtă seninătate ciobanul se pregăteşte de moarte, pe care o aşteaptă cu resemnare, cu toate că ştie cât este de aproape. Aceasta dovedeşte afinitatea rasei noastre cu cea getă.

Pe timpul fetişismului, numărul zeilor era infinit. Ţările, oraşele şi chiar fiecare casă îşi avea zeul ei, cari se înmulţeau după nevoile ce le avea fiecare. In această epocă omul cade pe treapta cea mai de jos prin asociaţia falsă de idei, închinându-se la toate celelalte vietăţi, ba chiar la lucruri neînsufleţite.

Pe timpul politeismului dela romani şi greci, puterea zeilor nu se întindea mai departe de hotarele fiecărei ţări.

In acest stadiu omenirea se găsea într'un greu impas şi a trebuit o sforţare supraomenească spre a se trece la monoteism.

In concepţia budistă se tinde la distrugerea vieţii, prin preceptele sale despre negaţia existenţii.

Mohamedanismul este earăşi o religie care paralizează voinţa.

Nici una dintre acestea nu este mai rea de cât eroarea judaică, care nu este o religie necreştină, cum sânt toate celelalte, ci pur şi simplu anticreştină. Pentru ei tot ce nu este judaic, este inferior.

Singura religie monoteistă în mijlocul atâtor religii păgâne, religia din Palestina era mai rea, ea fiind concepută cu un Dumnezeu, care trebuia să pedepsească şi să distrugă toate făpturile sale, care erau în afară de Palestina. Se poate concepe ceva mai absurd?

Dar după toate dovezile ce le avem din punct de vedere antropologic, evreii nu reprezintă o rasă. Dovedeşte acest lucru cu studiul antropologic, care arată că nici conformaţia craniului, nici nasul încovoiat, care este cel mai caracteristic indice, nu se mai vede decât în mica parte la evrei, ajungând până la 25 şi chiar 13 la sută, ceeace este o dovadă că evreii nu mai sânt o rasă, ci un amestec al popoarelor printre care trăesc.

De altfel un popor cu cât se depărtează de locul său de baştină, cu atât amestecul devine mai pronunţat şi rămân tot mai puţini din prima rasă.

Talmudul zice: «dinte pentru dinte, ochi pentru ochi, rană pentru rană», etc. «Răzbună şi omoară pe ucigaş», — deci, întocmai ca popoarele sălbatice din Africa. De altfel, au fost timpuri când iudeii umblau cu inele în nas, ca şi africanii.

Cât de departe sânt ei de învăţăturile Nazariteanului, care spune să răsplăteşti răul cu binel! Numai dela Isus se poate demarca positivismul de negaţiune.

Dar iudaismul este periculos şi din punctul de vedere al progresului unei naţiuni. Căci poporul care se proclamă a fi «alesul lui Dumnezeu spre a conduce lumea» nu aşteaptă de cât căderea tuturor acelora cu care vine în contact.

Vindecarea letargiei budiste şi desrobirea voinţei mohamedane de sub fatalitate ar fi fapte frumoase.

Pentru salvarea copiilor

Primim următorul apel:

Ca o urmare firească, «*Reuniunea femeilor române din Sibiu*, însufleţită de *Apelul A. S. R. Principesei Elena,* moştenitoarea tronului României, îşi ţine de cea mai sfântă datorie să se alăture şi ea, pe lângă toţi aceia, cari înţelegând marea necesitate a acestei iniţiative, pornite de iubita domniţă, pentru strângerea de fonduri necesare la marele spital «*Pentru căutarea şi vindecarea copiilor*».

Spre acest scop, susnumita reuniune a deschis o *listă de subscripţie.*

Se ştie, cât de înspăimântătoare este în întreaga ţară, mortalitatea copiilor, dintre cari, cea mai însemnată parte se prăpădesc în lipsă de îngrijire raţională.

Drept aceea, sus numita reuniune, apelează la toate marinimoasele persoane, care înţeleg această necesitate şi lipsa unui asemenea spital, şi se roagă să stea în ajutor acestei porniri, adunând mult-puţin, cât vor colecta, trimiţând apoi sumele încassate cu listele şi numele donatorilor subscrisei prezidente, pentru ca împreună să se poată adăuga, ca un prinos din Ardeal, la marele fond necesar pentru ridicarea şi înzestrarea acestui aşezământ umanitar.

Toate listele, cu sumele trimise, se vor publica în organele noastre de publicitate.

Sibiu, 5 Mai 1923.

Catinca A. Bârseanu
prezidentă

---

nici n'am greutate să-i fac să vorbească. M'am alăturat totdeauna de ei ca un prieten şi ca un copil al lor; asta o pricep ei uşor, poate cu pătrunderea pe care o au, poate fără să-şi dea seamă... Dragostea celui ce s'apropie o simţi din ochi şi din glas şi din ceeace îţi vorbeşte. Ear eu, fără precugetare, am pornit totdeauna vorba despre ale lor; despre plug, despre vite şi despre pământ, despre necazurile de acum şi despre ce era odată. Am înţeles prejudecăţile şi eresurile lor. Cât am fost copil, am căzut în ele, mai târziu n'am cercat să le alung din sufletele celor cu care stam la sfat, căci înţelegeau că aş fi săvârşit ceva rău şi ceva zădarnic. Şi dragostea, pe care am avut-o mai ales pentru oamenii cu sufletul lămurit de necazuri, mi-a fost întoarsă cu prisosinţă. Şi astăzi ca totdeauna, de sufletul ţăranului mă apropiu cu sfială şi cu dragoste. Când îl găsesc neîntinat, par'că se întoarce în mine farmecul copilăriei, când intram în biserică şi simţeam ceva tainic pătrunzându-mă şi umplându-mă, cum razele de soare pătrund şi lămuresc deodată apele liniştite şi limpezi». (Oameni şi locuri, seria I, pg. 156—7).

Am cetit cartea cu descrieri de călătorie a scriitorului Sadoveanu cu duioşie şi mi-am zis: ţinuturile acestea va trebui să le vezi şi tu! Cu oamenii aceştia va trebui să vorbeşti, ca să-i cunoşti! Şi încă ceva mi-am zis: Mult îşi iubeşte Sadoveanu ţara în care s'a născut! De-am avea cât mai mulţi scriitori de aceştia, cu cât mai mare influinţă asupra cetitorilor!

H. P.-P.

I. Bura: Abecedarul jucărie

— Observări la o critică —

Sânt câteva luni, decând a apărut abecedarul jucărie, ce l-am trimis mai multor învăţători şi ziare. Până acum, după cât ştiu, dl I. Dopp e unicul învăţător, care s'a pronunţat asupra lui. (Vezi Tel. Rom. Nr. 31—32).

Faptul criticei mă bucură, deşi criticul rămâne sceptic în faţa metodei mele.

Recensentul spune că: metoda icoanelor date în text, e bună. Doream însă ca în darea sa de seamă să se ocupe de fondul problemei, şi numai după aceea să treacă la momentele secundare.

Se dificultează, că abecedarul nu arată toate ilustraţiunile care ar fi să reprezinte literile.

Pe *copertă* nu se arată toate obiectele în colori, e adevărat, — din cauză că nu era loc pentru toate, — dar se găsesc în carte toate.

Se ocupă şi de tonul cam optimist din introducere. Tonul întrebuinţat se explică cu împrejurarea că manualul este destinat marelui public, care trebue îmbărbătat şi trezit din amorţeala obişnuită.

In fond, critica amintită nu aduce nici un motiv direct, ci mai mult motive indirecte, şi anume:

1. Practica îndelungată a recensentului învăţător;
2. Autoritatea marilor pedagogi, şi
3. Faptul că metodele mai nouă de abecedar nu au câştigat teren.

Argumentul prim, nu e tocmai în favoarea criticii. Obişnuinţa îndelungată de multe ori te face conservativ. Obişnuindu-te cu o anumită metodă, vrei să aplici sistemul acesteia şi metodei nouă care însă reclamă de regulă cu totul alt sistem.

Autorul însuşi al metodei nouă din zel şi ambiţie, uşor învinge aceste greutăţi.

Aşa se explică conclusiunea paradoxală la care ajunge dl I. Dopp că «până la un loc jucându-ne ajungem cu acest abecedar la oarecare rezultat, mai departe însă nu merge».

Eu ştiu că la orce lucru tocmai începutul e greu, deci, dacă începutul e uşor, — dar «mai departe nu merge», aceasta pe românește înseamnă că te-ai poticnit.

De aici se vede că, pentru ce nu câştigă teren metodele nouă bune. Trebue să adăogăm că îndeosebi la noi nu câştigă, deşi poate sân-

Perspective sociale în lumina Evangheliei

Mobilizari misionare

Mobiilizări misionare în vederea unei ofensive puternice pe frontul vieţii sociale împotriva păgânismului care ameninţă să cuprindă întreaga noastră viaţă sufletească. Trăim azi vremi de aprigă materializare. Viaţa spirituală lăncezeşte. Valorile morale prin care se înalţă viaţa omenească sânt svârlite pe ultimul plan al preocupărilor noastre.

Desnădăjduită şi sleită de avânt, viaţa noastră se macină, de azi pe mâne, fără nici o biruinţă. Robi ai nevoilor materiale, noi nu mai sântem în stare nici măcar să visăm zile mai bune. Ne dăm în vânt pentru agonisirea şi îmbelşugarea hranii zilnice, fără să putem cuceri o fărâmă de spiritualitate pentru nevoile noastre ideale: O droaie de nemulţumiri şi dureri ploua asupra vieţii şi braţele noastre slăbănoage nu se mai înalţă spre cerul nădejdilor. Posomorâţi ne trudim ca un animal de povară, fără cuvânt de împotrivire şi ne poticnim de atâtea ori fără să ne mai urnim.

Sufletul nostru moare de foame şi *tinereţea lui se vestejeşte.* In faţa acestei agonii sufleteşti, la cine vem întoarce privirile stinse, decât la acei care au chemarea să săvârşească în fiecare veac minunea *învierilor morale.*

La misionari. In ţara noastră ei sânt răzleţiţi şi puterea lor e fărâmiţată. Ca o apă, ei îşi pierd energia motrice pe albia prea largă a atâtor îndeletniciri străine.

E vremea ca ei să-şi înmănuncheze puterile şi să-şi înfrăţească entuziasmul, ca să poată trezi la viaţă sufletele care se sting uitate, în ungherele atâtor lipsuri şi dureri.

O mobilizare misionară. Ce izbândă ar putea câştiga ea pentru Hristos! Ce snopi bogaţi de suflete ar putea lega ei pentru veşnicie! Ce minuni adevărate ar face ei în ţara asta, străbătută în lung şi în lat de atâţia proroci mincinoşi!

Durerile semenilor voştri strigă mobilizarea! Sânteţi bine înarmaţi, căci aveţi evanghelia! Vă mai trebue *avânt! Adunaţi-vă sufletul.* Prea e risipit pe multe tărâmuri şi porniţi lupta de deşteptare a cugetelor şi de îndrumare a lor spre Hristos.

In faţa mobilizării puterilor întunerecului, numai mobilizarea voastră e nădejdea noastră în acest veac. Biruinţa e chezăşuită în chemarea de mobilizare a Mântuitorului însuşi: *«Îndrăzniţi, eu am biruit lumea!»*

Pr. Gr. Cristescu

Ştirile zilei

Şedinţă plenară. Consistorul arhidiecezan a ţinut în 21 Mai n. a. c. prima şedinţă plenară, după încheerea sesiunii sinodale din anul acesta, sub prezidiul I. P. S. Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru *Nicolae.*

Dintre obiectele desbătute amintim, că asesorii Dr. Ioan Stroia, Sergiu Medeanu, Dr. Ioan Dobre şi Dr. Andrei Gâlea au depus jurământul prescris. S'au luat apoi dispoziţiunile pentru promulgarea şi executarea concluzelor aduse în sesiunea din anul acesta a sinodului arhidiecezan.

Predică în catedrală. Dumineca trecută a ţinut în biserica noastră catedrală, la finea sf. liturghii, o frumoasă predică păr. *Ioan Dăncilă*, confesor militar al garnizoanei din oraşul nostru.

Rugăciunea dela Budapesta. Ziarul clujan *Conştiinţa Românească* publică o rugăciune în original şi în traducere românească scoasă dintr'o carte confişcată de autorităţile româneşti. Dăm această rugăciune iredentistă în traducere românească: «Pentru Patrie, Doamne, Dumnezeule! în mâna căruia este soarta ţărilor şi a popoarelor, milostiveşte-te spre ţara noastră suferindă şi luată de şuvoi Fie-ţi milă de încercatul tău popor maghiar! Condu la calea înţelepciunii pe duşmanii patriei noastre mutilate ca să înţeleagă marea nedreptate (?) a faptelor lor săvârşite împotriva patriei noastre milenare; nu îngădui destrămarea imperiului aparţinător întâiului rege sfânt al nostru; fii spre mângâierea fraţilor noştri de sânge, cari au ajuns la soarta robilor (?) în zilele suferinţii lor. Depărtează dela noi scumpetea, foametea, oştirile, ciuma şi alte lovituri ale mâniei tale; dă-ne inimă înţelegătoare; dă-ne suflet cu o voinţă unită; condu după sfânta ta voie inima mai marilor noştri, ca binecuvântarea dreptăţii, credinţii şi păcii să fericească ţara noastră şi să se clădească din nou patria ce zace în ruină. Prin Domnul nostru Isus Hristos. Amin!

Nou regulament universitar. Monitorul Oficial publică noul regulament universitar. In primul capitol se spune, că fiecare student este obligat să semneze la înscriere o declaraţie, că va păstra ordinea respectând regulamentele şi dispoziţiunile luate de autorităţile şcolare. Sancţiunile prevăd admonestare până la excluderea de la toate universităţile. Apoi se reglementează asociaţiile studenţeşti, ele fiind permise numai cu aprobarea rectorului, putând fi constituite pe facultăţi, cu scop cultural, pe judeţe sau regiuni sau sportive. Senatul universitar va controla activitatea asociaţiilor studenţeşti putându-le dizolva în cazuri de abatere.

Pentru tuberculoşi. In urma apelului M. S. Reginei *Maria*, pe care îl publicăm pe pag. a 4 a al ziarului, în zilele de Rusalii, 27 şi 28 a. c. se va organiza în oraşul nostru o cheetă publică pentru strângerea fondurilor necesare societăţii pentru profilaxarea tuberculozei, patronată de M. S. Regina. Cheta se va face de către elevele şcoalelor româneşti şi săseşti, dându-se în schimbul donaţiilor frunze de trifoi. Invităm pe toţi cetăţenii oraşului nostru să contribue cu cât de puţin la ameliorarea durerilor celor atinşi de tuberculoză, ştiind că salvându i pe ei, ne salvăm pe noi şi familiile noastre.

M. S. Regele a fixat data de 20 Iunie, când să se ducă la Varşovia. Guvernul polon pregăteşte Suveranului nostru o primimire strălucită. Suveranul va fi găzduit în palatul construit de Regele Stanislas.

Dăruire. D! I. C. Brătianu, preşedintele consiliului, a dăruit, cu prilejul sărbătoririi Ostaşului Necunoscut, I. P. S. Sale mitropolitului primat Miron, un frumos colier de chihlibar din judeţul Buzău, lucrat de dna Brătianu.

Voluntarii Corpului din Siberia. Uniunea foştilor voluntari îşi ţine adunarea generală la *Arad*, în ziua primă de Rusalii. Se vor discuta mai multe chestiuni, între care şi chestiunea fondului acestui corp.

Religiunile şi confesiunile în Sârbia. După o statistică publicată în Gazette de Prague, despre populaţiunea din Sârbia, în acel regat sânt: 5.602,227 de ortodocşi, 4.735,154 de catolici, 216,847 de protestanţi şi 1.557,687 de mohamedani. Mai sânt şi mozaici, împrăştiaţi în felurite ţinuturi ale ţării, dar al căror număr nu e dat.

Intronarea patriarhului sârbesc. La 28 Iunie se vor face în Belgrad serbările pentru întronarea patriarhului sârbesc. Ziua de 28 este aniversarea bătăliei dela Cosovo.

Suveranii Iugoslaviei sosesc la Bucureşti în 8 Iunie a. c., spre a sărbători aici, la noi, un an dela căsătoria lor.

Comisiunea însărcinată cu studiul baterii monetei metalice de 1, 2 şi 5 lei, a hotărât ca pentru baterea acestei monete să se ţină licitaţie, unde să participe pe lângă ofertanţii români şi casele străine care au făcut oferte ministerului.

Poşta a urcat taxa scrisorilor pentru străinătate. Dela 15 Mai începând scrisorilor pentru străinătate se vor taxa în următorul mod: O scrisoare închisă, până la 20 grame, pentru ţările: Austria, Cehoslovacia, Italia, Jugoslavia, Polonia şi Ungaria lei 4.50 pentru celelalte ţări 6 lei. Peste greutate de 20 grame în plus de fiecare 20 gr. câte 3 lei. O cartă poştală pentru Austria, Cehoslovacia, Italia, Jugoslavia, Polonia şi Ungaria lei 3 pentru celelalte ţări lei 4. Imprimatele de orce fel de fiecare 50 grame câte 1 leu. Taxa de recomandare pentru toate ţările lei 6. Taxa unui aviz de primire 6 lei pentru or ce ţară. Taxa unei foi de reclamaţie lei 12. Debitanţii de timbre sânt obligaţi ca să vândă publicului actualele cărţi poştale, externe de 2 lei, francate complect şi anume lipind pe ele lângă taxa incrustată câte un timbru franco mobil de 1 leu şi (doi) 2 lei.

America şi beuturile spirtuoase. Reprezentanţii Statelor Unite ale Americei în România au fost informaţi de către guvernul lor, că este contrar legii ca vasele, fie naţionale, fie străine, să aducă în Statele Unite sau în apele teritoriale ale acestora beuturi spirtuoase. Regulamentul pentru aplicarea acestei deciziuni este în preparaţie de către guvern şi va fi promulgat în curând pentru a intra în vigoare la 3 Iunie 1923. Toate vasele, atât naţionale, cât şi străine, vor fi supuse regulamentului de mai sus la şi după 10 Iunie 1923.

Cine încurajează specula? Ministerul de industrie şi comerţ arată, că ştirile, după care ministerul ar fi ridicat preţurile la întreprinderile sale balneare exploatate în regie, nu corespund realităţii. Hotelurile exploatate de stat au preţuri reduse şi convenabile; în ce priveşte hotelurile arendate, ele au preţuri tarifare, asemenea convenabile; cererea de camere însă fiind prea mare, antreprenorii convin cu clienţii *să li se plătească preţuri de specula,* eliberându-le factura cu preţul tarifar. Ministerul recunoaşte că în acest fel publicul poate fi speculat, dar aceasta este din vina lui. Cine poate dovedi asemenea acte de specula, să reclame şi ministerul e gata să le reprime cu toată asprimea.

---

tem nedrepţi faţă b. o. de aderenţii metodei fonomimice, care şi la noi au câştigat teren însemnat.

Ştim, că aproape toate metodele îşi au avantajiile şi desavantajiile lor. Deci se pot combina metodele. Abecedarul jucărie nici nu declară războiu celorlalte metode, ci din contră crede că nu e nici o pedecă să se combine de ex. cu sistemul fonomimic, cu cel al cuvintelor normale, tot asemenea şi cu metoda colonelului Athanasiu care are meritul d'a accentua necesitatea unui aparat pentru manuarea literelor mobile.

Nu pot trece cu vederea alt fapt: Recensentul nu afirmă că a probat metoda, ci cu motivarea că «în cariera mea de învăţător am încercat multe», o trece în domeniul încercărilor neizbutite.

Eu însă am încercat-o atât cu copii, cât şi cu adulţi. Am făcut şi încercare la acelaş adult, întâi cu metoda cuvintelor normale, apoi cu metoda icoanelor date în text. Am constatat o mare deosebire. Şi a recunoscut o şi el însuşi, adultul.

Am prin urmare motiv care mă face să cred că publicul o să îmbrăţişeze această metodă, fiind că, în general, publicul nu este înrâurit de teoriile pedagogice uneori rău aplicate, ci va îmbrăţişa un lucru ce i se pare practic, — îndeosebi, dacă voi putea da la lumină o nouă ediţie care să ţină mai mult socoteală de redactarea potrivită şi de exigenţele reale pedagogice, de care până acum nu s'a prea putut ţinea, în special din motive financiare.

Ori ce s'ar zice, metoda aceasta mi se pare cea mai naturală. Ea corespunde originii felului nostru de a ceti. Vechii egipteni au cetit mai întâi cu icoane, din care încetul cu încetul s'au derivat literele. Ce a fost bun pentru copilăria omenimii, va fi poate bun şi pentru copilăria individului.

I. Bura

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Cercuri preoţeşti. In urma rânduelii P. S. Episcop Nicodim dela Huşi preoţimea din judeţul Bârlad a înfiinţat mai multe cercuri preoţeşti. In fiecare comună a acestui judeţ se vor ţinea adunări de ale credincioşilor la care, după săvârşirea sf. liturghii prin 7—8 preoţi, unul dintre preoţi rosteşte o predică potrivită. Cea dintâi adunare de acest fel s'a ţinut în comuna Hălăreşti. In decursul sf. liturghii, părintele Cornelin Grumăzescu a rostit o predică despre datorinţele femeii creştine.

Proiect american. Un sindicat american a prezentat Ligii Naţiunilor un proiect, primit cu multă simpatie, după care ar propune să preia în arendă întreaga reţea de căi ferate din Europa centrală şi să o puie sub o conducere unitară. Delegaţii sindicatului s'au adresat până acum confidenţial guvernelor din Roma, Praga, Viena şi Bucureşti. Guvernul italian, român şi unguresc s'au declarat în principiu gata de a examina proiectul şi să între în tratative cu sindicatul american.

Lagăre de concentrare pentru beţivi. Se comunică din Moscova că de oarece toate măsurile de până acum împotriva creşterii alcoolismului în Rusia au rămas fără efect şi fabricarea clandestină a spirtului şi consumul său vătămător sănătăţii au luat proporţii aşa de colosale, încât poporul pe întinse teritorii degenerează din pricina beţiei, presidiul comisariatului poporului a instituit o comisiune specială pentru combaterea alcoolismului, care să ia măsuri extraordinare. Se pregăteşte o ordonanţă prin care fabricarea spirtului, desfacerea şi consumul lui se pedepseşte ca o faptă gravă antirevoluţionară. In caz de recidivă se aplică pedeapsa *cu moarte*. Se vor înfiinţa aspre lagăre de concentrare, în care alcoolicii îşi vor ispăşi pedeapsa. Afară de aceasta se va confisca întreaga avere a condamnatului.

Taxă de întrare în bisericile din Rusia. Guvernul din Rusia cere credincioşilor, care vin la biserici, o taxă de întrare de o jumătate de milion ruble în folosul statului. Măsura aceasta a produs mare nemulţumire în rândurile poporului.

«Omul puternic» nu i altul decât prim-ministrul italian, Mussolini, care dela venirea sa la putere a pus sfârşit demagogiei în peninsula italică, făcând pe cetăţenii ei să părăsească obiceiul vorbelor deşarte şi *să muncească*. Mussolini menţine ordine exemplară în toţi ramii de administraţie, realisează economii enorme, şi astfel ridică prestigiul ţării. Suveranii Marei Britanii, în vizita lor recentă la Roma, s'au simţit îndemnaţi a scoate în evidenţă meritele mari ale omului providenţial, Mussolini.

Mai multă ordine. Primim aproape zilnic plângeri împotriva *direcţiei poştelor*, care de un timp încoace achită foarte neregulat banii ce se trimit cu *mandate* poştale. Din cauza plătirii cu mari întârzieri a mandatelor, mulţi oameni sufer enorme daune. Am dori să ştim: Care este motivul neglijenţei dela poştele noastre? Cerem să se facă rânduială.

După sărbarea culturală. Despre liturghia, slujită în ziua de 15 l. c. în catedrala dela Blaj, se spun, într'unul din cotidianele noastre, următoarele cuvinte: «Pentru mulţi — asistenţi — a fost o revelaţie să audă într'o biserică română unită aceeaş liturghie şi să vadă acelaş ceremonial care e şi în biserica ortodoxă. Pentru educaţia şi orientarea viitoare a societăţii noastre în cele religioase credem că e bine să se convingă încă tinerimea, că e tot aşa biserică românească şi cea unită, ca şi cea ortodoxă». — Dacă-i aşa, cu atât mai vârtos n'ar trebui să avem două, ci numai una: aceea care este a covârşitoarei majorităţi.

Aniversarea a 40-a dela moartea compozitorului *Ciprian Porumbescu* s'a comemorat în 23 l. c. la Stupca, din iniţiativa reuniunii de cântare «Ciprian Porumbescu» din Suceava. S'a ţinut liturghie în sobor în biserica parohială din Stupca, predică festivă şi parastas la mormântul regretatului dispărut, care în scurta sa viaţă de 29 de ani ni-a dat peste 300 de compoziţii.

Inaugurări. Sâmbătă s'a făcut cu mare solemnitate la Sighişoara inaugurarea noului tribunal al jud. Târnava-Mare. La inaugurare a luat parte şi dl Ion Th. Florescu, ministru justiţiei. Duminecă s'a inaugurat judecătoria din Cincul-Mare cu aceeaş solemnitate şi tot în prezenţa d-lui ministru al justiţiei.

Aviz. Preotul Alecsandru Popa din Lisa, *jud. Făgăraş, va ţinea la stupina sa un* curs de apicultură *raţională pentru preoţi, dela 10—25 Iunie n. 1923. Cursul e subvenţionat de către ministerul Cultelor cu 6000 Lei (20 Lei zilnic de preot). Diferenţa până la 40 Lei a costului zilnic pentru casă şi masă la particulari din comună va acoperi-o fiecare din al său. Cei ce doresc să ia parte la curs se vor anunţa din vreme, spre a li se putea comunica primirea. Pr. Al. Popa.*

Ţăranul totuşi e mai cu minte. Raportorul unui ziar bucureştean se întorceà dela sfinţirea pietrei funerare puse, înainte cu câteva zile, pe mormântul vrednicului bătrân, care a fost Gheorghe Pop din Băseşti. Prin mulţimea de ţărani raportorul a auzit câteva voci, care strigau: «Trăească Iuliu Maniu!» şi a văzut în acelaş timp o haină preoţească furişându-se printre cămăşile albe ţărăneşti. Un bătrân, apropiindu-se, i-a spus: «Părintele (preotul greco-catolic) care fuge, ne-a învăţat să strigăm: «Trăească Iuliu Maniu» şi «Jos guvernul!» Noi, ţăranii, — a continuat bătrânul — vom strigà: să trăiţi cu toţii, numai oamenii lui Dumnezeu să fiţi!» — Politica aceasta, a poporului, care ştie să se ridice d'asupra partidelor ce se negresc împrumutat, ar trebuì întărită tocmai din partea slujitorilor altarului. La Băseşti pare că s'a făcut dimpotrivă.

Musca iadului. Aşa au poreclit bănăţenii musca columbacă care porneşte în fiecare an din regiunea satului columbaci (Golubacz), situat pe malul Dunării, mai sus de Orşova, şi se abate în roiuri pe ogoarele Bănatului şi Olteniei. In anii cu earnă lungă năvala acestor muşte ia proporţii deosebite, cum de pildă în anul acesta, când au pătruns până în judeţele Bihor şi Arad, ucizând zeci de mii de vite. Musca columbacă face ravagii în lunile: April, Mai până la jumătatea lui Iunie. Ea înţeapă vitele în părţile neacoperite cu păr. Inţepătura ei este extrem de dureroasă, dar nu e otrăvitoare, aşa încât carnea vitelor ucise poate fi întrebuinţată (?). Ca măsuri de apărare bănăţenii au următoarele: Aprind fumuri şi când se apropie roiul de insecte vitele se strâng în jurul focului. Alţii pasc vitele noaptea. Ziua le ţin închise în grajd bine astupat şi mai dinainte bine afumat. Vitelor înţepate li se spală imediat rana cu o soluţiune de 10 la sută amoniac şi li se dă să bea alcool: ţuică, rachiu etc.

Cinstirea eroilor români în Franţa. Un prieten ne scrie din Strasbourg (Franţa): «In Strasbourg sânt înmormântaţi 199 soldaţi români, transportaţi în decursul războiului ca prisonieri în Germania şi morţi pe drum din cauza înfometării. După revenirea Alsaciei-Lorena la Franţa, francezii din dragostea faţă de România şi-au făcut un cult din îngrijirea mormintelor acestor eroi. Fiecare mormânt este îmbrăcat în iederă, la căpătâi cu tradiţionala cruce românească, de pare c'ar fi îngrijite de părinţi şi nu de străini. In 14 April, în cea mai mare sală a oraşului Strasbourg, s'a dat o reprezentaţie de gală în scopul adunării unui fond pentru ridicarea unui monument deasupra acestor morminte. A asistat toată oficialitatea franceză dimpreună cu un numeros public. La noi în ţară nu cred că s'ar aduna atâta lume pentru un asemenea scop». Eată ce face dragostea de frate şi cultura solidă a unui popor nobil! (*L. R.*)

Festivalul presei la Arad. Serbările presei organizate de sindicatul presei române din Ardeal şi Bănat se ţin la Arad, Duminecă în 3 Iunie, ziua sfinţilor Constantin şi Elena, cu program bogat şi variat. Apreciatul nostru istoriograf, Ştefan Meteş, va ţinea o conferinţă despre «Rolul românilor arădani la graniţa românească».

De ce se tatuează marinarii? Tatuarea este obicei foarte răspândit printre marinari. Intr'o carte, despre superstiţiile marinarilor, C. Fox urmăreşte tatuarea până în timpurile cele mai depărtate. După părerea autorului, la început tatuarea nu slujia pentru scopuri superstiţioase, ci avea rolul pe care l-au avut mărcile de identitate la soldaţi în războiu. In caz de naufragiu marinarul prin semnele acestea voia să dea oarecare deslusire despre originea sa, etc., celui ce ar găsì cadavrul său. Marinarul creştin, de pildă, care ar avea tatuat pe corp o cruce, putea fi sigur că va avea o înmormântare creştină, când cadavrul său ar fi aruncat pe coasta vreunei ţări creştine. Părerea că tatuarea ar avea efectul unei fel de amulete şi ar aduce noroc, s'a desvoltat mai târziu.

O asămănare. Cunoscutul sociolog şi emigrant la Viena, Oscar Iászi, vizitează oraşele României. Cu prilejul petrecerii sale în Bucureşti, a făcut următoarele declaraţii în chestiunea reformei agrare: Statele succesionare, şi în primul rând România, împărţind marile moşii, au săvârşit cu adevărat un act de revoluţie paşnică, care nu va întârzia să-şi producă efectul său favorabil. Micile nedreptăţi săvârşite în dauna proprietăţii mijlocii se vor putea îndrepta. In comparaţie cu toate acestea, ideia fundamentală a regimului Horthy Bethlen este escamotarea reformei agrare. Folosindu-se de lozinca integrităţii teritoriale, conţii maghiari îşi apără de fapt integritatea latifundiilor lor. Cât timp Ungaria nu va apuca pe calea adevăratei democraţii, cât timp nu va abandona definitiv sistemul latifundiilor feudale, situaţia politică va fi din ce în ce mai încordată, căci feudalismul maghiar nu va înceta să amăgească poporul maghiar cu ideia narcotică a revanşei şi iredentismului, în loc să introducă votul universal, să realizeze reforma agrară şi să urmeze o politică democrată.

In apărarea credinţei. Biserica ortodoxă română şi credincioşii ei sânt luaţi la ochi din multe părţi. Aceasta se explică prin faptul că biserica ortodoxa prin trecutul ei, a fost şi este strâns legată de sufletul poporului nostru, pe care l-a mângâiat şi întărit în suferinţele sale de veacuri. Se îndreaptă, împotriva acestei biserici naţionale, sectarii, dar şi iezuiţii catolicismului cu diferitele lor orduri, dintre cari este mai lăţit în Ardeal ordul franciscan. Aceşti preoţi numiţi «pateri» usează şi abuzează de răbdarea uşor crezătorului nostru popor, ca să-l înstrăineze de vechea sa lege românească. Amintesc de astădată pe «paterii» din Făgăraş, a căror veste de putere de «vindecare» şi de «împlinirea dorinţei» celor cari reclamă ajutorul lor, — în schimb de bani şi de alimente (grâu, ouă, ş. a.) — a trecut graniţele «Ţării Oltului», care este mai expus propagandiştilor. Ştim de mult că la aceşti «pateri» se duce şi lume românească, femei mai ales. Ne întrebăm: este cu cale să suferim şi acum actele acestor preoţi, cari exploatează poporul nostru şi-l abat dela biserica şi credinţa lui? Eu zic că nu! Tocmai în Făgăraşul istoric, în capitala ţării Oltului, să-şi desfăşoare aceşti adversari neîmpăcaţi ai bisericii noastre activitatea lor păgubitoare pentru noi! Nu sânt vinovaţi credulii ţărani, ci această tagmă care le exploatează credinţa. Dar vinovaţi se fac şi cei ce nu denunţă asemenea făptuiri şi nu întreprind acţiune solidară contra lor, aşa cum cer interesele neamului şi ale bisericii.

Ioan Păltiniş

Act de mulţămire. La colecta pentru drapelul şcolar, întreprinsă în sinul poporului din suburbiul inferior din Sibiu, de copiii şcoalei rom. ortodoxe din str. Lungă, au contribuit: M. Simtion 20, D. Stângu 20, P. Moldovan 20, M. Bican 15, A. Vestemean 15, G. Urian 15, G. Joandrea 15, M. Ucenic 10, P. Chirilă 10, G. Stângu 10, D. Boznia 10, Avrigean 10, G. Carabulea 10, L. Vintilă 10, I. Moldovan G. 10, I. Moldovan 10, M. Dan 10, T. Cornea 10, S. Oancea 10, G. Moldovan 10, E. Mărginean 10, N. Mureşan 10, M. Mustea 10, N. Moldovan 10, C. Pleşa 10, I. Moldovan — P. 10, D. Micu 10, P. Stanciu 10, M. Barbu 10, G. Şoima 10, L. Hedu 10, M. Irimie 10, N. Stângu 10, I. Spătăcian 10, I. Dopp 10, M. Târnăvian 7, G. Buian 7, M. Iosif 6, F. Chirca 6, E. Giurgiu, E. Ucenic, I. Deac, M. Hedu, A. Hedu, M. Tăpălagă, N. Ucenic, M. Comănici, Tănasă, P. Aftenie, M. Badiu, S. Stanciu, M. Şurtia, P. Beşta, M. Hedu, Vintilă, E. Văcariu, M. Martin, M. Câmpian, N. Oprişiu, I. Oprişiu, S. Solomon, A. Oprişiu, M. Vecerzian, M. Praşca, D. Stângu, I. Chidu, A. Bunia, V. Chidu, M. Moldovan, M. Fleşeriu, L. Ganea, E. Ucenic, D. David, I. Buzdughină, O. Duşe, M. Buian, P. Apolzan, L. Buzdughină, C. Tărău, T. Marian, P. Vintilă, A. Vintilă, E. Reti, P. Iosif, S. Bendorfean, M. Praşca, E. Brădean, E. Praşca, I. Bulea, I. Mustea, M. Voinicu, E. Ucenic, L. Ganea, P. Hedu, E. Bendorfean, A. Mureşan, P. Leţa, P. Mărginean, G. Aftenie, P. Pleşa, A. Bucur, I. Rău, P. Miclea, E. Moisă, I. Hentea, şi M. Dopp câte 5 Lei. — Pentru marinimoasele contribuţii, despre care drapelul şcoalei va vorbì totdeauna cu recunoştinţă, se aduce şi pe această cale, mulţămire călduroasă. *Izidor Dopp*, învăţător.

Aviz. Sub Nr. 9874 din 7 Mai 1923 se aminteşte din nou din partea Direcţiunii generale a serviciului sanitar, că este interzis a împacheta alimente de vânzare în hârtie tipărită sau scrisă (de arhivă sau maculatură). Contravenienţii se pedepsesc în sensul ordinelor în vigoare. Publicul cumpărător este rugat, ca la cumpărare să insiste însuşi la respectarea acestei ordonanţe.

Nr. 758/923 (72) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Boroşneul mic,** protopresb. Oituz, judeţul Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile în regulă oficiului protopopesc al Oituzului în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere, cu prealabila învoire a adm. protopopesc, în vre'o Duminecă sau sărbătoare, a celebra sf. liturgie şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 13 Mai 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Todor, notar. **George Neagoviciu-Negoescu,** adm. protop.

Primpretorele plasei Sibiu.

Nr. 1381/1923 (74) 1—2

Concurs

Pentru ocuparea postului de **diurnist comunal în comuna Hamba** (jud. Sibiu) se publică concurs. — Reflectanţii sânt invitaţi să şi înainteze cererile cu documentele de cvalificaţiune şi serviciu de până acum până la 15 Iunie a. c. subsemnatului primpretor.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt retribuţiuni stabilite pentru diurnisti de stat (în prezent 1050 Lei lunar), cvartir gratuit şi anual 4 stângini lemne de foc.

Sibiu, la 19 Mai 1923.

Rădutiu,
primpretorul plasei Sibiu.

Nr. 142/923 (71) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Boz,** protop. Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele prevăzute în normele din vigoare.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul deschis şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, în 22 April 1923.

Oficiul protopres. ort. rom. al Mercurei în înţelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Păcurariu,
protopop.

Nr. 653/1923 (70) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Dridif,** tractul Făgăraşului se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Venitele parohiale sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile, provăzute cu documentele prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat, şi se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuţi parohienilor.

Făgăraş, la 21 Aprilie 1923.

Nicolae Borzea
protopop

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea,** egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Dumineciile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,
profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană,** Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 14 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—,** broşat **Lei 6·—,** plus porto postal **Lei 2·—.**

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Propise pentru examene

:-: dictando şi caligrafie :-:

se află de vânzare la

Librăria Arhidiecezană, Sibiu

Reclama este sufletul comerţului

SCHIMBARE DE LOCAL

Subsemnatul am onoare a aduce la cunoştinţa Onor. public şi stimatei mele clientele, că mi-am schimbat localul **Primei fabrici române de stampile din Sibiu** aflătoare în **Strada Ţigăriei Nr. 18,** în

STRADA TRIBUNII Nr. 14

Rugând Onor. public a mă onora şi mai departe cu binevoitorul sprijin, semnez

(73) 1—2 Cu stimă: **Oct. L. Vestemean,**

fabricant de stampile, Sibiu, Strada Tribunii Nr. 14

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 19 Mai (1 Iunie) 1923 Nr. 41

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Țara lui Columb

— Moravuri din America —

Timpul cel mai așteptat la noi este vara, când carele grele, pline cu snopi aurii de grâu, rup drumurile în spre care se pleacă frunza melancolică a salcâmilor. Totuși, anotimpul cel mai frumos și mai poetic pe șesul Bănatului este primăvara, când înfloresc pomii. Măiastră mare și neîntrecută este natura! Pe lângă dânsa măestrii pictori celebri sânt pitici neputincioși. Un concurs de frumusețe, întocmit de mâni nevăzute, între flori. O floare mai frumoasă și mai gingașă decât alta, risipite sus prin pomi și jos pe câmpie. Dacă te-ar pune cineva să alegi între ele, ai sta nedumerit și n'ai putea alta decât să exclami cu vorbele Scripturii: Mare și minunate sânt lucrurile Tale, Doamne!

Intr'o zi frumoasă de acestea mă întâlnesc cu moș Gheorghe, care a petrecut în țara lui Columb, sau — cum zice el — în țara lui «Golumbu», nici mai mult nici mai puțin, decât zece ani, și acum, rupt de dorul Bănatului, s'a întors acasă. Soarele strălucește în plin și moș Gheorghe mă cheamă să mai povestim puțin, că-i bună odihna după muncă.

Moș Gheorghe întreabă: cunosc eu oare istoria țării lui «Golumbu?» Ii spun că ba! El răspunde: «Sfinția Ta ai învățat treburile preoțești și n'ai de unde să cunoști istoria asta; apoi, uite cum a fost, urmează moșul sărbătorește: Țara Americei a făcut-o unul de-i zice «Golumbu» și când i-a croit începutul, așa i-a sorocit să nu mai fie altă țară mai bogată pe lume, decât țara lui, dar banii ei să fie afurisiți».

Nu știu, moș Gheorghe o brodat însuși istoria aceasta, sau va fi auzit-o de undeva, el însă crede în ea cu tărie.

Moș Gheorghe a văzut în țara lui Columb multe bune la străini, și multe rele la românii noștri. Ca om cu limpede judecată, a văzut cum fabricile Americei, ca niște bălauri negri, înghit atâta tinereță românească, dusă din țara noastră mare și cuprinzătoare, unde ar fi putut cu încetul să-și găsească rosturile. Pe moș Gheorghe l-a durut inima când a văzut cum se duc românii pe povârniș în țara aceea «cu banii afurisiți».

Intâi vine ispita, multele localuri de petrecere costisitoare de bani și zdruncinătoare de sănătate și de moravuri bune aduse departe de acasă, unde era sărăcie, dar și sănătate sufletească și trupească, — și în dosul acestor cuiburi corupătoare se ivește diavolul care începe a izbi și în credința strămoșească.

Ce durere sufletească este pentru noi, cei de acasă, când auzim că frații noștri depărtați adună dolari și risipesc ceeace este mai prețios pentru român, credința din strămoși. Unii se înjugă la carul neamurilor străine de acolo și își dau banii câștigați cu sudoare unor vântură-țară, care apoi scot reviste sectare și ne batjocoresc neamul. Alții, cari și-au lăsat tinerețea și sănătatea în țara lui Columb, se întorc acasă rătăciți și se fac «apostolii» unei credințe deșerte, care să ne sfâșie și mai mult acasă.

Când bisericile noastre sânt mai în sărbătoare, când clopotele sună mai frumos, acești frați ai noștri, cari caută mântuirea sufletului nu prin preoții lor, ci prin cei străini, își zăvoresc ușile și își pleacă privirea în pământ ca niște oameni vinovați de părăsire a neamului și a credinții.

Așa moș Gheorghe, întors teafăr la suflet acasă, are dreptate când spune că banii lui «Golumbu», dacă ne distrug credința din străbuni, sânt afurisiți. Vorba lui Hristos: ce folos vei avea tu, omule, dacă vei dobândi toată lumea aceasta, și îți vei pierde sufletul!

Poporul nostru, în foarte multe părți, e setos după banii lui «Golumbu». Poate și noi purtăm oarecare vină, că nu facem propagandă întinsă aici acasă, ca să luminăm lumea că ce sfârșit are focul și fumul Americei pentru sufletul neamului nostru.

Țara lui «Golumbu» numai așa ar putea să ne facă bine, dacă românașii noștri și-ar păzi sufletul.

Moș Gheorghe al meu e acasă, dar nu se prea poate împăca cu felul de a fi al oamenilor noștri. In țara de peste mare înveți *minte multă*, cum spune el; oamenii parecă sânt mai buni la suflet decât la noi, acolo legile sânt sfinte și se țin așa de tare, încât și firicelul de earbă și pomii mari și bătrâni, pe cari ai noștri i-ar băga în foc, trebue cinstiți și păziți. De nu știi școală, mai cu binele, mai cu răul, te duc la școală și te învață, pentrucă omul fără învățătură și fără purtare bună nu are acolo nici o trecere.

Cum îmi spune moșul Gheorghe, odată s'a întâmplat să intre într'o biserică a negrilor. La intrare l-a prins frica de atâta negriciune, dar când a văzut câtă sfântă tăcere și adâncă evlavie este în biserica negrilor, l-a copleșit durerea, aducându-și aminte că frații lui albi de acasă nu socotesc de păcat de a amesteca și puțină gălăgie omenească în slujba ce se face cu smerenie lui Dumnezeu. Câtă învățătură, câtă purtare bună, câte moravuri frumoase ar putea învăța ai noștri cari își macină tinerețea și sănătatea în țara lui Columb! Ce fericire ar fi pentru satele noastre, dacă în locul «apostolilor» s'ar întoarce acasă niște oameni buni, mai luminați, cari să aducă mână de ajutor fraților de acasă, — pentrucă banii afurisiți se duc, ear boala sufletească rămâne și se întinde și face rele nespuse...

Prot. Dr. Ștefan Cioroianu

Amintiri despre Șaguna. Printre venerabilii preoți bătrâni mai sânt câțiva rămași din generația care a cunoscut în viață și a văzut la lucru pe marele nostru mitropolit *Andrei Șaguna.* Anul acesta se împlinesc 50 de ani dela moartea lui.

Cu prilejul prăznuirii, ce se pregătește am dori să strângem amintirile, ce se mai păstrează despre această nemuritoare figură bisericească.

Onorații părinți cari păstrează acte oficiale, scrisori personale și orce amintiri dela Șaguna, sânt rugați cu stăruință să ni le comunice, prin scrisori alcătuite în grai orcât de simplu, ca să poată fi utilizate la îmbogățirea moștenirii sufletești, pe care ne-a lăsat-o. Lucrurile să se trimită — cel mai târziu până la 10 lunie a. c. — Redacției *«Revistei Teologice»* Sibiu, str. Mitropoliei 45, care va scoate un număr festiv cu prilejul *«Serbărilor Șaguna»* dela sfârșitul lui lunie.

Sinod eparhial în Arad. P. S. Sa Episcopul *Ioan I. Papp* a convocat sinodul eparhial ordinar al diecezei Aradului pe ziua de Duminecă 28 Mai (10 lunie) 1923.

Unificarea calendarului. In ședința din 21 Mai 1923 a conferinței dela Constantinopol s'a primit desființarea celor 13 zile cu care sântem în urmă față de anul solar. 1 Octomvrie 1923 se va socoti ca 14 Octomvrie. Fiecare biserică va regula felul cum să fie îngrijite sărbătorile ce cad în acel răstimp.

Uniunea femeilor române din Ardeal, împlinind zece ani dela înființarea sa, și-a ținut la Rusalii adunarea generală la Alba-Iulia. Au venit la adunare M. S. Regina *Maria* și A. S. Principesa moștenitoare *Elena*, pretutindeni aclamate și ovaționate. Reuniuniie de femei, din toate orașele țării, și-au trimis delegate. După serviciul divin, oficiat în catedrală, s'a deschis congresul, în care au luat cuvântul prezidenta dna Maria Baiulescu, Episcopul militar Iustinian, ministrul Mârzescu, — care donează în numele guvernului suma de 100,000 de lei pentru susținerea unui orfelinat.

Instalarea

Prea Sfinţiei Sale Episcopului Lucian Triteanu, în scaunul vechei episcopii a Romanului, se va face Duminecă în 28 Mai (10 Iunie) a. c. în biserica catedrală din Roman, cu mare solemnitate în prezenţa reprezentanţilor bisericeşti şi a ministrului de culte C. Banu, şi cu participarea reprezentanţilor provinciilor alipite Bucovina şi Basarabia.

La această solemnitate vor participa şi reprezentanţii arhidiecezei noastre precum şi un număr însemnat de prietini, stimători şi foşti colegi ai noului episcop.

Idei rătăcite

Le găsim tipărite în «Unirea» dela Blaj. Unul carele iscăleşte *Gavr. Todică* scrie, şi organul bisericii fraţilor noştri uniţi publică cu aprobare, vorbe ca acestea: «Nedreptatea e tot nedreptate, fie că au comis-o alţii faţă de noi, fie că o comitem noi faţă de alţii. Pornită sub masca intensificării producţiei agricole *Reforma agrară jefuie* pe unii fără să aducă folos altora. Cel mult va lega de glie pe câţiva invalizi de războiu şi mulţi scăpătaţi ai satelor»...

Să scrii astfel despre opera cea mai dreaptă ce se putea face pentru mulţimea mare a poporului, în întreaga ţară, dar mai ales aici în Ardeal, unde neamul nostru a tânjit ca un desmoştenit, însemnează mai mult decât să-ţi fi perdut dreapta cumpănă a judecăţii.

Ieşirea aceasta de un reacţionarism de cea mai urâtă speţă, împotriva intereselor vitale ale neamului tău, e ultima etapă a unei mentalităţi falsificate de străini.

Uimit te întrebi, ce poate fi motorul astor fel de aberaţii ale unei gazete româneşti? Iată ce! Mitropolitul Ardealului ţinuse o strălucită cuvântare la senat, în care îşi exprimase bucuria şi dă binecuvântarea asupra reformei agrare. Şi «fraţii» uniţ trebuiau să zică împotrivă. Consecvenţii reacţionarismului, reprezentat în toate vremile de papistaşism, încremeniţi în concepţiile medievale ale unor stăpâni nedrepţi, trebuia să spună că reforma agrară e un *jaf* pentrucă prin dreptatea socială pe care o aduce această reformă erau atinse şi marile latifundii ale micei biserici unite.

Eată aşa înţelege această bisericuţă să servească interesele poporului, spunând în batjocură că se vor lega de glie câţiva invalizi de războiu şi *mulţi scăpătaţi ai satelor*. Aşa se înjoseşte jertfa adusă de vitejii, cari ne-au dat ţara de acum, şi cari ei, sau urmaşii lor, au dreptul la cea mai mare recunoştinţă şi răsplată. Vrednic lucru să ia aminte ţăranii satelor noastre, cari se ţin de biserica unită.

Aceeaşi înţelepciune unită spune mai departe: «adevărata democraţie nu poate exista».

Purtătorii steagului unei falşe democraţii nu-şi pot nici închipuì o adevărată democraţie şi astfel o neagă. Şi aceasta se petrece în anul Domnului 1923, când toată lumea caută înviorarea vieţii sociale şi întemeierea ei solidă în democraţia cea adevărată. Mentalităţi ruginite nu se pot desbăra de prejudiţii şi privilegii, care nu ne putem închipui că mai pot face patrimoniul unor oameni, cari şi ei se zic români.

Eată principii mărturisite de o gazetă bisericească şi prin ea de oameni cari îndreptează cârma unei biserici ce se zice românească şi naţională, dar care n'a încetat să slujească dela zămislirea ei şi până acum interese păgubitoare neamului românesc şi să propovedùiască concepţii străine de fiinţa acestui neam. Dacă au fost vre-o dată în sânul acestei biserici, mai la început, până n'a apucat spiritul papistaş să pervertească conştiinţele, şi oameni de superioare concepţii româneşti cari prin rodul muncii lor au slujit neamului din care făceau parte, — ei au fost o excepţie. Cei mulţi care au venit în atingere cu Roma cosmopolită, au stat şi stau mereu în slujba ei, chiar împotriva neamului. Trecutul dureros al celor peste 200 de ani în Ardeal şi atitudinea căpeteniilor unite şi în zilele noastre e mărturie vie.

N'a smuls unirea cu Roma pe români din ghiarele calvinismului unguresc, care nu s'a putut apropia nici odată de sufletul românesc, cum nu s'a putut şi nu se va putea apropia vreodată nici papistaşismul, chiar când el e vestit în graiul românesc al unor clarisimi.

Şi n'am simţit nici odată şi n'avem de ce lega nici un fel de nădejdi de vre un favor ori dobândă în cele politice pe urma legăturilor cu papa dela Roma. Aceste nu sânt decât gogoriţe ce nu pot ademeni. In schimb câte neajunsuri şi înfrângeri am suferit pe urma unei rătăciri ca aceea a «unirii», le ştie bunul Dumnezeu, şi le cunoaştem şi noi, cari credem nestrămutat, că acelaş părinte ceresc, la vremea sa, va da reparaţia deplină bisericii sale dreptcredincioase, cum ni-a dat şi întregirea neamului. (*P.*)

Rusaliile în Sibiu

Sărbătorii *Pogorârii Duhului Sfânt* i s'a dat ca de obicei şi anul acesta o deosebită strălucire. Biserica noastră catedrală a fost împodobită încă din ajun cu frunză verde.

Parfumul de verdeaţă se ridica din belşug împreunându-se cu tainicul miros de tămâie.

O atmosferă plină de seninătate şi cucernicie se sălăşluise în măreţul şi sfântul locaş de închinare.

La ora 9 ¼ a. m. I. P. S. Sa mitropolitului nostru *Nicolae* a fost condus în catedrală din partea clerului îmbrăcat în ornate şi a corului seminarial, cu solemnitatea obicinuită.

I. P. S. Sa a celebrat sfânta liturghie asistat de protoiereii M. Voileanu, Dr. I. Stroia, Dr. G. Proca, Dr. V. Bologa, Dr. A. Crăciunescu, Dr. V. Stan, Tr. Scorobeţ, presbiterul P. Marcu şi diaconii D. Antal şi G. Jurebiţă.

La finea sfintei liturghii I. P. S. Sa comentând cuvintele evanghelistului Ioan (1, 2, 24, 25) «Drept aceea voi ce aţi auzit dintru început, întru voi să rămâie. Şi de va rămânea întru voi ce aţi auzit dintru început, şi voi în Fiul şi în Tatăl veţi rămânea. Şi aceasta este făgăduinţa care însuşi a făgăduit nouă, viaţa cea vecinică»; — a ţinut o clasică cuvântare de o înaltă concepţiune filozofică-creştină, care a făcut adâncă impresiune asupra credincioşilor.

După aceea a celebrat vecernia. Trecuse de ora 12, când I. P. S. Sa a fost condus cu aceeaş ceremonie la reşedinţa sa.

A doua zi au servit părinţii: Dr. A. Crăciunescu, Tr. Scorobeţ, P. Morusca, P. Marcu, I. Dăncilă şi diaconul G. Jurebiţă.

La finea sfintei liturghii a rostit o frumoasă predică păr. asesor Tr. Scorobeţ.

Atât în ziua primă, cât şi în a doua, răspunsurile liturghice le a dat corul mixt al şcoalei normale «Andrei Şaguna», condus de prof. T. Popovici.

Dela Academia Română

Primim raportul secretarului general asupra lucrărilor făcute de Academia Română în anul 1922—23.

Raportul, înaintat sesiunii generale din anul acesta, arată mai întâi golurile lăsate în academie prin moarte membrilor săi: Dimitrie Onciul, Andrei Bârseanu, G. Bengescu şi Ştefan C. Hepites, foşti membri activi; Ilarion Puşcariu, Ioan Urban Iarnik, Teodor Burada şi alţi membri onorari şi corespondenţi ai academiei. Numărul celor dispăruţi este de astădată neobişnuit de mare.

Academia a ţinut, în cursul anului 37 şedinţe, deosebit de şedinţa solemnă dela 20 Octomvrie în onoarea MM. LL. Regelui şi Reginei cu ocazia măreţului act al încoronării. In 15 şedinţe publice s'au făcut numeroase comunicări, cele mai multe din partea dlui N. Iorga.

Academia, întru cât permite situaţia schimbăcioasă a valutei noastre monetare, a menţinut legăturile cu instituţiile mari ştiinţifice ale străinătăţii. La congresul internaţional de istoria religiunilor a fost delegat păr. corespondent N. Popescu.

Lucrările tipărite în anul expirat nu sânt multe, — cauza este mai ales de natură tipografică. Greutăţile tipografice abea acum încep a fi înlăturate.

Colecţiunile bibliotecii au continuat să crească în mod însemnat, (s'au primit peste 3500 volume şi broşuri, şi aproape 6000 numere de reviste din ţară), — dar localul academiei este şi acum insuficient şi nepotrivit, ear personalul «prea neîndestulător remunerat».

Dintre fondurile lăsate Academiei în anul trecut, amintim pe al răposatului maior în retragere T. Petrescu-Ciorobea, care îşi lasă academiei averea imobilă, evaluată la 3 milioane de lei.

Burse şi ajutoare băneşti s'au dat la mai mulţi elevi şi studenţi. (Unele burse, de câte 120—250 lei pe lună, au rămas vacante, din lipsa de solicitatori).

Şcoalele Academiei, Institutul Oteteleşanu, două şcoale de agricultura şi una primară, au funcţionat regulat.

In sesiunea actuală se vor acorda premiile obişnuite, pentru cele mai bune publicaţiuni prezentate la concursuri; se vor face alegeri de membri activi, onorari şi corespondenţi; se va lua hotărâre privitoare la comemorarea centenarului morţii lui Gheorghe Lazar ş. a.

*

In şedinţa dela 26 l. c. s'au proclamat membri de onoare dnii Seton Watson (Scotus Viator) şi Charles Upson, profesori universitari şi statornici prietini ai neamului românesc.

In 30 Mai s'a făcut recepţia dlui O. Goga, în fiinţa de faţă a Suveranului şi a Prinţului moştenitor.

Noul academician a vorbit despre G. Coşbuc. A răspuns dl G. Bogdan-Duică.

Invitare

In vederea reorganizării şi a transformării Eforiei şcolare în Comitet şcolar, conform cu dispoziţiunile legale, îmi iau voie a invita la adunarea generală, care se va ţinea *Duminecă, 3 Iunie, la ora 11 a. m. în sala de şedinţe a liceului Gh. Lazăr*, pe părinţii sau tutorii legali ai elevilor sau foştilor elevi ai liceului nostru, pe foştii elevi ai şcoalei deveniţi majori, persoanele cari manifestă interes faţă de şcoală şi pe profesorii pensionari ai şcoalei.

Având în vedere importanţa deosebită ce o au Comitetele şcolare, ca organe administrative şcolare pentru prosperarea şcoalei, rog să binevoiţi a participa în număr cât mai mare.

Sibiu, 30 Mai 1923.

Direcţiunea liceului Gh. Lazăr.

Perspective sociale în lumina Evangheliei

Caracterul creştin în conflictele sociale ale vremii

Ne-am deprins să căutăm pricina relelor care bântue viaţa noastră în o mulţime de lipsuri materiale, în cele din afară ale vieţii, şi am trecut cu nepăsare tocmai pe lângă ceeace e mai bolnav şi sufere mai dureros în noi: sufletul nostru. Diagnosticul a fost falş şi prin urmare îngrijirea dată nu a adus până acum nici o schimbare în bine. Suferim şi nu găsim leacul isbăvitor. E în viaţa noastră un punct nevralgic, care ne împrospătează la orce atingere suferinţa. O rană închisă care supurează mereu — e neorândueala care stăpâneşte sufletul nostru, descumpănirea voinţei noastre şi otrăvirea treptată a conştiinţei noastre cu o mulţime de minciuni care ne înşeală asupra stării noastre reale.

Lumea din zilele noastre sufere dureros — aş zice de moarte lipsa *caracterelor creştine*, şi vitalitatea ei morală se împuţinează zi de zi în măsura în care ele devin tot mai rare.

In asprele ciocniri şi hărţueli care presară drumurile vieţii noastre cu atâtea victime — ce din lumea asta şi cine din cei ce o stăpânesc ar putea potoli încleştările luptelor şi încăierarea de patimi şi interese? — cine ar putea îmblânzi înverşunarea sălbatecă a oamenilor?

Cine ar putea impune acel armistiţiu mântuitor care să suspende duşmăniile şi urile aprinse ale luptătorilor.

Ce abitriu şi cu ce autoritate?

Experienţa politică a lumii ne dă un răspuns descurajator: nimeni şi nimic! Experienţa creştină însă ne răspunde înviorător: *Hristos şi Evanghelia!* El poate să pacifice lumea întărâtată. Creştinul face cu neputinţă conflictul, ear când acesta se produce fatalmente, el singur îl poate ostoi.

Şi atunci — cât mai mulţi creştini, *cât mai multe caractere creştine* — înmulţirea lor se tra-

duce în alte cuvinte: pace universală, pace eternă! Cu o îngrădire însă: creştinii *care trăesc* creştinismul — nu creştinii care subscriu numai un crez dogmatic — creştini pentru care a trăi e Hristos, iar a muri dobândă».

Căci ia închipuiţi-vă, dacă în România din 18.000.000 de locuitori 14.000 000 ar fi creştini adevăraţi — creştini care să şi îndrumeze întreaga lor viaţă după Evanghelie, câtă dreptate şi sfinţenie ar înflori înlăuntrul hotarelor ei! Cei care muncesc n'ar fierbe de ură împotriva celor ce conduc, şi cei care conduc n'ar mai asupri pe cei ce muncesc.

Şi atâtea urâciuni s'ar stârpi din viaţa noastră! Dar!...

Voluntariat apostolic

Văd cete mari de tineri şi tinere, în revărsatul zorilor cu suflete fragede şi pline de soare! Merg cântând: veniţi la Domnul, veniţi la El! E înir'o Duminecă. Se îndreaptă spre unul din satele apropiate de oraş. Au toţi Noul Testament şi cărţi bune pentru popor şi vor să dăruească, în aceasta zi de lumină, cuvânt prielnic fraţilor lor mai necăjiţi.

S'au întovărăşit prin legătura sfântă şi trainică a Evangheliei şi a Mântuitorului lor — şi s'au înrolat ca voluntari ai apostolatului creştin.

E o vedenie numai! O cât de mult aş dori să devie realitate!

In câte petreceri deşarte şi primejdioase nu îşi mistue puterile ei cele mai spornice tinerimea noastră în zilele de sărbătoare! La ce praznic păgân nu se înhăitează ea de atâtea ori! Şi câte brazde sufleteşti arse de dureri, dar deschise pentru mângâiere — nu aşteaptă pustii, cuvântul lor plin de rod şi bunătate?

Voluntari creştini! Biserica pare a nu simţi lipsa lor. Ea a intrat într'o eră de pace lâncedă. Societatea vrea tihnă ca să-şi adoarmă cugetul. Cei care au primit oficial învestitura apostolică sânt amorţiţi de decepţii şi moleşiţi de îndoeli!

Atmosfera călduţă şi moale a nepăsării e prielnică trândăviei sufleteşti. Un val de aier proaspăt şi tare din culmile idealului ar biciui prea înţepător firile leneşe şi molâi. Ele se oţăresc. Vor să rămână unde sânt şi cum sânt. Nu-i mai stinghereşte năduful; s'au deprins cu el.

Cu toate astea — trebuie să deschidem larg ferestrele. Şi voluntarii creştini s'ar putea legătui în aceste zile de înăbuşire morală pentru această mare operă socială: deschiderea tuturor ferestrelor, ca să intre aerul curat al primăverii evanghelice, aerul primăverii sufletelor, întru Hristos. *Pr. Gr. Cristescu*

Apel

Primim dela «România Jună» societate academică social literară, Viena I, Hofburg, următoarele:

Au trecut cinci ani de când graiul românesc şi-a recâştigat drepturile. Şi lipsa slovei româneşti nu-l lasă să-şi recucerească întâietatea.

In sate îndepărtate, pământul îşi revarsă cu dărnicie belşugul, dar în suflete cartea nu aduce şi mângâierea cuvintelor de frate.

E rândul nostru, al tineretului intelectual de pretutindeni, să nu lăsăm timpul să sporească în catastiful socotelilor, datorii, pe care nu le vom mai putea plăti.

«România Jună» care a sintetizat, timp de o jumătate secol, aspiraţiunile noastre etnice, coboară din fosta capitală habsburgică, sărbătorită de întregul neam românesc, ca să-şi încoroneze lupta naţională purtată cu atâtea jertfe, printr'o luptă culturală rodnică şi luminoasă.

Vrednică de trecutul ei şi încrezătoare în puterile-i împrospătate an de an, «România Jună» a hotărât formarea de echipe culturale, cari încă în cursul acestei veri vor înjgheba societăţi culturale şi biblioteci, pretutindeni unde cartea românească n'a pătruns încă.

Dar acest gând tineresc, ne va rămânea o deziluzie mai mult, dacă nu vom avea şi sprijinul material.

De aceea vechea societate «România Jună» se adresează către casele de editură, autori, presă şi public:

Daţi hrană sufletească pentru cei dornici după cultura românească! Daţi lumină pentru îndepărtarea întunericului ce se lasă tot mai de nepătruns peste sate robite până eri duşmanului!

Ioan Istrate
Director al biroului de propagandă culturală.

Octavian Moşescu
Preşedintele comitetului executiv.

Ştirile zilei

Sfinţire de biserică. Duminecă în 21 Mai (3 Iunie) I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* va târnosi biserica din Ocna care a fost renovată radical.

Sfinţire de biserică. P. S. Sa episcopul *Nicolae* din Cluj, însoţit de clerul din centru şi de corul episcopiei va sfinţi Duminecă în 3 Iunie biserica nou zidită din comuna Rogoz, jud. Solnoc-Dobâca.

In ajutorul ţăranilor. Consiliul de miniştri a hotărât deschiderea unui credit de 15 milioane lei pentru a se împărţi ţăranilor păgubiţi de mustele columbace. Ajutoarele se vor împărţi după numărul vitelor ucise şi după starea fiecărui ţăran. De asemenea Băncile Populare vor deschide credite pentru ţăranii păgubiţi.

Filiala Sibiu a Crucii Roşii Române îşi va ţinea adunarea generală Marţi în 5 Iunie a. c. la 6 oare seara, în Liceul George Lazar. Toţi membrii sânt rugaţi a lua parte la adunare.
Biroul filialei Sibiu.

Dăruirile ţărănimii. Comunele din judeţul Brăila, ca şi în alte judeţe, au făcut mari donaţiuni în scopul d'a se construi localurile necesare comunelor. Eată câteva nume ale acestor vrednice comune: *Plopu Nou*, a construit o biserică în valoare de 600 de mii lei, o şcoală cu două săli şi locuinţă pentru învăţător, s'au strâns până acum 800 de mii lei. Comuna *Berlescu*, a clădit biserică nouă, şcoală şi locuinţă învăţătorească. *Filipeştii*, *Surdila Găiceanca*, fiecare şi-a construit câte o mare biserică şi o casă parohială, şcoala s'a renovat, în Filipeşti s'a clădit şi o nouă şcoală cu patru săli de clasă; s'au strâns, în amândouă comunele, peste un milion de lei. In *Jugureanu* s'a reparat cu 200 mii lei biserica şi şcoala; ear la toamnă se va construi un teatru sătesc. In *Ulmu* s'au cheltuit 60 mii lei pentru reconstruirea bisericii vechi şi a unei săli de lucru manual; s'au adunat 130 mii de lei. In alte comune s'au clădit primării, grădini de copii, şcoale de copii, şi s'au reparat bisericile pretutindeni, adunându-se sume între 100 şi 500 mii lei.

Linia ferată Solonta—Chişineu ş'a inaugurat în 27 l. c. în prezenţa dlor miniştrii I. I. C. Brătianu, Constantinescu, Văitoianu, Moşoiu şi Cosma. In staţia Nădab s'a oficiat serviciu divin, după care trenul de inaugurare a pornit la ora 10, ear la 12 40 a sosit la Oradea Mare, care obţine astfel legătură directă cu Aradul. Linia aceasta are lungime de 111 km, din care 32 km sânt construcţie nouă şi a costat 30 milioane. Drumul, între cele două oraşe, se face în 3 ore, în loc de 16 ca până azi peste Cluj şi Teiuş.

Aviz. Se atrage încă odată atenţia oficiilor parohiale resp. epitropiilor, ca decâteori ne trimit bani cu poşta să specifice pe cupon scopul pentru care trimit banii, chiar dacă s'ar trimite cu raport separat.

Oficiul cassei arhidiecesane

Sistarea unui ziar. Prefectul din Arad, dl Ioan Georgescu, a sistat pe timp de 14 zile apariţia ziarului *Arader Zeitung*, pentru atitudine duşmănoasă împotriva Franţei. — Atragem, cu acest prilej, atenţiunea dlui prefect din Sibiu, asupra atitudinei ziarelor săseşti din acest oraş în chestiuni când scriu despre Franţa: sânt şi în ziarele acestea, aceleaşi necuviinţe şi insulte la adresa francezilor, ca şi în organul dela Arad.

Moneta de hârtie este astăzi atât de murdară, încât — după a specialiştilor părere — ar fi pricinuit boala trahomei (conjuctivitei granuloase) la elevii şcoalelor din Chişinăul Basarabiei, unde 50 la sută din scolari sufer de această boală.

Hotărârile preoţilor din Rusia. La Moscova s'a ţinut un conciliu «bisericesc», care a cerut să se recunoască legitimitatea comunismului. Acelaş conciliu, alcătuit din aşa numiţii «preoţi roşii», a declarat cu majoritate de voturi contra unul şi cinci abţineri, că arhiepiscopul Tikhon este depus din toate demnităţile sale de până acum, — după dorinţa guvernului sovietic. S'a mai hotărât să se permită recăsătorirea preoţilor şi să se admită şi preoţii însuraţi la demnitatea episcopală.

Invitare la petrecerea de vară ce o aranjează Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu, împreună cu Asociaţia comercianţilor români, cu Direcţiunea regională şi Casa cercuală a asigurărilor sociale, Duminecă în 3 Iunie n. a. c. în Dumbrava oraşului Sibiu. In caz că timpul va fi nefavorabil, petrecerea se va ţinea în Dumineca următoare. Plecarea va fi la ora 8 dim. cu drapelele şi muzica în frunte, dela localul Reuniunii meseriaşilor din strada Brukenthal Nr. 17. Venitul acestei petreceri e destinat pentru invalizii din războiu şi tuberculoşi. — Binevoitorii clasei de mijloc sânt bine veniţi.

O conferenţă interesantă. In zilele de 30 şi 31 Mai n. a petrecut în mijlocul sibienilor dna *Elena Gr. Râmniceanu*, secretara generală a «Uniunii mondiale a femeii, pentru concordia internaţională». Dna Râmniceanu a venit la Sibiu ca să propage ideile sănătoase ale acestei societăţi, conduse de dna Clara Guthrie d'Arcis din Geneva. Dna Râmniceanu vrea să între în legătură cu cercurile româneşti şi minoritare, ţinând conferenţe în Sibiu, Mediaş, Cluj, Bucureşti, etc. Conferenţa pe care a ţinut-o în Sibiu, în sala prefecturii, la ora 7 având ca temă: «Probleme sociale de actualitate», a fost bine cercetată din partea intelectualilor noştri — ajungând astfel să cunoaştem şi noi ideile de care se lasă însufleţite cercurile conducătoare din Geneva în propaganda pentru o desvoltare normală, viabilă a societăţii noastre, ameninţată în ziua de astăzi de lozincele cele mai absurde. Ţipetul de alarmă al dnei Râmniceanu să fie auzit şi la noi!

In chestiunea fondului religionar din Bucovina. Acum câteva zile, o delegaţiune de preoţi bucovineni, în frunte cu Dr. V. Tarnavski, profesor universitar, s'a înfăţişat M. S. Regelui, Mitropolitului primat, primului ministru, preşedinţilor corpurilor legiuitoare şi d-lor miniştri, Al. Constantinescu, Angelescu, C. Banu şi I. Nistor, cu un memoriu cuprinzând hotărârile preoţimii din Bucovina luate la recentul congres din Cernăuţi. S'a cerut ca administraţia fondului bisericesc să se facă de către mitropolitul Bucovinei în înţelegere cu congresul bisericesc spre a se putea asigura propăşirea intereselor bisericii. In chestiunea învăţământului religios în şcoalele secundare şi similare, s'a cerut ca orariul săptămânal să fie de două ore în fiecare clasă. In acelaş sens a intervenit şi o delegaţie a preoţilor basarabeni în frunte cu dl ministru Inculeţ.

Noua lucrare dramatică a dlui N. Iorga, *Doamna lui Ieremia Movila*, piesă istorică în 5 acte, în versuri albe, s'a reprezentat acum, pentru prima oară, în Teatrul Naţional din capitală. După piesele: Invierea lui Ştefan, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu şi Un domn pribeag, noua lucrare a dlui Iorga se prezintă ca cea mai bine construită, cu acţiune vie şi emoţionantă. Autorul pune în lumină una din epocele cele mai sbuciumate din trecutul Moldovei, de pe vremea Movileştilor din veacul al 16 lea, cu lupte sângeroase pentru ocuparea scaunului ţării. Piesa aduce în scenă un mare număr de persoane, începând dela vodă şi mitropolitul ţării până la ţărănime, în tablouri pictate cu multă artă şi adevăr istoric. Reprezentarea *acestui* soi de piese, ar avea mai ales bună primire în provinciile desrobite. Altă premieră, de acelaş autor, este *Sarmală amicul poporului*, piesă în 3 acte, jucată la Teatrul Popular. Această nimerită satiră, împotriva speculanţilor de situaţii, a avut mare succes pe scena unde s'a jucat. — La reprezentaţiile prime, ale piesei Doamna lui Ieremia Movilă, câţiva studenţi au manifestat împotriva actorului Finţi pentru motivul că este evreu. Reprezentaţiile s'au terminat, cu toate acestea, în linişte.

Asociaţia comercianţilor din Sibiu anunţă: In zilele de 10 şi 11 Iunie 1923 se va ţinea al VIII-a congres al Cercurilor comerciale şi industriale din vechiul regat, cu cari cooperează şi Asociaţiunea noastră a comercianţilor şi industriaşilor români din Ardeal, Bănat, Crişana şi Maramureş. Membrii Asociaţiunii noastre, cari ar dorî să ia parte la congresul din *Timişoara*, să se anunţe de urgenţă dlui Aurel Popescu din Sibiu, trimiţând pentru eliberarea unui bilet cu preţul redul de 75% pe căile ferate române, suma de Lei 25. — Tot deodată membri sânt încunoştiinţaţi, că diplomele sânt gata, şi se vor elibera acelora, cari au plătit taxa deplină de membru.

Dela Cluj sosesc câteva ştiri, care nu fac cinste oraşului din vremea de astăzi. Impotriva rectorului universităţii, a dlui Iacobovici, s'a făp-

tuit un atentat: prin fereastra locuinţei sale s'au tras seara trei gloanţe ucigaşe. Advocaţii români clujeni fac grevă; studenţimea continuă a fi nemulţumită; curentele politice înduşmănesc şi pe foştii prieteni de altă dată... Multă ură, invidie şi răsbunare între fraţii dela Cluj, — şi tot cam aşa în alte oraşe. Părintele Cioroianu, într'un prim articol ce am publicat zilele acestea, spunea multe adevăruri crude.

Religiunea în Basarabia. Ministerul instrucţiunii a trimis poruncă tuturor şcoalelor din Basarabia ca să se poarte mai multă grije de învăţământul religiunii, dar controlul şcoalelor primare să nu se mai facă şi de protopopi, ci numai de revizori!

Adevărata judecată a lui Dumnezeu... Un incident senzaţional s'a produs în faţa tribunalului din Feldkirch (Tirol) cu prilejul judecării unui proces. Un oarecare Sturmer, acuzat că ar fi otrăvit pe soţia sa spre a obţinea o primă de asigurare şi-a terminat apărarea cu vorbele: «Fie că Atotputernicul Dumnezeu să mă pedepsească însuşi, omorându mă la moment, dacă eu sânt vinovat!» Abia a pronunţat Sturmer aceste cuvinte, şi el a căzut jos, în nesimţire. Un medic chemat în grabă, a constatat moartea acuzatului. Acest sfârşit a produs o impresiune adâncă asupra asistenţei.

Cărţi pentru tinerime. Au apărut: *Istorioare orientale*, după diferiţi autori, de N. Petra-Petrescu, preţul 5 lei; şi *Fabule*, după diferiţi autori, de N. Petra Petrescu, editura W. Krafft. Sânt cărţi potrivite pentru biblioteci poporale, precum şi ca premii pentru şcolari. De vânzare în Librăria Arhidiecezană, Sibiu.

Congres maghiar. Uniunea maghiară, care ar fi să reprezinte ungurimea ardeleană întreagă, a ţinut la Târgu Mureş un congres, sub preşedinţia lui Şt. Ugron. Congresul a trimis Suveranului o telegramă omagială, unde se afirmă că ungurii ardeleni voesc să se desvolte în cadrele statului român. S'a hotărât, în acelaş congres, ca uniunea maghiară — în cazul când statul român nu va da ascultare cererilor formulate de partidul maghiar, — să intervie la un «tribunal internaţional». — Astfel de hotărâri nu arată, că cei ce le-au adus ar dorî în adevăr o conveţuire paşnică cu românii. Rămâne ca *popori mea* maghiară ardeleană să se rostească asupra celor hotărâte de congresul dela Târgu-Mureş.

Membri noui la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu s'au mai înscris: *a) fondatori:* Virgil Nistor, secretar consistorial, Nicolae N. Simian, industriaş şi exploatator de păduri, Ioan Popişti, jud. de instr. la trib. Sibiu, Ioan Baciu, măestru cismar, George Hedu, litograf, Ioan Neagoie, conf. Asociaţiunii, George Marină, exped. la Asociaţiune şi Ilie George, comerciant, achitând fiecare taxa de câte 100 Lei; ear di Aurel Popoviciu, profesor şi Alexă Odor, funcţionar la «Albina» achitând diferenţa de Lei 50, au trecut dela membri pe viaţă, la membri fondatori; *b) membrii pe viaţă:* Ioan Vili, tipograf, Silvestru Oancea, comerciant, George Mocian, cul. tipograf, Nicolae Căpruţă, funcţ. de stat, Ioan Pleşa, cul. tipograf, Ioan Branişte, calfă tăbăcar, George Davidescu şi Francisc Davidescu, ospătari. *Comitetul.*

Vechii evrei au fost stângaci. Se ştie că aproape toate popoarele scriu dela stânga la dreapta, numai popoarele semitice fac excepţiune. Un motiv psihologic pentru aceasta nu s'a găsit încă, afară dacă ar fi să dăm crezare doctorului Erlenmayer, care susţine că evreii vechi ar fi fost stângaci. Ei au făcut toate cu mâna stângă şi astfel era natural să şi scrie dela dreapta spre stânga. Erlenmayer ia dovezile pentru afirmaţiunea sa din Talmud. Acolo stă scris, că anumite inscripţii de rugăciuni trebue scrise cu mâna dreaptă. Şi în vechiul testament se spune că evreii erau stângaci, căci binecuvântarea de preferinţă se dădea cu mâna stângă. Aşa au făcut Iacob şi Hiob. Explicaţia aceasta pare a fi hotărâtoare spre a dovedi că vechii evrei erau stângaci.

Poşta redacţiei

N. Blaj. Sfătoşeniile organului de acolo ar vrea să muşamalizeze chestiunea cu nunţiul, în care s'a încurcat aşa de rău. Ziua de 3 Mai este sărbătoarea *unei* provincii; România întregită are *altă* sărbătoare naţională.

Dlui *L.* în *Oradea-mare.* Articolul *Eroii tantiemelor* nu-l putem publica. Trimeteţi-l la o revistă economică. Cunoaştem şi noi cazuri, când unul şi acelaş domn «fruntaş» face parte din două, trei, ba şi mai multe consilii de administraţie pe la diferite bănci naţionalizate şi nenaţionalizate, încassând sub titlul tantieme şi jetoane de prezenţă anual sute de mii. Încât priveşte cazul Preasfinţitului Frenţ dela Dvoastră, membru în consiliile de administraţie la *Intreprinderile industriale* şi *Reşiţa*, pe lângă întinsele păduri de brad din munţii Bihorului, — nu ne putem amesteca, pentrucă sfânta Scriptură ne spune «că unde este comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră».

M. Blaj. Şercaia nu este filie, ci parohie materă organizată conform normelor statutului nostru organic. Şi avem nădejde, că în curând va deveni în acele părţi parohie centrală. Sânt cătrăniţi clarissimii, că ni-s'a pus în vedere (încă n'am primit-o cum afirmă d-lor) porţiune canonică? Ce să le faci! In îngustimea inimei lor ar dori să ne vadă şi în situaţiunea schimbată de care se vede, că ei nu-şi dau samă, în starea umilită de sub unguri, iar ei să se lăfăliască în latifundii...

Ce să zicem noi de nenumăratele lor parohii, a căror credincioşi îi poţi număra pe degete — dar porţiunea canonică nu lipseşte. Un singur caz. Comuna Apoldul inferior. Noi avem 2 preoţi cu 3 mii credincioşi. Preoţii noştrii n'au porţie canonică nici barem de un strat. Parohia gr.-catolică are 7 (citeşte şapte) suflete, a le familiei preotului şi crâşnicului. Preotul gr. cat. are porţie canonică de pe vremuri de 32 jugăre catastrale. Şi această situaţie ucenicii papistaşismului de pe Târnave o găsesc de tot naturală. Cât iezuitism, Doamne, adevăraţi fii ai lui Loyola.

Nr. 758/923 (72) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Boroşneul mic,** protopresb. Oituz, judeţul Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile în regulă oficiului protopopesc al Oituzului în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere, cu prealabila învoire a adm.-protopopesc, în vre'o Duminecă sau sărbătoare, a celebra sf. liturgie şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 13 Mai 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial.

Vasile Todor, notar. **George Neagoviciu-Negoescu,** adm. protop.

Primpretorele plasei Sibiu.

Nr. 1381/1923 (74) 2—2

Concurs

Pentru ocuparea postului de **diurnist comunal în comuna Hamba** (jud. Sibiu) se publică concurs. — Reflectanţii sânt învitaţi să şi înainteze cererile cu documentele de cvalificaţiune şi serviciu de până acum până la 15 lunie a. c. subsemnatului primpretor.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt retribuţiuni stabilite pentru diurnisti de stat (în prezent 1050 Lei lunar), cvartir gratuit şi anual 4 stângini lemne de foc.

Sibiu, la 19 Mai 1923.

Răduţiu,
primpretorul plasei Sibiu.

Nr. 142/923 (71) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Boz,** protop. Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele prevăzute în normele din vigoare.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul deschis şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, în 22 April 1923.

Oficiul protopres. ort. rom. al Mercurei în înţelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Păcurariu,
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Propise pentru examene

:-: dictando şi caligrafie :-:

se află de vânzare la

Librăria Arhidiecezană, Sibiu

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—,** broşat **Lei 6·—,** plus porto postal **Lei 2·—.**

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea,** egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 23 Mai (5 Iunie) 1923 Nr. 42

„TIPOGRAFIA CENTR." SIBIIU

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 3855. (79) 1—3

CONCURS

La şcoala normală «Andrei Şaguna» din Sibiu sânt vacante catedrele de:

1. Limba şi literatura română.
2. Limba şi literatura franceză.
3. Lucrul manual şi gimnastică.
4. Desemn şi caligrafie.

Pentru întregirea lor se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Doritorii de a ocupa vr'una din aceste catedre, să-şi înainteze cererile de concurs, însoţite cu certificat de botez şi documentele doveditoare ale cualificaţiei lor. Ceice au fost în învăţământ, să prezinte şi certificatul de serviciu.

Retribuţiile sânt egale cu ale profesorilor şi măieştrilor dela şcoalele normale de stat.

Consistorul arhidiecezan.

Sfinţirea bisericii din Ocna-Sibiului

In mersul poporului nostru spre progres, prin ajutorul şi sub scutul *sfintei* noastre biserici, — fiecare act prin care se manifestează simţul de pietate creştinească faţă de sfintele ei aşezăminte, este un act de adevărată bucurie, şi un semn văzut de înaintare în desvoltarea poporului nostru pe toate terenele vieţii.

Impresiunea acestei creştineşti bucurii a făcut-o asupra noastră, şi credem asupra tuturor celorce au fost de faţă Dumineca trecută în ziua sărbătoarei Impăratului Constantin şi a mamei sale Elena la actul sfinţirii bisericii din parohia de sus din Ocna-Sibiului.

Oraşul Ocna-Sibiului la marginea judeţului Alba-inferioară, in depărtare de 15 klm. de Sibiu, renumit prin băile sale de sare, care a avut o deosebită importanţă în trecut, şi are o frumoasă chemare pentru desvoltarea noastră viitoare, este locuit în marea sa preponderanţă de credincioşii bisericii noastre, popor inteligent şi disciplinat, gospodari harnici, activi şi însufleţiţi pentru legea şi biserica strămoşească.

Aici avem două parohii cu două biserici. Ocna inferioară cu peste 1000 credincioşi şi Ocna superioară cu peste 2000 suflete, a căror biserică a fost zidită dela anul 1800—1806 de credincioşii noştri.

Şi precum generaţia dela 1800 şi-a ridicat biserică din propriile sale jertfe şi prin lucrul mânilor sale, aşa şi generaţia de azi, nepoţii şi strănepoţii, au renovat-o radical în ultimii 2 ani din dărnicia şi denarul lor, dovedind un laudabil simţ de jertfă pentru restaurarea şi înfrumseţarea casei Domnului.

Mai aveau o singură dorinţă, ca locaşul înfrumseţat şi împodobit de nou să fie dat măreţei sale destinaţiuni prin însuş capul bisericii noastre a I. P. S. Sale arhiepiscopului şi mitropolitului nostru *Nicolae.*

I. P. S. Sa le-a împlinit cu toată bunăvoinţa această dorinţă şi spre acest scop a plecat Duminecă dimineaţă cu automobilul la Ocna, însoţit de asesorii Dr. I. Stroia, Dr. G. Proca, Tr. Scorobeţ, D. Coltofeanu, secretarul V. Nistor, dir. Dr. V. Stan, prof. A. Popovici şi diaconul bisericii catedrale Gh. Jurebiţă.

După ieşirea din Şura-mică Inaltul prelat a fost întâmpinat de un frumos banderiu de călăreţi, format din voinicii din Ocna.

La întrarea în oraş, o frumoasă poartă triumfală din flori naturale, iar în faţa stabilimentului balnear a doua poartă de triumf, cu inscripţia: Bine aţi venit.

I. P. S. Sa a fost întâmpinat aici de credincioşii parohiei Ocna-inf., în frunte cu tinerimea şi elevii de şcoală postaţi pe ambele părţi a le şoselei, şi de autorităţile din localitate cu primarul Tomuţa.

I. P. S. Sa a fost salutat prin cuvinte alese întâi de dl primar, apoi de parohul Isaia Popa.

I. P. S. Sa mulţumind a accentuat, că a venit cu mare bucurie, spre a sfinţi biserica, care a fost şi este pârghia de înălţare a sufletului nostru. I-a învitat pe toţi să-l urmeze la îndeplinirea actului sfinţirii.

Ajunşi în faţa bisericii restaurate, a fost întâmpinat de întreg poporul mic şi mare, tinăr şi bătrân, iar la întrarea în curtea bisericii primit de parohul local Al. Vidrighinescu cu crucea şi evanghelia şi cu o frumoasă alocuţiune.

După sărutarea crucei şi evangeliei I. P. S. Sa mulţumind şi împărtăşind binecuvântarea arhierească, îmbrăcându-se în pompoasele ornate arhiereşti începe slujba *sfinţirii bisericii*, prin încunjurarea ei, asistat de membrii suitei şi preoţii Isaia Popa Al. Vidrighinescu şi N. Dorca din Loamneş şi de diaconii Gh. Jurebiţă şi N. Bânda.

In sunetul clopotelor pornind dela uşa principală, spre meazăzi, ne oprim la mijlocul *bisericii.* I. P. S. Sa citeşte evanghelia *Mărturisirea învăţăceilor*: *Tu eşti Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu.* Cântăreţii întonează: Mărire Ţie Doamne, Mărire Ţie! I. P. S. Sa face cruce cu sfântul mir pe zid rostind cuvintele: «*Luminează-te, luminează-te noule Ierusalime*».

Convoiul porneşte. Corul cântă *încunjuraţi popoarelor Sionul şi-l cuprindeţi pe dânsul.* Ne oprim apoi în dosul altarului. Aceeaş ceremonie, apoi în partea de meazănoapte tot asemenea. Ajunşi în faţa uşii, clopotele încetează. I. P. S. Sa se postează la întrare, unde după cunoscutele alocuţiuni: «*Deschide-ţi boieri porţile...*, *că va întra împăratul măririi*», cu puterea crucii pe care o ţine în mâna dreaptă, deschide uşile şi întră în biserică între sunetele armonioase a-le cântării: «*Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime, că a Domnului mărire peste tine a strălucit*».

După aceea I. P. S. Sa a săvârşit în mijlocul bisericii actul sfinţirii apei, cu care a stropit biserica. A făcut cruce cu sftul mir atât în altar, cât şi pe zidurile din interiorul ei şi a subscris actul comemorativ. Apoi a urmat pregătirea şi sfinţirea prestolului, a aşezat sfintele moaşte.

Cu aceasta s'a terminat actul sfinţirii bisericii, care a făcut adâncă impresie asupra mulţimii de credincioşi din Ocna şi comunele învecinate.

Urmează celebrarea sfintei liturghii, la începutul căreia I. P. S. Sa a tuns întru ceteţi pe doi clerici din cursul ultim ai seminariului nostru arhidiecezan.

Răspunsurile liturghice le-a dat cu toată precisiunea corul seminarial condus de prof. N. Oancea.

La finea sfintei liturghii I. P. S. Sa începând cu cuvintele rostite de Mântuitorul Hristos în casa Mariei şi a Martei «*însă un lucru trebueşte*», cu cunoscuta-i elocvenţă a rostit timp de aproape o oră o frumoasă şi instructivă cuvântare despre rostul vieţii noastre pământeşti, îndemnând pe cei prezenţi cari ascultau cu mare atenţiune cuvintele arhiereşti, a primi pe Mântuitorul în inima lor şi a trăi după preceptele Lui pe care ni-le împărtăşeşte biserica. Laudă apoi hărnicia şi simţul de jertfă al lor, şi mulţumeşte tuturora cari au contribuit la renovarea casei Domnului. Cuvântul arhieresc a făcut adâncă impresie asupra celor prezenţi.

După aceea I. P. S. Sa a miruit pe credincioşi şi le-a împărţit anafora.

Trecuse de ora 1 când s'a terminat toate aceste acte.

I. P. S. Sa în aclamarea credincioşilor postaţi pe stradă a mers cu suita sa la casa parohului local.

După o mică pauză a mers în sala cea mare a primăriei, unde au urmat recepţiunile.

S'au prezentat întâi confesiunile. Biserica noastră condusă de parohul Isaia Popa, cea gr.-catolică de preotul Raicu, rom.-cat. cu parohul Stefan Tako şi reformaţii cu parohul Incze.

I. P. S. Sa le-a mulţumit tuturor pentru cuvintele de bineventare cu această ocaziune, amintind, că văzând în jurul seu pe slujitorii altarului lui Hristos, vede câmpul nostru comun de activitate, şi îşi exprimă dorinţa ca legătura dintre slujitorii lui Hristos să fie cât mai strânsă. Noi — continuă I. P. S. Sa — ne iubim limba şi legea, respectând în acelaş timp credinţa şi limba altora. In acest spirit de înfrăţire le doreşte succese pe terenul bisericesc şi national.

A urmat apoi comitetul parohial din Loamneş condus de parohul Dorca.

După aceea toate autorităţile conduse de harnicul primar Tomuţa, care salutând pe I. P. S. Sa îi mulţumeşte pentru onoarea făcută oraşului cu această ocaziune. Ii prezentează apoi pe toţi funcţionarii dela administraţie, justiţie, corpul didactic etc.

I. P. S. Sa constată cu bucurie armonia ce a aflat-o între funcţionari şi popor, şi-i îndeamnă ca pe lângă împlinirea datorinţelor, acest raport să-l continue şi alimenteze şi mai departe.

La ora 2 şi jumătate a urmat banchetul, la care a luat parte 200 persoane în pavilonul din grădina Albu.

Primul toast l-a ridicat I. P. S. Sa Mitropolitul pentru Maiestăţile Lor viteazul şi înţeleptul nostru Rege şi slăvita Sa Regină Maria, ascultat de cei prezenţi în picioare, spunând că în mijlocul bucuriei trebue să ne gândim cu adânc devotament la acea pereche de oameni, cari s'a identificat cu interesele poporului nostru şi a înfăptuit idealul nostru naţional. (Să trăiască la adresa Maiestăţilor Lor, ear corul a întonat «Să trăiască»).

Dl primar Tomuţa a ridicat un frumos toast pentru I. P. S. Sa Mitropolitul. (Corul a cântat Să trăiască).

Asesorul Dr. Ioan Stroia a ridicat păharul în sănătatea primarului şi a tuturor funcţionarilor din Ocna.

Dr. G. Proca a vorbit pentru confesiuni. A răspuns preotul reformat Incze.

Au mai vorbit preotul Isaia Popa pentru I. P. S. Sa, preotul Dorca pentru parohul local Al. Vidrighinescu, care a mulţumit I. P. S. Sale că a avut bunăvoinţa a le sfinţi noul locaş. Protopretorul Albu băştinaş din Ocna, a arătat meritul femeilor din Ocna la restaurarea bisericii, clericul Bucur pentru popor.

A făcut bună impresie cuvintele simple, dar sincere ale fruntaşului ţăran Simeon Balteş, care a declarat, că poporul nostru totdeauna urmează pe vlădicii lor, pentru cari sunt gata să între în foc chiar; iar tinărul Ioan Luca Dănilă cu vocea-i simpatică de bariton ne-a delectat cu o frumoasă priceasnă: Ridicat-am ochii mei la ceriuri.

După ora 5 I. P. S. Sa ridicând masa, îşi exprimă bucuria, că a putut îndeplini praznicul de azi, mulţumeşte tuturora, şi în special parohului local, primarului, autorităţilor şi tuturor acelora, cari au contribuit la îmbrăcarea locaşului d zeesc în haină nouă.

Aminteşte impresia cea bună a vorbirii lui Balteş, că credincioşi sunt gata să meargă şi în foc pentru conducătorii lor. I. P. S. Sa că în aceasta a rezidat în trecut puterea noastră. Voi sunteţi ai noştri şi noi suntem ai voştri zice I. P. S. Sa, şi doreşte că această legătură firească şi această armonie să nu slăbiască nici în viitor.

După ora 5 I. P. S. Sa aclamat de cei prezenţi, dimpreună cu suita sa, s'a reîntors acasă.

Terminând acest raport al nostru, ne ridicăm glasul inimii şi al minţii noastre către Domnul şi Stăpânul cerului şi al pământului — ca rugăciunile ridicate de I. P. S. Sa şi la această ocaziune, să afle har înaintea lui Dumnezeu, şi să fie scut şi apărare poporului nostru în mersul său spre desvoltare în cele bune şi folositoare.

Principele moştenitor în Sibiu. A. S. Principele moştenitor, care ia parte şi în anul acesta la concursul de turism cu automobile, a trecut Sâmbătă prin Sibiu. Cu însufleţire şi bucurie a fost salutat în mijlocul nostru tinărul vlăstar regal, care neobosit încurajează şi ocroteşte cultura morală, intelectuală şi fizică a cetăţenilor acestei ţări.

Consistorul superior bisericesc. Mercuri s'a deschis sesiunea de primăvară a consistorului superior bisericesc. La ora 10 s'a ţinut serviciu din în biserica Antim, oficiat de P. S. Sa arhiereul Platon Ciosu, vicarul mitropoliei.

După aceea membrii consistorului au trecut în sala de şedinţe. Dl C. Banu, ministrul cultelor şi artelor, a citit decretul regal pentru convocarea consistorului. In afară de membrii consistorului din vechiul regat şi din Bucovina asistat la şedinţă dnii Ispir, secretar general al ministerului cultelor şi artelor, şi Brădişteanu, director general al cultelor.

Şedinţa s'a deschis sub preşidenţia I. P. S. Sale Miron, mitropolit primat.

In cuvântarea de deschidere a sesiunii, mitropolitul primat a vorbit în special de învăţământul religios în şcoale. I. P. S. Sa a rugat consistorul să se ocupe în mod serios de această importantă chestiune. In şedinţele următoare s'au cetit mai multe rapoarte ale comisiunilor consistorului, asupra diferitelor chestiuni în legătură cu bunul mers al bisericii. Au urmat apoi diferite discuţiuni asupra învăţământului religios în şcoale şi asupra situaţiunii clerului. Consistorul şi-a urmat şedinţele azi Marţi, când după alegerea noului episcop de Argeş, sesiunea de primăvară a fost închisă.

Biserica din Basarabia. Ministrul cultelor, dl C. Banu, întorcându-se de curând din Basarabia a făcut, privitor la situaţia bisericii noastre basarabene, următoarele declaraţii: Instalările noilor episcopi s'au făcut în perfectă linişte şi cu un fast impunător. Dealtfel, întreaga populaţie: intelectuali, burghezi, ţărani, — toţi au ţinut să contribue, prin prezenţa şi entusiasmul lor, la măreţia acestor acte. Armata, şcoalele, societăţile de tot felul li-au dat o strălucire şi mai mare. Nu este nici un conflict între minister şi arhiepiscopie. Intre arhiepiscopia şi mitropolia Moldovei există însă o neînţelegere, care nu e de competinţa ministerului, ci de a Sf. Sinod. Anume, mitropolia Moldovei punându-se pe teren istoric revendică cele două noi episcopate basarabene ca fiind sub autoritatea chiriarhului lor canonic, a I. P. S. Pimen, mitropolitul Moldovei şi al Sucevei. Dimpotrivă, arhiepiscopul Chişinăului priveşte aceste arhiepiscopate ca create în arhiepiscopia Chişinăului şi ca sufragane ale acestei arhiepiscopii.

Scotus Viator în Ardeal. Distinsul scriitor, profesor universitar şi amic al românilor, Seton Watson (Scotus Viator) ne cercetează acum a treia oară. Din Oradea Mare a sosit la Cluj, întâmpinat în tot locul de autorităţi şi de imens public. In curând va veni şi la Sibiu, unde i se pregăteşte o frumoasă primire.

Anunţ şcolar. Direcţiunea şcoalei medii de stat pentru fete din Sibiu aduce la cunoştinţă publicului că adunarea generală pentru înfiinţarea Comitetului şcolar pe lângă această şcoală se va ţinea Duminecă în 10 Iunie a. c. la ora 11 a. m. în localul şcoalei din Str. Mitropoliei 21. Direcţiunea face apel călduros către părinţi elevelor, absolventele acestei şcoale, şi către toţi oamenii de bine, cari se interesează de bunul mers şi de prosperarea învăţământului românesc, să ia parte în număr cât mai mare la această adunare. Direcţiunea şcoalei.

Jidovismul şi educaţia creştină

Talmudul, legea sfântă a jidovilor, zice prin graiul rabinului Şebet Levi Aron, din Worms:

«Duşmanul natural a lui Israil, este biserica creştină, de aceea trebue să o săpăm; desbinările în sinul ei ne uşurează aceasta. Aşa dar trebue să propagăm în ea, libera cugetare, neîncrederea, necredinţa şi cearta. In acest scop, să şi organiseze, să înfiinţeze fel de fel de societăţi, prin care să se urmărească propaganda şi educaţia creştină».

Cartea arh. Scriban este obiectivă, sistematică şi fără tendinţe confesionale, ea este de mare folos preoţilor tuturor confesiunilor. —

O altă personalitate distinsă este doctorul Nic. C. Paulescu prof. de psihologie la soc. de med. din Bucureşti, binecunoscut, prin lucrările sale ştiinţifice, departe peste hotarele ţării.

Invăţatul profesor care totodată este şi bun creştin, în cartea sa intitulată: *Cele patru patimi*, dovedeşte în chip strălucit că între religiune şi ştiinţă n'a fost şi nu poate fi nici odată duşmănie, că una se completează şi susţine prin ceealaltă, că adevăratul om de ştiinţă este şi credincios, şi că numai cei cu spoială de cultură sânt necredincioşi.

Leacul tuturor patimilor, vindecarea tuturor conflictelor omeneşti nu poate fi decât de natură morală şi se găseşte numai în învăţătura evangheliei. Pr. *Teodor Glodeanu*

(Urmează)

FOIŞOARA

Publicaţii de cuprins religios-moral

Ne este tuturora prea bine cunoscut numele învăţatului teolog ortodox arh. *I. Scriban*, care a înzestrat literatura noastră bisericească mai nouă cu cele mai de valoare şi neperitoare opere. In primăvară i-a apărut o carte sub titlu: *Chemarea preotului*, studiu îndrumător pentru activitatea pastorală a preotului.

Este de cel mai viu interes pentru noi a cunoaşte părerile acestui învăţat, referitoare la cultura şi la rolul preotului. Arată că în mijlocul poporului astăzi nu se mai poate susţinea tipul preotului fără ştiinţă teologică, dar altfel cu o viaţă patriarhală şi care cu înţelepciunea lui sacră din ciaslov şi molitvelnic să i fie poporului călăuză sigură în toate împrejurările vieţii atât de complexe azi. Nu se poate susţinea căci «ignoranţa a mărginit pe preot la ritualism» şi orcât va sta în necunoştinţă de vâltoarea ştiinţifică a lumii, săgeţile acestea nu vor întârzia de-a ajunge şi pe preot şi-l vor găsi desarmat.

Pentruca preotul să-şi împlinească rostul lui pe pământ, adecă realizarea împărăţiei lui Dzeu, are la îndemână două căi: calea pozitivă, întâi prin îmbunătăţirea şi înălţarea nivelului societăţii pe tărâm material, cu ajutorul operelor de caritate creştină şi apoi prin artivitatea spirituală ca isvor de idealism, în sfârşit calea negativă prin combaterea materialismului şi înlăturarea relelor şi a suferinţelor din societate. Toate aceste sânt tratate în partea primă a cărţii.

In partea a II-a eruditul scriitor ne arată mijloacele şi metoda de lucru întru împlinirea datoriei.

Mijloacele sânt: viaţa curată a preotului şi învăţătura care «nu isvoreşte din cultură, ci din atingerea vie şi nemijlocită cu Dumnezeu». In ceeace priveşte metoda de-a răspândi ideile creştine, ea se face prin grai viu în relaţiile preotului cu credincioşii şi prin scris, printr'o literatură creştină, prin răspândirea ziarelor creştine, prin biblioteci parohiale bine întocmite şi prin conferinţe în care să se apere concepţiile creştine, aşa cum fac catolicii şi protestanţii, sau cum face în Rusia Petrov şi alţii.

Pentru a-şi putea îndeplini cu succes misiunea preotul are trebuinţă de zel apostolic şi de spirit de propagandă.

In sfârşit ne arată că datoria preotului este «nu numai să vorbească şi să scrie, dar

Vorbe înţelepte

Să nu plăteşti cu rău pentru rău, ci biruieşte răul cu binele. Pe cei ce te blastămă, binecuvântă i celor ce te urăsc, fă-le bine, şi roagă te pentru cei ce te obijduesc.

trebue să susţinem o luptă neîntreruptă prin presă, suspectând şi batjocorind preoţimea creştină. *Stâlpul principal, al bisericii, este şcoala*: aşa fiind trebue să câştigăm o înrâurire asupra educaţiei în şcoalele creştine, lucrând pentru *grabnica separare de biserică.* Sub firma progresului şi egalei îndreptăţiri a tuturor religiunilor, *şcoalele creştine să vor transformă în şcoli fără confesiuni* şi israeliţii vor deveni învăţători în toate şcoalele. Educaţia creştină să va restrânge numai asupra familiei şi cum mulţimea poporului n'are timp pentru aceasta, apoi simţul religios al păturei sociale superioare sdruncinându-se, *educaţia creştină va dispăreá cu totul* şi va începe agitaţia pentru desfiinţarea dreptului la posesiunea bisericii şi şcoalelor proprii şi trecerea averilor lor în stăpânirea statului, adecă mai curând sau mai târziu în mâna lui Israil».

Şi în faţa tendinţelor de statificare a şcoalei poporale trebue să ne întrebăm: nu cumva lucră mâna neagră, nevăzută a lui *Şebeţ Levi Aron din Worms*, ale cărui gândiri sânt redate în cele de mai sus după Wiener-Volks-Zeitung.

Pr. *V. P.*

Inrâuriri primejdioase

Fapt recent, destul de grav, care nu poate rămânea fără urmări, s'a petrecut la Beiuş.

La sărbătoarea naţională de zece Mai, din anul acesta, şcoalele beiuşene aveau să-şi ocupe locul ce l i s'a fixat în program şi l i s'a comunicat în scris.

S'au aşezat toate, cu excepţia elevilor gr.-cat. ai liceelor, cari, conduşi de profesorii lor, au demonstrat prin a se aşeza în afară de coloana oficială, la spatele armatei şi în afară până şi de publicul spectator.

Aghiotantul comenduirii pieţii i a învita să ia loc alăturea de celelalte şcoale, — ei au refuzat.

Începându-se serviciul divin toată lumea în frunte cu reprezentanţii autorităţilor îşi descoperiră capul; dar preoţii şi profesorii uniţi, deci şi elevii conduşi de aceştia, au rămas cu capetele acoperite, revoltând lumea ce privea această jalnică necuviinţă. Insuşi comandandul garnizoanei şi primpretorul se văzură nevoiţi a avertiza pe aceşti «apostoli ai culturii şi conştiinţei naţionale», să-şi descopere capetele, — ceeace la somare categorică, au şi exe:utat.

Faptul dela Beiuş care va trebui să fie cercetat, arată ce fel de «*solidaritate*» propagă şcoalele gr.-cat.; este aceeaş solidaritate catolică apuseană, care o mărturiseşte şi părintele episcop unit dela Oradea-Mare, şi care evident nu serveşte interese naţionale româneşti.

Cursurile de vară dela Vălenii-de Munte vor începe în 15 Iulie şi vor ţinea până în 15 August. Şi-a făgăduit concursul un mare număr de profesori universitari şi publicişti. Inscrierile se primesc de pe acuma la «Liga Culturală», Strada Banu Mărăcine nr. 1, Bucureşti.

Ştirile zilei

O promoţie binemeritată. Vestim cu plăcere, că dl *Aurel Popa*, absolvent al seminarului teologică din Sibiu şi licenţiat în filosofie şi litere, a trecut cu succes examenul de capacitate pentru şcoalele secundare de toate categoriile cu specialităţile: filosofia şi limba română. la Universitatea din Cluj. După cât ştim dl Popa va intra în învăţământul secundar unde îi dorim să servească ţara cu succesul obţinut de domnia-sa în calitate de revizor şcolar.

† N. N. Beldiceanu, cunoscutul scriitor a încetat din viaţă în Sibiu, după îndelungate suferinţe. Moartea sa lasă un gol simţit în literatura românească. Inmormântarea i s'a făcut Joi în cimiterul central. In faţa mormântului a vorbit dna Constanţa Hodoş din partea societăţii scriitorilor români ear din partea corpului didactic ardelean a cuvântat dl prof. Al. Arbore.

Emigrarea este una dintre primejdiile, care atinge mai mult ţara. Oameni de muncă seduşi de agenţi plătiţi cu câte 500—1000 lei de fiecare emigrant, pleacă spre ţări îndepărtate, părăsindu şi familiile şi ţara, care are trebuinţă de muncitori harnici. In locul lor năpădesc străini şireţi şi duşmani, cari ne storc şi ne urăsc. Emigrările se fac mai ales pe ascuns între oameni uşor de ademenit, cari îşi închipuesc că în străinătatea depărtată vor găsi astăzi un trai mai bun, decât în ţara noastră întregită, în care zilnic vin străinii nedoriţi şi n'ar plecá de aici făr' alungaţi cu puterea, — ca pe urmă ear să se întoarcă.

Ştire ziaristică. In locul ziarului Solidaritatea, apare cu începere dela 1 Iunie a. c. organul indepenient *Tribuna Aradului.* Un comitet executiv desfăşoară multă activitate pentru susţinerea ziarului dela Arad. Ii dorim deplin succes.

Comunismul este totuş bun meşteşug pentru unii, o mărturisesc înşişi extremiştii dela Moscova, cari înregistrează ca pe cei mai bogaţi oameni din Rusia pe Trotzki, Rakovski, Zinoviev şi alţi şefi roşii, astăzi toţi miliardari. Poporul rusesc trăeşte în mare mizerie morală şi fizică, — dar, comuniştii îmbogăţiţi îl vor desmetecî, ca să pună sfârşit destrăbălării.

Act de mulţămire. Subsemnatul paroh ortodox român în Toarcla, în numele comitetului şi al sinodului parohial, aduc şi pe această cale cea mai profundă mulţămire dlui şef de siguranţă din Sibiu, George Gherghel, pentru frumoasa donaţiune de 500 Lei făcută bisericii noastre în ziua de Rusalii 1923. Dumnezeu să-i răsplătească însutit darul făcut. *Pr. Ioan Braniştе.*

Operă culturală. In zilele acestea s'a depus pe biroul camerei un proect de lege pentru concentrarea şi sistemizarea operelor de cultură înfăptuite din iniţiativa A. S. R. Principelui moştenitor. Prin acest proect se va da putinţa Fundaţiunii «Principele Carol» să desvolte o activitate culturală generală. Fundaţiunea a dăruit, până acum, peste un milion de volume scrise pentru săteni. Activitatea va creşte şi mai mult, îndată ce Fundaţiunea îşi va avea tipografia. Intre primele lucrări ce se vor tipări, va fi *biblia.* Fundaţiunea va organiza şi expoziţii de cărţi pentru străinătate şi alte manifestări culturale.

Dela revizoratul şcolar al judeţului Sibiiu

Primim următoarele:

Vă rog a da publicaţii ordinul ministerial de mai jos:

«Din rapoartele înaintate Directoratului general al instrucţiunii din Cluj se constată, că elementele ce se prezintă la examene de primire în şcoalele normale sânt aproape exclusiv absolvenţi de numai 4 clase primare, cari n'au împlinit nici vârsta reglementară şi n'au terminat nici materia prescrisă pentru cursul primar.

Slaba pregătire a aspiranţilor, cu ocazia concursului se datoreşte mai ales faptului, că planul analitic al cursului primar ardelean, prevede prea sumară materie pentru cele 4 clase primare, rămânând partea precumpănitoare a materiei pe seama celor 2 clase superioare.

Şi în fine slaba pregătire a aspiranţilor se mai datoreşte şi unora dintre învăţătorii şcoalelor noastre poporale, cari lipsesc dela datorie, sau nu sânt îndeajuns pregătiţi şi orientaţi asupra cerinţelor şcoalei primare şi normale.

Faţă de aceste constatări reale Ministerul Instrucţiunii se vede nevoit a suprima dreptul elevilor ardeleni de a se înscrie în şcoalele normale (tip. 6 clase) numai cu 4 clase primare şi fără a fi împlinit vârsta reglementară de cel puţin 12 ani.

In conformitate cu regulamentul pentru administraţia inferioară a şcoalolor normale din 1915, în şcoalele normale cu 6 clase nu vor mai putea fi înscrişi decât elevii cari au terminat cursul elementar complet (6 clase), iar cei cu mai puţine clase numai în cazuri excepţionale şi în urma unei aprobări ministeriale speciale.

Fiind mai departe dovedit, că elevii proveniţi din alte categorii de şcoale decât cele primare şi normale nu posed de loc unele cunoştinţe de planul analitic al şcoalelor normale, sau nu le posed din măsura cerută, dispunem, ca toţi elevii, cari vin dela alte şcoli şi candidează pentru clasa superioară de şcoala normală să fie supuşi la termenul reglementar unui examen diferenţial foarte riguros din toate obiectele care figurează în plus în programul şcoalelor normale.

Candidaţii pentru clase superioare vor trebuî să aibă vârsta corespunzătoare a elevilor şcoalelor normale din aceste clase». —

*

Atragem atenţia celor interesaţi, părinţi şi elevi, asupra acestor dispoziţiuni şi asupra condiţiilor de primire în şcoalele noastre normale.

Sibiu, 30 Mai 1923.

Revizoratul şcolar.

Un simbol

— Insemnări din timpul războiului —

Earăş am citit, pentru a nu ştiu câta oară, pe «Popa Tanda» de Slavici. In lazaretul din S... de astădată. Soldaţilor răniţi. Petrişor mă privea de sub sprâncenele lui negre de sta să soarbă orce vorbă a mea, Floanteş îşi lungise piciorul legat în ghips şi surâdea trist, pe lângă toată durerea, Dan îşi ţinea mânile în buzunărelele vestei şi clipea din ochi: Las' numai pe mine, că te pricep eu!

..Ear pe dinaintea ochilor noştri umbla «Popa Tanda». Il vedeam par'că aievea. N'ar fi fost nici o minune dacă am fi auzit glasul lui. Atât de aproape îl simţeam.

Popa din Săraceni, părintele Trandafir, fiul dascălului Pintilie, al cântăreţului, căruia îi plăceau atât de mult «murăturile», ne povestea năcazurile vieţii sale amărâte, şi de piatră să fi fost să nu-i simţi şi tu, cât de cât, supărările.

Minunat se înseilau crâmpeele din viaţa «Popii Tanda» unul lângă altul! Eată-l ajuns în corn de capră cu poporenii săi din Butucani şi cu protopul, fiindcă e bun de gură părintele Trandafir şi le spune toate pe şleau, ear «oamenii se prea supără, când le luăm căciula din cap»; — eată l trimis, drept pedeapsă, la Săraceni, în satul amărât, uitat de Dumnezeu, cu uliţele de par'că şi-a întercat necuratul copiii pe acolo; — eată-l vorbind poporenilor săi pentru întâia dată de pe amvon! Toate bune, — dar viaţa în Săraceni era, într'adevăr, sărăcie cu ciucur!

Adevărat «canon de pocăinţă!» Dacă n'a rămas preot în satul ăsta mai mult de trei zile («într'una vine, într'alta rămâne şi în a treia se duce») — apoi părintele Trandafir voia să-şi pună caru'n pietri, ca să o scoată la căpătâi cu oamenii ăştia nărăvaşi. Nu era el de ieri de alaltăieri, — de ce se prindea el voia să şi isprăvească. Dar cum?

— «Ei, cum credeţi că a scos o la capăt?» întreb eu pe ascultători, după ce le am citit descrierea Sărăcenilor: loc nisipos neroditor, unde nici chiar murele nu se fac, case, care nu sânt vrednice de numele de «casă», fără garduri, fără urloaie, cu acoperişe de paie, ca vai de ele, cu o biserică de lemn, plecată într'o parte, putrezită.

— «O fi început să dea sfaturi părintele», zise Petrişor.

— «Cam aşa», zic eu şi citesc:

«Dacă ar fi fost altfel de om, s'ar fi oprit aici (Popa Tanda). Părintele Trandafir e însă ca şi capra în grădina cu curechi. Când îl scoţi pe uşă, îţi intră prin gard; când astupi gardul, dai că sare peste gard şi îţi face mai multă pagubă, stricând şi streşina gardului».

Râdeau românaşii mei din toată inima... Şi-aşa, a început Popa Tanda cu sfatul. Ori unde i se prilejea da sfaturi — în biserică, la mort, la nuntă, în vecini, «trebue să fugi din sat, dacă voieşti să scapi de popă. — Şi unde te prinde te omoară cu sfatul»....

Pun cartea la o parte pentru câteva clipe şi mă gândesc şi eu cu Petrişor, cu Floanteş, cu Dan împreună: Sfaturi? O să ajungă la liman verde cu sfaturile? (Urmează)

Nr. 148/1923 pp. (77) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului **Aiud**, înființat prin concluzul Sinodului Eparhial Nr. 67—1922, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Venitele din parohie și dela stat, stabilite pentru postul de paroh al parohiei centrale Aiud, pe care îl va ocupa alesul și numitul protopop.

2. Dotația protopresbiterală dela stat și din fondul general administrativ al Consistorului Eparhial.

3. Retribuția din fondul protopresbiteral al tractului.

4. Taxele legale dela vizitațiunile canonice.

Concurenții îndreptățiți cari întrunesc condițiunile din concluzul congresual Nr. 111—1888 își vor înainta cererile, înzestrate cu documentele cerute, în termenul arătat mai sus, Venerabilului Consistor Eparhial în Cluj. Dela concurenții din alte Dieceze, să cere să prezenteze și act de învoire dela Arhiereul lor, că în caz de alegere și numire vor obține litere dimisionale — și vor putea ocupa postul.

Aiud, din ședința comitetului protopresbiteral, ținută la 25 Aprilie (8 Mai) 1923.

Iosif Pop prezid. com. protopopesc. — **Iustin Sava** notar.

Nr. 1888.

Aprobat.

Cluj, din ședința plenară a Consistorului Diecezan ținută în 19 Mai 1923.

Nicolae Ivan Episcop. — **Lurențiu Curea** secr. consist

Nr. 1687/923 Bis. (76) 1—3

Concurs din oficiu

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. a II-a **Curtuiuș**, din protopopiatul ortodox român Dej, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, computat dela prima lui apariție în ziarul «Telegraful Român»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasiaonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții au a-și înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopopesc al tractului ortodox român Dej, în Dej, în terminul deschis, și pe lângă încunoștiințarea prealabilă a protopopului acelui tract, a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserica din parohia amintită, spre a cânta, predica, eventual a servi și a se face cunoscuți poporului.

Cluj, din ședința senatului bisericesc al Consistorului Diecezan, ținută în 21 Mai 1923.

Nicolae Ivan episcop. — **Laurențiu Curea** secretar.

---

(78) 1—3

Anunț

Se caută **un tânăr domn, absolvent în teologia institutului clerical „Andreian" din Sibiu** pentru o parohie de clasa I într'o comună din județul Brăila, pe lângă cele mai favorabile condițiuni, cari amănunțit și mai în detaliu se vor putea afla, adresându-se doritorii către subsemnatul preot paroh al comunei Filipești (județul Brăila).

Econom stavrofor **Ioan Todescu.**

Nr. 758/923 (72) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Boroșneul mic**, protopresb. Oituz, județul Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenții își vor înainta petițiile în regulă oficiului protopopesc al Oituzului în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere, cu prealabila învoire a adm. protopopesc, în vre'o Duminecă sau sărbătoare, a celebra sf. liturgie și a face cunoștință cu poporul.

Intorsura-Buzău, 13 Mai 1923.

In înțelegere cu comitetul parohial.

Vasile Todor, notar. — **George Neagoviciu-Negoescu**, adm. protop.

Catalogul

cărților și imprimatelor (blanchetelor) din editura și depozitul

Librăriei arhidiecezane

cuprinzând un număr foarte considerabil de cărți bune și folositoare, grupate în XXV de titli, precum și specificarea de blanchete în afaceri bisericești, școlare și epitropești pentru oficiile protopresbiterale și parohiale, asemenea și pentru direcțiunile liceelor și școalelor primare, a apărut și s'a trimis tuturor oficiilor protopresbiterale.

Se mai află în depozit **portretele MM. LL. regele Ferdinand I și regina Maria, a arhiepiscopului-mitropolit Andrei baron de Șaguna, Miron Romanul și Ioan Mețianu,** și a marelui mecenate **Emanuil Gozsdu,** precum și diferite icoane.

Se publică separat broșurile dela 62 «Biblioteci» ce se află în depozit.

Comandele se execută mai avantagios prin rambursare.

Se primesc comande și pentru cărți cari nu se cuprind în catalog, procurându-se cu posibilă grăbire.

Librăria primește comande și pentru **procurarea de sigile și ștampile.**

Prețul catalogului: **2 lei,** ear porto postal **50 bani.**

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

legate și broșate

pentru parohii, bănci, oficii și particulari cu

prețuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruți 33 ◆ Prețul unui Nr. 1 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustrațiuni colorate și instructive

Prețul unui Nr. 2 Lei

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copii medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Propise pentru examene

:-: dictando și caligrafie :-:

se află de vânzare la

Librăria Arhidiecezană, Sibiu

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană,** Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărți de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoș.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 14 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

Anunțuri și reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaș,

profesor universitar și membru al Acad. române

Faceți-vă membri la Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)

ca să vă asigurați pentru cazul morții **un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei** în cele mai ușoare condițiuni. — Membru poate fi oricare cetățean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 și a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Președinte: **Timotei Popovici,** profesor, secretar **Ioan Marcu,** conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu,** exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societății, strada Mitropoliei 45

(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 1—10

Redactor responsabil: Dr. George Proca. — Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 26 Mai (8 Iunie) 1923 Nr. 43

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 4469/923 Ep. (81) 1—2

CONCURS

Pentru întregirea postului de funcţionar la esactoratul consistorial împreunat cu referada fondului de penziuni preoţesc se publică concurs.

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt: 1050 lei salar de bază, plus îndemnizaţia chirie şi adausele statorite pentru funcţionarii publici.

Doritorii de a reflecta la acest post să-şi înainteze cererile concursuale Consistorului arhidiecezan în Sibiu până la 23 Iunie (6 Iulie) a. c., însoţite de actele de cvalificaţie şi certificate de serviciu.

Sibiu, din şedinţa senatului epitropesc ţinută la 20 Mai 1923.

Consistorul arhidiecezan

Amvonul

(=) Cuvântarea în bisericile ortodoxe a luat, de câţiva ani, în părţile noastre ardeleneşti, o desvoltare vrednică de a fi luată în seamă şi îndrumată în bună direcţie.

Se scriu şi se rostesc predici cu o râvnă puţin obişnuită, cum am constatat în deosebi cu prilejul întrunirilor cercurilor religioase ale Asociaţiei clerului nostru.

Aceasta nu însemnează, cum e şi natural, că de aici încolo va fi de prisos a mai discută asupra mijloacelor necesare la desăvârşirea vorbirilor bisericeşti ale preoţimii ardelene; ci, dimpotrivă: în prefacerile sociale şi politice de acum, trebue mai ales să ne preocupăm de puterea ce izvoreşte din înălţimea adevăratului amvon.

Se aud plângeri de mai pretutindeni, atât la cei de confesiunea ortodoxă, cât şi la cei de alte confesiuni creştine, care susţin că predicile din timpurile mai nouă prea sânt departe d'a produce înrâurire dăinuitoare şi binefăcătoare în sufletele credincioşilor.

Chiar şi scriitori bisericeşti, străini şi români, au desvăluit în anii din urmă, înainte şi după răsboi, multe neajunsuri şi greşeli omiletice.

Unii din aceşti scriitori voesc să dovedească şi mai mult, şi anume că amvonul modern se caracterizează la toate confesiunile prin un pronunţat regres faţă de amvonul trecutului.

Literatura omiletică, ni se spune, se prezintă astăzi foarte săracă. Înşişi protestanţii, la care predica este partea de căpetenie a serviciului divin, nu se arată mulţumiţi.

Omileticianii lor constatând, în predicile moderne, lipsa ideilor originale şi a efectului dorit de preoţimea protestantă, fac în acelaş timp şi propuneri pentru refacerea cuvântărilor bisericeşti.

Din părerile acestor scriitori se pot alege părţile acelea, care sânt bune şi potrivite şi pentru stările noastre actuale. —

Cauzele, pentru care cuvântul bisericesc n'aduce totdeauna rodul aşteptat, sânt multe şi felurite; ele se rapoartă atât la auditorii din bisericile de astăzi, cât şi la predicatorii lor.

Se întâmplă, că nu numai cuvântătorul n'are pregătire de ajuns pentru amvon, dar nici inimile auditorului, refractare pentru cultura religioasă, nu sânt pregătite pentru primirea adevărurilor rostite din amvon.

Viaţa morală şi religioasă, în timpurile modernismului ce ne copleşeşte, lasă mult de dorit. In societăţi, cu moravuri decăzute, predicatorul va trebui să-şi desfăşoare iscusinţa cuvântului, pentru a da ascultătorilor direcţie sănătoasă, în locul celei rătăcite.

Pornind dela adevărurile cuprinse în Sfânta Scriptură, al căror cunoscător temeinic are să fie orce predicator, va căuta să le îmbine cu trebuinţele vieţii ascultătorilor. Fără aceste actualităţi, aduse ca exemple pentru lămurirea învăţăturilor morale şi religioase, predica nu va satisface nevoile sufleteşti ale credincioşilor către care se adresează.

Dacă nu putem cere ca predicile să fie totdeauna creaţiuni originale, şi dacă cineva se serveşte de predici tipărite gata din cărţi, va trebui totuşi să se întroducă şi adausuri sau modificări, făcute din iniţiativă proprie şi cu toată îngrijirea necesară unei cuvântări bune bisericeşti.

Greşeli, mai adeseori observate, ar fi următoarele:

Citatele multe, uneori foarte lungi şi nemotivate de ajuns. Ele singure nu pot ridica valoarea predicei nici ca idee, nici ca formă de predare;

Lipsa de varietate: Când toate predicile, ţinute într'un period mai lung sau mai scurt, n'au cuprins altceva decât îndemnuri şi povăţueli de viaţă morală, ele dela o vreme îşi pierd efectul şi nimeni nu mai ascultă cu luare aminte moralizarea exagerată...

Urmează dar că predicarea nici odată prea lungă, să se facă după plan statorit cu socoteală şi executat conştienţios.

Activitatea omiletică trebue împreunată, ca orce fel de activitate culturală, cu studiu serios şi cu deprindere multă.

Preoţimea din mitropolia ardeleană a ţinut, în ultimii doi ani, un congres cu caracter *biblic* şi altul cu caracter *catihetic*.

Acum, pentru perfecţionarea metodelor de păstorire sufletească, va fi, credem, binevenit un congres, sau chiar mai multe congrese, de natură *omiletică*.

Păstrând duhul Domnului nostru Isus Hristos, şi activi fiind în toate împrejurările, pe calea aceasta vom întări armele de apărare şi luptă ale bisericii ortodoxe, ca ea să fie mereu ocrotitoarea sufletelor în năzuinţa d'a se înălţa d'asupra deşertăciunilor vieţii.

Inscăunarea primului episcop al Constanţei. Duminecă s'a ţinut la Constanţa cu mult fast instalarea noului episcop al eparhiei, Ilarie Teodorescu.

Guvernul a fost reprezentat prin dl ministru C. Banu, ear mitropolitul primat prin Pr. Gala Galaction.

Un impozant cortegiu a condus pe înaltul prelat până la catedrala oraşului, unde s'a făcut solemnitatea instalării.

După oficierea slujbei divine, dl Banu a citit decretul regal de întărire în scaun şi Pr. Galaction actul de întărire al mitropolitului primat. La cuvântările d-lui ministru Banu şi a Pr. Galaction, a răspuns noul episcop, care a ţinut o înălţătoare predică. Solemnitatea s'a terminat cu o recepţie la palatul comunal.

Centenar. In anul şcolar 1922—1923 s'au împlinit o sută de ani dela întemeerea *Institutului teologic* din Arad, care la înfiinţare s'a numit *Şcoală clericală*. Avea, în 1822, doi profesori, pe episcopul de mai târziu, Gavril Gherasim Raţ, şi Gavril Giulani; 68 de elevi ascultau cursurile acestei şcoale clericale, care a izbutit să înzestreze pe ascultătorii săi cu o educaţie naţională şi religioasă în cele mai grele împrejurări.

Centenarul se va serba în ziua de 11/24 Iunie 1923.

Nedreptăţire. Comisiunea agrară judeţeană din Arad a discutat zilele acestea asupra sesiunii parohiale din *Hălmaj*, pe care o reclamau credincioşii noştri din acel oraş.

Istoria acestei sesiuni începe din anul 1754 de pe vremea Mariei Terezia, când o parte dintre uniţi din aceea comună a revenit la biserica ortodoxă, dar pământurile au rămas şi pe mai departe în folosinţa noii biserici unite. Reprezentanţii bisericii ortodoxe au cerut să li se dea lor pământul, fiindcă comunitatea gr. catolică are mult mai puţini credincioşi, pe când biserica ortodoxă are peste 1000 suflete, şi nu posedă nici un teren.

Comisiunea agrară, a lăsat totuşi în folosinţă bisericii unite şi pe mai departe pământurile, — aşa că biserica ortodoxă este de nou păgubită şi nedreptăţită.

Modificarea calendarului

— Comunicatul sinodului —

Cancelaria sinodului a dat următorul comunicat cu privire la modificarea şi aplicarea calendarului:

Conform informaţiunilor delegaţilor reîntorşi în ţară dela conferinţa bisericilor ortodoxe începută la 10 Mai a. c. la Constantinopol, care a deliberat şi asupra chestiunii îndreptării calendarului iulian, conferinţa în deplin acord al bisericilor autocefale reprezentate, a luat ca rezultat următoarea înţelegere:

Biserica ortodoxă e în cunoştinţă, că formula de intercalare la calendarul iulian, deşi foarte ritmică, nu e îndeajuns de exactă, pentru a ţinea anul civil în concordanţă cu anul solar astronomic, şi prin urmare în decursul timpului (dela introducere până la sfârşitul secolului prezent) s'a ivit o diferenţă de 16 zile, respectiv anul julian s'a lungit cu 16 zile faţă de anul solar astronomic.

Drept urmare, deoparte diferenţa aceasta va trebui eliminată, pentru a reveni la punctul fix (equinocţiul de primăvară) dela introducerea calendarului ce e a se îndrepta, — de altă parte va trebui introdusă o normă de intercalare, care *pentru viitor* să ţină anul civil în permanentă concordanţă cu anul solar astronomic. Cum însă o reformă a calendarului priveşte întreaga lume, ea nu poate fi făcută în mod unilateral (de o biserică), ci numai în deplin acord cu toate statele şi cultele, cu concursul oamenilor de ştiinţă şi specialitate: delegaţii întruniţi la Constantinopol au rugat pe Sanctitatea Sa Patriarhul ecumenic să solicite la «Liga Naţiunilor», în numele bisericii ortodoxe întregi, convocarea unei astfel de conferinţe, la care calendarul introdus de Iuliu Caesar la anul 45 a. H. să fie supus unei revizuiri *în întreaga lui structură*, şi să fie îndreptat pe baze *strict ştiinţifice* cu exactitatea posibilă la intercalare.

Biserica ortodoxă va adera (prin delegaţii săi la conferinţa mondială) la toate îndreptările obiective şi reclamate de viaţa practică, — întru cât vor fi în acord cu canoanele, normele şi tradiţiunile sale. Doreşte stabilizarea datei calendaristice pe ziua din săptămână, însă nu prin anularea de zile din şirul zilelor de săptămână, şi prin zdruncinarea ordinei de fier a săptămânii, ci prin o formulă statorită de ştiinţă, care nu atacă ordinea zilelor în săptămână.

Biserica ortodoxă, ţinând seamă de dorinţa manifestată cu insistenţă din multe părţi, pentru a se restabili *unitatea* sărbătorilor pentru *toţi* creştinii, în vederea intereselor creştine morale şi practice-economice, suprimă *de acum* din diferenţa amintită de 16 zile, diferenţa de azi între stilul vechi şi cel nou, şi dispune ca în anul curent, 1 Octomvrie să primească data de 14 Octomvrie. Introduce totodată pentru calendarul iulian astfel corectat, ca normă de intercalare formula: ca din 9 (nouă) ani seculari, 7 (şapte) să fie comuni şi 2 (doi) bisecţi, şi anume aceia cari, împărţit numărul anilor seculari cu cifra 9, dau în rest cifra 2 sau 6.

Biserica ortodoxă ţine la tradiţiunile înrădăcinate în sufletul obştei creştine, cu privire la orânduirea sărbătoarei Paştilor. In considerare că această orânduire până acum a fost bazată pe epacte adaptate calendarului iulian necorectat, folosit de biserică, pentru viitor decide ca statorirea «lunei pline» de după equinocţiu să se calculeze la meridianul dela Ierusalim, ce trece peste Golgota.

Inţelegerea de faţă va fi supusă ratificării Sfintelor Sinoade ale bisericilor autocefale, şi se va pune *numai decât* în aplicare prin organele competente ale fiecărei biserici.

Din eparhia Clujului

— Inspecţia P. S. Sale episcopului Nicolae pe Valea Ampoiului —

Cu un zel de adevărat apostol şi-a început şi în anul acesta P. S. Sa episcopul Nicolae al Clujului vizitaţiile în cuprinsul eparhiei sale. De astădată a descins în Valea Ampoiului în ziua a doua a Rusaliilor.

Favorizat de vreme deosebit de frumoasă, descinderea P. S. Sale în fiecare parohie a luat aspectul unui adevărat praznic. Pretutindenea străjuiau le întrarea în comune porţi triumfale de frunză verde şi drapele naţionale, bisericile împodobite păreau întinerite, ear glasul de cristal al clopotelor şi bubuitul treascurilor care răscoleau liniştea sărbătorească a văilor vesteau de departe cuvântul de pace: «Eată mirele vine, ieşiţi întru întâmpinarea lui!

Porniţi de acasă în dimineaţa splendidă a acestei zile punctul cel dintâi de popas e *Ighiul* care cu toate că nu cădea în programul zilei ne-a aşteptat cu întreg poporul, făcând ovaţii calde P. S. Sale. După un scurt popas, în care ni se oferă o masă copioasă, din partea păr. Petru Circo, trecem la *Ampoiţa*. Ne aşteaptă protopopul Florian Rusan, administratorul tractului, cu preotul local Dionisie Popovici şi tot poporul satului.

De aci ne duce drumul la *Tăuţ* şi Găureni unde ne întimpină părintele A. Istrate. Un banderiu de călăreţi şi mai ales călăreţe, femei frumoase şi voinice, ne pun în uimire cu galopul cailor, pe cari şi tinerii şi femeile nu arată nici cel mai mic semn de şovăire. Banderiul, condus de secretarul comunal N. Moruşca, ne călăuzeşte la *Meteş*, unde ne aşteaptă cu o mulţime de popor păr. Ion Ursa.

Alt banderiu de călăreţi ne călăuzeşte la *Poiana*, unde poporul e adunat la biserică. Ne întâmpină păr. Alexandru Băieşan, întrăm în biserică şi săvârşim un scurt serviciu divin, după care P. S. Sa miruieşte biserica, apoi rosteşte cuvântare poporului.

Trecem mai departe la *Presaca*. Aici în graniţa tractului Abrud ne aşteaptă protopopul Abrudului Petru Popovici şi preotul local Ştefan Nicola. Ne despărţim de protopopul Rusan şi continuăm drumul spre *Feneş*. Sub un baldachin pompos din frunză verde ne aşteaptă în fruntea poporului păr. Iosif Magda.

In parohia vacantă *Galaţi*, ne easă întru întimpinare în fruntea mulţimii de oameni secretarul comunal Ion Magda.

Pe urmă ne duce grabnicul vehicul printre şghiaburile de stânci tot mai adânc în inima munţilor. Treascurile cari îşi isbesc aci glasul exploziei de păreţii de stânci în proporţiile trăsnetului vestesc intrarea noastră în *Pătrângeni*. Ne aşteaptă preoţii Ion Fodoreanu şi Amos Opriş. O mulţime imensă umple împrejurimile colinei pe care se ridică biserica satului, un popor aib de port şi alb la suflet cu feţe senine şi priviri inteligente soarbe cu lăcomie cuvântul înţelept al arhiereului. In aceste clipe soarele scapătă pe creasta muntelui din apus, cerne pulberea luminei de aur peste cuprinsul firii.

In bătaia razelor ce se pleacă, P. S. Sa apare încununat cu o aureolă dumnezeească şi tabloul de o splendoare neîntrecută pare că binecuvântă cu har de sus apostolia vestitoare de lumină şi dragoste creştinească.

E uimitoare doza de energie bărbătească pe care e stăpân P. S. Sa episcopul nostru. Am poposit în fiecare parohie 40—50 minute, în care timp P. S. Sa a adresat poporului poveţe luminoase şi practice, legate de viaţă, scoţând în relief în deosebi şcoala. S'a întreţinut cu diferitele elemente ale satelor ispitindu-le nevoile şi dorinţele. Le-a dovedit cu nenumărate pilde necesitatea luminării noastre prin şcoală mai ales în zilele de astăzi. A dat îndrumări în special preoţilor şi comitetelor parohiale obligându-i ca problema aceasta să o îmbrăţişeze cu cel mai mare interes, ca cea mai arzătoare pentru ridicarea neamului şi patriei. Departe de a-l obosi avântul graiului devine din sat în sat tot mai puternic şi poporul înţelegând cuvântul arhiereului stătea adânc impresionat. N'au fost puţini bărbaţii şi femeile pe cari i-am văzut ştergându-şi lacrimile de emoţie.

In pragul amurgului de seară ajungem în ţinta călătoriei, *Zlatna*. La hotarul comunei ne întimpină secretarul Fălcuşan, primarul Petringenariu şi inginerul D. Roşu. Oraşelul acesta, curat şi bine întreţinut, e îmbrăcat în haină de sărbătoare, pavoazat cu drapele, cu flori în ferestre şi şiruri nesfârşite de mesteceni pe marginea stradelor. In piaţă ne aşteaptă mulţimea de credincioşi, autorităţile şi reprezentanţii diferitelor societăţi. Elevele şcoalei medii înşiruite de ambele părţi ale drumului ne bombardează cu o ploaie de flori. Ne întâmpină parohul locului Gh. Popescu cu cei doi preoţi Petru Paul sen. şi jun, din *Vultor* şi corurile şcoalelor. Răspunde adânc impresionat P. S. Sa Episcopul şi între nesfârşitele urale ale poporului ne luăm în primire cuartirele.

Marţi dimineaţa clopotele bisericilor româneşti vestesc chemarea la serviciul divin, oficiat de P. S. Sa Episcopul asistat de 16 preoţi. După slujba impozantă la care asistă şi multă lume străină, P. S. Sa îşi desvoltă instructiva cuvântare, cu poveţe înţelepte şi la înţelesul tuturor.

Urmează obişnuitele recepţii în localul oficiului parohial. Se prezintă preoţimea cu protopopul tractului *Petru Popovici*, biserica gr.-catolică condusă de protopopul *Domşa*. Reuniu-

---

FOIŞOARA

Un simbol

— Insemnări din timpul războiului —

(Urmare)

Poţi să ţi le smulgi din inimă, poţi să sângerezi din pricina lor — sfaturile sânt numai sfaturi. O să iasă învingător «Popa Tanda?»

Mie îmi mai trece prin minte şi alt gând.

Mă gândesc: Numai în Sărăcenii «Popii Tanda» sânt stările atât de rele? Numai acolo a năpădit sărăcia ca o pecingine satul? Numai acolo e lipsă de garduri, de proptele, de bârne sănătoase? O, nu! nu! Mai cu seama după războiul ăsta grozav, câte oraşe, chiar fără de vina lor, câte gospodării, câte sate, vor avea gardurile şi bârnele trebuincioase?! O, Sărăcenii vor fi în multe ţinuturi de ale noastre!

... dar urmez cu cititul. Un an de zile zice că a dus-o «Popa Tanda» cu sfaturile — dar fără de nici un spor. Le intrau poporenilor pe-o ureche şi le ieşeau pe cealaltă. Sfaturi? e atât de uşor să dai la sfaturi!

Eară pun cartea jos. Da, are dreptate autorul. Ce i mai uşor decât să dai sfaturi? Vezi răul — te apropii de om, îl baţi pe umeri: nu aşa, bade — aşa! — un sfat — şi atât te îmbumbi şi treci mai departe! Sântem tari în sfaturi! Toţi, toţi sântem stup de învăţături pentru alţii. Pe toate cărările ne găseşti.

Da, da, văd cafenelele pline de tineri de bună speranţă, cari între un fum de ţigară şi între o ceaşcă de cafea turcească îţi taie şi spânzură; îţi împart Europa şi îţi dau sfaturi, (ei, dela masa de cafenea!) cum îşi închipuesc dumnealor că e bine! O, sânt meşteri oamenii noştri în criticate şi în sfătuite!

Văd «casinele» noastre. După un «calabrias», după un «mariaş», după un «pocker», cu mânile încrucişate pe abdomenul respectabil, cu pipa ori ţigareta în gură, cu ochii în tavan, la cercurile de fum, e aşa de bine să croieşti la sfaturi. Sfaturi! Sfaturi! Dai la sfaturi ca un beliduce, — dar când e la adecă, când e vorba să pui şi tu umărul?!...

«Popa Tanda» zice că a început acum cu batjocura. Nu era poporean de care să nu se fi legat. Pentru fiecare găsea câte o înţepătură. Avea peri pe limbă. Femeia cu cămaşa nespălată căpăta întrebarea: «de când aţi început să purtaţi rochii de postav?» Copilul nespălat: «mult lictar prăpădeşti de te mânjeşti pe faţă!» Omul culcat la umbră: «Bun lucru! Bun lucru!», ear când dă să se scoale: «Lasă, nu te scula! Ai copii, trebue să lucri!» A ajuns ca «ciuma» părintele 'n sat. Oamenii-l ocolesc cale de-o poştă.

Şi earăş pun cartea la o parte şi earăş îmi apar cafenelele şi «casinele» noastre înaintea ochilor sufleteşti. Câţi urmaşi are «Popa Tanda» în şirurile noastre! Câţi din noi sânt cu peri pe limbă! Vagoane de sudalme şi de vorbe de spirit, pişcătoare, rachete, care te fac să priveşti, să râzi, să-ţi bazi joc. Ochiul lor caută şi găseşte rana, o scoate la iveală, o arată, chiamă degetele mânii să o zgândărească, chiamă gura să o ponegrească. Făcând aceasta crede că este pedagog ochiul — crede că se poartă ca tatăl cu copii, a căror îndreptare o doreşte din toată

nea de femei ortodoxă şi cea gr. catolică, uzinele metalurgice ale statului cu inspectorul Iosif Iancu, primăria, corpul didactic cu directorul Partenie Duca, şi comitetele parohiale din Zlatna, Feneş, Pătrângeni, Vultor şi Valea-Bulzului. P. S. Sa se întreţine neobosit cu toţi dându-le îndemnuri de dragoste creştinească şi iubire de patrie.

Banchetul dat în onoarea P. S Sale, la care au luat parte peste 300 persoane s'a săvârşit în cea mai frumoasă dispoziţie. S'au rostit obişnuitele toaste, între care cel dintâi de P. S. Sa pentru M. S. Regele. Accente de însufleţire pluteau deasupra tuturor sufletelor.

O deosebit de bună impresie ne-a făcut prezenţa la canchet a ţăranilor noştri din Zlatna şi jur, într'un număr deosebit şi într'o disciplină respectabilă.

Şi aici în Zlatna însă ni s'a ivit un «*Iuda* care n'a vrut să înţeleagă». Preotul romano-catolic din Zlatna nu s'a dimis să-şi arate clarisima faţă la nici una dintre festivităţile zilei. In schimb însă nu se ruşinează să-şi acopere biserica din banii munciţi de români, şi nu se sfieşte să-şi pretindă porţiunea de 200 metri lemne muncite tot de români, ca privilegiu rămas dela «fraţii» noştri unguri. Şi aici, ca în alte părţi, nutreşte statul la sinul său cele mai duşmane elemente de iredentism.

După banchet vizităm comuna *Valea-Dosului* şi pe neputinciosul ei preot *Amos Popescu*.

Seara asistăm la producţiunea şcolară a elevelor dela şcoala medie, cu cântece de cor, dialoage şi jocuri naţionale. Şcoala e condusă de harnicul director Partenie Duca, al cărui zel se laudă de sine.

Miercuri s'a întors P. S. Sa la reşedinţă cu întreaga suită. *Cor.*

Conferenţa religioasă din Constantinopol

In şedinţa, foarte vie, din 25 Mai 1923 s'a discutat despre chestiunea căsătoriei a II-a preoţilor văduvi. S'a citit un raport al mitropolitului Muntenegrului, cu multe consideraţiuni canonice, arătând cum stă chestiunea şi spunând că este loc să se poată face o dispensă, dându-se preoţilor văduvi dreptul de a se căsători a doua oară.

După aceea arhim. Scriban a citit raportul său, care ajunge pe altă cale, la aceleaşi concluziuni, anume cerând învoirea pentru preoţi văduvi de a se căsători a doua oară şi arătând pe cale de analogie, că biserica a făcut uşurări dela aplicarea absolută a unor principii.

Apoi a vorbit patriarhul, în acelaş sens. I. P. S. Sa este foarte însufleţit pentru părerea de a se aduce preoţilor această uşurare.

Pe toţi însă i-a combătut arhiepiscopul rus Anastasie care îşi zice al «Chişinăului» precum şi celalalt arhiepiscop rus, Alexandru.

Se crede că totuşi căsătoria a doua, a preoţilor văduvi, va fi asigurată, căci are puternici sprijinitori pretutindeni.

---

inima. Şi ajunge — ca «Popa Tanda». Dela o vreme încep să-l ocolească oamenii.

Acum începe «Popa Tanda» cu ocările. Ocăreşte cum îi vine la gură. Mic şi mare, tinăr şi bătrân.

Unde prinde omul, pe câmp, în sat, în pădure, acolo ţi-l îndeasă. Îşi descarcă mânia sufletului seu.

Resultatul? Când au văzut că merge «prea pe gros» au început şi poporenii să ocărească ei pe popa! Ha, ha, ha! râde cineva în sine. Dacă mă gândesc bine îmi vin în minte capete de «nădrăgari», cari tot aşa au purces. O, le aud par'că şi acum vorba grea, cu tăiş, neîndurată. Curg sudălmile gârlă, par'că ar fi să cadă pilaştrii cetăţii Ierihonului!

«Popa Tanda»! Ai mulţi tovarăşi! Nu te poţi plânge. Ai încercat-o pe toate coardele — şi toate coardele astea îşi au reprezentanţii ei lămuriţi bine în tovărăşiile noastre omeneşti...

(Urmează)

Nr. 3855. (79) 2—3

CONCURS

La şcoala normală «Andrei Şaguna» din Sibiu sânt vacante catedrele de:

1. Limba şi literatura română.
2. Limba şi literatura franceză.
3. Lucrul manual şi gimnastică.
4. Desemn şi caligrafie.

Pentru întregirea lor se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Doritorii de a ocupa vr'una din aceste catedre, să-şi înainteze cererile de concurs, însoţite cu certificat de botez şi documentele doveditoare ale cualificaţiei lor. Ceice au fost în învăţământ, să prezinte şi certificatul de serviciu.

Retribuţiile sânt egale cu ale profesorilor şi măieştrilor dela şcoalele normale de stat.

Consistorul arhidiecezan.

La alvie

Părintele Dr. Ştefan Pop, fost paroh gr.-catolic în Izvin, *a trecut la ortodoxie.* Absolvent al facultăţii teologice din Budapesta şi doctor în dreptul canonic, el a slujit în biserica greco-catolică până acum, dar sufleteşte aparţinea de mult ortodoxismului celui mai curat, în serviciul căruia şi-a pus condeiul şi faţă de care a manifestat întotdeauna un adânc respect, plin de evlavie.

Dreapta înţelegere a chiemării vremilor răzbate tot mai mult în rândurile credincioşilor, ţinători de biserica unită, manifestându-şi voinţa de a se întoarce la ortodoxie.

Acum *un preot* dintre cei cu carte, verifică îndreptăţirea năzuinţelor noastre de a readuce pe fraţii înstrăinaţi la sânul bisericii-mame. Dumnezeu să binecuvinteze ceasul în care el a dat pilda pe care, nu ne îndoim, o vor urma şi alţii, pe măsura ce se vor lumina şi dumerî asupra actului de dreptate şi de îndreptare pe care trebue să-l facă. Lor, preoţilor, le va urma apoi şi poporul mai cu îndrăznire, ca să putem prăznui cât mai curând bucuria ce a avut tatăl din pilda evangheliei, la întoarcerea fiului său.

(P.)

Noul „Comitet şcolar" dela liceul „Gh. Lazăr", Sibiu

Duminecă în 3 Iunie a. c. s'a întrunit un considerabil număr dintre foştii elevi, părinţii actualilor elevi dela acest liceu precum şi alţi intelectuali iubitori şi sprijinitori ai şsoalei româneşti, pentruca în prima lor adunare generală să aleagă pe reprezentanţii lor ca membrii în noul «Comitet şcolar» al acestui liceu.

Adunarea a fost convocată şi prezidată de dl director liceal *Dr. Ioan Bunea*, care a spus, într'o corespunzătoare cuvântare, ce este fiinţa şi chemarea adunării. Aducând la cunoştinţa adunării că corpul profesoral al liceului exercitându-şi drepturile sale, a ales din şirurile sale de membri în noul «Comitet şcolar» pe profesorii: *Dr. Ioan Bunea, Marcu Jantea* şi *Dr. Z. German*, ear pe prof. *Ioan Isaicu* de censor, a învitat adunarea ca să-şi aleagă şi ea pe acei membri în acest comitet a cărora alegere este lăsată prin lege în grija şi competenţa ei.

Adunarea generală a aclamat de membri pe dna *Veturia I. Lăpădatu*, *Dr. Nicolae Vecerdea*, *Dr. Nicolae Comşa* şi *Teodor Dobol*, ear de censor pe dl *Adrian Cristea*.

Noul «Comitet şcolar» s'a întrunit momentan în prima sa şedinţă şi s'a constituit astfel: preşed. *Dr. N. Vecerdea*, ear secretar *Dr. Ioan Bunea*. Comitetul a ales apoi, cu unanimitate pe dl *Ioan Rebega* de cassar, iar pe dl *Romul Pop* de contabil al său.

Nunţiul papal se duce

Primim vestea din Bucureşti, că Monsenio-rul Marmaggi este mutat la Praga.

Inlăturarea aceasta din mijlocul nostru a nunţiului nu însemnează, că activitatea papistă va înceta cu încercările sale d'a slăbi temeliile credinţii ortodoxe.

Vaticanul, cu preocupările sale politice, în care desfăşură cea mai încordată muncă, n'are interes să ajute statul român în reconstruirea sa, ci tocmai din contră: îşi urmăreşte scopurile prin slăbirea acestui stat cu religiunea sa ortodoxă.

Unelte în atingerea acestor scopuri, a avut la îndemână, şi — durere — mai are; căci iscusinţa nu i lipseşte şi nici mijloacele materiale mai ales.

Pe noi ne doare numai faptul, că uneltele pomenite sânt tocmai energii româneşti; — ear aceste energii, desfăcute de înrâurirea Romei papale, ar putea aduce, prin îndrumări bune, foloase adevărate întreg poporului românesc în opera sa de refacere.

Cu cât va dura mai mult înrâurirea nefastă a Curiei romane asupra conducătorilor uniţi cu dânsa, cu atât desmetecirea acestora din urmă va întârzia, şi înstrăinarea lor de ideile naţionale va creşte.

Nunţiul Marmaggi ni-a arătat mai de multe ori în ce fel s'a manifestat înrâurirea contrară tuturor aspiraţiilor româneşti: La Alba-Iulia a determinat pe arhiereii uniţi să refuze intrarea în catedrala ortodoxă, când cu încoronarea; la Blaj a jignit în modul cel mai provocător credinţa bisericii noastre, când cu vizitaţia sa canonică; la Bucureşti a criticat, într'o convorbire acordată unui ziarist, pretenţiunea bisericii ortodoxe d'a se numî dominantă, când cu desbaterile asupra constituţiei.

Mai trebuiau, după acestea, şî alte motive pentru plecarea nunţiului?

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat în 7 Iunie n. cu trenul de seara la Bucureşti.

Suveranii Iugoslaviei. Perechea regală iugoslavă, Regele Alexandru şi Regina Maria, a sosit Luni în capitala noastră, spre a-şi sărbători prima aniversare a căsătoriei. Suveranii Iugoslaviei, însoţiţi de Suveranii români, vor pleca Sâmbătă la Mărăşeşti şi Mărăşti, spre a vizita zona frontului, ear de acolo la Sinaia.

Membri de onoare. Comitetul Societăţii Scriitorilor Români a proclamat, conform statutelor, ca membri de onoare pe I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* şi pe P. S. Sa episcopul *Roman* dela Oradea-Mare.

Dela Academia Română. Plenul academic a votat Luni alegerea următorilor membri noi, în locurile vacante: dnii C. Rădulescu-Motru şi G. Murnu la secţia literară, şi dl arhitect Balş la secţia istorică.

Sâmbătă, 9 Iunie, ora 3 p. m. Academia Română ţine şedinţă solemnă sub preşedinţia principelui moştenitor, când dl Mihail Sadoveanu va rosti discursul de recepţie la care va răspunde dl Bogdan Duica. Noul academician va vorbi despre «Literatura Populară».

Academia a mai ales membri corespondenţi pe dnii M. Beza şi C. Drăgan, profesor la universitatea din Cluj, ambii în secţia literară. Membri de onoare ai înaltului aşezământ de cultură au fost aleşi d-nii Scotus Viator (Seton Watson) şi doctorul spaniol Ramon Y Cajal. — Tot Luni s'a deschis Testamentul bancherului Elias. Academia română este instituită legatară universală a întregii averi, care probabil se ridică la vre-o opt sute de milioane. Testatorul orânduieşte o sumă de legate culturale şi de binefacere, sub privigherea Academiei, lăsând în acelaş timp o altă sumă la libera dispoziţie a Academiei.

Octavian Goga — necunoscut. Admiratorii din Braşov ai poetului O. Goga i-au trimis o telegramă la Bucureşti, cu prilejul banchetului ţinut în ziua când a fost primit ca membru al Academiei. Telegrama a fost înapoiată din Bucureşti la Braşov cu menţiunea: *Octavian Goga necunoscut...*

Parohie nouă. In Grădiştea (Periamos), din judeţul Torontal, s'a constituit un comitet provizor al parohiei ortodoxe române, ales în întrunirea credincioşilor de acolo, ţinută în primăvara acestui an. Sânt peste trei sute de suflete, care până acum trebuiau să recurgă la parohia sârbească din Sân Petru Mare. S'a cerut comisiunii de ocol pentru expropriere sesiunea cuvenită parohială, cantorală şi de învăţător. Cererea a fost satisfăcută.

O delegaţie de 70 ţărani bănăţeni, — vechii grăniceri ai acestei provincii, — în frunte cu preoţii şi câţiva intelectuali din Bănat, s'a prezentat dlui ministru Al. Constantinescu, căruia i-a cerut să nu «etatiseze» Comunitatea de avere a grănicerilor bănăţeni. Dl ministru Al. Constantinescu a promis că averea comunităţii va fi respectată şi că grănicerii vor fi lăsaţi în posesia bunurilor lor.

Adunarea generală a Societăţii naţionale de Cruce Roşie a României, filiala Sibiu, se va ţinea conform Regulamentului pentru filiale, în ziua de 14 Iunie n. a. c. în sala de conferinţe a liceului George Lazar, la 6 ore seara. *Comitetul.*

Concert în Loamneş, comună în apropierea Sibiului, au dat a doua zi de Rusalii studenţii Seminarului Andreian. Au cântat mai multe frumoase cântări religioase şi naţionale, şi s'au rostit cuvântări instructive. Preotul nostru de acolo a stăruit şi a contribuit ca producţiunea să fie cât mai reuşită. Poporul care a luat parte la concert, a rămas deplin mulţumit.

Emigrările. In ultimile trei luni ale anului 1922, ministrul de interne a primit 6.225 cereri da emigrare în America, din care 5.004 au fost admise, ear 853 refuzate, restul de 368 fiind lăsate în suspens. Cei mai mulţi dintre aceşti emigranţi sânt din Transilvania şi Bănat (93 la sută), şi numai după aceea emigranţii din vechiul regat (2.1 la sută) şi din Basarabia 1.3 la sută). Numărul cel mai mare de emigranţi îl dau bărbaţii între 25—40 ani repartizaţi pe profesiuni. Cel mai mare număr de emigranţi îl dau agricultorii şi lucrătorii. După naţionalităţi, cei mai numeroşi sânt emigranţii de origină germană (2 445 sau 39.3 la sută) apoi unguri (24.6 la sută). In al treilea rând românii (1.278 sau 20.5 la sută), apoi evreii (652 sau 10.5 la sută), sârbii, rutenii, bulgarii, polonii etc. dând un număr de emigranţi mult mai mic.

Examenele finale publice la şcoala de ucenici a statului din Sibiu se vor ţinea în 16 şi 17 Iunie 1923 în următoarea ordine: *Sâmbătă în 16 Iunie:* Dela 2—2½ cl. pregătitoare A. Limba română, dela 2½—3 cl. pregătitoare B. Aritmetica, dela 3—3½ cl. pregătitoare C. Limba română, dela 3½—4 cl. pregătitoare D. Aritmetică, dela 4—4½ cl. pregătitoare E. Limba română, dela 4½—5 cl. I A. Limba română, dela 5—5½ cl. I B. Aritmetică, dela 5½—6 cl. I C. Limba română, dela 6—6½ cl. I D. Aritmetică. — *Duminecă în 17 Iunie:* dela 8—8½ cl. II A. Limba română (Geografie, Istorie), dela 8½—9 cl. II B. Aritmetică, dela 9—9½ cl. II C. Limba română (Fizica)i dela 9½—10 cl. III A. Limba română, dela 10—10½ cl. III B. Aritmetică, dela 10½—11 curs superior tehnologic. Contabilitate. — Expoziţia cu lucrurile manuale şi desemnurile elevilor se va deschide Duminecă în 17 Iunie la 8 ore a. m. şi ţine până la ora 1, când va urma premiarea elevilor. *Consiliul de administraţie.*

Casă de vânzare

Joi în 14 Iunie st. n. la 3 ore d. a. se va vinde în licitaţiune liberă, **casa cu Nr. 21 din Sibiu Strada Pielarilor.** Preţul de licitaţie Lei 80,000. Licitanţii trebue să depună un vadiu de 10%.

(80) 1—2

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Nr. 148/1923 pp. (77) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului **Aiud,** înfiinţat prin concluzul Sinodului Eparhial Nr. 67—1922, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Venitele din parohie şi dela stat, stabilite pentru postul de paroh al parohiei centrale Aiud, pe care îl va ocupa alesul şi numitul protopop.
2. Dotaţia protopresbiterală dela stat şi din fondul general administrativ al Consistorului Eparhial.
3. Retribuţia din fondul protopresbiteral al tractului.
4. Taxele legale dela vizitaţiunile canonice.

Concurenţii îndreptăţiţi cari întrunesc condiţiunile din concluzul congresual Nr. 111—1888 îşi vor înainta cererile, înzestrate cu documentele cerute, în termenul arătat mai sus, Venératului Consistor Eparhial în Cluj. Dela concurenţii din alte Dieceze, să cere să prezenteze şi act de învoire dela Arhiereul lor, că în caz de alegere şi numire vor obţinea litere dimisionale — şi vor putea ocupa postul.

Aiud, din şedinţa comitetului protopresbiteral, ţinută la 25 Aprilie (8 Mai) 1923.

Iosif Pop prezid. com. protopopesc. — **Iustin Sava** notar.

Nr. 1888.

Aprobat.

Cluj, din şedinţa plenară a Consistorului Diecezan ţinută în 19 Mai 1923.

Nicolae Ivan Episcop. — **Lurenţiu Curea** secr. consist

Nr. 1687/923 Bis. (76) 2—3

Concurs din oficiu

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. a II-a **Curtuiuş,** din protopopiatul ortodox român Dej, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, computat dela prima lui apariţie în ziarul «Telegraful Român»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasiaonate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii au a-şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopopesc al tractului ortodox român Dej, în Dej, în terminul deschis, şi pe lângă încunoştiinţarea prealabilă a protopopului acelui tract, a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserica din parohia amintită, spre a cânta, predica, eventual a servi şi a se face cunoscuţi poporului.

Cluj, din şedinţa senatului bisericesc al Consistorului Diecezan, ţinută în 21 Mai 1923.

Nicolae Ivan episcop. — **Laurenţiu Curea** secretar.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,

profesor universitar şi membru al Acad. române

---

(78) 2—3

Anunţ

Se caută **un tânăr domn, absolvent în teologia Institutului clerical „Andreian" din Sibiu** pentru o parohie de clasa I într'o comună din judeţul Brăila, pe lângă cele mai favorabile condiţiuni, cari amănunţit şi mai în detaliu se vor putea afla, adresându-se doritorii către subsemnatul preot paroh al comunei Filipeşti (judeţul Brăila).

Econom stavrofor **Ioan Todescu.**

Propise pentru examene

:-: dictando şi caligrafie :-:

se află de vânzare la

Librăria Arhidiecezană, Sibiu

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea,** egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

SCHIMBARE DE LOCAL

Subsemnatul am onoare a aduce la cunoştinţa Onor. public şi stimatei mele clientele, că mi-am schimbat localul **Primei fabrici române de stampile din Sibiu** aflătoare în **Strada Ţigläriei Nr. 18,** în

STRADA TRIBUNII Nr. 14

Rugând Onor. public a mă onora şi mai departe cu binevoitorul sprijin, semnez

(73) 2—2 Cu stimă: **Oct. L. Vestemean,**

fabricant de stampile, Sibiu, Strada Tribunii Nr. 14

Redactor responsabil: Dr. George Proca. — Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 30 Mai (12 Iunie) 1923 Nr. 44

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Școala confesională și cultura neamului

In conferențele preoțimii noastre ardelene din anul acesta, ținute în cadrele Asociației clerului, s'a discutat și despre importanța școalei confesionale în cultura neamului.

Din lucrările prezentate la conferențe, în chestiunea școalei confesionale, publicăm în resumat de astădată cuvintele rostite de părintele Vasile Păscău:

Pe timpul regimului dispărut, românii din Ardeal nu puteau să aibă alt fel de școale de cât confesionale. Școalele ortodocșilor erau școale «greco-orientale românești» și «greco-orientale sârbești». Va să zică înșiși maghiarii erau necesitați să recunoască oarecare caracter național pentru școalele ortodoxe, — un lucru de care erau cu totul scutiți, când era vorba de școalele ardelene «greco-catolice», aceste din urmă n'aveau în legile ungurești numirea de «greco-catolice române», și puteau fi prin urmare mai ușor înrâurite în senz maghiar.

Nemuritorul arhiereu, a cărui pomenire avem s'o sărbătorim în zilele apropiate, a stăruit din toate puterile să creeze școale confesionale și a deprins poporul să jertfească pentru astfel de așezăminte și așa să le și iubească.

Și în adevăr, poporul ardelenesc a prețuit și a iubit școala lui confesională tocmai *pe temeiul jertfelor ce i le aducea.* Școala aceasta a devenit una cu sufletul poporului. Ea l-a înviorat și i-a întărit spiritul creștinesc și național, pentru a putea face față atacurilor venite din partea contrarilor văzuți și nevăzuți.

Biserica noastră ortodoxă, despoiată de școala sa, de care a fost atât de strâns legată, pierde un razim principal, — ear statul în opera sa de consolidare se alege cu o sarcină mai mult, în vremea când orce concurs și sprijin ar trebuì să-i fie binevenit.

Biserica aceasta și școalele sale au dat neamului creștini buni și ostași viteji, dușmanii noștri au recunoscut aceasta în toate veacurile și d'aceea au enunțat prigonirea lor neîndurată și desființarea lor prin orce mijloacc. Dar n'au izbutit.

Dacă au dispărut acum năvălirile fostului regim asupra lor, în schimb n'au dispărut alți vrăjmași cu mult mai redutabili, pentrucă sânt factori neasămănat de isteți și de vicleni. Citiți, vă rog, încă odată ce spune graiul rabinului dela Worms:

«Dușmanul natural al lui Israil, este biserica creștină, de aceea trebue să o săpăm; desbinările în sinul ei ne ușurează aceasta. Așa dar trebue să propagăm în ea, libera cugetare, neîncrederea, necredința și cearta. In acest scop, trebue să susținem o luptă neîntreruptă prin presă, suspectând și batjocorind preoțimea creștină. *Stâlpul principal, al bisericii, este școala*: așa fiind trebue să câștigăm o înrâurire asupra educației în școalele creștine, lucrând pentru *grabnica separare de biserică.* Sub firma progresului și egalei îndreptățiri a tuturor religiunilor, *școalele creștine se vor transformá în școli fără confesiuni* și israeliții vor deveni învățători în toate școalele. Educația creștină se va restrânge numai asupra familiei și cum mulțimea poporului n'are timp pentru aceasta, apoi simțul religios al păturii sociale superioare sdruncinându-se, *educația creștină va dispăreá cu totul* și va începe agitația pentru desființarea dreptului la posesiunea bisericii și școalelor proprii și trecerea averilor lor în stăpânirea statului, adecă mai curând sau mai târziu în mâna lui Israil».

Eată rostul școalei confesionale expus de un vrăjmaș al tuturor creștinilor.

Dacă în școale va slăbì și mai mult influința biserich noastre, urmarea va fi că înstrăinarea satelor și a orașelor va crește. Negoțul și industria vor trece și mai mult în mâna fiilor neamului ales, cârciumele localurile de petrecere și casele de rugăciuni ale sectarilor se vor sporì și înflorì peste toată țara, ear poporul nu se va ferì de ele, ci jertfele închinate odată pentru susținerea școalelor, le va duce acolo, unde nu le este locul.

Unde va fi deci dobânda?...

Din parlament. In ședința camerei din 7 l. c. s'a adus la cunoștință un strigăt de durere venit dela frații noștri bănățeni despărțiți de noi prin nedrepte hotare. Dl deputat Sever Bocu expune adecă următoarele fapte pe care guvernul sârb are toate mijloacele să le controleze și să le verifice:

1. Preotul capelei române din Vârșeț, *Corneliu Petrovici*, a fost pălmuit în stradă de soldați sârbi. Cu toate plângerile, nimeni n'a fost pedepsit;

2. Elevii seminarului sârb au spart geamurile capelei române din Vârșeț, toate reclamațiile au rămas fără rezultat;

3. Biserica din Vârșeț, făcută din colecte românești, a fost spartă și odăjdiile și hainele protopopului Oprea furate, profanatorii au rămas nedescoperiți;

4. In toate comunele românești au fost aduși și încuartiruiți cu forța «dobrovolți» (voluntari) sârbi, aduși din Bosnia, din Albania și din Macedonia, elemente primejdioase care fură averea locuitorilor și le necinstesc căminele;

5. Toate averile școalelor și bisericiior românești au fost sechestrate de statul sârbesc;

6. Veniturile fundațiunilor «Trandafil», averile dela Marghita, averile dela Deliblata au fost sechestrate și confișcate de statul sârbesc;

7. Opera de sârbizare se continuă în mod violent: islazurile comunale au fost împărțite la sârbi aduși de prin Balcani; veniturile moșiei dela Petrovosela, care serveau de mai bine de 100 de ani la furnizarea apei acelei comune, au fost sechestrate, așa în cât comuna, care n'are isvoare, sufere cumplit de lipsă de apă;

8. Răul tratament, injuriile, neplata de salar, au forțat aproape 100 de învățători și preoți să și părăsească căminurile, în cât azi școalele și bisericile sânt lipsite de preoți și învățători, sârbizarea întregii regiuni făcându-se în mod frivol;

9. Cărțile românești pentru învățământ sânt interzise, așa încât școlarii români nu pot învăța decât după cărți sârbești. —

Dela un stat aliat, care are atâtea legături cu țara noastră, așteptăm să înceteze astfel de prigoniri, care sânt spre paguba aliaților și spre bucuria dușmanului comun.

*

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare a luat sfârșit în ziua următoare, Vineri, în 8 l. c.

Sfințirea bisericii din Rogoz

— Primirea P. S. Sale Episcopului Nicolae. O latură din activitatea corului episcopiei —

P. S. Sa Episcopul Clujului continuând seria vizitațiunilor canonice a descins în 3 Iunie a. c. în comuna *Rogoz* spre a sfinți biserica nou zidită.

La ora 9 și jumătate înconjurat de un banderiu de călăreți sosește din *Lăpușul unguresc* în Rogoz. Din satele vecine și mai îndepărtate mii de țărani cu conducătorii lor se grăbesc spre Rogoz spre a se putea bucura de înălțătoarea sărbătoare atât de mult așteptată.

In fața porții a doua de triumf construită în fața bisericii cu multă pricepere și gust, preotul local urează P. S. Sale bun sosit. Corul îl primește cu cântarea arhierească.

Se trece apoi la actul sfințirii. Serviciul divin îl face P. S. Sa, asistat de 8 preoți. Biserica, deși spațioasă, nu poate cuprinde cei 3000 de țărani, așa că sf. liturghie se face în biserică, ear în fața bisericii rugăciuni de alți 7 preoți. Răspunsurile liturghice le dă corul episcopiei sub conducerea destoinicului dirigent Vasile Petrașcu.

Participarea corului la vizitații canonice constitue o latură importantă din activitatea corului, care este un factor primordial în propaganda religioasă, în deosebi în timpurile tulburi de azi, când se ivesc diferite secte religioase, care vin să distrugă credința strămoșească. Cântările bisericești, naționale și lumești executate cu pricepere și cântate cu simț fără de care atmosfera ar fi prea monotonă, fac ca sufletele tuturor să vibreze de fericire, înălțându-le deasupra necazurilor zilnice în sferele înfrățirii și ale iubirii reciproce.

Sfârșindu-se serviciul divin, P. S. Sa ține o vorbire adânc simțită și foarte instructivă. Face istoricul suferințelor noastre, pentruca să înfățișeze prezentul în lumină cât se poate de strălucitoare, când avem posibilitatea de a ne validita pe toate terenele care duc la consolidare, la înălțare, la fericirea țării și a poporului nostru.

Indeamnă țăranii să dea copiii la școale, căci numai prin cultură vom putea contrabalansa elementele străine și dușmane intereselor naționale. Indeamnă la păstrarea credinței străvechi care și-a avut și își are roadele binefăcătoare în desvoltarea noastră națională. —

La ora 1 s'a ţinut banchetul dat în onoarea P. S. Sale; au luat parte preoţimea, protopopii tractului Dej şi Lăpuş, intelectualii din Lăpuş, prefectul judeţului Solnoc-Dobâca care a însoţit pe P. S. Sa.

Sprijinitorii artei româneşti şi aici s'au ivit contribuind cu sume frumoase (2700 lei) prin înscrierea de membri, la înjghebarea mai desăvârşită a Reuniunii corale.

S'au înscris membri următorii: St. Bărbos, notar 200 lei; Dr. Prodan, prefect, Dr. Buzura, consilier, Ioan Bărbos, primpreior, Emil Feldiorean, perceptor, Const. Georgescu, judecător, Teodor Herman, protopop, Aug. Herman, înv., Alex. Herman, înv., Grig. Lador, preot, Dr. Gr. Man, medic, N. Perhaiţa, inspector, T. Şovrea, preot, V. Tira, înv., N. Gherman, preot, Alex. Sighiarteu, preot, Oct. Lador, preot, Pavel Moldovan, preot. Teodor Herman, preot, Zaharie Man, Ioan Filip, Dr. I. Petruţ, Alex. Man, V. Danciu şi G. Danciu, fiecare câte 100 lei; Ioan Budu 60 lei; Căp. Nanciu, pretor şi Desideriu Pop, notar, câte 50 lei: Traian Buzura 20 lei; Virgil Şovrea (i se detrage câte 25 lei din fietrim.) Alex. Latiş, (i se detrage câte 25 lei pe totdeauna la fiecare trim.)

După banchet P. S. Sa se întoarce la Lăpuş unde este încuartiruit. Nu peste mult soseşte şi corul, care cântă atât în piaţă, cât şi prin satele care trece, cântări naţionale bine alese, întrucât acele ţinuturi sânt copleşite de oaspeţi nepoftiţi din Galiţia, cari s'au infiltrat şi între elementele româneşti dela sate, având organizaţia lor bisericească şi şcolară, şi ajungând chiar la conducerea destinelor comunale.

Seara s'a dat o cină comună la protopopul Zaharie Man. In dimineaţa zilei de 4 Iunie P. S. Sa se reîntoarce la Cluj. *L. P.*

Nr. 4469/923 Ep. (81) 2—2

CONCURS

Pentru întregirea postului de funcţionar la esactoratul consistorial împreunat cu referada fondului de penziuni preoţesc se publică concurs.

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt: 1050 lei salar de bază, plus îndemnizaţia chirie şi adausele statorite pentru funcţionarii publici.

Doritorii de a reflecta la acest post să-şi înainteze cererile concursuale Consistorului arhidiecezan în Sibiu până la 23 Iunie (6 Iulie) a. c., însoţite de actele de calificaţie şi certificate de serviciu.

Sibiu, din şedinţa senatului epitropesc ţinută la 20 Mai 1923.

Consistorul arhidiecezan

Sesiunea Sfântului Sinod

Miercuri dimineaţa, la ora 9, membri sf. Sinod au fost convocaţi spre a lua parte la deschiderea sesiunii de primăvară a sf. Sinod al bisericii ortodoxe române.

La ora 10 s'a oficiat la biserica Antim serviciu divin de către arhiereul Platon Ciossu.

Au fost prezenţi aproape toţi prelaţii din vechiul regat, Bucovina, Basarabia şi Ardeal.

La solemnitate au mai luat parte dnii: ministrul C. Banu, V. G. Ispir, secretarul general şi St. Brădişteanu, directorul general al cultelor.

După oficierea slujbei divine membri au trecut în sala de şedinţe, unde dl ministru C. Banu a cetit decretul regal de deschidere a sesiunii de primăvară. In urmă I. P. S. Sa mitropolitul primat a citit programul desbaterilor şi a lucrărilor sinodale.

S'a procedat apoi la alegerea diferitelor comisiuni, după care şedinta s'a ridicat la ora 12.

Membrii Sinodului s'au întrunit Joi sub preşedinţia mitropolitului primat Miron Cristea.

După deschiderea şedinţei s'a luat în discuţie raportul privitor la reorganizarea Tipografiei cărţilor bisericeşti a sinodului şi a revistei ortodoxe a Sinodului.

Asupra raportului, episcopul Vartolomeu al Râmnicului a făcut o lungă expunere şi o serie de propuneri.

Sinodul a hotărât apoi tipărirea din nou a regulamentului seminariilor, în vederea unei noua organizări de seminarii.

In şedinţa de Vineri s'a decis tipărirea bibliei în două ediţii: una pentru popor şi una pentru clasele mai culte. Ambele ediţii vor fi editate sub îngrijirea unui comitet mixt de clerici şi laici, cunoscuţi scriitori şi teologi.

Sinodul a hotărât apoi aprobarea raportului prin care s'a propus ca beneficiile băneşti ce vor rezulta din exproprierea pământurilor bisericeşti să fie întrebuinţate pentru facere de căminuri necesare studenţilor teologi şi studenţilor creştini ortodoxi.

Alegerea episcopului de Argeş

Marele colegiu electoral, compus din membrii Sf. Sinod, din membrii consistorului superior bisericesc şi din deputaţii şi senatorii ortodocşi, s'a întrunit Marţi în palatul camerei deputaţilor să aleagă episcop în locul rămas vacant la Argeş prin trecerea episcopului Visarion Puiu la Bălţi.

La ora 3 jum. I. P. S. Sa mitropolitul primat deschide şedinţa în prezenţa tuturor membrilor guvernului şi anunţă că marele Colegiu e chemat să aleagă episcop la Argeş. I. P. S. Sa citeşte paragraful din legea sinodală relativ la procedura votării şi anunţă că la birou s'au depus următoarele candidaturi: păr. senator V. Duma, păr. arh. Evghenie Piteşteanu, actualul locotenent al episcopiei Argeşului, păr. arhiereu Platon Ciossu, vicarul mitropoliei din Bucureşti, păr. arhiereu Mircea dela Roman, păr. arhiereu Teofil Râmniceanu.

Se procedează la vot cu apel nominal şi cu buletine secrete.

La ora 5 fără un sfert I. P. S. Sa mitropolitul primat citeşte rezultatul următor: păr. *Duma* 234 vot., *ales*, păr. arhiereu Teofil Râmniceanu 80 vot., păr. arh. Platon Ciossu 7 vot., păr. arh. Gordun Galaction 4 vot., păr. arh. Evghenie Piteşteanu 3 vot., şi păr. arh. Filaret Lupu 2 vot.

Noul ales, păr. *V. Duma*, mulţumeşte Marelui colegiu pentru încrederea exprimată prin alegerea Sf. Sale şi făgăduieşte că va păstori turma credincioşilor cu dreptate şi cu blândeţe aşa cum îl îndeamnă sufletul şi vârsta.

La ora 5 I. P. S. Sa ridică şedinţa şi declară Marele colegiu închis.

Festivalul „României June"

In seara de 5 Iunie 1923 s'a ţinut la Teatrul Naţional din Bucureşti un festival, cu prilejul sărbării semicentenarului societăţii academice «România Jună», care a fost cel mai superb simbol al unităţii noastre etnice, din fosta capitală habsburgică.

Festivalul a fost pus sub înaltul patronaj al M. S. Regina Maria şi sub presidenţia de onoare a dnei Eliza I Brătianu.

Programul a început cu Imnul regal executat de societatea corală «Carmen» şi orhestra Filarmonică. Corul a cântat imnul «României June» («Pe-al nostru steag») cuvinte de Andrei Bârseanu şi muzică de Ciprian Porumbescu.

Dl prof. *N. Iorga* a ţinut o cuvântare de deschidere arătând cât de laudabilă e iniţiativa «României June» de a ridica o statue aceluia care o merită, în ţara unde mulţi o au fără s'o merite.

Dl profesor N. Iorga a arătat rostul cultural al societăţii din Viena, care a avut ca întemeetor pe marele nostru poet Eminescu.

Acum 40 de ani, spune dl Iorga, am dat peste almanahul «României June» ca cuprindea «Luceafărul» lui Eminescu.

E un semn că pe atunci marele nostru poet era citit şi apreţiat de ardeleni.

«România Jună» a avut la început legături cu «Junimea» dela Iaşi. In urmă a intrat într'o legătură mai adâncă cu întreaga literatură românească.

Intr'o vreme de înfrigurare naţională «România Jună» a organizat cea dintâi serbare pen-

---

FOIŞOARA

Un simbol

— Insemnări din timpul războiului —

(Sfârşit)

Căutând să ridice satul şi-a uitat «Popa Tanda» de necazurile sale proprii. Trei copii mici, o femeie lăuză, un copil de ţâţă. Poporenii, amărâţi, numai că n'au vrut să-i dea ajutor la gospodărie, ca să trăiască precum se cade unui preot de sate — dar s'au dus chiar până la episcopul, să-l roage să le dea alt preot. Episcopul a înfruntat pe săteni, sătenii s'au întors înapoi fără de isprava dorită.

Dar cum să iasă «Popa Tanda» la căpătâi cu gurile flămânde?

«Sânt întâmplări, în faţa cărora mintea stă locului: în primejdie, când sufletul nu mai găseşte ajutor, în bucurie, când el nu află isvorul, din care-i curge norocul şi în înşirarea gândurilor sale, când el nu le mai află legătura. Atunci, când omul în orce chip a ajuns la locul, unde putinţa începe să se atingă cu neputinţele sale, înceată a mai gândi, gândind în locul său firea omenească».

«Părintele Trandafir întră în biserică. De câteori a întrat el în astă biserică. Dar totdeauna precum a întrat făurarul în făurărie. Acum însă îl prinse o frică neînţeleasă, merse câţiva paşi înainte, se opri, îşi ascunse faţa în amândouă mânile şi începu să plângă greu şi cu suspin înăbuşit şi viforos. De ce plângea el? Inaintea *cui* plângea? Din gura lui numai trei cuvinte au ieşit: *Puternice Doamne! ajută-mă!...*» Şi oare credea el, că acest gând cuprins cu atâta înfocare în desperarea lui îi va putea da ajutor? El nu credea nimic, nu gândea nimic; el era purtat!»

O pagină de aur! Cuvintele nu pot tălmăci nici pe departe ce simţeminte te cuprind în faţa scenei acesteia.

Dar oricât de frumoasă este, par'că şi mai frumoase sânt paginile, cari le-am cetit mai apoi. Ni l arată pe «Popa Tanda» *la lucru*. El nu mai vrea să stea cu mâna 'n sân. I s'a făcut lehamite de sfaturi, de batjocuri, de sudalme împărţite din belşug — deacu vrea să *lucreze*, să-şi pună mai întâi gospodăria în picioare.

Casa parohială? Toată «hârb», «pereţii ciur», «acoperişul mreje». la un ţigan, frământă imală şi lipeşte casa. Acoperişul e stricat. Sânt sălcii şi răchite, şovar, pipirig, papură, în apropiere. Intr'o zi e acoperişul cârpit şi tivit cu snopi de trestie. Casa n'are nici tu gard, nici tu portiţă. Dar de ce sânt spini şi pari? Bate pari în pământ, aduce spiniş — gata-i gardul şi portiţa. «Auziţi? Să nu ieşiţi afară din curte! jucaţi-vă frumos aici, acasă!»

De straturi de ceapă, de morcovi, de fasole, de curechiu nici pomană mai înainte. Acu începe să samene tot felul de straturi, de-alungul gardului. «Mare a fost bucuria într'o zi. Popa s'a sculat mai de dimineaţă. «Muiere, scoală!» — «Ce-i?» — «Au răsărit, au răsărit!» Toată ziua aceea popa şi preoteasa, cu copii cu tot, au petrecut vremea şezând pup între straturi. Care vedea mai multe seminţe încolţite acela era mai norocos».

Cum au râs de vesel de bucuria popii: Dan şi Floanteş şi Petrişor! Şi cum au zis şi ei, ca oameni, cari treceau pe lângă casa popii: «Popa-i omul dracului!»

Şi mie mi-a venit veselia în suflet dar — la dreptul vorbind, şi o lacrimă în colţul genei. «Bravo, părinte!» spuneam eu în mine, «bravo! Pe bună cale ai apucat. Cu Dumnezeu înainte!»

Şi l am urmărit mai departe cu aceeaş dragoste. Nu m'a dat de ruşine. Eată-l: împrumută un plug, cam stricat, nu-i vorbă, dela vecinul Marcul, împrumută doi boi slabi şi un cal spetit dela vecinul Mitru — ară locul din dosul casei şi samănă păpuşoi. Clopotarul întră slugă la el, într'un grajd se prefac patru stâlpi din capătul casei, fereastra astupată cu băşică de porc dispare, ca să facă loc unui ochi de fereastră ca lumea, icoana Maicii Domnului, fără de privaz, capătă de sărbători sticlă şi privaz. Nuielele le împleteşte părintele şi ai săi şi le duc la târg, să le vândă, ca leac, vin bănişori ghiaţă în punga goală a popii. — Rusaliile îl găsesc cu «păpucaşi» pentru copii, cu pălării de paie, cu ferestri, cu flori, cu făină albă, cu carne, unt, ba chiar şi zahăr şi... cu lacrimi în ochi. In ziua aceea, zic oamenii, că nici odată n'a cântat «Popa Tanda» mai frumos ca atunci...

tru glorificarea lui Ştefan cel Mare, în locul unde se odihnesc oseminţele lui. A merge acolo la Putna şi a vorbì despre unitatea noastră naţională, sub stăpânirea habsburgică, însemna fără îndoială un «semn al vremii».

Acolo unde era sclăvie, acolo sufletul tinerimii române îşi dădea seamă de idealul naţional, care a fost înfăptuit astăzi. Idealul nostru a fost înfăptuit prin forţe morale, şi tot prin forţe morale trebue păstrat. Forţa morală înseamnă seninătatea cugetului şi lărgimea sufletului.

Să caute tineretul din Viena, termină dl Iorga, să întemeeze prin muncă, naţionalism discret şi mari virtuţi, opera îndeplinită de generaţiile noastre. —

După cuvântarea plină de învăţăminte a dlui prof. N. Iorga, soc. «Carmen» a executat mai multe cântece româneşti, sub conducerea cunoscutului prof. Chiriac.

Artistul Aristide Demetriade, dela Teatrul Naţional, a citit din «Scrisoarea III a» de Eminescu.

Baritonul Jean Atanasiu, a cântat cântece româneşti, care au stârnit o furtună de aplauze.

Artistul Ion Manolescu dela Teatrul Regina Maria, a citit «Mortua est» şi «O mamă, dulce mamă» de Eminescu.

La sfârşit «Orchestra Filarmonică» a executat «Poema română» de G. Enescu, dirijată de măestrul George Georgescu.

La acest festival au asistat şi regele şi regina Marioara a Sârbiei.

Nr. 3855. (79) 3—3

CONCURS

La şcoala normală «Andrei Şaguna» din Sibiu sânt vacante catedrele de:

1. Limba şi literatura română.
2. Limba şi literatura franceză.
3. Lucrul manual şi gimnastică.
4. Desemn şi caligrafie.

Pentru întregirea lor se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Doritorii de a ocupa vr'una din aceste catedre, să-şi înainteze cererile de concurs, însoţite cu certificat de botez şi documentele doveditoare ale cualificaţiei lor. Ceice au fost în învăţământ, să prezinte şi certificatul de serviciu.

Retribuţiile sânt egale cu ale profesorilor şi măieştrilor dela şcoalele normale de stat.

Consistorul arhidiecezan.

In fruntea unei acţiuni de colectă...

Aflăm că în Arad s'a alcătuit un *comitet* în scopul reconstruirii mănăstirii romano-catolice dela Radna, distruse zilele acestea de un mare incendiu.

Despre faptul acesta, revista bisericească din Arad, Biserica şi Şcoala, dă următoarea lămurire:

«Alături de conducătorii bisericii catolice vedem în fruntea acestui comitet pe şefii autorităţilor de stat, pe însuşi P. S. nostru Episcop;» — ear după aceasta, redacţia numitei reviste declară: «P. S. Sale, Părintelui nostru Episcop diecezan, nu i s'a cerut nici prealabil, nici ulterior, învoirea de a fi pus în fruntea acţiunii de colectă, în scopul reedificării mănăstirii romano-catolice din Radna. Prin urmare de toată afacerea n'are nici o cunoştinţă. Tot aşa credem că au ajuns în acest comitet şi notabilităţile şi damele noastre din Arad. Doar este ştiut că biserica din cetate nici acum n'are iconostas; ear capelele dela şcoala de fete, dela robi şi dela spital n'au nici strictul necesar de recvizite sfinte, pentru serviciile sfinte. *Aici* are cuvântul societatea română din Arad. Mănăstirea din Radna... a fost, în tot trecutul nostru, un factor care a căutat să ne submineze».

Semnul vremurilor nouă

— Doctor catolic trecut la ortodoxie —

Sub acest titlu Tribuna Aradului primeşte următoarele:

Aflăm, că în fruntaşa comună Izvin, din Bănat, eri la Sf. Constantin şi Elena, a avut loc un eveniment neobişnuit în viaţa bisericii noastre româneşti. Protopopul onor. şi paroh gr.-cat., din Izvin *Dr. Ştefan Pop*, care era şi asesor la consistorul gr.-cat. din Lugoj, a trecut de câteva zile la ortodoxie, săvârşindu-şi prima sa liturghie ortodoxă, în slujbă sobornicească cu părintele Dr. Gh. Ciuhandu, un amic de carte al său, şi cu preotul locului Mel. Sora.

Părintele Pop e absolvent al teologiei catolice din Budapesta şi doctor în dreptul bisericesc catolic al aceleiaşi facultăţi de teologie. Pe lângă aceasta este un zelos cercetător de chestiuni din domeniul istoriei noastre bisericeşti şi culturale. Prin îndeletnicirea sa de cărturar, a avut, de peste 30 de ani, prilejul meditaţiunilor asupra actului ce l-a săvârşit, când, după sbuciumul sufletesc mai ales din anii din urmă, s'a hotărât să treacă la ortodoxia românească.

In zilele trecute a făcut mărturisirea credinţei bisericii ort. orientale, adaugând la acel credeu şi articolul, că tot aşa de convins este că şi *mântuirea neamului românesc se poate ajunge numai în legăturile bisericii ort. orientale.*

La slujba sa, au asistat şi mulţi din credincioşii săi puţini de până aci.

La priceasnă, părintele Ciuhandu a tălmăcit antifonul zilei: «Eată acum, ce este bun şi ce este frumos, fără numai a locui toţi fraţii împreună, că întru aceasta a făgăduit Domnul viaţa de veci».

A răspuns păr. Şt. Pop, desfăşorându-şi credeul indicat mai sus.

A fost o mare însufleţire în sânul poporului bănăţean înţelegător. Cei vr'o 70 suflete de «uniţi» sânt porniţi să revină la sânul bisericii neamului nostru. S'au făcut sincere manifestaţii şi declaraţii de acest înţeles.

Să şi fie fraţii una, în numele comuniunii sângelui şi în al intereselor lor comune, după vorba auzită în Izvin dela popor: Apa mică trage la apa cea mare!

Doamne, dă! Căci aceasta este *semnul vremurilor nouă.*

Ştirile zilei

Aniversarea unui an dela căsătoria Suveranilor Iugoslaviei s'a serbat în capitala ţării noastre. Cu ocazia aceasta s'a dat la palatul regal o mare serată de gală. Au asistat: Suveranii noştri şi ai Iugoslaviei, Principele moştenitor şi Principesa moştenitoare Elena, Principesa Ileana, reprezentanţii statelor străine, Mitropolitul primat Miron, Mitropolitul Nicolae al Ardealului, Arhiepiscopul Gurie, miniştri, parlamentari şi alţi distinşi numeroşi învitaţi. Programul muzical s'a executat sub conducerea măestrului George Enescu şi a luat sfârşit la ora 11 şi jum. Maiestăţile Lor s'au întreţinut cu învitaţii până la ora 12½.

Demisiune. Dl N. Iorga, membru în secţia istorică a Academiei, şi-a înaintat demisiunea dlui preşedinte al înaltei corporaţiuni. Motivul, care a determinat pe dl N. Iorga să ia această hotărâre, este — cum se afirmă în presa capitalei, — încercarea d'a se introduce motive politice în alegerea academicianilor. Dl N. Iorga în raportul său către Academie, a propus să se aleagă în locurile vacante ale secţiei istorice dnii Bănescu profesor universitar şi preotul C. Popescu, cari sau distins prin cunoştinţele lor profunde în specialitatea istorică. Raportul este respins, şi se alege membru activ dl Balş, arhitect. Incidentul încă nu s'a aplanat.

Apel. Ca înainte cu 10 ani, aşa mă adresez şi acum către foştii mei colegi, cu care în vara anului 1873 am terminat cursurile de teologie, şi-i rog să-mi răspundă, dacă doresc să avem o întâlnire în anul acesta aniversar în Sibiu, şi anume: când? şi unde? — Agnita, 24 Mai 1923. Prot. Ioachim Munteanu.

Minunat «Popa Tanda!» Minunată hotărârea asta de a lucra, de a nu cârtì, de a-ţi pune caru'n pietri, în butul tuturor năcazurilor, în bătaia vânturilor gheţoase şi a tăcerii mistuitoare! Să-ţi mişti mâna într'un noian de nemişcare, să-ţi ridici glasul într'un ocean de linişte de mormânt! Să răspunzi cu fapta în mijlocul clevetelor şi fleacurilor mărunte! Minunată, binecuvântată hotărâre! Pot să tot dea din cap sătenii şi să se mire, să-şi zică «Popa e omul dracului», odată şi odată vor înţelege şi ei cât de mare este fapta faţă de trândăvie şi faţă de înţepătura ieftină.

O, «Popa Tanda» din Sărăcenii româneşti, tu nu m'ai lăsat să dorm, multe, multe nopţi! Te-ai apropiat de patul meu şi te-ai aşezat pe dunga patului, ridicându-ţi puţin revereanda, să nu ţi se tocească. Ţi-ai dat cu mânile prin părul lung, ţi-ai netezit barba, ţi-ai tocmit glasul şi ai început să vorbeşti conştiinţii mele, «Popă Tanda» aşa cum ştie să vorbească unul, care a dat cu capul de gard.

Şi te-am ascultat, părinte, ca şi când aş fi fost adăpostit eu sub patrafirul sfinţiei tale, cu toate că sfinţia ta mi te spovedeai.

Şi-mi spuneai cam aşa:

— «Hei, fiule, grea e viaţa, spinoasă şi glodoasă! Mult trebue să înghită omul în sec şi multe zile amărâte îi sânt hărăzite de soarte Dar încearcă, dă din mâni şi din picioare, că dacă n'ar căuta să iasă omul din izbelişte, n'ar fi om — ear cine zice om, zice fiinţă, care are să sufere... Am dat şi eu cu capul de grinda de sus şi mi-am tocit coatele şi mi-am stricat glasul vorbind de-a surda poporenilor — dar dela o vreme am priceput, fiiule, că numai fapta te poate aduce la liman verde. Planuri, (numai planuri!), batjocuri, sudalme — pleavă!... Aşa. Eacă. Au văzut poporenii mei că poteca, pe care am apucat-o eu duce spre bunăstare, au clătinat din cap, s'au ciudit la început, mai apoi însă — au început să urmeze pildei mele. Le-am deschis ochii. Nu cu altceva decât numai cu fapta mea. Ceeace n'a ajutat vorba, a ajutat fapta... Treci acu prin satul nost! De-a mai mare dragul să te plimbi pe uliţele drepte, cu gospodării de oameni chiaburi, cu tot ce trebue unui sat fruntaş! Acum nu sânt numai eu «omul dracului», fiindcă fiecare mi-a urmat pe cărarea apucată... Dar cât greu, cât chin, câte nopţi nedurmite am îndurat până să ajung aici!»

Şi «Popa Tanda» îşi şterse sudoarea de pe frunte.

«Da, da» i-am zis eu, «dar o lacrimă de bucurie, cu care dai mulţămită ceriului pentru cele ajunse, n'ai vinde-o acum pentru multe nopţi de nesomn — nu-i aşa?! Şi nevasta şi copilaşii fericiţi, înstăriţi — gospodăria minunată, mulţămirea sufletească, că ai fost semănătorul într'un sat românesc, sămănătorul norocos, căruia i-a reuşit să-şi arunce sămânţa în pământ roditor — toate astea te pot îndritui să zici din adâncul sufletului: «O, fericit sânt că am suferit, căci altfel n'aş şti ce va să zică fericirea de-acu!»

... Şi, de-odată, mi s'a părut că nu mai este «Popa Tanda» lângă mine. Par'că era altcineva. Nu fiinţă omenească. Şi totuş, cu însuşiri de ale noastre. Era un spirit? Un simbol: Munca! Munca fără de preget, care nu cunoaşte decât o lozincă: înainte! munca, care se mistue pe sine, fericită în acţiunea aceasta nobilă a ei. Acest simbol simţeam că este plămădeala lumii acesteia, iar când îmi spunea cineva tainic: nu e vorba numai de casa «Popii Tanda», e vorba de casa întreagă a neamului, nu e vorba numai de paturile de flori din grădina părintelui, e vorba de paturile culturii voastre româneşti, nu te gândi numai la cele două mârţoage de cal ale vecinului Marcu, nici la plugul cu trei roţi, nici la imala de pe muruiala casei «popii» — ci la mai mult, la clădirea minunată, care trebue. Trebue să se ridice, a neamului tău — dădeam atunci din cap şi adeveream: Da, cred şi mărturisesc! Cred cu toată tăria sufletului meu, că numai munca, munca fără de preget, positivă, lipsită de înţepături, lipsită de hulă, ne va aduce să putem avea, odată şi odată lacrima de bucurie în ochii noştri, cari, vai, de atâta vreme ştiricesc după un albastru binecuvântat de cer!..

H. P.-P.

Câţi români trăesc în afară de graniţele ţării? In ţările învecinate trăesc împrăştiaţi peste 1 şi jumătate milion de români. Aşa în Bulgaria sânt peste 100,000; în Grecia 200,000; în Istria vreo 6500; în Ungaria 30,000, în Rusia peste 550,000, ear în Jugoslavia peste 600,000.

Patriarhul ecumenic din Constantinopol a fost atacat de o ceată de manifestanţi turci. Au intervenit detaşamente de jandarmerie franceză şi italiană, care au alungat pe năvălitori. Reprezentanţii aliaţi au făcut cunoscut autorităţilor turceşti, că dacă fapte de natura aceasta se repetă, puterile aliate vor asigura ele însele serviciul de poliţie în Constantinopol.

Pentru desarmare. Preşedintele Statelor-Unite, Harding, va convocá o nouă conferinţă a desarmării, care să se ocupe de aproape cu limitarea înarmărilor în aer şi pe apă.

Adunarea generală a Societăţii naţionale de Cruce Roşie a României, filiala Sibiu, se va ţinea conform Regulamentului pentru filiale, în ziua de 14 Iunie n. a. c. în sala de conferinţe a liceului George Lazar, la 6 ore seara. *Comitetul.*

Telegraful Român din 1869, legat sau nelegat, se cumpără pentru completarea colecţiunii. Oferenţii să se adreseze către: *Direcţiunea seminarului arhidiecezan teologic «Andreian»* în Sibiu.

Pentru Eminescu. In zilele de 9 şi 10 Iunie, societatea «România Jună» din Viena a dat în Cluj serbări în parcul oraşului, pentru sporirea fondului ridicării unei statui lui Mihai Eminescu în Cluj.

Evreu — antisemit. Berthold Gheldmann, care îşi zice şi Emil Petrescu din Bucureşti, se îndeletniceşte cu propaganda antisemită vânzând broşuri cu astfel de caracter. A îmbrăcat şi costumul naţional; — în vremea din urmă se vede că «afacerile» mergeau cam prost, şi Gheldmann-Petrescu a început să fure diverse lucruri din casele oamenilor. A fost arestat în Piteşti.

«Ungurii cari se deşteaptă» la Cegléd. Duminecă «Societatea ungurilor cari se deşteaptă» a ţinut o adunare la Cegléd. Din partea centrului Budapesta au luat parte: Pronay, Héjjas, Lendvai. Kádár, etc. S'a ţinut o adunare pe piaţa Kossuth în care s'a vorbit despre regimul Horthy, despre viitoarea «politică a faptelor». S'a urlat, s'a ameninţat.... A urmat un banchet în care în fraze spuse aspru a fost desfiinţaţi românii, sârbii şi cehoslovaci. (*Tr. A.*)

Anunţ. Plătirea pensiilor pentru invalizi, văduvele şi orfanii de răsboi ai clasei trupeţilor, urmează să se facă începând de Luni 11 l. c. ora 8—12 a. m. şi 3—5 d. a. la cassa orşaului. *Consiliul orăşenesc din Sibiu.*

Din Sighişoara. Primim: In centrul judeţului Sighişoara, s'a făcut de curând deschiderea noului tribunal. Cu această ocazie s'au întocmit serbări obişnuite în asemenea împrejurări. De sigur, la înfiinţarea acestui tribunal s'au avut în vedere interesele poporului şi ale justiţiei, căci judeţul Târnava-mare aparţinea până acum tribunalului din Ibaşfalău de pe teritorul judeţului Târnava mică. Locuitorii, în special românii, şi-au manifestat şi de astădată mulţumirea şi recunoştinţa sa faţă de autorităţile, cari i-au înfăptuit o veche dorinţă. Numai corespondentul german din Sighişoara îsi exprimă nemulţumirea în Nr. din 2 Iunie 1923, publicată în «Deutschas Tagespost» din Sibiu, în care critică, nu fără multă răutate, acest fapt. Corespondentul zice că înfiinţarea noului tribunal n'ar fi fost o deosebită necesitate, deoarece tribunalul din Ibaşfalău putea satisface, ca şi până acum, nevoile judeţului nostru, şi că în Sighişoara este mare criză de locuinţe (oare unde nu este?), ear prin aducerea noului tribunal aici, această criză se măreşte, şi profesorii dela liceul săsesc trebue să locuiască în camere mobilate, lipsiţi de confortul obişnuit..

Corespondentul sighişorean are şi îndrăzneala să bagatilizeze şi serbarea, şi ceremonia organizată, şi face aluzii necuviincioase la vorbirea dela banchet, ţinută pentru M. S. Regele, relevând vorbirea directorului liceului evangelic şi zicând că toate celelalta vorbiri, ţinute acolo, au fost neînsemnate şi nu merită să fie menţionate. Amintesc acest fapt şi las ca cititorul să i facă potrivitele comentarii. *Ion Păltiniş.*

Poşta redacţiei

Pr. *G. B.* în *B.* Faceţi întâi arătare la păr. protopop şi la Ven. Consistor. In forma aceasta nu se poate publica.

Casă de vânzare

Joi în 14 Iunie st. n. la 3 ore d. a. se va vinde în licitaţiune liberă, **casa cu Nr. 21 din Sibiu Strada Pielarilor.** Preţul de licitaţie Lei 80 000. Licitanţii trebue să depună un vadiu de 10%.

(80) 2—2

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iunie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Copşa-mică	dim. 1·13
Piatra-Olt	dim. 2·54	Piatra-Olt	dim. 1·44
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Căsnădie	dim. 7·—
Făgăraş	dim. 5·05	Agnita	dim. 8·50
Cisnădie	dim. 5·16	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·50	Vinţul-de-jos	dim. 10·20
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	d. a. 12·20
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·44
Copşa-mică	d. a. 14·35	Făgăraş	d. a. 14·13
Cisnădie	d. a. 17·04	Copşa-mică	d. a. 15·23
Agnita	d. a. 17·45	Piatra-Olt	d. a. 16·15
Vinţul-de-jos	seara 18·35	Vinţul-de-jos	d. a. 17·04
Copşa-mică	seara 19·05	Copşa-mică	seara 19·15
Bucureşti	seara 19·—	Cisnădie	seara 18·20

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·26, 15·15, 17·10, 19·28	Ocna-Sibiu 7·20, 10·15, 16·15, 18·16, 21·—.

Reclama este sufletul comerţului

Faceţi-vă membri la Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)

ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici,** profesor, secretar **Ioan Marcu,** conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu,** exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societăţii, strada Mitropoliei 45

(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 2—10

„DACIA TRAIANĂ“ institut de arte grafice, de editură şi compactorie, societate pe acţii în Sibiu

Convocare

Domnii acţionari ai Institutului de arte grafice, de editură şi compactorie *«Dacia Traiană»* s. p. a. Sibiu, sânt invitaţi, în conformitate cu articolul 12 din statute, a se întruni în

a II-a adunare generală

care se va ţinea în sala de şedinţe a Creditului Technic transilvănean, Sibiu, strada Carmen Sylva Nr. 10, *Sâmbătă în 14 Iulie n. 1923,* la ora 5 după masă.

ORDINEA DE ZI:

1. *Deschiderea şi constituirea adunării generale.*
2. *Darea de seamă a Consiliului de administraţie şi a Consiliului de cenzori.*
3. *Hotărâre privitor la profitul realizat.*
4. *Descărcarea Consiliului de administraţie şi Consiliului de cenzori.*
5. *Modificarea articolilor 5 şi 10 din statute.*

Domnii acţionari, cari doresc să ia parte la adunarea generală, sânt rugaţi să depună titlii provizori la cassieria societăţii cel mult până la 10 Iulie a. c.

Dacă adunarea generală nu ar întruni condiţiunile art. 13 din statute, pentru a putea delibera şi hotărâ adunarea generală se convoacă tot acum pe 21 Iulie, în acelaş local şi la aceeaş oră, când se va ţinea cu ori şi câţi acţionari vor fi prezenţi.

Sibiu, la 6 Iunie 1923.

(82) 1—2 **Consiliul de administraţie.**

Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922

Activa	Lei b.	Pasiva	Lei b.
Cassa, numerar	12,003·56	Capital	1.000,000·—
Materiale brute	231,295·17	Creditori	829,481·41
Anticipaţiuni	744·92	Profit curat	14,985·70
Maşini, litere, scule	1.011,400·—		
Mobiliar	64 000·—		
Debitori	525 023·46		
	1.844,467·11		1.844,467·11

Contul Pierdere şi Profit

Debit	Lei b.	Credit	Lei b.
Amortizări	65,976·54	Diverse venite dela tipografie şi compactorie	797,154·49
Salare şi leafa lucrătorilor	453,145·39		
Interese de Cont-Curent	89,002·55		
Impozit, chirie, spese	54,453·59		
Pierdere din 1921	119 590·72		
Profit curat	14 985·70		
	797,154·49		797.154·49

Sibiu, la 31 Decemvrie 1922.

Preda, director executiv.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE:

Dr. Ioan Bunea m. p., vice-preş. **Dr. Comşa** m. p. **Constantin Popp** m. p.
Ioan Rebega m. p. **Dr. Cristea** m. p. **Gh. Joandrea** m. p. **Ioan Băilă** m. p.
C. Stoianovici m. p. **Dr. T. Petraşcu** m. p. **Gh. Simtion** m. p.

Subsemnatul Consiliu de cenzori am examinat conturile de sus şi le am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele societăţii.

Sibiu, la 17 Aprilie 1923.

N. Togan m. p., preşedinte **Anghel Bena** m. p., contabil expert **Ioan Gruia** m. p.
Elie Petruţiu m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 2/15 Iunie 1923 Nr. 45

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Sancta simplicitas Blasiensis

Prostia e ca noroiul: cu cât te zbați, cu atât te cufunzi în ea mai adânc.

De acest adevăr ne-am adus aminte citind un număr recent din curierul unit al Târnavelor. E vorba de cronica «Unirii» despre «unificarea calendarelor».

Grija și zelul pe care-l arată organul dela Blaj în înregistrarea evenimentelor din viața bisericii ortodoxe a intrat într'o fază patologică. Ori apoi se vede că din [viața] bisericii unite nu prea are ce înregistra. Și informațiile sale nici odată nu [sunt] lipsite de comentarii, chiar dacă ele [con]duc uneori la tocite sentințe latinești. Aici însă ne interesează *felul* în care [fa]c aceste comentarii din partea unor [au]tori, cari au ridicat insulta la rangul de [sis]tem. Intr'adevăr frații noștri neo-papistași [sân]t neîntrecuți în «consecvența» lor când e vorba de judecarea faptelor și aprecierea oamenilor.

La ei toate sânt strecurate, conștiencios, prin faimosul filtru al «solidarității catolice». Fie că e vorba de un conflict între un oarecare Glattfelder și cârmuirea țării românești, de neparticiparea vlădicilor papistași la încoronare, sau de alte manifestări, tot așa de «loiale» ale aceleiași biserici — o justificare... catolică *trebue* să se găsească. Perreat mundus dum papa salvus est! Alte considerații nu mai încap. In schimb ori de câte ori vorbește «Unirea» de un eveniment din viața bisericii ortodoxe, nu uită să ne gratifice cu epitete, cari nu vădesc nici măcar urbanitatea ce i s'ar putea pretinde până și Blajului — și cu insulte, de grozolănia cărora ar fi în stare să roșească și obrazul unui vizitiu.

Eată, de ce nu ne surprinde felul în care înțelege «Unirea» să taie la răboj conferența ortodoxă pentru unificarea călindarului. Dacă ne oprim totuși asupra lui, o facem fiindcă de astădată prostia înfumurării clarissimilor nu mai e cusută «cu ață albă» ci cu... funie de corabie.

Cumătra dela Blaj nu-și poate stăpâni bucuria, că în sfârșit «după atâtea veacuri de împotrivire absolut neînțeleasă» s'a hotărât și biserica ortodoxă să-și schimbe călindarul.

«Inălțimea» dela care vorbiți, sanctissimilor, e de-adreptul revoltătoare. Ea ne face să vă întrebăm, *după care călindar* s'a orientat și se orientează încă biserica d-voastre? Nu cumva după vr'unul din... lună, alcătuit poate de celebrul d-voastră astronom dela Geoagiu? Ori te pomenești că vă găsiți «în aceeaș osândă» cu noi?! Atunci pentru ce această inconștientă paradă de inepții, care vă pune într'o lumină pe care noi n'o invidiem de loc?

De ce mai faceți pe grozavii? Dacă «împotrivirea de atâtea veacuri a ortodoxiei» vă este atât de neînțeleasă și dacă ați fost atât de convinși de infailibilitatea papei și în materie de astronomie, — de ce ați întârziat până acum cu reforma calendarului?

De ce abia acum, *după* hotărârea conferenței dela Constantinopol și *după* acceptarea ei de către sf. Sinod al bisericii *ortodoxe române*, ne asigurați că dela 15 Octomvrie (!) veți intra și sub raport calendaristic în «aceeaș căciulă» cu I. P. S. D. Marmaggi?

Noi vă înțelegem diplomația lașă. Ca în toate chestiunile mari, ați așteptat și de astădată hotărârea autocefaliei ortodoxe române, pe care dvoastră o puneți în ghilemele veninoase. Ați așteptat să vedeți atitudinea bisericii ortodoxe, de care atârnați în tot ce vă desparte de popor.

Domnilor, nu vă dați seamă că prea v'ați înzorzonat inconștiența?

Dacă ați fost convinși «de atâtea veacuri de «bizantinismul retrograd» al călindarului ortodox, de ce nu v'ați lăpădat de el încă dela 1700, mărind încă cu unul numărul faimoaselor «ponturi», prin cari v'ați rupt de sufletul neamului nostru? Ori dacă credeți, că — cu toată greșala astronomică — vechiul călindar a avut și un rost special de natură națională pentru noi ardelenii, de ce riscați atâta răutăcioasă grandomanie, atâta foc bengalic de insulte la adresa unei biserici, ai cărei paraziți sânteți?

Credem c'ar fi vremea să renunțați, cel puțin în ceasul al unsprezecelea, la criminala lozincă a «solidarității catolice», care în cel mai bun caz vă face să *împărțiți* cu alții, dacă nu vă suportați *singuri*, consecințele unor atitudini nedemne, pentru cari noi nu găsim un eufemism mai delicat și mai caracteristic decât acela de «Sancta simplicitas Blasiensis».

Dinu Pajură

FOIȘOARA

Cuvântarea

dlui ministru C. Banu, cu ocaziunea instalării P. S. Sale Episcopului Lucian

După citirea decretului regal, dl C. Banu, ministrul cultelor și artelor, a rostit următoarea cuvântare:

Ardealul e platnic bun. Precum prin veacuri Mitropolitul primațial a I. P. S. S. Miron, el [a dat], după veacuri, datoria către țara românească, tot astfel astăzi când P. S. V. luați [în] stăpânire, legală și canonică, străvechea eparhie a Banatului, își plătește datoria de recunoștință către Moldova, — către acea Moldovă, [care] prin voevozii, prin mitropoliții, prin preoții [și] mănăstirile ei, a stat în ajutor bisericii ardelene [cu] puterea autorității, cu a banului și cu a gândului turnat în slova cărților sfinte.

Marele Ștefan ctitorul Episcopiei Vadului; Petru Rareș, atât de râvnitor de stăpânire ardeleană, subt care apare cel dintâi Vlădică ce cunoaștem la Vad, Ilarion Ștefan Tomșa, cu ajutorul căruia mitropolitul Dosoftei ajunge în scaunul arhieresc al Bălgradului; Vasilie Vodă, a cărui dărnicie regală se revărsa peste frații ardeleni ca peste toată lumea ortodoxă; George Ștefan și atâția alții din stăpânitorii de odinioară ai Moldovei, își leagă numele de biserica ardeleană prin ctitoriile lor, prin dăniile lor, prin grija lor pentru această biserică.

Mitropoliții și Egumenii Moldovei străbat Ardealul ajutând cu vorba și cu fapta la păstrarea credinței celei drepte și a curăției sufletului românesc. Episcopii din Maramureș și dela Vad se sfințesc de Mitropolitul Moldovei, precum cei din Belgrad de Mitropolitul Țării Românești. Călugării și diaconii Moldoveni, — caligrafi minunați, neîntrecuți legători de cărți, vânzători neosteniți de odăjdii și icoane, — cutreeră plaiurile ardelene, păstrând scumpa legătură dintre frați, cu toată împotrivirea și urgia vremilor.

Acum că furtunile au trecut și că, pe întinsul pământului românesc, s'a coborât dumnezeeasca binecuvântare a întregirii neamului, iată, după atâtea veacuri, veniți, voi, fraților ardeleni, să ne întoarceți talantul ce v'am împrumutat și pe care osânda voastră l-a păstrat cu sfințenie și l-a sporit.

Aducându-vă, în numele guvernului, călduroase urări de îndelungată și rodnică păstorie, nu puteam, P. S. V. să nu rechem amintirea acestor îndepărtate și sbuciumate zile, în ale căror opintiri, suferințe și nădejdi înnăbușite sufletul nostru își află isvorul dătător de credință în puterile de viață și în trăinicia biruitoare a neamului.

Datoria pe care, în numele bisericii ardelene, veniți s'o plătiți Moldovei nu e neînsemnată dar și puterile sufletești ale P. S. V. nu sânt mici. Sânteți, după Eftimie, mitropolit al Bălgradului, pe care Ioan Vodă cel Cumplit îl chemă, pentru scurtă vreme, în scaunul episcopesc al Romanului, al doilea episcop, pe care Ardealul îl dă acestei de Dumnezeu binecuvântate eparhii. Păstorirea P. S. V. va fi însă, cu ajutorul Celui de sus, îndelungată și spornică. Pentru lupta sfântă ce vă așteaptă, Cerul v'a hărăzit armele de trebuință: mintea ascuțită, dreapta judecată, hotărârea în cele bine chibzuite, bunătatea inimii, și acea dragoste care,

In amintirea marelui arh. Andrei

Implinindu-se anul acesta 50 ani dela trecerea din această viaţă a fericitului adormitului întru Domnul arhiepiscop şi mitropolit Andrei, biserica noastră veĉnic recunoscătoare marelui ei binefăcător, va sărba aceasta aniversare în mod demn de memoria lui în zilele din 28 şi 29 Iunie (11 şi 12 Iulie) a. c.

Programa acestor sărbări, la care vor lua parte MM. LL. Regele nostru Ferdinand şi Mărita sa soţie Regina Maria, precum şi ceilalţi membri ai casei domnitoare, miniştrii ţării şi toţi ierarhii bisericii noastre, o vom publica în curând.

Instalarea P. S. Sale Lucian Triteanu

în scaunul episcopesc din Roman

Plecarea din Sibiu

Spre a participa la festivităţile de instalare a P. S. Sale episcopului *Lucian Triteanu* în scaunul Romanului, au plecat din Sibiu spre Roman Vineri seara în 8 Iunie o parte din foştii lui colegi, mai mulţi prieteni şi stimători, şi anume: asesorii Mateiu Voileanu, Dr. I. Stroia, Dr. G. Proca, secretarul V. Nistor, profesorul Dr. A. Crăciunescu, cassarul P. Moian, contabilul-şef V. Finca, funcţionarii consistoriali D. Câmpeanu şi P. Marcu. Protopresbiterii Ioan Cândea, I. Hamsea, E. Stoica, prot. gr.-cat. din Sebeş R. Simu, preoţii Ioan Dăncilă, I. Manta, Ioan Dăianu, Romul Pop, Stefan Morariu, T. Morariu, Ioan Morariu şi A. Basarabă, Anastasiu Boiu, prefectul judeţului Sibiu, Leonida Petrescu, jude de casaţie prim prezidentul tribunalului din Sibiu, V. Petrescu, magistrat, Dr. Nicolae Vecerdea, advocat, Dr. Blaga, notar public, Dr. Tecău, primar în Sebeşul-săsec şi T. Roman, primar în Sebeşul de jos.

Sibienii au fost primiţi la gară şi conduşi în oraş Sâmbătă la ora 6½ de deputatul Manolescu şi preoţimea din localitate.

Vechiul oraş al Romanului, aşezat în drumul cel mare dealungul Siretului, a făcut bună impresie asupra oaspeţilor. Neîntrecuta luncă a Siretului împrumută oraşului cu amintiri bătrâne un aier de linişte şi gingăşie:

«Luncă, luncă, dragă luncă!
raiu frumos al ţării mele
Mândră'n soare, dulce'n umbră,
tainică în foc de stele».

Gara este aşezată la capătul oraşului în faţa unei frumoase şi spaţioase grădini publice.

Episcopia se află la capătul opus al oraşului, alături de seminar şi de spitalul Precestii, ridicat de marele ierarh Melchisedec. In curtea episcopiei întri prin poarta de sub înaltul turn al episcopiei, svelt şi superb. In mijlocul unei curţi întinse, numai pajişte, este ridicată pompoasa biserică. In dreapta se află cancelariile episcopiei şi chiliile călugărilor, ear în stânga frumoasa reşedinţă episcopească.

Duminecă în 10 Iunie a avut loc instalarea Episcopului Lucian cu deosebită solemnitate.

Intreg oraşul îmbrăcase haină de sărbătoare.

In vederea acestei solemnităţi o parte din membrii guvernului au plecat Sâmbătă seara cu un tren special la Roman, unde au fost întîmpinaţi în gară de autorităţile civile şi militare din localitate, deputaţiunea din Sibiu, deputaţiunea din Cernăuţi constătătoare din Dr. V. Tarnavschi, decanul facultăţii teologice, şi consilierii consistoriali Şandru, Dr. Ip. Tarnavschi şi Tomoiagă, în frunte cu dnii: Manolescu-Strunga, deputat, Stefan Teodorescu, prefectul de judeţ, G. Laur, primarul oraşului, comandantul garnizoanei etc.

Din trenul ministerial au descins dnii: general A. Văitoianu, ministrul de interne, I. G. Duca, ministrul de externe, Al. Constantinescu, ministrul agriculturei şi domeniilor, C. Banu, ministrul cultelor şi artelor, general Moşoiu, ministrul comunicaţiilor şi Nistor, ministrul Bucovinei.

In afară de reprezentanţii guvernului, tot din acelaş tren a coborât şi I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* însoţit de noul episcop al Romanului.

Tot cu acest tren au sosit şi un număr frumos de deputaţi şi senatori, între cari am observat pe protopopii: Şt. Rusu, Iovian Murăşan, N. Borzea, C. Moldovan, mirenii Dr. E. Piso, Al. Iteanu, Prof. I. Soricu, Prof. Chirvai, Dr. M. Brădiceanu etc.

O companie din regimentul din localitate a dat onorul, ear muzica militară a intonat rugăciunea.

Dl Gh. Laur, primarul Romanului, a urat bun sosit P. S. Sale Episcopului Lucian Triteanu, oferindu-i totodată pâne şi sare.

Mişcat de această călduroasă primire noul ierarh a mulţumit pentru manifestaţia simpatică ce i s'a făcut.

Intrarea în oraş

Dela gară s'a format un impozant cortegiu care a pornit spre episcopie. Inainte mergeau doi ofiţeri călări, poliţaiul oraşului în trăsură, comandantul pieţei şi un pluton de cavalerişti. Veneau apoi trăsurile cu protoereii judeţelor Roman, Bacău, Putna şi Tecuci, ear după aceste trăsuri, urma trăsura episcopului Lucian cu ministrul cultelor Banu, şi avea de ambele părţi câte un maior călare.

Urma apoi trăsura I. P. S. Sale mitropolitului nostru Nicolae cu dl general Moşoiu, ceilalţi miniştri, prefecţi de judeţ şi poliţie, preşedinţii comisiilor interimare, a comandantului garnizoanei etc.

Cortegiul astfel format a pornit la Episcopie.

In întretăierea străzii Traian cu Alexandru cel bun, episcopul Lucian a fost întîmpinat de arhiereii Ilarion şi Valerian cu tot clerul, cari au făcut deschiderea.

In tot timpul trecerii cortegiului au sunat clopotele tuturor bisericilor din oraş.

Credincioşii din judeţ, locuitorii oraşului precum şi toate şcoalele primare şi secundare, au fost înşiruiţi dealungul străzilor percurse de cortegiu, şi au salutat pe noul episcop.

In faţa intrării episcopiei se aflau şcoalele primare de fete.

La Episcopie

In momentul trecerii pragului în episcopie a noului ierarh de Roman, o companie de soldaţi a dat onorurile, muzica militară a intonat rugăciunea, ear preoţii catedralei i-au ieşit întru întîmpinare cu Evanghelia.

Serviciul divin a fost oficiat de protoereul Mârza, mai mulţi preoţi şi diaconi.

Răspunsurile au fost date de corul episcopiei.

După oficierea slujbei, dl Banu, ministrul cultelor, a citit decretul de numire în scaunul episcopiei Romanului a episcopului Lucian Triteanu.

După citirea decretului, ministrul cultelor rosteşte frumosul discurs, pe care îl publicăm în foişoara de azi a ziarului nostru.

După aceea directorul seminarului din Iaşi, arhim. Iordăchescu a cetit gramata dată de mitropolitul Moldovei Pimen.

Răspunsul P. S. S. episcopului Lucian

Cătând cuvintele apostolului Pavel din epistolia către Romani 10, 14, 15, «*că tot cel ce va chema numele Domnului, se va mântui. Cum dar vor chema întru care n'au crezut? Şi cum vor crede, de care n'au auzit? Şi cum vor auzi fără de propoveduitor? Şi cum vor propovedui, de nu se vor trimite*»? P. S. Sa într'o frumoasă şi mişcătoare cuvântare a răspuns noul episcop care a arătat emoţia ce o simte primind înalta sarcină de episcop al Romanului.

Venit din meleagurile Ardealului în Moldova, P. S. Sa se simte fericit că poate să sfinţi unirea sufletească dintre fraţi despărţiţi de hotare pentru totdeauna barierele ce existau între provinciile locuite de români.

Meritul bisericii noastre strămoşeşti este că atunci când s'a făcut unirea ne-am recunoscut fraţi din aceeaş obârşie.

Schiţează apoi noul său program de activitate.

Spune că biserica trebue să se intereseze mai de aproape de manifestările sufleteşti ale poporului, de viaţa sa privată şi de şcoală. Arată ce mare lipsă ducem de învăţători şi propune ca preoţii să şi ia sarcina instruirii şi educării micilor odrasle ale sătenilor noştri.

Preoţii să îngrijească de orfanii de războiu, dându-le sprijinul moral şi material pentru a-i face să ajungă buni cetăţeni şi sfârşeşte cu memorabilele cuvinte ale episcopului Melhisedec: «Pe calea binelui ne vom întâlni adesea».

Ieşind din frumoasa biserică, construită în stil bizantin, cu o admirabilă pictură şi cu un superb iconostas, în care însă abea au încăput autorităţile şi deputaţiunile, pe când poporul credincios rămăsese în curtea cea spaţioasă a episcopiei. P. S. Sa suindu-se pe o catedră anume pregătită, a ţinut mulţimii o frumoasă predică.

Recepţia dela palatul episcopal

A urmat apoi recepţie în palatul episcopal.

Banchetul

La ora 1 d. a., după recepţie a avut loc un banchet în grădina publică la care au luat cuvântul dnii: Al. Constantinescu, pentru *M. S. Regele Ferdinand şi Dinastie*. C. Banu, ministr cultelor, pentru I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae*. N. N. Săveanu, deputat; I. Teod prefectul judeţului; C. Ionescu, deputat Tarnawsky (Cernăuţi); Dr. Stroia (Sib Valeriu Iordăchescu (Iaşi), pentru P. S copul *Lucian*. La aceste cuvântări a r S. Sa noul episcop.

La mormântul epi Melchised

Duminecă d. a. la ora 4 I. P. S politul nostru *Nicolae*, însoţit de pre Ardeal, şi mai mulţi preoţi din Roma la mormântul adormitului întru Domnu copul *Melchisedec*, ale cărui oseminte se înmormântate în mijlocul unei frumoase grădin din apropierea episcopiei, care a fost proprietatea defunctului episcop, unul din cei mai marcanţi ierarhi ai bisericii române, adevărată fală a episcopatului nostru din vechiul regat în secolul al XIX-lea, adormit în Domnul în anul 1892. I. P. S. Sa a oficiat un scurt serviciu di-

---

după spusa apostolului, toate le înţelege, toate le rabdă şi toate le nădăjdueşte. Aceste nepreţuite însuşiri ca şi înalta învăţătură, pe care aţi dobândit-o, unită cu adânca cunoaştere a lucrurilor şi a oamenilor, pe care, ca vechi şi neostenit muncitor în ogorul bisericii ardelene, aţi câştigat-o, ne dau dreptul să nădăjduim că zilele marilor ierarhi moldoveni de odinioară n'au apus pentru totdeauna.

In lucrarea, ce vă aşteaptă, veţi avea, P. S. V., toată bunăvoinţa şi tot sprijinul guvernului. Ne dăm seamă că, în această perioadă de consolidare a statului creat prin sforţarea şi jertfa atâtor generaţiuni, biserica străbună este marea forţă de închegare şi de propulsiune, căreia se cuvine să-i dăm toate mijloacele de desvoltare şi de acţiune.

Noua constituţie, păstrându-i situaţia de biserică dominantă în stat şi aşezându-i viitoarea organizaţie unitară pe temelia unei largi autonomii, a inaugurat, pe deasupra regiunilor şi a partidelor, mântuitoarea politică a forţelor morale. Este politica, dela care cu toţii aşteptăm deplina luminare a zărilor sufleteşti, înţelegerea desăvârşită a idealurilor ce ne stau înainte, întărirea şi asigurarea statului prin muncă clăditoare şi prin neturburată unire între fraţi.

Ştiu, P. S. V. că, grăind astfel nu fac decât să oglindesc simţemintele şi cugetările P. S. V. Nu ştiu dacă slabele mele cuvinte au putut tălmăci, ceeace îmbogăţeşte sufletul P. S. Voastre; am însă neclintita credinţă că Dumnezeu care, precum zice psalmistul, v'a încins cu puterea, va face şi desăvârşită calea P. S. V., spre binele neamului, al bisericii şi al statului.

Intru mulţi ani, P. S. Lucian, episcop al Romanului!

Congresul «Societăţii ortodoxe a femeilor române». Congresul se ţine în oraşul Galaţi. Sâmbătă în 23 Iunie congresiştii sânt primiţi în gară de comitet. La ora 3 se întruneşte adunarea generală, în sala mare a prefecturii. Duminecă, 24 Iunie, serviciu divin, în localul şcoalei şi sfinţirea noului institut, de faţă fiind şi d-nii miniştri al cultelor şi al instrucţiunii publice. La ora 3, şedinţa congresului la teatru.

---

vin şi a rostit apoi un frumos panegiric în amintirea aceluia, care a fost episcopul Melchisedec. Corul improvizat al preoţimii noastre a intonat cântarea «veşnica lui pomenire». A depus apoi două jerbe de flori naturale pe mormânt.

Vizite

După aceea I. P. S. Sa a cercetat mai întâi pe bătrânul arhiereu Valerianu fratele reposatului episcop Melchisedec, în etate de 97 ani apoi pe actualul arhiereu Ilarion Mircea.

A vizitat apoi orfelinatul. După aceea seminarul unde a fost întîmpinat de director, iar corul a executat cu toată precisiunea mai multe cântări. Inaltul prelat, plăcut impresionat, a adresat elevilor cuvinte de îmbărbătare.

*

Cu trenul de Duminecă seara toţi oaspeţii au părăsit Romanul.

Incheind acest raport al nostru despre instalarea P. S. S. episcopului Lucian în scaunul episcopiei Romanului, rugăm pe Dumnezeu să-i ajute a conduce cu deplin succes agendele eparhiei sale, ani mulţi fericiţi «drept îndreptând cuvântul adevărului».

Dela Academia Română In şedinţa plenară a Acaderiei dela 6 Iunie au fost aleşi: dl N. Vasilescu-Karpen, membru activ al Academiei: d-nii Victor Râmniceanu, preşedintele Inaltei Curţi de Casaţie, Henri Lébesque, I. Gillieron şi A. Meillet, profesori la Sorbona, membri onorari.

In şedinţa plenară dela 7 Iunie au fost aleşi: d-nii Ion I. C. Brătianu, prim-ministru, general Al. Averescu şi general Presan, membri onorari, şi dl prof. G. Murgoci, membru corespondent.

In şedinţa solemnă din 8 l. c. s'a făcut decernarea premiilor, acordate în actuala sesiune. S'au dat premii între 600 şi 5000 lei. Concurenţi au fost puţini. Premiile acordate sânt, în valuta scăzută de astăzi, cu mult prea mici.

Activitatea „Fundaţiei culturale Principele Carol"

In timpul din urmă s'au înfiinţat cămine culturale şi s'au trimis cărţi la bibliotecile din Săbolci (Bihor), Gherla, Beclean, Seminarul din Cernăuţi, Şcoala normală din Bălţi, Coslugeni-Ostrov, Vlamizi (Gorj) liceul Şincai.

S'au ajutat şi românii din Bănatul sărbesc.

Vechea revistă pentru popor «Albina» se trimite azi la peste 10.000 de săteni.

In toamnă Fundaţia va publica o revistă pentru copii redactată de d-nii Mihail Sadoveanu, Nichifor Crainic, Cezar Petrescu, Adrian Maniu şi alţii.

Un teatru de marionete pentru copii, care a dat în străinătate renaşteri dramatice şi care poate influenţa producţia artistică naţională, se studiază pentru crearea lui cu un repertor care să cuprindă dramatizarea poveştilor noastre şi felurite cunoştinţe ştiinţifice.

O lege nouă a adaos fundaţiei o direcţie a culturii populare. Ea se va ocupa cu înfiinţarea de «cămine culturale». Aceste «cămine» vor fi sinteza activităţii sociale a tuturor factorilor culturali, la sate.

Forţa de atracţie a Fundaţiei se arată prin afilierea multor case de sfat vechi, cămine, cabinete de lectură, reuniuni de cântări, biblioteci populare şi altele.

O preţioasă iniţiativă este aceea a legăturilor cu străinătatea.

S'au numit membri corespondenţi în America, Anglia, Suedia, Franţa, Belgia, Germania, Grecia, Italia, Cehoslovacia.

Românii din America au întemeiat la Clevelant o filială a Fundaţiei, cu menirea de a înfiinţa «cămine culturale» în toate oraşele cu aşezare de români.

La 4 Iunie 1923 cu transatlanticul «King Alexander» au pornit primele cărţi pentru o librărie românească în America.

Sf. icoane în instituţiile publice

Judecătoriile de ocoale au publicat următorul aviz:

«Se aduc la cunoştinţă generală următoarele dispoziţiuni ale Sf. Sinod, comunicate prin ordinul Ministerului Justiţiei Nr. 18812 din 1923:

1. A se introduce Sf. icoane în toate instituţiile publice din ţară, precum: şcoale, judecătorii, cazărmi, spitale, etc.

2. A se aşeza pe masa de judecată Sf. Cruce în stil ortodox, ear la depunerea jurământului să se aprindă două luminări, şi atât judecătorul cât şi publicul să stea în picioare.

Aceste dispoziţiuni intră în aplicare de azi 7 Iunie 1923». —

S'a găsit totuşi un ziar scris românește care a crezut că trebue să se revolte împotriva introducerii Sfintelor icoane în instituţiile publice şi a crucii pe masa judecătorului. Confratele (va mai avea poate şi perciuni) să poftească pe la Moscova, la fraţii săi de principii anticreştineşti.

Dela sate

— Corespondenţă —

Cercul întâi religios din protopresbiteratul Bran s'a întrunit a treia zi de Rusalii în comuna *Râşnov*, sub conducerea păr. protopop I. Hamsea. Tot în această zi s'a întrunit în Râşnov cercul cultural al învăţătorilor din plasa Bârsa de sus sub conducerea dlui învăţător-director R. Cristolovean.

Intrunirea ambelor cercuri în aceeaşi zi în comuna Râşnov nu s'a făcut prin o simplă coincidenţă, ci intenţionat. După războiu preoţii şi învăţătorii organizaţi fiecare în asociaţii şi cercuri religioase culturale, au muncit separat, deşi cu toţii năzuiau întru realizarea aceluiaş scop.

Muncă de felul acesta nu poate da roadele aşteptate, ci mai curând a convins ambele părţi că cei doi factori culturali puşi în serviciul conducerii, creşterii şi luminării poporului nostru dela sate, numai unindu-şi energiile de muncă vor atinge ţelul comun.

Odată constatarea aceasta făcută, s'a exprimat din ambele părţi dorinţa de a conlucra împreună. In multe părţi aceasta dorinţă a fost şi realizată şi lucrarea comună a dat şi mai ales va continua să dea, rezultate îmbucurătoare.

Pentru a realiza un început de conlucrări şi în tractul Bran, păr. protopop Hamsea în înţelegere cu dl R. Cristolovean, preşedintele cercului cultural învăţătoresc din plasa Bârsa de sus, au convocat ambele cercuri pe aceeaşi zi în Râşnov.

Programul întrunirii a fost bogat şi variat. La ora 9 dimineaţa s'a oficiat în biserică sfânta liturghie în sobor de către preoţii din cerc, în faţa unui mare număr de credincioşi ţărani şi a dlor învăţători şi oaspeţi. La sfârşitul liturgiei a predicat poporului păr. Tătulea. S'a oficiat apoi parastas pentru răposaţii preoţi şi învăţători din comună, şi a vorbit apoi păr. prot. Hamsea.

După terminarea serviciului religios a trecut toată lumea în curtea şcoalei, unde înv. B. Tipeiu a ţinut o lecţiune practică cu elevii clasei V a.

A urmat apoi conferenţa didactică, la care au asistat şi preoţii şi popor. Invăţătorul G. Popa din Cristian a ţinut o conferenţă reuşită, tratând cauzele insuficientei pregătiri ce se dă elevilor aici în şcoalele primare.

La ora 11 membrii ambelor cercuri precum şi oaspeţii invitaţi au luat masa la Hotelul comunal. S'a accentuat de nou necesitatea colaborării dintre preoţi şi învăţători şi s'a statorit ca proxima întrunire să se ţină în Codlea la 6/19 Decemvrie, ziua sf. Nicolae.

După masă preoţii au ţinut sub conducerea păr. protopop conferenţă bisericească şi apoi la ora 4 toată lumea a luat parte în sala cea mare a hotelului la producţiunile de recitări, cântece şi jocuri ale elevilor şcoalei primare din Râşnov. Am ascultat o instructivă conferenţă poporală a învăţătorului Pascu din Codlea, despre cauzele boalelor şi mijloacele de apărare contra lor.

Era ora 7 seara când programul zilei a fost terminat.

Intre membrii ambelor cercuri a domnit în tot timpul zilei frumoase duhul dragostei frăţeşti şi al bunei înţelegeri.

Dintre oaspeţii cari au luat parte la întrunire, am remarcat pe dl subrevizor Dariu din Braşov, întreg corpul învăţătoresc al şcoalei ev. lut. din Râşnov sub conducerea dlui rector *Lichin* şi dnii căpitani Ciută şi Zamfirescu din partea armatei.

S'a făcut prin aceasta bun început pentru o muncă grea, dar înălţătoare, care nu va întârzia a-şi da roadele bogate. *Coresp.*

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a sosit în 12 Iunie n. cu trenul de dimineaţa dela Bucureşti.

Convocare. Părinţii şi tutorii elevilor liceului «Avram Iancu» din Brad, foştii elevi ai acestui liceu, profesorii precum şi toţi sprijinitorii lui, prin aceasta sânt convocaţi la adunarea generală pentru formarea *comitetului şcolar* pe lângă acest liceu, pe Duminecă în 24 Iunie 1923, la ora 3 d. a. în Brad în sala liceului. *Direcţiunea liceului.*

Moartea lui Pierre Loti. In vila sa din Pirenei, de pe malul mării, a încetat din viaţă academicianul Pierre Loti, celebrul scriitor francez. Moare în vârstă de 73 de ani. Operele lui au apărut în românește în multe traduceri.

«Albina» institut de credit şi de economii, Sibiu, cu începere dela 18 Iunie a. c. îşi va ţinea orele de birou în fiecare zi de lucru dela 7—1 a. m., iar în zilele de Luni şi Vineri şi după amiazi dela 4—6. Cassieria deschisă dela 7—12 a. m.

Mama... Intr'un sat din Ungaria, în apropiere de Şopron, o mamă denaturată, femeea lui Iosif Wolf, a ţinut 8 ani într'o pivniţă, — nu se ştie din ce cauză, — pe sigura ei fiică. Fata a stat în întunericul complet al pivniţei dela 1915, până azi. când a fost descoperită. Nenorocita nu mai putea vorbi, e complet sălbatecă, latră ca şi cânii, se târeşte pe mâni şi picioare, şi a orbit. Mama ei a fost arestată, şi cu greu a putut fi scăpată să nu fie linşată de săteni.

Membri noui la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» s'au înscris: *a) fondatori:* Anastasiu Boiu, prefect, Dr. Valer Tăbăcariu, dir. de fin., Vasile Dobrotă, dir. la Direcţia reg. a Asig. sociale, Scarlat Constantinescu, consilier la Curtea de Apel, Nicolae Iancu, consilier agricol, Dr. George Măcelariu, advocat, Eugen Todoran, prof. la şcoala normală, Ioan Solomon funcţionar, Dumitru Popa, comerciant, şi Petru Joandrea, proprietar, achitând fiecare taxa de câte 100 Lei; *b) membri pe viaţă:* Nicolae Morariu şi George Milea, sodali cismari, cu taxa de câte 50 Lei. *Comitetul.*

Răspunsul. Se cunoaşte faptul, că alcoolul este oprit pentru toate vasele care intră în porturile Americei. Drept răspuns, în Camera comunelor din Londra se va depune un proect de lege, în care se prevede că nici un vapor britanic sau străin nu va putea navigá în apele teritoriale engleze sau intrá în porturi, dacă nu va avea pe bord un stoc suficient de băuturi spirtoase pentru călători...

Dela „Asociaţiune"

S'a trimis o circulară către Onor Direcţiuni ale despărţămintelor «Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român».

Comitetul central cere următoarele:

Pentru a satisface dispoziţiilor din statutele «Asociaţiunii» în vederea ţinerii adunării generale, în August a. c., avem onoare a ruga On, direcţiuni să binevoiască a ne raporta, până la 25 Iunie a. c., asupra chestiunilor care vor trebui să fie trecute în Raportul general pe anul 1922, anume arătându-ne care este:

1. Numărul membrilor «Asociaţiunii», după diferitele categorii;

2. Numărul agenturilor comunale, indicând numele comunelor în cari ele funcţionează şi arătând activitatea desvoltată de ele în 1922;

3. Numărul bibliotecilor «Asociaţiuei», de pe teritorul despărţământului, indicând comuna, în care se află biblioteca, numărul cărţilor din care se compune biblioteca şi numărul cetitorilor ei în 1922;

4. Cursurile de analfabeţi, ţinute în comunele despărţământului, în earna anului 1922/23;

5. Prelegerile ţinute pe teriturul despărţământului în 1922, indicând titlul acestora, numele conferenţiarului şi comuna în care s'au ţinut;

6. Conferenţele şi seratele (şezătorile) culturale, indicând titlul conferenţelor şi punctelor principale ale seratelor şi numele conferenţiarului;

7. Date referitoare la averea despărţământului, la expoziţii, bănci poporale, cooperative, case naţionale (case sau căminuri culturale), înfiinţate sau aranjate cu concursul despărţămintelor sau agenturilor «Asociaţiunii»;

8. Rugăm mai departe, şi cu această ocazie, On. direcţiuni ale despărţămintelor, care nu s'au reorganizat după războiu, să ia dispoziţii pentru convocarea adunării cercuale ordinare în scopul reorganizării despărţământului.

Domnilor, cari au fost rugaţi să reorganizeze anumite despărţăminte sau să înfiinţeze despărţăminte nouă ale «Asociaţiunii», la adresăm rugarea să binevoiască a îndeplini cât mai neîntârziat posibil încredinţarea ce li s'a dat din partea comitetului nostru central.

In sfârşit rugăm despărţămintele şi pe toţi aceia cărora li s'au trimis liste de subscripţii pentru Fondul cultural Andrei Bârseanu, să ne returneze aceste liste, dimpreună cu sumele colectate.

Nr. 333/1923 (83) 1--3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Valcăul-unguresc**, tractul Huedin se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă salarul cuvenit dela stat sânt următoarele.

a) Casă parohială şi grădină.

b) Folosirea eclejiei 30 jug. şi dreptul de antică din pădure.

c) Lectical (²/₃) şi zi de lucru în natură.

d) Stolele urcate, conform scumpetei de azi şi statorite în şedinţa sinod. par. la 9/22 Aprilie a. c.

Reflectanţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu ppresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în vr'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual a celebra şi a cuvânta.

Sebeşul-mare, la 22 Mai 1923.

Oficiu ppresbiteral ort.-rom. al Huedinului, în înţelegere cu comitetul parohial.

Aurel Muntean
protopop

Nr. 148/1923 pp. (77) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de protopresbiter al tractului **Aiud**, înfiinţat prin concluzul Sinodului Eparhial Nr. 67—1922, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Venitele din parohie şi dela stat, stabilite pentru postul de paroh al parohiei centrale Aiud, pe care îl va ocupa alesul şi numitul protopop.

2. Dotaţia protopresbiterală dela stat şi din fondul general administrativ al Consistorului Eparhial.

3. Retribuţia din fondul protopresbiteral al tractului.

4. Taxele legale dela vizitaţiunile canonice.

Concurenţii îndreptăţiţi cari întrunesc condiţiunile din concluzul congresual Nr. 111—1888 îşi vor înainta cererile, înzestrate cu documentele cerute, în termenul arătat mai sus, Venératului Consistor Eparhial în Cluj. Dela concurenţii din alte Dieceze, să cere să prezenteze şi act de învoire dela Arhiereul lor, că în caz de alegere şi numire vor obţinea litere dimisionale — şi vor putea ocupa postul.

Aiud, din şedinţa comitetului protopresbiteral, ţinută la 25 Aprilie (8 Mai) 1923.

Iosif Pop
prezid. com. protopopesc.

Iustin Sava
notar.

Nr. 1888.

Aprobat.

Cluj, din şedinţa plenară a Consistorului Diecezan ţinută în 19 Mai 1923.

Nicolae Ivan
Episcop.

Lurenţiu Curea
secr. consist

Nr. 1687/923 Bis. (76) 3—3

Concurs din oficiu

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. a II-a **Curtuiuş**, din protopopiatul ortodox român Dej, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, computat dela prima lui apariţie în ziarul «Telegraful Român»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii au a-şi înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopopesc al tractului ortodox român Dej, în Dej, în terminul deschis, şi pe lângă încunoştiinţarea prealabilă a protopopului acelui tract, a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserica din parohia amintită, spre a cânta, predica, eventual a servi şi a se face cunoscuţi poporului.

Cluj, din şedinţa senatului bisericesc al Consistorului Diecezan, ţinută în 21 Mai 1923.

Nicolae Ivan
episcop.

Laurenţiu Curea
secretar.

---

(78) 3—3

Anunţ

Se caută **un tânăr domn, absolvent în teologia institutului clerical „Andreian" din Sibiu** pentru o parohie de clasa I într'o comună din judeţul Brăila, pe lângă cele mai favorabile condiţiuni, cari amănunţit şi mai în detaliu se vor putea afla, adresându-se doritorii către subsemnatul preot paroh al comunei Filipeşti (judeţul Brăila).

Econom stavrofor **Ioan Todescu.**

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iunie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 15·18, 17·10, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 10·08, 16·23, 18·16, 20·46.

„DACIA TRAIANĂ" institut de arte grafice, de editură şi compactorie, societate pe acţii în Sibiu

Convocare

Domnii acţionari ai Institutului de arte grafice, de editură şi compactorie *«Dacia Traiană»* s. p. a. Sibiu, sânt invitaţi, în conformitate cu articolul 12 din statute, a se întruni în

a II-a adunare generală

care se va ţinea în sala de şedinţe a Creditului Technic transilvănean, Sibiu, strada Carmen Sylva Nr. 10, *Sâmbătă în 14 Iulie n. 1923,* la ora 5 după masă.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.

2. Darea de seamă a Consiliului de administraţie şi a Consiliului de cenzori.

3. Hotărâre privitor la profitul realizat.

4. Descărcarea Consiliului de administraţie şi Consiliului de cenzori.

5. Modificarea articolilor 5 şi 10 din statute.

Domnii acţionari, cari doresc să ia parte la adunarea generală, sânt rugaţi să depună titlii provizori la cassieria societăţii cel mult până la 10 Iulie a. c.

Dacă adunarea generală nu ar întruni condiţiunile art. 13 din statute, pentru a putea delibera şi hotărâ, adunarea generală se convoacă tot acum pe 21 Iulie, în acelaş local şi la aceeaş oră, când se va ţinea cu ori şi câţi acţionari vor fi prezenţi.

Sibiu, la 6 Iunie 1923.

(82) 2—2 **Consiliul de administraţie.**

Activa — Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — Pasiva

	Lei b.		Lei b.
Cassa, numerar	12,003·56	Capital	1.000,000·—
Materiale brute	231,295·17	Creditori	829,481·41
Anticipaţiuni	744·92	Profit curat	14,985·70
Maşini, litere, scule	1.011,400·—		
Mobiliar	64.000·—		
Debitori	525.023·46		
	1.844,467·11		1.844,467·11

Debit — Contul Pierdere şi Profit — Credit

	Lei b.		Lei b.
Amortizări	65,976·54	Diverse venite dela tipografie şi compactorie	797,154·49
Salare şi leafa lucrătorilor	453,145·39		
Interese de Cont-Curent	89,002·55		
Impozit, chirie, spese	54,453·59		
Pierdere din 1921	119.590·72		
Profit curat	14.985·70		
	797,154·49		797,154·49

Sibiu, la 31 Decemvrie 1922.

Preda, director executiv.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE:

Dr. Ioan Bunea m. p., vice-preş. **Dr. Comşa** m. p. **Constantin Popp** m. p.
Ioan Rebega m. p. **Dr. Cristea** m. p. **Gh. Joandrea** m. p. **Ioan Băilă** m. p.
C. Stoianovici m. p. **Dr. T. Petraşcu** m. p. **Gh. Simtion** m. p.

Subsemnatul Consiliu de cenzori am examinat conturile de sus şi le am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele societăţii.

Sibiu, la 17 Aprilie 1923.

N. Togan m. p., preşedinte **Anghel Bena** m. p., contabil expert **Ioan Gruia** m. p.
Elie Petruţiu m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane.

Anul LXXI Sibiu, 6/19 Iunie 1923 Nr. 46

ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Sfârșit de an școlar

(=) Câteva zile mai sânt până la încheerea festivă a unui an de muncă școlară în diferitele institute de învățământ din cuprinsul țării noastre.

In școalele unde terminarea anului este împreunată cu sărbătoarea examenelor publice, vor avea prilej și părinții copiilor să vadă și să audă ceva din progresul realizat de aceia, pentru care au muncit și muncesc unii de multe ori cu puteri supra-omenești, dar cu drag și fără a se jăluì prea mult de greutățile întâmpinate în împrejurări economice puțin prielnice.

Avântul cultural în anul școlar ce se apropie de sfârșit, a luat la *orașe* pretutindeni proporții considerabile. La sate, care duc și vor mai duce lipsa puterilor didactice, sporul în comparație cu anul trecut va fi negreșit mai puțin slab, dar prea departe d'a fi mulțumitor.

Școalele normale vor revărsa un contingent mai mărișor de învățătorime, cu nădejdea de a-l sporì cu fiecare sfârșit de an școlar.

Seminariile noastre teologice, de dincoace de munți, pot de asemenea să constate progres în numărul celor ce s'au înscris și au terminat cursuri de teologie. Firește, ca să putem constata progrese tot mai învederate nu numai din punctul de vedere al numărului, ci mai ales al calităților distinse ce trebue să împodobească pe viitorii noștri preoți, biserica noastră ortodoxă ar trebuì să-și creeze, lângă seminar, câte un liceu al său, unde ea să se îngrijească, dela întâia clasă până la ultima, de educația morală și religioasă a viitorilor slujitori bisericești. Din asemenea licee, seminariile noastre teologice ar putea să se înzestreze cu adevărate elemente, care au aplecare vădită la cariera preoțească.

Recrutarea tinerilor candidați de seminare teologice este una dintre problemele de frunte ale bisericii. Deslegarea ei devine, an de an, tot mai puțin ușoară.

O privire obiectivă în jurul nostru ne încredințează că în vremurile sgomotoase ce le-am ajuns după înfăptuirea idealului de unitate națională politică, încep a se destrăma din ce în ce firele care leagă viața cetățenească morală a neamului nostru.

Crime și delicte, certe și intrigi nu mai sânt de loc rarități, ci dimpotrivă se înmulțesc îngrozitor.

Apar cărți, se deschid teatre și cinematografe urmărind unicul scop al câștigului personal prin deșteptarea patimilor josnice și a desfrânării.

In zădar avem legi bune care cer pedepsirea păcătoșilor când atacă moravurile, — dacă nu ne facem datoria de a pune legile bune în aplicare.

De altă parte, câți părinți sânt cari nici ei nu-și fac datoria față de odraslele lor, fie că n'au pricepere de ajuns, fie că nu prea au vreme, pentru a îngriji și supraveghea educația minorilor proprii.

Intreaga sarcină rămâne astfel în mânile școalei secundare și primare cu un corp didactic astăzi neîndestulător; ea are să îndrume lumea tinerimii și a copiilor pe căi mai potrivite întru păstrarea și desvoltarea puterilor de sănătate morală și fizică a viitoarei generații de cetățeni.

Organizatorii învățământului dau pretutindeni o direcție practică în mersul acestor școale, deși ele nu sânt chemate pentru specializare, ci mai ales pentru a răspândi *cultura morală*.

Viața neamurilor s'a clădit și s'a desfășurat pe temeiul moralității. Moralitatea le-a făcut iubitoare de muncă cinstită și de cruțare; le-a învățat să se închine dreptății, să fie cumpătate și gata de jertfă. Ear scăderea moralității le-a adus decadență pe toate terenele și în curând dispariția din șirul neamurilor mai puțin culte, dar cu moravuri necorupte.

Pentru a întări forța de rezistență a poporului și a-i păstra moravurile bune și credința care l-a salvat până acum, socotim că biserica ortodoxă este și îndreptățită și îndatorată de-a se îngriji de institute potrivite cerințelor vremii, adecă de licee pe lângă seminariile sale sau, cu timpul, pe lângă facultățile sale teologice.

Dacă bisericii noastre nu i se va da posibilitatea de a lucrà în această direcție, puterea ei de activitate va trebuì să scadă — împreună cu forțele din bătrâni ale poporului său.

Avem, prin urmare, motive temeinice și îndreptățite pentru a stăruì să se înfăptuiască ideea liceelor pe lângă școalele mai înalte teologice ortodoxe.

FOIȘOARA

Publicații de cuprins religios-moral

(Urmare din Nr. 42)

Dl N. C. Paulescu descrie în cele mai vii colori păcatele de care e stăpânită societatea românească dela isbucnirea războiului încoaci, face o adevărată vivisecție a putredului nostru organism social, ajuns un vast muzeu patalogic (cum îl numește) și dupăce stabilește cu deplină competință diagnosticul, recomandă cu căldură leacul practic și cu efect sigur, care nu este altul, decât tot învățătura evanghelică.

Cele patru patimi sânt: *beția*, adecă alterarea instinctului de nutriție, *desfrânarea* care este alterarea instinctului de reproducție, *hoția*, sau alterarea instinctului de proprietate și *trufia* care este alterarea instinctului de dominație.

Vorbind de fiecare patimă în parte, autorul arată întâi rostul firesc pe care-l are fiecare instinct și chipul în care el se îndeplinește și după aceasta patima corespunzătoare, punând înainte felul cum se înfățișează ea, cum începe, cum progresează și cum sfârșește sau mai bine zis la ce sfârșit trist și totdeauna nenorocit ajunge patimașul.

In legătură cu descrierea patimei hoției se tratează îndeosebi «Crisa socială» produsă de ideile liberalismului, socialismului și bolșevismului. Aplicarea leacurilor creștine, recomandate de autor pentru combaterea și stârpirea radicală a patimilor din sufletul omenesc, reclamă o acțiune îndelungată și sistematică, o înrâurire adâncă asupra voinței, care trebue supusă și îndrumată de învățătura creștină.

Cu autoritatea, pe care i-o dă reputația sa mondială de om de știință, prof. Paulescu în tratatul său de un fond științific și de un colorit religios, prin descrierea de fapte nenumerate și variate și prin o expunere precisă, limpede, vioaie și presărată ici-colea cu ironie și sarcasm, te face ca cetindu-o să nu o mai lași din mână până n'o isprăvești și când ai isprăvit-o să și simți dorința de a o ceti din nou spre a putea reținea cât mai mult din imensa ei bogăție.

Recomand cu toată căldura fraților preoți această carte a prof. Dr. Paulescu ca o lucrare de mare valoare reală și de mult folos pentru combaterea patimilor.

*

O carte apărută mai nou de valoare reală este a se atribui dlui Gh. Ispir, om de o cultură teologică europeană, în prezent secret. gen. în ministerul cultelor și artelor. Titlul cărții este: *Indrumarea misionară a bisericii ortodoxe.*

Din naufragiul moral al crudei încăerări umane care a fost rasboiul din 1914—19, omenimea strigă îngrozitor: «Mai aproape, mai aproape de Tine Doamne!» Acest strigăt se aude și la noi acum când frânele sufletești ale indivizilor sânt sfărâmate și omenimea își caută un punct de razim sigur. Acest punct de razim în senzul dlui Ispir este formulat astfel: «Pentru ori contra lui Dumnezeu»? «Și biserica, și statul, și știința și arta, viața însași trebue să-și pună și să răspundă la aceasta întrebare».

Rolul bisericii nu mai poate fi de o pasivitate îngăduitoare sau nepăsătoare, — ambele îndeajuns de condamnabile, căci «mântuirea nu

Importanța școalei confesionale în cultura neamului*

«Viitorul țării noastre, ca să ajungă poporul său o mare națiune, va depinde mai ales de modul cum vom ști să ne servim de forță și de religiune. Spiritul creștinismului formează baza socială, intelectuală și morală, fără de care o națiune nu se poate ridica la o strălucire durabilă»...
Roosewelt (*pr. Georgescu, op. cit. pg. 80*).

I

Rolul bisericii în cultura omenimii este indiscutabil. Primele urme de cultură se găsesc în jurul instituțiilor religioase. Din cele mai vechi timpuri, începând cu forma patriarhală a statelor, cu deosebire însă în faza teocratică a lor, taina științelor era proprietatea servitorilor religiunii. Sinagogele evreești nu erau numai local de închinare. In ele se făcea și educația și instrucția poporului.

Nu numai atât. Chiar existența statelor a fost condiționată de religie și cultul religios. Evreii s'au susținut atâtea milenii prin «legea» lor, pe care de câte-ori o negligau s'au părăseau, aveau să sufere urgia lui Jehova, ca o urmare firească a destrăbălării lor morale. Romanii, credincioși cultului zeilor strămoșești, cu moralul și virtuțile nealterate, au ajuns apogeu în cultură și putere. Căderea lor, prăbușirea celui mai grandios imperiu, a fost efectul inevitabil al demoralizării lor, al pierderii virtuților strămoșești.

In anul 1915 aflându-mă în frumosul orășel Radom din Polonia, într'o discuție cu un profesor polon, mi-am exprimat mirarea, că poporul polon a putut rămânea rom. cat. alături și sub stăpânirea Rusiei pravoslavnice. Mi-a răspuns că poporul polon deși simpatizează cu cel rusesc, voește să trăiască ca națiune și că dacă a putut exista ca popor slav lângă puternica massă rusească, mulțămește numai «legii» sale, pe care nu și o va putea părăsi nici când, fără a-și primejdui existența națională.

Temelia statelor și a întregii societăți omenești a fost și va fi religia. Au spus-o aceasta cei mai mari învățați, vechi ca și moderni.

Plato spunea că: «Necunoștința adevăratului Dumnezeu este cea mai mare primejdie pentru state și cine răstoarnă religiunea, dărâmă temelia întregii societăți omenești. (pr. Georgescu, op. cit. pg. 65).

Xenophon: «Cetățile și națiunile unde cultul dumnezeesc s'a ținut la înălțimea sa, au fost cele mai durabile și mai înțelepte, iar veacurile cele mai religioase, au fost întotdeauna cele mai renumite prin oameni geniali». (idem. pg. 65).

Iar *Renan* marele critic, deși protivnic al «autorității» bisericii s'a exprimat: Vai de inteligența omenească, dacă va întreprinde a ruina edificiul religios. Natura care a înzestat pe animal cu un instinct, care nu greșește, n'a pus în inima omului nici o greșală». (Idem).

Pentru educația și cultura omenimii a contribuit în mare măsură biserica lui Hristos, care credincioasă însărcinării primite dela întemeietorul său: «mergând învățați toate neamurile»... și-a împlinit conștiențios această chemare. Istoria culturii nu ezită a aduce prinosul de recunoștință așezămintelor culturale și de educațiune întemeiate și susținute de biserică.

Cu un renume neîntrecut au împrăștiat cultură religioasă, precum și filozofică, școalele creștine din primele veacuri dela Alexandria, Cezarea Palestinei, școala teologică din Antiohia, apoi școalele teologice naționale siriene dela Nisibe și Edessa etc. etc. cu mulțimea nenumărată de părinți bisericești, — doctores ecclesiae — învățători sau foști elevi ai acestor școale, distinși prin scrierile lor de valoare recunoscută. Nu mai puțin s'a remarcat bis. apuseană, care lipsită de multele frământări politice prin cari a trebuit să treacă biserica orientală și mai ales prin organizarea sa monarhică, a fost în posibilitatea să influințeze întreaga educație, imprimând tuturor așezămintelor culturale timbrul confesional.

Un avânt puternic a luat educația și cultura, prin reformațiune.

Rămâne deci ca un fapt incontestabil importanța și meritul bisericii în cultura omenimii.

(Urmează)

* Isvoare consultate: Fr. W. Foerster: «Schule u. Charakter» 1914. A. Bârseanu: «Istoria școalelor centrale române». Preot Nedelea Georgescu-Alexandria: «Este folositoare religia creștină?» I. Popescu: Revista: «Organu pedagogicu pentru educatiune și instructiune» 1863. Dr. I. Lupaș: «Istoria bis. a românilor ardeleni». Nicolae Popea: «Arhiepiscopul și mitrodolitul Andrei baron de Șaguna».

Chestiunea calendarului

In sala de ședințe a sf. Sinod în București s'a ținut Joi o conferență în chestiunea calendarului. Conferența a fost prezidată de dl C. Banu, ministrul cultelor și artelor, asistat de dl V. G. Ispir, secretar general.

Au luat parte I. P. S. Sa mitropolitul primat, mitropolitul Moldovei, P. S. L. episcopii Bartolomeu al Râmnicului, Puiu al Bălților, Ilarie al Constanței și Ghenadie al Buzăului, dnii C. Chiricescu, decanul facultății de teologie, Dr. Drag. Demetrescu, profesor la facultea de teologie, N. Coculescu și Traian Lalescu, profesori la facultatea de științe, Arhimandritul Scriban, prof. Drăghici, senator ș. a.

Dl Dr. Drag. Demetrescu a făcut o dare de seamă asupra conferenței panortodoxe, care s'a ținut la Constantinopol sub presidența Patriarhului ecumenic, la care s'a discutat chestiunea calendarului.

La conferența panortodoxă, a spus dsa, au lucrat trei comisiuni cari au privit chestiunea calendarului din trei puncte de vedere: dogmatic, canonic și tehnic.

Comisia dogmatică a căutat să pună chestia calendarului în așa chip, să nu fie în contrazicere cu dogmele creștine ortodoxe.

Comisiunea canonică a căutat să păstreze legăturile cu canoanele creștine, ear cea tehnică a pus chestiunea în concordanță cu știința astronomică.

Comisiile au studiat apoi împreună chestiunea amănunțit.

Arhimandritul Scriban a arătat că memoriul, depus de dl Drăghici la conferența dela Constantinopol, a fost admis spre a fi prezentat la «Liga Națiunilor». Acest memoriu a fost chiar lăudat mult de patriarh.

Dl profesor Lalescu a făcut o expunere din punct de vedere științific.

La urmă s'a propus ca la conferența dela «Liga Națiunilor» să reprezinte România aceeaș delegație care a fost la Constantinopol, și anume dnii prof. Drag. Demetrescu, Drăghici și arhim. Scriban, împreună cu dl profesor N. Coculescu.

*

Unul dintre reprezentanții români la conferența din Constantinopol, dl Dr. Drag. Dumitrescu, s'a exprimat astfel despre însemnătatea reformei calendarului:

Reforma aceasta nu este numai o măsură uniformă a timpului pentru întreaga lume creștină, dar ea duce la o uniformitate pentru prăznuirea marilor sărbători ale creștinătății la o dată fixă, aceeaș pentru toți. Faptul acesta este pas gigantic și hotărâtor pentru apropierea bisericilor creștine între ele.

Când cu toții credem în unul și același Hristos-Dumnezeu, Mântuitor; când una și aceeaș este învățătura Sa pe care s'a zidit biserica creștină, era naturală tendința de apropiere și chiar unire, pentru care sfânta noastră biserică se roagă în toate zilele. Dar apropierea și unirea cere dela toți recunoașterea unei uniformități în toate.

Prin reforma calendarului s'a ajuns la o uniformitate vădită în oficialitatea practică a creștinismului.

Ea pune în posițiune întreaga creștinătate să sărbătorească odată toți creștinii, marile sărbători creștinești: Nașterea Domnului, Invierea Sa din morți, Înălțarea la ceruri, Pogorârea Duhului Sfânt, și toate sărbătorile creștine mari au data calendaristică fixă.

Eată dar însemnătatea reformei, și fericită este biserica ortodoxă care a făcut primul pas și a dat imbold la această apropiere, care va fi consolidarea viitoare a creștinătății pe toată fața pământului. Când toată lumea va vedea pe toți creștinii uniți a sărbători pe Domnul cu toții de odată, cum și momentele însemnate ale vieții Sale și ale celor ce și-au pus viața pentru credința în El, toți vor recunoaște că una și aceeaș este credința tuturor.

---

mai trebue căutată numai pe căi singuratice, în retragere în sine și în exerciții spirituale orcât de superioare, ci și în afirmarea socială, în lucrul pentru aproapele nostru și în ridicarea societății spre mai bine». Omenimea caută să se refacă de multele ei răni, de marile ei greșeli, și în această operă de refacerea bisericii i se atribue rolul principal «de a lua atitudine față de problemele sociale, căutând ca conflictul de muncă, clase și națiuni, raporturile dintre oameni pe teren economic și social moral să se rezolve în spirit creștin».

Dl Ispir, ocupat de multă vreme de importanța acestor probleme și din sfera acestor preocupări, a înființat împreună cu alți prietini revista «*Solidaritatea*» încă în anul trecut (când s'a trimis și preoțimii noastre câte un număr de probă din acea revistă). Ținta ce o urmărea acolo o vedem și aici, (căci): «Creștinismul social nu este un strigăt de alarmă al unei școli teologice oarecare, ci este doctrina elaborată în arsenalul istoric, este credința firmă a învățăturii tuturor membrilor bisericii: clerici sau laici, de a ne uni ca în sforțări comune să se facă realizabilă cererea noastră de toate zilele «precum în Cer, așa și pe pământ».

Lumea la noi vrea pe Hristos... De această sete se folosesc sectarii fanatici cu un zel care trebue să mărturisim sincer lipsește în mare măsură bisericii ortodoxe. Acestor cerințe, lacune și defectuosități ne răspunde autorul în studiul de față. In cele 3 capitole ale cărții ne arată: Ce este misiunea? Misiunea internă și misiunea externă a bisericii ortodoxe,

Stăpânind o largă informație din lit. engleză, atât de bogată în acest domeniu, adunând apoi contribuția literaturii germane referitoare la această problemă, ne înfățișează un câmp de tot larg, complet și variat, peste care se poate întinde activitatea misionară internă și externă a bisericii.

Cartea dlui Ispir e de o reală valoare pentru problema ce o tratează, ea cuprinde un bogat material informativ pentru cei cari ar dorî să se ocupe cu părți speciale ale acestei probleme.

Pr. *Teodor Glodean*

Aviz și rugare. Intru eternisarea Incoronării dela Alba-Iulia și prin o colecție de versuri, rog pe toți acei domni autori, cari au publicat poezii cu acest prilej, să binevoiască a mi le trimite, spre a le putea tipări în o colecțiune de lux pentru ceice ar dorî să le aibă. Cetea (p. Teiuș, jud. Alba-inferioară) 10 Iunie 1923.

Ioan Bota, înv. pensionar.

Câteva cuvinte

— La încheerea anului școlar —

Pe Tine te lăudăm, pe Tine bine te cuvântăm, Ție-ți mulțămim Doamne, și ne rugăm Ție, Dumnezeului nostru.

Stimați colegi, iubiți elevi, onorați ascultători, — Cu acest imn de mulțămire ne îndreptăm pașii spre lăcașul sfânt al divinității, și plecându-ne genunchii în fața altarului sfânt aducem prinosul de preamărire și mulțămire Aceluia, care ne-a învrednicit a intra în ogorul înțelenit al anului de muncă strădalnică, și ni-a sporit forțele pentru a învinge greutățile unui an școlar.

Eată-ne astăzi gustând fructele muncii, dulci sau amare, așa după cum în cursul anului le-a adăpat cu dulceața credinței, dragostei și a muncii neprihănite, sau cu amarul nepăsării ofilitoare.

Iubiți elevi, — Activitatea noastră, dintre cei patru pereți ai clasei, s'a terminat, ca să putem începe altă lucrare și să o continuăm în afară de școală. Căci, să luați aminte, nu odihna, nu repausul, ci munca este cuprinsul și frumusețea vieții omului.

Talanții ce i-ați primit dela profesorii voștri, să nu-i ascundeți în cămara sufletelor voa-

In amintirea marelui arhiereu Andrei Şaguna

— Apel către publicul Sibiului —

In zilele de 11 şi 12 Iulie n. 1923 se vor serba, în Sibiu şi Răşinari, 50 de ani dela moartea Mitropolitului Ardealului Andrei Şaguna. La aceste serbări va lua parte şi M. S. Regele, împreună cu întreaga Familie Regală, care va asista în aceleaşi zile şi la serbările organizate de Şcoala specială de cavalerie.

Facem apel la toţi proprietarii de case şi negustorii din localitate, învitându-i ca până la acea dată să-şi confecţioneze drapele naţionale, pe care vor trebui să le arboreze pe casele lor; le atragem atenţiunea asupra mărimii şi a felului cum trebue aşezate colorile, pentruca autorităţile chemate să nu fie forţate a da jos pe cele ce nu vor fi întocmite în regulă (colorile paralèle cu lemnul, albastru lipit la lemn).

Sperăm că acest apel va da rezultat satisfăcător, ear Inalţii oaspeţi vor fi scutiţi de urâta impresie ce o lăsau bucăţile de pânză decolorate, atârnate din loc în loc, şi arborate până astăzi ca «drapele» naţionale.

Redacţiunea.

Ştirile zilei

Familia regală la Sinaia. MM. LL. Regele şi Regina Maria, însoţiţi de Regina Maria a Iugoslaviei şi de principesa Ileana, au plecat Vineri din capitală, urmând a-şi lua reşedinţa de vară la Sinaia.

Predică în catedrală. Dumineca trecută a ţinut în biserica noastră catedrală la finea sf. liturghii o frumoasă predică Dr. Ioan Stroia, asesor consistorial.

Şcoală închisă. O telegramă a ministerului de instrucţie a interzis funcţionarea mai departe a şcoalei normale a institutului «Marianum» din Cluj. Această şcoală era un fel de universitate clandestină pentru pregătirea de profesoare.

Sfârşit tragic. Un comunicat al legaţiei bulgare din Bucureşti confirmă ştirea uciderii fostului prim-ministru bulgar, *Stamboliiski*, care a fost împuşcat Joi într'un moment «când a încercat să fugă». Cu moartea şefului agrarian, se crede că stările din Bulgaria vor lua un curs normal.

«Patria» şi greco-catolicismul. Ziarul «Patria» reproducând după «Az Ujság» ştirea că P. S. Sa episcopul Nicolae al Clujului ar fi intervenit să fi anulată numirea alor doi funcţionari la primăria din Cluj pe motivul că sânt «gr.-cat.», îi cere P. S. Sale «să lămurească o chestiune, care nu poate rămânea nelămurită» (!). «Patria», cum vedem, rămâne consecventă cu atitud nea partidului naţional, care pe timpul consiliului dirigent, a ştiut să menajeze pe gr.-cat. Atunci foarte multe instituiri s'au făcut la sugestia centrelor greco cat. De aceea ţine să să nu se desmintă nici astăzi.

Dela românii din Jugoslavia. Dumineca trecută mai mulţi fruntaşi români din Iugoslavia au organizat întruniri populare în comunele Alibunar şi Petrovoselo, în vederea reorganizării partidului român. Cu acest prilej s'a comunicat alegătorilor primul rezultat al luptei politice ce o duce partidul român. Acest rezultat este acordul stabilit cu partidul guvernamental in sensul ca pe viitor în comunele locuite de români să nu se mai numească primari funcţionari co munali, etc., fără consimţământul reprezentanţilor politici ai românilor. Numirile anterioare cari nu sânt în conformitate cu dorinţele populaţiei române, vor fi anulate. Partidul român a publicat un apel prin care aderenţii săi sânt învitaţi să aleagă comitete comunale şi să stărue ca locuitorii români să participe în număr cât mai mare la aceste alegeri.

Nu s'a primit calendarul gregorian. Unele ziare au publicat ştirea, că la conferenţa panortodoxă din Constantinopol s'ar fi primit calendarul gregorian. Nu este adevărat. Păr. Arhimandrit Scriban, unul din reprezentanţii României la conferenţă, spune următoarele: Desfiinţarea celor 13 zile nu însemnează primirea calendarului gregorian. Aceasta e o simplă ajungere la nivelul celui gregorian, dar de aci încolo alta e intercalarea anilor bisecţi la noi, alta în cel gregorian. Doar în aceasta se vede structura unui calendar, în felul de întocmire a anilor bisecţi. După întocmirea profesorului sârb Milancovici, primită de noi, intercalarea bisecţilor nu se potriveşte cu cea din reforma gregoriană. Calendarul gregorian e el însuşi greşit şi nu aveam de ce trece dela un calendar greşit la altul tot greşit.

Inaugurare de tipografie. Este ştiut că ministerele cheltuesc pe fiecare an o sumă de mai bine de zece milioane cu imprimatele şi formularele, care mai ales în Ardeal constituiau o sarcină grea pentru stat. Dl ministru al justiţiei, I. Tr. Florescu plecând dela ideea economiilor de realizat, în urma unui călduros apel făcut la avocaţii şi împricinaţii din Ardeal, a reuşit să strângă un fond zis «al cărţilor funduare şi al formularelor» care, în câteva luni, s'a urcat la sumă de mai bine de două milioane de lei. Cu o bună parte din acest fond, a cumpărat o tipografie d'n cele mai moderne pe care a instalat-o în localul curţii de Apel din Cluj. Ca lucrători la acastă primă imprimerie a justiţiei române sânt utilizaţi deţinuţii închisorii din Cluj, cari, până aici, şedeau fără ocupaţiune, dându-le astfel o profesiune mai folositoare. Acest eveniment însemnat în lumea magistraturii s'a serbat cu mare solemnitate, în 12 Iunie 1923, la Curtea de apel în Cluj, în fiinţa de faţă a dlui ministru al justiţiei, a reprezentanţilor celor 4 curţi de apel din Ardeal şi a altui numeros public.

† **Romul Gomboş**, preot ort. rom. în Sălciua de sus, a repausat în Domnul Duminecă în 10 Iunie la ora 16, după lungi şi grele suferinţe. Inmormântarea i s'a făcut Joi în 14 Iunie la 16 ore în cimitirul din Sălciua de jos. Odihnească în pace!

Mişcarea baptistă în Basarabia. Se fac cercetări relative la mişcarea baptistă în Basarabia. Din cercetările făcute până acum s'a putut constata că această secţie religioasă primeşte bani dela centrala generală din America. Delegaţii armatei şi ai ministerului de interne continuă cercetările.

Un acuzat care pedeapsa cu moarte. Adus înaintea curţii de juri din Aveyron (Franţa) sub acuzarea de a fi asasinat pe un anume Constantin Cantal, a cărui soţie a înebunit de durere şi a lăsat doi orfani, criminalul Iean Celestin a ascultat acuzarea şi apărarea şi pe urmă, întrebat de juraţi ce mai are de spune, a răspuns: Cred că nu merit împrejurările uşurătoare cerute de apărătorul meu. Vă rog să mă condamnaţi la moarte. Poate că aşa mă vor ierta copiii victimei. Juraţii l-au condamnat la pedeapsa capitală şi el va fi executat.

Teatru românesc în Sibiu. Excelenta trupă dela Teatrul Naţional din Cluj va da două reprezentaţii în Teatrul oraşului din Sibiu, şi anume Miercuri, 20 Iunie şi Joi 21 Iunie a. c. Se vor juca în ziua întâi *Extemporalul* în 3 acte, în ziua a doua *O noapte furtunoasă* de Caragiale. Bilete se găsesc la Librăria Foaia Poporului în strada Mitropoliei şi seara la cassă. Publicul sibian are prilej de-a asista la două reprezentaţii, care au fost bine primite în toate teatrele din ţară. Inceputul la ora 9 seara.

Anunţ. Primăria oraşului Sibiu anunţă: Topitul inului şi cânepei pe teritorul oraşului se poate face numai în topitoarea aflătoare pe livada aşa numită «Ritter»; topitoarea se va pune la dispoz ţia de către arendaşul, dl consilier agricol, Dr. N. Iancu, după învoire prealabilă. Contravenienţii se pedepsesc cu amendă până la Lei 1000.

Iredentismul maghiar. Ungaria dă tot sprijinul iredentiştilor. De curând s'a ţinut în Budapesta una din acele «festivităţi» organizate de unguri şi de saşi cari au optat pentru cetăţenia maghiară. La locul serbării s'a adus o ladă de fier în care se pusese pământ din toate judeţele Ardealului. După ce episcopul Ravasz a sfinţit pământul, lada a fost îngropată, pe când cei prezenţi cântau «Crezul maghiar». Din partea saşilor a vorbit Peter Jeckel, care a spus că acel loc unde a fost unit pământul patriei mume, va fi pe viitor un loc de pelerinaj al saşilor din Ardeal... Asemenea provocări nu sânt de natură a întări bunele raporturi între popoare.

Scumpete la băi. La Vatra Dornii, din Bucovina, viaţa la băi e foarte scumpă. O cameră, luată înainte, pe sezonul dela 20 Iulie la 20 August, se plăteşte cu 17 mii lei. Un călător în partea locului scrie, că a plătit pentru o cameră 12 mii de lei pe două săptămâni. Un prânz se plăteşte acum, în Iunie, când nu e sezon, cu 60 lei. Un medic din capitală a închiriat o casă din opt camere cu suma de 150 mii lei pe sezon.

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către reuniune, a binevoit a dărui dl şi dna Ioan I. Pinciu din Constanţa suma de Lei 50. — din fericitul prilej al botezului fiicei lor Constanţa-Eleonora, naşă fiind mica Lora Maienza, fiica ziaristului dobrogean Cruţiu din Sălişte. Pentru prinos mulţumeşte: *Comitetul*

Revista Teologică. A apărut Nr. 5 din 1923 cu următorul cuprins: N. Colan. Reforma învăţământului teologic. I. Beleuţă: Un episod din istoria luptelor poporului rus pentru apărarea ortodoxiei. I. C. Negoiţă: Atitudinea preotului creştin faţă de chestiunea socială (trad.) Preot. P. Moruşca: Probleme actuale. Sinodalitatea în biserică. Preot. P. Moruşca: Mişcarea Literară: «Im Heerbann des Priesterkönigs». Casa de editură Herder şi Comp. din Freiburg. Neculce: Cronică bisericească-culturală: Conferinţe religioase. Un bazar organizat de «Asociaţia creştină a femeilor române». Pleacă Marmaggi. *** Note şi informaţii. — Abonamentul 25 Lei pe jumătate de an. Redacţia şi administraţia Sibiu, str. Mitropoliei Nr. 32.

Carte despre jidovi. Profesorul universitar din Cluj, dl I. Găvănescul, a scos o carte interesantă despre primejdia jidovismului («La o răspântie a istoriei naţionale»). Intre altele profesorul Găvănescu arată în cartea sa, că la noi sânt mai mulţi jidovi ca în orce altă ţară din Europa. Numărul jidovilor faţă de locuitorii diferitelor ţări se prezintă astfel:

Suedia	1	evreu la	7500	locuitori
Spania	1	„ „	6200	„
Anglia	1	„ „	800	„
Franţa	1	„ „	450	„
Belgia	1	„ „	420	„
Sârbia	1	„ „	120	„
Italia	1	„ „	80	„
Rusia	1	„ „	76	„
Germania	1	„ „	63	„
Austria	1	„ „	23	„
Ungaria	1	„ „	16	„
Polonia	1	„ „	13	„
România	1	„ „	7	„

Precum vedeţi, ţara noastră este mai mult cotropită de jidovi. La noi în ţară tot la 7 români vine un jidov.

Poşta redacţiei

Pr. *I. S.* în *P.* S'a publicat, ca resumat, în Nr. 31—32 din 14/27 April a. c. pag. 6, col. II. Articole nepublicate nu se înapoiază.

---

stre, ci să-i daţi şi altora, câştigând cu ei alţii; faceţi-vă făclii adevărate, răspânditoare, de lumină acolo unde vă duceţi.

Nu cârtiţi, nu pizmuiţi, ci cu blândeţe îndreptaţi.

Intru aceasta veţi deveni viitorii stâlpi întăritori ai scumpei noastre patrii.

Intocmirea şi întărirea unei ţări se face prin însuşirile sufleteşti ale adevăraţilor ei fii, ear însuşirile trebue să le scoatem la lumină prin cultivare, prin munca dreaptă, stăruitoare şi continuă.

In această direcţie vă îndreptaţi paşii cugetelor voastre, crezând într'un ideal sfânt, pentru ajungerea căruia să munciţi, — şi atunci cei rătăciţi se vor îndrepta sau vor perî dinaintea ochilor noştri ca ceara de faţa focului.

Mergeţi, şi veniţi earăşi, cu trupurile întărite şi cu sufletele însetate de dorul de a vă îmbogăţî din nou cu armele culturii pentru purtarea luptei ce ne aşteaptă în viaţă.

Ear Tu, Stăpâne, după făgăduinţa Ta, însoţeşte aceste suflete plăpânde prin sfinţii Tăi îngeri păzitori, aducându-i la vreme earăşi, ca să putem continua opera mare a propovăduirii nesfârşitelor Tale înţelepciuni, spre mărirea Ta şi a dreptcredinciosului poporului Tău.

Pr. *Iuliu Josan*

Nr. 261/1923 prot. (85 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Măgărei**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile socotite dela prima lui apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat completate cu cele cpprinse în concluzul sinodului parchial dela 12 Februar 1923.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenţii, după prealabila încuviinţare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cântă şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, la 19 Mai 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 301/1923 (66) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa II **Fărău**, protopresbiteratul Mureş-Ludoşului, cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt: *a*) Salar legal dela stat statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei, *b*) locuinţă în casele parohiale, *c*) zile de lucru şi ferdela de bucate, *d*) porţiunea canonică de 17 jugăre pământ, *e)* stofele urcate.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, iar pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vre-o Dumineă ori sărbătoare la biserică spre a cânta ori a celebra şi predica observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Aţintiş, la 28 April 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Mureş-Ludoşului în înţelegere cu comitetul parohial

Romul Popa,
protopop.

Nr. 317/923 (58) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune, încuviinţat prin ordinul Consistorial Nr. 8786 — în parohia de clasa I (primă) **Siia Buzăului**, tractul Oituz, judeţul Treiscaune, pe lângă neputinciosul paroh Ioan Dima, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele capelanului sânt jumătate din cele statorite în coala B. de congruă.

Reflectanţi îşi vor trimite cererile provăzute cu documentele necesare oficiului protopopesc ort. român din Intorsura Buzăului, în terminul deschis, şi pe lângă observarea dispoziţiunilor reglementare, se pot prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 18 Martie 1923.

George Neagoviciu-Negoescu,
adm. ppesc.

Nr. 333/1923 (83) 2- -3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Valcăul-unguresc**, tractul Huedin se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă salarul cuvenit dela stat sânt următoarele.

a) Casă parohială şi grădină.

b) Folosirea eclejiei 30 jug. şi dreptul de antică din pădure.

c) Lectical (2/3) şi zi de lucru în natură.

d) Stolele urcate, conform scumpetei de azi şi statorite în şedinţa sinod. par. la 9/22 Aprilie a. c.

Reflectanţii sânt poftiţi a şi înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu ppresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în vr'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual a celebra şi a cuvânta.

Sebeşul-mare, la 22 Mai 1923.

Oficiu ppresbiteral ort.-rom. al Huedinului, în înţelegere cu comitetul parohial.

Aurel Muntean
protopop

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iunie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 15·18, 17·10, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 10·08, 16·23, 18·16, 20·46.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Reclama este sufletul comerţului

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

La **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş*. Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 14 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,
profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Faceţi-vă membri la Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)

ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici**, profesor, secretar **Ioan Marcu**, conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu**, exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societăţii, strada Mitropoliei 45

(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 3—10

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA

bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:

cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări

:-: pe lângă cele mai favorabile condiţiuni. :-:

LIBRĂRIA

aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:

cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posibile.

Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi franco.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 9/22 Iunie 1923 Nr. 47

BIBLIOTECA CENTRALĂ ... ASOCIAȚIUNII ... SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Reorganizarea seminariilor

(=) Forurile chemate, atât cele bisericești, cât și cele lumești, se ocupă de câtva timp cu problema reformei seminariilor și a învățământului teologic.

Seminariile vechiului regat și ale Basarabiei, instituții pe care românii le-au împrumutat dela străini, fără a ține seamă de caracterul și tradițiile bisericii ortodoxe române, sânt cu totul deosebite de ceea ce se numește în Ardeal seminar teologic.

In primele trei sau patru clase ale seminariilor de peste munți sânt concentrate obiectele de învățământ privitoare la *cultura generală*, — cum le vedem în școalele secundare; — ear în ultimele două sau trei clase se predau obiectele de materie *teologică*. După terminarea seminarului elevii mai «buni» pot fi trimiși la universitate...

Ce material de absolvenți părăsește, an de an, zidurile seminariale de peste munți? Eată, între alte păreri asemănătoare, lămuririle aduse din partea unuia dintre cei mai chemați a se pronunța în cauză — un director de seminar de acolo — care ne spune următoarele:

Laturea intelectuală a sufletului absolventului de seminar e hrănită, desvoltată și aproape complet stăpânită de bagajul de cunoștințe al acestui program de cultură generală și de sforțare de muncă, ce i se cere dela fiecare profesor cu catalogul în mână, pentru înmagazinarea lui.

Celelalte laturi ale vieții sale sufletești, sentimentele și voința sa, sânt aproape lăsate în părăsire, sau atinse numai întâmplător și indirect. O disciplină aspră și rece, care amintește adesea viața de cazarmă, năzuește mai mult spre amorțirea, decât spre libera desvoltare a afectivității și voluntarismului vieții sale. El e lipsit în chip silnic de toată acea distinsă noblețe și spiritualizare, pe care o câștigă viața nu prin logica inteligenții și prin sforțările trudnice ale memoriei, ci prin avânturile calde și sincere ale inimii și prin curajul și hotărârea unei voințe tari. O, dacă seminaristul ar putea să-și desfășure sincer și rodnic aceste laturi ale vieții sale, pe sfert cât izbutește a stăpâni excepțiile gramaticale latinești și grecești, formule chimice și matematice, date istorice și abstracte definiții de dogmatică!

Fiindcă aceste isvoare de prima mână ale vieții morale, ale formării conștiinții și caracterului îi sânt închise în timpul vieții sale de seminar, absolventul seminariilor noastre este, în cele mai multe cazuri, atât de puțin descojit de sensualismul cărnii și de îndemnurile materiale inferioare ale vieții, încât spiritualismul Evangheliei și opera mântuitoare a bisericii lui Isus Hristos întâlnesc în el tendințe refractare, peatră rece și necioplită. Aici găsim explicația acelui fapt atât de generalizat și de caracteristic printre absolvenții seminarului: evitarea prin toate mijloacele a intrării în cler, a primirii acelei peceți a vieții, care însemnează, mai ales în aceste vremi, idealism, jertfă, concentrarea sforțărilor și fericirii vieții pe drumurile luminoase ale unei desfășurări de forță spirituală.

Aici găsim explicația atâtor fapte ciudate, care pătează viața preoțimii noastre: pasivitate și ritualism exagerat, preocupări lăturalnice de repede și bogată chiverniseală, lipsă de solidaritate și frățească dragoste.

Seminariile noastre au adus din acest punct de vedere o mare contribuție la falsificarea și sărăcirea tezaurului spiritual al vechei noastre vieți bisericești. Ele au vărsat în fiecare an în rândurile preoțimii oameni nelucrați, neșlefuiți în lăuntrul lor sufletesc, nepregătiți pentru opera de spiritualizare a bisericii, de ridicare a vieții deasupra vasului ei de lut...

Proiectul oficial de reorganizare cere cu drept cuvânt, schimbări esențiale în acest fel de seminarii și va propune, de sine înțeles, generalizarea instituției în eparhiile bisericii ortodoxe din întreaga țară.

După științele și educația ce vor primì tinerii în aceste școale, numite seminarii, sau licee bisericești, atârnă firește toată viitoarea înrâurire a bisericii asupra credincioșilor. De aici urmează că asemenea școale trebue să facă parte din *organismul bisericesc*. Absolvenții de seminar numai atunci vor putea răspunde tuturor nevoilor bisericești, când ucenicia preoțească se va săvârșì în condiții deosebite de cele de până acum.

Viitorul seminar are trebuință de un corp didactic compus exclusiv din profesori cu convingeri religioase, — ear aceste persoane credem că nu pot fi alese fără mijlocirea directă a organelor superioare bisericești.

Părerea noastră este ca, în locul institutelor teologice din eparhiile mitropoliei ardelene să se înființeze *școale pregătitoare* preoțești (seminarii, licee bisericești, — numirea este indiferentă), ai căror absolvenți pot să treacă la *facultățile de teologie* ce au să se înființeze pe lângă universități, sau — sub anumite condiții — și la orcare altă facultate. Nu va fi pagubă pentru societate, când absolventul de seminar va ajunge profesor, advocat, medic sau inginer, — dacă terminând seminarul n'a voit să intre în cler. Vorba este, ca vrednicia funcțiunii preoțești să

FOIȘOARA

Din făptuirile lui Șaguna

— După acte și documente —

Bărbații mari, în viața popoarelor, sânt faruri luminoase: de muncă continuă și nepregetată, de cinste și vrednicie, de îndrumători iscusiți, pentru a trezì massele și a le chema la o viață nouă, mai bună și mai înțelegătoare, mai ușoară și mai conștiențioasă rostului omenesc, în toate îndeletnicirile mari și mici, aparținătoare propășirii unui popor.

Ei sânt rari în viața popoarelor. Abia se nasc doi—trei într'un secol la diferite popoare. Fiecare secol a dat unuia sau altuia dintre popoare câte un astfel de bărbat, când nevoile și cerințele îl reclamau mai mult. E ușor de înțeles, că acești oameni mari, prin activitatea lor extraordinară, deschizând epoce nouă, au dat material prețios celor mai de seamă scriitori, spre a tâlcuì și scoate la iveală însemnătatea operelor și a ideilor înalte, prin care au reușit să devină povățuitori și pilde vii de urmat pe veacuri înainte.

Secolul al XIX-lea s'a milostivit și spre mult încercatul popor românesc din fosta Transilvania și Ungarie, dându-i un astfel de om, pe Șaguna. Cum nici că se putea altfel, activitatea, operele lui mântuitoare și dătătoare de viață, au fost și până acum de mulți fruntași ai culturii românești descrise și apreciate. Aproape toți acești cercetători și-au bazat diferitele însușiri înalte ale personalității lui Șaguna, scoase la iveală, pe acte și documente de interes general mai înalt, bisericesc școlar, național și politic. Astfel, și îndeosebi, prin cartea profesorului universitar Dr. Ioan Lupaș, scrisă cu aparat adevărat științific, s'a ajuns la o cunoaștere aproape deplină a activității marelui vlădică Șaguna.

Cei mai mulți îndrumători ai omenirii însă și-au dobândit laurii nemuririi, au deschis epoce nouă prin activități și fapte de un cuprins general și mai înalt. Pe cele mărunte, de conținut localnic și particular, le-au lăsat, dupăcum e și ușor de înțeles, în seama altora, sau le-au nesocotit cu totul. Genialul și neobositul Șaguna nu făcea parte din șirul astorfel de personalități. Ci din al acelora, care dădeau însemnătate și chestiilor la aparență mărunte și particulare.

Cercetările făcute de subsemnatul, în arhiva parohială și protopresbiterală a Sălișteî, aparținută înainte tractului protopresbiteral Sibiu, întăresc prin zeci de acte oficiale, scrise în mare parte cu mâna proprie, această rară și înaltă însușire, plină de dragoste largă, scoasă până acum de puțini cercetători la lumină, ai nemuritorului mitropolit.

Arhivele protopresbiterale și parohiale ale mitropoliei, astăzi desrobită și naționalicește, de sigur cuprind bogat și prețios material încă neexploatat, în diferite chestiuni, la suprafață mărunte și neînsemnate, în fond însă de o valoare obștească.

Cautată și studiată și această corespondență, se va putea ajunge la o cunoaștere deplină a acestui mare apostol al neamului românesc, și numai asemenea stăruințe nepregetate ne vor înfățișa în lumina cea mai curată pe înțeleptul și nepărtinitorul părinte, pe iscusitul îndrumător și conducător, care după cuvântul apostolului Pavel, deopotrivă «tuturor toate s'a făcut», spre desrobirea și înaintarea poporului său, spre ridicarea lui din amorțeala și umilința secular, spre întărirea și propășirea bisericii sale. —

Din actele găsite, în amintita arhivă, reproduc de astădată o seamă de fragmente corespunzătoare, de cuprins: bisericesc, școlar și economic. E'e pe deoparte pot servi de bun îndemn și altora întru asemenea cercetări, pe de alta, să desvălue și să lămurească tot mai mult taina de mulți neînțeleasă, cum a putut Șaguna într'o vreme de tot vitregă și sărăcăcioasă, în împrejurări extrem de grele, să

o poarte numai elementele pregătite şi chemate, în care s'a desvoltat sentimentul de iubire a bisericii.

Ni se va observa poate că, dacă cerem numai seminarii şi facultăţi de teologie, n'am ţinut seamă de trebuinţele actuale în biserica noastră şi de treapta desvoltării culturale a poporului românesc de astăzi.

Observarea aceasta nu conţine decât motive *temporare*, — şi, dacă nu prezentul, dar viitorul nu prea depărtat poate totuş ne va da dreptate şi, în revizuirea organizării învăţământului teologic, va bate drumuri nouă şi solide, conform vederilor ce am expus.

Importanţa şcoalei confesionale în cultura neamului

II

Poporul român de sub fosta stăpânire austro-ungară, îngenunchiat politiceşte şi cu porţile culturii închise de către stăpânitorii săi, cari pe fiii de preoţi — singurii cari ar fi avut posibilitatea să înveţe carte — îi foloseau pentru adăpatul cânilor lor, neamul nostru, format în văile, poenile şi codrii încântători ai Daciei fericite, — a ajuns zilele istorice ale eliberării sale, numai mulţămită bisericii, mulţămită Legii străbune, plămădită deodată cu naţionalitatea sa încă din leagăn, într'un întreg indivizibil şi iseparabil.

Bisericuţa de lemn, modestă şi întunecoasă, cu preoţii săi fără multă carte, a fost salvatoarea caracterului nostru naţional. In faţa altarului acestei bisericuţe, mângâiaţi de blândeţea şi înţelepciunea bătrânului preot, adevăratul şi singurul conducător al satelor noastre, poporul nostru şi-a alimentat puterea de viaţă, susţinându-şi intactă naţionalitatea. Dela această bisericuţă simplă şi întunecoasă şi dela acel preot modest, au pornit primele raze de lumină şi cultură. Educaţia şi instrucţia poporului nostru în lipsă de şcoale, se face de către preoţi în biserică, sau ajutaţi de diecii bisericii, în vre-o căsuţă de lângă biserică, despre care Dim. Ţichindeal înţeleptul preot-profesor se exprima la 1813 astfel: «De voeşti să ştii în sat, unde e şcoala? nu întreba pe nime, ci du-te şi apoi vei afla o casă nu departe de biserică, desgrădită, descoperită, cu ferestrile sparte şi cu hârtie lipite; să ştii că aceasta este şcoala»!

... «Dar în aceste căsuţe umile, desgrădite şi descoperite — adaugă păr. prof. universitar, distinsul nostru istoric Dr. I. Lupaş — s'a întâmplat să muncească câteva rânduri de dascăli pătrunşi de adevărată însufleţire pentru sfânta lor chemare de redeşteptători ai unui neam lipsit şi înapoiat... şi din aceste şcoli modeste a răsărit un frumos început de cultură al poporului nostru şi o laudabilă pornire spre progres». (Dr. I. Lupaş, op. cit. pg. 249.)

Biserica română de ambele confesiuni, din Ardeal şi părţile ungurene, n'a cruţat jertfe pentru înaintarea credincioşilor săi, luptând cu sărăcia şi de multe-ori cu indolenţa poporului nostru, care nu ştia încă preţui valoarea ştiinţei de carte; această biserică a întemeiat primele şcoale şi aşezăminte pentru luminarea şi progresul poporului său.

...Despre o şcoală, de lângă biserica românească din Braşov, existentă încă pela 1743, «în care se învăţa cetitul, scrisul şi cântările, şi că într'însa vin, pe lângă copii, şi oameni mari, chiar şi însuraţi», care şcoală ar fi însă de dată cu mult mai veche, ne istoriseşte fericitul Andrei Bârseanu, în baza documentului «Nova Dacia» lucrare a călugărului iezuit Fasching din v. XVIII. Bis. sf. Nicolae din Şcheii Braşovului, condusă de oameni vrednici şi destoinici, «cu o deosebită bunătate de inimă şi multă îngrijire», n'a uitat nici sărăcimea poporului său, şi astfel, «rânduieşte pe seama acesteia şcoală de pomană» în care «să înveţe copii săraci, ce nu au putere să plătească dascălilor».

In alte părţi, deşi istoria învăţământului nu o poate constata precis, încă vor fi fost pe acele vremi, şi mai înainte, dacă nu şcoale sistemizate, cu dascăli în regulă ca Ion sin Radul Duma şi Radu sin Popa Radu Tempe, dela şcoala din Braşov, cel puţin încercări de ale diecilor în a instrua pe cei dornici de carte şi cântare bisericească.

Un deosebit avânt a luat înfiinţarea de şcoale sub domnia Mariei Terezia şi a fiului său, Iosif al doilea, care prin edictul de toleranţă dela 1781, a dat drept confesiunilor necatolice să şi zidească biserici şi şcoli. Ghedeon Nichitici, episcopul ort. din Sibiu, a depus multă strădanie în scopul înfiinţării de şcoale, pentru a căror «conducere şi supraveghere» a instituit ca director «general» pe Dim. Eustatievici, originar din Braşov (A. Bârseanu op. cit. pg. 8—9).

In deosebi însă după revoluţia din 48 şi după suirea pe scaunul episcopal a nemuritorului arhiereu Şaguna, sporeşte îmbucurător numărul şcoalelor.

Insufleţirea bisericii şi a conducătorilor săi pentru înfiinţarea de şcoale nu cunoaşte obstacol şi nu cântăreşte jertfe. La 1850 ia fiinţă gimnaziul român din Braşov, care în scurtă vreme devine «coroană a întregii trebi şcolare din Ardeal», cum îl numea însuşi Şaguna.

După statisca publicată de eruditul profesor Dr. I. Lupaş (op. cit. pag. 250) în anul 1858 avem un număr considerabil de şcoale. Din 2398 de şcoale din Ardeal, 961 erau cu limba de propunere românească, iar din acestea 691 erau «sub inspecţia supremă a lui Şaguna». După altă statistică publicată de «Şcoala rom.» II pg. 11, la 1874 numărul şcoalelor — fără a se menţiona însă numărul celor confesionale — se ridică la 3001, cu limbă de propunere românească.

Merite nepieritoare şi-a dobândit marele arhiereu Şaguna şi prin interesul, ce l-a purtat înfiinţării şi desvoltării şcoalelor noastre, pentru cari încă la anul 1850 se încredinţaseră ca inspectori şcolari protopopii şi administratorii protopopeşti. Către aceştia scria Şaguna cu indemnul apostolic: «Dacă eu nu m'am descurajat de greutăţile şi neplăceprile, ce mă întâmpină din partea acestui ram al chemării mele şi rămân credincios devizei mele: Inainte! atunci faceţi şi Prea sfiinţiile voastre aşa; nu vă speriaţi de greutăţi, ci cu bărbăţie dovedită păsiţi înainte pe terenul colţuros; obliţi l, cultivaţi-i, căci va rodi fructe nobile, fructe de luminarea fraţilor şi fiilor noştri, de un sânge şi de-o religie!» (N. Popea, op. cit. pg. 319).

Tot Şaguna a fost cel dintâi care pentru desăvârşirea învăţătorilor noştri, a avut luminata idee să introducă la anul 1862 conferinţele învăţătoreşti, recunoscute de cel mai mare şi mai preţios folos pentru învăţătorimea, care în conferinţele sale actuale şi în congresele sale atacă biserica şi preoţimea, lucrând pentru desfacerea şcoalei de biserică, care i a născut şi i-a ocrotit sub aripile sale cu cele mai mari jertfe, dându-şi toată căldura sufletului pentru şcoala şi învăţătorii săi. Câtă deosebire între curentul pornit azi cu atâta înverşunare şi lipsă de recunoştinţă — concurs neaşteptat luptei de mult începute de liber cugetători, naţionalişti, comunişti şi alte specii de duşmani ai bisericii şi religiei — împotriva bisericii şi conducătorilor săi, şi între alipirea fiiască dovedită de învăţătorime în trecut, faţă de biserică!.. In faţa proectului de lege ungară XVIII din 1879, prin care se intenţiona desnaţionalizarea noastră prin introducerea limbii maghiare în şcoalele noastre, în Revista pedagogică «Şcoala română» a. III un articol semnat de «Surdu» întitulat: «Educaţiunea să fie naţională» încheia astfel: «Biserica noastră se numeşte pe sine mama şcoalei, apărătoarea şi mântuitoarea naţiunii. Ei bine! o rugăm ca pentru salvarea acestora, să nu pregete a întreprinde toţi paşii, de cari este capabilă o mamă iubitoare şi o asigurăm, că şcoala şi naţiunea îi va fi *recunoscătoare.*»

Nu şi a făcut oare, biserica şi conducătorii săi de atunci, datoria, cu prisosinţă? Comisii, memorii, lupte în parlamentul unguresc, duse cu cea mai hotărâtă bărbăţie împotriva acestui atac, dovedesc interesul, ce-l purta biserica şi capii săi, naţiunii noastre.

Nu mai puţin s'a ostenit biserica şi conducătorii săi a împrăştia lumina culturii, afară de foile şi revistele bisericii, prin reviste pedagogice ca: Şcoala rom., Biserica şi şcoala, Şcoala şi familia, Vatra şcolară, Organul pedagogic pentru educaţiune şi instrucţiune etc.

---

recheme la viaţă atât de viguroasă, să promoveze într'o măsură atât de însemnată, cultura religioasă, naţională, economică şi politică a unui popor umilit şi desconsiderat.

In starea de tot sărăcăcioasă, în care se află biserica şi şcoala ortodoxă română la venirea lui Şaguna în Ardeal, nici că se putea îngriji mai întâi de altceva, decât de locul sub al cărui adăpost să aibă atât el, cât şi învăţăceii lui unde-şi pleca capul, — de cumpărarea unei case pentru reşedinţa episcopească şi pentru luminarea şi înzestrarea cu învăţăturile trebuincioase a viitorilor păstori sufleteşti. Spre acest scop, prin protopopul Ioan Moga adresează o scrisoare către obştea creştină din Sălişte. Sălăştenii nu primesc cu încrederea cerută pe trimisul episcopesc, nici nu se îndeamnă a jertfi. Şaguna, amărât sufleteşte de neascultarea lor, le răspunde: «Nu înger de pace, hrănitor sufletelor şi trupurilor noastre v'au spus vouă ca să ziceţi trimisului meu, că voi din ale voastre nu puteţi da nimica pe seama sfintei episcopiei noastre, ci deavolul, vrăjmaşul acesta al creştinătăţii şi al sfintei bisericii lui Hristos v'au adus pe voi în ispita aceasta ucigătoare de suflet şi de trup»...

«Priveghiaţi cu mintea voastră, ca ceasul morţii să nu vă afle ca pe nişte biruitori ai ispitei diavoleşti. Pentru aceea deschideţi mânile voastre, arătaţi iubirea voastră către sfânta episcopie şi Maica tuturor bisericilor din Ardeal şi îndurați-vă a da milă şi ajutor din cele ce v'au dat Domnul, căci acelea au fost ale Domnului, şi El v'au miluit pe voi şi v'au dat din ale Sale, însă nu aşa, ca acelea numai pentru voi să le întrebuinţaţi, ci pentru aceea, ca din acelea să daţi şi Lui, adecă pe seama sfintei bisericii Lui».

«Cât e de mare lipsa episcopiei noastre se vede de acolo, că am fost silit a lua împrumut din lada alodială a comunităţii voastre 5000 fl. arginţi».

Din scrisoarea lui Şaguna trimisă sălăştenilor în 29 Noemvrie 1851, eată cum răspundea Şaguna celor ce nu-l ascultau, cum ştia să desvolte simţământul de milostenie. —

Prin o scrisoare din Viena mulţumeşte sălăştenilor pentru contribuţia bănească strânsă pe seama unui comitet «pentru uşurarea năcazurilor omenirii pătimitoare».

La raportul protopopului, cu care a trimis banii, amintind despre starea sălăştenilor că sânt îngrijoraţi cu recrutaţia şi că cheltuesc mulţi bani pentru a scăpa de cătănie, Şaguna deşi ocupat cu misiuni înalte, deşi departe, nu întârzie cu întoarcerea poştei a însărcina pe părintele protopop să dea sfaturi preoţimii ca să lumineze poporul din Sălişte să nu-şi mai cheltuiască banii pentru a scăpa feciorii lor de miliţie: «Mie mi se pare, că cauza cheltuelilor, ce au a o purta sălăştenii din pricina recrutaţiei, nu zace singură în împrejurarea aceea, că feciorii lor sânt duşi la economia vitelor, ci parte mare şi în apatia ce o are poporul nostru mărginean în deobşte către statul militar, care răceală, dacă mai 'nainte când datoria de a cătăni era extinsă pe toată viaţa, au fost escuzabilă, astăzi când sarcina cătăniei prin legile cele mai nouă foarte s'au uşurat, este cu totul abominabilă şi aruncă o umbră urâtă pe aceia, cari mai bucuros îşi dau tot ce au, decât pe fiii lor la miliţie.

Pentru aceea, Prea Cinstite Părinte Protopopa! îndatorează pe preoţii noştri din margine ca să lucreze din toate puterile pentru stârpirea răcelei, care s'a încuibat în poporenii noştri din părţile acelea către statul militar». (Pres. Nr. 84 din 1851. Viena).

In purtarea slujbelor preoţeşti, precum şi a preoţilor faţă de credincioşi, Şaguna era de o punctualitate şi de o asprime ne mai pomenită la noi. Aştepta dela preot să fie adevăratul părinte sufletesc. Să muncească fiecare cu cinste şi cu dreptate pentru înaintarea bisericii şi a neamului. Ceice nu îndeplineau ordinaţiunile date, ceice se abăteau dela dispoziţiile canonice şi pastorale, sau nu se purtau cu cuviinţă faţă de credincioşi, erau pedepsiţi. Şaguna ţinea cu întreaga preoţime o legătură cât se poate de apropiată. Preoţimea devine o armată foarte disciplinată şi în toate la locul ei; preoţii din era lui Şaguna au fost priviţi ca model de hărnicie, cinste, evlavie şi ca înflăcăraţi apostoli şi luptători pentru înaintarea bisericii şi luminarea credincioşilor. —

O seamă de îndrumări ce-mi stau la dispoziţie întăresc aceste afirmaţiuni: «Fiindcă preotul dela Jina, Pamfilie Sava, nu s'a ivit înaintea consistorului acestuia, deşi pe astăzi a fost sorocit înainte, s'a hotărât ca pentru aceasta neascultare a lui să se oprească dela Epatrafir». (Nr. 631 din 1850). (Urmează)

Dacă se pune întrebarea, care este importanţa şcoalei confesionale în cultura neamului, singurul răspuns adevărat este şi poate fi, că «întreagă cultura neamului nostru de dincoace de Carpaţi este rezultatul muncei şi jertfa bisericii pe terenul şcolar».

Marea majoritate a şcoalelor noastre a avut caracterul confesional. În ele şi-a format sufletul aproape întreagă pătura intelectuală a noastră de eri şi de azi, în ele a început poporul nostru să primească primele cunoştinţe de carte şi şi-a câştigat ştiinţa şi cultura, pe care o posedă astăzi. Şi tot în aceste şcoale s'a format şi caracterul ardelenesc, solid şi neşovăelnic. O comparaţie între rezultatul educaţiei din şcoalele confesionale şi cele comunale sau de stat, nu poate fi, decât în favorul celor dintâi. Cele comunale şi de stat erau cuibul plin de otravă, în care ajuns, învăţător sau elev, sufletul îţi era expus a se înstrăina de lege şi de neam.

Aviz

Adunarea generală a părinţilor elevelor dela liceul de fete de stat din Sibiu, pentru alegerea membrilor *Comitetului şcolar,* se va ţinea *Duminecă în 24 Iunie n. 1923* la ora 11 a. m. în localul liceului de fete, strada Şaguna Nr. 8.

P. T. părinţi ai elevelor şi binevoitorii şcoalei se invită cu stimă.

Sibiu, 20 Iunie 1923.

Dr. V. Bologa, director.

Cifre vorbitoare

Episcopia greco-catolică dela Oradea-mare este cunoscută ca cea mai bogată între episcopiile unite din Ardeal.

Un confrate dă, în această privinţă, următoarele deslușiri:

Pentru a arăta adevărata situaţie, am cules unele date edificatoare din bugetul Ministerului cultelor, pentru a învedera, că deşi are averi fantastice cu o modestă moşioară (!) de 140,000 jugăre cadastrale, episcopatul gr.-cat. de Oradea-mare are îndrăzneala de a cere subvenţii enorme dela stat. Dela acel stat pe care-l jigneşte de multeori (încoronarea dela Alba-Iulia, absenţa ostentativă a episcopului Frenţ dela *toate* serbările naţionale din Oradea-mare, dela împroprietăriri etc., etc.)

Dar să glăsuiască cifrele: Salariile pentru 6 canonici, 1 preot misionar, 1 primnotar consistorial, contabil, cassier, notar consistorial, exactor, arhivar, actuar, concipist, expeditor, dactilograf, advocat, arhitect (?), oameni de serviciu Lei 211,050 (pe 9 luni). Fondul religionar catolic îi dă 31,500 Lei, ear episcopia (cu zeci de mii de acţiuni şi depuneri de multe milioane) n'are venit propriu numai 2717 Lei (?!).

S'a mai dat din vistieria statului: pentru plata gradaţiilor 1.359,680 Lei, pentru indemnizaţie de chirie 151,850 Lei, adaose de scumpete 573,075 Lei, ajutor de familie 46,800 Lei, deci sub acest titlu total 2.130,748 Lei.

S'au mai dat pentru mitropolia unită din Ardeal pentru retribuţia tuturor preoţilor (1529), 2 cântăreţi, 1 paraclasier, total 6.590,250 Lei, care se împarte între 4 episcopii. Tot pentru mitropolia întreagă s'a dat pentru plata gradaţiilor 4.119,075 Lei, indemnizaţie de scumpete 6.380,550 Lei, ajutor de familie 1.768,500 Lei. Plus retribuţiunea protopopilor 436,600 Lei.

Pentru cheltuieli materiale: Tipărituri şi rechizite de scris 4500 Lei, *încălzit* (?! când au păduri imense) şi luminat 5000 Lei, cheltuieli pentru întreţinerea catedralei 7500 Lei, burse pentru studenţi în teologie 37,500 Lei.

S'au mai dat pentru cele 4 episcopii unite din Ardeal încă 32,000 Lei ajutor pentru coruri bisericeşti, 351,400 Lei ajutoare pentru preoţi invalizi, văduve şi orfani de preoţi, 400,000 Lei ajutoare pentru zidiri de biserici şi case parohiale, 85,000 Lei pentru burse pe seama studenţilor în teologie în străinătate, 85,000 Lei alte ajutoare şi sumuliţa de 400,000 Lei ajutoare pentru zidiri de biserici şi case parohiale.

Deci special pentru *săraca* (?!) episcopie gr.-cat. de Oradea mare statul dă sumuliţa de Lei 2.185,248 plus cota proporţională din sumuliţa de Lei 19.274,975, ce statul o dă mitropoliei unite pentru cele 4 episcopii gr.-catolice.

Atât primeşte episcopia unită de Oradea-mare — cu 40,000 suflete....

Biruinţa dreptăţii

Sub acest titlu scrie revista *Biserica şi Şcoala* următoarele:

Istoria îşi face procesul său natural. Este un adevăr stabilit, că tot ce nu izvoreşte din virtute şi adevăr, nu are viaţă durabilă. — Ştim foarte bine că spargerea unităţii noastre sufleteşti, prin înstrăinarea unei fracţiuni din ardeleni la aşa zisa «unaţie» cu papistaşii, nu este izvorâtă nici din virtute, nici din necesitate naţională, ci din fraudă, forţă şi momeli meschine. Deci n'are bază trainică, şi procesul de descompunere se desfăşoară dela sine. Fraţii noştri înstrăinaţi prin ademeniri, încetul cu încetul revin la vechea ogaşă sufletească de unde au fost desfăcuţi. Biserica fraţilor gr.-cat., acum după unirea politică a neamului, este un focar împresurat cu zăgazurile dogmelor meşteşugite ale papismului, care focar însă clocoteşte din adâncimi.

Aceste zăgazuri au fost rupte de unul dintre cei mai luminaţi membri ai clerului unit. Părintele protopop *Dr. Ştefan Pop*, un fecund scrutător al adevărurilor istorice şi dogmatice, ascultând glasul conştiinţei, împreună cu poporul său, au mers pe drumul binecuvântat de Dumnezeu, care duce la Sf. altar al bisericii noastre străbune. Să fii binecuvântat, luminosule sol, al unor vremuri fericite, când poporul românesc va avea o singură credinţă, sfânta şi curata credinţă ortodoxă a strămoşilor noştri, care nu e făcută, ci este născută deodată cu sufletul neamului românesc.

Apel

către absolvenţii cursurilor teologice ai anului 1898

O coincidenţă fericită face ca la 29 Iunie v. a. c. deodată cu serbările întru memoria Marelui arhiereu Şaguna, să se împlinească tocmai un sfert de veac dela absolvarea cursurilor noastre teologice, — învit deci din încredinţarea mai multor colegi, între cari P. S. Sa Episcop al Romanului L. Triteanu, pe toţi colegii absolvenţi ai anului 1898 la o întâlnire colegială pe sus numita zi în Sibiu.

Cunţa, la 4 Iunie v. 1923.

Pr. *Ştefan Morariu.*

Ştirile zilei

Vizită regală în Polonia. M. S. Regele pleacă la Varşovia Vineri, 22 Iunie 1923. Suveranul va fi însoţit de d nii Ion I. C. Brătianu, preşedintele consiliului şi I. G. Duca, ministrul de externe. In timpul lipsei M. S. Regelui prerogativele regale vor fi exercitate de Consiliul de miniştri. In acest sens se va alcătui decretul regal respectiv. Dl general Văitoianu va gira în acest interval preşedinţia consiliului. Interimatele ministerelor de externe şi finanţe vor fi deţinute de d-nii G. Mârzescu şi I. Inculeţ.

Ruperea legăturilor cu biserica rusă. După ce biserica rusă în urma înlăturării patriarhului Tihon din Moscova, cel din urmă patriarh legal cu continuitate de hirotonie canonică, a ajuns să aibă azi mai multe căpetenii, între care: Patriarhul Antonie din Moscova, capul anticanonic al «bisericii vii» bolşevice, mitropolitul Antonie al Kievului, refugiat la Carlovăţ în Sârbia, şi arhiepiscopul Ştefan din America care s'a declarat independent, — Sf. Sinod al bisericii române a hotărât să nu recunoască de legală starea de azi a bisericii ruse, până la revenirea ei la canonicitate.

Cursuri de vară pentru învăţători. In vederea pregătirii suplinitorilor învăţători din vechiul regat, precum şi pentru învăţătorii titulari din teritoriile alipite, ministrul a instituit cursuri pedagogice de vară, care vor începe să funcţi-o neze dela 5 Iulie şi vor dura 40 de zile. Pentru învăţătorii titulari din teritoriile alipite, români sau străini, cursurile din limba română, istorie, geografia ţării şi dreptul public, se vor ţinea în următoarele localităţi: La Craiova şi Câmpulung pentru învăţătorii din circumscripţiile Timişoara şi Oradea; la Bârlad, Iaşi, Galaţi şi Sibiu pentru învăţătorii din circumscripţiile Sibiu, Cluj, Cernăuţi, Cetatea-Albă; la Deva pentru învăţătorii din circumscripţia de acolo.

S'a făcut dreptate. Comuna Boiţa, din jud. Sibiului, a fost silită de organele administrative de pe vremuri în anul 1902 să-şi vândă pădurile seculare firmei «Mersing şi Lessel» pe un preţ bagatel, neluându-se în seamă protestele comunei şi ale parohului I. Druhora. Schimbându-se împrejurările, parohul a cerut dela justiţia cea nouă să rezilieze contractul; justiţia convingându se de dreptatea cauzei l a şi reziliat şi astfel comuna Boiţa, barem în parte, a ajuns la averea ei de care a fost despoiată pe nedrept.

Şef politic? Ziarul Viitorul scrie că episcopul unit Frenţ din Oradea-mare «cel mai catolic dintre catolicii din Ardeal», a încercat o intermediare pentru o înţelegere între partidul naţional şi averescani. Intâlnirea s'a făcut în casa dlui Carada din Bucureşti, un mare «unit» de acolo. Rezultatul deocamdată a fost egal cu zero. Vărul şi patronul lui Siegescu şi intimul primatului Csernoch al Ungariei face pe şeful politicei naţionaliste?

Concert. Reuniunea română de muzică din Sibiu va da în 28 Iunie a. c. un concert în sala Urania, sub conducerea dlui N. Oancea. Biletele se află la librăria arhidiecezană str. Mitropoliei 45, şi seara la cassă. Inceputul la ora 8 jum. seara. Program bogat şi variat.

Intregire. Ştirea dată de informatorul nostru (în numărul 42 a. c.) despre înmormântarea scriitorului N. N. Beldiceanu, o completăm — cum ni se cere — cu adausul că la discursurile funebrale ţinute cu acel prilej s'a rostit o cuvântare şi din partea dlui Nicolae Băilă, dir. artistic, ca însărcinat din partea «Asociaţiunii» din Sibiu, să rostească un asemenea discurs.

Aviaţie civilă română. In zilele acestea a sosit la Bucureşti un transport de avioane din Italia. Avioanele îndată ce vor fi montate, se pun în circulaţie. Este vorba de curse aeriene în interiorul ţării, — Compania *Franco-Română* face curse numai în străinătate. Liniile de navigaţie aeriană vor funcţiona între Bucureşti—Galaţi, şi Bucureşti—Chişinău. Călătoria Bucureşti—Galaţi se va face într'o oră, taxa 700 lei; ear cea între Bucureşti—Chişinău în două ore şi un sfert, şi costă 900 lei. Avioanele au cabine pentru şase pasageri.

Bulgarii despre Stamboliiski. Ziarele bulbare, comentând sfârşitul tragic al lui Stamboliiski, regretă că nu mai poate fi tras la răspundere pentru faptele sale în faţa justiţiei. Vorbind de personalitatea fostului dictator, ziarul *Zora* scrie: Stamboliisky a fost cel mai mare aventurier dintre câţi au trăit pe pământul Bulgariei, el a fost întruchiparea tuturor viciilor, Bulgaria n'a cunoscut un om mai ipocrit ca el. Deşi era tiran, a vorbit mereu de suveranitatea poporului, deşi era lacom s'a lăudat mereu cu integritatea sa, şi cu toate că era crud, a vorbit întotdeauna de generositate. Este de regretat că a murit fără a fi povestit lumii tainele vieţii sale aventuriere. — Ziarele *Praporetz* observă că felul de a guverna al lui Stamboliisky dovedeşte că acest om s'a ocupat mai mult de interesele sale personale decât de ale ţării. In opoziţie a fost demagog, ear la guvern s'a servit de mijloacele cele mai violente. — Ziarul *Mir* scrie: Moartea lui Stamboliisky este sfârşitul natural al acelora cari se servesc de popor şi ţară pentru satisfacerea intereselor lor. Stamboliisky a crezut că poate conduce poporul bulgar după placul său. După ce a răbdat destul, Bulgaria l-a alungat. Soartea sa dă de meditat.

Tot megalomani. Un fost ministru maghiar, Berzeviczy, desvălue în Pester Lloyd neastâmpărul ungurilor, duşmani ai vieţuirii paşnice cu ţările vecine. Fostul ministru spune că, «ungurii nu vor înceta să strige, că au fost trataţi cu nedreptate şi că n'au meritat *mutilarea (?) şi înjosirea»*, ear «pacea dela Trianon au acceptat-o de nevoe», şi că nu Mica Înţelegere o să prescrie Ungariei cum să apreţeze acel tratat. Berzeviczy mai scrie în articolul său, că nimeni nu poate răpi ungurilor convingerea, că în Europa nu va exista pace, linişte şi asanare economică, până ce *«nu se va revizui pacea nenorocită»* care a fost dictată Ungariei. — Dacă-i aşa, Mica Înţelegere va trata Ungaria în consecvenţă.

Desamăgiri. La Sofia Bulgariei s'a perchisiţionat casa ce o locuia şeful agrarienilor, *Stamboliiski,* şi s'au găsit douăzeci milioane de leva (aproape 3 mil. jum. franci) în bilete de bancă străine, precum şi numeroase scrisori compromiţătoare pentru justificarea acestei averi. Intr'o fermă din împrejurimile Sofiei s'au mai desco-

perit alte 4 milioane leva. Această fermă a fost fortificată cu mitraliere şi cu tot materialul necesar pentru o înverşunată apărare. Lumea întreagă îl ştia sărac, pe Stamboliiski, şi descoperirile făcute au desamăgit şî pe cei mai mari admiratori ai fostului ministru.

Act de mulţămire. Subsemnatul, în numele comitetului şi al sinodului parohial ort. rom. din comuna *Bicsad*, jud. Treiscaune, exprim cele mai călduroase mulţămiri dlui general *T. Moşoiu*, ministrul comunicaţiunii, pentru marinimoasa donaţiune de 3000 (trei mii) Lei, dată pentru zidirea de casă parohială din această comună. Dumnezeu să i răsplătească însutit. Pr. *Dumitru Triţan.*

Pentru teatru sătesc. A apărut: *Liliacul*, dialog, de I. Bota. Se poate reprezenta în teatre săteşti. De vânzare la librării şi la autor în *Cetea*, p. Teiuş, jud. Alba inferioară. Preţul 2 lei.

Nr. 429—1923 (86) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Chesler**, din protopresbiteratul Târnava, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a celebra.

Cetatea-de-baltă, 27 Mai v. 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 217—1923 (87) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Fintoag**, protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 de zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile subsemnatului oficiu protopopesc, şi se vor prezenta în parohie — ţinând cont de dispoziţiile regulamentare — pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Dobra în înţelegere cu comitetul parohial.

Dobra, 28 Mai 1923.

Iosif Morariu,
protopop.

Nr. 261/1923 prot. (85 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Măgărel**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile socotite dela prima lui apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat completate cu cele cuprinse în concluzul sinodului parohial dela 12 Februar 1923.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenţii, după prealabila încuviinţare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cântă şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, la 19 Mai 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 301/1923 (66) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa II **Fărău**, protopresbiteratul Murăş-Ludoşului, cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt: *a*) Salar legal dela stat statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei, *b*) locuinţă în casele parohiale, *c*) zile de lucru şi ferdela de bucate, *d*) porţiunea canonică de 17 jugăre pământ, *e)* stofele urcate.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, iar pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta ori a celebra şi predica observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Aţintiş, la 28 April 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Murăş-Ludoşului în înţelegere cu comitetul parohial

Romul Popa,
protopop.

Nr. 317/923 (58) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune, încuviinţat prin ordinul Consistorial Nr. 8786 — în parohia de clasa I (primă) **Sita Buzăului**, tractul Oituz, judeţul Treiscaune, pe lângă neputinciosul paroh Ioan Dima, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele capelanului sânt jumătate din cele statorite în coala B. de congruă.

Reflectanţii îşi vor trimite cererile provăzute cu documentele necesare oficiului protopopesc ort. român din Intorsura Buzăului, în terminul deschis, şi pe lângă observarea dispoziţiunilor reglementare, se pot prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 18 Martie 1923.

George Neagoviciu-Negoescu,
adm. ppesc.

Nr. 333/1923 (83) 3--3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. III-a **Vălcăul-unguresc**, tractul Huedin se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post pe lângă salarul cuvenit dela stat sânt următoarele:

a) Casă parohială şi grădină.

b) Folosirea eclejiei 30 jug. şi dreptul de antică din pădure.

c) Lectical (2/3) şi zi de lucru în natură.

d) Stolele urcate, conform scumpetei de azi şi statorite în şedinţa sinod. par. la 9/22 Aprilie a. c.

Reflectanţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu ppresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în vr'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual a celebra şi a cuvânta.

Sebeşul-mare, la 22 Mai 1923.

Oficiu ppresbiteral ort. rom. al Huedinului, în înţelegere cu comitetul parohial.

Aurel Muntean
protopop

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iunie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 15·18, 17·10, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 10·08, 16·23, 18·16, 20·46.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Dumineciile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Ţiglăriei Nr. 18

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la „**Librăria Arhidiecezană**“, **Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

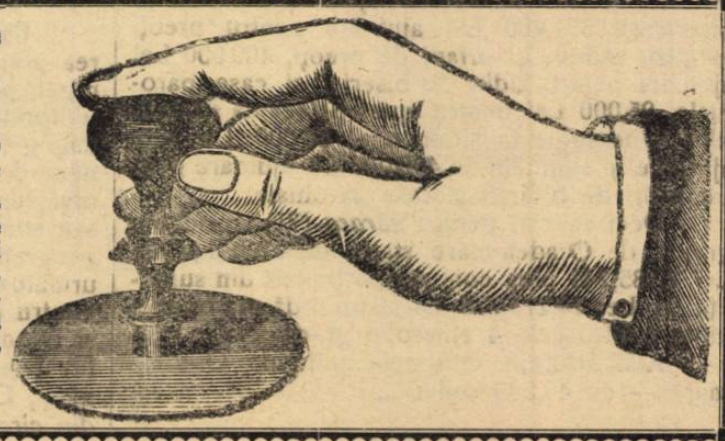

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 16/29 Iunie 1923 Nr. 48—49

ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul: Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei. Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit. Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 5449 Pres.

CIRCULARĂ

către Prea Onoratele oficii protopopești și Onoratele oficii parohiale și către iubitul nostru popor din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu

I

In anul acesta se împlinesc 50 de ani dela moartea fericitului în Domnul arhiepiscop și mitropolit al bisericii noastre *Andrei Șaguna.*

Aducătoare aminte de toate binefacerile ce i le-a făcut, biserica noastră dreptmăritoare, clerul și poporul credincios al ei, pătruns de adâncă pietate și recunoștință va serba cu vrednicie amintirea nemuritoare a fostului său Mare Păstor.

Drept aceea, *în ziua de 29 Iunie v.* (12 Iulie n.) a. c. care este sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, se va sluji de către toți ierarhii din cuprinsul țării aflători la fața locului, un parastas solemn la mormântul Marelui Andrei Șaguna din parohia noastră Rășinari, ear aici în Sibiu, centrul mitropoliei noastre, de unde fericitul în Domnul a păstorit peste românii ortodocși de dincoace de Carpați, se vor aranja serbări vrednice de numele lui.

Avem nespusa bucurie de a Vă vesti că la aceste serbări ni se face înalta onoare de a lua parte *Maiestățile Lor gloriosul nostru Rege Ferdinand I și slăvita noastră Regină Maria, Altețele Lor Regale Principele moștenitor Carol și Principesa moștenitoare Elena și alți membri ai iubitei noastre Dinastii.* Astfel, popor și Domnitor, își vor împreuna sufletele în rugăciunile slujitorilor altarului, mulțumind lui Dumnezeu că ni-a hărăzit bărbați înțelepți și puternici în vorbe și 'n fapte, ca fericitul mitropolit Andrei Șaguna, care ni-a întărit credința, ni-a înălțat viața, ni-a organizat biserica și ni-a deschis larg drumul către progres și libertate.

Invităm deci, cu părintească dragoste, clerul și poporul sfintei noastre biserici, deregătoriile ostășești și cetățenești, pe membrii tuturor corporațiunilor bisericești la serbarea de pomenire cu laudă a Aceluia care înainte de aceasta cu 50 de ani și-a închis ochii spre veșnică odihnă după o viață plină de muncă și lupte, dar bogată în fapte rodnice și nepieritoare.

Indemnăm îndeosebi iubita noastră preoțime din arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiu, să participe în număr cât mai mare, aducând după putință și popor la aceste evlavioase și înălțătoare serbări aniversare.

II.

Pentru cei ce vor rămânea acasă în parohiile lor, dispunem următoarele:

1. In ziua de 29 Iunie st. v. — sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel, — să se slujească în fiecare parohie, după săvârșirea Sf. Liturgii, parastas pentru odihna sufletului adormitului în Domnul arhiepiscop și mitropolit Andrei. Prea On. protopopi și On. preoți vor ține cu acea ocazie câte-o cuvântare, pe înțelesul poporului, despre viața și faptele Marelui Mitropolit.

2. Tot în aceeași zi, după ameazi, învățătorii dela școlile noastre confesionale ori, în lipsa lor, preoții vor aranja câte-o serbare cu tinerimea școlară, împreunată cu cântări, declamări și cu vorbiri potrivite în amintirea Marelui Mitropolit.

3. In parohiile vacante, precum și în acele parohii din cari preoții vor lipsi în ziua de 29 Iunie v. din cauza participării lor la serbările din Sibiu și Rășinari, cele dispuse sub pctele 1 și 2 vor avea loc în Dumineca următoare.

Despre toate măsurile ce se vor lua pentru serbări, va fi încunoștiințat poporul și deregătoriile locale, în Dumineca precedentă sărbătorii Sfinților Apostoli, ca astfel să se dea putința fiecărui suflet a se împărtăși de înviorarea religioasă și națională ce se va revărsa din aceste serbări.

4. In ziua serbării Onorata preoțime va face apel la credincioși, îndeosebi la cei mai cu dare de mână, ca să contribue prin danii de bunăvoie la fondul vechi pentru ridicarea unui monument al Marelui arhiepiscop și mitropolit Șaguna, iar sumele colectate să se trimită, însoțite de conspectele donatorilor, la oficiul cassei arhidiecezane.

5. Din prilejul acestor festivități semicentenare, Consistorul nostru arhidiecezan a publicat într'un volum de 112 pagini, *Memoriile* rămase în manuscris dela Mitropolitul Șaguna. Din această importantă publicație, ieșită din peana neuitatului ierarh și tipărită în întregime acum pentru primadată, se trimite câte un număr de exemplare fiecărui oficiu protopopesc, pentru a le distribui, cu prețul de Lei 25 exemplarul, pe seama preoților, a bibliotecilor parohiale și a credincioșilor cari vor dorì să o aibă.

Astfel, cu sufletele înălțate, să se apropie toți credincioșii de prăznuirea amintirii în veci binecuvântate a Aceluia, care a fost Păstorul cel bun al bisericii noastre, Părintele iubitor al clerului și poporului nostru, și îndrumătorul cu mână tare și cu braț înalt al neamului nostru' în vremurile grele, dar pline de jertfe și nădejdi, cât a purtat cu neasemănată vrednicie cârja arhipăstorească în mânile sale.

In fine, rugăm pe bunul Dumnezeu să-și reverse darul Său și prin aceste serbări asupra sufletelor Voastre, ca să sporiți întru credința către adevărul Său, întru alipirea către biserica Sa și în toate virtuțile creștinești, cari fac tăria și razimul neînșelător al patriei și neamului nostru.

Impărtășindu-vă arhierească Noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la 12/25 Iunie 1923

al Vostru al tuturor de tot bine voitor:

Dr. Nicolae Bălan,
arhiepiscop și mitropolit.

Nr. 2221/923.

Circulară

către Prea Onoratele oficii protopresbiterale și Onoratele oficii parohiale și către iubitul popor dreptcredincios din Eparhia Vadului, Feleacului și Clujului

Sinodul nostru Diecezan, prin concluzul Nr. 60 din acest an, a hotărât ca să prăznuim cu toată evlavia și pietatea aniversarea de 50 ani dela moartea fericitului arhiepiscop și mitropolit Andrei Baron de Șaguna.

Spre acest scop se vor desfășura la Sibiu, centrul mitropoliei noastre și la Rășinari unde își doarme somnul de veci, în zilele de 28 și 29 Iunie a. c. stil vechi frumoase și înălțătoare serbări, la care în semn de pietate ce o poartă memoriei celui mai mare arhiereu al bisericii noastre, după toate probabilitățile vor lua parte și Majestățile Lor Regele nostru Ferdinand și Regina Maria.

La această festivitate vor participa și arhiereii bisericii ortodoxe din Regatul nostru, membrii guvernului și toți cei ce doresc să se inspire la mormântul fericitului arhiereu de înalte virtuți și calități, cari l-au împodobit și i-au înscris numele în șirul bărbaților nemuritori.

Pentru a ne arăta și noi recunoștința noastră față de faptele mărețe ale neuitatului nostru mitropolit, în creerul căruia s'a zămislit și ideea reînființării Episcopiei noastre, — poftesc și învit pe toți preacucernicii protopopi și cucernicii preoți ca în ziua de 29 Iunie vechi, ziua Sfinților apostoli Petru și Pavel, să celebreze un părăstas, cu rugăciuni pentru sufletul adormitului în Domnul și cu o vorbire potrivită la înțelesul poporului, arătând vrednicile marelui mitropolit și nemuritorului

mitropolit, fost şi arhiepiscop al nostru. — In parohiile vacante şi administrate, acest părăstas se va celebra în Dumineca viitoare.

In ziua aceea tinerimea şcolară să fie chemată în sala şcoalei ori la Sft. biserică şi acolo să se declameze, să se cânte — imnuri de laudă şi mulţămită — ear învăţătorii ori, în lipsa lor, preoţii să le facă cunoscută viaţa şi faptele marelui Andrei.

Incât se poate şi unde se poate, din prilejul acesta, să se designeze din averea bisericii ori din colecte şi daruri benevole anumite fonduri parohiale, cari să poarte numele fericitului arhiereu, a cărui memorie e bine să se eternizeze şi în acest chip, având aceste fonduri scopul promovării în cele culturale şi umanitare ale parohiei.

Cinstind memoria marelui mitropolit, ne arătăm recunoscători faţă de cel ce a trăit pentru noi, a muncit pentru noi şi a fost steaua luminată şi premergătoare a zilelor ce le-am ajuns azi.

Această circulară se va cetî poporului în fiecare biserică.

Dat în reşedinţa Noastră Episcopească din Cluj, la 1/14 Iunie 1923.

Cu binecuvântarea arhierească de tot binele voitor:

Nicolae Ivan,
Episcopul Vadului, Feleacului şi Clujului.

Programul

serbărilor semicentenare dela moartea Marelui arhiepiscop şi mitropolit Andrei Şaguna

Miercuri, în 28 Iunie v. (11 Iulie n.) 1923

Intimpinarea la gară a P. P. Sf. Sf. ierarhi.

La ora 9 seara societăţile de lectură ale tinerimei dela Seminarul teologic arhidiecezan «Andreian» şi dela Şcoala normală «Andrei Şaguna» din Sibiu, vor aranja o şedinţă festivă, în sala cea mare a prefecturii judeţene.

Joi, în 29 Iunie v. (12 Iulie n.) 1923 — sărbătoarea Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel

La ora 8 a. m. primirea MM. LL. Regele şi Regina la gară.

Pelerinaj la Răşinari.

La ora 8½ se va începe sfânta Liturghie, celebrată de toţi P. P. Sf. Sf. L. L. ierarhii, în biserica cea mare din Răşinari.

La ora 11 primirea MM. LL. în Răşinari. Parastas pentru fericitul în Domnul arhiepiscop şi mitropolit Andrei Şaguna, la Mausoleul de lângă biserica cea mare din Răşinari. Cuvântări.

Intoarcerea la Sibiu.

La ora 6 p. m. festival cu cântări corale bisericeşti şi discurs festiv, în biserica catedrală din Sibiu.

La ora 8 ½ banchet pentru invitaţi în onoarea MM. LL. în sala *Urania.*

Ceice doresc a participa la aceste serbări, sunt rugaţi să se anunţe Consistorului arhidiecezan din Sibiu, cel mai târziu până în 8 Iulie nou. a. c.

NOTĂ. *In acest program se va încadra serbarea jubileului de 50 ani al Şcoalei speciale de Cavalerie din Sibiu, ora 8—10½, precum şi dejunul dat de Şcoala de Cavalerie, ora 1—3 p. m. la care vor lua parte MM. LL.*

Consistorul arhidiecezan.

Mitropolitul Andrei Şaguna

1873—1923

Numele bărbaţilor măriţi trăieşte în neamuri, înţelepciunea lor o povestesc popoarele şi lauda lor o vesteşte adunarea.
Sirah c. 44.

Figura măreaţă care împodobeşte paginile istoriei românilor din Ardeal timp de un pătrar de veac, pe terenul bisericesc, şcolar, naţional şi politic, este figura Marelui arhiereu Andrei Şaguna.

Timp de 25 ani Şaguna a fost stâlpul românismului în Ardeal, centrul tuturor mişcărilor noastre, viaţa lui o bucată din propria noastră viaţă.

Implinindu-se astăzi 50 ani dela moartea lui, sentimentele noastre de pietate, de stimă, de recunoştinţă, pretind ca pe câteva momente să ne îndreptăm ochii sufleteşti asupra sublimei figuri a Mitropolitului Şaguna şi să ne-o reîmprospătăm cât mai viu în memorie. A uita pe un bărbat care toată viaţa şi-a sacrificat-o pentru binele nostru, punându-ne în toate privinţele pe calea progresului, ar însemna urâtă pată pe sufletul nostru.

Să ne reamintim deci, în deosebi astăzi, viaţa lui pilduitoare.

Născut la Mişcolţ, în Ungaria, în 20 Decemvrie v. 1808, primì din botez numele de *Anastasiu.* Părinţii lui, tatăl: Naum şi mama Anastasia, erau români macedoneni, de profesiune neguţători. Ei se trăgeau din Grabova, de unde din cauza furiei semilunei se refugiară în Ungaria. Incă de timpuriu, ca elev în cl. VI de liceu, tinărul Anastasiu, pierzând pe tatăl său, se strămută cu mama sa şi cu fratele său Avreta la unchiul lor, la Anastasiu Grabovschi, neguţător de frunte şi român înfocat, cu mare vază, în Budapesta. Sub îngrijirea părintească a acestuia Şaguna îşi termină studiile liceale, filozofice şi juridice la Pesta cu succes eminent.

La unchiul său, care ducea casă deschisă, avù ocaziune să primească creştere socială aleasă.

Şaguna, atât din îndemn propriu, cât şi la sfatul mamei sale şi al unchiului său, se decide a apuca pe cariera lăpădării de sine şi se duse în 1829 la Vârşeţ spre a asculta ştiinţele teologice. Aici fù bine primit şi văzut în casa şi la masa episcopului Manuilovici, care-l luă sub patronajul său.

Aplecarea sa naturală îl face să îmbrăţişeze starea preoţească, pe care mai târziu o îndrăgise aşa de mult, că nu arareori se exprima în viaţă: «*De m'aş naşte de o sută de ori, tot preot m'aş face*».

După absolvarea studiilor teologice, de asemenea cu succes eminent, Şaguna fu aplicat de Mitropolitul din Carloviţ, Stefan Stratimirovici, ca profesor de teologie, notar consistorial şi secretar al său, având ocaziune a se perfecţiona în afacerile bisericeşti administrative şi judiciare.

Cunoştinţele sale temeinice, munca neobosită şi purtarea sa prevenitoare cucereşte în curând inimile tuturor; nu e mirare deci, că Şaguna în timp scurt, dela anul 1833, când primeşte cinul monahal la mănăstirea Hopova în Sirmiu, până la anul 1842 ajunge arhimandrit la mănăstirea Covil în dieceza Neoplantei. Călugărindu-se Anastasiu Şaguna, primì numele de *Andrei,* numele celui întâi chemat la apostolie, ca şi când providenţa divină ni l-ar fi trimis de întâiul, care ca un al doilea Moise, să ne scoată din robia întunerecului.

După moartea episcopului Moga, întâmplată la anul 1845, la propunerea mitropolitului sârbesc prin rezoluţia din 27 Iunie 1846, fù numit vicar general al eparhiei ardelene văduvită, la 1847 şi la 1848 întărit şi hirotonit la Carloviţ de Episcop al românilor ortodocşi din Transilvania şi Ungaria. Astfel Şaguna urcă scaunul episcopal într'un timp furtunos, între tunetele şi fulgerile politice ale anului 1848.

Incă dela începutul activităţii sale episcopale Şaguna îşi făcù planul de a reînfiinţa vechea mitropolie română ortodoxă de Alba-Iulia şi să-i supună pe toţi românii, nu numai din Transilvania şi Ungaria, ci din toată monarhia austro-ungară.

Ca preşedinte al adunării naţionale, ţinută pe câmpul libertăţii la 3/15 Mai 1848, stărueşte pentru luarea acestui plan în programul naţional. Mai voia Şaguna, ca această mitropolie să o organizeze după aceleaşi principii de constituţiune bisericească, după care era organizată mitropolia sârbească din Ungaria, în puterea privilegiilor obţinute dela Impăratul, adecă cu un congres naţional bisericesc în care să ia parte laicii cu o maioritate de ⅔ în afacerile bisericeşti, ceeace până atunci nu se întrodusese în Transilvania, pentrucă episcopia Transilvaniei era supusă mitropoliei sârbeşti numai «*in dogmaticis et pure spiritualibus*»; dar nu se împărtăşia de privilegiile bisericii sârbeşti.

Şaguna introduse un sinod mixt compus din preoţi şi din laici, pe care îl ţinù în anii 1850, 1860 şi 1864, producând prin aceasta în poporul român din Ungaria, Transilvania şi Banat o mare însufleţire pentru proiectul său. El nu se putù linişti, până ce în 1864 chiar sinodul mitropolitan şi congresul naţional sârbesc din Carloviţ consimţì să înfiinţeze pentru românii din Transilvania şi Ungaria o mitropolie independentă, care apoi în urma aprobării împărăteşti din 24 Decemvrie 1864 se şi organiză la începutul an. 1865.

Mitropolia aceasta n'a obţinut, cum doria Şaguna, titlul ei vechi de Alba-Iulia, ci numai titlul de Mitropolia românilor gr.-or. din Ungaria şi Transilvania cu reşedinţa în Sibiu. Acestei mitropolii îi fură subordonate 2 episcopii, cea din Arad şi cea din Caransebeş.

In anul 1868 această stare de lucruri a fost recunoscută de parlamentul ungar în urma neobositelor osteneli ale lui Şaguna; ear mitropoliei române i se garantă autonomia bisericească ca şi celei sârbeşti din Carloviţ. In 1869 Şaguna ca să încununeze opera sa, înzestră mitropolia cu un «*Statut organic*», care tot la stăruinţele sale fù întărit şi sancţionat de împăratul.

Prin acest Statut mitropolia este organizată constituţional cu participarea unui mare număr de laici în afacerile bisericeşti ce nu sânt de caracter pur spiritual, în parohii, în protopresbiterate precum şi în episcopii şi în întreaga mitropolie.

Şaguna a întrebuinţat tot spiritul său, munca sa şi jertfe materiale, silindu-se cu succes pentru înălţarea bisericii române, atât în privinţa intelectuală cât şi materială, ear în afară făcându-o capabilă de rezistenţă.

La venirea sa de Episcop, Şaguna îşi află naţiunea, biserica şi şcoala în stări deplorabile. Totul era amorţit şi înţelenit de suferinţele seculare; totul era sterp şi plin de polomidă: naţiunea lipsită de toate

drepturile politice, biserica prigonită şi batjocorită de toţi.

Şaguna se pune pe muncă serioasă, ştiind că al muncii este viitorul. In muncă şi în osteneală îşi afla el mângăierea sufletească, şi această muncă neîntreruptă, sprijinită de înaltele sale daruri interne şi externe, i-a şi încununat cu succes frumoasele planuri.

Sânt memorabile cuvintele sale în această privinţă, exprimate în discursul său dela Carlovit ţinut cu ocaziunea sfinţirii sale de Episcop:

«Cea mai mare parte a norocirii mele, pururea în osteneală mi-a fost şi-mi va fi, şi cea mai mare bucurie mi-a fost a învinge împedecările, şi aceasta în viitor îmi va fi».

Tot în cuvântarea dela Carlovit zice: «Se cere dela mine ca prin ocârmuirea mea să se pună în lucrare reînvierea diecezei noastre transilvane, şi ca reînvierea aceasta să corespundă trebuinţei bisericii, mântuirii poporului şi spiritului timpului». Ear în încheerea discursului zice: «Mai pe urmă earăş înaintea Ta Doamne cad şi zic: Tu Doamne ştii, că către scopul meu a alerga doresc, *pe românii transilvăneni din adâncul lor somn să-i deştept şi cu voia către tot ce e adevărat, plăcut şi bun să-i trag*».

Emanciparea bisericii, deşteptarea poporului român din umbra şi din întunerecul morţii, propăşirea şi înălţarea lui pe aceeaşi treaptă cu celelalte popoare conlocuitoare, eată scopul urmărit de Şaguna cu stăruinţă de fier până în momentele din urmă ale vieţii sale, care a fost luptă continuă, luptă de gigant, pentru biserică şi neam, pentru binele comun.

Şaguna, ca mare spirit organizator, pricepea să-şi aleagă mijloacele şi timpul. Nu s'a folosit de linguşiri faţă de persoanele înalte şi cu influinţă.

Mijloacele şi armele sale de luptă, erau ştiinţa, moralitatea, canoanele bisericii, principiile morale, ca adevărul şi dreptatea, precum şi combinarea prevederii, agerimii de minte şi a energiei, cu care purcedea în toate întreprinderile sale. In acestea zace secretul succeselor sale.

Ştiinţa, mărgăritarul de mare preţ, numai îmbinată cu moralitatea poate să facă pe om demn de înalta sa chemare, după cum însuşi se exprimă într'o epistolă:

«De ne va da Dumnezeu moral, atunci vom învinge; căci până acum n'am avut alte arme, decât morale şi intelectuale. Şi mi sa deschis şi am fost ascultat, căci moralul şi ştiinţa nu se poate uşor ignora sau despreţui».

Cu aceste două arme nemuritorul Şaguna păşià insuflând respect la ai săi şi la străini, şi deschizând toate uşile, unde bătea.

Era bărbat de energie rară, întemeiată pe convingerea, că faptele, pentru care luptă sânt bazate pe dreptul istoric şi natural al neamurilor. Conştiu de adevărul pretensiunilor sale nu s'a lăsat atras de încercările celorce bucuros ar fi văzut biserica noastră slăbită. Şaguna a respins hotărât promisiunile de munţi de aur, ce i se făcuseră din partea iezuiţilor şi a sârbilor, ca să treacă în rândul lor.

In urma dragostei nemărginite, ce o păstra poporului român, din care făcea parte, preferì să vină la noi, cari eram asupriţi şi umiliţi, săraci, fără cler potrivit culturii timpului, fără şcoale şi fără fonduri. Iubirea faţă de neamul său, a arătat-o Şaguna încă de profesor la Vârşeţ, ajutând şi ocrotind pe mulţi tineri lipsiţi, cari studiau în străinătate, înflăcărându-i pentru viaţa cruţătoare şi muncitoare. Nemuritorul Şaguna, ca model de cruţare şi economie, a putut lăsa o avere considerabilă pe atunci de 200,000 florini pe seama bisericii.

Lui Şaguna şi ajutorului său moral şi material avem să mulţumim înfiinţarea liceului din Braşov şi Brad, alor 10 şcoale capitale, 600—700 şcoale primare. Lui avem să-i mulţumim înfiinţarea institutului teologic cu cursul de 3 ani şi a celui pedagogic cu curs de 2 ani, precum şi înfiinţarea tipografiei arhidiecezane, şi tipărirea numeroaselor publicaţiuni apărute sub îngrijirea lui.

Nu uităm nici faptul, că Şaguna este înfiinţătorul Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român şi că a condus-o mai mulţi ani dearândul desvoltând rodnică lucrare.

Activitatea mitropolitului Şaguna pe toate terenele a fost cât se poate de bogată în rezultate.

Opera sa cea mai măreaţă este fără îndoială întroducerea constituţiunii bisericeşti autonome, în sensul canoanelor bisericii ortodoxe, a cărei încoronare a fost reînfiinţarea mitropoliei.

Dupăce mitropolitul Şaguna şi-a văzut opera încununată cu succes, a depus toată puterea administrativă şi legislativă în mânile congresului naţional-bisericesc, ţinut pentru prima oară în anul 1868, zicând:

«Eară astăzi, când ţi-a venit ţie, noule Ierusalime, earăş lumina şi mărirea Domnului peste tine a răsărit, depun cu desăvârşită odihnă sufletească toată competinţa legislativă şi administrativă a bisericii noastre naţionale în mânile congresului prezent şi a aelor viitoare congrese. De astăzi încolo depun şi responsabilitatea pentru ulterioara soarte a bisericii în mânile acestui congres şi celor viitoare şi mă mângăi, căci cutez să zic: «Că nu în deşert am alergat, nici în deşert m'am ostenit».

Acesta a fost un mare moment în viaţa Mitropolitului, care a dovedit din nou smerenia ce l-a caracterizat în toate faptele sale. A mai prezidat Mitropolitul Şaguna un congres, la 1870.

Biserica va prăznuì anul acesta un semicentenar dela ziua în care osemintele lui au fost depuse în pământul Răşinarilor, dovedind că Andrei Şaguna trăieşte şi va trăi în veci în sufletele noastre prin ceea-ce am moştenit dela dânsul.

Să căutăm a ne face cât mai vrednici de ceea-ce ni-a lăsat. Invăţăturile şi faptele, ideile şi principiile lui să ne servească de cârmă în valurile furtunoase ale vieţii.

Biserica, pe care a iubit-o atât de mult şi pentru care s'a jertfit, s'o preţuim, să o întărim şi să o înălţăm ca cel mai important factor de regenerare morală a tuturor românilor din scumpa noastră patrie, România întregită.

Pr. Dr. Nic. Stinghe

Parastas. I. P. S. Sa Mitropolitul primat al ţării, Miron, a slujit în 21 l. c. parastas la biserica Amzei din Bucureşti întru pomenirea distinsului bărbat de stat *Take Ionescu*, dela a cărui moarte s'a împlinit un an. La parastas a luat parte multă lume din capitală şi provincie.

Vizita Suveranilor noştri în Polonia, este de mare însemnătate politică în urma legăturilor de prietenie ce s'a încheiat între două ţări vecine, ameninţate de o potrivă de vechi duşmani lacomi şi răsbunători. Suveranii români au stat trei zile în *Varşovia*, găzduiţi în fostul palat regal Lazienko, un cap d'operă artistic ca stil şi aranjament. Mari serbări, vizitarea diferitelor instituţii şi societăţi, manevre militare, primiri solemne, reprezentaţii de gală s'au ţinut în marele oraş modern Varşovia. De aici Suveranii însoţiţi de preşedintele republicei D. Stanislas Wojciechowski şi de înalţi demnitari poloni s'au dus la *Cracovia*, capitala veche a Poloniei, unde au vizitat castelul regal, bisericile şi vechea universitate cu biblioteca iagheionică. Din Cracovia au mers la castelul Lanţut, unde au fost oaspeţii familiei conţilor Potoţki. De aici s'au înapoiat în România. Suveranii au fost aclamaţi pretutindeni cu mare entuziasm.

Importanţa şcoalei confesionale în cultura neamului

III

Rev. Şcoala română II. făcea la anul 1877 constatarea plină de adevăr, că «şcoala confesională este scutul, iar cele comunale (sau de stat) mormântul naţionalităţii». Adevărat, că astăzi, statificându-se şcoalele de-ocamdată — zic deocamdată — sentimentul naţional n'ar fi în primejdie, dar ar suferi însaşi educaţiunea şi prin aceasta cultura. Profesorul pedagog I. Popescu, căruia i s'ar putea închina ori-care învăţător de azi, scria la 1863 astfel despre şcoala confesională: «*Caracter confesional trebue să aibă ori-ce şcoală, ce este institut de creştere, pentru aceea, căci este incontestabil, că momentul principal în educaţiune este religiositatea*, care în viaţa poporului nu e un ce abstras, ci se manifestează concret în credinţă şi peste tot în viaţa bisericească, ce în diferitele biserici creştine a căpătat şi caracter diferit, va să zică confesional»...

Şi tot acest mare dascăl spunea (op. cit. pg. 327,315): «nu se poate în destul repeţi, că religiunea e momentul principal în educaţiune şi aceasta din cauza, căci dupăcum e constatat, învăţătura religiunii este mijlocul cel mai puternic, prin care se poate stârni în tinerime *religiositate* şi prin aceasta *moralitate, fără de carl cultura nu numai nu are nici un preţ, dar încă poate fi şi pernicioasă*».

Şi oare în ce fel de şcoală s'ar pune atâta pond de studiul religiunii, pe educaţia morală, ca tocmai în şcoalele conduse şi supraveghiate de însaşi biserica? Se poate oare închipui o cultură solidă şi folositoare, din care să lipsească elementul moral? Unde ar duce instrucţia intelectului, fără o educaţiune temeinică a sufletului, a inimii?...

Iată pentru-ce şi cei mai mari învăţători, între cari unii chiar duşmani ai bisericii, recunoscând importanţa educaţiei morale, recomandă studiul religiunii.

Diderot (Didro) sufletul enciclopediştilor francezi din v. 18-lea spunea: «pentru buna creştere a scumpei mele copile, eu n'am găsit după lungi cercetări o altă carte mai bună decât catehismul... ori-ce creştere bine făcută se întemeiază pe religiune» (pr. Georgescu op. cit. pag. 21.)

David Strauss, vestitul teolog critic şi mare duşman al bisericii creştine, din v. trecut şi-a încredinţat copilul la vârsta de 12 ani păstorului Mehl. Şi cum păstorului nu-i venea să creadă cum de un necredincios ca el, batjocoritor al legii creştine, îşi încredinţează fiiul unui preot creştin, ca să-l înveţe religiunea creştină, învăţatul i-a răspuns: «Doresc ca fiul meu să fie mai fericit decât mine». (idem.).

Iar marele scriitor Foerster (op. cit. pg. 460) spune: «Singură religiunea vorbeşte limba originală (primitivă) a sufletului, — cel-ce voeşte sufletul şi însufleţirea vieţii, acela nu se poate lipsi de religiune».

In veacul trecut state înaintate în cultură, ca Elveţia, Prusia, Franţa — până în timpul recent, — Austria etc. tot din aceste consideraţiuni au dat şcoalelor lor caracter confesional, punându-le sub supravegherea bisericilor. Pedagogul I. Popescu (op. cit. pg. 326), chiar menţionează cuprinsul ordinaţiunilor ministeriale austriace din 1856 şi 1857, şi a patentei imperiale din 1859: «Că şcoala poporală având de a

înainta prin instrucţiune nu numai cultura intelectuală, ci cu deosebire cea morală — religioasă, ca institut de creştere, după fiinţa sa este institut confesional şi ca atare are să se ţină de o biserică, respective de o comunitate bis. (de o parohie) oare-care, având atât învăţător, cât şi inspector, din biserica de carea se ţine»...

Dar căci numai învăţători şi inspectori pătrunşi de adevăratul sentiment religios, cinstitori ai bisericii şi ai credintei religioase, membri însufleţiţi ai confesiunii poporului, ai cărui copii le sânt încredinţaţi spre creştere, numai astfel de învăţători şi inspectori— sub controlul direct al bisericii — pot garanta o educaţie morală sănătoasă.

«Desvoltarea mai nouă în Franţa a şcoalei laice — spune Foerster (op. cit. pg. 459) — este de altfel un exemplu instructiv, că instrucţiunea morală sancţionată numai de către stat şi nelegată de nici o «Inspiraţiune» religioasă, în cele din urmă trebue să ducă la desfiinţarea moralei». Iar învăţatul profesor-scriitor S. Mehedinţi vorbind despre conducătorii poporului, învăţători şi preoţi, cari trebue să fie cât mai adânc cunoscători ai sufletului acestuia, ieşiţi din mijlocul lui, cunoscându-i şi respectându-i tradiţiile,... «căci nu orice meşter-strică e vrednic să se apropie de sufletul unei naţiuni», acest mare dascăl constată astfel rezultatul separării şcoalei, resp. a statului de biserică: «Paragina învăţământului francez, care a adus pe institutori la sindicalizm făţiş, la batjocura publică a religiunii şi a simţului patriotic, trebue să fie o inveghere pentru toţi ceicei îngăduesc eterogenilor de sânge sau de cultură, să pună la cale educaţia masselor rurale (S. Mehedinţi: «Poporul» pg. 127)..

Statificându-se şcoala, statul nu voeşte s'o desfacă *cu totul* din legăturile bisericii, ci o lasă şi mai departe sub înrâurirea ei, dându-i dreptul — azi obligamentul — să vadă de instrucţia religioasă a copiilor, acordându-i chiar sprijinul material şi «disciplinar»... dar prin aceasta nu s'a făcut mult. Dimpotrivă! Fără a se putea azi bănui vreo intenţie ocultă, este totuşi primul pas pentru despărţirea totală a şcoalei de biserică, preludiul separării statului de biserică şi al eliminării studiului religiunii din şcoală, aşa cum s'a făcut şi este curentul a se face şi în alte state.

Abstrăgând dela faptul — să-mi fie permis a crede aceasta, — că preoţimea obligată a preda studiul religiunii, din diferite motive este exclus să satisfacă aşteptărilor, studiul religiunii, formând temelia, centrul învăţământului, sufletul educaţiunii — cel puţin în şcoala poporală — predarea lui singur învăţătorul este chemat s'o facă cu succes. Fără studiul religiunii, învăţătorul mi-l închipui o figură rece, străină de sufletul copilului; întreagă educaţiunea unilaterală, mărginită la desvoltarea intelectuală şi fizică, ear educaţiunea morală, formarea de caracter pusă în planul al doilea.

Azi, poate că nu. Învăţătorimea noastră, ieşită în majoritate din şcoalele confesionale, pătrunsă încă de sentimentul religios şi naţional, va fi de bună seamă în ajutorul preoţimii la instruarea şi educaţiunea religioasă morală a elevilor. Ziua de mâne însă, nu este exclus a ne aduce surprize nedorite, dar posibile în timpurile de atâtea prefaceri, pe care le trăim.

«Un edificiu putred, nu are lipsă de furtună pentru a să prăbuşi»... a spus un învăţat oare care. Iar cimentul pe care trebue să se zidească edificiul statelor, pentru a dăinui împotriva tuturor furtunilor, sânt cele două sentimente cardinale, care trebue să împodobească sufletul cetăţenesc: sentimentul naţional-patriotic şi cel religios. Aceste două sentimente au dat poporului nostru vitalitatea puternică în trecutul, peste care alt neam n'ar fi putut trece, fără a-şi pierde caracterul şi a se contopi în massa străinilor asupritori. Şi factorul, care a alimentat şi a susţinut în poporul nostru aceste două sentimente, a fost biserica, cu instituţiile sale culturale, cu «şcoala confesională».

Biserica a fost sufletul neamului nostru. Şi precum în viaţa pământească trupul nu se poate închipui separat de suflet (Foerster), tot astfel nu se poate separa de biserică neamul nostru şi statul, pe care îl formează. Căci separarea lor ar avea ca urmare fatală slăbirea sau chiar răcirea sentimentului religios-moral, fără de care edificiul statului nostru s'ar asemăna unui edificiu putred, căruia nu i-ar mai trebui furtună, ca să se prăbuşască. Iar scoaterea şcoalelor de sub supravegherea bisericii, resp. separarea lor de biserică, am spus ce înseamnă.

Biserica, cu principiile sale divine, este prima instituţiune, care ar avea putinţa să crească statului cetăţeni pătrunşi de adevărate calităţi cetăţeneşti. Adevărata cultură se poate avea — s'a văzut în trecut — numai cu concursul bisericii.

Iată pentru-ce statul nostru, prin desfiinţarea şcoalei confesionale, loveşte în însa-şi fiinţa sa.

Inchei, reproducând cuvintele pofesorului universitar Marin Stefănescu:

«Gândul despărţirii între biserică şi şcoală nu a fost, nu este şi nu poate fi al cugetării româneşti. El ar putea să fie al ori cărei naţiuni, dar nu al nostru»! *Dr. Petru Đebu.*

Congresul dela Constantinopol

Congresul panortodox care s'a întrunit la Constantinopol a studiat şi s'a rostit asupra celor două mari chestiuni:

I. Reforma calendarului julian;

II. Căsătoria preoţilor şi a doua căsătorie a preoţilor văduvi.

Pe lângă acestea congresul s'a ocupat şi cu alte chestiuni bisericeşti de însemnătate secundară.

El şi-a încheiat lucrările sale cu admiterea propunerii făcute de I. P. S. Sa Mitropolitului *Nicolae* al Ardealului, d'a se sărbători în 1925, de întreaga ortodoxie, 1600 ani dela primul sinod ecumenic al bisericii creştine. S'a ocupat şi de soarta Patriarhului Tihon al Moscovei.

Cu privire la reforma calendarului a hotărât în unanimitate:

I. Se suprimă cele 13 zile ale calendarului julian, cari fac diferenţa lui în raport cu anii solari ce s'au scurs dela primul sinod ecumenic ţinut la Niceea în anul 325 după Hristos, până astăzi. Această suprimare să se pună în aplicare la 1 Octomvrie 1923, şi astfel la 1 Octomvrie va fi 14 Octomvrie 1923.

II. Sărbătorile zilelor suprimate se vor prăznui, sau toate deodată împreună la 14 Octomvrie 1923, sau cum va hotărâ fiecare biserică ortodoxă.

III. Toate lunile anului vor păstra numărul zilelor pe care le au astăzi. In anii bisecţi Februar va avea 29 zile.

IV. Vor fi ca şi până astăzi două feluri de ani: *comuni* cu 365 zile, şi *bisecţi* cu 366 zile. Bisecţi sânt aceia al căror număr împărţit cu 4 nu dau nici un rest, aşa cum este şi astăzi. Se exceptă anii secolelor pentru cari se va aplica următoarea regulă:

V. Anii secolelor (aceia adică cari termină cu 00) atunci numai vor fi bisecţi, când numărul lor (al secolelor) împărţit cu 9, va da rest 2 sau 6. Toţi ceilalţi ani secolari vor fi ani comuni. Astfel dintre anii secolari mai jos notaţi bisecţi vor fi: 2000, 2400, 2900, 3300, comuni sânt 2100, 2200, 2300, 2500, 2600, 2700, 2800, 3000, 3100, 3200, 3400, 3500, 3600, 3700...

După această regulă durata mijlocie a anului politic va consta din 365 zile, 5 ore, 48', 48", în perfectă consonanţă cu durata mijlocie a anului tropic.

VI. Sărbătorile imobile vor avea data hronologică pe care au avut o până astăzi.

VII. Sărbătorile mobile se vor determina după sărbătoarea Paştilor. După hotărârile canonice, cari se păstrează intacte, Paştile se vor prăznui în Dumineca ce urmează după luna plină a echinopţiului de primăvară.

VIII. Fixarea sau determinarea lunei pline pascale, se va face pe baza datelor astronomice, avându-se totdeauna în vedere progresele realizate de ştiinţă. Ear data zilei Paştilor va fi după timpul sfintei cetăţi a Ierusalimului.

IX. Patriarhatul ecumenic va ruga observatoriile astronomice sau secţiunile respective ale universităţilor din Atena, Belgrad, Bucureşti şi Pulcova (Petrograd) să alcătuească tabele pascalice, pentru un timp îndelungat, pe care să le comunice tuturor bisericilor ortodoxe. —

Noul calendar admis de congres este mai exact decât cel gregorian a cărui durată mijlocie anuală diferă cu 24 sau 26 secunde de durata mijlocie a anului tropic. Diferenţa între durata anilor politici ai noului calendar admis şi ai anilor calendarului gregorian este aşa de mică încât numai după 877 ani, se va observa diferenţa datei zilelor. In adevăr între anii secolelor în tabela ce urmează vor fi bisecţi în calendarul gregorian anii 2000, 2400 şi 2800; iar anii 2100, 2200, 2300, 2500, 2600 şi 2700 sânt ani ordinari. Deosebirea dar între calendarul gregorian şi cel admis de congres este asupra anului 2800.

Ziua socotindu-se după calculul politic de la un miez al nopţii până la celalt data zilei care va corespunde lunei pline (opposition de la lune) după echinoptiul de primăvară, se va determina calculându-se timpul după meridianul care trece prin sfânta cetate a Ierusalimului (pe la templul sfântului mormânt). Prima Duminecă după această dată (a lunei pline), este ziua Paştilor, dacă ea s'ar întâmpla să cadă Duminica, atunci Paştile se vor prăznui în Dumineca ce urmează. —

Tot cu privire la reforma calendarului este şi următoarea hotărâre:

Congresul panortodox discutând şi deliberând în şedinţele sale dela 23 Mai şi 5 Iunie asupra modului cum biserica ortodoxă ar putea lua parte la o discuţiune şi deliberare cu privire la aflarea unui calendar mai perfect din punctul de vedere ştiinţific şi practic, hotăreşte în unanimitate:

1. Roagă patriarhatul ecumenic ca în urma unei înţelegeri prealabile cu bisericile ortodoxe să facă cunoscut Ligii Naţiunilor, că biserica ortodoxă va primi bucuroasă un nou calendar viitor ce s'ar face când acesta va fi primit de toate bisericile creştine.

Dacă însă Liga Naţiunilor va crede că n'ar intra în atribuţiunile sale această propunere, patriarhatul ecumenic îşi rezervă dreptul să facă cum va crede de cuviinţă faţă de propunerea mai sus arătată.

2. Biserica ortodoxă preferă calendarul care păstrează aceeaşi continuare a zilelor săptămânii, această preferinţă însă nu o împiedecă de a primi un nou calendar care ar schimba această continuare, în cazul când ar conveni ca să-l primească toate celelalte biserici creştine.

3. In cazul când bisericile creştine ar conveni cu toatele la un comun acord, biserica ortodoxă este gata să prrimească acea legiferare a sărbătoririi Paştilor, însă ea să fie totdeauna în ziua Duminecii.

4. Exprimă dorinţa ca această Duminecă imobilă desigur a sărbătoarei Paştilor să corespundă cu adevărata zi a învierii Domnului şi să fie determinată în mod ştiinţific.

Dr. Drag. Demetrescu
marele nomofylax al Sf. biserici creştine ortodoxe

Congresul Societăţii ortodoxe a femeilor române

In 23 Iunie a. c. s'a deschis în palatul administrativ din Galaţi congresul general al Societăţii naţionale a femeilor ortodoxe române.

Au luat parte delegaţi din Roman, Ploieşti, Chişinău, Mehadia, Vaslui, Sebeş, Severin, Cluj, Făgăraş, Alba-Iulia şi altele, în frunte cu comitetul central, compus din Mitropolitul Pimen al Moldovei şi Sucevei, Episcopul Iacob al Dunării de jos, arhimandritul Scriban, delegatul Mitropolitului primat ş. a.

Adunarea generală a început la ora 10 şi jumătate sub prezidenţia dnei Alexandrina Cantacuzino.

Primul a luat cuvântul P. S. Sa Episcopul *Iacob* al Dunării de jos, care felicită pe congresiste pentru frumosul scop ce-l urmăresc, urează izbândă, şi binecuvinteaaă adunarea.

Dna *Alexandrina Cantacuzino* salută cea de a XII-a adunare generală a societăţii şi arată munca depusă de comitetul central, ca societatea, care este o cetate închinată culturii româneşti, să ajungă o adevărată operă de educaţie naţională.

Vorbeşte apoi despre decăderea sufletească şi doreşte o mişcare de renaştere a vieţii familiare. Preşedinta societăţii cere filialelor să facă o cât mai întinsă propagandă pentru ţelurile urmărite de societate.

La ora 1 şedinţa s'a închis.

După amiazi la ora 3 şi jumătate s'a ţinut în sala teatrului Central un festival artistic, organizat de institutul de d-re al femeilor ortodoxe române.

Duminecă a fost inaugurarea noului institut de d re, din strada General Berthelot.

Congresul s'a întrunit din nou la ora 3 şi jumătate. I P. S. Sa Mitropolitul Pimen decla-

rând şedinţa a II-a a congresului deschisă, vorbeşte despre scopul şi foloasele societăţii ortodoxe române, şi despre unitatea bisericească şi rezolvarea problemelor religioase.

Dna Cantacuzino arată rezultatele obţinute timp de un an de către societate şi activitatea ei pentru ridicarea operei de solidaritate a poporului român. Aduce la cunoştinţa congresului că în cursul acestui an se va ridica la Mărăşeşti *biserica neamului*, ear la 6 August se va face inaugurarea criptelor, în care vor fi reîngropate osemintele a 2000 eroi morţi pe câmpul de luptă.

Dna Dr. Zoe Râmniceanu, casiera generală, dă raportul financiar al societăţii.

Urmează apoi votarea descărcării gestiunii comitetului financiar pe anii 1921—1922, alegerea censorilor şi darea rapoartelor diferitelor filiale din ţară.

Congresul s'a sfârşit la ora 7 şi jum. seara.

Dela sinodul eparhial din Arad

In cuvântul său de deschidere, P. S. Sa Episcopul IOAN arată motivul întârzierii acestei sesiuni, ear după aceasta prezintă. din prilejul împlinirii a două decenii de episcopie, o scurtă expunere a lucrărilor sale pe terenul religios, moral şi cultural economic în eparhie. Vizitând dieceza, a sfinţit 60 de biserici (27 noui din fundament, celelalte renovate radical). S'au clădit şi renovat sute de şcoale; între acestea şi şcoala diecezană de fete, schimbată astăzi în internat. In timpul războiului, în 1915, s'au tipărit cărţi de rugăciuni, 26 mii de exemplare, date în partea cea mai mare gratuit la spitale şi la alte aşezăminte. S'au făcut fundaţiuni nouă în sumă de 2 milioane de lei ş. a.

A vorbit apoi deputatul Dr. C. Iancu, aducând elogii zelosului Arhiereu la împlinirea a două decenii de păstorire în fruntea diecezei şi peste 50 de ani în serviciul bisericii sale.

S'au desbătut chestiuni dintre cele mai momentuoase, despre drepturile bisericii asupra şcoalelor sale, apărate îndeosebi prin puternice argumente din partea păr. Dr. Gh. Ciuhandu.

Sesiunea s'a încheiat în mijlocul călduroaselor ovaţii aduse P. S. Sale Episcopului Ioan al Aradului.

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate cetì: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Asupra acestei prea interesante publicaţiuni vom revenì.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

Primind dreapta credinţă

Părintele *Dr. Ştefan Pop* a rostit cu ocazia primei sale liturghii ortodoxe, după întoarcerea sa în sinul bisericii noastre, o cuvântare adânc simţită, simplă şi măreaţă, care a făcut să lăcrimeze de strălucire mulţi ochi credincioşi.

Păr. Pop îşi începe cuvântarea cu un text din fericitul Augustin:

«Neodihnită este inima mea, Doamne, până nu se odihneşte întru Tine». Şi-aşa mai mult rapsodic decât cu îngrijire retorică, face o asemănare între sbuciumul sufletesc al fer. Augustin până să se încreştineze, şi între neodihna sa sufletească, ce s'a curmat prin întoarcerea la ortodoxie, la o vârstă, când omul e plecat binişor spre mormânt.

Neodihna ce mă muncea, spune păr. Pop, era să desleg întrebarea: Dintre atâtea biserici, care îşi zic că sânt ale Dlui Hristos, care este cea adevărată, în care se păstrează cu scumpătate legea Domnului, cea mântuitoare de suflet. Şi, spre a-mi deslega nedumerirea eu însumi, mi-am revizuit cunoştinţele de carte bisericească, câştigate în teologia latină din Budapesta. Şi, în măsura în care m'am convins, că în biserica latină şi unită adevărul lui Hristos este trunchinat şi schimonosit, prin adăogături omeneşti, neodihna sufletului meu creştea, muncindu-mă mereu şi tot mai îngrozitor.

Atunci am început mai din adins să cercetez şi trecutul bisericii şi neamului românesc prin alţi ochelari, decât cei dela Budapesta. Am cetit multe din trecutul bisericii ortodoxe româneşti şi am scris aceeace şi cât am putut ca preot de sate. Şi în măsura în care mă adânceam în cunoaşterea suferinţelor neamului nostru pentru legea sa românească, mi se întărea, zilnic şi tot mai mult, şi aceea convingere, că numai ortodoxia şi dreapta credinţă a Răsăritului, care a dat atâta tărie poporului nostru în trecutul lui furtunos, este adevărata noastră lege mântuitoare de suflete şi de neam.

De mulţi ani port în suflet — zice mai departe Sf. Sa — neodihna aceasta. Dar ea nu m'a muncit aşa de cumplit, ca tocmai în timpul din urmă, când am văzut împlinindu se cuvântul profetic al sf. Pavel (I. Cor. III. 17): De va strica cineva casa lui Dumnezeu, strica-l-va pre acela Dumnezeu: căci casa lui Dumnezeu sfântă este. Aceasta sf. casă a noastră este biserica ort. română, asupra căreia, mai ales dincoaci de Carpaţi, s'au năpustit veacuri de-a rândul toate furiile iadului şi totuşi nu au putut o răpune. Nu, ci din contră, ea a ţinut sufletul în popor până la vremea învingerii de acum, şi în loc de a o sfărma pe ea, s'au risipit şi se vor mai risipi toţi duşmanii cari se isbesc sau se vor mai isbi de ea.

Aşa mi am făcut socoteala cu sufletul meu, la vârsta mea, când sânt ca şi cu un picior în groapă şi nu mă munceşte alt gând, decât să alin vechea neodihnă a sufletului meu de preot creştin şi de român. —

A mulţumit apoi păr. Pop P. Sf. Sale Părintntelui episcop Ioan, care l-a primit bucuros în clerul său şi i-a uşurat formele de trecere, adăogând a mulţumi şi acelora sfetnici ai P. S. Sale, cari au conlucrat în cauza dânsului.

De încheiere, — făcând aluzie la frăţeasca înţelegere, în care au trăit de mulţi ani cu păstorii sufleteşti ortodoxi din Izvin şi de airea, adaogă că nu se poate despărţi de păstoriţii săi dela celalalt altar, fără de a-i chema să se adune la rugăciune în jurul cestuilalt altar. Veniţi, zice, după mine, acolo de unde s'au despărţit părinţii voştri de acum 2—3 generaţii; veniţi, că nu e mare depărtarea nici cu locul, nici cu sufletul; veniţi, că a sosit «plinirea vremii», ca neamul nostru să fie în cele sufleteşti «o turmă şi un păstor».

Şi, bine cunoscând pornirile celor câţiva uniţi din sat, cari erau gata într'o vreme să meargă la Arad pentru a cere să fie primiţi la ortodoxie cu preot cu tot, — li se adresează, ca şi de rămas bun, cu cuvintele de adio ale sf. Pavel la plecarea sa din Milet către Ierusalim: «Şi-acum, iată, eu legat fiind în Duhul, merg în Ierusalim» (Fapte, XX. 22). Dar ştiu, că «după ducerea mea vor intra lupi tari între voi, cari nu vor cruţa turma. Şi dintru voi înşivă se vor scula bărbaţi grăind îndărătnicii, ca să tragă pe învăţăcei după dânşii» (Fapte, XX. 29—30)... «Şi acum, fraţilor, Vă încredinţez pe voi lui Dumnezeu şi cuvântului darului lui, care poate să Vă zidească şi să vă deie vouă moştenire întru toţi cei sfinţi». (Fapte, XX. 32.) Amin!

*

In aceeaşi zi, de Duminecă a «tuturor sfinţilor», la priceasnă păr. G. Ciuhandu, — în faţa credincioşilor veniţi în mare număr la sf. biserică din Izvin, să asiste la înălţătoarea serbare, — a tâlcuit antifonul glasului de rând: «Eată acum ce este bun şi ce este frumos, decât a sta fraţii împreună». Desfăşurarea evenimentelor de restrişte, cari înegurează trecutul părinţilor, moşilor şi strămoşilor acestor credincioşi, contra cărora s'a făcut tentaţiunea, de a i despărţi de biserica şi legea strămoşească, au fost prinse şi expuse atât de viu, încât ochii învăluiţi în lacrimi au probat, în mod evident şi mult grăitor, că credincioşii au înţeles şi retrăit, în câteva clipe, viaţa înaintaşilor lor. Ear când a fost arătată întoarcerea părintelui Pop, ca un semn, ca un glas al vremii, credincioşii, între cari se afla de faţă aproape în întregime mica turmă pe care o păstorise păr. Dr. St. Pop mai bine de două decenii, — nu şi-au putut înăbuşi sentimentul adevărului, ivit în mod spontan în suflete cu care au subliniat cele auzite prin aprobări de: «Să trăiască...» «Aşa el» rostite în surdină.

*

Fapta părintelui Pop, care pe lângă toată creşterea străină în seminarul dela Budapesta, nu s'a înstrăinat de legea românească veche, a produs mare mulţumire în toate spiritele bine simţitoare.

Dacă într'o vreme nenorocită trecuseră zeci de comune *cu forţa* la unire, nu este decât prea natural, ca astăzi *de bunăvoie* să vie credincioşii satelor îndărăt de unde au pornit. Este interes *general* românesc să se îndeplinească acest lucru.

Alexandrina Gr. Cantacuzino

Suflet de elită a cărui viaţă întreagă de muncă este punct de reazăm şi o nădejde pentru tot ce o înconjoară; dacă asemenea flori mai cresc pe plaiurile României, va să zică că tot nu este încă atinsă de descompunere.

Intr'adevăr, ceea ce caracterizează pe dna Cantacuzino, este puterea de viaţă, de muncă, de entuziasm care le păstrează în timpurile cele mai grele. Iubirea sa de neam, de ţară, de tradiţie, de biserică aduce aminte de vechi boeri, în tot ce aveau mai bun, ear spiritul său larg, democratic, prietenul celor mulţi pe cari veşnic îi ajută şi-i îmbărbătează, o face atât de dragă mai ales poporului bucureştean care o cunoaşte bine; căci cine nu-şi aduce aminte de jertfele sale în timpul ocupaţiunii, când singură luptă pentru ocrotirea tuturor şi menţinerea sentimentului naţional. Insă opera de care numele său se leagă neperitor, este *societatea ortodoxă naţională a femellor române*, întemeiată de dânsa, şi a căror roade în 12 ani rămân o pagină de cinste pentru femeea română şi va aşeza pe dna Cantacuzino între binefăcătorii culturii româneşti.

Dânsei se datoreşte această fericită mişcare a iniţiativei private, care sub scutul bisericii, înzestrează ţara cu lăcaşuri de învăţământ de toate gradele.

Dânsei se datoreşte mai ales, trezirea conştiinţei publice şi un interes mai mare pentru toate chestiunile didactice şi bisericeşti.

Dânsa a fost cea dintâi, care a făcut trăsătura de unire între femeile române aparţinând diferitelor clase ale societăţii. Nu mai vorbim de serviciile mari aduse ortodoxismului, a cărui propagandistă înfocată este.

Dar ceeace va rămânea spre lauda sa, este bărbăţia morală arătată în toate împrejurările, curajul cu care grăeşte adevărul şi puterea adâncă şi neştirbită a convingerilor sale.

Inzestrată de Dumnezeu cu un nume mare şi avere, trăind într'un mediu unde viaţa este uşoară şi plăcută, tânără şi-a impus a munci pentru o idee, primind chiar a fi roaba datoriei, pentru reuşita unui mare ideal şi a dat pildă în toate împrejurările, pricepând că un nume şi avere impun mari îndatoriri sociale...

N. Flavian.

Chemare

Pe colegii cu cari am terminat cursurile din institutul teologic din Sibiu în anul 1867, precum şi pe alţii de mai înainte şi de mai târziu, cari mai trăiesc şi au fost în institutul teologic pe vremea Marelui Mitropolit Andrei, îi chem să convenim în Sibiu la 29 Iunie v. 1923, când se va serba jubileul de 50 ani dela moartea Lui.

Va fi lume multă acolo atunci, dar cred că noi cari ni-am făcut învăţătura în seminarul Andreian, mai ales nu vom lipsì dela datorie.

Jimburul-mare, 8/21 Iunie 1923.

Pr. Gavriil Murăşan.

Sărbătorirea

primprezidentului Tribunalului din Sibiu, a dlui Leonida N. Petrescu şi a celorlalţi magistraţi avansaţi în timpul din urmă.

Dl L. N. Petrescu a fost înaintat prin înaltul decret al M. S. Regelui Ferdinand de sub Nr. 2279 de consilier al înaltei Curţi de casaţie şi justiţie cu îndatorirea de a rămânea şi pe mai departe în fruntea tribunalului de aici. Magistraţii, notari publici şi baroul advocaţilor din Sibiu au sărbătorit pe distinsul bărbat al justiţiei şi colegii săi avansaţi în ultimul timp la o agapă aranjată în onoarea lor în 23 Iunie a. c. în sala cea mare a restaurantului din parcul oraşului. Seria toastelor a început o sărbătoritul ridicând păharul în sănătatea ministrului de justiţie Florescu, care ca fost magistrat nu s'a mulţumit cu îmbunătăţirea situaţiei materiale a slujitorilor justiţiei, dar prin înaintările făcute le-a ridicat moralul răsplătind meritele şi munca; a închinat apoi pentru colaboratorii avansaţi în frunte cu preşedintele de secţie Dr. Vasilie Dan, cum şi pentru C. Georgescu-Vâlcea, preşedintele comisiei judeţene pentru reforma agrară. Au toastat apoi dnii: Dr. Lazar şeful judecătoriei de ocol, magistraţii Gheorghiu Emil, Constantin Georgescu-Vâlcea, Dr. Bânda, notarul public Dr. Hoadrea, advocaţii Dr. Gündisch şi Kobori pentru Prim Prezidentul Leonida N. Petrescu. Dl prim-procuror Iliescu în numele său personal şi al funcţionarilor dela parchet aduce elogii primului prezident că a restabilit armonia în justiţie. Asemeni dl judecător N. Gheorghiu dela Nocrichiu în numele celor neavansaţi pentru prezident dl Petrescu. Decanul baroului Dr. Borcia pentru prezident şi pentru toţi magistraţii cari au avansat.

Funcţionarii judecătoreşti au oferit dlui Prim Prezidant Leonida N. Petrescu cu această ocaziune în semn de stimă şi iubire prin dir. G. Pascu un frumos inel de aur cu inscripţia: «Funcţionarii judecătoreşti din judeţul Sibiu», precum şi un splendid buchet de flori. Au mai vorbit Dr. Ioan Fruma, adv., Victor Muntean, adv., dl şef judecător C. Vişina pentru Prim Prezident şi pentru Dr. C. Georgescu-Vâlcea şi dl judecător V. Petrescu pentru sărbătoriţi.

Tot cu această ocazie s'a trimis domnului ministru al justiţiei o telegramă de felicitare subscrisă de participanţi. Alăturându-ne şi noi felicitărilor aduse dlui primpresident L. Petrescu îi dorim mulţi ani de rodnică activitate în înaltul post al justiţiei.

Un fapt îmbucurător s'a observat cu ocazia acestei sărbătoriri. Dl advocat Dr. Gündisch vorbind în numele advocaţilor saşi pentru sărbătorit şi justiţia română, şi aducându-i elogii pentru imparţialitatea ei, a terminat declarând că ei sânt mulţumiţi în noua patrie strigând: Trăiască România Mare:

Tot în acest sens a vorbit şi advocatul Dr. Kobori în numele conaţionalilor maghiari, declarând că cu un ministru de justiţie ca dl Florescu şi cu o justiţie românească imparţială cum se împărtăşeşte la Sibiu, a uitat durerile
şi se simte fericit ca cetăţean în noua patrie, terminând ca şi Dr. Gündisch prin: Trăiască România Mare în aplauzele tuturor.

S'a remarcat buna dispoziţie şi însufleţirea ce a domnit între toţi. După toasturi dl consilier Scarlat Constantinescu a distrat şi înveselit pe toţi cu ariile sale din flaut, dintre care o compoziţie ad hoc pentru sărbătoriţi. Ear măestrii violinei consilierul Fl. Vasiliu şi advocatul V. Munteanu şi vocea dulce a judecătorului Vişină şi puternică a baritonului advocat Dr. C. Popa, au făcut pe toţi să regrete că noaptea a fost prea scurtă.

Icoană reprezentând pe A. Şaguna

Dl profesor î. p. Dumitru Comşa, neobositul muncitor pentru luminarea neamului, a avut nimerita idee de-a pregăti, cu ocazia semicentenarului morţii Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna, un admirabil tablou în culori reprezentând pe marele nostru Arhipăstor în odăjdiile sale strălucitoare.

Institutul sibian de arte grafice al dlui Jos. Drotleff, a făcut prin acest tablou în 9 culori, o lucrare desăvârşită care îi aduce deosebită cinste.

Tabloul, editat cu mari cheltueli şi multă îngrijire de dl profesor D. Comşa, va fi o podoabă atât pentru casele preoţeşti, cât şi pentru ale celorlalţi intelectuali şi ale ţărănimii noastre.

Se poate cere de-adreptul dela editorul său, dl profesor D. Comşa în Sibiu precum şi dela Librăria Arhidiecezană. Preţul 50 Lei.

Intrunire colegială

Hotărându-se din partea forurilor în drept ca serbările întru amintirea marelui arhiereu *Andrei* să se ţină în zilele de 28 şi 29 Iunie v. 1923, amânăm întrunirea noastră colegială pe ziua *de 28 Iunie v. 1923.*

Cu această ocaziune reînoiesc apelul meu publicat în Nrul 38 al acestui ziar şi convoc pe toţi colegii absolvenţi ai cursului teologic din anul 1906 să ia parte la întrunirea colegială, care se va ţinea în Sibiu la data susnumită.

Ca să ne ştim orienta din vreme despre numărul participanţilor, să se scrie colegului A. Popoviciu, profesor la şcoala normală A. Şaguna în Sibiu. — Faceţi cunoscut acest apel şi colegilor aflători în alte eparhii, precum şi acelora cari nu sânt în serviciul bisericii.

Spring, 5/19 Mai 1923.

Cu frăţească dragoste:
Ioan Crăciun.

† Nicolae Petra-Petrescu
1848—1923

Numărul redus al bătrânilor venerabili, cari sânt distincte personalităţi ale societăţii sibiene, a mai scăzut cu unul.

Nicolae Petra-Petrescu, la vrâsta înaintată de 75 de ani, după o boală de câteva săptămâni, a încetat din viaţă Luni, în 25 Iunie 1923, la ora 6 dimineaţa.

Moartea laboriosului bătrân, — care s'a deosebit nu numai pe terenul financiar, ca fost funcţionar al Institutului Albina, într'un lung şir de ani, ci şi pe teren cultural şi literar, — a produs adâncă durere atât familiei sale nemângâiate, cât şi tuturor prietenilor şi cunoscuţilor săi numeroşi.

Bătrânul Nicolae Petra-Petrescu a fost un luptător cinstit şi neobosit în rândurile celor adunaţi sub drapelul purtat pentru înaintarea în cultură şi morală creştinească a poporului nostru, care pierde într'însul pe unul dintre cei răsăriţi din rândul lui şi ajunşi, prin muncă stăruitoare, între valorile de seamă ale neamului.

Vrednicul om dispare acum, în vremea de prefacere morală, când mai ales avem trebuinţă de caractere tari şi curate, şi de buni români.

Nicolae Petra Petrescu pleacă dintre noi iubit şi respectat de toţi câţi l-au cunoscut...

Odihnească cu drepţii!

*

Din partea familiei s'a dat următorul anunţ:

Aducem la cunoştinţa tuturor prietinilor şi cunoscuţilor noştri, în numele tuturor rudeniilor noastre, că bunătatea de soţ, de tată, de socru, de unchi etc.

Nicolae Petra-Petrescu

director de bancă în pens. (filiala «Albina», Braşov), dir. în pensiune al băncii «Cordiana» din Fofeldea, fost preşedinte al «Societăţii meseriaşilor români» din Braşov, membru activ în secţia economică a «Asociaţiunii», fost casier al «Societăţii de fond de teatru», scriitor, etc.

împărtăşit fiind cu sfintele taine, ne-a părăsit, ducându-se într'o lume mai bună, în dimineaţa zilei de 25 Iunie 1923, în vârstă de 75 ani (n. în Ibăneşti, în 1848).

Răscumpăraţi condolenţele cu o faptă bună faţă de seamănul vostru, fie ea oricât de mică.

Inmormântarea va avea loc Miercuri, la orele 3 p. m., din capela cimiterului orăşenesc din Sibiu. (Tramvaie la dispoziţie, pe «Bretter», ora 2¼ p. m.) Sibiu, în 25 Iunie 1923. *Ana Petra-Petrescu*, ca soţie. *Dr. Horia Petra-Petrescu*, publicist, ca fiu. *Iancu* şi *Hareti Candrea*, comersanţi, ca fiu şi noră. —

Inmormântarea a avut loc Miercuri în 27 Iunie a. c. din capela comună a cimiteriului central. La această scurtă ceremonie a asistat delegaţiunea institutului Albina din loc, delegaţiunea băncei din Fofeldea, şi un număr însemnat din intelectualii Sibiului, comitetul Asociaţiunii şi delegaţia secţiunilor literare.

Prohodul l-au celebrat asesorul consistorial Matei Voileanu, profesorul seminarial Dr. Aurel Crăciunescu şi preotul dela miliţie Ioan Dăncilă. Răspunsurile le-a dat corul seminarial sub conducerea profesorului de cântări Candit Popa.

După terminarea ritualelor profesorul seminarial Dr. Aurel Crăciunescu, protopresbiter a rostit o cuvântare remarcabilă, caracterizând viaţa laborioasă a reposatului, din partea institutului Albina a vorbit directorul Constantin Popp, schiţând în cuvinte alese activitatea reposatului ca funcţionar al Albinei şi ca om de mănoasă activitate în literatura finanţiară.

Secretarul Asociaţiunii domnul Georgescu a aflat calde cuvinte pentru a caracteriza noua activitate literară a răposatului.

In asemenea vrednic mod ne-am despărţit de reposatul Nicolae Petra-Petrescu, care a lăsat moştenirea cea mai durabilă fiilor săi, numele bine meritat de creştin bun, şi om de omenie.

Fie-i veşnică memoria.

Cronică muzicală

(*x*) Reuniunea română de muzică din Sibiu a dat Joi seara, în 28 Iunie 1923, în sala Urania, un mare concert cu program dintre cele mai alese, şi cu concursul dnei *M. Vilt* (sopran), al dlui *N. Topolog* (bariton) şi al capelei sibiene.

Din execuţiile corului mixt, sub dirigenţa probată a dlui *N. Oancea*, remarcăm cântecele frumoase, de conţinut religios, care prin arta subtilă cu care au fost predate au mişcat adânc sufletul auditorului: Măriţi pe Domnul (Beethoven); Somnul lui Isus, Vecinii, Cântecul îngerilor şi Cimpoiul (Gevaert).

Multă precisiune şi îngrijire în tălmăcirea din finalul actului I al operei Loreley (Mendelsohn Bartholdy) pentru cor mixt, solo de sopran şi acompaniament de orchestră. Rolul Leonorei a fost susţinut de doamna Mioara Vilt, tineră cântăreaţă cu o voce de sopran în desvoltare. Publicul a răsplătit-o cu flori şi aplauze călduroase.

Cântecele poporale (de Dima, Oancea), cu solo de bariton — vocea cu timbru simpatic a dlui N. Topolog e cunoscută — au trebuit, ca de obicei, să fie repetate.

Splendidă execuţie ni-a prezentat orchestra sibiană în «Peer Gynt» (Grieg), cu o muzică atât de grăitoare, orchestraţie graţioasă, plină de colorit, — o inspiraţie de rară frumuseţe artistică.

Auditor foarte numeros. A fost de faţă şi I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae şi alte distinse persoane din societate.

Reuniunea noastră de muzică, rămânând credincioasă trecutului său de muncă stăruitoare, s'a dovedit din nou ca factor valoros în cultivarea şi răspândirea muzicei clasice şi naţionale. Ea poate slujì ca model şì altor instituţiuni d'ale noastre. Să-i dăm, prin urmare, şi de aici încolo atenţia cuvenită: Aceasta e părerea celor ce au participat la concertul de Joi.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută, la sf. liturghie, a ţinut o frumoasă predică în catedrala noastră păr. C. Ionescu, protoiereu şi profesor la seminarul din Argeş. Cântările liturghice a fost susţinute cu iscusinţă de elevii seminarului argeşan, care se găseau în excursiune la Sibiu.

Examene de maturitate. In 18—20 Iunie a. c. — s'a ţinut la liceul «Andrei Şaguna» din Braşov examenul de maturitate, sub presidiul Păr. asesor consistorial *Matei Voileanu*, comisar ministerial fiind dl Áron Demian, directorul liceului «Aurel Vlaicu» din Orăştie. Rezultatul e următorul: Secţia reală: *Foarte bine din toate studiile:* Vas. Hodivoianu, Florin Oniţiu, Aurel. Sălăgean şi Ovid. Vătăşan. *Foarte bine:* Bernhi Iacobsohn. *Bine:* Victor Ionescu, Iosif Mailat ş Melania Runceanu. *Matur cu suficient:* Alex. Mailat. — Secţia modernă: *Foarte bine din toate studiile:* 1. Nicolae Popovici şi 2. Liviu Vasu. *Bine:* Stella Angelescu, Dum. Căprioară, Marcel Moşoiu, Victor Nan, şi Virgil Voicu. *Matur cu suficient:* Ioan Ducariu, Isaia Enescu, Gheorghe Garoiu, Viorica Marcu, Nic. Râmboiu, George Rusu, Virgil Sdrăilă, Ana Vartan. Doi candidaţi au rămas corigenţi la matematică, 1 la limba română şi trei la fizică.

Numire. Prin decretul de sub Nr. 30657 din a. c. Maiestatea Sa Regele Ferdinand a numit pe dl *Dr. Nicolae Vecerdea*, advocat în Sibiu, consilier la secţia I a Inaltei curţi de casaţie şi justiţie din Bucureşti. — Felicitările noastre!

Conferinţe în Ardeal. Dl Dr. Ştefănescu, prof. şi conferenţiar, a ţinut în oraşele ardelene Sibiu, Alba-Iulia ş. a., câte două conferinţe, înaintea unui public numeros, vorbind: despre pictorul Grigorescu, despre părţile artistice ale mănăstirilor şi bisericilor din principate, şi despre alte interesante subiecte.

Exproprierea pământurilor universităţii săseşti. Judecătoria de ocol din Sibiu a adus după desbaterea finală ţinută în ziua de 18 l. c. sentinţa, conform căreia toate pământurile cari au aparţinut «Universrtăţii săseşti» şi sânt situate în comunele Orlat, Jina, Cisnădie Răşinar, Cătunul Râul Sadului şi Bendorf să fie expropriate pe baza § lui 6 a legii agrare. Preţurile de expropriere s'au fixat în 9 categorii între 30 lei pentru pământ neproductiv şi 2300 lei pentru pământ de I-a calitate de fiecare jugăr cadastral.

Căsătoriile în Italia se vor face, cum se vesteşte din Roma, numai pe lângă prezentarea *certificatelor* medicale de sănătate. Unul dintre deputaţii camerei şi preşedinte al fasciei medicale parlamentare a invitat adecă guvernul să modifice codul civil în acest înţeles.

Ţărani înşelaţi. Agenţi de-ai societăţilor de emigrare cutreeră satele ardelene, îndemnând ţărănimea să plece peste ocean. Inşală dela oameni sume de bani însemnate, apoi dispar fără urmă. Unii agenţi au reuşit să facă pe ţăranii noştri să treacă la religia romano-catolică, şi aşa prezentându-se ca neromâni să obţie mai uşor paşapoartele dela minister. Autorităţile vor trebui să cerceteze cu luare aminte şi să ia măsurile potrivite.

Faptă laudabilă. Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu, dimpreună cu Asociaţia comercianţilor români din Sibiu, Direcţia regională şi Casa cercuală pentru Asigurările sociale din Sibiu au aranjat în ziua de 3 Iunie n. 1923 o Petrecere de vară (maial) în Dumbrava oraşului, care a reuşit peste toate aşteptările şi a făcut o impresie plăcută asupra publicului sibian pentru felul cum s'a manifestat. Venitul curat al acestei petreceri în sumă de Lei 3004·50 s'a distribuit din partea aranjatorilor pentru scopuri filantropice, şi anume: Societăţii Invalizii din răsboi, secţia reg. Sibiu Lei 1502·—, ear Casei cercuale din Sibiu pentru fondul tuberculoşilor Lei 1502·50. Fapta aceasta frumoasă şi nobilă merită toată lauda. *mc.*

Valuta prea ridicată. Elveţia şi alte ţări, unde valuta e prea ridicată, se plâng de stagnarea afacerilor. Industria, comerţul şi toată starea economică sufere. La Karlsbad, Marienbad şi Tranxensbad lumea nu mai vine ca în anii înainte de răsboi, când valuta era scăzută. Proprietarii, hotelierii şi negustorii se plând amarnic de valuta urcată, care împedecă străinătatea să şi facă cura la numitele băi.

Concertul elevilor seminarului din Chişinău ţinut în 23 Iunie la ora 9 seara în sala prefecturii din Sibiu, a avut un succes desăvârşit. Studenţii basarabeni improvizând un concert împreunat cu recitări, ne-au dat dovadă despre frumoasele lor calităţi artistice. Cu un program foarte variat şi bogat, escelent executat, au făcut publicului asistent 2 ore plăcute, lăsând cele mai bune impresii. In special am putut admira materialul splendid de voci, precum şi tehnica executării. Solo de bas poate a fost punctul culminant «Sub Stefan Vodă»; dar tot aşa frumoase au fost şi solo de bariton şi recitările bine alese şi cu pricepere predate. Trebue să fim mulţămitori fraţilor basarabeni cari ne-au prezentat arta basarabeană în lumină aşa de frumoasă, ear recunoştinţă se cuvine profesorului Căpriţă, care a dus la această desăvârşire aptitudinile elevilor săi.

Nu ştim cât sânt de tari elevii seminarului din Chişineu în celelalte discipline teologice, dar în ce priveşte muzica — ne întrece.

Adunarea despărţământului Sibiu al Asociaţiunii clerului se va ţinea Vineri în 16/29 Iunie 8 ore dimineaţa în seminarul Andreian. Toţi membrii sânt rugaţi a lua parte. Inştiinţări s'au expedat ad personam. *Prezidiul.*

Teatru românesc în Sibiu. Artiştii asociaţi din compania *Bulandra* vor da în Teatrul Sibiului, Duminecă, în 1 Iulie 1923, o reprezentaţie. Se va juca o comedie dintre cele mai izbutite: Familia Schimek, în 3 acte, cu distribuţia dela Teatrul Regina Maria din Bucureşti. Bilete la Librăria Foaia Poporului, strada Mitropoliei. Inceputul la ora 8½ seara.

O Biblie de 5 milioane. Biblia lui Borso, scrisă cu mâna acum vre-o şapte sute de ani, este cea mai frumoasă Biblie a lumii. A fost a ducelui de Modena, care în vremea răsboiului din anul 1859 a dăruit-o prinţului Francisc Ferdinand al Austriei. Acesta la rândul lui a dăruit-o fostului împărat Francisc Iosif, pentru nişte bani ce i împrumutase. Dela acesta a moştenit-o fostul împărat Carol. Când Carol se afla în Elveţia, ajungând în lipsă de bani a vândut-o unui negustor de lucruri vechi din Paris. Dela acesta a cumpărat-o un negustor din Milano, Giovanni Treccani, pentru suma de 5 milioane de lire italiene, (cam 20 milioane de lei). El a dăruit o guvernului italian şi astfel, după 64 de ani de rătăcire în ţări străine, preţioasa carte a ajuns earăş în Italia.

Răscumpărare. In loc de cunună pieritoare pe mormântul răp. Nicolae Petra Petrescu, a dăruit familia adv. Dr. N. Schiau, suma de Lei 100. — fondului Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai clasei meseriaşilor, administrat de Reuniunea meseriaşilor sibieni. Pentru prinos mulţumeşte: *Comitetul.*

Avis. Şcoala Normală «Andrei Şaguna» cu începere de 15 Iulie a. c. are lipsă de o bucătăreasă pricepută, harnică şi cinstită. Plata după învoială. Doritoarele de a ocupa acest post să se adreseze cu documentele recomandatoare Economatului Şcoalei.

Mica antantă feministă. După un congres internaţional feminist, ţinut la Roma, delegatele din ţările Micii Inţelegeri şi din ţările vecine au alcătuit o «Mică antantă feministă». Propunerea a pornit dela delegatele române, dnele Botez şi Cantacuzino. S'a pus bază unei înţelegeri cordiale, care să îngădue femeilor — în orce chestiune privitoare la liberarea femeii, protecţia ei şi a copilului, marile probleme de ordin econoc, cultural, naţional şi de igienă socială, — să sprijinească reciproc în congresele cele mari, interesele ţărilor noastre, muncind cu sinceritate pentru aplanarea neînţelegerilor şi dificultăţilor ce s'ar putea ivi. Diferitele societăţi îşi trimit reciproc, la fiecare 3 Mai, rapoarte despre activitatea lor, pentru a statori unitatea de acţiune în toate direcţiile. Delegatele care se întrunesc odată în fiecare an în oraşul ales în comun acord, reprezintă asociaţii feminine din: România (Consiliul naţional al femeilor române) Polonia, Cehoslovacia, Iugoslavia, Grecia şi Bulgaria.

Erupţia vulcanului Etna a fost de data aceasta extrem de puternică. Povestirile refugiaţilor amintesc descrierile lui Bulwer din romanul său «Ultimele zile ale oraşului Pompei». Autorităţile civile, militare şi eclesiaste au început să organizeze ajutoare pentru nenorociţii din localităţile care au avut de suferit pe urma erupţiunii. Regele şi miniştri au plecat la Neapole, de unde au continuat călătoria spre Catania, pentru a-şi da seamă de intensitatea dezastrului.

„PLUGARIUL“,
institut de credit şi economii, soc. pe acţii în Săcădate.

Convocare

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii «Plugariul», societate pe acţii în Săcădate, se învită pe baza statutelor, la a

XXIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în *7 Iulie st. n. 1923*, la 2 ore p. m., în localul institutului, cu următorul

PROGRAM:

1. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare asupra bilanţului anilor de gestiune 1921 şi 1922 şi darea absolutoriului.

2. Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare referitoare la împărţirea profitului.

3. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.

4. Eventuale alte propuneri anunţate direcţiunii.

Domnii acţionari sânt rugaţi conform statutelor a-şi depune acţiile la cassa institutului.

Săcădate, în 26 Iunie 1923.

(90) 1—1 **Direcţiunea.**

Nr. 110—1923 (92) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. II-a **Petrila Brad** cu filia **Malea** din protopresbiteratul Haţeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 27 April 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 859. (91) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua din **Beclean**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a celebra.

Făgăraş, la 15 Iunie 1923.

Oficiul protopresbiteral român ortodox în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopresbiter.

Nr. 217—1923 (87) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Fintoag**, protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 de zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile subsemnatului oficiu protopopesc, şi se vor prezenta în parohie — ţinând cont de dispoziţiile regulamentare — pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Dobra în înţelegere cu comitetul parohial.

Dobra, 28 Mai 1923.

Iosif Morariu,
protopop.

Nr. 429—1923 (86) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Chesler**, din protopresbiteratul Târnava, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a celebra.

Cetatea-de-baltă, 27 Mai v. 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 261/1923 prot. (85 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Măgărel**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile socotite dela prima lui apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat completate cu cele cuprinse în concluzul sinodului parohial dela 12 Februar 1923.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenţii, după prealabila încuviinţare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cântă şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, la 19 Mai 1923.

În înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 301/1923 (66) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa II **Fărău**, protopresbiteratul Mureş-Ludoşului, cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt: *a*) Salar legal dela stat statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei, *b*) locuinţă în casele parohiale, *c*) zile de lucru şi ferdela de bucate, *d*) porţiunea canonică de 17 jugăre pământ, *e)* stofele urcate.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, iar pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta ori a celebra şi predica observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Aţintiş, la 28 April 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Mureş-Ludoşului în înţelegere cu comitetul parohial

Romul Popa,
protopop.

Nr. 317/923 (58) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune, încuviinţat prin ordinul Consistorial Nr. 8786 — în parohia de clasa I (primă) **Sita Buzăului,** tractul Oituz, judeţul Treiscaune, pe lângă neputinciosul paroh Ioan Dima, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele capelanului sânt jumătate din cele statorite în coala B. de congruă.

Reflectanţii îşi vor trimite cererile provăzute cu documentele necesare oficiului protopopesc ort. român din Intorsura Buzăului, în terminul deschis, şi pe lângă observarea dispoziţiunilor reglementare, se pot prezenta în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 18 Martie 1923.

George Neagoviciu-Negoescu,
adm. ppesc.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iunie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 15·18, 17·10, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 10·08, 16·23, 18·16, 20·46.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,
profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

„DACIA TRAIANĂ" institut de arte grafice, de editură şi compactorie, societate pe acţii în Sibiu

Convocare

Domnii acţionari ai institutului de arte grafice, de editură şi compactorie *«Dacia Traiană»* s. p. a. Sibiu, sânt invitaţi, în conformitate cu articolul 12 din statute, a se întruni în

a II-a adunare generală

care se va ţinea in sala de şedinţe a Creditului Technic transilvănean, Sibiu, strada Carmen Sylva Nr. 10, *Sâmbătă în 14 Iulie n. 1923,* la ora 5 după masă.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.

2. Darea de seamă e Consiliului de administraţie şi a Consiliului de cenzori.

3. Hotărâre privitor la profitul realizat.

4. Descărcarea Consiliului de administraţie şi Consiliului de cenzori.

5. Modificarea articolilor 5 şi 10 din statute.

Domnii acţionari, cari doresc să ia parte la adunarea generală, sânt rugaţi să depună titlii provizori la cassieria societăţii cel mult până la 10 Iulie a. c.

Dacă adunarea generală nu ar întruni condiţiunile art. 13 din statute, pentru a putea delibera şi hotărâ, adunarea generală se convoacă tot acum pe 21 Iulie, în acelaş local şi la aceeaş oră, când se va ţinea cu ori şi câţi acţionari vor fi prezenţi.

Sibiu, la 6 Iunie 1923.

(82) 1—2 **Consiliul de administraţie.**

Activa — Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — Pasiva

	Lei b.		Lei b.
Cassa, numărar	12,003·56	Capital	1.000,000·—
Materiale brute	231,295·17	Creditori	829,481·41
Anticipaţiuni	744·92	Profit curat	14,985·70
Maşini, litere, scule	1.011,400·—		
Mobiliar	64,000·—		
Debitori	525,023·46		
	1.844,467·11		1.844,467·11

Debit — Contul Pierdere şi Profit — Credit

	Lei b.		Lei b.
Amortizări	65,976·54	Diverse venite dela tipografie şi compactorie	797,154·49
Salare şi leafa lucrătorilor	453,145·39		
Interese de Cont Curent	89,002·55		
Impozit, chirie, spese	54,453·59		
Pierdere din 1921	119,590·72		
Profit curat	14,985·70		
	797,154·49		797,154·49

Sibiu, la 31 Decemvrie 1922.

Preda, director executiv.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE:

Dr. Ioan Bunea m. p., vice-preş. **Dr. Comşa** m. p. **Constantin Popp** m. p.
Ioan Rebega m. p. **Dr. Cristea** m. p. **Gh. Joandrea** m. p. **Ioan Băilă** m. p.
C. Stoianovici m. p. **Dr. T. Petraşcu** m. p. **Gh. Simtion** m. p.

Subsemnatul Consiliu de cenzori am examinat conturile de sus şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele societăţii.

Sibiu, la 17 Aprilie 1923

N. Togan m. p. preşedinte **Anghel Bena** m. p. contabil expert **Ioan Gruia** m. p.
Elie Petruţiu m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 20 Iunie (3 Iulie) 1923 Nr. 50

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Programul

serbărilor semicentenare dela moartea Marelui arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna

Miercuri, în 28 Iunie v. (11 Iulie n.) 1923

Intimpinarea la gară a P. P. Sf. Sf. ierarhi.

La ora 9 seara societățile de lectură ale tinerimei dela Seminarul teologic arhidiecezan «Andreian» și dela Școala normală «Andrei Șaguna» din Sibiu, vor aranja o ședință festivă, în sala cea mare a prefecturii județene.

Joi, în 29 Iunie v. (12 Iulie n.) 1923 — sărbătoarea Sfinților Apostoli Petru și Pavel

La ora 8 a. m. primirea MM. LL. Regele și Regina la gară.

Pelerinaj la Rășinari.

La ora 8½ se va începe sfânta Liturghie, celebrată de toți P. P. Sf. Sf. L. L. ierarhii, în biserica cea mare din Rășinari.

La ora 11 primirea MM. LL. în Rășinari. Parastas pentru fericitul în Domnul arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna, la Mausoleul de lângă biserica cea mare din Rășinari. Cuvântări.

Intoarcerea la Sibiu.

La ora 6 p. m. festival cu cântări corale bisericești și discurs festiv, în biserica catedrală din Sibiu.

La ora 8½ banchet pentru invitați în onoarea MM. LL. în sala *Urania.*

Ceice doresc a participa la aceste serbări, sunt rugați să se anunțe Consistorului arhidiecezan din Sibiu, cel mai târziu până în 8 Iulie nou. a. c.

NOTĂ. *In acest program se va încadra serbarea jubileului de 50 ani al Școalei speciale de Cavalerie din Sibiu, ora 8—10½, precum și dejunul dat de Școala de Cavalerie, ora 1—3 p. m. la care vor lua parte MM. LL.*

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5441—1923 Ep.

CONCURS

pentru primirea elevilor în internatul arhidiecezan din Sibiu

Pentru primirea elevilor în internatul arhidiecezan pe anul școlar 1923/4 se publică concurs.

In internat vor fi primiți în prima linie în mod gratuit orfanii săraci ai preoților și funcționarilor bisericești din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu, cari cercetează vreuna din școalele medii, civile, comerciale sau școala normală din Sibiu, ear ca solvenți vor fi primiți cu preferință copiii preoților văduvi, apoi ai celorlalți preoți și funcționari bisericești activi, precum și orfanii și copiii altor părinți mireni din arhidieceză.

Ceice doresc să fie primiți în acest internat vor avea să-și înainteze cererile lor Consistorului arhidiecezan în Sibiu până Miercuri în 19 Iulie (1 August) a. c., însoțite de următoarele anexe:

1. Atestat de botez provăzut cu clauzula oficiului parohial concernent, că petentul și de prezent este credincios al bisericii ortodoxe.

2. Orfanii de preoți vor anexa și un extras familiar extradat de oficiul parohial cu indicarea numelui și etății tuturor membrilor familiei, a comunei bisericești unde tatăl a servit ca preot, data morții tatălui, precum și date precise și amănunțite cu privire la averea mobilă și imobilă ce posed.

3. Atestat școlar în copie legalizată de oficiul parohial despre ultimul an de școală.

Fiecare petent va avea să arate în petiție, la care școală voiește să se înscrie și în ce clasă.

Orfanii de preoți cari au fost primiți în internat în anul școlar trecut 1922/23 nu vor avea să înainteze cerere de primire, fiind ei considerați ca primiți în internat și pentru anul viitor școlar. Ei trebue însă să anunțe Consistorului până la 19 Iulie (1 August) a. c. că vor să rămână și pe anul școlar 1923/24 în internat.

Toți ceilalți însă cari doresc să fie reprimiți trebuie să înainteze petiție de primire.

Taxa internatului pentru cei solvenți va fi la Lei 5000 — cinci mii — pentru anul școlar întreg, care se va plăti în patru rate egale și anume: la înscriere, la 1 Noemvrie, la 1 Februar și la 1 Mai. Afară de aceasta fiecare solvent va mai avea să aducă în natură câte doi saci cartofi și câte cinci chilograme unsoare sau slănină.

Intrucât în decursul anului școlar s'ar dovedi, că această taxă nu este suficientă pentru acoperirea speselor de întreținere, ea se va majora după împrejurări, fiind cei primiți obligați a plăti diferință la terminul ce se va statori de către Consistorul arhidiecezan.

Elevii primiți în internat vor fi obligați să aducă cu sine la înscriere următoarele lucruri: 4 cămăși de zi, 4 ismene, 3 cămăși de noapte,, 4 perechi de ciorapi, 6 perechi obiele, 6 batiste, haine de pat (saltea sau strejac, țol ori plapomă, perină, două cearceafuri, două fețe de perină și o cuvertură de pat), 3 ștergare, 2 servete, un săculeț pentru rufele murdare 40/50 cm., păhar, cuțit, furculiță, lingură pentru supă și pentru cafea, o ceașcă pentru lapte, 3 farfurii, peptene, săpun, perie de dinți, perie de haine și ghete, ață, ace, briceag — și hainele și încălțămintea necesară.

Internatul se va deschide cu începerea anului școlar, când toți cei primiți vor fi supuși unei vizite medicale.

Fetițe nu se primesc în internat, ci numai băieți.

Onoratii protopresbiteri și parohi sânt poftiți a atrage atențiunea văduvelor preotese asupra deschiderii acestui internat, îndemnându-le să-și înainteze îndată cererile pentru primirea orfanilor lor în internat.

Sibiu, 15/28 Iunie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Din durerile noastre

In vremile actuale de sbucium și frământare, peste care și-a întins aripa cel mai josnic materialism, se găsesc totuși în deosebitele straturi sociale și idealiști luptători contra așa zisei «notă a vremii». Cei mai hotărâți luptători aparțin, cum e și natural, rândurilor preoțimii noastre.

Tânărul preot pornește de pe băncile scoalei cu trebuitoarele cunoștințe, cu sufletul vibrând de căldura sublimei misiuni, căreia are să-și închine râvna vieții, și ajunge în cutare unghiu al țării, precum i-a fost, cum se zice, norocul. Ear norocul nu poate să fie pentru toți la fel. Mulți din tineri se nimeresc în ținuturi puțin productive, cu cei mai săraci locuitori, cum sânt b. o. ținuturile Munților apuseni și altele asemenea acestora.

La început pare că toate ar fi bune. Enoriașii se uită cu simpatie la nou alesul lor și ascultă cu interes aparent predica rostită din înălțimea amvonului, primind bucuros sfaturile tinărului preot.

Dar, numai cu sfaturi și îndemnuri nu se prea înfăptuește mare lucru. Treptat, treptat, însuflețirea dispare, farmecul noutății încetează, credincioșii se răresc în biserică, și mai fiecare își vede numai de necazurile proprii. Sânt apoi Dumineci când nu-i prescură nici pentru oficierea sf. liturghii.

Sec și fără viață răsună cuvântul în pustiul fără fapte. Știe preotul că: «credința moartă e, fără fapte», și cea mai excelentă predică, nesprijinită pe faptă, — nu mult valorează. El vede că vorba prinde rădăcină atunci, când e urmată de exemplu; mai vede și aceea că puțini sânt

cari înţeleg sau îşi dau silinţa să înţeleagă. Şi aceasta nu atât din cauza luptei pentru existenţă, cât mai ales pentrucă sufletul ţăranului a fost lăsat în părăsire mult amar de vreme.

In toate părţile satului unde preotul îşi aruncă privirile, dă de nevoi şi neajunsuri: familii care îşi târăsc existenţa de azi pe mâne, din cauza neputinţii părinţilor de a munci pământurile neproductive; copii schilozi, desbrăcaţi, plâng cerând o bucăţică de pâne; bătrâni neputincioşi căzuţi parecă sub blăstemul dumnezeesc, şi atâtea alte fiinţe omeneşti, care poartă în piept aceeaş scântee divină, căzute victimă unei sorţi nemiloase.

Toţi aceştia au trebuinţă de ajutor real. Mintea entuziastului preot se sbate sub năvala de furtunatice gânduri.. şi o lacrimă se rostogoleşte din ochii lui umeziţi de durere, căci vocea lăuntrică îi şopteşte: «Şi tu eşti sărac; aici însă nu mai e vorbă să *iei*, ci să *dai*».

Şi atunci izbucneşte altă luptă interioară şi grozavă: Deoparte mila pentru săraci, de altă parte starea lui materială şubredă... Mica eclejie, de 2—3 jugăre, — dacă este — produce puţin, venitele din comună sânt disparente, şi tinerul preot se sbate într'o mare dilemă: dacă cere dreptul său, pentrucă «vrednic e lucrătorul de plata sa», alţii vor suferi cumplit din cauza lui; dacă nu cere, el şi familia sa sânt expuşi crudei mizerii...

Salarul preoţilor fiind din cale afară redus, unii dintr'înşii s'au apucat de afaceri, ca să poată trăi, ceeace fireşte degradează tagma, pentrucă slujitorul altarului nu trebue să fie şi negustor.

Multe parohii sânt tot vacante, n'au conducător sufletesc, şi azi sânt preoţi cari administrează două, trei şi patru parohii pe întindere de zeci de chilometri. In situaţia aceasta este aproape imposibil unui paroh să se intereseze amănunţit de starea morală a credincioşilor lui.

Ce e şi mai trist, şcoalele se află în stare deplorabilă: localuri defectuoase şi prelegeri ţinute de cantori şi cursişti necalificaţi.

Stările acestea se exploatează cu zel de curentele sectariste, pornite de pe continentul făuritor de noi religii, care prinde mai ales din cauza lipsei de cultură religioasă a poporului.

Acum câteva săptămâni mă întâmpină un bătrân parohian.

— Bună ziua, părinte!

— Bună ziua, moşule. Ce vânt te aduce pe aici?

— Vânt de jale părinte. — Şi cu lacrimi în ochi începe bătrânul să povestească cum l-a binecuvântat Dumnezeu cu doi feciori cari lucrează la o mină din Lupeni şi cum ei erau suprema mângâere a bătrâneţelor sale. Dar unul a apucat pe drumul pierzării, pe drumul satanei, umblând la adunările sectarilor cari lucrează în întunerec la subminarea ţării şi neamului românesc.

Şi m'a rugat bătrânul cu multă căldură izvorâtă din suflet îndurerat, să deschid ochii feciorului şi să vadă prăpastia în care se afundă, spre ruşinea membrilor familiei născuţi şi răposaţi în sfânta noastră lege românească.

Dar, de astă dată, zadarnic a fost sfatul, căci boala se vede era învechită. Ideile pierzătoare, însuşite în spirit bolşevic, au prins rădăcini în firea dârză a ţăranului rătăcit de turmă.

Preotul — durere — nu poate izbuti totdeauna, cum ar dori; este şi el om, căruia între altele îi trebue hrană şi îmbrăcăminte potrivită... Un preot în opinci şi în haine ponosite nu impune nimănui chiar de ar duce viaţa cea mai neprihănită...

Chestiunea îmbunătăţirii stării materiale a clerului a fost mult discutată, — dar până azi simţim prea puţin rezultate bune. Bărbaţii din vremile noastre cari poartă în mâni frânele ţării, să se gândească serios la una dintre cele mai arzătoare probleme în viaţa neamului nostru. Lipsesc preoţii, rămân bisericile goale şi poporul fără conducători sufleteşti. Duşmanii ca lupi flămânzi îmbrăcaţi în vesmânt de umilinţă, pe căi faţişe şi pe căi ascunse lovesc în cea mai puternică bază: în moralitatea creştină a poporului dela sate. Şi cum poporul e uşor crezător şi nu are cine să-l ferească, încet şi sigur cade în ceeace constitue abisul pentru întreg neamul românesc.

Contra maghiarismului ne-am apărat noi înşine. Dar contra acestui pericol, cu tendinţe de deştrămare a statului, trebue să fim sprijiniţi mai din adins, pentru a-l combate şi remedia.

Imbunătăţească-se soartea clerului şi atunci parohiile văduvite din aceste sărace ţinuturi şi altele asemenea lor se vor întregì cu oameni de muncă şi cu dor de înălţare sufletească.

Imbunătăţească-se soartea învăţătorimii şi starea localurilor de şcoală existente, şi vom avea puteri calificate.

Dacă însă cei de sus nu se vor îngriji să aşeze la poarta sufletului românesc ameninţat, puteri potrivite şi scutite de mizeriile traiului, spiritul destrugător sectar va pătrunde şi va învenina şi sufletul poporului nostru lipsit de conducătorii săi fireşti.

Pr. Ştefan Florescu

Semicentenar. Liceul nostru «Andrei Şaguna» din Braşov a comemorat Vineri cu prilejul închiderii anului şcolar semicentenarul morţii Marelui Mitropolit Andrei Şaguna. La ora 10 dimineaţa preoţii I. Prişcu şi C. Muşlea au oficiat în biserica sf. Nicolae un parastas solemn întru pomenirea de veci a marelui binefăcător şi păstor al liceului. Au asistat elevii şcoalelor, corpul profesoral şi reprezentanţii autorităţilor.

După oficierea parastasului elevii şcoalelor profesorii şi autorităţile şi publicul s'au întrunit în aula liceului, pentru a asista la festivitatea încheierii anului şcolar. Festivitatea s'a început cu executarea Imnului regal de către corul liceului sub conducerea dlui profesor N. Oancea. A urcat apoi tribuna directorul liceului, dl Dr. Iosif Blaga, care într'un frumos discurs a apreciat activitatea Mitropolitului Andrei pe toate terenele vieţii publice româneşti din Ardeal.

A urmat executarea unui cor şi o declamaţie reuşită a elevului O. Popovici din cl. VIII. Luând apoi cuvântul dl Dr. V. Glăjar, vicepreşedintele Eforiei şcolare, arată rostul premiilor şcolare, care sânt îndemn la muncă pentru viitor. S'a făcut apoi distribuirea premiilor elevilor distinşi. Serbarea s'a terminat cu un marş executat de corul şcoalei.

Centenar. In Arad s'a sărbătorit cu mare solemnitate Duminecă centenarul seminarului nostru teologic. Cu această ocazie, directorul Dr. T. Botiş a rostit o cuvântare festivă, în care a scos la iveală însemnătatea culturală şi naţională a institutului teologic ortodox român din Arad în timp de un veac. După ameazi s'a ţinut o izbutită serbare şcolară.

FOIŞOARA

Din făptuirile lui Şaguna

— **După acte şi documente** —

(Urmare din Nr. 47)

«Pâra locuitorilor, a câtorva creştini din Turnişor în contra parohului lor Iacob Popovici, dată spre reîntoarcere, împărtăşindu-ţi te poftesc pe Prea Cucernicia Ta, ca fără întârziere să chemi înainte-ţi pe zisul preot şi în numele meu să-l dojeneşti pentru fapta aceasta, cu care a cutezat dânsul să se facă şieşi judecător în treaba sa proprie... acum fără zăbavă să meargă la toţi creştinii aceia, la cari n'a fost la sfântul botez şi ale căror familii şi case nu le-a botezat, apoi pentru pretenţia sa să-şi procureze îndestulare pe calea sa cuviincioasă». (Nr. Pres. 22/1852).

«La arătarea-ţi despre purtarea cea necuviincioasă a parohului nostru din Cristian, Climent Popovici, am aflat de bine a-l soroci înaintea mea, carele venind şi prezentându-se a înţeles dela mine pâra crâsnicului Ioan Manci şi-a precunoscut, că din biserică a luat lumini şi unt de lemn şi că umblă la crâşmă. Pentru toate acestea aspru l-am înfruntat şi cu 10 fl. v. a., l-am pedepsit pe seama fundaţiunii Franciscosefiane, care el a şi plătit şi aşa s'a slobozit acasă». (Nr. Con. 1180 din 1853).

«Deoarece din relaţia Prea Cinstiei Tale din 6 April a. c. şi 20 ese la lumină, că după jurământul depus de Maria lui Dimitrie Gligor din Sălişte, preotul de acolo Daniel Neamţu e vinovat părei date asupra lui de susnumita, drept aceea zisul preot se pedepseşte cu un canon, de 10 fl. m. k., eară pe parohul Dan. Neamţu să-l dojeneşti, a se purta mai potrivit chemării sale preoţeşti». (Nr. Cons. 431/1856).

«Cu mulţumită am primit pe seama catedralei cei 80 fl. 87 cr., bani austr. prin Prea Cinstia Ta în numele unor creştini din Gurarâului 4 fl. 20 cr.; Sălişte 54 fl. 80 cr.; Cacova 17 fl. 87 cr. şi Turnişor 4 fl. şi te poftesc pe Prea Cinstia Ta, ca în înţelesul Circularului meu din 20 Februarie a. c. nr. Prez. 120 să opreşti dela duhovnicie pre cei lenoşi preoţi din Săcel, Sibiel şi Vale, şi nebăgători de seamă de glasul arhiereului lor». (Ad. 35 din 1859. Poziţia 20).

Preotul pedepsit nu se iertă, până nu se constata o îndreptare. Astfel preotul din Sălişte Nicolae Moga, cerând să fie slobozit din nou a servì ca preot, Şaguna cere informaţiuni dela ceilalţi preoţi din Sălişte. Căpătând informaţiuni negative, Şaguna nu uită a se îngrijì şi de cel greşit şi pedepsit, statorind pe seama parohului suspendat o subvenţiune de 200 fl. m. k. Denegând preoţii, afară de Dimitrie Borcea, a plătì această subvenţiune, Şaguna îi mustră prin cuvinte aspre: «Fiindcă preoţimea din Sălişte, afară de preotul Dimitrie Borcea, nu numai nu s'a învoit a plăti suspenzului preot Nicolae Moga, suma de una sută fl. m. k. pe anul trecut, ci s'au declarat a nu plăti nici pe viitor, ci aduce numai un protocol despre veniturile parohiei susnumitului, care a ei declarare dovedeşte clar şi lămurit urâta patimă de lăcomie, ce încuibându-se într'însa, i-au tâmpit şi amăgit toate simţurile de compătimire şi iubire frăţească de o parte, ear de altă parte fiindcă şi zisul preot Nicolae Moga prin oprirea lui dela funcţii sub un timp de un an şi jumătate şi-a luat cuvenita răsplată pentru spulberatele lui purtări şi năravuri, neprejudecatele vorbe şi nepotrivitele purtări — au aflat de bine scaunul Episcopesc deslegându-l de canonul avut, a-l slobozi iarăşi la Epatrafir, pe lângă aceea ca pe viitor ferindu-se de tot aceea, ce ar putea da loc vreunui prepus despre a lui purtări — să se poarte după cuviinţă şi potrivit deregătoriei preoţeşti. — Eară pe preotul de acolo Dimitrie Borcea, carele prin solida şi exemplarnica lui purtare, şi prin declaraţia dată în privinţa plătirii susnumitei sume, ce dovedeşte o inimă compătimitoare şi simţuri adevărat creştineşti, — a fost totdeauna pe îndestularea scaunului Episcopesc, a-l denumì de namesnic protopopesc cu binecuvântare de a purta brâu roşu». (Nr. 125/1855; Nr. 1122/1855; Nr. 1211/1853 şi Nr. 244/1856).

Eată cum ştia Şaguna să se îngrijească şi de cei vinovaţi, să mustre pe cei neînţelegători şi să răsplătească pe cei buni.

Ţinea mult ca preoţimea să se poarte în totdeauna cu toată cuviinţa. La centrul episcopiei nu era iertat nici unui preot a se prezenta decât în costumul preoţesc, şi cei din jurul Sibiului erau pedepsiţi, dacă veniau la Sibiu, şi nu se înştiinţau mai întâi protopopului: «Când oricare dintre preoţi va fi silit din pricini cuviin-

Biserica şi şcoala

— Lecţie meritată —

Cu ocazia vizitei ministeriale făcute în Săcele, unde a luat parte la conferenţa corpului didactic din judeţul Braşovului şi dl ministru Dr. Anghelescu, revizorul şcolar al Braşovului, dl Pompiliu Dan a crezut să captiveze pe înaltul său şef prin disertaţia ce a ţinut-o despre: Raportul dintre biserică şi şcoală.

Cu mult patos s'a silit să arate mulţimii adunate, că biserica n'a avut (?) nici o influenţă asupra şcoalei, că şcoala îşi are trecutul ei independent (?) de biserică, că este numai invenţie (!) că şcoala-i fiica bisericii, — şi alte cumineţenii de felul acesta.

Lumea a rămas cu totul mirată de judecăţile pripite ce se aduceau bisericii, acelei biserici care, în sbuciumatul ei trecut, a adus jertfele cele mai mari pentru susţinerea şcoalelor, şi care a priveghiat ca şcoala să rămână adevărat focar de cultură naţională şi creştină. Şi acum, în România nouă, când se pare că totul este permis, vine dl P. Dan să tăgăduiască bisericii orce merit în trecutul şcoalei române...

Dl ministru Anghelescu, rău impresionat de «părerile» dlui revizor, a ţinut o lecţie de istorie bisericească, pe care n'ar trebui s'o uite nici dl P. Dan, ca revizor de şcoale. Dl ministru a arătat rolul important ce l-a avut biserica în trecutul şcoalei române, mai ales în Ardeal.

Dl Dr. Anghelescu spune că dela început *trebue să facă între biserică şi şcoală mult mai multă legătură, decât a făcut dl revizor şcolar.* Este incontestabil ca şcoala a jucat, joacă şi va juca un mare rol în viaţa noastră culturală — spune dl ministru Anghelescu, — *nu este mai puţin adevărat însă că trebue să fim profund recunoscători bisericii noastre, bisericii ortodoxe, care s'a identificat cu neamul nostru, atât dincolo cât şi dincoace de Carpaţi.* In curând se va sărbători centenarul lui Andrei Şaguna, al acestui mare patriot şi adevărat apostol, care a iubit neamul nostru întreg. Şaguna n'a fost numai cel mai mare arhiepiscop, ci şi cel mai mare om politic care a întărit aici neamul românesc. *Intre biserică şi şcoală a fost şi este o legătură continuă. Dincolo, în tinda bisericii s'au ridicat primii cărturari ai neamului, şi biserica noastră este o biserică eminamente naţională.* Eu am spus încă dela 1911 ca acolo unde nu avem învăţători, să recurgem la preoţi. Trebue ca învăţământul religios să fie extins până în ultima clasă a învăţământului secundar. Căci, când un popor nu-şi păstrează credinţa lui, ajunge, ca în Rusia, până la canibalism. De aceea trebue să fie *o unire între învăţători şi preoţi,* pentru că şi unii şi alţii contribue la ridicarea acestei ţări.

Dacă ni-a fost dat să vedem înfăptuit idealul naţional, şi dacă acest ideal s'a înfăptuit de armata română care n'a cruţat nimic ca să vadă unirea înfăptuită, nu e mai puţin adevărat că noi care am rămas, trebue să consolidăm, să întărim, ceea ce am câştigat. Şi cine mai mult decât dascălii, sânt acei chemaţi ca să pregătească generaţia de mâne şi să pună adevărate temelii neamului nostru? România de ieri nu mai este România de azi. Rolul României de azi este poate rolul pe care îl avea odinioară Austria în orientul Europei: un rol civilizator pe care trebue să-l împlinim noi, şi datoria fiecărui dascăl este să se gândească cum să ajungem la aceasta. Eu am văzut că corpul didactic este la înălţime, dar am văzut că şi poporul nostru este la înălţime. Când în vechiul regat, la o simplă cerere a mea sătenii au construit aproape 2000 de şcoale care costă un miliard, — este semn ca acest popor are conştiinţa menirii lui. In jud. Buzău o femee bătrână şi-a dat tot locul până în tinda casei pentru şcoală, şi un alt bătrân şi-a dat tot locul cu casă cu tot. *Un preot din jud. Neamţ a dat 120.000 lei să se facă şcoală în comuna lui.* Ei bine, — încheie dl ministru ministru — când un popor are o astfel de ţărănime, acest popor va trăi şi el va fi factorul de civilizaţie în această parte a lumii. —

La sfârşitul vorbirii sale, dl ministru a fost îndelung ovaţionat şi aplaudat de asistenţă.

Fie, ca aceasta bună lecţie să servească tuturora de învăţătură, că nu desconsiderând biserica şi pe slujitorii ei, se ridică cineva, ci din contră. —

Mai observăm că dl revizor şcolar pomenit şi membru al sinodului arhidiecezan n'a aflat de cuviinţă să invite nici oficiul protopopesc din Braşov şi nici pe un preot din Săcele la congresul învăţătoresc.

Deocamdată atât. *Corespondentul.*

---

cioase a veni la Sibiu, unul ca acela mai întâi totdeauna să aviseze pe protopopul său, să umble în vestminte preoţeşti, să nu intre şi să-şi petreacă prin cârcime, ci să se poarte cu bună cuviinţă şi potrivit tagmei lor preoţeşti, căci altmintrelea mă voi vedea silit a pedepsi pe călcătorii şi neascultătorii orânduielii aceleia, fără nici o iertare, după canoanele sf. noastre biserici, şi adecă întâiaoară se va opri unul ca acela dela slujba dumnezeească pe 7 zile; de a douaoară pe de două ori pe atâta, adecă 14 zile, şi a treiaoară pe de trei ori 7 zile.... Spre mai mare împlinire a rânduelii acesteia Te îndatorez pe Prea Cinstia Ta, ca să-ţi alegi doi indivizi, cari să umble la târgurile Sibiului de săptămână şi de ţară prin oraş, să-i refereze pe aceia, pe cari îi vor afla în oraş şi nu se vor înştiinţa, pe cari apoi Prea Cinstia Ta, fără întârziere să mi-i arăţi mie spre pedeapsă». (Nr. 829 din 1856).

In dorinţa sa cea mare de a-şi vedea biserica şi neamul în rând cu alte popoare din patrie, cu aceeaş bunăvoinţă, nepărtinire şi dreptate se purta şi faţă de ceialalţi fii sufleteşti şi slujbaşi bisericeşti. Inaintându se plânsoarea asupra unor epitropi că-s «beţivi şi netrebnici», în aceeaşi zi scria şi însărcinà oficiul protopopesc «ca eşind în faţa locului, să faci ce vei afla de lipsă în privinţa aceasta, spre îndestularea obştii şi spre binele bisericii de acolo, ear rezultatul, la timpul său să-l arăţi încoace». (Nr. Cons. 436 din 1852).

(Urmează)

Icoană reprezentând pe A. Şaguna

Dl profesor t. p. Dumitru Comşa, neobositul muncitor pentru luminarea neamului, a avut nimerita idee de-a pregăti, cu ocazia semicentenarului morţii Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna, un admirabil tablou în culori reprezentând pe marele nostru Arhipăstor în odăjdiile sale strălucitoare.

Institutul sibian de arte grafice al dlui Jos. Drotleff, a făcut prin acest tablou în 9 culori, o lucrare desăvârşită care îi aduce deosebită cinste.

Tabloul, editat cu mari cheltueli şi multă îngrijire de dl profesor D. Comşa, va fi o podoabă atât pentru casele preoţeşti, cât şi pentru ale celorlalţi intelectuali şi ale ţărănimii noastre.

Se poate cere de-adreptul dela editorul său, dl profesor D. Comşa în Sibiu, precum şi dela Librăria Arhidiecezană. Preţul 50 Lei.

Dela cercurile religioase

In timpul din urmă I. P. S. Mitropolitul *Nicolae,* cu mult interes urmăreşte lucrarea cercurilor religioase. S'a constat că această activitate este din cele mai binefăcatoare asupra poporului. Ani întregi vorbesc poporenii despre bunele poveţe auzite dela preoţii conştienţi, cari au la inimă prosperarea poporului.

Poveţele date cu ocazia serviciului în sobor se întipăresc mai adânc în memoria ţăranului, — căci şi momentul în care se dau aceste poveţe e sfânt şi înfricoşat.

Cercul religios al Branului de sus a ţinut serviciu în sobor în parohia Fundata. Un fapt îmbucurător şi totodată surprinzător pentru preoţimea din Bran a fost acela, că preotul N. Cărmănuş, nu s'a mărginit a primi cu braţele deschise numai preoţimea din cercul său — ci fără a fi îndemnat de cineva — lucru care până azi nicăeri nu s'a practicat — a invitat şi preoţimea din vechiul regat la acest praznic religios. Preoţii cari au fost mai în apropiere au şi participat, chiar dela începutul serviciului divin — foarte plăcut surprinşi de actul colegilor din Bran. De astădată au participat numai 2 preoţi, anume Ion Răuţescu paroh în Dragoslavele — persoană de o vastă cultură. (A venit dela o depărtare de 26 Km). Apoi a mai participat preotul P. Pungoci din istoricul şi naţionalul orăşel Rucăr. Ambii, cu cele mai bune sentimente pentru colegii din Transilvania, şi-au exprimat dorinţa ca şi preoţimea bräneană să participe la serviciile ce le vor face în jud. Muscel. Promiţând că şi ei — de vor fi invitaţi mai de timpuriu — vor participa în corpore la serviciile noastre.

Serviciile în sobor produc o impresie profundă asupra poporului. Mai ales cazul de faţă când preoţimea care mai ieri alaltăeri era despărţită prin o frontieră artificială — astăzi se întruneşte să şteargă şi frontiera din inimi, — punând fiecare câte o petricică la marea zidire: România întregită — începută de ostaşul român...

E de dorit ca aceste servicii să se facă cât mai des în cât mai multe comune.

La sf. liturghie isteţul preot I. Balca a ţinut o frumoasă predică, iar la sf. maslu păr. I. Răuţescu din Dragoslavele a ţinut o cuvântare instructivă despre creşterea religioasă a tinerimii de azi. Biserica era arhiplină de popor — ceeace dovedeşte în deajuns că poporul nu numai că ascultă, dar şi urmează sfaturile conducătorilor săi.

Biserica tixită de poporeni ascultători şi evlavioşi, dovedeşte că tot de jos dela opincă trebue să se înceapă regenerarea morală. E de dorit ca de acum înainte, nu numai la cercurile religioase să fie învitaţi — nu numai preoţi — ci şi ceilalţi intelectuali din ţinuturile vecine. Ce frumos ar fi b. o. să vină la serbările noastre, la adunarea «Asociaţiunii» şi la alte multe întruniri, fraţii noştri din vechiul regat.

Ce lucru frumos ar fi să se ţină conferinţele preoţeşti în localităţi istorice din regat — să dispară ura, batjocurile, dintre fraţi, — căci ce e mai bine şi frumos, decât când «fraţii locuesc împreună».

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae,* însoţit de asesorii Mateiu Voilean, Dr. I. Stroia şi Dr. Proca, a plecat în 3 Iulie n. cu trenul de dimineaţă la Brad, spre a presida primul examen de maturitate ce se va ţinea în 4 l. c. la gimnaziul nostru din Brad.

Cu această ocaziune I. P. S. Sa va vizita şi mai multe parohii din jurul Bradului, între cari şi comuna Cebea, în cimiteriul căreia, sub gorunul lui Horia, îşi doarme somnul de veci eroul nostru naţional Avram Iancu.

Moartea lui C. C. Arion. Miercuri seara a încetat din viaţă, în Bucureşti, unul dintre membri marcanţi ai partidului conservator-progresist. C. C. Arion, profesor de dreptul comercial la universitatea din Bucureşti, de mai multe ori ministru şi delegat la conferenţele de pace din 1913 şi 1918. A trăit 66 de ani. S'a deosebit prin lucrările sale juridice, apreţiate de savanţii dreptului.

Predică în catedrală. Dumineca trecută, la finea sfintei liturghii, a rostit în catedrala noastră o frumoasă predică preotul Ioan Popa, prof. la şcoala superioară de comerci.

Numire. Domnul Teodor I. L. Umbeck a fost numit vice-consul pe lângă Consulatul Republicii Statelor Unite ale Americei de Nord la Bucureşti.

Macedoromânii şi comemorarea lui Şaguna. Sâmbătă seara s'au întrunit în localul societăţii din Bucureşti toţi membrii consiliului de 35 al soc. Consiliul, a ales ca delegaţi ai comisiunii, ce va veni la Sibiu, — reprezentând societatea de cultură Macedo Română la serbările comemorării mitropolitului Andrei Şaguna, de origine român macedonean din comuna Moscopole, — pe următorii d-ni consilieri: Ion Grădişteanu, preşedintele soc., Valaori, N. Batzaria, Dr. Dudumi, T. Dinischiotu, vicepreşedinţi şi membri consilieri în comitetul executiv al soc., precum şi pe d-nii consilieri G. Murnu, Cezar Papacostea, profesori universitari; Dr. Ghiulamis, T. Hagigogu, Vanghele Hrisicu, ziarişti pe D. Caracotta, C. Dabu, Gh. Simota, Iorgu Steriu şi V. Ciamba.

Despărţământul Sibiu al Asociaţiunii clerului şi-a ţinut Vineri în 29 Iunie n. adunarea sa. Prezenţi au fost 46 membri. La şedinţă s'au citit rapoartele, s'au tratat teme referitoare la catehizaţie, catehizaţia ucenicilor, organizarea tinerimii în societăţi cu caracter religios, temă din pastorală. La ora 12 a fost parastas în catedrală. După amiazi o parte din cei prezenţi au făcut o excursie la Răşinari.

Publicaţiune. Dela Prefectura poliţiei oraşului Sibiu: In conformitate cu Legea pentru infrânarea şi reprimarea speculei ilicite, toţi vânzătorii de legume şi fructe sânt învitaţi a afişă în loc vizibil, pe fiecare marfă, *preţul de vânzare*, în decurs de 24 ore dela data acestei publicaţiuni. Cei ce nu vor conforma, vor fi daţi în judecata comisiunii de specula. Sibiu, 28 Iunie 1923. *Prefectura Poliţiei oraşului Sibiu.*

Nr. 429—1923 (86) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Chesler**, din protopresbiteratul Târnava, se escrie concurs cu terminul de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a celebra.

Cetatea-de-baltă, 27 Mai v. 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 110—1923 (92) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. II a **Petrila Brad** cu filia **Malea** din protopresbiteratul Haţeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 27 April 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 217—1923 (87) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III a **Fintoag**, protopresbiteratul Dobra, se publică concurs cu termin de 30 de zile.

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile subsemnatului oficiu protopopesc, şi se vor prezenta în parohie — ţinând cont de dispoziţiile regulamentare — pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Dobra în înţelegere cu comitetul parohial.

Dobra, 28 Mai 1923.

Iosif Morariu,
protopop.

Nr. 859. (91) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua din **Beclean**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a celebra.

Făgăraş, la 15 Iunie 1923.

Oficiul protopresbiteral român ortodox în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopresbiter.

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate cetì: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Asupra acestei prea interesante publicaţiuni vom revenì.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

„DACIA TRAIANĂ“ institut de arte grafice, de editură şi compactorie, societate pe acţii în Sibiu

Convocare

Domnii acţionari ai institutului de arte grafice, de editură şi compactorie «*Dacia Traiană*» s. p. a. Sibiu, sânt învitaţi, în conformitate cu articolul 12 din statute, a se întrunì în

a II-a adunare generală,

care se va ţinea în sala de şedinţe a Creditului Technic transilvănean, Sibiu, strada Carmen Sylva Nr. 10, *Sâmbătă în 14 Iulie n. 1923*, la ora 5 după masă.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.

2. Darea de seamă e Consiliului de administraţie şi a Consiliului de cenzori.

3. Descărcarea Consiliului de administraţie şi Consiliului de cenzori.

4. Hotărâre privitor la profitul realizat.

5. Alegerea unui membru în Consiliul de administraţie cu mandat de un an.

6. Modificarea articolilor 5 şi 10 din statute.

Domnii acţionari, cari doresc să ia parte la adunarea generală, sânt rugaţi să depună titlii provizori la cassieria societăţii cel mult până la 10 Iulie a. c.

Dacă adunarea generală nu ar întrunì condiţiunile art. 13 din statute, pentru a putea delibera şi hotărâ, adunarea generală se convoacă tot acum pe 21 Iulie, în acelaş local şi la aceeaş oră, când se va ţinea cu ori şi câţi acţionari vor fi prezenţi.

Sibiu, la 6 Iunie 1923.

(82) 2—2 **Consiliul de administraţie.**

Activa — Contul Bilanţ la 31 Decemvrie 1922 — Pasiva

	Lei b.		Lei b.
Cassa, numărar	12,003·56	Capital	1.000,000·—
Materiale brute	231,295·17	Creditori	829,481·41
Anticipaţiuni	744·92	Profit curat	14.985·70
Maşini, litere, scule	1.011,400·—		
Mobiliar	64,000·—		
Debitori	525.023·46		
	1.844,467·11		1.844,467·11

Debit — Contul Pierdere şi Profit — Credit

	Lei b.		Lei b.
Amortizări	65,976·54	Diverse venite dela tipografie şi compactorie	797,154·49
Salare şi leafa lucrătorilor	453,145·39		
Interese de Cont Curent	89.002·55		
Impozit, chirie, spese	54.453·59		
Pierdere din 1921	119.590·72		
Profit curat	14.985·70		
	797,154·49		797,154·49

Sibiu, la 31 Decemvrie 1922.

Preda, director executiv.

CONSILIUL DE ADMINISTRAŢIE:

Dr. Ioan Bunea m. p., vice-preş. **Dr. Comşa** m. p. **Constantin Popp** m. p.
Ioan Rebega m. p. **Dr. Cristea** m. p. **Gh. Joandrea** m. p. **Ioan Băilă** m. p.
C. Stoianovici m. p. **Dr. T. Petraşcu** m. p. **Gh. Simtion** m. p.

Subsemnatul Consiliu de cenzori am examinat conturile de sus şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele societăţii.

Sibiu, la 17 Aprilie 1923

N. Togan m. p. preşedinte **Anghel Bena** m. p. contabil expert **Ioan Gruia** m. p.
Elie Petruţiu m. p.

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 29 Iunie (12 Iulie) 1923 Nr. 51—53

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful R[illegible]

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul: Un an 150 Lei. Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei. Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele a se adresează Redacției „Telegr[illegible] Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori [illegible]ate se refuză — Articole nepublicate [illegible]napoiază

[illegible]for: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă [illegible] mai multe ori se dă rabatul cuvenit. [illegible]entele și inserțiunile să [illegible] Administrației ziarului „Telegraful Ro-[illegible], Strada Mitropoliei Nr. 45.

Mitropolitul Andrei Șaguna
1808—1873—1923

Fapta cea mare a Mitropolitului Andrei Şaguna este, fără îndoială, restaurarea vechei noastre mitropolii — dar mărimea omului, în legătură cu această faptă, constă în aceea că a ştiut turna în reînviata mitropolie duh din duhul său. Constituţia noastră bisericească şi aşezămintele pe cari ni le-a lăsat, poartă timbrul personalităţii sale, ear amănuntele adăogate de alţii s'au încadrat, cu binecuvântarea Constructorului, în legăturile fundamentale ale planului său.

Generaţia de astăzi poate cere satisfacerea nevoilor sale, dar nu are dreptul să dărâme ceeace a trecut în conştiinţa obştei şi s'a împletit cu vieaţa acesteia de mai multe decenii.

In ziua în care prăznuim amintirea Marelui Ierarh, se va simţi mai vie prezenţa moştenirii sale în sufletele credincioşilor bisericii noastre.

Mitropolit Nicolae.

Un „dătător de legi şi datini“

Dacă este adevărată constatarea marelui cugetător englez Thomas Carlyle, că istoria popoarelor o fac oamenii lor mari, atunci cu drept cuvânt putem zice că istoria neamului românesc din Ardeal, începând cu mijlocul veacului trecut şi până către zilele noastre, o face istoria vieţii şi moştenirii lui Şaguna. Căci bărbatul providenţial a cărui pomenire o serbează acum toată suflarea românească din cuprinsul Ardealului şi al României întregite n'a fost un simplu luptător gregar în străduinţele noastre de emancipare bisericească, politică şi culturală, ci a fost Mitropolitul cucernic, care în cârja sa arhierească întrunea şi puterea de Voevod înţelept «*dătător de legi şi datini*».

La venirea lui în Ardealul tuturor suferinţelor n'a găsit decât un popor bisericeşte subjugat şi politiceşte disprețuit, un popor de iobagi tributari, deprinşi să-şi ducă povara zilelor de obidă fără să întrezărească măcar o ieşire către limanul libertăţii dătătoare de viaţă.

Impins de conştiinţa irezistibilă a chemării sale profetice, Şaguna a luat în mânile sale destinul acestui popor şi din momentul în care Provedinţa divină l-a pus păstor peste turma credincioasă, nu şi-a mai dat hodină oaselor sale în strădania de a-i deschide drum de izbăvire.

N'a fost domeniu de viaţă publică, în care personalitatea lui covârşitoare să nu fi avut rolul conducătorului energic şi cu credinţa tare a profetului, care lucrează «cu putere de sus». N'a fost problemă naţională în viaţa neamului românesc din Ardeal, în al treilea pătrar al veacului al nouăsprezecelea, pe care marele arhiereu să n'o fi abordat cu încrederea celuice poate — totul. Piedecile rostogolite în calea lui de către duşmanii mari din afară şi oamenii mărunţi din lăuntrul neamului său nu i-au frânt nădejdea şi nici nu i-au micşorat puterile de luptă.

Avea intuiţia profundă a realităţii, care nu cunoaşte himere şi care e capabilă să ducă la realizare şi cea mai îndrăsneaţă — ideologie.

Intâmplările din anul furtunos 1848, cu valul lor de emancipare naţională a neamurilor, nu l-au surprins. Păşirea energică şi solidară a naţiunii române, sintetizată în măreaţa adunare de pe Câmpia libertăţii, e în mare parte opera lui Şaguna. El a organizat pe Românii din Ardeal într'o *naţiune luptătoare*, al cărei conducător efectiv a rămas până la moarte, nu numai prin faptul că a fost cel dintâi preşedinte al partidului naţional, ci şi prin uriaşa sa personalitate, care atrăgea în orbita activităţii sale toate energiile naţionale capabile de o rodnică desfăşurare.

Nu puţină râvnă a pus Şaguna nici în întemeierea «Asociaţiei transilvane» care a fost până în zilele izbăvirii noastre politice cetatea de cultură a neamului românesc de dincoace de Carpaţi.

Dar opera care-i sintetizează în chipul cel mai minunat activitatea sa organizatoare şi care-l pune în rândul marilor conducători de neam este de bună seamă *Statutul organic* — în limba naţiei *legea lui Şaguna* — prin care providenţialul ierarh a făcut din biserica ortodoxă română din cuprinsul monarhiei surpate o nebiruită *cetate a neamului*.

In această alvie a canalizat Şaguna toate energiile de viaţă ale neamului său, creiându-i în felul acesta cadre de evoluţie istorică, a căror trăinicie trece cu veacuri peste vremile în cari au fost realizate.

*

Aceasta este — în trăsături largi — figura *marelui preot*, îndrumător de neam, care a fost mitropolitul Andrei baron de Şaguna, dela moartea căruia s'au împlinit de curând cincizeci de ani şi amintirea căruia e acoperită azi de toată suflarea românească — cu flori şi cântece de slavă.

Vor trece ani şi veacuri multe unul după altul şi vorba legănată a cronicarilor isteţi va devenì neputincioasă să mai cuprindă în slove personalitatea uriaşă a lui Şaguna.

Poporul va urzì atunci din fire legendare povestea minunată a vieţii unui Vlădică înţelept, cu cârje de arhiereu şi sceptru de împărat...

Prof. N. Colan.

Mitropolitul Andrei

Intr'un gând şi într'o simţire ridică astăzi clerul şi poporul bisericii ortodoxe române din vechea mitropolie a Ardealului sfinte rugăciuni către Cel Atotputernic pentru odihna sufletului fericitului întru aducere aminte Arhiepiscop şi Mitropolit ***Andrei Şaguna.***

Implinim astăzi o datorinţă care ni-o impune iubirea fiească şi pietatea ce păstrăm Arhipăstorului, prin care s'a iniţiat în biserica noastră ***o epocă nouă***, bogată în fapte măreţe, fapte, prin cari biserica noastră a fost chemată la o nouă viaţă.

Se împlinesc ani cincizeci, de când provedinţa divină, în sfatul ei cel necuprins, a chemat la cele eterne pe fericitul Mitropolit Andrei.

Şi astăzi vedem de sigur în lumină mai mare viaţa şi faptele sale, pentrucă faptele bărbaţilor mari, ale bărbaţilor chemaţi a da direcţiune desvoltării popoarelor, se pot aprecia şi judeca după merit, numai după moarte, şi dupăce generaţiunile cari îi urmează, pun în aplicare operele lor măreţe, menite a contribuì la ridicarea şi înaintarea popoarelor.

Un astfel de bărbat providenţial a fost Mitropolitul Andrei.

«Trimis a fost om dela Dumnezeu» Marele Andrei «cel întâi chemat», care ca odinioară Moise, aşa a scos pe fiii săi credincioşi la limanul vieţii sale culturale şi religioase.

Un «leghion» era lipsele şi trebuinţele poporului şi bisericii noastre la ivirea lui în mijlocul nostru, ear el «nu avea unde să-şi plece capul său».

Dăruit de Dumnezeu cu cele mai frumoase calităţi personale, împodobit cu o rară creştere întru frica lui Dumnezeu şi înavuţindu-şi sufletul mare cu bogate cunoştinţe teologice şi din alte ştiinţe, — când chemat a fost de Provedinţa divină a lua în mânile sale conducerea destinelor bisericii române, — a redat desvoltării istorice a bisericii noastre temelia ei canonică primitivă prin redeşteptarea şi reînvierea literaturii noastre bisericeşti şi teologice, prin o păstorire în conformitate cu vechia programă şi linie de conduită a bisericii şi neamului românesc, şi prin organizarea bisericii noastre pe bazele ei canonice divine.

Prin profund studiu al sfintei Scripturi şi prin un profund studiu al bisericii neamului nostru, — mitropolitul Şaguna este prelatul, inspirat de o rară pietate creştinească, şi în acelaş timp însufleţit de convingerea, că neamul românesc reprezentă viaţă şi trăinicie, putere şi capacitate de desvoltare pe toate terenele vieţii, numai potenţându-şi credinţa în Dumnezeu, şi însufleţindu-se de felul de gândire al neamului, întru iubirea şi neclătita sa alipire de sfânta lui biserică şi de patrie, — virtuţi moştenite din bătrâni. Adânc convins în inima sa, că un popor se poate desvolta în mod normal, cu spor şi cu deplină trăinicie numai urmând în calea şi în lupta sa pentru existenţă şi desvoltare felul de gândire şi de acţiune, ce rezultă din învăţătura istoriei bisericeşti şi naţionale, — fericitul mitropolit şi-a pus întreagă viaţa sa în serviciul acestei idei.

Lucrând ziua şi noaptea cu un zel rar şi cu o activitate neobosită, Mitropolitul Şaguna a ajuns să-şi vadă visul cu ochii în reactivarea vechei noastre mitro-

polii autonome canonice, al cărei organism se ridică ca o piramidă puternică pe bazele largi ale sinodalităţii bisericeşti. A ajuns să-şi vadă visul cu ochii în reînvierea literaturii noastre bisericeşti teologice şi în reactivarea guvernului şi administraţiunii bisericeşti, pe bazele ei canonice primitive divine.

Şi astăzi când se împlineşte o jumătate de veac dela trecerea sa din viaţă vedem şi constatăm cu bucurie şi mulţumită înaintea Celui Atotputernic, că deşi am trecut prin timpuri şi împrejurări grele şi sbuciumate, biserica noastră în toate părţile ei constitutive: în parohii, în protopresbiterate, în eparhii şi în mitropolie a făcut frumoase şi însemnate progrese.

Aceasta constitue mărimea bărbatului, pentru odihna sufletului căruia ridicăm astăzi pioase rugăciuni înaintea altarelor sfintei noastre biserici din întreaga mitropolie.

Ne închinăm astăzi, ca Dumnezeu să odihnească sufletul fericitului întru aducere aminte a Marelui Prelat al bisericii române în locaşurile drepţilor! Şi în acelaş timp intuind viaţa şi eminentele lui virtuţi creştineşti, dorim, şi rezoluţi sântem a ne îmbogăţi şi întări sufletul şi inima noastră în credinţa în Dumnezeu, şi în neclătita noastră iubire şi alipire de sfânta noastră biserică străbună.

Are o însemnată parte educativă serbarea de astăzi, dedicată amintirii nemuritorului bărbat al bisericii române. Viaţa şi faptele lui reprezentează şi îmbină înţelepciunea divină a evangheliei Domnului şi direcţiunea şcoalei pozitive a bisericii reprezentată prin sfinţii părinţi, cu trebuinţele spirituale înmulţite ale bisericii şi poporului nostru. Şi în timpurile prin cari trecem, ne este foarte scumpă şi de un deosebit preţ această sărbătoare. Pentru trăinicia şi pentru o desvoltare normală succesă a ori cărui popor, se recer în prima linie două lucruri, şi anume: a se inspira şi a trăi în conformitate cu învăţăturile şi principiile divine, cuprinse în evanghelia Domnului şi a se inspira şi a trăi în conformitate cu linia de conduită şi felul de gândire al neamului din care facem parte.

Ambe aceste condiţiuni de viaţă le aflăm reprezentate în deplină măsură în viaţa fericitului Mitropolit Andrei, ear sărbătoarea de astăzi ne este garanţă şi vie dovadă, că voim să trăim şi să lucrăm în ambe aceste direcţiuni.

Dumnezeu să ne ajute!

Dr. George Proca.

Cu noi este Dumnezeu...

(*V.*) Era anul 1873, luna Iunie. Ca fulgerul se lăţise vestea despre încetarea din viaţă a Mitropolitului Şaguna...

De numele acestui mare mitropolit e legată regenerarea şi reorganizarea bisericii ortodoxe române din Transilvania.

Din anul 1846, de când ca vicar a pus piciorul în Ardeal, a început activitatea lui neobosită pentru ridicarea bisericii, şi s'a terminat în 16 Iunie 1873 cu moartea lui.

In acest interval de ani 27, naia bisericii noastre a fost încredinţată arhiereului Andrei, — şi noi eram liniştiţi în sufletul nostru ştiind că în mânile lui e cârma.

Marea vieţii noastre a fost bântuită de multe valuri, în timpuri viforoase, cari au început cu anul hirotonirii lui de episcop în Mai 1848, şi au ţinut într'una până la anul morţii lui.

De o parte liniştiţi eram în sufletul nostru, căci cârmaciul probat era la locul său, de altă parte aveam încredere în tăria credinţei a poporului nostru, care şi în zilele cele mai grele de asupriri a urmat totdeauna pe arhiereii săi, şi a înfruntat cu bărbăţie loviturile sorţii, având de scut pe Atotputernicul Dumnezeu. Acesta era cursul normal al vieţii noastre bisericeşti.

Mare, dela apariţia sa pe orizontul bisericii noastre, a fost Şaguna, mare în întreagă viaţa sa prin instituţiunile sale, aşezând biserica pe bazele constituţionale de azi, mare în bărbăţia cu care a apărat totdeauna biserica; mare în necurmata sa activitate ca arhiereu în restaurarea mitropoliei noastre; mare şi în ceasul din urmă al vieţii sale...

A fost impunătoare înmormântarea răposatului mitropolit prin duhovnicul seminarial, ieromonahul German. Călugărul modest, duhovnicul elevilor din institutul seminarial, a rostit rugăciunile de înmormântare şi a citit molitvele de deslegare. In faţa maiestăţii morţii s'a pus smerenia desăvârşită a rasei călugăreşti....

Au trecut de atunci 50 de ani.

Biserica, aşezată pe bazele croite de Mitropolitul Andrei, a mers consolidându-se; cu cât ne depărtăm de zilele mitropolitului Andrei, cu atât el creşte şi devine tot mai mare.

Dumnezeu şi-a întors faţa spre poporul român. Războiul cumplit prin care am trecut, ni-a adus mântuire.

Biserica ortodoxă din România ia parte cu deosebit fast la serbarea bisericii noastre din Ardeal.

Acestei sărbători de pioasă manifestare la mormântul mitropolitului Şaguna la 50 de ani dela trecerea lui din viaţă, îi dă cuvenita splendoare capul încoronat MM. LL. Regele şi Regina, dinastia şi guvernul ţării, luând parte la sărbările organizate de biserică.

Parastasul se va oficia de întreg corul episcopesc al bisericii ortodoxe din toată ţara, în frunte cu mitropolitul primat, cu întreaga biserică prin reprezentanţii săi, întreg neamul prin instituţiunile sale culturale şi prin guvernul ţării va sărbători aniversarea de 50 de ani dela moartea lui.

Am plâns atunci dispariţia bunului păstor şi înţelept cârmaci, şi durerea noastră a fost justificată. Cu sufletele cernite am stat în biserica din Răşinar la actul funebru al astrucării rămăşiţelor lui pământeşti şi cu neclătită încredere în viitorul bisericii noastre şi în ajutorul bunului Dumnezeu.

Azi, după 50 de ani, cu inimă plină de evlavie sărbătorim amintirea morţii lui.

Am admirat splendoarea manifestată atunci la înmormântare prin funcţionarea la rituale a blândului călugăr, a părintelui German.

Aşa a fost ultima dorinţă a marelui mitropolit. Simplicitatea ceremonialului cadrà cu zilele de atunci. Situaţia bisericii se oglinda şi prin forma simplă a ceremonialului la înmormântare.

Azi, la 50 de ani dela acea înmormântare, e cu totul alta situaţia.

FOIŞOARA

Din făptuirile lui Şaguna

— După acte şi documente —

III.

Simţemântul de mare judecător, drept şi nepărtinitor al lui Şaguna, îl dovedeşte atâta de puternic documentul de mai jos. Clopotarul dintr'o comună învecinată, Tilişca, ajunge în ceartă cu unul dintre preoţi, şi toţi preoţii locali hotărăsc înlăturarea lui din slujbă. Ajunsă neînţelegerea la cunoştinţa lui Şaguna, în baza cercetării şi a raportului protopresbiteral marele vlădică şi judecător aduce sentinţă: «Dimitrie Onea are să rămână clopotar şi părintele Dimitrie Miclăuş să se poarte astfel, încât să nu mai dee prilej la pâră, apoi cererea preoţimii, ca să aleagă alt clopotar, nu se primeşte, pentrucă ei precum mai mulţi ani fiind Dimitrie Onea clopotar, nici o pâră încoace nu au dat asupra lui, ci acuma când acesta au pârât încoace pe unul din preoţi pentru volnicia sa, şi mai pe urmă cu neplăcere s'au văzut azi, că cheia bisericii se ţine la clopotar, din care împrejurare se vede, că preoţimea puţin grijeşte de casa lui Dumnezeu, deci se porunceşte ca cheia bisericii totdeauna să se ţină la preotul carele are rândul slugirii pe săptămână. Spre a împăca şi preoţii, îndatorează pe protopresbiter să înveţe pe clopotarul susnumit despre datorinţele sale, cum are adecă a se purta către preoţimea locală, căci numai aşa va putea rămânea în slujbă, dacă va avea însuşirile cele mai alese, ce le descrie apostolul Pavel către Tit, cap. 2 despre bătrâni». (Nr. 399/1855).

Cu aceeaşi iubire de adevăr se poartă faţă de toţi credincioşii săi. Printr'o scrisoare a judecătoriei cercuale din Sibiu (Landesgericht) aducându-i-se la cunoştinţă că trei sălişteni: Dimitrie Sârbu, Iacob Iosif şi Nicolae Bârză, nu au voit să jure la judecată, Şaguna îndată scrie administratorului protopopesc Dr. Grigorie Pantazi: «Fiindcă creştinii aceştia s'au arătat cu purtarea lor împotriva legilor lui Dumnezeu şi împotriva învăţăturilor din pravila mare, căci a noua poruncă dumnezeească opreşte a nu jura strâmb, dar se porunceşte a jura pe drept, pentru aceea te provoc pe P. C. Ta ca să dai însărcinare preoţilor noştri din Sălişte. ca pe zişii creştini să-i trimită înaintea P. C. Tale, pe cari apoi, în numele meu, să-i dojenească pentru aceasta a lor deşartă credinţă şi să le poruncească, ca adevărul să-l mărturisească ori şi unde şi să joare pe adevăr, căci aşa se proslăveşte Dumnezeu, ear prin ascunderea adevărului se vatămă Dumnezeu (Nr. Pres. 175/1854).

Intr'o rugare a unei creştine din Sălişte scrie: «P. C. Ta eşti însărcinat a încunoştinţa atât pe suplicanta, cât şi pe părintele Nicolae Răcuciu, că până la o altă rânduială i se concede Paraschivei lui Bucur Cruţiu, a se sluji în toate cele sufleteşti ale sale, de părintele Nicolae Răcuciu, în locul parohului ei Daniil Neamţu, fiincă cu acesta trăeşte în ură personală şi nu are încredere în dânsul». (Nr. Pres. 210 din 1868).

Până şi de sufletele morţilor nu-şi uită marele arhiereu. Intr'o cauză de dispenz la o a doua căsătorie, Şaguna răspunde: «Deşi canon bisericesc n'avem, care ar defige cât timp trebue un bărbat văduv să rămână în văduvie după moartea soţiei sale, dar este cuviincios lucru a nu se întâmpla căsătoria a doua după un timp de 3—4 luni, cu deosebire ca bărbatul văduv să facă parastasurile obicinuite pentru răposata lui muiere: pentru aceea am îmdreptat pe văduvul Nicolae Imbăruş a-mi produce în scris deobligamântul său, că parastasurile obicinuite le va face pentru răposata sa muiere la timpii cuviincioşi».

«Fiindcă au adus adeverinţă dela parohul său, că au dat bisericii parohiale de care se ţine, 100 fl. ca să fie muierea lui răposată pomenită şi s'au promis la jum. an a-i face parastas, pentru aceea se desleagă dela una vestire şi poate păşi la a doua căsătorie». (Nr. 164 din 1871).

Precum în cele bisericeşti, astfel şi în cele şcolare, Şaguna este întemeietor al multor aşezăminte. Până la venirea lui, şcoalele noastre mai bunicèle se puteau număra pe degete. Cel ce a înmulţit considerabil numărul şcoalelor, le-a organizat şi le-a aşezat pe baze pedagogice, a fost marele Şaguna. O spune însuş:

«Fiindcă comunitatea noastră dela Răşinar, înţelegându-se cu mine despre şcoalele sale, m'a rugat ca să primesc asuprămi îngrijirea care este de lipsă pentru propăşirea tinerimii noastre de acolo, şi întocmindu-se şcoalele acestea spre

Biserica din Ardeal ea azi unificată cu biserica ortodoxă din România întregită. Biserică românească în stat românesc.

La serbările bisericii ortodoxe din Ardeal azi participă capul statului, participă dinastia, guvernul, glorioasa noastră armată şi toate instituţiunile culturale ale ţării şi întreg clerul înalt. Situaţiei acesteia se dă expresiune prin fastul, cu care se face acest parastas la mormântul lui Andrei Şaguna.

Măreţia, cu simplicitatea ceremonialului din 1873, ne-a sguduit de durere acuma 50 de ani. Fastul la sărbătorile de acuma ne umple sufletele de mândrie.

Adânc ne închinăm înaintea provedinţei divine, care ne-a ocrotit în cursul veacurilor şi ne-a învrednicit să ajungem zilele de azi.

Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, căci cu noi este Dumnezeu...

Şaguna şi recăsătorirea preoţilor

Intr'o pastorală dela 1854 Marele Mitropolit aduce la cunoştinţa protopopilor şi parohilor cazul unui preot recăsătorit. Felul cum priveşte Şaguna faptul, ne îngăduie să scoatem încheieri favorabile pentru problema de care s'a preocupat nu de mult conferinţa panortodoxă dela Constantinopol, scoţindu-o la suprafaţă, ca o problemă de actualitate arzătoare pentru întreaga biserică ortodoxă.

«Saltare-ar inima mea de bucurie — scrie Şaguna — şi s'ar îndestula sufletul meu când aş avea a vă vesti fapte de laudă şi răsplătire, care deşi virtutea o poartă în sine, totuşi trebue şi recunoscută, şi dată celui ce se cuvine; se umple însă inima mea de întristare, şi sufletul meu oftează de mâhnire, că lucruri fărădelege şi pedeapsă, care este neîncunjurata urmare a răutăţii spre stârpirea ei, sânt silit a vă vesti; convins fiind că este fericit acela, care învaţă din pilda altora.

Teodor Olea din Cibu, în districtul Bălgradului, protopopiatul Geoagiului-de-jos, după ce au primit Darul Preoţiei şi a fost în Cibu Paroh 20 de ani, rămânând văduv, în anii mai din urmă, *a hotărît în sine a se căsători a doua-oară. Legea Sfintei noastre Biserici nu osândeşte asemenea faptă, ci o sloboade, dacă se face după Lege.* Pomenitul Preot însă, căruia mai bine a trebuit să-i fie cunoscută calea legiuită în privinţa aceasta, abătându-se dela această cale, fără de ştirea Protopopului său, şi fără de binecuvântarea arhierească — aceluia ca Preot şi Paroh neîncungiurat de lipsă —; fără de facerea bunei învoiri, fără de vestiri, cu o persoană de religia noastră s'a cununat în 24 Sept. 1851, prin un Preot de lege străină. Rămânând Biserica şi poporul în chipul acesta fără Păstor, nu numai n'a încunoştiinţat pe Protopopul său spre rânduirea celor de lipsă, ca să nu rămâe poporul fără mângâere sufletească, ci a aţâţat între creştinii de acolo mişcări religionare, vrajbă şi împărechieri.

Puţintica moşioară bisericească şi casa parohială, care le-au folosit şi de care s'a îndulcit 20 de ani, s'a străduit a le înstrăina dela Biserica noastră.

Scaunul episcopesc dela început, văzând greşala acelui Preot l-a sorocit înainte, ca să-l îndrepte mai de aproape, până ce nu se afundă cu totul în noianul stricării, însă sorocirii acesteia n'a dat ascultare.

Preste vreme l-a sorocit a doua-oară, însă înzadar.

Scaunul episcopesc, după ce s'a convins despre nelegiuirea căsătoriei despomenitului Preot Teodor Olea, aceea căsătorie până atunci o au dechiarat de nelegiuită, până nu se va face după formalităţile prescrise, şi se va binecuvânta prin Parohul legiuit, şi pre deatâtea ori pomenitul l-a sorocit a treia-oară înainte. El însă în loc de a-şi veni în sine, a continuat a trăi în căsătoria nelegiuită, prin urmare, în preacurvie, şi ca să-şi răsbune, să încunjure şi să scape de pedeapsă, şi ca să pună vârf răutăţii sale şi batjocurii de lege şi de cele Sfinte ale lui D-zeu, s'a ivit odată cu două mărturii înnaintea Parohului nostru într'aceea acolo aşăzat, şi i-au dechiarat, că vrea a-şi părăsi Legea şi Biserica sa, şi a trece la alta. Trecerea aceasta ca una nelegiuită şi nu înnaintea Parohului său legiuit, care este Arhiereul, precum mai jos se va vedea, n'a putut rupe legătura între acela şi Scaunul episcopesc, ca forul aceluia competente, nici n'a putut abate asprimea Legii, cărei s'a făcut vinovat.

Văzând dreptaceea Scaunul episcopesc atâta răutate, atâta îndărătnicie, orbire şi bătae de joc de cele Sfinte ale lui Dumnezeu, a poftit pe mărita comandă militară c. r. a Districtului Belgradului, de a trimite pe înrăutăţitul Preot Teodor Olea sub pază la Scaunul episcopesc, asupra căruia s'au hotărît din partea Consistorului diecezan, afară de rând, în obiectul acesta astăzi ţinut: Ca acel Preot scandalos să se cassează cu totul şi să se scoată de tot afără din ceata preoţească, răzându-i-se barba şi tunzându-i-se părul capului, — care s'au şi făcut în faţa Consistorului diecezan —; să se pună sub juredicţiunea şi priveghierea dregătoriei mireneşti, şi ca să fie oprit dela împărtăşirea tuturor Tainelor Bisericei noastre, până nu va arăta semne învederate de pocăinţă şi îndreptare.

In restul pastoralei se arată că numai un pătimaş şi uitat de sine poate ajunge la astfel de rătăciri şi se dau lămuriri de felul cum să se urmeze «când un preot hirotonit ar cădea îrtr'o aşa tristă stare sufletească, cât să-şi părăsească legea şi biserica». El trebuie să-şi anunţe intenţiunea de a ieşi din sânul bisericii episcopului său şi nici decum unui preot şi nici protopopului, «că parohul legiuit al fiecărui preot este episcopul lui».

Cu toată osânda şi pedeapsa aspră la care a fost supus preotul pentru faptele lui, felul cum expune Şaguna cazul propriu al recăsătoririi, ni se pare că ar fi admis-o, de se făcea *după lege.*

Nu-i face cap de acuză pentru că s'a căsătorit din nou, căci «legea sfintei noastre biserici nu osândeşte asemenea faptă, ci o sloboade» ci numai pentrucă s'a abătut dela îndeplinirea formelor legale, facerea bunei învoiri şi vestirile prescrise, şi pentrucă a săvârşit fapta fără ştirea protopopului şi *fără binecuvântarea arhierească*, «aceluia ca preot neîncunjurat de lipsă», primind să fie cununat de preot de lege străină.

Dar nici acestea toate nu i-ar fi atras osânda cea mai aspră. Doar a fost sorocit în trei rânduri să se justifice I se da deci putinţa să obţină milă şi îngăduire pentru faptele lui. Şi numai când şi-a dus la extrem rătăcirea, părăsindu-şi biserica, a fost canonit cu pedeapsa cea mai mare pentru un preot.

Se povestesc şi alte cazuri, când Şaguna ar fi încuviinţat recăsătorirea preoţilor văduvi. Unuia din Săsciori, unde numai agitaţia colegului său în popor a făcut să nu avem caz de precedenţă, şi altuia care deşi având binecuvântare arhierească, nu a mai întrat să slujească la altar. Nu avem la îndemână acte asupra acestor cazuri, dar spiritul, în care e redactată pastorala de care ne ocupăm, ne îngădue să susţinem că cel mai mare arhiereu legist al bisericii româneşti era pentru această uşurare pe seama preoţimii, lovite de soarte.

Credem însă că numai pe seama preoţimii lovite de soarte şi nu şi pentru celce de bunăvoie şi-a logodit sieşi biserica sfinţindu-se necăsătorit, ca să-i poată sluji

---

folosul tinerimii locale, să se folosească şi alţi copii de legea noastră, pe cari părinţii din satele învecinate ar pofti ai trimite acolo la învăţătură, pentru aceea primind eu superinspecţia şcoalelor noastre din Răşinar asuprămi şi dorind cele cinci posturi de învăţători a le încredinţa la nişte bărbaţi harnici şi cu purtare bună, te poftesc pe P. C. Ta, ca să vesteşti în biserică, că patru posturi pentru dascăli de copii, şi unu pentru dăscăliţă, de fetiţe, sânt văduvite la Răşinar cu 180, 160, 80, 80 şi pe seama dăscăliţei 160 fl. în argint, lăcaş şi lemne, şi că cine va voi a căuta vreuna dintre staţiile acestea, are a se ivi la mine până la 1-a Septemvrie calend. nostru şi a-mi arăta adeverinţele sale despre învăţătură şi purtare». (Nr. 667 din 1850).

Incepând cu anul 1850, ce a făcut Şaguna cu şcoala din Răşinar, a făcut ceva mai târziu cu şcoala din Săliste şi rând pe rând până la anul 1873 cu celelalte sute de şcoale, ce se atribue marelui Şaguna. El, pe lângă toată mulţimea piedecilor şi a neajunsurilor vrăjmaşe, orce grăunte cât de mărunt, din care putea să răsară un vlăstar de şcoală, îl semăna şi resădea prin sate şi oraşe.

Despre un asemenea viu interes ne vorbeşte şi ordinaţiunea Nr. 37 din 1853: «Prea Cinstite Părinte Protopoape! Prin aceasta te poftesc pe P. C. Ta, ca în vreme de 14 zile negreşit să-mi aşterni conspectul şcoalelor, dascălilor, al lefilor lor, numărul copiilor şi al copilelor pe anul şcolar 1853 din protopopiatul de acolo. Să nu-ţi fie greu lucrul acesta, *este datorinţa noastră cea mai sfântă, ca să ne îngrijim pentru creşterea şi luminarea bunului nostru popor*».

Cât de mult preţuia Şaguna învăţământul şcoalei, ne arată cererea învăţătorului Ioan Crutu din Săliste. In casele lui în care locuia, într'o mică odaie, cum spun bătrânii, şi se vede din raportul protopopului, trimis la faţa locului să cerceteze cauza, ţinea o mică boltiţă în care vindea sare, lumini şi tăbac. Acest mic negoţ îl învârtea soţia învăţătorului. Ce-şi va fi cugetat învăţătorul Ioan Crutu, ca să lărgească cât de cât acest comerţ primitiv, cere dela episcopul Şaguna să-i exopereze dreptul de a vinde în boltiţa lui cărţi de ale librăriei diecezane. Prin intervenţia episcopului Şaguna îşi capătă dela forurile competente civile licenţa de a vinde cărţi din tipografia amintită. La această încunoştiinţare, Şaguna prin Nr. Pres. 133 din 23 Februar 1860 observă: «Dară fiindcă învăţătorul Ioan Crutu, pomeneşte în cererea sa de boltiţa sa, de unde se vede, că el pe lângă aceea, că e învăţător, e şi negustor, de aceea Prea Cinstia Ta, să spui zisului învăţător, că sau să se lase de boltă, sau de învăţătorie, pentrucă aceste două: neguţătoria şi dăscălia, nu se sufer nici decum la olaltă, fără paguba uneia nici că le va putea purta, şi cu bună seamă ştiu că la astfel de întâmplare, totdeauna şcoala pătimeşte. Despre acestea aştept raport la vremea sa».

Deodată cu îngrijirea şi organizarea şcoalei poporale, înţeleptul Şaguna se îngrijeşte şi de cea a adulţilor, ca astfel legătura firească, între şcoala poporală şi viaţa practică, să nu se rupă deodată, ci să se continue. Incă din anul 1850 Nr. 53 prin o circulară, însărcinează preoţimea a înfiinţa şcoale de adulţi în Dumineci şi sărbători, şi a prelege timp de 4 luni, April—Iulie.

Despre această şcoală, sporul învăţământului, numărul ascultătorilor, materialul propus, cu un cuvânt pe baza cronicei şcolare, ce trebuia să se poarte, Şaguna pretindea la finea cursurilor rapoarte regulate. Cei negligenţi erau aspru pedepsiţi, încât nu găsiau cuvinte să-şi scuze o negligenţă sau alta. Reproduc o asemenea scuză:

«Precum până acum, aşa şi în anul acesta s'au ţinut în timpul prefipt catehizaţia cu tinerimea de aici, amăsurat înaltelor ordinaţiuni din 23 Martie 1850 Nr. 53 şi a urgenţiei din 1 Noemvrie 1862 Nr. 768, care cu toată supunerea îndrăsnesc a aduce la cunoştinţa Prea On. Dniei Tale cu acea umilită observare, că deşi tinerimea cât şi poporul e convins despre folosul catehizaţiei, totuşi jurstările economiei de pe la sălaşele lor, de unde abia la finitul lunei se reîntorc acasă, şi dela care economie atârnă susţinerea vieţii lor, adeseori i-au mai împedecat de a veni şi lua parte la catehizaţie în zilele de Duminecă şi sărbătoare. Jinna în 20 Noemvrie 1865. Cu deosebită cinstire sânt al Prea On. Domniei Tale plecat serv: *Luca Sava*, paroh».

Cu acelaş interes se îngrijea Şaguna şi de partea materială şi economică a diecezei sale.

Intr'o comună aparţinătoare tractului, ajungând epitropul bisericii, judele satului, Şaguna îndată scrie protopopului: «Aflu de cuviinţă a deslega pe Dan Paul din Sibiel, dela chemarea sa titorească, căci dânsul este acum judele sa-

cu mai mult devotament, şi nici pentru preotul divorţat care poartă şi el vina sorţii lui triste, măcar întru atât, că preot fiind nu şi-a ştiut chivernisi casa, ca să nu dea pricină de poticnire obştei creştineşti.

O îngăduială pe seama celor din urmă, oricât de îndreptăţită s'ar părea după judecata minţii omeneşti, ea ar scărita prestigiul şi sfinţenia tainei cununiei, fapt pe care biserica nu-l va putea încuviinţa.

Preot Pompei Moruşca.

Programul

Serbărilor semicentenare dela moartea Marelui arhiepiscop şi mitropolit ANDREI ŞAGUNA ce vor avea loc în Sibiu şi Răşinari în zilele de 28 şi 29 Iunie st. v. (11 şi 12 Iulie st. n.) 1923 sărbătoarea Sfinţilor apostoli Petru şi Pavel.

Miercuri, în 28 Iunie v. (11 Iulie n.) 1923

Ora 21 (9 seara)

Şedinţa festivă

a Societăţilor de lectură ale tinerimii dela Seminarul teologic arhidiecezan «Andreian» şi dela Şcoala normală «Andrei Şaguna», în sala cea mare a prefecturii judeţene.

Programul:

1. Kreutzer: «E ziua Domnului» pentru cor de bărbaţi (corul seminarului sub conducerea profesorului N. Oancea).

2. Mitropolitul Andrei Şaguna şi creşterea clerului, cuvânt rostit de Ioan Dinu, curs II teologic.

3. Popovici T.: Imn la centenarul seminarului «Andreian», pentru cor de bărbaţi (text de P. S. Sa I. Teculescu).

4. Mitropolitul Andrei Şaguna şi şcoala românească, cuvânt rostit de Petru Flinţiu, elev al Şcoalei normale cl. VIII.

5. Dima G.: «De tine se bucură», pentru cor mixt. (Corul Şcoalei normale sub conducerea profesorului Timotei Popovici).

Dăruiri în bani se primesc cu recunoştinţă în scopul augmentării bibliotecilor ambelor societăţi.

Joi, în 29 Iunie v. (12 Iulie n.) 1923

Sărbătoarea Sfinţilor apostoli Petru şi Pavel

La ora 8 a. m. primirea MM. LL. Regele şi Regina la gară de către autorităţi.

Pelerinaj la Răşinari, plecarea la 7 ore a. m. dela mitropolie.

La ora 8·30 se va începe sfânta Liturghie, celebrată de toţi P. P. Sf. Sf. L. L. ierarhii în biserica cea mare din Răşinari.

La ora 11 primirea MM. LL. Regele şi Regina în Răşinari.

Parastas pentru fericitul în Domnul arhiepiscop şi mitropolit *Andrei Şaguna* la Mausoleul de lângă biserica cea mare din Răşinari.

Cuvântări.

La ora 13 (1 p. m.) masă în Răşinari pentru invitaţi. (On. public poate lua masa la restaurantele din Răşinari).

Intoarcerea la Sibiu în ordinea plecării.

Ora 18 (6 seara)
După 17·45 întrarea interzisă.

Festival religios

în catedrala ortodoxă română din Sibiu, dat de corul mixt al catedralei şi corul şcoalei normale «Andrei Şaguna» sub conducerea prof. Timotei Popovici.

Programul:

1. Muzicescu G.: Primul concert.
2. ***: Concert la Invierea Domnului. (Din repertorul corului mitropolitan din Iaşi, publicat în 1900 de Muzicescu).
3. Dima G.: Fericiţi sânt cei goniţi.
4. Cuvântări.
5. Dima G.: Irmosul Intrării în biserică.
6. „ „ De tine se bucură.

Ora 20 jum. (8 jum. seara)

Banchet pentru invitaţi, în onoarea MM. LL. Regele şi Regina în sala «Urania» din str. Carmen Sylva (fostă Schewiss).

Ţinuta de rigoare (pentru civili frac şi decoraţii).

Eminescu despre Şaguna

In volumul: Scrieri politice şi literare, apărut în 1905, se găseşte următoarea caracterizare a lui Eminescu despre Şaguna:

Mitropolitul transilvan, politic dela creştet până'n tălpi, îşi cunoştea aşa de bine poporul, oamenii, inteligenţa. încât nu i-a crezut capabili de a rezista la 1866 cu efect la întroducerea dualismului. Ca toţi politicii de talent, Şaguna era pesimist, şi a calculat totdeauna cu împrejurările cele mai rele, nu cu cele mai bune. In de altfel lipsa lui de încredere, nu în energia, dar în judecata sănătoasă şi oarecum realistă a conluptătorilor săi a tost în parte adeverită de vreme.

Memoriile lui Şaguna

— Un volum festiv —

(=) *Cartea* ***Memorii din anii 1846/71,*** *apărută la aniversarea a 50-a dela moartea Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna, cuprinde însemnări şi indicaţiuni privitoare în deosebi la politica bisericească, urmată de vajnicul ocârmuitor al mitropoliei de El reînfiinţate.*

In paginile Memoriilor se vădeşte năzuinţa neînduplecată pentru dobândirea autonomiei şi libertăţii bisericii ortodoxe ardelene mult prigonite.

An după an, dela venirea sa ca Vicar general în 1846 până la 1871, notează întâmplări şi fapte din viaţa publică, bisericească şi politică, a Ardealului, şi adună acte şi documente lămuritoare la toate luptele şi mişcările vremii sale.

Viforul revoluţiei, liberarea bisericii ortodoxe române de sub ierarhia sârbească şi apărarea drepturilor ei canonice şi istorice, cererea de egalitate cu celelalte confesiuni, organizarea internă a bisericii pe temei constituţional şi canonic, discuţiile cu Blajul şi cu ultramontanii, aprigii contrari ai lui Şaguna, înzestrarea arhidiecezei cu fonduri, cu edificii, cu tipografie şi numeroase tipărituri, clipele care i-au amărât viaţa, şi fiorii de bucurie şi entuziasm când la sfârşitul anului 1864 s'a încuviinţat reînfiinţarea Mitropoliei noastre, alcătuirea statutului organic, care închee activitatea politică bisericească a Arhiereului, — toate acestea se oglindesc, rând pe rând, în însemnările precise şi nemeşteşugite şaguniane.

Păstrând caracterul intimităţii, cartea va fi citită cu interes de cei ce doresc să pătrundă, pe temeiul unui astfel de izvor, în modul de gândire şi simţire al unei feţe bisericeşti atât de înalte, cum era Şaguna.

Memoriile, ca toate scrierile tipărite sau inedite ale neobositului Arhipăstor, se prezintă în limba simplă şi clară a bătrânelor cărţi bisericeşti, cu expresii bogat grăitoare şi cu foarte rare asperităţi latiniste, astăzi de mult uitate.

Citirea lor ne ofere un şir de cugetări de ordin mai înalt pe tărâmul bisericesc

---

tului şi frăţia ta deocamdată vei însărcina pe părintele Oprea şi pe titorul Ioan Săroiu să aibă grijă pentru toate ale bisericii şi pentru pădurea bisericească, din care nu are voie judele sau juraţii satului nimic să vândă, ci numai aceia, cari sânt puşi dela stăpânirea bisericească la lucrul acesta, şi banii cari i-au luat judele sau juraţii pentru lemnele vândute din pădurea bisericească, să-i dee îndărăpt la suspomeniţii».

Cât de mult ţinea Şaguna la purtarea corectă şi cu dreptate a economiei parohiale, ne dovedeşte faptul întâmplat în comuna amintită, Sibiel. Dan Paul, ajuns jude, episcopul Andrei îl absoalvă din titorie. Fiind acesta fruntaş cuminte, conducător cu dreptate, iubit de popor, cerut ca el să fie totodată şi epitrop, căci numai astfel va spori averea bisericii, Şaguna încredinţat de dorinţa poporului şi destoinicia vechiului epitrop, în baza unui raport protopresbiteral răspunde: «Fiindcă din două arătări ale obştei noastre bisericeşti din Sibiel, am văzut, că poporul de acolo, mare atragere şi încredere are în Dan Paul, pentru aceea l-au şi ales de jude, ca cele multe negligate în obştea lor, ca un bărbat cu energie să le îndrepte şi totodată zice obştea, că în treaba economiei bisericii, numai aşa vor putea spori, dacă va rămânea şi el titor... Preţuind eu modul şi sinceritatea Prea Cinstiei Tale, cu care tractezi lucrurile ţiitoare de sfera activităţii noastre, căci, într'altele, desăvârşit am văzut eu aceasta din relaţia-ţi, care mi-o ai aşternut astăzi în treaba titoriei lui Dan Paul din Sibiel — am de a-ţi scrie, că cu totul părtinesc părerea Prea Cinstiei Tale, şi aşa să rămână ordinaţiunea mea cea mai de 'nainte şi dispoziţiunea care ai făcut Prea Cinstia Ta în urma aceleia». (4 Decemvrie 1851; 15 XII 1851, Nr. 925 din 1851).

Dupăcum aştepta tot ce numai se putea munci dela preoţime, aşa îi apăra şi drepturile. Voind diregătoria sătească din Poplaca, să iee dreptul de folosinţă al preoţilor din cimiteiul bisericii, Şaguna aprobă darea în arândă a celor două progăzi, «dar banii ierbei şi ai otăvei să se ia pe seama preoţilor cu aceea însă, că nici arândatorii, nici nimenea altul să nu fie volnici de a băga vite în progadie, ci aceasta să se ţină curată, dupăcum se cuvine unui loc sfinţit». (Nr. 552 din 1857).

Am amintit, că nimic nu se făcea fără consimţământul prea luminatului păstor. Comunele bisericeşti Galeş şi Săliste, cerând cea dintâi să vândă, iar a doua să cumpere o zi de moară, Şaguna le îngăduie şi ordonează ca «banii ce se vor primi pentru aceea.... să se pună la cassa de păstrare din Sibiu». (Nr. 102 din 1861).

Fruntaşii comunelor bisericeşti, Tilişca şi Galeş, dimpreună cu preoţimea locală, rugând pe episcopul Şaguna să ia în purtarea sa de grijă administrarea şi apărarea pădurilor, scrie oficiului protopopesc: «Spre scopul acesta am aflat de lipsă a se rândui pentru comunitate neşte curatori cari să chiverniséască zisele păduri şi aşa penturu Tilişca am şi rânduit dto. 1 Dec. a. c. Pres 390 în calitatea aceasta pe Ioan Man, Simion Frăcea şi Petru Anca. Prea cuviosia Ta aşadară, să aşezi şi pentru Galeş un număr amăsurat de curatori pentru chivernisirea pădurilor bisericeşti de acolo, şi atât la aceştia cât şi la aceia, să le dai îndreptarea ca să se ţină de instrucţiunea mea în anul 1847 curatorilor bisericeşti de acolo dată şi în protocoalele bisericilor petrecută» (Nr. 1197 din 1853).

Când judele din Săliste Dumitrie Răcuciu sprijinit de o seamă de oameni se face mai mare peste pădurea bisericii, asupra raportului protopopesc în această chestiune Şaguna răspunde:

«Cu mirare am înţeles, din raportul înaintat, volnicia judelui din Săliste Dimitrie Răcuciu cu averea bisericii de acolo, pentru aceea osândesc eu aceea şi rânduesc ca să se alcătuească o comisie bisericească şi şcolară stătătoare din un paroh, din doi titori bisericeşti şi din un titor şcolar, cari să ţină licitaţie pentru lemne şi să le vânză cu bani gata. Ordinaţiunea aceasta arhierească să se citească în biserică Miercuri, după slujba dumnezeiască, că toţi aceia, cari nu o vor ascultă, adecă, cari vor cumpăra lemnele dela numitul jude şi îi vor da lui banii, dar nu comisiei, cad sub canon arhieresc şi subt pedeapsă aspră bisericească, ca unii cari răpesc visteria bisericii lui Dumnezeu şi o întrebuinţează spre scopuri volnice şi fără binecuvântarea arhierească».

Neobţinând rezultatul dorit, la noul raport al protopopului Şaguna ordonează: «să se cerceteze că la licitarea lemnelor acelora, preţuite cu 65 fl. care cât au luat dintre acei neascultători şi să se provoace ca să se plătească, iară nevrând a se supune nici acestei ordinaţiuni, să fie eschişi de aici înainte dela toate slujbele

şi în politica Ardealului înrâurită câteva decenii ale veacului al 19-lea de actele şi ideile Mitropolitului dela Sibiu.

O voinţă creatoare care izbucneşte din adâncă reflexiune, om deschizător de drumuri drepte şi nouă, — aceasta este figura ce răsare din fugarele şiruri ale Memoriilor despre întâmplările unui sfert de secol al păstoririi sale atât de binecuvântate.

Luminoasă minte, întărită prin o cultură temeinică, inimă simţitoare şi mare, Şaguna rămâne în toată vremea bărbatul stăruinţei energice şi al faptelor mari. Calităţile ce-i împodobesc sufletul ies la iveală tot mai strălucitoare. Spirit pătrunzător, judecată limpede şi pildă de încordată muncă a fost pentru toată împrejurimea sa, — de lucru prea mult niciodată nu s'a jăluit Andrei Şaguna.

Nu era în puterea lui de stăpânitor — cum ar zice un cuvânt al împăratului filosof Marcu Aureliu Antonin — să-şi creeze oamenii după nevoile obşteşti, dar i-a întrebuinţat aşa, după cum erau, aşezând pe fiecare la locul meritat.

Nici slugarnic n'a fost. In vizitele sale la împărat, la principi, conţi şi baroni se înfăţişà potrivit demnităţii, la care se înălţase. «Sinceritatea şi curăţenia faptelor mele este în obiceiul meu», — o spuneà guvernatorului civil şi militar al Ardealului dela anul 1849.

Lauda oamenilor n'o iubeà. De serbări şi festivităţi, la adresa persoanei sale, se fereà binişor Inţelept, prevăzător, ale cărui interese personale niciodată n'au întunecat pe cele comune ale bisericii şi ale neamului. Viu temperament, cu puterea d'a se şti înfrână. Şaguna porunceà multora, şi îşi porunceà şi sieşi. Asprimea vorbei o însoţeà totdeauna cu bunătatea inimii. Cumpănirea lui nu se sdruncinà prin atacurile îndreptate din tabere potrivnice: armonia şi solidaritatea între fraţi era una din ţintele activităţii lui.

Toate clipele căutà să fie bine întrebuinţate, —şi puterea spiritului său se dovedeà mereu deşteaptă. Repaos nu cunoşteà, înainte d'a izbuti să ducă la bun sfârşit lucrarea începută.

De câteori întâmpinà piedeci, încerca să străbată în tainele lor şi să găsească pricina care trebueá înlăturată din calea plănuită.

Risipindu-şi darurile sufleteşti pe astfel de căi, ni-a dăruit o biserică organizată, care ne-a salvat în zile de grea cumpănă, şi ne-a apărat şi după moartea lui împotriva încercărilor duşmane d'a fi desfiinţaţi ca neam şi lege...

Nutrim iluzii nu prea cutezătoare când ne gândim ca spiritul aceleiaşi organizări, bine plăsmuite, să străbată şi în întruparea viitoarei biserici, — dorind ca această biserică să aparţină tuturor românilor din ţara noastră mare, care s'a întregit din graţia providinţii, din vitejia ostăşească şi din înţelepciunea conducătorilor săi din toate timpurile.

Munca şi credinţa lui Şaguna

... «Viaţa unui bărbat ca Şaguna se poate asemăna cu acel izvor cu apă vie din poveste, din care gustând cineva, întinereşte din nou, se simte din nou, se simte dintr'odată mai puternic şi mai plin de viaţă şi este în stare a da piept fără teamă cu toţi smeii şi cu bălaurii, ce-i stau în cale. Privirea ei înalţă, întăreşte, nobilitează sufletele şi le face roditoare de fapte bune şi luminate», a spus odinioară învăţatul profesor Andrei Bârseanu[1]. O mai adevărată şi mai frumoasă caracterizare, pentru toţi cari au încercat să pătrundă şi să aprecieze faptele marelui Şaguna, cu greu se poate afla.

In aceste zile de cucernică închinare la mormântul din Meca românească a Răşinarului, în cari cu prilejul împlinirii alor cincizeci de ani dela moartea mitropolitului providenţial, «apa cea vie a izvorului din poveste» se va turbura prin scris şi prin cuvânt de atâţi şi atâţi bărbaţi de seamă ai neamului, în semn de cinste şi veneraţiune, să bem din izvorul învăţămintelor lui Şaguna, ca «dintr'odată» să ne înălţăm şi să ne nobilităm sufletele, să ni le întărim şi noi spre a putea lupta împotriva «şireteniei smeilor şi bălaurilor» zilelor noastre.

[1] Andrei Bârseanu: Invăţăminte din viaţa Mitropolitului Şaguna. pag. 8. Braşov 1908.

Nici o personalitate, fie din istoria bisericească ori naţională, nu ne poate îmbia atâtea pilde de învăţături şi îndrumări, ca faptele şi virtuţile înalte ale lui Andrei Şaguna. Cel mai puternic îndemn şi de-o continuă actualitate, ce ni-l dă marele arhiereu prin activitatea sa uriaşă, e *îndemnul muncii* fără preget în moşia strămoşească.

In vara anului 1846, când a venit în Ardeal, starea bisericii şi-a poporului nostru era cât se poate de tristă. Nu aveam apoape nimic. Săraci în averi materiale şi aşezăminte culturale, săraci în biserici şi în şcoale. Un altul, în locul lui Şaguna, străin la venirea lui în Ardeal, văzând sărăcia şi dispreţul, în care erau cufundaţi românii, s'ar fi înapoiat la locul de tihnă şi de cinste de unde plecase. El însă nu! Deşi era totul de făcut, el, după un plan bine chibzuit, s'a apucat de toate. Având credinţă puternică, în stare a mişca şi munţii, cum ne învaţă scriptura, atât în Dumnezeu cât în puterile proprii, Şaguna se pune pe lucru, ca nimenea până astăzi, înainte şi după el. «Prin puterea talentului, sau să zicem, geniului şi prin munca lui ce se desfăşoară în proporţii eroice», Şaguna izbuteşte să săvârşească «fapte mari»: să îndrume şi să «cheme la o viaţă nouă» o biserică prigonită şi un neam desconsiderat! Să «creeze din temelii instituţiuni, menite să adăpostească pentru veacuri înainte, viaţa culturală, religioasă, socială şi economică a neamului din care face parte».[1]

Fără îndoeală, puterea cea mai mare, în asemenea convingeri hotărîtoare şi depline, într'o asemenea muncă nepregetată, i-o însufla credinţa neşovăitoare în Dumnezeu. Era un om de adâncă religiositate. Asemenea unui Avram, în stare se jertfească pe fiul său, Şaguna mai presus de toate avea toată încrederea în Dumnezeu. Credea adânc în învăţăturile sfinte ale Mântuitorului lumii, Isus Hristos. In toate lucrările sale se povăţuia de ele. Nimic nu l-ar fi putut abate din calea credinţei adevărate. Era în toate pildă vie credincioşilor săi. Işi da prea bine seama, că un popor cu toate aşezămintele lui culturale-sociale, economice-industriale, cu toate

[1] Dr. I. Lupaş: Mitropolitul Andrei baron de Şaguna, pag. 4.

---

dumnezeeşti neîmpărtăşindu-i sub nici un cuvânt cu Sf. taine, nici chiar în ceasul morţii, ear pe cei doi mai vinovaţi, adecă pe Dimitrie Popa şi Ioanăş Cup să-i îndatorezi a se înfăţişa aicea înaintea mea»... (Nr. 116, 138 din 1856; 228 din 1856; 949 din 1856).

Iubirea de cei săraci şi năcăjiţi, imparţialitatea şi judecata cea dreaptă a lui Şaguna — simţământul de slujitor al lui Hristos, de-a îngriji de toţi, de-a stà de vorbă cu toţi, de-a umblá şi stărui pentru câştigarea drepturilor oricărui credincios, îl dovedeşte atât de puternic cazul următor: «Fiindcă parohul nostru din Sibiel, Oprea Cornea, povăţuirile mele, care i-am fost dat în treba ce o are cu parohianul de acolo Petru Săräciu nici până în ziua de astăzi nu le-au primit, nici că le-au urmat, ci ca robul lăcomiei îngreoiază soartea cea săracă a părâşului, unde ar trebui ca om şi ca preot şi speculant bogat să aibă milă de aşa om sărac şi împovărat cu casă grea: pentru aceea Te poftesc pe Prea Cinstia Ta, ca pre sus zisul paroh să-l soroceşti înaintea scaunului protopopesc şi în numele meu să-i porunceşti că în opt zile să sfârşească treaba ce o are cu Petru Săräciu, dar să o sfârşească ca creştin şi ca preot, dar nu ca un fariseu şi cămătarnic, căci altmintrilea va cădea sub canon arhieresc». (Nr. Pres. 263 din 1855).

Nu scăpa nici un prilej ca să nu stăruie pentru înmulţirea averii bisericeşti dintr'o comună sau alta: «Fiindcă la Sibiu se află comisia împărătească pentru trebile foştilor grăniceri: pentru aceea aflu de lipsă a provoca pe Prea Cinstia Ta, ca comunei noastre din Jina să-i scrii să deie la aceea comisie rugarea pentru casa ofiţierului şi a cancelarului, ca Maiestatea Sa să le dăruească pe seama cvartirului preoţesc şi a şcoalei». (Nr. Pres. 426 din 1862).

Autoritatea şi încrederea cea mare, ce-o aveau şi străinii în personalitatea lui Şaguna, o arată şi următoarea întâmplare. «Domnul Zamorschi Ştefan official la Gubern, mi se plânge, că aducând un cărăuş, anume Popa Vasile din Săcel, o bute cu vin cumpărat cu câte doi sfanţi pe seama Daniei Sale la Sibiu, s'a întâlnit cu parohul nostru din Gurarâului: Constantin Barbeşu carele l-a desmântat, dându i un florin m. k. de vadră din care pricină mă aflu silit a rândui: Ca Prea Cinstia Ta numai decât să trimiţi un expres la pomenitul nostru paroh pe cheltuiala lui, şi oprindu-l de la slujbe să-l soroceşti încoace pe mâne 5 lea Noemvrie cu aceea, ca butea cu vin să o aducă nesmintit la stăpânul său cel adevărat. Aştept împlinirea cea mai grabnică a acestei ordinaţiuni şi relaţie cuviincioasă» (Nr. Pres. 277 din 1856).

*

Se împlinesc, în acest an 1923, cincizeci de ani dela moartea acestui bărbat providenţial, mântuitor şi regenerator al neamului românesc din Ardeal.

Imprejurările de viaţă ale poporului nostru, sânt schimbate astăzi cu desăvârşire. Am ajuns zilele izbăvirii neamului nostru de sub toată asuprirea şi vrăjmăşia secularâ!

In toate lucrările ce ne aşteaptă de aici încolo, să stăruim şi noi cu râvna înflăcărată a lui Şaguna, să muncim cu acelaş zel neobosit, şi cu aceeaş dragoste nemărginită de neam să-i urmăm credinţa biruitoare.

Ioan Popa
preot şi profesor

***Biserica Catedrală** dela Mitropolia ortodoxă română în Sibiu. Istoricul zidirii, 1857—1906, de Dr. Il. Paşcariu, Dr. E. Miron Cristea şi Matei Voileanu. Cu 24 ilustraţii şi 3 facsimile. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preţul: broşurat 15 Lei, în legătură de lux 30 Lei.*

*

La Librăria Arhidiecezană, Sibiu, se mai află de vânzare:

*Memoriul Mitropolitului **Andrei Şaguna**, sau luptele naţionale politice ale românilor ardeleni, 1846—1873, de Nicolae Popea, Tomul I (şi unic). Preţul 15 Lei.*

*

*Mitropolitul **Andrei** baron de **Şaguna**, scriere comemorativă la serbarea centenară a naşterii lui, Sibiu 1909. De vânzare la Librăria Arhidiecezană.*

întocmirile lui multe puţine, cu toate bogăţiile naturale, nu poate înainta şi prospera fără puterea credinţei, fără de avea la temelia vieţii sale: *morala creştină.* —

Din întreg trecutul nostru istoric de atâtea veacuri, cel mai bogat în roduri a fost veacul al XX-lea. Toamna anului 1918, pentru mult încercatul nostru popor, a fost cea mai mănoasă, cea mai binecuvântată. Ea ni-a adus mult dorita libertate naţională şi unirea tuturor românilor. Astăzi toţi fraţii, de un sânge şi de o lege, sântem la un loc, pe moşia părinţilor şi strămoşilor noştri în ţară frumoasă şi bogată ca puţine altele...

Scriptura ne spune însă, că nici chiar frumseţea, bogăţia şi fericirea raiului n'a fost scutită de muncă, căci omul îndată ce a ieşit din mâna Ziditorului, a fost pus în rai cu îndatorirea sfântă, de a-l lucra şi de a-l păzi. Ne înşelăm deci amarnic, când credem că în raiul României-întregite ne putem da mai mult tihnei... Ştim, că statul cel mai ales şi mai bogat în flori, lăsat în părăginire şi nelucrare îşi pierde tot farmecul, ear mai târziu se pierde cu totul, înghiţindu-l lăcomia buruienilor...

Dragostea înflăcărată de muncă a nemuritorului Şaguna, în aceste zile de multe şi mari neajunsuri, mai cu stăruinţă ca oricând altădată, ne 'ndrumă pe toţi, dela cel bogat păn' la cel sărac, să îndeplinim îndeletnicirile muncii noastre, diferitele îndatoriri cu cea mai curată conştiinţă, în fiecare clipă — fără preget. Numai astfel vom izbuti şi noi să înlăturăm multele greutăţi ce ne împresoară de toate părţile, să stârpim rând pe rând toate buruienile ne'nţelegerii. Dela măsura mai mare sau mai mică a muncii, ce vom şti desvolta, atârnă viaţa şi fericirea — viitorul nostru, căci «Munca este evanghelia viitorului» spune un mare învăţat. In stăruinţele noastre de muncă, deasemeni, să ţinem seamă de sfaturile practice ale lui Şaguna, care nu era de părerea, că: «ori totul dintr'o dată, ori nimic, ci era de părerea, ca omul să fie vecinic la postul său, vecinic străjer neadormit, storcând oricărei clipe, oricărei zile, oricărei împrejurări şi cel mai mare, dar şi cel mai mic folos ce-l putea da, şi lucrând în totdeauna, ca ziua de mâne să aducă cu mult mai mult, decât cea de azi».[1] Desnădejde şi piedici în hărnicia muncii, Şaguna nu cunoştea. «Mângăierea vieţii şi-o căută întotdeauna, cum însuş o spune, în lupta cu piedecile cele mai grele şi în înlăturarea acestora din calea nizuinţelor sale...»[2]

Indemnul muncii strădalnice, înfrăţit cu al unei puternice credinţe, vor fi numai în stare să alunge multele patimi şi slăbiciuni, pe care răutatea războiului le-a scos tot mai mult la iveală, ca: necredinţa, nepăsarea, trufia, nerespectarea bătrâneţelor, încrederea nebună în bogăţiile lumeşti, lăcomia nesăţioasă, specula neruşinată, şi câte alte răutăţi şi scăderi vor dispărea rând pe rând... din mijlocul nostru. Numai virtutea muncii şi-a credinţei vor fi în stare să ne prefacă strămoşeasca moşie: România-întregită, într'un rai de fericire şi să ne-o asigure pe vecii vecilor.

Mărginindu-ne cu acest prilej pios la aceste două, ca cele mai de seamă, din cari se desprind toate celelalte virtuţi şi însuşiri nobile, înălţătoarele sărbări ale lui Şaguna numai atunci îşi va avea rezultatul dorit, dacă în faţa duhului mare al lui Şaguna, care ne umbreşte din mausoleul dela Răşinari, ne vom făgădui cu toţii că le vom urma...

Numai luând asupra noastră un obligament atât de sfânt şi îndeplinindu-l, ne vom arăta fii vrednici de un părinte şi conducător ca Mitropolitul Şaguna. Numai astfel «apa cea vie» a învăţăturilor sale ne va renaşte şi întineri şi pe noi, făcându-ne «dintr'odată» mai puternici şi mai nobili — mai roditori de fapte bune şi luminate, de care atâta trebuinţă avem astăzi.

Ioan Popa,
preot şi profesor

[1] N. Dobrescu: Mitropolitul Şaguna.
[2] Dr. I. Lupaş, op. cit. p. 5.

Comemorarea lui Andrei Şaguna

P. S. Sa Episcopul *Ioan* al Aradului a dat următoarea

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale şi parohiale din eparhia Aradului

Inalt Preasfinţia Sa Domnul arhiepiscop şi mitropolit, *Dr. Nicolae Bălan,* cu actul Nr. 105 din 12/25 Iunie a. c. ne comunică, că la 16/29 Iunie a. c. s'au împlinit 50 de ani dela moartea Marelui nostru Arhiepiscop şi Mitropolit, *Andrei Şaguna,* şi că festivităţile comemorative, ce le va aranja biserica cu acest prilej, s'au amânat şi astfel ele vor avea loc la 29 Iunie (12 Iulie st. nou) a. c., adecă în *ziua Sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel,* după întoarcerea MM. LL. din Polonia, pentrucă Majestatea Sa, gloriosul nostru Rege a binevoit a lua hotărârea, să participe împreună cu Majestatea Sa Regina, cu Alteţele Lor Regale Principele moştenitor, Principesa moştenitoare, Principesa Irina şi, poate, Principesa Ileana.

Biserica noastră pururea recunoscătoare pentru facerile de bine ce le-a primit, se pregăteşte să serbeze din acest prilej cu demnitate amintirea nemuritoare a Marelui ei Păstor, *Andrei.*

Deci:

1. Indemnăm pe părinţii protopopi, ca să participe în număr cât de mare la festivităţile din Sibiu şi Răşinari; iar dintre preoţi, acei, cari în absenţa lor pot fi substituiţi în parohii prin alţi preoţi ducând cu sine chiar şi credincioşi din popor, unde se va putea face acest lucru fără mari greutăţi. Cei ce vor participa la aceste festivităţi, să-şi întocmească călătoria astfel, ca să sosească la Sibiu în ziua de 28 Iunie st. vechi nainte de amiazi.

2. In ziua Sf. Apostoli Petru şi Pavel, să se slujească în toate bisericile din eparhie parastas solemn pentru odihna sufletului fericitului în Domnul arhiepiscop şi mitropolit Andrei, cu care ocazune preoţii să cuvinteze despre viaţa Marelui Ierarh şi despre neperitoarele lui merite pentru biserica şi neamul nostru. Unde se poate, să se aranjeze şi festivităţi şcolare prin colaborarea preoţilor şi învăţătorilor.

In parohiile vacante, administrate de alţi preoţi din comunele învecinate, parastasul şi prăznuirea memoriei Mitropolitului *Andrei* se vor ţinea în Dumineca viitoare, ca astfel să nu rămână nici un suflet credincios bisericii noastre fără a se împărtăşi de inviorarea religioasă naţională ce se va revărsa din această serbare bisericească.

3. Preoţimea să îndemne mai ales pe credincioşii cu dare de mână, să contribue la sporirea fondului pentru ridicarea unui monument al Mitropolitului *Andrei.* Arad, 19 Iunie (2 Iulie) 1923.

* *

P. S. Sa episcopul Caransebeşului *Iosif* a dat următoarea circulară:

La 16/29 Iunie 1923 se împlinesc 50 ani dela moartea marelui nostru arhiepiscop şi mitropolit Andrei baron de Şaguna. Biserica noastră pururea recunoscătoare pentru facerile de bine ce le-a primit, se pregăteşte să serbeze din acest prilej cu demnitate amintirea nemuritoare a marelui ei păstor Andrei.

La festivităţile comemorative ce le va aranja biserica noastră la mormântul din Răşinari, precum şi la centrul mitropoliei noastre din Sibiu, M. Sa gloriosul nostru Rege Ferdinand I, a binevoit a lua hotărârea de a participa împreună cu M. Ra Regina Maria, cu AA. LL. Regale Principele Moştenitor Carol şi Principesa Moştenitoare Elena şi alţi membri ai Augustei noastre Dinastii.

Aceste festivităţi comemorative vor avea loc în ziua sfinţilor Apostoli Petru şi Pavel, adecă la 29 Iunie (12 Iulie) 1923, în prezenţa Prea Sfinţiţilor episcopi şi arhierei ortodocşi din cuprinsul ţării, precum şi în prezenţa înalţilor demnitari civili şi militari ai statului.

In urmare este de dorit, ca Prea On. dni protopresbiteri şi onorata preoţime parohială să ia parte la festivităţile din Sibiu şi din Răşinari, luând cu dânşii eventual şi credincioşi fruntaşi, unde se va putea face fără mari greutăţi...

Intr'una dispunem, ca în ziua sf. apostoli Petru şi Pavel, să se slujească în toate parohiile din eparhie parastas solemn pentru odihna sufletului fericitului în Domnul arhiepiscop şi mitropolit Andrei, cu care ocaziune preoţii să cuvinteze despre viaţa şi faptele marelui ierarh şi despre neperitoarele lui merite pentru biserică şi neamul nostru. Intrucât vacanţa de vară permite, să se aranjeze prin parohii şi festivităţi şcolare, prin colaborarea preoţilor şi a învăţătorilor, arătând tinerimii străduinţele marelui mitropolit pentru înfiinţarea de şcoli poporale confesionale, care au contribuit în număr atât de mare la salvarea limbii noastre, la întemeierea culturei religioase morale şi naţionale şi la luminarea întregului nostru popor.

In parohiile din care preoţii vor lipsi de acasă în ziua sfinţilor apostoli, din cauza participării lor la festivităţile din Sibiu şi Răşinari, parastasul şi prăznuirea memoriei mitropolitului Audrei se vor ţinea în Dumineca următoare, ca astfel să nu rămână nici un suflet credincios bisericii noastre fără a se împărtăşi de înviorarea religioasă şi naţională ce se va revărsa din această serbare bisericească.

La parastas, precum şi la festivităţile şcolare să se invite şi toate autorităţile locale.

Tot odată onorata preoţime va îndemna pe credincioşii cu dare de mână, ca să contribue la sporirea fondului pentru ridicarea unui monument al mitropolitului Andrei. Sumele încassate, dimpreună cu conspectul donatorilor se vor înainta cassei diecezane prin oficiile protopresbiterale concernente.

Din prilejul acestor festivităţi semicentenare, consistorul arhidiecezan va publica «Memoriile» rămase în manuscris de mitropolitul Şaguna. Acest op de mare importanţă se va trimite în mai multe exemplare fiecărui oficiu protopresbiteral, pentru a le distribui cu preţul de 25 lei exemplarul, pe seama preoţilor, bibliotecilor parohiale şi credincioşilor, cari ar voi să-l aibă.

Despre felul cum a decurs serbarea comemorativă în fiecare comună bisericească, onoratele oficii parohiale vor face raport consistorului diecezan.

*

P. S. Sa Episcopul *Roman* al eparhiei Orăzii-Mari, în circulara sa dată în 16/29 Iunie 1923, spune următoarele:

In ziua de 29 Iunie (12 Iulie) 1923, neamul recunoscător, în frunte cu Regele şi Regina va pleca genunchii lângă mormântul din Răşinari, unde de 50 de ani în fiecare an peregrinează biserica ortodoxă a Ardealului, ca să proslăvească amintirea şi să aducă prinosul de recunoştinţă bărbatului, pe care Dumnezeu l-a trimis la «plinirea vremii,» să mântuiască bisetica şi poporul românesc de peire.

Numele şi opera Mitropolitului Şaguna impodobeşte cea mai luminoasă pagină a istoriei sbuciumatului popor românesc. Dacă n'ar fi muncit decât numai pe teren bisericesc şi n'ar fi înfăptuit decât minunata autonomie bisericească, unică în felul ei în toată lumea, totuşi şi-ar fi asigurat un nume neperitor şi un titlu la recunoştinţa posterităţii. Geniul lui a fost însă activ şi creator pe toate terenele de manifestare ale poporului românesc. In politică ca şi'n şcoală, în cultură ca şi'n literatură, a tras brazde adânci şi a sămănat sămânţă bună, care a adus roade îmbelşugate pentru tot neamul românesc. De mai bine de o jumătate de veac viaţa religioasă, naţională şi culturală a poporului român din Ardeal se hrăneşte din patrimoniul lui Şaguna. De aici înainte opera lui va ferici întreg neamul restatornicit în graniţele pământului românesc. Un neam, o ţară şi o biserică a fost idealul Metropolitului Şaguna, pentru înfăptuirea căruia a stăruit toată viaţa. Nouă, urmaşilor, ni-a fost dat dela Dumnezeu, să vedem înfăptuirea

idealului, către care ne-a condus ca un stâlp de foc — arătându-ne calea — spiritul mare al lui Şaguna.

Istoria e chemată să arate importanţa covârşitoare a personalităţii şi operei Marelui arhiereu în viaţa poporului românesc, — noi să prăznuim cu vrednicie pe cel ce ne-a ridicat din întunerec la lumină şi ne a deschis calea către tot mai mare prosperare.

Eparhia noastră datorează o deosebită recunoştinţă memoriei Mitropolitului Şaguna. In planul de înfăptuiri al marelui arhiereu restatornicirea eparhiei noastre a ocupat un loc de frunte. Actele de generositate ale marilor noştri binefăcători Em. Gojdu şi Nic. Jiga poartă pecetea înfluenţei covârşitoare e spiritului marelui Şaguna.

Cade-se să aducem şi noi prinosul de recunoştinţă memoriei marelui mitropolit unindu-ne glasurile de rugăciune pentru odihna sufletului lui cu glasurile de rugăciune ce se'nalţă spre cer de lângă mormântul din Răşinari unde şi dorm somnul de veci osemintele celui mai vrednic şi celui mai înţelept arhiereu.

*

Tot cu prilejul aniversării semicentenare a Mitropolitului Andrei, P. S. Sa Episcopul *Roman* scrie următoarele:

In anul 1918 s'au împlinit cincizeci de ani dela alcătuirea Statutului organic. Intr'o şedinţă a Consistorului mitropolitan propusesem să se codifice toate legiuirile sinoadelor şi congreselor dela introducerea Statutului organic într'o carte jubilară istoric-critică, ca să avem o icoană clară despre ce a produs viaţa constituţională în decurs de cincizeci de ani şi să ne tragem învăţăturile pentru viitor. Consistorul a iniţiat adunarea materialului, dar a urmat val-vârtejul, în care nici lucrarea nu s'a terminat, nici jubileul nu s'a ţinut. Preocupările dela 1918 încoaci au scăpat din vedere, ca această datorie să se achite pe aniversarea semicentenară a morţii Mitropolitului Şaguna. Dar codificarea aceasta nu poate rămânea într'atâta. Istoria trebue să aibă elementele ei de judecată asupra roadelor pomului vieţii sădit de marele mitropolit. Dacă n'a dat roadele aşteptate viaţa constituţională de cincizeci de ani, să se ştie, dacă ele provin din vina Statutului organic, ori din vina aplicării lui greşite, pentru a utiliza aceasta experienţă la revizuirea de acum a Statutului organic, respective reorganizarea bisericii autocefale române.

In procesul de reorganizare a bisericii patrimoniul şagunian a fost firul conducător, dar formula de unificare a încurcat iţele acestei evoluţii istorice. S'a crezut, că prin formula juridică a articolului unic, ca la o vrajă va dispărea cvadrupla formă de organizaţie seculară şi se va contopì în una imaginară, — când chestiunea dimpotrivă reclama un studiu profund pentru armonizarea cvadruplei organizaţii într'una, care să aibă la bază sfintele canoane şi platforma evoluţiei istorice.

A fost pusă rău chestia cu: «vrei ori nu vrei unificarea?» Ori nu sântem noi o biserică? Unde este românul ortodox, care contestă unitatea bisericii ortodoxe române? In noi să nu vadă nimenea reformatori revoluţionari, ci şaguniani geloşi de patrimoniul lor. De libertatea bisericii. Nu din motive de separaţiune de stat, ci din motive de a fi capabilă de înflorire. Inflorirea ei înseamnă înălţarea sufletelor la idealurile etice. O ţară fără aceste idealuri e fără suflet. O brută, care se sparge în hârburi.

Nu e vorbă de o dogmatizare, — dacă vreţi — o înţepenire în cadrele statutului şagunian, pentrucă atunci am descinde dela principiul evoluţiei istorice. Mitropolitul Şaguna însuşi ar fi cel dintâi, care şi-ar revizui opera acum, când biserica a ieşit din defensiva apărării naţionale. Ar revizui partea politică şi-ar reîntrega disciplina canonică scăzută.

Principiul autonomiei bisericeşti nu este caduc în statul naţional, pentrucă el nu-şi are izvorul în relaţiile de controverse între biserică şi stat, ci în concepţia bisericii libere, întemeiată de Hristos: «Eu sânt libertatea». Fără această libertate nu poate trăi biserica, cum nu poate trăi vietatea de pe pământ fără soare.

In războiul de acum libertatea lui Hristos a învins şi a dat popoarelor libertate. Ar fi o sinucidere denegarea libertăţii dela biserica, prin care se susţine libertatea lui Hristos de viaţă dătătoare.

Slavă Domnului, România nouă a înţeles rostul unei biserici libere. In constituţia ei a pus temelia unei autonomii largi, ca să-şi poată desfăşura plenitudinea forţelor ei morale spre binele patriei. Graiul e al parlamentului, dar sufletul, care a inspirat graiul legiuitorului, este al mitropolitului Şaguna.

Mitropolitul Şaguna a făcut o epocă, dar nu s'a consumat în acea epocă. Sufletul nu moare. Sufletul lui deschide acum din mormânt însemnătatea divină a vieţii pentru patria nouă: epoca nouă a civilizaţiei creştine. Acum se desfăşoară întreaga lui mărime, caracterul lui profetic.

Peregrinagiul dela Răşinari e o evlavioasă închinare înaintea geniului marelui ierarh şi o înălţare sufletească la idealul unei Românii creştine, pe care nici porţile iadului nu o vor biruì.

Să stăm bine, să stăm cu frică sfânta jertfă cu pace să o aducem la împlinirea acestui ideal.

La Brad

Mitropolitul nostru Nicolae, la liceul Mitropolitului Andrei din Brad.

Cu multă trudă şi cu încordări supraomeneşti a înfiinţat fericitul Andrei, pe seama fiilor credincioşilor noştri, două licee.

Unul complect în Braşov, şi unul numai cu clasele inferioare în Brad. Acesta s'a completat la 8 clase sub I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, şi a fost o fericită coincidenţă, că în preajma sărbărilor semicentenare întru aducerea aminte a fericitului arhiepiscop şi mitropolit Andrei, succesorul său Nicolae, să prezideze primul bacalaureat la acel gimnaziu.

Ceeace fericitul Andrei a clădit, a desăvârşit urmaşul său Nicolae.

Dee bunul Dumnezeu, ca acel liceu să fie un puternic focar de răspândire a culturii şi credinţei.

Portretul lui Şaguna

Dela dl profesor î. p. D. Comşa primim următoarele:

Alăturea sub ·/. Vă trimit, artistic lucrat în culori, portretul fericitului Arhiepiscop şi Mitropolit ortodox *Andrei Şaguna*, a cărui aniversare de 50 ani va fi sărbătorită, cu participarea Familiei Regale, a miniştrilor şi căpeteniilor bisericeşti.

Mă bucur din toată inima că, după grele jertfe, dat mi-a fost mie, azi moşneag, a vedea realizată ideea, care de 15 ani în şir mă preocupă: producerea în strălucit şi mândru ornat bisericesc a Marelui Arhiereu şi cârmaci, ca şi care în biserica noastră n'a existat.

Avut am eu unul dese ocazii de a-i fi aproape, şi de sigur nu greşesc afirmând, că acest portret chromolitografiat, deplin izbutit, înfăţişând pe Mitropolitul Şaguna întocmai cum era, falnic, de o rară frumseţe şi măreţie, binecuvântând în faţa sf. altar obştia şi cucerind toate privirile ca prin farmec. —

Deosebit merit revine institutului de arte grafice Jos. Drotleff de aici, în România-mare singurul în măsură de a tipări în peatră cu atâta măestrie.

Cu preţul de 50 Lei exemplarul şi porto poştal, portretul în cestiune poate fi procurat dela subscrisul editor, D. Comşa, profesor î. p., dela Librăria arhidiecezană, sau prin institutul artistic Jos. Drotleff în Sibiu. In schimbul achitării de mai înainte a cel puţin 3 exemplare, se va acorda un rabat de 20%, abstracţie porto postal.

Cu rugarea cordială să binevoiţi a notifica în preţiosul Dv. ziar, apariţia acestui portret, de sigur binevenit, apreţiind măcar în treacăt, meritele şi isprăvile nemuritorului Mitropolit Şaguna şi remarcând trebuinţa răspândirii portretului în cercuri cât mai largi, semnez cu distins respect:

Sibiu, 1 Iulie 1923.

D. Comşa, profesor.

Versuri

— La semicentenarul morţii lui Andrei Şaguna —

Cinci decenii s'afundară,
In noianul veşniciei,
Desrobiţii fraţi azi cheamă
Pe toţi fiii României:
Veniţi, fraţi, cu mic, cu mare
La loc sfânt de închinare!

Glas de clopot să răsune,
Credincioşii să-i adune,
Cu vlădicii noştri 'n frunte,
Prea Sfinţiţi Arhierei, —
Un măreţ cortej porneşte
La mormântul lui Andrei...
Loc ferit şi adumbrit
De brazi falnici şi stejari,
Precum însuşi a dorit.

Eată fraţii au sosit
Din apus şi răsărit,
Mează-noapte, mează-zi,
Pe Şaguna a-l slăvì,
Şi a-l nemurì.

*

Praporii lucesc în soare,
Căci e mândră sărbătoare;
Vine Vodă Domnitor,
Ş'o Crăiasă, mândră'n flori,
Prinţi şi sfetnici,
Şi prinţese,
Şi poporul, talpa ţării, 'n
Şiruri dese.

In odăjdii sclipitoare
Marii preoţi glăsuesc,
Ingenunche fiecare
Către Tatăl cel ceresc:
Ruga sfântă se înalţă
Pentru marele păstor,
De vrăjmaşi biruitor
Şi de lege-ocrotitor....

Corurile întonează
Vers duios răsunător,
De acordul lor vibrează
Inimile tuturor:
Apostolul neamului,
In veci pomenirea lui!

Nobil suflet, dormi în pace,
Unde drepţilor le place:
Cununa ai dobândit,
Căci biseric'ai iubit,
Şi credinţa ai păzit!

Pr. Ioan Baptist Boiu.

Din anii ultimi ai vieţii Mitropolitului Andrei Şaguna

— Despre boala şi moartea lui —

Momentele din urmă ale vieţii Mitropolitului Şaguna sânt amănunţit redate din partea unui contimporan şi zelos colaborator al său, care a fost Dr. Ilarion Puşcariu. Din aceste interesante amintiri, apărute în scrierea comemorativă dela 1909, reproducem, în scurtare, câteva părţi, ce urmează mai jos:

I.

...In anul 1869, când scriitorul acestor şire a ajuns secretar consistorial, erau la ordinea zilei lucrări bisericeşti de mare importanţă, cari preocupau şi agitau în măsură mare pe îngrijatul mitropolit Şaguna. In vara acestui an sosì la mitropolitul Şaguna «Statutul organic» al bisericii noastre aprobat de Majestatea Sa; şi acum se tracta de punerea lui în viaţă. Episcopii dela Arad şi Caransebeş aşteptau toate dela Şaguna, care şi de astădată tot el se puse pe lucru pentru organizarea parohiilor, protopopiatelor, eparhiilor şi a mitropoliei; în anul următor 1870 se ţinură cele dintâi sinoade eparhiale şi cel dintâi congres naţional-bisericesc, pe baza statutului organic. Introducerea art. de lege 38 din anul 1868, care încă de atunci ameninţa a răsturna sistemul şcoalelor noastre confesionale, da mult de lucru mitropolitului Şaguna. El însuşi compuse în anul 1869 un memorand către ministru de culte despre îndreptăţirea caracterului confesional al şcoalelor române. Tot pe atunci erau la culme diferinţele cu grecii din Braşov, cari au cauzat mitropolitului Şaguna multă amărăciune în lupta sa cu ministru pentru apărarea dreptului de autonomie bisericească.

Mai mult ca toate l-au atins, în mod dureros, pe mitropolitul Şaguna lipsa de disciplină politică şi chiar şi bisericească la poporul român, care a adus cu sine nefolositoarea pasivitate politică a românilor din Ungaria în timp de aproape 40 de ani. Chiar şi pe terenul bisericesc a trebuit mitropolitului Şaguna să întâmpine decepţiuni, văzând îndată în sinodul arhidiecezan şi în congresul prim din anul 1870 elemente disperse, cari conduse de ambiţiune şi interese personale, era aproape să compromită însaş constituţiunea bisericii, abia câştigată cu multă trudă şi osteneală. Ca ilustrare servească următorul caz din primul sinod arhidiecezan, convocat în anul 1870 pe baza statutului organic:

Ingrijirea lui Şaguna pentru fundaţiuni

Mitropolitul Şaguna încă dela venirea sa în fruntea bisericii din Ardeal, observând totala lipsă de mijloace materiale a căutat isvoare de venite bisericeşti şi adăugând cruceri lângă cruceri a pus bază fondurilor arhidiecezane de astăzi cari prin anii 1870 nu arătau nici pe departe o avere aşa de considerabilă, încât din ele fără periclitarea lor să se poată cheltui cu uşurinţă. Cu toate acestea în sinodul arhidiecezan din anul 1870, lucrul cel dintâi a fost pentru unii membri mireni interesaţi ai sinodului, ca să creeze posturi mai multe de referenţi şcolari în consistor, cu salarii mari, pentru trebile şcolare, cari până acum se rezolvau prin prezidentul şi secretarul consistorului şi cari aveau lipsă încă de o desvoltare de mai mulţi ani, până să aibă trebuinţă dintr'odată de mai mulţi referenţi. Mitropolitul văzând, deoparte, că nu de trebuinţa a doi referenţi, ce s'ar fi simţit, a fost condus sinodul în majoritatea lui, când a decis sistemizarea a două posturi, ci mai ales de dorul unor membri ai sinodului de a ocupa acele posturi; iară de altă parte, că fondurile create de el, se periclitează, prin angajarea lor cu sarcini prea mari, insuportabile — şi mai ales observând, că sfaturile lui cele bune, de a fi cu cruţare faţă de fondurile înfiinţate de el cu multă trudă, nu se cagă în seamă, — într'atâta s'a supărat, încât mergând din sinod acasă şi-a rupt testamentul care-l făcuse cu câteva luni mai înainte. De aici a şi urmat, ca făcând alt testament, ca un semn al neîncrederii sale în organele bisericeşti a subtras fundaţiunile sale — una care poartă numele lui şi alta a tipografiei — de sub administrarea directă a acelora şi le-a pus în mâna unor comisiuni speciale — lucru. care fără cunoştinţa acestora, mulţi nu şi-l pot explica.

Ocupaţiile sale în vremea din urmă

Mitropolitul Şaguna dedat în anii de mai înainte la o acţiune mănoasă, care l-a purtat din triumf în triumf şi la cele mai strălucite succese, iară acuma redus numai la terenul bisericesc, în care chiar dela oamenii săi întâmpină ingratitudine, caută a-şi afla recreaţiunea şi o mulţămire oarecare în activitatea sa literară şi ştiinţifică care a produs opurile sale din urmă «Compendiu de dreptul canonic», «Enchiridion de canoane» şi «Studiul Pastoral». Pe lângă aceasta, ca să dea un contrapond dispoziţiunei şi cursului ideilor sale, produse prin întâmplări neplăcute de toate zilele, cari prea de multeori îl nelinişteau, s'a ocupat un timp cu studiul limbii ebraice şi al celei franceze. Şaguna şi în acest timp a condus administraţiunea bisericii, până când puterile au început a-i scădea. El în chestiunile de oficiu nu era omul şabloanelor, ci era foarte expeditiv. Trei cuvinte scrise de el cu creonul, lângă care punea un A. valora mai mult ca concluze în coale de hârtie scrise frumos, — pentrucă ceeace scria el era scris, nu se mai schimba şi pe aceea putea conta orcine.

Am schiţat pe scurt aceste momente din atmosfera, în care a trăit mitropolitul Şaguna în timpul din urmă al vieţii sale, pentru a se vedea, care a putut fi dispoziţiunea lui sufletească.

Numai acestei dispoziţiuni nefavorubile şi mediului nepriincios, în care a ajuns mitropolitul Şaguna în anii din urmă se atribue, că corpul lui odinioară atât de sănătos a slăbit din zi în zi, până ce a sucumbat.

II

In anul 1868 se află mitropolitul Şaguna în sănătate deplină, viguros şi pe lângă toată frumseţea căruntelor sale complete arătate atât de timpuriu, erá agil şi peste măsură iubitor de muncă. In acest an a participat şi a vorbit mitropolitul Şaguna cu mare vâlvă în casa magnaţilor, stăruind pentru despărţirea ierarhică de sârbi, pentru autonomia bisericii ortodoxe române din Ungaria şi inarticularea mitropoliei; tot în acest a an condus congresul naţional-bisericesc, în care s'a lucrat «Statutul organic» al bisericii noastre.Deosebire mare în starea lui sufletească şi trupească s'a putut observá după doi ani în sinodul şrhidiecezan şi în congresul naţional-bisericesc din anul 1870. Pe când mai înainte ştia de multeori să desarmeze opoziţia din sinoade şi congres prin câte o glumă fină şi de spirit, acuma este susceptibil şi pentru lucruri mai mici. Schimbarea politică spre mai rău a început a se simţi în anul 1869, când se da lupta pentru autonomia şcoalelor confesionale în urma artic. de lege şcolar 38 din 1868; tot atunci se făceau mizerii din partea guvernului în cauza bisericii române greceşti din Braşov. Nemulţămiri în o parte, atacuri pe terenul politic pe tema pasivităţii în altă parte; şi pe lângă aceea lucrare intensivă la scrierea de opuri a început să slăbească şi distrugă corpul cel frumos şi mai înainte atât de sănătos al lui Şaguna.

Momente din viaţa particulară

In anul 1869 se vedea mai des Mitropolitul Şaguna ieşind la preumblare spre grădina sa, unde petrecea 2—3 oare după ameazi; mai rar eşia el prin piaţă, de regulă pe dinaintea palatului lui Brukenthal, cu mânile la spate ţinând bastonul, iară servitorul Simon după el. De multe ori era însoţit de generali. Aparifiunea lui pe stradă a rămas ceva sensaţional. Când vara îl surprindea ploaia la preumblare, nu folosea parapleul, ci cu capul descoperit prin ploaie se lăsa să fie udat. Odată întâlnindu-l eu întorcându-se dela grădină, s'a oprit înaintea mea, fără să zică un cuvânt, apoi îmi îndreaptă pălăria mea pe cap, părându-i-se, că nu e pusă drept şi zimbind cu bunătate glumeaţă îmi zise: «aşa să o pui». In anul 1869—1870 încă tot mai ţinea odată pe săptămână cu generalii din Sibiu, jour-fix cu diner ce se pregătia în ospătăria lui Savu Lobonţ (h. Bucureşti), aflătoare lângă reşedinţa arheppiscopească, unde se găteau mâncări bune. Cu comandantele de corp din Sibiu bar. Rodiş, care se ţinea de biserica noastră şi avea soţie română, convenea des şi era în relaţiuni amicabile. Joia în fiecare săptămână mergea cu ecuipagiul său elegant la Avrig la Baronul Milius, ginerile lui Brukenthal.

In anii următori ieşirea la preumblare tot mai mult se rărì, pânăce cu toamna anului 1872 înceată de tot. La biserică mergea regulat chiar şi în postul Paştilor, Mercurea şi Vinerea la liturgia înainte sfinţită. Sta în picioare în strană cu o ţinută maiestoasă. Observa cele mai mici greşele, ce s'ar fi făcut în decursul slujbei; pe celce a greşit, îl chema acasă şi cu blândeţe îi arătă locurile din tipic.

Funcţiunile sale arhiereşti mai cu greutate le-a îndeplinit mitropolitul Şaguna până către finea anului 1872 mai cu seamă în capela sa domestică. In anul 1871 la Paşti a servit în capela aceasta şi după ce a sfinţit şi un prinos pregătit de el din colaci, şuncă şi ouă, m'a poftit la dejun şi pe mine, care slujisem împreună, şi era mulţămit şi vesel.

In anul 1872 a servit la Paşti în biserică mai pe urmă, cu care ocaziune era foarte impacient, apostrofând când pe unul, când pe altul dintre preoţii asistenţi...

Starea sanitară

Nimenea altul însă, ca însuş mitropolitul Şaguna nu ştia mai bine, că sănătatea lui este sdruncinată.

Indatăce i s'au arătat semnele boalei, a luat dispoziţiuni pentru cazul morţii sale. Incă pe timpul sinodului arhidiecezan din 1870 avea gata testamentul său, care însă după unele experienţe triste în acel sinod, l-a nimicit. Curând după aceea a făcut alt testament, care l-a prezentat şi predat consistorului în şedinţă plenară.

Şezând în scaunul prezidial, în fruntea consistorului, îmbrăcat în haine de călugăr, dupăce cu seriositate sărbătorească, rezignaţiune şi rezoluţiune impunătoare vorbì despre boala sa, ce-l ameninţă şi despre datorinţele arhiereului, când are să moară, dădù consistorului testamentul său spre păstrare, din care numai atâta spuse celor de faţă, că îngropăciunea să se facă la Răşinari, întocmai aşa cum a dispus în testament. Vedeţi, zise el cu glas hotărât prinzând cu mâna de mantie, «să mă îngropaţi în hainele acestea simple călugăreşti, precum mă vedeţi astăzi aci, ear ca preot să săvârşească slujba înmormântării numai singur Ieromonahul German (Bogdan) spiritualul seminarial şi duhovnic al meu».

Tăcere adâncă domneà în şedinţă în aceste momente solemne şi câte o lacrimă numai se observa rotind pe obrajii îndureraţi şi întristaţi ai asesorilor consistoriali.

Nu trecù însă mult şi mitropolitul cerù îndărăt dela consistor şì acel testament, ce înlocuindu-l cu altul, al III-lea, îl dădù din nou spre păstrare.

Cătră sfârşitul vieţii sale mai adause şi un codicel la testamentul său, în care între altele îmi dăruì şi mie 300 fl.

Şaguna şi biblioteca sa

In legătură cu facerea testamentului său, mitropolitul Şaguna pregătì un inventar despre ornatele arhiereşti, fondul instruct al arhiepiscopiei create şi sporite de el în mod însemnat şi despre averea sa privată; iară paralel cu aceasta m'a însărcinat pe mine cu conscrierea şi aranjarea cărţilor din biblioteca sa donată arhiepiscopiei şi cu compunerea unui catalog, care nu existase până atunci. Apucându-mă de lucrarea aceasta în anul 1871 la început mi se păreá a fi uşoară, însă curând m'am convins, că este grea, pentrucă cărţi erau multe şi de tot felul şi în diferite limbi. Credeam la început, că într'un an să ispăvesc lucrul, şi aceasta ar fi dorit şì mitropolitul; dară cu toate acestea, măcar că am luat în ajutor pe doi dintre cei mai harnici clerici de pe atunci în seminarul arhidiecezan, (Simion Popescu, fost mai târziu profesor la acest seminar şi protopresbiter în tractul Sibiu, de prezent profesor la liceul «Lazar» în Bucureşti şi N. Petra Petrescu, dirigent de bancă) am putut terminà lucrarea numai cu câteva luni înainte de moartea mitropolitului Şaguna. El ţinea mult la biblioteca sa, ce şi-o preţuià, căci folosindn-o în activitatea sa literară îi cunoşteà valoarea. Aveà plăcere să vină de multeori în bibliotecă să vadă cum lucrez şi când credeà că am flămânzit, mai ales dacă lua şi el ceva de gustare, îmi aduceà şi mie cu mâna lui pe un taler câte ceva de gustare, precum struguri cu un corn ş. a. Se bucurà mult când vorbeam de bibliotecă şi de unele cărţi valoroase din ea. I-a făcut mult haz, când i-am zis, că acolo este lucru, nu glumă, căci sânt multe cărţi...

Jubileul dela 1871

Tot în anul 1871 toamna s'a sărbat jubileul de 25 ani, de când ocârmuiá Şaguna biserica ortodoxă română din Ardeal. La acest jubileu ţinut cu mare însufleţire au luat parte preoţimea şi mirenii din toate trei eparhiile în frunte cu arhiereii şi consistoriile lor. Numai jubilatul arhiereu, din cauză sanitară s'a ţinut departe de sărbare, de bucuria generală, retrăgându-se în aceea zi la Răşinari; nu că doară nu s'ar fi bucurat şi el de o aşa strălucită manifestaţiune a bisericii celei vii, pentru dânsul, dar a urmat aşà pentru modestia şi resignaţiunea sa deoparte, iară de altă parte din cauză, că emoţiunile, ce s'ar fi petrecut în el, dacă ar fi stat mai aproape de această sărbătoare spontană, ar fi putut aveà influinţă stricăcioasă asupra sănătăţii lui scăzute. Cu greu s'a hotărât să-şi deà consimţământul la ţinerea acestui jubileu şi nu bucuros a stat câteva ore la dispoziţiunea sculptorului Kugler din Pesta pentru modelarea bustului de marmoră pe spesele românilor braşoveni; cu toate acestea s'a bucurat în sufletul său pentru această sărbătoare. Când deputaţiunea fruntaşilor Braşoveni s'a prezentat la el pentru felicitare şi prezentarea bustului, în răspunsul său de mulţumită a spus şi aceea, că nu e voia dânsului ca bustul acesta să se conserveze în reşedinţa arhiepiscopească, ci să-l ducă la Braşov. Braşovenii nemângăiaţi cu acest rezultat m'au rugat pe mine să întrevin ca totuş să primească bustul în reşedinţă, ceeace am şi făcut cu bun succes, învoindu-se cu ce i-am propus eu, ca bater pe un timp oarecare să-l aibă în reşedinţă spre a-şi primì un fel de sfinţenie şi ca să nu se explice în mod sinistru ducerea bustului la Braşov. Mitropolitul îmi descoperì, că nu i place să se vadă pe sine modelat în peatră, — mai adaug şi eu aceea, că bustul nu e reuşit.

Incă din anul 1868 se asigurase pe viaţă pentru suma de o sută de mii florini, destinaţi spre deosebite scopuri bisericeşti, precum s'a văzut din testamentul său. Odată a observat,

că cu aceasta a luat asupra sa o sarcină prea mare trebuind să plătească în tot anul opt mii florini; la aceasta i-am replicat, că cu toţii îi dorim să poarte sarcina aceasta cât mai mulţi ani.

III

Moartea mitropolitului Şaguna. In capitolul acesta final, voiu expune fapte şi întâmplări la cari încă am fost de faţă, în oarecare măsură şi părtaş la ele. Nu mi le-am însemnat de atunci pe hârtie, cu toate acestea îmi aduc aşa bine aminte de ele, ca şi când s'ar fi întâmplat numai ieri, cel mult careva detailuri să mi fi scăpat din memorie.

Ca medici de casă, cari în tot decursul boalei l-au cercetat în fiecare zi odată sau de două ori, a avut mitropolitul Şaguna pe Dr. Vasilie Szabó şi pe Werner, ambii medici de bun nume în Sibiu. Mai târziu, când se agravase boala, a poftit la sine spre consultare pe medicul Dr. Stockinger din Pesta, conşcolar şi amic al său, şi după acesta pe doctorul român C. Pomuţ, medic homeopat. Opiniunea medicilor eră, că boala mitropolitului este o urmare a emoţiunilor neplăcute, la care a fost expus în anii din urmă, precum şi a muncii încordate. Nervii lui, ziceau medicii, slăbindu-i-se, nu puteau rezista la sarcină, zic eu, ce prin împrejurări nefavorabile şi fatale, devenise insuportabilă.

Pe sărbătorile Naşterii Domnului în anul 1872 am mers la Brasov. La despărţire îmi zise mitropolitul Şaguna să-i trimit, dacă aflu, nişte găinuşi sălbatice sau potârnichi. In Braşov am întâlnit pe protopresbiterul Branului, — pe atunci eră Ioan Meţianu, care întrebându-mă despre starea mitropolitului Şaguna între altele i-am spus, că m'a însărcinat să-i trimit nişte găinuşi sau potârnichi. «Lasă», zise protopopul, «treaba pe mine, îi voi trimite eu» şi eu mulţămindu-i am plecat. Petrecând în Braşov o săptămână, până la anul nou, am primit dela secretarul Frateş, o telegramă, de cuprinsul, că mitropolitul mă chiamă să mă întorc îndată la Sibiu, că se află mai rău.

Boala se agravează

Intorcându-mă îndată la Sibiu, am aflat că boala mitropolitului întrase într'un stadiu nou. El a dorit, ca eu şi Frateş să fim ziua-noaptea în apropierea lui. Am început de acum, ca şi noaptea să fim cu el, unul până la miezul nopţii, şi celalalt până dimineaţa, având şi noi paturi în o cameră de alăturea. Mai mult şedeà mitropolitul pe scaun sau pe o canapea mare, ce şi-o adusese în cancelaria sa pentru a zăceà pe ea. Avea somn puţin şi după-ce mai conversa cu noi despre întâmplările de peste zi, se culcà mai mult în patul din alcov, de lângă cancelarie şi câte odată pe canapea, trebuià să-l acoperim cu un ţol moale de lână; de multeori nu-i plăceà cum potriveam ţolul pe el şi zicea să vină Simon, servitorul lui să-l acopere; aţipeà 5—10 minute şi eară se pomeneà şi asta mergeà aşa ziua-noaptea şi rar durmeà mai îndelungat.

Dureri anumite nu aveà, fără numai greutate, mai ales cu respiraţiunea, la început mai puţin, apoi tot mai tare, aşa, că în lunile din urmă stând cu gura ceva mai deschisă respirà mai des. I s'a arătat umflături mai jos la picioare, cari tot creşteau; cu toate acestea umbla din când în când prin casă şi anume se preumblà prin salon încoace şi încolo răzimându-se puţin de careva dintre noi, care mergeà alăturea; era deajuns să-şi pună mâna pe umărul meu, ca să mă clătin într'o parte şi într'alta; mânca până la un timp destul de bine mâncări uşoare, mai târziu mai puţin; când s'a agravat boala şi aveà lipsă de servicii mai grele, a luat lângă sine de ajutor 4—6 clerici dintre cei mai tari şi îndemânatici, cari schimbându-se pe rând erau totdeauna câte doi lângă el. Eu mergeam acum în cele trei luni din urmă mai rar la el. Odată m'a poftit la sine şi mi-a zis să pregătesc concepte spre subscriere pentru regularea unor scăderi în seminar şi adecă, că directorul Hania să nu fie şi director şi profesor, ci să poarte numai oficiul protopresbiteral; asemenea şi I. Popescu să nu mai ocupe două posturi, de profesor şi protopop, ci să fie numai protopop; iară în locul lui Hania să mă pună pe mine şi în locul lui Popescu pe N. Maier, care tocmai îşi terminase studiile la Viena; aceasta voise mitropolitul de mult să o facă, dar tot amânase şi acum voià să o facă până este în viaţă. Eu însă prevăzând ce volbură se va naşte dintr'asta şi că lucrul acesta se va tălmăcì rău, deşi eră în favorul meu, l-am desmântat dela aceasta, zicând să o facă, când va ajuta Dumnezeu să-i fie mai bine. El însă uitându-se la mine trist, n'a mai zis nimica, de unde am observat, că nu i-a plăcut...

Despărţire duioasă

Intrunindu-se sinodul arhidiecezan la Dumineca Tomii în anul 1873, membri sinodului au dorit să se prezenteze înaintea arhiepiscopului mitropolit bolnav, care s'a declarat gata a-i primì. Şasezeci de deputaţi ai sinodului, preoţi şi mireni stau în salonul cel mare din reşedinţă înaintea lui, care după mult timp se mai îmbrăcase odată în ornatul călugăresc şi şezând într'un fotel, le vorbì frumos, cu voce scăzută, punând la inima tuturora a lucrà cu zel şi devotament pentru binele bisericii şi al şcoalei şi a apărà autonomia, instituţiunile bisericii noastre, pentru a căror câştigare şi asigurare s'a străduit în viaţa sa ş. a. S'a adresat apoi cu cuvinte către unii deputaţi noi, pe cari nu-i cunoştea şi împărtăşind tuturora şi peste sinod binecuvântarea sa ne-a dimis. Deputaţii erau cu feţele întristate şi mulţi vărsau lacrimi şi nici eu, măcar că dam faţă cu el mai în toate zilele, văzându-l acum după un timp îndelungat îmbrăcat în vestmintele călugăreşti şi cunoscând deosebirea, cum arătà odinioară în aceleaşi haine, n'am putut rezistà la plânsul ce m'a năpădit.

In săptămânile din urmă

In săptămânile din urmă se agravase boala în aşa măsură, că nu mai era scăpare; medicii ne încunoştiinţară, că merge spre sfârşit şi se apropie ceasul. Catastrofa a urmat în ziua de 16/28 Iunie 1873 într'o Sâmbătă d. a. cu puţin înainte de 6 ore.

Abia pe la 4 ore am aflat şi eu, că mitropolitul Şaguna este în agonie, alergând la reşedinţă l-am aflat trăgând de moarte, fiind de faţă vicarul arhiepiscopesc N. Popea, fostul episcop al Caransebeşului cu alţi 2—3 asesori consistoriali; despre celece s'au petrecut până la sosirea mea istoriseşte preotul din Egerseg, I. Bârsan:

«Eram cleric în anul al III-lea, când în ziua răposării sale a venit rândul la mine şi la colegul Pavel Roşca, ca să stăm lângă arhiereu.

Pe la ora 4 d. a. a zis către mine, care eram lângă pat: «Vino fătul meu şi mă du la fereastra dela stradă. Dupăce am dus lângă fereastră o măsuţă şi un scaun, i-am ajutat să se scoale şi văzând eu, că e de tot slab, am crezut să chiem încă pe cineva, ca să-l putem duce, dar nu mi-a permis, ci mi-a zis să-l duc singur. M'a apucat de cap, căci eu numai până la subsuori îi ajungeam, cu toatecă nici eu nu eram mic de statură, şi cu atâta putere l-am prins peste mijloc, încât toată mâna mi s'a înfundat în corpul său, care eră umflat. L-am dus apoi la masă şi l-am aşezat pe un scaun, dar a trebuit să i prind capul în mâni, căci atât eră de slăbit, încât nu avea putere să şi-l ţină în sus.

Imi eră însă atât de greu, încât tot am asudat, dar peste un pătrar de oră a venit feciorul de casă, care cu mirare şi cu ocară mi-a zis, că cum am cutezat a-l ridica din pat şi către Excelenţa a zis, că n'ar fi trebuit să se dee jos din pat. Eu i-am făcut semn, că sânt obosit şi luându-l amândoi, l-am pus iarăş în pat. Acum a început a-i fi mai rău şi eu văzându i durerile nu mă puteam reţinea să nu lăcrămez. Deschizându-şi atunci marele arhiereu ochii şi văzându-ne în jurul său a trimis pe Roşca să cheme pe vicarul Nicolae Popea, care la moment a şi venit şi văzându-ne pe toţi cu lacrimile la ochii, a întrebat pe Excelenţa, că se simte mai rău? Ca răspuns şi-a mai deschis odată ochii şi văzându-l că lăcrimează, i-a zis: «Nu vă temeţi, Nicolae! numai nu vă sfădiţi!»

Fiind şi eu de faţă a mai tras greu ca $1^1/_2$ oră, la un moment i s'au umflat vinele în obraz şi după o sguduitură a corpului, de s'a mişcat şi patul, deodată i s'a schimbat coloarea feţii în palid, a început să răsufle tot mai rar şi mai încet, până la cea din urmă suflare. Cei de faţă, ca la 8—10 persoane dintre membrii consistorului şi ai corpului profesoral seminarial ne uitam zăpăciţi şi întristaţi unul la altul, ca şi când ar fi zis fiecare «am perdut pe părintele nostru cel bun şi înţelept». —

Boala de care a suferit

Cu corpul lui s'au îndeplinit cele prescrise de tipicul bisericesc. A doua zi a fost secţionat prin chirurgul oraşului Hufnagel şi în prezenţa medicilor de casă s'a constatat boala de inimă (dilatatio cordis), care a cauzat şi boala de apă. Arteria inimii eră calcificată aşa, ca bătând chirurgul pe ea cu cuţitul sună ca un corp năsipos. Celelalte organe interne erau perfect de sănătoase. Corpul îmbalzamat îmbrăcându-se, dupăcum a dispus mitropolitul în testamentul său, s'a aşezat în cosciug şi s'a expus în salonul din reşedinţă pentru public până Mercuri, când pus pe carul funebral fù dus în conduct la Răşinari, şi după serviciul funebral, îndeplinit numai de ieromonahul German fù aşezat în cripta pregătită, pentru a cărei conservare a destinat şi dat bisericii din Răşinari, ca fond suma de 4 mii florini; peste criptă, consistorul arhidiecezan a ridicat o capelă după modelul capelei de pe mormântul lui Prisnitz din Graefenberg, ştiind consistorul, că acest monument simplu dară frumos a lui Prisnitz văzându-l într'o foaie ilustrată i a plăcut mitropolitului Şaguna.

Ordine desăvârşită

Mitropolitul Şaguna depărtându-se dintre noi a lăsat după sine toate afacerile bisericeşti, şi ale sale private, regulate şi în cea mai bună ordine. Intreaga sa avere considerabilă a lăsat o bisericii spre deosebite scopuri.

El rămânând între marginile canoanelor bisericeşti şi voind şi în această privinţă să dea un exemplu de cinosură pentru următorii săi în scaunul arhiepiscopesc, s'a supus la aceea, ba chiar a dispus prin testamentul său, ca toate obiectele sale, afară de cele lăsate la arhiepiscopie, ca fond instruct să se vândă cu licitaţie în favorul fundaţiunilor.

La vânzarea lor consistorul arhidiecezan a îngrijit, ca obiectele rămase dela mitropolitul Şaguna, cari erau o mulţime, ca la o casă binecuvântată de Dumnezeu, să nu ajungă la persoane străine de neamul şi religiunea noastră. Cele mai multe obiecte cumpărate de succesorul în scaunul arhiepiscopesc Procopie Ivacicovici, au fost prin donaţie restituite arhidiecezei şi adaogate la fondul instruct.

Incheere

Incheiu însemnările mele cu observarea, că arhiepiscopul şi mitropolitul Andrei baron de Şaguna şi în faţa morţii s'a arătat mare după exemplul Sfinţilor părinţi clasici ai bisericii. Religiositatea adânc înrădăcinată în sufletul lui încă din casa părintească, conştiinţa a-şi fi împlinit cu sfinţenie datorinţa de înalt arhiereu şi credincios conducător al unui popor, i-au dat tăria şi bărbăţia sufletească ce i-a caracterizat întreaga lui viaţă, să supoarte cu resignaţiune greutăţile unei boale îndelungate.

«Toate lucrurile mele — ziceà dânsul de multeori — le-am pus în rânduială şi acum poate să urmeze cu mine ce va vrea bunul Dumnezeu». Cuvintele din urmă ale lui adresate vicarului său: «Fiţi în pace, nu vă sfădiţi», arată că şi în ora din urmă a vieţii gândurile lui erau îndreptate asupra sorţii bisericii, care el cu multă grijă şi trudă o a adus la o stare mai fericită. Pacea, dragostea şi concordia între fraţi, ne spune el, la răsuflarea din urmă, deschide calea spre biruinţă.

Amintiri despre Marele Arhiepiscop şi Mitropolit Andrei

Inaltul preiat, deşi altcum foarte serios, iubia totuşi glumele potrivite.

In earna anului 1863 mergând eu cu un alt coleg din comitetul aranjator să-l invităm la «balul juriştilor», ne-a primit de tot bine şi şi-a rescumpărat biletul de onoare, în mod solemn pregătit, cu o sumă corespunzătoare.

In seara balului, care avea să se deschidă la 8 ore, eu mă aflam din întâmplare în Piaţa-mare, în cornul străzii Cisnădiei, când deodată Excelenţa Sa iese dela guvernatorul şi, trecând pe dinaintea mea, îmi zice: «Ei bine, sânt şapte ore şi jumătate şi tu petreci aici, în loc să fii acasă şi să te găteşti de bal».

— «Ah, Excelenţă, îi răspund eu, până la 8 ore nu am eu câte aş putea să le pun pe mine».

I-a plăcut răspunsul şi surizând a zis: «Tu, Kerl», care era un cuvânt măgulitor, îndatinat la dânsul.

Pe acele timpuri, fiind mai cu seamă la noi ortodocşii puţini aceia cari absolvau studiile şi

intrau în viaţa practică, era datină că ceice absolvau să se prezinte la Excelenţa Sa şi să-i ceară binecuvântarea în cariera ce voiau să-şi aleagă.

In toamna anului 1864 eu absolvasem studiile juridice la academia din Sibiu şi depusesem examenul de stat cu rezultat foarte bun. A doua zi după examen mă cercetează consilierul dela curtea de Apel din Târgul-Murăşului, Moga, şi-mi spune că vine în numele Excelenţei Sale dlui vice guvernor, baron Pop, şi mă invită să intru îndată ca practicant la guvern, căci ar avea mare nevoie de oameni ca mine. Eu, care ca student, lucram în cancelaria advocatului Dr. Zickeli, nu voiam să părăsesc cariera de advocat. Dl consilier Moga însă adusese toate actele gata, aşa că am trebuit numai să subscriu şi a doua zi să depun jurământul.

Toate acestea s'au întâmplat firește fără ştirea şi binecuvântarea Mitropolitului Şaguna. Cu toate acestea, eu acuma ca membru al marelui guvern, m'am îmbrăcat în gala şi m'am prezentat la Şaguna, care m'a primit în mod ceremonial, intitulându-mă tot: domnişorule. Eu mă simţeam măgulit, neînţelegând satira ce zăcea în cuvântul acesta.

După câteva momente mă scol să plec. Excelenţa Sa mă reţine, cheamă pe secretar, care aduce o hârtie sosită dela guvern, pe care mi-o arată cu cuvintele: «Aşa se scrie la un Mitropolit?»

Actul era, atât ca stil, cât şi ca scrisoare, sub toată critica. Eu însă m'am scuzat uşor, nefiind actul din despărţământul căruia aparţineam eu, şi nefiind şi altcum eu, ca simplu practicant, responsabil pentru actele guvernului.

Domnia mea la guvern a fost de scurtă durată. Căci aceiaşi domni cari la început m'au primit cu braţele deschise, mai târziu mi au detras cu totul bunăvoinţa. Cauza? *Confesiunea* care, pe acele timpuri, juca mare rol la guvern.

La anul 1870, devenind advocat în Sibiu Şaguna, — care şi pe acele timpuri cauzele de in, teres comun le supunea deliberării unui consiliu, pe care îl compunea din intelectualii sibieni după propria sa chibzuinţă, — m'a invitat odată să iau şi eu parte la o astfel de consultare t

Se trata de împărtăşirea de stipendii, şi Şaguna propuse ca să se dea mai departe stipendiu unui student dela academie, care picase la examen în anul expirat.

Nime nici un cuvânt în contra. Eu însă care încă nu eram pătruns de autoritatea necondiţionată a voinţii Marelui Mitropolit, spre mirarea celor prezenţi am cutezat să-mi ridic glasul şi se fac observarea că «ar însemna a promova lenea, dacă s'ar da stipendiu unuia care nu poate documenta progres în stud u».

Toţi cei prezenţi aşteptau o aspră mustrare a îndrăsnelii mele. Marele Mitropolit însă într'un ton binevoitor îmi reflectă, că observarea mea este de altcum întemeiată; însă dacă nu s'ar da respectivului stipendiu, ar trebuì să-şi întrerupă studiile şi banii până aici cu dânsul cheltuiţi ar fi prăpădiţi...

*

Mitropolitul Andrei a prestat dovada despre măreţia sufletului său atunci, când însuş a pus capăt ocârmuirii absolutistice de până atunci şi a introdus în biserică regimul constituţional.

Numai un suflet de tot mare poate săvârşi astfel de faptă. *I. A. de Preda.*

Cuvântul tinerimii

Şaguna ca educator al clerului

In aceste zile de pioasă comemorare, închinată fericitului arhiepiscop şi mitropolit *Andrei Şaguna* — cu prilejul împlinirii alor 50 ani dela moartea lui — sufletele noastre tinereşti sânt cuprinsă de profunde sentimente de pietate şi recunoştinţă. Un fior sfânt ne pătrunde la rostirea numelui înţeleptului şi destoinicului cârmuitor bisericesc, pe care providenţa divină ni l a dăruit nouă, românilor ardeleni, în vremuri de grea cumpănă.

Binele ce a făcut Andrei Şaguna şi opera ce ni-a lăsat-o, pe urma laborioasei sale vieţi, a produs şi continuă să producă roade bogate pentru neam şi biserică.

De aceea coardele inimii tuturor tinerilor ca buni români şi buni creştini ortodoxi, trebue să vibreze la fel, când preamărim amintirea în veci neuitată a neasămănatului ierarh Andrei Şaguna.

Mulţi sânt aceia cari cu scrisul său cu graiul au încercat să lămurească viaţa şi activitatea binecuvântată a acestui Moisi al românilor ardeleni. Mulţi vor fi şi acum, cu prilejul zilelor de sărbătoare, acei bărbaţi distinşi, cari vor tălmăci activitatea lui uriaşă prin bogăţia şi puterea de lucrare pe toate terenele vieţii obşteşti.

Ca elev al seminarului arhidiecezan teologic «Andreian» mă voi strădui după puterile mele — consultând o parte din publicaţiunile despre neîntrecutul nostru arhipăstor — să accentuez activitatea lui ca educator al clerului şi ca întemeietor al şcoalei care îi poartă numele.

Faptele sale săvârşite în decurs de peste un sfert de veac, formează un şir de monumente neperitoare, ear din şirul acestora pentru noi e de însemnătatea cea mai mare ceeace a realizat pentru ridicarea şi educarea unui cler corespunzător timpului.

La început instrucţia în şcoala seminarială din Sibiu dura timp de 6 săptămâni. Cei mai mulţi candidaţi învăţau scrisul şi cetitul şi rânduiala serviciului divin. Abea în 1816 se ridică cursul acesta la o durată de 6 luni şi deoarece candidaţii primiţi aveau 2—3 clase secundare li se împărtăşesc — din partea celor doi profesori câţi erau — şi noţiuni din domeniul teologiei dogmatice şi morale. Şaguna îndată după venirea sa în 1846, văzând că în seminar se predau mai mult învăţături elementare, decât teologice, elimineză pe cele dintâi şi introduce pe lângă disciplinele teologice amintite, altele nouă ca teolog. pastorală, exegeză, istoria bisericească şi pedagogia. Tot în acest an ridică cursul candidaţilor de preoţie, dela 6 luni la un an. El cere ca pregătirea candidaţilor, ce se vor prezenta pentru a fi primiţi, să fie liceul complet şi nimenea să nu fie primit fără ştirea şi aprobarea lui. Se îngrijeşte ca acest curs să nu constee numai din o ascultare neînţelegătoare ci din adevărata învăţare a celor propuse. In acest scop Şaguna aduce la seminar profesori bine pregătiţi, pe cari la început îi alege dintre preoţii şi protopopii cei mai vrednici, ear mai târziu îi alege dintre tinerii teologi pe cei mai buni, trimite cu burse în străinătate să se perfecţioneze.

Prin aceste dispoziţii Şaguna făcu începutul pentru ridicarea seminarului la nivel intelectual mai înalt. Văzând progresul ce se realiza prin această nouă organizare a seminarului în anul 1853 ridică cursul teologic la o durată de 2 ani, ear în 1862 la trei ani, cum a rămas până înainte cu doi ani. Institutul era condus de însuşi Şaguna până în 1864 când din cauza ocupaţiunilor sale numeroase a dat conducerea altuia, şi anume profesorului Ioan Hanea.

Organizaţiunea seminarului era cuprinsă într'un regulament unde Şaguna fixa până în cele mici amănunte drepturile şi datorinţele tuturor factorilor săi.

Astfel, într'un timp relativ scurt, s'a format un cler disciplinat, moral şi cult care prin valoarea sa intelectuală şi morală putea rivaliza cu clerul celorlalte confesiuni.

Institutul lui Şaguna n'ar fi putut realiza progresul acesta, dacă nu ar fi fost tot el acela care s'a îngrijit şi de înzestrarea lui cu mijloacele spirituale necesare, adecă cu manuale. Lipsa lor se simţea foarte mult la începutul reorganizării învăţământului din seminar. Şaguna pe lângă ocupaţiunile sale multilaterale, a pus noapte lângă zi şi a muncit şi pe teren literar bisericesc, pentru ca să poată înzestra elevii cu manuale potrivite. In tipografia arhidiecezană înfiinţată de el însuş editează toate cărţile rituale bisericeşti, de care ne folosim şi astăzi.

Educaţiunea clerului se continuă a se desăvârşi prin multe pastorale, care au servit preoţimii ca temei pentru propoveduirea cuvântului dumnezeesc şi ca normă de conduită în împrejurările grele ale timpului.

In aceste pastorale şi-a concentrat Şaguna zelul şi devotamentul de apostol. Caracteristica lor este iubirea nemărginită a lui Şaguna pentru biserica noastră dreptmăritoare.

In scopul ca institutul nostru să poată prospera şi înflori, Şaguna a căutat să-l aşeze la adăpostul grijilor materiale. După ce institutul cu vechile sale încăperi din strada Cisnădiei nu mai putea corespunde menirii sale, l-a deplasat în 1853 în edificiul din str. Mitropoliei de acum, — cumpărat pe bani colectaţi dela cler şi popor, — unde se află renovat şi azi. Pentruca profesorii să-şi poată îndeplini conştienţios chemarea, le asigură salar corăspunzător, ear elevilor le înlesneşte posibilitatea întreţinerii prin împărtăşirea cu burse şi înfiinţarea internatului în legătură cu seminarul.

El înfiinţează mulţime de fonduri care au fost până în anii trecuţi singurile izvoare de venite, din care s'au susţinut instituţiunile noastre.

Dupăce Şaguna reorganizează seminarul făcând din el focular de cultură şi dupăce şi-a format un cler cult şi disciplinat, după o păstorire adevărat părintească de 27 ani, marele arhiereu închide ochii pe veci la 16 Iunie v. 1873...

Urmaşii, conştienţi de faptul, că seminarul numai lui îi poate mulţumi existenţa, ca recunoştinţă pentru strădaniile lui depuse au decis în sinodul arhidiecezan din 1874 ca institutul seminarial pedagogic-teologic din Sibiu, ca unul din actele măreţe ale neobositelor străduinţe şi sacrificii ale răposatului, să poarte de aici încolo numirea de «Seminarul Andreian» indicându se astfel spiritul care trebue să stăpânească în acest institut.

Conduşi de acest spirit, factorii seminarului cultivă cel mai profund sentiment de devotament faţă de prevăzătorul arhipăstor, urmărind idealul către care i-a îndreptat Şaguna. Elevii de odinioară ai seminarului, ca să arate şi să dea dovadă, că urmează în toate acţiunile lor exemplul marelui arhiereu, au hotărât ca să dea societăţii lor de lectură numele lui Andrei Şaguna. Astfel, atât societatea de lectură a şcoalei normale de azi, cât şi a institutului nostru teologic, poartă numele de «*Societatea de lectură Andrei Şaguna*». La fiecare aniversare anuală a zilei morţii lui, ca prinos de mulţămire şi recunoştinţă, societatea de lectură i-a depus şi îi va depune întotdeauna o cunună de flori pe mormântul lui din Răşinari, precum îşi ţine de datorinţă sfântă şi aceea de a comemora memoria sa în veci neuitată prin câte o şedinţă festivă ţinută an de an.

Acum când sânt împliniţi 50 de ani dela moartea lui, să mergem cu toţii, cu mic cu mare, să peregrinăm la mormântul său, ca în nemijlocita sa apropiere să ne inspirăm de duhul lui, de iubirea de neam, biserică şi patrie.

Şaguna a murit pentru noi trupeşte, dar sufletul său, ideile şi concepţiile sale trăesc şi lucrează în mijlocul nostru. *Ioan Ştirbeţiu*

Despre liceul „Andrei Şaguna" din Braşov

Un colaborator al ziarului nostru a avut prilejul, după terminarea examenului de maturitate din anul acesta dela liceul nostru din Braşov, să stea de vorbă cu dl *A. Demian*, directorul liceului de stat din Orăştie, delegat ministerial la acest examen, care i-a dat nişte lămuriri şi a făcut unele aprecieri de însemnătate pentru acest institut.

Biserica noastră, în fruntea căreia se află neuitatul Arhiereu Andrei, a înfiinţat acest institut şi ea îl susţine şi astăzi, cu mari jertfe. Ea trebue să fie adânc satisfăcută, auzind chiar din gura reprezentantului ministerial, că sacrificiile pe care ea le aduce, nu sânt zădarnice, şi că vechiul şi reputatul nostru gimnaziu din Braşov, este acelaş focar de muncă şi cultură, care a fost în trecutul său de mai bine de 50 ani.

Eată ce spune dl A. Demian, comisarul ministerial, atât despre examenele de maturitate, cât şi despre institut în general şi despre impresiile care le-a avut:

«Liceul A. Şaguna — spune dsa — este dincoace de Carpaţi acelaş «*primus inter pares*» care a fost în trecutul neamului nostru.

Dar dacă aceasta se poate spune din punctul de vedere moral şi didactic, nu se poate spune acelaş lucru şi în ce priveşte partea materială a acestui liceu — clădirea şi instalaţiile sale interne. Din acest punct de vedere, liceul din Braşov încă nu este recules.

Ravagiile războiului, şi în special deteriorările suferite prin instalarea unui spital german în edificiul liceului, au lăsat urme şi rane, care încă nici astăzi nu s'au cicatrizat.

Biblioteca monumentală de altădată, îndeosebi este foarte deteriorată. Muzeele apoi, de ştiinţe naturale şi fizice, împreună cu diferitele colecţiuni de valoare, de asemenea au suferit peste măsură de mult. Ţin se amintesc colecţia numismatică, din care lipsesc cele mai preţioase piese de aur şi argint.

Exteriorul şi interiorul edificiului însă se prezintă, mulţumită reparaturilor făcute, în condiţii destul de satisfăcătoare.

In ce priveşte însă partea morală a institutului, — după cum am spus — el este pe deplin reabilitat. Deşi din falanga vechilor şi iluştrilor profesori de odinioară, au mai rămas abia doi, dnii Dr. Iosif Blag», dir. liceului şi prof. Axente Banciu, mulţumită unor tineri, dar distinşi şi entusiasmaţi profesori, cari au umplut golurile acestora, vechiul liceu din Braşov şi-a recâştigat aceeaş reputaţie şi simpatie unanimă de care s'a bucurat în trecut.

Mulţămită acestui corp didactic select, încă dela primul pas, care îl faci în această şcoală rămâi plăcut atins, de atitudinea demnă a elevilor, de felul lor frumos de-a vorbi şi a se prezenta şi de spiritul de disciplină de care sânt călăuziţi. De pretutindeni se desprinde o atmosferă senină şi pretinească parcă te găseşti într'o familie puternică şi viguroasă, în care înţelegerea şi iubirea reciprocă între cele două elemente, — profesori şi elevi — sânt o garanţă sigură a realizării tuturor condiţiilor de muncă serioasă şi progres, precum şi a tuturor postulatelor noastre naţionale.

Aspectul acestei colaborări intime şi serioase îţi înfăţişează munca nobilă din interiorul unei coşniţe de albine.

E sigur că coheziunea puternică dintre aceste două forţe — profesori şi elevi — va da naştere unei culturi solide şi va contribui mult la cimentarea temeinică a zidului consolidării noastre sufleteşti.

Sânt de firmă credinţă, că tinerii cari vor ieşi din această fortăreaţă a muncii şi intelectului, vor fi gata oricând şi în orce împrejurare a vieţii, să întindă ţării braţele lor neşovăitoare, precum şi inimile lor credincioase.

Ei vor face cinste şi mândrie neamului şi bisericii care i-a crescut.

Candidaţii, în special cei dela secţia reală s'au prezentat într'un mod, cum mai strălucit nici nu se putea. Dar, în general cu toţii, au dovedit abilitate şi pricepere în expunerea cunoştinţelor precum şi în deslegarea diferitelor probleme prin ceeace au făcut onoare profesorilor lor.

Te surprindea chiar, orientarea lor până în cele mai mici amănunte, în special la limba şi literatura română, la care studiu au dovedit o pătrundere şi o putere de sintetizare şi desfăşurare logică a temelor cum la puţine institute similare se poate constata.

In general am rămas cu o vie satisfacţie sufletească şi mult timp nu voi uita desfăşurarea serioasă şi distinsă a acestui examen de elită dela şcoala lui Andrei Şaguna.

Examenul, sub orce raport, face cinste institutului şi bisericii noastre ortodoxe, care îl susţine.

O circulară din 1848

— Despre încetarea iobăgiei şi a robotelor —

A doua zi după adunarea naţională dela 3/15 Mai 1848, ţinută la Blaj, intelectualii întruniţi acolo au invitat — cum se arată în *Memoriile* acum apărute ale lui A. Şaguna (pag. 15) — pe amândoi arhiereii conducători ai adunării naţionale, Şaguna şi Leményi, să emită o *circulară colectivă* către eparhioţi, prin care să li se dea «îndreptare pentru purtarea lor». Şaguna a însărcinat pe secretarul său Iacob Bologa să compună circulara colectivă. Această circulară, aprobată de Şaguna, a fost comunicată episcopului unit Leményi, care însă «a răspuns că el va compune pentru sine *alt* circular», — şi aşa n'a semnat actul lui Şaguna.

Circulara pomenită în Memoriile şaguniane (şi apărută mei târziu în «Memorialul» lui N. Popea la 1889, pag. 79), este următoarea:

Iubiţilor mei fii întru Hristos, — De vreme ce mulţi dintre poporenii noştri vreau să ştie sfatul meu cel arhieresc în privinţa trebilor ce se ţin de dânşii: drept aceea înainte de toate încredinţez pe toţi iubiţii mei în Hristos fii: cumcă Preaînălţatul nostru Impărat Ferdinand a dat prea îndurat în Dieta ţării, care se va ţinea la Cluj în 17/29 Mai a. c. ca pentru *ştergerea iobăgiei* şi *încetarea robotelor*, să se facă o lege, care Maiestatea Sa să o întărească, şi după aceea să se pună în lucrare; şi, fiindcă toţi mai marii voştri şi domnii pământeşti aşişderea părinteşte vreau ca starea voastră şi a preoţimii noastre să se îmbunătăţească, aceasta ştiind din parte mi, într'aceea vă dau sfatul meu arhipăstoresc, ca să fiţi şi de acum înainte ca şi până acum cu frica lui Dumnezeu, cu credinţă către Impăratul nostru şi cu cinstire şi ascultare către diregătorii voştri mireneşti; şi să ştiţi, că înlesnirea greutăţilor sărăcimii curând se va înfiinţa, numai una este de lipsă, ca până la vremea aceea să fiţi cu ascultare către domnii voştri pământeşti, până când pre calea legii se va înlesni iobăgia voastră.

Aceasta, iubiţilor fii întru Hristos, cu atâta mai mare osârdie să faceţi, cu cât şi singuri vedeţi că domnii voştri vreau bunul nostru, şi aşa de veţi asculta şi de veţi împlini sfatul meu, să ştiţi că şi copiii, nepoţii şi strănepoţii voştri vă vor binecuvânta în mormintele voastre. Mai pe urmă împărţindu vă tuturora, mari şi mici, binecuvântarea mea arhipăstorească şi rugând pe Tatăl nostru Carele este în ceruri, pentru fericirea voastră, rămân al tuturor de binevoitor: *Andrei Şaguna* m. p., episcop. Blaj, 4/16 Mai 1848.

Miercuri 11 c. se va deschide expoziţia pictorului Dan Ialoniţeanu, absolvent al Academiei Verona (Bucureşti) în semin. Andrei Şaguna (sala Nr. 12). Expoziţia se va ţinea deschisă până la 30 Iulie a. c. în toate zilele dela 9—12 şi 3—7.

Opere publicate de Andrei Şaguna

1. Anrede des romanischen Diöcesan-Bischofs in Siebenbürger Andeas Şchaguna an die Geistlichkeit und National Versammlung am 28 December 1848 zu Hermannstadt.

2. Cererile românilor din Monarhia Austriacă. Viena 1849 (In colaborare cu Mocioni, Ioan Popasu etc.)

3. Promemorie despre dreptul istoric al autonomei bisericesti naţionale a românilor de relig a răsăriteană. Sibiu, 1849.

4. Promemoria über des historische Recht der naţionalen Kirchen-Authonomie der Romanen morgenländ. Kirche in den k. k. Kronländern des österreich. Monarchie. Wien, 1849.

5. Adaus la promemoria despre dreptul istoric al autonomiei bisericeşti naţionale a Românilor de religia răsăriteană. Sibiu, 1850.

6. Anhang zu der Promemoria über das hist. Recht der Nationalen Kirchen-Authonomie der Romanen morgenländ.-Kirche. Hermannstadt, 1850.

7. Promemoria către Ministrul austriac de culte. 1851.

8. Cunoştinţe folositoare despre trebile căsătoriilor spre folosul preoţimii şi al scaunelor protopopăşti. Sibiu, 1854.

9. Elementele dreptului canonic al bisericii drept credincioase răsăritene spre întrebuinţarea preoţimii, a clerului tânăr şi a creştinilor. Sibiu, 1854, ediţia II-a 1855.

10. Cunoştinţe folositoare despre trebile căsătoriilor. 1854.

11. Manual de teologie morală creştinească pentru întrebuinţarea preoţimii şi a clericilor greco răsăriteni. Revăzută şi retipărită sub privegherea şi cu binecuvântarea Excelenţei Sale Domnului Baron Andrei de Şaguna. Sibiu, 1855.

12. 26 cuvântări la sărbători mari. Sibiu, 1855.

13. Recurs sau gravamine în contra Ministrului austriac de culte, Thun. 1855.

14. Biblia... tipărită sub priveghiarea Prea Sfinţitului Domn Andrei Baron de Şaguna. Sibiu, 1856—1858.

15. Respingerea unor atacuri privitoare la traducerea Bibliei. 1858.

16. Tâlcuiala evăngheliilor în Duminicile Invierii şi'n ale sărbătorilor. Sibiu 1857; ediţia II-a Sibiu, 1860.

17. In potriva lui Rădulescu-Heliad care a început să traducă, tipărească şi să împartă o biblie, fără a fi avut vre-o îndreptăţire la aceea. Sibiu, 1858.

18. Asupra Bibliei lui Heliad. Sibiu, 1858. 44 p.

19. Datorinţele supuşilor către Monarhul lor. Sibiu, 1858.

20. Memorial prin care se lămureşte cererea românilor de relegiunea răsăriteană în Austria, pentru restaurarea mitropoliei lor din punct de vedere al Sf. Canoane. Sibiu, 1860.

21. Denkschrift, wodurch die Bitte der Romanen des orientalischen Glaubens in Oesterreich um Herstellung ihrer Metropolie aus dem Gesichtspunkte der Kirchensatzungen beleuchtet wird. Dem. k. k. Ministerium für Cultus, überreicht 1851. Hermannstadt, 1860.

22. Istoria bisericii ortodoxe răsăritene universale dela întemeierea ei până în zilele noastre. Sibiu, 1860.

23. Anthorismos, sau deslușiri comparative asupra broşurii «Dorinţele drept credinciosului Cler din Bucovina în privinţa organizaţiei canonice a Diecesei şi a ierarhicei sale referinţe în organismul bisericii ortodoxe din Austria». Sibiu, 1861. Şi în limba germană, Sibiu, 1863.

24. Hirotesier şi Hirotonier. Sibiu, 1861.

25. Instrucţiune pentru învăţători. Sibiu, 1862.

26. Rânduiala sfinţirii bisericilor prin arhiereu. Sibiu, 1862.

27. Proect de regulament pentru afaceri bisericeşti, şcolare şi fundaţionale. Sibiu, 1864.

28. Actele sinodale bisericeşti din 1850, 1860 şi 1864.

29. Instrucţiune pentru directorii şsolari. Sibiu, 1865.

30. Rânduiala sfinţirii de Episcop. Sibiu, 1865.

31. Instrucţiune pentru profesorii Seminarului arhidiecesan, 1865.

32. Scrisori apologetice, va să zică de apărare, Sibiu 1867.

33. Compendiu de dreptul canonic al unei sfintei sobornicești şi apostolicesti biserici. Sibiu, 1868.

34. Drepturile şi datorinţele civile pentru şcoalele poporale. Sibiu, 1870.

35. Enchiridion, adecă carte manuală de canoane ale unei, sântei soboriceşti şi apostolicești biserici, cu comentare. Sibiu, 1871.

36. Manual de studiu pastoral, compus de Andrei Baron de Şaguna. Sibiu, 1872. Ş. a.

Arhiepiscopul şi Mitropolitul Andrei Şaguna, de Nicolae Popea, op premiat de Consistorul arhidiecezan, Sibiu, 1879. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preţul 15 lei.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,

profesor universitar şi membru al Acad. române

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 7/20 Iulie 1923 Nr. 54—55

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul: Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei. Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit. **Abonamentele și inserțiunile** să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Sărbătoarea bisericii

A fost înălțător de inimă actul de pietate săvârșit la sărbătoarea sfinților Apostoli Petru și Pavel în amintirea fericitului întru aducere aminte arhiepiscopul și mitropolitul *Andrei Șaguna.*

La mormântul din Rășinari, unde își doarme somnul de veci precum și la sfintele altare din întreaga provincie mitropolitană, s'au ridicat rugăciuni ferbinți pentru odihna sufletului său, ear în cuvântările comemorative ținute cu această ocazie, s'a dat expresiune virtuților și operelor mărețe săvârșite de fericitul Mitropolit întru întărirea și înaintarea bisericii și poporului, și întru promovarea intereselor mari ale scumpei noastre patrii.

S'a îmbinat în această sărbătoare tributul de recunoștință al clerului și al poporului cu care datorim fericitului Mitropolit, cu dorul și cu tendența de a ne inspira de faptele mărețe ale bărbaților de valoare din trecutul nostru.

Suveranii tuturor românilor, MM. LL. Regele și Regina, AA. LL. RR. Principele moștenitor Carol și principesa moștenitoare Elena, Principele Nicolae și Principesa Irina, au stat în fruntea celor veniți să-și aștearnă prinosul de admirare și recunoștință închinat marelui apostol al unui popor robit pe vremuri și desrobit astăzi.

Biserica noastră știe să prețuească, după adevărată valoare, coborârea Suveranilor iubiți în mijlocul credincioșilor ei. Dinastia română s'a pătruns de sentimentele poporului său atât în timpuri de războiu, cât și în timpuri de pace.

Aducem și de astă dată cele mai omagiale mulțămiri Suveranilor noștri și Familiei Regale, pentru marea cinste ce ni s'a făcut prin participarea Lor la serbările întru pomenirea Arhiereului Andrei, a genialului organizator și luptător pentru propășirea și înflorirea bisericii și neamului românesc.

Membrii guvernului român, înalții ierarhi ai bisericii în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron și mitropolitul Moldovei Pimen, fruntașii vieții noastre publice și militare, înaltele instituții culturale Academia Română, facultățile universităților, și toate celelalte așezăminte publice din țară, au fost repreprezentate la festivitățile din Sibiu și Rășinari, și au ridicat splendoarea comemorării prin ființa lor de față la actul de pietate creștinească a clerului și poporului bisericii ortodoxe din Ardeal.

Alesii neamului românesc cari s'au întrunit pentru sărbătorirea memoriei neuitatului Mitropolit Andrei, s'au depărtat, după terminarea festivităților, cu impresiunea că au asistat la serbări de înfrățire și de evlavie, sub scutul luminoasei amintiri a iubitorului de oameni, care a fost Andrei Șaguna.

Binecuvântată să-i fie memoria.

*

Despre decursul sărbărilor dăm următorul raport:

Sosirea oaspeților

Primii oaspeți au sosit la festivitățile noastre în 10 Iulie a. c. la ora 3 d. m. Aceștia au fost P. SS. LL. Episcopii mitropoliei noastre, și anume: *Iosif* al Caransebeșului, *Roman* al Oradiei-mari, *Nicolae* al Clujului și venerabilul arhiereu *F. Musta*, însoțiți de mai mulți asesori consistoriali, protopresbiteri și preoți. Tot atunci au sosit și reprezentanții P. S. Sale Episcopul Aradului *Ioan*: Mihail Păcățianu și Dr. G. Ciuhandu.

În aceeași zi la ora 7 a sosit P. S. Sa Păr. Episcop al Romanului *L. Triteanu* însoțit de P. S. Sa arhiereul *Ilarion* și 20 preoți din eparhia sa între cari se aflau M. Mârza, revizor eclesiastic I. Vornicel directorul seminarului, preot-prof. Dobrotă, 4 protoierei etc.

Distinșii oaspeți au fost întimpinați la gară din partea comisiunii de încuartirare.

Numărul oaspeților distinși ce au onorat aceste mari serbări, a fost mai bogat sporit la sosirea trenului accelerat de București Miercuri la ora 9 jum. care a adus pe I. P. SS. Lor mitropolitul Primat Miron Cristea, Pimen al Moldovei, Bartolomei al Râmnicului, reprezentanții bisericii din Bucovina: consilierii consistoriali Șandru și Dr. Ip. Tarnavschi, decanul facultății teologice Dr. V. Tarnavschi și prof. de universitate Dr. V. Gheorgiu, pe dl C. Banu ministrul cultelor etc.

S'au scoborât din tren în aclamațiile multimei de preoți și numeros public sibian ieșiți întru întimpinare în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae înconjurat de domnii asesori consistoriali, apoi reprezentanții autorităților civile și militare. Dintre înalții oaspeți deja sosiți cu o zi înainte au fost prezenți P. S. Sale episcopii Ciorogariu, Ivan și Triteanu, dnii miniștrii Constantinescu și Mărdărescu.

Cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae

După potolirea primelor urale I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* rostește cuvântarea de bineventare. Sufletele ne sânt pline de bucurie când vă putem saluta de bun sosit la noi. Vom prăznui împreună pe fericitul adormit în Domnul Andrei Șaguna, care prin faptele lui s'a ridicat peste granițele ce ne despărțeau. Ne vom pleca cu smerenie sufletele la mormântul lui.

In numele bisericii și poporului eu am fericirea deosebită de a saluta pe păstorii bisericii ortodoxe de peste Carpați, a saluta pe urmașul marilor ierarhi ai Ungro Vlahiei, ai mitropoliților Moldovei cari în împrejurările grele ale bisericii noastre ardelene n'au pregetat a ne trimite cuvinte de îmbărbătare și de ajutorare.

Salută apoi pe dl ministru Banu ca reprezentant al guvernului și pe reprezentanții bisericii din Bucovina încheind cu cuvintele: «Dumnezeu v'a adus în pace, fiți bine veniți». Aclamații, corul seminarial cântă «Pe stăpânii».

Răspunsul I. P. S. Sale Mitropolitului Primat Miron Cristea

O îndatorire creștinească ne-a îndemnat să venim în acest centru de ortodoxism. Am venit să punem un prinos de recunoștință pe mormântul celui mai mare ierarh. O datorință ce e binevenită în preajma unificării bisericii. Să ne înspirăm din tăcutul gliei ca să putem da bisericii noastre o organizație bună, bazată pe opera de organizare a fericitului mitropolit Șaguna perfecționată de experiența timpului de când el i-a dat ființă.

In acest Sibiu mi-am început munca mea și am venit să mă inspir și din munca tinerețelor mele. Să nu abandonați biserica, iubiților mei fii sufletești, căci ea este singura garanție probată a țării noastre nedeplin organizată încă. Încheie cu împărtășire de înaltă binecuvântare.

Cuvântul I. P. S. Sale Mitropolitului Moldovei Pimen

Salută pe I. P. S. Sa mitropolitul Ardealului, zicând că a venit să aducă omagiile sale și ale clerului la mormântul lui Andrei Șaguna, împrospătând și cu acest prilej vechea legătură ce a existat între biserica din Moldova și cea din Ardeal încă de pe vremea lui Ștefan cel Mare, întemeetorul episcopiei Vadului de curând reînviată. Aduce salutul clerului și țării lui Ștefan cel Mare.

Cuvântul dlui ministru C. Banu

In cuvinte alese, a mulțumit apoi dl ministru C. Banu, amintind că a venit să aducă prinos de recunoștință marelui ierarh al bisericii românești.

*

După ce distinșii oaspeți s'au mai întreținut câteva momente cu ceice i-au întimpinat cu bucurie și dragoste, între vii aclamații și cântecul corului, părăsesc încet peronul gării. Cu automobile și trăsuri se îndreaptă toți spre locuințele menite. I. PP. SS. LL. Mitropolitul primat și al Moldovei au fost oaspeții I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae.

Sosirea miniștrilor

Cei mai mulți din membrii înaltului guvern în frunte cu prim-ministrul I. I. C. Brătianu au sosit în Sibiu în 11 Iulie la ora 6 dim. fiind întâmpinați la gară de autoritățile civile în frunte cu dl prefect Boiu.

*

Incepând de Miercuri dimineața (11 Iulie) toate trenurile au adus un număr mare de oaspeți: ș. a. delegații Academiei Române, mai mulți profesori universitari din Cluj, București și Cernăuți. Număr frumos de senatori și deputați, aparținând tuturor partidelor, delegația Eforiei școalelor din Brașov și Brad, aproape toți protopopii din arhidieceză și dieceza Clujului, un număr considerabil de preoți și credincioși, așa că numărul celorce au luat parte la serbări a trecut mult peste zece mii.

Ședința festivă

a seminarului teologic «Andreian» și a școalei normale «Andrei Șaguna» a făcut începutul măreței prăznuiri, în amintirea alor 50 de ani dela moartea nemuritorului mitropolit Șaguna.

In presara zilei de Joi, sala cea mare a prefecturei judeţene era tixită de oaspeţi, în frunte cu venerabilii noştri arhierei.

Corul seminarului teologic, sub conducerea pricepută a profesorului N. Oancea, care e numai suflet şi talent, cântă «E ziua Domnului» de Kreutzer cu mult elan. Apoi cu vorbă potolită, dar cu siguritate de om matur îşi rosteşte discursul teologul Ioan Dinu despre «mitropolitul Andrei Şaguna şi creşterea clerului».

Imnul la centenarul seminarului «Andreian» cu textul părintelui episcop I. Teculescu, armonizat de prof. de muzică T. Popovici, a fost cântat cu aceeaşi preciziune de corul seminarului teologic.

Elevul şcoalei normale Petre Fiinţiu a vorbit despre Şaguna şi şcoala românească, cu grai sonor şi însufleţire.

Incheerea şedinţei s'a făcut cu frumoasa cântare de maestrul G. Dima: «De tine se bucură», cântată cu preciziune şi măestrie de corul mixt al şcoalei normale sub conducerea dlui prof. T. Popovici.

Cântările şi discursurile au fost răsplătite din partea publicului cu îndelungate aplause. Iar la sfârşitul şedinţei I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae a lăudat zelul tineretului dela cele două şcoale ale lui Şaguna, îndemnându-i să se inspire din duhul lui în misiunea de crescători şi păstori ai poporului când vor ieşi în viaţă. Apoi întorcându şi privirea spre venerabilii ierarhi veniţi din vechiul regat salută pe I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron, şi mitropolitul Moldovei Pimen, pe P. S. Sa episcopul Râmnicului Vartolomei şi ceilalţi episcopi ai noştri şi le mulţumeşte pentru participare la această festivitate.

I. P. S. Sa părintele mitropolit primat Miron răspunde arătându-şi deplina mulţumire faţă de prestaţiunile elevilor celor două şcoale, şi îi îndeamnă să stărue viaţa lor întreagă în cultul marelui ierarh Şaguna, pe care au ştiut să-l prăsnuiască aşa de frumos.

Oaspeţii străini, veniţi din depărtări au putut face aceeaş constatare dreaptă, că cele două instituţii, seminarul şi şcoala normală, sânt fala bisericii noastre ortodoxe din Ardeal.

Sosirea Familiei Regale

Joi dimineaţa încă dela ora 7 dim. oraşul era în plină fierbere. Circu'aţia pe străzile principale a fost interzisă pentru vehiculele particulare. Oraşul nostru se îmbrăcase într'o atmosferă de solemnitate.

Stindardul naţional flutura pe toate edificiile. Vremea frumoasă şi aerul curat al dimineţii dedeau acestei solemnităţi o şi mai impunătoare demnitate. Automobilele oficiale circulau grăbite în diferite direcţii. Se dădeau ordine, se împărţeau dispoziţii.

Către ora 7 şi jumătate toţi ierarhii, autorităţile civile şi militare în ţinută de gală se grăbesc spre gară.

Se scoboară din tren Maiestatea Sa Regele Ferdinand în uniformă de general de cavalerie, M. Se Regina Maria, Principele moştenitor Carol şi soţia sa Principesa Elena, Principele Nicolae şi Principesa Irina. Atât M. Sa Regina, cât şi principesele purtau splendide costume naţionale.

Din trenul regal au mai scoborât dl Mişu, ministrul palatului, mareşalul Anghelescu, colonelul Rădescu, adjutantul M. Sale Reginei, col. Condeescu, adj. regal, maiorul Scheleti, adjutant particular al Regelui. Doamnele de onoare Procopiu şi Plaino, deasemenea câţiva dintre generalii superiori, sosiţi în vederea acestei vizite. Pe peronul gării se aflau Dnii ministri în frunte cu dl prim-ministru I. I. C. Brătianu. Autorităţile bisericeşti, civile şi militare. Dl general Mărdărescu, ministru de răsboi, dl gen. Lupescu prezintă Suveranilor pe ofiţerii superiori din garnizoană. Apoi M. Sa se îndreaptă către înaltul cler, cu care schimbă câteva cuvinte. Maiestăţii Sale Reginei şi Principeselor s'au oferit din partea damelor din Sibiu mai multe buchete de flori. Maiestatea Sa s'a întreţinut câteva minute cu dânsele, apoi s'a îndreptat către orfanii de răsboi.

Gara e splendid pavoazată.

Primarul oraşului, dl Goritz, a prezentat Suveranilor tradiţionala pâne şi sare.

Onorurile Suveranilor au fost date de o companie din regimentul 90 infanterie cu muzică şi drapel. Muzica intonează un intermezo şi Imnul regal; apoi Familia Regală a luat loc în automobile pentru a se duce pe Câmpul de exerciţii din faţa cazărmii de cavalerie, unde şcoala de cavalerie a aranjat o frumoasă serbare în onoarea Suveranilor.

Pe tot parcursul dela gară până pe câmpul de exerciţii Suveranii şi Principii au fost obiectul unor însufleţite şi sincere ovaţiuni din partea populaţiunii.

Automobilele regale erau precedate de prefectul poliţiei Filotti şi un detaşament de lăncieri, ear în urmă închise de alt detaşament, în urma căruia s'au înşirat un lung convoi de automobile şi trăsuri, aducând la serbare pe membrii guvernului, autorităţile civile şi militare şi o mare mulţime de ofiţeri superiori, între cari se aflau dnii general Sinescu, inspectorul general al armatei, generalul Petala, comand. corp. VI, general O teanu etc.

Serbarea Şcoalei de cavalerie

La ora 8 şi un sfert după sosire Suveranii autorităţile merg la şcoala de cavalerie unde este prima serbare.

Dela gară Majestăţile Lor au fost primiţi de comandantul şcoalei colonel Moruzzi.

Maiestatea Sa Regele şi Principii au trecut trupele în revistă şi pe urmă au luat loc în loja regală împrejmuiţi de oficialităţi şi un public foarte numeros şi select, atât din localitate, cât şi din toate părţile ţării.

*

O vreme admirabilă a favorizat această frumoasă serbare. Suveranii s'au arătat încântaţi de prestaţiunile excelente ale ofiţerilor şi soldaţilor.

La ora 10 şi jumătate Suveranii au pornit spre Răşinari în ura'ele soldaţilor şi ale publicului. In urma automobilelor regale s'au înşirat un lung convoi de automobile şi trăsuri, cari au însoţit Familia Regală în pelerinajul ei la mormântul Marelui Andrei.

Pelerinagiul la Răşinari

La ora 8 dim. sute de căruţe, trăsuri şi automobile se îndreaptă în şir spre Răşinari, fruntaşa noastră comună dela poalele Carpaţilor.

Iau parte la pelerinaj câteva mii de persoane, în marea majoritate preoţi şi ţărani veniţi din toate colţurile României-Mari să aducă prinosul lor de cucernicie memoriei aceluia ce a păstorit cu glorie biserica noastră ortodoxă. Comuna Răşinari a îmbrăcat haine de sărbătoare pentru primirea fruntaşilor oaspeţi.

Drumurile sânt frumos povoazate cu drapele tricolore şi împodobite cu brădet. La ferestrele caselor sânt atârnate ţesături şi scoarţe naţionale artistic lucrate, iar intrarea în sat şi în biserică străjuită cu patru arcuri de triumf pe care se poate citi următoarele inscripţii:

I. Bine aţi venit!

II. Trăiască Dinastia română!

III. Credinţă: Uniţi în cuget şi în simţiri!

IV. Bine sânt cuvântaţi ceice vin în numele Domnului!

Dela gară ierarhii au plecat direct spre Răşinari, unde clerul şi poporul în număr mare îi aştepta.

In apropierea bisericii au fost întimpinaţi de preoţimea din Răşinari în ornate şi întreg poporul.

Ierarhii au fost întâmpinaţi de preoţimea din Răşinari, cu crucea şi evanghelia, şi au fost salutaţi de parohul Maniu Lungu, asigurând pe Inalţii ierarhi, că poporul din Ardeal păstrează cu evlavie memoria Marelui arhiereu Andrei, care se odihneşte în mijlocul acestei comune.

A răspuns I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei Pimen accentuând că a venit pătruns de cele mai profunde sentimente la Sibiu şi Răşinari spre a se pleca înaintea mormântului Marelui mitropolit Şaguna, care a fost arhiereul neamului întreg.

«Voi duce cu mine în Moldova marelui Ştefan cele mai frumoase amintiri de serbarea unde, la mormântul lui Şaguna am învăţat să ne facem datoria către biserică şi ţară».

Toţi ierarhii au celebrat apoi sf. Liturghie în biserica cea mare. A cântat corul catedralei condus de T. Popovici.

Sosirea Familiei Regale în Răşinari

La ora 11 îşi face apariţia în comună familia Regală escortată de un escadron de călăraşi. Uralele şi aclamaţiile poporului nu mai încetează în timp ce corul şcoalelor întonează «Imnul Regal». Pe rând descind din automobile fiind întâmpinaţi de cler şi reprezentanţii autorităţilor: MM. Lor Regele şi Regina, AA. Lor Regale Principele moştenitor Carol, Principesa Elena, Principele Nicolae şi Principesa Irina, precum şi toţi membrii guvernului.

La sosirea Majestăţilor Lor în faţa mausoleului, sânt întâmpinaţi de ierarhi în ornate, şi îndată se începe oficierea parastasului.

Majestăţile Lor şi membrii guvernului au luat loc în o lojă anume pregătită în partea stângă. La dorinţa Majestăţii Sale Regelui au fost chemaţi în lojă şi fostii miniştri: Dr. Iuliu Maniu, Octavian Goga, Dr. A. Vaida, Dr. St. C. Pop, V. Goldiş, Dr. P. Groza şi M. Popovici.

Parastasul

Indată după sosirea M. Lor, a guvernului şi a ofiţerilor superiori, toţi ierarhii au celebrat *parastas* înaintea mausoleului.

Vorbirea I. P. Sf. mitropolit Nicolae

După parastas s'au ţinut vorbirile. Mai întâi a vorbit I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae*, care a ţinut următorul discurs:

Sire!
Mărită Doamnă!
Alteţe Regale!
I. P. Sf. şi P. Sf. Voastre!
Iubit cler şi iubit popor!

Lângă acest mormânt, aşezat în preajma munţilor noştri scutitori ai vieţii strămoşilor în timpuri grele, am venit să facem pomenirea cu laudă a marelui mitropolit Andrei Şaguna, păstorul bisericii noastre ocrotitoare a sufletului neamului în toată vremea.

Fost a el om trimis de la Dumnezeu, ca să vestească voia cea de sus în auzul poporului şi să arete acestuia cărările izbăvirii. Noi prăznuim astăzi, deodată cu mărimea sufletească a omului şi a gândurilor lui, toate faptele pe care printr'o înţelepciune de patriarh şi printr'o energie morală de apostol le-a ştiut smulge, ca tot atâtea biruinţe ale bisericii şi poporului nostru, din mijlocul unor maştere şi apăsătoare împrejurări.

Intre căsuţele acestui sat se găseşte una, întru nimic deosebindu-se de celelalte dimprejurul său, care adăpostise pe ierarhii modestei noastre «istorii de sate şi preoţi» de la sfârşitul veacului al 18 lea. Ea stă şi astăzi ca un semn văzut al umilinţei în care era ţinută biserica şi neamul nostru atunci. Vechea noastră mitropolie din Alba-Iulia unităţii noastre de credinţă şi neam — acest luminos simbol al aspiraţiilor unui întreg popor împrăştiat sub stăpâniri străine — fusese desfiinţată, iar credincioşii ei, rămaşi în întunerecul unei robii politice apăsătoare, gemeau sub povara zilelor. Şi dacă la începutul veacului al 19 lea scaunul vlădicesc a fost mutat din Răşinări la Sibiu, primind episcop de sânge românesc, aceasta n'a însemnat decât o schimbare de loc, condiţiile umilinţei rămânând şi pe mai departe la fel de grele.

In această stare a găsit Şaguna biserica ortodoxă şi poporul românesc în ziua sosirii sale în Ardeal.

Dar ea nu l-a descurajat. Dimpotrivă fiind omul — pe cum însuşi ne mărturiseşte — cărula «cea mai mare bucurie i-a fost a învinge piedecile», şi-a precizat limpede ţintele, şi-a dat credinţei sale probleme mari de rezolvit şi cu energia tinereţii a purces la fapte.

Frământările anilor de revoluţie 1848 şi 49 cu prefacerile lor politice şi sociale, l au ridicat la rolul de conducător al neamului, la care-l predestinară nu numai înalta sa demnitate ierarhică, ci cu deosebire însuşirile mari şi îndeobşte recunoscute ale personalităţii sale covârşitoare. Ca toate naturile profund morale şi cari nu pot tolera nedreptatea, Şaguna a rămas în tot decursul vieţii sale luptătorul neînduplecat pentru libertatea neamului, exponentul consacrat al conştiinţii naţionale trezite şi al legitimelor ei aspiraţiuni.

Dar pe mitropolitul Şaguna, în multilaterala sa activitate nu-l putem concepe decât ca ceeace a fost el mai presus de ori ce: *marele preot al bisericii sale.* In conştiinţa acestei misiuni divine, care formează centrul personalităţii sale, şi-a găsit motivele şi resursele morale pentru făptuirile măreţe cari îl aşează în şirul dintâi al bărbaţilor creatori ai neamului şi cari i-au asigurat o pagină glorioasă în istoria acestuia.

El este pontificele constructor de altar. Ca să nu piardă nimic din truda înaintaşilor, a adunat cu evlavie pietricelele închiegate din munca şi suferinţele lor, şi clădind pe tradiţia vie păstrată în sufletul obştei credincioase, şi-a pus ca ţintă principală a activităţii reînvierea vechei mitropolii a Ardealului. Când după neobosite lupte şi jertfe opera s'a înfiinţat în toată frumseţa ei, ea purta timbrul personalităţii creatorului. Luptătorul pentru libertate a ştiut să smulgă puterii de stat duşmănoase recunoaşterea unei largi autonomii bisericeşti, pe care, prin organizaţia dinlăuntru ce a dat o bisericii după sistemul reprezentativ, a încredinţat-o celor două elemente componente ale ei, clerului şi poporului. Astfel împreunând într'o fericită sinteză graţia de sus cu voinţa poporului, principiul autorităţii morale şi ieratice cu concepţia unei genuine democraţii creştine, a creat într'adevăr dela vlădică până la opincă o puternică conştiinţă a răspunderii pentru sfinţenia altarului strămoşesc şi a comorilor sufleteşti ce le adăposteşte el. Această constituţie bisericească depusă în *Statutul organic* al nostru a avut darul să trezească energiile clerului şi ale poporului şi să le angajeze la o constructivă muncă comună şi solidară. Ea este cu mult mai mult o operă dintr'o bucată, ca şi caracterul genialului constructor, decât ca să aibă dreptate ce'ce voiesc să o prezinte drept rezultat al combinaţiilor oportuniste ale celor ce au contribuit şi dânşii cu amănunte preţioase la legiferarea ei.

Cadrele largi ale organizaţiunii bisericeşti, nemuritorul mitropolit s'a silit să le umple printr'un corăspunzător cuprins de viaţă religioasă morală şi culturală. Dându-şi seamă că aceasta nu poate să urmeze decât prin coborârea în realitatea vieţii a principiilor evangheliei prin propaganda pricepută şi prin entuziasmul apostolatului, el şi-a îndreptat părintească sa purtare de grije către cler, pentru a cărui educaţie a organizat din ce în ce mai sistematic seminarul teologic şi a publicat un număr considerabil de lucrări bisericeşti, prin care i-a înălţat conştiinţa misiunii şi i-a întărit ortodoxia. Din jertfele credincioşilor a înfiinţat sute de şcoli confesionale pentru luminarea poporului şi pentru creşterea lui în spirit religios. Ca organ de cultivare a mult prigonitei noastre limbi şi de răspândire a culturii naţionale a creat «Asociaţiunea pentru literatura şi cultnra poporului român», care de atunci şi până astăzi a fost o vatră de lumină răspânditoare de raze binefăcătoare până în cele mai îndepărtate unghiuri ale românilor de dincoace de Carpaţi. Acestor creaţiuni de ordin sufletesc le-a dat un considerabil sprijin material din propriile sale mijloace, din daniile poporului şi printr'o bună chivernisire.

Prin opera sa uriaşă marele păstor a ridicat moralul naţiunei, i-a întărit încrederea în puterea proprie şi i-a arătat culmi ce erau să fie atinse în viitor. Fără îndoială şi rodnica lui muncă e împletită în temeliile statului nostru întregit prin sacrificiile şi sub înţeleapta conducere a gloriosului nostru Mare Rege al tuturor Românilor Ferdinand I.

Cel ce a întărit viaţa neamului într'o parte a servit întregul. De aceea şi neuitatul nostru mitropolit Andrei Şaguna este astăzi bărbatul bine meritat al neamului întreg. Moştenirea lui, contopindu-o cu jertfele tuturora, vom păstra-o spre preamărirea lui Dumnezeu, spre înălţarea ţării şi spre razimul gloriosului ei Tron. In clipa aceasta, când îi aducem prinosul veneraţiei şi recunoştinţei ce-i vom păstra-o din neam în neam, înălţăm ruga noastră către cer şi zicem: *Dumnezeu să l odihnească cu drepţii!*

Vorbirea I. P. Sf. Mitropolit primat Miron

In viaţa unui individ simţurile sănătoase caută să suplinească unul din cele 5 simţuri, care lipseşte. Aşa de exemplu, un orb este mult ajutat în întunecimea sa de simţul auzului şi al pipăitului.

Aşa şi în viaţa poporului român, până bine de curând atât de împărţit în atâtea ţări străine, Pronia cerească a îndrumat astfel geniul neamului, că partea sănătoasă a dat sprijin puternic părţii oropsite. Negru Vodă dela Făgăraş şi Dragoş Vodă dela Maramureş au întărit prin descălicarea lor ţinutul ţărişoarei româneşti şi a Moldovei.

Moldova a alimentat prin vlădicii trimişi la episcopia Vadului, înfiinţată în nordul Ardealului de Ştefan cel Mare, duhul credinţei şi-al înfrăţirii româneşti. Acelaş lucru l-a făcut Mihai în centrul Ardealului.

Ardealul a trimis la Bucureşti pe Gheorghe Lazăr, ca să risipească eclipsa culturii greceşti, ce ne cuprinsese, la Basarabia pe Mitropolitul Gavriil Bănulescu, ear mai târziu la Bucovina pe Aron Pumnul, ear Basarabia ni-a dat atâţia bărbaţi în frunte cu Hajdău şi mai târziu generali viteji şi vestiţi. Chiar şi din vânjoasă ramură a românismului, dela macedoneni, încă trimite Dumnezeu Ardealului pe mitropolitul Andrei Şaguna, în un timp când românii de aici, afară de puţine oaze, zăceau în cea mai neagră mizerie şi sufletească şi materială. Munca lui Şaguna, deşi multilaterală, a fost deopotrivă atât de copleşitoare pe terenul bisericesc, cultural şi politic, încât personalitatea lui de proroc prevăzător, cu minte luminată, cu voinţa tare, cu iscusinţe în conducere, se ridică deasupra tuturor fruntaşilor noştri din Ardeal la o astfel de înălţime, dela care, ajutat de sigur de împrejurări şi mai ales de conflictul dintre maghiari şi dinastie, croieşte căi de mântuire şi pune temelii pentru renaşterea poporului românesc din Ardeal.

Indeosebi organizaţia bisericii sale, atât de consecuente evoluţiei sale din cursul timpului şi împrejurărilor de existenţă a credincioşilor săi, i a asigurat veşnica pomenire şi o strălucită pagină în istoria neamului său, şi i-a câştigat şi admiraţia creştinilor de pretutindenea.

Principiile probate ale acestei organizaţii vor sta în liniamente generale şi la baza unificării organizării bisericii ortodoxe din România întregită. Dacă Maiestatea Voastră aţi găsit la desrobirea noastră pe ardeleni aşa, cum îi ştiţi, este în cea mai mare parte opera lui Şaguna şi a urmaşilor săi.

Deci cu adâncă recunoştinţă se închină şi biserica din vechiul regat, din Basarabia şi Bucovina memoriei Marelui Andrei, cerând dela Cel de sus pentru trupul lui odihnă, ear sufletul lui trăieşte şi va trăi în munca şi operile urmaşilor săi, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

Discursul dlui prim-ministru I. I. C. Brătianu

Regele şi poporul într'o simţire, azi ca totdeauna s'au strâns laolaltă să sărbătorească amintirea bărbatului, care înaintea istoriei naţionale înfăţişează viaţa şi truda unei întregi generaţiuni a românimei din Ardeal şi din ţinuturile pe atunci osândite sub coroana Ungariei. Ca să aducem prinos de recunoştinţă acelei generaţii, ne închinăm la acest mormânt, fiindcă Şaguna a fost părtaş al durerilor şi al aspiraţiilor ei. Mai rodnic ca alţii, a ştiut s'o slujească şi s'o cârmuească. Intr'însul, în însuşirile sale de pricepere şi voinţă, în sufletul său bărbătesc şi în mintea sa limpede şi-a aflat fiinţa mai desăvârşită puterea de realizare a generaţiunei sale. In luptele ei pentru asigurarea condiţiunilor de viaţă şi de propăşire naţională în mijlocul vitregelor împrejurări ale vremei, sufletul său nu-şi risipea puterile în văpaia sterilă a urei şi patimilor mari. Şaguna era din acei cari clădesc chiar în vremile cele mai neprielnice. Viaţa lui învedereză, că dacă într'adevăr stă bietul om sub cârma vremurilor, precum rosteşte bătrânul cronicar, totuşi sub această cârmă fiecare om după cum l-a înzestrat Dumnezeu, aşa îşi rodeşte viaţa şi îşi lasă urma pe pământ. Tocmai la vremuri de cumpănă, când povara nevoiei răzbeşte pe cei slabi şi rătăceşte pe cei nestatornici, atunci se arată mai luminoasă şi mai precumpănitoare vrednicia oamenilor superiori. In asemenea împrejurări grele în curs de un stert de veac Şaguna şi a închinat mintea şi inima neamului şi bisericii româneşti, dând cea mai strălucită adeverire neclintitei legături care uneşte poporul nostru de legea strămoşească. In acele începuturi ale organizării româneşti în Ardeal, ca în faza primitivă a oricărei vieţi organice, funcţiunile nu puteau afla deodată complexul instituţiunilor necesare multiplelor nevoi ale societăţii. Biserica, altar neclătinat al credinţei rămăsese sub urgia vremurilor, singurul adăpost care putea reîncepe întreaga operă de reclădire naţională în fruntea ei aşezase pe bărbatul cel mai destoinic, pentru înfăptuirea acestei reclădiri. Şaguna, împreună cu demnii săi tovarăşi de luptă naţională adăposti astfel în jurul şi chiar în sânul bisericii începuturile nouei vieţi româneşti. El alcătui într'acest chip, nu numai aşezământul bisericesc ardelean, cu temeiurile lui sănătoase, ale căror principii generale sânt de însuşit azi de către toată biserica noastră în organica şi uniformica ei întocmire, dar îndrumă totodată şi întreaga viaţă politică culturală şi economică a celor pe cari tot mai înverşunat îi ameninţau vrăjmaşele încercări de desnaţionalizare, şi dete, prin aceasta chiar, sfintei noastre biserici noui drepturi la recunoştinţa şi dragostea neamului.

Spirit politic şi de autoritate, marele mitropolit ştia că propăşirea socială şi naţională se poate întocmi numai pe tărâm de ordine şi potrivit împrejurărilor şi mijloacelor. Intreg la simţire, la cuget şi faptă, inima lui împărtăşea dorurile neamului, mintea lui despica limpede nevoile obşteşti pe care munca lui le îndeplinea destoinic şi hotărât, neslăbit de hulă şi de pismă. El nu căuta dragostea mulţimii prin linguşirea slăbiciunilor ei, ci îi arăta dragostea lui, prin neodihnita şi stăpânitoarea grijă a binelui obştesc, socotind că, pentre servitorul cinstit al poporului, răsplata vieţii nu se cuvine să fie aşteptată înainte de săvârşire. Numai când vă veţi întoarce dela mormântul meu, veţi cunoaşte pe cine aţi pierdut, zicea el, ca răspuns celor cari se împotriveau şi-l defăimau. Amintind aceste cuvinte a sunat acum ceasul să ne îndreptăm către acest mormânt.

Mare într'adevăr şi adâncă trebue să fie mulţămita noastră către pomeniţii bărbaţi mari ai poporului, cari în vremi grele cu puteri atât de smerite, au făcut lucruri atât de măreţe.

Inaltă trebue să fi fost cugetarea lor şi adâncă, ear mintea fierbinte ca şi credinţa, adevărată a fost iubirea lor către Dumnezeu şi naţiune.

Mare în adevăr, adâncă şi veşnică trebue să fie mulţumirea noastră pentru Şaguna, căci scump este odorul pe care el ni l-a dăruit nouă. Dar, sărbătorindu l pe el, nu cinstim numai munca nici singuratica clădire a unei generaţiuni sau părţi a României.

Am fi necredincioşi înaltului ţel căruia el s'a consacrat, dacă am simţi altfel şi dacă am deosebi în inimile noastre ceea ce ei ni-au lăsat fie chiar despărţiţi.

In munca şi clădirea lor slăvim cu pietate un semn strâns de legătură între ele, legătură din care se alcătue în cursul vremurilor, întregul glorios edificiu «România Mare».

De aceea azi, când după atâtea veacuri de trude, a vrut Domnul ca Regele, în fruntea poporului să încunune prin unitatea neamului opera tuturor cari s'au jertfit acestei idei, ne închinăm cu evlavie în jurul acestui scump şi slăvit mormânt, adunaţi de prinosul recunoştinţei noastre.

Dar lui Şaguna, ca tuturor celor cari şi-au închinat viaţa neamului, — apărării şi propăşirei lui, — adevăratul, statornicul, nepreţuitul prinos de datorie este întărirea şi sporirea moştenirei naţionale ce ni-au lăsat.

Amintirea lor să ne înalţe sufletul, să ne încordeze puterile întru îndeplinirea acestei stăpânitoare datorii ce ne este arătată de pilda lor şi ne este impusă de sfânta lor moştenire.

Discursul dlui O. Goga

Mormintele sânt, pe seama morţilor, lăcaşuri de odihnă; pe seama viilor, urne evocatoare; posteritatea se opreşte la pragul lor ca să smulgă din tainele vieţii ce a fost, să descifreze impulsul unei energii sau să culeagă un învăţământ pentru ziua de mâine.

Deasupra fiecărei cruci din ţintirime planează o poveste din trecut, care luminează în vecinicie. Sânt cruci cu poveşti, unele ca para galbenă a unui opaiţ în amurg: sânt crucile mulţimii anonime revenite la sânul ţărânei primitoare. Sânt cruci însă al căror înţeles străluceşte departe ca un un stâlp de foc călător în noapte: sânt crucile risipitorilor de suflet ce au ocrotit o idee şi au lăsat-o moştenire spre binele altora. A te apropia de ele înseamnă a face să reînvie, sub ochii tăi, unele din forţele creatoare, care au dus societatea, în eterna ei primenire, mai înainte cu un pas.

Pentru noi toţi, mausoleul mitropolitului Şaguna este un asemenea prilej de împrospătare a amintirii unei rare energii rodnice, cheltuite pe deantregul în slujba neamului. Este poate cel mai evocator moment al românismului din Ardeal de o sută de ani încoace, fiindcă sub lespedea lui doarme omul care a realizat cele mai mari binefaceri pe seama acestui colţ de pământ. De aceea, astăzi, la cincizeci de ani de când s'a închis în criptă marele arhiereu

întreaga conştiinţă naţională, într'un avânt de pioasă reculegere, călătoreşte sub brazii dela Răşinari, dându-şi seama că dela groapa lui Şaguna, ca de pe o culme de înaltă retrospecţiune istorică, vede desfăşurându-se unul din cele mai luminoase capitole din însăşi existenţa noastră.

Veacul al 19-lea, perioada procreaţiei României moderne, a scos pe arenă o pleiadă admirabilă de personalităţi.

Principiul naţional, aruncat în laboratorul istoriei universale de marea revoluţie franceză, a inaugurat epoca redeşteptării şi la noi ca şi în alte părţi.

Ca după un lung somn letargic, în care s'a acumulat o sevă milenară, puterile latente au isbucnit de amândouă laturile Carpaţilor şi poporul nostru, revenit la viaţă, a fost sguduit din toropeala lui de egală intensitate sub stăpânirile politice de atunci.

Un fluid misterios s'a comunicat, par'că, în tot organismul lui şi l-a pus în mişcare.

Lozincile vremii au găsit de odată răsunet în oropsitele principate dunărene şi în Ardealul chinuit de apăsarea iobăgiei.

Un suflu romantic, graba febrilă de viaţă, un val impetuos de porniri generoase au pus stăpânire pe conştiinţa obştească ca în ajunul marilor primeniri.

Dincoace şi dincolo de munţi, setea de lumină şi de dreptate a început să agite într'un fel neobişnuit rândurile mulţimi şi, ca prin minune, din adormirea unui mediu primitiv patriarhal a crescut într'o dată o generaţie de intelectuali frământaţi de problemele veacului, militanţi îndrăzneţi şi gata de ultimul sacrificiu pentru izbânda visului lor.

E generaţia ideologilor dela 1848, cum s'a obişnuit să-i numească posteritatea, cei cari în Muntenia şi Moldova au făurit unirea şi independenţa ţării, paralel cu mănunchiul care a îndrumat destinele neamului aici în Ardeal, după prăbuşirea feudalităţii.

Românii de sub Habsburgi s'au găsit, în faţa evenimentelor epocale dela jumătatea veacului trecut, orfani de o clasă conducătoare. Un popor de ţărani clăcaşi, călăuzit de preoţii lui era Ardealul nostru dela 1848. Singure şcolile din Blaj luminau pe acest fond de tristă părăsire ca o candelă în întunerec. S'a făcut o încordare supremă şi o vastă eflorescenţă de oameni a răsărit pentru toate nevoile.

In pragul revoluţiei, preoţimea a unit crucea cu spada. S'au ivit clericii în fruntea legiunilor de lăncieri; tineri avocaţi au devenit comandanţi de armată, în vreme ce profesorii de teologie s'au improvizat în conducătorii doctrinei noastre politice. Totul s'a pus în mişcare. Toate rezervele s'au înşiruit pe câmpul de bătaie în marele examen al neamului.

Această revărsare de energii însă trebuia ordonată şi valorizată cu un obiectiv politic bine determinat. Se cerea, deci o operă de chipzuinţă, se cerea spiritul creator şi intuiţia de genii care stăpâneşte vâltoarea tulbure; se cerea omul excepţional. Rolul acesta l-a avut Andrei Şaguna, descendentul Pindului, trimis de soartă ca un ajutor venit de sus în tabăra ardelenilor. Tânărul vicar din preajma învălmăşelii generale s'a aşezat dela început în această larga perspectivă istorică, a ajuns repede un centru al mişcării şi mâna lui viguroasă a prins cu putere toate iţele.

Înţelegând din primele momente că milioanele de ţărani români sânt predestinaţi unei conduceri teoretice, el a făcut din cârja lui vlădicească un sceptru de îndrumare politică.

Deosebitele sale însuşiri îl impuneau în fruntea trebilor. Om de tact şi fin diplomat; spirit cizelat de cultură şi perfect echilibrat; pregătit deopotrivă pentru speculaţiunile abstracte ca şi pentru acţiunile pozitive; urmaşul de scaun al blagoslovitului Vasile Moga, aducea cu sine un element psihologic nou în linia de avânt şi îndrăzneală, un temperament revoluţionar şi conspirator, o reminiscenţă atavică din sufletul agitat al Macedoniei.

Inzestrat cu o personalitate multiplă şi bogată, Şaguna a devenit astfel diriguitorul destinelor noastre politice în Ardeal.

Dela memorabila adunare de pe Câmpul libertăţii la Blaj, unde figura lui venerabilă asemănătoare imaginei lui Andrei Hoffer, eroul tirolez din pânzele celebre ale lui Defreger, domina massele de ţărani, şi până în clipa din urmă a acestei frumoase bărbăţii cel mai demn principe al bisericii noastre a fost pe planul întâi al tuturor acţiunilor la noi.

In acest cadru de ansamblu al sbuciumului unui popor trebue apreciată munca lui Şaguna. Grija lui de căpetenie, a clericului mândru de tagma lui, a fost ridicarea bisericii ortodoxe din prăbuşirea şi umilinţa ei şi reînvierea vechei mitropolii cotropită de vitregia vremurilor.

Când această ţintă extrem de dificilă a putut fi atinsă prin influenţa şi stăruinţele lui cari au schimbat tradiţionala conduită a Burgului vienez, noul mitropolit şi-a putut pune în lucrare ideile lui de organizator cari culminează în Statutul organic, ajuns pentru toate vremile la noi o «magna charta» a organizării bisericeşti, având la bază concepţia democrată cu principiul naţional, precum spiritul apostolic al preceptelor creştineşti cu exigenţele avansate ale vieţii moderne.

Prin activitatea lui pe terenul bisericesc, Şaguna a depăşit graniţele eparhiei lui, menţinând contactul permanent cu românii de pretutindeni. Cu prestigiul lui, neamul arhipăstoresc se transformase într'un piedestal de mare senior.

Vremea vitregă a imperialismului unguresc s'a deslănţuit furtunos asupra neamului, lăsând să cadă asupra Ardealului urgia anilor răi din Biblie.

Moşneagul dârz a înţeles toate amărăciunile vremurilor schimbate şi a murmurat în barba-i de patriarh: «flere possum, sed juvare non».

Infrânt în cale ca un stejar despicat de fulger la margine de drum, a privit împrejur ca să-şi găsească un colţ pentru repausul de veci, şi atunci şi-a ales un sat: Răşinarii, el, coborâtorul Pindului, care urcase toate treptele măririlor; prietenul arhiducilor; oaspele splendorilor imperiale, aci la coasta graniţei blestemate dispărută, într'o atmosferă rustică de românism pur, în mijlocul crucilor de lemn ale acestor ciobani dela munte, cari semnifică mai limpede trăinicia rasei şi pecetea eternităţii, a năzuinţelor noastre.

Astăzi, la o jumătate de veac, când sufletul României întregite în frunte cu Regele ei, se apleacă în faţa acestui mormânt plin de înţeles, umbra neuitatului părinte al neamului fâlfăie peste capetele noastre, trezind în inima tuturora un sentiment de binefăcătoare armonie spre a desprinde mai bine ritmul unei vieţi şi a ne pătrunde de poveţele ei.

Academia română, prin rostul meu turburat de duioase amintiri şi copleşit de măreţia clipei, îşi trimite prinosul de închinăciune.

Cuvântarea dlui Branişte

Dl Dr. Valeriu Branişte vorbeşte în numele «Asociaţiunii». Intr'o cuvântare concisă dânsul arată rolul avut de marele bărbat al neamului la întemeerea şi activitatea noastră de cultură. Şaguna şi-a dat bine seama, că fără un altar de cultură naţională, nu se poate realiza nici un progres. De aceea, a luptat din răsputeri pentru crearea «Astrei» la Sibiu cu multiplele ei ramificaţii în provincie.

Acest aşezământ de cultură a fost centrul în care s'a plămădit întreg planul de desvoltare a fiinţei noastre atât pe terenul cultural, cât şi pe cel economic. Adunările sale erau adevărate sărbători naţionale, la care se întâlneau în fiecare an toate erergiile neamului, în scopul propăşirii şi progresului nostru pe orice teren.

Activitatea atât de variată a «Asociaţiunii» căreia Şaguna i-a ştiut da cu prisosinţă îndrumări de lumină şi progres, a înscris în programul său acele conferinţe, pline de o covârşitoare lumină, acele expoziţii economice cu tendinţe laudabile atât de variate, care au creiat cea mai desăvârşită bază tăriei neamului nostru în viitor.

*

A vorbit apoi în numele preoţilor, cari au fost hirotoniţi de fericitul Andrei şi mai sânt în viaţă, parohul *Ilarion Plotogea* din Tohanul-nou, următoarele:

Maiestăţile Voastre, Alteţele Voastre Regale, Prea Sfinţiile Vvastre Domnilor Miniştri, Onorat public!

In numele puţinilor fraţi ai mei cari au mai rămas în viaţă dintre aceia cari am primit darul preoţiei din mânile nemuritorului nostru ierarh Andrei Şaguna, precum şi în numele preoţimii parohiale din întreaga noastră mitropolie, aduc prinosul admiraţiei şi recunoştinţei noastre Aceluia care ni-a transmis dar din darul Lui, lumină din lumina Lui, pentru noi şi pentru poporul ce-l păstorim.

Cu ochii noştri am văzut luminata Lui faţă, şi cu urechile noastre am auzit părinteştile învăţături pe cari ni le împărtăşea în toată bună vremea, şi pe cari noi închizându-le în inimile noastre, le-am făcut să rodească — după pilda bună ce tot ei ni-a dat-o — spre folosul sfintei noastre biserici şi a credinciosului nostru popor.

Puţinii reprezentanţi ai vechei generaţii de atunci, spunem aici lângă mormântul Lui, pe seama generaţiei de astăzi şi a celor viitoare, învăţământul pe care l-am văzut desprinzându-se din toate faptele marelui nostru ierarh: puneţi-Vă tot devotamentul sufletul voastre în munca pastorală de purtători ai cuvântului lui Dumnezeu şi de îndrumători ai turmei credincioase şi aveţi încredere deplină că Cel de sus Vă va binecuvânta munca Voastră cu roade.

Aşa a lucrat fericitul în Domnul, a cărui pomenire cu laudă în veci binecuvântată să fie!

*

In numele poporului a vorbit bătrânul *Ioan Cioran* din Răşinari.

Un ţăran — pentru Mitrop. Şaguna

Măria Ta, Slăvită Doamnă, Mărite Prinţ şi Domniţe ale noastre, Cinstiţi ascultători!

Cuvântul pe care cu îngăduinţa Măriilor Voastre vreau să-l spun la această prăznuire, e scos din inimile pline de evlavie şi de recunoştinţă ale fraţilor mei ţărani, către marele Păstor şi bunul părinte al nostru, fostul mitropolit Andrei. Fericitul în Domnul, cu încrederea pe care o are părintele în fiii săi, ne a dat nouă fiilor credincioşi ai sfintei noastre biserici dreptmăritoare româneşti, mari şi luminate drepturi. Şi aşa noi cei lipsiţi de drepturi în statul asupritor de mai înaiute, am putut răsufla liberi în sfânta noastră biserică, care ca o mamă bună ne a strâns la sânul ei, ne-a luminat cu învăţăturile şi cu poveţele ei, ne-a întărit şi mângâiat cu darurile ei.

Cu smerenie ne plecăm deci genunchii la mormântul neuitatului nostru bun Părinte şi facem făgăduinţă că nici odată nu vom lăsa să slăbească în inimile noastre dragostea şi alipirea noastră neţărmurită către sfânta noastră biserică şi către aşezămintele ei, căci noi bine ştim că credinţa în Dumnezeu e razimul şi lumina sufletului nostru.

Ear pe bunul nostru păstor de odinioară Andrei îl rugăm ca din lăcaşurile dreptilor să roage pe Dumnezeul milei şi al îndurărilor, ca să fie ocrotitor sfintei noastre biserici, ţării, neamului şi Tronului nostru, în jurul căruia noi milioanele de români dreptcredincioşi facem zid cu inimile şi cu piepturile noastre!

Coroanele

In interiorul mausoleului s'au depus trei coroane cu următoarele inscripţii:

I. «In numele Arhidiecesei recunoscătoare Arh. şi Mitropolitul Nicolae, Marelui Arhiepiscop şi mitropolit Andrei».

II. Partidul naţional: «In semn de admiraţie primului său preşedinte».

III. «Şcoala Societăţii ortodoxe Marelui Şaguna».

Intoarcerea dela Răşinari

După solemnitatea dela mormântul fericitului Şaguna, Suveranii, membrii guvernului şi mitropoliţii, ofiţerii au luat dejunul la Sibiu, *la şcoala de cavalerie.*

La plecare Suveranii au fost din nou obiectul unei vii şi foarte călduroase manifestaţiuni de simpatie din partea mulţimii.

Ceilalţi oaspeţi în frunte cu P. S. Lor episcopii au luat masa în 3 sale din edificiul şcoalei din Răşinari, apoi toţi s'au întors la Sibiu.

Festivalul din Catedrală

La ora 6 d. a. a avut loc în catedrala noastră festivalul religios dat de corul mixt al catedralei şi de corul şcoalei normale Andrei Şaguna, condus de prof. T. Popovici.

Ori cât de spaţioasă este catedrala noastră, de astădată s'a arătat cu totul neîncăpătoare pentru publicul care voia să participe.

Au asistat membrii Familiei Regale, înalţii ierarhi, membrii guvernului, şi un public ales şi numeros.

In interiorul bisericii erau ridicate două tribune. In cea din dreapta luase loc Familia

Regală, în cea din stânga Inalţii prelaţi şi membrii guvernului. La mijloc pe 3 rânduri de scaune luaseră loc, la dreapta militarii, la stânga civilii, ear la mijloc foştii miniştri, deputaţii şi senatorii din toate partidele.

Corul execută întâiul punct: Musicescu, Primul concert. Corul mixt al catedralei combinat cu corul şcoalei normale dă un ansamblu de peste una sută persoane. Bine instruit execută cu precisie pătrunzătoare compoziţia lui Musicescu.

Pt. 2. Concert la învierea Domnului (din repertorul corului mitropolitan din Iaşi, publicat de Musicescu) executat cu aceeaş precisie. E o compoziţie mare, ale cărei singuratice părţi sânt dintre cele mai reuşite încercări în armonizarea cântului bisericesc.

Pt. 3. Fericiţi sânt cei alungaţi pentru dreptate, de G. Dima. Distinsul nostru compozitor, prezent la serbări, a mai avut odată plăcere să-şi audă frumos executate cântările predilecte: cea pomenită, precum şi, «Irmosul întrării în biserică», şi «De tine se bucură».

Apoi a urmat conferenţa dlui profesor universitar *Dr. I. Lupaş*, spunând că o datorie de pietate a adus azi la mormântul lui Şaguna obştea creştineassă, să cinstim trecutul lui Şaguna.

Sufletul lui credincios să ne servească statornic drept călăuză în orce împrejurări.

El şi-a contopit personalitatea proprie în personalitatea colectivă a credincioşilor.

Şi desigur munca entuziastă a acestora a ajutat transformarea în acţiune a ideilor lui Şaguna.

El mai pe sus de orce a ştiut să păzească poporul, fiindcă a lucrat coram populo.

Şaguna venind din Pind cu un dor de libertate, în colaborare cu Simion Bărnuţiu au sprijinit programul libertăţii naţionale pe Câmpia libertăţii.

Naţionalismul lui e caracterizat printr'o frumoasă toleranţă creştinească faţă de celelalte confesiuni şi dinasticismul său a fost uşor explicabil, întru cât voia ca luptând pe mai multe fronturi să atingă ţinta. El însă totdeauna ducea de jos, voia poporului, la împărat.

El a scăpat la 1860 biserica română ardeleană de jugul sârbesc.

Dar ceeace a făcut gloria lui e Statutul organic al bisericii naţionale ardelene. Nu e lege scrisă, care să fi pătruns mai bine firea poporului, ca acest statut. Ei, Şaguna şi Bărnuţiu au fost marii educatorii morali ai poporului, făcând şcoli, «Asociaţia» pentru cultura poporului, a întemeiat autonomia bisericească, a pus temelia partidului naţional român.

Inchee spunând că Şaguna e pregătitorul unităţii naţionale. (Discursul îl vom publica în întregime).

A urmat apoi cuvântarea dlui *I. Valaori*, secretar general în ministerul instrucţiunii.

Dsa, în numele românilor macedoneni, a ţinut următoarea cuvântare:

Această zi de evlavie şi înălţare sufletească arată prin strălucirea ei şi prin manifestarea împunătoare a unei mulţimi adunate din toate părţile ţării, că de-asupra grijilor, patimilor şi luptelor de toată ziua a frământărilor politice şi sociale, este o conştiinţă superioară pură, care înţelege adânc tot ce este vital şi etern în existenţa acestui neam.

In clipele acestea pioase, când comemorăm aniversarea a 50 de ani dela moartea lui Andrei Şaguna, se cuvine să înălţăm cuvinte de laudă către Atotputernicul, pentru că în vremile grele în care biserica română ardeleană se găsea într'o stare de umilinţă şi poporul român din Ardeal adâncit în suferinţe, a trimis în timpul cel mai potrivit pe acest mare ierarh o figură deopotrivă de măreaţă în trup şi suflet care a pus toate însuşirile sale sufleteşti şi intelectuale în slujba marilor interese naţionale ale neamului său. Providenţa divină a destinat acestui prelat de seamă o înaltă chemare în epoca renaşterii naţionale a românilor ardeleni.

Crescut şi supraveghiat de aproape mai ales de către mama sa, model perfect de energie şi virtute creştinească, îngrijit de bunicul său, om cult şi creştin evlavios, ei au avut o influenţă bună asupra desvoltării lui Şaguna şi i-au dat o educaţie aleasă.

Familia sa, în care se cultivaseră tradiţiile de credinţă şi de iubire de neam şi în care se discutau chestiuni culturale şi politice, era originară din Macedonia ca şi altele multe stabilite în Viena şi Budapesta, în urma diferitelor emigrări de mai înainte.

Din sânul acestor familii au ieşit un baron Sina, un Nicolae Roza, un Muşico, un Gojdu, un Mocioni, un Atanase Grabovski, unchiul lui Şaguna etc., cari au lucrat şi jertfit aşa de mult pentru fraţii lor din Ardeal şi de aiurea, în cât cu drept cuvânt aceştia le venerează amintirea şi-i numără între întemeietorii şi organizatorii culturii şi bisericii lor naţionale.

Tot din sânul elementului macedo-român a ieşit şi acea pleiadă de învăţaţi, pioniri ai ideii româneşti, ca Roza, Boiagi, etc., cari în a doua jumătate a veacului al 18-lea, s'au încercat în Austria şi Ungaria, prin scrierile lor în dialectul macedo român, să provoace un curent în favoarea cultivării limbii strămoşeşti.

Această încercare are mare asemănare cu cea făcută aproape în acelaş timp şi loc de către Maior, Şincai şi alţi patrioţi luminaţi şi apostoli ai românismului din Ardeal.

S'a zis, nu fără dreptate, că în toate cuvintele, faptele şi lucrările lui se întrezăreşte un singur gând, un singur dor: fericirea naţiunii române, şi numai atunci s'a simţit fericit, când a ştiut că a mai adăogat o pietricică la temelia clădirii măreţe a viitorului ce-l pregătea pentru neamul ales din care făcea parte.

In mintea sa puternică s'au adâncit problemele cele mai înalte şi cele mai grele, în inima sa iubirea de neam şi ţară cum n'a mai fost vreodată. Numele acestui mare român, a cărui viaţă întreagă a fost o viaţă de muncă, de luptă aprigă, de sbucium şi de credinţă neţărmurită în viitorul mare al neamului său, îl şopteşte cu recunoştinţă şi cu pietate şi-l va şopti în veci întreaga suflare românească.

Slavă ţie, Dumnezeule, că ai dat acestui neam, în momentele hotărâtoare pentru soarta sa, eroi cari au înălţat şi eternizat, odată cu numele lor, valoarea şi numele neamului nostru. Apără, Doamne şi partea neamului nostru dela care purcede acest mare ierarh şi care n'a cântat încă imnul sfintei libertăţi, că a trecut prin foc şi sabie pentru limbă şi naţionalitate şi că lupta încă cu îndârjire pentru păstrarea lor. Ea este folositoare pentru mărirea românismului şi prin virtuţile ei contribue la însemnătatea neamului nostru.

Ii datorăm, în schimb, întreaga noastră solicitudine şi întreaga noastră protecţie.

Interesele noastre sânt reciproce şi de întâiul ordin şi pentru noi, şi pentru ea.

Trimite şi de acum înainte asemenea eroi neamului nostru şi de s'ar putea, o Doamne, să nu vezi nimic mai măreţ şi nimic mai trainic decât scumpa noastră patrie, Amin.

*

Au vorbit apoi: păr. Georgescu în numele Soc. ortodoxe a femeilor române, gen. Anastasiu în numele Ligii Culturale, Dr. Tarnavschi în numele facultăţii teologice din Cernăuţi.

*

Seara la 8, lume în piaţa Sibiului, — lume nesfârşită a salutat pe Suverani, cu entuziasm.

*

La 9 seara a fost banchetul în sala Urania.

Cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru.

După masă I. P. S. Sa Mitropolitul a rostit o cuvântare, salutând pe oaspeţi şi exprimând bucuria bisericii ardelene, care a putut să salute pe Suverani, cu prilejul acestei măreţe sărbători.

— «Rog pe Majestatea Voastră, a spus I. P. Sf. Sa să primească asigurarea că nu are un factor mai sigur pe care să se poată bizui în totdeauna decât biserica. Sântem în stare să probăm cu fapta nu numai cu vorba, cele ce am afirmat».

Răspunsul M. S. Regelui

M. Sa Regele luând cuvântul rosteşte în esenţă următoarea cuvântare:

Insufleţit de imensa personalitate a lui Şaguna venit-am să aducem prinosul de recunoştinţă acestui apostol al neamului românesc. Dacă nouă astăzi ne este dat să fi înfăptuit unirea acestui stat naţional al tuturor provinciilor româneşti, nu trebue să uităm că aceasta a fost pregătită de acei mari bărbaţi, stâlpii neamului, de care sfărâmatu-s'au toate vrăjmăşiile, toate piedecile înfăptuirii statului prin cultură şi moralitate. Unul din aceşti stâlpi gigantici a fost Şaguna, această odraslă macedoneană care a reuşit să refacă vechea mitropolie românească din Transilvania şi Bănat, care a trezit conştiinţa neamului din aceste părţi, desvoltând şcoala şi biserica românească.

Purtând toiagul păstoresc între 1848 şi 1873, Şaguna a ştiut să se arate şi un înţelept cârmuitor politic român, când jugul minorităţii maghiare asuprea poporul român transcarpatin, ştiind să vază, să facă şi să tacă.

Datorită vitejiei admirabilului ostaş român, datorită înţelepciunii bărbaţilor de stat, a intelectualităţii şi tuturor forţelor vii ale acestui neam, sântem astăzi uniţi într'o singură ţară, şi Şaguna este frământătorul şi pregătitorul prin uriaşa sa muncă, înţeleaptă şi plină de tact, desfăşurată pentru sporirea tuturor energiilor româneşti în vederea unirii noastre.

La capătul zilelor sale a lăsat un testament: să se odihnească în cetina brazilor la poalele Carpaţilor, între români neaoşi. Cetatea nu l-a primit, dar primitu-l-a satul, frumosul sat Răşinari, căci Şaguna ştia că în satele noastre se păstrează adevărata viaţă românească, de unde nasc toate energiile.

Andrei Şaguna ni-a arătat ce poate să facă un mare fiu al poporului, departe văzător, care a avut atât de puţine mijloace materiale la dispoziţie, şi a avut de înfrânt piedeci atât de multe.

Cuvine-se să ne închinăm în faţa faptelor sale. Să ne gândim, în faţa mormântului său, la marea pildă dată prin înălţarea sa totdeauna deasupra tuturor patimilor şi pasiunilor, cuprinzând statornic orizonturi largi, îmbrăţişând totalitatea problemelor naţionale româneşti, ţinta hotărâtă a unirii tuturor românilor, întărirea neamului şi a tuturor instituţiilor lui.

Veşnică să-i fie buna şi fericita amintire!

*

Intreaga asistenţă a aclamat îndelung pe Suveran, de asemenea pe întreaga Familie regală şi princiară care a participat la banchet.

Banchetul s'a sfârşit la ora 12 noaptea prin întonarea Imnului Regal şi ovaţiuni prelungite.

In timpul banchetului, a concertat muzica militară a Regimentului 90, iar 300 de învăţători saşi aflători în Sibiu sub conducerea maestrului Novak au adus un omagiu Familiei Regale, intonând cu mare artă, «*Trăiască Regele*» şi alte cântece.

Plecarea Suveranilor

S'a format apoi cortegiul încadrat de două plutoane de cavalerie cu torţe. Mii de oameni au aclamat frenetic pe Suverani în trecere spre gară.

In gară Suveranii şi membrii Familiei Regale s'au întreţinut aproape o oră cu oaspeţii exprimându-şi satisfacţia deplină despre modul cum au decurs serbările.

M. S. Regina a luat direcţia Cluj, însoţită de dl ministru Mârzescu. M. S. Regele şi Principii au plecat spre Sinaia.

Membrii guvernului au plecat cu un tren special la 2 noaptea spre Bucureşti.

In oraş a urmat o retragere cu torţe, ear animaţia a domnit până noaptea târziu.

Incheerea păcii la Lausanne. Tratativele conferinţei din Lausanne, după luni îndelungate s'au apropiat de sfârşit, ajungându se cu mare greutate la înţelegere. O telegramă din Leafield anunţă că conferinţa s'a sfârşit cu succes, atingându şi scopul paşnic pentru care se lucra de mai multe luni.

Semnarea alianţei româno-sârbe. Dl Duca, ministrul român al afacerilor străine, şi reprezentantul regatului serbo-croat-sloven la Bucureşti au semnat în capitala României prelungirea pe trei ani a tratatului defensiv încheiat la Belgrad la 7 Iunie 1921 între România şi Regatul serbo croat sloven şi care vizează un atac ungar sau bulgar neprovocat în vederea distrugerii stării de lucruri create prin tratatele din Trianon şi Neuilly. Cu această ocazie miniştrii Duca şi Nincici au schimbat telegrame de felicitări.

Alegere de deputat. La alegerea parţială ce s'a ţinut Duminecă la Sebeşul-săsesc a fost ales deputat dl Dr. Vulcu, candidatul guvernului; a obţinut 3664 voturi, faţă de dl Dr. Oniţiu, candidat naţionalist, care a primit 2486 voturi.

Notificare oficială

Pentru anul şcolar 1923/24 cererile de primire la cursul teologic sânt a se adresa consistorului arhidiecezan până la 1 August a. c. st. v. provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu şcolar de maturitate de liceu sau dela şcoala reală;
3. Testimoniu dela medic despre starea sănătăţii;
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Oficiile protopresbiterale şi parohiale, precum şi profesorii de religiune sânt poftiţi a indemna şi sfătui pe tinerii ieşiţi din şcoalele medii să îmbrăţişeze în număr cât mai mare chemarea preoţească.

In legătură cu aceasta să li comunice că sântem în măsură de a face cele mai mari înlesniri pentru întreţinerea lor în institut.

Preoţia a fost slujba cea mai cu cinste şi mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând teren bogat de muncă pentru binele poporului. Ea este şi azi chemarea, care dă cele mai superioare rosturi pentru viaţa unui om, punându-l în serviciul celui mai înalt ideal şi al binelui poporului.

Cererile de primire sânt a se înainta la Consistorul arhidiecezan pe calea oficiilor protopopeşti până la terminul indicat.

Sibiiu, la 3, Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Pentru restabilirea adevărului

In raportul său despre festivalul religios dela catedrala mitropolitană din Sibiu, dat cu prilejul comemorării mitropolitului Andrei Şaguna, ziarul Viitorul de Duminecă afirmă că profesorul Ion Lupaş dela universitatea din Cluj, vorbind despre opera lui Şaguna, a găsit cu cale să dea cuvântării un caracter politic, sprijinind acţiunea partidului naţional şi a terminat adresându-se Suveranului: „Cine are urechi să audă". Aşa raportează Viitorul.

Dl Ion Lupaş ne roagă să desmintim categoric afirmările din cale afară îndrăzneţe ale numitului ziar. Cuvântarea dlui Ion Lupaş, pot să constate toţi cei ce au auzit-o, nu conţine nici un fel de de necuviinţă la adresa cuiva, cu atât mai puţin la adresa Suveranului nostru.

Pentru liniştirea confraţilor, putem să le comunicăm, că îndată după terminarea vorbirii dlui Ion Lupaş, însuşi M. S. Regele şi-a manifestat dorinţa ca vorbirea aceasta să se tipărească în Monitorul Oficial.

Au apărut:

***Memorii** din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul şi Mitropolitul **Andrei Şaguna**, publicate la aniversarea semicentenară a morţii marelui Arhiereu. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preţul 25 Lei.*

Şedinţa comitetului partidului naţional

Comitetul de o sută al partidului naţional a ţinut Joi 12 l. c., în sala Unicum din Sibiu, o şedinţă comemorativă, pentru a sărbători pomenirea Arhiereului Andrei Şaguna la împlinirea celor cincizeci de ani dela moartea sa.

Şedinţa festivă a deschis-o dl *Iuliu Maniu* prin următorul discurs:

Cu sufletul înălţat de amintirile glorioase ale trecutului şi adânc emoţionat de măreţia figurei strălucitoare a marelui Arhiereu Andrei baron de Şaguna aduc astăzi la împlinirea alor 50 ani dela trecerea la cele eterne tributul recunoştinţei partidului naţional român memoriei primului său prezident.

Admirăm deopotrivă talentul său mare, stăruinţa sa fără seamăn şi uriaşa sa putere de muncă, care însă toate împreună nu ar fi putut da rezultatele uimitoare pe cari le-e realizat, dacă nu ar fi fost armonios aşezate în structura caracterului său şi dacă nu ar fi fost conduse de principii bine statorite dela primele începuturi ale vieţii sale publice.

La sfinţirea sa de episcop se ruga: «Tu Doamne al puterilor, dă-mi destulă tărie ca să deştept din somnul cel de moarte pe poporul român din Transilvania», ear la adunarea politică ţinută în Sibiu, El iubitorul fără margini al libertăţii şi al naţiunii declară: «Cutez a glorifica simţul liberal şi naţional numai atunci, când este bazat pe moralitate şi se povăţueşte de iubirea patriei. Fraţii mei! numai religiunea şi moralitatea ne pot face fericiţi». In politică se conducea de credinţă şi moralitate, în credinţa sa religioasă de iubirea arzătoare de neam.

Aceste directive fundamentale ale întregii sale activităţi, aflând răsunet în sufletul Ardealului, l-au predestinat, şi au făcut să fie ales în unanimitate, de prezident al adunării naţionale depe Câmpia Libertăţii din Blaj şi de primul prezident al Comitetului Naţional chemat să cârmuiască soartea românilor din Ardeal în vremurile grele din anii 1848 şi 1849. Activitatea şi politica bisericească şi naţională nu o poate înţelege în întregimea ei numai cine cunoaşte bine psihologia maselor populare şi împrejurările din Ardeal de pe vremuri şi care ştie pătrunde măreaţa structură sufletească a Arhiereului care nu lăsa nimic perdut din vedere ce ar fi putut contribui la desvoltarea conştiinţei naţionale şi a calităţilor sufleteşti ale poporului românesc.

El, slujitor la altarul Domnului, a ridicat altar în sufletul său ideii mari a libertăţii, dar nu s'a lăsat amăgit de năluca libertăţii personale care fascinează pe mulţi ci credea în adevărul preconizat de Bărnuţiu, că libertatea fără naţionalitate e moarte pentru Români!

El fanaticul civilizaţiunii umane şi îndemnătorul neobosit al poporului românesc la muncă şi propăşire culturală, le respinge pe toate, dacă nu servesc unei moralităţi superioare, fără care nu poate dăinui o naţiune. Ear moralitatea şi-o poate închipui numai crescută din tulpina sănătoasă a credinţei pozitive. Libertate, naţionalitate, cultură, morală superioară, credinţă sânt obiectivele spre care sboară sufletul său mare, ca prin ele să asigure calea veşnic ascendentă a dăinuirii fără sfârşit a neamului românesc.

Dar nu s'a mulţumit cu cultul ideilor mari ci dăruit cu simţul practic atât de necesar îndrumătorilor de neam a creat în fruntea marilor săi contimporani organizaţiile vii ale energiilor naţionale. A emancipat biserica ortodoxă română de sub hierarhia sârbească şi i-a dat organizaţia naţional-democratică trebuitoare, ca credinţa apărată să fie. A fost întâiul între întemeietorii Asociaţiunii din Ardeal ca să poată fi cultura românească promovată şi a stat însuşi la leagănul partidului naţional-român, ca conştiinţa naţională deşteaptă să aibă prin ce înfăptui libertatea, independenţa şi pe urmă unitatea naţională! Prezidând apoi tustrele aceste puternice organizaţii naţionale, a devenit unul dintre cei mai mari organizatori ai gândirii româneşti şi unul din nemuritorii întemeietori ai fiinţei unitare a întreg neamului românesc.

Credinţa sa religioasă nu l-a impiedecat să se arunce cu tot avântul de care era capabil cum puţini alţii pentru mântuirea neamului său, mergând braţ la braţ cu arhiereul din Blaj în vârtejul luptei pentru realizarea visului său frumos al independenţei poporului românesc, iar devotamentul său pentru neam nu l-a împedecat să-şi apere credinţa şi biserica cu toată tăria sufletului său cu care era dăruit.

Când a venit momentul greu atât de tragic pentru toţi cei ce credeau în realizarea visului sfânt prin alţii decât prin forţa proprie a înseşi naţiunii, talentul său a ştiut să se folosească de declinul prevestitor al desăvârşitei prăbuşiri a unei împărăţii, pentru a mântui măcar altarul sfânt din ruinile pomposului edificiu naţional pe care-l visa.

Pentru moment era totul pierdut pentru bietul popor românesc din Ardeal şi Banat şi avântul spre integralitatea aspiraţiunilor naţionale al arhiereului cu suflet mare a predat terenul talentului diplomatic admirat de mulţi, «temut de unii, invidiat de alţii, dar recunoscut de toţi» ca prin el să aducă servicii neperitoare neamului său.

Noi cei prezenţi asupra cărora se revarsă razele luminoase ale independenţei naţionale visate de marele arhiereu Andrei Şaguna nu vom da uitării nici când, că aceste raze le dărueşte soarele dinaintea căruia El şi ceilalţi mari înaintaşi ai noştri au împrăştiat negura grea şi fioroasă a vremurilor de cumplită sclăvie.

Partidul naţional-român împreună cu toţi fii Ardealului şi Bănatului, cărora soartea le-a hărăzit să conlucre după aproape 2 mii de ani la reînfiinţarea vieţii de stat românesc în Dacia Superioară va binecuvânta întotdeauna memoria marelui său preşedinte de odinioară şi nu va părăsi nici odată calea virtuţilor sale!

Congres bisericesc la Chişinău

In 10 Iulie a. c. s'a închis congresul extraordinar al clerului şi mirenilor din cele trei eparhii basarabene. Deschis de arhiepiscopul Gurie, însufleţit de o cuvântare a episcopului Visarion al Hotinului şi de a episcopului Nectarie dela Cetatea-albă, lucrările congresului au decurs în linişte.

Sub conducerea protoereu'ui Alexandru Baltaga, s'au deslegat multe chestiuni privitoare la buna administrare a instituţiilor bisericeşti din noile eparhii.

Congresul a redactat din nou un memoriu către sf. Sinod şi guvern, arătând hotărârea clerului basarabean, că scaunul arhiepiscopesc din Chişinău să fie ridicat la rangul de *mitropolie*. O delegaţie se va prezenta în acest scop M. S. Regelui.

In urmă s'a procedat la alegerea membrilor consistoriilor din cele trei eparhii.

Câteva precizări

Ni se cere publicarea următoarelor:

Articolul «Sărbătorirea primprezidentului tribunalului din Sibiu şi a altor magistraţi avanzaţi», publicat în «Telegraful Român», Nr. 48—49 din 16/29 Iunie a. c., mă sileşte să fac următoarele precizări, pe care rog să le publicaţi:

1. La agapa din 23 Iunie a. c. advocaţii — după cunoştinţa mea — au luat parte ca invitaţi din prilejul înaintării mai multor magistraţi din oraşul şi judeţul Sibiu la o convenire nepretenţioasă cu caracter colegial.

2. In calitate de decan al baroului Sibiu la această convenire am închinat în câteva cuvinte scurte pentru toţi magistraţii fără deosebire că au avansat, sau nu, şi fără a face deosebire de persoane şi de rang.

3. Am refuzat să semnez telegrama nu tocmai norocos stilizată către dl ministru de justiţie. Am refuzat, pe motivul că nu sânt numai advocat, ci şi membrul unui partid politic. Intr'adevăr a treia zi telegrama a apărut, bine reliefată în un ziar din Bucureşti, ziar de pronunţată politică militantă de partid, ca în urmă să fie glosată în ziare de altă nuanţă politică.

Primiţi etc.

Sibiu, în 2 Iulie 1923.

Dr. Lucian Borcia

Cor de soldaţi. I. P. S. Sa Mitropolitul Miron a trimis o adresă inspectoratului clerului militar prin care face cunoscut că dispune înfiinţarea unui cor de soldaţi de cel puţin 100 persoane, care să funcţioneze la toate procesiunile militare şi oficiale ale armatei române. In legătură cu această adresă, inspectoratul muzicilor a fost însărcinat cu pregătirea acestor persoane.

Ştirile zilei

Incheierea anului şolar la Seminarul nostru teologic. Incheierea festivă s'a făcut în 30 Iunie vechi (13 Iulie). După rugăciunea de mulţămită elevii şi corpul profesoral s'au întrunit în sala seminarului la ora 10. Indată după aceea au sosit acolo I. P. S. Sa *Mitropolitul nostru Nicolae* dimpreună cu prea Sfinţiile Lor Rom. Ciorogar şi Nicolae Ivan, asesorii consistoriali şi mai mulţi onoraţiori. Profesorul Dr. Crăciunescu a rostit un frumos discurs, adresat cu deosebire elevilor cari au părăsit în anul acesta băncile şcoalei. După aceea directorul seminarial a comunicat rezultatul examenelor, constatând progres mulţămitor faţă cu trecutul apropiat şi a declarat anul şcolar 1922/23 de închis. A luat apoi cuvântul I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae care într'un discurs mai lung a mulţămit corpului profesoral şi a dat frumoase şi folositoare povăţuiri pentru tinerime.

Sfinţirea monumentului eroilor căzuţi în decursul războiului din Poiană. In Duminecа de 15 Iulie nou a. c. a sfinţit cu deosecită solemnitate I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* frumosul monument ridicat de poporul din Poiana Sibiului, în amintirea celor trecuţi în floarea vieţii din această viaţă. Din lipsă de spaţiu vom publica în raport mai amănunţit în un număr viitor.

Suveranii în Bănat. MM. LL. Regele şi Regina vor vizita, în cursul acestei veri, Bănatul. Itinerarul cuprinde ruta: Orşova—Caransebeş—Lugoj—Timişoara—Bocşa—Reşiţa—Orşova.

Sporul de îmbunătăţire al preoţilor. *Pe baza curbei Lalescu s'a acordat preoţimei noastre următoarele sporuri cu ziua de 1 Apr. a. c.: 1. Preoţilor, cari sânt doctori sau licenţiaţi în teologie cu 4 gadaţii 400 L; cu 3 gradaţii 400 L.; cu 2 gradaţii 350 L.; fără gradaţii 400. — 2. Cu studii teologice ordinare cu 4 gradaţii 400 L.; cu 3 gradaţii 400 L.; cu 2 gradaţii 350; cu 1 gradaţie 475 şi fără gradaţii 400 L.*

† **Dr. Guilelm Şorban**, fost prefect al judeţului Solnoc-Dobâca şi cunoscut compozitor muzical, a încetat din viaţă, în floarea vârstei, în 7 Iulie 1923, la Dej, unde a fost înmormântat în 9 l. c. Odihnească în pace.

In muntele Găina din Munţii Apuseni se va ţinea aşa numitul «târg de fete» în ziua de 22 Iulie n. 1923, a doua Duminecă după sărbătoarea Sf. apostoli Petru şi Pavel.

O sută de mii de lei pentru 60 de coroane. La gara Episcopia Bihorului un călător, cu numele Papp Tamàs, voia să treacă în ţara ungurească. Slujbaşii dela vamă, dupăce l-au cercetat cu deamănuntul, i-au dat drumul să urce în trenul spre Ungaria. Inainte de-a se urca în tren însă, s'a mai întors odată la oficiul de vamă să schimbe trei sute de lei în bani ungureşti. Când să se urce în tren, ungurului îi veni în minte, să-şi mai numere coroanele căpătate. Isprăzind cu număratul, a alergat din nou la oficiul de vamă, unde lărmuind a cerut să-i mai dea şeaizeci de coroane, pentrucă l-au înşelat la schimb. U tându-şi că se află în Romînia a înjurat fireşte şi ţara, şi neamul românesc. Aşa gură făcea, încât s'a adunat lumea din gară în jurul lui. Atunci slujbaşii dela vamă uitându-se cu deamănuntul la el, au băgat de seamă, că cismele îi sânt prea umflate. L-au prins, l-au desculţat şi au găsit în turecii cismelor patruzeci de mii de lei, pe cari avea de gând să-i treacă în ţara ungurească. In căptuşeala pălăriei şi a hainelor alte 60 de mii de lei. I-au luat toţi şi l-au arestat. Sgârcitul şi viteazul ungur, care a fost în stare să răstoarne toată lumea pentru 60 coroane, (1 leu 50 bani), acum e la răcoare.

Improprietărirea din Cristian, Poplaca şi Turnişor. Cu prilejul venirii miniştrilor la Sibiu s'a făcut împroprietărire în 3 comune de lângă Sibiu. La Cristian au fost împroprietăriţi 143 plugari, dintre cari 107 români şi 36 saşi. S'au împărţit 4000 de jugăre. Serviciul divin l-a oficiat P. S. Sa Episcopul Romanului Lucian Triteanu, care cu această ocaziune a ţinut un frumos discurs. După aceea a vorbit dl ministru al domeniilor Al. Constantinescu şi s'a tras prima brazdă, ţinând însuş dl ministru coarnele plugului.

La împroprietărirea din Turnişor şi Poplaca au luat parte pe lângă dl ministru Constantinescu şi episcopul Triteanu dela Roman, şi dl primministru I. I. C. Brătianu. După serviciul divin şi vorbirea P. S. Sale şi a dlui ministru Constantinescu a vorbit săteanul G. Vâlcea. Prima brazdă a fost trasă de ministrul Constantinescu şi de câte 2 orfani de război.

După aceea dnii miniştri cu întreaga asistenţă s'au dus la cimitirul eroilor din apropierea Turnişorului, unde P. S. Sa episcopul Lucian a rostit o rugăciune pentru odihna sufletelor lor.

Liberat. După repetate intervenţii diplomatice, făcute de guvernul român pe lângă cel maghiar, maiorul *Sorescu* a fost liberat din închisorile ungureşti, unde a suferit tratamentul cel mai barbar timp de doi ani şi trei luni. Maiorul O. Sorescu, sosit în patrie, a comunicat, la cererea unui redactor al Gazetei din Braşov, câteva amănunte despre suferinţele ce îndură românii închişi sau internaţi în Ungaria. Amănuntele acestea ar trebui să vadă lumina zilei şi în marile ziare ale străinătăţii, unde guvernul maghiar tot mai susţine propaganda împotriva ţării româneşti.

Revizorul şcolar din Braşov, dl Pompiliu Dan, ne trimite următoarea telegramă: «Desmint categoric declaraţiile atribuite mie de corespondentul anonim în articolul «Biserica şi şcoala» din nr. 50 al ziarului, în legătură cu discursul meu, dela conferenţa învăţătorească Satulung, asupra raportului pedagogic dintre şcoală şi biserică. Vă trimit discursul. Rog publicaţi această desminţire».

† **Ana Branişte**, soţia preotului Ioan Braniste din Toarcla, după lungi şi grele suferinţe, împărtăşită cu sf. taine, a decedat în 4 Iulie 1923 în etate de 62 ani. O deplânge soţul său preotul Ioan Braniste şi fiul său Valeriu.

Reposata pe patul morţii sale, a pus bază unei fundaţiuni bisericeşti de 1000 Lei.

Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată.

Copii din Berlin în Ardeal. Din Germania au sosit la Braşov două mii de copii, din jurul Berlinului, pentru a fi hrăniţi, câteva săptămâni în Ardeal. — Ear românilor, cari se duc în Germania, li se fac toate mizeriile: In primele 3 zile sânt supuşi la o taxă de câte 3 marci în aur, pentru următoarele 11 zile 2 mărci, pentru celelalte următoare câte 1 marcă în aur. Cursul mărcii de aur este 30 mii mărci hârtie.

Anunţ. Din partea direcţiunii generale a Ministerului Domeniilor ni se aduce la cunoştinţă, că şi ferma din Făgăraş a abandonat creşterea vitelor de Simenthal, şi a decis introducerea rasei de soiul Pintzgau. Subscrisul oficiu zootehnic al judeţului Sibiu învită pe toţi aceia, cari posed vaci şi viţele de Pintzgau închis colorat şi sânt aplicaţi a le vinde, să anunţe această dorinţă of ciului zootehnic judeţan, Sibiu, în palatul judeţan, uşa Nr. 19.

Dela Societatea «Văduvelor eroilor din războiul 1916—19» filiala Sibiu, primim următoarele: Societatea «Văduvelor eroilor din războiu» centrala Bucureşti, precum în toate judeţele, astfel şi în judeţul nostru a înfiinţat o filială cu sediul în Sibiu, al carui birou funcţionează în palatul administraţiei financiare, camera nr. 25 în fiecare Luni şi Vineri, deocamdată între ora 4—6 d. m. Filiala ajută numai membrele înscrise la societate. In consecinţă este în interesul fiecărei văduve de războiu a se înscrie ca membră plătind pe lângă taxa de înscriere de 3 lei o cotizaţie anuală: văduve de ofiţeri 24 lei, ear celelalte văduve de grade inferioare 12 lei. Preşedintă *Stella Dr. Vladone*; secretară *Zoe Comanescu.*

Se duc gazetele... Din Caransebeş se vesteşte că ziarul *Făclia*, deşi redactat cu deosebită îngrijire, este necesitat să şi întrerupă apariţia, din motivul scumpirii extraordinare a hârtiei. Ştire la fel soseşte din Timişoara, unde *Luminătorul* reapărut îşi sistează apariţia.

Cursurile de vară dela Vălenii de Munte s'au deschis în 15 l. c. după umeazi în faţa unui numeros public. Au venit la cursuri reprezentanţi ai tuturor provinciilor româneşti. Dintre cursişti nu lipsesc nici reprezentanţii minorităţilor. Dl N. Iorga a vorbit despre rolul şi menirea universităţii populare dela Văleni, faţă de universităţile oficiale; scopul ei este să facă cultura plăcută, să arate că adevărata cultură nu înseamnă o zdrobire a sufletului prin formule seci şi abstracte, ci o întărire a lui. In ziua următoare s'au început cursurile ţinute de dnii: N. Iorga, G. Taşcă, N. Batzaria şi T. Enacovici.

Ştire ziaristică. Din Bocşa montană, judeţul Caraş-Severin, primim întâiul număr al ziarului *Drum Nou*, organ pentru toate interesele româneşti, având ca deviză: credinţa, cultura, munca şi economia. Editor-director al noului organ este păr. Mihail Gaşpar, apreţiat şi ca scriitor. Ziarul apare în fiecare Sâmbătă. Abonamentul 25 lei pe jumătate de an. — In programul de muncă, noul confrate spune: «Clădirea unei naţii se compune din trei părţi: Puterea *economică* la bază, printr'însa la *cultură* şi, sus de tot, la coperiş, unde bat vânturile mai cu putere şi mai rece, *viaţa politică*. Coperişul nu va resista însă, dacă fundamentul şi pereţii clădirii nu sânt solide. S'o apucăm deci pe cale intoarsă: prin puterea economică şi cultură, la — politică. Şi noul drum va fi drumul cel bun». — Să fie în ceas cu noroc.

Teatru în Sibiu. Compania dramatică »I. L. Carageale» va da Luni în 23 Iulie 1923, ora 9 şi jum. seara cdmedia în 3 acte: *D ra Mama mea* (M elle Ma mére). In rolurile principale cu Ştefan Decu, Al. Economu, N. Scorţeanu, N. Dimitriu, M. Georgescu, Dra Pia Sogor, Ketty Decu, Zoica Manoliu şi Marietta Ivanovici. Piesa s'a jucat de peste 100 ori în şir la Teatrul mic din Bucureşti cu succes extraordinar. Bilete la librăria Foaia Poporului.

Rectificare. Primim: Spre completarea celor publicate în articolul «Sărbătorirea primului preşedinte dela tribunalul Sibiu L. N. Petrescu», publicat în nr. 48—49, s'a trecut din greşală cu vederea că între oratori a toastat în numele funcţionarilor judecătoreşti din judeţul Sibiu d *Gheorghe I. Pascu*, dir. la tribunal, care în cuvinte alese a arătat importanţa acestei sărbări pentru funcţionarul judecătoresc, ear la finea cuvântării a înmânat sărbătoritului împreună cu conducătorul de carte fonduară dela ocolul Sibiu Ioan Ciuchina, cadourile funcţionarilor. Primiţi şcl. Sibiu, la 6 Iulie 1923. Director *Gh. I. Pascu.*

„Stupăritul". A apărut nr. 6—7 din revista lunară de apicultură sistemul cel mai nou. Instrucţiuni folositoare pentru tot omul. Preţul abonamentului pe un an Lei 36; jum. an Lei 22; 3 luni 12 Lei. Editor şi redactor Ioan Lupan, apicultor, membru al societăţii «Progresul Apicol». Alba-Iulia, cetate. — Conţine: Roitul natural, Metamorfoza albinelor, Principii de bază în stupăritul raţional, O vizită în stupariile din judeţul Tulcea, Calendarul stuparului, «Nu omorâţi albinele!»

Mulţumită

Aducem pe această cale mulţumirile noastre tuturor instituţiilor noastre culturale-financiare, precum şi persoanelor, cari s'au gândit să condoleze în scris şi în persoană din prilejul morţii neuitatului nostru soţ, tată, socru, unchiu Nicolae Petra-Petrescu.

Familiile Petra-Petrescu şi Candrea.

Mulţumită

Neputând mulţămi separat tuturor prietenilor şi cunoscuţilor, cari ni-au exprimat condolenţe şi au manifestat cu flori simţirea lor dulcasă, prin pierderea iubitei noastre soţii, mamă, fică, soră şi bună: *Ana Mann*, le exprimăm pe calea aceasta adânca noastră mulţămită. *Familia.*

Casă de vânzare

Strada Tribunii Nr. 34, parter

Nr. 302/923 (95) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II. **Vingard,** protopopiatul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt, pe lângă celea fasionate pentru întregirea dela stat, porţia canonică întregită prin reforma agrară la 32 jugăre şi locuinţă liberă în şcoală.

Concurenţi au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopopesc şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Sebeş, 20 Iunie v. 1923.

Ofibiul protopopesc al Sebeşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Median
protopop.

Nr. 155/923 (94) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante din tractul Ilia:

1. *Bărăşti* cu filiile *Dumeşti* şi *Luncşoara,* cu casă par. 1/4 grădină şi 2 stânj. lemne de foc.

2. *Gialacuta* cu filiile *Căbeşti* şi *Târnava,* cu casă parohială şi lemne de foc, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Venitele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala B.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi îşi vor înainta cererile de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă poporului.

Ilia, la 2/15 Aprilie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tr. Ilia în înţelegere cu comitetele parohiale.

Const. Moldovan
protopop.

---

(96) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de *cântăreţ prim* la biserica ort. rom. «*Sfânta Adormire*» din Braşovul-vechi (Braşov) se publică concurs cu termin până la 31 Iulie n. a. c.

Cântăreţul ales va primi locuinţă şi salar lunar anticipativ de 600 Lei şi va avea aproximativ 800 Lei lunar, venite laterale.

Braşovul-vechi, la 14 Iunie 1923.

Oficiul parohial ort. rom.

Dumitru N. Căpăţină — preş. comit. par.
Dr. Petru Dobu — paroh.

Nr. 415/1923 (89) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III **Şilea maghiară,** tractul Mureş-Ludoşului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei,

b) casă parohială corăspunzătoare şi grădină,

c) folosirea portiunii canonice, care se va întregi la 32 jugăre încă în cursul anului,

d) zi de lucru şi ferdelă de bucate dela fiecare familie,

e) stolele urcate.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, ear pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta, ori a celebra şi predica, observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Mureş-Ludoş, la 21 Iunie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox-român în înţelegere cu comitetul parohial.

Romul Popa
protopop

Nr. 183/1923 (84) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Porcurea,** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B., pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, la 24 Mai (6 Iunie) 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Geoagiu în înţelegere cu comitetul parohial.

V. Goron
protopop

Nr. 179/1923 Prot. (98) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Chirpăr,** protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, cu acel adaus, că eclejia e întregită în baza legii agrare la 32 jugăre catastrale.

Concurenţii vor înainta subsematului în terminul susindicat petiţiile provăzute cu documentele de concurs, având a se prezenta, pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare, în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, eventual a celebra şi cuvânta.

Agnita, 25 Martie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 110—1923 (92) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de cl. II a **Petrila Brad** cu filia **Malea** din protopresbiteratul Haţeg, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile concursuale provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în terminul arătat şi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Haţeg, la 27 April 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 859. (91) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua din **Beclean,** protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta sau a celebra.

Făgăraş, la 15 Iunie 1923.

Oficiul protopresbiteral român ortodox în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopresbiter.

Tribunalul Sibiu

Cof. 520/121 1923 (90) 1—1

Deciziune

In cauza de concordat în afară de faliment a firmei «Schieb» fabrică de maşini s. p. a., Sibiu, decis cu Nr. Cof. 520/115/1923 în ceeace priveşte aprobarea convenţiunii se ridică la valoare de drept.

In consecinţă tribunalul în sensul §-ului 55, a ordonanţei Nr. 4070/1915 M. E. declară procedura de concordat încheiată.

Scoate din vigoare măsurile privitoare la asigurarea averii debitorului.

Dispensează pe supraveghetorul de avere Remus Cosma.

Ordonă oficiului de conducere a registrelor firmelor ştergerea adnotării despre introducerea procedurii de concordat.

Comunică judecătoriilor de ocol Sibiu, Sălişte, Târgu-Mureş că decisul Nr. Cof. 520/3/1923 prin încheierea convenţiunii să nu mai fie considerat, având a se adnota ştergerea introducerii procedurii de concordat la eventualele adnotări dispuse.

Publicaţiunile privitoare la aceasta cauză şi afişate pe tabloul tribunalului să fie depărtate.

Onorarul şi spesele inspectorului de avere ing. Remus Cosma se stabilesc în suma de 50,000 Lei (cincizeci mii Lei), din care sumă primind în baza decisului Cof. 520/114/1923 suma de 20,000 Lei ca avans, se îndrumă inspectorul de avere ing. Remus Cosma a-şi ridica restul competinţelor sale de 30,000 (Treizeci mii) Lei dela conducătorul jurnalului de evidenţe al depozitelor prezidiali, care să plătească ing. Remus Cosma după achitarea competinţelor erariale, suma de sus în baza acestui decis, fără ca să aştepte alte instrucţiuni judecătoreşti.

Sibiu, 16 Iulie 1923.

Dr. Dan m. p.

Pentru conformitate: **Béres,** expeditor.

Tribunalul Sibiu

Nr. Cof. 520/121 1923

Publicaţiune

In cauza de concordat în afară de faliment. Tribunalul publică decisiunea de aprobare adusă în decursul procedurei de concordat introdusă în urma cererii firmei «Schieb» fabrica de maşini s. p. a. Sibiu, ridicându-se la valoare de drept, şi declară procedura de încheiată.

Sibiu, la 16 Iulie 1923.

Dr. Dan m. p.
consilier jud. referent

Pentru conformitate: **Béres,** exp.

Reclama este sufletul comerţului

Faceţi-vă membri la **Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)**

ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici,** profesor, secretar **Ioan Marcu,** conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu,** exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societătii, strada Mitropoliei 45
(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 4—10

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 11/24 Iulie 1923 Nr. 56

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

După sărbătoare

(=) Clipele măreţe şi emoţionante ale serbărilor pentru comemorarea lui Andrei Şaguna vor dăinui mulţi ani în sufletele celor ce au luat parte la aceste manifestări cucernice.

Suveranii noştri, întregitori de ţară, Maiestăţile Lor Regele Ferdinand I şi Maria, împreună cu Principii şi Principesele Familiei Regale, şi-au plecat frunţile înaintea mormântului Marelui preot al bisericii noastre dreptmăritoare.

«Insufleţit de uriaşa personalitate a lui Şaguna — a zis cuvântul Maiestăţii Sale, — venit am să aducem prinosul de recunoştinţă acestui apostol al neamului românesc. Dacă nouă astăzi ne este dat să fi înfăptuit unirea acestui stat naţional al tuturor provinciilor româneşti, nu trebue să uităm că aceasta a fost pregătită de acei mari bărbaţi, stâlpii neamului, de care sfărâmatu-s'au toate vrăjmăşiile, toate piedecile înfăptuirii statului prin cultură şi moralitate. Unul din aceşti stâlpi gigantici a fost Şaguna, această odraslă macedoneană care a reuşit să refacă vechea mitropolie românească din Transilvania şi Bănat, care a trezit conştiinţa neamului din aceste părţi, desvoltând şcoala şi biserica românească...

Andrei Şaguna ni-a arătat ce poate să facă un mare fiu al poporului, departe văzător, care a avut atât de puţine mijloace materiale la dispoziţie, şi a avut de înfrânt piedeci atât de multe.

Cuvine-se să ne închinăm în faţa faptelor sale. Să ne gândim, în faţa mormântului său, la marea pildă dată prin înălţarea sa totdeauna deasupra tuturor patimilor şi pasiunilor, cuprinzând statornic orizonturi largi, îmbrăţişând totalitatea problemelor naţionale româneşti, ţinta hotărâtă a unirii tuturor românilor, întărirea neamului şi a tuturor instituţiilor lui».

In frunte cu Dinastia română, cu guvernul ţării, cu înalţii ierarhi şi toţi episc. bis. noastre, cu reprezentanţii armatei, ai Academiei şi ai Universităţilor, cu şefii partidelor politice şi ai tuturor instituţiilor culturale, ţara noastră întreagă a ţinut să cinstească pomenirea nemuritorului Mitropolit Andrei.

Douăzeci de mii de ţărani au stat faţă la înălţătoarele festivităţi, au ascultat evlavioşi cântările şi cuvântările rostite, şi au izbucnit în furtună de aclamări la adresa membrilor Familiei Regale, la a prelaţilor şi a celorlalţi aleşi ai neamului nostru; — ear unul din aceşti vrednici ţărani a tălmăcit în simple şi sincere vorbe sentimentele fraţilor săi săteni pentru bunul lor părinte, fostul Mitropolit Andrei.

Manifestările din 11 şi 12 Iulie 1923, dela Sibiu şi Răşinari, desfăşurate astfel în cadre atât de impunătoare, au ridicat fără îndoială *prestigiul bisericii ortodoxe române.*

Biserica aceasta, care este *una* în toate ţinuturile ţării, a pus în evidenţă şi cu această ocazie rolul său precumpănitor în desvoltarea şi întărirea românismului.

Condusă de Şaguna, biserica Ardealului a dat preţioase şi neperitoare servicii întregului popor românesc.

In noul stat, biserica ortodoxă, aşezată pe temeliile solide ale organizării şaguniane, se va dovedi ca cel mai sigur factor pentru înălţarea patriei şi pentru sprijinul adevărat al tronului.

Dacă în trecutul maşter, biserica noastră cu instituţiile sale a putut săvârşi opera de pregătire pentru unirea naţională, ea va contribui cu atât mai vârtos acum la progresul şi întărirea ţării, prin cultură şi moralitate, conform principiilor mărturisite de serbătoritul ierarh Andrei.

Clerul şi poporul mitropoliei ardelene a spus, prin glasul I. P. S. Sale arhiepiscopului şi mitropolitului *Nicolae*: «Rog pe M. Voastră să primească asigurarea, că nu are un factor mai sigur, pe care să se poată bizui în totdeauna, decât biserica: sântem în stare să probăm cu fapta, nu numai cu vorba, cele ce am afirmat».

Incheerile ce ni se impun, pe urma scoaterii la iveală a acestor momente de căpetenie ale strălucitei sărbători la care am asistat, se rapoartă şi la viitoarea activitate a bravei noastre preoţimi. Slujitorii altarului au să fie tot mai conştienţi despre ceeace este şi reprezintă biserica ortodoxă, — şi în consecvenţă să procedeze la muncă pastorală de purtători ai cuvântului dumnezeesc, după exemplul propagandei înţelepte şi entuziaste a neobositului mare păstor, despre care aşa de potrivit a cuvântat la sărbări veteranul preot hirotonit de fericitul Andrei.

Alte sânt astăzi mijloacele şi alte sânt puterile preoţilor noştri, mântuiţi din robia sufletească în care urgia vremilor i-a ţinut încătuşaţi. Prin urmare şi îndatoririle lor trebue să fie altele. Inălţaţi în conştiinţa misiunii lor, vor lucra necontenit, în cadrele largi ale organizaţiei bisericeşti pentru desvoltarea şi întărirea altarului strămoşesc, pentru luminarea oamenilor şi creşterea lor în duh religios.

Sacrificiile îşi vor găsi răsplătirea meritată.

*

Glasul clopotelor de chemare la sărbătoarea comemorativă a neîntrecutului arhiereu a încetat, cuvântările festive ale oratorilor s'au terminat, fumul alb de tămâie s'a resfirat spre ceruri, sutele şi miile de credincioşi, ţărani şi cărturari, s'au înapoiat la vetrele lor, desfăcuţi în momentele mari de micile patimi omeneşti...

In ceasul sărbătoresc când Domnitorul nostru înţelept a făcut să se adune în jurul Său toţi fruntaşii ţării, în acel ceas memorabil Andrei Şaguna era mai *viu* decât ori şi când în mijlocul celor de faţă.

Viu să rămâe spiritul lui şi de aici încolo în mijlocul acelora, cari l-au prăznuit cu atâta dragoste, pietate şi recunoştinţă nestrămutată! Şi atunci, nu înzădar am prăznuit.

Moartea lui Teodor Rosetti. In Bucureşti a decedat, în vârstă de 86 de ani, omul politic şi fostul magistrat *Teodor Rosetti*, care a luat parte la frământările mari naţionale în a doua jumătate a veacului trecut. A fost în 1888 prim-ministru, apoi preşedinte al senatului, guvernator al băncii naţionale, membru marcant al Junimii, om drept, corect şi leal. Odihnească în pace.

Scrisoarea papei. In 27 Iunie a. c. papa Pius XI s'a simţit dator să adreseze cardinalului Gasparri o scrisoare, în chestiunea Ruhrului, pentru a fi publicată. Papa cere, în termini «diplomatici», evacuarea Ruhrului şi plătirea despăgubirilor până la «limita capacităţii»... Germania, firește, a tresărit de bucurie la scrisoarea aceasta. Presa din Viena, Budapesta, şi cea minoritară dela noi (din întâmplare şi *Patria* din Cluj) nu văd în scrisoarea dela Roma decât pe papa, care «profesează numai (!) caritatea socială între popoare»... Opinia publică belgiană şi franceză a reacţionat energic împotriva scrisoarei papale către Gasparri. Ziarele franceze arată, că «Sfântul Scaun» n'a ridicat glasul asupra crimelor germane din războiu, şi a simpatizat cu puterile centrale în cursul războiului. Ear senatul francez a declarat că îşi păstrează mână liberă în politica internă şi externă a Franţei. Scaunul papal, speriat, s'a socotit să-şi rectifice scrisoarea, declarând că a fost greşit tălmăcită; ear ca să potolească indignarea franceză, papa spune că — osândeşte actele de sabotaj din Renania puse la cale din Berlin.

Astfel Vaticanul a scăpat de încurcătură, — dar s'a văzut din nou că supremaţia pontificală, în treburi politice, nu mai prinde.

Liga culturală şi serbarea dela Sibiu

Dl gen. A. Anastasiu, în cuvântarea rostită în numele Ligii la serbarea dela Sibiu pentru comemorarea semicentenarului morţii lui Andrei Şaguna, a zis:

Liga Culturală participând astăzi la proslăvirea numelui nemuritorului mitropolit *Andrei Şaguna*, cu ocazia împlinirii unei jumătăţi de veac dela moartea sa, se închină cu smerenie, şi: Aceluia care a fost, prin faptele sale, o *pildă* şi un *program* pentru activitatea însăşi a Ligii Culturale;

Aceluia care, prin reformele sale izbutite, a făcut din absolvenţii seminariilor din Ardeal nu numai preoţi, dar şi învăţători ai poporului;

Din şcoalele primare şcoale confesionale, întreţinându-le din fondurile bisericii ortodoxe, pentru a le sustrage de sub orce înrâurire străină; ear din protopopii bisericeşti, inspectori şcolari;

Aceluia care a înfiinţat din sudoarea muncii sale o tipografie românească pentru a da culturii şi propagandei româneşti, nervul ce-i lipsea *tiparul;* ear presei române *viaţă,* înfiinţând *Telegraful Român,* organ oficial al Mitropoliei din Sibiu;

Aceluia în fine care a contribuit în o măsură largă la înfiinţarea şi strălucita conducere a societăţii «Asociaţia transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român», una din instituţiunile de fală ale fraţilor noştri ardeleni;

Aceluia în fine care a fost în viaţă mai pesus de ai săi, pentruca adormind întru Domnul să treacă în istorie.

Liga culturală îi pomeneşte numele cu veneraţie ca omagiu de pioasă recunoştinţă, de cucernică admiraţie şi de eternă amintire şi pilduire

Ear acelora, cari în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae Bălan, prin sârguinţa lor, ni-au oferit prilejul manifestării acestor curate şi adânci sentimente, le multumim din tot sufletul şi le aducem salutul nostru de frăţească iubire.

In contemplarea personalităţii aceluia care a fost Mitropolitul bisericii creştine din Transilvania şi Ungaria, Andrei Şaguna, şi a operei măreţe, şi în faţa I. P. S. Sale Mitropolitului Bălan, actualul mare păstor al bisericii creştine ortodoxe din Ardeal, mintea noastră măsoară conturul luminos a două generaţii gigantice de mari făptuitori:

Una, aceea la a cărei manifestare a prezidat Şaguna, a avut un rol uriaş şi l-a îndeplinit pe de-a 'ntregul. Desmierdat în leagănul dela Blaj în 48, acel rol a culminat şi s'a încheiat la Alba-Iulia în 1918.

A doua generaţie, aceea păstorită astăzi de I. P. S. Sa Mitropolitul ortodox Bălan, are şi ea o nu mai puţin uriaşă menire: a pregăti şi duce poporul Ardealului şi al Bănatului, la cea mai deplină contopire sufletească cu fraţii săi din întreg cuprinsul României Mari.

Aceea, ne-a adus mărirea patriei; aceasta are a ne da întărirea şi fericirea neamului...

Prezenţa la această serbare a viteazului nostru Rege şi a vrednicei şi suavei noastre Regine pecetluieşte legământul sfânt pe care poporul Ardealului, pe deasupra unui mormânt simbolic, l-a renoit în taină cu fraţii săi, reprezentaţi aici de pretutindeni, şi dă manifestării noastre o majestoasă şi sugestivă splendoare.

Fie ca spiritul lui Şaguna, care planează astăzi asupra noastră, să ia act de renoirea acestui legământ şi să ne binecuvinteze.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae în Zarand †

Nemuritorul nostru mitropolit Andrei, a cărui amintire biserica drept măritoare adânc recunoscătoare a serbat în zilele acestea aniversarea unui jumătate de veac dela trecerea lui din această viaţă, între multe binefaceri pe cari le-am hărăzit ne-a ridicat şi 2 licee, unul complet în Braşov şi unul inferior în Brad.

Din cauza vitregităţii timpurilor gimnaziul din Brad nu s'a putut complecta până acuma şi în anul acesta la acest liceu s'a ţinut primul examen de maturitate.

I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae a ţinut să conducă însuşi acest examen. Dat i-a fost I. P. S. Sale să vadă realizată aievea o dorinţă ferbinte a marelui său antecesor.

Spre acest scop a plecat în 3 Iulie cu trenul de dimineaţa din Sibiu însoţit de asesorii consistoriali: Matei Voilean, Dr. Ioan Stroia şi Dr. George Proca, şi deşi nu se anunţase plecarea decât cu scurt timp înainte, totuş clerul şi poporul nostru a întâmpinat pe Inaltul Prelat cu o deosebită dragoste şi stimă, şi cu o sinceră bucurie. Ne-a fost dat să ne convingem de nou despre alipirea şi iubirea cea mare ce o are clerul şi poporul nostru faţă de arhiereul său.

La gara Şibot graniţa judeţului Hunedoara a fost întâmpinat I. P. Sf. mitropolitul din partea prefectului Dr. G. Dubleş şi secretarul său Vaideanu. La Orăştie s'a prezentat prot. Goron.

La Simeria unde trenul poposeşte 25 minute o entuziastă primire s'a făcut I. P. S. Sale din partea credincioşilor noştri din Hunedoara în frunte cu prot. Ludu, primarul Tulea, deputatul sinodal şi congresual Macrea, învăţătorii noştri cu elevele şcoalei secundare şi elevii şcoalei primare, cercetaşii «Ioan Corvin» un frumos număr de doamne şi mulţi credincioşi.

Prot. Ludu salută pe bărbatul «dorirîlor neamului şi bisericilor noastre pe drumul apostoliei». Primarul Tulea îl salută în numele istoricului oraş Hunedoara, iar parohul Lula în numele parohii Simeria. Din partea elevilor de şcoală i se ofer I. P. S. Sale mai multe buchete de flori.

I. P. S. Sa plăcut surprins de această manifestaţiune spontană mulţumeşte din inimă pentru călduroasele cuvinte ce i s'au adresat în trecerea spre Brad la primul examen de maturitate dela liceul înfiinţat de nemuritorul nostru mitropolit Andrei. Mulţumeşte pentru sentimentele tălmăcite pe cari le priveşte ca pe o expresie vie a alipirei clerului şi poporului către biserica noastră naţională. Aminteşte apoi că ştie că în judeţul Hunedoarei trăeşte vie credinţa ortodoxă şi este caldă alipirea de biserica strămoşească. Doreşte poporului din ţinutul Hunedoarei ca Dumnezeu să i-l ocrotească în cele bune, să obţină succese în realizarea gândurilor şi planurilor poporului român, devenind biserica isvor de întărire a patriei şi a credincioşilor ei. In fine roagă pe Dumnezeu să-şi coboare darul şi binecuvântarea Sa asupra tuturora.

Corul şcoalei civile condus de înv. Brâncoveanu a cântat mai multe cântări, tot asemenea şi muzica instrumentală a atelierului elevilor mehanici din Simeria.

I. P. S. a împărţit apoi tinerelor odrasle cărţi de rugăciuni adresându-le cuvinte de îmbărbătare şi spunându-le că cea mai frumoasă podoabă a tinerimii este să aibă, o minte clară şi o inimă curată, îndemnându-i, că această podoabă să şi-o însuşească în măsură cât mai mare.

In sunetul marşului cercetaşilor cântat de fanfară trenul se pune în mişcare.

La Deva

La oara 11 ajungem în gara din Deva. Gara frumos pavoazată cu stindarde naţionale şi verdeaţă, era aşteptat Inaltul Prelat de popor numeros cu un număr însemnat de preoţi din tractele Deva, Dobra şi Ilia în frunte cu protopresbiterii Dr. Dobre, Moraru şi Moldovan, precum şi toate autorităţile militare şi civile din localitate. Inaintea peronului era postată o companie de onoare.

După aceea I. P. S. Sa este salutat mai întâi de primarul Herbai, apoi de protopopul Dr. Dobre, salută pe Inaltul Prelat profesorul Stefan Albu în numele liceului din Brad şi a corporaţiunilor şcolare de acolo. Vorbeşte apoi în numele bisericii gr.-catolice preotul Munteanu. In numele garnizoanei Deva căpitanul Năsturaş, iar în numele Reuniunii femeilor doamna Ardeleanu, i se ofere şi aici înaltului prelat mai multe buchete de flori. La gară se afla şi un grup de elevi ai seminarului din Iaşi, conduşi de profesorul Praja, care a intonat întru mulţi ani. I. P. S. Sa mulţumeşte tuturora pentru buna

*) Din cauza aglomeraţii de material, acest raport apare cu întârziere.

FOIŞOARA

Anuarul

Seminarului arhidiecezan teologic «Andreian» ortodox român din Transilvania, în Sibiu, pe anul şcolar 1922/23, publicat de Dr. Eusebiu R. Roşca, director, cuprinde: 1. Cultul inimii lui Isus la romano-catolici, de Dr. Vasile Lăzărescu, profesor seminarial. — 2. Date şcolare şi din cronica institutului. — Corpul profesoral s'a compus din 1 director şi 10 profesori. I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul *Nicolae* a ţinut elevilor în decursul anului 13 conferenţe despre persoana Mântuitorului nostru Isus Hristos. — Elevi inmatriculaţi au fost: în cursul I 20, în al II. 19, în al III. 21, cu totul 60. — Biblioteca institutului are la sfârşitul anului şcolar 940 opuri în 1449 volume. Societatea de lectură «Andrei Şaguna» a fost condusă de prof. Dr. Vasile Lăzărescu. Biblioteca societăţii are peste 2700 volume.

Anuarul mai conţine înştiinţări pentru anul şcolar 1923—24 şi alte date şcolare.

In anul de muncă expirat, institutul teologic a desfăşurat o activitate cu bune şi trainice rezultate. Corpul profesoral se alcătueşte din vechi puteri probate, întregite cu alte puteri tinere şi cu pregătiri temeinice. Numărul elevilor a sporit; — de dorit este să sporească şi în anul care se apropie.

Memoriei

*Marelui Arhiepiscop şi Mitropolit Andrei Şaguna**

Trimis al Provedinţei, Andree, când Ardealul
Gemea în grea robie, sub jugul secular,
In legea strămoşească aflat-ai idealul,
Şi taina biruinţii la stântul ei altar.

Ce suflet, ce credinţă ţesută'n creeri de genii
Ţi a dat, în clipe grele, vederea de proroc?
De ai încălzit în lupte copiii Cosânzenii
Şi le-ai aprins lumina spre glorie şi noroc?

Unirea tuturora de o limbă şi-o credinţă
Minunea epocală o presimţiai venind;
Azi neamul meu e liber şi vechea suferinţă
Şi volbura peirii pe veci nu-l mai cuprind.

Departe de ambiţii, de laude şi fanfare,
In post şi rugăciune izbânda Ţi-o serbai;
Adânca umilinţă a fost a Ta'nălţare
Şi cartea nemuririi la care Te'nchinai.

Făptură'mpunătoare, aleasă, care 'nspiră
Gândiri şi fapte, 'nalte, de-un ne'ntrecut avânt:
Ai reunit în Tine a dragostei anghiră
Şi pavăza credinţii, şi un chip frumos de sfânt...

Ah, vino, Te coboară la noi şi ne priveşte
Şi vezi de înţelegem din slova din bătrâni,
Că tâlc din evanghelie de sârg ne porunceşte
Să fim noi toţi de-o lege, cum toţi sântem români.

Deşteapă-ne la munca de pace şi de roade
Să strălucim ca Tine, urmaşilor ce vin;
Să crească slava noastră, în corul de noroade
S'admire întreg apusul poporul carpatin.

Ah, Preasfinţite Andree, cum toate trec în lume
Dar Dumnezeu nu trece, genunchii să-i plecăm,
Să-i preamărim de apururi, sublim şi eternu-i nume.
De legea Lui, ca Tine, să nu ne depărtăm.

De-am fost noi tari vre-odată şi earăş slabi, se ştie
Că ne-am cotit pe drumul, ce duce la păcat;
Dar, după veacuri triste, trăite în robie,
La dragoste şi pace Crai nou ne a adunat.

Şi vezi, Părinte, Ţară mai dulce nu-i sub soare,
Coliba şi Palatul acelaş grai vorbesc:
Izvoarele şi codrii şi floarea din răzoare
Simt Duhul, ce'noieşte poporul românesc.

La groapa Ta renaşte credinţa şi iubirea
Noi, primeniţi la suflet privim către zenit;
Şi Duhul Tău trăeşte întreagă fericirea,
Ce Tatăl o sortise celorce l-au iubit.

Protoereu Alexandru Munteanu

* *Versuri primite cu prilejul serbării semicentenare.*
Red.

primire, amintind că este numai în treacăt prin Deva şi promiţând că îndată ce i va permite timpul va veni de nou în toate centrele noastre mai mari, unde trebue întărită biserica şi viaţa religioasă pe care se poate clădi viaţa şi bună starea noastră. Îşi exprimă mulţumita pentru dragostea desăvârşită pe care a găsit o aici între conducătorii poporului. Mulţumeşte armatei pentru onorul făcut, spunând că spre armată privim cu adâncă recunoştinţă făcând parte din ea fiii cei mai vrednici ai noştri şi fiind ea chezăşia cea mai puternică a noastră pentru desvoltarea viitorului.

După prezentările obicinuite şi trecerea în revistă a trupei I. P. S. Sa a fost condus la biserica noastră din Deva. Inaintea cortejului mergea un banderiu de 50 de călăreţi în frumosul port naţional. Intreg oraşul îmbrăcase haină de sărbătoare.

La uşa bisericii a fost întâmpinat cu o frumoasă alocuţiune de preotul Iuliu Josan cu crucea şi evanghelia. După sărutarea crucii şi a evangheliei, şi răspunzând I. P. S. Sa, intră în biserică, unde se oficiază un scurt serviciu divin. I. P. Sa rosteşte apoi o frumoasă cuvântare ascultată cu multă atenţiune de numeroşii credincioşi.

După aceea I. P. S. Sa dimpreună cu suita şi mai mulţi onoraţiori a luat masa în ospitala casă a dnei şi dlui Dr. Dubleş.

Pe un timp admirabil, la ora 3 plecăm spre Brad în 3 automobile.

I. P. S. Sa ia loc în automobilul prim dirigiat de prefectul Dr. Dubleş. Deşi drumul dela Deva până la Brad pe încântătoarea vale a Murăşului cătră Munţii apuseni s'ar putea percurge într'o oară şi câteva minute, înaintăm încet, căci abia ajung automobilele în avântul obişnuit, fiind satele noastre pe această încântătoare vale dese, şi în capătul fiecărui sat fiind ridicate frumoase porţi triumfale, deşi e zi de lucru, întreg poporul, tinăr şi bătrân, în frunte cu preotul şi învăţătorul, cu copiii de şcoală întimpină pe Ierarhul lor.

Prima comună unde ne oprim este *Şoimuşul.* Aici salută pe I. P. S. Sa venerabilul preot Gh. Guga. Ii răspunde I. P. S. Sa, făcând-ne bună impresie spuza de copii ieşită spre întimpinare.

In *Buruiene* asemenea popor mult. Poartă triumfală, vorbeşte preotul Uscătescu.

In *Chişcădaga* preotul Aslău. Aici corul tinerimii condus de stud. univ. Aslău a executat mai multe frumoase cântări. Această comună este situată la marginea unei frumoase coline, brăzdată de hărnicia ţăranului nostru până în vârf.

In *Nevoiaş*, unde parohia e vacantă, vorbeşte înv. Pavel, răspunde I. P. S. Sa cu aceeaş dragoste şi bunăvoinţă.

Abia părăsim Nevoiasu, şi sântem întimpinaţi de un frumos banderiu de voinici din *Fizeş.* Se aud răsunând clopotele din Fizeş, ear văzduhul e străbătut de bubuitul treascurilor. Aceasta este prima comună în drumul nostru locuită de băeşi. Corul cântă: Pe Stăpânul şi Arhiereul nostru... Vorbeşte preotul Stoica. I. P. S. Sa mulţămeşte. Aici se prezentează şi primpretorul plasei Zarand în care intrăm, dl Popoviciu, care a ieşit spre întimpinarea noastră.

Abia sburăm câteva minute cu automobilele şi se aud bubuitul treascurilor. Ne apropiem de comuna *Crăciuneşti.* Aici intrăm în tractul Zarandului; la marginea comunei în un frumos platou care are multă asemănare cu Buştenii de pe valea Prahovei, într'u întâmpinarea arhereului se prezentează protopresbiterul Piso cu preoţii Perian, Pop, Popa şi Roman. Mult popor în haină de sărbătoare.

După salutul protopopului şi răspunsul I. P. S. Sale, plecăm spre *Băiţa*, o fruntaşe comună aşezată într'o căldare înconjurată de munţi înalţi conţinători de aur. La intrarea comunei o frumoasă poartă triumfală. In mijlocul comunei a doua poartă, aici mulţime mare de popor. Vorbeşte întâiu secretarul Florea, apoi preotul nostru G. Drăgan, după aceia preotul rom. cat.

Inaltul prelat răspunde prin o vorbire mai lungă accentuând între altele, că «cu sentimente înalte am pus piciorul în Zarand, de cari sânt legate atâtea reminiscenţe. Imi creşte inima când vă văd împrejurul meu».

Aici am făcut un mic popas, luând o gustare în casa dlui Dr. Moldovan.

Plecăm înainte prin o regiune din ce în ce mai romantică şi mai frumoasă. Ajungem în *Căinel.* Ne primeşte bătrânul preot Ghişa cu o vervă tinerească. Mulţumeşte I. P. S. Sa şi binecuvântă poporul.

Plecăm spre *Ormindea*, sântem întimpinaţi de preotul Pop şi o mulţime de popor. Deşi seara se apropie, intrăm în frumoasa biserică, care este un martor viu al hărniciei preotului local. Se oficiază un scurt serviciu divin. I. P. S. Sa ţine poporului o frumoasă vorbire. Apoi poposim câteva minute în casa preotului.

Ne grăbim spre *Vălişoara*, sub o frumoasă poartă triumfală sântem întimpinaţi de preotul local Stefan Florescu, care în cuvinte bine simţite dă expresiune bucuriei poporului văzând pe I. P. S. Sa în mijlocul lui şi de preotul A. Glava din *Dealul-mare.* După răspunsul I. P. S. Sale plecăm cu grabă, căci era deja ora 9 seara.

După percurgerea câtorva km. ni-se deschide o frumoasă panoramă. Văzduhul răsună de nou de bubuitul treascurilor. Ajungem în capul comunei *Podele* unde era concentrat poporul din *Luncoiul de jos, Luncoiul de sus, Podele* şi *Scroaţa.* Primirea ni s'a făcut la lumina mulţimei de lampioane cu cari băeşii noştri intră în afundul pământului. Inaltul prelat e salutat de preotul Fugătă; răspunde I. P. S. Sa şi ne grăbim spre Brad căci se apropria ora 10 seara. La intrarea în *Brad* o impozantă poartă de triumf şi o mulţime de popor. I. P. S. Sa e salutat de preotul Bogdan în numele credincioşilor, Dr. I. Radu în numele gimnazului, de preotul Perian în numele reprezentanţiei gimnaziale şi de preotul Dr. I. Felea în numele Asociaţiei clerului.

După răspunsul I. P. S. Sale descindem la casa protopopească unde a fost găzduit I. P. S. Sa. In onoarea I. P. S. Sale dna şi dl Piso încă în acea seară a dat o masă bogată la care a luat parte suita I. P. S. Sale şi mai mulţi onoraţiori din localitate. (Urmează)

Şcoala Normală „Andrei Şaguna", Sibiu.

Inştiinţare

Anul şcolar 1923/4 la Şcoala Normală «Andrei Şaguna» se începe la 15 Septemvrie n. Elevi noi se primesc:

1. In clasa I băeţi, cari au certificat de absolvire a şcoalei primare cu nota generală cel puţin «bine», au certificat de bună purtare şi nu au trecut de 14 ani. Pentru această clasă sânt libere 15 burse à 2000 lei şi 15 semiburse à 1000 lei, plătite de Ministerul Instrucţiunii.

2. In clasele II—III se primesc, ca solvenţi băieţi cari au terminat cu succes cel puţin bun cl. I respective cl. II la o altă şcoală normală. Pe lângă un examen de diferinţă se primesc şi băieţi cari au terminat cu succes cel puţin bun cl. I resp. cl. II la un liceu ori la o şcoală medie şi au vârsta corăspunzătoare.

3. In clasele IV—VIII se primesc elevi şi eleve cari au terminat cu succes cel puţin bun clasele corăspunzătoare la o şcoală normală cu 8 clase.

Toţi elevii sânt interni. Taxa internatului este 5000 lei anual. In cazul, când această sumă nu ar fi suficientă pentru întreţinerea elevilor, Consistorul Arhidiecezan îşi rezervă dreptul de a o urca în cursul anului şcolar în proporţie cu creşterea scumpetei.

Elevii noi mai plătesc didactru şi taxe şcolare 325 lei, iar elevii vechi 315 lei.

Intr'o clasă, conform regulamentului şcolar, pot fi primiţi 40 elevi, şi anume: 15 bursieri, 15 semibursieri şi 10 solvenţi.

Primirile în clasa I se fac în baza unui examen de concurs, în celelalte clase în baza certif catului şcolar şi a unui examen de diferinţă. Inştiinţările să se adreseze până la *1 Septemvrie n*; *Direcţiunii Şcoalei Normale «Andrei Şaguna» Sibiu*, cu următoarele documente: *a)* act de naştere dela oficiul stării civile; *b)* extras din matricula botezaţilor; *c)* certificat şcolar; *d)* certificat de vaccină. Aspiranţii la burse vor mai înainta: *a)* certificat despre situaţia familiară şi averea părinţilor, şi *b)* o declaraţie iscălită şi de părinţi (ori tutori) în faţa primarului comunal, în care se obligă a servi ca învăţători cel puţin 10 ani, în caz contrar vor restitui bursa. Primarul va confirma identitatea iscăliturilor.

Examenele de concurs se vor ţinea în *10—11 Sept.*, examenele de corigenţă şi particulare din *11—14 Sept.*, ear înmatriculările din *12—15 Septemvrie, n.*

Elevii primiţi sânt obligaţi să aducă: 4 cămeşi, 4 părechi de ismene, 3 cămeşi de noapte, 4 părechi ciorapi, 6 părechi obiele, haine de pat (saltea, cearşafuri, pentru schimb, ţol ori plapomă, pernă şi o cuvertură de pat) 3 ştergare, 3 servete, păhar, cuţit, furculiţă, lingură, o ceaşcă, 3 farfurii, pieptene, săpun, perie de dinţi, perie de haine şi de ghete, aţă, ace, briceag, *uniformă*, încălţămintea necesară şi o *violină*. *Director: Dr. V. Stan.*

Notificare oficială

Pentru anul şcolar 1923/24 cererile de primire la cursul teologic sânt a se adresa consistorului arhidiecezan până la 1 August a. c. st. v. provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez;
2. Testimoniu şcolar de maturitate de liceu sau dela şcoala reală;
3. Testimoniu dela medic despre starea sănătăţii;
4. Alte eventuale documente recomandătoare.

Oficiile protopresbiterale şi parohiale, precum şi profesorii de religiune sânt poftiţi a indemna şi sfătui pe tinerii ieşiţi din şcoalele medii să îmbrăţişeze în număr cât mai mare chemarea preoţească.

In legătură cu aceasta să li comunice că sântem în măsură de a face cele mai mari înlesniri pentru întreţinerea lor în institut.

Preoţia a fost slujba cea mai cu cinste şi mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând teren bogat de muncă pentru binele poporului. Ea este şi azi chemarea, care dă cele mai superioare rosturi pentru viaţa unui om, punându-l în serviciul celui mai înalt ideal şi al binelui poporului.

Cererile de primire sânt a se înainta la Consistorul arhidiecezan pe calea oficiilor protopopeşti până la terminul indicat.

Sibiiu, la 3, Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Ştirile zilei

După zece ani. In 13 Septemvrie 1903 sânt zece ani dela prăbuşirea lângă Câmpina a îndrăzneţului aviator şi inventator *Aurel Vlaicu.* Pentru comemorarea morţii sale s'a format un comitet, care va îngriji de baterea unei plăci de amintire pe casa naşterii sale în satul Binţinţ. In Octăştie se vor face serbări populare cu acest prilej.

Secţiile ştiinţifice-literare ale Asociaţiunii din Sibiu s'au întrunit în şedinţă plenară în 13 şi 14 Iulie l. c. S'au luat măsuri în vederea comemorării lui Gheorghe Lazăr în Avrig, cu prilejul centenarului morţii sale. Comemorarea se va face în Septemvrie a. c. La adunarea generală dela Timişoara în August vor ţinea conferenţe dnii V. Branişte şi S. Dragomir. Secţiile au acordat două premii, unul de 2000 lei (dat de dl Scotus Viator) pentru cea mai bună lucrare despre revoluţia din 1918 şi unirea Ardealului cu regatul român, şi altul de 10,000 lei, al Asociaţiunii, pentru Istoria anilor 1848—49. Cel dintâi l a obţinut dl Ioan Clopoţel, al doilea dl T. V. Păcăţianu.

Aviz. Prin aceasta se aduce la cunoştinţa Onor. preoţimi şi poporului credincios, că la sărbătoarea sf. Proroc Ilie, 20 Ilie (2 August) 1923, se va face obişnuitul pelegrinagiu la mănăstirea dela *Isvorul Miron* din hotarul comunelor *Romaneşti-Curte*, tractul Făgetului. La sf. biserică dela această mănăstire se va celebra în sobor sf. liturghie cu predică ocazională, ear lângă isvorul tămăduitor se va face sf. maslu cu 7 preoţi, apoi se vor ceti poporului credincios slujbe dumnezeeşti, după trebuinţa fiecăruia. Cei pregătiţi — mărturisiţi — se vor putea împărtăşi la sf. liturghie. Făget, în 28 Iunie 1923.

Prot. *Sebastian Olariu.*

Târgul de mărfuri în oraşul Ocna-Sibiului se ţine în ziua de 6 August, cel de vite în 3 şi 4 August.

Aviz. Direcţiunea liceului «Gheorghe Lazăr» din Sibiu face cunoscut, că *certificatele de absolvire* a cursului *inferior* se pot ridica de către cei interesaţi la cancelaria liceului, începând dela 24 Iulie a. c. Cei ce n'au prezentat toate actele necesare, se obligă a le prezenta neîntârziat. Cu ocaziunea liberării certificatului, fiecare elev va presenta direcţiunii recipisa de 10 lei vărsaţi la Stat (art. 68 din Reg. şc. sec.).

† **Dr. Valeriu Olariu,** medic şi profesor de igienă la şcoala normală şi institutul teologic diecezan din Arad, a decedat în 2 Iulie, în etate de 62 ani. La înmormântarea din 4 Iulie a luat parte întreg corpul didactic al institutului. S'a aşezat spre veşnică odihnă în cimitirul de jos din Arad. Fie-i ţărîna uşoară!

Oaspeţi germani. Primim: Oaspeţii de cari amintesc sânt elevi şi studenţi sosiţi în grupuri şi găzduiţi cu mare afecţiune de locuitorii saşi din Ardeal. Motivul părăsirii căminului lor îndepărtat este schimbarea aerului şi reculegerea fizică şi spirituală după un an de studiu şi poate şi lipsa de hrană corespunzătoare. Ei fac studiu şi despre modul de viaţă al conaţionalilor saşi de aici. Ne bucurăm că ţara noastră este în poziţia să primească şi găzduească pe aceşti oaspeţi. Saşii şi germanii voesc să ţină strâns legătura sufletească şi de rasă între olaltă Şi faptul acesta este nu numai de lăudat, ci şi de urmat. Oare nu am putea face şi noi asemenea cu tineretul nostru, trimiţându-l la fraţii francezi, sau italieni, în schimbul lor? Din aceste vizite reciproce ar rezulta cunoaştere şi apropierea şi mai intensivă începută de tineret. Îmi aduc aminte, pe când eram student al liceului din Blaj, un grup pe tineri studenţi din ţară a cercetat acel ţinut, obligându-ne reciproc, în baza cunoştinţelor făcute, să purtăm o corespondenţă, ceeace sa şi întâmplat un timp. Un schimb deci între tineretul din diferitele ţinuturi şi provincii ale României ar fi foarte de dorit. Insist asupra acestei propuneri, ca cei în drept să o judece. *Eugeniu Munteanu,* administrator de plasă.

„SCHIEB", fabrică de maşini s. p. a., Sibiu

Convocare

Domnii acţionari ai fabricei de maşini «SCHIEB» s. p. a. Sibiu sânt convocaţi la

adunare generală extraordinară,

pe *Miercuri în 8 August 1923, la ora 5 d. m.* în localul de şedinţe al societăţii Schieb, Sibiu, str. Sării Nr. 37.

Intru cât conform art. 8 şi 9 din statute, adunarea generală nu s'ar putea constitui în mod legal, se convoacă prin aceasta o nouă adunare generală cu acelaş program pentru ziua de *24 August a. c. la ora 5 d. m.*

ORDINE DE ZI:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.

2. Raportul consiliului de administraţie referitor la concordatul forţat.

3. Urcarea capitalului societ. la lei 8.000,000.

4. Descărcarea consiliului de administraţie şi a cenzorilor.

5. Alegerea consiliului de administraţie.

6. Alegerea comitetului de cenzori.

7. Modificarea statutelor.

8. Eventuale propuneri.

Conform statutelor, concluze valide se pot aduce în adunarea generală dacă sânt prezenţi cel puţin 7 acţionari, a căror acţii reprezintă cel puţin a 30-a parte a capitalului societar.

La hotărâri cu privire la urcarea capitalului societar, modificarea statutelor, se cere ca în adunarea generală să fie reprezentaţi cel puţin jumătate din acţiile emise şi ca concluzele să se ia cu majoritate de 2/3 a parte a voturilor prezentate.

La adunările generale fiecare acţie are un vot, totuşi nici un acţionar prezent nu poate reprezenta mai multe voturi decât 1/5-a parte a voturilor prezente.

Sibiu, 21 Iulie 1923.

(99) 1–1 **Consiliul de administraţie.**

Nr. 155/923 (94) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante din tractul Ilia:

1. *Bărăşti* cu filiile *Dumeşti* şi *Luncşoara,* cu casă par. 1/4 grădină şi 2 stânj. lemne de foc.

2. *Gialacuta* cu filiile *Căbeşti* şi *Târnava,* cu casă parohială şi lemne de foc, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Venitele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala B.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi îşi vor înainta cererile de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă poporului.

Ilia, la 2/15 Aprilie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tr. Ilia în înţelegere cu comitetele parohiale.

Const. Moldovan
protopop.

(96) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de *cântăreţ prim* la biserica ort. rom. *«Sfânta Adormire»* din Braşovul-vechi (Braşov) se publică concurs cu termin până la 31 Iulie n. a. c.

Cântăreţul ales va primi locuinţă şi salar lunar anticipativ de 600 Lei şi va avea aproximativ 800 Lei lunar, venite laterale.

Braşovul-vechi, la 14 Iunie 1923.

Oficiul parohial ort. rom.

Dumitru N. Căpăţină preş. comit. par. — **Dr. Petru Debu** paroh.

Nr. 415/1923 (89) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III **Şilea maghiară,** tractul Mureş-Ludoşului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei,

b) casă parohială corăspunzătoare şi grădină,

c) folosirea portiunii canonice, care se va întregi la 32 jugăre încă în cursul anului,

d) zi de lucru şi ferdelă de bucate dela fiecare familie,

e) stolele urcate.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, ear pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta, ori a celebra şi predica, observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Mureş-Ludoş, la 21 Iunie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox-român în înţelegere cu comitetul parohial

Romul Popa
protopop

Nr. 179/1923 Prot. (98) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a **Chirpăr,** protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, cu acel adaus, că eclejia e întregită în baza legii agrare la 32 jugăre catastrale.

Concurenţii vor înainta subsematului în terminul susindicat petiţiile provăzute cu documentele de concurs, având a se prezenta, pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare, în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, eventual a celebra şi cuvânta.

Agnita, 25 Martie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

O bună pianistă

cunoscând perfect franceza, ar dori să găsească locuinţă şi întreţinere în schimbul lecţiilor. Adresa: **Martin Buna, Bacifalău 422, Braşov**

(100) 1—1

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului ***Andrei Şaguna*** *din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.*

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate cetì: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

La Librăria arhidiecezană se află de vânzare:

Istoria bisericească a rom. ardeleni

de

Dr. Ioan Lupaş,
profesor universitar şi membru al Acad. române

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 14/27 Iulie 1923 Nr. 57

BIBLIOTECA CENTRALA „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Cariera de preot

(=) Am publicat anunțul dat de superioritatea bisericească a Arhidiecezei noastre, privitor la înscrierile în cursul teologic ale tinerilor absolvenți de liceu pentru anul școlar viitor ce se începe la 1 Septemvrie c.

«Preoția, — zice acest anunț, — a fost slujba cea mai cu cinste și mai iubită în trecutul neamului nostru, deschizând teren bogat de muncă pentru binele poporului. Ea este și azi chemarea, care dă cele mai superioare rosturi pentru viața unui om, punându-l în serviciul celui mai înalt ideal și al binelui poporului».

Institutul nostru teologic a dat în toată vremea tineri absolvenți cari, deveniți preoți, au fost vrednici reprezentanți ai bisericii și neamului românesc, căci au avut parte de luminoasă conducere și de îndrumări potrivite vremurilor în care au trăit. Aceeași temeinică pregătire li se dă cu atât mai vârtos astăzi.

Astfel tinerimea, a cărei podoabă este munca și idealismul, n'are motiv întemeiat d'a se feri de cariera preoțească.

Mulți o spun, că biserica noastră este tot *săracă* în țară bogată. Atârnă însă dela noi, dela preoții ei, s'o facem bogată în toată privința, bogată chiar și în cele materiale.

Păstorul sufletesc, care își îndreaptă luarea aminte asupra trebuințelor superioare ale păstoriților săi și, dându-le ajutor și sprijin, știe să le cucerească dragostea și respectul, nu se va jăluì niciodată de «sărăcia» bisericii sale.

Preotul ortodox din Ardeal îndeplinește în toată vremea un apostolat, care nu poate scădea, ci mai ales trebue să se întărească în împrejurările schimbate ale țării noastre de acum.

Un cler cultivat și conștient de chemarea sa este interes de viață pentru orce stat creștin. De aceea cariera preoțească ar trebuì să atragă cât mai mulți tineri valoroși, și clerul nostru ortodox să se bucure de aceeași trecere însemnată care a avut-o la înaintașii noștri, cunoscuți ca adevărați români și evlavioși creștini.

Speranțele de mai bine ale patriei noastre sânt legate în mare măsură de viitorii ei *preoți*, de bărbați cari cu spiritul de jertfă și cu lumina cunoștințelor să se coboare în mijlocul mulțimii, să-i slujească și să o ridice la nivelul unde aspiră să ajungă în această țară frumoasă și lărgită, în care ne sbatem și ne trudim — d'aici încolo în împrejurări prielnice, — să dăm înainte spre bine și fericire.

Nu există nici un teren mai potrivit de muncă rodnitoare pentru propășirea dorită, decât tocmai preoția. Spirite luminate, atât bisericești cât și profane, au recunoscut totdeauna înalta valoare a chemării preoțești, arătând cu pilde că neperitoarele bunuri se pot dobândì numai prin înălțarea sufletelor la morala lui Hristos, propagată de slujitorii săi preoți.

Ce este preotul? La această întrebare răspunde un mare scriitor, zicând: «Necunoscuții îl numesc *părinte*, un om înaintea căruia creștinii își duc mărturisirile cele mai grele, lacrimile cele mai tăinuite, un om care prin starea lui e mângâetorul tuturor durerilor omenești, care vede bătând la ușa lui și pe sărac și pe bogat, cel bogat ca să-și lase tăinuita milostenie, cel sărac ca să primească fără să se rușineze; un om care nefiind de nici un rang social, ține deopotrivă de toate clasele: de clasele nevoiașe prin viața lui săracă ori prin umilința nașterii, de clasele înalte prin educația lui; un om în sfârșit, care știe toate, care are dreptul să spună tot, și al cărui cuvânt cade de sus asupra minții și inimii omului prin autoritatea dumnezeeștii lui misiuni. Acest om e preotul».

Stăruim dar călduros pe lângă factorii culturali și morali ai comunelor noastre și-i invităm să nu peardă prilejul de-a îndemna, pe tinerii sârguincioși și vrednici, să îmbrățișeze cariera preoțească într'o măsură cât mai largă. Institutul nostru teologic le dă pregătire conștiențioasă și multe înlesniri necesare.

Servind biserica din toată puterea, ați servit cauza tuturor». Nu-i sat, nu-i oraș, care să n'aibă trebuință de bun sfătuitor, de profund cunoscător și religios îndeplinitor al religiei lui Hristos.

Institutul nostru este în stare să vi-l dea, dacă îl sprijiniți în sfera sa de activitate desinteresată și prevăzătoare.

Restrângere. Conform propunerii făcute de Lady Astor, Camera comunelor a hotărât cu 257 voturi pentru, și 10 contra, limitarea vinderii băuturilor alcoolice în Anglia.

Conferința Micei Înțelegeri se ține în 28 Iulie a. c. la Sinaia, unde se vor întruni miniștrii de externe ai țărilor aliate, conform principiului stabilit în ultima întrevedere la Belgrad, d'a se aduna în fiecare an în conferință pentru discutarea chestiunilor europene la ordinea zilei și a intereselor speciale ale țărilor din Mica Înțelegere.

I. P. S. Sa Mitropolitul Nicolae în Zarand

(Sfârșit)

Examenul de maturitate

Miercuri dimineața în 4 Iulie I. P. S. Sa a celebrat în biserica din Brad invocarea Duhului sfânt la care a luat parte profesorii și elevii dela liceu.

După aceea sub presidiul I. P. S. Sale și în prezența comisarului consistorial Matei Voileanu și a comisarului guvernial P. Piso s'a ținut conferența prealabilă profesorală în care s'a cenzurat lucrările scripturistice și s'a luat concluzul de-a se admite toți candidații, 15 la număr la examenul verbal.

Chemați candidații în sala destinată pentru examen, I. P. S Sa comunicându-le rezultatul conferenței, într'o cuvântare mai lungă a accentuat, că această școală înființată în vremuri grele cu 4 cl. gimnaziale, acum în urma fericitului eveniment al întregirii neamului s'a completat la 8 și candidații de astăzi sânt prima generație care face bacalaureatul. Ii îndeamnă ca să fie cu recunoștință față de toți aceia, cari au ridicat acest focular de cultură și lumină. Să vă aduceți cu pietate aminte de această școală și să-i săriți în ajutor când l-ar reclama. Clipa aceasta să vă fie pentru toată viața de plăcută amintire. Dorindu-le succes strălucit la examen I. P. S. Sa declară cu mare bucurie deschis primul examen de bacalaureat la liceul ort. rom. «Avram Iancu» din Brad, — dorind să urmeze nesfârșit acest examen ca din acest focar de cultură și știință să se răspândească cât mai multe raze de lumină.

S'a început apoi examinarea cu obiectul limba și literatura română. Examenul s'a terminat Joi la ora 3 când după stabilirea calculelor în conferința profesorală I. P. S. Sa în prezența unui numeros public, comunică rezultatul examenului care a fost următorul:

S'au declarat maturi cu foarte bine: Ioan Armean, Lazar Benea și Cornel Crucin. *Maturi cu bine:* Nicodin Borzea, Nicolae Pavel și Nicolae Socaciu. *Maturi*: Petru Băd, Ioan Borza, Romul Ciofleică, Romul Felea, Cornel Impărat, Pompiliu Nișca și Petru Păicuț. Un candidat a fost îndrumat la examenul de corigență din un obiect la începutul anului școlar proxim, ear un candidat a rămas repetent.

După publicarea rezultatului Inalt Prea Sf. Sa felicită pe noii tineri declarați maturi, dându-le înțelepte sfaturi pentru viața lor ulterioară. Mulțumește apoi directorului școlar și corpului profesoral pentru truda depusă întru ajungerea acestui rezultat, dorindu-le, că în munca de luminare a neamului, Dumnezeu să le întărească puterile.

Luând cuvântul comisarul guvernial dl P. Piso, mulțumește mai întâi I. P. S. Sale pentru bunăvoința avută de a prezida în persoană acest examen, mulțumește corpului didactic, pentru munca depusă, amintind că nu va întrelăsa să comunice factorilor competenți ai statului frumosul rezultat și importanța cea mare, ce o are acest focar de cultură în centrul Zarandului.

Directorul liceului Dr. Ioan Radu mulțumește mai întâi I. P. S. Sale părintelui arhiep. și mitropolit Nicolae pentru marea cinste, făcută liceului de-a conduce în persoană primul examen de maturitate, mulțumește apoi comisarului consistorial Matei Voilean și comisarului guvernial Pom-

piliu Piso asigurându-i pe toţi, că corpul profesoral dela acest liceu şi pe viitor îşi va da toată silinţa, ca această şcoală să satisfacă tot mai mult justelor aşteptări ale bisericii şi neamului nostru.

Astfel s'a terminat primul examen de maturitate dela liceul «Avram Iancu» din Brad.

*

Deşi timpul petrecerii I. P. S. Sale în Zarand, în pragul serbărilor Şaguniane, a fost limitat, cu toate acestea între examene a vizitat unele parohii din vecinătate.

In 4 Iulie la ora 11 a vizitat parohia Ruda, comună locuită numai de băieşi, situată pe o încântătoare vale, încunjurată de munţi înalţi. La întrarea în comună, era ridicată o frumoasă poartă de brad. I. P. S. Sa e întâmpinat de popor mult, de tineret, suprinzându-ne frumosul port naţional al femeilor. Administratorul parohial I. Ivan întâmpină pe înaltul prelat cu cuvinte alese, prezentându-i spre sărutare crucea şi evanghelia.

După răspunsul I. P. S. Sale mergem în bisericuţa de lemn, martor al vremilor trecute aşezată în vârful unei coline. Aici I. P. S. Sa a oficiat un scurt serviciu divin la finea căruia a ţinut poporului, adunat în număr mare, o frumoasă cuvântare îndemnându l între altele să ţină cu tărie la credinţa şi legea românească, cum au ţinut şi moşii şi strămoşii noştri pentrucă biserica strămoşească ne-a păstrat curat sufletul şi viaţa noastră.

După reîntoarcerea la Brad la ora 12 jum. au avut loc recepţiunile. S'au prezentat înaintea I. P. S. Sale toate autorităţile din localitate.

La ora 1 a avut loc o masă comună dată în onoarea I. P. S. Sale la care a luat parte întreaga inteligenţă din loc şi întreaga preoţime din tractul Zarand.

In aceeaş zi la ora 5 I. P. S. Sa a vizitat istorica comună Ţebea, unde eroul şi martirul nostru naţional Avram Iancu, la umbra gorunului lui Horia îşi doarme somnul de veci.

Abia pornirăm din Brad, sântem întimpinaţi de un frumos banderiu de călăreţi din Ţebea.

La întrarea în comună se ridică falnic o poartă triumfală, ear înaintea bisericii sântem întimpinaţi de popor mult, tineri şi bătrâni, copiii de şcoală, în frunte cu preoţii locali Iosif Tisu şi Ioan Andrei şi învăţătorii.

Preotul I. Tisu întimpină pe înaltul Prelat cu cuvinte alese şi după răspunsul I. P. S. Sale întrăm în frumoasa şi spaţioasa biserică.

I. P. S. Sa a oficiat apoi un parastas solemn în faţa mormântului eroului Avram Iancu şi a celorlalţi eroi naţionali, cari îşi dorm somnul de veci în acest cimiteriu, toţi foşti anteluptători ai întregirii neamului.

La finea serviciului divin I. P. S. Sa a ţinut un pătrunzător panegiric arătând jertfele cele mari aduse de Avram Iancu şi ceilalţi soţi ai lui, pentru neamul nostru spunând că un popor trăieşte prin tradiţie, prin suflet şi prin marii săi binefăcători, având a privi pe eroii naţionali între cei mai mari binefăcători ai noştri.

La finea vorbirii a depus pe mormântul lui «în semn de pietate şi veşnică recunoştinţă» o splendită cunună de flori naturale.

Mormântul încunjurat cu un grilaj de fer, este acoperit de cununi, pe cari românii recunoscători din diferite locuri, abătându-se pe la Mecca noastră, le-a depus acolo, ear bătrânul gorun, acest străjer al mormântului, care numără câţiva secoli de existenţă şi are o periferie de 11 metri, mulţumit, că visul eroului Avram Iancu s'a îndeplinit aievea, începe să se uşte.

După o mică gustare luată în casa preotului Andrei, ne grăbim spre Rişca.

Ajungem întâi în orăşelul Baia-de-Criş. In mijlocul oraşului sub o frumoasă poartă triumfală sântem întâmpinaţi de adm. parohial V. Florea dimpreună cu comitetul parohial, de preoţii gr. cat., rom. cat. şi reformaţi.

Administratorul nostru parohial, în vorbirea adresată Inalt Prea Sf. Sale spune, că credincioşii noştri din aceasta localitate abia de câteva săptămâni s'au constituit în parohie de sinestătătoare. Vorbesc apoi reprezentanţii tuturor celorlalte biserici, ear la urmă răspunde la toţi I. P. S. Sa, amintind tinerei noastre parohii: «*Nu te teme turmă mică... că bine a voit Domnul să vă dea vouă împărăţia*». Ne grăbim spre Rişca, căci începe a însăra binişor. Lângă biserică, care trebue reparată radical, ne întâmpină preotul cu întreg poporul. I. P. S. Sa oficiază un scurt oficiu divin în liber, pe o frumoasă poiană la marginea unei încântătoare coline.

Vorbeşte apoi poporului timp de aproape o oră ca un adevărat apostol.

Se apropia de ora 10 şi I. P. S. Sa nu-şi terminase vorbirea. Era o panoramă din cele mai încântătoare. Fiecare credincios cu luminiţa aprinsă, ear în mijlocul lor păstorul sufletesc, care le propovedula cuvântul de viaţă dătător al evangheliei Domnului.

Această scenă va rămânea de veşnică pomenire în mijlocul credincioşilor noştri din Rişca şi jur şi o vor istorisi din generaţie în generaţie.

Intorşi cu automobilele la Brad, am luat cina în ospitala casă a dnei şi dlui Dr. I. Radu, directorul liceului.

Joi la ora 10 a. m. I. P. S. Sa a oficiat în biserica din Brad sfânta liturghie asistat de asesorii Dr. I. Stroia, Dr. Gh. Proca, de preoţii: Ioan Perian, Andron Bogdan, Dr. Ioan Felea M. Popovici, V. Damian şi de diaconii V. Fugătă şi V. Perian.

Inaltul Prelat a fost condus dela reşedinţa protopopească la biserică în procesiune, urmat de mult popor pentrucă în acea zi era în Brad târg de săptămână.

La finea Sf. liturghii I. P. S. Sa mânecând dela cuvintele apostolului Ioan: «*Intru Hristos, viaţa s'a arătat*» a adresat numeroşilor credincioşi înţelepte cuvinte arătându-le, care este scopul vieţii noastre pe acest pământ.

După ce a împărţit anafora celor prezenţi I. P. S. Sa a fost condus până la casa protopopească tot în procesiune.

Masa a luat-o în ospitala casă a părintelui Andron Bogdan, ear la ora 6 p. m. a părăsit Bradul grăbindu se ase întoarce la reşedinţa sa.

*

Terminând acest scurt raport al nostru, rugăm pe bunul Dumnezeu, ca sămânţa aruncată de I. P. S. Sa mitropolitul nostru în această misiune, să fi căzut pe pământ roditor şi să aducă roade însutite spre mântuirea credincioşilor noştri şi prosperarea patriei noastre mult iubite.

Inaugurarea sanatorului de stat „Mitropolitul Andrei Şaguna" din Aiud

— Raport special —

A doua zi după înălţătoarele serbări dela Sibiu, în 14 Iulie 1923, oraşul Aiud a avut deosebita fericire să primească înalta vizită a M. Sale Reginei, care a venit însoţită de AA. LL. RR. Principele Carol şi Principesa Elena şi dl ministru al sănătăţii G. G. Mârzescu, să asiste la inaugurarea sanatorului de tuberculoşi din Aiud, deschis în primăvara acestui an. Distinşii oaspeţi au fost întimpinaţi în gara Aiud de prefectul judeţului Dr. C. Velican, în fruntea autorităţilor locale. Apoi în aclamările entuziaste ale populaţiei, cortejul a plecat spre noul sanator. Aici aşteptau damele române, în frunte cu soţia dlui prefect, oferind Suveranei un buchet de flori. La intrare, conform aranjării făcute de actualul director al sanatorului, Dr. Victor Fodor, Regina este primită de protopopul gr.-catolic din loc şi clerul gr.-cat. îmbrăcaţi în odăjdii. Suverana sărută sf. cruce, intră în sala cea mare a sanatorului, unde clerul gr.-cat. celebrează serviciul divin al sfinţirii apei. După serviciul divin au urmat cuvântările. Directorul general al serviciului sanitar, Dr. Bordea, constată necesitatea naţională şi socială a acestui sanator, aci la poalele munţilor apuseni. Dr. Victor Fodor, directorul sanatorului, dă expresiune gratitudinei sale şi a bolnavilor pentru opera de binefacere socială, îndeplinită de stat prin noul sanator.

A luat apoi cuvântul dl G. G. Mârzescu, ministrul sănătăţii. Dsa spune că meritul cel mai mare în acţiunea pentru combaterea tuberculozei, revine M. Sale Reginei noastre. Pe urma îndemnurilor stăruitoare ale M. Sale, avem satisfacţia să putem înregistra în multe ţinuturi ale ţării o laudabilă iniţiativă publică şi privată, menită a combate teribilul flagel social, care e tuberculoza.

Ministrul sănătăţii face călduros apel, solicitând o acţiune privată din partea judeţelor, comunelor şi particularilor, cere să dea mână de ajutor acţiunii publice întreprinse de stat, pentru combaterea tuberculozei. Facultăţile de medicină — spune dl ministru — încă trebue să ne dea concursul, pregătindu-ne personalul sanitar necesar.

Dl Mârzescu a încheiat, declarând *că noul sanator va purta numele providenţialului bărbat Mitropolitul Andrei Şaguna.*

După terminarea serbărilor de inaugurare, M. Sa Regina, Principele şi cu Principesa au plecat cu automobilul pe drumul ce duce dela Aiud la Abrud, peste Remeţ şi Ponor. Familia Regală a făcut o excursiune până pe muntele Tarcău, în comuna Remeţ. In mai multe locuri

---

FOIŞOARA

Presa şi comemorarea lui Şaguna

Revistele şi ziarele româneşti din tot cuprinsul ţării au publicat, întru pomenirea Arhiereului nostru Andrei, numere festive, aproape toate cu multe şi frumoase articole despre viaţa şi operele celui trecut la veşnicie înainte de aceasta cu 50 de ani. Presa minoritară a luat d'asemenea parte la comemorarea marelui arhiereu.

Dăm, mai jos, câteva note şi spicuiri din publicaţiile ce ni-au sosit.

Revista Teologică din Sibiu, în numărul său festiv, închinat în întregime marelui arhipăstor, publică în frunte: cuvintele celor trei mitropoliţi ai noştri, II. PP. SS. LL. *Miron, Pimen* şi *Nicolae.* Urmează apoi articolele: Episcopul Roman Ciorogariu: Cum văd eu chipul lui Şaguna. Episcopul Nicolae Ivan: Câteva momente din viaţa Mitropolitului Andrei. Dr. Ioan Lupaş: Mitropolitul Şaguna ca restaurator şi legislator al bisericii ortodoxe române. Onisifor Ghibu: Ce ar cere Şaguna dela cei cari îl comemorează astăzi? Dr. Sebastian Stanca: Naţionalismul lui Şaguna. Marin Ştefănescu: Creştinism şi Patriotism. Dr. Aurelian I. Magier: Cu ce datorăm azi amintirii lui Şaguna? Econom I. Gotcu: La jubileul de 50 ani dela moartea Marelui Mitropolit al Ardealului Andrei Şaguna. Preot I. Trifa: Ce admir eu în opera lui Şaguna? V. Loichiţă: Un erou. I Beleuţă: Andrei Şaguna şi «Uniunea Creştină». Preot. Emilian Cioran: Mitropolitul Şaguna şi comuna Răşinari. Ioan Dinu: Mitropolitul Andrei Şaguna şi creşterea clerului. Preot Pompei Morusca: Pastoralele lui Şaguna. Mai mulţi autori: Amintiri din viaţa Mitropolitului Şaguna. *** Străini despre Şaguna. N. C: Mişcarea Literară: Memoriile Arhiepiscopului şi mitropolitului Andrei Şaguna. *** Note şi Informaţii.

Preţul acestui număr, împodobit cu ilustraţii artistic lucrate, este 15 Lei. —

*

«*Universul*» (Popescu Tudor):

Deşi au trecut 5 ani dela unirea politică, noi nu avem astăzi unirea sufletească! Acesta e adevărul şi la mormântul lui Şaguna trebue să-l mărturisim.

Dar aceasta nu înseamnă că nu o putem avea, pentrucă ne lipseşte puterea de a o face. Nu, nu. Sântem numai rătăciţi pe un drum străin firii noastre.

Astăzi la mormântul acestui mare român, care o viaţă a fost conducătorul bisericii şi al politicii neamului nostru, să nu ne mulţumim să-l slăvim cu vorbe goale, ci să-i ascultăm învăţătura. Este aşa de simplă! Eată-o:

Neamul nostru românesc este creiat, aci, pe pământurile vechei Dacia, până la Nistru şi la sudul Dunării de credinţa religioasă creştină ortodoxă. Această credinţă formează sufletul neamului nostru. Noi o simţim minunat de bună pentru noi, pentrucă prin ea am ajuns ceeace sântem.

Dar, chiar rea de ar fi, cum ne cântă vrăjmaşii, noi nu o putem schimba. Sufletul, într'un neam ca şi într'un om, dela Dumnezeu vine, şi când El îl chiamă, trupul neamului ca şi al omului, se risipeşte.

Prin urmare să-l schimbăm nu se poate; dar nici să trăim numai materialiceşte, fără participarea activă a sufletului nostru la viaţa noastră, nu se poate. Noi, însă tocmai aceasta facem!

Sântem datori să facem din România Mare un stat politic, în care să stăpânească un neam românesc conştient de sufletul lui creştin ortodox.

Dela acest suflet trebue să scoatem pentru viitor, şi puterea şi înţelesul vieţii noastre politice.

Mitropolitul Şaguna a dat Ardealului conştiinţa creştină ortodoxă. Din această credinţă

M. Sa Regina a descins din automobil şi a intrat în casele ţărăneşti ale muntenilor, interesându-se de gospodăria lor şi observând cu atenţiune produse ale industriei casnice, cusături şi ţesături româneşti, ce i s'au prezentat.

După 1 oră şi jumătate suita regală s'a întors la gara Aiud, de unde pe la ora 4 p. m. trenul regal a plecat spre Sinaia.

*

Astfel a decurs serbarea de inaugurare a sanatorului din Aiud şi vizita făcută din acest prilej oraşului nostru de către M. Sa Regina, care a lăsat amintiri neşterse în sufletul populaţiei acestui ţinut. Felicităm pe dl ministru G. G. Mârzescu, care a avut fericita inspiraţie a da sanatorului din Aiud numele marelui arhiereu Andrei Şaguna. Este acesta un prinos de recunoştinţă adus de ministrul sănătăţii, memoriei lui Andrei Şaguna, al cărui spirit superior a revărsat atâtea binefaceri pe toate terenele vieţii naţionale.

Numele mitropolitului Andrei Şaguna, care va împodobi în curând frontispiciul sanatorului din Aiud, este în acelaş timp, şi o indicaţie pentru elementul românesc de aici, în majoritate gr.-catolic. Acest nume indică drumul *datoriei naţionale*, de a ne preţui împrumutat şi a ne găsi alături, în munca de întărire a românismului din acest oraş.

*

Să sperăm că spiritul mare al patronului sanatorului va fi înţeles şi de actualul director, Dr. V. Fodor, şi nu se vor mai repeta incidente menite a desvăli strâmtele preocupaţii confesionale, de care sânt conduşi, durere, şi unii mireni gr.-catolici în funcţii de stat. Cum a fost cazul la inaugurarea sanatorului Andrei Şaguna, când adecă serviciul divin, împreunat cu actul inaugurării, a fost îndeplinit numai de clerul gr.-catolic. Noi ştim, că în Aiud avem parohie ortodoxă română şi sediu de protopop, în frunte cu un administrator protopopesc, în persoana păr. Iosif Pop, care reprezintă biserica dominantă a statului în acel oraş şi este dator din oficiu a îndeplini serviciile religioase la toate serbările oficiale. In cazul de faţă însă preotul nostru n'a fost încunoştiinţat, că inaugurarea se va face cu sfeştanie şi nici n'a fost învitat la îndeplinirea acestui serviciu religios oficial. Cazul este regretabil şi de oare care gravitate pentru dl Dr. Victor Fodor care, în calitatea sa oficială de director al unui sanator de stat, află de bine a stabili, cu dela sine putere, alte raporturi între biserici şi stat, decât cele stabilite în Constituţie şi în ordonanţele ministeriale în vigoare. (Vezi: Ord. subsecret. de stat pe lângă Minist. de interne, Nr. 12,369—1922).

Corespondent.

Au apărut:

***Memorii** din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul şi Mitropolitul **Andrei Şaguna**, publicate la aniversarea semicentenară a morţii marelui Arhiereu. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preţul 25 Lei.*

---

el a făcut steagul de luptă al neamului lui. Din biserică şi din preoţii ei a făcut nu numai învăţători, ci cârmuitorii politici ai poporului.

Organizarea dată de el bisericii, era dată întregului popor care era cuprins în biserică şi pe care o conducea politiceşte; acel minunat «Statut Şagunian» al bisericii din Ardeal era mai ales un instrument politic.

Acest instrument s'a dovedit minunat; el a înviat deodată poporul din amorţeala în care zăcea.

Marele merit al acestui mitropolit a fost că era un perfect om politic.

Singura scăpare este într'o politică nouă, care să aibă la bază nu ura, ci iubirea, nu lupta de clasă, ci unirea sufletească creştină ortodoxă.

Astăzi, glasul lui Şaguna nu mai este numai un îndemn; el este un tunet uriaş, porunca din urmă; el cheamă, la datoria de a da acestei ţări politica cea nouă, pe biserica creştină ortodoxă, creatoarea acestui neam şi a României Mari, şi pe reprezentanţii ei.

Veşti bune dela Izvin

Unaţia îşi pierde terenul de sub picioare

Vestisem, că nu de mult a întors la ortodoxie păr. Dr. Ştefan Pop, fost paroh unit la o mică turmă de 68 suflete, şi că poporul încă se gândea serios să urmeze fostului păstor sufletesc. Şi cum ai noştri s'au ferit acolo de orce unelţiri în popor, ci numai cât au dat *de pe amvon ortodox* lozinca revenirii la vechile ogaşe sufleteşti ale neamului, — cu atât mai străduitori au fost cei dela episcopia unită a Lugojului, de a se opune cu orce mijloace acestui curent de *reconciliere sufletească a românilor.*

De aci — alergările, tot mereu, ale canonicilor dela Lugoj, la Izvin, lucru ce nu-l făceau mai nainte. Firește, deoarece acum e mare «primejdia».

Dela început chiar, au lucrat în popor cu făgăduinţe: că episcopia le va renova capela, şcoala şi casa parohială, ear poporul nu va avea să plătească nimic, ca dincolo, la ortodocşi, unde poporul plăteşte bir preotului şi-şi întreţine biserica din truda sa.

Li s'a mai făgăduit izvinenţilor uniţi preot unit tinăr, care să rămână cu ei — nu celibe! — şi li s'a promis, că episcopia le va exopera sesiune parohială: pentru preot, pentru biserică şi pentru cantor. Toate acestea — din mila statului român, în legătură cu reforma agrară.

Poporul? Poporul unit însă, vesel de a fi scutit şi pe mai departe de cheltuieli şi jertfe materiale pentru biserica şi şcoala sa, tăcea şi aştepta... aştepta. Unii mai înţelegători însă, au văzut limpede prin sita făgăduinţelor, şi s'au anunţat — pentru trecere la ortodoxie!

S'au şi anunţat deodată 9—10 inşi, din cei 68 uniţi.

Duminecă în 11/24 Iunie a fost la Izvin Dr. Fireza cel tinăr. Când i s'a anunţat un alt credincios că-l părăseşte, i-a spus: «*Vrei să ieşi din biserica lui Dumnezeu?*» Adecă: biserica unită e biserică a lui Dumnezeu. *Dar cea ortodoxă a cui e, părinte Fireza?...*

Ear poporul clătină din cap că nu se mai împlinesc cele gâdălitoare făgăduinţe: că vor veni vagoanele cu cărămidă, şindilă ş. a. pentru renovări... şi că li se vor da trei sesii parohiale pentru vr'o 60 suflete, cât ar mai fi!

Duminecă în 18 Iunie (1 Iulie), li-a venit dela Lugoj la biserică *Dr. Marianescu.* A sosit cu trenul de 5 dimineaţa. Şi a stat în capelă până la ora 10, cuc singurel, fără să-l conturbe cineva în — meditaţii!

Atunci s'a îndurat de el crâsnicul, viind cu vr'o doi oameni. Aşa, apoi, a putut începe liturghia. Şi chiar era să i se mai strice inima cu câteva anunţări de trecere la ortodoxie. Dar, par'că a prins de veste, căci — ia l de unde nu-i — plecase cu trenul de 11 jum. la Lugoj. Dar tot nu va scăpa, nici Sf. Sa şi încă altul, de a lua cunoştinţă de acele anunţări.

Aşa, — canonicii, curajoşi mai înainte, cari umblau şi pe la uşile poporenilor lor din Izvin, acum pleacă în fugă la staţie! Bine fac, căci ei, cu papa lor şi cu hatârurile materiale din care le-a răsărit biserica — puse în vedere pentru a seduce şi acum poporul, reprezintă *o cauză perdută pentru ei.*

Poporul, mai ales bănăţeanul deştept, vede şi judecă, şi judecata lui dreaptă este: unii, cei uniţi, revin la vechile legături sufleteşti, iar cei ortodocşi, bucuroşi de revenirea părintelui Pop, ţin să-l cinstească prin aceea că, chiar din alte sate, îl cheamă să le facă slujbe de acestea!

Poporul acesta, prin simţul său moral firesc, face mai *logice şi mai creştineşti* aprecieri preoţiei părintelui Pop ce a primit o la uniţi, decât cum judecă Fireza junior biserica ortodoxă...

Degeaba, Reverendissimilor! Chiar şi dacă — cum cetim în organul «Sionul Românesc» al episcopiei Lugojului — părintele *Dr. Şt. Pop a fost excomunicat* în mod formal, vă scapă şi vă scapă şi mai mult terenul de sub picioare, fără doar şi poate... Ghiaţa s'a spart, unde şi cum a trebuit.

Mai bine întoarceţi şi sfinţiile Voastre, la bună vreme, cu popor şi cu decor, decât să vă alegeţi fără turmă, pe suflet cu legăturile de năimit în slujba altor interese, de care nu vrea să ştie nici Dumnezeu, şi nici poporul românesc.

Vi s'a scurs văleatul. *Coresp.*

Dela cercurile religioase

Preoţimea cercului religios *Lisa* s'a întrunit în ziua de 24 Iunie 1923 în comuna bisericească Dridif, pentru desfăşurarea programului stabilit în cadrele cercurilor religioase preoţeşti. Cum această parohie e vacantă şi expusă diferitelor curente sectare, preoţimea din jur a aflat ca foarte necesară ţinerea întrunirii de mai sus în acea comună. Preoţii cercului, şase la număr, conform programului stabilit, au săvârşit sf. Liturghie în sobor în biserica arhiplină de credincioşi. In decursul serviciului divin preotul Ilie Paştina din Breaza a rostit o frumoasă cuvântare, explicând Evanghelia zilei. A arătat superioritatea şi tăria legii noastre strămoşeşti, îndemnând pe cei rătăciţi a nu se înstrăina de sufletul şi credinţa moşilor şi strămoşilor noştri, care şi-au păstrat legea cu tărie şi sfinţenie.

Terminat serviciul divin, s'a făcut procesiune la câmp, unde s'a săvârşit sf. maslu. După masă, adunându se poporul în curtea comunală, a conferenţiat părintele Alexandru Popa din Lisa despre apicultură. A îndemnat pe cei prezenţi a se ocupa cu albinăritul, care cu puţină trudă aduce ţăranilor agricultori mare folos şi câştig.

Foarte edificătoare pentru popor a fost şi conferinţa ţinută de dl Damaschin Caţavei, învăţător în Lisa, inspector al grădinilor de pomărit din acel ţinut. A vorbit pe larg de pomicultură.

A arătat boalele şi măsurile de apărare în contra boalelor la pomi. A îndemnat la sădirea de pomi în toate colţurile grădinilor, demonstrând, că pomii aduc deosebit câştig atât producătorilor, cât şi neamului întreg.

Preoţii cercului religios întrunindu-se apoi la o consfătuire intimă au hotărât, ca pentru intensificarea activităţii pastorale a cercului constătător din 9 preoţi, în viitor toate conferinţele şi cuvântările ţinute în diferitele comune bisericeşti, să se cenzureze de membrii cercului, şi cele mai reuşite, publicate în broşuri, să se vândă cu preţuri cât mai reduse.

S'a fixat ţinerea viitoarei întruniri a cercului religios, anume: în parohia Sâmbăta de sus apuseană în 5 August 1923, unde se va ţinea sf. Liturghie în sobor, având a cuvânta preotul Gheorghe Vasu din Voila.

Cu sprijinul dlui Nicolae Opriş, harnicul învăţător al comunei Dridif, întregul program desfăşurat în localitate a fost pe deplin reuşit.

S'a remarcat munca depusă şi zelul celor doi factori ai satelor, preoţi şi învăţători, cari cu dragoste frăţească au conlucrat pentru luminarea şi întărirea poporului, din care sânt crescuţi şi căruia slujesc. *A. G.*

Ştirile zilei

Convocare. Toţi p. t. părinţi, tutori ai elevilor precum şi binevoitorii şcoalei primare urb. de stat din Sibiu, sânt rugaţi cu cea mai mare stăruinţă a lua parte la adunarea generală, care se va ţinea Duminecă în 29 Iulie a. c. în edificiul şcoalei primare de stat din Sibiu, strada Avram Iancu 13, ora 11 a. m., conform Decretului lege, privitor la organizarea comitetelor şcolare. Această adunare va avea chemarea, a alege din sinul său un comitete şcolar, pentru şcoalele primare de stat din Sibiu.

Direcţiunea

† Ana Branişte. Primim: Sâmbătă 24 Iunie (Naşterea S. Ioan Bot.) a fost înmormântată în Toarcla vrednica preoteasa *Ana,* soţia preotului Ioan Branişte, în etate de 62 ani. Serviciul a fost celebrat de pr. George Coanta din Cincul-Mare, asistat de pr. din Bruiu, Ioan Berghea, care prin frumoasă vorbire a arătat vrednicia acestei femei ca mamă, soţie, şi gospodină şi iubitoare de sf. biserică. A accentuat nobila ambiţie acestei mame şi a soţului ei de a-şi creşte copiii astfel, ca să devină folositori neamului. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată! Ioan Gherghel 120, parohian.

De imitat. Autorităţile chemate au hotărât ca locul situat în faţa Şcoalei normale din Beiuş să poarte numirea de *Parcul lui Şaguna.*

Aruncată în valuri. In urma opririi băuturilor spirtuoase, poliţia din Newyork a aruncat în apă berea fabricei Schwartz, reprezentând o valoare de peste un milion de dolari... Regrete eterne în inimile băutorilor americani.

Producţiune teatrală în Agnita. Tinerimea studioasă română din plasa Agnita va organiza în 2 August st. n. («Sfîntul Ilie») o producţiune teatrală cu recitări, în sala de spectacole a «Hotelului comunal» din Agnita. Sânt invitaţi toţi românii de bine, cari se interesează de mişcările culturale şi sociale ale tinerimii. Venitul este destinat scopurilor de binefacere. Inceputul la ora 8½ seară. Invitări speciale nu se fac. *Comitetul.*

Membri noi la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» s'au înscris *a) fondatori:* Ioan U. Soricu, profesor şi deputat, Demetriu Câmpean, referent cons., Ioan Mafteiu, subşeful siguranţei, Sibiu, Victor Pop, farmacist, Ionel Henteş şeful serviciului de identificare la Prefectura poliţiei Sibiu şi Ştefan Popa-Luca, restaurater, achitând fiecare taxa de câte 100 Lei; *b) pe viaţă:* Ioan Caicuţiu cu taxa de Lei 50. *Comitetul.*

Convocări. Despărţământul *Agnita* al Asociaţiunii îşi ţine adunarea ordinară în ziua de «Sf. Ilie» 2 August 1923 după amiazi la ora 3 în sala festivă a primăriei comunale din Agnita cu următorul program: 1. Deschiderea adunării; 2. Raportul comitetului; 3. Prelegeri şi disertaţii ce se vor anunţa; 4. Inscrierea de membri noi; 5. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală; 6. Propuneri, închiderea adunării. *Prot. Ioachim Muntean*, directorul despărţământului. *Eugeniu Muntean*, secretar.

— Despărţământul *Lăpuşul Unguresc* al Asociaţiunii, invită la adunarea generală ce se ţine în 5 August n. 1923 în sala hotelului «Jentea» din Lăpuş. Cu această ocaziune se va comemora semicentenarul morţii întâiului preşedinte şi întemeietor al «Asociaţiunii», Andrei Şaguna, după următorul program: Dimineaţa la 10 ore Sfânta liturghie şi parastas în capela ort. cu răspunsurile date de corul episcopiei ort. din Cluj; Deschiderea adunării la ora 3 p. m.; Rapoarte; Disertaţie despre viaţa şi activitatea lui Şaguna; Inscriere de noi membri; Propuneri şi închiderea adunării. — La ora 7 fix p. m. concert, dat de corul episcopiei ort. din Cluj cu bogat program. *Comitetul.*

— Membrii despărţământului *Ludoş* al Asociaţiunii, precum şi toţi spijinitorii ei sânt invitaţi la adunarea generală cercuală ce se va ţinea în Ludoşul de Mureş Duminecă în 5 August 1923 la ora 4 p. m. în edificiul şcoalei primare de stat, pe lângă următoarea ordine de zi: Deschiderea adunării; Raport despre activitatea despărţământului; Raportul casarului; Disertaţie; Inscrierea de membri; Inchiderea adunării. *Enea Pop Bota*, director.

Poşta redacţiei

Pr. *T. Gl.* în *G.* Primit. La ocazie va apărea. Aşteptăm cele promise.

Nr. 6145/1923 Şc. (100) 1—3

Concurs

In conformitate cu § 55 din Regulamentul pentru organizarea învăţământului în şcoalele primare, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela datul de faţă pentru posturile de învăţători vacante dela şcoalele primare confesionale române din arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu înşirate mai jos.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi îşi vor înainta în terminul stabilit cererea instruită cu documentele cerute oficiului protopopesc, la care aparţine parohia la al cărei post de învăţător reflectează, ear acest Consistor va cere detaşarea concurenţilor celor mai pregătiţi.

Prea Onor. Oficii protopresbiterale sânt îndatorate ca îndată după expirarea terminului de concurs, să înainteze toate actele aici, împreună cu propunerile lor.

Salarul împreunat cu fiecare post este asigurat prin ajutor de stat după normele de salarizare în vigoare.

Dela concurenţi se cere să conducă Dumineca şi sărbătoarea elevii la biserică, să-i supravegheze şi să cânte cu ei răspunsurile liturghice.

Posturile vacante sânt:

I. Protopopiatul Agnita: Coveş 2 posturi Fofeldea 1 post, Ighişdorf 2, Măgărei 1, Marpod 1, Ruja 1, Şulumberg 1, Vărd 1, Veseud 1.

II. Protopopiatul Avrig: Porumbacul-de sus 1 post, Sebeşul de-sus 1 post, Viştea-de-sus 2.

III. Protopopiatul Bran: Simon 1 post.

IV. Protopopiatul Braşov: Bod 2 posturi, Braşov-stupini 1 post, Feldioara 2, Magheruş 1, Preşmer 1, Purcareni 1, Rodbav 1, Sânpetru 1, Tărlungeni 1.

V. Protopopiatul Cohalm: Bendorf 1 post, Caţa 2 posturi, Dăişoara 2, Felmer 1, Mateiaş 1, Mercheaşa 1, Paloş 1, Roadeş 1, Ştena 1, Ungra 1, Viscri 1.

VI. Protopopiatul Deva: Banpotoc 1 post, Boholt 1 post, Hondol 1, Sulighete 1, Vălişoara 1.

VII. Protopopiatul Dobra: Baştea 1 post, Cerbia 1 post, Fintoag 1, Ohaba 1, Mihăeşti 1, Muncelul-mare 1, Panc 1, Rădulești 1, Săcămaş 1, Teiu 1.

VIII. Protopopiatul Făgăraş: Boholt 1 post, Calbor 2 posturi, Galaţi 1, Hurez 1, Mândra 2, Părău 2, Perşani 1, Sâmbăta-sup.-răs. 1, Sâmbăta sup.-apus. 1, Şinca-nouă 2, Şona 1, Veneţia-inf. 1, Voivodenii-mari 2.

IX. Protopopiatul Geoagiu: Balşa 1 post, Bozeş 1 post, Bulbuc 1, Ceru-Băcăinţi 1, Cib 1, Feredeu 1, Mermezeu-Văleni 1, Poiana 1, Rapolt 1, Valea-mare 1.

X. Protopopiatul Haţeg: Bărești 1 post, Fizeşti 1 post, Livezeni 1, Luncani 1, Nucşoara 1, Ohaba-de-sub peatră 1, Sf. Marie de-peatră 1, Valea Sângeorgiu 1.

XI. Protopopiatul Hunedoara: Batiz 1 post, Cerişor 1 post, Lelese 1, Socet 1.

XII. Protop. Ilia: Certejul-de-jos Coajă 1 post, Sârbi 2 posturi, Valea-lungă 1, Târnova 1, Booz 1, Târnăviţa 1, Câmpuri Surduc 1, Fueş Băgara 1, Visca 1.

XIII. Protopopiatul Mediaş: Dârlos 2 posturi, Fráua 1 post, Văsăud 1.

XIV. Protopopiatul Mercurea: Apoldul de-jos 2 posturi, Apoldul de-sus 1 post, Beşinău 1, Cărpiniş 1, Dobârca 1, Gusu 1, Ludoş 3, Mercurea 1, Păuca 2, Poiana 2, Reciu 1, Rod 1, Şpring 1, Tău 1.

XV. Protopopiatul Oituz: Breţcu 3 posturi, Covasna 2, Intorsura Buzeu 5.

XVI. Protopopiatul Orăştie: Balomir 1 post, Binţinţi 1, Costău 1, Dăncul mare, Dăncul mic 1, Ludeşti-Costeşti 2, Măgura 1, Orăştie 2, Oroştioara de jos 1, Petreni 1, Pişchinţ 1, Pricaz 1, Romoşel 2, Tămăşasa 1, Vaidei 1.

XVII. Protopopiatul Sălişte: Aciliu 1 post, Alămor 1, Amnaş 1, Cacova 1, Gurarâului 1, Mag 2, Săcel 2, Tilişca 1, Topârcea 1, Vale 1, Cristian 1, Sălişte 1.

XVIII. Protopopiatul Sebeş: Berghiu 1 post, Câlnic 1, Copalna 1, Daia 3, Deal 1, Drâmbor 2, Laz 1, Lomani 2, Mihelţ 1, Oarda de sus 1, Petrifalău 1, Răhău 3, Săsciori 1, Şugag 1, Tărtăria 1, Totoiu 1.

XIX. Protopopiatul Sf. Gheorghe: Halchiu 1, Marcoş 2.

XX. Protopopiatul Sibiu: Bungard 1 post, Guşteriţă 1 post, Mohu 1, Loamnăş 1, Râusadului 2, Sadu 1, Şelimbăr 1, Vurpăr 1.

XXI. Protopopiatul Sighişoara: Criş 1 post, Daia-săsească 1 post, Ferihaz 2, Saschiz 1, Sighişoara 1.

XXII. Protopopiatul Târnava: Boian 1 post, Blăjel 2 posturi, Bobohalm 1, Chesler 1, Cureni 1, Lepindea 1, Laslău 2. Şoimoş 1.

XXIII. Protopopiatul Zarand: Buzeştii-de-jos 1 post, Căinelul-de-sus 1 post, Luncoiul-de-jos 1, Luncoiul de-sus 1, Blăjeni-Criş 1, Blăjeni Plaiu 1, Ormindea 1, Ribiţa 1, Ribicioara de-sus 1, Rovina 1, Vaca 1, Tomnatic 1.

Sibiu, din şedinţa senatului şcolar ţinută la 6/19 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 302/923 (95) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II. **Vingard,** protopopiatul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt, pe lângă celea fasionate pentru întregirea dela stat, porţia canonică întregită prin reforma agrară la 32 jugăre şi locuinţă liberă în şcoală.

Concurenţi au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopopesc şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Sebeş, 20 Iunie v. 1923.

Ofibiul protopopesc al Sebeşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Median
protopop.

Nr. 183/1923 (84) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Porcurea,** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B., pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, la 24 Mai (6 Iunie) 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Geoagiu în înţelegere cu comitetul parohial.

V. Goron
protopop

Nr. 155/923 (94) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante din tractul Ilia:

1. *Bărăşti* cu filiile *Dumeşti* şi *Luncşoara,* cu casă par. ¼ grădină şi 2 stânj. lemne de foc.

2. *Gialacuta* cu filiile *Căbeşti* şi *Târnava,* cu casă parohială şi lemne de foc, se publică concurs cu termin de 30 zile.

Venitele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala B.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi îşi vor înainta cererile de concurs subsemnatului oficiu în terminul deschis, având a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă poporului.

Ilia, la 2/15 Aprilie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al tr. Ilia în înţelegere cu comitetele parohiale.

Const. Moldovan
protopop.

(96) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de *cântăreţ prim* la biserica ort. rom. *«Sfânta Adormire»* din Braşovul-vechi (Braşov) se publică concurs cu termin până la 31 August n. a. c.

Cântăreţul ales va primi locuinţă şi salar lunar anticipativ de 600 Lei şi va avea aproximativ 800 Lei lunar, venite laterale.

Braşovul-vechi, la 14 Iunie 1923.

Oficiul parohial ort. rom.

Dumitru N. Căpăţînă
preş. comit. par.

Dr. Petru Dobu
paroh.

Nr. 179/1923 Prot. (98) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a **Chirpăr,** protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, cu acel adaus, că eclejia e întregită în baza legii agrare la 32 jugăre catastrale.

Concurenţii vor înainta subsematului în terminul susindicat petiţiile provăzute cu documentele de concurs, având a se prezenta, pe lângă observarea dispoziţiilor reglementare, în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, eventual a celebra şi cuvânta.

Agnita, 25 Martie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul LXXI Sibiu, 18/31 Iulie 1923 Nr. 58

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul cuvenit.**
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

(102) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **predicator** la biserica noastră catedrală din centrul mitropoliei noastre, se publică concurs cu termin de 45 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dela viitorul predicator se cere a predica în biserica noastră catedrală cât mai des.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: salar de bază 1600 lei lunar, plus toate sporurile cuvenite.

Cererile de concurs să se trimită Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, dimpreună cu documentele necesare și anume:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu din școalele medii.
3. Absolutor teologic.
4. Testimoniu de cualificațiune preoțească.
5. Atestat de serviciu.
6. Alte eventuale documente recomandatoare.
7. Deodată cu cererea concursuală să prezenteze și 3 predici în scris, pentru diferite Dumineci din decursul anului, și în terminul deschis al concursului să predice odată în catedrală.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 4 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

(103) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **preot misionar** al arhidiecezei de Alba-Iulia și Sibiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dela viitorul preot misionar se cere a fi la dispoziția I. P. Sf. arhiepiscop și mitropolit, respective a consistorului arhidiecezan, spre a fi trimis acolo unde se ivește necesitatea să slujească, să predice, să conducă procesiuni religioase și să petreacă în mijlocul credincioșilor din o anumită localitate atâta timp, cât va cere trebuința. Va avea apoi să ia parte activă la conferențele preoțești.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: salar de bază 1600 lei lunar plus toate sporurile cuvenite.

Cererile de concurs să se trimită Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, dimpreună documentele necesare și anume:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu din școalele medii.
3. Absolutor teologic.
4. Testimoniu de cualificațiune preoțească.
5. Atestat de serviciu.
6. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 4 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Noua lege

pentru unificarea contribuțiunilor directe față de biserica și clerul nostru

I.

Intre legile menite a pregăti procesul de unificare și a găsi mijloace pentru refacerea și consolidarea finanțelor țării, este și *legea pentru unificarea contribuțiunilor directe* și înființarea impozitului pe venitul global, votată de actualele corpuri legiuitoare.

Lucrările comisiunilor, încredințate cu punerea în aplicare a legii, sânt tocmai în curgere, la sate și la orașe. Cum însă aceste lucrări se fac adeseori grăbit, — ceeace este o apariție cam generală în viața noastră publică de azi, — și cum nici contribuabilii, și nici persoanele comisiunilor de impunere, în timpul relativ scurt, ce le-a stat la îndemână, în foarte multe cazuri n'au putut străbate pe deplin principiile și intențiunile, altfel juste și echitabile ale legii, — sântem nevoiți a constata zilnic regretabile greșeli de interpretare și aplicare. Acestea aduc cel mai rău serviciu cauzei, întru cât contribuabilii se simțesc nedreptățiți, ear statul împedecat în executarea grabnică, prin continue apeluri și recursuri.

Astfel este cazul bisericii și clerului nostru, față de cari noua lege de impozite este interpretată și aplicată, — cum sântem informați, — aproape pe toată linia cât se poate de greșit și contra spiritului și intențiunilor ei.

Câteva spicuiri din lege și din instrucțiunea ministerială, pentru aplicarea acestei legi, ne vor clarifica asupra raporturilor de drept ale bisericii și clerului față de noualе impozite, servind în acelaș timp cu informațiuni — credem, de folos — pentru autoritățile noastre bisericești și pentru preoțime, în scopul unei intervenții grabnice la forurile în drept, pentru interpretarea și aplicarea corectă a legii.

Noua lege pentru unificarea contribuțiunilor directe are putere retroactivă, dela data de 1 April 1923 și stabilește 7 (șapte) categorii de impozite directe sau elementare, pe care le specifică astfel:

1. *Impozitul pe veniturile proprietăților agricole.* Acesta pentru Ardeal înlocuește vechea dare directă de pământ și este de 12% după venitul curat (art. 3). Persoana impozabilă cu acest impozit este, conform art. 3 din lege și a §-ului 5 din instrucțiune, ori proprietarul, ori uzufructuarul, ori *beneficiarul cu drept real de folosință.*

2. *Impozitul pe veniturile proprietăților clădite,* înlocuește vechea dare de casă. Procentul impunerii acestui impozit este de 12% după valoarea locativă. Legea însă prevede anumite scutiri. Astfel, sânt scutite pe baza art. 17, între altele, și clădirile parohiale, precum și cele particulare puse în mod gratuit la dispoziția unor așezăminte de utilitate publică. Clădirile rurale, ce servesc de locuință agricultorilor și cari nu au mai mult de 3 (trei) camere *locuibile,* precum și toate cele necesare exploatării agricole a terenurilor, sânt scutite de impozit. Instrucțiunea ministerială la acest articol spune (§-ul 30), că în aceste condițiuni de scutire sânt a se socoti și locuințele preoților și învățătorilor, cari se ocupă cu agricultura.

3. *Impozitul pe veniturile valorilor mobiliare,* legea îl stabilește în articolele 22—30. Este de importanță din punctul nostru de vedere articolul 24, în sensul căruia «dobânzile la economiile până la 10,000 Lei aparținând instituțiilor publice sânt scutite de acest impozit». De acest drept de scutire beneficiază deci și bisericile sau școalele noastre, cari ar avea depuneri la bănci. Tot prin acest articol sânt scutite de impozit orce valori mobiliare (acțiuni etc.) ale așezămintelor culturale și cari îndeplinesc un serviciu public, cum sânt: bisericile, școalele și mai multe instituții, despre care se face amintire în §-ul 56 al instrucțiunii.

4. *Impozitul pe venitul intreprinderilor comerciale și industriale.* Cu privire la această categorie de impozit legea spune (art. 30): «Sânt supuse unui impozit de 10% veniturile nete din intreprinderile comerciale și industriale, *din exploatări agricole făcute de arândași,* cum și din exploatări din păduri sau de mine, făcute fie de arândași *sau concesionari,* fie de proprietari»...

Acest soi de impozit, după o interpretare, pe care o credem absolut greșită și fără temei legal, este aplicat asupra preoților noștri, în legătură cu sesiunile parohiale (eclejiile). Comisiunile locale de impunere și administrațiile financiare județene, întemeiate — după cum ni se spune — pe niște îndrumări, date de comisiunea centrală de apel pe lângă ministerul de finanțe din București, consideră pe preoți cari folosesc eclejie, ori ca arendatori, ori ca concesionari. Ceeace însă nu corespunde nici stării de fapt, nici stării de drept și n'are temei nici în lege, și nici în instrucțiunea ministerială.

Raportul de drept între preot și biserică cu privire la eclejie nu este acela de arendator, fiindcă nu avem nici un criteriu, care ne-ar îndreptăți a stabili acest raport: nu avem contract de arendă

cu preţ de arendă, cu condiţii de ambele părţi, cu termen pentru durata arendei. Dar acest raport nu e nici acela de concesionar, pentru că nu e legat de persoana preotului, ci de oficiul public ce-l are, ca protopop, paroh, capelan. Dreptul preotului de a folosi pământul dat de biserică ca «eclejie» este, sub raportul juridic, *un drept real*, care în localităţile, unde peste tot în cursul timpului s'au putut crea «eclejii» şi pe seama bisericii noastre, a fost împreunat în mod perpetuu şi fără întrerupere şi este împreunat până în prezent, *de funcţiunea de preot* şi nu de *persoana*, care întâmplător ocupă această funcţiune. Aceasta fiind situaţia de drept a eclejiilor, ele nu sânt şi nu pot fi impozabile în sarcina *preotului uzufructuar sau beneficiar cu drept real*, cu impozitul comercial de 10% şi nici cu împunerile adiţionale, prevăzute de lege în art. 71 şi 72, în cota de 2% pentru judeţe, 3% pentru comune şi 1% pentru camerile de comerţ şi justiţie. Nu poate avea loc impozitul comercial în sarcina preotului beneficiar sau uzufructuar cu drept real asupra eclejiei, cu atât mai vârtos, că acest drept real este constatat — cel puţin pentru biserica ortodoxă-română din Ardeal — în aşa numitele *Coale B.*, unde se stabileşte măsura în care contribue biserica şi statul la salarizarea preoţilor, precum şi în cărţile fonduare, unde se face deosebire între proprietăţile bisericii, pe cari le foloseşte dânsa, pentru acoperirea trebuinţelor sale curente şi între acelea cari s'au dat în mod permanent ca «eclejii». Dar, *însaş noţiunea juridică a eclejiilor implică în sine un drept real de beneficiu în favoarea preotului şi în sarcina bisericii respective.*

Prin urmare, constatat fiind că folosirea eclejiilor nu este un drept personal al preoţilor, ci beneficiu întregitor la salar, cu caracterul de drept real, atât comisiunile locale de impunere cât şi administraţiile financiare judeţene, precum şi comisiunea centrală de apel pe lângă ministerul de finanţe, aplică greşit legea când impun eclejiile pe lângă impozitul agricol şi adiţionalele lui, şi cu impozitul comercial şi adiţionalele lui. Greşesc în acest punct — poate, nefiind până acum clarificaţi asupra stării de drept a eclejiilor — cu atât mai mult, că instrucţiunea pentru aplicarea legii spune textual în §-ul 72 pct. 2, vorbind despre veniturile din exploatări agricole, că «*proprietarii, uzufructuarii sau alţi beneficiari cu drept real, sânt consideraţi impuşi şi pe venitul din exploatare* (impozitul comercial) *la un loc cu venitul din proprietate* (impozitul agricol)»...

Impotriva bisericii naţionale. Atacurile împotriva bisericii noastre ortodoxe se înteţesc mai ales de când ea şi-a păstrat, prin noua constituţie, caracterul avut de biserică dominantă în stat. Oameni certaţi cu ordinea legală şi morală s'au năpustit, prin broşuri de scandal, acum şi asupra scaunului mitropolitan, aducând insulte şi calomnii împotriva I. P. S. Sale Mitropolitului primat.

Campania aceasta este susţinută de gazetele jidoveşti şi francmasone din Bucureşti, plus Albina şi codiţa ei dela Blaj.

Se înşală însă nobilii aliaţi, dacă socotesc că o instituţie cum este biserica ortodoxă, se poate distruge în România întregită.

Cursuri de vară teologice. Cercul de studii social creştine *Solidaritatea* organisează în 8—30 Aug. a. c. cursuri de vară teologice la Mănăstirea Neamţului sub patronatul I. P. S. Sale Mitropotitului Pimen al Moldovei. Vor ţinea prelegeri P. P. S. S. Nicodim al Huşilor, Visarion al Bălţilor, profesorii G. Boroianu, I. Mihălcescu, Arhim. Scriban, Şesan, R. Cândea, Marin Ştefănescu ş. a.

Inainte cu patru ani ostaşii români, provocaţi de cetele maghiare întărite de-alungul Tisei, au dat victorioasele lupte de lângă Tisa şi au trecut râul, respingând mereu pe duşmanul provocător, care ne-a batjocorit sute de ani.

La rugarea Budapestei, ameninţate de bolşevism, armata română a ocupat capitala Ungariei şi a salvat pe cei slabi şi părăsiţi, dându-le cel mai creştinesc ajutor timp de câteva luni de zile. Ungurii dela Budapesta nu ne iartă nici aceasta.

Nimic nu uită, nimic nu învaţă.

Cursuri de vară germane se ţin ca şi în 1923, în oraşul Sibiului, organizate de concetăţenii noştri saşi. Se vor întruni earăş *profesorii din Germania şi Viena*, ca reprezentanţi ai culturii germane, veniţi pe pământul primitor al României întregite. Asemenea cursuri nu erau cu putinţă pe timpul regimului ungar. Regimul românesc le tolerează. Şi totuş, saşii noştri în deobşte preferă pe cel dintâi, şi grăesc de rău pe cel din urmă.

Unirea religioasă

Un articol, semnat de prof. univ. dl O. Ghibu, în Adevărul din 27 Iulie a. c., se ocupă de chestiunea unirii religioase a românilor uniţi naţionaliceşte. Dupăce arată situaţia religioasă a românilor ardeleni, dl O. Ghibu scrie astfel:

Problema unirii religioase se discută de altfel în Ardeal relativ destul de viu, în cercuri mai restrânse, şi, ceeace este mai interesant şi semnificativ, este că toată lumea doreşte în principiu unirea, numai nu găseşte modalităţile practice de realizarea ei. Unanimitatea aceasta, care este şi sus şi jos, însemnează un lucru nespus de mare; ea uşurează mult rezolvirea efectivă a problemei. N'ar trebui decât, la început, o oarecare propagandă prin presă pentru a trezi interesul general faţă de ea, apoi, cea dintâi consfătuire sau adunare autorizată sau neautorizată ar putea să proclame cu adevărat entuziasm unirea, rămânând ca amănuntele de ordin aşa zicând tehnic să se stabilească pe urmă. Dacă în fruntea acestei mişcări, neoficiale, s'ar pune câteva personalităţi recunoscute ale vieţii noastre culturale şi religioase, iniţiativa lor ar stârni o adevărată însufleţire şi ar fi urmată fără doar şi poate de izbândă apropiată. I-ar rămânea oficialităţii bisericeşti şi civile, doar sarcina ratificării şi a aranjamentului definitiv din punct de vedere de drept canonic şi civil, şi din punct de vedere practic.

Ce urmări ar avea această unire?

Incomensurabile!

Pe lângă că ar reda poporului nostru adevărata unitate sufletească în toate privinţele, ea ar aduce cu sine şi încetarea unui războiu surd ale cărui efecte se simt pe toate terenele.

(Se amintesc, în paranteză, numai două momente: 1. desacordul dintre prelaţii uniţi şi cei ortodoxi cu prilejul încoronării dela Alba-Iulia şi efectul penibil asupra întregii opinii publice care a aruncat oprobriul trădării de neam asupra celor dintâi, şi 2. acuzaţia de partid «greco-catolic» care se aruncă de către unii partidului naţional, ceea ce aduce cu sine şi slăbirea politică a unui partid şi slăbirea religioasă a unei biserici recunoscută ca «naţională»).

Deodată, în loc de două oşti de preoţi, cari astăzi îşi stau faţă în faţă cu duşmănie, am avea o singură oaste care ar putea fi distribuită potrivit adevăratelor trebuinţe religioase şi sufleteşti ale neamului. Astăzi avem în Transilvania pentru trei milioane de români, doi mitropoliţi şi 7 episcopi, în vreme ce în vechiul regat avem exact acelaş număr de prelaţi pentru şase milioane de români. In Transilvania avem 73 de protopopi (62 ortodoxi şi 11 uniţi*), în vreme ce în vechiul regat avem numai 32. In Transilvania avem peste 600 de localităţi cu câte doi preoţi (unul ortodox, şi celălalt unit) şi aproape 500 de sate fără nici un preot. La şcolile secundare şi medii din Transilvania avem tot câte doi profesori de religie, unul ortodox şi unul unit, ambii plătiţi de stat pentru o muncă

*) Uniţii au nu 11 ci 112 protopopi, deci aproape dublu cât noi ortodocşii. *Nota Red.*

FOIŞOARA

Presa şi comemorarea lui Şaguna

— Note şi spicuiri —

Foaia Diecezană (V. Loichiţă):

Mâni impioase şi hrăpăreţe ne-au împărţit în plin sfârşit al veacului XVII-lea numai conducerea şi îndrumarea bisericească, dar nu şi credinciosul suflet însuşi al neamului cu care, din cele îndepărtate şi cărunte vremi, noi, românii de dincoaci de munţi, adoram pe Acela a cărui haină nu s'a împărţit între noi, ci a rămas şi va rămânea totdeauna întreagă, până când vom fi.

Cu adevărat amare ni-au fost zilele de pe urma acestei scandaloase împărţiri siluite.... «Glas în Ardeal se auzi, suspin, plângere şi ţipet mult...», asemănător cu al Rahilei, dar cine ne putea mângâia pentru cuibul ce ni s'a sfărimat ca să se risipească?

Ostenit-am în purtarea prigoanei, dar nu ne-am frânt în lunga aşteptare a vremurilor nemiloase şi aspre pentru noi ceice rămăsesem ca o candelă aprinsă de strajă la căpătâiul sfintei moşteniri a legii părinţilor noştri!

Crinul sufletului nostru trudit din stratul său ars, căuta şi «lung privea în sus, să vadă: de nu se purcede un nor de ploaie?, — dar întristat în ţernă earăşi îşi frânge trupul svelt în două...».

Dar celui ce aşteaptă cu credinţă, aceluia i se va împlini...

Şi norul de ploaie visat şi implorat cu o supremă ardoare de crinul sufletului nostru se pogoră în tunet de foc şi prăpăd... în primăvara anului 1848, când mila Cerului s'a îndurat să ni-l trimită cu bogată revărsare... El a rodit mult şi cuibul vechi şi jălit îndelung ni s'a prefăcut, ca prin minune, în cea mai puternică casă-cetate, de sfărimarea căreia nu ne mai temeam. Aveam acum şi noi, cei huiduiţi, apărătorii strămoşescului ideal de credinţă şi lege românească, isvor sigur pentru darul preoţiei româneşti şi strămoşeşti, pentru căpătarea şi coborârea căruia n'a mai trebuit să îngenunchem cu mâni pe toiege rugătoare la porţi şi altare străine, care ni-au otrăvit cântarea credinţei noastre. Aveam earăşi biserica cu străvechiul ei altar şi la adăpostul şi căldura aripilor ei: şcoala bisericii, care ne-a crescut şi ne-a păstrat întregi pentru ziua mântuirii...

Opera bisericească şi naţională ce a urmat după această roditoare revărsare întru răcorirea şi fortificarea puterilor sufletului nostru românesc prin biserica şi şcoala mitropolitului Şaguna, o ştim cu toţii, şi de aceea închinarea dela Răşinari, ce i se face amintirii celui mai mare ierarh ardelean şi bărbatului politic de primul rang, care a ştiut să stoarcă vremii sale tot binele ce numai se putea căpăta pentru biserica şi naţia sa — şi osămintelor sale, la aniversarea de 50 de ani dela astrucarea lor, are semnificaţie istorică de recunoaştere a de Dumnezeu temătoarelor năzuinţi, către lumină şi libertate ale unui neam, pe care Cerul nu l-a lăsat, nici îl va lăsa cândva, bătătorind acelaş drum de suire la Domnul!...

*

Turda. Expune (prof. A. Nan) câteva constatări maghiare privitoare la atitudinea arhiereului Şaguna în frământările zilelor revoluţiei din 1848—49. «Veniră şi agitatori daco-români, — scrie prof. universitar Marczali Henrik despre adunarea din 3/15 Mai 1848 dela Blaj, — dar adevăratul conducător a fost şi aici un *preot*: Andrei Şaguna, episcopul neunit». Szilágyi Farkas scria în 1898 următoarele: «Pe episcopul Andrei Şaguna îl asculta cu plăcere poporul (în adunarea amintită)... dar pe bătrânul episcop Ioan Lemény, care sta sub sprijinul partidului Uniunii (Ardealului cu Ungaria) şi a guvernului, poporul l-a huiduit», ş. a.

---

pe care ar putea o săvârşi un singur profesor şi încă cu un profit moral cu mult mai mare. Prin opera aceasta care ţine 240 de profesori de religie, în loc de 120, statul nu numai că nu lucrează pentru unitatea naţională, dar lucrează de-a dreptul în contra ei, întrucât creşte pe elevii din şcolile sale în două direcţii sufleteşti deosebite şi, uneori, chiar opuse...

Nu mai insist asupra însemnătăţii unirii din punct de vedere naţional. Aceasta nu se poate să n'o înţeleagă fiecare român şi, în consecinţă, să n'o dorească din adâncul sufletului său până la deplina realizare.

Eu sânt pe deplin încredinţat că unirea religioasă se va realiza în curând, cu aceeaşi necesitate de fier, cu care s'a realizat, etapă de etapă, unitatea noastră naţională. Ea este o necesitate naturală a vieţii noastre, la care, ca şi la cea dintâi, sânt convins că lucrează — cum spunea Alecsandri — însuş «braţul Dumnezeesc».

Desvălirea monumentului eroilor din Poiana-Sibiului †

Harnicii noştri credincioşi din fruntaşa comună Poiana-Sibiului, de unde au pierit pe diferite fronturi în decursul războiului mondial aproape 100 din cei mai buni şi mai voinici fii ai ei, în amintirea lor prin contribuiri benevole le a ridicat un monument care a costat aproape 100 mii Lei.

Monumentul aşezat în piaţa cea mare în faţa pomposului edificiu şcolar este de marmură albă cu un vultur de bronz în vârf.

Pe marmură sânt gravate numele celor 85 eroi. Ear în faţă deasupra este gravată maxima slăvitei noastre *Regine Maria:* «*Nu plângeţi eroii, ci slăviţi-i*».

Poienarii au decis ca desvăluirea acestui monument să se facă în mod demn şi solemn Duminecă în 15 Iulie n. c. adresându-se spre îndeplinirea acestui act I. P. S. Sale Mitropolitului nostru *Nicolae,* care deşi abia trecuse peste festivităţile comemorării semicentenare a fericitului adormit în Domnul Arhiepiscop şi Mitropolit Andrei, — n'a pregetat a le îndeplini dorinţa.

Spre acest scop a plecat Duminecă dimineaţa la ora 6 pe un timp admirabil spre Poiana, însoţit de asesorii Dr. Stroia şi Dr. Proca şi de diaconul bisericii catedrale Gh. Jurebiţă.

Semnele sărbătoarei s'au arătat deja în trecerea noastră prin Dobârca. Intreaga stradă principală prin care am trecut era împodobită cu multe şi care de care mai frumoase ţesături naţionale, româneşti şi săseşti.

Din Dobârca priviam în sus spre — Poiana situată pe un frumos platou în vârful unei coline.

La marginea de hotar sântem întâmpinaţi de un impunător banderiu de călăreţi. Erau voinicii din Poiana pe caii lor sprintenei de munte conduşi de secretarul comunal.

La întrarea în comună sântem întâmpinaţi de popor mult în frunte cu primarul şi fanfara meseriaşilor, ear în faţa bisericii I. P. S. Sa e aşteptat de tinerimea şcolară de «micii Şoimi de munte» din Poiana, cohorta cercetaşilor «Bucur» din Bucureşti şi cohorta cercetaşilor «Negoiul» din Sibiu, de o parte mare din preoţimea tractuală în frunte cu protopresbiterul Avram Păcurariu, care a întâmpinat pe I. P. S. Sa prin o frumoasă alocaţiune.

I. P. S. Sa în răspunsul său accentuiază, că a îndeplinit numai o dorinţă a sufletului său venind în această fruntaşă comună, ca faţă în faţă să vadă pe aceşti vrednici fii ai noştri.

După sărutarea crucii şi evangheliei întră în frumoasa biserică şi oficiază sfânta liturghie, asistat de protoiereii Dr. Stroia, Dr. Proca şi A. Păcurariu, de preoţii Nicolae Dobrotă, Romul Pop, Ilie Dobrotă, Aron Şerb, Ioan Popa, Const. Ghişe şi N. Secoşan şi de diaconul Gheorghe Jurebiţă.

La finea sfintei liturghii I. P. S. Sa citând cuvintele din pericopa zilei: «*Şi străbătea Isus prin toate cetăţile şi oraşele, învăţând în soboarele lor, şi propoveduind evanghelia împărăţiei, şi vindecând toată boala, şi toată neputinţa întru popor*», timp de aproape o oră a ţinut o instructivă cuvântare, arătând cu exemple vii rostul vieţii noastre pe acest pământ, văzut prin prisma evangheliei Domnului, îndemnând în fine pe credincioşi la iubire frăţească, la ajutorare reciprocă şi la sprijinirea celor năpăstuiţi de soarte.

Cuvântul arhieresc a făcut asupra numeroşilor credincioşi din localitate şi din satele din împrejurime cu deosebire din Sălişte, cari veniseră în număr frumos în frunte cu deputatul cercului Dr. I. Lupaş, Dr. V. Branişte, D. Lăpădat, Dr. N. Comşa etc. o profundă impresie.

Spre a lua parte la festivitate au sosit la faţa locului şi dl ministru de externe Duca, însoţit de prefectul judeţan Boiu, primprezidentul tribunalului L. Petrescu, primprocuror Iliescu etc.

După un mic popas făcut în casa parohului Ilie Dobrotă, I. P. S. Sa e condus în procesiune în faţa monumentului, unde se adunase deja toată lumea, peste 4 mii şi oficiază un scurt serviciu divin. Desvăleşte monumentul şi îl stropeşte cu apă sfinţită.

Urmează apoi discursurile.

Vorbeşte întâi I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae.* Intr'un avântat şi frumos discurs spune, am venit să ridicăm slavă vitejilor neamului nostru, viteji, cari au căzut pe câmpul de luptă din al căror sânge va rodi fericirea şi binele patriei noastre. Arată însemnătatea acestui monument, simbol al vitejiei şi abnegaţiunei şi spune, că un popor trăieşte prin tradiţie, prin suflet şi prin marii săi binefăcători. Aminteşte despre frumoasele sărbări în amintirea nemuritorului nostru mitropolit Andrei prăznuite înainte cu două zile, şi îndeamnă pe cei prezenţi să îngrijească de văduvele şi orfani, rămaşi în urma crâncenului război. In fine aduce elogii familiei regale: *gloriosului nostru căpitan M. Sale Regelui Ferdinand I, şi a slăvitei noastre Regine Maria, mama orfanilor şi năcăjiţilor.*

La ultimele cuvinte ale I. P. S. Sale publicul isbucneşte în puternice urale, ear fanfara cântă *Imnul Regal.*

*

Dl *Ilie Georgescu* a vorbit în numele comitetului de iniţiativă pentru ridicarea monumentului, arătând cum a fost desăvârşită această operă de recunoştinţă, în amintirea celor căzuţi pe diferitele fronturi.

*

Ca reprezentant al «*Asociaţiunii* pentru literetura română şi cultura poporului român» a vorbit apoi dl *Ioan Neagoe* aducând Poenarilor recunoştinţa acestui vechiu aşezământ cultural, pentru frumoasa iniţiativă de a ridica acest monument şi omagii memoriei eroilor cu cuvântul creştinesc «In veci pomenirea lor».

*

Dl Dr. *I Lupaş* vorbeşte în numele celor trei societăţi din Sălişte, cari răspunzând la învitarea făcută, au venit să participe la această măreaţă sărbare. In faţa marmurei albe ridicată între şcoală şi biserică, aduce închinare memoriei acelora, cari au dat ca jertfă viaţa lor pe altarul patriei.

*

Dl *I. G. Duca,* ministru de externe, a ţinut o înălţătoare cuvântare. Spune că ia parte cu bucurie, ca reprezentant al guvernului, la această măreaţă şi pioasă solemnitate. Aduce prinosul de recunoştinţă celor 84 de eroi din comuna Poiana, jertfiţi pentru mărirea patriei şi gloria neamului românesc. Monumentul acesta, închee dl ministru, va fi deapururi o pildă vie de datorie şi de abnegaţie, de iubire de neam şi de jertfă pentru generaţiunile viitoare care se vor perinda în acest colţ al României întregite.

Dl ministru Duca a donat suma de 30,000 Lei pentru şcoala şi biserica din Poiana.

A urmat apoi masa comună.

După masă I. P. S. Sa a făcut o minuţioasă examinare a oficiului şi arhivei parohiale condus de parohul Nicolae Dobrotă. Matriculele aflate în bună ordine, datează dela începutul veacului al XIX-lea.

După aceea a vizitat I. P. S. Sa biserica cea veche de lemn, ridicată în secolul al XVII. bine conservată, în care se celebrează serviciul divin şi acuma, nefiind biserica cea mare din piaţă încăpătoare pentru toţi credincioşii. Această biserică este un adevărat giuvaier de artă românească, atât ca pictură, cât şi ca sculptură. I. P. S. Sa şi însoţirorii au rămas încântaţi de cele aflate, şi a dat inviaţiuni preotului cu privire la conservarea şi îngrijirea ei.

După aceea I. P. S. Sa a rostit o scurtă rugăciune la mormântul absolventului de teologie Nicolae Muntean, fost elev iubit al I. P. S. Sale, în prezenţa părinţilor lui, care a murit moarte de erou, împuşcat de maghiari de pe un tren blindat, sosit în gara din Sibiu în primele zile ale lunei Decemvrie din 1918, după măreaţa adunare dela Alba-Iulia.

I. P. S. Sa a plecat apoi spre casă.

In drum s'a oprit în Apoldul-mare. A vizitat biserica şi a dat bătrânului nostru preot B. Necşa inviaţiunile necesare cu privire la repararea ei.

Preotul Necşa a rămas foarte surprins de această vizită neanunţată a I. P. S. Sale.

De aceea atragem atenţiunea preoţimii noastre asupra împrejurării, că în orce zi se poate aştepta la astfel de vizite neanunţate, şi în alte părţi e bine ca preoţii noştri să fie totdeauna gata de a da samă de chivernisirea talantului primit, pentru că «nu pot şti ziua şi ceasul» când vor fi cercetaţi şi «fericite sânt slugile acelea, pe care viind Domnul, le va afla priveghind».

---

*) Din cauza aglomeraţii de material, acest raport apare cu întârziere.

Şcoala Normală „Andrei Şaguna", Sibiu.

Inştiinţare

Anul şcolar 1923/4 la Şcoala Normală «Andrei Şaguna» se începe la 15 Septemvrie n. Elevi noi se primesc:

1. In clasa I băeţi, cari au certificat de absolvire a şcoalei primare cu nota generală cel puţin «bine», au certificat de bună purtare şi nu au trecut de 14 ani. Pentru această clasă sânt libere 15 burse à 2000 lei şi 15 semiburse à 1000 lei, plătite de Ministerul Instrucţiunii.

2. In clasele II—III se primesc, ca solvenţi băieţi cari au terminat cu succes cel puţin bun cl. I respective cl. II la o altă şcoală normală. Pe lângă un examen de diferinţă se primesc şi băieţi cari au terminat cu succes cel puţin bun cl. I resp. cl. II la un liceu ori la o şcoală medie şi au vârsta corăspunzătoare.

3. In clasele IV—VIII se primesc elevi şi eleve cari au terminat cu succes cel puţin bun clasele corăspunzătoare la o şcoală normală cu 8 clase.

Toţi elevii sânt interni. Taxa internatului este 5000 lei anual. In cazul, când această sumă nu ar fi suficientă pentru întreţinerea elevilor, Consistorul Arhidiecezan îşi rezervă dreptul de-a o urca în cursul anului şcolar în proporţie cu creşterea scumpetei.

Elevii noi mai plătesc didactru şi taxe şcolare 325 lei, iar elevii vechi 315 lei.

Intr'o clasă, conform regulamentului şcolar, pot fi primiţi 40 elevi, şi anume: 15 bursieri, 15 semibursieri şi 10 solvenţi.

Primirile în clasa I se fac în baza unui examen de concurs, în celelalte clase în baza certificatului şcolar şi a unui examen de diferinţă. Inştiinţările să se adreseze până la *1 Septemvrie n*; *Direcţiunii Şcoalei Normale «Andrei Şaguna» Sibiu,* cu următoarele documente: *a)* act de naştere dela oficiul stării civile; *b)* extras din matricula botezaţilor; *c)* certificat şcolar; *d)* certificat de vaccină. Aspiranţii la burse vor mai înainta: *a)* certificat despre situaţia familiară şi averea părinţilor, şi *b)* o declaraţie iscălită şi de părinţi (ori tutori) în faţa primarului comunal, în care se obligă a servi ca învăţători cel puţin 10 ani, în caz contrar vor restitui bursa. Primarul va confirma identitatea iscăliturilor.

Examenele de concurs se vor ţinea în *10—11 Sept.,* examenele de corigenţă şi particulare din *11—14 Sept.,* ear îmmatriculările din *12—15 Septemvrie, n.*

Elevii primiţi sânt obligaţi să aducă: 4 cămeşi, 4 părechi de ismene, 3 cămeşi de noapte, 4 părechi ciorapi, 6 părechi obiele, haine de pat (saltea, cearşafuri, pentru schimb, ţol ori plapomă, pernă şi o cuvertură de pat), 3 ştergare, 3 servete, păhar, cuţit, furculiţă, lingură, o ceaşcă, 3 farfurii, pieptene, săpun, perie de dinţi, perie de haine şi de ghete, aţă, ace, briceag, *uniformă,* încălţămintea necesară şi o *violină.* *Director: Dr. V. Stan.*

Au apărut:

***Memorii** din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul şi Mitropolitul **Andrei Şaguna**, publicate la aniversarea semicentenară a morţii marelui Arhiereu. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preţul 25 Lei.*

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută la finea sfintei liturghii în biserica noastră catedrală a rostit o frumoasă predică părintele asesor consistorial Trandafir Scorobeţ.

Preoţi distinşi. Din prilejul sărbărilor semicentenare dela trecerea din această viaţă a fericitului adormit în Domnul arhiepiscop şi mitropolit Andrei, I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae a binevoit a distinge cu dreptul de a purta brâu roşu pe preoţii: Ion Dima, paroh în Sita-Buzău, Ilarie Plotogea, paroh în Tohanul nou şi Cristofor Mărgineanu, paroh în Feredeu, toţi trei hirotoniţi de fericitul Andrei, precum şi pe preotul Emilian Cioran din Răşinari.

Congres învăţătoresc. Comitetul central al Asociaţiei învăţătorilor din Ardeal, Bănat, Crişana şi Maramureş, şi comitetul central al Fondului G. Lazăr, convoacă al 2-lea congres ordinar al Asociaţiei şi a 3 a adunare generală a Fondului, pe zilele de 5—7 August 1923 în *Arad*, sala palatului cultural. Ordinea zilei cuprinde: Conduct etnografic, rapoarte, conferinţă despre George Lazăr, concert, vizitarea instituţiilor culturale şi industriale din Arad. Congresiştii beneficiază reducere de 75 la sută pe C. F. R.

Congres esperantist, patronat de A. S. R. Principele moştenitor, s'a ţinut în 27—30 Iulie 1923 la Timişoara. Au luat parte congresişti din diferite ţări, apropiate şi depărtate, până şi din China.

Despărţământul Sibiu al Asociaţiunii îşi ţine adunarea generală în ziua de sf. Ilie (2 August n.) la ora 3 d. a. în Ocna-Sibiului. Se vor desvolta prelegeri pentru popor. Seara se va da concert, urmat de dans.

Milionari... Marca germană scade mereu. Cu patruzeci de franci se poate cumpăra un milion de mărci. Eată un mijloc prin care şi oamenii săraci pot ajunge dintr'odată — milionari.

Scumpire? Nu e tocmai de mult, de când s'au scumpit călătoriile pe C. F. R. Acum e vorba de o nouă urcare a tarifelor cu 50 la sută.

Concurs. Pe anul şcolar 1923/24 sânt a se conferi din fondul cultural al protopopiatului Sebeş, *patru burse*, de câte 500 lei, pentru studenţi ort. rom. de pe teritorul protopopiatului, cari urmează la şcoale secundare (liceu, şcoală reală, civilă, comercială). Cererile provăzute cu: carte de botez, certificat şcolar şi despre starea materială a părinţilor, sânt a se adresa oficiului protopopesc în Sebeşul săsesc până la *25 August n. a. c.* Sebeş, 26 Iulie 1923.

Comitetul protopopesc.

Poşta redacţiei

De pe Mureş. Dacă sânt unii oameni cari, în loc d'a veni în ajutorul semenilor lor, îmbracă «haină de lup», ei trebue combătuţi cu alte arme şi în altă formă. De altfel, autorităţile — cum vedem — au făcut ordine.

Nr. 6145/1923 Şc. (100) 2—3

Concurs

In conformitate cu § 55 din Regulamentul pentru organizarea învăţământului în şcoalele primare, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela datul de faţă pentru posturile de învăţători vacante dela şcoalele primare confesionale române din arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu înşirate mai jos.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi îşi vor înainta în terminul stabilit cererea instruită cu documentele cerute oficiului protopopesc, la care aparţine parohia la al cărei post de învăţător reflectează, ear acest Consistor va cere detaşarea concurenţilor celor mai pregătiţi.

Prea Onor. Oficii protopresbiterale sânt îndatorate ca îndată după expirarea terminului de concurs, să înainteze toate actele aici, împreună cu propunerile lor.

Salarul împreunat cu fiecare post este asigurat prin ajutor de stat după normele de salarizare în vigoare.

Dela concurenţi se cere să conducă Dumineca şi sărbătoarea elevii la biserică, să-i supravegheze şi să cânte cu ei răspunsurile liturghice.

Posturile vacante sânt:

I. Protopopiatul Agnita: Coveş 2 posturi Fofeldea 1 post, Ighişdorf 2, Măgărei 1, Marpod 1, Ruja 1, Şulumberg 1, Vărd 1, Veseud 1.

II. Protopopiatul Avrig: Porumbacul-de-sus 1 post, Sebeşul de-sus 1 post, Viştea-de-sus 2.

III. Protopopiatul Bran: Simon 1 post.

IV. Protopopiatul Braşov: Bod 2 posturi, Braşov-stupini 1 post, Feldioara 2, Magheruş 1, Preşmer 1, Purcareni 1, Rodbav 1, Sânpetru 1, Tărlungeni 1.

V. Protopopiatul Cohalm: Bendorf 1 post, Caţa 2 posturi, Dăişoara 2, Felmer 1, Mateiaş 1, Mercheaşa 1, Paloş 1, Roadeş 1, Ştena 1, Ungra 1, Viscri 1.

VI. Protopopiatul Deva: Banpotoc 1 post, Boholt 1 post, Hondol 1, Sulighete 1, Vălişoara 1.

VII. Protopopiatul Dobra: Baştea 1 post, Cerbia 1 post, Fintoag 1, Ohaba 1, Mihăeşti 1, Muncelul-mare 1, Panc 1, Răduleşti 1, Săcămaş 1, Teiu 1.

VIII. Protopopiatul Făgăraş: Boholt 1 post, Calbor 2 posturi, Galaţi 1, Hurez 1, Mândra 2, Părău 2, Perşani 1, Sâmbăta-sup.-răs. 1, Sâmbăta-sup.-apus. 1, Şinca-nouă 2, Şona 1, Veneţia-inf. 1, Voivodenii-mari 2.

IX. Protopopiatul Geoagiu: Balşa 1 post, Bozeş 1 post, Bulbuc 1, Ceru Băcăinţi 1, Cib 1, Feredeu 1, Mermezeu-Văleni 1, Poiana 1, Rapolt 1, Valea-mare 1.

X. Protopopiatul Haţeg: Băreşti 1 post, Fizeşti 1 post, Livezeni 1, Luncani 1, Nucşoara 1, Ohaba-de-sub-peatră 1, Sf.-Marie de-peatră 1, Valea Sângeorgiu 1.

XI. Protopopiatul Hunedoara: Batiz 1 post, Cerişor 1 post, Lelese 1, Socet 1.

XII. Protop. Ilia: Certejul-de-jos-Coajă 1 post, Sârbi 2 posturi, Valea-lungă 1, Târnova 1, Booz 1, Târnăviţa 1, Câmpuri-Surduc 1, Fueş-Băgara 1, Visca 1.

XIII. Protopopiatul Mediaş: Dârlos 2 posturi, Frâua 1 post, Văsăud 1.

XIV. Protopopiatul Mercurea: Apoldul-de-jos 2 posturi, Apoldul-de-sus 1 post, Beşinău 1, Cărpiniş 1, Dobârca 1, Gusu 1, Ludoş 3, Mercurea 1, Păuca 2, Poiana 2, Reciu 1, Rod 1, Spring 1, Tău 1.

XV. Protopopiatul Oituz: Breţcu 3 posturi, Covasna 2, Intorsura Buzeu 5.

XVI. Protopopiatul Orăştie: Balomir 1 post, Binţinţi 1, Costău 1, Dăncul mare, Dăncul mic 1, Ludeşti-Costeşti 2, Măgura 1, Orăştie 2, Oroştioara de jos 1, Petreni 1, Pişchinţ 1, Pricaz 1, Romoşel 2, Tămăşasa 1, Vaidei 1.

XVII. Protopopiatul Sălişte: Aciliu 1 post, Alămor 1, Amnaş 1, Cacova 1, Gurarâului 1, Mag 2, Săcel 2, Tilişca 1, Topârcea 1, Vale 1, Cristian 1, Sălişte 1.

XVIII. Protopopiatul Sebeş: Berghiu 1 post, Câlnic 1, Copalna 1, Daia 3, Deal 1, Drâmbor 2, Laz 1, Lomani 2, Mihelţ 1, Oarda de sus 1, Petrifalău 1, Răhău 3, Săsciori 1, Şugag 1, Tărtăria 1, Totoiu 1.

XIX. Protopopiatul Sf. Gheorghe: Halchiu 1, Marcoş 2.

XX. Protopopiatul Sibiu: Bungard 1 post, Guşteriţă 1 post, Mohu 1, Loamnăş 1, Râusadului 2, Sadu 1, Şelimbăr 1, Vurpăr 1.

XXI. Protopopiatul Sighişoara: Criş 1 post, Daia-săsească 1 post, Ferihaz 2, Saschiz 1, Sighişoara 1.

XXII. Protopopiatul Târnava: Boian 1 post, Blăjel 2 posturi, Bobohalm 1, Chesler 1, Cureni 1, Lepindea 1, Laslău 2. Şoimoş 1.

XXIII. Protopopiatul Zarand: Bulzeştii-de-jos 1 post, Căinelul-de-sus 1 post, Luncoiul-de-jos 1, Luncoiul-de-sus 1, Blăjeni-Criş 1, Blăjeni Plaiu 1, Ormindea 1, Ribiţa 1, Ribicioara-de-sus 1, Rovina 1, Vaca 1, Tomnatic 1.

Sibiu, din şedinţa senatului şcolar ţinută la 6/19 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Nr. 302/923 (95) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. II. **Vingard**, protopopiatul Sebeşului, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt, pe lângă celea fasionate pentru întregirea dela stat, porţia canonică întregită prin reforma agrară la 32 jugăre şi locuinţă liberă în şcoală.

Concurenţi au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopopesc şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezenteze poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Sebeş, 20 Iunie v. 1923.

Ofibiul protopopesc al Sebeşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Sergiu Median
protopop.

Nr. 183/1923 (84) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Porcurea**, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B., pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, la 24 Mai (6 Iunie) 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Geoagiu în înţelegere cu comitetul parohial.

V. Goron
protopop

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului ***Andrei Şaguna*** *din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.*

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate ceti: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 21 Iulie (3 August) 1923 Nr. 59

CENTRALA ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 6359/1923 (106) 1—3

Concurs

La școalele de stat din localitățile mai jos înșirate sânt **catedre de religie vacante**, pentru a căror întregire publicăm concurs cu termin de 14 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»:

1. Sibiu: liceul de fete.
2. Făgăraș: liceul de băeți.
3. Cohalm: gimnaziu, primare.
4. Hațeg: școală de comerț, civile.
5. Hunedoara: școală medie de fete.
6. Petroșani: liceul superior.
7. Sf. Gheorghe: școala normală de fete.
8. Satulung: școală medie.

Catedra de religie dela Sibiu, Făgăraș și Hațeg e sistemizată de consistor și e recunoscută și de on. minister al instrucțiunii publice; pentru toate celelalte catedre luarea la cunoștință din partea ministerului se așteaptă.

Profesorii de religie titulari fac parte din corpul profesoral al școalei respective și vor fi salariați la fel.

Concurenții au să dovedească cualificație preoțească și pedagogică; sânt preferiți candidații cu studii academice precum și cei ce au dat examenul pedagogic profesoral.

Cererile de concurs, instruite cu documentele relative la cualificație și serviciile anterioare, să se trimită în terminul deschis la adresa consistorului arhidiecezan.

Sibiu, din ședința sen. școlar a consistorului arhidiecezan ținută la 13/26 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Noua lege

pentru unificarea contribuțiunilor directe față de biserica și clerul nostru

II.

5. *Impozitul pe salarii* legea îl tratează în articolele 43—48. Este impozabil numai dela leafa lunară de 750 Lei, în sus, cu 4% până la leafa lunară de 4000 lei. Pentru salarul lunar, ce depășește suma de 4000 lei, procentul impunerii este de 8% Instrucțiunea ministrului de finanțe, de care trebue să țină seamă în rândul cel dintâi organele de executare, prevede ca salar (în §-ul 116) nu numai leafa în numerar, ci și «orce alte renumerațiuni sau îndemnități sub orce formă ar fi, gratificații, diurne..., ori *îndemnități în natură*, ca: locuință, hrană, întreținere».

In legătură cu acest soi de impozit încă se face o ilegalitate păgubitoare clerului nostru, provenită din interpretarea greșită a legii. Aceasta însă o vom scoate la iveală, vorbind despre impozitul elementar următor, care în ordinea stabilită de lege este al 6-lea.

6. *Impozitul pe veniturile profesiunilor și ocupațiunilor neimpuse la alte impozite.* Cu privire la acesta, legea spune textual (art. 48): «Sânt supuse unui impozit de 8% veniturile nete din *profesiuni libere* cum și orce *venituri neimpozabile la alt impozit elementar*..., sau orce alt venit întâmplător»... Instrucțiunea la acest articol enumără (în §-ul 129) unele din profesiunile libere, ca: medici, advocați, ingineri, arhitecți, veterinari, dentiști, moașe etc. Nu se găsește niciun cuvânt în lege, nici în instrucțiunea ministerială oficială, din care să se poată scoate părerea, ori cel puțin presupunerea, că legiuitorul ar considera între profesiunile libere și pe preoți în exercițiul atribuțiilor lor pastorale. Ceeace, de altfel, este și cel mai firesc lucru deoarece țara noastră, slavă Domnului, n'a ajuns încă a decreta religiunea de o chestiunea individuală, indiferentă pentru stat și nici *preoția de profesiune liberă*... Ce fac însă organele de executnre, întemeiate — se zice — pe «Notele» de îndrumare, primite dela direcțiunile regionale și date de comisiunea centrală de apel pe lângă ministerul de finanțe din București?... Consideră, pur și simplu, preoția ca o «profesiune liberă» atunci, când așa numitele venite stolare, provenite din exercițiul funcțiunii pastorale de preot, le impun — după cât sântem informați pe toată linia — cu impozitul pe profesiunile libere și cu adiționalele la acest impozit. Această procedare n'are niciun temei legal. *Stolele sânt și rămân beneficii întregitoare la salar* și ca atare sânt a se impune, conform prevederilor legii și în condițiile stabilite de dânsa, cu impozitul pe salarii de 4%, până la o leafă lunară de 4000 lei. Numai când această leafă lunară trece peste suma de 4000 lei, ceeace nu cam credem să fie cazul preoților, se urcă și impozitul pe salar la 8%. In nici un caz însă stolele nu pot fi impuse cu impozitul profesiunilor libere, de 8%, fiindcă nu sânt venite provenite din exercițiul unei profesiuni libere. Caracterul lor de beneficii întregitoare la salar a fost recunoscut totdeauna în trecut și este recunoscut și în prezent de statul nostru. Pentru acest motiv și salarul pe care îl dă statul preoților noștri, așa minimal și neîndestulitor cât este, se consideră numai ca o întregire la toate venitele de orce fel din parohie. Tot pentru acelaș motiv venitele din parohie — implicit și venitele stolare — sânt socotite și se scad în fiecare caz, din salarul pe care îl primim dela stat. Din împrejurarea că stolele sânt venite preoțești, care nu se pot stabili cu preciziune și au caracter «întâmplător», nu urmează că sânt a se impune cu impozitul profesiunilor libere.

O interpretare în acest senz a legii nu o putem admite, nu numai pentru motivul, că nu o găsim justificată și că dublează dela 4% la 8% impozitul în sarcina salarului clerului nostru. Preoțimea nu dorește să se subtragă dela nici o îndatorire, nici materială și nici morală, față de statul nostru, în serviciul consolidării căruia vrea să-și pună toate forțele sale și jertfa sa. Insă, nu putem admite concepția «profesiunii libere» în legătură cu exercițiul atribuțiilor noastre pastorale fiindcă, la dreptul vorbind, această concepție atinge însaș poziția de drept, stabilită prin constituție, bisericii noastre în stat. Venitele stolare, deci, după toată situația lor de drept și de fapt, ca beneficii aparținătoare salarului, sânt a se impune cu impozitul pe salar. Doar, instrucțiunea spune lămurit, în §-ul 129, pct. 4 alin. 2, că venitele «întâmplătoare» de orce categorie, numai atunci se impun cu impozitul profesiunilor libere, *când nu cad în prevederile orcărui alt impozit elementar.* Acesta însă nu este și nu poate fi cazul stolelor, care de fapt sânt socotite și recunoscute ca parte de salar și deci «*cad și sub prevederile impozitului pe salar*».

7. *Impozitul progresiv pe venitul global* (art. 55—66) este cel din urmă impozit elementar. Acesta lovește *numai* persoane fizice și numai în cazul, când venitul global integral atinge suma de lei 10.000 anual (art. 56 și 63 din lege, — Persoanele morale și biserica d. e. este persoană morală — nu sânt impozabile cu acest impozit (cf. instrucțiuni, §-ul 145).

Afară de cele 7 impozite elementare legea mai prevede «impuneri adiționale» (art. 71—74), care se stabilesc în anumite procente: pentru județe, pentru comune, pentru camerele de comerț, pentru camerile agricole și de muncă. Adiționalele se înființează pe lângă toate impozitele directe sau elementare, *cu excepția impozitului pe salar și pe venitul global.*

In legătură cu impunerile adiționale — care înlocuesc vechile «aruncuri» comunale, comitatense, pentru spital, etc. — se face apoi ultima ilegalitate față de clerul nostru. Căci, dacă preoții au fost odată luați la impozitul comercial, pe motivul eclejiei și la cel al profesiunilor libere, pe motivul stolelor, urmează să li se pună în cârcă și impunerile adiționale pe care legea le prevede în strânsă legătură cu aceste impozite elementare. Deci o ilegalitate dă naștere la altele după dânsa.

O altă chestiune de clarificat, față de nouăle impozite este chestiunea *cancelariei parohiale*, în cazul când aceasta, în lipsa caselor parohiale, este instalata în edificiul propriu al preotului. Clădirile parohiale — după cum am amintit vorbind despre impozitul pe veniturile proprietăților clădite — sânt scutite de impozitul pe clădiri, indiferent de camerele pe care le au. S'a întâmplat însă cazul, când comisiunea de impunere a aplicat impozitul pentru clădiri camerei, care servea de cancelarie parohială și care din întâmplare era a 4-a cameră locuibilă în locuința particulară a preotului din sat. Constatăm, se înțelege, și în acest caz o ilegalitate, făcută în necunoștința legii, care spune clar în art. 17 că și *clădirile particulare puse în mod gratuit la dispoziția unor așezăminte de utilitate publică, sânt scutite de impozit.* Ultima chestiune, asupra căreia trebue să ne oprim, este chestiunea *pădurilor, pe care le posedă biserica noastră.* Legea prevede un impozit de 10% (Cf. instr. §. 10), însă numai asupra pădurilor în exploatare. S'a întâmplat însă, că cele 10% au fost impuse asupra întregii păduri bisericești, care nu aducea pentru moment nici un venit și nici nu putea fi exploatată, decât peste zeci de ani, conform planului de exploatare. Or, și în acest caz s'a desconsiderat legea, care spune textual (§. 10 din instrucțiune), că «pădurile, ce nu se exploatează prin tăere, nu sânt impuse decât dacă produc venit din alte exploatări, cum ar fi din exploatarea locurilor goale, din tăerea crăcilor, din ghindă și altele»... «Pădurile ce se pun în tăere de proprietar sau beneficiar cu drept real» — cum ar fi în cazul pădurilor bisericești parohia sau preotul, care în unele locuri beneficiază cu drept real și de pădure — *se impun din momentul exploatării*»... După lege «nu constitue exploatare tăerea lemnelor din pădure necesare pentru uzul casnic al proprietarului» (Cf. instr. §. 10 alin. 5). Tot asemenea, sânt scutite de impozit «*lemnele tăiate de o instituțiune publică dintr'o pădure proprie, pentru nevoile sale*». (Cf. instrucțiune, §. 12).

Reasumând expunerile noastre despre nouile impozite și aplicarea lor față de biserica și clerul nostru, rezultă următoarele concluziuni:

I. Preoții nu sânt impozabili pe motivul eclejiei cu impozitul comercial și adiționalele lui; nu sânt impozabili nici pe motivul stolelor cu impozitul profesiunilor libere și adiționalele lui.

II. Toate venitele preotului, de orce natură, sânt părți întregitoare la salar și ca atare sânt impozabile cu cele 4%, stabilite de lege pentru salarii.

III. Intru cât eclejiile, ca proprietăți agricole, sânt supuse impozitului agricol, acesta se va solvì, ca și în trecut vechea dare directă de pământ, de către biserică, pentruca preotul să aibă posibilitatea a fi scutit de impozitul global. Aceasta nu este o încercare de eludare a legii, ci este just. Căci, pentruce biserica, care dă preotului său eclejia *ca un salar*, să i-l dea într'o astfel de formă, care angajează acest salar la o sarcină, când poate să i-l dea fără sarcină?

IV. Locuințele proprii ale preoților, cedate pentru cancelaria parohială, în mod gratuit, constatându-se starea de fapt, nu se impun cu impozitul pe clădiri.

V. Capitalurile bisericilor depuse la bănci nu se impun până la suma de zece mii Lei, nici valorile mobiliare, orce sumă ar reprezenta. Nu cad sub impozit nici pădurile bisericilor, decât când sânt în exploatare, nici partea de pădure cedată ca eclejie, care este a se socotì la salarul preotului respectiv.

Aceste încheeri se desprind din lege și instrucțiunea ministerială oficială. Avem toată nadejdea, că autoritățile noastre bisericești superioare vor face pașii trebuincioși — dacă nu vor fi și făcut până acum — la forurile cu cădere, în interesul just al bisericii și clerului nostru și pentru respectarea, interpretarea și aplicarea corectă a legii.

Chestiunea este de o extremă importanță pentru noi. Căci, dacă nu se vor da de urgență clarificările de lipsă din partea ministerului de finanțe, organele de executare vor continua pe drumul greșit de până acum, aplicând rău legea și neținând seamă de situația de drept a bisericii și clerului nostru.

Iosif Pop,
adm. prot.

FOIȘOARA

— Note și spicuiri —

Glasul Bucovinei, (R. Cândea):

Astăzi însuși regele Țării merge, încunjurat de sfetnicii săi, să se închine la mormântul lui. Este aceasta un omagiu adus unui mare și celui din urmă ctitor al Mitropoliei ardelene. Căci Șaguna a înviat earăș Mitropolia dela Alba-Iulia, de numele căreia se leagă pe lângă alți Mitropoliți și amintirea scumpă a lui Mihai Viteazul.

Cu râvnă apostolească a muncit pentru ridicarea poporului din neștiință la lumină, din robie la lumina libertății. A clădit, cum zicea el însuși, dela temelie spre coperiș, începând cu școalele primare dela sate. Prin școală a adus lumină, prin biserică a adus mângăiere și încredere într'un viitor mai bun.

In viața intelectuală sărăcită a Ardealului a adus un suflu de voioșie și de îmbărbătare. Pentru reorganizarea bisericii și pentru reînvierea mitropoliei n'a cruțat călătoriile și intervențiile la Viena. A scris, a documentat, s'a rugat, a pretins, a luptat. A luptat cu aceeaș energie și cu nețărmurită încredere în Dumnezeul dreptății, ce nu putea întârzia, și pentru câștigarea de drepturi politice pe seama românilor.

Cum era el o fire dârză de luptător și muncitor care nu-și cruța puterile, a făcut din biserica neamului său o cetate inexpugnabilă. Din cetatea aceasta întărită i-au venit neamului nostru aproape toate puterile în admirabila-i luptă de rezistență...

*

Unirea, din Blaj, a ignorat întreagă comemorarea bisericii noastre ortodoxe; ear

Albina din București, organ care trăește din fonduri de peste hotare, a continuat, și cu prilejul acesta, să jicnească pe cei ce au sărbătorit pe Andrei Șaguna.

*

Transilvania, revista Asociațiunii, a publicat numărul dublu 6—7 din a. c. ca «închinare nemuritorului nostru întâi președinte și mare organizator Andrei Șaguna». Cam jumătate din acest număr cuprinde *reproduceri* și *spicuiri* din articole privitoare la Șaguna. Nici redacțiunea din Sibiu, nici membrii numerosului «comitet de redacție» — sânt arătate, cu numele, peste șaptezeci de persoane ca făcând parte din «comitetul de redacție», — n'au scris nimic anume pe seama acestui număr sărbătoresc al revistei.

*

Patria:

Comemorarea lui Andrei Șaguna a întrecut cu mult proporțiile unei simple aduceri aminte a bisericii pe care a organizat-o, redându-i neatârnarea, și lăsându-o ca un organism viu în mijlocul vieții naționale; ea a luat proporțiile cuvenite pentru prăznuirea amintirii unui om care a fost un adevărat conducător de neam. Intreaga noastră presă i-a închinat numere festive, și serbările dela Sibiu vin să încununeze demn manifestarea de recunoștință a unui neam întreg...

*

Pentru o apropiere a bisericilor

In tipografia «Cărților Bisericești» din București a apărut o broșură scrisă de dl secr. gen. al ministerului cultelor și artelor, Dr. Vas. Gh. Ispir: «Raport asupra congresului pentru stabilirea prieteniei între popoare prin mijlocirea bisertcilor». Congresul s'a ținut anul trecut, în Copenhaga (6—11 Aug. 1922) și a desbătut trei probleme: 1. Situația minorităților religioase în centrul și răsăritul Europei; 2. Desarmarea și 3. Datoria bisericii în privința reconcilierii popoarelor și a construirii Europei. Au luat parte 120 de delegați, fiind reprezentate 25 de națiuni. Din partea României au participat: prof. Dr. Drag. Demetrescu, pastorul Honigberger, Dr. Lutz Korodi, Dr. Vas. Gh. Ispir și O. Walbaum.

Raportorul dl Ispir trece în revistă generală ideile desbătute la congres. Fiecare reprezentat a avut putința să vorbească 5 minute. Cu toții au declarat că popoarele sânt dornice de iubire și de frăție între oameni.

Delegația română a combătut cu succes acuza adusă de delegația maghiară (episcopul Raffay și pastorul Géza Takaro) că România ar fi întolerantă față de religiile neortodoxe.

In acelaș senz a făcut declarația și pastorul din București dl Honigberger. S'a accentuat că e de dorit o generozitate a majorității religioase față de minoritățile religioase din fiecare țară, fiindcă numai așa va putea Europa să își recapete liniștea.

Reprezentanții ortodocși (România, Iugoslavia, Bulgaria, Rusia, Turcia și Grecia) au ținut o ședință afară de programul oficial — hotărându se că, deoarece în Rusia, țara cea mai mare ortodoxă, domnește anarhia, România să convoace pentru timpul apropiat un congres al teologilor ortodocși la București, ca premergător viitorului sinod ecumenic.

La: desarmare, a luat cuvântul raportorul prof. american William I. Hull și a arătat grozavele pierderi de valori și vieți omenești ale marelui războiu: aproape 365 miliarde de dolari, 60 milioane de oameni, 10 milioane pe câmpul de luptă, 20 milioane invalizi, 30 milioane civili morți din pricina condițiilor războiului. Constată cu durere că lumea contemporană n'a învățat nimic. Medicina numai aceasta poate fi: «manifestarea fraternității umane, care să facă ca întreagă activitatea să fie desvoltată nu în ucidere, ci în cooperare și încredere».

Reprezentantul francez, dl Monod, a întins mâna, în aplauzele tuturora, reprezentantului german, Dr. Deissmann.

La problema a treia: Datoria bisericii în privința reconcilierii și reconstrucțiunii, a vorbit ca raportor arhiepiscopul din Upsala, Dr. Söderblom. A cerut o «desarmare a inimilor omenești», căci altfel înarmările nu vor aduce pacea dorită de toți. La o desarmare a inimilor

Viitorul:

Ca toți marii luptători și ca toate sufletele închinate idealului național, pe Andrei Șaguna îl întâlnim nu numai pe un singur drum. Activitatea lui lasă urme în mai multe direcții. El este organizator, este predicator, este om de teorie și om de acțiune, barbat politic și preot, om al școalei, pe cât a fost și al bisericii.

Fiind contemporan cu suflul acela nou de libertate și de reînviere națională, care caracterizează epoca anului 1848, el ia parte ca mare animator pe «Câmpia libertății».

Dar alături cu lupta în acel forum unde se discutau drepturile de viață politică a poporului român, întâlnim numele lui Andrei Șaguna, când ajunge la înalta situație de Mitropolit, ca întemeetor al «Asociației pentru cultura poporului român» mare instituție de unde vor radia până în zilele noastre curentele mari de lumină și de românism în întreg Ardealul, martirizat prin vitrega stăpânire străină. Prin cultură, însă, poporul ardelenesc știu să-și țină trează conștiința națională, și de acest mare dar hărăzit neamului nostru nu puțin a fost legat gândul și voința Mitropolitului Șaguna...

Au apărut:

***Memorii** din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul și Mitropolitul **Andrei Șaguna**, publicate la aniversarea semicentenară a morții marelui Arhiereu. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Prețul 25 Lei.*

se va ajunge dacă: 1) cărţile de şcoală nu vor fi cuprinse de un spirit sovinist; 2) dacă vor judeca limpede, critic şi imparţial şi dacă 3) se va stabili un catehism de puritate morală.

Rezoluţia luată de congresişti, unanim, a fost următoarea: Profund întristată de mizeria şi groaza epocii noastre, biserica creştină prin toţi, membrii ei şi în toate ramurile trebue ca să roage cu inimă smerită pe Dumnezeu pentru iertare şi putere de a ierta şi într'o fidelitate profundă faţă de spiritul păcii să întărească unitatea spirituală deja existentă şi să o facă efectivă, ca să domnească între popoare bunăvoinţă şi încrederea reciprocă. *H. P. P.*

Plecarea perechei regale în străinătate. Vineri, 3 August, MM. LL. Regele şi Regina vor pleca, cu un tren regal, în Iugoslavia spre a face o vizită familiei regale Iugoslave la Bled, reşedinţa de vară din Slovenia.

Regele nostru va sta două săptămâni, ear M. Sa Regina va sta numai câteva zile şi apoi îşi va continua călătoria în Franţa la staţiunea balneară St. Lumair, unde se va întâlni cu sora M. Sale. Acolo M. Sa va sta câteva săptămâni spre a-şi face cura.

După conferinţa dela Sinaia, ţinută de cei trei miniştri de externe ai statelor din Mica Înţelegere, s'a dat presei un comunicat oficial, în care se spune că desbaterile între dnii *Beneş, Nincici* şi *Duca* pot fi caracterizate prin completul acord al reprezentanţilor celor trei ţări asupra tuturor chestiunilor examinate. Viitoarea conferinţă a Micei Înţelegeri se ţine la Belgrad.

Se speră că, după această conferinţă, situaţia românilor din Iugoslavia se va îmbunătăţi, şi bisericile şi şcoalele lor se vor redeschide.

Reprezentanţii Ligii Naţiunilor în Sibiu au sosit aici Marţi d. a. la ora 2. La gară au fost primiţi de dnii prefect A. Boiu şi primar al oraşului Goritz. Delegaţia se compune din norvegianul *Colban*, Miss *Harris*, spaniolul *Ascarati* şi francezul *Hodin*, însoţiţi de delegaţi ai guvernului nostru. Oaspeţii sosiţi în Sibiu au făcut vizită I. P. S. Sale Mitropolitului nostru *Nicolae* şi altor fruntaşi ai vieţii publice din oraş. Seara s'a dat o masă la hotelul Bulevard în onoarea reprezentanţilor Ligii. Miercuri au vizitat muzeele şi bisericile Sibiului, ear la amiazi au fost invitaţi la masa I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae. După amiazi au făcut excursiuni în împrejurimile Sibiului, ear seara au plecat spre Cluj. Scopul călătoriei este a se informa despre situaţia culturală şi materială a locuitorilor.

---

(102) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **predicator** la biserica noastră catedrală din centrul mitropoliei noastre, se publică concurs cu termin de 45 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dela viitorul predicator se cere a predica în biserica noastră catedrală cât mai des.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: salar de bază 1600 lei lunar, plus toate sporurile cuvenite.

Cererile de concurs să se trimită Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, dimpreună cu documentele necesare şi anume:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu din şcoalele medii.
3. Absolutor teologic.
4. Testimoniu de cualificaţiune preoţească.
5. Atestat de serviciu.
6. Alte eventuale documente recomandatoare.
7. Deodată cu cererea concursuală să prezenteze şi 3 predici în scris, pentru diferite Dumineci din decursul anului, şi în terminul deschis al concursului să predice odată în catedrală.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

---

(103) 2—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **preot misionar** al arhidiecezei de Alba-Iulia şi Sibiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dela viitorul preot misionar se cere a fi la dispoziţiunea I. P. Sf. arhiepiscop şi mitropolit, respective a consistorului arhidiecezan, spre a fi trimis acolo unde se iveşte necesitatea să slujească, să predice, să conducă procesiuni religioase şi să petreacă în mijlocul credincioşilor din o anumită localitate atâta timp, cât va cere trebuinţa. Va avea apoi să ia parte activă la conferenţele preoţeşti.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: salar de bază 1600 lei lunar plus toate sporurile cuvenite.

Cererile de concurs să se trimită Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, dimpreună documentele necesare şi anume:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu din şcoalele medii.
3. Absolutor teologic.
4. Testimoniu de cualificaţiune preoţească.
5. Atestat de serviciu.
6. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Conferinţa preoţească a tractului Lupşa

Preoţimea tractului Lupşa şi-a ţinut conferenţa obişnuită în comuna Brăzeşti, în 11/24 Iunie a. c. Din toate părţile tractului se vedeau trecând culmile dealurilor preoţi albiţi de povara anilor, spre locul numit. La ora 8 se începe serviciul divin, la care iau parte preoţii designaţi, ear ceilalţi preoţi dimpreună cu învăţătorii tractului dau răspunsurile liturgice în cor. La priceasnă preotul Vasile Gan junior a predicat cu multă pricepere despre folosul credinţei. După terminarea serviciului divin din biserică preoţii îmbrăcaţi în odăjdile bisericeşti urmaţi de credincioşi au ieşit în procesiune la sf. cruce ce se află la marginea satului. Aici s'a celebrat sfinţirea apei cu rugăciunile pentru ţarine, precum şi sfinţirea untului de lemn cu rugăciunile pentru bolnavii şi vindecarea tuturor ranelor sufleteşti.

Părintele Vasile Şpan, în termeni aleşi şi cu multă iscusinţă, arată însemnătatea şi folosul ce poate avea fiecare creştin care se ocupă cu cititul bibliei. Aduce în legătură foaia poporală «Lumina Satelor» ca un fel de explicătoare a bibliei şi o recomandă ca cel mai bun ziar pentru popor.

Părinţele protopop Vasile Gan încheie şirul cuvântărilor prin învăţături morale religioase, îndemnând poporul la iubire de Dumnezeu şi a deaproapelui, precum şi la iubirea ce trebue să avem faţă de toate instituţile bisericeşti şi de caritate. Îndeamnă poporul la iubirea de lege neam şi patrie.

Ca dintr'un isvor nesăcat curg învăţăturile şi îndemnurile la bine, din gura celui albit de povara anilor şi întinerit cu sufletul de dragostea de neam şi ţară.

După terminarea stropirii cu apă sfinţită şi ungerii cu unt de lemn, întreg poporul s'a reîntors în cimitirul bisericii unde s'a ridicat parastas pentru odihna tuturor eroilor căzuţi pe diferite câmpuri de luptă pentru întregirea neamului precum şi pentru toţi repausaţii comunei aceleia — cu care s'a terminat apoi partea misionară a conferinţei.

La ora 4 p. m. ne-am întrunit în cancelaria parohială din loc unde preşedintele prot. Vasile Gan a declarat şedinţa deschisă.

Conferinţa proclamă de notar pe membru Petru Sabău, ear bărbaţi de încredere Vasile Şpan şi Aurel Boeriu, cari ocupă loc la masa presidială.

După cetirea apelului nominal se constată că un singur membru al conferinţei lipseşte.

Să trece la ordinea de zi. Preşedintele prezintă raportul: *a*) despre executarea concluselor conferinţei anului trecut; *b*) despre decursul conferenţei preoţilor din Munţii apuseni; *c*) despre activitatea grupurilor religioase.

După desbatere vioaie şi clarificări reciproce raportul general serveşte spre ştiinţă.

In ceeace priveşte fondul de propagandă religioasă înfiinţat în conferinţa preoţească a anului trecut şi care a ajuns la suma de 470 lei, conferinţa decide a nu-l pune în aplicare, până nu va mai creşte din diferite contribuţii.

Conferinţa cere din nou Ven. Consistor, ca să dea fiinţa cursurilor la Cluj pentru perfecţionarea preoţilor, precum şi întregirea postului de preot misionar al consistorului, ca preoţii să fie orientaţi permanent în activitatea de propagandă religioasă.

Cu raport la înfiinţarea unui cămin studenţesc în Cluj pentru fii de preot, conferinţa părtineşte, solicită înfiinţarea lui, şi nu se dă îndărăt dela jertfele ce se cer cu înfiinţarea aceluia.

Desbătându-sn activitatea grupurilor religioase din tract, se constată cu safisfacţie, că fiecare grup şi a făcut datorinţa faţă de ridicarea moralului şi întărirea credinţei în massele poporului. (Urmează)

Sfătuim pe tinerii ieşiţi din şcoalele secundare să se înscrie la cursul teologic în seminarul Andreian din Sibiu. Cererile de primire se adresează Consistorului arhidiecezan pe calea oficiilor protopresbiterale.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, a plecat în 2 August n. la mănăstirea Cozia, în apropierea băilor Călimăneşti, unde va sta 2—3 săptămâni.

Convocare. Adunarea cercuală a Asociaţiunii, despărţământul Sălciua, se convoacă pe Duminecă, 12 August n. 1923 a. c. în comuna *Sălciua de sus*. Deschiderii va premerge la ora 9 a. m. serviciul divin în biserica locală împreunat şi cu parastas şi panegiric în amintirea marelui Andrei Şaguna, primul preşedinte al Asociaţiunii. Obiectele adunării vor fi: 1. Constituirea şi constatarea prezenţilor; 2 Curenţii; 3. Rapoartele comitetului şi cassarului despre mersul afacerilor în 1922/23; 4. Budgetul despărţământului pe 1923/24; 5. Alegerea comisiunilor pentru censurarea actelor şi rapoartele acestora; 6. Alegerea comisiunii pentru inscrierea de membri noi şi raportul ei; 7. Propuneri anunţate înainte directorului despărţământului; 8. Inchiderea. — In pauză se ţin poporului conferenţele următoare: *a*) Directorul şcolar Ioan Ardelean: Cum să pregătim fiii poporului pentru carierile practice; *b*) Pr. Vasile Şpan: Nutreturile măestrite şi folosul ce-l aduc economiei; *c*) Prof. George Alexandrescu: Un capitol din istoria naţională; *d*) Medicul Dr. G. Crişan: — din prilejul expoziţiei de copii ce se aranjază — dă mamelor de ţărani sfaturi cum să îngrijască de sănătatea copiilor şi prin ce mijloace se pot încunjura multele boale şi-şi pot păstra vânjoşia necesară. Din şedinţa comitetului, ţinută în Baia-de-Arieş, la 27 Iulie 1923. *Vasile Gan*, dir., preşedinte. *Niçolae Fodorean*, secr. desp.

Biserică nouă. In Buziaş s'a format un comitet pentru crearea fondului necesar zidirii unei biserici ortodoxe în această localitate balneară. In primele zile din August comitetul va întocmi serbări potrivite, al căror venit este menit alimentării fondului.

Ştire de jale. Orfanul de părinţi, morţi în răsboi, elevul dela liceul militar din Craiova, *Amilcar Săndulescu*, cel ce cu mâna lui destinase ţării pe *Eroul Necunoscut*, a fost trimis de vacanţă la sanatorul militar din Techirghiol. Acolo în tovărăşia unui coleg, s'a dus să se scalde în mare. Din nebăgare de seamă, amândoi au fost cuprinşi de valuri. Unul din ei, Florescu, a scăpat, dar Amilcar Săndulescu s'a scufundat şi a perit în valuri. Moartea micului orfan a produs adâncă durere în rândurile camarazilor săi şi a profesorilor, aceştia pierd un silitor elev, şi ceilalţi un bun coleg.

Hymen. Dşoara *Marioara Imbăruş* şi dl *Nicolae Sădeanu* anunţă cununia lor religioasă pe Duminecă în 5 August n. c. la ora 5 d. m. în biserica ort. rom. din Sibiu, sub. Josefin.

Botezul pocăiților din Partoș și jur. Partoșul care e o suburbie a Alba Iuliei, e centrul pocăiților din țara noastră, căci predicatorul lor Roșca, un econom înstărit de acolo, are faima de a fi episcopul lor, fostul lor primar Coca e numai clopotar. Sâmbătă în 8 Iulie în fața alor vreo sută pocăiți bătrâni, cei douăzeci de ucenici fete și feciori, îmbrăcați în haine nouă, curate și albe, au fost duși la marginea Murășului și prinzându-i de mâini i-au scufundat până în gât în apa murdară și lină a Murășului. După cum se știe pocăiții nu și fac cruce, noi însă ne facem cruce... (*V.*)

Târg de mostre în Praga. Republica cehoslevacă organisează târguri periodice de mostre în Praga, cu scopul principal de a da vizitatorilor din străinătate un tablou complet despre forța productivă a tinerei republici și în acelaș timp de a le aduce ocaziune potrivită pentru a îndruma relațiuni comerciale cu producătorii săi. Vizitatorilor din România li se ofer mari avantagii: reduceri pe căile ferate, serviciu gratuit de interpreți, procurare de locuințe la hoteluri și familii ș. a. Legitimațiuni de admitere se dau la Birourile de informațiuni (în București: Legațiunea Republicii cehoslovace, strada Lascar 45; în Cluj: Consulatul Republicii și la Institutul Reclama, Piața Unirii 4). Cel mai apropiat târg de mostre se ține la 2—9 Septemvrie 1923; ear târgul de primăvară al mostrelor se va ținea în 16—23 Martie 1924.

Pe calea înțelegerii. In Lugoj apare de câteva zile un nou ziar în limba românească: *Glasul Minorităților*. E redactat de doi maghiari, dnii Iakabffy și Sulyok, pentru apărarea intereselor maghiare din România și pentru a contribui la buna înțelegere între cetățenii acestei țări. Deși ziarul dela Lugoj exagerează în rău unele lucruri, totuși nu putem decât să constatăm cu satisfacție că scopul ce și-l propune, — de-a stabili o înțelegere dreaptă între unguri și români, servindu-se de limba statului în care trăim, — este vrednic de încurajare. Presa minoritără, aproape fără excepție, caută să descopere greșeli și răutăți, pentru a compromite cât mai mult țara noastră în ochii apusului, la care apelează.

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către Reuniune, a binevoit a colecta Ioan Imbăruș suma de Lei 60. — cu prilejul încreștinării fiicei Viorica, a dlui Ioan Gabor, măestru rotar, naș fiind Ioan Rău și dna, m. pantofar. — Pentru prinos mulțumește: *G. Poponea*, prezident, *St. Duca*, secretar.

Anunț. Se aduce la cunoștința celor interesați că condițiile de admitere și trecerea examenului relativ la elevii, cari doresc a intra în Școala Militară pregătitoare de ofițeri activi pentru administrație ce are loc în 20 August a. c., se pot vedea la Cercul de recrutare Sibiu între orele 2—12 și 15—18.

Publicațiune de licitație

In baza ordinelor Nr. 200/1923, 530/1933 și 531/1923 al Dir. Gen. Sanitară, București, se publică licitație pentru asigurarea lucrărilor de reparațiuni la spitalele:

din Câmpâna cu suma de Lei 52,194·—,

din Blaj cu suma de Lei 81,412·—,

și la Ospiciul alienaților Sibiu cu suma de Lei 100,136·20.

Licitațiunea se va ținea în localitatea Dir. San. Reg. IV Brașov (casa Prefecturii județului) în ziua de *10 August 1923 la ora 11*, observând prescrierile contabilității publ. art. 72—85.

Depunerea provizorie de 4% a sumei din ofertă se va adeveri prin recipisa anexată a ofertei.

Ofertele se vor înainta la Direcțiunea susamintită până la termenul prescris, în plic, sigilat, și se vor întrebuința numai imprimate originale.

Oferte se pot înainta, atât pe fiecare institut separat, cât și pe cele toate trei.

Elaborate tehnice se pot vedea la serviciul tehnic al Direcțiunii amintite, precum și la instituțiunile sanitare respective, unde se pot primi gratuit și imprimatele de oferte.

Brașov, la 12 Iulie 1923. (105) 1—1

Serviciul tehnic
al Direcțiunii Sanitară Reg. IV, Brașov

Nr. 656/923 (104) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II a **Bandul de câmpie**, tractul Târdu-Mureș, județul Mureș-Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

a) Salar în numerar dela stat statorit în coala B.

b) Folosirea casei, curții și a grădinii parohiale de 950 st.

c) Venitul stolar indatinat.

d) Câte 1 (una) zi de lucru și câte o ferdelă (merță) bucate dela fiecare familie. Din numărul total al zilelor și ferdelilor însă 1/3 compete cantorului.

e) Porțiunea canonică de 32 jugăre pământ arător și cositor.

In Band se află stație pentru calea ferată și se ține târg de săptămână.

Concurenții vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, și după prealabila încunoștințare a protopresbiterului se vor prezenta înaintea alegătorilor în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta ori a oficia și cuvânta.

Târgul-Mureș, la 8 Iulie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român în înțelegere cu comitetul parohial.

Ștefan Russu,
protopop.

Nr. 415/1923 (89) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III **Șilea maghiară**, tractul Mureș-Ludoșului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat statorit în temeiul coalei B. și a calificației,

b) casă parohială corăspunzătoare și grădină,

c) folosirea portiunii canonice, care se va întregi la 32 jugăre încă în cursul anului,

d) zi de lucru și ferdelă de bucate dela fiecare familie,

e) stolele urcate.

Concurenții își vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, ear pentru a se face cunoscuți poporului se vor prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta, ori a celebra și predica, observând dispozițiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Mureș-Ludoș, la 21 Iunie 1923.

Oficiul proopopesc ortodox-român în înțelegere cu comitetul parohial

Romul Popa
protopop

Nr. 6145/1923 Șc. (100) 3—3

Concurs

In conformitate cu § 55 din Regulamentul pentru organizarea învățământului în școalele primare, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela datul de față pentru posturile de învățători vacante dela școalele primare confesionale române din arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiu înșirate mai jos.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi își vor înainta în terminul stabilit cererea instruită cu documentele cerute oficiului protopopesc, la care aparține parohia la al cărei post de învățător reflectează, ear acest Consistor va cere detașarea concurenților celor mai pregătiți.

Prea Onor. Oficii protopresbiterale sânt îndatorate ca îndată după expirarea terminului de concurs, să înainteze toate actele aici, împreună cu propunerile lor.

Salarul împreunat cu fiecare post este asigurat prin ajutor de stat după normele de salarizare în vigoare.

Dela concurenți se cere să conducă Dumineca și sărbătoarea elevii la biserică, să-i supravegheze și să cânte cu ei răspunsurile liturghice.

Posturile vacante sânt:

I. Protopopiatul Agnita: Coveș 2 posturi Fofeldea 1 post, Ighișdorf 2, Măgărei 1, Marpod 1, Ruja 1, Șulumberg 1, Vărd 1, Veseud 1.

II. Protopopiatul Avrig: Porumbacul-de sus 1 post, Sebeșul de-sus 1 post, Vișlea-de-sus 2.

III. Protopopiatul Bran: Simon 1 post.

IV. Protopopiatul Brașov: Bod 2 posturi, Brașov-stupini 1 post, Feldioara 2, Magheruș 1, Preșmer 1, Purcareni 1, Rodbav 1, Sânpetru 1, Tărlungeni 1.

V. Protopopiatul Cohalm: Bendorf 1 post, Cața 2 posturi, Dăișoara 2, Felmer 1, Mateiaș 1, Mercheașa 1, Paloș 1, Roadeș 1, Ștena 1, Ungra 1, Viscri 1.

VI. Protopopiatul Deva: Banpotoc 1 post, Boholt 1 post, Hondol 1, Sulighete 1, Vălișoara 1.

VII. Protopopiatul Dobra: Baștea 1 post, Cerbia 1 post, Fintoag 1, Ohaba 1, Mihăești 1, Muncelul-mare 1, Panc 1, Rădulești 1, Săcămaș 1, Teiu 1.

VIII. Protopopiatul Făgăraș: Boholt 1 post, Calbor 2 posturi, Galați 1, Hurez 1, Mândra 2, Părău 2, Perșani 1, Sâmbăta-sup.-răs. 1, Sâmbăta-sup.-apus. 1, Șinca-nouă 2, Șona 1, Veneția-inf. 1, Voivodenii-mari 2.

IX. Protopopiatul Geoagiu: Balșa 1 post, Bozeș 1 post, Bulbuc 1, Ceru-Băcăinți 1, Cib 1, Feredeu 1, Mermezeu-Văleni 1, Poiana 1, Rapolt 1, Valea-mare 1.

X. Protopopiatul Hațeg: Bărești 1 post, Fizești 1 post, Livezeni 1, Luncani 1, Nucșoara 1, Ohaba-de-sub-peatră 1, Sf.-Marie de-peatră 1, Valea Sângeorgiu 1.

XI. Protopopiatul Hunedoara: Batiz 1 post, Cerișor 1 post, Lelese 1, Socet 1.

XII. Protop. Ilia: Certejul-de-jos Coajă 1 post, Sârbi 2 posturi, Valea-lungă 1, Târnova 1, Booz 1, Târnăvița 1, Câmpuri-Surduc 1, Fueș-Băgara 1, Visca 1.

XIII. Protopopiatul Mediaș: Dârlos 2 posturi, Frâua 1 post, Văsăud 1.

XIV. Protopopiatul Mercurea: Apoldul-de-jos 2 posturi, Apoldul de-sus 1 post, Beșinău 1, Cărpiniș 1, Dobârca 1, Gusu 1, Ludoș 3, Mercurea 1, Păuca 2, Poiana 2, Reciu 1, Rod 1, Șpring 1, Tău 1.

XV. Protopopiatul Oituz: Bretcu 3 posturi, Covasna 2, Intorsura Buzeu 5.

XVI. Protopopiatul Orăștie: Balomir 1 post, Binținți 1, Costău 1, Dăncul mare, Dăncul mic 1, Ludești-Costești 2, Măgura 1, Orăștie 2, Oroștioara de jos 1, Petreni 1, Pișchinț 1, Pricaz 1, Romoșel 2, Tămășasa 1, Vaidei 1.

XVII. Protopopiatul Sălște: Aciliu 1 post, Alămor 1, Amnaș 1, Cacova 1, Gurarăului 1, Mag 2, Săcel 2, Tilișca 1, Topârcea 1, Vale 1, Cristian 1, Sălște 1.

XVIII. Protopopiatul Sebeș: Berghiu 1 post, Câinic 1, Copalna 1, Daia 3, Deal 1, Drâmbor 2, Laz 1, Lomani 2, Mihelț 1, Oarda de sus 1, Petrifalău 1, Răhău 3, Săsciori 1, Șugag 1, Tărtăria 1, Totoiu 1.

XIX. Protopopiatul Sf. Gheorghe: Halchiu 1, Marcoș 2.

XX. Protopopiatul Sibiu: Bungard 1 post, Guștertță 1 post, Mohu 1, Loamnăș 1, Râusadului 2, Sadu 1, Șelimbăr 1, Vurpăr 1.

XXI. Protopopiatul Sighișoara: Criș 1 post, Daia-săsească 1 post, Ferihaz 2, Saschiz 1, Sighișoara 1.

XXII. Protopopiatul Târnava: Boian 1 post, Blăjel 2 posturi, Bobohalm 1, Chesler 1, Cureni 1, Lepindea 1, Laslău 2, Șoimoș 1.

XXIII. Protopopiatul Zarand: Bulzeștii-de-jos 1 post, Căinelul-de-sus 1 post, Luncoiul-de-jos 1, Luncoiul-de-sus 1, Blăjeni-Criș 1, Blăjeni Plaiu 1, Ormindea 1, Ribița 1, Ribicioara de-sus 1, Rovina 1, Vaca 1, Tomnatic 1.

Sibiu, din ședința senatului școlar ținută la 6/19 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Reclama este sufletul comerțului

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 25 Iulie (7 August) 1923 Nr. 60

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

„Ceasul de vară" și reforma calendaristică

Ziarele au relatat despre succesele punctului de vedere al României la conferența religioasă ortodoxă dela Constantinopol. Cititorii își vor aduce aminte de articolul despre inovațiile calendaristice întocmite de dl bar. de Bedeus și date mai departe de comisia română, condusă de arhimandritul Scriban, senatorul Drăghici și profesorul Dimitrescu.

Propunerea României are să fie așternută și «Societății Națiunilor», în numele bisericii ortodoxe.

Este vorba, și pentru țara noastră, de câștig de miliarde! In locul pierderii de lucru a aproape o lună de zile la an, cu zilele de sărbătoare, după calendarele de până acum, — am avea un plus de lucru corespunzător, ceeace nu este de loc de disprețuit.

Vom înțelege și mai bine importanța schimbărilor proiectate, dacă vom lua la cunoștință a inovație recentă, introdusă în Franța. Camera și senatul francez au adoptat, după oareșcare sbucium, o lege privitoare la «ceasul de vară». Textul legii spune: «Ora legală... va fi avansată în fiecare an cu 60 de minute, din ultima Sâmbătă a lunii Martie, la ora 23, până la prima Sâmbătă din Octomvrie, la ora 24 (12 noaptea)».

Inovația aceasta a fost întrodusă mai întâi în Germania, în decursul războiului, și a fost adoptată și într'alte țări. Pe urma ei s'au cruțat miliarde, fiindcă s'au folosit mai puțini cărbuni în uzine, închizându-se fabricile mai de vreme, câștigându-se și în privința sănătății populației, putând muncitorimea să se întremeze după muncă, cu o oră mai mult, înainte de a se lăsa noaptea.

De aici înainte se va folosi, automatic, în Franța «ceasul de vară», din ultima Sâmbătă a lunii Martie până la prima Sâmbătă a lunii Octomvrie. Dl Poincaré, care a sprijinit proiectul cu toată energia, a constatat în plenul camerei și senatului că «ceasul de vară» aduce Franței un câștig anual de 200.000 tone de cărbuni și de cel puțin 100.000.000 franci. «Economia este triplă: profită mai întâi diversele administrații publice; începând cu bugetele statului, apoi acele ale departamentelor și ale comunelor, apoi în special consumatorii de cărbune, de gaz și de electricitate, în sfârșit balanța economică (franceză), fiindcă e știut că Franța în ceeace privește combustibilul este din greu tributară străinătății». Câștigă sănătatea publică, sporturile, viața familiară. In Anglia, Belgia și Luxemburg există «ceasul de vară». Experiența făcută de 6 ani a îndemnat guvernul francez să vină cu proiectul de lege.

Aceleași constatări în favorul ceasului de vară le face celebrul astronom, om de știință, *Camille Flammarion*, («Les Annales», 3 Iunie a. c.) socotind în total, un câștig anual pentru Franța de 200 mil. de franci, pe lângă folosul igienic. Alt învățat cu reputație mondială, astronomul *C. Nordmann*, redactorul «rubricii științifice» dela rev. «Revue des deux mondes» (15 Aprilie 1923), scrie: Franța a economisit dela 1916 până în 1923 din cauza «ceasului de vară» cel puțin 5 milioane de tone de cărbune: «Calculați ce reprezintă aceasta din punctul de vedere al bugetelor noastre publice și private și al schimbului nostru. Ceeace nu se poate calcula, fiindcă aceasta este neprețuit, sânt bogățiile suplimentare de sănătate pe care le-a adus reforma muncitorilor din orașe, permițându-le după sfârșitul zilei de lucru să profite de o oră suplimentară de lumină».

Cu toate că folosul real este atât de evident, a fost primejduit proiectul de lege când a venit la votare în Cameră și senat. Pentru ce? Pentrucă o parte din populația dela țară poruncise deputaților să voteze contra — țărănimea fiind refractară inovației acesteia. Și a spus: de ce să-mi aranjez eu orarul după orășeni? copilul meu de ce să plece la școală în oraș mai de vreme? Ceasul meu e unul și acelaș la câmp — când apune soarele s'a sfârșit ziua.

Raționamentul acesta nu e cel corect. Bunăstarea complexului câștigă — va să zică și bunăstarea țărănimii, dacă se introduce «ceasul de vară». Folosul nu este evident la moment, țăranului, dar se resimte în mersul statului spre progres.

...Să ne gândim acuma cât am câștiga, noi dacă s'ar introduce inovațiile ca-

FOIȘOARA

Presa și comemorarea lui Șaguna

— Note și spicuiri —

Gazeta Transilvaniei (I. Lupaș):

Intâmplându-se moartea lui Șaguna în prima jumătate a anului 1873, când a murit împăratul Napoleon III și principele Alexandru Cuza, numele lui a fost pus alături de al acestor doi oameni mari într'un ziar de peste munți («Aurora Craiovei») care scria: anul 1873 fu anul lacrămilor. Napoleon, Cuza și Andrei Șaguna în jumătatea acestui an trecură la eternitate: trei uriași luptători pentru români și românizm. La trecerea lor din această lume lacrimile au curs și curg dela Tisa și până la Marea Neagră. Ace e lacrimi vor fi contribuit și ele la pregătirea vremilor de azi. Căci — după cuvântul scripturii — cei ce seamănă întru lacrimi, vor secera întru bucurie.

*

Tribuna din Orade:

Marile serbări dela Sibiu și Rășinari sânt pecetea definitivă a unirii neamului românesc, de pretutindeni sub protecția luminoasă a memoriei lui Andrei Șaguna. Fie ca această unire să se desăvârșească înlăturând ura dintre frați și sub ocrotirea părintească a lui Andrei Șaguna să lucreze pentru întăriea pe veci a unirii tuturor românilor. Atunci sufletul lui Șaguna va fi mulțumit că munca lui de decenii depusă cu atâta stăruință în biserică în scoli și în societățile de cultură a avut roadele dorite de el.

*

S. D. Tageblatt din Sibiu, aduce un articol elogios, semnat de episcopul D. Fr. Teutsch în numele bisericii evanghelice și al poporului săsesc din Ardeal. (Vorbind despre înființarea tipografiei arhidiecezane, amintește cu mulțumire faptul, că Șaguna a făcut ca anuarele gimnaziului săsesc din Sibiu să se tipărească gratuit în această tipografie mai mulți ani d'arândul).

*

Revista *Cosinzeana:*

Mormântul dela Rășinari, în fața căruia îngenunchiem cu toată evlavia, de care este capabil sufletul nostru, strălucește azi în razele luminărilor aprinse pentru sărbătoare și el ne vorbește cu autoritatea inatacabilă a eroului. Nu găsim expresie mai potrivită decât aceasta pentru Șaguna, căci nici una nu cuprinde mai sintetic viața și opera lui, decât noțiunea de erou. Un erou a fost. Un erou dintre aceia, care a înfruntat în întregime un mediu social și politic, adaptându-și l după concepțiile sale de viață și după planuri, care sânt uriașe și pentru posteritate. Cu o dibăcie uimitoare și proprie numai geniilor, Șaguna a știut să tragă pentru neamul său maximul de foloase din condițiile de viață ale vremii sale, și măreția acestei lupte numai astăzi se proiectează în toată întregimea ei, când privim opera sa neperitoare. In fața istoriei, cuvântul de critică amuțește, căci el nu are nici o îndreptățire, dupăcum nu are nici un înțeles.

Cuvântare

— Rostită la sfințire de clopot —

Cinstește pe Domnul Dumnezeul tău din toate ostenelele tale cele drepte și dă-i lui pârgă din toate rodurile tale cele drepte.
Pred. 3, 9.

Brâncoveanul Constantin, boer vechi și Domn creștin, a cinstit pe Domnul Dumnezeu din averile sale, făcând multe spitale ca să aducă ușurare celor bolnavi, și biserici și mănăstiri în Țara românească pentru întărirea legii românești, — ba chiar și pentru românii dreptcredincioși de legea lui, a răsăritului, a zidit o biserică măreață la 1697 și provăzută cu toate odăjdiile și odoarele sfințite și a dat-o în stăpânirea și folosința strămoșilor noștri români ortodocși din Făgăraș. Darnicul Voivod nu s'a îngrijit numai

lendaristice plănuite. Nu un ceas sau două în plus, ci aproape o lună de zile la an în plus de muncă, printr'o singură inovaţie calendaristică, cum e şi cea a «ceasului de vară». Câştigul este atât de evident încât nu se mai discută.

E vorba să ne încălzim pentru proiectul menţionat şi să contribuim la lămurirea opiniei publice, ca să se înfăptuiască cât mai curând schimbările, spre binele tuturora. Astfel se micşorează greutăţile vieţii şi ne apropiem cu încă un pas spre o colaborare socială visată.

H. P.-P.

Nota: Ministerul muncii din Polonia pregăteşte (Martie, 1923) un proect de lege, în urma căreia să se reducă numărul sărbătorilor, când nu se lucrează, dela 20 la 13 zile.

Nr. 6359/1923 (106) 2—3

Concurs

La şcoalele de stat din localităţile mai jos înşirate sânt **catedre de religie vacante**, pentru a căror întregire publicăm concurs cu termin de 14 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»:

1. Sibiu: liceul de fete.
2. Făgăraş: liceul de băeţi.
3. Cohalm: gimnaziu, primare.
4. Haţeg: şcoală de comerţ, civile.
5. Hunedoara: şcoală medie de fete.
6. Petroşani: liceul superior.
7. Sf. Gheorghe: şcoala normală de fete.
8. Satulung: şcoală medie.

Catedra de religie dela Sibiu, Făgăraş şi Haţeg e sistemizată de consistor şi e recunoscută şi de on. minister al instrucţiunii publice; pentru toate celelalte catedre luarea la cunoştinţă din partea ministerului se aşteaptă.

Profesorii de religie titulari fac parte din corpul profesoral al şcoalei respective şi vor fi salariaţi la fel.

Concurenţii au să dovedească cualificaţie preoţească şi pedagogică; sânt preferiţi candidaţii cu studii academice precum şi cei ce au dat examenul pedagogic profesoral.

Cererile de concurs, instruite cu documentele relative la cualificaţie şi serviciile anterioare, să se trimită în terminul deschis la adresa consistorului arhidiecezan.

Sibiu, din şedinţa sen. şcolar a consistorului arhidiecezan ţinută la 13/26 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Cel mai bun mijloc. Ministrul comunicaţiilor, dl general Moşoiu, a făcut în mod discret câteva drumuri în clasa a treia şi a doua a căilor ferate. In această inspecţie a izbutit să afle unele delicte de neglijenţă şi necinste. Cei prinşi în flagrant îşi primesc acum meritatele pedepse. Când şi ceilalţi şefi ai vieţii publice vor face astfel de inspecţii, vom ajunge, fără doar şi poate, la stări mai bune.

Conferinţa preoţească a tractului Lupşa

(Sfârşit)

După ce se primesc atât concluzele raportului preşedintelui, cât şi concluzele grupului religios Valea Geoagelului, se aduc decisiunile următoare:

1. Lângă prelegerile din şcoale preoţii să ţină şi exhortaţii din religie.

Prelegerile să fie începute cu rugăciuni din bucoavnă, nu cu poezii religioase; în decursul rugăciunilor atât dimineaţa, cât şi seara să ardă candela la icoana sfântă. Să nu lipsească din nici o şcoală sf. cruce, nici icoanele sfinte ale Mântuitorului, Preacuratei şi altele.

2. Preoţii, în satele unde se ivesc sectari, să ceară numai decât ajutorul preoţilor vecini, spre ai combate. Preste tot să se păşească energic la stârpirea pocăiţilor şi a concubinatelor.

3. Să se facă un memoriu către guvernul ţării, — şi să fie trimis acest memoriu prin Ven. consistor — în care să se ceară oprirea clăcilor împreunate cu joc în tot timpul postului, fiind aceste jignitoare pentru pietatea creştinilor, — precum şi oprirea târgurilor în zile de Duminici şi sărbători.

4. Să se ceară dela autoritatea bisericii să deie statute model pentru înfiinţarea de societăţi de temperanţă, reuniuni, căminuri ş. a. ca să se poată orienta preoţimea la înfiinţarea lor.

5. Să se intervină la guvern ca în şcoală să se dea atenţiune lucrului de mână şi dexterităţilor, ca elevii să capete aplicare pentru meserii. In acest scop să se trimită şi în părţile noastre experţi, cari ar putea iniţia astfel de lucrări în popor, mai ales în timpul de earnă.

6. Conferinţa pretinde dela fiecare preot să fie adevărat părinte faţă de credincioşii săi, să încunjure orce daraveri din care s'ar putea ivi nemulţumiri şi certe.

7. Credincioşii să nu fie taxaţi pentru nici un serviciu, ci toate stolele să fie benevole, simbriile, clăcile şi alte prestaţii preoţeşti să fie incassate prin cassieri puşi de comitet, preotul să nu fie nici un fel de cassier.

8. Preoţii să cerceteze cât mai des pe credincioşi acasă la ei, ca să întreţină legăturile spirituale. In chestii publice preotul să fie apărătorul credincioşilor săi, luând în apărare chiar şi pe duşmanii săi personali.

9. Preotul să organiseze societăţile necesare în comună ş. a.

Membrii conferenţei preoţeşti având în vedere că până acum nu şi-a avut duhovnic special, ci fiecare preot s'a mărturisit la preotul vecin, îşi aleg de duhovnic pe veteranii Nistor Manciu şi George Lazar, cari în fiecare an odată sau de mai multe ori, au să fixeze timpul şi locul unde au să se adune preoţii spre a se mărturisi.

Membrul conferinţei P. Sabău arată ce nedreptate se face preoţimii care beneficiază de porţiune canonică prin noua lege de dare, şi anume neluându-se în seamă faptul, că preoţimea primeşte eclejia ca remuneraţie de profesionist, şi nici decum preotul nu e arândator al eclejiei, prin urmare e ilegal, ca şi preoţimea ca uzufructori, şi şi biserica ca proprietară să plătească două dări după unul şi acelaş pământ.

Vasile Şpan arată cum stolele, ferdelele, zilele de lucru etc. ce le primesc preoţii, noua lege de dări nu le consideră ca salar preoţesc, ci ca venite ce cad sub cheia de dare foarte urcată 18—24%, totodată arată cum noua lege de dare impune şi cancelariile şi preoţii trebue să plătească dare şi pentru cancelarii. Conferinţa preoţească cere dela Ven. Consistor să intervină la guvern, ca nedreptăţile acestea să înceteze.

Conferinţa hotăreşte să se intervină la fórurile competente ca fondul de pensiuni să fie regulat după statutele nouă.

Având-se în vedere, că preoţimea noastră de câte ori călătoreşte pe la centrele episcopiei fie chiar şi pentru ridicarea salarului, e silită a rămânea de multe ori pe stradă din lipsa de cuartire, cere dela Ven. consistor să întocmească 1—2 camere provăzându-le cu paturi, pentru ca preoţii călători să fie adăpostiţi în timpul nopţii, chiar şi pe lângă plată.

In ceeace priveşte salarizarea preoţimii, conferenţa constată cu durere că această chestie nu e resolvată favorabil şi cere ca şi chestia aceasta să fie desbătută temeinic.

Preşedintele arată că această chestiune aparţine mai mult asociaţiei clerului, deci e de părere să se desbată trecându-se la asociaţie. —

Conferenţa trece în asociaţie, alegându-şi de preşedinte pe Vasile Şpan, ear de notar pe Petru Sabău.

Deschizându-se şedinţa se relatează din partea membrilor încredinţaţi în anul trecut de conferenţa preoţilor din Munţi apuseni, că fórurile guvernului nu se interesează d'ajuns de soartea preoţimii.

Ministrul a promis acestei comisii (stătătoare din Vasile Şpan şi Petru Sabău, însoţiţi de mai mulţi parlamentari) că va avea în vedere justele cereri ale preoţimii dela munte. Promisiunile însă nu au luat fiinţă şi aşa preoţimea dela munte nu primeşte azi nici un fel de ajutor, nici echivalent de porţiune cano-

---

de ridicarea acestei biserici, ci caută să o asigure şi pentru viitor.

Prin hrisovul din 17 Octomvrie 1699 dete bisericii din Făgăraş dreptul să ia în fiecare an la sf. Dumitru, din venitele vămii domneşti dela Rucăr şi Dragoslave, 250 de taleri «ca să fie preoţilor de hrană şi de îmbrăcăminte», *şi acest dar îl vor primi până vor ţinea legea pravoslavnică, ear de care cumva ar schimba legea şi nu ar fi întru a răsăritului biserică şi credinţă, să fie lipsiţi de această milă ce am făcut».*

Cu deosebită căldură recomandă urmaşilor să se îngrijească de ctitoria făgărăşană, pe care a clădit-o *spre mărirea bisericii răsăritene.*

Dania domnească a fost întărită şi de urmaşii săi în domnie, de Ştefan Cantacuzino la 1714 şi de N. Mavrocordat la 1719. Şi dacă nu se lua biserica lui Brâncoveanu cu forţa armată la 1723, ar fi rămas aici în Făgăraş românii prea fericiţi, ca cei din Braşov cu biserica sf. Nicolae, până astăzi...

La sfinţirea acestui mare clopot avem datorinţa sfântă să desgropăm şi să admirăm virtuţile străbune, ale acelor ce *au suferit muncă şi chinuri pentru neam şi lege.* Istoria ne spune că pe făgărăşeni şi pe braşoveni nu i au putut seduce iezuiţii cu promisiuni şi făgăduieli, fiind că erau în legătură strânsă cu ţara românească *prin bisericile lui Brancoveanu.*

Dar ceeace nu au putut face iezuiţii cu promisiuni, cu corupţie, cu bani, *au făcut cu sila,* cu puterea armatei la porunca papei. In anul 1723 în 6 August, preotul român ortodox din biserica lui Brâncoveanu: Toma Banciu şi epitropul Văsălache Pop au fost legaţi în obezi, ca făcătorii de rele, bătuţi şi chinuiţi de soldaţii împăratului Leopold. Biserica a fost înconjurată de soldaţi, cari au aşezat în ea ca episcop gr. cat. pe Pataky Ianoş, preot papistaş în Făgăraş. Poporul s'a turburat şi n'a primit această lege impusă şi nici pe papistaşul Pataky. Comanda militară a aşezat soldaţi în casa fiecărui român din Făgăraş, ca să nu se răscoale contra răpitorilor. Pe preotul Toma şi pe curatorul Pop, ferecaţi în lanţuri, i-au aruncat în temniţa militară din castel, unde mai de mult era inchiziţia, locul de chinuri, pentru ortodoxii numiţi «schismatici».

Pe negustorii ortodoxi de atunci i-au globit cu bani şi au trebuit să plătească şi hrana cătanelor, cari au consumat opt boi, cât au stat la Făgăraş, ca să facă silă românilor şi să primească legea cea nouă.

Cei dintâi cari după anul 1723 au intrat în biserica răpită au fost ţiganii, avizaţi la ajutor de bani. Iezuiţii foloseau şi corupţia cu banii lui Iuda ca să câştige credincioşi, dintre cei slabi, ca să nu rămână biserica goală cum era după răpire. Destul că aceea zi de răpire a bisericii din Făgăraş cu chinuirea preotului a curatorului, globirea negustorilor, închiderea graniţelor către ţara românească din partea Habsburgilor a slăbit tăria în credinţă a unor făgărăşeni, şi făcând prietenie cu paterii s'au depărtat de legea veche din Ţară. Aşa, sânt acum 225 de ani decând s'a zidit biserica lui Brâncoveanu şi stă scris deasupra uşei «*Această biserică a răsăritului*», — care de 200 de ani e răpită de Pataky Ianoş.

Profesorul de universitate şi membru al Academiei Române, dl Silviu Dragomir, ne serveşte cu date autentice despre aceste frământări religioase cauzate de străini, ca să slăbească unitatea poporului romăn.

Ce însemnează câte 2 bisericuţe în fiecare sat mic românesc, decât slăbire? Ce însemnează separarea fraţilor noştri, că mitropolitul Blajului cu episcopii gr. cat. nu au intrat în biserica din Alba-Iulia, la încoronare, unde erau toţi mitropoliţii şi episcopii românilor din toate provinciile? Ce însemnează când principele Brâncoveanu din Bucureşti în anul trecut voind să facă parastas cu preotul dela aşezămintele brâncoveneşti la biserica sa din Făgăraş, pentru strămoşul său care a zidit biserica, este oprit de uniţi? Am văzut la Râşinari, acum la serbările marelui Şaguna, unde a luat parte întreagă românime din România şi M. S. Regele şi Regina, şi casa domnitoare cu mitropoliţii şi episcopii noştri, că au lipsit numai mitropolitul din Blaj cu episcopii uniţi, ca să arete lumii că şi azi susţin desbinarea neamului, impusă de Habsburgi la 1700...

Şi ce fac fraţii noştri, poporul gr. cat? Tace şi sufere.

Dar până când această dejosire, fraţilor făgărăşeni? Oare nu se apropie ziua acea mare şi luminată, ca în România întregită să fim o lege şi o credinţă, o biserică, cum eram înainte de anul 1700, când s'a dat lanţul de aur nefericitului Atanasie dela Alba Iulia?

nonică, nici relut de cal, nici rebonificarea ferdelei, pe cari preoţii dela munte nu le au în natură.

Asociaţia clerului Andrei Şaguna a tractului Lugoş ia la cunoştinţă raportul comisiuuii, şi mulţumeşte domnilor parlamentari pentru interesul ce-l arată faţă de preoţimea dela munte şi hotăreşte ca această cauză de existenţă a preoţimii să nu o lase amuţită, din contră : să lupte pentru realizarea ei mai ales în împrejurările de azi, când cu tot venitul ce-l are fiecare preot dela munte, nu-şi poate creşte un singur copil la şcoală, decum să-i mai rămână şi lui şi familiei de acasă ceva de trai.

Se încredinţează comisia anului trecut din nou să ia contact cu P. S. Sa episcopul Nicolae ca să afle în cât guvernul este aplecat a satisface doleanţelor preoţimii din Munţi?

Rezultatul să-l relateze la timp.

Cu aceasta conferinţa preoţească şi şedinţa asociaţiei clerului s'au încheiat.

G. Săbău

Sfătuim pe tinerii ieşiţi din şcoalele secundare să se înscrie la cursul teologic în seminarul Andreian din Sibiu. Cererile de primire se adresează Consistorului arhidiecezan pe calea oficiilor protopresbiterale.

---

(102) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **predicator** la biserica noastră catedrală din centrul mitropoliei noastre, se publică concurs cu termin de 45 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dela viitorul predicator se cere a predica în biserica noastră catedrală cât mai des.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: salar de bază 1600 lei lunar, plus toate sporurile cuvenite.

Cererile de concurs să se trimită Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, dimpreună cu documentele necesare şi anume:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu din şcoalele medii.
3. Absolutor teologic.
4. Testimoniu de cualificaţiune preoţească.
5. Atestat de serviciu.
6. Alte eventuale documente recomandatoare.
7. Deodată cu cererea concursuală să prezenteze şi 3 predici în scris, pentru diferite Dumineci din decursul anului, şi în terminul deschis al concursului să predice odată în catedrală.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Aceasta trebuie să fie dorinţa ori-cărui român adevărat care-şi iubeşte patria mamă. Destul că precum sufer fraţii noştri români gr. cat. din fostul Ardeal toate umilinţele aduse pe capul lor din partea căpeteniilor lor şi n'au ce face, tot aşa sufereau strămoşii noştri toate umilinţele aduse de stăpânirea papistaşă, şi începând din anul 1723 au rămas fără biserică în Făgăraş până la anul 1782, timp de 60 de ani.

In acest timp de suferinţe n'au încetat atacurile iesuiţilor asupra lor; dar ei fiind caractere firme nu s'au dat. Citiţi istoria desrobirii bisericii ortodoxe, de profesorul S. Dragomir (pag. 65 doc. 44). In 1747 făgărăşenii cer sprijin dela patriarhul sârbesc, conducătorul Ion Oancea, măcelar din Făgăraş a cutezat a merge la patriarhul ortodox cu jalbă şi cum spune documentul:

Au prins pe omul nostru, anume Ion Oancea, şi l-au bătut şi l-au pus în fiare şi l-au băgat în temniţă cea de perzare şi au oprit ca nimeni la dânsul să nu meargă, nici găzdoaia să nu-i ducă bucate, ci numai temnicerii câtă puţintică pâne şi apă, şi a stat doi ani în temniţă (pag. 209, 210). Şi au dat la protocol Făgărăşenii:

«Iară noi, pentru credinţa strămoşilor noştri sântem gata a suferi şi mucenicie sau izgonirea din această împărăţie, ear legea nu o vom lăpăda».

(Urmează)

Ziua onomastică a M. S. Reginei

Sâmbătă, la ziua onomastică a M. Sale Reginei, ora 11 a. m., s'a ţinut serviciu divin în catedrala mitropoliei noastre. Au slujit Dr. A. Crăciunescu, Tr. Scorobeţiu şi George Maior.

Au participat: autorităţile militare în frunte cu generalul Stambulescu şi o companie de onoare, şi muzica Reg. 90 Intt., cum şi cele civile cu şefii lor.

Predica a ţinut-o Dr. A. Crăciunescu.

Imnul Regal a fost cântat de corul mixt al învăţătorilor unguri cursişti.

Cetăţenii din toată ţara şi-au manifestat, şi la acest prilej, sentimentele omagiale ce poartă Suveranei care dă atâtea exemple de jertfă pentru iubirea poporului şi a ţării.

Moartea preşed. Harding

In San Francisco a încetat din viaţă preşedintele Statelor Unite, Harding, care fusese ales în fruntea republicei nord americane în 1921 după retragerea lui Wilson.

In exerciţiul magistraturii sale şi în problemele de ordin internaţional, Harding a căutat totdeauna să apere interesele civilizaţiei şi ale umanităţii, asigurând lumii pacea reală şi temeinică. A subliniat la orce ocazie bunele relaţii internaţionale între toate naţiunile, relaţii bazate pe respect reciproc şi pe drepturile lor recunoscute în mod leal.

Nou arhiereu. Joi, la ora 10 dim. s'a făcut la Topliţa română, în judeţul Ciuc, sfinţirea întru arhiereu a noului episcop de Argeş, a părintelui *I. Duma*. Serviciul divin l a oficiat I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron, în prezenţa dlui ministru al cultelor Banu, a PP. SS. LL. episcopul Vartolomeu al Râmnicului, Nicolae al Clujului şi a altor personalităţi.

---

(103) 3—3

Concurs

Pentru întregirea postului de **preot misionar** al arhidiecezei de Alba Iulia şi Sibiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Dela viitorul preot misionar se cere a fi la dispoziţiunea I. P. Sf. arhiepiscop şi mitropolit, respective a consistorului arhidiecezan, spre a fi trimis acolo unde se iveşte necesitatea să slujească, să predice, să conducă procesiuni religioase şi să petreacă în mijlocul credincioşilor din o anumită localitate atâta timp, cât va cere trebuinţa. Va avea apoi să ia parte activă la conferenţele preoţeşti.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt: salar de bază 1600 lei lunar plus toate sporurile cuvenite.

Cererile de concurs să se trimită Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, dimpreună documentele necesare şi anume:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu din şcoalele medii.
3. Absolutor teologic.
4. Testimoniu de cualificaţiune preoţească.
5. Atestat de serviciu.
6. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 4 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Au apărut:

Memorii din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul şi Mitropolitul Andrei Şaguna, publicate la aniversarea semicentenară a morţii marelui Arhiereu. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preţul 25 Lei.

Ştirile zilei

Ziua de 6 August s'a sărbătorit la Mărăşeşti cu un deosebit fast, pentru comemorarea luptelor ce s'au dat acolo. In aceeaşi zi s'a sfinţit şi biserica dela Mărăşeşti, unde se păstrează osemintele eroilor căzuţi în marile lupte din aceste regiuni.

Berthelot. Se ştie că la Fărăcădinul de sus s'a dăruit marelui prieten al românilor, Generalului Berthelot, o moşie cu un castel. Are şi grădină şi arător şi vie, apoi o moară şi pădure, — tot ce e necesar unei gospodării în rânduială. In Septemvrie, — când şi via va fi în rod şi toate în plin, — generalul Berthelot va fi poftit să vie în Ardeal, să intre în stăpânirea casei şi moşiei ce i a cinstit-o statul român. Casa va fi mobilată cu mobilă în stil românesc.

Congresul studenţesc, ce era să se adune în 20 August la Cluj, a fost oprit din partea guvernului. Astfel studenţii universitari nu pot sa-şi expună de astă dată în congres nevoile şi piedecile, de care sufere astăzi tinerimea noastră universitară.

† **Elena Densuşianu**, o venerabilă matroană, văduva fostului profesor şi scriitor Aron Densuşianu, a răposat în Iaşi în etate de 83 de ani. Odihnească în pace!

Gazeta Transilvaniei din Braşov şi-a suspendat apariţia, în urma greutăţilor împreunate astăzi cu tipărirea ziarelor în ţara noastră. Valorosul organ de publicitate, cel mai vechi în toată presa românească, va reapărea — cum se vesteşte — în condiţii mai avantajioase. Ori care ar fi greşelile sale, — într'o viaţă de peste opt decenii cine se poate lăuda că este scutit de greşeli? — ele se prezintă cel mult ca greşeli *de formă*, şi nu de fond; — de aceea dorim vechiului organ de publicitate să reapară şi să-şi urmeze lucrarea în interesul neamului nostru liberat şi întregit.

† **Pavel Maxim Vulcu** din Pianul de sus şi-a dat sufletul în mânile Creatorului, în 29 Iulie 1023, în etate de 72 ani, împărtăşit fiind cu sfintele Taine. S'a înmormântat Marţi în 31 Iulie la 2 ore p. m. în cimiterul ort. rom. din Pianul de sus. Odihnească în pace!

Doi lei. In urma scumpirii hârtiei, ziarele bucureştene anunţă, că începând cu 1 August trebue să sporească preţul la 2 lei exemplarul. Pe calea aceasta, azi mâne vor dispărea multe ziare, cărţi de şcoală, reviste şi orce alte publicaţii.

La Blaj încetând din viaţă advocatul Vasile Schiteanu din Feteşti, conform dorinţei familiei decedatului, s'a făcut îmbalsamarea cadavrului şi a fost expediat cu un vagon ataşat la trenul de persoane, la Feteşti. Din eroare, vagonul cu cadavrul a ajuns după patru zile la Chişinău.

Dolarul. Zilele acestea dolarul a cotat la Berlin 750,000 mărci, ear la New York ar fi ajuns până la un milion mărci.

Muncitorii din Germania stăruesc să se facă înţelegere cu Franţa, recunoscând că însaşi Germania poartă vina pentru ocuparea ţinutului Ruhr, prin încăpăţinarea ei de-a nu plăti pagubele ce le-a pricinuit. America este pe partea Franţei, opinia publică americană condamnă atitudinea Germaniei.

In Jugoslavia s'a votat o nouă lege, prin care serviciul militar s'a fixat la un an şi jumătate. Studenţii, susţinătorii de familii şi primii născuţi, vor face armata numai nouă luni.

Partidul feminist din New-York pregăteşte o mare ofensivă, de astădată fără caracter politic, ci menită să obţie egalitatea sexelor în materie de divorţ, proprietate, moştenire şi mai ales de plată — salarii, lefuri etc. — cerând să nu mai existe nici o deosebire între remunerarea bărbaţilor şi a femeilor.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Societatea culturală din Bucureşti „Vrancea"

sub Inaltul patronaj al M. S. Reginei Maria a României adresează următorul apel către toţi românii de bine:

Cetăţeni, — Astăzi când mai mult ca oricând ţara are nevoie de cultură; când cei dela sate ar dorî să se lumineze; când mai pe sus de orce stă puterea conştiinţii noastre de neam, datori sântem ca toţi să contribuim — în limitele puterilor noastre — la consolidarea internă. In acest scop altă cale mai sigură nu e, decât răspândirea culturii, cât mai desăvârşită în straturile poporului, ca bibliotecile populare — alături de şcoală şi biserică, — să constitue cea mai frumoasă podoabă a unui sat, oraş şi a ţării întregi.

Societatea noastră şi a luat greaua, dar nobila sarcină, de a înfiinţa în tot cuprinsul ţării *Case de Citire.* Consolidarea internă nu o vom avea niciodată fără cultură, şi lumina cine o poate da mai mult ca instituţiile noastre, căci edificiul României noui, clădit pe corpurile sângerânde ale eroilor de ieri, ridicat din jertfă fără umilinţă, şi din sudoarea tuturor, edificiul civilizaţiei noastre de mâne, nu se va surpa atât timp cât cetăţenii ei îi vor da ajutorul. Importanţa culturii în educaţia naţională nu-i o simplă frază trunchiată pentru uzul solemnităţilor goale, şi dacă astăzi cerşim lumină pentru ei, o facem cu speranţa că ne veţi ajuta şi nu ne veţi nesocotî.

Iar, pentru pregătirea generaţiilor de mâne privirile noastre — ale tuturora trebue să fie aţintite asupra poporului faţă de care sântem datori să l chemăm la viaţă, şi nimeni, ştim, nu e atât de sărac să nu poată face o caritate.

Să fim uniţi în cuget şi simţire. Să fim educatorii generaţiilor de mâne. Să păstrăm cu sfinţenie ceea ce cu jertfă s'a căpătat. Din milioane de suflete să facem unul sigur, dar în stare a fi stânca civilizaţiei, căci visurile noastre sânt ale tuturor, ne cunoaştem puterile, dorinţele şi durerile.

Nădăjduim că singuri veţi binevoî a ne satisface rugămintea şi nu veţi nesocotî scopul ce-l avem de a ridica neamul românesc.

Vă mulţumim.

Direcţiunea Societăţii.

Indemnăm pe cetitorii noştri să contribue cât de mult la realizarea scopurilor acestei societăţi.

Nr. 656/923 (104) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Bandul de câmpie**, tractul Târdu Mureş, judeţul Mureş-Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

a) Salar în numerar dela stat statorit în coala B.

b) Folosirea casei, curţii şi a grădinii parohiale de 950 st.

c) Venitul stolar indatinat.

d) Câte 1 (una) zi de lucru şi câte o ferdelă (merţă) bucate dela fiecare familie. Din numărul total al zilelor şi ferdelilor însă 1/3 compete cantorului.

e) Porţiunea canonică de 32 jugăre pământ arător şi cositor.

In Band se află staţie pentru calea ferată şi se ţine târg de săptămână.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, şi după prealabila încunoştinţare a protopresbiterului se vor prezenta înaintea alegătorilor în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta ori a oficia şi cuvânta.

Târgul-Mureş, la 8 Iulie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Ştefan Russu,
protopop.

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

Reclama este sufletul comerţului

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului ***Andrei Şaguna*** *din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.*

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate cetî: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

Atelierul tehnic de dantură E. DIEKER

(107) este până la 1 Septembrie închis 1—1

Faceţi-vă membri la Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)

ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici**, profesor, secretar **Ioan Marcu**, conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu**, exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societătii, strada Mitropoliei 45

(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 5—10

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Ţiglăriei Nr. 18

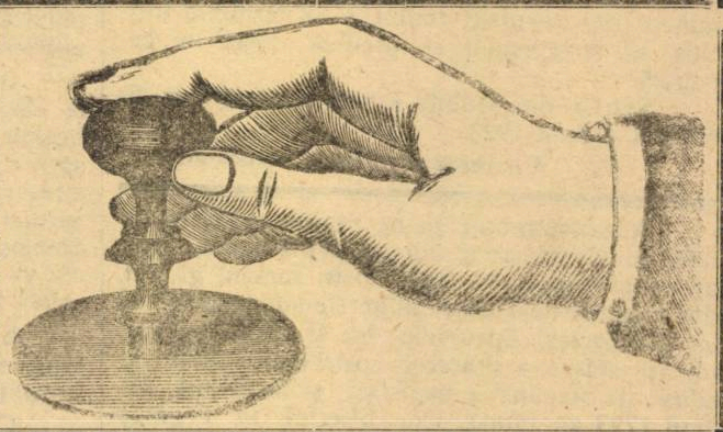

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană", Sibiu, str. Mitropoliei 45**, sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA

bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:

cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări

:-: pe lângă cele mai favorabile condiţiuni. :-:

LIBRĂRIA

aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:

cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posibile.

Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi franco.

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 28 Iulie (10 August) 1923 Nr. 61

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU
Onor. Procuratura regească (Of.)
Sibiiu

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Prigoniri religioase în România?

(=) Țara *intolerantă*, în materie religioasă, ar fi România de astăzi, judecată în coloanele presei romano-catolicismului în frunte cu organul său principal german *Vaterland*. Râvnirea acestei prese este, cum vedem, să ne defaime străinătății cât mai sistematic și cât mai din temelie.

Ziarele minoritare germane, maghiare și săsești, o ajută și ele, cât pot, înegrind zilnic tot ce este românesc și exagerând defecte ce se prezintă la începuturile ori cărei fel de organizări și administrări din toată lumea.

In România nouă, cum se plâng iscusiții confrați, bisericile minoritarilor sânt toate nedreptățite, și numai unei biserici, — care este a majorității covârșitoare, — i s'au acordat drepturi excepționale...

O scrisoare din Canada a unui student universitar de acolo, trimisă unui român din Bucovina, desvelește o aprigă propagandă făptuită în Canada împotriva țării românești și a instituțiilor sale: poporul cică geme în jugul aristocrației feudale, culturile străine sânt împedecate (?) în liberul exercițiu, prigonirile religioase se pun alături inchiziției spaniole de pe vremuri, — masacrele turcilor sânt nimic pe lângă persecuțiile îndurate de evreii pământeni, (propaganda aceasta o face, în conferințe și broșuri, un oarecare Dr. Alexander Goldstein, trimis special din partea evreimii din țară).

Alt caz:

In Cernăuț este vorba să se ridice, cum e cunoscut, un monument al unirii naționale. S'a găsit că locul cel mai potrivit, pentru înălțarea monumentului, este piața orașului. Acolo însă există un mic monument de peatră, ridicat mai de mult de un credincios al bisericii catolice apusene, în scop d'a se ține în fața acestei pietri procesiunea obișnuită la Joia verde a catolicilor apuseni. Peatra pomenită n'a fost nici confiscată, nici distrusă, — ci dusă în alt loc al Cernăuțului, unde viitoarele procesiuni nu vor fi prin nimic stingherite în evlavia lor. Și totuși, în jurul acestei simple mutări a unei pietri fără valoare de artă, se face o mare agitație și jălanie și se aduc strașnice acuzări împotriva autorităților românești de jos până sus... «Catolicii sânt indignați la culme și amărâți, împreună cu toate celelalte minorități din Țara fagilor», raportează emoționat corespondentul ziarului sibian *Tagespost*, (în prim articolul din 3 August 1923), și astfel eată că și organul sașilor — vărsând lacrimi de crocodil pentru înlăturarea unui semn bisericesc romano-catolic, — are prilej d'a se asocia la strigătul împotriva noastră, deși poate tocmai sașii ar avea mai puțin motiv d'a lovi în noi, românii, pe cari ne-au exploatat zeci și sute de ani, fără să fie opriți de cineva, și ni-au stânjenit desvoltarea într'o țară, care și atunci era țara noastră.

Timpurile s'au primenit.

Invinuirile prea interesaților propoveduitori se vor spulbera. Delegații străini, cari încep să ne viziteze aici acasă, foarte repede se pot încredința ce fel de «prigoniri religioase» s'au deslănțuit în cuprinsul țării românești «intolerante»...

Birourile noastre de propagandă, ca și ziarele, atât românești, cât și franceze din patrie, vor trebui să desvolte activitate mai întinsă și mai solidară, având drept țintă informarea străinătății, — arătând totodată pe cei ce uneltesc pentru slăbirea forțelor statului tinăr, în acțiunea sa de consolidare națională, prin aceea că prin propaganda lor vinovată își caută punctul de razim în afară de granițele țării unde trăesc și prosperează.

Conferința preoțească a tractului Săliște

— Raport special —

In zilele de 24 și 25 lunie v. 1923 s'a ținut conferința preoțească a despărțământului Săliște al «Asociației clerului Andrei Șaguna» în comuna Topârcea.

Sâmbătă în 24 lunie la ora 4 p. m. a descins în comună preoțimea tractuală în frunte cu păr. protopop Dr. D. Borcia. După ce am fost găzduiți la bătrânel cu înfățișarea venerabilă de patriarh și cu inima încă plină de vigoare tinerească, preotul local Nicolae Isac, fiind timpul înaintat am pornit numai decât spre biserică. Înțelegând de sosirea noastră în comună, lumea a început să curgă de pe toate stradele, așa încât în curând se umplu biserica. S'a oficiat vecernia de păr. protopop asistat de preoții Nicolae Isac, Ioan Manta sen. și Ioan Răceu. La sfârșitul slujbei a predicat păr. Ioan Răceu despre sărbătoarea sf. Ioan Botezătorul. Sf. Sa în predică, după ce tâlcuește evanghelia zilei, stărue pe larg asupra misiunii pregătitoare a venirii Mântuitorului prin predicarea sf. Ioan, înfățișează apoi

---

FOIȘOARA

Cuvântare

— Rostită la sfințire de clopot —

(Sfârșit)

Aceste suferințe ale lui Ioan Oancea din Făgăraș au fost dela 1747—1750. La 1783 zidesc biserică și ortodoxii din orașul Făgăraș și era biserică săracă și trecură 7 ani și nu avea nici un clopot și se uitau românii ortodoxi de legea răsăritului la biserica răpită de Pataky, care avea de toate, sprijinită și de Habsburgi.

După 7 ani parohianul George Corodi a dăruit clopotul cel mare de 400 kgr. în 1791, ear în 1794 al doilea clopot de 260 kgr. a fost dăruit de Gheorghe Nyerges, ear al treilea mai mic de 120 kgr. a fost dăruit la 1840 de obștea poporului român ortodox din Făgăraș. Biserica ortodoxă se desvolta în oraș și cu ajutotul satelor din jur. La anul 1869 s'a înaugurat școala capitală «Radu Negru» la biserica ortodoxă numită «grecească». Priviți stindardul acesta vechi național, rupt și sdrențuit, ca mărturie a vremilor prin care a trecut până astăzi. Acesta este steagul școalei «Radu Negru», — ca să vadă lumea și posteritatea ce a lucrat biserica română ortodoxă fără ajutorul statului ungar pentru neamul românesc.

Și la această școală am avut pedeci, spre pildă: Familia Covoran ca să nu plătească aruncul școalei a trecut la gr.-cat. și a fost primită de vicarul gr.-cat. și azi tot acolo e. Și alții încă s'au amăgit, — sânt 137 cazuri.

Cu toate aceste pedeci, biserica ortodoxă își merge calea și îngrijește cu mari greutăți ca să nu se stingă ortodoxia în acest oraș. Avea biserica ortodoxă și creștini buni cari au dăruit odoare și pământuri, — numele acestor dărui tori sânt scrise în cartea de aur a acestei biserici și se pomenesc la Sf. altar. Și aci a avut biserica ortodoxă dușmani, că din pământul dăruit numai bisericii ortodoxe de Gheorghe Boeriu, confesiunea gr.-cat. cu ajutorul justiției maghiare a luat jumătate din acest pământ, ear fundațiunea lui Gheorghe Vișea au cuprins-o întreagă pentru că așa se întărea desbinarea în Țara Ungurească între români. Biserica gr.-cat. are și agenți pentru câștigarea de botezuri bine plătiți, bărbați și femei, care la timpul său se vor descoperi ca să fie cunoscuți cei ce au lucrat și lucră la desbinarea neamului. Să se cetească constatările dureroase publicate în 1914 și se va putea convinge ori și care român că iesuiți au inaugurat și au condus cu mare istețime desbinarea între români și ura față de pravoslavia din regatul vechi; — azi tot cam așa.

Câtă ură era asupra bisericii ortodoxe, o putem vedea și în anii de războiu: în Făgăraș pe când la toate bisericile sunau clopotele dimineața și seara și dau de știre că ei sânt favorizați de soarte, n mai biserica ortodoxă era tristă și posomorâtă, că la 17 Noemvrie și 18 Decemvrie 1917 soldații săcui și germani au răpit din turnul bisericii cele trei clopote vechi, ca să facă tunuri pentru nimicirea noastră. Dar bun e Dumnezeu, ne a ajutat, că azi am sfințit și al treilea clopot, și-l dăm destinației sale.

Strămoșii noștri ziceau despre clopot «Vivos voco, mortuos plango, fulgura frango»: Chiamă pe cei vii să se trezească din letargia materialismului, chiamă pe cei morți ca să se trezească la viață, că mulți sânt vii morți și nu-și mai aduc aminte de moșii și strămoșii lor, cari au suferit pentru neam și pentru lege și chinuri și lanțuri și moarte, și nu s'au făcut coadă de topor contra neamului lor. Și precum începe lumea românească a se deștepta din toate părțile la viață și a părăsi desbinarea, așa și tu, clopot sfințit, deșteaptă pe românii rătăciți din Făgăraș să se elibereze din lanțuri... Deșteaptă-i cu sunetul tău sfințit la viață de înfrățire românească. Căci poporul cel ce mai sufere acele batjocuri puse de străini nu e vrednic de respect și liber-

pe scurt viaţa lui până la moartea mucenicească scoţind în relief caracterul sfântului, îndeosebi iubirea de adevăr. Predica a fost ascultată cu atenţiune de popor.

Terminându-se slujba, păr. protopop invită poporul a se întruni în sala şcoalei, care îndată se dovedì prea mică pentru a cuprinde mulţimea ce se strinsese. In faţa asistenţei păr. protopop în câteva cuvinte arată scopul măreţ cultural al venirii noastre în Topârcea şi anunţând subiectul prelegerilor ce vor urma, roagă asistenţa a urmări cu atenţiune învăţăturile ce i se împărtăşesc, dă apoi cuvânt parohului I. Avram, care ceteşte prelegerea în stil popular «Despre păcatul sudalmei şi al bătăilor». In această prelegere compusă pe baza sf. Scripturi, a ştiinţei profane vechi şi noi, se arată în mod plastic năravul urât al sudalmei şi bătăilor încuibat în moravurile poporului nostru; el bântue atât în clasa intelectualilor noştri, cât mai ales în clasa ţărănească ca o molimă ucigătoare de suflet. Molima aceasta s'a răspândit între români în Ţara Românească pe vremea Fanarioţilor de către ţiganii curţilor boereşti. Pe vremea lui Cuza Vodă când ţiganii au fost desrobiţi şi aşezaţi prin sate, molipsirea s'a întins şi mai rău. La noi în Ardeal afară de ţigani cari s'au aşezat aici, după mărturiile istorice încă din veacul al 16-lea ca muzicanţi vestiţi, s'au răspândit înjurăturile şi de unguri, adevăraţi măestri în meseria aceasta netrebnică. Se arată că apusul şi ţările nordice sânt cu desăvârşire lipsite de acest păcat urât, — el bântue mai ales în Ungaria, Rusia, ţările dela Dunăre şi se prelungeşte în Mediterana.

Se descriu apoi înjurăturile la plug, bătăile aplicate la dobitoace şi la om.

La români, între om şi vieţuitoarele dimprejurul casei lui, stă veşnic legea bătului. La ei «bătaia-i din rai», — pe când la suedieni, elveţieni, norvegieni, olandezi, bătaia-i semn de sălbătăcie şi se pedepseşte prin lege cu asprime. In urmă se îndrumă poporul către lumina culturii civilizaţiei popoarelor apusene şi a-şi desbrăca sufletul de haînele murdare ale neculturii şi păgânităţii, care sânt înjurăturile şi bătăile. Prelegerea a produs o puternică impresie asupra auditorului; intelectualii şi poporul din Topârcea, cari au ascultat această prelegere, nu vor uita curând dureroasele adevăruri rostite cu aceea ocaziune, cu toată tăria convingerii. La sfârşit publicul a izbucnit în aplauze.

Părintele protopop în legătură cu păcatul sudalmei scoate la iveală şi uşurătatea cu care luăm pe Dumnezeu ca martor la toate daraverile noastre, luând numele lui Dumnezeu în deşert prin învăţul rău, încetăţenit în ţinutul nostru de a zice la orce afirmare «zău lui Dumnezău». Un urât obicei, mai urât însă, ba chiar blasfemie e când auzim şi sudalme la adresa celor sfinte. Să căutăm a desbăra cu deosebire pe copii de aceste învăţături netrebnice.

Urmează părintele A. Vlad cu o prelegere economică: «Despre cultivarea şi îmbunătăţirea pământului». Ca unul, care în materia aceasta e stăpân şi care însuşi e iscusit gospodar, părintele A. Vlad vorbeşte liber. Referindu-se la hotarul comunei Topârcea, la pământul său argilos, arată poporului cum trebue cultivat cu succes acest pământ. Vorbeşte de îngrăşemintele artificiale. Pentru îngrăşarea pământului din hotarul comunei Topârcea, cere cultivarea trifoiului, lucernei, cu deosebire insistă asupra cultivării acestui din urmă nutreţ. Stărue în deosebi la stârpirea unor plante sălbatice ca lupul, râia etc., care împedecă creşterea sămănăturilor şi sărăcesc terenul unde prind rădăcină. Prelegerea a fost interesantă şi instructivă, poporul însuşi a luat parte activă întrând în discuţie şi interesându-se de diferite probleme atinse de conferenţiar. Păr. Vlad răspundea cu pricepere şi cu multă bunăvoinţă fiecărula. Economii noştri din Topârcea s'au putut alege cu folositoare îndrumări.

In urmă păr. N. Işan mulţumeşte, în numele poporului, protopopului şi preoţilor pentru osteneala ce şi-au luat-o de a veni în comuna Topârcea şi a împărtăşi poporului cunoştinţe atât de frumoase şi folositoare.

Seara la ora 9 s'a dat în onoarea preoţimii, de tinerimea din loc, sub conducerea corpului înv. o reprezentaţie teatrală bine reuşită.

In ziua următoare, Duminecă dimineaţa, la serviciu divin a celebrat păr. protopop Dr. Borcia asistat de preoţii Ioan Iosof, Ioan Manta jun., Ioan Avram şi Ioan Răceu. La sf. liturghie biserica era tixită de popor. La vohod cântarea «Veniţi să ne închinăm» precum şi «axionul» s'au cântat cu toată evlavia în cor de preoţii celebranţi din altar într'o atmosferă religioasă înălţătoare. Intreg serviciul divin s'a oficiat cu o pompă deosebită observându-se strict formele vechi tipiconale ale bisericii noastre.

Cu prilejul executării cântărilor din altar şi la câteva momente mai însemnate de serviciul divin, aruncându-mi privirea asupra poporului am surprins lacrimi în ochii multora, ca cea mai curată mărturie despre adânca evlavie de care s'au pătruns în acele clipe profund solemne.

La priceasnă a predicat păr. Ioan Manta sen. tâlcuind ev. Dumineci a 6 după Rosalii. A vorbit despre boalele sufleteşti şi trupeşti, ca urmări de vieţuiri păcătoase. Stărueşte îndeosebi asupra unor boale infecţioase ca urmări ale păcatului, combate boalele de sânge şi îndeamnă a consulta totdeauna doctorii sufleteşti şi trupeşti. Predica conţine multe sfătuiri practice şi e rostită cu convingerea păstorului îndemânatic. A şi fost ascultată cu încordată atenţiune de tot poporul.

La finea sf. liturghii s'a oficiat pe locul ridicat în preajma bisericii parastasul pentru odihna sufletului marelui Andrei Şaguna, de toţi cei 9 preoţi prezenţi, îmbrăcaţi în odăjdii. S'a făcut sfinţirea apei, iar la încheerea serviciului divin a cuvântat poporului păr. protopop Dr. D. Borcia despre faptele neperitoare ale marelui ierarh Şaguna, luându-şi de motiv cuvintele rostite de dânsul cu prilejul hirotonirii sale întru episcop în catedrala din Carlovit: Tu Doamne ştii, că către scopul meu a alerga doresc, pe românii ardeleni din adâncul lor somn să-i deştept şi cu voie către tot ce e adevărat, plăcut şi bun să-i atrag!

Arată în cuvântarea sa, cum Şaguna la venirea sa în Ardeal n'a aflat de cât o biserică săracă şi un popor iobag, fără carte şi cultură, şi cu toate acestea n'a descurajat, ci s'a pus numai decât pe lucru şi'n curând dă fiinţă la o seamă de instituţii bisericeşti şi culturale. Reînfiinţează mitropolia ortodoxă ardeleană, înfiinţează seminarul teologic-pedagogic cu cursul de 3 ani, câteva sute de şcoale la sate, tipografia arhidiecezană, unde tipăreşte o mulţime de cărţi bisericeşti şi şcolare, precum şi frumoasa Biblie, neîntrecută în privinţa limbii. Dar opera lui cea mai trainică a rămas să fie legea lui de organizare bisericească «Statutul organic», după care îşi regulează biserica noastră afacerile bisericeşti, şcolare şi epitropeşti.

Pentru aceste mari lucruri ce le-a săvârşit Şaguna pentru biserica şi neamul românesc, se cuvine a-i arăta veşnică recunoştinţă. In 16/28 Iunie a. c. se împlinesc 50 ani dela moartea lui, mitropolia noastră aranjază în ziua sf. apostoli Petru şi Pavel sărbări comemorative în Răşinari la care vor participa MM. LL. Suveranii noştri, ierarhii ţării, guvernul şi tot ce are ţara mai ales, — deci de încheere a învitat poporul a lua parte la aceste sărbări.

Părintele protopop a vorbit cu entuziasm, ascultătorii au rămas adânc emoţionaţi. La finea slujbei s'a botezat tot poporul.

Chemaţi de mai mulţi credincioşi, preoţii au săvârşit în sobor mai multe masle şi feştănii pe la casele lor, — după care pe la ora 3 p. m. am putut lua masa la părintele N. Isac, unde s'au discutat asupra diferitelor chestiuni pastorale şi s'au comunicat unele ordine oficiale.

Laudă se cuvine tuturor fruntaşilor comunei Topârcea, părintelui N. Isac, vrednicului dir. şcolar I. Ştirban, înv. V. Părăian, zelosului primar I. Hudiţan, cari şi-au dat toată osteneala de a fi la culmea chemării şi a ne face toate înlesnirile, ca să avem rezultat atât de frumos al întrunirii noastre în Topârcea.

Cu mulţumirea sufletească de a ne fi achitat şi deastădată demn de chemarea noastră şi cu dorinţa ferbinte de a continua cu puteri sporite în viitor şi în celelalte comune ale tractului munca noastră pastorală-culturală, am părăsit Topârcea la ora 4 jum. p. m.

Pr. *Ioan Avram*
secr. desp. Sălişte al Asoc. cler.

Nr. 6359/1923 (106) 3—3

Concurs

La şcoalele de stat din localităţile mai jos înşirate sânt **catedre de religie vacante**, pentru a căror întregire publicăm concurs cu termin de 14 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»:

1. Sibiu: liceul de fete.
2. Făgăraş: liceul de băeţi.
3. Cohalm: gimnaziu, primare.
4. Haţeg: şcoală de comerţ, civile.
5. Hunedoara: şcoală medie de fete.

---

tate, ci de sclăvie şi subjugare. Deşteaptă-i la demnitate naţională, să nu asculte de străini, şi să nu mai bârfească pe fraţii din regatul vechi, ca evreii nemulţumitori pe Moise că i-a scos din robia Egiptului. Deşteaptă-i să şi ridice ochii spre cerul mândru al României întregite.

Cu noi este Dumnezeu, înţelegeţi neamuri şi vă plecaţi, că cu noi este Dumnezeu... Pentru aceea şi noi să ne facem datoria către maica biserică, ea ni-a păstrat legea strămoşească, — să o provedem dar cu toate cele trebuincioase unei biserici dominante în stat.

O gândire şi o dorire să fie la noi la toţi: să aducem această sf. casă la mărirea şi strălucirea ce i se cuvine.

Urmaşi ai lăudaţilor şi fericiţilor moşi şi strămoşi, cari au zidit această sf. biserică în timpuri grele de iobăgie, pe timpul lui Horia, Cloşca şi Crişan, să tindem a o susţinea ca pe o cetate nebiruită în mijlocul nostru, fiindcă într'însa ni se arată folosul cunoştinţei binelui şi adevărului, ni se dărueşte viaţa sufletului şi tăria inimii spre a putea înfrânge uneltirile viclene ridicate asupra noastră. Biserica ortodoxă a fost şi este o tovarăşă credincioasă şi ocrotitoare a neamului românesc pe care nu l a tradat niciodată.

O lumină ne luceşte, o putere ne încălzeşte în această sfântă casă: unitatea de neam şi lege cu fraţii din regatul vechi, cu fraţii din Basarabia, Bucovina, Bănat şi Crişana. Astfel deşteptaţi şi întăriţi ne urmăm calea vieţii şi străbatem, învingem orce greutăţi şi primejdii ne întâmpină. In vremuri bune şi în vremuri grele ne adunăm aici pentru a cinsti şi a preamări numele Aceluia care ne luminează mintea şi ne îndreptează voinţa spre tot lucrul bun şi de folos.

Sufletele părinţilor, moşilor şi strămoşilor noştri se veselesc, văzând că noi pravoslavnicii creştini de legea răsăritului am păstrat moştenirea lor scumpă: legea şi limba şi credinţa, pentru care au suferit chinuri, lanţuri şi temniţă.

Se bucură moşii şi strămoşii când clopotul acesta ce reprezintă pe cel din 1791 chiamă la rugăciune pe credincioşi şi-i deşteaptă din legăturile pământene, să-şi înalţe gândul către viaţa ideală, care face pe om: om adevărat, după chipul lui Dumnezeu. Celce poate merge când clopotul îl chiamă la rugăciune, acela îşi iubeşte sufletul său şi bine face, că satana se întristează şi fuge din casa lui.

Mulţi au vărsat lacrimi când clopotele ni s'au răpit din turnul bisericii noastre şi nu aveam putere de a le opri — ca şi la răpirea bisericii brancoveneşti. «Lăudaţi-l, că e mare Dumnezeu, ce-a păzit cu mâna tare pe poporul său». Avem podoabele bisericii ortodoxe numai în parte, — aşteptăm şi restituirea bisericii răpite. Să mulţumim lui Dumnezeu şi dăruitorilor, mai întâi înaltului guvern care ni-a dat materialul din tunurile luate dela duşmani, şi celorlalţi dăruitori: Gheorghe Vişea a colectat din America 9.000 lei, Ioan Grecu şi soţia au dăruit 4000 lei, Gheorghe Mândrean fost curator 1000 lei, Ioan Ţânţar 1000, şi alţii cu sume mai mici, ear materialul în preţ de 18 mii lei s'a exoperat prin protopopul Nicolae Borzea dela ministerul de culte.

Să dea Dumnezeu ca clopotul sfinţit astăzi să fie vestitorul sărbătorilor de bucurie în statul român, ca biserica dominantă ortodoxă să închege neamul românesc întreg şi nedespărţit. Sunetul lui să deştepte pe cei întunecaţi, pe cei ce şi-au vândut legea pentru un blid de linte, şi să aducă în sufletele lor în loc de negrul chin primăvară 'n sin, ca să asculte de glasul majorităţii naţionale.

Iubiţi pe toţi şi pe toate, aşa zice Domnul nostru Isus Hristos, toţi sântem fraţi şi un Tată avem. Să ne aducem aminte de războiul mare ce a trecut, să ne închipuim, că ce sântem noi fără iubire? Neşte suflete rătăcite care se bucură de răul deaproapelui şi se întristează de binele lui.

«Nu face nimănui rău, că ţie-ţi faci». Deci ajutaţi-vă şi vă iubiţi unul pe altul cu iubire

6. Petroşani: liceul superior.

7. Sf. Gheorghe: şcoala normală de fete.

8. Satulung: şcoală medie.

Catedra de religie dela Sibiu, Făgăraş şi Haţeg e sistemizată de consistor şi e recunoscută şi de on. minister al instrucţiunii publice; pentru toate celelalte catedre luarea la cunoştinţă din partea ministerului se aşteaptă.

Profesorii de religie titulari fac parte din corpul profesoral al şcoalei respective şi vor fi salariaţi la fel.

Concurenţii au să dovedească cualificaţie preoţească şi pedagogică; sânt preferiţi candidaţii cu studii academice precum şi cei ce au dat examenul pedagogic profesoral.

Cererile de concurs, instruite cu documentele relative la cualificaţie şi serviciile anterioare, să se trimită în terminul deschis la adresa consistorului arhidiecezan.

Sibiu, din şedinţa sen. şcolar a consistorului arhidiecezan ţinută la 13/26 Iulie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Contra luxului

Asociaţiunea morală a Femeilor Române publică un călduros apel către toţi românii, în special către doamnele noastre, care, prin luxul ce l fac cu articole aduse din străinătate, contribue mult la depreţierea valutei noastre şi la creşterea scumpetei. Apelul zice:

«Dacă toate femeile cu suflet ar fi pătrunse de nenorocirea ce ne pândeşte gospodăriile şi ţara noastră şi s'ar abţinea timp de 4—5 luni dela orce cumpărături de lux, importul cu obiecte de lux nu se va mai face, ear viaţa şi-ar relua cursul normal dinainte de războiu...

Intoarceţi-vă gândul către cei 800 mii de viteji fraţi, soţi şi părinţi de ai voştri, cari au făcut suprema jertfă pentru a vă da putinţa unei pâni mai bune şi mai dulci, pe care voi aţi făcut-o amară şi scumpă...

Romăncel Suporta-veţi voi blestemul fiilor şi fiicelor voastre, cărora le veţi lăsa moştenire o ţară amanetată străinilor pentru 2—3 generaţii şi un trai mai greu decât blestemul, şi aceasta pentru că voi aţi voit să treceţi prin lume înfăşurate în mătăsuri şi blănuri?

Asociaţia morală a femeilor intelectuale române, face acest apel călduros către toată lumea, cu speranţa că va găsi ecou în sufletul ei»..

Sfătuim pe tinerii ieşiţi din şcoalele secundare să se înscrie la cursul teologic în seminarul Andreian din Sibiu. Cererile de primire se adresează Consistorului arhidiecezan pe calea oficiilor protopresbiterale.

---

creştinească şi daţi fiecare din ostenelile voastre cele drepte pentru întărirea neamului şi a legii strămoşeşti, care e numai *una* la adevăraţii români. Nu vă scumpiţi la vânzarea avutului vostru, ca şi alţii să se ieftinească, spre a ajunge la viaţa normală, pe care toţi o doresc ca să vină cât mai curând.

Intr'un gând să mărturisim toţi românii pe bunul Dumnezeu, ca şi părinţii, moşii şi strămoşii noştri, întru care sântem şi viem, — acum şi pururea şi în vecii vecilor, amin.

Făgăraş, 21 Iulie 1923.

Prot. *Nicolae Borzea.*

Au apărut:

***Memorii** din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul şi Mitropolitul **Andrei Şaguna**, publicate la aniversarea semicentenară a morţii marelui Arhiereu. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Preţul 25 Lei.*

Dela comitetul admin. al fondului grăniţeresc din reg. I. de graniţă

Comunicat

Se aduce la cunoştinţă urmaşilor foştilor graniţeri din fostul regiment I. român de graniţă, că subsemnatul comitet, în urma hotărârii ce s'a luat în adunarea generală, a intervenit la ministerul de războiu pentru acordarea de burse în liceele militare din ţară pentru urmaşii foştilor graniţeri, cari voesc să urmeze cariera militară.

Ministerul de războiu secretariatul general cu Nr. 397 din 24/IV 1923 ni-a făcut cunoscut, că urmaşilor foştilor graniţeri din fostul regiment I. român de graniţă, cari vor reuşi la examenul de admitere în liceele militare, li se vor acorda burse şi alte înlesniri.

In consecinţă părinţii sau tutorii băeţilor de foşti graniţeri, cari au făcut cerere pentru admiterea băeţilor în liceele militare, sânt rugaţi, ca după depunerea examenului de admitere să se adreseze comitetului administrativ al fondului grăniţeresc, Sibiu, str. Tribunei nr. 36, — înaintând un act doveditor că este urmaş al foştilor graniţeri, — ear comitetul grăniţeresc, la rândul său, să poată cere şi dobândi dela ministerul de războiu bursa cuvenită.

Comitetul administrativ al fondului grăniţeresc din fostul regiment I. român de graniţă Sibiu, str. Tribunei Nr. 36.

Valeriu Florian preşedinte — Colonel i. r. *Ion Morariu* secretar

---

Ştirile zilei

Adunarea generală a Asociaţiunii se va ţinea în 28 August 1923 la Timişoara. Pentru locul de preşedinte al acestui aşezământ cultural şi literar se pomenesc numele d'lor N. Iorga, V. Goldiş, V. Braniştе şi Sextil Puşcariu.

Avis. Invăţătorii minoritari (unguri) dela cursul de vară, organizat la Şcoala normală «Andrei Şaguna» Sâmbătă în 18 August a. c. la ora 8 jum. seara vor da un concert românesc în sala cea mare a prefecturii. Nu ne îndoim că publicul nostru participând la acest concert dat în favorul orfelinatului ortodox român, va sprijini după cuviinţă producţiunea aceasta prevestitoare de vremi nouă.

Congresul al 5 lea al Asociaţiei generale a cântăreţilor bisericeşti, sub patronatul P. S. Sale Episcopului Ilarie al Constanţei se ţine în 22 şi 23 August 1923 la *Constanţa*. Cântăreţii beneficiază de reducere pe C. F. R. 75 la sută şi încartiruire în internatele şcoalelor din localitate. Informaţiuni se pot cere dela filialele Asociaţiei.

E mai bine în Ungaria? Corespondentul din Budapesta al ziarului Clujan *Ellenzék* a vorbit cu un fruntaş al ungurilor ardeleni trecut la Budapesta, cu Dózsa Ferencz, fost judecător în Cluj. Eată cum vorbeşte astăzi dl Dózsa: Ungurii ardeleni cari au preferat cetăţenia maghiară în locul celei române, se simt foarte străini atât în capitala Ungariei, cât şi în celelalte oraşe ale ei; noi nu ne putem obişnui cu viaţa de aici, căci ardelenii unguri se deosebesc cu totul de ungurii Budapestei, a declarat dl Dózsa, noi n'avem altă dorinţă decât să se stabilească răporturi amicale între România şi Ungaria şi să ne putem revedea patria iubită...

† **Dr. Aurel Halic**, medic în Lipova, a răposat şi a fost înmormântat în 25 l. tr. în cimitirul ortodox român de acolo. Iubitor înflăcărat al bisericii şi al neamului, a lucrat cu zel şi spor nu numai în specialitatea sa medicală, ci şi ca preşedinte al comitetului parohial din comuna sa, şi ca membru în celelalte corporaţii bisericeşti. Odihnească în pace!

Parohii nouă, în număr de 20, s'au mai înfiinţat în eparhiile de Râmnic, Ungro Vlahia, Roman, Argeş, Buzău şi Dunărea de jos.

Taxă... Bolşevicii, stăpâni în Rusia, incassează o taxă dela toţi credincioşii cari intră în biserică. Taxa este enormă, — chiar şi pentru banul rusesc depreciat, — şi anume o jumătate de milion ruble de fiecare credincios. Se găsesc nu puţini ruşi, cari plătesc şi suma aceasta, pentru a putea intra în biserică.

S'a osândit singur. Un ceasornicar din Timişoara, Krauss, avea să repare ceasornicul unei biserici într'o comună învecinată. In acelaş timp au dispărut din biserică numeroase odoare, în valoare de 400 de mii lei. Krauss simţindu-se bănuit şi urmărit, s'a gândit să-şi facă singur judecata: s'a aruncat în canalul Bega, unde s'a înecat.

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către Reuniune, a binevoit a colecta vornicul Ioan Imbăruş suma de Lei 257, incassată dela nuntaşii tinerilor Nicolae Sădeanu cu Mărioara Imbăruş, având de naşi pe dl Constantin Banu, măestru curelar în Sibiu, cu dna. — Pentru prinos mulţumeşte: *George Poponea*, preşedinte, *Stefan Duca*, secretar.

Reglementarea călătorilor. Direcţia generală a căilor ferate române comunică următoarele: Direcţiunea generală, alarmată de numărul mare de călători, cari spre a scăpa de control, călătoresc pe acoperişul vagoanelor sau pe tampoane, expunându-se la accidente, aduce la cunoştinţa publicului, că acei cari vor fi găsiţi în astfel de condiţiuni vor fi daţi jos şi reţinuţi în staţia, în care se va face constatarea, deosebit de amenzile, la care vor fi supuşi conform regulamentelor şi tarifelor c. f. r. Biletele lor vor fi anulate. Asemenea se înştiinţează publicul, că ceice vor fi găsiţi ducând cu dânşii în vagoane drept bagaj fel de fel de mărfuri precum: putini cu brânză, saci cu zarzavat, cuşti cu păsări, animale vii etc., care deosebit că sânt sustrase de la taxa de transport, apoi ocupă şi locul destinat altor călători provocând indirect aglomeraţiile, vor fi asemenea daţi jos şi trimişi a-şi preda mărfurile la coletărie rămânând, ca în cazul când au bilete în regulă, să plece cu trenul următor.

Aviz. Elevii cari au făcut examenul de absolvire de pe cl. IV primară dela şcoala primară urb. de stat din Sibiu, sânt încunoştiinţaţi, că şi pot ridica Certificatele de absolvire, numai în persoană, având a le subsemna. Ridicarea se face zilnic până în 20 August a. c. între ora 8—9 a. m. dela Direcţiunea şcoalei.

Recunoştinţă. Primul ministru al Canadei va propune camerei o moţiune de gratitudine pentru doctorul *Branting*, care a descoperit leacul de tratament al diabetului şi anume: acordarea unei subvenţiuni anuale, care să-i înlesnească cercetările medicale. — Decât un titlu şi o decoraţie, mai bine o subvenţie celui ce o merită.

Nemţii şi religia creştină. Un ziar francez publică o depeşă din Viena cu următorul conţinut: «Partidul naţionalist german din Linz (Austria) a votat abolirea Dumnezeului creştin şi înlocuirea lui prin zeul Wotan, tatăl divinităţilor mitologiei germane». Preşedintele partidului s'a exprimat astfel: «Dumnezeul creştin a trădat poporul german pe care l-a dat în mâna celor mai mari duşmani ai săi». Adunarea a votat în unanimitate suprimarea Dumnezeului creştin şi înlocuirea lui prin Wotan»...

Impotriva distribuirii premiilor în şcoale. Institutorii şi institutoarele din Lyon (Franţa), reuniţi în adunare generală, au votat o ordine de zi, în care îşi exprimă regretul că administraţia comunală a ţinut să se distribue premii elevilor şi elevelor din şcoalele primare. Membrii corpului didactic din Lion susţin că distribuirea premiilor e demodată şi ea contribue să atâţe invidia şi vanitatea între copii.

Sindicatul industriaşilor şi meseriaşilor români din Sibiu şi împrejur

Aviz spre orientare

Prin aceasta se aduce la cunoştinţa Onor. public, că Congresul internaţional al «Uniunii generale a micilor industriaşi şi mici patroni din România-Mare», ce se va ţinea în zilele de 26—28 August n. c. în Sibiu, *nu reprezintă interesele tuturor meseriaşilor şi industriaşilor români din Sibiu şi împrejur, ci numai alor 2—3 bresle, pantofari şi cismari.*

Restul breslelor de 27, sânt constituite într'un Sindicat curat naţional român, care nu are nici o legătură cu acest Congres.

Sibiu, din şedinţa comitetului «Sindicatului», ţinută în 8 August 1923.

Comitetul.

Inscrierea la Universitatea din Cluj

Rectorul Universităţii din Cluj face cunoscut că înscrierea în Universitate se face în urma trecerii unui examen de admitere, instituit pe lângă fiecare facultate:

I. Pentru facultatea în drept examenul constă din: Limba română, Istoria românilor, Geografia României şi Limba latină.

II. Pentru facultatea de filosofie şi litere examenul constă din următoarele probe: Limba română, Istoria românilor şi Geografia României.

III. Pentru facultatea de medicină examenul constă din următoarele probe: Limba română, Istoria românilor, Geografia României, Ştiinţele naturale, Anatomie şi Fiziologie.

IV. Pentru facultatea de ştiinţe examenul constă din următoarele probe: Limba română, Istoria românilor, Geografia României, Noţiuni de matematică şi fizică, pentru secţia Matematici. Noţiuni de matematică, fizică şi chimie, pentru secţiile fizică şi fizico matematică. Noţiuni de fizică, chimie şi matematică, pentru secţia chimie. Noţiuni de ştiinţele naturale şi chimie, pentru secţia ştiinţele naturale. Noţiuni de geografie şi ştiinţele naturale, pentru secţia geografie.

Examenul este oral şi constă din materiile respective predate în ultimii ani de liceu. Acest examen se va ţinea la Universitatea din Cluj *între 1—15 Octomvrie 1923.* Absolvenţii de liceu se înscriu întâi în mod provizor, şi numai după trecerea cu succes a examenului de admitere vor fi înscrişi în mod definitiv.

Conform regulamentului se înscriu în universitate în primul loc românii. Supuşi străini sau fără nici o protecţie, în limita locurilor disponibile şi cu avisul conform al Consiliului profesoral al facultăţii respective.

Nr. 656/923 (104) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a II a **Bandul de câmpie**, tractul Târgu-Mureş, judeţul Mureş-Turda, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

a) Salar în numerar dela stat statorit în coala B.

b) Folosirea casei, curţii şi a grădinii parohiale de 950 st.

c) Venitul stolar indatinat.

d) Câte 1 (una) zi de lucru şi câte o ferdelă (merţă) bucate dela fiecare familie. Din numărul total al zilelor şi ferdelilor însă 1/3 compete cantorului.

e) Porţiunea canonică de 32 jugăre pământ arător şi cositor.

In Band se află staţie pentru calea ferată şi se ţine târg de săptămână.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, şi după prealabila încunoştinţare a protopresbiterului se vor prezenta înaintea alegătorilor în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta ori a oficia şi cuvânta.

Târgul-Mureş, la 8 Iulie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Ştefan Russu,
protopop.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de unitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mânăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

La **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 14 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului ***Andrei Şaguna*** *din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.*

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate cetî: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

✦ **legate şi broşate** ✦

pentru parohii, bănci, oficii şi particulari cu

preţuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruţi 33 ◆ Preţul unui Nr. 1·25 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustraţiuni colorate şi instructive

Preţul unui Nr. 3 Lei

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,
profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Reclama este sufletul comerţului

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 1/14 August 1923 Nr. 62

BIBLIOTECA CENTRALĂ A „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Onor. Procuratura regească (Of.) Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Statul și biserica basarabeană

I

Un bun cunoscător al stărilor din Basarabia, dl Dr. I. Duscian, care a dat la iveală multe și precize informațiuni atât despre rușii din Basarabia, cât și despre românii de acolo, arată într'un ziar din capitală: în ce consistă conflictul dintre biserica basarabeană și statul român.

S'a amintit în publicitate nu odată despre *averea* bisericii basarabene, și despre societatea *Uniunea clericilor*, care și-a însușit aceste averi.

Eată, în extras, cele expuse de dl Dr. I. Duscian:

Conflictul dintre biserica basarabeană și statul român durează de 5 ani aproape. Ca să-i cunoaștem cauzele, trebue să arătăm laturile morale și psihologice care au produs acest conflict.

Preoțimea basarabeană este acuzată d'a să fi organizat în asociația independentă: Uniunea clericilor ortodoxi, și că în această calitate și-a însușit averile și bunurile de care dispunea biserica basarabeană.

Faptul este în adevăr în contrazicere cu legile statului și cu canoanele bisericești, și el a fost săvârșit sub imboldul ideilor revoluționare, care au bântuit în Rusia, și care puneau dreptul de asociație, *de soviet*, mai pe sus de orce.

Preoțimea din Basarabia explică, bineînțeles, alt fel hotărârea d'a se organiza *în soviet* și de-a pune mâna pe averile bisericești. Insuși arhiereul Gurie declarase că hotărârea aceasta izvorește tocmai din tendințe opuse, și adecă: teama că prefacerea statului va duce la acaparare tuturor averilor obștești, deci și ale bisericii, a îndemnat preoțimea d'a și le însuși sub forma unei proprietăți colective, care ar scăpa de urmările confiscării și naționalizării.

Dar, or cum ar fi, faptul vine în conflict cu legile generale ale bisericii și ale statului.

Cum a ajuns la asemenea idei, cu caracter revoluționar, o tagmă de oameni care ar trebui să fie așa de respectuoasă în fața legilor și suveranității statului? Cum de și-a permis a se pune în conflict cu o putere, de care depinde și cu care este chemată să conlucreze? Aceasta se poate vedea din cele ce urmează:

Preoțimea, în Rusia și Basarabia, a jucat un rol mare în viața statului rusesc. Fiind organ auxiliar al aparatului de dominațiune politică, preoțimea era pregătită pentru aceasta. Educația pe care o primea preotul și chiar viitoarea preoteasă, era îndreptată de a face din preoțime o armă de stăpânire și de naționalizare. Toată educația se căpăta gratuit și în institute *ad-hoc*, unde domnea o disciplină morală specială. Preoțimea era o clasă privilegiată.

Dar această situație care o punea alături de administrație și de poliție, o făcuse odioasă în ochii acelora cari preparau transformarea societății rsești. Dacă preoțimea așezată nu înțelegea aceasta, — tineretul, copiii de preoți, se simțeau stingheriți și izolați. Această precădere ce li se da și avantagiile de care se bucurau, așezate alături de inegalitatea cu care erau tratați, îi revolta. Așa, absolvenții seminariilor, cu rare excepții, erau primiți numai în universitățile din Varșovia, Dorpat și Tomsk, așezate în centre minoritare, unde seminariștii aveau rolul de agenți rusificatori, nu numai că nu satisfăceau pe tinerii seminariști, dar îi revoltau, pentru neegalitatea cu care erau tratați și rolul polițienesc ce li se destina. De aici deșteptarea între tinerii preoți la o conștiință revoluționară. Revoluția rusă, în prima ei parte, este în mare majoritate opera «*popovicilor*», a fiilor de preoți. Nouăzeci și cinci la sută din basarabeni chiar, cari iau parte la viața publică actuală în Basarabia, sânt feciori de preoți.

Cunoscându-se aceste amănunte, se va înțelege de unde caracterul revoluționar al preoțimii basarabene în hotărârile ei de a-și creia un organ autonom și de a acapara averile bisericești pe care le va conduce ea însăși. Eliberată prin revoluția rusă, de rolul pe care ea trebuise să l joace ca agent al forței publice, preoțimea basarabeană și mai ales tineretul ei a avut să realiseze un vis de mult nutrit de toată preoțimea rusă: de a fi o tagmă independentă de stat, de a nu mai fi un auxiliar al puterii politice în stat.

Pe de altă parte, constatarea pe care o făcea biserica basarabeană în ceeace

FOIȘOARA

Cuvântare

Menită pentru serbarea semicentenară a morții Mitropolitului Andrei Șaguna, cu prilejul adunării generale a unui despărțământ al Asociațiunii

(Cu unele scurtări)

Sânt 50 de ani, de când partea pământească a omului epocal s'a predat pământului; partea cerească a lui, în acești 50 de ani, a crescut atât de mult, încât cred că nu este român adevărat, care să nu i aducă, în această zi, prinos de recunoștință pentru munca depusă în scopul luminării unui popor ținut în întunerec și sărăcie.

In cadrul unui discurs de sărbătoare, ca cea de astăzi, nu mă voi ocupa cu activitatea lui Șaguna pe teren bisericesc, politic, național școlar, nu mă voi ocupa nici cu biografia lui, plină de momente înălțătoare, și de multe ori înduioșetoare, ci vă rog a-mi da voie să mă ocup astăzi cu o singură notă a acestei mari personalități: Această notă este firmitatea caracterului, de care dispunea Marele Andrei.

Caracterul lui extraordinar l-a determinat să intre în serviciul bisericii, — cel mai umil serviciu pe timpul acela, — deoarece a fost convins, că numai pe calea aceasta poate fi mai aproape de neamul său, contopit cu biserica sa, și poate să-l ajute, — a prevăzut totodată că va întâmpina în această carieră obstacole, pe care numai un caracter de fier este în stare să le biruească.

Acest caracter s'a dovedit în toate acțiunile sale, din copilărie până la moarte. Nepărtinitor, îngăduitor ori aspru, cum cerea trebuința, foarte muncitor, arătă egal interes atât față de lucrurile mari, cât și față de cele mai mărunte, și aceasta o pretindea dela toți cu cari avea legături oficiale. Nu se sfia a spune adevărul fără încunjur, chiar dacă prin aceasta omul ar fi fost oarecum atins.

Răpit cu forța dela credința și limba sa în cea mai fragedă copilărie și crescut în limbă și lege străină, toată dibăcia iscusiților dascăli, cărora a fost încredințat, n'a fost în stare a stinge în plăpândul băiat iubirea de neam și lege. Ajuns la etatea de 18 ani face o declarație categorică că el este firm hotărât a se întoarce la învățăturile sfinte ale bisericii neamului său. Ziua de 26 Dec. 1826 este memorabilă, ca și ziua de 20 Dec. 1808, ziua nașterii sale, căci în acea zi el este redat definitiv și în mod oficial bisericii strămoșești și neamului său. (I. Lupaș).

Trec peste nenumăratele momente de valoare și hotărâtoare pentru neamul nostru din viața lui, și mă opresc la un momant, care îi arată năzuința mare de a ține neamul românosc în dragoste, bună înțelegere și pace, o condițiune de prima importanță pentru întărirea în putere vitală. Erà anul 1859.

Relațiunile între români erau încordate. Un român din o funcție aleasă este promovat la o treaptă mai înaltă. In onoarea acestui domn Șaguna dă o masă la care întrunește pe toți intelectualii români din Sibiu, fără deosebire de păreri, și astfel îi succede a înlătura înverșunările și a restaura pacea, înfrățirea și solidaritatea între români.

Pentru acest act, în presara de Sf. Andrei tinerimea academică română din Sibiu, entusiasmată de înfrățirea românilor, mijlocită prin Șaguna, îi face o serenadă, — dar poliția, înspăimântată de întrunirea românilor, oprește o parte din tineri de a participa la această manifestațiune, ceeace a produs resens în Sibiu. In ziua de Sf. Andrei, Șaguna îmbracă o revereandă ruptă.

Venind guvernatorul, principele Lichtenstein, la dânsul să-i gratuleze de ziua numelui, zice către acesta: «Vezi, Serenitate, această haină ruptă și sfășiată? să mă credeți, că tocmai așa de ruptă și sfășiată este și inima mea peutru întâmplarea de aseară». (N. Popea).

Cu aceasta face aluzie la amestecul străinilor în afacerile românilor cu scopul de a-i desmembra; — dar și de câte ori români nu se

privește situația bisericii și a preotului în regat, spiritul puțin religios de care era însufleţit românul venit de peste Prut, brutalizarea și umilințele la care au fost supusi mulți slujitori ai bisericii de către organele administrative și militare, au mărit și mai mult tendința acelora cari nu voiau amestecul statului român în biserica basarabeană, și voiau deci crearea unei fortărețe care să poată resista asupririi și care a și fost aceea «*Uniune a clericilor basarabeni*».

La aceste considerante de ordin moral și spiritual s'au adăogat negreșit și altele, de ordin material; — dar am vrut s'atragem atenția asupra laturei psihologice care a dictat unele hotărâri ale preoțimii în formularea și realizarea unei situații care a produs conflictul.

Vom revenì într'un al doilea articol.

Balcanizare?

De multe ori ne este dat să auzim acuza că statele succesorale sânt pe povărnișul «balcanizării», adecă au să ajungă în p ivința administrativă, financiară, culturală tot atât de retrograde, precum un european occidental cunoștea stările din țărișoarele de sub stăpânirea de «lasă-mă să te las» a turcilor. Lozinca aceasta o dau mai cu seamă aceia cari nu pot vedea cu ochi buni o înaintare a statelor succesorale, acum mai omogene decât au fost înainte de războiu. Maliția lor e într-u câtva explicabilă; dar dacă te gândești mai adânc, ajungi la paradoxul că chiar și în interesul bârfitorilor este să se consolideze statele succesorale.

De sigur, stările de astăzi nu sânt strălucite; dimpotrivă, pot fi criticate pe drept cuvânt. Scotus Viator constată, cu toate inconvenientele existente, că «aceasta nu este un motiv de a încerca să răstorni tratatul dela Trianon... Statele n'au să se teamă de nimic și au să câștige totul dacă se aplică metoadele comparative la apreţierea relațiilor politice și sociale din mijlocul granițelor lor și acelea ale Ungariei (de astăzi)».

Eată un glas autorizat, care vede problemele dintr'un punct de vedere superior.

Dar să ne uităm și într'alte țări, care n'au epitetul peiorativ de «balcanice». Cum e în Alsacia și Lorena de astăzi? Fostul comisar general de acolo, actualul președinte al republicei franceze, dl Alex. Millerand, a tipărit de curând un volum despre «Intoarcerea Alsaciei și Lorenei la Franța», și teza sa este:

«Să se menajeze în provinciile noastre (franceze) transiția necesară și atât de delicată între sistemul german și regimul francez.. Interesele instituțiilor sociale locale... să fie conciliate cu interesul nostru; libertatea credințelor (religioase), administrația generală... studiate sau rezolvate...»

Sfatul-sfaturilor pe care-l dă președintele republicei este: «totul este ușor de îndeplinit *cu ajutorul inimii*».

Să ascultăm și alte păreri de ale conducătorilor cu simț de responsabilitate socială.

In Londra s'a ținut de curând, ca în fiecare an, întrunirea societății de apropiere cehoengleză («Czech Society of Great Britain»). La această întrunire au luat parte peste 100 persoane din societatea înaltă engleză și din cehii aflători în Anglia. Discursul de mulțămită la urările de bine ale englezilor, l a rostit ministrul plenipotențiar ceh Dr. Mastny. Intre altele a spus următoarele: «Impotriva mentalității epocii de dinainte de războiul universal trebue să ne luptăm cu *pacienţă*, cu *bunăvoinţă* și cu respectarea strictă a principiilor indicate în tratatele de pace, precum și prin predarea adevăratelor stări de lucruri. Ministrul de externe Dr. Beneș reprezintă pe propagatorul neostenit și perseverant al acestor principii. Cu dânsul împreună credem cu toții că drumul adevărului pe care am început să-l bătătorim, este cel corect. Increderii acesteia i-am dat noi expresie prin aceea că am ales ca parolă: «Adevărul triumfă». Adeverim prin aceasta încrederea că se va putea realiza cu ajutorul adevărului dorința fierbinte după pace a tuturor națiunilor, cu toate statele Societății națiunilor».

Dacă dl Millerand invoca inima, glasul ei ca stimulent principal al acțiunilor noastre, ministrul ceh din Londra cere pacienţă și bunăvoință.

Dar să mai ascultăm pe un european care cugetă.

«Muzeul social» din Paris este instituție cu menirea de a adâncì problemele sociale. Acest «Muzeu social» publică acum o anchetă foarte interesantă privitoare la starea actuală socială în Europa, și în special, în Germania. Ancheta despre Germania este condusă de dl prof. univ. din Paris, Lichtenberger.

Profesorul universitar alsacian-francez Henri Lichtenberger, deci un adânc cunoscător al Germaniei care a tipărit înainte și după războiu studii voluminoase despre viața economică, so cială, culturală a ei și cunoaște bine și referințele din Europa centrală, susține că: In Franța își taie cărare tot mai mult și mai mult «convingerea absolută că toate națiunile, a căror constituire în stat sau sporire de teritoriu a fost consacrată prin tratatul din Versailles, sânt organisme vii. Lungă vreme comprimate și stinghérite în creșterea lor *din partea celui mai irațional și mai nedrept din regimuri*, noi francezii sântem de părere că dificultățile pe care le întâlnesc națiunile acestea pentru ca să-și găsească echilibrul deplin, zace în ordinea lucrurilor. Nu experiăm și noi înșine partea delicată a readaptării totale a Alsaciei și Lorenei la viața franceză? Dibuielile și jignirile, cari se produc nu sânt de loc surprinzătoare, în nici o privință. Pentruca să se asigure funcționarea normală a organismelor atât de lungă vreme falsificate și maltratate, nu sânt de ajuns bunăvoința pacientului și știința celor cu practică. Mai trebue timp. Sântem, în general, uimiți de felul în care s'a îmbunătățit sănătatea lor. Poporul cehoslovac se impune din punctul acesta de vedere într'un mod deosebit simpaticei noastre aprobări».

Să recapitulăm: Sânt inconveniente, — dar aceasta nu însemnează să aduci un nou războiu pe capul Europei. Ascultați glasul inimii, și el să vă dea directiva. Pacienţă, bună-voinţă, atunci triumfă adevărul. Statele succesorale sânt organisme vii și trebue să treacă puțin timp, ca să și găsească echilibrul.

Eată apeluri spre o desvoltare pașnică, cu ajutorul bunăvoinței reciproce. *H. P. P.*

Organizarea seminariilor teologice

Dl Const. Banu, ministrul cultelor și artelor, a terminat redacțiunea proectului de lege pentru organizarea seminariilor teologice ortodoxe.

Acest proect a fost tipărit și distribuit membrilor din comisiunea, care-i va da redacțiunea definitivă.

Dl ministru va depune proectul pe birourile corpurilor legiuitoare, urmând să fie printre cele dintâi ce se vor discuta.

In linii generale, cuprinsul proectului este următorul:

Se prevede înființarea de seminarii pe lângă sediul fiecărei eparhii din țară.

Cu privire la viitoarea organizațiune a seminariilor, s'a fixat durata cursurilor la 7 ani de studii, împărțite în două cicluri: ciclul inferior cu trei ani, și ciclul superior cu patru ani.

Ciclul inferior cuprinde același program ca și ciclul inferior al gimnaziilor; din această cauză absolvenții ciclului inferior al seminariilor pot trece în ciclul superior din învățământul secundar.

Proectul prevede funcționarea și a unor seminarii care au numai cursul superior și în care vor fi primiți absolvenții gimnaziilor și absolvenții ciclului inferior al școalelor normale de învățători, precum și absolvenții ciclului inferior dela celelalte seminarii.

Se precizează că absolvența seminarului nu dă dreptul la intrarea în cler. Spre a putea fi hirotonisiți, absolvenții vor trebui să-și completeze studiile fie la facultățile de teologie din țară, fie la facultățile de teologie ori academiile teologice ortodoxe din străinătate.

Prin excepție, față de marea lipsă actuală de preoți, sânt admiși la hirotonie și absolvenții seminariilor.

Pentru aceasta ei vor fi obligați să urmeze cursurile clasei a VIII-a, care va funcționa la seminarii și în care se vor preda obiectele de natură aplicativă și practică, necesare misiunii preoțești.

Asemenea absolvenți nu vor fi însă hirotonisiți decât cu titlul de preoți ajutori.

Proectul de lege dă dreptul absolvenților de seminare de a intra în învățământul primar, cu obligațiunea de a depune odată cu examenul seminarial și un supliment de examen, care va consta din problemele examenului de capacitate pentru învățători.

Convocare

In înțelesul § ului 23 din statute, membrii «*Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român*» se convoacă la

adunarea generală ordinară,

ce se va ținea la *Timișoara*, în zilele de 28 și 29 August n. 1923.

Programa adunării:

Marți, în 28 August 1923, la ora 11 a. m.
Ședința I, cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central pe anul 1922.
4. Alegerea comisiunilor pentru:

a) examinarea raportului general pe anul 1922;

---

puteau înțelege între sine, totdeauna inima marelui Andrei era ruptă și sfâșiată.

Ca mijloc de cimentare între români, împreună cu alți bărbați de valoare ai neamului nostru, Șaguna a pus bază Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român.

Munca depusă în serviciul acestei instituțiuni nu o verifică așa de mult analele Asociațiunii, pe cât de mult o verifică resultatele obținute între împrejurări foarte grele. Aceste resultate ne îndreptățesc a crede că generația actuală va aduce întemeietorului tributul de recunoștință, prin muncă tot mai înteţită pentru ridicarea poporului român la treapta cuvenită, — și dorită și de întemeietorii Asociațiunii — pe aceste plaiuri în veci românești.

N'aș putea încheia cuvântul meu fără a stărui asupra unui moment de însemnătate deosebită pentru direcția luată de marele bărbat, A. Șaguna.

In urma insistențelor dușmanilor neamului nostru, Andrei Șaguna, pe atunci Anastasie Șaguna, este răpit din neamul său și legea sa, chiar la poruncă împărătească, — dar iscusința mamei sale — lângă copilul său iubit, — ni-l scapă din mânile străinilor, îi formează caracterul, și în etate de 18 ani îl redă neamului său, ear în etate de 25 ani îl dă bisericii sale strămoșești, — și rămâne neclintit în lucrarea sa până la moarte.

Doamnelor! Exemplul fericitei Anastasia, mama marelui Andrei, pe lângă alte multe exemple analoge, vă strigă:

Mamelor! voi sânteți călăuzele pruncilor voștri pentru viața întreagă a lor; voi sânteți îngerii lor păzitori, în mâna voastră este depus viitorul neamului nostru.. Deci și cu acest prilej vă rog să vă inspirați din exemplul acelei mame duioase române, care multe lacrimi a vărsat și multe oftări a trimis la cer, îngrijorată de viitorul copilului său iubit; siliți-vă a face din iubiții voștri copii bărbați, români adevărați, cu caracter firm, gata totdeauna spre jertfă.

Ear noi, toți, să punem la inimă cele din urmă cuvinte ale nemuritorului bărbat: «Să fim pe pace, să ne avem bine și să nu ne sfădim»; căci numai așa va fi veșnică și binecuvântată memoria marelui Andrei, dacă spiritul lui va rămânea cu adevărat între noi.

Pr. *George Iacob*

Au apărut:

***Memorii** din anii 1846—1871 de Arhiepiscopul și Mitropolitul **Andrei Șaguna**, publicate la aniversarea semicentenară a morții marelui Arhiereu. Un vol. de 112 pagini. De vânzare la Librăria Arhidiecezană, Sibiu. Prețul 25 Lei.*

b) censurarea socotelilor pe anul 1922 şi a proiectului de buget pe anul 1924;

c) înscrierea membrilor noi.

5. Prezentarea eventualelor propuneri (înaintate preşedintelui cu 8 zile înainte de adunare).

Miercuri, în 29 August, la ora 9 a. m.

Şedinţa II, cu următoarea ordine de zi:

1. Raportul comisiunii alese pentru examinarea raportului general, şi propunerile acestei comisiuni.

2. Raportul comisiunii însărcinate cu censurarea socotelilor şi a proiectului de buget.

3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi.

4. Alegerea prezidentului şi a unui membru în comitetul central, în locul membrului G. Precup, pe un period de doi ani (1923/24—1924/25).

5. Fixarea locului pentru ţinerea adunării generale ordinare din anul 1924.

6. Dispoziţii pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

7. Închiderea adunării generale. —

După prânz la ora 4: Şedinţa festivă a secţiilor ştiinţifice literare. —

Sibiu, din şedinţa comitetului central al «Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român», ţinută la 4 August 1923.

Dr. Octavian Russu, v.-preşedinte. — *Romul Simu,* secretar.

*

Biroul Asociaţiunii aduce la cunoştinţa membrilor cari doresc a lua parte la adunarea generală, că biletele cu reducere de 75% pe C. F. R. le vor primì dela directorii despărţămintelor.

Membrii sânt rugaţi a şi anunţa de timpuriu participarea lor la această adunare dlui *I. Petrovici*, dir. regional al învăţământului secundar în Timişoara.

Fiindcă în înţelesul Regulamentului au vot decisiv în adunarea generală numai membrii, cari şi-au achitat taxele înainte de deschiderea adunării generale şi sânt în posesiunea *biletului de legitimare*, membrii, cari vor participa la adunarea generală şi cărora eventual le-ar lipsì numitul bilet, sânt invitaţi să-l reclame din vreme dela birou (Sibiu, strada Şaguna Nr. 6).

Comemorarea luptei dela Mărăşeşti

— Apel —

In ziua de 6 st. v. 19 st. n. August 1923, ziua marilor lupte şi a biruinţei, care a descătuşat atâtea neamuri de sub robie, se va pune peatra ctitorească a Mausoleului neamului la Mărăşeşti şi a cr ptelor pentru adăpostirea osemintelor a 10 000 ostaşi.

La această pioasă ceremonie, Societatea ortodoxă naţională a femeilor române, cheamă pe toţi cei cu inimă românească, pe toţi cei care au avut o rudă, un prieten, un frate, un soţ, un părinte, care jertfindu se pentru ţară, a făurit unitatea naţională.

Voi toţi cari aţi purtat lupta grea, alături de camarazii voştri, soldaţi şi ofiţeri ai scumpei noastre armate, invalizii de războiu, care sânteţi plidă vie a jertfelor consimţite de bună voe, văduve şi orfani de războiu, veniţi să îngenunchem la mormintele celor morţi pentru patrie, şi să iscălim cu toţii pergamentul nemuritor care zidit în peatră, va rămânea de-a pururea mărturia recunoştinţei noastre catră eroii umili cunoscuţi sau necunoscuţi, care odihnesc pentru vecie pe câmpia «Mărăşeştilor».

Societatea ortodoxă, ridicând cuibul de odihnă al eroilor, roagă pe toţi bunii români, să participe în număr cât de mare la acest mare praznic al neamului.

Ceremonia religioasă va începe în ziua de 6/19 August la ora 9 şi jum. dimineaţa pe câmpul de luptă la Mărăşeşti în faţa gării, pe terenul donat de dl Gh. U. Negroponte, Societăţii Ortodoxe.

Tipografie. Se anunţă din mănăstirea Neamţ: Datorită muncii neobosite a arhimandritului Daniil Ciobotaru, fost stareţ model al acestei mănăstiri, de un an funcţionează perfect tipografia, fostă tiparniţă de acum 200 de ani. Litere noi, rotativă, tot ce este mai modern există în această tipogr fie.

Tinerimea pe sate

— Cu prilejul unei producţiuni a elevilor de pe Valea Hârtibaciului —

Mi-am propus să înjghebez o legătură mai sinceră, mai trainică, socială naţională între tinerimea şcolară, din acest ţinut. O unire sufletească, sânt sigur, va aduce mare folos la unitatea noastră naţională, după vechiul dicton al poetului: Uniţi-vă în cuget, uniţi-vă 'n simţiri, cântând cântări de înfrăţiri.

Tinerimea, viitorul unui neam, trebue organizată pe baza principiilor morale, creştine şi social-naţionale, ascultând glasul timpurilor prezente de prefaceri folositoare ţării, — numai aşa putem privi cu încredere în viitorul patriei noastre.

Ca început al acestei organizări tinerimea noastră din acest ţinut s'a hotărât să aranjeze o producţiune împreunată cu cântări şi joc.

Cu această ocazie mă adresez către tinerimea noastră şeolară care îşi are acum zile de prăznuire în vacanţă.

Elevii şcoalelor noastre se află dela începutul vacanţei de vară împrăştiaţi prin sate. Mulţi dintre ei, ca fii de ţărani, ajută părinţilor la lucrul câmpului. Unii întreprind excursiuni de studii, organisează petreceri şi producţiuni, ear cei mai răsăriţi ţin adunări şi prelegeri educative poporului dela sate, — cum s'a văzut aceasta în unele părţi ale ţării noastre unde în fiecare an se desfăşoară o frumoasă activitate culturală în folosul ţărănimii.

Tinerii aceştia, an de an mai numeroşi, vor apuca în curând după repausul de vară earăş drumul şcoalei pentru continuarea studiilor şi îmbogăţirea cunoştinţelor. Unii dintre ei, mai puţin talentaţi, sânt îndrumaţi la examene de corigenţă sau la repetarea clasei în care nu au putut dovedi progres de ajuns. — Pentrucă nu toţi sânt înzestraţi cu deosebite puteri intelectuale şi aşa nu toţi sânt meniţi să facă studii grele şi obositoare.

Va trebui prin urmare să se facă o selecţiune, şi acei elevi cari nu au râvnă şi pricepere pentru învăţătura mai complicată, să fie sfătuiţi să cerceteze şcoalele de industrie şi meserie, cam rar cercetate până acuma de români. Aceste îndeletniciri, de mare folos pentru viitorul neamului, au fost desconsiderate la noi prea mult.

Adevărat că până bine de curând românii nu prea aveau intrare în atelierele străine, şi meseriaşii noştri, nesprijiniţi de publicul românesc tânjau răslăţiţi prin satele noastre sărace.

Cu trecutul acesta trebue să se rupă şi să nu se îmbulzească toţi la funcţii de birou. Să-şi deie chiar şi ţăranii mai cu stare copiii la meserii şi industrii, căci la astfel de întreprinderi trebue, pe lângă capital moral, şi capital material.

Neurmând în acest fel, nu vom avea nici când o clasă de mijloc puternică, gata să ţină piept cu clasele de mijloc închegate ale celorlalte naţionalităţi din ţară.

Căci, ce folos de atâţia funcţionari istoviţi în urma lipsurilor suferite ca studenţi şi mărite ca funcţionari?

Conducătorii celorlalte naţionalităţi sfătuesc cu insistenţă pe connaţionalii lor să îmbrăţişeze comerciul şi industria, unde sânt liberi şi independenţi. Foştii funcţionari unguri cari nu au depus jurământul statului român, au îmbrăţişat astfel de cariere. Au fost primpretori şi pretori unguri, ieşiţi din slujbe, cari s'au înscris în ateliere pentruca, după anii prescrişi de legea comercială şi industrială, să-şi poată deschide înşişi ateliere.

Profesorii fac atenţi din vreme pe părinţi i elevilor în cari observă înclinare spre meserie, — căci munca nu e ruşinoasă, cum greşit socotesc unii.

Urmând sfatul lor, am vedea în curând în viaţa practică pe fiecare la locul său, spre mai marele folos al societăţii şi neamului.

Porţile şcoalelor se vor deschide încurând cu vechea maximă biblică rostită de Mântuitorul lumii: «Lăsaţi copiii să vină la mine». Vă trebue o mai dulce chemare ca aceasta?

Voi sânteţi chemaţi cu vorbe bune să intraţi pe porţile deschise ale înţelepciunii. Să intraţi acolo cu smerenie şi sfinţenie, ca să ieşiţi întăriţi sufleteşte din acest templu.

Invăţătorii, măeştrii, catedrele vă aşteaptă, ca să-şi depună toată priceperea lor întru deşteptarea şi luminarea voastră. Şi mulţumiţi, satisfăcuţi şi mândri vor rămânea, când munca şi zelul lor vor aduce roade îmbucurătoare.

Timpul vacanţelor să fie folosit pentru întărirea voastră spirituală şi fizică. Aveţi ocaziune de a vă manifesta şi emula în societăţile voastre de lectură, şi în cele de sport. Nu ocoliţi nici una, nici alta.

Căci românului aşa i stă bine să fie fireş, isteţ şi vânjos. Având aceste însuşiri, nimic nu vă va înspăimânta, şi întăriţi în frageda tinereţe, veţi putea uşor resista, când veţi deveni liberi şi independenţi în viaţă, diferitelor ispite stricăcioase.

Veţi deveni atunci folositori familiei, societăţii neamului şi patriei. Aşa doresc eu şi cu mine neamul nostru să fiţi!

E. Muntean
primpretor

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută, la finea sfintei liturghii, a rostit în catedrala noastră o frumoasă predică prot. militar Iosif Serafim.

Pentru Andrei Şaguna. Din Băile Herculane se anunţă, că Dumineca trecută s'a organizat un festival, cu concursul mai multor artişti, în scopul d'a comemora pe Arhiereul Andrei Şaguna. A cuvântat, cu mult entuziasm, dl general *Găvănescu* despre activitatea marelui mitropolit, prezentându l ca erou al tuturor românilor. Rezultatul bănesc al festivalului a fost 8900 Lei, care sumă s'a trimis de dl general Găvănescu, la Consistorul arhiedecezan în Sibiu. (Raportul corespondentului nostru urmează).

Dela sate. Ni se scrie: In comuna *Făureşti*, plasa Mânăşturului, jud. S.-Dobâca, se află o frumoasă bisericuţă, zidită în stil bizantin, cu două turnuri, situată în mijlocul satului, ce se întinde dealungul văii Cavniculuj într'un aspect pitoresc. In apropierea bisericii se află frumosul edificiu şcolar, — ambele dau dovadă despre hărnicia poporului din comună şi a conducătorilor săi. La hramul bisericii, în ziua de Sf. apostoli Petru şi Pavel, se fac serbări religioase vrednice de amintit. Dimineaţa în zorii zilei se aud cântecele evlavioase ale credincioşilor, cari se adună din toate părţile pentru a petrece câteva momente în rugăciune şi evlavie. De pe dealuri şi văi vin stoluri de flăcăi, fete, bărbaţi şi femei. S'au adunat, în acest sătişor, aproape 4000 credincioşi de prin satele vecine. Cu această ocaziune s'a ţinut şi adunarea preoţilor din grupul religios. Serviciul divin a decurs cu ceremonie înălţătoare, — au cântat şi corurile diferitelor comune. Intre bunele obiceiuri ale credincioşilor noştri se înşiră şi dărnicia lor, prin care vin în sprijinul bisericii. Pomenim ca exemplu pe evlaviosul Bilţ Ignat şi soţia sa, cari au dăruit 600 lei, primarul comunei 100 lei, şi alţii, dăruind cu totul 3500 lei. Faptele vorbesc dela sine. *Participantul.*

Avis. Invăţătorii minoritari (unguri) dela cursul de vară, organizat la Şcoala normală «Andrei Şaguna», — Sâmbătă în 18 August a. c. la ora 8 jum. seara vor da un concert românesc în sala cea mare a prefecturii. Nu ne îndoim că publicul nostru participând la acest concert dat în favorul orfelinatului ortodox român, va sprijini după cuviinţă producţiunea aceasta prevestitoare de vremi nouă.

D'ale baptiştilor. In comuna Vidra, din judeţul Arad, baptiştii voiau să ţină un botez în părâul din hotarul comunei. Poporul din partea locului prinzând de veste a ieşit la părâul satului şi a gonit pe baptiştii găsiţi acolo. Pe unii se spune că i-a şi bătut. Poporul nu admite botezul baptiştilor în ape curgătoare, pentru motivul că «se spurcă apa».

Sindicatul presei române din Ardeal şi Bănat organisează, sub înalta ocrotire a A. S. R. Principelui moştenitor şi sub patronajul dlui ministru de interne gen. Văitoianu, — mari serbări populare, în parcul Carol din Bucureşti, în zilele de 23—29 August 1923. Scopul este crearea de fonduri necesare clădirii unui cămin al ziariştilor la Cluj şi a unui sanatoriu la Tuşnad.

Oraşul cel mai mare din lume este astăzi New-Yorkul cu 7.800,000 de locuitori. Londra are cu 400,000 mai puţini.

Convocăm membrii, şi pe toţi ceice se interesează de cultura poporului, la adunarea cercuală a despărţământului Asociaţiunii Viştea, ce se ţine Duminecă în 19 August 1923 la ora 2 d. m. în comuna Sărata. Program: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Raportul secretarului. 3. Raportul cassarului. 4. Conferinţă despre necesitatea organizării economice, pentru a putea sprijini năzuinţele noastre culturale. 5. Alegerea comisiunii pentru inscrierea de membri noi. 6. Alegerea a 2 delegaţi pentru adunarea generală a Asociaţiunii. Inscrierea membrilor. 7. Prelegere pentru popor despre datoria de a sprijini cultura românească. 8. Cuvânt de închidere. Pr. *Pavel Borzea*, director. *Aug. Şandru*, secr.

Inaugurarea mai multor orfelinate în Ardeal. Societatea «Ocrotirea orfanilor de războiu», secţiunea regională Cluj, va inaugura în ziua de 15 August în Câmpul lui Mihai orfelinatul pentru băeţi «Mihai Viteazul»; la 17 August orfelinatul de băeţi «Vasile Alecsandri» din Sătmar; la 18 August orfelinatul de băeţi «Principele Mihai» din Oradea-Mare; la 19 August se va inaugura la Cluj spitalul de ochi şi orfelinatul de fete «Principesa Elena», în ziua de 20 August se va inaugura orfelinatul de băeţi «E. şi Th. Mihali» din Dej. — La aceste solemnităţi vor lua parte dna Olga Sturza, preşedinta societăţii Ocrotirea orfanilor, dna Marioara Tătărăscu, preşedinta regionalei Cluj.

Călătoria pe c. f. r. Direcţiunea generală ne trimite următorul comunicat: In interesul siguranţei circulaţiunii, deci în interesul său propriu, publicul e rugat a nu ocupa în vagoane un număr mai mare de locuri decât cele indicate că pot primi acele vagoane, şi de a nu lua colete numeroase sau mari. Orce supraîncărcare a vagonului constituind o sarcină în plus, poate provoca ruperea osiilor sale şi deci avea consecinţe incalculabile, mai ales la trenurile care circulă cu vitesă mare. Direcţiunea generală va lua toate măsurile ce-i stau în putinţă pentru a împedeca asemenea stare de lucruri ce periclitează siguranţa circulaţiunii trenurilor, dar ea declină orce răspundere pentru toate cazurile de infracţiune cât şi pentru consecinţele lor. In ceea ce priveşte suirea pe vagoane, direcţiunea generală a şi luat măsuri spre a împiedeca aceste abuzuri şi va complecta măsurile luate, astfel încât orce abatere de acest fel să fie aspru pedepsită.

Numai zece franci. In vitrina unei case de schimb în Paris s'a afişat următorul anunţ: «Un cadou: 5 milioane ruble sovietice, 10 mii mărci germane, 10 mii mărci poloneze, o mie coroane austriece, — totul pentru 10 franci francezi». Se găsesc amatori pentru cadoul oferit, căci riscul nu se pare a fi prea mare.

Funcţionari la poştă. Oficiul telegrafo-poştal *Sibiu* anunţă, că începând cu 1 Octomvrie 1923 se vor înfiinţa cursuri pentru doritorii de a intra ca funcţionari la poştă. Durata cursurilor va fi de şase luni. Elevii vor primì întreţinerea gratuită dela stat sau salar regulat. Detalii se pot aflà la oficiile poştale dela reşedinţele judeţelor.

Condiţiuni pe primire

în liceul de fete de stat din Sibiu şi în internatul de fete al „Asociaţiunii", împreunat cu acel liceu

Direcţia institutului anunţă:

In clasa I a liceului de fete se pot înscrie eleve absolvente de şcoala primară urbană şi rurală, dacă în ziua de 1 Sept a. c. n'au împlinit vârsta de 12 ani. Cererea pentru înscriere în cl. I. se înaintează direcţiunii liceului până în 15 Sept. n. 1923, însoţită de: act de naştere, de botez şi de vaccină şi ultimul certificat de studii al elevei.

In celelalte clase ale liceului de fete se primesc eleve, care au absolvat vre o clasă corespunzătoare la alte şcoale similare recunoscute de stat.

Inscrierea elevelor se face din 15—20 Septemvrie n. 1923, în internatul «Asociaţiunii». La înscriere toate elevele au să aducă certificatul şcolar din anul trecut.

Taxele şcolare sânt ca în anul trecut: pentru cursul inferior: 160 Lei, pentru cursul superior: 210 Lei, care se plătesc la înscriere.

Elevele, care doresc să fie scutite de taxele şcolare, trebue să înainteze cerere la direcţiunea liceului cu prilejul înscrierii, însoţită de certificatul şcolar din anul trecut, cel puţin cu media generală bine, şi certificat despre starea familiară materială a părinţilor. Elevele orfane de războiu sânt scutite de taxele şcolare, dacă dovedesc cu act oficial, că sânt orfane de războiu.

Cererile pentru eventuale burse de stat, se înaintează direcţiunii liceului cu prilejul înscrierii, însoţite de: certificatul şcolar din anul trecut şcolar, cu media generală cel puţin bine, act de naştere şi act despre starea familiară şi materială a părinţilor.

Examenele de corigenţă se ţin în 17 şi 18 Septemvrie n. 1923, la 9 ore a. m.

Cererile de admitere la examen particular (timbrate) se înaintează la Direcţiunea liceului până în 15 Octomvrie a fiecărui an, însoţite de: act de naştere, ultimul certificat şcolar şi act de purtare morală. Examenul particular constă din două părţi: I. Examen preliminar în scris (fără studiile tehnice) în 1 Februar şi II. Examen final în scris şi oral, din toate studiile, în Iunie.

Taxa de întreţinere în internatul de fete al «Asociaţiunii», împreunat cu liceul de fete al statului, este: 10,000 Lei anual de elevă şi se plăteşte anticipativ în patru sau în două rate.

Taxa pentru pian (2 ore pe săptămână, afară de orele de exerciţiu) e: 210 Lei pe lună de elevă; pentru două eleve împreună e câte 110 Lei pe lună de elevă.

Cheltuelile particulare ale elevelor interne (pentru cărţi, material de scris, desemn, lucru manual, etc.) se socotesc separat, cu dare de seamă la finea fiecărei luni.

In caz de repăşire în decursul anului, din orce cauză, taxa internatului şi a pianului se plăteşte pe întregul semestru în care se anunţă repăşirea.

Pentru elevele, care voiesc să fie primite în internat, să se înainteze cerere în scris la direcţiunea internatului de fete al «Asociaţiunii» până în 20 August n. a. c. La cerere să se alăture neapărat certificatul ultimului an şcolar al elevei, cu adresă precisă, şi 1000 Lei avans.

Anul şcolar se începe în 15 Septemvrie n. 1923.

Alte informaţiuni se pot luà dela direcţia institutului.

Nr. 414/1923 prot. (108) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa III **Aţintiş**, protopresbiteratul Mureş Ludoşului se se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat, statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei,

b) Casă parohială nouă, din zid deplin corăspunzătoare şi grădină,

c) 32 jugăre porţiune canonică întregită în baza legii agrare,

d) Zile de lucru şi ferdela de bucate şi

e) Stola.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, ear pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta ori a celebra şi predica, observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Mureş Ludoş, la 12 Iulie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox rom. al Mureş-Ludoşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Romul Popa,
protopop.

Aviz

Internatul Asociaţiunii, Sibiu, caută următorul personal: (111) 1—2

1 guvernantă, 2 bone, 1 infirmieră şi 1 garderobieră

A se adresa Direcţiunii internatului Asociaţiunii, Sibiu, strada Şaguna Nr. 8.

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate cetì: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

Reclama este sufletul comerţului

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Tribunei Nr. 14

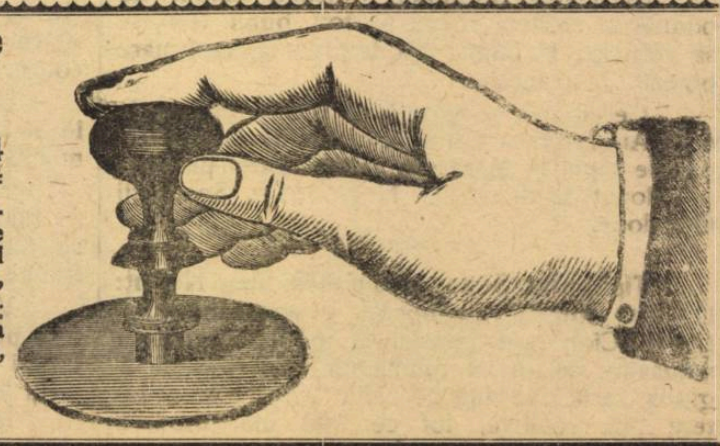

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană", Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică. Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 4/17 August 1923 Nr. 63

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Onor. Procuratura regească (Of.)
Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

E primejduită intelectualitatea

In capitala engleză se adună reprezentanți intelectuali — scriitori și gânditori de seamă — din toate țările, ca să se organiseze scriitorimea. Sub auspiciile «Societății Națiunilor» se trudesc suflete idealiste să cimenteze legăturile între intelectualii tuturor țărilor, arătând cu date concrete cât de îngrijitoare este starea pecuniară, chiar socială, a mânuitorilor condeiului și a cugetătorilor chemați să contribue la înaintarea omenirii.

Intelectualul trebue să fie retribuit cinstit pe urma muncii creerului lui, căci — orce s'ar zice — brațul singur, puterea musculară, fără de porunca creerului, nu poate duce în îndeplinire nici o muncă.

Un dureros exemplu despre contrarul tezei de mai sus ni-l oferă Rusia sovietică, cu convulsiunile ei gigantice, un memento pentru lumea întreagă.

Date importante și elocuente ne oferă în privința aceasta «Revue des deux mondes», decana revistelor din Franța (apare în anul al 93-lea). Intr'un număr mai nou scrie fostul ministru de finanțe rus, mai apoi președinte al consiliului de ministri (1911—1914), V. Kokovțev, un articol-studiu, întitulat: «Cinci ani de dictatură bolșevică».

Este un țipet de alarmă al unui bun patriot rus. Analizează finanțele, economia, industria sub bolșevici și ajunge la concluzia că bolșevismul a sdruncinat cu desăvârșire bazele statului, încât vor trebui decenii până să-și revină țara.

In privința pierderilor pricinuite de bolșevici în rândurile intelectualilor ruși citează câteva date concrete. Eată ce date ne oferă: «O statistică, publicată de ziare, a persoanelor executate și exterminate din partea bolșevicilor, în decursul celor dintâi trei ani a dictaturii lor, ducând în îndeplinire ordinele blestematei (soc. de apărare a bolșevicilor) «Ceca».

Un corespondent al ziarului din Londra «Times» (dl A. Van de Linde) a publicat în Martie 1922 următoarea listă de victime ale bolșevismului:

28	*episcopi*,
1,215	*preoți*,
6,775	profesori și învățători,
8,800	medici,
54 640	ofițeri,
260,000	soldați,
10,500	ofițeri de poliție,
48,500	agenți de poliție,
12,950	proprietari fonciari,
355,250	reprezentanți ai claselor zise intelectuale,
193,350	lucrători.

In rândul al doilea dă Kokovțev numărul aproximativ al celor morți de foame în Rusia bolșevică în decursul foametei din 1921—22:

Statisticele oficiale s'au reținut de a da date precise. Anchetele private vorbesc de 10 milioane, de 20 milioane, 60 și de mai multe victime ale foametei.

Datele acestea trebue să pună pe gânduri pe toți cei ce au mai păstrat un gram de responsabilitate socială.

«Dictatura proletariatului» a arătat în Rusia la ce poate ajunge. Lozinca criminală a luptei de clasă a adus cu sine ca 28 episcopi, 1215 preoți și atâți alți intelectuali să fie puși în fața țevii de pușcă și a tunului din simplul motiv că s'au născut din întâmplare «burghezi».

Cu absurditatea tezelor lor se laudă bolșevicii pe față. Așa d. e. referă conducătorul Lenin, la al 3-lea congres comunist internațional (Iunie-Iulie 1921), despre situația de atunci și constată: «N'a rămas nici un siugur sat în Rusia în care să nu fi fost scuturat (în conștiința sa) poporul și cei oprimați», ear într'alt loc — tot atunci — declară, plin de mândrie: «Pentru întâia oară în istorie există într'un stat numai două clase sociale: numai proletariat și țărănime».

Cum a fost «scuturat» poporul se vede prea bine din lista de mai sus! Ce rezultate au adus cele două clase sociale, fără de colaborarea intelectualilor, se poate vedea clar în Rusia actuală!

Impotriva puvoiului care s'a pornit trebue să se nască simțul de solidaritate al tuturor intelectualilor, din toate țările, ca asperitările dintre clasele sociale să dispară și să se înstăpânească o colaborare rațională, o emulație nobilă, cinstită, singura cu rațiune de a exista.

Amvonul, școala, ziaristica în direcția aceasta trebue să-și facă datoria.

H. P.-P.

FOIȘOARA

Episcopul Dionisie Romano

— Cu prilejul semicentenarului —

Țărani și intelectuali dela Sălițe, în drumul lor spre Galați, unde aveau să participe la congresul din acest an al Ligii culturale, s'au oprit pentru câteva ore în *Buzău*, spre a aduce pios omagiu unui mare fiu al comunei lor, Sălițe, mort înainte cu 50 de ani, episcopul Dionisie Romano.

Sălițenii însoțiți de buzoieni s'au îndreptat spre catedrală, unde P. S. Sa episcopul Ghenadie a slujit parastas pentru odihna sufletului înaintașului său. In fața mormântului de lângă altar, care adăpostește rămășițele pământești ale lui Dionisie, s'au rostit câteva cuvântări. Au vorbit: P. S. Sa episcopul Ghenadie, Dr. D. Borcia protopopul Sălițtei, I. Lupaș ca delegat al Asociațiunii din Sibiu, primarul orașului, prefectul județului, și directorul școalei din Buzău înființată de episcopul Dionisie Romano în 1832.

Dl *O. Ghibu*, profesor universitar, a publicat cu ocazia acestei comemorări un articol, într'o foaie literară din capitală, despre activitatea vrednicului arhiereu. Reproducem — din lipsa de spațiu, cu oarecare întârziere, — din acest articol următoarele:

Dionisie Romano n'a fost numai un vrednic fiu al fruntașei comune ardelenești, sau un episcop oarecare al bisericii ortodoxe, el a fost una dintre *cele mai luminoase figuri* ale vieții culturale românești dela mijlocul veacului trecut. Dionisie aparține istoriei supt toate înfățișările: și celei bisericești, și celei școlare, și celei politice și celei general naționale.

Născut la 1806, tânărul Dimitrie Roman — căci așa se chema de acasă, — trecu la vârsta de 14 ani, cu mama sa, văduvă, în Moldova, pentru a-și închina acolo viețile lor Domnului. Cuvioasa sa mamă intră în mănăstirea Agapia, unde a rămas până la moarte (1860), ear tânărul Dimitrie — intră în mănăstirea Neamțu, vechiul lăcaș de cultură al marelui Paisie. Tânărul frate, care mai târziu avea să se călugărească, luând numele de Dionisie, adusese din satul său, pe lângă o mare aplicare spre cele sfinte, și o puternică râvnă spre carte.

In câțiva ani prin sârguință proprie, își însușî limba rusească, pe cea grecească și pe cea franceză, alături de cari învață și cele două limbi clasice, latina și elina, cu ajutorul cărora ceți, ca un simplu auto-didact, întreaga bibliotecă, foarte bogată pe atunci, a mănăstirii Neamțu.

Dornic de alte orizonturi decât al unei mănăstiri, din care marile orizonturi culturale, vai, dispăruseră, Dionisie, în vârstă de 20 de ani, plecă la București, spre a se împărtăși de noua lumină aprinsă în încăperile dela Sf. Sava, de Gheorghe Lazăr, și hrănită de ucenicul său I. Eliade Rădulescu. Dar, călugărul plecat din mănăstire fără voia superiorului, și fără «carte canonică», nu găsi în capitala Munteniei, un sprijinitor, care să-i asigure o pâne pentru timpul studiilor, și astfel Dionisie intră ucenic la o tipografie, — tipografia lui Eliade, de mai târziu, urmând, pe furiș, și învățăturile dela Sf Sava.

Cum, pe urma ocupației rusești, la 1828 școala lui Eliade își întrerupse activitatea, Dionisie se refugiază la episcopul Ilarion dela Arges, pe lângă care rămâne până la 1832. Acești patru ani fură pentru el foarte rodnici, el ceti un imens număr de cărți în toate limbile, cari îi îmbogățiră nespus de mult și mintea și inima.

Când, la 1832, se redeschide «școala națională» din București, și când, grație solicitudinii noii cârmuiri, tot naționale, a Principatelor, se hotără înființarea de școli «naționale» în toate orașele de reședință, Dionisie fu numit, cel dintâi, «profesor național» la școala din Buzău.

Ca profesor, Dionisie nu găsea însă nicăiri cărțile de școală necesare, — deci se apucă să le facă el însuși. In adevăr, în timp foarte scurt el elaboră și publică un Abecedar, o carte de Aritmetică și una de geografie, cu care deodată dădu avânt noului curent de cultură românească. Cu puțin în urmă, când grație stăruințelor episcopului Chesarie se deschisese în Buzeu și un seminar pentru pregătirea de preoți și când la conducerea acestuia ajunsese tot un ardelean, profundul Gavril Munteanu din Vingard, Dionisie se gândi să dea cu colaborarea

O mică deosebire. Organul politic al cercurilor bisericeşti blăjene scrie, în legătură cu comemorarea semicentenară a Mitropolitului Andrei Şaguna, că noi, dela Sibiu, am fi aşteptat poate ca, din acest prilej, unitii dela Blaj *să se arunce în braţele atât de dornice de a i strânge la piept, ale Inalt Prea Sfinţitului* Mitropolit al nostru Nicolae.

Răspundem confraţilor: Nu, n'am aşteptat şi nu aşteptăm să vă aruncaţi tocmai în braţele Inalt Prea Sfinţitului nostru stăpân, — ci numai în braţele acelei sfinte *biserici*, la care au aparţinut odată *toţi* românii, şi din care numai duşmanii neamului românesc v'au desfăcut, în scopuri politice străine. A sosit vremea dorită, — o spune toată suflarea românească — să faceţi calea întoarsă, realizând şi unificarea religioasă, după ce s'a realizat cea naţională.

Neapărat, în acest scop vi se cere poate cam mult: *suflet mare şi minte dintre cele mai luminate.* Este oare Blajul de astăzi văduv de asemenea mari personalităţi? Dacă nu este, are bună ocazie să iasă la iveală şi s'o dovedească.

Din momentul în care din clerul blăjan va răsări omul, în care să reînvie eroii credinţii, el va fi pus alături de marii nemuritori Ioan Inocenţiu Clain şi Andrei Şaguna.

E lucru limpede şi sigur; dar tocmai d'aceea — pentru mulţi oameni — e foarte greu de înţeles.

Politică internă. Cercurile politice «bine informate» afirmă că, după întoarcerea miniştrilor din vilegiatură, se va face o *remaniere* în guvernul liberal.

Se mai afirmă că actualul guvern a făcut partidului naţional propunere de colaborare la guvernarea ţării. Condiţii favorabile pentru acest partid: alegeri nouă, mână liberă naţionaliştilor în Ardeal, în regat acţiune egală cu a partidului liberal... Oficioasele se grăbesc a desminţi svonurile de colaborare între liberali şi naţionalişti.

Popor eroic. Guvernul francez a tipărit, în vederea unui împrumut intern o mică broşură de şase pagini, unde în câteva cuvinte se resumă suferinţele eroice şi sforţările nobile ale poporului francez. Cităm din această broşură:

In timpul războiului au fost distruse de duşmani 741 993 case, din care Franţa a reconstruit până la 1 Ianuar 1923 un număr de 553·977 case, dând posibilitatea să revină în teritoriile devastate unei populaţiuni de 4,690·183 locuitori.

Din 3,306·350 hectare de teren de cultură devastate, au fost repuse în stare de a fi lucrate până la 1 Ianuar a. c. 1,923·470 de hect.

Din 22 900 de uzine distruse în totalitate, sau în parte, au fost reconstruite până la 1 Ianuar a. c. 19 967.

Totalul daunelor suferite de Franţa în regiunile devastate s'a ridicat la 102 miliarde franci. Franţa a dat pentru refacerea regiunilor devastate suma de 49 miliarde franci; *ear Germania a plătit Franţei până azi numai 4 miliarde franci.*

— Şi totuşi Germania se jăluieşte şi strigă în faţa lumii că «se prăpădeşte» dacă plăteşte.

Statul şi biserica basarabeană

II

Motivele, care au împins preoţimea basarabeană d'a se organiza în societate autonomă sânt, pe lângă cele arătate în articolul precedent, şi altele, şi adecă: motive de ordin material şi personal.

Reforma agrară care reducea proprietatea preotului şi-l făcea mai sărac, l-a hotărât să-şi asigure pe altă cale posibilitatea de a exista. Şi cum averile bisericeşti îi garantau preotului şi educaţia copiilor săi şi îi asigura şi bătrâneţea, interesul preoţimii era ca ea să fie stăpână pe averile bisericeşti şi să le dea o mai mare extindere.

Luarea însă în stăpânire a averilor bisericeşti şi administrarea lor, cereau ca şi autoritatea acelor cari făcuseră acest gest să fie garantată contra unui amestec în viitor a puterii sinodului sau statului. De aci odată cu organizarea *Uniunii preoţimii basarabene* se încep lupte pentru întărirea drepturilor acestei organizări, creată contrar tuturor legilor şi canoanelor. Că în lupta aceasta s'a pus multă patimă, că mulţi s'au îndepărtat dela scopul moral care se pusese la baza acestei organizări, nu este uimitor când se ştie, că în toate luptele intervine elementul interesului personal şi material. Dar, dacă vom adăuga că luptele acestea s'au dat în Basarabia, în care domneau arbitrarul şi samovolnicia, vom înţelege şi mai uşor cum s'a ajuns la situaţia pe care o relevă acum raportul anchetei făcute şi care cuprinde câteva capete de acuzare foarte grave contra conducătorilor bisericii basarabene.

Căci cum se poate explica de ce nici o autoritate n'a protestat, şi n'a luat din cea dintâi zi măsurile cuvenite, şi atunci când s'a proclamat alegerea arhiepiscopului de Chişinău de către adunarea preoţilor, şi atunci când această preoţime s'a organizat în societate particulară, şi atunci când această societate a înfiinţat bănci cu scopuri cămătăreşti, şi atunci când această Uniune s'a prezentat în alegeri cu semnul ei şi cu un program de luptă contra intereselor generale ale ţării?

Toleranţa care s'a manifestat faţă de mişcarea preoţească, se produsese şi faţă de alte mişcări, organizări, lupte întreprinse în Basarabia, — aşa că în plinul arbitrar şi în lipsă de stăpân preoţimea n'a făcut decât ceeace au făcut şi alţii, şi-a făcut trebile sale în dauna intereselor generale şi în contradicţie cu legile fundamentale ale ţării.

De aceea, astăzi ar fi nedrept ca faţă de preoţime să se iee măsuri severe de reprimare, căci conduita ei a fost dictată de împrejurările care a făcut ca provincia aceasta să fie lăsată la voia ei. Spectrul posibilităţii unei revoluţii şi acel al fostei revoluţii ruseşti era prea des agitat, de către cei interesaţi în Basarabia, în faţa conducătorilor dela centru, şi aceştia se lăsau aşa de impresionaţi de el, încât astăzi nu trebue să-i uimească descoperirile făcute la Asociaţia preoţimii...

Am arătat în atâtea rânduri aci ca şi aiurea, că arbitrarul care a dăinuit în Basarabia este datorit venirii la putere în această provincie a unor oameni cu o educaţie şi mentalitate deosebită. Nutriţi cu idei foarte frumoase, călăuziţi de sentimente foarte lăudabile, dar legaţi atavic şi de apucături foarte pământeşti, ei, celor mai frumoase intenţii le-au dat o înfăţişare urâtă. Ear statul, care are o tradiţie şi un trecut şi care trebuia din cea dintâi zi să-şi spună punctul lui de vedere, a trăit sub teama unor ameninţări copilăreşti şi a tolerat anarhia, samovolnicia, arbitrarul.

Preoţimea în massa ei nu este vinovată, dar vinovaţi sânt câteva personalităţi fără scrupule din sânul ei care au fost tolerate: după cum de tot răul în Basarabia sânt vinovaţi, de asemeni, numai câţiva oameni cari s'au bucurat de o toleranţă criminală din partea statului.

Aşa că măsurile, care trebuiau de mult luate şi care se încearcă abia acum să se iee, trebue îndreptate contra adevăraţilor vinovaţi, pe care şi un copil îi poate arăta în Basarabia.

Ceeace s'a uitat de către oameni cu răspundere în ţară, este faptul că statul românesc avea un trecut şi o tradiţie şi se rezema pe puterea întregului popor românesc şi că el era o organizare de or-

---

acestuia şi o revistă religioasă pentru cultura creştinilor şi a preoţilor.

In adevăr la 1839, Dionisie începe a publica — săptămânal — prima revistă religioasă, Vestitorul bisericesc.

Trecând Dionisie în anul 1840, ca director al seminarului din Bucureşti, revista îşi încetează apariţia, după doi ani de luptă frumoasă şi rodnică. La Bucureşti, ca director de seminar, Dionisie lucrează o întreagă serie de manuale şcolare: Istoria bisericească, Teologia dogmatică, Morală şi Pastorală, şi conduce cu pricepere deosebită şi în spirit cu totul avansat şcoala din care ţinea să scoată nu nişte simpli liturgisitori, ci elemente înzestrate cu o cultură la înălţimea exigenţelor timpului, atât pe teren religios, cât şi cultural şi naţional.

Directoratul lui Dionisie la seminarul din Bucureşti ţinu până la isbucnirea revoluţiei din 1848, în care el se amestecă cu toată pasiunea, fiind de partea celor mai înaintaţi progresişti. In mijlocul frământărilor revoluţionare, el traduce şi tipăreşte: «Cuvintele unui credincios», al eabatelui francez Lamennais, vrând să ajute cu ele biruinţa ideilor din apus şi în ţara sa, cu a cărui soartă se identificase supt toate aspectele.

Dar valurile revoluţiei îl aruncă, dimpreună cu alţi luptători, în temniţă, de unde scăpând se refugiază în ţara sa de origină, unde trăeşte câtăva vreme la Sibiu, ca oaspete al episcopului Andrei Şaguna.

Este interesant însă că pe Dionisie luptele naţionale din Transilvania nu l-au putut determina să rămâe acolo, ca atâţia alţi ardeleni reîntorşi din principate, el se simţea mai tare legat de ţara sa adoptivă, decât de cea de origine. De aceea la un moment dat când Şaguna trebui să se refugieze din faţa ungurilor, la Viena, el făcu drumul, până la Bucureşti, însoţit de Dionisie, care rămăsese aci, în vreme ce marele arhiereu se îndrepta prin Moldova şi Galiţia, spre cetatea împărătească, unde solicită dreptatea pentru poporul său.

Reîntors în «ţară», Dionisie se retrase câtva timp, până la 1852, la mănăstirea Băbeni, apoi la cea din Sadova, unde se dedică unei laborioase activităţi literare. El traduse în acest timp câteva din operele clasice ale literaturii apusene.

Tot pe atunci Dionisie începu să publice o nouă revistă religioasă: Ecoul eclesiastic, care avea aceleaşi calităţi ca şi prima sa revistă, Viitorul bisericesc, ear mai târziu începu şi tipărirea unei Biblioteci religioase-morale, care apărea lunar şi în care publică o mulţime de studii, precum şi câteva traduceri din cărţile Sfintei Scripturi.

Această bogată activitate publicistică a îndreptăţit pe deplin numirea lui Dionisie ca părinte al ziaristicei bisericeşti la români, întrucât el a fost acela care a publicat primele trei reviste religioase româneşti.

După liniştirea în o măsură oarecare a evenimentelor pe urma războiului din Crimeea, Dionisie fu trimis de guvern ca stareţ la mănăstirea Neamţu, căreia voia să-i dea o nouă viaţă şi o nouă strălucire. Sprijinit de Grigore Alexandru Ghica domnul Moldovei, el se puse să înfiinţeze în mănăstire o şcoală teologică cu o organizare cu totul superioară. Viitorii preoţi din Moldova aveau, după planul lui Dionisie şi al guvernului, să treacă cu toţii printr'un învăţământ de o durată de 16 ani: 4 ani şcoală primară, 8 seminar, şi 4 Facultatea teologică, care, toate acestea, aveau să fie în mănăstirea de sub conducerea stareţului Dionisie, acum arhimandrit. Inceputul grandios se şi făcu în condiţii dintre cele mai promiţătoare, — dar evenimentele ivite la 1856 zădărniciră opera în mersul ei înainte. In locul lui Grigore Ghica veni pe tronul Moldovei caimacamul Teodoriţă Balş care, cedând intrigilor călugărilor ignoranţi, speriaţi că Dionisie mănâncă toate veniturile mănăstirii cu şcolile, îl înlătură pe acesta dela stăreţie, chemând în locul lui vechiu oameni ai întunericului pentru cari călugăria era prilej de îmbuibare, şi cari trăseseră dungă peste tot ce proiectase şi începuse Dionisie.

Intre 1857 şi 1859 Dionisie este la Iaşi, în

dine şi progres. Fiind aşa, el nu trebuia în Basarabia să facă cărdăşie cu oameni cari n'aveau acelaş crez şi nu trebuia să tolereze ca oamenii aceştia să opue o politică contrară ideilor fundamentale ale statului.

Dacă, din cea dintâi zi a ocupării Basarabiei, s'ar fi observat aceasta, nu se ajungea nici la organizările anarhice, pe care statul trebue să le dărâme acum şi nici la starea de samovolnicie care se observă în toată viaţa publică de acolo.

De aceea revenirea la ordine şi legalitate nu se va face numai cu urmărirea preoţimii, care n'a păcătuit decât făcând ceeace au făcut toţi, — dar cu întroducerea în Basarabia a regimului de ordine şi progres, pe care nu-l vor putea aplica decât oamenii crescuţi la şcoala statului de ordine şi nu de către aventurierii politici ridicaţi de vântul răscoalei.

Dela Băile Herculane

— Corespondenţă —

Mă aflu aici, la Băile Herculane, unde omul vede diferite spectacole, bune şi rele, după cum le întocmesc oameni după chipul şi asemănarea lor.

Duminecă, în 29 l. tr. dl general de corp C. Gavanescul din Timişoara, a pus la cale un «festival Şaguna», pentru contribuirea la ridicarea monumentului arhiepiscopului şi mitropolitului Andrei Şaguna, cu binevoitorul şi graţiosul concurs al doamnelor Dobrescu şi Ferara dela opera română din Bucureşti, al domnişoarei Bazelli, profesoară de piano, şi al dlui Bulfinschi, societar al teatrului naţional din Bucureşti.

Rezultatul acestui festival a fost încununat cu rezultate îmbucurătoare, atât din punct de vedere moral, cât şi material.

Sâmbătă, în 4 August s'a ţinut în biserica ortodoxă română de aici serviciu divin cu prilejul onomasticei M. S. Reginei noastre Maria. Serviciul s'a oficiat de 2 preoţi şi protoiereul Caransebeşului Andrei Ghidiu. Au participat toate autorităţile, episcopul diecezan Dr. Iosif Tr. Badescu, corpul ofiţerilor în frunte cu trei generali, domnul inspector al băilor cu tot personalul, primarul comunal cu tot personalul comunal, jandarmeria şi o mulţime din popor, aşa că bisericuţa era prea mică pentru acest public.

La sfârşitul serviciului divin păr. protoiereu Andrei Ghidiu din Caransebeş a întreţinut publicul cu o paranză gustată cu plăcere de azistenţi, şi că a plăcut publicului am dedus din manifestaţiunile lui care a felicitat pe vorbitor după terminarea serviciului, în frunte cu generalul de corp C. Găvănescul.

După cum am prins în fuga condeiului din cuvântvrea oratorului, Sf. Sa a predicat aşa:

Nici un popor de pe faţa pământului nu are cultul dinastic desvoltat în aşa măsură şi cultivat în familie şi biserică, ca poporul nostru românesc, care în această privinţă va rămânea neîntrecut, pentru că dinasticismul la români s'a prefăcut în tradiţie. Din această cauză imnul regal şi imnul nostru naţional nici când nu şi-au disputat întâetatea, şi pentru român au avut şi vor avea ambele acelaş farmec. Bunul Dumnezeu a lăsat românului ca cetăţue şi depositar inima lui, în care i-a turnat sentimentele vii şi anume sentimentul de lealitate, credinţă neclătită şi alipire către tron dinastie şi casa domnitoare. Astăzi, când sărbăm ziua numelui M. Sale Reginei, buna mamă a poporului, datori sântem să mărturisim că aceste sentimente calde le va păstra şi pe mai departe poporul nostru; ear celui ce ar încerca să l conturbe în sentimentele lui, îi va zice asemenea marelui Arhimede: *Noli turbare circulos meos*. In măreţia zilei de astăzi ne aducem aminte ca totdeauna, pe lângă mărita noastră Regină, şi de capul încununat al statului, de M. Sa Regele, de marele căpitan al vitejei armate şi de întreaga augustă casă domnitoare, şi le zicem: *Viaţă fericită şi îndelungă domnie pe tronul României întregite!*

Luna August a devenit lună însemnată în analele vieţii noastre româneşti şi în analele vitejei noastre armate. Măreaţă şi binecuvântată de Dumnezeu este ziua de 4 August şi din alt punct de vedere şi anume: se împlinesc 4 ani de când viteaza armată română a întrat cu triumf în capitala Ungariei, în Budapesta, ca să facă rândulală ungurilor în casa lor proprie şi să-i apere de bolşevicii lor.

Când nemţii întraseră în Bucuresti, poruncă s'a dat din partea stăpânirii ungureşti de tristă memorie să se tragă clopotele de 3 ori pe zi câte o oră plină la fiecare tragere şi preoţimea să facă rugăciuni de mulţămire pentru «biruinţa» nemţilor... Vă puteţi închipui cu câtă mâhnire sufletească au trebuit preoţii să facă cerutele rugăciuni! Lipsea îndemnul şi adevărata căldură a credinţei în inimile preoţilor noştri, şi din această cauză nici buuul şi milostivul Dumnezeu n'a ascultat rugăciunile lor, căci prin astfel de rugăciuni s'a luat îndeşert numele Dumnezeului nostru şi al părinţilor noştri.

Când la 6/19 August 1917 s'a vestit marea biruinţă a armatei române la Mărăşeşti şi când la 4 August 1919 s'a publicat întrarea triumfală a armatei române în Budapesta, preoţii acum nu din poruncă, ci din îndemn propriu au alergat la sfintele biserici, întocmai ca femeile mironosiţe cu mirul credinţei, au înălţat rugăciuni de mulţămire şi au depus pe altarele sfintelor noastre biserici prinosul de recunoştinţă în numele neamului românesc.

Viaţă fericită, virtute neîntrecută, cunună de lauri, şi biruinţă de eroi doresc scumpei noastre armate şi conducătorilor de acum şi a celor viitori... *Corespondentul*

secretar general al învăţământului, Valaori, însoţit de dl senator Mircea, dl deputat de Lipova Ionescu şi profesorul (care face studii istorice în Ardeal) Sachelarie. Aici în satele din jur s'au interesat de mersul şcoalei şi învăţământului, primind lămuriri dela veteranul protopop I. Munteanu, care ca omul şcoalei a ştiut să spună năcazurile şi dorinţele populaţiei. De aici oaspeţii s'au îndreptat spre «Valea Buii» şi castelul din Buia, rămas dela Mihai Viteazul. Pentru zilele următoare se aşteaptă deputatul Costică Solomonescu, care va cerceta comunele din ţinut.

In 2 August, la «Sf. Ilie», s'a ţinut în Agnita adunarea despărţământului Asociaţiunii. Au participat mulţi ţărani şi intelectuali, la stăruinţa primpretorului Eug. Munteanu, care pe ziua aceea a convocat şi organele administrative din comunele aparţinătoare plasei sale. A luat parte la această întrunire şi dl conferenţiar al Asociaţiunii din Sibiu *Ioan Neagoe*, care a ţinut o frumoasă şi instructivă prelegere despre scopul naţional şi cultural al Asociaţiunii, remarcând figura marelui Arhiereu Şaguna. Dl conferenţiar I. Neagoe vorbeşte la înţelesul poporului, şi bine ar fi când ar putea cutreera toate ţinuturile, pe unde să propage şi întărească convingerea că Asociaţiunea trebue sprijinită. A ţinut o instructivă prelegere despre rostul şcoalei române şi învăţătorul Şerb din Proştea.

Seara s'a dat o reuşită producţiune teatrală, la iniţiativa primpretorului Eug. Munteanu, de studenţi români din plasa Agnita. S'a jucat drama «Se face ziuă», — şi putem zice că s'a jucat foarte bine. Deasemenea cantoneta «Barbul-Lăutarul» şi comedia «Sticla din urmă». A urmat apoi dansul.

E de lăudat dl învăţător E. Holerga, care a dat sprijin studenţimii la reuşita petrecerii.

Din venitul net, cu 1000 lei s'a pus baza «fondului cultural al studenţilor din plasa Agnita», 500 Lei «fond la casa naţională culturală în Agnita», 799 lei la şcoală, şi 100 lei la biserica din Agnita.

Lucrurile bune se laudă de sine.

Participantul

Ştirile zilei

Consistorul ortodox din Cluj a deschis concurs pentru primirea la cursul teologic a tinerilor din Eparhia Clujului, cari doresc să se aplice pe cariera preoţească. Se atrage atenţia celor interesaţi, să-şi înainteze cererile provăzute cu certificat de botez, certificat medical, atestat şcolar, până la 25 August n. 1923: Consistorului din Cluj, indicând şi seminarul la care doresc să fie primiţi.

Parastas. *Doamna văd. Catinca A. Bârseanu face cunoscut, că Duminecă în 19 August n. 1923 la ora 11 dimineaţa se va oficia în Catedrala ort. română din Sibiu parastasul de un an pentru odihna sufletului mult regretatului Andrei Bârseanu.*

Tot mai sosesc. Luni a sosit din Siberia un grup de 280 ardeleni şi bucovineni, foşti prisonieri. Au izbutit să fie liberaţi şi să sosească în patrie prin mijlocirea unei comisiuni franceze.

A înghiţit un şarpe. Marţia trecută locuitorul Gheorghe Gaică din Muierească lângă Râmnicul-Vâlcea, fiind obosit s'a culcat d. a. în casă, şi-a adormit cu gura deschisă. In timpul somnului, un şarpe s'a furişat în casă, a intrat prin gura bietului om, care a simţit o răceală pe gât şi visea că bea apă rece. Şarpele ajuns în stomac sbătându se, omul s'a trezit, începând a se văita şi a cere ajutorul vecinilor. La sfatul lor a băut lapte fert, dar totuşi n'a putut să lapede şarpele. Ingrozit a plecat spre Sibiu, să ceară ajutorul unui medic. Abia s'a depărtat de sat ca la doi chilometri, l au ajuns din nou dureri mari şi a lăpădat un şarpe mort, subţire, lung de 60 centimetri. Acum omul e pe deplin sănătos.

Serbările semicentenare dela Sibiu şi Răşinari, în amintirea lui Andrei Şaguna, se pot vedea zilnic într'un film bine reuşit la cinematograful *Urania* din Sibiu, unde în fiecare seară la ora 7 şi 9 rulează cele mai interesante filme cu celebri artişti.

---

cercurile unioniştilor, cu cari lucrează din răsputeri pentru unirea celor două principate. După unirea lor este numit de Al. I. Cuza în fruntea eparhiei Buzăului, pe care o păstoreşte, cu o scurtă întrerupere, până la moartea sa, întâmplată la 1873.

In primii ani ai domniei lui Al. A. Cuza el este numit membru al consiliului general de instrucţiune, ear după înfiinţarea Academiei Române, este numit la 1867, şi membru onorar al acesteia.

Activitatea lui ca episcop este dintre cele mai bogate, — dar aprecierea ei iese din cadrul articolului prezent.

Dionisie este înmormântat în curtea catedralei din Buzău, lângă altar. Pe peatra lui funerară sânt însemnate ultimele cuvinte rostite înainte de moarte: «Doamne, nu pedepsi România după păcatele fiilor ei». Cuvinte amare, simţite cu toată inima unui mare patriot, — cuvinte pe care trebue să le rostim şi astăzi cu toţii, în fiecare zi, până ce Dumnezeu se va îndura să dea fiilor acestei ţări cugete mai bune şi fapte mai creştineşti.

Scrisori din jud. Târnava-mare

— **Mişcări culturale în Agnita** —

Oraşul Agnita este centru însemnat pe «Valea Hârtibaciului». Aici e desvoltat comerciul şi industria, — toată în mâna saşilor, cari sânt organizaţi şi întăriţi în toate privinţele. Aici este un singur comerciant român, 2 birtaşi, (la marginea satului) şi câţiva meseriaşi, cari să sperăm că se vor spori. Este o bancă «Frăţia», care ar prospera şi mai bine dacă românii nu ar sprijini mai ales băncile străine. In centru nu este nici un medic de român, şi nici în jur. Avem un singur advocat român. In Cincul mare deasemenea nu este nici advocat, nici medic român.

Cunoscând cei dela cârma judeţului şi a ţării această stare, au căutat şi caută să îmbunătăţească situaţia românismului de aici. Sânt vrednici de amintit în privinţa aceasta, deputaţii judeţului, dl ministru Florescu, senatorul-mecenate Mircea, şi deputatul Solomonescu, cari însoţiţi de dl prefect Ion Prescurea, cutreeră satele judeţului Târnava mare, îndemnând, îmbărbătând şi sprijinind cu sfatul şi cu fapta populaţia din judeţ.

La finea lunei trecute a cercetat Agnita dl

Limba franceză se va preda, după o hotărâre mai nouă a guvernului otoman, în toate şcoalele elementare turceşti. — Dl Emil Neugeboren, publicist braşovean, scrie că saşii n'au trebuinţă de nici o limbă franceză.

Avis. Învăţătorii minoritari (unguri) dela cursul de vară, organizat la Şcoala normală «Andrei Şaguna», — Sâmbătă în 18 August a. c. la ora 8 jum. seara vor da un concert românesc în sala cea mare a prefecturii. Nu ne îndoim că publicul nostru participând la acest concert dat în favorul orfelinatului ortodox român, va sprijini după cuviinţă producţiunea aceasta prevestitoare de vremi nouă.

Invalizii de războiu. Numărul invalizilor de războiu în toată lumea este de *zeçe milioane.* Eată cum se împarte acest număr pe singuraticele ţări: In Germania un milion şi 537 mii, în Austria 164 mii, în Belgia 50 mii, în Statele Unite ale Americei 157 mii, în Francia un milion şi jumătate, în Anglia 117 mii, în Italia 800 mii, în Polonia 320 mii, în România 195 mii, în Rusia 775 mii, în Ungaria 108 mii, în Cehoslovacia 136 mii.

Numărătoare. Ungaria a făcut o nouă numărătoare a locuitorilor săi. S'a constatat că are astăzi aproape 8 milioane de suflete; unguri sânt cam 7 milioane; ceilalţi sânt, nemţi, slovaci, croaţi, români şi sârbi. Românii sânt, după numărătoare, 23 de mii. In realitate sânt peste 60 mii, — dar vechiul obicei d'a reduce numărul «naţionalităţilor» mai dăinuieşte, ca pe vremuri.

Poşta în Rusia. O epistolă simplă, trimisă în orcare parte a Rusiei, costă 7 milioane şi jumătate ruble. O epistolă cu greutate de 20 grame, trimisă din Rusia în străinătate, costă 27 milioane ruble.

Nr. 414/1923 prot. (108) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa III **Aţintiş,** protopresbiteratul Mureş Ludoşului, se se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat, statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei,

b) Casă parohială nouă, din zid deplin corăspunzătoare şi grădină,

c) 32 jugăre porţiune canonică întregită în baza legii agrare,

d) Zile de lucru şi ferdela de bucate şi

e) Stola.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, ear pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta ori a celebra şi predica, observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Mureş-Ludoş, la 12 Iulie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox rom. al Mureş-Ludoşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Romul Popa,
protopop.

Aviz

„Conducerea fabricei de zahăr în Bod-Braşov" caută pentru şcoala proprie elementară cu limba de propunere ungară clasa I, şi II, **învăţător** necăsătorit, cu diplomă, ori **învăţătoare.**

Se cere cunoştinţa limbii române şi ungare, cât şi capacitatea de a instrui în aceste două limbi.

Oferte se vor adresa «Fabricei de zahăr în Bod-Bodfalu». (113) 1—1

Reclama este sufletul comerţului

„CETATEA"

Bancă Economică Comercială S. A. Braşov.

Concurs

pentru ocuparea următoarelor posturi de funcţionari la Banca «Cetatea»:

1. 4 posturi de **contabili** şi **ajutoare** de **contabili** la Centrală în *Braşov.*

2. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Cohalm.*

3. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Topliţa-Română.*

Condiţia pentru ocuparea acestor posturi este absolvirea unei şcoale superioare de comerţ cu certificat de bacalaureat şi practică de bancă. La cereri se vor anexa, pe lângă certificatul de bacalaureat, certificatele de servicii şi curriculum vitae.

Cei cu studii academice vor fi preferiţi.

Retribuţia materială se va face în conformitate cu Tabloul de salariare în vigoare şi Pragmatica de serviciu a institutului.

(112) 1—5 **Banca „Cetatea" S. A.**
Direcţiunea Generală

Aviz

Internatul Asociaţiunii, Sibiu, caută următorul personal: (111) 2—2

1 guvernantă, 2 bone, 1 infirmieră şi 1 garderobieră

A se adresa Direcţiunii internatului Asociaţiunii, Sibiu, strada Şaguna Nr. 8.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea,** egumenul sfintei mănăstiri Precista Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană,** Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 15 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA

bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:

cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări

:-: pe lângă cele mai favorabile condiţiuni. :-:

LIBRĂRIA

aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:

cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posibile.

Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi franco.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 8/21 August 1923 Nr. 64

Telegraful Român

Organ național-biser...

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

(Of.)
Onor. Procuratura ...easca
Sibiiu

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Catedrala ortodoxă română din Cluj

Consistorul ortodox român din Cluj a luat măsurile cuvenite de a se ridica în cetatea Cluj o biserică-catedrală, dela altarul căreia să ridicăm rugăciuni către bunul Dumnezeu, care ni-a rezervat nouă celor de azi zilele mărețe, prin care trecem.

Mijloacele, pentru realisarea acestei juste dorințe a credincioșilor noștri, sânt reduse și nesuficiente; statul, în situația financiară grea de azi, nu ne poate ajuta cum trebue, și cum ar fi de dorit. In înțelegere cu organele statului superioritatea bisericească din Cluj și-a luat refugiul la «*Timbrul Cultural*», care era să se aplice pe biletele de intrare la teatre, concerte, cinematografe, sporind prețul biletelor cu 50 bani. Cu acest fel de ajutor s'au zidit în Cluj multe edificii monumentale, fără să se fi simțit vre-o greutate ori apăsare.

Față de această modalitate de a se contribui la ridicarea bisericii-catedrale ortodoxe în Cluj, presa străină a dat alarmă, frații români dela Blaj au bătut doba mare, și glasurile acestea s'au auzit la București, — astfel dreptul, acordat pentru Timbrul Cultural, a fost revocat, ear biserica a rămas cu spesele confecționării timbrelor, anticipate în suma de 40,000 lei.

Ajunsă biserica la acest stadiu, Consistorul din Cluj a luat hotărârea să facă apel la credincioșii noștri ortodocși. *Să ne ajutăm noi pe noi.*

Veneratul Consistor arhidiecezan din Sibiu, cu adresa Nr. 5073 a încuviințat să se desfacă în parohiile arhidiecezei timbrul cultural în favorul bisericii catedrale din Cluj.

In vederea acestora, Veneratul Consistor din Cluj s'a adresat direct oficiilor noastre protopopești, ca ele în cercul propriu de activitate să împartă la oficiile parohiale, și prin acestea la întreg poporul nostru din teritorul arhidiecezei în Duminecile apropiate, asemenea timbre culturale. (2 timbre se vând cu 1 leu).

Cu suma aceasta se poate rescumpăra o cărămidă la catedrala din Cluj, și se dă ocasiunea ca să contribue fiecare credincios al bisericii noastre, cu oarecare jertfă, la ridicarea casei Domnului.

De orașul Cluj ne leagă o serie lungă de amintiri dureroase. In timpul din urmă mărturie vie este procesul memorandului, — și în timpul războiului temnițele Clujului erau pline de preoți români...

In locul temnițelor, noi ridicăm biserici și institute culturale. Prin acestea voim să ne dovedim existența și misiunea noastră.

Să cumpărăm cărămizi la zidirea bisericii ortodoxe din Cluj!

Cuvântarea M. S. Regelui

Cu prilejul serbărilor pentru comemorarea semicentenarului morții marelui arhiereu Andrei, *M. S. Regele a ținut în sala* Urania *o cuvântare care am publicat-o în extras în nrul 54-55 al ziarului nostru. Eată, în întregime, textul acestei cuvântări:*

Insuflețit de aceeaș pioasă și patriotică simțire, care ne-a adunat pe toți ca să pomenim și să prăznuim precum se cuvine memoria marelui mitropolit Andrei Șaguna, am venit să aduc, ca întâiul Rege al României întrunite, prinosul meu de recunoștință și veșnică cinstire acestui apostol al neamului românesc.

Dacă nouă astăzi ne este dat a ne bucura de întrunirea în acelaș stat național a tuturor ținuturilor locuite de români, nu trebue să uităm, în veselia noastră, că această măreață înfăptuire a fost pregătită sufletește de acei mari stâlpi ai neamului, care luptându-se cu neînchipuite greutăți, s'au îngrijit de viața națională românească pe tărâmul politic, cultural și moral.

Unul din acești bărbați de peste munți, un strălucit și mândru chip, întrupând ideea națională, a fost mitropolitul Șaguna, «Andrei cel dintâi chemat».

Hulit la început ca străin și nu fiu al Ardealului, această odraslă de români macedoneni, rătăciți prin țări străine, a fost rânduit de pronia cerească să reînvieze vechea mitropolie a românilor ortodoxi din Ardeal, cari, căzuți sub o ierarhie străină și vitregă, tânjeau în amorțire și înțelenire de suferințe seculare atât în ce privește legea lor, cât și în ce privește școala și conștiința națională.

Purtând toiagul păstoresc tocmai în vremurile de mari frământări politice și sociale din anii 1848 și 1866, Șaguna a știut că, odată cu înființarea școalelor de învățătură a preoțimii și a poporului, să se arate și ca un înțelept cârmuitor în toate luptele politice ce s'au desfășurat pentru înlăturarea românilor dela viața obștească de stat. Văzând că împrejurările au adus Transilvania sub jugul minorității maghiare, el și-a potrivit politica sa cu proverbul național: «fă și taci», știind că dreptatea până la sfârșit rămâne biruitoare.

Și sfânta noastră dreptate a învins. Datorită muncii statornice și sârguitoare a generațiilor trecute, datorită înțelepciunii fruntașilor neamului nostru, datorită vitejiei ostașului român, care a pecetluit cu sângele său dreptatea poporului român, — astăzi întâiul Rege și întâia Regină a României întregite, vin la locașul aceluia, care, ca un adevărat apostol și înainte mergător, reprezintă calea spre unitatea românească.

Mormântul, la care ne-am închinat astăzi, este modest, dar mare prin însemnătatea lui. Cetatea nu l-a primit, dar l-a primit satul, frumosul sat al Rășinarilor; căci Șaguna știa că, pe vremea sa, în sate sta puterea și isvorul nesecat de vlagă românească. Cu deosebire scumpe ne sânt satele din acest mândru colț al României, locuit de străvechii păstori, așa zișii Mărgineni, cari, în transmigrările lor dela munte la bălțile Dunării și ale Mării Negre până în munții Caucaz, au dus cu ei frumoasele datine și duioasele cântece românești, care au ținut așa de sus simțul de unitate al limbii și al națiunii.

Să ne închinăm cu drag la memoria acestui mare fiu al neamului nostru și să ne gândim la ceeace poate face un om înțelept, pururea treaz și departe văzător, și să ne bucurăm, că fapta bună este nemuritoare și roadele ei binecuvântate. Să cugetăm la aceea că el a avut în lupta sa așa de puține mijloace materiale și atât de multe piedici din partea unei cârmuiri străine și totdeauna bănuitoare, — pe când nouă ne este dat a lucra în toată libertatea și după voia noastră. Să ne gândim, că el s'a înălțat pe deasupra deosebirilor de ținuturi și confesiuni, când a fost vorba de binele și fericirea neamului său de peste tot locul, fie pe tărâmul politic pe Câmpia Libertății dela Blaj, fie pe tărâmul cultural, la înființarea asociației pentru cultura poporului român, fie pe tărâmul bisericesc; — căci nu trebue să uităm marea pildă ce ni-a dat Șaguna, care s'a străduit să întrunească sub una și aceeaș mitropolie pe toți românii ortodocși din fosta monarhie austro-ungară, țintind prin aceasta la unirea românilor din Ardeal cu cei din Bucovina și înlesnind astfel viitoarea unificare a întregii biserici ortodoxe române.

In sfârșit în lupta pentru luminarea și înălțarea poporului nostru, pătrunzându-ne cu toții, până în adâncul sufletelor noastre, de datoria ce avem, să nu ne depărtăm de acel înțelept și bine cumpănit duh al lui Șaguna, să zicem din toată inima:

Veșnică să-i fie buna și fericita amintire!

La noi, şi la alţii. Prefectul provinciei Trente în Italia a dat ordonanţă în privinţa numirilor germane pentru localităţile incorporate la Italia. Numiri ca «Sudtirol», «Deutschtirol» ş. a., sânt oprite, contravenţiile se pedepsesc, ear imprimatele, ziare, afişe, cărţi poştale ilustrate, care ar reproduce numirile oprite, vor fi sechestrate. Aşa este la italieni. La noi, la românî, autorităţile noastre tot mai tolerează cea mai învederată *germanizare* Noi avem astăzi: *Temesburg* (pe vremea ungurilor, nemţii scriau numai Temesvár), pentru oraşele ardelene Aiud Târgu-Mureş avem chiar un *Neumarkt*, un *Strassburg*, ear Mureşul a devenit dintr'odată *Miresch*, — şi alte numeroase germanizări. Par'că sântem o parte din Prusia... Dar, asupra atitudinii *duşmănoase* pentru tot ce e românesc a presei germane dela noi, vom revenì.

Un petec de cer albastru

— Impotriva scrierilor imorale —

In mijlocul cerului înnorat şi a furtunii sufleteşti prin care trecem, ne este dat să întrezărim un petec de cer albastru.

Hârtia este foc de scumpă, unele ziare cu trecut cultural, politic însemnat, sânt silite să dispară; cărţile de şcoală sânt primejduite, neputând fi cumpărate de toţi bieţii copilaşi dornici de carte; cărţile de literatură bună apar, în cea mai mare parte, cu preţuri urcate, încât nu pot servì de nutremânt sufletesc pretutindeni...

Şi, în vremea aceasta de criză, câteva reviste de scandal, tipărite pe hârtie bună, cu ilustraţii ademenitoare, în toate culorile, îşi permit luxul să-şi sporească paginile şi să se laude cu tirajul lor...

O domnişoară-redactoare, care ne cutreeră acum ţinuturile, ca să studieze atmosfera şi să refereze unei reviste occidentale: «Ideea Europeană», ne povesteá că a văzut cum se desfac chiar şi prin «Ţara Făgăraşului» astfel de publicaţii nesănătoase, şi cum se citesc din partea micilor şi marilor cetăţeni ai României întregite, — ca să nu mai vorbim de Sibiu, Braşov, etc. sau staţiunile balneare, unde vezi din când în când cum «savurează» nu cutare babalâc sau cutare cucoană, ci cutare onorabil şi onorabilă, fără pic de ruşine, aceste regretabile producţii maculatură.

Cu astfel de «lectură» se tâmpesc simţurile, se abrutizează *omul* din noi, se pierde simţul de gingăşie, de castitate, se pierde noblea din om!

In şedinţele Sf. Sinod din 1922 ceruse I. P. S. S. arhiepiscopul Gurie al Basarabiei să se ia măsuri împotriva cărţilor şi revistelor umoristice şi pornografice. In şedinţa din 8 Martie a. c. a cerut deputatul Ţoni să se ia măsuri împotriva răspânditorilor de asemenea «literatură», ca să se împiedece întinderea imoralităţii în mijlocul tineretului. O societate nouă, «Asociaţia morală a femeilor intelectuale», îşi începe activitatea cu un inimos apel: «Femei de toate vârstele şi toate profesiunile! Sporiţi rândurile noastre spre a începe lupta contra celui mai teribil flagel social: imoralitatea, care a adus prăbuşirea imperiilor şi dispariţia naţiunilor»!

Strigăte de alarmă se dau în toate ţările, din partea unor persoane şi instituţii cu simţ de responsabilitate.

Trebue să ne felicităm că o româncă, dşoara Elena Văcărescu, reprezentanta României la «Societatea Naţiunilor», a luat cuvântul la o adunare a acestei societăţi, în Septemvrie anul trecut, cerând, în mijlocul aplauzelor tuturora, să se găsească mijloace pentru urmărirea traficului publicaţiilor obscene, care n'au nici în clin, nici în mânec cu arta. Societatea Naţiunilor a pornit acţiune comună, conştie fiind că primejdia ameninţă pe toate statele şi a lansat un chestionar în privinţa combaterii pornografiei. Ultimul număr din buletinul lunar al Societăţii Naţiunilor ne aduce o veste îmbucurătoare: în decursul lunei Septemvrie a. c. se va ţinea, din iniţiativa Franţei, o conferenţă a împuterniciţilor statelor, cu scopul de a prepara şi a subscrie o convenţie internaţională împotriva pornografiei.

Franţa luase iniţiativa unei conferenţe internaţionale încă de prin 1910, dar a venit războiul şi ideea nu s'a depănat mai departe.

La chestionarul trimis de Franţa au răspuns până în Iulie 1923 unsprezece state: Indiile, Noua Zelandă, Panama sânt dispuse să accepte convenţia în forma presentată de chestionar; Africa de sud, Danemarca, Anglia, Norvegia, Olanda, Sârbia şi Elveţia sânt gata să o adopte, cu unele rezerve şi modificări.

Belgia refuză să o primească în forma ei actuală. Alte 5 state (şi România?) au încunoştinţat guvernul francez că studiază chestiunea.

Greutatea stá în aceea că sub noţiunea de «pornografie» să nu se rătăcească şi adevărata artă. Raportul Societăţii Naţiunilor scrie: «Aceste 10 state sânt de părere că înţelesul cuvântului «obscen» n'ar trebuì să fie definit în convenţie, ci că fiecare stat să aibă putinţa de a da terminului significarea legală care i s'ar părea mai apropiată».

De sigur se vor constituì comisii speciale în fiecare ţară.

E vorba că s'a urnit peatra şi că se discută această cardinală problemă de însănătoşire publică.

Toţi cei buni au datoria să militeze pentru o codificare în legi împotriva pornografiei.

Problema e vrednică de discutat în cercuri cât mai largi. *H. P.-P.*

Din activitatea clerului

Asociaţia clerului «Andrei Şaguna», despărţământul Făgăraş, cercul I. şi-a terminat activitatea anului curent.

In Galaţi, Duminecă S. S. Părinţi, *Ioan Conora* preotul Boholţului a predicat *despre rugăciune* în mod pătrunzător gălăţenilor participanţi numeroşi în biserică, şi apoi şi în şcoală la conferinţa poporală, unde a luat cuvântul şi *Gheorghe Şolca*, preotul Calborului şi *Nicolae Aron* preotul Galaţului, precum şi mireanul *Petru Tănase*. A colaborat la liturghia în sobor şi preotul capelan *Vasile Floca* al Făgăraşului, care ca secretar a primit predica frumoasă dată în scris de pr. Conora.

In Făgăraş, Luni a doua zi de Rosalii, a predicat Gheorghe Şolca despre însemnătatea Bibliei la un public relativ mic, lipsind intelectualii mireni cu puţine excepţii. A cântat impunător Romul Taflan. Liturgia în sobor aici a condus-o protopresbiterul Nicolae Borzea, aplicând slujba hramului în jurul bisericii în mod esemplar cu ajutorul preţios al profesorului de religie Traian Păcală şi cu asistenţa obligaţilor Nicolae Aron şi Vasile Floca, primind şi aici predica în scris a lui Şolca. La conferinţa poporală din şcoală a vorbit protopresbiterul Borzea, Aron şi Şolca.

In Beclean, Dumineca a 3-a după Rosalii a predicat profesorul dela liceul «Radu Negru» Valeriu Literat despre: Luminătorul trupului este sufletul; — poporul credincios umplue biserica până în tinda ei, şi armonios dela mic până la mare a ştiut da răspunsurile liturghiei în sobor cu voci curate, de-ţi era mai mare dragul să-i asculţi, meritul este al crescătorilor lui, bunii dascăli din trecut Gheorghe Taflan şi Nicolae Ludu şi al celor actuali Nicolae Ţuţurea şi Moise Bârsan, aceşti din urmă prezenţi. Au colaborat şi profesorul de religie dela liceul «Radu Negru» Matei Rădulet, Nicolau Aron, Gheorghe Şolca şi Vasile Floca. După liturgie, întreg poporul, în sunetul clopotelor, cu prapori frumoşi, con-

---

FOIŞOARA

Documente de reîntoarcere

Glasul bisericii şi al neamului nostru, care cheamă la înfrăţire şi întărire, a fost ascultat, cum au vestit, de părintele protopop din Izvin *Dr. Ştefan Pop*, reîntors astăzi la sinul bisericii dreptmăritoare a lui Hristos.

Publicăm în cele următoare, cu titlu documentar, actele de trecere ale părintelui Dr. Ştefan Pop din Izvin.

I

P. Sf. Sale Dlui *Ioan I. Papp*, episcop ort. român, Arad.

Subsemnatul de ani îndelungaţi mă ocup de studii teologice şi mai ales de studii privitoare la istoria bisericii ortodoxe române. Aceste studii mi-au dat convingerea şi m'au întărit în hotărârea să Vă fac următoarea solemnă şi irevocabilă mărturisire:

Cred cu toată puterea sufletului meu în învăţătura bisericii ortodoxe răsăritene. Prin această credinţă neclintită mă mărturisesc a fi deslegat de orce legături cu biserica gr. catolică, din care am făcut parte până în momentul de faţă. In temeiul acestei profesiuni de credinţă mă mărturisesc a fi membru al clerului din eparhia ortodoxă română a Aradului, ne mai recunoscând asupra sufletului meu îndatoriri de trecere formală după legi de stat. Prin urmare cer P. Sf. Voastre ca din plenitudinea puterii spirituale canonice să mă declaraţi de primit în clerul eparhial al P. Sf. Voastre.

Ţin să mărturisesc cu aceeaşi solemnitate, că în măsura în care sânt convins despre puritatea adevărurilor de credinţă ale bisericii ortodoxe, am şi convingerea, că biserica ortodoxă română a fost, este şi va fi singura mântuitoare nu numai sufletească, ci şi naţională pentru poporul românesc.

Arad, 16/29 Mai 1923.

Dr. Ştefan Pop
protopop onorar şi paroh fost gr.-cat., ear de acum înainte ortodox român în Izvin.

Dr. Teodor Botiş
Emilian, căpitan.

II

Nr. 68 Pres. 1923.

M. On. Domn *Dr. Ştefan Pop* protopop onorar, paroh, în Izvin.

Mărturisirea credinţei ortodoxe, ce Ni-ai făcut-o Sfinţia Ta în scris, am luat-o la cunoştinţă în temeiul puterii noastre spirituale canonice, ca episcop eparhial.

Cu aceeaş putere te primim în clerul eparhial al diecezei noastre, cu atât mai bucuroşi cu cât Ni sânt cunoscute străduinţele de mulţi ani ale Sf. Tale, când ai scris lucru de interes pentru istoria bisericii ortodoxe române şi mai cu seamă cu privire la trecutul diecezei Noastre.

In privinţa aplicării Sf. Tale se vor lua măsuri de Consistor.

Insoţim primirea Sf. Tale în clerul nostru de binecuvântarea noastră arhierească.

Arad, 16/29 Mai 1923.

Ioan I. Papp, m. p.
Episcop.

III

Ilustrităţii Sale Domnului *Dr. Alexandru Nicolescu*, episcop gr. cat. român, în Lugoj.

Primind în ziua de 28 Mai ordinul cu Nr. 1150 şi spre a nu vă da un răspuns, care nu ar fi în consonanţă cu credinţele mele, m'am prezentat în ziua de 29 Mai a. c. la Preasfinţitul episcop ortodox al Aradului, căruia i-am făcut mărturisirea de credinţă ort. orientală, cerându-i să mă primească în clerul eparhiei, ceeace s'a şi făcut.

Cu aceste împărtăşiri aş putea considera chestiunea raporturilor mele de rezolvită, dacă nu aş mai avea de spus şi un alt cuvânt dictat din adâncul sufletului meu.

Am ieşit din sânul bisericii gr. cat. nu din vre-un resentiment personal şi mai puţin pt. vre-o supărare cu Preasfinţia Voastră, care mi-aţi dovedit o atitudine cu adevărat creştinească chiar şi atunci, când mă întrebaseţi despre anumite svo-

dus de preoţime a ieşit la câmp către O't. S'a săvârşit şi maslu la hotar. După prânzul (dat în grădina vrednicului preot reposat Nicolau Clonţa) aranjat de văduva preoteasă Hareta Clonţa şi de soţia notarului Constandin Surdu a urmat conferinţă poporală în şcoală, predicând preotul Galaţului Nicolau Aron dintr'un elaborat pregătit în scris despre: Luminătorul trupului luminos şi întunecos, scoţând exemple din istoria trecutului şi din viaţa de acum, a oamenilor cu suflet luminat şi cu suflet întunecat, cernând trecutul Becleanului, cu bărbaţi ca renumitul dascăl Branişte, luminatul învăţător Ioan Ludu din trecut, din familia căruia a răsărit protopopul Andrei Ludu, apoi harnicul director de bancă Matei Jiga, căpitanul Matei Bârsan, locotenentul Trombiţaş, advocatul Dr. Moise Grama, nenea Ioan Cavan, Romul Taflan, comercianiul Gheorghe Bârsean, Ţuţurea şi alţii. La conferinţă a colaborat şi Gheorge Şolca şi bătrânul vice notar Ludu. După conferinţă s'au ţinut 12 masle. Predica în scris a lui Aron a fost dată secretarului Floca.

In Calbor, la Sânziene a predicat Vasilie Floca despre cred inţă, cu deplin succes, (predică completă dată în scris). Şi aci s'a făcut maslu la hotar într'un mod demn, urmând după masă şi alte 3 masle la particulari. Dela serviciul divin au lipsit şi aici intelectualii mireni.

In Luţa, la SS. A. Petru şi Pavel, fiind tocmai în această zi serbarea de 50 ani dela moartea mitropolitului Andrei Şaguna, cerc religios nu s'a ţinut. Predica despre Credinţa tare şi roditoare ce era să o ţină Conora în Luţa, la sf. Ilie la Mănăstirea Macarie (s'a dat în scris secretarului Floca).

(Va urma)

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Una dintre cele mai reuşite predici s'a rostit ieri, Duminecă, în catedrala Mitropoliei noastre. A cuvântat distinsul scriitor Gala Galaction, nume sub care se ascunde un mare preot al bisericii ortodoxe române, părintele Grigore Pişculescu din Bucureşti. Stinţia Sa, care astăzi părăseşte Sibiul a amintit în frumoase cuvinte gloria miilor de eroi, al căror mausoleu s'a inaugurat Duminecă la Mărăşeşti. Predica neîntrecutului orator a fost ascultată cu deosebită evlavie de credincioşii din toate clasele societăţii. In aceeaş zi s'a ţinut serviciu divin în catedrală şi pentru serbarea bătăliei dela Mărăşeşti, precum şi parastasul pentru regretatul preşedinte al Asociaţiunii Andrei Bârseanu. Au asistat, la serbări, reprezentanţii tuturor autorităţilor locale civile şi militare.

Călătoria Familiei Regale. Suveranii noştri, plecaţi la Bled, în Iugoslavia, vor face, însoţiţi de principii moştenitori, o călătorie la Veneţia pe la sfârşitul lunei August.

Nuntă de aur. Veteranul nostru preot, parohul *Nicolae Doctor*, din Haşfalău, prot. Sighişoara, şi soţia *Virginia n. Gheaja*, au serbat Duminecă în 12 August a. c. aniversarea 50, a cununiei lor. Felicitări.

Polonezi în România. Un grup de intelectuali poloni a sosit în ţară pentru a întoarce vizita făcută în Polonia de «Asociaţia foştilor luptători români». Oaspeţii polonezi, sosind în capitală, s'au dus la mormântul «Ostaşului necunoscut», unde dl Dr. Kuharski, şeful delegaţiei, a insistat asupra prieteniei dintre România şi Polonia, ca o garanţie trainică pentru menţinerea păcii. In 14 l. c. polonezii au vizitat instituţiile culturale din Sibiu; în muzeul Asociaţiei au admirat costumele noastre naţionale. Prefectura şi primăria Sibiului li-a oferit o masă, la care au participat toate autorităţile oraşului. După ameazi au vizitat băile dela Ocna, şi Sălişlea.

Pentru copiii naţiunii. O reuşită serbare a organizat, în Sibiu şi în Ocna Sibiului, comitetul regional al societăţii «*Ocrotirea Orfanilor din răsboi*», sub înaltul patronaj al M. Sale Reginei. Duminecă, în 19 l. c., după cheta pentru mărirea fondurilor societăţii, a urmat serbarea artistico-dansantă în parcul băilor Ocna-Sibiului. Orfanii s'au produs cu recitări, coruri, teatru şi jocuri interesante. Apelul comitetului regional a fost întâmpinat cu sprijin călduros din partea oamenilor de bine, cari şi de astădată şi au oferit obolul micilor orfani ai răsboiului.

Concertul corului episcopiei din Cluj. Primim: Unul dintre cele mai eficace mijloace de a contribui la propagarea culturii inimii şi a minţii, la înălţarea şi purificarea sufletelor salvându le de pacostea molipsitoare a materialismului, este, alături de conferinţe, *cântarea* corală bine executată. Corul episcopiei din Cluj, sub conducerea binecunoscutului diriginte Vasile Petraşcu, în executarea programului său de propagandă culturală-muzicală pe lângă alte producţiuni nu a esitat a-şi da concursul gratuit de câteori era invitat de către harnicul preşedinte al despărţământului din Cluj al «Asociaţiunii», dl Marin Ştefănescu, cu ocazia înfiinţării de agenturi pe sate şi la alte ocaziuni. La adunarea generală a despărţământului în Lăpuşul-unguresc, ţinută la 5 August a. c., în urma insistenţei preşedintelui a acelui despărţământ, Păr. Zaharie Man, protopop, şi a intelectualilor de acolo, s'a aranjat cu concursul Corului episcopiei din Cluj o petrecere bine reuşită. Ziua de 5 August a fost, pentru Lăpuşeni şi jur, zi de recreaţie sufletească în acel cuib, durere, prea jidovit. Dimineaţa, după serviciul liturghiei, s'a oficiat la capela ortodoxă de către păr. protopop, asistat de doi preoţi, un parastas în memoria fericitului Andrei Şaguna, răspunsurile le-a dat Corul episcopiei. Păr. protopop, prin cuvinte alese, a scos în relief faptele măreţe ale neuitatului Andrei. De faţă erau, afară de credincioşii din Lăpuş, dl subprefect al judeţului Solnoc-Dobâca cu întregul corp al primpretorilor şi notarilor din judeţ ce se aflau întâmplător în anchetă în Lăpuşul unguresc. După masă s'a ţinut adunarea generală desfăşurându-se ordinea de zi în mod demn şi liniştit. Seara a cântat Corul episcopiei din Cluj în faţa unui public neobişnuit de numeros, care a răsplătit cu aplauze frenetice pe vestitul cor clujan. A urmat apoi hora românească şi alte jocuri.

Un participant.

Ştiri şcolare. La şcoala Normală de învăţătoare din *Beiuş*, sânt vacante pentru clasa I, 30 locuri de bursă şi 10 de semibursă, pentru clasa V, 5 locuri de semibursă; şi 5 locuri de solvă. Condiţiile de înscriere sânt cele prevăzute în «Monitorul Oficial» pentru toate şcoalele normale. Inscrierile se primesc până în ziua de 13 Septemvrie, ear examenul de admitere începe în dimineaţa zilei de 15 Septemvrie 1923.

Românii din Sârbia. Intr'o scrisoare trimisă de ţăranii comunei Partoş (Torontal) se descrie jalea de acolo: «Sântem săraci şi nenorociţi, pentru că holdele noastre mănoase sânt toate peste graniţă, la sârbi. Pe vremea lucrului graniţa e deschisă, — dar când să aducem rodul chinului nostru, graniţa se închide ear noi alergăm strigând după dreptate, dobrovoiaţii sârbi duc recolta jumătate, duc tot ce e mai bun, rămânându-ne nouă numai vaetele şi chinul. Aşa o ducem noi părtoşenii de patru ani. Lucrăm pentru dobrovoiaţii sârbi».

Intrunire colegială. Primim: Absolvenţii liceului din Blaj, seria 1912/13, sânt rugaţi să ia parte la întrunirea colegială de 10 ani, care se ţine Sâmbătă în 25 August c. în Blaj. — Prof. *Augustin Popa.*

Convocare. In conformitate cu art. 44 din Statutele «Asociaţiunei pentru lit. şi cultura poporului român» sânt rugaţi membrii Comitetului cercual al *Despărţământului Sibiiu* a lua parte la Şedinţa ce va avea loc Vineri, în 24 Aug. a. c. la ora 6, în localul Asociaţiunii. Cu această ocazie se atrage atenţia că pe lângă membrii aleşi de adunarea cercuală fac parte din comitet toţi membrii fondatori şi pe viaţă de pe teritoriul Despărţământului. Sibiiu, 20 Aug. 1923, Dr. *Gh. Preda*, preşed. Dr. *Horia Petra-Petrescu*, secretar!

Explicabil. In camera lorzilor, cum se anunţă din Londra, dl *Newton* a ţinut un discurs, în care atacă violent România. «Ilustrul» lord, care astăzi poartă numele vestit al unui Newton, nu este altul decât: *Moritz Neustadt*, născut în Oradea Mare, pe atunci Grosswardein.

„Prigonirile" religioase

Legaţiunea regală română din Berna a trimis ziarului *Vaterland* din Lausanne un răspuns la seria de articole în care se aducea acuzarea, că în România este persecutat de autorităţi elementul romano catolic. Răspunsul, apărut în Vaterland (în 24 Iulie), spune următoarele:

«Legaţiunea regală română socoate de datoria ei să protesteze împotriva afirmaţiunilor făcute în articolele «Persecuţia elementului catolic în România», publicate în ultimul timp în onoratul dv. ziar.

Nu există nici o ţară pe lume în care libertatea cultului să fie mai mare ca în România. Pe acest bine cuvântat pământ n'au fost niciodată progromuri, inchiziţiuni, vre-o noapte a Sf. Bartolomeu, sau un cât de neînsemnat spirit şovin şi pe care-l găseşti chiar şi în ţările cu cultură mult mai veche decât a noastră. Intr'adevăr, în noile provincii au avut de suferit atât biserica ortodoxă, cât şi cea catolică ori reformată de pe urma legii agrare. De altfel în această situaţie s'au găsit şi persoanele morale şi cele fizice din restul ţării.

Astfel au fost expropriate nesfârşitele domenii ale Academiei Române, ale Eforiei Spitalelor Civile, ale bisericii ortodoxe din Basarabia şi Transilvania. Aceasta dovedeşte limpede că reforma agrară n'a atins numai minorităţile şi bisericile catolică sau reformată. Nimeni nu poate pretinde să capete într'o ţară o situaţie privilegiată în detrimentul celorlalţi locuitori. O asemenea pretenţiune au avut unii magnaţi unguri cari au crezut că se pot adresa Ligii Naţiunilor. Bine înţeles n'au aflat rezultatul dorit. Chestiunea însă a persecuţiunii catolicilor în România, aşa cum a fost înfăţişată în ziarul dv., face parte din campania de calomnie şi neadevăruri, dusă pe atâtea căi variate de duşmanii României.

Legaţiunea se socoteşte obligată să vă pună la dispoziţiune toate datele privitoare la şcolile ungureşti ce aparţin rămurei calvine, ca şi acelea privitoare la biserica unită. Datele vor fi pentru ziarul dv. oglinda fidelă din care va reeşi cum ştie ţara noastră «să persecute» confesiunile neortodoxe. (Urmează cifrele).

---

nuri cu privire la felul modestei mele activităţi literare, care nu ar fi fost întru toate conformă cu concepţia zisă catolică. Această prea creştinească atitudine a Ilustrităţii voastre am săpat-o adânc în sufletul meu şi ea mă va obliga pururea să vă păstrez un sincer sentiment de gratitudine.

Dar spre a nu vă supăra, poate, prin lungimea vorbei mele, ţin să vi-o declar solemn: Motivele trecerii le-am scos din studiile mele îndelungate, cari mi-au dat convingerea despre puritatea credinţei bisericii ortodoxe orientale şi cari m'au întărit şi în cealaltă convingere a sufletului meu românesc, că biserica ortodoxă orientală este mama bună a neamului românesc; astfel viitorul acestui neam, constituit în stat naţional îl văd asigurat pentru veacuri numai în cadrele bisericii sale naţionale, neatârnătoare de nici un fel de legături şi interese străine din afară.

Am dorit şi doresc deci ca, după sbuciumul celor din urmă ani de frământare sufletească, zilele bătrâneţelor, ce mi se vor hărăzi dela bunul Dumnezeu la vârsta mea de peste 57 de ani, să le petrec cu cuget creştinesc şi românesc împăcat, nefiind muncit de nici un gând lumesc şi continuând a rămânea şi pe mai departe acelaş umil preot de sate în buna tovărăşie a cărţilor şi studiilor mele.

Primiţi, Ilustrisime Domnule episcop, asigurarea respectului personal, pe care ca preot îl voi păstra pururea şi faţă de persoana arhierească al Ilustrităţii voastre.

Izvin, la 2 Iunie 1923.

Plecat serv
Dr. Ştefan Pop.

In congresul învăţătorilor Ardealului, ţinut în Arad în 5—7 August a. c. au luat parte şi numeroşi oaspeţi din vechiul regat, din Basarabia, Bucovina şi Macedonia, salutaţi călduros de colegii lor ardeleni. S'au discutat chestiuni ce privesc şcoala şi corpul învăţătoresc, între altele: Cum s'ar înfăptui contopirea celor patru societăţi învăţătoreşti din România, adecă din vechiul regat, Ardeal, Basarabia şi Bucovina. S'a mai hotărât să se ceară guvernului introducerea limbii române în toate şcoalele din ţara întregită, aşa cum prevede tratatul de pace. In şedinţa congresului, profesorul V. Lazar din Cluj a rostit o cuvântare despre marele dascăl al neamului nostru, *Gheorghe Lazăr*, a cărui amintire va fi în curând sărbătorită în toată ţara.

Gazeta Transilvaniei, apare acum săptămânal, cu speranţa ca în curând — în cursul lunii Septemvrie — să şi reia apariţia zilnică.

In prezent, trebue ştiut de toată lumea, că minoritatea ungară are mult mai multe şcoale de toate categoriile, decât le-ar fi îndrituit numărul ei.

In ce priveşte diferitele confesiuni ale minorităţilor, România n'a ştirbit cu nimic caracterul etnic al diferitelor biserici. Ajutoarele pe care statul român le acordă bisericilor ungare sânt întocmite pe numărul preoţilor şi nu al credincioşilor, ceeace constitue un apreciabil avantagiu pentru aceste biserici. Pe de altă parte trebue evidenţiat că în România nu există nici un fel de propagandă care ar avea de scop să mărească numărul credincioşilor ortodoxi cu persoane smulse din vre-un alt cult. Toţi acei cari au trăit sau au trecut prin România, ca şi acei cari cunosc situaţia bisericilor şi a minorităţilor etnice dela noi, ştiu cât de nedrepte şi calomnioase sânt afirmaţiunile făcute în ziarul d-voastră de oameni cari v'au surprins încrederea»...

Nr. 515/923 (114) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II-a din **Ucea de sus**, protopresbiteratul ortodox român al Avrigului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral în Avrig, judeţul Sibiu, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual a celebra, şi face cunoştinţă cu poporul şi posiţia locului.

Avrig, 30 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea,
protopop

Nr. 470/923 (115) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa I din **Sebeşul de jos,** protopresbiteratul ortodox român al Avrigului, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat şi stolele statorite prin conclusul comitetului parohial din 4/17 Iunie 1923 precum şi locuinţă în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în Avrig, judeţul Sibiu, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra şi face cunoştinţă cu poporul şi posiţia locului.

Avrig, 20 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea,
protopop.

„CETATEA"

Bancă Economică-Comercială S. A. Braşov.

Concurs

pentru ocuparea următoarelor posturi de funcţionari la Banca «Cetatea»:

1. 4 posturi de **contabili** şi **ajutoare** de **contabili** la Centrală în *Braşov.*

2. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Cohalm.*

3. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Topliţa-Română.*

Condiţia pentru ocuparea acestor posturi este absolvirea unei şcoale superioare de comerţ cu certificat de bacalaureat şi practică de bancă. La cereri se vor anexa, pe lângă certificatul de bacalaureat, certificatele de servicii şi curriculum vitae.

Cei cu studii academice vor fi preferiţi.

Retribuţia materială se va face în conformitate cu Tabloul de salariare în vigoare şi Pragmatica de serviciu a institutului.

(112) 2—5 **Banca „Cetatea" S. A.**
Direcţiunea Generală

Nr. 414/1923 prot. (108) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei de clasa III **Aţintiş,** protopresbiteratul Mureş Ludoşului, se se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat, statorit în temeiul coalei B. şi a calificaţiei,

b) Casă parohială nouă, din zid deplin corăspunzătoare şi grădină,

c) 32 jugăre porţiune canonică întregită în baza legii agrare,

d) Zile de lucru şi ferdela de bucate şi

e) Stola.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat, ear pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta ori a celebra şi predica, observând dispoziţiile art. 33 din regulamentul pentru parohii.

Mureş-Ludoş, la 12 Iulie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox rom. al Mureş-Ludoşului în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Romul Popa,
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

✦ **legate şi broşate** ✦

pentru parohii, bănci, oficii şi particulari cu

preţuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruţi 33 ◆ Preţul unui Nr. 1·25 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustraţiuni colorate şi instructive

Preţul unui Nr. 3 Lei

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Reclama este sufletul comerţului

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului ***Andrei Şaguna*** *din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.*

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate cetî: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admonіarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 11/24 August 1923 Nr. 65

BIBLIOTECA CENTRALĂ ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Adunarea Asociaţiunii în Timişoara

(=) Unul dintre oraşele principale ale ţării, Timişoara, centru important din multe puncte de vedere şi, pe vremuri, capitala Bănatului şi Voivodinei, primeşte între zidurile sale istorice pe cei întruniţi, în ziua Adormirii Născătoarei de Dumnezeu la adunarea generală a societăţii noastre culturale: *Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român.*

Constituit, acest aşezământ, în anul 1861, nu fără multe greutăţi şi sbuciumări, ţinta înfiinţării sale era a veni în ajutorul bisericii şi şcoalei române, prin cultivarea limbii şi literaturii, a istoriei şi a bunelor moravuri, precum şi prin răspândirea cunoştinţelor trebuincioase progresării economice, comerciale şi industriale la poporul românesc din cuprinsul ţării Ardealului.

Preşedinţii zeloşi şi desinteresaţi, începând cu Andrei Şaguna şi până la Andrei Bârseanu, în colaborare cu tot ce avea ţara mai distins, au contribuit ca această societate culturală să reoglindească în trecutul ei de peste o jumătate de secol întreaga desvoltare a poporului român ardelenesc. Lucrarea, îndeplinită în acest răstimp de Asociaţiune şi despărţămintele sale, o putem reasuma în următoarele: Tipărirea şi lăţirea de cărţi, broşuri şi publicaţii periodice, acordarea de burse şi ajutoare tinerimii şcolare, înfiinţarea de cooperative şi alte însoţiri, organizarea de expoziţii, întocmirea de biblioteci sătеşti, cursuri şi conferinţe în sate şi oraşe, aranjarea unui muzeu etnografic şi istoric în clădire construită anume, — şi alte asemenea lucrări. Numeroase şi felurite piedeci a întâmpinat în activitatea ei. Dar, succesele obţinute au smuls în cele din urmă recunoaşterea chiar şi a reprezentanţilor poporului maghiar din Ardeal, cari urmăreau mereu îngrijoraţi lucrările Asociaţiunii şi trebuiau vrând nevrând să constate faptul manifestărilor unei *culturi* înverderate naţionale la poporul cel batjocorit şi asuprit în toată vremea. După câtva timp, în anul 1885, înşişi maghiarii ardeleni iau pildă dela Asociaţie şi întemeiază o societate culturală în Cluj, instituţia lor ***Emke***, cu ramificaţii întinse peste întreg Ardealul, şi având de membri şi sprijinitori pe toţi politicianii maghiari din această ţară şi din Ungaria. Conform mijloacelor sale materiale puternice, şi conştient condusă, instituţia ungurească dela Cluj sprijinită de public şi de guverne, a desvoltat o vastă lucrare pe toate terenele. Pe teren cultural, dă naştere la sute de şcoale, biblioteci, coruri, cheltuind milioane în acest scop; pe teren economic şi industrial, aceeaş febrilă propagandă; pe teren financiar, înfiinţează bănci şi foloseşte banii pentru colonizări, — ear fondurile şi le sporeşte prin legate, donaţiuni, colecte, venite dela petreceri, taxe de membri şi chiar *impozite* suplimentare asupra locuitorilor din judeţe ardelene. Cu mână largă s'a contribuit pentru această societate, care în vreme foarte scurtă obţine o parte însemnată din resultatele, ce le doreau conducătorii săi, pentru promovarea intereselor maghiare prin încercările de maghiarizare a «naţionalităţilor» şi în special a românilor, ca cei mai numeroşi, prin urmare cei mai periculoşi pentru integritatea statului ungar.

Asociaţiunea noastră lucrează între români şi pentru români. De aceea, din acest punct de vedere, se şi deosebeşte de Emke, — ea n'are nevoie d'a se organiza în societate *politică*; ci rămâne, mai ales acum, societate pur *culturală*.

Ea însă va trebui ferită şi de *politica partidelor*, — cum bine s'a accentuat aceasta în adunarea din anul trecut, ţinută în Sibiu.

Orce veleităţi politice au să fie înlăturate din mijlocul Asociaţiunii. Am văzut, în adunarea aceea generală, când urmă să se aleagă noul comitet, ce sgomot şi agitare se deslănţuise, încât capii bisericeşti, prezenţi la adunare, s'au simţit obligaţi a ridică glasul şi a pledă pentru potolirea pornirilor pătimaşe.

«Cultura trebue înălţată d'asupra patimilor zilnice», a exclamat atunci Arhiereul nostru.

Adunarea dela Timişoara este chemată să găsească modalităţile ca sciziunile, ivite pe o clipă, să dispară cu desăvârşire şi locul lor să-l ocupe energiile de care avem neapărată trebuinţă pentru ***desvoltarea culturală unitară*** a neamului românesc din noul stat.

FOIŞOARA

Vis şi realitate

Am sosit târziu dela secerat. Era pe înserate. Cătcaşilor, cari au venit să facă «ziua popii», le dau de cină, le scriu numele pe «listă», după care poftindu-ne unul-altuia noapte bună, încet încet se străcoară cu toţii către casă.

După cina căsenilor şi retragerea lor spre culcare, înainte de a mă lăsa spre odihnă, mai citesc gazetele acum sosite. Fug peste ele cu ochii, să aflu ce mai este prin lume; aflu cu litere mai mari scris că pacea dela Lausanne s'a încheiat.. Obosit de lucrul câmpului, adorm cu gazeta în mână... Un vis ciudat se desfăşură prin creerii mei.

Mă aflu în Constantinopol, în oraşul marelui Constantin, între zidurile căruia s'au adunat atâţa bărbaţi însemnaţi de-ai bisericii, unde a învăţat un Ioan gură de aur, unde atâţa prelaţi celebri şi-au spus ce au avut mai scump în sufletele lor. Mă cuprinde dorul să văd bisericile însemnate, cum e Sf. Sofia, a Sf. Apostoli, să văd sălile însemnate, unde s'au ţinut soboare, aducându-se legi şi rânduieli pentru biserica creştină de pretutindenea.

Eram îmbrăcat în [illegible]evereandă; mă frământam cu gândul, cum am ajuns aici? Dar mă văd cu mai mulţi preoţi, din fiecare eparhie cu câţiva preoţi, protopopi, în fruntе cu Chiriarhul, asemenea fiind reprezentate toate bisericile ortodoxe. Au venit departe din orient călugări în gluga lor din peri de cămilă, preoţi din Rusia trecuţi prin huiduelile celor lăpădaţi de Dumnezeu. Erau de faţă toţi patru patriarhi, pe lângă al Constantinopolului, acolo a fost al Ierusalimului, al Antiohiei, al Alexandriei, chiar şi bătrânul Tichon al Moscovei: toţi ierarhii bisericii ortodoxe îmbrăcaţi în splendide ornate.

Corurile cântau imnuri de laudă, tunurile bubuiau, sirenele vapoarelor şuerau, aeroplanele făceau zgomot prin văzduh. Erau de faţă reprezentanţii tuturor bisericilor creştine; acolo erau trimişii Papei dela Roma, pastorii protestanţi, chiar şi predicatori baptişti. Domnitorii creştini, în frunte cei ortodoxi, escortaţi de plutoanele de gardă, unul mai strălucitor decât altul. Nu ştiai unde să te uiţi, văzând atâta măreţie. Ce să însemneze sărbarea aceasta? Mă desmeticesc puţin: am venit toţi din toată lumea, ca să luăm parte la predarea acestui oraş creştinătăţii, împreună cu toate locurile sfinte, unde blândul Nazarinean a văzut prima dată lumina soarelui, unde a învăţat, a pătimit şi s'a preamărit.

Cu toatecă în faza ultimă din războiu au biruit turcii, totuş popoarele creştine care au fost dătătoare de ton la pacea dela Lausanne au dus la îndeplinire, în veacul al XX-lea, ceace n'au putut duce în deplinire atâtea cruciate. Dragostea creştinească a legat omenimea într'un mănunchi, şi'n această formă au isbutit.

Se vorbeşte între toţi, că au pus la o parte toate deosebirile confesionale, încât toţi creştinii de pe rotogolul pământului voesc a întreprinde paşi pentru întreţinerea unui sinod mare, care nu poate fi altul, decât al VIII ecumenic, avându-se a se ţinea în vestita biserică, pe care au fost prefăcut-o turcii în moşee turcească, — această biserică, Sf. Sofia, se redă astăzi creştinătăţii. Intre punctele mai însemnate era chiar resfinţirea acestei catedrale, a capodoperei stilului bizantin.

Eram cu toţii înaintea măreţei clădiri. Se vorbea că acum se vor deschide zidurile bisericii şi va ieşi acel vlădică cu potirul şi discul aducând sf. daruri şi mâni, ca să şi sfârşească liturghia pe care n'a terminat o când au cuprins turcii biserica, ci s'a închis între ziduri. Vorbeau că nu poate fi altul decât actualul patriarh din Constantinopol, patriarhul Meletie, pentru aceea nu-i între ceilalţi patriarhi.

Turcilor li s'a dat voe, să mai strige servitorii bisericii din turnuleţele ridicate lângă cate-

Presă dușmănoasă statului

Rar ni s'a dat să constatăm o denaturare mai strașnică a adevărului, ca într'un ziar săsesc din Sibiu, în *S. D. Tageblatt*, — organ cunoscut încă de când cu stăpânirile ungare, în special de pe vremea războiului din urmă, — ca neîmpăcat dușman al poporului românesc de pretutindeni.

Calomniile publicate mai nou (în 8 August 1923) în acest ziar erau atât de ordinare, încât înșiși advocații sași s'au simțit îndemnați a declara (în Tageblatt din 12 August) că sânt străini de articolul injurios reprodus de numitul ziar (în 8 August), afirmativ după Times. (Noi ne îndoim însă că ziarul englez să fi publicat, dela corespondenții săi, bădărăniile reproduse fără rezerve în Tageblatt. Red.)

Aceiași advocați sași mai declară, că în urma unei experiențe de cinci ani *nu au constatat nici un fapt* care ar justifica învinuirile grave (aduse de Times-Tageblatt) justiției statului român, afirmând că «sașii vor trebui să se obișnuiască cu justiția română, în care *bacșișul* oacă rol însemnat».

Abea acum, după aceste declarații și după patru zile de meditare, redacția dela Tageblatt s'a hotărât a scrie, că nu se identifică cu articolul ziarului englez (al cărui număr nici acum nu poate să-l numească precis).

Constatăm, cu acest prilej, următoarele:

Am observat că de un timp încoace *presa săsească și ungurească*, lipsită de orce bunăvoință pentru consolidarea statului unde trăește, alege, cu râvnă vrednică de cauză mai bună, *tot ce este defectuos* în patria noastră, pentru a lovi neîncetat în țara și poporul, care o tolerează.

Ascultați, de pildă:

«Cuvântul *Român*, — zicea Times-Tageblatt — însemnă mai demult, în Ardeal, un văcar, un cioban, o slujnică sau un tăietor de lemne în codru; ear astăzi însemnează *guvernarea*»... («Früher bedeutete in diesem Teil des Landes das Wort *Române* einen Viehhirten, einen Holzfäller oder eine Dientsmagd. Jetzt bedeutet es die Regierung»).

Pe asemenea căi și în astfel de ton, firește, că nu ne putem întâlni. Cu polemii și vorbe de duh problematic nu se câștigă nimic. Faptele au să vorbească.

Noi știm, b. o. că statul român acordă ajutoare cu mult prea mari sașilor în raport cu numărul lor disparent (care e mai mic de un sfert de milion de suflete). Dacă presa acestui mic popor vorbește cu adevărat în numele lui, nu rămâne de cât să sufere și consecvențele în deplină solidaritate.

Opinia publică românească cere sancțiuni. Căci, răbdarea noastră, peste un anumit hotar, încetează d'a fi virtute cetățenească..

Ura împotriva limbii române. Ne spun sașii noștri, — vorbim de răsboinicii confrați dela ziarul Times Tageblatt, — că ungurii nu cereau niciodată (!) ca numirile străzilor în «localități germane» (deutsche Ortschaften!), să fie scrise în ungurește. —

Cum a fost, cum n'a fost pe vremurile ungurești, s'o lăsăm deocamdată încurcată; dar a caracteriză și astăzi localități ca Brașovul și Sibiul cu titlul de «deutsche Ortschaften», — orașe unde trăesc câteva mii de români, — și a protesta mereu împotriva numirilor românești, nu însemnează decât: ură împotriva limbii statului român...

Și dacă ziceți că «e mai bine în Ungaria» de care vă arde dorul, — Tisa nu i departe, iubiți confrați! Acolo veți găsi, poate, privilegii nouă. — — Tot d'ale concetățenilor noștri sași:

Redactorul organului lor brașovean, dl Emil Neugeboren, se crede autorizat a acorda întrevorbiri unor ziariști din București, ca pe urma declarațiilor sale ziarele minoritare să aibe material de raportat străinătății și de agitat înăuntrul țării. Intre numeroasele aprecieri nefavorabile, făcute de dl Neugeboren stărilor din România nouă, se cuprinde și critica sa asupra politicei școlare urmate de guvernul nostru. Această politică, afirmă numitul domn, «aduce viu aminte de procedarea fostului *guvern ungar* față de școalele românești». Observarea aceasta nu este lipsită de oarecare haz, când știe toată lumea din Ardeal, — dar n'o prea știu la București, — că dl Emil Neugeboren fusese *unul din stâlpii acelui guvern ungar*, care prigonea pe români. Astăzi fruntașul sas își ține de datorie, consecvent vechilor simpatii pentru Budapesta, să apere școalele maghiare care fac educație iredentistă în România, — o apărare săvârșită cu multă rafinerie, dar cu atât mai condamnabilă.

Viitoarele proecte de legi Ziare care stau aproape de guvern, vestesc că în sesiunea parlamentului ce se întrunește peste două luni se vor prezenta următoarele proecte de legi:

1. Proectele cu caracter financiar, adecă impozitele directe și legea timbrului;

2. Proectele refacerii serviciilor și industriilor dăunate de răsboi;

3. Noua organizare a căilor ferate;

4. Codul muncii, unificarea magistraturii, *reforma bisericească și cea școlară;*

5. Reforma administrativă și noua lege electorală.

După vizita delegaților, trimiși de Societatea Națiunilor, să facă o anchetă în Ardeal în privința acuzațiilor de rău tratament a minorităților, ziarele elvețiene Gazette de Lausanne *și* La Tribune de Lausanne *arată, că delegația s'a interesat de aproape de popălație, a primit pe reprezentanții bisericilor și școalelor minoritare, cu care s'au întreținut multă vreme, și nu s'a aflat nici un singur caz de asuprire sau de rău tratament al minorităților din România.*

Aniversarea victoriei dela 1917

In fiecare an proslăvim ziua măreață de 6/19 August, atât în sfintele locașuri ale țării, cât și pe locul luptei, la *Mărășeștii* în veci glorioși, unde, înainte cu șase ani, armatele dușmane au fost biruite, furia teutonă înfrântă de avântul ostașului român, care a dovedit că adevăr a grăit celce zicea: «*Pe aici nu se trece*!»

Serbarea din anul acesta, în ziua «Schimbarea la față a Domnului», a fost organizată de dl general de divizie Ion Popescu, preșe tintele societății «Mărășești», încredințat din partea ministerului de răsboi.

In aceeași zi s'a serbat și punerea pietrei fundamentale a *Bisericii Neamului*, care se ridică din inițiativa I. P. S. Sale mitropolitului Pimen al Moldovei și a Societății ortodoxe a femeilor române.

De față erau pe locul numit *la Răzoare*, — unde s'au dat groaznicele lupte, — numeroși asistenți din toate unghiurile țării. Afară de I. P. S. Sa mitropolitul Pimen au venit PP. SS. LL. episcopul militar Justinian, Lucian al Romanului și Niculescu al Buzăului, generali, ofițeri superiori și inferiori, mulți preoți ș. a.

După serviciul divin, săvârșit de P. S. Sa episcopul militar Justinian cu mare asistență, au urmat cuvântările, în care s'a făcut un scurt istoric al luptelor din 6/19 August 1917 dela Mărășești, și s'a slăvit memoria eroilor cari cu sângele lor au salvat prestigiul țării.

Intreaga asistență a pornit apoi spre locul, unde s'au început lucrările pentru ridicarea *Bisericii Neamului.*

Serviciul religios se oficiază de către I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei, împreună cu episcopii de Roman și de Buzău, înconjurați de tot clerul.

După oficierea slujbei, I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei dă citire pergamentului de înălțare a Bisericii Neamului, după care e semnat de întreaga oficialitate; vorbește apoi despre însemnătatea mausoleului ce se ridică în cinstea eroilor morți pentru țară. (Frumoasa cuvântare o vom publica în numărul viitor).

Dna Alexandrina Cantacuzino, vorbește despre însemnătatea acestui mausoleu, — după care citește următoarea telegramă a dlui N. Mișu, ministrul palatului, trimisă Soc. ortodoxe naționale a femeilor române în numele M. S. Regelui:

«*Majestățile Lor Regele și Regina binevoesc a mă însărcina să vă comunic că cu toată dorința ce au de a asista la punerea pietrei fundamentale a Bisericii Neamului la Mărășești, regretă din toată inima de a nu putea lua parte la ceremonia dela 6/19 ale acestei luni, fiind absente din țară, dar ei vor fi cu gândul și sufletul la această evlavioasă și înălțătoare slujbă*».

Dna Cantacuzino citește apoi telegrama următoare trimisă M. S. Regelui:

«De lângă temelia Mausoleului Neamului, în care cu evlavie se va pomeni numele Majestății Voastre și al eroilor, făuritorii unității

---

dralâ, cuvinte din coran, ca de rămas bun, — apoi intră creștinii.

Se vorbea, minunea minunilor, că semiluna pusă de turci pe cupolă a început să crepe și să cadă, încât se vede chipul Mântuitorului, a celor 4 Evangheliști, apoi a cetelor îngerești...

Dar eată aceasta a fost vis visat. Ce minune, să visez eu de Constantinopol!

Imi deschid ochii mai bine, și — văd chiar *contrarul.* Muzica otomană, ienicerii cu săbiile încovoiate, spahii pe cai sprinteni, drapelul verde cu semiluna, după care vine califul cu preoții lui, aducând relicviile marelui profet, cu escortă de-a ienicerilor, după care Mustafa Kemal Pașa și generalul Ismet Pașa, pe cai albi, în mare ținută, cu fesurile roșii... Apoi reprezentanții țărilor mari, mijlocii și mici — creștine, chiar între ei și delegatul «scaunului apostolesc» dela Roma. Dar unde se îndreaptă acest cortej? — Chiar la *Sf. Sofie*, să aducă mulțămire lui Alah și Profetului, — căci otomanilor li s'a pecetluit dreptul asupra însemnatului oraș și asupra ținuturilor reclamate de creștini, — s'a pecetluit chiar din partea popoarelor creștine, dându-li-se drepturi mai mari de cum au avut cu sute de ani înainte. Li-a stat în tot războiul de ajutor chiar «scaunul apostolesc».

In bucuria aceasta mare, otomanii n'au putut răbda pe patriarhul actual, — care a început strângerea bisericilor ortodoxe, care a avut îndrăzneala să viseze vedenia dela început, — fiind silit a-și părăsi scaunul patriarhal. Marilor puteri li-a succes atâta, cu poliția lor, aflătoare în oraș, să poată escorta pe eruditul prelat Meletie, ca în bucuria lor turcii să nu-l insulte.

Așa, pe lângă cortejul de bucurie al otomanilor, merge un cortej trist, persoane îmbrăcate în rasă simplă călugărească, tăcuți pășind, în mijloc cu patriarhul Meletie...

Pr. *Cornel Georgea*

O carte nouă pentru tineret

Moș Stan, Schițe și nuvele pentru copii, de *I. A. Bassarabescu*, «Biblioteca Tinerimii», din edit. «Cultura Națională» (25 lei).

A apărut în timpul din urmă o carte, care va aduce bucurie în sufletele copiilor: «Moș Stan».

Autorul volumașului este profesorul din Ploiești, cunoscutul scriitor dl I. A. Bassarabescu.

Din aproape toate schițele volumașului se desprinde duioșia omului blând, care n'ar vrea să rănească nici chiar cu o vorbă spusă'n treacăt. «Moș Stan», îngrijitorul din curte al casei — aproape toate bucățile ne descriu amintiri din copilăria autorului — Moș Stan, isbucnește, când copilul e prins că i taie nasturii dela mantaua-i militară, să se joace «a târg de nasturi» cu copiii: «Bine, moșulică, te bucuri la un om sărac? D'abia lupt pentru o pâne și dta, în loc să mă ajuți, mă lași să umblu desbrăcat la earnă?» Copilul pleacă, rușinat, capul în pământ și i pare rău. — «Mama Maria» nevasta lui «Moș Stan», (cea care spunea chiar și vitelușului: «Dumărică, vin la maica!»), păcălită de băiat își scrânteste o mână și-și jupoaie vârful nasului spre marea spaimă a tartorului de băiat. — Bunicul, chiar și după moartea bunicii, dă daruri nepoteilor neastâmpărați, de ziua bunicii, scriind cu mare trudă o epistolă, care parcă ar fi venit din cer: «Copii, de aici din cer văd tot. Nu mai supărați pe bietul bătrân, căci e bolnav și slab... Ca mâne o să moară și el...» Și scrisoarea a pus o pe patul bunicii moarte, în odaia neschimbată! — «Voicu» își baricadează văcuța, pe Sâmbotica, să nu i-o vândă la licitație și pe ea, când dă pacostea pe fratele său. — Oamenii își iartă unul altuia, durerea le este medicină.

Mai vin și prețioase amănunte pentru mentalitatea copiilor: Când moare un dascăl, «Domnu», copilul de nouă ani se bucură în taină de zilele de vacanță! — De vitelușul Dumănică nu se mai apropie copiii, după ce e trimis la păsunat cu cei mari, de teamă să nu le crească și lor corniță, cum le spune mama lor, arătându-le cucuiele ce se ivesc în capul lui Dumă

naţionale, aducem omagiul nestrămutatului devotament al societăţii ortodoxe către Marele Căpitan, care aici pe această câmpie cu oastea sa a înfăptuit visul milenar al neamului nostru.

Să trăiţi mulţi ani pentru a ne duce la alte biruinţe».

Vorbeşte apoi dna Zoe Râmniceanu, după care ia cuvântul dl general de divizie Rudeanu, în numele armatei române, ş. a.

Solemnitatea a luat sfârşit la ora 2 d. a. 1, după care a urmat o masă comună.

Congresul clerului din România

Asociaţia generală a clerului nostru din întreaga ţară îşi va ţinea congresul în Octomvrie a. c.

Comitetul asociaţiei este convocat pentru luna Septemvrie, 3 şi 4 st. n. în Bucureşti spre a lua în discuţie prealabilă chestiunile ce se vor discuta la congres şi a regula şi alte chestiuni.

Obiectul discuţiei îl vor forma următoarele puncte:

1. Averile bisericeşti din România întregită, din punctul de vedere canonic şi legal, cum şi faţă cu trebuinţele vremii, în cadrul rolului bisericii în mijlocul poporului.

2. Mijloacele de trai ale clerului în legătură cu cerinţele misiunii şi vieţii preotului şi faţă cu legile noi ale statului şi cu trebuinţele poporului din vremea de azi.

3. Stabilirea unui program de activitate pentru răspândirea învăţăturii creştine în mijlocul poporului.

Preoţii, cari se interesează de viitorul bisericii, să lucreze pe toate căile să nu se întârzie comunicarea delegaţiilor preoţilor ce urmează a lua parte la congres.

Toate comunicările se vor trimite: în Bulevardul Carol nr. 55, pe adresa «Asociaţiei generale a clerului».

Cursurile dela Mănăstirea Neamţu

Am anunţat că deschiderea cursurilor de vară dela Mănăstirea Neamţu s'a făcut Duminecă în 12 l. c.

După ce conferenţiarii, invitaţii şi publicul au luat parte la serviciul religios oficiat în biserica mănăstirii de către I. P. S. *Pimen* mitrolitul Moldovei, Inaltul prelat a trecut în sala cea mare dela arhondărie, unde, în faţa unui numeros auditoriu, a ţinut o cuvântare despre însemnătatea mişcărilor culturale cu caracter religios.

Aceste mişcări vor avea menirea de a consolida biserica şi neamul românesc, şi vor prevenì pe credincioşi de influenţele nefaste ale sectelor.

Implorând binecuvântarea cerească asupra ostenitorilor şi asupra norodului adunat la aceste conferinţe, I. P. S. Pimen declară cursurile deschise.

Dl Dr. Ştefan Bogdan arată că aceste cursuri au de scop să restabilească faima trecutului cultural al mănăstirii şi să contribue la ameliorarea vieţii sufleteşti a credincioşilor.

Dl V. G. Ispir, secretar general la Ministerul Cultelor, face o paralelă între cursurile de vară dela Vălenii de Munte ale d-lui N. Iorga, între cursurile dela Sibiu ale minorităţii germane din România, şi între cursurile de vară social-creştine dela Mănăstirea Neamţu care şi-a luat greaua sarcină de a creia şi modela spiritele pentru o misiune sfântă. Sfătueşte pe călugării Mănăstirii Neamţu să caute a înţelege rolul social, cultural şi religios pe care l-a avut şi va trebui să îl aibă şi în viitor Mănăstirea Neamţu. «Creştinismul social nu este o doctrină nouă, dar actuală, pentru că tinde a face din preot un nou factor, şi poate cel mai însemnat factor de cultură, în viaţa românească şi ortodoxă».

Au fost prezenţi la deschiderea cursurilor de vară preoţii din comunele vecine, autorităţile de stat, de judeţ şi plasă, administraţie, şcoală, prefectul judeţului Neamţu şi Ciuc, o mulţime de intelectuali mireni, cari dela mari distanţe au venit să asculte aceste cursuri.

Din activitatea clerului

(Sfârşit)

Intre pământul mănăstirii esistente înainte cu 200—300 de ani bravii creştini boholţeni au ridicat un semn al credinţei, o cruce tocmai unde fusese sf altar al acelei mănăstiri, şi în jurul acestei cruci acolo după dealul Galaţului, «în făget la mănăstire» cum numesc boholţenii acest loc sfânt pe hotarul lor, feciorii satului Boholţ des de dimineaţă au ieşit afară în grup şi au făcut din lemne de mesteacăn şi brad: altar cu front, loc pentru bărbaţi şi loc pentru femei.

Mai de dimineaţă sosesc gălăţenii cu sf. antimis, icoane, cărţi, sfeşnice puse pe carul cu boi, în frunte cu preotul lor Aron care ducea în braţe chivotul vechi al bisericii lor cu hramul sf. Ioan botezătorul, apoi şi boholţenii cu aceleaşi odoare pe alt car — şi puse toate la locul lor — s'a făcut liturgia în sobor sub cerul liber acolo între coastele pitoreşti din dosul celui mai înalt deal al Galaţului, al cărui vârf se vede dintr'un deal al Târgul-Murăşului — preste care şi vârful mai înalt, Negoiul din munţii Făgăraşului...

Era ceva încântător — când serviciul divin se începuse, şi credincioşii mic şi mare alergau de peste dealuri, coborând în văi şi apoi ajungând la locul sfânt, îşi făceau cruci.

In decursul liturgiei, la ectenia pentru morţi, a fost pomenit episcopul Macarie şi călugării acestei mănăstiri, precum şi preoţii Vasile şi Ioan din Boholţ, cari au susţinut ortodoxismul faţă de papistaşi, — cari cu putere de stat au împrăştiat pe gălugării ortodocşi, — şi biserica lor cu clopotul şi toaca le-au strămutat în satul Boholţ, ca să aibă unde se ruga acei cari cu forţa au fost trecuţi la uniţi. După «Liturgia în sobor» şi după sfinţirea apei, cu care s'a sfinţit Crucea ridicată, preotul Galaţului Nicolau Aron a ţinut predică temeinică din cuvintele apostolului Iacob: «Nu oftaţi unul asupra altuia fraţilor, ca să nu vă osândiţi, iată judecătorul înaintea uşilor stă... Ilie cu rugăciune s'au rugat ca să nu ploaie... şi iarăşi s'a rugat şi ceriul a dat ploaie, şi pământul a crescut roada sa». Apoi şi preotul Boholţului Ioan Conora a ţinut a doua predică, despre credinţă, spunând că în zilele noastre credinţa la oameni a scăzut, rădăcinile ei nu-şi mai primesc umezeală în pământ, şi rodul pomului nu se mai vede ca în trecut. Au colaborat preoţii Gheorghe Şolca şi Vasile Floca, care a primit cele două predici dela Aron şi Conora în scris.

Amintesc în acest raport, că Boholţul îşi are azi un harnic primar, Vasile Joanta, care a stăruit mult la reuşita serbătorii.

Materialul acestui cerc religios va fi discutat într'o conferinţă a feţelor bisericeşti, şi — la anul cu bine.

Nicolae Aron
vice-preşedinte.

Vasile Floca
secretar.

Ştirile zilei

Ziua natală a Suveranului. M. Sa Regele Ferdinand I. împlineşte astăzi în 11/24 August etatea de 58 de ani.

Monetă metalică va fi pusă în circulaţie, peste câteva luni, în locul biletelor de 1 şi 2 lei. Se vor bate monete în valoare de 400 milioane de lei: 200 milioane piese de 1 leu, şi 200 milioane de câte 2 lei. Compoziţia metalică a monetelor româneşti, aleasă dintr'un aliaj în care predomină cupru, este asămănătoare monetei parisiene, emise pentru uşurarea circulaţiei monetare.

Pocăiţii. La Iaşi s'a produs un conflict între un grup de adventişti şi între autorităţile bisericeşti. Adventiştii adecă au refuzat să se supună ritului ortodox obişnuit la înmormântări, deşi voiau să facă o înmormântare în cimitirul ortodox «Eternitatea» din acel oraş. Autorităţile bisericeşti, în unire cu cele comunale, au oprit pe viitor înmormântarea în cimitirul ortodox a adventiştilor decedaţi.

Himen. Domnişoara *Veturia Groza* fiica preotului nostru Ioachim Groza din Ponor, prot. Lupşa, şi absolventul de teologie *Emil I. Felea*, fiul preotului Gheorghe Felea din Ciuruleasa, logodiţi.

Disolvare. Asociaţia germană pentru apărarea drepturilor minorităţilor — care funcţiona în Posnania, — a fost disolvată şi fondurile sale confiscate de guvernul polonez. Asociaţia primea ajutoare dela Berlin. — (Emke dela Cluj de unde primeşte ajutoare?)

Tarife exagerate. Din cauza tarifelor exagerate, pe care le cer muncitorii tipografi, toate editurile din Germania centrală au hotărât să închidă. Editurile de cărţi ştiinţifice se văd silite a nu mai tipări, deoarece preţurile de imprimare întrec de trei ori tariful în aur în timp de pace. In aceste condiţiuni editorii nu mai au posibilitatea să vândă cărţile nici în Germania, şi nici în străinătate.

Pedeapsă. Ziarul din Berlin, Deutsche Tageszeitung, a fost oprit să apară timp de trei zile, pentru atacuri împotriva guvernului şi a noului cancelar Stresemann. — *Asemenea pedepse trebue aplicate şi împotriva ziarelor noastre minoritare, care ne duşmănesc zilnic şi caută sprijin peste hotarele ţării.*

Un comitet de dame maghiare ardelene pregătesc un memoriu către M. S. Regina, pentru a se plânge de «prigonirea» limbii. Memoriul se adresează *pro forma* către Suverană, — în realitate este menit agenţilor de propagandă împotriva ţării.

Act de mulţămire. Subscrisul în numele parohiei mele Şard prot. Sighişoara, aduc şi pe calea aceasta cele mai călduroasă mulţumiri credincioşilor aflători în America, cari au binevoit a dărui la colecta întreprinsă de dl *Ioan Al. Câmpeanu*, în folosul bisericii noastre. Credincioşii cari au dăruit sânt următorii: I. Al. Câmpean 5 dol. I Toma 5 dol. I. Rotariu 5 dol. I. Mechiaş şi fam. 2 dol. I. Neag şi fam. 2 dol. S. I. Babeş 2 dol. I. Curuţ 2 dol. I. Ştefan 25 c. N. Pupăză 1 dol. M. Ţifrea 1 dol. I. Ţifrea 1 dol. D. Georgescu 1 dol. D. Popp 1. dol. M. Lupuţ 50 c. M. M. Lupuţ 50 c. I. Şipot 30 c. I. Vida 1 dol. G. Câmpean 1 dol. A. Petriţ 1.50 c. Schimbaţi gata în bani trimişi 6.515 Lei.

Pr. Ion Dan.

Act de mulţămire. Subscrisul în numele parohiei mele *Şard*, jud. Târnava mică, aduc şi pe calea aceasta mulţămită credincioşilor aflători în America, cari au dăruit la colecta întreprinsă de fiul comunei noastre N. T. Lăpădat în folosul maicii noastre biserici.

Lista donatorilor este următoarea: N. T. Lăpădat, N. Gligor, câte 2 dol. T. Bordan, G. G. Beian, I. Bănuţ, I. Todoran, I. Nicoară, Fam. Z. Bodogăian, Fam. L. Jurjiu, V. Becuş, Fam. M. N. Teşculă, Fam. N. Hoghibeli, Fam. N. Istrate, Fam. B. Jăcan, I. Şandru, I. I. Teşculă, A. Bălaj A. Simon, Fam. G. Deneş, Fam. T. Istrate, V. Faur, N. şi Ana Deneş, Fam. V. Saschiz câte un dolar. S. Dârloşan, I. Petri, M. Lup, N. Chiş, N. Ştif, I. Giocloş, G. Şegejdi, Z. Maier, F. Bogdan, D. Zosim, Ş. Ursan, N. Radu, G. N. Lăpădat, V. Suciu, N. D. Nilca, I. Rucoii, I. Fiscu, N. Hoghea, Ş. Dârloşan, I. Martin, R. Stoica, A. Chiş, Fam. N. Popa, I.

---

nică. — Şcolarul leneş, strâns cu uşa, vrea să înşele pe profesor, spunând într'o răsufiare, cuvinte inventate, la geografie («Munţii Boemie»).

In ce este meşter autorul este descrierea naturii şi a «naturii noastre», ca şi în schiţele sale pentru oamenii mari. Cu câteva trăsături de condei vrea să ţi evoce, şi-i reuşeşte de cele mai multe ori, un peisaj sau să-ţi descrie o stradă de mahala, o odaie etc. *H. P. P.*

Conferenţele Părintelui Grigorie (Galaction). — Dela vremea hirotoniei sale, 8/21 Septemvrie 1922 Păr. *Grigorie Pişculescu*, cunoscut mai mult sub numele său de scriitor *Gala Galaction*, a desfăşurat o întinsă activitate de predicator şi conferenţiar. In fiecare zi îl găseşti pe drumuri, pentru a vorbi în nenumăratele locuri în care este chemat. E când la Bârlad, când la Constanţa, când la Botoşani, pentru a grăi cuvântul lui Dumnezeu în numeroase biserici.

In Bucureşti, a păşit şi spre alt teren de grăire decât în biserici: în fabrici. In curgerea lunilor Martie şi Aprilie a. c., a vorbit la *Fabrica de chibrituri;* la şcoala *Maşina de pâne*, la atelierele *Grigore Alexandrescu*, la atelierele *Griviţa* ale Căilor Ferate, ducând cuvântul cel bun lucrătorilor. Frumoasă activitate! B. O.

Gligor, B. V. Gheorghiu, M. Dița, I. Grusea, A. Crăciun, E. V. Novatchkoff, T. Hozaș, V. Gligor, M. Bozzak, N. Poncii, M. Boitoș, D. Bleahu, V. Popa, I. N. Bârsan, V. Morariu, V. Sâtea, I. Micu, I. Bucelea, A. Harabala, G. Scorțan, I. Contor, I. Crăciun, Fam. I. Filip, Fam. N. Pârvu, Fam. N. Țintea. Fam. V. Șărban câte 50 cenți. G. Bleahu 40 cenți. V. Bogdan 35 cenți. Fam. I. Neagu 30 cenți. N. Mihailă, Ș. Morar, T. Podea, T. Suciu, N. Popa, C. Lupădat, N. Dăngulea, M. Jurjiu, M. Chiș, T. Țiței, P. Bleahu, P. Boitoș, I. Olari, P. Lazăr, D. Buskner, I. Gligor. V. Cădar, I. Bichiș, N. Anastase, N. Florea, G. Dragomir câte 25 cenți. S. Mozeș 15 cenți. I. Dârloșan 10 cenți. Total 56 dolari 05 cenți. — Care sumă o am predat băncii The Old National Bank, of Fort Wayne, Indiana, U. S. America, în ziua de 12 Mai 1923, pentru care sumă mi-au emis Checul cu nr. 7689, cu data de Mai 1923, valabil de suma de Lei 10.769: — Scris valuta, zece mii șapte sute șasezeci și nouă lei, care sumă mi au schimbat-o după cursul zilei, sus amintite, lei 192,30 bani. Care sumă este plătibilă de către Banca Marmorosch Blank & Co, din strada Paris, nr. 4 București. Dat în orașul Fort Wayne, Indiana, U. S. America, la 16 Mai 1923. *Pr. Ion Dan.*

Lectură de recomandat

Naționalismul, de *Rabindranath Tagore*. In românește de *Alex. Busuioceanu*, Prefața de *Nichifor Crainic*. Edit. Cultura Națională 1923. (35 lei). — O carte, care a făcut mare vâlvă în timpul din urmă. Autorul ei, reprezentant al Indiilor, Tagore, care a câștigat premiul Nobel anii trecuți, se bucură de o deosebită vază între connaționalii săi. Cartea conține acuze, în cea mai mare parte îndreptățite, la adresa spiritului ce domnește în Europa actuală. Un rechizitor sdrobitor la așa-zisa «cultură», europeană. De multe ori îți vine, cetind cartea să-ți pleci capul, rușinat, tu, europeanul înaintat pe cărările răului. O pledoarie strălucită pentru milă, pentru colaborare, pentru știința în slujba umanității.

Se pot prea bine discuta unele teze ale lui Tagore. De multe ori identifică autorul naționalismul cu șovinismul, în dorința sa fierbinte de a combate orce manifestație egoistă a naționalismului. Un naționalism sănătos are totdeauna rațiunea de a fi, — câtă vreme șovinismul te dă de mal: dovada, în războiul recent, căderea Ungariei.

De sigur și antiteza: Orient și occident este dusă la extrem: — Tagore este mare poet. Nu va fi Orientul atât de pașnic precum ni-l descrie, cu toate că esența doctrinelor budhiste poate să fie pasivitatea față de războinicia europeană. Nota etică, idealismul care vrea să ni l insufle Tagore în vremurile acestea de grea cumpănă, sânt cât se poate de vrednice de remarcat. Ne oferă medicină sufletească. E o vervă de apostol în scrisul său.

Cine vrea să cunoască atmosfera actuală și să audă sgomotul furtunii, care se apropie, dacă nu ne trezim, în Europa, va trebui să citească opera aceasta. *H. P. P.*

Nr. 515/923 (114) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II-a din **Ucea de sus**, protopresbiteratul ortodox român al Avrigului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral în Avrig, județul Sibiu, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual a celebra, și face cunoștință cu poporul și posiția locului.

Avrig, 30 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea,
protopop

„CETATEA"
Bancă Economică-Comercială S. A. Brașov.

Concurs

pentru ocuparea următoarelor posturi de funcționari la Banca «Cetatea»:

1. 4 posturi de **contabili** și **ajutoare** de **contabili** la Centrală în *Brașov.*
2. 2 posturi de **funcționari** la Sucursala *Cohalm.*
3. 2 posturi de **funcționari** la Sucursala *Toplița-Română.*

Condiția pentru ocuparea acestor posturi este absolvirea unei școale superioare de comerț cu certificat de bacalaureat și practică de bancă. La cereri se vor anexa, pe lângă certificatul de bacalaureat, certificatele de servicii și curriculum vitae.

Cei cu studii academice vor fi preferiți.

Retribuția materială se va face în conformitate cu Tabloul de salariare în vigoare și Pragmatica de serviciu a institutului.

(112) 3—5 **Banca „Cetatea" S. A**
Direcțiunea Generală

La Librăria Arhidiecezană
Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45
se pot căpăta
toate manualele pentru Seminarul teologic «Andreian», Liceul de băeți, Liceul de fete și Școala primară etc. precum și tot felul de recvizite școlare, cu prețuri moderate.

Nr. 470/923 (115) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa I din **Sebeșul de jos**, protopresbiteratul ortodox român al Avrigului, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat și stolele statorite prin conclusul comitetului parohial din 4/17 Iunie 1923 precum și locuință în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în Avrig, județul Sibiu, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra și face cunoștință cu poporul și posiția locului.

Avrig, 20 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea,
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru școalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee și civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele școlare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor școlare.
Bilet de informație la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru școalele primare:

Registre pentru absenții și clasificații.
Matricole școlare.
Cronica școlară.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Mețianu,** arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

FRĂȚIETATEA
institut de credit și econ. soc. pe acțiuni în Sadu.

Convocare

P. T. Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Frățietatea» se învită în senzul §§. 18, 28 din statute la o

Adunare generală extraordinară

care se va ține în *Sadu la 3 Septemvrie 1923 la ora 2 p. m.* în localul institutului cu următorul

PROGRAM:

1. *Urcarea capitalului societar.*
2. *Modificarea unor paragrafi din statute.*

In caz că pe ziua fixată nu s'ar prezenta membrii în număr corăspunzător, adunarea se va ține cu 8 zile mai târziu, adecă în 10 Septemvrie 1923.

Domnii acționari, cari în înțelesul §-20 din statute voesc a participa la aceasta adunare, sânt rugați a-și depune la cassa institutului sau la «Albina» în Sibiu acțiile și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu o zi înainte de adunarea generală.

Sadu, la 22 August 1923.

(115) 1—1 **Direcțiunea**

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 30 Lei.

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copșa-mică	dim. 2·30	București	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copșa-mică	dim. 2·10
Vințul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraș	dim. 5·05	Făgăraș	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Săliște	dim. 8·10	Copșa-mică	dim. 9·—
Copșa-mică	dim. 10·20	Vințul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	București	dim. 9·30
București	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraș	d. a. 14·15	Făgăraș	d. a. 14·13
Copșa-mică	d. a. 14·50	Copșa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
București	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vințul-de-jos	d. a. 16·55
Vințul-de-jos	seara 19·40	Copșa-mică	seara 19·15
Copșa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Săliște	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

Reclama este sufletul comerțului

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 15/28 August 1923 Nr. 66

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIU

Telegraful Român

Nr. 936
Onor. Red. «Transilvania» (Schimb)
Sibiu (Str. Șaguna 8)

Organ național-bisericesc

Abonar
Un an 150 Lei. — Șas i. — Trei luni 40 Lei. — Pentru st 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Școala e mântuirea

(=) Noul an de școală 1923/24, al șaselea dela desrobirea națională, își ia începutul în zilele apropiate.

Locașurile de luminare sufletească, pentru tinerele vlăstare ale poporului descătușat și dornic de învățătură, cheamă la sine copiii și tinerimea noastră, zicându-le cu îmbărbătare:

Veniți la noi, la izvoarele de cultură, să învățați a deveni buni creștini și buni români; aici la noi aveți să vă deprindeți a iubì tot mai mult limba și legea în țara aceasta, care este acum a noastră, după drept și dreptate, și numai a noastră; — aici să vă rugați Atotputernicului ca această patrie să ni-o păstreze și să ni-o întărească prin brațele și mintea românilor, luminată de cinstea și dragostea ce i-o purtăm în orce vreme...

Fără școale bune și numeroase, toate însușirile alese cu care ne-ar înzestra firea, nu pot decât să tânjească în cercul restrâns al unei prea mici comunități, — cum am experiat-o din greu, în timpurile de jale abea trecute.

Clerul nostru, cu răspundere înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, are sfântă datorie ca din comoara neîngropată a cunoștințe'or sale, să vie și acum, în preajma anului nou școlar, cu sfaturi și îndemnuri pentru păstoriții binecuvântați cu copii, arătându-le la orce ocazie, că viitorul țării cere să dăm an de an tot mai mare luare aminte învățământului.

*

Biserica, statul, societățile de toate categoriile și particularii își împlinesc cu adevărat chemarea, dacă lucrând mână în mână, vor continua acțiunea d'a sporì jertfele în interesul școalei și bisericii.

Au înregistrat, cu deosebită mulțămire sufletească, marele merit al acelor comune care au înțeles menirea școalei confesionale și a bisericii străbune, și din inițiativă particulară au clădit localuri potrivite școlare, au renovat sau au zidit din nou locașuri dumnezeești, case de citire, și alte asemenea așezăminte.

Ajutoare, burse, stipendii pe seama școlarilor talentați și din părinți săraci, au întregit și vor întregì lucrarea pornită cu râvnă, care nu este iertat să slăbească nici d'acì înainte.

Idealul acestor năzuințe, așa de îndreptățite, să fie ca, în câțiva ani, *să nu mai putem arăta în toată țara nici un singur analfabet român.*

*

Dar, la început de an școlar, nu puține sânt îngrijorările părinților, în deosebi ale celor cu familie grea și cu mijloace materiale neîndestulătoare. Acestora zădarnic le vom predica folosul învățăturii, zădarnic le vom dovedì puterea și bogăția cărții, sau robia și sărăcia neștiinței, dacă taxele în institute se sporesc mereu, cărțile și rechizitele școlare se scumpesc în fiecare an, ear aglomerația de elevi va cere înmulțirea puterilor didactice *pe cheltueala părinților*, — după cum se svonește, — în vreme ce toată întreținerea copiilor la școală e tot mai costisitoare, și locurile gratuite în institute se arată cu mult prea puține în raport cu numărul aspiranților...

Asupra acestor lucruri, multe și complicate, va trebuì să se discute, luându-se măsurile potrivite și cât mai degrabă. Ministerul instrucțiunii a donat, oarecare sume, direcțiunilor școlare și revizoratelor, pentru procurarea de cărți elevilor lipsiți; — dar, afară de aceasta, se pot face și alte înlesniri, b. o. prin *producțiuni școlare*, mai ales în orașe, s'ar putea realiza venite bănești, din care să se cumpere dela editori cărți de școală pentru elevii săraci.

*

Astăzi mai ales avem trebuință neapărată de școale multe, din care să se producă numărul corăspunzător de elemente cu educația îngrijită sub toate raporturile, — căci altfel, noi români am fi covârșiți de contingentul absolvenților ieșiți din institutele minoritare, și superioritatea noastră culturală va întârzia să se afirme așa cum o dorim.

Aici nici o jertfă, din partea societății și a particularilor, nu va fi prea mare, după ce se mărturisește unanim că multimea și calitatea școalelor, cât mai bine cercetate, este mântuirea neamului. Să le dăm, prin urmare, putința de a desfășura în condițiile necesare o lucrare vrednică și în adevăr binefăcătoare tuturora.

FOIȘOARA

Preoții de mir

— Trecutul lor până la începutul veacului al XIX-lea și de atunci până azi —

Intre conferențiarii cursurilor de vară dela Vălenii de munte de sub conducerea dlui profesor *N. Iorga*, ținute anul acesta în decursul lunii August, a ținut o frumoasă conferință asupra subiectului de sus *părintele N. Popescu*, fost director al mitropoliei din București și actual profesor al facultății teologice din București, unul din valoroșii reprezentanți ai clerului nostru. Pentru actualitatea constatărilor făcute de conferențiar cu o competență netăgăduită, dăm și noi un resumat al conferinței, după notele luate de auditorii cursurilor.

Asupra preotului s'a scris puțin. De preoți în vechime nu s'a ocupat nimeni, și astăzi literatura privitoare la rolul preoțimii în decursul veacurilor este extrem de redusă la noi.

Dl *I. Matei*, încă pe când era student în teologie, a scris un studiu despre: Preoțimea veacului XVIII-lea; autorul se mărginește însă la preoțimea din Ardeal. Un studiu mai vast, bazat pe o largă și amănunțită informație, dar din care din lipsă de selecție preotul reese ca o figură nesimpatică, a scris dl *Furtună* teolog și el, actualmente directorul tipografiei din Dorohoi.

Răsfoind condicile vechi și voluminoasele arhive ale mitropoliei din București, ori a celorlalte episcopii, figura preotului, care răsare din acte și dosare, este cât se poate de nesimpatică; motivul este că în atingere cu aceste condici vin mai ales preoții răi. Foarte rar se ia act în aceste condici de activitatea preoților buni și harnici, din unele rapoarte de inspecții ale protopopilor, de care și mai rar se ține seama; — în acelaș timp însă plângeri și arătări împotriva preoților se fac cu mult mai mare ușurință. Din această pricină istoria făcută asupra preoțimii unei epoci în baza acestor condici și acte ar fi unilaterală.

O istorie nepărtinitoare a vieții și activității preoțimii se va putea scrie numai *cercetând istoria bisericii fiecărui sat;* căci istoria unei biserici, și aproape totdeauna, istoria unui sat nu se poate scrie fără a aminti pe preot, fără a folosi cronica mai bine sau mai rău scrisă de el, fără a pomeni rolul mai mult sau mai puțin activ al preotului din sat. — In acest înțeles cartea dlui *N. Iorga: «Sate și preoți în Ardeal»*, una din cele mai bune cărți de istorie, poartă cel mai sugestiv și caracteristic titlu, fiindcă cu deosebire în Ardeal viața satelor se reazămă pe istoria preoților de sate și adunate colectiv dau istoria neamului românesc din Ardeal.

Preotul Furtună în cartea amintită împarte subiectul în compartimente, după provincii, împărțire fără doar și poate greșită, căci viața preoțimii a fost la fel în tot cuprinsul pământului românesc, atât în privința administrativă-materială, cât și în privința cărturărească-culturală. Dar cartea mai are scăderea că scoate pe preoți ca pe oameni cu desăvârșire inculți.

Această constatare o auzim adesea, — și ea se face în detrimentul adevărului istoric.

Pentru-ce a fost preotul în vechime incult? Pentru-că nu a avut ca astăzi seminarul sau facultatea de teologie, cu licență sau doctorat? A pune astfel teza este cu desăvârșire greșit. Pentru a stabili gradul de cultură al cuiva într'o epocă oarecare, trebue să îl compari cu cei din jurul lui din aceeaș epocă. Sub acest raport *preoții au fost cei mai culți oameni ai vremii lor.* Dacă episcopul Melhisedec se mira bună oară, că preoții din vechime au fost atât de inculți încât nu știau slavonește, n'avem decât să cercetăm știința de slavonește din țară; slavonește nu știau decât puțini cărturari, nu știau nici boerii; ear limba documentelor scrise în slavonește de diacii cancelariilor domnești este o slavonă atât de rea uneori, încât pe lângă ea, preotul care știa să lămurească pe românește înțelesul rugăciunilor și cântărilor slavonești din biserică, nu putea fi numit incult. Așa preoții erau singurii cărturari ai satelor noastre.

Comitetul agrar, cum se anunţă din Bucureşti a hotărât: Casa centrală a împroprietăririi, din ministerul de agricultură şi domenii, poate afecta Mitropoliilor şi Episcopiilor din vechiul regat câte 100—200 hectare, pentru a le da putinţa să susţie obligaţiunile de ordin moral şi social, precum şi întreţinerea în bună stare a locaşurilor bisericeşti.

In urma acestei deciziuni s'a acordat Mitropoliilor din Bucureşti şi Iaşi, precum şi mai multor Episcopii, terenuri de pământ potrivite. Fondul proprietăţii rămâne în patrimoniul statului.

Pentru sate. I. P. S. Sa mitropolitul *Pimen* al Moldovei a chemat la consfătuire pe protoiereii din eparhia Moldovei, în vederea instrucţiunilor ce urmează a fi date preoţimii pentru o bună îndrumare a sătenilor.

Punerea temeliei Bisericii Neamului

La sărbările din anul acesta dela Mărăşeşti, cu prilejul punerii temeliei marelui monument de recunoştinţă pentru vitejii ostaşi români, I. P. S. Sa mitropolitul *Pimen* al Moldovei a zis următoarele:

«S'au împlinit patru ani, de când am propus «Societăţii Ortodoxe a femeilor române» la adunarea generală, ţinută în Bucureşti, în 1919, ridicarea unui monument de recunoştinţă pentru ostaşii noştri, cari, luptând cu furie, au murit vitejeşte, pe valea Siretului, la Mărăşeşti, pentru întregirea neamului.

Propunerea a fost primită cu mult entuziasm.

«Societatea Ortodoxă a femeilor române» reprezentând sufletul creştin al femeii române, era firesc ca propunerea mea să se îndrepte către această onorată societate ortodoxă şi tot aşa de firesc a fost ca ea să găsească loc în sufletul tuturor membrelor.

Astfel s'a ajuns la hotărârea ca Societatea ortodoxă să aibă în a sa grijă şi să ia măsurile trebuitoare ca aici, la Mărăşeşti, să se înalţe un monument, semn de recunoştinţă din partea ţării şi a neamului întregit, pentru acei ce prin lupte sângeroase şi cu jertfa vieţii au îndeplinit aşteptarea de veacuri a neamului românesc.

O delegaţie a venit la faţa locului şi conduşi de unii din foştii luptători ne-am strecurat cu mare greutate printre şanţuri şi gropi, printre cimitire şi morminte rătăcite, unele cu cruci, altele fără cruci şi printre atâtea alte piedeci grele, rămase de pe urma războiului, care presărau întreaga vale a Siretului.

Ţinându-ne seamă de poziţia naturală cum şi de faptele războinice, săvârşite aici, ne-am oprit şi am fixat acest loc, pe culmea acestui plai, în viea dlui George Negroponte, lângă gara Mărăşeşti.

Aşa am ales locul, pe care ne găsim acum. El a fost sfinţit, înfigându se o cruce de fier, adusă de noi, de la mitropolia Moldovei, din Iaşi.

Azi, 6/19 August 1923, ziua praznicului «Schimbarea la faţă a Domnului», pe locul unde acum şase ani, viteaza noastră armată a dat cea mai grozavă luptă, schimbând soarta războiului; căci armatele duşmane au fost învinse şi puse pe fugă, îndeplinindu-se astfel vorba unui mare erou, că: «p'aici nu se trece» şi nu s'a trecut;

Astăzi ne am adunat pentru a pune peatra de temelie a clădirii care va fi: *Biserica neamului întregit.*

Sub această biserică se va începe deocamdată zidirea criptelor în care se vor aduna osemintele eroilor, căzuţi pentru neam şi ţară şi pe altarul ei se vor face slujbe pentru pomenirea lor şi se va povesti, de către generaţiile viitoare, vitejia lor.

Străduinţa noastră de azi e operă de recunoştinţă către cei ce au făurit România Mare şi stă în legătură cu trecutul nostru istoric, când voivozii şi strămoşii zideau biserici şi mănăstiri, care să amintească faptele măreţe şi să preamărească numele lui Dumnezeu, celui Atotputernic cu al Cărui ajutor s'au câştigat biruinţele.

Nădăjduim că, în curând această biserică, prin străduinţa neamului întreg, se va desăvârşi.

Pentru desăvârşirea ei, se cuvine a contribui fiecare bun cetăţean român, întru cât opera ce se înfăptueşte nu e nici a unui grup, nici a unui partid, şi cu atât mai puţin a unei persoane.

Ea e opera unui neam întreg, care înţelege să aducă prinosul lui de recunoştinţă celor ce au luptat şi au murit vitejeşte pentru întregirea neamului.

Mijloacele băneşti s'au adunat până acum prin subscriptie publică în urma apelului adresat întregului popor, care cu multă dragoste a dat obolul său.

Comitetul aduce viile sale mulţumiri tuturor celor ce au contribuit şi adresându-se din nou poporului pentru îndeplinirea operei, a cărei *«peatră din unghi»* o punem azi.

In această clipă, când aici, pe locul biruinţei, la Mărăşeşti, punem cea dintâi peatră, la temelia *Bisericii Neamului*, gândul nostru al tuturor să fie îndreptat către scumpa noastră armată, care prin vitejie a desrobit pământul, întregind neamul nostru românesc, până în vechile hotare istorice, de la Nistru pân'la Tisa, Dunărea şi Marea Neagră, sub oblăduirea şi conducerea Majestăţii Sale Ferdinand I, primul rege al României Mari şi a măritei noastre Doamne Regina Maria.

Averile bisericeşti din Basarabia

In timpul din urmă s'a vorbit mult în ziare despre averile bisericii din Basarabia. Pentru ca opinia publică să fie pe deplin lămurită asupra acestei chestiuni, ministerul cultelor şi artelor a dat un comunicat în care spune:

Ministrul cultelor şi artelor, în calitate de organ de control al administraţiei averilor bisericeşti, a fost în dese rânduri sesizat, că s'ar petrece neregule în chestia averilor bisericeşti, în Basarabia şi chiar înstrăinări din această avere către societăţi particulare, sau persoane private.

S'a instituit o comisie juridică spre cercetarea situaţiei acestor averi şi a temeiniciei unei astfel de acuzaţii. Autoritatea superioară bisericească din Basarabia n'a pus însă la dispoziţia zisei comisiuni actele necesare, — totuş, comisiunea şi-a îndeplinit misiunea...

In această situaţie ministerul sesisează Sf. sinod cu elucidarea şi judecarea chestiunii. Această, cea mai înaltă treaptă şi instanţă religioasă, pe baza actelor şi a chiar memoriului înaintat de arhiepiscopia Chişinăului şi Hotinului cu adresa Nr. 18.769/27 Noemvrie 1922, hotăreşte ca:

1. Biserica din arhiepiscopia Basarabiei trebue să se conducă în administrarea ei generală culturală, şcolară, epitropească şi filantropică de legile locale, care au fost aprobate de Sf. sinod rusesc şi acceptate de guvernul rusesc, complectate cu cele cuprinse în «Cartea Pastorală» a Sf. sinod al bisericii autocefale ortodoxe române, dată la Iaşi 16 Iunie 1918...

Sf. sinod al României nu aprobă trecerea averii bisericeşti din arhiepiscopia Basarabiei prin procesul verbal Nr. 34 dela 30 Iunie 1922 al congresului eparhial general către «Uniunea clericilor ortodoxi din Basarabia».

2. In consecinţă trebue să restitue bisericii din arhiepiscopia basarabeană, averile trecute de congresul eparhial în patrimoniul Uniunii clerului ortodox basarabean fără întârziere.

3. In acelaş timp statul român, sub chezăşia întregii biserici ortodoxe din România, declară că nu se va atinge niciodată de averile acestei arhiepiscopii, — care sânt adunate prin munca ei şi în numele lui Dumnezeu, — adevăratul şi unicul lor proprietar, pentru a susţinea cultul lui, clerul lui, locaşurile lui, şi pe săracii şi nevoiaşii lui;

4. Şi că întreaga biserică ortodoxă din România va dobândi prin legea sa de unificare şi de reorganizare, personalitatea morală atât în fiinţa ei totală şi unică, cât şi în mitropoliile, arhiepiscopiile, episcopiile, protopopiatele, parohiile şi mănăstirile ei.

5. Dacă în cel mult una lună dela primirea acestei înştiinţări congresul eparhial şi Uniunea clerului ortodox basarabean nu se vor desesiza de averile bisericeşti luate în patrimoniul lor, Sf. Sinod va chema la răspundere pe făptaşii acestor uzurpări şi răpiri, ear statul îi va urmări penal.

6. S'au declarat chiar de pe acum fără valoare şi fără efect juridic toate operaţiunile civile, comerciale şi de tot soiul, care se vor fi făcut şi se vor mai face cu aceste averi, fie de către congresul eparhial, fie de către Uniunea clerului ortodox român.

Hotărârea este adusă la cunoştinţa Inalt Prea Sfinţitului Arpiepiscop al Chişinăului şi Hotinului cu adresa Nr. 356 din 31 Decemvrie 1922.

La această comunicare, autoritatea interesată răspunde cu adresa Nr. 1171 din 27 Ianuar 1923, că:

Prin aceasta vă rugăm să binevoiţi a cunoaşte I. P. S. Stăpâne, că vă aducem desăvâr-

---

Dar să nu scăpăm din vedere că preoţii noştri n'au avut şcoli. Mult puţinul ce ştiau îl *învăţau prin mănăstiri. Ba uneori învăţătura din mănăstire a tatălui o moştenea fiul pentru a o trece mai departe.*

Să nu ne mirăm dacă un Matei al Mirelor râde de preoţi sau dacă un Rákoczy II se plânge că nu găseşte în tot Ardealul un om potrivit să îl pună episcop, că nu găseşte pe nimeni să ştie mai multe limbi; explicaţia este că abia trecuseră câţiva ani dela anul unirii cu Roma 1700 a unei părţi din clerul din Ardeal şi că până la acest dat fiii preoţilor români nici nu aveau unde, nici nu puteau să studieze în şcoli mai înalte.

Literatura bisericească de atunci, câtă se făcea în predoslovii, în prefeţele cărţilor bisericeşti, era îndreptată mai mult împotriva actului unirii, era deci apologetică; ea era menită să fie o armă în mâna preoţimii. Cărţile veacului al XVIII-lea insistă cu deosebire asupra explicării rugăciunii domneşti, şi a simbolului credinţii, şi bine făceau, căci în acestea sânt depuse în esenţa învăţăturile de dogmă şi morală ale bisericii ortodoxe. *Dar o educaţie sistematică a preoţimii nu se făcea nicăiri,* şcolile nu erau în spiritul timpului de atunci la români, astfel că Constantin Mavrocordat, om cu intenţii bune, trebuì să prindă cu sila pe preoţi şi să-i închidă în biserici pentru a putea face un început de şcoală. El punea pe unii mai învăţaţi să facă exegeză cu aceşti preoţi.

Deci primele încercări de luminare mai metodice se fac în Moldova în veacul al XVIII-lea sub Const. Mavrocordat şi în Muntenia tot sub el; dar nu erau şcoli, ci numai un început cu totul insuficient. Primele şcoli se înfiinţează abia mai târziu sub Alexandru Ipsilanti.

Deci neavând nici un fel de şcoli, nici putinţă de altă învăţătură în acele vremuri în continuu tulburi şi agitate, singurul izvor de luminare rămâneau mănăstirile, unde candidaţii de preoţi deprindeau slavona şi rânduiala bisericească. Acasă, ei treceau această învăţătură fiilor lor drept moştenire. Acesta era sistemul pretutindeni, în toate ţinuturile. In aceste împrejurări *preotul nu numai că era un modest cărturar, dar erà şi singurul cărturar din satul lui.*

In Bucovina înfiinţează în acest veac Vartolomei Lăzăreanu o şcoală pentru preoţi, din care cu vremea se desvoaltă actuala facultate de teologie din Cernăuţi.

Astfel despre incultura preoţilor români nu se poate vorbi; s'ar putea vorbi numai relativ, în raport cu gradul de cultură mai avansat al preoţimii din Occident, nici decum însă în raport cu starea generală de cultură a ţinuturilor locuite de români, a căror pătură cărturărească o formă preoţimea.

Care era starea materială a preoţimii noastre în trecut?

Preoţii, în regulă normală, n'au fost bogaţi. In marea lor maioritate preoţii dimpotrivă au avut de luptat totdeauna cu greutăţile materiale ale vieţii, cu sărăcia.

Rari preoţi bogaţi ajung să fie pomeniţi în documentele istorice, ca d. e. protopopul Iuga de pe vremea lui Alexandru cel Bun, de care se aminteşte până în vremile lui Ştefan cel mare. Sub Ştefan se întâlnesc în documente câţiva preoţi, cari cumpără, unii cari vând moşii, câte un sat întreg, cu ţigani robi; documentele pomenesc şi preţul de cumpărare: 150—200 zloţi.

Dacă unii, puţini, pe vremuri au stat bine materialiceşte, starea materială a preoţimii din trecut, a fost tot atât de precară ca şi cea de azi, când d. p. face senzaţie ştirea din gazete că un preot din jud. Ilfov a fost în stare să ridice singur o biserică.

Preoţii n'au primit leafă de nicăiri. Din prinoasele credincioşilor nu puteau trăi. Urmarea firească a fost că *preotul a devenit plugar, el a intrat în tagma, în massa cea mare a ţăranilor.*

(Va urma)

şita asigurare şi linişte în privinţa acelor averi. Că anume asupra Uniunii clericilor din Basarabia s'au trecut numai averile tagmei duhovniceşti ale preoţilor şi cântăreţilor, ear nu averile bisericeşti...

Cu adresa Nr. 13 din 2 Februar 1923, Sf. Sinod înaintează ministerului de culte şi arte răspunsul Arhiepiscopiei «spre a dispune cele de cuviinţă».

Ministerul de culte şi arte, spre a pune capăt acestei regretabile şi dăunătoare stări de fapt, a fost nevoit să defere cazul justiţiei, spre a se face deplină lumină.

Dela conferenţele preoţeşti

— Despre credinţă —

Preotul nostru dela Aninoasa, *Emilian Şinca*, a ţinut poporului la Haţeg, cu ocazia conferenţei preoţeşti şi a adunării tractuale a Asociaţiei clerului «A. Şaguna» anul curent, următoarea predică:

> Să nu se tulbure inima voastră, credeţi în Dumnezeu şi întru mine credeţi. *Ioan 14, 1.*

Iubiţi creştini, — Istoria poporului evreu ne spune, că de câte ori acest popor se abătea dela credinţa lui închinând spre alte credinţe şi învăţături ce le asculta dela cei necredincioşi, de atâtea ori Dumnezeu îl certa cu războaie, moarte cumplită, boale şi suferinţe trupeşti şi sufleteşti, ca simţindu-se în strâmtoare să şi aducă aminte de ajutorul şi bunătatea sa; căci Dumnezeu nu vrea moartea păcătosului, ci să se întoarcă şi să fie viu.

Oare timpurile, care le trăeşte generaţia de azi, pline de necazuri, greutăţi şi diferite suferinţe trupeşti şi sufleteşti, încăerările şi războaiele, scumpetea grozavă, lipsa care în unele ţări a adus foametea şi alte multe nefericiri pe capetele oamenilor, au venit dela sine, fără să fie un stăpânitor, care să le fi orânduit cu putere prea înaltă? Nu.

Toate acestea au venit, asupra omenirii de azi, pentru părăsirea credinţei în Dumnezeu, pentru înstrăinarea de biserică, de învăţăturile ei şi de obiceiurile noastre vechi creştineşti.

Dacă cercetăm Scripturile şi cărţile sfinte, vedem că toţi profeţii Testamentului vechi îndemnau poporul evreu la statornicia în credinţă, şi toate minunile şi lucrurile mari, ce le-a făcut Dumnezeu poporului evreu, le-a făcut în urma credinţei sale. In urma credintei, Moise a fost ales de Dumnezeu conducătorul poporului evreu, căci cu credinţa Moise mare făcându-se s'a lăpădat a se zice fecior fetei lui Faraon (Evrei 11, 24). Aşa credinţa către Dumnezeu l-a făcut a se lăpăda de domnia, de care se bucura fiind fiul adoptiv al fetei regelui Egiptului. «Cu credinţă au făcut Paştile şi vărsarea sângelui, care perdea pe cei întâi născuţi să nu se atingă de dânşii». (Evrei 11, 28), adecă pentru credinţa sa poporul evreu a fost scăpat de pedepsele, ce le a trimis Dumnezeu asupra Egiptului.

Mântuitorul Hristos în cuvântările sale a vorbit odată despre credinţă îndemnând la statornicie într'însa. Ce a cerut, în schimb, dela cei ce l rugau să le învie morţii şi dela cei ce îi vindeau? Nimic de cât credinţă. El a zis lui Iair când i-a înviat fata: «Nu te teme, crede numai» (Marcu 5, 36).

Femeii care de 12 ani suferea în scurgerea sângelui, i-a zis: «Fiică, credinţa ta te-a mântuit; mergi în pace, şi fii sănătoasă de boala ta». (Marcu 5, 24).

Pe cei 2 orbi, cari se rugau să-i vindece, i-a întrebat: «Credeţi că pot să fac eu aceasta?» Ei au zis lui:» Aşa, Doamne». Atunci s'a atins de ochii lor zicând: «După credinţa voastră să vă fie vouă, şi s'au vindecat ei». (Matei 9, 28 şi 29).

Apostolii propoveduiau popoarelor credinţa în Dumnezeu Tatăl, Fiul, şi Duhul Sfânt.

Va observa unul sau altul: Cine poate zice, că noi nu credem?

Dar, vorba este ce să credem, şi cum să credem. Noi avem să credem descoperirile făcute oamenilor de Dumnezeu şi învăţăturile propoveduite de Mântuitorul Hristos şi sfinţii Apostoli scrise în sfta Scriptură. Ear Sfta Scriptură o tâlmăcesc aceia cari s'au adâncit în aceste scrieri, ocupându-se mai îndelungat cu citirea şi înţelegerea lor.

Ap. Pavel îndeamnă pe creştini să ţină învăţătura cea nescrisă ca şi cea scrisă: «Pentru aceea, fraţilor, staţi şi ţineţi învăţăturile, cari le-aţi învăţat ori prin cuvânt, ori prin cartea noastră». (II. Tesaloniceni 2, 13).

Pe mai marii bisericii îi îndatoreşte: ca învăţătura primită să o păstreze cu toată credinţa şi apoi s'o încredinţeze altora, zicând: «Chipul cuvintelor celor sănătoase să ai, care ai auzit dela mine... rânduiala cea bună să o păzeşti... şi cele ce ai auzit dela mine în faţa multor martori, acestea le încredinţează la oameni credincioşi, cari îndestulaţi vor fi a învăţa şi pe alţii», (II Timotei 1 v. 13, 14; 2 v. 2).

Dintre diferitele credinţe, ce se propoveduesc, cea adevărată este cea lăsată nouă de Dumnezeu prin Fiul său, Mântuitorul Hristos şi ucenicii săi, păstrată prin sfta scriptură şi sfta tradiţie, şi propoveduită tuturor, ce voesc s'o înţeleagă şi primească de către biserica noastră ortodoxă, aşa după cum a moştenit-o dela Mântuitorul Hristos, apostolii şi ucenicii lor şi sfţii părinţi, cari şi-au dedicat viaţa pentru propoveduirea şi tâlmăcirea învăţăturilor dumnezeeşti, ca cei ce le vor primi să poată ajunge la mântuire, căci «fără credinţă nu este cu puţinţă a plăcea lui Dumnezeu» (Evrei 11, 6). «Celce nu crede osând-se-va», Marcu 16. 16).

Credinţa noastră trebue să fie *vie.* Şi vie va fi, dacă va fi manifestată prin fapte.

Credinţa noastră trebue să fie *statornică*, adecă mai curând să ne desbrăcăm de toate cele lumeşti, decât de credinţa propoveduită de biserică.

Să ne aducem aminte de cei 7 fraţi Macabei şi mama lor, cari au suferit moarte între cele mai grozave chinuri cu mulţumire sufletească pentru credinţa lor; de martirii creştini, cari pentru credinţă au suferit înfricoşate chinuri; de sfinţii părinţi, ca marele Vasile, care fiind provocat de împăratul să nu apere cu atâta tărie unele adevăruri a răspuns: «Învăţătura, pe care o propovedueşte biserica a primit o dela Dumnezeu, pentru această învăţătură chizăşuesc cu viaţa şi sângele meu... şi nu voi lăsa să se ia din aceea nici un cuvânt, nici o slovă».

In istoria poporului român să ne uităm la Constantin Brâncoveanu, a cărui inimă sângera de durere văzând cum călăul turc taie fără milă pe feciorii şi îşi aştepta momentul tăierii, — dar de credinţă nu s'a lăpădat.

In zilele noastre putem vedea cu durere, că mulţi dintre creştini se rusinează a-şi face cruce, a cerceta casa Domnului, a primi sfintele taine, — cu un cuvânt se lapădă de credinţa strămoşească. Aceştia să-şi aducă aminte de cuvintele Mântuitorului: «Orcine se va ruşina de mine şi de cuvintele mele, de acesta şi Fiul Omului se va ruşina, când va veni întru mărirea sa şi a Tatălui şi a sfinţilor îngeri». (Luca 9. 26).

Mântuitorul Hristos a fost ispitit de către Satana şi îndemnat să se închine lui «arătându-i împărăţiile lumii şi mărirea lor, şi i-a zis lui: «Acestea toate voi da ţie, dacă căzând te vei închina mie» (Matei 4, 8, 9).

Şi azi sânt ispitiţi oameni de către cel viclean şi sânt mulţi cari se închină lui prin faptele lor rele şi prin depărtarea dela credinţa şi învăţăturile bisericii, cercând a se arăta ei mai înţelepţi ca atâţia bărbaţi luminaţi ai bisericii. Faţă de aceştia, Ap. Pavel ne zice: «Şi vă rog, fraţilor, păziţi-vă de cei ce fac împărechieri şi sminteli împotriva învăţăturii, care voi v'aţi învăţat; şi vă feriţi de ei; că unii ca aceştia Domnului nostru, Isus Hristos, nu slujesc, ci pântecelui lor; şi prin cuvinte bune şi prin cuvântare de bine înşală inimilor celor proşti» (Rom. 16 v. 17, 18).

Ce altă putere s'a dat poporului român ca să poată înfrunta furtunile, ce s'au deslănţuit asupra lui, ca azi să se poată vedea mărit şi întregit decât credinţa. Unde a aflat bucuriile pământeşti? Numai în credinţa şi obiceiurile creştineşti strămoşeşti. Ce a făcut să simtă mângâere la trecerea din viaţă pe românul gârbovit de anii vieţii? Numai credinţa în Dumnezeu şi tainele sale administrate lui prin biserica noastră.

Deci, iubiţi creştini, să cerem dela Dumnezeu pentru fericirea noastră pământească şi cea veşnică, — să se milostivească spre noi, să ne dea credinţă tare, ca după cuvintele apostolului Pavel: «Pentru aceea se cade nouă mai mult să ascultăm cele ce s'au auzit, ca nu cândva să cădem» (Evrei 2, 1.) ca astfel toi după cuvintele lui (Către Rom. 5 v. 1): Drept aceea îndreptaţi fiind prin credinţă, pace să avem către Dumnezeu prin Domnul nostru Isus Hristos», acum şi totdeauna, Amin.

Parastas. In biserica Mihai Vodă din capitală s'a slujit în 21 August a. c. parastas pentru *Mihai Viteazul.* S'au împlinit, în ziua aceea, 322 de ani, de când marele erou al neamului a fost asasinat de laşi trădători pe câmpia Turzii.

Biserica Neamului întregit

După slujba dumnezească, săvârşită la punerea pietrei fundamentale a Bisericii dela Mărăşeşti în 6/19 August 1923, I. P. S. Sa Mitropolitul *Pimen* al Moldovei a dat citire pergamentului de înălţare a sfântului locaş. Textul este următorul:

In numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh, Amin.

De pe judecăţile lui Dumnezeu ceale nepricepute la oameni, find pe ceale vremi războaie între Impăraţi şi răsmeriţe în ţări, viscolol pustiirii suflat-a pe acest pământ. Viforoase erau vremile ceale. Pământul acoperitu-s'au de dărâmături şi de trupuri moarte.

Dar din ceale câmpuri ce fumegau de pârjol şi de măcel, venit-a vremea şi făcut-a să se înalţe strigăte de biruinţi şi de slobozenie a neamurilor. Dreptatea s'a luat la luptă cu cugetul distrugător, şi dreptatea este biruită.

Ci doară Dreptatea este temelia tronului lui Dumnezeu. Deci timpul sosit-a pentru neamul nostru. Semnul s'a ivit pe cer, pământul clătinatu-s'au de bucurie — blăstemul înfricosat s'a auzit despre apus — şi toate neamurile s'au deşteptat. Neamul nostru cel risipit întregitu-s'au şi s'a aşezat seminţia noastră, cea a Domnitorilor lumii, în volnicia şi puterea ei de veacuri.

Urmând pilda strămoşilor din cartea de vitejie a trecutului, s'a zidit şi s'a podobit acest sfânt locaş pentru veşnica şi fericita pomenire, dând şi laudă vitejilor ce au primit moartea pentru cuvântul lui Dumnezeu şi întru întocmirea neamului nostru, şi s'au cununat cu cununa vitejiei şi a dreptăţii.

Şi s'a zidit şi podobit acest sfânt locaş cu sălinţa, osteneala şi cheltuiala Societăţii Ortodoxe naţionale a femeilor române şi cu ajutorul tuturor bunilor români şi creştini, după râvna cea adevărată dela Dumnezeu dăruită.

Intr'u pomenirea lor nemoartă şi întru gândul că osemintele lor vor fi ca osemintele lui Elisei, ridicatu s'au din temelie acest sfânt locaş şi întru aceasta cei ce Dumnezeu îi va îngădui urmaşi în vremi să păzească acest mic adăpost şi casă a oaselor vitejilor neamului, ca să fie nestricat în veci, pentru că tot lucrul bun şi de multă nevoinţă îl arată cei ce se ostenesc pentru credinţă.

Şi s'a ridicat din temelie acest sfânt locaş în zilele Prea Inălţatului şi Drept credinciosului nostru Domn, *Ferdinand I.* cu mila lui Dumnezeu, Domn stăpânitor a toată Ţara Românească şi întregului neam românesc întregit, şi a soţiei Sale *Maria* Doamna, Regina tuturor românilor, cari cu osârdie s'au nevoit spre binele neamului, fiind mitropolit primat al întregii biserici ortodoxe naţionale române şi autocefale Doctor Miron, mitropolitul Pimen al Moldovei şi Sucevei, Preşedinte al Consiliului de Miniştri Dl Ion I. C. Brătianu, şi Ministru la Departamentul Cultelor Dl C. Banu, şi preşedintă a Societăţii Ortodoxe naţionale a femeilor române D-na Principesă Alexandrina Grigore Cantacuzino, d-na Zoe Gr. Râmniceanu casiera societăţii, şi arhitecţii Pomponiu şi Cristinel, în anul dela Hristos 1923, luna August în 6/19 zile şi în anul al nouălea curgător de domnie a Prea Măritului Nostru Rege Ferdinand I.

Făcutu-s'au trei asemenea acte, din care unul s'a zidit în temelia acestui sfânt locaş, unul s'a depus în Arhivele generale ale statului, şi unul se păstrează în Arhiva Societăţii Ortodoxe naţionale a femeilor române.

Cea mai veche carte. Cea mai veche carte din lume, se găseşte în muzeul britanic din Londra. E o aşa zisă *Carte a morţilor.* A fost scrisă cu trei mii de ani înainte de naşterea lui Hristos. Conţine descrierea obiceiurilor religioase, psalmi, rugăciuni, descrieri de zei şi explicarea celor ce aşteaptă sufletul după moarte. Cartea datează din perioda în care s'a construit prima piramidă, adecă pe la 3733 până 3666 înainte de Hristos. E cel mai vechi monument literar din lume.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a sosit cu trenul de Sâmbătă la reşedinţa Sa.

Li s'a luat dreptul de publicitate. Cunoscutele şcoale din *Cluj*, numite «Marianum», celebre de când primiseră cu tricolor maghiar pe nunţiul papal Marmaggi, s'au făcut vinovate prin atitudinea lor provocătoare şi contrară legilor statului. Guvernul li a luat acum dreptul de publicitate. Acelaş lucru s'a făcut şi cu liceele reformate din *Orăştie* (liceul «Kun») şi din *Zălau*, două cuiburi unde se făcea «educaţie» iredentistă maghiară.

Lege binevenită. Guvernul va aduce la toamnă un proect de lege, prin care se opreşte cu totul funcţionarea tripourilor. E timpul să se sfârşească speculaţiile comise în jurul caselor de «noroc», care nenorocesc atâtea vieţi.

Cântăreţii bisericeşti. Asociaţia cântăreţilor bisericeşti din România şi-a ţinut congresul la Constanţa în 22 şi 23 August a. c. S'a slujit serviciul divin în catedrala oraşului de către P. S. Sa Fpiscopul Ilarie al Constanţei; apoi s'a deschis congresul cu o vorbire ţinută de preşedintele său Popescu-Pasărea. S'a discutat chestiunea situaţiei culturale şi materiale a cântăreţilor bisericeşti şi problema reorganizării şcoalelor de cântăreţi S'a desbătut şi asupra propagării şi generalizării muzicei clasice bisericeşti.

Congresul micilor industriaşi — la care participă din partea ministerului muncii dl N. Maxim, secretar general, — se ţine în 26—28 August în Sibiu.

Fără să controleze. Unele ziare bucureştene reproduc ştirile date din izvor *unguresc* fără să le controleze mai d'aproape. Un caz recent raportat de gazete ungureşti din Oradea Mare, şi apoi de cele din Bucureşti, este *«atacul unui ofiţer»* împotriva unui *«paşnic»* cetăţean maghiar. — Adevărul însă era că nu ofiţerul, ci însuşi vrednicul cetăţean maghiar atăcase cu un pumnal pe ofiţer care, la rândul său, fusese nevoit a scoate sabia.

Pocirea limbii. Afişe, firme şi publicaţii din oraşele şi orăşelele noastre se prezintă în cea mai diformată limbă românească. La mijloc nu este totdeauna neştiinţa, ci prea adese intenţiunea neromânilor d'a ne batjocori limba şi neamul. Pe lângă *«Magazinul de înmormântare»*, ca firmă a unei administraţii de pompe funebre, eată şi un anunţ foarte categoric: «Cine va intra aici fără bătaie în uşă, va fi ţipat afară prin forţă brachială»... Măsuri potrivite sânt prea de dorit pentru stavilirea acestor enormităţi stilistice.

Congresul fostelor garde naţionale, care s'au înfiinţat înainte cu cinci ani în Ardeal, se va ţinea la Cluj în 28 Octomvrie 1923, pentru a forma o mare societate sportivă.

Anunţ. Dela Prefectura poliţiei oraşului Sibiu: Se aduce la cunoştinţă celor interesaţi că în conformitate cu ordinul ministerului de interne, cu începere dela 25 August a. c. toate paşapoartele pentru străinătate (excepţionând cele pentru Statele Unite din America de Nord care se eliberează de ministerul de interne), se vor elibera numai de către această Prefectură de poliţie.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Nr. 470/923 (115) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa I din **Sebeşul de jos**, protopresbiteratul ortodox român al Avrigului, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat şi stolele statorite prin conclusul comitetului parohial din 4/17 Iunie 1923 precum şi locuinţă în natură.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în Avrig, judeţul Sibiu, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra şi face cunoştinţă cu poporul şi posiţia locului.

Avrig, 20 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 515/923 (114) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a II-a din **Ucea de sus**, protopresbiteratul ortodox român al Avrigului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral în Avrig, judeţul Sibiu, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta eventual a celebra, şi face cunoştinţă cu poporul şi posiţia locului.

Avrig, 30 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Avrigului în înţelegere cu comitetul parchial.

Ioan Cândea,
protopop

„CETATEA"
Bancă Economică-Comercială S. A. Braşov.

Concurs

pentru ocuparea următoarelor posturi de funcţionari la Banca «Cetatea»:

1. 4 posturi de **contabili** şi **ajutoare** de **contabili** la Centrală în *Braşov.*
2. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Cohalm.*
3. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Topliţa-Română.*

Condiţia pentru ocuparea acestor posturi este absolvirea unei şcoale superioare de comerţ cu certificat de bacalaureat şi practică de bancă. La cereri se vor anexa, pe lângă certificatul de bacalaureat, certificatele de servicii şi curriculum vitae.

Cei cu studii academice vor fi preferiţi.

Retribuţia materială se va face în conformitate cu Tabloul de salariare în vigoare şi Pragmatica de serviciu a institutului.

(112) 4—5 **Banca „Cetatea" S. A.**
Direcţiunea Generală

La Librăria Arhidiecezană

Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45

se pot căpăta

toate manualele pentru Seminarul teologic «Andreian», Liceul de băeţi, Liceul de fete şi Şcoala primară etc. precum şi tot felul de recvizite şcolare, cu preţuri moderate.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament
(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—.**

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană,** Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poştă Bună,** de *Zotti Hodoş.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 15 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 18/31 August 1923 Nr. 67

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Apropiere...

(=) Cititorii noștri au aflat știrea, apărută întâi în ziare elveține, despre declarațiile delegaților, trimiși de Societatea Națiunilor să facă o anchetă în Ardeal în privința acuzațiilor de rău tratament al minorităților noastre.

Delegația s'a interesat d'aproape, — cum s'a spus, — de soartea lor, a primit pe reprezentanții bisericilor și școalelor minoritare, cu care s'a întreținut multă vreme și, înapoiată din Ardeal, a declarat că *n'a aflat nici un singur caz* de asuprire sau rău tratament al minorităților din România întregită.

Presa maghiară și germană dela noi, — deși se socotește pe o treaptă de civilizație superioară presei românești, — n'a desfășurat până acum altă politică, decât a înăspririi raporturilor între fiii patriei române, pe care o detestă, mai pe față, mai pe ascuns, ca țară «orientală»...

Consecvenți acestui principiu, confrații fac și acum încercarea de a reduce însemnătatea declarațiilor publicate după vizita delegaților.

Convețuirea pașnică între cetățenii țării noastre se promovează, firește, cam greu prin necontenite învinuiri, mărite în timpul din urmă și prin nesocotitele ieșiri, la adresa unui întreg popor, ale ziarului săsesc sibian, ieșiri rectificate pentru moment, dar — bănuind izvorul lor și cunoscând trecutul rectificatorilor — ele sânt lipsite de garanția că nu se vor repeta la prima bună ocazie.

Vizita reprezentanților Societății Națiunilor constată, în fața străinătății, că popoarele minoritare din România au biserici și școale în stare înfloritoare și, în raport cu numărul lor, cu mult mai numeroase, decât românii.

Nici într'unul dintre statele succesoare, și nici în Ungaria micșorată în granițe mai firești, — *nu se acordă minorităților tratament mai drept și mai blând, decât în mult calomniata Românie...*

Știm bine, că vrăjmașii naturali ai statelor succesoare au interesul d'a împiedeca, prin orce mijloace, consolidarea noualor țări și popoare.

Mai știm că toate curentele dușmănoase se produc numai în elementele trăite într'o atmosferă de favoruri ale fostei țări ungurești, cu întocmirile sale feduale păstrate, în mare parte, până în ultimele sale zile.

Ce urmează de aici?

Urmează că trebue să ne cunoaștem mai de-aproape, sub toate raporturile, și să înlocuim politica de neîncredere și învrăjbire prin o colaborare cinstită pentru a face cu putință reclădirea statului, în care viețuim, și care ne acordă drepturi, — dar ne cere și îndatoriri.

Apropiere de-o laltă, în duhul împăciuirii, în armonie strânsă, va contribui neapărat la propășirea tuturor conlocuitorilor din noua țară românească.

Vedem, între altele, că vară de vară se țin cursuri universitare, organizate de sașii sibieni, — dar în aceste cursuri până acum s'a omis par'că în adins orce prilej d'a ne cunoaște într'o măsură oarecare. Sașii nu știm să fi luat cuvântul nici la universitatea populară din *Vălenii de Munte*, în felul cum tocmai în anul acesta a ținut acolo o serie de conferințe un distins profesor *ungur*, arătând în prelegerile sale punctele de atingere între literatura maghiară și română... Eată, un început bun și demn de reținut și de urmat.

Căile de *apropiere* între popoare sânt multe, și ele ușor se găsesc, — dacă voim să le cercetăm cu înțelegere, cu bunăvoință, și fără interese rezervate.

Ziua istorică

Cântări de bucurie, izbucnite din piepturile ostașilor români, au sguduit, înainte cu șapte ani, în seara zilei Adormirii Născătoarei de Dumnezeu, liniștea munților prevestitoare de viitor: Era începutul luptelor eroice și sângeroase, date pentru înfăptuirea unității neamului românesc...

In rugăciuni fierbinți ne-am adus aminte și în anul acesta de ziua aceea mult memorabilă din 1916 și în cucernicie am serbat-o în toate bisericile țării noastre.

Sfânta liturghie au sluiit-o în catedrala mitropoliei, în Sibiu: asesorul consistorial Matei Voileanu, Dr. A. Crăciunescu, prof. seminarial, Tr. Scorobeț și A. Gâlea, asesori consistoriali.

A cuvântat, cu această ocazie, părintele Dr. A. Crăciunescu, prof. seminarial, în fața unui mare public.

In cursul sfintei liturghii a cântat corul mixt al catedralei, condus de prof. T. Popovici.

FOIȘOARA

Preoții de mir

— Trecutul lor până la începutul veacului al XIX-lea și de atunci până azi —

(Urmare)

Eată încă o cauză că preotul nu a putut rămânea într'una cu cartea în mână; și e firesc că întorcându se dela plug sau dela coasă, mâna lui trudită să i tremure deasupra slovelor.

La început preotul nu era scutit de dările, la care erau supuși țăranii (fumăritul, oieritul etc.) *Preoțimea nu avea nici o ușurință, și era tot atât de împovărată ca și țărănimea.* Pe timpul lui Constantin Vodă Brâncoveanul preoții din un județ înaintează o jalbă, cerând ca ei să nu mai fie supuși individual la dări, ci colectiv, «prin ruptoare», cum spune documentul, adecă preoțimii din un județ să i se stabilească câtă dare are să presteze corporativ. — O scutire a preoțimii de anumite dări se face sub Cantacuzinești. Dar rămân preoțimii de plătit *dările bisericești*, cari erau destul de multe, și destul de mari. Era o serie întreagă de astfel de dări. Așa d. p. *darea cârjii*, care se plătia la instalarea vreunui mitropolit sau episcop, și era adunată pentru mitropoliți dela preoțimea din întreaga țară, pentru episcopi dela preoțimea din eparhie, fixându-se mărimea dării după bunul plac al chiriarhului venit în scaun; contra acestei dări, uneori neomenos de mare, se ridică mitropolitul Grigore strigând: «Ce vor episcopii cu această cârjă? Au vor să tragă cu ea pe cineva din iad, au vor să fie trași înșiși în iad cu ea?»

Preoții au mai plătit *ploconul vlădicesc*, care era dare anuală și care varia după pofta vlădicilor, dar care mai târziu se reglementează. Afară de acestea mai era *ploconul hramului*, care se plătia în ziua hramului bisericii mitropolitane (mitropolia București avea hramul sf. împărați Constantin și Elena) sau episcopale, pentru susținerea acestor biserici și a scaunului vlădicesc. Acestea față de ierarh. Dar mai erau și alți onoratiori bisericești cari reclamau contribuția preotului. Mai erau așa protopopii (la noi funcționari administrativi; în orient primul preot la o biserică, care conduce în numele episcopului preoțimea din cercul său, având drepturi mari, de a da sentințe în prima instanță, — în proces de divorț, — de a da dispenze în afaceri de căsătorii între rudenii etc., pe când la noi rolul protopopului se reduce la supravegherea preoțimii). Preoții plăteau *darea bastonului* către protopopi (Ca episcop cârjă, la protopop baston, semnul demnității), până la 40—50 taleri pe un an. Prin această dare care o încasau protopopii, ei erau singurii cari puteau trăi ceva mai bine decât pătura mare și săracă a preoț'mii. Intre protopopi se citează în istorie câte unul mai bogat: protopopul Gheorghe dela Târgoviște zidește pe spesele sale o mănăstire.

Din un document — o listă de conscriere a averilor pentru a fi impuse la diverse dări, lista făcută de Austrieci în timpul suzeranității lor asupra Țării Românești — din veacul XVIII — avem putința să ne orientăm și asupra averii ce o posedau preoții noștri în acel timp. Nu erau bogați; averea lor consta din *stupi, oi și râmători*, și nu în număr mai mare decât aveau țăranii.In vechime nu aveam preoți prea mulți. Aceasta o știm din un act de dăruire, prin care Ștefan cel Mare dăruește unei mănăstiri 16 sate, specificând anumit «satul... cu 1 preot, satul... cu 1 preot etc.»; — așa că fiecare sat avea numai câte un preot. Dar, după ce dările pe țărani se înmulțesc și se măresc din ce în ce, *preoții se înmulțesc și ei*, căci pe lângă vaza mai mare, ca preoți mai erau oricum ceva mai scutiți de aceste dări cari deveniseră insuportabile. Astfel ajungem că în veacul al XVIII-lea avem 2, 3, ba chiar 4—5 preoți într'un sat (10 preoți în satul Bogățeni ș. a.)

Cu toate greutățile traiului și lacunele în

Intârziere supărătoare. Ne aflăm în preajma lunii lui *Septemvrie* şi trebue să constatăm, cu toată părerea de rău, că organele chemate ale statului încă tot n'au ordonanţat *retribuţiile preoţimii* noastre (congrua) pentru arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu, pe lunile *April, Mai, Iunie* a. c.

Sântem la început de an şcolar, când preoţimea cu copii de şcoală trebue să stea neputincioasă în lipsa *ordonanţelor de plată* asupra sumelor ce i se cuvin, conform bugetului chel tuelilor ministerului cultelor pe anul 1923. Nu numai că în acest buget biserica *dominantă* primeşte fonduri şi ajutoare cu mult mai mici în asămănare cu celelalte biserici — dacă socotim numărul credincioşilor, — dar nici aceste ajutoare şi fonduri *nu sosesc la timp.* Clerul bisericii dominante, astfel nedreptăţit, este lăsat pare că anume în sărăcie şi mizerie...

In faţă acestor stări, cerem din nou îngrijire mai evidentă pentru acest cler oropsit şi luarea de măsuri, care să-i scutească de daune, ce ating şi biserica, şi statul.

Comitetele şcolare

In ancheta şcolară, întrunită în vara anului trecut în Sibiu, reprezentanţii guvernului în frunte cu dl ministru al instrucţiunii Anghelescu, şi delegaţii bisericii noastre, după discuţiuni ţinute în mai multe şedinţe, au stabilit un *acord* în afacerile şcoalelor confesionale ortodoxe române din mitropolie. S'a hotărât atunci că până ce chestiunea se va aranja definitiv prin lege, învăţătorii noştri statificaţi pe loc îşi continuă activitatea *în deplin acord cu susţinătorii legali de şcoală,* va să zică şi aceşti învăţători stau sub jurisdicţiunea autorităţii *bisericeşti* tot timpul cât funcţionează la şcoale confesionale.

Ni se comunică acum, ca acordul încheiat anul trecut nu este respectat din partea organelor statului.

S'a dat adecă ordin tuturor revizoratelor şcolare cum au să procedeze la instituirea comitetelor şcolare. Ear revizorii au cerut concursul preoţimii noastre pentru a înfiinţa şi în comunele unde nu este şcoală de stat, ci numai şcoală confesională, comitete şcolare care nu mai stau sub jurisdicţiunea bisericii.

Oficiile noastre parohiale au îndatorirea să rejuze a da mână de ajutor la întocmirea acestor fel de comitete, îndemnându-şi credincioşii să nu facă parte dintr'însele, — de oarece menirea acestui fel de comitete nu poate să fie alta, decât desfiinţarea şcoalelor bisericii noastre.

Dacă însă totuşi se vor înfiinţa în unele din comunele noastre, oficiile parohiale sânt datoare *să nu admită amestecul noualor comitete şcolare în afacerile ce aparţin* — conform acordului amintit şi legilor şcolare existente — *numai bisericii din mitropolia ortodoxă* a Ardealului.

Adunarea Asociaţiunii în Timişoara

In adunarea generală a *Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român,* ţinută în 28 şi 29 l. c. în Timişoara, comitetul central a prezentat adunării *raportul general* despre lucrările şi situaţia acestei instituţiuni culturale a Ardealului.

In raportul său, comitetul central face, între altele, următoarele expuneri:

Deşi am avut de luptat, cu multe şi mari greutăţi, totuş constatăm şi de astădată cu bucurie că, în unele părţi, am fost ascultaţi, înţeleşi şi sprijiniţi cu însufleţire în năzuinţele noastre culturale. Organe superioare de stat, înţelegând rostul eminamente naţional şi cultural al instituţiei noastre nu numai că ascultă şi îndeplinesc unele cereri ale noastre, ci desfăşoară acţiunea lor culturală naţioanlă în părţile grav atinse de culturile străine în cadrele şi în numele instituţiei noastre. Inalţi prelaţi, reprezentanţi ai ambelor noastre biserici naţionale, propoveduesc, în visitele lor canonice, pe lângă cuvântul lui Dumnezeu, şi cultul societăţii noastre, în cadrele căreia înfiinţează biblioteci, organisează agenturi, înscriu membri şi creiază atmosfera morală priincioasă desvoltării acestei societăţi.

Darnice au fost pentru noi şi o seamă din institutele noastre financiare.

Marele nostru public de pretutindeni se înscrie în număr tot mai considerabil între membrii instituţiunii noastre. Până şi fraţii noştri din America au început să se intereseze de această instituţie, înşiruindu-se între membrii ei şi ai Casei Naţionale centrale.

Corpul didactic în genere: domnii profesori universitari, ai şcoalelor secundare, ai celor medii, şi ai şcoalelor normale, învăţătorimea dela oraşe şi sate, iar ca întodeauna, venerabila noastră preoţime, au venit în ajutorul despărţămintelor noastre, înscriindu-se ca membri şi ţinând conferenţe şi prelegeri.

Tot asemenea o seamă din corpul nostru medical, unii advocaţi, judecători, ingineri, silvicultori, nerămânând între cei din urmă nici studenţimea noastră universitară.

Dar, în vreme ce constatăm această parte positivă şi îmbucurătoare a chestiunii, nu putem retăcea partea umbroasă, care ne inspiră mari îngrijorări. Neştiinţa şi sărăcia, care le întâlnim pretutindeni în massă, mai ales, în mare parte a regiunilor dela graniţele înspre apus miazănoapte ale ţării noastre, relele de tot felul, care provin din amestecul poporului nostru cu alte neamuri în multe judeţe ale ţării, lipsa de o propagandă bine sistemizată de fiecare zi, cu cuvântul şi cu fapta în toate satele şi oraşele noastre, necesitatea de a susţinea propagandişti culturali, agricoli şi cooperativi în toate părţile, nevoea de a tipări cărţi bune şi ieftine cu care să se complecteze bibliotecile existente şi să se înfiinteze biblioteci nouă în toate locurile unde ele lipsesc şi nevoea de a se înfiinţa case naţionale si culturale, — toate aceste, ca să nu mai amintim şi alte trebuinţe nenumărate şi neapărate, reclamă ajutoare şi sprijin înzecit din toate părţile.

Tocmai de aceea ne ţinem nu numai îndreptăţiţi, dar şi datori să apelăm, şi cu acest prilej, la sprijinul întregii societăţi româneşti şi al statului.

Şi condiţiile ar fi date, dacă, cum s'a procedat în unele plase şi în unele judeţe, toate comunele s'ar înscrie între membrii fondatori ai societăţii noastre, dacă aceasta ar face o toţi particularii în stare să o facă, jertfind anual pentru «Asociaţiune» măcar valoarea muncei lor de un ceas, dacă, în acelaş timp, statul şi-ar impune o subvenţie mai de seamă ca până acum pentru instituţia, care a dat atâtea dovezi, în tot trecutul ei, că îndeplineşte, nu se poate mai bine, o muncă indispensabilă pentru ridicarea şi întărirea neamului şi a patriei.

Şi s'ar putea oare socoti drept utopie nădejdea de a obţinea dela mecenaţi şi «Asociaţiunea», pentru înaltele ei scopuri, daruri de proporţia măcar a suta parte din recentul dar pus la dispoziţia Academiei Române? —

*

După aceasta, raportul arată lucrările îndeplinite de comitet, de secţiuni (Despărţăminte) şi agenturi în anul ultim de gestiune, precum şi resultatele lucrărilor acestora.

Eată câteva date:

Asociaţiunea are cu totul astăzi 100 *Despărţăminte* (secţii sau filiale); în fruntea tuturor *despărţămintelor* stă Clujul prin frumoasa serie de 24 conferenţe organisate la centru, cu subiecte din cele mai variata şi interesante domenii (sociologie, religie, filosofie, istorie, literatură, stiinţe naturale, economie, medicină, jurisprudenţă ş. a.), precum şi cu numeroase prelegeri, împreunate cu alte representaţii artistice în comunele rurale aparţinătoare despărţământului Cluj al «Asociaţiunii»;

Numărul *bibliotecilor* înfiinţate şi date în grija agenturilor este 2270;

S'a continuat propaganda pentru ridicarea de *case naţionale;*

Mai mulţi *conferenţiari,* numiţi de Asociaţiune, au făcut bune servicii întru atingerea scopurilor sale;

Ministerul Cultelor şi Artelor, socotind că acţiunea iniţiată de Asociaţiune pentru educaţia naţională şi artistică prin teatru, în părţile ardelene poate să fie de mult folos, a pus la dispoziţie pe anul 1922/23 o subvenţie de Lei 400,000 — cu care dl N. Băilă va începe dela Octomvrie 1923 a da reprezentaţii de teatru sub auspiciile Asociaţiunii în Sibiu şi o seamă de oraşe şi orăşele din părţile noastre. Planul de acţiune a fost aprobat de comitetul central, încredinţându-se problema repertoriului unei comisii numite anume, ear problema financiară comisiei financiare a Asociaţiunii în frunte cu prezidentul;

Resultatui vânzărilor, din anul al dollea de *loterie,* nu este mulţumitor. De aceea se face apel pentru sprijin mai din adins;

Averea, administrată de Asociaţiune, se

---

educaţie, preoţii nu au stat numai de slujbele bisericeşti; *contribuţia preoţimii de mir la cultura neamului a fost multiplă şi asiduă.* Intre primii bărbaţi cari au contribuit la propăşirea culturii româneşti este un preot de mir, diaconul *Coresi,* cel mai vechi traducător şi tipăritor de cărţi româneşti, al cărui nume nu-e cunoscut. Coresi, deşi diacon la Târgovişte, ia parte pe la 1560 la mişcările literare şi la naţionalizarea bisericii române din Ardeal. Pela 1660 un alt preot de mir, *diaconul Mihailovici,* tipăreşte tipicul unei înmormântări, în româneşte. — Meşterii *tipografi,* cari au contribuit mult la răspândirea slovei româneşti, au fost aproape toţi preoţi, aşa preotul Stoica; la Râmnicul-Vâlcii tipografii au fost toţi preoţi; la Rătişor se păstrează Cazania lui Varlaam, adusă acolo de preoţii din Rătişor; o însemnare scrisă cu mâna ne spune, de cine s'a cumpărat, adus Cazania şi cine a scris însemnarea (popa Stoica din Bucureşti), — toţi preoţi. Dar câte alte valoroase însemnări nu se găsesc şi azi irosite pe foile vechilor cărţi din bisericile noastre?

Preoţii noştri au fost şi *zugravi, pictori de icoane şi de biserici. Nicolae Diaconul* şi feciorii lui prinseseră minunat acest meşteşug. In Bănat găsim biserici admirabil pictate de mâna unor preoţi. Până mai deunăzi aveam pe *pr. Damian,* care nu are imitatori astăzi.

Nu numai *pentru conservarea literaturii noastre populare, dar într'o anumită măsură chiar pentru creiarea ei preoţii îşi au meritul lor incontestabil.* Poezia poporală în originea ei a avut caracter religios. Primele versuri poporale ni le dau *colindele.* Dar în vechile colinde, găsim nume din vieţile sfinţilor aproape necunoscuţi, găsim termini bisericeşti şi practice de rit, ce presupun cunoştinţe speciale, pe care cu greu le putea avea altul, decât preotul. Avem şi indicaţii pozitive în istorie, că preoţii au fost şi autori ai colindelor vechi. «In ajunul Naşterii, preoţii umblă din casă în casă pela credincioşi *cântând cântece* despre naşterea Domnului (deci nu numai tropare, ci cântece diverse, făcute de ei)». — Primul *floclorist* este tot un preot: *Iorga din Prahova.* — In Bucovina un *preot Ioan* desemnează minunat de frumos, pe o carte bisericească, chipul apostolului Ioan. — *Legătorii de cărţi* cei mai buni au ieşit de asemenea dintre preoţi.

Toate acestea se făceau pe deoparte din dragostea vechilor preoţi pentru lucrurile bisericeşti, pe de alta pentru ca preoţii să-şi poată duce viaţa. Ei primeau însărcinări de tot felul pentru a scăpa de povara dărilor atât de apăsătoare. Aşa avem o mulţime de preoţi, cari făceau pe liferanţii curţilor vlădiceşti. Erau astfel: preoţi călăraşi, un fel de curieri ai mitropoliilor şi episcopiilor, ei transmiteau ordine şi circulare, făceau deci serviciul poştal pentru biserică; erau preoţi pogonaşi, cari lucrau viile şi moşiile mitropoliei; erau preoţi cerari, cari aveau să lifereze anumite cantităţi de ceară sau luminări de ceară; preoţi ostrăgari, cari aveau să furnizeze câte şase păturі ţesute pe an; preoţi postăvari, cari liferau anumită cantitate de postav, etc.

In reasumat, până la începutul veacului al XIX lea viaţa preoţilor noştri români are următoarele trăsături caracteristice:

Preoţii de mir ştiau carte atât cât se putea învăţa pe atunci în mănăstiri, însă în orce caz mai multă decât alţii, fiind aproape singurii cărturari ai satelor noastre; şi au dus traiul împreună cu ţăranii; greutatea ţăranului era şi a preotului; dările ţărăneşti până la un timp erau şi ale preotului; ţăranii erau «români» pe moşia boerului, «români» erau şi preoţii pe aceeaş moşie; deci trăiau în condiţiuni materiale grele.

Dar cu toate aceste greutăţi ale vieţii preoţimea de mir a luptat în trecut alături de clerul monahal pentru cultura neamului. *Preoţii au ştiut să fie poeţi, scriitori, traducători, tipografi, legători de cărţi, răspânditori ai scrisului românesc, zugravi de icoane şi biserici, ba chiar curieri poştali, fabricanţi de luminări, postav*

urca la suma de aproape 2 milioane de lei. Proectul de buget pe 1924 se prezintă cu ceva peste 800 de mii lei;

Numărul *membrilor* a crescut la 15 mii;

Comitetul a hotărât o *colaborare* cât mai strânsă cu societăţile culturale similare româneşti, fără a modifica deocamdată statutele ş. a.

*

Despre decursul adunării generale şi a festivităţilor deplin reuşite dela Timişoara, vom raporta în numărul viitor.

---

† Dr. Cornel Diaconovici

In Bănat, în Reşiţa montană, s'a stâns săptămâna trecută în vârstă de 64 de ani, un bărbat, care înainte de războiu era cunoscut ca un exemplu rar de iniţiativă şi de lucrare la românii din fostul stat ungar. Dr. Cornel Diaconovici colaborase din tinereţe la ziare germane şi maghiare, redactează în 1884 ziarul guvernamental *Viitorul* din Budapesta; în anul următor înfiinţează şi conduce revista politică Românische Revue; în 1894 este director al ziarului timişorean *Dreptatea;* în 1896, ca secretar al Asociaţiunii, redactează *Transilvania*, editează Enciclopedia Română, şi iniţiază multe lucrări la Asociaţiune; a fost şi secretar la Albina şi membru în comitetul naţional.

In 1906 trece ca director la Muntele de pietate în Bucureşti. In 1918 se reîntoarce la Timişoara ca secretar al societăţii uzinelor din Reşiţa, — unde acum a răposat în uitare şi părăsire...

Inmormântarea i s'a făcut în 19 l. c. Un părinte canonic din Lugoj a săvârşit actul înmormântării, schiţând biografia decedatului, ear dl Dr. Valeriu Branişte a cuvântat în numele Asociaţiunii şi al partidului naţional. Odihnească în pace!

Inscrieri. Se aduce la cunoştinţă celor interesaţi, că înscrierile la Institutul teologic „Andreian“ din Sibiu se fac în 15, 16 şi 17 Septemvrie a. c. st. v.

Consistorul arhidiecezan

Ştirile zilei

Inscrierele la Universitatea din Cluj. Rectoratul Universităţii din *Cluj* aduce la cunoştinţă generală, că înscrierile pentru examenul de admitere în Universitate se fac la decanatele facultăţilor şi încep la 20 Septemvrie pentru a se termina în seara zilei de 29 Septemvrie. Examenele de admitere vor începe la 1 Octomvrie, ear după isprăvitul lor va începe concursul pentru obţinerea burselor. Pentru înmatriculare, candidatii vor trebui să prezinte: Certificatul de absolvire a liceului, actul de naştere şi certificat de naţionalitate, acte ce se vor păstra în archiva Facultăţii. Nu se admit copiile, ci numai actele originale. Pentru primirea la concursul de bursă, pe lângă actele de mai sus, candidaţii vor mai prezenta: Un act doveditor de starea materială a părinţilor, eliberat de perceptoratul sau primăria respectivă, precum şi un certificat de bună purtare, eliberat de şefui poliţiei sau de primarul comunei ultimului domiciliu.

Comemorare la Daia. In 22 Septemvrie 1923 se împlinesc 7 ani de când regimentul 48 de infanterie din Buzău şi a vărsat sângele pe câmpul dela Roşia şi Noul săsesc lângă Sibiu. Din 68 ofiţeri şi 3600 oameni, cari au luat parte la luptele din ziua aceea, la apelul de seară au răspuns numai 15 ofiţeri şi 800 soldaţi, restul fiind morţi, răniţi şi prisonieri. Pentru a comemora această luptă, un comitet de iniţiativă din Buzău a hotărât ca în 22 Septemvrie, la Daia săsească lângă Sibiu, pe locul unde s'a dat lupta, să se slujească parastas în memoria celor morţi şi să se pună peatra unui monument, unde să se comemoreze fapta de armă a viteazului regiment 48 infanterie. La ceremonie sânt invitaţi toţi foştii luptători ai regimentului, precum şi împrejurimea din apropiere şi depărtare.

Carte nouă. In institutul de arte grafice «Ardealul» din Cluj a apărut cartea *Material pentru soluţii economice, de Vasile C. Osvadă.* Publicarea acestor pagini — zice autorul — să slujească îndemnul de-a atenua patimi politice, ca locul lor să-l ia preocupările de ordin social şi economic. — Volumul de 134 pagini, frumos tipărit, costă 30 lei.

Impotriva jocurilor naţionale? Ziarul *Adevărul* din 17 l. c. a publicat un articol, în care dl Eugen Munteanu, prim pretor în Agnita, este acuzat că a oprit să se joace într'o comună hora strămoşească. Dl E. Munteanu ne roagă să publicăm, că ştirea aceasta din Adevărul este cu totul neadevărată.

Errata. In recenzia dlui H. P.-P. din numărul trecut (la vol. dlui Bassarabescu: «Moş Stan») este a se citi «naturi *moarte*» în loc de «naturi naturale».

Aviz. In ziua de 1 Septemvrie se va ţinea examen de şoferi şi de automobile la Prefectura poliţiei oraşului Sibiu. Cei interesaţi sânt invitaţi a înainta actele necesare.

Agatha Bărsescu în ţară. Duminecă 2 Septemvrie va sosi cu vaporul în Constanţa, dna Agatha Bărsescu, celebra tragediană, care vine de peste ocean unde a repurtat succes extraordinar. I se pregăteşte o primire triumfală. S'a constituit un comitet de organizare, compus din persoane din societate şi din lumea intelectuală. Se spune, că dna Bărsescu va juca în capitală, la Teatru Naţional şi pe câteva scene din provincie.

Societatea Naţiunilor. Adunarea generală a Societăţii Naţiunilor se va deschide la 3 Septemvrie a. c. S'au angajat negocieri oficioase în vederea alegerii preşedintelui. Doi candidaţi sânt în prezenţă: dl Beneş, ministrul de externe al Cehoslovaciei şi dl Motta, şeful departamentului federal politic al Elveţiei.

Examenele de capacitate în învăţământul secundar. Ministerul instrucţiunii a luat hotărârea ca examenele de capacitate pentru recrutarea profesorilor secundari să se ţină pe viitor numai după legile în vigoare în vechiul regat. Sesiunea acestor examene începe la Bucureşti la 1 Noemvrie 1923. Comisiunile de capacitate, care au funcţionat până acum la Cluj şi Cernăuţi, au fost desfiinţate. Candidaţii cari nu au terminat examenele în faţa acestor comisiuni, le vor continua înaintea comisiunilor din Bucureşti. Candidaţii reuşiţi la examenele de capacitate din Cluj şi Cernăuţi se vor prezenta în zilele de 10 şi 11 Septemvrie la minster spre a-şi alege catedrele vacante în învăţământ. Ei vor trebui să posedă cu dânşii certificatele de studii universitare şi actul doveditor că au trecut examenul de capacitate.

Aviz. Pe lângă gimnaziul de stat pentru băieţi din *Satulung* (Braşov) cu anul 1923/24 se deschide un *internat* instalat în local propriu cu tot confortul necesar. Se primesc bursieri şi solvenţi. Taxa anuală 6000 Lei, 150 Kg. grâu, 50 Kg. porumb, 100 Kg. cartofi, 5 Kg. untură, 100 ouă şi 5 Kg. fasole. Cererile sânt a se înainta până la 15 Sept. 1923. Se caută şi un pedagog. Informaţiuni dă direcţiunea.

Ţărani înşelaţi. Ziarele din capitală scriu, că satele noastre sânt năpădite de indivizi, cari profită de naivitatea ţărănimii şi-i vând, pentru 160—200 lei, un milion de mărci nemţeşti, promiţându-i că valoarea lor se va urca în curând. Au înşelat până acum nu numai ţărani, ci şi lucrători şi mici funcţionari. Speculanţii vânzători trebue denunţaţi.

Aviz. La *Şcoala sup. de comerţ* pentru băeţi şi fete, a statului din *Sibiu* înscrierile reglementare se vor face în zilele de 15, 17, 18 şi 19 Septemvrie a. c. dela orele 8—13.

Elevii şi elevele cari doresc să se înscrie în clasa I şi cei cari doresc să treacă dela alte şcoli comerciale în clasele II şi III au să înainteze direcţiunii acestei şcoli până la 14 Septemvrie o cerere de înscriere timbrată legal şi subscrisă de părinte sau tutor. La cerere se vor alătura: Certificatul de şcoală (pentru clasa I certificat de patru clase secundare), actul de naştere şi de revaccinare. Formular de cerere se află la direcţiune.

Examenele de corigenţă se vor ţinea în zilele de 15 şi 17 Sept. după masă dela orele 3—6, ear examenele particulare în 17, 18 şi 19 Sept. Elevii şi elevele se vor prezenta la şcoală în ziua de 20 Sept. dim. la ora 8. — *Uniforma este obligatorie.*

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

---

etc. Rolul lor în trecut şi meritele lor pentru cultura neamului nu poate fi tăgăduite azi de nimeni.

II

In veacul al XIX-lea mijloacele de pregătire ale clerului de mir se schimbă. Căpătăm pe rând mai multe şcoli pentru creşterea viitorilor preoţi.

Mitropolitul Veniamin Costachi înfiinţează la 1803, mult înainte de alte şcoli din ţară, o *şcoală pentru viitorii candidaţi de preoţie*; cu toate că boerii erau protivnici acestui plan, energiei şi stăruinţei neobosite a mitropolitului Veniamin îi reuşeşte să deschidă în 1803 la Socola un seminar, la care se străduieşte a aduce cele mai bune elemente, mai ales din Ardeal, ca profesori. Seminarul dela Socola a avut rol predominant în trecutul educaţiei româneşti. Şcoala fericitului mitropolit se continuă şiazi, deşi nu mai este încunjurată devechea-i strălucire.

Până la înfiinţarea celorlalte seminarii în alte eparhii a trebuit să mai treacă vreme. A trebuit să vină Regulamentul Organic al rusului Kisseleff să impună statului român înfiinţarea de şcoli pentru preoţi, ca acestea să ia fiinţă.

Sub presiunea regulamentului organic, statul român înfiinţează *la 1836 seminarii în 4 eparhii:* la Bucureşti, Râmnicul-Vâlcii, Argeş şi Buzău. Deschiderea lor s'a făcut cu deosebită solemnitate, au fost adevărate sărbători naţionale; la deschidere au fost de faţă chiar domnitorul ţării, mitropolitul şi episcopii eparhiilor respective. Profesorii, aproape toţi Ardeleni, erau oameni cu pregătiri frumoase şi cultură bogată. In Bucureşti luă conducerea seminarului nou înfiinţat *N. Bălăşescu*, care după 40 ani de activitate respectabilă, retras la Măcin a lăsat o frumoasă bibliotecă teologică, care durere s'a pierdut din negrija oamenilor, la Râmnicul-Vâlcii ajunse director vestitul protopop *Radu Tempea* al Braşovului; la Buzău vine directorul şcolilor din Braşov, *Gavril Muntean*, mai târziu membru al Academiei.

Conducătorii superiori ai acestor şcoli preoţeşti erau episcopii. La început şcolile acestea au mers îmbucurător. Cu vremea însă un lucru neplăcut a eşit la iveală. Din lipsă de prevedere *nu s'au prrgătit profesori* apţi pentru aceste seminarii; sau cel puţin nu fuseseră pregătiţi profesori-preoţi. Urmarea a fost o stare anormală, anomalie: şcolile au fost inundate de o mulţime de *profesori laici*, aşa cum au putut fi găsiţi. Ei aduceau în seminarii o mentalitate străină; ajunge să amintim că au putut ajunge profesori de teologie oameni cunoscuţi ca anarhişti, revoluţionari ruşi-poloni (Aşa a fost d. p. prof. Dr. Russel la Curtea de Argeş. Un eveniment ne arată ce prăpastie era în aceste şcoli cu profesori laici. Dr. Russel dispune pe patul de moarte, să fie înmormântat fără preot, fără binecuvântarea bisericii. Se putea o anomalie mai mare: Dr. Russel era doar profesor de teologie. Acest eveniment izbitor făcu să reacţioneze şi cercurile bisericeşti, care se opuseră la această înmormântare, fapt pe care îl utiliză drul Istrati să se amestece nechemat şi în afaceri de domeniu bisericesc, ca şi în toate celelalte domenii, să scrie strigând fulgerător împotriva tiraniei bisericeşti). Această direcţie, a profesorilor laici în seminariile teologice ţinu multă vreme, şi urmările nu puteau fi decât dezastruoase. Să nu ne mirăm deci de spiritul care a dominat generaţiile de studenţi în teologie din acel timp. Să nu ne mirăm dacă mulţi din teologi au fost mai cinstiţi şi n'au voit să îmbrace haina preoţiei. Alţii au făcut-o, deşi se îmbuibaseră de principii anticreştine, căci ce creştinism putea propovădui un Dr. Russel?

Pela 1860—65, când tinerimea din Romănia începuse a studia în străinătate, plecară la şcoli din ţări străine şi mulţi teologi. Aproape toţi luau calea Apusului, unde nu puteau afla ştiinţa teologiei ortodoxe; cu toate acestea mulţi mergeau acolo *şi-şi făceau studiile în universităţi cu facultăţi teologice cat., şi mai ales protestante.* —

(Va urma)

Prima fabrică română de cuţite şi oţel
Simon Redtenbacher seel. Wwe. & Fii. Linz a/D.
S. p. a. Sibiu

Convocare

Domnii acţionari ai primei fabrici române de cuţite şi oţel Simon Redtenbacher seel. Wwe. &. Fii, Linz a/D. S. p. A. Sibiu sânt convocaţi la adunarea generală extraordinară pe Sâmbătă 15 Septemvrie 1923 ora 5 d. m. în biroul societăţii Sibiu (cancelaria advocatului Dr. George Măcelar Sibiu, piaţa Unirii Nr. 10).

Intru cât conform art. 14 din statute adunarea generală nu s'ar putea constitui în mod legal, se convoacă prin aceasta o nouă adunare generală cu acelaş program pentru ziua de 25 Septemvrie a. c. la ora 4 d. m.

ORDINEA DE ZI:

1. *Deschiderea şi constituirea adunării generale.*
2. *Raportul consiliului de administraţie.*
3. *Urcarea capitalului societar la Lei 7·500,000.*
4. *Modificarea art. 7 din Statute.*
5. *Statorirea marcelor de prezenţă a membrilor din consiliu de administraţie şi censori.*
6. *Eventuale propuneri.*

Conform statutelor concluze valide se pot aduce în adunarea generală dacă sânt prezenţi cel puţin 7 acţionari a căror acţii reprezintă cel puţin 3/5 părţi a capitalului societar. Concluzele adunării generale se iau cu majoritate de 2/3 parte a voturilor presente.

La adunările generale fiecare acţie are un vot, dreptul de vot se exercită personal sau prin un alt acţionar plenipotenţiat spre acest scop. Persoanele juridice le reprezintă delegaţii lor.

Sibiu, 23 August 1923.

(118) 1—1 *Consiliul de administraţie*

„CETATEA"
Bancă Economică-Comercială S. A. Braşov.

Concurs

pentru ocuparea următoarelor posturi de funcţionari la Banca «Cetatea»:

1. 4 posturi de **contabili** şi **ajutoare** de **contabili** la Centrală în *Braşov.*

2. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Cohalm.*

3. 2 posturi de **funcţionari** la Sucursala *Topliţa-Română.*

Condiţia pentru ocuparea acestor posturi este absolvirea unei şcoale superioare de comerţ cu certificat de bacalaureat şi practică de bancă. La cereri se vor anexa, pe lângă certificatul de bacalaureat, certificatele de servicii şi curriculum vitae.

Cei cu studii academice vor fi preferiţi.

Retribuţia materială se va face în conformitate cu Tabloul de salariare în vigoare şi Pragmatica de serviciu a institutului.

(112) 5—5 **Banca „Cetatea" S. A.**
Direcţiunea Generală

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal

în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

Atelierul tehnic de dantură

E. DIEKER

Strada Mitropoliei Nr. 30
Vis-à-vis de Catedrală

S'a redeschis
din 1 Septemvrie 1923

(107) 1—3

Băieţi

se primesc ca învăţăcei la

franzelăria şi brutăria

STEFAN MOGA

Sibiu, Curtea Călugărilor Nr. 4.

(117) 1—2

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

legate şi broşate

pentru parohii, bănci, oficii şi particulari cu

preţuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruţi 85 ◆ Preţul unui Nr. 1 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustraţiuni colorate şi instructive

Preţul unui Nr. 3 Lei

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Reclama este sufletul comerţului

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate ceti: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

La Librăria Arhidiecezană

Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45

se pot căpăta

toate manualele pentru Seminarul teologic «Andreian», Liceul de băeţi, Liceul de fete şi Şcoala primară etc. precum şi tot felul de recvizite şcolare, cu preţuri moderate.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admonierea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA

bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:

cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări

:-: pe lângă cele mai favorabile condiţiuni. :-:

LIBRĂRIA

aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:

cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posibile.

Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi franco.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 22 August (4 Septemvrie) 1923 Nr. 68

„ASIGURĂTORIUL" SIBIU

Telegraful Român

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Materialism şi idealism

Spiritul creştinismului formează baza socială, intelectuală şi morală, fără de care o naţie nu se poate ridica la strălucire durabilă»...
(Roosewelt Pr. Georgescu: «Este folositoare religia creştină?»)

Istoria evoluţiunii omenirii prezintă continuă luptă între aceste două principii, luptă în care adeseori a prevalat puterea grosolană a materialismului şi în care principiul idealismului prea de multeori înfrânt, a trăit şi există în nădejdea biruinţei finale... scop, către care instinctiv trebue să tindă întreagă existenţa: «desăvârşirea în bine», aşa cum Hristos l-a designat: *Fiţi desăvârşiţi, precum şi Tatăl vostru desăvârşit este*».

Vremurile ce le trăim poartă pecetea urmărilor războiului îngrozitor, peste care am trecut. O urmare fericită a avut acest război pentru neamul nostru; i-a realizat visul atâtor generaţii trecute: desrobirea şi întregirea neamului. A avut însă acest război — la noi ca şi la alţii — urmări funeste, care continuă a stăpâni întreagă viaţa socială, stânjenind refacerea şi progresul statelor.

Intre aceste urmări s'ar putea numărà la loc de frunte *materialismul*, ajuns la apogeu, care absoarbe aproape toate preocupaţiunile şi înghite energiile. Omenimea stăpânită de acest zeu, devenit atotputernic, aleargă, se trudeşte, se sbate fără a cruţa jertfe, călcând orce consideraţiuni de moralitate şi umanitate... ca să cuprindă cât se poate mai mult, să adune materie: bani, avere şi putere... tot materie *nestatornică şi pieritoare.*

Materialismul priveşte sfidător, din atotputernicia tronului său, asupra netrebnicului idealism, rămas în umbră... Uitat de sine, ameţit de splendoarea bogăţiilor şi de farmecul plăcerilor materialismul îşi petrece viaţa în desfătări... «*Nebunule! chiar în noaptea aceasta ţi se va cere înapoi sufletul: şi, lucrurile care le-ai adunat, a le cui vor fi?*» (Evang. Luca 12, 20)... este glasul *idealismului* întrupat în Dumnezeu-omul, Isus Hristos, pentru a abate omenirea dela rătăcirea în care trăeşte.

Rătăcirea constă tocmai în faptul, că omenimea s'a obişnuit a vedea în materie scopul existenţei sale, şi toate străduinţele sale se îndreaptă în această direcţie.

Averea, în loc să fie mijloc pentru desăvârşirea intelectuală-morală, a devenit scop ultim, stăpânind voinţa omului ca un zeu despotic. De aici urmările funeste. Omul închis în celula egoismului său îngust, nu se vede altceva decât pe sine, şi altceva decât binele său nu l interesează. Atingerea scopului său egoist, o urmăreşte şi prin nimicirea deaproapelui. Deaproapele apoi face la fel.

Frecările dezastroase dintre clasele sociale, prăpastia săpată între ele, lupta tot mai îndârjită între om şi om, sânt urmarea firească a mammonismului, căruia atât de credincios îi serveşte omul.

Totul se face pentru lucruri exterioare. Unii muncesc din zori până 'n noapte, — alţii, şireţi ocolind orce osteneală îşi aleg căi şi mijloace mai uşoare şi mai sigure, pentru a da trupului cât mai multă comoditate, pentru a-i satisface nu numai nevoile ci şi patimile.

Unii se sbat şi luptă pentru a nu pieri copleşiţi de mizeria, provocată de alţii, cărora nu le ajung grânarele pline ci îşi zidesc altele şi altele, pentru ca tot mai mult să cuprindă cu braţele lor lacome de polip. Şi unii, şi alţii, — cei dintâi mânaţi de fatalitatea sorţii, ear ceilalţi de porunca mommonei, căruia slujesc, — trăesc numai pentru cele din afară, pentru trup, ear cele din lăuntru, sufletul, rămâne desconsiderat, fără hrana necesară, «*nevoit să moară, asemenea pomului fără de apă*». (Foerster).

Situaţia economică, socială, culturală şi morală în care se găsesc azi statele, se va putea reface prin schimbarea omului însuşi, prin desvoltarea «omului intern» în aşa măsură ca să devină putere, căreia să i se subordoneze interesele exterioare. In serviciul acestui scop ideal, îi stă omenimii învăţătura evanghelică a lui Hristos, a cărui viaţă n'a fost altceva decât întruparea celui mai desăvârşit idealism.

«Căutaţi mai întâi împărăţia lui Dumnezeu şi toate acestea se vor adauge vouă. Uitaţi-vă la paserile cerului: ele nici nu samănă, nici nu seceră şi nici nu strâng nimic în grânare şi totuşi Tatăl nostru cel ceresc le hrăneşte. Şi de ce vă îngrijoraţi de îmbrăcăminte? Uitaţi-vă cu băgare de seamă cum cresc crinii de pe câmp. Ei nici nu torc, nici nu ţes; totuşi vă spun, că nici chiar Solomon, în toată mărimea sa, nu s'a îmbrăcat ca unul din ei... Oare nu este mai mult viaţa decât hrana?... Strângeţi-vă comori în cer, unde nu le mănâncă moliile şi rugina, şi unde hoţii nu le sapă, nici le fură. (Ev. Matei c. 6).

Marele învăţat Foerster ca şi mulţi alţii, cari au pătruns în adevărul sublimelor învăţături creştine, ţine să declare: «*Creştinismul este pentru toate timpurile cea mai mare putere socială creatoare*».

Acela dintre noi, care cât de puţin va fi căutat să aprofundeze învăţăturile evanghelice, năzuind a le urma, nu va tăgădui adevărul, că creştinismul aplicat sincer în toate manifestările vieţii noastre, este singur în stare să schimbe faţa lumii, să lumineze omenimii calea pentru a ieşì din haosul întunecat — la lumina idealismului fericitor. Numai în acest chip, prin idealism, — în felul celui arătat de Isus, — va scăpa omenirea de mizeriile şi neajunsurile, în care se sbate.

Pătruns de adevărul evanghelic, omul va vedea în lumină clară rostul existenţei sale. Nu va mai trăì pentru sine, ci pentru societate. Va pierì dintr'însul răutatea egoismului şi se va apropia de semenul său cu cel mai înalt altruism. Işi va avea fiecare locul şi chemarea, unde, ca o parte din întreg, îşi va face datoria pentru binele şi progresul general; individul pentru societate, societatea pentru stat şi neam, şi acestea pentru totalitatea naţiunilor, pentru omenime. Vor dispărea luptele secătuitoare de energii dintre clasele sociale, ale căror interese se vor armoniza întru ajungerea scopului general: *desăvârşirea în bine*, care va sălăşluì fericirea în această viaţă chiar.

Utopie, vor spune unii! De bună seamă aceia, cari n'au gustat din farmecul biblic, din acel «izvor de apă vie, din care dacă va bea cineva, nu va mai înseta nici odată».

Şi de aceştia, durere sânt mulţi. Marea majoritate a celor ce se cheamă creştini, nici idee n'au de rostul acestui cuvânt. Faptele îi dovedesc. Ear credinţa cuiva din fapte se cunoaşte. Servind Mamonei, nu pot servi şi lui Hristos, căci «nimenea nu poate servi la doi domni».

Principiile creştine, dătătoare de viaţă, răsună neîncetat, dar... asemenea «glasului celui ce strigă în pustiu». Urechile aud, dar sufletul rămâne nemişcat, şi inima fără să simtă.

Să dăm trupului cele necesare existenţei. Să nu-l lăsăm însă, ca prin poftele şi patimile sale să se înstăpânească pe voinţa noastră. Ear acelei părţi a noastre, veşnică prin fiinţa sa, sufletului, să-i dăm hrana necesară şi locul ce i se cuvine, desăvârşindu-l în bine.

Materia să fie mijloc pentru perfecţionarea intelectuală morală. Aceasta este soluţionarea întrebării sociale şi deslegarea problemei, care ne frământă.

Să pătrundă sufletul fiecăruia spiritul creştinismului, devenind fiecare din noi, om în adevăratul înţeles, — şi împărăţia lui Dumnezeu se va sălăşlui între oameni.

Pr. *Dr. Petru C. Debu*

Serbarea culturală în Timişoara

— Adunarea generală a Asociaţiunii —

Intelectuali din toate provinciile ţării întregite şi ţărani din partea locului, s'au întrunit în 28 şi 29 August a. c. la serbarea culturală din Capitala Bănatului, la adunarea generală a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român.

In ziua primă s'a ţinut serviciu divin în bisericile româneşti din oraş, unde corurile bănăţene au făcut adâncă impresie asupra publicului asistent.

Adunarea s'a deschis în sala teatrului de vară, în «Fabrică», la ora 11 prin cuvântarea dlui v. preşedinte *Dr. O. Russu*, care în cuvinte bine simţite înfăţişează pe scurt rolul Bănatului în cultura neamului nostru, după aceasta salută pe reprezentantul bisericii, pe venerabilul arhiereu, P. S. Sa părintele *Filaret Musta*, şi pe ceilalţi reprezentanţi ai diferitelor instituţii, prezenţi la adunare.

Vorbesc apoi, în numele autorităţilor locale, dl prefect al judeţului, Coste, şi primarul Gheorghevici.

Profesorul Tzoni aduce salutul Ligii culturale, dnii I. Petrovici şi neobositul bătrân Dem. Ungureanu aduc salutul bănăţenilor, dl colonel Manolescu al «Caselor Naţionale», dl C. Nedelcu al «Fundaţiei Principele Carol» ş. a.

O telegramă omagială se trimite M. S. Regelui, preşedintelui de onoare al Asociaţiunii.

S'au ales în sfârşit comisiunile şi şedinţa primă s'a închis la ora 1 d. a.

După şedinţa I a vizitat publicul adunat prima expoziţie de pictură a artiştilor bănăţeni, o expoziţie remarcabilă, cu tot timpul scurt, care i-a stat la dispoziţie pentru organizare. Intre cei ce au expus s'au remarcat dnii Isac, Suhanek Ferenczy, Simonescu, Sipos, Popper, şi vasele cu motive româneşti ale dnei Ana Vidu, conducătoarea orfelinatului de războiu «Principesa Ileana». — Banchetul la restaurantul otelului Ferdinand a decurs în mijlocul unei însufleţiri generale. Oratori au fost: dr. Russu (p. M. S. Regele), Petrovici (p. oaspeţi), Dr. Vaida.

Ora 5 s'a dat un *matineu muzical*, în faţa unei mulţimi de vreo 3000 de ascultători. Corurile bănăţene au escelat aici, conduse de dirigenţii locali («Lira» din Lugoj, cel din Chiseteu, din Belinţ, Cacova, Reşiţa, Reuniunea de cântări şi muzică din Lugoj etc.). Sufletul mişcării muzicale a fost dl Ioan Vidu, căruia i s'au adus ovaţii binemeritate. Premiul de 3000 lei dat din partea «Asociaţiunii» l-au meritat corurile bănăţene. Nici de astădată nu şi-au dat de ruşine renumele lor de bune cântăreţe.

A doua zi s'a ţinut adunarea generală în sala cercului militar. Public foarte numeros.

Raportor al comisiei pentru revizuirea raportului comitetului a fost dl Augustin Popa (prof. din Blaj), care a trecut în revistă generală activitatea de peste an a «Asociaţiunii», apelând în cuvinte elocuente şi însufleţite la toţi românii, să se lase cuprinşi de un suflu de idealism în epoca noastră de cras materialism. A remarcat, în aplauzele generale, activitatea unor despărţăminte şi persoane: dl Marin Stefănescu cu despărţământul Cluj, Zenovie Pâclişanu pe la periferiile române; Nicodim Cristea, în Almaş, Baia-mare; maior Boldea în Bozovici, Orşova; colon. Manolescu (Casele Naţionale, cu darul de 60·000 lei). Raportorul apelează la opinia publică românească să păstreze cu scumpătate portul român, să joace jocuri naţionale, să îndrăgească cântecul naţional. «Transilvania» va ajunge în viitorul apropiat o revistă de familie, e vorba să fie sprijinită cu entuziasm, precum vor trebui sprijinite toate publicaţiile «Asociaţiunii». Dl prof. Bogdan-Duică a arătat că cele peste 3000 de biblioteci sânt încă prea puţin sprijinite. Pentru muzeul principal din Sibiu pledează, ca să nu se fărmiţească puterile, dând atenţie, deocamdată, prea multor muzee.

Bursele existente ale Asociaţiunii ar trebui să se anuleze şi să se înfiinţeze un cămin al studenţilor în Cluj.

Pune la inimă despărţămintelor să desvolte o activitate mai mare. Secretarul Asociaţiunii, dl I. Georgescu, a răspuns dorinţei dlui Bogdan-Duică, privitor la căminul din Cluj, că bursele sânt date pe baza unor litere fundaţionale stabilite în testamentele donatorilor, încât Asociaţiunea trebue să se ţină de angajamentele luate. Asociaţiunea are de scop să înfiinţeze un cămin studenţesc în Cluj dintr'alte fonduri. — Directorul băncii «Albina» din Timişoara, dl Lupu, a raportat în numele comisiei despre situaţia financiară, dând descărcarea cuvenită.

A urmat unul din punctele principale: alegerea preşedintelui celui nou. In mijlocul aclamaţiilor generale, după ce au vorbit dnii Marin Ştefănescu şi I. Lupaş, ultimul ca raportor al comisiei instituite ca să candideze pe cineva, s'a declarat ales, unanim, dl Vasilie Goldiş, cunoscutul nostru conducător.

In mijlocul unei tăceri sărbătoreşti, după ce a fost ovaţionat minute întregi, şi-a ţinut dl Goldiş vorbirea-program.

A fost un apel la toată suflarea românească să se ridice sufleteşte la glasul de chemare al Asociaţiunii şi să lase la o parte orce frecări personale sau politice In incinta societăţii culturale, care va trebui să fie pentru toţi focarul de lumină şi de dragoste. Promite că îşi va pune întreagă energia în folosul cauzei Asociaţiunii şi că dacă nu va reuşi are să depună frânele în mânile altora. Propaganda sistematică culturală, va trebui să scoată din întuneric ţinuturi întregi — aceasta să fie misiunea noastră principală. Aşa vom putea să ne simţim un suflet şi o simţire în ţara întregită. Aduce omagiile sale dinastiei. Se declară pentru monarhie din toată convingerea. Citează din Gustave Le Bon: «credinţa prevalează ştiinţa» şi pledează pentru credinţă în zilele noastre de prăpăd, cerând sprijinul bisericilor. Să ne adunăm toate puterile spre binele comun. Cu mulţumiri la adresa organizatorilor adunării generale din Timişoara s'a sfârşit şedinţa a II-a.

După masă s'au ţinut două conferenţe mult aplaudate: una a dlui profesor univ. Silviu Dragomir, despre colonizările din Bănat, alta, a dnei Marilina Bocu despre expoziţiile aranjate de dsa în oraşele americane cu ţesături şi alte produse naţionale române. — Seara a avut loc un bal la cercul militar. A treia şi a patra zi s'au dus congresiştii la Reşiţa şi într'alte localităţi din apropiere, primiţi fiind pretutindeni cu braţele deschise.

Serbările dela Timişoara au fost adevărate serbări, ca cele de dinainte de războiu şi de aceea ne putem bucura că au căpătat din nou directiva cea sănătoasă de mai 'nainte.

Se laudă papistaşii!

Ziarul «*Albina*» al papistaşilor din Bucureşti, în numărul din 26 August 1923 scrie între altele următoarele: «In America însă bântue şi epidemii morale. Sectele de tot soiul fac acolo mari rele perzătoare de suflet... Printre cei păstoriţi de preoţii tineri dela Sibiu, ori din ţara veche, anabaptismul, adventismul şi câte alte erezii s'au lăţit».

Ziarul «Albina» spune apoi că «printre cei păstoriţi de preoţi uniţi, boleşniţele astea nu au pătruns aşa de uşor».

Atitudinea catolicilor nu ne miră de loc. Gândirea lor este subjugată interesului meschin, inima lor este înapoiată cu calcule lugubre. Ei recunosc, că sectele au prins teren şi între catolici! Atunci de ce nu-şi pun pază la gură? Nu ar fi oare mai creştinesc lucru? Dar ei vorbesc, se laudă fără a-şi da seama, că centrul tuturor atacurilor sectare este biserica papistaşă. Ea este numită: «*Antihrist*» de către secte şi în loc să dea războiul cu sectele, voeşte a l da cu biserica ortodoxă, care nici odată n'a servit ca ţintă a atacurilor pline de ură şi vrăjmăşie!

Să nu uite papistaşii că ortodoxia română n'a fost niciodată cauză a lăţirii sectelor, ci mama papistaşilor este aceea, care producând protestantismul, produce secte nenumărate. Preoţii români ortodocşi în trecut erau învinuiţi chiar de către slujbaşi catolici, că şi la patul bolnavilor fac planuri de revoltă contra stăpânirii austriece şi ungureşti! De ce dar ne-am mira, că tot preoţimea noastră este defăimată? Papistaşii o defaimă!

FOIŞOARA

Preoţii de mir

— Trecutul lor până la începutul veacului al XIX-lea şi de atunci până azi —

(Urmare)

Pe atunci era în floare şcoala negativă, *şcoala destructivă din Tübingen*, care stăpânia protestantismul şi ale cărei principii erau cu desăvârşire necredincioase.

Ce puteau aduce de acolo altceva bieţii noştri studenţi în teologie, decât necredinţa. Putem cita d. p. pe Dr. Niţulescu, care toată viaţa lui n'a făcut decât să distrugă credinţa strămoşească; critica lui ştiinţifică absolut neîntemeiată, — căci el propagă principiile şcoalei din Tübingen, care într'aceea căzuse de mult — împreunată cu talentul personal, au adus mult rău, făcând pe mulţi să se clatine în credinţa lor. Şi era profesor de teologie. Noroc că între auditorii lui erau oameni uneori foarte bine pregătiţi, dar se poate închipuî cât de grozave puteau fi teoriile lui într'o facultate de teologie ortodoxă. *Răul era deci chiar în seminar.* E de mirat chiar, dacă între asemenea împrejurări, mai există totuşi încă credinţă pentru Hristos!

Profesorii laici nu erau singurul rău pentru seminarii. *Cărţile pentru şcolile acestea erau slabe*, cele mai multe imitaţii după străini. La început Melhisedec, Scribăneştii şi alţii au tradus cărţi bune din ruseşte, cari azi sânt epuizate şi e păcat, căci multe din ele ar trebui reîntroduse. — Cu răspândirea cunoştinţelor de limbi însă s'a pornit şi o sumedenie de imitaţii sau traduceri ale cărţilor de teologie catolice şi protestante, cărţi cari nu stau în nici o legătură cu credinţa ortodoxă. Din acest timp datează la noi şi unele furturi literare, plagiări a cărţilor străine. (Doi profesori, autori de scrieri teologice, se acuză reciproc, că au fost utilizaţi de celălalt; un al treilea dovedeşte că ambii au «utilizat» aceeaşi carte protestantă). Am avut profesori de teologie (d. Dumitrescu-Iaşi) cari disecau la cursuri cu scrupulositate textele scrierilor imitate sau traduse după autori eterodocşi, dar durere nu toţi au lucrat astfel, şi atunci, ce putea oare ieşi din această pregătire, din acest sistem?

In seminariile noastre s'a introdus şi *clasicismul*, limbile latină şi greacă. Pentru aceste obiecte se găseau profesori buni, bine pregătiţi, culţi, astfel că cel puţin o ramură a studiilor înfloria şi în seminarii. Insă şi această împrejurare a contribuit la înstrăinarea studenţilor în teologie dela studiile strict teologice, desvoltându-le alte gusturi şi alte predilecţii.

Să adăogăm şi *direcţia anticlericală, spiritul antibisericesc*, care tindea să cuprindă publicul românesc în frunte cu oamenii dela putere. In cei vre-o 10 ani din urmă s'a discutat mult asupra revizuirii constituţiei din 1864, până s'a ajuns la actuala constituţie. Cine cunoaşte anteproectul constituţiei din 1864, ştie că se prevedea acolo, că *preotul poate fi învăţător;* ei bine, proectul de constituţie şi textul constituţiei votate atunci a fost în acest loc modificat: O mână energică îndemnată de curentul anticlerical a adăogat pur şi simplu un: *nu*, şi astfel constituţia a dispus că preotul *nu poate fi* învăţător! Era acest curent îndreptăţit căutşi de puţin? Nu, era o imitaţie a spiritului din Franţa. Dar acest curent nu avea nici un rost la noi. Nu, pentrucă *preoţii români nu au fost nici-odată împotriva aspiraţiilor, împotriva idealului neamului.* Ei nu aspirau nici spre Roma cea veche, nici spre un nou Constantinopole. Biserica lor a fost totdeauna o *biserică naţională;* de ce atunci această direcţie anticlericală? S'a opus vreodată biserica română ortodoxă la îndeplinirea idealului naţional? Se opune astăzi biserica la vre unul din ţintele pe cari şi le-a fixat statul pentru propăşirea sa? Statul doreşte d. e. să introducă un alt sistem penitenciar mai uman. Opreşte însă doctrina liberului arbitrin şi a libertăţii de conştiinţă, cum le învaţă biserica, introducerea unui astfel de regim? (Conferenţiarul vizează afirmaţiunile dlui prof. univ. C. Rădulescu din o conferinţă anterioară despre Criminalogie, în care doctrina responsabilităţii izvorâte din liberul arbitriu este privită ca o piedecă în calea noilor teorii sociologice privitoare la sistemul penitenciar dorit). Statul doreşte crematorii. Biserica crede că este dela Dumnezeu pământ destul de a cuprinde omenimea. Insă când şi în ce chip a pus biserica piedece înfiinţării de crematorii? Acuze se aduc uşor, dar pe nedrept. Ca şi în cazul acesta, In multe alte împrejurări biserica este acuzată cu ciudată preferinţă că este retrogradă.

Primiri în cursul teologic

In şedinţa consistorului arhiedecezan din 16 August a. c. s'au primit la cursul teologic următorii tineri:

1. Dumitru Ciuchendea, din Şugag.
2. Nicolae Pavel, din Rişculiţa.
3. Corneliu Cruciu, din Brad.
4. Nicodim Borzea, din Armindea.
5. Nicolae David, din Răchita.
6. Nicolae Popovici, din Biertan.
7. Isaia Enescu, din Şimon.
8. Traian Banciu, din Viştea de sus.
9. Vasilie Dobrin, din Arpaşul de jos.
10. George Secaş, din Răhău.
11. Ioan Branzea, din Braşov.
12. Aurel Scutea, din Păucea.
13. Traian Popovici, din Sibiel.
14. Gavril Sacerdoţeanu, din Bădeşti.

Inscrierile la seminar

Rectificare

In Nr. 67 al Telegrafului Român din 18/31 August a. c. s'a publicat din eroare, că înscrierile la institutul teologic „Andrei Şaguna" din Sibiu, vor începe în 15, 16 şi 17 Septemvrie a. c. stil vechi.

Fiind data înscrierilor greşit publicată, prin aceasta se rectifică astfel: Inscrierile vor începe la 1 şi 2 Septemvrie a. c. stil vechi (14 şi 15 Septemvrie stil nou).

Consistorul arhidiecezan

Daţi pentru Biserica Neamului!

Primim dela Societatea Ortodoxă naţională a femeilor române spre publicare *Cuvântul* dnei *Alexandrina Cantacuzino*, preşedinta Societăţii, rostit la punerea pietrei fundamentale a Bisericii Neamului la Mărăşeşti în 6/19 August 1923.

Dela Societate ni se scriu următoarele:

«Facem călduros apel, rugându-Vă să binevoiţi a dispune să se publice în ziarul Dvoastră alăturatul discurs. Avem credinţa că poporul citindu-l, îşi va aminti că fiecare bun român şi cetăţean, are datorie să contribue cu obolul său pentru terminarea sfintei Biserici a Neamului la Mărăşeşti în amintirea celor morţi pentru ţară».

Dorim ca acest apel al Societăţii Ortodoxe naţionale a femeilor române să găsească viu răsunet în inimele înţelegătoare.

Cuvântarea dnei Alexandrina Cantacuzino este următoarea:

Inalt Preasfinţite,
Sfinţiţi părinţi,
Domnilor Generali,
Domnilor şi doamnelor, —

Păşind aici sântem copleşiţi de măreţia locului pe care ne găsim.

Aici, într'un avânt de sfântă bărbăţie, s'a închegat pentru vecie unitatea unui neam, aici un popor mic, dar de străveche obârşie, a dat măsura vitejiei sale şi a înscris cu râuri de sânge numele său în cartea neamurilor.

Aici s'a încheiat lupta seculară între dreptul la viaţă şi asuprire, aici o mare împărăţie s'a clătinat şi s'au descătuşat atâtea neamuri, care de veacuri aşteptau desrobirea lor.

Să ne descoperim cu evlavie, căci istoria lumii ne întâmpină.

Mărăşeştii nu reprezintă numai o mare izbândă. Mărăşeştii sânt simbolul de credinţă, făcător de minuni, care a dat poporului nostru putinţa să le înfrunte toate.

Mărăşeştii sânt pentru neamul românesc ca un Ierusalim mântuitor, către care se vor îndrepta nădejdile generaţiilor ce vor veni.

Ridicaţi-vă voi uriaşi, ridicaţi-vă voi şoimi falnici ai vremurilor trecute, dărăbani, arcaşi, stegari, călăreţi şi voi voevozii noştri, apărători de lege, ţară şi neam.

Ridicaţi-vă, boeri, cărturari, ţărani, care aţi făurit epopea fără seamă dela 1916—18.

Inviaţi eroi umili şi necunoscuţi cari aţi îngroşat cu trupurile voastre pământul negru al ţării noastre. Voi toţi cari în taină zi cu zi, ceas cu ceas, aţi îndurat toate suferinţele, voi cari aici singuri, în faţa oştilor dujmane de zece ori mai mari, prin credinţa neclintită a sufletelor voastre, v'aţi coborât după cohnice ca roiul, desbrăcaţi şi v'aţi repezit ca vijelia, sburând spre moarte şi aţi sfărâmat tot în faţa voastră, smulgând un strigăt de admiraţie adversarului uimit.

Sculaţi-vă din somnul cel de veci şi luaţi parte la praznicul Mare a celor vii şi celor morţi.

Priviţi neamul întreg îngenunchiat în faţa voastră, şi voi cei care aţi trecut în lumea dreptilor, unde nu este nici pătimire, nici lacrămi, nici dureri. Binecuvântaţi ne pe noi, luminaţi-ne calea, ajutaţi-ne a ne învrednici şi slăvi numele de român, cum l-aţi slăvit voi.

Societatea ortodoxă naţională a femeilor române, are adâncă mulţumire, că a îndeplinit una din menirile de căpetenie ce şi-a luat: Aşează astăzi, graţie dărniciei poporului nostru şi a muncii devotată a membrilor săi, peatra ctitorească a acestui lăcaş de recunoştinţă naţională.

Noi cari reprezentăm o mare operă de educaţiune, avem datoria civică a da generaţiilor viitoare putinţa să se reculeagă, aici în acest sanctuar al credinţei şi al vitejiei româneşti.

Mulţumim Domnului, că ne-a ajutat a începe clădirea cuibului de odihnă al şoimilor din Carpaţi.

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută, a ţinut în catedrala noastră, la finea sf. liturghii, o frumoasă predică Dr. Ioan Stroia, asesor consistorial.

Impotriva maghiarizării. Ministerul instrucţiunii a hotărât să desfiinţeze grădinile de copii din Timişoara, pentru motivul tendinţelor făţişe de maghiarizare. S'a mai dispus ca şcoalele de călugăriţe din acel oraş să aibe clase paralele române şi neromâne. Şvabii — adecă o parte dintr'ânşii — s'au «indignat» şi au ţinut Duminecă întrunire de protestare, pusă la cale de *preoţimea romano-catolică* şi de câţiva maghiarofili, cunoscuţi duşmani ai românilor.

Aviz. Se aduce la cunoştinţă celor interesaţi, că la *internatul renovat al şcoalei secundare de fete Satulung Braşov*, care se deschide la 10 Octomvrie sânt 20 burse, ce se obţin prin concursul fixat la 15 Septemvrie (se preferă copilele de funcţionari cu mijloace restrânse), şi 20 locuri pentru solvente (solda 8000 lei anual şi naturale). Inscrierile pentru bursă şi soldă se fac până la 14 Septemvrie. Informaţiuni, prospect a se cere la cancelaria şcoalei.

Caz de moarte. Veteranul culegător tipograf în retragere *Nicolae Mohan*, după un morb îndelungat, împărtăşit fiind cu sf. taine, a răposat Duminecă în 2 Sept. a. c. la ora 2 d. a. în etate de 78 ani. Rămăşiţele pământeşti ale adormitului în Domnul se vor depune spre veşnică odihnă Marţi în 4 Septemvrie n. c. la ora 5 d. a. din capela cimitirului orăşenesc.

Răposatul în Domnul a lucrat neînt erupt în Tipografia noastră arhidiecezană timp de peste 40 ani, în care restimp a fost şi paginator al Telegrafului Român timp îndelungat. Odihnească în pace!

Aviz. In internatul de fete al Asociaţiunii sânt asigurate numai locurile acelor eleve cari s'au conformat condiţiunilor de primire, şi au solvit taxa de înscriere de lei 1000. — Elevele anunţate numai verbal sau în scris sau acelea cari au lăsat aşternutul de pat în internat sânt rugate să trimită taxa de înscriere cel mai târziu până la 15 Septemvrie a. c. în caz contrar vom dispune de locurile lor. In 6 Septemvrie vom expedia elevelor numărul pentru marcarea lingeriei şi celorlalte efecte. Administraţia internatului ia răspunderea numai de efectele marcate. Elevele se vor prezenta începând dela data 15—20 Septemvrie în internat. *Direcţiunea.*

Să ne reîntoarcem la obiect. Preotul nu poate fi învăţător, pe când orice ţinerel cu câteva clase poate fi suplinitor. Dar care este primejdia, dacă preotul ar fi şi învăţător? Sântem în Franţa unde preotul de acolo educă pe elevii săi să-şi îndrepte privirile peste munţi spre Roma papală? Interesant că într'o vreme chiar oameni ca Titu Maiorescu au susţinut aceste temeri. Se ştie că mai târziu, spre sfârşitul vieţii sale, a revenit, dorind ca «lângă fiecare turn de biserică să fie şi un turn al şcoalei».

Iată deci *în ce referinţe grele s'a putut face pregătirea clerului nostru de mir: profesori de teologie laici, atei şi anarhişti, cărţi slabe, imitaţii după protestanţi şi catolici, ispita clasicismului reprezentat prin profesori mai buni, o direcţie anticlericală de sus în jos şi continui acuze de retrogradism aduse bisericei;* în astfel de referinţe este uşor de înţeles că foarte *mulţi elevi ai şcolilor de teologie desertau pe rând, alegându-şi alte cariere.* Foarte mulţi şi adeseori oameni de valoare, ca prof. *S. Mehedinţ* sau cunoscutul savant *Dr. Marinescu;* atâţia profesori universitari au eşit de pe băncile seminariilor (*fraţii Erbiceanu*, profesori la limba greacă). Din 52 elevi, aproape toţi fii de preoţi sau de ţărani, descendenţi şi ei din preoţi, — mai nici unul dela oraş, căci aceasta este felul de recrutare al seminariştilor, — câţi au studiat în seminarul Nifon din Bucureşti, în un an, un singur absolvent a îmbrăcat haina preoţească.

La facultatea de teologie din Bucureşti şi astăzi mai avem profesori laici; cu toate că cu ocaziunea obţinerii catedrei au dat declaraţii solemne în scris, că se vor face preoţi, ei au refuzat mai târziu să-şi ţină angajamentul luat. Ce suflete se pot creşte la focul acestor pilde se vede: din cei 52 elevi seminarişti ai unui an 51 sânt azi revizori sau inspectori şcolari, profesori, ba chiar agenţi de percepţie etc. Firește, de vină era educaţia primită.

Cu totul altă situaţie a fost în Ardeal, unde pe lângă seminariul lui Şaguna din Sibiu şi cele din Caransebeş şi Arad mai contribuia la ridicarea preoţimei în vază şi împrejurarea că Românilor nu le erau deschise alte cariere; mai era şi *minunata organizaţie a Statutului Organic, care concentra în jurul bisericei toate forţele. — Dar în Ardeal preoţimea a avut şi în trecut în mânile ei întreaga conducere a destinelor neamului;* în mânile ei se concentrau toate firele, din toate ramurile de viaţă şi această preoţime şi-a îndeplinit cu sfinţenie misiunea de conducători ai poporului. *Dacă neamul românesc din Ardeal a fost găsit în 1916 pregătit pentru realizarea unităţii naţionale, aceasta s'a întâmplat graţie preoţimii române ardelene.*

In Bucovina şi în Basarabia situaţia preoţimii a fost deosebită de a celei din regat şi din Ardeal.

Preotul bucovinean era mai mult un «*Beamter*» austriac. Situaţia lui materială fiind bună, mulţumită «bogatului» fond religionar bucovinean, care putea să plătească salarii destul de mari, preotul plutea sus-sus peste ţărani, era şi el un fel de ciocoi, care primea la anume ore fixe pe clienţii ţărani. Nu era aceeaşi legătură intimă sufletească ca între preoţi şi ţărani în Ardeal sau regat.

In Basarabia preoţii au fost bine dotaţi din partea autorităţilor ruseşti, cari şi au ştiut astfel apropia această pătură conducătoare în interesul rusificării. Astfel limba română nu a fost păstrată acolo în familia preotului ci în casa ţăranului moldovean.

Şi în timpul mai nou preoţii au fost lăsaţi la bunăvoinţa numai a credincioşilor lor, astfel că situaţia materială a preoţimii lăsa foarte mult de dorit.

(Va urma)

Dare de seamă. Părintele Iuliu Chiffa din Hida, ne trimite o dare de seamă, din care — în lipsa de spaţiu — publicăm următoarele: In comuna Hida, în 12 Aug. 1923 sub patronajul dlui prefect Dr. Simion Tămaş, tinerimea română din Hida şi jur, a aranjat o petrecere de vară împreunată cu producţiune teatrală. La festivitatea românească s'a adunat tot ce a avut jurul mai ales. Cu această ocaziune a incurs peste tot suma de 8048 lei; scăzând spesele de 1608 lei, a rămas venit curat de 6440 lei, care sumă s'a pus la depunerea Bisericii Ortodoxe Române, în filiala băncii Vlădeasa sub Nr. 367. Aduc şi pe această cale atât în numele meu cât şi a credincioşilor mei cele mai călduroase mulţămiri atât marinimoşilor contribuitori, cât şi frumoasei cunune de diletanţi, cari au interpretat aşa de bine piesa Ovidiu Şicană.

Aviz. Din partea Direcţiunii şcoalei primare urb. de stat din Sibiu, se aduce la cunoştinţă publică, că examenele de corigenţă la această şcoală se vor ţinea în 10 Septemvrie a. c. dela ora 8 a. m. începând. Toţi cei interesaţi sânt invitaţi a se prezenta punctual la data fixată. Orce întârziere sau neprezentare al acelor elevi aduce după sine repetarea clasei respective.

Direcţiunea.

Asociaţia învăţătorilor din Ardeal. *Convocare.* Avem onoare a convoca şedinţa consiliului general al Asociaţiei învăţătorilor din Ardeal, pe ziua de 9 Septemvrie 1923 în Cluj. La ordinea zilei: Alegerea directorului (directoarei) Căminului fetelor de învăţător din Cluj; Afaceri curente. Cluj, 27 August 1923. *Andrei Pora,* v.-preşedinte, *Gavril Almăşanu,* secretar general.

Sărbătoarea pocăiţilor. In Ticvaniul-mic, din Bănat, pocăiţii s'au sporit atât de mult, încât îşi serbează botezul cu mare alai. Zilele trecute s'a adunat o ceată întreagă de aceşti sectari, şi s'a dus de s'a botezat în râul Caraş, de lângă hotarul comunei, conform obiceiului. In alte locuri, de ex. la *Vidra,* din judeţul Aradului (nu din Munţii apuseni) credincioşii nu permit «să se spurce apa».

Invitare. «Societatea meseriaşilor români din Porceşti», jud. Sibiu, învită onor. public şi fraţii meserişi la Sfinţirea drapelului societăţii, împreunată cu producţiune teatrală care va avea loc Duminecă în 9 Septemvrie n. c., în Căminul cultural din localitate. *Comitetul*

Inmormântare refuzată. Un muncitor din Sovata, Kamatos István, trăea în concubinaj cu femeea Kocsis Iulia. Femeea a murit. Preotul rom.-cat. din Sovata a refuzat înmormântarea răposatei, pe motiv că n'a fost căsătorită după legile bisericeşti. Bărbatul, de supărare s'a sinucis.

Aviz. La 15 August 1923 s'au prins pe teritorul comunei Poplaca 2 boi de soiul Simental, furaţi de nişte ţigani, cari fiind surprinşi au fugit şi să urmăresc. Boii se află la primăria comunală Poplaca. Proprietarul boilor să provoacă, să se prezinte la Parchetul Tribunalului Sibiu cu biletele de vite cari dovedesc titlul de drept asupra boilor. Semnalmentele boilor sânt: 4—5 ani, culoare galbenă, pată albă în frunte, pe cornul stâng este ars semnul comunei ♁.

Lectură bună pentru tinerime

Cărţile şi broşurile de mai jos au fost recomandate în «Revista crucii roşii a tinerimii» (1923) şi oferă toate garanţiile că sânt alese. Le punem la inimile oamenilor noştri de bine, să le recomande şi ei mai departe.

1. Poveşti, de Regina Maria; 2. Urechuşă sburlită, pov. despre animale, trad. de dna D. Dumitrescu; 3, Povestea neamului, de Fl. Cristescu; 4. Familia Roade mult, de Fl. Cristescu; 5. Robinson Crusoe, de Daniel de Föe; 6. Cudre (inimă de copil), de Edm. de Amicis; 7. Păţăniile lui Ţândărică, de Collodi; 8. Guliver în ţara piticilor şi a uriaşilor, de Swift; 9. Povestiri pentru copii, de Lia Hârsu; 10. Poveşti pentru copii, de Tolstoi; 11. Nenorocirile Sofiei, de Contesa de Ségur; 12. După ploaie, vreme bună, de Contesa de Ségur; 13 Povestea unei coroane de oţel, de G. Coşbuc; 14. Războiul nostru pentru neatârnare, de G. Coşbuc (recom. de dl Nicolescu); 15. Basme alese pentru copii, de I. Bănăţeanul; 16. Isus Mântuitorul (vers), de P. Dulfu; 17. Povestea lui Făt Frumos (vers), de P. Dulfu; 18. Cartea munţilor, de Bucura Dumbravă; 19. Povestiri pentru copii, de Alice Gabrielescu; 20. Din lumea celor ce nu cuvântă, de Em. Gârleanu; 21 Ţara mea, de Regina Maria; 22. Pe Dunăre, de Carmen Sylva; 23. Poveştile Bucegilor, de Carmen Sylva; 24. Robinsonii Bucegilor, de Nestor Urechiă; 25. Zânele din Valea cerbului, de Nestor Urechiă; 26. Din trecutul neamului nostru, de Al. Vlahuţă, 27. Voevodul dreptăţii, de Victor Eftimiu; 28. A fost odată (versuri), de Şt. E. Iosif; 29. Micul Lord (trad. de Nădejde), de Burnet; 30. Povestiri adevărate, de Matilda Poni; 31. Ber Căciulă (basme), de Visarion; 32. Să fim buni, de Elena Farago; 33. Intâmplările unui şcolar american, de Bailey Aldrich; 34. Fabule de La Fontaine (trad. în vers), de Anghel-Iosif; 35. Dar din dar (povestiri p. copii), de Elena Farago; 36. Un român în lună, de Stahl.

Atelierul tehnic de dantură
E. DIEKER
Strada Mitropoliei Nr. 30
Vis-à-vis de Catedrală
S'a redeschis
din 1 Septemvrie 1923
(107) 2—3

Băieţi
se primesc ca învăţăcei la
franzelăria şi brutăria
STEFAN MOGA
Sibiu, Curtea Călugărilor Nr. 4.
(117) 2—2

La Librăria Arhidiecezană
Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45
se pot căpăta
toate manualele pentru Seminarul teologic «Andreian», Liceul de băeţi, Liceul de fete şi Şcoala primară etc. precum şi tot felul de recvizite şcolare, cu preţuri moderate.

Anunţuri şi reclame
Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este
Telegraful Român
Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Reclama este sufletul comerţului

Memoriile lui Şaguna
— Volum festiv —
Au apărut:
Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.
Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.
In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni, ear la sfârşitul cărţii se poate ceti: Ziarul lui Şaguna din 1857.
Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.
Preţul 25 lei.

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

Faceţi-vă membri la Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)
ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.
Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici,** profesor, secretar **Ioan Marcu,** conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu,** exactor arhidiecezan.
Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societătii, strada Mitropoliei 45
(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 6—10

Prima fabrică română de stampile
Oct. L. Vestemean
Sibiu, strada Tribunei Nr. 14
Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane,** precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.
Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană", Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică. Cu toată stima
145 **Oct. L. Vestemean.**

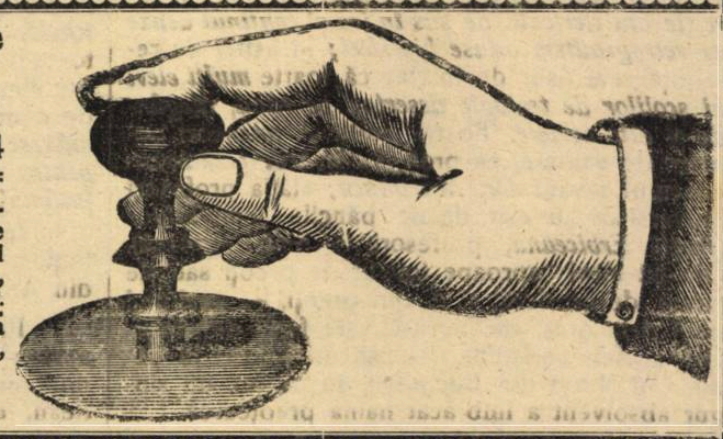

Redactor responsabil: Dr. George Proca.
Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 25 August (7 Septemvrie) 1923 Nr. 69

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Creșterea clerului

In toate timpurile biserica a fost cu cea mai mare îngrijire pentru creșterea viitorilor preoți. Biserica noastră națională mai ales a fost cu cea mai mare îngrijire pentru creșterea clerului, deoarece împrejurările maștere din veacurile trecute în statul unguresc a lipsit pe poporul român de conducători adevărați, de îngrijitori în cele culturale și naționale, rămânând numai singur preotul în legătură naturală, în contact zilnic cu poporul. Așa a fost veacuri de-arândul.

Preoțimea a fost aceea care a ținut sufletul curat, neprihănit în poporul nostru românesc. Puțină învățătură s'a dat poporului postru până mai în zilele noastre, și acea puțină învățătură o da biserica.

Dacă mergem îndărăpt prin veacuri până la ivirea tiparului și în biserica noastră, ajungem la concluzia că puțina învățătură ce se da poporului nostru, se da prin biserică, prin preoțimea noastră din acele vremi. Și ea se da în legătură cu ceremonialul bisericesc. Se da la sfârșitul liturgiei, se da la administrarea sfintelor taine, la botez, la cununii, la moarte și la multele slujbe dumnezeești, reclamate de poporul nostru. Se dau învățături la sfințirea apei, se dau învățături la diferitele acaftiste cu diferitele paraclise la multele canoane de mulțămire, întocmite de ceremonialul nostru bisericesc. O molitvă cetită la înțeles, în limba noastră, străbătea adânc inima poporului.

Se dau învățături la botez, la nunte, la taina mărturisirei, în posturi, în Dumineci la vecernie și poporul asculta cu evlavie de preotul său.

Așa ni se prezintă viața sufletească a poporului nostru în timpurile vechi, când poporul nostru nu avea altă școală decât biserica cu diferitele slujbe, administrative în limba românească.

Și când tiparul s'a pus în serviciul poporului românesc, tot biserica ia în mâna sa și lucrul acesta.

Primele cărți tipărite în românește sânt cărțile rituale bisericești. Dascălul cel mai învățat al poporului nostru românesc aici în Ardeal a fost fără îndoială Cazania lui Varlaam.

Aceasta a fost adevărata carte de învățătură a poporului nostru. Cartea de învățătură românească, ce resuna de pe amvoanele bisericilor noastre. Și aceasta din jumătatea a doua a veacului al XVII. începând.

Și noi cei de azi, cari vrem să ne dăm seamă de viața sufletească a poporului nostru, cu uimire vedem în bisericuțele noastre din satele cele mai ascunse prin păduri și munți, cum între vechile cărți bisericești aflăm Cazania dela Varlaam. Cum a ajuns pe la noi această Cazanie înainte cu 250 de ani.

Granițele erau închise, granițele erau păzite, încât nici păsărica în sbor nu putea să treacă munții d n țara românească la noi. Puținii călugări, cari se strecurau la noi, erau denunțați și dați în mâna jandarmeriei. Eram îndatorați noi preoții români ortodocși, îndatorați sub grea răspundere să spionăm, să urmărim pe acești călugări trecuți la noi, să-i denunțăm, să-i dăm pe mâna jandarmilor, să-i alunge peste graniță, după ce mai întâi făceau cunoștință cu temnițele ungurești.

Și rolul acesta de denunțare este la mulți un titlu de onoare, un titlu de a devenì om mare.

Preoțimea noastră nu a ascultat porunca dela puterea lumească de a denunța pe asemenea călugări strecurați prin satele noastre cu cărți dela frații ortodocși din principate. Rolul acesta urât l-a avut biserica unită, ca titlu de glorie, și de această meserie urâtă ea s'a folosit în mare măsură.

Facem pomenire de el, căci e bine să ne păzim firea, să ținem minte.

Cât de mare a trebuit să fie râvna poporului de a auzì învățături din cazaniile vechi, când ne cugetăm la greutățile cu procurarea de asemenea cărți și cu trecerea lor prin granițele păzite.

Care preot smerit, care cântăreț, care crâsnic cucernic s'a putut strecura în principatele vecine, spre a cumpăra cazania lui Varlaam, care a avut norocul se poată trece granița cu cazania lui Varlaam în desagă, spre a o dărui sfintei biserici din cătunul ascuns în mijlocul pădurilor și a munților, ca odor sfânt, pus sub scut și apărare sigură, care era afurisenia celor 318 sfinți părinți dela soborul din Nicea.

«*Și cine va înstreina aceasta sfântă carte*, așa citim în însemnările din cărțile vechi, *se cadă sub blestemul celor 318 sfinți părinți dela soborul din Nicea.*

Din cazaniile vechi se citea poporului în bisericile noastre, și azi spre uimirea noastră mai aflăm asemenea vechi cazanii dela Varlaam prin bisericile noastre, cazanii din cari generațiile trecute și-au adăpat sufletul, și din cari generațiile de azi nu mai pot citì.

Tot la rubrica aceasta vine socotită și disciplina din biserica noastră.

Cu toate greutățile ce am întimpinat pe timpul persecuțiunilor din partea calvinilor, cu toate crâncenele persecuțiuni dela începutul unirii până la venirea Marelui Andrei, când timp de aproape 100 de ani am fost aici în Ardeal fără arhierei, turmă fără păstor, dată pradă lupilor răpitori, cu toate neajunsurile acestea, ne-a succes să susținem disciplina în clerul nostru.

La venirea sa aici în Ardeal marele Șaguna și-a îndreptat privirea spre disciplină, și primele lui circulare se ocupă cu disciplina preoțimii, cu prezentarea în afară a preoțimii. A prescris modul cum are să se prezinte, a prescris și haina în care să se prezinte în societate la serviciile bisericești.

Lucrul acesta, îngrijirea pentru disciplina din sinul clerului, se vede ca un fir roșu în era Șaguna.

Și dacă azi se pune așa de mare pond pe disciplina preoțimii, ca element de educație și de creștere în biserică, dacă azi pentru călcarea normelor canonice se dau aspre censuri bisericești, dacă pentru asemenea nesocotire a rânduielilor bisericești, autoritatea bisericească s'a văzut nevoită a aplica pedepse aspre celor vinovați: dovada e că ținem a trăì în tradiția bisericii, susținând disciplina în biserică ca mijloc educativ.

Dacă deci în trecut, prin timpuri grele de persecuțiuni și de toate ispitele grija bisericii a fost mare pentru creșterea clerului, cu atât mai vârtos în zilele noastre, când bunul Dumnezeu a privit cu îndurare spre noi și biserica noastră.

Scriem acestea sub impresiunea ce am primit din măsurile mai recente ale autorității bisericești, care a ridicat cursul teologic din seminarul nostru arhidiecezan la 4 ani, ridicând astfel seminarul teologic la rangul de academie teologică și examenul de cualificațiune în viitor ridicându-l egal cu censura din academia teologică din vechiul regat.

Mergem treptat și consecuent spre unificarea bisericii în toate instituțiunile ei. Intre acestea multe vom pune în planul prim creșterea clerului, ridicând nivoul cultural, ridicând mai ales nivoul moral.

Ca organ bisericesc, întemeiat de marele Andrei Șaguna și pus în serviciul bisericii, vom căuta să folosim toate ocaziunile spre a lua act de măsurile întreprinse pentru ridicarea clerului.

Biserica totdeauna s'a îngrijit de viața sufletească a clerului, a fost totdeauna cu îngrijire de creșterea clerului.

Ţipete de alarmă

(Congresul internaţional de educaţie morală)

După Londra (1908), Haga (1912) a venit rândul şi oraşului Geneva să găzduiască pe congresiştii pedagogi din toate ţările, anul trecut, în zidurile lui. A fost al 3-lea «congres internaţional de educaţie morală», încredinţat nnui comitet executiv compus din bărbaţi de stat şi pedagogi de prima ordine (d. e. Leon Bourgeois, Emile Boutroux — mort într'aceea — Claparède, Eucken, Höffding, Kerschensteiner, Pollock şi mulţi alţii).

Lucrările prezentate congresului din partea unor referenţi conştienţioşi s'au tipărit în timpul din urmă în limba franceză, şi formează două volume: unul intitulat: «Educaţia şi solidaritatea», al doilea: «Spiritul internaţional şi învăţământul istoriei (în şcoli)». (Edit. Delachaux şi Nieslé, Paris).

Celce va vrea să pipăie pulsul vieţii din zilele noastre va face foarte bine să asculte ce spun pedagogii chemaţi, din toate ţările. (Au participat la congres 500 de membri şi au fost reprezentate 30 de state). Temele cele două, indicate în titlurile cărţilor, au fost temele principale ale desbaterilor. De pretutindeni, din Europa până în America, se aude glasul de admoniare al profesorilor şi învăţătorilor, cărora li s'a încredinţat educaţia tinerimii: dacă perseverăm pe cărarea apucată, cu brutalitatea din discuţii, din faptele noastre sociale şi politice, o să ne dăm de mal cu toţii!

Nu numai Foerster, pedagogul şi omul de bine, care ne este şi nouă drag şi cunoscut, nu numai Kerschensteiner, (nume, earăş, cunoscut la noi, din cauza atenţiei ce a dat pedagogul acesta lucrului manual în şcoale), dar chiar şi un general englez, înfiinţătorul cercetăşiei, gen. Baden-Powell, cu toţii apelează la conştiinţa lumii întregi: daţi loc dragostei în educaţie, relevaţi faptele nobile în istorie, nu mai întăriţaţi opinia publică, nu mai infiltraţi teama, nici în copii, nici în popoare, căci dacă spiritul de solidaritate nu se răspândeşte între clase sociale, între neamuri, între ţări, atunci stăm în faţa unui cataclism decât care mai grozav n'a întâmpinat omenirea vreodată.

Cu toţii îşi dau osteneala să evoce simţul de solidaritate şi de independenţă în educaţie, o autonomie şcolară, împerechiată cu simţul milei sociale, de unde să purceadă actele individului. Ar duce prea departe în articolul acesta informativ dacă am specifica toate ideile fundamentale, e de ajuns să se accentueze aici că firul roşu al referadelor şi al discuţiilor a fost: jos ignoranţa între popoare, jos prejudiciile!, pricepeţi că am ajuns cu toţii într'un impas grozav: sau perseverăm pe calea apucată, care duce la pierzare, sau ne încordăm puterile, cu toţii, să salvăm ce mai este de salvat!

Caracteristice pentru lozincile acestea foarte serioase sânt cuvintele, puse ca motto, de preşedintele congresului, dl Adolphe Ferrière. în prefaţa unuia din volume: «Suferinţă, suferinţă pretutindeni, şi disperare: eată starea sufletească a Europei. Să vadă clar, să se orienteze, să reconstruiască, eată aspiraţiunile tuturora în ziua de astăzi, a acelora cari nu consimt să se resigneze». «Milă» şi «dragoste», eată reţeta dată de preşedintele congresului!

Firește, se vor putea lua foarte uşor în bătaie de joc aceste table ale legii — astăzi, când valurile urii se reslăţesc pe deasupra capetelor tuturor, dar pedagogii reputaţi din toată lumea ne-o declară solemn: *Nu există* alt mijloc de scăpare!

«Trebue să se reconstruească edificiul valorilor universale, sguduit de sofisme şi de egoismele coalizate», declară acelaş preşedinte congresiştilor, iar alt orator (francezul Paul Burau) cere să i se dea «omului o conştiinţă profundă despre valorile spirituale şi să fie convins despre destinul transcendental, care este raţiunea de a fi şi ţelul vieţii sale pământeşti»... «trebue să desvoltăm în conştiinţă sentimentul profund al relaţiilor strânse şi misterioase, cari există între plăpândele noastre persoane şi între idealul, pe care trebue să-l servim».

Pedagogii aceştia au pus degetul pe rana socială de care sufere societatea din zilele noastre. Lumea nu prea ridică capul spre cer, să-şi vadă nimicnicia în univers, imperativele date de pedagogii cei mai de seamă sânt zeflemisite sau ignorate de majoritatea oamenilor, şi aşa ajungem în faţa gurii de tun sau împroşcaţi cu gazele asfixiante...

Dacă ţipetele acestea de alarmă răsună în pustiu, dacă nu ni le luăm la inimă, cu toţii, dacă nu se preface din temelii mentalitatea de fiară hrăpăreaţă, nietzscheană, a multora din noi, va veni timpul când are să fie deplânsă cultura din Europa, ca Ilionul grecesc: Fuit Ilion...

H. P. P.

Inscrierile la seminar

Rectificare

In Nr. 67 al Telegrafului Român din 18/31 August a. c. s'a publicat din eroare, că înscrierile la institutul teologic „Andrei Şaguna" din Sibiu, vor începe în 15, 16 şi 17 Septemvrie a. c. stil vechi.

Fiind data înscrierilor greşit publicată, prin aceasta se rectifică astfel: Inscrierile vor începe la 1 şi 2 Septemvrie a. c. stil vechi (14 şi 15 Septemvrie stil nou).

Consistorul arhidiecezan

Primiri în cursul teologic

Au mai fost primiţi în cursul teologic al seminarului arhidiecezan din partea Consistorului nostru următorii tineri:

1. Nicolae Jurebiţă, din Covasna.
2. Nicolae Opriş, din Dridif.
3. Radu Butelanc, din Vidra-de-sus.
4. Alexandru Olteanu, din Mureşeni.

Un început bun

Nou alesul comitet al despărţământului Sibiu al Asociaţiunii noastre şi-a început activitatea sub auspiciile cele mai bune.

Directorul despărţ., dl dir. Dr. G. Preda, a declarat la prima şedinţă a despărţământului că vrea mai înainte de toate să viziteze agenturile despărţământului, ca să-şi cunoască colaboratorii şi să ştie peste câte biblioteci, săli de lectură, case culturale etc. dispune. Numai mai apoi va refera într'o şedinţă a despărţământului despre paşii ce vrea să-i întreprindă. Aşa a fixat excursii de ale comitetului şi ale unor conferenţiari pentru zilele de sărbătoare şi de Duminecă 2, 9, 11, 16, 21, 23 Septemvrie n.

Inceputul a fost norocos. Dl Dr. G. Preda, întovărăşit de dnii: senator I. Drăghici, prof. N. Comşa, Dr. Horia Petra-Petrescu, secretarul despărţământului, adm. Moşoiu, a vizitat comunele Porceşti şi Boiţa, Duminecă în 2 Sept. In Porceşti au luat parte la serviciul dumnezeesc din biserica lui Matei Basarab, apoi au vorbit poporului adunat în frumosul «cămin», ridicat de porceştenii din America: Dr. Preda şi prof. N. Comşa. Dragostea de carte şi de înaintare este evidentă în comuna aceasta. O comună cu aparat cinematografic, cu o bibliotecă ce numără aproape 500 de volume şi broşuri, cu fanfară, cu o societate de meseriaşi (care tocmai îşi sfinţeşte steagul), cu şezători literare reuşite, poate să se numere între comunele fruntaşe. Merit mare la propaganda aceasta culturală îl au păr. Dragomir şi înv. Ciolan, pe lângă ceilalţi oameni de inimă.

Impresii bune au câştigat trimişii din Sibiu şi în Boiţa, unde la şezătorile fetelor se citesc cărţi poporale bine alese, la îndemnul păr. Druhora, ear conferinţele de iarnă — Duminecă de Duminecă — sânt supraveghiate şi conduse de părintele şi de învăţătorul I. Dragomir. Şi aici au vorbit Dr. G. Preda şi prof. Comşa, dând sfaturi sănătoase, practice şi îndemnuri pentru idealism.

Aviz satelor dimprejurul Sibiului, să primească bine pe trimişii «Asociaţiunii» noastre, săptămânile viitoare.

FOIŞOARA

Preoţii de mir

— Trecutul lor până la începutul veacului al XIX-lea şi de atunci până azi —

(Sfârşit)

Ea se îngreunează şi mai mult, când la 1864 vine împroprietărirea. Atunci mulţi din boerii expropriaţi, rămânând cu o suprafaţă mai redusă de pământ, nu mai pot vedea de biserici, nu mai pot ajutora pe preoţi cu pământ. Greul merge crescând. Ministeriul Carp vine atunci cu un proect de ameliorare (?) a situaţiei preoţilor, fixându-le o *leafă lunară de 30—80 Lei*. A fost de sigur începutul unui rău şi mai mare, căci *însemna dependenţa preoţimii de diversele partide politice*, cari tăiau fondurile când voiau.

Dar mai mult. Sub cuvânt că sânt prea mulţi preoţi (chiar un om luminat ca episcopul Melhisedec propune ca să se menţină numai câte un preot la 3 biserici pentru a putea primi leafa de 30 Lei), *guvernul desfiinţează la 1893 seminariile din Buzău, Galaţi, Râmnicul-Vâlcii şi Roman.* Dar rezultatul se vădi în curând: preoţi rău plătiţi, rău pregătiţi şi rău văzuţi, seminariile aveau mai mulţi desertori decât elevi, aşa încât s'a ajuns să dai cu praştia ca să găseşti un candidat de preoţie. *Nu-s preoţi, dar ce faci cu satul?*

Eată situaţia. Se reînfiinţează seminariile, dar ce fel de seminarii. Directorii se ţineau de un fel de intendenţi, administratori, nu de conducători sufleteşti. Seminariile au ajuns un fel de şcoli laice, cari nu-şi mai îndeplineau adevărata lor menire.

A fost o lipsă totală de prevedere, pornită din o completă necunoştinţă ceeace au făcut politicianii cu această clasă de oameni. Urmările sânt palpabile astăzi pentru orcine. Ţăranii nu-şi mai bat azi capul să ceară primar, învăţători, jandarmi; ei cer preot. Satele noastre au rămas fără preoţi ani şi decenii dearândul. Sânt regiuni întregi cu câte abia 2—3 preoţi. Delegaţiuni de ţărani din toate părţile curg şiruri pe la mitropolie şi curţile episcopeşti cu cereri să li se trimită preot, pentru obţinerea căruia toţi sânt gata a face orce jertfă. Satele noastre nu vreau şi nu pot rămânea fără de acest cel mai bun prieten şi mângâitor. Au fost vremuri când ţara n'a avut domni, nici armată, nici şcoli, dar preoţi au fost totdeauna. *Preoţia este instituţiunea care are cea mai deplină continuitate.*

Pentruce aşadară nu poate avea politicianul român mai multă încredere în ceice până acuma au crescut satele cu vechile generaţii şi cari şi acum dovedesc că le pot creşte mai bine decât ori şi cine.

In timpul din urmă satele noastre sânt bântuite şi de un alt rău: *luptele şi certurile locale între preoţi şi între învăţători.* Aceştia din urmă ales sânt preferiţi şi susţinuţi de unii bărbaţi de stat, preferinţă nemotivată şi care nutreşte ura. Nemotivată, căci există oare o superioritate a educaţiei învăţătorilor faţă de preoţi? Doamne fereşte. Unde, în ce ar consta această superioritate? Este destul să amintim că la baza educaţiei preoţilor stă cultura clasică, fără clasicism, fără cunoaşterea vechei culturi clasice, fără cunoaşterea limbilor clasice nu se face educaţie completă. Ear această cultură clasică lipseşte din programele şcoalelor noastre normale, lucru care n'ar trebui nici când trecut cu vederea.

O altă împrejurare destul de tristă contribuie la derogarea prestigiului preoţesc. *Literatura română actuală n'a putut găsi subiect mai potrivit pentru a scoate efecte ieftine decât figura bietului preot dela sate.* E o sfidare uneori revoltător de nedreaptă, deoarece de cele mai multe ori acţiunile la cari îi supun unii autori pe preoţi în scrierile lor sânt nu numai *neverosimile* ci direct *imposibile* în realitate. Pentru a realiza efecte de un comic burlesc se alege de preferinţă sărmanul preot dela sate şi ni se prezintă ca un caraghios pătimaş. Există oare undeva în realitate prototipul, modelul preotului pe care ni-l prezintă un scriitor ca dl Sadoveanu în «Crâşma lui Moş-Precup»? Este admisibil că un preot a putut săvârşi în realitate taina sf. botez într'o cadă de vin? Sau e verosimil tipul preotului bucovinean din «Timotei Mucenicul» al lui Pătrăşcanu? Avem pe scriitorul poporal Visarion, rămas însuşi ca mentalitate un biet ţăran, care trebue să mai înveţe încă punctuaţia. Luând ca model un preot cunoscut, — cum însuşi a mărturisit ocazional — un preot foarte cumsecade şi aşezat, în

Anunț școlar

La liceul Gh. Lazăr din Sibiu *inscrierile pentru cl. I* se pot face în baza unei cereri însoțită de toate actele necesare, dela 1—15 Septemvrie a. c.

Elevii trecuți de 12 ani pot fi primiți în cl. I numai în baza unei dispense.

Pentru cl. II—VIII inscrierile se vor face în zilele de 13, 14 și 15 Septemvrie. Cerere vor prezenta pentru această inscriere numai acei elevi, cari în anul trecut n'au urmat cursurile la liceul nostru.

Examenele de admitere pentru cl. I se vor ținea în zilele de 14 și 15 Sept., ear *examenele de corigență* în 15 și 17 Sept. *Examenele de maturitate în scris* se vor ținea din 17—20 Sept. inclusiv, iar *oralul în 22 Sept.*

Examenele particulare vor avea loc între 24 și 27 Sept. *Deschiderea festivă a anului școlar* se va face în 20 Sept., ear lecțiile vor începe regulat în 22 Sept.

Liceului nostru i s'a acordat de către On. Minister al instrucțiunii un număr de 45 de burse à 5000 Lei. Bursele pot fi obținute în temeiul unui concurs, eare se va da înaintea unei comisiuni instituite de către Inspectoratul regional în termenul ce se va anunța de către Direcțiunea liceului. Taxele școlare administrate de Comitetul școlar vor fi pentru cursul inferior maximum 500 Lei, pentru cursul superior maximum 800 Lei. Jumătate din aceste taxe se va plăti la inscriere.

Direcțiunea lic. Gh. Lazăr, Sibiu.

Un prefect incorect

Ni se trimite în copie următoarea Circulară:

Prefectura județului Brașov.

Nr. 67/923.

Dlui *Petrŭ Bărbat*, primpretor, Feldioara.

Avem onoare a vă trimite aici anexat... bucăți din apelul bisericii gr. cath. din Brașov, rugându vă să binevoiți a ordona colectarea în fiecare comună din plasa D-voastră, învitând populațiunea ca să contribue cu obolul său la înfăptuirea acestui (act) atât de însemnat pentru credincioșiii gr. cath. adunați din toate părțile țării în partea cea mai mare manuali. — Colectările să se facă de membrii în antistia comunală. Sumele adunate se vor trimite împreună cu listele pe numele Prefecturii.

Brașov, la 22 Februar 1923.

Anexa 14.

Inspector gen. adm.

Prefect delegat (ss) *V. Hodor*

Nu tragem la îndoeală autenticitatea copiei, nici îndrăsneala dlui inspector gen. adm., care are alte atribuții oficiale decât să ordone antistiilor comunale să strângă ofrande pentru biserica gr. cath. din Brașov. In județul Brașovului comune cu gr. cat. unde dl insp. general putea să se adreseze — nu sânt.

E regretabil, că mai marii săi tolerează și n'au nimic de zis relativ la zelul dlui inspector gen. adm.

Știrile zilei

Serviciu divin zilnic în biserica noastră catedrală. Incepând din 1 Septemvrie n. a. c. se ține în biserica noastră catedrală zilnic utrenie și sfta liturghie. Serviciul divin se începe la ora 7 dimineața, și biserica e deschisă până la ora 10 a. m.

Schimbare de nume. Ministerul de interne a hotărât, ca comuna *Zoltan*, plasa Sighișoarei, județul Târnava-mare, să se numească pe viitor *Mihai-Viteazul.*

Congresul clerului din România. Asociația generală a clerului nostru din întreaga țară își va ținea congresul în Octomvrie a. c. La acest congres se vor pune în discuție următoarele chestiuni: 1. Averile bisericești din România întregită, din punct de vedere canonic și legal, cu deosebită considerare la trebuințele vremii și la rolul bisericii în mijlocul poporului. 2. Mijloacele de trai ale clerului în legătură cu cerințele misiunii și vieții preotului și față cu noile legi ale statului și cu trebuințele poporului din vremea de azi. 3. Stabilirea unui program de activitate pentru răspândirea învățăturii creștine în mijlocul poporului.

Jertfele românilor din Ardeal, Bănat, Crișana Sătmar și Maramureș aduse în războiul din anii 1914—1918 sânt: Au murit pe câmpul de luptă 41.739 români, au murit în temniță, în pribegie, în spital, acasă în urma boalelor sau răcelilor 11.275 români, s'au întors acasă, invalizi 25.406 români, dispăruți până azi 29.839 români, văduve de război 38.680 românce, orfani de război 79.226 români. Au luat parte la război: intelectuali 6517, comercianți și meseriași 14·668, plugari muncitori 468.329 români, pagubele suferite de singuraticele comune 285 milioane 598.471 lei.

Aviz școlar. Din partea Direcțiunii școalei primare urbane de stat din Sibiu, se aduce la cunoștință publică, că inscrierile la acea școală se vor face zilnic dela ora 8—12 a. m. și 3—5 d. m. din 15—18 Septemvrie a. c. pentru cei din loc, și 19—20 Sept. a. c. pentru cei din jur, întru cât mai este loc. La inscriere fiecare elev să fie însoțit de părintele sau tutorul său, aducând cu sine următoarele documente: Certificatul școlar de pe ultima clasă, Extrasul de botez și Buletinul de vaccinare sau revaccinare. Invățământul fiind obligator și gratuit, fiecare elev este scutit de orce taxă. *Direcțiunea.*

Dela „Societatea Națiunilor". In 30 August s'au început în Geneva ședințele comitetului economic al Societății Națiunilor. Intre punctele puse la ordinea zilei în sesiunea aceasta se află câteva importante, așa d. e.: pregătiri pentru o conferență internațională privitoare la formalitățile de vamă, o unificare a legiferării cambiale, o unificare a regulamentelor privitoare la statistica internațională, concurența în comerț, între agenți. Chiar numai punctul ultim de s'ar putea clarifica întru câtva ar aduce foloase reale. Se știe că înainte de războiul mondial au năpădit lumea întreagă agenții din Germania, făcând concurență serioasă cu mărfurile lor agenților englezi, francezi, etc. Respingerea agenților era considerată ca o călcare a prestigiului țării respective. Neamul întreg se identifica cu gheșeftul cutăror agenți. Oamenii își bat capul acum să găsească o soluție și pentru problema aceasta gingașe.

Târgul de toamnă din Sibiu se va ținea în modul următor: târg de oi la 7, 8, 9 Sept.; târg de vite la 10, 11 Sept.; târg de cai la 12, 13 Sept.; târg de mărfuri la 14 Septemvrie.

Caz de moarte. Soția preotului Nicolae Iosof din Banpotoc, protopopiatul Deva, *Maria născ. Isdrailă*, după un scurt dar greu morb a încetat din viață în 11/24 August în etate de 28 ani și în al 8-lea an al fericitei căsătorii. A fost transportată și înmormântată în comuna natală Reșinari Duminecă în 13/26 August. O deplânge nemângâiatul soț și 3 copii rămași orfani.

Concurs pentru ocuparea *postului de secretar* al liceului Gh. Lazăr, Sibiu. Ceice reflectează la acest post să-și prezinte cererile însoțite de toate actele necesare direcțiunii liceului Gh. Lazăr până în 25 Septemvrie a. c. Direcțiunea dă toate informațiile necesare.

Direcțiunea lic. Gh. Lazăr, Sibiu.

Serbări la Bitolia. Ministrul Franței la Belgrad a făcut cunoscut guvernului iugoslav, că Franța are de gând să facă serbare de pomenire a luptelor dela Bitolia, împlinindu-se în Noemvrie 5 ani de când acest oraș a fost scăpat din mânile armatelor germane. In ținutul Bitoliei sânt îngropați 7 mii de soldați francezi.

America și Europa. Secretarul de stat american Davis, după o călătorie de șase săptămâni prin Europa s'a întors la New-York. El a declarat, că în Europa nu se poate face rânduială fără amestecul Americei. Inainte de toate crede, că ar trebui să se formeze o comisiune, care să cerceteze starea Germaniei și putința ei de a-și plăti datoriile. Din această comisie să facă parte și America.

Pedepse draconice împotriva șmecherilor negustorești... în Germania. Ziarele germane scriu despre nește pedepse aduse în timpul din urmă din partea cercului Ratibor, din Silezia-Prusiană. Oricine încearcă să treacă prin fraudă granița cu alimente și cu nutreț pentru vite este pedepsit cu muncă silnică dela 5 până la 15 ani, pe lângă o pedeapsă strajnică în bani, care corespunde la de 50 de ori atâta cât a încercat respectivul să treacă prin contrabandă. Să le mai treacă pofta domnișorilor de a călca legile în picioare. Pedepsele sânt fără de apel. De temniță nu scapă nimeni.

Date elocuente a citat în șed. parlamentului ungar dep. Barnay, în ziua de 29 August a. c.: Numai în ministerul afacerilor honvezilor sânt aplicați 6100 funcționari, față de 6086 în anul trecut. Inainte de războiu se aflau în aceleași posturi numai 544 funcționari. De aceea a cerut să fie concediați cei mai mulți din ei, ca să nu cadă spre greutate statului, în buget. Stări tot atât de anormale sânt în Austria. Supraîncărcarea aceasta este o răsbunare pentru omul care cugetă în zilele noastre: Austria și Ungaria și au avut funcționarii germani și unguri, în ținuturi unde nu aveau ce căuta. Acum după ce s'a spart buba, funcționărimea aceasta stă pe capul statelor, până ce-și va căuta de treabă. E logic.

Aviz. La 15 August 1923 s'au prins pe teritorul comunei Poplaca 2 boi de soiul Simental, furați de niște țigani, cari fiind surprinși au fugit și să urmăresc. Boii se află la primăria comunală Poplaca. Proprietarul boilor să provoacă, să se prezinte la Parchetul Tribunalului Sibiu cu biletele de vite cari dovedesc titlul de drept asupra boilor. Semnalmentele boilor sânt: 4—5 ani, culoare galbenă, pată albă în frunte, pe cornul stâng este ars semnul comunei ŧ-

---

truda sa de a scoate efecte comice are temeritatea să ni-l prezinte ca pe un bețiv ordinar, care căzând pe ghiață, barba și mustățile îi sânt prinse de îngheț, și siă acolo prisonier mai multe ceasuri, până când duhoarea de rachiu eșind din gură-i topește ghiața din jurul bărbei și-l eliberează!!!

Este cât se poate de scârboasă și repregnantă această manieră de scriitor. Sau când I. Dragoslav în «La han la trei ulcele» pune pe preot la o înmormântare să cânte: Doamne «mieste» Anizice, Anizia, Nizia, Sia, Sia... întors către un poloboc cu varză, căci nu mai vedea pe moarta... Da, dela Sadoveanu până la micuțul domn Oprișanu, de pela Romani toți cred a găsi efecte «literare» târând în noroi pe preot, ca și când el ar fi figura cea mai de batjocură din Țara Românească.

In toate straturile sociale ale neamului nostru se constată după războiu o *desagregare morală.* Nu mai găsim respectul de proprietate, de adevăr, de persoana altuia; specula a ajuns la culme, darul de îmbogățire fără muncă, goana după plăceri, senzualismul, lucrul, ușurința divorțurilor, toate vădesc o mentalitate, care nu poate duce decât la un dezastru moral. Aceasta o constată toți oamenii de bine căutând o ușă de salvare.

Ei bine, *salvarea nu poate fi decât în biserică.* Numai dela ea putem aștepta o regenerare, o refacere morală. Numai un cler bine pregătit, numeros și bine văzut poate lupta cu spor pentru această refacere morală. Dar acest cler nu mai poate fi ținut în condițiunile de existență de astăzi. Trebue necondiționat să i se creieze o altă situație, ca pregătire, ca dotație, ca recunoaștere a poziției sale în stat.

Se tem oare politicianii noștri de un *partid clerical*? Dar nimeni din preoțime nu s'a gândit la el, deși înființarea lui ar fi foarte ușor de realizat. Se teme statul de puterea bisericii? Dar la noi biserica a trăit totdeauna în stat și statul în biserică, și n'a fost împrejurare în care statul să nu se fi putut rezima pe biserică. Și aceasta cu toate că la noi nu a fost numai o secularizare, ci ea s'a repetat și în zilele noastre. Dorește poate statul o *separare de biserică*, imitând alte țări? O poate face, căci e omnipotent, dar să ne ferească Dumnezeu să nu ceară vre-o dată biserica însași despărțirea de stat, căci între orce împrejurări biserica va trăi prin sine însași, până când statul lipsit de razimul moral al bisericii nu va mai fi în stare să-și îndeplinească țintele spre cari tinde.

Deci încă odată *înaintarea mai repede a neamului românesc spre realizarea menirii sale, nu se poate îndeplini fără ajutorul bisericii, prin munca unui cler conștient, instruit și desinteresat.*

I. I. N.

Taxă... Bolșevicii, stăpâni în Rusia, incassează o taxă dela toți credincioșii cari intră în biserică. Taxa este enormă, — chiar și pentru banul rusesc depreciat, — și anume o jumătate de milion ruble de fiecare credincios. Se găsesc nu puțini ruși, cari plătesc și suma aceasta, pentru a putea intra în biserică.

O vorbă înţeleaptă a cugetătorului şi poetului din Indii Rabindranath Tagore. «Avem un trup sufletesc, care îşi are organele sale de cugetare şi de simţire. Trupul acesta sufletesc îşi dă osteneala fără de od hnă să ajungă în armonie pe orce cale îi va fi cu putinţă cu sufletul cel mare al societăţii omeneşti. Şi tendinţa aceasta nu îşi are cauza în ceeace se cuvine, ce e corespunzător, pe din afară. Este o tendinţă spre comunitate, care împinge sufletul nostru, din căminul lui cel mititel şi din vecinătatea sa, afară, la întâlnirea de dragoste cu lumea. Trebue să se împreune cu marele suflet al omenirii, pentru ca să-şi afle împlinirea tendinţei sale. Ştiubeiul de albine este un resultat al adevărului că viaţa albinei îşi are ţinta fi nală numai în împreunare cu celelalte; literatura însă şi arta, religiunea, morala şi politica, cu posibilităţile lor de desvoltare, fără de margini, s'au născut din căsătoria omului cu omenirea întreagă». — Cugetarea aceasta, din «Înţelepciunea vieţii», ar putea prea bine să servească drept temă de pe amvon.

Inscrierile la şcoala de ucenici a statului din loc se vor face pentru anul şcolar 1923/24 din 10—20 Septemvrie a. c. zilnic dela 5—8 ore seara, în cancelaria Direcţiunii şcoalei de ucenici, strada Urezului Nr. 13. La inscriere elevii vor aduce cu sine certificatul clasei ultime, certificatul de botez, contractul încheiat cu măestrul, buletinul de vaccinare şi 50 Lei taxă de inscriere şi didactru, stabilită de Ministerul instrucţiunii prin ordinul Nr. 16,483/1923, din care taxă elevii ucenici se vor provedea cu toate cărţile şi recuizitele de lipsă. De taxa aceasta sânt scutiţi orfanii de războiu. Patronii cari vor întârzia terminul de 20 Sept. pentru inscrierea elevilor, se vor taxa cu o amendă de 20 Lei, ear după 30 Sept. cu 40 Lei, de care pedeapsă nu vor fi scutiţi nici patronii elevilor orfani de războiu. Prelegerile se vor începe în 22 Septemvrie 1923. *Direcţiunea.*

Pungaşii cari «lucrează» prin tramvae şi pe străzile Berlinului, au atins — conform ultimei statistice a poliţiei berlineze — cifra de peste zece mii.

Împotriva cruzimei. Ziarele din Londra anunţă că doi tineri, unul de 20 şi altul de 22 de ani, au fost condamnaţi din partea poliţiei din Londra la o pedeapsă de 21 zile de temniţă pentru că au chinuit două pisici. Unul din cei osândiţi a căutat să se apere, zicând în faţa judecătoriei poliţieneşti, că a fost în stare de beţie când a săvârşit fapta. Judecătoria a motivat sentinţa mai departe: tocmai aceasta dovedeşte că s'a comis cruzimea! In stare de beţie se săvârşesc lucrurile cele mai degradatoare. De aceea a lăsat să se ducă pedeapsa în îndeplinire... Până aici notiţa din ziarele londoneze. Prea bine, zici, aşa să se pedepsească orcine chinueşte un animal, chiar şi o mâţă. «Societatea pentru protecţia animalelor» în Anglia e una din cele mai conştienţioase. Bravo ei! — Dar ne poartă gândul la chinuirea oamenilor, din partea unor scriitori, gazetari, politicieni, etc., fără de inimă — şi ne întrebăm: ce pedepse merită domnişorii aceştia?...

(110) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III, **Recea Telechiană**, protopresbiteratul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt pe lângă cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat, porţia canonică aproximativ 3 jugăre pământ şi de fiecare familie câte o ferdelă de bucate.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Recea-Telechiană, la 2 August 1923.

Vasile P. Rădulet, adm. paroh ort. — **Dumitru Martin,** not. com. parohial.

Nr. 1011/1923 prot.

Văzut.

Făgăraş, 4 August 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom.

Pentru protopresbiter:
Valer Literat

Nr. 1012/1923 (109) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Hurez,** tractul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat şi, după prealabila încunoştiinţare a oficiului protopopesc, se vor prezenta în parohie în vre o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, ori a servi şi predica.

Făgăraş, la 4 August 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român, în înţelegere cu comitetul parohial.

Pentru protopresbiter:
Valer Literat

Nr. 353/1923 (112) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III, **Dâncul-mic,** protopopiatul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, între cari sânt luate: casa parohială în stare bună şi 16 jugăre pământ ca eclejie ce e a se întregi în baza legii agrare.

Concurenţii vor înainta petiţiile în terminul sus arătat subsemnatului cu documentele recerute având a se prezenta şi personal spre a se face cunoscuţi şi a cânta sau cuvânta înaintea poporului.

Orăştie, 8 August n. 1923.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu comitetul parchial.

V. Domşa,
protopop.

(116) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei **Aitaseacă şi Batani** de clasa III. protopresbiteratul Sfântul Gheorghe, judeţul Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat, statorit pe baza coalei B;

b) Casă parohială;

c) 32 jugăre porţiune canonică întregită pe baza legii agrare;

d) De fiecare familie o ferdelă de bucate (20 litre);

e) Stola îndatinată.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal, car pentru a se face cunoscut poporului se vor prezenta cu prealabila încuviinţare în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta ori a celebra, obervând dispoziţiile art. 33 din reg. pentru parohii.

Intorsura Buzăului, 19 Aug. 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Sft. Gheorge în înţelegere cu comit. parohial concernent.

George Neagovici-Negoescu,
adm. protop.

La Librăria Arhidiecezană

Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45

se pot căpăta

toate manualele pentru Seminarul teologic «Andreian», Liceul de băeţi, Liceul de fete şi Şcoala primară etc. precum şi tot felul de recvizite şcolare, cu preţuri moderate.

Atelierul tehnic de dantură

E. DIEKER

Strada Mitropoliei Nr. 30

Vis-à-vis de Catedrală

S'a redeschis

(107) 3—3 **din 1 Septemvrie 1923**

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

legate şi broşate

pentru parohii, bănci, oficii şi particulari cu

preţuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruţi 85 ◆ Preţul unui Nr. 1 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustraţiuni colorate şi instructive

Preţul unui Nr. 3 Lei

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 29 August (11 Septemvrie) 1923 Nr. 70

„ASOCIAȚIUNIP" SIBIIU

Telegraful Român

Onor. Procuratura regească (Of.) Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Materialism și idealism

Părintele Dr. Debu își încheia articolul său «Materialism și idealism» publicat în unul din numerii precedenți ai ziarului nostru cu cuvintele:

«Să dăm trupului cele necesare existenței. Să nu-l lăsăm însă, ca prin poftele și patimile sale să se înstăpânească pe voința noastră. Ear acelei părți a noastre, veșnică prin ființa sa, sufletului, să-i dăm hrana necesară și locul ce i se cuvine, desăvârșindu-l în bine. Materia să fie mijloc pentru perfecționarea intelectuală morală».

Dorind a ne pronunța și noi în aceasta cestiune, constatăm, că prin înoirile din jumătatea a doua a veacului trecut, și ale veacului acestuia, s'au înmulțit în mare măsură trebuințele oamenilor, ear prin ideile dușmane învățăturilor evangheliei, omenimea a început a se înstreina de viața ideală creștinească, care înalță și ridică pe om din marea vieții și viforul ispitelor, și care îl face, ca trăind pe acest pământ, să simtă plăceri și bucurii ideale, proprii numai Ceriului.

Pretensiunile și trebuințele înmulțite conduc pe om la materialism, ear curentele contrare creștinismului, despoaie pe om de libertate, și-l fac să cadă pe nesimțite în sclăvie.

Atât materialismul, cât și sclăvia la care apasă și împing popoarele pe nesimțite ideile dușmane creștinismului, sânt streine de modul de gândire și de viață al poporului românesc.

Când constatăm aceasta, ar fi de sigur o greșală, dacă nu am adauga imediat, că schimbările și înnoirile timpului precum și înfricoșatul războiu, abea potolit, au înmulțit în mare măsură pretensiunile poporului, și în ceeace privește hrana spirituală, ce o așteaptă poporul dela biserica sa. In trecut poporul nostru se călăuzea în chestiunile vieții sale de datinile și tradițiunile religioase și naționale rămase din bătrâni, și hrana spirituală și-o afla întru prisosință în credința lui neclătită în așezămintele sfintei sale biserici. Astăzi însă, în urma împrejurărilor amintite și a războiului mondial în decursul căruia a venit în contact cu diferite popoare, cu obiceiuri străine și anticreștine, poporul prin unele părți a scăpătat din frumoasele sale datini și nu mai ține cu rigoare la sfintele așezăminte ale bisericii.

Faptul acesta impune preoțimii și administrațiunii noastre superioare bisericești, fără îndoială grele și însemnate sarcini. Biserica trebue să țină cont neapărat de tot ceeace se petrece în popor, ca astfel să poată îndrepta pornirile greșite, și să poată da poporului o nimerită direcțiune în desvoltare, ear pentru ca cu bun succes să putem împlini această datorință, de lipsă este să dăm terenului pastoral cea mai mare îngrijire, și anume îngrijirea ce o reclamă dela noi doctrina evangeliei și desvoltarea istorică a bisericei.

Este frumos și înălțător de suflet acest teren. Se începe cu privegherea și studiul ce-l face zilnic preotul asupra vieții și activității poporului, să susține și alimentează prin îngrijirea preotului de a reprezenta cu demnitate în mijlocul lui doctrina și sfintele așezăminte ale bisericii, și dela silința ce și-o impune întru a-i da hrana spirituală trebuincioasă spre a putea să se ferească de rele și a putea face binele, și se termină de regulă cu succes.

Acest succes depinde deci în prima linie dela individualitatea preotului și dela modul și tactul, cum știe dânsul să aducă în conglăsuire trebuințele poporului cu doctrina evangheliei, ca poporul să-și poată însuși din aceasta învățăturile divine, prin cari să poată preîntâmpina cu succes năcazurile, ce le întâmpină în viață și să poată să-și urmeze cu succes calea sa spre desvoltare.

Ca să fie nimerite și succese îngrijirile spirituale, ce trebue să le dăm credincioșilor pe terenul pastoral, este neapărat de lipsă, ca se corespundă pe deplin trebuințelor spirituale ale credincioșilor. Credincioșii pot să fie adesea influințați de idei și curente greșite. Față de acestea preoțimea își va face datorința, dacă prin cuvânt și prin faptă va dovedi poporului contrarul, pentrucă materialismul lumii de astăzi vede toată fericirea în bunuri materiale, în un trai ușor și comoditate. Bunurile materiale nu le privește de ceeace sânt: de mijloc pentru a ne înlesni viața, ci de scop al vieții. Materialismul, în forma în care să propagă, este nenatural și cu totul contrar ființei și naturii omenești. De aceea este el și cauza

FOIȘOARA

O revistă pentru tinerime, cum ne trebue

Din 1 Ianuar apare o nouă publicație pentru tineretul român. Știind că nu prea este răspândită în cercurile noastre din Ardeal, atragem deosebita atenție asupra ei, dorindu-i cât mai mulți cititori.

Să motivăm pentruce.

E vorba de «Revista crucii roșii a tinerimii».

Ideia a pornit din America. In decursul războiului nu mai răsbeau cei mari cu trimiterea ajutoarelor la copiii înfometați și lipsiți de haine din Europa. Atunci s'au gândit câțiva copii inimoși americani: De ce n'am alina și noi durerile, cu mult-puținul nostru? și au înființat «Crucea roșie a tinerimii», o societate, care a prins repede rădăcini și care numără membri în multe țări. Copiii americani au trimis la început alimente și îmbrăcăminte copiilor din Cehoslovacia, aceștia s'au constituit mai apoi, când vremurile au fost mai prielnice, într'o societate a «crucii roșii a tinerimii cehoslovace» și au ajutat pe copiii înfometați din Rusia; cei din Canada, Australia, Italia, Austria, Iugoslavia, Bulgaria, Anglia și Iaponia s'au organizat earăș în societăți deosebite, cu aceeaș menire, încât azi sânt milioane de copii, cari se gândesc cum să se ajute reciproc și cum să se cunoască împrumutat. Nu numai față de frații și surorile lor dintr'alte țări nutresc copiii aceștia dragostea de «om», ci și față de ai lor, din țara proprie. Fiecare își dă truda să ajute cu ceva. Inființează grădini de zărzavaturi, ateliere pentru pălării de paie, de păpuși, de broderii, de împletituri cu iglița și cu cârligele (ciorapi, mănuși, rochițe de copii), cârpesc rufe și repară haine, vând sămânță de floarea soarelui, organizează concerte, reprezentații teatrale și șezători, etc. — toate acestea ca cu câștigul curat să șteargă câte o lacrimă, să aline câte o durere, să potolească astfel nemulțumirea, care ne aduce să ne simțim cu toții ca deasupra unui vulcan.

Mișcarea, de multe ori în consonanță cu «cercetășia» pornită din Anglia, începe să prindă teren și la noi. Principesa Ileana a priceput glasul de chemare din America și al directorului «Crucii roșii a tinerimii» din Europa.

Acesta declară: «Dacă am putea face să se nască între copiii din toate națiile legături de prietenie, s'ar înfăptui o putere fără pereche pentru viitoarea prosperitate a tuturor națiilor și pentru garanția păcii și a justiției internaționale». Pe ziua de 28 Ianuar a. c. a convocat principesa o adunare de constituire la ministerul afacerilor străine din București, sprijinită fiind de secretarul general al ministerului instrucției, dl Valaori, și de directorul general al asistenței sociale din ministerul muncii, dl Eugeniu Botez (Jean Bart). Adunarea a reușit foarte bine. Mii de elevi și eleve de liceu s'au înscris în societate, promițând să cultive spiritul pe care-l propagă «Crucea roșie a tinerimii». Din America a venit anume o delegată (Miss Jones), ca să ne ajute cu bani și cu sfaturi, la realizarea scopurilor nobile.

«Crucea roșie a tinerimii române» a strâns deja 205.000 de Lei, cu cari a putut trimite la băi mai multe serii de copii din școlile primare, în timpul verii. E vorba ca să se încălzească opinia publică românească tot mai mult și mai mult față de această societate.

Dna Dr. Ermina Kaminski, una din promotoarele societății, scrie despre scopul societății următoarele: «să facă fericiți pe toți copiii de pe suprafața globului, ajutând pe cei suferinzi, pe cei nenorociți, pe cei săraci, ajutându-i cu daruri, cu fapta, cu vorbe blânde, cu o privire, cu un surâs».

Ceeace ni se oferă în revistă este vrednic de laudă. Spiritul de solidaritate între copiii din toate țările se nutrește minunat dacă perseverează conducerea pe cărarea apucată. Cetitorul, care nu trebue să fie numai un mic ce-

şi isvorul multelor năcazuri de cari sufere astăzi omenimea.

Tot atât de nenaturală şi de greşită este şi aşteptarea lumii de astăzi, de a se realiza o schimbare în spre mai bine prin voinţa omului, prin legi şi instituţiuni purcese dela om, deoarece orce vom gândi, şi orce vom face noi oamenii, soartea şi viitorul nostru nu depinde numai dela noi, ci în prima linie depinde dela voinţa lui Dumnezeu, şi dela modul în care omul se deprinde a-şi supune voinţa sa voinţei lui Dumnezeu.

Este deci natural, că faţă de curentele greşite biserica are datorinţa să lumineze pe credincioşi, că ele conduc pe oameni la ruină.

Stând astăzi în faţa multor porniri greşite, este neapărat de lipsă, ca biserica să-şi facă datorinţa în deplină conştienţă. Ear ca această lucrare a noastră să fie încununată de succes, trebue să avem în vedere, că succesele pe terenul pastoral depind în prima linie dela *individualitatea preotului.* Deci în toate agendele ce le săvârşim, trebue să fim inspiraţi numai de spiritul evangheliei şi bisericii Domnului ca astfel să putem paraliza şi preîntâmpina ideile şi curentele greşite, cari de oameni fără conştiinţă, se răspândesc în mijlocul poporului.

Sfinţirea capelei din Aiud

Duminecă în 2 l. c. P. S. Sa Episcopul Clujului *Nicolae* a sfinţit cu mare pompă capela noastră din Aiud, unde sub era maghiară românii erau persecutaţi mai mult decât în alte centre maghiare.

La ora 9 s'a început serviciul divin cu actul sfinţirii, iar după aceea P. S. Sa a celebrat sfta liturghie asistat de 2 protoierei, 6 presbiteri şi 1 diacon. Au participat toate autorităţile civile şi militare, în frunte cu prefectul judeţului Dr. C. Velican cum şi un număr însemnat de intelectuali şi săteni.

Răspunsul la liturghie s'a dat de corul episcopal din Cluj sub conducerea maestrului Pătraşcu.

După serviciul religios P. S. Sa a rostit o frumoasă predică, dând înţelepte sfaturi şi învăţături credincioşilor, şi împărtăşindu-le binecuvântarea sa arhierească.

La recepţiile ţinute în sala judeţului s'au prezentat toate corporaţiile oficioase şi toate bisericile ţării.

La ora 2 a urmat banchetul la care s'au rostit cuvântări frumoase inspirate de dorinţa tuturora de a se realiza cu un ceas mai curând deplina armonie între toţi locuitorii ţării, întemeiată pe sincera iubire a deaproapelui şi conlucrarea neprihănită pentru consolidarea acesteia. A fost o serbare neobişnuit de înălţătoare.

Cu trenul de seara P. S. Sa a părăsit Aiudul.

Comemorarea centenarului morţii lui George Lazar. In 17/30 Septemvrie a. c. se va serba în mod demn centenarul morţii marelui dascăl George Lazar, care îşi doarme somnul de veci în comuna sa natală Avrig. Iniţiativa la această sărbare a luat-o I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae. Din acest incident s'a renovat şi restaurat frumoasa biserică din Avrig, ale cărei picturi datând de pe la jumătatea veacului al 18-lea sânt restaurate de pictorul Satmari. Deasemenea s'a restaurat şi înfrumseţat şi mormântul fericitului defunct. Serbările se vor ţinea după programul pe care îl va stabili în deplin acord consistorul arhidiecezan împreună cu comitetul central al Asociaţiunii. Il vom publica în unul din nrii viitori al ziarului nostru.

Marele cutremur de pământ din Japonia

In loc de veselele, şugubeţele cuplete din operetele cu subiecte din Iaponia: «Cionchina, Cionchina, Ioko,-Ioko,-Iokohama»... ne este dat să auzim acum, dacă avem urechi de auzit, ţipetele de durere, de desnădejde a milioane de oameni... «Ioko-Ioko Iokohama» nu mai există aşa ne-o spun veştile telegrafiate în toate părţile, cu iuţeala fulgerului.

Sute şi sute de mii de victime! Mări de flacări din măruntaiele pământului. Cutremur de pământ, cum rar s'a mai întâmplat. Zeci de mii de clădiri distruse, căzute ca nişte case din cărţi de joc.

(Aici să vă vedem, jurnalişti de revolver, că întrebuinţaţi epitetul de «mare», mare cutremur de pământ, voi, cari vă bateţi joc de atâtea ori de însemnătatea cuvântului, mărind fiecare lucru de nimic!)

Orcât ni s'ar fi tâmpit simţul compătimirii — şi Nansen ne dojeneşte pe drept cuvânt şi Tagore ne cheamă pe dreptate în faţa justiţiei! — la veştile primite din Iaponia se trezeşte, earăş «omul», care dormita în noi, şi ni se strânge inima de jale la gândul: Doamne! Câtă durere e răspândită, câtă mizerie, cât pârjol pe biata scoarţă a pământului nostru!

...Şi pentru o clipă încetează orce diverginţe de păreri, pentru o clipă ne împreunăm mâinile ca să ne întrebăm, nu cu surâsul maliţios al unui Voltaire pe buze (când s'a nimicit insula Martinica), ci cu surâsul îndurerat al unui Montaigne, cu acel «Ce ştiu eu?» al lui: «Ce ştim noi de cauza-cauzelor, pentru ce s'a întâmplat şi această grozavă nenorocire?!»

Plecăm capul spre scoarţa aceasta a pământului, pe care noi, bieţi muritori, n'am pătruns o mai adânc de 2000 de metri, de 2 km.. câtă vreme până la centrul pământului sânt 6371 de km. — şi ne cutremurăm de nimicnicia noastră, ori cât de trufaşi am fi alte-dăţi. Sdroaba mânilor a generaţii întregi, a milioane de oameni — nimicită în câteva clipite nenorocite, ear pe de-asupra tuturora tăcerea plumburie, tăcerea, care nu vrea să zămislească nici un răspuns...

Nu este un deget al lui Dumnezeu cataclismul acesta? Nu este un avertisment, acum, când se adună la Geneva, iarăş şi iarăş, albii şi negrii şi roşii, să delibereze, şi când praful de puşcă aşteaptă în buţile şi în hambarele arsenalelor să asvârle în aer alte cetăţi şi să omoare alţi taţi şi flăcăi trupeşi? Ţipetele de durere ale celor ce pier fără de urmă în gâtul fără de fund al vulcanelor, nu ne reamintesc câmpurile europene de luptă, pe cari — vai! — le-am uitat atât de curând?

Nu ne cutremură gândul că este primejdie mare ca şi vulcanul sufletului omenesc european să se pornească, earăş, să arunce lavă spurcată, ca să pârjolească şi îngroape ce începuse să înmugurească de-a binelea?

Dar se poate un sacrificiu atât de cumplit ca să servească de ventil de siguranţă pentru atmosfera noastră supra încărcată cu venin sufletesc? Să fie un Mene Tekel Phares pentru noi, toţi, câţi ne-am adunat la masa verde dela Geneva şi nu vrem să ne închiegăm rândurile pentru o colaborare cinstită?

Compătimirea! Ea trebue să ne dicteze faptele noastre viitoare, dacă nu vrem ca apocalipsa să se reediteze în dimensiuni şi mai oribile în mijlocul aşa-zisei civilizaţii europene! Şi compătimirea ne învaţă să o simţim până în adânc. Iaponia îndurerată de astăzi. Dacă am putea să ne deschidem ochii şi inima, până nu este prea târziu!... *H. P.-P.*

Oaspeţi români, parlamentari, în Cehoslovacia

Cinsprezece senatori şi deputaţi români, în frunte cu senatorul Nic. Botez, cari au luat parte la congresul interparlamentar din Copenhaga, s'au oprit în Praga, Bratislava şi ţin. Tatra, invitaţi fiind din partea colegilor ceho slovaci să le viziteze ţara.

Delegaţiunea română a fost primită cât se poate de bine. Pretutindeni unde s'a arătat a fost ovaţionată. Cehii sânt oameni primitori dela fire, românilor în special, le-au făcut o primire escepţional de călduroasă.

Aşa d. e. au fost întâmpinaţi, în parlamentul cehoslovac din Praga, de preşedintele Tomaşek, în terminii următori: «Ne serveşte spre deosebită bucurie de a vă saluta în parlamentul nostru şi de a vă ura bun sosit, ca reprezentanţii poporului şi statului român, amic nouă. Vă salut cu atât mai bucuros cu cât sânt conştiu că a fost un paralelism al sorţii, mai mult decât un paralelism, o comunitate a sorţii, care a adus lângă olaltă cele două state şi două naţiuni ale noastre pe o cale comună.

«Să privim înapoi, spre timpul de dinainte de războiu. De pe atunci aţi fost mai fericiţi ca tăţean, vede în fotografii reuşite — pe o hârtie excepţional de bună — cum defilează copilţele americane ale crucii roşii pe străzile New-Yorkului, cum gimnastează tinerimea belgiană, cum lucrează americanii, cehii şi copiii altor neamuri în folosul «Crucii roşii». Se reproduc în facsimil primele pagini ale revistei similare din Cehoslovacia, Jugoslavia, Statele unite (America), Suedia, Australia, Italia, Bulgaria, Romănia, Austria şi Ungaria — aproape pretutindeni copilaşi, cari privesc cu încredere la «Crucea roşie», salvatoare de prăpăd.

O idee norocoasă e aceea a corespondenţii lunare, şcolare, cu şcoli dintr'alte ţări. Aşa scriu, sub supraveghiarea profesorilor şi profesoarelor, elevele dela cutare şcoală de a noastră cutărei şcoli americane, folosindu-se totodată de aşa-numitul «portofoliu» american: un album compus de către elevi şi eleve, cu ilustrate, desemnuri, hărţi, mărci, mostre de cusături, fotografii, note muzicale, descrieri de obiceiuri, etc. — toate cu menirea să facă cunoscute regiunea şi ţara respectivă.

Material pentru astfel de «portofolii» româneşti se găseşte din belşug în cele 6 numere cari au apărut până acum. Pe o hârtie de cretă se reproduc tablouri de Grigorescu, ouă în condeiate de Paşti, cu însemnări despre desemnurile lor, modele de croşetat, cântece populare, de leagăn, dansuri de ale noastre naţionale etc. etc., încât streinul, care răsfoeşte aceste foi trebue să câştige dragoste faţă de ţara românească.

Găsim în revistă şi veşti şi fotografii dela alţi copii, dintr'alte ţări, apoi contribuţii preţioase de ale scriitorilor noştri de seamă, — adunate toate de o mână dibace, astfel încât «sora dela Cotroceni» (principesa Ileana) poate fi mândră de felul cum se presintă secţia românească a «crucii roşii a tinerimii».

Delegată cu conducerea revistei este dna comandor Pantazzi. Prezidenta comitetului este dna Ana Sevescu. Secretară cunoscuta scriitoare de inimă dna Isabela Sadoveanu, directoara şcolii normale Elena Doamna din Bucureşti.

La congresul al treilea, internaţional, de educaţie morală, din Geneva (1922), unde au participat 500 de pedagogi de seamă, reprezentând 30 de state, a presentat înfiinţătorul «cercetăşiei», generalul englez Sir Robert Baden-Powell, un raport, care avea ca teză fundamentală ideea: educaţia să se facă prin iubire, în loc de a te folosi de teama elevilor.

Iată o educaţie prin iubire şi între popoare, singura vrednică de a fi propagată în zilele noastre de dihonie, dacă nu vrem ca să ajungem la un cataclism şi mai grozav decât cel de abea trecut.

De aceea: răspândiţi ideile sănătoase ale «Crucii roşii a tinerimii» în toate oraşele şi satele noastre, spre binele tuturora!

Nota bene: Revista apare lunar, costă numai 40 de lei pe an (6 luni 25 lei, un număr 5 lei). Administraţia: Bucureşti, Str. Academiei 20. *H. P.-P.*

Ca la noi... Un călător francez se întoarce tomai din Belgia şi scrie în rev. «Analele» pariziane: «Să băgăm de seamă (francezii, cari sântem iubiţi în Belgia)! Noi ne îngâmfăm uşor de libertatea (sprintenia) spiritului (francez). Luăm în zeflemea cu o uşurinţă deplorabilă pe oamenii şi instituţiile ţării noastre. Câteodată chiar numai de dragul de a face un joc de cuvinte, riscăm de a ne înstrăina simpatii preţioase. Belgienii ar dori să vadă că tractăm cu mai puţină lipsă de respect (ireverenţă) pe bărbaţii, cari ţin în mânile lor soarta Franţei. Mai cu seamă în ceasurile acestea grave, suferă belgienii, luând la cunoştinţă tendinţa noastră lipsită de frâu de a persifla, spiritul acela de bulevard, pe care-l risipim cu mână spartă». Aşa scrie dl *Guillot*, rugat de revista franceză să refereze. Ce ar putea refera unul la noi?!

noi, aveaţi deja de pe atunci un stat independent, dar o mare parte a naţiunii dvoastre suspina, de asemenea, sub domnia străină, sfâşiată în mai multe părţi. «Divide et impera» — principiul cel vechi habsburg-austriac — subjuga într'acelaş fel pe aparţinătorii poporului dvoastre, ca şi pe ai noştri... Ce calvar au avut să urce atunci popoarele noastre, sub dominaţia străină! — Amintire tristă! De aceea s'au şi aşezat popoarele noastre, în momentul când a venit războiul evocat din partea volniciei opresorilor. Acolo, unde le era locul lor istoric: pe partea marilor democraţii vestice, acolo unde se anunţa, împotriva rămăşiţelor absolutismului de ev-mediu, noua epocă, ce îşi pusese de ţintă autodeterminarea popoarelor în formularea lui Wilson... Ideea aceasta a învins». În termini tot atât de călduroşi au urmat şi ceilalţi oratori. S'au dat festivităţi în onoarea oaspeţilor iubiţi, au fost sărbătoriţi cum se cuvine cu trimişii unui stat amic. Parlamentarii români au vizitat şi mănăstirea Strahov din Praga, unde au zăcut atâtea sute şi sute de soldaţi români răniţi.

Unul din ziarele conducătoare cehe, «Narodni Listy», scrie din prilejul vizitei parlamentarilor români în Cehoslovacia: «Oaspeţii români au avut prilejul, în decursul scurtei lor petreceri la noi, să recunoască că prietenia noastră faţă de dânşii şi faţă de patria lor nu este ceva silit (ceva făcut), ci că purcede din adâncul nostru, din sinceritatea inimilor noastre. Sperăm că le va fi plăcut la noi, că ne au priceput şi că au dus cu dânşii din Praga şi din patria noastră, redeşteptată la viaţă nouă, liberă impresii favorabile, precum şi convingerea că se pot încrede pe aliaţii lor cehoslovaci atât în vremuri bune, cât şi în vremuri rele.

Parlamentarii români au dus amintirile cele mai bune. E foarte probabil că în curând o să li se răspundă vizitei din partea parlamentarilor cehoslovaci. Aceasta numai bucura ne poate. Cei ce au trăit în decursul războiului în Boemia ştiu cu câtă dragoste am fost primiţi de poporul ceh. Şi noi ne-am dat toată osteneala să se simţească bine cehii în mijlocul nostru, când o oblăduire mioapă i-a trimis să sufoace (!) eventualele răsmiriţe româneşti în Ardeal.

Cuvântare

ţinută la 6/19 August 1923, cu ocaziunea stinţirii minelor de cadiu din Panic (jud. Cojocna) ale Societăţii anonime române „Iris" pentru industria ceramică — Cluj*

Preastimatelor doamne şi domni, şi iubit popor!

Doamne, Tu toate spre trebuinţa omului le-ai zidit, ca pentru toate să-Ţi mulţumească Ţie, bunului Meşter.

Din o molitvă dela botez-

Sânt născut în comuna aceasta. Am fost apoi preot aproape optsprezece ani colo sus, pe vârful dealului, în Dângău, — deci de nenumărate ori am umblat ziua şi noaptea pe drumul acesta şi printre stâncile acestea sterpe şi neroditoare.

Adesea ori m'am gândit: Doamne, Tu toate cu înţelepciune le ai zidit. Ce rost pot avea în economia Ta divină acestea stânci, acestea pietri goale şi netrebnice, cari, după părerea noastră şi a celor cari sute şi mii de ani au trecut pe aici, nu sânt bune absolut de nimic, nici chiar de aşternut drumurile cu ele.

A trebuit să vină «plinirea vremii» şi a trebuit să vină, acum doi ani, oameni trimişi de Dumnezeu cari să-mi zică: «Părinte, din stâncile acestea sterpe se pot fabrica unele lucruri fără de cari nu poate trăi nici împăratul, nici ostaşul, nici bogatul, nici săracul, nici dreptul şi nici păcătosul; din pietrile acestea se pot fabrica vase, cuptoare de încălzit, cărămizi refractare şi alte lucruri tot atât de indispensabile, fără cari oamenii nu pot trăi».

Desele probe făcute în străinătate, desele încercări făcute în curs de doi ani cu multă cheltuială şi şi cu mai multă cutezanţă, osteneală şi înţelepciune, mi-au dovedit cele spuse înainte cu doi ani, şi acum m'am convins despre adevărul cuprins într'o molitvă a bisericii noastre, unde se zice: Doamne, Tu toate spre trebuinţa omului le-ai zidit, ca pentru toate să Ţi mulţumească Ţie, bunului Meşter. Acum m'am convins mai bine şi despre un alt adevăr, fixat de mine la sfârşitul războiului de a toată lumea, că adecă, bunul Dumnezeu şi-a întors toată faţa către poporul român şi că şi aceste bogăţii atât de însemnate în economia noastră naţională le-a ţinut ascunse înaintea asupritorilor noştri de ieri, şi ni le-a descoperit nouă, României-mari.

Ne am adunat deci azi aici, ca prin rugăciunile noastre făcute să mulţumim bunului Meşter, pentru bunătăţile dăruite nouă prin acestea pietri necuvântătoare, cari sânt chemate a contribui nu numai la bunăstarea comunei noastre şi a societăţii «Iris», care le exploatează, ci şi — cu vreme — la bunăstarea ţării noastre întregi, care nu va mai fi silită an de an să arunce peste graniţă sute şi sute de milioane pentru vase, cuptoare, izolatoare etc. etc., făcute din piatră de a noastră şi astfel să îmbogăţească ţări străine, din crunta sudoare a poporului nostru.

Dar, domnilor şi iubit popor, — tocmai în ziua aceasta mare în ziua aceasta de bucurie pentru noi toţi, sufletul meu e cuprins şi de o îngrijorare oarecare mare. Cum asemenea unui păcurar despre care povestea spune, că în zilele senine şi cu vreme bună el era supărat şi adese-ori plângea, ear în zilele de furtună şi ploaie era cu voe bună şi adeseori cânta şi juca.

Intrebat de cineva despre natura lui, neobicinuită la alţi oameni, el zicea, că în vreme bună el e supărat, că ştie că are să urmeze vreme rea, ear în zile furtunoase el să bucură. pentrucă ştie, că are să urmeze vreme bună.

Aşa şi sufletul meu e cuprins de o teamă oarecare, tocmai în ziua de azi. M-aduc aminte nu cumva oarecând prin vre-o mică greşală în conducerea şi socotelile societăţii, să ajungă oamenii — acţionarii — cari o viaţă întreagă au muncit pentru capitalul plasat în acestea pietri, la pagube foarte însemnate. S'au, apoi, vre o explosie nenorocită a unei cartuşe de dinamit, sau desprinderea din înălţime a vre-unui bolovan de peatră, să pricinuească moartea unui sau mai multor muncitori, pe urma cărora ar putea rămânea atâta jale, văduve şi orfani.

Pentru preîntimpinarea astorfel de nenorociri noi însă avem mijloace absolut sigure. Pe lângă ajutorul lui Dumnezeu, care nu ne va lipsi nici când, dacă îl vom cere cu credinţă şi nădejde adevărat creştinească, ne mai trebue:

a) cinstea, corectitatea şi înţelepciunea conducătorilor şi oficianţilor societăţii, şi

b) de altă parte hărnicia, trezvia şi omenia muncitorilor.

Ca să ni le dăruiască bunul Dumnezeu toate acestea şi în viitor, iată al doilea rost şi însemnătatea sfeştaniei noastre de azi, şi a rugăciunilor noastre de cerere.

Având nădejde că Dumnezeu va asculta rugăciunile noastre azi şi totdeauna, încheiu cu cuvintele doxologiei noastre: Mărire întru cei de sus, lui Dumnezeu, pe pământ pace şi între oameni bunăvoire. Amin.

Vasile Teotelecan
preot ort. rom.

* Minele în exploatare au primit numirile: Regele Ferdinand, Regina Maria, Principele Carol, Principesa Ileana şi Schimbarea la faţă a Domnului. Fabricile sânt în plină funcţiune în Cluj.

Ştirile zilei

Vizitaţiune canonică. I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae*, va pleca Joi în 13 Septemvrie a. c., însoţit de mai mulţi preoţi din centru, cu trenul de dimineaţă în tractul Haţegului pe timp de 10—12 zile spre a face o vizitaţiune canonică în toate comunele bisericeşti de pe Valea-Jiului. Cu această ocaziune I. P. S. Sa va târnosi bisericile de nou zidite din Vulcan, Petrila-Regele Ferdinand şi biserica de nou renovată din Petroşeni.

Predică în catedrală. Dumineca trecută, a ţinut în catedrala noastră, la finea sf. liturghii, o frumoasă predică dl Ieronim Crovu, econom seminarial.

„Albina" institut de credit şi de economii în Sibiu, începând de Luni, 10 Septemvrie a. c. introduce orarul de earnă şi anume: Luni—Vineri inclusiv 8—12 şi 3—6, cassa 8—12 şi 3—5, Sâmbăta 8—1, cassa 8—12, după masă închis.

La internatul gimnaziului de băeţi din Satulung-Săcele sânt vacante 30 burse care se vor conferi în baza concursului ce va avea loc la 15 Septemvrie a. c., în primul loc copiilor de funcţionari săraci şi de plugari dar cu purtare bună şi silitori. Cererile însoţite de actele justificative sânt a se înainta Direcţiunei gimnazului până la 14 Sept. a. c.

Oarele oficioase la administraţia financiară Sibiu. La circumscripţia de percepere urbană Sibiu la circumscripţia 2 de percepere Turnişor cu sediul Sibiu numai din 17 Septemvrie 1923 începând sânt statorite dela 8—2 ore. Casseria centrală şi a percepţiilor din palatul financiar sânt deschise pentru public dela 8—12 jum. ore.

Caz de moarte. Dr. Traian Petraşcu, medic în Sibiu, a răposat după scurte suferinţe, în ziua de 5 Septemvrie 1923 la etatea de 42 ani. A fost înmormântat în 8 Septemvrie în cimitirul ortodox român din Lancrăm. La actul înmormântării a luat parte pe lângă întreg poporul din Lancrăm şi numeros popor din Sebeşul-săsesc, părintele protopop Sergiu Median cu fica sa Roma, care era logodnica răposatului, aproape toată intiligenţa din Sebeş, ear din Sibiu: generalul Boeriu, senatorul Dr. Drăghici, Dr. Borcia, Dr. Comşa, Dr. L. Popovici, Dr. Ionaş, Dr. D. Popa, Dr. Iancu, V. Nistor etc. A asistat ca foşti colegi de şcoală ai răposatului Dr. Cândea din Timişoara şi Dr. Cucu din Arad. Pe sicriul defunctului erau depuse multe cununi de flori, între cari s'a remarcat o frumoasă cunună de flori naturale depusă de I. P. S. Sa arpiepiscopul şi mitropolitul Nicolae, prin secretarul Virgil Nistor, şi alta a logodnicei defunctului Roma Medianu. Serviciul funebral a fost oficiat de preoţii: V. Mateiu, I. Lasiţă, Tit. Morariu, Leon Blaga şi I. Trifan. Părintele Lasiţa a ţinut un pătrunzător panegiric. A vorbit apoi dl Dr. Comşa în numele judeţului, Dr. Popovici în numele Asociaţiunii generale a medicilor, Dr. Ionaş în numele secţiei medicale a Asociaţiunii şi protopopul Simu în numele partidului naţional. Dr. Petraşcu era iubit de toţi cari îl cunoşteau pentru calităţile sale distinse. Odihnească în pace!

Lozincă sănătoasă. Preşedintele Republicii celoslovace a fost rugat din partea unor tineri cehi, cari redactează o revistă, întitulată «Slujba», să colaboreze cu ceva. Ce a găsit cu cale venerabilul şef al statului cehoslovac să le dea drept motto tinerilor cehi? «Serveşte Republica! Serveşte-ţi patria! Serveşte umanitatea!» Comentar? Mai trebue comentar? Sbuciumul sufletesc al preşedintelui Masaryk este, în mic, al oricărui intelectual din ziua de astăzi. Fiecare îşi zice: «Vreau să mi iubesc şi neamul şi ţara, dar şi umanitatea întreagă!» Fericiţi muritori, cari ştiu să aducă în consonanţă aceste porunci sănătoase!

Apel. Rugăm pe foştii noştri conşcolari cari doresc o întâlnire să-şi anunţe adresele lor şi a altor colegi cât mai urgent lui Dr. Iacob Ciuta, advocat, Năsăud. Intâlnirea va fi la 4 Octomvrie 1923 la Năsăud. *Dr. Iacob Ciuta*, advocat, Năsăud, *Dr. Victor Moldovan*, advocat, deputat, Bistriţa. *Dr. Carol Sotel*, medic, Rodna-veche.

La şcoala superioară de comerţ pentru băieţi şi fete a statului din *Sibiu*, cererile de înscriere să se înainteze direcţiunii acestei şcoli (str. Orezului 13) până în 14 Septemvrie a. c. Cererea să fie timbrată şi semnată de părinte sau tutor, la care să se alăture: certificatul şcolar (pentru clasa I, com. certificat de patru cl. liceale ori civile), actul de naştere şi de revaccinare. Inscrierile reglementare se vor face în zilele de 15, 17, 18 şi 19 Septemvrie între orele 8—13. Examenele de corigenţă se ţin în zilele de 15 şi 17 Sept., după masă între orele 3—6, iar cele particulare în 17, 18 şi 19 Sept. Elevii şi elevele să se prezinte la şcoală în 20 Sept. la ora 8 dim. Uniforma este obligatorie. Taxa şcolară este de 600 lei, care se poate plăti şi în 2 rate. Onor. minister al instrucţiunii a acordat pe seama acestei şcoli 10 burse în bani à 4000 lei, pentru care se publică concurs pe ziua de 17 Sept. Se primesc numai copiii funcţionarilor publici cu mijloace restrânse şi în lipsa acestora fii de săteni români merituoşi şi săraci. Cererea de concurs să se înainteze la direcţiune până în 15 Sept. Examenul de concurs se dă din materiile clasei precedente.

Aviz. Solvirea pensiilor către invalizii, văduvele şi orfanii de răsboi ai clasei trupeţilor, cari sânt în posesiunea condicei noui de pensie, urmează să se facă începând de Luni, 10 Sept., ora 8—10 a. m. în sala cea mică a primăriei.

Pentru o apropiere. Revista «Analele» din Paris — se ştie că este una din cele mai cetite reviste franţuzeşti — începe cu luna Septemvrie să ne dea o atenţie deosebită: va deschide o rubrică permanentă, în care va refera despre mişcarea noastră literară-artistică, socială-economică. Rubrica este contemplată în cadrele unor pagini — supliment, întitulate «*Naţiunile amice*». Acolo îşi vor lua locul: Norvegia, România, Portugalia, Costa Rica, Cehoslovacia, Argentina, Belgia, Brazilia, Elveţia, Serbia, etc. Fiecare ţară din cele înşirate va informa (cu ajutorul oamenilor ei de seamă, scriitori, pictori, bărbaţi de stat) opinia publică franceză despre: suprafaţă, populaţie, partea administrativă, constituţie, agricultură, comerţ, industrie, budget, etc. Aşa se vor cunoşte ţările mai bine şi va fi mai uşoară o colaborare. Calea, care va trebui bătătorită în toate ţările, ca să ajungem la stima reciprocă între neamuri.

Aviz. La 15 August 1923 s'au prins pe teritoriul comunei Poplaca 2 boi de soiul Simental, furaţi de nişte ţigani, cari fiind surprinşi au fugit şi să urmăresc. Boii se află la primăria comunală Poplaca. Proprietarul boilor să provoacă, să se prezinte la Parchetul Tribunalului Sibiu cu biletele de vite cari dovedesc titlul de drept asupra boilor. Semnalmentele boilor sânt: 4—5 ani, culoare galbenă, pată albă în frunte pe cornul stâng este ars semnul comunei ♁

«Vă place carnea de viţel»? O anecdotă autentică ne oferă dl Brisson în «Anale». Era într'unul din momentele cele mai tragice ale războiului mondial, după lupta dela Charleroi. Trupele aliate, inferioare ca număr şi ca armament celor germane, au trebuit să se retragă sub presiunea germană. Primejdia era mare şi statul-major francez trebuia să ia hotărâri decisive. Era vorba de o mare responsabilitate. Generalii au început să se sfătuească. In mijlocul discuţiilor numai că pune generalul Joffre întrebarea: «Vă place carnea de viţel?» Toţi s'au uitat unul la altul, nedumeriţi. Da, da, de viţel! După o pauză a început să întrebe: Cum vă place? Cu ceapă, tăiată mărunt? Etc etc. — Ce se întâmplase? Voia să aducă o *destindere a nervilor*. După câteva momente a urmat discuţiile strategice. Se întremaseră cu toţii, gândind la altceva. — Întrebaţi şi dvoastră, mici cetăţeni, câte odată: «Vă place carnea de viţel»?!

Pe calea cea adevărată

— Circulara despărţământului Sibiu al Asociaţiunii —

Cu începutul lunei Septemvrie s'au pornit la drum conducătorii desp. Sibiu ai Asociaţiunii, aleşi la adunarea generală a desp. în Ocna-Sibiului. Preşedintele desp., dl Dr. G. Preda, a declarat că înainte de toate vrea să viziteze toate agenturile, ca să se convingă despre starea lor actuală şi ca să-şi cunoască colaboratorii.

De salut şi îndemn la muncă a trimis desp. în numele comitetului, o circulară mai lungă, în care le pune la inimă tuturora misiunea sfântă culturală a Asociaţiunii. Ţinem să accentuăm că activitatea aceasta a desp. Sibiu se va bucura de deosebita atenţiune a cercurilor noastre bisericeşti, având chiar binecuvântarea arhierească. Preoţimea şi învăţătorimea noastră sânt chemate să lucreze mână în mână sub auspiciile Asociaţiunii pentru propăşirea culturii noastre. «Tradiţia Asociaţiunii o ştiţi prea bine» — spune circulara — «nu mai trebue s'o accentuăm pe îndelete. Infiinţată de Şaguna, bărbatul providenţial, cu vederi largi, a fost Asociaţiunea întotdeauna o mamă iubitoare, care şi-a alăptat membrii cu laptele ştiinţei şi a bunei-cuviinţi. In timpurile grele a fost pavăza noastră. Tot aşa trebue să rămână şi de aici înainte. Nu cerem numai sprijinul bănesc, ci pretindem cu dragoste de frate şi ajutorul spiritual, colaborarea sufletului. Agenturile vor trebui să înflorească». Li se promite nutremânt sufletesc. In schimb membrii ei vor avea datoria de a ajuta Asociaţiunea, sprijinind organizarea agenturilor, abonând rev. «Transilvania», bibliotecile «Astra» şi cea populară, cumpărând lozurile loteriei, înfiinţând case naţionale etc.

Comitetul desp. promite să viziteze în zilele de 11, 16, 21 şi 23 Sept. agenturile. Indemnăm pe preoţii noştri să dea mână de ajutor la toţi paşii ce-i va întreprinde Asociaţiunea, promiţând că vom ţinea în curent pe cititorii noştri cu activitatea despărţământului, ca să se stabilească o emulaţie vrednică între toţi cei buni de prin satele noastre, spre binele comun.

Act de mulţumită

Comitetul «Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu» se simte plăcut îndemnat a aduce şi pe această cale mulţămita sa următorilor binevoitori şi sprijinitori ai Reuniunii noastre:

1. Membrului Ioan Mann, măestru pantofar în Sibiu, care a pus bază cu suma de Lei 1000 «Legatului Ioan Mann, măestru pantofar, şi soţia Ana n. Avrigean» din tristul incident al decedării neuitatei sale soţii Ana, întâmplată în 5 Iulie a. c. Scopul legatului este ajutorarea văduvelor şi orfanilor meseriaşilor rom. din Sibiu.

2. Membrul Ioan Mohan, culeg. tipograf a dăruit fondului «Andrei Şaguna» pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor meseriaşilor români Lei 100 în memoria neuitatului său tată Nicolae Mohan, culeg. tipograf în pens., decedat în 2 Sept. n. c.

3. Vornicul ospeţelor Ioan Imbăruş a colectat Lei 200 la «Legatul Alexandru Chidu» pentru ajutorarea copiilor din sub. inferior al Sibiului aplicaţi la meserii, dela nuntaşii tinerilor Nicolae Ciontea, calfă măsar cu Victoria Chidu, naşi fiind G. Pascu, dir. la trib. Sibiu, cu dna.

Sibiu, 4 Septemvrie 1923.

George Poponea, *prezident.* — *Ştefan Duca,* *secretar.*

Nr. 252/1923 prot. (120) 1—3

Concurs repeţit

In baza ordinului consistorial Nr. 3519 din 3 Mai a. c. se publică de nou concurs pentru întregirea parohiei de clasa III. **Valendorf.** din protopresbiteratul Cohalm, cu termin de 30 zile.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt stabilite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele necesare, conform normelor în vigoare, în terminul deschis subsemnatului şi până la publicarea alegerii se vor prezenta în parohie într'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a şi celebra.

Cohalm, la 18 Iunie 1923.

Emilian Stoica,
protopresbiter

Nr. 654/1923 Prot (119) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Cornăţel,** (Egerseg) cu filia **Sâncrai,** tractul Târgul Mureş jud. M. Turda, pe baza ordinului consistorial din 6 Iulie a. c. Nr. 2831/1923 se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Comuna se află în depărtare de 4 km. dela Târgul Mureş şi are case parohiale noi precum şi supraedificatele economice necesare.

Cererile de concurs instruite cu documentele necesare să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc.

Concurenţii după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre cânta, predica, eventual a şi celebra.

Târgul Mureş, la 8 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Ştefan Russu,
protopop.

(110) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III, **Recea Telechiană,** protopresbiteratul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt pe lângă cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat, porţia canonică aproximativ 3 jugăre pământ şi de fiecare familie câte o ferdelă de bucate.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Recea Telechiană, la 2 August 1923.

Vasile P. Răduleţ, adm. paroh ort. — **Dumitru Martin.** not. com. parohial.

Nr. 1011/1923 prot.

Văzut.

Făgăraş, 4 August 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom.

Pentru protopresbiter:
Valer Literat

Nr. 1012/1923 (109) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Hurez,** tractul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat şi, după prealabila încunoştiinţare a oficiului protopopesc, se vor prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, ori a servi şi predica.

Făgăraş, la 4 August 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român, în înţelegere cu comitetul parohial.

Pentru protopresbiter:
Valer Literat

(116) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea parohiei **Aita-seacă şi Batani** de clasa III. protopresbiteratul Sfântul Gheorghe, judeţul Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»

Beneficiile împreunate cu acest post sânt:

a) Salar legal dela stat, statorit pe baza coalei B;

b) Casă parohială;

c) 32 jugăre porţiune canonică întregită pe baza legii agrare;

d) De fiecare familie o ferdelă de bucate (20 litre);

e) Stola îndatinată.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal, car pentru a se face cunoscut poporului se vor prezenta cu prealabila încunoştiinţare în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta ori a celebra, observând dispoziţiile art. 33 din reg. pentru parohii.

Intorsura Buzăului, 19 Aug. 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Sft. Gheorge în înţelegere cu comit. parohial concernent.

George Neagovici-Negoescu,
adm. protop.

Reclama este sufletul comerţului

Banca Românească, Sucursala Sibiu

De **Luni, 10 Septemvrie,** Cassa începe orariul de iarnă, fiind deschisă în zilele de lucru între orele: (121) 1—1

«Hermes» Nr. 8767

9—12 şi 3—5, ear Sâmbăta va fi deschisă numai dela orele 9—12

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 1/14 Septemvrie 1923 Nr. 71

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

SIBIU 14 SEP. 1923 Onor. Procuratura regească (Of.) Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Dela Serajevo la Janina

Abia s'a stins și ultimul ecou al bubuitului de tunuri; abia s'a potolit înfricoșata furtună răscolită de monstruoasa crimă dela Serajevo, mama neîndurată a celor opt ani de suferință universală; abia s'a domolit înfrigurarea sufletelor nenorocite de pe mușuroiul nostru; iscăliturile de pe tratatul de pace sânt încă proaspete — și mâna ucigașe a unor criminali încearcă acum la Janina să aprindă focul stins cu atâta sânge omenesc.

Interminabila serie de atentate politice, care pune la încercare sistemul nervos, atât de bolnav, al lumii noastre civilizate, e de natură să pună pe gânduri și pe omul care a legat mai multe speranțe de roadele civilizației moderne.

Geneza acestor crime politice este foarte complexă. De cele mai multeori însă ea se reduce la două mari păcate cari au fost ridicate de către un și mai păcătos sistem de educație — particulară și publică — la rangul de fetiș: șovinismul de clasă și șovinismul național, din care cultura veacului nostru a făcut un adevărat «tabu».

Șovinismul de clasă, care stă la temelia socialismului, produce atentatele politice interne, ear șovinismul național, care e calul de bătaie al societății burgheze, — își trimite bomba și armata peste granițe.

Hrana zilnică a acestor doi monștri sufletești este ura; ura crescută sistematic, așa cum se crește copilul — din fașe până în universitate. Și fiindcă ura nu poate trezì decât dorul de răsbunare, de distrugere, de acaparare, atentatele politice nasc răsboaie, ear cele sociale revoluții, deci tot răsboaie — desorganizate. Unde cele două păcate își dau mâna — crima, firește, e și mai înfricoșată.

Căci răsboiul este o crimă; și încă una absurdă, pentrucă încearcă să soluționeze o problemă de ordin sufletesc prin mijloace materiale. Incearcă să facă *dreptate,* să aducă fericire *sufletului* prin *sabie* și *praf de pușcă.*

Răsboiul e opera cărnii — cum ar zice apostolul Pavel — nu a sufletului.

Cei vechi erau mai înțelepți în această privință, întrucât dedeau răsboiului o semnificație simbolică. Luptându-se unu la unu, absurditatea costa mai puține jertfe.

Astăzi însă costă foarte scump, fiindcă «prostia se ține cu... cheltuială» — cum ar zice unul dintre venerabilii noștri bătrâni.

Totuși, cazul dela Janina, e de natură de a ne face dovada, că lumea începe să înțeleagă marea absurditate a răsboiului.

Mussolini, care doria poate — pe lângă o justă satisfacție națională, — și o aureolă de glorie militară personală, mai ales când aceasta se putea câștiga așa de ieftin, s'a calmat văzând atitudinea Angliei ponderate și a Franței care nu a vrut să-și calce în picioare principiile morale pe care le-a afișat ori de câte ori a trebuit să le afișeze.

Dar la dreptul vorbind atitudinea celor două puteri mari secondată de toată lumea cu adevărat civilizată, nu vădește numai ponderație și tact politic, ci și o principială dragoste de pace, dragoste izvorâtă din suferința îndelungată.

Dacă această dragoste de pace va avea și tăria pe care i-o împrumută o voință disciplinată, vom avea prilejul să constatăm că dela Serajevo la Janina n'au trecut numai opt ani, ci cel puțin opt veacuri...

Și ar fi un semn, că omenirea se încumetă tot mai greu să recadă în barbaria și întunerecul peșterilor de traglodiți.

N. Colan

„Adormirea Născătoarei de Dumnezeu" la sfânta mănăstire H.-Bodrog

Așezată într'o pitorească vale a Mureșului, înconjurată de arbori seculari, pe un pământ de rară fecunditate, par'că acest loc anume a fost destinat pentru o viață contemplativă. Nici că se putea o alegere mai fericită, că imediata apropiere a fluviului temperează căldurile tropicale din vară, ear iarna, prin așezarea ei în vale, este scutită de asprimea frigului.

Fericitul întru Domnul, arhimandritul *Augustin Hamsea,* superior al sf. mănăstiri, a început o potențată propagandă, ca din aceasta mănăstire să facă un loc sfânt de peregrinaj pentru credincioșii bisericii noastre, cari neorientați cercetau până atunci mănăstirile catolice, mai vârtos acele în cari și frații noștri «uniți» aveau vr'o capelă, ca p. e. în Radna. Că aceasta situație era în detrimentul bisericii și a credinții noastre, rămâne indiscutabil. Dată odată directiva, preoțimea noastră conștientă de datorința sa a canalizat sentimentele credincioșilor spre acest loc de pietate, mai ales la frumoasa

FOIȘOARA

Un salut al cercetașilor români

Revista „Cercetășia în România"

(*H. P. P.*) In toamna anului 1923 s'a ținut în Geneva al treilea «Congres internațional de educație morală», cu scopul înscris în program: «de a lucra la educația morală prin cooperarea oamenilor de toate rasele, de orce naționalitate și de orce credință». Au luat parte pedagogi de seamă până și din Indii, din Iaponia, China, Africa de sud, ca să nu mai amintim statele europene.

Una din tezele fundamentale ale congresului a fost formulată de vestitul generul englez Robert Baden Powell din Londra, întemeietorul cercetășiei, astfel: Educația trebue să se facă prin dragoste și nu prin frică. Nu e teama care domnește astăzi, în fiecare țară, în politică? întreabă gen. englez.

Dacă am substitui răul existent prin bunătate, dacă am înlocui frica prin dragoste, am vedea pe dată cum se micșorează sărăcia, crima boala în țara respectivă, și în urma încrederii împrumutate, în urma localității și bunei voințe, s'ar realiza pacea între națiuni.

«... Dumnezeu este dragostea. Impărăția dragostei o cerem cu toții. Cu toate acestea consimțim să trăim sub jugul fricei».

De aceea cere spirit nou pe lume.

Generalul englez, căruia nu i se va imputa, de sigur, că este antimilitarist, află cuvinte grave de acuză pentru istoria cum a fost propovăduită până acum în școale. «Invățământul academic», susține gen. B. Powell, «a presentat generațiilor succesive istoria lor națională ca o serie de răsboaie victorioase, omițând prea adeseori, cu lipsă de loialitate, înfrângerile, calomniind pe inimici, ridicând totodată în slava cerului propriile acte de piraterie. Pare că a venit clipa când trebue să se schimbe toate acestea: să învățăm generațiile cele nouă să cunoască victoriile pacifice ale țării lor și să le învățăm să se gândească la celelalte țări în termini de pace».

Din sbuciumul acesta sufletesc, a primit cercetășia lui Baden Powell o deosebită importanță, fiindcă cercetășia își dă toată truda să apropie sufletește tineretul tuturor popoarelor, să desvolte omenescul bun din oameni și să substitue spiritul răsboinic, fără de a lua nota virilă a generației actuale.

Astăzi, constată cu îndreptățită satisfacție gen. englez, sânt în diferitele țări ale lumii vreo 2 milioane de cercetași, cari au de țintă de a «pune în valoare pe individ în cel mai favorabil prilej de a servi pe toți».

Numai pe cărarea indicată de gen. B. P. vom putea ajunge la o desinfectare a atmosferei încărcate de toate miasmele, din zilele noastre, și de aceea cu toții trebue să-și pună la inimă sfatul generalului: «dacă ar putea fi încurajată această metodă, în fiecare țară, astfel încât în lumea întreagă să se simtă unită generația nouă printr'o legătură evidentă de frăție, ar contribuì foarte mult ca să se desființeze răsboiul și să apară acea eră atât de dorită, de pace și de bunăvoință între oameni».

Chemarea aceasta spre o lume mai bună a fost împărtită de toți pedagogii, din toate țările, — mulți au dat sfaturi concrete prețioase, generalul B. P. însă a înfăptuit cu cercetașii săi acea societate de tineri dornici de a pregăti o lume primenită, mai nobilă, mai bună.

*

Rândurile de față sânt scrise din prilejul apariției Nr. 1 din an. III al revistei românești «Cercetășia în România», organul de publicitate al cercetașilor români, al inspectoratului cercetășesc din Arad. Va fi foarte bine ca revista aceasta să se răspândească în cercuri cât mai largi, în orașele și satele noastre, fiindcă este

sărbătoare a «Adormirii Născătoarei de Dumnezeu» care este hramul bisericii şi când fericitul arhimandrit rostea cuvântări impresionante, de toată frumseţea, cari rămâneau întipărite în inimile credincioşilor.

Aceasta propagandă s'a continuat şi se continuă şi sub P. S. Sa *Ioan I. Papp*, mai vârtos că însuşi pontifică în biserica sf. mănăstiri la aceasta sărbătoare. Zeci de mii de credincioşi sosiţi din toate părţile diecezei, chiar şi din cele mai îndepărtate colţuri, ascultau cu evlavie cuvintele arhiereului pline de îndrumări sănătoase pentru viaţa creştinilor şi pentru însănătoşarea moralei. Momente memorabile au fost acestea pentru credincioşii noştri cari n'au avut posibilitatea să vadă şi să audă vorbind pe marele lor preot. Că mare mângâiere au dus cu ei la vetrele lor, o dovedeşte faptul, că an de an tot mai mulţi au cercetat acest sfânt locaş.

Regretăm din toată inima că P. S. Sa, deşi reconvalescent, totuş este încă suferind. Cu toate acestea a ţinut să dea neadormita sa atenţiune sărbătoarei şi pontificarea a încredinţat-o preotului Iancu Stefanuţ din Mândruloc. Sf. Sa a venit cu o grandioasă litie din «Cercul religios Mândruloc», formată din credincioşii din Sâmbăteni, Ciciriu, Mândruloc şi Micălaca, în frunte cu preoţii Stefan Bogdan şi Ioan Marşieu. Pelerinii din Macea şi Curticiu sub conducerea vrednicului epitrop, însă fără preot, la întrarea în Arad s'au ataşat şi ei, şi în felul acesta s'a desfăşurat o grandioasă manifestaţie religioasă.

Cel puţin o mie de pelerini au parcurs într'o perfectă ordine bulevardul Regele Ferdinand şi Regina Maria. Admirarea curentului religios explosiv se manifesta şi pelerinii nu voiau să răspundă la întrebările adresate de străini. Ministrul de interne, A. Văitoian şi prefectul judeţului I. Georgescu atraşi de proporţiile mari în cari s'a manifestat aceasta activitate pastorală mulţumiţi priveau la reconstruirea ordinei morale atât de adânc resturnată în acestea zile viforoase şi pline de surprize.

Impunătoarea litie, după un repaus de una oră, la ora trei postmeridiane în răuri de evlavioase cântări a înconjurat Sionul dela sfânta mănăstire; ear preoţii imediat s'au supus la nouă sarcină, măturisind pe credincioşii sosiţi în număr extraordinar de mare şi prestând diferite slujbe pentru neputinţele sufleteşti şi trupeşti.

Vecernia s'a pontificat la ora cinci, participând optsprezece preoţi, sosiţi cea mai mare parte cu parohienii lor. S'a continuat apoi privegherea în altarul din curtea mănăstirii şi curând am fost învăluiţi în noapte. O priveliştе feerică, ca din poveşti s'a deschis privind din locul înălţat al sfântului altar: tremura lumina dela mii de lumini la cea mai mică adiere, ear sus la altar o splendoare de ornate făcea neuitate clipele. Cântăreţii din Falnic postaţi pe treptele altarului au stors admiraţia piosilor credincioşi prin cântările lor evlavioase şi pline de farmec. Sânt convins că orice inimă ticăloşită n'a putut rămânea fără emoţii, ascultând acestea cântări de preamărire a Preacuratei Fecioare, rostite cu atâta precisiune de escelente voci. Insumi am fost plăcut surprins de perfecţiunea cântărilor şi rămâne bine stabilit, că bănăţenii în aceasta privinţă sânt neîntrecuţi.

Privegherea s'a terminat numai târziu noaptea, luminată de o splendidă lună care se furişa printre secularii arbori, preserând argintul ei peste sfântul locaş şi preste valea mănăstirii adormită într'o atmosferă mai temperată, după arşiţa soarelui din zi. Ne am plecat capul spre odihnă numai către miezul nopţii.

Resfirată pâcla dimineţii carea aici în valea mănăstirii greoaie se lasă, soarele cu profuziune îşi varsă razele sale şi umple de lumină mare toată frumseţea sădită de mâna Ziditorului, ear stropii de rouă după frunzele arborilor şi a plantelor reoglindează în culori aurii razele cari ne dau vieaţa. Paserile trezite din cuiburi şi de pe ramuri încep ciripitul şi nu preste mult spintecă văzduhul, mărind prin cântările lor suprema fiinţă divină carea o cârmuieşte lumea prin nepătrunsa sa înţelepciune. Doamne, câtă armonie în zidirea făcută de mâna Ta!

Sfânta liturghie s'a oficiat la ora nouă cu participarea următorilor preoţi: Iancu Ştefănuţ, Mândruloc, George Turic, Otlaca, Aurel Iancu, Zărand, Ioan Iercoşan, Păncota, Iosif Hancheş, Glod (popopiatul Geoagiu), Ilie Moţ, Chesinţ, Liviu Mihailovici, Murani, Aurel Sebeşan, Falnic, Ioan Marşieu, Micălaca, Caius Turic, profesor Arad, Ioan Băru, profesor Arad, Sever Sebeşan, B.-Comloş, Ştefan Bogdan, Sâmbăteni şi cuvioşii părinţi Ignatie I. Marcu, Visarion Demian şi Ilarie Iova. Armonioasele cântări ale cântăreţilor şapoi corul din Arad-Şega sub conducerea vrednicului învăţător Puticiu şi corul din Micălaca au atras toată lumea la sfânta liturghie, o mare de capete privea neclintită spre altar. Continuată sfânta liturghie cu toată solemnitatea, o fetiţă citeşte frumos apostolul, ear preotul Iancu Ştefănuţ cu glas respicat auzit de toţi credincioşii a citit sfânta evanghelie. Corurile alternativ au dat răspunsurile liturghice, ear irmosul şi priceasna au fost cântate fermecător de căutăreţi.

După împărtăşirea tuturor preoţilor celebranţi şi după terminarea pricesnei pontificantele preot Iancu Ştefănuţ, înconjurat de toţi preoţii iese pe amvon şi în mijlocul unei mormântale tăceri îşi începe predica despre însemnătatea sărbătoarei şi despre necesitatea cultului Mariei a Născătoarei de Dumnezeu, pe carea fiul ei, Mântuitorul lumii, în cara răscumpărării ni-a dăruit-o mamă zicând către sfântul Ioan:

«Eată mumă-ta!»

Convingător, într'un stil şi grai înţeles de toţi, ne-a tălmăcit impresionant clipele adormirii Născătoarei de Dumnezeu la satul Getsiman, unde împărăteasa tuturor, dumnezeească fiică s'a retras, încunoştiinţată mai 'nainte de arhanghelul Gavril despre adormire, şi cum apostolii împrăştiaţi pe la marginile pământului pe nori au fost aduşi şi cu cutremur priviau când mutarea preacuratului trup se gătea.

Spune că întristaţi au fost apostolii în jurul mormântului trei zile şi trei nopţi, tânguindu se, ear după acestea deşert a rămas mormântul săpat în piatră şi Maica Domnului la ceriu s'a înălţat la tronul Tatălui ceresc, ca de acolo să privească asupra fiilor săi cari cu credinţă îşi ridică ochii către ea.

Lămurit a fost accentuat că Maica Domnului ca izvorul cel mai bogat şi nesecat de bunătăţi, ca cea mai plină de graţie, ea necontenit veghează asupra creştinilor, a fiilor săi şi ca mamă a creştinilor, pentru dragostea ei de mamă, caută să dee atâta graţie creştinilor câtă se cuvine să deie o mamă fiilor săi. Şi aceasta este fără de margini, pentrucă ea este totodată mamă a lui Dumnezeu-Omul, dela care atâta graţie cât se cuvine să aibă o mamă dela fiul său.

Acest har, aceasta graţie o are şi la Dumnezeu-Tatăl, din voia căruia a primit în cortul său dumnezeesc pe Fiul, pentru mântuirea neamului omenesc.

Aceasta chemare a Născătoarei de Dumnezeu a făcut-o înţeleasă prin o asemănare din viaţă noastră de toate zilele, o scenă duioasă şi impresionantă, care a stors lacrimile tuturor, dându-le drum, ca să cureţe sufletele de sarcina păcatelor şi a rătăcirilor. A vorbit inimilor şi a mişcat toate fibrele din ele. Toţi ne-am simţit ingraţi pentru binefacerile cari se revarsă asupra noastră prin mijlocirea Preacuratei Fecioare, toţi am fost copleşiţi de emoţii şi abia am putut reţinea unii explozia căinţii prin lacrimi.

Terminată sf. liturghie şi împărţită anafora tuturor, pelerinii s'au reîntors mângâiaţi la vetrele lor.

Am ostenit în căile Domnului şi nu ne plângem de ostenelele noastre, pentrucă cincisprezece mii de credincioşi câţi au cercetat la aceasta măreaţă sărbătoare sfânta mănăstire, s'au reîntors la căminurile lor c'o orientare luminată în ale credinţei şi mai uşuraţi de greutatea păcatelor cari mereu ne pândesc sufletele.

Raportor.

Nr. 7268/1923 Şc.

Notificare oficioasă

In orfelinatul nostru bisericesc au devenit câteva locuri libere. Se primesc orfani sub 12 ani, cu precădere orfani de ambii părinţi, eventual şi orfani de un părinte, dacă acesta este incapabil a da copilului creşterea cerută.

Cererile instruite cu documentele doveditoare, se vor înainta Consistorului arhidiecezan în Sibiu prin oficiile noastre parohiale, cari le vor însoţi de raport informativ, pentru care va răspunde oficios.

Sibiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 24 Aug. (6 Sept.) 1923.

Consistorul arhidiecezan

Şvabii noştri din Bănat

Se împlinesc 200 de ani de când au fost chemaţi ca colonişti şvabii noştri şi în Timişoara şi aiurea se organizează serbări de comemorare.

Un articol jubilar publică cunoscutul profesor german Dr. Raimund Kaindl din Graz, cel care a scris o serie întreagă de cărţi despre «istoria germanilor din Ungaria», despre «istoria germanilor din Europa ostică», etc. Revista «Reclams Universum» publică articolul la loc de frunte, dând totodată şi fotografii reuşite.

Articolul e vrednic de relevat şi la noi, fiindcă autorul Kaindl, după Adam Müller-Guttenbrunn, după Orendi-Homenau şi alţi fruntaşi şvabi, declară solemn că soarta şvabilor din România întregită este mult mai bună decât sub dominaţia maghiară. Pasagiul s'ar putea arăta şi compatrioţilor noştri saşi, în discuţiile cu ei, de aceea îl traducem, ca să servească drept document.

Prof. Kaindl scrie: «După revoluţia din 1918 au ajuns coloniile acestea germane parte sub Ungaria, pe mai departe, parte, în majoritatea lor, au ajuns în posesiunea Iugoslaviei şi a României-mari. In general a fost simţită schimbarea, în urma grelei apăsări a dominaţiei brutale (cu puterea) maghiare, ca o eliberare (o mântuire).

«De fapt le-a reuşit şvabilor din Iugoslavia şi România să ajungă la câteva şcoli medii germane interzise lor până atunci şi au câştigat o mai mare libertate la ridicarea unor societăţi de apărare ale lor. Şi putinţa de a desbate desiderate culturale şi etnice în ziarele lor este în timpul de faţă mai priincioasă. Mai întâi de toate s'au desvoltat repede în Iugoslavia «Uniunea culturală germană» («Deutscher Kulturbund» — cu sediul în Neoplanta) şi în Bănatul

---

condusă de un suflu vioi, tineresc, în spiritul descris mai sus.

Şi satele noastre încep să se încălzească pentru cercetăşie — contrabalansând lupta nefirească între orăşeni şi ţărănime — lăsând să se răspândească convingerea sănătoasă că numai o colaborare, mână în mână, are raţiunea de a fi. Cercetaşii, copii de ţăran, primesc material pentru şezători, biblioteci distractive şi instructive, iau parte la întreceri, sânt învăţaţi să folosească timpul liber raţional, îşi aleg «frăţia» cu câte o «cohortă» din oraş, ca legăturile să ajungă strânse, ca să se simtă şi ei o parte dintr'un tot. Aşa şi cercetaşii din oraş caută să se apropie de cei dela sate, cu surisul pe buze, cu mâna gata de a sări într'ajutor, cu gândul de a face binele de dragul binelui.

Tinerimea cercetaşă caută să niveleze asperităţile ivite între popoare, în decursul războiului. Aşa d. e. există în Arad o «centurie» românească (elevii liceului), o altă «centurie» (a celorlalte şcoli secundare), o «centurie» de cercetaşi evrei («Tarbut»), o «centurie» de cercetaşi maghiari («Mureşul») şi o «centurie» de cercetaşi meseriaşi şi ucenici («Gai», din suburbiul Gai). Şvabii au în Sân Nicolaul-Mare o «centurie» compusă din meseriaşi, ş. a. m. d.

Ceeace ne povesteşte revista este interesant şi vrednic de dat mai departe. Sânt rapoarte dela serbari cercetaşeşti, — întreceri, punerede piatră fundamentală la un cămin cercetăşesc în Arad — relatări despre starea cercetaşilor din America (peste 700.000!) — escursii plănuite în Austria, Germania, Franţa, Belgia etc. — rapoarte din viaţa cercetaşilor din Bucureşti, Timişoara, Oradea-mare, Cehoslovăcia, Ungaria (aici o dureroasă constatare: «foarte dureros faptulcă întreaga mişcare poartă cu sine germenul iredentismului celui mai înfocat» — care nu mai este cercetăşie!) — despre manuale şi broşuri cercetăşeşti, — notiţe variate, şi umoristice — regulamente — şi vreo câteva fotografii reuşite.

Revista (Red. şi Adm. la Sediul cercetaşilor, Arad, Piaţa Liceului 1 — apare lunar, un număr 10 Lei), răspândeşte la sate şi oraşe ideile cercetăşiei, astfel vom fi în stare odată să ne bucurăm de roadele seminţelor de bun-simţ aruncate de înfiinţătorii acestei instituţii idealiste.

Vorbe înţelepte

Un om singur nu poate să ucidă cu sabia lui o sută de oameni, ear cu înţelepciunea lui poate să pearză o oaste întreagă.

României-mari «Uniunea germană-şvabă, culturală» («Deutsch-Schwäbischer Kulturverband» cu sediul în Timişoara).

Foarte promiţător este faptul că din 1919 au început să urmeze numeroşi fii de şvabi la universităţile austriace şi germane: au să ajungă poporului lor neşte conducători mai credincioşi, de cât bărbaţii crescuţi până acum la universitatea maghiară din Budapesta».

Intr'alt loc declară prof. Kaindl: «Stăpânirii silnice — Zwangsherrschaft — maghiare, i-a reuşit, mai întâi de toate să înstreineze prin maghiarizarea şcolilor pe mulţi membri capabili ai poporului nostru, sâmburele însă a rămas german!»

Aşa scrie unul, care cunoaşte stările din Bănat.

Va fi foarte bine ca convingerile acestea ale unor oameni competenţi să fie comentate şi la noi, ca să se răspundă în cunoştinţă de cauză acelora cari vreau să ne arate lumii ca pe neşte asupritori fără de inimă. Să avem tendinţa fermă de a considera pe toţi de cetăţeni ai acestei patrii, cu drepturi egale. *H. P.-P.*

„Pentru fraţii noştri coloraţi"

S'a petrecut în Paris, săptămânile trecute, o scenă neplăcută, care a avut urmări şi care a fost viu comentată în publicistica franceză.

Intr'un local din Montmartre au intrat într'o seară doi negri. O parte din publicul adunat, americani veniţi la Paris să-şi petreacă, a început să voc fereze la vederea negrilor. Intr'unele pături ale albilor din America este antagonismul faţă de negri aşa de mare, încât nu vreau să aibă nimica comun cu ei, nici chiar la o masă nu sânt suferiţi. Aşa şi aici: au cerut cu înverşunare ca să fie daţi afară din local. Proprietarul restaurantului ce să se ştie face? A poftit frumuşel pe cei doi negri să-i părăsească localul. Nu putea să-şi piardă muşterii bogaţi de dragul unor negri din Dahomei.

Intreagă afacerea s'a complicat însă, deoarece negri aceştia erau doi prinţi africani, se luptaseră curajos în războiul mondial, unul advocat la curtea de apel din Paris, ear celalalt doctor în medicină.

Cei daţi afară pe simplul motiv că din întâmplare s'au născut negri, au intentat proces stăpânului localului. Vor fi apăraţi de unul din cei mai de seamă advocaţi din Paris.

Un scriitor (Vautel) declară din prilejul acesta că în Franţa nu poate să existe problema raselor, înveninată de ură. In Franţa nu se va face nici o deosebire între cetăţenii francezi, albi din Franţa şi negri din colonii. Şi negri şi-au vărsat sângele în decursul războiului, iar sângele acela a fost «tot atât de roşu ca şi acela al celorlalţi nepoţi ai lui Adam».

Ministerul afacerilor streine a publicat o notă atrăgând atenţia turiştilor ca să respecte pe oamenii de coloare neagră, originari din coloniile franceze.

Dela Asociaţiune

A doua vizitaţie culturală în desp. Sibiu al „Asociaţiunii», au întreprins-o conducătorii despărţământului în Dumineca de 9 l. c. Satele cari au venit la rând au fost de astădată Tălmăcelul, Sebeşul de jos şi Tălmaciul. Oaspeţii, bine primiţi de preoţi, învăţători şi de săteni, au fost dnii Dr. G. Preda, dir. desp., Dr. H. Petra-Petrescu, secretarul desp., Ioan Neagoe, conferenţiarul propagandist al Asociaţiunii şi dl Moşoiu, administratorul desp. Tuturora li s'a dat prilejul ca să vorbească poporului. Dr. G. Preda a vorbit în toate trei satele, prezentând comitetul cel nou al desp. şi planurile sale pentru viitorul apropiat. In Tălmăcel a mai adăogat cuvinte cuminţi despre boalele molipsitoare şi combaterea lor, în Sebeşul-de jos despre marile stricăciuni ale alcoolismului (servindu-se de experienţa-i bogată din ospiciul de alienaţi din Sibiu). Fiind în Tălmaci puţini români a predat numai biblioteca, ca şi în celelalte două sate, şi a pus la inimă ţăranilor şi muncitorilor de pe la fabrici colaborarea. Dl Moşoiu a vorbit în Tălmăcel despre înfiinţarea de societăţi pentru asigurarea vitelor. Dl I. Neagoe a citit o poezie de Mircea Rădulescu şi a ridicat inimile spre culmi mai înalte, pledând pentru nutremântul sufletului şi pentru Asociaţiune, în epoca de proză, pe care o trăim. Dl Horia P.-Petrescu a vorbit sătenilor din Tălmăcel despre «o carte a bunătăţii». — Păr. Roman din Tălmăcel a trebuit să introducă un grilaj de lemn, cu ghişeu de predat cărţile, în tinda bisericii, ca să nu se îmbulzească poporenii prea tare la biblioteca parohială şi a Asociaţiunii (de mai bine de 600 de broşuri şi volume). In comuna pe care o păstoreşte, se citeşte cu mare drag (Lumina Satelor, Lumea copiilor, etc.) Biserica din 1784. In ea s'a inspirat pictorul nostru Smigelschi în copilărie. E plănuită şi zidirea unei «case culturale». — In Sebeşul-de-jos, de asemenea, se bat sătenii cu gândul ridicării unei «case culturale». Banca locală a cumpărat o casă cu 150,000 lei. Biblioteca şcolară (de 200 volumaşe) s'a sporit cu aceea a Asociaţiunii. — Cu planuri frumoase pentru viitor sunt şi cele 60 de familii din Tălmaci, cari adună din greu pentru biserica lor. Agentura Asociaţiunii va putea contribui şi ea. cu ceva ca edificiul să se ridice cu o zi mai înainte. Toate 'n tot: earăş o zi mănoasă pentru desp. Sibiu al Asociaţiunii.

•

A treia vizitaţie culturală a fost în ziua de Tăierea capului sf. Ioan, în Răşinari şi Poplaca (11 Sept.). Au luat parte toţi domnii indicaţi mai sus. In frumoasa, curata, sărbătorească biserică principală a Răşinarilor, în faţa unor credincioşi cucernici, au ascultat sibienii predica despre Tăierea capului (într'altă tonalitate decât aceea pe care ne-o arată — vai! — dşoara Voiculescu în oraşele noastre pe scenă, în Salomea lui Wilde!) — apoi s'au apropiat de conducătorii Răşinarilor ca să le asculte păsurile. Planuri minunate pentru viitor. Se vor şi înfăptui, fiindcă în fruntea poporului sânt preoţi ca Maniu Lungu, Emil. Cioran, Emil. Dancăş şi Simoneti. Mai arzător este planul unui cămin cultural. Terenul există, bani s'au strâns (dela minist. cultelor 30.000 lei, din sat 17.000 lei), statutele aşteaptă să fie aprobate. E vorba să aibă fiecare vârstă şi fiecare breaslă terenul său de activitate. Pavilion de joc, sală de lectură, odăi pentru societăţile existente (secţiile de înfrumseţare a comunei, de educaţie a tineretului, pentru artă şi literatură, p. Reuniunea de înmormântare). O orchestră de coarde, înjghebată în timpul din urmă, a dat un concert reuşit. Biblioteca parohială şi a studenţilor are cam 700 vol., cea a învăţătorilor (şcolară) 180 vol. (Lipseşte deocamdată, o sală de lectură.)

Reviste şi foi se citesc multe. Există un skiopticon (Viaţa lui Isus, etc.). O casină există pentru intelectuali, încă din 1890. O fanfară cu instrumente de alamă îşi aşteaptă pe noii stăpâni. Mai există o bibliotecă rămasă pe urma protopresb. Droc şi alta a lui Sava Popovici Barcianu. Un frumos început de muzeu este acela din casa renovată, unde au locuit, în condiţii arhimodeste, din 1761 până în 1796, episcopii ortodoxi. Mai există 2 ţesătorii de covoare româneşti, conduse de dnele Dancăş şi Prie. Lumină electrică în comună! Toate ne adeveresc că Răşinarii vreau să ţină pas cu vremea. N'au trebuit multe vorbe ca să se încălzească din nou poporul de aici pentru activitatea «Asociaţiunii». Au vorbit Dr. G. Preda şi I. Neagoe despre «Asociaţiune», dând alifie sufletească şi trupească pentru rănile recente. S'a constituit agentura, în frunte cu păr. Lungu, care a şi dorit bun-sosit oaspeţilor. O bibliotecă a «Asociaţiunii», a fost lăsată şi aici, ca în Poplaca. — In Poplaca a vorbit poporului în şcoală Dr. Preda, şi despre alcoolism şi despre bărbării, ear Dr. Horia Petra Petrescu a cetit o schiţă din viaţa ţărănească (Văduva). Păr. Modran conduce biblioteca parohială (230 vol). şi cea şcolară (400), dă producţii şcolare şi pentru popor. Şi aici s'a înjghebat o agentură. A mai vorbit înv. Creţu din Răşinari. Şi a treia zi poate să satisfacă pe cei ce aruncă sămânţa binelui în popor.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Ştirile zilei

Şedinţele consistorului mitropolitan. I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* a convocat consistorul mitropolitan în sedinţă plenară şi în senate pe ziua de 4 Octomvrie c. n.

Predică în catedrală. Marţi, la sărbătoarea Tăierea capului sf. Ioan, a ţinut în catedrala noastră, la finea sf. liturghii, o frumoasă predică preotul militar Ioan Dăncilă.

«Polemici strajnice»... în Franţa, în «era discuţiunilor». Şef redactorul revistei franceze, «Les Annales» (Analele), dl Adolf Brisson, scrie într'unul din numerele recente: «Eată că se apropie aniversarea bătăliei dela Marna. Acest eveniment va fi comemorat cu pietate, cu emoţiune, ca de obicei. Va servi drept pretext la discursuri vibrante, poate la polemici strajnice (aspre)... Fiindcă nu s'a închis éra discuţiunilor. Istoria nu şi a spus încă ultimul cuvânt. Cine a câştigat victoria dela Marna? Fost-a generalisimul Joffre? Fost-a generalul Gallieni? Gallieniştii şi Joffriştii sânt veşnic gata de luptă. Se *mitraliează* cu lovituri de cărţi, de broşuri, de articole de revistă şi de ziare. Ieri reasuma dl Ştefan Lauzanne, în rev. «Operele libere», fazele luptei. Cerca să afle originele. Descria faptele, încerca să arate rolul jucat de fiecare din aceşti doi mari şefi. E foarte probabil că această opintire de a explica va rămânea infructoasă. Poate că, mai târziu, posteritatea se va pronunţa. Se poate că va rămânea nedecisă. Pasiunile se sting foarte încet. Desbaterile acestea asupra paternităţii legendarei victorii sânt desbateri pasionate. Pentru ce atâta furoare? Pentru ce vrea lumea ca această *gigantică tragedie* să aibă numai un singur protagonist? De ce să nu admitem că Joffre şi Gallieni figurează aici, şi unul şi altul, pe planul întâi şi că trebue să-şi împărţească *frăţeşte* gloria succesului final?»

Dl Brisson urmează, noi ne oprim să ne punem întrebările îndreptăţite: Numai în Franţa îşi bat capul oamenii cu dispute interminabile, cari se aseamănă povestii cu cocoşul roşu? Numai în Franţa se întreabă dacă Achile s'a sculat din pat cu piciorul stâng sau drept, ca pe vremea şolasticismului? In loc să se *bucure* frăţeşte că au ieşit la un liman verde şi să-şi dea osteneala să nu se mai reediteze «gigantica tragedie»?! Dar e mângăere că şi la alţii este aşa?

«Tragedia mărcii germane». Sub titlul acesta publică revista «Reclams Universum», publicaţia editată de institutul de editură, care tipăreşte cunoscutele broşuri — odată ieftine — cărămizii (ca «Biblioteca pentru toţi») «Reclams Universal-Bibliothek», trei fotografii foarte elocuente. Numărul este din 6 Aug. 1923. De atunci a ajuns marca la sume şi mai fabuloase (a trecut de 12,000,000 de mărci o liră sterlină!). Ce ne arată fotografiile? Pentru obiectele cele mai neînsemnate se pretind astăzi preţuri cu cifre uriaşe — susţine redacţia, şi ca să ilustreze aceasta ne pune faţă 'n faţă o ţigaretă bună din timpul de dinainte de războiu alături de un pian de prima calitate de astăzi. Tot aşa: în locul unui creon de astăzi primeai pentru banii tăi mobilierul complet al unei odăi de locuit, plus o odaie de durmit cu două paturi şi o bucătărie cu toate în ea, cu cuptor cu tot. Nebunia valutei urcate a ajuns aşa de departe, încât pentru banii pe cari îi dai astăzi în Germania pentru o cutie de chibrite puteai cumpăra zece părechi de ghete bune, ear fumătorii pătimaşi nici nu ştiu că o singură trăsătură de fum dintr'o ţigaretă de duzină valorează 30 de mărci, cu cari bani puteai mai 'nainte să călătoreşti de-a curmezişul întregei Germanii. Nu ne spun datele elocuente nimic? Nu ne arată în evident în ce hal ajung finanţele unei ţări dacă nu e chiverniseală bună, dacă ura este stimulentul şi dacă politicianii dau ţara de mal? Compatrioţilor noştri de altă limbă ar fi foarte cu cale să le amintim datele de mai sus de câte ori ni se plâng în ţară la noi că e timpul greu, de nesuportat. De sigur — greu, dar să ne opintim *cu toţii* să nu ajungem în halul Germaniei.

Nr. 87/1923 (121) 1—3

Concurs

Pe baza §-lui 63 din Statutul organic combinat cu § 23 punct 5 şi a Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul naţional bisericesc al mitropoliei noastre sub Nr. 136 din 1888 § 7 prin aceasta conform ordinului consistorial din 6 Februarie a. c. Nr. 10463 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Sighişoarei.**

Viitorul protopresbiter va ocupa totodată şi unul din cele 2 posturi de parohi coordinaţi din parohia **Sighişoara.**

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt:

Venitele după un post de parch conform fasiunei din coala B.

Venitele după postul de protopop cu întregire dela stat.

Concurenţii au să documenteze calificaţiunea prescrisă prin concluzul congresului Nr. 111 din 1888.

Cererile de concurs cu documentele necesare în original, sânt a se înainta la consistorul arhidiecezan în termin de 30 de zile după prima publicare în ziarul «Telegraful Român», fiind a se alătura şi o tabelă de calificaţiune după rubricile indicate în Regulamentul congresual provocat, § 12.

Concursele întrate după expirarea terminului, nu se vor lua în considerare.

Sighişoara, din şedinţa comitetului protopresbiteral, ţinută la 15/28 Iunie 1923.

Ioan Muntean adm. protop. **Octavian Doctor** notar.

Aprobat:

Sibiu, din şedinţa plenară, ţinută la 28 August 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 182/1923 (122) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea posturilor de parohi din parohiile jos însemnate în protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»:

1. **Luncani.**
2. **Sălaşul de sus.**

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat.

Concurenţii îşi va înainta cererile instruite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie spre a face cunostinţă cu poporul.

Haţeg, la 22 August 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox rom. al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetele parohiale respective,

Dr. C. Popescu protopop

Nr. 353/1923 (112) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III, **Dâncul-mic,** protopopiatul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, între cari sânt luate: casa parohială în stare bună şi 16 jugăre pământ ca ecleţie ce e a se întregi în baza legii agrare.

Concurenţii vor înainta petiţiile în terminul sus arătat subsemnatului cu documentele recerute având a se prezenta şi personal spre a se face cunoscuţi şi a cânta sau cuvânta înaintea poporului.

Orăştie, 8 August n. 1923.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu comitetul parohial.

V. Domşa, protopop.

Nr. 252/1923 prot. (120) 1—3

Concurs repeţit

In baza ordinului consistorial Nr. 3519 din 3 Mai a. c. se publică de nou concurs pentru întregirea parohiei de clasa III. **Valendorf,** din protopresbiteratul Cohalm, cu termin de 30 zile.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt stabilite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele necesare, conform normelor în vigoare, în terminul deschis subsemnatului şi până la publicarea alegerii se vor prezenta în parohie într'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a şi celebra.

Cohalm, la 18 Iunie 1923.

Emilian Stoica, protopresbiter

Nr. 654/1923 Prot (119) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Cornătel,** (Egerseg) cu filia **Sâncrai,** tractul Târgul Mureş jud. M. Turda, pe baza ordinului consistorial din 6 Iulie a. c. Nr. 2831/1923 se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Comuna se află în depărtare de 4 km. dela Târgul Mureş şi are case parohiale noi precum şi supraedificatele economice necesare.

Cererile de concurs instruite cu documentele necesare să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc.

Concurenţii după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre cânta, predica, eventual a şi celebra.

Târgul Mureş, la 8 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Ştefan Russu, protopop.

---

(110) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III, **Recea Telechiană,** protopresbiteratul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele sânt pe lângă cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat, porţia canonică aproximativ 3 jugăre pământ şi de fiecare familie câte o ferdelă de bucate.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare, în terminul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere să se prezinte poporului în biserică spre a cânta; respective a celebra şi cuvânta.

Recea-Telechiană, la 2 August 1923.

Vasile P. Rădulet, adm. paroh ort. **Dumitru Martin,** not. com. parohial.

Nr. 1011/1923 prot.

Văzut.

Făgăraş, 4 August 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom.

Pentru protopresbiter:

Valer Literat

Nr. 1012/1923 (109) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Hurez,** tractul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul fixat şi, după prealabila încunoştiinţare a oficiului protopopesc, se vor prezenta în parohie în vre o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, ori a servi şi predica.

Făgăraş, la 4 August 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român, în înţelegere cu comitetul parohial.

Pentru protopresbiter:

Valer Literat

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului ***Andrei Şaguna*** *din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.*

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate ceti: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

Mersul trenurilor în Sibiu

Valabil din 1 Iulie 1923.

Plecare spre:		Sosire dela:	
Copşa-mică	dim. 2·30	Bucureşti	dim. 1·45
Piatra-Olt	dim. 3·—	Copşa-mică	dim. 2·10
Vinţul-de-jos	dim. 4·05	Cisnădie	dim. 6·54
Făgăraş	dim. 5·05	Făgăraş	dim. 7·18
Cisnădie	dim. 5·20	Agnita	dim. 8·50
Sălişte	dim. 8·10	Copşa-mică	dim. 9·—
Copşa-mică	dim. 10·20	Vinţul-de-jos	dim. 9·10
Cisnădie	d. a. 12·25	Bucureşti	dim. 9·30
Bucureşti	d. a. 13·45	Cisnădie	d. a. 13·45
Făgăraş	d. a. 14·15	Făgăraş	d. a. 14·13
Copşa-mică	d. a. 14·50	Copşa-mică	d. a. 14·40
Cisnădie	d. a. 17·05	Piatra-Olt Buc.	d. a. 16·15
Bucureşti	d. a. 17·40	Agnita	d. a. 16·50
Agnita	d. a. 17·45	Vinţul-de-jos	d. a. 16·55
Vinţul-de-jos	seara 19·40	Copşa-mică	seara 19·15
Copşa-mică	seara 20·—	Cisnădie	seara 18·20
		Sălişte	seara 20·40

Băile Ocna Sibiului

Plecare:	Sosire:
Sibiu-Ocna 6·20, 9·02, 13·55, 16·30, 19·28	Ocna-Sibiu 7·25, 12·41, 15·35, 17·35, 20·46.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 5/18 Septemvrie 1923 Nr. 72

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Telegraful Român

Organ național-biser

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 7464 Pres.

CIRCULARĂ

către iubitul cler și popor din arhidieceza noastră ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu

Nu de mult am prăznuit, toți fii credincioși ai sfintei noastre biserici, amintirea în veci binecuvântată a fericitului în Domnul arhiepiscop și mitropolit Andrei Șaguna. Este încă vie în mintea tuturora icoana înălțătoarelor serbări cari s'au desfășurat cu acel prilej aici în Sibiu și în parohia noastră Rășinari, în prezența Augustilor noștri Suverani, aproape a întregei noastre Dinastii, a înalților ierarhi, a membrilor onor. guvern, precum și a unei mari mulțimi de preoți și popor din toate unghiurile iubitei noastre patrii.

De data aceasta Vă pun la inimă datoria ce o avem de a ne aduce aminte cu recunoștință de vieața și faptele unui alt mare bărbat al bisericii și neamului nostru.

In ziua de 17/30 Septemvrie a. c. se împlinesc o sută de ani dela moartea marelui Dascăl Gheorghe Lazăr, care a fost născut din părinți țărani în parohia noastră Avrig și după ce și-a întărit sufletul prin învățătură de carte și prin iubire de neam, dela postul de profesor al Seminarului nostru teologic din Sibiu a trecut Carpații și s'a așezat la București. Din școala românească ce a deschis-o aici, prin avântul fără seamăn al sufletului său și prin luminile minții sale ce le-a răspândit pretutindeni, a trezit dragostea de limba și de cartea românească și a întărit încrederea în viitorul neamului nostru.

Cuvine-se deci, să ne aducem aminte de acest mare și luminat binefăcător al neamului, care prin munca și jertfa sa roditoare a deschis drum larg pentru sosirea zilelor de astăzi.

Drept aceea la împlinirea alor o sută de ani ne vom adună la mormântul său din parohia noastră Avrig, ca să-i aducem prinos de mulțămită și recunoștință pentru tot binele ce ni l-a făcut. Este de dorit ca la serbările acelei zile să participe, mai ales din împrejurimile Avrigului, un număr cât mai mare de preoți și poporeni.

Pentruca amintirea acelei zile să fie de folos sufletesc pentru toți fii bisericii noastre, dispunem următoarele:

1. Duminecă, în 17/30 Septemvrie a. c., după sfânta Liturgie, preoții noștri vor face parastas pentru odihna sufletului Marelui Dascăl Gheorghe Lazăr, tălmăcind totodată poporului, în cuvântări potrivite, vieața și faptele lui.

In parohiile ai căror preoți vor participà în ziua amintită la serbările din Avrig, parastasul și cuvântarea le vor ține în Dumineca următoare.

2. Invățătorii școalelor noastre confesionale vor aranjà în aceiași zi, în înțelegere cu preoții, câte o serbare școlară cu participarea poporului.

Prăznuind cu vrednicie amintirea marelui apostol al luminei Gheorghe Lazăr, să ne încălzim sufletele la focul iubirei de limbă, lege și țară, care ardeà în inima lui.

Impărtășindu-Vă arhiereasca noastră binecuvântare rămân

Sibiu, la 1/14 Septemvrie 1923

al vostru al tuturor de tot binele voitor:

Dr. Nicolae Bălan,
arhiepiscop și mitropolit.

Inceputul anului școlar

Cu 1 Septemvrie se face începutul anului școlar. Tot cu 1 Septemvrie facem și începutul anului bisericesc. Binecuvântată coincidență, căci la noi în biserica românească acest fericit început a însemnat o conlucrare armonică pentru binele poporului. Biserica și școala s'a simțit totdeauna una și nedespărțită, când a fost vorba de binele poporului. Așa ne-am trezit noi generația de azi, ne-am trezit cu biserica noastră, cu școala noastră legată de biserică, și amândouă în slujba, în serviciul poporului.

Știam încă din vără, dela sărbătoarea apostolilor Petru și Pavel, când făceam încheerea anului școlar, știam, că vacanța de vară este timpul în care puneam la cale gătirea școalei pentru anul școlar viitor.

In vacanța de vară făceam la școală reparaturile cuviincioase, în vacanța de vară luam măsurile cuvenite pentru întregirea postului de învățător, când acesta era vacant, pentru procurarea lemnelor pe sama școalei și așezarea lor în curtea școalei, pentru procurarea cărților de școală pe seama elevilor săraci, lipsiți de mijloace, ca cu începutul lunei Septemvrie să fie în bună rânduială la locul lor.

Așa așteptam începerea anului școlar.

Știam că școala este a bisericii, știam că sântem avizați la puterile noastre, și ca popor de ordine, toate le făceam la timpul seu sub îngrijirea bisericii.

Diregătoriile lumești nu erau de neamul nostru, nu erau de legea noastră, nu aveau în vedere numai binele și înaintarea poporului nostru, de aceea toate le îngrijea comitetul parohial, ca comitet școlar în înțelesul legilor de atunci.

Protopopii noștri ca directori districtuali de școale aveau datorința, de a controla cele făcute în singuraticele comune bisericești, și controlul era foarte sever.

Respunderea pentru corecta executare a datorințelor comitetului parohial pentru punerea școalei în bună rânduială în cursul verii, ca la 1 Septemvrie să se poată începe și continua instrucția necontur bat de nici un incident, o avea preotul, ca organul de inițiativă și de conducere în comună și în cele ale școalei. Lucrul acesta era bine cunoscut, era infiltrat în conștiința preoțimii noastre, și din motivul acesta toate mergeau bine. In școalele noastre era viață normală, căci toți cei puși în serviciul ei erau pătrunși de importanța școalei confesionale.

Ordinea aceasta, disciplina aceasta, duhul acesta dătător de viață s'a introdus încă din era fericitului Șaguna. In duhul acesta au trăit părinții noștri, în duhul acesta au lucrat părinții noștri, și acest sănătos curent ne-a rămas nouă moștenire.

Așa ne-am pomenit noi, așa am fost crescuți noi în vechea Ungarie, și așa am lucrat noi pentru binele școalei noastre, pentru conservarea școalei noastre.

Era o lucrare bine concepută, o lucrare bine organizată, o lucrare, care a întrat în cursul anilor în sângele nostru, și care a dat binecuvântate roade.

Organizați astfel sub conducerea bisericii pentru promovarea binelui școalei noastre, pentru înaintarea poporului nostru prin școala confesională, am putut resista tuturor încercărilor de a ne slăbì în cele culturale.

In înțelesul sfintei Evanghelii am dat Cesarului ce este al Cesarului, și lui Dumnezeu ce este al lui Dumnezeu.

Ne am grupat în jurul bisericii noastre românești, am pus îngrijirea cuvenită pentru bunăstarea școalelor noastre și am înaintat în cele bune, în cele plăcute și lui Dumnezeu și oamenilor.

Sântem la începutul anului școlar, și ne dăm seama cum stăm cu școalele noastre, precum ne-am dat totdeauna de când sântem chemați a îndruma viața sufletească a poporului nostru.

Ne aducem aminte de zilele noastre, de necazurile noastre în era ungurească, de disciplina ce domnia în școalele noastre, de dragostea cu care se lucra în parohii, căci ele sânt temelia, — de dragostea cu care se lucra în parohiile noastre și de darul cu care ne-a binecuvântat bunul Dumnezeu.

Concordia res parvae crescunt, ziceau strămoșii noștri în classica limbă a lor. Cu înțelegere bună, din nimica din începuturi mici, am ajuns la lucruri mari.

In era de persecuţiuni naţionale, în era asupririlor ungureşti, ne-am grupat sub conducerea preoţimii noastre şi am susţinut cu cinste stindardul şcoalei noastre confesionale.

Vorba sfintei scripturi: dacă doi sau trei se vor înţelege în numele meu, ori ce vor cere, va fi lor dela Tatăl din ceruri.

In zilele acele de asupriri ne-am pus cu puteri unite pentru a întări şcoala noastră confesională. Şi bunul Dumnezeu a a fost cu noi. In comunele noastre am ridicat şcoale, şcoale de model şi ca edificii şi ca organizare, şi ca corp didactic.

In şcoalele acestea am întrodus duh de viaţă dătător, am întrodus disciplină.

Şi era mândria noastră situaţia creată şcoalei noastre.

Contemplăm şcoala noastră din mărginime. Ce viaţă era în trecut în şcoalele noastre, ce disciplină domnia în şcoalele noastre, ce fală era a avea asemenea şcoale de model în zilele de grele asupriri.

Ne gândim la şcoala din Poiana Sibiului, ne gândim la şcoala din Răşinari, ne gândim la şcoala din Sălişte, ne gândim la şcoala din Satulung, din Săcelele Braşovului, ne gândim la şcoala centrală din Bran, ne gândim la şcoala din Zernești, şi la multe alte şcoale, cari erau fala bisericii, fala neamului nostru şi ca edificiu, şi ca disciplină, şi ca educaţiune, mai ales ca institut de educaţiune.

Erau fortăreţe, de cari se izbeau valurile vrăşmaşe, începând dela era Trefort până la era Apponyi cu Zona culturală. Erau fortăreţe din cari ne apăram cu succes şi era o fală a privi la aceste şcoale.

Era viaţă în şcoalele acestea. Erau crescute în duhul marelui mitropolit Şaguna care a contemplat cu al său geniu şcoalele noastre, care le-a întemeiat, care le-a organizat şi le-a dat viaţă.

Şcoalele acestea se începeau în 1 Septemvrie. Incepeam anul bisericesc, începeam anul şcolar, şi noi ne îngrijeam de şcoalele noastre.

In vacanţele de vară luam toate măsurile potrivite, ca la 1 Septemvrie şcoala să se poată începe şi să funcţioneze neconturbat.

Aşa era viaţa în şcoalele noastre, cari erau şcoalele poporului sub conducerea bisericii.

Aşa ne-am trezit noi, aşa am lucrat noi până acuma, şi a fost viaţă în şcoalele nostre.

Mintea europeanului cea de pe urmă..

de **Horia Petra-Petrescu**

In sfârşit par'că tot vrea să se lumineze cerul întunecat! Fulgerele ameninţătoare, cari s'au arătat pe orizontul european, zângăniturile de armă fascistă, avalanşa de hârtie-monedă din Germania, mormanele gigantice, Himalaiele, de morţi de foame din Rusia sovietică, cutremurele de pământ din Japonia — toate acestea par a avea darul de a scutura din somnolenţa punibilă pe europeanul zilelor noastre.

«Scoală omule, nu dormita!», îl advertizează conştiinţa celor mai buni din toate ţările, şi pe lângă tot veninul, care încă mai clocoteşte în privirile cutăror pescuitori în turbure, a cutăror aventurieri politici — grozăviile războiului de-abea trecut apar ca neşte spectri omenirii însângerate, statelor înglodate în datorii până 'n gât şi întrebarea, care ar trebui să fie întrebarea întrebărilor, se pune cu toată hotărârea: Mai vreţi alţi orfani de război? Mai vreţi alte văduve cernite? Nu vă sânt destui schilozii şi ciungăriţii invalizi?

Un spirit binecuvântat adună pe toţi la masa verde a «Societăţii Naţiunilor» şi — orcât ar fi luată în bătaie de joc această instituţie, orcât ar fi ea de ponegrită de adepţii lui Bernhardi — raţiunea omenească par'că tot încearcă o soluţie pacinică a antagonismelor, câtă vreme nu este prea târziu pentru toţi...

Dacă Loucheur, reprezentantul Franţei la reparaţiile din ţinuturile devastate, declară unui ziarist american (în Oct. 1922): «câtă vreme naţiunile îşi vor menţine, fiecare, punctul ei de vedere, egoist, va rămânea lumea scufundată în haos» (v. «Le Temps», 8 Oct.) şi dacă ministrul regiunilor liberate, Reibel, vorbea de «îngrozitoarea vijelie» din care au ieşit popoarele «încă buimăcite»., încât «naţiuni şi cetăţeni se caută, pe dibuite, în noapte», — dacă ţipetul de durere şi de avertisment: «Alternativa este pusă între violenţă şi între înţelegerea viitoare a popoarelor, între creşterea indefinită a armamentelor şi soc. naţiunilor» (e pus de fostul preş., al consiliului de miniştri din Franţa, dl Painlevé (v. «Temps» din 12 Dec. 1922), fiindcă e vorba «să se cruţe omenirea de nouă hetacombe» (dl Poincaré, «Temps», 9 Oct. 1922), fiindcă, dacă nu se împacă statele «înlocuieşti războiul german cu un conflict general cu ruinele inevitabile pentru întreagă lumea» (dl Clemenceau — Sept. 1920) — vine acum preşedintele republicei franceze, cu acelaş simţ de responsabilitate şi declară, într'o scrisoare deschisă, ambasadorului britanic, marchizului de Crewe: «Franţa nu meditează ca să ruineze pe vecina sa din Est... Ştie foarte bine (Franţa) că prăbuşirea unei mari naţiuni ca Germania ar avea repercusiuni mari în întreagă Europa». Intr'alt loc al scrisorii declară dl Poincaré: «Trebue să sperăm că, în cadrele unei înţelegeri comune între aliaţi şi Germania, se va găsi o cale, care să poată reconcilia pretensiunile justificate ale statelor creditoare cu menţinerea posibilităţilor de desvoltare ale debitorului». Teză, care ne interesează pe noi deaproape.

Interdependenţa economică-socială e subliniată cu toată hotărârea, precum e accentuată, din nou, dorinţa Franţei de a nu sta în ţinutul Ruhr mai mult decât numai până ce datoriile vor fi plătite. («O repetăm că n'avem nici o dorinţă de a rămânea în Ruhr şi că n'avem nici ţinte politice, nici ţinte anexioniste».)

«Iată-ne pe calea înţelepciunii!» exclamă dl Herriot, unul din şefii politici francezi, comentând scrisoarea, şi mai adaogă, după ce aminteşte «infernala chestiune a reparaţiunilor»: «Nici odată n'a fost tonul dlui Poincare atât de conciliant» (Dl Herriot e cunoscutul primar al Lyonului, amicul României, trimis în timpul din urmă în Rusia, ca să negocieze, şi care se caracterisează pe sine astfel: «democrat patriot, dar pacifist» — v. «Gazette de Prague» 8 Septemvrie 1923).

«Calea înţelepciunii» vrea să zică în ziua de astăzi: convingerea nestrămutată că se pot aplana conflictele şi altfel, între state şi popoare, de cât dându-ţi la mir. Raţiunea trebue să ajungă şi ea la suprafaţă după ce ne-a învăţat aşa de grozav războiul recent ce va să zică fiara din om. «Calea înţelepciunii» vrea să însemneze că popoarele europene şi din America, cel puţin deocamdată ele, pot să raţioneze, că e cu cale să apeleze la o soc. a naţ. că trebue să recunoască un decis al conferenţei ambasadorilor al tribunalului dela Haga — fiindcă altfel... vine potopul, care ne va curăţa pe toţi, cu gazele asfixiante, cu tankurile gigante, cu aeroplanele invizibile, conduse de pe pământ, fără de aviator, cu nebunia omenească, stârnită la paroxism.

In faţa grozavelor perspective ale unui viitor război, când nu va mai fi «omul» numai «omului lup», ci hienă, fără de pic de milă, se îngrozeşte chiar şi cel mai încrezut belicist, chiar şi Mussolini — energicul să fie, tot se dă împăcat cu gândul că o colaborare spre binele comun e mai preferabilă unor pustiiri similare cu prăpădul vulcanilor din Japonia.

De aceea cei adunaţi acum la Geneva pricep gravitatea momentului şi caută singura soluţie dicătoare la salvare a ce mai este de salvat: compromisul conciliant, spre binele comun.

Nobel, înfiinţătorul premiului cunoscut în toată lumea, pentru pregătirea păcii, scria con-

---

FOISOARA

O carte bună: Datorii uitate

de **Jean Bart (Eugeniu P. Botez)**

Să nu creadă cetitorul, care n'a citit vreodată ceva de Jean Bart, că are de a face cu un snob, care şi-a aninat un Jean, ca să-ţi scoată ochii cu franţuzismul acesta. Jean Bart a fost un erou marinar francez, care se bucură şi azi de un mare renume în viaţa marinarilor — ear dl Eugeniu P. Botez este unul din cei mai de seamă ofiţeri ai marinei române, astăzi directorul general al asistenţei sociale din ministerul sănătăţii publice.

In 1900 scria «Noua Revistă Română» despre «iubirea *tolstoiană*» a tinărului ofiţer de marină faţă de ţăranul român, din prilejul unui chestionar referitor la psihologia poporului românesc. Pe atunci era dl Eugeniu P. Botez de 25 de ani! Un an mai târziu a tipărit volumul său de «Schiţe marine şi militare»: «*Jurnal de Bord*», cari — dacă nu ne relevau pe un scriitor de prima calitate, ca pe un Pierre Loti, totuş, ne arătau pe un tinăr novelist cu un remarcabil spirit de observaţie. Dl Botez a urcat, treaptă de treaptă, gradele militare-marine — a fost câtăva vreme şi un reprezentant al comisiei dunărene — dar dragostea de literatură românească nu l-a părăsit — dovadă şi volumul acesta din editura «Vieţii româneşti» (Iaşi, 1921, 12 lei), precum şi colaborarea sa recentă la susnumita revistă.

Academia Română a aflat de bine să premieze volumul acesta de novele şi schiţe, şi n'a greşit, fiindcă celce le va citi le va părăsi cu convingerea că a stat câteva ore în tovărăşia unui suflet delicat, a unui om de inimă, cu mult bun-simţ, stilist remarcabil, — «om», mai cu seamă astăzi, când este atâta trebuinţă de »oameni».

In 1900 răspundea dl Botez chestionarului, despre caracteristicele românului: soldatul român — rezistent, cu energia de fier, veşnic glumeţ şi ironic, flămând şi degerat, «un cuvânt, care să-i meargă la inimă, spus de şef, e de ajuns», ca să-l încălzească şi cerea să cunoşti adâncul sufletului ţăranului român, adăogând... «sânt aşa de puţini acei cari îl cunosc!»

Intre ceice îşi dau osteneala să-l cunoască e Jean Bart. In «Datorii uitate», novela cea mai lungă din volum, ne descrie sbuciumul sufletesc al unui profesor desrădăcinat din mediul său sătesc, într'un orăşel dunărean. Profesorul află pe câţiva consăteni ajunşi la aman, în orăşelul său: promiţându-li se pământ în Dobrogea au emigrat, dar acolo, purtaţi de nas de autorităţile superficiale, au fost siliţi să se întoarcă fără o lăscaie înapoi. Ca un fel de recompensă pentru uitarea, căreia se dase profesorul faţă de consăteni, aleargă acuma dela Ana la Caiafa, ca să capete cel puţin bilet de liber parcurs pentru oamenii lăsaţi pe drumuri. Ironia sorţii nu cunoaşte margini: pretutindeni i se răspunde ironic, în doi peri, pretutindeni e cuptuşit cu vorbe, vorbe, vorbe, până când prefectul şi primarul şi poliţaiul şi ceilalţi, cari îl refuzaseră, iau parte la un «splendid bal», cu «lupta amuzantă cu confetti şi serpentine», cu «Regina Balului», în *scop filantropic!*

Câtă vreme profesorul lansează o listă de subscripţie pentru ajutorul celor trei familii de veterani, cari *mor de foame* în portul nostru, zeflemisit şi batjocorit chiar pentru *umanitarismul* ăsta al dascălilor *idealişti* — răsfoieşte o carte de a lui Tolstoi: «*Desmeteciţi-vă*» — şi simţeşti printre rândurile acestea cum se strâng şi degetele scriitorului român pumn, rugându-se: Desmeteciţi vă! Lista nu are rezultatul dorit — oamenii sânt siliţi să sgribure în frig, afară, ca vai de ei — dar profesorul nu descurajează, ci se atinge de... libretul cassei de economii al copilului său, ca să se împrumute dela el până la zi 'ntâi, când va primi leafa de profesor.

După cum vedem avem de a face cu un scriitor, care ne prezintă pe neşte revoltaţi împotriva nedreptăţilor sociale, bunăoară ca Brătescu, Voineşti şi Alex. Vlahuţă la noi. Nu ne-am fi mirat să fi văzut iscălitura acestor doi scriitori sub bucata aceasta. Singura deosebire ar putea-o descoperi cetitorul în descrierea portului, cu termini tehnici marini şi, la Br. Voineşti, o concisiune mai mare în felul de tratare.

Urmează două schiţe, cari nu trag atât de greu în cumpănă, dar sânt niste descrieri pline de vioiciune: «*In cuşca leului*» vrea să bea o ţuică căpitanul Hâncu, ca să fie vrednic de a săruta pe amândoi ochi pe poloneza de la cassa cir-

tesei B. de Suttner în 1893: «Vreau să dispun de o parte a averii mele, stabilind un premiu, care să se distribue tot la 5 ani (să zicem de 6 ori, fiindcă dacă în 30 de ani n'au reuşit oamenii să reformeze sistemul actual, vor recădea fatal, în barbarie)». Voia să ajungă Europa ca să «forţezi chiar şi statul cel mai certăreţ să recurgă la un tribunal sau să se ţină liniştit».

Sântem tocmai 30 de ani dela profeţia lui Nobel. Vrem colaborarea spre înflorirea Europei sau vrem barbaria? Aut-aut!

...Dumineca, după predica de pe amvon, când ies poporenii satelor să asculte ce spune primăria, în preajma bisericii, sau chiar şi în decursul slujbei, va fi foarte cu cale ca preotul sau alţii să recapituleze ideile de mai sus şi să se roage: «Dă le minte, Doamne, oamenilor, dă-le minte, să scape de prăpăd!»

Conferinţele preoţeşti cercuale din Valea Jiului

In nici o parte a mitropoliei noastre nu se recere atâta muncă pastorală şi atâta tresvie din partea preoţimii, ca şi în Valea Jiului, unde credincioşii nu sânt cu aceleaş datine şi aproape acelaş mers al gândurilor, ca şi în parohiile compacte, unde datine şi concepţii să moştenesc dela părinţi la fii. In Valea-Jiului nici nu se poate vorbi de o atare continuitate. Credincioşii bisericii noastre să formează din persoane venite aproape din toate unghiurile ţării ca muncitori la minele de cărbuni şi exploatări de lemne, şi sânt în continuu contact cu oamenii de diferite confesiuni şi secte. La toate acestea secundează încă curentele socialiste, comuniste etc., cari în mare parte sânt duşmănoase bisericii. Nici într'o altă parte diferitele secte nu îşi au reprezentanţi ca şi în Valea-Jiului.

Conştie de aceste împrejurări, preoţimea din Valea Jiului caută toate ocaziunile pentru a veni în contact cu aceşti muncitori spre a-i ridica la viaţa morală, culturală, necesară.

Conferinţele cercuale pastorale sânt ţinute cu demnitate şi cu toată conştieţiositatea, deşi fiecare preot este reclamat în tot momentul de datoria sa.

Prima conferinţă s'a ţinut în parohia Petroşeni cu mare asistenţă de popor făcându-se totodată şi stropirea cu apă sfinţită a bisericii, care a fost frumos renovată.

Servindu-se sfta liturghie în sobor, predica a fost rostită de păr. Emilian Şinca din Aninoasa despre datoriile creştinului faţă de Dumnezeu, biserică şi deaproapele.

A II a conferinţă în parohia nou înfiinţată Petrila Regele Ferdinand cu o frumoasă predică de către păr. Sebastian Rusan din Vulcan despre statornicia în credinţă.

A III-a conferinţă s'a ţinut în parohia Lupeni împreunată cu sfinţirea şi punerea pietrii fundamentale a nou edificândei biserici, care promite a fi una dintre cele mai măreţe şi frumoase biserici ale arhidecesei noastre ca stil, formă şi mărime.

La această conferinţă a luat parte şi părintele protopop tractual Dr. Cornel Popescu.

In faţa alor sute de oameni — şi de alte confesiuni — a rostit păr. Ioan Duma din Petroşeni, o educătoare predică de cuprins moral-naţional cu mult entusiasm. Părintele protopop a rostit o frumoasă vorbire arătând istoricul cu date ale acestei parohii. Serviciul a fost impunător, dându-se răspunsurile liturghice de către preoţi în cor.

A IV-a conferinţă s'a ţinut în parohia Vulcan.

Această conferinţă şi slujire în sobor a fost unică în feliul său prin împrejurarea, că cu aceasta ocaziune s'a încreştinat, primind taina sft. Botez nu mohamedan Osman Lehici luând în botez numele de Iacob la propria sa dorinţă. La liturgie a vorbit păr. E. Şinca despre credinţa bisericii noastre ortodoxe în legătură cu evangheliei zilei.

Inrâurirea, ce a avut o aceasta conferinţă prin actele ei asupra celor prezenţi să invederează din cuvintele unui cantor bătrân care îmi zicea «Părinte! ziua de azi a fost cea mai bună şcoală pentru poporul nostru din Valea-Jiului, avem preoţi vrednici aici, şi acuma pot să mor liniştit, că nu mi-e teamă, că rătăciţii acestia (pocăiţii) vor putea cutropi credinţa şi biserica noastră ortodoxă».

Celelalte conferinţe pastorale urmează a se ţinea conform programului statorit.

Cu acestea ocaziuni s'au săvârşit diferite servicii credincioşilor întreţinându-se preoţii cu credincioşii şi luminându-i asupra diferitelor chestiuni.

La fine s'au ţinut conferinţele intime preoţeşti discutându-se asupra mersului şi a diferitelor probleme, ce obvin în viaţa pastorală dresându-se proces verbal în toată regula.

In aceasta vale a Jiului — deşi cel mai periculos mediu — biserica noastră ia un avânt îmbucurător jertfindu-se multe milioane pentru biserici.

Aceasta se va putea constata şi atunci când credincioşii din Valea-Jiului vor avea fericirea a avea în mijlocul lor pe Inalt Prea Sfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit. Pr. *E. Şinca*

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută la finea sfintei liturghii a ţinut o frumoasă predică prof. seminarial I. Beleuţă.

Câte ziare şi reviste apar în România. A apărut Nr. 12—16 din preţioasa publicaţie «Buletinul cărţii» (Tip. Cultura Naţională), în care se publică lista completă a tot ce apare în România, date bibliografice de valoare, reproduceri din cărţile recente, notiţe privitoare la viaţa intelectuală. Aşa d. e. publică B. c. o statistică interesantă despre ziarele câte au apărut în decursul a. 1922 în România. Din cele 657 ziare au fost 471 în româneşte şi 186 în alte 12 limbi. In Regat au apărut 362, în Ardeal 237, în Basarabia 35, în Bucovina 23. Din 48 ziare ale Clujului au fost 26 minoritare, din cele 40 ale Timişoarei 13 româneşti. Reviste au fost 92, din cari 69 româneşti, 15 ungureşti, 6 germane, 1 italiană şi 1 ucraineană.

O revistă europeană este „Arhiva pentru ştiinţa şi reforma socială", organul institutului social-român, din Bucureşti. Cine vrea să aprofundeze problemele sociale din ziua de astăzi nu va putea trece fără de a consulta această bine redactată revistă. Aşa d. e. publică nr. 6 (anul al IV-lea!), apărut acuma: un studiu statistic despre problema minorităţilor noastre — ungurii şi săcuii din România (de dl Vasile Stoica) — consideraţii asupra conflictului universitar (numerus clausus) de rectorul univers. din Cluj, dl Dr. Iacobovici, — articole despre reforma învăţământului, de prof. univ. G. G. Antonescu şi Dr. Şt. Zeletin ş. a. Recenzii multe — bibliografii. Directorul «Arhivei» e prof. univ. D. Gusti. Abonament anual 150 lei. Adm. «Centrala Cărţii», Calea Griviţei 81, Bucureşti. O recomandăm cu insistenţă intelectualilor noştri.

Invitare. Societatea meseriaşilor români din Agnita şi jur invită la festivitatea inaugurării societăţii şi sfinţirea drapelului ce se aranjează Duminecă în 23 Sept. n. c. în Agnita. Programul: Sfinţirea drapelului după finea sf. liturghii. Ţintuirea cuielor în drapel. La ora 1 p. m. masă comună în Hotel comunal. La ora 7½ *Concert* cu declamări şi soluri dat de corul bărbătesc al Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, sub conducerea dlui Ioan Stanciu, în sala Hotelului comunal. După concert urmează dans.

O veste bună. Din Cluj vine ştirea că oraşul a hotărât să cenzureze de aici înainte filmele cinematografelor. Se indică chiar şi comisia: prof. Candrea, directorul ministerului de instrucţie publică, prof. univ. Ghidionescu şi prefectul poliţiei Popovici. Aplaudăm din toată inima. Cine urmăreşte filmele cari rulează în cinematografele noastre de multe ori trebue să clatine din cap şi să se întrebe: Ce fel de nutremânt dăm noi copiilor şi maselor poporului dela oraş!? Priviţi numai la fotografiile — scene din diferite filme — expuse pe la vitrinele prăvăliilor. Unele sânt adevărate atentate la pudoare, altele chemări, glasuri de sirenă spre o viaţă desfrânată sau criminală. Ce să se ştie face în mijlocul atâtor filme ucigătoare de nervi şi de morală — cele câteva filme într'adevăr remarcabile? — Şi încă o mică obiecţiune: aţi citit imposibilele afişe ale cinematografelor sibiene? O limbă românească vrednică de deplâns. O mică întrebare: nu s'ar putea şi în oraşul Sibiu controla mai riguros filmele şi nu s'ar putea da o redactare mai românească afişelor? Ar fi spre binele tuturora.

Inelele de logodnă pentru Japonia. O frumoasă faptă a săvârşit zilele trecute un anonim în Cehoslovacia. Faptă vrednică de a fi comentată de pe amvon. Se ştie grozavul cutremur de pământ, care a bântuit în înfloritoarea Japonie. In decurs de câteva zile a înghiţit pământul sute de mii de case, sute de mii de oameni, lăsând pe drumuri o populaţie întreagă. La legaţia japoneză din Praga a sosit un mic pachetel, întovărăşit de câteva rânduri. Rândurile erau subscrise, dar cu o scrisoare indescifrabilă Eată ce spunea trimiţătorul: «Drept dovadă a recunoştinţei mele pentru ospitalitatea de care m'am bucurat, ca legionar cehoslovac în Japonia, şi ca recompensă neînsemnată pentru binefacerile acordate mie, trimit pentru alinarea mizeriei născute acum în această ţară inelele noastre de aur de logodnă». Ce frumos semn de recunoştinţă! Să trimiţi inelul tău de aur, de logodnă, ca să arăţi inima ta de aur, într'o vreme când aurul este doar marfă de samsarlâc!

O scrisoare a preşedintelui Republicei cehoslovace Masaryk, adresată congresiştilor dela congresul internaţional al profesorilor de şcoale medii (Praga, Sept.), a stârnit aplauze unanime la cei mai bine de 100 de reprezentanţi. Filosoful şi omul Masaryk se îndreaptă spre intelectualii din lumea întreagă şi decretează: «Chiar şi gândirea numai este o muncă». Grea şi semnificativă vorbă în zilele noastre de sbucium sufletesc pentru cei ce îşi mai dau osteneala să cugete! Preşed. Masaryk a salutat mai apoi cu bucurie tendinţa de a internaţionaliza raţional învăţământul în şcolile medii. Tot atât de aplaudate au fost cuvintele reprezentantului francez al învăţământului, dl Berthot, care a rugat, nu numai pe profesori, ci şi pe toţi intelectualii din toate ţările, să treacă peste toate primejdiile cari ne despart deolaltă şi să se alieze, ca să putem însemna ceva în lupta pentru asigurarea unei adevărate păci. — Vorbe 'n vânt?

«Lira Libertăţii», în editura Librăria A. Auspitz, Lugoj, colecţie de cântece întregite cu: imnuri, marşuri, doine, hore, cântece poporale, şcolare şi naţionale, culese de: N. Jugănariu. Preţul 16 Lei.

Clopotele! Dintr'o scrisoare (1923): «...In 1921 s'a luat o hotărâre cu membrii comitetului ca să ne cumpărăm clopote, fiind biserica total lipsită de clopote... In... ne trezim în comună cu 6 clopote, toate în mărime de 1700 Kg., cu 60 lei Kg... durere, toate clopotele în timp de 6 săptămâni s'au spart (crepat)... s'au trimis de nou la... să se toarne»... Voiau bieţii oameni să-şi audă clopotele bisericii din sat, văduvită de ele în decursul războiului, şi s'au ales cu hârburi! ...Şi citeşti în rev. «Analele» cum descrie unul clopotele vizitate în clopotniţa bisericii-catedrale din Malines (Belgia). Locuitorii oraşului sânt mândri pe clopotele lor! Clopotarul e tot odată un mare meşter muzicant, încât lasă să

---

culuí, poreclită «Tigresa» — şi îşi şi duce planul în îndeplinire. «*Bădiţa Gâlcă*», care se avusese bine cu un turc în timp de pace, îi face, vânt când îl vede prisonier rebegit, în războiul din 1877/8, dându-i sfatul să se prefacă mort de oboseală, în mijlocul drumului. Turcul îi mulţumeşte: «Bre Gâlcă!.., Om bun!... la tine!... vede sus Alah!» O schiţă verosimilă, bine prinsă.

Cea din urmă bucată este poate cea mai reuşită, ca analiză sufletească. O novelă, sentimentală dacă vreţi, dar de o sentimentalitate atât de nobilă! «După douăzeci de ani» are ceva din parfumul novelelor lui Turghenief şi Geta, femeia măritată cu un inginer mai bătrân şi cartofor, «femeia sfântă» din portul C., eroina, care este eroină, fiindcă isbucneşte în lacrămi şi fuge când eroul îi strânge mânile şi i le apasă pe buze şi pe ochi, pătimaş — Geta aceasta este antipoda tuturor eroinelor lascive, la modă în zilele noastre. Cât de departe este atmosfera bolnavă, descrisă de un Claude Farère (Civilizaţii!), spre deliciul unui public de senzaţii bolnăvicioase! Novela dlui Botez o ţii minte şi o reciteşti cu plăcere, căci îţi oferă, atât ca formă, cât şi ca fond, ceva sănătos şi trainic.

O carte, care va fi bine să împodobească bibliotecile noastre, nu numai pentru ochii lumii, ci şi pentru ochii şi inima sufletului omenesc bolnav de astăzi. *H. P.-P.*

---

se joace sunetele clopotelor ca neşte îngeri, cari se îngână şi silește pe cetăţeni să mai ridice capul spre cer şi să se gândească la nimicnicia omenească. Sânt clopote uriaşe în clopotniţa din Melines, ca acela de 6000 de Kg., şi altele, mititele aşezate în rând, ca copiii de şcoală. «Nu-i aşa?» îl întreabă scriitorul francez pe clopotar, «nu i aşa că clopotele acestea sânt vechi?» — «O, da!» răspunde clopotarul. «Afară de unul, pe care mi l-au dedicat mie locuitorii. Celelalte sânt din secolul al XV lea şi al XVI lea. Aproape toate din Olanda...» Ascultaţi, cetitori dvoastră, clopote, cari dăinuiesc din sec. al XV lea şi al XVI lea şi încă tot mai îşi mişcă limbile cucernice, să cheme pe locuitorii iubiţi la vecernie! Nu vi se pare că lucrul de mântuială a turnătoriei din... nu i scriu numele... se aseamănă cu sufletul «modern», care — repede-repede — se sparge, fiindcă nu-i folosită la turnarea lui în formă, din partea părinţilor, dragostea de seamăn şi seriozitatea turnătorilor din Olanda?...

Un ziar rostit. In Octomvrie va avea Parisul şi senzaţia aceasta: te vei putea abona la cel dintâi «Ziar rostit». Un publicist, Leo Poldes, redactează de aici încolo «Journal saus fil» (Ziarul fără fir), cu articole de fond, ştirile zilei foiletoane şi celelalte, fireşte şi anunciuri. 250,000 de ascultători abonaţi din raionul Parisului şi 600,000 din Franţa vor avea putinţa, cu ajutorul undelor lui Hertz, să asculte ziarul fără de fir. N'ai decât să cumperi un aparat radiotelefonic receptor, care se vinde acum în Franţa ca aparatele telefonice obicinuite, şi să ţi-l instalezi la locuinţă. Se vorbeşte de pe acum de o publicaţie de concurenţă, de «Journal parle sans fil» (Ziarul vorbit fără fir). Unii se bat cu gândul, care nu e nici decât nerealizabil, ca în viitorul apropiat să fondeze un ziar în imagini. Te abonezi în oraşele mari pentru ora cutare şi cutare la cinematograf şi îţi perindă pe din'aintea ochilor scenele principale din Europa şi America, întâmplate cu câteva zile, chiar ceasuri înainte. Un oficiu de riportaj perfecţionat, cu fotografia fără de fir, va face ca să vezi par'că aievea tot ce te interesează din întâmplări marcante.

Eforia Şcoalelor centrale ort.-rom., Braşov

Nr. 117/1923 (126) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea catedrelor vacante la **Liceul ortodox român Andrei Şaguna** din Braşov se publică concurs cu terminul **15 Septemvrie 1923.** Catedrele vacante sânt:

1. Două catedre de matematică.
2. O catedră de Fizică-Chimie.

Concurenţii vor trimite cererile lor Eforiei şcoalelor centrale ort. rom. din Braşov, însoţite de următoarele documente:

1. Certificat de botez, dovedind că sânt români de confesiunea ortodoxă.
2. Certificat de moralitate.
3. Certificat medical.
4. Documente despre calificaţiunea profesorală cerute de lege pentru şcoalele secundare.

Salarizarea profesorilor e în conformitate cu a celor dela liceele de stat.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare, ţinută la 23 August 1923.

Direcţiunea.

Nr. 502/1923 (88) 1—3

Concurs repetit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Dăbârlău,** tractul Oituz, jud. Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii vor înainta petiţiile oficiului protopopesc al tractului Oituz, în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere cu prealabila voe a adm. protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare, a celebra şi liturghisi şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 22 Iunie 1923.

George Neagovici-Negoescu,
adm. protopopesc.

Nr. 87/1923 (121) 2—3

Concurs

Pe baza §-lui 63 din Statutul organic combinat cu § 23 punct 5 şi a Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul naţional bisericesc al mitropoliei noastre sub Nr. 136 din 1888 § 7 prin aceasta conform ordinului consistorial din 6 Februarie a. c. Nr. 10463 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Sighişoarei.**

Viitorul protopresbiter va ocupa totodată şi unul din cele 2 posturi de parohi coordinaţi din parohia **Sighişoara.**

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt:

Venitele după un post de paroh conform fasiunei din coala B.

Venitele după postul de protopop cu întregire dela stat.

Concurenţii au să documenteze calificaţiunea prescrisă prin concluzul congresului Nr. 111 din 1888.

Cererile de concurs cu documentele necesare în original, sânt a se înainta la consistorul arhidiecezan în termin de 30 de zile după prima publicare în ziarul «Telegraful Român», fiind a se alătura şi o tabelă de calificaţiune după rubricile indicate în Regulamentul congresual provocat, § 12.

Concursele întrate după expirarea terminului, nu se vor lua în considerare.

Sighişoara, din şedinţa comitetului protopresbiteral, ţinută la 15/28 Iunie 1923.

Ioan Muntean
adm. protop.

Octavian Doctor
notar.

Aprobat:

Sibiu, din şedinţa plenară, ţinută la 28 August 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 182/1923 (122) 2—3

Concurs repetit

Pentru întregirea posturilor de parohi din parohiile jos însemnate în protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs repetit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»:

1. **Luncani.**
2. **Sălaşul de sus.**

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat.

Concurenţii îşi va înainta cererile instruite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie spre a face cunostinţă cu poporul.

Haţeg, la 22 August 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox rom. al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetele parohiale respective,

Dr. C. Popescu
protopop

Nr. 353/1923 (112) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III, **Dâncul-mic,** protopopiatul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, între cari sânt luate: casa parohială în stare bună şi 16 jugăre pământ ca eclejie ce e a se întregi în baza legii agrare.

Concurenţii vor înainta petiţiile în terminul sus arătat subsemnatului cu documentele recerute având a se prezenta şi personal spre a se face cunoscuţi şi a cânta sau cuvânta înaintea poporului.

Orăştie, 8 August n. 1923.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu comitetul parohial.

V. Domşa,
protopop.

Nr. 7355—1923 Epitr. (127) 1—2

Prăvălie de închiriat

Consistorul arhidiecezan **dă în arândă localul de prăvălie din Sibiu, strada Regina Maria Nr. 36,** împreună cu încăperile ce aparţin acelui local, **pe termin de 3 ani, începând cu 1 Februarie 1924.**

Reflectanţii să înainteze Consistorului arhidiecezan în Sibiu până la 23 Septemvrie (6 Octomvrie) ofertele lor închise, provăzute cu vadiul de 5000 Lei în bani sau hârtii de valoare, declarând că cunosc condiţiunile de închiriere şi se supun lor.

Condiţiunile de închiriere se pot vedea în cancelaria consistorială din str. Mitropoliei Nr. 45.

Sibiu, la 28 August 1923.

Consistorul arhidiecezan

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Nr. 252/1923 prot. (120) 2—3

Concurs repetit

In baza ordinului consistorial Nr. 3519 din 3 Mai a. c. se publică de nou concurs pentru întregirea parohiei de clasa III. **Valendorf** din protopresbiteratul Cohalm, cu termin de 30 zile.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt stabilite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele necesare, conform normelor în vigoare, în terminul deschis subsemnatului şi până la publicarea alegerii se vor prezenta în parohie într'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a şi celebra.

Cohalm, la 18 Iunie 1923.

Emilian Stoica,
protopresbiter

Nr. 654/1923 Prot (119) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a **Cornăţel,** (Egerseg) cu filia **Sâncrai,** tractul Târgul Mureş jud. M. Turda, pe baza ordinului consistorial din 6 Iulie a. c. Nr. 2831/1923 se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Comuna se află în depărtare de 4 km. dela Târgul Mureş şi are case parohiale noi precum şi supraedificatele economice necesare.

Cererile de concurs instruite cu documentele necesare să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc.

Concurenţii după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre cânta, predica, eventual a şi celebra.

Târgul Mureş, la 8 Iulie 1923.

Oficiul protopresbiteral în înţelegere cu comitetul parohial.

Ştefan Russu,
protopop.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 8/21 Septemvrie 1923 Nr. 73

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Este „Asociația" o sucursală a institutului „De propaganda fide"?

— O carte de origine apocrifă* —

I.

Ne am obișnuit așa de mult cu mentalitatea fraților noștri, al căror zel de propagandă catolică a intrat într'o fază bolnavă, încât de cele mai multe ori renunțăm a le mai demasca atât intențiile, cât și mijloacele de luptă — ele fiind în deobște cunoscute.

Dacă totuși revenim asupra acestei probleme, care face atâta sânge rău celorce cred că «lupta confesională» nu e decât o răutăcioasă harță între frați, o facem, pentrucă de astădată gravitatea cazului e deadreptul fără precedent. Și asta, fiindcă pune în cumpănă prestigiul însuși al celei mai înalte instituții culturale din Ardeal și autoritatea morală nu a vr'unui scrib din vr'o obscură oficină gazetărească — fie ea chiar și din «mica Romă» — ci a Inalt Prea Sfinției Sale Dr. Vasile Suciu, arhiepiscop român unit de Alba-Iulia și Făgăraș.

Iată de ce este vorba.

In «Biblioteca poporală a Asociațiunii» a ieșit de curând fără să se pună în vânzare, — și vom vedea pentruce — o broșură întitulată «*Gheorghe Lazăr*, la o sută de ani dela moartea lui, de *Dr. Vasile Suciu*, Arhiepiscop și mitropolit român unit de Alba-Iulia și Făgăraș și membru în comitetul central al «Astrei». Până aici, nimic deosebit, care să vădească un element sensațional. Nici chiar faptul, că un mitropolit *unit*, care nu-i istoric de meserie, se încumetă să facă biografia și sinteza personalității unui mare fiu al bisericii *ortodoxe*.

Sensaționalul se vădește abia dupăce deschizi broșura și cetindu-o te convingi că ea nu este ceeace te-ai fi așteptat să fie: o obiectivă cercetare a vieții marelui dascăl și un imn de slavă, închinat lui, ci mai mult o înșeilare de insulte dechizate la adresa bisericii ortodoxe sau a reprezentanților ei, și o largă expunere a organizării școalelor catolice din Cluj și Viena, al căror produs, crede autorul, că a fost și Gheorghe Lazăr. Iar aceasta însemnează nici mai mult nici mai puțin decât să reduci în chipul cel mai cinic pe marele apostol al neamului românesc la rolul unui exponent al propagandei neo-papistașe, și «Asociația» la rolul unei sucursale a institutului «De propaganda fide».

Dacă această metodă de lustruire a unei minciuni biseculare prin sistematica falsificare a istoriei ar fi opera unui oarecare Georgescu și publicată în coloanele curierului dela Blaj, lumea nu s'ar sinchisi prea mult. Dar fiindcă propaganda ocultă se face sub firma celei mai înalte autorități a bisericii unite și sub auspiciile biroului Asociației, de aceeaș culoare confesională, ea nu poate decât să ne revolte până în adâncurile sufletului nostru și să ne smulgă întrebarea categorică la care așteptăm răspuns atât dela conducătorii «Asociațiunii» cât și dela Inalt Preasfințitul autor al broșurei:

Este «Asociația» o sucursală a institutului «De propaganda fide»? Iar dacă nu este, atunci să se tragă ultimele consecvențe atât pentru neastâmpăratul secretar al «Asociației», cât și pentru I. P. S. autor! A tolera mai departe cinica imoralitate care se lefăiește în fotoliile palatului de pe Bretter, ar însemna de-adreptul decapitularea propriei noastre conștiințe de demnitate. Prin ea ne-am face nevrednici de scumpa moștenire lăsată din sudoarea părinților noștri. Iar acest păcat nu-l vom lua asupra noastră nici de dragul secretarului neastâmpărat, nici de dragul I. P. S. mitropolit, care a crezut că are tot dreptul să facă din biografia lui Gheorghe Lazăr un psalm închinat școalelor catolice, iar din țara Făgărașului o galerie a celebrităților unite.

*

Pentru liniștirea cetitorului ne vedem siliți a face la locul acesta o mărturisire. N'am demascat în cele de mai sus decât o latură a «scandalului». Și nu pe cea mai gravă. Căci geneza broșurii despre Gheorghe Lazăr are o istorie foarte lungă. Expunerea ei ne va da prilejul să vorbim de *cea mai mare mistificare literară a veacului nostru*, care va pune în cea mai tristă lumină moralitatea unor oameni crescuți în școala lui Ignatie Loyola

Până Marți dăm cetitorului aceste informații mistice: Broșura «Gheorghe Lazăr» de mitropolitul Dr. Vasile Suciu nu e scrisă de... autor. Ea a ieșit în a doua ediție — înainte de a ieși în ediția întâia, iar ediția a doua a fost oprită să iasă...

---

* *Gheorghe Lazăr*, la o sută de ani dela moartea lui, de *Dr. Vasile Suciu*, arhiepiscop și mitropolit român unit de Alba-Iulia și Făgăraș și membru în comitetul central al «Asociațiunii». Sibiu 1923. Editura Asociațiunii.

Școala confesională

Nizuințele noastre au fost îndreptate în trecut spre susținerea școalelor noastre confesionale, și asigurarea lor din puterile noastre. In direcțiunea aceasta am adus jertfele cele mai mari, aici ne-am concentrat toate puterile noastre. Școala românească a fost ținta tuturor încordărilor noastre dela venirea marelui Șaguna până la încheierea războiului, care a schimbat fața lucrurilor în statul nostru.

Când vom ajunge să scriem această epocă din viața poporului nostru din Ardeal, vom vedea ce jertfe am adus noi pentru școala noastră confesională, câtă putere de energie a consumat această lucrare a noastră.

Ceeace vom admira mai mult, va fi jertfa ce-a adus poporul nostru pentru școală. Ne-a succes prin muncă de jumătate de veac se angajăm poporul nostru în lupta pentru asigurarea școalei confesionale.

Am ridicat școale de model aproape în toate comunele noastre. Școala a fost idealul nizuințelor noastre. Acestui ideal am jertfit totul.

Bisericuțele noastre au rămas aproape pretutindenea în starea umilită moștenită din trecut, în vârful dealului, afară de sat, în bună rânduială altcum, însă în situație modestă.

Preotul nostru, acest martir al neamului nostru, a fost avizat la neînsemnatele venite după epatrafir, altcum a lucrat în rând cu țăranul nostru spre a-și câștiga pânea de toate zilele.

Case parohiale nu am avut, și în cele mai multe comune nu avem nici azi. Grija noastră a fost să avem școale, și să avem locuințe pentru învățători.

Nu am putut face aceea, ce au făcut alte neamuri pentru preoții sei.

Cercetăm de pildă comunele conlocuitorilor noștri sași. In fiecare comună aflăm casa preotului mai frumoasă ca casele celorlalți locuitori. E situată lângă biserică, e încunjurată cu zid ca un castel, e întărită, e înfrumsețată. Tot așa și școala. Biserica e edificiul cel mai pompos în comună, așezată în mijlocul comunei, la locul cel mai frumos, încunjurată cu zid ca un castel.

Noi nu am ajuns să ne cugetăm la preoțimea noastră, nu am ajuns să ne gândim la aceea, ca să coborâm biserica din vârful dealului, să o așezăm în mijlocul satului, la loc de frunte, să o încunjurăm cu zid, căci noi ne-am concentrat toate puterile pentru a asigura școala.

Noi nu am ajuns să zidim casa parohială pe seama preotului, nu am avut răgaz să întemeiem din al bisericii sau din alodiul comunal salar pe seama preotului, căci am fost absorbiţi de grija pentru şcoală.

Nu am putut îngriji — durere — de cimiterile noastre, de locul sfânt unde dorm somnul de veci iubiţii noştri reposaţi, căci noi am fost cu gândul în locul prim la şcoala noastră.

Nu ne supără starea aceasta de lucruri, căci ne-a succes să salvăm şcoala noastră, care a fost ţinta atacurilor celor mai crâncene din partea duşmanilor neamului nostru.

Poporul nostru din Ardeal prin susţinerea şcoalei a dat dovadă de simţul de jertfă în gradul cel mai suprem. Poporul nostru a făcut zid puternic în jurul şcoalei sale confesionale, şi de stânca aceasta s'au izbit toate atacurile guvernelor ungureşti începând dela ministrul de culte Trefort până la ministrul de culte Appony cu zona culturală.

Şcoala a fost ţinta tuturor nizuinţelor noastre şi ne-a succes timp de o jumătate de veac prin muncă continuă, cu plan şi bine organizată, cu dragoste susţinută între împrejurările cele mai grele să angajăm poporul la susţinerea şcoalei confesionale.

Aşa ne-au ajuns zilele fericite de azi.

Va trebui să recunoască orcare om nepreocupat rolul şcoalei româneşti în desvoltarea poporului nostru.

O instituţiune susţinută cu atâtea jertfe, o instituţiune la a cărei susţinere prin o lucrare încordată în timp de jumătate de veac ne-a succes să angajăm întreg poporul nostru — o asemenea instituţiune trebuia susţinută şi în situaţia de azi pentru binele poporului nostru. Din ce motive nu mai sânt bune azi şcoalele noastre confesionale, din ce motive trebue distrusă legătura de veac dintre biserică şi şcoală, din ce motive trebuia distrusă dărnicia poporului pentru şcoală, dărnicia care o am putut stoarce dela popor prin muncă încordată de jumătate de veac, şi care a fost în timpuri grele stânca de granit, de care s'au lovit toate valurile în era ungurească, motivele acestea noi nu le-am auzit şi nu le putem cuprinde în mintea noastră.

Ceeace am zidit în 50 de ani începând dela venirea marelui Şaguna până în zilele noastre, s'au dărâmat în timpul scurt de 3 ani.

In cele mai bune din şcoalele noastre azi e complectă anarhie.

S'au rupt legăturile dintre învăţători şi preoţime, dintre învăţători şi autoritatea bisericească, şi azi în şcoalele cele odinioară mai disciplinate aflăm adevărată anarhie, provocată de organele statului din motive, pe cari noi nu ni le putem închipui.

Sântem la începutul anului şcolar. In nesiguranţa, în anarhia de azi, nu mai putem trăi. Să reîntroducem ordinea în şcoalele noastre.

Şi în Ungaria criză de cărţi. Scriitorul talentat Sigismund Moric, romancier apreciat, maghiar neaoş, se plânge că publicul cetitor maghiar ajunge din ce în ce mai restrâns. In oraşele mai mici de provincie i s'a spus că trece chiar o lună până să se vândă o carte de literatură bună. In schimb e la modă literatura maculatură. Dacă apare acum o carte în 3000 de ex. este eveniment.

Pentru un naţionalism sănătos

(Cum a deschis preşedintele congresului internaţional al profesorilor secundari congresul din Praga)

Congresul internaţional al profesorilor secundari şi-a ţinut Marţi, în 4 Sept., şedinţa festivă în frumoasa sală Smetana din «Casa naţională» (Obecni Dum) din Praga. Ce sentimente a căutat preşedintele, prof. Dr. Frantişek Zakaveţ, să evoce în clipele acelea solemne în inimile ascultătorilor adunaţi din toate ţările, de peste ţări şi mări?

După ce a salutat pe reprezentanţii diferitelor naţiuni, şi după ce a amintit cu cinstea cuvenită pe promotorii congresului, a terminat astfel: «Dacă a învins, la urma-urmei, ideia naţională, ea singură nu poate să ajute ca să satisfacă toate trebuinţele unui popor. Palacky al nostru (un mare bărbat de stat ceh) a vorbit deja de organizaţia mondială ce are să vină şi Jungmann, Neruda şi Vrchlicky au deschis poporului cehoslovac ferestrile larg spre cultura mondială. N'au făcut altceva, dealtmintrelea, decât că au urmat exemplul antemergătorului lor I. A. Komensky (Comenius). Ear ideile unui Komensky au venit, earăş, la noi în epoca reînoirii noastre naţionale, prin scrierile unui Lessing, Herder, Kant, Goethe, Schiller, ale acelor adevăraţi germani, cari au ştiut să recunoască meritele altora.

«Naţionalismul poate să păcătuiască arat prin exagerări, cât şi prin slăbiciune. Există exemple de toate felurile pentru amândouă cazurile — în acest caleidoscop a temperamentelor naţionale poate ideia sănătoasă a internaţionalismului numai să folosească spre bine, preîntâmpinând un viitor războiu. Salvaţi dintr'un potop, nu vrem să ne aruncăm într'alt potop. Deşi se anunţă glasuri, cari nu vreau să ştie nimic de umanitate, totuş, umanitatea are să-şi ajungă ţinta supremă cu ajutorul vremii. Ar fi folositor şi util, ca creerul oamenilor să fie aierisit din când în când cel puţin cu un curent sănătos, proaspăt, de internaţionalism, cu un autentic internaţionalism care nu teroriseză, ci împacă, care nu desbină, ci adună în spiritul soliei iubirii. Un internaţionalism, care caută ţări străine, care învaţă limbi străine, care citeşte literaturi străine, care face cunoştinţă la congrese şi care caută compromisuri vindecătoare.

«Să ocoleşti războiul pe viitor! Aici poate profesorul să fie foarte folositor! Toate obiectele pe cari le predăm: limbile, istoria, matematica etc., pot să se prefacă în mânile sale atât unelte ale iubirii şi ale reconstrucţiei, cât şi unelte ale urii şi ale nimicirii.

«Să faci ca războiul să fie în viitor imposibil! De dragul tineretului, care ne este încredinţat nouă, ar trebui să ne dăm osteneala să-l creştem astfel ca să nu fie siliţi tinerii odată să se omoare reciproc. Peste istorie, matematică, a căror putere poate fi folosită în senz dublu, există ceva superior care tinde spre o armonie universală.

«Este omul moral, este adevărata umanitate frumuseţea omului curat, caracterul. Numai dacă sânt îmbibate de lumina acestei autentice înaintări sânt în stare artele şi stiinţele pe cari noi le învăţăm mai departe, să facă imposibilă ura popoarelor şi războiul.

«Sau să l transforme cel puţin într'o întrecere mănoasă, într'o luptă a puterilor morale cu arme spirituale! Nimeni nu va pierde în lupta aceasta, fiindcă, pentru ca să vorbim cu cuvintele poetului (nostru ceh) Otakar Bjezina:

«Lumina nu păleşte şi nu moare, decât în faţa unei [alteia mai mari —
In faţa uneia ce este tot mai mare, şi tot mai mare, tot [mai mare iar'.

Cuvinte respicate — aplaudate de toţi asistenţii, frenetic. Ce frumos! Meritele unui Goethe, Schiller, Herder, remarcate, subliniate de către un reprezentant al Cehoslovaciei. Glasuri de chemare: veniţi să ne înfrăţim sufletele, luându-ne veninul şovinismului din suflete!

După milioanele de morţi să fie numai neşte flori retorice aceste chemări? Ar fi prea trist, prea tragic pentru omenirea întreagă.

Omul modern, cu simţ de responsabilitate socială este un Prometeu, care stă pe muntele Atlas, drept pedeapsă că a vrut să răpească din ceriuri, în loc de lumina fulgerului simţemintele exprimate mai sus în congresul tuturor pedagogilor şcolilor medii. Ficaţii îi mânâncă profitorii de războiu. *H. P.-P.*

Pentru ce s'a descompus Ungaria?

de Horia Petra-Petrescu

Mulţi din cetitorii rândurilor acestora vor fi avut prilejul să vorbească în anii din urmă cu cetăţeni unguri în România întregită. Mulţi vor fi ajuns în discuţiile lor la întrebarea, pe care trebue să şi o pună orce om, care judecă în ziua de astăzi la noi: de ce s'a dat ţara ungurească aşa de grozav de mal? şi nu vor fi ştiut — poate — să răspundă aşa, pe îndelete, neavând materialul adunat în minte, şi într'o carte, după cum trebue.

Rândurile de faţă vreau să atragă luarea aminte a cetăţeanului român asupra unei cărţi, scrisă în limba ungurească. E scrisă de un domn care-şi zice Ormos Ede şi poartă titlul din fruntea articolului: «Pentru ce s'a descompus Ungaria?»

Dacă găseşti, cetitorule, pe un concetăţean ungur, care ne înjură, care urăşte ţara aceasta românească; dacă ţi se întâmplă să dai de lacrimi în ochii unei mame de ungur, care şi-a pierdut fiul, singurul fiu, pe câmpul de luptă; dacă treci pe lângă mormintele soldaţilor morţi, întovărăşit de un cunoscut ungur — ia cartea aceasta a dlui Ormos şi dă-o celui ce înjură, celuice e cu ochii înlăcrămaţi, celuice trece pe lângă morminte, spunându-i: Gândeşte-te!

Prefaţa a scris o profesorul Iászi, de care vei fi auzit, poate. Dl Iászi mărturiseşte marele adevăr: un viitor mai bun, o îndreptare nu poate fi pentru nici un neam dacă ascunde adevărul. — Adevărului trebue să i te uiţi în faţă, ear adevărul ne spune că Ungaria s'a prăbuşit fiindcă destinele ţării au fost în mânile unei clici feudale-clericale-naţionaliste-şoviniste.

Dl Ormos o dovedeşte aceasta pas de pas. Nu subscrii toate cele spuse de autor, dar de cele mai multeori zici: «Asta e! Are mare dreptate!» Arată cum am fost nedreptăţiţi, cum ni s'a luat putinţa de a trăi cinstit, ca cetăţeni iubitori ai fostei noastre patrii.

Să amintim o singură pagină din cele 122 ale broşurii. Autorul ne vorbeşte despre năcazurile sârbilor sub domnia Ungariei. In 1905/6, voind să se îmbogăţească partidul agrarian din Ungaria, a pornit războiul vamal cu Sârbia, închizând graniţele şi nelăsând să treacă coadă de porc din Sârbia pe teritorul Ungariei. In Sârbia sânt mulţi neguţătorii de vite şi negoţul cu ele era înfloritor, era o întrebare de viaţă pentru ţară. Luând sârbilor singura piaţă unde puteau vinde, numai ca vreo câţiva agrarieni unguri şi austriaci să se poată îmbogăţi, le-au luat putinţa sârbilor să aibă legături comerciale paşnice cu Ungaria. Cu atât mai mult, cu cât nu le-au lăsat să ducă în îndeplinire nici planul de a ajunge la mare, ca să aibă unde exporta. Când a vrut Sârbia să se alieze cu Bulgaria, economiceşte — earăş s'a pornit diplomaţia austro ungară să protesteze. Aşa au ajuns sârbii din Sârbia să nu poată răsufla în ţara lor. Negoţ cu tine — nu; port la mare, ca să exportezi — nu; alianţă economică cu Bulgaria — nu! Mai vedeau şi pe fraţii lor din Ungaria urmăriţi, fiindcă protestau pentru nedreptăţile îndurate, mai vedeau şi pe celelalte naţionalităţi din Ungaria strânse cu uşa.

Vă miraţi?, întreabă dl Ormos, dacă nu s'a putut entuziasma sârbul din Ungaria şi cel din Sârbia de preacinstita oblăduire din Ungaria şi dacă s'a răsvrătit? Până ce au început să cânte ungurii «Megálj, megálj, kutya Szerbia!»... (Stai tu numai, stai, câne de Sârbie!)... a trebuit să se dea mai întâi de toate războiul vamal, de porci. Dela războiul de porci, am ajuns la războiul de oameni!

Şi dupăcum arată, pe şleau, greşelile mari săvârşite faţă de noi, în fosta Ungarie, pune degetul pe rană şi ajunge la constatarea: boierii latifundiari unguri au dat ţara de râpă, cu lozincile lor şoviniste.

In cartea dlui Ormos vei găsi un buchet întreg de vorbe înţelepte şi vorbe năroade, spuse şi scrise în diferite vremuri la adresa noastră. Dispreţ de nemeş încrezut în puterea pumnului şi sfaturi cuminţi de ale celor buni, sfaturi neascultate. Autorul întreabă: încătrău e mântuirea? şi răspunde: în democraţie!

Dacă răspândeşti cartea aceasta, risipeşti norii şi săvârşeşti o faptă bună, şi pentru noi şi pentru compatrioţii noştri de naţionalitate maghiară. E spre binele tuturora.

(Cartea a apărut în Viena, 1921, la Iulius Fischer, se găseşte şi la librăria Friedmann din Cluj, cu 20 lei).

Dela Societatea Națiunilor

Va interesa, de sigur, pe cetitori să știe cum sântem reprezentați în sesiunea actuală la Societatea Națiunilor. In comisiunea juridică avem pe dl Manolescu, în cea a minorităților pe prof. Dr. Sextil Pușcariu, în cea politică pe dl Titulescu, în cea financiară pe dl Petrescu-Comnen, la chestiunile generale și sociale pe dșoara Elena Văcărescu. Dl Disescu, senatorul ales în Ardeal, a fost numit președinte al comisiunii pentru ordinea de zi, care hotărește retrimiterea afacerilor înaintea întrunirii, ear dl Titulescu a fost ales viceprez dent al comisiei politice, care se ocupă cu problema minorităților.

Reprezentanții Micii Înțelegeri s'au înțeles să candideze la postul unui membru în consiliul suprem pe ministrul de externe cehoslovac, dl Dr. Eduard Beneș.

Dl Beneș a declarat în zilele trecute despre rolul Societății Națiunilor în conflictele actuale următoarele: «Imi pare că în două cazuri a adus Societatea Națiunilor mari servicii: a aplanat mai întâi de toate cu mână norocoasă micile neînțelegeri sau contestațiile (litigiile) cari — fără de intervenția ei — ar fi putut să degenereze în conflicte primejdioase. Această intervenție, care a permis să se prevină răul, are în ochii mei o foarte mare importanță. Pe de altă parte a contribuit Societatea Națiunilor din greu ca să se formeze opinia publică în privința dreptului internațional. Mulțămită ei condamnă din ce în ce mai mult opinia publică violența și se obișnuește cu ideia că conflictele între națiuni se pot regula pe cale pașnică».

O telegramă din Geneva anunță că în comisia a 5 a, a colaborării spirituale, a luat cuvântul reprezentantul Ungariei, fostul ministru Berzeviczy, înșirând toate gravaminele culturale ale actualei Ungarii (ciopârțirea ei, pierderea instituțiilor ei culturale în ținuturile cari i-au aparținut) Delegatul jugoslav Abramovici i-a răspuns în numele Iugoslaviei. Ds. Elena Văcărescu a reflectat dlui Berzeviczy, accentuând colaborarea intelectuală a Micei Înțelegeri și subliniind iloialitatea delegatului maghiar, care vrea să aducă disharmonia în desbateri. Oratoarea a fost aplaudată.

Luna colaboratoarea noastră

Camille Flammarion, celebrul astronom, om de știință, scrie în «Anale» un interesant articol despre: «Colaborarea lunei la industria umană prin folosirea puterii mareelor». E vorba de o colaborare cu luna — «un proiect îndrăsneț», nu-i vorbă, dar care poate să se ducă în îndeplinire în viitorul nu prea îndepărtat. La «societatea științifică Flammarion», din Cherbourg, s'au discutat încă de prin 1918 două grave probleme: 1. metamorfozarea globului pământes: sub influința mării (valurile fărimițesc litoralul și dau la iveală nouă plăji) și 2. secătuirea inevitabilă a cărbunilor de pe pământ. Flammarion vrea ca «să facem să lucreze luna pentru noi».

Războiul recent a consumat o cantitate gigantică de cărbuni. E o chestiune vitală pentru Europa ca să se îngrijească de un echivalent al cărbunilor pe viitor. (Deficitul actual al Franței d. e. în cărbuni este de 30 milioane de tone). S'au făcut socoteli și s'a connstatat că o putere hidraulică de 100,000 HP. liberează într'un an o cantitate de energie corăspunzătoare la arderea unui milion de tone de cărbuni. Dacă s'ar spori puterea aceasta — ar putea să contrabalanseze în mare parte deficitul. (Așa d. e. se prețuește la 12 milioane de puteri de cai puterea disponibilă a căderilor de apă și a cursurilor de apă, în Franța, și din această bogăție naturală abea 2 milioane și 100,000 HP. este în funcțiune.)

Puterii acesteia îi zice Flammarion: «uleiul alb». Mai este «uleiul albastru», tot atât de inepusabil — puterea mareelor. Oscilarea zilnică a valurilor la coastele mării — flux și reflux — datorită atracțiunii combinate a lunii și a soarelui, se va putea folosi în viitorul apropiat pentru producerea de putere motrice.

«Pentru ce», se întreabă Flammarion, «pentru ce să lăsăm să se peardă acest mod de palpitare a valului, câtă vreme toate sforțările omenești tind la utilizarea puterilor naturii?» Mai cu seamă că e aproape ca sigur când va veni o zi când bucățile de cărbune se vor păstra ca nește bijuterii de lux (diamantul este și el doară un cărbune rar și prețios). Ideea de a folosi puterea mareelor pentru umanitate a fost considerată de nebunie. Nebunia de ieri ajunge înțelepciune în zilele noastre. Este istoria tuturor învingerilor pe cari le câștigă știința. Inainte de mai bine de jum. de secol, când a vorbit Flammarion despre posibilitatea pierderii puterii mareelor, a fost caracterizat drept un «visător», dacă nu de un «lunatec». Astăzi există un «comitet pentru studiarea și scrutarea științifică pentru amenajarea și utilizarea puteriler hidraulice», instituit din partea statului. Producția anuală a instalațiilor din Aber Vrach (în Bretagna) — instalare maremotrice — cu o putere de circa 20,000 puteri de cai, este prețuită la 12 milioane de Kilovați, din cari 9,500 000 se pot folosi, aducând o economie anuală de 15,000 tone de cărbuni. Iată o nouă cărare, care ne va aduce să se micșoreze mizeria umană.

Dela Asociațiune

A patra și a cincea vizită a desp. Sibiu al „Asociațiunii".

Alte patru sate au fost vizitate de trimișii desp. Sibiu ai «Asociațiunii», în zilele de 13 și 16 Sept. — In 13 Sept. au fost dnii Dr. G. Preda, Dr. H. P.-Petrescu și V. Moșoiu în Guștiță. Păr. Tr. Petrișor le-a dat informațiile necesare. Poporul citește cu drag. Foile poporale sânt abonate în număr mare. Iarna se țin conveniri aproape în fiecare săptămână. Tineretul este organizat sub auspiciile bisericii. Comuna cere un loc pentru ridicarea unei case culturale, locul de joc al tineretului fiind un șopron, ear odaia de lectură în școală. Reprezentanții teatrale nu s'au dat de acum 2 ani, se vor da însă de aici înainte. Biblioteca paroh. școlară conține cam 100 vol. Citesc chiar și țiganii (un țigan a cetit pe «Quo Vadis» de 4 ori!). Skiopticon nu e. Cor, de asemenea, lipsește. Din partea «Asociațiunii» s'au dăruit peste 80 de vol. cu ocazia vizitei și păr. Petrișor a fost însăcinat cu înființarea agenturii.

In 16 Sept., având ca oaspe și pe dl inspector sanitar Dr. Sbârcea au vizitat comunele Brad, Avrig și Racovița. In toate trei a vorbit Dr. G. Preda, despre «Asociațiune» și misiunea ei, apoi despre bolile molipsitoare, despre alcoholism și credințe deșarte. In toate trei s'au împărțit cărți de ale Asociațiunii. Agenturile s'au înființat în frunte cu: notarul Irimie Motoc (Brad), protop. I. Cândea (Avrig), protop. Val. Florian (Racovița).

Poporul a ascultat cu multă plăcere vorbirile oratorilor. Prof. D. Comșa a vorbit în toate trei comunele despre apropiatele serbări dela Avrig, insistând ca țăranele să dea muzeului ce se va improviza țesături alese, iar țăranii furci și altele.

In scopul acesta s'au constituit comitete locale, ear dl prof. Comșa a vizitat vre'o câteva case, alegând ce este mai frumos. — In ce privește bibliotecile: *a*) în Brad există o bibl. de 300 vol. — biblioteca existentă înainte de războiu fiind prădată. Inv. Nic. Ursu i s'au predat vol. Asociațiunii; *b*) în Avrig numără bibl. parohială și cea dăruită de minist. instr. publ. cam 400 volume. Biblioteca Asociațiunii predată acestei bibl. parohiale; *c*) Biblioteca școlară (dela «casa școalelor» și Asoc.) din Racovița are 400 vol. — cele 2000 de vol. de dinainte de războiu fiind prădate și aici. — Și aici cărțile Asociațiunii alăturate bibl. parohiale.

In Avrig n'au ținut, afară de dl Dr. Lazar Popovici, alții conferențe, după războiu, afară de avrigeni. Sibienii au promis corectura. Există o fanfară — cântăreții au să se recruteze de aici înainte, precum se vor organiza și pentru serbările Gh. Lazăr.

A mai vorbit prof. D. Comșa, despre tăciune, p. săteni, apoi a cetit, în Racovița, dl H. P.-Petrescu o schiță: «In satul gușaților», ascultată cu interes.

Poporul citește și în comunele acestea foarte bucuros — o fetiță se juca privind la un număr din «Lumea copiilor» în sală — ziarele noastre sânt abonate. E de dorit ca «nădrăgarii» cari vor da pe la alegeri pe aici să nu îmbete lumea cu apă rece. Misiunea Asociațiunii va fi să corecteze ceea ce a stricat politicianismul. Poporul te primește cu brațele deschise, numai să-i aduci dragoste și îndemnuri bune.

Știrile zilei

Apropierea cehoslovacă română. In onoarea delegaților militari români la manevrele din Cehoslovacia s'a dat un banchet în Praga, la care a luat parte afară de dnii colonel Florescu și Haralamb Dimitriu, general Lupescu căpeteniile armatei cehoslovace, în frunte cu inspectorul general al trupelor, Dr. Machar, totodată unul din cei mai de seamă scriitori cehi. Delegația română a primit crucea de războiu cehoslovacă. După manevre a plecat spre casă, oprindu-se și în Bratislava, Brünn (Brno) și Koșițe.

Un francez despre stările dela noi. Iules (Iuliu) Chopin, scrie într'un articol de fond din «Gazette de Prague» despre fosta Austro-Ungarie: «Până acum obișnuiți să trateze pe ceilalți ca niște stăpâni, germanii și maghiarii nu-și pot închipui că trebue să fie tratați ca egali. S'au considerat întotdeauna și continuă să se considere drept ființe superioare. Cred deci că se înjosesc mulțumindu-se de a fi simpli cetățeni ca și ceilalți. Tot așa resimt ca o umilire orce atingere adusă egemoniei lor și orce abolire a privilegiilor usurpate odinioară din partea lor. Dacă statul ai cărui cetățeni au ajuns suprimă una din școlile pe cari le-au creiat ei odinioară cu scop ca să germanizeze sau de a maghiariza, dau țipete stridente (țipă în gura mare). Dacă statul impune, într'un oraș, în care se simt ei stăpâni, folosirea publică a limbei oficiale, spun că sânt oprimați în folosirea limbei lor. Dorințele lor plouă ca din găleată în birourile Societății Națiunilor. Ceeace nu este decât o îndreptare a nedreptăților cauzate odinioară ajunge o afacere internațională»... (12 Sept. 1923). — Dacă o spunem noi ni se aduce învinuirea că sântem interesați. Acum o declară un străin.

O vorbă cât o sută. Carlyle, învățatul istoric englez, iubit și stimat și la noi, a nimerit cuiul în cap scriind: «omul este totdeauna subalternul născut al unor anumiți oameni, domnul născut al altor oameni anumiți, seamănul născut al încă altor oameni — poate să recunoască sau să nu recunoască faptul acesta. Este o nenorocire pentru dânsul dacă nu e capabil să recunoască aceasta. Atunci se află într'o stare haotică și este în primejdie de a se nimici». Comentarul acestui mare adevăr ar trebui făcut de pe amvon, de pe catedră, în șezătorile noastre culturale. Piatra unghiulară pe care se va ridica edificiul omenimii primenite.

«O veste îmbucurătoare. După absență de 14 ani se întoarce artista dramatică română *Agata Bârsescu* din America unde a secerat sgomotoase aplauze, în New-York, Filadelphia, Chicago, sau Lanis, pe cele mai mari scene. Zilele trecute a debarcat la Constanța, primită fiind ca o regină din partea deputaților și a publicului. Mulți din cetitori își vor aduce aminte de artista aceasta, fiindcă a jucat în limba germană pe scenele orașelor noastre aducându-ne fiori de emoție ce este în stare să presteze o artistă română. A. Bârsescu a fost una din stâlpii celui mai bun teatru în limba germană, a «Burgtheater»-ului din Viena și a jucat de atunci în limba engleză și română cu aceeaș desteritate. Intr'un interview acordat ziarului Rampa a declarat A. Bârsescu că se gândește ca în viitorul apropiat să ne viziteze orașele din Ardeal, jucând de astă dată românește. De sigur va fi o trecere triumfală, după cum se cuvine unei artiste dramatice de talia A. Bârsescu. — Un frate de al artistei, generalul Bârsescu, a murit de curând. A trăit în timpul din urmă în Sibiu.

Lipsa de lucru în Austria. In Austria au fost la sfârșitul lunei Iulie 87.248, la sf. lunei August 83.893 muncitori fără de lucru. Statul trebue să se îngrijească și să le dea lefuri din visteria țării.

Atragem atenția publicului nostru sibian și din împrejurimea Sibiului asupra *reprezentațiilor de cinematograf* ce se vor da în curând (30 l. c. și 14 Oct.) la cinematograful dlui Petri (Apollo) în folosul despărțământului Sibiu al «Asociațiunii» noastre. Nu ne îndoim că reprezentațiile vor fi locul de întâlnire a tot ce are mai bun Sibiul, pentru ca să sporească fondul despărțământului.

Dela oficiul de închiriere al oraşului municipal Sibiu

Comunicat oficial

Drept rezultat al conferinţei şefilor autorităţilor competente locale, ţinută la ziua de 13 Septemvrie 1923 în chestiunea închirierilor prin mijlocirea oficiului de închiriere, se aduc la cunoştinţa publică următoarele:

1. Oficiul de închiriere local există de plin drept şi de fapt.

2. In înţelesul art. 1 din legea despre înfiinţarea oficiilor de închiriere în general: «*Orice fel de închiriere* de case pentru locuit cât şi prăvălii, precum şi de orice fel de clădiri pentru întreprinderi comerciale sau industriale, *devenite libere în orice mod* dela 21 August 1921 încoace şi pe viitor — cu excepţia clădirilor ce se construeşte din nou — se va face numai prin oficiul local de închiriere. Orice contractare făcută pe altă cale rămâne nula şi e supusă pedepselor prevăzute în lege».

3. Conform alin. 6 art. 15 din regulamentul legii oficiilor de închiriere «Instalarea uneia sau mai multor persoane într'un imobil apartament sau cameră, pe timp mai îndelungat de 5 zile trebue anunţată oficiului local de închiriere». — Contravenienţii sânt supuşi sancţiunilor legale.

4. § 20 din legea cea nouă despre prelungirea contractelor se referă numai la imobilele, cari rămân libere în virtutea dispoziţiunilor acestei legi, prin buna învoială sau forţa majoră — supunând autorităţilor judecătoreşti aprecierea fiecărui caz.

5. Conform art. 2 din lege 27 şi 28 din regulament oficiul de închiriere are drept să interzică schimbarea destinaţiunei unui imobil, apartament sau cameră, care pân'ă de prezent a servit de locuinţă.

6. Conform art. 2 din lege şi 29 din regulament oficiul de închiriere poate rechiziţiona (declara de libere) şi pune la dispoziţia solicitatorilor imobilele, apartamentele şi camerile, cari au fost închiriate în cursul anului 1920 şi de atunci încoace şi pe cari închiriatorul ar refuza să le mai închirieze fără motiv just, care va fi apreciat de oficiul de închiriere. Asemenea pot fi rechiziţionate în parte sau totalitate imobilele, apartamentele sau camerile lăsate nelocuite cel puţin 3 luni — în condiţiunile legii.

Sibiu, la 13 Septemvrie 1923.

Şeful oficiului de închiriere:
George Bărbat

Eforia Şcoalelor centrale ort.-rom., Braşov

Nr. 117/1923 (126) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea catedrelor vacante la **liceul ortodox român Andrei Şaguna** din Braşov se publică concurs cu terminul **15 Septemvrie 1923.** Catedrele vacante sânt:

1. Două catedre de matematică.
2. O catedră de Fizică-Chimie.

Concurenţii vor trimite cererile lor Eforiei şcoalelor centrale ort. rom. din Braşov, însoţite de următoarele documente:

1. Certificat de botez, dovedind că sânt români de confesiunea ortodoxă.
2. Certificat de moralitate.
3. Certificat medical.
4. Documente despre calificaţiunea profesorală cerute de lege pentru şcoalele secundare.

Salarizarea profesorilor e în conformitate cu a celor dela liceele de stat.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare, ţinută la 23 August 1923.

Direcţiunea.

Nr. 502/1923 (88) 2—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Dăbârlău,** tractul Oituz, jud. Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii vor înainta petiţiile oficiului protopopesc al tractului Oituz, în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere cu prealabila voe a adm. protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare, a celebra şi liturghisi şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 22 Iunie 1923.

George Neagovici-Negoescu,
adm. protopopesc.

Nr. 87/1923 (121) 3—3

Concurs

Pe baza §-lui 63 din Statutul organic combinat cu § 23 punct 5 şi a Regulamentului pentru procedura la alegerea de protopresbiter, votat de congresul naţional bisericesc al mitropoliei noastre sub Nr. 136 din 1888 § 7 prin aceasta conform ordinului consistorial din 6 Februarie a. c. Nr. 10463 se publică concurs pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Sighişoarei.**

Viitorul protopresbiter va ocupa totodată şi unul din cele 2 posturi de parohi coordinaţi din parohia **Sighişoara.**

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt:

Venitele după un post de paroh conform fasiunei din coala B.

Venitele după postul de protopop cu întregire dela stat.

Concurenţii au să documenteze calificaţiunea prescrisă prin concluzul congresului Nr. 111 din 1888.

Cererile de concurs cu documentele necesare în original, sânt a se înainta la consistorul arhidiecezan în termin de 30 de zile după prima publicare în ziarul «Telegraful Român», fiind a se alătura şi o tabelă de calificaţiune după rubricile indicate în Regulamentul congresual provocat, § 12.

Concursele întrate după expirarea terminului, nu se vor lua în considerare.

Sighişoara, din şedinţa comitetului protopresbiteral, ţinută la 15/28 Iunie 1923.

Ioan Muntean
adm. protop.

Octavian Doctor
notar.

Aprobat:

Sibiu, din şedinţa plenară, ţinută la 28 August 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 182/1923 (122) 3—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea posturilor de parohi din parohiile jos însemnate în protopresbiteratul Haţegului, se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»:

1. **Luncani.**
2. **Sălaşul de sus.**

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea salarului dela stat.

Concurenţii îşi va înainta cererile instruite în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi se vor prezenta în parohie spre a face cunostinţă cu poporul.

Haţeg, la 22 August 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox rom. al tractului Haţeg în înţelegere cu comitetele parohiale respective,

Dr. C. Popescu
protopop

La Librăria Arhidiecezană
Sibiu, Str. Mitropoliei Nr. 45
se pot căpăta
toate manualele pentru Seminarul teologic «Andreian», Liceul de băeţi, Liceul de fete şi Şcoala primară etc. precum şi tot felul de recvizite şcolare, cu preţuri moderate.

Nr. 7355—1923 Epitr. (127) 2—2

Prăvălie de închiriat

Consistorul arhidiecezan **dă în arândă localul de prăvălie din Sibiu, strada Regina Maria Nr. 36,** împreună cu încăperile ce aparţin acelui local, **pe termin de 3 ani, începând cu 1 Februarie 1924.**

Reflectanţii să înainteze Consistorului arhidiecezan în Sibiu până la 23 Septemvrie (6 Octomvrie) ofertele lor închise, provăzute cu vadiul de 5000 Lei în bani sau hârtii de valoare, declarând că cunosc condiţunile de închiriere şi se supun lor.

Condiţiunile de închiriere se pot vedea în cancelaria consistorială din str. Mitropoliei Nr. 45.

Sibiu, la 28 August 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 252/1923 prot. (120) 3—3

Concurs repeţit

In baza ordinului consistorial Nr. 3519 din 3 Mai a. c. se publică de nou concurs pentru întregirea parohiei de clasa III. **Valendorf.** din protopresbiteratul Cohalm, cu termin de 30 zile.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt stabilite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Reflectanţii îndreptăţiţi îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele necesare, conform normelor în vigoare, în terminul deschis subsemnatului şi până la publicarea alegerii se vor prezenta în parohie într'o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a şi celebra.

Cohalm, la 18 Iunie 1923.

Emilian Stoica,
protopresbiter

Memoriile lui Şaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului şi Mitropolitului Andrei Şaguna din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.

Volumul, de 112 pagini, conţine însemnările lui Şaguna despre faptele şi întâmplările momentuoase din viaţa sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte şi întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind şi câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Puşcariu, cu privire la aceste Memorii, precum şi mai multe ilustraţiuni; ear la sfârşitul cărţii se poate ceti: Ziarul lui Şaguna din 1857.

Cartea se găseşte de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Preţul 25 lei.

Anunţuri şi reclame

Singurul ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 12/25 Septemvrie 1923 Nr. 74

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Este „Asociația" o sucursală a institutului „De propaganda fide"?

— O carte de origine apocrifă —

II

Comitetul central al «Asociației pentru literatura română și cultura poporului român» hotărîse, încă din anul trecut, să scoată o broșură comemorativă cu prilejul serbărilor ce se vor aranja la centenarul morții marelui apostol al culturii românești, Gheorghe Lazăr. Cum dintre actualii membri ai «Asociațiunii» nimeni nu era mai indicat să scrie această broșură pentru popor decât dl prof. universitar O. Ghibu, domniei sale i s'a și dat această onorabilă dar și grea însărcinare.

Ce se întâmplă însă? Dl I. Georgescu, secretarul «Asociației», e apucat într'o bună dimineață de un acces de nervi, după câteva clipe de frământare își love̦ște fruntea cu palma — semnul unei inspirații fericite — și își face cam această socoteală: «Iată o ideie, care nu poate răsări decât din creierul unui geniu catolic! Oare ce-ar fi, dacă aș scrie eu această broșură, făcând de ruș̦ine pe analfabeții ăia de ortodocși cari nu-s în stare să facă nici biografia propriilor lor oameni? Iată un bun prilej, să-mi etalez încă odată erudiția ca atunci când am arătat că biserica papală a schimbat mersul soarelui, unirea religioasă dela 1700 l-a schimbat și p'al lunei, iar Blajul este ț̦itina lumii![1]) La urma urmelor istoric sânt. O ș̦tie și dl Bogdan-Duică[2]). Dar eu ca un bun credincios catolic, nu vreau să mi se cunoască fapta, decât de cei ce mă cunosc și de altfel, cine sânt. Mă mulț̦umesc cu laurii conș̦tiinț̦ei mele. Cununa de lauri ce o pogoară paternitatea unei opere geniale pe fruntea autorului ei, o cinstesc mitropolitului meu dela Blaj. Unde mai pui, că'n felul acesta marfa mea de prima calitate catolică se va vinde și sub o firmă — pe cinste!»

Și terminându-și monologul delicios, dl Georgescu se love̦ște înc'odată de frunte, plescăie victorios din degetele mânei celei drepte, se așează la birou și — ț̦in'te hârtie.

Peste câteva săptămâni manuscrisul era gata, iar peste alte câteva era bătut și la mașină, așa, încât dl Georgescu putea să-și frece mânile, mulț̦umit de sine însuși, și să scrie dlui O. Ghibu cam aceste rânduri, cu data de 12 Februarie 1923:

«Prea stimate domnule profesor!

Vă rog să nu vă mai osteniț̦i cu scrierea broșurei «Gheorghe Lazăr» fiindcă *sânt deja în posesia*[1]) unui strălucit manuscris despre marele dascăl al neamului; autorul este una dintre cele mai distinse personalități ale vieț̦ii noastre culturale».

Dl Ghibu, surprins de această neașteptată desărcinare, cere lămuriri și mai ales precizarea autorului. Dl Georgescu răspunde mai mistic decât un mag. Dl Ghibu insistă, dl Georgescu tace, mai abitir ca un sfinx eghiptean... că doar d'aia-i secretar, să tacă.

In sfârșit aduce Dumnezeu și luna lui Mai a aceluiaș an. Comitetul central al «Astrei» e convocat și la ședință e prezent și I. P. S. Sa Mitropolitul Blajului.

Aducându-se în discuț̦ie chestiunea broșurii despre Gheorghe Lazăr, s'a făcut întrebare de autorul ei.

Dl secretar însă, ca și I. P. S. Sa Mitropolitul Suciu, au dovedit la început un mutism, care a avut darul să scoată din sărite pe unii membri ai comitetului. La insistențele acestora în sfârșit I. P. S. Sa mărturisește, că el e autorul, adăogând însă, că lucrarea nu va fi gata decât *peste vreo 2—3 săptămâni*[2])

Dumiriț̦i—nedumiriț̦i, membri comitetului central s'au împrăștiat fără să vadă manuscrisul[3]) pe care dl Georgescu îl avea deja din Februarie, iar autorul nu-l avea *nici în luna* lui Mai!

Bănuim că cetitorul se va întreba zăpăcit:

— Cum se poate una ca asta? Una din două: Ori dl Georgescu avea manuscrisul și-atunci I. P. S. Sa trebuia să-l fi isprăvit, ori manuscrisul nefiind gata, nu putea să-l aibă dl Georgescu. *Tertium non datur.*

— Ba *datur*, nene, și încă cu o tâlcuire foarte simplă: Dl Georgescu avea manuscrisul încă din Februarie, fiindcă *el* îl compusese, iar I. P. S. Sa nu-l avea nici în Mai, după cum nu-l are nici astăzi, fiindcă nu l-a făcut[1]).

Nu ș̦tim dacă această simplă interpetare a clasicului paradox i-a trecut prin mintea vr'unui membru al comitetului prezent la ședința din primăvară. Bănuiesc însă, că chiar dacă i-a trecut, s'a jenat s'o mărturisească. Și avea tot dreptul să-și impună această rezervă, fiindcă confirmarea acestei bănueli ar fi însemnat, că secretarul «Asociației» este un plastograf, iar I. P. Sf. Mitropolit al Blajului un... un... în sfârșit unul care se joacă cu adevărul de-a baba-oarba. Ori invers, ceeace, sub raportul consecințelor morale, pentru amândoi e cam acelaș lucru.

De aceea manuscrisul misterios s'a dat frumușel la tipar și broșura a prins a se 'nchega în pagini puse una lângă alta — nouăzeci și șase, formând un monument de erudiț̦ie iezuită, în care figura marelui Gh. Lazăr, e redusă la rolul unei simple trambuline pentru promovarea intereselor bisericii catolice și neo papistașe.

Cum-cum nu, destul că autorii fenomenalei mistificări literare au simț̦it că lumea are deja cunoș̦tinț̦ă de planul lor ț̦esut în caverne de troglodiț̦i și temându-se de scandal, s'au hotărât să bată în retragere, crezând că astfel vor mai salva ceva din naufragiul moral la care s'au expus într'un moment de totală eclipsă a conș̦tiinț̦ei.

Rezultatul acestei hotărâri a fost o a doua ediț̦ie a broșurei, ediț̦ie, care — împotriva obicinuitelor uzanț̦e — a ieșit nu întregită, ci radical amputată și modificată.

Pentru a arătă cât de aspră a fost censura, e destul să amintim faptul, că din cele 96 de pagini ale ediț̦iei prime, n'au mai rămas în ediț̦ia a doua decât 72! Dovadă, că restul era material netrebnic.

Dar în afară de această amputare radicală s'au mai făcut în broșură și modificări de altă natură.[2]) Coperta ediț̦iei I are această înfățișare:

---

[1]) Vezi: *Istoria bisericii creș̦tine universale* de *I. Georgescu.* — *Nota culegătorului.*

[2]) Ba bine că nu! — *Nota culegătorului.*

[1]) Sublinierea culegătorului.

[2]) Sublinierea culegătorului.

[3]) Și nu l-au putut vedea nici la ședința din Septemvrie a comitetului, pentrucă dl Georgescu, care ș̦tiea că pentru imoralitate nu i se aduce nimănuia laudă protocolară, a avut toată grija să «piardă» manuscrisul, dacă nu în întregime, cel puț̦in partea încriminată, fără să se gândească în acelaș timp că «de ce se temea n'avea să scape».

Amestecatu-s'a acest manuscris cu alte hârț̦oage dela Asociație, ori va sta «jenat» într'un pupitru secret al locuinț̦ei dlui Georgescu — n'am putea-o spune cu certitudine. De una sântem siguri: Pământul nu l-a înghițit, fiindcă de-o lună de zile n'a fost nici un cutremur în România și nici incendiu nu s'a declarat la «Asociație». — *Nota culegătorului.*

[1]) Ce-l va fi îndemnat de I. P. Sf. mitropolit să usurpeze dreptul de paternitate asupra broșurii pe care n'a scris-o domnia sa, dar pe urma căreia nici autorul ei cel adevărat nu va ajunge la Academie — nu putem înț̦elege. Căci din punct de vedere ș̦tiențific ea este o compilație ieftină, din punct de vedere literar de o completă sterilitate și lipsă de avânt, iar sub raportul postulatelor pedagogice — de-adreptul o monstruositate (vezi mormanul de informații bibliografice și citate latinești și nemț̦ești, — într'o carte scrisă pentru popor — par'că fiecare membru ajutător al «Asociațiunii», cu taxa anuală de 2 lei, ar fi un academician!) — *Nota culegătorului.*

[2]) Corecturile dovedesc că la censurarea manuscrisului au operat cel puț̦in două persoane, dintre cari nici una *nu* este «autorul». — *Nota culegătorului.*

:: BIBLIOTECA POPORALĂ A ASOCIAȚIUNII. ::

Gheorghe Lazăr

La o sută de ani dela moartea lui

de

Dr. Vasile Suciu,

Arhiepiscop și Mitropolit român unit de Alba-Iulia și Făgăraș și membru în Comitetul Central al „Astrei".:

Iar coperta ediției II e alcătuită în modul următor:

Dr. Vasile Suciu,
Arhiepiscop și Mitropolit român unit de Alba-Iulia și Făgăraș și membru în Comitetul Central al „Astrei".:

Gheorghe Lazăr

La o sută de ani dela moartea lui.

Biblioteca poporală a Asociațiunii.

Evident este o formă, care vădește din partea autorului mai puține pretenții de paternitate asupra broșurii.

În ediția I prefața nu e iscălită, iar în ediția II poartă iscălitura I. P. S. Mitropolit Dr. Vasile Suciu, dovadă că dacă în ceeace privește autenticitatea lucrării propriu zise, a făcut concesii pe cât de sincere, pe atât de importante și puțin măgulitoare, asupra prefeții își rezervă toate drepturile de autor.

Apoi, ediția I are la pagina 33 această paranteză: «Vezi còpiile tuturor datelor și însemnărilor[1]) privitoare la Gh. Lazăr în acest timp la dl Ion Georgescu,[2]) secretarul «Asociațiunii».

Paranteza citată, în ediția II se schimbă într'o notiță sublineară a prefeții (!). Iată mult grăitorul ei cuprins:

«Amănuntele despre vieața și activitatea lui Gh. Lazăr, împrăștiate prin diferite cărți și reviste, mi le-a pus la îndemână dl I. Georgescu, secretarul literar al «Asociațiunii», pentru care osteneală îi aduc aici mulțumirile mele». (Vezi pag. 9, Ed. II).

Evident, Înaltpreasfințitul «autor» aici e destul de limpede, mărturisind cu o sinceritate care onorează pe un preot, că dl Georgescu nu i-a pus la îndemână numai niște còpii ale unor «date și însemnări» din «acest timp», ci toate «*amănuntele despre vieața și activitatea lui Gh. Lazăr*», ceeace-i cu totul altceva.

Dar dacă Înaltpreasfințitul «autor» și-ar fi examinat și mai temeinic conștiința și s'ar fi putut hotărî să facă un cavaleresc «peccavi» — oricât de tragic ar fi fost acest gest — ar fi trebuit să scrie pe copertă, cu litere cel puțin aldine, aceste vorbe pe înțelesul tuturora: «Broșura de față e scrisă de marele istoric unit Ion Georgescu, secretarul «Asociațiunii» și s'a tipărit cu... binecuvântarea Smereniei Noastre». Ori și mai creștinește erà, să fi zis, când s'a apropiat dl Georgescu cu ispita de I. P. S. Sa: «Piei dela mine, Satano!»

I. P. S. Sa însă n'a făcut nici unul din aceste gesturi cavalerești și s'a mulțumit cu mărturisiri echivoce, dar, cari pentru noi sânt destul de clare.

Fapta la care s'a încumetat — riscând prestigiul celei mai înalte instituții culturale din Ardeal — și a cărei gravitate morală renunțăm a o caracteriza, pune pe mitropolitul Blajului și biserica neopapistașă, pe care o păstorește, într'o situație fără precedent. Iar pe faimosul secretar dela «Asociație», regisorul monstruosului scandal literar, îl va face să-și aducă aminte de sentința pusă de censura ungurească pe «Cronica Românilor» a lui Gheorghe Șincai: *opus igne, auctor patibulo dignus.*

Firește ar fi o procedură necreștinească să pretindem executarea integrală a acestei sentințe draconice. Nici n'o pretindem, pentrucă noi n'am ieșit din școalele inchizitorilor. Ceeace are însă tot dreptul să pretindă și cea mai indulgentă opinie publică este: *imediata și irevocabila îndepărtare dela «Asociație» a dlui I. Georgescu, care vrăjit de principiul de viață al școalei care l-a crescut, — «scopul scuză mijloacele» — a riscat în mod premeditat cinstea și demnitatea celei mai înalte instituții culturale de dincoace de Carpați, făcând din această cetățuie a culturii naționale, întemeiate de marele Șaguna, paravanul de apărare a celei mai perverse propagande catolice.*

Cât despre Inaltpreasfinția Sa Dr. Vasile Suciu, arhiepiscop și mitropolit român unit de Alba-Iulia și Făgăraș, rămâne să mediteze asupra problemei, dacă este sau nu de demnitatea unui mitropolit, care așteaptă în fiecare moment pălăria de cardinal, să-și pună numele pe coperta unei broșuri, la alcătuirea căreia n'a avut poate nici măcar rolul de copist?

[1]) Numai atât? — *Nota culeg.*

[2]) De ce tocmai la dl I. Georgescu? *Nota culeg.*

Zile de sărbătoare pe Valea-Jiului

— Insemnări de pe drum —

După minuțioasa vizitațiune canonică din anul trecut în întreg județul Treiscaune, și după recenta vizitațiune din părțile Bradului, I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae*, rupându-se de lucrările zilnice din centru, luat-a de nou toiagul apostoliei, și a plecat în mijlocul fiilor săi sufletești din romantica vale a Jiului, dotată de Cel atotputernic cu bogății imense, și bogată totodată în reminiscențe istorice atât de scumpe nouă.

I. P. S. Sa a plecat din Sibiu în 13 Sept. n. însoțit de asesorii Dr. Ioan Stroia, Dr. G. Proca, Tr. Scorobeț, secretarul V. Nistor, confesorul militar Ioan Dîncilă, diaconul G. Jurebiță și Candid Popa, dirigentul corului seminarial cu 12 coriști.

La Simeria

La ora 11 a sosit în Simeria. Spațioasa gară frumos pavoazată era ocupată de autoritățile județene în frunte cu subprefectul *Candrea* și o mulțime de credincioși. Dl subprefect în cuvinte alese salută pe capul bisericii noastre, mulțumindu-i că în timp relativ scurt pentru a doua oară cercetează pe credincioșii din județul Hunedoarei, spre a i întări în credința strămoșească și a-i îndruma spre cele bune și folositoare.

Vorbește apoi părintele local *Lula* în numele credincioșilor din Simeria. In numele armatei prezentează omagiile căpitanul *Badescu*, ear în numele preoțimii din tractul Hațegului preotul *Armeanu*.

I. P. S. Sa mulțumind pentru cuvintele de bineventare, dete expresiune convingerii că autoritățile cari stau în fruntea județului vor ști prețui intențiile sale, și vor lucra mână în mână cu organele bisericii, pentru ridicarea și înaintarea în cultură și morală a poporului. Prin preotul local a trimis credincioșilor din Simeria binecuvântarea sa arhierească, promițându-le că cu proxima trecere pe acolo îi va cerceta și pe dânșii.

Pe peronul gării erau postați elevii școalei și fanfara elevilor dela atelierele ceferiștilor din localitate, condusă cu multă dibăcie de măiestrul *Toduța*. E o fanfară sui generis, compusă din elevi dela 12—18 ani, cari cântă nu numai cu instrumentele, ci și cu vocea. In tot timpul de 30 minute, cât a poposit I. P. S. Sa în gară, fanfara dlui Toduța ne-a delectat cu cântări frumoase.

Spre Petroșani

La ora 11 și jumătate I. P. S. Sa cu suita, însoțit de subprefectul Candrea, de căpitanul Badescu și primpretorul plasei Petroșeni Dr. Drăgan, pornește cu trenul spre Petroșeni.

In toate stațiunile dela Petroșeni până la Pui, credincioșii în frunte cu preoții, deși era zi de lucru, s'au grăbit a eși spre întâmpinarea arhiereului lor, spre a și exprima sentimentele lor de stimă și alipire.

La prima gară, *Călan*, (prima comună din tractul Hațegului), I. P. S. Sa a fost întimpinat de protopresbiterul tractului *Dr. Cornel Popescu* cu preoții E. Șinca, S. Ciocan, I. Arad și T. Ioanovici și credincioșii noștri din Strei-Sângiorgi, Strei-Ohaba și Călan.

Părintele protopop a adresat I. P. S. Sale următoarele:

Inalt Prea Sfințite Stăpâne,

Un pătrar de veac se împlinește, de când clerul și poporul dreptcredincios din acest colț de țară istoric, leagănul obârșiei noastre naționale, — nu a avut fericirea de a putea saluta în mijlocul său pe Arhipăstorul său mult dorit.

Cu atât mai mare bucurie am așteptat deci ziua de astăzi când I. P. S. Voastră, — îndeplinind un punct cardinal din vastul și bogatul program, ce vi-l'ați precizat deodată cu suirea pe scaunul nemuritorului Andrei — ați luat toiagul apostoliei și ați venit în extremul colț al Arhidiecezei noastre de Alba-Iulia și Sibiu, spre a arunca între noi razele luminoase ale Evangheliei lui Isus Hristos.

Când pășiți acum pentru întâiașdată pe teritorul protopresbiteratului Hațeg în calitate de arhiepiscop al bisericii noastre ort. rom. de dincoace de Carpați, vă rugăm să aveți convingerea, că pe aceste plaiuri trăește un popor, care cu sfințenie și tărie a păstrat credința strămoșească, ear prin venirea I. P. S. Voastre se va înstăpâni și mai puternic această credință, astfel ca ea să locuească pururea în inimile noastre. In numele clerului și al poporului Vă zic: Bine ați venit și întru mulți ani Stăpâne.

In numele protopresbiterului din Hunedoara, învecinat cu tractul Hațegului, binevenitează pe I. P. S. Sa preotul G. Rain din Nădăștia.

Deși timpul e limitat, I. P. S. Sa mulțumește pentru buna primire, laudă statornicia în credință a poporului, le dă sfaturi și învățături folositoare și le împărtășește binecuvântarea sa arhierească.

La gara Ruși ne întimpină credincioșii din Ruși, Streiu și Bătălar în frunte cu bătrânii preoți I. Medrea și N. Ciocan. Vorbește preotul Medrea.

La gara Bretea: Preoții M. Popovici și R. Ciocan, credincioșii din Bretea română și maghiară, Covragi, Gânțaga și Plopi. Popor mult, cu deosebire tineret și copii, cărora I. P. S. Sa le-a împărțit cărți de rugăciune. A vorbit preotul M. Popovici.

La gara Sub Cetate preoții Oct. Piso, M. Muntean și M. Popovici cu credincioșii din Bărești și Hațeg. A vorbit părintele M. Muntean.

La *Băiești*, preoții Ioachim Cerbiceanu și Farcaș. Popor mult din Băiești și Ohaba-de sub-peatră și Nucșoara. Aici a împărțit I. P. S. Sa cărți de rugăciuni. E bineventat de octogenarul preot Ioachim Cerbiceanu, martor al vremurilor trecute, hirotonit întru presbiter de fericitul Andrei.

La toate gările I. P. S. Sa a folosit ocazia de a adresa credincioșilor noștri cuvinte de învățătură pline de sfaturi părintești și de îmbărbătare și mângâiere.

La gara *Pui* unde trenul s'a oprit mai multișor s'a prezentat înaintea I. P. S. Sale comitetul parohial din Pui în frunte cu parohul A. Daju, care a tălmăcit dorința comitetului de a se abate I. P. S. Sa și pe la dânșii, spre a le sfinți noul locaș dumnezeesc, de care voiesc să se apuce tocmai acuma spre a l ridica spre preamărirea lui Dumnezeu în semn de mulțămită pentru toate câte a făcut nouă, și spre mântuirea și mângâierea credincioșilor. I. P. S. Sa le-a și promis, că le va și îndeplini dorința la reîntoarcere de pe Valea Jiului.

Această vale e una din cele mai încântătoare și mai încărcată cu bogății, din câte are frumosul nostru Ardeal. Ea este despărțită de valea Hațegului prin un ținut muntos din cele mai frumoase. Piscuri și dealuri păduroase, stânci de forme când pitorești, când bizare, brăzdate de puhoaie, strâmtori prăpăstioase, păraie de munte ce să aruncă sălbatec și cu sgomot printre bolovanii alviei lor și formează cascade, găuri și peșteri. Câteva ruine de vechi turnuri, și ici colo prin văi și pe coastele dealurilor grupe de case și sălașuri pentru vite, toate acestea amestecate în o neorânduială variată și plăcută: eată ce vede ochiul călătorului în acest ținut.

Printre acestea străbate calea ferată din valea Hațegului în cea a Jiului. Calea ferată pe

aici este făcută cu multă măiestrie. Ea suie până la Băniţa în mai multe serpentine, de unde se începe coborişul spre Petroşeni, trece prin opt tunele şi peste mai multe poduri şi viaducte, dintre cari cele dela Bar şi Merişor sânt mai lungi. Călătorului i se deschid una după alta privelişti frumoase. Partea cea mai frumoasă este între Crivadia şi Băniţa. La Crivadia se află pe o colină un turn vechi ruinat, cu pereţii înegriţi de viscolele veacurilor, este un turn rămas de pe vremea Romanilor. Dela Băniţa înainte calea ferată coboară pe valea râuleţului Baniţei. In stânga se află una din cele mai mari şi mai însemnate peşteri ale noastre: Cetatea Bolii.

De aici în o oră sosim la Petroşani.

In gara Petroşani

Raportorul d-voastră, dle redactor, a avut ocazii să ia parte şi la alte primiri arhiereşti, dar o primire mai grandioasă şi mai impozantă ca cea făcută I. P. S. Sale în Petroşeni nu i-a fost dat să vadă.

Gara frumos împodobită cu verdeaţă şi cinci mari drapele naţionale. Pe peronul gării întreg Petroşanul în frunte cu autorităţile şi elevii şcoalelor. O companie de soldaţi au dat onorurile militare.

După coborârea din tren a I. P. S. Sale primarul oraşului Iacob îl salută prin elocvente cuvinte, mulţumind înaltului prelat pentru bunăvoinţa de a cerceta aceste părţi locuite în mare parte de muncitori de mine, cari au în primul rând lipsă de sfaturile arhiereşti.

I. P. S. Sa mulţumind pentru această manifestare de dragoste, accentuează, că de mult a dorit să vie în aceste părţi, şi numai împrejurări independente de persoana sa nu i-a permis aceasta. După binecuvântarea arhierească, şi prezentările onoraţiorilor: dl Vinklehner directorul minelor, inspectorul general Iancu, preoţii celorlalte confesiuni etc., mergem cu trăsurile la biserică. Oraşul Petroşeni clădit în ultimii 50 de ani, e unul din cele mai simpatice oraşe din Ardeal cu 24 mii locuitori. Asfaltat, bine luminat şi — deşi locuit în mare parte de fiii lui Israil — foarte curat. Dovadă eclatantă de hărnicia dlui primar Iacob, vechi funcţionar în Petroşeni, încă din era maghiară care pe timpul războiului, în toamna anului 1916 după retragerea armatei române, deşi purtarea lui corectă s'a constatat de justiţie, a fost maltratat un an în temniţele din Cluj. Din incidentul sosirii I. P. S. Sale oraşul îmbrăcase haină de sărbătoare. Stindardul românesc e ajuns stăpân pe bogăţiile de subsol, fâlfâia mândru pe edificiile publice şi particulare.

Indată la intrarea în oraş o imposantă poartă triumfală cu salutul uzitat al minerilor: *Noroc bun.* Pe toate străzile dela gară până la biserică erau postaţi lucrătorii mineri cu lampioanele lor cu cari intră în afunzimile pământului, pentrucă aici sânt minele bogate în cărbuni de peatră. La an se scot sute de mii de măji metrice în preţ de milioane de Lei, se încarcă pe vagoane şi transpoartă în toate părţile ţării.

In faţa bisericii a doua poartă triumfală cu inscripţia: *Bine aţi venit! Intru mulţi ani!* La uşa bisericii I. P. S. Sa este întimpinat de parohul local Ion Duma prin o frumoasă vorbire şi îi ofere spre sărutare crucea şi evangh·lia. După răspunsul I. P. S. Sale, intră în biserică, unde se oficiază un scurt serviciu divin. Apoi I. P. S Sa ţine credincioşilor adunaţi în număr mare o frumoasă şi instructivă predică.

După aceea a urmat în locuinţa parohială recepţiunile în ordinea următoare:

Biserica ortodoxă, biserica greco catolică, biserica rom.-cat, biserica evanghelică, biserica reformată, biserica unitară, biserica izraelită, Garnizoana (cuprinzând toate armele), funcţionarii publici de stat şi administrativi, direcţiunea minelor «Petroşani», corporaţia meseriaşilor şi industriaşilor, centrala sindicatelor naţionale române, reuniunea femeilor ortodoxe, comitetul şi epitropia parohială ortodoxă.

Tuturor deputaţiunilor le-a răspuns I. P. S. Sa cu afabilitatea i cunoscută.

După o mică gustare, luată în ospitala casă a preotului local I. Duma, plecăm la Lupeni.

Spre Lupeni

La ora 7 seara, I. P. S. Sa cu suita apoi prot. Dr. Popescu, primpretor Dr. Drăgan etc. a plecat cu trăsurile societăţii Petroşani spre Lupeni.

Şi deşi caii erau foarte buni, drumul fiind în continuu suiş şi coboriş, distanţa de 18 klm. abia am percurs-o în o oră şi jumătate.

In Lupeni, cu 14,000 locuitori în majoritatea absolută muncitori şi funcţionari, am ajuns pe noapte.

In mijlocul comunei, sub o grandioasă poartă triumfală, splendid iluminată, aştepta pe I. P. S. Sa Direcţiunea băilor, şefii autorităţilor, preoţii diferitelor confesiuni şi mulţime de muncitori, toţi cu felinarele, cu cari intră în afunzimile pământului.

Primarul N. Niciu adresează I. P. S. Sale următoarele cuvinte:

In numele tuturor locuitorilor comunei Lupeni, fără deosebire de limbă şi lege, vă zic: «Bine aţi venit. Comuna Lupeni prin munca neobosită a locuitorilor săi a devenit o localitate importantă a ţării noastre.

Zi de zi şerpuiesc sute şi sute de vagoane încărcate cu diamantul negru, care cutrieră tot colţişorul României şi vesteşte că comuna noastră ocupă loc de onoare în industria ţării. Azi ciocanele odihnesc, ear pepturile oţelite în lupta grea pentru existenţă, poartă haină de sărbătoare.

Comuna întreagă, cu mic cu mare, tinăr şi bătrân, serbează prezenţa I. P. S. Voastre, şi pioşi sânt gata a îngenunchia la rugăciunea rostită în bisericuţa mică către Atotputernicul. Ne trebue prezenţa I. P. S. Voastre şi pentru alinarea suferinţelor şi durerilor văduvelor şi orfanilor din groaznica nenorocire din anul trecut.

Fiţi deci binevenit în comuna noastră, căci noi Vă zicem: Bine este cuvântat celce vine în numele Domnului!

I. P. S. Sa răspunde în cuvinte duioase, că a simţit multă durere în inima sa, când a aflat de groaznica explozie în minele societăţii Uricani de pe această vale. Aceasta dureroasă şi jalnică întâmplare a adus-o la cunoştinţa tuturor credincioşilor de sub păstorirea sa, îndemnându i a contribui după putinţă la alinarea durerii celor loviţi de crunta soarte, a soţiilor celor dispăruţi şi a copilaşilor lor. Suma adunată de 33,000 Lei o va distribuî între cei năcăjiţi prin comitetul nostru parohial şi primărie. Adaugă I. P. S. Sa că de mult a dorit să vină în această comună, dar împrejurări nedependente de dânsul nu i-a permis aceasta până acum.

Vineri dimineaţa, în 14 l. c., timpul era admirabil, un fel de ceaţă acoperia întreg Lupenul, clădit într'o vale şi colinele dimprejur. Era o atmosferă necunoscută de ceice nu au mai fost prin aceste părţi. Această ceaţă e formată din fumul cel gros ce iese din hoarnele uriaşe ale fabricilor. Se împrăştie abia către ora 10, când puterea soarelui e mai mare.

La ora 8 I. P. S. Sa cu mare asistenţă celebrează sfânta liturghie în modestul locaş al bisericii noastre, martor viu al umilinţei noastre de tristă aducere aminte.

In decursul sfintei liturghii I. P. S. Sa a hirotonit întru diacon pe candidatul de preot I. Bogdan. Răspunsurile liturghice le-a dat atât aici, cât şi în celelalte comune corul nostru seminarial condus de prof. C. Popa.

La finea sftei liturghii I. P. S. Sa a mers în procesiune la locul pe care se va ridica în curând un nou locaş dumnezeesc pe seama credincioşilor noştri. A sfinţit peatra fundamentală în presenţa direcţiunii băilor şi a mulţimii de muncitori.

La finea serviciului divin I. P. S. Sa mânecând dela pericopa zilei a apostolului cetit la sf. liturghie: «*Fraţilor cu vrednicie după evangelia lui Hristos să petreceţi, că ori când viind şi văzându vă pe voi, ori nefiind de faţă la voi, să aud de voi, că staţi într'un duh, într'un suflet, împreună nevoindu-vă pentru credinţa evangeliei*», timp de aproape o oră a ţinut o instructivă cuvântare mulţimei, care sorbia cuvintele de pe buzele înaltului ierarh, explicând cuvintele citate ale apostolului ginţilor şi arătând cu exemple vii rostul vieţii noastre pe acest pământ văzut prin prisma evangheliei Domnului, îndemnând în fine pe credincioşi la iubire frăţească, la ajutorare reciprocă şi la sprijinirea celor năpăstuiţi. Cuvântul arhieresc a făcut asupra tuturora o profundă impresie.

De aici I. P. S. Sa tot în procesiune s'a dus la locul unde cei 80 de nenorociţi anul trecut în urma aprinderii gazului din mine îşi dorm somnul veciniciei. Era sfâşietor de inimi tabloul să vezi la crucea fiecărui mormânt, plângând şi bocindu-se văduva şi orfanii. I. P. S. Sa a oficiat un serviciu divin pentru odihna sufletelor celor dispăruţi, adresând apoi cuvinte de mângâiere celor rămaşi în jele şi necaz prin groaznicul accident.

Apoi s'a întors I. P. S. Sa în biserică împărţind credincioşilor anaforă şi botezându-i.

După aceea a urmat în localităţile casinei recepţiunile.

Banchetul

La ora 2 societatea din localitate a oferit în onoarea I. P. S. Sale un banchet la care a luat parte peste 200 persoane. In decursul mesei a concertat muzica societăţii.

Primul toast l-a rostit I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* spunând într'un elan de însufleţire, că gândurile tuturora trebue să se îndrepteze către acela, care este simbolul dreptăţii de stăpânire asupra acestui pământ şi care este suveranul nostru iubit, Majestatea Sa Regele şi slăvita Sa soţie, cari au adus atâtea jertfe pentru realizarea idealului nostru naţional.

I. P. S. Sa ridică păharul în sănătatea M. Sale Regelui Ferdinand I, a M. Sale Reginei Maria şi a augustei dinastii române. (Muzica a intonat Imnul Regal).

Intr'un frumos toast senatorul Bociatu scoate în relief înaltele calităţi ale I. P. S. Sale şi ridică păharul în sănătatea dânsului. (Urale)

Asesorul Dr. Stroia toastează pentru societatea de cărbuni din Lupeni şi autorităţi. Răspunde directorul Frey. Dsa mulţumeşte I. P. S. Sale pentru bunăvoinţa avută d'a veni la faţa locului să toarne balzam de mângâiere în inimile celor năcăjiţi şi să i întărească în credinţă. Promite, că societatea va veni în ajutorul credincioşilor cu mână largă, ca cât mai în grabă să se poată termina biserica începută cu o modestă condiţiune însă, că I. P. S. Sa să binevoiască a o sfinţi însuş. Ridică păharul în sănătatea I. P. S. Sale. (Urale).

Asesorul Scorobeţ vorbeşte pentru confesiuni. Răspunde prot. gr.-cat. din Lupeni şi canonic on. Zugrav. Mai vorbeşte pentru I. P. P. Sa: Prezidentul muncitorilor.

Seria toastelor o închee I. P. S. Sa, mulţumind societăţii pentru sprijinul promis la edificarea bisericii noastre, şi promiţând că cu ajutorul lui Dumnezeu va veni s'o şi sfinţească. (Mare însufleţire). Spre orientare amintim, că celelalte confesiuni au deja ridicate aici frumoase biserici.

La cimiterul eroilor

In jurul acestor locuri în toamna anului 1916 au fost crâncene lupte între armata română şi armatele centrale. Numărul celor căzuţi vre'o câteva mii. La marginea comunei pe un frumos platou, la iniţiativa maiorului Zagoriţ din Reg. 10 Putna, a directorului Societăţii şi a parohului local, s'a făcut cimiterul eroilor căzuţi, aducându-se de prin pădurile şi dealurile dimprejur, până acum 120 eroi. Toţi necunoscuţi afară de sublocotenentul Popescu V.

I. P. S. Sa la ora 5 d. a. s'a dus în cimiteriu, unde a oficiat un serviciu divin pentru cei căzuţi în războiu.

La finea serviciului I. P. S. Sa a rostit un frumos discurs spunând că locul acesta este sfinţit prin jertfa de sânge a acelora, cari în iubirea lor faţă de neam şi-au îndeplinit datoria. Nu putea trece pe lângă locul acesta, care e locul tăcerii căci e locul jertfei, fară ca să-şi ridice sufletul către Dumnezeu, pentru a se ruga pentru sufletele lor. «N'am venit să proslăvim faptele lor cari vorbesc prin ele, ci am venit să luăm învăţătura, care se desprinde din morminte şi carea resultă din jertfele lor. Generaţia care a întrat în mormânt aşteaptă dela noi să fim vrednici următori ai măreţelor lor jertfe şi în semnul acestui spirit de jertfă să trăim...» Discursul I. P. S. Sale a făcut adâncă impresie.

După aceea I. P. S. Sa a ţinut o şedinţă cu comitetul nostru parohial, examinând planul bisericei celei nouă (care are multă asemănare cu catedrala noastră) şi interesându-se de banii disponibili. S'a luat apoi la protocol declaraţiunea directorului Frey de a ne veni în ajutor la ridicarea bisericii, exprimându-i se mulţumită protocolară.

A predat apoi I. P. S. Sa epitropiei parohiale suma de 33 mii Lei adunată cu discul pentru familiile celor nefericiţi a. tr., având a se distribuî văduvelor celor mai năcăjite prin comitetul parohial în înţelegere cu primăria. Pe seama casei culturale le-a donat 100 volume cărţi.

A vizitat apoi I. P. S. Sa oficiul şi arhiva parohială a preotului nostru local Victor Şandru, aflând totul în bună rânduială.

A făcut în fine mai multe vizite la onoraţiorii din loc.

(Urmează)

† Partenie Cosma
1837—1923

A ajuns până la adânci bătrâneţe. A trecut peste zilele psalmistului, despre care spune că ele sânt ostenele şi durere. A ajuns vârsta de 86 de ani.

A văzut multe şi a trecut prin multe. I-a fost dat ca bătrânului Simion, să nu moară, până va vedea mântuirea neamului. Şi când a văzut ziua mântuirii a putut rosti cu inimă liniştită: Acum slobozeşte pre robul tău, Stăpâne.

Din tinereţele sale a fost legat cu toată inima sa de biserica noastră, căreia i-a slujit cu credinţă până la bătrâneţele sale. Aproape 50 de ani din viaţa sa i-a petrecut aici în Siibu, şi viaţa lui a fost strâns legată de biserica noastră.

A fost din generaţia cea veche, care a lucrat la punerea bisericii noastre pe bazele constituţionale de azi. In congresul din anul 1868 a fost între notarii congresului, şi a pus lângă numele marelui Şaguna numele său şi sigilul său pe exemplarul din Statutul Organic, care a fost înaintat împăratului de atunci spre sancţionare.

Din tinereţele sale a scris articoli în ziarul nostru Telegraful Român, începând cu anul 1860, scria ca jurist în ziarul Telegraful Român.

Mitropolitul Şaguna i-a dat o mică răsplată de anul nou, pentru colaborarea la ziarul nostru. Cu acest semn de dragoste dela Mitropolitul Şaguna şi-a cumpărat inelul cu care a sigilat Statutul Organic întărit de împăratul.

Dela întroducerea Statutului Organic nu s'a făcut în biserica noastră nici un lucru mai însemnat fără conlucrarea lui Partenie Cosma. A luat parte activă în biserică ca deputat sinodal, ca deputat congresual, ca asesor în consistorul arhidiecezan, în cel mitropolitan şi mai ales ca membru în reprezentaţiunea fundaţiunii Gojdu.

Crescut în nemijlocita apropiere a lui Emanuil Gozsdu, el a cunoscut mai bine pe marele mecenat al bisericii care a fost Gozsdu. In armonie cu fericitul Ioan cavaler Puşcariu, Partenie Cosma a cunoscut mai bine bunele intenţiuni ale marelui fundator, şi dacă azi fundaţiunea lui Gozsdu se urcă la milioane, meritul este şi al lui Partenie Cosma.

Incă ca tinăr în teologia din Arad, a învăţat a cunoaşte pe reposatul mitropolit Miron, cu care a întrat mai târziu în legături de rudenie. Rolul reposatului mitropolit Miron la întroducerea şi la desvoltarea instituţiunilor constituţionale în biserică, rolul lui Partenie Cosma în îndemnarea pe calea sănătoasă, rolul acesta al lui secundat de Mocioneşti şi în general de bărbaţii bănăţeni din congresele noastre, ni se presentă cu un fir roşu în viaţa constituţională a bisericii noastre, şi generaţia mai tinără se poate inspira din activitatea generaţiei din timpul Marelui mitropolit Şaguna.

Bunul Dumnezeu şi-a întors faţa spre noi, şi ni-a trimis zile calde, zile senine.

La sicriul lui Parteniu Cosma, ni se înfăţişează icoana zilelor din era ungurească, tabloul luptelor din era ungurească, a luptelor pentru biserica şi şcoalele noastre.

Cu sufletul plin de umilinţă aducem mulţumită bunului Dumnezeu pentru belşugul cu care ne-a trimis bărbaţi luminaţi în apărarea bisericii noastre.

Ne gândim la Emanuil Gozsdu, la Partenie Cosma, la Miron Romanul, la Nicolae Zigre, la bărbaţii din părţile Aradului, ne gândim la fraţii Mocioni, cu Vincenţiu Babeş, cu Coriolan Brediceanu, cu Pavel Rotariu şi cu seria lungă de protopopi venerabili, cari întruniţi în congrese, apărau biserica, apărau şcoala în contra atacurilor din partea guvernelor ungureşti.

La mormântul lui Parteniu Cosma ni se prezintă înaintea ochilor noştri sufleteşti tabloul luptelor noastre pentru biserică şi şcoală, cu figurile măreţe ale bărbaţilor noştri din era atacurilor ungureşti. Ne încălzim la focul sacru al iubirii lor de biserică şi neam. Admirăm dragostea şi zelul lor, admirăm statornicia în bărbăţia cu care şi-au pus toate forţele lor sufleteşti în apărarea bisericii.

Era ultimul din bărbaţii cari au lucrat cu marele mitropolit Şaguna, cel din urmă din marii făuritori ai Statului Organic, care neadormit a veghiat la consolidarea instituţiunilor create prin Statutul Organic. L-a urmărit din leagăn până în zilele noastre. Inaintea cosciugului ne închinăm provedinţei dumnezeeşti, care l-a trimis la noi, care l-a chemat dela noi. Veşnică pomenirea lui.

*

Regretatul Partenie Cosma a răposat în 22 Septemvrie la Călimăneşti.

Rămăşiţele sale pământeşti se vor transporta la Sibiu, unde vor fi înmormântate cu pompa cuvenită Joi, în 27 Septemvrie n. 1923.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae s'a întors dimpreună cu suita sa din vizitaţiunea canonică făcută pe Valea Jiului Marţi dimineaţa în 25 Sept. n. la reşedinţa sa.

Episcopul armatei în Sibiu. *Vineri, în 21 l. c. garnizoana şi oraşul Sibiu a fost cercetată de P. S. Sa Iustinian Teculescu însoţit de protoereul militar S. Georgescu din ministerul de răsboi. Cu aceasta ocaziune P. S. Sa a sfinţit Sâmbătă cimiterul eroilor din Daia-săsească, asistat fiind de preoţii militari, Georgescu şi Dăncilă. Publicul numeros adunat din toate comunele a ascultat cuvântul arhiereesc rostit întru slăvirea memoriei eroilor Reg. 48 Buzău care a lăsat în luptele din 1916 — 800 morţi. Tot Sâmbătă după ameazi P. S. Sa ţine în curtea cazarmei Reg. 90 Inft. ostaşilor adunaţi aici din întreaga garzizoană o cuvântare, de conţinut religios-moral şi patriotic, după care urmează la cercul militar prezentarea corpului ofiţeresc. Duminecă, P. S. Sa asistat fiind de protoereul Dr. Crăciunescu şi Georgescu apoi de preoţii Dăncilă, Hurdu, Stoia şi Isac oficiază în biserica catedrală sfânta liturghie, la finea căreia rosteşte numerosului public şi armatei în frunte cu Dl gen. Cihoski Com. C. 7 A. o frumoasă predică ocazională.*

Constituire. Societatea de lectură «Andrei Şaguna» a studenţilor dela seminarul teologic «Andreian» ort. rom. din Sibiu s'a constituit pentru anul şcolar 1923/24 în sedinţa ţinută la 8/21 Septemvrie 1923 sub prezidiul I. P. C. Sale arhimandritului Dr. E. Roşca, director seminarial, în modul următor: Preşedinte: Nicolae Colan, prof., Vicepreşedinte: Ioan Dinu c. III, Notar I. Ioan Isacu c. III, Notar II: George Secaş c. I, Casar: Ioan Rusu c. II., Controlor Pavel Alisie c. III, Bibliotecar: Laurenţiu David c. II, Vicebibliotecar: Dumitru Ciuchendea c. I., Econom: Gheorghe Stan c. II. In comisiunea literară: Toma Neamţu, Victor Susa şi George Zemora din cursul III; Dumitru Achimescu, Teodor Ciuruş şi Ilarion Felea din cursul II; Cornel Crucin, Nicolae Pavel şi Nicolae Popoviciu din cursul I.

Teatrale. La «teatrul naţional» din Bucureşti se repetează o punere în scenă originală a dlui Ion Marin Sadoveanu: «*Moartea lui Fulger*», după balada lui Coşbuc. E vorba să se joace şi în ţinuturile noastre, în turneul oficial al teatrului naţional, în frunte cu artiştii de seamă: Artistide Demetriad şi Ion Petrescu. Turneul se va ţinea după 1 Octomvrie. — Una din cele dintâi premiere ce se va juca la treatrul naţional din Bucureşti va fi «*Ţăranul baron*», de *Ludovic Holberg*, scriitorul danez, comedie scrisă în 1731. Piesa a apărut în editura «Cultura românească» («Trei comedii» de Holberg, trad. de Bezdechi), sub titlul original: «Ieppe dela Munte». Dl *Ion Brezeanu* va avea o creaţie de sigur, neuitată în rolul lui Ieppe. Va fi bine ca teatrul naţional să se îngrijească pentru repertoriul din Ardeal ca piesa lui Holberg să fie jucată şi la noi, cu dl Brezeanu. — In Carlsbad s'a jucat simfonia «*Poema română*» a lui *G. Enescu*, cunoscutul virtuos de vioară şi compozitor, cu deosebit succes.

Un repertoriu teatral. Cu ce îşi începe trupa teatrală germană din Sibiu stagiunea teatrală? Cu o operetă ghidilicioasă, plină de arii lascive şi de situaţii indecente, cu vorbe pipărate? Doamne fereşte ! Cu o piesă clasică, de Kleist, autorul lui «Mihail Kohlhaas», cu «Prinţul Frederic de Hamburg», o piesă, care îţi dă merinde de gândit. — In repertoriul trupei, care va colinda pretutindeni unde sânt germani în România, găsiţi piese teatrale de Goethe, Lessing, Hebbel, Schiller, Grillparzer, Kleist, Anzengruber, G. Hauptmann, — scriitorii lor dramatici cei mai de seamă. Firește, nu lipsesc şi câteva operete mai uşurele, pentru ca să-ţi omori timpul câte odată, iac'aşa, surizând într'o societate plăcută. Dar piesele acelea nu dau isonul. — Sântem foarte curioşi cu ce repertoriu va veni trupa dlui N. Băilă, subvenţionată de stat, sub auspiciile «Asociaţiunii»...

Propaganda teatrală la sate. Fostul sub director general al teatrelor, dl I. Livescu, publică în «Rampa», câteva observaţii privitoare la turneul dsale întreprins cu o trupă de actori pe la sate. A străbătut, timp de 2 săptămâni, satele Şiria, Ghioroc, Covăsânţi, Sâmboteni, Radna, Glogovăţ şi altele, cu o echipă de tineri artişti dramatici. S'au declamat poezii, s'au cântat arii naţionale şi clasice, s'a jucat o piesă eroică de Alexandri. Pretutindeni, au fost primiţi cu braţele deschise. Ministrul de instrucţie şi directorul general al teatrelor au fost rugaţi telegrafic de conducătorii satelor ca turnee de acestea să se mai repete. De sigur — cărarea aceasta trebue bătătorită de aci înainte mult mai des şi statul va face foarte bine să subvenţioneze astfel de întreprinderi în loc să dea sute de mii de lei pentru ca publicul nostru ardelean să vadă piese ca «Salomeea» cu jocul desmăţat «al vălurilor». Un turneu ca cel al dlui Livescu dă putere, cel cu «Salomeea» lui Wilde desvlăgueşte!

A apărut: un număr duplu (Nr. 2—3) din revista de care a fost vorba în coloanele Telegrafului Român: «Cercetaşii». Material ales, fotografii multe. Este o plăcere să-l citeşti şi să militezi pentru «Cercetăş'a» din Arad. (Administr.: Sediul Cercetaşilor, Arad, Piaţa Liceului 1).

Eforia Şcoalelor centrale ort.-rom., Braşov

Nr. 117/1923 (126) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea catedrelor vacante la **liceul ortodox român Andrei Şaguna** din Braşov se publică concurs cu terminul **15 Septemvrie 1923.** Catedrele vacante sânt:

1. Două catedre de matematică.
2. O catedră de Fizică-Chimie.

Concurenţii vor trimite cererile lor Eforiei şcoalelor centrale ort. rom. din Braşov, însoţite de următoarele documente:

1. Certificat de botez, dovedind că sânt români de confesiunea ortodoxă.
2. Certificat de moralitate.
3. Certificat medical.
4. Documente despre calificaţiunea profesorală cerute de lege pentru şcoalele secundare.

Salarizarea profesorilor e în conformitate cu a celor dela liceele de stat.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare, ţinută la 23 August 1923.

Direcţiunea.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 15/28 Septemvrie 1923 Nr. 75—76

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Centenarul lui Gheorghe Lazăr

(=) Zilele de 16/29 și 17/30 Septemvrie 1923 sânt statorite pentru comemorarea unuia dintre întemeetorii culturii românești, a mult iscusitului dascăl *Gheorghe Lazăr,* dela a cărui moarte s'au împlinit, în anul acesta, o sută de ani.

Satul fruntaș de pe Valea Oltului, Avrigul, cu oameni buni și muncitori, a îngrijit ca, din prilejul serbărilor comemorative, să renoveze casa Domnului din această parohie, și să înfrumsețeze și mormântul marelui fiu ieșit din sinul ei.

Ceice ne împărtășim de roadele lucrării învățătorului deșteptător al conștiinții naționale, simțim datoria să nu dăm uitării niciodată viața și faptele marelui Lazăr.

Parastase vor fi ținute, în 17/30 l. c., în bisericile din țară, ear tinerimea școlară va asculta conferențele instructive rostite de profesorii săi întru pomenirea ilustrului dascăl ardelean.

Acest învățat și îndrăsneț bărbat și-a dobândit învățătura în școală și afară de școală. Venit la Sibiu, în apropierea locului nașterii sale, a lucrat ca profesor și predicator la seminarul nostru din anii 1814—1816.

Ardealul încătușat nu era însă locul prielnic pentru avântul dascălului sărac, care și-a permis primejdioasa cutezare d'a cere egalitatea drepturilor și pentru neamul său românesc. Soartea unui asemenea propovăduitor era totdeauna destituirea, după care urma de obicei pribegia peste munții despărțitori de frați, — uneori exilul în țări depărtate.

A trecut și Gheorghe Lazăr peste culmile carpatine, pe pământul primitor, unde pe lângă toată sistema plocoanelor orientului și a vicleniei unora, știa că se adresează *românilor* doritori d'a se desface din cele mai nefirești legături, ce au purtat vreodată: din jugul fanarioților lacomi și răpitori.

Pe lângă numerosii dascăli greci dela Sfântul Sava din Bucuresti, i se dă lui Gheorghe Lazăr un locșor, de unde în curând aveau să răsară: școalele naționale românești, luând locul celor grecești de până atunci, și bărbați de seamă cari să continue opera începută de marele dascăl ardelean cu năzuința d'a fi folositor întregului neam.

Gheorghe Lazăr nu ni-a lăsat volume de literatură și de știință, — dar patriotismul și sârguința lui au izbutit să dea generației sale o nouă hrană sufletească cuprinzătoare și sănătoasă, care să fie în stare d'a resista tuturor influențelor rele ale străinismului.

Omul acesta, trimis de providența dumnezeească, ni-a descoperit calea mântuirii unui popor ținut în întunerec.

De aceea ne adunăm la Avrig în ziua de Duminecă, 17/30 Septemvrie, ca împlinindu-ne datoria prin calde rugăciuni să aducem mulțămiri Atotputernicului că ni-a dat oameni cari să ne izbăvească de asupritori, și după zilele de vijelie să ne împărtășească de zile senine, cu soare și cu bune roduri.

Atârnă astfel numai dela înțelepciunea, hărnicia și omenia urmașilor de astăzi și de mâne ai lui Gheorghe Lazăr, să păstreze și să sporească darurile și bunătățile, de care se învrednicesc, pentru a putea face față totdeauna tuturor curentelor ce s'ar ivì spre dauna generală a țării și neamului nostru întregit.

La Avrig. Ministerul instrucțiunii publice a luat dispoziținea să se trimită pentru ziua de 17/30 Septemvrie câte o delegație compusă dintr'un profesor și elev de fiecare școală secundară în comuna Avrig, spre a participa la serbarea aniversării celor o sută de ani dela moartea lui Gheorghe Lazăr.

O expoziție etnografică va aranja dl prof. D. Comșa din prilejul serbărilor Gh. Lazăr în Avrig. Expoziția se va ținea în salele școalei din Avrig, în 29 și 30 Sept. a. c. Vor lua parte satele Avrig, Săcădate, Porumbacul-de jos și Racovița. Organizată din îndemnul Asociațiunii, va conține mai ales țesături și broderii (cusături) românești, apoi furci de tors, încrestate, ulcioare vechi și multe alte obiecte din bogata colecție a dlui profesor D. Comșa. Asociațiunea va distribuì și premii, în sumă de 3000 de Lei.

FOIȘOARA

Gheorghe Lazăr

(1779—1823)

Gheorghe Lazăr s'a născut în 1779 în Avrig, în Transilvania. Cu ajutorul baronului Brukenthal, proprietarul Avrigului, Gh. Lazăr urmă întâi învățăturile la academia din Cluj apoi studiile la facultatea de teologie a universității din Viena.

Intors la Sibiu, a fost hirotonit întru arhidiacon al scaunului episcopal și numit profesor-catihet la seminarul teologic. Lazăr n'a stat mult aici, căci după o predică împotriva stării lucrurilor de atunci și după o mustrare ce i se făcu de episcopul Vasile Moga, părăsì Sibiul și, cu cartea în mână, trecu munții să spună românilor de sub domnia Fanarioților, că ei sânt români.

In Bucureşti se adresează Eforiei școalelor compusă din mitropolitul țării și trei boeri, aleși dintre membrii divanului domnesc, cu o programă ce proiectase, arătând că voiește să deschidă acolo o școală românească cu învățături predate în limba națională a românilor. După multe trăgănări i se încuviință cererea și i se dete un mic local în edificiul dela sf. Sava, unde își așează școala cu numărul de școlari ce-și putu recruta. Invățăturile sale nu puteau fi un curs sistematic, de oarece auditorul său nu poseda cunoștințele pregătitoare, pentru înțelegea subiectelor de știință aprofundată. De aceea Lazăr împestrița lecțiile sale cu un fel de conferințe, căutând a deștepta prin ele în elevi gustul de știință și mai presus de toate plăcerea pentru limba românească.

Școala sa prindea astfel, din zi în zi, tot mai adânci rădăcini, ear școlarii săi, după ce învățau întâi gramatica, aritmetica, geografia, desemnul ș. a., înaintau la studii speciale în filozofie și matematică aplicând aceasta din urmă la compunerea de planuri topografice și la desemnuri constructive.

In curs de 5 ani, cât ținu școala lui Gh. Lazăr, mulți elevi se distinseră, precum: Gh. Paladi, care a introdus metoda lancasteriană în școalele primare, apoi Ioan Eliade Rădulescu, profesor la școala națională a lui Gh. Lazăr și urmaș al său, care continuă a cultiva patriotismul și conștiința națională a românilor în Muntenia. Din îndemnul lui Gh. Lazăr se trimiseră de către Eforia școalelor la universitatea din Pisa patru tineri pentru a se pregăti de profesori la școalele naționale.

Evenimentele războinice din anul 1821 închiseră școala lui Gh. Lazăr, ear dânsul sleit de puteri și descurajat părăsì Bucureștii, se întoarse la Avrig, unde muri în 1823.

Gh. Lazăr ni a lăsat, ca scriitor, o lucrare întitulată «Povățuitorul tinerimii», scrisă la 1820 și tipărită în Buda în 1826.

Intr'un apel al său se spune, că mai erau gata pentru tipar: «Filosofia», «Matematica», «Geografia» și «Istoria universală». Din toate aceste opere n'a rămas decât un singur manuscris, păstrat în biblioteca universității din București: «Curs de Aritmetică, compus în limba românească și în folosul școalelor dela Sf. Sava de Gh. Lazăr la anul 1821 Februarie 26».

Activitatea lui Gh. Lazăr avù rezultate strălucite. Școalele grecești căzură, cele românești le luară locul. Astfel, se înființară școale naționale în București (1823), în Slatina (1824), în Craiova (1826). In anul 1826 se mai înființă și «Societatea pentru propășirea românilor», prin stăruințele lui Constantin Golescu și Ioan Eliade Rădulescu cu scopul de a lăți cultura națională prin școale, reviste și teatru.

Mișcarea națională, pornită de Gh. Lazăr, a dobândit avânt mai puternic după întoarcerea tinerilor trimiși la studii în străinătate. Intre aceștia Petru Poenar, care a făcut studii speciale de științe naturale la universitatea din Paris, ca director al școalelor române, încă sub guvernul lui Kisseleff desvoltă o întinsă activitate școlară.

Lui Gh. Lazăr i s'a ridicat monument în fața universității din București.

Programul

Serbărilor centenarului morţii lui Gheorghe Lazăr

Sâmbătă 29 Septemvrie, la Bucureşti

Ora 10 dim. Parastas la Mitropolie, la care vor lua parte autorităţile. Delegaţi ai corpului profesoral şi ai şcoalelor secundare şi superioare din Bucureşti. Cuvântarea I. P. S. Mitropolitului Primat.

Ora 11 dim. Pelerinagiu la statuia lui Lazăr, pornind dela mitropolie. Imnul lui Lazăr executat de corul şcoalelor din capitală. Discursul ministrului instrucţiunii. Defilarea elevilor şcoalelor primare şi secundare din Bucureşti.

Ora 3 jum. p. m. Conferinţa dlui profesor C. Adamescu. Coruri şcolare.

Ora 9 seara. Plecarea delegaţilor şi invitaţilor cu tren special la Avrig.

La Sibiu (în aceeaşi zi):

va avea loc în sala «Urania» la ora 10 şi 30 minute a. m.

Festivalul Gheorghe Lazăr

în amintirea împlinirii unui veac dela moartea marelui dascăl al neamului, dat de Seminarul teologic «Andreian», Şcoala normală «Andrei Şaguna» şi Liceul Gheorghe Lazăr, cu concursul tuturor şcoalelor secundare.

Program:

1. N. Popovici: «Sfânta zi de libertate», pentru cor mixt, executat de corul Şcoalei normale «Andrei Şaguna».

2. «Meritele lui Gheorge Lazăr pentru şcoala şi cultura românească», discurs de Dr. Ioan Bunea, dir. liceului Gheorghe Lazăr.

3. N. Oancea: «Sus inima români», pentru cor mixt, executat de corul liceului Gh. Lazăr.

4. A. Vlahuţă: «Cuvântul», poezie recitată de Gheorghe Secaş, student la seminarul «Andreian».

5. «Apostolatul lui Gheorghe Lazăr în Sibiu, de N. Colan, profesor la seminarul «Andreian».

6. Al. Davila: «Ne-aducem aminte, strămoşi», poezie recitată de Miorica Tordăşianu, elevă în cl. VIII lic. de fete.

7. E. Wachmann: «Cântec festiv», pentru cor mixt, executat de corul liceului «Gh. Lazăr».

Inainte de festival, la ora 9 şi jum., va avea loc un parastas în catedrală.

Duminecă 30 Septemvrie la Avrig

Ora 10 dim. Liturgia şi parastasul oficiat de I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae.

Cuvântările:

a) I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae.
b) Ministrul Instrucţiunii.
c) Delegatul Academiei Române.
d) Delegaţii celor patru universităţi.
e) Preşedintele Astrei.
f) Directorul liceului Sf. Sava.
g) Delegaţii corpului didactic secundar din diferitele provincii.
h) Delegatul corpului primar.
i) Delegatul comunei Avrig.

La amiazi masă comună oferită de ministerul instrucţiunii.

Ora 3 jum. Conduct etnografic şi producţiuni populare.

*

Plecarea din Sibiu a I. P. S. Sale mitropolitului cu consistorul arhidiecezan, a comitetului central al Asociaţiunii, a elevilor seminariali, licee şi şcoala normală în frunte cu profesorii, va fi la ora 6 jum. dim., cu un tren special.

Convocarea şi programul

Cercului religios Budila şi jur pe anul 1923

Frate şi părinte, — Vă înaintez grogramul cercului religios Budila şi jur pentru anul 1923, şi totodată vă rog a vă conforma întocmai.

Cercurile religioase, în formarea lor, nu atârnă dela felul protopopiatului, ci după adresa oficiului protopopesc, se compun din parohiile învecinate, fără a avea în vedere de ce protopopiat aparţin. Sânteţi invitaţi să convocaţi şi învăţătorimea locală să ia parte activă, ca să armonisăm lucrările. Invăţătorii vor anunţa benevol partea lor activă, pentru fiecare localitate a cercului preotului local, care este dator a încunoştinţa, din vreme, pe învăţători despre aceasta.

Să stăruiţi ca poporul, cu mic şi mare, să ia parte, ca să prefacem întrunirile noastre într'un fel de pelerinaj misionar.

Unde se poate, împreună cu învăţătorimea şi tineretul, să aranjaţi, pentru ziua fixată cercului religios, producţiuni teatrale, corale, religioase naţionale, cu diferite scopuri locale, bisericeşti şcolare.

Ordinea:

1. Duminecă în 17/30 Sept. c. ne vom întruni în parohia *Dobârlău*. Va predica păr. Cojocariu din Teliu. După sf. liturghie se va oficia sfinţirea apei şi boteza tot poporul. Infiinţarea casei culturale.

2. Duminecă în 1/14 Oct. c. vom fi în *Bacitelec*, unde va cuvânta păr. I. Curcubătă din Budila. Se va oficia după sf. liturghie maslu pentru popor. Organizarea tineretului pe baza statutelor din Budila şi cele date de Cartea românească din Diciosânmartin aprobate de dl ministru.

3. In 14/27 Oct c. Sf. Paraschiva, vom fi în *Marcoş*, unde vor predica după sf. liturghie părinţii Petru Mihai din Lisnău şi Lincu din Chirchiş. Serviciu pentru bolnavi ocazionali comunali. Sft. maslu. Organizarea tineretului.

4. Duminecă în 22 Oct., sau 4 Nov. c. vom sluji în *Teliu*. Va predica părintele Greceanu din Bacitelec. Sfinţirea apei. Organizarea tineretului.

5. Duminecă în 5/18 Nov. c. serviciul religios în *Budila*, unde va predica părintele Grecean din Marcoş. Sfinţirea apei şi botezatul credincioşilor. Foloasele cooperaţiei, obştiilor felurite şi banca populară în raport cu reforma agrară.

In toate localităţile se va începe activitatea cercului punctual la 9 ore dim.

Budila, la 6/19 Sept. 1923.

Pr. *Jordan Curcubătă*
prezid. cerc. relig.

Nr. 1888—1923 Pl.

Circulară

către toţi membrii ordinari şi extraordinari (ad hoc) ai sinodului protopresbiteral electoral din protopresbiteratul ortodox român al Aiudului.

In calitate de comisar consistorial instituit cu ordinul dela 19 Mai a. c. nr. 1888 Plen. şi bazat pe § 16 din regul. de procedură la alegerea de protopresbiteri, sinodul protopresbiteral înmulţit al tractului ort. rom. Aiud se declară de mine convocat pe ziua de *Joi 21 Septemvrie v. 4 Octomvrie n. a. c.*, în capela parohiei centrale Aiud, cu începerea serviciului divin dela ora 10 dim., după care imediat va urma deschiderea sinodului prot. prin subscrisul comisar. Şedinţa de candidare a comitetului protopresbiteral, prescrisă prin §§ 14—15 a regulamentului, o convoc în cancelaria protopresbiterală *tot pe Joi 21 Septemvrie 4 Octomvrie a. c.* însă *cu începere dela ora 8 dim.*

Membrii comitetului şi sinodului protopresbiteral să-şi ţină de scumpă şi oficială datorinţă a se presenta la şedinţele în această circulară fixate, nu cumva să se zădărnicească alegerea din lipsă de membri.

Baia-de-Arieş, 30 August (12 Septemvrie) 1923.

Vasile Gan
prot. com. cons.

Versuri

la centenarul morţii lui Gheorghe Lazăr (30 Septemvrie 1923).

Mare dascăl, te coboară
Azi din plaiul nemuririi!
Românimea te adoară
In elanul prăsnuirii.

De copil, cu râvnă mare
La carte şi 'nvăţătură,
Tot ce e frumos şi nobil,
A unit a ta făptură.

Din coliba ţărănească
Ai plecat în lumea mare,
Cu bun gând, voinţă tare:
Neamul să se fericească.

Şi ca vulturul în sbor
Ai atins culmea ştiinţii, —
Dar şi cupa suferinţii
Ai gustat adese-ori.

Apoi te-ai întors cu dor
La iubitul tău popor,
Cel cu totul însetat...
Şi un isvor de apă vie
Peste el ai revărsat.

In grai dulce românesc
Tu le-ai cuvântat
La Munteni şi Ardeleni,
Şi le-ai infiltrat
Focul sacru al iubirii
De limbă, lege şi ţară:
Neamul nostru să nu fie
Altor neamuri de ocară!

Misiune mare, sfântă
Tu ai împlinit,
Şi cu candela aprinsă
Conştiinţa naţională
In toţi ai trezit.
Ear sămânţa aruncată
A dat rodul însutit:
Şcoale mândre, institute
In curând au răsărit.

Slavă ţie şi mărire!
Bărbat vrednic luminat,
Care prin a ta jertfire
La viaţă ne-ai chemat.

*

In elanul prăsnuirii
Românimea te adoară,
Azi, din plaiul nemuririi
Mare dascăl, te coboară! —

Pr. Ioan Baptist Boiu.

Pentru lupta împotriva sectelor. A apărut în editura Librăriei Diecezane din Caransebeş şi P. Suru, Bucureşti, o preţioasă lucrare sub titlul de: *Pentru neam şi lege*, 40 de cuvântări de învăţătură împotriva adventiştilor şi baptiştilor, de diaconul *Dr. Gheorghe Comşa* subdirector general în ministerul cultelor şi artelor, prefaţă de prof. Dr. I. Mihălcescu, cu aprobarea consistorului superior bisericesc şi a sf. Sinod, şi cu binecuvântarea I. P Sf. Mitropolit al Ardealului. — Volumul părintelui diacon Dr. Gh. Comşa va face foarte bun serviciu preoţilor noştri în lupta ce trebue s'o purtăm împotriva sectelor duşmane atât statului, cât şi bisericii. Preţul volumului de 182 pagini este 35 Lei.

De vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Post. La gimnaziul de băeţi din Satulung-Săcele este de ocupat cu 1 Oct. a. c. postul de secretar, cumulat cu cel de pedagog la internat, împreunat cu un salar de 1600 lei lunar şi completă întreţinere în internat. Cererile, însoţite de acte justificative, se vor înainta Direcţiunii gimnaziului.

† Dionisie cav. de Bejan, una din figurile cele mai populare în viaţa publică a fraţilor noştri bucovineni, a încetat din viaţă în 21 l. c. în Cernăuţ, în patriarhala vârstă de 86 de ani. Consilierul consistorial, părintele Bejan, fusese deputat în dieta provincială a Bucovinei ca reprezentant al fondului bisericesc timp de 15 ani, dela 1903—1918; un sfert de veac a condus ca preşedinte Societatea pentru cultura şi literatura poporului român din Bucovina (1896—1918), câştigând merit deosebit prin înfiinţarea internatelor româneşti şi a şcoalelor particulare în comunele primejduite de rutenizare. Bejan a condus şi congresul dela 28 Noemvrie 1918, care a declarat realipirea Bucovinei la patria mamă. Venerabilului bărbat i s'au făcut funeralii naţionale. Odihnească cu drepţii!

In loc de cunună. Banca centrală pentru Industrie şi Comerţ filiala Sibiu, în loc de cunună pe sicriul răposatului Partenie Cosma, a donat Lei 1000. — la masa studenţilor săraci de pe lângă liceul Gheorghe Lazăr din Sibiu.

Convocare. Reuniunnea agricolă a judeţului Sibiu îşi va ţinea adunarea generală, Duminecă în 30 l. c. a. c. la «Asociaţiune», ora 17 din zi, la care, prin aceasta, se invită toţi binevoitorii şi sprijinitorii săi. Sibiu în 23 Sept. 1923. *Dr. Lazar Popovici*, prezident, *Isidor Dopp*, secr. adm.

Premieră interesantă se reprezintă Vineri, 28 l. c. în teatrul Sibiului: Tragedia *Gyges şi inelul său*, de Fr. Hebbel. Piesa are 5 acte. Reprezentaţia se începe seara la ora 7 şi jumătate.

Reprezentantul Franţei în Japonia, Paul Claudel, un vestit şi merituos scriitor, a avut timp să-şi ia refugiul, în mijlocul cutremurelor de pământ, pe vaporul francez André Lebon, încât a scăpat teafăr din cataclismul japonez. Paul Claudel a scris numeroase opere dramatice religioase, pline de misticism şi de adorare a Maicii Domnului. Este unul din conducătorii literaturii franceze moderne.

Fasciştii şi teatrul. Acum au început fasciştii şi în teatru să cureţe atmosfera. Ziarul francez «Le Journal» povestea că zilele trecute s'au dus patru «cămăşi negre» în teatrul Verdi din Milano şi au interzis şefului «clacorilor» să-şi mai continue meseria. De acolo au plecat cei patru fascişti într'alte teatre din Milano şi aşa au isprăvit o şefii de «clacă». După cum se ştie «claca» la teatru se compune din oameni plătiţi, cari aplaudă la poruncă, pentruca să reuşească piesa. De aici încolo ştie publicul milanez că nu e purtat de nas de neşte angajaţi ai teatrului.

Membri fondatori la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» s'au înscris: Dr. Vasile Bologa, dir. liceului de fete, Emil Russo, general în pens., Cicero Damian, repr. de comerci, Maria Săsărman n. Pop, soţie de dir. de fabrică, Crist. N. Stefănescu, funcţ. sup. financiar, Ioan Dordea, comerciant, toţi din Sibiu, Oprea Pinciu, negustor, Răşinari, achitând fiecare taxa de câte 100 Lei. *Comitetul.*

Sub bună conducere! Ziarul Albina-Viespe din Bucuresti scrie, că episcopul gr. cat. Valeriu Frenţiu, cu prilejul vizitaţiei sale canonice în părţile sătmărene sosind în comuna Doba, a încheiat un pact cu ordinul călugăriţelor Nôtre Dame din München referitor la internatul liceului de fete din Beiuş, *pe care l-a predat conducerii acestor călugăriţe romano catolice.* — O făptuire mai «românească» nici că s'ar putea închipuì dela episcopul aşa de încântat de înrâurirea educativă a iezuiţilor.

Ozonarea apei de băut. Dela consiliul oraşului Sibiu: Deoarece apa de izvor de munte, în urma secetei continue, nu ajunge pentru aprovizionarea întregii populaţiuni, se conduce cu începere de Sâmbătă 22 l. c. şi apa ozonată de băut din uzinele văii Şevisului în oraşul Sibiu. Uzina de ozon funcţionează perfect; această apă ozonată va fi cel mult o treime din întreaga apă adusă în oraş. Populaţiunea este totuşi îndrumată *a fierbe* apa înainte de a se bea.

Ştire ziaristică. In Cluj apare dela 1 Septemvrie a. c. o nouă foaie bisericească săptămânală, sub numirea *Renaşterea*, organ oficial al eparhiei ortodoxe române a Vadului, Feleacului, Geoagiului şi Clujului. Redactor responsabil este părintele asesor consistorial Dr. Sebastian Stanca. Redacţia noului organ publică următorul comunicat: «Se aduce la cunoştinţa tuturor oficiilor noastre parohiale că avându-şi acum eparhia noastră organul său oficial, cu ziua de 1 Sept. st. v. «Telegraful Român» dela Sibiu încetează de a mai figura ca organ oficial al nostru. Mulţumind confratelui mai mare dela Sibiu şi Veneratului Consistor Arhidiecezan pentru solicitudinea dovedită faţă de eparhia noastră până acum, indemnăm preoţimea noastră să aboneze şi pe mai departe «Telegraful Român» atât pentru faptul că este organul oficial al mitropoliei noastre, cât şi pentru serviciile mari ce le-a adus bisericii noastre în trecut. Incetând deci obligamentele noastre faţă de acest organ avizăm preoţimea noastră ca de aci înainte să şi aranjeze fiecare preot personal abonamentul faţă de acela». — Urăm confratelui clujan succes deplin şi viaţă lungă.

Electricitatea şi agricultura. Ziarul francez «Excelsior» aduce informaţii interesante, în rubrica sa «pagina ştiinţelor aplicate», referitoare la aplicarea electricităţii în agricultură. Intensificarea cultivării pământului prin electrificarea solului a trecut în timpul din urmă în praxă. Resultatele obţinute sânt foarte satisfăcătoare, şi specialiştii sânt plini de nădejdi pentru viitor. In Anglia au dus experienţele cu cultura ovăsului la o sporire de 40% la grăunţe şi 80% la pai. Tot atât de elocuente sânt cifrele când e e vorba de eletricitate ca forţă motrice pentru maşinile agricole. S'a putut constata că preţul unui hectar de arătură (18—22 ctm. afunzime) este de 203 franci francezi, cu caii, de 147 franci francezi, cu boi, de 134—142 franci francezi, cu tractori de soi şi de 130 cu vârtejul (maşina de ridicat greutăţile) electric, socotindu-se un Kilowatt cu 0.70 franci. Dacă se lucrează pământul şi mai adânc, este diferinţa între lucrul cu eletricitate şi cu cai, boi, etc. şi mai mare. De aceea e consult să propagăm ideea electrificării muncii câmpului.

Cât s'a băut într'un an: S'a făcut socoteală câtă beutură s'a trecut într'un an de zile în oraşelul şi satele cu băieşaguri din ţinutul Petroşenilor. Şi eată ce spun răvaşele: Spirt s'a vândut 270.500 litri; vin 479; bere 550.500; coniac 36.600 litri toate laolaltă în preţ de aproape 29 milioane lei. Trist răvaş. (*R. E.*)

Lozinca preşedintelui Statelor Unite din America Coolidge. Actualul preşedinte american are de luptat cu multe greutăţi. Nici în America nu curge lapte şi miere, după cum cred mulţi, ascultaţi: proprietarii de mine duc de doi ani de zile o luptă grea şi îndârjită cu muncitorii mineri. Muncitorii se pun în grevă, proprietarii urcă preţurile cărbunilor şi oamenii de rând n'au putinţă să cumpere cărbuni nici chiar pentru preţurile cele mai ridicate. «Suferă şi suduie». Cum va găsi preşedintele calea de a ajuta pe toţi cetăţenii, fără de a se amesteca în afacerile private ale lor — conform parolei republicane? Iată marea întrebare! — Alta: fiecăruia, care a luat parte la războiul mondial sau rudeniilor cele mai apropiate, li s'au promis beneficii mari, la sfârşitul războiului. Dacă se ţine statul de promisiune, e nevoie de miliarde — dar şi dările se vor urca simţitor. «Micul cetăţean se plânge de greul insuportabil al dărilor de, de preţurile de trai cu neputinţă de plătit, ear trust-urile bogate şi puternice nu e voie să le împovărezi, ca să nu ţi le ai de duşmane». Cum va putea rezolvi şi această grea problemă preşedintele republicei? Şi mai sânt alte situaţii foarte gingaşe, pe cari le înşiră prof. Dr. *A. Musie* din Boston, într'un art. de fond, în «Prager Presse». Iţi zici: va să zică şi America îşi are necazurile ei, cari nu sânt de dispreţuit! Ştiţi ce lozincă şi-a luat preşed. Coolidge? «Strângeţi rândurile şi înainte!» Un apel la închegarea rândurilor, spre binele comun!

A apărut al 2-lea Buletin al desp. Sibiu al Asociaţiunii, întitulat: «Ce suflu să aibă şezătorile şi convenirile noastre?» Agenturile despărţământului îl vor primi în curând. E plănuită o serie întreagă de astfel de buletine, în care se vor desbate probleme cardinale dela ordinea zilei. E de dorit ca ideile din «Buletin» să se răspândească în sânul poporului.

Lozinci bune, lozinci rele

— Păreri de ale lui G. Le Bon şi Bergson —

Zilele trecute a apărut o carte a învăţatului Gustave Le Bon, întitulată «Desechilibrul lumii». Le Bon este în ziua de astăzi unul din cei mai remarcabili cugetători, sociologi, istorici, antropologi, fiziciani şi pedagogi. Cărţile scrise de acest francez umplu o bibliotecă întreagă, ear traduceri din operele sale există chiar şi în limba arabă şi hindustană.

Multe şi însemnate probleme, vitale pentru omenime, a tratat Le Bon în scrierile sale şi cuvântul lui are mare greutate în lumea ştiinţifică.

Savantul acesta a urmărit evoluţia religiilor şi a popoarelor, a călătorit mult, ca să studieze epoca primordială a omenirii — analizând mentalitatea popoarelor primitive de astăzi — a făcut descoperiri senzaţionale, epocale, în fizică, şi multe alte fapte vrednice de laudă.

Ideile sale fundamentale privitoare la situaţia actuală politică, culturală, sânt cât se poate de pesimiste. Le Bon prevede un cataclism şi mai mare pentru biata omenime, dacă nu se vor răspândi alte lozinci, mai sănătoase, în mijlocul tuturora.

Va fi bine să cunoaştem şi noi unele din lozincile, pe cari vrea să le ştie în mijlocul omenimii, fiindcă nu ni le pune la inimă Stan sau Bran, ci omul care a răsgândit problemele.

Pentru ca să pricepem punctul de vedere al lui Le Bon vom traduce câteva din fragmentele de filozofie, publicate în rev. pariziană «Analele» în anul acesta, fragmente cari vorbesc cât volume întregi.

Ascultaţi:

«Lumea este copleşită în ziua de astăzi de greutatea unor erori economice şi psihologice atât de grozave, încât istoricii viitorului vor reuşi cu mare greu să priceapă prestigiul acestora».

«Cu uşurinţa modernă a relaţiunilor şi cu necesitatea schimburilor comerciale, cari rezultă din desvoltarea enormă a populaţiei, popoarele se simt legate în timpul de faţă printr'o interdependenţă aşa de mare, în cât pagubele suferite de unul din ele ating în curând pe toate celelalte».

«Punctul esenţial al reconstruirii economice a lumii este restabilirea interdependenţi popoarelor, regulatoarea timpurilor moderne»

Va să zică: interesele popoarelor se ţin lanţ şi nu se pot despărţi.

«O escelentă definiţie a radicalismului este aceea dată odinioară de preş. Wilson. Cuvântul acesta însemnează spune Wilson: simplism, violenţă şi invidie».

«Ori cari ar putea fi combinaţiunile visate, o dictatură a proletariatului se va reduce întotdeauna la dominaţia absolută a câtorva «meneurs» (mânători, conducători). Sub ţarism era Rusia guvernată mult mai puţin autocratic decât astăzi (sub bolşevici)» (cugetare scrisă în Iunie 1922).

Una din cele mai grele constatări:

«Adevărurile ştiinţifice sânt adevăruri universale. Credinţele politice trecătoare, isvorâte din pasiuni şi din sentimente, pe cari nu le guvernează raţiunea». Sau: «In viaţa modernă înfluinţele colective sânt atât de puternice încât partea de independenţă, de gândire sau de acţiune posibilă a individului isolat a ajuns foarte restrânsă». (Aug. 1922.)

Contra ideii comunismului are cugetarea: «Idealul comunismului conduce în mod fatal la egalitatea în mizerie şi în servitute. Succesul bolşevismului arată cu câtă uşurinţă revine omul la acest stadiu de servitute».

«Ura, nedreptatea şi violenţa sânt tovarăşele inseparabile ale opiniilor extremiste».

«Europa civilizată, care credea că ar fi sfârşit cu luptele religioase, se află, dimpotrivă, ca nici odată altădată ameninţată de ele».

«Teama de votul alegătorilor şi aceea a responsabilităţilor constitue două mari isvoare de acţiune a membrilor unui guvern democratic. Ştiindu-şi viaţa lor politică efemeră (trecătoare) se ocupă exclusiv de ora presentă şi rămân indiferenţi pentru viitor, cu toate că este câte odată foarte apropiat».

Am putea cita încă multe maxime de acestea, cele mai multe adânci şi crude, cari vorbesc conştiinţei omului modern, ne mărginim

să aducem încă numai una singură: «Ajutaţi vă unii pe alţii în propriul vostru interes» — este o maximă care ar transforma lumea, dacă s'ar sălăşlui în inimi, după ce ar fi convertit spiritul. Trebue să urmezi realizarea unui vis, ştiind că ceasul acestei realizări este prea îndepărtat încă pentru ca oamenii generaţiei actuale să-l audă sunând vreodată».

De câte ori aminteşte Societatea Naţiunilor este sceptic, nu fiindcă n'ar vrea să se entuziasmeze pentru ea, ci fiindcă vede patimile omeneşti deslănţuite într'un mod îngrijitor, încât crede că Societatea Naţiunilor n'are să le poată resista.

De aceea vede viitorul în culori negre, dând ţipete de alarmă, cari — după el — nu vor salva omenimea bolnavă.

*

De sigur aceleaşi teze ne oferă G. Le Bon şi în volumul său recent. După lectura volumului îi răspunde acum vestitul filozof francez, unul din cei mai de seamă cugetători ai timpului nostru, Enric Bergson. Bergson e profesor de filozofie la «Sorbona», universitatea din Paris, premiat cu premiul Nobel. Lucrările lui Bergson au făcut epocă şi vorba lui are mare greutate. Societatea Naţiunilor l-a ales de preşedinte al secţiei pentru o apropiere a intelectualilor tuturor ţărilor, după războiu Ţipetele lui de alarmă au ajuns şi la noi. Bergson vrea să vorbească conştiinţii omului de astăzi, ca să vadă ce prăpastie se cască în faţa sa, dacă nu ia bine seama.

Iată ce rânduri a adresat E. Bergson autorului cărţii «Desechilibrul mondial», într'o scrisoare deschisă, publicată zilele trecute:

«Viu să scriu, pentru ca să-ţi spun cu cât interes am citit «Desechilibrul mondial». Cartea nu te încurajează — vai! — de loc! Nu s'ar putea descrie un tablou mai pătrunzător al dificultăţilor ceasului de faţă şi des re aparenta neputinţă a oamenilor de a le înfrânge. Nu s'ar putea arăta cu mai multă tărie cauza principală a acestei neputinţe, care este necunoaşterea condiţiilor materiale şi morale ale vieţii popoarelor. Viitorul este poate favorabil, de fapt, psihologiei colective, această ştiinţă la care ai contribuit dta atâta ca să o fondezi. Rămâne să ştim dacă nu împingi pesimismul puţintel prea departe. La rădăcina argumentaţiei dtale cred că dau de ideia că umanitatea nu se schimbă, că sforţările pe cari pare că le face de câţiva ani pentru a se modifica, pentru a se «naţionaliza», sânt condamnate la neputinţă: dta eşti sever, d. e. faţă de Societatea Naţiunilor. Sânt şi eu, de altfel, ca şi dta, de părere că umanitatea nu s'a schimbat până acum decât puţin de tot şi încet de tot, dar cine ştie dacă o mare sforţare de voinţă, îndeplinită în condiţiile materiale nouă de tot nu i-ar da resultate mult mai repezi şi mai considerabile! Mă mărginesc a pune problema...»

Bergson e pesimist şi el, dar vrea să micşoreze negrul prevestirilor lui G. Le Bon. Pledează pentru «o mare sforţare de voinţă» a omenimii bolnave.

Se vor adeveri prevestirile lui G. Le Bon sau Bergson?

Câtă vreme lozincile, cari stăpânesc popoarele şi ţările europene nu se vor desbăra de egoismul feroce, de fiară sălbatecă, spre binele comun, câtă vreme a face politică însemnează la mulţi a trage pe sfoară pe seamănul tău sau poporul învecinat, câtă vreme pe urma lozincilor existente se comentează faptele ca şi când ar fi vorbe de neşte trăsături interesante, de şah — pioni, cal, turn, rege, regină, şah, matt! — fără de colaborarea inimei faţă de orce pierdere — atâta vreme, oricât ar vrea să salveze ce mai e de salvat un om de bine ca Bergson, nebunia prevestită de G. Le Bon o să ne aducă la prăpastie, silindu ne să dansăm dansul macabru al morţii; cu toţii... De aceea: n'ar fi bine să deosebim lozincile bune de lozincile rele? *H. P.-P.*

Poşta redacţiei

Dlui *Dr. P. O.* în *Br.* Convocările trimise le-am primit prea târziu pentru publicare.

Un învăţător ortodox

care ştie **cântările bisericeşti**, primeşte pe lângă **salariul dela stat, cost şi cuartir gratuit** dela preotul locului, din comuna **Ormindea,** tractul Zarand. (130 1—1)

Nr. 453/1923 prot. (128) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa III **Şesuri,** protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii cu observarea dispoziţiilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 24/VIII 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Zarandului.

Pompiliu Pisso
protopop.

Nr. 416/1923 protop. (129) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Vărd,** din protopresbiteratul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 4 Iulie 1923 Nr. 5329 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima lui apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenţii după prealabila încuviinţare a protopresbiterului să se prezenteze în vre'o Duminecă sau sărbătoare la biserica din parohie spre a cânta şi predica, eventual a şi celebra.

Angnita, 5 Sept. 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Munteanu
protopop.

Nr. 502/1923 (88) 3—3

Concurs repeţit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Dăbârlău,** tractul Oituz, jud. Treiscaune, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B.

Concurenţii vor înainta petiţiile oficiului protopopesc al tractului Oituz, în terminul deschis, având a se prezenta înainte de alegere cu prealabila voe a adm. protopopesc, în vre-o Duminecă sau sărbătoare, a celebra şi liturghisi şi a face cunoştinţă cu poporul.

Intorsura-Buzău, 22 Iunie 1923.

George Neagovici-Negoescu,
adm. protopopesc.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Faceţi-vă membri la Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)

ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii **un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei** în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici,** profesor, secretar **Ioan Marcu,** conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu,** exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societătii, strada Mitropoliei 45

(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 7—10

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Tribunei Nr. 14

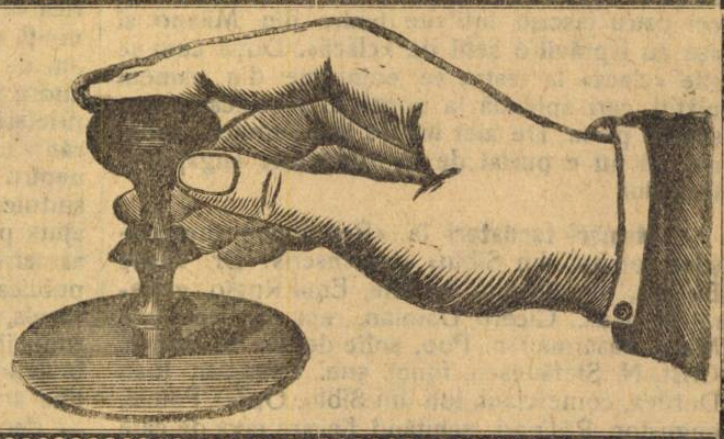

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane,** precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană", Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA

bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:

cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări

:-: pe lângă cele mai favorabile condiţiuni. :-:

LIBRĂRIA

aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:

cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posibile.

Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi franco.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 22 Septemvrie 1923 (5 Octomvrie) Nr. 77—78

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Comemorarea lui Gheorghe Lazăr

— Solemnitatea dela Sibiu și Avrig —

Amintirea marelui dascăl al neamului Gheorghe Lazăr s'a serbat în întreaga arhidieceză în mod demn și cu deosebită solemnitate conform înviațiunilor date de I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae în circulara publicată în Nr. 72 al ziarului nostru.

In *Sibiu* la ora 9½ s'a oficiat în biserica catedrală un parastas solemn din partea I. P. C. Sale arhimandritului *Dr. E. R. Roșca* asistat pe preoții Dr. V. Stan, Dr. A. Crăciunescu, I. Beleuță, T. Popovici, M. Jantea, G. Maior și de diaconii Dumitru Antal și Gheorghe Jurebiță, în prezența I. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicolae* a asesorilor consistoriali, a comitetului central al Asociațiunii în frunte cu președintul V. Goldiș, a tinerimii de ambele sexe dela școalele din Sibiu cu dascălii și directorii lor.

După terminarea parastasului elevii tuturor școalelor și aproape toți intelectualii din Sibiu în frunte cu I. P. S. Sa mitropolitul și cu președintele Asociațiunii s'au dus în sala cea mare dela Urania.

Corul școalei normale «Andrei Șaguna», sub conducerea prof. T. Popovici, a executat «Sfânta zi de libertate» de N. Popovici.

A urmat frumosul discurs al dlui director dela liceul «Gheorghe Lazăr» *Dr. Ioan Bunea*: Meritele lui Gheorghe Lazăr pentru școala și cultura românească, în care distinsul conferențiar a făcut în culori vii apologia marelui dascál. A urmat corul elevilor dela liceu care a cântat «Sus inima, Români» conduși de profesorul N. Oancea. Cântarea a trebuit repetată. Elevul Gheorghe Secaș a recitat poezia «Cuvântul» de Al. Vlăhuță, ear eleva din cl. VIII lic. Miorica Tordășian, «Ne aducem aminte strămoși, de Al. Davila. A vorbit apoi cu mult avânt prof. nostru de teologie *Nicolae Colan* despre «Apostolatul lui Gheorghe Lazăr la Sibiu».

Festivalul a fost încheiat cu un cântec festiv de Wachmann, executat de corul liceului Gh. Lazăr.

*

Românii din toate unghiurile țării întregite au sosit, în masse impunătoare, Duminecă în 17/30 Septemvrie la *Avrig*, să se închine în fața mormântului neasemănatului învățător și luptător pentru idealul neamului său, preamărind numele lui Gheorghe Lazăr.

Atât tronul, cât și biserica, precum și guvernul și reprezentanții așezămintelor culturale românești au sărbătorit centenarul morții vrednicului fiu al Avrigului, care cu acest prilej se împodobise cu flori, verdeață și tricolorul țării arborat pretutindeni, cu arcuri de triumf, cu o splendidă expoziție de țesături țărănești, cu o nouă pictură în sf. biserică, și cu împodobirea mormântului marelui dascăl, îngropat în acest sat.

I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* dimpreună cu PP. SS. LL. episcopii *Roman* al Oradiei-mari și *Nicolae* al Clujului cu membrii consistorului arhidiecezan și profesorii seminariali cu elevii, comitetul central al Asociațiunii în frunte cu președintele ei V. Goldiș, elevii liceului Gheorghe Lazăr în frunte cu profesorii etc. au plecat cu un tren special la ora 6 și 20 minute la Avrig.

La ușa bisericii I. P. S. Sa mitropolitul cu PP. SS. Lor episcopii au fost întâmpinați de protopresbiterul locului Ioan Cândea și preoții Grigorie Chialda și Traian Maxim. In cuvinte alese salută părintele protopop pe înalții ierarhi cari vin să prăznuiască memoria fiului comunei Avrig, care-și doarme somnul lângă biserică.

I. P. S. Sa spune, că biserica recunoscătoare tuturor fiilor ei vrednici a venit să ridice rugăciuni la cer pentru odihna sufletului celui dispărut înainte cu 100 ani și să mulțumească lui Dumnezeu pentru toate câte ne-a făcut nouă.

I. P. S. Sa asistat de părinții episcopi, de protoereii Matei Voileanu, Dr. Ioan Stroia, Dr. George Proca, Trandafir Scorobeț, Ștefan Hondur, Ioan Cândea, de preoții Dr. Gâlea, P. Borza, G. Chialda, Tr. Maxim și diaconii D. Antal și George Jurebiță, a oficiat cu toată solemnitatea sf. liturgie.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al școalei noastre normale, condus de prof. T. Popovici.

La ora 9 a sosit în gară cu tren special A. S. R. Principele Moștenitor Carol, însoțit de dnii miniștri prof. Dr. Anghelescu, general Moșoiu, Cosma și secretarul general al ministerului instrucțiunii I. Valaori.

Intru întimpinarea A. S. Regale se aflau pe peron dnii Anastasie Boiu prefectul județului Sibiu, colonel Radovici, prefectul județului Făgăraș, St. Pop senator directorul liceului sf. Sava din București, deputații Tr. Lalescu, I. Matei, Popa Liseanu, I. U. Soricu, Eug. Pîso, I. Iliescu prim procuror al tribunalului Sibiu, generalii Cihosky comandantul corpului VII de armată, Lupaș, V. Goldiș, pictorul Satmáry, C. Ionescu, directorul liceului Lazăr din București, M. Botez, numeroși profesori din învățământul secundar și primar etc.

La sosirea trenului princiar muzica intonează Imnul Regal. Dl A. Boiu, prefectul jud. Sibiu, urează bună venire A. S. Regale, ear dl Ioan Nicolae primarul comunei Avrig prezintă tradiționala pâne și sare.

Principele Carol a trecut apoi în revistă compania de onoare din reg. 90 infanterie sub comanda dlui col. Bădescu, comandantul regimentului.

Se formează cortegiul, care se îndreptează la biserica, în curtea căreia se află și mormântul lui Gh. Lazăr.

Dealungul drumului până la biserică mii din țărani și țărance isbucnesc în prelungite urale.

Principele Moștenitor e primit la întrarea în biserică de I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* al Ardealului, înconjurat de episcopii Roman Ciorogariu și Nicolae Ivan, precum și de întregul cler.

La ora 11 terminându-se sfta liturgie, ieșim înaintea mormântului marelui dascăl, care era frumos împodobit cu flori și verdeață și încărcat cu o mulțime de coroane, dintre cari amintim a guvernului cu inscripția: «Guvernul României întregite, primului apostol al redeșteptării naționale», a Bisericii noastre cu inscripția: «Biserica recunoscătoare, dascălului Gheorghe Lazăr», etc. etc.

I. P. S. Sa mitrogolitul cu P. S. Lor episcopii și clerul care a servit la liturgie, oficiază un parastas, — după care urmează cuvântările.

Cuvântarea I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae

I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae* al Ardealului a rostit omagiul în numele bisericii române astfel:

Sânt în viața popoarelor chemări venite de sus și sânt suflete cari știu să le prindă solia și să se facă purtătorii ei.

Un astfel de sol al cerului către poporul românesc, ca să l trezească la mai multă conștiință de sine și să l cheme către misiunea sa în lume, a fost și Marele Dascăl

Gheorghe Lazăr, în jurul mormântului căruia, închis acum o sută de ani, ne-am adunat azi aci. Dela acest mormânt se desprinde înţelepciunea cuprinsă în sf. Evanghelie care s'a cetit astăzi, că omul şi popoarele trăiesc mai presus de toate prin sufletul lor, «pentrucă ce i-ar folosi omului de-ar dobândi lumea toată, şi şi-ar pierde sufletul său».

De când a sburat de pe buzele Mântuitorului Isus acest cuvânt, a început o nouă epocă în desvoltarea lumii. Fericiţi cei cari, înţelegând cuvântul s'au făcut propagatorii luminii şi culturii în mijlocul semenilor lor.

Acel pe care-l sărbătorim azi s'a ridicat din părinţi ţărani din această comună, înfăţişând prin sufletul său, prin trezvia minţii şi prin agerimea sa toate darurile minunate cu care a înzestrat Dumnezeu neamul românesc. A trecut prin şcoli străine, la Sibiu, la Cluj şi Viena, înarmându-şi sufletul cu învăţăturile ştiinţii, dar a lăsat locul de căpetenie în sufletul său pentru idealul unităţii culturale şi naţionale a fraţilor săi, pe care l-a văzut de pe paginile trecutului, l a cristalizat din suferinţele prezentului şi din întrezăririle către viitor pe cari le prindea cu ochii săi de sburător spre cer. Cu această pregătire s'a întors acasă ca dascăl pentru slujitorii altarului, în Sibiul mult prigonitului nostru scaun vlădicesc.

Pentru un om ca Lazăr, piedecile ivite în cale n au însemnat decât poarta dela care se deschide mai larg şi mai luminos drumul spre idealul visat de el.

Dela Sibiu a trecut Carpaţii la Bucureşti unde în încăperile dela sf. Sava întemeează o şcoală, care n'a fost numai atât, ci a fost un simbol, un drapel, un crez pentru toţi românii amintindu-le că a sosit vremea redeşteptării şi culturii româneşti; a fost o adevărată vatră de lumină care a răspândit în toate unghiurile locuite de români raze binefăcătoare şi a dat roade!

Aceste roade au fost aducătoare de libertate, ele trezind sufletul acelor eroi cari şi-au pus în cumpănă viaţa şi în fruntea poporului, scuturând jugul robiei politice şi culturale a grecilor, au dovedit lumei întregi că sântem un popor vrednic de a trăi liber pe pământul strămoşesc.

Azi au venit români din patru unghiuri să se închine în faţa marelui apostol, care cu neasămănată încredere în sufletul poporului român, s'a făcut luminătorul şi desrobitorul neamului său. Au venit să-i aducă prinos de mulţumire şi recunoştinţă.

Uniţi azi în cuget şi simţiri cu desrobitorii ţării, cu cei ce stau în fruntea ţării, cu glorioşii noştri Suverani şi iubitele odrasle ale întregei dinastii, într'un gând şi din suflet aducem laude memoriei lui Gh. Lazăr, celui care el mai întâi s'a jertfit.

La împlinirea a o sută de ani dela moartea lui se cuvine să facem azi aci făgăduinţa sărbătorească că vom deschide larg porţile sufletelor noastre pentru luminarea poporului prin duhul iubirii, al bunei înţelegeri între fraţi, al libertăţii prin cultură şi progres, împlinind astfel visul cel mai scump al acestui mare luminător. Iar pe cel drept şi bun, pe Dumnezeul nostru, îl rugăm să odihnească în pace pe Gh. Lazar, a cărui pomenire să fie veşnică!

Omagiul moştenitorului Tronului

A. S. R. Principele Carol a rostit următoarele:

S'au împlinit acum o sută de ani dela moartea marelui dascăl Gh. Lazăr şi ne-am adunat aici spre a-i proslăvi memoria.

Câte lucruri mari s'au săvârşit de atuncea, şi ce bucurie ar resimţi el, dacă ar fi în viaţă, că azi Avrigul său este pământ românesc.

Privind de aci înspre miazăzi desigur, că în copilăria sa, a trebuit să se gândească că ce o fi dincolo de acest uriaş zid de stâncă? Ca şi pentru alte mari figuri ale neamului, parcă acest zid a fost făcut ca să fie trecut. Ca şi voevozii legendari întemeietori de ţări, acest voevod al culturii întemeietor de şcoală a trecut zidul ca să şi întărească neamul.

Astăzi noi nu mai avem zid de trecut spre a ţi sărbători fapta, o dascăl preamărit, putem privi munţii noştri cu sufletul înălţat de minunăţia privelişţii, fără groaza de a şti că sânt ziduri tainice, despărţitoare de fraţi.

Gheorghe Lazăr a fost şi el unul dintre eroii, cari au priceput că aceste ziduri nu sânt firesti, şi el unul a dat dintre primele lovituri pentru dărâmarea lor.

Ce concepţie nobilă ca a sa, să şi puie toată ştiinţa, tot sufletul pentru înălţarea neamului şi întărirea patriei! Zic neam şi patrie, căci în concepţia lui toţi acei cari grăiau şi şimţeau româneşte, erau de un neam şi de o patrie.

Cu studiile ce le-a făcut putea să devie om bogat, să ducă o viaţă tihnită, cu toate că nu se înţelesese cu mai marii lui.

Dar a fost el din sămânţa luptătorilor fără odihnă şi al adâncilor iubitori de neam.

A fost sortit să-şi închine viaţa unei cauze, şi luptând i-a pus temelia.

Intr'o ţară unde toate şcolile şi cultura erau în mână străină şi se făceau în limbă străină — Gh. Lazăr a avut nespusă îndrăzneală de a afirma că şi în româneşte se poate vorbi limba ştiinţei şi a culturii.

Nu numai Constantin Bălăceanu, dar şi mulţi alţii au fost minunaţi atuncea de un adevăr ce nouă celora de astăzi ni se pare că nu poate fi altcum. Astăzi, povestind aceasta, uităm câtă sârguinţă a trebuit şi câte umiliri au fost îndurate spre a proba acest adevăr.

De aci începe toată opera de renaştere culturală a României de azi... Singur un luptător ca el putea sa i pue temeliile. Şcoala Sf lui Sava a fost focarul, de unde a pornit viaţa intelectuală a României veacului al XIX-lea. Sufletul ei era Gh. Lazăr.

La căldura acestui suflet s'au încălzit şi s'au pregătit cei dintâi pioni ai renaşterii noastre.

El este soarele, care răsare după un lung şir de ani întunecaţi.

Cu el s'a făcut ziuă pentru totdeauna.

Dascăl în adevăratul tâlc al cuvântului, nu s'a mărginit numai la predarea învăţăturilor de pe catedra, ci s'a încercat prin manifestul său din 1818 să alcătuiască primul program pentru şcoalele româneşti, şi ceeace este mai frumos este că, în liniile lui generale, acest program este acela care şi astăzi stă la temelia alcătuirii noastre şcolăreşti.

Vreo trei ani de zile a lucrat el cu tihnă şi energie, trei ani numai — şi urmările sânt de veacuri.

Câţi n'ar dori să aibă norocul lui, dar câţi au energia şi perseverenţa lui?

Dar pregătirea lui culturală a avut şi urmări pe terenul politic; acei cari au urmat şcoala lui, au fost dintre cei dintâi cari s'au alipit la mişcarea lui Tudor Vladimirescu.

Şi el a fost un convins partizan al mişcării naţionale dela 1821, şi cum putea să fie alt fel? Căci el nu era numai dascăl, ci în primul rând un înfocat patriot şi un apostol.

Apostol! eată noţiunea magică care l-a ajutat să facă faptele cele mari.

Fără de ea n'ar fi putut reuşi!

Şi ocuma când sărbătorim acest mare român, ce învăţăminte putem noi cei de astăzi, şi mai ales cei din tagma lui, trage din viaţa lui?

Căci dacă cei ce au lăsat urme adânci în istoria desvoltării unui neam, nu ne alegem cu pilde, la ce îi mai sărbătorim?

Gheorghe Lazăr a fost ceeace ar trebui să fie ori ce dascăl conştient de menirea sa: Dascăl patriot şi mai pre sus de toate: Apostol.

Discursul canonicului Dr. Marcu

Păr. Marcu evoacă epoca de umilire, dar şi de mândrie prin care a trecut neamul românesc în timpul lui Gheorghe Lazăr.

Au fost zile grele, zile în care limba noastră era batjocorită şi drepturile noastre se călcau fără milă în picioare de asupritorii neamului.

Dumnezeul părinţilor noştri nu ne-a părăsit însă, căci în clipa cea mai grea s'au ivit bărbaţi providenţiali, cari au ştiut să trezească românimea din somnul cel de moarte.

Printre aceşti bărbaţi, a fost la loc de mare cinste, Gheorghe Lazăr. Datorită lor, mândria naţională reînviată a adus omagiul îndeplinirii idealurilor neamului.

Discursul dlui Dr. Angelescu ministrul instrucţiei publice

Dl ministru al instrucţiunii publice Dr. C. Angelescu a rostit următoarele, în numele guvernului:

In desvoltarea lor, popoarele urcă drumurile grele si primejdioase care duc spre culmile idealurilor lor politice şi culturale. Prinşi în vâltoarea luptelor, nu putem măsura întinderea progreselor realizate. Aniversările sânt popasuri care vin, chiar la un veac odată, să ne dea prilejul să aruncăm privirile spre trecut şi să măsurăm drumul străbătut.

Se împlineşte un veac dela trecerea lui Gh. Lazăr dintre cei vii. Inaintea mormântului să ne oprim şi să îmbrăţişăm cu o privire largă istoria şcoalei româneşti în cursul acestui veac.

Ce perspectivă măreaţă, ce drum fantastic străbătut!

Gh. Lazăr este o figură simbolică a neamului românesc. In ciuda hotarelor artificiale, pe care le ridicase vitregia veacurilor şi răutatea oamenilor, sufletul poporului nostru a păstat o continuitate, care s'a manifestat în decursul veacurilor printr'un schimb aproape neîntrerupt de oameni şi de idei. Trecerea lui Lazăr dincolo de munţi simbolisează descălecatul cultural al Ardelenilor, care a dat impulsul întemeierii unei culturi naţionale aşa după cum cu cinci veacuri mai înainte, descălecatul voivozilor a dat impulsul întemeierii unei vieţi politice de stat.

Ingenunchiaţi pe peatra umilului mormânt, noi putem să i strigăm: Lazăre, minunea s'a săvârşit; neamul românesc a reînviat; el e azi aşa cum l-ai dorit tu, adunat tot la un loc şi poate să şi cinstească eroii fără nici o stânjenire.

Cuvântarea dlui ministru Moşoiu

Dl ministru Moşoiu a rostit o cuvântare de omagiu în numele Ardealului în care a spus următoarele:

Despre rostul cultural al lui Gheorghe Lazăr s'a vorbit aci şi aiurea acum şi altă dată cu atâta competinţă şi înţelegere, încât n'ar mai fi nimic de adăugat pentru întregirea portretului acestei personalităţi covârşitoare din istoria noastră culturală.

Acum însă, după ce timpul, care reliefează sau şterge cu desăvârşite figuri ce şi-au avut însemnătate în vremea lor, a ales dintre măruntele fapte cotidiane, numai fapta istorică, dintre îndoielile sufleteşti numai gândul biruitor, al modestului dascăl, e totuş vrednic de amintit cu câtă dragoste şi înţelegere a fost primit ardeleanul, cel purtat pe la înalte... învăţături apusene, de către sufletele româneşti, din, pe atunci oropsita Valahie, cu câtă iubire a fost îmbrăţişat de către inimile generoase, cari băteau de o potrivă de calde sub înblănite giubele de boeri, sau sub îngăităname mintene olteneşti.

Şincai, gonit de aci din Ardeal de prigoana stăpânitorilor cari îi ameninţau cu focuri opera, iar pe el însuşi cu furcile, nici n'a visat că monumentala sa scriere va găsi la Iaşi, cu ajutor moldovenesc, un adăpost mai trainic în tomuri tipărite, decât în traista sa de pribeag.

Lazăr a găsit în Bucureşti o largă şi înţelegătoare primire.

Boerii efori dela sf. Sava au priceput că ardeleanul acesta cu ochii arşi de flacăra unei credinţe are mai multă ştiinţă şi putinţă de cât ei, să înoade temeinic firul tradiţiei culturale, rupt cu şaizeci de ani înainte, şi toţi l-au ajutat cu vorba şi cu fapta, nimeni n'a şovăit să şi trimită copiii la învăţătura românească, în chiliile scunde din curtea mănăstirii, unde răsuna cuvântul de foc al noului dascăl, vestitor de timpuri nouă.

L-au înţeles boerii, l-au iubit învăţăceii, l-au priceput şi l-au iubit chiar înapoiatele mase populare.

Pandurii din Mehedinţi şi din Gorj înconjurau cu bucurie copilărească pe bărbatul frumos, îmbrăcat în strâmte straie străine, de câte ori venea la Cotroceni să înveţe meşteşugul tunului, pe ţăranii, din care străşnicia aprigului fiu de clăcaş din Vladimir, făcuse adevăraţi oşteni.

Cuvântul lui Lazăr a rodit, şi dacă moartea i-a fost ca şi viaţa, trudnică şi săracă, e pentru ca o aspră lege porunceşte, ca astfel de oameni să nu aibă parte de pământeasca răsplată.

Semănătorului nu i a fost dat să vadă începutul secerişului, dar splendida primăvară culturală, care a urmat morţii lui ne-a dovedit nouă, celor de acum, rodnicia.

Cuvântul vestitor al lui Lazăr aducea Munteniei recunoştinţa cărturărimii ardeleneşti pentru bogatul sprijin, dat ei de către domnii români: el nu făcea decât să reînceapă legăturile de totdeauna, o vreme tăiată de împrejurări şi am putea spune, schimbând puţin cuvintele mitro-

politului ardelean Ştefan: «Gândurile bune sânt ca banii buni şi pretutindeni au preţ în cuprinsul pământului acestuia».

Numai de ar fi această pomenire învăţătură şi îndemn pentru cei de azi!

Cuvântarea dlui ministru A. Cosma

In numele Bănatului dl ministru Aurel Cosma a rostit urmatoarele:

Nu sărbătorim azi un om, ci un simbol. Nu pe Gheorghe Lazăr, ci un veac.

Sărbătorim simbolul redeşteptării neamului nostru, sărbătorim veacul de aur al trezirii conştiinţii naţionale şi al conştiinţei obârşiei noastre.

De abia prinseră românii a învăţa carte, şi ca fulgerile se despică întunerecul mort, lumina despică întunericul nopţii, începu să apară o întreagă pleiadă de tineri luminaţi, ce chemară la o viaţă de conştiinţă un popor ce trăia numai în silnicie, dar pe care Inocenţiu Micu încă din 1720 cerea să ia parte la conducerea soartei lui ca a patra naţiune stăpânitoare în împărăţie.

Lui Gheorghe Lazăr pronia cerească îi hărăzì norocul ca să treacă cu cartea în mână Carpaţii, şi să spună celorce înăbuşeau sub fanarioţi că ei sânt români.

Sântem mândri noi ardelenii şi bănăţenii, de cinstea care ni s'a făcut, ca deşteptaţi cu o clipă mai înainte să fim noi aceia cari să purtăm peste munţi făclia de lumină şi să spargem negura în care ne cufundaseră vitregia soartei şi impilările barbare ale unor cutropitori cruzi şi hrăpăreţi.

Mare este memoria lui Gheorghe Lazăr şi cu smerenie ne plecăm fruntea spre piatra sub care se odihneşte de veci.

Recunoştinţa unui neam întreg se aşterne astăzi la picioarele tale.

Dormi în pace apostol şi martir al neamului nostru.

Azi vorbim cu toţii limba strămoşească, sântem o singură naţie şi strânşi uniţi sub sceptrul unui mare Rege, păşim spre înfăptuirea visului tău scump plini de încredere în geniul şi nemurirea rasei noastre.

*

In numele Academiei Române a vorbit dl profesor G. Bogdan Duică. Dsa relevă înaltele însuşiri de apostol ale lui Gheorghe Lazăr, care purta în sufletu-i dorul de înălţare proprie şi de înălţare a neamului. Fiorul lăsat de Lazăr în şcolarii săi, în păturile ţării româneşti, a fost un fior de trezire veselă şi conştientă spre românism. Să rămânem credincioşi menirii lui Gheorghe Lazăr, asigurând culturii şi ţării rodul care dela el a început să se pârguiască.

Discursul dlui Vasile Goldiş

Dl Vasile Goldiş, preşedintele Asociaţiunii pentru literatura şi cultura poporului român, a rostit o inimoasă cuvântare în numele «Astrei».

In scurta-i viaţă de pe pământ — era numai de 44 de ani când a murit — ce a făcut acest fiu de ţăran român — se întreabă distinsul vorbitor — ca acum după o sută de ani dela moartea lui, un neam de 14 milioane se opreşte cu gândul în preajma acestui mormânt, se închină sufletului, ce sălăşluise în trupul slab şi bolnavicios al profesorului dela Sibiu?

Sute de alţi profesori trăiseră pe vremea lui în ţara Ardealului şi în ţările româneşti de peste munţi, dar numele lor s'au scufundat necunoscute în Marea moartă a veşniciei, ci acesta unul, al lui Gheorghe Lazăr, străluceşte cu strălucire orbitoare pe firmamentul istoriei neamului de români.

Ce a făcut? Învăţase la cele trebuitoare pe candidaţii de preoţie dela Sibiu. Ocupaţie prea cinstită şi lucru cu rost, dar o făceau şi mulţi alţii, fără ca numele lor, ca acel al lui Gheorghe Lazăr, să fi rămas simbol de mărire şi isvor de glorioasă viaţă pentru un neam întreg.

Când striga «Trăiască Napoleon!» dascălul dela Sibiu cerea dreptul de viaţă pentru neamul său românesc şi ca să poată trăi, cerea libertatea lui.

Norocul neamului nostru a fost că nu putea trăi între hotarele împărăţiei habsburgice ceice aclamase numele lui Napoleon şi astfel Gheorghe Lazăr în vara anului 1816 a trecut Carpaţii dela apus spre răsărit, ducând acolo în sufletul său idealul la care se închina. Şcoala lui dela mănăstirea sf. Sava a fost şcoala acestui ideal.

Toate putem a le dobândì, spunea el românilor, că şi noi suntem ca şi alte neamuri, şi nouă ni-a dat Dumnezeu acele daruri, ca şi la alte neamuri, numai vrere să avem.

In cuvântarea scrisă de el la înscăunarea mitropolitului Dionisie Lupu, în anul 1819, primul mitropolit român după veacuri de înstrăinare, Gheorghe Lazăr vorbeşte fără înconjur despre «dreptul ce avem în stăpânirea pământului strămoşesc» şi despre «isbăvirea din jugul robiei a neamului românesc», «strănepoţii înaltului Traian», cum spune dânsul. Căci pe aceşti strănepoţi, «înaltul Traian oare în ziua de azi mai cunoaşte-i ar?» întreabă el: «Negreşit i-ar căuta în plaiurile cele mari, împărăteşti şi i-ar afla în viziunele şi bordeele cele proaste şi încenuşate, i-ar căuta în scaunul stăpânirii şi i-ar afla amărâţi sub jugul robiei».

Sămânţa semănată de dânsul a încolţit. In vara anului 1816 Gheorghe Lazăr trecuse Carpaţii dela apus la răsărit, ca prin minunata putere a conştiinţii de neam, să deştepte în sufletele robiţilor români de acolo *vrerea* unităţii şi libertăţii naţionale. Şi eată că în vara anului 1916, exact la o sută de ani după aruncarea sâmînţei, vitejii trec Carpaţii dela răsărit la apus şi înfrăţindu-şi *vrerea lor*, cu a noastră, românii, toţi împreună dau viaţă dreptului ce avem *«în stăpânirea pământului strămoşesc»*, şi din valurile istoriei frământărilor omeneşti înalţă la suprafaţa vieţii ţara mare românească, minunea veacului, visul fermecat al moşilor şi strămoşilor noştri, odorul scump şi adorat al nostru celorce t ăim astăzi şi al celorce dup noi vor vieţuì români pe acest dulce pământ!

După o sută de ani, neamul recunoscător se adună azi în jurul mormântului dela Avrig ca să se închine memoriei sămănătorului.

«Asociaţiunea pentru literatura română şi pentru cultura poporului român», care s'a înfiinţat acum 62 de ani în numele aceluiaş ideal şi acum este chemată ca tot mai vârtos să statornicească pentru vecie solidaritatea şi unitatea românească, prin glasul meu smerit aduce prinosul său de recunoştinţă, apostolului, care acum o sută de ani a aprins în sufletele românilor făclia conştiinţii naţionale

Gheorghe Lazăr, numele tău fie în veci binecuvântat!

Omagiul Parlamentului

Dl I. Matei, deputat: Unde-i cuvântul fermecat, care să poată cuprinde toată revărsarea bucuriei nemărginite ce încălzeşte inimile noastre astăzi, când prăznuim într'o măreaţă manifestare naţională pomenirea celui mai mare dascăl din câţi i-a avut în trecut ţara şi şcoala românească?

Ar trebui să se coboare peste noi razele acelei lumini inspiratoare, ce au stăpânit odinioară conştiinţa lui Gheorghe Lazăr, spre a-i putea evoca în toată grandoarea de o parte superba personalitate istorică, de alta uriaşa rodnicie răsărită pe urma unei scurte dar înfiăcărate apostolii naţionale.

Căci oricât am ispiti paginile istoriei noastre culturale, nu vom găsi în galeria luptătorilor pentru lumină o figură mai singulară şi mai neobişnuită ca a lui Gh. Lazăr, care prin sclipirea minţii şi fanatismul credinţii să aibă norocul de a creia cel mai strălucit capitol din epoca renaşterii naţionale a poporului românesc.

Iar dacă ne întrebăm pentru ce străbat sentimente atât de covârşitoare fiinţa celor de faţă, nu-i greu să răspundem că ivirea lui Gh. Lazăr în drumul de sbucium al poporului românesc nu este un simplu accident isvorât din capriciile naturii, ci darul binecuvântat al Dumnezeirii, care trimite pe pământ crainicii liberatori.

Şi n'a fost şi tragedie mai mare pentru neamul nostru de cât aceea care în forme diferite, dar cu aceeaş ţintă, se întindea ca un blestem de-alungul veacului al XVIII-lea peste plaiurile întunecate ale Daciei antice.

Pe când Principatele, despoiate de domniile pământene, cad în jugul grecesc, distrugător al vechilor tradiţii de viaţă şi cultură naţională, Ardealul iobagilor se preface într'un câmp de sângeroase sfâşieri religioase, provocate de spargerea acelei unităţi a credinţii, în care trăia dela închegarea lui poporul lacrimilor şi nădejdilor sfinte.

FOIŞOARA

I. Eliade Rădulescu despre Gheorghe Lazăr

In 1870 scria I. Eliade Rădulescu următoarele despre învăţătorul său Gheorghe Lazăr:

«Cine a dat sarcina sau misiunea lui Gh. Lazăr ca să fie alungat din locul naşterii sale şi să vie a predica românismul în Bucureşti, în mijlocul românilor fanariotizaţi, şi să facă lecţiuni pentru prima oară în limba română, de teologie pentru cei destinaţi a se preoţì, de matematice cu aplicaţiunile lor, şi de filosofie; a ţinea conferinţe ca acestea ale Ateneului, în care pe străinul fără rărunchi şi conştiinţă, pe fanariot îl califica cu numele de răpitor al casei părinteşti, şi unde, cum se zicea pe atunci, *târgul întreg* venia să-l auză, şi să se prepare a face cauză comună cu revoluţiunea ce venea cu Vladimirescul de peste Olt, ear cu ceeace venea de peste Prut cu Ipsilante? — Lazăr, ca primul inginer român, fortifică, după cererea lui Vladimirescul, Cotrocenii. De atunci dată şi persecuţiunea asupra lui.

Pentru fiecare ştiinţă sau catedră de ale lui Lazăr, astăzi sânt numiţi şi salariaţi *câte trei şi patru* profesori oficiali, şi el peste tot cu toate catedrele făcea *singur* cu mai mare spor, câte se fac astăzi într'un gimnaziu întreg şi specialităţi, pentru un salar cu care abia îşi susţinea existenţa şi din care nu i-a rămas în lunile din urmă ale vieţii sale, nici cu ce a se duce cu frigurile morţii să moară în Avrig, satul său de naştere.

Fraţii lui au venit şi l-au luat cu spesele lor foarte modeste de săteni».

Scrisori din judeţul Târnava-mare

Inaugurarea Societăţii meseriaşilor români din Agnita şi sfinţirea drapelului. — Participarea reprezentantului Ministerului muncii şi ocrotirilor sociale şi a prefectului judeţului. — Concertul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu

Valea Hârtibaciului, cu capitala ei, orăşelul Agnita, a avut în ziua de 23 Septemvrie 1923 o mare sărbătoare culturală-naţională. Des de dimineaţă stradele orăşelului erau percurse de oaspeţii veniţi de Sâmbătă seara din Sibiu şi Sighişoara, precum şi de populaţia dela sate.

La ora 10 s'a început serviciul divin, — în biserica modestă şi neîncăpătoare şi care nu mai corespunde vremurilor de acum, — celebrat de veteranul protopop I. Muntean, asistat de 9 preoţi din jur.

Serviciul a fost impunător şi sărbătoresc; răspunsurile liturghice le-a dat corul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, sub conducerea dlui Ioan Stanciu. Actul sfinţirii a trebuit să se facă în grădina bisericii, deoarece mulţimea adunată nu încăpea în biserică. După sfinţirea apei, stropirea drapelului cu aghiazmă şi citirea rugăciunilor prescrise, a vorbit păr. protopop Munteanu despre ziua aceasta de mare însemnătate pentru ţinutul acesta, a predat apoi frumosul drapel de mătasă, brodat cu stema ţării, naşilor, dlui şi dnei Aurel Mosora, mare industriaş în Sighişoara, care la rândul său a ţinut o însufleţită alocuţiune îndemnând noua societate să se grupeze în jurul drapelului: simbolul muncii şi dragostei.

A ţinut după aceasta o instructivă vorbire dl prefect al judeţului, Ioan Prescurea, dovedind şi de astădată interesul ce-l poartă faţă de mişcările sociale-culturale-naţionale din judeţ. Dl prefect era însoţit de dnii: subprefect Dr. S. Balint şi subrevizorul Fleşariu. Reprezentantul Ministerului muncii, dl A. Balabanu, dir. casei cercuale din Sibiu, a adus salutul său dorind prosperare tinerei societăţi. In fine mulţumeşte tuturora dl S. Marcu, preşedintele societăţii din Agnita, după care a urmat ţintuirea drapelului. Ministerul muncii a ţinut şì acum să doneze prin dl Balaban 1000 Lei, dupăce mai înainte dăruise, la intervenţia dlui deputat Solomonescu, suma de 3000 Lei, cu care s'a procurat frumosul drapel.

După acestea întreaga asistenţă, în frunte cu drapelul şi muzica, s'a îndreptat spre Piaţa Regele Ferdinand, unde s'a încins hora mare.

La ora 1 s'a ţinut banchetul cu frumoase şi instructive vorbiri. Dl prefect Prescurea amin-

Astfel Fanarioţii şi Habsburgii, înscenau simultan dureroasa dramă a neamului românesc, menită să sugrume cele două forţe de viaţă ale existenţei sale: naţionalizarea şi ortodoxia şi să înghită în valurile nefiinţei toată istoria celor 17 veacuri scrisă cu sânge şi vitejie de munca înaintaşilor noştri glorioşi.

In furtuna acestor vremi de suferinţi şi umiliri ce mistuiau o naţie nenerocită, avea să răsară, legănat în suspinele Carpaţilor purtători de durere, acel minunat luptător, care prin flacăra divină ce-i fusese hărăzită s'a ridicat la înălţimea profeţilor tălmăcitori de solii cereşti şi nebiruiţi izbăvitori de neamuri.

Gh. Lazăr era un predestinat. Şi de aceea trecerea lui prin şcoalele de înaltă cultură latină dela Sibiu, Cluj şi Viena, n'avea să fie o piatră de încercare a talentelor sale, ori urmărirea sigură de intenţii împărăteşti convertitoare, ci atingerea geniului său adierile sfinte de romanitate şi naţionalitate, ce se desfăceau roduice din operile marilor scriitori ca şi din luptele politice-naţionale dela sfârşitul veacului al optsprezecelea.

Dar preotul noului crez, care îndrăsnea să afirme cu atâta tărie drepturile unui popor strivit şi să înalţe cuvinte de laudă lui Napoleon, sdrobitorul Habsburgilor, fu gonit din Sibiu, de răsbunarea Vienei înşelate.

Gh. Lazăr iluminat de taina chiemării sale istorice, trece munţii copilăriei şi îndreptându-se către Bucureştii înstrăinării, realizează acolo, în supreme încordări, cea mai înălţătoare revoluţie sufletească din câte cunoaşte istoria culturii româneşti.

Inlăturarea grecismului ce se infiltrase cu toate fibrele sale otrăvitoare în viaţa principatelor, şi întoarcerea imediată la viaţa naţională părăsită, erau cele două gânduri mari fixate de Gh. Lazăr în sufletul său, gata de lungă şi nepotolită luptă pentru biruinţa lor.

Razele de foc ale acestei evangheliі pătrund vertiginos în largul principatelor, deslănţuind curentul acelei sigure si impetuoase regenerări naţionale, care dându ne pe ambele culmi ale Carpaţilor puteri de credinţă şi de resistenţă, ne-a dus peste prevederile noastre la dreapta biruinţă a unităţii poporului românesc.

Şi dacă noi am avut norocul să fim martorii fericiţi ai întrupării visului istoric, sântem datori să ne gândim cu recunoştinţă în bucuria acestui mişcător praznic de pomenire că cel dintâi semănător înflăcărat al minunii zilelor de astăzi a fost nemuritorul Gheorghe Lazăr.

Parlamentul României întregite, conştient de adevărul acestei credinţe ca şi de pilda înaltă ce o dă tuturora patriotismul slăvitului idealist ardelean, se închină, prin graiul meu, cu evlavioasă înfiorare *crucii* simbolice, ce binecuvântă în alergarea veacurilor, mormântul strălucitului *Profet al învierii noastre naţionale.*

Omagiul corpului didactic

Dnii Ştefan Pop, directorul liceului sf. Sava din Bucurnşti, în numele corpului didactic din vechiul regat; Vasile Bologa, directorul liceului de fete din Sibiu în numele corpului didactic din Transilvania, păr. prof. Honurea, din Chişinău în numele corpului didactic din Basarabia; Andreiu Pora, în numele învăţătorilor ardeleni şi alţii au rostit frumoase cuvântări omagiale pentru preamărirea memoriei marelui propovăduitor de lumină şi cultură naţională Gh. Lazăr.

Omagiul Avrigului

In numele ţărănimii din Avrig, a rostit omagiul pentru Gh Lazăr, primarul satului, săteanul Ioan Nicolae, care la sfârşit a mulţumit pelerinilor pentru felul cum au cinstit pe Gh. Lazăr.

Banchetul

După terminarea acestei solemnităţi, s'a servit un banchet de o sută de tacâmuri în sala hotelului Avrig oficialităţilor şi invitaţilor. La banchet nu s'a rostit nici o cuvântare.

Cortegiul etnografic

După amiazi un minunat cortegiu etnografic al populaţiei din Avrig şi din satele de pe ţara Oltului, organizat de prof Vasile Stoica a defilat înaintea A. S. R. Principele Moştenitor Carol şi a asistenţei.

Cortegiul a stârnit admiraţie unanimă.

*

Oaspeţii au vizitat apoi expoziţia de ţesături româneşti, organizată în şcoala primară din localitate, în sfârşit satul.

*

Seara, oaspeţii şi pelerinii au plecat cu trenurile speciale, la căminuri, iar A. S. R. Principele Carol, însoţit de aghiotantul său dl col. Condiescu, cu automobilul la Sinaia.

Intreaga solemnitate s'a desfăşurat într'un cadru de măreţie, aşa cum merită memoria lui Gh. Lazăr.

Punerea pietrii fundamentale

la catedrala ortodoxă română din Cluj

Consistorul eparhial din Cluj a decis în şedinţa sa plenară din 26 Sept. 1923 ca punerea pietrii fundamentale la Catedrala noastră din Cluj să se săvârşească Duminecă în 7 Octomvrie n. Actul acesta. de însemnătate istorică, se va realiza în cadrul unor solemnităţi deosebite. Vor lua parte la praznic mai mulţi membri ai guvernului, în frunte cu dl ministru preşedinte Ioan I C. Brătianu, I. P. S. Lor Mitropoliţii ţării, mai mulţi episcopi, membrii consistorului, membrii sinodului eparhial, profesorii universitari, deputaţi, prefectul şi primarul Clujului şi alte persoane marcante ale vieţii noastre publice, cum şi cei ce au făcut daruri pentru sporirea fondului.

Gheorghe Lazăr şi solemnitatea din capitală

Comemorarea lui *Gheorghe Lazăr* în Bucureşti s'a făcut Sâmbătă prin solemnitatea dela Mitropolie şi dela statuia de pe bulevardul Elisabeta, şi prin festivalul dela Teatrul naţional.

La ora 10 şi un sfert s'a început serviciul religios în catedrată. A slujit I. P. S. Sa Mitropolitul primat Miron, înconjurat de preoţimea catedralei, şi în faţa membrilor guvernului, a înalţilor demnitari ai statului, şi a unui mare număr de profesori.

După terminarea serviciului religios, I. P. S. Sa Mitropolitul primat *Miron* a rostit o măiastră cuvântare, zicând şi următoarele:

Este caracteristic, pentru modul de gândire al lui Gheorghe Lazăr, discursul pregătit de el, dar rostit de altul, în această Mitropolie la înscăunarea Mitropolitului român al ţării româneşti, Dionisie Lupu, în anul 1819. Iată miezul lui: Arătând gloria strămoşilor romani şi nemernicia strănepoţilor români, continuă:.. Când s'ar ridica duhul din ţărâna acelora şi ar privi peste strănepoţii marelui Caesar, slăvitului Aureliu şi ai înaltului Traian, oare în ziua de astăzi mai cunoaşte-i-ar? Negreşit, i-ar căuta în palaturile cele mari împărăteşti şi i-ar afla în vizuinile şi bordeiele cele mai proaste şi încenuşate; i-ar căuta în scaunele puterii şi i-ar afla amărâţi sub jugul prostimei. I-ar căuta proslăviţi şi luminaţi şi cum i-ar afla? Rupţi, goli şi asemănaţi dobitoacelor, de tot căzuţi în prăpastia bine gătită spre slujba vrăjmaşilor străini, a răpitorilor casei părinteşti.

«Ajungă lacrimile patriei; vreme ieste acuma să se ridice din ţărână seminţiile căzute şi să afle dreaptă izbăvire.

«Aducerea aminte de mărirea strămoşească cere mântuire căzuţilor săi strănepoţi.»

Spre a încuraja pe noul mitropolit, totodată preşedinte al eforiei şcolare şi pe colaboratorii lui, încă strâmtoraţi de protipendada grecească astfel îl ambiţionează: «Înălţarea Prea Sfinţiei Tale nu este decât una pronie dumnezeească, care — făcându-i-se mai pe urmă milă şi de acest neam căzut, — a rupt aice blestemul lu şi, prin ridicarea dreptei Prea Sfinţiei Tale, va să pună acum stavilă întunecimii...

«Calcă, Prea Sfinţite părinte, pe poteca care cu braţ voinicesc şi cu duh românesc — spre mai mare mirare a neamului — o ai deschis. Intinde fără sfială şi pasul spre descoperirea brazdei strămoşeşti. Aici frica nu mai are loc, sfiala zace moartă la pământ. Pronia lucrează şi noi toţi cu bucurie îţi urmăm..... Noi, fiii duhovniceşti îţi binecuvântăm toiagul păstoriei, ca să ne fii nouă spre veşnică mângăiere, că nu-ţi vor fi cu noi ostenelile în zadar».

Munca şcoalei lui Lazăr, pe cât de îndrăsneaţă, pe atât de firească, a pregătit de sigur terenul pentru mişcarea lui Tudor Vladimirescu şi a curăţit şi alimentat atmosfera care ne-a scăpat de domnitorul grec, de mitropolitul grec, de limba grecească şi de toate ismele, cari ne înfiriase sufletul... românesc.

Scapă-ne, Doamne, şi de apucăturile levantine şi de corupţia şi obiceiurile balcanice ce îşi mai ridică pe ici colea capul.

Sărbătorind amintirea lui George Lazăr eu dau astăzi ţării 3 învăţăminte preţioase:

1. Fiind G. Lazăr fiu de ţăran, a învăţat şcoli înalte cu ajutorul bisericii, având bursă din fondul eparhiei Sibiului a ajuns profesor de seminar preoţesc, ar-

---

teşte că înainte de această cu 20 ani puteai număra pe degete intelectualii români din acest ţinut; — ear acuma, ce schimbare spre bine! Inchină pentru Acela, care ni-a dat putinţa aceasta, pentru gloriosul nostru Rege Ferdinand I. Păr. protopop I. Munteanu remarcă frumosul gest al naşului, dl Aurel Mosora, care şi-a ţinut de cuviinţă şi vrednicie să-şi ia sarcina aceasta. Dl Mosora a donat 10,000 Lei societăţii. Au mai vorbit naşul pentru industria română, păr. Babeş pentru şeful adm. acestui judeţ, primpretorul E. Munteanu pentru Ministerul muncii şi reprezentantul ei, păr. Conta pentru popor, par. Păcală pentru naş şi Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu, ca reprezentanţii muncii cinstite, dl I. Pulca pentru naşă, notarul Stoian pentru administraţie, păr. Părău pentru meserii. S'a vorbit apoi despre rolul preoţimii la acest act însemnat, relevat de păr. protopop I. Munteanu, directorul A. Balaban despre rolul frumos al femeii române. Dl G. Poponea, preşedintele Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, în modestia i cunoscută şi cu calmul care-i şade bine unui muncitor cinstit şi harnic, care ar trebui să caracterizeze pe tot meseriaşul român, a mulţumit vorbitorilor, special prot. I. Munteanu, care a adus cuvinte de laudă Reuniunii meseriaşilor rom. din Sibiu, pentru interesul şi dragostea cu care intelectualii sprijinesc şi în cazul acesta societatea sau clasa de mijloc, care începe să ia avânt îmbucurător. Aduce salutul şi dragostea de îmbărbătare tinerei surori din Agnita, ş. a.

Seara s'a ţinut în spaţioasa sală de producţiuni a Hotelului comunal concertul dat de corul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu, sub conducerea dlui măestru zugrav Ioan Stanciu. Cântările, executate cu deosebită acurateţă, au produs însufleţire şi mândrie. Toate bucăţile, în număr de 10, au fost bine şi corect executate.

In program a figurat şi dl Ioan Stanciu cu mai multe soluri, frumos executate, special doinele, care au trebuit repetate.

Dl D. Axente ne-a declamat artistic mai multe bucăţi grele, de Coşbuc şi Speranţă, — dară dânsului uşor de predat, special a produs mult haz şi veselie recitarea poeziilor comice.

S'a jucat afară de program piesa într'un act «Noaptea învierii» de I. Pulca, cu subiect inspirat din războiul universal, care se sfârşeşte cu căderea Germaniei şi învingerea Franţei. Diletanţii au jucat bine rolurile lor.

A urmat apoi hora, la care s'au înşiruit funcţionari înalţi, alăturea de meseriaşi şi ţărani.

A făcut bună impresie asupra tuturor participanţilor la această serbare, participarea Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu cu 35 membri ai ei, dorind ca prin acest semn de atenţiune să încurajeze tinera soră din Agnita.

Corespondent.

Teatre în Sibiu. In teatrul oraşului se joacă în 5 Octomvrie una din piesele cele mai reuşite ale scriitorului G. Hauptmann: Clopotul scufundat, dramă în 5 acte. — La *Urania* se va reprezenta, zilele acestea, *Puntea Suspinelor*, din istoria Veneţiei.

---

hidiacon al bisericii ortodoxe. a fost ajutat în Bucureşti la şcoală de profesori preoţi; clădirea bisericii dela sf. Sava i-a adăpostit şcoala naţională. A avut bune legături cu această sf. mitropolie şi cu Chiriarhul ei acum român. Călugărul Eufrosin Poteca, mai târziu arhimandrit egumen la o modestă mănăstile, i-a fost un îndrăsneţ şi luminat ucenic.

Toate aceste momente dovedesc, ce parte însemnată a avut biserica noastră la întemeierea învăţământului naţional şi prin aceasta la regenerarea neamului românesc şi la deschiderea căilor care ne-au dus la progresul de azi.

Deci, slăviţi cârmuitori ai ţării de azi şi de mâne şi iubită ţară, sprijiniţi această biserică ca să ajungă la vechia-i strălucire, căci mari sânt binefacerile ce le poate revărsa şi în viitor asupra poporului român.

2. Preoţi şi dascăli, profesori şi diregători, medici şi toţi fruntaşii ţării, slujiţi cu cinste şi zel înfocat şi munciţi cu drag la ridicarea poporului deta ţară, căci alese suflete şi preţioase energii cuprinde nesecatul lui isvor.

3. Iară cu toţii să păstrăm, să sporim şi generalizăm moştenirea lui George Lazăr şi a nemuritorilor lui ucenici şi urmaşi, spre slava amintirii lor şi spre înălţarea şi întărirea ţării româneşti şi a poporului ei.

*

La ora 11 s'a procedat la formarea cortegiului şcoalelor. Toată asistenţa împreună cu clerul care mergea în frunte, a pornit în pelerinaj la statuea lui Gheorghe Lazăr.

Cel dintâi a luat cuvântul dl Dr. Anghelescu, ministrul instrucţiunii. Discursul său este următorul:

După un veac de stăpânire fanariotă şi în momentul când cultura grecească renăscută ajunsese la apogeu în principatele dunărene, înăbuşind orce conştiinţă naţională românească, soseşte în Bucureşti un om, care, înzestrat cu calităţi sufleteşti superioare şi înarmat cu puternicile arme ale culturii apusene, isbuteşte numai în câţiva ani să trezească sentimentele naţionale amorţite ale neamului său.

Gheorghe Lazăr ursit de providenţă să dea o nouă îndrumare şi să întemeeze cultura românească, reformând întreaga noastră viaţă naţională, soseşte tocmai în acel moment când grecismul pusese năpraznica sa stăpânire pe sufletele acelora cari conduceau neamul nostru.

Gheorghe Lazăr isbuteşte în câţiva ani să trezească din letargie un popor întreg şi să depărteze aceea cultură străină, care nu avea nici o legătură organică, nici o rădăcină în massa mare a poporului român.

Ideile de libertate şi egalitate răspândite în lume de marea revoluţiune franceză dela sfârşitul secolului al optsprezecilea şi entuziasmul pentru armatele napoleoniene triumfătoare cari intrau la Viena în momentul când Lazar părăsind Clujul se dusese acolo să-şi continue studiile, avuseseră un efect extraordinar chiar şi asupra principatelor dunărene. Nu trebuia decât omul cu voinţa de fier şi capabil care să producă mişcarea necesară.

Omul acesta fu Lazăr, care isbuti să producă o întreagă revoluţiune sufletească, întemeind şi îndrumând cultura românească.

Alături de el, alături de dascălul care luptă cu armele culturii, veni ceva mai târziu un alt erou al neamului, care, luptând cu armele vitejiei, trezì conştiinţa naţională... Acesta fu Tudor.

In două rânduri, graiul nostru românesc fu pe marginea prăpastiei gata să fie prăvălit şi înăbuşit de alte graiuri şi alte culturi străine, în primul rând atunci când se introduse limba slavonă în slujba bisericească şi în actele ţării, şi în al doilea rând, mai târziu, când la începutul secolului trecut, aruncându-se dispreţul pentru limba şi trecutul nostru strămoşesc, limba românească alungată din casele boerilor şi din ruga către Dumnezeu nu se mai auzea decât în gura iobagului şi în cântările de durere, în doinele poporului.

In acest moment psihologic sosì Lazăr în Bucureşti şi prin puterea voinţei sale, conştient de rolul pe care avea să-l joace ca un adevărat apostol din amvonul şcoalei propovădui românismul.

Patru ani de-arândul în acest loc în care ne găsim astăzi şi unde marii patrioţi ai neamului i-au înălţat această statuă, în acest loc, în tinda bisericii dela Sfântul Sava, care era aci, Lazăr propovădui cuvântul, trezì conştiinţa naţională, întemeiă cultura românească şi deschise larg porţile viitorului neamului.

Sămânţa aruncată de el a rupt zăgazurile seculare ale opresiunei şi ale ignoranţei, a desfiinţat hotare nedrepte şi a întemeiat o conştiinţă de neam, întâi, şi un stat unitar, în urmă.

Astăzi, ca un suprem omagiu, ţara recunoscătoare se proslăveşte înaintea numelui aceluia care trebue să fie nu numai simbolul redeşteptării culturii naţionale, dar simbolul unirii tuturor acelor cari au acelaş grai, aceleaşi aspiraţiuni, aceleaşi idealuri.

*

Au mai vorbit: în numele Academiei dl I. Bianu, în numele universităţii din Bucureşti dl Ţiţeica, în al celei din Cluj dl O. Ghibu, în numele Basarabiei dl Pelivan, în numele Bucovinei dl Marmeliuc, şi a.

După ameazi la ora 3: conferenţa dlui Gh. Adamescu şi reprezentaţie teatrală în Teatrul Naţional.

Epilogul unui scandal literar*

— „Astra" şi-a lămurit situaţia, ex-secretarul ei însă rămâne ceeace a fost: un mistificator incorigibil, iar Mitropolitul Suciu dela Blaj, un om care se joacă cu adevărul de-a baba-oarba

I.

Cititorii noştri cunosc scandalul literar înscenat de actualul ex-secretar al «Asociaţiei», dl I. Georgescu, în colaborare cu Inalt Preasfinţitul «autor» al broşurii «Gheorghe Lazăr», Dr. Vasile Suciu, arhiepiscop şi mitropolit unit de Alba-Iulia şi Făgăraş, şi viitor sfetnic al Sanctităţii Sale dela Roma.

Cel dintâi a scris anume pentru biblioteca poporală a «Astrei» o cărticică de 96 pagini, scăldând pe marele dascăl al neamului românesc în toate apele bisericii, care-şi are în fruntea ei pe «Vicarius dei» cel însemnat în Apocalipsă cu numărul simbolic 666, — iar cel de al doilea şi-a pus pe copertă binecuvântata sa iscălitură, crezând că în felul acesta va bate şi pe «neodihnitul» său coleg ortodox dela Sibiu şi-şi va deschide şi drumul spre Academie.

Scandalul însă a fost descoperit la timp, aşa că Inalt Preasfinţitul «autor» al broşurii «Gheorghe Lazăr» rămâne şi pe mai departe dator cu «răspunsul» pe care i l-a promis, la Senat, cu prilejul desbaterilor asupra proiectului de constituţie, Părintelui mitropolit Nicolae, iar cupola, care adăposteşte pe nemuritorii României, nu i se va mai arăta decât doar în cele mai urâte visuri.

Epilogul acestei formidabile mistificări literare a fost întrodus prin demisiunea (cine vrea poate citì şi: *demiterea*) dlui I. Georgescu din slujba de secretar al «Asociaţiei», demisiune care a fost primită de către comitetul central, cum ar zice Caragiale, cu majoritate unanimă. Gestul acesta, ca şi interdicţia în urma căreia broşura nu va mai putea ieşi în editura «Asociaţiunii», care dovedeşte, că statul major al «Astrei» se desolidarizează de fapta şi procedeul secretarului său, are darul să restabilească demnitatea şi prestigiul înaltei instituţii culturale din Ardeal, care era să patroneze una dintre cele mai puţin onorabile întreprinderi de «luminare a poporului».

Odată cu această lămurire «Asociaţia» este de-adreptul scoasă din discuţia ce va mai urma în jurul acestei panamale, care pune'n cumpănă demnitatea morală şi intelectuală a unui «literat» unit cu pretenţii de istoriograf mondial, precum şi a unui mitropolit de aceeaş culoare confesională, care se crede copt pentru pălăria de cardinal.

Laturea cea mai tristă a farsei cu epilog atât de tragic este însă faptul, că ilustrul ei regizor nu înţelege «să-şi pună cenuşe pe cap» nici în actul din urmă. Iar Inalt Preasfinţitul mitropolit dela Blaj îşi joacă şi el lamentabilul său rol, ca un bun actor, care ascultă de poveţele regisorului.

Căci dl Georgescu stărue în urzirea mistificărilor fără de sfârşit, şi uită că umblând vecinic prin întunericul de caverne, îl vor gâtui odată... stafiile.

Crezând că prin minciună o să-şi poată trage pe sfoară ursita, să grăbeşte să trimită presei exemplare din ediţia a doua a broşurei «Gheorghe Lazăr», ediţie cenzurată de o marcantă personalitate în domeniul pedagogiei şi care din păcate e şi ortodoxă.

Şi pentruca trucul să aibă şi mai mari perspective de isbândă iezuită, dl Georgescu uită să trimită şi coperta broşurei cu numele falsului autor. Asta, pentruca presa — cel puţin cea naivă — să fie indusă în eroare şi să creadă că întreg scandalul nu e decât o «înscenare bizantină», iar fostul secretar al «Astrei» e de o puritate morală care-i dă dreptul să-şi revendice depe-acuma canonizarea.

Cât despre Inaltprea Sfinţitul plagiator, care caută să se desvinovăţească printr'o scrisoare adresată comitetului central al «Asociaţiei» şi pe care — dacă n'ar fi scrisă de un mitropolit — ar trebui s'o numim de-a dreptul *o minciună cu tiară,* rămâne să ne răspundă, dacă a zice că eşti şi a zice că nu eşti autorul unei cărţi, însemnează acelaş lucru. Căci mărturisirea pe care a făcut-o domnia sa asupra acestei chestiuni la şedinţa din Mai a comitetului central al «Astrei» şi pe care o face în scrisoarea buclucaşe, se bat în capete.

Noi nu riscăm nimic anticipând răspunsul în favorul nostru. Şi atunci, fiindcă dsa stărue cu o vădită încăpăţinare să se joace cu adevărul de-a baba oarba, ne luăm voe să-l întrebăm verde de-ocamdată: Ce mai caută în comitetul central al «Asociaţiei», de care şi-a bătut şi-şi bate încă joc? Nu cumva se gândeşte la prezidenţie — cel puţin în virtutea tradiţionalei «rotaţii»?

Asociaţia clerului secţia Sibiu. Toţi domnii prezidenţi ai despărţămintelor sânt rugaţi a trimite toate rapoartele până în 16 Oct. st. n. la biroul secţiei Sibiu, (Consistor), — totodată rugăm a trimite şi taxele încasate, şi numele delegaţilor despărţămintelor pentru congresul, care se va ţinea în Arad în 23—24 Octomvrie st. n.

Biroul secţiei Sibiu.

---

* Vezi articolele «*Este «Asociaţia» o sucursală a institutului «De propaganda fide?*» din Nrii 73 şi 74 ai Telegrafului Român.

Zile de sărbătoare pe Valea-Jiului

— Insemnări de pe drum —

La Livezeni

Luni în 17 Sept. n. la ora 8 dimineaţa plecăm din Petroşeni la Livezeni.

Comuna Livezeni este împrăştiată din nemijlocita apropiere a Petroşenilor şi până la poalele Parângului, cu locuitorii ei vechi cari au păstrat portul lor curat şi au înfăţişarea adevărat românească a locuitorilor dela munte: bărbaţi cu părul lor lung, femeile cu broboadele lor albe şi frumoase pe cap.

Primirea se face în linişte, la intrarea dela vechea şi modesta bisericuţă de lemn împodobită cu brad, flori, drapele şi inscripţia: «Binecuvântă Stăpâne!», aşteaptă un grup de săteni, cari urmează I. P. S. Sale în sunetele clopoteior până la uşa bisericii, unde stă poporul în jurul părintelui T. Ioanoviciu, îmbrăcat în odăjdii cu evanghelia şi crucea în mână.

Aici s'au adresat I. P. S. Sale cuvinte sincere de bineventare în mijiocul acestui popor de ţărani blânzi de către părintele Teofil Ioanoviciu, care a spus că cei ce vin să cerceteze Valea-Jiului, aproape toţi caută să vadă şi să cunoască mai întâi bogăţiile ascunse în adâncimile pământului nostru. — I. P. S. Voastră aţi venit să ne vedeţi şi pe noi şi căutaţi să cunoaşteti bogăţiile ce zac ascunse în sufietele noastre. I. P. S. Voastră vreţi ca pe acestea să le scoateţi la iveală ca să ni le preţuim şi noi şi astfel să ne înălţăm sufleteşte şi să ne apropiem către Dumnezeu. Astfel vrem noi să ne dăm seama că azi primim în mijlocul nostru pe cel ce vine în numele Domnului. Dar eată că noi muzică de primire, nu avem. In locul ei stăm tăcuţi şi vă întâmpinăm numai cu bătăile calde ale inimilor noastre în ritm de sărbătoare. Deschidem larg sufletele noastre ca să între din belşug poveţele de înaltă înţelepciune ce azi vor răsuna îndreptate spre noi. Nici biserică pompoasă nu avem ca să intraţi şi să vă închinaţi într'însa, precum aţi făcut în bisericile măreţe de nou zidite sau restaurate, pe cari le-aţi târnosit prin Valea-Jiului, — ci noi avem numai această bisericuţă de bârne neîndestulitoare nici pentru numărul nostru mare, nici pentru primirea Inaltului nostru Arhiereu. Vă primim însă cu toată fiinţa noastră noi, biserica vie a Domnului, în a căror suflete se sălăşlueşte cuvântul lui Dumnezeu celui viu.

I. P. S. Sa a răspuns zicând, că şi din această bisericuţă de lemn pot fi bine primite rugăciunile celor ce cu credinţă şi cu frica lui Dumnezeu vor întra într'însa, îşi exprimă nădejdea că şi poporul din Livezeni se va simţi îndemnat de pildele altora din jur de a-şi ridica o biserică potrivită măririi lui Dumnezeu dacă se vor pătrunde îndeajuns de cuvintele evangheliei, cari învaţă iubirea către Dumnezeu nemărginită, iubirea către casa lui cea sfântă către biserica lui şi către aproapele nostru.

Impărtăşind apoi binecuvântarea arhierească tuturor şi sărutând evangelia şi sf. cruce întră în biserică unde se oficiază sf. liturgie în prezenţa credincioşilos numeroşi, cari deşi înghesuiţi, totuşi au ascultat slujba şi cântările melodioase ale corului în cea mai adâncă linişte.

După terminarea liturgiei s'a făcut înaintea bisericii sfinţirea apei, apoi rugăciuni pentru reposaţi, s'a cetit de către I. P. S. Sa deslegarea pentru toţi cei de faţă urmând apoi cuvântul arhiereului către credincioşii sporiţi acum cu cei ce nu încăpuseră în biserică.

Pe o poiană frumoasă la umbra unor brazi înalţi din faţa bisericii a rostit I. P. S. Sa timp de 1 oră şi jumătate cuvinte nemaiauzite de aceşti săteni pentru îndreptarea vieţii creştineşti. S'au tălmăcit cele 10 porunci dumnezeeşti aşa precum singur I. P. S. Sa este în măsură să o facă. Pildele întreţesute au fost fără pereche şi au avut darul de-a trezi tot mai mare interes la ascultători, auzind cuvinte coborâte din înălţimea ceriurilor la înţelesul lor. Au avut o singură părere de rău că după 1 şi jum. oră I. P. S. Sa a încheeat cu toate că ar fi fost în stare să-l asculte încă ceasuri dearândul. Dacă a fost undeva puternic cuvântul arhiereului nostru — şi ştim că pretutindenea a stors admiraţie şi a avut efecte mari, apoi în Livezeni tot asemenea, căci după ce au trecut toţi cei prezenţi pe sub mâna I. P. S. Sale spre a fi stropţi cu apă sfinţită, un sătean, fostul epitrop al bisericii s'a simţit îndemnat a mărturisi în faţa I. P. S. Sale şi în auzul tuturor celor prezenţi că iată după îndemnurile bune auzite azi, locuitorilor li s'au luminat minţile şi li s'au deschis inimile şi că ei cari au fost în Valea-Jiului până azi cei mai slăbuţi cu casa Domnului, ar vrea să facă în acest ceas un început spre a strânge un fond menit să servească de temelie la zidirea unei biserici noui în Livezeni. I. P. S. Sa se bucură şi face începutul acestei lucrări dăruind momentan 2000 lei (două mii lei) la mâna epitropului şi dorind să fie un început bun, aşteaptă cu răbdare până ce în timp de vreo 10 minute s'au adunat dela fruntaşii satului şi dela oaspeţii de faţă suma de 25,000 lei.

I. P. S. Sa învită pe părintele T. Ioanoviciu să continue această lucrare cu tot zelul şi să raporteze despre rezultat.

Era deja ora 1 când I. P. S. Sa s'a întors cu suita la casa parohului unde a luat masa.

După masă cu 3 automobile, am fost conduşi de dl director general tehnic al societăţii Petroşani I. Winklehner pe Surduc — o strâmtoare de munte romantică. Prin această strâmtoare şi-a tăiat cale Jiul spre câmpiile vechiului regat, ear alăturea cu el merge calea îngustă, pe lângă păduri de brazi şi partii de munte din cele mai frumoase.

Pe această strâmtoare a Surducului e o soşea foarte bine întreţinută. In fuga automobilului, din moment în moment ni se oferea privelişti din cele mai încântătoare. Stânci solitare şi superbe, de credeai, că acum se prăbuşeşte în vale.

Pe vale în jos, la 40 km. de Livezeni, ajungem la mănăstirea Lainici, ridicată la începutul secolului al XIX-lea.

Ne oprim şi vizităm acest locaş dumnezeesc, interesant cu deosebire prin pictura lui.

După un mic popas, continuăm drumul spre Târgul-Jiu, capitala judeţului Gorj, primul oraş în vechiul regat învecinat cu Ardealul.

Oraşul face impresia cea mai bună. Are edificii frumoase şi impozante: biserică, primărie, liceu, un parc frumos şi bine îngrijit, iar în centru oraşului se înalţă falnic statua lui Tudor Vladimirescu.

Seara ne-am întors la Petroşeni.

Dl inspector general de mine Iosif Iancu a dat în această seară în onoarea I. P. S. Sale o masă la care a luat parte peste 40 persoane şefii tuturor autorităţilor civile şi militare, directori şi ingineri de mine şi onoraţiori.

La Petrila Regele Ferdinand

Marţi în 5/18 Septemvrie pe timp frumos, la ora 7 dim.. plecăm din Petroşeni la Petrila Regele Ferdinand, în depărtare numai de 3km. de Petroşeni.

In mijlocul comunei sub o frumoasă poartă triumfală I. P. S. Sa e salutat de directorul societăţii Petroşeni din localitate Iosif Szécsey în limba română. Apoi de primarul Ilie Preda. După răspunsul I. P. S. Sale pornim spre biserică. Parohul local S. Ciocan spune istoricul noului edificiu bisericesc, care aşteaptă pe mirele ei ca s'o sfinţească şi s'o predea sfintei sale destinaţiuni.

Răspunde I. P. S. Sa şi îndată începe *slujba sfinţirii casei Domnului* prin încunjurarea în decursul căreia I. P. S. Sa citeşte evangelie prescrise şi o unge cu sf. mir. Intrând în biserică pune sfintele moaşte în prestol şi-l sfinţeşte. Sfinţeşte apoi şi în interiorul bisericii şi-l unge cu sfântul mir. Celebrează sfta liturgie în decursul căreia hirotoneşte întru diacon pe cand. de preot Nicolae David şi întru presbiter pe diaconul Ioan Bogdan pentru parohia Aita-mare.

La finea sftei liturgii I. P. S. Sa a rostit una din cele mai frumoase predici, explicând credincioşilor însetaţi de învăţătură întreaga rugăciune domnească, împărtăşindu-le sfaturi şi poveţe pentru viaţă. Cuvântul arhieresc a făcut profundă impresie.

La 2 ore a avut loc în localul casinei din localitate un banchet dat de societate la care au luat parte I. P. S. Sa cu membrii suitei, dl inspector general Iosif Iancu, directorul Szécsey, etc.

La ora 4 d. a. am făcut o excursiune aranjată de dl dir. Szécsey pe valea Jiului răsăritean la Taia, o poiană încântătoare.

La Petrila-Poeni

Miercuri în 6/19 Sept. la ora 8 pe un timp admirabil am plecat din Petrila-Regele-Ferdinand cu trăsurile spre Petrila-Poeni, colonie curat minieră, situată între una dintre cele mai romantice văi din care se scot cărbuni din 3 mine, Jieţii, Cimpa-inferioară şi Cimpa superioară.

In prima trăsură ia loc I. P. S. Sa având lângă sine pe dl inspector general Iosif Iancu.

La marginea comunei se împreună Jiul-unguresc cu Jieţul. In faţă avem dealurile Voivodu şi Rescola. In stânga Roşia şi Taia, ear în dreapta Părângu. La un chilometru de comună sântem întâmpinaţi de un frumos banderiu compus din voinicii minieri, pe cai sprinteni, în frumosul nostru port românesc din părţile Orăştiei, cu căciuli împodobite cu pene de curcan şi cu lănci împodobite cu steguleţe naţionale, conduşi de vătaful Emil Eremie. Intreaga colonie îmbrăcase haină de sărbătoare. Văzduhul răsuna de bubuitul treascurilor.

Pe ambele părţi ale stradei prin care trecem erau postaţi minerii cu felinarele aprinse.

In mijlocul comunei I. P. S. Sa este salutat în cuvinte alese de directorul minelor din localitate şi prezidentul de onoare al comitetului nostru parohial, dl Socol, încunjurat de membrii comitetului şi mulţi credincioşi. Dsa a tălmăcit bucuria credincioşilor când vede pe arhiereul lor venit între dânşii, şi îi mulţumeşte, dorindu-i mulţi ani de mănoasă păstorire.

In răspunsul său I. P. S. Sa spune că este de câteva zile în Valea-Jiului şi este cuprins de nespusă bucurie, constatând progresul pe toate terenele. Văd multe posibilităţi de desvoltare, cari s'au deschis pe această vale. Am venit la faţa locului să mă sfătuiesc cu Dvoastră în scopul întogmirii vieţii şi a lucrărilor pentru viitor. Am găsit aici suflete devotate, oameni cu tragere de inimă pentru biserică şi neam. De aceea Vă mulţumesc pentru buna primire, pe care nu o consider ca o simplă manifestaţiune de iubire numai faţă de persoana mea, ci ca o vie dovadă a alipirii Dvoastre faţă de biserica noastră strămoşească şi de sfintele ei aşezăminte. Bunul Dumnezeu să Vă ajute în toate cele bune şi folositoare.

După aceea dl Socol prezentează I. P. S. Sale pe membrii comitetului parohial.

Pornim suind spre modesta noastră biserică, situată pe o frumoasă colină. Inainte merge muzica compusă din oficianţi şi mineri, minerii cu felinarele, urmează I. P. S. Sa cu suita, însoţit de dl inspector general Iancu şi directorul Socol, apoi un mare număr de credincioşi, oficianţi, corpul didactic şi mineri. Banderiul se postează în 2 rânduri pe strada de lângă biserică, asemenea tinerimea şi elevii de şcoală, precum şi lucrătorii în frunte cu stindardul lor cu inscripţia: «Sindicatul naţional român». E una din cele mai frumoase panorame ce ni-a fost dat să vedem, care în cuvinte nu se poate pune pe hârtie.

Ajungem la biserică, înaintea căreia e ridicată o poartă triumfală împodobită cu verdeaţă. La uşa bisericii I. P. S. Sa e întâmpinat cu o frumoasă alocuţiune de parohul local I. Arad. Mai multe fetiţe îi ofer buchete de flori. După răspunsul I. P. S. Sale intrăm în biserica cu totul neîncăpătoare pentru credincioşii prezenţi. Cea mai mare parte din ei ascultă sfânta liturghie la ferestrile bisericii.

In decursul sfintei liturghii I. P. S. Sa a hirotonit întru presbiter pe diaconul Cantemir Boneu pentru parohia Ruda din protopopiatul Zarandului.

La finea sfintei liturghii I. P. S. Sa în faţa bisericii, pe un podiu pregătit anume, a oficiat slujba sfinţirii apei, cu care a stropit mai întâi biserica, apoi a citit rugăciunea de deslegare ascultată de credincioşi în genunchi.

Timp de o oră a ţinut apoi poporului în liber o frumoasă şi instructivă predică.

După terminarea serviciului divin au urmat recepţiunile în casa dlui director Socol.

La ora 1 s'a dat din partea direcţiunii mineră a statului un banchet în onoarea I. P. S. Sale şi a suitei, pentru 80 persoane, la care au luat parte toţi oficianţii precum şi o parte din lucrătorii minerii.

I. P. S. Sa avea de-a dreapta pe dl inspector general de mine Iosif Iancu, iar în stânga pe dl dir. N. Socol. In toastul ridicat de I. P. S. Sa accentuează, că condiţia principală în urma căreia poate prospera oricare instituţie şi astfel şi instituţia mineră din această localitate, este armonia care trebue să existe între conducători şi muncitori.

Se bucură că aici a găsit o armonie completă între factorii amintiţi şi este sigur că din

afunzimile pământului se vor scoate tot mai multe bogăţii pentru binele şi prosperarea statului nostru, ridică păharul în sănătatea M. Sale Regelui nostru Ferdinand a slăvitei sale soţii M. Sa Regina Maria şi a întregei dinastii domnitoare. Muzica intonează Imnul Regal.

Dl inspector general I. Iancu, acest distins fiu al Săcărâmbului, care în interval neîntrerupt de 32 ani a făcut servicii preţioase la minele din nordul Ungariei, şi numai după prăbuşirea imperiului a putut să se întoarcă în patria sa şi să pună vastele sale cunoştinţe în serviciul minelor noastre din Ardeal, ridică un frumos toast, în care arată, că în istoria poporului nostru aflăm pagini de glorie, nu lipsesc însă nici paginile de suferinţe şi amărăciune. Aminteşte de revoluţia lui Horia şi de anul redeşteptării noastre naţionale 1848, în urma căruia ni s'a deschis şi nouă porţile şcolilor spre luminare şi înaintare. In plastice cuvinte arată importanţa cea mare a bisericii noastre întru susţinerea şi apărarea poporului.

Biserica a fost stânca de care s'au frânt toate încercările de desnaţionalizare şi nimicire ale poporului nostru. Bunul Dumnezeu ne-a ajutat să ajungem sub un sceptru. La realizarea acest idealului al moşilor şi strămoşilor noştri, îşi are şi biserica şi ierarhii ei partea sa însemnată. Ridică păharul său în îndelunga sănătate a I. P. S. Sale mitropolitului nostru care n'a cruţat nici timp nici oboseală, ci a venit în mijlocul credincioşilor săi din aceste părţi spre a-i întări în credinţa şi legea românească. (Urale la adresa I. P. S. Sale, iar corul intonează: Intru mulţi ani).

La Jieţiu

La ora 3 jum. I. P. S. Sa împreună cu suita a mers la Jieţiu. O comună situată la poalele munţilor locuită de un popor băştinaş, care şi-a păstrat întreg frumosul nostru port românesc atât la bărbaţi, cât şi la femei.

Femeile poartă broboadă şi peptar identice cu cele din Poiana Sibiului.

I. P. S. Sa a oficiat un scurt serviciu divin, după care a ţinut credincioşilor adunaţi în număr mare o frumoasă şi instructivă predică, plină de sfaturi şi învăţături.

După ieşirea din biserică a întrat în mai multe case ţărăneşti şi a epitropului P. Jura, interesându-se de aproape de starea şi relaţiunile lor familiare. După aceea a mers la locuinţa parohului Ioan Arad, a vizitat întreg arhivul şi l-a aflat în deplină ordine.

Cina a luat-o împreună cu suita sa şi dl inspector general I. Iancu în ospitala casă a dnei şi dlui director V. Socol.

(Va urma)

Inaugurarea festivă

a anului şcolar la seminarul teol. Andreian

Vineri în ziua sf. mc. Nichita Romanul s'a făcut deschiderea festivă a anului şcolar la seminarul Andreian. După serviciul Dumnezeesc împreunat cu invocarea duhului sfânt, studenţii teologi au fost întruniţi în sala mare a seminarului, unde în prezenţa Inalt Prea Sfinţiei Sale părintelui mitropolit *Nicolae*, a asesorilor consistoriali şi corpului profesoral, directorul seminarului I. P. C. Sa Dr. *Eusebiu Remus Roşca*, prin o cuvântare ocasională, accentuiază în deosebi chemarea frumoasă şi grea a preoţimii din zilele noastre, îndemnând pe studenţi la muncă stăruitoare şi temeinică, ca să poată plini cu demnitate şi pricepere datoria pe care le-o impune cariera ce benevol şi-au ales. Declară anul şcolar de deschis.

I. P. S. Sa Mitropolitul se adresează cu cuvinte părinteşti către viitorii conducători ai destinului neamului românesc, şi îi îndeamnă la muncă serioasă. Fiecare student al facultăţii Andreiane, care acum are 4 ani de studii şi organizată ca şi celelalte facultăţi teologice, are obligamentul moral de a lucra cu tot idealismul tinereţei sale, pentru a-şi însuşi toate cunoştinţele necesare chemării sfinte, de a fi urmaş al Mântuitorului.

Dela tinerimea teologică se cere ca între toate împrejurările or cât de grele ar fi, să-şi păstreze tot idealismul de care e capabil un suflet tinăr, şi cu tot focul tinereţei să năzuească spre ţinta frumoasă, de a fi vrednici de numele păstor sufletesc. Doreşte şi aşteaptă ca studenţii acestei şcoale să se folosească în toate direcţiunile de ocasiunea ce li se dă acum, pentru a se înarma cu toate cunoştinţele şi calităţile necesare.

Reprezentanţa fundaţiunii Gozsdu

In 1 şi 2 Octomvrie n. s'au întrunit în sesiunea de toamnă la şedinţă membrii Reprezentanţei fundaţiunii Gozsdu sub presidiul I. P. S. Sale mitropolitului *Nicolae*.

Au luat parte: PP. SS. Lor episcopii *Roman* al Orăzii-mari şi *Nicolae* al Clujului, dnii Avram Berlogia, Dionisiu Poinar, Dr. C. Popasu şi secretarul Dr. A. Crăciunescu.

S'au pertractat chestiunile prescrise prin hotărârile testamentare şi literile fundaţionale. S'au luat dispoziţiunile necesare ca averea fundaţională aflătoare în Budapesta să fie trecută în proprietatea ei sub administrarea reprezentanţei legale, în baza tratatului dela Trianon. Indată ce averea va fi transpusă, se vor da din nou burse.

Ca membri ai reprezentanţei în locurile vacante au fost aleşi dnii Ioan I. Lăpădatu din Sibiu şi Dr. N. Zigre din Oradea-mare.

Reprezentanţa hotărând a face o Matriculă a foştilor bursieri, s'au lansat către o mare parte a foştilor bursieri foaia de matriculă, împreună cu întrebarea dacă foştii bursieri sânt în situaţia plăcută de a restitui eventual bursa avută în scopul înfiinţării unui cămin Gozsdu. La acest apel au răspuns favorabil toţi bursierii cari au primit până acum apelul. Unii din foştii bursieri au oferit îndoit şi încincit bursa avută, ear dl Dr. Aurel Cândea, medic director în Timişoara a dat 10,000 Lei.

Asociaţia clerului «Andrei Şaguna», Biroul central

Nr. 70—1923.

Convocare

In înţelesul § 10 din Statutele Asociaţiunii Clerului «Andrei Şaguna» convocăm al

patrălea congres ordinar al preoţimii

ca congres misionar

pe zilele de 23 şi 24 Octomvrie stil nou 1923 **în Arad,** cu următorul

Program:

1. Slujba sf. liturghii în catedrala episcopească, cu predică şi chemarea Duhului sfânt.

2. Deschiderea congresului.

3. Raportul comitetului central.

4. Raportul casierului central.

5. Misiunea internă: «Cum putem duce pe Hristos în mijlocul credincioşilor noştri?»

6. Biserica şi viaţa socială: «Cum poate contribui biserica noastră la îmbunătăţirea vieţii sociale din parohie?»

7. Atitudinea bisericii noastre faţă de cei de alte credinţe.

8. Propuneri. (Se vor anunţa biroului central cel puţin cu 3 zile înainte de congres).

9. Alegeri parţiale.

Delegaţii despărţămintelor, aleşi în înţelesul § 6 din regulament, cum şi toţi, cari doresc să participe, sânt rugaţi să se anunţe din bună vreme părintelui *Ioan I. Ardeleanu*, paroh în *Micălaca* (lângă Arad).

Membrii comitetului central se convoacă la şedinţă pe ziua de 22 Octomvrie a. c. ora 9 a. m. în una din salele seminarului ortodox din Arad.

In aceeaş zi la ora 5 seara se ţine consfătuirea intimă a membrilor Asociaţiei.

Sibiu, 1 Octomvrie 1923.

Biroul central:

Dr. Gh. Ciuhandu, prezident. — *Gheorghe Maior*, secretar gen. subst.

Organizaţiile preoţeşti din întreaga ţară sânt rugate a-şi trimite reprezentanţi. Oaspeţii sânt bineveniţi.

Delegaţii organizaţiilor preoţeşti din alte părţi şi ai aşezămintelor publice (politice, culturale, militare etc.), cari ne vor onora cu prezenţa, vor binevoi să se anunţe părintelui prezident Dr. Gh. Ciuhandu, asesor cons., Arad.

Ştirile zilei

Şedinţele consistorului mitropolitan s'au ţinut în zilele de 4 şi 5 Oct. n. sub prezidiul I. P. S. Sale arhiepiscopului şi mitropolitului *Nicolae*. Au luat parte PP. SS. Lor. episcopii *Ioan* al Aradului, *Iosif* al Caransebeşului, *Roman* al Orăzii-mari, P. S. Sa arhiereul Filaret, părinţii protopresbiteri Dr. Gheorghe Popovici, Dr. I. Lupaş, Procopiu Givulescu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, asesorii mireni Vasile Goldiş, Dr. V. Branişte, Dr. G. Doboiu, Dr. A. Lazar, Dr. Justin Marşeu şi secretarul consist. mitr. Dr. Lucian Borcia.

Bicentenar. Liga Culturală a prăznuit, deodată cu centenarul lui Gheorghe Lazăr, şi bicentenarul istoriografului *Dimitrie Cantemir* dela a cărui moarte au trecut două sute de ani, stingându-se Cantemir în 21 August 1723. Scriitorul, autor al descrierii Moldovei şi al altor multe lucrări, este vrednic de toată veneraţia urmaşilor.

Prigonire. Românii din Jugoslavia sânt prigoniţi în toate chipurile. Cei din valea Timocului nu pot nici măcar să spuie că sânt români, n'au nici şcoale, nici biserici; celor din Torontal li se închid şcoalele, ear preoţii sânt scoşi din servicii şi primesc ordin «să părăsească Jugoslavia în două zile»...

Serviciu redus. In noul proect de lege pentru reorganizarea armatei se prevede reducerea terminului de serviciu militar sub arme la *doi* ani pentru toate armele şi serviciile, afară de marină.

Moţii nedreptăţiţi. Ni se spune, că moţii noştri, ciubărari, sânt foarte nemulţumiţi din cauza unor măsuri d'ale autorităţilor. In fiecare comună unde se opreşte moţul plecat la drum cu doniţi şi cu ciubere, i se iau *treizeci* de lei, fără considerare că vinde sau nu marfă în comună. Piata aceasta este o mare lovitură pentru omul, a cărui întreagă marfă nu face peste o mie de lei.

Răscoală biruită. Comuniştii din Bulgaria, sprijiniţi de bolşevicii din Moscova cu arme şi bani, au reuşit să ocupe câteva oraşe şi sate, şi să proclame acolo «republica sovietică», — dar, în faţa trupelor guvernului, n'au putut resista şi, în câteva zile, răscoala comunistă a fost suprimată spre norocirea Bulgariei, care astfel nu va avea parte deocamdată de «raiul bolşevic».

Convocare. Amânându-se din cauza serbărilor «Gh. Lazăr», adunarea generală dela 30 Septemvrie a. c. a Reuniunii de agricultură română din jud. Sibiu, onoraţii membrii sânt de nou rugaţi a lua parte la adunarea generală, care va avea loc, Duminecă în 14 Octomvrie a. c. ora 17, în localul Reuniunii meseriaşilor români Str. Brukenthal Nr. 17, cu ordinea de zi prevăzută în articolul 25 din statute. Sibiu, la 3 Octomvrie 1923. *Dr. L. Popovici*, preşedinte; *I. Dopp*, secr. adm.

Numărul ziarelor care au apărut în 1922 în România a fost de 657. Din aceste 657 de ziare, 471 ies în limba română, restul în 12 limbi minoritare. In vechiul regat au fost 362, în Ardeal 237, în Basarabia 35, în Bucovina 23. In Bucureşti au fost tipărite 117 ziare, dintre care 98 în româneşte, 19 în limbi minoritare. Din cele 237 ziare ardelene, 140 sânt minoritare.

Mustrări de conştiinţă. Bolşevicul Iakovlev din al cărui ordin a fost omorâtă familia ţarului, se află acum în Berlin în căutarea unei clinici, căci sufere de accese de nebunie rămase pe urma grozavei nopţi a asasinării. Comuniştii berlinezi îi pun la dispoziţie bani din belşug, — dar nenorocitul nu mai poate să-şi găsească liniştea sufletească.

Invitare oficială. Dela primăria oraşului Sibiu: Deoarece conform prevederilor legale din vigoare toate amenzile decise de comisiunea deliberativă a oficiului de închiriere pentru contravenţii contra legii şi regulamentului acestui oficiu, în caz de insolvabilitate, sânt a se preschimba în închisoare, invit pe toţi aceia cari dela data de 1 Noemvrie 1921 încoace au fost loviţi cu atare amenzi şi dela cari nu s'au înasat din motive de insolvabilitate, să plătească la casieria statului cel mai târziu până în 15 Octomvrie a. c., căci în caz contrar actele vor fi înaintate parchetului pentru preschimbarea în închisoare şi pentru executare. *Primarul oraşului.*

Act de mulțumire. La «Fondul clopotelor» bisericii noastre ortodoxe din Mărgineni, jud. Făgăraș, au binevoit a mai contribui următorii: George Caplea din Dejani, acum proprietar de cafenea și restaurant în Canton Ohio din America de nord, cu suma de 1120 lei, fratele acestuia Costi Caplea, din același loc, cu 1000 lei și Andrei Trimbițaș din Ludișor cu 100 lei. In numele bisericii le exprim mulțămire publică.

Pr. *Valeriu Judele.*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către «Reuniunea meseriașilor români din Sibiu» a binevoit a colecta vornicul Ioan Imbăruș suma de 80 Lei dela nuntașii tinerilor Nicolae Devan cu Paraschiva Vintilă din Sibiu, nași fiind dl N. Simtion cu dna.. — Pentru prinos mulțumește: *George Poponea*, prezident. *Stefan Duca*, secr.

Nr. 453/1923 prot. (128) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa III **Șesuri**, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 24/VIII 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Zarandului.

Pompiliu Pisso
protopop.

Nr. 416/1923 protop. (129) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Vărd**, din protopresbiteratul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 4 Iulie 1923 Nr. 5329 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima lui apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenții după prealabila încuviințare a protopresbiterului să se prezenteze în vre'o Duminecă sau sărbătoare la biserica din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra.

Angnita, 5 Sept. 1923.

In înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Munteanu
protopop.

Ospiciul de stat al alienaților, Sibiu

Nr. 3536/1923 (134) 1—1

La Ospiciul de alienați se aplică momentan un

fochist cualificat

Plata începătoare: 346 lei lunar, locuință, încălzit, luminat și o porție vipt.

Direcția Ospiciului.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru școalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee și civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele școlare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor școlare.
Bilet de informație la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru școalele primare:

Registre pentru absenții și clasificații.
Matricole școlare.
Cronica școlară.

Memoriile lui Șaguna

— Volum festiv —

Au apărut:

Memoriile Arhiepiscopului și Mitropolitului ***Andrei Șaguna*** *din anii 1846—1871, volum festiv publicat de Consistorul Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu la aniversarea a 50-a dela adormirea în Domnul a Marelui Arhiereu.*

Volumul, de 112 pagini, conține însemnările lui Șaguna despre faptele și întâmplările momentuoase din viața sa. După cuvintele întroducătoare urmează, an de an, expunerea acestor fapte și întâmplări, care se publică acum întâia oară în întregime.

In volum se mai cuprind și câteva lămuriri, date de răposatul Arhiereu-vicar, Dr. Ilarion Pușcariu, cu privire la aceste Memorii, precum și mai multe ilustrațiuni; ear la sfârșitul cărții se poate ceti: Ziarul lui Șaguna din 1857.

Cartea se găsește de vânzare în Librăria Arhidiecezană în Sibiu.

Prețul 25 lei.

Anunțuri și reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuințat pentru anunțuri și reclame în cercurile preoțești din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunțuri și reclame se primesc la Administrația ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părți alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Mețianu**, arhiepiscop și mitropolit.

Prețul legat 25 Lei plus porto postal **5 Lei**

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudo **Lei 4·—**, broșat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

Reclama este sufletul comerțului

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. IN CLUJ

Capital: Lei 50.000,000— 18.000,000·— Lei Rezerve.
Depuneri pe libel: Lei 125.000,000— în trei ani!

Banca Centrală, Filiala — Alba-Iulia
Banca Centrală, Filiala — Arad
Banca Centrală, Filiala — Bistrița
Banca Centrală, Filiala — Hațeg
Banca Centrală, Filiala — Oradea-mare
Banca Centrală, Filiala — Sibiu
Banca Centrală, Filiala — Turda

primesc și fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL și în CONT-CURENT și plătesc darea către stat din al său.

Depunerile **la vedere** le fructifică cu **5½%** netto. (131) 1—6

Depunerile pe **termin fix** de ½ an cu **6%—7%** netto.

Depunerile pe **timp mai lung** și în sume mai mari, apoi **fonduri** comunale, bisericești, școlare etc. **fructifică în condițiuni speciale.**

Adresați-vă la **Banca Centrală, Secția Americană,** în Cluj și la Filialele sale cu: **Dollari, cecuri, drafturi și cu asignate americane.**

Serviciu prompt și culant. Corespondență în toate limbile.

Cumpărați acții dela Banca Centrală din Cluj.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 26 Septemvrie 1923 (9 Octomvrie) Nr. 79

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Epilogul unui scandal literar

ALLO „UNIREA"!...

II

Nemaipomenitul scandal înscenat cu atâta îndrăsneală de către dl I. Georgescu, ex-secretarul «Asociaţiei» în colaborare cu I. P. S. Mitropolit al Blajului, prin broşura-plagiat despre Gheorghe Lazăr şi demascat de noi în articolele precedente din «Telegraful Român», a avut darul să stârnească cea mai profundă indignare publică faţă de conducătorii bisericii unite, care se numeşte «strămoşească».

Toată lumea era curioasă să vadă, ce atitudine va lua presa catolică, de ambele rituri, în această gravă chestiune, şi în special cu ce obraz va mai ieşi în lume «Unirea», organul de insulte al Vaticanului de pe Târnave.

Curiositatea aceasta era foarte justificată. Căci, cu toate că acuzele aduse Inaltpreasfinţitului plagiator erau aşezate pe soclul unor fapte şi constatări de cea mai neîndoelnică autenticitate şi astfel nu îngăduiau celor împricinaţi decât un singur răspuns — ori cât de tragic ar fi fost el — lumea, deprinsă cu «metoda» presei blăjene care a ridicat minciuna la rangul unui principiu de luptă, avea totuşi tot dreptul să se aştepte la surprize.

Şi lumea nu s'a înşelat de loc în aşteptările sale. Căci «Unirea» nici nu răspunde la locul şi cu francheţa compatibilă cu gravitatea cazului, nici nu tace. Ea se retrage, ca sepia, în cetăţuia propriilor sale murdării, de unde împroaşcă pe oricine încearcă să se apropie...

Ea răspunde la «Telefon» — insultând.

Pentru cine nu cunoaşte structura curierului dela Blaj, o lămurire este indispensabilă. «Telefonul Unirii» este un fel de poşta redacţiei, tipărită cu «petit» pe pagina a patra, o rubrică, în care clarissimii îşi plasează minciunile şi grosoloniile pe cari nu le poate răbda nici obrazul aşa de încercat al paginei prime din numitul monitor al bisericii «unite» cu Roma.

Ei bine, la acest loc au ţinut de cuviinţă să răspundă ilustrisimii la acuzele, de cari nu se vor putea curăţi nici cu toată apa Târnavelor.

Cinismul acestei atitudini întrece în proporţii orce imoralitate. Căci dupăce «Unirea» nu vrea să recunoască gravitatea morală a şantajului care zace pe conştiinţa (?) patronilor ei, ea nu se mulţumeşte cu atâta, ci are tupeul să insulte pe părintele nostru mitropolit Nicolae, zicând că panamaua literară demascată de noi nu este decât o «*înscenare puţin onorabilă*» a «neodihnei sale».

Insulta aceasta, stilizată în jargonul care sfidează până şi urbanitatea ce i s'ar putea pretinde Blajului, e completată în numărul din urmă al «Unirii» cu flori de stil ca «*tiribombă sibiană*» menită «să tulbure seninătatea sărbătorii altora», şi alte — de-al de acestea...

Dacă aceste grosolănii ar fi fost debitate de un simplu muritor şi la adresa altui simplu muritor, cazul ar fi dat prilej autorului să facă cunoştinţă cu tribunalul. Dar fiindcă ele vin dela un canonic unit şi cu binecuvântarea unui viitor cardinal, n'ai voie să zici decât: «Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce fac».

*

Şi acum, domnilor redactori dela monitorul Blajului, fiindcă sânteţi aşa de pasionaţi pentru convorbirile telefonice, luaţi-vă în mână receptorul conştiinţei şi ascultaţi la aparat această scurtă încheere tâlcuită în «oratio recta» — aşa cum se cade la telefon:

«Vă aduceţi aminte de atitudinea «*românească*» pe care aţi avut-o la solemnitatea încoronării dela Alba-Iulia. Şi — cum între Ilustrităţile dvoastre se găsesc şi istoriografi de renume mondial — vă mai aduceţi aminte şi de ţinuta «*democratică*», pe care aţi luat-o prin exponentul dvoastre, dl G. Todica, ilustrul astronom dela Geoagiu, faţă de reforma agrară.

N'aţi uitat de bună seamă, nici tovărăşia «*naţională*» pe care i-aţi făcut-o lui Glattfelder, colegul I. P. S. Mitropolit de Alba-Iulia şi Făgăraş. N'aţi uitat nici cum V'a desavuat nunţiul Marmaggi în hiperzelul ce i l'aţi atribuit. Le-aţi înghiţit pe toate. Adevărat, într'o formă «puţin onorabilă», dar le-aţi înghiţit. Tare ne temem însă că ultima «găluşcă» o să vă fie fatală. Căci dacă obrazul Ilustrităţilor Voastre

FOIŞOARA

De citit

Inainte cu 18 ani, în 1905, a făcut mare vâlvă în Rusia, pe atunci puternică şi creştină, o carte tiparită sub numele de «*Protocoalele Înţelepţilor Sionului*» despre care se spunea că cuprinde destăinuirea marelui plan de lucrare al neamului evreesc, pentru a-şi supune sieşi toată omenimea de pe glob. Un învăţat rus, om cu mare vază, *Sergius Nilus*, o tipărise şi se spuneau de ea următoarele:

Evreii de pe tot pământul, pe lângă comitetele lor conducătoare după ţări, au şi un «*Comitet Suprem*», cel mai înalt, în care intră bărbaţii cei mai renumiţi, cei mai înţelepţi ai tot neamului lor. Aceia chibzuesc ce şi cum ar fi de făcut, pentruca lupta de subjugare a tuturor popoarelor, care a dat biruinţele cutari şi cutari, să aducă biruinţe nouă şi mai mari! Ei cercetează şi statoresc până în cele mai mici amănunte «*planul de războiu*» şi pe acela îl cuprind în scris, într'un fel de «protocoale» (procese verbale) ale şedinţelor, sfătuirilor lor, şi apoi le trimit, ca noi şi înţregitoare «table ale legii», capilor evreimii de pe tot pământul, ca după acel plan să ducă lupta lor mare mai departe.

Prin destăinuirea cuiva, care ajunsese a vedea acele protocoale-porunci, au ajuns în mânile învăţatului rus Sergius Nilus. Acela le-a tradus în rusește şi le-a tipărit întâi la 1905. Lumea a rămas uimită de desvălirea blăstămatului plan, care spunea pe faţă, că scopul acelor «Înţelepţi ai Sionului», a marelui lor Sinedriu, este: să ajungă a avea toată toată lumea supusă neamului evreesc, formând tot globul o singură împărăţie sub stăpânire jidovească, cu un împărat în frunte, care, departe de a vrea să ştie ceva de «*democraţia*» cu care îmbată prin gazetele lor popoarele împotriva conducătorilor lor, — acela, împăratul jidovesc al globului, va stăpâni *cu puteri nemărginite*, ca puterea Ţarilor atotputernici, şi ale cărui porunci *nu vor suferi cercetare şi împotrivire!*

Evreii s'au spăriat grozav de descoperirea planului lor, şi cartea lui Sergius Nillus a fost cumpărată toată în câteva zile! *Au cumpărat-o jidanii şi au nimicit-o*, ca să nu mai ajungă a fi cetită de creştini! A trebuit s'o tipărească de nou şi de nou, ca să poată ajunge şi în mânile creştinilor!

Din rusește ea a fost tradusă în franţuzește, în nemţește, în englezește, — în foarte multe limbi. Şi în fiecare ţară evreii se aruncau asupra ei şi-o cumpărau şi o nimiceau, ca pe o carte blăstămată care îi descopere în faţa lumii în toată răutatea uriaşului lor plan de robire a celorlalte popoare.

In românește această carte — nu fusese tradusă, doar aşa părţi singuratice din ea. Deodată cu izbucnirea luptei studenţilor români din Cluj împotriva îmbulzelii cotropitoare şi sufocante a evreilor la Universitate, — un tânăr student a început a traduce această carte în gazeta lor studenţească «Dacia Nouă» din Cluj. Gazeta fiindu-le oprită, tânărul student a tradus cartea şi a tipărit-o la «Libertatea» din Oraştie, care, scoţându-o acum de sub tipar, o pune pentru întâia oară în vânzare, aşa întreagă în românește.

Cartea e tradusă după cea franţuzească alui Roger Lambelin, (ajunsă la ediţia a 14-a!) care a dat voe studentului român s'o traducă, şi a scris apoi în fruntea ei o «*Scrisoare către Românii înţelegători ai primejdiei jidoveşti*», scrisoare care ne arată toate relele ce ne face acest neam vrăşmaş şi primejdios nouă! Scrisoarea e publicată în fruntea cărţii în franţuzește şi românește, alăturea. Se vede în ea toată inima mare a francezului iubitor de neam şi de poporul frate al românilor.

Cele 24 capitole ale cărţii, cu 24 paragrafi sau 24 de noi «Table a legii» evreeşti — sânt urmate fiecare de interesante «comentarii», tâlcuiri, scrise de doi fruntaşi ai ştiinţii românești,

mai are o cât de obtuză sensibilitate, va trebui să roşiască până la sânge. Cât despre amintirea scandalului recent, ea va trebui să fie pentru viitorul domniilor voastre un inevitabil *mane, tekel, fares*».

Provocările se continuă. Comitetele judeţene săseşti s'au întrunit zilele acestea la Sibiu şi au votat o resoluţie, unde protestează violent împotriva ordonanţelor ministeriale privitoare la învăţământ şi declară că nu vor tolera ca în şcoalele lor să se predea în româneşte nici un singur obiect, afară de limba română. Ziarele săseşti îşi urmează provocările pe un ton şi mai duşmănos, decât cele maghiare, atât la adresa statului român, cât şi a aliaţilor, în special a Franţei.

Cestiunea Calendarului

S'a scris mult în anul acesta despre schimbarea Calendarului în legătură cu o anchetă ţinută la patriarhia din Constantinopole, şi era vorba că schimbarea proiectată se va face acum cu începerea lunii Octomvrie. Din motivul acesta nu s'au tipărit încă pentru anul 1924 calendarele, fiind oamenii în aşteptare, ca să se poată da un lucru uniform pe baza hotărârilor forurilor bisericeşti.

In chestiunea aceasta forurile legale bisericeşti până acum nu s'au pronunţat.

Nu mai încape nici o îndoială, că biserica va ţinea seamă de progresul cultural şi de specialele interese ale credincioşilor şi va lua în privinţa Calendarului măsurile cele mai potrivite. Accentuăm încă odată, biserica nu s'a pronunţat încă în chestia aceasta, şi până când biserica nu se va pronunţa, nu ne este ertat să facem noi de capul nostru nici o schimbare.

Ni-a venit la cunoştinţă, că unii dintre preoţii noştri seduşi de veştile din ziare, au crezut că chestiunea calendarului este definitiv rezolvită de biserică şi în credinţa aceasta a lor au făcut deja schimbări în matriculele oficiale schimbându-i cu totul datele calendaristice, în mod volnic, fiecare după cum a aflat de bine.

Lucrul acesta nu e cu cale. De aceea venim şi atragem pe calea aceasta atenţiunea preoţimii noastre asupra chestiunei calendarului.

Când se va pronunţa biserica în chestiunea aceasta, cu schimbarea serbătorilor, cu schimbarea datelor calendaristice pentru matricolă, va da circulară către cler, în care va norma totul, şi se va spune ce să se facă.

Până va urma aceasta, rămân în vigoare normele vechi şi pentru sărbători şi pentru matricole, şi nimenea nu este volnic a face modificări în ordinea aceasta.

Atragem îndeosebi atenţiunea preoţimii noastre asupra acestui lucru, altcum de sine înţeles. Până va urma dela autoritatea bisericească circulară în chestiunea calendarului, nu este iertată nici o schimbare.

---

cari arată punct de punct, unde şi cum, pe glob şi la noi în ţară îndeosebi, programul evreesc s'a împlinit! Şi, durere, îţi arată că el e foarte aproape de a fi cu totul împlinit, şi subjugarea popoarelor de pe glob a fi fapt împlinit.

Cartea, dând 280 pagini, se capătă la Tipografia Libertăţii din Orăştie (jud. Hunedoarei), pentru suma de Lei 35. Se trimite franco-recomandat pentru aceşti bani.

Domnii studenţi, cărora e închinată cartea, să ceară mai multe exemplare şi s'o răspândească, fiind în interesul luptei lor naţionale.

Preoţii, şi toţi bunii creştini, să nu întârzie a o avea, căci după citirea ei, multe vor şti şi vor înţelege în alt chip, de cum azi le ştiu şi le înţeleg.

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Zile de sărbătoare pe Valea-Jiului

— Insemnări de pe drum —

(Sfârşit)

La Petrila Lunca de sus

Joi dim. 20 Sept. n. după o ploaie binefăcătoare plecăm la Petrila Lunca de sus, numită în graiul poporului Cimpa.

Inaintea bisericii este ridicată o frumoasă poartă triumfală cu inscripţia: «Bine aţi venit».

Bisericuţa modestă este situată pe o frumoasă pajişte la marginea unei coline.

După bineventarea preotului local I. Suciu şi răspunsul I. P. S. Sale întrăm în biserică. I. P. S. Sa oficiază sfta liturgie, în decursul căreia hirotoneşte întru diacon pe clericul V. Boeriu, iar întru presbiter pe diaconul N. David pentru parohia Junc.

La finea liturgiei I. P. S. Sa ţine poporului adunat în număr mare una dintre cele mai remarcabile vorbiri, zugrăvind în colori vii urmările grele şi urâte ale păcatului, cari schimonosesc faţa şi sufletul omului, arătând, că păcatele se pot curăţi prin biserica cea înzestrată de Domnul cu sfintele taine. Arată însemnătatea lor şi dă apoi credincioşilor sfaturi şi poveţe cu privire la creşterea tinerelor lor mlădiţe, îndemnându-i a da copiii la şcoală, meserii etc.

Dela biserică I. P. S. Sa a mers la casa parohului I. Suciu, a vizitat oficiul parohial, pe care l-a aflat în ordine şi a luat masa împreună cu suita în casa acestui venerabil preot.

De aici plecăm cu trăsurile la Petroşani, ear dela Petroşani la ora 2 cu trenul

La Puiu

Sosim la ora 4. Gara frumos pavoazată şi lume multă. S'a prezentat înaintea I. P. S. Sale prefectul judeţului Dr. G. Dubleş, apoi salutat întâi de primpretorul plasei I. Gulea şi de secretarul T. Motora. In răspunsul său I. P. S. Sa accentuează că a venit să-şi îndeplinească promisiunea făcută în trecerea sa spre Valea Jiului, de a sfinţi pe seama tinerii noastre comune bisericeşti, locul pe care se va ridica noua biserică, accentuând că fiecare altar este izvor de lumină, izvor de virtute şi izvor de înălţare al credincioşilor către Dumnezeu.

Dela gară în frunte cu un banderiu impozant de călăreţi condus de primarul Filip şi urmat de fanfară, mergem în procesiune la locul donat de epitropul bisericii noastre din Pui G. Clecan şi soţia sa, situat în cel mai frumos loc din marginea comunei la poalele unei încântătoare coline.

Aci este ridicată o poartă de triumf cu inscripţia: Intru mulţi ani Stăpâne.

Inaltul prelat este aşteptat de preoţii îmbrăcaţi în odăjdii: Atanasiu Daju, parohul locului Ioan Farcaş, P. Armeanu şi Mihail Muntean.

I, P. S. Sa este întimpinat de părinte Daju care mulţumeşte I. P. S. Sale că a binevoit a veni să le sfinţească locul, pe care voesc să ridice sfânt lăcaş dumnezeesc.

I. P. S. Sa răspunde că nu a venit numai pentru sfinţirea acestui loc, ci a venit să le împărtăşască cuvântul lui Dumnezeu, care ne-a hărăzit marele dar, şi după veacuri de suferinţe s'a milostivit şi ne-a scos din robie şi ne-a făcut stăpâni pe aceste plaiuri.

După aceea I. P. S. Sa a oficiat sfinţirea apei. La finea serviciului epitropul citeşte următorul act:

Inalt Preasfinţite Stăpâne!

Ca fii credincioşi ai bisericii noastre ortodoxe donăm acest teritor pentru edificarea unui locaş de închinăciune, care să fie în viitor o puternică cetăţuie a ortodoxismului din acest jur. O facem aceasta din dragostea şi alipirea nestrămurită ce păstrăm în inimile noastre faţă de religiunea noastră strămoşească şi ca semn de recunoştinţă şi mulţămită către preabunul şi îndouratul Dumnezeu, care ne a ajutat, ca prin munca noastră cinstită să ne agonisim cele de lipsă ale vieţii noastre pământeşti.

Recunoştinţă şi resplată nu dela oameni, ci dela Dumnezeu aşteptăm. Rugăm deci, Inalt Preasfinţite, ca acest dar mic din partea noastră, să fie primit atât din partea I. P. S. Voastre, cât şi a credincioşilor ortodocşi din Pui spre lauda şi mărirea lui Dumnezeu.

Trăiţi întru mulţi ani Stăpâne!
Pui, la 20 Septemvrie 1923.

Umiliţi fii:
Petru Clecan şi Ecaterina Clecan n. Dragota

Preotul A. Daju citeşte următorul act:

Inalt Preasfinţite Stăpâne!

Ca un modest slujitor al sf. altar şi ca unul care îmi dau bine seama de marea însemnătate ce o are un lăcaş de închinăciune pentru susţinerea şi întărirea credinţii strămoşeşti şi mărirea lui Dumnezeu, permiteţi-mi I. P. S. Stăpâne, ca să contribui şi eu din modestul meu, la actul marinimos al dlui Petru Clecan şi să pun la dispoziţiunea I. P. S. Voastre suma de 20,000 Lei, adecă douăzeci mii Lei, cuprinsă în acest libel de bancă, care sumă se va folosi la edificarea bisericii noastre de aici. Fie ca donaţiunea aceasta modestă a mea din prisosul cu care bunul Dumnezeu m'a hărăzit, să fie bine primită, ca crucerul văduvei din sf. Scriptură, şi ca talantul bine agonisit pentru viaţa mea veşnică.

Să trăiţi întru mulţi ani, Stăpâne!
Pui, la 20 Septemvrie 1923.

Umilit tiu:
Anastasiu Dajiu,
preot ort. român.

I. P. S. Sa mulţumeşte ambilor donatori, dorind ca bunul Dumnezeu să răsplătească fapta lor cea bună cu darurile sale cele bogate şi doreşte ca Dumnezeu să ajute acestei parohii, ca în timpul cel mai scurt să-şi vadă visul realizat.

După aceea a ţinut poporului adunat în număr mare o frumoasă cuvântare, arătându-i cum are să şi îndrepte gândurile şi faptele, spre a corespunde voinţei atotsfinte a lui Dumnezeu.

Apoi a stropit pe toţi credincioşii cu apă sfinţită. A făcut vizită epitropului G. Clecan, în casa căruia a avut loc recepţiunile autorităţilor locale.

A luat masa împreună cu suita şi fruntaşii din loc şi preoţii din jur, în casa păr. Dajiu, întorcându-se încă în aceeaşi seară la Petroşani.

Sfinţirea bisericii din Petroşani

In ziua praznicului Naşterii Născătoarei de Dumnezeu, I. P. S. Sa a sfinţit, cu mare solemnitate biserica de nou renovată din Petroşani.

La ora 9 s'a început sf. liturghie, în decursul căreia a hirotonit întru presbiter pe diaconul Coriolan Drăgan pentru parohia Petrila Brad.

Răspunsurile liturghiei l-a dat cu toată precisiunea corul mixt al reuniunii de cântări din localitate condus de profesorul Boga.

La finea sf. liturghii I. P. S. Sa a ţinut mânecând dela cuvintele: «*Intru Isus Hristos viaţa sa arătat*», o clasică vorbire pentru intelectuali, după ce la popor avusese ocaziune să vorbească în trecerea sa spre Lupeni — arătându-le prin prisma creştinismului ce este şi cum trebue să folosim viaţa noastră.

Cuvântul arhieresc a făcut o profundă impresie asupra ascultătorilor. A stropit cu aghiazmă pe credincioşi, a sfinţit apoi cripta nou zidită în stânga bisericii, în care se vor depune osemintele fostului paroh al Petroşanilor timp de peste 40 ani Avram Stanca, care refugindu-se în cursul războiului a răposat în Sebeşul săsesc, ear acum, comitetul parohial, spre a-şi arăta recunoştinţa faţă de meritele fostului paroh, a decis a i se aduce şi aşeza rămăşiţele pământeşti aici.

A fost apoi condus cu procesiune la casa parohului I. Duma.

După aceea a făcut mai multe vizite şefilor autorităţilor şi confesiunilor locale, şi la onoraţiori.

Banchetul

La ora 1 Direcţiunea minelor Petroşani a oferit în onoarea I. P. S. Sale în sala Casinoului un banchet, la care au luat parte 80 persoane, inspectorul general I. Iancu toţi directorii, şefii autorităţilor din localitate etc.

Inalt Prea Sfinţia Sa făcând o scurtă recapitulare asupra celor experiate în decurs de 9 zile, constată un îmbucurător progres, pe toate terenele vieţii noastre publice, aduce vii mulţumiri direcţiunilor băilor Petroşani, din Lupeni şi a statului din Petrila, pentru sprijinul efectiv ce l oferă bisericii, pentru ca să-şi poată îndeplini înalta sa misiune, de care aici este mai mare lipsă ca în toate părţile, pentrcă să încrucişază curente nesănătoase, pe cari nu e permis a le trece nimenea cu vederea.

In cuvinte elogioase aminteşte de marile merite ale gloriosului nostru Rege şi ridică păharul pentru Regele, Regina şi întreaga casă domnitoare. (Muzica intonează imnul regal).

Absent fiind dl director general tehnic I. Winklehner, substitutul dânsului, dl inginer Timoc, citeşte următoarea scrisoare:

Inalt Preasfinţite!

Fiind absent din Petroşani din cauza unei călătorii în interesul serviciului, îmi permit a exprima pe această cale I. P. S. Voastre mulţumirile mele cele mai respectuoase pentru onoarea pe care ne-aţi făcut-o vizitând Valea-Jiului. Sânt convins, că vizita I. P. S. Voastre va contribui în cea mai largă măsură la întărirea sentimentului religios a credincioşilor I. P. S. Voastre, şi la creşterea influenţei bisericii, ceeace nu poate fi decât spre binecuvântarea şi binele întregii populaţii.

Sper că I. P. S. Voastră aţi rămas cu bune impresiuni din cele ce aţi văzut aici şi vă rog să primiţi asigurarea, că şi în viitor societatea «Petroşani» va face tot ce-i stă în putinţă pentruca înainte de toate prin influinţa bisericii, să ridice nivelul religios şi cultural al lucrătorilor săi.

Repetând mulţumirile cele mai respectuoase pentru onorata vizită a I. P. S. Voastre, Vă prezintă expresiunea celei mai înalte stime a I. P. S. Voastre prea plecat şi supus servitor

Ioan Winklehner,
consilier de mine, director general.

Apoi dl Timoc rosteşte următoarele:

Inaltpreasfinţite, Domnilor!

Acestea sânt cuvintele de adio a seniorului inginerilor de mine din Valea Jiului, la cari eu, cel mai bătrân dintre inginerii minieri români, şi ca preşedintele Casinoului funcţionarilor societăţii Petroşani, vă cer voie să pot adauge câteva cuvinte.

I. P. S. Voastră aţi petrecut peste o săptămână între minerii Văii-Jiului, şi pentru prima dată aţi binevoit a lua contact nemijlocit cu aceşti importanţi pioneri ai vieţii economice a iubitei noastre patrii. Cu această ocaziune desigur vaţi adunat impresii bogate, despre simţemintele de solidaritate, de iubire reciprocă a minerilor, cari luptând zi de zi în adâncimea pământului şi plutind deasupra lor a tuturora primejdiile cunoscute şi nebănuite a profesiunei lor, chiar în urma acestor primejdii, se simţesc toţi fraţi cu mic cu mare, fiind avizaţi în fie ce moment unul la ajutorul celuilalt.

Aceşti bravi luptători ai vieţii economice, coborând zi de zi în adâncimile pământului, se gândesc cu iubire la conducătorii vieţii sufleteşti, cari de asemenea coborâţi zi de zi în adâncimile sufletelor, pentru a întări grinda susţinătoare a sufletului omenesc: credinţa creştinească. Fără această grindă viaţa omenirei e espusă la prăbuşire, la prăpăd chiar aşa, precum se prăbuşesc golurile din adâncul pământului, dacă lipseşte din ele, ori e prea slabă grinda susţinătoare. Pentruca munca minerului să poată fi încoronată de succes, atunci, când el lucrează la păstrarea, asigurarea echilibrului espus dislocărilor chiar ca urmare a lucrărilor subterane, este absolută nevoie, ca şi sufletul lui să fie echilibrat, ca grinda credinţii să stea neclintită în adâncul sufletului lui. Azi, când ştim că ne părăsiţi, minerii acestei regiuni, cei cu mai puţină şi cei cu mai multă carte, toţi se întorc către maistrul miner al comorilor sufleteşti şi Vă zic prin mine: I. P. S. Ta, Noroc bun! —

Mai vorbesc pentru I. P. S. Sa preotul I. Duma şi primarul Iacob, ear pentru consilierii I. P. S. Sale şi corul seminarial preotul S. Rusan.

Cu acestea s'a ridicat masa.

Conferenţa pastorală şi şedinţa cu comitetul parohial

La ora 4 I. P. S. Sa a întrunit pe toţi preoţii din tractul Haţegului la o conferinţă pastorală, în care le-a împărtăşit experienţele sale făcute în această vizitaţiune pe Valea Jiului, şi le-a atras atenţiunea, că misiunea pastorală a minerilor este diferită de misiunea celorlalţi credincioşi ai noştri pentrucă alta e viaţa minerilor decât a plugarilor şi economilor şi-i îndeamnă ca din acest punct de vedere să facă studiu desvoltând mijloacele de păstorire. A rămânea numai la mijloacele de până acum, în împrejurările actuale nu este suficient.

Amvonul să vestească cât mai des, ear serviciile divine să se îndeplinească cu toată acurateţa. Le-a împărtăşit timp de peste 2 ore multe şi înţelepte sfaturi.

Prot. Dr. Popescu care a însoţit pe I. P. S. Sa în întreaga sa vizitaţiune i-a mulţumit în numele preoţimii pentru poveţele date asigurându-l că preoţimea îşi va da toată silinţa să corespundă tuturor aşteptărilor ţinând cont şi căutând a traduce în faptă sfaturile şi poveţele I. P. S. Sale.

La ora 6 jum. I. P. S. Sa a întrunit la o şedinţă pe membri comitetului parohial sfătuindu-se cu dânsii cu privire la mai multe chestiuni din parohie, la înfiinţarea parohiei a doua şi a unui protopopiat în Valea Jiului cu reşedinţa în Petroşani la catihizaţie etc.

La ora 8 a luat masa în casa parohului I. Duma, ear la ora 10 sara a părăsit încântătoarea vale a Jiului.

*

Terminând acest scurt raport, rugăm pe bunul Dumnezeu, ca sămânţa aruncată de I. P. S. Sa mitropolitul nostru în această misiune, să fi căzut pe pământ roditor şi să aducă roade însutite, spre mântuirea credincioşilor noştri şi prosperarea patriei noastre mult iubite.

Regimul general al cultelor

Dl ministru al cultelor, C. Banu, a întocmit anteproectul ce priveşte biserica din România întregită. Acest anteproect ce urmează să fie votat de parlament în sesiunea ce se apropie, cuprinde următoarele puncte esenţiale:

Credinţele religioase nu pot împiedeca pe nimeni să dobândească sau să exercite drepturile civile şi politice, nici nu pot scuti pe nimeni dela obligaţunile impuse de legi.

Nici un cult nu poate avea relaţiuni de dependenţă cu vreo autoritate sau organizaţie din străinătate decât cele impuse de principiile dogmatice, morale şi juridico-canonice.

Nici un cult nu poate primi ajutoare materiale dela şefii şi guvernele statelor străine şi nici nu poate trimite nimănui în străinătate ajutoare din averea comună.

Excepţiuni se vor admite numai cu aprobarea guvernului.

Toate cultele sânt datoare a face servicii religioase solemne la sărbătorile naţionale şi la sărbătorile familiei domnitoare.

Confesiunile vor fi recunoscute de stat dacă vor avea în teritoriul statului român cel puţin 200 000 credincioşi şi o organizaţiune unitară, după un statut organic, indicând confesiunea de credinţă, principiile morale şi conţinând întreg sistemul de conducere şi de administraţiune.

Pentru confesiunile al căror cap suprem se găseşte în străinătate, se vor putea încheia concordate care se vor ratifica prin corpurile legiuitoare.

Statul are asupra tuturor cultelor recunoscute un drept superior de supraveghere şi inspecţiune, ear averea cultelor dispărute trece de drept la stat.

Cultele recunoscute sânt persoane morale şi juridice. Ele îşi vor organiza şi administra afacerile lor interne, averile şi fundaţiunile în conformitate cu statutul lor organic.

Cultele recunoscute au dreptul de a susţinea, administra şi controla instituţiuni culturale şi de binefacere în marginile legilor în vigoare relative la acest fel de instituţiuni.

Instituirea capilor şi marilor demnitari confesionali (Mitropoliţi, Episcopi, Superintendenţi, etc.), aleşi sau numiţi în conformitate cu statutele lor organice, se va face pentru toate cultele recunoscute numai cu aprobarea M. S. Regelui, la propunerea guvernului, ear la intrarea lor în funcţiune aceşti demnitari vor fi datori a depune M. S. Regelui jurământ de fidelitate.

Nici o circumscripţie teritorială religioasă nu se poate înfiinţa în vreo parte a teritorului României fără autorizarea expresă a ministrului cultelor. Eparhiile se vor înfiinţa numai prin lege. Nici o circumscripţie religioasă din România nu se poate întinde afară de hotarele statului.

Nici o competenţă a demnitarilor cultelor recunoscute în ţară nu se poate întinde în afară de teritorul statului şi nici o competenţă a vreunei autorităţi religioase din străinătate nu se va pute exercita pe teritorul statului român, fără autorizaţiunea expresă a guvernului.

Edificiile locaşurilor de rugăciune consacrate cultelor recunoscute: acelea ale mănăstirilor, odoarele sacre precum şi cimitirele lor, sânt bunuri în afară de comerţ şi nu pot fi sechestrate urmărite sau vândute. Ele sânt scutite de impozite.

Cheltuelile pentru exerciţiul şi întreţinerea cultului şi salarizarea membrilor clerului şi funcţionarilor confesionali cade în primul rând în sarcina credincioşilor şi se vor acoperi prin contribuţiuni, ofrande, donaţiuni şi veniturile averilor fiecărei confesiuni, în coformitate cu statutul organic respectiv.

Când se va cere, statul va putea întregi salariile şi va complecta sumele necesare pentru celelalte lipsuri după o amănunţită constatare a necesităţilor.

Toate posturile salarizate cu ajutorul statului trebue aprobate de ministerul cultelor. Titularii lor trebue să poseadă pregătirea necesară câştigată într'o şcoală de specialitate recunoscută de minister.

Confesiunile recunoscute au dreptul a face instrucţiunea religioasă a elevilor de credinţa lor în toate şcoalele publice şi particulare conform legilor privitoare la instrucţiune publică.

In armată, în spitale civile şi militare precum şi în penitenciare, membri diferitelor confesiuni pot fi împărtăşiţi cu toate serviciile religioase de către preoţii confesiunii respective.

Fiecare cult poate susţinea cimitire proprii pentru uzul credincioşilor săi. Dacă o confesiune nu are cimitir propriu, comuna e datoare a înfiinţa şi întreţinea un cimitir comun.

Confesiunile au dreptul de a înfiinţa şi conduce institute teologice pentru pregătirea clerului lor.

Studiul istoriei, al limbii şi literaturii române este obligator conform planului de învăţământ fixat de autoritatea bisericească competentă şi aprobat de guvern.

Cel ce vrea să iasă dintr'o confesiune recunoscută spre a trece într'alta, va încunoştiinţa oficiul stării civile, care va face rectificările necesare în registre şi va comunica aceasta preotului respectiv al confesiunii părăsite.

Proprietatea bisericilor şi a averilor bisericeşti aparţine comunităţilor confesionale locale care au beneficiat de ele.

Dacă cel puţin două treimi din membrii unei comunităţi locale trec la altă confesiune, ministerul cultelor poate efectua transmiterea acestei proprietăţi majorităţii credincioşilor, obligându-o la o echitabilă indemnizaţie faţă de confesiunea minorităţii şi în proporţie cu importanţa acestei minorităţi faţă că totalitatea membrilor. In nici un caz această îndemnizaţie nu se va putea atribui personal membrilor minorităţii. Autoritatea superioară a confesiunii respective va dispune de întrebuinţarea ei.

Actele stării civile sânt de atribuţia legii civile.

Intocmirea acestor acte trebue să preceadă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Drepturile legale ale părinţilor asupra celor supuşi autorităţii lor rămân neatinse.

Copiii din căsătorie legitimă urmează religiunea părinţilor dacă amândoi au aceeaş religiune. Dacă părinţii sânt de confesiuni deosebite, ei pot regula printr'un acord religiunea copiilor. In caz de neînţelegere, tatăl hotăreşte.

Dacă numai unul din părinţi trăeşte, el hotăreşte religiunea copiilor minori. După moartea ambilor părinţi, religiunea copiilor nu se poate schimba până la majoratul lor.

Copiii găsiţi urmează religiunea aceluia care i-a primit spre creştere. Copiii nelegitimi urmează religiunea mamei.

In caz de adopţiune, copiii pot urma religiunea adoptantului.

Acordurile încheiate înainte de căsătorie asupra confesiunii copiilor sau confesiunile în în care sânt crescuţi copiii, după legile anterioare, pot fi schimbate numai prin consimţământul ambilor părinţi.

Cultele nerecunoscute rămân supuse dispoziţiunilor din legile în vigoare asupra asociaţiunilor şi a întrunirilor publice.

Asociaţia clerului «Andrei Şaguna», Biroul central

Nr. 70—1923.

Convocare

In înţelesul §. 10 din Statutul Asociaţiunii Clerului «Andrei Şaguna» convocăm al

patrălea congres ordinar al preoţimii
ca congres misionar

pe zilele de 23 şi 24 Octomvrie stil nou 1923 **în Arad,** cu următorul

Program:

1. Slujba sf. liturghii în catedrala episcopească, cu predică şi chemarea Duhului sfânt.

2. Deschiderea congresului.

3. Raportul comitetului central.

4. Raportul casierului central.

5. Misiunea internă: «Cum putem duce pe Hristos în mijlocul credincioşilor noştri?»

6. Biserica şi viaţa socială: «Cum poate contribui biserica noastră la îmbunătăţirea vieţii sociale din parohie?»

7. Atitudinea bisericii noastre faţă de cei de alte credinţe.

8. Propuneri. (Se vor anunţa biroului central cel puţin cu 3 zile înainte de congres).

9. Alegeri parţiale.

Delegaţii despărţămintelor, aleşi în înţelesul §. 6 din regulament, cum şi toţi, cari doresc să participe, sânt rugaţi să se anunţe din bună vreme părintelui *Ioan I. Ardeleanu*, paroh în *Micălaca* (lângă Arad).

Membrii comitetului central se convoacă la şedinţă pe ziua de 22 Octomvrie a. c. ora 9 a m. în una din salele seminarului ortodox din Arad.

In aceeaş zi la ora 6 seara se ţine consfătuirea intimă a membrilor Asociaţiei.

Sibiu, 1 Octomvrie 1923.

Biroul central:

Dr. Gh. Ciuhandu, prezident. — *Gheorghe Maior*, secretar gen. subst.

Organizaţiile preoţeşti din întreaga ţară sânt rugate a-şi trimite reprezentanţi. Oaspeţii sânt bineveniţi.

Delegaţii organizaţiilor preoţeşti din alte părţi şi ai aşezămintelor publice (politice, culturale, militare etc.), cari ne vor onora cu prezenţa, vor binevoi să se anunţe părintelui prezident Dr. Gh. Ciuhandu, asesor cons., Arad.

Ştirile zilei

Piatra fundamentală a bisericii catedrale din Cluj a fost aşezată Duminecă în 7 Octomvrie n. cu deosebită solemnitate.

Serviciul divin a fost oficiat de I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* şi PP. SS. LL. Episcopii *Roman* al Orăzii-mari, *Nicolae* al Clujului şi *Nichita* al Argeşului, încunjuraţi de număroşi clerici în prezenţa A. S. R. Principele moştenitor *Carol*, a dlui ministru prezident *I. I. C. Brătianu*, a I. P. S. Sale Mitropolitul *Pimen* al Moldovei, a dlor ministri *Banu* şi *Moşoiu*, a preş. Asociaţiunii *V. Goldiş* şi a unei mari mulţimi de credincioşi. Raportul despre această festivitate îl vom publica în Nrul viitor.

Dela Consistorul Mitropolitan. Dintre hotărârile mai însemnate, luate în şedinţele Consistorului Mitropolitan, ţinute în zilele de 4 şi 5 Octomvrie nou, sub prezidiul mitropolitului nostru *Nicolae*, amintim următoarele:

1. S'a dat expresiune doliului prin ridicare, din incidentul trecerei din această viaţă, a regretatului fost asesor, deputat congresual şi membru al reprezentanţei fundaţiunii Gojdu, Parteniu Cosma.

2. S'a decretat, a se face alegerile de deputaţi la congresul naţional bisericesc, pe un nou period de 3 ani, conform Statutului organic.

3. S'a decis, publicarea unui circular către parohi în chestiunea şcoalelor confesionale, menţinându-se punctul de vedere exprimat în concluzele congresuale.

4. In chestiunea salarizării preoţilor, s'a decis a se înainta ministerului cultelor, un memoriu.

5. S'a precizat punctul de vedere al mitropoliei noastre în chestiunea unificării organizaţiei bisericeşti.

6. Postul vacant de secretar mitropolitan a fost întregit prin alegerea dlui Vasile Goldiş, ear ca referent epitropesc a fost ales dl Romul Perian.

Vizita Asociaţiunii în Bucureşti. Casele Naţionale din Capitală vizitaseră în Februar a. c. Asociaţiunea noastră în Sibiu. La rândul său, Asociaţiunea va vizita, pe la sfârşitul lui Octomvrie, Casele Naţionale în Bucureşti. Un delegat de acolo a venit la Sibiu spre a lua contact cu Asociaţiunea pentru fixarea programului acestei vizite.

«Analele». La sfârşitul lunei Septemvrie a apărut un minunat număr al «Analelor», dedicat României. Revista pariziană ne-a luat în rândul al doilea între «Naţiunile amice» şi publică o serie întreagă de articole de seamă despre noi. La loc de frunte este preşedintele senatului francez apoi deptatul Herriot, primarul Lyonului, scriitorul Abel Hermant, Adolphe Brisson, şef-redactorul «Analelor», J. Thouvenin, secr. «Analelor» în România. Se reproduc articole de Regina Maria, de dşoara Elena Văcărescu, apoi date statistice din toate domeniile, pe lângă fotografii şi desemnuri numeroase. Coperta numărului are fotografia unei ţărăncuţe romănce, care trece un părău cu donita 'n cap. — Revista aceasta ne-a îndrăgit de multă vreme. Şi noi trebue să ţinem la ea şi să o răspândim pe cât ne este cu putinţă. Numărul este 75 centime. Un an pentru străinătate: 40 franci, 1/2 an 20 franci. (Paris. Rue de La Brüyere. Nr. 5. «Les Annales».) Aviz celor ce vreau să citească ceva bun în franţuzeşte şi cari se aliază chiar ca să plătească abonamentul.

Componist sărbătorit. Profesorul sibian şi componistul Ioan Bella, împlinind zilele acestea vârsta de 80 de ani, este mult sărbătorit din partea concetăţenilor noştri saşi. Jubilantul şi-a dobândit mari merite pentru viaţa muzicală a Sibiului, cu deosebire în calitatea sa de compozist bisericesc. Corurile, şi celelalte compoziţii ale sale, sânt bine apreţiate de cunoscători, ear concercetele şi operele, ce a organizat în Sibiu i-au asigurat admiraţia tuturor ascultătorilor fără deosebire de naţionalitate. Venerabilului jubilant îi dorim încă mulţi ani în serviciul artei neprihănite.

Convocare. Prin aceasta convocăm pe toţi dnii membri (onorari, fondatori, pe viaţă, activi şi ajutători) ai despărţământului Sibiu al «Asociaţiunii» la *şedinţă plenară* în localul «Asociaţiunii», pe ziua de *Vineri 12 Oct. n.*, la ora 5 p. m. Ordinea de zi: 1) Referada directorului desp. despre cele 22 excursii culturale şi directivele pentru viitor. 2) Presentarea desp. Sibiu la serbările din Bucureşti (27—28 l. c.). Din cauza importanţii punctelor ce se vor delibera sânt rugaţi dnii membrii să apară în număr cât mai mare. Pentru comitet: Dr. Gh. Preda, direct. Dr. H. P.-Petrescu, secretar, Sibiu 8 Oct. 1923.

Noua lege a chiriilor. După declaraţiile făcute de curând din partea dlui ministru al justiţiei, I. Th. Florescu, în proectul de lege a chiriilor se va admite prelungirea contractelor la locuinţe şi prăvălii încă pentru *doi* ani; chiria ar fi *împătrită* dela ceea ce se plătea în 1916; se va introduce o dispoziţe în lege, prin care se vor pedepsi proprietarii speculanţi de chirii; cu privire la prăvălii, negustorii vor trebui să plătească chirie după poziţia lor şi după dobânda ce o fac.

Broşură nouă. A apărut în Cernăuţi: Cazul inspectorilor diecezani din Bucovina, date şi lămuriri de Dr. Aurel Morariu. Preţul 15 Lei.

Nr. 338/1923 (138) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Amnaş**, protopopiatul Sălişte, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite în conformitate cu normele în vigoare la oficiul protopopesc Sălişte, jud. Sibiu, în terminul deschis, şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezinte în parohie spre a face cunoştinţă cu poporul.

Sălişte, la 16 August 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Sălişte în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Dumitru Borcia,
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. A. IN CLUJ

Capital: Lei 50.000,000·— 18.000,000·— Lei Rezerve.
Depuneri pe libel: Lei 125.000,000— în trei ani!

Banca Centrală, Filiala — Alba-Iulia
Banca Centrală, Filiala — Arad
Banca Centrală, Filiala — Bistriţa
Banca Centrală, Filiala — Haţeg
Banca Centrală, Filiala — Oradea-mare
Banca Centrală, Filiala — Sibiu
Banca Centrală, Filiala — Turda

primesc şi fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL şi în CONT-CURENT şi plătesc darea către stat din al său.

Depunerile **la vedere** le fructifică cu **5 1/2 %** netto. (131) 2—6

Depunerile pe **termin fix** de 1/2 an cu **6%—7%** netto.

Depunerile pe **timp mai lung** şi în sume mai mari, apoi **fonduri** comunale, bisericeşti, şcolare etc. **fructifică în condiţiuni speciale.**

Adresaţi-vă la **Banca Centrală, Secţia Americană,** în Cluj şi la Filialele sale cu: **Dollari, cecuri, drafturi şi cu asignate americane.**

Serviciu prompt şi culant. Corespondenţă în toate limbile.

Cumpăraţi acţii dela Banca Centrală din Cluj.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 29 Septemvrie 1923 (12 Octomvrie) Nr. 80

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Punerea pietrei fundamentale a catedralei ortodoxe române în Cluj

— Serviciul divin — Actul de fundație — Cuvântările — Festival în teatrul național —

In ziua de Duminecă, 7 Octomvrie 1923, s'a săvârșit, în cadrul unui deosebit praznic, punerea pietrei fundamentale a catedralei ortodoxe române în Cluj.

Sfântul locaș se va înălța în cetatea Clujului, în orașul care a fost martor al crudelor suferințe îndurate de preoți și alți intelectuali ai neamului nostru. Clădirea aceasta, și celelalte ce vor urma să se ridice spre lauda Atotputernicului, însemnează biruințele bisericii ortodoxe în năzuințele sale de unitate națională și religioasă.

Acest gând se desprinde din însuflețirea ce s'a manifestat în parcul Cuza Vodă, unul dintre locurile cele mai frumoase ale Clujului, unde se clădește impunătoarea catedrală. Mii de credincioși au fost de față la îndeplinirea mărețului act.

Dimineața la ora 9 s'a început sfta liturgie în biserica ortodoxă. A slujit P. S. Sa episcopul Nichita al Argeșului, asistat de 8 preoți și 2 diaconi. La pricesnă P. S. Sa episcopul Roman al Oradiei Mari a rostit o înălțătoare predică, arătând însemnătatea izbândirii de azi: înălțarea catedralei în Cluj.

La ora 11 a urmat procesiunea pe locul unde se zidește catedrala. Aici s'a săvârșit sfințirea apei din partea I. P. S. Sale mitropolitului Nicolae, asistat de PP. SS. LL. episcopii Roman, Nicolae și Nichita. Răspunsurile le a dat corul episcopiei din Cluj.

Sânt de față A. S. Regală Prințul moștenitor Carol, dnii Ioan I. C. Brătianu, președintele consiliului, membrii guvernului C. Banu, general Moșoiu, I. Th. Florescu, A. Cosma, generali, profesori, preoți ș. a.

Actul comemorativ, pus în peatra fundamentală a catedralei, are următorul text:

Spre lauda și mărirea lui Dumnezeu, cu a cărui cerească îndurare s'a înfăptuit în anul mântuirii 1918, unitatea națională a neamului, hotărâtu-s'a înălțarea acestui sfânt și dumnezeesc Altar, aici în cetatea Clujului, în inima Ardealului desrobit, ca să fie generațiilor viitoare mărturie vie și grăitoare a simțimintelor de pietate și recunoștință față de Providență, a celor pe cari Ea i-a rânduit să vadă împlinit aievea visul de veacuri al înaintașilor lor. Și s'a hotărât ca acest măreț locaș de închinare creștinească să fie biserica catedrală a reînviatei și de Dumnezeu păzitei eparhii a Vadului, Clujului și Feleacului, spre pomenirea în veci slăvitului apărător al creștinătății și întemeietor al ei, Ștefan Vodă cel Mare, cel Bun și cel Sfânt, ear hramul să-i fie al Adormirii Maicei Domnului nostru Isus Hristos, întru amintirea istoricei zile de 15/28 Aug. 1916, când bravele oștiri ale Patriei mume au pornit războiul cel sfânt și greu pentru desrobirea și liberarea fraților de sub stăpâniri străine.

După ce lucrările pregătitoare s'au făcut prin osârdia Preasfinției sale dlui episcop al locului, prin stăruința consistorului său episcopesc și prin aprobarea Sinodului eparhial, — cu ajutorul material și moral al stăpânirii și al drept credincioșilor fii ai bisericii străbune, s'a început zidirea după planurile arhitecților Pomponiu și Cristinel, executori tehnici fiind inginerii Eremie și Marcu, — în ziua de 28 August, 1923, în al nouălea an de glorioasă domnie a Maiestății Sale Regelui Ferdinand și Augustei Sale soții Maiestatea Sa Regina Maria, moștenitor al Tronului fiind Alteța Sa Regală Principele Carol, președinte al Consiliului de miniștri Ioan I. C. Brătianu, ministru al cultelor dl C. Banu, primat al României Inalt Preasfințitul domn Dr. Miron Cristea, mitropolit al Transilvaniei Inaltpreasfințitul domn Dr. Nicolae Bălan și episcop al Vadului, Clujului Își Feleacului preasfințitul domn Nicolae van, inițiatorul și ostenitorul cel mai zelos al înălțării sfântului locaș. Iar în ziua de 7 Octomvrie a aceluiaș an după ce s'a făcut toate îndatinatele rugăciuni către Cel atotputernic Părinte ceresc, s'a așezat, cu mare pompă, peatra de temelie a clădirii, în care s'a pus, pentru conservarea cât mai depărtat în viitor și acest act, în prezența Augustului moștenitor al Tronului, a mai marilor dregători ai statului, ierarhi ai bisericii, comandanți ai oștilor și fruntași ai clerului și poporului aici mai jos subscrișii...

*

Rând pe rând toarnă ciment deasupra: A. S. Regală Principele Carol, președintele consiliului dl Ion I. C. Brătianu, mitropolitul Nicolae, mitropolitul Pimen, membrii guvernului, etc. După tencuire, în aceeași ordine oaspeții fac cu ciocanul semnul crucii pe deasupra pietrei fundamentale.

Urmează apoi cuvântările:

Cuvântarea P. S. Sale episcopului Nicolae al Clujului

Bărbatul providențial al bisericii noastre, nemuritorul Șaguna, în nemărginita dragoste ce o purta pentru biserica ortodoxă din Ardeal, din părțile bănățene și ungurene, cu mintea lui ageră și luminată, între alte probleme frumoase, s'a gândit și la înființarea unei episcopii ortodoxe pentru părțile nordice ale Ardealului, cu reședința în Cluj, în locul episcopiilor îngropate de urgia vremurilor.

Cugetul lui curat, spiritul lui de mare organizator n'a putut înlătura zăgazurile ce i s'au așezat în drum, și a trebuit să așteptăm alte vremi, alte zile mai fericite, pentru realizarea planului măreț, făurit în capul cel mai luminat ce a purtat coroana de principe bisericesc.

Și acele zile, mulțămită lui Dumnezeu, care și-a întors fața spre noi, mulțămită vitejiei ostașilor români, mulțămită Marelui lor Căpitan Maiestatea Sa Regele Ferdinand I, au sosit deodată cu zorile libertății naționale, cu desprinderea cătușelor de pe sufletele și trupurile noastre și cu întregirea neamului în hotarele sale etnice.

Munții și văile tresar de bucurie, moșnegii înalță rugăciuni de mulțămită la Tronul ceresc, pruncii nevinovați împletesc mânile lor spre a mări pe Dumnezeu, că ne-a ajutat să vedem ziua, când în inima Ardealului ni-e dată putința să înălțăm un monumunt de religiositate, de cultură și morală creștină.

Azi Clujul a încetat de a fi Golgotha suferințelor noastre, Clujul a devenit centru de cultură românească, centru de lumină și soare strălucitor.

Dela catedrele universității, dela catedrele tuturor școalelor, se răspândesc din belșug raze binefăcătoare de cultură dătătoare de viață, pentru ca să împrăștie în provinciile desrobite întunericul ce se lasă cu greutatea plumbului asupra poporului nostru asuprit și chinuit.

Episcopia ctitorului Ștefan cel Mare, reînviată ca prin minune din darurile Cerului, are frumoasa misiune de a propovedui de acum încolo pacea, dragostea către deaproapele și va învăța pe credincioșii bisericii, să preamărească pe Dumnezeu.

Să facem ca Sionul ce se va ridica, să fie nu numai una din cele mai impunătoare catedrale din câte are țara noastră în tot cuprinsul ei, ci să fie și un amvon binecuvântat de Cel de sus, de pe care să răsune glasuri pline de râvnă pentru cauza Domnului.

Să ne ridicăm fiecare temelia vieții pe stânca neclintită de care se sfarmă toate furtunile, să vedem neamul nostru înaintând cu pași siguri spre calea progresului adevărat și cinstit.

Precât de puternică este credința noastră în Dumnezeu, că această biserică se va înălța cu ajutorul țării și al tuturor românilor de bine pe atât sântem fericiți, că temelia ei solidă se așează sub domneasca protecțiune a Maiestății Sale Regelui nostru, prezentat prin A. Sa R. moștenitorul Tronului României, dăruind praznicului de azi o însemnătate istorică în desfășurarea vieții naționale și religioase a Statului nostru.

Drept simbol sfânt al catedralei noastre am ales hramul «*Adormirea Maicei Domnului*», acea zi fericită, care să amintească generațiilor ce se vor închina la acest altar, că în lumina ei a trecut Carpații oastea sufletelor noastre, aducându-ne solia mântuirii.

Stăpâniți de farmecul acestui simbol și mulțumind cu adâncă recunoștință Alteței Voastre Regale pentru regeasca încurajare, rog pe bunul Dumnezeu să coboare darul Său ceresc asupra acestui lăcaș și asupra scumpei noastre Dinastii.

Cuvântarea A. S. R. Principelui moştenitor Carol

«Mare eşti, Doamne, şi minunate sînt făpturile tale», — eată vorbele pe care le cred cele mai potrivite pentru a caracteriza serbarea de azi, de oare ce azi vedem visul strămoşesc îndeplinit, un vis de mai bine de patru sute de ani.

Prin clădirea bisericii episcopale din Cluj, nu trebue — cred eu — să vedem numai o clădire bisericească, ci. mai presus de toate, trebue să vedem un simbol, simbol curat românesc.

Precum în vremurile strămoşeşti, când voivozii noştri însemnau prin pietrele bisericilor izbânzile mari asupra duşmanilor, aşa şi noi românii de azi, prin biserica aceasta însemnăm punctul final al victoriei noastre, — un punct înălţător de inimi.

Intemeind azi o biserică — arătăm că misiunea României e o misiune de pace, căci cine întemeiază o biserică nu poate avea alt gând de cât gândul aceluia care a întemeiat credinţa noastră.

Biserica este chemată să propovăduească pacea şi buna înţelegere între fraţi. Cred că aceste sentimente sînt sentimentele ori cărui român conştient de ziua de azi.

Şi acum când ridicăm rugăciuni către Domnul, să privim în biserica ce se va înălţa aci, un simbol de unire a tuturor românilor.

(Urale nesfârşite au întrerupt în dese rânduri cuvântarea A. S. R.)

Cuvântarea I. P. S. S. mitropolitului Pimen al Moldovei

Cu deosebită plăcere am primit invitaţiunea, ce mi s'a făcut de a lua parte la punerea pietrei de temelie a Catedralei Episcopale din Cluj la care am venit cu un îndoit îndemn sufletesc:

Pe de o parte m'a îndemnat sentimentul meu, de adâncă dragoste frăţească, care ne uneşte pe noi toţi, cei din vechiul regat cu voi fraţii noştri ardeleni, ca şi pe ceilalţi fraţi din provinciile româneşti, sentiment, care este chezăşia de trăinicie a unirii, care s'a împlinit cu mari jertfe în vremea marelui războiu. Pe de altă parte, m'a îndemnat şi faptul, că, punându-se temelia unei catedrale episcopale, în acest oraş, avem fericitul prilej să vedem, cu ochii noştri, ceea ce cu 450 ani în urmă, marele Voevod al Moldovei Ştefan, îşi pusese numai, ca un gând de viitor. Sămânţa, aruncată de el în miezul sufletului românesc, de peste munţi, nu a perit, după patru veacuri şi jumătate, ci cu mari greutăţi s'a păstrat şi a dat «roada sa la vremea sa» în timpul glorioasei domnii a M. S. Regelui Ferdinand I, prin vitejia oştirii noastre.

Căci, în adevăr, ce sărbătorim astăzi dacă nu îndeplinirea, aevea, a unui gând măreţ, zămislit în capul unui erou şi geniu politic, Ştefan cel Mare, domnul Moldovei, ctitorul episcopiei Vadului, ca şi a lui Mihai Viteazu, domn al Munteniei, ctitorul mitropoliei de la Alba-Iulia!

Vremurile s'au schimbat şi împrejurări grele au venit peste neamul nostru, aşa că fapta marelui voevod Ştefan a fost şi ea zguduită de marele vijelii şi învăluită în negura vremurilor, care de obicei acoper faptele, al căror mers a fost întrerupt.

Dar, ea n'a murit! căci ca şi bobul de grâu, în care există puterea de viaţă şi după multe veacuri, tot aşa fapta cea bună găseşte necontenit prilej de afirmare.

Astfel episcopia Vadului, ctitoria marelui voevod Ştefan al Moldovei, a reînviat în alcătuirea de azi a episcopiei Clujului, iar biserica de pe râul Someş, zidită de Ştefan cel Mare, reapare aici în vremea M. S. Regelui Ferdinand I, în forma unei catedrale măreţe, a cărei temelie o punem pentru a fi acum, ceeace a fost şi atunci, prilej de afirmare a naţionalităţii noastre româneşti.

După o aşteptare de veacuri şi printr'un războiu, plin de jertfe şi de suferinţi, toţi românii, fiind uniţi politiceşte într'o singură ţară se cuvine, ca această unire, politică şi sfântă, să fie pecetluită printr'o desăvârşită înţelegere sufletească între fraţi, eşită din acelaş cuget şi simţire românească, care trebue să ne călăuzească în toate împrejurările vieţii noastre, ca neam şi stat.

Faptul, că punem peatra fundamentală a unei biserici, care realizează gândul de întărire a neamului nostru românesc zămislit în capul marelui voevod şi geniu politic Ştefan cel Mare, are deci un adânc înţeles pentru noi.

Din mormântul de la Putna, unde ctitorul episcopiei Vadului doarme somnul de veci, ni se şopteşte taînic: «Fiţi strânşi uniţi între voi prin credinţa în tăria neamului, şi Dumnezeu vă va ajuta să fiţi un neam mare şi puternic, căci eu numai prin puterea credinţei am biruit».

Cu acest gând, cules dela mormântul marelui Voevod şi ctitor ca mitropolit al Moldovei, urmaş al mitropolitului dela Suceava, care a sfinţit pe cel dintâi episcop al Vadului, am venit la voi fraţii mei cu multă tragere de inimă şi cu multă evlavie să iau parte la această strălucită sărbătoare de reînviere a trecutului glorios al neamului nostru românesc.

Cuvântarea I. P. S. Sale Mitropolitului nostru Nicolae

I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae a zis: (prescurtat) Dealungul veacurilor, biserica noastră ortodoxă a îndurat o soartă din cale afară de grea, — tot atât de grea ca şi a credincioşilor ei. De aceea şi marea bucurie de azi a bisericii este, în mod firesc, sincer împărtăşită de toţi credincioşii. Orce altar, care se ridică pe pământul scump şi sfânt al ţării noastre, ne întăreşte neamul, patria, tronul.

La punerea pietrei fundamentale a catedralei s'au adunat aci Alteţa Sa, guvernul ţării, episcopii de pretutindeni, întreg clerul şi mii şi mii de credincioşi, şi s'au adunat fiindcă biserica a fost acel aşezământ prin care Dumnezeu atotputernicul a ocrotit sufletul neamului nostru. Şi acest suflet a fost unul şi acelaş, dincolo şi dincoace de Carpaţi.

Se impune ca şi de aci înainte biserica noastră să lucreze cu aceeaşi râvnă la întărirea sufletului neamului.

Biserica este mama noastră a tuturor şi îmbrăţişează cu aceeaş dragoste şi căldură pe toţi fiii acestei ţări. Şi sfântul altar care se ridică acum va aduce ramura de maslin, de pace, răsplătind suferinţele îndurate şi jertfele celor cari au murit pentru împlinirea visului nostru.

Fie ca noul altar să devină o vatră de lumină şi întărire sufletească. Dumnezeu să binecuvinteze această catedrală.

Din vorbirea dlui ministru C. Banu

...Precum fecioarele înţelepte din Evanghelie aşteptau sosirea mirelui cu candelele aprinse, aşa aţi aşteptat voi, fraţilor, în această cetate ideală, ceasul cel sfânt al întregirii unui neam risipit şi urgisit.

In restriştele, în suferinţele şi în sărăcia noastră, a celor din Principate, am făcut şi noi ce am putut spre a vă întări rezistenţa şi spre a răspunde dragostei voastre. Prin voevozii, prin mitropoliţii, prin umilii noştri călugări şi diaci, am stat într'ajutorul bisericii ardelene cu puterea braţului, când am putut, cu a banului când am avut, cu a gândului turnat în slova cărţilor sfinte, când vremile ni au îngăduit. Ear acum că furtunile au trecut şi că pe întinsul pământului românesc s'a coborât binecuvântarea dumnezeiască a dreptăţii izbăvitoare, venim pentruca, împreună cu voi, să înălţăm Domnului, în sinul Clujului înstrăinat şi trufaş de altădată, al Clujului românesc şi smerit în isbândă de astăzi, un strălucit lăcaş de înălţare sufletească şi de întărire a conştiinţelor româneşti.

Facă Atotputernicul ca în acest altar, ca şi în toată biserica strămoşească, să nu se adăpostească cugetarea religioasă inertă, ci credinţa pururea vie, pururea în acţiune, pururea triumfătoare.

In fruntea mişcării de reformă morală — care e un postulat atât de imperios al zilelor noastre — biserica ortodoxă îşi va afla — sântem încredinţaţi — marea, mântuitoarea ei misiune socială. Mai bine decât orce altă instituţie ea reprezintă tradiţia, legătura trecutului cu prezentul, bunurile ideale care chezăşuiesc existenţa societăţilor omeneşti. Păstrătoare, în trecut, a unităţii sufleteşti a neamului, tot bisericii îi revine astăzi menirea de a desăvârşi ceeace o generaţie eroică a îndeplinit, dând unităţii noastre politice temelia puternică a unităţii gândirilor şi simţirilor în urmărirea aceloraşi idealuri.

Pentru îndeplinirea acestei îndoite şi mari misiuni, biserica ortodoxă are trebuinţă de toate forţele ei. Noua constituţie, păstrându-i situaţia de biserică dominantă în stat, i-a garantat posibilitatea de a se desvolta pe baza principiului autonomiei, în cadrul intereselor superioare ale statului. Marea operă a unificării, a cărei întârziere ar fi mai mult decât o greşeală, ar fi o crimă împotriva celor mai evidente cerinţi ale bisericii şi ale statului, va consolida — sântem siguri — această situaţie a unei instituţii, în care cu toţii vedem factorul de căpetenie al întăririi naţionale.

Neuitată şi plină de învăţăminte ne stă înainte pilda marelui ierarh, la mormântul căruia de curând, Rege şi popor, au îngenunchiat cu recunoştinţă. El n'a înălţat palatul şubred şi inutil al visurilor îndrăsneţe ale unui ins, ci clădirea sănătoasă, încăpătoare pentru toate timpurile, durată din materialele strânse de veacuri de un popor întreg, şi plănuită nu numai după experienţa trecutului, dar şi după trebuinţele zilelor ce aveau să vină...

*

Au mai vorbit dnii: Al. Lăpădatu în numele sinodului eparhial, V. Goldiş pentru Asociaţiune, şi primarul Clujului în numele oraşului.

Banchetul

La ora 1 s'a ţinut un banchet de 300 tacâmuri, oferit în onoarea Moştenitorului tronului şi a membrilor guvernului.

Primul toast l-a ridicat P. S. Sa episcopul *Nicolae* pentru Suveranii ţării, cari au făurit România-Mare.

A. S. R. Principele *Carol* răspunde:

Mulţumesc din inimă pentru sentimentele exprimate de Preasfinţitul episcop al Clujului.

Sânt fericit de a fi putut asista la această sărbătoare înălţătoare, cu atât mai fericit cu cât am convingerea că ea întăreşte biserica noastră naţională şi întreg neamul.

Azi când unirea este desăvârşită, biserica îşi păstrează rolul ei precumpănitor din trecut. Prin misiunea ei de pace ce i-a fost dată de dumnezeescul întemeetor, ea are menirea să strângă împrejurul ei pe toţi fiii acestei ţări şi să-i lege puternic pentru întărirea neamului românesc.

Sânt ferm convins că actualii conducători ai bisericii au înţeles prea bine marele lor rol.

Şi fiindcă azi a fost o adevărată sărbătoare pentru episcopia Vadului, Clujului şi Feleacului, închin în sănătatea acestei episcopii.

*

După banchet, A. S. R. Principele moştenitor a vizitat centrul de aviaţie al corpului VI de armată, curtea de apel, şi apoi a asistat la festivalul organizat la Teatrul naţional de corul episcopiei, cu compoziţii de Ciprian Porumbescu...

Deschiderea corpurilor legiuitoare se face Luni, în 15 Octomvrie 1923. La ora 11 dimineaţa se va celebra serviciu divin la mitropolie, ear la 11 jum. înaltele corpuri şi autorităţi se întrunesc în sala şedinţelor adunării. La ora 12 M. S. Regele, însoţit de A. S. R. Principele moştenitor, intră în sala şedinţelor şi înconjurat de miniştri citeşte mesagiul de deschidere a sesiunii ordinare. După plecarea M. Sale Regelui, adunările proced la lucrările lor.

Vizitaţiune canonică în eparhia Caransebeşului. P. S. Sa Părintele Episcop Iosif al eparhiei Caransebeşului a făcut vizitaţie canonică în jurul oraşelului Deta. A plecat dela reşedinţa Sa în 24 Septemvrie a. c. şi, în timp de o săptămână, a *cercetat 17 comune* din eparhie, iar în 1 Octomvrie s'a înapoiat la reşedinţa Sa. In suita P. S. Sale se aflau păr. protopop al Caransebeşului, Andrei Ghidiu, secretarul consistorial Romul G. Ancuşa şi diaconul Martin Rădoi. Venirea P. S. Sale în aceste comune a revărsat nespusă bucurie şi alinare în inimile credincioşilor.

Complot în capitală. Un comunicat al ministerului de interne spune, că în urma unui denunţ, s'a descoperit în Bucureşti, în strada 13 Septemvrie Nr. 41, la sediul Ligii Apărării Naţionale, un grup de tineri, cari plănuiau să săvârşească atentate împotriva membrilor guvernului. Tinerii, şapte la număr, sânt arestaţi şi depuşi la Văcăreşti. Sânt următorii: Cornel Zelea-Codreanu, advocatul Vernescteanu, Ioan Moţa, Cornel Georgescu, Tudose Popescu, Nicolae Dragoş şi Marilovici.

Asociaţia clerului «Andrei Şaguna», Biroul central

Nr. 70—1923.

Convocare

In înţelesul §. 10 din Statutul Asociaţiunii Clerului «Andrei Şaguna» convocăm al

patrălea congres ordinar al preoţimii

ca congres misionar

pe zilele de 23 şi 24 Octomvrie stil nou 1923 **în Arad,** cu următorul

Program:

1. Slujba sf. liturghii în catedrala episcopească, cu predică şi chemarea Duhului sfânt.

2. Deschiderea congresului.

3. Raportul comitetului central.

4. Raportul casierului central.

5. Misiunea internă: «Cum putem duce pe Hristos în mijlocul credincioşilor noştri?»

6. Biserica şi viaţa socială: «Cum poate contribui biserica noastră la îmbunătăţirea vieţii sociale din parohie?»

7. Atitudinea bisericii noastre faţă de cei de alte credinţe.

8. Propuneri. (Se vor anunţa biroului central cel puţin cu 3 zile înainte de congres).

9. Alegeri parţiale.

Delegaţii despărţămintelor, aleşi în înţelesul §. 6 din regulament, cum şi toţi, cari doresc să participe, sânt rugaţi să se anunţe din bună vreme părintelui *Ioan I. Ardeleanu*, paroh în *Micălaca* (lângă Arad).

Membrii comitetului central se convoacă la şedinţă pe ziua de 22 Octomvrie a. c. ora 9 a. m. în una din salele seminarului ortodox din Arad.

In aceeaş zi la ora 6 seara se ţine consfătuirea intimă a membrilor Asociaţiei.

Sibiu, 1 Octomvrie 1923.

Biroul central:

Dr. Gh. Ciuhandu, prezident. — *Gheorghe Maior,* secretar gen. subst.

Organizaţiile preoţeşti din întreaga ţară sânt rugate a-şi trimite reprezentanţi. Oaspeţii sânt bineveniţi.

Delegaţii organizaţiilor preoţeşti din alte părţi şi ai aşezămintelor publice (politice, culturale, militare etc.), cari ne vor onora cu prezenţa, vor binevoi să se anunţe părintelui prezident Dr. Gh. Ciuhandu, asesor cons., Arad.

Dela românii din America

— Examenul Şcoalei «Regina Maria» din Indiana Harbor Ind. America —

Duminecă în 9 Septemvrie 1923 s'a ţinut al 2 lea examen al copiilor dela Şcoala Regina Maria din Indiana Harbor Ind. Cu câteva zile înainte, părinţii şi întreg poporul coloniei noastre, au fost înştiinţaţi despre aceasta prin avize speciale.

In consecinţă Duminecă sala şcoalei era tixită de popor. Pretutindeni flori. Toată lumea: copii, femei, bărbaţi, tineri şi bătrâni purtau haine de sărbătoare.

Examenul a început la 2 p. m. şi a durat până la 5 p. m. Elevii începători, cari fiindcă nu ştiu nici o boabă românească, ne dau greutatea cea mai mare. Ei au citit şi scris din abecedare, au spus poveşti, poezii şi rugăciuni.

Despărţământul al 2-lea, care cuprinde clasele 4—5 şi 6 asemenea au citit diferite bucăţi din cărţile de citire. Au scris la tablă diferite ziceri. Au povestit din istoria Biblică despre: Naşterea Domnului, Botezul lui Isus, Patimile şi Invierea lui Isus şi Pogorârea Duhului Sft. Au povestit despre provinciile care alcătuesc România de azi. Au povestit despre cei mai de seamă domnitori români, ca: Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Domnul Tudor, Ioan Cuza, Regele Carol şi Regele Ferdinand I. La fine au cântat toţi elevii răspunsurile liturghice şi diferite cântece patriotice.

In aceeaşi zi seara la 8 ore a urmat producţiunea treatrală, dată de elevii şcoalei. Acolo s'au recitat poezii, dialoguri şi s'au cântat cântece naţionale.

A plăcut mult publicului cupletul: Sfântul Georghe şi Sfântul Dumitru — predat de elevele Elena şi Catiţa Tomi, cântarea Ţiganca, în 2 voci executată de elevele şi elevii din cl. 5 şi 6, România Mare, tablou patriotic, predat de toţi elevii şcoalei. Cântarea Glasul Eroilor, executată de elevele clasei 5 şi 6 a stors lacrimi din ochii publicului, care nu poate uita dorul de ţară. Citez strofele din urmă:

Avem acasă mulţi orfani,
Flămânzi şi goi ca vai de ei,
Şi nu ştiu dacă 'n ţara lor
Gândeşte cineva la ei.

Ei trec în rânduri, doi cu doi,
Ţintindu-şi ochii înspre noi,
Şi veşnic au un singur dor,
Să vie-odat şi tata lor.

Măicuţă dragă, să nu plângi,
Nici să nu duci inimă rea,
Căci de-am murit şi suferit,
Murit-am pentru ţara mea.

Nevestei spune-i sănătate,
Dela mine şi noroc,
Copiilor le povesteşte,
Că eu 'n veci nu mă întorc...

Nu ştiu dacă în alte părţi, dar în oraşul meu lumea asculta cu mare plăcere producţiunile copiilor.

La şcoală au fost înscrişi de toţi 102 elevi. Invăţământul a fost predat gratuit. Venitul curat al producţiunii a fost împărţit în mod egal la ambele biserici româneşti din localitate.

Şcoala se va continua peste tot anul, Sâmbăta, când sânt copiii liberi. Mă bucur când spun, că copiii noştri sânt încântaţi de şcoala românească, de cântecele şi jocurile ei, — ceeace ne garantează, că nu vor fi cândva pierduţi. Şi, dacă vrem ca tinerimea noastră să simtă românește şi să nu fie înghiţită de străinism, va trebui să punem cea mai serioasă muncă pe lângă şcoala şi biserica românească, singurele care pot ajuta în această direcţie.

Indiana Harbor Ind., la 15 Sept. 1923.

Pr. *S. Mihălţianu*

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român"

Nr. 1501—1923

Circulară

către onor. Direcţiuni ale despărţămintelor «Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român»

Domnule Director, — Aducerea aminte de momentele mari ale trecutului, la toate naţiunile care vor să trăească, este izvor de îndemnuri spre viitoare înălţare. Cu atât mai vârtos neamul nostru, ieşit abia de curând din lanţurile robiei, va trebui să-şi ia călăuză pentru viitor făclia faptelor mari ale înaintaşilor şi sărbătorind cu pioasă aducere aminte trecutul va putea mai trainic să-şi întemeeze viitorul. Şi cine ar tăgădui, că minunea zilelor noastre, care este după atâtea veacuri de suferinţă şi umilire, unirea tuturor românilor într'un singur stat naţional, rămâne pentru toate timpurile epoca cea mai înălţătoare a istoriei noastre?

Cuvine-se deci, ca măreaţa înfăptuire la această unire să fie comemorată cu însufleţire şi pietate din generaţii în generaţii.

«Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român», depozitară a idealului naţional şi a desăvârşirii lui prin cultură şi înaintare, se simte chemată şi îndemnată să ţină în evidenţă momentele istorice potrivite pentru întărirea mândriei naţionale şi înălţarea sufletească a neamului.

Apropiindu-se deci ziua cea mare de 1 Decemvrie (18 Noemvrie st. v.) la care zi în anul 1918 neamul românesc din Ardeal, Bănat şi Ţara-Ungurească în măreaţa sa adunare naţională dela Alba-Iulia într'un gând a proclamat unirea sa cu patria-mamă într'un singur stat naţional, care este România-mare, ca şi în anii trecuţi, astfel şi acum «Asociaţiunea» trimite tuturor românilor îndemnul său patriotic de a serba în chip cuviincios pretutindeni şi de către toţi comemorarea acelei zile măreţe.

Vă rugăm deci şi vă îndatorăm pe toate despărţămintele acestei «Asociaţiuni», să luaţi de cu vreme măsurile de cuviinţă, ca ziua de 1 Decemvrie (18 Noemvrie st. v.) să fie sărbătorită în mod cuvenit pe întreg teritorul ţării, în părţile ei din Ardeal, Bănat, Crişana şi Maramureş.

Să întraţi de cu vreme în înţelegere cu toate forurile bisericeşti, şcolare, administrative şi militare, îngrijind ca ziua de 1 Decemvrie să fie comemorată în biserici, în şcoale şi în marele public prin festivale, conferenţe, şezători culturale şi literare.

Despre decursul acestei comemorări, pe teritorul despărţământului d voastre, veţi binevoi a face aici, îndată după serbări, raport amănunţit.

Sibiu, din şedinţa comitetului central, ţinută în 28 Septemvrie 1923.

V. Goldiş
preşedinte

Aviz

Domnul ministru al comunicaţiilor prin telegrama Nr. 1481 a acordat participanţilor la congresul preoţesc dela Arad din 23 şi 24 Octomvrie 1923, reducere de 75% pe C. F. R., începând dela 20—26 Oct. c. dela orce gară din ţară.

Asociaţia clerului Andrei Şaguna

Ştirile zilei

Secţiunea Sibiu a Asociaţiei generale a profesorilor secundari şi-a ţinut adunarea generală, sub prezidenţia prof. Silviu Ţeposu, în vederea începerii noului an de activitate, în zilele acestea. Printre altele s'a hotărât să se trimită o adresă către comitetul central al A. G. P. S. ca să stăruiască cu toată energia pentru regularea echitabilă a situaţiei materiale a profesorilor secundari, apelând tot odată şi la celelalte secţiuni să sprijinească acţiunea comitetului central. S'a hotărât ţinerea, — împreună cu Asociaţiunea din Sibiu, — a unei serii de conferinţe publice şi festivaluri artistice pentru intelectuali, precum şi o serie de conferinţe poporale, în suburbii şi la sate, din istoria şi geografia României cu proecţiuni. Pentru aceste conferinţe s'au angajat membrii secţiunii, ear pentru festivaluri au promis concursul mai mulţi profesori de universitate şi profesorii de muzică şi gimnastică dela şcoalele secundare din Sibiu. Credem că acţiunea aceasta culturală, vrednică de laudă a profesorilor secundari, va afla răsunet în publicul sibian şi va fi sprijinită după cuviinţă.

Hiperzei de prisos. Legea căsătoriei civile conţine şi dispoziţiuni care opresc pe funcţionarul civil de a imita dispoziţiunile relative la căsătoria bisericească. Cu toate acestea avem şi azi funcţionari cari îşi uită de datorinţele lor în această privinţă. Aşa d. ex. în comuna Boiţa (jud. Sibiu) la 7 Octomvrie a. c. în numele ofiţerului stării civile s'a publicat următorul anunţ: «*Se vestesc la taina căsătoriei*». După principiile bisericii noastre ortodoxe, azi biserică dominantă în stat român, numai şi numai căsătoria bisericească este *tainâ*. Secretarul comunal, transportat din comuna Sadu în comuna Boiţa, trebue să ştie, că a imita taina cununiei bisericeşti, fie chiar şi numai cu cuvântul, formează delict disciplinar.

Act de mulţămire. Cu prilejul înscrierilor la începutul anului şcolar au incurs la Direcţia liceului «Gheorghe Lazăr» Sibiu mai multe contribuţii benevole în favorul «mesei studenţilor» în suma de 2855 Lei. Sume mai însemnate au binevoit a dona: doamna Maria D. Popescu, Turnu-Măgurele, 500 Lei, dna Sam. Gangolea 500 Lei, dnii Ioan Petri 200 Lei, Boncea Ştefan, elev de cl. V. 100 Lei, Căpitan Arist. Ionescu 100 Lei, Ioan Albu primpretor 100 Lei, Romul Stănescu 100 Lei, Ioan Stoia 50 Lei, Dr. Hirsch Adolf adv. 50 Lei, Maior Leonida Pèrecrestov 50 Lei, dşoara Marioara Bota 50 Lei. Primească marinimoşii donatori, atât cei indicaţi mai sus, cât şi ceilalţi, cari au contribuit cu sume mai mici şi din lipsă de spaţiu nu i-am putut publica pe toţi cu numele, sincere mulţămiri din partea direcţiunii. *Direcţiunea liceului.*

Ordonanţă. Dela prefectura poliţiei oraşului Sibiu: Noi, prefectul poliţiei Sibiu, în interesul ordinei publice, ordonăm următoarele: Incepând cu data de 15 Oct. 1923 se interzice circulaţia prin strada Regina Maria a camioanelor şi a carelor de povară. Excepţie fac carele de povară şi camioanele care transpoartă mărfuri şi material pentru locuitori din strada numită. Contravenienţii acestei ordonanţe se vor pedepsi cu amendă până la 500 Lei, în baza § 8 art. XXI 1881.

Convocare. Adunarea generală a despărţământului Sălişte al «Asociaţiunii» se ţine Duminecă, 14 Octomvrie 1923 în comuna *Gurarâului*, împreună cu cercul cultural al învăţătorilor. Programă bogată şi interesantă.

Adunare. Societatea pentru Profilaxia Tuberculozei, filiala Sibiu, îşi va ţinea *adunarea generală* Sâmbătă la 13 Oct. a. c. ora 6 seara în sala cea mică a Prefecturei judeţului. Membrii societăţii precum şi toţi binevoitorii sânt rugaţi a participa în număr complect. *Comitetul filialei.*

Carte nouă. Din publicaţiile laboratorului de fonetică experimentală a universităţii din Cluj a apărut volumul *Ortoepia şi fonetica*, de Iosif Popovici, cu 21 figuri în text. Cluj, Institutul de arte grafice «Ardealul». Preţul nu e indicat.

Doamna Maria P. Cosma şi copiii săi mulţumesc tuturor autorităţilor, societăţilor, băncilor, presei, rudelor, pretinilor şi cunoscuţilor, cari prin grai şi în scris, prin contribuiri la scopuri de binefacere şi coroane, au luat parte la nemărginit de dureroasa despărţire de prea iubitul lor

Partenie Cosma

Mulţămită

Neputând mulţumi separat tuturor corporaţiunilor, prietinilor şi cunoscuţilor, cari ne-au exprimat condolenţe şi au manifestat cu flori simţirea lor duioasă din incidentul trecerii la cele eterne a neuitatei noastre: soţii, mame, bunică şi soacră

Paraschiva Marcu n. Bendorfeanu

îi rugăm să primească pe această cale adânca noastră mulţumită. *Familia*

Poşta redacţiei

M. în *Br.* Pe cât ne permite spaţiul, se va publica într'unul din numerele apropiate.

Nr. 409/1923 Protop. (137) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia a II din oraşul **Deva**, se publică concurs în termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Parohia e de clasa I. (primă).

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar legal dela stat statorit pe baza coalei B.
2. Casă parohială.
3. Sesiunea ce se va primi dela «reforma agrară», circa 4 jugăre pământ arabil.
4. Birul preoţesc stabilit de comitetul parohial 20—80 Lei de fiecare familie.
5. Celelalte stole îndatinate.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal, ear pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta cu prealabilă încuviinţare în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta ori a celebra observând dispoziţiile art. 33 din reg. pentru parohii.

Deva, la 10/23 Septemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Devei în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

(135) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a din **Vulcez**, cu filia Herepea, protopresbiteratul ortodox român al Devii, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral din Deva, judeţul Hunedoara, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Deva, 20 Septemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Devii în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

1103/1923 (140) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Dridif**, tractul Făgăraşului se publică concurs cu termin de 15 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Venitele parohiale sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor înainta cererile, provăzute cu documentele prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat, şi se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuţi parohienilor.

Oficiul protopopesc ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Făgăraş, la 1 Octomvrie 1923.

Nicolae Borzea,
protopop.

(136) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa II-a din **Hondol**, protopresbiteratul ortodox român al Devii, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral în Deva, judeţul Hunedoara, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Deva, la 20 Septemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Devii în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

Reclama este sufletul comerţului

„ALBINA" institut de credit şi de economii în Sibiu

a XXIV-a tragere la sorţi publică

a **Scrisurilor fonciare de 5%** în coroane ale **Institutului de credit şi de economii „Albina"** a urmat în 28 **Sept.** 1923 în prezenţa dlui notar public **Dr. Nicolae Cristea**, a doi membri din consiliul de administraţiune şi a comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras în valoare totală de **coroane 500,000·— (Lei 250,000·—)** următorii numeri:

à 500 Cor. (Lei 250) Nrii: 532, 534, 536, 538, 545, 551, 555, 556, 559, 564, 565, 569, 570, 578, 582, 585, 591, 592, 593, 596.

à 1000 Cor. (Lei 500) Nrii: 886, 891, 896, 904, 908, 916, 920, 923, 958, 961, 970, 971, 984, 1010, 1017, 1025, 1032, 1035, 1038, 1048, 1051, 1057, 1067, 1072, 1074, 1079, 1085, 1089, 1099, 1100, 1104, 1108, 1113, 1114, 1120, 1122, 1123, 1125, 1127, 1130.

à 2000 Cor. (Lei 1000) Nrii: 1536, 1540, 1548, 1551, 1553, 1554, 1559, 1560, 1561, 1565, 1570, 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1581, 1585, 1591, 1594, 1597, 1601, 1604, 1606, 1615, 1616, 1619, 1621, 1637, 1645, 1657, 1673, 1691, 1693, 1697, 1706, 1711, 1714, 1720, 1723, 1727, 1733, 1734, 1744, 1772, 1774, 1775, 1776, 1794, 1798, 1802, 1803, 1804, 1805, 1809, 1815, 1816, 1824, 1826, 1828, 1833, 1842, 1853, 1855, 1856, 1870, 1873, 1875, 1879, 1880, 1882, 1886, 1887, 1889, 1890, 1892, 1893, 1898, 1901, 1903, 1904, 1912, 1913, 1914, 1919 1926, 1927, 1928, 1934, 1935, 1940, 1952, 1955, 1958, 1966, 1968, 1977, 1983, 1994, 1996, 2062, 2068, 2070, 2077, 2085, 2088, 2098, 2105, 2108, 2118, 2121, 2147, 2151, 2152, 2159, 2168, 2188, 2189, 2200, 2204, 2209, 2210, 2212, 2225, 2227, 2230, 2244, 2250, 2260, 2266.

à 5000 Cor. (Lei 2500) Nrii: 4, 16, 19, 30, 38, 44, 47, 76, 91, 103, 112, 125, 136, 158, 173, 200, 212, 308, 372, 382, 391, 407, 426, 449, 455, 476, 503, 522, 526, 559, 693, 722, 763, 780, 802, 876, 880, 881.

Cu începere dela *1 April 1924* aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *Cassa institutului în Sibiu* şi la *Filialele sale în Braşov, Bucureşti, Cluj, Lugoj, Mediaş, Târgu-Mureş, Timişoara şi Dicio-Sân-Mărtin.*

Cu *1 April 1924* înceată interesele lor mai departe, şi cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eşite la sorţi la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à 500 Cor. (Lei 250) Nrii: 1918 83 97, 1917 235, 1918 284, 1919 303, 1921 409, 1919 411, 1921 417, 419, 423, 424, 1919 430, 433, 450, 458, 1921 459, 1919 460, 465, 1921 468, 1919 469, 478, 482, 1921 499, 1919 513, 514, 1918 515, 524, 540, 1922 543, 1919 552, 1922 584.

à 1000 Cor. (Lei 500) Nrii: 1919 32, 1917 40, 1907 86, 1913 99, 1919 107, 462, 1921 563, 582, 605, 607, 1918 608, 1917 609, 1921 617, 1918 626, 1919 632, 659, 1922 666, 1921 670, 1922 677, 1914 731, 1919 738, 739, 1921 753, 790, 1919 791, 1922 792, 794, 797, 1920 801, 1917 858, 1920 860, 1918 866, 871 1920 879, 1922 913, 1919 924, 1922 928, 1919 930, 931, 1922 933, 934, 935, 937, 1919 940, 1922 942, 944, 1921 949, 1919 950, 951, 1922 952, 953, 1919 956, 1921 960, 1922 962, 965, 1921 969, 1918 996, 1922 997, 1918 998, 1922 1014, 1016, 1920 1076, 1922 1081, 1082, 1921 1094, 1119.

à 2000 Cor. (Lei 1000) Nrii: 1919 23 73, 1918 79, 1919 81, 100, 154, 180, 1917 201, 354, 1919 461, 1918 462, 1919 466, 1918 467, 1919 479, 490, 583, 606, 1918 863, 1919 885, 1917 886, 1919 907, 911, 1039, 1061, 1152, 1157, 1173, 1174, 1257, 1273, 1921 1297, 1301, 1919 1304, 1921 1381, 1919 1382, 1383, 1921 1387, 1919 1388, 1921 1394, 1919 1395, 1396, 1921 1397, 1919 1438, 1922 1722, 1763, 1919 1764, 1922 1765, 1769, 1921 1785, 1807, 1808, 1810, 1811, 1909, 1919 1918, 1924, 1021 1938, 1918 1941, 1921 1942, 1919 1953, 1922 1976, 1918 1992, 2002, 1919 2003, 2004, 1918 2005, 2006, 1921 2007, 2008, 1919 2009, 1918 2011, 1921 2019, 1918 2029, 1917 2030, 1918 2031, 1921 2037, 1919 2038, 1921 2039, 1021 2041, 1919 2042, 1921 2049, 1919 2060, 2066, 1922 2079, 1921 2101, 2107, 1922 2109, 2110, 2167, 2171, 2192, 2213, 1919 2256.

à 5000 Cor. (Lei 2500) Nrii: 1922 114, 161, 162, 191, 232, 1921 307, 1919 495, 1922 705, 730, 783, 1918 830, 831, 1922 877. (139) 1—1

Sibiu, 28 Septemvrie 1923. **Direcţiunea.**

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 3/16 Octomvrie 1923 Nr. 81

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

O sectă nouă — filosemită

Trăim în timpul pervertirii valorilor morale, când mulți cred, că pot să cucerească teren strecorând în sufletul mulțimii idei străbătute de nota noutății. Pe teren religios e ușor să seduci pe cel puțin pregătit. E destul să nu supui niciodată inima ta unui examen de conștiință și nu mai conteneşti a arunca vorbe mari, în mediul unei societăți caracterizate prin excesul de toleranță, care numai în țara noastră rodește atât de mult.

Da, sântem toleranți până la nepăsare, uitând de cele mai vitale interese ale noastre. Dovada ni se oferă chiar în materia sectelor. In timpul mai nou cearcă a-și scoate capul secta creștinilor liberi sau a Evangheliștilor în frunte cu un anumit Grigore Fotino Constantinescu. Acest domn redactează și o revistă întitulată: «Buna Vestire», care afirmativ este un răsunet al sfintelor adevăruri ale Evangheliei. Revista apăruse mai înainte în Brașov, de unde s'a mutat la Iași. Până în timpul recent publicase mai multe istorioare de conținut moral; dar, în timpul din urmă, dă atenție deosebită normelor de credință ale sectei evangheliste, adecă a creștinilor liberi după Evanghelie.

Pentru ziua de 1 Decemvrie 1923 conducătorii sectei prevăd și ținerea unui curs biblic care să dureze până la 15 Februar 1924. S'au luat aproape toate măsurile spre a se putea ține cursul biblic.

Secta ține și adunări de cult. In București încă există o asemenea organizație, de aproape 20 de ani, ținând adunări în strada Palade Nr. 67. In provincie pomenita sectă are organizație în următoarele localități:

1. Ploești, Str. Trandafirilor Nr. 65.
2. Iași, Str. Mitropoliei Nr. 16.
3. Brașov, Valea Morilor B. 9.
4. Cisnădie, județul Sibiu.
5. Mândra, județul Făgăraș.
6. Țânțari, județul Făgăraș.
7. Goicea Mare, județul Dolj.
8. Găurici, județul Teleorman.

Secta un este tocmai nouă. Caracterul de noutate îl formează mai mult împrejurarea că se organizează pe întreg cuprinsul țării, și prin revista menționată își propagă învățăturile sectare, dintre care unele au caracter de noutate față de doctrina altor secte.

Conducătorii sectei sânt destul de șireți, ca în fața autorităților statului să declare, că formele cultului lor sânt orânduite potrivit învățăturilor Evangheliei, că orce ordine legale ale statului trebue respectate și chiar rugăciuni sânt a se înălța pentru guvern etc.; dar, în scrierile lor, învață și alte lucruri! Ce anume? Restatornicirea poporului Israel, adecă readucerea jidovilor în Palestina. In legătură cu propaganda sionistică eată ce zic ei: Ei, adecă izraeliții, se vor întoarce în Palestina înainte de venirea a doua a Domnului. Apoi: «odată cu venirea Domnului Isus Hristos pe pământ, spiritul Domnului va intra în osemintele moarte, un duh de pocăință va cuprinde pe milioanele de iudei, atunci când vor vedea pe cei ce l-au împuns, scoborându-se în glorie pe nourii cerului; convertirea izraeliților fără număr se face cu atâta putere, și în așa măsură, încât Apostolul Pavel, prevăzând acest eveniment, îl aseamănă cu «adevărată înviere dintre morți».

«Atunci alergarea tuturor copiilor lui Iuda la poalele Sionului, nu va fi o mișcare greoae, costisitoare, plină de trudă, ca cea din timpul ceva mai dinainte de venire, ci va fi sborul poporului sub mânarea zeului religios redeșteptat într'o măsură nemaivăzută în inima lui.

«Reîntoarcerea nu va fi numai la locul și la țara, ci și la Domnul lor, ceeace va fi cu mult mai însemnat.

«Atunci se va îndeplini acest cuvânt din Pavel, Romani 11: «Intregul Izrael va fi mântuit».

Aceste lucruri sânt scrise în revista Buna Vestire Nr. 8 și 9 pe August—Septembrie 1923 (pg. 19—20).

Așa dar, după doctrina Creștinilor Liberi ai Evangheliei Iudeii, se vor converti numai după venirea a doua a Domnului și atunci ei vor fi restatorniciți în drepturile lor de popor ales. Așa învață domnul Constantinescu cu aderenții săi Aurel Cupfer, C. Rumpel, S. Fries, V. Hurdubaia, A. Kessner, A. Lozneanu, Victor Kolle etc. etc..

Invățătură mai imorală nici că se poate inventa! După doctrina bisericii noastre evreii se vor încreștina înainte de venirea a doua a Domnului, — dar sectanții de mai sus învață contrarul.

Ei adecă îndeamnă pe evreii de azi — indirect — să facă ce vor voi, să jupoaie și despoaie pe creștini, căci după venirea a doua a Domnului și așa ei vor fi primiți *toți* de Domnul, și vor domni împreună cu Dânsul?!

Voiți o morală mai perversă ca aceasta? Creștinul să sufere azi aplicarea moralei iudaice, — a moralei care nu vrea să știe nimic de principiile creștinești, ca apoi tot principiul distrugător să fie purtat în triumf.

In felul acesta se comportă multe secte din diferite țări. Scopul este: distrugerea lentă, ascunsă sub formă religioasă. Pe lângă secta creștinilor liberi ai Evangheliei, mai avem la noi în țară secta adventiștilor cu Sabatul iudaic și secta studenților de Biblie, care învață că în anul 1925 vor învia Avram, Isac, Iacob și alți patriarhi ai Vechiului Testament, pentru a împărăți o mie de ani împreună cu toți evreii în frunte cu Hristos!

Și aceasta, de sine înțeles, fără ca în prealabil să se convertească evreii la creștinism, căci nici nu mai au timp spre a se converti în timp de doi ani...

Nu vedem oare în toate acestea opera unei mâni negre, care nu conteneşte a sămăna zizanie în sufletul fiilor neamului nostru? Da, vedem mâna cea neagră, dar ea nu ne înspăimântă, chiar dacă ea se manifestă sub numirea ce o are secta Creștinilor Liberi ai Evangheliei de sub conducerea domnului Grigore Fotino-Constantinescu. Domnul acesta a studiat în Elveția arta ceasornicăriei, dar la noi în țară face propagandă pocăită. In ultimul număr al revistei sale («Buna Vestire») el apelează la aderenții săi să-și pocăiască; «*buzunarul, punga și carnetele de bancă*».

Incheem. Nu dorim să se mai ivească astfel de secte, care se organizează pe întreaga țară, dorim însă organizarea muncii menite a smulge dintre noi toate cauzele, care au favorizat lățirea sectelor primejdioase!

Diaconul Dr. Gh. Comșa.

Proiecte de legi. In mesagiul regal, prin care s'a deschis actuala sesiune a corpurilor legiuitoare, se anunță următoarele proiecte de legi, care vor fi depuse de guvern spre votare: reforma de votare administrativă, reforma învățământului, regimul general al cultelor, *proiectul de unificare al celor patru biserici ortodoxe* (vechiul regat, Transilvania, Basarabia și Bucovina), proiectul de unificare a legii drumurilor, legea utilizării căderilor de apă, legea impozitelor indirecte, noul cod penal, legea de organizare judecătorească, legea minelor, codul muncii, reforma asigurărilor sociale și legea de reorganizare a armatei.

Arestarea unor spioni în Sibiu. Șeful serviciului de siguranță din Sibiu, dl Gherghel, a isbutit să prindă firul unei periculoase organizațiuni de spionagiu. In legătură cu această afacere, au fost arestați doi căpitani din armata română, *saşi* de origine, cari se îndeletniceau cu spionajul împotriva statului românesc. Acești doi căpitani aveau delegațiuni speciale în armata noastră și lucrau împotriva țării de multă vreme. Asupra lor s'au găsit multe documente și acte compromițătoare și însemnate sume de bani. La primele cercetări, ambii căpitani trădători au încercat să nege calitatea lor pe spioni, dar puși în fața probelor doveditoare, ei au recunoscut faptele, dând chiar multe și prețioase indicațiuni și deslușiri.

Spitalul Moţilor „Principesa Elena“

In Abrud a luat fiinţă un comitet, pentru strângerea fondurilor necesare construirii în acel oraş a unui spital, pentru moţi bântuiţi de boale, cu deosebire de tuberculoză. Spitalul poartă numele «Spitalul Moţilor «Principesa Elena».

Comitetul se compune din: A. S. R. Principesa Moştenitoare Elena preşedintă de onoare, dl ministru al sănătăţii publice, membrii de onoare: Inalt Prea Sf. Sa Miron mitropolit primat, Inalt Prea Sf. Sa Nicolae mitropolit al Ardealului. Preşedinte activ, dl colonel Alex. Lupaşcu-Stejar; vice-preşedinţi activi, d nii dr. Laurenţiu Pop şi dr. Alexandru Borza. Comitetul, face călduros apel la toate autorităţile statului şi comunelor, la societăţile de binefacere şi asistenţa socială, la instituţiunile de credit industriale şi comerciale şi la toţi românii din toate ţinuturile şi unghiurile Românieі să ajute în modul cel mai larg această iniţiativă, cu obolul lor, care să fie trimis direct comitetului, ce şi are sediul la spitalul din Abrud; banii vor fi depuşi la Banca «Auraria» din acel oraş, prin Gh. David, casierul comitetului, iar recipisele vor fi depuse spre păstrare la Casa de depuneri şi consemnaţiuni.

Anuar şcolar

— Cea mai veche şcoală normală —

A apărut Anuarul şcoalei normale «Andrei Şaguna» al arhidiecezei ort. române din Transilvania, în Sibiu, pe anul şcolar 1922—1923, dela înfiinţare al 137-lea; dela reorganizare, prin Mitropolitul Andrei Şaguna, al 70-lea, publicat de Dr. Vasile Stan, director.

Anuarul conţine obişnuitele date şcolare. Ear în fruntea anuarului se publică scrisoarea către directorul institutului, trimisă de profesorul universitar *I. Lupaş*, care şi de astădată a scos la iveală câteva preţioase informaţii din istoria şcoalelor româneşti ardelene, arătând că şcoala normală a Arhidiecezei noastre este, după toată probabilitatea, *cea mai veche* şcoală normală din România întregită.

Eată partea privitoare la aceste informaţiuni din scrisoarea dlui I. Lupaş:

Dacă, în lipsa de informaţii istorice suficiente, nu se poate urmări activitatea şcolară a «dascălului de dăscălie» dela Caransebeş Efrem Zăcan şi a urmaşilor săi din secolul XVI, dacă din acelaş motiv nu avem cunoştinţe amănunţite despre rezultatele pe care le va fi dat după anul 1657 şcoala de pregătire a dascălilor şi preoţilor din Ţara Făgăraşului: despre cursurile pedagogice, care au început să se ţină la Sibiu, pe timpul luminatului împărat Iosif II, an de an ni s'au păstrat totuşi câteva acte oficiale de valoare. Din cuprinsul lor ne putem convinge, că începutul *Şcoalei Normale din Sibiu* trebue căutat în aceste cursuri, care n'au fost incidentale, ci aveau organizare sistematică, bucurându-se şi de oarecare subvenţiuni, — adevărat foarte modeste — din *fondul de studii* al statului.

Dintre aceste acte... comunic de astădată următoarele:

Dintr'o însemnare, aflată în cursul cercetărilor mele prin arhivele curţii din Viena, se poate constată, că Iosif II. luase încă din 1784 (numărul decretului 3702) măsuri pentru înfiinţarea de şcoale şi pregătirea de învăţători pe seama românilor ortodoxi. Dar organele administraţiei ardelene nu dădeau acestor iniţiative împărăteşti cuvenita ascultare aşa, că Iosif s'a simţit la 1786 (Nr. 2676) din nou îndemnat a ordona că în toate satele româneşti mai mari să se înfiinţeze şcoale (ut scholae in maioribus locis normaliter instituantur) tot astfel la Zlatna la Abrud, la Brad şi la Turda, obligaţi fiind locuitorii a se îngriji de întreţinerea învăţătorilor, ear satele mai mici să se întovărăşească împreună, ca să poată înfiinţa *o şcoală*. Locuitorii să fie îndemnaţi a încheia contract pentru plata învăţătorilor, ear în satele sărace să se reclame ajutorul fondului de studii ungar (in locis egenis pro re nata fundus studiorum hungaricus in subsidium sumatur), în viitor numai *cantorii cei capabili* să fie aplicaţi la instrucţia tineretului. Pe *Dimitrie Eustatievici* îl numeşte director, (episcopul Nichitici propusese pe vestitul doctor de ochi *Ioan Molnar Piuariu* din Sadu), cu leafa de 400 fl. din fondul de studii; din acelaşi fond mai încuviinţează câte 50 fl. anual pentru 8 învăţători, precum şi 52 fl. ca cheltueli pentru hârtia, de care avea trebuinţă directorul Eustatievici la cursurile pedagogice din Sibiu.

Este probabil, că acest Eustatievici, fiul protopopului *Eustatie Grid* din Braşov, chiar în anul 1786 să fi început cursurile. Intr'o inscripţie păstrată în biserica Sf. Nicolae din Braşov el e numit în *Septemvrie 1786* astfel: *Dumitru Eustat, director şcolar.*

Nu cunoaştem numele candidaţilor de învăţători români, cari vor fi cercetat cursurile lui în anii 1786, 1787, 1788 şi 1789. Din următorii doi ani s'au păstrat însă, în arhiva guvernului ardelean, două rapoarte scrise de Dimitrie Eustatievici, indicând numele elevilor săi.

Astfel la raportul din 19 Iulie 1790 e alăturată următoarea

Specificatio Praeparatorum candidatorum:

1. Isaia Barac din Alămor, comit. Alba-inferioară.
2. Mihail Muntean din suburbiul Sibiului, numit Josefstadt.
3. Constantin Ciontea din Maerii Sibiului (ex cibiniensibus Alodiis).
4. Ioan Likirie din Agârbiciu, scaunul săsesc al Mediaşului.
5. Ioan Crucean tot de acolo.
6. Isaia Popovici din Feerhaza, comitatul Făgăraşului.
7. Stefan Popovici din Satulung, comitatul Făgăraşului.
8. Daniil Popovici din Ghiomal, comitatul Albei.
9. Teofan Popovici tot de acolo.
10. Ioan Bădilă din Poplaca, scaunul săsesc al Sibiului.
11. Teodor Popovici din Şard, comit. Târgul-Murăşului.

Ear la raportul din 28 Iunie 1791 este alăturată aceasta

Specificatio candidatorum ad Ludimagisterium et Cantoratum praeparatorum et examinatorum:

1. Ioan Moldovan din Apanaşfalău, comitatul Solnocul-inferior.
2. Petru Crişan din Lupşa, comitatul Albei.
3. Ioan Moldovan din Harri, comitatul Albei.
4. Nicolae Merdan din Mucundorf. com. Albei.
5. Bucur Popovici din Valendorf, comit. Albei.
6. Moise Paicu din Calbor, comitatul Albei.
7. Nicolae Zugraff din Ludoşul mare, scaunul săsesc al Mercurii.
8. Antonie Skiau din Topârcea, scaunul săsesc al Mercurii.
9. Dumitru Daskal din Săcel, scaunul săsesc al Sibiului.
10. Crăciun Popovici din Selcud, comit. Târnavei.
11. Vasilie Moldovan din Boian, comit. Târnavei.
12. Constantin Ciontea din suburbiul Sibiului.
13. David Stoica pregătit să fie cantor în Spelnaka, comitatul Albei.
14. Mihail Roşca, 15. Ioan Popa, pregătiţi să fie cantori în Topârcea, scaunul săsesc al Mercurii.

Activitatea directorului Dimitrie Eustatievici a fost continuată de către succesorii săi în această funcţie: Radu Tempea, Gheorghe Haines şi Moise Fulea. Cursurile pedagogice au funcţionat cu destulă regularitate şi în timpul sedisvacanţei episcopeşti (1796—1811) şi în timpul păstoririi lui Vasilie Moga, până la ivirea lui Andrei Şaguna, al cărui talent de organizare a pus pe temelii mai solide întreagă desvoltarea acestei şcoale normale, ţinută până la 1919 în cea mai intimă legătură cu seminarul teologic, care de asemenea e împodobit cu numele marelui său reorganizator.

Cine îşi va lua osteneala să facă cercetări sistematice şi pentru trecutul mai îndepărtat al şcoalei normale Andrei Şaguna din Sibiu, cred că va reuşi să scoată la iveală amănunte destul de preţioase pentru istoria şcoalelor româneşti şi le va putea împărţi în 3 epoce:

1. dela 1786—1853, epoca începuturilor modeste;
2. dela 1853—1919, epoca cohabitaţiunii cu seminarul teologic, şi
3. dela 1919 înainte, epoca independenţei.

Continuitatea istorică între aceste 3 epoce distincte nu lipseşte, dimpotrivă ea se manifestă cu destulă evidenţă, prezentând o linie de desvoltare ascendentă...

De condamnat. Oficiul cultural săsec din Sibiu a organizat o conferinţă cu proecţiuni, reprezentând vederi din teritoriile şi coloniile pierdute de Germania în războiul ce l-a început ea însaşi. In conferinţa aceasta s'a făcut propagandă pentru Germania şi împotriva aliaţilor, — prin mijlocirea concetăţenilor noştri saşi...

FOIŞOARA

Dela serbarea din Avrig

La serbarea centenară a morţii lui Gheorghe Lazăr în Avrig, dl Dr. V. Bologa, directorul liceului de fete din Sibiu, a ţinut următoarea cuvântare:

Alteţa Voastră Regală, Preasfinţiţi Arhierei, Domnilor Miniştri şi Iubiţi Fraţi! Ca membru mai vechi al corpului didactic din Transilvania în numele căruia am onorul să grăiesc, voi da expresiune omagiului nostru profund şi convingerii, ce s'a consolidat în sufletul meu din fragedă tinereţă încă, când pe băncile şcoalei am în văţat a cunoaşte pe marele dascăl al neamului românesc: *Gheorghe Lazăr* dela Avrig.

Prin anii 1815 începe el să propovăduiască în sinul poporului român ideile generoase, ce au isvorât din suflul cald al revoluţiei franceze, al cărei martor ocular a fost, şi care s'au cristalizat în cuvintele: libertate, egalitate şi frăţietate. E de-adreptul de admirat curajul său, cu care a păşit pentru apărarea şi pentru răspândirea acestor idei evanghelice, mântuitoare.

Se ştie, că, pe lângă profesura sa dela Seminarul teologic, el era şi predicatorul bisericii episcopale de-atunci din Sibiu. Ca atare, dela înălţimea amvonului, de unde altcum nu se spun decât adevărurile eterne ale sfintelor evanghelii, el, sub influinţa frământărilor din occidentul luminat al Europei, îndrăznià să spună şi să apere drepturile naturale ale poporului român, care gemea atunci sub jugul jobăgiei.

Cu acel prilej, nici că s'a coborât bine de pe treptele amvonului şi arhiereul l a întâmpinat cu o aspră mustrare pentru îndrăzneala sa, căci pe atunci legile ţării cereau, fără sfială, dela arhiereul român, să înăduşe şi să sufoace în faşe încă, ori-ce idee de drept sau de libertate, ce ar fi încolţit în sinul poporului român. Duioasă aducere aminte pentru noi, cei mai bătrâni, care am avut parte, să gustăm din acele zile amare, când trebuia să înăduşi în sufletul tău cele mai revoltătoare nedreptăţi, ce se făceau poporului român.

Rezultatul acestei mustrări arhiereşti a fost, că *Gheorghe Lazăr*, indignat în sufletul său a luat toiagul pribegiei şi a trecut munţii la fraţii săi din Bucureşti. Acolo, după multe ispite, ce-i drept, a găsit suflete înţelegătoare, a găsit patrioţi mari, care i-au venit în ajutor, ca să săvârşească opera sa măreaţă, opera de mântuire pentru neamul său, cea-ce ne-a arătat atât de strălucit la această serbare: *Alteţa Sa Regală, Gloriosul nostru Principe moştenitor*, cu ceilalţi distinşi antevorbitori.

Eu constat un lucru, că glasul Ardealului de acum o sută de ani, buciumat cu atâta foc de genialul dascăl *Gh. Lazăr*, este unul şi acelaşi cu glasul Ardealului din zilele noastre. O singură deosebire aflăm, că atunci se rostia ca un gemet înăduşit al unui popor asuprit, ear astăzi isbucneşte ca o erupţie vulcanică a triumfului libertăţii şi întregirii neamului românesc.

Glorie ţie, suflet genial, care ai aruncat sămânţa binefăcătoare pentru acest triumf strălucit!

Membrii corpului didactic însă, sântem datori să cercetăm şi să studiem viaţa acestui apostol şi sub raportul propriei noastre profesiuni dăscăleşti, pentrucă numai în chipul acesta putem realiza vre-o propăşire în agrul muncii noastre. Ear în acest punct aflăm, că Gh. Lazăr a fost un tip de pedagog născut, ear nu făcut, înzestrat cu toate acele calităţi superioare de vocaţiune, pe care ştiinţa pedagogiei le cere dela pedagogul adevărat. Cultură vastă, întâi de toate, suflet cald, învăpăiat, şi inimă nobilă, mult îngăduitoare, coborându-se şi identificându-se cu interesele elevilor săi. Un Pestalozzi al poporului român.

Şi dacă e adevărat, că nimeni nu e mai chemat să judece pe profesorul său, decât elevii săi, apoi în privinţa aceasta ucenicii săi spun lucruri pătrunzătoare despre el. Eliade zice:

«Catedra lui semăna cu un amvon. Vedea cineva cum i se bate pieptul. Cu mâni pline în orce ocazie arunca seminţele românismului şi naţionalităţii». (Ist. liter. moderne, de Bogdan-Duică, 1923).

De altă parte se constată că sufletul lui mare nu era absorbit de teorii abstracte, sau de înclinări literare, ci de cunoştinţele şi dexteritătile vieţii practice. Acestea erau ţinta de căpetenie pentru preocupările sale didactice.

Câtă iscusinţă practică călăuzia sufletul lui! Aceasta o mărturiseşte earăş elevul său cel mai devotat, Eliade Rădulescu, când spune despre

Aviz

Domnul ministru al comunicaţiilor, prin telegrama Nr. 1481, a acordat participanţilor la congresul preoţesc dela Arad din 23 şi 24 Octomvrie 1923, reducere de 75% pe C. F. R., începând dela 20—26 Oct. c. dela orce gară din ţară.

Asociaţia clerului Andrei Şaguna

Convocare

In vederea ţinerii congresului IV, preoţesc la Arad, cercul religios Breţcu şi preoţimea despărţământului «Oituz» este convocată în *conferinţă de toamnă* pe ziua de 19 Oct. st. n. a. c. ora 9 în comuna bisericească Breţcu.

Program:

1. Sf. liturgie, parastas şi predică.

2. Deschiderea conferenţei.

3. Biserica şi viaţa socială: «Cum poate contribui biserica noastră la îmbunătăţirea vieţii sociale din parohie?» (Temă pusă în discuţie în al IV congres misionar), disertaţie de pr. N. Dima, Trg. Săcuilor.

4. Lipsurile şi greutăţile ce le simte fiecare preot din parohie în activitatea sa pastorală şi combaterea lor prin mijloace comune.

5. Organizarea noului tract şi despărţământ «Oituz» în vederea unei conlucrări mai armonice.

6. Alegerea delegaţilor pentru congresul al IV ordinar, şi

7. Propuneri.

Poiana-Sărată, tractul Oituz, 10 Octomvrie 1923.

I. Ratiroiu
preş. desp.

Er. Ticuşan
secr. desp.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat cu trenul de Duminecă seara, 14 Oct., la Bucureşti.

Predică în catedrală. Dumineca trecută la finea sfintei liturghii a ţinut o frumoasă predică în catedrala noastră dl Mihail Stoia, profesor la liceul Gheorghe Lazăr.

Botezul Principelui Moştenitor de Tron al Iugoslaviei. După ştirile din Beograd, botezul Principelui moştenitor de tron se va săvârşi în ziua de 21 Octomvrie curent în catedrala capitalei Beograd. Naşul este principele de York, care va sosi în capitală în ziua de 20 curent. La serbarea botezului Principelui moştenitor de tron vor asista şi Familia Regală Română şi Regele şi Regina Greciei.

Dr. Hertvik Iarnik, fiul regretatului Ioan Urban-Iarnik, a fost numit de ministerul de instrucţie cehoslovac profesor de limbile romanice la Universitatea Masaryk din Brno (Brünn). Catedra aceasta e contemplată să dea atenţie specială limbii române. Ne bucurăm de alegerea norocoasă şi felicităm pe tînărul profesor universitar.

Chemare. Toţi iubitorii de cultură românească: intelectuali, meseriaşi şi ţărani din scaunul Cohalmului sânt prin aceasta chemaţi la adunarea generală de reorganizare a despărţământului *Cohalm* al Asociaţiunii. Adunarea se va ţinea în Cohalm Sâmbătă la 14/27 Octomvrie 1923, ora 2 d. a. Cu această ocaziune trupa de artişti a teatrului naţional din Sibiu, înfiinţat sub egida Asociaţiunii şi sub conducerea dlui N. Băilă, va juca o frumoasă şi instructivă piesă teatrală. *Emilian Stoica,* protopop, delegatul Comitetului Central al Asociaţiunii.

Propaganda contelui. A sosit în America neobositul conte Apponyi în speranţa de a mijloci deşteptarea interesului american pentru revizuirea tratatului dela Trianon. In acelaş timp contele încearcă să obţină un credit american pentru Ungaria. I s'a explicat însă, că Statele Unite nu se amestecă în discuţiile despre statorirea frontierelor din Europa, şi nici împrumuturi nu se dau unui stat, unde însuşi guvernul, cu Horthy în frunte, manifestă atitudini războinice.

Papa pentru Germania. Se vesteşte din Düsseldorf, că delegatul papal din Ruhr a transmis generalului francez Degoutte dorinţa papei ca autorităţile franceze să amnistieze pe germanii osândiţi de curţile marţiale franceze.

Iaponezii harnici au reclădit până acum 56 de mii de locuinţe în Tokio cel bântuit de cutremurul pământului.

Contribuiri la «Fondul cultural-economic Partenie Cosma». La fondul P. Cosma, înfiinţat de «Asociaţiune» cu suma de Lei 10.000 — au contribuit: 1. «Reuniunea femeilor române Sibiu» cu Lei 2000; 2. «Comitetul regional al Ocrotirilor orfanilor» din Timişoara Lei 1000; 3. «Banca Agrară» S. A. privilegiată, Cluj, Lei 1000; 4. dl Ioan Oprea, dir. instit. «Timişana», Timişoara, Lei 500. — Comitetul central exprimă călduroase mulţumiri generoşilor contribuenţi. *Biroul «Asociaţiunii».*

Pentru ceice călătoresc. S'a întâmplat de mai multe ori, în zilele acestea, că pungaşi eleganţi şi... gentili au oferit în tren unei doamne sau unei dşoare bomboane, ţigări sau licheruri, prin care victima eră adormită şi despoiată de bani şi de bijuterii. Cazurile s'au petrecut pe linia Cluj—Teuş. Ceice călătoresc să fie cu băgare de seamă la atenţiunea «binevoitoare» a necunoscuţilor.

Contribuiri la «Fondul cultural Dr. Cornel Diaconovich». La fondul Dr. C. Diaconovich înfiinţat de «Asociaţiune» cu suma de Lei 10.000 — au binevoit a contribui: 1. Instit. de credit şi economi «Albina», Sibiu, cu suma de Lei 5000; 2. dl Ioan Mocsonyi, Căpâlnaş, Lei 4000. Comitetul central al «Asociaţiunii» exprimă, şi pe această cale, generoşilor donatori sincera sa mulţămire. *Biroul «Asociaţiunii».*

Mulţămire. Eforia mesei studenţilor Sibiu mulţumeşte călduros şi pe această cale pentru următoarele: Lei 1000, dela Banca Centrală, Sibiu, în loc de cunună peritoare pe sicriul regretatului director I. p. Partenie Cosma; Lei 1000, dela judeţul Sibiu, pe lângă o cunună pe acelaş coşciug şi lei 520 dela funcţionarii judeţului Sibiu în loc de cunună peritoare pe sicriul doamnei Iliu.

Statut uniform. Direcţia generală a serviciului sanitar a făcut un nou şi uniform statut de învăţământ pentru *şcoalele de moaşe* în întreagă ţară. Durata şcoalei a fost prelungită la 2 ani, ţinându-se seamă ca elevele să poată da ajutor la lucrul câmpului, fixându-se vacanţă de vară de patru luni (1 Iulie—1 Octomvrie). Şcoala începe la 1 Octomvrie. Limba de prelegere este cea românească. Elevelor de naţionalitate străină li se uşurează învăţarea limbii prin un profesor de limba română. Învăţământul în primul an este numai teoretic, în al doilea an numai practic. La sfârşitul fiecărui an se ţine examen. Bursierele trebue să se oblige a servi timp de 10 ani la comune rurale, cele pe spesele proprii timp de 5 ani. Imediat după absolvarea cursului nu este permis nici unei moaşe a exercita profesiunea ei într'un oraş. Deosebirea între moaşe rurale şi moaşe de oraş încetează primind toate moaşele aceeaş diplomă.

Revista societăţii Tinerimea Română, ediţie pentru învăţământul suprapriimar, sub direcţiunea domnilor A. Lupu Antonescu, ispector general, Const. Moisil, prof. membru coresp. al Acad. Rom. N. S. Dumitrescu, director general al înv. part. — Au apărut Nr. 9—10 din 1923. Cuprinsul este următorul: Andrei Şaguna. Silogismul în demonstraţia ştiinţifică: matematică şi fizică, de Gr. C. Moisil. Universitatea populară din Vălenii de Munte, de dl C. M. Spicuiri din cronicarii turci, trad. de dl Const. Moisil. Colaborare şcolară (lucrările premiaţilor dela concursurile societăţii ţinute în Mai 1923). Activitatea societăţii «Tinerimea Română» în anul 1922—1923. Excursiunea «Tinerimii Române» la Alba-Iulia. Bibliografie. — Abonamentul pentru eleve şi elevi: anual lei 40, jumătate de an lei 20. Abonamentele se vor adresa dlui I. Andonescu, Bucureşti str. Uranus, 55.

«Izvoraşul», revistă de muzică, artă naţională, folklor sub conducerea dnei Olimpia şi Gh. N. Dumitrescu — Bistriţa. Apare lunar. Red. şi Adm. Bistriţa, jud. Mehedinţi, of. Turnu-Severin. Abonamentul 60 lei anual, elevii şi studenţii 45 lei, instituţiile 100 lei. Scopul revistei: de a strânge cântecele poporului românesc şi a contribui la desvoltarea simţământului muzical cât mai larg. Cu anul al IV lea (1 Sept. 1922) a pornit, «Izvoraşul» a aduna «toată comoara poporului nostru: muzică populară, jocuri naţionale, basme, cusături naţionale, artă naţională prin încrustături în obiecte, doine, snoave, ghicitori, proverbe, jocuri de copii, frământări de limbă, etc.» O adevărată comoară. Revista merită să fie abonată în cercuri cât mai largi, la sate, din partea «caselor de citire», a «casinelor», ş. a.

Dela «Asociaţiune». Localitatea a 21 şi a 22 vizitată de delegaţii desp. Sibiu al «Asociaţiunii» a fost: Ocna Sibiului şi Şura-mică, Duminecă, în 7 Oct. dnii dir. Dr. Gh. Preda, dir. Nedoviceanu, adm. V. Moşoiu şi Dr. Horia Petra-Petrescu au fost duşi de automobilul pus la dispoziţie de comerciantul sibian I. Candrea. In Ocna-Sibiului n'au aflat trimişii publicul dorit din cauza unei înţelegeri la telefon — oficiul comunal înţelegând că vine altă deputaţie — cu toate acestea s'au adunat ţăranii în număr frumuşel — cei mai mulţi fiind la munca câmpului. Ocna are clădiri frumoase, curăţele, se bate cu gândul să aibă şi casă culturală, în timpul apropiat. In privinţa bibliotecilor a dus o rău în decursul războiului, furându-i-se cărţile, încât biblioteca «Asociaţiunii», adusă acum, a prins bine. Biserica actuală e de vreo 110 ani. Americanii au pus şi ei umărul şi au cumpărat un clopot, au ajutat la pictarea bisericii ortodoxe din Ocna-superioară şi la introducerea electricităţii în biserică. Spiritul de jertfă domneşte deci între poporenii din Ocna. Şi spiritul de colaborare e pe calea cea bună: există două instituţii cooperative, de valorizare. In frumoasa şcoală de stat a recomandat păr. Isaia Popa pe cei sosiţi poporului său. Dl dir. Preda a vorbit despre Asociaţie şi despre starea sufletească de astăzi, dând exemple şi sfaturi. Dr. Horia Petra-Petrescu a citit din scrierile sale bucăţi scurte. Toţi au fost ascultaţi cu mare atenţie. In Şura mică sânt mai puţini români — abea 400 (Saşii au puterea aici: fanfară, Casă culturală, etc.). In şcoală au fost bineventaţi oaspeţii de păr. Ioan Velicea. In Şura-mică mai fusese, anul trecut, inimosul trimis al «Asociaţiunii», dl R. Simu, încât dir. a avut muncă uşoară ca să le pună la inimă sătenilor societatea (15 inşi se înscriseseră din anul trecut). Dacă biblioteca locală a lăsat de dorit până acum, se va spori, de astădată, cu biblioteca «Asociaţiunii». Şezători se ţin, iarna, mai în fiecare Duminecă. Cârciumele sânt închise în decursul înainte amiezii, Dumineca, ear după ameaz se vinde numai vin. Aviz celorlalte sate, unde se plâng preoţii de năcazul cu cârciumele. De ce să nu se poată şi aiurea ceeace este cu putinţă în Şura-mică? Dl dir. Preda a vorbit şi despre sufletul, care trebue să domnească în România întregită, ear directorul Nedoviceanu, cu exemple plastice, a încălzit lumea pentru cooperative. — Excursioniştii pot fi satisfăcuţi şi de astădată de cele experiate.

Rap.

---

el că «cunoştinţa naturii unui triunghiu nu o da pe toate poeziile din lume». Da, non scholae, sed vitae discimus!

Eată pilda cea mai grăitoare pentru noi profesorii. Eată mândria noastră, că l-am avut înainte cu o sută de ani.

Glorie ţie, pildă măreaţă, isvor de lumină şi de povăţuire înţeleaptă, pentru toate generaţiile viitoare! Binecuvântată să-ţi fie memoria!

Drept încheere nu pot să nu întorc cuvintele de odinioară ale acestui genial învăţător:

Ce-ai fost tu, noi sântem,
Ce eşti tu, noi vom fi
Când ceasul ne va sosi...

Dar implor ajutorul cerului, să putem şi noi contribui cu o părticică cât de mică la înflorirea şi consolidarea patriei noastre, ceeace tu, Umbră măreaţă, din belşug ai făcut.

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. *«Pribegii»,* comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau *«Vlăduţul mamei»,* comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Nr. 436/1923 protop. (141) 1—3

Concurs

Sistemizându-se în baza ordinului consistorial dela 24 August a. c. Nr. 6232 Bis. un post de capelan temporal în parohia de clasa a III a **Toarcla** cu filia **Gherdeal**, din protopresbiteratul Agnitei, pe lângă actualul paroh Ioan Braniște, cu drept de succesiune, pentru ocuparea acestuia se publică concurs cu termin de 30 de zile socotite dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Jumătate din venitele stolare după serviciile preoțești pe care le va îndeplini capelanul.

2. Salarul pe care-l va primi eventual ca retribuțiune dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în terminul susindicat, ear reflectanții să se prezinte în biserica din parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 25 Sept. 1923.

In înțelegere cu sinodul parohial concernent.

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 338/1923 (138) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Amnaș**, protopopiatul Săliște, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile instruite în conformitate cu normele în vigoare la oficiul protopopesc Săliște, jud. Sibiu, în terminul deschis, și până în 8 zile înainte de alegere să se prezinte în parohie spre a face cunoștință cu poporul.

Săliște, la 16 August 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Săliște în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Dumitru Borcia,
protopop.

Nr. 453/1923 prot. (128) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de clasa III **Șesuri**, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserică.

Brad, la 24/VIII 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Zarandului.

Pompiliu Pisso
protopop.

Nr. 416/1923 protop. (129) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Vărd**, din protopresbiteratul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 4 Iulie 1923 Nr. 5329 Bis. se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima lui apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenții după prealabila încuviințare a protopresbiterului să se prezenteze în vre'o Duminecă sau sărbătoare la biserica din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra.

Angnita, 5 Sept. 1923.

In înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Munteanu
protopop.

Nr. 409/1923 Protop. (137) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia a II din orașul **Deva**, se publică concurs în termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Parohia e de clasa I. (primă).

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar legal dela stat statorit pe baza coalei B.

2. Casă parohială.

3. Sesiunea ce se va primi dela «reforma agrară», circa 4 jugăre pământ arabil.

4. Birul preoțesc stabilit de comitetul parohial 20—80 Lei de fiecare familie.

5. Celelalte stole îndatinate.

Concurenții vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal, ear pentru a se face cunoscuți poporului se vor prezenta cu prealabilă încuviințare în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta ori a celebra observând dispozițiile art. 33 din reg. pentru parohii.

Deva, la 10/23 Septemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Devei în înțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

1103/1923 (140) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Dridif**, tractul Făgărașului se publică concurs cu termin de 15 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Venitele parohiale sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post își vor înainta cererile, provăzute cu documentele prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat, și se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuți parohienilor.

Oficiul protopopesc ortodox român în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Făgăraș, la 1 Octomvrie 1923.

Nicolae Borzea,
protopop.

---

(135) 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a din **Vulcez**, cu filia Herepea, protopresbiteratul ortodox român al Devii, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral din Deva, județul Hunedoara, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra, și a face cunoștință cu poporul și poziția locului.

Deva, 20 Septemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Devii în înțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

---

(136) 2—3

Concurs repețit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa II-a din **Hondol**, protopresbiteratul ortodox român al Devii, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral în Deva, județul Hunedoara, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra, și a face cunoștință cu poporul și posiția locului.

Deva, la 20 Septemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Devii în înțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERȚ S. A. IN CLUJ

Capital: Lei 50.000,000·— 18.000,000·— Lei Rezerve.
Depuneri pe libel: Lei 125.000,000·— în trei ani!

Banca Centrală, Filiala — Alba-Iulia
Banca Centrală, Filiala — Arad
Banca Centrală, Filiala — Bistrița
Banca Centrală, Filiala — Hațeg
Banca Centrală, Filiala — Oradea-mare
Banca Centrală, Filiala — Sibiu
Banca Centrală, Filiala — Turda

primesc și fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL și în CONT-CURENT și plătesc darea către stat din al său.

Depunerile **la vedere** le fructifică cu **5½%** netto. (131) 3—6

Depunerile pe **termin fix** de ½ an cu **6%—7%** netto.

Depunerile pe **timp mai lung** și în sume mai mari, apoi **fonduri** comunale, bisericești, școlare etc. **fructifică în condițiuni speciale.**

Adresați-vă la **Banca Centrală, Secția Americană,** în Cluj și la Filialele sale cu: **Dollari, cecuri, drafturi și cu asignate americane.**

Serviciu prompt și culant. Corespondență în toate limbile.

Cumpărați acții dela Banca Centrală din Cluj.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 6/19 Octomvrie 1923 Nr. 82

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

După vizitația canonică în Valea-Jiului

Este nespus de instructiv să urmărești, în resonanța lor locală, evenimentele zilelor. Învățămintele, care poți să le culegi după o chibzuită cumpănire a lor, ți se impun cu forța unor canoane, mai cu seamă în regiuni cu note specifice în legătură cu esența vieții naționale.

In ținutul Jiului, de pildă, s'au succedat cu tot fastul solemnitățile naționale ale prazniculuiu Șagunian și Gheorge Lazăr, cum și via mișcare a comemorării întrării în acțiune a României.

Fiorul care a străbătut populația era — bine înțeles — foarte patriotic și destul de nuanțat. Dacă e să-l caracterizăm într'o frază justă, s'ar putea cetlui în următoarea: Au fost serbări scăldate în raze de căldură istorică și de admirație.

Altă sbucnire a adevăratei vieți o am simțit cu prilejul vizitației canonice în Jiu a I. P. S. Sale păr. arhiepiscop și mitropolit *Nicolae*. El a venit aproape pe neașteptate: ni-a sosit și ni-a rămas crainicul *credinței active*.

Lucrurile, care s'ar putea spune despre vizita aceasta, nu se pot încă înmănunchia într'un tot armonic: prea sânt recente și sânt prea complexe. Căci de unde ai putea să începi? Mai cu seamă într'un loc, în care mărimile netrecătoare și vremelnice se reîntorc din timp în timp, ar fi foarte anevoios să găsești nota justă și explicarea tainei profundei impresii făcute de I. P. S. Sa.

Arhiereul nostru a sosit cu adevărat după vorba inspiratului vers eminescian: «Pe un deal răsare luna ca o vatră de jeratic, luminând»... sufletele noastre întunecate și fieroase. Ca la porunca unei simții nestăpânite s'a ridicat toată lumea Jienească pentru a primi armonia care venea «în numele Domnului». Primirea, petrecerea între noi și plecarea Inaltului prelat a fost cea mai naturală, mai vie operă de artă pe care o creiază numai puterile morale ce se așteaptă, se doresc, pentru a încununa străduințele lucrătorilor în via Domnului, la clipa relativei lor desăvârșiri.

De aceea este anevoios să se categorisească elementele unei atât de întinse vieți sufletești de zece zile, și să se fixeze arterele numeroase ale acestei surse atât de covârșitoare. La început am fost surprinși de naturalul, care îmbina visul nostru de demnitate a cârjei arhierești cu înfățișarea de părintească intimitate și de avânt lin, dar sigur, al cuvintelor ce ni le adresa.

Apoi ni s'a dat ocaziune să-l vedem în laturi de fond ale sufletului său. Amintesc larga înțelegere, cu care a evidențiat unui preot unit rosturile *confesiunilor* până când acestea vor ajunge la *religiunea noastră*, sau știința teologică cu care a uimit, în câteva clipe, severitatea isolantă a unui rabin, și a umilit tendențioasa doctrină predestinațională a unui calvin, — toate acestea în cadrul unei atmosfere de bunăvoință, care ar fi convins pe orcine de dulceața jugului ușor, pe care îl îmbie seninul propovăduitor.

In sfârșit, ni s'a dat prilejul să ne convingem, că *biruințe statornice a secerat între credincioșii bisericii noastre ortodoxe*. Intre aceștia i s'au desvelit florile darului de păstor, i s'au împrăștiat, îmbătătoare, mirosmele tainei de urmaș strălucit al unor vrednici înaintași. Măreția serviciilor divine, predicile cu răstimpuri dela treizeci la nouăzeci de minute, cu o variație de conținut uimitoare, cu sesisarea împrejurărilor locale, cu alternări de potolite istorisiri, cu evocări pe care le-ar admira cea mai neistovită memorie, cu iradiarea razelor de convingere care mistuie și supune, — cu toate s'a dovedit preot în slujba adevărată.

Să se explice secretul nepilduitului succes? Unii l-ar atribui înfățișării și rangului, alții culturii teologice superioare și rutinei de fost profesor, alții rarității de ocazie — și mai știu și cu cărei împrejurări? Ci, toate acestea, considerate împreună și adăogându-li-se faptul, că modul de a propovădui al I. P. S. Sale este cu adevărat evanghelic, nu dovedesc altceva, decât ceeeace vedem la nestimate: că strălucesc viu și au valoare neprețuită.

Cu ce impresii va fi plecat din Jiu înaltul prelat, nu știm, — deși declarațiile Sale publice ne au lăsat încântați. Subt alt raport, cu ce s'au ales preoții noștri din Jiu, în legătură cu marele eveniment, nu sântem chemați, nici nu avem posibilitatea să ne informăm, — deși înregistrăm multe consecințe îmbucurătoare:

Simțește întreaga ortodoxie din Valea Jiului, că părintele ei sufletesc a lucrat asemenea Mântuitorului în Joia patimilor, când s'a făcut ucenicilor săi slugă, spălându le picioarele pentru a fi curați. Și nouă ni-au sosit, curățenia, putința de a trudi să ajungem «sfinți», și îndemnul la îndrăsnirea aceasta isbăvitoare. Ear slujitorilor Lui li-a dat hrana binecuvântată cu care să sature miile de credincioși, — rămânând și prisosul pentru alinarea foamei celor cu ochii nevicleni ațintiți asupra «coșurilor pline» ale dreptei măriri.

In speranța revederii pe aceste plaiuri, vă urăm: Intru mulți ani, Stăpâne!

Un credincios din Jiu

Plecarea Familiei Regale la Belgrad. Miercuri seara, la ora 8 și jum. familia Regală a plecat cu un tren special, din halta Cotroceni, la Belgrad pentru a participa la botezul Principelui moștenitor jugoslav Dușan.

Turcii și Patriarhatul Ecumenic. Turcia prin hotărârile conferinței dela Lausanne și-a recucerit aproape totul ce a pierdut în urma tratatului dela Sèvres. Pe lângă aceasta, Turcia a scăpat de așa numitele «capitulațiuni», care constituiau jignirea suveranității statului otoman, căci, potrivit acestor capitulațiuni, străinii nu erau supuși jurisdicțunii tribunalelor locale turcești, ci numai jurisdicțiunii consulatului respectiv.

Trupele aliate, care se află din 1918 în Constantinopol, au evacuat capitala veche a Turciei. In 2 Octomvrie 1923 s'au îmbarcat ultimele trupe aliate, aflate acolo, împreună cu comandantul lor, generalul englez Harington.

In ziua îmbarcării trupelor aliate, s'a început la Constantinopol acțiunea contra patriarhatului ecumenic. Guvernul din Angora a câștigat simpatiile unei părți din grecii ortodoxi, al căror șef este preotul Eftimiu. Acest preot a pătruns, în fruntea unui grup de ortodoxi, la sediul patriarhului ecumenic, în Fanar, în cursul unei ședințe a sfântului Sinod.

Preotul Eftimiu a proclamat de președinte al sinodului pe cel mai bătrân din preoții prezenți, el mânând din sinod pe patriarh și 6 arhiepiscopi, între cari cel din Vrana și Belgrad.

Lovitura lui Eftimiu, a fost sprijinită de guvernul turc, care are intenția de a micșora și îngrădi atribuțiunile patriarhatului, pentru a-i lua posibilitatea de a juca rol politic.

Populația ortodoxă din Constatinopol pare a fi consternată, în urma celor întâmplate la patriarhat și se ia în discuție eventualitatea mutării patriarhatului ecumenic din Constantinopol.

Pentru Moți. In zilele de Sâmbătă 27 Octomvrie (Sf. Parasch va) și Duminecă 28 Octomvrie 1923 se va face în tot cuprinsul României, în capitală, la orașe, ca și la sate, o chetă generală, pentru strângerea fondului necesar, construirii în orașul Abrud, a «*Spitalului Moților Princi esa Elena*». Sântem convinși, toți românii se vor grăbi să și dea în modul cel mai larg obolul pentru această românească operă de binefacere, menită să aline suferințele bravilor moți, bântuiți de boale și de sărăcie.

Aniversarea încoronării

In Octomvrie, 15, 16 şi 17, s'a împlinit anul dela strălucitele sărbători ale încoronării MM. LL. Regelui şi Reginei României.

In «biserica mântuirii noastre», — înălţată în cetatea dela Alba-Iulia prin jertfa neamului şi sfinţită în 8 Octomvrie acelaş an prin I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae în fruntea arhiereilor şi a preoţimii slujitoare, — Regele, în sunetul clopotelor şi în bubuit de tunuri, îşi pune pe cap coroana de oţel, ear Reginei îngenunchiate în faţa Lui îi aşează pe cap coroană de aur cu pietre scumpe, în mijlocul furtunii de urale izbucnite din mii de piepturi. Ostaşi şi popor, cuprinşi de sfântă însufleţire, au strigat de repetate ori: Ura! Trăiască Regele tuturor românilor! Trăiască Regina! Trăiască România întregită, unită şi mare!

Suveranul a zis atunci:

Dea Domnul, ca această coroană, împreună cu aceea a scumpei mele Soţii şi vrednica tovarăşă de muncă şi suferinţe pentru binele obştesc, să încununeze din neam în neam pe iubiţii noştri urmaşi într'o Românie pururea glorioasă şi fericită. Sus inimile! Şi să glăsuim după chipul strămoşilor: «Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi să ne veselim într'însa, şi unii pe alţii să ne îmbrăţişăm şi să zicem «fraţilor» şi celor ce ne urăsc pe noi. Să iertăm toate, pentru sfânta unire. Aşă să fie!

Acum, împlinindu-se anul dela încoronare, avem datoria de buni patrioţi să cinstim amintirea marei sărbări dela Alba-Iulia şi Bucureşti, când s'a consfinţit înfăptuirea visului milenar, pentru care am jertfit şi am suferit.

Cine era secretarul literar I. Georgescu. Ziarul *Beiuşul*, în legătură cu manopera săvârşită la Asociaţiune în chestia broşurii «Gheorghe Lazăr, scrie următoarele cuvinte despre fostul secretar literar: «Noi îl cunoaştem încă de pe vremea când învăţa elevii uniţi dela liceul de aici — din Beiuş — *să ocolească biserica ortodoxă*, aceasta fiind schismatică, moartă şi fără Dumnezeu». — Dat afară dela Asociaţiune, I. Georgescu îşi va continua activitatea «pedagogică» la şcoalele secundare ale ţării româneşti?

Aniversarea naşterii A. S. R. Principelui moştenitor

In 16 l. c., când A. S. R. Principele nostru moştenitor a împlinit vârsta de 30 de ani, s'au ţinut servicii divine în toate bisericile din ţară.

In catedrala noastră din Sibiu au săvârşit slujba dumnezeească Părinţii: Dr. A. Crăciunescu, prof. seminarial, Ion Dăncilă, preot militar şi A. Gâlea, ases. consistorial. De faţă au fost reprezentanţii autorităţilor civile şi militare, şi numeros public. Ostaşii din garnizoană, cu muzica militară, au dat onorurile.

*

A. S. Prinţul CAROL este cunoscut şi iubit ca iniţiator şi susţinător a multor opere culturale, care îi poartă numele. Iubire de ţară, duh creştinesc de jertfă şi ordine sânt câteva din calităţile Sale, prin care înrâureşte în mod binefăcător creşterea tinerimii de astăzi. Clerul şi poporul nostru înconjură cu toată iubirea şi devotamentul pe Celce s'a identificat cu aspiraţiile neamului şi bisericii.

Dela conferenţele pastorale

— Conferenţa de toamnă a tractului Geoagiu —

De când e noul şef, păr. protopop O. Goron, în fruntea tractului Geoagiu, se observă o mişcare mai vie în biserica tractului nostru. Preoţimea stărue mai intensiv în îndeplinirea datorinţelor sale: agendele şi raţiociniile bisericii se lucră mai punctual, bibliotecile şi casele culturale iau avânt îmbucurător, — unde se depune destulă jertfă din partea intelectualilor, şi în general viaţa activă culturală-morală a tractului a pornit pe drumul neted.

De astădată conferenţa pastorală de toamnă a Asociaţiei clerului Andrei Şaguna s'a ţinut, nu în centru, cum se obişnuise până acum, ci în comuna Balşa, un punct unde deocamdată biserica noastră se părea expusă curentelor sectare.

Părintele locului N. Todea, fost administrator protopopesc şi distins cu brâu roşu, luase de timpuriu dispoziţii pentru reuşita deplină a conferenţei.

In dimineaţa zilei de 27 August la ora 9 a. m. protopopul şi preoţimea este întimpinată în faţa şcoalei, de către poporul din Balşa şi comunele vecine. Cei din Mada au venit cu prapori, ca la procesiuni mari. Păr. N. Todea salută venirea şefului în scopuri culturale-morale. Protopopul, la rândul său, răspunde în cuvinte potrivite. In sunetul clopotelor şi toacelor se face intrarea în biserica împodobită cu flori şi verdeaţă. Se începe serviciul divin, celebrat de păr. protopop O. Goron asistat de preoţii: C. Mărgineanu din Feredeu, S. Filimonescu, P. Lula, T. Glodean, Ioan Ardeu şi V. Păşcău.

La finea sf. liturghii Păr. protopop ţine poporului o aleasă predică despre mântuirea sufletului prin biserica noastră strămoşească. Spaţioasa biserică din Balşa era insuficientă pentru lumea imensă adunată din comună şi jur, — încă o dovadă că, cu toate curentele vrăşmaşe ce se încearcă să ne sdrobească fiinţa noastră naţională-creştină, — poporul nostru este şi va fi pururea una cu biserica ortodoxă. Se începe apoi săvârşirea tainei sf. Maslu, celebrat de aceeaşi preoţi, unde vorbeşte subscrisul despre taina sf. Maslu. De patru preoţi se face ungerea poporului, împărţit în 4 grupe.

Ne-a surprins plăcut şi a făcut o deosebită impresie asupra auditorului un fapt neobişnuit până acum la conferenţe preoţeşti: păr. Todea invitase pe dl Dr. Ioan Rece, medic în Zlatna, să ţină poporului o conferenţă din viaţa medicală. Aşa programul nostru a fost intercalat cu frumoasele sfaturi doftoreşti ale dlui Dr. Rece, care şi-a ţinut vorbirea afară, în liber, fiind plină de auditori curtea bisericii şi şcoalei. Intre altele aminteşte că a avut fericirea să exopereze pentru Zlatna şi întreg ţinutul din jur, favorul ca poporul se aibă doctor şi medicină gratuit. Un favor cât nu se poate mai salutar. Conferenţa dlui doctor a fost cât se poate de intuitivă.

La ora 1 se ia masă comună. Păr. protopop Goron, închină pentru I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae, sufletul pururea treaz al bisericii noastre. Vorbeşte păr. N. Todea pentru protopopul O. Goron, dl Dr. Rece pentru preoţime, părintele Glodean pentru reprezentanţa administrativă, învăţătorul A. Todea pentru dl Dr. Rece, invocând cuvintele: «mens sana în corpore sano», directorul şcolar Partenie Duca din Zlatna, despre legătura veşnică între cei doi factori motorici de cultură: preotul şi învăţătorul român. Păr. protopop laudă şi îndeamnă, ca această legătură sfântă, în dragoste armonică trebue susţinută cu orce preţ pentru fericirea neamului, bisericii şi ţării.

Mult grăitor a fost cuvântul ţăranului (al cărui nume îmi scapă), preşedinte al comitetului parohial din Balşa: «Patru bucurii am avut în viaţa mea — zicea dânsul: Prima la alegerea de *învăţător* a părintelui Ioan Giurgiu, a doua la alegerea de *preot* a păr. N. Todea, şi a treia iarăşi la alegerea de învăţător a dlui Aron Todea, şi a patra bucurie foarte mare astăzi, când dvoastră, sfinţiţi părinţi şi domni intelectuali, oastea lui Hristos, aţi venit în numele Lui, să daţi lumină şi mântuire poporului acestuia ce şedea în întunerec. Şi aţi isbutit, căci şi eu, ca mulţi alţii, am fost în răsboi şi am venit de acolo cu *două rane:* una trupească alta sufletească. De cea trupească m'ai isbăvit dta, dle doctor, care ai venit să vesteşti poporului, că eşti gata a sluji la toţi; de cea sufletească sfinţia Ta părinte, şi la cunoştinţa adevărului am ajuns prin dta, dle învăţător. Acestor *mântuitori*, ai sufletului şi trupului meu, închin recunoştinţa şi cinstea mea adâncă şi dvoastră tuturor acestor ostaşi, ai lui Hristos, cari aţi venit să mântuiţi poporul...»

Vecernia o celebrează prot. O. Goron, însoţit de preoţii Cristofor C. Mărginean şi I. Hancheş. La acest serviciu ţine păr. protop. din nou o prea frumoasă predică poporului, despre

---

FOIŞOARA

Păstor şi Păstor

Poetul Leopardi înfăţişează astfel pe «Păstorul de pe Himalaia»:

«E noapte lină. Vântul nu bate. Bolta cerului este semănată cu stele. Luna îşi împrăştie cu dărnicie razele moi prin văzduh, luminând piscurile pleşuve ale Himalaei, şi coastele, codrii, drumurile, cărările, strunga, turma, faţa păstorului îngândurat şi dulăii zdraveni de lângă el.

Păstorul priveşte lung la lună, şi îi zice în glas înduioşat:

— Lună, lună, ce fericită eşti tu! Tu ştii pentruce trăieşti! Să luminezi cărările şi drumurile, să călăuzeşti la vetrele lor pe bieţii călători întârziaţi, unde i aşteaptă dragostea familiilor... Ear eu?... Sânt nenorocit!... Eu nu ştiu pentruce trăiesc! Oare pentru aceea ca să îngrijesc de această turmă nătângă de dobitoace?»

*

Păstorul, înfăptuit de Mântuitorul Isus Hristos, e următorul:

Oiţele pasc pe coastă. Păstorul le cercetează cu privirea. Pasc oare toate? Care-i mai slabă? Lipseşte careva? Eată l cu faţa îngândurată! Lipseşte una! Unde poate fi? A răpit-o lupul? A căzut în prăpastie? S'a rătăcit, prin tufiş? Ori bolnavă se va fi retras în umbră, să zacă mai liniştită?

Părăseşte pe cele multe şi porneşte s'o caute. Nu e ici, nu e colo! Se întristează tot mai mult. Aleargă la dreapta, la stânga. Pogoară pe o potecă. Nu-i! Pogoară pe alta şi ear pe alta cu stăruinţă neobosită. Şi la urmă: eată-o! O zăreşte în adâncul prăpastiei. Abia mai suflă. Cum să se apropie de ea? Cum s'o mântuiască? Pogorârea e primejdioasă. Păstorul îşi poate pune capul în mântuirea fiinţei rătăcite. O mică alunecare — şi se prăbuşeşte în adâncime.

Dar nu se abate din calea apucată. Porneşte la vale. Se ţine de-o tufă şi de alta. Îşi propteşte picioarele cu băgare de seamă, de bolovanii cei mai tari. E la mijloc. Odihneşte. Măsoară distanţa din urmă şi dinainte. Pleacă din nou. Opintire încordată. Şi eată-l în adâncime!

Se apropie cu grijă multă de oiţa rănită. O netezeşte cu milă. O ridică în braţe. Şi cu greutăţi îndoite o scoate din prăpastie. O duce la izvor. Îi spală rana de sângele închegat. O lecuieşte cu ierburi dulci. Nu o poartă la păşune, cu cele multe. Îi culege earba cea mai grasă. O adapă cu apă rece. O culcă în umbră deasă de copac. Şi — oiţa se vindecă. Eat o cum umblă şi paşte earăş veselă!...

A. Nan.

Anuarul

Liceului Mihai Viteazul din Alba-Iulia, anul şcolar 1922—23, publicat de Ioan Sandu, dir.

Anuarele, ce se publică ici şi colo de către directorii de şcoale, cuprind uneori şi date, care nu prea ispitesc pe iubitorii de literatură să le cetească. Anuarele artistice, alcătuite într'o serie de ani, de directorul ideal Virgil Oniţiu dela Braşov, nu s'au putut generaliza din mai multe motive. Nu uităm să spunem însă: Cheltueli prea mari.

Dar unde este omul înţelegător şi o activitate, care închide în sine un suflet superior, anuarul devine o faptă frumoasă, cum este în cazul liceului din cetatea istorică dela Alba-Iulia.

Zelosul şi destoinicul director, dl Ioan Sandu, a publicat un anuar, care dela început şi până la sfârşit dovedeşte că a fost trecut printr'o foarte atentă redactare.

Cuprinde la început trei discursuri substanţiale şi într'o limbă de o clasică eleganţă, spuse la serbarea zilei de 1 Decemvrie, altul în amintirea lui Andrei Bârseanu şi altul în amintirea eroilor căzuţi pentru patrie.

Directorul I. Sandu apoi salută în franţuzeşte pe inspectorul francez Ch. Le Téo.

Cuvântările citite îşi păstrează farmecul lor şi produc înălţare sufletească ori de câte ori le-ai citit.

atâtarea sectelor în contra bisericii noastre. Poporul a rămas neclintit în credinţa sa strămoşească. La dorinţa poporului, părintele Hancheş ceteşte o parte din valoroasa lucrare a sa, despre combaterea pocăiţilor. In acest sens vorbeşte şi părintele V. Florea, combătând pe «Hristoşii mincinoşi», cari se ridică pentru a tulbura credincioşii.

Poporul se resfiră mângâiat; ear preoţimea trece în sala spaţioasă a şcoalei spre a continua programul conferenţei preoţeşti.

După deschiderea conferenţei printr'un instructiv discurs al păr. protopop, se trece la constituirea biroului. Preşedintele protopop, înainte a se trece la ordinea zilei comunică preoţimii că părintele Cristofor Cruceanu Mărginean, a fost distins din partea I. P. S. Sale cu brâu roşu, fiind hirotonit de marele arhiereu Andrei Şaguna. Veneratul preot, deşi în etate de 80 ani, a făcut un drum de 18 klm. pe jos, la această conferenţă, pentru a şi îndeplini şi acum datorinţa cu conştienţiositate. Pildă vie preoţilor mai tineri.

Reuşite au fost lucrările scripturistice «Preotul în lumina evanghelică» de O. Barca şi «Dare de seamă a celor mai de valoare cărţi religioase-morale» de T. Glodean.

Timp de câteva ore se discută cu multă atenţiune diferitele chestii pastorale şi administrative.

De încheere amintesc, cu deosebită satisfacţie, că acest tract protopopesc s'a ridicat, în cele morale şi culturale, atât de mult încât în scurt timp va putea rivaliza cu cele mai avântate tracte ale mitropoliei noastre, mulţumită hărniciei preoţimii sale şi iscusinţei şefului său, care nu pregetă timp şi oboseală întru realizarea idealului de a ridica acest popor şi preoţime la un piedestal cât mai înalt de cultură, de viaţă morală şi naţională românească.

Pr. Vasile Pâşcău
secr. desp.

Convocare

In conformitate cu Art. 22 al Statutelor Reuniunii române de agricultură din judeţul Sibiu, onoraţii membri, precum şi toţi binevoitorii şi sprijinitorii cauzelor agricole ale poporului român, sânt de nou rugaţi a lua parte la

adunarea generală

care va avea loc *Duminecă în 4 Noemvrie, ora 17*, în locaul Reuniunii meseriaşilor români, strada Brukenthal Nr. 17, cu ordinea de zi prevăzută în Art. 25 din statute.

Sibiu, în 16 Octomvrie 1923.

Dr. Lazăr Popovici, preşedinte. — *Isidor Dopp,* secr. adm.

Pe sate

A zecea excursie culturală a desp. Sibiu (Asociaţiunea)

Cu automobilul, pus la dispoziţie de dl Dr. Nicolae Comşa, au întreprins trimişii desp. Sibiu ai Asociaţiunii a *zecea excursie* în satele noastre. De astădată au vizitat Vurpărul, Roşia, Noul şi Daia-săsească. O zi bogată în momente înălţătoare, Dumineca aceasta de 14 Oct. La Vurpăr au sosit oaspeţii (Dr. G. Preda, Dr. H. P. Petrescu şi V. Moşoiu) tocmai la o pomană, dată de o familie de acolo. Au asistat şi la serviciul divin din biserica ortodoxă (zidită din 1828). Poporul este dornic de învăţătură. Tocmai s'a început şcoala, cu doi învăţători noi: I. Georgescu sen. şi Constantin Sava. Dl înv. I. Georgescu sen. s'a introdus în sat cu un curs de împletit, cercetat cu sârguinţă. Părintele Mănitiu ţine un curs de cioplit în lemn. Sătenii ar vrea bucuros să aibă şi o şcoală de lucru de mână. Americanii îşi aduc aminte de satul lor: în 1923 au trimis 13.000 de lei pentru clopote şi biserică. De doi ani de zile adună sătenii ban lângă ban pentru o «casă culturală». Au ajuns să strângă până acum 20,000 de lei. Numai cu cărţile din biblioteci stau mai rău, deocamdată — 1375 de suflete au numai vre-o 100 vol. în biblioteca parohială şi a «Asociaţiei». Acum au primit şi Vurpărenii, ca şi celelalte trei sate, cărţi preţioase din partea desp. «Asociaţiunii». — După ce au fost oaspeţii păr. Mănitiu, au plecat sibienii la Roşia. Aici au fost primiţi din partea tinărului şi inimosului preot Ioan Bânda. Pentru patru sute de poporeni are păr. Bânda adunate peste 500 de volume. In biserica curăţică s'a ţinut adunarea şi — spre plăcuta surprindere a oaspeţilor — corul înv. Toma Benchea ne-a delectat cu frumoase cântece. Biserica e renovată (zidită din 1854). Poporenii joacă bucuros şi teatru de diletanţi. Au adunat vre-o 5000 de lei pentru o viitoare casă culturală. E satul, în care actualul asesor cons. Scorobeţ a fost preotul vrednic de laudă. Le mai lipseşte românilor o fanfară.

In Noul-săsesc au fost primiţi oaspeţii cu corul mixt, vre-o 50 de inşi, condus de dl înv. al şcolii confes. Ion Dragomir. In sunetul marşurilor înviorătoare au trecut, pe jos, cu toţii, pe strada principală, până ce au ajuns, la marginea satului, în şcoala românească. Părintele Teodor Pădureanu a dorit bun sosit oaspeţilor la întrarea în comună, iar în şcoala arhiplină împodobită (lângă şcoală un «umbrar», pavilion, în care joacă tineretul sub supravegherea curatorului bisericesc), a ascultat poporul aproape cu sfinţenie cuvântările. O comună cu multă râvnă după lumină. Dacă biblioteca şi aici a lăsat de dorit (abea 30—40 vol.) de aici înainte se va spori. Copilaşii sănătoşi cresc «ca şi un carpăn». S'au înaintat statutele unei soc. cooperative: «Sentinela Română». Tineretul are organizaţie specială (cu jude, subjude, pristav). Sânt 2 «taţi ai feciorilor», la cari se îndreaptă, ca la întâia instanţă, cei ce au ceva laolaltă, apoi ca instanţa a doua, le serveşte curatorul). In sat 408 saşi şi 765 români. — Intre aclamări generale au pornit oaspeţii mai departe, la Daia săsească. Seara au ajuns şi au descins la şcoala de sat modestă, unde a vorbit singur dl director al desp. Păr. Galacteon Vas are numai 232 de suflete, dar multă bunăvoinţă.

Preoţii, cari au recomandat poporului pe trimişii «Asociaţiunii» au fost: Toma Oprean (în Vurpăr), Ioan Bânda (în Roşia) şi Teodor Pădureanu (în Noul săs.). Dr. Gh. Prede a vorbit în toate satele, despre «Asociaţiune», alcoolism, creşterea copiilor, starea actuală; Dr. H. Petra-Petrescu a citit schiţele originale: «Grivei», «In poveşti» şi «O bucată de pâne», introducând schiţele cu câte o scurtă vorbire, dl V. Moşoiu în 2 sate despre «cooperative».

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a sosit cu trenul de Vineri dimineaţa, 19 Octomvrie, dela Bucureşti.

Fixarea examenelor de capacitate. Ministrul instrucţiunii încunoştiinţează pe candidatii şi candidatele, care vor dori să se înscrie la examenul de capacitate spre a obţinea dreptul de a fi numiţi profesori în învăţământul secundar, normal, comercial şi profesinnal că îşi vor înainta cererile cel mai târziu în 15 zile înainte de începerea fiecărui examen. Cererile cari nu vor fi însoţite de toate actele, vor fi respinse, ministerul nemai făcând nici un fel de corespondenţă pentru completare de acte. Datele la care se ţin examenele sânt: 5 Decemvrie religia, matematici; 10 Decemvrie limba latină; 21 Ianuar limba elină, filosofia; 1 Februar limba franceză; 15 Februar pentru engleză şi istorie; 1 Martie pentru cosmografie, desemn ornamental; 15 Martie pentru limba germană şi desemnul liniar; 1 April pentru limba română, şt. naturale; 15 April pentru drept şi limba italiană, iar la 1 Mai pentru geografie, şt. fizico chimice şi muzica.

Dela administraţia financiară, Sibiu, primim: Expirând şi ultimul cvartal pentru plătirea noilor contribuţiuni şi observând că din patea contribuabililor plăţi nu se fac aşa încât incasările sânt aproape nule, prin aceasta în interesul contribuabililor şi pentru a fi scutiţi de neplăcerile şi cheltuelile împreunate cu secvestru, zălogirei şi licitaţie, se aduce la cunoştinţă că fie-care contribuabil să se grăbească a-şi achita contribuţiile impuse, spre a evita cheltuelile şi greutăţiile împreunate cu secvestru şi licitaţie.

Aniversare. Duminecă în 14 l. c. şi-a serbat păr. protopop din Agnita Ioachim Muntean şi soţia sa, în cerc familiar, aniversarea a 50 ani dela data cununiei lor. Părintele protopop pe lângă toată bătrâneţea, (în etate de 77 ani) conduce tractul său şi institutul «Frăţia» şi este în fruntea tuturor mişcărilor naţionale, bisericeşti şi culturale, din partea locului spre mulţămirea tuturor.

Pe 40 pagini urmează trei lecţii metodice: 1. Radu cel mare 1495—1508; 2. Neagoe Basarab 1512—1521, şi 3. Lecţie din limba latină în clasa V.

Aceste lecţii, lucrate după cele mai noui principii metodice, dovedesc la câtă perfecţiune se poate ridica un profesor bun în arta educaţiei.

Şi ceice am trecut de mult peste vârsta în care ne ocupam cu cartea pe băncile şcoalei, recitim cu drag lecţiile de model, şi ne reamintim vremile frumoase de odinioară care vin a se adauge zilelor de azi, înoindu-ne forţele.

Anuarul dela Alba-Iulia e document valoros, despre atmosfera superioară în care trăeşte acel liceu, sub conducerea iscusită a tinărului şi destoinicului director, dl I. Sandu.

Tr.

Pentru popor. O nouă publicaţie poporală apare în Oradea Mare: *Cele trei Crişuri pentru popor*, revistă culturală tipărită pe seama sătenilor. Director: Gh. Tulbure. Revista comunică tot ce priveşte viaţa satelor: îndrumări şi sfaturi economice, legende, poveşti, fapte istorice, anecdote, cântece, ştiri de tot felul. Apare lunar. Abonamentul, 50 lei pe an, se trimite la Oradea Mare, str. Prinţul Carol 5.

Ironie şi zeflemeli

Un membru al corpului didactic, impresionat de criza sufletească a tinerei noastre generaţii, adresează o rugăminte publicaţiilor pentru copii.

Eată câteva din constatările şi observările ce a făcut:

Cine şi-a dat osteneală să explice animaţia care stăpâneşte jocul copiilor noştri, a observat că ea e întreţinută de un vioi schimb de ironii, de haz, de zeflemeli.

Cultivată, în anumite împrejurări, această însuşire poate fi bun temei pentru formarea unui sănătos bun simţ.

Preţul este pierderea duioşiei, a entuziasmului şi a sincerităţii, mai ales la naturile puţin complexe.

Atenţia copilului va fi atrasă de tot ceea ce poate provoca hazul prin strâmbătura liniei, prin înjosirea unei stări sufleteşti sau prin cacofonizarea sunetului.

Sociabilitatea între copii din această causă lasă de dorit. Interesul pentru frumos e înlocuit prin indiferenţă; în schimb interesează tot ce e denaturat...

Orcine stă în contact cu copiii, a putut observa că educaţia copilului e făcută în aşa fel încât el nu e învăţat să admire.

Preferă vorba care să jignească vorbei care mângâie, preferă porecla în locul diminutivului, preferă jocul brutal în locul atitudinei contemplative; preferă critica, lirismului.

E o crisă sufletească, cu urmări grave pentru o societate în care generaţiile, crescute la fel, vor abunda.

Causele sânt multe. Amintim una actuală şi efectivă. Aceasta constă într'o concepţie greşită sau într'o nenorocită socoteală negustorească pe care o au, în această privinţă, la bază, unele publicaţii. Astfel un ziar de dimineaţă foarte răspândit are săptămânal «*Pagina copiilor*».

Cui i-a căzut în mână, a văzut ce conţine! Cele mai slutite chipuri de copii, sânt desemnate neartistic, supărător de caricatural, ca să le explice un text prozaic, pentru a provoca râsul.

Sufletul copiilor prinde azi, prinde mâne aceste tipuri. Se strâmbă şi ei la fel. —

Rugămintea e aceasta: să se stabilească un consens ca publicaţiile să renunţe la caricaturi, la ironii şi la ridicolizări, cel puţin în publicaţiile care sânt destinate tineretului.

Daţi copilului mijlocul să ştie să se piardă discret în poesia creatoare a fiecărei existenţe. Daţi-i chipuri artistice şi emoţii înnălţătoare...

Ştire ziaristică. A apărut în 17 l. c. un nou organ al partidului naţional. Noul confrate se tipăreşte în Bucureşti şi poartă numele de *România*. Promite să poarte lupta pentru ideile de «naţionalitate şi democraţie». Să fie în ceas cu noroc!

In Sinagoga principală din Kiev, producându-se panică din cauza unui incendiu, au murit în învălmăşală 60 persoane care veniseră să asiste la serviciul divin.

Sentinţă. Triburalul din Solkolniki (lângă Moscova) a condamnat la opt luni închisoare pe un membru din vechea aristocraţie acum tenor, pentru că într'un restaurant a alungat de lângă el pe un cerşetor care fusese prea insistent. Prin invectivele adresate cerşetorului, a fost criticată actuala situaţie din Rusia, spune sentinţa de condamnare.

Povestea Neamului Românesc se va reprezenta la Urania în Sibiu, în zilele de Duminecă şi Luni, în 28 şi 29 Octomvrie a. c. Inceptul la ora 7 şi 9 seara. Un film dintre cele mai succese.

Dare de seamă şi mulţămire. Pentru ridicarea unui monument şi a unei plăci comemorative în amintirea regretatului Aurel Vlaicu, au binevoit a-şi da obolul cei mai jos însemnaţi. Aducem recunoştinţă şi mulţămire celor ce au jertfit cu drag din puţinul lor pentru eternizarea fiului Ţării româneşti şi ca îndemn pentru cei mulţi chemaţi. Depuneri vechi Lei 1802.80. Ziarul «Cuvântul studenţesc» 445 lei. Biblioteca Petre Armencea, Brăila 300 lei. Căp. în retrag. Valer Pascu, Cluj, 200 lei. Studentul Decebal G. Mateescu, Sinaia, Cercul stud. Brăilean, Dr. St. Casian, Ţibăneşti, Farm. Vas. Sinschi, Rădăuţi, Ioachim Bârză, Mediaş câte 100 lei. Comerciant Iorgu Gh. Gheorghe, Huşi 50 lei. Adm. plasă T. D. Mardam, Curtea-de-Argeş 40 lei. Stud. V. Buruiana, Stud. Nec. Zamfirescu, Alexandru Timuş câte 20 lei. Stud. Aurica Craja, 25 lei. Stud. Manolache 15 lei. Elevul orf. Manolache P. Bucureşti, Stud. Iancu Dumitrescu, Bucureşti câte 10 lei. Suma totală 3457 lei 80 bani. — Această sumă e depusă la institutul de credit «Ardeleana» din Orăştie în libelul Nr. 8782/1923. *Samoilă Ciumaş,* prof., cas. desp. «Asociaţiunii», Orăştie.

Cărţi nouă. Au apărut: *Problema educaţiei sexelor; Femeia*, studiu antropologic şi social de Dr. Constantin Stanca, medic-primar în Cluj. Cărţile acestea popularizează capitole importante din probleme actuale ridicate de influinţa ce o exercită medicina asupra transformării spiritului şi a vieţii sociale. Problema educaţiei sexelor, atât de puţin cunoscută la noi, atât de mult tratată în cărţile din străinătate, este recapitulată în broşura d-lui Dr. Stanca cu competinţa specialistului, şi lămureşte cetitorul pe deplin asupra acestei probleme. Broşura mai nouă a domnului Dr. Stanca, «*Femeia*» este «o concentrare enciclopedică a rezultatelor ştiinţifice pentru marea problemă a feminismului». Ambele scrieri ţin în vedere pregătirea publicului nostru şi pot fi cetite cu folos de intelectualii noştri. Broşurele d-lui Dr. C. Stanca au apărut la «Ardealul» inst. de arte grafice în Cluj (str. Memorandului 22) şi se pot procura şi la Librăria Arhidiecezană în Sibiu. Preţul: «Problema educaţiei sexelor» costă *8 lei*, «Femeia», studiu antropologic şi social, costă *10 lei*, la care sumă se adaugă pentru ambele încă *4 lei* porto recomandat.

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Aviz

Incunoştiinţăm pe directorii agenturilor noastre din despărţământul Sibiu al «Asociaţiunii», că serbările proiectele la Bucureşti («Casele Naţionale») pentru 27—28 Oct, *s'au amânat* până la primăvară. In urma acestei hotărâri a comitetului pregătirea acelora cari vor participa la serbări, producându se la punctele etnografice, va putea fi şi mai conştienţoasă.

Totodată rugăm pe conducătorii agenturilor (preşed., secretari) să ne înainteze răspunsuri concrete la următoarele 30 de întrebări (chiar şi dacă într'unele sate le-am însemnat la venirea noastră): 1. Câţi locuitori sânt în sat (Români ortodoxi, gr. cat., străini)? 2. Există casă culturală? dacă nu: unde se adună poporul? 3. Jocul tinerilor unde se ţine? 4. De când n-a fost «Asociaţiunea» în sat? 5. Sânt legături cu «Casa şcoalelor»? 6. Sânt legături cu «Fundaţiunea Principele Carol»? 7. Şezători — conferenţe se ţin? Câte pe an? 8. Care e lectura cea mai plăcută? (ziare, reviste, cărţi) 9—11. Câte volume are: biblioteca parochială, cea şcolară, a «Asociaţiunii»? 12. Skiopicon există? (Electricitate în sat?) 13. Societate a femeilor? 14. Cor bisericesc? 15. Cor lumesc? 16. Societate a tinerilor? 17 Fanfară? 18. Cooperative? 19. Ţesătorii? 20. Biserica ort. şi gr. cat de când? reparate? 21. Şcoala de când? reparată? 22. Cei plecaţi în America, Bulgaria, Rusia, etc. trimit acasă ajutoare? Cât şi pentru ce? 23. Alcoolismul e răspândit? 24. Boale molipsitoare? 25. Boale venerice sânt? 26. Cum e mortalitatea copiilor? 27. Idei subversive (comuniste, etc.)? 28. Dorinţe deosebite sânt? 29. Alţi conferenţiari, dela alte societăţi, au cercetat comuna? 30. Se joacă bucuros piese teatrale, de diletanţi? De câte ori la an şi ce?

Sibiu, 17 Octomvrie 1923.

Comitetul desp. Sibiu al «Asociaţiunii».

Nr. 436/1923 protop. (141) 2—3

Concurs

Sistemizându-se în baza ordinului consistorial dela 24 August a. c. Nr. 6232 Bis. un post de capelan temporal în parohia de clasa a III-a **Toarcla** cu filia **Gherdeal**, din protopresbiteratul Agnitei, pe lângă actualul paroh Ioan Branişte, cu drept de succesiune, pentru ocuparea acestuia se publică concurs cu termin de 30 de zile socotite dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Jumătate din venitele stolare după serviciile preoţeşti pe care le va îndeplini capelanul.

2. Salarul pe care-l va primi eventual ca retribuţiune dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în terminul susindicat, ear reflectanţii să se prezinte în biserica din parohie spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 25 Sept. 1923.

In înţelegere cu sinodul parohial concernent.

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 338/1923 (138) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa III **Amaş**, protopopiatul Sălişte, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite în conformitate cu normele în vigoare la oficiul protopopesc Sălişte, jud. Sibiu, în terminul deschis şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezinte în parohie spre a face cunoştinţă cu poporul.

Sălişte, la 16 August 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Sălişte în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dr. Dumitru Borcia,
protopop.

Nr. 409/1923 Protop. (137) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia a II din ora ul **Deva**, se publică concurs în termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Parohia e de clasa I. (primă).

Venitele împreunate cu acest post sânt:

1. Salar legal dela stat statorit pe baza coalei B.

2. Casă parohială.

3. Sesiunea ce se va primi dela «reforma agrară», circa 4 jugăre pământ arabil.

4. Birul preoţesc stabilit de comitetul parohial 20—80 Lei de fiecare familie.

5. Celelalte stole îndatinate.

Concurenţii vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal, ear pentru a se face cunoscuţi poporului se vor prezenta cu prealabilă încuviinţare în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta ori a celebra observând dispoziţiile art. 33 din reg. pentru parohii.

Deva, la 10/23 Septemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. al Devei în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

1103/1923 (140) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parochiei de cl. III. **Dridif**, tractul Făgăraşului se publică concurs cu termin de 15 zile dela întâia publicare în «Telegraful Român».

Venitele parohiale sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor înainta cererile, provăzute cu documentele prescrise, subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul dat, şi se vor prezenta în parohie spre a se face cunoscuţi parohienilor.

Oficiul protopopesc ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Făgăraş, la 1 Octomvrie 1923.

Nicolae Borzea,
protopop.

---

(135) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa a III-a din **Vulcez**, cu filia Herepea, protopresbiteratul ortodox român al Devii, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral din Deva, judeţul Hunedoara, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Deva, 20 Septemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Devii în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

Publicare!

Taxele frizerilor şi bărbierilor

Frizeri şi bărbieri din Sibiu aduc la cunoştinţă onoratului public că din cauza scumpetei foarte mari a *materialului, chiriei, luminei, combustibil, rufărie şi impozite* etc. etc. se văd nevoiţi a urca taxele cu ziua de 18 Octomvrie a. c. după cum urmează:

Bărbieritul (rasul) Lei 8 cu frizat Lei 10.
Tăiatul părului (tunsul) Lei 15.
Tăiatul părului scurt cu maşina Lei 12.
Tunsul bărbii Lei 10.
Tunsul şi frizat la copii Lei 10.
Tunsul cu maşina la copii Lei 8.
Tunsul la copii (babi) Lei 15.
Rasul pe cap Lei 15.
Spălatul capului Lei 10 în sus.
Rasul pe ceafă Lei 2. (142) 1—1
Legarea părului Lei 2.
Părul frizat Lei 20.
Mustaţa fierată Lei 3.
Abonament 10 numere Lei 70.
Abonament lunar 2 ori la săptămână Lei 70.
„ „ 3 ori la saptămână Lei 100.
„ „ tot a doua zi Lei 110.
„ „ în fiecare zi Lei 180.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 10/23 Octomvrie 1923 Nr. 83

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Activitate preoțească

Neamul nostru românesc, după sbuciumări și suferințe de veacuri, și-a croit hotarele geografice în conformitate cu interesele sale naționale.

A câștigat pământul udat cu sânge, i s'a împărțit moșie, i s'au adus onoruri, așa că ar putea acum deplin liniștit să-și depene firul vieții, culegând rezultatele bune ale lucrărilor sale.

Așa se desprinde firul gândirii sănătoase. Foaia însă își are și laturea *ceealaltă*.

Pas de pas putem zări suflete schimonosite. Pare că vântul otrăvitor își preumblă sborul peste câmpia vieții noastre, și stânge în cale podoaba livezilor, lăsându-ne ierburile veninoase.

D'asupra masselor de oameni, care au jertfit energie supraomenească pentru întronarea prestigiului său, — planează florile rupte și zdrențuite ale unor doruri neîmplinite.

Simte și vede mulțimea trudită, cum în preajma sa se înmulțesc sufletele deșarte, cum parveniții mișună la târguri, cumpără și vând, înșală, batjocoresc și sfidează lege, morală și bun simț.

Vede această pătură sătească în de obște, că marginile cinstei și ale necinstei s'au apropiat atât de mult, încât aproape se confundă, și uneori cu greu se mai poate stabili, din negura de haos, calea demnității.

Aproape zilnic auzim și citim, cum urmează critice și plângeri, patime și violențe, «idei nouă», cu înlăturarea rânduielilor vechi, înlocuite în teorie cu altele «moderne».

Răsar profeți, cu fel de fel de învățături, fără să-și dea seamă că poporul este o unitate evolutivă, care își are stabilită obârșia, tradiția, limba, legea și formele elementare de cultură.

*

Copleșit de ideea aceasta, pare că aud freamăt de pădure bătrână... Simt cum vibrează coardele vieții noastre sătești, atinse de-un suflu mai aspru, mai răcoros și dornic de sănătate trupească și sufletească, — și desprind, din acest cântec de codru și coarde vibrătoare, o tainică rugă: «*Preoți, vă cheamă la muncă poporul*».

E simplă ruga țăranului, dar tainele ei spun multe celorce știu să înțeleagă și să asculte.

Un șir de veacuri, în sbucium și lupte, ni-a dat să ne croim vatră și casă.

Am obosit de multe ori în drumul suferințelor, ne-au doborât adese la pământ, — dar n'am îngenunchiat în fața dușmanilor.

In munca aspră noi și poporul ni-am oțelit puterea și-am frânt zăgazul, croindu-ne calea spre cămin.

In casele noastre umile ne-am odihnit puțin. Nici de aici încolo n'avem să lăsăm truda pe seama altora, ci vom rămânea credincioși trecutului nostru, pe care unul dintre fruntașii neamului, dl V. Goldiș, eată cum l-a prezentat în cuvântul său rostit la solemnitatea punerii pietrii fundamentale a catedralei ortodoxe din Cluj:

Națiunea aceasta prin credința sa s'a mântuit..

Bisericuțele de crengi și scânduri au fost cetățuile nebiruite de toate uraganele vrășmașilor omenești. Umilii și umiliții ei preoți, simpli și săraci, cu duhul au fost ostașii ei neînfrânți și istovitori.

In Ardealul încătușat, acești preoți au fost în toate vremile adevărații conducători ai turmei credincioase, mângâetori și sfătuitori în pace, viteji conducători în vijelii, în acelas timp vestitori ai crucii și purtători de sabie. Ei erau în fruntea cetelor lui Horia, «popi valahi» cum le spuneau opresorii noștri, în limba lor oficială latinească, — Vlădicii lor au iscălit acel Suplex libellus Valachorum. Vlădicii lor au prezidat Adunarea de pe Câmpul Libertății în 1848, ei au fost tribunii lui Iancu, ei au fost căpitanii în luptele noastre pentru libertatea națională, și în ziua măreață dela Alba-Iulia 1 Decemvrie 1918, în fruntea preoțimii lor, toți vlădicii români se aflau pe tribuna de unde s'a proclamat unirea pe vecie a neamului românesc în noua «Dacia Felix».

După astfel de energie, cheltuită veacuri dearândul pentru susținerea și înfăptuirea visului național, preoții nu se mai pot prezenta ca o slabă ceată de drumeți ce și-a epuisat valoarea. Ne așteaptă lupta pentru organizarea economică, morală și culturală a neamului.

Chemarea mulțimii nu mai poate suna în deșert pentru noi, străjerii de veacuri ai satelor.

Către noi, păstorii de suflete, se îndreaptă glasul mulțimii dela țară. Ea știe că evanghelistul zice: «V'am ales pe voi și v'am pus, ca voi să mergeți și roadă să aduceți» (Ioan XV, 16). Aduceți plenitudinea roadelor materiale și morale între noi, căci numai atunci veți fi ai noștri, și noi ai voștri.

E justificată această chemare, căci știm din trecutul nostru că nici un pas, nici o clipă, nici un gând nobil și măreț n'a secondat viața și traiul neamului fără concursul și îndemnul venit dela altare.

Plugarul știe că noi sântem dar din al său dar, și că noi am fost exponentul individualității sale etnice, morale și culturale.

El simte clar că această cărturărime, ieșită din sinul său, duce și toarce înainte firul continuității celei mai puternice tradiții sufletești, care l-a îndrumat la unitate și consolidare.

Și mai simte acest plugar cuminte și activ, că noi nu sântem o ceată de muncitori străini de sufletul său, improvizată la iuțeală, ca să dibuim în târgueli și căpătueli, ci sântem sinteza unei necesități de viață, care-și are rostul în sufletul și credința lui strămoșească.

Dacă această massă, de plugari cu fețe arse, caută în învălmășala vremurilor un piedestal moral, cine oare ar putea fi chemat să i-l dea?

Eată pentru ce se'ndreaptă glasul vremii spre noi, preoțimea.

Să ne reculegem, cu toții, din moleșeală și să ne întoarcem fața spre popor întrebându-ne cu Isaia prorocul: «Ce am putut face încă viei mele și nu am făcut», ca nu cumva mâne poimâne să vie stăpânul sau servitorul, să ne spună în față cu Solomon înțeleptul: «Am trecut prin ogorul omului leneș și eată îl umpluse buruenile, era părăgenit tot, și pietrile de îngrădire toate se surpaseră». (Pilde, 27).

In zilele de fierbere, de căpătuială și corupție, astăzi când cele vechi se înlătură fără sfială, ear cele nouă încă nu au prins rădăcină, se cuvine să fim cu multă severitate în interpretarea datoriilor ce ne incumbă față de noi înșine și de credincioși.

Dușmanul mare al oamenilor este totdeauna imoralitatea și lipsa de demnitate. De aceea, în lupta ce ne așteaptă, ar fi greșală să stăm pasivi, sau să îndrumăm turma pe drumuri și poteci unde nu calcă păstorul.

E vremea să lămurim și să fixăm temeiul moral pe care să clădim prestigiul nostru și al țării.

Prin duhul nou al unui altruism să susținem vechea și legendara încredere în noi și popor.

Trecând la massele largi, să unim toate îndemnurile bune, organizându-le în direcție morală și ortodoxă.

Oștirea noastră preoțească, stăpânită de același ideal moral, având și rădăcini puternice în sufletul mulțimii, va ști la timpul dat să-și dea votul pentru binele și prosperarea țării.

Mulțumiți vom fi, că am satisfăcut din belșug chemării noastre de apostoli și îndrumători, aducând roadele bune în viața morală, economică și culturală a patriei iubite.

Pr. *A. Ștefan*

Acte de spionaj. Ofiţeri *saşi*, de jalnic eroism, în legături cu agenţi unguri, au comis, — cum s'a vestit în toate ziarele noastre, — acte de spionaj în folosul sovietelor ruseşti, a Germaniei şi a Budapestei. S'a descoperit că în Viena funcţionează o agenţie ungară-rusă, sub direcţia unui individ, Romansky, cu scopul d'a face spionaj în ţările Micei Înţelegeri. Arhiva acestei agenţii, privitoare la România, a putut fi ocupată. Din actele sale se constată că mai mulţi ofiţeri saşi din armata română se aflau în serviciul lui Romansky. Şeful spionajului pentru secţia Sibiu-Braşov este Dr. Willy dela societatea Anglo-Română, care opera prin mijlocirea lui Coppony, cântăreţ sas în Braşov. Căpitanii saşi, spioni şi trădători, din garnizoana Sibiului, sânt Arnold Wittman şi Eugen Kappel, amândoi braşoveni de naştere. Arestaţii îşi aşteaptă meritata pedeapsă.

---

ad Nr. 8070 Epitr. 1923.

Statutul provizoriu

al fondului de pensiuni al preoţilor şi funcţionarilor bisericeşti din Arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu

I. Dispoziţii generale

§. 1. Fondul de pensiuni serveşte în întâia linie pentru pensionarea preoţilor din Arhidieceză, a profesorilor seminariali dela seminarul «Andreian», a funcţionarilor şi a oamenilor de serviciu consistoriali, cari întrunesc condiţiile pentru a putea ocupa un post definitiv, precum şi a văduvelor lor şi ajutorarea orfanilor lor, iară în a doua linie pentru ajutorarea internatu'ui orfanilor de preoţi din Arhidieceză. Unde acest statut vorbeşte despre funcţionari, fără a face distincţiuni, se vor înţelege toate categoriile înşirate în alineatul premergător.

§. 2. Fondul de pensiuni este proprietatea Arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia şi Sibiu şi are la bază ajutorarea reciprocă a membrilor.

§. 3. Participarea la acest fond este obligatorie pentru toţi cei înşiraţi la §. 1.

Pentru soţiile funcţionarilor amintiţi în §. 1. cari sânt funcţionare bisericeşti, participarea la fondul de pensiuni este facultativă.

II. Dreptul de pensiune

§. 4. Fiecare funcţionar din categoria celor numiţi în §. 1. au dreptul la pensiune după un serviciu neîntrerupt de 10 ani, în cazul dacă prin boală sau bătrâneţe, sau altă cauză devin neapţi pentru a mai servi sau dacă sânt dimisionaţi fără vina lor din serviciu.

Timpul de serviciu se socoteşte din ziua întrării în serviciile numite în §. 1. până la ziua când a urmat pensionarea.

La pensionare se vor considera numai acei ani de serviciu după cari s'au plătit taxele prescrise în §. 18, 19 şi 20.

§. 5. Funcţionarilor amintiţi în §. 1. li se socotesc ca ani de serviciu şi acei ani, cari i-au petrecut ca învăţători, profesori, sau altă funcţiune bisericească şcolară în arhidieceză, întrucât nu primesc după acei ani serviţi pensiune separată şi dacă plătesc taxele prescrise în §§ 18, 19, 20 plus 5% interese.

Preoţii, cari primesc o pensiune de învăţător, vor primi dela acest fond pensiune numai dela data întrării în serviciu de preot.

§. 6. Drept de pensiune are şi văduva şi copiii unui funcţionar numit în §. 1., răposat după un serviciu de 5 ani, capătă însă pensiunea corăspunzătoare după anii serviţi.

Văduva unui pensionar sau funcţionar cu drept de pensiune, dacă ea însaşi are drept de pensiune ca fostă funcţionară, nu va putea cumula cele 2 pensiuni, va avea însă drept la pensiunea cea mai mare.

III. Pensiunea

§. 7. Pensiunea este personală, legată de persoana care beneficiază de ea. Plata ei nu poate fi făcută decât titularului. La copii minori se plăteşte tutorelui.

§. 8. Preoţii şi protopopii după un serviciu de 40 ani, funcţionarii consistoriali după 35 ani, iar profesorii dela seminarul «Andreian» după 30 ani au dreptul la pensiunea întreagă normată în §. 9.

§. 9. După serviciu de 10 ani pensiunea se statoreşte la 40% dela retribuţiunile ce le-a avut funcţionarul în ziua pensionării şi după cari s'au plătit cvotele prescrise.

Dela 10 ani în sus:

a) la preoţi-protopopi se mai adaogă după fiecare an de serviciu 2%.

b) la funcţionar consist. 2 şi $^4/_{10}$%.

c) iar la profesori seminariali 3%.—

Pensiunea nu poate fi mai mare decât salarul şi adaosele după cari s'au făcut reţinerile (§. 19) primite în ziua pensionării.

§. 10. *Limita de vârstă se statoreşte*:

1. Pentru preoţi şi protopresbiteri 65 ani;
2. pentru funcţionari 60 ani şi
3. pentru profesorii seminariali 55 ani.

§. 11. Dacă functionarii numiţi la §. 1., înainte de a împlini 10 ani de serviciu din cauză de boală sau alt neajuns ar deveni neapţi pentru a servi mai departe, ceeace este a se constata prin 2 medici designaţi anume spre acest scop din partea consistorului, petentul fiind în drept să ceară complectarea comisiei cu un medic designat de el, ori fără vina lor ar fi demisionaţi din funcţiune, pentru cazul că ar fi împlinit cel puţin 5 ani de serviciu, li se asigură o escontentare în mărimea unei jumătăţi a salarului anual şi adaosul de scumpete avut, iară neîmplinind nici 5 ani de serviciu li-se restitue taxele fără interese, cu cari a contribuit la fond. Dacă funcţionarul devine neapt de serviciu în urma unui accident suferit în serviciul funcţiunei sale, va primi pensiunea cuvenită după 10 ani de serviciu, chiar şi dacă nu a servit 10 ani împliniţi.

§ 12. *Văduva* funcţionarului are drept la jumătate din pensiunea ce a avut bărbatul ei, sau din pensiunea la care ar fi avut drept acelaşi în ziua morţii sale. Văduva are drept la pensiune până la moarte sau până la remărităre. Văduva nu are drept la pensiune, dacă dela celebrarea căsătoriei până la pensionare nu au trecut cel puţin 2 ani şi dacă soţul la încheierea căsătoriei a fost trecut de 55—60—65 ani (§. 10) şi nu a servit după împlinirea acestor ani încă cel puţin 3 ani în serviciu activ, după încheierea căsătoriei.

Consistorul e în drept a face excepţiuni din caz în caz (accident, boală acută etc).

Văduva unui funcţionar, care a răposat înainte de a împlini 5 ani de serviciu, drept escontentare pentru sine şi copiii săi primeşte odată pentru totdeauna o sumă egală cu a 5 a parte a pensiunii pe un an, la care ar fi avut drept bărbatul ei, după un serviciu de 30, 35 sau 40 ani.

§. 13. *Copii* legitimi şi legitimaţi, a căror mamă trăeste, ai unui funcţionar numit în §. 1, — răposat după un serviciu de cel puţin 5 ani au drept la ajutor, până devin majori, care se sistează însă şi mai înainte, dacă minorii îşi câştigă singuri existenţa.

Ajutorul de copii se fixează pentru 1 copil 20% din pensiunea cuvenită tatălui; pentru 2 copii 35%; pentru 3 sau mai mulţi copii 50% din acea pensiune.

Suma ajutoarelor tuturor copiilor nu poate trece suma pensiunii la care are drept văduva. In cazut, că sânt mai mulţi ca 4 copii îndreptăţiţi la ajutor, li se va putea acorda ajutor extraordinar conform §. 28. Orfanii, ai căror părinţi au fost ambii funcţionari, au dreptul a reflecta la pensiunea care le convine.

Orfanii de tată şi mamă, capătă ajutorul duplu.

Orfanilor cu defecte corporale sau mintale, cari nu-şi pot câştiga singuri existenţa li se poate acorda ajutorul şi după ce au devenit majori, eventual până la moarte, dacă vor dovedi aceasta din 5 în 5 ani prin certificat medical şi dela oficiul parohial respectiv. Copiii legitimi sau legitimaţi ai femeilor membre ale fondului, ai căror soţi nu sânt în serviciul arhidiecezei, au drept la ajutor numai dacă a murit şi tatăl lor şi dacă după acesta nu beneficiază de ajutor sau pensiune.

IV. Dispoziţii excepţionale

§. 14. Când un funcţionar iese din serviciu fără vina lui, d. e. prin reducerea personalului sau prin nerealegere, acela are dreptul la pensiune şi fără documentarea invalidităţii, dacă a împlinit 10 ani de serviciu (§. 9), iară când astfel de cazuri se ivesc înainte de împlinirea a'or 10 ani de serviciu, i se restituie, cu excepţia taxei fundamentale, sumele ce a contribuit la fondul de pensiuni, însă fără interese.

§. 15. Dacă un funcţionar, ieşit din serviciul bisericii fără vina lui (§. 11) sau cu învoirea autorităţii bisericeşti competente, intră iarăşi în serviciu, prin aceasta îşi recâştigă dreptul avut la fondul de pensiuni şi la pensionare i se vor socoti şi anii de serviciu anteriori, dacă va restitui pensiunea sau suma taxelor primite dela fond cu 5% interese dela ziua primirii acelora. Fără aceste restituiri timpul de serviciu i se va socoti numai dela ziua reîntrării în serviciu.

V. Pierderea dreptului la pensie

§. 16. Dreptul de pensiune se pierde:

1. Prin moarte.
2. Prin renunţare de bună voie la post.
3. Prin destituire din post în cale disciplinară, dacă pierderea drepturilor de pensiune se enunţă prin sentinţă disciplinară ca pedeapsă.
4. Prin trecerea dela confesiunea ortodoxă la altă confesiune.
5. Prin pierderea calităţii de cetăţean român.
6. Când văduva se măritată sau duce o viaţă imorală, şi dacă la moartea soţului din vina ei proprie nu a trăit împreună cu el sau a fost pedepsită pentru crimă sau delicte difamante.
7. Orfanii când devin majori, sau îşi câştigă singuri existenţa, sau se căsătoresc sau dacă sânt pedepsiţi pentru crimă sau delicte difamante, decretându-se prin sentinţă judecătorească şi suspendarea drepturilor cetăţeneşti sau interdicţia «dela funcţiuni publice».
8. Orfanii primiţi în Internatul Arhidiecezei nu beneficiază de ajutor, câtă vreme sânt adăpostiţi gratuit în Internat.

VI. Mijloace

§. 17. Fondul se alimentează din:

1. Taxa fundamentală.
2. Taxa anuală.
3. Taxa de avansare.
4. Taxe dela biserici.
5. $^1/_2$ venit dela parohiile şi protopopiatele vacante.
6. Discuri.
7. Taxele pentru examenul de cvalificaţiune preoţesc şi extradarea duplicatelor de diplome ori certificate.
8. Pedepse dictate de autorităţile bisericeşti spre acest scop.
9. Ajutor permanent dela stat.
10. Donaţiuni şi legate făcute în favorul acestui fond.
11. Interesele capitalului disponibil al fondului.
12. Suma ce se plăteşte din venitele Tipografiei arhidiecezane pentru ajutorarea preotesel or văduve. —
13. Din alte sume destinate pentru fond de Consistorul arhidiecezan şi din venite extraordinare.

Taxa fundamentală

§. 18. Taxa fundamentală se statoreşte egală cu salarul şi gradaţiile pe o lună, cari se plătesc odată pentru totdeauna din partea fiecărui funcţionar îndreptăţit la pensiune în sensul §. 4 şi se poate achita deodată, sau se detrage din salar în 24 rate egale cu 5% interese.

Taxa anuală

§. 19. Taxa anuală se statoreşte la 10% dela salar, gradaţii şi bani de cvartir, iar la protopopi şi dela salarul dela stat şi dela adausul dela Consistor, care se reţine în rate lunare la cassa arhidiecezană.

Aceste reţineri se fac numai în decurs de 40, 35, 30 ani, dela ceice au intrat în serviciu după 1 April 1921.

Taxa de avansare

§. 20. Taxa de avansare este sporul retribuţiunii pe o lună a celor înaintaţi în funcţiune dela 1 April 1921 începând, sau sporul lunar ce-l primesc la salar ca gradaţie, sau alt titlu, care se consideră la fondul de pensiune.

Taxa dela biserici

§ 21. Fiecare comună bisericeasc din arhidieceză contribue cu o taxă anuală după averea de care dispune, şi anume:

Comuna cu avere de inventar până la 5000 Lei — 25 Lei taxă.

Comuna cu avere de inventar până la 10.000 Lei — 40 Lei taxă.

Comuna cu avere de inventar până la 20.000 Lei — 60 Lei taxă.

Comune cu avere de inventar peste 20.000 Lei — 100 Lei taxă.

Această taxă se administrează în pătrarul prim al fiecărui an la cassa arhidiecezană.

Parohiile şi protopresbiteratele vacante

§. 22. Jumătate din venitul parohiilor vacante revine acestui fond pe întreaga durată a vacanţei, tot asemenea şi 10% din salarul ce-l primesc dela stat administratorii pentru administrarea parohiilor vacante.

Administratorii protopopeşti, întrucât au în biserică oficiu sistemizat, contribue cu jumătate din venitul fix din protopresbiterat plus 10% din salarul ce l-ar primì dela stat pentru administrarea protopresbiteratului.

Discul

§. 23. In fiecare biserică din arhidieceză se poartă anume pentru acest fond un disc de două ori pe an şi anume: La Dumineca Floriilor şi a doua zi de Rusalii. Sumele intrate se varsă la fondul de pensiuni.

Taxele pentru examene şi duplicate

§. 24. Dela fiecare candidat de preot, pentru examen de calificaţiune preoţească drept taxă de certificat se incassează în favorul fondului de pensiune o taxă de 50 Lei, ear dela profesori pentru atestatul de definitivare 100 Lei. Pentru extradare de duplicate după orce diplomă sau certificat se plăteşte în favorul acestui fond 25 Lei taxă.

Tipografia arhidiecezană

§. 25. Suma destinată din venitul Tipografiei arhidiecezane pentru ajutorarea preoteselor văduve, se va transpune la acest fond.

VII. Acordarea pensiei

§. 26. Pensionarea se decide prin consistorul arhidiecezan în şedinţă plenară la propunerea senatelor respective:

a) La cererea funcţionarului;

b) Din oficiu, când este reclamată în interesul oficiului.

ad *a)* Cererea de pensionare înainte de limita vârstei şi anii de serviciu complet va avea să fie provăzută cu certificat dela 2 medici designaţi de consistor şi cu dovadă dela cassa arhidiecezană despre plata taxelor prescrise.

ad *b)* In caz când funcţionarul nu se învoeşte să fie pensionat, necesitatea se constată din oficiu prin sentinţa forului competent disciplinar.

Cei ce au ajuns limita de vârstă, pot fi pensionaţi în interesul serviciului şi fără proces disciplinar.

§. 27. Cererile de pensionare ale văduvelor şi orfanilor au să fie înaintate consistorului în termin de cel mult 3 luni dela moartea soţului sau tatălui — şi vor avea să fie provăzute cu următoarele acte:

1. Extras din matricula morţilor de pe actul de moarte al soţului.

2. Extras de botez al copiilor minori.

3. Dovadă despre plata taxelor.

4. Certificat de moralitate din partea oficiului parohial, în care se atestă, că văduva e în viaţă şi că duce o viaţă morală, că la moartea soţului a trăit împreună cu el, că nu a fost pedepsită pentru crimă sau delicte difamante, şi că nu s'a măritat.

5. Certificat de cetăţenie română.

6. Extras de pe actul de căsătorie.

7. Certificat dela oficiul parohial, unde s'a făcut căsătoria, prin care se atestă, că nu s'a desfăcut căsătoria prin despărţenie şi din care să se vadă, că dela celebrarea căsătoriei până la moartea soţului au trecut cel puţin 2 ani, şi dacă soţul la încheerea căsătoriei a fost trecut de 55, 60, 65 ani (§.10) că a servit după împlinirea acestor ani cel puţin 3 ani în serviciul activ (§. 12).

8. Certificat dela oficiul parohial unde domiciliază copiii şi mama, prin care să se dovedească, că sânt în viaţă.

Orfanii de ambii părinţi vor avea să înainteze şi certificatul de moarte al mamei.

Dacă cererea de pensiune se înaintează după 3 luni dela moartea soţului sau tatălui — pensiunea se licvidează numai dela data intrării cererii.

VIII. Ajutoare extraordinare

§. 28. Consistorul arhidiecezan poate acorda ajutoare extraordinare funcţionarilor şi urmaşilor îndreptăţiţi la pensiune, în caz de necesitate.

In cazul, când rămân mai mult de 4 copii, consistorul poate acorda după necesitate ajutoare extraordinare şi celorlalţi copii, care ajutoare însă nu pot fi mai mari, ca ale copiilor îndreptăţiţi.

§. 29. Din venitul fondului se votează după putinţă o subvenţiune corespunzătoare internatului arhidiecezan pentru orfanii de preoţi.

§. 30. In cazul morţii unui membru în activitate se plăteşte urmaşilor un ajutor de înmormântare egal cu salarul şi gradaţiile pe 3 luni, — iară pentru pensionari văduve şi orfani pensiunile ori ajutoarele licvidate pe 3 luni.

§. 31. Dacă ulterior se constată o eroare de fapt cu privire la timpul servit, la persoană, vârstă sau retribuţiune, la reţineri sau la calculul pensiunii, atât pensionarul cât şi consistorul poate cere rectificarea pensiunii.

§. 32. Fondul de pensiune se administrează separat de celelalte averi ale arhidiecezei şi se poate eloca: 1) în depuneri la bancă, 2) în acţii şi efecte, 3) în realităţi.

IX. Cheltuelile serviciului pensiunilor sânt:

§. 33. 1. Pensiunile şi ajutoarele prevăzute la §§ 9, 12, 13, 28, 29, 30.

2. Subvenţii pentru plata personalului şi materialului serviciului pensiunilor.

X. Dispoziţii transitorii

§ 34. Membrii vechi ai fondului de pensiuni, cari încă nu şi-au întregit taxele către fond potrivit statutelor formulate de Sinodul Arhidiecezan în anul 1919, sânt în drept să le întregească acum potrivit § ului 14 din acele statute, plătind după sumele de întregire 10% interese de întârziere pe toţi anii de serviciu înainte de 1 April 1921. Aceste sume se vor plăti în curs de 2 ani şi se vor reţinea la Cassa arhidiecezană din salar în rate lunare egale.

Membrii intraţi în serviciu înainte de 1 April 1921 vor primì pe anii serviţi înainte de acest termin pensia cuvenită conform statutelor după cari au plătit sau întregit taxele, şi anume majorată conform § lui 35, ear pentru anii serviţi după 1 April 1921 după statutul prezent, § 9, socotindu-li-se însă după fiecare an din primii zece ani serviţi sub regimul prezentului statut o pensie egală cu 4% din salar, gradaţii şi bani de cuartir.

Membrii intraţi în serviciu înainte de 1 April 1921 sânt în drept să răscumpere maximum jumătate din anii serviţi înainte de 1 April 1921, plătind pe toţi anii ce doresc să şi răscumpere, în curs de 2 ani, 5% dela retribuţiunile cari se socotesc la pensie şi de cari beneficiază la răscumpărare. Sânt în drept să răscumpere şi mai mulţi ani, plătind de fiecare an un plus de 10% din retribuţiunile amintite mai sus.

Anii serviţi dela 1 April 1921 încoace se vor adăuga la anii răscumpăraţi.

Membrii fondului dinainte de 1 April 1921, întru cât de prezent sânt în regulă cu plătirile şi întregirile prevăzute în statutul din 1919, vor beneficia de răscumpărarea prevăzută în alineatul 4 al acestui §, plătind pe jumătate din anii serviţi înainte de 1 April 1921 — 3%, ear pe anii în plus 6% din retribuţiunile amintite în § 9 al prezentului statut.

§. 35. Pensionarilor de azi, cari au o pensie anuală până la 100 Lei anual, li se acordă pe viitor pensia majorată de 10 ori, iară ceice au o pensie mai mare de 100 Lei anual, pentru plusul dela 100 Lei în sus, de 5 ori, fără adaosul de 100%.

§ 36. Intrucât în cursul timpului pe cale legislativă s'ar lua din partea statului măsuri, ca pensiunile funcţionarilor eclesiastici din arhidieceză să fie suportate de cassa generală de pensiuni, ce se află în administraţia statului după legea generală de pensiuni, şi drept urmare fondul de pensiuni şi-ar perde menirea precizată în alineatul 1 al §-lui 1, averea fondului cu intacta asigurare a drepturilor câştigate pentru trecut şi pe lângă satisfacerea conştienţioasă a obligamentelor statutare faţă de părtaşi şi urmaşii lor îndreptăţiţi, rămâne în proprietatea arhidiecezei, spre a se subvenţiona din venitele lui internatul pentru orfanii de preoţi.

§. 37. *Statutul prezent intră în vigoare în mod provizor la 1 Iulie 1923,* având consistorul a prezenta în proxima sesiune sinodală calcul matematic despre posibilitatea aplicării dispoziţiilor cuprinse în aceste statute.

Statutul prezent, după punerea lui în aplicare definitivă, se poate modifica numai prin Sinodul arhidiecezan şi numai prin un concluz luat cu o majoritate de 2 terţialităţi a voturilor celor prezenţi. Propunerile de modificare pot veni numai prin sau dela Consistorul arhidiecezan, — care este dator să le publice în organul oficios al Arhidiecezei cel puţin cu 15 zile înainte de întrunirea sinodului, — şi deodată cu convocatorul la sinod să le comunice şi deputaţilor sinodali.

§. 38. In cazul când dotaţiunea actuală a celor îndreptăţiţi în §. 1 la pensiune s'ar micşora, ori ar intervenì o modificare în alimentarea fondului, ori s'ar schimba situaţia valutară încât venitele fondului nu ar fi suficiente pentru plătirea cheltuelilor prevăzute în § 33, sinodul arhidiecezan trebue să supună unei revizuiri dispoziţiile privitoare la suma pensiunii şi ajutoarelor şi să le reducă după trebuinţele ce vor rezulta din experienţele câştigate conform împrejurărilor.

§. 39. Cu aplicarea statutelor prezente se încredinţează Consistorul arhidiecezan, care va face o instrucţiune nouă, pe care o va pune în aplicare în mod provizor, iară la proxima sesiune sinodală o va prezenta spre aprobare.

Şcoală de misionare

Dl prof. N. Iorga anunţat la Vălenii de Munte o «Şcoală de misionare naţionale şi morale». In acest scop, d-sa, mulţumită băncii «Almăşanu» şi românilor din America, a pus la dispoziţie o casă în care pot fi adăpostite douăsprezece eleve.

Şcoala este pusă sub ocrotirea M. S. Reginei.

Dl Iorga s'a gândit că, după exemplul cursurilor de vară, într'un mediu rural de aer bun, natură bogată şi linişte, conferinţi de sfaturi făcute de femei şi oameni de bine şi de merit timp de un an, ar putea ti de mare folos.

Dl prof. dr. Angelescu, ministrul instrucţiunii, a acordat douăsprezece burse de câte o mie de lei pe lună, adică întreţinerea pentru cele douăsprezece eleve.

In şcoala de misionare se primesc absolvente de liceu, studente şi absolvente de universitate care vor să şi prepare teza.

Conferinţele vor începe la 1 Noemvrie şi vor fi ţinute de profesoare şi profesori cari se vor duce la Vălenii de Munte pentru câte o săptămână fiecare.

Liga pentru lupta în contra antisemitismului!

Văzând că nu li-a reuşit cu bolşevismul în Rusia, de oare-ce această ţară este complet ruinată, jidanii au început a se teme de o reacţiune şi de pogromurile ce sânt în perspectivă. In consecinţă, au început să se organizeze pentru a preîntâmpina mişcările antiseminte, care vor venì fatal după căderea regimului bolşevic. La Paris au înfiinţat *Liga pentru lupta contra antisemitismului* căutând ca prin acest organ să previe ceeace trebue să se întâmple în mod fatal pentru neamul paraziţilor internaţionali.

Un jidan din Rusia bolşevică, anume Nahamkes, susţine că această ligă este inutilă, de oarece cât timp vor fi bolşevici la cârma statului, nici o mişcare antisemită nu e posibilă. Această afirmaţiune a jidanului Nahamkes, care mai e cunoscut şi sub numele de împrumut Steklov, e dovadă mai mult că bolşevismmul este jidovism. Jidanii occidentali nu sânt însă convinşi că bolşevismul va dăinui la infinit în Rusia. Ei ştiu că un popor, de peste una sută milioane suflete, nu poate fi dominat la infinit de vro cinci milioane de exotici, lipsiţi de orce virtute militară şi neavând decât talentul de a pescuì în apă turbure şi de a duce un trai parazitar pe spinarea altor naţiuni. Colosul rus se va desmeticì odată din starea în care lau adus jidanii şi atunci se va scutura strivind pe toţi paraziţii semitici care i s'au cocoţat în cap. Intocmai ca şi Anglia şi Franţa în evul mediu, sau ca Spania în secolul al XV-lea, jidanii vor fi masacraţi sau aruncaţi peste graniţă.

Crezând că pot prin ligi şi alte mijloace de propagandă să împedece evoluţiunea fatală a evenimentelor istorice, jidanii au înfiinţat liga sus pomenită. Se înşeală însă dacă cred că pot prin mijlocul ligilor şi a propagandei să împedece pe ruşi şi pe celelalte popoare care sânt în permanenţă jefuite şi prostite de paraziţi internaţionali, se înşeală dacă cred că pot evita inevitabilul, adică eliminarea lor.

Să luăm însă seamă ca, odată cu începerea pogromului în Rusia, să nu ne pomenim cu o invaziune jidovească peste Nistru, căci fatal liga pentru combaterea antisemitismului va lucra ca puhoiul jidovesc să se reverse asupra ţărilor limitrofe. (A. N.)

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat în seara zilei de 22 Oct. a. c. însoţit de mai mulţi preoţi din centru, la Arad, spre a lua parte la congresul preoţimii noastre, ce se va ţinea acolo în 23 şi 24 Oct.

Parastas. Implinindu se în 16 Octomvrie a. c. 25 ani dela trecerea din această viaţă a fericitului adormit în Domnul arhiepiscop şi mitropolit *Miron*, — I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* asistat de 6 preoţi şi 2 diaconi, a oficiat Dumineca trecută după terminarea sf. liturghii în biserica noastră catedrală un parastas solemn pentru odihna sufletului fericitului defunct.

Predică în catedrală. Dumineca trecută la priceasnă, a rostit în catedrală păr. asesor consistorial Dr. Andrei Gâlea o frumoasă predică.

Lucrările de împroprietărire din Ardeal. Din situaţia împroprietăririlor pin Ardeal până la 1 Octomvrie 1923, reese că s'au împroprietărit un număr de 10928 săteni, cu suprafaţa de 27,359 jugăre. Comunele, deasemenea au primit, pentru păşunile comunale, 17,137 jugăre, precum şi 15,464 jugăre de pădure. Pe seama statului au rămas, din exproprierea făcută până acum, 9833 jugăre pământ cultivabil şi 936 jugăre de pădure. Până la data de mai sus suprafaţa totală, expropriată şi dată în folosinţă sătenilor, se ridică la 364,662 jugăre.

Măsuri înţelepte au luat autorităţile din Deva: In urma intervenirii făcute de serviciile sanitare din Valea Jiului, s'a dispus ca toate cârciumile, din acest centru muncitoresc, să fie închise de Sâmbătă seara până Luni dimineaţa. Măsuri asemănătoare s'au luat şi se vor lua şi în alte locuri.

Inaugurare. Duminecă, în 14 l. c. s'a inaugura noul local de bancă al sucursalei clujene a băncii *Albina*. Astfel, cea mai veche bancă din ţară, — deşi cu oarecare întârziere, — îşi ocupă locul cuvenit în mijlocul pieţei Clujului. Localul său, în centrul oraşului, este înzestrat cu toate înoirile tehnicei de bancă.

Când fierbe vinul. Intr'un sat, lângă Oradea-Mare, trei săteni s'au coborât în pivniţă, unde aveau must la fiert. In urma gazului (bioxid de carbon) care se produce la fermentaţia mustului, toţi trei şi-au pierdut cunoştinţa şi, după câtva timp, au murit asfixiaţi. A doua zi au fost găsiţi acolo morţi.

Aviz. Cu începerea de Luni, 22 Octomvrie 1923 se vor ţinea la Ambulatorul policlinic din Sibiu, str. Trei stejari nr. 20, orele de consultaţie pentru boale de copii şi tuberculoză: *înainte* d. a. dela 11—12 şi 12—1.

Cimitirul. Un tânăr tinichigiu din Ouarte (Franţa), a căzut de pe clopotniţa cimiitirului, înaltă de 25 metri. Cei cari au sărit înspăimântaţi să l ridice, au constatat că tinichigiul n'avea nimic. Cimitirul i-a purtat noroc.

Intrunire colegială. Promoţia anului 1903 a liceului din Blaj se invită prin aceasta la întrunirea colegială de 20 ani, care se ţine la Blaj în 8 Noemvrie (ziua sfântului Dimitrie). — Ceice doresc a participa sânt rugaţi să se anunţe până la începutul lui Noemvrie colegului Dr. Alex. Rusu, Blaj. — Cluj, la 17 Octomvrie 1923. *Dr. Alexandru Rusu, Aurel Esca.*

Nr. 350/1923 (143) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II. **Gothatea** cu filia **Ulieş**, protopopiatul Ilia, devenită vacantă prin hotărârea Ven. Consistor Nr. 6112/923 din 4 Iulie se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. (11 jug. 363 st □) pentru venitele dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite în conformitate cu normele în vigoare, la oficiul protopopesc Ilia, jud. Hunedoara, în terminul deschis şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezinte în parohie spre a face cunoştinţă cu poporul.

Ilia, la 30 Septemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Ilia în înţelegere cu comitetul parohial al comunei bis. Gothatea.

Const. Moldovan,
protopop.

---

(136) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa II-a din **Hondol**, protopresbiteratul ortodox român al Devii, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral în Deva, judeţul Hunedoara, până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra, şi a face cunoştinţă cu poporul şi posiţia locului.

Deva, la 20 Septemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al Devii în înţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre,
protopop.

Nr. 436/1923 protop. (141) 3—3

Concurs

Sistemizându-se în baza ordinului consistorial dela 24 August a. c. Nr. 6232 Bis. un post de capelan temporal în parohia de clasa a III-a **Toarcla** cu filia **Ghердeal**, din protopresbiteratul Agnitei, pe lângă actualul paroh Ioan Branişte, cu drept de succesiune, pentru ocuparea acestuia se publică concurs cu termin de 30 de zile socotite dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. Jumătate din venitele stolare după serviciile preoţeşti pe care le va îndeplini capelanul.

2. Salarul pe care-l va primi eventual ca retribuţiune dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în terminul susindicat, ear reflectanţii să se prezinte în biserica din parohie spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 25 Sept. 1923.

In înţelegere cu sinodul parohial concernent.

Ioachim Munteanu,
protopop.

Faceţi-vă membri la **Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)**

ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii **un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei** în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici**, profesor, secretar **Ioan Marcu**, conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu**, exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societătii, strada Mitropoliei 45

(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 8—10

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Tribunei Nr. 14

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45**, sau direct la fabrică. Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

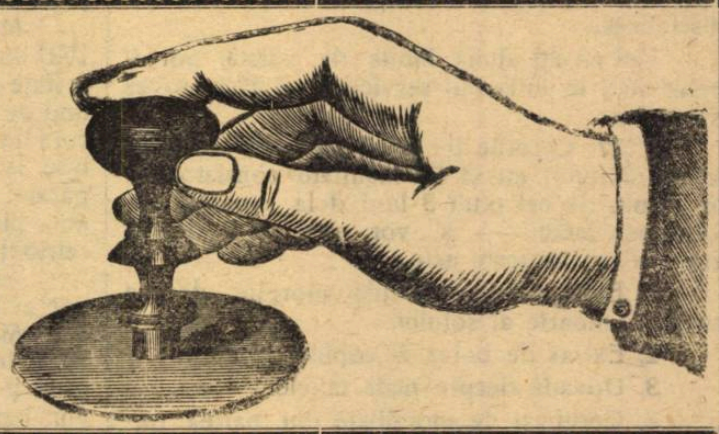

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA

bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:

cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări

:-: pe lângă cele mai favorabile condiţiuni. :-:

LIBRĂRIA

aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:

cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posiib.

Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi frano loc

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 13/26 Octomvrie 1923 Nr. 84

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Organ național-bis

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Minoritare...

(=) Faptul că opinia publică este prea puțin orientată în problemele minoritare, se exploatează cu deosebită râvnă — firește în defavoarea statului român — din partea presei minoritare, atât ungurești cât și săsești.

Organe germane de publicitate, așa de docile în statul ungar, se prezentă cât se poate de aprig în combaterea politicei culturale a statului român.

Maghiarii, cu toate că au considerat în toată vremea pe sașii ca oaspeți ai patriei poliglote, li-au acordat totuș multe drepturi în dauna celorlalți locuitori, în special în dauna românilor.

Pilde numeroase ne înșirue istoria, cum țăranul român era constrâns să contribue la susținerea bisericii luterane ardelenești, care nu eră a lui, și nici el nu se mărturisea să fie al ei, cu toate încercările de convertire. Statul ungar poliglot a încetat să existe. «Naționalitățile» sale alcătuesc acum ele însești state nouă — toate *state naționale.* Națiunea română, de 14 milioane, își are țara proprie, și având majoritatea numerică, statul care îl alcătuește, nu mai este stat poliglot, — cum a fost al ungurilor aflători în minoritate, — ci este de sine înțeles *stat național,* care are datoria firească să-și apere interesele de viață și drepturile dobândite pe urma sacrificiilor de sânge și averi aduse în cursul veacurilor.

Ar fi unul dintre cele mai mari nonsensuri, ca statul român să plătească funcționari, cari nu cunosc nici o vorbă românească; sau să admită răspândirea de cărți și gazete, care propagă idei de revanșă maghiară și germană; sau să primească în țară cu brațe deschise elementele străine care o năpădesc, alungate de pe alte plaiuri; sau să se tolereze numiri de localități, de străzi, firme ș. a. exclusiv în limbi neromânești...

Statele Unite, care se bucură de reputația unor țări ale libertății celei mai desăvârșite, pretind dela orce individ care intră pe pământul din lumea nouă să scoată la iveală caracterul englez american al Statelor în toate locurile, și în toate împrejurările, — titlul ziarelor românești americane este arătat totdeauna și în englezește; — ear la noi?

În țara românească s'a constatat, că există școale, unde se nesocotesc ordonanțele privitoare la învățarea limbii și istoriei române, — și totuși presa simpaticilor cetățenii sași stăruește în rezistență *«selbst um den Preis eines bis zum äussersten geführten Kampfes»*, — cum glăsuește de pe malul Ț.binului sau al Târnavei, răsboinicul confrate, care este atât de îngrijat pentru «politica romanizării» școalelor săsești din Ardeal, încât se simte îndatorat a sări și în ajutorul școalei germane din Basarabia, și a cere pentru *coloniștii* germani de acolo tratament egal cu al băstinașilor...

Această propagandă, departe d'a fi «prudentă și circumspectă», să o întrebuințăm în folosul țării.

Slăbiciune, în mare grad, s'ar dovedi dacă guvernele și autoritățile statului ar șovăi întru promovarea culturii românești în fața atitudinii temerare și provocătoare a minoritarilor, cari voiesc să ne împedece d'a imprima și întări caracterul românesc al țării ce o stăpânim.

Apel

In orașul Abrud s'a format un comitet de inițiativă, sub auspiciile A. S. R. Principesei moștenitoare, în scopul construirii unui spital pentru locuitorii Moți, cu numirea de „Spitalul Principesa Elena". Pentru strângerea fondurilor necesare construcției se va organisa, în urma ordonanței ministerului sănătății publice, Nr. 10.575/1923, o cheta pe străzile orașelor și în localurile publice în zilele de 27 și 28 Octomvrie 1923 în întreaga țară.

In orașul nostru Sibiu s'a format sub președinția primarului nostru de asemenea

---

FOIȘOARA

Preș. Coolidge despre religie

Președintele Statelor Unite, Coolidge, a zis într'o scrisoare către episcopul James Freeman, că singura speranță pentru rezolvarea problemelor sociale și politice din țara aceasta «este într'o aplicare mai largă a adevărurilor conținute de religie».

Președintele, fiind învitat să ia parte la sfințirea catedralei zidite la bariera orașului acestuia a răspuns cu regret că afacerile nu-i îngăduesc să participe, adăugând și următoarele cuvinte:

«Activitatea sf. voastre merită laudă, fiindcă ea reprezintă baza ori cărui progres a ori cărei forme de guvern și a ori cărei civilizații. Baza aceea e religia.

«Țara noastră nu e lipsită de resurse materiale, și deci ne trebue mai multă educație, nu putem zice că e lipsită de inteligență. Insă cu siguranță ea are trebuință de o mai largă punere în practică a adevărurilor cuprinse în religie. In direcția aceea e speranța soluționării problemelor noastre economice și sociale. Ori ce lucru care inspiră și întărește credința religioasă și activitatea religioasă a poporului, ori ce lucru care îi promovează viața spirituală, este de supremă importanță. Fără ea toate celelalte sforțări sânt zadarnice. Cu ea găsim singura speranță a succesului».

Două reviste bune

Viața de țară și Arte și Meserii

Atragem atenția cititorilor asupra unei publicații românești, care ne va aduce prețioase servicii, putând să ajungă cu vremea un grânar de informații folositoare, cum doresc toți conducătorii satelor noastre. Revista de economie rurală se chiamă *Viața la țară* și este condusă de un comitet de specialiști, agronomi și zootehnici. In fruntea comitetului de direcție se află dl I. I. Nicolescu-Dorobanțu, președintele Soc. centrale agricole și al sindicatului agricol Ilfov, ca «director inițiator» semnează dl St. Stoica, doctor veterinar primar al jud. Ilfov, ear ca redactori: dnii Carabella și V. Pârvulescu. In lista colaboratorilor găsim mulți medici veterinari, chimiști, conducători de instituții de seamă economice, cari ne dau încredarea în organul acesta. Așa vedem și pe cunoscutul nostru scriitor C. Sandu-Aldea, dir. și prof. la școala superioară de agricultură dela Herăstrău.

Revista apare sub auspiciile Societății centrale agricole, a Uniunii sindicatelor agricole și a Sindicatelor agricole din județele Ilfov, Ialomița, Vlașca. Apare lunar, în condiții tehnice mulțumitoare, cu ilustrații, și costă 50 de lei pe an. pentru țărani, învățători, preoți și funcționari; 100 de lei pentru proprietari, 150 de lei pentru autorități și instituțiuni particulare. Administrația: prefectura de Ilfov. —

Tot atât de folositoare poate să ajungă — cu timpul — pentru noi și o altă publicație, necunoscută în cercurile noastre. E revista *Arte și Meserii*, revistă industrială, pentru educația și cultura meseriașilor N'avem în Ardeal revistă românească să se ocupe cu meseriile, așa cum este cea de față.

Pe vremuri redactase «Meseriașul Român» protopopul Brașovului Bartolomei Baiulescu, revistă cu mult bun simț, având și material de lectură aleasă pentru meseriași.

Revista Arte și Meserii are ca director pe dl inginer V. Mișicu, inspectorul atelierelor C. F. R. din Galați, ca secretar pe dl Gogu Vasiliu. E în anul al 4 lea de viață și publică multe lucruri folositoare pentru meseriași. Un necaz, care nu va dăinui mult: pentru noi, ardelenii, nomenclatura meseriilor nu este aceeași ca a celor din vechiul regat. Unele cuvinte sânt împrumutate din limba franceză, — dar cu vremea vor fi înțelese și de meseriașii din ținuturile alipite.

Revista costă 30 de lei pe an, apare lunar, pentru ucenici și elevi ai școalelor de meserii 20 lei pe an, pentru autorități și stabilimente industriale 50 de lei. Red. și Adm.: Str. Principesa Maria 121 Galați.

Hârtia ar putea să fie mai bună, fiindcă clișeele trec cu coloarea lor pe pagina cealaltă.

Pentru amândouă revistele e de dorit să se găsească mulți cititori în satele noastre, mai cu seamă acolo unde agricultura este în stadiu înapoiat, iar meseriile nu sânt îndrăgite cum ar trebui.

---

un comitet, care va executa cheta în zilele sus amintite.

Subsemnatul face apel către populaţie să contribue după putere la acest scop nobil, umanitar şi patriotic.

Sibiu, la 22 Octomvrie 1923.

Pentru comitet:
Dr. Wilhelm Goritz,
primar.

Deschiderea unei academii teologice

In 3/16 Octomvrie 1923, zi istorică pentru biserica ortodoxă română din Bihor, s'a deschis *Academia teologică* a eparhiei noastre din Oradea Mare. In catedrală s'a săvârşit sfânta slujbă a chemării Duhului sfânt, de faţă fiind Prea Sfinţitul Episcop *Roman* membrii consistorului, corpul profesoral şi elevii (3 profesori şi 20 clerici) şi oaspeţi invitaţi. După serviciul divin publicul s'a întrunit la internatul din vechea clădire, în care fusese adăpostit Consistorul. Aici, după terminarea slujbei sfinţirii apei, părintele Episcop rosteşte o cuvântare, în care între altele a spus următoarele:

«Ziua de azi este zi istorică, — pentrucă astăzi se deschide şcoala teologică a Episcopiei reînviate deodată cu reînvierea neamului românesc, ca să fie aici la graniţă un focular de cultură, apărător de ţară şi susţinător al dreptei credinţe strămoşeşti. Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, că ne a învrednicit să ajungem această mare şi luminoasă zi.

Voi, iubiţii mei fii, veţi afla în acest oraş pompos monumente de cultură şi civilizaţie. Toate sânt ridicate din sudoarea poporului nostru, dar ele nu sânt ale noastre. Noi nu strălucim în bogăţii, nici nu le am râvnit vre-odată, căci noi ne lăudăm întru sărăcia noastră. De aceea, cine caută asemenea străluciri la noi, acela se amăgeşte. Acela nici nu e suflet de preot, ci suflet lumesc care în cele ale lumii îşi caută fericirea. Nici nu pentru aceştia sânt deschise porţile acestei şcoale, ci pentru sufletele curate creştineşti şi omeneşti, care au un ideal.

Totuş avem şi noi aici în Oradea-Mare strălucirea noastră. Aceasta e tăria credinţei acestui popor, care a ştiut să şi păstreze întreg sufletul său ortodox şi românesc. Din acest suflet a răsărit aici în Oradea Mare cea mai strălucită figură a intelectualităţii române de aici, marele mecenate şi părinte al tinerimii române, Emanuil Gojdu, din a cărui dărnicie generoasă au crescut intelectualii de astăzi ai Ardealului. Alături de acest mare fiu al Orăzii, stă Nicolae Jiga, un alt binefăcător, întemeetorul internatelor, în care şi astăzi se adăposteşte tinerimea română studioasă, — şi lungul şir al fondatorilor mai mici şi mai mari, cari sânt mărturie vie, că această Biharie a avut totdeauna un suflet curat creştinesc şi românesc.

Iar această umilă casă, în care se deschide această şcoală, încunjurată de palate pompoase, încă-şi are strălucirea ei. Ea e mărturie, că pe când alte biserici privilegiate au fost înzestrate cu toate bunurile lumeşti, noi am stat în această umilă casă agonisită numai din dinarul credincioşilor noştri. De aici s'au ocârmuit sufletele în zilele grele de obidă cu suflet apostolesc, care n'are nimic lumesc în sine, ci numai credinţa în Hristos şi dreptatea Lui. De această casă mă leagă şi pe mine amintirile zilelor mari ale mântuirii Neamului Românesc; de aici am fost dus la pierzare şi aici m'a găsit învierea neamului în ziua învierii Domnului din anul 1919. Casa aceasta este un simbol al apostoliei noastre, de aceea în semnul acestei apostolii atât de vie pe acest pământ deschid această şcoală, ca ea să fie vatra pe care să ardă neîntrerupt focul apostoliei, al iubirii de neam şi lege. Aceasta este legătura scumpă a trecutului cu viitorul, pe care o fac astăzi eu, care am muncit în apostolia trecutului şi îmi dau sufletul pentru apostolia viitorului.

Iubite corp profesoral! Iată fiii mei, pe cari astăzi vi-i încredinţez vouă eu, episcopul acestei eparhii. Luaţi jugul blând al lui Hristos. Acest jug l-am purtat eu o viaţă întreagă. Îi cunosc toate părţile lui, ştiu ce vă aşteaptă la purtarea lui. El este greu numai pentru năimiţi, este uşor însă pentru cine are în sufletul lui un ideal, ce-l înalţă peste toate la conştiinţa datoriei împlinite, în care rezidă fericirea noastră, a dascălilor. Căci este o fericire, aceasta e adevărata fericire: de a avea conştiinţa, că a fost vrednic a trăi pe pământ muncind pentru ideal. Vouă vă dau binecuvântarea mea arhierească ca să purtaţi acest jug spre mărirea lui Dumnezeu şi fericirea neamului. Eu întru voi şi voi întru mine, să fim călăuzii sufletelor scumpe, care ni s'au încredinţat nouă astăzi.

Iar tu iubită tinerime, să-ţi deslegi curelele încălţămintelor, când întri în această şcoală, căci sfânt este locul, pe care stai.

Prin muncă şi rugăciune îţi vei forma caracterul de slujitor credincios al lui Hristos, prin muncă şi rugăciune îţi vei forma credinţa, această peatră de temelie, pe care Mântuitorul şi a întemeiat biserica sa pe care nici porţile iadului nu o vor birui.

Aceasta vă va face pe voi apostoli harnici ai lui Hristos şi ai neamului românesc. Apostolia va asigura biruinţa desăvârşită a lui Hristos şi veşnicia neamului românesc pe acest sfânt pământ românesc.

Binecuvântarea lui Dumnezeu să fie cu voi cu toţi. Binecuvântată să fie întrarea noastră în noua viaţă. Amin.»

*

Dorim şi noi, ca noul aşezământ cultural să crească şi să înflorească în interesul obştesc al bisericii şi neamului.

Pacea prin biserică

In anul 1914 s'a constituit la Constanz în Elveţia «Alianţa universală pentru propagarea păcii prin biserică». Din cauza războiului, Alianţa n'a putut să-şi pună în aplicare programul. In timpul din urmă, însă, această organizaţie şi-a reînceput activitatea în toate statele.

Un delegat al Alianţei, d-l Dr. Ramsay din Londra, a sosit în ţară, în vederea pregătirii viitorului congres al Alianţei.

Dl Ramsay a petrecut câteva timp în Bucureşti, Sibiu şi alte oraşe.

Rezultatul tratativelor urmate cu reprezentanţii guvernului, ar fi ca să se întrunească un congres în Bucureşti. Alianţa a şi făcut intervenţii pe lângă statele Micei Înţelegeri ca să trimită delegaţi la congres.

Dl Ramsay a tratat şi cu şefii bisericelor minoritare în Sibiu şi Cluj. Din declaraţiile făcute de dl Ramsay rezultă că Alianţa urmăreşte stabilirea bunei înţelegeri între popoare.

La congresul din Bucureşti ar fi să se constitue consiliul românesc al Alianţei.

Preşedintele Alianţei este episcopul de Canterbury, vice-preşedinte Mitropolitul Primat Miron Cristea.

Comemorarea lui Gheorghe Lazăr la Seminarul Andreian

In amintirea marelui dascăl al neamului, Gheorghe Lazăr, s'a ţinut Duminecă, 8/21 Oct. a. c., după sf. liturghie, o şedinţă comemorativă din partea «Societăţii de lectură Andrei Şaguna» a elevilor seminarului teologic Andreian din Sibiu.

Elevii şcoalei, dela catedra căreia Gheorghe Lazăr a propoveduit *mai întâi* cuvântul luminii, au aflat de cuviinţă — din îndemn propriu — să facă şi ei pomenirea celui dintâi dascăl profesor al şcoalei lor. La serbare a asistat I. P. S. Sa părintele Mitropolit *Nicolae*, însoţit de dnii asesori consistoriali, corpul profesoral şi alţi domni din Sibiu.

Şedinţa ţinută în cerc restrâns — în o sală a seminarului — s'a deschis cu «Tatăl nostru» de C. Porumbescu, cor sub conducerea lui G. Zemora, cleric a. III, după care a urmat «Cuvânt de pomenire», rostit de vice preşedintele societăţii I. Dinu, cleric a. III. care spune că Gheorghe Lazăr a fost cel dintâi profesor al seminarului, ear marele preot Andrei Şaguna a întărit, a organizat seminarul şi i-a dat avântul unei desvoltări ulterioare.

Cele două mari acte de pietate pe care le-a săvârşit neamul românesc şi biserica lui la Răşinari şi la Avrig, ne au întărit în credinţa, că biserica ortodoxă este «mama neamului românesc», care — prin preoţii ei, — în toate vremurile şi în toate împrejurările, a fost alinătoarea durerilor şi purtătoarea de lumină în mijlocul poporului. Gheorghe Lazăr soseşte în Sibiu tocmai în timpul, când biserica noastră începe să se reculeagă din starea tristă în care a ajuns în urma desbinării religioase dela 1700. Aici i se dă umilul post de «dascăl al candidaţilor de preoţie». Un dascăl cu elevi, — dar fără colegi şi fără şcoală chiar, căci seminar nu era. Gheorghe Lazăr îşi ţinea cursurile într'o casă închiriată. Şi când guvernul din Viena «s'a milostivit a îngădui» — după toate formele legale — şcoala noastră clericală, Gheorghe Lazăr trimisese deja pe satele noastre multe serii de preoţi. Pătrunşi de apostolatul lui acei preoţi au devenit înşişi apostoli, căci mergând au învăţat şi au luminat pe toti păstoriţii lor, întărindu-i în conştiinţa fiinţii lor de români de *lege românească* şi arătându-le culmi pe care aveau să le atingă urmaşii lor în viitor. In urma activităţii acelor preoţi au început atunci să răsară şcoalele noastre *confesionale*, ca tot atâtea peceţi ale apostoliei marelui dascăl dela vlădicia românească din Sibiu: Gheorghe Lazăr.

Munca depusă în acele şcoale de iscusitul dascăl si de ucenicii lui, este zidită — de bună seama — la temeliile statului nostru întregit.

Admirând statornicia lui în muncă, facem şi noi acum pomenirea celui dintâi profesor al şcoalei noastre, ca să ne pătrundem de apostolatul lui, să avem şi noi tărie în suflet, lumină la minte, spor la muncă şi nădejde în biruinţă. —

A urmat «Cântec de jertfă» cor de L. von Beethowen, apoi «Închinare lui Gheorghe Lazăr» de Nicolae Popovici, cleric a. I, care spune că în Gheorghe Lazăr sărbătorim pe un erou al gândirii, al simţirii, dar mai ales al voinţii. Sufletul lui a fost robit de idealul culturii naţionale în tot timpul scurtei, dar sbuciumatei sale vieţi. Acest ideal i-a dat tărie să învingă toate piedecile ce i s'au pus în cale. Acest ideal l-a făcut să treacă vechea graniţă, să aprindă şi dincolo de munţi focul iubirii de lege şi neam. Gheorghe Lazăr este simbolul ridicării poporului prin carte, el este dascălul care s'a mistuit luminând pe alţii. — Gh. Secaş, cleric e. I, declamă «Dascălul» de O. Goga, apoi Dumitru Achimescu, cl. a. II, îşi citeşte lucrarea «Un răspânditor de idei» în care spune, că Gheorghe Lazăr prin iubirea sfântă de lege şi neam a putut numai să învingă toate piedecile din calea ideilor sale naţionale pe care le răspândea, iubirea l-a făcut să-şi poarte paşii din loc în loc, acolo unde era mai mare trebuinţa de carte românească, iubirea nu l-a lăsat nici odată să se dea învins; a îndrăsnit şi a biruit. Prin această iubire de lege şi neam şi noi vom învinge.

Ultimul punct din program a fost cântecul «Dorul înstreinatului» de T. Popovici.

De încheere I. P. S. Sa, în o vorbire plină de sfaturi şi învăţături, arată că prin producţiunea prestată am avut o clipă de bucurie şi elevaţie sufletească. Era potrivit să Vă gândiţi la primul dascăl al acestei şcoale, şi această serbare o socotesc ca o profesiune de credinţă. Mă bucur că triumful binelui v'a însufleţit. Duhul marelui apostol să-l primiţi în sufletele voastre, şi el să vă încălzească şi călăuzească în viitoarea carieră a voastră de preoţi şi apostoli ai neamului.

Carte de cântece

pentru 1, 2 şi 3 voci, pentru uzul azilelor de copii, şcoalele primare şi cursul inferior al şcoalelor secundare. Cuprinde pe 10 coale 8°, format de buzunar, 124 cântece frumoase, scoase în cea mai mare parte din comoara muzicală a poporului român, cu texte religioase, patriotice etc., armonizate uşor, aranjate şi grupate în conformitate cu principiile pedagogice-didactice. Este o carte indispensabilă pentru toţi, cari înţeleg să dea tinerelor generaţii, pe lângă o cultură muzicală sănătoasă, şi *o educaţie religioasă şi naţională* prin cântece cu adevărat româneşti, nu străine, cu texte traduse în româneşte ori localizate, cum sânt în alte colecţii.

Preţul unui exemplar legat este de 30 lei, iar la cumpărare de cel puţin 10 ex. numai 25 lei, la care se adaugă spesele de poştă.

Se capătă numai la autorul *Timotei Popovici*, profesor de muzică, în Sibiu, strada Regina Maria 7.

Dela Asociaţia clerului Andrei Şaguna

— Conferenţa de toamnă a cercului religios Breţcu din tractul Oituz, ţinută în Breţcu la 19 Oct. 1923 —

Conform programului fixat, în ziua de 19 Oct. 1923 s'a oficiat de dimineaţă serviciul divin cu utrenie şi liturghie la care au servit preoţii Eremia Ticuşan capelan din Covasna şi Nicolae Dima adm. par. din Tg. Secuesc.

La sfârşitul liturghiei părintele Eremia Ticuşan a ţinut o frumoasă predică, pe care poporul drept-credincios din Breţcu a ascultat o cu multă evlavie, — ţin ca şi pe această cale să reliefez dragostea credincioşilor din Breţcu faţă de biserica şi de credinţa ortodoxă: Deşi era zi de lucru, totuşi au ţinut să se prezinte în număr poate mai considerabil decât Dumineca.

După liturghie s'a oficiat de către preoţii Ioan Rafiroiu, Gheorghe Hamzea, Eremia Ticuşan şi Nicolae Dima parastas pentru protopopii şi preoţii decedaţi din acest tract, ear la sfârşit părintele Rafiroiu a evocat prin cuvinte calde şi bine simţite memoria înaintaşilor noştri protoerei şi preoţi cari prin cuvântul şi faptele lor au ţinut cu vrednicie stindardul credinţei şi limbii noastre în timpuri atât de grele pentru neam şi biserică.

Terminând părintele Rafiroiu cuvântarea, am mers cu toţii, preoţi şi popor, în şcoală, unde copii în frunte cu strădalnicii lor învăţători ne aşteptau cu dorinţa vie de a ne ruga împreună cu ei şi pentru ei, ca duhul sfânt să se pogoare asupra lor, să le lumineze mintile şi să sădească în ei dorinţa şi puterea de muncă.

S'a făcut sfinţirea apei, s'a sfinţit şi localul şcoalei prin stropire şi credincioşii s'au botezat cu apa sfinţită.

După aceasta părinteie Rafiroiu, prin cuvinte frumoase, — după ce părintele Hamzea prin câteva observări potrivite a explicat copiilor rostul venirii noastre la ei în şcoală, — a deschis conferinţa.

A urmat disertaţia părintelui Dima Nicolae: *«Biserica şi viaţa socială: Cum poate contribui la îmbunătăţirea vieţii sociale din parohie»*, aprofundând această temă cu pricepere şi cu succes în cadrele unei disertaţiuni.

După masă s'a pus în discuţie lipsurile şi greutăţile ce le simte fiecare preot în parohie şi mijloacele de combatere.

S'a exprimat apoi dorinţa de a se organiza tractul Oituz, de nou înfiinţat, în vederea unei conlucrări mai întinse şi armonice.

In urmă s'au ales delegaţi la Congr. IV. preoţesc dela Arad, în persoana preotului Nicolae Dima şi Gheorghe Hamzea. *Raportor.*

La sate

A unsprezecea excursie culturală a despărţământului Sibiu al Asociaţiunii a fost în 21 Oct. Au luat parte la ea — cu automobilul pus la dispoziţie de dl prefect Boiu, — dnii: dir. Dr. Gh. Preda, directorul băncii de scont Nedoviceanu, dl Crist. N Ştefănescu, func. sup. fin., Dr. Horia P. Petrescu şi V. Moşoi.

Intâia staţie a fost fabrica de cherestea din Tălmaci, unde se află mulţi muncitori români. Trimişii «Asociaţiunii» au vizitat pe lucrători în casele lor de bârne şi acoperit cu şindrilă, s'au interesat de traiul lor şi de viaţa lor sufletească şi au găsit multe lucruri de îndreptat în viitorul apropiat. Pe neşte scânduri de construcţie, lângă magazinele de scânduri, le-au vorbit la inimă lucrătorilor, citindu-le tot odată ceva, ca să le nască interesul faţă de cărţile aduse: două biblioteci — una a fost împărţită personal, alta predată dlui învăţător din sat. Să sperăm că lectura aceasta va scoate din braţele cârciumii pe mulţi din muncitorii aceştia unii cu priviri aşa de inteligente.

După masă au sosit în Sebeşul de sus, unde — cu toate că nu putuseră să fie anunţaţi de cu vreme, — au găsit o sală arhiplină de ţărani curăţei, cu foarte mulţi copii, de îţi era mai mare dragul să priveşti la ei. In sala cea mare a cooperativei, care e înfiinţată din 1920 şi care se gândeşte să înfiinţeze o sală de lectură pe spesele ei; în frunte cu venerabilul bătrân, preotul I. Mateiu, a ascultat poporul cu mare atenţiune, cele spuse de Dr. Gh. Preda (despre Asociaţiune şi criza din zilele noastre, dir. Nedoviceanu, despre colaborare şi puterea tovărăşiilor, în legătură cu ce ar mai putea să lucreze cooperativa actuală; Dr. H.-P. Petrescu schiţa orig. din vremea răsboiului: «Anica». Le-a mulţumit păr. I. Mateiu. Biblioteca parohială are 173 volume. Biserica ort. există din 1760 şi a fost renovată în 1910 — frumoasă cu 2 cupole. Şcoala din 1912. Cei plecaţi în America s'au gândit şi la satul lor şi au cumpărat 2 clopote şi au înfiinţat un fond pentru biserică. Dorinţa cea mai fierbinte a poporului deocamdată, este să-şi vadă casa culturală.

In drum spre Sibiu s'au oprit delegaţii şi în comuna Mohu, comuna bântuită de foc în luna trecută. Au voit să mângâie şi să ridice suflete trudite ale ale poporenilor şi n'au făcut rău, fiindcă ochii înlăcrămaţi, plini de recunoştinţă le-a fost răsplata.

Trebue să amintim frumoasa activitate întreprinsă din partea prefecturii Sibiu, pentru ajutorarea celor nenorociţi fără de vina lor. Toate comunele cu păduri din judeţul Sibiu au fost învitate să pună lemnul la dispoziţia comunei Mohu, ca să se ridice gospodăriile din nou. S'a lansat un apel călduros să se adune nutreţ de iarnă pentru vitele oamenilor năpăstuiţi şi sânt perspectivele cele mai bune, ca — cu ajutorul primpretorului din Sibiu — să se ajungă la rezultatele satisfăcătoare. Totodată s'a întreprins colectă în întreg judeţul, iar ministerului de interne i s'a cerut o sumă oareşcare pentru incendiaţi.

Intr'o odaie modestă, arhiplină, a şcoalei, (din 1865) au fost bineventaţi de păr. I. Slăvescu. Apoi a vorbit dl dir. Preda, amintind de cataclismul din Japonia, de durerea răspândită prin lume, în zilele noastre şi despre Asociaţiune. Dl Crist. Stefănescu a ridicat inimile cu îmbolduri spre o conştiinţă naţională mai mare. Dr. H. P. Petrescu a amintit ţăranilor pe Edison care când şi-a văzut fabrica prefăcută în scrum, de a doua zi s'a gândit cum să o ridice şi mai măreaţă. Tot dsa a cetit minunata povestire a lui Tolstoi: «Stinge focul până nu ia flacără». Se însera când au plecat oaspeţii la Sibiu. Dragostea de înaintare este mare în Mohu. Americanii au trimis 40,000 lei, cei din Mohu au mai pus 13,000 lei pentru o viitoare casă culturală.

Aici mai amintim o faptă vrednică de laudă. La un botez în casa dlui funcţ. Sfetea din Sibiu a pornit naşul dl Crist. N. Ştefănescu funcţ. sup. fin., o listă pentru desp. Sibiu, a Asociaţiunii, şi s'a adunat 600 lei şi 80 de volume. Trăiască succesorii.

Biroul Asociaţiei învăţătorilor români, secţia jud. Sibiu

Convocare

Invăţătorii români din judeţul Sibiu, precum şi toţi binevoitorii şcoalei, sânt rugaţi a lua parte la *adunarea generală a secţiei judeţene*, care se ţine în Sibiu, *Joi în 8 Noemvrie n. c.* (sf. mucenic Dimitrie) în sala mare dela Prefectura judeţului.

Ordinea de zi:

La ora 9 a. m. participare la serviciul divin în catedrală. La ora 11 a. m. deschiderea adunăriii generale.

Şedinţa I:

1. Constatarea membrilor prezenţi.
2. Imnul regal, cântat de învăţători.
3. Cuvânt de deschidere, rostit de preş. Iosif Stoica.
4. Raportul general.
5. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru censurarea raportului general.
6. Raportul cassierului.
7. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru controlarea cassei.

Şedinţa II d. a.:

1. Desbatere asupra statutelor corului judeţan.
2. Raportul comisiunii încredinţate cu censurarea raportului general.
3. Raportul comisiunii de scontrare.
4. Alegerea alor 4 membri în comitet.
5. Infiinţarea Asociaţiei generale (unitară) a învăţătorilor din România întregită.
6. Aducerea unei decisiuni privitoare la sporul de scumpete (curba Lalescu).
7. Comunicări oficiale.
8. Propuneri.

Sibiu, 19 Octomvrie 1923.

Iosif Stoica, preşedinte. — *Aurel Barbu*, secretar.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* s'a înapoiat ieri dela Arad la reşedinţa Sa.

In amintirea lui Gheorghe Lazăr. Academia română e ţinut Vineri şedinţă publică, sub preşedinţia dlui I. Al. Brătescu-Voineşti, pentru comemorarea lui Gh. Lazăr, a sămănătorului de cultură. A vorbit dl G. Bogdan-Duică, făcând pe larg biografia marelui dascăl al românismului. — Tot în amintirea lui Gh. Lazăr s'a organizat Duminecă un festival în teatrul naţional din Cluj. S'a reprezentat, drama «Gheorghe Lazăr», scrisă de dl N. Iorga, ear Dl G. Bogdan-Duică, prof. un versitar, a ţinut o conferinţă despre însemnatul rol, ce l-a avut Lazăr în viaţa culturală a neamului.

De imitat. *Părintele protopop onorar din Ocolişul mare, Nestor Manciu, a dăruit aproape întreaga sa avere, în valoare de peste două sute de mii lei, bisericii noastre din numita comună, întemeind fundaţiunea cu numele «Nestor şi Florentina Manciu». Din venitele fundaţiunii se vor retribui slujitorii altarului din Ocolişul mare. Darul preotului nostru, în deosebi în vremea deschilibrată de astăzi, e vrednic de toată recunoştinţa şi lauda.*

Concert în Sibiu. Reuniunea română sibiană de muzică va da Joi, în 1 Noemvrie 1923, un concert în sala Urania cu programa bogată şi variată. Bilete se vând la Librăria Săteanului, str. Regina Maria Nr. 2. Inceputul la ora 8½ seara. Cu începerea concertului uşile salei se închid şi se deschid numai în pauză.

Creştini adevăraţi. In seceta aceasta de suflete largi şi darnice din zilele noastre ne vine ca o înviorare foarte îmbucurătoare vestea că soţii *Mihai şi Elena Vieru*, originari din Bucovina (domiciliaţi pe str, Păcurari Iasi) au donat 20,000 lei, agonisita lor de pe urma unei munci trudnice de mulţi ani de zile, ca să se alcătuiască din aceşti bani un fond pentru tipărire de cărţi religioase morale. Pentru buna chivernisire a acestui fond s'a alcătuit un statut, alegându-se şi un comitet de preoţi şi mireni. S'a şi început publicarea unor cărţi, asupra cărora vom stărui.

Pentru urmaşii preotului martir. *Comitetul foştilor legionari în gărzile naţionale din Ardeal publică un călduros apel către toţi oamenii de bine, pentru a-şi da obolul ca ajutor văduvei* Silvia Opriş *şi orfanilor săi din* Cristiş, *lângă Turda, unde vrednicul preot Ion Opriş, fusese împuşcat de unguri în 1918, în uşa bisericii, când citea poporului chemarea la arme a Ardealului.*

Creştinii şi turcii. In ultimile două săptămâni au părăsit Constantinopolul, reocupat de fiii lui Mohamed, 15 mii de creştini.

Profitul Regiei. Incasările din vânzarea produselor Regiei monopolurilor statului pe şase luni, adecă dela 1 April până la 30 Septemvrie 1923, sânt după cum urmează: De la tutunuri 980 076.441 lei, de la hârtia de ţig. 112.616.397, de la chibrituri 116.268 623, dela cărţile de joc 6.949.211, dela explozibile 17 163 75, dela sare 94 373.131, *în total 1.327.446.980 lei.* Care va să zică, pe un an întreg trec în fum peste două miliarde de lei!

De ce se mai jăluesc maghiarii? Când Ungaria era «mare» şi — cu ajutorul naţionalităţilor şi al Austriei — tare, avea *două* universităţi, una în capitală, alta în Cluj. Astăzi, când Ungaria e mică şi desfăcută şi de naţionalităţi, şi de Austria, are *patru* universităţi: în Budapesta, Seghedin, Debreţin şi Peci, — cu alte cuvinte Ungaria progresează mai bine astăzi, ca pe vremurile «bune».

Act de mulţumită. Comitetul Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu aduce şi pe această cale adânca sa mulţămită familiei Iosif Marcu sen., măestru pardositor în Sibiu. pentru generosul dar de Lei 500·— dăruiţi «Fondului Andrei Şaguna» pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor meseriaşilor români din Sibiu, din tristul incident al trecerii la cele veşnice a neuitatei sale soţii resp. mame *Paraschiva Marcu* n. *Bendorfean*, întâmplată în 5 Octomvrie n. 1923. — Pentru prinos mulţămeşte: *George Poponea*, preşedinte; *Stefan Duca*, secretar.

Cazuri de moarte. Inregistrăm cu durere următoarele cazuri mortale obvenite în clerul arhidiecezei noastre în timpul din urmă:

In 19 Oct. a decedat în Sighişoara în etate de 80 ani protopresbiterul în retragere *Titu V. Gheaja*, a fost înmormântat în 21 Oct. în Haşfalău. Serviciul funebral l-a oficiat păr. administrator I. Muntean dimpreună cu mai mulţi preoţi din tract.

In 14 Oct. a răposat parohul din Bodogia *Alexandru Boiu* în etate de 90 ani.

In 16 Oct. a răposat parohul *Ioan Hamsea* din Lelese în etate de 58 ani, lăsând în profund doliu pe nemângă ata sa soţie, pe cei 6 copii, dintre cari numai 2 sunt majoreni, şi pe credincioşii nostri din Lelese. Rămăşitele pământeşti ale adormitului în Domnul s'au aşezat spre veşnică odihnă în 20 Oct. c. în cripta familiară din Tohanul-nou, jud. Făgăraş. Odihnească în pace!

Povestea Neamului Românesc se va reprezenta la Urania în Sibiu, în zilele de Duminecă şi Luni, în 28 şi 29 Octomvrie a. c. Inceputul la ora 7 şi 9 seara. Un film dintre cele mai succese.

Revista Teologică. Au apărut Nr. 8—10 din 1923 cu următorul cuprins: N. Colan: Apostolatul lui Gheorghe Lazăr în Sibiu. Pr. Gr. Cristescu: Puncte de vedere pentru deslegarea problemei religioase în zilele noastre. Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească. S. Vlad: Biserica ortodoxă ca păstrătoare a naţionalităţii române. I. C. Negoiţă: Atitudinea preotului creştin faţă de chestiunea socială (trad). Neculce: Cronică bisericească-culturală: Centenarul morţii mitropolitului Andrei Şaguna. Adunarea generală a «Asociaţiei». Un veac dela moartea lui Gh. Lazăr. N. Colan şi P.: Mişcarea Literară: Imperativul creştin. Reorganizarea centrelor noastre ierarhice şi unificarea bisericească. Anuarul seminarului arhidiecezan teologic «Andreian» ortodox român din Transilvania. Bolşevism, socialism, creştinism. Biserica rusă şi socialismul. «Eu în El». Păstorirea tineretului. Note şi Informaţii. Bibliografie. Convocare. Abonamentul 25 Lei pe jumătate de an. Redacţia şi administraţia: Sibiu, str. Mitropoliei Nr. 32.

Nr. 1065/1923 (133) 1—3

Concurs repetit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III **Veneţia de sus** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, ear concurenţii cu prealabila încuviinţare a subscrisului se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, la 14 Sept. 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Făgăraş

Nicolae Borzea
protopop

CONCURS

La **Ospiciul de alienaţi, Sibiu,** devine vacant un post de (144) 1—2

copist—dactilograf

cu şanse de înaintare. Leafa lunară de prezent 786 Lei, 1 porţie vipt cl. II, locuinţă, încălzit şi luminat. Petiţiile se înaintează direcţiunii până la *5 Noemvrie*, anecsând certificatele de serviciu şi pregătirea şcolară.

Direcţiunea

Nr. 350/1923 (143) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II. **Gothatea** cu filia **Ulieş**, protopopiatul Ilia, devenită vacantă prin hotărârea Ven. Consistor Nr. 6112/923 din 4 Iulie se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. (11 jug. 363 st□) pentru venitele dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite în conformitate cu normele în vigoare, la oficiul protopopesc Ilia, jud. Hunedoara, în terminul deschis şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezinte în parohie spre a face cunoştinţă cu poporul.

Ilia, la 30 Septemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Ilia în înţelegere cu comitetul parohial al comunei bis. Gothatea.

Const. Moldovan,
protopop.

Domnişoară

(145) 1—1 care posedă şi limba germană şi doreşte a învăţa tehnica danturei, se primeşte la

Atelierul tehnic de dantură
Strada Mitropoliei Nr. 30

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament
(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—,** broşat **Lei 6·—,** plus porto postal **Lei 2·—.**

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admonierea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

La **Librăria Arhidiecezană,** Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 15 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

Citiţi

MEMORIILE
Arhiepiscopului şi Mitropolitului
Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea,** egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul
✦ **legate şi broşate** ✦

pentru parohii, bănci, oficii şi particulari cu

preţuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruţi 85 ◆ Preţul unui Nr. 1 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustraţiuni colorate şi instructive

Preţul unui Nr. 3 Lei

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Reclama este sufletul comerţului

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 17/30 Octomvrie 1923 Nr. 85

SIBIIU

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Congresul Asociaţiei clerului

Marţi şi Miercuri în 10 şi 11 Octomvrie v. s'a ţinut în Arad al patrălea congres al Asociaţiei Andrei Şaguna a clerului din mitropolia noastră.

Cele trei anterioare s'au ţinut la Sibiu. De astădată s'a designat Aradul, ca loc de întrunire, ca să se dea cinstea cuvenită unui centru cu tradiţii sfinte şi măreţe.

La marginea apuseană a ţării şi a ortodoxiei, clerul ardelean a ţinut congresul pentru misiunea internă, dând a se înţelege că biserica pune prin aceasta o stavilă curentelor distructive cari activează manopere diavoleşti în răsăritul şi apusul ţării noastre.

A fost unul din congresele cele mai reuşite ale tinerei Asociaţii clericale.

Un cler care ştie organiza un astfel de congres, dă dovadă că se află în conştiinţa deplinei răspunderi a misiunii sale.

*

Asociaţia clerului a luat fiinţă în anul 1919 şi a fost fătul însufleţirii preoţimii ortodoxe pentru misiunea sa între fericitele împrejurări de viaţă ale neamului nostru întregit.

De patru ani de zile Asociaţia clerului a tras brazde adânci în ogorul vieţii bisericeşti şi religioase, prin cari justifică existenţa sa.

Ca orce organizaţie tineră, îşi are greutăţile sale pe care caută să le delăture cu hărnicie şi cu pricepere. Fiecare congres şi-a propus să lămurească câte un punct din vastul program al Asociaţiei. După congresul întâi de organizare şi de fixare a programului de activitate, a urmat congresul al doilea, care a fost un congres biblic. In acela s'a constatat importanţa sfintei Scripturi, prin răspândirea căreia în sufletul credincioşilor noştri se vor însemânţa ideile şi sentimentele în stare a da avânt şi înnoire fiinţei noastre.

Congresul al treilea a fost catehetic şi a avut în vedere necesitatea educaţiei religioase a tineretului neamului nostru, care numai printr'o îngrijită catehizare poate fi ferit de plăgile spiritului modern corupt.

Al patrălea congres ţinut săptămâna trecută a fost consacrat misiunii interne, menite să îndrepteze activitatea clerului spre a pune sufletele credincioşilor în stăpânirea lui Hristos şi a ridica în jurul lor fortăreţele aşezămintelor creştine ca să nu le distrugă duhul cel rău de azi. —

Incă Luni dimineaţa au sosit în Arad membrii comitetului central care, sub prezidenţia părintelui Dr. Ciuhandu, a ţinut şedinţă pentru a aranja definitiv ordinea de zi şi a lua toate dispoziţiile pentru congres. Luni seara a sosit preoţimea din depărtare şi au fost găzduiţi la diferite otele din Arad.

Cu trenurile de Marţi dimineaţa a sosit I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* de la Sibiu, cu suita sa. La gară i a aşteptat comitetul central şi preoţimea sosită de cu seară. Tot cu trenul de dimineaţă a sosit I. P. C. Sa părintele Scriban cu doi preoţi bucureşteni.

La 8 ore s'a început serviciul divin în catedrala din Arad. Serviciul divin se face cu toată pompa. Cântă corul seminarial. Auzim o priceasnă cântată cu toată arta de părintele Isaia Popa din Ocna. Păr. Ardeleanu din Arad spune predica ocazională. După invocarea Duhului Sfânt preoţimea se îndreaptă către Palatul cultural. Imposanta clădire adăposteşte timp de două zile peste 200 de preoţi din mitropolie în frunte cu I. P. S. mitropolit Nicolae, cu P. S. Sa episcopul Ioan şi se preface în sfânt lăcaş prin chestiile ce se discută şi prin atmosfera sacră ce se desprinde din importantele probleme de la ordinea de zi.

Congresul îl deschide preşedintele Asociaţiei Dr. G. Ciuhandu, printr'un discurs în care fixează importanţa acestui congres în istoria Asociaţiei noastre.

Inchee salutând pe cei prezenţi, clerici şi mireni, reprezentând toate păturile sociale şi factorii vieţii noastre publice.

Ii răspunde P. S. Sa Episcopul Ioan implorând binecuvântarea sa peste cei prezenţi şi peste lucrările intreprinse de Asociaţie.

Mitropolitul nostru *Nicolae* mărturiseşte că n'a putut absenta dela întrunirea preoţilor, cari vreau să pogoare pe Mântuitorul Hristos în sufletele oamenilor. Legăturile tradiţionale dintre turmă şi păstori se vor întări, căci clerul e un factor fără de care neamul nu poate prospera.

Ranele pricinuite de războiu pot fi vindecate prin puterea făcătoare de minuni a sfintei biserici. Prin biserică ni s'a păstrat ortodoxia, marea forţă de mântuire a creştinilor din toate vremile şi a neamului nostru mult cercat. Până acum împrejurările ne-au fost vitrege şi ne-au restrâns la o activitate de conservare. Acum e vremea să reactivăm caracterul misionar al ortodoxiei. Pentru a pune stăpânire pe suflete se cer metode nouă de păstorire.

Să dăm ce avem şi cât avem, să punem tot sufletul nostru în opera misionară ce sântem chemaţi a o începe. Să avem curaj şi să ne apărăm locul ce ni l-am câştigat prin toate suferinţele trecutului.

După împărtăşirea binecuvântării arhiereşti vorbeşte dl Ienciu, delegatul ministerului de culte, care spune că s'a simţit dator să fie de faţă la toate manifestaţiile de viaţă ale clerului bisericii noastre.

Dl V. Goldiş salută pe congresişti în numele Asociaţiunii, întemeiate de Şaguna.

Salută congresul delegaţiile episcopilor absenţi, autorităţile administrative şi oaspeţii din vechiul regat.

I. P. C. Sa arhimandritul Iuliu Scriban vorbeşte în numele Societăţii femeilor ortodoxe, care înţelege să-şi dea contribuţia la opera de înoire sufletească a neamului.

Păr. Scriban vede un plan bine precizat şi urmărit cu pricepere de Asociaţia clerului. Recunoaşte marea răspundere a clerului faţă de viitorul neamului. Conştiinţa religioasă a neamului nu se poate înălţa decât prin munca apostolică a clerului devotat bisericii ortodoxe.

Numai cel ce trăeşte în legăturile înalte ale religiei, duce o viaţă nemuritoare. Preotul să fie misionar. Ne pogorâm dintr'un trecut măreţ al mucenicilor neamului şi să ne înarmăm cu toată ştiinţa şi să ne încălzim de focul sacru al apostolatului. Neamul nostru prin noi, slujitorii bisericii intră în legături de solidaritate cu conştiinţa umanităţii. Creştinismul e o forţă cuceritoare, să ne lăsăm cuceriţi de puterea lui şi să fim pârghii pentru cucerirea tuturor fiilor neamului nostru. Creştinismul nu mai e patrimoniul celor ce au fost, ci şi al celor ce vor să fie şi în viitor. Şeful statului major în Japonia e creştin. Şi am fost ocrotitorii ortodoxiei sub Matei Basarab şi Vasile Lupu. Ch. Dieh, bizantinolog în Paris a dovedit că ortodoxia a însemnat cea mai fină şi mai strălucitoare cugetare şi simţire şi care nu s'a coborât din înălţimea sa sfântă nici în epocele cele mai triste de apăsare şi de umilinţă ale bisericii.

Cuvintele de dragoste şi încurajare ne vin dela societatea clerului din vechiul regat prin reprezentantul său, păr. Diaconescu.

Se trimit apoi telegrame omagiale M. S. Regelui Ferdinand I., I. P. S. Sale mitropolitului primat Miron, primului ministru I. I. C. Brătianu, ministrului de culte C. Banu şi dlui prof. N. Iorga. Cu acestea se ridică prima şedinţă.

După prânz şedinţa a doua la ora 4.

Protopopul Dr. Cioroianu citeşte referatul asupra: Misiunii interne. Arată rostul acesteia şi mijloacele pe cari le au aplicat slujitorii bisericilor din Apus.

Iau parte la discuţie: I. P. C. Sa arhimandritul Scriban, preotul Creţiu, Oancea, Dr. Magier, Dr. Crăciunescu, V. Goldiş, Aurel Nistor, P. S. Sa Pap şi I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae.

Din lunga şi bogata discuţie se desprinde lumina adevăratei îndrumări pentru un nou teren de activitate pastorală prin care religia devine factorul de căpetenie de înălţare sufletească pentru individ şi pentru societate.

Religia nu e un adnex al vieţii, ci e esenţa şi sufletul ei. Nu e sistem de ştiinţă, nu e cod de legi, ci este un duh superior de viaţă prin care omul pământesc se preface în moşteanul cerului.

Se constată necesitatea premenirii mijloacelor şi metodelor de evanghelizare precum şi necesitatea cultivării continue a slujitorului altarului.

Şedinţa a doua ţine până seara la 8 ore.

Şedinţele de Mercuri

Punctul al doilea din program: Biserica şi viaţa socială.

Raportorul preotul Cibian arată în ce chip biserica poate îmbunătăţi viaţa în biserică.

Iau parte la discuţie asesorul T. Scorobeţ, fixând achiziţiile din ziua premergătoare şi pledând pentru a studia problemele ce ne stau înainte. Arată importanta misiunei interne de aiurea introduse în Anglia prin oameni devotaţi, cari au avut entusiasm religios şi au găsit

că mântuirea sufletească vine pe urma ascultării de biserică şi de toate rânduelile ei. Wesley şi fraţii Whitefield au regenerat un neam şi l-au ferit de dezastre. Nicăiri în Europa Mântuitorul n'a avut o intrare mai binevenită în suflete ca în Anglia, şi înaintemergători a avut de astădată pe Wesley, cu care a început creştinismul social, alăturea de cel intelectualist şi de cel sacramental. Arată că fără studiu şi fără principii nu poate veni o primenire, o regenerare. Dar nu putem face decât triste experienţe spune despre: Ceahuri biblie, unde preotul citeşte împreună şi discută şi cântă împreună cu credincioşi. Să cunoască preotul scriptura, limbagiul ei, figurile ei. Duhul sfânt se pogoară peste preotul pe care l găseşte studiind şi perfecţionându-se în arta modelării sufletelor.

I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae, arată ce este o parohie în sensul nobil şi sacru al cuvântului. E comunitatea sufletească a acelora cari au pe Dumnezeu Tată şi ei sânt fraţi în Mântuitorul Isus.

Şi pildueşte cum poate ajunge la expresie această nobilă comunitate sufletească.

Parohienii se cuminecă din acelaş potir. Lucrează împreună o bucată de pământ şi venitul îl dau celor nevoiaşi. Se roagă împreună pentru celce a făcut o faptă rea.

Cu ce contribue fiecare la această comunitate sufletească.

In zadar zici pomului sălbatic: fă roade nobile! Nu e în stare. Ci dacă-l vom altoi, va produce roade bune.

Preotul are în numele lui Hristos prin biserică puterea cea mare a trezi puterile sufleteşti ascunse în fiinţa omenească şi a le canaliza spre o participare activă la nobilitarea vieţii sociale. Nici o activitate nu poate scuti pe preot dela îndeplinirea acestei sacre misiuni.

La teza a treia: Atitudinea noastră faţă de credincioşii altor biserici. Raportor Cornel Magier, conclude să avem toleranţă faţă de cultele vechi ale locuitorilor ţării, dar sectarilor noi să le declarăm cel mai aprig războiu.

La obiect vorbeşte protopopul C. Lazăr, preotul Nic. Oancea, Chebelean, Diaconescu, Creţu, Dr. Magier şi I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae.

Se lămureşte concepţia despre ortodoxie, care într'un înţeles strâmt e socotită duşmană progresului şi menită a rămâne într'o stare de petrificare; ortodoxia nu e aceasta, ci comoara adevărului descoperit de Isus prin care ne mântuim şi ne facem părtaşi de veaţa veşnică. Arată deosebirea între teologia progresistă şi între conservatismul religios.

Tradiţia nu poate încătuşa adevărul condamnându-l la stagnare, Sfinţii părinţi nu s'au copiat unul pe altul, ci au văzut adevărul cu ochii lor, cu simţul lor, cu mijloacele de cultură ale lor.

Cu ochiul liber încă poţi vedea cerul şi să devii frapat de minunăţia lui.

Dar acelaş cer devine şi mai vrednic de admirare, dacă-l studiezi cu un telescop perfecţionat.

Telescoapele minţii întru cunoaşterea adevărului descoperit de Isus Hristos pot fi mai perfecţionate din veac în veac, şi aceasta e de dorit. Din punct de vedere dogmatic nu putem tolera greşelile şi rătăcirile confesiunilor, dar o colaborare se impune şi e de dorit.

Cu fraţii noştri de sub firma străină avem un proces deschis de alţii, cari au voit nenorocirea noastră. Duşmanii cari au deschis rana sufletească şi-au luat pedeapsa, dar rana noastră nu e vindecată. A fost o faptă anti-românească şi sântem datori să înlăturăm mărul de ceartă dintre noi. In numele lui Hristos nu ne putem împărţi în două. Dar poporul nici nu recunoaşte că sântem desbinaţi. Poporul n'a fost întrebat, căci era socotit rob, ear azi când e liber şi eşit de sub tutoratul străin, nu poate fi ţinut sub o firmă străină. Să înlăturăm firma. Noi nu vom înceta să i chemăm în sinul bisericii, care a crescut pe strămoşii lor.

Noi îi iubim, căci sânt sânge din sângele nostru şi ramură din arborele neamului.

Două sute de ani sufletul lor a rămas la fel cu al nostru.

Şedinţa a patra

s'a ţinut Miercuri p. m. Referenţii Stefan Meteş, Dr. Nicolae Popovici şi Ioan Crăciun au citit rapoartele asupra activităţii Asociaţiei clerului în anul trecut, au examinat socotelile, dându-se absolutor cassierului pentru gestiunea anului trecut, s'au primit propuneri pentru funcţionarea cercurilor religioase, pentru intervenirea la guvern să se amelioreze salarizarea preoţimii. Comitetul central a primit diferite însărcinări oficiale şi s'a ales secretar general profesorul N. Colan, ear membru în comitet Gh. Maior, profesor, ambii din Sibiu.

Păr. Ciuhandu încheie cu o cuvântare, ear în numele congresiştilor mulţumeşte păr. Aurel Nistor pentru buna găzduire ce ne-au făcut-o fraţii dela Arad.

Botezul moştenitorului Iugoslaviei. Actul botezului a fost oficiat la Belgrad în 21 l. c. după ritul bisericii ortodoxe, de către patriarhul sârb Dimitrie, în prezenţa a doi mitropoliţi, a unui arhipiscop şi a doi episcopi. Prinţul, născut în 8 Septemvrie 1923, a primit numele de *Petru*, naş fiind regele George al Marei Britanii, reprezentat prin al doilea fiu al său, ducele Albert de York. Actul este semnat de MM. LL. Regele Ferdinand, Regina Maria a României, Alexandru al Iugoslaviei, de patriarh şi ceilalţi arhierei.

Documente preţioase pentru istoria neamului nostru s'ar putea da la iveală din *arhivele secrete habsburgice*, care acum stau deschise pentru toată lumea în Viena. Din actele acestei arhive se va putea studia documentat, între altele, opera desbinării religioase a românilor ardeleni, şi se va vedea limpede politica urmată de Habsburgi faţă de foştii lor supuşi români. Instituţiile noastre ştiinţifice şi culturale au datoria să trimită *o comisiune istorică*, să cerceteze arhivele secrete ale Habsburgilor, — până ce se poate.

Un jubileu. Ziare din capitală, susţinute din fonduri evreeşti, au sărbătorit în cuvinte de laudă extraordinară, jubileul de 75 al dlui *Mauriciu Blank*, principalul fondator al băncii Marmarosch Blank. In corul acestor glasuri s'a asociat şi organul din Cluj al partidului *naţional* român, *Patria*, care în două numere (229 şi 230) aduce elogii sărbătoritului, îi publică portretul, îi face biografia (în care ni se descopere că: deodată cu jubileul băncii de 75 de ani s'a serbat şi jubileul de 75 ani «al directorului şi principalului fondator dl *Mauriciu Blank*», — va să zică era fondator de bancă chiar în ziua naşterii sale?) — Va fi având sărbătoritul meritele sale, în deosebi pentru neamul din care face parte, — dar în vreme ce tinerimea noastră se sbuciumă în lupta împotriva pericolului *străinilor*, vedem cu regret că organe româneşti naţionale se asociază la prăznuiri ce nu servesc spre întărirea puterii morale a tinerimii.

Pe drumul către Emmaus

Deasupra grijilor mărunte ale vieţii de toate zilele, sânt problemele mari, în faţa eternităţii, de cari nu ni-e îngăduit a ne înstrăina privirile noastre. In orce clipă a vieţii şi din orce loc am sta, trebue să avem o privire luminoasă către idealul creştin.

O anume parte a gândirii, a simţirii şi a voinţii trebue închinată acestui ideal.

Unii creştini închină acestui ideal partea cea mai bună a fiinţii lor.

Azi nu mai e o utopie deşartă a unor spirite entusiaste însufleţirea pentru idealul unirii tuturor creştinilor.

Cei mai nobili oameni practici de azi şi anume aceia, cari împreună idealismul cu realitatea, ear aceasta încearcă a o strămuta sub crugul idealismului, s'au pus în fruntea mişcării pentru reunirea creştinătăţii, a mădularelor sfărâmate a trupului lui Hristos într'o singură biserică creştină.

Şi e îmbucurător faptul că, în căutarea modelului unei biserici-tip, privirile tuturora rămân asupra sfintei noastre biserici ortodoxe. Confesiunile apusene abia acum încep a pricepe ceeace noi de mult ştiam, că biserica noastră ortodoxă este aceea care n'a adaos şi n'a redus din comoara adevărurilor necesare mântuirii.

Conferenţa religioasă dela Geneva, în care 78 confesiuni din 40 neamuri au întreprins realizarea celui mai mare ideal al unirii creştinilor şi al constituirii unei biserici pentru toţi creştini, recunoaşte marea importanţă a bisericii ortodoxe şi nu se încumetă a face nimic fără consultarea ei.

FOIŞOARA

Glasul unui francez

— Eduard Herriot despre România —

In numărul din 23 Sept. 1923 al revistei pariziene «Les Annales» găsim o serie întreagă de articole dedicate României. Este prima contribuţie privitoare la România în seria «Naţiunilor amice». Pe coperta revistei e reprodusă în mare o ţărancă română, cum trece un părău cu un ciubăr în cap.

De astădată redăm pasagii dintr'un articol judicios, scris de primarul din oraşul Lyon, deputatul din Rhône, şeful unui partid, fostul organizator al expoziţiei recente din Lyon, dl *Edouard Herriot*. Eată ce ne spune:

«Urmărim cu interes pasionat sforţările unei ţări, pe care războiul a mărit-o atâta, pe drept cuvânt. Şi, mai întâi de toate, noi, francezii, avem datoria să-i mulţumim pentru sprijinul moral, pe care nu încetează de a ni-l da. Câtă vreme întreagă lumea este înveninată de o propagandă, care ne prezintă ca pe nişte imperialişti şi drept cuceritori à la Genghis-Khan, România, afectuoasă şi echitabilă, rămâne fidelă Antantei. Ea cunoaşte, fiindcă a îndurat efectele, duplicitatea germanismului. Ea apără tratatul de Versailles, perfecta legitimitate a cererilor de reparaţii.

«... Amicii noştri vor avea să reguleze probleme grave; pot fi asiguraţi că ne vom interesa cu dorinţa arzătoare de a vedea statul român resolvindu-le fără de prea multe dificultăţi. Fidelitatea trebue să fie reciprocă. Noi trebue să sprijinim România ca să menţină tratatul de Trianon, după cum ne ajută ea ca să apărăm tratatul de Versailles. In acest spirit am urmat, din parte-mi, intervenţiile amicului meu, dl Titulescu, care îşi apăra, în faţa Soc. Naţ., suveranitatea marei sale patrii în numele principiilor elementare ale dreptului public şi ale doctrinei democratice.

«De sigur, francezii şi românii, dorim pacea cu toate puterile, atât cu Ungaria, cât şi cu Germania. Dar putem noi să uităm că, şi unii şi alţii, am fost conduşi din partea puterilor centrale până la marginea prăpastiei şi că, dacă am scăpat din gura morţii, a fost mulţămită curajului şi a sacrificiilor? Francezii trebue să garanteze Transilvania română, după cum românii trebue să garanteze Alsacia şi Lorena franceză. Acesta este patul sfânt încheiat între noi. Vom şti deci să rămânem sceptici când auzim presa maghiară plângându-se de confişcările româneşti, ca în recenta afacere a acelei Biblii, unde intercalaseră, între rugăciunile tradiţionale, imnuri de răsbunare şi invocări la revoltă.

«Nu vom primi cu mai multă uşurinţă veştile de revoluţie sau de disordini, provocate de propaganda rău voitoare. Da, de sigur, trebue să doreşti o colaborare intelectuală a României cu Ungaria, ca a Germaniei cu Franţa, dar mai întâi de toate să fie respectate tratatele! Le-am plătit cu destul sânge! Să li se oferă toate uşurinţele statelor învinse de a se ridica! Dar să nu fie în detrimentul statelor învingătoare! Aşa o vreau loialitatea şi bunul simţ. Acesta este şi interesul păcii, care ar compromite o politică oarbă faţă de statele gata să prindă din nou armele şi de a suna goarna revanşei.

«Franţa trebue deci să-şi sprijinească politica, fără de gânduri lăturalnice, pe aceea a Micei Înţelegeri, dând acestei solidarităţi un caracter agresiv, ci defensiv. Din acest punct de vedere noi n'am avut decât să ne bucurăm, văzând că se reînnoeşte alianţa între amicii nostri români şi amicii noştri cehi, alianţă, care ne-a adus deja, eşecul proiectului restaurării Habsburgilor. Intr'adevăr poate că Mica Înţelegere a dat lecţii chiar şi Marii Înţelegeri de felul cum s'a folosit ea de lecţiile de unire, date din partea războiului.

«Curaj deci, iubită şi viteză Românie!

I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae, apreciat şi în străinătate ca unul din reprezentanţii cei mai de seamă ai bisericii ortodoxe de azi, a primit de la comitetul pentru tese al conferenţei de la Geneva să se pronunţe asupra unor serii de întrebări cari vor forma substratul desbaterilor congresului religios, ce se va întruni în luna Mai 1925 în Washington. Aceste întrebări sânt următoarele:

a) Relative la biserica şi fiinţa bisericii reunite:

1. Ce grad de unitate în chestii de credinţă e necesar într'o biserică reunită.

2. E necesar să se statornicească credinţa unitară într'un simbol?

3. Dacă da, atunci care simbol să se accepte? Sau care, alte formulări ar fi potrivite?

4. Care e rostul adevărat al unui simbol sau al unei mărturisiri de credinţă?

b) Relativ la însemnătatea Bibliei şi a simboalelor pentru reunirea bisericilor, s'au dat în studiu următoarele tese:

1. Ce grad de unitate se cere să fie în constituţia bisericii reunite?

2. Este inomis necesar să fie cler într'o biserică reunită?

3. Câte trepte ierarhice să fie în acel cler?

4. Ce condiţii sânt indispensabile, pentru a primi hirotonia şi în ce mod să se săvârşească hirotonirea? —

Răspunsurile la aceste tese sânt a se trimite secretarului general: Robert H. Gardiner 174 water Street, Gardiner, Maine U. S. A. Comitetul a mai alcătuit încă trei serii de tese: despre biserică, despre idealul moral creştin, şi despre sacramente.

Din toate întrebările ce se pun în discuţie reese că confesiunile creştine se găsesc pe calea înţelegerii reciproce, şi nu ne rămâne alta de făcut decât să ne cunoaştem unii pe alţii, căutând a desvolta cât mai intensiv ceeace ne uneşte şi e comun în toate credinţele.

Ceeace trebue să ne caracterizeze pe toţi creştinii, e sobornicitatea care nu exclude pe ceice sânt de păreri diferite de ale noastre să intre în dragostea noastră creştinească. Să ne aducem aminte de cuvintele lui Döllinger: Toţi ceice sântem botezaţi, sântem fraţi şi surori în Isus Hristos, mădulare ale bisericii universale. In această grădină a lui Dumnezeu să ne dăm mâna peste barierele confesionale, pe care ar trebui să le delăturăm dintre noi ca să ne putem îmbrăţişa unii pe alţii.

Veniţi să examinăm, să comparăm şi să cercetăm toate chestiunile împreună şi vom găsi mărgăritarul preţios al păcii şi al bisericii reunite, şi atunci să ne luăm de mâni, să ne întărim braţele şi să cultivăm grădina Domnului, în care au năpădit buruenile.

Tr. Scorobeţ.

Ziua naşterii M. Sale Reginei Maria

Din incidentul zilei naşterii Maiestăţii Sale Reginei noastre MARIA, s'a ţinut în 16 29 Oct. a. c. la ora 10½ un serviciu divin în catedrala noastră din partea preoţimii din localitate.

La finea serviciului a rostit confesorul militar I. Dăncilă o frumoasă cuvântare ocazională, scoţind în relief marile şi frumoasele calităţi cu cari provedinţa a înzestrat pe slăvita noastră Regină.

La această serbare a participat I. P. S. Sa Mitropolitul nostru NICOLAE împreună cu asesorii consistoriali şi profesorii seminariali, toţi ofiţerii din garnizoană în frunte cu comandantul de corp, generalul Cihoschi, autorităţile civile în frunte cu prefectul Boiu şi un număros public sibian.

Inaintea catedralei a fost postată o companie de onoare din Reg. 90, comandată de maiorul Georgescu. După ieşirea din biserică dl general Cihoschi a primit defilarea ofiţerilor şi a trupei.

Lucrările Sf. Sinod

Consistorul superior bisericesc al bisericii ortodoxe s'a întrunit în şedinţă de toamnă în ziua de 9/22 Octomvrie, iar Sf. Sinod este convocat pe ziua de 1 Noemvrie n. 1923.

Programul lucrărilor acestor înalte corporaţiuni bisericeşti pentru această sesiune este următorul:

1. *Legea de unificare a organizării bisericii.*
2. *Chestia calendarului.*
3. *Chestia învăţământului religios în toate şcoalele.*
4. *Chestia reorganizării seminariilor teologice.*
5. *Chestia institutului biblic, tipărirea broşurilor aprobate.*
6. *Lipsa de preoţi la sate.*
7. *Românii din America.*
8. *Episcopia română din Albania, America şi Diaspora.*
9. *Modificarea Regulamentului intern al Sf. Sinod.*
10. *Cartea pentru slujba sfinţirii bisericii.*
11. *Lucrările rămase din sesiunile trecute.*
12. *Cercetarea manualelor didactice de religie.*
13. *Propuneri.*

Congres preoţesc în Bucureşti

Asociaţia generală a clerului ortodox se întruneşte la Bucureşti, în congres, în zilele de 30, 31 Octomvrie şi 1 Noemvrie n. 1923.

Se va desbate asupra următoarelor tese:

1. Căile de urmat pentru răspândirea învăţăturii creştine în popor.

2. Mijloacele de trai ale clerului ortodox.

3. Averile bisericeşti şi dreptul bisericii de a le administră ea însăşi.

Membrii congresului pot pune în discuţie şi alte chestiuni.

Importanţa acestor probleme este învederată de ajuns.

Congres romano-catolic în Oradea-Mare

In zilele de 20 şi 21 Oct. 1923 cu ocazia jubileului de 200 de ani al bisericii Sf. Ladislau din Oradea-Mare s'a ţinut în acest oraş congresul «Uniunii populare a catolicilor de rit latin» din Transilvania. Despre această uniune ziarul *România* dă următoarele lămuriri:

«Uniunea populară a catolicilor de rit latin» din Transilvania este o grupare a catolicilor unguri din Ardeal, în afară de cadrele ierarhice bisericeşti. Numără peste 25.000 membri, deşi nu e înfiinţată decât de un an. Statutele îi sânt aprobate de Ministerul de interne, iar conducerea este încredinţată unui preşedinte ales în persoana d-lui Betegh Nicolae, fost comisar guvernial în Transilvania, după izbucnirea războiului asistat de 2 vice-preşedinţi de fiecare eparhie catolică. Scopul uniunii este: intensificarea vieţii morale intelectuale şi sociale catolice indenpendent de erarhia clerică catolică şi de orce imixtiune politică. In acest scop uniunea cuprinde trei secţii: religioasă, ştiinţifică şi socială.

Din darea de seamă a secretarului Zombori reese că catolicii din Ardeal au cerut ajutor financiar Vaticanului şi că fostul nunţiu papal le promisese acest ajutor. Tot din această dare de seamă se vede că statutul catolic din Transilvania a fost puţin atins de expropriere şi că ministerul cultelor a acordat 35000 lei pentru un seminar catolic şi 25000 pentru ordinul franciscan din Cluj. Ceeace trebue remarcat cu această ocazie, e faptul că această uuiune ai cărei membri sânt în cea mai mare parte recrutaţi din populaţia maghiară din judeţele Sătmar şi Bihor, nu cuprinde de cât catolicii de dincolo de graniţă, spre deosebire de episcopiile catolice din Ardeal care şi azi îşi întind autoritatea *adesea şi dincoace şi dincolo de graniţă.* Toate încercărilee făcute în ultimi ani, în scop de a se curma această situaţie anormală, n'au dus la nici un rezultat satisfăcător pentru interesele naţionale: episcopia de Oradea Mare îşi întinde şi azi autoritatea atât aspra parohiilor din Bihorul românesc, cât şi asupra unor parohii din Ungaria, iar episcopia din Satmar cuprinde şi parohii din Ungaria şi parohii din Cehoslovacia! Evident, e o situaţie care nu poate dăinui fără a lăsa maghiarimea din Ardeal în prada iluziei că tot mai este o autoritatea lumească *comună* în stânga şi în dreapta graniţelor fixate la Trainon. O schimbare a acstei situaţii e indispensabilă intereselor naţionale. Cârmuitorii acestei ţări nu pot întârzia cu regularea acestei chestiuni, cât şi aceea a dependinţei episcopiilor catolice din Ardeal, care şi azi se află erarhiceşte sub autoritatea arhiepiscopiilor din Ungaria!

încă n'ai găsit, întocmai ca şi noi, pacea definitivă. Cunoşti şi vei cunoaşte, ca şi noi, dificultăţile interioare, acele care se nasc din lupta inevitabilă a partidelor. Eşti, ca şi noi, pentru mulţi ani, supusă la o grea muncă pentru ca să ştergi urmele dureroase ale rărboiului... Ai, ca şi noi, de îndeplinit o operă respectabilă de reorganizare, în urma victoriei tale, chiar şi în urma extensiunii tale. Dar, ca şi noi, vei trece peste toate obstacolele acestea, unul câte unul. Francezii, cari te cunosc, te vor apăra cel puţin împotriva interpretaţiilor nepoliticoase, împotriva veştilor false, contra oficinelor de minciuni telegrafice. Te vor ajuta, dacă vor putea, ca să treci această teribilă perioadă de transiţie, urmare a sbuciumărilor universale.

«Atunci când o ţară de 7 miloane de locuitori a ajuns o naţiune de 20 milioane de suflete care a împins frontierele sale până la apele Nistrului şi la şesurile Tisei, atunci când această ţară trebue să şteargă urmele unei lungi stăpâniri streine în mai multe părţi ale teritorului ei; atunci când a transformat, într'o laudabilă dorinţă de justiţie, regimul său rural pentru ca să-şi creieze o masă întreagă de mici proprietari de pământ, de aici înainte stăpâni pe soarta lor; atunci când trebue să desvolţi în acelaş timp comerţul, industria, instrucţia, când trebue să deslegi la muncă toate resursele naturale, închise, într'o ţară special favorizată de natură — sarcina luată este grea. Dar viitorul României apare minunat.

«Stăpână a cursului inferior al Dunării şi a gurilor principalei artere de comunicare a Europei centrale, instalată solid pe Marea Neagră, poate», scrise în timpul recent dl Marcel Gillard, poate aspira de aici înainte, graţie importanţei ei politice câştigate, ca să prindă o parte a acestor mari curente de mărfuri, cari circulă între Orient şi Ocident, e bine aşezată ca să uşureze relaţiile între Europa centrală şi peninsula balcanică şi între Azia occidentală.

«Bun curaj, deci, amici români! Pentru voi ca şi pentru noi, ceasul de faţă este aspru. Pretinde voinţe tot atât de tari ca pe acelea, cărora le datorăm noi victoria! Dar care sforţare ar fi penibilă, câtă vreme este vorba de a ajuta o patrie în sfârşit eliberată, ca să-şi realizeze plenitudinea destinului ei?»

Eată cum vorbeşte şi scrie un om, care ştie să şi aducă în concordanţă bătăile inimii cu desideratele logicei, cel ce vrea să construiască pe ruinele războiului!

Să-i dăm atenţiunea cuvenită.

Nr. 7927/1923.

Notă

Se aduce la cunoştinţa P. T. Oficii protopresbiterale, că dispoziţiile cuprinse în circulara Nr. 4085/1923 Ep., privitor la procurarea de clopote pentru bisericile noastre din arhidieceză dela fabrica de maşini «Schieb» din Sibiu, au valoare numai până la *31 Decemvrie a. c.*, când expiră contractul încheiat de Consistorul arhidiecezan cu numita fabrică pentru livrarea de clopote.

Dela 1 Ianuar 1924 începând clopotele se vor procura dela o fabrică al cărui nume se va comunica în curând.

Sibiu, 29 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută la Pricească a predicat în catedrala noastră asesorul consistorial Trandafir Scorobeţ.

Fixarea liniei de frontieră între România şi Ungaria. Comisiunea mixtă pentru fixarea definitivă a frontierei între Ungaria şi România a reînceput lucrările. Pe linia de frontieră se lasă o distanţă de un metru între România şi Ungaria pentru punerea semnelor de demarcaţie.

Impotriva regimului dela Budapesta. Contele Mihail Károlyi, ale cărui averi le au confiscat oamenii lui Horthy, se află acum în Londra pentru a face propagandă împotriva regimului horthist. Contele Károlyi speră să răstoarne pe feudalul Horthy şi să dea politicei maghiare direcţie paşnică, de relaţii economice şi politice cu vecinii.

Marca germană, cum se anunţă din Berlin, a pierdut orce valoare de cumpărare. Ziarele franceze arată că răspunderea pentru greutăţile Germaniei actuale, cade cu totul asupra conducătorilor săi. Cine samănă disordine şi anarhie, trebue să se aştepte la pedeapsă.

Arestări în Sibiu. Pentru «ultragiu adus justiţiei», a fost chemat în 23 l. c. la parchet şi arestat dl Nicolae Bratu, proprietarul librăriei Foii Poporului. Conflictul s'a ivit între procurorul din Sibiu şi dl N. Bratu, care a refuzat procurorului biletul gratuit la reprezentaţiile din Sibiu ale trupei Teatrului Naţional, şi l-a apostrofat cu vorba «să nu-şi peardă vremea după bilete gratuite, ci să-şi vadă mai bine de resolvirea proceselor»... La parchet a fost chemat şi deţinut în ziua următoare şi dl N. Băilă, însărcinat cu organizarea reprezentaţiilor teatrale. Cei deţinuţi au fost puşi în libertate Joi, în 25 l. c. Fiind vorba de «violare a libertăţii personale», cazul îşi va avea continuare la forurile chemate să-l judece.

Examen. La prefectura poliţiei oraşului Sibiu se va ţinea examen de şoferi în 31 Oct. n. 1923.

Eră vremea. Oficiul poştal aduce la cunoştinţă, că nu se vor mai expedia cărţi postale ilustrate, care vor fi lipsite de titluri sau explicări tipărite *în limba română.*

Şoarecii de câmp au inundat, în toamna aceasta, caldă şi secetoasă, pământurile din multe judeţe. In judeţul Braşovului s'a început o adevărată vânătoare: se plăteşte câte un leu de trei şoareci omorâţi. Copiii, şi chiar oameni mari, omoară zilnic 4—5 sute de şoareci.

Oraşele cu cei mai mulţi locuitori sânt următoarele: New York are 5½ milioane de oameni Londra 4½ milioane, Parisul 3 milioane, Chicago 2½ milioane, Tokio 2 milioane. Urmează apoi, în ordine descrescândă, Berlinul, Viena şcl.

Comunicat

Subsemnatul Mateiu Voileanu, inspector central la ministerul sănătăţii publice al muncii şi ocrotirilor sociale, Şeful inspectoratului muncii regiunea XV. Sibiu,

Luând în vedere ordinul ministerului muncii direcţiunea generală a muncii, direcţia plasării, Nr. 12479 din 27 Ianuarie 1923 prin care ordonă că întrările individuale în ţară ale muncitorilor străini cărora le a expirat terminul de rămânere în tară, vor fi supuse avizului prealabil al inspectoratului muncii din Regiune;

Luând în vedere că în repetite cazuri aceşti muncitori sau firmele la care muncitorii sânt angajaţi, înaintează cererile pentru acordarea avizului din partea acestui inspectorat în ultimele zile înainte de expirare şi chiar după expirarea terminului de liberă petrecere;

Luând în vedere că acest procedeu îngreunează procedura de rezolvare a cererilor, inspectoratul muncii neputând da avizul său serviciului de siguranţă local cu trei zile înainte de expirarea terminului, conform regulamentelor în vigoare, şi astfel cei interesaţi se expun ca din cauza întârzierii înaintării cererei să fie refuzaţi;

In interesul serviciului atrag atenţiunea atât a intreprinderilor, cât şi muncitorilor de toate categoriile, manuali şi intelectuali, de supuşenie străină, ca cererile pentru acordarea avizului favorabil să le înainteze inspectoratului muncii, Sibiu, palatul justiţiei, etaj II, camera nr. 98, cu cel puţin 8 zile înainte de expirarea terminului de rămânere în ţară acordat, de consulatele respective ale regatului românesc din străinătate, căci la caz contrar cererile vor fi refuzate din oficiu şi se va da aviz nefavorabil.

Sibiu, la 25 Octomvrie 1923.

(ss) *Mateiu Voileanu*
inspector central

Nr. 1065/1923 (133) 2—3

Concurs repetit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III **Venetia de sus** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, ear concurenţii cu prealabila încuviinţare a subscrisului se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, la 14 Sept. 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Făgăraş

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 350/1923 (143) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II. **Gothatea** cu filia **Ulieş**, protopopiatul Ilia, devenită vacantă prin hotărârea Ven. Consistor Nr. 6112/923 din 4 Iulie se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român»

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. (11 jug. 363 st□) pentru venitele dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile, instruite în conformitate cu normele în vigoare, la oficiul protopopesc Ilia, jud. Hunedoara, în terminul deschis şi până în 8 zile înainte de alegere să se prezinte în parohie spre a face cunoştinţă cu poporul.

Ilia, la 30 Septemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort. rom. Ilia în înţelegere cu comitetul parohial al comunei bis. Gothatea.

Const. Moldovan,
protopop.

CONCURS

La **Ospiciul de alienaţi, Sibiu,** devine vacant un post de (144) 2—2

copist—dactilograf

cu şanse de înaintare. Leafa lunară de prezent 786 Lei, 1 porţie vipt cl. II, locuinţă, încălzit şi luminat. Petiţiile se înaintează direcţiunii până la *5 Noemvrie*, anecsând certificatele de serviciu şi pregătirea şcolară.

Direcţiunea

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. A. IN CLUJ

Capital: Lei 50.000,000·— 18.000,000·— Lei Rezerve.
Depuneri pe libel: Lei 125.000,000— în trei ani!

Banca Centrală, Filiala — Alba-Iulia
Banca Centrală, Filiala — Arad
Banca Centrală, Filiala — Bistriţa
Banca Centrală, Filiala — Haţeg
Banca Centrală, Filiala — Oradea-mare
Banca Centrală, Filiala — Sibiu
Banca Centrală, Filiala — Turda

primesc şi fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL şi în CONT-CURENT şi plătesc darea către stat din al său.

Depunerile **la vedere** le fructifică cu **5½%** netto. (131) 4—6

Depunerile pe **termin fix** de ½ an cu **6%—7%** netto.

Depunerile pe **timp mai lung** şi în sume mai mari, apoi **fonduri** comunale, bisericeşti, şcolare etc. **fructifică în condiţiuni speciale.**

Adresaţi-vă la **Banca Centrală, Secţia Americană,** în Cluj şi la Filialele sale cu: **Dollari, cecuri, drafturi şi cu asignate americane.**

Serviciu prompt şi culant. Corespondenţă în toate limbile.

Cumpăraţi acţii dela Banca Centrală din Cluj.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1923 Nr. 86

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Onor. Procuratura regească (Of.)
Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Toleranța noastră religionară

In Nr. 81 al Telegrafului Român, părintele diacon Dr. Gheorghe Comșa, director în ministerul cultelor, într'un documentat articol, dă alarmă în fața primejdiei ce amenință biserica prin înmulțirea diferitelor secte; — și ceeace serverște spre laudă părintelui diacon este faptul că are curajul să spună și pricina acestei pacoste, — pricina este: *toleranța noastră în materie religioasă dusă până la nepăsare.* Da, este prea adevărat.

Ne preocupăm de câte toate, — și mai ales de «politică», aceasta pare a fi cea mai rentabilă meserie pentru toți vanitoșii și ambițioșii, — încât aproape nu vedem ce se petrece în jurul nostru, și mai cu seamă nu vedem ce se petrece din punct de vedere religios-moral.

Trebue să recunoaștem, că sântem într'o adevărată criză morală.

In această situație nu este de ajuns să avem biserică dominantă în stat, ci acestei biserici trebue să i se dea toate mijloacele de întărire și prosperare, ear buruenile otrăvitoare ce cresc în jurul ei trebue stârpite din germene și nu lăsate în voe să crească și să se desvolte în detrimentul credinței noastre strămoșești.

Astăzi, în România întregită, pe lângă alte multe neajunsuri, vedem cu surprindere și mare îngrijorare cum sectele de tot felul se înmulțesc ca ciupercile, și nimeni nu le pune stavilă, ba constatăm cu adâncă durere, că ele se desvoltă sub ocrotirea statului, ceeace nu-i altceva, decât o învederată încurajare a sectanților.

Nimeni nu poate înțelege ca, fiind garantată libertatea cultului, să se admită, sub această firmă, libertate tuturor descreeraților și proseliților sectari, de a face în această prea îngăduitoare țară tot ceeace le trăsnește prin cap, cu vădita tendință de subminare și ponegrire a bisericii strămoșești.

Și dacă statul și autoritățile în drept vor sta nepăsătoare și de aici înainte față de această boală molipsitoare ce-o răspândesc sectanții, va trebui să declarăm că toate sforțările preoților de a stârpi aceste secte vor fi zadarnice. *)

Mijloacele bănești și fanatismul cu care lucrează conducătorii sectari pe deoparte, pe de altă parte neștiința și credulitatea poporului nostru față de orce lucru nou, fac ca aceste secte să se lățească într'un mod îngrijitor. Și este cu atât mai îngrijitor, cu cât aceste secte au pătruns și pătrund și între ostași, otrăvind sufletele cu fel și fel de învățături întortochiate, care numai ordinea și întărirea statului n'o au în vedere.

Conștii de primejdia ce ne amenință, se impune întrebarea, ce-i de făcut?

In lupta ce preoțimea o duce contra diferitelor secte, statul este dator a-i da tot concursul, — căci altfel toată lupta este problematică. Preoțimea, încălzită de focul sfânt al misiunii sale, înarmată cu cunoașterea temeinică a sf. Scripturi, să ducă luptă aprigă contra acestor paraziți, stârpindu-i din germene și arătând credincioșilor, că singura sfântă și adevărată este *credința* moștenită dela părinții, moșii și strămoșii noștri; — și, orce abatere dela această credință, este păcat neiertat față de biserică, și crimă față de neamul românesc.

Chestia este cu mult mai importantă, pentru ca să nu merite atențiunea și preocuparea tuturora.

Pr. Zenovie Popovici.

*) Scriitorul acestui articol are prea puțină încredere în «sforțările preoților» și așteaptă prea mult dela organele statului în chestia sectelor. *N. Red.*

Remanierea guvernului. In cabinetul prezidat de dl Ion I. C. Brătianu au intrat, ca noi miniștri, dnii: N. N. Săveanu, Al. Lăpădatu, N. D. Chirculescu și Tancred Constantinescu.

In urma schimbărilor și completărilor din guvern, lista ministerială se prezintă cum urmează:

Ion I. C. Brătianu, președenția consiliului și ministru al internelor;

General *Art. Văitoianu*, ministru al comunicațiilor;

Al. Constantinescu, ministru al agriculturii și domeniilor;

Vintilă Brătianu, ministru al finanțelor;

I. G. Duca, ministru al afacerilor străine;

Prof. Dr. *Angelescu*, ministru al instrucțiunii publice;

G. G. Mârzescu, ministru al justiției;

General *Traian Moșoiu*, ministru al lucrărilor publice;

General *Mărdărescu*, ministru de războiu;

Alex. Lăpădatu, ministru al cultelor și al artelor;

Tancred Constantinescu, ministru al industriei și al comerțului;

N. N. Săveanu, ministru al sănătății publice, muncei și al ocrotirilor sociale;

FOIȘOARA

Dela Congresul preoțesc din Arad

Opera Mântuitorului

de V. Goldiș

— (*Cuvântare rostită în congresul «Asociației Andrei Șaguna» a clerului ort. rom. din mitropolia Ardealului, ținut la Arad*) —

In numele Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, salut cu deosebit respect congresul preoțimii ortodoxe române.

Salutul meu este acela al bunului frate, căci Asociațiunea se simte înfrățită cu clerul ortodox român, prin chiar nașterea ei, prin trecutul ei, prin munca ei săvârșită până acum și mai vârtos prin înaltele țeluri, la care râvnește în viitor.

D-voastră sânteți adunați aci în cadrele mitropoliei ortodoxe române din Ardeal, eu vă salut în numele Asociațiunii, și una și alta, făptuiri ale omului răsărit din neant ca o minune, izbăvitorul unui neam robit, dătătorul de legi și datini, adâncul cugetător și tot atunci energicul bărbat al faptelor, pe care ni l dăruise Providența din ramura macedoneană a neamului nostru, sfântul, ale cărui moaște odihnesc în mormântul dela Rășinari.

El a rezidit cetatea cea veche a legii strămoșești și el a înființat Asociațiunea, înfrățind credința în Dumnezeu cu iubirea de neam, căci el pătrunsese adâncimile evangheliei lui Hristos care ghicise enigma vieții omenești, în desăvârșirea ei prin taina iubirii. Această desăvârșire o făptuește istoria omenirii și Isus este concepția supremă a legilor ei.

In cât privește o convietuire socială, opera Mântuitorului se rezumă în trei cuvinte: «libertate, naționalitate, umanitate». El a rupt cătușele sclăviei sufletești și a proclamat libertatea ca condiție fundamentală a oricărei veritabile propășiri omenești, — el a stabilit dreptul naționalității ca factorul principal și singur îndreptățit al concurenței între oameni, producătoarea evoluției pe scara infinită a desăvârșirii, el a fixat ținta finală a acestei desăvârșiri prin organizarea unitară a umanității întregi subt legea blândă a iubirii deaproapelui, chemată să desăvârșească în lume dreptatea socială.

Libertatea este pentru oameni unica sursă și singura condiție neînșelătoare a progresului spre culmile de neatins ale fericirii pământești.

Pentru acest mare principiu al desăvârșirei s'au cheltuit energiile cele mai generoase în cursul veacurilor. Prin chin și jale și sânge, omenirea neîncetat se sbate a statornici tot mai luminos între oameni și între popoare libertatea mântuitoare. Descătușarea crescândă din robia trupească și sufletească a oamenilor, acest fundamental principiu al legii lui Hristos, jalonează cărarea atât de spinoasă a civilizației umane.

Libertatea este soarele vieții, dar viața însăși omul o trăiește alături de semenii săi. Impreună vietuire omenească este atelierul, unde se țese norocul omenirii. Familii, horde, seminții, popoare, națiuni ori state: sânt etape spre organizarea desăvârșită a omenirii în acea împărăție visată de Mântuitorul cu o turmă și un păstor, iar toate aceste organisme sociale sânt închegate cu puterea simțită a unei solidarități, ce se desăvârșește prin selecțiunea firească a idealurilor umane, acea evoluție a valorilor morale, care constitue una din tezele filozofiei moderne.

Căutând instinctiv după temeliile indisolubile ale acestei atât de trebuitoare solidarități, prin lungi milenii de suferinți, prin vremuri de sclavagiu și barbarie, prin luminișuri glorioase și trecatoare, prin munci istovitoare a intelectualului și infinite războiri aproape de neînțeles,

Ion Inculeț, ministru secretar de stat;
I. Nistor, ministru secretar de stat; —
G. Tătărescu, subsecretar de stat la subsecretariatul de stat existent pe lângă ministerul internelor.

Pentru completarea cabinetului, vor intra în guvern dl *N. Chirculescu*, ca ministru, ear dl *Rihard Franasovici* va fi numit subsecretar de stat în al doilea post ce se va creia prin lege pe lângă ministerul internelor.

Lista ministerială astfel întocmită, obținând aprobarea M. S. Regelui, noii miniștri au depus jurământul.

Zbuciumul german. Asupra dezastrului ce amenință Germania, dl Nicolae Iorga publică în Neamul-Românesc următoarele interesante aprețieri:

Cine va înțelege ce se petrece azi în Germania, va fi mai fericit de sigur și decât mine, un om de departe, dar și decât cel mai deștept dintre germani.

Comunism, care pune mâna pe cuțit și pe facla incendiară. Socialism disciplinat, care-și mestecă în dinți formula din care nu poate ieși nici o hrană pentru imensa foame de azi. Capitalism, care crede că e momentul să se revie, în folosul împăraților banului, asupra zilei de opt ore. Burghezi de toate categoriile, cari au fost cândva ceva în politică și azi nu știu cum să-și mai zică. Militariști, cari sânt siguri că un marș al lui Ludendorff ar lămuri tot ce e azi confuz și haotic. Imperialiști, cari așteaptă soluția dela înțelepciunea, pe deplin constatată, a bătrânului dela Doorn ori a fiului și adversarului său.

Toți aceștia fierb de moarte în acelaș cazan și telegramele anunță pe fiecare zi o revoluție și o contrarevoluție.

Acestea le face poporul din lume care știe mai mult, care muncește mai mult și care ar putea face mai mult.

Numai pentru că a fost învins, și prin lupta ca și prin înfrângerea lui a stricat toate rosturile lumii, așa cum ieșiră, cu multă trudă și suferință, din atâtea secole de istorie!

Da, dar și pentru alt motiv, care poate da de gândit adversarilor principiali ai democrației, de care e ușor a-ți bate joc, dar e ceva mai greu a o înlocui ca mijloc de acțiune și de educațiune asupra maselor.

Pentru că aceste milioane de oameni destoinici au ieșit dela stăpân și, neputându-se întoarce la dânsul, nu află nici o normă de conducere în ei înșii.

Iarăș Blajul!

Dacă ar fi să măsurăm cu aceeaș măsură calomniatorilor noștri din Blaj, ar trebuì să luăm în mână de astădată nu condeiul, ci fierul roșu, și să-i pironim la stâlpul imfamiei, pentru felul josnic cu care încearcă a mânjì o comună frunțaș și conducătorii ei.

In Unirea Nr. 37 din 15 Septemvrie 1923 se scrie sub titlul «*Ne desgroapă morții*» (cuvântul e al lor), că mâni sacrilege ar fi exhumat rămășițele pământești ale parohului gr.-cat. Dumitru Roșca, îngropat în 1902 în preajma bisericii gr.-cat. din Sălișteș și au fost mutate în un «cimitir pentru străini». «Cazul — zice Unirea — e de o gravitate excepțională și fapta absolut incalificabilă a sălișteniior ortodocși a compromis definitiv temeiul cererii lor de a li se atribuì cimitirul unit și astfel forul chemat a se pronunța asupra lui va trebuì să restitue bisericii noastre stăpânirea cimitirului său».

Celce citește să înțeleagă! Principiul iezuitic, «scopul scuză mijloacele», e aplicat și în cazul de față de ucenicii iezuiților în adevăratul său sens.

Pentru a determina comitetul agrar din București să revizuiască sentința adusă de două foruri: Comisia agrară de ocol și comisia agrară județeană în favorul cererii Sălișteniior, de a se expropria teritorul bisericii unite, părăsită de 40 ani, pe seama clădirii unei școale medii în care pot fi adăpostiți și elevi uniți, si în felul acesta ar ajunge locul să servească de aici înainte unui scop obștesc, clarisimii domestici dela Blaj inventează minciuna de mai sus, care s'a spulberat definitiv prin ancheta făcută zilele trecute de organul statului, după ce s'a făcut din partea consistorului din Blaj o arătare injurioasă și calomniatoare la guvern.

Iată adevărul constatat prin ancheta făcută:

In 1902 a murit ultimul paroh gr.-cat. din Sălișteș, care ca sălișteanu de obârșie locuia în comună, însă îndeplinea servicii liturgice în Tilișca unde avea și biserică, și 3—4 credincioși.

Rămășițele pământești, ca preot, în mod excepțional, au fost înmormântate în preajma bisericii unite, care loc nu s'a mai folosit pentru îngropăciune, căci nici un credincios al bisericii unite nici înainte și nici după anul 1902, nici chiar cele două fice răposate ale preotului Roșca, nu s'au îngropat lângă părintele lor, cu toatecă dacă locul din jurul bisericii ar fi fost destinat de cimitir, ar fi putut mijloci îngăduința dela stăpânirea ungară catolică, favorizatoarea intereselor uniților.

Am preferit deci, să fie îngropați și uniții în cimitirul bisericii noastre ort. rom. din Gruiu. Preoteasa Ana Roșca stia prea bine că nu va fi îngropată în mormântul soțului ei, și pe când se află în viață și-a exprimat dorința ca după moartea ei să fi ridicate și osemintele soțului ei și să fie așezate în groapa lor familiară din cimitirul din Gruiu. Neamurile deci cu cei din jurul preotesei au hotărât exhumarea și au și mutat osemintele preotului gr.-cat. D. Roșca și le-au îngropat în cimitirul din Gruiu.

Deci, nu mâni sacrilege, nu ortodocșii de sălișteni, nu în cimitir de străini, ci — groparul care a fost tocmit de familie, apoi nepoata preotesei și vecinele moartei au mărturisit adevărul și au declarat cele scrise în Unirea de *minciuni*. Că s'au strămutat oasele parohului fără concesie dela forurile competente, îi privește pe familianți; pe noi însă ne scârbește felul de luptă perfidă ce o poartă Blajul pentru câștigarea unei cauze pierdute. Rușinea unei astfel de proceduri rămâne pe fruntea blăjenilor dela Unirea, și le făgăduim, că dacă toate cauzele lor sânt tot atât de drepte ca cel dela Sălișteș, atunci le oferim pentru moment «cimitirul», fostei lor biserici, unde și le pot înmormânta pentru vecie. —

Pentru injuriile și calomniile aduse Sălișteș ortodoxe, va răspunde Unirea în fața judecătoriei.

Un sălișteau

Noul Testament

Primim următoarele:

In Nr. 11 al revistei «*Biserica ortodoxă română*», făcându-se aprețierea celor scrise în Nr. 6—7 al «*Revistei Teologice*», despre marele arhiepiscop și mitropolit *Andrei Șaguna*, între altele se zice: «Ceeace n'am știut, aflăm acum din cuvintele sale (Păr. Trifa) care ne spune, că Biblia lui Șaguna și Testamentul Nou au fost puse la magazie și stau până azi închise fără a fi fost răspândite în popor. Aceasta e cu adevărat uimitor».

Intr'adevăr, că ar fi *uimitor*, dacă ar fi *adevărat*. Dar adevărul e, că «Biblia» se desface în continuu, și astăzi nu mai sânt decât 152 exemplare nedesfăcute.

Noul Testament — de sine înțeles tot cu litere cirile, — se află încă nedesfăcut în 1047 exemplare, și din partea Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane s'a luat dispoziția, ca pe timpul când era valuta în coroane, să se vândă cu 3 coroane exemplarul, broșat, ceeace s'a adus la cunoștință publică prin anunț special publicat de repetite ori în «Telegraful Român», ear în starea devalvată a valutei de astăzi se vinde cu 6 lei broșat. Se poate cu un preț mai bagatel?

S'a trimis spre desfacere și la 2 librării din Chișineu, tot cu acest preț, dar nu se caută.

In «Telegraful Român» începând și numai dela Nr. 6 din acest an, s'a publicat de 14 ori anunțul special desore vinderea cu prețul de 6 lei, chiar și în Nr. 51—53 festiv, la serbarea semicentenarului dela repausarea marelui arhiepiscop și mitropolit, și mai pe urmă în Nr. 84 din 13/26 Ociomvrie a. c., pe lângă că e indicat și în «Catalogul» cărților și imprimatelor în depozit la Librăria arhidiecezană.

---

prin credințe deșarte ori altele mângâietoare, prin elanuri uimitoare ale sufletului ori altedăți prin întunerecul scepticismului de energii ucigător, omenirea a ajuns în sfârșit a înțelege că cheagul cel mai fără greș, cel mai firesc și cel mai rezistent al solidarității indispensabile conv.ețuirii omenești, al organismelor sociale, a căror desăvârșire propagă idealul organizării universale a conștiințelor omenești, este *naționalitatea*.

Instinctul istoriei, ca să numim așa sbuciumul omenirii de a substitui forței dreptatea și de a sporì astfel condițiile pacinicei colaborări a oamenilor pe întreg pământul, a consacrat principiul național ca cel mai neîntrecut chiag al statelor, care sânt chemate să devină atomii organizației universale omenești. Statele naționale sânt columnele umanității.

Astfel în istoria civilizației omenești de până azi, aruncând în lume sămânța libertății și consacrând ca cheag al organismelor sociale principiul național, martirul Golgotei a rămas biruitor.

Dar, în depărtări nepătrunse, zace încă ascuns visul fericirii omenești și astăzi omenirea se svârcolește în chinuri închipuite mai mari, ca ori când. Sânt chinurile pentru creațiunea lumii celei noui, care va să vie. Inexorabilă este însă legea evoluțiunii, deslușită prin concepția creștină, că din vălmășala intereselor brutale, pentru care în aparență se dau între oameni cruntele lupte, răsare inevitabil floarea civilizației umane, măsura tot mai majorată a dreptății sociale. Omenirea se apropie de noua etapă a evoluției sale, de începuturile organizării universale a condițiilor ei de viață.

Se pare mai mult ca ori și când, că lupta se dă pentru interesele brute ale bietului trup muritor, dar legea firii știe, că se făuresc neîncetat treptele tot mai urcate pe scara idealului dreptății.

Și așa astăzi, când vedeți dispărute din societate cinstea, omenia, cuviința, măsura și morala și le vedeți toate acestea înlocuite prin dihonie și atotbiruitoarea închinare în fața mamonului, eu vă rog: Nu vă temereți, că va urma brutalizarea definitivă a vieții, ci mai vârtos să credeți, că deasupra tuturor svârcolirilor omenești, veghiază cu nemărginită iubire ochii blândului Isus. Zadarnice și fără rost sânt doctrinele tuturor sistemelor filozofice, care întemeindu-se pe condițiile materiale ale vieții, vor să afirme, că marele regulator al istoriei omenești este lupta pentru existența materială și că ținta finală a omenirii este organizarea ei universală pe temeiul exclusiv al producțiunii și consumațiunii. Nu. Idealului marelui stomac universal firea omenească îi opune idealul marelui suflet universal: «une vaste union de consciences», cum spune filozoful francez Fouillé: «o vastă uniune a conștiințelor».

Uniunea universală a conștiințelor omenești se va desăvârși în măsura, în care va birui în lume iubirea deaproapelui, principiul fundamental al învățătorului dela Nazaret. Tuturor, deci vouă, cari vă îngroziți de ferocitatea sfășierilor dintre popoare, tuturor, cari cu adevărat dorii bunavoirea între oameni, mai vârtos vouă tuturor, cari doriți fericirea și mărirea neamului nostru românesc, ca floare luminoasă în grădina civilizațiunii umane, istoria vă strigă: «Intoarceți-vă la Hristos!»

Egalitatea

de **Iosif Iungmann**

Egalitatea, dacă există așa ceva pe lume, nu poate să se cuprindă în altceva decât în favorul general omenesc că toți sântem oameni, la fel în urma nașterii și a morții și în urma altorfel de egalități naturale egali în fața legii înțelepte și înaintea judecății, egali în îndatorarea de a ne sprijini împrumutat, de a cinsti împrumutat în noi omenescul și — în ceeace culminează — de a ne iubì unul pe altul ca pe noi înși-ne, ca să fim la fel în virtute.

Unde domnește egalitatea aceasta acolo domnește și libertatea, nu o libertate fără de frâu, care turbură orce egalitate, ci una care se înțelege bine cu o egalitate cuminte, libertatea de a săvârși ceace nu strică altuia, conform legilor dumnezeești și raționale. Acela este, de fapt, liber, care vrea să lucreze, dar care vrea numai aceea ce are voie să vrea, acela care nu este sclavul nici unei pofte și pasiuni, acela care e înțelept și virtuos, fie cetățean (supus), fie domnitor (stăpân).

In slujba luminii, la sate

Sâmbătă (sf. Paraschiva) şi Duminecă (28 Oct.) au cercetat trimişii Asociaţiunii alte localităţi în desp. Sibiu şi Miercurea, ducând dragostea de carte şi de înaintare. Hamba a fost a 30, Şura-mare a 31, ear Poiana a 32-a staţie.

In comuna Hamba a bineventat pe oaspeţi (Dr. G. Preda şi Dr. H. P.-Petrescu) preotul local Victor Stoica, în şcoala modestă, ridicată în 1913—14. Biserica este de mai bine de 100 de ani. Există o Reuniune a femeilor. Fanfară nu au cei 500 de români, cu toate că exemplul saşilor din sat (750 la număr) i-ar putea îndemna la aşa ceva. Conferinţe şi şezători sânt hotărîţi poporenii să audă de aici înainte cu multă dragoste. Dacă jocul tinerilor se dă în cârciumă, vor trebui să se îngrijească să imite pe poienărenii de cari va veni vorba în curând. Şi aici dorinţa să se închidă cârciumele, spre binele tuturora. Reprezentaţii teatrale, de diletanţi, odată pe an.

Dl Dr. G. Preda a vorbit sătenilor despre Asociaţiune şi despre greutăţile zilelor noastre. Dr. H. P.-Petrescu a citit din amintirile unui orb şi o povestire hazlie: «Cum mi-am câştigat o o «vârstă»... Şi aici s'au lăsat cărţi folositoare din partea Asociaţiunii şi s'a înfiinţat o agentură.

In Şura mare i-a dus trăsura ospiciului, în fruntea căruia stă dl Dr. G. Preda, pe înserate. Poporul aşteptase cu mare răbdare pe sibieni, în frunte cu păr. Andrei Milea. Intr'o odaie a şcoalei (din 1877) au găsit oaspeţii începutul unei case culturale — sala de lectură, cu reviste şi foi bune, cu o bibliotecă adusă de deputatul I. U. Soricu (150 vol.). In decursul războiului s'au risipit cărţile din biblioteci, încât biblioteca parohială a rămas cu 20 vol., ear cea şcolară de abia acum a ajuns la 150 vol. Se refac şi ele, încet pe încetul. Asociaţiunea a dat pe aici acum doi ani (dl D. Comşa cu alţii), după cum cercetase şi dl R. Simu Hamba. Earna le citeşte poporenilor părintele de câte 3 ori pe săptămână lucruri vrednice de ştiut. Există o bancă Raiffeisen. Biserica de 200 de ani. Jocul tineretului sub un şopron, la şcoală.

La cuvintele de recomandare ale păr. Milea a răspuns dl Dr. G. Preda, vorbind poporului la inimă, cum ştie să vorbească directorul despărţământului. Cuvintele dsale au fost ascultate cu o încordată atenţie de odaia tixită de lume, după cum au fost ascultate şi scenele citite din «minunata călătorie a lui Nils Holgerson cu raţele sălbatice» de Selma Lagerlöf din partea secretarului desp. (capitolul împotriva credinţelor deşarte şi împotriva tuberculozei).

A doua zi, Duminecă, au plecat dnii Dr. G. Preda, dir. dela Banca de scont Nedoviceanu, medicul Ionaş, V. Moşoiu şi Dr. H. P. Petrescu la Poiana, cu automobilul pus la dispoziţie din partea dlui fabricant din Sibiu, Rieger. In Miercurea au cerut voie dela păr. prot. Păcurariu (preş desp. Miercurea, de care se ţine Poiana) să poată vizita comuna, ceeace au şi primit cu multă plăcere.

Dl dir. al desp. Sibiu pregăteşte o lucrare ştiinţifică de geografie antropologică, şi poienărenii vor trebui să fie luaţi în considerare în studiul acesta, fiindcă cei din Poiana s'au păstrat foarte bine, nu s'au corcit cu alte neamuri, în mare parte — nici chiar cu alte sate. In Poiana au luat sibienii fotografii după oameni mai vârstnici (un cantor din strană, era de 91 de ani!) — pe drum au fotografiat pe doi băeşi moţi, ciubărari. Au fost primiţi trimişii «Asociaţiunii» cu mare bucurie de întreg poporul, în frunte cu numeroşii conducători (3 preoţi şi 9 învăţători, pe lângă harnicul notar Oprean, preşed. meseriaşilor român, dl N. Banu, ş. a.). O comună care se poate mândri pe drept cuvânt cu cele arătate! La vârf de munte, unde aierul e curat şi privirea largă, deschisă, spre muşuroaiele de pământ — li s'a desvoltat celor 5300 locuitori o privire mai ageră şi un simţământ de libertate, care-i sileşte să se gândească şi la cele sufleteşti. Dovadă: şcoale frumoase (una din 1878, alta din 1892), biserică largă, curată, frumos pictată (din 1836), organizarea de model a «micilor cercetaşi», «Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor români», cele două cooperative, «Reuniunea de înmormântare», societatea studenţilor, care dă reprezentanţii vara, «Reuniunea oierilor», monumentul frumos, de marmură, ridicat de curând, în onoarea celor căzuţi pe câmpuri de luptă, în războiul mondial. O comună ca aceasta are tot dreptul să se gândească la înfiinţarea unei şcoale medii, la o casă naţională măreaţă şi la un azil de copii.

La hotelul comunal, unde este şi o scenă pentru teatru de diletanţi (se joacă de câte 4-5 ori pe an teatru) — au luat masa sibienii, împreună cu căpeteniile satului, s'au informat despre starea bibliotecilor (pentru o bibliotecă poporală au un fond de 20,000 de lei, — bibl. şcolară are cca 320 vol., cercetaşii vreo 50 vol. prin dl dep. Pizo a căpătat comuna în timpul din urmă 100 vol.), alăturând cărţile «Asociaţiunii», mai apoi au plecat la biserică, unde-i aştepta mult popor, în haine frumoase de sărbătoare. Multe, foarte multe feţe sănătoase, mulţi copii şi mulţi bătrâni, încât pricepi pe regretatul notar Henţiu, care povestea că Duiliu Zamfirescu, adus aici, a isbucnit în lacrămi de emoţie, văzând atâta vlagă în satul acesta. Păr. Nic. Dobrotă a recomandat pe oaspeţi. De pe amvon a vorbit dl Dr. Gh. Preda — cum ştie dsa să vorbească, ascultat cu o atenţie vrednică de 2 biserici. A urmat dl dir. Nedoviceanu, insistând asupra puterii tovărăşiilor. Mai erau să vorbească şi alţii, dar o nuntă aştepta dela 2 ore. Poienarii nu s'au lăsat: au condus pe oaspeţi la jocul satului (ca să le râdă tuturora feţele de bucurie, de atâta veselie şi sănătate), la soc. meseriaşilor, în sala de lectură, într'o gospodărie de om aşezat, apoi — la masa întinsă — ca oaspeţi ai meseriaşilor, când, fiindcă timpul era înaintat au trebuit să spargă târgul cu toate că fanfara meseriaşilor cânta atât de ademenitor, petrecând pe oaspeţi până la automobil. Onoare conducătorilor din Poiana: preoţii Nic. şi Ilie Dobrotă, Aron Şerb, apoi înv. Ilie Georgescu (dir.) R. Vraciu, Nic. Munteanu şi Const. Fântână.

Cine poate sta la îndoială că într'o egalitate şi libertate cuminte ca aceasta este fericit, în general, atât singuratecul, cât şi poporul, într'atâta întrucât poate fi vorba să se împărtăşească omul de ceeace numim noi fericire? Fericirea şi bunăstarea aceasta numai atunci este turburată când sau conducătorul (stăpânitorul) sau poporul, cari se bucură sub nişte legi înţelepte de egalitate şi de libertate, trec peste graniţele permise, — atunci poporul nestăpânit ajunge o adunătură desfrânată şi sălbatecă, ce se ridică chiar şi împotriva sa proprie, se întinde obraznic după bunul străin, îi este sete de sânge, se combate împrumutat şi se nimiceşte împrumutat şi n'are nici siguranţă, nici mângâiere, nici binecuvântare.

Dacă partea conducătoare a naţiunii trece graniţele puse de lege şi de virtute, ajunge siluitoare şi nimicitoarea acelora pe cari ar trebui să-i apere şi să-i păzească. (Din opera întemeietorului literaturii moderne cehe: «Zápisky»).

Pentru învăţători. Au apărut: *Chestiuni metodice* cuprinzând: Metodica scris-cititului şi a celorlalte materii ajutătoare de Ştefan Velovan profesor de pedagogie la şcoala normală de învăţători din Craiova, Marin Florescu şi Ilie Jianu, institutori în Craiova, foşti institutori la şcoala primară de aplicaţie a şcoalei normale de învăţători din Craiova. Vol. I. — Învăţătorii vor găsi în acest volum îndrumări potrivite pentru predarea scris cititului, datorite unui distins pedagog al nostru, dlui Ştefan Velovan. Preţul 25 Lei.

Carte de cântece

pentru 1, 2 şi 3 voci, pentru uzul azilelor de copii, şcoalele primare şi cursul inferior al şcoalelor secundare. Cuprinde pe 10 coale 8°, format de buzunar, 124 cântece frumoase, scoase în cea mai mare parte din comoara muzicală a poporului român, cu texte religioase, patriotice etc., armonizate uşor, aranjate şi grupate în conformitate cu principiile pedagogice-didactice. Este o carte indispensabilă pentru toţi, cari înţeleg să dea tinerelor generaţii, pe lângă o cultură muzicală sănătoasă, şi *o educaţie religioasă şi naţională* prin cântece cu adevărat româneşti, nu străine, cu texte traduse în româneşte ori localizate, cum sânt în alte colecţii.

Preţul unui exemplar legat este de 30 lei, iar la cumpărare de cel puţin 10 ex. numai 25 lei, la care se adaugă spesele de poştă.

Se capătă numai la autorul *Timotei Popovici*, profesor de muzică, în Sibiu, strada Regina Maria 7.

Ştirile zilei

Hirotonire. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, în decursul sfintei liturghii celebrate în biserica catedrală în 31 Octomvrie a. c., a hirotonit întru diacon pe clericul Vasile Bucur, protocolist al consistorului arhidiecezan.

Festivaluri şi conferenţe. Despărţământul Sibiu al «Asociaţiunii» şi secţia Sibiu a «Asociaţiei generale a profesorilor secundari români» (în comun acord cu celelalte societăţi culturale sibiene) organizează în earna aceasta mai multe manifestaţii culturale, la care invită publicul sibian. Festivalul întâi se ţine Duminecă în 4 Noemvrie 1923 la ora 4 d. m. în sala cea mare a prefecturii. Programul conţine: Conferenţă, rostită de I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae*, despre Sfânta Scriptură şi intelectualii noştri. Urmează coruri executate din partea Şcoalei normale «Andrei Şaguna».

Teatru românesc în Sibiu. Stagiunea teatrală, sub patronajul «Asociaţiunii», se deschide în teatrul orăşenesc Sâmbătă în 3 l. c. cu piesa în 3 acte *Fântâna Blanduziei* de V. Alecsandri. Duminecă se repetă aceeaş piesă. Inceputul la ora 8 seara. Amănunte în afişe.

Pelerinaj religios. Mii de credincioşi din Moldova, în special din Basarabia şi Bucovina, au pornit în pelerinaj la moaştele Sf. Paraschiva în Iaşi. Sfintele moaşte au fost expuse în 27 Oct. în curtea mare a mitropoliei Moldovei. Au fost de faţă, la serviciile divine, aproape zece mii de pelerini din diferite regiuni ale ţării.

Anunţ. Pentru completarea de colecţiuni a *Anuarelor* seminarului teologic-pedagogic «Andreian» ortodox român de aici din Sibiu, se caută anuarele din anii: 1885/6 (II), 1886/7 (II), 1890/1 (VII) şi 1894/5 (XI). Tot pentru completarea *Telegrafului Român* se caută numerii completi din anii: 1855, 1869 şi 1870. Oferenţii să se adreseze: *Direcţiunii seminarului* arhidiecezan teologic «Andreian» ortodox român în Sibiu.

Afurisenie. Mai zilele trecute s'a întâmplat că sinagogele din capitală au ţinut să afurisească ziarul *Universul*, care nu s'a lăsat uns de «poporul ales» şi până acum nu s'a evreizat, — ca atâtea alta ziare.

Numerus clausus. Universităţile din Polonia nu se lasă terorizate de nimeni şi au adoptat numerus clausus pentru toate universităţile poloneze.

Răscumpărare de felicitări. Din prilejul zilei onomastice, dl Dumitru Axente, tipograf, a dăruit 100 Lei unei familii nenorocite prin foc.

Căsătoriile nelegiuite în Jugoslavia. In săptămânile trecute s'a întrunit la Sarajevo sfântul sinod al bisericii ortodoxe din Jugoslavia. Intre altele, episcopii adunaţi la sinod s'au sfătuit şi asupra căsătoriilor nelegiuite din Jugoslavia. Sinodul a înaintat rugare către ministrul de culte şi de interne, cerând să se ia măsuri împotriva acestor căsătorii. In urma acestei rugări, miniştrii au dat porunci aspre tuturor prefecţilor, îndatorându-i să împiedice în viitor căsătoriile nelegiuite, ear pe cei ce trăesc în nelegiuire, să-i silească a se cununa în timpul cel mai scurt, pedepsind pe cei ce nu se vor supune.

Anunţ. Dela consiliul oraşului Sibiu: Pentru tinerii obligaţi la recrutare din contingentul 1925: Comisiunea însărcinată, conform art. 20 din legea de recrutare, cu centralizarea tabelelor de recensământ va funcţiona pentru oraşul Sibiu dela 7—9 Noemvrie a. c. în sala primăriei (Str. Mitropoliei No 2). Inaintea acestei comisiuni se vor prezenta toţi tinerii născuţi în anul 1903 obligaţi la recrutare, tinerii născuţi în anii 1902 şi 1901 amânaţi pentru sănătate cari au o reclamaţiune, şi anume: Serviciu cu termen redus; amânarea serviciului militar pentru continuarea de studii; amânari pe motivul că are un frate sub drapel; dispense ca susţinător de familie; Cetăţenie străină. Documentele prescrise se vor înainta comisiunii. Reprezentanţa prin rude se admite. Se pot prezenta în faţa comisiunii şi toţi tinerii cari au de a face reclamaţiune referitoare la înscrierea lor în tabloul de recensământ.

Pumnul norocos. Paznicul unui azil din New-York, când a observat că unul dintre alienaţi voeşte să fugă, i-a tras un pumn zdravăn. In urma acestei loviri, alienatul şi-a recăpătat mintea pierdută. Acum se zice că e sănătos. Va să zică e bună şi bătaia — când şi când.

Nr. 8705 (146) 1—3

Concurs

In scopul conferirii de stipendii şi ajutoare **pe anul 1924 din fundaţiunea «Andronic»:**

I. Pentru învăţăceii de orice meserie,

II. Pentru sodalii, deveniţi atari în decursul anului 1923,

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre dexteritatea de a putea deveni măestri, — prin aceasta se escrie concurs, pe lângă următoarele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Extras din matricula botezaţilor;

2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor;

3. Atestat familiar despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sânt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sânt la meserii.

Indreptăţiţi a petiţiona sânt numai români ortodocşi născuţi în arhidieceza de Alba Iulia şi Sibiu şi în eparhia Vadului, Feleacului şi Clujului.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contractul cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat);

d) adeverinţă dela măestru despre sporul ce-l arată în măestrie, despre diligenţa şi purtarea morală; vidimată de catihetul sau parohul local.

Contractul trebue aclus la cerere în original, sau în copie autentică.

II. Sodalii

a) că au terminat anii de învăţăcel, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XXVII din 1884 §. 67),

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor, ceeace vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sânt membri ai vreunei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sânt în condiţiuni de a deveni măestri

a) să aibă certificat dela măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voiesc să se aşeze ca măestri, ce fel de mijloace mai are pentru a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficul parohial că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se cere, ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie, adresate Consistorului arhidiecezan ort. rom. din Sibiu şi să le înainteze cel mult până la **31 Decemvrie 1923 st. v.**

Cererile neinstruite în regulă şi cele intrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiu, la 17 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

---

(147) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III a **Zizini**, protopresbiteratul Braşov, judeţul Braşov, se publică concurs cu termin de 30 zile dela cea dintâi publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal şi după prealabila încunoştinţare a oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, predica, eventual a şi celebra.

Braşov, în 5 Octomvrie 1923.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu comitetul paroh al

Ioan Hamzea
adm. prot.

Nr. 859 (132) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua din **Beclean**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie de nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, sau a celebra.

Făgăraş, la 7 Octomvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopresbiter.

Nr. 1065/1923 (133) 3—3

Concurs repetit

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. III **Venaţia de sus** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, ear concurenţii cu prealabila încuviinţare a subscrisului se vor prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, la 14 Sept. 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Făgăraş

Nicolae Borzea
protopop

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagin alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 24 Octomvrie (6 Noemvrie) 1923 Nr. 87

ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Nr. 8379 Plen.

CIRCULARĂ

către oficiile protopresbiterale și parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia și Sibiu

Expirând în anul curent mandatele deputaților din congresul național-bisericesc, Veneratul Consistor Mitropolitan cu adresa din 21 Septemvrie a. c., Nr. 234 Mitr. a ordonat alegeri generale nouă pe un period de 3 ani.

Alegerile se vor face până la sfârșitul anului curent, potrivit dispozițiunilor cuprinse în regulamentul relativ la procedura de alegere a deputaților la Congresul național-bisericesc și conform actualei împărțiri a cercurilor electorale pentru Congres, rămasă nemodificată și după înființarea episcopiilor din Oradea-Mare și Cluj.

Astfel Arhidieceza și eparhia Clujului vor alege împreună numărul de deputați prevăzut în § 164 din Statutul organic, după împărțirea vechie a cercurilor electorale.

In executarea acestui ordin a Veneratului Consistor Mitropolitan dispunem următoarele:

Consistorul arhidiecezan va face alegerile din cler în următoarele cercuri electorale:

1. Cercul I. Sibiu—Săliște cu sediul în Sibiu.
2. Cercul III. Deva—Hațeg cu sediul în Deva.
3. Cercul IV. Ilia—Geoagiu cu sediul
ia.
ercul VIII. Mediaș—Sighișoara cu
ediaș.
IX. Treiscaune—Brașov cu
-Făgăraș cu sediul
face alege-
rcuri elec-
u lo-
o-

2. Cercul II. Săliște cu locul central Săliște.
3. Cercul III. Sebeș cu locul central Sebeș.
4. Cercul V. Deva cu locul central Deva.
5. Cercul VI. Hațeg cu locul central Hațeg.
6. Cercul VII. Ilia cu locul central Ilia.
7. Cercul VIII. Gioagiu cu locul central Gioagiu.
8. Cercul IX. Zarand cu locul central Brad.
9. Cercul XV. Târnava cu locul central Mediaș.
10. Cercul XVI. Sighișoara cu locul central Sighișoara.
11. Cercul XVII. Treiscaune cu locul central Sfântul Gheorghe.
12. Cercul XVIII. Brașov cu locul central Brașov.
13. Cercul XIX. Bran cu locul central Codlea.
14. Cercul XX. Făgăraș cu locul central Făgăraș.

Eparhia Clujului va face alegerile mirenești în următoarele cercuri:

1. Cercul IV. Alba-Iulia.
2. Cercul X. Câmpeni.
3. Cercul XI. Turda.
4. Cercul XII. Cluj.
5. Cercul XIII. Solnoc.
6. Cercul XIV. Bistrița.

Pentru alegerile de pe teritorul eparhiei Clujului, Veneratul Consistor din Cluj va lua în sfera proprie de competință dispozițiile necesare. —

In ce privește alegerile pentru arhidieceză, dispunem următoarele:

Alegerile din cler se vor face Joi, în 9/22 Noemvrie a. c., fiind a se aduna în acea zi colegiile preoțești la locul central dimineața la ora 10 și a face alegerea de deputați congresuali din cler.

Pentru alegerile de deputați congresuali mireni dispunem următoarele:

Convocarea sinoadelor parohiale electorale se va face Duminecă în 5/18 Noemvrie a. c.

Alegerile se vor face în sinoadele parohiale electorale Duminecă în 12/25
emvrie a. c.
utiniile se vor face Duminecă în
Decemvrie) a. c.
egerii se trimit de aici
oadele electorale, for-
giile electorale ale de-
formulare pentru cole-

giul de scrutiniu la alegerile deputaților mireni, formulare pentru credenționalul deputaților din cler, formulare pentru credenționalul deputaților mireni.

Trebue să se dea deosebită îngrijire protocolului sinodului electoral mirean, căci în cele mai multe cazuri defectele în jurul acestui protocol sânt cauza de se anulează alegerile. Oficiile parohiale sânt deci făcute atente și cu ocaziunea aceasta la observarea cu stricteță a regulamentului pentru procedura la alegerea deputaților congresuali, cu deosebire la alegerile în sinoadele parohiale.

Protocolul sinodului să se facă în regulă, să se autentice în fața alegătorilor, să se subscrie în sinod de președinte, de bărbații de încredere și de notar. Să i se acludă lista membrilor sinodului parohial. Pe pagina subscrierilor să aibă 2 sigile întregi, unul al parohiei, altul al președintelui sau al unuia dintre bărbații de încredere.

Dacă, în lipsa de aceste sigile, se va face după alte modalități sigilarea, împrejurarea aceasta se înseamnă la protocol, dimpreuna cu cauzele ei.

Protocolul, încheiat și subscris, se pune în cuvertă (să nu se uite lista membrilor sinodului parohial) și cuverta se sigilează cu ceară, punându-se cele 2 sigile prescrise pentru însuș protocolul sinodului. Dacă nici președintele, nici bărbații de încredere nu au sigil, în acel caz pe cuvertă în amândouă locurile se pune sigilul parohiei.

Protocolul astfel sigilat, se dă bărbatului de încredere, designat să-l ducă la locul de scrutiniu.

Impărțirea ccrcurilor electorale — dupăcum a dispus Veneratul Consistor Mitropolitan, rămâne tot cea veche publicată mai pe urmă în Circularul consistorial din 5 August 1919, Nr. 5793 Plen.

Oficiile parohiale sânt poftite a lua toate măsurile cuvenite, ca alegerile să se facă cu stricta observare a tuturor normelor în vigoare.

Avem convingerea, că prin felul cum vor fi conduse și îndeplinite aceste alegeri, se va da o nouă dovadă despre superioritatea organizațiunii noastre bisericești.

Sibiu, din ședința plenară a Consistorului arhidiecezan, ținută la 16/29 Octomvrie 1923.

Dr. Nicolae Bălan m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Virgil Nistor m. p.,
secretar.

Comisari consistoriali pentru alegerile preotimii au fost numiţi:

1. In cercul Sibiu, comisar consistorial M. Voileanu, asesor cons., Sibiu.

2. In cercul Deva, comisar consist. Dr. G. Proca, asesor cons., Sibiu.

3. In cercul Ilia, comisar consistorial Iosif Morariu, prot., Dobra.

4. In cercul Mediaş, comisar consistorial, Romul Mircea, prot., Mediaş.

5. In cercul Braşov, comisar consistorial Ioan Hamsea, protop., Zerneşti.

6. In cercul Făgăraş, comisar consistorial Nicolae Borzea, protop., Făgăraş.

*

Comisari consistoriali pentru scrutiniile mirenilor au fost numiţi:

1. In cercul Sibiu, comisar consistorial Ioan de Preda, adv., Sibiu.

2. In cercul Sălişte, comisar consistorial Const. Herţa, dir. de bancă, Sălişte.

3. In cercul Sebeş, comisar consistorial Dr. Atanasie Moga, medic, Sebeş.

4. In cercul Deva, comisar consistorial Dr. George Dubleş, prefect Deva.

5. In cercul Haţeg, comisar consistorial Nicolae Macrea, dir. de bancă, Hunedoara.

6. In cercul Ilia, comisar consistorial Dr. Simeon Dragomir, adv., Ilia.

7. In cercul Geoagiu, comisar consistorial Dr. Ioan Margita, advocat, Geoagiu.

8. In cercul Zarand, comisar consistorial Dr. Cornel Glava, pretor, Brad.

9. In cercul Mediaş, comimisar consistorial Dr. Dionisie Roman, advocat, Mediaş.

10. In cercul Sighişoara, comisar consistorial Dr. Ioan Ioanoviciu, adv., Sighişoara.

11. In cercul Sf.-George, comisar consistorial Dr. G. Păltineanu, protonotar, Sf. George.

12. In cercul Braşov, comisar consistorial Dr. Vasile Glăjariu, adv., Braşov.

13. In cercul Codlea, comisar consistorial Dr. Ioachim Ciurea, adv., Braşov.

14. In cercul Făgăraş, comisar consistorial Dr. Octavian Vasu, adv., Făgăraş.

Sibiu, 16/29 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 9380 Bis.

Circulară

către oficiile protopresbiterale şi parohiale din arhidieceza ortodoxă română de Alba-Iulia şi Sibiu

— Preoţii ieşiţi din serviciul bisericii. —

Veneratul Consistor mitropolitan cu adresa din 21 Septemvrie a. c. Nr. 309, 1922 a dat următoarea hotărâre principială:

«Preoţii, cari fără încredinţare specială din partea bisericii au părăsit funcţiunea lor bisericească, şi au îmbrăcat diferite diregătorii lumeşti, — în afară de învăţământ, — pe timpul cât nu sunt în funcţiune bisericească nu pot exercia în calitate de preoţi drepturile constituţionale emanate din caracterul oficial preoţesc, şi nu pot exercià nici drepturile constituţionale asigurate prin Statutul organic mirenilor, — neperzându-şi prin părăsirea funcţiei bisericeşti caracterul preoţesc.

Faptul părăsirii funcţiei bisericeşti şi intrarea în funcţiuni lumeşti însă în sine nu le alterează drepturile, pe cari le au în calitate de parohieni potrivit §§-ilor 6 şi 7 din Statutul Organic, cu excepţia dreptului activ şi pasiv electoral în corporaţiunile protopresbiterale, eparhiale şi mitropolitane».

Avem onoare a publicà aceste dispoziţiuni ale Veneratului Consistor Mitropolitan spre ştire şi orientarea celor interesaţi.

Sibiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan plenar, ţinută la 16 Octomvrie 1923.

Dr. Nicolae Bălan,
arhiepiscop şi mitropolit.

Virgil Nistor,
secretar consistorial.

Cum lucrează conducătorii? S'a ţinut la Arad, zilele trecute, congresul preoţilor ortodoxi români, organizaţi în Asociaţia clerului «Andrei Şaguna». Presa română de pretutindeni a luat notă despre discuţiile şi hotărârile congresuale dela Arad, — numai *Patria*, monitorul ardelean al partidului naţional, s'a mulţumit cu publicarea salutului adus congresului din partea dlui V. Goldiş: — Incolo, despre congresul preoţimii ortodoxe ardelene, *Patria* al cărei director este un preot, n'a găsit nimic de spus.

Dacă acest congres ar fi avut «norocul» să fie creaţiunea unui îmbogăţit multi-milionar, strecurat în ţară cu sacul petecit să învârtească un negoţ de «haine vechi», poate s'ar fi grăbit şi confratele clujan cu publicarea de portrete şi articole de prăznuire şi reclamă. Cine lucrează însă în acest chip, reprezintă sentimentele şi aspiraţiile neamului «ales», şi mai puţin pe ale neamului românesc.

Sesiunea Sf. Sinod

Joi dimineaţa la ora 10 s'a deschis sesiunea de toamnă a Sf. Sinod.

S'a oficiat serviciu religios la biserica Antim de către arhiereul Platon Ciosu, vicarul Mitropoliei.

La ora 10 şi jumătate, membrii sinodului au trecut în sala de şedinţe, unde dl ministru *Al. Lăpădatu* a citit mesagiul regal de deschidere a sesiunii.

La şedinţă au luat parte şi dnii V. G. Ispir, secretarul general al ministerului artelor, şi St. Brădişteanu, directorul general al cultelor.

I. P. S. Sa Mitropolitul primat *Miron* a salutat pe noul ministru al cultelor, în care vede un vechi luptător şi apărător al intereselor bisericeşti.

Inaltul prelat anunţă programul chestiunilor ce se vor desbate şi binecuvintează lucrările Sf. Sinod.

Dl *Al. Lăpădatu*, ministrul cultelor şi artelor, ca răspuns la cuvântarea primatului, declară că va avea toată solicitudinea pentru biserica naţională ortodoxă şi va căuta ca legile ce se pregătesc de către Sinod şi comisiunile ministerului să fie cât mai curând terminate.

Urează spor la muncă.

I. P. S. Sa Mitropolitul primat, în calitate de preşedinte, declară şedinţa deschisă.

Se procedează la formarea biroului şi la alegerea comisiunilor.

Se vor lua în discuţiune următoarele chestiuni:

1. Unificarea; 2. Rectificarea calendarului; 3. Recăsătorirea preoţilor; 4. Chestiunea călugărilor din mănăstiri ş. a.

Şedinţa s'a ridicat la ora 1 d. a.

Incorigibilii

— „Deschis şi pe faţă“ —

Ajungându-mi în mână numai zilele acestea numărul 33 din *Unirea* dela Blaj, cu articolul de fond «Deschis şi pe faţă», în chestia unirii religioase a neamului nostru ca răspuns dlui profesor universitar O. Ghibu, «nu cumva acesta să apuce pe cale greşită», m'am întărit în convingerea, că oamenii, a căror reprezentant este şi dl Dr. Alexandru Rusu, autorul articolului amintit, sânt incorigibili.

Biserica ortodoxă — mângăierea şi întărirea moşilor şi strămoşilor noştri în timpuri de restrişte — a ajuns să fie continuu împroşcată cu noroi întocmai cum fac «nazaricuşii» zilelor noastre cu toate bisericile.

Protectorii noştri nechemaţi caută să câştige apostaţi între intelectuali şi, întru cât sânt

---

FOIŞOARA

Comori carpatine

— Impresii şi constatări —

Carpaţii!... Imaginea lor de un farmec sălbatec îmi surâde în toată splendoarea şi mă urmăreşte cu neastâmpăr ori de câte ori îmi fulgeră prin creier acest nume care ascunde atâta farmec, atâta atmosferă de vechime, atâtea ecouri din vremuri de basme, suferinţi negre şi de glorie prin care a trecut poporul nostru crud încercat de furia vremilor barbare. Apele lor cristaline, care se aruncă spumegânde printre stânci de vale şi gemetul aproape veşnic al codrilor de brazi îţi evoacă înaintea ochilor figuri pioase de martiri cari şi au jertfit pentru neam tot ce poate avea omul mai scump pe pământ.

Ori unde vei rătăci prin văile acestor paznici străvechi ei sânt veşnic aceiaşi: primăvăratici în bătrâneţea lor, oferindu-ţi panorame care de care mai încântătoare, de regiuni pitoreşti umbrite de codri în ale căror sânuri răcoroase îţi surâd turlele arginţii ale schiturilor şi ale bisericuţelor modeste unde glasuri plângătoare de clopote cheamă la rugă, din cele mai tăinuite văgăuni, pe ţăranul istovit de muncă.

Dintre toate aceste farmece, ceea ce m'a atras şi m'a impresionat mai mult în vara aceasta e pitoreasca vale a Sebeşului, cu munţii ei străbătuţi de defileuri adevărat alpine. Valea care la Sebeş deşi e la şes, totuşi şueră cu atâta sgomot, era pentru mine un aviz imperativ ce mă îndemna să merg către isvorul ei, s'o cunosc în adevărata ei patrie, în inima Carpaţilor.

Drumul dela Sebeş până la comuna Şugag care zace cam la mijlocul acestei călătorii, e de 28 km. şi îl poţi percurge cu trăsura în 4 ore. Trecând de Săsciori, o comună curat românească cu case de peatră curate şi bine aranjate, valea începe să se strâmteze pe nesimţite şi deodată te afli între dealuri uriaşe, cu stânci puternice ca nişte tidve, umbrite ici colo de mesteceni şi de fagi svelţi. Drumul serpentin pe alocuri urcă greu, iar în vale la picioarele tale Sebeşul se sbate cu sgomot, căutând să ajungă cu nerăbdare la şes.

Valuri dese de codri se aruncă ameninţătoare în cale, încât uneori ai impresia că drumul se înfundă de nu mai poţi străbate mai departe ca apoi când nu te aştepţi, valea să se deschidă brusc oferindu-ţi privirilor o panoramă alpină de talazuri dese, de codri cari se pierd în albastrul depărtărilor.

Treci prin comunele Laz şi Căpâlna cu casele drăguţe de lemn sau de peatră, care constituesc câte o stradă compactă, apoi începe resfira de ambele părţi prin văgăuni [illegible] sau pe coaste prăpăstioase. [illegible] mai de măreţia, de îndrăz[illegible]turii, ci mai ales de [illegible] aici îşi zideşte casele p[illegible] date de potecuţe şerp[illegible] Drumul nostru precum şi relui dogoritor de vară, cu miriade de stele arginţii, aceasta din cauza conţinutului bogat de mică a rocelor şistoase care constitue terenul acestor regiuni.

Câte comori nepreţuite vor ascunde munţi în măruntaiele lor! Dacă bărbaţi ar încerca să sondeze straturile ace[illegible] bogate în cvarţ, mică şi în feld[illegible]

Să nu mai vorbesc de [illegible] ascunsă în această apă [illegible] aduce folos nepreţui[illegible] striale, şi mai ale[illegible] iluminaţiei... In[illegible] comori vast[illegible] deşti că st[illegible] instalaţi[illegible] miţân[illegible] de k[illegible] sea[illegible] lu[illegible] ti[illegible]

şi domniile lor convinşi că nu le succede, se leagănă în speranţa, că cel puţin pasului greşit al înaintaşilor lor îi vor da aparenţa unui act conştient.

Iţi fac impresia omului, care hulind pe fratele său, crede că s'a ridicat pe sine.

Zice dl Dr. Alexandru Rusu că biserica noastră — «e lipsită de vlaga necesară pentru regenerarea morală a poporului nostru», şi leacul se află numai în — unirea noastră cu Roma papală!

Romă! Romă! leagănul neamului nostru, cât de iezuitic eşti întrebuinţată de aceia, cari mergând la tine nu s'au înşufleţit de operele străbunilor noştri de pe malurile Tibrului — ca odinioară Micu, Şincai, P. Maior — cari nu vorbiau aşà despre Roma papală, — ci au venit numai «catolici», cum era odinioară episcopul Bob, — care pentru împotrivire la «catolicizarea» bisericii unite — a nenorocit d. e. pe Şincai cu închisoarea dela Aiud, ear pe Filipan l-a pus preot într'un biet sat lângă Cluj, de trebuia să vină în acel oraş în cioareci şi cu biciul pe mână, cu sania cu lemne să-şi câştige amara pâne de toate zilele, — până când a intervenit rectorul universităţii din Cluj la guvern, de a căpătat un post cuvenit.

Uită cu totul adversarii mărunţi ai bisericii noastre, că Miron Costin încă în secolul XVII accentuiază unitatea poporului român şi-i glorifică originea; ear Gheorghe Lazăr, care a întemeiat la Bucureşti şcoala de limbă şi sentiment românesc, nu ştiu să fi fost greco catolic...

Mi-ar plăcea ca răsboinicii conducători papişti din prea «mica Romă» de pe malurile Târnavei să preciseze principiile falşe şi imorale, care le profesează biserica ortodoxă, şi atunci să susţină că e incapabilă de regenerare, — nu greşeli omeneşti, care sânt cu mult mai numeroase în biserica papală.

Oare de care biserică s'au despărţit scârbiţi englezii, o parte mare din nemţi, olandezii, norvegienii, suedezii, elita naţiunilor? Oare care mitropolit ortodox a fost stropit pe haină de sângele victimei ţinute în braţe, ca papa Alexandru VI Borgia (1500)? Ce isprăvi a făcut fiica lui, Lucrezia? Care biserică a introdus inchiziţiile?

Când a ajuns pe scaun de mitropolit ortodox un băiat de 16 ani, ca Ion XII — favoritul Teodorei şi al fiicei sale Marozia şi sluga plecată a lui Otto cel Mare? Şi câte altele!

Noi n'am urât Roma nici când, dar ştim din istorie că papalitatea a adus multe mizerii asupra poporului românesc ardelean.

O ştiu şi reverendissimii blăjeni aceasta, dar ei o retac.

Biserica ortodoxă din Ardeal, zic cuviosiile lor, nu este aşa decăzută ca cea de dincolo, căci s'a silit să fie la nivel cu cea «unită» — pare că nu cea «unită» are şi azi cei mai mulţi analfabeţi şi înstrăinaţi de neam...

Ce comună bisericească, condusă de pe malurile Târnavei, este superioară comunelor noastre bisericeşti?

Oare nu biserica «unită» şi-a încredinţat copiii la instrucţia în religie paterilor romano catolici-maghiari?

Să-şi aducă aminte toţi câţi veghează asupra destinelor neamului nostru că poporul ardelean e una în credinţă; — chiar pionerii «catolicismului» de-i întrebi, de ce nu folosesc cel puţin domniile lor azima, de ce nu zic în catedrala din Blaj filioque, cum s'au obligat înaintaşii lor, afirmă că cred şi aşa, şi aşa...

Să-şi aducă aminte domnii sfătuitori şi «diplomaţi» că nu puţin a contribuit biserica romano catolică la prăbuşirea de odinioară a Poloniei!

Unitatea Italiei, cine a împedecat-o până la 1870?

Exemplul de azi, cu romano-catolicii croaţi, ne este un nou memento!

Şi astfel, putem afirma în bună credinţă, că ne simţim cu mult mai mândri de biserica noastră naţională, deât să ne gândim a schimba ortodoxia cu o instituţie cosmopolită, ca biserica rom.-catolică...

Ion Romoşan
profesor

Manifestări culturale

— Festivaluri şi conferenţe în Sibiu —

Societăţile sibiene: «Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român» (despărţământul Sibiu) şi secţia Sibiu a «Asociaţiunii generale a profesorilor secundari» (în comun acord cu celelalte societăţi culturale din Sibiu) au hotărât ţinerea unor festivaluri şi conferenţe, cu şi fără proiecţiuni luminoase, în localul teatrului orăşenesc, al prefecturii judeţului, al liceului «Gh. Lazăr», al «Reuniunii meseriaşilor români».

La aceste conferenţe şi festivaluri sânt invitaţi toţi oamenii de bine din oraşul Sibiu şi judeţul Sibiu, şi toţi ceice vreau înaintarea şi ajungerea unor vremuri mai bune.

Punem la inima tuturora să sprijinească, din toate puterile aceste manifestaţii culturale, abonându-se la seria de conferenţe şi festivaluri, luând parte la ele, şi făcând propagandă în cercul lor de cunoscuţi. —

Seria I a festivalurilor şi conferenţelor, începute cu 4 Noemvrie, se continuă în:

11 Noemvrie (29 Oct.) Dr. Gh. Preda, directorul desp. Sibiu al «Asociaţiunii» va vorbi: Din problemele originii şi evoluţiei vieţuitoarelor şi, în special, a omului. La ora 6. (Cu proiecţiuni luminoase).

18 Noemvrie (3 Nov.) Prof. N. S. Ionescu (Sibiu): Idealismul american. (La ora 6).

21 Noemvrie (8 Nov.) (Mihail şi Gavriil) Dna Maria P. Chiţu: Dante Alighieri şi «Divina Comedia». (La ora 6).

25. Noemvrie (12 Nov.) Prof. univ. Alex. Lăpădatu (Cluj), membru al Acad. Rom., etc. Dimitrie Cantemir. (La ora 6).

1 Decemvrie (18 Nov.) Sâmbătă. Aniversarea Unirii: Festivalul II. Preş. secţiei Sibiu a «Asociaţiunii gen. a profesorilor sec. rom», dl S. Ţeposu (Sibiu): Cuvântare festivă. Concert coral al liceului «Gh. Lazăr» (dirig. prof. N. Oancea). (La ora 4 p. m. în sala teatrului orăşenesc).

4 Dec. (21 Nov.) Marţi, Intrarea în bis., I Dăncilă, preot militar: Contribuţii la creşterea şi formarea sufletului ostaşului nostru. (La ora 6).

9 Dec. (26 Nov.) I. Bratu, insp. şef. al învăţământului: Experimente din fizica modernă (cu experimente fizicale, în sala de gimnastică a liceului «Gh. Lazăr». La ora 6).

16 Dec. (3 Dec.) Dr. Horia Petra-Petrescu: Mila şi compătimirea socială în literatură. (La ora 6).

19 Dec. (6 Dec.) Miercuri (Sf. Nicolae) Dr. L. Borcia, decanul Baroului advocaţial: (Sibiu): Din problemele juridice, sociale. (La ora 6).

23 Dec. (10 Dec.) Profesor Al. Mumuianu (Sibiu): Sistemul nervos şi funcţiunile sufleteşti.

30 Dec. (17 Dec.) Prof. I. V. Pătrăşcanu (Sibiu): «Faust în literatura universală». (La ora 6).

Conferenţele, afară de cea a dlui Bratu, în sala cea mare a prefecturii judeţului.

Afară de seria aceasta se vor mai ţinea în anul acesta patru conferenţe pentru meseriaşii români. In casa «Societăţii meseriaşilor» (Str. Brukenthal 17) şi anume:

I. In 8 Noemvrie (26 Oct). Joi, Sf. Dumitru Dr. Gh. Preda: Muncitorul faţă de problemele sociale actuale;

II. 29 Noemvrie (16 Nov.). Dr. Lazăr Popovici, insp. sanitar: Importanţa cunoştinţelor social-higienice pentru sănătatea publică;

III. 2 Decemvrie (19 Nov.). Dr. Horia P.-Petrescu: Cum caută oamenii pe Dumnezeu;

IV. 27 Decemvrie (14 Dec.). Prof. Boicescu: Grigorescu (cu proiecţiuni luminoase).

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Dumineca trecută la Priceasnă a predicat în catedrala noastră asesorul consistorial dl Dr. Ioan Stroia.

Despre festivalul, bine cercetat de aseară, cu care s'a început seria de sărbători culturale şi artistice, organizate în toamna şi earna acestui an în Sibiu, vom da amănunte în numărul cel mai apropiat al ziarului nostru.

Şi în Italia. Ziare romano-catolice spaniole vestesc, că guvernul italian a dat un comunicat semi oficial, avertizând pe metodiştii americani, stabiliţi la Roma, că propaganda lor în Italia devine din zi în zi mai neplăcută autorităţilor italiene. — Uneltirile sectare sânt şi mai neplăcute în satele şi oraşele ţării noastre.

Educaţie! Un revizor regional, — povesteşte un confrate, — a inspectat nu de mult o şcoală medie a călugăriţelor ursuline într'un centru maramureşan. Sora Galgovski punea întrebări din istorie. Revizorul puse şi el o întrebare: «Ştiţi cine a fost Avram Iancu?» In locul elevelor răspunse călugăriţa: «Nu am propus, căci nu ştiu nici eu cine a fost; cunosc însă pe Koşut Lajos». S'a făcut arătare împotriva şcoolei; — dar a intervenit însuşi prefectul în favoarea călugăriţei şi lucrul s'a muşamalizat. — Regretabil.

Concert. Reuniunea română de muzică din Sibiu a dat în 1 Noemvrie a. c. un concert în Urania. Orhestra orăşenească a cântat 1. fantasia Amintiri din Carpaţi de Candella. 2. un duet pentru sopran şi tenor, cântat de dna M. Dr. Vilt şi dl G. Erdeli. 3. I. Murăşanu: Mânăstirea Argeşului, baladă poporală, pentru cor mixt, soli şi orhestră, text de Vasile Alexandri. Ana, soţia lui Manole (sopran) dna M. Dr. Vilt, Manole (tenor) dl G. Erdeli, Negru Vodă (bas) dl B. O. Borcea, Ciobanul (bariton) N. Topolog, Naratorul (tenor) dl I. Popa. Numărosul auditor au aplaudat atât pe solistă şi solişti, cât şi corul.

---

codri, străbătut de valea şuerătoare ce te face să visezi la alte plaiuri, scăldate în razele aurii ale unui amurg de primăvară eternă. Sus pe coastele ameninţătoare luminile dela casele ţăranilor noştri se aprind una câte una, ca un covor de scântei sclipitoare. Caii se opresc, vizitiul îmi spune că de aci mai departe regiunile sânt tot mai încântătoare şi că mai am 36 km. de parcurs până la Oaşa, ultimul cătun de pe valea aceasta.

Mă decid să rămân o zi în sat pentru repaus şi ca să pot cunoaşte mai de aproape împrejurimile satului.

Ca şi celelalte comune de până aici, Şugagul e situat parte în vale, formând o stradă compactă, parte mare însă e împrăştiat pe coastele munţilor şi în văgăuni de codri cu o extenziune cam de 24 km. pătraţi. Ţăranii sânt în majoritate oieri, parte agricultori, dar se ocupă şi cu lemnăria, industria casnică şi cu pescăritul, valea fiind abundantă în păstravi şi în lipeni.

Ceeace te impresionează dela prima vedere aici, e curăţenia şi ordinea ce domneşte în case cât şi afară. Intreaga vale e predominată de silueta sveltă a unei biserici, în stil românesc-bizantin, clădită în 1914 la stăruinţa harnicului preot din loc Gh. Perian.

Despre activitatea culturală şi pastorală a acestui păstor vorbesc faptele lui. Sfinţia sa e de fire blajină, din privirile şi glasul lui liniştit gâceşti pe omul conştiu de puterile sale, care îşi face datoria fără de a aştepta răsplată pentru serviciile ce reclamă timp şi strapaţii, considerând extinderea neobişnuită a parohiei împrăştiate, precum şi mijloacele primitive de comunicaţie, adecă potecuţele de pe coastele munţilor.

In ziua aceea se nimeriseră trei înmormântări în diferite puncte ale comunei, — l-am rugat să-mi dee voe să-l însoţesc la una din ele, să cunosc obiceiurile la înmormântări din regiunile acelea. Dupăce părintele înmormântase pe doi ţărani dela distanţe mari, în amurg sosi acasă obosit, îmbucă ceva şi plecarăm mai mult pe jos decât călări peste dealuri la cătunul «Tău», situat la 19 klm. dela centru spre Oaşa.

Ajunşi aci, am dat de o jale, care m'a emoţionat până la lacrămi. Murise un pădurar, lăsând în urma lui o soţie cu şase copilaşi, cari la sosirea noastră plângeau de durerea grozavă. Preotul, deşi ora era înaintată (aproape de 11) şi obosit de drum, totuşi se apucă de serviciul privegherii. Am rămas pe noapte acolo până dimineaţa la înmormântare.

După pomană am întrebat pe văduvă, cu cât a plătit pe preot pentru înmormântare? Mi-a răspuns cu ochii înecaţi de lacrămi că l-a îmbiat cu 30 lei, — aceasta e taxa în părţile acelea, — dar Sfinţia sa n'a voit să primească nimic, declarându i că l ar mustra conştiinţa, dacă ar primi ceva dela o familie atât de crunt lovită...

(Sfârşitul urmează)

Copii orbi. Primim: In institutul de orbi al statului din *Sâncrai*, poşta Aiud, jud. Alba de jos, se primesc copii *orbi*, de ambele sexe, în etate de 8—19 ani. Informaţiuni, despre formalităţilor de primire se dau de către direcţiunea institutului mai sus numit.

Reprezentaţiile teatrale, date de trupa Astra» sub auspicile «Asociaţiunii» noastre conduse de dl director Nic. Băilă, în 3 şi 4 Noemvrie în oraşul nostru au reuşit cât se poate de bine. O recenzie vom tipări în numărul viitor.

Bonurile de rechiziţiuni. Primim: Conform art. 222 din regulamentul asupra legii rechiziţiunilor, ministerul de finanţe hotăreşte epoca şi arată modalitatea plăţii bonurilor de rechiziţiune, publicând aceasta în Monitorul Oficial. Se aduce la cunoştinţa celor interesaţi să nu mai facă nici o cerere în acest sens, rămânând ca atunci când se vor lua asemenea dispoziţiuni să li se comunice din vreme.

Constituire. Societatea de lectură «Andrei Şaguna» a elevilor din şcoala normală din Sibiu s'a constituit pentru anul 1923/24 alegându-şi preşedinte pe prof. Aurel Popoviciu, vice-preşedinte pe Nicolae Ilea şi de notar pe Gheorghe Buta.

Ungureşte nu. Ministerul comunicaţiilor din Jugoslavia a dat gărilor din oraşele principale un ordin în care se arată că este interzis a întreba sau a se cere lămuriri în limba maghiară dela funcţionarii căilor ferate. Acestora li se interzice riguros de a vorbi sau a da lămuriri în limba maghiară. Este voe a vorbi franţuzeşte şi nemţeşte, — ungureşte nu. Când se va respecta la noi ordinul acesta, care este în vigoare de mult şi la noi?

† **Gheorghe Mărcuţiu,** culegător-tipograf în tipografia seminarială din Blaj, a răposat după lungi şi grele suferinţe în 29 Octomvrie 1923 în al 48 lea an al vieţii. Osemintele sale s'au aşezat spre veşnică odihnă, în cimiterul din Blaj, în 31 Octomvrie, la ora 14. Odihnească în pace!

Morţi în războiu. Cartea despre pierderile avute în marele războiu, apărută acum cu sprijinul fundaţiunii Carnegie, arată ca pierderile tuturor armatelor sânt de 11 milioane de soldaţi. Afară de aceştia au murit în spitale, în urma bolelor contractate în războiu, alte trei milioane de oameni.

Benzina... Soţia unui meseriaş din Arad, vrând să aprindă focul în bucătărie, a turnat benzină pe lemne, apoi le-a dat foc cu un chibrit, şi a aruncat chibritul arzând pe vatră, unde era sticla de benzină. Aceasta a făcut explozie aprinzând hainele femeii care era şi cu un copilaş în braţe. Cu hainele aprinse a ieşit în curte strigând ajutor. Vecinii au sărit în ajutorul ei, dar totuşi s'a ales cu arsuri grave pe corp. Copilul a scăpat teafăr. In stare gravă a fost internată în spital.

Preţul biletelor la tramvaele electrice din Sibiu în urma urcării cheltuelilor de exploatare şi întreţinere, îndeosebi a preţurilor de materiale s'a urcat cu aprobarea consiliului orăşenesc începând dela 1 Noemvrie 1923 după cum urmează: *Bilete singuratice*: Piaţa Lemnelor — Steaua la 2 lei; Parcul de sub arini — Birtul Dumbrăvii la 2 lei; Piaţa Lemnelor — Birtul Dumbrăvii la 3 lei. — Bilete de *abonament* lunar: Piaţa Lemnelor — Piaţa Gării la 50 lei; Piaţa Gării — Steaua la lei 60; Piaţa Lemnelor — Steaua la 70 lei; Piaţa Lemnelor — Cimitirul orăşenesc la 75 lei; Piaţa Lemnelor — Birtul Dumbrăvii la 80 lei. — La toate liniile acestea membrii de familie ai abonaţilor se bucură de reducere, şi anume cu 5 lei pentru biletul al 2 lea, şi cu câte 15 lei pentru al 3 lea şi următoarele bilete. — Bilete pentru şcolari 20 lei.

In **«Biblioteca meseriaşului român»** editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. *«Pribegii»*, comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau *«Vlăduţul mamei»*, comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—,** broşat **Lei 6·—,** plus porto postal **Lei 2·—.**

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea,** egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagin alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Nr. 859 (132) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua din **Beclean,** protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie de nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat, precum şi o măsură de grâu (20 litre) dela fiecare familie, eventual preţul grâului după piaţă.*)

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, sau a celebra.

Făgăraş, la 7 Octomvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopresbiter.

*) Din eroare de tipar partea referitoare la bucate în Nr. 86 a rămas nepublicată. Prin aceasta se rectifică.

(147) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III a **Zizini,** protopresbiteratul Braşov, judeţul Braşov, se publică concurs cu termin de 30 zile dela cea dintâi publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal şi după prealabila încunoştinţare a oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, predica, eventual a şi celebra.

Braşov, în 5 Octomvrie 1923.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu comitetul paroh al

Ioan Hamzea
adm. prot.

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. A. IN CLUJ

Capital: Lei 50.000,000·— 18.000,000·— Lei Rezerve.

Depuneri pe libel: Lei 125.000,000— în trei ani!

Banca Centrală, Filiala — Alba-Iulia
Banca Centrală, Filiala — Arad
Banca Centrală, Filiala — Bistriţa
Banca Centrală, Filiala — Haţeg
Banca Centrală, Filiala — Oradea-mare
Banca Centrală, Filiala — Sibiu
Banca Centrală, Filiala — Turda

primesc şi fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL şi în CONT-CURENT şi plătesc darea către stat din al său.

Depunerile **la vedere** le fructifică cu **5½%** netto. (131) 5—6

Depunerile pe **termin fix** de ½ an cu **6%—7%** netto.

Depunerile pe **timp mai lung** şi în sume mai mari, apoi **fonduri** comunale, bisericeşti, şcolare etc. **fructifică în condiţiuni speciale.**

Adresaţi-vă la **Banca Centrală, Secţia Americană,** în Cluj şi la Filialele sale cu: **Dollari, cecuri, drafturi şi cu asignate americane.**

Serviciu prompt şi culant. Corespondenţă în toate limbile.

Cumpăraţi acţii dela Banca Centrală din Cluj.

Redactor responsabil: Dr. George Proca

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 27 Octomvrie (9 Noemvrie) 1923 Nr. 88

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Cuvântul bisericii

(=) Congrese și întruniri preoțești, ce se țin anul acesta în număr neobișnuit de mare, dovedesc lămurit că, în mijlocul greutăților care copleșesc țara zi de zi, avem trebuință neapărată de *cuvântul bisericii,* purtător de iubire evanghelică, în perioda actuală de organizare și unificare sufletească a fiilor patriei lărgite. Laturea tristă, a urmărilor războiului, nu se va îndrepta decât prin mijlocirea puterii dumnezeești a sfintei biserici: Așa a fost în tot trecutul nostru de glorie și de jale, și așa rămâne și astăzi în clipele de generală primenire. Faptul acesta s'a constatat și în congresele recente din partea reprezentanților tuturor păturilor sociale și a factorilor vieții noastre publice, care s'au coborât între congresiștii slujitori ai altarului.

In desbaterile urmate s'au desfășurat, în forme clare, gândiri bogate de înălțare sufletească, din câteva probleme alcătuite după plan precizat și urmărit cu stăruință. Expunerile calde și părintește îndrumătoare ale arhiereilor prezenți la adunări și ale raportorilor au cucerit și mai mult inimile ascultătorilor doritori de a vedea biserica ortodoxă renăscută și pornită în lucrarea ce i se cere acum în situația nouă ne asămănat mai plină de răspundere, decât pe timpul vitreg al unui trecut caracterizat prin umiliri și prigoniri unice în felul lor.

Spre îndeplinirea unei nobile și vechi misiuni, preoții noștri, constituiți în asociații și în congrese, se conving că li se dă în sfârșit putința d'a se devota muncii pastorale cu tot sufletul și a sămăna cea mai sănătoasă sămânță în ogorul părăgenit al vieții religioase și morale, a pregăti massele, jertfind prisosul de însuflețire pentru formarea sau trezirea conștiinței necesare în sufletele unei mulțimi, care așteaptă mântuire dela cuvântul bisericii.

Ocârmuitorii statului declară, prin graiul reprezentantului lor, că înțeleg importanța religiei, în momentele de față, pentru neam și popor, și că sânt convinși despre înălțarea sufletească a neamului prin activitatea nestânjenită a bisericii; ear hotărârile congresuale, declară acelaș reprezentant, vor fi luate în seamă de către guvernul, care a realizat ideea ca biserica ortodoxă să fie dominantă în țara românească...

Una dintre tezele, de nu mai puțină actualitate, — în congresul aradan, — a fost: Atitudinea ortodoxiei față de credincioșii altor biserici. Negreșit: toleranță față de cultele recunoscute, și combatere energică a sectarilor noi, — colaborare cu celelalte confesiuni din patrie, sânt lucruri de dorit; — dar, fraților noștri uniți să le spunem și mai departe, cu toată dragostea de frate, că: «*In numele lui Hristos nu ne putem împărți în două*», cu atât mai vârtos nu, căci *poporul* românesc ardelean nu recunoaște decât o singură «lege» a sa, ear «unirea» n'a făcut-o acest popor nici odată, ci au pus-o la cale alții, cari erau asupritorii lui de veacuri, astăzi însă din norocire, asupritorii aceea au pierit dintr'însa și cătușele s'au sfărâmat.

A nu revenì la sinul bisericii străbune, este prin urmare neromânesc, și este păgubitor din orce punct de vedere; — eată un adevăr admis de toți românii de bine — minus câțiva blăjeni sau, cum s'ar zice, blăjeniți, ființe rătăcite care de obicei își apără interese de alt ordin, nu bisericesc.

Activitatea chibzuită a clerului ortodox, în congresele sale anuale, arată că își înțelege chemarea adevărată d'a deștepta, prin învățăturile lui Hristos, puterile tămuite ale sufletelor credincioase.

Cultivându-se neîntrerupt, preoții noștri nu vor rătăci calea niciodată, ci se vor afirma cu vigoare în orce împrejurări critice.

Căci cuvântul izbăvitor al bisericii noastre nu poate lipsì dela temelia țării întregite și creștine.

Investirea P. S. Sale Episcopului de Argeș. Investivea Prea Sfințitului Ep scop *Nichita* al Argeșului va fi dată Inaltului prelat astăzi, Vineri, de către M. S. Regele în sala tronului cu ceremonialul prescris.

Schimbarea calendarului. Se anunță din București, că raportul în chestiunea modificării calendarului s'a distribuit membrilor Sfântului Sinod, care îl va lua în discuție în ședința de Luni, în 12 l. c.

FOIȘOARA

Cronica teatrală sibiană

(Intâia reprezentație a companiei teatrale „Astra": „Fântâna Blanduziei")

Un început frumos și promițător are de înregistrat noua trupă dramatică a dlui director de teatru N. Băilă. In seara de 3 Noemvrie a. c. a deschis o stagiune în Sibiu, cu piesa în 3 acte a lui V. Alexandri: «Fântâna Blanduziei».

Piesa e cunoscută la noi. Este o piesă de rezistență a fiecărui repertoriu teatral românesc. Piatra de încercare pentru actorii români.

Versurile-i armonioase ne-au vrăjit auzul pe vremea când teatrul românesc din Ardeal nu se bucura de vre-un sprijin bănesc din partea visteriei țării cu regim maștер. De pe atunci ne treceau fiorii de emoție când auzeam tiradele lui Horațiu.

Mai este și alt argument, care a îndemnat pe dl Băilă să joace această piesă. E un tribut de recunoștință, adus memoriei lui Alexandri. Cu «Fântâna Blanduziei» obișnuesc teatrele să-și deschidă stagiunea la noi (d. e. teatrul din Cernăuți, cel din Craiova, apoi teatrul din București, de multe ori).

Publicul sibian a înțeles acest tribut de recunoștință și a umplut sala teatrului, aplaudând călduros pe actorii români.

Despre piesă e inutil să se scrie multe aici, fiindcă orce manual de literatură română și orce intelectual român ce se respectă trebue să o cunoască.

Câteva considerații asupra manierei de a scrie și de a concepe caracterele la Alexandri și la un scriitor al timpului nostru — poate că n'ar fi lipsite de interes. Din paralela aceasta nu cred ca Alexandri să iasă biruit.

De sigur: în opera lui Alexandri se bagă de seamă câteva rânduri frumoase de păr încărunțit. E prea firesc. Alexandri pe vremea sa avea alt public, care vorbea într'altă limbă decât cea de astăzi — evoluția limbii poetice a adus cu sine să ajungem la facilitatea de versificație a dioscurilor Anghel-Iosif. Nici rime prea ieftine, ca «turbă ze» și «cuteze», «aflăm» și «cântem» ș. a. n'ar întrebuința un poet în zilele noastre de goană după rime prețioase. — Neera, celebra cântăreață ar fi mult mai impertinentă, și în limbagiu și în manierele ei. Ce mai «Salomee» senzuală ar fi croit un scriitor modern din ea! La Alexandri ți se pare — după ce ai avut nenorocul să iai la cunoștință arta lui Wedekind — ți se pare că Neera este limonadă, față de o beutură născocită într'o beție de hașiș. Dar tocmai de aceea îți este simpatică piesa. Te încerci să o privești cu ochii cunoscătorului literaturii române și să-i apreciezi calitățile pe urma vechimii ei și a eufoniei, care tot o mai are.

Desacordul între ce ni se oferă astăzi — de obicei — și ce a fost odinioară, a fost mai vădit și în privința înscenării. Aici nu poartă vina nici Alexandri, nici directorul român. Direcțiunea teatrului orășenesc a avut ideea bizară de a înnoi scenăria cu draperiile recentissime și cu ornamentația secessionistă, cubistă, etc., inovații aduse pe scenele din străinătate de câțiva regisori, cari se cred de avantgardă.

Așa am avut plăcerea (?) să vedem în actul întâi lângă «Fântâna Blanduziei» nește pomi stilizați și draperii — apoi la festivalul dat de Scaur, bogătașul, nește draperii negre, cari numai aspectul unui salon nu ți-l dau. — Intr'o atmosferă pregătită astfel, trebuia să auzi versurile sonore ale lui Alexandri și să-ți închipui o regiune idilică romană și în salon roman! Scenăria expresionistă, pentru Strindberg și text de piesă teatrală, de Alexandri — ceri cam mult dela fantazia unui ascultător!

Incă odată: n'a fost de vină dl Băilă. Ni se spune că culisele, de mai 'nainte ch ar, ar fi fost ciopârțite, ca să poată fi folosite la scenăria aceasta sumară.

Pentru unirea tuturora! Visul unirii într'o singură tabără, a tuturor popoarelor, care cred în Hristos, a cuprins astăzi nenumărate suflete dintre cele mai luminate. Reprezentanţi trimişi la Geneva din partea confesiunilor s'au întrunit şi au discutat încercările de reunire a bisericilor. 78 de confesiuni au fost reprezentate în conferenţa genoveză, care va fi urmată de o nouă conferenţă la Washington în 1925.

«Uniţii» noştri dela Blaj declară prin glasul profesorului Augustin Popa, în prim-articolul din 3 Noemvrie al oficiosului ziar de acolo, că se alătură cu toată căldura inimii la ideea de reunire a tuturora. Articolul sfârşeşte cu vorbele: «Pentru unirea tuturor Domnului să ne rugăm!»

In vreme ce se face rugăciunea aceasta, acelaş articol mărturiseşte, că papa Benedict XV asigurase pe organizatorii conferenţei de reunire de toată simpatia sa, dar n'a primit invitarea oficială, «insistând că unitatea creştină există în sânul bisericii catolice romane, şi *numai acolo*».

De o parte aprobăm călduros, de altă parte refuzăm participarea, — tot conform vechiului principiu iezuitic...

E aproape de sine înţeles, că oficiosul Blajului se foloseşte de prilej, pentru reeditarea clişeelor: Fanarul dela Sibiu uneltesţe să sugrume credinţa uniţilor cu Roma, şcl. şcl.

După cinci ani. In 11 Noemvrie a. c. se împlinesc cinci ani, de când aliaţii din puterile centrale au declarat că sânt biruiţi şi că depun armele. Astăzi, după 5 ani de «pace», pare că nu mai vedem decât suferinţe şi mizerii în ţara noastră lărgită. In faţa acestui fel de a vedea situaţia, nu va fi de prisos să punem şi modul de a vedea al *altora*. Aşa b. o. delegaţii Societăţii Naţiunilor, cari ne-au vizitat zilele acestea, la plecarea lor din ţară au declarat prin secretarul general, *Sir Eric Drummond*, următoarele:

«Plec din România cu cele mai bune impresiuni. Această mărturisire o fac în modul cel mai sincer şi corespunde pe deantregul cu sentimentele mele. Trebue să regret viu, că vizita noastră a fost de o durată atât de scurtă. Anul acesta am vizitat Varşovia, Praga, Viena şi Dantzing. Mi-a fost dat să admir munca intensă ce se desfăşoară în România de toţi, pentru consolidarea ţării şi pentru valorificarea imenselor ei bogăţii. Numai în Cehoslovăcia am mai putut vedea depunându-se o muncă atât de vie ca în România. Muncă continuă, muncă pacinică, muncă rodnică, — eată impresiunea pe care mi-a lăsat-o România»...

Festivaluri şi conferenţe în Sibiu

(*x*) Seria de manifestaţii de artă şi cultură, puse la cale din partea corporaţiilor culturale româneşti sibiene, în frunte cu despărţământul Sibiu al Asociaţiunii, şi-a luat începutul Duminecă la ora 4 d. a., conform planului stabilit şi publicat.

Sala mare, din palatul prefecturii judeţene, s'a dovedit de astă dată cu mult prea mică, pentru a cuprinde pe toţi doritorii d'a asista la întâiul festival, organizat de aşezămintele amintite.

«*Sfânta Scriptură şi intelectualii noştri*» a fost titlul conferenţei publice, desvoltate de I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, — o teză care, prin actualitatea sa, nu putea decât să deştepte în mare grad interesul ascultătorilor din clasa noastră cultă.

După ce corul mixt al Şcoalei normale «Andrei Şaguna» a întonat cântarea de rugăciune, înaltul prelat luând cuvântul îşi exprimă dorinţa ca publicul nostru să arate cât mai mare atragere şi însufleţire pentru intreprinderile culturale care îşi iau începutul cu ziua de astăzi, şi care — în spiritul unei vechi tradiţii a poporului român — s'au introdus şi de astădată prin sfântă rugăciune.

Intrând în subiectul conferenţei sale, I. P. S. Sa Părintele Mitropolit arată mai întâi însemnătatea atribuită Sfintei Scripturi din partea popoarelor civilizate ale străinătăţii, în special a englezilor. Se recunoaşte pretutindeni că Sf. Scriptură se ridică, prin înălţimea cugetărilor sale, mai pe sus de toate cărţile. Ea este cartea care se potriveşte pentru toate popoarele lumii, ea se şi traduce în sute şi mii de limbi şi dialecte; nu există operă scrisă, care să fie mai aproape de sufletul oamenilor de sub orce formă de civilizaţie, decât Biblia. De aceea o putem numi cu drept cuvânt: *Cartea sufletului omenesc*, care este unul şi acelaş în lumea întreagă.

Sfânta carte ne satisface dorurile mai bine ca orce alte cărţi.

Sf. Scriptură nu este opera unui singur autor, nici nu s'a scris într'un timp limitat, ci într'o lungă serie de ani: o mie şase sute. Şi, cu toate acestea, cartea sfântă se caracterizează prin o mare *unitate*; — acelaş duh respiră dela început până la sfârşit, — spre marea deosebire de toate celelalte doctrine de pe alte terene, ce nu se pot lăuda cu asemenea calitate.

Oratorul explică de unde vine caracterul acestei admirabile unităţi a bibliei. Aduce pilde cum prin cuvintele Scripturii se respândeşte mângâere şi alinare în inimele îndurerate, şi cum prin mijlocirea acelor cuvinte se ivesc în sufiete binefacerile păcii şi ale armoniei, mai mult ca prin orce operă literară fie cât de celebră. Pe paginile sfintei scripturi nu respiră decât atmosfera bunătăţii şi a iubirii.

Faptul, că cine citeşte cartea sfântă, nu poate să fie om rău şi primejdios, este ilustrat prin povestirea unei întâmplări adevărate.

De altfel, superioritatea Sfintei Scripturi a fost recunoscută de geniile cele mai mari ale omenirii.

Acest izvor al tuturor adevărurilor este străbătut de duhul lui Dumnezeu. Este ca o solie trimisă de Hristos să ne îndrepte din nou pe căile adevărate.

Din Sfânta Scriptură, — care nu e operă omenească, ci e resultantă din contactul cu înţelepciunea cerească, — avem să ne dobândim cunoştinţele religioase, dar nu cunoştinţe de altă natură. Dacă s'ar fi urmat totdeauna în acest fel, s'ar fi evitat unele conflicte ivite între ştiinţă şi religiune.

Reprezentanţii credinţei privesc cu desăvârşită încredere ştiinţele naturale. Adevărurile veşnice, din cartea cărţilor, nu le răstoarnă nimeni. Dar, pentru aceea, credinţa şi ştiinţa nu se exclud una pe alta.

In echilibrul moral cultural al societăţii de astăzi, se caută cu zor mijloacele de restabilire. Se vorbeşte şi se scrie despre serii întregi de reforme, de îmbunătăţiri, de refaceri, — dar cea mai de căpetenie reformă totuşi nu poate să fie alta, decât reforma sufletelor, *renaşterea caracterelor*. (Aplauze).

Dacă ar primă în societatea noastră devotamentul către bunurile superioare ale vieţii, n'ar fi ţară mai fericită, ca România întregită!

Dela spiritul în care trăim, atârnă valoarea vieţii. Să ne gândim, prin urmare, cum să introducem spirit superior în viaţa noastră publică.

Ce rol avem noi, ca intelectuali, în mijlocul poporului? Să ne cultivăm noi înşine, şi să ne organizăm sufletul, făurindu-ne o clară concepţid despre lume şi viaţă, ca un principiu lăuntric, care ne va conduce în orce împrejurări.

Poporul nostru are o mentalitate de creştini, intelectualii de azi s'au depărtat binişor de mentalitatea aceasta. Intelectualii generaţiei dispărute au fost, din acest punct de vedere, superiori generaţiei actuale..

Acum, în epoca libertăţii politice, este cu atât mai mare datoria de a repara deficitele, pentru a face închegarea sufletească, apropiindu ne de factorii culturii adevărate şi asimilând elementele necesare.

Avem trebuinţă de Hristos şi de puterile dumnezeeşti ce se desprind din cuvintele Lui: să nu fie zi, în care să nu citim câte ceva din aceste cuvinte.

A cită la ocazii din fel de fel de autori, şi a nu şti nici un cuvânt al Sfintei cărţi, înseamnă a fi stăpân pe-o educaţie, ce nu i completă.

Acesta este, în puţine cuvinte, conţinutul instructivei conferenţe despre Sfânta Scriptură şi intelectualii noştri.

Incheind, oratorul mulţumeşte publicului pentru atenţiunea şi aprobările ce a manifestat şi-i recomandă, ca intrând în librăriile ce le avem să întrebe şi de cartea aceea, izvor cu apă vie, care să ne fie călăuză sufletească în cărările vieţii. —

Inainte şi după cuvintele călduroase ale arhiereului nostru au fost executate două coruri: De tine se bucură (G. Dima) şi Imnul de mărire (N. Oancea), cântate, cu bună pregătire, sub conducerea dlui T. Popovici, de corul mixt al şcoalei noastre normale.

In ceeace priveşte jocul artiştilor trebue să recunoaştem zelul cu care au jucat. E vorba de un apostolat. Toţi tineri plini de încredere, cu calităţi reale — au trecut botezul de foc la rampa din Sibiu cu frumoase promisiuni pentru întreaga stagiune.

Personalul se recrutează din actori tineri, talentaţi, ai teatrelor din Iaşi, Craiova, ale statului, şi din câţiva dela «Teatrul popular» din Bucureşti.

Dl C. Hociung a jucat pe Horaţiu, adâncind caracterul, dându-ne un rol bine reliefat. Gallus (H. Polizu) a fost un tinăr notar plin de foc tineresc, pe care-l aşteptăm bucuros în comedia de salon. Dşoara Constanţianu, ca Neera, bine ca înfăţişare şi dicţie. Sclava lui Scaur, Getta, dşoara Fl. Ciriclean, dacă a fost coafată à la Sarah Bernhard şi a avut unele gesturi ale mânii (cu degetele resfirate) cam nenaturale pentru o sclavă romană, a jucat, totuş, spre mulţumirea sălii. Şi ceilalţi artişti (E. Grigoriu, C. Antoniu, Georgian, Mihăescu, Voiculescu, Păunescu, etc.) au contribuit ca seara să fie o seară plăcută.

Aşteptăm cu plăcere piesele viitoare: «Moartea civilă» şi «Ţăranul baron».

Impotriva alcoolismului

In şedinţa senatului dela 5 Noemvrie 1923, I. P. S. Sa mitropolitul primat *Miron*, vorbeşte despre cumplitele ravagii făcute de plaga alcoolismului în ţară. Semnalează înmulţirea fără nici un control a cârciumilor şi întinderea patimei beţiei în rândurile populaţiei dela sate şi oraşe. Numai în Basarabia şi Bucovina numărul cârciumilor a crescut cu un procent de 100 de ori faţă de numărul cârciumelor existente înainte de războiu. Acest flagel vatămă sănătatea fizică şi morală a poporului, distruge familia şi ruinează pungile în folosul unor speculanţi cari nici măcar nu sânt din neamul nostru. Ocupându-se de această chestiune, factorii bisericeşti adresează senatului prin organul Sf. sinod, un memoriu, prin care sânt semnalate proporţiile alcoolismului, încheind cu un apel făcut guvernului de a lua măsuri pentru înfrânarea acestui viţiu. I. P. S. Sa dă cetire memoriului, în care se prevăd următoarele propuneri:

1. Să se respecte repaosul Duminical şi să se oprească ţinerea târgurilor în zilele de Duminecă şi sărbători;

2. Să se aplice şi la noi legea contra beţiei, în vigoare azi în Olanda şi Danemarca;

3. Să se limiteze producţiunea şi vânzarea spirtului. —

Dl Vintilă Brătianu, ministru de finanţe, în răspunsul dat Mitropolitului primat, recunoaşte exactitatea constatărilor.

Dl V. Brătianu face cunoscut, că are în studiu o nouă lege a vânzării beuturilor spirtoase, şi că dorinţa dsale este ca şi Mitropolitul primat să facă parte din comisiunea de elaborare a proiectului. Ca măsură intermediară, a declarat ministrul, am dispus, ca până la reglementarea prin lege a noului regim de fabricare şi desfacere a alcoolului, să nu se mai acorde nici un brevet nou de licenţă.

Dsa îşi exprimă satisfacţia că biserica se ocupă de o chestiune de aşa mare interes naţional şi se declară bucuros a-i primi sprijinul.

Congresul preoţesc din Bucureşti

Asociaţia generală a clerului ortodox a ţinut, în 30, 31 Oct. şi 1 Noemvrie, al doilea congres al său. Eată un scurt raport:

Conform datinei strămoşeşti, s'a săvârşit întâi serviciu divin, şi anume în sf. biserică «Bradu Boteanu», de lângă palatul regal.

După terminarea serviciului religios, congresiştii s'au adunat în mare număr în aula fundaţiei universitare Carol I.

Preşedintele Asociaţiei şi al congresului, *Pr. Popescu-Mălăeşti*, având în dreapta şi în stânga pe Arhiereii bisericii noastre, deschide întâia şedinţă, şi salutând pe cei prezenţi roagă pe I. P. S. Sa Mitropolitul primat *Miron* să se facă interpretul clerului pe lângă guvern în sensul că slujitorii altarului doresc să aibă posibilitatea de a şi îndeplini cât mai desăvârşit misiunea lor.

I. P. S. Sa Mitropolitul primat *Miron* îşi exprimă bucuria de a fi în mijlocul unui mare număr de preoţi, veniţi din cele mai depărtate ţinuturi ale ţării, şi făcând călduros apel la unire, spune că preoţii trebue să dăsvolte muncă uriaşă cu scopul ca duhul bisericii străbune să pătrundă mai puternic în sufletele credincioşilor de astăzi.

Inaltul prelat constată, că învăţământul religios nu se mai predă în ultimele clase ale şcoalelor secundare, ear în şcoalele profesionale de fete orele de religie au dispărut din programul cursului superior. Cere introducerea învăţământului religios în toate şcoalele profesionale pentru toate clasele în câte 2 ore pe săptămână. Termină, binecuvântând desbaterile congresului preoţesc.

P. S. Sa Episcopul *Vartolomeu* al Râmnicului arată importanţa credinţei strămoşeşti, care singură la început ni-a păstrat ţara, limba şi obiceiurile poporului nostru. Vorbind de valoarea misiunii preoţeşti, P. S. Sa spune că fără această credinţă poporul nostru se simte fără reazăm. Invăţătura credinţei trebue dată nu cum o vrea viaţa, ci cum cere flacăra credinţei şi legea strămoşească. Termină cu credinţa, că preoţimea va şti să lupte cu credinţă pentru mântuirea poporului.

Dl *V. G. Ispir*, secretarul general al ministerului de culte, asigură că hotărârile congresului vor fi luate în seamă de către guvern.

Dl *Berceanu*, ajutor de primar, salută pe congresişti în numele cetăţenilor capitalei. Termină, amintind preoţimii că nici până azi capitala României nu are catedrală.

Dl advocat *Popescu-Tudor*, în numele societăţii ortodoxe române, salută al doilea congres al preoţilor. Spune că n'a fost în lume biserică mai constructivă şi mai liberală ca biserica creştină, şi numeroase sânt dovezile trecutului glorios al preoţimii noastre. Numai biserica va fi în stare să creeze temelia viitoare a ţări noastre.

Episcopul *Nectarie*, al Cetăţii Albe, aduce salutul preoţimii din sudul Basarabiei şi arată că clerul de acolo luptă pentru autonomia bisericii, pentru organizarea învăţământului religios şi apărarea averilor bisericeşti.

Mai vorbesc preoţii Iancu Ştefănuţ din Arad şi Sârbu din Bucovina.

Şedinţa de dimineaţă se ridică la ora 1 d. a.

Şedinţa de după amiază se deschide la ora 4 d. a. sub preşedinţia Pr. Popescu Mălăeşti.

Dl *Boroianu* salută pe congresişti în numele facultăţii de teologie şi vede în acest congres roadele muncii profesorilor, care au pregătit preoţimea noastră.

Pr. Mălăeşti citeşte un memoriu care va fi înaintat M. S. Regelui, primului ministru şi miniştrilor de culte şi instrucţiune publică.

Congresul alege apoi delegaţii ce vor prezenta memoriul.

Asupra chestiunii dreptului bisericii de a-şi administra liber averile, a vorbit Pr. Popescu-Moşoaie, care face un istoric al chestiunii, şi ajunge la concluzia că biserica trebue să şi atingă scopul administrându şi singură averile, cu dreptul de control al autorităţii statului.

Preotul *Blikorski* (Bucovina) se ocupă în special de felul organizarea fondului religionar din Bucovina.

Dl prof. S. *Mehedinţi* îşi exprimă punctul de vedere privitor la influenţa sentimentului religios asupra regenerării sufleteşti, care influenţă dsa o vede prin următoarea formulă: Nu poate fi om deplin fără sentimentul religios şi fără a fi creştin în acelaş timp.

Şedinţa se ridică la ora 7.

*

Şedinţa de dimineaţa, în ziua a doua a congresului Asociaţiei, s'a ţinut în localul corpului didactic.

A prezidat Pr. Popescu-Mălăeşti.

S'a discutat în continuare chestiunea administrării averilor bisericeşti.

Arhim. *Scriban* a făcut un documentat istoric al chestiunii arătând că statul n'a fost în toate vremurile bun gospodar. In consecinţă a cerut ca aceste averi să fie administrate de către biserică.

Citează cazul preoţilor din Basarabia cari sufer din pricină că statul se amestecă în administrarea averilor bisericeşti.

Preotul D. Popescu Moşoaia, raportorul chestiunii, propune ca toate averile bisericeşti precum şi sumele acordate de către stat pentru întreţinerea bisericilor şi a instituţiunilor bisericeşti să fie administrate de către biserică cu dreptul de control al statului.

Arhim. *Scriban* citeşte o moţiune prin care congresul protestează împotriva faptului că biserica din Basarabia a fost chemată la parchet pe această chestiune a averilor, fără aprobarea autorităţilor bisericeşti. Congresul protestează de asemenea faţă de administraţia statului în ce priveşte fondul religionar din Bucovina.

Preotul G. *Cristescu*, raportor, arată mijloacele cele mai bune pentru răspândirea învăţăturilor creştine în straturile populaţiei: tipărirea şi răspândirea bibliei, răspândirea broşurilor morale, înfiinţarea comitetelor de moralizare a poporului. Congresul a hotărât ca propunerea preotului Cristescu să fie tipărită şi răspândită în mii de exemplare.

Dl Stelian *Popescu*: Am cerut cuvântul, pentru că părintele conferenţiar v'a vorbit de răspândirea bibliei, şi ţin să vă arăt că, în ţările străine, ea este atât de răspândită, încât astă vară când am fost în Suedia, am găsit biblia scrisă în *româneşte* pe masa dela capul patului. Nu s'a scris până azi carte cu învăţături superioare bibliei, şi de aceea propunerea făcută trebue realizată pentru binele şi ridicarea neamului românesc.

Şedinţa de după amiazi s'a deschis la ora 3 în sala corpului didactic.

La cuvântul părintele *Grig. Pişculescu*, (Galaction), care resumă discuţiunile privitoare la chestiunea modului de răspândire în popor a învăţăturilor bisericii ortodoxe, stăruind asupra necesităţii tipăririi bibliei într'o limbă literară, lucrare pe care a şi început-o Sf. Sa prin traducerea Noului Testament sub auspiciile Fondaţiei Culturale «Principele Carol». Cere înfiinţarea unei gazete zilnice pentru propagarea învăţăturilor ortodoxe.

Propunerea a fost primită.

In această chestiune mai vorbeşte dl I. G. Savin, inspectorul general al cultelor, aducând salutul Principelui Moştenitor, în numele fundaţiei Carol.

In timpul desbaterilor intră în sală I. P. S. Sa arhiereul *Gurie* al Basarabiei, însoţit de preotul Andronic. I se face o primire călduroasă de congres.

I. P. S. Sa binecuvintează congresul şi urează spor la muncă.

Preotul *Andronic* (Basarabia) mulţumeşte preoţimii de modul cum a îmbrăţişat chestia bisericii basarabene.

La desbaterile congresului ia parte şi noul ministru ai cultelor dl *Lăpădatu*. Este salutat de preşedintele congresului şi rugat să ţie seamă de dorinţele preoţimii care sânt şi spre folosul neamului.

Dsa răspunde că, deşi nou venit la ministerul cultelor, totuşi cunoaşte chestiunile bisericeşti şi şi va da toată osteneala de a pune în aplicare dezideratele preoţilor.

S'a luat în discuţie chestiunea salariilor, după ce păr. D. Georgescu a raportat asupra ei. S'a propus să se egaleze salariile cu ale membrilor corpului didactic.

După mai multe discuţiuni în aceeaşi chestiune, şedinţa s'a ridicat la ora 7 seara.

*

In ziua *a treia*, în şedinţa de dimineaţă, se continuă desbaterile în chestiunea salariilor, la care participă mai mulţi congresişti.

S'au citit statutele Asociaţiei şi s'au aprobat.

După câteva comunicări se procedează la alegerea comitetului Asociaţiei. Sânt aleşi: Pr. *Popescu-Mălăeşti*, preşedinte, Pr. *I. Mihălcescu*, arhim. *Scriban*, *Georgescu Duşumea* şi *T. Moşoaia*, membri; Pr. *Creţu*, cassier, *Diaconescu*, secretar; Pârşoveanu, Gotcu şi Munteanu, censori; Pişculescu, Munteanu şi Florescu, censori suplenţi.

După alegerea comitetului se ia în desbatere chestia înfiinţării unui ziar bisericesc.

Pr. Mălăeşti arată greutăţile ziarului, aducând la cunoştinţă că Fondaţia Carol vrea să facă un ziar care să fie condus de preoţi.

Dl *Boroianu*, decanul facultăţii de teologie, spune că idealul său a fost înfiinţarea unui ziar al preoţilor. Propune o asociaţie centrală a presei bisericeşti din toate ţinuturile, şi răspândirea ideilor congresului şi printre preoţii cari nu au luat parte la congres.

Pr. *Gotcu* din partea delegaţiei care a fost în audienţă, comunică, cumcă primul ministru a arătat toată toată bunăvoinţa, promiţând că împreună cu dl ministru al cultelor va colabora pentru ridicarea preoţilor şi a bisericii. Dl Lăpădatu, ministru al cultelor, a spus că are toată convingerea că numai cu preoţi şi prin ei se va putea ridica neamul. Dl V. Brătianu, ministru de finanţe, a declarat delegaţilor că va lua toate măsurile necesare pentru închiderea cârciumelor în zilele de Duminecă şi sărbători. In chestia locuinţelor, a spus că va da posibilitatea comunelor să le zidească. In ceea ce priveşte salarizarea, aceasta este una dintre chestiunile pe care dsa le studiază acum, căutând să facă o unificare între toţi funcţionarii statului.

Pr. senator, *Al. Munteanu*, mulţumeşte congresului pentru iubirea pe care fraţii de pretutindeni au atătat-o celor din Ardeal.

Şedinţa se ridică la ora 2 d. a.

Ştirile zilei

Predică în catedrală. Joi, în ziua sf. Dumitru, la Pricesnă a predicat în catedrala noastră profesorul seminarial Dr. A. Crăciunescu.

Fundaţiunile unui mitropolit. I. P. S. Sa Mitropolitul Bucovinei, Vladimir Repta, a făcut Societăţii culturale bucovinene două donaţiuni de câte 20 mii de lei, a căror destinaţie este crearea de 4 burse pentru patru copii de ţărani ortodoxi români de peste Prut cari urmează studiul liceal. Faptul arhiereului vădeşte interesul manifestat şi până acum pentru propăşirea bisericii şi răspândirea culturii româneşti.

Diurna parlamentară, care fusese odată 160 de lei, s'a ridicat la 300; acum se svoneşte că se va ridica la 500 de lei! — Pentru «aleşii naţiunii» se vor găsi mijloace, care pentru alţii se refuză?

Caz de moarte. Ni se scrie: Luni, în 16 Octomvrie 1923 a adormit în Domnul, după o scurtă boală, fiind împărtăşit cu sf. Taine, veteranul preot *Ioan Brotea* din Mateiaşi, protopresbiteratul Cohalm, în anul al 74 lea al etăţii şi al 50 lea al preoţiei. Defunctul a fost unul dintre cei mai vrednici preoţi ai mitropoliei noastre. Fiind tată a 13 copii, dintre cari 9 ajunşi în vârstă matură şi primind creştere aleasă, răposatul a fost şi un priceput şi însufleţit păstor al turmei sale, care sub conducerea sa a făcut progrese frumoase morale şi materiale. Pentru vrednicia sa a fost distins din partea I. P. Sfinţiei Sale cu brâu roşu, ear preoţimea tractuală l-a ales în anii trecuţi duhovnic al său. Inmormântarea s'a facut în Octomvrie prin protopopul tractual, asistat de 5 preoţi în faţa unui numeros public de intelectuali şi ţărani din tot ţinutul. Deşi în vârstă destul de înaintată răposatul era în depline puteri fizice şi intelectuale, astfel că biserica pierde într'însul un devotat slujitor, dela care se putea aştepta încă o bogată activitate. Moartea lui a cufundat în jale adâncă numeroasa-i familie, pe parohienii săi, cari îl iubeau ca pe un adevărat părinte şi pe toţi cei ce l-au cunoscut. Odihnească în pace.

Ajutorarea văduvei preotului martir Opriş. In urma apelului apărut în ziarul nostru, relativ la ajutorarea văduvei preotului Opriş din Cristiş, ucis de unguri în uşa bisericii pe când citea chemarea la arme a Ardealului, părintele C. Dumitrescu dela biserica Icoanei din Bucureşti, folosindu-se de congresul preoţilor întrunit în capitală, a colectat printre congresişti suma de 1445 lei, care a şi fost trimisă d-nei Silvia Opriş.

Din durerile noastre trecute şi prezente, este titlul unei broşuri acum apărute, de Eugen Munteanu, primpretor. Cuprinde numeroase articole de chestiuni sociale, administrative, culturale ş. a. publicate în diferite ziare şi reviste din patrie. Preţul broşurii 20 lei. De vânzare la autor în Agnita.

Rectificare. In nr. 82 al ziarului nostru, în articolul «Dela conferenţele pastorale», pag. 2, col. III, să se citească: «*membru* al comitetului parohial din Balşa», (în loc de *preşedinte* al comitetului...).

La Urania, în Sibiu, rulează cele mai bune filme cu renumiţi artişti. In curând: Despre boalele contagioase, reprezentaţie numai pentru adulţi, la ora 7 şi 9 seara.

Ce ne trimite Budapesta! Afişe galbine cu chenar negru sânt ascunse în cărţi literare, în limba maghiară, trimise din Budapesta nu numai în oraşele ardelene, ci şi la librăriile din Bucureşti. Afişele, găsite de curând la librăria Herz din capitală, cuprind următoarele cuvinte în ungureşte: «Cred într'un Dumnezeu; cred într'o patrie, cred într'o dreptate divină şi veşnică; cred în învierea Ungariei, Amin». După aceasta se mai zice: «Ungaria ciuntită nu este ţară; Ungaria întreagă este rai!» — Cunoscând prea bine «bunătăţile» acestui rai pierdut, autorităţile noastre vor controla mai dinadins librăriile din toată ţara.

In teatrul Sibiului, trupa germană va reprezenta Sâmbătă în 10 l. c. tragedia în 5 acte *Intrigă şi iubire*, întru comemorarea lui Fr. Schiller.

Mulţămire

Avem deosebita onoare a mulţămi tuturor rudeniilor, pretinilor, oficialităţilor şi tuturor cunoscuţilor, cari ne au mângâiat pentru pierderea suferită prin moartea soţului şi tatălui nostru, preot Ioan Brotea paroh în Mateiaş, protopopiatul Cohalm, jud. Târnava mare.

Mateiaş, 6 Noemvrie 1923.

Familia Brotea

Reînfiinţarea oficiului de locuinţe

Şeful Oficiului de locuinţe din Sibiu ne trimite următoarele:

Oficiul de locuinţe, care a fost scos din funcţiune prin ordinul Min. de Interne Nr. 48432 1920 şi care a sistat activitatea sa la sfârşitul lunei Iunie, a fost reînfiinţat, şi la 1 Noemvrie 1923 îşi reîncepe activitatea. Localurile oficiale se află earăş în casa Primăriei Sibiu str. Mitropoliei Nr. 2. Şeful oficiului este dl comisar Eugen Albrich. Comisiunea de cartiruire se alcătueşte din dnii: prefect Anastasie Boiu, resp. în reprezentanţa acestuia secretarul Mihail Jourca. Francisc Cerneschi consilier la curtea de apel, Albert de Arz notar orăşenesc şi comandantul pieţei maior Ioan Gavrilescu sau în reprezentanţa acestuia, căpitanul Traian Antochi. Pentru funcţiunea oficiului se aplică în primul rând regulamentul de locuinţe din anul 1923 Nr. 4868 pe lângă ordonanţa îndrumătoare. — O conferinţă ţinută sub preşedinţia dlui prefect şi cu concursul preşedintelui oficiului de închiriere a fixat următoarele puncte:

1. Acele camere, care de prezent sânt încă ocupate în urma unei rechiziţiuni de mai înainte prin oficiul de locuinţe, vor rămânea rechiziţionate până la alte dispoziţiuni;

2. Rechiziţiuni nouă se pot face numai în baza unei cercetări comisionale prin câţiva dintre domnii sus menţionaţi şi a unei hotărâri ce se va lua în consecinţă în scris de către oficiul de locuinţe. Domnii menţionaţi se vor legitima prin legitimaţii emise de oficiul de locuinţe: alte organe nu au dreptul de a face rechiziţiuni;

3. Oficiul de locuinţe va rechiziţiona numai acele părţi ale locuinţelor, care în senzul regulamentului nu sânt strict necesare pentru locuitori, respectându-se *cu rigoare* măsura, ca pentru fiecare persoană adultă se consideră ca necesară 1 cameră, ear pentru capul familiei 2 camere, aşa ca acestea sânt scutite *sub orce împrejurare* dela rechiziţie;

4. Privitor la chirie, s'a pronunţat cumcă se ia ca bază pentru calculare la camere nemobilate partea corespunzătoare a chiriei plătite de chiriaşul principal, şi că din aceasta nu se va solvi nimic proprietarului casei. La camere mobilate se va mai plăti pentru folosirea mobilelor şi eventual pentru aşternut etc. *o despăgubire justă, corespunzătoare împrejurărilor.* Asupra încălzitului şi iluminatului nu se extinde rechiziţia;

5. Pentru fiecare cerere se va plăti la înaintare o taxă de 10 lei.

Pentru asemnarea camerilor se va plăti deasemenea o taxă, şi anume pentru o cameră 20 lei, pentru 2 camere 40 lei, pentru 1 cameră cu antreu 30 lei, pentru 2 camere cu antreu 50 lei.

Sibiu, la 31 Octomvrie 1923.

Eugen Albrich m. p.,
şeful oficiului

Important pentru toţi institutorii şi învăţătorii

Au apărut: **Noul**

Chestiuni Metodice

cuprinzând

Metodica Scris-Cititului şi a celorlalte materii ajutătoare

de

Ştefan Velovan,
profesor de pedagogie la şcoala normală de învăţători din Craiova

Marin Fiorescu şi Ilie Jianu,
institutori din Craiova, foşti institutori la şcoala primară de aplicaţie a şcoalei normale de învăţători din Craiova

Volumul I

De vânzare la toate librăriile sau la Editura «Scrisul Românesc», Craiova (148)
1—1

Nr. 8705 (146) 2—3

Concurs

In scopul conferirii de stipendii şi ajutoare **pe anul 1924 din fundaţiunea «Andronic»:**

I. Pentru învăţăceii de orice meserie,

II. Pentru sodalii, deveniţi atari în decursul anului 1923,

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre dexteritatea de a putea deveni măestri, — prin aceasta se escrie concurs, pe lângă următoarele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Extras din matricula botezaţilor;

2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor;

3. Atestat familiar despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sânt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sânt la meserii.

Indreptăţiţi a petiţiona sânt numai români ortodocşi născuţi în arhidieceza de Alba Iulia şi Sibiu şi în eparhia Vadului, Feleacului şi Clujului.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contractul cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat);

d) adeverinţă dela măestru despre sporul ce-l arată în măestrie, despre diligenţa şi purtarea morală; vidimată de catihetul sau parohul local.

Contractul trebue aclus la cerere în original, sau în copie autentică.

II. Sodalii

a) că au terminat anii de învăţăcel, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XXVII din 1884 §. 67),

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor, ceeace vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sânt membri ai vreunei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sânt în condiţiuni de a deveni măestri

a) să aibă certificat dela măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voiesc să se aşeze ca măestri, ce fel de mijloace mai are pentru a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficul parohial că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se cere, ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie, adresate Consistorului arhidiecezan ort. rom. din Sibiu şi să le înainteze cel mult până la **31 Decemvrie 1923 st. v.**

Cererile neinstruite în regulă şi cele intrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiu, la 17 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 859 (132) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a doua din **Beclean**, protopresbiteratul Făgăraşului, se escrie de nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiunile împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat, precum şi o măsură de grâu (20 litre) dela fiecare familie, eventual preţul grâului după piaţă.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenţii, cu prealabilă încunoştiinţare, se vor prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, sau a celebra.

Făgăraş, la 7 Octomvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopresbiter.

(147) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III a **Zizini**, protopresbiteratul Braşov, judeţul Braşov, se publică concurs cu termin de 30 zile dela cea dintâi publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii îşi vor înainta cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopopesc în terminul legal şi după prealabila încunoştinţare a oficiului protopopesc se vor prezenta în parohie în vreo Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, predica, eventual a şi celebra.

Braşov, în 5 Octomvrie 1923.

Oficiul protopopesc în înţelegere cu comitetul paroh al

Ioan Hamzea
adm. prot.

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria Arhidiecezană în Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere chirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 31 Octomvrie (13 Noemvrie) 1923 Nr. 89

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Reunirea bisericilor

Am constatat într'un număr precedent (85) al ziarului nostru faptul îmbucurător că în căutarea unei biserici-tip privirile confesiunilor apusene țintesc asupra sfintei biserici ortodoxe. Am spus că șeful mitropoliei noastre ardelene, ca unul din reprezentanții cei mai de seamă ai bisericii ortodoxe de astăzi, a primit dela comitetul pentru teze al conferenței dela Geneva să se pronunțe asupra unor serii de întrebări care vor forma subiectul desbaterilor în congresul religios ce se întrunește la Washington în Mai 1925. Am expus în sfârșit, cititorilor noștri, care anume sânt aceste întrebări.

Se învederează că în urmărirea idealului de reunire a bisericilor din toată lumea, înțelegerea împrumutată își face tot mai mult drum între confesiunile creștine: dorim să ne cunoaștem unii pe alții și să desvoltăm tot mai intensiv ceeace este un bine comun al celor ce mărturisesc pe Isus Hristos.

La curentul de idei, ce preocupă o lume întreagă, răspund și frații «uniți» dela Blaj (în prim articol din Unirea dela 3 l. c.). Ei zic așa:

Există și la noi dorul unirii. Dar, la frații ortodocși, nu atât dorul unirii tuturor, — oricâte învitări și chestionare ar primi Preasfințitul Sibiului dela «World Conference on Faith and Order», — ci idealul restrâns (!) al împreunării celor două biserici românești. Este însă nespus de trist să vezi armele și metodele, cu cari vreau să săvârșească frații noștri acest lucru, în numele dragostii creștine și spre mărirea lui Dumnezeu. Atunci când alții se sfătuesc cu bunăcredință pentru unirea tuturor, ori se roagă (!!) cu stăruință pentru unirea tuturor, ei cearcă prin uneltiri (?) și apucături (?) incalificabile să sugrume credința uniților cu Roma, pentruca apoi să poată schimba (?) la conferența din Washington, credința tuturor Românilor, nu numai a ortodoxilor de azi. Luptă cu încăpățânare împotriva adevărurilor evidente (?) pentru a putea dovedi celor nepricepuți, că unirea cu Roma e o rană deschisă de alții împotriva noastră, că n'a făcut neamului nici un bine, ci dela ea vine tot răul în care ne zbatem azi. In consecință statul are datoria să sugrume această plagă, neîndreptățind, unde numai se poate, sprijinind zizaniile sămănate cu ură și calcul în sufletul poporului îmbătat de făgăduinți mincinoase. Nu se dau îndărăt nici dela arma cea mai nouă scoasă din arsenalele *Fanarului*: calumniarea (?) ordinară a conducătorilor acestei biserici. Și, pe urmă, așteaptă binecuvântarea cerului asupra acestei manevre rușinoase...

Toată această tiradă — nu putem să o numim altcum — ar vrea să justifice refuzul bisericii catolice romane d'a participa la cercetarea împreună a chestiunii de reunire în biserica lui Hristos.

Invinuirile, aduse ortodoxiei precum și altor confesiuni, se resfață în acelaș timp și pe paginile mai nouă ale revistei blăjene *Cultura Creștină*. Apărând «Primatul infalibil al urmașului sfântului Petru», revista scrisă românește nu vede în afară de biserica romano-catolică, decât o «descompunere deplorabilă» în sinul tuturor celorlalte biserici. «Biserica orientală ortodoxă, spun învățatii de pe Târnave, numără cel puțin 15 biserici independente», — iar «că de ce independență și unitate se bucură biserica ortodoxă română, e mai bine — ca noi, dela Blaj, — să nu vorbim». (De ce, prin urmare, nu vă țineți de cuvânt!?)

Revista bisericească *română* a Blajului războinic apără «unitatea catolică a bisericii romane» mai vehement decât orce organ de publicitate al celor mai iezuiți dintre confrații săi.

Dacă nu mai biserica Romei «este una și catolică» și în sinul altor biserici nu există unitate creștină, — oare ce fel de valoare conține unitatea aceea, care face pe înalții prelați *români* să se solidarizeze cu prelații de categoria unui Glattfelder; altădată îi forțează să lipsească dela un mare act istoric, privindu-l numai — de după ușă; sau, la alt prilej de manifestare, unde este reprezentat întreg neamul (b. o. la Rășinari, Sibiu, Avrig), tu ca «bun român» să strălucești prin absență intenționată, motivată în deosebi prin legătura cu Roma papală...

Acestea sânt făptuiri în lumina zilei, ca urmări de «unitate» papistă; și de aceea rana deschisă de alții este în adevăr tot deschisă, și dela ea vin multe rele în care ne sbatem acum.

«Uneltirile și apucăturile incalificabile» n'au fost și nu sânt de partea ortodoxiei române. Nu din mijlocul nostru, ci chiar din mijlocul românilor uniți a răsunat de curând glasul: «*Trebue astăzi să mă rușinez că sânt unit*»...

A fost glasul inimii sincere, cum a fost și scrisul istoricilor uniți, cari au osândit cu aceeaș sinceritate actul «unirii».

FOIȘOARA

Comori carpatine

— Impresii și constatări —

(Urmare din Nr. 87 și sfârșit)

M'a surprins și faptul că un preot, într'o comună vastă unde are atâta de alergat peste zi, cum de a avut timp să se ocupe și de bunăstarea materială și culturală a credincioșilor săi. — Căci, de aproape un sfert de veac decând servește dânsul în parohie, a ridicat o biserică pompoasă, întemeind fonduri și biblioteci în valoare de câteva sute de mii de lei, ținând în biserică prelegeri economice, și înființând și o bancă poporală, cruțând pe țărani de a alerga 30—40 km, pe drumuri și pe timpuri grele pentru un mic împrumut și ferindu-i astfel și de ghiarele nesățioase ale agenților... Toată lumea cu care am vorbit despre Sfinția sa își exprima recunoștința pentru acest păstor care luptă zi și noapte pentru prosperarea turmei sale....

M'am despărțit emoționat de acest apostol și am pornit pe jos la deal spre Oașa, având la stânga Sebeșul ca tovarăș nedespărțit de drum.

La vre o 3 km. de Tău, pădurile de fag se termină și începe regiunea codrilor de brazi robuști care umbresc toată valea șerpuitoare până la Oașa. Ai crede că te afli în adevărata Elveție! Apa aci e mai sgomotoasă; se luptă spumegând de furie cu blocurile puternice de sisturi cari îi opun o rezistență dârză... Sărmanul Sebeș! De câte veacuri se sbuciumă el zi și noapte cu natura sălbatică care la fiecare cotitură ar vrea să l oprească cu stâncile ei puternice ce amenință cu prăbușire.... Dar la urmă învingător în fața curentutui năvalnic se închină și cele mai superbe stânci...

Ne apropiem de «Gura Prigoanei», o poeniță sihastră înconjurată de ziduri puternice de brazi, din care șerpuește la deal în inima codrilor o potecă ce duce spre «Prigoana», alt cătun al Șugagului, o regiune climatică renumită în părțile acestea.

E în amurg, nu auzi decât vuetul asurzitor al apei și gemetul profund al brădetului maestos. Ici colo cete de păstrăvi se joacă sburdalnic în oglinda de cristal, veseli și ei de farmecul naturii binecuvântate în care trăesc.

Zidurile de codru se apropie, se îndeasă, pare că acum să ne înfunde cărarea, întunerecul ne apasă, — dar iată-ne de odată la luminiș de poeniță tupilată în desimea brădetului... Nu-mi pot imăgina ca visul și poezia să se fi zămislit pe plauri mai ferice decât acest colț tăinuit al Carpaților... Pare că un geniu ar domina regiunile tăinuite, un geniu ce ți-ar strigà: Copile, zadarnic te uimești de farmecul meu, căci nu mă vei înțelege niciodată!...

Trecem de Ciban, un cătun mic; drumul devine tot mai romantic, codrii tot mai deși, mai amenințători și după o jum. de oră ne aflăm într'o poeniță mândră înconjurată de brazi ce își desmiardă siluetele robuste în oglinda uriașă a unui lac cristalin făcut de mână omenească din isvoarele de mai la deal ale Sebeșului ca să se adune cantități mai mari de apă spre a putea rostogoli de vale la Sebeș lemnele tăiate pentru societatea forestieră de acolo. Câteva case de lemn mijesc din inima codrilor: sânt hoteluri pentru adăpostirea turiștilor cari opresc aici pentru cură de aer.. Este cătunul Oașa, situat la o înălțime de 1250 m.

Mă urc pe o coastă de munte și mă pierd în farmecul variat al regiunii alpine de frumseță sălbatică. Ultimele raze învăluesc puternicul parapet de brazi ai muntelui Oașa într'o mantie ușoară de purpură... Departe, în vale, începe a se așterne ceață fumurie peste talazurile tăcute ale brădetului, ce pare că visează...

E pace și liniște de mormânt pe locurile acestea sihastre, ai dorì să trăești o veșnicie, pierzându-te în farmecul sălbatec al unui vis alpin de primăvară, îngânat de șueratul din văi al sburdalnicului Sebeș și de glasul fluerului

In clipele unei disordini morale, care năpădeşte societăţile pe urma mistuitorului războiu al popoarelor, datoria de creştini este — cum credem cu toată convingerea — a nu refuza participarea la sfătuiri în vederea unei renaşteri a credinţei şi a unei solidarităţi religioase, care să nu fie păgubitoare nici unui popor creştin.

In şedinţa senatului din 9 l. c. la discuţia adresei de răspuns la mesajul tronului, a luat cuvântul Prea Sfinţitul Episcop *Roman* dela Oradea Mare.

P. S. Sa spune, că mulţi au căutat să ponegrească ţara noastră în străinătate, prezentând-o ca duşmană celor lalte ţări şi naţii. La noi nu se prigoneşte nici un cult şi nici o naţie, pentru că ţara noastră este ţara tuturor libertăţilor. In sufletul ţăranului este adevăratul simţ de umanitate şi de dreptate. Cu toate acestea, în străinătate se duce propagandă contra ţării noastre, propagandă pornită tot dela noi, din anumite cercuri. Cea mai bună contra-propagandă este consolidarea internă. Odată cu unirea, trebuia să întocmim şi un program de politică de stat: bisericesc, cultural, economic, social. In legătură cu aplicarea reformei agrare, datoria statului era să dea toată importanţa colonizărilor dela graniţele ţării, creind un brâu de elemente româneşti sigure de-a lungul frontierei.

Greşala de a nu fi avut dela început o politică de stat bine definită se răsbună azi în toate direcţiile. Chestiunea şcolară d. e. a mers în zigzag, după dispoziţiile celorce au luat asupra lor rezolvirea ei. Am ajuns azi în situaţia de a vedea şcoalele confesionale minoritare respectate, ear şcoalele noastre, din aceeaşi categorie, desfiinţate. Ne-am mărginit să impunem şcoalelor minoritare limba română, uitând că cine trăeşte în România învaţă dela sine limba ţării, fără să mai fie nevoie de vre-o silnicie.

La fel şi în chestiunile bisericeşti. Guvernul maghiar a avut dela început o politică de susţinere a bisericii catolice şi numai datorită bisericii catolice s'a putut menţinea stăpânirea de uzurpare a ungurilor timp de 1000 de ani peste neamuri şi peste o ţară ce nu le aparţineau.

E timpul să avem în chestiunile bisericeşti o politică sprijinită pe interesul naţional. Noi nu ne ferim să cerem chiar în faţa străinătăţii, nu privilegii, cum a avut biserica maghiară până acum, ci egalitate de situaţie. Infiinţarea episcopiilor străine trebue să se autorizeze în proporţie cu numărul credincioşilor.

Vorbind de chestiunea raporturilor dintre vechiul regat şi nouile provincii, spune că corectivul regionalismului este unificarea, pe bazele unui centralism de cultură, care să iradieze viaţă şi lumină în toate orăşelele şi ţinuturile ţării. Să nu aşteptăm totul dela stat, ci fiecare locuitor al ţării să fie un element de muncă şi de producţie.

Mai curând dimpotrivă. Monitorul de pe Târnave, în numărul său din 3 l. c., vesteşte că «în baza libertăţii conştiinţei, se va cere ca la şcoalele *statului* (român) din ţinuturile curat (!) greco-catolice să fie numiţi *numai profesori greco-catolici*», căci «altfel, — spune Monitorul — aceste şcoale vor deveni mijloace de proselitism». — Tocmai dimpotrivă, răspundem noi, prin asemenea numiri ele ar deveni cuiburi de propagandă papistă în ţară ortodoxă.

Se cred a fi tot în vechea Ungarie. Reprezentanţii bisericii unitare din Ardeal s'au întrunit zilele acestea în Cluj, pentru a discuta soartea şcoalelor ungureşti ardelene. Sub conducerea episcopului Ferencz Iosef, adunarea a hotărât să prezinte Suveranului un memoriu în care să se arate că «drepturile» unitarilor maghiari ardeleni nu sânt ţinute în seamă de guvernul ţării. Care anume sânt aceste *drepturi*, se precisează în următoarea hotărâre adusă de unitarii ardeleni în Cluj:

«In interesul bisericii şi rasei noastre, în conştiinţa răspunderilor pe cari le datorăm istoriei, întemeiaţi pa articolele de lege XXXVIII din 1868, XX din 1848 XVII din 1879, XXX din 1883, XVII din 1907 şi pe dispoziţiile tratatelor privitoare la minorităţi, ar trebui să refuzăm executarea dispoziţiunilor ministeriale care, cum s'a arătat în memoriul nostru, sânt lipsite de orce bază de drept, — dar în credinţa că dorinţele noastre vor fi ascultate la treptele tronului, ne adresăm M. Sale pentru sprijin şi ocrotire».

Va să zică, legile şcolare *ungureşti* să fie hotărâtoare în statul *român*?! Avem toată dreptatea să tragem la îndoeală sentimentele patriotice ale minorităţii de sub păstorirea episcopului unitar dela Cluj.

Cum este organizată Societatea Naţiunilor?

Societatea sau Liga Naţiunilor se compune din 3 organe diferite:

Adunarea generală,
Consiliul, şi
Secretariatul general.

Adunarea este convocată odată pe an şi desbaterile durează o lună.

Adunarea primeşte rapoarte în toate chestiunile care interesează societatea, dă ea însaşi indicaţiuni şi directive consiliului; elaborează budgetul şi alege şase membri ai consiliului, afară de cei patru cari sânt permanenţi.

Adunarea are la dispoziţie şase mari comisiuni, în care sânt reprezentate toate statele aderente ale societăţii. Desbaterile adunării sânt publice. —

Consiliul numără zece membri, dintre cari patru permanenţi, şase aleşi. Membrii permanenţi sânt reprezentanţii marilor puteri, şi anume ai Angliei, Franţei, Italiei şi Japoniei. Această permanenţă dată marilor puteri se justifică prin faptul că ele reprezintă o massă de oameni însemnată: Anglia numără 400 milioane de locuitori, Franţa vreo 100 milioane, etc. Consiliul se întruneşte cam de cinci ori pe an, în afară de adunarea generală.

Hotărânile consiliului, precum şi ale adunării nu sânt valabile, decât dacă sânt luate în unanimitate. —

Al treilea organ al societăţii, secretariatul general e compus din funcţionari de toate naţionalităţile, dar nu sânt reprezentanţii guvernelor; sânt răspunzători faţă de secretarul general, care la rândul lui are întreaga răspundere a activităţii lui faţă de societate. Funcţionarii secretariatului se ţin în legătură cu administraţiile lor naţionale. —

Pe lângă secretariat sânt mai multe comisiuni techice, compuse din specialişti din toate ţările; asemenea organe se pot înfiinţa după nevoe.

Tot Societăţii Naţiunilor au fost alipite şi Biroul Internaţional al Muncii precum şi Curtea internaţională de justiţie ca funcţionează la Haga.

Pentru chestia minorităţilor s'a hotărât să se creeze o procedură specială, dată fiind greutatea acestei probleme. Trei membri din Consiliul Societăţii Naţiunilor sânt însărcinaţi să primească documentele şi petiţiunile: în principiu acestora nu li se dau curs, dacă manifestă o tendinţă separatistă sau iredentistă, sau nu sânt conforme uzanţelor diplomatice. Natural, în primul rând se comunică aceste documente guvernelor interesate care pot să răspundă sau nu, dând explicaţiile necesare.

Dela Reuniunea meseriaşilor români, Sibiu

— Şedinţă literară —

O frumoasă şi înălţătoare de inimi şedinţă muzicală-declamatorică-literară a ţinut «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» în seara de Sf. Dumitru, Joi, în 8 Noemvrie, începându-şi astfel seria de şedinţe literare.

Imbucurător este faptul că de astădată şi-au dat concursul la aceste conveniri ale meseriaşilor noştri români din Sibiu nu numai intelectualii singuratici, ci desp. Sibiu al Asociaţiunii şi secţia Sibiu a «Asociaţiunii generale a profesorilor secundari». Această colaborare a numitelor două societăţi cu «Reuniunea meseriaşilor sibieni» poate fi privită ca un augur bun pentru iarna, care ne stă în prag.

Oratorul serii a fost dl director al desp. Sibiu al «Asociaţiunii», *Dr. G. Preda*, dir. ospiciului de alienaţi din Sibiu. Sala a fost arhiplină de meseriaşi tineri şi bătrâni, veniţi cu nevestele şi copiii lor şi cu toţii au ascultat cu multă plăcere şi atenţie conferenţa, care a tratat despre *«Muncitorul faţă de problemele sociale actuale»*. Cu o pătrundere şi o claritate vrednică de laudă, cu un fel de predare, care a câştigat din primul moment auditorul, a expus conferenţiarul problemele cele mai grele actuale, pe înţelesul tuturora, vorbind despre conflictul ce se dă în ziua

---

dela stână, ce alungă la intervale liniştea curată a munţilor....

In clipele acestea începi a te cunoaşte mai bine cine eşti tu, veşnic călător, care te frământi în lupta vieţii pentru o ţintă de iluzii; în clipele acestea făţărnicia şi toate patimile urâte ale sufletului tău dispar şi devii fiinţa curată, sinceră şi nobilă care îşi vede micimea de copil, în faţa naturii superbe şi dumnezeeşti...

V. M. Carpatin

Revistă nouă apare în Braşov, sub numirea de «*Gheorghe Lazăr*», sub direcţia dlui Al. Tissescu. Publicaţia se înfăţişează în bune condiţiuni din orcare punct de vedere. Primul număr cuprinde articole comemorative, consacrate amintirii marelui român, al cărui nume îl poartă revista, mai cuprinde lucrări de istorie, literatură ş. a. Revista care ţine să răspândească cultura în cercuri cât mai largi, merită să fie încurajată.

*

Ştire ziaristică. Din New-York primim întâiul număr al unui nou organ de publicitate românesc în America, sub numele de *Curierul American*. Noul ziar se prezintă bine ca formă şi cuprins. Politică de partid nu face. Ii dorim spor la muncă şi viaţă lungă.

Biserici vechi şi vestite

Despre bisericile mult admirate ale oraşului Iaşi, biserica Sfântului Nicolae şi biserica Trei Erarhi, şi despre alte frumoase lăcaşuri divine din acel oraş, se face într'o revistă română următoarea descriere:

Faimoasa biserică zidită de Ştefan cel sfânt, drept omagiu cerului, este o faimă a artelor sculpturale şi arhitecturale.

Şi care român n'a auzit de biserica *Sfântului Nicolae*, ridicată de Ştefan cel Mare?

Biserica Sf. Nicolae e bătrână: Patru veacuri i-au îmbogăţit tradiţia şi i-au întărit puterea de sugestie şi de evocare. In această lungă vreme însă, zidurile săpate în bloc de piatră pierdeau puterea rezistenţei; furtunile şi ploile izbeau necontenit şi pulbere cu pulbere cădea din zidul secular găurind blocurile de piatră.

Pe la jumătatea veacului trecut biserica luase aspectul sfânt al unei ruine scumpe, pierduse însă chipul unei biserici întregi.

Atunci, din ordinul Mitropoliei, amvonul şi altarul Sf. Nicolae se mutară într'o casă veche de alături. O cruce improvizată pe acopermântul casei vestea credincioşilor locul nou al altarului. Şi credincioşii se închinau aci, şi preoţii serveau în biserica improvizată... aşteptând cu toţii restaurarea bisericii zidite de marele voevod al Moldovei.

Când se împlinirâ patru veacuri dela moartea lui Ştefan cel Mare, toate monumentele lăsate ţării de către acest erou aveau să capete strălucirea momentului de sărbătoare. Şi biserica Sf. Nicolae căpătă atunci din partea neuitatului Rege Carol I, toate câte li se datoreau.

Repararea se hotărâ. Se începu chiar în 1900 şi de mai mulţi ani biserica e restaurată. Măndru monument de arhitectură, neîntrecut prin splendoarea înfăţişării lui. Zugrăveală scumpă pe din afară, pictură aleasă pe dinăuntru. Toţii sfinţii zugrăviţi pe partea din afară; tot felul de alegorii şi simboluri pe cerul albastru dinăuntru...

La această vestită biserică au servit din când în când cunoscuţii preoţi: Renumitul părinte Enăchescu colaboratorul nemuritorului Creangă şi unul din cei dintâi institutori ai laşului, — la Sf. Nicolae a servit, în casele din curte a locuit toată viaţa, acolo şi-a crescut copii şi acolo a murit.

Altă vestită şi legendară biserică a laşului este *Trei Erarhi*.

Această biserică are legenda ei. Zidită a fost de dl Moldovei Vasile Lupu. An cu an a fost înfrumseţată şi îmbogăţită cu daruri noui.

Prin frumseţe este pusă alături de faimoasa biserică din Curtea de Argeş... Mulţumită legendei glorioase ce are, a fost onorată cu moaştele Sf. Paraschiva. Şi de când a fost investită

de astăzi între muncă şi capital, analizând pe rând, argumentele şi contra-argumentele teoriei marxiste, arătând luxul bolnăvicios din zilele noastre şi înfierându-l, apelând la judecata sănătoasă a muncitorimii, la o colaborare rodnică între muncitorii cu creerul şi muncitorii manuali. Adevăruri ca acestea: cei trândavi dintr'o clasă socială se uită numai la cei trândavi din cealaltă clasă socială şi de aceea se dau conflictele nesăbuite cu urmările lor dureroase — au fost multe, încât apelul conferenţiarului ca fiecare ascultător să ducă merinde de gândit acasă, a fost luat, de sigur, în considerare. Ropotele de aplauze ne îndeamnă să susţinem aceasta. Conferenţe de soiul acesteia ar trebui să asculte cât mai multe publicul dela noi, ca să i se lămurească problemele de viaţă.

Corul meseriaşilor, condus de dl I. Stanciu, a cântat la începutul şi sfârşitul şedinţei cu mult simţ 3 cântări. Tinărul C. Axente a recitat cu inimă şi fără pic de şovăială «Ştefăniţă Vodă» de G. Coşbuc, ear dl preşedinte al Reuniunii meseriaşilor, George Poponea, ca un adevărat părinte şi vrednic urmaş al lui Vic. Tordăşianu, a rostit cuvinte de îmbărbătare pentru meseriaşi, şi cuvinte de mulţămită pentru orator.

N'a lipsit nici pălăria «Dumnezeu vede», purtată pe la fiecare participant de secretarul St. Duca, adunându-se Lei 225, şi nici loteria cu împărţirea premiilor (cărţi bune). O seară plăcută. Să avem cât mai multe la fel la iarnă!

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* în 12 Noemvrie a. c. s'a întors dela Timişoara, ear în 13 Noemvrie a plecat la Bucureşti spre a participa la şedinţele Sf. Sinod.

In misiune. I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* în ziua sf. Dumitru a sfinţit monumentul ridicat în Peştişul-mare în amintirea primei împroprietăriri făcute în Ardeal, precum şi şcoala de meserii înfiinţată în Deva.

In 9 Noemvrie a făcut vizitaţiune în Simeria şi Tâmpa. In 10 Noemvrie a mers la Timişoara, unde în 11 Noemvrie a întâmpinat pe *M. Sa Regele Ferdinand I*, şi a sfinţit şcoala politehnică. Despre aceste evenimente vom publica raport în numărul nostru ce vine.

Parastas. Joi în 26 Octomvrie a. c. ziua sf. marelui martir Dumitru, s'a oficiat în biserica ort. română din Sibiu. suburbiul Iosefin, prin păr. paroh Ioan B. Boiu, parastas întru vecinica odihnă a *fericitului fundator Dumitru Andronic*. Eternă să fie memoria lui!

Conferenţele publice organizate de despărţământul Sibiu al Asociaţiunii, s'au continuat Duminecă seara, în 11 l. c., când directorul acestui despărţământ, dl Dr. Gh. *Preda* şi a desvoltat prelegerea anunţată: Din problemele originii şi evoluţiei vieţuitoarelor şi, în special, a omului. Conferenţiarul a schiţat, timp de o oră şi jumătate, câteva din aceste probleme, vorbind despre originea bacteriilor sau microbilor şi rolul lor în natură, — despre vegetale, adaptaţiune mediului, în diferite epoce, caracterizate prin milioane de ani. Interesantă a fost expunerea despre înrâurirea mediului asupra organismelor, — transformarea dela o plantă la alta, dela animal la alt animal; — apoi deosebirile între oameni cu craniul oval şi cei cu craniul mai mult rotund (adecă între dolicocefali şi brachicefali) cu însuşirile lor bune şi rele, după cercetări şi păreri, care pot să formeze şi de aici încolo material de largă discuţiune. Pentru ascultători, familiarizaţi cu mulţimea terminilor tehnici, prelegerea a fost una dintre cele mai gustate, — dar proiecţiunile nu toate... luminoase.

Intru pomenirea marelui învăţat şi Domn al Moldovei, *Dimitrie Cantemir*, s'a ţinut în ziua Sfântului Dumitru, în aula universităţii cernăuţene, o conferinţă festivă publică. A vorbit profesorul universitar, dl ministru I. Nistor, arătând însemnătatea scriitorului, dela moartea căruia se împlinesc 200 de ani, ear dela naştere 250 ani.

Criză de locuinţe şi în alte ţări. In New-York criza de locuinţe e foarte acută. Preţurile s'au urcat atât de enorm, încât mulţi locatari s'au unit pentru a avea un adăpost şi dorm cu rândul în aceleaşi camere. Ziarele spun, de exemplu, că în 14 camere ale aceleiaş clădiri sânt 42 chiriaşi în trei serii de câte 8 ore.

A apărut: *Dr. G. Preda*, directorul ospiciului de alienaţi şi directorul desp. Sibiu al «Asociaţiunii»: «*Cum se poate concepe şi întocmi o geografie medicală?*» O broşură de 30 de pag., cu chestionar. Sibiu, 1923. Tiparul Tipografiei arhidiecezane. (Fără preţ). Se găseşte la autor, pe adresa de mai sus, în Sibiu.

Vreme de toamnă neobişnuită stăpâneşte la noi, cu secetă şi căldură; — în alte ţări se petrece cam acelaş lucru. In Franţa la Lyon, arborii în urma căldurii au dat muguri şi flori ca în mijlocul primăverii, — crinii şi trandafirii înfloresc; în unele localităţi termometrul a înregistrat 27 grade, ca în Iulie.

Scumpetea în Budapesta. Un costum de haine costă astăzi în Budapesta 800.000—1 milion coroane, iar unul din stofă englezească până la 2 jum. milioane coroane; o pălărie 120,000 cor., o pereche ghete 180,000, o cămaşă între 90—140 000, o pereche ciorapi până la 40,000 cor. Alimentele de asemenea au ajuns cifre fantastice. Un chilogram pâne costă 1050 cor. Untura de porc 20,000 cor. chilogramul. In restaurant o friptură costă între 6 şi 15 mii cor. Şi magnaţii mai visează politică externă, în loc să muncească pentru uşurarea situaţiei mulţimii nevoiaşe.

Bancnotele de 500 lei, adeseori falsificate, vor fi scoase din circulaţie şi înlocuite cu altele mai perfecte, în 4 culori. Schimbarea biletelor vechi cu cele nouă se va începe în Decemvrie a. c. prin casieriile Băncii Naţionale şi ale statului.

Abonamente la teatru românesc în Sibiu, pentru reprezentaţiile companiei teatrale «Astra» care se vor continua Sâmbătă în 17 Noemvrie 1923, se pot face la Librăria Săteanului, str. Regina Maria 1, între ora 9—12 a. m. şi 3—6 p. m. Preţurile între 100—1500 lei.

Coroana austriacă are fericirea nevisată: în 29 Octomvrie 1923 a fost cotată la Viena cu 1 milion şi două sute de mii mărci!

In turneu de propagandă. Despre călătoria americană a contelui maghiar Apponyi, spune Curierul American: După primele succese uşoare şi cu grijă pregătite, au venit şi zile grele asupra capului contelui Apponyi, care acum are de furcă cu americanii, cari nu toţi cad în cursa întinsă de vorbăria eftină şi sforăitoare de fraze goale a «nobilului conte». In marele cotidian american «New York Evening Post», Hamilton Fish Armstrong demască pe Apponyi şi-l acuză că denaturează adevărul, folosindu-se de datele statisticei maghiare, care sânt falşe. Publicistul american citează un fragment din lucrarea lui C. J. C. Street, intitulată «Hungary and Democracy» apărută acum la Londra, în care autorul descrie cum se falsificau statisticele în Ungaria şi că însuşi Apponyi aproba, încuraja, ba chiar glorifica «sentimentul patriotic» al statisticianului maghiar.

Mulţămire. Dl Iosif Marcu sen., proprietar în Sibiu, din tristul prilej al trecerii la cele eterne a iubitei sale soţii Paraschiva Marcu n. Bendorfean, a binevoit a dărui la fondul «Reuniunii femeilor ort. române pentru înfrumseţarea bisericii din Sibiu, sub Iosefin» suma de 500 Lei. La acelaş fond în loc de cunună pe sicriul defunctei au dăruit dna Maria Paulini şi dna Marioara Ursa n. Marcu câte 50 Lei. In numele comitetului aducem şi pe această cale generoşilor donatori cea mai sinceră mulţămită. *Victoria Boiu*, prez. *Ana Imbăruş*, casieră.

Lucrări de împroprietărire

Despre starea exproprierilor şi împroprietăririlor din plasele Sibiu şi Cisnădie, agronomul regiunii Sibiu, dl Oprea Mache, dă următoarele amănunte:

Exproprierile sânt aproape terminate, afară de câteva moşii de păduri pentru care se aşteaptă avizul Regiunii silvice, care, după lege trebue să şi dea avizul.

O bună parte a dosarelor de expropriere se află în apel la Comisiunea judeţeană, care mai are încă de judecat.

Improprietăriri s'au făcut, până în prezent cu toate formele legale în comunele Hamba, Şura mică, Şelimbăr, Cristian şi Turnişor, unde s'au împroprietărit 331 români pe 798 jugăre arătură şi fânaţ; 195 saşi pe 321 jug. arătură şi fânaţ, precum şi împroprietăririle cu locuri de case în comunele Şura mică, Şelimbăr şi Turnişor.

Pământurile expropriate definitiv se dau spre folosinţă în arendă la săteni până la definitiva împroprietărire care se va face prin formele legale şi parcelări, executate de inginerii cadastrului.

E de dorit ca până la împroprietărire sătenii lipsiţi de inventar agricol, precum: car, căruţă, vite, plug, etc. să facă tot ce le stă în putinţă şi să-şi cumpure cele trebuincioase.

Ii îndemnăm să se unească, să facă bănci populare, cooperative, de unde se pot ajuta, să imiteze comunele Sadu, Răşinari, Turnişor, Porceşti etc. care au astfel de bănci.

Astfel de bănci s'au înfiinţat în urma reformei agrare în comunele Bradu şi Noul Săsesc de către agronomul regiunii Sibiu.

Pământul cuvenit se va da; însă vor rămânea stăpâni pe el numai acei oameni vrednici de el, cari se vor dovedi că-l muncesc şi vor cerceta mai des locurile bune, şi mai rar crâşmele...

Poşta redacţiei

Pr. *Şt. Fl.* în *V.* Il vom întrebuinţa. Mai trimiteţi.

---

cu aceste scumpe moaste, în fiecare an biserica Trei-Erarhi este centrul de sărbătoare al unei mari zile religioase.

In ziua Sfintei Paraschiva se strâng credincioşii de pretutindeni pentru a săruta sfânta făcătoare de minuni.

O bucată de vreme preoţii n'au slujit la altarul acestei mari biserici. Câţiva ani a fost în reparaţie. Acum este aproape gata, — se mai lucrează la o grandioasă clopotniţă şi la o casă pentru călugări.

Când va fi deschisă credincioşilor, va constitui un adevărat templu artistic, atât este de genial alcătuit din capodopere sculpturale picturale.

Dar Iaşul este învestit cu mult mai multe biserici. Simţământul religios creştinesc al locuitorilor din acest oraş întreţine multe biserici mari şi frumoase.

In primul rând se cuvine să amintim cea mai mare şi mai însemnată biserică din Moldova: *Mitropolia*.

Mitropolia Moldovei se distinge prin somptuozitatea clădirii, precum şi prin stilul solid şi sobru al sistemului arhitectonic. Linii drepte, regulate, paralele, dau înfăţişarea preciziunii şi liniştei inspirând totodată respectul cuvenit unui lăcaş de pace şi rugăciune.

Totul din exterior e măreţ prin conturul precis şi forma clasică ce îmbracă.

Picturile din 'năuntru şi afară reprezintă alegorii şi simboluri religioase, care prin coloritul şi expresia lor răspândesc o atmosferă de linişte şi rugăciune asupra credincioşilor.

Nu de mulţi ani s'a ridicat în curtea mare a Mitropoliei o vastă clădire ce serveşte de locuinţa Mitropolitul Moldovei şi clerului superior. Tot în curtea Mitropoliei se află birourile şi serviciile anexate.

In faţa catedralei se îngrijeşte în chip artistic o grădină unică prin frumuseţea ei în oraşul Iaşi.

Insemnată prin tradiţia ei este şi biserica *Sf. Spiridon* din curtea marelui spital cu acelaş nume.

In afară de aceste mari biserici, mai sânt alte 30—40 biserici, răspândite prin tot oraşul. Unele din aceste sânt vestite prin marea lor vechime.

Aşa de pildă biserica *Barboi*, în curtea căreia se mai zăresc vechi pietre de morminte.

Tot aşa biserica *Barnoski*; — în popor se numeşte Biserica Roşie, şi se povestesc atâtea minunăţii despre dânsa încât ajunsese vremea să fie socotită ca făcătoare de minuni.

Bisericile «Tălpălari» şi «Sf. Haralambie» şi mai ales popularul «Sf. Andrei» au atâtea glorii, încât par ocrotite veşnic de sfinţii sub auspiciile cărora sânt puse...

Nr. 8281 (151) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea catedrei de religie dela liceul Negru Vodă din **Făgăraş** şi dela şcoala medie de fete din **Brad**, publicăm concurs cu termin de 15 zile.

Ambele catedre sânt sistemizate în regulă şi titularii vor primi leafa egală cu a profesorilor secundari.

Concurenţii au să dovedească calificaţia lor preoţească şi pedagogică. Sânt preferiţi candidaţii cu studii academice şi cu examenul pedagogic profesoral.

Cererile instruite cu documentele relative la calificaţie şi la serviciile anterioare, să se trimită Consistorului arhidicezan.

Sibiu, 19 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. prot. 464/1923 (149) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Măgărei** din protopresbiteratul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 21 Septemvrie a. c. Nr. 7504 Bis. se publică concurs repetit cu termin de 30 de zile socotite dela prima lui apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, completate cu cele cuprinse în concluzul sinodului parohial dela 12 Februarie 1923.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenţii, după prealabila încuviinţare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, 24 Octomvrie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent

Ioachim Munteanu
protopop

Convocare

Domnii acţionari ai societăţii «*Frumoasa*», întreprindere industrială de lemne s. a. în Petrifalău, sânt invitaţi la

adunarea generală extraordinară,

ce se va ţinea la *29 Noemvrie 1923, ora 11 a. m.* în localul societăţii din Petrifalău.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Alegerea din nou a Consiliului de administraţie.
3. Alegerea din nou a Comitetului de cenzori.

Petrifalău, 10 Noemvrie 1923.

Direcţiunea.

Acţiile vor fi depuse la sediul societăţii până în 28 Noemvrie 1923.

Nr. 8705 (146) 3—3

Concurs

In scopul conferirii de stipendii şi ajutoare **pe anul 1924 din fundaţiunea «Andronic»:**

I. Pentru învăţăceii de orice meserie,

II. Pentru sodalii, deveniţi atari în decursul anului 1923,

III. Pentru sodalii, cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre dexteritatea de a putea deveni măestri, — prin aceasta se escrie concurs, pe lângă următoarele condiţiuni:

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Extras din matricula botezaţilor;
2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor;
3. Atestat familiar despre familia părinţilor concurentului ori, fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat, câţi prunci minoreni sânt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sânt la meserii.

Indreptăţiţi a petiţiona sânt numai români ortodocşi născuţi în arhidieceza de Alba Iulia şi Sibiu şi în eparhia Vadului, Feleacului şi Clujului.

In special au să dovedească:

I. Invăţăceii

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contractul cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură ori magistrat);

d) adeverinţă dela măestru despre sporul ce-l arată în măestrie, despre diligenţa şi purtarea morală; vidimată de catihetul sau parohul local.

Contractul trebue aclus la cerere în original, sau în copie autentică.

II. Sodalii

a) că au terminat anii de învăţăcel, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale (art. de lege XXVII din 1884 §. 67),

b) că au purtare bună şi fac spor mulţumitor, ceeace vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sânt membri ai vreunei reuniuni de meseriaşi şi că cunosc mai multe limbi, vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sânt în condiţiuni de a deveni măestri

a) să aibă certificat dela măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arete anume locul unde voiesc să se aşeze ca măestri, ce fel de mijloace mai are pentru a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficul parohial că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se cere, ca cererile să fie scrise şi subscrise cu mâna proprie, adresate Consistorului arhidiecezan ort. rom. din Sibiu şi să le înainteze cel mult până la **31 Decemvrie 1923 st. v.**

Cererile neinstruite în regulă şi cele intrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiu, la 17 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mănăstiri Precista Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

La Librăria Arhidiecezană, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş*. Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 15 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admonіarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 3/16 Noemvrie 1923 Nr. 90

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Maiestatea Sa Regele Ferdinand I în Arad și Bănat

Inimile tuturor cetățenilor noștri din părțile arădane și Bănat, au fost cuprinse de nespusă bucurie la vestea că Maiestățile Lor Regele nostru *Ferdinand* și slăvita sa soție Regina *Maria*, îi vor cerceta.

In vederea primirii înalților oaspeți atât Aradul cât și întreg Bănatul și cu deosebire Timișoara, au îmbrăcat haine de sărbătoare.

Maiestatea Sa Regina în ziua plecării, în urma unei indispoziții, la sfatul medicului, a trebuit să renunțe de a însoți pe M. Sa în această călătorie.

M. Sa Regele Ferdinand a sosit în Arad în 10 Noemvrie n. la ora 9 a. m. însoțit de dnii Brătianu, prim-ministru, general P. Anghelescu, ministrul palatului Mișu și dl Mocioni.

Pe peronul gării se aflau dnii miniștri general Văitoianu, general Moșoiu, toate autoritățile civile și militare și un public foarte numeros.

La întrarea trenului regal în gară, muzica militară a intonat Imnul regal.

M. Sa Regele, în uniformă de general de cavalerie, a trecut în revistă compania de onoare și a primit raportul prezentat de dl general Cihoski.

Primarul orașului dl Robu a prezintat Suveranului tradiționala pâne și sare urându-i bun venit în numele arădanilor.

După ce Suveranul s'a întreținut câtva timp cu șefii autorităților locale, interesându-se de nevoile aradanilor, s'a format cortegiul care s'a îndreptat spre catedrală, unde s'a oficiat un serviciu divin din partea P. S. Sale episcopului *Ioan Papp*.

P. S. Sa a întâmpinat pe M. Sa la ușa catedralei, prin o cuvântare bine simțită, în care dete expresiune credinței și alipirei bisericei și poporului către prea înaltul Tron și glorioasa dinastie.

După serviciul divin M. Sa a vizitat fabrica «Astra» și fabrica de textile și muzeul din palatul cultural. Apoi a luat dejunul în palatul cultural și la care au luat parte 150 de persoane. Suveranul a rostit următoarea cuvântare:

Imprejurări neprielnice m'au împiedicat până acum să-mi îndeplinesc marea dorință de a veni printre iubiții mei arădani și bănățeni, după unirea lor cu patria mumă, spre a vedea mai de aproape acest ținut atât de scump inimei mele ca și întregii simțiri românești. Am străbătut cu dragoste mândra vale a Mureșului și îmbelșugata-i câmpie, străvechiul sălaș al românimei, în mijlocul căreia se ridică bogatul și frumosul d v. oraș.

Lângă această graniță a regatului, cu care se află pe veci și indisolubil legat, Aradul își va vedea neîncetat progresând insemnătatea lui în viața națională, la a cărei activitate economică el a contribuit în așa mare măsură.

Ne-am bucurat cu toții de partea ce a luat la expoziția de acum doi ani dela București, industria arădană, pe care am avut plăcerea să o cercetez astăzi în câteva din cele mai osebite așezăminte ale sale.

Cu trecerea acestor timpuri grele aduse de marele război, pentru întreaga mișcare economică europeană, sunt încredințat că prin sârguința muncitorimii și priceperea conducătorilor ei, viitorul și înflorirea acestui mare centru industrial vor fi asigurate. Tot așa de sigur sunt că, în urma desăvârșirii legii de împroprietărire, întreaga populație rurală va ști să se arate vrednică de înfăptuirea acestei mari reforme, dela care țara așteaptă alăturea cu propășirea economică și culturală a țărărimei, o dragoste de muncă a pământului și o îmbelșugare a productivității agricole prin care să se asigure bunul și sănătosul traiu al sătenilor, pe care numai se pot întemeia puterea statului și mijloacele lui de apărare.

Insuflețit de o dragoste părintească pentru toți, fac un călduros apel către toate păturile sociale, fără deosebire de limbă sau credință, și cu deosebire mă adresez fruntașilor conducători să-și dea mâna frățește la munca pentru binele obștesc.

Mulțumind tuturor pentru dragostea cu care am fost întâmpinat și regretând că starea sănătății a împiedicat pe iubita mea soție și regină să se bucure și ea de manifestarea unor sentimente așa de călduroase, ridic păharul în cinstea orașului și ținutului Arad».

La Timișoara

Primirea Suveranului la Timișoara în ziua de 11 Nov. a fost măreață. Entusiasmul nu se poate descrie. Mii și mii de oameni veniți din toate unghiurile Banatului, adunați pe străzile Timișoarei, au întimpinat pe Maiestatea Sa cu urale nesfârșite.

Zeci de mii de oameni se aflau pe străzile pe care avea să treacă Suveranul.

Pretutindeni drapele naționale. Orașul întreg e îmbrăcat în haine de sărbătoare.

Trenul regal a sosit la ora 9 dimineața în gara Domnița Elena. Trupele, comandate de dl general Găvănescu, dau onorul. Muzicile intonează imnul regal.

M. Sa Regele a coborât din vagon, însoțit de dl Ion I. C. Brătianu, președintele consiliului.

Pe peron se aflau în întâmpinarea M Sale dnii miniștri, general Mărdărescu și general Moșoiu și șefii autorităților.

Primarul oferă tradiționala pâne și sare și urează bun venit, în timp ce artileria salută cu 21 de salve de tunuri.

Regele mulțumește și apoi trece în revistă o companie de onoare formată de elevii școalei de artilerie.

Dupăce prefectul Dr. Coste prezintă Suveranului pe capii autorităților, se trece în salonul de recepție, unde dnele general Găvănescu și Coste îi urează bun venit și-i ofer un splendid buchet de flori.

Entusiasmul este indescriptibil. Banatul n'a văzut nici odată o sărbătoare atât de mare pentru fiii lui.

Serviciul divin dela biserica noastră

Tot drumul spre biserica ortodoxă, unde s'a oficiat un serviciu divin de I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, e o mare de capete.

Țărani și țărance, îmbrăcate în frumosul lor port bănățenesc, înveselesc ochii.

La ușa bisericii din Timișoara-Fabric M. Sa e intimpinat de I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, și de PP. SS. LL. Episcopii *Ioan* al Aradului și *Iosif* al Caransebeșului.

I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* adresează Maiestății Sale următoarele cuvinte:

Sire!

Inalta vizită a Majestății Voastre a umplut de lumină și fericire sufletul întregului nostru Bănat. Neclătit în credința și devotamentul său către neam, către țară și tron, el roagă pe Majestatea Voastră, Regele liberator, să binevoiască a primi profundul său omagiu.

Ca întotdeauna așa și astăzi, tare în aspirațiile sale, mândrul Bănat simbolisează pentru noi toți ceeace înfățișa cămașa necusută a Mântuitorului.

Intreg clerul și poporul bănățean presintă prin rostul smereniei mele, înțelepciunei și purtărei de grijă a Majestății Voastre, dorința sa vie, de a vedea așezat în acest oraș al Timișorii, un scaun vlădicesc, care să răspândească cuvântul Domnului și sămânța virtuților creștinești în această parte a țării.

Scăldându-ne sufletele în nespusa bucurie a zilei de astăzi, Vă zicem: Bine ați venit!

Maiestatea Sa a sărutat crucea și evanghelia, a fost apoi condus de I. P. S. Sa la locul designat în biserică din fața altarului. I. P. S. Sa a oficiat cu toată solemnitatea serviciul divin asistat de PP. SS. LL. Episcopii sufragani, de protoiereii Andrei Ghidiu, Dr. Ioan Stroia, Dr. George Proca, M. Păcățianu, M. Lucuța, Dr. St. Cioroianu, N. Ghilezan, Dr. Țucra și diaconul I. Ciora.

Răspunsurile au fost date de corul bănățean, condus de maestrul Vidu din Lugoj.

După slujbă cortegiul s'a îndreptat spre biserica catolică, unde s'a oficiat de asemenea un serviciu divin. Aici Suveranul a fost întimpinat de administratorul apostolic Augustin Pacha, care a ținut o cuvântare în românește.

Solemnitatea dela Școala politehnică

Cortegiul s'a îndreptat apoi spre Școala politehnică, unde a avut loc inaugurarea pavilionului mecanic. Aici Suveranul a fost întimpinat de dl rector Vâlcovici. Corul școalei a intonat imnul regal.

I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* cu asistența din catedrală a oficiat sfințirea apei.

După serviciul divin dl ministru al lucrărilor publice, generalul *Moșoiu* a rostit următoarea vorbire:

Sire,

Deschiderea unui nou locaș de învățătură, însemnează o nouă biruință a gândului cultural.

O Universitate, o Politechnică e un laboratoriu, în care ştiinţa sârguitoare strânsă în tomuri, biruinţele gândului omenesc, se prefac printr'o minunată alhimie spirituală în posibilităţi de realizări şi de propăşire.

Bogăţiile pământului nostru se cer scoase la iveală, isteţimea spiritului neamului nostru se cere valorificată.

Filonul de aur, care este ascuns în sufletul poporului acestuia ca şi în munţii lui, trebue desgropat din afundurile întunecate ale masselor populare, trebue curăţit de zgura neştiinţei spre a luci pur, străluminat de soarele culturei.

Generaţia noastră trebue să reprezinte pe pionerii, cari scurmă pământul, fără nădejde de răsplată, spre a da putinţa celor ce vor veni mai târziu, să-şi tragă brazda lor adâncă şi largă în ogorul culturii româneşti.

Inaltă prezenţă a Majestăţii Voastre, arată încă odată că şi când e vorba de rosturi pur culturale, Domnitorii Ţării, acesteia ştiu să fie întâi.

Precum ai întrupat măreaţa faptă a unirii neamului, ai întrupat avântatul gând al propăşirii lui.

Şi'n lungii ani ai fericitei Voastre domnii, în fiecare colţ al Ţării va trebui să răsară o nouă şcoală, in fiecare centru o nouă Universitate.

Iar când fii de ţărani purtaţi la înalte învăţături, se vor răspândi iarăşi, ducând cu ei minunata putere a stiinţei, trudnic căpătată, fie care dintre ei va reprezenta un sol.

Munca lor, isteţ călăuzită, va supune pe rând rebelele forţe ale naturei, le va înmlădia şi le va face, din primeidioase, folositoare.

Şiroaele se vor domoli zăgăzuite, sau se vor prăpăstui furioase, după voie. Şi năprasnica lor putere va mişca uzine imense.

Din fundul pământului va ţâşni cu-o îndoită forţă păcura, sau cu trudă va fi scos aurul strălucitor, şi fierul luciu.

In fabrici se vor pregăti arme de apărare şi unelte de muncă.

Locomotive tot mai numeroase vor târâ trenuri încărcate cu bogăţiile pământului, spre corăbiile ce vor aşteptă tot mai multe.

Iar deasupra, îndrăsneţe maşini vor spinteca văzduhul.

De pretutindeni se va înălţă lărmuitor, formidabilul ecou al muncii.

Noua confraternitate universitară, întemeiată acum, simbolizează avântul neamului nostru de plugar, vrednic de a pătrunde în tainele ştiinţei vrednic de a continua, de a împlini străduinţele omenirei, în nesfârşita cale spre progres.

Numărul celor chemaţi va fi legiune, iar dacă dintre cei cari vor căpăta învăţătură aci, se vor alege doi sau trei, a căror faimă va trece hotarele noastre, vor fi mândri, că ei vor continuă să fie mai presus de toate ai noştri, căci dintre noi vor fi pornit.

De aci, din şcoala aceasta aşezată în mijlocul Bănatului, cel bogat în grâu şi în suflete entuziaste, va pleca vestea, că neamul nostru a făcut încă un pas spre propăşire, a întemeiat un nou focar de muncă şi de entuziasm.

Vivat, Crescat, Floreat.

Intr'o frumoasă cuvântare dl *Vâlcovici*, rectorul şcoalei, spune că ziua aceasta, când Regele ţării a păşit pe pragul acestei şcoale, va fi o aducere aminte îndrumătoare spre o muncă cât mai rodnică pentru studenţi şi pentru profesori. Arată greutăţile prin care a trecut şcoala şi necesitatea urgentă a înfiinţării unui cămin studenţesc.

Cuvântarea M. S. Regelui

«Asist cu dragoste la inaugurarea unui local nou de şcoală căreia îi aduc cele mai calde urări de propăşire. Inadins s'a ales mănosul Bănat pentru instalarea acestei şcoli atât de trebuincioase desvoltării noastre industriale din ce în ce mai mare, ca să fie necontenit un îndreptar spre o muncă serioasă de pregătire a generaţiilor viitoare de pioneri, dar şi a gândirii şi a simţirii româneşti şi un cheag între provinciile vechiului regat şi nouile provincii, care au fost desubjugate prin vitejia noastră. De aceea şcoala are aci o menire dublă, una ştiinţifică şi alta patriotică — politică chiar, ca să spun aşa. Voua, profesorilor, vă incumbă datoria să o faceţi cu toată dragostea, şi de ştiinţă şi de neam şi ţară. Vă găsiţi într'un centru industrial. Toate fabricile de aci vă pot fi spre folos. Vizitaţi-le cu elevii şi trageţi învăţămintele folositoare propăşirii noastre economice. Cu dragostea de muncă, aceia care vor eşi din această şcoală să-şi pună mintea şi energia lor în slujba statului şi a ţării.

Atunci munca voastră va fi binecuvântată. Pe urmă, să ştiţi, că nu zidurile formează şcoala, ci spiritul care domneşte în ea. De aceea profesorii fiind în strânsă legătură cu elevii, să vegheze necontenit ca spiritul de armonie să domnească în învăţământ şi de camaraderie în şcoală.

Cu aceste cuvinte, urez dăinuire veşnică noului aşezământ».

*

Cuvântarea Suveranului a fost des întreruptă de urale puternice.

*

Apoi Regele, primul-ministru, miniştri prezenţi, I. P. S. Sa mitropolitul şi episcopii au semnat actul comemorativ al inaugurării.

A urmat vizitarea claselor, după care cortegiul s'a format din nou, de astădată spre a merge la palatul administrativ unde a avut loc recepţia notabilităţilor bisericeşti, militare şi administrative şi ale oraşului, comerţul, industria, finanţele şi a corpului consular.

Defilarea de pe bulevard

Au urmat, apoi pe bulevardul Ferdinand unde era ridicată tribuna regală, defilarea trupelor, a şcoalelor din Timişoara, a studenţilor şcoalei politechnice, orfelinatul Regele Ferdinand, căminele de ucenici, reuniunile de cântări, corporaţiile de meseriaşi, asociaţile sportive, apoi, grupe călăreţi români în armonioasele lor costume, şvabi şi unguri, o nuntă ţărănească românească, una şvăbească, bulgărească, sârbească. A fost minunată ideea alcătuirii câtorva care alegorice reprezentând: şcoala românească în Bănat (com. Deta), baterea cânepei, industria casnică, ţesutul (Chişinău), oeritul, sfârşind cu interiorul ţărănesc al câtorva comune din diverse puncte ale Bănatului, interioruri cari fac parte din mândriile neamului nostru.

Suveranul a fost viu impresionat.

Banchetul

La ora 2 a avut loc un banchet la casinoul militar. Primarul Dr. Georgevici a toastat în sănătatea M. Sale şi a întregei dinastii. (Urale nesfârşite la adresa M. Sale. Muzica a intonat Imnul Regal). Maiestatea Sa a răspuns prin un remarcabil discurs ascultat cu toată atenţiunea din partea celor prezenţi.

La ora 5 M. Sa a vizitat şcoala militară.

Intre ora 6—8, toate corurile din Timişcoara şi din satele bănăţene au cântat înaintea palatului prefecturei.

Intreg oraşul era luminat.

La 9 a fost retragere cu torţe.

In 12 Nov. Maiestatea Sa a luat parte la punerea pietrii fundamentale a teatrului. Serviciul divin a fost oficiat de P. S. Sa episcopul Ioan al Aradului.

A mers apoi la bisericile gr. cat., sârbească şi luterană, şi a vizitat fabricile mai însemnate.

In 13 Noemvrie a vizitat Maiestatea Sa expoziţia de animale din Bănat, organizată de serviciul zootehnic regional din Bănat şi de reuniunea agricolă şvăbească în interiorul casarmei bănăţene.

M. Sa Regele a fost intimpinat de dl Turturică, directorul zootehnic şi Blascovici, preşedintele reuniunii.

Suveranul a admirat exemplarele diferitelor rase de vite, exprimându-şi dorinţa ca să fie răspândite şi în restul ţării.

De aci M. Sa a vizitat câteva comune din judeţul Timiş-Torontal, începând cu satul românesc Isvin. In biserică s'a oficiat un serviciu divin. S'a vizitat apoi Casa naţională. Suveranul a trecut apoi prin satele, Ghiroc, Remetea şi Bucovăţ, populaţia eşindu-i întru întimpinare cu coruri, călăreţi şi steaguri, apoi Biled şi marea comună românească Pesac.

Ultimul sat vizitat a fost Comloşul-mare, situat aproape de întretăierea celor trei graniţe din nord-vestul Bănatului. Aci s'a făcut Suveranului o primire sărbătorească. Călăreţii cu buzdugane în mână, pe cai de cea mai bună rasă, i au urat în cor Suveranului bun sosit. In sat

FOIŞOARA

Intru pomenirea lui Mihai Viteazul*

«Pomenirea Dreptului cu laude, ear Ţie, Mergătorule înainte, destul îţi este mărturia Domnului...»
Troparul Sf. Ioan Botezătorul.

Iubiţilor creştini, — Cu asemenea cuvinte proslăveşte sfânta noastră biserică pe Sf. Ioan Botezătorul, care a plătit cu cinstitul său cap rolul de Inainte-mergător al Celuice a adus o nouă viaţă în lume.

Aceste cuvinte ne vin în minte şi nouă, celor de azi, cari am înălţat evlavioase rugăciuni la cer pentru un alt Inainte-mergător şi mucenic al misiunii ce i s'a încredinţat de sus: Mihai Viteazul.

Deşi au trăit la un interval de aproape 16 veacuri, şi deşi rosturile lor — religios al unuia, şi politic al celuilalt, — sânt deosebitoare, totuşi aceşti mucenici ai misiunii îşi au multe note asemănatoare, pe care se cuvine să le scoatem la iveală astăzi, când biserica noastră strămoşească îşi ia cuvenita parte din manifestaţia naţională din prilejul serbărilor pentru transportarea capului lui Mihai Viteazul la locul de odihnă veşnică dela Mănăstirea Dealul.

După cum apare sf. Ioan Botezătorul pe arena istoriei universale la un punct de vreme, când destrăbălarea celor mari şi suferinţele celor mici şi mulţi erau la culme, şi se aştepta să vină Cineva, care să restabilească echilibrul în suflete şi în viaţa publică, tot astfel şi Mihai Viteazul apare în arena istoriei universale şi în a neamului românesc, la un punct de vreme foarte critic: când neamurile străine din jurul nostru — polonii dela nord, ungurii dela apus şi turcii dela miază zi — ahtiau să-şi supună cu desăvârşire ţărişoarele româneşti, şi când noi, în special românii din statul ungar de odinioară, cu sufletele sbuciumate şi cu oasele trudite în slujba puternicilor de alt neam, simţiam nevoia unei radicale restaurări în viaţa socială şi de stat.

Sf. Ioan Botezătorul, crescut în atmosfera asprei vieţi de pustie, nu a cunoscut târguiala cu ispita păcatului şi cu dulcegăria celor puternici, şi de aceea s'a ridicat spada cuvântului său de profet împotriva fărădelegii lui Irod. Tot astfel Mihai Viteazul, o fire aprigă de oştean veşnic neastâmpărat, ridică şi el cuvântul spadei sale de viteaz împotriva duşmanilor şi atrage sub al său sceptru pământul românesc.

Şi, dupăcum sf. Ioan Botezătorul era şi putea să fie numai un Inainte-mergător al Celui ce avea să aducă nouă viaţă în lumea de atunci, tot astfel şi Mihai Viteazul, prin cele câteva luni de stăpânire peste toţi românii din stânga Dunării, însemna numai o străfulgerare luminoasă de o clipă în întunerecul vremurilor de atunci, era numai Inainte-mergător al altui Domn, căruia i-a hărăzit Provedinţa divină să înfăptuiască statornic idealul de o clipă al lui Mihai Vodă.

Dincolo, vestirea restaurării morale, care suna: «Pocăiţi vă, că s'a apropiat împărăţia ceriurilor!» Dincoaci vestirea bună, evanghelia restaurării politice a unui neam împilat.

Dincolo, Inainte-mergătorul, care înfruntă vitejeşte destrăbălarea unui Irod, este aruncat în închisoare şi i se taie capul pentru pofta Irodiadei; iar dincoaci Inainte-mergătorul desrobirii şi unificării politice a românilor, deasemenea plăteşte cu cinstit capul său evanghelia desrobirii, ce a prevestit-o.

Dincolo: a trebuit să vină un Hristos care să desăvârşească şi să pună în practică evangheliul regenerării morale a lumii; dincoaci a trebuit să se ivească alt mare voevod, care să ridice steagul lui Mihai şi să-l ducă la triumf.

Dincolo: a trebuit, ca în cursul alor trei ani de o activitate pământească a lui Hristos să răsune evanghelia restaurării morale pe temelia pocăinţii individuale şi sociale, ce începuse

* Cuvântarea avea să se ţină în Arad cu prilejul serbărilor proiectate pe 8/21 Noemvrie 1920, care însă au rămas din pricina unei greve a muncitorilor.

se adunaseră o mare mulțime de țărani veniți din satele înconjurătoare. Intrând în biserică, Suveranul a fost întîmpinat de protop. Dr. Cioroianu, care urându i bun venit, a arătat cât de mult doreau comloșenii să-și vadă pe Regele lor în bătătura casei.

După serviciul divin a urmat defilarea carelor alegorice. Cortegiul a fost încheiat de călăreți, școli și populația satelor limitrofe. Impresionantă a fost defilarea țăranilor cu instrumentele lor agricole, pluguri, grape, semănători, tăvăluguri, secerători.

După defilare s'a oferit Suveranului un dejun.

Cu aceasta vizita Suveranului în județul Timiș-Torontal s'a terminat, Suveranul manifestându-și satisfacția pentru primirea ce i s'a făcut.

Dela Comloș M. S. Regele s'a întors la Timișoara, ear la ora 19 seara trenul regal a pornit spre Lugoj.

Cuvântarea M. S. Regelui. Cu ocazia investirii P. S. Sale *Nichita*, Episcop al Argeșului, M. Sa Regele răspunzând cuvântării Inaltului prelat, a zis:

Prea Sfințite Episcoape Nichita al Argeșului, — Cu deosebită bucurie ți-am încredințat astăzi cârja pastorală, întărind după vechile noastre datini glasul Marei Adunări, care te-a chemat la conducerea frumoasei Episcopii de Argeș, scumpă sufletului Nostru, pentrucă acolo alăturea de atâția vrednici Voevozi ai Țării Românești, odihnește și neuitatul Meu Unchi, primul Rege al României, împreună cu scumpa-i Doamnă și soție.

Insuflețit de credința și patriotismul, care ți-au fost călăuză statornică într'o lungă și roditoare activitate preoțească la frații noștri de peste munți, sânt sigur că vei desfășura și în Eparhia Argeșului aceeași muncă plină de râvnă pentru propoveduirea învățăturilor sfintei Evanghelii și pentru înțeleapta cârmuire a slujitorilor altarului.

In timpurile grele prin care trecem, biserica are imperioasa datorie de a fi strajă neadormită pe lângă sufletele poporenilor, spre a-i păzi de orce rătăciri primejdioase. Indeosebi iubiții noștri săteni au neapărată nevoe de grija părintească a păstorilor sufletești pentru o bună povățuire a familiei, cea mai sigură temelie a ordinei morale și pentru o îndrumare sănătoasă în toate direcțiile de care țara noastră are atâta nevoe.

Mulțumindu-ți călduros pentru sentimentele de credință și iubire pe care Ni le ai mărturisit, îți urez din toată inima o păstorie rodnică și fericită.

Refugiați din Germania. In urma turburărilor din Germania, s'a produs un curent de emigrație neobișnuită, sute de familii germane și jidovești cer intrare în țara noastră, — unele au și trecut granița în mod clandestin. In considerare că adăpostim până acum câteva sute de mii de refugiați, cari nu vor promová interesele vitale ale țării, autoritățile nu mai pot permite intrarea de noi refugiați.

Sfințirea monumentului dela Pestișul-mare

Al doilea mare act dela înfăptuirea unirii tuturor românilor sub sceptrul glorios al M. Sale Regelui nostru Ferdinand I., este împroprietărirea țăranilor noștri, împărțirea pământului între ei ale cărei brazde sute de ani l-a lucrat cu sudoarea feței sale, — dar pe seama altora.

Visul milenar al țăranului nostru de-a fi de aci înainte stăpân pe brazda pe care au muncit-o înaintașii și o vor munci urmașii lui, a început să se realizeze din vara anului trecut, sub conducerea înțeleaptă a dlui ministru Alexandru *Constantinescu.*

In ultimii doi ani s'au expropriat un milion șase sute mii de hectare, dintre cari trei sute de mii de hectare sânt deja întabulate în cartea funduară pe numele țăranilor.

In amintirea primei împroprietăriri făcute anul trecut în Ardeal pe hotarul comunei Pestișul mare din județul Hunedoarei, dl ministru Alexandru Constantinescu a avut fericita idee de a dispune ridicarea unui monument de peatră «aere perenius», ear lângă monument a dispus săparea unei fântâni, ca călătorul obosit de munca zilei să-și poată stâmpăra setea.

Acest monument a fost sfințit și desvălit în ziua Marelui mucenic Dumitru.

La această serbare au participat, dnii miniștri: Alexandru Constantinescu, gen. Arthur Văitoianu, gen. Traian Moșoiu și Tancred Constantinescu, dl prefect județan Dr. George Dubleșu, subprefectul Candrea, mulțime mare de popor din aproape întreg județul Hunedoarei în frunte cu preoțimea și număr însemnat de onoratiori din Deva, Hunedoara etc.

Actul sfințirii monumentului l-a îndeplinit însuși I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae*, care spre acest scop a plecat din Sibiu în sara zilei de 7 Noemvrie însoțit de asesorii Dr. Ioan Stroia și Dr. George Proca.

Atât dnii miniștri cât și I. P. S. Sa mitropolitul și dnii din Deva au ajuns la gara din Pestișul Mare la ora 9 dim.

Gara, de monument se află la o distanță circa de 300 m. La sosirea trenului popor numeros cu steaguri naționale au aclamat frenetic pe cei sosiți. Primarul comunei salută pe distinșii oaspeți. Răspunde I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae și dl ministru Constantinescu. Mica distanță o percurgem pe jos. In fața monumentului aștepta sosirea oaspeților protopresbiterul Hunedoarei cu preoții Gheorghe Popovici, I. Manica, C. Dăncilă, I. Băncilă și G. Turcean, îmbrăcați în ornate. Protopresbiterul Ludu în cuvinte alese salută pe I. P. S. Sa și pe dnii miniștri amintind, că vechii voevozi după fiecare învingere glorioasă ridica în semn de laudă, și mulțămită lui Dumnezeu o biserică sau mănăstire; așa și monumentul de față ridicat în semnul crucii simbolizează scoaterea noastră din năcaz și întunerec, la lumină și bucurie. I. P. S. Sa răspunde că dela o faptă frumoasă ca cea de astăzi nu putea lipsi biserica ca să-și reverse binecuvântarea ei. Să ne împreunăm deci sufletele și să dăm mulțumită lui Dumnezeu pentru toate câte ne-a făcut nouă. Biserica, păstorii ei au suferit alăturea de popor în vremuri grele. Era deci cu drept ca și biserica să-și ia partea sa la bucuria voastră de astăzi.

I. P. S. Sa asistat de preoțimea prezentă oficiază serviciul divin, desvăleste monumentul și-l stropește cu apă sfințită rostind cuvintele: «Sfințește-se monumentul acesta în numele Celui Atotputernic».

Urmează discursurile:

Inaltul prelat mânecând dela cuvintele Scripturii «fericit bărbatul carele trecând prin loc pustiu sapă fântână» în cuvinte pline de căldură și duioșie a explicat poporului însemnătatea actului care s'a săvârșit. Pământul care vi s'a dat nu este un dar, ci este un drept al poporului pentru munca, pentru suferința și pentru jertfa lui din trecut. Prin pământul care vi s'a dat nu s'a făcut un act de milă, ci un act de dreptate. Această dreptate ni s'a dat în urma marilor jertfe aduse de frații noștri din vechiul regat, căci au jertfit 800.000 din cei mai buni ai lor pentru desrobirea noastră. Deci să ne închinăm lui Dumnezeu pentru odihna sufletelor lor.

Trebue să ne aducem aminte și de înaintașii cari au muncit aceste ogoare, căci prin răbdarea și suferințele lor ne-am păstrat neamul. Moșii și strămoșii noștri au pregătit sosirea ceasului de astăzi, deci să păstrați cu sfințenie comoara rămasă dela dânșii. Cu recunoștință să ne gândim și la înțelepții neamului cari inspirându-se din idealul de veacuri al poporului s'au făcut oștenii lui, la sfetnicii M. Sale. Intrând în stăpânirea gliei strămoșești aveți și marea datorință să lucrați pământul cu stăruință, iar prisoasele lui să le folosiți înțelepțește și să nu vă întoarceți privirile de cătră cei lipsiți, de cătră văduve, de cătră cei orfani, și să nu uitați, că nu trăim prin lutul cel purtăm, ci trăim prin sufletul nostru.

Timp de o oră I. P. S. Sa a rostit una dintre cele mai frumoase predici, aducând la fine elogii familiei regale, gloriosului nostru căpitan Majestății Sale Regelui nostru Ferdinand I., și a slăvitei noastre Regine Maria, mama orfanilor și năcăjiților. — (Urale de: să trăească la adresa Majestăților Lor).

*

Deputatul Hunedoarei *Constantin Bursan* ține un frumos discurs în care arată însemnătatea zilei, amintind între altele că isvorul dela Pestiș a început să curgă întru pomenirea unui mare act național: trecerea pământului Ardealului în mânile ardelenilor.

Fântâna aceasta mărturisește că aci la Pestiș s'a tras prima brazdă, care împărțind pământul Ardealului acelora care de veacuri îl locuiau și munceau, a însemnat cu fapta că d'aci încolo nici o putere pe lume nu l mai poate întoarce, că o unitate națională a fost pe vecie închegată între cei de dincolo și de dincoace de Carpați, și că un act de dreptate socială a

---

a o predica botezătorul Domnului; — dincoaci au trebuit trei sute de ani de predicare religioasă și culturală, prin care să se pună temeliile trainice ale isbânzilor Noului-Mihai și ale restaurării politice în sens unitar, a neamului nostru.

Dincolo: Capul Inainte-mergătorului, retezat în cetatea Machaerus a fost păstrat de credincioși cu evlavie și a fost scos la iveală în mai multe rânduri, și numai restul din trupul profetului a fost redat pământului spre odihnă vecinică; — dincoaci: la Turda s'a îngropat numai trupul Voevodului-martir, iar capul său a fost trimis în Muntenia, spre a fi cea mai scumpă și mai semnificativă relicvie a neamului românesc.

Capul sftului Ioan Botezătorul, dispărut a fost regăsit în două rânduri, pentru ca biserica creștină să prăsnuiască de 2 ori aflarea acelui cinstit cap; — Capul lui Mihai Viteazul, așezat dela început în mănăstirea Dealu, în două rânduri a fost mutat din locul său de odihnă: odată, de răul năvalei germane și așezat la mitropolia din Iași, iar acum, la 20 August, a fost ridicat și adus d'acolo peste Turda, locul săvârșirii, la Alba Iulia cetatea slavei lui Mihai, la mitropolia din Sibiu care are datorințe de gratitudine către celce, încă la 1595, încheia un concordat cu principele ardelean Andrei Báthory pentru unificarea bisericii ardelene cu mitropolia târgovișteană; ear dela Sibiu, acelaș cap de Voevod-martir este dus, în onoruri religioase și militare, la Șelimbăr, locul de izbândă dela 22 Octomvrie 1599 asupra lui Andrei Báthori, pentruca d'acolo să fie așezat cu cinste și pietate, astăzi, în vechiul loc de odihnă la Mănăstirea Dealu.

Da, — și Sf. Ioan Botezătorul, și marele Mihai au fost numai înainte mergători ai câte unei mari idei de restaurare în lume, deveniți martiri amândoi. Dacă Ioan a botezat în repejunile Iordanului pe celce avea să săvârșească mântuirea omenimii, — Mihai Viteazul — în repejunile luptelor sale și prin sângele său — a sfințit idealul de unitate națională-religioasă a neamului românesc.

Sf. Ioan Botezătorul i-a fost dat să-i fie «destul» — cum spune troparul — a și încununa martiriul cu «mărturia Domnului», pe care l-a vestit înainte și i-a fost premergător; — tot astfel și lui Mihai-Vodă Viteazul i-a fost dat de soarte să-i fie partea «pomenirea» ce i-o facem ca «dreptului cu laude» și mărturia Domnului nostru de azi.

Da, — astăzi din porunca celui mai mare domn român, se ridică, pe câmpul de luptă dela Șelimbăr, cea mai frumoasă și mai grăitoare cruce românească de lemn, care poartă inscripția: «Noi Ferdinand I, Regele tuturor românilor, prin brațul poporului Meu, am înfăptuit visul | tău din 1599 și ți-am slăvit memoria prin această Cruce, astăzi 24 August 1920».

Visul lui Mihai-Viteazul s'a împlinit: unitatea *politică* a românilor din stânga Dunării s'a realizat pe temelia unității culturale, care s'a consolidat mai ales dela Mihai-Viteazul încoaci; unitatea *religioasă-bisericească* e în pregătire, ca o urmare firească a noilor stări de lucruri.

In capul, în care s'a conceput și care a dat pentru întâia dată expresie reală acestei unități mai nainte de asta cu 300 de ani, — purtat acum cu sfântă pietate și cu alai peste ținuturile românești constituite acum într'o țară românească mare și frumoasă, — capul acesta, zic, poate acum să-și reia odihna de veci la acel loc de închinare, la Mănăstirea Dealu, al căreia ctitor fusese dela început.

Noi, cei de astăzi, cu laudă pomenim despre acest Drept și Martir al neamului nostru, și-i cerem dela Dumnezeu iertarea păcatelor, odihnă veșnică trupului sau și ca duhul lui pururea să fie între noi, povățuindu-ne ca, prin muncă și prin cinste, să păstrăm și să sporim moștenirea sa, în veci. Amin!

Dr. Gh. Ciuhandu.

---

fost pentru vecie săvârşit, nu de către o stăpânire străină, ci de statul românesc.

Când în acea memorabilă zi de sf. Gheorghe, în Moldova nebiruită, un zid de ţărani s'a ridicat neînduplecat şi neînfrânt în faţa duşmanului, Regele nostru iubit a zis în acel ordin de zi: Eu Regele Vostru vă făgăduesc pământ şi votul obştesc. Regele şi statul s'au ţinut de cuvânt. Şi dacă faptul ce prăznuim trece fără îndoială dincolo de hotarele unui act de partid şi capătă însemnătatea unui act naţional, după spusele I. P. S. adineaori, nu putem ascunde bucuria, că a fost voia Domnului, că aceiaşi sfetnici înţelepţi şi patrioţi cari au fost în jurul Regelui atunci când şi a dat marele cuvânt, să desăvârşească tot ei cu plugul făgăduiala regească.

*

Luând cuvântul dl ministru *Alexandru Constantinescu* spune că este mişcat în suflet de fapta măreaţă la care Provedinţa i-a dat zile să ajungă, împlinirea unui vis al copilăriei sale. Indeamnă poporul să urmeze frumoasele sfaturi pe cari i le-a împărtăşit I. P. S. Sa mitropolitul şi să devină vrednic de pământul pe care vitejii neamului i l-a hărăzit.

Cu aceasta înălţătoarea serbare a luat sfârşit şi oaspeţii s'au întors la tren spre a participa la sfinţirea şcoalei de meserii din Deva.

Sfinţirea şcoalei de meserii din Deva

Trenul care aducea pe distinşii oaspeţi dela Pestiş a sosit în gara din Deva la ora 12. Gara frumos pavoazată şi decorată cu stindarde naţionale. Pe peron aştepta un public ales şi numeros, toate autorităţile din localitate. La sosirea trenului fanfara elevilor dela atelierele ceferiştilor din Simeria a cântat Imnul regal. Primarul Augustin Herbai salută pe distinşii oaspeţi. Răspunde I. P, S. Sa mitropolitul şi dl ministru Constantinescu. După aceea într'un şir lung de trăsuri, oaspeţii sosiţi au mers la şcoala de meserii.

I. P. S. Sa asistat de preoţime a oficiat serviciul divin al sfinţirii apei în curtea şcoalei pe un podiu ridicat. A stropit apoi cu apă sfinţită salele de învăţământ,

In cuvinte frumoase a mulţumit directorul şcoalei I. P. S. Sale mitropolitului pentru bunăvoinţa arătată de a le sfinţi şcoala şi de a le împărtăşi binecuvântarea arhierească. A mulţumit apoi dlor ministri şi dlui senator Panaitescu care şi a dat concursul la ridicarea acestei şcoale, promiţând că şi va da toată silinţa ca fiecare elev să fie dedat la muncă.

*

I. P. S. Sa a rostit apoi o frumoasă predică despre însemnătatea meseriilor şi industriei, amintind că meseria-i plug de aur şi documentând prin pilde frumoase că munca şi lucrul nobilitează pe om.

*

Dl Ministru al industriei Tancred Constantinescu a vorbit despre însennătatea acestei şcoale în centrul judeţului Hunedoara, binecuvântat de Dumnezeu cu atâtea bogăţii naturale.

In fine a luat cuvântul dl ministru Alexandru Constantinescu care într'o însufleţită vorbire dă expresiune bucuriei sale că a putut asista la sfinţirea acestei şcoli. Indeamnă pe elevi la studiu şi muncă, să devină cetăţeni folositori ai statului.

După aceea oaspeţii au luat parte la banchetul dat în localităţile Casinei, iar cu trenul de seara au părăsit Deva.

Aviz

Consistorul arhidiecezan a înfiinţat în edificiul seminarului teologic «Andreian» un cămin pentru adăpostirea Onor. preoţi, cari vin la Sibiu în afaceri oficiale sau familiare.

Acest cămin se pune la dispoziţia On. preoţimi începând cu ziua de azi, şi cei interesaţi se vor adresa păr. I. Grovu, economom seminarial.

Sibiu, la 31 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Generalul Pellé în ţară. Organizatorul armatei cehoslovace şi preşedintele comisiei de delimitare a frontierei cu vecinii noştri, Generalul Pellé, după petrecere de două zile în capitala ţării a sosit în 11 l. c. în Sibiu. Salutat din partea autorităţilor, a vizitat aşezămintele publice ale Sibiului. Cu acest prilej oraşul a fost pavoazat pentru a-şi manifesta sentimentele de prietenie şi recunoştinţă ce leagă ţara noastră de glorioasa Franţă.

Vizitaţiune canonică

I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae după ce în ziua de Sf. Dumitru a sfinţit monumentul dela Pestişul Mare şi şcoala de meserii din Deva, a doua zi a vizitat parohiile Simeria şi Tâmpa.

In Simeria

Parohia noastră din Simeria este compusă din mai multe sute de muncitori cari lucrează în atelierele căilor ferate din Simeria. Fiind ziua în care i-a cercetat I. P. S. Sa zi de lucru I. P. S. Sa a anunţat Direcţiunea C. F. R. ca să le permită a lua parte la slujba dumnezeească. La ora 8 a. m. modesta noastră capelă din Simeria era plină de credincioşi. I. P. S. Sa asistat de asesorii Dr. Stroia, Dr. Proca, protopopul Iliei C. Moldovan, preoţii Gheorghe Popovici, Adam Lula şi Gheorghe Copos celebrează sf. liturghie la finea căreia, mânecând dela cuvintele pericopei zile dela Luca 21, 19, «*Intru răbdarea voastră, veţi dobândi sufletele voastre*» timp de peste o oră a ţinut numeroşilor credincioşi o înălţătoare cuvântare, arătându le cum bunul Dumnezeu s'a îndurat şi de noi şi în urma suferinţelor multe ne-a scos la lumină şi viaţă. Cu exemple vii a arătat rostul vieţii noastre pe acest pământ văzut prin prizma evangheliei Domnului şi în fine i-a îndemnat la iubirea frăţească, la ajutorarea reciprocă şi la sprijinirea celor năpăstuiţi. Cuvântul arhieresc a făcut asupra tuturora o profundă impresie.

După aceea I. P. S. Sa a împărţit pentru credincioşi anaforă,

La ieşirea din biserică I. P. S. Sa a fost întimpinat în curte de numeroşi elevi cari n'au avut loc în biserică. Inaltul pielat a adresat şi acestora câteva cuvinte de îmbărbătare spunându-le, că cea mai frumoasă podoabă a tinerimii este să aibă o minte clară şi o inimă curată, îndemnându-i ca această podoabă să şi-o însuşească în măsură cât mai mare. După aceea I. P. S. Sa s'a dus la locuinţa parohului unde a vizitat oficiul parohial şi a dat parohului local învăţiunile necesare cu privire la păstorirea credincioşilor din această localitate, pentru-că alta este viaţa lucrătorilor din ateliere şi alta este viaţa plugarilor şi a economilor, deci şi mijloacele de păstorire trebue să fie altele.

In Tâmpa

După amiazi la ora 3 a vizitat parohia Tâmpa. O comună curat românească cu circa 500 suflete cu biserică şi şcoală corespunzătoare bine îngrijite şi curate.

Deşi sosirea I. P. S. Sale a fost anunţată numai în dimineaţa zilei acesteia, întreg poporul îmbrăcat în haine de sărbătoare, a aşteptat pe Inaltul prelat înaintea bisericii.

La uşa bisericii I. P. S. Sa este întâmpinat cu o frumoasă alocuţiune de preotul Avram Laslău. După răspunsul I. P. S. Sale şi după sărutarea crucii şi a evangheliei, intră în biserică, celebrează serviciul divin şi ţine apoi credincioşilor adunaţi în mare număr o frumoasă predică plină de sfaturi şi învăţături.

După ieşirea din sfta biserică a cercetat şcoala noastră confesională, unde preotul nostru funcţionează ca învăţător, interesându-se de progresul făcut. A dat apoi micilor odrasle sfaturi părinteşti şi le-a distribuit cărţi de rugăciuni.

A vizitat apoi locuinţa preotului şi a examinat oficiul şi arhiva parohială.

Cu trenul de seara I. P. S. Sa şi-a continuat drumul spre Timişoara, spre a fi de faţă la sosirea M. Sale în capitala Bănatului.

Calendarul Binelui Creştin

(sau Calendarul arhidiecesan)

cu Sematism pe anul visect 1924

cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura

Librăriei Arhidiecezane, Sibiu

Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită

Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

Ştirile zilei

Despăgubirile de războiu rezervate dăunaţilor din nouale ţinuturi. Dăunaţilor din Bucovina, Transilvania şi Basarabia li s'au rezervat 50 de milioane lei din cele 300 milioane înscrise în bugetul actual; această sumă se va distribui după ce se vor fi adunat toate datele şi rezultatele c rcetărilor azi încă în curs asupra pagubelor din ţinuturile aceste.

Comisiune română. Din Bucureşti se anunţă Pentru studiarea chestiunilor şcolare şi bisericeşti ale românilor din Jugosiavaia, s'a constitui de către ministerul cultelor şi artelor o comisiune compusă din dnii Petre Cornel Coman, Dr. Gh. Popovici, protopopul Lugojului, Petre Ionescu, directorul general al cultelor străine, şi Simionescu, director în ministerul de externe, sub preşedinţia d-lui ministru Duca. După indicaţiunite ministerului de externe comisiunea română va lua contact cu comisiunea jugoslavă la Timişoara, în cursul acestei luni.

Teatru românesc în Sibiu. Compania teatrală Astra va reprezenta Sâmbătă, în 17 Noemvrie 1923, comedia în 5 acte *Ţăranul Baron*, de Holberg. Bilete se vând la Librăria Sateanului, str. Regina Maria 1, şi seara la cassă. Se pot face şi abonamente pentru 10 reprezentaţii. Inceputul reprezentaţiilor seara la ora 8 precis.

Conferenţele Asociaţiunii. Duminecă în 18 l. c. la ora 6 seara, se ţine în sala mare a prefecturii judeţene în Sibiu, conferenţa dlui profesor N. S. Ionescu, care va vorbi despre: Idealismul american.

Eveniment artistic de însemnătate deosebită înregistrează opera română din capitală, prin reprezentarea *Walkiriei*, celebra lucrare a lui Wagner. Opera Walkiria, care a deschis stagiunea, a fost montată şi interpretată, în limba românească şi de artişti români, cu succes strălucit, pe lângă toate greutăţile extraordinare ale compoziţiilor wagneriane. Dirigentul orchestrei a fost măestrul G. Georgescu care, împreună cu interpreţii, au dovedit că opera română este destoinică de mari progrese.

Carte de cântece

pentru 1, 2 şi 3 voci, pentru uzul azilelor de copii, şcoalele primare şi cursul inferior al şcoalelor secundare. Cuprinde pe 10 coale 8°, format de buzunar, 124 cântece frumoase, scoase în cea mai mare parte din comoara muzicală a poporului român, cu texte religioase, patriotice etc., armonizate uşor, aranjate şi grupate în conformitate cu principiile pedagogice-didactice. Este o carte indispensabilă pentru toţi, cari înţeleg să dea tinerelor generaţii, pe lângă o cultură muzicală sănătoasă, şi *o educaţie religioasă şi naţională* prin cântece cu adevărat româneşti, nu străine, cu texte traduse în româneşte ori localizate, cum sânt în alte colecţii.

Preţul unui exemplar legat este de 30 lei, iar la cumpărare de cel puţin 10 ex. numai 25 lei, la care se adaugă spesele de poştă.

Se capătă numai la autorul *Timotei Popovici*, profesor de muzică, în Sibiu, strada Regina Maria 7.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 7/20 Noemvrie 1923 Nr. 91

SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Aparițiii și învățăminte

(=) Glasul de azi al unui episcop maghiar din Cluj, — cum am vestit în numărul trecut al ziarului nostru, — își răzimă drepturile bisericii sale pe paragrafii legilor fostului stat ungar, începând tocmai — nu cu Tripartitul lui Ștefan Werbőczy, — ci numai cu legile dela 1848 până la 1907.

Revista *Glasul Minorităților*, susținută de câțiva politiciani maghiari cu scopul d'a inaugura politica de colaborare între democrația română și maghiară, duce — contrar scopului mărturisit — o campanie detestabilă împotriva țării românești, publicând calomniile debitate de Liga maghiară în publicația sa The Oxford Hungarien Rewiew, care ne acuză înaintea străinătății că am dărâmat statue maghiare, am sdrobit opere delicate de peatră și bronz, am distrus busturi și alte monumente de poeți și artiști unguri, am maltratat cetățeni pașnici maghiari (poate în lagărele lui Hejjas și consorții? Red.); și astfel ungurii deslipiți trăesc în cumplite suferințe sufletești, sub o guvernare mai mult decât orientală: — toate acestea se reproduc în revista Glasul Minorităților, ce apare la noi în limba românească și în statul care — «sugrumă» libertatea graiului și scrisului minoritar...

Sânt abeà câteva săptămâni, de când cu prilejul unei împroprietăriri, regentul Ungariei «ciuntite» amiralul — ar putea fi admirabilul — Horthy, declarase că maghiarii dintre Tisa și Dunăre vor să restabilească «prin orce mijloace, vechea mărire a patriei maghiare, implântând pe culmile Carpaților steagul național maghiar cu chipul Fecioarei Maria»...

Frații noștri *turci*, — zic ungurii, — au refăcut prin vitejie mărirea națiunii lor; *bulgarii* au înlăturat (mai preciz: au asasinat) pe ceice propagau umilire (!) în fața dușmanului; *germanii*, — pentru cari face acum propagandă, în America, și contele Apponyi, — vor ajunge — dacă nu sub Ludendorff, sub altul de acelaș fel, — earăș la putere, având drept misiune refacerea gloriei naționale...

Maghiarii, va să zică, se simt tari și mari întru a se pregăti, alăturea foștilor aliați, împotriva «dușmanilor», cari sântem mai ales noi românii, «mici și slabi».

In fața acestor aparițiii și pregătiri, din lăuntru și din afară, vom trage unele încheeri, care nu trebue să ne fie de prisos.

*

Trăim vremuri, când atât la noi, cât și în alte țări, lipsește mult din buna rânduială: oamenii s'au înstrăinat, în mare parte, de moravurile și poruncile propoveduite de biserică și de slujitorii ei. Lumea se îmbuibă în bunătăți mai mult ca altă dată. Gândurile mari și generoase sânt înlocuite cu atitudini care adesori neutralizează munca productivă, ne țin pe loc neputincioși și întăresc poftele de subjugare ale răsboinicilor vecini dela apus.

Prea multă neîncredere se împrăștie în jurul nostru, prea se aruncă sămânța de sălbătăcire și nimicire. In adversarul politic nu se caută, decât răul și părțile slabe, — *acestea* se scot la lumină, se exagerează, se comentează cu talent literar mai mare sau mai mic.

Amenințările dela apusul apropiat care se vede că încurajează mult pe cei din lăuntrul țării, ar trebui să aibe darul să ne deschidă ochii în toate privințele. Ele ne strigă cu o sinceritate involuntară, că interesul existenței noastre naționale pretinde, — pe lângă susținerea intimelor raporturi cu aliații noștri, — să răspândim între noi gândurile de încurajare, de mărinimie și armonie între toți cei vrednici și cinstiți.

Dreptatea și adevărul nu se făuresc nicăirea prin violențe și certe ori cât de îndreptățită ar fi amărăciunea sufletelor. Puterea unui rău nu se înfrânge, dacă zilnic îl afirmi. Cele mai multe neajunsuri îmbracă realitatea actuală mai ales de aceea, fiindcă mereu sânt accentuate. De ce n'ar fi mai bine, să tăgăduești uneori un rău și să-l slăbești prin faptul, că-i pregătești calea să dispară desfășurând lucrarea constructivă?

Dușmănia izvorește la adecă din sentimentul incapacității și din absența nobleței morale. Unde există credința mântuitoare și gândirile înalte, acolo se pot ivì și succesele...

Dacă toate acestea sânt adevăruri care mai mult sau mai puțin le știm și le simțim, urmează să le aplicăm mai des.

Mai rar prin urmare, cu scrisul acerb al atâtor gazete, din care sufletele cititorilor nu asimilează decât: sau descurajarea, sau obiceiul (se zice că ar fi românesc!) al certelor zilnice între frați.

E vremea, ca mințile *cititorilor* înarmate cu energia morală, să nu se mai lase hrănite cu acelaș fel de bucate, ci liberate de sub înrâurirea nefastă a gândurilor negre și a discuțiilor zădarnice, să răspândească în cercul lor de învârtire ideile de *încredere*, de *muncă*, și *disciplină* în orce împrejurări...

Numai așa, pe creasta munților noștri va fâlfâì astăzi și mâne și de-a pururea tricolorul implântat acolo de *dorobanțul român*, și apărat de vrednici urmași ai acestui desrobitor de țări și oameni.

Pomenirea lui Mihai Viteazul. In ziua de 21 Noemvrie a. c. (Sf. Arhanghelii Mihail și Gavril), comitetul central al Ligii Culturale va pomeni printr'un parastas, ce se ține în Biserica Mihai Vodă din București la ora 11 a. m., pe marele Voevod Mihai Viteazul.

Au fost invitați a lua parte la această pomenire delegați ai tuturor școalelor, și regimentului Mihai Viteazul, ai autorităților, precum și membrii Ligii Culturale.

Reforma calendarului. Din Belgradul Sârbiei se vestește, că biserica ortodoxă sârbească după discuții de câteva zile, a adoptat principiul reformei calendarului, precum și căsătoria preoților văduvi.

Intrarea în vigoare a acestor hotărâri rămâne subordonată la adoptarea lor de celelalte biserici ortodoxe slave.

Prigonirea românilor din Jugoslavia. Ziarul *Graiul Românesc*, organ al partidului național român din Jugoslavia, ne aduce acum o nouă pildă de intoleranța vecinilor noștri:

«Comuna bisericească română din Satul-Mare — scrie acest ziar — are pământuri de prima calitate în întindere de 187 jugăre, și două sesiuni parochiale de 69 de jugăre, care acum în ultimul moment după însămânțare au fost expropriate în ciuda legilor și ordinațiunilor existente, cari asigură posesiunea liberă a unui complex de 518 jugăre pe seama acelora cari lucră pământurile.

Referentul agrar din Vârșeț zicea, că ar fi aceasta o măsură de represalie pentru exproprierile făcute de statul român față de averile bisericești sârbești din România. Noi știm că în România nici o sesiune parohială nu a fost luată; ear dacă s'au luat astfel de averi, totuși s'a respectat paragraful legii referitor la minimul inexpropriabil și pământul luat s'a împărțit și sârbilor din comunele respective. Noi știm însă, că pământul din chestiune luat dela biserica românească numai românii nu-l vor căpăta, ear valoarea acestor pământuri trece peste 6 milioane de dinari».

Își schimbă religia. Ziare ungurești din Ardeal scriu că, în urma dispoziției ministerului instrucției publice ca școalele confesionale minoritare să nu primească decât elevi de aceeaș confesiune, numeroși părinți din Cluj și Aiud, ai căror copii, înscriși în școale de altă confesiune, au fost exmatriculați se ocupă cu ideea de a-și schimba religia, spre a-și putea trimite copiii la școală. Părinții ar fi luat această hotărâre, deoarece copiii lor nu mai găsesc loc în școlile statului. Deoarece la Aiud nu există decât un liceu reformat, părinții de religie catolică intenționează să treacă la religia reformată. La Cluj, părinții protestanți să treacă la catolicism, spre a-și putea trimite copiii la institutul Marianum.

Ce-i aia: control?

O întrebare pentru dl ministru al cultelor şi artelor

La congresul preoţimii ortodoxe din Ardeal, ţinut anul acesta la Arad, s'a petrecut un lucru, pe care, dacă n'am fi perdut noţiunea senzaţionalului, l-am numì deadreptul senzaţional. Faptul este atât de grav, încât ne vedem siliţi să-l dăm publicităţii — cu cea mai profundă indignare.

Prezidentul «Asociaţiei clerului Andrei Şaguna» a obţinut anume dela ministerul cultelor o seamă de cărţi pentru a fi distribuite preoţilor şi mirenilor cari aveau să participe la numitul congres. Printre acestea s'a găsit însă — spre uimirea noastră — şi un număr considerabil de exemplare din broşura de ocară scrisă de părintele Sachelarie împotriva I. P. S. mitropolit primat. Faptul, care nu era lipsit de elementele senzaţionalului, a fost viu comentat în cercurile preoţeşti producând o desăvârşită consternare. Şi cu drept cuvânt, căci el pune în cumpănă deadreptul prestigiul ministerului de culte şi omenia unui director care răspunde la numele de Dr. Zenovie Păclişan.

Intr'adevăr, or cât ne-am dat silinţa să găsim o nevinovată explicare a mai mult decât regretabilei descoperiri, n'am izbutit. Căci ea nu îngădue decât două de-o potrivă de revoltătoare: Sau că onoratul minister al cultelor îşi însuşeşte cuprinsul broşurii de scandal, găsindu-o vrednică de popularizare — şi atuncia-i rău, sau că faptul este o condamnabilă farsă, înscenată de dl Dr. Zenovie Pâclişan, preotul unit care conduce secţia culturală a ministerului de culte — şi atuncia-i şi mai rău, pentrucă sântem îndreptăţiţi să întrebăm pe dl ministru al cultelor, dacă la departamentul domniei sale se ştie *ce-i aia: control?*

De altfel pentru noi a fost şi va fi o anomalie însuş faptul, că direcţia culturală a Ministerului de culte într'o ţară în care — după constituţie — ortodoxia este «dominantă» s'a găsit de cuviinţă să se dea pe mâna unui preot unit. Dacă până acuma n'am dat la lumină această anomalie, am făcut o pentru a nu mai da fraţilor noştri uniţi un prilej în plus să pozeze pe — persecutaţii... Dupăce însă dl Z. Pâclişan crede că dela locul în care se găseşte îşi poate bate joc de superiorii săi şi de biserica ortodoxă, cumpărând şi răspândind pamflete de ocară, pe banii acesteia, — *d-sa nu mai poate sta acolo.* Căci dacă dsa a fost în stare să-şi permită atâta cinism faţă de *preoţimea* ortodoxă şi faţă de şeful ei — I. P. S. Mitropolit primat al ţării, — ne întrebăm, ce va fi făcut dsa pe la cele biblioteci poporale, pe cari le a înfiinţat în părţile de nord ale Ardealului, cu banii ţării, dar sub numele său? Te pomeneşti că în catalogul numitelor biblioteci se va găsì şi broşura «apocrifă» despre Gh. Lazăr, poate şi «La Garçonne» de V. Margueritte şi toată literatura joubertiană, cu care dl Z. Pâclişan vrea să ne «lumineze» satele.

De'ncheiere, mărturisim că am fi cât se poate de bucuroşi să fim desminţiţi în ipotezele noastre dureroase. Până la dovada contrară însă avem dreptul să pretindem imediate sancţiuni pentru domnul, care şi-a permis în chipul cel mai cinic să-şi bată joc de sufletul preoţimii noastre.

Regimul şcoalelor minoritare din Ardeal

Dispoziţiile principale, luate de ministerul instrucţiunii, privitor la regimul ce se aplică şcoalelor minoritare din ţara noastră, sânt următoarele:

1. Pentru învăţământul primar:

a) In toate şcoalele primare confesionale se introduce limba statului, câte o oră pe zi în clasele I-a şi a II-a, şi câte 2 ore pe zi în clasele III-a şi a IV-a;

b) Se cere calificaţia şi cetăţenia română tutuior învăţătorilor dela şcoalele confesionale;

c) Toţi învăţătorii minoritari vor trece examen de limba română;

d) Istoria şi Geografia ţării vor fi predate în româneşte.

2. Pentru învăţământul secundar:

a) Se va preda în româneşte în toate clasele limba statului, — ear în clasele IV şi VIII Istoria, Geografia şi Constituţia patriei;

b) Şcoalele confesionale nu vor primi anul acesta în clasele I şi II decât elevi de aceeaş confesiune, afară de localităţile unde nu există o şcoală a statului;

c) Elevi particulari nu se vor putea înscrie pentru examene decât la şcoalele statului;

d) Se interzice coeducaţiunea;

e) Toţi profesorii şcoalelor confesionale vor fi obligaţi să treacă un examen de limba română.

Şedinţele Sfântului Sinod

Membrii Sinodului au continuat Miercuri dimineaţa şedinţele.

S'a luat în discuţiune chestiunea unificării bisericii şi s'a decis ca aceasta să fie adusă la îndeplinire cât mai curând.

Sinodul a dat aprobare pentru diferite manuale didactice de religie şi a ascultat diferite rapoarte şi comunicări.

In şedinţa de Joi s'au făcut mai multe comunicări privitoare la chestiuni administrative bisericeşti.

Sinodul a luat apoi cunoştinţă de vacanţa dela episcopia din Constanţa pentru locul de arhiereu-vicar.

Pentru acest loc şi-au înscris candidaturile arhimandriţii Iuliu Scriban, Gherontie Nicolau şi preotul Cezar Popescu.

In urmă s'au luat în discuţiune chestiunea recăsătoririi preoţilor văduvi.

S'au citit concluziunile consistorului superior bisericesc în această privinţă şi s'a hotărât să fie luate în consideraţie.

In şedinţa de Vineri a luat parte şi dl Al. Lăpădatu, ministrul cultelor, şi St. Brădişteanu, directorul general al cultelor.

După îndeplinirea obişnuitelor formalităţi, se fac diferite comunicări de către Mitropolitul primat şi episcopul Vartolomei al Râmnicului.

Sinodul a luat apoi în discuţie chestiunea înfiinţării unei Academii teologice la Chişinău.

S'a hotărât ca o delegaţiune aleasă de Sinod să meargă la sf. Munte, spre a studia chestiunea schiturilor şi a monahilor din acel loc sfânt.

Sinodul a discutat apoi chestiunea Institutului biblic şi a gestiunii financiare de până acum.

Dl ministru Lăpădatu a făcut un exposeu al chestiunilor bugetare ce privesc biserica ortodoxă.

Nr. 8947.

Comunicat oficial

Atragem atenţiunea Onor. cler şi credincioşi, că în 1 Decemvrie (18 Noemvrie v.) se împlinesc cinci ani dela proclamarea unirii Transilvaniei cu Patria Mamă, săvârşită în măreaţa adunare naţională dela Alba-Iulia 1918.

Această zi istorică ne cheamă să o prăsnuim cu toată demnitatea.

Cu ea se încheie un lung trecut de umilinţă şi de suferinţe şi se începe era libertăţii naţionale. Inaintea sfântului altar să mulţămim Atotputernicului Dumnezeu, care a răsplătit jertfele şi credinţa noastră în idealul neamului.

Sântem prea convinşi că numai în libertate şi în unire ne vom putea vindeca ranele trecutului şi vom putea să activăm toate energiile sufleteşti trecute dela generaţie la generaţie.

Din prilejul acestei zile istorice, Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român iniţiază o prăsnuire patriotică.

Vă invităm să colaboraţi cu Asociaţia noastră, pentru ca prăsnuirea să fie cât mai deamnă şi să înalţe în noi conştiinţa marilor răspunderi ale libertăţii.

Sibiu, 31 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Moneda germană. In urma destrăbălării politice, situaţia valutară în Germania se anunţă catastrofală. Marca este egală cu zero. O coroană austriacă notează 30 milioane mărci. Leul nostru, destul de depreciat, este egal cu 5 miliarde de mărci... In Berlin se vând alimentele nu cu milion, nici cu miliard, ci cu bilion de mărci.

FOIŞOARA

Cronică teatrală sibiană

Compania teatrală *Astra* care a deschis stagiunea în 3 şi 4 Noemvrie 1923 cu Fântâna Blanduziei, a continuat reprezentaţiile Sâmbătă cu *Ţăranul baron*, comedie în şase tablouri, scrisă de dramaturgul danez Ludovic Holberg, tradusă de Bezdechi.

Piesa, vestită în literatura scandinavă, conţine următoarele:

Jeppe dela munte, ţăranul băutor, ar avea să se ducă la oraş, unde îl trimite nevastă-sa, bătăioasă din fire, să-i cumpere săpun. Ţăranul setos se împiedecă la cârciuma lui David, să îmbată tun şi adoarme pe un gunoi. Baronul Nilus, cu oamenii săi. în trecere pe acolo, văd pe adormitul ţăran şi se hotăresc să-i facă o poznă: îl ridică, în nesimţire, şi-l duc la castel. Aici, fără să se deştepte, este îmbrăcat boereşte şi culcat într'un pat domnesc. Când Jeppe dela munte, în sunetele unei muzici tăinuite, se deşteaptă din somnul adânc, îl salută o ceată întreagă de sluji cu vorbe umilite de: «Înălţimea Ta!» «Măria Ta!» ca pe un ilustru stăpân. Ţăranul prostit, de mare mirare, nu înţelege nimic. Visează? Sau e realitate? Sosesc doctorii şi-l încredinţează că este realitate şi nu vis. Acum, dacă aşa zice toată lumea, crede şi el că este baron, şi începe să se poarte, «ca domnii», să asupreasca pe cei din jurul său şi să le dicteze aspre pedepse. Dar, când «baronul» se îmbată tun şi adoarme, curtenii tiranizaţi îl îmbracă în hainele lui ţărăneşti, îl scot afară şi-l pun în vârful gunoiului unde mai fusese odată. Când se trezeşte şi earăşi nu înţelege schimbarea, este deodată arestat şi dat în judecată, că a intrat în castelul lui Nilus şi s'a dat drept stăpân al casei. Zăpăcit, după atâtea minuni, se întoarce la cârciuma lui David, — şi lumea râde mereu de «poveştile» lui Jeppe dela munte; ear el, în cele din urmă, se împacă cu starea sa de ţăran simplu, care nu se mai apucă de lucruri ce nu le pricepe cu mintea lui. —

Rolul cel mai greu l-a tălmăcit dl N. Velculescu, care a jucat pe ţăranul Jeppe; în unele scene (din actul când se deşteaptă în castel) a reuşit să înfăţişeze exact deosebitele stări sufleteşti ale zăpăcitului beţiv; mai puţin nimerit ni s'a părut în scena actului prim, — monologul lung şi nu de ajuns studiat, n'a produs efectul aşteptat.

Toate celelalte roluri sânt de-a doua mână; executarea lor s'a făcut, cum am mai spus, cu mult zel şi, în general, spre mulţumirea publicului. Teatrul, în afară de lojele rangului al doilea, a fost plin.

*

Marţi, în 20 l. c., *Moartea civilă*, dramă în 4 acte de Giacometti.

Despre călătoria

împrejurul pământului, întreprinsă de A. S. Regală principele moştenitor *Carol*, însoţit de o suită aleasă, a apărut primul volum, publicat de dl general Găvănescul, unul din membrii suitei principelui.

Volumul prim conţine povestirea celor văzute în *Egipt*, cu o descriere minunată a monumentelor egiptene şi cu ştiri exacte, comunicate de celebri egiptologi. Piramide, obeliscuri, temple sânt înfăţişate cu talent de scriitor. Cartea este vrednică să aibă mulţi cetitori.

Intreaga lucrare a dlui general Găvănescul va fi publicată în patru volume.

După întâiul volum, Egiptul, despre care pomenim mai sus, va ieşì de sub tipar al doilea volum, cu descrierea drumului şi timpului petrecut în insula Ceylan, cu măreţe procesiuni religioase, trecerea în India, vânătoare de elefanţi, regiunea munţilor Himalaia ş. a.

In volumul al treilea se va povestì călătoria în Japonia, ear în cel din urmă traversarea Oceanului Pacific şi a Americei, a Oceanului Atlantic şi a Europei până la Bucureşti.

Călătoria Principelui moştenitor a fost eveniment de importanţă istorică, politică şi culturală, ca cea dintâi expediţie de ocol al pământului, făcută de români, salutaţi pretutindeni cu mare cinste.

Convocare

Pe baza § 7 al regulamentului pentru organizarea despărţămintelor Asociaţiei «Andrei Şaguna», convocăm on. membrii ai despărţământului Sf. Gheorghe la conferenţa pastorală de toamnă pe zilele de Duminecă şi Luni 19 şi 20 Noemvrie v. (2 şi 3 Decemvrie n.) 1923 în *Sfântul Gheorghe*, cu următoarea

Ordine de zi:

Duminecă la ora 8 a. m.

1. Serviciu divin cu liturghie, la care vor servì preoţii Ioan Toma, Aurel Nistor, Iordan Curcubătă, Ioan Mircea şi Gheorghe Constantin, predica o va rostì păr. I. Curcubătă.

2. Deschiderea conferenţei.

După masă la ora 2 şi jum.

3. Discurs liber, rostit de păr. I. Toma asupra metoadelor de întrebuinţat pentru adâncirea vieţii religioase şi readucerea credincioşilor noştri din judeţ la vechile comori strămoşeşti.

4. Dare de seamă asupra celor mai de valoare publicaţiuni cu cuprins religios moral, în genere bisericesc-cultural, care nu pot lipsi de pe masa nici unui preot precum şi a publicaţiunilor celor mai bune de răspândit între credincioşii dela sate, de păr. Nicolae Rădoiu.

5. Desfacerea imediată printre cei prezenţi a celor mai bune publicaţii prin intermediul librăriei româneşti «Cultura Românească».

6. Organizarea tinerimii adulte dela sate, de păr. G. Lincu.

7. Prezentarea celor mai bune statute-tip pentru tinerime, de păr. I. Curcubătă.

Luni la ora 8 jum. a. m.

8. Discuţie asupra piedicilor şi cauzelor ce stau în calea cercetării intensive şi regulate a bisericii de către credincioşi şi asupra celor mai bune mijloace pentru înlăturarea lor.

9. Aplicarea reformei agrare în judeţul Treiscaune în vederea situaţiei speciale a bisericii noastre precum şi a preoţilor şi credincioşilor ei.

10. Chestiuni administrative: purtarea oficiului parohial.

11. Închiderea conferenţei.

Pr. Aurel Nistor prezident — *Pr. Mihai Petru* secretar

Declaraţie*)

Dl N. S. Ionescu în foaia sa «Viitorul Sibiului» Nr. 1 din 18 Noemvrie a. c. m'a atacat în cinstea mea personală şi oficială (va şti pentru ce). La atari pamflete nu răspund. declarând cele afirmate de calomnii şi întortocheri tendenţioase.

Pentru lămurirea publicului, am onoare a face cunoscut că am raportat cazul dlui ministru de interne cerând anchetarea, ear contra dlui N. S. Ionescu vom proceda conform legii.

Prefect Anastasiu Boiu.

*) Pentru cuprinsul declaraţiei răspunde autorul ei. *Nota Red.*

Calendarul Bunului Creştin

(sau Calendarul arhidiecezan)

cu Sematism pe anul visect 1924

cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura

Librăriei Arhidiecezane, Sibiu

Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită

Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

Poşta redacţiei

Pr. *P. P.* în *C.* Una o vom întrebuinţa. Locul se cuvine celui ce este mai chemat.

Dlui *V. N.* în *O.* Cât mai curând. Primim cu plăcere şi altele.

Ştirile zilei

Ştire personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*, s'a întors în 20 Noemvrie din Bucureşti la reşedinţa Sa.

Predică în catedrală. Dumineca trecută la Pricească a predicat păr. Iosif Serafim, protopop militar.

Conferenţe în Sibiu. Ca cel dintâi între reprezentanţii secţiei Sibiu a «Asociaţiunii generale a profesorilor secundari», a luat cuvântul, aseară Duminecă dl N. S. Ionescu, profesor. In conferenţa sa, despre *idealul american* —, ceea ce nu este nici decum o împărechere de cuvinte paradoxale — se ocupă de sufletul poporului american. In urma acţiunii solului şi a climatului, tipul american se deosebeşte mult de cel european. Americanul e om de acţiune, cu spirit de iniţiativă, îşi face singur cariera. Are multă şi puternică voinţă, inteligenţa sa e subordonată voinţii. Repezicitiunea sa în hotărâri e proverbială. Nu există «imposibil» în mintea de american. Îi place să facă bani dar nu ca la urmă să se odihnească: averea şi-o pune în circulaţie, astfel utilitarismul său e pus în funcţie socială. Patima riscului, patriotismul, educaţia femeii egală cu a bărbatului — toate se ilustrează cu exemple. Idealismul filosofic, creştin, sentimental şi moral, în înţeles european lipseşte din preocupările americanului, — care este întâi de toate om practic şi realist. Idealismul său este una cu viaţa. Idealismul său estestic se manifestă în umorul sănătos şi în avântul naiv al sufletului său. Idealismul justiţiei şi filantropiei este a da fiecărui individ posibilitatea să-şi desfăşoare calităţile. In marele războiu al popoarelor americanul a fost condus de ideea dreptului. Şi americannl este un idealist, căci năzueşte spre ceva ce nu poate fi ajuns cu desăvârşire niciodată — Auditorul, şi de astădată foarte numeros, a aplaudat călduros cuvintele instructive ale profesorului conferenţiar. — In 21 Nov., Miercuri la sărbătoarea Sf. Mihail şi Gavril, va vorbi dna Maria O. Chiţu despre Dante şi Divina Comedia. Începutul seara la ora 6.

De imitat. In ziua aniversării armistiţiului (11 Noemvrie) este obicei ca în şcoalele din Franţa să se citească numele ostaşilor căzuţi în războiu, şi după fiecare strigare un elev răspunde: «Mort pentru patrie!» Această formulă, atât de simplă şi pătrunzătoare, ar trebui introdusă şi la noi. Învăţătorul va înşira numele ostaşilor, care prin moartea lor au dat strălucire satului sau oraşului, ear şcolarii pe rând vor răspunde: «Mort pentru patria română!»

Pentru o văduvă şi orfani. Din Braşov se anunţă, că dl N. N. Ionescu, şeful contabilităţii fabricei române de locomotive şi vagoane S. A. în Braşov, a colectat dela colegii săi de birou şi dela direcţia fabricei, precum şi dela enoriaşii bisericii Dârste Săcele, suma de 1202 lei, pe care a expediat-o văduvei preotului Ioan Opriş şi orfanilor săi, la Cristiş, lângă Turda.

Înştiinţare. Colegiul scrutinător al cercului XVII Treiscaune pentru alegerea unui deputat mirean în congresul naţional-bisericesc ortodox român, se va întruni, constitui şi va proceda la scrutinarea protocoalelor prezentate: Duminecă în 19 Noemvrie (2 Decemvrie st. n.) a. c. precis la ora 11 a. m., în Sft. Gheorghe, în sala festivă a prefecturii jud. Treiscaune. *Dr. Grigore Păltinean*, comisar consistorial mirean.

Biletele de bancă deteriorate. Ministerul de finanţe a făcut o adresă Băncii Naţionale, prin care îi aduce la cunoştinţă măsurile luate cu privire la biletele de bancă deteriorate prin uz. Astfel s'a comunicat administraţiilor financiare să primească aceste bilete la cassă şi apoi să le schimbe cu altele nouă la oficiile Băncii Naţionale. Administraţiile financiare vor trimite biletele deteriorate casieriei centrale a ministerului de finanţe, ca acesta să facă intervenţie la Banca Naţională pentru preschimbare.

Desfiinţarea licenţelor de sare. Spre a da putinţa unei mai bune desfaceri a sării, s'a hotărât, ca dela 1 Ianuar 1924 să se ridice monopolul de vânzare a sării. Se vor desfiinţa şi toate depozitele de sare din Ardeal. Aceasta hotărâre a regiei Monopolului Statului se va supune zilele apropiate spre aprobare consiliului de miniştri.

Cercul de recrutare Sibiu. Se aduce la cunoştinţa tuturor preoţilor, fie de or şi ce religie, de pe raza cercului de recrutare Sibiu, că toţi acei ce nu au îndeplinit etatea de 46 ani să se prezinte la cercul de recrutare Sibiu, până la data de 15 Decemvrie 1923, prezentând o copie de pe certificatul de hirotonie al episcopiei respective; acei cari au fost în armata Austro-Ungară ca preoţi militari şi au dobândit vreun grad să prezinte şi actele doveditoare ale gradului. Dintre acei cari până în prezent s'au prezentat la cerc şi au primit adeverinţă că s'au înscris în registrul confesiunilor, se vor prezenta numai acei care posed acte doveditoare că au avut în fosta armată vreun grad ca preot militar. *Comandantul cercului recrutare Sibiu.*

Monetă metalică. Ministerul de finanţe a dat rezultatul licitaţiei ţinute pentru baterea unui stoc de monetă metalică în valoare de 250 milioane lei. Licitaţia s'a adjudecat asupra fabricei «La societé française de monnayage» din Paris a cărei ofertă prezintă condiţiile cele mai avantajoase. Această monetărie a primit însărcinarea de a bate monete de un leu în valoare de 200 milioane, şi de doi lei de 50 milioane. Efectuarea va trebuì făcută în termen de 10 luni.

Exportul de vite. Monitorul Oficial publică următoarea deciziune a ministerului de industrie şi comerţ: Se înfiinţează o comisiune compusă din preşedintele camerei de comerţ din Bucureşti sau un delegat al său, directorul vămilor, un reprezentant al ministerului de industrie şi comerţ. Această comisiune va funcţiona atât cât va fi necesar pentru stabilirea normelor, după care să se rezolve toate cererile exportatorilor de vite, cari au predat cota de contingentare internă, după vechiul regim al exportului de vite.

Anunţ. Pentru invalizi, văduve şi orfani de războiu ai clasei trupeţilor: Toţi acei invalizi de războiu precum şi văduve şi reprezentanţii orfanilor de războiu, cari locuesc în Sibiu şi posedă condicele noi de penzie, sânt învitaţi să se prezinte precis şi punctual, la *15—30 Noemvrie*, ora 8—1 a. m., la casa oraşului. Se atrage atenţiunea, că acei cari nu se prezintă la terminul sus menţionat, vor primi pensiunea lor abia la plătirea viitoare, care se va face în Martie 1924. *Consiliul orăşenesc.*

Bonuri. Dl Sándor Elefant, reprezentantul societăţii de industria lemnului din Satu-mare, a pus în circulaţie bonuri, semnate de dsa, pentru suma de 25 şi 50 de lei. Punerea în circulaţie a acestor bonuri cauzează prejudicii atât detentorilor, în caz de pierdere, cât şi Băncii Naţionale, căutând a se discredita moneda ţării. S'au luat măsuri să se oprească circulaţia lor şi s'a sesizat în acelaş timp şi parchetul.

Stafia... Pe străzile Chişinăului din Basarabia se arăta. de câteva zile, pe la miezul nopţii, o «stafie» care îngrozea pe locuitori ameninţându-i şi strigându-le ruseşte: «Vei murì în curând!» Câţiva cetăţeni şi poliţişti s'au pus în cele din urmă la pândă şi au reuşit ca într'una din nopţi, ameninţând «stafia» cu revolverile, să o facă să-şi arunce halatul: era un locuitor, cu numele Grigore Năzăreanu. A fost deţinut.

Şi se plânge de foame... Recolta anului curent a fost atât de bogată în Ungaria, în ţara «ciuntită» şi necăjită, încât a putut expedia până acum patru mii de vagoane cu grâu pentru Elveţia...

La Urania, în Sibiu, se va reprezenta în curând piesa Mizerabilii, de Victor Hugo. In 22—24 Noemvrie, Joi, Vineri şi Sâmbătă, rulează filmul Povestirile lui Hofman, la ora 7 şi 9 seara.

Aviz

Consistorul arhidiecezan a înfiinţat în edificiul seminarului teologic «Andreian» un cămin pentru adăpostirea Onor. preoţi, cari vin la Sibiu în afaceri oficiale sau familiare.

Acest cămin se pune la dispoziţia On. preoţimi începând cu ziua de azi, şi cei interesaţi se vor adresa păr. I. Grovu, economom seminarial.

Sibiu, la 31 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 9154/1923 Epitr. (156) 1—3

Concurs

La Consistorul arhidiecezan din Sibiu este vacant un **post de cancelist** împreunat cu următoarele retribuţiuni lunare:

Salar de bază . . .	Lei	450
Indemnizaţie de chirie .	„	90
Indemnizaţie de scumpete	„	750
Spor de scumpete . .	„	200
Total .	Lei	1490

Doritorii de a reflecta la acest post (numai bărbaţi) să-şi înainteze cererile lor scrise cu mâna proprie Consistorului arhidiecezan în Sibiu până *4/17 Decemvrie a. c.* provăzute cu certificat de botez, certificat şcolar şi eventuale certificate de serviciu.

Sibiu, 1/14 Noemvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 8643. (152) 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiei **Blăjel**, protopresbiteratul Târnavei, se publică de nou concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat. Este casă parohială corespunzătoare şi porţie canonică de 26 jugăre, precum şi o ferdelă de 20 litre bucate dela fiecare familie.

Doritorii de a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile concursuale Consistorului arhidiecezan din Sibiu în terminul deschis.

Sibiu, 5 Noemvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 1179/1923 (153) 1—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Râuşor** protopresbiteratul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile de concurs oficiului protopopesc în terminul dat.

Făgăraş, la 9 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 417/1923 Prot. (154) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III, **Mateiaş**, protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu această funcţiune sânt stabilite în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele cerute de Regulamentul pentru parohii, subsemnatului oficiu în terminul deschis, şi pentru a face cunoştinţă cu poporul se vor prezenta şi în parohie la serviciul liturgic, până la publicarea alegerii.

Cohalm, la 22 Octomvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Mateiaş.

Emilian Stoica
protopresbiter.

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

Nr. 8281 (151) 2—3

Concurs

Pentru ocuparea catedrei de religie dela liceul Negru Vodă din **Făgăraş** şi dela şcoala medie de fete din **Brad**, publicăm concurs cu termin de 15 zile.

Ambele catedre sânt sistemizate în regulă şi titularii vor primi leafa egală cu a profesorilor secundari.

Concurenţii au să dovedească calificaţia lor preoţească şi pedagogică. Sânt preferiţi candidaţii cu studii academice şi cu examenul pedagogic profesoral.

Cererile instruite cu documentele relative la calificaţie şi la serviciile anterioare, să se trimită Consistorului arhidicezan.

Sibiu, 19 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. prot. 464/1923 (149) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Măgărei** din protopresbiteratul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 21 Septemvrie a. c. Nr. 7504 Bis. se publică concurs repeţit cu termin de 30 de zile socotite dela prima lui apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, completate cu cele cuprinse în concluzul sinodului parohial dela 12 Februarie 1923.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenţii, după prealabila încuviinţare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, 24 Octomvrie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent

Ioachim Munteanu
protopop

Reclama este sufletul comerţului

Prăvălia românească
de manufactură şi mărfuri mărunte

VASILIE HOZA

Sibiu, Piaţa Huet Nr. 6, Sibiu
(fost Grandmagasin)

Au sosit: **mărfuri de toamnă, barcheturi, basmale de lână, sfetere de lână pentru bărbaţi, femei şi copii, pânzerii, satenuri cu flori pentru cuptuşeli, tot felul de stofe şi mărfuri mărunte,** ce aparţin branşei de manufactură

cu preţurile cele mai solide

Haine bisericeşti şi prapori
din cele mai bune materii, în toate colorile

(155) Preţuri foarte convenabile! 1—3

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul, Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagin alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

BANCA CENTRALĂ

PENTRU INDUSTRIE ŞI COMERŢ S. A. IN CLUJ

Capital: Lei 50.000,000·— 18.000,000·— Lei Rezerve.
Depuneri pe libel: Lei 125.000,000·— în trei ani!

Banca Centrală, Filiala — Alba-Iulia
Banca Centrală, Filiala — Arad
Banca Centrală, Filiala — Bistriţa
Banca Centrală, Filiala — Haţeg
Banca Centrală, Filiala — Oradea-mare
Banca Centrală, Filiala — Sibiu
Banca Centrală, Filiala — Turda

primesc şi fructifică totdeauna mai favorabil

DEPUNERILE

pe LIBEL şi în CONT-CURENT şi plătesc darea către stat din al său.

Depunerile **la vedere** le fructifică cu **5½%** netto. (131) 6—6

Depunerile pe **termin fix** de ½ an cu **6%—7%** netto.

Depunerile pe **timp mai lung** şi în sume mai mari, apoi **fonduri** comunale, bisericeşti, şcolare etc. **fructifică în condiţiuni speciale.**

Adresaţi-vă la **Banca Centrală, Secţia Americană,** în Cluj şi la Filialele sale cu: **Dollari, cecuri, drafturi şi cu asignate americane.**

Serviciu prompt şi culant. Corespondenţă în toate limbile.

Cumpăraţi acţii dela Banca Centrală din Cluj.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 10/23 Noemvrie 1923 Nr. 92

„ASOCIAȚIUNEA" SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Eparhia Timișoarei

(=) Când înțeleptul Suveran liberator, Maiestatea Sa Regele *Ferdinand I*, a vizitat zilele acestea Aradul și Bănatul, a fost întîmpinat, la ușa bisericii din Timișoara-Fabric, de arhiereii noștri: I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae* și PP. SS. LL. Episcopii *Ioan* al Aradului și *Iosif* al Caransebeșului. Cu acest prilej Mitropolitul nostru, aducând Maiestății Sale profundul omagiu al întregului Bănat, a rostit următoarea dorință:

«*Intreg clerul și poporul bănățean prezintă prin rostul smereniei mele, înțelepciunii și purtării de grijă a Maiestății Voastre, dorința sa vie, de a vedea așezat în acest oraș al Timișoarei, un scaun vlădicesc, care să răspândească cuvântul Domnului și sămânța virtuților creștinești în această parte a țării*».

Deosebită satisfacție și bucurie am simțit, când — nu tocmai de mult — s'a promulgat legea prin care, în părțile basarabene și dobrogene, și-au luat începutul episcopiile noastre din: Constanța, Hotin, și Cetatea Albă-Ismail, — cea din âi, a Constanței, alcătuită din județele Constanța, Caliacra, Durostor și Ialomița; a Hotinului, din județele Bălți, Soroca și Hotin; cea din urmă din județele Ismail și Cahul, — ca centre însemnate pentru ortodoxism.

Aceste trei eparhii nouă, ale bisericii ortodoxe, vor să fie — după vorba ministrului cultelor de atunci, — cetăți nouă de strajă a credinții strămoșești și a culturii românești.

Șefii partidului dela guvern, cari în chestia bănățeană au susținut odată integritatea Bănatului, se vor fi gândit negreșit și la episcopia Timișoarei.

Cu toate acestea, reînființarea doritei eparhii în capitala Bănatului a trebuit să întârzie — nu pe dreptate pentru provincia trunchiată, și nici în interesele mai înalte ale patriei.

Cuvintele nemuritorului arhiereu Andrei, scrise în testamentul său, și hotărârile congreselor național-bisericești, cuprind dispoziții clare cu raport la episcopia timișoreană.

In locurile cele mai chemate s'a recunoscut nu odată necesitatea existenței unei eparhii ortodoxe române în inima Bănatului. S'a statorit și teritorul care să alcătuească noua episcopie înviată la Timișoara. Și adecă: ar avea să-i aparțină protopopiatele: Timișoara, Belint, Comloș, Lipova, apoi Ciacova, Buziaș, Vârșeț, Panciova și Biserica-Albă, — cu unele corecturi, în conformitate cu regularea frontierei către Jugoslavia.

Bărbați de seamă bănățeni, mireni și clerici, au lucrat și jertfit în scopul inactivării episcopiei timișorene în hotarele amintite. Unul dintre vechii luptători, persoană distinsă a bisericii noastre drept măritoare, se mai află în viață: este neobositul fruntaș bănățean, dl *Emanuil Ungureanu*. Prin cuvinte și fapte a stăruit să se realiseze dorința credincioșilor noștri din Bănat, cari văd în reînființarea instituției la Timișoara și o recucerire a unui post avut, pe urmă, nu din vina lor, pierdut.

Dorința aceasta a devenit, — mai ales după învierea celor două episcopii dela Cluj și Oradea-mare, — și mai arzătoare, cu atât mai vârtos că eparhia dela Timișoara fusese pusă de mult în *primul plan* al preocupărilor reprezentanților bisericii din Ardeal și Bănat.

Unele cercuri din Timișoara emiseseră ideea, ca episcopia dela Caransebeș să-și strămute sediul la Turnu-Severin, ca episcopie a Severinului, — și atunci rolul episcopiei la Timișoara, în acest centru înstrăinat, ar câștiga și mai mult în importanța sa din toate punctele de vedere.

Sinoadele eparhiale s'au ocupat și de chestiunea aceasta, potrivit intereselor obștești.

Reprezentanții bisericii au constatat din nou, că noua eparhie bănățeană a bisericii ortodoxe nu este altceva, decât o solidă închegare națională, și că în greutățile de consolidare a societății, ea va contribui la înflorirea situației țării, ca un factor valoros de cultură morală în mijlocul poporului credincios bănățean, apropiindu-l tot mai dinadins de Hristos.

Sfatul țării, ascultând dorința fierbinte exprimată la Timișoara în fața Suveranului, și hotărând aducerea la viață a acestei eparhii, va săvârși un act de bună dreptate și va răspândi multă mângâere în provincia liberată pe jumătate. Biserica

FOIȘOARA

Evocarea unui trecut luminos

In zilele cele bune să nu uităm, că am avut și zile rele, ear în cele rele să ne aducem aminte, că am avut și zile bune. Această povață pare că a străbătut sufletul celor ce și-au pus de gând să dea un nou puls de viață mănăstirilor noastre.

Astfel ne explicăm, că Institutul Biblic al Sf. Sinod a început o vie propagandă religioasă, publicând deja câteva broșuri folositoare în tipografia mănăstirii Cernica de lângă București. Astfel ne explicăm și prodigioasa activitate ce se desfășoară sub ochii noștri prin broșurile ce se tipăresc la mănăstirea Neamțu.

Cât privește activitatea acestei din urmă, e destul să amintim că la tipografia mănăstirii Neamțu s'au tipărit:

Amintiri din marele războiu;
Rugăciuni și învățături creștine;
Urmarea lui Isus Hristos, și
Adventismul și combaterea lui.

Ultima este a patrusprezecea broșură din cele tipărite în scurtă vreme până acum de curând în tipografia mănăstirii Neamțu, care a avut rol înălțător în ceeace privește păstrarea unității sufletului românesc.

Citind această broșură, rămasă în mănuscris după răposatul preot N. Călugăreanu, fost paroh al parohiei Maxut, județul Botoșani, nu-mi pot opri emoția sufletească, ce m'a cuprins când am citit, că broșura se vinde în folosul familiei decedatului preot, compusă din soție și cinci copilași. Faptul acesta emoționant evocă în sufletul meu amintirea unui moment înălțător și luminos de pe unele neperitoare pagini ale istoriei mănăstirii Neamțu. Momentul acesta datează din anul 1850. Marele arhipăstor Andrei Șaguna se plânge vrednicului și învățatului stareț Neonil, dela mănăstirea Neamțu, că în anii de revoluție 1848 și 1849 au ars în Ardeal 40 biserici ortodoxe, ear 315 s'au jăfuit și una s'a dărâmat până la pământ. A cerut deci cărți dela mănăstirea Neamțu, dela frații din Moldova pentru bisericile sărace, căci scria Șaguna starețului Neonil: «Cugetat am la frații mei și ai turmei mele, pe cari i-a scutit Domnul de viforul care ne-a cuprins pe noi, și îndată a izvorât în inima mea cea ruptă izvor de mângâiere, liniște, și eată că Domnul a auzit glasul rugăciunilor noastre». Așa scrie Șaguna, după ce a primit dela starețul Neonil mai multe cărți pentru bisericile ortodoxe din Ardeal, jăfuite prin revoluție.

Ceice se ostenesc astăzi la mănăstirea Neamțu cu meșteșugul tiparului vor fi cunoscând și ei cele mai sus istorisite. Vor cugeta și ei la frații lor din Ardeal și din alte părți, ale țării scutite de viforul năprazuic al cumplitului războiu, care a concentrat în Moldova tot ce au avut mai scump biserica și neamul românesc. Și acum, când cei dătători de grai bisericesc muncesc din răsputeri și ne evocă pagini luminoase din istoria mănăstirilor noastre, datori sântem ca toții să dăm sprijinul cel mai efectiv muncii care începe să justifice în mod elocvent existența și rolul mănăstirilor la noi.

Să ne procurăm cărțile ce se tipăresc acolo și să le citim cu luare aminte. Să nu facem ca ceice trec frunzărind cărțile, pentru a nu păți ca aceia călători care fiind pururea în călătorie, fac cunoștințe, dar nu câștigă prieteni. Și nu numai aceasta. Preotul singur nu e destul să citească temeinic cărțile. Trebue să le citească și *poporul*. Ei bine, preotul, este obligat a le răspândi în popor, ca și poporul, nu numai preotul, să știe că la Mănăstirea Neamțu a reînviat vechea activitate de cărturărie bisericească pentru folosul tuturor creștinilor ortodocși. Toți creștinii noștri trebue să știe, că istorica mănăstire nu a uitat de trecutul său, ci lucrează și acum ca în trecut pentru unitatea sufletească a tuturor românilor. Evocarea gloriosutui trecut, în tot cazul, numai spre însuflețire poate să ne fie.

Diaconul *Dr. Gh. Comșa*

ortodoxă română s'ar înzestra, de altă parte, cu un centru nou de lucrare creştinească şi naţională în lumea năpădită de rătăciri în ale moralei şi doritoare de altă muncă, liniştită şi paşnică, stăruitoare şi cinstită.

In memoria eroilor. Duminecă s'a făcut la Ploieşti solemnitatea punerii pietrii fundamentale a monumentului pentru viteji prahoveni. La solemnitate au participat A. S. R. Principele moştenitor de tron şi generalul Mărdărescu, ministrul de războiu.

Reforma calendarului. Sfântul Sinod a admis reforma calendarului. S'a hotărât redactarea unui comunicat ce va cuprinde în linii generale noua reformă şi data intrării în vigoare, care va fi în 1 Octomvrie 1924.

Curent republican... După Turcia, se pare că ar veni rândul Greciei. Adunarea naţională din Angora hotărâse zilele acestea, ca Turcia să fie republică, după ce forma de guvernământ imperială nu mai există la Constantinopol decât cu numele. Curentul republican în Grecia se prezintă puternic. In fruntea partidului republican grecesc stau mai mulţi generali, între cari doi, generalii Pangalos şi Condilis, au înfiinţat ziarul Trăznetul (Karavnos) pentru a «înălţa republica pe ruinele monarhiei». Venizelos, cunoscutul bărbat de stat, îşi sfătueşte compatrioţii să renunţe la loviturile de stat cu tendinţe republicane, care pot compromite Grecia.

In vremea acestor mişcări, şi în vederea unei restaurări a monarhiei, fostul principe moştenitor german se înapoiază din Olanda în patrie, ear monarhiştii din Budapesta se agită se aducă în capitala Ungariei pe exregina Zita şi pe fiul ei Otto.

Instalarea P. S. Sale Episcopului de Argeş

Duminecă s'a făcut la Curtea de Argeş instalarea P. S. Episcop *Nichita*. După serviciul divin, săvârşit în catedrală, dl Al. Lăpădatu, ministrul cultelor şi artelor, a citit decretul regal de întărire în scaun, ear părintele Gala Galaction a citit gramata I. P. S. Sale Mitropolitului primat.

Dl ministru, în cuvântarea sa, a spus şi următoarele:

Dacă voia celui Prea Inalt Părinte Ceresc te-a orânduit să vii de pe marginea Câmpiei Ardealului, din ţara fostei noastre robii milenare în Argeşul Basarabilor fondatori ai statului român, în locul celor mai măreţe ctitorii din câte s'au durat pe pământul românesc, ştiu că pic de trufie, sau de vre-o altă deşertăciune, nu s'a strecurat în sufletul P. S. Tale, şi ca Episcop astăzi al Argeşului ai rămas, ca păstor şi ca om, tot protopopul de ieri al Reghinului.

Te-ai pătruns însă — cum ai dovedit-o prin cuvântarea rostită în faţa M. S. Regelui, cu ocazia investiturii — de întreaga tradiţie a vieţii bisericeşti şi naţionale din această eparhie a ţării şi te-ai identificat cu năzuinţele cele mai frumoase ale Erarhilor, cari au păstorit-o pe vremuri. Continuând opera lor, P. S. Ta eşti chemat însă să aduci în această viitoare lucrare bisericească şi lumească roşturile sufleteşti deosebite ale bisericii noastre de peste munţi, şi să fii, în situaţia ce ai dobândit şi demnitatea ce reprezinţi, unul dintre acei ce vor contribui cu înţelepciune şi seriozitate la opera mare şi însemnată a unificării şi organizării bisericii noastre naţionale.

Dl Lăpădatu urează noului Episcop sănătate şi putere de muncă pentru binele bisericii. —

Părintele Gala Galaction, reprezentantul Mitropolitului Primat, a vorbit despre rolul preoţimii şi al Vlădicilor în viaţa poporului.

P. S. S. Episcopul Nichita. asigură că vine condus de înaltele principii morale: dreptatea şi munca. Făgăduieşte că va fi la înălţimea sarcinei ce i s'a încredinţat, fiind pătruns de însemnătatea ei, de trecutul bisericii naţionale şi de tradiţiile ei.

Impotriva sectelor din Ardeal

Biserica noastră aste asaltată în Ardeal de felurite secte şi erezii: baptişti, anabaptişti, adventişti, pocăiţi şi nu mai ştim ce mistici patologici sau pur şi simplu misionari — nu ai cuvântului Domnului, — ci ai duşmanilor neamului.

Misionarii aceştia — mai mult de disolvare a României mari, decât de interpretaţie evanghelică — cutreeră satele şi oraşele, ademenesc pe cei simpli şi neştiutori şi mai cu seamă fructifică în folosul lor suferinţele obşteşti, inerente orcărei alcătuiri sociale, mai cu seamă societăţii în care vibrează repercursiunile marei sguduiri care a fost războiul mondial.

Sute şi mii de broşuri, reviste şi cărţi eretice plouă asupra poporului din Ardeal.

De unde vine această ploaie otrăvitoare? Ele sânt tipărite într'o aproximativă limbă românească, poartă ca girant responsabil un nume anonim, dar omit să preciseze, cum se spune la lege, *numele tipografiei*, unde au fost imprimate.

Pentru ce această dosire din partea unor oameni, cari îşi iau înfăţişări de apostoli şi martiri?

Pentru simplul motiv, că aceste imprimate, cu greşeli de ortografie şi limbă românească, vin din oficina tipografiilor din alte ţări, din ţări duşmane neamului şi ţării româneşti.

Se impune o reacţiune împotriva acestei acţiuni de disolvare şi prăbuşire a însăşi temeliei statului român, — religia creştină; dar ce fel de reacţiune?

Brutala represiune a poliţistului, a jandarmului ori a magistratului?

Ar fi să i îndârjim şi mai rău, să-i împodobim cu cununa de martiri, de care nu sânt vrednici.

Unica represiune civilizată şi eficace este aceea *a cuvântului:* şi preoţii noştri din Ardeal au cuvântul.

Gh. L.

Spicuiri

«*Legea Românească*» dela Oradea mare în darea de seamă despre congresul preoţesc, ţinut la Arad, se arată nedumerită asupra întrebării, ce s'a pus ca problemă de deslegat pentru acest congres: «Cum putem duce pe Hristos în mijlocul credincioşilor noştri?» I se pare că «a fost împrumutată de undeva şi nici decât n'a fost formulată îndeajuns de ceice au pus-o». Şi adauge că astfel de probleme ar trebui apropiate cât mai mult de trebuinţele sufleteşti speciale... şi nu ţinute în generalităţi.

Dacă ar fi să răspundem în acelaş fel, am zice: problema a fost îndeajuns formulată, dar n'a fost înţeleasă îndeajuns de cel ce se ocupă de ea. Pentrucă mai înainte de orce altceva «trebuinţele sufleteşti» reclamă pe Hristos, şi întrebarea era cum îl poţi apropia, cum îl poţi duce în mijlocul celor ce au lipsă de El.

Aşa cum s'au pus problemele în congresul misionar dela Arad poate să se deosebească de vederile din trecut felul de a concepe şi de a lucra în viaţa pastorală, dar aceasta nu însemnează numai decât că trebue să stăm înţepeniţi în formalismul rigid, ce ne-a copleşit. Ci mai degrabă să ne dăm seama de ce au făptuit alţii, şi potrivind chipul lor de a lucra la împrejurările noastre, să creiăm o pastorală proprie sufletului românesc.

Cum să L duci pe Hristos în mijlocul mulţimii a spus-o şi ne a arătat-o El. Facă şi preotul la fel, cu cuvântul şi cu fapta. Ori unde ajunge raza lui de influinţă lumea să vadă în El pe Hristos printre oameni, un «alter Christus», care duce pace, a cărui vorbă e lumină şi a cărui faptă e numai binefacere. — Şi problema e deslegată, dacă nu rămânem numai la ritualismul de acum. Şi Hristos s'a rugat, dar cât şi cum?!

(*P.*)

Asociaţia generală a clerului român ortodox

Statut

Art. I. Se înfiinţează «Asociaţia generală a clerului român ortodox» cu sediul în capitala ţării şi cu durată nelimitată.

Art. II. Scopul asociaţiei este:

a. Apărarea intereselor bisericii ortodoxe şi clerului ei.

b. Studierea diferitelor chestiuni de ordin bisericesc şi de cultură religioasă, prin comisiuni speciale.

c. Propăşirea culturii şi educaţiunii creştine şi naţionale în popor.

d. Cultivarea emulaţiunii şi solidarităţii clericilor şi a tuturor credincioşilor români ortodoxi.

Art. III. Mijloacele pentru ajungerea scopului sânt:

a. Congrese, întruniri, conferinţe.

b. Biblioteci populare.

c. Ziare, reviste, broşuri şi orce alte publicaţiuni.

d. Editură, librării, tipografii, ilustraţiuni religioase şi naţionale.

e. Serbări populare, cinematograf, teatre populare.

f. «Cassa corpului clericilor ortodoxi», care va face operaţiuni de economie, credit şi ajutor. Această cassă va funcţiona după regulament special.

g. Intemeiere de cămine preoţeşti etc.

Membri

Art. IV. Membrii se împart în:

Onorifici, activi, extraordinari şi afiliaţi.

a. Onorifici, sânt toţi chiriarhii eparhiaţi, ministrul cultelor respectiv, decanii facultăţilor de teologie, prezidenta Soc. ort. nat. a femeilor române, şi cei ce vor fi donat asoc. cel puţin 5000 lei, sau vor fi adus bisericii ori asoc. servicii deosebite.

b. Activi, sânt «în mod obligator» toţi preoţii şi decanii ort. români.

c. Extraordinari, sânt aceia pe cari adunarea generală îi proclamă în urma propunerii comitetului.

d. Afiliaţi, sânt — de drept — cântăreţii bisericeşti.

Fiecare membru activ plăteşte o cotizaţie lunară de 10 lei; cel afiliat, de 2 lei lunar.

Art. V. Drepturile şi datoriile membrilor sânt arătate în regulamente.

Art. VI. Averea asociaţiei se compune din:

a. Cotizaţiuni, donaţiuni şi

b. Orce venituri create prin statut şi regulamente.

Administraţia

Art. VII. Asociaţia se împarte în atâtea secţii câte eparhii sânt; fiecare secţie, în atâtea despărţăminte câte protopopiate sânt.

Art. VIII. Asociaţia se conduce de un comitet central ales pe 3 ani şi compus din: 1 preşedinte şi 6 membri — din cari unul casier şi altul secretar — aleşi de congres şi din preşedinţii despărţămintelor, ca membri de drept.

Toţi aceşti preşedinţi aleg, pe secţii, din sânul lor, câte un delegat formând o delegaţie permanentă, care lucrează cu membrii aleşi din congres.

Art. IX. Congresul se compune din delegaţi aleşi în proporţia de 1 la 30 de membri. Fracţiunile mai mari de 15, dau 1 delegat. In orce caz fiecare protopopiat va fi reprezentat prin doi delegaţi.

Art. X. Atribuţiunile congresului, ale comitetului general şi delegaţiunii permanente se prevăd în regulamente.

Art. XI. Comisia cenzorilor se compune din 3 censori activi şi 3 supleanţi, aleşi de congres, pe timp de un an. Atribuţiunile lor sânt cele prevăzute în codul comercial.

Votat, în congresul de delegaţi ţinut în Bucureşti, la 1 Noemvrie 1923.

Viaţă culturală religioasă în Orăştie

— Corespondenţă —

Profesorii liceului «Aurel Vlaicu» din Orăştie, — înţelegându şi chemarea ce au în munca pentru regenerarea morală a poporului nostru, — îşi achită cu sfinţenie această îndatorire de luminatori ai poporului.

In anii trecuţi — şi sperăm că şi'n anul acesta, — au cercetat toate satele din jur, ţinând conferenţe poporului dornic de lumină. In tot locul s'au dus şi la sfânta biserică, unde profesorii preoţi, dimpreună cu preotul local, au servit sfânta liturgie în sobor. Corul bisericesc al liceului, condus de prof. G. Pârvu, a dat răspunsurile liturgice. La finea liturgiei unul dintre profesori predica mulţimii adunate cu aceste ocazii chiar şi din satele mai depărtate. Impresia acestor excursii culturale era dintre cele mai binefăcătoare şi înălţătoare de suflete.

Earna munca s'a continuat în oraş. Aci s'au aranjat serate literare pentru intelectuali, de regulă împreunate cu conferenţe de ale profesorilor, cu subiecte din literatură şi din istoria poporului nostru. N'au lipsit nici conferenţele de caracter religios-moral.

Ceeace s'a făcut pentru intelectuali prin seratele literare, s'a făcut şi pentru poporul din Orăştie — în biserică. Profesorii preoţi sau absolvenţi ai Seminarului Andreian, şi anume: I. Iacob, V. Necşa, I. Romoşan, Z. Stanciu, G. Tămaş precum şi părintele I. Moţa dimprennă cu preoţii locali, au predicat cu rândul în biserică, spre marea satisfacţie a parohienilor atât de dornici a auzi predici potrivite şi bine studiate. Biserica — prea neîncăpătoare pentru 5000 ortodocşi, — deşi altădată aproape goală, — cu aseste ocasii era totdeauna arhiplină. Răspunsurile liturgice le-a dat şi acum corul bisericesc al liceului.

Activitatea, întreruptă în decursul vacanţei de vară, a reînceput în toamna anului acestuia. In Dumineca trecută profesorul V. Iacob ni-a ţinut o înălţătoare predică, arătând că adevărata fericire nu e în alergarea nebună după bunuri materiale, ci în muncă cinstită şi în conştiinţă curată; iar la sf. Dumitru păr. prof. V. Necşa ne-a schiţat viaţa acestui mucenic, arătându-l drept exemplu de urmat întru căutarea şi chiar jertfirea de sine pentru adevărul cuprins în evangelie.

In Duminecile şi sărbătorile viitoare vor predica în ordine alfabetică: I. Moţa, V. Păcurar, I. Romoşan, Z. Stanciu, G. Tamaş, urmând ca ordinea astfel începută să continue până la sfârşitul anului şcolar, — ear la primăvară şi la sate.

In curând — la 1 Decemvrie — vor reîncepe şi conferenţele pentru intelectuali.

Exemplu vrednic de urmat şi în alte părţi.

Cor.

Ion Moga teologul

Se ştie că Ion Moga supranumit «teologul» a fost profesor la seminarul din Sibiu din 5 Decemvrie 1816 până la 10 Decemvrie 1848 şi protopop al tractului Sibiu I. S'a născut în 1790 în Sebeşul săsesc. Tatăl său Zaharie Moga protopop acolo era frate cu episcopul Vasile Moga. A fost trimis la universitatea din Viena pe spesele fondului sidocsial la 1812, unde a terminat studiile în 1816. A fost un bărbat luminat, teolog erudit, cunoscător de limbi şi membru marcant al bisericii pe vremea aceea. Istoria care desgroapă multe reminiscenţe de valoare, va desvăli şi activitatea acestui bărbat, care astăzi zace încă în întunerec. La aceasta vor adauge o mică contribuţie şi datele ce urmează:

Ion Moga şi a început studiile în şcoala românească, apoi cea săsească din Sebeş. De aici a trecut la Alba-Iulia în liceul rom. catolic la 1805. Aici a fost imatricolat în «infima grammaticae classis» ca «Ioannes Moga, szaszebesiensis 15 annorum, graeco catolicus». La sfârşitul anului şcolar 1805/6 a fost clasificat «in studiis classis: prima, progresus in moribus: prima».

In 1806/7 trecut în «media grammaticae classis» tot ca «graecocatolicus, 16 annorum» a fost clasificat tot cu «prima».

In 1807/8 în «suprema grammaticae classis» e notat «17 annorum, disunitus, classis în litteris: eminens tertius, progressus in moribus: prima primus».

In 1808/9 în «classis inferior humanitatis» e notat: «Ioannes Moga Val. Saebesiensis, annorum 18, disunitus, morum classis: prima cum laude, progressus in studiis: prima cum eminentia». In 1809/10 trecut în «classis superior humanitatis» e notat: «Ioannes Moga Val. Saebesiensis annorum 19, graecocatolicus, morum classis: secunda, classis progressus în studiis: prima».

Din aceasta se vede că nu s'ar fi născut la 1794 cum se crede, ci la 1790 şi a fost student eminent. In anul ultim probabil a săvârşit vre o transgresiune oprită de regulamentul şcolar, pentru care fapt i s'a stricat nota din moralitate. Ce priveşte confesiunea, e încă o dovadă clară despre tendinţa şcoalelor rom. catolice de a converti pe toţi elevii la catolicismul apusului.

(Ren.)

Calendarul Bunului Creştin

(sau Calendarul arhidiecesan)

cu Sematism pe anul visect 1924

cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura

Librăriei Arhidiecezane, Sibiu

Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită

Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

Ştirile zilei

† Ipolit Ilasievici. Din Braşov ni se vesteşte moartea unui vechiu şi zelos profesor, care a fost Ipolit Ilasievici. Răposatul s'a distins atât ca pedagog în şcoală, cât şi ca autor de manuale de istoria naturală. Colegii săi întristaţi ne trimit următorul anunţ: Corpul profesoral dela liceul românesc «Andrei Şaguna» din Braşov cu inima întristată de adâncă durere, aduce la cunoştinţa tuturor amicilor, colegilor şi cunoscuţilor, că emeritatul său membru, *Ipolit Ilasievici*, fost director şi profesor liceal, s'a mutat la cele eterne în noaptea de 16 spre 17 Noemvrie a. c. în etate de 88 ani, în anul al 14 lea al binemeritatei sale retrageri în pensiune, urmată dupa un serviciu de 40 de ani ca profesor, fiind mai mulţi ani şi director; funcţiuni pe care fericitul nostru coleg le-a îndeplinit cu o rară abnegaţiune şi cu un devotament exemplar în folosul învăţământului şi al şcoalei noastre. Rămăşiţele pământeşti ale neuitatului nostru coleg se vor depune spre eternă odihnă, din sala festivă a liceului «Andrei Şaguna», Luni, în 19 Noemvrie 1923 la ora 4 p. m. în cimitirul bisericii Sf. Nicolae din Schei. Fie-i ţărâna uşoară şi amintirea lui în veci neuitată! Braşov, în 17 Noemvrie 1923. *Corpul profesoral dela liceul «Andrei Şaguna» din Braşov.*

Orfanii de războiu în România. Numărul lor este cu totul 359.629. Din aceştia regiunea Cluj are 38 621 orfani, a Timişoarei 25.072. In Bucureşti sânt 113.857. Orfelinatele, câte le avem până acum, nu sânt de ajuns pentru adăpostirea lor.

Artişti români în Sibiu. Vineri în 23 l. c. va da o reprezentaţie în teatrul sibian marea artistă **Marioara Voiculescu**, însoţită de actori de seamă din capitală. Se joacă piesa franceză *Judith.* — Luni şi Marţi, în 26 şi 27 l. c. vom avea nou prilej să admirăm creaţiunile maestrului **Ion Manolescu** şi ale trupei sale în două drame din timpul mai nou: Gândul de Andreiev, şi Profesorul Klenov de Karen Bramson. Inceputul seara la 8½ precis.

Conferenţe sibiene. In 21 l. c., la sărbătoarea sf. Arhangheli Mihail şi Gavriil, s'a ţinut în sala prefecturii conferenţa anunţată a dnei Maria P. Chiţu despre Dante Alighieri şi Divina Comedia. In formă clară şi concisă, dna Chiţu a citit, timp de o oră, lucrarea sa despre ilustrul poet italian, care s'a născut în Florenţa la 1265, şi dela a cărui moarte s'au împlinit în 1921 şase sute de ani. Pe temeiul studiilor dantesti mai nouă şi a comentatorilor poetului, conferenţiara expune înrâuririle sub care s'a scris marea epopee Divina Comedia, arată ideea ei fundamentală, cu o analiză amănunţită a părţilor din care se alcătueşte. La sfârşit ni-a dat câteva date din viaţa scriitorului, comemorat — la aniversarea de 600 de ani a morţii sale — şi din partea Academiei Române prin discursul dlui N. Iorga. — Conferenţa cea mai apropiată o va ţinea preotul militar, păr. Ion Dăncilă, în 25 l. c.; ear conferenţa dlui profesor universitar şi ministru al cultelor, Al. Lăpădatu, s'a amânat, din motive neprevăzute, pentru seria II a conferenţelor.

Teatru în Sibiu. Marţi s'a reprezentat drama scriitorului italian, P. Giacometti, *Moartea civilă*, jucată mai de multe ori, pe scena sibiană, de actori vestiţi. Rolul ocnaşului evadat l-a tălmăcit cu înfederat talent dl *Polizu*, care a izbutit să smulgă câteva sincere aplauze, îndeosebi când îşi povesteşte dorul de libertate, sau când se sbate în chinurile morţii, produse de o cumplită otravă. Artistului mult promiţător i s'au dat din public două buchete de flori. Dl Păunescu a nimerit bine tonul, înfăţişarea şi gesturile unui călugăr iezuit, ear dl Hociung pe ale doctorului generos. Intre dame, amintim pe dna Stănescu; ca soţia ocnaşului a jucat cu discreţiune şi pricepere deplină. Lipseşte viaţa mai expresivă şi un oarecare temperament artistic în jocul dnei Hociung, care ne lasă reci. Drama a fost reprezentată, de altfel, foarte îngrijit şi urmărită cu încordare de un public, care Sâmbătă — când se va repetă piesa — va puteà să fie mai numeros. — Joi, în 22 l. c., s'a dat: Pe malul gârlii, şi Nevasta lui Cercelus, 2 comedii bine primite.

Ser contra arterioscleroze. Se comunică din Praga că profesorul Mladejewsky, bazat pe o lungă experienţă care ar fi dat roade minunate susţine că a descoperit un nou ser care ar vindecà arterioscleroza.

Revista Teologică. A apărut Nr. 11 pentru Noemvrie 1923 cu următorul cuprins: Preot Pompei Moruşca: Organizarea Bisericii ortodoxe române. N Colan: Doi cârmuitori de stat: Seipel şi Coolidge. Arhim. Scriban: Studiul pastoralei în biserica românească. Solemnitatea dela Avrig: Discursul I, P. S. Mitropolitul Nicolae, A. S. R. Principele Carol, Dr. Angelescu, V. Goldiş şi Dr. I. Mateiu. N. C: In jurul reformei învăţământului teologic. L. Vasilescu şi Pr. P. M.: Mişcarea literară: Problema antropologică concepţia despre lume şi Problema cosmologică în concepţia despre lume. Inventarul monumentelor şi obiectelor istorice şi artistice săseşti din Transilvania. Lucrările Congresului extraordinar al Bisericii basarabene. In oastea lui Hristos. In şcoala Evangheliei. Neculce: Cronică bisericească culturală: Punerea pietrei fundamentale a catedralei ortodoxe române din Cluj. Inaugurarea Academiei teol. din Oradea-mare. Scandalul literar Georgescu Suciu. Note şi informatii. — Redacţia şi administratia Sibiu, str. Mitropoliei 32. Abonamentul 50 Lei pe an.

Atelier de covoare în stil românesc. Ni se scrie: Un frumos început de industrie românească a luat fiinţă în comuna Răşinari, lângă Sibiu, unde doamnele Ciucean şi Pria au pus bază unui atelier de cusături naţionale româneşti. Deocamdată se execută covoare, fiind acestea foarte căutate, în urma frumseţii motivelor şi a lucrului solid. Unul din covoare a fost de curând cumpărat de doamna Emilia Ratiu din Sibiu, unde acest covor e admirat de mulţi vizitatori ocazionali ai dnei Raţiu. In atelierul doamnelor Ciuceanu şi Pria lucrează mai multe fetiţe din Răşinari, sub directa conducere a doamnelor numite.

Legi de Asistenţă. Au apărut: Legile, regulamentele şi ordonanţele ungare mai însemnate privitoare la ocrotirea săracilor, infirmilor, copiilor şi minorilor, traduse de Dr. Oct. Costea. Tipografia Dr. Sebastian Bornemisa, Cluj, 1923. — Direcţiunea I Regională a Ocrotirilor sociale Cluj a dispus imprimarea acestui material, pe cheltuiala sa, într'o colecţie, spre a o pune la dispoziţia organelor de conducere şi administrative ale institutelor de asistenţă, ear de altă parte, ca să dea viitoarei legiferări materialul de norme, după care numitele instituţiuni au fost conduse şi administrate dela înfiinţarea lor şi până în prezent. — Preţul cărţii nu este arătat.

Pedepsire. Parlamentul englez a votat cum se ştie, legea, care interzice vânzarea băuturilor alcoolice persoanelor mai mici de 18 ani. Zilele acestea au fost pedepsiţi trei tineri, care deşi n'aveau decât 17 ani, pretinseseră că au 18, pentru a putea bea bere în local public.

Invitare. In scopul de a lua măsurile necesare pentru împărtăşirea românilor din Sibiu cu loturi de casă, invităm pe toţi cari se cred în drept a fi împărtăşiţi, să participe la întrunirea generală, care se va ţinea, în sala cea mare a judeţului, Duminecă la 25 Noemvrie a. c. ora 3 după amiazi. Sibiu la 21 Noemvrie 1923. Dr. *Nicolae Comşa, General Botez, Dumitru Comşa, Dr. Eugen Piso, Dr. Ghiţă Măcelar, Ioan Iliu.*

Mulţămită publică. Pentru Orfelinatul bisericii noastre de aici din Sibiu, păr. Teodor Toader, din Călata-mare (jud. Cojocna) ne-a trimis 1000 lei «ca rescumpărare de mulţumire tuturor prietinilor şi cunoscuţilor», cari l-au consolat (mângâiat) din prilejul trecerii la cele veşnice a fiului său, Sabin, student la academia de drept din Cluj. Ii aducem şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Impreună cu micuţii orfani ne-am rugat şi noi pentru odihna scumpului său Sabin. Domnul să-l odihnească cu aleşii şi iubiţii Săi, iar mult îndureratului tată să-i dea tărie şi mângâiere. *Direcţiunea Orfelinatului ortodox.*

Membri noui la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» s'au înscris: *a*) fondatori: Nicolae Marcu, cassar la «Banca Românească», Cluj, Dr. Petru Debu, preot, Braşov, Vasilie Bucur, funcţionar consistorial, Gheorghe M. Popescu şi Gică G. Mesea, comercianţi, Iosif Costea, măestru zugrav de case, Ioan Tălmăceanu, frizer, achitând fiecare câte 100 Lei; *b*) pe viaţă: Emil Stanciu, calfă mecanic, cu taxa de 50 Lei.

Comitetul.

Poşta redacţiei

M. Blaj. Când responsabilul de pe Târnave nu mai ştie ce să răspundă, declară că a râs *«una buna»* (jót nevettem, pe ungureşte) conform reminiscenţelor sale din seminariile rom. cat. de-a căror înrâurire neromânească nu vrea să se lapede.

Nr. 9154/1923 Epitr. (156) 2—3

Concurs

La Consistorul arhidiecezan din Sibiu este vacant un **post de cancelist** împreunat cu următoarele retribuţiuni lunare:

Salar de bază . . .	Lei	450
Indemnizaţie de chirie .	„	90
Indemnizaţie de scumpete	„	750
Spor de scumpete . .	„	200
Total .	Lei	1490

Doritorii de a reflecta la acest post (numai bărbaţi) să-şi înainteze cererile lor scrise cu mâna proprie Consistorului arhidiecezan în Sibiu până *4/17 Decemvrie a. c.* provăzute cu certificat de botez, certificat şcolar şi eventuale certificate de serviciu.

Sibiu, 1/14 Noemvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 8643. (152) 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiei **Blăjel**, protopresbiteratul Târnavei, se publică de nou concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat. Este casă parohială corespunzătoare şi porţie canonică de 26 jugăre, precum şi o ferdelă de 20 litre bucate dela fiecare familie.

Doritorii de a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile concursuale Consistorului arhidiecezan din Sibiu în terminul deschis.

Sibiu, 5 Noemvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 1179/1923 (153) 2—3

Concurs repeţit

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Râuşor** protopresbiteratul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile de concurs oficiului protopopesc în terminul dat.

Făgăraş, la 9 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopop.

Nr. 417/1923 Prot. (154) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III, **Mateiaş**, protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu această funcţiune sânt stabilite în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele cerute de Regulamentul pentru parohii, subsemnatului oficiu în terminul deschis, şi pentru a face cunoştinţă cu poporul se vor prezenta şi în parohie la serviciul liturgic, până la publicarea alegerii.

Cohalm, la 22 Octomvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Mateiaş.

Emilian Stoica
protopresbiter.

Nr. 8281 (151) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea catedrei de religie dela liceul Negru Vodă din **Făgăraş** şi dela şcoala medie de fete din **Brad**, publicăm concurs cu termin de 15 zile.

Ambele catedre sânt sistemizate în regulă şi titularii vor primi leafa egală cu a profesorilor secundari.

Concurenţii au să dovedească calificaţia lor preoţească şi pedagogică. Sânt preferiţi candidaţii cu studii academice şi cu examenul pedagogic profesoral.

Cererile instruite cu documentele relative la calificaţie şi la serviciile anterioare, să se trimită Consistorului arhidicezan.

Sibiu, 19 Octomvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. prot. 464/1923 (149) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Măgărei** din protopresbiteratul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 21 Septemvrie a. c. Nr. 7504 Bis. se publică concurs repeţit cu termin de 30 de zile socotite dela prima lui apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat, completate cu cele cuprinse în concluzul sinodului parohial dela 12 Februarie 1923.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele necesare, să se înainteze subscrisului în terminul susindicat.

Concurenţii, după prealabila încuviinţare a protopresbiterului, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta şi predica, eventual a şi celebra.

Agnita, 24 Octomvrie 1923.

In înţelegere cu comitetul parohial concernent:

Ioachim Munteanu
protopop

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 15 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

Faceţi-vă membri la **Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)**

ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii **un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei** în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.

Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici**, profesor, secretar **Ioan Marcu**, conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu**, exactor arhidiecezan.

Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societătii, strada Mitropoliei 45

(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 9—10

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean

Sibiu, strada Tribunei Nr. 14

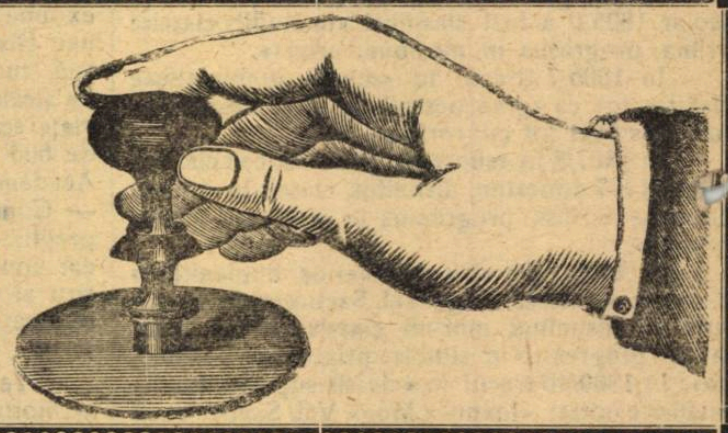

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică.

Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA

bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:

cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări

:-: pe lângă cele mai favorabile condiţiuni. :-:

LIBRĂRIA

aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:

cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posibile.

Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi franco.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 14/27 Noemvrie 1923 Nr. 93

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Biserica și răsboiul

Până acum s'a vorbit și scris despre marele răsboi al popoarelor ca despre o plagă a omenimii. Sigur, laturea tristă a răsboiului este mai ușor vizibilă, ruinele în viețile omenești și între atâtea averi materiale, adunate cu trudă și sudoare, sânt dovadă evidentă despre urmările nefericite ale răsboiului. Dar, dacă am privi răsboiul numai din acest punct de vedere și l-am clasă definitiv între răufăcătorii cei mai mari ai omenimii, am greși, fiindcă orce răsboi își are și părțile bune, dar care se pot observa mai greu.

Răsboiul, și îndeosebi cel prin care trecurăm noi, este cel mai uriaș reflector, care împrăștie lumină intensivă în internul unui stat, în internul unei societăți și în sufletele singuraticilor oameni. Au fost păcate, au fost greșeli de educație, de conducere, de muncă, pe care timpurile de pace le-au acoperit, le-au ascuns, așa că poate omenimea de pe urma lor mergeà spre perire sigură, — și răsboiul deodată le-a descoperit pe toate și le-a arătat primejdia. In timpul de pace toate popoarele își spuneau complimente reciproc, se mințeau, își tăinuiau adevăratele sentimente pe care le nutreau unul față de celalalt; — în răsboi apoi toate lucrurile ascunse s'au dat pe față. Fiecare popor și-a spus deschis sentimentele de ură și dorințele sincere, fie bune, fie rele, pe care le nutrea față de vecinii săi.

Adevărul, pe care dorea toată lumea să-l știe, s'a arătat clar și luminos. Spoiala de bunăvoință și iubire reciprocă s'a ofilit deodată și a ieșit la suprafață adevărul. Prin răsboi și-au cunoscut popoarele vecinii, — și, ce e mai mult, pe dânsele singure s'au cunoscut. Adevărul, ca o undă puternică de isvor de mult așteptată, a țișnit la lumină și a arătat pe oameni și pe om așa cum este.

Atâtea suflete urâte și atâtea suflete frumoase s'au văzut la lumina răsboiului.

Despre un soldat de al nostru se povestește următoarea scenă: Comandantul străin în Sârbia dă ordin unui călăreț de al nostru să escorteze o femee cu un copilaș mic, slăbită de foame și de frig și boală, la nu știu care judecătorie militară. Bietul român merge cât merge, și i se face milă, coboară de pe cal, ia copilașul și-l pune în șea și merge și el prin noroiul până la genunchi. Deodată la o cotitură se ivește comandantul cu gârbaciul în mână: «Câne valah!» Și încep loviturile ca ploaia pe spinarea și fața «cânelui de valah», până acesta pică jos. Eată două suflete: unul al «cânelui», care a făcut puțină școală în satul lui și n'a primit altă creștere decât a mamei lui sărace și modeste, — și eată și sufletul celuilalt, al celui înmănușat, al celui cult, al celui cu rafinate maniere.

Alta scenă adevărată: Un preot de al nostru este escortat de un jandarm străin. Merg ei cât merg, pe ploaie și vânt, până când deodată jandarmul acesta noduros și-a adus aminte de bisericuța lui din sat. «Eartă-mă, părinte, mă doare sufletul că fac ce fac, dar sânt silit». Și de aici încolo merg pe drum ca doi prieteni buni, povestesc și se mângâie...

Dar s'au petrecut atâtea istorii adevărate care toate ar trebui adunate într'un mănunchi și tipărite într'o carte, care să poarte titlul de «Cartea vieții».

Cea mai prețioasă experiență din răsboi este cunoștința de oameni. Pacea ne-a învățat să deosebim pe oameni după nume, după rang, după avere. Răsboiul însă ne spune altceva, *să facem deosebirea între oameni după suflete.*

Răsboiul ni-a arătat, că lumea aceasta se aseamănă cu lacul dela Vitezda, în jurul căruia stau orbi, șchiopi, și bolnavi de tot felul.

Dacă nu urmà răsboiul, ne lăsam amăgiți da fastul extern și nici odată nu știam că ce bolnavă este societatea omenească. Cruzimile și răutățile răsboiului însă ni-au dat icoană tristă, dar adevărată despre starea sufletească a oamenilor. Avem mulți, foarte mulți bolnavi cari așteaptă tămăduirea ca și cei adunați lângă lacul Vitezda.

Mulți dintre bolnavii dela acest lac nu vor fi venit acolo că erau credincioși, poate toată viața lor vor fi făcut chiar contrarul poruncilor lui Dumnezeu, dar toate, absolut toate mijloacele le-au încercat, însă zădarnic, vindecarea nu venea, și atunci în desperarea lor mare s'au hotărât să recurgă la acel mijloc pe care îl detestau când erau sănătoși: la ajutorul lui Dumnezeu, la îngerul lui care turbură apa cu daruri vindecătoare.

Ce frumos! Ce mângâetor sună azi și la noi cuvintele după răsboi: Biserica să muncească, biserica să ne mântuească. Mulți din acei oameni ai noștri care au pe buze cuvântul biserică și cer munca întinsă a preoțimii, poate cu vremurile bune și poate nici astăzi nu umblă la biserică; și, cu toate acestea, după multe și grele rătăciri au ajuns la convingerea, că alt leac de vindecare nu mai este pentru lumea aceasta, decât biserica și prin biserică darul cel de sus. Iată câștigul cel mai frumos al bisericii după răsboi! Bolnavii neamului vor încerca vindecarea lor și a cunoscuților cu tot felul de leacuri omenești — și la urma urmei tot vor ajunge, fără voie, la lacul Vitezda, la biserică.

In biserică se pogoară îngerul Domnului și în toate Duminecile și sărbătorile deșteaptă sufletele celor prezenți. In afară de zidurile bisericii creștine își adorm conștiințele păcătoase cu fel de fel de măriri și petreceri lumești; în biserică însă, și azi și mâne, se frământă tot mai mult sufletele. Veniți deci, bolnavilor, la biserică! După sguduire și lacrimi va urma vindecarea, liniștea și fericirea, întocmai ca la lacul Vitezda.

Adevărat, foarte adevărat, lumea se svârcolește, lumea e bolnavă, lumea nu vrea să știe de Dumnezeu, deși se vorbește poate mai frumos decât la Ioan Gură de aur, dar și mai adevărat este, că această lume în clipele de supremă desperare va cere mijloace vindecătoare de sus, și le va afla în: biserică.

Prot. *Dr. Ștefan Cioroianu*

Declarațiile dlui ministru al cultelor

Dl Al. Lăpedatu, ministru de culte și arte, a venit în 21 l. c. la Cluj.

Căpeteniile bisericii noastre și ale celor minoritare, precum și reprezentanții autorităților civile au întâmpinat cu simpatie și însuflețire pe cel ce venea în Ardeal pentru prima dată dela intrarea sa în guvern.

In sala festivă dela palatul prefecturii județului s'au prezentat, spre a-l saluta de bună venire, numeroase deputațiuni, între care cea dintâi a fost a bisericii noastre în frunte cu P. S. Sa Episcopul Nicolae.

La omagiile aduse și la asigurările de lealitate exprimate de reprezentanții confesiunilor, dl ministru al cultelor răspunde fiecărei delegațiuni în parte mulțumind pentru bunele sentimente și arătând că ține ca: confesiunile să și îndeplinească rolul lor cultural și social în marginile libertăților asigurate de noua constituție a țării și tradiția de cea mai largă toleranță a poporului român.

«Veți avea, spune d-sa, parte de toată solicitudinea mea fiind, după cum mă asigurați, cetățeni leali ai acestei patrii și lucrând în cadrele bisericilor pentru promovarea intereselor statului român. Tratamentul nostru față de confesiuni va fi egal și echitabil.

«*Trebue să țineți seamă că biserica română (ortodoxă, Red.) din Ardeal se găsește, pe urma regimului vitreg, din trecut, în multe privințe în situații inferioare bisericilor minoritare și că este de datoria noastră să lucrăm în deosebi pentru ridicarea nivelului acesteia*».

La masa dată în aceeaș zi în onoarea dlui ministru Al. Lăpedatu, dsa spune că considerațiuni de ordin politic au adus cu sine intrarea sa în guvernul țării ca reprezentant politic al Ardealului. «Toate numeroasele dovezi de simpatie și încredere ce mi-au sosit cu acest prilej din toate părțile Transilvaniei, mă încredințează că acela cari au socotit că pot reprezenta Ardealul în guvern ca ministru al cultelor și artelor, nu s'au înșelat și că trebue să mă consi-

dere cu drept cuvânt în guvern ca exponent autorizat al intereselor politice particulare ale acestei ţări, unde m'am născut şi am crescut, unde am trăit sufleteşte chiar şi atunci când împrejurările vieţii m'au silit să mă depărtez, căci în toată această vreme nimic din cele petrecute aci nu mi-au fost străine, şi unde de 5 ani de zile sânt părtaş la mai toate acţiunile vieţii culturale, bisericeşti şi sociale, îndeplinind pe cât am putut cu prisosinţă şi cumpătare lucrări pozitive, — în timp când atâţia alţii se frământă în zădărnicie şi când mulţi chiar dintre reprezentanţii vieţii noastre publice şi au pierdut echilibrul sufletesc. Nu este de sigur o simplă întâmplare faptul, că eu mă găsesc ca reprezentant politic al Ardealului în guvern. Cunosc toate problemele şi îmi dau bine seamă de delicateţa lor şi de greutăţile peste care am a trece pentru rezolvarea lor. Totuşi cu concursul binevoitor şi devotat al tuturor celor chemaţi să contribue la această rezolvire, sper că voi putea trece peste aceste greutăţi. Căci, deşi trebue să ţinem seamă de întreaga desvoltare istorică a raporturilor vieţii confesionale din această ţară, legiferarea viitoare a acestor raporturi va fi mult uşurată prin împrejurarea că în noua constituţie s'au pus pentru întâia oară pe picior de egalitate şi echitate toate bisericile ţării. Privilegiile trecutului cari au favorizat desvoltarea unora şi a împedecat pe a altora, sânt astăzi abolite. Nimeni nu mai poate invoca drepturi speciale pe temeiul unor asemenea privilegii şi cu toţi trebue să primim noua situaţie de egalitate şi echitate, pe care de astădată o va putea avea şi biserica noastră naţională faţă de celelalte confesiuni».

Ca încheere dsa, mulţumind pentru bunăvoinţa ce i s'a arătat, promite că, atâta timp cât va fi în fruntea departamentului, va căuta să fie cât mai des în contact cu conducătorii vieţii publice din Transilvania.

„Ce-i aia: control?“ +)

Faţă cu cele publicate în Telegraful Român din 7/20 Noemvrie 1923 sub titlul de mai sus, am de dat următoarele lămuriri:

Cărţile pe cari le exoperasem gratuit pentru preoţii congresişti dela Arad, le-am ales şi adus cu mine, eu însu-mi. Păr. Z. Pâclişanu a avut amabilitatea a dispune să le pot alege eu, după propria mea chibzuinţă, din depozitul dela On. Ministeriu al cultelor şi artelor.

Cât eu am căutat, acolo nu am dat de nici un exemplar din cartea de ocară a preotului Sachelarie dela Bucureşti. De era, ştiam ce am să fac; — sau de mi se oferia, o respingeam, cunoscându-i cuprinsul.

Inainte de a transporta — în ziua primă a congresului — cărţile la locul de întrunire a congresului preoţesc, le-am desfăcut colet de colet, fără să văd măcar un singur exemplar din cartea cu pricină.

N'am văzut-o nici sub durata congresului de două zile, când încă am dat cu ochii printre cărţile sortate pe o măsuţă alăturea de birou.

Afirm deci categoric: *Cartea cu pricina n'a întrat nici în sala Congresului.* Părintele Aurel Nistor, care primise mandat de a le distribui, are cuvântul: să spună de a văzut-o, căci mie nu mi-a pomenit de ea, nici dânsul, nici altcineva.

Preoţii, cari o vor fi primit la Congres, sânt învitaţi să mă avizeze, pentru a face necesara investigaţie: Dela cine şi unde o vor fi primit, dacă li s'ar fi îmbiat.

Eu nu am aflat nimic, nici măcar că li-ar fi îmbiat-o cineva.

On. organe de publicitate ale eparhiilor Cluj, Arad, Orade şi Caransebeş sânt rugate să publice aceste lămuriri, spre a mi-se putea servi din partea fraţilor preoţi, informaţiile cerute mai sus.

Arad, 9/22 Nov. 1923.

Protoiereu Dr. Gh. Ciuhandu,
prez. Asoc. Clerului din mitr. ortodoxă

*) Nu contestăm că între cărţile, alese de păr. prezident al Asociaţiei clerului n'a fost şi această broşură. Constatăm însă din nou că ea s'a împărţit la congres printre celelalte. Preoţii, cari au văzut lucrul, vor da în scris declaraţia lor P. C. S. păr. Dr. G. Ciuhandu. *N. R.*

Comisiunea română-iugoslavă, pentru stabilirea unui regim bisericesc şi şcolar echitabil în Bănatul rămas la Iugoslavia, s'a întrunit în şedinţe la prefectura din Timişoara. S'a ajuns la concluziile: să se înfiinţeze, la seminarul sârb din Vârşeţ, secţie românească, cu profesori români; pe lângă şcoala normală românească din Timişoara să se facă o secţie sârbă. S'a discutat şi asupra manualelor didactice. — Delegaţia română insistă să se înfiinţeze un vicariat ortodox român la Vârşeţ.

Conferenţa preoţească a tractului Sălişte

Misiunea preoţimii noastre este să facă muncă culturală din cele mai rodnice în mijlocul norodului. Din rapoartele publicate în Telegraful Român asupra conferinţelor preoţeşti ţinute în celelalte tracte, se desprinde un lucru, anume, că munca culturală a fraţilor preoţi în mijlocul norodului, se restrânge aproape numai la predicile dela serviciul divin şi la diferitele ritualii, ce le ţin în sobor. In nici un tract nu mi aduc aminte să se fi lucrat pentru popor prelegeri sistematice, care să îmbrăţişeze probleme de actualitate şi să atingă marile nevoi sufleteşti ale poporului dela sate, cum s'a făcut încă din toamna anului trecut în tractul Săliştii.

In toate tractele preoţii anume însărcinaţi prelucră teme date din centru, pentru conferenţele preoţeşti; lucrările prezentate de dânşii şi desbătute în adunarea fraţilor pot să aibă folos indiscutabil, contribuind ele la îmbunătăţirea mijloacelor de propagandă a învăţăturii evanghelice, ridicând la suprafaţă noui metode de păstorire, pentru preoţimea noastră — aceasta numai atunci când temele sânt lucrate de preoţi harnici, abili de condei şi cu largă cultură teologică, — altcum sânt de prea puţină însemnătate.

Noi ni am ales liber temele şi le-am desvoltat în adevărate conferenţe poporale şi prelegeri de tot interesul pentru oamenii noştri dela sate.

Am săvârşit aici adevărat apostolat; pentru a se convinge cineva de acest lucru precum şi de efectul prelegerilor ţinute în câteva din parohiile tractului nostru, n'are decât să cerceteze acele parohii şi adevărul celor spuse aici i se va înfăţişa clar îndată.

In toamna aceasta conferenţa preoţească a tractului nostru s'a ţinut Duminecă în 22 Oct. (4 Noemvrie) în comuna Alămor. Sâmbătă seara la 6 ore a descins în comună la păr. I. Alămorean, păr. protopop Dr. D. Borcia dimpreună cu păr. I. Răceu şi subsemnatul. Duminecă dimineaţa s'a servit utrenia şi liturghia de şeful tractual, asistat de păr. I. Alămorean, I. Răceu şi subsemnatul. Biserica destul de spaţioasă cam pe la Vohod se umpluse de popor, bărbaţi, femei, şi corul plin de tinerime; fiind în Alămor şi biserică unită, veniră la biserica noastră şi mulţi credincioşi ai acelei biserici. La Vohod s'a cântat «Veniţi să ne închinăm» de preoţii celebranţi din altar, cu toată evlavia, tot asemenea şi Heruvicul. In decursul cântării Heruvicului sosiră şi ceialalţi fraţi preoţi: Ioan Manta sen., Ioan Hanzu, Alexandru Vlad, Ioan Iuga şi Aron Flucuş. La priceasnă păr. prot. Dr. D. Borcia a ţinut o frumoasă predică, tâlcuind evanghelia zilei. Sfinţia Sa în legătură cu tămăduirea celui îndrăcit din evanghelia Duminecii aceleia, stăruie asupra diferitelor boale sufleteşti în popor; asupra cultivării sufletului poporului prin şcoală; a trimiterii copiilor regulat la şcoală; cultivarea poporului prin «Biblie»; aminteşte despre foaia săptămânală Lumina Satelor dela Sibiu, ca cea mai bună şi mai potrivită foaie pentru popor, redactată în duh creştinesc şi românesc. A fost ascultat de popor cu viu interes. După terminarea sfintei liturghii învită poporul la 2 ore să ia parte la vecernie, când se va face şi slujbă de ploaie.

Prânzul s'a luat la păr. I. Alămoreanu; după masă poporul dând ascultare glasului de chemare al păr. protopop, s'a prezentat la biserică în număr foarte mare, aşa încât biserica încăpătoare se părea prea mică.

S'a ţinut vecernia împreunată cu slujba pentru ploaie. La sfârşit, aci în biserică, — fiindcă şcoala noastră avea numai o mică sală de învăţământ, unde nu se puteau ţinea prelegerile, — s'a deschis adunarea de păr. protopop, arătând în câteva cuvinte scopul cultural al venirii preoţilor din tract în comuna Alămor; dă apoi cuvântul conferenţiarilor. Subsemnatul ţine conferenţa «Despre chemarea femeilor în trecut şi în zilele noastre», spusă pe înţelesul poporului, a cărui atenţiune o ţine încătuşată timp de o oră.

Conferenţa a fost pentru poporul din Alămor un mijloc de răscolire, de avânt, de cercetare şi reculegere; — mai ales femeile aici se însufleţeau, aici se întristeau, la unii asistenţi s'a putut observa şi stropul umed al lacrimii, semnul sfintelor emoţii creatoare de fapte. A fost un ceas care a suflat Duh viu în sufletele credincioşilor.

FOIŞOARA

Cuvântare

— Despre prezenţa lui Hristos în sfânta cuminecătură *) —

Onorată conferenţă pastorală!
Iubiţi în Hristos fraţi!

Conform ordinei de zi a adunării ordinare a despărţământului nostru, sântem la punctul care cere *cuminecarea noastră.* Spre acest scop am servit sf. liturghie până la momentul solemn când trebue să ne apropiem spre a ne împărtăşî cu însuşi trupul şi sângele domnului nostru Isus Hristos.

Noi, iubiţilor fraţi, în calitate de administratori ai sfintelor taine şi în special a tainei sftei euharistii, nu odată am avut prilej a ne cumineca, ci fiecare, după anii săi de serviciu la toate sfintele liturgii de peste an, câte le am servit am săvârşit acest act solemn. Ba, am şi vorbit, în bisericile noastre, păstoriţilor înainte sau cu ocazia actului amintit. Cu atât mai rar am avut ocazia de a ne vorbi nouă înşine. Prilej la aceasta ne dă deastădată întrunirea noastră de azi.

*) Vorbire rostită în biserica din Cohalm, cu ocazia împărtăşirii preoţilor despărţământului Cohalm al asociaţiei clerului «Andrei Şaguna».

Iubiţi fraţi, — Potrivit cu cele două părţi ale fiinţei omeneşti, a materiei şi a spiritului, din care e plăzmuit omul pe lângă toată înstrăinarea de către Creatorul său, prin duhul cel rău, care pusese stăpânire asupra lui, el totuş în tot timpul a avut legătură spirituală, la început primitivă dar firească, cu acea putere sau autoritate tainică de care se simţea că atârnă, şi pe eare noi creştinii o numim Dumnezeu.

Istoria omenirii aduce multe dovezi despre acest fapt, ce trece ca un fir roşu prin trecutul depărtat şi până la deplina lămurire prin Isus Hristos a raportului firesc al omului cu Dumnezeu.

Legătura primitivă în tot timpul s'a manifestat prin închinare făcută de om către acea putere, în diferite forme externe şi prin jertfe, cari au format începutul religiei şi al cultului faţă de Dumnezeu.

In dibuirea omului pentru a întra în graţia acelei fiinţe de care se simţea că atârnă, pe lângă religia mozaică, câte secte religioase nu s'au ivit? Şi dela cea dintâi jertfă a lui Cain şi Avel, câte feluri de jertfe nu s'au închinat Domnului? Jertfe, după principiile legii vechi şi credinţele lor primitive şi deşerte, pur materiale, ba chiar de sânge, până la pocăinţa lui David, care prin inspiraţie Dumnezeească atât de frumos scoate la iveală jertfa spirituală, ca mai plăcută lui Dumnezeu, când zice: «De ai fi voit jertfa, aş fi dat arderile de tot nu le vei binevoi. Jertfa lui Dumnezeu: «Duh umilit, inimă înfrântă şi smerită Dumnezeu nu o va urgisi». (Psalm 50.)

Acest fel de jertfă, exprimată prin inspiraţie, se iveşte ca o idee nouă şi nobilă, ca un ideal în principiul credinţei acelui timp. Ea prevesteşte sfârşitul închinărilor deşerte şi a jertfelor de sânge. Acel sfârşit a şi sosit, când într'un chip atât de minunat s'au încheiat şi încoronat ele prin cea mai înfricoşată şi tragică jertfă de sânge, adusă de înţelepciunea şi bunătatea lui Dumnezeu prin însuşi cuvântul său, domnul nostru Isus Hristos, jertfit pe cruce în Golgota pentru mântuirea neamului omenesc.

«Păstorul cel bun îşi pune sufletul său pentru oi» (Ioan X 11). Ziditorul a trebuit să se desprindă pe un timp din mărirea sa şi să se coboare pe pământ, luând chip de om, pentru ca mai cu succes să poată face cunoscut glasul său oilor cuvântătoare, spre a-l cunoaşte spre a-le instrui şi a le institui păstori şi conducători buni în locul păstorilor falşi, răi sau năimiţi de mai înainte. Şi în sfârşit, spre a se lăsa jertfit pe sine însuşi prin moarte pe cruce, a se coborâ în mormânt, pentru ca a treia zi să învie şi împreună cu sine şi pe cei morţi, şi apoi să se înalţe earăşi în măririle sale cereşti.

(Va urma)

A urmat prelegerea economică a păr. Ioan Hanzu care a vorbit despre cultura oilor, ocupaţia principală a Alămorenilor, a desfăşarat clar noua metodă de îmbunătăţire a soiului de oi ce le au ei, dobândind prin încrucişarea lor cu oile ce au lână ţigară, — oi cu lână astrahan; având Alămorenii păşune întinsă pentru oi stărue să nu se lase de ocupaţia oieritului, cea mai rentabilă la dânşii şi totodată adevărat izvor de bogăţie naţională, — le aminteşte însă că terenul de păşune, ce l-au pe hotarul comunei, să nu-l păşuneze cu oile vara, ci iarna, pentru vară să aducă oile la munte. Arată însemnătatea ce o are cultura oilor şi din punct de vedere al păstrării portului naţional. Fiindcă Alămorenii întrebuinţează în gospodăriile lor aproape numai vite de rasa albă, vorbeşte despre aceste şi cele de rasa Pinzgau, scoate la iveală superioritatea celor din urmă faţă de cele dintâi în toate privinţele, la lapte, carne şi preţul unora şi altora. Prelegerea păr. Hanzu a fost foarte interesantă pentru poporul din Alămor, de aceea a fost însoţită de dese aprobări; când oamenii se convingeau de adevărul celor relatate de păr. Hanzu, se observau clătinări de capete. Poporul a profitat mult din această prelegere.

La sfârşit păr. protopop mulţumeşte poporului că a ascultat glasul de chemare al preoţilor venind la biserică într'un număr aşa de frumos să asculte învăţături folositoare împărtăşite cu toată dragostea, speră că seminţele aruncate aci vor da roade îmbelşugate în sufletele lor.

S'a luat apoi la 5 ore ceva de gustare la păr. I. Alămorean, căruia i s'a mulţumit călduros pentru buna găzduire ce ni-a oferit în casa sa, contribuind prin pregătirile ce le-a făcut la reuşita conferenţei noastre.

Astfel încălziţi în suflet de rezultatul mulţumitor obţinut în Alămor, am părăsit comuna cu gândul să continuăm munca în celelalte comune ale tractului, tot după programă stabilită, alegându-ne teme libere de caracter religios-moral şi economic, îmbrăţişând nevoile arzdente sufleteşti ale poporului.

Conferenţele şi prelegerile, ţinute până acum de subsemnatul, se vor tipări, la dorinţa fraţilor, în vremuri mai bune.

Aciliu, 18 Noemvrie 1923.

Ioan Avram
secr. desp. Sălişte

Impotriva unor patimi

Societatea braşoveană Duşmanii alcolului şi nicotinei, «D. a. n.» ne trimite următorul aviz:

In oraşul pitoresc dela poalele Carpaţilor a luat viaţă încă la 1 Iunie 1922, sub iniţiativa dlui Dr. Mircea Suciu-Sibianu, medic de spital, această societate. Găsim acum oportun, când încep şi cercurile conducătoare să şi dea seamă de marele pericol pentru sănătatea poporului şi de piedecile enorme în calea progresului datorite acestor două otrăvuri nenorocite să dăm nou avânt societăţii şi să rugăm pe fraţii români din toate părţile să ne trimită adesiunea lor. Apelăm cu deosebire la damele române, cu inimă simţitoare pentru mizeriile poporului nostru, de a se înscrie în societatea noastră şi de a imita exemplul superb al femeilor din America, Suedia şi alte ţări culte din Occident, care au dus la îndeplinire legea atât de binefăcătoare a prohibirii alcoolului. Nu se cere nici o taxă întrând în societatea noastră, ci numai iscălitura, pusă după o matură chibzuinţă, sub următorul jurământ, pe care să binevoiţi a ni-l trimite nouă în scris. Valabilitatea jurământului este de doi ani:

«Mă declar cu trup şi suflet membru şi partizan al societăţii «D. A. N.», numindu-mă danist, adică duşman de moarte al alcoolului şi tutunului, pe cari jur că nici odată şi sub nici o formă şi nici o condiţiune nu le voi lua în gura mea, pentru ca întreaga mea sănătate neatinsă şi braţele mele cinstite, muncitoare, să le pot oferi familiei şi ţării mele scumpe. In loc de orce alt salut, voi întrebuinţa totdeauna cuvântul: «Sus Patria».

Aşa să-mi ajute Dumnezeu».

Societatea D. A. N.
strada Ecaterinei Nr. 4, Braşov

INFORMAŢIUNI

Sfinţire de biserică. Duminecă în 12/25 Noemvrie a. c. a târnosit I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* cu mare solemnitate biserica radical renovată din fruntaşa comună Apoldul-de jos. Raportul despre această înălţătoare serbare îl vom publica în numărul viitor.

Hirotesire. In ziua sfinţilor arhangeli Mihail şi Gavriil în biserica încoronării din Albalulia a fost hirotosit întru protoereu din partea P. S. Sale Episcopului militar *Iustinian*, confesorul militar al garnizoanei Sibiu, *Ioan Dăncilă*. Felicitări!

La 1 Decemvrie 1923 se împlinesc cinci ani de când s'a ţinut în Alba-Iulia măreaţa adunare în care s'a proclamat unirea noastră cu vechiul Regat. Ziua aceasta memorabilă va fi sărbătorită după cuviinţă. Ministrul instrucţiunii a dat o circulară, în urma căreia în întreg Ardealul va fi ziua de 1 Decemvrie o zi ferială, ear în toate şcolile va urma să se ţină câte o sărbătoare. De asemanea s'a îngrijit şi ministerul de interne să dea un ordin, care decretează ziua de zi ferială.

Faptă bună. Senatul român a dat diurna pe o zi pentru spitalul moţilor, care se va ridica în Abrud.

In contra alcolismului. Guvernul spaniol a dat ordonanţă prin care se opreşte vânzarea băuturilor spirtoase în zile de Duminecă.

Omorât de un şarpe. La Petruvaradin s'a petrecut următorul caz greu de crezut: Un soldat al garnizoanei s'a înapoiat cu câteva zile după ce-i expirase concediul. Comandantul său l-a pedepsit cu arest într'o casemată subterană a fortăreţei. A doua zi, când au deschis uşa casematei soldatul zăcea mort la pământ, ear în jurul corpului său se încolăcise un şarpe de lungime neobişnuită. Vederea mortului a sguduit comandantul atât de mult, încât întors în biroul său s'a împuşcat.

Mântuire dela moarte. Inainte de a bate cu cuie coperişul sicriului unei fetiţe moarte în oraşul Vittoria din Spania, mama moartei a cerut să-şi mai sărute odată fetiţa iubită. S'a ridicat coperişul coşciugului, şi în vreme ce mama sta plecată d'asupra micei răposate, i s'a părut că simţeşte o mişcare în corpul copilei sale. S'a chemat imediat un medic, care a constatat că fetiţa nu-i moartă. ci e atinsă de catalepsie. Peste câteva minute şi-a revenit în simţiri.

ŞTIRI LOCALE

Conferenţele publice. Duminecă, în 25 l c., a continuat seria conferenţelor păr. Ion Dăncilă, protopop militar. In cuvinte spuse cu căldură şi convingere, despre sufletul ostăşesc, se ocupă cu modalităţile de asigurare a rezultatelor dobândite pe urma războiului trecut: Prin ce mijloace avem să ne păstrăm integritatea teritorială, având în vedere preparativele duşmanilor noştri din afară? Forţa trebuincioasă pentru înfruntarea vijeliilor nu este alta, decât întărirea calităţilor sufleteşti ale ostaşului român, înţelegând sub cuvântul ostaş nu numai pe ceice au făcut sau fac astăzi serviciu militar, ci pe toţi fiii neamului nostru. Pe timpul voivozilor din principatele române, amândouă ţărişoarele au avut zile bune atunci, când s'au răzimat pe ascuţişul săbiei. Acelaş ascuţiş ne va fi razimul şi în viitor. Dar, în acest scop, trebue să perfecţionăm armele sufletului nostru, dsfăşurând şi întărind tot mai mult dragostea de moşie şi credinţă strămoşească. — Sâmbătă, la aniversarea unirii, se ţine în sala teatrului festivalul anunţat. Cuvântarea festivă o va rosti dl S. Ţeposu. Inceputul la ora 4 d. a.

Reprezentaţia teatrală, dată Vineri de trupa dnei Marioara Voiculescu, a fost pentru sibieni adevărată sărbătoare artistică. Piesa nouă a lui Henry Bernstein şi-a ales de eroină pe *Judita* care îşi salvează patria Betulia, tăind capul crudului general asirian Holofern (sec. VII. i. de H.). In stil poetic se face analiza sufletească a eroilor legendari şi dramei, în scene emoţionante şi realiste. Darurile bogate dramatice ale artistei Marioara Voiculescu au reuşit să creeze în întregime rolul atribuit eroinei Judith, şi să ne înfăţişeze în chip măestru tragedia unei femei «frumoase la chip şi mândră la faţă foarte», înţeleaptă, iubitoare de ţară şi poetă naţională, care s'a închinat mai mult gloriei, decât dragostei. Arta covârşitoare a dnei Voiculescu a ieşit biruitoare asupra greutăţilor mari împreunate cu tălmăcirea acestor însuşiri. Dl *Storin*, interpretând pe sălbaticul Holofern, s'a impus prin jocul său viguros, ca actor de prima forţă; dna *Nataşa Chirovici*, ca sclava Ada, este d'asemenea o excelentă putere dramatică.

Toţi ceilalţi artişti au contribuit în mare măsură la unitatea perfectă în reprezentarea piesei. A fost o seară care face onoare artiştilor români, ca apostoli ai frumosului. Teatrul arhiplin. Aplauze nesfârşite.

Convocare. Membrii «Reuniunii române de muzică drn Sibiu» se convoacă în adunare generală pe Miercuri în 5 Decemvrie a. c. la 6 ore p. m. în sala dela Musikverein. Obiectele: Raportul general despre activitatea reuniunii în anul expirat şi alegerea comitetului pentru anul curent 1923/4. Sibiu, 20 Noemvrie 1923.
Comitetul.

Turneul tragedianei Agata Bârsescu, însoţită de artişti al Teatrului naţional, va da în teatrul oraşului două reprezentaţii, prima Vineri în 30 l. c., a doua Sâmbătă în 1 Dec. 1923. Va juca în rolurile sale preferate: *Safo* şi *Medeea*. Bilete se vând în Librăria Foii Poporului din strada Mitropoliei.

Şedinţă literară se ţine Joi în 29 Noemvrie n. c. la «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu», str. Brukenthal Nr. 17. Conferenţiar: dl Dr. Lazar Popovici, inspectar sanitar. Inceputul la ora 8 seara. *Comitetul.*

Publicaţiune. Consiliul oraşului publică următorul jurnal al consiliului de miniştri (Nr. 2435 din 5 Oct. 1923) în chestiunea aplicării legii rechiziţiilor: «Incuviinţează propunerea de a se rechiziţiona locuinţe pentru ofiţeri, trupă şi funcţionarii statului, cu plată echitabilă şi în condiţiunile regulamentului nostru de locuinţe».
Consiliul orăşenesc Sibiu.

Aviz. Proprietarii caselor sânt invitaţi a plăti neapărat la cassa oraşului restanţa taxelor de gunoi pe anul 1923 în termin de 14 zile, deoarece la caz contrar se vor percepe pe cale executivă. *Contabilitatea orăşenească.*

Inchiderea apaductului. Deoarece afluenţa apei de beut a scăzut earăşi din cauza secetei continue, se va închide apaductul cu începere de Sâmbătă în orele dela 9 seara până la 5 dimineaţa. *Consiliul orăşenesc.*

Poşta redacţiei

Pr. *I. D.* în *P.* De astă dată a sosit. Cât mai curând va apăreà.

Calendarul Bunului Creştin

(sau Calendarul arhidiecezan)

cu Şematism pe anul visect 1924

cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura

Librăriei Arhidiecezane, Sibiu

Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită

Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

Act de mulţămire

La colecta întreprinsă pentru repararea şi pictarea bisericii ortodoxe române din Porceşti de încredinţatul nostru parohian Ioan Deneşiu, între credincioşii bisericii noastre din America de nord, au binevoit a contribui următorii: In *Gary, Harbort* şi *Detroit Mich:* N. Deneşiu şi soţia, Toma Costeiu şi soţia, câte 10 dol., T. Grecu şi soţia 1 dol., Nicolae Stoişor şi soţia, Irimie Ciolan, câte 5 dol., Ioan Costeiu Boancaş 1 dol., Nicolae şi Paraschiva Dragomir, Ioan Dengel şi soţia, câte 2 dol., Simeon Dengel 25 cen., Ioan T. Stoişor şi soţia, Angel A. Grigore şi soţia, Vasile I. Cârpenean, câte 5 dol., toţi

din Porceşti. — In *Sinnx City Iowa:* Ioan şi Mucenica Saschis 5 dol. 25 cen., Nicolae şi Ioana Gâlea, Toma şi Floarea Bălteanu, câte 5 dol., N. Ciolan 6 dol., Teodor şi Maria Pârvu 5 dol., Toma T. Saschis 2 dol., Ioan Istrate 5 dol. Achim Simon 2 dol., toţi din Porceşti. P. şi Ioana Olariu, Orlat, 2 dol., Ioan Florea, Porumbacul-de jos 25 cenţi. — *In Toledo Ohio*: I. Cărpenean 5 dol. I. And. Stoişor 3 dol. Toma Dragomir 2 lei. Ioan I. Frăţilă 5 dol. Ioan Tudor Marc 5 dol, Ioan V. Saschis 5 dol. Nicolae Grigore On. 2 dol. Toţi din Porceşti. Iacob Naneşiu, Ludişor 1 dol. Dumitru Armean, 1 dol. Ioan Stoica 1 dol., ambii din Armeni. Tudor Moldovean, Sighişoara 1 dol. Constantin Barbu 1 dol. Ioan Suciu 50 cenţi. Adam şi Sânza Bucur 1 dol., ambii din Pianul de sus. Vasilie Câmpean, Măgăruşeni 50 cenţi. Sofia Vlad Turdaşiu 50 cenţi. Vasile Bălcuneu, Câmpulung 50 cenţi. Vasile Bodnar, Zăhărăştie 50 cenţi. Ioan Verneală, Oprişeni 50 cenţi. Vasile Jurcan 1 dol. Ioan Toma Ciolan 1 dol. Vasile Varză 50 cenţi. George Bălaşiu 1 dol. Nicolae Maminoe 50 cenţi. Ioan Ghimbăşan 75 cenţi. Moise Comanela 50 cenţi. toţi din Ţintari. Ştefan Staneof Al. 25 cenţi. Ioan Popovici, Curei 50 cenţi. Vasile şi fam. Zidar, Sebeşul-super. 5 dl. — *In Willard Ohio.* Ioan Laslea şi soţia 7 dol. Nicolae Costeiu Boanc şi soţia 7 dol. Ioan Veştemean 5 dol. George Laslea 5 dol. Nicolae Oancea 5 dol. Ioan Grama cu soţia 5 dol. Toma Olariu 5 dol. Teodor Istrate 10 dol. Nicolae Selişteau 5 dol. Vasile Chidu 1 dol., toţi din Porceşti. Nicolae Luca, Ludoşul mare 5 dol. Toma Urzică 1 dol. Lazar Faur şi soţia 1 dol. Adam Poşa 1 dol. Toma Iacob 1 dol. Ioan Roman 1 dol. Toma Micu 1 dol. Ioan Stoia 1 dol. Ioan Coman 1 dol. Dumitru Gaina 1 dol. Iosif Iacob 50 cenţi. Iosif Flucsă 5 dol. Zaharie Micu 50 cenţi, toţi din Sebeşul-inf. Partenie Tecsia 1 dol. Trosca Ştefan 50 cenţi. George Pascu 50 cenţi. Ioan Hârău 25 cenţi.

Cu totul 219 dolari sau 43.700 Lei.

In urma acestui frumos rezultat, mă simt plăcut îndatorat a aduce şi pe această cale în numele bisericii ortodoxe române din Porceşti marinimoşilor dăruitori cele mai călduroase mulţămiri, rugând pe bunul Dumnezeu ca să le răsplătească, jertfa făcută, însutit.

Porceşti, 8/25 Nov. 1923.

Toma Dragomir
par. ort.

(157) 1—1

Nr. 9154/1923 Epitr. (156) 3—3

Concurs

La Consistorul arhidiecezan din Sibiu este vacant un **post de cancelist** împreunat cu următoarele retribuţiuni lunare:

Salar de bază . . .	Lei	450
Indemnizaţie de chirie .	„	90
Indemnizaţie de scumpete	„	750
Spor de scumpete . .	„	200
Total .	Lei	1490

Doritorii de a reflecta la acest post (numai bărbaţi) să-şi înainteze cererile lor scrise cu mâna proprie Consistorului arhidiecezan în Sibiu până *4/17 Decemvrie a. c.* provăzute cu certificat de botez, certificat şcolar şi eventuale certificate de serviciu.

Sibiu, 1/14 Noemvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 417/1923 Prot. (154) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III, **Matelaş**, protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 zile de a prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuţiile împreunate cu această funcţiune sânt stabilite în coala B.

Concurenţii îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele cerute de Regulamentul pentru parohii, subsemnatului oficiu în terminul deschis, şi pentru a face cunoştinţă cu poporul se vor prezenta şi în parohie la serviciul liturgic, până la publicarea alegerii.

Cohalm la 22 Octomvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Matelaş.

Emilian Stoica
protopresbiter.

Nr. 8643. (152) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei **Blăjel**, protopresbiteratul Târnavei, se publică de nou concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat. Este casă parohială corespunzătoare şi porţie canonică de 26 jugăre, precum şi o ferdelă de 20 litre bucate dela fiecare familie.

Doritorii de a ocupa acest post, îşi vor înainta cererile concursuale Consistorului arhidiecezan din Sibiu în terminul deschis.

Sibiu, 5 Noemvrie 1923.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 1179/1923 (153) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Râuşor** protopresbiteratul Făgăraş, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunii dela stat.

Concurenţii sânt poftiţi a-şi înainta cererile de concurs oficiului protopopesc în terminul dat.

Făgăraş, la 9 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea,
protopop.

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

Prăvălia românească
de manufactură şi mărfuri mărunte

VASILIE HOZA

Sibiu, Piaţa Huet Nr. 6, Sibiu
(fost Grandmagasin)

Au sosit: **mărfuri de toamnă, barcheturi, basmale de lână, sfetere de lână pentru bărbaţi, femei şi copii, pânzerii, satenuri cu flori pentru cuptuşeli, tot felul de stofe şi mărfuri mărunte,** ce aparţin branşei de manufactură

cu preţurile cele mai solide

Haine bisericeşti şi prapori
din cele mai bune materii, în toate colorile

(155) **Preţuri foarte convenabile!** 2—3

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal

în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Anul LXXI Sibiu, 18 Noemvrie (1 Decemvrie) 1923 Nr. 94

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Ziua desrobirii naționale

(=) Cinci ani împliniți, sânt în 18 Noemvrie (1 Decemvrie 1923) dela ziua măreață, când în 1918 poporul ardelean, — după răsboiul din care s'a născut dreptul popoarelor oprimate d'a dispune singure de soarta lor, — s'a adunat în cetatea viteazului Domn, să pecetluească unitatea politică a unei însemnate părți a românilor cu frații lor din țara liberă și neatârnată.

O sută de mii de glasuri, izbucnite din piepturile otelite ale poporului din bătrânul Ardeal, din falnicul Bănat, de pe plaiurile dulci ale Crișurilor și Maramurășului, au proclamat cu nemărginită însuflețire uniunea pe veci, cu vechea țară de peste Carpați, a tuturor acestor ținuturi.

Din ziua aceea din 1918 mântuiți am fost de urgia unei dominațiuni străine, care își păstrase în toată vremea urmele caracterului său de popor puțin adaptabil culturii, mândru și viclean.

Actul uniunii dela Alba-Iulia constitue uriașul eveniment în trecutul provinciilor noastre desrobite. Istoricii de mai târziu, când vor povesti adevărul faptelor care au pregătit și realizat unitatea țărilor, vor putea aprețià după vrednicie acel act, înveșnicit cu slove de aur în viața românilor.

La Oituz, Mărăști și Mărășești s'a afirmat spre uimirea lumii, că deși biruiți pentru moment, voim și putem să trăim, căci eată știm să și murim...

Ear când îndrăzneala turanică a rătăciților, mânați pe vremuri din pustiul aziatic, se întindeà acum să ne răpească și munții, adăpostitori de neam, și toate bogățiile lor, pentru a sdruncina din temelie mersul desvoltării noastre opăcite, a dat Dumnezeu ca împărăția austriacă prăbușită să tragă în mormântul ei și statul ungar cu visurile și nălucirile sale.

Să ne ducem cu gândul la prigonirile și suferințele îndurate ca neam și biserică, sub stăpânirile cruntilor urmași arpadini, cari ne-au ținut în sărăcie și ignoranță. Să ne gândim la miile de năpăstuiți și miile de mucenici români, preoți și mireni, cari despoiați de cele mai elementare drepturi au plătit cu sânge și avere — vreme de sute de ani și până în ultimele momente ale istoricului act, — iubirea lor de limbă și credință... Numai gândindu-ne acolo, vom putea să înțelegem deplin: ce va să zică a se vedea toți frații la un loc pe pământul strămoșesc, unde cerul ni-a dat toate bunătățile cu atâta dărnicie, încât grozav de neajutorați și păcătoși ar trebuì să fim, ca dușmanul care ne pândește cu ochi de ură și lăcomie, să ne mai poată înlănțuì la carul străin.

Ardealul a venit cu toată dragostea să se alipească regatului român, — întocmai cum aproape în aceeaș vreme venise Bucovina, și puțin mai înainte Basarabia, să se reunească la pământul din care au fost sfășiate de ghearele prădalnice ale împărățiilor îmbătrânite în rele și apuse în greșelile săvârșite de conducătorii lor prea încrezuți în atotputernicia proprie.

Și ori câte scăderi, nemulțumiri, frământări ar produce regimurile nouă de până acum în sânul națiunii noastre de 18 milioane de cetățeni, spre bucuria vrăjmașilor, — recunoștința și însuflețirea Ardealului și a celorlalte provincii alipite, n'au slăbit și nu vor slăbì nici odată pentru aceia cari au înfrânt domnia tiraniei și au desăvârșit idealul de stat unitar român.

Criticele violente, cu mult sgomot și puțin folos, și încriminările nesfârșite, să nu turbure sfințenia zilei de astăzi, ca ceice avem acelaș grai, acelaș suflet și aceeaș credință, să putem privì cu încredere și mândrie în acel «*viitor de aur*», profețit neamului de bunii bătrâni cari nu l-au văzut întrupat, dar l-au pregătit cu răbdare, cu înțelepciune și cu multă jertfă.

Reuniunea română sibiană de muzică, dirigent dl Nicolae Oancea, invitată de intelectualii blăjeni, a dat Duminecă în 25 Noemvrie, în sala de gimnastică a liceului din Blaj un mare concert. S'a cântat cunoscuta operă a compozitorului Iacob Murășanu, Mănăstirea Argeșului, în fața unui numeros și distins public; au sosit pentru, a participa la concert, și mulți fruntași ai vieții publice din Ardeal, V. Goldiș, I. Maniu, Șt. C. Pop și alții. Sibienii au fost întâmpinați la gară cu mare entusiasm și salutați în cuvinte călduroase din partea directorului Ion Negruțiu. I-a mulțumit, în numele celor sosiți din Sibiu, păr. Dr. Ioan Stroia, președintele reuniunii de muzică. Concertul, deplin reușit, și convenirile după concert au dat bun prilej de apropiere sufletească mai intimă între Blaj și Sibiu. La alt loc al ziarului nostru publicăm raport special.

O delegație a bisericii ortodoxe ruse, cum se vestește din Basarabia, — va vizita România. Mitropolitul rus din Iaroslav, Beniamin, și arhiepiscopul din Costroma, Serafim, întovărășiți de o suită compusă din trei personalități bisericești, vor expune situația creată bisericii ortodoxe ruse. Această delegație va vizita orașele Atena, București și Belgrad în acest scop. Se afirmă că delegația va propune transferarea patriarhatului ecumenic din Constantinopol la Moscova.

Sfințirea bisericii Apoldul-de-jos

Este de sigur o puternică garanță pentru desvoltarea ulterioară a bisericii și poporului nostru raportul intim dintre popor și ierarhie. Acestui intim raport i s'a dat expresiune în formă demnă cu ocazia sfințirii bisericii din Apoldulde jos, în protopresbiteratul Miercurii, îndeplinit Dumineca trecută prin I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*.

Dragostea fiească și devotamentul sincer cu care înaltul prelat a fost primit de harnicii credincioși din Apold — a produs adâncă impresie asupra celorce am fost de față la primirea și la actul sfințirii bisericii.

Comuna Apoldul-de-jos este una din comunele fruntașe din județul Sibiu, cu peste 3000 suflete, comună curat românească, aparținând toți credincioșii bisericii noastre. Popor inteligent și disciplinat, gospodari harnici, activi și însuflețiți pentru legea și biserica strămoșească.

In comună sânt două biserici, situate în mică depărtare una de alta, biserica cea mică de lemn, martoră vie a umilirii noastre din trecutul de tristă aducere aminte, cu o pictură veche încă destul de bine conservată, dar neîncăpătoare, clădită la marginea unei coline. La depărtare de 40—50 pași în vârful colinei s'a zidit la începutul veacului al XIX-lea o biserică de piatră, pe care credincioșii noștri în anul acesta au renovat-o radical, împodobindu-o înlăuntru cu o frumoasă pictură în stil bizantin.

Mai aveau o singură dorință, ca locașul înfrumsețat și împodobit de nou să fie dat măreței sale destinațiuni prin însuș capul bisericii, a I. P. S. Sale arhiepiscopului și mitropolitului nostru *Nicolae*.

I. P. S. Sa le-a împlinit cu toată bunăvoința această dorință și a plecat spre acest scop în 25 Nov. la ora 6 dimineața cu automobilul însoțit de dl prefect județan A. Boiu la Apold, pecând suita I. P. S. Sale dimpreună cu corul seminarial au plecat în aceeaș dimineață cu trenul.

La marginea hotarului comunei, I. P. S. Sa este întimpinat de un impozant banderiu de călăreți de 80 inși toți voinici ai comunei Apold pe cai sprinteni.

Conducătorul banderiului învățătorul N. Fărcaș în cuvinte alese aduce mulțumiri înaltului prelat, că obosește în comuna lor de-a le sfinți noul locaș al Domnului.

După răspunsul și binecuvântarea I. P. S. Sale, automobilul înaintează încunjurat de călăreți.

La întrarea în comună este ridicată o impozantă poartă triumfală din cetină de brad cu inscripţia «Bine aţi venit». Aici I. P. S. Sa este aşteptat de un număr mare de credincioşi în frunte cu primarul şi secretarul comunal Ilie Beu. Dl secretar salutând pe I. P. S. Sa printr'o frumoasă vorbire, aminteşte că fiii acestei comune precum în trecut aşa şi acuma sânt strâns legaţi de biserica străbună. Bucuria tuturor este mare că I. P. S. Sa în persoană s'a ostenit în mijlocul lor. Ii doreşte bun sosit.

I. P. S. Sa mulţumind pentru frumoasele cuvinte de întimpinare, le împărtăşeşte binecuvântarea arhierească. La câţiva paşi dela prima poartă, este ridicată o a două poartă împodobită cu ţăsăturile ieşite din războaiele harnicilor femei din Apold, cari întâmpină pe înaltul ierarh în ghenunchi.

In faţa primăriei I. P. S. Sa este aşteptat şi salutat cu strigăte de «să trăiască» din partea pompierilor comunali în număr de peste 100, toţi bărbaţi chipeşi şi bine făcuţi.

După un mic popas în casa parohului Popa, I. P. S. Sa porneşte spre biserică. In strada care duce la biserică este întâmpinat mai întâi de preşedintele reuniunii meseriaşilor din localitate de Dumitru Popa, şi de elevii şcoalei noastre în frunte cu învăţătorii.

La uşa bisericii celei vechi, I. P. S. Sa este întimpinat de preoţii îmbrăcaţi în ornate, asesorii M. Voileanu şi Dr. George Proca, protopresbiterul tractului Avram Păcurariu, preoţi locali Ioan Popa şi Ioan Preda şi de preoţii I. Dăianu din Sângătin, M. Fara din Ludoş şi de diaconul Vasile Bucur.

I. P. S. Sa este salutat de părintele protopresbiter A. Păcurariu prin următoarea vorbire:

I. P. S. Domnule Arhiepiscop şi Mitropolit!

De mult a aşteptat poporul din Ardeal, de decenii a aşteptat pe un arhiereu-apostol, care să străbată fără preget oraşele şi satele, să comunice dela om la om, să-i mângâe şi să-i întărească în credinţa strămoşească, să le asculte durerile, doririle, speranţele şi aspiraţiunile lor.

Ştim că I. P. S. Voastră are cel mai mare praznic, când se poate coborâ din înălţarea tronului arhieresc ca un părinte iubitor la iubiţii sei fii. Ştim şi aceea că sărbătoarea sărbătorilor este ziua, când poporul credincios poate primi în mijlocul său pe capul bisericii sale, dat fiind că urme neşterse de moralitate şi religiositate rămân în sufletul poporului, când în mod direct înrâurează asupra turmei sale cuvântătoare prin magic cuvânt.

Poporul compact din Apoldul de-jos văzându-şi onorate ostenelele şi jertfele aduse întru podoaba casei Domnului, prin prezenţa şi binecuvântarea I. P. S. Voastre, primeşte un nou şi puternic îndemn şi pentru alte fapte măreţe întru promovarea culturii sale.

In numele acestui brav popor viu a depune la picioarele I. P. S. Voastre omagiul de mulţumire şi recunoştinţă pentru rarul prilej de elevare sufletească, şi cerându-Vă binecuvântarea arhierească, rugăm pe Dumnezeu să Vă dăruească viaţă îndelungată, întreg, sănătos, drept îndreptând cuvântul adevărului.

După sărutarea crucii şi evangheliei I. P. S. Sa spune, că simte o nespusă bucurie având ocaziune să vadă această parohie bine organizată. A venit ca faţă la faţă să se întâlnească cu fiii săi credincioşi, spre a le împărtăşi cuvântul evangeliei Domnului. După binecuvântarea arhierească, întră în biserica cea veche, se îmbracă în pompoasele ornate arhiereşti, preoţimea ia obiectele sfinte, şi în sunetul clopotelor şi frumoaseior cântări bisericeşti executate cu toată preciziunea de corul nostru seminarial condus de prof. C. Popa, urcăm dealul spre biserica cea de nou renovată, care îşi aşteaptă mirele.

Ajunşi la uşa bisericii se începe slujba sfinţirii ei prin încunjurare.

In sunetul clopotelor pornind dela uşa principală, spre miazăzi, ne oprim la mijlocul bisericii. I. P. S. Sa citeşte evangelia mărturisirea învăţăceilor: Tu eşti Hristos Fiul lui Dumnezeu celui viu. Cântăreţii întonează: Mărire Ţie Doamne Mărire Ţie. I. P. S. Sa face cruce cu sfântul mir pe zid.

Convoiul porneşte. Corul cântă: încunjuraţi popoarelor Sionul şi-l cuprindeţi pe dânsul. Aceeaşi ceremonie în partea de miazănoapte. Ajunşi în faţa uşii, clopotele încetează. I. P. S. Sa se postează la întrare, unde după cunoscutele alocuţiuni: «Deschideţi boieri porţile..., că va întra împăratul măririi», cu puterea crucii pe care o ţine în mâna dreaptă, deschide uşile şi întră în biserică între sunetele armonioase ale cântării: «*Casei Tale*».

După aceea I. P. S. Sa a săvârşit în mijlocul bisericii actul sfinţirii apei, cu care a stropit biserica. A făcut cruce cu sftul mir atât în altar, cât şi pe zidurile din interiorul ei. Apoi a urmat pregătirea şi sfinţirea prestolului.

Urmează celebrarea sftei liturgii în decursul căreia I. P. S. Sa a hirotonit întru diacon pe clericul Tiberiu Moga, oficiant consistorial.

La finea sfintei liturgii I. P. S. Sa mânecând dela cuvintele pericopei zilei: «*Eu sânt lumina lumii, cela ce urmează mie, nu va umbla întru întunerec, ci va avea lumina vieţii*», cu cunoscuta-i elocvenţă a rostit timp de o oră o frumoasă şi instructivă cuvântare despre rostul vieţii noastre pământeşti, arătând că numai Mântuitorul Hristos cu Duhul cel înalt poate face să pătrundă în sufletul oamenilor lumina şi adevărul cel vecinic care a sburat de pe buzele lui. Mântuitorul trebue întrodus în fiecare casă, căci El e ajutorul cel mai înalt. După preceptele lui, pe care ni le împărtăşeşte biserica, trebue să trăim. Laudă apoi hărnicia credincioşilor şi le împărtăşeşte sfaturi şi poveţe părinteşti. Cuvântul arhieresc a făcut adâncă impresie asupra celor prezenţi cari au aclamat pe I. P. S. Sa.

După aceea I. P. S. Sa a miruit pe credincioşi şi le-a împărţit anaforă, ear apoi a ieşit în cimiter, unde a cetit o rugăciune pentru odihna sufletelor celor răposaţi.

Trecuse ora 1 până când s'au terminat toate aceste acte.

I. P. S. Sa s'a întors earăşi în biserica cea veche examinând interesanta-i pictură şi icoanele vechi. La ieşire a împărţit elevilor, cari îl încunjurase de toate părţile, cărţi de rugăciuni. De aici a mers la şcoală, unde a luat masa împreună cu preoţii celebranţi, fiul comunei Dr. I. Beu, prezidentul consiliului de administraţie al institutului «Albina», prefectul judeţan, toţi intelectualii din Apold, membrii comitetului parohial şi fruntaşii comunei.

După masă a cercetat pe preotul I. Preda, apoi pe preotul I. Popa, unde a examinat oficiul parohial, pe care l-a aflat în ordine.

Inserase binişor când I. P. S. Sa a părăsit Apoldul între uralele de «Să trăiască» ale credincioşilor.

*

Terminând acest scurt raport al nostru, nu putem să nu facem amintire, că în întreg decursul serviciului divin am văzut la poporul adunat aceea pietate ramasă din bătrâni cătră biserica şi cre-

FOIŞOARA

Cronică muzicală

Concertul Reuniunii rom. de muzică, Sibiu

Succesul desăvârşit pe care l-a repurtat Reuniunea română de muzică din Sibiu, prin ultimele sale prestaţiuni artistice, a avut darul să trezească admiraţia nu numai a publicului sibian, ci şi a străinilor. Această admiraţie s'a concretizat în măgulitoarea şi insistenta invitaţie, prin care fraţii noştri blăjeni au rugat Reuniunea să dea un concert la Blaj.

Concertul a şi avut loc Duminecă, în 25 Noemvrie c. Evenimentul artistic a luat deadreptul proporţiile unei adevărate serbări culturale.

Corul Reuniunii, în frunte cu prezidentul ei, dl asesor consistorial *Dr. I. Stroia* şi dirigentul *N. Oancea*, a fost întâmpinat la gară la ora 2 p. m. de-o mare mulţime de oameni, cu muzică şi cuvântări de bun sosit.

La ora 4 a urmat concertul pentru elevi, ear la 8 pentru publicul mare. Au fost de faţă I. P. S. Mitropolit V. Suciu, V. Goldiş, I. Maniu, C. Pop şi o mare mulţime de lume din Blaj şi jur. Sala de gimnastică a liceului era supratixită. Programul concertului a fost compus din următoarele bucăţi: «Foaie verde tămâiţă», «Pentru mândra» (Bena), »Foaie verde de trifoi», «Trandafir cu două flori» (Oancea), «Cântec de leagăn» (T. Popovici), «Peste deal» (Vidu), coruri mixte, şi «Mănăstirea Argeşului» (I. Murăşanu) baladă pentru cor, soli şi orhestră.

Cântecele poporale, executate cu ultima expresie a preciziei şi a nuanţării artistice, au stârnit o însufleţire fără seamăn. Şi dacă n'au fost bizate în întregime, pricina n'a fost decât lipsa de timp. Dşoara P. Luca (sopran) a cântat cu mult sentiment părţile de solo din «Foaie verde de trifoi» şi «Cântec de leagăn». I s'au oferit flori şi aplauze multe, multe. Dl N. Topolog (bariton), în «Peste deal» a fost plin de culoare şi expresie.

Peatra de încercare a serii a fost însă de bună seamă «Mănăstirea Argeşului». Puternica creaţie muzicală a primit o interpetare vrednică de măreţia ei artistică. Corul compus din peste o sută de persoane şi-a pus tot sufletul în slujba unui ansamblu desăvârşit. Dl N. Oancea care dirigează mai mult cu ochii decât cu bagheta, a realizat acea unitate de atenţie şi desfăşurare de energii, care e garanţia supremă a orcărei execuţii corale superioare, mai ales când e vorba şi de colaborare orhestrală.

Dna M. Dr. Vilt, în rolul Anei, a fost plină de temperament, de gingăşie şi culoare. Vocea sa clară şi dulce, precum şi înţelegerea cu care a pătruns în tainele psihologice ale Anei, i-au dat putinţa să concretizeze în chip uimitor toată gama sen imentelor ce au frământat sufletul plăpând al tragicei eroine — dela nelămuritele presimţiri iniţiale, până la desnădejdea finală de proporţiile marilor tragedii — tăcute...

Dl Erdeli a interpretat rolul lui Manole cu facilitatea şi măiestria unui cântereţ rutinat.

Profund şi plin de măreţie a fost dl B. Borcea (Negru Vodă), dsa a avut un bun prilej să şi desgroape preţioasa comoară de care dispune.

Frumos şi îngrijit au cântat dl N. Topolog (Cioban) şi dl S. Popa (Naratorul).

Publicul plin de entusiasm a ovaţionat îndelung atât pe cântăreţi, cât pe iscusitul măiestru N. Oancea.

Reuniunea de muzică are tot dreptul să se măgulească de succesul dela Blaj. In istoria existenţei sale el va fi o culme, vrednică să fie tăiată în răboj. *N. C.*

dinţa strămoşească, care ne spune, că viu şi puternic este simţul de pietate creştinească la poporul nostru.

Acestui simţ de pietate creştinească şi de iubire faţă de arhiereul său i-a dat expresiune poporul nostru din Apoldul-de-jos atât cu ocaziunea primirii, cât şi la plecare şi în tot timpul cât I. P. S. Sa a petrecut în această fruntaşă comună.

Să dea Dumnezeu, ca sfintele rugăciuni ridicate şi cu această ocaziune să fie auzite la Tronul ceresc, ear părinteştile învăţături împărtăşite poporului de I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* să aducă roadă mănoasă întru preamărirea lui Dumnezeu şi înaintarea şi prosperarea bisericii şi poporului nostru.

Graniţa dintre România şi Iugoslavia. Ministeriul afacerilor străine ne trimite următorul comunicat: Alaltăeri a fost iscălit la Belgrad protocolul care stabileşte prin bună înţelegere graniţa dintre România şi Regatul Sârb Croat-Sloven. Pe lângă comunele, al căror schimb a fost admis încă din vremea guvernului precedent, cu ocazia ultimelor negocieri România a mai obţinut câştig de cauză la Varadia, insula Moldova, Jombolia şi comuna curat românească Iam de lângă Vârşeţ, şi a cedat regatului Sârb Croat-Sloven două comune sârbeşti, Modoş şi Pardani.

Nr. 9473/1923.

Circulară

către toţi deputaţii din cler şi mireni ai sinodului protopopesc-electoral din tractul Sighişoarei

Numit comisar consistorial pentru conducerea alegerii de protopop în tractul Sighişoarei prin ordinul consistorial din 16 Octomvrie 1923 Nr. 7976 Plen. prin aceasta convoc sinodul protopopesc-electoral pe ziua de *Joi, 7/20 Decemvrie 1923* la ora 10 a. m., în biserica din Sighişoara.

Alegerii va premerge sfânta liturghie la ora 8 a. m. cu chemarea Duhului sfânt, la care sânt invitaţi toţi membrii sinodului.

Totodată convoc pe aceeaşi zi după sf. liturghie, la ora 9 a. m., comitetul protopopesc pentru a statorì lista candidaţilor.

Sibiu, 15/28 Noemvrie 1923.

Dr. Ioan Stroia,
comisar consistorial.

La sate

— Asociaţiunea, desp. Sibiu, la Cristian şi la Porceşti —

Despărţământul Sibiu şi-a trimis într'a 14 excursiune culturală (comuna a 33-a) spre delegaţii ei în fruntaşa comună Cristian. Cauza că a venit abea acum la rând Cristianul este că se află atât de aproape de centru. Acum doi ani ţinuse prof. Ţeposu o conferenţă în numele Asoc., comuna în care saşii sânt în majoritate (2160 faţă de 1100) este o comună fruntaşă, cu un preot ortodox care e adevărat tată sufletesc al parohienilor săi. Loc expropriat pentru o casă culturală există, urmează să se ridice clădirea. Deocamdată se află o sală de lectură pentru popor, ear jocul se ţine (iarna) în azilul copiilor, (vara) sub un şopron. Biblioteca parohială numără 355 vol., cea şcolară 104 a meseriaşilor, — căci există şi o societate a meseriaşilor — 120 vol. S'au adăogat acum cele 80 vol., ale Asoc. Tineretul este organizat, în cadrele bisericii.

Biserica este veche, din 1795; şcoala nouă din 1910; americanii s'au gândit la cei de acasă şi au trimis bisericii 8000 de lei, ear pentru orfanii de războiu 15.000 lei. Învăţătorul local a înfiinţat un curs de împletit. Conferenţele pentru popor sânt iubite (anul trecut 4, la iarnă vor urma mai multe), de asemenea teatrul de diletanţi (câte 4—5 repr. pe an).

In şcoală, într'o sală unde se afla şi o scenă pentru teatru de diletanţi, s'a ţinut adunarea, după slujba bisericească, la care au luat parte şi delegaţii Asoc. Păr. local Ioan Răceu, a bineventat pe oaspeţi, apoi a rostit o cuvântare însufleţită preşed. desp. dl Dr. G. Preda, despre necazurile zilei şi despre misiunea pe viitor a Asociaţiei. Ochi înţelegători, aprobări în mijlocul mulţimii. Cuvintele au căzut în pământ mănos. Secretarul desp., dl Dr. Horia P.-Petrescu, a cetit două lucrări originale: «La urlap» şi «Lazăr Ciobanul», bine primite din partea ascultătorilor atenţi. De încheiere a vorbit dl administrator V. Moşoiu, despre tovărăşii, căutând să încălzească pentru cooperaţie ţărănimea. S'au predat cărţi şi voi volante, s'a vizitat şcoala, apoi au fost sibienii oaspeţii părintelui, ear la ora 2 au trebuit să plece înapoi, fiindcă în Sibiu îi aşteptau alte 2 puncte: la ora 3 aniversara de 60 de ani de existenţă a ospiciului de bolnavi mintali, cu care ocazie desp. a pus la dispoziţie o serie de diapozitive frumoase pentru bucuria ochilor, ear la ora 6 conferenţa dlui Ionescu, despre *„Idealismul american“*. Despre aceasta s'a referat la timp.

Mai trebue să ia la cunoştinţă publicul cetitor frumoasa serbare din Porceşti, din ziua de sf. Mihail şi Gavriil. «Căminul cultural Principele Mihail» de acolo şi-a serbat un an de existenţă. După cum am raportat săptămânile trecute, americanii din Porceşti au contribuit cu dolarii lor ridicând o casă culturală, care le face cinste. Acum, că se împlinea un an dela înfiinţare s'a gândit comitetul local să sărbătorească ziua cu slujbă bisericească, cu festival, cu o serată — şi bine a făcut, fiindcă la astfel de ocazii recapitulezi cele îndeplinite şi capeţi poftă de lucru pe viitor. Deoarece «Căminul» se află în strânsă legătură cu desp, Sibiu al Asociaţiunii, a fost trimis ca delegat secretarul său, dl Dr. H. P. Petrescu, preşedintele fiind împiedecat de a lua parte. Programul serbării a fost bogat. Porceştenilor le-a fost dat să audă un cor disciplinat, al tinerilor normalişti şi normaliste din Sibiu (40 pers.), conduşi de destoinicul prof. de muzică Tim. Popovici, care, deşi convalescent, a grăbit să ia parte. Corul a cântat şi la biserică şi la festivalul, care a început la ora 12 şi s'a sfârşit la ora 2, având să plece sibienii cu trenul de 3. Poporul întreg i-a petrecut până la gară, cu fanfara în frunte; dl Popovici a dirijat marşuri şi cântece poporale frumoase. Invăţătorul N. Ciolan, sufletul mişcării din sat, a povestit pe larg şi plin de bun simţ cum s'a înjghebat şi ce semne de viaţă a dat «Căminul». A fost o plăcere să-l asculţi. A vorbit delegatul desp. Asoc., aducând salutul şi îndemnul Asoc. pe cărarea apucată. Doi elevi mintoşi de ai dlui Ciolan ne-au pus în uimire cu părţi din Satira a III-a a lui Eminescu şi cu Miorita. Fanfara s'a produs şi ea spre mulţumirea tuturor. Seara la ora 7 a vorbit dl Dr. H. P. Petrescu despre «Asociaţiune», arătând cu skiopticonul vederi dela Asoc., pe preşedinţii ei şi alte diapozitive interesante. O zi neuitată, care serveşte spre laudă celor din Porceşti.

INFORMAŢIUNI

Deputaţi congresuali din cler pe teritorul arhidiecezei pe un nou period de trei ani au fost aleşi următorii domni: 1. In cercul Sibiu-Sălişte: *Dr. I. Stroia*, asesor consistorial. 2. In cercul Deva Haţeg: *Dr. G. Proca*, asesor cons. 3. In cercul Ilia-Geoagiu: *C. Moldovan*, protopresbiter. 4. In cercul Târnava-Sighişoara: *Dr. A. Crăciunescu*, prof. sem. 5. In cercul Braşov-Treiscaune: *I. Hamsea*, protopresbiter. 6. In cercul Bran-Făgăraş: *N. Borzea*, protopresbiter.

Schimb. In săptămâna trecută s'a mai făcut un schimb de prisonieri politici, la Oradea Mare, între România şi Ungaria. România a dat 31 prisonieri unguri, ear Ungaria 40 prisonieri români, dintre cari nici unul nu s'a declarat că ar vrea să rămână în Ungaria; deţinuţii unguri însă, în număr de 12, au cerut comisiunii însărcinate cu schimbul, să fie lăsaţi şi mai departe în România, căci nu voesc să plece în Ungaria. Pe a cui parte va fi, prin urmare, tratamentul sălbatic? Prisonierii înapoiaţi din Ungaria spun cu toţii, că în închisorile ungureşti au fost rău bătuţi, supuşi la chinuri neînchipuite, flămânziţi şi zilnic batjocoriţi şi ameninţaţi cu moarte. Ungurii, câţi au plecat, au publicat în gazetele lor acte de mulţumiri pentru omenescul tratament al autorităţilor române.

In amintirea lui Eminescu. Preşedintele comitetului societăţii *România Jună* din Viena a înaintat parlementului o adresă, în care se cere ca ziua Floriilor să fie consacrată ca ziua lui Mihai Eminescu şi considerată ca sărbătoare naţională.

Fantaziile dela Budapesta. O liturghie solemnă s'a slujit în catedrala Budapestei, din partea episcopului romano-catolic Mikes, în ziua de 20 Noemvrie, când Otto Habsburg, fiul fostului rege Carol, a împlinit vrâsta de 11 ani. Călugărul Haas şi a sfârşit cu această ocazie predica de agitaţie zicând: «Să trăiască regele maghiarilor, Otto al doilea!» Gazete budapestane, care plutesc cu mintea între nori, scriu că milioane de glasuri se îndreaptă spre regele încă neîncoronat spunându-i că Dunărea, Tisa, Drava, Sava, Carpaţii, Tatra, şi Ardealul îl aşteaptă cu dor şi foc...

† Visarion Damian. Dela sf. mănăstire H.-Bodrog se vesteşte încetarea din viaţă a ieromonahului *Visarion Damian*, sucombat în vrâstă abea de 39 ani, în ziua de 18 l. c. Părintele Visarion, cucernicul călugăr, a fost fiul protopopului din Zarand, Vasile Damian. Este deplâns de fraţi, surori şi alte rudenii şi cunoscuţi. Odihnească în pace!

Necrolog. Din Subpădure, tractul Târnava, ni se comunică trista ştire că dna *Ana Pop*, născ. *Cleţiu*, soţia parohului nostru ort. rom. de acolo, a trecut la cele eterne în 4/17 Nov. a. c. la ora 5 dim., după grele suferinţe, în etate de 59 ani ai vieţii sale şi 42 ani ai fericitei sale căsătorii, împărtăşită cu sf. taine ale muribunzilor. Pe răposata, o soţie şi mamă de model, o jeleşte pe lângă nemângâiatul soţ, fiii: Emil preot în Idiciu şi familia, Petru teolog şi familia, Gizela văduvă, Silvia cu soţul Dumitru Bozeşan, director de prefectură al jud. Târnavamică şi familia, Mărioara cu soţul Ştefan Vancea, funcţionar în Timişoara şi familia, Valeria, şi numeroase rudenii şi cunoscuţi. Inmormântarea defunctei s'a făcut la 6/19 Nov. a. c. la ora 2 p. m. în cimiterul bisericii ort. rom. din Subpădure. Dumnezeu s'o odihnească în pace, ear pe cei vii, rămaşi în profund doliu, să-i mângâie.

Profesor universitar. In 19 l. c. a fost abilitat la universitatea din Cernăuţi, pentru catedra de teologie dogmatică specială, dl Dr. Vasile Loichiţa, fost profesor la institutul teologic al diecezei Caransebeşului. Distincţie bine meritată.

Anunţ. Pentru completarea de colecţiuni a *Anuarelor* seminarului teologic pedagogic «Andreian» ortodox român de aici din Sibiu, se caută anuarele din anii: 1885/6 (II), 1886/7 (III), 1890/1 (VII), şi 1894/5 (XI).

Tot pentru completarea «*Telegrafului Român*», se caută numerii completi din anii 1855, 1869 şi 1870.

Oferenţii să se adreseze: *Direcţiunii seminarului* arhidiecezan teologic «Andreian» ortodox român în Sibiu.

Calendarul Bunului Creştin sau Calendarul Arhidiecezan apare zilele acestea. Acest calendar pe anul 1924 conţine partea calendaristică cu evangheliile Dumineciior şi cu cele mai frumoase învăţături din Cartea Cărţilor. Se găsesc în acest calendar lucrări bine scrise pentru trebuinţele sufleteşti ale tuturor creştinilor. Numeroase articole, interesante şi de folos pentru orcare cititor, precum şi Chipurile din viaţa Mântuitorului ş. a., executate cu artă, ridică şi mai mult valoarea noului calendar. Se tipăreşte cu şematism şi fără şematism. Se vinde la: *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.*

«Director» arestat. Unul dintre «directorii» de reviste pornografice, fost lucrător în tipografie, cu numele Avramescu, a fost condus la temniţă, pe temeiul unui mandat de arestare, confirmat de tribunalul Ilfov. «Directorul» scotea două reviste: Tiribomba şi Vistavoiul, amândouă vinovate pentru atentat la bunele moravuri.

Legi bune. Ţările latine iau măsuri urgente pentru combaterea beţiei. Am vestit, că guvernul spaniol a oprit vânzarea băuturilor spirtuoase în zile de Dumineca. Guvernul italian asemenea a restrâns consumarea alcoolului. Crâşmele în Italia, conform legii aduse, pot sta deschise numai până la ora 10 seara; în Dumineci şi sărbători se închid. De Sâmbătă seara până Luni dimineaţa n'au permisiune să vândă băuturi spirtuoase. Afară de aceasta, s'a redus în mare grad şi *numărul* localităţilor unde se vând astfel de băuturi.

ŞTIRI LOCALE

Turneul Agata Bârsescu. După succesele extraordinare, obţinute pe scenele mari din America şi din centrele culturale europene, marea noastră artistă s'a înapoiat la Bucureşti, şi după o lungă absenţă de 14 ani, s'a ivit din nou triumfătoare pe scenele capitalei, ear acum cutreeră oraşele provinciale în toată ţara întregită şi ne dă o nouă ocazie să-i admirăm jocul magistral în tălmăcirea suferinţelor fără nume ale unei *Medee şi Safo*, două creaţiuni în care nime n'a întrecut-o. Serile de azi şi mâne, Vineri şi Sâmbătă, vor fi pentru publicul Sibiului clipe de bucurie şi de mândrie.

Programul serbării dela 1 Decemvrie s'a modificat, şi anume: După serviciul divin în catedrală la ora 8 dimineaţa, va urma în teatrul oraşului la ora 10 şi jumătate, înainte de ameazi: *Festivalul artistic*, cu o conferenţă rostită de dl *I. G. Duca*, ministru, şi cu o variată programă. După ameazi, la ora 4½, în sala *Urania:* Concertul societăţii «Cântarea României» Fundaţiunea culturală «Principele Carol I. In programă: muzică corală executată de 150 persoane; dirigent dl Marcel Botez. Bilete: la Librăria Săteanului str. Regina Maria 1.

Adunare generală îşi ţine Reuniunea română de muzică în 5 Decemvrie 1923, *Miercuri*, la ora 6 seara în sala dela Musikverein.

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, dar cu alipire către «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» a binevoit a colecta vornicul ospeţelor, Ioan Imbăruş, 107 Lei dela nuntaşii tinerilor Ionel Opriş cu Elena Bariţiu. — Pentru prinos mulţumeşte:
Comitetul.

Turneul Manolescu. Două drame puternice, din literatura mai nouă europeană, s'au reprezentat, în serile de 26 şi 27 l. c. pe scena teatrului nostru. Cea dintâi a fost *Gândul*, în 5 tablouri, a scriitorului rus Leonida Andriev. Dl I. Manolescu, nu numai actor măestru, ci şi conferenţiar ideal, a ţinut înainte de începerea reprezentaţiei o prelegere despre autorul şi subiectul piesei, pentru a-i lămuri părţile mai grele de înţeles şi a creia atmosfera necesară lucrării unui scriitor al poporului rus, contemplativ şi înclinat spre misticism. Subiectul dramei, scos din nuvela *Gândirea*, a aceluiaş autor, s'ar părea banal; acţiunea dramei se învârte în jurul cercetării de probleme psihologice, — prin care teatrul rus a devenit un tearu de gândiri, de idei, poate prea serios — unii zic lugubru! Acest teatru, deşi este exilat din ţara sa, se arată ca instituţie sănătoasă, morală, şi chiar moralizătoare fără intenţie pronunţată. Teatrul românesc n'ar putea decât profita adoptând formele unui aşezamânt de asemenea gândiri, care îşi face drumul şi în alte ţări.

După conferenţa aceasta, spusă atât de natural şi uşor, a urmat reprezentaţia în care măestrul Manolescu ni-a înfăţişat sbuciumul gândirilor unui doctor nervos, bizar şi criminal studiat cu profunzime şi exteriorizat cu genialitatea artiştilor de seamă universali. A doua piesă, dramă în trei acte, *Profesorul Klenov*, care în egoismul său orb trimite la moarte o fiinţă iubită, s'a bucurat de aceeaş interpretare aleasă, în toate rolurile, ca şi cea dintâi. Dnele Alexandrescu, Vecera, dnii Dumitrescu, P. Popescu şi toţi cei lalţi au ridicat şi mai mult valoarea pieselor şi au contribuit la succesul lor desăvârşit. Publicul nostru a dovedit cel mai viu interes reprezentaţiilor companiei teatrale a dlui Manolescu.

Calendarul Bunului Creştin
(sau Calendarul arhidiecesan)
cu Sematism pe anul visect 1924
cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura
Librăriei Arhidiecezane, Sibiu
Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită
Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

(157) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei nou înfiinţate de clasa I, din **Cugir**, protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, cvartir în natură şi combustibilul necesar asigurat din partea uzinelor Statului.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la protopresbiterul ortodox al Orăştiei până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Orăştie, la 8 Septemvrie 1923.

Nicolae Cerbicean par. adm. — **Valer Herlea** preş. com. par.

Nr. 402/923.

Văzut:

Vasile Domşa protopop

Citiţi
MEMORIILE
Arhiepiscopului şi Mitropolitului
Andrei Şaguna
Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la
Librăria Arhidiecezană în Sibiu
Preţul: 25 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se mai află de vânzare
Noul Testament
(cu litere chirile)
de
Andrei baron de Şaguna
Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele
Tipărituri
Pentru şcoalele secundare:
Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.
Pentru şcoalele primare:
Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

La Librăria Arhidiecezană din Sibiu se află de vânzare
Părţi alese din Biblie
tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.
Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Prăvălia românească
de manufactură şi mărfuri mărunte
VASILIE HOZA
Sibiu, Piaţa Huet Nr. 6, Sibiu
(fost Grandmagasin)
Au sosit: **mărfuri de toamnă, barcheturi, basmale de lână, sfetere de lână pentru bărbaţi, femei şi copii, pânzerii, satenuri cu flori pentru cuptuşeli, tot felul de stofe şi mărfuri mărunte**, ce aparţin branşei de manufactură
cu preţurile cele mai solide
Haine bisericeşti şi prapori
din cele mai bune materii, în toate colorile
(155) Preţuri foarte convenabile! 3—3

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare
Cuvântări bisericeşti
de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mănăstiri Precista-Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:
Cărţi de bucate
sub titlul **Poştă Bună,** de *Zotti Hodoş*. Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 15 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare
Registre de tot felul
legate şi broşate
pentru parohii, bănci, oficii şi particulari cu
preţuri moderate

Biblioteca Universală
una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi
Nri apăruţi 85 ◆ Preţul unui Nr. 1 Leu

Lumea copiilor
revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustraţiuni colorate şi instructive
Preţul unui Nr. 3 Lei

Anunţuri şi reclame
Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este
Telegraful Român
Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI · Sibiu, 21 Noemvrie (4 Decemvrie) 1923 · Nr. 95

BIBLIOTECA CENTRALĂ A ASOCIAȚIUNII SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Sfințirea bisericii din Sibiu

Suburbiul-inferior

Una din cele mai frumoase note caracteristice ale poporului nostru este că numai acela este privit de el ca om ordonat, care își are casa lui proprie.

Cu atât mai mult ține poporul nostru ca lăcașul Domnului să fie cât se poate de frumos și de imposant.

Acestei împrejurări avem să-i atribuim îmbucurătorul fapt, că cu toată scumpetea nemai pomenită, credincioșii noștri de pretutindeni și-au procurat clopotele confiscate în decursul războiului, au reparat radical biserici, înzestrându-le pe dinlăuntru cu picturi frumoase, și în multe locuri s'au apucat de zidiri nouă.

In numărul trecut al ziarului nostru am raportat despre sfințirea bisericii din Apoldul-de-jos, astăzi raportăm despre sfințirea bisericii din suburbiul-inferior al orașului nostru, îndeplinită în Dumineca trecută cu mare solemnitate din partea I. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicolae*.

In această parte a orașului de dincolo de Cibin, românii s'au așezat cu mult înaintea celorlalți locuitori din suburbiul iosefin și oraș.

Actuala biserică pe care în decursul verii acesteia au reparat-o radical înzestrându-o cu o frumoasă pictură bisericească în stil bizantin lucrată de pictorul Cabadaev, a fost edificată între anii 1780 și 1790; a fost sfințită și predată sfintei sale destinațiuni de episcopul de pe vremuri Gherasim Adamovici.

La ora 8 dimineața I. P. S. Sa împreună cu asesorii consistoriali, prefectul A. Boiu și deputatul Dr. E. Piso au fost conduși dela reședința mitropolitană în mai multe trăsuri precedate de un frumos banderiu de 80 călăreți, compus din fiii parohiei. După banderiu urma trăsura împodobită cu flori, trasă de 4 cai albi, în care a luat loc I. P. S. Sa.

Imposantul cortegiu, care oferia unul din cele mai frumoase aspecte, a pornit dela reședință prin strada Tribunii, strada Regina Maria, piața Regele Ferdinand spre strada Lungă la biserică.

Inaintea bisericii sub o poartă triumfală de brad cu inscripția «Intru mulți ani stăpâne», așteptau pe înaltul prelat, toți credincioșii noștri din parohie în frunte cu preotul local R. Bucșa preoții I. B. Boiu și E. Cioran îmbrăcați în ornate. Preotul Bucșa prin călduroase cuvinte exprimă bucuria credincioșilor ce o simt, văzând pe arhiereul lor venind să le sfințească biserica, și amintește că marele antecesor al I. P. S. Sale, fericitul Andrei tot cu aceeaș bucurie a fost primit de părinții credincioșilor de azi la 1847.

I. P. S. Sa după sărutarea crucii și evangeliei răspunde, că cu mare bucurie a venit în cea mai apropiată parohie de lângă centrul mitropoliei noastre ca să le sfințească biserica îmbrăcată în haină nouă de podoabă, acum după ce timpul de umilire în care am fost ținuți veacuri dearândul — a dispărut. Să îmbrăcăm și noi haină nouă pentru sufletul nostru, și să mulțumim Tatălui ceresc pentru toate câte a făcut nouă.

Reuniunea femeilor pentru înfrumsețarea bisericii din această parohie a oferit I. P. S. Sale un frumos buchet de flori naturale.

Imbrăcat în splendidele ornate arhierești, îndeplinește actul sfințirii bisericii asistat de preoții: M. Voilean, Dr. I. Stroia, Dr. G. Proca, Dr. A. Gâlea, I. B. Boiu, E. Cioran, R. Bucșa și diaconul V. Bucur.

După terminarea actului sfințirii bisericii celebrează sfta liturgie, la începutul căreia a tuns întru cetești pe clericii anului III, P. Alisie și N. Bălăban.

La finea sfintei liturgii I. P. S. Sa citând cuvintele pericopei zilei: «*De însetează cineva să vină la mine și să bea*», rostește o clasică vorbire. Face istoricul acestei parohii, și o comparație între bucuria credincioșilor de azi, și a înaintașilor lor din 1791, când s'a sfințit biserica prin episcopul de atunci Gherasim. «Dacă s'ar scula strămoșii noștri să vă vadă în mijlocul prazmicului, ar rămânea uimiți de schimbările ce le-ar vedea. Ei erau fiii unui popor robit, dar trăiau cu dorul după libertate». Au cercat ei să scuture lanțurile sclăviei la 1784, apoi la 1848 — dar n'au ajuns ce au dorit atunci, pentrucă bunul Dumnezeu trece popoarele prin asupriri, ca să le pregătească. Și Dumnezeu ne a ajutat să fim azi fiii unui popor liber, unui popor, care poate să-și croiască însuși soartea sa. Azi biserica nu mai e biserică umilită și asuprită, ci e biserica țării, așezământul cel sfânt prin care se pogoară darul lui Dumnezeu. Deci se cuvenea să înnoiți această casă a Domnului. Dar se cere să înnoim și casa noastră, trupul, dar mai ales sufletul nostru, căci sântem fiii luminii.

Arată apoi binefacerile războiului care ne-a adus binele de a trăi într'un stat român, arată însă și relele pricinuite de război. Au rămas văduve, orfani și invalizi, pe cari avem datorința să-i ajutăm și sprijinim.

Amintește și de alte rele isvorâte în urma războiului și documentează într'un mod clasic, că pentru aceste rele, pentru aceste nefericiri și necazuri este un singur doctor care le vindecă și le tămăduește pe toate, și acesta este Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos. De sfaturile și de povețele Lui pe cari le împărtășește biserica, avem să ascultăm; deci să cercetăm casa Domnului spre a asculta cuvântul Lui și a ne împărtăși prin sfintele Taine cu darurile sale cele bogate.

După ce le-a mai împărtășit sfaturi părintești cu privire la creșterea copiilor și la modul lor de viață de a se iubi și sprijini reciproc, ca fiii unuia și aceluiaș părinte, a mulțumit tuturora, cari au jertfit și s'au obosit pentru înoirea casei Domnului, apoi le-a împărtășit binecuvântarea sa arhierească.

Cuvântul arhieresc a făcut o adâncă impresie asupra numărosului auditor între cari erau mulți credincioși din parohia Cetate și suburbiul Iosefin, precum și un număr însemnat din intelectualii noștri.

După aceea I. P. S. Sa a botezat pe credincioși și le-a împărțit anafora. La ora 1 s'au terminat toate aceste acte.

La ceremonialul împreunat cu sfințirea bisericii a cântat corul seminarial, condus de prof. C. Popa, ear răspunsurile liturghice le-a dat corul mixt al școalei normale, condus de prof. T. Popovici.

După aceea I. P. S. Sa a luat masa de post în edificiul școalei noastre împreună cu comitetul parohial și fruntașii parohiei.

In decursul mesei I. P. S. Sa a accentuat că urmărește deaproape desvoltarea acestei parohii, se bucură de progresul ce-l fac fiii săi, precum și de armonia ce există între păstor și păstoriți. Ridică păharul său întru prosperarea parohiei și a preotului local R. Bucșa. Prefectul Boiu scoate în relief hărnicia comitetului parohial și a Reuniunii femeilor din parohie pentru înfrumsețarea bisericii, ear preotul R. Bucșa mulțămește Inaltului prelat pentru bunăvoința arătată de a le sfinți biserica, promițând că povețele date au intrat la inima fiecăruia.

Reuniunea femeilor pentru înfrumsețarea bisericii, prin secretara M. Avrigeanu, în semn de stimă pentru zelul desvoltat de preotul Bucșa, i-a predat un mic cadou.

Masa s'a ridicat la ora 2, și I. P. S. Sa a fost condus înapoi la reședința arhiepiscopească.

Sărbătorirea zilei de 1 Decemvrie în Sibiu

Sosirea oaspeţilor — Serviciu divin — Festivalul dela teatru — Banchetul — Concertul

In ziua sfântă şi mare, când s'au împlinit 5 ani dela întruparea idealului naţional, am adus, pretutindeni în largul şi lungul Ardealului, prinos de recunoştinţă şi venerare înaintaşilor noştri din generaţiile vechi şi nouă, precum şi acelor eroi, cari în frunte cu bunul nostru Suveran, Maiestatea Sa Regele Ferdinand I, au lucrat şi au jertfit pentru înfăptuirea acestui ideal.

Festivităţi înălţătoare s'au ţinut în toate centrele principale din ţară, şi adecă în Sibiu, Arad, Cluj, Abrud, Alba Iulia, Avrig, Braşov, Bistriţa, Blaj, Baia-mare, Caransebeş, Deva, Dej, Făgăraş, Gherla, Lugoj, Oradea-mare, Orşova, Oraviţa, Sălişte, Satu-mare, Sighet, Timişoara ş. a. Bărbaţi distinşi, profesori universitari, au ţinut conferinţe în toate acestea localităţi, şi au zugrăvit în cuvinte adânc simţite măreţul act săvârşit la Alba-Iulia în 1 Decemvrie 1918.

Cu rară însufleţire s'au desfăşurat fest vităţile organizate în oraşul nostru al Sibiului. In vederea acestor serbări au sosit, în Sibiul îmbrăcat în haină de sărbătoare, dl ministru de externe *I. G. Duca*, precum şi 180 de corişti şi coriste dela societatea corală din Bucuresti «Cântarea României», sub conducerea dlui M. Botez, directorul corului.

Dl ministru I. G. Duca, reprezentantul guvernului, a fost întâmpinat la gară de prefectul judeţului, dl A. Boiu şi de capii autorităţilor locale. Ear corul societăţii «Cântarea României» a fost salutat de dl Dr. Gh. Preda, care a scos la iveală resultatele îmbucurătoare obţinute în Ardeal prin activitatea neobosită a acestei societăţi corale din Bucureşti.

Dl Marcel Botez mulţumeşte emoţionat pentru entusiasta primire a corului din Bucureşti.

Corul sibian, condus de dl prof. T. Popovici, a întonat câteva arii, de bunăvenire, în cinstea colegilor bucureşteni.

*

Despre decursul festivităţilor, înregistrăm următoarele:

Despărţământul sibian al Asociaţiei culturale, în colaborare cu *Universitatea liberă* din Bucureşti, cu Asociaţia generală a profesorilor secundari secţia Sibiu, şi cu celelalte societăţi culturale din acest oraş, au organizat Sâmbătă, la aniversarea unirii, un mare festival artistic, vrednic de amintirea zilelor dela 1918.

Dimineaţa la ora 9 s'a săvârşit serviciul divin în catedrală din partea protoiereilor Dr. I. Stroia, Dr. A. Crăciunescu, I. Dăncilă şi a diaconilor V. Bucur şi T. Moga, în prezenţa I. P. S. Sale mitropolitului nostru Nicolae, a ofiţerilor din garnizoană în frunte cu comandantul de corp, dl general Cihoschi, a autorităţilor civile şi a elevilor dela toate şcoalele din localitate cu corpurile profesorale.

La finea serviciului divin asesorul Dr. I. Stroia a rostit o frumoasă cuvântare în amintirea evenimentului zilei.

La 10 jum., s'a început, în sala teatrului, executarea programului acestui festival, care s'a deschis cu imnul Trăiască Regele, cântat sub conducerea dlui N. Oancea de corul liceului Gh Lazăr, şi acompaniat de orhestra sibiană.

Dl *G. Preda*, a rostit cuvântul de introducere în numele Asociaţiunii şi a salutat pe iubiţii oaspeţi, veniţi pentru a ridica şi mai mult podoaba festivităţilor; aminteşte în special pe dna *Sabina Cantacuzino*, pe dl *I. G. Duca*, ministrul de externe al României Mari, societatea corală «Cântarea României», Fundaţiunea culturală «Principele Carol», pe dl dirigent Marcel Botez şi pe artiştii Operei din Bucureşti sosiţi la Sibiu.

Dl prof. Silviu Ţeposu, într'o conferenţă mai lungă şi avântată, arată firul luptelor istorice care au precedat actul dela Alba Iulia, atinge rolul şi însemnătatea îngrijirii părinteşti a voivozilor români pentru soartea vitregă a bisericii ortodoxe ardelene. Neamul românesc de astăzi are putinţa d'a-şi apăra unitatea naţională împotriva tuturor duşmanilor. In acest scop cere muncă şi armonie între toţi fiii naţiunii române.

Dl ministru de externe, *I. G. Duca*, într'o cuvântare însufleţită şi inspirată de nobilul sentiment al iubirii de ţară, explică rostul zilei de 1 Decemvrie în evoluţia neamului nostru, şi stăruieşte în special asupra principiului naţionalităţilor, ce caraterisează vremea de azi, arătând cum s'a desvoltat ideea libertăţii popoarelor, până ce a ieşit triumfătoare. Aminteşte meritul conducătorilor dela 1859 cari pe această temelie, au realizat *«unirea cea mică»*, şi meritul conducătorilor politici dela 1918, cari pe acelaş temei, au înfăptuit *«unirea cea mare»*.

Şi unii, şi alţii au înţeles deplin aspiraţiile poporului românesc. Menirea noastră este de aici încolo: politică şi culturală, mai ales *culturală*, pentru consolidarea unităţii naţionale. Un popor, care şi până acum a dat dovezi că poate să dea naştere unor producte literare şi de artă, care stau alături cu productele similare ale popoarelor civilizate, va trebui să aibe strălucit viitor, şi să joace rol însemnat în concertul popoarelor culte.

Dl ministru termină, în cuvinte călduroase, adresate tinerelor vlăstare, zicându-le să se pregătească cu râvnă şi dragoste pentru a duce tot înainte opera generaţiilor care ni-au dat unitatea României.

Sgomotoase aprobări au acoperit cuvintele mult grăitoare ale oratorului, recunoscut şi ca unul dintre bărbaţii de stat ai neamului nostru întregit.

Festivalul din teatru s'a încheiat cu executarea feeriei în 2 acte *Fetiţa Orfană*, jucată de elevele şcoalei superioare de comerţ şi şcoala medie de fete, — piesă care s'a cântat şi în anul trecut cu frumos succes. In anul acesta s'a prezentat şi mai bine.

A asistat la festival *tot* Sibiul românesc: a fost de faţă I. P. S. Sa Mitropolitul *Nicolae*, mulţi ţărani şi meseriaşi, şi intelectuali de toate categoriile.

La ora 1 jum. a avut loc o masă comună în restaurantul hotelului Bulevard, la care au luat parte 200 persoane: Notabilităţile oraşului şi oaspeţii sosiţi.

I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* în cuvinte alese arată însemnătatea zilei de 1 Decemvrie. Ridică păharul în sănătatea *Maiestăţii Sale Regelui nostru Ferdinand I, a slăvitei sale soţii, M. Sa Regina noastră Maria şi a întregei dinastii române.* (Urale îndelungate. «Cântarea României» a întonat Imnul Regal). Prefectul Boiu a vorbit pentru «Cântarea României». A răspuns dirigentul Botez. In fine dl ministru Duca mulţumeşte I. P. S. Sale mitropolitului, prefectului şi comitetului central al Asociaţiunii pentru călduroasa şi frăţeasca primire de care au avut parte atât dsa, cât şi societatea «Cântarea României». —

O producţiune de adevărată artă, care a avut darul să desvolte şi mai mult interesul public pentru muzică şi să contribue la educaţia sentimentului estetic şi moral, a fost *concertul* societăţii «Cântarea României», ţinut la ora 4½ d. a. în sala Urania. Dirigent era dl Marcel Botez, ear soliştii dna Viorica Teişanu mezzo-soprană, tenorul Rabega şi baritonul Lupescu, toţi dela opera din Bucureşti.

Societatea corală «Cântarea României», întemeiată după iniţiativa dlui M. Botez în anul 1919, a concertat acum întâia oară în Sibiu, — în anii trecuţi a dat concerte în alte oraşe ardeleneşti, dovedind însemnătatea cântecului coral şi rolul său educativ. Programul concertului s'a alcătuit din piese de muzică sacră, creaţiuni neperitoare ale marilor compozitori, precum şi din cele mai expresive bucăţi de muzică poporală română, armonizate de G. Dima, Teodorescu şi alţii.

De prisos să spunem că alegerea şi executarea cântecelor a stârnit, în publicul distins şi tot aşa de numeros ca şi la teatru, frenetice aplauze la adresa dirigentului, a soliştilor şi a impunătorului cor de 180 de persoane. La sfârşit, în afară de program, corul şi — la învitarea dlui M. Botez — întreg publicul asistent, a întonat cu multă inimă: *Pe-al nostru steag...*

In jurul societăţii «Cântarea României» stau grupaţi mulţi oameni aleşi. Activitatea sa poate să devie dintre cele mai binefăcătoare, cu atât mai vârtos că în cercul ei de activitate se prevede şi întemeerea de *filiale* în centrele unde asemenea formaţiuni sânt cu putinţă; pe lângă aceasta societatea pregăteşte o revistă şi o bibliotecă de popularizare, cu tratate despre muzică, cu explicări şi lămuriri tehnice pentru toţi iubitorii de artă. Astfel, nu numai în oraşe, dar şi în sate, se vor putea înfiinţa, cu ajutorul şi vegherea societăţii Cântarea României, societăţi-filiale cu acelaş nume şi cu cerc de lucrare asămănător.

Sfârşim cu constatarea că şi cultivarea muzicei noastre sacre şi profane, aparţine acelei *meniri culturale*, de care ne vorbise, înainte cu câteva ore, distinsul orator din sala teatrului. *X.*

FOIŞOARA

Cuvântare

— Despre prezenţa lui Hristos în sfânta cuminecătură —

(Urmare din Nr. 93 şi sfârşit)

Mântuitorul deşi duhovniceşte este prezent în tot timpul şi peste tot locul, planul dumnezeesc a mântuirii a cerut, ca El înainte de moartea sa trupească să-şi plăzmuiască şi trupeşte continuitatea prezenţii sale aici pe pământ; să-şi eternizeze prezenţa trupească în mod văzut, pentru ca ceice vor crede într'însul şi vor avea dragoste şi speranţă în El să-L poată avea în tot timpul ca mângâitor şi îndrumător.

El, care a zis lumii acesteia să fie şi s'a făcut; El, care a vindecat bolnavi, a înviat morţi şi a înviat însuşi din morţi; El, cu a cărui închidere a pleoapelor sfinte pe cruce deodată s'a stins lumina firii şi s'a făcut noapte; El, de a cărui frică pământul s'a cutremurat, pietrile s'au despicat, încuietorile de fier s'au rupt şi pe tiranul cu crucea sa l-a surpat, — credem, că tot atât de minunat a putut să-şi personifice fiinţa şi prezenţa trupească în lume, ca El să fie între noi şi după moarte şi înălţare la cer.

Ştiind, că stăpânitorul lumii acesteia va grăbi timpul venirii îngerului morţii Sale cu 2 zile înainte de Paşti şi că prin urmare nu va mai putea serba ziua eliberării definitive din robia pământească a israiltenilor şi nu va mai putea să mai mănânce «mielul de bucurie» al acelei eliberări, adecă al Paştilor, cu apostolii săi iubiţi, — a dispus pregătirea într'un foişor, a unei cini de despărţire, cu care ocaziune binecuvântând şi frângând pânea a adresat apostolilor memorabilele cuvinte testamentare ale legii sale celei nouă, zicând: «Luaţi, mâncaţi, acesta este trupul meu carele să frânge pentru voi spre iertarea păcatelor»; şi păharul cu vin mulţumind li-a dat lor zicând: «Beţi dintru acesta toţi, acesta este sângele meu al legii celei noua, care se varsă pentru voi şi pentru mulţi spre ertarea păcatelor» (Matei XXVI. 26—28).

S'ar fi putut face şi ne putem noi imagina o legătură mai directă, mai intimă şi mai bine făcătoare cu Mântuitorul decât acea ce izvoreşte din acest lăsământ, din acest testament dumnezeesc împlinindu-i literile lui? Fără îndoială, că nu. Şi pentru continuitatea acestei legături ne zice tot atunci: «Aceasta să faceţi întru pomenirea mea.» (Luca XII. 19).

Potrivit acestei porunci, aderenţii duhovniceşti ai lui Isus, paralel cu desvoltarea evolutivă a bisericii, după înălţarea Sa la cer, între serviciile publice a acestei biserici, au dat Sf. liturghi forma cea mai sărbătorească posibilă, făcând să culmineze în actul prefacerii pânii şi a vinului în trupul şi sângele Domnului şi în împărtăşirea noastră a creştinilor cu această taină sfântă.

Dar noi, Fraţilor, în calitate de servitori ai altarului Noului Testament, pelângă vrednicia de a ne cumineca cu toată ocazia, avem şi competenţa şi demnitatea de a fi pregătitorii trupului şi sângelui Domnului. De a fi săvârşitorii aceste minuni a prefacerii pânei şi vinului în trupul şi sângele lui Hristos prin umbrirea, puterea şi lucrarea Duhului sfânt. Noi sântem trimişii Domnului la «foişor» pentru pregătirea cinei memorabile testamentare. Chipul acelui foişor de odinioară este «Sfîul Altar» cu jertfelnicul luĭ sfinţit prin însuşi trupul şi sângele lui Isus Hristos.

De acea, sentimentul ce ne stăpâneşte în acest foişor, prin ereditate duhovniceasca, în urma darului primit, este al cucerniciei lui Iosif din Arimateia, când s'a atins de trupul Domnulni spre a l coborâ de pe cruce şi a-l pune în mormânt. Este apoi acela al Apostolilor în timpul serviciului pregătirii cinei rânduite de Domnul.

Vorbind din experienţă proprie, cred că tălmăcesc sentimentul Frăţiilor Voastre, când afirm că decâteori săvârşim această taină, se deşteaptă în noi fiorii celei mai adânci temeri şi îngrijorări pentru curăţenia şi corectitudinea săvârşirii actului. Ochii noştri sufleteşti, în acele

Din camera deputaţilor. In şedinţa din 27 Nov. a luat cuvântul reprezentantul minorităţii maghiare, dl Iosif *Sándor* şi a citit un lung discurs, în care între alte lucruri neserioase rosti'te dela tribuna parlamentului, afirmă că în România se face opera desnaţionalizării maghiarilor în număr de două (?) milioane de suflete. De fapt s'au închis unul sau două licee, unde profesorii maghiari făceau propagandă ebredistă. Dl deputat Sándor ştie tot aşa de bine ca şi noi, că bisericile românilor rămaşi dincolo de graniţă stau pustii, pentru că guvernul dela Budapesta nu îngădue deschiderea lor, şi toţi preoţii români, cari cutează să treacă la o înmormântare, sânt arestaţi şi *bătuţi* de jandarmii unguri de tristă amintire. In schimb, preoţi maghiari de peste graniţă vin în ţinuturi româneşti şi uneltesc împotriva neamului şi a statului. Acestor uneltiri nu li se poate lăsă câmp liber, pe lângă toate consideraţiile «istorice» ale numitului reprezentant minoritar, care face din împăratul Traian — ungur neaoş.

Din Valea Jiului

Parohii nouă

Roadele vizitaţiei canonice a I. P. S. Sale Păr. Mitropolit la noi încep să se arate. Insufleţiţi de convingătoarea Sa propovăduire, preoţi şi credincioşi îşi dau silinţa să înfăptuiască şi cadrele exterioare, prin care s'ar putea desvolta mai intens viaţa lor sufletească, desăvârşirea lor în Hristos.

Tărăgănelile turmei cuvântătoare, speriată de eventuale cheltueli mari, au dispărut, ear diferitele consideraţii de orce ordin ale preoţilor au amuţit, rămânând înaintea ochilor tuturora doar strălucirea idealului. Astfel a fost cu putinţă înfiinţarea alor *trei* parohii nouă în Valea Jiului, anume: *Dâlja-mare* (cu 585 suflete) *Bănita* (cu 400 suflete) şi *Mălela* (cu 355 suflete) fiecare din ele cu biserică în stare bunişoară.

Primele două au fost filiile parohiei Petroşeni, — dinpreună cu *Dealu-Babii*, făcut şi acesta materă încă dela Crăciunul acestui an. Mălela a aparţinut Petrilei dimpreună cu *Jieţul*, care s'a declarat şi el independent în vară. Astfel, în cursul unui singur an, numărul parohiilor noastre s'a ridicat cu cinci, ne-mai rămânând azi *nici o filie*, care în sensul legii să mai poată deveni materă.

Sperăm că patriotismnl luminat al dlui ministru de Culte va înţelege aprobător străduinţele şi jertfa noastră a tuturor.

Osemintele parohului Avram Stanca — acasă

Regretatul paroh, vreme de 41 ani al Petroşenilor, *păr. A. Stanca*, a murit între împrejurări dureroase în Sebeşul-săsesc, în iarna anului 1916, departe de credincioşii săi şi de unii dintre membrii familiei sale, în front sau internaţi.

Dar duhul lui adevărat preoţesc, blândeţele şi ostenelele sale rodnice nu s'au uitat. Parohienii şi familia au jertfit de-a valma pentruca să îi poată aduce acasă rămăşiţele pământeşti. Lângă

---

momente, ne transpoartă sufleteşte la masa cinei de bun rămas a lui Isus înconjurat de dragostea fiilor săi sufleteşti iubiţi, unde ni se pare că stăm şi noi privind în faţa strălucitoare şi blândă a lui Isus, cuprinşi deoparte de sentimentul t
riei în faţa darului mare ce ni se testează prin graiul Lui; ear de altă parte stăpâniţi de sentimentul celui mai adânc regret.

Şi acum, iubiţi în Hristos Fraţi, după ce noi conform învăţăturii apostolului Iacob: «Mărturisiţi-vă unul altuia păcatele ca să vă vindecaţi» — am trecut prin sfânta spovedanie, făcută înaintea Duhovnicului nostru tractual, şi acum stăm în faţa tainei sfintei cuminecături săvârşită apoi trimisă de noi şi primită întru jertfelnicul cel mai presus de ceruri care ni se îmbie nouă spre împărtăşire, veniţi ca înainte de a ne apropia de ea, să rostim împreună mărturisirea şi rugăciunea prescrisă zicând:

Cred, Doamne, şi mărturisesc că tu eşti şcl.

Cinei Tale cei de taină, astăzi Fiul lui Dumnezeu şcl.

Nu spre judecată, nici spre osândă şcl.

Iată, mă apropiu către dumnezeească şcl. Amin! *Pr. Patriciu Pintea.*

întrarea în Biserica Sfântul Nicolae din Petroşeni au făcut o criptă, pe care o a sfinţit însuşi I. P. S. Sa cu ocazia vizitaţiei canonice, în ziua de «Naşterea Maicei Domnului» iar în 10 cor, la ora 8 dimineaţa, gara Petroşeni gemea de imensul public care aştepta sosirea trenului cu sicriul fericitului în Domnul. Afară de numeroşii membri ai familiei erau de faţă: şapte preoţi îmbrăcaţi în odăjdii luminate, având în frunte — ca al optălea — pe păr. prot. *Dr. C. Popescu*, apoi toate autorităţile locale, în frunte cu dnii: ing. *Iosif Iancu*, inspector general, şi *Petre Iacob*, primarul oraşului, reprezentanţii corporaţiunilor şi organizaţiilor, foarte mulţi credincioşi ortodocşi şi străini, cum şi escelenta muzică a societăţii «Petroşeni». S'a remarcat şi prezenţa cunoscutului literat ziarist *Adrian Maniu*, sosit anume dela Cluj. Carul funebru dispăruse sub mulţimea cununilor de brad şi flori naturale.

După ectenia morţilor cortegiul a plecat spre biserică, în sunetele orhestrei. Prăvăliile toate închise, clopotele sunau la toate bisericile iar lampele electrice ardeau pretutindeni. In biserică s'a oficiat Sfânta Liturgie şi slujba Parastasului, apoi păr. protopop a citit o emoţionantă vorbire, plecând dela cuvintele Apostolului: «Aduceţi vă aminte de mai marii voştri, cari au grăit vouă cu cuvintele Domnului»... Ar merita, această succintă şi mişcătorre cuvântare să fie tipărită, atât pentru forma ei aleasă, cât şi pentru conţinutul de emotivitate şi de date biografice.

A impresionat mult ridicarea coşciugului de preoţi şi încunjurarea sfântului prestol cu el, cântându-se «Isaia dănţueşte,» apoi scoaterea la criptă unde a vorbit notarul comitetului parohial, primarul *P. Iacob*, colaboratorul de un sfert de veac al păr. Stanca şi unul dintre martirii anului 1916. La sfârşit a spus câteva cuvinte preotul evangelic *M. Pelger*, coetan al răposatului. Intre sunetele orhestrei sicriul s'a pogorât în locul de veşnică odihnă.

In tot cursul serviciului divin a cântat corul preoţilor slujitori, ajutat de câţiva domni, foarte frumos. La sfârşit s'a servit o modestă gustare în locuinţa parohului actual *I. Duma*.

Noi nu mai lăudăm mireasma creştinească a acestui fapt, dar credem că comitetul, epitropia şi poporul ortodox din Petroşeni pot fi daţi ca exemplu de înţelegere a datoriei şi de conştiinţă care onorează pe cei cari îi ascultă glasul.

Răposatul odihnească în pace şi sufletul lui să se bucure cu cetele dreptilor, după vrednicile pe care le-a săvârşit în laborioasa lui viaţă pământească. *Corespondentul*

Şcoalele minorităţilor

Propaganda ungurească dela Budapesta îşi strecoară informaţiile tendenţioase cu deosebire în presa romano-catolică atât din Europa, cât şi din America. Acum, mai în urmă, s'a publicat la Washington, în ziarul *The Catolic Herald*, un astfel de articol, unde se afirmă, că şcoalele minoritare din Transilvania se găsesc în mare primejdie, şi că pe vremea stăpânirilor maghiare desvoltarea culturală generală era în plină floare (când românilor nu li se permitea să înfiinţeze gimnazii. Red.); ear astăzi, după 5 ani de stăpânire românească, cultura aceea a decăzut cu desăvârşire.

Pentru a se vedea această «decădere desăvârşită», vom publica mai jos, din izvor competent, câteva date, spre a face asămănare între starea de atunci şi cea de acum.

In întreg Ardealul au fost: 5342 de şcoale. primare; azi — după 5 ani — avem 5842 de şcoale.

Atunci erau 117 şcoale civile (secundare inferioare). azi avem 156.

Inainte de răsboi erau 66 licee, azi avem 97. Erau 23 de şcoale comerciale, azi sânt 28

Şcoale normale fiinţau 35, azi sânt 44.

Atunci existau 10 şcoale de meserii, azi sânt 12.

Va să zică: stăpânirea românească a contribuit la desvoltarea învăţământului în genere, — ear învăţământul minoritar n'a fost nici odată într'o stare atât de înfloritoare, ca cea de azi. S'au înmulţit şcoalele minoritare de toate categoriile.

In timpul ungurilor erau 781 şcoale primare confesionale ungureşti, azi numărul lor s'a ridicat la 1069.

Romano-cat., unguri şi nemţi, pe timpul stăpânirii maghiare aveau numai şcoale ungureşti, în total 383. Azi sânt 423 şcoale confesionale catolice, dintre cari 371 ungureşti, 53 nemţeşti.

Ungurii reformaţi aveau în 1918 în total 322 şcoale primare, — azi, în urma «vitregiei» stăpânirii româneşti, au 641.

Unitarii unguri au avut 26 şcoale primare pe timpul ungurilor, azi au 49. —

Pe când, pe timpul stăpânirii maghiare, cele patru milioane de români aveau numai 3 şcoale civile, azi minoritatea maghiară are 86 şcoale civile, în vreme ce românii au 44.

Germanii au 22 şcoale, evreii 4, ear statul nostru susţine 22 şcoale civile ungureşti şi 8 nemţeşti.

Ministerul instrucţiunii mai susţine fără nici o contribuţie specială a minorităţilor, — pe lângă celelalte şcoale confesionale menţionate mai sus, — încă 600 şcoale primare ungureşti, 89 germane şi 73 cu alte limbi de predare.

Aveam înainte 3 licee complete şi 2 gimnazii şi, în vreme ce ministerul a completat acest număr la 40, a permis funcţionarea a 40 licee cu limba maghiară de predare, 13 şcoale secundare săseşti şi 4 evreeşti.

Azi funcţionează 10 şcoale comerciale româneşti, 15 ungureşti şi 3 nemţeşti.

Avem 22 şcoale normale, 19 ungureşti şi 3 nemţeşti.

Din 12 şcoale de meserii româneşti, 10 au şi secţii ungureşti.

Eată... cifrele.

INFORMAŢIUNI

Premii. Ministerul cultelor şi artelor a decernat de curând două premii, în valoare de 50.000 lei, distribuindu-le, în baza aprecierii unei comisiuni adhoc, la cele mai bune lucrări literare româneşti, în proză şi versuri, apărute în ultimii ani. Nimic de zis împotriva premierii producţiunilor literare româneşti — ceeace indirect e o ajutorare, în greutăţile zilelor de azi a talentelor ce avem. Am dori însă ca ministrul cultelor şi altelor, ţinând seamă de faptul că în primul rând e ministrul cultelor, şi numai pentru amploare i s'a anexat, — poate nu tocmai atât de fericit, — şi artele, să institue atari premii şi pentru publicaţiuni religioase-morale, de care se simte atâta nevoe în haosul şi desorientarea sufletească de astăzi. *(A. B.)*

Comitete parohiale în capitală. In Bucureşti se înfiinţează pe subu bii comitete parohiale, care să se ocupe cu îngrijirea bisericilor şi cu administrarea fondurilor strânse în acest scop. Altă menire a comitetelor parohiale este a organiza, în partea locului, conferenţe cu caracter cultural bisericesc. Primul comitet de acest fel s'a constituit acum în suburbia Hagiu, sub preşedinţia părintelui Popescu, alegându se 12 membri dintre cetăţenii cari se aflau de faţă.

Mai sânt internaţi 500 români. Ziarul *Satumare* află dela un român sosit din Zalaegerszeg (Ungaria) că în lagărul de acolo, în baraca nr. 14, se află internaţi 500 români, 400 sudusi iugoslavi, şi 200 francezi, italieni şi cehoslovaci. Cei mai mulţi dintre ei sânt în pielea goală. Din cauza mizeriei îngrozitoare ce o îndură aceşti neroci'i, mulţi dintre ei au ajuns nebuni, tuberculoşi şi epileptici. Baraca nr. 14 este aşezată la marginea taberei şi de câte ori venea câte a comisie străină, autorităţile maghiare spuneau că baraca nu este locuită. Aşa s'a făcut că baraca nu a fost vizitată de nici o comisie. Tot acel român, scăpat din lagăr, povesteşte că mulţi dintre cei internaţi se roagă de soldaţi să-i împuşte. Oare guvernul nostru o fi având cunoştinţă de aceste lucruri?

Adrese lămurite. Direcţia generală a poştelor roagă publicul ca pe scrisori, mandate pachete atc. să scrie desluşit, exact şi complet adresele. Oficiul, agenţia poştală, gara etc., se va *scrie numai în limba română*, cu actuala denumire oficială. Pentru obiectele poştale sau telegramele destinate în localităţi unde e birou telegrafo-poştal, se va scrie lângă numele acelei localităţi şi numele ultimului birou poştal, telegrafic sau telefonic, prin care localitatea respectivă îşi preschimbă corespondenţa, adăugându se şi numirea judeţului.

Reformaţii ardeieni. La Cluj s'a ţinut în 23 l. c., adunarea anuală a bisericii reformate din Ardeal. Episcopul Nagy Károly, în raporlul său către adunare spune, că biserica aceasta primeşte dela stat 10 milioane lei pentru salariile preoţilor reformaţi, suma însă e prea mică faţă de impozitele încasate dela credincioşii reformaţi. Face apoi o statistică a reformaţilor; ei reprezintă astăzi 485 670 suflete, cu un spor de 30 mii faţă de anul 1912. E de remarcat că din 3700 de căsătorii ale reformaţilor din anul acesta, 1000 sânt între reformaţi şi alte religiuni, în majoritate ortodoxi.

Cât sânt de iubiţi evreii... Se scrie dela Ierusalim: Congresul naţiunii arabe a cerut într'o hotărâre a sa, ca Palestina să fie a arabilor, imigrarea jidovilor în Palestina să se oprească, guvernul să fie format din arabii de baştină, ear limba oficială a ţării să fie limba arabă... Va să zică şi arabii, popor semit, se feresc de jidovi, cari în Palestina nu sânt prea numeroşi (cam 10 procente), dar de sine înţeles sânt tot atât de lacomi şi înşălători ca pretutindeni.

Economie. Sămănăturile de toamnă din Ardeal se prezintă bine. In Bănat s'a sămănat mult grâu, aratul şi sămănatul fiind favorizate de ploi. In general, Transilvania stă mult mai bine ca vechiul regat în această privinţă. Recolta de struguri din Transilvania anul acesta a fost foarte bogată; vinul obţinut e de calitate superioară. Recolta fructelor însă a fost mediocră. In urma ploilor căzute în vechiul regat, aratul pământului ca şi sămănatul se fac în toate părţile.

Viaţa la Dresda. Un călător sosit din Germania comunică lista de mâncări a restaurantului gării din Dresda, pe ziua de 7 Noemvrie 1923. Eată câteva preţuri: Aperitive 25—40 miliarde; supe 12—25; mâncări de peşte 40—100; mâncări cu carne şi fripturi 100—240; mâncări cu legume 5—40; compoturi 12—25; salate 4—20; prăjituri 10—15; mâncări reci 5—180; brânzeturi 12—40; cafeaua 20—70; berea 22. Repetăm că cifrele reprezintă miliarde. Restaurantul serveşte dejun fix cu 130 şi 180 miliarde.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrală. Dumineca trecută la priceasnă a predicat dl Marcu Jantea, profesor la liceul «Gh. Lazăr».

Conferenţa de Marţi, 4 Dec., din seria conferenţelor «Asociaţiunii», despărţământul Sibiu, se va ţinea la ora 6¼ p. m. în sala cea mare a prefecturii din partea dlui Dr. Horia P. Petrescu şi va avea ca temă: «Mila şi compătimirea socială în literatură».

Improprietărirea cu loturi de casă în Sibiu. In scopul de a lua măsurile necesare pentru împroprietărirea românilor din Sibiu cu loturi de casă în cadrul reformei agrare, societatea română de aici a ţinut în 25 Nov. a. c. o întrunire publică, la care au luat parte aproape toţi românii din localitate. Adunarea, prezidată de dl Dr. Nicolae Comşa, fostul prefect jud., a concludat, între altele, prin următoarele hotărâri: S'a designat un comitet de acţiune compus din 12 bărbaţi de încredere, cu însărcinarea: 1. să ceară locurilor în drept începerea cât mai neîntârziată a operaţiunilor de împroprietărire cu loturi de casă în Sibiu; 2. să servească publicului român cu informaţiuni şi îndrumări în materia loturilor de casă; 3. să apere, în cazuri date, interesele românilor, cari reclamă loturi de casă. — Pentru darea de informaţiuni s'a înfiinţat un birou, sub conducerea dlui Ioan Iliu primnotar judeţan, care va sta la dispoziţia publicului român în camera Nr. 12 din casele judeţului (strada Şaguna Nr. 10, et. I), zilnic între orele 3—6 după amiazi. Tot prin acest birou se întocmesc şi eventualele cereri către forurile în drept pentru loturi de casă. Publicul român sibian este invitat, în interesul propriu, a se prezenta la acest birou de informaţiuni cu toată graba, pentru a lua informaţiunile ce îl privesc în chestiune.

Comunicat. Inspectoratul muncii Sibiu atrage atenţiunea tuturor interprinderilor şi particularilor: să nu mai angajeze în serviciu supuşi *străini* înainte de a se adresa acestui Inspectorat, pentru a li se pune la dispoziţie salariaţi de orce categorie supuşi români. In caz contrar acest inspectorat nu va putea da avizul său favorabil pentru rămânerea în ţară a supuşilor străini. Şeful inspectoratului regional: *Matei Voileanu*, inspector central.

Adunare generală îşi ţine Reuniunea română de muzică în 5 Decemvrie 1923, *Miercuri*, la ora 6 seara în sala dela Musikverein.

Dela Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu. A doua întrunire din iarna aceasta a ţinut-o Reuniunea meseriaşilor în seara de 29 Noemvrie. A fost public numeros şi foarte atent. Dl preşedinte G. Poponea a deschis adunarea cu câteva cuvinte de bun sosit oaspeţilor şi, în special, conferenţiarului Dr. Lazar Popovici, inspector sanitar din Sibiu. Dl L. Popovici este orator consumat, încât ar putea să-şi improvizeze ori când cea mai frumoasă «causerie» (dl Sextil Puşcariu propusese în locul cuvântului acestuia franţuzesc cuvântul «divănire», după: a «divăni», a sta de taifas, în dialectul bănăţean). Aşa ne a «divănit» dl L. Popovici timp de un ceas, spre plăcerea tuturora, despre referinţele noastre sanitare — în parte spre neplăcerea celor atinşi nşurel, dar elegant de satira dsale. Dela flagelele omenirii ca: oftica, alcoolismul, boalele venerice, a trecut la paludism, la pelagră, la corset, la ghetele cu tocuri înalte, arătându-ne primejdiile, punându-ne la inimă, paralel cu Cartea cărţilor (biblia), recomandată de I. P. S. Sa mitropolitul *Nicolae*, altă carte însemnată: a igienii, care şi ea va trebui resfoită şi luată la inimă spre binele omenirii.

A fost un tratat de macrobiotică, de viaţă fericită. Ni-a descris în mod plastic marile primejdii ne-a făcut să ne fie milă de mortalitatea cea mare infantilă (a copiilor mici) şi să înţelegem însemnătatea grozavă a acestui minus de energii omeneşti zidite. Dl Dr. Lazar Popovici a promis că va mai vorbi. După conferenţa aplaudată a urmat o schiţă originală a tinărului elev de liceu C. Axente, descrieiea sosirii şi morţii în pragul satului al unui biet soldat român rănit. S'au tras la sorţi obicinuitele premii în cărţi (de astădată completate cu 10 volume date de dl Ştefănescu şi alte 10 de dl Dr. Horia P. Petrescu), ear pălăria «Dumnezeu vede» şi-a făcut din nou datoria.

CĂRŢI ŞI REVISTE

Adevărul Bisericesc, revista lunară a societăţii Frăţia a clerului din eparhia Argeşului. A apărut Nr. 2 pentru Octomvrie a. c. cu următorul cuprins: Acţiune rodnică, Boroianu. In preziua unor noi legiuiri bisericeşti, G. Galaction. Pare azi cu adevărat prea lungă slujba bisericească nemodernizată, M. Mihăileanu. Un raport protopopesc din 1819, Pr. Ioan Răuţescu. Cuvântare. Cronica internă. Cronica externă. Din ziare şi reviste. Bibiiografie. Informaţiuni. Din ţară şi din eparhie. — Preţul abonamentului: 80 lei anual în ţară, 100 lei în străinătate. Abonamentele se trimit cassierului societăţii «Frăţia», Iconom D. Georgian în Piteşti.

O broşură nouă. Buletinul 4 al desp. Sibiu al «Asociaţiunii»: «*Dacă dai de-un om de-al tău...*», o lucrare pentru ceice au îndrăgit meseriile sau fac propagandă pentru ele, de Dr. H. Petra Petrescu. Broşură tipărită pe spesele dlui Crist. N. Stefănescu, funcţionar sup. de finanţe. Sibiu, 1923. Preţul?

Nr. 1268/1923 (161) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de cl. III-a din tractul Făgăraş, se publică concurs pentru **Comana-de-sus** Nr. 1268, **Ludişorul** Nr. 1269, al II-lea concurs pentru **Berivoii Mari** Nr. 1271 şi **Luţa** Nr. 1272, al III-lea concurs pentru **Dridif** Nr, 1255 şi **Herseni** Nr. 1273 cu termin de 15 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala pentru venitele dela stat.

Cei ce doresc a ocupa vre un post de paroh, să şi înainteze rugarea, cu documentele la oficiul protopopesc din Făgăraş, în terminul dat şi să se prezinte spre a se face cunoscut poporului.

Făgăraş, la 20 Nov. 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Făgăraş în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 4182/1923, 380 (158) 1—3

Concurs

Direcţia minelor din Vulcan a Societăţ i an. rom. pentru exploatarea minelor de cărbuni «Petroşani» publică concurs pentru **ocuparea a 5 posturi de învăţători**: 3 pentru şcoa a primară din Vulcan şi 2 pentru cea din Aninoasa.

Cererile însoţite de diploma de învăţător, actul naşterii şi atestatele de serviciu să se înainteze direcţiunii susnumite cel mai târziu *până în 15 Decemvrie 1923.*

Cei numiţi vor fi salariaţi ca învăţători de stat rurali primind la această leafă un adaus de 20%, locuinţă, iluminat, încălzit gratuit şi alimente cu un preţ foarte redus.

La şcoala primară din Aninoasa unul dintre cele două posturi vacante este a se ocupa la secţia maghiară.

Vulcan, la 21 Noemvrie 1923.

Direcţiunea.

(157) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei nou înfiinţate de clasa I, din **Cugir**, protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, cvartir în natură şi combustibilul necesar asigurat din partea uzinelor Statului.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la protopresbiterul ortodox al Orăştiei până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Orăştie, la 8 Septemvrie 1923.

Nicolae Cerbicean par. adm.
Valer Herlea preş. com. par.

Nr. 402/923.

Văzut:

Vasile Domşa
protopop

Calendarul Bunului Creştin
(sau Calendarul arhidiecezan)
cu Sematism pe anul visect 1924
cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura
Librăriei Arhidiecezane, Sibiu
Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită
Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

Citiţi
MEMORIILE
Arhiepiscopului şi Mitropolitului
Andrei Şaguna
Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la
Librăria Arhidiecezană în Sibiu
Preţul: 25 Lei

Reclama este sufletul comerţului

Redactor responsabil: Dr. George Proca.
Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 23 Noemvrie (6 Decemvrie) 1923 Nr. 96

„ASOCIAȚIUNII" SIBIIU

Telegraful Român

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Puterea cuvântului

In fața valului de frământări, specifice vremurilor anormale, lumea așteaptă de undeva mântuirea.

Oameni doritori de bine întreabă cu durere: Unde sânt cârmacii înțelepți, cari să scape corabia lumii amenințată de vântul nimicitor al stricăciunii?

Multe păcate s'au abătut asupra noastră și bântuie cu furie sus și jos.

Pescuitori în apă tulbure, profeți mincinoși, lupi în haina smereniei, aruncă la poarta sufletului omenesc idei răsvrătitoare prinzând în mreaja lor mințile nedesăvârșite.

Lumea nouă, de peste Ocean, făuritoare de nouă religiuni, le trimite bătrânului continent european, și în deosebi le îndreaptă spre plaiurile puțin cultivate ale țării noastre: nenumărate secte finanțate cu sute și mii de dolari. Ear ele își urmăresc programul d'a zguduì religia noastră și a submină temelia statu'ui ce vrea s ă se înalțe.

Față de aceste mișcări, și în general față de puhoiul străin care invadează glia strămoșească, nu se iau măsuri suficiente.

Preoțimea a dat semnalul deșteptării pentru refacerea sufletului omenesc mult transformat după războiu. Preoțimea a fost aceea, care și-a dat seamă, că puterea de viață a unei națiuni rezidă în moralitatea propoveduită de evanghelia lui Hristos.

Vântul refacerii trebue și mai departe să agite rândurile preoțimii.

Orce luptător își pregătește arme cu care să înfrângă adversarul. Preotul își are și el armele cu care luptă împotriva dușmanilor binelui și adevărului.

Cea mai puternică armă, astăzi și totdeauna, pe lângă o viață curat creștinească și cultură temeinică, e predica.

Din înălțimea amvonului, glasul predicatorului adevărat e sfredelitorul de inimi, îndreptătorul de caractere, vestitorul adevărului în noaptea rătăcirilor omenești.

Dar se zice că nu toți au dela Dumnezeu mărețul dar al vorbirii, nu toți au puterea de a fascina mulțimea cu puterea cuvântului, a o electriza producând convingeri atât de profunde, încât să nu mai poată fi smulse din suflet.

Acest motiv nu poate fi socotit ca stânca de granit de care se sfarmă voința omenească. Personalitatea lui Demostene a cărui figură de orator lucește în vremile trecutului, e puternică dovadă că *voința* omului e mai pe sus de toate și întărește adevărul cuprins în dictonul: «Oratorul se face». Și locul acela unde preotul începe a se face orator, este însași școala teologică. Se va răspunde poate că omiletica se ocupă prea puțin cu această chestiune.

Atunci ce-i de făcut?...

Odată un tinăr student în teologie în anul I a avut ideea ca în fiecare seară, timp de 10—15 minute să se țină un fel de întrunire la care să ia parte întreg cursul I. Fiecare student în ordine alfabetică luase obligamentul de a se pregăti cu un subiect din domeniile religiei, ca să se prezinte în fața colegilor și timp de câteva minute să expună, în mod liber, ideile sale referitoare la subiect. Cel imediat următor era recenzentul, care arăta scăderile vorbitorului. Toți luau parte la discuție făcând observările la fond și la forma în care a fost desvoltat subiectul.

S'a urmat câtva timp regulat, fiecare făcându și datoria conștiențios și — rezultatul era îmbucurător.

Dacă lucrarea în acest chip „s'ar fi urmat timp de 2—3 ani, rezultatele bune s'ar fi ivit mai târziu.

Ideea aceasta are rost. Nu s'ar putea oare încerca?

*

Mântuitorul a zis apostolilor: «Mergeți și predicați».

Pentru aceasta îți trebue ca, pe lângă cunoștințele necesare, să ai o vorbire frumoasă spre a putea să înfiltrezi sublimele învățături în sufletul auditorului și să combați cu succes rătăcitele idei ale dușmanilor bisericii.

Timp de câțiva ani, în cercul colegilor, fără considerație la nota profesorului de omiletică, exprimându-se liber, sigur pe ce spune, simplu în expunere și prin această simplitate mai aproape de sufletul poporului, cel mai timid tinăr s'ar familiariza cu tratarea din ce în ce mai clară a subiectelor, s'ar obișnuì cu expunerea lor și ar dobândì în cele din urmă siguranță în vorbirea de pe amvon.

FOIȘOARA

Predică poporală

— Rostită de preotul N. Todea din Balșa, cu ocazia conferenței preoțești de toamnă a grupului V. religios din tractul Geoagiului, ținută în parohia Almașul de mijloc —

Iubiților creștini, — Porunca a 5 a zice: «Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta, ca să ai zile bune și să trăești mulți ani pe pământ».

Cum vedeți, cinstirea părinților de către copiii lor este rânduită de porunca dumnezeească, — de această poruncă toți creștinii trebue să ținem seamă.

Dar, cinstirea părinților o pot face numai copiii aceia, cari sânt crescuți în legea Domnului și cari primesc creștere bună încă din casa părintească. Pentru aceea, iubiților, să vedem cum trebue să creștem copiii, ca ei să și cinstească părinții, așa cum cere legea sfântă a bisericii.

Să știți că creșterea cea dintâi, care pentru copii va fi ținătoare aminte în toată viața lor, este creșterea din casa părintească, sau din familie

In privința aceasta, trebue s'o mărturisim pe față, că creșterea copiilor în familiile noastre țărănești lasă mult de dorit. Acolo unde tatăl și mama sânt oameni fără carte, creșterea copiilor este, de comun, cu totul slabă. Tot așa acolo unde tatăl și mama și ceilalți din casă se ceartă zilnic, și unde copiii nu aud decât ocări și alte vorbe urâte, creșterea lor va fi creșterea cea mai nenorocită.

O zicătoare veche spune, că față de copii trebue să avem cea mai mare luare aminte și cea mai mare cinste

Numai în casa aceea vor avea copiii creștere bună, unde vor auzì din gura părinților cuvinte socotite și blânde, și unde vor vedea fapte și purtări cuviincioase.

Să ne întrebăm: cum sânt odraslele părinților nestiutori de carte? Cu durere trebue s'o spunem, că copiii poporului nostru de rând sânt de obicei neîngrijit crescuți. Ei nu cinstesc pe părinții lor, și nici pe alții, sânt nepăsători față de dânșii; dacă părinții îi ocăresc, de regulă le răspund tot cu ocară; ba adese ori vedem copii cari îndrăsnesc să-și bată părinții, și uneori auzim și nemai pomenitul lucru cum copiii ajunși mari își scot din casă pe proprii lor părinți, de care zic că n'au trebuință, fiindcă au îmbătrânit și le sânt spre mare povară!

Ce să zicem, dragii mei, de astfel de oameni uitați de sine?

Dar, dacă punem întrebarea: Cine-i de vină la toate acestea? De vină sânt, răspund eu, tatăl și mama, dragii mei. Părinții aceia poartă vina, cari li au dat multă slobozenie și răsfăț copiilor lor când aceștia erau mici.

Cu durere trebue să recunoaștem lipsa de bună creștere. In multe familii, când părinții aud copiii înjurând, în loc să-i mustre și să-i pedepsească, auzi pe tatăl încântat zicând: «dintr'acesta are să iasă om odată, vezi l cum știe glăsuì?»

Uneori dacă tatăl și-a gătat tăbacul, (tutunul) întreabă pe fiul său: «n'ai tu, Ioane, să mi dai o leacă de tăbac?» Dar să întrebe: cum a ajuns Ion la «tăbac», tatăl nu și bate capul, el nu știe sau nu vrea să știe că Ion a dus ouăle din cuibarul găinilor pentru tăbac, ori poate a dus și o leacă de cucuruz (porumb) sau de grâu, din hambarul de sub părete pentru tutun, poate și pentru un ciocan de rachiu, de care durere nici Ion, nici tatăl său nu prea fug.

Mama de altă parte iartă copilelor sale, multe nepotriveli numai să le vadă îndestulate și cu podoabe cumpărate nu arare ori chiar din prețul Joianei. Mama nu-și face mustrare din faptul, că Mărioara ei îi strigă: «tu mamă», ear Ion către tată-său: «măi tată». Este păgubitor, dragii mei, că părinții nu și cer hotărât dela copii cinstirea, cu care le sânt datori în toate împrejurările.

Ce cinste, ce sfială vor putea să dobândească părinții dela niște copii crescuți în așa fel? Așa dară, să dăm copiilor noștri, încă din casa părintească, îngrijirea și creșterea trebuin-

După patru ani de neîntreruptă activitate pe terenul acesta, tinărul cleric va putea judeca sigur asupra multor probleme de ordin mai înalt şi fără multă trudă ar desfăşura cuvântul pentru apărarea religiei şi neamului, când împrejurările o cer. Înaintea poporului ar face bună impresie şi ar cuceri dela început încrederea auditorului. Această încredere va fi garanţa sigură a viitorului progres.

In experienţele vieţii preotul se perfecţionează şi în arta vorbirii. Vremurile nouă prin care trece biserica, cer preoţi iscusiţi în mânuirea cuvântului, capabili a sta la discuţii publice cu sporitul număr de rătăciţi şi duşmani tainici ai bisericii şi neamului.

Deaceea, azi predica trebue să ia desvoltare mai mare ca altădată.

Voinţă şi dor de muncă pentru binele neamului nostru să avem şi vom fi ca înaintaşii noştri: pavăză credinţii şi tărie neamului.

Este cerinţa vremii, să dăm cuvenita importanţă predicii, — poate niciodată ogorul lui Hristos nu este mai cntropit de neghina stricăciunii, ca în zilele de zbucium ce urmează după un răsboi.

Să luăm aminte. A noastră e datoria sfântă ca norii întunecoşi ce se adună asupra turmei credincioase, să-i risipim în noaptea nefiinţei, cu puterea cuvântului neînfricat şi să arătăm rătăciţilor de turmă că: Biserica lui Hristos nici porţile iadului nu o vor birui.

Pr. Ştefan Florescu

Congresul corpului didactic. Invăţătorii şi institutorii din întreaga ţară s'au adunat Duminecă la Bucureşti în sala cercului subofiţerilor din strada 13 Septemvrie. Congresul, sub preşedenţia dlui V. Păunescu, preşedintele corpului didactic primar, s'a ocupat de chestiunea îmbunătăţirii situaţiei materiale a învăţătorimii. S'a cerut majorarea salarului din 1919 de zece ori plus adaosuri pentru nevoi familiare, precum şi egalizarea retribuirii învăţătorilor dela sate cu cea dela oraşe. E ementele mai tinere erau pentru grevă şi pentru demisii în bloc; învăţătorii mai cu experienţă au stăruit pe lângă alegerea mijloacelor paşnice în scopul de a şi afirma revendicările. Dacă până la 1 Ianuar 1924 nu se vor satisface doleanţele expuse, învăţătorimea va examina din nou situaţia creată.

Profesorii secundari s'au întrunit în aceeaş zi, de 2 l. c., în sala de conferinţă a Casei de credit a corpului didactic din capitală. Preşedinte: dl prof. I. Chinciu. La ordinea zilei: situaţia financiară a profesorilor secundari. Congresul a hotărât pentru anul 1924: Salarul înainte de răsboi (1916) de 10 ori, pentru toţi funcţionarii statului, ca minimum de existenţă în raport cu scumpirea sau ieftenirea traiului. După aceasta, congresul a ales un comitet de acţiune compus din mai mulţi profesori.

Tot Duminecă înainte de amiazi au ţinut o consfătuire delegaţii celor patru universităţi din ţară în palatul universităţii, pentru a hotărâ asupra mijloacelor celor mai înţelepte spre asigurarea reală a unei remuneraţii îndestulătoare pe seama corpului didactic întreg. S'a primit un proiect de moţiune în care se exprimă solidaritatea profesorilor universitari alăturea de profesorii secundari şi de institutori şi învăţători pentru realizarea îmbunătăţirii situaţiei materiale a corpului didactic. Un comitet de acţiune de zece membri se va consfătui cu celelalte comitete alese de congresele profesorilor şi învăţătorilor pentru o mişcare solidară.

Memoriile ungureşti Săptămâna trecută, Suveranul a primit, în chestiunea bisericilor minoritare, trei memorii: dela biserica romano-catolică, dela cea roformată şi dela partidul maghiar. Memoriile înşiră doleanţele minoritare ungureşti şi cer intervenirea Suveranului pentru a se suspenda executarea ordinelor date în afaceri şcolare din partea ministerului instrucţiunii publice.

Dela conferenţa preoţească a tract. Deva

— Raport —

In ziua Sf. Arhangheli s'a ţinut una din cele mai înălţătoare conferenţe ale tractului Deva. Locul de întrunire a fost fixat în *Simeria*, isbitor împestriţată cu multe neamuri ale lumii.

După oficiarea în sobor a sfintei liturgii şi predica despre «viaţa sufletească», de Păr. N. Iosof, în capela locală, preoţimea tractuală s'a întrunit în localul şcoalei C. F. R. unde preşedintele Pr. Nicolae Duma, în câteva frumoase şi calde cuvinte, arată însemnătatea şi scopul conferenţelor preoţeşti şi deschide şedinţa anunţând tema: «Cum s'ar putea coborâ mai cu efect evanghelia în mijlocul poporului», tratată de preotul local Adam Lula.

In prezenţa preoţilor şi a unui numeros public select din loc, păr. Lula începe desvoltarea temei. Timbrul său plăcut, forma atrăgătoare în care a fost îmbrăcată arzătoarea problemă tratată şi mai ales fondul temei, prins din vârtejul vieţii de sbucium al vremurilor actuale, am impus dela început. Ingrijat de imoralitatea strigătoare a timpului, recomandă munca energică a preoţimii şi răspândirea Scripturii în mijlocul poporului. După terminare, un duh nou părea că tronează în atmosfera celor de faţă. Conferenţa păr. Lula ridicase vălul de pe sufletul auditorului, arătând că numai în evanghelia lui Hristos e mântuirea.

Urmează: Preotul şi învăţătorul, ca factori culturali şi morali în popor, de părintele Ştefan Florescu.

Arătând rolul important al preotului în viaţa sbuciumatului nostru trecut, ca păstor al credinţei strămoşeşti, al naţionalităţii şi răspânditor al mult-puţinei culturi de pe vremuri, spunând cum şcoala a fost fiica bisericii, conferenţiarul face critică dreaptă asupra actualei crize morale, şi arată că numai cei doi factori, preotul şi învăţătorul, au puterea a tămădui răul zilelor noastre, şi a face unificarea sufletească a românismului.

Era ora 1 jum., când publicul, impresionat de interesantele conferenţe, a părăsit sala cu dorul de a asista după amiazi la discuţiile preoţimii cu sectarii baptişti.

După amiazi publicul a fost şi mai numeros.

Pr. Nicolae Duma, bine pregătit, începe conferenţa cu cele trei tipuri de pocăiţi, cari au primit lupta în public cu preoţimea. Incă dela început s'a văzut la aceşti rătăciţi o condamnabilă lipsă de cultură, o simplă demagogie, o vorbărie seacă, — idei fără viaţă, svârlite în sprijinul unei şubrede afirmaţii, — dar şi o satanică îndărătnicie pe calea apucată. Punct cu punct au fost combătuţi, într'o metodică discuţie susţinută de păr. Duma, Lula şi Florescu, ear la urmă declarând că dacă se documentează primirea pruncului de naş pe bază scripturistică, se dau învinşi; Marcu 9. 36—37 i-a forţat să exclame în aplauzele mulţimii, ca odinioară pe Iulian Apostatul: «M'ai învins, Galileenel» Apoi pr. Duma şi Lula în cuvinte simple li-au arătat diabolicul scop care zace la baza sectarismului: destrămarea bisericii şi subminarea statului. A fost una din cele mai instructive conferinţe.

Remarcabil e faptul asistării publicului mirean şi în special a administraţiei reprezentate prin secretarul local, un român cu suflet nobil, împărtăşind aceleaşi gânduri moralizătoare, cu acelaş dor de muncă pentru binele şi progresul neamului nostru, ajuns la răscrucea unor vremuri grele.

Rezultatul conferenţei a fost mai mult decât mulţumitor. *Ş. F.*

Monument unui ostaş român

In dimineaţa zilei de 2 Decemvrie, cu prilejul aniversării intrării triumfale a armatei române în Târgul-Mureş, s'a ţinut serbarea desvălirii monumentului ostaşului român.

La ora 8 şi jumătate s'au săvârşit servicii religioase la toate bisericile confesionale, ear la ora 10 s'a ţinut slujbă divină în piaţa din faţa monumentului de către P. S. Sa ep. Nicolae din Cluj, asistat de protopopul Rusu şi preoţii din oraş. La ora 10 jum. s'a desvelit monumentul. A urmat cuvântarea episcopului Nicolae începând cu cuvintele: «Popoarele care se respectă, respectă pe eroi! Şi noi respectăm pe soldatul român care a făcut România Mare dela Nistru până la Tisa».

Au mai vorbit dl *subsecretar Tătărescu*, dl general *Gherescu*, comandantul unităţii, care a

---

cioasă învăţându-i sfintele rugăciuni, povăţuindu-i să respecteze pe alţii, şi totdeauna mustrându-i cu socoteală şi răbdare pentru purtarea lor rea, căci bine să ştiţi că Dumnezeu iubeşte pe părinţii cari nu trec cu vederea greşelele lor,.

Şi mai ales părinţii să caute să nu se sfădească şi să nu vorbească cuvinte grele în faţa copiilor, ci să-i ferească de toate lucrurile care pentru ei sânt pilde ducătoare la năravuri rele.

Şi dacă voim ca buna creştere să ajungă desăvârşită, să-i dăm regulat la şcoală, să se întărească mintea şi inima lor în ale cinstei şi omeniei.

Copiii crescuţi cu temei bun de acasă, la şcoală devin şcolari buni şi silitori, acolo se vor îmbogăţi în cuminţenie şi purtare cum se cade, în învăţătură şi în creştere aleasă, şi vor deveni fii ascultători şi cinstitori ai părinţilor, în sfârşit vor ajunge oameni harnici, cuminţi şi folositori neamului, bisericii şi omenimii.

Zile bune şi senine vom putea avea atunci, când pretutindeni vom creşte copiii noştri în chipul cum v'am arătat, ca să ne fie podoaba casei şi a ţării.

Aşa să facem, fraţilor, şi atunci zilele luminoase pe acest pământ ne sânt asigurate, — ear viaţa noastră va fi fericită totdeauna, acum şi în vecii vecilor, Amin.

Modificările calendarului

Episcopul Vartolomei al Râmnicului şi Noului Severin, a prezentat comisiunii pentru reforma calendarului de pe lângă Sfântul Sinod un referat cu privire la viitoarea alcătuire a calendarului ortodox.

Se spune în referat, că biserica ortodoxă până azi, încă nu şi-a revizuit calendarul iulian şi nici nu a primit pe al apusenilor, care sub raportul bisericesc, fusese adaptat în special cultului romano-catolic.

Ţinând seamă de aceste schimbări şi greutăţi şi mai ales de diferenţa de 13 şi 16 zile dintre calendarul iulian şi cel astronomic, cum şi de sporirea continuă a acestei diferenţe — care ştim că creşte cu câte 3 zile la fiecare 4 sute de ani — biserica ortodoxă trebue să-şi revizuească şi ea calendarul ei.

Alt motiv, care a determinat biserica ortodoxă să-şi revizuească călendarul, este de ordin religios şi social.

Chestiunea a fost discutată şi în conferinţa panortodoxă, care s'a ţinut la Constantinopol.

In privinţa revizuirii şi a îndreptării calendarului Iulian, după cel astronomic, conferinţa a luat următoarele trei hotărâri, pe care le-a aprobat, în unanimitate:

Ştergerea din calendarul Iulian a celor 13 zile cu care calendarul acesta a rămas în urma celui astronomic, dela Sinodul niceian din 325, până azi.

In al doilea rând, conferinţa a horărât ca pe viitor să se împiedice nepotrivirea dintre anul astronomic de 365 zile, 5 ore 48 de minute şi 48 secunde şi dintre anul iulian de 365 zile şi 6 ore, prin reducerea a câte 7 zile din fiecare grup de nouă sute de ani.

Aceste zile se vor reduce din anii seculari bisecţi, cari împărţiţi cu 9, adică cu numărul secolelor din grup, dau orice alt rest, afară de restul 2 sau 6. Rămân deci bisecţi din anii seculari, numai aceia cari, divizaţi cu nouă, dau un rest de 2 sau de 6, adică numai doi ani seculari din cei nouă, câţi se cuprind în grup.

Aşa de pildă, grupul de 9 sute de ani 2100—2900 împărţindu se pentru fiecare sută de ani cu 9, ne dă numai doi ani bisecţi şi anume pe 2400, la care restul este 6 şi pe 2900 la care restul este 2. Toţi ceilalţi ani din acest grup şi anume 2100, 2200, 2300, 2500, 2600, 2700 si 2800, deşi bisecţi, întru cât intră în regula anilor bisecţi ca acei cari se împart exat cu patru, rămân totuşi ani comuni, de oarece împărţiţi cu 9 ne dau alt rest de cât 2 şi 6.

După calculul acesta, apropierea între anul calendaristic şi anul astronomic este cu *mult mai mare de cât în cazul calendarului gregorian*,

intrat cea dintâi acum 5 ani în Târgul-Mureş; a făcut istoricul evenimentelor trecute; dl deputat *Mândrescu*, apoi un ţăran din comuna Voiniceni, aducând omagii armatei române, şi studentul Victor Rusu.

In sfârşit dl general Serbescu. în calitate de preşedinte al comitetului pentru ridicarea monumentului, a predat dlui Dandea, primarul oraşului, statuia care va fi o şcoală pentru toţi buni cetăţeni ai oraşului, şi care va spune generaţiilor viitoare: «Noi nu vom pieri!»

Dl primar Dandea a mulţumit apoi guvernului, care a ţinut să onoreze serbarea prin prezenţa unuia din membrii săi.

La ora 11 jum. a început defilarea delegaţiilor venite dela sate, a şcolilor şi a garnizoanei locale.

La ora 1 dl subsecretar de stat, Tătărescu, a primit în sala de şedinţe a consiliului comunal, felicitările oficiale din partea diferitelor confesiuni, a autorităţilor civile şi militare, a şcolilor etc., răspunzând că va transmite M. Sale Regelui aceste sentimente de dragoste.

Seara dl Mândrescu, profesor universitar şi deputat, a ţinut o conferinţă, urmată de un festival artistic.

Dela Asociaţia clerului: «Andrei Şaguna»

Nr. 101.

Comunicat

Pentru a răspunde întrebărilor ce ni s'au adresat, recomandăm despărţămintelor Asociaţiei, cari nu şi au putut ţinea încă *conferenţa pastorală*, să cuprindă în programul conferenţelor, pe lângă lucrurile fixate în Regulamentul de organizare, § 7. şi pe lângă cele de importanţă locală, şi problemele discutate în ultimul nostru congres misionar ţinut la Arad.

Şi anume: 1. Misiunea internă: *Cum putem duce pe Hristos în mijlocul credincioşilor.*

2. Biserica şi viaţa socială: *Cum poate contribui biserica noastră la îmbunătăţirea vieţii sociale din parohie?*

3. *Atitudinea bisericii noastre faţă de cei de alte credinţe.*

Toate aceste probleme de o arzătoare actualitate au fost temeinic discutate la Arad. Dar, pentruca ele să treacă în conştiinţa publică, e nevoie să fie studiate, să fie adâncite de fiecare păstor de suflete. Ear aceasta nu se poate obţinea deplin decât în conferenţele despărţămintelor.

La congres şi altfel n'au fost decât reprezentanţi ai despărţămintelor, care vor da seamă despre decursul congresului, arătând soluţiile la care s'a ajuns. Aceste soluţii, prin studiile şi referadele din conferenţe, vor mai putea fi sporite, clarificate şi, mai presus de aceasta vor fi prefăcute în bani mărunţi, pe cari să i întrebuinţeze fiecare preot în misiunea sa.

Credem că e mai bine aşa, ca într'un an atenţiunea şi preocupărea întregii preoţimi să se îndrepteze spre aceleaşi probleme, pe care să le facă obiect de studiu fiecare pentru sine şi pentru cercul său. Rezultatele vor fi mai satisfăcătoare şi mai ducătoare la scop decât dacă preocupările se împart în prea multe direcţii. Lucrările mai bune dela conferenţele despărţămintelor, sau măcar părţile de valoare din acelea cari aduc contribuţii nouă într'o materie, ar putea fi puse alături de cele cetite în congres şi date publicităţii în Analele Asociaţiei, pentru cunoştinţa şi folosul tuturora.

In felul acesta se vor întregi reciproc întrunirile anuale ale preoţimii şi ele vor avea mai mare folos prin concentrarea tuturor asupra aceloraşi probleme omogene, puse în discuţie într'un an. —

Biroul central al Asociaţiei.

întru cât calendarul Iulian astfel revizuit să mărească cu o zi faţă de cel astronomic numai din 4000 în 4000 de ani, pe când cel gregorian se măreşte cu o zi faţă de cel astronomic mult mai de vreme şi anume din 3600 în 3600 de ani.

In al treilea rând, conferinţa a hotărât ca Paştile să nu se mai serbeze după tabelele actualului calendar Iulian, ci după o calculare astronomică nouă a lunii pline, ce va apărea după echinopţiul de primăvară, în legătură de timp cu meridianul care trece la Ierusalim, prin cupola Sfântului Mormânt. —

Aşa cum e propus de conferinţa panortodoxă prin urmare calendarul acesta corespunde tuturor nevoilor reale calendaristice.

Calendarul Bunului Creştin sau Calendarul Arhidiecezan apare zilele acestea. Acest calendar pe anul 1924 conţine partea calendaristică cu evangheliile Duminecilor şi cu cele mai frumoase învăţături din Cartea Cărţilor. Se găsesc în acest calendar lucrări bine scrise pentru trebuinţele sufleteşti ale tuturor creştinilor. Numeroase articole, interesante şi de folos pentru orcare cititor, precum şi Chipurile din viaţa Mântuitorului ş. a., executate cu artă, ridică şi mai mult valoarea noului calendar. Se tipăreşte cu şematism şi fără şematism. Se vinde la: *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.*

INFORMAŢIUNI

Deputaţi la congres. Joi s'au ţinut colegiile preoţeşti ale eparhiei Clujului pentru alegerea de deputaţi la congres. Au fost alesi Dr. Ion Lupaş, prof. univ. în cercul Cluj—Turda, Dr. Sebastian Stanca asesor cons. în cercul Alba Iulia—Sebeş, Dr. Vasile Stanca, asesor cons în cercul Dej—Bistriţa şi Petru Popovici, protopop în Abrud, în cercul Abrud—Câmpeni.

Act de mulţămire. Subsemnatul, în numele comitetului parohial ort. român din Mediaş, aduce şi pe calea aceasta cele mai vii mulţumiri dlui Dr. Dionisie Roman, adv. în Mediaş, pentru generosul dar în suma de *zece mii Lei* spre scopul zidirii bisericii noastre, precum şi dlui Atanasie Popovici, mare comerciant în Mediaş, pentru suma de *cincizeci mii Lei*, donată prin dispoziţiuni testamentare tot spre scopul sus numit. Bunul Dumnezeu să le resplătească însutit marinimoşilor donatori pentru aceste jertfe aduse pe altarul sfintei noastre biserici.

Prot. Romul Mircea.

Biserici româneşti în Arad. Considerând marea depărtare a catedralei ortodoxe române pentru numărul mare al credincioşilor din suburbii, consistorul arădan printr'o adresă înaintată primăriei oraşului Arad cere a i se pune la dispoziţiune în mod gratuit 3 locuri, pentru înălţarea a trei sfinte locaşuri.

Cazuri de moarte. Din Bucureşti se vesteşte înceterea din viaţă a fostului redactor şi subdirector la ziarul Universul, *Ion Popescu*, în vârstă de 63 de ani. Om de o aleasă cultură, a trăit modest, fără sgomot în jurul persoanei sale. Presa pierde într'însul un cinstit muncitor şi un distins condei. — In Bucureşti a răposat Vineri seara generalul în retragere *Silviu Herbai*, senator. Fusese unul din ofiţerii superiori austrieci, cari s'au pus la dispoziţia Consiliului Naţional din Ardeal. Imormântarea i s'a făcut la Arad.

Dela Universitatea din Cluj. La facultatea de drept sânt 939 studenţi dintre care 720 români; 81 unguri; 91 evrei; 32 germani; 2 italieni şi 2 sârbi. La facultatea de litere şi filosofie: 306, dintre cari români 233 unguri 35, israeliţi 7; germani 29; saşi 8; polonezi 2; ruşi 2. La facultatea de ştiinţe 193. La medicină numai anul întâi sânt 87 dintre cati români 72; unguri 5; evrei 4, sârbi 1. In total sânt înscrişi 1422. In anul trecut au fost unguri 411. Anul acesta 121; evrei 508 anul trecut, ear anul acesta 102.

Anunţ. Pentru completarea de colecţiuni a *Anuarelor* seminarului teologic pedagogic «Andreian» ortodox român de aici din Sibiu, se caută anuarele din anii: 1885/6 (II), 1886/7 (III), 1890/1 (VII), şi 1894/5 (XI).

Toţi pentru completarea «*Telegrafului Român*», se caută numerii completi din anii 1855, 1869 şi 1870.

Oferenţii să se adreseze: *Direcţiunii seminarului* arhidiecezan teologic «Andreian» ortodox român în Sibiu.

Sărbătorire! De ziua «mare şi sfântă,» care este 1 Decemvrie, organul din Bucureşti al partidului naţional salută cu litere grase, într'un prim articol pe acel 1 Decemvrie din 1918, cu vorbele ieşite din condeiul unui parlamentar, fruntaş al partidului: «Un cuvânt nou a intrat în dicţionar cu paternitatea bine fixată a autorului, cuvântul *regăţean*... România Mare a murit. *A murit Dumnezeu!*» — Regretăm că în legătură cu ziua de 18 Noemvrie un român poate scrie astfel.

Sărbătorile legale. In statutul funcţionarilor publici promulgat cu decretul regal Nr 3112 din 15 Iunie 1923 art. 18 se statoresc următoarele sărbători legale pentru serviciile publice: Sfântul Vasile, Botezul Domnului, Sfântul Ion, Unirea Principatelor şi a tuturor Românilor, Intâmpinarea Domnului, Buna Vestire, 5 zile de Paşti, Sfântul Gheorghe, Inălţarea Domnului, Sfânta Treime, 23 Mai Proclamarea Independenţei şi a Regatului «10 Mai», Sfântul Constantin şi Elena, Sfântul Petru şi Pavel, Adormirea şi naşterea Maicii Domnului, Inalţarea Sfintei Cruci, Sfântul Dumitru, Sfântul Mihail şi Gavril Sfântul Nicolae, 4 zile de Crăciun şi zilele de Duminecă.

Românii în Iugoslavia. Datele biroului statistic iugoslav arată că numărul locuitorilor în Iugoslavia este de (rotund) 12 milioane, între care sânt 9½ milioane sârbi, croaţi şi sloveni; ear *români 183,073*; restul de alte naţionalităţi.

Sfinţirea bisericii ortodoxe române din Sofia, — o biserică frumoasă, clădită înainte cu cât va ani — se va face în 19 Decemvrie a. c. La solemnitate vor fi învitaţi şi preoţi ortodoxi din ţările vecine.

Iarăşi prigoniri. In Moscova şi alte oraşe ale Rusiei au reînceput prigonirile împotriva preoţilor, învinuiţi de propagandă antirevoluţionară. S'au confişcat eşarăşi multe biserici. Catedrala dela Tiflis a fost transformată în şcoală de dans. Conducătorii actuali ai nenorocitei Rusii se cufundă tot mai rău în păcate.

Cameră de comerţ. Pe ziua de 1 Ianuar 1924 va lua fiinţă o Cameră de comerţ şi industrie peutru judeţele Hunedoara şi Alba de Jos, cu reşedinţa în Deva. Numărul membrilor cari vor forma aceasta Cameră de comerţ şi industrie, se fixează la 32 membri interni, cari vor compune secţia comercială şi secţia industrială.

«Nagywarat»... Ziare bucureştene publică următoarea telegramă din Budapesta: «Episcopul din *Nagywarat*, Szechenyi, a murit Sâmbătă seara.» — Eată o numire maghiarizată fără voie, şi nu lipsită de originalitate, a oraşului Oradea-Mare!

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrală. Marţi, la sărbătoarea Intrarea în biserică a oredicat în catedrala noastră diaconul Vasilie Bucur.

Seria de conferinţe. Marţi a vorbit în sala mare a prefecturii dl Dr. Horia P.-Petrescu despre: Mila socială în literatură, — subiect de actualitate deosebită. Conferenţiarul face o clasificare a scriitorilor din acest punct de vedere şi caracterisează pe fiecare în câteva linii marcante. Deosebeşte scriitori parnasieni, apatici, sceptici şi contrari ai milei sociale, şi însfârşit combativi, cu diferite gradaţii. Numeroase citaţiuni, — poate chiar prea bogate, — sânt aduse din scriitorii mari, străini şi naţionali, pentru a lămuri şi mai mult valoarea milei sociale în mijlocul stărilor anormale din timpul nostru. La sfârşit, vorbitorul a fost aplaudat de publicul asistent şi felicitât şi din partea I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae şi a altor participanţi. — Duminecă în 9 l. c. urmează: Experimente din fizica modernă, în sala de gimnastică a liceului «Gheorghe Lazăr». Conferenţiar: dl I. Bratu, inspector şef al învăţământului. Inceputul seara la ora 6.

Vreme de primăvară în Decemvrie. Un locuitor sibian, culegător în tipografia noastră, ne aduce rodul al doilea, în acest an, dela un măr înflorit: o rămurică, purtând un merişor de mărimea unei nuci. Pare că ne aflăm în mijlocul primăverii...

Sinucidere din nebăgare de seamă. Măcelarul răşinărean, Manole Vidrighin, îşi petrecea ieri noaptea cu fratele său şi cu alţi prieteni într'un local din strada Nasturelui. Măcelarul avea la sine un revolver, cu care, gesticulând în dreapta şi stânga, a zis că n'are frică de armă; şi, ca s'o dovedească, îşi îndreptă ţeava revolverului spre piept. In aceeaş clipă o cartuşă s'a descărcat şi a nimerit în piept pe Vidrighin, care a căzut mort la pământ. Cadavrul a fost transportat la spital.

Reprezentaţii instructive se dau la *Urania şi Omnia*, Vineri în 7 Decemvrie: Des hideţi-vă ochii! (despre boale infecţioase). Numai pentru adulţi. Seara la ora obişnuită.

Nr. 349 Prot. 1923 (160) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei nou înfiinţate de clasa III din **Nemşa**, protopresbiteratul Mediaş, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat şi stola statorită prin concluzul comitetului parohial din 26 Octomvrie 1923, precum şi 6 jugăre porţiune canonică.

Concurenţii să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare — subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta şi face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, la 10/23 Noemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al Mediaşului în înţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea,
protopop.

(159) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Mercheaşa** cu filia **Jimbor**, protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu această funcţiune sânt stabilite în coala B. pentru întregirea salarului cu ajutor dela stat. Este casă parohială cu 4 camere, şi toate edificiile economice necesare, 4 jug. cat. eclejie, care se va mai întregì prin reforma agrară, 8 stânjini lungo (32 m.³) lemne de foc şi circa 130 ferdele bucate (⅔ grâu, ⅓ cucuruz) dela parohienii din materă şi filie.

Concurenţii îndreptăţiţi îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele cerute de Regulamentul pentru parohii, în terminul deschis, subsemnatului, şi până la publicarea alegerii, pe lângă prealabila încunoştiinţare către subsemnatul, se vor prezenta în parohia materă la serviciul liturgic spre a fi cunoscuţi de popor.

Cohalm, la 14 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Mercheaşa.

Emilian Stoica,
protopresbiter.

Nr. 1268/1923 (161) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de cl. III-a din tractul Făgăraş, se publică concurs pentru **Comana-de-sus** Nr. 1268, **Ludişorul** Nr. 1269, al II-lea concurs pentru **Berivoii Mari** Nr. 1271 şi **Luţa** Nr. 1272, al III-lea concurs pentru **Dridif** Nr, 1255 şi **Herseni** Nr. 1273 cu termin de 15 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala pentru venitele dela stat.

Cei ce doresc a ocupa vre un post de paroh, să şi înainteze rugarea, cu documentele la oficiul protopopesc din Făgăraş, în terminul dat şi să se prezinte spre a se face cunoscut poporului.

Făgăraş, la 20 Nov. 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Făgăraş în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 4182/1923, 380 (158) 2—3

Concurs

Direcţia minelor din Vulcan a Societăţi an. rom. pentru exploatarea minelor de cărbuni «Petroşani» publică concurs pentru **ocuparea a 5 posturi de învăţători**: 3 pentru şcoa a primară din Vulcan şi 2 pentru cea din Aninoasa.

Cererile însoţite de diploma de învăţător, actul naşterii şi atestatele de serviciu să se înainteze direcţiunii susnumite cel mai târziu *până în 15 Decemvrie 1923.*

Cei numiţi vor fi salariaţi ca învăţători de stat rurali primind la această leafă un adaus de 20%, locuinţă, iluminat, încălzit gratuit şi alimente cu un preţ foarte redus.

La şcoala primară din Aninoasa unul dintre cele două posturi vacante este a se ocupa la secţia maghiară.

Vulcan, la 21 Noemvrie 1923.

Direcţiunea.

(157) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei nou înfiinţate de clasa I, din **Cugir**, protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, cvartir în natură şi combustibilul necesar asigurat din partea uzinelor Statului.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la protopresbiterul ortodox al Orăştiei până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoştinţă cu poporul.

Orăştie, la 8 Septemvrie 1923.

Nicolae Cerbicean
par. adm.

Valer Herlea
preş. com. par.

Nr. 402/923.

Văzut:

Vasile Domşa
protopop

Calendarul Bunului Creştin
(sau Calendarul arhidiecezan)
cu Sematism pe anul visect 1924
cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura
Librăriei Arhidiecezane, Sibiu
Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită
Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

Citiţi
MEMORIILE
Arhiepiscopului şi Mitropolitului
Andrei Şaguna
Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la
Librăria Arhidiecezană în Sibiu
Preţul: 25 Lei

Faceţi-vă membri la **Societatea română de înmormântare din Sibiu (întemeiată în anul 1900)**
ca să vă asiguraţi pentru cazul morţii **un ajutor de înmormântare de 500 lei până la 4000 lei** în cele mai uşoare condiţiuni. — Membru poate fi oricare cetăţean al României, bărbat sau femeie, dela vârsta de 25 ani în sus.
Societatea aceasta s'a întemeiat în anul 1900 şi a plătit până acum ajutoare de peste 100,000 lei. Preşedinte: **Timotei Popovici**, profesor, secretar **Ioan Marcu**, conducătorul librăriei arhidiecezane, casier **Patriciu Marcu**, exactor arhidiecezan.
Inscrieri se pot face în fiecare zi la casierul societătii, strada Mitropoliei 45
(Edificiul Librăriei arhidiecezane) (75) 10—10

Prima fabrică română de stampile
Oct. L. Vestemean
Sibiu, strada Tribunei Nr. 14
Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum şi **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **maşini de numerotat şi cu data zilei** din metal, şi orice lucrări ce se ţin de branşa aceasta.
Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45,** sau direct la fabrică. Cu toată stima
145 **Oct. L. Vestemean.**

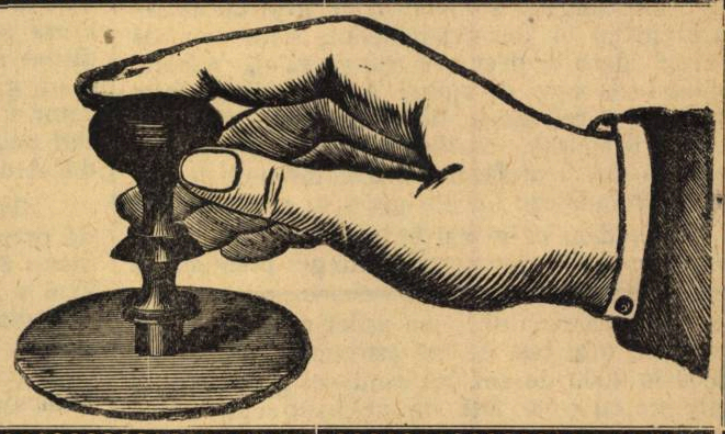

Tipografia şi Librăria arhidiecezană în Sibiu

TIPOGRAFIA
bogat asortată cu litere şi 4 maşini, instalate cu motori electrici, se recomandă pentru tipărirea de:
cărţi didactice, literare, tipărituri pentru bănci: acţii, libele de depuneri, bilete de cununie, logodnă, vizită, anunţe funebrale, cum şi orice alte lucrări
:-: **pe lângă cele mai favorabile condiţiuni.** :-:

LIBRĂRIA
aranjată cu toţi articlii necesari pentru trebuinţele bisericeşti-şcolare şi anume:
cărţi rituale şi literare bisericeşti, precum şi toate Bibliotecile apărute până acum, cărţi literare, harte geografice, globuri terestre, rechizite de scris şi desemn, etc. etc.

Serviciu promt şi conştienţios; la comande mai mari se acordă toate favorurile posibile.
Cataloage despre cărţile din librărie la cerere se trimit gratuit şi franco.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 28 Noemvrie (11 Decemvrie) 1923 Nr. 97

ASOCIAȚIUNEA SIBIIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Preoțimea în parlament

S'au deschis de mult corpurile legiuitoare. In parlamentul țării avem și o seamă de senatori și deputați aleși din preoțime.

Ce activitate am dorì noi, preoțimea, dela reprezentanții noștri în parlament, pentru prosperarea poporului în fruntea căruia sântem puși și pentru care avem în deosebi datoria de a lucra spre binele și fericirea lui? La această întrebare firească voi încerca, fără nici o pretenție, a da câteva răspunsuri și păreri obiective.

I. *Școalele.* Poporul nostru sufere de două plăgi invederate; aceste plăgi sânt: puținătatea de școale și mulțimea de cârciume, — deși lucrul ar trebui să fie fără doar și poate tocmai întors: mai multe școale, și cât mai rare cârciume în întinsul țării.

Avem comune multe unde nici în zilele luminoase de astăzi nu există școală românească, și nici nu s'au luat măsuri din nici o parte, să se înființeze. Există apoi școale, care sufer din multe pricine: unele n'au clădire cum ar trebuì, altele n'au rechizite școlare, și n'au nici învățători destoinici.

Ce este și mai de plâns: în școalele de stat, curat românești, străbat învățători evrei, oameni străini de lege și declarați dușmani ai credinții noastre strămoșești. Ce educație morală și națională vor putea da astfel de elemente «intelectuale», putem socotì înainte fără bătaie de cap.

In Talmudul poporului israelit găsim scris: «Stâlpul principal al bisericii este școala; așa fiind, trebue să câștigăm înrâurire asupra educației în școalele creștine, lucrând pentru grabnica separare de biserică. Sub firma progresului și egalei îndreptățiri a tuturor religiunilor, școalele creștine se vor transforma în școale fără confesiune și israeliții vor deveni învățători în mai toate școalele, educația creștină se va restrânge asupra familiei, — și cum mulțimea poporului n'are timp pentru aceasta, simțul religios al păturii sociale superioare sdruncinându-se, educația creștină va dispărea cu totul». (Dr. Alexe Bănățeanu, Invățăturile Rabinilor).

Dacă în planul secret al jidovilor, de a domina lumea, este înscrisă nimicirea educației creștine, apoi eată haosul unde va ajunge școala noastră românească.

Pentruca învățământul școlar să aducă roade folositoare, trebue întâi să și existe în fiecare comună școală. Băeții agricultorilor noștri nu vor cerceta școala nici de aici încolo în zile de toamnă și primăvară, cât timp vor păstorì vitele la câmp. De aici urmează ca fiecare comună să îngrijească de păstorii proprii la turmele de vite, ear copiii să fie trimiși la școală și învățământul să nu stagneze. Să se înzestreze apoi toate școalele cu rechizitele cele mai necesare. Cerem mai cu seamă, ca învățământului religios să i se dea atențiunea reclamată de împrejurări.

Pentruca învățământul să nu dea greș, corpul didactic să fie, de jos până sus, cu mai mare grijă selecționat, și să nu străbată găteje străine în această instituție de viață a neamului. In școalele noastre confesionale asemenea străbatere ar fi cu mult mai anevoioasă, dacă nu chiar imposibilă.

In fiecare plasă avem trebuință de o școală medie sau de specialitate, ca să nu rămână băeții românilor fără școală. Massa poporului este la sate. La orașe sânt străinii. In felul acesta ducem școala în mijlocul poporului. Dacă b. o. orașul Deva cu o populație de 8000 locuitori (între cari 5000 jidani și unguri), are licee, școale normale și civile, pentruce nu ar avea fiecare plasă câte o școală medie, care are 30—50 comune, cu câte 30—40 mii locuitori români curați?...

II. *Cârciumele.* Simțământul religios este slăbit la noi în toate clasele societății. Indiferentismnl religios îndeosebi a luat avânt la pătura de jos. Și cum nu? In Dumineci și sărbători cârciumele răsună de gălăgiile creștinilor. Desechilibrul moral e în toiul său.

Am amintit odată în acest ziar, că Talmudul zice prin gura rabinului Șebet Levi Aron din Worms: «Dușmanul natural al lui Israel este biserica creștină, de aceea trebue să o săpăm; desbinările în sânul ei ne ușurează aceasta. Așa dară trebue să propagăm în ea libera cugetare, neîncrederea, necredința, cearta. In acest scop trebue susținută o luptă neîntreruptă, prin presă, suspectând și batjocorind preoțimea creștină».

Ce vedem astăzi? Preoțimea este târâtă în judecăți de către înșiși credincioșii proprii, inconștienți prin advocatul evreu care face intrigi contra preoțimii.

Casele culturale sătești sânt turburate de tămbălăul dela cârciumile jidovești, bisericile sânt adese goale, și credincioșii resfirați pe la băutură și pe la târguri și piețe. Judecătoriile nu mai răsbesc cu judecarea proceselor, iscate din fleacuri. Sectarii își fac mendrele în dragă voe, înșelând prin cerșitorie poporul credul.

Și de ce toate acestea? Pentrucă privind țara noastră, întreagă «dela Nistru pân' la Tisa, din Hotin și pân' la Mare» nu este oraș și nu este sat sau cătun în care să nu fie cârciumă jidovească pe toate întrările dela periferia lor. Așa este la sate: una în capătul de sus, alta în cel din jos, și alta la miiloc de sat. Și ca profanarea să fie și mai mare, unele sânt ridicate tocmai în fața sf. biserici și a școalei, sau alăturea de ele.

In toate orașele țării, sânt cartiere întregi, cu cârciume de tot soiul și lupanare și alte localuri de noapte, manopere special jidovești, unde se corumpe și tineretul, ear la cinematografe cu filme imorale aleargă lumea spre cursa morții morale, ca oaia spre junghiere.

Mi-aduc aminte cum în toamna anului 1918, poporul a înlăturat pe evrei din cuiburile calde dela sate. Ei și-au găsit atunci refugiu la orașe, unde firește nu le mergea prea rău, — din contră, li se da ocazie să poată fabrica și vinde beuturi cu ridicata, cu vagonul, și nu cu «deți», ca mai înainte la sate. Pe rând însă, încet încet s'au strecorat earăș îndărăt la sate, după ce au «învârtit» negoțul lăsând în locul lor la orașe pe fiii sau alte rudenii de ale lor.

Iată acest popor parasitar, gâlcevitor și distrugător, că-și face ch ful în dragă voie pe spatele poporului răbduriu, otrăvindu l sufletește și trupește.

Pentru curmarea relelor și pentru prosperarea bisericii, preoțimea noastră parlamentară va putea pregătì un proect de lege, unde să se stabilească:

1. Urcarea taxei financiare la 20 lei pe «deți» de beutură.
2. In Dumineci și sărbători cârciumele închise;
3. In Dumineci și sărbători toate târgurile să fie oprite;
4. Fabricarea de băuturi spirtuoase să fie redusă;
5. Proprietarii de căzane de fert rachiu să fie obligați a-și transforma aparatele în unelte de făcut must, cuptoare de uscat poame și de marmeladă;
6. Să se introducă «Les Divinae». Astăzi oamenii răi și bețivi au infiltrat răutatea și imoralitatea aproape în toți tinerii dela sate;
7. Să fie pedepsite certele publice, bețiile, și orce scandal public, ș. a.

III. *Altele.* Industria și comerțul se află în mare parte în mânile străinilor și multă vreme vor mai rămânea acolo.

Poporul trăește la sate. Și numai acele sate se bucură de comunicație bună, care au norocul să fie în nemijlocită apropiere de «drumul țării». Nu avem drumuri și nu avem linii ferate de ajuns, lipsa acestora trage după sine stagnarea industriei și comerțului român.

Să presupunem, că ar porni dela Orăştie o linie ferată, pe Valea Geoagiului în sus, străbătând cele 80 comune ce se găsesc pe linia Orăştie—Geoagiu—Almaşul-mare—Abrud—Cluj. In acest ţinut, unde moţii lui Iancu nu au căpătat pământ, fiindcă nu era de unde, prin o linie ferată ce ocupaţie ar căpăta bieţii de oameni, şi ce desvoltare ar lua întreg ţinutul. S'ar face strungării şi ferestrae moderne pentru lucrarea pădurilor uriaşe. La minele de aur din Almaşul-mare b. o. s'ar deschide şcoală de mine. Nu ar mai umbla moţii «*cerşind din poartă în poartă*» căci ar avea posibilitatea să-şi trimită marfă cu trenul în alte părţi, dacă ar avea comunicaţie — cum nu au; — s'ar înfiinţa fabrici, şi locuitorii ar fi pururea ocupaţi şi nu ar sta cu gândul, s'o iee raznă către America.

Reforma agrară nu putea îndestula, pe toţi îndreptăţiţii, cu pământ cultivabil. In astfel de locuri mai ales ne trebue pe lângă bună şcoală, şi drumuri, linii ferate, fabrici, electricitate ş. a.

Avem în ţară bogăţii imense. Avem râuri, a căror forţă motrică, se scurge în zadar. Avem păduri, pământ producător de bucate, subsol bogat de metale. Şi cu toate acestea, sărăcia e mare, oamenii flămânzesc, comunele n'au drumuri, lucrătorii n'au fabrici, şi importul ţării creşte din zi în zi...

Cu bună chibzuială, cu potrivită trudă toate s'ar putea îndrepta.

Eată destul teren de meditare şi de activitate pentru preoţi, deputaţi şi senatori, spre propăşirea poporului din Dacia Felix de astăzi. Pr. *Vasile Păşcău*

Religiunea în şcoalele secundare

Proiectul de lege pentru organizarea învăţământului public va fi adus în curând în desbaterile parlamentului.

Marea comisiune, instituită de ministerul instrucţiunii publice, a propus, privitor la *învăţământul religiei*, să fie predat în tot cursul secundar, şi cu cel puţin două ore de curs pe săptămână în fiecare clasă.

Propunerea aceasta a fost susţinută de mai mulţi membri ai comisiunii, între cari preotul I. Constantinescu şi-a întemeiat consideraţiile, de fond şi formă, în următoarele puncte:

1. Şcoala secundară singură are menirea de a forma pe cetăţeanul cu minte, pe omul întreg;

2. Cultura generală, fără cultura religioasă, este lipsită de aluatul care dospeşte şi dă gust acelei culturi;

3. Studiul religiunii, deci trebue predat, în acest învăţământ cu devotament şi căldură evangelică, căci numai aşa are profundă influenţă asupra tinerilor şcolari. Le înnobilează sufletul şi-l face capabil de fapte bune în viaţa lor de mai târziu;

4. Deocamdată, şi acest «deocamdată» nu se poate limita, numai şcoala secundară poate împărtăşi, cu folos, învăţământul religios; dar predat, de profesori anume pregătiti, cu cel puţin două ore pe săptămână şi bucurându-se, acest învăţământ, de aceeaş importanţă cu celelalte materii, de studiu, principale;

5. Familia, în timpul de faţă, cu gradul de cultură ce posedă şi mediul ei de viaţă, contribue foarte puţin la educaţiunea şi instrucţiunea copiilor; deci, totul rămâne în sarcina şcoalei; şi, în sfârşit,

6. Numai aşa procedând se va putea atinge idealul neamului de a avea cetăţeni corecţi şi creştini buni.

*

Rămâne ca cei chemaţi să dea atenţiunea trebuitoare celor expuse şi să aducă soluţiunea potrivită.

Impresii asupra stărilor din Ungaria

Pentru a învederà şi mai bine faptul, că sectarii, *împreună cu evreii din străinătate, urmăresc pe faţă destrămarea statului român, lăsăm să urmeze mai jos câteva preţioase mărturisiri, ce ni se trimit la redacţie.*

Aceste mărturisiri, tipărite în limba engleză, sânt expediate la adresa noastră (şi probabil în tot Ardealul) în plic care poartă stampila postei «New York 15 Nov. 1923» şi a poştei «Budapest 3 Dec. 1923,» către «Telegraful Ruman» (*sic*) «*Nagy Szeben, Hungary*». *Atragem atenţiunea celor în drept asupra acestui fel de adresare, ca şi asupra cuprinsului tipăriturii americane.*

Eată, în extras şi în traducere românească, «impresiile» călătorului:

Otto H. Kahn dela firma Kühn Loeb din New York întorcându se din călătoria de studii prin Europa, a tinut o dare de seamă la universitatea metodistă din New York în 15 Noemvrie 1923, spunând între altele următoarele:

Dintre toate relele şi greşelile pecetluite prin pacea dela Trianon în 1919 nici unul nu e o sfidare mai ipocrită a dreptăţii şi o injurie a biruinţii ca sfârticarea Ungariei, căreia i-a rămas abia o treime din ce a avut o mie de ani, împrăştiind fiii săi de milioane la diferite stăpâniri străine, călcând tradiţiile cele mai sacre şi făcând de batjocură făimoasa doctrină a liberei autodeterminări.

Ungaria astfel sfârticată, jăfuită şi sleită de puteri, a fost aruncată ca o sdreanţă la pământ şi pe de asupra strivită de uriaşa sarcină a reparaţiilor.

In 1914 primul ministru unguresc, contele Tisza s'a opus (?) războiului, dar fiind Ungaria împreună cu Austria a trebuit să plece şi ea la război, purtându-l în minuni de vitejie. Bravura ei a fost răsplătită cu desastru.

Schiţează apoi istoria tristă de la revoluţie încoace sub Karolyi, sub regimul bolşevic al lui Bela Kuhn. Desastrul (!) sub ocupaţia românească, tratatul de pace, sub admiralul Horthy, care a căutat să vindece ranele atâtor nenorociri. Bethlen, e arătat ca bărbat de stat ideal, ear poporul unguresc superior, curagios, cavaler şi cult. Ţara ungurească, deşi sfârticată e capabilă să susţină populaţia sa într'o prosperitate resonabilă. Ungaria poate deveni o ţară însemnată în economia Europei prin situaţia sa geografică binecuvântată. Face apel către financiarii americani să o ajute în refacerea economică, şi către publicul american să nu lipsească de simpatiile sale neamul unguresc. Acest neam — asigură oratorul — înţelege să se dedice unei vieţi paşnice (??) de prosperare şi e duşman tulburărilor şi calamităţilor războiului (?)

Pentru construirea spitalului Moţilor „Principesa Elena"

Comitetul de iniţiativă, pentru strângerea fondurilor necesare construirii în oraşul Abrud, a spitalului Moţilor «Principesa Elena», de sub Inaltul patronagiu al A. S. R. Principesa Moştenitoare, aduce cele mai călduroase mulţumiri d-lor prefecţi şi primari, ziarelor şi tuturor persoanelor, care au contribuit şi dat curs, pentru facerea chetei generale din zilele de 27 şi 28 Octomvrie 1923, precum şi persoanelor, care din proprie iniţiativă, au colectat pentru acest spital

In acelaş timp şi potrivit Augustei dorinţe a bunei şi graţioasei noastre Principese Moştenitoare Elena, «ca această frumoasă operă de binefacere şi solidaritate naţională, să se înfăptuiască cât mai neîntârziat», comitetul face călduros apel la toţi d nii prefecţi şi primari ai judeţelor şi comunelor, în care din forţă majoră nu s'au putut face chetele în zilele de 27 şi 28 Octomvrie, să binevoiască a dispune să se facă în cursul lunei Decemvrie a. c., în zilele pe care Domniile-lor vor binevoi a le fixa.

Sumele colectate, mai puţin cheltuielile făcute, stabilite prin procese verbale, se vor depune — potrivit ordinului circular al ministrului sănătăţii publice, Nr. 10574 din 9 Octomvrie a. c. — pe numele comitetului, la administraţiile financiare respective, iar recepisele se vor trimite d lui dr. Gh. David, casierul comitetului, la Abrud.

Preşedinte activ:
Colonel Alex. Lupaşcu Stejar

FOIŞOARA

Preoţi şi învăţători

— Dintr'o conferenţă —

I.

...Sânt aproape două mii de ani de când preoţii, în suflet cu dorul mântuirii, au fost strajă neadormită la poarta sufletului omenesc.

Şi după aceste două mii de ani, în urma dansului nebun al popoarelor, care a învârtoşat inimile, asprind caracterele, pare că se simte lipsa ca bâtul Nazarinean să se mai crucifice odată pe Golgota neamurilor păcătoase...

Vremea vine, vremea trece, vremea adus a cu sine soartă grea poporului românesc, încă de pe când era în faşă. Furtuni de popoare barbare deslănţuitu s'au din depărtatele pusturi asiatice, năvălind în urlete fioroase asupra «fericitei Dacii», ţara mândrilor cezari. Şi timp de o mie amarnică de ani, viaţa strămoşilor a fost împletită din cele mai cumplite dureri şi suferinţe, care în veci nu se vor putea exprima în grai şi scris.

In aceste vremuri turburi, de tristă amintire, misterioasa forţă care a condus pe români ca stâlpul de foc pe evrei în pustie, a fost evanghelia lui Hristos, ear acei cari au propoveduit-o cu toată a vremilor vitregie, întreţinând nestinsă făclia credinţii în Dumnezeu, au fost preoţii.

Cu modeste pretenţiuni de cultură, născut din popor şi pentru popor, la început preotul se mulţumea a da directivele unei vieţi religioase şi a învăţa pe credincioşi cele câteva rugăciuni pe care le ştia: Tatăl nostru, Impărate ceresc, credeul etc. — ceeace îl înălţa însă, era o religiositate simţită, era imaginea blândului Isus, purtată în adâncimi de suflet curat.

In epoca acea patriarhală, el era îndrumătorul spre bine, vestitorul adevărului, câştigătorul de suflete pentru mântuire, — dar adeseori era şi martir.

In scurgerea timpului şi în desfăşurarea variatelor evenimente, preotul trăind în mijlocul poporului şi ducând aceeaşi viaţă plină de greutăţi, nu se mă ginește la misiunea sa apostolică. Pe deoparte, pentru a şi susţinea existenţa, de altă parte a face faţă lipsusilor credincioşilor — pe lângă stupărit, creşterea vitelor şi tradiţionalul plugărit, preotul se ocupă şi cu pictarea de icoane şi biserici. Aşa întâlnim pe Nicolae Diaconul, maestru neîntrecut, şi alţii, cari şi-au pus tot focul în dragostea cu care lucrau la împodobirea lăcaşului dumnezeesc.

Şi azi, în biserici micuţe şi învechite, se descopere vechea şi adevărată artă românească. Durere, că generaţia noastră nu-i dă atenţia cuvenită, ci peste o valoroasă pictură se trece pensulul unui zugrav de lumea nouă, care habar n'are de comoara peste care aruncă vălul uitării, iar în alte locuri din cauza condamnabilei neglijenţe, intemperiile vremii şi carii, au nimicit cu un ceas mai de timpuriu preţioase lucrări de artă.

Focarul de cultură — multă, puţină, câtă era pe vremuri — era mănăstirea, din sânul căreia au ieşit marii bărbaţi ai bisericii şi neamului.

Tipografiile au fost instalate în mănăstiri şi tipografii au fost în majoritate preoţi cari doriau binele şi propăşirea neamului. Coresi, care în a doua jumătate a sec. XVI are rol de importanţă în traducerea şi tipărirea de cărţi româneşti pentru cultura poporului, a fost *Diacon.* El are partea leului în primele începuturi ale răspândirii culturii şi unificării limbii.

Poezia poporană, în cele dintâi manifestări ale ei, are caracter religios, ceeace dovedeşte că preoţimea a contribuit şi la desvoltarea poeziei în popor.

Când după sfărâmarea imperiului bulgar (1018) o mulţime de preoţi slavi, trecând Dunărea, se împrăştiară prin ţările româneşti, introducând în bisericile noastre limba slavonă neînţeleasă de popor, preotul — silit să înveţe şi slavoneasca — trebuia să explice poporului în limba materna conţinutul evangheliei şi apostolului, cum afirma preotul sas din Bistriţa, Adalbert Wurmloch, la 1546.

Convocare

Se convoacă «Cercul religios Codlea», din tractul Bran, în comuna Viădeni, pe ziua de Joi, 30 Noemvrie (13 Dec.) 1923 ziua sf. Andrei, cu următorul program:

1. Săvârşirea sf. liturghii în sobor, cu predică de Sf. sa părintele Virgil Pop din Cristian.

2 *Efectele alcoolului asupra poporului şi consecinţele lui,* de Sf. sa părintele Ilarie Plotogea din Holbav.

După prânz în conferinţă:

3. Despre comunismul creştin şi comunismul religios, de Sf. sa părintele I. Dragolea din Vulcan.

4. Despre socialism şi biserică, de Sf. sa părintele I. Dragolea din Vulcan.

5. O teză lucrată de Sf. sa părintele Gh. Preşmerean din Codlea.

6. Propuneri.

Vulcan, la 6 Noemvrie 1923.

Preşedinte: *Virgil Pop* paroh

Secretar: *Ioan Dragolea* paroh

INFORMAŢIUNI

Hirotoniri. I P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae,* a hirotonit în 26 Noemvrie a. c. întru presbiter pe diaconul Valeriu Bânda pentru parohia Vărd, iar întru diacon pe clericul Silviu Maniu. In 27 Noemvrie a hirotonit întru presbiter pe diaconul Silviu Maniu pentru parohia Balomir, ear întru diacon pe clericul Nicolae Moldovan.

Filme pentru plugari. In urma intervenţiei d lui Anton Bibescu, ministrul nostru la Washington, guvernul american a pus la dispoziţie Romîniei vre o 50 de filme reprezentând viaţa agricolă şi industrială a Americei. Iniţiativa aceasta a fost luată de către dl Horia Petra Petrescu, care a observat că saşii d n Ardeal primesc d n Germania filme cu subiect educativ şi că prin ele se poate face o bună educaţie la sate. Filmele destinate Romîniei au fost aduse de către dl ministru Bibescu şi vor fi distribuite prin instituţiunile culturale: Asociaţiunea, Fundaţia Principele Carol şi Casele naţionale, — spre a fi demonstrate şi explicate ţăranilor şi muncitorilor. Avem convingerea că agricultorii noştri vor căuta să înveţe nouă metode de exploatare intensivă a pământului atât de bine aplicate de fermierii americani.

Impotriva alcoolismului. In întreg Ardealul societăţile organizate pentru combaterea alcoolului au început acţiune pentru combaterea acestui flagel. Se va organiza o serie de conferenţe în fiecare oraş şi se vor face demersuri la guvern spre a pune în aplicare măsuri pentru limitarea brevetelor de beuturi şi a consumaţiei alcoolului.

Ajutor copiilor! In legătură cu propaganda făcută de ziarele nemţeşti ardelene pentru a veni în ajutorul copiilor înfometaţi ai Germaniei, ziarul *Drum Nou* din Bănat aduce următoarea amintire a părintelui prot. M. Gaşpar: «Era în toamna anului 1917... Veniam din Caransebeş. In gara Căvăran alături de trenul nostru staţiona un tren militar venind din România. In gura vagoanelor de marfă teutoni sdraveni îşi luau masa: pâne albă, pâne românească şi mâncare caldă dela cazan. In faţa lor, ţigănuşi în sdrenţe, cu ochi înfometaţi, cerşiau o bucăţică de pâne. Teutonii nici că-i vedeau, nici că-i auzeau... La un moment apare un gradat şi strigă: «Treibt auseinander diese walachische Teufelsbrut». Şi un neamţ spân sări din vagon şi i împrăştie»...

Liceul unguresc, al călugărilor piarişti din Careii Mari, judeţul Sătmar, a fost închis în urma ordinului mimisterial. In locul institutului, de propagandă ebredistă, se întemeiază în Careii Mari un liceu românesc. Institute călugăreşti piariste, asămănătoare celui închis acum, mai fiinţează şi în alte centre ale ţării.

Pentru cei ce nu plătesc dările la timp. Ministerul de finanţe a luat hotărârea ca toţi aceia, cari nu şi plătesc dările până la 1 Ianuarie, vor plăti, pe lângă darea stabilită, încă o dobândă de 9 la sută pe an.

Bani falşi. Piaţa din Timişoara şi din Lugoj este inundată, în timpul din urmă, de bancnote false de 2 lei. Autorităţile cercetează spre a descoperi pe fabricanţii acestor bani.

Brevete de băuturi spirtoase. Prin noua lege a contribuţiunilor directe ministerul de finanţe a aprobat, între alte dispoziţiuni, şi pe acea de a nu se mai acordă cu începerea dela Ianuar 1924 nici un brevet de băuturi spirtoase decât numai invalizilor şi văduvelor de răsboi şi pentru o zonă care să nu depăşească distanţa de una sută metri dela un local de debit la altul.

Desmințire. Din tractul Panciovei (Iugoslavia) ni se scrie: In zilele trecute a apărut în ziarul *Universul* o notiţă de următorul cuprins: «Ministerul de culte şi de interne din Belgrad nu permite venirea nou alesului protopop *Ioan Murgu,* în Iugoslavia». Aceasta este ştire tendenţioasă. Sperând că veţi binevoi a publica desminţirea de faţă şi mulţumindu-vă, am rămas: Petruvasila (Vladimirovat) la 5 Decemvrie 1923. Cu deosebită stimă: *Nicolae Şofariu,* învăţător în Iugoslavia.

Calendarul Bunului Creştin sau Calendarul Arhidiecezan apare zilele acestea. Acest calendar pe anul 1924 conţine partea calendaristică cu evangheliile Duminecilor şi cu cele mai frumoase învăţături din Cartea Cărţilor. Se găsesc în acest calendar lucrări bine scrise pentru trebuinţele sufleteşti ale tuturor creştinilor. Numeroase articole, interesante şi de folos pentru orcare cititor, precum şi Chipurile din viaţa Mântuitorului ş. a., executate cu artă, ridică şi mai mult valoarea noului calendar. Se tipăreşte cu şematism şi fără şematism. Se vinde la: *Librăria Arhidiecezană în Sibiu.*

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrală. Dumineca trecută, la Pricesnă a predicat în catedrala noastră dl Ilie Beleuţă, profesor seminarial.

Conferenţa dlui I. Bratu din domeniul fizicei moderne. Conferenţele desp. Sibiu ai Asociaţiunii şi ale secţiei Sibiu ale Uniunii profesorilor secundari se bucură de o atmosferă prielnică. Şi de astădată, în 9 Dec., cu ocazia conferenţii dlui inspector şcolar I. Bratu, a fost sala arhiplină de public. Nu este conferenţă din ciclu fără ca publicul să nu urmărească cu încordată atenţie cuvintele oratorului şi fără ca aplauzele sgomotoase să nu adeverească interesul nutrit.

După conferenţa I. P. Sf. Mitropolit din domeniul religios-moral, după aceea a dlui dir. Dr. Gh. Preda despre urmele omului preistoric şi despre originea noastră, a românilor, după conferenţa despre cugetătorul luminat Dante (a dnei M. Chiţu), despre soldatul român (păr. protopop militar I. Dăncilă), despre unitatea noastră naţională (prof. S. Ţeposu), după o excursie în domeniul literaturii europene cu o analiză a milei sociale la diferiţi autori de seamă (Dr. H. P. Petrescu) — am intreprins în seara de 9 Decemvrie o excursie în domeniul ştiinţii fizice, în sala cea mare de gimnastică a liceului Gh. Lazăr.

Dl Bratu ne a arătat cu competenţa unui profesor de fizică exoerimentală fel de fel de experimente fizice, vorbindu-ne în formă de «coserie» aproape o oră despre descoperirile epocale ale unui Faraday, Maxwell, Roentgen, Marconi şi alţii.

Dl prof. Mumuianu, cu doi elevi de liceu, i-au dat mână de ajutor să ne demonstreze cele susţinute şi aşa ne-a fost hărăzit să auzim şi vedem despre undele electrice, pe cari se bazează telegrafia fără de fir, despre razele Roentgen, etc. Apelul dsale de a da atenţia cuvenită muncii intensive, de laborator, făcute, de multe ori, lipsite de reclama strigătoare — fiindcă astfel vom promova valorificarea bogăţiilor din ţară — vor trebui luate la inimă de toţi ai noştri. De tua res agitur — este vorba de interesul bine priceput al tău — s'ar putea spune fiecărui cetăţean al patriei. Aplauzele au fost meritate.

Concert. Pianista de renume, dna *Aurelia Cionca-Pipoş,* va da un mare concert în sala Unicum, în seara de 12 Decemvrie a. c. Miercuri, la ora 8. Programul conţine bucăţi de Bach, Beethoven, Chopin, Liszt, Şorban ş. a. Bilete se vând la Librăria Krafft în Piaţa Regele Ferdinand Nr. 14. Preţul locurilor: între 10—35 Lei.

Compania teatrală Astra. Seria spectacolelor, — cu mici întreruperi pricinuite şi de reprezentaţiile companiilor teatrale din Bucureşti, — s'a continuat Joi şi Sâmbătă, când s'a reprezentat piesa *Casa de lut,* drama socială a unui autor francez, Fabre, creiată cu îndemânarea scriitorului rutinat, care ne înfăţişează în scene pline de efect luptele sufleteşti ale unei mame cu copii din *două* căsătorii, şi greutăţile ei d'a mulţumi şi pe unii, şi pe alţii, fără a nedreptăţi pe nimeni. In cele din urmă, nenorocita mamă este părăsită nu numai de bărbatul ei, dar şi de amândouă fiicele sale, — şi piesa se sfârşeşte astfel cu mult sentimentalism, şi — cu puţină probabilitate. Rolurile principale, — studiate îngrijit şi ţinute de damele Stănescu, Ciricleanu şi Miclescu, şi de dnii Hociung şi Polizu, — au obţinut succes vrednic de multă laudă. Publicul, nu prea mare, a răsplătit ostenelele ansamblului cu dese şi puternice aprobări. In săptămâna aceasta, compania teatrală Astra îşi închee reprezentaţiile date în oraşul nostru.

Nou prefect de poliţie. Luni a fost instalat noul prefect al poliţiei locale, dl N. Ştefănescu, în locul dlui Z Filoti, trecut la inspectoratul poliţiilor din siguranţa generală a statului.

Nenorocire. Pe câmpul de tragere al şcoalei de inf. din localitate o granată neexplodând la timp, a luat foc tocmai în momentul când s'au dus să cerceteze cauzele neexplodării, rănind grav pe locot. Săndulescu şi un elev.

Dr. Liviu Ionaşiu, medic primar, specialist în boale nervoase şi mintale. Consultaţii dela 3—4 ore d. a. Strada Tribunii Nr. 4.

Avis. Plătirea pensiilor către invalizii, văduvele şi orfanii de răsboi ai clasei trupeţilor cari sânt în posesiunea condicei noi de pensie, urmează să se facă începând de Marţi 11 l. c. ora 8—12 a. m. în sala cea mică a primăriei. *Cassa orăşenească.*

Deci, când vremurile erau grele pentru biserică şi neam, preotul se servea de predică spre a lumină pe credincioşi şi a le explica serviciul divin. Acelaş lucru se practică în secuime în zilele noastre, printre românii cari nu ştiu românește.

Unii preoţi au adunat de ici, de colo producţii populare spre a le face cunoscute tuturor românilor, contribuind astfel în mare măsură la unitatea limbii şi simţimentelor. Ca prim folclorist se aminteşte preotul Iorga din Prahova.

Deosebită contribuţie a dat preoţimea la întărirea şi desvoltarea sentimentului religios. Deşi o mare parte din timp, lupta pentru existenţă reţinea pe preot la lucrul câmpului, totuşi în zile de sărbătoare şi Dumineci, Scriptura sfântă erà cercetată cu adâncă evlavie şi învăţăturile evangelice se revărsau asupra credincioşilor ca rouă cerească, şi balsam alinător al suferinţelor de veacuri. Insfârşit însemnat tribut dă preoţimea la întreţinerea sentimentului naţional. Nobilii români ai oraşelor s'au maghiarizat şi cu numele şi cu sufletul, în vremurile grelei încercări; dar în locul lor au rămas nobilii satelor, preoţii, nobili prin misiunea de a ţinea trează conştiinţă naţională...

Caracteristică e purtarea protopopului Simeon Brancovici din Inău — Mitropolitul Sava Brancovici de mai târziu despre care turcii ziceau:

«Ziua e preot, ear noaptea duşman înarmat şi stricător de pace»...

Fiindcă creştinismul se răspândeşte tocmai în preajma plămădirii românismului, aceste două mari acte se îmbină strâns între ele până la confundare. Expresia: «un creştin de român» adeseori se întâlneşte în popor şi aceasta dovedeşte că pentru ţăranul nostru nu există posibilitatea ca un român să nu fie şi creştin. Ear pentru a spune că e de altă naţiune, nu arareori se exprimă: «e de altă *lege*», nefăcând distincţie între lege sau religie şi naţiune.

Fiind aceste noţiuni strâns legate între ele, erà natural ca preotul să le cultive paralel pe amândouă, făcând educaţie religioasă cu caracter naţional.

E de sine înţeles, că pe lângă învăţăturile evanghelice, preotul căută să arunce o rază de speranţă obiectului suflet al credinciosului, spunând că la capătul furtunilor de suferinţe, luceşte măreţ un soare dulce mângâitor.

E incontestabil deci rolul important al preotului în trecutul sbuciumat al neamului.

Vom trece, după aceasta, la roiul nu mai puţin însemnat, al învăţătorimii române.

Nr. 349 Prot. 1923 (160) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei nou înfiinţate de clasa III din **Nemşa**, protopresbiteratul Mediaş, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat şi stola statorită prin concluzul comitetului parohial din 26 Octomvrie 1923, precum şi 6 jugăre porţiune canonică.

Concurenţii să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare — subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat, având a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta şi face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, la 10/23 Noemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al Mediaşului în înţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea,
protopop.

(159) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa I-la **Mercheaşa** cu filia **Jimbor**, protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu această funcţiune sânt stabilite în coala B. pentru întregirea salarului cu ajutor dela stat. Este casă parohială cu 4 camere, şi toate edificiile economice necesare, 4 jug. cat. eclejie, care se va mai întregì prin reforma agrară, 8 stânjini lungo (32 m.³) lemne de foc şi circa 130 ferdele bucate (²/₃ grâu, ¹/₃ cucuruz) dela parohienii din materă şi filie.

Concurenţii îndreptăţiţi îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele cerute de Regulamentul pentru parohii, în terminul deschis, subsemnatului, şi până la publicarea alegerii, pe lângă prealabila încunoştiinţare către subsemnatul, se vor prezenta în parohia materă la serviciul liturgic spre a fi cunoscuţi de popor.

Cohalm, la 14 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Mercheaşa.

Emilian Stoica,
protopresbiter.

Nr. 1268/1923 (161) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor vacante de cl. III-a din tractul Făgăraş, se publică concurs pentru **Comana-de-sus** Nr. 1268. **Ludişorul** Nr. 1269, al II-lea concurs pentru **Berivoi Mari** Nr. 1271 şi **Luţa** Nr. 1272, al III-lea concurs pentru **Dridif** Nr, 1255 şi **Herseni** Nr. 1273 cu termin de 15 zile dela prima apariţie în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu aceste posturi sânt cele fasionate în coala pentru venitele dela stat.

Cei ce doresc a ocupa vre un post de paroh, să şi înainteze rugarea, cu documentele la oficiul protopopesc din Făgăraş, în terminul dat şi să se prezinte spre a se face cunoscut poporului.

Făgăraş, la 20 Nov. 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Făgăraş în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop

Nr. 4182/1923, 380 (158) 3—3

Concurs

Direcţia minelor din Vulcan a Societăţi an. rom. pentru exploatarea minelor de cărbuni «Petroşani» publică concurs pentru **ocuparea a 5 posturi de învăţători**: 3 pentru şcoa a primară din Vulcan şi 2 pentru cea din Aninoasa.

Cererile însoţite de diploma de învăţător, actul naşterii şi atestatele de serviciu să se înainteze direcţiunii susnumite cel mai târziu *până în 15 Decemvrie 1923.*

Cei numiţi vor fi salariaţi ca învăţători de stat rurali primind la această leafă un adaus de 20%, locuinţă, iluminat, încălzit gratuit şi alimente cu un preţ foarte redus.

La şcoala primară din Aninoasa unul dintre cele două posturi vacante este a se ocupa la secţia maghiară.

Vulcan, la 21 Noemvrie 1923.

Direcţiunea.

De vânzare

Casă cu 7 camere, dependinţe, Sibiu, strada Pintenului 19. — Adresa la proprietară, et. I.

(161) 1—2

Abonamente pentru Patinat

pe livada Borger

se primesc, începând cu 10 Decemvrie, în fiecare zi dela orele 8—12 a. m. şi 2—5 p. m. în str. Şaguna Nr. 3. — Taxa de persoană pentru sesonul întreg **Lei 40.**

Cu stimă: **Nicolae Fuchs,**
arândator.

(162) 1—2

Calendarul Bunului Creştin

(sau Calendarul arhidiecezan)

cu Sematism pe anul visect 1924

cu bogat şi interesant cuprins, va apărea şi expedia în cel mai scurt timp, în Editura

Librăriei Arhidiecezane, Sibiu

Doritorii de revânzare să anunţe prin cartă poştală câte exemplare să li se trimită

Rabat 20%. Grăbiţi şi cereţi acest bun calendar!

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—**, broşat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în Sibiu se află de vânzare

Registre de tot felul

✦ **legate şi broşate** ✦

pentru parohii, bănci, oficii şi particulari cu

preţuri moderate

Biblioteca Universală

una dintre cele mai de seamă Biblioteci apărute până acum la noi

Nri apăruţi 85 ◆ Preţul unui Nr. 1 Leu

Lumea copiilor

revistă săptămânală pentru copii, bine redactată, cu ilustraţiuni colorate şi instructive

Preţul unui Nr. 3 Lei

La **Librăria arhidiecezană** se află de vânzare

Cuvântări bisericeşti

de arhimandritul **Ilarion Mircea**, egumenul sfintei mănăstiri Precista Mare din Roman, cuprinzând 41 predici pentru Duminecile din Paresimi, 9 Dumineci după Rosalii şi la unele sărbători de peste an. **Preţul 16 Lei.**

La **Librăria Arhidiecezană**, Sibiu, strada Măcelarilor 45, se găsesc de vânzare cele mai bune:

Cărţi de bucate

sub titlul **Poftă Bună,** de *Zotti Hodoş.* Au apărut: Partea I à 6 Lei, Partea III à 15 Lei, Plus porto postal, à Lei 2·50.

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia zi arului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Redactor responsabil: Dr. George Proca

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 1/14 Decemvrie 1923 Nr. 98

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Telegraful Român

Organ naţional-bise

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Să refacem căminul familiar

Biserica ortodoxă română, în lupta sa împotriva slavismului grecismului, şi la urmă şi în contra romano-catolicismului neînfrânat, nu putea să-şi desfăşoare toate puterile spre atingerea scopului măreţ ce trebue să aibă o instituţie cu caracter divin, adecă: îndulcirea moravurilor, înălţarea sufletelor şi îndrumarea voinţelor spre bine.

Pregătirile întru îndeplinirea acestui desiderat se fac, pe toată linia, abea acum; dovadă sânt şi congresele anuale ce se ţin cu bun succes în provinciile României.

Semnalul de luptă s'a dat. El a cutremurat, în fiinţa sa, toată oştirea divinului Mântuitor, chemând sub steagul acestei revoluţii sufleteşti toată vlaga ce a rămas pe urma desastrului moral cauzat de războiul abea trecut.

E să căutăm: unde să ne adresăm întâi, care cetate să o biruim, ca duşmanul comun să fie slăbit repede şi cu succes desăvârşit.

Aici să consultăm cartea sfântă: «Desfundaţi pământul înţelenit şi nu sămănaţi în spini» (pr. Ieremia 22.)

Va să zică: nu cautaţi multe reforme, înoiri şi credinţe nouă; prefaceţi *inimile* voastre întru viaţă. Curăţiţi spinii să-i ardeţi «apoi tăiaţi adânc în ogorul înţelenit, ca să ţişnească roua dragostei dintru inimile voastre acoperite cu nămolul adus de valurile patimilor».

Apostolul Pavel ne îndeamnă: «prefaceţi-vă întru înoirea minţii voastre», (Rom. 12,2) adecă. înoiţi-vă gândirea, căutaţi să vă treziţi conştiinţa despre Dumnezeul mântuitor, lăsând să lucreze darul prefacerii vieţii întru Hristos Domnul nostru.

Trecutul nostru istoric atât de frumos şi înalt, epoca unui Antim şi Veniamin Costache şi alţii, ne arată curăţenia acelor vremi, ne dovedesc în chip strălucit că lupta noastră de regenerare morală nu se dă pentru inventarea de credinţe şi idealuri nouă, improvizate sau adoptate la repezeală de peste hotare, şi contrare firii noastre, ci pentru reînvierea unui trecut religios-moral, mai curat, sănătos şi fecund.

In acest scop năzuinţa noastră s'o transformăm în luptă cât mai stăruitoare.

Ne vom adresa întâi individului şi prin el familiei, ca cea mai aleasă organizaţie a omenirii dela Isus încoace.

Dumnezeu dintru început a creiat individul ca el să stea la baza organizaţiilor omeneşti.

Acest individ, cu dorul de-a progresa în viaţă, caută, — îndemnat de forţa sa lăuntrică — a se afirma fie pe sine, fie pe ceice vieţuesc împreună cu dânsul.

Filosoful Socrat văzând că toţi învăţaţii dinaintea lui umblau cu ochii spre cer şi cădeau în gropi, li-a zis: Inainte de a studia cerul, să ne cunoaştem pe noi înşine.

Conform acestei idei fiecare individ e dator să-şi dea seamă de sine; — dar, în acelaş timp, să caute să-şi normeze viaţa cât mai potrivit normelor lui Isus-omul.

Coborând în familie, individul stă în faţa unor datorinţe dela care nu se poate da în laturi: iubirea reciprocă, respectul reciproc, încrederea caritatea, castitatea, îngrijirea fiilor săi, supunerea acestora în faţa părinţilor, creşterea în frica lui Dumnezeu şi alte îndatoriri alese, care îndeplinite cu sfinţenie în fiecare cămin familiar cimentează viaţa familiară şi legătura dintre membrii ei, şi constitue peatra solidă la baza edificiului vieţii sociale morale.

Familia e principiul vieţii sociale, care dintr'însa porneşte, ea supoartă edificiul societăţii omeneşti: generaţiile unui neam nu pot fi nici mai bune, nici mai solide, decât izvorul şi fundamentul lor.

Războiul ce s'a scurs, a sguduit căminul, înăbuşindu-i puterea de viaţă.

Neliniştea, nesiguranţa, valul zilelor pribege de război, au pătruns în el şi au aprins un foc care mistue ascuns sub coperişul acestui aşezământ.

Luxul, moda neînfrânată, risipa, rafinerііle perverse, combinaţiile de vicleşug. goana cumplită şi nebună după bani, şi altele, au dat naştere atâtor rele sociale, divorţuri, sinucideri, omoruri, care s'au înfipt ca omide flămânde pe coroana celui mai sfânt aşezământ omenesc.

Să ne apropiăm cu blândeţe, dar hotărât de acest cămin, şi să-i curăţim omidele şi spinii şi, desfundând ogorul, să sămănăm sămânţă.

Când ne va succede reabilitarea căminului familiar, totul se preface, «felul

FOIŞOARA

Preoţi şi învăţători

— Dintr'o conferenţă —

II

Din bătrâne vremuri, un făt s'a născut din sânul bisericii: Şcoala.

Urmărită dela origine, viaţa şcoalei se prezintă ca un pui plăpând sub aripa protectoare a bisericii. Totdeauna învăţătorul a fost fiu al bisericii şi ca atare, îngrijirea de care s'a bucurat, a fost asemenea cu a preotului şi munca ambilor factori a fost paralelă complectându-se una pe alta. Biserica ortodoxă nu a ţinut scriptura închisă cu şapte lacăte, considerând o ca un fel de carte exclusivă preoţilor, ci ca pe o carte a «întregului suflet omenesc» si deci care trebuie cunoscută de toţi credincioşii.

Poporul nu a fost ţinut, de biserica ortodoxă, cu despotică voinţă în bezna adâncă a ignoranţei, spre a fi în chip neomenos exploatat, ci din contră i-a dat posibilitatea prin şcoală să-şi cultive mintea şi prin biserică să-şi înobileze inima, desăvârşindu şi caracterul.

Departe de a fi împiedicată în acţiunea ei, şcoala a primit aripele, cu care s'a ridicat la înălţimea de azi, numai dela biserică.

Să privim geniala organizare a providenţialului Şaguna şi vom observa mai bine situaţia de care s'a bucurat şcoala şi învăţătorul în viaţa bisericească.

Azi se tinde la separarea acestor două forţe vitale ale neamului, în detrimentul progresului sub toate raporturile. Se uită că trecutul stă ca o stâncă de granit înapoia acestor tendinţe separatiste.

Se pare că e în plină acţiune un curent de înceată descreştinare, pornit de sus, un curent «plin de fumuri şi deşert de socoteală» cum l-ar fi înfierat marele Veniamin Costache...

In actuala situaţie a învăţământului de stat, reducându-se studiul religiunii la treapta celor din urmă dexterităţi, ear din programul ultimelor clase secundare studiul religiunii dispărând cu totul, se poate vedea clar lovitura ce se dă bisericii «folositoare, numai pentru simpla raţiune de stat.»

E vechea poveste a celui ce şi-a tăiat creanga de sub picioare. Dar, ar trebui să ne întrebăm cu adâncă înfiorare: unde mergem fără stâlpul călăuzitor, pentrucă «o naţiune care nu simte în sine pasiunea mesianică e sortită să peară», cum se exprimă un bărbat de talia lui Giovanni Papini.

Vremuri nouă vremuri mari, dar înfiorător de grele prin măreţia lor, bătut-au la orizontul albastrului cer al României întregite, şi azi românismului se găseşte la răscrucea adâncilor refaceri sufleteşti.

Idealul naţional, cuvânt magic, ca o muzică cerească şi plin de adânci sperări în viitor, plămădit şi crescut în sufletul strămoşilor şi înfăptuit cu jertfa sângelui a opt sute de mii de mucenici ai neamului, să fi ajuns o vorbă netrebnică a trecutului?

Din agitata lume a noului continent, firul celei mai complicate reţele de sectarism, întins şi susţinut cu o titanică forţă pe întreaga întindere a globului terestru, ne-a înlănţuit ca firele unui păianjen. Şi păianjenul uriaş, cu tendinţe de subminare a statului şi a bisericii, se manifestă prin marele număr de secte, care au umplut ogorul lui Hristos, cum umplu veninoasele ciuperci o grădină cu earbă verde şi flori mirositoare...

Asupritorii milenari ai românismului, conducându-se de principiul că un popor ignorant mai uşor se poate exploată, îngenuchia şi face să-şi piardă caracterul specific naţional, au ţinut şcoalele româneşti închise cu grele zăvoare, ear poporul în sărăcie şi ignoranţă. Consecinţa acestei purtări a stăpânilor de odinioară este analfabetismul în rândurile poporenilor noştri. Sub presiunea maghiară mulţi nu ştiau să-ţi spună care-i originea noastră ca popor pe acest pământ...

de a cugeta, modul de a concepe viaţă şi relaţiile dintre oameni».

Astfel «idolii, — ruşinea noastră — au mâncat din tinereţe câştigul părinţilor noştri» (Jer. 22). Pr. *A. Ştefan*

Intru pomenirea lui Andrei Şaguna. *Ieri, Joi, în ziua Sfântului Andrei, s'a ţinut în catedrala mitropoliei, la sfârşitul utreniei rugăciune pentru odihna sufletului adormitului întru Domnul, Arhiepiscop şi Mitropolit Andrei Şaguna. Duminecă în 3|16 Decemvrie 1923, societăţile de lectură «Andrei Şaguna» a studenţilor în teologie şi a elevilor şcoalei normale din Sibiu vor ţinea în memoria patronului lor, în sala cea mare a prefecturii judeţului, o şedinţă festivă cu program ales.*

Cu două măsuri. La repartizarea noului spor de scumpete — curba Lalescu — asesorilor şi funcţionarilor consistoriali din mitropolia noastră li s'a făcut o mare nedreptate.

După ce statul a recunoscut odată în principiu salarizarea funcţionarilor bisericeşti la fel cu salarizarea funcţionarilor publici ai statului asimilându-i acestora, distribuirea sporului de scumpete acordat prin lege funcţionarilor publici s'a făcut pentru funcţionarii statului după o cheie, ear funcţionarilor bisericeşti după alta, ba s'au favorizat faţă de asesorii noştri consistoriali chiar şi canonicii catolici şi uniţi, căci pe când asesorilor noştri li s'a acordat un spor de abia 225 Lei (douăsutedouăzecişicinci Lei) canonicilor catolici şi uniţi li s'a acordat un spor neasemănat mai mare, deşi atât asesorii noştri consistoriali, cât şi canonicii catolici sânt salarizaţi după aceleaşi norme de salarizare, având acelaş rang şi prin urmare acelaş salar de bază.

Toate intervenţiile forurilor noastre bisericeşti la Ministerul cultelor şi al finanţelor pentru rectificarea acestei nedreptăţi au rămas fără rezultat.

Este într'adevăr neexplicabilă această favorizare a bisericii catolice faţă de biserica ortodoxă, încă şi astăzi.

N'a fost oare biserica catolică destul de favorizată de către regimul unguresc trecut, iar biserica noastră n'a fost destul de desconsiderată, ca măcar astăzi să fie altfel tratată?

Muzee bisericeşti

După exemplul dat de arhidieceza noastră pentru întemeerea de muzee bisericeşti în centrele eparhiilor din mitropolie, este de dorit ca toate diecezele să-şi îndrepte luarea aminte asupra înfăptuirii neîntârziate a ideii de asemenea aşezăminte culturale.

P. S. Sa, părintele episcop Iosif al eparhiei Caransebeşului a luat măsuri încă înainte cu doi ani, îndemnând prin circulară preoţimea să contribue la adunarea multelor obiecte de preţ, ce au loc într'un muzeu diecezan. Ear acum, în acelaş obiect, organul de publicitate eparhial spune, prin condeiul asesorului consistorial A. Moaca, următoarele:

Multe obiecte, tablouri, tipărituri, monete, documente, inscripţii, cărţi vechi, vase şi câte altele de valoare istorică zac îngropate, sau cel puţin acoperite de praf, prin poduri şi camere părăsite; căci, după concepţia de astăzi, nu sânt moderne, ci nişte vechituri demne de tot disprețul.

Dar tocmai faptul, că nu sânt moderne, le dă farmec în ochiul celui price ut şi celui cu simţ pentru trecut, — acest simţ ar trebui să-l avem cu toţii, fără deosebire.

Un obiect, care înaintea modernistului nu reprezintă nici o valoare, pentrucă nu-l poate vinde cu chilogramul, poate avea o valoare mare istorică.

De aceea ceice adună sau contribue cu munca lor, ca să se adune material preţios din bătrâni, fac omenimii cam acelaşi servicii, ca aceia cari desgroapă scoţând din afunzimea pământului la lumina zilei diferite producte ale naturii, care prelucrate sânt de bun folos pentru noi toţi.

Din cuprinsul bogat al muzeelor, cunoaştem gradul de cultură, modul de gândire, îndeletnicirile şi obiceiurile popoarelor. Muzeele sânt tot atâtea isvoare nesecate pentru istoriografi. Muzeele sânt un fel de temple, în care intrăm cu evlavie. Drept aceea, e acum rândul nostru ca, după ce ni am ajuns idealul, să le creiăm şi cultivăm în măsura cum o fac popoarele din apus, ţinând seamă de cuvintele savantului Forel, care zice: «Avem datorinţe faţă de familia noastră, faţă de ceice ne stau aproape, avem datorinţe faţă de stat, faţă de omenimea de acum, precum şi faţă de cea viitoare. Datorinţele acestea din urmă sânt cele mai însemnate. Ce avem noi astăzi ca cultură şi ştiinţă, avem mulţumită sudorii, sângelui şi adeseori martiriului înaintaşilor noştri! Datorinţa cea mai nobilă, ce ne revine, e ca urmaşilor noştri să le pregătim o viaţă mai sublimă, mai plină de fericire şi mai deamnă»...

„Refacerea Blajului"

Vizita pe care a făcut-o zilele trecute Reuniunea română de muzică din Sibiu la Blaj, a avut darul să stârnească un val de reflexii şi comentarii în coloanele presei noastre. Firește, cele mai multe din aceste reflexii n'au prea multă coeziune cu adevărata semnificaţie a evenimentului pus la cale de cele mai curate îndemnuri artistice. Dacă le crestăm şi noi, o facem pe de-o parte pentru a arăta până unde poate duce daltonismul intelectual al unei părţi din presa noastră, pe de altă parte pentru a lămuri anumite nedumeriri şi a potoli curiositatea adorabilă a fraţilor noştri dela organul săptămânal al Blajului.

Astfel credem că «Patria» dela Cluj, greşeşte, când caută să tâlcuiască semnificaţia evenimentului, privindu-l numai prin prisma unui politicianism miop. Mai mult decât atâta: organul partidului naţional se încumetă să facă constatări, cari prin cuprinsul lor de ofensă la adresa unor şefi bisericeşti, pretindeau ceva mai multă preciziune... stilistică. Între altele n'ar fi fost de prisos, de pildă, să preciseze care este biserica părtinită de politicianismul liberal şi cari sânt persoanele din sânul bisericii ortodoxe din Ardeal, pe cari acelaş politicianism le-a ridicat la suprafaţă *«numai din simplul motiv, că urau Blajul»?* Şi mai ales, să arete întrucât însăşi biserica este vinovată de acest procedeu ipotetic? Mărturisim c'am fi bucuroşi s'avem prilej să răspundem în această privinţă.

Mai departe: înţelegem lupta pe care o duce «Patria» ca organ de partid împotriva liberalilor. Dar a atrage în orbita acestei lupte până şi «duelul parlamentar al celor doi capi ai bisericilor surori» însemnează să afirmi, că aceştia n'ar fi decât nişte marionete cu cari «intriga» actualilor cârmuitori ai ţării se joacă — de-a politica. O afirmaţie care dacă nu frizează insulta, dovedeşte cel puţin o mentalitate care nu cadrează de loc cu gravitatea pe care şi-o revendică organul unui partid «regnicolar».

Tot aşa de surprinzătoare ni se pare constatarea pe care-o face ziarul «România» din capitală, comentând acelaş eveniment *artistic.* Atâta doar, că nota de seninătate aici e mai pronunţată; deaceea credem că «Unirea» este prea aspră dându-i calificativul unei «gafe». In fierbinţeala entusiasmului pe care ţi-l prilejeşte prezenţa celor doi fruntaşi ai vieţii noastre politice, dl Maniu şi dl Goldiş, la un concert dela Blaj, e aşa de firesc să esclami, că «nu mai este deosebire de confesiune»! Noi încă am dori-o din tot sufletul. Numai cât această deosebire de confesiune totuşi există.

Nu în sânul neamului nostru, ci între Blaj şi neamul românesc. Şi dacă peste tot vizita S'bului la Blaj are şi o semnificaţie de ordin confesional, ea intră perfect în spiritul tradiţionalei noastre străduanii culturale de a ne «împăca»; fireşte nu prin integrarea rupturii biseculare, pusă la cale de intriga politică, străină de aspiraţiile neamului nostru, (cum ne recomandă dl Ghibu) ci prin revenirea la vechea noastră unitate religioasă, care a fost

---

Din cauza ignoranţei, Scriptura, carte sfântă, tezaur de adânci învăţături, era prin forţa împrejurărilor puţin cercetată.

Acelaş lucru în trecut ca şi azi, când cu o slabă pregătire în cunoaşterea scripturii, ne surprinde curentul sectar.

In urma înfiorătorului război, distrugător de hotare şi nimicitor de valori, sufletul omenesc s'a transformat, abia se mai recunoaşte omul pe sine însuşi.

In schimb sporitul număr de bogătani odihnesc pe grămezi de aur, adunate pe căi mai ales nepermise; turma mizeră de orfani, neputincioşi şi prigoniţi ai soartei, a devenit înfiorător de mare...

In această stare de lucruri, o întrebare se înfiripă ca ultimul strigăt al unui naufragiat: Cine oare ne va mântui? Şi răspunsul îl dă, clar şi categoric, istoria sbuciumatului nostru trecut: Aceia cari până acum au fost sentinelă pururea veghetoare: preotul şi învăţătorul, ei au misiunea sfântă ca în aceste zile de frământare să fie la înălţimea chemării.

Şi chemarea lor nu-i alta, decât reforma sufletelor, «renaşterea caracterelor», cum s'a exprimat Inalt Prea Sfinţitul nostru Mitropolit.

Şi ce altă chemare, mai sublimă, decât a preotului şi învăţătorului! Cine e acela care după familie ocupă locul de frunte în educaţia individului, decât învăţătorul! El, cu dalta pedagogică, sculptează în sufletul micului copilaş caracterul viitorului bărbat.

Cine altul decât preotul prin exemplul vieţii sale şi prin cuvântul învesmântat în duhul evangelic, poate să cârmuiască turma credincioasă din înălţimea amvonului bisericesc!

Frumoase misiuni, dar grele pentru cei ce în mod conştiincios caută a le îndeplini.

Statul nu ar trebui să uite că forţa vitală a unui popor e moralitatea propovăduită de oreotime — după formula eruditului profesor Mehedinţi: Nu poate fi om deplin, fără sentimentul religios şi fără a fi creştin în acelaş timp.

Fiindcă cea mai mare reformă a timpului e cea sufletească, trebuie să ne dăm seama că nu se poate înfăptui în popor decât prin împreuna lucrare şi desăvârşita armonie ce trebuie să domnească între cei doi factori luminători, cu concursul forurilor înalte. Altfel se poate întâmplă ca în legenda Mânăstirii Argeşului: «Ziua ce zidea, noaptea se surpa».

Pornind dela scoală, la marile sărbători creştineşti s'ar putea organiza sărbători şcolare cu producţii potrivite actualei crize morale. Prin influenţa ambelor căpetenii ale poporului, s'ar putea veni în ajutor copiilor săraci şi celor orfani prin distribuire de haine şi cărţi...

Pe lângă şcoala de adulţi ce interesantă este şcoala de analfabeţi pentru locuitorii de toate vârstele! Ce fericit se simte bătrânul cu plete albe, când pe pragul mormântului şi-a însuşit ceeace o viaţă întreagă nu putuse!

Nu mai vorbesc de rolul ce-l are preotul prin explicarea şi aplicarea în viaţă a mântuitoarelor învăţături evangelice. Dar preotul adevărat nu se mărgineşte la Dumineca şi sărbătorea, ci cu vreme şi fără vreme, la câmp şi la pădure, la întristare ca şi la veselie, îndrumează în calea adevărului şi arată calea păcatului.

Decât clăcile cu urmări dezastroase pentru tineret, sânt mai folositoare şi instructive adunările de tineri şi bătrâni, adunări organizate de preot şi învăţător. Acolo nu cu pretenţiuni de savant şi cu figuri retorice, ci cu vorba simplă şi domoală se vor da cunoştinţe în toate ramurile ştiinţelor folositoare în viaţă; se vor pune la cale organizări de serbări, coruri bisericeşti, spre mândria unui învăţător, mângâierea preotului şi bucuria poporului.

Ear cel mai mare pond, în şezătorile culturale, trebuie pus pe explicarea sfintei Scripturi. Spiritul actualelor vremuri e îmbibat cu rătăcite idei sectare. Ţăranul nostru se lasă ademenit de haina cucernică sub care s'ascunde cel mai înfricoşat duşman al bisericii din toate veacurile

de-alungul veacurilor cel mai puternic factor al solidarităţii noastre naţionale.

De aceea, noi vom mai merge la Blaj. Ca fraţi, nu ca oamenii vrajbei. Ca purtători ai unei solii de bucurie, nu ca nişte intriganţi meschini, sau ca nişte «unelte» arţăgoase. Vom merge, pentrucă noi ne simţim acasă *şi acolo.* Sufletul neamului nostru este *unul.* Intriga stăpânirii străine nu i-a putut tulbura apele decât la suprafaţă. De aceea ori de câteori s'ar repeţi vizita noastră la Blaj, ea nu va putea să aibă altă semnificaţie decât a unui legitim apostolat în sânul credincioşilor noştri. Nu a unei umiliri sau capitulări! Ierarhii noştri cârmuitori de neam au fost la locul lor, ori de câteori soartea neamului era la grea cumpănă. Dacă aceasta i-a chemat la Blaj — au fost acolo. Ca Şaguna la 1848, ca Meţianu la 1911. Şi cine ştie, dacă viitorul nu-i va da prilej şi actualului şef al bisericii noastre, să calce pe urmele marilor săi înaintaşi?

De aceea, noi vom mai merge bucuros la Blaj. In numele culturii şi al înfrăţirii tot mai strânse în Hristos. Vom mai merge, pentrucă dorim din tot sufletul «refacerea Blajului». Fireşte, nu atât a trotuarelor — cum o doreşte dl Z. Boila — cât a sufletului lui.

Acesta este răspunsul nostru, care am dorì să mulţumească şi curiositatea dlui Dr. Alexandru Rusu.

Atacuri împotriva bisericii noastre

In capitala ţării, cu religia dominantă ortodoxă, se continuă atacurile iezuitice în contra bisericii ortodoxe, ear poporul capitalei se vede că nu bagă de seamă propaganda ce se face de multă vreme, în favoarea spiritului bisericii apusene catolice, şi în paguba credincioşilor ortodoxi ai României întregite.

Ziarul din Bucureşti *Albina* (Nr. 231, 233) repetă mereu, că în biserica ortodoxă a scăzut sentimentul religios, — cu toate că va fi ştiind prefăcuta Albină că acest sentiment a scăzut astăzi tot aşa — dacă nu chiar mai adânc — în biserica romano-catolică din ţara noastră.

Clerul român ortodox este pentru *Albina* cu totul lipsit de însufleţirea misiunii divine, un cler care se fereşte d'a aduce jertfa cea mai mică pentru evanghelie! Un cler — tot după Albina, — lipsit de spiritul «dragostei apostolice»...

Ce va să zică «dragostea apostolică» a bisericii romano-catolice, o cunoaştem — din asuprirea barbară la care au fost supuşi creştinii bisericii ortodoxe din Ardeal, preoţi şi mireni fără deosebire. Biserica Romei — se ştie prea bine — a dovedit faţă de biserica noastră ortodoxă totdeauna duhul cel mai anticreştinesc. Şi tot acelaş duh se propagă acum în coloanele multe şi veninoase din Albina, care urmăreşte desfiinţarea vechei biserici a poporului românesc.

Adevărata blândeţă şi sinceritate n'a fost nici într'o vreme partea cea tare a organelor iezuitismului. Ele trebue demascate fără cruţare. Clerul şi poporul nostru trebue să vadă clar: din care parte se pun la cale, şi din care parte se execută încercările de slăbire şi nimicire îndreptate în contra ortodoxiei.

Noi însă, mai siguri astăzi ca oricând de poporul nostru şi de alipirea lui neclătită către sfânta biserică ortodoxă a strămoşilor săi, vedem cum se clatină din zi în zi mai mult temeliile şubrede pe cari le au pus habsburgii şi ungurii papistaşismului dintre români. Renegaţii dela Albina, să-şi deschidă ochii, ca să vadă realitatea frumoasă pentru noi, supărătoare pentru dânşii.

Deci cunoaşterea amănunţită a sfintei Scripturi se impune dela sine.

Poporul englez se conduce în viaţa internă după scriptură şi nu fără dreptate cuvântul său are rol hotărâtor în cumpăna vieţii popoarelor.

E vremea ca prin titanică muncă şi voinţă de fier, din Nistru la Tisa şi până în albastra apă a bătrânului Danubiu precum e o ţară singură şi un singur popor, să facem să fie *un singur suflet românesc!*

E vremea ca acum, când lupi flămânzi s'aţin la pândă cu priviri păgâne, *viaţa, sufletească a poporului nostru s'o întemeem pe evanghelia lui Hristos, garanţă neclintită a viitorului*

Atunci firul sorţii neamului nostru, depănat încet din nesfârşitul caer, va merge paralel cu eternul fir al vremii până dincolo de sfârşitul veacurilor, pierzându-se în veşnicia marelui necunoscut.

Pr. Ştefan Florescu.

Ouă de zece milioane de ani. O expediţie a muzeului american de istorie naturală s'a înapoiat la Peking din Mongolia, unde a adunat vre-o mie de fosile de reptile şi două duzine de dinosaur. Se spune că aceste ouă nu au mai puţin de 10 milioane de ani.

La sate

A treizeci şi patra comună vizitată de trimişii desp. Sibiu al «Asociaţiunii» a fost comuna *Turnişor,* Duminecă în 9 Dec. Comuna aceasta din nemijlocita apropiere a Sibiului este, cum se ştie, o fruntaşă comună săsească (cu 2700 de saşi şi numai 460 români). Cu toate acestea şi românii se pot arăta. In fruntea lor se află inimosul preot Nic. Topolog, cunoscut şi dela concertele «Reuniunii de muzică» din Sibiu. Dacă preotul este muzical, ca păr. Topolog (cu pian în casă!) şi poporenii se bucură de acest dar — dovadă corul cu care au fost primiţi oaspeţii sibieni în şcoala comunei. Dl Pavel Vulcu, învăţătorul din Turnişor, lucrează mână în mână cu părintele, spre binele comunei. Şi dl Vulcu ni a arătat ce ştiu să cânte cei micuţi de sub conducerea sa. De 2 ani de zile există un «cămin cultural» (cu taxa de membru de 10 lei anual, cu sală de lectură în şcoală — cu capital de 2000 de lei) — iar pentru casa culturală s'au adunat deja 20,000 de lei, — locul pentru «casă» este hotărât, în mijlocul pieţii unde locuesc românii. Se joacă teatru de dilentanţi cu plăcere. Biblioteca parohială are vreo 120 vol., ear cea şcolară alte 120 vol. Biserica e de 200 de ani, ear şcoala din 1859.

Intr'o sală a şcolii a fost adunat mult tineret şi oameni vârstnici. Dl Dr. Pieda a vorbit despre «Asociaţie» şi despre epoca noastră, secr. Dr. Horia P. Petrescu a adus salutul sătenilor din Breaza de sus, de lângă Câmpina, apoi a cetit «Trei oraşe pustiite» şi «Unchiul meu Pintilie şi carul său de foc» (o prelucrare), iar dl Moşoiu a vorbit despre cooperaţie. Părintele Topolog a mulţumit oaspeţilor.

INFORMAŢIUNI

Culturale. Sindicatul presei române ardelene străbate oraşele mai însemnate, pentru a ţinea conferenţe, împreunate cu cântări, citiri şi recitări, spre înviorare sufletească. S'au ţinut conferenţe, până acum, în Alba Iulia, Deva şi Orăştie. Lucrarea culturală nu va întârzia să dea roade, dacă va găsì cât mai mulţi imitatori.

Cămin preoţesc. S'a înfiinţat cu începere dela 1 Decemvrie a. c. în Cluj str. V. Stroescu Nr. 14 un cămin al preoţilor, cămin sub supravegherea arhivarului consistorial Vasile Bogdan. Preoţi cari vin la Cluj se pot adresa dlui Bogdan la consistoriu, sau la localul căminului.

† **Elena Petri,** absolventă a şcoalei IV de liceu, fiica dlui I. D. Petri, proprietarul cinematografului «Apollo» din Sibiu, după grele suferinţe a răposat în 14 l. c. la ora 1 din noapte, în frageda etate de 16 ani. Inmormântarea se face Duminecă în 16 Dec. la ora 2 d. a. din casa proprie, Spinarea Cânelui Nr. 11.

Anunţ. Legaţiunea Italiei aduce la cunoştinţă că consulatele italiene din România au fost autorizate să libereze acte, pentru ca cetăţenii români cari ar dorì să meargă în Italia pentru a vizita mormintele rudelor lor militari morţi în războiu, să poată beneficia de o reducere de 75% pe căile ferate italiene, în clasa II-a şi a III-a.

ŞTIRI LOCALE

Seria de conferenţe şi festivaluri. Viitoarea şedinţă se ţine în sala cea mare a prefecturii Duminecă, 16 Dec., la ora 6 seara. Va fi un «festival», aranjat din partea societăţilor de lectură «Andrei Şaguna» a teologilor noştri din Sibiu şi a elevilor şcoalei normale, în memoria patronului lor. Programul conţine coruri, disertaţii şi două recitări. Abonaţii la seria I-a a conferenţelor vor avea întrarea liberă cu cartolina lor.

Aranjatorii conferenţelor pregătesc pentru seria a II a (Ianuar—Martie 1924) surprize plăcute publicului sibian. Aşa însemnăm, deocamdată, o serie de serate, — «muzică de cameră» cu explicaţii — care va satisface pe deplin aşteptările chiar şi ale celor dificili, după cum i vor satisface şi conferenţele profesorilor universitari.

Înştiinţare pentru românii sibieni, cari doresc loturi de casă. După cum se ştie, mulţi au fost cerut asemenea loturi adresându-se comisiei locale întrunită la primăria de aici, alţii au cerut loturi prin Consilieratul agricol şi earăş alţii prin Comisia de ocol. In primăvara acestui an, vre-o 30—40 inşi, mai ales funcţionari, ofiţeri etc., au fost iscălit în acelaş scop două petiţii care însă nu s'au predat şi nu se vor preda comisiei judecătoreşti de ocol. Nu puţini s'au înscris în două locuri, în vremece alţii n'au apucat a se înscrie nicăiri. Cuvânt avem de a crede, că unele cereri n'au ajuns unde trebuia şi că altele nu întrunesc cerinţele necesare. Este deci motivată stăruinţa, cu care rugăm pe unii şi alţii de a se prezenta la biroul nostru, palatul judeţan, uşa No. 12, între ora 3—6 după amiazi, negreşit până la 25 Decemvrie 1923. Prin această trecere în revistă a tuturor reflectanţilor, dată e putinţa de a înzestra cu petiţii în regulă pe cari nu s'ar fi anunţat nicăiri, cum şi de a întregì datele, care ar fi lipsind. *Comitetul de acţiune pentru mijlocirea loturilor de casă.*

Numire. Dl Dr. Lazar Popovici, directorul de până acum al laboratorului de igienă, este numit medic primar al oraşului Sibiu.

A doua convenire a societăţii române Sibiene se ţine Marţi, în 18 l. c. în sala dela Unicum. Program variat. Inceputul seara la ora 8 şi jumătate.

Înştiinţare. Ministerul finanţelor pune în vedere instituţiunilor din localitate, cari sânt deţinătoare de titluri de rentă română emise între anii 1889 şi 1913 inclusiv, sau cari le deţin ca gaj s'au garanţie, că comisiunea centrală de stampilare, instituită pe lângă acest minister, a hotărât prelungirea termenului până la 1 Ian. 1924, până când se mai pot depune la ministerul de finanţe, datoria publică, — atât cererile nouă de stampilare, cât şi cazurile de apel.

Altă vreme! In turnuleţul casarmei din Piaţa Unirii se găsea înainte de războiu un ceasornic, cunoscut sibienilor ca un măsurător care bătea ceasurile mai mult *ad libitum,* decât exact, — îi şi ieşise porecla de «enfant terrible» între ceasornicele oraşului. In urma vechimii sale, ori poate ca o presimţire, în preajma războiului aducător de moarte împărăţiilor, ceasornicul casarmei amuţise de tot. Astăzi, după câţiva ani de tăcere, ceasornicul se mişcă de nou, — aşa cum se cade vremii în care vieţuieşte: pe vârful casarmei «Mihai Viteazul», care adăposteşte pe ostaşi viteji, din regimentul 90 infanterie, ai armatei române. De altcum cazarma Mihai Viteazul este acum renovată şi — cu deosebire în urma purtării de grijă a comandantului de regiment, a dlui colonel Badescu, — se prezintă ca o clădire cu înfăţişare mai europenească.

CĂRŢI ŞI REVISTE

Istoria universală a bisericii. Librăria Pavel Suru din Bucureşti tipăreşte în editura sa Istoria bisericească universală, scrisă de fostul profesor universitar din Cernăuţi, *Eusebiu Popovici,* tradusă de fostul Mitropolit primat Atanasie. Lucrarea a apărut şi în traducere sârbească, în 1912, în două mari volume. Traducerea românească este făcută după ultimul manuscris al autorului, care şi l-a revăzut cu puţine luni înainte de moartea sa.

Primăria Topliţa-Română

Nr. 2339 1923 I. (162) 1—1

CONCURS

Noi, Primăria comunei Topliţa-română (din jud. Mureş-Turda, plasa Reghinul-de-sus) publicăm concurs pentru complectarea următoarelor posturi vacante şi nou înfiinţate pe data de 1 Ianuarie 1924:

1. Două posturi de funcţionari la primărie cu salar lunar de 2000 Lei.

2. Două posturi de funcţionari la primărie cu salar lunar de 1500 Lei.

3. Două posturi de scriitori la primărie cu salar lunar de 1200 Lei.

4. Două posturi de scriitori la primărie cu salar lunar de 1000 lunar.

5. Cinci posturi de gardişti comunali cu salar lunar de 1220 Lei, sau salar lunar de 1000 Lei şi îmbrăcăminte completă.

6. Două posturi de inmanuatori cu salar lunar de 1000 Lei.

7. Două posturi de executori comunali cu salar lunar de 1000 Lei.

8. Un post de cantonier (drumar) cu salar lunar de 1000 Lei.

9. Un post de ordonanţă (pentru birouri) cu salar lunar de 1000 Lei.

10. Un post de dactilograf (dactilografă) cu salar lunar de 1000 Lei.

Petiţionarii vor dovedi că sânt români, posed praxa necesară, au situaţia militară regulată şi sânt cu bună purtare, ear dela reflectanţii posturilor de sub 1. se cere şi o calificaţie de cel puţin 4 cl. secundare.

Petiţiile înzestrate cu dovezile necesare sânt a se trimite cel mult *până la data de 20 Ianuarie 1924* în plic recomandat la adresa noastră.

Vom primi însă numai forţe bune şi reflectanţi serioşi, activi şi energici.

Alcoolişti şi indisciplinaţi sânt excluşi.

Topliţa-română, la 8 Dec. 1923.

Sabin Popescu, primar. **A. Petre Boţian,** prim-notar.

Nr. 876/1923 (163) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a **Crăciunel**, protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Este casă parohială cu supraedificate pe fondul intern parohial, ca: şură, grajd, şopru, şi 21 jug. pământ arător şi fânaţ, apoi dela fiecare familie câte o ferdelă cucuruz, şi câte o zi de lucru (clacă).

Concurenţii îşi vor înainta rugările provăzute cu documentele necesare, la subsemnatul oficiu, în terminul deschis, şi se vor prezenta în vre-o Dumineecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta, predica ori celebra.

Cetatea-de-baltă, 18 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al tractului Târnava în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran, protopop.

Nr 349 Prot.. 1923 (160) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei nou înfiinţate de clasa III din **Nemşa**, protopresbiteratul Mediaş, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat şi stola statorită prin concluzul comitetului parohial din 26 Octomvrie 1923, precum şi 6 jugăre porţiune canonică.

Concurenţii să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare — subsemnatului oficiu protopopesc în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, cuvânta şi face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, la 10/23 Noemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al Mediaşului în înţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea, protopop.

---

(159) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa II-a **Mercheaşa** cu filia **Jimbor**, protopresbiteratul Cohalm, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu această funcţiune sânt stabilite în coala B. pentru întregirea salarului cu ajutor dela stat. Este casă parohială cu 4 camere, şi toate edificiile economice necesare, 4 jug. cat. eclejie, care se va mai întregi prin reforma agrară, 8 stânjini lungo (32 m.³) lemne de foc şi circa 130 ferdele bucate (²/₃ grâu, ¹/₃ cucuruz) dela parohienii din materă şi filie.

Concurenţii îndreptăţiţi îşi vor înainta petiţiile provăzute cu documentele cerute de Regulamentul pentru parohii, în terminul deschis, subsemnatului, şi până la publicarea alegerii, pe lângă prealabila încunoştiinţare către subsemnatul, se vor prezenta în parohia materă la serviciul liturgic spre a fi cunoscuţi de popor.

Cohalm, la 14 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în înţelegere cu comitetul parohial din Mercheaşa.

Emilian Stoica, protopresbiter.

De vânzare

Casă cu 7 camere, dependinţe, Sibiu, strada Pintenului 19. — Adresa la proprietară, et. I.

(161) 2—2

Abonamente pentru Patinat

pe livada Borger

se primesc, începând cu 10 Decemvrie, în fiecare zi dela orele 8—12 a. m. şi 2—5 p. m. în str. Şaguna Nr. 3. — Taxa de persoană pentru sesonul întreg **Lei 40.**

Cu stimă: **Nicolae Fuchs,** arândator.

(162) 2—2

Anunţuri şi reclame

Cel mai respândit ziar care poate fi întrebuinţat pentru anunţuri şi reclame în cercurile preoţeşti din Ardeal, este

Telegraful Român

Anunţuri şi reclame se primesc la Administraţia ziarului, în Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45.

Important pentru toţi Institutorii şi Invăţătorii

CHESTIUNI METODICE

VOLUMUL I

CUPRINZÂND:

Metodica Scris-Cititului şi a celorlalte materii ajutătoare

DE

STEFAN VELOVAN

profesor de pedagogie la şcoala normală de învăţători din Craiova

MARIN FLORESCU şi ILIE JIANU

Institutori din Craiova, foşti institutori la şcoala primară de aplicaţie a şcoalei normale de învăţători din Craiova.

De vânzare la toate librăriile sau la Editura „Scrisul Românesc", Craiova.

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul visect 1924

Cuprinde bogată materie, cu multe chipuri

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Rugăciune (în versuri frumoase). Chipuri din viaţa lui Isus Hristos (Patimile şi Invierea), tălmăcită cu vorbele Sfintei Scripturi. Cartea Cărţilor. In amintirea celor doi bărbaţi mari: Şaguna şi Lazar. Ziua de plată şi răsplată. Cum era figura Mântuitorului, după descrierea unui păgân. Sfântul Apostol Petru. Bunurile pământeşti: Norul, povestire. Primejdia vorbelor multe. Despre băutură. Lupta în contra beţiei. Ce fel de cooperative ne trebue? Despre post. Pogorârea Duhului Sfânt. Felurite şi interesante (1. Sfat potrivit; 2. Ingropat de viu; 3. Cămătarul ş. a.). Albinele. Glume. Sfaturi potrivite ş. a.

Calendarul Bunului Creştin are următoarele *chipuri:* Isus înaintea lui Pilat Isus spre Golgota. Isus între cei doi tâlhari. Isus răstignit. Punerea în mormânt. Invierea. Pogorârea Duhului Sfânt.

Afară de acestea conţine: figura lui Andrei Şaguna şi a lui Gheorghe Lazăr.

In celelalte părţi ale Calendarului se află: Cronologia, zilele şi lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni. Anunţuri ş. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediţii: o ediţie cu *Şematismul* bisericii ortodoxe române din arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu, cu «Evidenţă» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheţi şi învăţători, — şi altă ediţie, *fără Şematism.*

Preţul: Ediţia cu Şematism 25 Lei; fără Şematism numai 7 Lei;

Plus porto postal Lei 5, şi sânt a se trimite înainte prin mandat poştal.

Librăriilor, pentru desfacere peste 10 exemplare, se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca. Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 5/18 Decemvrie 1923 Nr. 99

BIBLIOTECA CENTRALĂ „ASOCIAȚIUNII" SIBIU

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Primejdia vorbelor multe

In *Calendarul Bunului Creștin* pentru 1924, apărut acum în tipografia arhidiecezei noastre, se vorbește într'unul din articolele sale despre *Primejdia vorbelor*, zugrăvită după experiențele unui om de inimă, un francez elvețian, care s'ar părea că ne cunoaște și că a avut în vedere anume raporturile actuale din ținuturile țării românești cu hotarele mărite.

Una dintre ideile, în jurul căreia se comite multă vorbărie, este ideia de unificare sufletească între frații români.

Nu este zi, în care să nu auzim sau să nu citim cuvintele de «*unire sufletească*», «*unificarea sufletelor*», «*colaborare armonică*», «*puterea zace în unire*» ș.cl. In cinci ani de viață națională în România întregită, frazele acestea, cu toată sonoritatea lor, încep a se banaliza binișor, efectul lor scade cu fiecare zi.

Ca să ne cunoaștem mai bine pe noi înșine, credem că nu-i de prisos, să ascultăm cum gândește, între alții, și pomenitul scriitor elvețian. El zice cam următoarele:

In principiu judecăm așa: Cu cât sânt mai multe ziare și cărți, cu atât se vor răspândì mai ales cunoștințele de tot felul spre folosul și fericirea publicului. In faptă însă vedem că sofiștii, bârfitorii și toți ceice știu să mânuească vorba și condeiul, exploatează cartea și ziarul întru promovarea intereselor proprii.

Pe lângă tipăriturile care cultivă cinstea, cultura și omenia fără gânduri ascunse, eată și droaia de tiparuri care samănă neîncrederea prin svonuri exagerate sau falșe, prin viclene restălmăciri, și creiază astfel curente nesănătoase și primejdioase.

Cu cât citești gazete mai multe, cu atât ți se prezintă lucrurile mai puțin lămurite: nu poți găsì informațiuni desinteresate nici în chestiuni de afaceri negustorești, nici în chestiuni de partide politice, sau acte publice. Dacă cineva ar crede pe cuvânt tot ce a citit într'un interval de câteva zile, ar trebuì să ajungă la concluziunea: în toată țara nu există decât oameni slabi și pătați, abea rămân cu fața curată — câțiva scriitori dela gazete...

Nedumerirea se înstăpânește atât asupra omului din popor, cât și asupra intelectualilor. Tertipuri, dedesupturi, trageri pe sfoară găsești pretutindeni: în politică, în finanțe, în literatură, în religie, — b. o. sectele, — și chiar în știință. Urmarea e că *toți* sânt înșelați; căci și ceice înșală pe alții cu mai multă îndemânare, totuși sânt înșelați la rândul lor când au trebuință să se sprijine pe sinceritatea altora.

De aici urmează *înjosirea* vorbei omenești: Se spune ceeace ce-ți folosește, și nu ceeace este adevărat.

Nu osândim pe cei ce prețuesc o cuvântare elegantă sau o scriere atrăgătoare. Dar, nu urmează că lucrurile cele mai bine spuse și cele mai bine scrise sânt și cele mai bune. Vorba trebue să slujească fapta, și nu să o acopere în uitare prin împodobire prea multă. Asupra lucrurilor mari nu trebue să se arunce vălul unei cuvântări decorative, izvorâte din dsșertăciunea unui scriitor sau orator. Simplicitatea rămâne totdeauna cea mai convingătoare și cea mai puternică. Emoțiuni, dureri, avânturi mari sânt mai bine redate printr'un gest, o privire, un strigăt, decât prin cele mai frumoase fraze. Ca să convingi, trebue să fii sincer, cumpătat, simplu în exprimarea sentimentelor tale, fie în public, fie în particular. Niciodată să nu treci măsura. Aceasta este miezul lucrului.

Vorbirea variază nu numai după climate, ci și după epoce. Limba de astăzi b. o., este cu mult mai simplă decât a generației dela sau după 1848; — dar ceva ne deosebește prea mult de înaintașii noștri: *nervositatea* noastră, din care își iau naștere exagerările.

Avem sistemul nervos turburat, aproape bolnav. Cuvintele nu mai au aceeaș influență, ca asupra omului normal. Nervosul nu se mulțumește cu vorba simplă când vrea să-și exprime sentimentele; și astfel, în convorbiri din viața zilnică, în teatre, în literatură, — în politică mai vârtos, — cuvântul liniștit și măsurat este suprimat prin cuvântul svăpăiat: *Acesta* ne place.

Răul se găsește în noi înșine. Scrisul nostru este al unor sbiuciumați și descreerați; peana înaintașilor noștri alerga pe hârtie mai cu siguranță, mai odihnită. Viața modernă ne face nerăbdători, trăim în neintreruptă tremurare, care se resimte în vorbirea și scrisul nostru. Starea aceasta ce ne prevestește? Ce bunătăți pot să izvorească din obișnuința de-a exagera în vorbire? Nimic, decât iritarea firilor, discuții lungi și sterpe, judecăți pripite, raporturi sociale otrăvite, și o înrăurire educativă păgubitoare tinerimii: eată primejdia desfrâului în vorbire!

*

Realizarea unificării sufletești se poate face numai după ce ne vom analiza însușirile caracterului nostru, înlăturând pornirile prea egoiste și ambițiile personale, și înlocuindu-le cu un interes mai pronunțat pentru cauzele obștești. A sta mândru și nepăsător, sau a critica neîncetat pe cei muncitori, a nu lucra din greu, ci mai ales a vorbi multe, când este atâta de îndreptat în toate instituțiile publice, însemnează a ne depăna viața stând pe loc.

Cine voește să promoveze binele general, să cugete din când în când și la: primejdia vorbelor multe, despre care scriu alții așa de adevărat.

Sprijiniți Crucea Roșie Română. Comitetul central al Societății Crucii Roșii București, a hotărât consacrarea unei săptămâni a Crucii Roșii din 16—23 Decemvrie 1923, în care se organisează serbări pentru sporirea fondurilor sale. Filialele societății fac propagandă întru sprijinirea acestei instituții atât de însemnate în pace și în războiu. Fiecare cetățean e dator să contribue obolul său pentru scopurile Crucii Roșii, care în anul acesta împlinește 60 de ani de existență.

Noul patriarh din Constantinopol. Au fost candidați: mitropoliții din Niceea, Brusa și Calcedonia. Mitropolitul *Grigorie* de Calcedonia, obținând majoritate de voturi, a fost proclamat patriarh ecumenic și arhiepiscop de Constantinopol sub numele de *Grigorie VII.*

Noul patriarh a fost întronat oficial, cu ceremonialul de rigoare în 13 l. c.

Grigorie VII e al 247-lea patriarh. El e născut în Creta în 1848 și a urmat studiile la academia teologică din Halki. După ce a ocupat posturi eclasiastice la Rodos, Irakleion (Creta), Seres și Cysic, în 1913 a fost numit mitropolit de Calcedonia (Kadichioi); iar în 1914 a fost ales membru al Sf. Sinod.

Noul patriarh, Grigorie VII, a declarat că e conștient de înalta s'a misiune, pe care o va exercita conform dorințelor creștinilor ortodoxi din Turcia. In ce privește acuzațiile aduse de adversarii săi, patriarhul a spus că sânt lipsite de orce importanță, de carece el n'a avut nici o legătură cu agenții politici ai Greciei.

In românește. Ministrul instrucțiunii publice impune școalelor minoritare ca: limba română, istoria română și geografia țării să fie predate românește. Inspectorii învățământului din Ardeal au constatat de altfel, că b. o. în școalele maghiare istoria și geografia țării erau obiecte de adevărată batjocură. Numirea de «olàh» cu intenție insultătoare, ștergerea cuvintelor «patria noastră» despre România, gruparea evenimentelor din istoria noastră, pentru a scoate la iveală crime și imoralități și a răspândì dispreț pentru poporul român și alte făptuiri de acelaș fel, îndreptățesc luarea de măsuri în consecvență.

Luați și citiți
Calendarul Bunului Creștin!

Intru pomenirea lui Andrei Şaguna

— Şedinţă festivă —

Societăţile de lectură «Andrei Şaguna» a studenţilor în teologie şi a elevilor şcoalei normale din Sibiu au ţinut Duminecă, în 3/16 l. c., în memoria patronului lor, în sala prefecturii judeţului, o bine reuşită şedinţă festivă, la care a luat parte un public ales şi numeros, civili, militari şi preoţime împreună cu I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae*.

Corul societăţii studenţilor în teologie şi corurile şcoalei normale au executat câteva admirabile bucăţi religioase (Cerurile spun mărirea lui Dumnezeu, de Davidov. pentru cor de bărbaţi, Cântec de Crăciun, de Adam, p. 4 voci egale, cântat de corul de fete al şcoalei normale, şi Astăzi tot trupul, concert bisericesc pentru cor mixt) sub conducerea profesorului de muzică T. Popovici şi a părintelui N. Topolog.

Două disertaţii: Educaţia prin cultul oamenilor mari, de G. Zemora, student în teologie, şi Formarea sufletului românesc prin şcoala lui Şaguna, de N. Ilea, din cl VIII normală, ne arată că în institutele arhidiecezei noastre se desfăşoară muncă nepregetată pentru atingerea idealului, către care trebue să năzuim cu trudă desinteresată. Recitările unor poezii potrivite şi inteligent predate de Gh. Secaş, stud. în teologie, şi Viorica Stroia din cl. VIII normală, au fost asemenea ascultate cu plăcere.

Comemorarea marelui Arhiereu, din partea tinerimii noastre şcolare, s'a prezentat într'o atmosferă de evlavie şi însufleţire sinceră.

Şedinţa festivă s'a terminat prin cuvintele de mulţumire ale I. P. S. Sale Mitropolitului *Nicolae*, adresate publicului prezent pentru atenţiunea manifestată şi de astădată faţă de producţiunile tineretului crescut în duhul lui Şaguna. Înaltul prelat laudă bunul obicei al tinerimii de a-şi aduce aminte în mod sărbătoresc de mai marii săi binefăcători şi îndeamnă pe viitorii preoţi şi învăţători să povăţuiască poporul în spirit evanghelic prin împreună lucrare.

Ideea naţională

a fost subiectul conferenţei ţinute de dl *O. Goga* Dumineca trecută în sala Teatrului naţional din Cluj. Poetul poftit de studenţii universitari, a desfăşurat acest subiect, arătând cu marele său talent, cum ideea naţională iese biruitoare pretutindeni, şi cum ea treue să triumfe şi la noi. Dacă am scăpat de robia Egiptului, zice vorbitorul, nu pu em începe o nouă robie, ce ameninţă să ne facă sclavi fără semne de împotrivire din partea românească. De aceea o luptă energică trebue pornită împotriva presei înstrăinate din ţara noastră. Să fim îngăduitori, dar să nu uităm că trebue să fim numai noi în luntrea noastră şi să luăm măsuri *să nu ne înecăm*. Studenţimii, care a simţit primejdia, oratorul îi zice: Se spunea odinioară: «Vorbiţi, scrieţi, româneşte», astăzi trebue să zicem: «Simţiţi, simţiţi ideea naţională, voi vestitori ai biruinţei de mâne, studenţii!»

După conferenţa, primită cu mari ovaţiuni — pe lângă toată agitaţia, desvoltată înainte de conferenţă împotriva poetului, în coloanele Patriei, — studenţimea universitară a făcut dlui O. Goga o entuziastă manifestaţie şi l-a condus în cântece naţionale până la hotelul unde locuiă.

Din Iugoslavia

— Chestia bisericească —

Despre discuţiile urmate la Timişoara, în conferenţa comisiunii sârbeşti şi româneşti, *Graiul Românesc* din Panciova primeşte, în chestia bisericească, următoarele amănunte:

In această chestie comisiunea română pretindea, ca biserica să fie a tuturor românilor din Iugoslavia; pe când comisiunea sârbă susţinea, că este vorba numai de românii din Bănat pentru cari dânşii au autorizaţia de a trata. După lungă desbatere comisia română a cedat şi s'a luat protocolul: «Biserica românilor din Banatul sârbesc».

Altă divergenţă era chestia episcopiei sârbeşti din Timişoara, pe care sârbii o pretindeau cu toată seriositatea. Românii au respins cererea şi au ajuns la înţelegere: Pentru sârbii din România să fie un vicar-arhiereu în Timişoara, pentru românii din Iugoslavia un vicar-arhiereu în Vârşeţ.

Amândoi în cele administrative sânt absolut independenţi şi numai în cele canonice spirituale atârnă dela episcopul din Arad, ear la noi de episcopul din Vârşeţ.

Biserica noastră va avea de bază «Statutul organic» şi îşi va forma pe lângă Vicarul-arhiereu în Vârşeţ un Consistor, sinod eparhial, îşi va alege deputaţi conform numărului sufletelor, tot aşa cum a fost la Caransebeş. Toate averile şcolare, fundaţionale, mobile şi imobile rămân intacte proprietăţi ale bisericii. Chestia mănăstirilor, a averii «Trandafir» încă nu s'a rezolvat.

Protopopii şi preoţii pot fi aduşi din România pentru întregirea parohiilor.

Teologii români din Iugoslavia pot studia în România, ear teologii sârbi din România pot studia la Carlovăţ...

*

De altă parte, se vestesc măsuri aspre, îndreptate împotriva bisericii noastre din acelaş Bănat sârbesc. Se constată anume, că pământurile bisericeşti sânt în partea cea mai mare secvestrate, ear cele rămase supuse unor impozite aşa de mari — dela care sânt scutite sesiunile parohiale folosite de preoţii sârbi! — încât ele silesc preoţii să se refugieze. După o sesiune parohială se impune spre pildă o «dare de avere» dela 9—16000 monedă jugoslavă, o «dare directă» dela 3—6000 dinari şi o dare de venit dela 1—3000 din., astfel că dările preotului român fac $^2/_3$ din venitul său. Această măsură a reformei agrare sârbeşti îndreptată exclusiv împotriva bisericii româneşti şi a şi avut efectul că cele mai multe comune cu mii şi mii de suflete româneşti au rămas fără preot. Aslfel comuna Retişor cu 1783 români, din 2 preoţi pe cari i-a avut acum un an, a rămas fără nici unul, comuna Sân Mihai cu 4150 români a rămas din 2 preoţi cu 1, Sredi tea cu 819 români din 1 cu 0, Voivodinţi cu 1590 români din 2 cu 0, Oresaţ cu 770 români din 1 cu 0, Toracul mic cu 3140 români din 3 cu 1, Biserica Albă cu 980 români din 1 cu 0, Omoliţa cu 485 români din 1 cu 0, Petrovaselo cu 6411 români din 2 cu 1, Panciova cu 900 români din 2 cu 0, Satul nou cu 6700 români din 2 cu 0, Grebenaţ cu 2900 români din 3 cu 1, şi aşa mai departe.

Eată o situaţie dintre cele mai triste, care nu poate lăsa nepăsător pe nici un român.

Conferenţa preoţească a tract. Bran*

I

In ziua de 13/26 Noemvrie 1923 s'a ţinut conferenţa preoţească de toamnă, — în număr aproape complet, — a tractului Bran în fruntaşa comună Zărneşti.

S'a oficiat serviciul divin cu pomenirea morţilor, foştii parohi ai acestui tract şi a arhiereilor, servind parohii Iliariu Reit din Poarta, I. Dragolea din Vulcan şi Gh. Preşmerean din Codlea. Cuvântarea la sfârşitul sf. liturghii a ţinut o parohul I. Nan din Râşnov, explicând pericopa zilei. A fost o cuvântare perfectă din toate punctele de vedere şi apreţiată pe deplin reuşită de întreaga preoţime prezentă.

După serviciul divin s'a întrunit preoţimea în şcoală, unde s'a deschis conferenţa de păr. protopresbiter I. Hamsea. A relevat misiunea sfântă a preoţimii de azi pentru întronarea vieţii religios- morale a poporului nostru dreptcredincios, a cerut preoţimii ca şi pe mai departe să lucreze cu aceeaşi conştienţiositate şi zel pentru biserică şi popor, căci cât de târziu şi forurile superioare lumeşti vor apreţia după merit munca devotată a clerului ortodox român.

Tema «*Rolul social al preotului*», lucrată şi comunicată de parohii Gh. Preşmereanu şi N. Cărmănuş, a fost alcătuită cu multă râvnă.

Dar, pentru a concretiza din viaţa practică mai intensiv rolul social al preotului, s'a încredinţat această lucrare parohului Gh. Babeş pentru conferenţa de primăvară.

In tema «*Cauzele lipsei de succes a cuvântării bisericeşti în ziua de azi*», lucrată de preotul Valeriu Puşcariu, s'a insistat pe lângă faptul ca preotul şi familia sa prin toate manifestările să fie bun exemplu poporului. Conferenţiarul a vorbit despre calităţile ce trebue să întrunească predicatorul, despre alegerea materialului predicei, despre dispoziţia sufletească şi cunoştinţele ce le au cei-ce ascultă pe predicator ş. a.

Au luat parte mai mulţi preoţi la discuţii şi la criticele temelor.

A urmat raportul despre activitatea cercurilor religioase, presentat de preşedinţii fiecărui cerc religios.

Aici s'a discutat despre impresia profundă asupra sentimentelor religioase ale credincioşilor în ce priveşte serviciul divin cu mai mulţi preoţi in sobor, şi despre rezultatele covârşitoare ce urmează pentru biserică şi popor din aceste întruniri, despre succesul moral-cultural, al întrunirilor în aceeaş comună şi zi, a cercurilor religioase preoţeşti şi culturale învăţătoreşti, — a acestor două tagme principale dela sate, dela activitatea cărora atârnă întotdeauna bunăstarea şi materială obştească a poporului, pe care sânt chemaţi să-l lumineze şi conducă spre cele bune şi folositoare.

La «Propuneri», se primeşte a parohului I. Dragolea, care propune, ca Veneratul consistor arhidiecezan în înţelegere cu celelalte foruri superioare bisericeşti ortodoxe din întreg Regatul să lucreze, ca:

având în vedere, că preoţimea ortodoxă română numără la 30—40 mii de preoţi,

având în vedere că ceice sânt sau au fost în conducerile bisericeşti, cunosc mai bine toate lipsurile bisericii şi vor lucra mai intensiv pentru ca biserica să-şi poată îndeplini misiunea sfântă, ce s'a încredinţat de întemeietorul ei Isus Hristos, va putea mai uşor — fiind în cunoştinţă deplină de cauză — să înlăture impedimentele ce îngreunează activitatea binefăcătoare a bisericii:

Ca ministru al cultelor să fie designat totdeauna o persoană de caracter pronunţat moral-bisericesc, chiar din tagma preoţească, şi care persoană s'a distins prin munca ce a depus pe terenul vieţii noastre bisericeşti spre binele poporului şi al statului.

S'au mai discutat diferite probleme pastorale, şi pe urmă par. protopresbiter I. Hamsea — care conduce cu mult tact şi înţelepciune tractul acesta, — fiind exhauriată ordinea de zi, închide şedinţa. Pr. *I. D.*

II.

Despre aceeaşi conferenţă primim al doilea raport, din care vom reţinea mai ales unele observări critice. Eată raportul:

Demult nu s'a scris nimic despre activitatea preoţimii din părţile noastre, ceeace a îndemnat pe mulţi să creadă, ba ni s'au făcut observări, că această preoţime doarme somnul dreptilor...

Ci, învinuirea este nedreaptă.

Căci preoţimea din tractul Bran, conştie de chemarea sa, lucră cu pricepere şi spor, atât pe terenul pur bisericesc, cât şi pe cel social.

Convenirile sale, în sinoade protopopeşti, în conferinţe sau cercuri religioase, nu sânt împlinirea de formă a unei datorinţe. Stereotipica formulă: «lucrarea deplin succesată şi conferenţiarului i se aduce mulţămită protocolară», nu mai are loc cu înlesnirea din trecut.

Critica obiectivă, prietenoasă, dar severă, face pe conferenţiar să aprofundeze materia ce o tractează, să se pregătească temeinic, să-şi pună în aplicare toate cunoştinţele şi forţele spirituale, pentru a mulţumi auditorul...

In vorbirea sa de deschidere păr. protopop, arată munca ce aşteaptă pe preoţime şi direcţia în care să muncească, mai ales acum în vremurile schimbate în care trăim. Războiul trecut a schimbat mult viaţa religios-morală a credincioşilor, multe vicii până acum aproape necunoscute s'au încuibat în popor. Diferite secte asaltează temeliile bisericii străbune, sprijin şi ajutor nu avem aproape de nicăiri, — deci trezvie, muncă şi abnegaţiune se cere dela preoţime, ca astfel *prin noi înşine* să punem stavilă relelor ce ne încunjoară.

Pentru tema: «Rolul social al preotului» au intrat 3 lucrări: a păr. Preşmereanu din Codlea, Cărmănuş din Fundata şi Balca din Moeciul sup., care bolnav fiind, totuşi şi-a ţinut de datorinţă să fie cu duhul între noi; ear la a doua temă: «Care sânt cauzele pentru care predica

* Cu întârziere, din lipsa de spaţiu.

nu are influinţă în popor» a intrat o singură lu rare, a păr. cap. Val. Puşcariu.

Părintele Preşmereanu, venit de curând în tractul nostru din Treiscaune, s'a încercat să arete rolul social al preotului. In limbă fluentă avântată, vorbeşte autorul, ascultat cu încordată atenţiune.

In critica ce a urmat, susţinută de preoţii: G. Enescu, Piso, Babeş şi reasumată de presidiu, s'a recunoscut zelul şi munca depusă de disertant. S'a constatat însă că Sf. sa a avut darul de a delecta pentru moment auzul, dar n'a avut norocul ca lucrarea să lase urme trainice în suflete, puncte de razim şi orientare în mintile ascultătorilor. S'a mărginit mai mult la chestiuni principiale, fără a resuma şi concretiza care anume ar fi rolul social al preotului în împrejurările schimbate în care trăim.

Acelaşi lucru s'a spus şi despre disertaţiunea cetită de păr. Cărmănuş. De aceea conferenţa a însărcinat cu lucrarea de nou a acestei teme, pentru conferinţa de primăvară, pe păr. G. Babeş.

In tema: «Care sânt cauzele pentru care predica nu are influenţă în popor», păr. cap. V. Puşcariu ar fi avut succes dacă după cum reiese din critica ce a urmat, nu ar fi făcut introducerea aşa de lungă, cât însaşi jumătate tema, în care a vorbit de toate, numai la obiect nu, şi dacă către sfârşit n'ar fi insistat asupra unei chestiuni pur personale, pentru care lucru, conferenţa şi a spus cuvântul destul de apăsat.

Preşedintele resumând cele spuse în critică de păr. G. Enescu, Preşmerean, Piso, Babeş, constată că predica n'are influinţă în popor, atât din vina predicatorului, cât şi a auditorului. Nici unul, nici altul nu sânt deplin pregătiţi. In seminar ar trebui să se dea mai multă desvoltare şi atenţiune retoricei bisericeşti. Elevii din cursurile ultime ar trebui obligaţi a predica în biserică la utrenie şi vecernie în prezenţa tuturor seminariştilor sub controlul profesorilor. De altă parte auditorul trebue pregătit din vreme pentru ca să poată urmări cu interes şi folos desfăşurarea unei predici. Această pregătire să înceapă din casa părintească, să se continue în şcoala de toate zilele, de repetiţie, de aduţi, şi peste tot să se introducă catechizarea tinerimii.

Predicatorul ca şi pedagogul, să ţină seamă de ideile aperceptive ale publicului. Predica să nu fie lungă, nici ţinută în termini abstracţi. Să fie presărată cu pilde, cu exemple, scoase din sf. scriptură, din viaţa de toate zilele, din istoria universală şi naţională. Limba să fie uşoară, dicţia rară şi o armonie completă între ceea ce spune în predică şi purtarea în viaţă a predicatorului.

Dintre hotărârile mai însemnate ale conferenţelor amintesc:

1. Ministerul cultelor a edat o excelentă revistă: Cuvântul. Dnii inspectori generali Gh. Mugur şi I. Savin în Nr. 10—12 din Iunie 1923 anunţă sistarea revistei. Dispariţia «Cuvântului» a produs adâncă mâhnire în preoţimea acestui tract, căci conţinutul lui bogat şi select corespundea întru toate sufletelor însetate de lumină şi cultură ale preoţimii. De aceea conferenţa roagă pe P. V. Consistor să intervină la minister să continue edarea «Cuvântului» fie şi pe lângă abonament.

2. Congrua, acest neînsemnat salar, ni se împarte cu întârziere de câte 5—6 luni. Se zice că din lipsa de personal la compunerea statelor. Dacă într'adevăr aceasta e pricina, de ce nu se descentralisează afacerea? Să se însărcineze dnii protopopi cu facerea statelor şi congrua să se ridice dela percepţiile cele mai apropiate. Reţinerile legiuite să se facă prin protopopi. Conferenţa roagă pe P. V. Consistor să intervină la ministru ca: congrua să se plătească cel mult în luna din mijloc a fiecărui cuartal.

3. Discuţiune interesantă s'a încins în jurul proiectului de pensionare preoţesc. Acest proiect cuprinde unele dispoziţiuni păgubitoare, cu deosebire preoţilor mai bătrâni. Un astfel de preot voind să se pensioneze, ar trebui să-şi răscumpere anii serviţi, cu 30, 40, 50 până la 70,000 lei. Ori, dacă ar dispune de această sumă, ar depune-o la vr'o bancă, i-ar aduce un venit anual de 2800—5000 lei, plus capitalul, care rămâne proprietatea exclusivă a dânsului şi n'ar mai reflecta la pensie...

N'ar fi de prisos, dacă şi alte tracte şi-ar spune cuvântul la hotărârile de mai sus.

Pr. George Babeş.

INFORMAŢIUNI

Consistoriul arhidiecezan de Alba-Iulia şi Sibiu, în şedinţa plenară din 17 Decemvrie n. ţinută sub presidiul mitropolitului nostru *Nicolae* a numit protopresbiter al tractului vacant al Sibiului pe parohul Emilian Cioran din Reşinari. Administrator protopopesc al nou înfiinţatului tract al Oltului cu sediul în Şercaia pe profesorul Vasile Stoicanea din Făgăraş, ear de adm. prot. al tractului nou din Elisavetopole pe prof. Romul Albu de acolo.

Hirotoniri. I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* a hirotonit în 27 Nov. a. c., pe diaconul Silviu Manu întru presbiter pentru parohia Balomir, ear pe clericul Nicolae Moldovan întru diacon. In 2 Dec., pe diaconul Nic. Moldovan, întru presbiter pentru parohia Teline şi pe clericul Octavian Medrea întru diacon. In 3 Dec., pe diaconul Oct. Medrea întru presbiter pentru parohia Sălaşul de sus.

Închinat României. Ziarul cehoslovac *Prager Presse* a închinat un număr mai nou al său special României. Lucru asemănător ar trebui să facem şi noi pentru aliaţii noştri politici dela Praga. Numărul special din *Prager Presse*, bogat ilustrat, se ocupă de stările culturale dela noi. Conţine articole de politică şi de literatură, în traduceri, din scriitorii noştri de seamă: Alecsandri, Eminescu, Iorga, Coşbuc, Caragiale ş. a.

Preot osândit pentru lesa majestate. Tribunalul din Târgu Mureş a pedepsit cu închisoare de 8 zile şi amendă de 5000 lei pe un preot romano-catolic din comuna Sâmtioana, cu numele Keferi Andraş, acuzat că în ziua încoronării dela Alba-Iulia a declarat în public: «Acum se încoronează regele valahilor.»

Năvală la biserici. Un geolog rus, Pavlov, se spune că ar fi prorocit potop de ape, asupra Rusiei, pentru ziua de 20 Decemvrie 1923. Ţărănimea satelor ruseşti, plină de spaimă, dă năvală la biserici şi se ţine de post şi rugăciune. Un mic potop. în capul boşevicilor, ar fi poate spre folosul lor.

In Ianuar 1924 declaraţii nouă de venituri. Ministerul de finanţe a trimis administraţiilor financiare din toată ţara formulare nouă care să fie puse la dispoziţia contribuabililor pentru declararea veniturilor de tot felul, realizate pe anul financiar 1923 care expiră, în vederea impunerilor anuale.

Congresul presei. Al doilea congres al presei din România s'a deschis Duminecă, în 16 l. c., la Cluj. In sala prefecturii judeţului s'au întrunit congresiştii la ora 4 d. a. Au luat cuvântul: dl Const. Bacalbaşa, preşedintele comisiunii de organizare, reprezentanţii sindicatelor de presă şi notabilităţile autorităţilor locale. La festivalul de seară, ţinut în Teatrul naţional, dl C. Balcalbaşa şi-a desfăşurat conferenţa: Cum ajungi ziarist. Ieri, Luni, şi astăzi Marţi, congresul s'a ocupat cu chestiuni de organizare privitoare la presă şi ziarişti.

Taxarea scrisorilor pentru străinătate. In preajma serbătorilor se trimit foarte multe cărţi poştale şi scrisori în străinătate. Dacă ele nu sânt timbrate suficient, rămân neexpediate. Oficiul poştal aduce oficial la cunoştinţa tuturor că: Pentru ţările Austria, Ungaria, Jugoslavia, Cehoslovacia, Polonia şi Italia, cărţile poştale trebue taxate cu mărci în valoare de 3 Lei, ear scrisorile cu 4 Lei 50 bani. — Pentru toate celelalte ţări, cărţile poştale se vor taxa cu 4 lei, ear scrisorile cu 6 lei. Aceste taxe se vor pune în mărci poştale (fără timbre de ajutor) nu în altfel de timbre. Să se ţină seama de aceasta, fiindcă scrisorile care nu sânt suficient taxate cu mărci, poştale, nu se expedează.

Emigranţi numeroşi vor fi înapoiaţi din portul New York, căci cota multor ţări pe restul anului este completă. Peste zece mii de emigranţi din lumea întreagă aşteaptă controlul în faimoasa Ellis Island, spre a putea intra în America. Zilnic se examinează în zisa insulă între 3—4000 de pasageri. Insula s'a umplut cu emigranţi care trebue să aştepte până la clarificarea situaţiei lor. Sânt acolo ruşi, greci turci şi 50 de români veniţi fără banii ceruţi şi cu acte în neregulă sau bolnavi, cărora nu li se admite intrarea. Legea emigrării fixează cota anuală de fiecare ţară la 2 la sută din totalul locuitorilor acelei ţări în Statele-Unite la 1910.

Vrednic lucrător în via Domnului. Dintr'o scrisoare primită astăzi dela dl Dumitru A. Popa, agronom regional în Nocrich, reţinem următoarele: Cu ocazia trecerii mele prin Alţina, întâmplător am cunoscut pe bătrânul preot Ion Petrişor despre care auzisem multe lucruri bune şi demne de imitat. Amintesc câteve din faptele sale: Ca preot în comuna Cornăţel păr. Ion Petrişor, a stăruit de s'a zidit casa parohială, a reparat biserica, a esoperat dela comuna politică un pământ pe seama bisericii, aducând pe acele vremuri 2—300 florini arenda. Salarul învăţătoresc l-a pus în sarcina alodiului comunal, ştergându se repartiţia de pe popor. A îndemnat sătenii să cumpere o moşie de 300 jugăre, cu 56,000 florini, dela un conte, — astăzi pământul valorează sute de mii de lei. Ca preot în Alţina a înfiinţat o societate românească, cumpărând o maşină de îmblătit, scăpând astfel de sub tutela saşilor; a înfiinţat bancă populară sistem «Raiffeisen» primind spre fructificare depunerile membrilor, şi înlesnindu-i cu împrumuturi. In 1 Ianuarie 1913 a pus bază unui fond parohial cu 400 coroane sau 200 lei azi, care prin creştere a ajuns la suma de 6100 lei, ce se întrebuinţează pentru cheltuelile bisericii. Prin a sa stăruinţă s'a cumpărat pe seama bisericii fără a da un ban biserica, 300 jugăre cu 68.000 lei, care proprietate, conform legii agrare, s'a expropriat în folosul sătenilor săraci. Fapte, ce vorbesc dela sine despre un preot, care — nu este nici măcar decorat.

Femeea japoneză este la înălţimea chemării. In urma dezastrului din Japonia, toate femeile au pornit curent de luptă contra luxului, ne mai purtând decât haine ieftine. Bine ar fi, dacă în alte ţări femeile n'ar aştepta dezastre ca cel din Japonia, pentru a începe lupta contra luxului aducător de nenorociri.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrală. Duminecă trecută, la Priceasnă a predicat în catedrala noastră dl I. Grovu, referent consistorial.

Mulţămire. Pentru pomul de Crăciun al orfanilor din Orfelinatul bisericii noastre, dl *Dr. Vasile Stan*, directorul Şcoalei Normale «Andrei Şaguna» din Sibiu, ni-a trimis un dar de 200 lei, întru amintirea şi pomenirea în Domnul adormitei sale soţii: Ana. Ii aducem şi pe calea aceasta mulţumirile noastre. Pentru odihna adormitei în Domnul ne vom ruga de Crăciun împreună cu micuţii orfani. *Direcţiunea Orfelinatului ortodox din Sibiu.*

Teatru. Vicleniile lui Scapin, comedia în 3 acte a lui Moliére, jucată Sâmbătă de compania teatrală Astra, sub direcţia dlui N. Băilă, a dat ocazie dlui C. Antoniu să ne arate străduinţele sale în zugrăvirea ştrengăriilor explicabile, săvârşite de isteţul Scapin. Ni l-a înfăţişat cu siguranţă în mişcări şi gesturi şi cu mult natural. Dnul Antoniu este actor care îşi ştie stăpâni rolul, e figura foarte simpatică şi talent nu de toate zilele. Notă bună aducem şi colegilor săi, dlor Velculescu (Geronte) Hociung (Argante), Polizu (Octav), Grigoriu (Silvestru). Cu piesa lui Moliére s'a încheiat seria întâi a reprezentaţiilor — prea puţine în patru săptămâni. După o pauză de 14 zile, teatrul îşi va relua activitatea. Incepând cu 1 Ianuar 1924, piesele ni se promit mai variate, mai dese şi cu mai mici întreruperi ca până acum. Dar, pentru a putea juca lucrările dramatice câte ni s'au pus în vedere, ar fi de dorit să primească roluri şi dl director al trupei, — aceasta este părerea publicului, care a asistat la prima serie de reprezentaţii.

Răscumpărare de felicitări. Dl Nicolae Işan îşi rescumpără felicitările de ziua onomastică cu Lei 50 — dăruiţi fondului «Victor şi Eugenia Tordăşianu» pentru înzestrarea fetelor al Reuniunii meseraşilor români din Sibiu.

Aviz. La conferenţele aranjate de despărţământul Sibiu al «Asociaţiunii» şi «Asoc. gen. a prof. sec.» Secţia Sibiu, în 6/19 Decemvrie c. (ziua de Sfântul Nicolae) la ora 6 seara va vorbi, în locul dlui advocat Dr. Lucian Borcia, care este împiedicat de a ţinea conferenţa dsale, anunţată în program, în această zi, ca suplinitor: dl senator Petru Drăghici, despre «Problema calendaristică», care în timpul din urmă a fost obiect de discuţie în ziaristică şi în cercuri largi sociale şi bisericeşti şi, după însemnătatea ei, merită să fie cunoscută mai de-aproape şi de publicul nostru.

Trupa germană, înapoiată dela Braşov şi Mediaş, va da reprezentaţii până la sfârşitul lui Decemvrie. Primele reprezentaţii, bine cercetate ca de obicei, s'au ţinut Duminecă, în matineu la ora 3 şi seara la ora 7 jum. S'au jucat comediile: *Ce voiţi?* de Shakespeare, şi *Impertinentul* în 3 acte Verneuil. In aceste piese de valoare s'au distins dnii Benofsky, Krassov, Lorandt, Lenz şi damele Dorna, Falkner, Nitka, Andersen.

Anunţ. Conform ordinului ministrului de interne Nr. 88936 din 1 Decemvrie 1923, termenele prevăzute la articoiele 3, 4, 5 şi 9 din regulamentul legii relative la vânzarea loturilor de case din intravilan: invalizilor, demobilizaţilor, funcţionari de stat, ofiteri etc. se prelungesc după cum urmează: Termenul de 15 Mai 1923 prevăzut la art. 4 pentru primirea cererilor, se fixează la 1 Ianuar 1924; Termenul de 15 Iunie 1923, prevăzut la art. 5 pentru complectarea actelor, se fixează la 1 Februar 1924; Termenul de 15 Iunie 1923 prevăzut la art. 3, pentru formarea listelor, se fixează la 15 Februar 1924; Termenul de 1 Ianuar 1924, prevăzut la art. 9 alin. 4 pentru facerea actelor de vânzare, se fixează la 1 Iunie 1924. *Consiliul orăşenesc.*

Transilvania revista Asociaţiunii, a apărut Nr. 10—12 din 1923, cu articole de: Dr. G. Preda, Dr. V. Branisce (despre A. Şaguna), Victor Lazăr (despre David Urs de Mărgineni), Dr. V. Gherasim (despre M. Eminescu), poezii, cronice, ştiri dela Asociaţiune ş. a. Abonamentul anual: 50 Lei pentru membri, 70 Lei pentru ceilalţi. Adresa: Sibiu, strada Şaguna 6.

In «Biblioteca meseriaşului român» editată de «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» au apărut următoarele 2 broşuri în a doua ediţie: 1. Nr. 2. «*Pribegii*», comedie în 2 acte, localizare după Nestroy de Dr. Sebastian Stanca. Preţul 5 Lei, plus porto poştal 1 Leu. 2. Nr. 4. Bucoavnă n'a învăţat şi umblă la însurat, sau «*Vlăduţul mamei*», comedie într'un act de Lupean. Preţul 4 Lei, plus porto poştal 1 Leu. — Se pot procura dela Reuniunea meseriaşilor, Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17, precum şi dela toate librăriile din Sibiu.

Nr. 876/1923 (163) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a **Crăciunel,** protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în Telegraful Român.

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiei dela stat.

Este casă parohială cu supraedificate pe fondul intern parohial, ca: şură, grajd, şopru, şi 21 jug. pământ arător şi fânaţ, apoi dela fiecare familie câte o ferdelă cucuruz, şi câte o zi de lucru (clacă).

Concurenţii îşi vor înainta rugările provăzute cu documentele necesare, la subsemnatul oficiu, în terminul deschis, şi se vor prezenta în vre-o Dumineecă sau sărbătoare în biserica din parohie spre a cânta, predica ori celebra

Cetatea-de-baltă, 18 Noemvrie 1923.

Oficiul protopresbiteral al tractului Târnava în înţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran,
protopop.

Citiţi

MEMORIILE

Arhiepiscopului şi Mitropolitului

Andrei Şaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustraţiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Şaguna despre fapte şi întâmplări momentuoase din viaţa sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Preţul: 25 Lei

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu,** se mai află de vânzare

Noul Testament

(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Şaguna

Preţul: crudo **Lei 4·—,** broşat **Lei 6·—,** plus porto postal **Lei 2·—.**

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal

în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu,** arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

La **Librăria Arhidiecezană din Sibiu** se află **de vânzare** următoarele

Tipărituri

Pentru şcoalele secundare:

Ziarul de cassă.
Ziare de clasă pentru licee şi civile, comerciale.
Coale pentru registrele de exibite.
Tipărituri pentru bugetele şcolare.
Procese verbale la examenele particulare.
Tipărituri pentru inventarele localelor şcolare.
Bilet de informaţie la insinuări pt. fiecare elev.
Bilet de admoniarea elevilor.

Pentru şcoalele primare:

Registre pentru absenţii şi clasificaţii.
Matricole şcolare.
Cronica şcolară.

Important pentru toţi Institutorii şi Invăţătorii

CHESTIUNI METODICE

VOLUMUL I

CUPRINZÂND:

Metodica Scris-Cititului şi a celorlalte materii ajutătoare

DE

STEFAN VELOVAN

profesor de pedagogie la şcoala normală de învăţători din Craiova

MARIN FLORESCU şi ILIE JIANU

institutori din Craiova, foşti institutori la şcoala primară de aplicaţie a şcoalei normale de învăţători din Craiova.

De vânzare la toate librăriile sau la Editura „Scrisul Românesc", Craiova.

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul visect 1924

Cuprinde bogată materie, cu multe chipuri

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Rugăciune (în versuri frumoase). Chipuri din viaţa lui Isus Hristos (Patimile şi Invierea), tâlmăcită cu vorbele Sfintei Scripturi. Cartea Cărţilor. In amintirea celor doi bărbaţi mari: Şaguna şi Lazar. Ziua de plată şi răsplată. Cum era figura Mântuitorului, după descrierea unui păgân. Sfântul Apostol Petru. Bunurile pământeşti. Norul, povestire. Primejdia vorbelor multe. Despre băutură. Lupta în contra beţiei. Ce fel de cooperative ne trebue? Despre post. Pogorârea Duhului Sfânt. Felurite şi interesante (1. Sfat potrivit; 2. Ingropat de viu; 3. Cămătarul ş. a.). Albinele. Glume. Sfaturi potrivite ş. a.

Calendarul Bunului Creştin are următoarele *chipuri:* Isus înaintea lui Pilat Isus spre Golgota. Isus între cei doi tâlhari. Isus răstignit. Punerea în mormânt. Invierea. Pogorârea Duhului Sfânt.

Afară de acestea conţine: figura lui Andrei Şaguna şi a lui Gheorghe Lazăr.

In celelalte părţi ale Calendarului se află: Cronologia, zilele şi lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni. Anunţuri ş. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediţii: o ediţie cu *Şematismul* bisericii ortodoxe române din arhidieceza de Alba-Iulia şi Sibiu, cu «Evidenţă» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheţi şi învăţători, — şi altă ediţie, *fără Şematism.*

Preţul: Ediţia cu Şematism 25 Lei; fără Şematism numai 7 Lei;

Plus porto postal Lei 5, şi sânt a se trimite înainte prin mandat poştal.

Librăriilor, pentru desfacere peste 10 exemplare, se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 8/21 Decemvrie 1923 Nr. 100

ASOCIAȚIUNII

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marția și Vinerea

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române

— Secția Sibiu —

S'a alcătuit comitetul de inițiativă pentru înființarea secției Sibiu a Societății ortodoxe. A lansat liste pentru înscrierea de membri și acum apelează la tot sufletul ortodox să dea mână de ajutor, cu obolul și cu munca, ce o poate pune în serviciul cauzei mari, pe care o reprezintă în țară Societatea ortodoxă.

Dintru început, la 1911, această Societate s'a născut, din nevoia de apărare a sufletului românesc și ortodox împotriva catolicismului cosmopolit, care da năvală în țară prin mulțimea institutelor și oamenilor din acelea, ademenind pe față la catolicism, fetițele din cea mai înaltă societate românească.

Mai târziu toată atențiunea Societății s'a concentrat asupra problemei de a ridica nivelul cultural și național al femeii române. Mijlocul cel mai potrivit s'a găsit prin înființarea de școale și internate pentru fetițe. Și, în vechiul regat, sânt o mulțime de astfel de institute de educație, cu o organizație și întocmire desăvârșită, într'o stare de înflorire, care constitue o mândrie a țării și o podoabă a culturii românești. Meritul incontestabil este în primul rând al doamnei *Alexandrina Gr. Cantacuzino*, prezidenta societății, dar nu mai puțin și al acelor doamne, cari s'au știut atașa și s'au pus cu tot sufletul în serviciul cauzei.

La noi, în Ardeal, abia a străbătut organizația. Avem doară câteva «Reuniuni de femei» cari s'au afiliat, intrând în organizația Societății, dela care au primit îndată ajutoare bănești și sprijin moral pentru trebuințele locale și pentru realizazarea scopurilor, pe cari le urmăreau. —

O inițiativă s'a făcut și la Sibiu, încă în toamna anului trecut, dar abia acum, de curând, s'a trecut la o acțiune mai precisă.

Societatea a pornit să se organiseze independent, ca filială sau Secție a Sibiului, alături de vechea «Reuniune a femeilor» cu trecut frumos, în deplina convingere, că ambele societăți se vor sprigini și întregi reciproc în activitatea lor, împărțindu-și munca.

Comitetul de inițiativă s'a întrunit în repetite rânduri, a ales prezidentă pe dna profesoară *Eugenia Tordășian*, vice-prezident pe dl *Dr. Gh. Preda*, director ospiciului de alienați, casieră pe dna *Paraschiva Floașiu*, ear secretar pe celce iscălește aceste rânduri.

Alături de această organizare s'au pus în discuție și problemele de cari imediat să se preocupe Societatea, ca să nu rămână, ca alte multe, o organizație stearpă, ce se mărginește a da unora titlul de «membru în comitet», întrunindu-se de formă și în ședințe.

Întâia problemă spre care s'a îndreptat cu drept cuvânt atențiunea comitetului a fost înființarea unui «cămin pentru elevele de școală», cari n'au posibilitatea să intre în internat. Două obstacole de neînvins s'au pus de-acurmezișul: lipsa de local, care, cu toată străduania, n'a putut fi obținut, și în al doilea rând și lipsa de mijloace.

In restimp am auzit că problema a fost prinsă de «comitetul școlar», care dispune și de mijloace. Noi sântem bucuroși să vedem îndeplinindu-se lucrul bun, din partea ori cui. Și Societatea, nu mă îndoiesc, va fi gata să dea tot sprijinul, pe care l-ar putea oferi.

Acum comitetul a pornit o acțiune, care poate fi dusă la bun capăt, și numai cu mijloacele de cari dispunem, fără prea mari jertfe materiale. Această inițiativă este un început de *caritate creștinească*, de asistență socială în spirit ort., care deși n'a fost îmbrățișată de Societatea ortodoxă ca o problemă de principiu, credem, că intră pe deplin în cadrele unei Societăți ortodoxe și naționale și așa cum o concepem noi.

In vârtejul vieții dela oraș se amestecă atâtea ființe tinere, fără experiență, fără cunoștință de viață, de cele mai multe ori fără alt razim, decât acela, pe care li-l poate da întâmplarea.

Să pornim dela *elevi și eleve* mai ales, cari mișună prin oraș, adăpostiți pe la gazde, ce nu pot și uneori nici nu se sinchisesc să le dea o supraveghiare și educație, care să le formeze caracterul, alături de iscusința minții, pe care le-o dă cartea.

Școala, cultura intelectuală, fără educația caracterelor este «o lampă purtată de hoți», «știința fără conștiință nu-i decât o ruină a sufletului», spun cei mai mari pedagogi. Un mijloc de control și de îngrijire a direcțiunilor școlare în această privință, văd eu în numărul pe mână, chipiul, beveta și uniforma ce se impun spre purtare elevilor. Dar și aceasta măsură poate fi eludată.

Fără concursul societății școala singură nu este în stare să dea caractere, să crească creștini, cum am vrea să fie toată lumea. Eată un teren de înaltă misiune pe seama membrelor societății ortodoxe din acest oraș: Să petreacă cu ochi atenți purtarea pe stradă a elevilor și elevelor, să-și ia informații despre atmosfera în care sânt nevoiți să petreacă aceștia la gazdele din aceeaș stradă. Să intervină la nevoie direct ori prin mijlocirea părinților, a directiunilor școlare sau și a altor autorități. Câtă îndreptățire la recunoștința părinților și ar câștiga dna care le-ar salva copilul dela o rătăcire și cât de obligați s'ar simți acești părinți să sprijinească la rândul lor Societatea ortodoxă și în provincie.

Apoi câți nevoiași și neajutorați bat stradele ori își tângesc viața intre niște ziduri. *Cerșetorilor*, ce n'au un adăpost și o mâncare caldă la zi, li s'ar putea veni într'ajutor în vre-un fel. Statul n'a ajuns să orânduiască și această dificilă chestiune, pentru care ar trebui să arate societatea mai mult îndemn. Apoi *bătrâni* neputincioși unde nu sânt, bătrâni cari n'au mijloace de trai, dar conștiința situației lor de altă dată și rușinea nu-i lasă să cerșească. Aziluri pentru astfel de ființe noi nu avem, deși n'ar fi sub demnitatea înaltei societăți românești, și a oamenilor aplicați să facă o faptă de binefacere, să se gândească și la instituții pentru nevoiești, nu numai la felul cât mai comod, pe care să l aibă traiul celui ce și altfel ar ști și ar avea de unde își face rosturile. Dacă noi, aici și momentan nu le putem da un cămin unde să-și trăească zilele bătrâneților amărâte, le-am putea totuși ușura soartea purtându-le de grije prin ofrande strânse anume. Aici un nou teren pentru fiecare membru, ca să știe măcar ce bătrân neajutorat stă în aceeaș stradă, ca să putem pe urmă face ceva pentru el.

Dincolo, între zidurile spitalelor bolnavi și în temniță, zac deținuți nenorociți pentru cari un cuvânt de mângâere, o vorbă de îmbărbătare, o carte de citit e o comoară, la care de sine, nu poate ajunge.

Și acum să venim la cei pentru cari avem mai mare răspundere. Sânt *ucenicii* dela meserii și negoț de o parte, de alta stă *tinerimea* venită aici dela țară ca să slujască. In grija cui este lăsată educația sufletească a acestora? Au doară n'au și ei un suflet și încă un suflet în desvoltare, care va apăsa greu în cumpăna vieții sociale, când vor fi ajuns la maturitate. Au și ei drepturi la viață, drepturi de cari puțini se preocupă.

Adevărat, răspund pentru ei în primul rând patronii şi stăpânii. Pentru ucenici şi şcoala, la care sânt obligaţi. Dar toţi aceşti factori nu pot, ori nu ajung să facă tot ce trebue făcut. Patronul vrea întâi câştig şi stăpânul lucru. Libertatea de a se gândi la sine nu o are ucenicul şi sluga decât Dumineca şi în serbători. Şi atunci nu ştie cum să-şi vadă de el însuşi, căci nimeni nu-i spune. Şi el, nepriceput, apucă drumul învăţat dela alţii, «uliţa» la tovarăşi, dacă cumva nu s'a dedat la alte îndeletniciri urâte.

Aici a trebuit să pună mâna repede şi cu de-a dinsul societatea noastră, vrând să fie credincioasă misiunii sale.

Ca un început aranjază, cu concursul corului şcoalei normale «Ardrei Şaguna», o serbare religioasă în catedrala ortodoxă, Duminecă în 10/23 Dec., a. c. la ora 3 jum. d. a. pe seama ucenicilor şi tineretului venit dela ţară să slujească la oraş. Intrunirile vor continua în Duminecile următoare şi la serbători, cu cântări, rugăciuni şi cuvântări de îndemn la o viaţă religioasă, la purtare creştinească. Ucenicii vor fi chemaţi să înveţe şi colinde pentru Crăciun.

Care patron nu vrea să aibă ucenic de omenie şi care stăpână nu-şi doreşte servitoare cinstită? *Pentru a ajuta cauzei însă, nici unul nici altul să nu-şi pregete osteneala de a-i îndemna pe cei de sub ascultarea lor să ia parte,* să nu lipsească dela aceste întruniri, chiemate a le înălţa sufletul, a le procura câteva clipe de adevărată plăcere şi bucurie senină. Prilejurile acestea vor căuta să fie izvor de înviorare, de învăţătură si povăţuire bună. Servitorii şi ucenicii dela stăpâni români să cheme cu ei şi pe tovarăşii lor, cari sânt în serviciu la cei străini de neamul nostru.

Mai mult decât numai să dea îndemn, patronii şi stăpânele înseşi, să nu-şi pregete a *premerge cu pildă*, arătând importanţă lucrului prin aceea, că *vin şi ei la aceste întruniri.* Servitoarea, care va vedea pe stăpâna ei venind să se roage alături de ea, şi ucenicul care îşi va simţi stăpânul aproape de el şi în biserică, se va pătrunde de mai mare dragoste şi respect, vor căuta să pună mai multă conştiinţă în lucrurile lor şi astfel vor răsplăti din belşug osteneala ce şi-au luat stăpânii, lăsându-şi odată pe săptămână ceasul de odihnă de după masă şi îndoţindu-i pe ei la biserică, ori aiurea, la sala de întrunire.

Nimeni să nu-şi socotească că ar fi o înjosire de sine să dai această pildă bună. Aiurea, în Anglia, nu e stăpân care, respectându-se, să nu adune măcar odată pe săptămână pe toţi casnicii săi familiari şi servitori, să le cetească şi interpreteze Biblia. Dar şi este alta viaţa religioasă şi socială acolo, nu ca la noi cu atâtea metehne.

Daţi mână de ajutor Societăţii ortodoxe a femeilor, întâi înscriindu-vă între membrii ei, şi apoi ajutându-o în faptă şi prin îndemnuri bune către, ca alţii să-şi poată realiza gândurile frumoase.

Preot *P. Moruşca*

Muzee bisericeşti. Dupăce eparhia Clujului îsi are casă proprie, a ajuns in situaţia de a-şi putea realiza ideea înfiinţării muzeului bisericesc. Consistorul eparhial face apel la preoţimea sa să strângă toate cărţie vechi, odoare şi tot felul de obiecte sfinte scoase din uz, care prezinta importanţă din punctul de vedere al culturii şi al artei noastre, şi care din neştiinţă, sau alte pricini se prăpădesc de vreme şi de mâni ignorante, sau ajung în mâni străine. Trimise muzeului bisericesc, ele se vor inventariza şi păstra în bune condiţinni pentru posteritate.

In legătură cu aceasta se îndrumăm preoţii să adune tot materialul referitor la parohiile lor, tot ce se găseşte în arhiva parohială. sau a şcoalei să conscrie toate notiţele de pe foile cărţilor bisericeşti, notiţe şi date însemnate *în* biserici sau *pe* biserici, pe cruci sau alte obiecte din biserică sau din sat, pentrucă toate însemnările acestea au importanţă istorică. Să adune din gura poporului tradiţia referitoare la întâmplări istorice din sat: cam decând există satul, ce păţânii a suferit ce lupte a dus cu alte neamuri şi confesiuni, de când este biserica şi între ce împrejurări a fost zidită, ce preoţi a avut mai nainte, câţi se ştiu cu numele, există în biserică sau sat cărţi sau alte obiecte în legătură cu biserica, dela cine e antimisul şi alte date şi amănunte, care toate să se însemne şi aducându-le în sir cronologic să se adune pentru ca întreg materialul să se concentreze la Consistor.

Pretenţioşi. Confraţii sibieni dela *Tagespost* fac aproape zilnic pe grozavii. In prim articolul dela 18 l. c. care cere lămuriri în chestiunea funcţionarilor publici şi a limbii statului, găsim între alte exploziuni stilistice, următoarea tâlcuire despre rolul saşilor în consolidarea ţării: «Inainte cu cinci ani ofiţerii saşi au creiat *artileria ardeleană* (!), ei şi soldaţii saşi au primit botezul focului la Tisa în serviciul patriei noua şi au contribuit cu deosebire la faptul, ca România mare abea născută să fie cruţată de bolşevism...» —

Artilerie «ardeleană», prea cinstiţi confraţi, la noi n'a existat şi nu există. A existat şi există numai artileria armatei *române.* Despre luptele dela Tisa şi despre saşi nu e vremea să vorbim acum. Ear Widman, Kapel şi soţii îşi aşteaptă, cum ştiţi, pedeapsa...

Onomastica I. P. S. Sale mitropolitului nostru Nicolae

Praznicul sfântului ierarh Nicolae, care este patronul I. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicolae*, s'a serbat în centrul mitropoliei noastre cu solemnitatea cuvenită.

In presara zilei, s'a prezentat la reşedinţa mitropolitană, corul seminarului teologic sub conducerea profesorilor

După intonarea a două cântări, clericul I. Dinu în numele tuturor clericilor felicită pe I. P. S. Părinte, urându-i mulţi ani fericiţi, viaţă pacinică, sănătate, întru zile îndelungate drept îndreptând cuvântul adevărului, amintind între altele că «ori încătrău ne aruncăm privirile noastre scrutătoare, ori încătrău ne îndreptăm mintea iscoditoare, vedem şi noi, aceşti mai mici, roadele bogate ale unei activităţi pline de demnitate creştinească-românească a I. P. S. Voastre. Aceasta ne dă şi nouă tărie în suflet, spor la muncă şi nădejde în biruinţă».

I. P. S. Sa cu bucuria bunului părinte, vesel de manifestaţia dragostei fiilor sei, răspunde prin frumoase cuvinte de povăţuire, îndemnându-i a urma sfaturile profesorilor lor, ca să devină adevăraţi apostoli ai bisericii şi poporului nostru.

Miercuri în ziua sărbătorii a celebrat sfta liturghie în biserica noastră catedrală cu deosebită solemnitate preoţii Dr. A. Crăciunescu, Tr. Scorobeţ, P. Marcu, Ier. Grovu, Oct. Medrea şi diaconii V. Bucur şi T. Moga.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul seminarial condus de prof. C. Popa.

Frumoasa predică ocasională a rostit-o cu mult avânt părintele asesor Trandafir Scorobeţ.

După finirea serviciului divin membrii consistoriului, profesorii seminariului teologic şi ai şcoalei normale, profesorii dela celelalte institute de învăţământ, autorităţile civile şi militare, şi întreaga inteligenţă din Sibiu s'au prezentat înaintea înaltului prelat, în salonul cel mare de recepţiuni al rezidenţei sale, spre a-i aduce felicitări din prilejul onomasticei.

In numele celor prezenţt părintele asesor Matei Voileanu arătând importanţa sărbătorii pentru întreaga biserică ortodoxă în general, care serbează în persoana Sf. Mare Ierarh Nicolae pe unul dintre cei mai mari ierarhi ai săi, arătând tradiţia din biserica noastră, de a se accentua la ziua numelui arhiereului strânsa legătură dintre turmă şi păstor, în numele intelectualilor prezenţi exprimă Inaltului Prelat sentimentele de devotament, stimă şi iubire fiască, cerându-i dela Dumnezeu, multe zile în depline puteri trupeşti şi sufleteşti, spre a putea conduce destinele bisericii cu mână tare şi cu braţ înalt.

FOIŞOARA

„Fundaţia Culturală Principele Carol"

Către Preoţi

Pe temelia ideii că lumina trebuie primită de ori unde este şi apoi din răsfrângerea fericită a nevoilor poporului în inima Principelui Moştenitor al României, a luat naştere «Fundaţia culturală Principele Carol» care are proporţiile vaste ale unui institut de cultură adaptat la toate clasele naţiunii, dar mai ales la popor, — instituţie care e în acelaş timp şcoală de propagandă culturală şi economică, şcoală de artă, muzeu, tipografie, librărie şi editură, întreprindere muzicală, cinematografică, săvârşind în ţară oficiul unei vii enciclopedii culturale. Trei direcţii — a culturii populare, a artei şi a propagandei — veghează la împlinirea programului.

Cadrul organizaţiei culturii populare e următorul: o inimă centrală în Bucureşti care împinge sângele cultural până în cele mai depărtate cătune ale României Mari. Acest sânge sânt: cărţile, broşurile, revistele, publicaţiile de artă, filmele etc...

Silinţa Fundaţiei e ca în fie care sat să existe un *Cămin cultural*, celula instituţie care să primească îndemnurile şi impulsul dela centru, având şi toată libertatea unei activităţi locale.

Un comitet compus din oamenii de frunte ai satului ajutaţi de preoţi, — învăţători, şi alţi oameni înminaţi ce s'ar afla în sat, — medic, agromon, silvicultor, subprefect, judecător, conduc «Căminul» care are de scop strângerea şi întărirea vechii culturi populare băştinaşă, păstrarea graiului şi a datinelor, organizarea şi înflorirea industriei casnice româneşti, păstrarea şi sporirea sănătăţii printr'o propagandă sanitară economică şi activă, înfiinţarea unui muzeu local care să fie pentru săteni o oglindă proprie, în care să se poată vedea ei înşişi progresând din an în an. De toate aceste fapte şi organizaţiuni locale ia ştiinţă şi se ajută şi centrala Fundaţiei, ca de o exprienţă, în conducerea ei generală.

«Fundaţia Principele Carol» intră de acum din faza de organizare în faza de lucru. Ea nădăjdueşte că va găsi în preoţii noştri, — toţi oameni cu chemare şi cu pregătire — pe creatorii devotaţi ai «Căminului cultural», această, casă a satului în care trebuie să trăiască spiritul patriei şi pin care trebue să plece, viu şi întăritor, entuziasmul statornic pentru tot ce înavuţeşte şi înalţă.

Cugetaţi, cinstiţi preoţi şi, dacă aflaţi în sufletul vostru, dragoste şi putere pentru alţii, mărturisiţi-o. In nimic nu se poate desluşi mai frumos această iubire de oameni şi de ţară, ca în truda de creaţiune a *«Căminelor cuturale»*.

«Fundaţia Principele Carol» poate trimite ori cui publicaţiile pentru aceasta (legea, regulamentul, şi toate îndrumările anume scrise etc.)

Din întrebările şi cercetările ce vor veni, se va lămuri sufletul nostru al tuturora.

Luaţi şi citiţi

Calendarul Bunului Creştin!

Anul LXXI Sibiu, 16/29 Decemvrie 1923 Nr. 102

Telegraful Român

Organ naţional-bisericesc

Abonamentul:
Un an 150 Lei. — Şase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
Ziarul apare Marţia şi Vinerea

Preţul inserţiunilor: un şir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.
Abonamentele şi inserţiunile să se adreseze Administraţiei ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Corespondenţele să se adreseze Redacţiei „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

Patronatul eclesiastic ungar — — Neoiobăgia României

II

Punem chestiunea, în discuţie publică, din mai multe motive.

Pământul românesc dela Chereluş sau de aiurea din fosta parte ungurească a Ţării Româneşti de astăzi, nu a fost nici adus aici, în spinare, de către unguri la sosirea lor din Azia, nici n'a fost trimis încoaci din corpul mincinoasei moşteniri politice-terestre (Patrimonium Sancti Petri) *a statului papal*, pentruca acest pământ să poată fi osândit a slujì pentru toate veacurile intereselor politico religioase ale tovărăşiei medievale dintre unguri şi papalitate. Şi mai puţin pot avea titlu să ne despoaie, sub cuvântul îndatoririlor patronale, necreştii dela Oradea Mare ai catolico-ungarilor, necreştii cari ni-au supt prea destulă vlagă din pământ şi din ţăranul român fără a ne fi dat întreg echivalentul cultural moral, decât aspectul dureros al ideii de solidaritate catolică — preconizată acum de curând tocmai la episcopia gr.-cat. din Oradea Mare.

Cazul dela Chereluş ne dă un motiv de sine grăitor despre urgenta şi necondiţionata necesitate, morală şi politică socială, a cetăţenilor şi a statului român, de a *se desrobì şi pământul românesc din cătuşile aşezămintelor medievale catolico-ungare*, între cari patronatul eclesiastic stă la locul prim, ca o stridentă şi sfidătoare negaţiune a principiilor, pe cari statul român vrea să le ,pună la temelia operaţiunilor de reformă agrară, menită a face pe ţăranul român deplin stăpân peste brazda muncită de el şi temelie trainică a ţării.

Punem chestiunea aceasta întâi de toate ca un postulat de dreptate incontestabilă, drept răspuns la pălmuirea ce ni se aplică peste obrazul de mucenic al ţăranului nostru ortodox exploatat şi azi de catolicism. Dar o punem şi din alte motive. Legea ungurească LXXI dela 1723 — nedesfiinţată de unguri şi rămasă în vigoare şi pe urma dispoziţiilor clare din art. 137 din constituţiunea nouă a României — dădea drept regelui unguresc, ear acum dă drept *Regelui român, să pună sub secvestru bunurile acelui episcop catolic*, care nu se îngrijeşte de ţinerea în ordine a bisericilor din eparhia sa. In realitate însă se întâmplă tocmai contrarul. Fiindcă Regele şi statul român nu fac uz de drepturile lor — cari ar trebui să fie şi o datorie — faţă de bogata episcopie catolică, *abuzează dânsa* de toleranţa (să zicem aşa!) organelor de conducere ale statului şi de răbdarea fără hotar a cetăţenilor ortodocşi, cari se lasă exploataţi pentru o cauză, care nu e nici în spiritul dreptăţii şi nu este nici a dânşilor şi nici a ţării, ci a unei minorităţi confesionale obişnuită a trăì din săul altuia.

Nu-i vorbă, episcopia gr.-catolică din Oradea-Mare, care rade de păduri munţii Bihorului înainte de a se despărţì de ei pe urma Legii de reformă agrară şi are mijloace de a-şi plasa la Beiuş mănăstire de călugăriţe Notre Dame, face bună socoteală pentru sine, prin îndrăsneala sa de a înjuga pe ortodocşi la carul patronatului catolic.

Opinia publică românească însă trebue să şi revină la sine [illegible] şi la datoriile ce rezultă din situaţia politică nouă, absolut schimbată.

Dacă statul unguresc a însemnat o *nedreptate politică milenară ce a trebuit desfiinţată* prin spiritul vremurilor nouă de dreptate pentru neamuri şi indivizi, atunci *trebue desfiinţate şì situaţiile şi motivele de ordin eclesiastic privilegial, pe cari s'a răzimat acel stat.* Şi dacă fraţii liberi, în aprobarea marilor aliaţi şi a întregei lumi civilizate, au avut dreptul să ridice spada pentru distrugerea acestui stat medieval şi pentru eliberarea noastră din cătuşile lui, atunci nu este îngăduit, decât cu primejduirea rezultatelor politice obţinute până acum, să ne oprim la *jumătatea* de drum, adecă fără de *a desfiinţa şi corege toate privilegiile politice eclesiastice şi economice ale catolicismului ungar*, prin cari a respirat, s'a alimentat şi imputernicit însuşi spiritul medieval al statului ungar, şi prin cari viază şi se alimentează şì azi între noi un spirit protivnic intereselor ţării.

Intre bolnavele ecrescenţe medievale ale dreptului public unguresc punem la locul prim, tocmai instituţiunea patronatului eclesiastic ungar, care este *cea mai expresă negaţiune a intenţiunilor de desrobirea pământului prin Reforma agrară şi a spiritului de largă dreptate şi de democraţie*, cari trebue puse la temelia României întregite.

Avem deci cuvânt să cerem factorilor vieţii publice, ca *procesul de desrobire politică a românilor subjugaţi în trecut să l continue până în consecinţele sale ultime de patronat eclesiastic*, care, la caz contrar, va rămânea şi pe mai departe, cum vedem, un mijloc de spoliare pentru scopuri străine.

Legea despre Reforma agrară e absolut defectuoasă sub acest raport. Legislativa ţării are, prin urmare, incontestabil, cuvânt, de a face regulă şì în această privinţă, desrobind şi pământul ţării şi pe celce îl munceşte, din robia «patronatului» unguresc.

Ear celorce ni-au supt bunătăţile pământului şi vlaga celuice l-a muncit, fie-le de ajuns cât au supt de veacuri!

Dr. Gh. Ciuhandu,
asesor consistorial.

Frontiera Bănatului. Duminecă s'a ţinut în sala «Reduta», din Cluj o întrunire de protestare contra ratificării convenţiei cu Iugoslava privitoare la stabilirea frontierei româno-iugoslave. S'a votat o moţiune în care se cere o comisiune internaţională pentru corectarea acestei frontiere. Au luat cuvântul dnii G. Bogdan Duică, Silviu Dragomir, D. Prie şi A. Popa.

Congresul presei, neputându-se termina la Cluj din cauza manifestaţiei tinerimii universitare împotriva presei evreeşti, se va continua în 26—28 Ianuar 1924 la Bucureşti. La congresul dela Cluj, cum aflăm acum, au participat vreo 60 delegaţi; între aceştia erau români numai 20, ceilalţi evrei. Studenţii, şi o parte mare din public, au manifestat pe străzi. Cu acest prilej s'au spart câteva geamuri, firme şi vitrine la prăvăliile jidoveşti. Excesele trebue, firesce, reprobate; — dar, de altă parte, nici tinerimea nu trebue provocată şi întărâtată prin politica antiromânească a unor ziare prea cunoscute. Şi, întâi de toate, să se înlăture *cauzele*, care produc asemenea manifestaţii.

Spre Roma?

De Prot. Emilian Stoica.

III

După războiu se accentuează necontenit nevoia unei regenerări religioase prin influenţe străine, prin o aşa numită infuziune religioasă. Fraţii noştri uniţi ne îmbie seva — socotită vigurcasă — a bisericii rom. catolice.

Iar de când biserica episcopală engleză a făcut cunoscută mărturisire de credinţă patriarhului din Constantinopol, se ventilează intrarea în legături mai strânse cu biserica engleză.

Personal eu sânt de credinţă, că poporul român are în adâncimile sufletului său energii nesecate, comori nebănuite, care vor arunca la suprafaţă curentul de viaţă proaspătă şi înviorătoare.

Iar dacă e vorba să facem împrumuturi şi să primim influenţe străine, eu le-aş lua mai curând din biserica engleză, decât din biserica romană.

Pe noi să nu ne amăgească splendoarea externă a bisericii romane. Căci valoarea unei biserici nu rezidă în fastul ei extern, în bisericile pompoase şi hainele bogate ale preoţilor ei, ci după măsura în care a realizat idealul creştin şi a transformat sufletele credincioşilor potrivit învăţăturilor lui Hristos.

Biserica rom. catolică, cu tot trecutul ei glorios, având la îndemână bogăţiile lui Croesus,

toată ştiinţa şi arta lumii, după o viaţă aproape bimilenară în Italia, n'a fost în stare să transforme, să echilibreze sufletul poporului italian, care se sbate şi azi în cele mai mari convulziuni sufleteşti.

Felul cum se prăznuesc sfinţii şi madonele în Italia sudică, mai ales, se apropie mult de idolatrie. Un preot rom. catolic a zis: «Acela despre care se vorbeşte, se gândeşte şi se ocupă mai puţin biserica (r. catolică) e Hristos.» Iar poetul Carducci mărtureseşte: «Eu vreau să cred în Dumnezeu. De catolicism mi e greu să mă apropiu cu mintea şi cu inima.» (Citate după Ap. Culea, opul citat pg. 147, 156.)

Englezii au ajuns să stăpânească cea mai mare parte din globul pământesc, şi la aceasta înnălţare a lor a contribuit nu puţin puritatea morală şi viaţa lor profund religioasă. Nu există popor care să fi coborât în practica vieţii învăţăturile lui Hristos mai mult decât poporul englez.

Şi dacă fraţii noştri mai mari: francezii nu se sfiesc prin glasul marelui sociolog Edmond Desmoulins a face propagandă pentru adoptarea sistemului de educaţie englez, ca chestiune de viaţă, cred, că şi pentru noi români o legătură mai strânsă cu biserică anglicană nu ne ar fi stricăcioasă, ci ar contribui foarte mult la înviorarea şi regenerarea bisericii noastre utilizându se metodele de propagandă religioasă şi activitate pastorală şi făcându se chiar împrumuturi culturale dela cel mai creştin şi cel mai puternic popor de pe suprafaţa pământului

Vom intra, fireşte, în contact mai viu şi cu fraţii noştri de rassă italiană pe teren cultural, social, politic şi chiar pe teren religios.

Dar pentru sângele atâtor mucenici ai nemului nostru, care ni l a cerut ambiţia papei dela Roma, începând cu regii apostolici ai Ungariei şi până la monseniorul Mermaggi, apropierea de biserica rom. catolică nu se va putea face prin trecerea noastră pe sub furcile caudine ale Blajului ridicat prin apostazia mitropolitului Atanasie, nici prin ducerea noastră ca plocon la picioarele pontificelui roman, ci prin alianţa universală a tuturor bisericior creştine de care deocamdată orgoliul curiei romane opreşte biserica rom. catolică să se apropie.

O sărbare înălţătoare

In amintirea zilei de 23 Decemvrie 1918, ziua intrării vitezei armate române în oraşul nostru sub conducerea comandantului trupelor din Ardeal de pe vremuri, generalul *Tr. Moşoiu*, românii din Sibiu şi jur au sărbătorit în mod solemn aniversarea a V a a acestei zile, rugând să ia parte la această serbare şi pe dl general Moşoiu, actualul ministru al lucrărilor publice.

Dsa a sosit Duminecă dlmineaţa în localitate dimpreună cu dl *Chirculescu*, ministrul muncii, însoţiţi de mai mulţi parlamentari.

In gara frumos pavoazată, oaspeţii au fost întâmpinaţi de către reprezentanţii autorităţilor civile şi militare şi un număros public.

La coborârea din vagon a dlor miniştri Moşoiu şi Chirculescu, întreaga asistenţă isbucneşte în aplauze.

Dl prefect A. Boiu şi comandantul de corp, generalul Cihoschi, prin cuvinte călduroase, urează bun sosit oaspeţilor.

Dnii miniştri, general Moşoiu şi Chirculescu, răspund urărilor făcute.

La ieşirea din piaţa gării sânt întâmpinaţi de către populaţiunea românească din Sibiu. Preotul Bucşa prin cuvinte călduroase arată dlui general Moşoiu că şi astăzi 23 Decemvrie 1923 este întâmpinat cu aceeaşi căldură ca şi în ziua de 24 Decemvrie 1918.

Un cortegiu impozant se formează din călăreţi, şcoli, armată, autorităţi şi populaţia românească.

In fruntea cortegiului iau loc dnii miniştri într'o trăsură trasă de patru cai albi.

Pe tot drumul oaspeţii au fost aclamaţi de populaţie.

La ora 11, în biserica noastră catedrală s'a oficiat un serviciu divin în faţa tuturor autorităţilor civile si militare. Asesorul Dr. G. *Proca* ţine o scurtă cuvântare despre însemnătatea zilei. După terminarea serviciului divin dl general Moşoiu cu dl ministru Chirculescu, general Cihoschi, comandantul corpului 7 de armată, au trecut în revistă trupele de onoare.

La ora 12. în sala «Urania» a avut loc un festival. Corul şcoalei normale de sub conducerea dlui Timotei Popovici a cântat «Deşteaptă-te române».

Protoiereul militar *I. Dăncilă*, prin o scurtă cuvântare arată importanţa zilei. Aduce elogii bravului general Moşoiu şi armatei române, şi fraţilor de peste Carpaţi cari şi-au vărsat sângele pentru întregirea neamului şi a României Mari.

Dl N. *Colan*, profesor de teologie dela seminarul nostru, face o descriere a zilei dela 24 Decemvrie 1918, plină de toate fericirile pentru români. Arată rostul comemorării zilei de azi în istoria poporului român. (O vom publica în întregime în numărul nostru de Crăciun).

După această cuvântare corul cântă doina generalului Moşoiu, de deputatul Soricu, cu muzica de T. Popovici.

*

După festival dnii miniştri au făcut o vizită I. P. S. Sale mitropolitului nostru *Nicolae*, care fiind indispus nu a putut lua parte la sărbătorirea măreţei zile.

La ora 1 jum. în sala Unicum a avut loc un banchet de peste trei sute de tacâmuri, oferit de prefectura judeţului Sibiu, la care au luat parte toţi intelectualii Sibiului, general Cihoschi ofiţerii superiori, şefii autorităţilor civile şi numeroşi delegaţi din satele dimprejur.

Dl prefect Boiu a luat cel dintâi cuvântul arătând că populaţia românească de pe aceste plaiuri s'a strâns azi aci să aducă salutul lor generalului care acum cinci ani, în fruntea vitejilor soldaţi a venit aci punând stindardul tricolor. Idealul nostru a fost realizat de către *Maiestateb Sa Regele Ferdinand I.* Ridică păharul în sănătatea M. Sale şi a întregei case domnitoare. (Muzica militară întonează Imnul Regal.)

Preotul prot. *Moldovan*, dă citire unei scrisori din partea I. P. S. Sale mitropolitului primat Miron, plină de cuvinte călduroase, la adresa generalului Moşoiu exprimându-şi regretul că nu poate lua parte la sărbătoarea de azi.

Dl general *Cihoschi*, comandantul corpului 7 de armată, în numele garnizoanei locale, aduce omagii dlui general Moşoiu pentru bravele sale fapte din timpul războiului, arătând că cu toate că dl general Moşoiu, actualmente este ofiţer în rezervă, totuşi nu s'a despărţit de otiţerii activi păstrându le aceeaşi dragoste ca şi în trecut. Salută prezenţa dlui general Moşoiu care trecând peste creştetul Carpaţilor, a făcut să reînvie speranţele românilor transilvăneni. Tot dsa în numele dlui general Mărdărescu, ministrul de războiu, salută pe dl general Moşoiu, sărbătoritul de azi.

I. P. C. Sa arhimandritul Dr. *E. R. Roşca* în numele clerului aduce elogii vitezei armate române şi viteazului general Moşoiu.

Dl deputat Soricu, aduce elogii dlui general Moşoiu din partea ardelenilor şi dlui ministru Chirculescu, care prin munca ce depune va face să reînceapă în Ardeal o viaţă nouă şi mult dorită

Dl ministru *Chirculescu* mulţumeşte pentru cuvintele măgulitoare ce i s'au adresat din partea ardelenilor, arătând că se simte fericit astăzi când poate lua parte la fericirea unui neam întreg. Dsa arată cât este de preţios actul unirii, căci prin el s'au unit toţi românii, s'au desfiinţat graniţele unor ţări ce numai vremelnic erau despărţite şi că acum datoria tuturor este ca să lucrăm la pacea internă prin care să asigurăm şi pacea externă. S'au unit românii, dar acum trebue să se unească şi sufletele. In numele întregului guvern ridică păharul în sănătatea dlui general Moşoiu, sărbătoritul de astăzi.

Dl Dr. *Russu*, în numele Asociaţiunii, salută pe dl general Moşoiu, membru de onoare al ei.

Dl Dr. *Preda*. în numele ofiţerilor care au luptat sub comanda dlui general Moşoiu, în timpul războiului, îi aduce elogii pentru drago-

---

FOIŞOARA

Preoţii ardeleni şi presa

Acelaş ziar din Bucureşti, — e vorba de organul naţional *România*, — care înainte cu puţine zile declarase în articol de fond, că «A murit Dumnezeu!» scrie acum (în 7 l. c.), — adevărat că nu în primarticol, ci numai *sub* linie, — o prea adevărată apreţiere despre rolul cultural al presei şi felul de gândire a preoţimii noastre ardelene.

Articolul de sub linie, datorit publicistului de mare talent. Cezar Petrescu, şi purtând titlul de *Presa şi cultura*, are următoarea întroducere:

Astă vară, mă prinsese noaptea undeva, într'un sat ardelenesc, aproape de Sibiu. Ne găzduia un preot, care păstorea peste dreptcredincioşi, de treizeci de ani, slujind la aceeaşi biserieuţă cu ziduri cenuşii, înălţată pe un tăpşan în coasta satului, după umbră de ulmi. Mai înainte slujise Domnului aiurea, în munţii Zarandului. Mergea astfel către o jumătate de veac de viaţă închinată lui Hristos, printre oameni de munte, cu mânele tari şi cu sufletul limpede, cum se află toţi românii prin ţinuturile acelea înalte şi mai aproape de cer. Vorbisem despre multe: trecute şi viitoare. După lărmuiala cea goală de vorbe, din care pornisem de aici, din Capitală, cu două zile înainte, era pentru suflet o baie răcoroasă. Tot ce păruse aici de cea mai mare însemnătate pentru mersul ţării, strigat în ediţiile speciale ale gazetelor, se deslusea acolo îndepărtat şi micşorat de această depărtare.

Pentru a înţelege taina lucrurilor, bătrânul popă ardelenesc de lângă Sibiu avea altă chee decât a noastră, cea de toate zilele. Poate despre multe frământări de aici nici nu ştia. Poate nici nu voia să ştie.

La mirarea mea, oarecum indignată, mi a răspuns că despre mersul lucrurilor din ţară s'a desvăţat să mai întrebe slova gazetelor.

De acolo e greu de lămurit ceva — îmi spunea dânsul — unele scriu că ţara merge rău, altele că prospiciază cum nu se mai poate. Pe urmă după un an, cele care erau mulţumite, strigă că toate se duc de râpă, şi celelalte că s'ar fi coborât raiul pe pământ. Pentru asta, fusese nu mai destul să se fi schimbat cei dela putere în opoziţie. Preotul nostru aştepta *altceva* dela gazetă. Fusese învăţat să aştepte altceva. Şi fiindcă stăruiam să-i dovedesc că vremurile nu mai îngăduie gazetele tehnite de odinioară, citite pe îndelete, şi că soarta ziarului stă în viaţa lui de o singură zi, înfrigurată şi actuală — preotul nostru m'a luat de mână şi m'a dus în cealaltă odăiţă, unde pe poliţi mi a arătat orânduite vrafuri din aceste gazete. Erau, toate, de mult de tot: *Gazeta Transilvaniei, şi Românul, şi Tribuna, şi Telegraful român, şi Libertatea.* Şi altele care au trecut prin viaţă cu mai puţin răsunet.

Acolo stătea toată lupta naţională din Ardeal. Articole care au făcut vâlvă şi care au pornit furtuni, desbinări trecătoare şi împăcări care s'au deslegat. O arhivă a vieţii celei de toate zilele, cu scăderi şi înălţări, aşa cum nu o poate cuprinde nici cea mai documentată carte a trecutului.

Dar nu acestea voia să mi le arate prietenul trecător de o sară. Mi-a desfăcut la întâmplare o foaie dintr'un raft, alta de aiurea, vre-o şapte opt din toate. In fiecare un foileton, o dare de seamă despre o carte, despre o ideie ce se desbătea pe vremuri, despre o născocire omenească, despre ţânta culturii care se vedea trebuincioasă neamului românesc şi de acolo, şi de dincoace. Fără voie, m'am prins furat de cuvântul scris.

Ciudat!... Rândurile puteau fi citite şi acuma — cu actualitatea trecută erau câte o povestire, câte un stih pe înţelesul tuturor, câte o traducere în foileton, — şi acolo romanul era de Tolstoi, nu de Maurice Leblanc.

N'am avut ce răspunde. Am ascuns chiar cu oarecare ruşine gazeta mea proaspătă, din Bucureşti, care-şi scotea capul afară peste marginea buzunarului...

Dl Petrescu sfârşeşte astfel:

Aşa cum sânt întocmite astăzi cele mai multe gazete, din spumă de senzaţional şi de actualitate arzătoare, nu-şi pot găsi locul în raftul din cămara preotului de lângă Sibiu, care pentru a şi primeni sufletul şi gândul în aceste nopţi lungi de sfârşit de toamnă, se întoarce la lectura foilor lui vechi, prăfuite şi încă tinere, de odinioară.

---

stea de patrie ce a avut-o, desrobind pe fraţii ardeleni şi mărind ţara.

Au mai vorbit dnii: Dr. Bologa, Ioan Dăncilă, D. Lăpădătescu, D. G. Georgescu-Vâlcea, G. Poponea, A. Popescu şi T. Roman.

Dl general *Moşoiu*, primit cu ovaţiuni de întreaga asistenţă, prin cuvinte pline de avânt aduce vii mulţumiri antevorbitorilor. «Eu am fost numai un factor mic, în drama mare a poporului român şi al cărei ultim act s'a desfăşurat la Sibiu. Serbarea de azi, care este eminamente naţională, are şi un caracter militar, prin evenimentele dela 23 Decemvrie 1918. Aduc cele mai vii mulţumiri d lui general Cihoschi, care a amintit în cuvinte alese rolul meu. Nu vreau să trec uşor peste acest lucru şi ţin să vă arăt cine este comandantul corpului 7 armată, ca toţi să-l cunoaşteţi. Am avut fericirea ca în luptele sângeroase de pe Ot să comand o divizie alături de cea a dlui general Cihoschi şi să cunosc activitatea sa energică. Am avut şi prilejul de a-l vedea rănit alături de colonelul francez Dubois, care a murit pentru România-mare. Dl general Cihoschi a luptat ca un erou la Mărăşeşti unde a avut un rol covârşitor.

Serbarea de azi are un rol şi mai important, căci de aci dela Sibiu a pornit eliberarea Ardealului şi a Banatului. Ce rezultat ar fi avut rezoluţia dela Alba Iulia fără de ziua de 23 Decemvrie dela Sibiu? Acest centru al spiritului românesc şi focarul naţionalismului a făcut mişcarea de eliberare a românilor din Ardeal, făcând şi victoriile dela Tisa şi dela Linia de demarcaţie. Sânt dator să declar aceste lucruri, pentruca toţi să le aibă în sufletul lor.

Mulţumesc colegului Chirculescu, şi el un martor al întregirii neamului, fiindcă a venit şi dsa în mijlocul dv. şi constat cu mândrie, că sufletele româneşti ţin să se înfrăţească pentru veşnicie, ca vrăşmaşii ce ne-au robit de secole să nu-şi mai ridice capul.

Nu vom fi stăpâni adevăraţi până când sufletele noastre nu se vor contopi într'unul singur.

Golesc paharul în credinţa că acest lucru se va înfăptui. (Urale şi ovaţiuni).

Dl Boiu, prefectul judeţului, citeşte telegramele expediate de populaţia sibiană ca omagiu M. S. Regelui şi dlui prim-ministru Brătianu.

La ora 5·40 dnii miniştri Moşoiu şi Chirculescu, împreună cu ceilalţi oaspeţi părăsesc oraşul în aclamaţiile populaţiei care i-a condus până la gară.

† Iosif Puşcariu

1835—1923

Din Timişoara ni se anunţă moartea veteranului fruntaş al vieţii publice ardelene, *Iosif Puşcariu*.

Fostul advocat braşovean, Iosif Puşcariu, urmaşul unei vechi familii nobile şi frate al regretaţilor Ioan, Leonte şi Ilarion, a luat parte activă în forurile noastre bisericeşti şi şcolare şi în alte instituţii de cultură şi economie.

La adânci bătrâneţe s'a stâns la Timişoara, unde se stabilise la fiica sa, dna Dora Buicliu.

Intristata familie a publicat următorul anunţ:

Ecaterina soţie, Lucia Bologa, Sextil Puşcariu, Dora Buicliu fii, Jeni Puşcariu, Leonora Puşcariu, Gh. Buicliu nurori şi ginere, Valeriu Bologa, Radu, Lia şi Ileana Puşcariu nepoţi şi nepoate, au durerea de a anunţa rudelor, prietenilor şi cunoscuţilor, încetarea din viaţă a prea iubitului lor *Iosif Puşcariu* în vârstă de 88 ani în dimineaţa zilei de 22 Decemvrie 1923. Înmormântarea s'a făcut la Timişoara, Luni, 24 Decemvrie 1923. Odihnească în pace

A apărut

Calendarul Bunului Creştin pe anul 1924

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, şi la alte librării. — La cererile prin MANDAT POŞTAL se va adăuga 5 Lei pentru porto şi recomandat.

INFORMAŢIUNI

Deputaţi congresuali preoţeşti pentru noul period de trei ani 1924—1926 au fost aleşi în dieceza Caransebeşului: În cercul I Caransebeş: P. S. Sa Arhiereul Filaret Musta, vicar episcopesc; în cercul II Lugoj: Dr. G. Popovici, protopresbiter; în cercul III Făget: Sebastian Olariu, protopresbiter; în cercul IX Oraviţa: Andrei Ghidiu, protopresbiter; în cercul X Mehadia: Ioan Pepa, protopresbiter.

Dar pentru biserică. Epitropul din Zlaşti, tractul Hunedoara, Avel Ionescu şi soţia sa Ileana născ. Crăciun, au procurat pentru biserica din Zlaşti un clopot în preţ de 14.000 Lei. Acest clopot s'a sfinţit cu multă ceremonie în ziua sf. mare ierarh Nicolae a. c. în asistenţa aproape a întregului popor credincios ortodox din comună. Fie jertfa bine primită. Pr. *Leontin Ungur*.

Nou protopop. Consistorul diecezan din Caransebeş, în şedinţa sa plenară din 9/22 l. c. a numit pe păr. prot. Alexandru Munteanu, din Tileagd, de protopresbiter al tractului Bisericii Albe.

Cursuri de cantori se vor sistemiza din partea consistorului eparhial în Cluj. Doritorii de a lua parte la cursuri îşi vor trimite cererile şi atestatele şcolare la consistorul din Cluj, unde li se vor da informaţiunile trebuincioase.

Îşi măresc formatul... În vreme ce ziarele noastre îşi reduc formatul sau dispar, ziarele maghiare ardelene vestesc că îşi vor mări formatul dela 8 la 16 pagini. Guvernul maghiar dela Budapesta trimite subvenţiile cerute...

Regimente! Presa din Moscova vesteşte că în Homel s'a format primul regiment alcătuit numai din evrei, al armatei roşii. Afară de acesta, se vor înfiinţa trupe teritoriale evreeşti în Minsc şi Smolensc. Bolşevicii sânt astfel pe cea mai bună cale d'a se procopsi.

ŞTIRI LOCALE

Concert de Crăciun. Reuniunea română de muzică din Sibiu va da un concert de Crăciun, Joi în 21 Decemvrie v., 3 Ianuar 1924, cu concursul dlui G. Folescu, prim bas al operei române din Bucureşti şi al ochestrei orăşeneşti din Sibiu, cu bogat program. Amănunte în afişe.

Expoziţia de tablouri a pictorului bănăţean E. Lenhardt continuă să atragă numeroşi vizitatori. Elev al renumitului pictor F. Rumpler, dl Emil Lenhardt a fost mult apreţiat şi din partea presei din Viena, unde şi-a expus lucrările în casa artiştilor vienezi. Portretele sale, şi în deosebi natura moartă, sânt mult lăudate, pentru gustul şi siguranţa tehnică cu care sânt executate. Expoziţia în sala dela *Unicum*, mai stă deschisă câteva zile, între ora 10 şi 6.

Dela conferenţele pastorale

— Metodele de întrebuinţat pentru adâncirea vieţii religioase şi readucerea credincioşilor noştri din judeţ la vechile comori strămoşeşti —

— Discurs rostit de păr. *I. Toma*, din Doboli în conferinţa pastorală a desp. Sf. Gheorghe, la 19 Noemvrie v. 1923 în Sf. Gheorghe —

On. conferenţă, — Este adevăr nediscutabil, că poporul român a fost în toată vremea unul dintre cele mai religioase popoare. Simţul religios era desvoltat aşa zicând până la bigotism. Creştin şi român erau noţiuni identice la poporul nostru.

Nu se pomeneau la noi secte religioase. Preoţi şi popor trăiau în intimitate apostolică unii cu alţii. Preoţii, îndeosebi ardelenii, supuşi jugului străin erau adevăraţi părinţi. În toate afacerile şi necazurile sale creştinul alerga cu nădejde şi încredere fiască la preotul său şi sfatul preotului era sfânt. Creştinul, îngrijorat sau supărat de ceva, pornea mângâiat din casa preotului în credinţă că aşa va fi bine cum a zis preotul şi sfatul dat de părintele său sufletesc, balsam răcoritor la inima sa nu l călca şi de obicei totdeauna ieşia bine la cale, căci aveau tăria credinţii care biruia piedecile. Dar a venit crâncenul războiu pentru desrobirea şi unirea neamului.

In anul prim de războiu simţul religios se părea crescut şi potenţat în poporul nostru şi toată lumea credea, că din punct de vedere moral însuşi războiul a contribuit mult la nobilitarea sufletului creştinesc. Dar a venit decepţia: Cu cât s'a îndelungit războiul, cu cât suferinţele, lipsele şi necazurile s'au înmulţit, treptat a început a se împietri şi a se încăni şi inima creştinului pribeag. Şi nu e mirare!

Timp de 4 ani de zile partea cea mai mare şi partea cea mai vânjoasă a neamului nostru a fost deslipită de cei mai buni ai săi, a fost departe de biserică, departe de familie, de soţie, departe de părintele sufletesc, cari la necaz îl mângâiau şi l îmbunau în suflet. Pe câmpul de luptă şi prin ţări străine ce-a văzut? Lipse, cari îl îndemnau la furturi, necazuri, omoruri, măceluri, a văzut năravuri străine de legea lui; a văzut civilizaţiunea anormală, care nu avea de bază principiile creştine ale bisericii noastre, ci principii şi temelii străine care ne-au înstrăinat mult poporul.

Şi cumcă obiceiurile şi moravurile străine au contribuit mult la stricarea moravurilor, dovedeşte şi faptul, că şi cei ce au umblat prin ţări străine la lucru, venind acasă, aproape toţi vedeau în alte culori lucrurile, — erau schimbaţi în hcestii de credinţă. Aceşti înstrăinaţi căutau ca pe baza închipuitei lor civilizaţii să seducă pe alţii şi să-i atragă în apele lor. Aşa începe a se lăţi sectele şi la poporul nostru.

Este evident, că războiul şi emigrările, pe lângă părţile bune, au avut şi părţile rele, în deosebi în ce priveşte morala creştină.

Dacă rolul preotului a fost mare în trecut, cu atât mai mare va fi acum şi 'n viitor pentru întărirea neamului şi a ţării; această întărire se poate face numai prin revenirea şi readucerea poporului nostru la obiceiurile şi moravurile creştine, care singure sânt în stare a consolida şi susţinea neamul şi ţara românească. Grija de căpetenie să fie luminarea poporului pe baza vechilor obiceiuri ale părinţilor moşilor şi strămoşilor noştri.

Rolul preotului şi al învăţătorilor după războiu nu s'a micşorat; din contră, s'a potenţat în întreagă Românie; şi în deosebi în părţile noastre din secuime, unde asupritorii de tristă pomenire au făcut mari ravagii.

Ce avem de făcut, ce mijloace trebue să folosim în deosebi noi, preoţii din secuime, pentru a reîntrona în sufletul poporului nostru vechile comori strămoşeşti? Eată problema, dela deslegarea fericită a căreia atârnă resultatul fecund al misiunii noastre apostolice!

Vremurile sânt grele şi norii acoper orisontul vieţi noastre morale, dar noi, ca preoţi, avem în mâna noastră armă tare, dată de Mântuitorul nostru, — arma credinţei, isvorul nesecat de lumină şi adevăr depuse atât de abundant în Sf. Scriptură. Arma noastră este arma cuvântului lui Dumnezeu: Mergând învăţaţi toate neamurile.

1. Pentruca această misiune a noastră să aibă succesul dorit, este necesar ca noi înşine să fim mai întâi deplin încredinţaţi de adevărurile ce le propoveduim şi atunci sigur vom birui.

Viaţa noastră este o mare, ear noi muritorii sântem corăbieri pe mare. Uneori vânt prielnic, cer senin, marea liniştită. Noi vâslim spre ţărmul dorit, — dar într'un moment neaşteptat se ridică furtuni, corabia e aruncată în sus şi în jos, şi corăbierii înspăimântaţi strigă: «Ajută-ne, Doamne, că perim». ear un glas tainic dumnezeesc ne strigă: «Nu vă temeţi, credincioşilor». Şi atunci valurile mării se domolesc. Astfel să ne fie credinţa noastră, credinţă tare şi atunci vom birui toate obstacolele lumii.

A doua cerinţă a misiunii noastre preoţeşti este simţul de solidaritate între noi.

Am amintit această cerinţă însemnată a misiunii noastre căci trebue să ne recunoaştem înainte de toate noi greşelile noastre, că nu sântem în destul de solidari. Şi pentru ca să vă dovedesc mai de aproape, vă aduc la cunoştinţă un cas întâmplat mie anii trecuţi: Cerusem în Doboli sesiune parohială, şi cu învoirea unanimă a poporului am cerut-o şi la arândarea forţată, căci dacă lăsam până la împroprietărire, mi-era teamă să nu viu în conflict cu cei ce până atunci ar fi folosit-o şi am plătit eu arânda plus li-am iertat simbria la fiecare parohian 1 ferdelă de bucate. Şi era linişte şi mulţămire, până-ce nu şi a vârât satana coada.

Şi — tocmai prin ajutorul unor colegi. Unul din ei a făcut o pără la consilier şi a subscris-o prin o uneltă din sat. După aceasta acuzându-mă că «speculez» cu sesiunea parohială, li a succes să înduplece pe un agronom neiniţiat în cauză să vină la Doboli, un alt coleg i-a pus căruţă la dispoziţie. Dar binul Dumneseu care nu lasă pe cei ce nădăjduesc într-u dânsul şi care înalţă pe cei smeriţi, şi coboară pe cei îngâmfaţi, nu li-a ajutat. Inaltul ministeriu la intervenţia I. P. S. Sale bunului nostru mitropolit a adus decisie telegrafice să se lase sesia cerută şi afară de aceea să se dea şi la toate celelalte biserici în deosebi în Treiscaune.

Acum să fi văzut pe colegii mei amintiţi cum umblau şi ei să capete pământ. Păcatul meu se prefăcuse în virtute şi simţ de împlinire a datoriei. Şi bine au făcut că şi au asigurat şi ei sesie parohială, fiind aceasta interes general al bisericii noastre.

2. Solidari fiind, vom putea lucra cu mai mult succes în via Domnului propoveduind evanghelia la toată făptura prin conferinţe şi slujbe religioase în sobor, ţinute de cercurile noastre religioase, care sânt un nou mijloc eficace pentru propagarea religiosităţii în popor.

Ca preşedinte al cercului religios Sf. Gheorghe, nu voi putea uita nici când impresia adusă din Bicsad şi Micouifalău în anul acesta când aceşti creştini maghiarizaţi din vitregitatea timpului, dar cu sentimente verzi româneşti, ne-au primit ca pe o solie sfântă. Bisericile erau pline de lume şi splendoarea serviciului nostru divin, apoi predicile şi conferinţele ţinute poporului au stors lacrimi de mândrie din ochii lor.

De aceea să continuăm cu activitatea cercurilor religioase şi să ne îngrijim ca serviciile divine atât de pompoase la noi să fie făcute în modul măreţ lăsat de sf. părinţi.

In ce priveşte predarea predicelor şi conferinţeior o cerinţă primordială, e ca ceeace predăm să emaneze din sufletul nostru, să fim deplin convinşi de adevărurile ce le propovăduim. Un cuvânt ieşit din inimă, nemereşte la inimă, pe când o predică fără duh, va fi ca aramă sunătoare şi chimval răsunător.

3. Viaţa noastră ca preoţi să fie curată şi fără prihană. Toţi sântem oameni şi toţi avem greşeli, dar datoria noastră este a lupta contra răului, contra păcatelor şi pe toată calea să căutăm a le stârpi din sufete. Numai calea aceasta ne va aduce mântuirea. Sf. ap. Pavel către Corinteni zice: «Să ne curăţim pe noi de toată spurcăciunea trupului şi a sufletului făcând sfinţenie întru frica lui Dumnezeu», şi «Ochiul tău să fie curat».

Deci, să ne curăţim simţirile şi să nu punem lumina sub obroc. Numai astfel lucrând putem arăta rezultate bune, şi cu cercurile noastre religioase numai aşa vom putea forma caractere şi oameni deplini, dacă faptele vor fi în conformitate cu cuvântul predicat de noi.

Dar şi activitatea cercurilor religioase trebue să fie vie, nu numai de formă Trebue să recunoaştem şi aici greşala şi indolenţa unor colegi, cari parcă anume se feresc de a primi cercurile religioase în comuna lor, căci despre efectul şi rezultatul edificător al cercurilor nu mai poate fi discuţie, ieşirea în comună ajută mult pe preotul local şi-i înlesneşte activitatea de păstor sufletesc.

Preşedintele clubului nu poate convoca adunarea clubului şi nu poate merge undeva, înainte de a avea avisul şi învoirea preotului local. Aici noi înşine ar trebui să statorim pedeapsă pentru cei renitenţi, ca să putem face ordine şi să introducem duh de viaţă dătător cluburilor noastre.

4. Altă cerinţă, de mare însemnătate pentru refacerea poporului nostru, este ca totdeauna unde aflăm necesar să cerem sprijinul statului, care este dator a ne pune la dispoziţie ajutorul său.

Actualul domn ministru al cultelor, Al. Lăpădatu, în şedinţa Congresului bisericesc din Bucureşti ţinut anul acesta la 30 şi 31 Oct. recunoaşte marele rol al preoţimii, zicând că «numai prin preoţi se va putea ridica neamul».

5 A't moment, pentru a ajunge la resultate fericite în misiunea noastră culturală religioasă morală, este scoala.

Cu şcoalele, în deosebi la noi în Trei sca une stăm rău. Invăţători avem prea puţini, şi slab retribuiţi.

Deci ni se impune datorinţa să pretindem ca în deosebi în Treiscaune să se facă o selecţiune la numirea învăţătorilor, ear salariile să li se plătească regulat. Şi, deoarece aici avem multe şcoale unde elevii nu ştiu românește, astfel şi greutatea învăţătorilor în şcoală e dublă, — o operă de dreptate ar fi să li se dea spor de salar de cel puţin 50 % căci altfel învăţătorii se feresc de greutăţile din Treiscaune, şi vom rămânea şi pe viitor despreţuiţi de minoritari.

Noi, preoţi, să le sărim în ajutor acestor pioneri ai culturi, şi să nu suferim să dăinuească mai mult neajunsul pedagogic al şcoalelor.

Să ajutăm pe învăţători ca pe nişte buni tovarăşi de muncă, căci numai lucrând mână 'n mână vom isbuti să conducem poporul la limanul dorit.

Să stăruim ca la şcoalele noastre să avem învăţători de confesiunea noastră, cari să poată preda şi religiunea.

6. Alt factor pentru înlesnirea misiunii pastorale, este asigurarea traiului şi a existenţei noastre şi a celor ce vor urma nouă ca apostoli în agrul lui Hristos. Ştim bine că aproape toate bisericile noastre au fost sărace. Acum avem ocasiune să cerem pământ şi pentru biserici şi pentru sesiunile parohiale.

To'odată să stăruim ca ceeace odată ni s'a dat, să rămână dat definitiv.

7. Ar mai fi un factor, important, care ar ajuta mult la aducerea poporului în brazda cea bună, şi anume: închiderea cârciumelor în zile de Dumineci şi sărbători.

Dumineca, zi de recreare trupească şi sufletească, prin închiderea cârciumelor am putea aduna mai uşor pe creştini la biserică si la casa culturală, li-am putea ţinea conferenţe, având la dispoziţie şi bibliotecile poporale şi parohiale şi nobilitându-şi sufletele prin cele citite şi auzite.

Acestea ar fi, iubiţi colegi, în general momentele şi factorii prin ajutorul cărora noi preoţii am putea regenera sufletul poporului nostru, dând duh misiunii noastre şi readucând încetul cu încetul pe credincioşi la vechile comori creştineşti.

Dacă vom lucra astfel, conştii de chemarea preoţească, vom binemerita dela patria şi biserica noastră.

La **Librăria Arhidiecezană** din Sibiu se află de vânzare

Părţi alese din Biblie

tipărită cu litere latine, cu binecuvântarea I. P. S. Sale Dlui **Ioan Meţianu**, arhiepiscop şi mitropolit.

Preţul legat 25 Lei plus porto postal 5 Lei

Nr. 438/923 (166) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Dobârca**, protopresbiteratul Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt venitele din coala B, 9 jug. 581 □ porţie canonică şi combustibilul necesar dela comuna politică.

Doritorii de-a ocupa acest post de paroh să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiul protopopesc în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, 22 Noemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom., în înţelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopop

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal

în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Preţul 30 Lei.

Au sosit la Librăria Arhidiecezană

Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăţi literare: povestiri, călătorii, cărţi pentru copii medicale, pedagogice, economice, poveşti; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toţi, Minervei, Căminul Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

A apărut şi se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creştin

(Vechiul Calendar arhidiecezan)

pe anul visect 1924

Cuprinde bogată materie, cu multe chipuri

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Rugăciune (în versuri frumoase). Chipuri din viaţa lui Isus Hristos (Patimile şi Invierea), tâlmăcită cu vorbele Sfintei Scripturi. Cartea Cărţilor. In amintirea celor doi bărbaţi mari: Şaguna şi Lazar. Ziua de plată şi răsplată. Cum era figura Mântuitorului, după descrierea unui păgân. Sfântul Apostol Petru Bunurile pământeşti. Norul, povestire. Primejdia vorbelor multe Despre băutură. Lupta în contra beţiei. Ce fel de cooperative ne trebue? Despre post Pogorârea Duhului Sfânt. Felurite şi interesante (1. Sfat potrivit; 2. Ingropat de viu 3. Cămătarul ş. a.). Albinele. Glume. Sfaturi potrivite ş. a.

Calendarul Bunului Creştin are următoarele *chipuri:* Isus înaintea lui Pilat Isus spre Golgota. Isus între cei doi tâlhari. Isus răstignit. Punerea în mormânt. Invierea. Pogorârea Duhului Sfânt.

Afară de acestea conţine: figura lui Andrei Şaguna şi a lui Gheorghe Lazăr.

In celelalte părţi ale Calendarului se află: Cronologia, zilele şi lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni. Anunturi ş. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediţii: o ediţie cu *Şematismul* bisericii ortodoxe române din arhidieceza de Alba Iulia şi Sibiu, cu «Evidenţă» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheţi şi învăţători, — şi altă ediţie, *fără Şematism.*

Preţul: Ediţia cu Şematism 25 Lei; fără Şematism numai 7 Lei;

Plus porto postal Lei 5, şi sânt a se trimite înainte prin mandat poştal.

Librăriilor, pentru desfacere peste 10 exemplare, se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura şi tiparul Tipografiei arhidiecezane

Anul LXXI Sibiu, 23 Decemvrie 1923 (5 Ianuar 1924) Nr. 103–104

Telegraful Român

Organ național-bisericesc

Abonamentul: Un an 250 Lei. — Șase luni 130 Lei. — Trei luni 75 Lei. — Pentru străinătate un an 500 Lei. Pentru America 4 Dolari. Ziarul apare Marția și Vinerea

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit. Abonamentele și inserțiunile să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român", Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Corespondențele să se adreseze Redacției „Telegraful Român", Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză — Articole nepublicate nu se înapoiază.

(Of.)
Onor. Procuratura regească
Sibiiu

Nr. 10890 Pres.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu și mitropolit al românilor ortodocși din Ardeal, Bănat, Crișana și Maramureș.

— Iubitului cler și popor: Har și milă dela Dumnezeu Tatăl și dela Domnul nostru Isus Hristos. —

«Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire».

Luca 2, 14.

Cu mare bucurie prăznuim și 'n anul acesta, iubiților mei fii sufletești, sărbătoarea Nașterii celei după trup a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Ea a sosit din nou în casele noastre, în bisericile noastre, în sufletele noastre și împrăștie pretutindenea lumină și pace și binecuvântare.

In mijlocul acestei sărbători stă Mântuitorul, care s'a pogorât din sânul Tatălui ca să mântuească lumea. Spre dânsul ne îndreptăm astăzi privirile noastre. Iată peștera și într'ânsa Fecioara preacurată; iată dumnezeescul prunc întru umilință înfășat și culcat în iesle; iată păstorii închinându-se și magii cu steaua călătorind; iată mulțimea de oaste îngerească vestind deasupra peșterii în noaptea cea sfântă solia cerului: *«Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire».*

O minune s'a arătat în acea noapte tainică în peștera din Viflaimul Iudeei! Acela pe care l-au așteptat oamenii de la căderea lui Adam încoace; Acela pe care l-a făgăduit Tatăl ca izbăvitor din păcate; Acela pe care l-au vestit proorocii și spre care a nădăjduit tot sufletul însetat după mântuire: El a sosit atunci în lume. Isus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care din Tatăl s'a născut mai înainte de toți vecii, lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, El a venit atunci între oameni. Și n'a venit pe vre-un tron împărătesc al lumii, nici înconjurat de strălucire lumească, ci a venit întru smerenie și chipul robului luând, pentru ca și cel mai smerit și mai nebăgat în seamă dintre oameni să îndrăznească a se apropia de dânsul. Și totuși, mărirea lui Dumnezeu, pe care nici pământul și nici cerul n'o poate cuprinde, s'a arătat întru dânsul. Covârșit în sufletul său de această mărire, dă mărturie despre ea sfântul apostol Ioan zicând: *«Și Cuvântul trup s'a făcut și s'a sălășluit întru noi, și am văzut mărirea lui, mărirea ca a unuia născut de la Tatăl, plin de dar și de adevăr».* (Ioan 1, 14.)

Adevărul lui Dumnezeu în gura Lui, în sufletul Lui, în toată ființa Lui. Prin tr'ânsul a răsărit lumii «lumina cunoștinții», a cunoștinții de Dumnezeu și a cunoștinții de țintele cele mari și luminoase ale vieții noastre, ridicate mai presus de lucrurile trecătoare ale acestei lumi. Ceriul și pământul vor trece, dar cuvântul Lui rămâne în veci. Și numai celce primește acest cuvânt în mintea sa și în inima sa, ca să-l facă, numai acela a găsit calea vieții, căci zice: *«Eu sânt calea, adevărul și viața»* și iarăși: *«Eu sânt lumina lumii, celce vine după mine, nu va umbla întru întunerec, ci va avea lumina vieții»* (Ioan 8, 12).

Iubirea lui Dumnezeu printr'ânsul s'a arătat deplină către noi oamenii, după cum zice Scriptura: *«Așa a iubit Dumnezeu lumea, cât și pe Fiul său cel unul născut l-a dat, ca tot celce crede întru dânsul să nu piară, ci să aibă viață de veci»* (Ioan 3, 16). Dela dânsul am primit adevărul că *«Dumnezeu iubire este»*. Ce e drept nu lipsește nici dintre oameni iubirea. Mă gândesc la multele dovezi și fapte ale ei, cari se săvârșesc și numai în aceste zile de sărbătoare. Totuși, e neînchipuit de mare întunerecul și vina și povara păcatului care apasă viața omenească. Se vor fi găsind și între noi destule suflete covârșite de mizerie și de sarcina păcatului și pe cari mai ales în aceste zile de sărbătoare cu anevoie le-ai putea face să înțeleagă și să simtă, că Dumnezeu iubire este. Este însă ceva în stare să ne treacă până dincolo de toate îndoielile și tainele și prăpăstiile ce le întâlnim în drumul vieții și să ne dee siguranța că mai presus de toate acestea stă totuși iubirea lui Dumnezeu, a Părintelui nostru atotmilostiv, și că și rostul lumii și al vieții tot în iubire stă și el. Această dovadă ni-o dă singur Domnul și Mântuitorul nostru Isus Hristos. Printr'ânsul străbat razele iubirii celei dumnezeești până în inimile noastre. Noi simțim căldura lor și un suflu de viață nouă se așterne peste sufletele noastre. Aici e tămăduirea de toată boala și neputința. El singur ne desleagă vina și blestemul păcatului. Înaintea iubirii Lui răstignită pe lemnul crucii pentru noi oamenii și pentru a noastră mântuire, ne plecăm genunchii și ne prosternem frunțile până în pulberea pământului. Tot el ne ridică și ne întărește curajul și ne înviorează nădejdea. El arată drumul popoarelor și ne descopere ținta vieții. Printr'ânsul s'au făcut toate și către dânsul trebue să tindă toate. El este Fiul, cel unul născut, singur fiind strălucirea măririi și singur purtând chipul Tatălui, întreg și curat. Dela Tatăl a venit între noi ca și pe noi să ne întoarcă, ca pe fiul cel rătăcit, în casa Părintelui nostru. *«Iară câți l-au primit pe dânsul, le-a dat lor putere ca să fie fiii lui Dumnezeu, celor ce cred întru numele Lui»* (Ioan 1, 12). Cu evlavie privind spre Domnul zicem și noi împreună cu Apostolul neamului: *«Cu adevărat mare este taina creștinătății: Dumnezeu s'a arătat în trup, îndreptatu-s'au în duh, arătatu-s'au îngerilor, s'au propoveduit între neamuri, crezut-au fost în lume, înălțatu-s'au întru mărire»* (I. Timotei 3, 16).

Dar nu poate peană omenească să zugrăvească chipul Impăratului sufletelor noastre. Numai închinându-ne Lui și slujindu-I din toată inima, putem să simțim bucuria și fericirea și grația mântuirii. Cei ce nu se apropie de Hristos ori se înstrăinează de dânsul, aceia sânt săraci cu sufletul, fiindcă sânt lipsiți de cea mai mare comoară, față de care toate comorile lumii acesteia nimica nu înseamnă.

Eată pentru ce folosesc, iubiților mei fii sufletești, prilejul pe care mi-l dă prazinicul Nașterii Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, ca să Vă chem la credința cea către dânsul. Lăsați, măcar în decursul acestor zile de sărbătoare, la o parte toate grijile și toate gândurile Voastre la lucrurile cele lumești. Dacă ar trece pe dinaintea casei Voastre ori pe lângă câmpul Vostru vre-un mare împărat din lumea aceasta, cum ați lăsa lucrul și ați arunca unealta din mâna Voastră și V'ați apropia ca să-l vedeți! Eată, deodată cu praznicul Nașterii sale vine la noi Domnul însuși, Impăratul cel mare al sufletului nostru. El vine cu duhul Lui, cu darul Lui, cu adevărul Lui, cu povețele Lui, cu crucea Lui, cu evanghelia Lui, cu mântuirea Lui și așteaptă ca să-i deschizi inima ta și să-l primești înlăuntrul ei.

Numai primindu-l, ca să trăești tu cu El și El cu tine, vei prăznui cu adevărat Nașterea Domnului și Mântuitorului lumii și al tău. Așa să fie.

Cu această dorință pentru Voi toți și cu arhierească Noastră binecuvântare, ca aceste sfinte sărbători, precum și cele apropiate ale Anului Nou și ale Sf. Botez al Domnului, să le petreceți cu sănătate și bucurie, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Nașterii Domnului din anul 1923

Al Vostru al tuturor de tot binele voitor:

Nicolae Bălan
arhiepiscop și mitropolit.

☛ **Acest cuvânt arhieresc se va ceti în fiecare parohie poporului în biserică, în ziua primă, sau, după împrejurări, a doua zi de Crăciun.**

Intre oameni bunăvoire...

Este ziua de Crăciun. Vrând-nevrând, gândul ni se îndreaptă spre ieslea din Vitleem, în care acum 1923 ani se adăpostise micul Isus. Minunat farmec a avut ieslea şi continuă a-l avea. Micii copilaşi cu neastâmpăr aşteaptă serbătorile mari de earnă, ca să dea razna pe la case, ducând vestea micului Isus, născut colo departe-departe, în miez de noapte, în peşteră sărăcăcioasă, dar încunjurat de lumină cerească. Nici nu soseşte bine amurgul de seară, ei şi pornesc, care cu steaua, care cu ieslea, unde e aşezat chipul lui Hristos. Cu copiii deodată porneşte şi vuetul munţilor şi dealurilor. Fiecare ceată îşi are colindele sale... Să le tot asculţi! Fericit părintele care are copii şi poate zice: Şi al meu a fost între colindători!

Şi copiii iau deandul casele. Nu fac deosebire între bogaţi şi săraci. Tuturor le duc vestea Naşterii Mântuitorului. Căsenii s'au obişnuit a primì pe orcine intră în casă cu colinda. Ba, ocolindu-i — s'ar supăra. Aşa a rămas obiceiul din moşi-strămoşi: *să înceteze duşmăniile* când se umblă cu colindele.

Frumos şi creştinesc obicei! Vraja ieslii din Vitleem deci domină şi azi sufletele prin obiceiurile ce le-a întrodus în mijlocul creştinilor. Oarecum desarmează sufletele pornite şi le îndrumă spre Hristos. Apropiindu-ne de Cel culcat în iesle, simţim înoindu-ni-se sufletul. Devenim par'că alţi oameni, oameni noi şi mai buni.

*

Petrecând la locul unde s'a născut Hristos, nu se poate să nu mergem cu gândurile şi la alt loc, pentru neamul nostru tot aşa de însemnat ca Vitleemul pentru întreg genul omenesc, locul de unde a venit lumina cea mare, care ni-a dat suc de nouă viaţă, cum suc dătător de viaţă a fost Vitleemul. Înţeleg Mecca românismului: Alba-Iulia.

Nu se poate ca în ziua de elevaţie sufletească, să nu ne aducem aminte de însufleţirea de acum cinci ani, când în cetatea lui Mihai Viteazul s'a decretat renaşterea neamului, prin strângerea membrelor risipite într'un singur corp.

Evenimentul din 1 Decemvrie (18 Noemvrie) a fost atât de epocal, încât ar trebuì să se eterniseze în opere de artă, în epopeea neamului, şi ar trebui ca dealurile şi văile să răsune de cântecele naţionale, ca eflux al însufleţirii, cum răsună dealurile şi văile când se serbează Naşterea lui Hristos.

Care însă este realitatea?

Zilele acestea s'a serbat aniversarea de cinci ani dela întregirea neamului. Oficialitatea şi-a făcut datorinta. Şcoalele încă au serbat. E în firea tineretului să fie idealist. Ce am făcut noi, publicul cel mare? Nici nu am fost martor şi nici nu am citit nicăiri, că manifestările de bucurie ale publicului să fi luat proporţiile cuvenite.

De ce? Nu mai simte publicul nimic? Nu se simte mulţumit, că trăeşte în România întregită? — Nimic din toate acestea. Publicul e acelaş, care a fost în 1918 când s'a decretat unirea naţională; publicul din suflet se bucură şi ţine la praznicul unirii. De unde totuş apatia? Se poate răspunde aşa:

Politicianismul învenineză sufletele.

Indată după unire s'au desfăcut ambiţiile, care îşi revendicau succesele şi vreau să fie puse ele pe treapta cea mai înaltă a scării sociale dela noi. «Imbogăţeşte te, căci sărac ai fost destul». Lozinca s'a şi pus în aplicare! E aproape de sine înţeles, că n'a prea cauzat bătae de cap de sânt legale, ori cel puţin umane mijloacele de a pune mâna pe averi. Principiul nefast: «forţa primează dreptul», nici când n'a fost pus cu atâta râvnă în aplicare, ca după întregirea neamului.

Să ne mirăm acum că stăm unde stăm? S'a sămânat vânt şi se seceră furtună. Căci ce altă, decât furtună sânt stările nesănătoase sociale, care învrăjbesc viaţa şi sălbătăcesc moravurile.

E vremea să se pună capăt stărilor nefaste prin întoarcerea la orânduelile ce micul Hristos le-a întocmit pe seama noastră. Hristos nu prin vânarea măririlor deşerte s'a impus, şi nici îl preamăresc vestitorii naşterii Sale ca pe împărat, care aplică forţa. S'a impus ca prototipul virtuţii, — prin blândeţa proverbială şi altruismul înflăcărat.

Eată calea sănătoasă! Indată ce obştea noastră apucă această cale, evenimentul cel mare dela Alba Iulia devine un fel de Vitleem al neamului român, şi nici apostolii (colindătorii) nu vor lipsi, cari să-i ducă pe aripile vântului mărirea.

Înţelegem, după acestea, de ce trebue să ţinem azi mai mult ca ori când la cântarea îngerilor: *Intre oameni bună voire*!

Isus, vrând a face Iudeii să înţeleagă ce mare este misiunea sa, a rostit despre sine următoarea laudă: *Avram Tatăl vostru s'ar fi bucurat, ca să vadă ziua mea.* (Ioan 8, 56). Şi înaintaşii noştri — unul ca unul s'ar fi bucurat să poată vedea împlinit visul ce-l visau ei, cum împlinit îl avem noi. Să nu le tulburăm deci somnul cu vrăjmăşiile noastre mărunte. Să-i facem să se poată bucura şi ei în sferele înalte, unde petrec sufletele lor, ca să nu ne blasteme, că periclităm opera creiată cu atâtea jertfe. Aceasta e cererea tuturor oamenilor de bine la sărbătorile Naşterii Domnului din 1923.

Prot. Vasile Gan

Din parlament. Camera, în şedinţa dela 27 l. c., a votat după lungi desbateri proectul de lege relativ la ratificarea protocolului dela Belgrad privitor la fixarea pe teren a graniţei dintre România şi Iugoslavia. Proectul s'a adoptat cu 127 voturi pentru, 15 contra.

In şedinţa senatului din 28 şi 29 l. c., P. S. Sa Episcopul Vartolomeu şi a desvoltat interpelarea privitoare la situaţia materială a bisericii şi clerului: Dacă preoţimea se prezintă astăzi cu mult mai bine, ca înainte de războiu, aceasta se datoreşte reverimentului sufletesc al preoţimii. Sânt şi multe neajunsuri, de care sufere clerul. Din cauza aceasta P. S. Sa atrage atenţia celor competenţi spre luarea măsurilor de îndreptare.

Dl ministru de culte Al. Lăpădatu, în răspunsul său, pune în vedere pentru anul acesta o majorare în bugetul cultului ortodox cu 70 milioane Lei.

Desidenţa produsă în partidul poporului arată, că majoritatea organizaţiilor din toată ţara este de partea dlui general Averescu. Dl C. Argetoianu, fostul vicepreşedinte al partidului poporului, şi-a înfiinţat organul său de publicitate, *Indrumarea*, unde se dă o listă de aderenţe pentru noul şef, primite dela oameni din vechiul regat şi din Bănat. Cei din Ardeal, Bucovina şi Basarabia se declară solidari cu gen. Averescu, căruia îi aduc expresia adesiunii nestrămutate, desaprobând atitudinea dlui Argetoianu. Organul lor de publicitate este şi mai departe *Indreptarea*.

Nr. 10470/1923 Pres.

Nicolae,

din îndurarea lui Dumnezeu arhiepiscop al arhidiecezei ort. române de Alba-Iulia şi Sibiu şi mitropolit al românilor ort. din Ardeal, Bănat, Crişana şi Maramureş

Iubitului cler şi popor din arhidieceza noastră de Alba Iulia şi Sibiu: Har şi milă dela Dumnezeu Tatăl şi dela Domnul nostru Isus Hristos

Biserica noastră dreptcredincioasă a avut în trecut o misiune vastă şi grea, având ea de îndeplinit pe lângă îndatoriri de ordin pur bisericesc, şi îndatoriri de ordin cultural-naţional.

Dupăce şi-a îndeplinit cu sfinţenie şi devotament această misiune multilaterală în trecut, contribuind în mare parte la realizarea aspiraţiunilor de veacuri ale poporului românesc de dincoace de Carpaţi, prin opera culturală-bisericească cu care în cele mai grele împrejurări şi cu mari şi multe jertfe a ştiut să ţină viie în poporul nostru conştiinţa naţională şi să-l pregătiască pentru vremurile mari cari ne-au fost nouă hărăzite să le ajungem în zilele de acum, când după o robie de peste o mie de ani ne vedem alipiţi la patria mamă, închegaţi într'un puternic stat naţional român, — a sosit timpul, ca biserica noastră să înceapă desvoltarea unei activităţi mai intensive pe terenul religios-moral, năzuind la realizarea misiunii sale.

Dacă misiunea multilaterală din trecut a bisericii noastre a fost atât de vastă şi grea, misiunea ei internă ce o aşteaptă în viitor este o misiune sublimă. Întru realizarea acestei misiuni, ea trebuie să tindă spre culmile înalte ale idealului, care pregăteşte calea spre legătura sufletească dintre om şi Dumnezeu.

Şi poate niciodată — iubiţilor — în istoria neamului nostru românesc n'a fost mai arzătoare trebuinţa de a tinde spre aflarea acestei legături, ca în zilele de astăzi. Căci dacă urmările de ordin politic ale deslănţuirii războiului mondial au fost atât de favorabile neamului nostru, nu este mai puţin adevărat, că de urmările lui stricăcioase pe teren moral n'a rămas cruţat nici poporul nostru.

Întreaga omenire trece astăzi prin o criză morală. Şi cine altul va fi oare în stare să înlăture această criză restabilind echilibrul moral al omenirei pornită pe panta periculoasă a urmărilor distructive ale războiului mondial, decât biserica prin realizarea misiunei sale interne, restabilind legătura dintre om şi Dumnezeu?

Iată deci — iubiţilor — ce chemare sublimă şi ce rol important are biserica noastră în viitor! Dar pentruca ea să-şi poată îndeplinì această frumoasă misiune va trebuì să creiăm, să multiplicăm şi să alimentăm mijloacele pentru înălţarea prestigiului bisericii noastre naţionale şi să sprijinim clerul ca să poată întreprinde cu izbândă un apostolat la înălţimea cerinţelor vremii, spre a puteà insuflà în fiii bisericii de toate clasele şi condiţiile un duh creştinesc superior, ca prin toate acestea — principiile lui Hristos să se prefacă în legi ale vieţii pe seama individului, a familiei şi a societăţii, şi să fie încorporate în tot atâtea aşezăminte sociale religioase, ca: societăţi pentru răspândirea evangheliei, a cărţilor şi a presei creştine, societăţi de temperanţă, pentru combaterea luxului, pentru ocrotirea celor nevoiaşi, pentru sal-

varea celor alunecaţi, institute de corecţiune ş. a.

Inceputul activităţii pentru realizarea misiunii interne a bisericii noastre am aflat de bine să-l legăm de fericitul eveniment al actului încoronării MM. LL Regele Ferdinand şi Regina Maria, săvârşit în 2/15 Octomvrie 1922, cari în cursul deslănţuirii războiului mondial au ştiut să conducă cu atâta înţelepciune destinele neamului românesc în momentele de cea mai grea criză prin care a trecut el vreodată, unindu-l sub un singur sceptru într'un stat mare naţional, — prin înfiinţarea, la propunerea noastră, a unui fond, care să poarte numele de «*Fondul Regele Ferdinand şi Regina Maria*», cu destinaţiunea de a promovà misiunea internă a bisericii, şi căruia noi i-am pus bază cu suma de Lei 10,000.

Maiestatea Sa Regele a binevoit să încuviinţeze ca fondul să poarte acest nume, iar Veneratul Sinod arhidiecezan prin concluzul Nr. 57/1923 a aprobat literile fundaţionale ale acestui fond.

În baza literilor fundaţionale, acest fond se va compune din contribuiri benevole, donaţiuni şi legate.

Facem deci un călduros apel la simţul de jertfă al iubitului nostru cler şi popor din arhidieceza noastră de Alba-Iulia şi Sibiu precum şi la toţi binevoitorii bisericii noastre de pretutindenea, ca din prisosul darurilor bogate cu cari i-a binecuvântat bunul Dumnezeu, să contribuie cu toţii, după putinţă, cu obolul lor la înfiinţarea «Fondului Regele Ferdinand şi Regina Maria».

Nu ne îndoim, că iubita noastră preoţime, călăuzită de nobila intenţiune ce se urmăreşte cu înfiinţarea acestui fond, precum în trecut aşa şi acum — fiind vorba de pornirea unei acţiuni cu menirea de a promovà interesele culturale-bisericeşti ale neamului nostru, va sprijini cu toată căldura această acţiune, contribuind şi dela sine în măsură cât mai largă la înfiinţarea fondului şi făcând o propagandă cât mai vie printre fiii bisericii noastre de toate clasele şi condiţiile, îndemnându-i să contribuie cu toţii la înfiinţarea noului fond. În deosebi aşteptăm dela On. preoţi mai cu stare şi cari nu au copii, să se înscrie cu contribuiri cât mai însemnate.

Cu acelaş apel călduros ne adresăm şi Onoratelor Institute de credit şi economii precum şi intelectualilor noştri pe cari bunul Dumnezeu i-a binecuvântat cu o stare materială mai aleasă, rugându-i să ne sprijinească acţiunea pornită.

Onorata preoţime va puteà dispune, ca sumele cu cari se înscrie la acest fond să se reţină din retribuţiunile de salar ce primeşte de aici. Aceasta este a se notà în rubrica «Observări» cuprinsă în lista de subscripţie, ce urmează cu poşta.

Contribuirile benvole se vor trimite cu mandat poştal Consistorului arhidiecezan în Sibiu cel mult până la 28 Februarie 1924.

Am folosit pentru lansarea acestui apel ocaziunea Sfintelor Sărbători ale Naşterii Mântuitorului Hristos, socotind, că sărbătorile Naşterii Aceluia, prin care neamul omenesc s'a renăscut spre o nouă vieaţă, va oferì iubitului nostru cler şi popor cel mai bun prilej, de a sprijinì această acţiune pornită pentru realizarea misiunii interne a bisericii noastre, menită să dee nou avânt vieţii noastre bisericeşti.

După care, împărtăşindu-Vă arhiereasca noastră binecuvântare, am rămas

Sibiu, la sărbătorile Naşterii Domnului din anul 1923

Al Vostru al tuturor de tot binele voitor

Nicolae
arhiepiscop şi mitropolit

Cuvintele unui rege. Suveranii spanioli au vizitat, în toamna acestui an, Roma. Regele Alfons XIII, mergând la Vatican să şi depună omagiile, a zis între altele (după Unirea blăjană din 29 Dec. a. c) următoarele: «Istoria Spaniei este istorie bisericească, cu pagini eterne, culese în aur, în care fiecare rând e binecuvântat de sânge vărsat pentru drepturile religiunii, ale papismului şi ale bisericii.»

Dacă aceasta este adevărat, cu atât este mai vârtos adevărat, că *istoria poporului românesc* este istorie bisericească, cu pagini eterne, culese în aur, unde fiecare rând e binecuvântat de sânge vărsat pentru drepturile «legii româneşti», ale ortodoxismului şi bisericii sale. Şi astfel, estă sântem şi noi de părerea confraţilor dela Blaj, când află că vorbele acestea ale domnitorului spaniol sânt» adânc simţite şi bine cumpănite».

Mai puţin cumpănită însă considerăm a doua declaraţie a monarhului spaniol, care susţine că Spania ar fi gata să vie în ajutorul Vaticanului în r'o nouă «*cruciadă creştină*»... Politica aceasta eclesiastică a Vaticanului aparţine timpurilor apuse pe vecie.

In aşteptarea Celui Preaînalt

Câteva zile ne mai despart de măreţul praznic al Naşterii Domnului. Pregătirile de prăznuire s'au făcut toate, pe la casele creştinilor. Din depărtare se aude ecoul cântecelor de copii, a colindelor duioase, ce picură în suflete bucuria pe care o aduce în casă Crăciunul, umplându-ne inimile de fiorii amintirilor dulci ale copilăriei nevinovate.

Este marea serbătoare a Creştinătăţii, care a revărsat lumină mare în lume, neamurilor cari şedeau în întunerec şi în umbra morţii; a înoit şi îndrumat iarăş spre Dumnezeu viaţa sufletelor, pierdute în rătăciri vinovate.

Cu 19 veacuri şi mai bine în urmă viaţa sufletească a omenimii ajunsese la un punct mort. Jidovismul cu pretenţia de a fi păstrat singur ideea curată a adevăratului Dumnezeu, prin formalismul său sec, încătuşase sufletele. Legând omului de mâni şi de picioare lanţurile grele ale unor îndatoriri din afară, fariseismul jidovesc a sugrumat cu totul viaţa sufletului dinlăuntru.

Neamurile păgâne, la rândul lor, perduseră cu desăvârşire conştiinţa originii omeneşti. Robiţi de patimi şi de plăceri, alimentate de un egoism bolnav, cei tari monopolizaseră domnia asupra vieţii şi morţii celor mulţi, cari gemeau sub povara sclavajului; bărbatul disprefuia pe femeie, socotindu-o nevrednică să-i stea alături; părinţii îşi preţuiau copiii numai în măsura folosului, pe care li-l puteau aduce, sau întrucât le satisfăceau orgoliul mândriei părinteşti; cei bogaţi duceau o viaţă de lux nebun şi de risipă exuberantă, pentruca astfel să-şi mintească conştiinţa, să-şi acopere golul din inimi şi să-şi alunge pustiul din suflete; iar mulţimea nemernică, lipsită de conştiinţa demnităţii de om, se mulţumea se ceară pâne şi spectacole în apus, — panem et circenses — sau să-şi târască zilele de trândăvie, de moliciune orientală, când nu era pusă în mişcare de biciul stăpânului fudul. — Intreaga omenie trăia o viaţă de nemulţumire, pe care o mai ţineau doar tainice dorinţe şi nădejdi după o îndreptare, care trebuia să vină de undeva; din necunoscut pentru unii, din neamul lui David pentru alţii.

Nici Roma, stăpâna lumii, cu puterea ei de cucerire şi dominare a lumii materiale,

---

FOIŞOARA

Predică la Naşterea Domnului

de Pr. **Romul Pop**

«Va răsări vouă celor ce vă temeţi de numele meu, soarele dreptăţii, şi vindecare în aripile lui».
Malachia 4, 2.

Crăciunul! Ce sărbătoare luminoasă! Ce zile de veselie pentru copii, pentru tineri şi bătrâni! Ne aducem aminte de pruncia noastră cum aşteptam această zi, după post de 6 săptămâni; cu câtă râvnă, — copii şi juni, — ne pregăteam steaua cu colindele, şi cu câtă mulţămire aşteptau bătrânii să audă sunetul toacei şi clopotelor în noaptea sfântă... Cu paşi grăbiţi plecam fiecare către sfânta biserică, să întâmpinăm pe Domnul, pe Soarele dreptăţii.

La Naşterea Ta Hristoase, răsărit-a lumina cunoştinţii...

Da, iubiţilor creştini, era mare aşteptare în mijlocul poporului jidovesc, făgăduită dela Domnul încă dela scoaterea lui Adam din rai, făgăduinţă susţinută de toţi prorocii până la venirea Mântuitorului, poporului ales al judeilor, cari se retăciseră dela legea lui Moise în cursul veacurilor şi robiei. Cel din urmă proroc Malachia (4, 2) a prezis lor:

«Va răsări vouă, celorce vă temeţi de numele meu, soarele dreptăţii».

Precum atunci judeii căzuseră în păcatele desfrânărilor şi ale fărădelegilor, aşa astăzi slăbirea credinţii între noi, ne a îndepărtat dela datinele frumoase creştineşti ale strămoşilor noştri. Posturile nu se ţin, de multe ori biserica e goală, mulţi nu se spovedesc, nu se cuminecă; sudalmele, clevetele, neînţelegerile, duşmăniile sporesc.

Ce credeţi oare: Mai serbăm noi această zi sfântă cu dorul şi cu sfinţenia strămoşilor noştri?

Toţi zic, de obicei: S'a stricat lumea!

Dacă-i aşa, ce este de făcut?

Oricât de mult ne sbuciumăm, amărâţi de ticăloşiile lumii, nu găsim altă scăpare, decât *întoarcere la Dumnezeu.* Da, căci... «vouă celor ce vă temeţi de numele meu, va răsări soarele dreptăţii», şi nu celor ce cu nepăsare mai rămân în noianul răutăţilor; celorce se tem de numele Domnului, soseşte şi Crăciunul adevărat, sărbătoarea de astăzi.

Nu făgăduinţa goală, ci faptele îndreptării ne vor întoarce la Hristos.

«Celce are poruncile mele şi le păzeşte, acela este care mă iubeşte» (Ioan 14, 21).

«De veţi ţinea poruncile mele, veţi rămânea întru dragostea mea» (Ioan 15, 10).

«Voi prietenii mei veţi fi, de veţi face câte poruncesc eu vouă» (Ioan 15, 14).

Naşterea lui Hristos este asemenea unui ospăţ mare, la care sânt chiemaţi toţi oamenii, toate neamurile din lume. Legile altor neamuri, ca egiptenii, grecii, romanii, turcii şi chiar judeii, au fost mai mult legi naţionale, numai pentru neamul lor. De aceea ei prigoniau pe ceice nu erau de neamul lor: turcii masacrau pe ghiauri (creştini), judeii disprefuiau religia egiptenilor, fetişismul negrilor, credinţa albilor. Legea lui Hristos este unica lege pentru toate neamurile pământului; ea a răsărit tuturor celor ce se tem de Domnul.

Sânt multe astăzi, popoarele, multe milioane de suflete care au intrat la ospăţul lui Hristos, dar — mai multe care se găsesc încă în întunerecul necunoştinţei lui Hristos, în întinderile pământului. Timpul însă le va aduce şi pe acestea la masa lui Isus, căci casa Lui e veşnic deschisă or cui.

«Naşterea ta Hristoase, răsărit a lumii lumina cunoştinţei». Să ne bucurăm, iubiţilor creştini că noi românii am fost între neamurile cele dintâi, care am intrat la masa lui Hristos. Să nu ne arătăm nevrednici de darul primit. Să păstrăm cu scumpătate datinile creştineşti, în care ne-au lăsat părinţii noştri, ear de am rătăcit să ne întoarcem la dragostea lui Hristos, căci ochii Domnului sânt mai aţântiţi către oaia cea rătăcită. Lumina lui Hristos şi darurile din învăţăturile sale, ne sânt îmbiate, în bi-

nici Atena cu trumseţa artei sale şi cu înţelepciunea filozofiei elene, nici Ierusalimul cu mândria superiorităţii de cetate veşnică a poporului ales, nu mai erau în stare să dea noui impulsuri de viaţă sufletelor chinuite de îndoială, de decepţii, de rătăciri. Nu mai aveau puterea de a lumina cărările vieţii, acoperite de ceaţă; nu mai puteau schimba concepţiile de viaţă materialistă, împrejmuită de atâta nesiguranţă şi nelinişte.

Din rătăcirile miilor de ani se ridică ca un oftat dureros speranţa şi doririle oamenilor, bătând cu putere la poarta cerului, ca să se deschidă să roureze mântuirea. Lacrimi multe au udat pământul în cursul veacurilor de aşteptare, până ce credinţa şi nădejdea într'un Dumnezeu mântuitor s'a prefăcut în strigare tare, ce se înalţa de pe pământ la cer, de unde se aştepta izbăvirea.

Şi a venit. La plinirea vremii a trimis Dumnezeu pe unul născut Fiul său. Şi cu El s'a pogorât pe pământ lumina, adevărul şi viaţa.

O ştiu aceasta şi o mărturisesc cei credincioşi, o ştiu şi creştinii cu numele şi nu o pot tăgădui nici cei ce se închină altui duh, decât acela al lui Hristos, jidovii, mohamedanii.. cari şi ei se bucură de rezultatele civilizaţiei umane, de cultura şi progresul, la începutul cărora stă copilul din ieslea dela Betlehem. Da, steaua la răsărit ne-a răsărit nouă tuturora şi ea nu mai apune. Dacă n'am văzut-o nici unul cu ochii, ea totuşi răspândeşte mai multă lumină, mai multă viaţă decât soarele, pe care îl vedem în toată ziua.

Corul îngerilor şi cântarea păstorilor din noaptea sfântă de Crăciun a fost cântecul de leagăn pentru viaţa nouă, ce şi-a luat început pe pământ dela această dată. Isus i-a adus şi i-a dăruit bazele reale pe care avea să se clădească cu trăinicie, pe stâncă şi nu pe nisip, ca să nu se mai năruie.

Isus s'a făcut adevărată lumină lumii, *ca cei ce îi urmează, să nu mai umble în întunerec, ci să aibă lumina vieţii, să fie fii ai luminei şi ai zilei. Şi lumina venită dela oameni e ceva. Se aseamănă unei mici laterne care luminează, şi ea în vreme de noapte. Dar lumina lui Hristos este lumina strălucitoare a soarelui, ce se întinde până la marginea orizontului, luminând totul. Cei ce se tem de întunerec şi iubesc lumina, vor năzui din răsputeri spre dătătorul de lumină.*

Hristos, ca nimeni altul, a dat pildă de bunătate şi iubire de oameni, din care a plecat umanitarismul *cu mulţimea binefacerilor de care s'a umplut pământul. El a adus între oameni* egalitatea *şi* frăţietatea *spunându-ne prin apostolul său: «toţi fii ai lui Dumnezeu sânteţi prin credinţă întru Hristos. Isus... nu este nici iudeu, nici elen, nu este rob, nici slobod, nu este parte bărbătească nici femeească, că voi toţi unul sânteţi... (Gal. 3, 26—8) Iată vestindu-se lumii acea frăţietate generală, care dintru început era o inimă şi un suflet şi avea toate de obşte (Fapte 9, 32), lucru de care păgânismul nu ştia nimic şi de care iudaismul nu vrea să ştie.*

Isus ne-a învăţat adevărata libertate, *libertatea ordinei nu a răsvrătirei, a semeţiei, a deşertăciunii, cari amăgesc cu pofte trupeşti şi cu înverşunări... singuri robi făcându-se stricăciunii (2 Petr. 2, 18) ci libertatea prin adevăr şi dreptate. «Veţi cunoşte adevărul şi adevărul vă va slobozi pe voi» (8, 32) ne spune prin gura evanghelistului Ioan.*

Lumină, egalitate, frăţietate şi libertate, iată condiţiile progresului, a civilizaţiei umane, pe care le aduce Hristos omenirei, perdută cu totul în cultul materiei, până la extrem. Isus îi întinde mâna, o ridică şi îi îndreaptă privirea iarăş spre adevăratul ei ţel, dându-i puterea să se reculeagă, să se renască.

Şi azi? Din muntele, cu aer curat şi mireasmă proaspătă, în lumină de soare strălucitor, unde ne ridicase Isus pe umerii săi, prin jertfa sa, omenirea coboră iarăş în întunerecul păgânismului plin de patimi şi în pustiul iudaismului fariseic. Concepţii de viaţă eronate, credinţe deşarte, rătăciri sociale se întâlnesc la toate colţurile; sântem robi ai plăcerilor vinovate şi mai presus de toate robiţi de materialismul cras al unei vieţi neînfrânate. Simţim cu toţii răul îl vădeşte viaţa publică cu apariţiile ei bolnave, îl mărturiseşte traiul nostru individual cu rătăcirile lui, şi îl osândim fiecare fără nici o rezervă. Dar n'avem puterea de a ne reculege, de a ne îndrepta prin puterile noastre de a ne ridica din cenuşe şi dărâmături. Sfărimaţi cum sântem sufleteşte, de unde să ne vină ajutorul? Dela cine altul decât dela Isus.

Ca şi cei vechi strigăm şi noi după un ajutor, nădăjduim într'un razim, aşteptăm un Mântuitor. Aceia l-au aşteptat să se întrupeze, noi îl aşteptăm să se coboare, în suflete, să se sălăşluiască în noi.

Aceasta este aşteptarea noastră în pragul Crăciunului: să se nască Isus în peştera inimilor noastre. Numai astfel praznicul îşi are valoarea lui morală. Altfel răutăcioşii râd, că prăznuim an de an Naşterea, dar oamenii în definitiv rămân aceiaşi, cu năcazurile şi cu năravurile lor, cu mâniile şi cu păcatele lor, Isus nu devine o putere de viaţă pentru ei.

Isus vine să se nască pentru noi toţi şi pentru fiecare în parte. El bate la uşa inimii fiecăruia. La fel bate la uşa colibei ca şi la portalul palatului, dar nu intră decât acolo, unde este aşteptat, unde i se iese întru întâmpinare, unde s'a făcut pregătirea cuvenită. El bate şi aşteaptă cu răbdare 20—30, chiar 70—80 de ani, ca să i se deschidă, să intre şi acolo sălaş să-şi facă. Dar, — dacă nu priveghezi, dacă dormitezi fără unt de lemn în candelă, dacă sufletul tău stă cu uşile zăvorâte, cu perdelele lăsate, aşezat într'un colţ pe grămada de aur, copleşit de patimi, asurzit de sgomotul plăcerilor... şi nu aude şi nu răspunde, — Domnul trece alături, la altă casă.

Dacă îi deschizi însă şi îl laşi să intre în cămara sufletului tău, El şade bucuros la ospăţul tău, binecuvintează casa, şi masa, şi viaţa ta; din oaspe devine gazdă, ca în Cana Galileii, şi te ospătează El apoi. Tu nu trebue decât să-L asculţi, să te aşezi la picioarele Lui, să te umpli de măreţia cugetelor Sale, de mărimea ideilor Sale, să te devotezi Lui, să-L urmezi, să-L copiezi în sufletul tău, ca pe o icoană vie şi statornică. Şi El te va învăţa să pui ordine în viaţa ta, să faci rândulală în ocupaţiile tale, la birou şi acasă în gospodăria ta, să pui cuviinţă în plăcerile şi distracţiile tale, în modă, în societate, în familie, ordine în viaţa publică.

Nu sta îndoielnic în faţa acestui îndemn, nu te trudi prea mult să înţelegi cu mintea. Prea multă filosofare înăbuşă. Viaţa trebue trăită, şi tu trăeşte-o cu Hristos. Floarea nu pricepe ce este soarele, nici rădăcina ce este pământul, dar năzueşte cu toată puterea spre soare, se întoarce după

---

serica sa Duminecă de Duminecă, sărbătoare de sărbătoare, zi de zi, să nu pregetăm a intra în ea.

De am murit păcatului, să viăm dreptăţii, — după zisa proorocului: să câştigăm «vindecare în aripile lui», — în darurile lui.

•

Trei sânt virtuţile creştineşti, ce ne apropie de Hristos: credinţa, dragostea şi nădejdea. Aur, smirnă şi tămâie sânt darurile, cu care s'au apropiat Magii în Vitleem la Naşterea lui Isus, credinţa, dragostea şi nădejdea sânt darurile noastre astăzi, — cu acestea ne putem întoarce la Hristos, din faptele rătăcirii noastre.

«Ceice vă temeţi de Domnul, credeţi lui şi nu va cădea plata voastră» (Is. Sir. 2, 8)

«Crede lui Dumnezeu şi-ţi va ajuta, ţie, îndreptează căile tale şi nădăjdueşte spre Dânsul». (Is. Sir. 2, 6.)

«De mă iubiţi pe mine, poruncile mele păziţi». (Ioan 14, 15.)

Român, creştin ortodox, te-au botezat părinţii tăi, aceea o ţine; şi datorinţele, ce te-au învăţat mama şi tatăl tău, şi zi de zi te învaţă biserica ta, acelea să le faci.

Să luăm aminte cu ce scumpătate îşi împlinesc alte neamuri legea lor, — să facem şi noi asemenea.

Creştinul care nu-şi păzeşte legea, şi-o strică. Şi cine îşi strică legea, se strică pe sine, a intrat în fărădelege.

«Hristos să naşte, — măriţi-l!» Să mărim Naşterea Domnului, prin fapte creştineşti.

«Hristos pe pământ, înălţaţi-vă». S'a umilit Fiul lui Dumnezeu şi s'a pogorât pe pământ pentru mântuirea noastră; să ne înălţăm prin fapte bune la Hristos, şi Hristos ne va întări cu nădejdea, că ne vom împărtăşi tot mai mult de bine în lumea aceasta, şi de fericire în lumea cea veşnică.

In cugete şi în făgăduinţe de acestea să sărbăm şi de astădată Naşterea lui Hristos, şi, ridicându-ne ochii la cer, să zicem:

Doamne, Isuse Hristoase, care, în nemărginita bunătate, ai luat trup omenesc şi Te-ai sălăşluit între noi, din înălţimea Ta cea sfântă ajută-ne să petrecem aceste zile de mare praznic spre mărirea Ta; să ne întărim în dragostea cea către tine; să părăsim minciuna, clevetele şi duşmănia; să păstrăm cu sfinţenie datinele şi legea strămoşească; să ne întărim cu neamul nostru, în credinţa şi dragostea Tatălui, Fiului şi Duhului Sfânt, Amin.

Luaţi şi citiţi

Calendarul Bunului Creştin!

TREI PĂSTORI

— FRAGMENT —

Focul arde... Arde 'n pace... Îl nutreşte vântul...
Ear păstorii 'n jur ascultă liniştiţi cuvântul.
Simt crescând în suflet dorul după vremi mai bune,
Cum le spune prorocia cărţilor străbune.

Şi, cum stau pierduţi în gânduri, visători de ziua [mare
Eată cerul se 'nvestmântă 'n talд de flacăre fugare
Şi'n văzduhul tainic îngeri mulţi se arătară,
Inveliţi în haine luminoase, ca de pară,
Şi'n adâncul nopţii sfinte se 'nălţau, se coborau
Şi din trimbiţi tari de aur trimbiţau şi cuvântau:

Tatălui de sus mărire,
Intre voi bunăvoire!
Că'n acest oraş,
Intr'un mic sălaş
Astăzi vouă s'a născut
Domnul cel făr' de 'nceput:
Luminatul Mesia,
Din Fecioara Maria.
Mergeţi dar, cu grijă mare,
De i aduceţi închinare,
Să vă miluească,
Să vă mântuească!

el, iar cu rădăcina răsbate adânc în pământ.

Priveghiaţi şi vă rugaţi în ceasul aşteptării, ca Domnul să găsească cămara sufletului vostru deschisă şi primitoare!

Preot Pompei Moruşca

Nou abonament

Cu 1 Ianuar v. 1924 deschidem nou abonament, la **Telegraful Român**, cu preţurile arătate în fruntea ziarului.

Dnii abonaţi sânt invitaţi să-şi înoească din vreme abonamentul, stăruind pentru răspândirea organului nostru în cercuri cât mai largi.

Abonamentul se face prin mandat postal. Numele abonatului şi locuinţa (şi poşta ultimă) să se scrie legibil, la adresa: Administraţia **Telegraful Român**, Sibiu.

Tot odată facem cunoscut că, deoarece s'a urcat preţul hârtiei şi s'a sporit leafa lucrătorilor tipografi, sântem nevoiţi a urca, cu începerea anului nou, abonamentul.

Administraţia.

Două biserici ortodoxe. La Sofia s'a sfinţit, în ziua de sf. Nicolae, frumoasa biserică ortodoxă română, în prezenţa delegaţilor trimişi de Sf. Sinod din capitala noastră. Mitropolitul Ştefan al Sofiei, sub conducerea căruia s'a făcut sfinţirea, a declarat într'o convorbire acordată unui redactor român următoarele:

Actul sfinţirii bisericii române din Sofia are mare importanţă, întrucat prin dânsul se manifestează uniunea spirituală şi culturală a celor două ţări ortodoxe, România şi Bulgaria, legate sufleteşte de veacuri. Leagănul renaşterii bulgare, cu speranţele şi idealurile poporului bulgar, au fost păstrate şi călite sub cerul primitor al României, unde mii de emigranţi bulgari găseau adăpost şi concurs în aspiraţiile lor naţionale. Trebue să uităm amintirile rele ale războiului. Bulgaria şi România trebue să trăiască numai în sinceritate. Biserica poate să îndeplinească misiunea de împăciuitor politic. Prin ea se vor restabili relaţiuni armonice, care vor distruge chestiunea minorităţilor între noi şi dvoastră, mai ales că guvernul român a dat de multe ori dovadă că are bunăvoinţa în a rezolvi în mod echitabil această importantă chestiune. Biserica română, sora noastră mai mare în ortodoxie, prin gestul ei mare de a sluji solemn alături de noi, ne dă ocazia să ne recunoască independenţa bisericească. Cred că este unul din cele mai fericite momente ale vieţii mele acela de azi. Şi, ca mine, gândesc toţi ceice îşi iubesc neamul şi credinţa.

Cine dă ordine? Se pare că ziarul de propagandă papistaşă *Albina* a devenit, în acelaş timp, şi organ al partidului naţional român de sub conducerea dlui Iuliu Maniu. Intr'un număr mai nou al Albinei Viespe se cere adecă dlui Iuliu Maniu să intervină la directorul ziarului *Universul* şi să i «atragă atenţiunea, că atitudinea răutăcioasă (?) faţă de uniţi (ce s'ar fi manifestat în coloanele Universului) nu corespunde cu ideile şi politica partidului naţional român».

Care va să zică, dl Iuliu Maniu poate să dea ordine nu numai la Albina, ci şi la Universul?

Universul are cuvântul.

Nou tratat. Deosebită importanţă politică prezintă tratatul de alianţă defensivă încheiat între Franţa şi Cehoslovacia în vederea aplicării tratatelor dela Versailles, St. Germain şi Trianon. Părţile contractante nu vor permite restaurarea Habsburgilor pe tronurile Austriei şi Ungariei nici a Hohenzollernilor pe tronul Germaniei.

Cum şi ce să ceară omul în rugăciune

Multe învăţături creştineşti sânt rău înţelese cu deosebire în marea massă a ţăranilor. Răul este şi mai pronunţat cu cât îl vedem, şi totuşi nu căutăm să-l vindecăm. Şi nu căutăm să-l vindecăm, fiindcă el este lăsat în mijlocul nostru de vitregia timpurilor, — şi ca tot ce este vechi, îl ţinem aşa «cum l am apucat», fără să ne ostenim cu socoteala de poate fi primit ori nu.

Aşa, avem multe obiceiuri frumoase, dar nu e mai puţin adevărat că avem şi unele credinţe deşerte, care sânt adânc întrate în firea poporului nostru. O femee b. o. vine cu copilul bolnav la preot, şi cu mare încordare se uită să vadă dacă sfânta Impărtăşire se afundă în vin sau nu. Dacă nu se afundă, copilul scapă; dacă se afundă, nu mai este scăpare... Aproape nu este slujbă religioasă, din care ţăranul să nu statorească astfel viitorul său. Credinţe ca acestea sânt împotriva învăţăturilor creştine.

In cererile sale către Dumnezeu, vedem aşadar că românul nostru nu ştie cum să ceară şi mai ales ce să ceară.

Cum să ceară? Intr'adevăr, eată o întrebare la care nu se poate răspunde uşor.

Când te duci la unul mai mare, să-l rogi ceva, te socoteşti întâi cum să-i vorbeşti ca să-l înduplecu. Dar faţă de Dumnezeu? Dacă în faţa oamenilor ne prezentăm smeriţi, cu atât mai mult trebue să fim în faţa lui Dumnezeu. Deci se cere smerenie.

Cum să cerem ajutorul lui Dumnezeu, sau cum să ne rugăm, ne spune Isus. Să fie scurtă rugăciunea şi pornită din inimă.

In cererea noastră să fim drepţi. Să nu cerem ceeace nu se poate împlini, căci atunci ne rugăm înzadar. Şi, câţi, în rugăciunile lor nu cer lucruri care te pun pe gânduri!

Eată, de pildă, o creştină vine la preot să dea un acatist. Ce crezi că-i cere ea? Să moară Ana, că se ţine cu bărbatu-său! Ear Ion să-şi peardă vederile, fiindcă a răşluit un petec din pământul ei!

Altă pildă: Două familii sânt în ceartă. Femeile fac totul ca să ia măsura umbrei sau a urmei duşmanului, şi hai cu măsura la preot să o slujească şi să nu se aleagă nici praf de duşman.

Când preotul nu voieşte s'o primească atunci, la anumite timpuri de la liturghie, îndrăznesc uneori să poarte măsura pe la sfintele icoane... Se pot înmulţi exemplele de felul acesta. Mi s'a întâmplat că ducându mă la vre-o biserică unde se află moaşte de sfinţi, sau icoane făcătoare de minuni, preoţii dela acele biserici mi-au povestit tot cam asemenea lucruri.

Se poate oare rătăcire mai mare? Să te rogi lui Dumnezeu, să dea pedeapsă vecinului tău?

Omule, care adesea zici: «Mare este Dumnezeul» cum poţi, cu toate acestea, să ceri dela marele Dumnezeu nenorocirea fratelui tău?

In niciuna, din cărţile bisericeşti, nu se găsesc rugăciuni prin care să se blasteme. Dimpotrivă Isus a zis: «Dragostea mea dau vouă» şi «iubeşte pe vrăjmaş!»

Să nu uităm, că în faţa lui Dumnezeu sântem toţi de-opotrivă, sântem fiii lui.

Cine poate să şi închipuească despre un bun tată că îngrijeşte numai de un copil, ear pe ceilalţi îi lasă în părăsire?

Intrebarea este acum: Ce să ceri lui Dumnezeu?

Cere lui Dumnezeu sănătate, care este marea bogăţie a omului; cere înţelepciune, ca să nu trăeşti pe pământ ca simplu animal. Când vei avea aceste două daruri sănătatea şi înţelepciunea, eşti cel mai bogat şi cel mai fericit muritor pe pământ.

Străbunii noştri au avut şi sănătate şi înţelepciune: de aceea au biruit pe vrăjmaşi şi ni-au lăsat ţara pe care o râvnesc duşmanii din prejur.

Orcât rău ni-ar face cineva, noi să nu-i dorim răul. Blândul Isus, sus de pe cruce a zis: «Părinte, eartă-le lor căci nu ştiu ce fac».

In lume se pot ajunge cele dorite, numai dacă muncim. Să ne rugăm cu sufletul curat şi să muncim fără preget: aceasta e taina vieţii adevărate. Părinţii noştri au înţeles acest adevăr şi înaintea or cărui pas ei făceau semnul crucii şi îşi începeau munca zicând totdeauna: «Doamne, ajută»!

Satu-Mare, la Crăciun în 1923.

Căpitan *Onisifor O. Borcea*

Şi cuprinşi de spaimă mare 'n faţa actului prea [sfânt
Şi-alipiră tot păstorii feţele către pământ.
Si în mărita noapte
Glăsueau în şoapte:
Mărire lui Dumnezeu
Lui Hristos, Fiului Său,
Domnului fără 'nceput.
Care astăzi s'a născut,
Să ne miluească,
Să ne mântuească!
Trâmbiţele încetează, cerul limpede e ear,
Oile împrăştiate se adună pe hotar,
Şi păstorul cel mai mare
Strigă cu glas tare:
Haideţi, fraţilor, să mergem,
Floricele să culegem
Şi să facem o cunună,
S'o 'mpletim cu voie bună
Şi s'o ducem lui Hristos,
Să ne fie de folos...
Şi mergând cu floricele şi cu bulgări grei de [caş
Şi cu mielul cel mai mândru, către gureşul oraş,
Pe cel dornic căutat
Trei păstori buni l-au aflat
Intr'un mic sălaş,
Lâng'acel oraş,
In sălaşul vitelor,
In ieslele boilor,
In scutece înfăşat,
De îngeri înconjurat...
Şi întrând cu darul, cu smerită închinare
Il întinde şi grăieşte unul, cel mai mare:
Doamne, Isuse Hristoase,
Impărate cuvioase!
Tu eşti floarea preacurată
Şi lumin'adevărată!
Că mila ta, o preabune,
Cine o va putea spune?!...
Dumnezeu eşti dela fire,
Şi ai luat chip d'omenire
Pentru-a noastră mântuire.
— Mărire dar, Doamne Ţie,
Mărire până'n veci!...

Pr. Aurel Nan

A apărut

Calendarul Bunului Creştin pe anul 1924

Se vinde la LIBRĂRIA ARHIDIECEZANĂ în SIBIU, şi la alte librării. — La cererile prin MANDAT POŞTAL se va adăuga 5 Lei pentru porto şi recomandat.

COLINDA

Ce vedere minunată
In Vitlaim ni s'arată:
Cerul strălucea,
Ingerul sosea
Pe rază curată.

Eată două bucurie
Dela Tatăl din vecie;
Astăzi s'a născut
Cel fără 'nceput,
Cum scris e 'n prorocie.

Mergând Iosif cu Maria
In Vitlaim să se scrie
Intr'un mic locaş,
Lâng' acel oraş
E sfânta Marie.

In peştera cea săracă
Ceasul îi sosi să nască
Pe al său fiu sfânt,
Astăzi pe pământ,
Să ne mântuească.

Pe Hristos, în al Său nume,
Tatăl l a trimis în lume,
Să se nască,
Şi să crească,
Să ne mântuească.

Zi de pomenire*)

Se împlinesc cinci ani de zile de când cetăţenii Sibiului desrobit trăiau fiorii uneia dintre cele mai sfinte clipe de bucurie şi însufleţire. Pe străzile împodobite cu drapele şi flori mişuna o lume imensă, în plină agitare. Din privirea fiecărui trecător se desprindea o neobicinuită exuberanţă de fericire. Era binecuvântarea aşa de mult aşteptată a unor ani de viaţă chinuită în care sufletul românesc se simţia surghiunit — în propria lui ţară. Rar întâlniai în ziua aceea de 24 Decemvrie 1918 pe ici pe colo câte-o figură posomorâtă mărturisindu-şi desnădejdea în cuvinte cari nu mai erau ale ţării: «Ardealul este pierdut», dialogând cu alta mai resemnată care înţelegând mai adânc rostul vremilor nu uita să completeze constatarea aceasta prin cuvinte ca: «Für immer, mein Lieber». Pare că cerul îşi coborâse întreaga lui seninătate în sufletele înviorate de clipa măreaţă dela 1 Decemvrie a aceluiaş an, când fiii Ardealului descătuşat au hotărât la Bălgrad să şi «croiască altă soartă».

Sibiul era în plină sărbătoare, căci vitejii ostaşi ai României întregite descălicaseră pentru totdeauna pe pământul acestei cetăţi a sufletului românesc.

Şi au descălicat în frunte cu un vrednic fiu al Ardealului, cu bravul general, oţelitul în luptele grele, şi încununatul cu laurii atâtor isbânzi generalul Moşoiu.

Sibiul îşi cunoştea oaspeţii scumpi, pentrucă ei mai bătuseră încă odată la porţile lui în anul isbăvirii noastre 1916. Dar se vede că răscumpărarea definitivă a libertăţii şi unităţii noastre naţionale era o comoară mult prea preţioasă decât să poată fi câştigată prin sforţări obicinuite. Ea pretindea jertfe integrale, jertfe neînchipuite, cari să completeze, să desăvârşească tragicul calvar pe care l urcam de veacuri. Şi ele au fost aduse cu devotamentul şi însufleţirea pe care n'o coboară în sufelete decât viziunea unui ideal fermecător.

L-am moştenit dela moşii şi strămoşii noştri şi l am păstrat în taina celor mai adânci profunditâţi ale sufletului nostru. In atmosfera lui de vrajă ne-am legănat copilăria şi duhul lui ne-a îndemnat la viaţă. El ne-a nutrit credinţa şi ne-a oţelit braţul în lupta seculară cu vrăşmaşii noştri. In el şi prin el am trăit.

Strădaniile noastre erau încununate acum cu izbândă şi jertfele noastre răsplătite cu cea mai strălucitoare glorie.

Oastea regelui Ferdinand I al României, în frunte cu cârmuitorul ei, ne aducea solia acestei glorii. De aici potopul de bucurie ce se revărsa din sufletele Sibiului românesc în clipele despre cari vorbim.

Va spune însă cineva: Ce rost mai poate avea astăzi comemorarea ocupării unui oraş? Rostul oricărei comemorări. Mai mult decât atât: rostul oricărui eveniment istoric, evocat în sufletul actualităţii. Fără importanţa educativă a lor, evenimentele istorice n'ar fi vrednice să fie cresta'e pe răbojul vremii decât ca simple curiosităţi. Raţiunea însemnării lor a fixat-o aşa de lămurit bătrânul cronicar Miron Costin în limba lui veche şi înţeleaptă: «pentruca din cele trecute vremi să cunoaştem cele viitoare». Viitorul unui popor se oglindeşte în trecutul lui. Viaţa noastră e ca un arbore uriaş cu rădăcinile împlântate în pământ şi ramurile îndreptate spre soare! Ne sorbim puterea de viaţă din sufletul strămoşilor zămislitori de fapte măreţe şi strădaniile noastre vor lumina perspectiva sorţii urmaşilor noştri.

Credinţa aceasta care leagă între olaltă trecut, prezent şi viitor, este elementul dinamic al istoriei.

Viaţa unui neam nu este o grămadă de fapte incoherente, ci un întreg de o consistenţă organică. Ea ni se prezintă în înfăţişarea unitară a unei opere de artă, ca o vădita structură arhitectonică. Fiecare parte a ei ne trezeşte în suflet imaginea armonică a întregului, şi ne vădeşte genialitatea creatoare a celuice a plăsmuitoo. Iată de ce trebue să vedem în ocuparea cetăţii Sibiului de către flăcăii generalului Moşoiu simbolul desnodământului grandios al epopeii neamului nostru. O epopee trăită a evea, cu multe părţi de tragedie, dar şi cu o deslegare a cărei măreţie n'a îndrăsnit cineva nici măcar s'o viseze.

Dar importanţa descinderei armatei române în oraşul nostru nu se reduce numai la atâta, pentrucă Sibiul n'avea în anul furtunos 1918 rolul unui oraş simplu ca oricare altul tradiţia lui strălucită în urzirea faptelor mari trecutul lui glorios, îl indicau să fie şi în aceste vremi de grea cumpănă şi de hotărâtoare importanţă pentru viitorul neamului, centrul de îndrumare politică şi de urzire a destinelor Daciei ciscarpatine.

In 1918 Sibiul era capitala Ardealului, inima României celei noui. Aici se aşeza se cârmuirea ardeleană de atunci, consiliul dirigent, alcătuit din fruntaşii străduitori ai neamului cari se osteneau din răsputeri să facă ordine în vâltoarea răscolită, de zilele furtunoase ale revolutiei neamurilor din cuprinsul prohoditei monarhii şi să îndrumeze ursita Ardealului românesc spre limanul mântuirii desăvârşite. Strădaniile lor aşteptau însă un sprijin solid şi un adăpost sigur. Căci din ruinile armatelor ungureşti începeau să se ridice ameninţătoare trupe regulate, cari trezindu-se din zăpăceala revoluţiei puteau într'un moment dat să surpe ceeace se zidise în pripă, ori cel puţin să opărască opera începută cu atâta trudă şi osteneală. Trebuea o armată română trecută prin botezul războiului — nu însă şi prin al revoluţiei.

Şi crainicii înaimaţi ai Regelui Ferdinand au sosit. Au sosit tocmai la vreme, în ajutorul bravelor noastre legiuni răsărite din conştiinţa şi entusiasmul naţional al flăcăilor ardeleni, cari nu voiau cu nici un preţ să scape prilejul suprem pe care li-l îmbia clipa.

Fraţii, cari s'au aşteptat unii pe alţii atâta vreme s'au întâlnit în piaţa Sibiului, şi-au dat mâna şi şi-au jurat credinţă reciprocă până la moarte. Această unire odată realizată, norii de îngrijorare s'au împrăştiat de pe cerul sufletului nostru, iar cârmuitorii Ardealului îşi puteau continua în tihnă opera lor constructivă.

Iată importanţa hotărâtoare pe care a avut-o întrarea generalului Moşoiu şi a vitejilor săi ostaşi în cetatea Sibiului. Şi iată deci temeiul suprem al comemorării noastre de astăzi.

Ea însemna pecetluirea definitivă a unui veac nou în istoria neamului nostru, consfinţirea desăvârşitei noastre victorii. Ea însemna inaugurarea unei epoci de libertate şi dreptate pentru fiii neamului nostru, ca şi pentru celelalte neamuri din cuprinsul Ardealului românesc. Accentuăm acest lucru ca să se ştie. Căci noua obladuire a ţării în împrejurările schimbate n'a întors capătul celălalt al bastonului, n'a început prin a-şi răsbuna asupra prigonitorilor noştri de ieri, ci prin atitudinea unei toleranţe largi şi înţelepte faţă de aceştia...

Fie că am moştenit această însuşire dela strămoşii noştri Romani, cari se orientau după lozinca «parcere subiectis et debellare superbos», fie că ne-au zămislit-o în suflet tocmai în delungatele noastre suferinţe de veacuri — toleranţa umană este una dintre podoabele sufletului românesc. Amintim acest lucru nu pentru a-l regreta, ci pentru a ne bucura de el. Pentrucă el indică singura cale care ne dă perspectiva tot mai strânsei înfrăţiri a neamului din cuprinsul patriei noastre. Iată de ce îndrăsnim să facem şi constatarea că desrobirea Ardealului românesc însemnează şi dersobirea unui neam care nu e de legea noastră, din cătuşile unui şovinism pătimaş, care ca orce patimă nu poate duce decât la moarte sigură. O mângâiere pentru alţi şi un memento pentru noi!

Văzută în lumina acestor consideraţii, ziua de 24 Decemvrie 1918 trebue aşezată în rândul marilor sărbători, cari formează aureola gloriei noastre naţionale. *Nicolae Colan*

*) Discurs rostit la festivalul pentru comemorarea alor 5 ani dela întrarea armatei române în Sibiu.

Când păstorii auziră,
Spre sălaşul sfânt porniră,
Unde au aflat
Prunc prea minunat,
Şi îl preamăriră.

Eşti păstorul nost' cel mare,
Turmă c'a ta nime n'are;
Noi te lăudăm,
Ţie ne 'nchinăm
Cu credinţă tare...
— La unul,
Şi la mulţi ani!

Colonizările în Iugoslavia se urmează cu râvnă extraordinară. *Graiul Românesc* din Panciova află următoarele: După ştirile ce le avem, autorităţile s'au hotărât să mai colonizeze dobrovoleaţi sârbi şi în comuna română şi fruntaşă Uzdin, pe pământul comunei. O delegaţie din această comună a plecat la Beograd pentru a protesta contra unei astfel de colonizări, din simplul motiv, că pe seama acestor dobrovoleaţi nici pământ de expropriat în comună nu se află, dar nici locuinţe goale nu sânt pe seama lor şi familiile lor. Rezultatul încă nu-l ştim.

Nr. 569/1923.

Convocare

In urma adresei Ven. Consistor arhidiecezan Nr. 9398/1923 convoc preoţimea tractuală la o conferinţă pe ziua de *Joi în 28 Decemvrie v. a. c.* la ora 11 a. m. în şcoala confesională din Sebeşul-săsesc.

Obiectul: «Casa Preoţilor» pe lângă universitatea din Cluj, spre scopul adăpostirii fiilor de preoţi, cari studiază la acea universitate.

Sebeş, 16 Decemvrie 1923.

Sergiu Medean,
protopop.

Glorificarea unui episcop iredentist. In ziarul *Nagyvárad* din Oradea Mare a apărut în 16 l. c. un articol semnat de conslierul cultural al oraşului, dl *Petru Dejeu*, care găseşte de cuviinţă să glorifice memoria răposatului conte Székhenyi Miklós, fost episcop romano catolic în Oradea Mare şi tipic reprezentant al iredentismului unguresc. Articolul dlui P. Dejeu spune: «Mormântul din cimiterul Kerepes (din Budapesta, unde e înmormântat episcopul Székhenyi) este simbolul unei epoce de opt sute de ani a episcopiei catolice din Oradea Mare. Viitorul este în mâinile lui Dumnezeu... dar ştim din învăţăturile Mântuitorului că credinţa în Dumnezeu aduce linişte sufletească tuturor acelora, cari se aşteaptă la un viitor mai bun, mai frumos şi mai fericit».

La fel cu aceste pilde au scris de Crăciun şi ziarele maghiare din Braşov şi Cluj. Ear *Ellenzék*, cel mai ebredist, a publicat o parabolă sub titlul, *Isbăvirea pădurii*, unde se proroceşte «eliberarea» Ardealului de către un Hristos ce va sosi îmbrăcat în haina soldatului maghiar. Dacă dl Dejeu are simpatii ebrediste, nu înţelegem ce a căutat în funcţia unui consilier al statului, împotriva căruia unelteşte?

Regretabil. Ziare româneşti din America ne aduc răspunsul dlui Alexandru Vaida la invitarea unor reuniuni româneşti americane de-a le vizita. Răspunsul este un lung articol polemic, în care fostul preşedinte de consiliu descrie stările din ţara noastră în culorile cele mai mohorâte. Nu lipseşte nici comparaţia, nu prea inteligentă, între domnia maghiară dispărută şi între domnia actuală română, care s'ar fi înstăpânit în părţile alipite ca asupra unor «colonii sau paşalâcuri cucerite şi supuse cu arma...»

Când astfel se scrie pentru străinătate, nu-i mirare că presa dela Budapesta are motiv d'a jubila şi d'a prezenta exagerările dlui Al. Vaida ca judecată dreaptă şi nepreocupată.

INFORMAŢIUNI

La Naşterea Mântuitorului dorim fericite sărbători tuturor abonaţilor şi cititorilor noştri, primitori cu inimă curată pe Domnul.

Deputaţi congresuali din cler au fost aleşi în eparhia Aradului, pentru ciclul 1924—26: Mihai Păcăţanu, Dr. G. Ciuhandu, M. Lucuţa, Dr. Dumitru Barbu, Fl. Roxin, Fabriţiu Manoilă şi Gherasim Sârbu. — In eparhia Caransebeşului s'au mai ales următorii: în cercul Jebel: Dr. C. Cornean, în cercul Ciacova: prot. A. Ghilezan, în cercul Vârşeţ: prot. Tr. Oprea, în cercul Iam: Dr. P. Barbu.

Datoria de război a României este 1.106.072 899 franci. Franţei; 23 000.000 lire sterline, Angliei; 30.000,000 dolari, Statelor Unite; 151.000. 900 lire italiene Italiei; 24 milioane franci belgieni, Belgiei.

Numirea localităţilor. Ministerul de interne, încunoştinţat că diferite administraţii de ziare din ţară continuă a indica numele comunelor în limba maghiară sau germană pe benzile sub care se trimit ziarele abonaţilor, a hotărât că aceste indicaţiuni să se facă numai în *limba română*. Ziarelor ce nu se vor conforma, nu li se vor da curs la expediţie.

De imitat. Datinele frumoase în legătură, cu diferite sărbători, păstrate de poporul nostru cu multă sfinţenie în toate părţile ţării, şi trecute cu grijă din tată în fiu, au început să dispară mai ales în oraşe. Pentru a contribui la păstrarea obiceiurilor de Crăciun şi Anul Nou, Academia populară va ţinea la Rădăuţi, în Bucovina, un concurs cu prilejul căruia cele mai frumoase colinde, cântece de stea, sau orce alte obiceiuri păstrate în acest oraş, vor fi deosebite prin darea de premii în bani şi cărţi. Concursul se ţine în ziua de 30 Decemvrie 1923. Juriul de hotărâre a premiilor va fi alcătuit din reprezentanţi ai autorităţilor.

Nou cotidian. Intelectualii români din Oradea-Mare au hotărât, într'o consfătuire ţinută zilele acestea, ca ziarul *Vestul României* să apară dela 1 Ianuar v. 1924 ca organ cotidian independent, pentru apărarea intereselor ţării şi ale judeţului Bihor.

O faptă demnă de laudă. Credincioşii noştri din Băjel fiind de 2 ani lipsiţi de preot din lipsa de casă parohială, la sfatul administratorului parohial, a harnicului preot Valeriu Scutea din Păucea, au făcut o repartiţie benevolă asupra tuturor credincioşilor solvind cei din clasa primă 830 lei, cl. II a 630, cl. III a 430, cl IV a 200 lei. Din această repartiţie încasată în decurs de 2 luni, a rezultat frumoasa sumă de aproape 180.000 lei, cu care credincioşii noştri au ridicat pe seama viitorului lor părinte sufletesc o frumoasă casă parohială în cel mai frumos loc din comună. Această faptă frumoasă a lor merită toată lauda. Şi, pe lângă părintele Scutea, trebue să amintim şi pe epitropul Teodor Stroia şi tânărul primar Gheorghe Precup, cari s'au străduit şi au supraveghiat edificarea casei amintind totodată şi zelul tuturor membrilor com. parohial. Eată ce se poate face într'o comună mică, unde domneşte drastea şi bunăînţelegerea între oameni.

Ştire ziaristică. Dela Dej primim întâiul număr al foii săptămânale *Someşul*, ce apare cu ziua de 21 Dec. 1923 sub redacţia dlui George Mânzat. Este singurul organ de publicitate al judeţului Solnoc-Dobâca cu popor în mare majoritate românesc. Despre politica ce o va face noul confrate, spune: «Ziarele noastre, cu puţine excepţii, stau în slujba politicei de partid cu o patimă, care le face să vadă totul rău, când sânt în opoziţie, şi să cugete de cea mai fricită guvernarea patronilor, când aceia sânt la putere. Cetitorul mai puţin pregătit are nevoie de o călăuză cumpătată, care să-l înveţe a judeca sănătos trebile ţării, desăvârşindu-i educaţia cetăţenească, ear nu să i răscolească patimile pentru a-l putea întrebuinţa în vederea anumitor ţinte politice». In faţa acestei hotărâri nu putem decât să urăm *Someşului* viaţă lungă şi spor la muncă.

Iluzii deşerte. Exregina Ungariei, Zita, a declarat unui ziar unguresc din Budapesta, că nu recunoaşte schimbările actuale în harta Europei centrale, şi că fiul său Otto va ocupa tronul maghiar, îndată ce va ajunge în vârstă de a-l putea ocupa. Până atunci «moştenitorul» învaţă geografia veche înainte de războiu...

Îşi vinde copiii. Ziare ungureşti scriu, că la Debreţin, în piaţa de vechituri, o mamă şi-a expus spre vânzare patru copii, pentru că bărbatul său invalid de războiu, primeşte prea puţin ajutor dela statul maghiar. Unul dintre copiii expuşi, se zice că a fost cumpărat, cu câteva mii de coroane, din partea unui ţăran.

Presa maghiară ardeleană şi literatura română. Ziarele ungureşti ardelene au scos de Crăciun numere voluminoase, de câte 20—40 de pagini, cum n'au publicat nici odată în tot timpul stăpânirii ungare. Presa aceasta, susţinută cu atâta dărnicie din fonduri dela Budapesta, n'a dat nici un semn că doreşte o apropiere româno-maghiară, şi în consecinţă nici n'a dat, cel puţin la Crăciun, oare care atenţiune literaturii româneşti. O singură excepţie face *Keleti Ujsdg*, care a publicat trei poezii române, traduse foarte reuşit. Pentru celelalte gazete, mai mult sau mai puţin ebrediste, se vede că nu există literatură română.

Scriitor şi tipograf. S'a scumpit mult tiparul, ear meşteşugul de a culege şi topi literile — prin linotip şi monotip — nu este altceva, decât a scrie la maşină. De aceea un grup de scriitori şi ziarişti francezi, cari se cred exploataţi au pus în vedere editorilor, că vor începe să şi tipărească singuri cărţile şi articolele.

Atentat în Ungaria. Societatea ovreicelor din Csongrad, în Ungaria, a organizat a doua zi de Crăciunul catolic latin, un bal. Pe la mieazul nopţii o bombă a fost aruncată pe fereastră în mijlocul salei. Explozia groasnică a rănit 40 de persoane, dintre care 6 au murit. Atentatorii sânt mai mulţi tineri unguri antisemiţi.

Eliminat din universităţile din ţară a fost studentul Emeric Rosental din Cluj pentru falşificarea unei iscălituri din indexul său.

Preferă să n'audă. Vestitul inventator american Edison, care a ajuns la o mie brevete de invenţiuni este astăzt om bătrân şi surd. Totuşi e vesel, lucrează cu plăcere şi e foarte optimist. Un prieten doctor s'a oferit să l vindece de surzenie. Edison a refuzat zicând: Mă simt bine a a; de ce vrei dta să aud toate prostiile câte se vorbesc în jurul meu?

Năvala automobilelor. După statistică, numărul automobilelor din toată lumea ajungea la 1 Ianuar 1922 la uriaşa cifră de 12 milioane 598 mii, din care Statele Unite aveau peste 10 milioane, — ceeace înseamnă 85 la sută din numărul întreg. Europa avea la acea dată abia 1 milion şi ceva automobile, dintre care 8.500 erau ale ţări noastre.

Puşcă electrică. Un ofiţer superior sârb, în unire cu un inginer de maşini din Ueskub, a construit o puşcă electrică cu o mie de focuri pe minut. Incercările făcute au reuşit pe deplin. Descoperirea va fi cumpărată de ministerul de războiu iugoslav.

Presimţirea animalelor în caz de cutremure. La ultima isbucnire a vulcanului Etna s'a putut vedea că animalele, cu câteva zile înainte de isbucnire, erau foarte neliniştite. Câinii lătrau neliniştiţi, pisicele se aruncau la picioarele stăpânilor, sau îşi căutau loc sigur pentru adăpost. Paserile de prin păduri nu mai cântau şi iepurii în ultimul moment înaintea isbucnirii se aşezau la marginea drumului fără a se teme de trecători.

Serbare în Viştea de-jos. Şcoala de arte şi meserii din Viştea-de jos, jud. Făgăraş, organizează o serbare şcolară în Casa naţională, Marţi, (a doua zi de Crăciun). Programa conţine: coruri, teatru, recitări, dans. Venitul curat este destinat Fondului de excursii al şcoalei.

ŞTIRI LOCALE

Predică în catedrală. Dumineca trecută la Pricesnă a predicat în catedrala noastră diaconul Vasile Bucur.

Ultima conferenţă în seria primă a prelegerilor publice, organizate de desp. sibian al Asociaţiunii culturale şi de secţia Sibiu a Asociaţiei profesorilor, s'a ţinut Duminecă, în sala prefecturii, la ora obişnuită. A vorbit profesorul universitar din Cluj, dl G. Bogdan-Duică despre *Simeon Bărnuţ*, omul de rară consecvenţă şi de mare sinceritate atât în faţa prietenilor săi, cât şi a duşmanilor. Dl Bogdan ni-a spus pe temeiul cercetărilor sale personale multe lucruri nouă şi interesante despre viaţa şi opera învăţatului ardelean. S'a ocupat de Bărnuţ îndeosebi ca de un filozof revoluţionar în viaţa noastră publică. Revoluţia a fost productul ideilor de libertate, propagate dela catedra lui Bărnuţ, sub înrâurirea filozofiei scriitorilor germani. Arată apoi activitatea lui Bărnuţ ca profesor în Iaşi, publicaţiile sale şi valoarea lor, după o cercetare critică mai nouă, prin care se rectifică multe păreri eronate, răspândite până acum despre cărţile lui Bărnuţ. — La începutul şi sfârşitul conferenţei un cor de şcolari a executat, sub conducerea dlui N. Oancea, profesor de muzică, două cântece, după care dl Dr. G. Preda mulţumeşte conferenţiarului pentru instructiva prelegere, ear numerosului public pentru interesul dovedit primei serii de conferenţe, şi invită la a doua serie, ce se va începe după sărbători.

Rescumpărare de felicitări. Dl Stefan Duca, culegător tipograf, îşi rescumpără felicitările de ziua onomastică cu Lei 100·— dăruiţi Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu pentru scopurile ei filantropice.

Comunicat. Inspctoratul Regional Sibiu al Ministerului Muncii Cooperativă şi Asigurărilor Sociale aduce la cunoştinţă Publică că şi-a mutat atât Birourile Inspectoratului cât şi Birourile Oficiului Public de Plasare din Palatul Justiţiei în localităţile din Strada Mitropoliei (Strada Măcelarilor) Nro. 8 etaj I. visavis de Birourile Oficiului Populaţiei din loc. In consecinţă toate autorităţile şi particularii cari solicită serviciile Inspectoratului Muncii sau ale Oficiului de Plasare sânt invitate ca începând cu 1 Ianuar 1924, să adreseze cererile lor la adresa de mai sus. Serviciul este atât la Inspectorat cât şi la Oficiul de Plasare gratuit. Pentru toate informaţiunile cei interesaţi să vor adresa Şefului Biroului. Şeful Inspectoratului Regional, Inspector Central: *M. Voileanu.*

La fondul Darurile de Crăciun al ucenicilor săraci dela meserii, administrat de Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu, s'a colectat suma de Lei 1250 dela participanţii mesei comune, aranjată Duminecă în 30 Decemvrie n. cu prilejul sfinţirii bisericii române unite din Sibiu. — Pentru prinos mulţumeşte: *Comitetul.*

A treia conferenţă, ţinută de desp. Sibiu al «Asociaţiunii» şi secţia Sibiu a «Asociaţiunii gen. a prof. secundari» s'a ţinut în casa Reuniunii meseriaşilor români din Sibiu în seara de 27 Dec. Conferenţiar a fost dl profesor dela liceul «Gh. Lazăr», Boicescu. In faţa unui public atent şi mulţumitor a desvoltat o temă foarte mulţumitoare. Era doară vorba de cel mai de seamă pictor al românilor, Grigorescu, de viaţa sa, de sbuciumul său sufletesc şi de nemuritoarele sale pânze. Dl conferenţiar a ştiut să îmbine cu destoinicie în mijlocul conferenţei sale pagini din biografia lui Grigorescu, scrisă de poetul Al. Vlahuţă. Cartea lui Vlahuţă este o carte de aur, care ar trebui să se cetească de orce român ca o biblie a frumosului. Conferenţa a fost întovărăşită de multe proiecţiuni luminoase, împrumutate dela «Casa şcoalelor» din Bucureşti. Aplauze meritate au răsplătit pe orator. N'a lipsit nici de astădată pălăria cu «Dumnezeu vede» l adunându-se 127 lei pentru fondurile asociaţiunii, apoi s'au împărţit broşuri şi cărţi poştale ilustrate, dăruite de dl Chr. Stefănescu.

Bucătăria pentru popor îşi reîncepe activitatea în 1 Ianuar 1924. Onor. public este rugat să înmâneze donaţiunile în bani la referent, în casa primăriei, scara I, uşa Nr. 2, ear alimentele la bucătăria poporală în strada Spinarea Cânelui Nr. 3. *Consiliul oraşului.*

Concert şi teatru aranjază «Reuniunea meseriaşilor români din Sibiu» Luni în 1/14 Ianuar 1924 (Anul nou), în sala dela «Unicum» După producţiune urmează dans. *Comitetul.*

Act de mulţămire

La şedinţa publică a societăţilor de lectură «Andrei Şaguna» a stud. sem. arhid. teol. «Andreian» şi a elevilor dela şcoala normală «Andrei Şaguna» ţinută la 3/16 Decemvrie a. c. întru memoria marelui arhiereu Andrei, au binevoit a contribui pentru augmentarea bibliotecilor societăţilor:

I. P. S. Sa Dr. N. Bălan arh. şi mitropolit 100 lei; câte 50 lei: Dr. G. Ciuhandu, ases. cons. în Arad, A. Boiu prefect şi Dr. A. Gălea asesor cons.; Dr. V. Lazarescu prof. sem 45 lei; câte 40 lei: Dr. V. Stan dir. şi E. Todoran prof. la şcoala normală «A. Şaguna», Dr. Nicolae Comşa medic, M. Jantea prof. lic. «Gh. Lazăr» I. Neagoe cons. agricol, Liviu Căciunescu student la liceu şi Şcoala medie de fete; câte 30 lei: I. Bratu inspect. înv. secundar şi P. Moruşca dir. intern. arhid.; Dr. V. Bologa dir. liceului de fete 25 lei; câte 20 lei: M Voilean, Dr. Gh. Proca şi Dr. I. Stroia ases. cons., I. A. de Preda fisc. cons., V. Nistor secr. cons., S. Moian casar cons., P. Marcu esactor cons.. I. Grovu ref, cons. V. Bucur funcţ. cons., C. Moldovan prot I. Beleuţă prof. sem., A. Popoviciu, G. Maior N Borcia şi M. Rociu prof. la şcoala norm., «A. Şaguna», Dr. I. Bunea dir. lic. «Gh. Lazăr», P. Drăghici senator, Dr. G. Preda dir. ospiciului de alienaţi, Dr. I. Fruma şi Iancu Vas advocaţi, Dr. L. Ionaşiu medic, St. Stroia şi N. Racotă loc. col., I. Preda dir. tip. Dacia Traiană, N. Bembea, I. Dragomir şi C. Popa subrevizori şcol., I. Mafteiu funcţ. la siguranţă, I. Francu funcţ. la banca «Centrală». I. Todoran funcţ. la banca «Românească», I. Voilean funcţ.,

M. Iosif cond. de azil, A. Popescu com., D. Axente tip., Domnii: I. Bălțoș, A. Borzea, N. Moldovan, E. Oltean și N. Stoica; Doamnele M. Bogdan, Bordea, Bratu, M. Poplăcean și V. Popovici; Dșoarele: Klett, Lucopol, Iașca, L. Moisescu si M. Petrașcu; Dșoara Gota 15 lei; Dșoara Demian 13 lei; Câte 10 lei Dr. H. P. Petrescu, secr. Asociațiunii și 3 broșuri, Romul Simu, funcț. la Asociațiune, maj. Remes, N. Gheorghiu, prof. la liceul G. Lazăr, O. Medrea și N. Moldovan, preoți, Diniș, înv., G. Poponea, cond. tip. arhidiecezane, I. Marcu, cond, libr. arhidiecezane, N. Nartea, funcț. la «Albina», I. Surdu, funcț. la «Banca Națională», I. Pinciu și I. Chidu, tipografi, și dnii: Bărbat, Bârsan, Cuntan, Dordea, Ișan, Moldovan, Pop, Roșca, Simu; dna M. Manuil; dșoarele E. Poponea, Odor și Steflea și X. Y. Câte 6 lei: dșoarele Bucur și Părău el. serg. activ. Câte 5 Lei: A. Guga, cand. de preot, Dumitrescu, elev serg. activ. I. Axente, I. Bălăban, Băncilă, Brezae, I. Drăghici, C. Jurca, Milea, Milea, Oprișan, Teutsch ander și Turan; dnele Dobrin și Nuțiu; dșoarele Albu, A. Bota, Ciora, Demian, Feldiorean, Grecu, Jantea, Părău, Sas, Șoneriu, Suconel și N. N., N. Tomuș 4 Lei; câte 3 Lei 50 bani: Ciungara și Popaiov, stud. Câte 3 Lei Guriță, Biji, A. Ciora și Petra, — pentru cari oferte marinimoase societățile își exprimă adânc simțita mulțumită.

Sibiu, 5/18 Decemvrie 1923.

Ioan Rusu și *Ioan Vălean*,
cassari.

Nr. 605/1923 protop. (169) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl III. **Proștea**, protopopiatul Agnitei, în baza ordinului consistorial dela 28 Noemvrie 1923 Nr. 9808 Bis., se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele sânt cele statorite în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului în terminul sus indicat.

Concurenții după prealabila încuviințare a protopresbiterului, care va da și informațiuni mai detailate, să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra.

Agnita, 19 Decemvrie 1923.

În înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Munteanu
protopop.

Nr. 438/923 (166) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III **Dobârca**, protopresbiteratul Mercurea, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt venitele din coala B, 9 jug. 581 □ porție canonică și combustibilul necesar dela comuna politică.

Doritorii de-a ocupa acest post de paroh să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiul protopopesc în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, 22 Noemvrie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom., în înțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopop

La **Librăria Arhidiecezană** în **Sibiu**, se mai află de vânzare

Noul Testament
(cu litere cirile)

de

Andrei baron de Șaguna

Prețul: crudo **Lei 4·—**, broșat **Lei 6·—**, plus porto postal **Lei 2·—**.

Citiți

MEMORIILE
Arhiepiscopului și Mitropolitului
Andrei Șaguna

Au apărut într'un frumos volum, de 112 pagini, cu ilustrațiuni. Cartea cuprinde însemnările lui Șaguna despre fapte și întâmplări momentuoase din viața sa. Se află la

Librăria Arhidiecezană în Sibiu

Prețul: 25 Lei

In editura **Comisiunii administrative a tipografiei arhidiecezane** a apărut:

Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal
în secolul XVIII

de

Silviu Dragomir,

profesor universitar, membru al Academiei Române.

Vol. I.

Cu 150 documente anexate.

Prețul 30 Lei.

Prăvălia românească
de manufactură și mărfuri mărunte

VASILIE HOZA

Sibiu, Piața Huet Nr. 6, Sibiu
(fost Grandmagasin)

Au sosit: **mărfuri de toamnă, barcheturi, basmale de lână, sfetere de lână pentru bărbați, femei și copii, pânzerii, satenuri cu flori pentru cuptușeli, tot felul de stofe și mărfuri mărunte**, ce aparțin branșei de manufactură

cu prețurile cele mai solide

Haine bisericești și prapori
din cele mai bune materii, în toate colorile

(155) Prețuri foarte convenabile! 1—2

Au sosit la Librăria Arhidiecezană
Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Noutăți literare: povestiri, călătorii, cărți pentru copi medicale, pedagogice, economice, povești; diverse biblioteci ca: Biblioteca pentru toți, Minervei, Căminul Semănătorul, Scriitorii români, Steaua, Flacăra, Clipe de uitare, Scriitorii celebri, Foi volante, Pagini alese din scriitorii români. Biblioteca Universală, Lumea copiilor, Steaua copiilor, Astra nouă, Biblioteca clasică, Biblioteca inimei, Biblioteca Energia.

Reclama este
sufletul com

Prima fabrică română de stampile

Oct. L. Vestemean
Sibiu, strada Tribunei Nr. 14

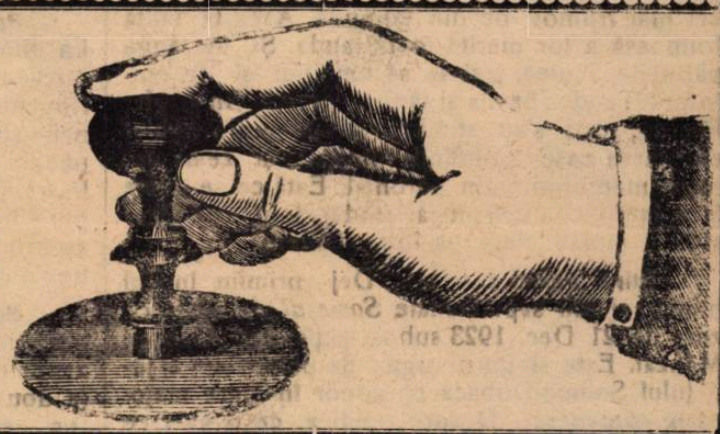

Execută tot felul de **stampile din cauciuc, diferite medalioane**, precum și **sigile din metal** pentru sigilarea cu ceară, **mașini de numerotat și cu data zilei** din metal, și orice lucrări ce se țin de branșa aceasta.

Comandele să se adreseze la **„Librăria Arhidiecezană“, Sibiu, str. Mitropoliei 45**, sau direct la fabrică. Cu toată stima

145 **Oct. L. Vestemean.**

A apărut și se vinde în **Librăria Arhidiecezană, Sibiu**

Calendarul Bunului Creștin
(Vechiul Calendar arhidiecezan)
pe anul visect 1924

Cuprinde bogată materie, cu multe chipuri

Amintim, din cuprinsul acestui Calendar, următoarele: Rugăciune (în versuri frumoase). Chipuri din viața lui Isus Hristos (Patimile și Invierea), tâlmăcită cu vorbele Sfintei Scripturi. Cartea Cărților. In amintirea celor doi bărbați mari: Șaguna și Lazar. Ziua de plată și răsplată. Cum era figura Mântuitorului, după descrierea unui păgân. Sfântul Apostol Petru. Bunurile pământești. Norul, povestire. Primejdia vorbelor multe. Despre băutură. Lupta în contra beției. Ce fel de cooperative ne trebue? Despre post Pogorârea Duhului Sfânt. Felurite și interesante (1. Sfat potrivit; 2. Ingropat de viu 3. Cămătarul ș. a.). Albinele. Glume. Sfaturi potrivite ș. a.

Calendarul Bunului Creștin are următoarele *chipuri:* Isus înaintea lui Pilat Isus spre Golgota. Isus între cei doi tâlhari. Isus răstignit. Punerea în mormânt. Invierea. Pogorârea Duhului Sfânt.

Afară de acestea conține: figura lui Andrei Șaguna și a lui Gheorghe Lazăr

In celelalte părți ale Calendarului se află: Cronologia, zilele și lunile de peste an, mersul vremii; Insemnarea târgurilor, întocmite după luni. Anunțuri ș. a.

Calendarul s'a tipărit în două ediții: o ediție cu *Șematismul* bisericii ortodoxe române din arhidieceza de Alba-Iulia și Sibiu, cu «Evidență» pentru oficiile protopresbiterale, parohiale, catiheți și învățători, — și altă ediție, *fără Șematism.*

Prețul: Ediția cu Șematism 25 Lei; fără Șematism numai 7 Lei;
Plus porto postal Lei 5, și sânt a se trimite înainte prin mandat poștal.

Librăriilor, pentru desfacere peste 10 exemplare, se dă rabat

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane